

תלמוד בבלי

מסכת זבחים

מנוקד

עם פירוש רש"י ותוספות מנוקדים • וכל המפרשים

מַסְכֵּת זְבַחִים

תלמוד בבלי – מנוקד



עם פירוש רש"י ותוספות מנוקדים
עין משפט, מסורת הש"ס
ומפרשי הש"ס

נוסח הגמרא המנוקד: מהדורת William Davidson (ספריא)

רש"י, תוספות: דפוס וילנא (ספריא) • ניקוד הפירושים: ממוחשב (דיקטה)

עין משפט, מסורת הש"ס ותורה אור: לפי קישורי ספריא • מפרשים: ספריא

סודר עבור אברמי • תשפ"ז

תוכן הפרקים

4	דף ב.	פרק ראשון – כל הזבחים
31	דף טו:	פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן
63	דף לא:	פרק שלישי – כל הפסולין
73	דף לו:	פרק רביעי – בית שמאי
94	דף מז.	פרק חמישי – איזהו מקומן
116	דף נח.	פרק שישי – קדשי קדשים
132	דף סו.	פרק שביעי – חטאת העוף
141	דף ע:	פרק שמיני – כל הזבחים שנתערבו
166	דף פג.	פרק תשיעי – המזבח מקדש
178	דף פט.	פרק עשירי – כל התדיר
184	דף צב.	פרק אחד עשר – דם חטאת
197	דף צח:	פרק שנים עשר – טבול יום
212	דף קו.	פרק שלשה עשר – השוחט והמעלה
224	דף קיב.	פרק ארבעה עשר – פרת חטאת

מפרשים בסוף הספר

242	חדושי אגדות – מהרש"א
246	מהר"ם נשיף
251	רש"ש

מסורת הש"ס

א לקמן יא:: תוספתא זבחים; מנחות ד:: משנה ידים; משנה זבחים

ב ספרא צו פרשה ה ו; לקמן י.

ג מנחות ב.

ד לקמן ז:

ה לקמן ד:

גליון הש"ס

מתני' חוץ מן הפסח. עיין מנחות דף מח ע"ב תוס' ד"ה כבשי:

תוס' ד"ה כל וכו' ובפ' המקפיד פירשתי. עיין לקמן דף ד' ע"ב תוס' ד"ה מחשבה ודף מא ע"ב רש"י ד"ה כנון שנתו ובמנחות דף ב ע"ב רש"י ד"ה אבל מחשבה דמינכרא ובפסחים דף סג ע"א תוס' ד"ה ר"מ סבר ובחולין דף לט ע"א תוס' ד"ה אלא זבחת:

תורה אור השלם

מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ליהנות אלתיד נדבה אשר נדרת בפיך [זבחים כג. כד]

מתני' כל הזבחים שזנבחו שלא לשמן שזשחט עולה לשם שלמים: כשרים

לזרוק דמן ולהקטיר אמוניהם ולאכל את הנאכלין אע"פ שמצותן לשוחטן לשמן כדלית בנגמ': אלא שלא עלו וכו' וצריך להביא אחר לחובתו או לנדרו וישחטנו לשמו: חוץ מן הפסח והחטאת שהן פסולין לגמרי ויליף לה בגמ': הפסח בזמנו [פסול] שלא לשמו כל זמן שחישתו והיגו מחצות היום של ערב פסח עד הערב אבל קדם לכן ואחר מכאן קזמא לו (לקמן זבחים דף ז:) דפסח בשאר ימות השנה [שלמים] הוא וכל דינו שלמים ואמרינן לעיל דשאר זבחים כשרין שלא לשמן ובגמ' יליף לה מקרנאי: אף האשם כדמפרש טעמא ואזיל: הנשחטטין לשם פסח כל שאר זבחים שזנבחו ב"ד בניסן לשם פסח או שזנבחו לשם חטאת בכל זמן פסולין פי היכי דאינהו פסולין לשם אחרים ובגמרא יליף טעמא דאחרים לשם פסח בגרזתא: שמעון אחי עזריה על שם שעזריה עסק בפרקמטיא וספק צרכי שמעון אחיו בשעה שהיה עוסק בתורה והתנו ביניהן שהיה חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון כדאמר' בסוטה (דף כא.) אם יתן איש את כל הון ביתו וגו' לא כשמעון אחי עזריה לפיכך נקרא על שמו שלמד על ידו: שחטן לשאר זבחים לשם גבוה מהן כשרין כדמפרש ואזיל ובגמרא (לקמן זבחים דף יא:) יליף לה ומפרש להאי כשרין אי כשרין [ועלון] קאמר ובתרת' פליגי אי כשרין ולא עלו קאמר ובגבוה ובנמוך הוא דפליגי: לשם נמוך מהן פסולין לגמרי: בכור ומעשר בהמה נמוכן משלמים כדאמרינן בפ' כל התדיר (לקמן זבחים דף פט.) מפני שהשלמים טעונין מתן ארבע סמיכה ונסכים ותרופת חזה ושוק: גמ' למה לי

למתני' אלא להאריך בלשוננו לתני ולא עלו לבעלים כו' לשון קצרה כדקנימא לו (פסחים דף ג:) לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה: הא קמ"ל שאין בהם שום ירידה אלא אותה לבדו: אבל כדדשתינהו קנימי ואסור לשנויי בהו תו שנויא אחרניא לעבד אחת משאר עבודות לכתחלה שלא לשמה מיהו אם עבר ושנה כשר: משום דשני בה חדא זמנא לישני בה כל הני וגזל:

קודש הוי בין בעבודת דם [כדלית] מקראי דפרקין בין בהקטרה [כדלית] מקרא דהתם ה"ה שאר חמשה דברים יהו בזבחה כמו בהקטרה ומיהו הא לא מציינו למילף מהשליש דנימא ולא עלו לשם חובה ואינה מרצה בכל (מקום) הנד ו' דברים דההוא קרא כתיב בהקטרת אמורים והוא עצמו שלא הקטרו אמורים כשר ולקמן דמיתי קרא לשם זבח דהיגו שנוי קודש לא מיתי נמי קרא לשם זבח דהיגו שנוי בעלים משום דהנהו ו' דברים לא שיער לפרש בשעת הקטרה דבשעת הקטרה לא משפחת לשם זבח דשנוי בעלים ליתה אלא בשוחט ע"מ לזרוק כדמוכח בפרקין (לקמן זבחים ד' ח.) ובשעת הקטרה כבר נזרק הדם ואם כן מהיכא תיתי הקטרה לשם זבח דבההוא קרא לעולה אשה ריח ניחוח לא כתיב ומעבודת דם לא אחי דעבודת דם גופה ליתה אלא בע"מ לזרוק כדפרשית והשמת זביתה לשם ששה דברים ו' דברים אלא כלומר הזבח נעשה לשם ו' דברים וכל אחת בשעתה ובפ' המפקיד (ב"מ דף מג:) פרשתי הא דמחשבה פוסלת בקדשים אי בדבור הזבח נעשה [שלא] לשמה או אפילו במחשבה: הפסח בזמנו אבל שלא בזמנו לא ואפי' שוחטו לשם עולה ואפילו

והולכה ויריקה כדמתני סיפא (לקמן זבחים ד' יג.) ושנוי קודש שיער בהנה ארבע עבודות כגון עולה לשם שלמים אבל שנוי בעלים לא שיער אלא ביריקה כגון שוחט או מקבל או מוליד קרבן ראובן ע"מ לזרוק דמו לשם שמעון כדמוכח לקמן בפרקין (זבחים דף י.) וצריך לדרשק מנא לה להש"ס שנוי בעלים דקבעי לקמן בפרקין (זבחים דף ד.) מנא לו דבעינן זביתה לשמה כו' והדר קאמר אשכחנא שנוי קודש שנוי בעלים מנא לו משמע דאמתניתין קאי וכלה מתניתין לא משתמעא כלל שנוי בעלים דלשנא דלשמן משמע לאפוקי שנוי קודש וכלה מתניתין לא נקט אלא שנוי קודש דמתני נמי בסיפא (שם דף יג.) כיצד לשמן ואלא לשמן לשם פסח לשם שלמים ונראה דסמך אמתניתין דלקמן פרק בית שמאי (זבחים דף מו:) דתנו לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם זבח לשם זבוח וכו פירש בקונטרס בגמ' וא"ת אי אההיא קאי א"כ הוה ליה לפרושי נמי מנא לו לשם השם לשם אשים [לשם ריח] לשם ניחוח וי"ל דלא אתי לפרושי אלא בהני דכשרין ולא עלו לשם חובה אבל הנד כשרין ומרצין ועלו לשם חובה כמו שאפרש ועוד י"ל דשלא לשמן דמתניתין משמע בין שנוי קודש בין שנוי בעלים כמו ברייתא דרבי שמעון קמצה שלא לשמה דמוקי ריש פ"ק דמנחות (דף ב:) בשנוי בעלים ולהכי נמי [לא פריך] בפרקין דהנד ארבעה דברים מנא לו דלא מיידי בהן דמתני' ומיהו רבה דוקא מוקי לה בשנוי בעלים אבל רבא ורב אשי לא מוקמי לה הכי התם ואם תאמר והא בפרק בית שמאי (לקמן זבחים דף מו:) דריש להו מדכתיב עלה אשה ריח ניחוח לה' עולה לשם עולה והיגו שנוי קודש ובפרקין בגמ' (לקמן זבחים דף ד.) דריש שנוי קודש מקרא אחרניא ויש לומר דקרא דהתם בהקטרת אמורים והכא בעבודת הדם ואע"ג דמתני לשם ו' דברים הזבח נזבח הוא הדין הזבח נקטר דהא קרא דמיתי התם בהקטרה מירי ומ"מ שפיר דריש מקרא דהתם זביתה לשם ו' דברים מדאפתקש אל שם זבח דלשם זבח דהיגו שנוי

לשם עולה והיגו שנוי קודש ובפרקין בגמ' (לקמן זבחים דף ד.) דריש שנוי קודש מקרא אחרניא ויש לומר דקרא דהתם בהקטרת אמורים והכא בעבודת הדם ואע"ג דמתני לשם ו' דברים הזבח נזבח הוא הדין הזבח נקטר דהא קרא דמיתי התם בהקטרה מירי ומ"מ שפיר דריש מקרא דהתם זביתה לשם ו' דברים מדאפתקש אל שם זבח דלשם זבח דהיגו שנוי קודש הוי בין בעבודת דם [כדלית] מקראי דפרקין בין בהקטרה [כדלית] מקרא דהתם ה"ה שאר חמשה דברים יהו בזבחה כמו בהקטרה ומיהו הא לא מציינו למילף מהשליש דנימא ולא עלו לשם חובה ואינה מרצה בכל (מקום) הנד ו' דברים דההוא קרא כתיב בהקטרת אמורים והוא עצמו שלא הקטרו אמורים כשר ולקמן דמיתי קרא לשם זבח דהיגו שנוי קודש לא מיתי נמי קרא לשם זבח דהיגו שנוי בעלים משום דהנהו ו' דברים לא שיער לפרש בשעת הקטרה דבשעת הקטרה לא משפחת לשם זבח דשנוי בעלים ליתה אלא בשוחט ע"מ לזרוק כדמוכח בפרקין (לקמן זבחים ד' ח.) ובשעת הקטרה כבר נזרק הדם ואם כן מהיכא תיתי הקטרה לשם זבח דבההוא קרא לעולה אשה ריח ניחוח לא כתיב ומעבודת דם לא אחי דעבודת דם גופה ליתה אלא בע"מ לזרוק כדפרשית והשמת זביתה לשם ששה דברים ו' דברים אלא כלומר הזבח נעשה לשם ו' דברים וכל אחת בשעתה ובפ' המפקיד (ב"מ דף מג:) פרשתי הא דמחשבה פוסלת בקדשים אי בדבור הזבח נעשה [שלא] לשמה או אפילו במחשבה: הפסח בזמנו אבל שלא בזמנו לא ואפי' שוחטו לשם עולה ואפילו

למ"ד בעי עקירה מ"מ הוי שלמים כדדרשינן ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל דשחיש ליה שלמים להוי לקמן בפרקין (זבחים דף ח:): החטאת באה על חטא והאשם בא על החטא איכא חטאת ואשם נמי דאין באין על חטא כגון חטאת יולדת ואשם מצרע אלא משום דרבא אתו על חטא קשוו להו אהדדי: לישם גבוה מהן כשרין בגמרא מבועי לו אי בעי למימר כשרין ומרצין ופליגי בתרת' או כשרין ואין מרצין ולא פליגי אלא בחדא [משמע דלא מספקא אלא בחדא] כגון בגבוה אבל בנמוך פשיטא ליה דפסולין לגמרי קאמר ותמה מנא לה דלמא פסול ולא עלו קאמר דאשכחן [בגרזתא] כי האי גונא דתניא לקמן (זבחים דף ד.) שלמים ששחטן לשם תודה פסולין והיגו פסולין ולא עלו ולא פסולין לגמרי ויש לומר משום דדרשינן טעמא דשמעתא בגמרא (שם דף יא:) מדכתיב ולא תחלו את קדשי בני ישראל אשר ירימו במזבחם [מהם] אין מתחללין בנמוך מהם מתחללין וחלול משמע פסול גמור ואע"ג דדרשינן בגמרא קדשים מחללין קדשים ואין חלין מחללין קדשים ולא מפסלו שאר קדשים שלא לשמן מפל מקום שיער בהן לחלול משום פסח וחטאת דמפסלו ועוד יש לדרשק מגופה דמתניתין הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרין משום דהוי לשם גבוה דאי לשם נמוך מפסלי והיגו לעגזן פסול גמור דבבכור ובמעשר לא שיער לא עלו לבעלים לשם חובה: ואסור לשנויי יש מקומות שהתנא [אינו] חושש לאשמעינן חדוש זה ובפרק התכלת

(מנחות דף מח:) גפי שאר שלמי נזיר וגפי אשם נזיר ואשם מצרע דמתני כשרין ולא עלו ולא קתני אלא: קרי' לה נדר וקרי לה נדבה משמע הכא דכל היכא דכתיב נדר נדר דוקא נדבה נדבה דוקא וכן בפרק קמא דר"ה (דף ו.) לעגזן כל תאחר ואפילו לר"מ בפ"ק דחלין (דף ב.) דדרש טוב אפר לא תדור טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עקר אלקמא קרי לנדבה נדר שאני הכא דדרש מדשני קרא בדבורה א"נ בחלין דריש דכיון דחיל קרא לתסלה לא שנא נדר לא שנא נדבה דבתרניהו איכא למיחש אי נמי משום דנדר נפקא לו מקרא דכי תחדל לנדר ש"מ דטוב אפר לא תדור לנדבה אתא:

מתני' כל הזבחים שזנבחו שלא לשמן הזבחים שזנבחו שלא לשמן

כל

– כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה; חוץ מן הפסח והחטאת – הפסח בזמנו, והחטאת בכל זמן. ^(א) רבי אליעזר אומר: אף האשם – הפסח בזמנו, והחטאת והאשם בכל זמן. אמר רבי אליעזר: החטאת באה על חטא, והאשם בא על חטא; מה חטאת – פסולה שלא לשמה, אף האשם – פסול שלא לשמו. יוסי בן חוני אומר: הנשחטטין לשם פסח ולשם חטאת – פסולין. שמעון אחי עזריה אומר: שחטן לשם גבוה מהן – כשרין, לשם נמוך מהן – פסולין. כיצד? קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים – פסולין, קדשים קלים ששחטן לשם קדשי קדשים – כשרין. הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים – כשרין, שלמים ששחטן לשם בכור וכלשם מעשר – פסולין. ^(ב) גמ' למה לי למיתנא "אלא שלא עלו"? ליתני "ולא עלו לבעלים לשם חובה"! הא קא משמע לן: לבעלים הוא דלא עלו לשם חובה – אבל בקדשתייהו קנימי, ואסור לשנויי בהו. ^(ב) וכדרבא, דאמר רבא: עולה ששחטה שלא לשמה – אסור לזרוק דמה שלא לשמה. איבעית אימא סברא, איבעית אימא קרא. איבעית אימא סברא: משום דשני בה – כל הני לישני בה ולילי?! ^(ג) איבעית אימא קרא: "מוצא שפתיך תשמור ועשית, כאשר נדרת לה' אלתהיך נדבה וגו'" – האי נדבה!

נדר

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פטיו מוהל פסולי המוקדשין הלי א, סמג לאוין שלו:
ב מיי פטיו מוהל פסולי המוקדשין הלי ג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיין פון מהלל מעשה הקרבנות

הל' י:

ב מיין פון מהלל גירושין הל' א, סמג עושין ג, טוש"ע אה"ע סי' קלא סעי' א:

ג מיין פון מהלל גירושין הל' א, סמג עושין ג, טוש"ע אה"ע סי' קלא סעי' א:

נאָם לאו נָהא גִּדְּבָה אַע"ג דבפ"ק דר"ה (דף ו.) דריש ליה לעגון כל תאחר נָדָר הוא דהא כְּאֶשֶׁר נִדְרַת כְּתִיב וְלֹש חלוק בֵּין נָדָר לְגִדְּבָה נָדָר דַּאֲמַר הָרִי עָלִי וְגִדְּבָה הָרִי זֶה: אַם כְּמָה שְׁנִדְרַת עֲשִׂיתָ שְׁעֵבֵד עֲבֹדוּתִיָּה לְשִׁמָּה: יָהּא נָדָר וְנִעְלָה זֶה לְגִדְרָה: וְאִם לאו יָהּא לְגִדְּבָה כִּאֲלוּ הַתְּנִדְבָת לָזֶה גִּדְּבָה אַחֲרָת וְלֹא לְשֵׁם הַרְאִשׁוֹנָה: וְנִדְּבָה מִי שְׂרִי לְשִׁנּוּי בֵּה וְכִינּוּ דְרַחֲמָנָא קִרְיָה גִּדְּבָה מִי שְׂרִי לְשִׁנּוּי בֵּה הֵא אֲמַרִּינוּ בַּס' שְׁנִי (לְקַמּוּ וְכַחֲסִים ד' כט:). אַסּוּר לְחֻשָּׁב בְּקִדְּשִׁים וְלִיָּד מִקְרָא דְלֹא יִחְשָׁב וְהָכִי מְדַרְשׁ קִרָא אַם מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעֲשִׂיתָ אֲזִי יִהְיֶה נָדָר אֲשֶׁר נִדְרַת וְאִם לאו גִּדְּבָה: (מִפִּי הַשְׁמוּעָה בַּמִּנְחֹת עַד כֹּאן) לא הָיִית גָּבֹן בְּאִוְרֵתָא בַּתְּחֻמָּא כְּלוּמַר חֲבֵל עַל שְׂלֵא הִיִּית אֲמַשׁ בְּשִׁבְתָּ אֲצִלְנוּ בַּתוֹךְ הַתְּחוּם שְׁתּוּכֵל לְבֹא לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלִשְׁמַע: בִּי חֲרַמְךָ שֵׁם מְקוּם: וְשְׁנִי לָהּ וּפְרָקוּ: שְׂלֵא לְשָׁמּוּ מִשְׁמַע דַּעֲקָר שְׁמִיָּהּוּ בְּהִדְיָא: שְׂלֵא לְשֵׁם אִשָּׁה הַאֲשָׁה הַזֹּאת שְׁנִכְתֵּב לְשׁוּם אַחֲרָת שְׁשִׁמָּה כְּשֵׁם זֶה פְּסוּל דְּכִתְּבִי וְכִתֵּב לָהּ לְשִׁמָּה: וְסִתְמָא נְמִי פְּסוּל כְּגוֹן אִם כְּתִבּוּ הַסּוּפֵר [סִתְּם] לְשֵׁם לֹאָה שְׁיָהָא מְזֻמּוּ לְכַשְׂיָבֹא אֲדָם אֲצִלוּ שְׁשִׁמּוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ (שְׁוִין) כּוֹן וְיִתְּנּוּ לוֹ וְלִקְמַן מִפְּרִשׁ מְזֻלּוּ מִמִּתְנִי' דְּסִתְּם פְּסוּל: וְשְׁנִי וְתִרְיָן רַבָּא גּוּפָה דְרַמִּינָהּוּ אַחֲדִי: בְּסִתְּמֹן לְשָׁמּוּ עוֹמְדִין הִלְכָּהּ כֹּל כְּמָה דְלֹא עֲקָר שְׁמִיָּהּוּ בְּהִדְיָא הָווּ לְשָׁמּוּ: מְזֻלּוּ מִמִּתְנִי' הִיכִי שְׁמַע לִיָּה רַבָּא דַּתְקֻשָּׁה לִיָּה: שְׁנִנְבָּחוּ שְׂלֵא לְשָׁמּוּ מִשְׁמַע דַּעֲקָר שָׁמּוּ מִקּוּ: שְׂלֵא נִנְבָּחוּ לְשָׁמּוּ מִשְׁמַע שְׂלֵא הוֹפִיר שָׁמּוּ עָלֶיהּ דִּהִינּוּ סִתְמָא: שְׁנִכְתֵּב שְׂלֵא לְשֵׁם אִשָּׁה זֶה מִשְׁמַע שְׁנִכְתֵּב לְשֵׁם אַחֲרָת בְּפִרְשׁ: כִּיצַד לְשָׁמּוּ כו' מִתְנִי' הֵיא: לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים כִּרְ חֻשָּׁב עָלֶיהּ: הֵא לְשֵׁם פְּסַח וְסִתְמָא שְׂלֵא חֻשָּׁב אַחֲרֵיהּ לְשֵׁם שְׁלָמִים כְּשֶׁר וַאֲע"ג דְּסוּף שְׁחִיטָה סִתְמָא אִשְׁתַּחֲוִי: אֲלֵמָא סִתְּמֹן כְּלִשְׁמֹן דְּמִי דְאִי כְּשֵׁלֵא לְשָׁמּוּ דְּמִי הֵנָּא לִיָּה כִּאֲלוּ אֲמַר לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים: עַל דַּעַת [רַאשׁוֹנָה אֲבָל] הִיכָא דַּשְׁחִטָּה כּוֹלִיָּה סִתְמָא אִימָא לָךְ דְּפִסּוּל: הֵא סִתְמָא [וְלְשֵׁם] פְּסַח תַּחֲלָה שְׁחִטָּה סִתְּם וְסוּפָה לְשֵׁם פְּסַח כְּשֶׁר וְלֹא מִפְּסִיל מִשׁוּם תַּחֲלָתָה אֲלֵמָא סִתְמָא כְּלִשְׁמֹן: א"נ אִיִּידִי כו' כְּלוּמַר לַעוֹלָם לֹא תִדּוּק מְנָה הֵא סִתְמָא וְלְשֵׁם פְּסַח כְּשֶׁר דַּלַּעוֹלָם אִימָא לָךְ פְּסוּל דְּסִתְמָא כְּשֵׁלֵא לְשָׁמוּ וְהֵא דִקְתַּנִּי לְשֵׁם שְׁלָמִים אִיִּידִי דַּפְרִישׁ כְּלִשְׁמֹן וְלֹא לְשָׁמּוּ לְשֵׁם שְׁלָמִים דִּהֶתֶם דִּוְקָא הוּא דִּאִילּוּ סִתְמָא הָוִי כְּשֶׁר דַּעַל דַּעַת רַאשׁוֹנָה הוּא עוֹשָׂה פְרִישׁ נְמִי תִנָּא דַּמִּתְנִי' כְּשֵׁלֵא לְשָׁמוּ וְלִשְׁמוּ לְשֵׁם שְׁלָמִים וְלְשֵׁם פְּסַח וְלֹא דִוְקָא דַּה"ה לְסִתְמָא וְלְשֵׁם פְּסַח דַּמְפָּסֵל בַּתְּחִלַּת שְׁחִיטָה: לְשֵׁם שְׁשָׁה

נָדָר הוּא דְהֵא כְּאֶשֶׁר נִדְרַת כְּתִיב וְלֹש חלוק בֵּין נָדָר לְגִדְּבָה נָדָר דַּאֲמַר הָרִי עָלִי וְגִדְּבָה הָרִי זֶה:

נָדָר הוּא! אֲלֵא אַם כְּמָה שְׁנִדְרַת עֲשִׂיתָ – יָהּא נָדָר, וְאִם לא – גִּדְּבָה יָהּא; וְנִדְּבָה מִי שְׂרִי לְשִׁנּוּי בֵּה? אֲמַר לִיָּה רַבִּינָא לָרֵב פְּפֹא: לא הָיִית גָּבֹן בְּאִוְרֵתָא בַּתְּחֻמָּא בִּי חֲרַמְךָ – דְרַמִּי רַבָּא מִיָּלִי מַעֲלִיָּיתָא אַחֲדִי, וְשְׁנִי לָהּ. "מֵאִי מִיָּלִי מַעֲלִיָּיתָא? תִּנּוּ: כֹּל הַנִּכְבָּחִים שְׁנִנְבָּחוּ שְׂלֵא לְשָׁמּוּ כּו'. טַעֲמָא דְשְׂלֵא לְשָׁמּוּ; הֵא סִתְמָא – עָלוּ נְמִי לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה; אֲלֵמָא סִתְמָא נְמִי כְּלִשְׁמֹן דְּמִי. יִוְרַמִּינָהּ: כֹּל הֲגַט שְׁנִכְתֵּב שְׂלֵא לְשֵׁם אִשָּׁה – פְּסוּל. וְסִתְמָא נְמִי פְּסוּל! ^(א)וְשְׁנִי: וְכַחֲסִים – בְּסִתְּם לְשָׁמּוּ עוֹמְדִין, אִשָּׁה – בְּסִתְמָא לֹאָו לְגִירוּשִׁין עוֹמְדָת. ^(ב)וְנִכְבָּחִים בְּסִתְמָא כְּשִׁירִין מְנָלָן? אִילֵּימָא מִהָא דִּתְנּוּ: כֹּל הַנִּכְבָּחִים שְׁנִנְבָּחוּ שְׂלֵא לְשָׁמּוּ כּו' – וְלֹא קִתְנִי "שְׂלֵא נִנְבָּחוּ לְשָׁמּוּ"; גַּבִּי גַּט נְמִי, הַקִּתְנִי: כֹּל הֲגַט שְׁנִכְתֵּב שְׂלֵא לְשֵׁם אִשָּׁה פְּסוּל – וְלֹא קִתְנִי "שְׂלֵא נִכְתֵּב לְשֵׁם אִשָּׁה פְּסוּל"! ^(ג)אֲלֵא מִהָא דִּתְנּוּ: כִּיצַד לְשָׁמּוּ וְשְׂלֵא לְשָׁמּוּ? לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים. טַעֲמָא דַּאֲמַר לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים, הֵא לְשֵׁם פְּסַח וְסִתְמָא – כְּשֶׁר; אֲלֵמָא סִתְּמֹן כְּלִשְׁמֹן דְּמִי. דִּילֵמָא שְׂאֲנִי הֶתֶם, דַּאֲמַר: כֹּל הַעוֹשָׂה – עַל דַּעַת רַאשׁוֹנָה הוּא עוֹשָׂה! ^(ד)אֲלֵא מִסִּיפָא: שְׂלֵא לְשָׁמּוּ וְלִשְׁמֹן – לְשֵׁם שְׁלָמִים וְלְשֵׁם פְּסַח. טַעֲמָא דַּאֲמַר לְשֵׁם שְׁלָמִים וְלְשֵׁם פְּסַח, הֵא סִתְמָא וְלְשֵׁם פְּסַח – כְּשֶׁר. דִּילֵמָא שְׂאֲנִי הֶתֶם, דַּאֲמַר: יוֹכִיחַ סוּפוּ עַל תַּחֲיִלְתּוֹ! אִי נְמִי, אִיִּידִי דִּתְנָא "לְשָׁמּוּ וְשְׂלֵא לְשָׁמּוּ", תִּנָּא נְמִי "שְׂלֵא לְשָׁמּוּ וְלִשְׁמֹן"! ^(ה)אֲלֵא מִהָא: לְשֵׁם שְׁשָׁה דְּבָרִים הַנִּכְבָּח נִנְבָּח – לְשֵׁם זִבְח, לְשֵׁם זֹבֵחַ, לְשֵׁם שֵׁם, לְשֵׁם אֲשִׁים, לְשֵׁם רִיחַ, לְשֵׁם נִיחּוּחַ. וְהַחֲטָאת וְאֲשָׁם – לְשֵׁם חֲטָא. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי: אִף מִי שְׂלֵא הֵיָּה בְּלָבוּ לְשֵׁם אַחַת מִכָּל אֲלוּ – כְּשֶׁר, שְׁתִּנָּאִי בֵּית דִּין הוּא. אֲתִנּוּ בֵּית דִּין דְּלֹא לִימָא "לְשָׁמוּ", דִּילֵמָא אֲתִי לְמִימַר "שְׂלֵא לְשָׁמוּ". וְאִי סִלְקָא דַּעַתְךָ סִתְמָא פְּסוּל, קִיָּיִמִי בֵּית דִּין וּמִתְנִי מִיָּילָתָא דְּמִיפְּסִיל בִּיָּה?! וְגַבִּי גַּט דְּסִתְמָא פְּסוּל – מְנָלָן? ^(ו)אִילֵּימָא מִהָא דִּתְנּוּ: הֵיָּה עוֹבֵד בִּשְׁוֹק, וְשְׁמַע סוּפְרִים מִקְרִין: "אֵיִשׁ פְּלוּנִי גִירִשׁ פְּלוּנִית מִמְּקוֹם פְּלוּנִי", וְאֲמַר: "זֶה שְׁמִי וְזֶה שֵׁם אִשְׁתִּי" – פְּסוּל לְגִירִשׁ כּו'. דִּילֵמָא כְּדָרֵב פְּפֹא – דַּאֲמַר רַב פְּפֹא: הֵכָא בְּסוּפְרִים הַעֲשׂוּיִין לְהַתְלַמֵּד עֲסָקִינוּ; וְלֹא אִיכְתוּב לְשׁוּם כְּרִיתוּת כְּלָל! אֲלֵא מִהָא:

יְתַר

בְּשִׁמְעֵתָא קִמְיָתָא דְּגִטִּין (דף ג.) דַּמְפְּרִשׁ דִּלְכָּךְ לא תִּקְנוּ לומר בְּפִנִי נִכְתֵּב לְשִׁמָּה לְמ"ד לְפִי שְׂאִין בְּקִיאיִן לְשִׁמָּה מִשׁוּם דְּאִי מִשְׁשֶׁת לִיָּה לְדִיבּוּרָא אֲתִי לְמִינִינִיָּה לא הָוִי מִצִּי לְמִימַר דִּילֵמָא אֲתִי לְמִימַר שְׂלֵא לְשִׁמָּה דְּמִי הוּא שׁוּשָׁה כֹּל כִּרְ שְׁנוֹתָן גַּט לֹאשָׁה זֶה שְׁנִכְתֵּב לְשִׁמָּה וְהוּא אומר שְׁלִשָׁם אַחֲרָת נִכְתֵּב אֲבָל אֲדָם הַשּׁוֹחֵט קִרְבֹּן פְּעֻמִּים שְׁטוּעָה וְסָבוּר שְׁהוּא קִרְבֹּן אַחֵר וְכֹן הַמַּקְבֵּל וּמוֹלִיד וְחֹרֵק: קִיָּיִמִי בֵּית דִּין וּמִתְנִי כו' יֵשׁ תְּמָה לְמָה לוֹ לְהַאֲרִיךְ כֹּל זֶה הֵא בְּהִדְיָא אֲמַר סִתְמָא כְּשֶׁר וְנִרְאָה לְפִרְשׁ דְּמִי שְׂלֵא הֵיָּה בְּלָבוּ הִינּוּ שְׂלֵא אֲמַר בְּהִדְיָא לְשֵׁם אַחַד מִכָּל אֲלוּ אֲבָל חֻשָּׁב בְּלָבוּ לְמָה שְׁדִּינוּ לְהִיּוֹת הֵא סִתְמָא פְּסוּל לְהָכִי [דִּיק] מִתְנָאִי בֵּית דִּין וְכִי מִתְנּוּ בֵּית דִּין דְּלֹא לִימָא בְּהִדְיָא וּבִמְחֻשְׁבָּה סִגִּי וְשִׁמָּא אֲתִי לִידִי פְּסוּל שְׂלֵא יִחְשָׁב כְּלָל וַיִּשְׁחֹט סִתְמָא וַיִּפְסֹל: בְּסוּפְרִים הַעֲשׂוּיִין לְהַתְלַמֵּד עֲסָקִינוּ וְאִפְּלִילוּ לְמַאֵן דַּאֲמַר בְּפִרְקָא קַמָּא דַּעֲיִירובִין (דף יג.) גַּבִּי מְגִלַּת סוּטָה דַּמוֹחֲקִין אוֹתָהּ מִן הַתּוֹרָה אִף עַל גַּב דְּבַעֲיִינוּ לְשִׁמָּה וְאִף עַל גַּב דַּתּוֹרָה לְהַתְלַמֵּד עֲבִידָא כְּדַקְאֲמַר הֶתֶם לַעֲגוֹן גַּט מוֹדָה כְּדַפְרִישִׁית שֵׁם וּבפ"ב דְּגִטִּין

(דף כ.) וס"ת נְמִי פְּסִילִין [בְּגִט] בפ"ב דְּגִטִּין (דף יט:) כְּדַמּוּכַח בְּעִבְדָּא דִּהֵהוּא גִּבְרָא דַּעַל לְבִי כְּנִישְׁתָּא שְׁקַל סִפֵּר תּוֹרָה וַיַּהֲב לְדְבִישְׁתָּהּ:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

וְנִדְּבָה הָרִי זֶה: אַם כְּמָה שְׁנִדְרַת עֲשִׂיתָ שְׁעֵבֵד עֲבֹדוּתִיָּה לְשִׁמָּה: יָהּא נָדָר וְנִעְלָה זֶה לְגִדְרָה: וְאִם לאו יָהּא לְגִדְּבָה כִּאֲלוּ הַתְּנִדְבָת לָזֶה גִּדְּבָה אַחֲרָת וְלֹא לְשֵׁם הַרְאִשׁוֹנָה: וְנִדְּבָה מִי שְׂרִי לְשִׁנּוּי בֵּה וְכִינּוּ דְרַחֲמָנָא קִרְיָה גִּדְּבָה מִי שְׂרִי לְשִׁנּוּי בֵּה הֵא אֲמַרִּינוּ בַּס' שְׁנִי (לְקַמּוּ וְכַחֲסִים ד' כט:). אַסּוּר לְחֻשָּׁב בְּקִדְּשִׁים וְלִיָּד מִקְרָא דְלֹא יִחְשָׁב וְהָכִי מְדַרְשׁ קִרָא אַם מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעֲשִׂיתָ אֲזִי יִהְיֶה נָדָר אֲשֶׁר נִדְרַת וְאִם לאו גִּדְּבָה: (מִפִּי הַשְׁמוּעָה בַּמִּנְחֹת עַד כֹּאן) לא הָיִית גָּבֹן בְּאִוְרֵתָא בַּתְּחֻמָּא כְּלוּמַר חֲבֵל עַל שְׂלֵא הִיִּית אֲמַשׁ בְּשִׁבְתָּ אֲצִלְנוּ בַּתוֹךְ הַתְּחוּם שְׁתּוּכֵל לְבֹא לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלִשְׁמַע: בִּי חֲרַמְךָ שֵׁם מְקוּם: וְשְׁנִי לָהּ וּפְרָקוּ: שְׂלֵא לְשָׁמּוּ מִשְׁמַע דַּעֲקָר שְׁמִיָּהּוּ בְּהִדְיָא: שְׂלֵא לְשֵׁם אִשָּׁה הַאֲשָׁה הַזֹּאת שְׁנִכְתֵּב לְשׁוּם אַחֲרָת שְׁשִׁמָּה כְּשֵׁם זֶה פְּסוּל דְּכִתְּבִי וְכִתֵּב לָהּ לְשִׁמָּה: וְסִתְמָא נְמִי פְּסוּל כְּגוֹן אִם כְּתִבּוּ הַסּוּפֵר [סִתְּם] לְשֵׁם לֹאָה שְׁיָהָא מְזֻמּוּ לְכַשְׂיָבֹא אֲדָם אֲצִלוּ שְׁשִׁמּוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ (שְׁוִין) כּוֹן וְיִתְּנּוּ לוֹ וְלִקְמַן מִפְּרִשׁ מְזֻלּוּ מִמִּתְנִי' דְּסִתְּם פְּסוּל: וְשְׁנִי וְתִרְיָן רַבָּא גּוּפָה דְרַמִּינָהּוּ אַחֲדִי: בְּסִתְּמֹן לְשָׁמּוּ עוֹמְדִין הִלְכָּהּ כֹּל כְּמָה דְלֹא עֲקָר שְׁמִיָּהּוּ בְּהִדְיָא הָווּ לְשָׁמּוּ: מְזֻלּוּ מִמִּתְנִי' הִיכִי שְׁמַע לִיָּה רַבָּא דַּתְקֻשָּׁה לִיָּה: שְׁנִנְבָּחוּ שְׂלֵא לְשָׁמּוּ מִשְׁמַע דַּעֲקָר שָׁמּוּ מִקּוּ: שְׂלֵא נִנְבָּחוּ לְשָׁמּוּ מִשְׁמַע שְׂלֵא הוֹפִיר שָׁמּוּ עָלֶיהּ דִּהִינּוּ סִתְמָא: שְׁנִכְתֵּב שְׂלֵא לְשֵׁם אִשָּׁה זֶה מִשְׁמַע שְׁנִכְתֵּב לְשֵׁם אַחֲרָת בְּפִרְשׁ: כִּיצַד לְשָׁמּוּ כו' מִתְנִי' הֵיא: לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים כִּרְ חֻשָּׁב עָלֶיהּ: הֵא לְשֵׁם פְּסַח וְסִתְמָא שְׂלֵא חֻשָּׁב אַחֲרֵיהּ לְשֵׁם שְׁלָמִים כְּשֶׁר וַאֲע"ג דְּסוּף שְׁחִיטָה סִתְמָא אִשְׁתַּחֲוִי: אֲלֵמָא סִתְּמֹן כְּלִשְׁמֹן דְּמִי דְאִי כְּשֵׁלֵא לְשָׁמּוּ דְּמִי הֵנָּא לִיָּה כִּאֲלוּ אֲמַר לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים: עַל דַּעַת [רַאשׁוֹנָה אֲבָל] הִיכָא דַּשְׁחִטָּה כּוֹלִיָּה סִתְמָא אִימָא לָךְ דְּפִסּוּל: הֵא סִתְמָא [וְלְשֵׁם] פְּסַח תַּחֲלָה שְׁחִטָּה סִתְּם וְסוּפָה לְשֵׁם פְּסַח כְּשֶׁר וְלֹא מִפְּסִיל מִשׁוּם תַּחֲלָתָה אֲלֵמָא סִתְמָא כְּלִשְׁמֹן: א"נ אִיִּידִי כו' כְּלוּמַר לַעוֹלָם לֹא תִדּוּק מְנָה הֵא סִתְמָא וְלְשֵׁם פְּסַח כְּשֶׁר דַּלַּעוֹלָם אִימָא לָךְ פְּסוּל דְּסִתְמָא כְּשֵׁלֵא לְשָׁמוּ וְהֵא דִקְתַּנִּי לְשֵׁם שְׁלָמִים אִיִּידִי דַּפְרִישׁ כְּלִשְׁמֹן וְלֹא לְשָׁמּוּ לְשֵׁם שְׁלָמִים דִּהֶתֶם דִּוְקָא הוּא דִּאִילּוּ סִתְמָא הָוִי כְּשֶׁר דַּעַל דַּעַת רַאשׁוֹנָה הוּא עוֹשָׂה פְרִישׁ נְמִי תִנָּא דַּמִּתְנִי' כְּשֵׁלֵא לְשָׁמוּ וְלִשְׁמוּ לְשֵׁם שְׁלָמִים וְלְשֵׁם פְּסַח וְלֹא דִוְקָא דַּה"ה לְסִתְמָא וְלְשֵׁם פְּסַח דַּמְפָּסֵל בַּתְּחִלַּת שְׁחִיטָה: לְשֵׁם שְׁשָׁה

 מסורת הש"ס

א מנחות ב.

ב גיטין כג.

ג משנה פסחים; לקמן יג.

ד לקמן ד:

ה לקמן מו:; משנה זבחים; תוספתא זבחים; ספרא ויקרא דבורא דגדבה פרשה יד ב ו גיטין כד:; משנה גיטין

 גליון הש"ס

נמי כל העושה על דעת ראשונה. לקמן דף מא ע"ב שבת דף צא ע"א:

תוס' ד"ה סתם וכו' אלא שלא תשמענו. עיין בתשובת הר"ם אלשקר סימן פח:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

מסורת הש"ס
א עירובין יג; סוטה כ: ב גיטין כה. ג משנה גיטין; גיטין כו. ד משנה כלים ה ספרא שמיני פרשה ז ז י' חוספתא כלים קמא
גליון הש"ס
חוס' ר"ה הכותב וכו' דהר יתר כמו כן. ע"י בטורי אבן חגיגה דף כג ע"ב ד"ה וכתבני:
תורה אור השלם

ובל' כלי' תרש אֲשֶׁר יִפֹּל מִקֶּחַם אֶל־תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ וְיִטְמָא וְאִתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ וְיִקְרָא יֵא, [ג] וכל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מִקֶּחַם בְּמִתָּם יִטְמָא מִכֹּל כִּלִּי־עֵץ אוֹ בָּנָה אוֹ עוֹר אוֹ שֶׁק־כִּלִּי אֲשֶׁר יִשְׁעֶה מִלִּמְקוֹה בָּהֶם בְּמִים יִכָּא וְיִטְמָא עַד־הֶעָרֵב וְשֹׁהַר וְיִקְרָא יֵא, [ב]

ונמלך שלא יגרשנה: דלמא שאני התם דלאו סתמא הוא אלא שלא לשמה ממש: כתב לגרש את אשתו ונמלך, ויש לומר דס"ד פיו דנמלך אם בן מסתמא כתבו מתחלה שאם יחזור בו יגרש מי שיגרש: הכותב טפסי גטין כו' כל הנך משניות בפי' כל הגט (גטין דף כו.) ותמה דלא קתני בהך יתר על כן דעל קרינן יתר הוא דמכל הנך קמיתא לא מצי למדק סתמא פסול אלא מהך ויש לומר דמשום דאמר ללבלר דקתני ברישא דהך יתר קמו כו דדזינן מזהב [סתמא] ודזינן מזהב אין ברה וקשה לה"ר יצחק דפ"ק דפסחים (דף יד.) תנן הוסיף ר"ע אף ע"ג דלמאן דמוקי מלתא דר' חנינא בולד [ולד] השמאה דרבנן לא שמעינן לה ממלתא דר' עקיבא דמרי בפסולא [דאורייתא] מיהו יש לומר אע"ג דקתני הוסיף אי לא הוה תני ליה לא הוה [למשמע לן] מדי: ואמר רב יהודה אמר שמואל אף צריך שייצח כו' אצטריך לאתויי דרב יהודה משום דמנה דזינן בגטין דאתינא קריב אלעזר דאמר עדי מסייה פירי דקי"ל קוטה ואיכא דמוקי לה התם כר"מ ומפרש מפני התקנה משום קטטה ולידידה ליכא למדק מנה סתמא פסול: ואפילו לשם עובדת כוכבים נמי פסול מדקתני שנקבת שלא לשם אשה דמשמע (על) [כל] נשים בכלל ולא דמי לשלא לשמן דכל הזבחים דלא אמרינן אפי' חלין בכלל דהתם איכא לפרושי שנובחו שלא לשם זבח זה אלא לשם זבח אחר: ורמינןהו תוכו ולא תוך תוכו ואפי' כלי שטף מציל מפרש בקוטרס שרץ בחיצון ואוכלין בפנימי לא מבטלי כלי חרס דאין מטמא מגבו אלא אפי' כלי שטף דמטמא מגבו אין אכלין שבתוכו [טמאים] שגם כלי שטף אינו מקבל טמאה מאויר כלי חרס כדאמר בפי' קמא דפסחים (דף כ) אכלין מקבלין טמאה מאויר כלי חרס ואין כלים מקבלין טמאה מאויר כלי חרס וקשה לפרושי דאם בן מה חדוש יותר בכלי שטף מקלי חרס ועוד דאיכא חדוש יותר בכלי חרס כגון אם שרץ באויר כלי חרס פנימי ואוכלין בכלי חרס חיצון טהורין אע"פ שהפנימי טמא ונראה לפרש דכל רבונתא של כלי שטף הינו משום דלאו מינה הוא וס"ד דלא מקריב בה וטמא קמ"ל [ודוקא בכלי שטף שאינו מינו הנה טמא אי לא קרא] אבל תוך תוכו שהכל הוא של חרס מינו ששיטא שהוא טהור בלא פסוק דתוך דוקא אמר רסמנא וכן מוכח לקמן דכלי שטף דוקא אצטריך קרא דפרוי ומי אמר רבא חטאת ששחטה על מי שמחזיב עולה כשרה אלקמא לאו מינה לא מקריב בה והתניא תוכו ולא תוך תוכו ואפי' כלי שטף מציל ומשני ארבעה תוכו כתיבי חד תוכו ולא תוך תוכו פי' אפי' לא כתב אלא תוך הוה מיעטנא כלי חרס פנימי שאין אוכלין שבתוכו מקבלין טמאה ע"י שרץ שבחיצון שחרי אין השרץ תוכו ודוקא כלי חרס פנימי דהו' דומיא דידה מעטנא דמינה מקריב בה וחוצץ להכי כתב וי"ו של תוכו למימר דאפי'

יתר על כן, כתב לגרש את אשתו ונמלך, מצאו בן עירו ואמר לו: "שמי כשמרך ושם אשתי כשם אשתך" – פסול לגרש בו. דילמא שאני התם, דאינתיק ליה לשם גירושין דההוא! אלא מהא: יתר על כן, יש לו שתי נשים ששמותיהן שוות – כתב לגרש את הגדולה, לא יגרש בו את הקטנה. דילמא שאני התם, דאינתיק ליה לשם גירושין דההיא! אלא מהא: יתר על כן, אמר ללבלר: כתוב, ולא יזה שארצה אגרש – פסול לגרש בו. דילמא שאני התם, דאין בריה! אלא מהא: הכותב טפסי גטין – צריך שייצח מקום האיש ומקום האשה ומקום העדים ומקום הזמן. ואמר רב יהודה אמר שמואל: אף צריך שייצח מקום הרי את מותרת לכל אדם." "תו רמי מילתא אחריתי – מי אמר רב יהודה אמר רב: חטאת ששחטה לשם עולה – פסולה, שחטה לשם חולין – כשירה; אלקמא דמינה מקריב בה, דלאו מינה לא מקריב בה? ורמינהו: כל הגט שנקבת שלא לשם אשה – פסול. ואפילו לשם גזיה נמי פסול! ושני: גט – דל גזיה מיניה הוה ליה סתמא, וסתמא פסול. קדשים – דל חולין מינייהו הוה ליה סתמא, וסתמא כשירים. ורמא מילתא אחריתי: מי אמר רב יהודה אמר רב: חטאת ששחטה לשם עולה – פסולה, שחטה לשם חולין – כשירה; אלקמא דמינה מקריב בה, דלא מינה לא מקריב בה?!" [והתניא: "תוכו" – ולא תוך תוכו, ואפילו כלי שטף מציל! ושני: חולין אצל קדשים – כמחיצה אצל תנור; מה מחיצה אצל תנור לא מהניא לה כלל, אף חולין אצל קדשים לא מהניא ליה כלל. ח"ד תנן: תנור שחצצו בנסרים או ביריעות, ונמצא שרץ במקום אחד – הכל טמא. ח"ד כוונת שהיא פחותה ופקוקה בקש, ומשולשלת לאויר התנור – שרץ בתוכה, התנור טמא; שרץ בתנור, אוכלין שבתוכה טמאין. ורבי אליעזר מטהר. אמר רבי אליעזר: קל וחומר! אם הציל במת – החמור, לא תציל בכלי חרס – הקל?! אמרו לו: לא;

אם

אצל קדשים כו' כלומר לעולם דלאו מינה לאו מקריב בה וכלי שטף אצל כלי חרס מנה הוא דהא מנא ומה מנא אבל חלין אצל קדשים הוי דלאו מנה כמחיצה אצל תנור דאמרינן בה לקמן דלא מהניא בה להיות מחיצה בין שרץ לאוכלין דאמרן דלאו מנה לא מקריב בה: שחצצו בנסרים שעשה מחצה באמצעו וחלקו עד למעלה מפיו הכל טמא אפילו אכלין שבעבר השני של מחצה: כגרת שהיא פחותה גרסינן בטהרות ולהכי נקט פחותה דלאו כלי הוא דאי הואי שלמה הוה מצלת על אוכלין שבתוכה דאמרן אפי' כלי שטף מציל אבל השתא דלאו כלי הוא הויה כמחיצה בעלמא: ופקוקה בקש רבונתא נקט דאע"ג דפקוקה פחותתה בקש לא הוי כלי ואפי' פיה למעלה מפיו תנור לא מצלת על אוכלין שבתוכה: ומשלשלת תלויה: אכלין שבתוכה טמאים והינו דאמרן דלא מנה כגון מחצה לא מקריב בה לבטל שם תוכו ממנו:

לאו מנה כגון כלי שטף מקריב בה ומציל ותמה אמאי לא שני בשמעתין נמי הכי שאני התם דאמר קרא תוכו ולא אצטריך אלא לכלי שטף וי"ל דדריפא משני הכא דקאי על חטאת לשם חלין כשרה ועל זה תרץ עשו חלין אצל קדשים דאינו מינן כלל ולכך לא מקריב בה כמחיצה אצל תנור כמו מחצה וכמו כגרת הקש פחותה שאינה כלי כלל ואינה מצלת כלל אבל כלי שטף קרוי מינו קצת שיש לו שם כלי עליו ולכך מקריב ומציל אבל לקמן קאי על חטאת ששחטה לשם מחזיב עולה כשרה דאע"ג שהוא קדשים קרוי אינו מינו ולא מקריב בה ועל זה פריד מאי שנא מקלי שטף שהוא כלי ואינו מינו ומקריב ועל זה צריך לתרץ משום קרא תוכו ולא תוך תוכו אבל לא מצי לתרץ עשוהו כמחיצה אצל תנור דההוא אינו כלי כלל והשתא הכא ולקמן מתרץ דומה בדומה [ודוקא בכלי שטף שאינו מינו הנה טמא אי לא קרא אבל תוך שהכל חרס טהור בלא פסוק דחד תוך אמר רסמנא]:

עין משפט גד מצוה

א מ"י פני מהלי גירושין הלי ב, טושיע אה"ע ס"י קלא סעי ב: ב מ"י פני מהלי גירושין הלי ג, טושיע אה"ע ס"י קלא סעי ג: ג מ"י פני מהלי גירושין הלי ד, טושיע אה"ע ס"י קלא סעי ד: ד מ"י פני מהלי גירושין הלי ז, טושיע אה"ע ס"י קלא סעי ז: ז מ"י פני מהלי גירושין הלי ח, טושיע אה"ע ס"י קלא סעי ח: ח מ"י פני מהלי גירושין הלי ט, טושיע אה"ע ס"י קלא סעי ט: ט מ"י פני מהלי גירושין הלי יא:

שָׁפָן חולקין אהלים פֿי בקונטרס שפון דער

הילכף אהל אחרִינא הוא אָבל תנור אין דער לחלקו משמע לפרשו דפליגי אף בתנור שחצצו בנסרים או ביריעות ובתורת כהנים משמע דבכנרת פחותה ופקוקה ומשלשלת לאויר תנור דוקא פליגי ולא כשחצצו בנסרים וטעמא משום דכנרת שיש לה ד' מחצות חיצא דדמי לקלי ולכף מטהר אבל מחצה אחת בתנור מודה ר' אליעזר דלא חיצא וטמא והכי איתא בפרשת ויהי ביום השמיני גבי תוכו ולא תוף תוכו כיצד חבית שנתנוה בתנור ופיה למעלה מן התנור כו' מכן אמרו כנרת שהיא פחותה כו' ור' אליעזר אומר מַצֵּלת אמר ר' אליעזר אם הצילה במת חמור לא תציל בכלי כרס השל אמרו לו אם הצילה במת חמור מקום שהמחצה מצלת תציל בכלי כרס השל שאין מחצה מצלת משמע דשפן חולקים אהלים דאמרו לו דשמעתין הינו נמי פרושו דאמרו לו דתורת כהנים לכך נראה לרבינו הקדוש לפרש הכי אם הציל כנרת פחותה ופקוקה באהל המת שפן חולקין אהלים פרוש שפן מחצה אחת המפסקת מצלת תאמר בכלי כרס שמתח כנרת שאין חולקין אהלים פֿי שמחצה אחת המפסקת בתנור אינה חוצצת אלמא בתנור שחצצו לא פליגי והא דמסים בתורת כהנים בטר הכי ורתמי בלשון שמועתנו שאמר לו ר' יוחנן בן נורי [אם הציל אהלים מיד אהלים במת חמור שפן חולקים אהלים יצילו אהלים מיד כרס אמר רבי יוסי אמרתי לר' יוחנן בן נורין תמה אני אם קבל ממך רבי אליעזר תשובה מפני שהוא הגדון פרוש ר"ש שגם שם פליג ר' אליעזר ועל זה צ"ע ונראה לי ברוך גם מהכא משמע בפרוש דחולקים אהלים דקאמר ר' יוחנן בן נורי הינו מחצה של תנור ועל זה אמר לו רבי יוסי הלא גם שם פליג רבי אליעזר והשתא פרכא דאמרו לו ופרכא דר' יוחנן בן נורי הפל אחד אלא דמר אמר בהאי לשנא ומר אמר בהאי לשנא ואין להפוך הגרסא כמו שיש [מקצת ספר] בתורת כהנים ולגרסו באמרו לו שפן חולקים אהלים ולפרש כפֿי ר"ש ועל ר' יוחנן בן נורי נגרס שפן מחצה מצלת ועל זה יתלשב ר' יוסי

שאומר הלא הוא הגדון אין לומר בן שהרי בתוספתא דמסכת פלים מוכחא כי ליכא מלתא דאמרו לו כלל כי אם דברי ר' יוחנן בן נורי שפן חולקין אהלים ועלה א"ר יוסי הלא הוא הגדון והתם אין לשנות הגרסא כיון דאמרו לו לא אירי התם ש"מ דחולקין אהלים הני פרושן גבי כלי כרס מחצה המפסקת בתנור כמו פרכא דמחצה [מצלת] דאמרו לו ששניהו סוכרין שרבי אליעזר הודה [במחצה] גבי תנור ועל זה אמר ר' יוסי הוא הגדון גם שם פליג ר"א ברו"ר: **הכא** נמי נימא קל וחמר גדשים מחללין גדשים כו' יש תמה דעד השתא אסיקנא איפכא מתוך הסברה דאדרבה בשביל שהם גדשים ומנה לכך מחריב בה אָבל חלין דלאו בר מנה לא מחריב ונראה לפרש דעביד קל וחמר משום דמה גדשים שאין מחללין כגון בשוחט חטאת סתם וקסבור שהיא עולה דכשרה ואפ"ה מחללין גדשים בשוחט לשם עולה חלין שמחללין כגון בכסבור שהן חלין דאמר בסוף בית שמאי (לקמן זבחים דף מו:) משום חלין פסולה לא כל שפן שמחללין גדשים בשוחטן לשם חלין: **לֹא** יחללו את גדשי בני ישראל אע"ג דהאי קרא כתיב בטבל ובתרומה כדמוכח לקמן (זבחים דף יא:) כגמרא דשמעון אחי עזריה דלמא גדשי מימר סדרש דהנה מצי למכתב ולא יחללו את אֶשֶׁר ירימו:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

אם הציל המחצה במת חמור בני אדם לחלק אהלים במחצה
אם הציל במת חמור – שפן חלוקה באוהליו, תציל בכלי כרש השל – שאין חלוקין באוהליו. התינוח לרבנו; לרבי אליעזר מאי איכא למימר? רבי אליעזר קל וחומר קאמר. ^(כ)אי הכי, התם נמי לימא קל וחומר: גדשים מחללין גדשים – חולין לא כל שפן? ^(ז)אֵלֹא טַעמָא דרב – כרבי אֵלֵעֶזֶר; דאמר רבי אלעזר: מאי טעמא דרב? "ולא יחללו את גדשי בני ישראל את אֶשֶׁר ירימו לה" – גדשים מחללין גדשים, ואין חולין מחללין גדשים. אלמא אַתָּא קרא אפקיה משל וחומר; הכא נמי – לייתי "תוכו" לפקיה משל וחומר! ^(ח)האי "תוכו" – מיבעי ליה לאֲוֹכְלִין שְׂגִיבֵלָן בטיט, ו**הַכֵּניסִן** לֹאֲוִיר תנור. סלקא דעתך אמינא: הואיל ובגניעה לא מטמא, באוירו נמי לא מטמו [קא משמע לו]. ורבנו – הנה לא צריכי קרא. רב יוסף בר אמי רמי שנינו קודש אשנינו בעלים, ומלשני. מי אמר רב: חטאת ששחטה לשם חטאת – כשירה, לשם עולה – פסולה; אלמא דלאו מינה מחריב בה, דמינה לא מחריב בה? ^(ט)והאמר רב: חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת – פסולה, על מי שמחוייב עולה – כשירה; אלמא דבר מינה מחריב בה, דלאו מינה לא מחריב בה! ומלשני: התם "ושחט אתה לחטאת" אמר רחמנא, והרי חטאת לשם חטאת נשחטה. הכא "וכפר עליו" כתיב – עליו ולא על חבירו; חבירו דומיא דידיה, שמחוייב כפרה כמותה. ^(י)רב חביבא רמי שנינו בעלים אתוף תוכו, ומלשני. ומי אמר רב: חטאת ששחטה על מי שמחוייב [חטאת – פסולה, על מי שמחוייב] עולה – כשירה; אלמא דמינה מחריב בה, לאו מינה לא מחריב בה? ו**הַתִּנָּא**: "תוכו" – ולא תוף תוכו, אפילו כלי נשטף מציל! ^(י)ומלשני: ארבעה "תוכו" כתיבי (תוכו) – "תוף", "תוכו", "תוף", "תוכו". חד – לגופיה; וחד – לגזירה שוה; חד – תוכו של זה ולא תוכו של אחר; אידך – "תוכו" ולא תוף תוכו, ואפילו כלי נשטף מציל.

מנלן

באהל המת שהמחצה מפסקת וכלים שמעבר השני טהורין דכתיב (במקדב יט) כל אֶשֶׁר באהל יטמא והני לאו בההוא אהל נינהו: שפן חולקין דרר בני אדם לחלק אהליו במחצה הלכך אהל אחרִינא הוא: תציל בכלי כרס [בתמיה שאין חולקין כלי כרס] במחצות הלכך תוכו קרינא בה: התנח לרבנו דאמרי מחצה לא מצלא איתא לדרב דאמר דלאו מנה לא מחריב בה: אלא לר' אליעזר מאי אכא למימר לימא דרב תנאי היא: ר' אליעזר קל וחמר קאמר לעולם בעלמא ר' אליעזר כרב סבירא לה כגון חלין וגדשים אָבל לענון מחצה משל וחמר יליף כיון דבמת החמור מצלא קל וחמר לכלי כרס השל ששהרץ קל מן המת: הכי גרסינן אלא טעמא דרב כר' אלעזר ולא יחללו את גדשי הכי דריש ליה אין דבר אחר מחלל את גדשי בני ישראל וגזרת הכתוב היא: ופרכינן אלמא לר' אלעזר דבעית לאוקמה לדרב אלפה אַתָּא קרא דלא יחללו ואפקנה מק"ו דהנה לו למדרש גדשים מחללין גדשים כו': ה"נ לייתי תוכו קרא יתירא דדרשינן לקמן תוכו ולא תוף תוכו [וקאמרת מקרא למדך למדרש תוכו ולא תוף תוכו] וקאמרת מסברא דלא ממעט אלא תוף כלי אחר אָבל מחצה דלאו בת מנה לית לה לאיחרוביה אי לא משום קל וחמר ואמאי אַמרת קל וחמר לייתי תוכו וליפקיה דמדמעט תוף תוכו מקלל דתוכו לעולם טמא דאי מחצה (בעלמא) מצלא למה לי קרא למעוטי תוף תוכו השתא תוכו מציל תוף תוכו מבטיא והאי שבעבר המחצה תוכו הוא לרב דקאמרת דלאו מנה לא מחריב בה: אמר לך ר' אלעזר האי תוכו דאחי למעוטי תוף תוכו ובעית למדך מנה מחצה לא מצלא: מבטי ליה לאַכְלִין שְׂגִיבֵלָן וחפן בטיט סביב שאין השרץ יכול ליגע בהן והכניסו לאויר התנור והני הוא דאֲתֵרבו לטמאה מדרשא דלא תוף תוכו הוא כדקאמרת תוף תוכו הוא דמציל אָבל הקפת טיט לא מיחרבא בה לבטולי שם תוכו דלאו מנה כה"ג לא מחריב בה דס"ד אמינא הואיל וא"א להם לטמא כמגע שרץ לא נטמאו נמי מתורת אויר כלי כרס קמ"ל מעוטא דלא תוף תוכו הוא (דאמר) דלא

מטמא אָבל הני מיטמו ומיהו מחצה אע"ג דלאו מנה הוא אַתָּא ק"ו ורביה לאיחרובי בה: ורבנו הני אוכלין לא צריכי קרא הך וי"ו יתירא דדרש לקמן למעוטי תוף תוכו ואֲתֵרבו הנה [דלאו] מנה נינהו לא אצטריך קרא לרבויהו דהני מתוך נפקי דהא בתוף נינהו ומיכא תנתי לך לטהרינהו והא דקאמר הואיל ובגניעה לא מטמאו לאו אריא היא לטהרינהו מדין אויר: שני קודש חטאת לשם עולה: שני בעלים חטאת ראוין ששחט לשם שמעון להתכפר בה שמעון דקי"ל [לקמן] דפסולה דכתיב לכפר עליו ולא על חבירו: חטאת ששחטה לשם חטאת חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם והא מלתא לקמן בפירקין (זבחים דף ז:). והאמר רב בשני בעלים חטאת ראוין ששחטה להתכפר בה שמעון אם שמעון מחיב חטאת (הנה) פסולה אָבל אם מחיב עולה ולא חטאת כשרה אלמא לאו מנה לאו מחריב בה: התם שני קודש נפקא לן [לפסולא משחט] אתה לחטאת שתהא שחיטה לשם חטאת וכאן הרי חטאת לשם חטאת נשחטה: הכא בשני בעלים פסולה נפקא לן מעליו ולא על חבירו והילכך חבירו דומיא דידה דבר מנה הוא דמחריב בה לבטולי שמה: ארבעה תוכו כתיבי כיצד תוכו תרי זמני ודרוש תוף ודרוש תוכו דהנה מצי למכתב אַל תוף וקתיב תוכו למעוטא וכן בסברא: חד לגופה שטיטמא [אוכלין] מאוירן: וחד לג"ש שטיטמא שרץ את הקלי ואע"פ שלא נגע כו' כדילף ליה בהכל שוחטין (חלין דף כד:) נאמר תוכו לטמא ונאמר תוכו לטמא: ולא תוכו ולא תוף תוכו כדפרשית לעיל וע"כ עקר קרא לכלי נשטף אַתָּא דאי למעוטי כלי כרס שבתוף התנור ופיו למעלה מפי התנור שיציל על האַכְלִין שבתוכו למה לי וי"ו יתירא למעוטי לכתב כל אֶשֶׁר [בתוף] יטמא ומיכא תנתי לטמוני אָבלים שבפנימי הא לאו תוכו נינהו אלא ללמד על כלי נשטף שאף הוא יציל דלא מימא דלאו מנה לאו מחריב בה הילכך גזרת הכתוב היא:

מסורת הש"ס

א קידושין נה.

ב לקמן מו: לקמן יא:

ג שבת צב: פסחים כח:

ד לקמן טז: לקמן ז.

ה משנה כלים

ו חולין כה.

גליון הש"ס

גמ' חבירו דומיא דידיה. עיין חולין דף לב ע"א תוס' ד"ה אבל:

תורה אור השלם

ולא יחללו את גדשי בני ישראל את אֶשֶׁר ירימו ליהוה [ויקרא כב, טו]

במספר שנים אחר היכל הקנה מאת עמיתך במספר שני תבואות יקבר' לך [ויקרא כה, טו]

וסמך אַת' ידו על ראש החטאת ושחט אתה לחטאת במקום אֶשֶׁר ישחט אַת' העלה [ויקרא ד, לג]

ואת כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הפהן מחטאתו ונסלח לו [ויקרא ד, כו]

ואת כל חלבה ניסיר באֶשֶׁר יוסר חלב הקשב מזבח השלמים והקטיר הפהן אתם המזבחה על אשׁי יתוה וכפר עליו הפהן על חטאתו אֶשֶׁר חטא ונסלח לו [ויקרא ד, לה]

וכל כלי כרש אֶשֶׁר יפל מהם אֶל תוכו כל אֶשֶׁר בתוכו יטמא ואתו תשברו [ויקרא יא, לג]

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

מִחֻשְׁבָּה בַעֲלָמָא וְאִפִּי יְהֵא צָרִיד דְּבוּר פִּינוּ דְּלִיכָא מַעֲשָׂה הוּי כְּמֻחְשָׁבָה

בעלמא וַיֵּשׁ תַּמָּה דְּהִכָּא מִשְׁנֵי לְהוּ יִבֹּס' תַּמִּיד נִשְׁחַט (פִּסְחִים סב:) מִשְׁמַע שְׁלִישׁ חֲלוּק דְּמִפְּרִשׁ מַה בִּין לִשְׁמֹן וְשֵׁלָא לִשְׁמֹן לֹאֲכִלְיוּ וְשֵׁלָא לֹאֲכִלְיוּ זֶה פִּסְוִלוּ בְּגוּפוּ וְזֶה אִין פִּסְוִלוּ בְּגוּפוּ וְי"ל דְּבִינוּ דְּלֹא מִפְּסִיל אֵלָא מִפְּנֵי שְׁאִין יָכוֹל לֶאֱכֹל כְּוִית כְּגוֹן לֶשֶׁם חוֹלָה וְזֶמֶן חֲשִׁיב טַפִּי פִּסְוִלוּ בְּקֹדֶשׁ מִחֻמַּת דְּבָר אַחֵר פִּינוּ דְּאִם הִיָּה יָכוֹל לֶאֱכֹל הִיָּה כְּשֶׁר וְקֻשָּׁה דַּעַל בְּרַחֲמֵי שְׁלָא לְמַנּוּיֹן וְלַעֲרֵלִים וּלְטַמְאִין צָרִיד לוֹמַר דְּלֹא חֲשִׁיבֵי פִּסְוִלֵן בְּגוּפוּ כִּי הִיכִי דְּלֹא תִקְשִׁי לֹן נָמִי מַה בִּין לִשְׁמֹן וְשֵׁלָא לִשְׁמֹן לְמַנּוּיֹן וְשֵׁלָא לְמַנּוּיֹן לְמַלְיֹן וְלַעֲרֵלִים לְטַמְאִין וּלְטַהוֹרִים וי"ל דְּשִׁנּוּי בַּעֲלִים חֲשִׁבִּינוּ פִּסְוִלוּ בְּגוּפוּ מְלוּשׁ דְּתַלּוּי בּוֹרִיקָה (בַּכִּפְּרָה) וְשֵׁם בַּעֲלִים [עַל הַכִּפְּרָה] אֲכָל שְׁלָא לֶאֱכָלִין וְשֵׁלָא לְמַנּוּיִן תַּלּוּי בְּשִׁחֻטָּה וְאִין שֵׁם בַּעֲלִים עַל הַשְּׁחִיטָה אִי נָמִי שְׁלָא לֶאֱכָלִין [וְשֵׁלָא לְמַנּוּיִין] יָכוֹל לְגַמֵּ' מִחֻשְׁבָּתוּ דְּהִתֵּר [בְּאוֹתוֹן] שְׁיֵהִי מַנּוּיִן עָלְיוּ אִם אֵינִם חוֹלִים וְחֻגִּים אֲכָל שְׁלָא לְשַׁמָּה אֵינּוּ יָכוֹל לְגַמְּזוּ לְכוּר קָרִי פִּסְוִלוּ בְּגוּפוּ: הֵגֵה"ה ה"ג בְּמַגְלָה (דָּף ח.) מֵאִי [מִשְׁמַע] אֲמַר רַב יִצְחָק בַּר אֲבָדִימִי:

רַב אֲשִׁי (אֲמַר) מוֹנָרְצָה לוֹ קֹאמַר תַּמָּה לְמַה לִּי קָרָא לְשִׁנּוּי בַּעֲלִים בּוֹרִיקָה הֵא אִפִּי שְׁאָר עֲבוּדוֹת לֹא מִפְּסָלִי אֵלָא בְּשׁוּחַט עַל מִנַּת לְרוּק כ"ש זוֹרֵק עֲצָמוּ [דְּבַעֲיִינוּ] שֵׁם בַּעֲלִים: לְשָׁכֵן עֲבוּדָה וְחִיבִים פְּרוּשׁ עֲבוּדָה שְׁחִיבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ: לְשָׁקוּלִים הֵם וְיִבְאוּ שְׁנִיָּהֶם אַע"ג דְּהִכָּא תַּרְתִּי וְהִכָּא חֲדָא חֲשִׁיב לְהוּ שְׁקוּלִין וְהַקְשָׁה הִרַב רַבִּי חִיִּים דִּהֲשַׁתָּא מִשְׁמַע דְּהִיכָא דְּלֹא יָדַע הִי מַנְיָה לְרַבּוּי מַרְבִּי תַּרְוּנְהוּ וְכוּן בְּרִישׁ ב"ק (דָּף ג.) דְּמַרְבִּי מִשְׁלַח שֹׁן וְרִגְל מְלוּשׁ דְּשְׁקוּלִין הֵן וְכוּן בַּפ"ק דְּעֵרְכִין (דָּף ד:) גַּבִּי נִפְשׁוֹת וְאֵלּוּ בְּפִרְק כֹּל הָאֲסוּרִים (תַּמּוּדָה דָּף כח:) וּפִרְק שׁוֹר שְׁנַגַּח אֲרַבְּעָה וַה' (ב"ק דָּף מ:) דְּרַשִׁינוּ מִן הַבְּהֵמָה לְהוֹצִיא אֶת הַרוֹבֵעַ וּמִן הַצֹּאן לְהוֹצִיא אֶת הַנוֹגֵחַ וְקֹאמַר מִפְּנֵי שְׁלִישׁ בְּרוּבֵעַ מַה שְׁאִין בְּנוּגָח וְיֵשׁ בְּנוּגָח מַה שְׁאִין בְּרוּבֵעַ הַצָּרִד לוֹמַר רוּבֵעַ וְהַצָּרִד לוֹמַר נוּגָח וְתַרְזִן דְּהִיכָא דְּאִיכָּא מִשְׁמַעוֹת בְּרַבּוּי מַרְבִּינוּ כֹּל הַשְּׁקוּלִים כִּי הִכָּא דְּזָבַח מִשְׁמַע לְרַבּוּי בְּעִין זְבִיחָה כֹּל שְׁהִיא עֲבוּדָה וְכוּן וְשִׁלַּח יֵשׁ בְּמִשְׁמַע רִגְל וְשֹׁן וּנְפִשׁוֹת נָמִי מִשְׁמַע הַכֹּל אֲכָל מִן לֹא מִשְׁמַע לְמַעוּטֵי שְׁנִיָּהֶם: אִימָא הִיכָּא דְּשַׁחֲטִי שְׁלָא לִשְׁמֹן לְפִסְלוּ תַּמָּה הֵא בְּכָל דְּכַתָּא בְּעִינוּ בְּקוֹדִשִׁים [שְׁנָה] לַעֲכַב וְהִכָּא לֹא שְׁנָה וי"ל דְּפִרְדִּי מִשְׁנּוּי קוֹדֶשׁ דְּאִיכָּא תַּרִּי קָרָאִי וְאֲמַרִי לַעֲלִי אִם אֵינּוּ עֲגוּן לְשִׁנּוּי קוֹדֶשׁ תַּנְהוּ עֲגוּן לְשִׁנּוּי בַּעֲלִים וּפִרְדִּי דִּהֲשַׁתָּא אִימַר תַּרְוּנְהוּ בְּשִׁנּוּי קוֹדֶשׁ וְלַעֲכַב וְקֻשָּׁה מֵאִי מִשְׁנֵי אֲמַר קָרָא מוֹצֵא שְׁפִתִּיד דְּלָמָּא

הֵהוּא קָרָא אֶתָּא לְשִׁנּוּי בַּעֲלִים דְּלֹא אִשְׁכַּחַן שְׁשִׁנָּה בְּהֵן הַכְּתוּב וְלֹא קֻשָּׁה מִיַּד דְּמוֹצֵא שְׁפִתִּיד לֹא מִשְׁמַע שְׁנּוּי בַּעֲלִים. [הג"ה] וְנִרְצָה דְּפִרְדִּי מִכַּח סְבָרָא בְּעִין קוֹשִׁיא דר"ל דְּלַקְטָה דְּאִימָא דְּלַפְסָלוּ בִּינוּ דְּאִמְרַת דְּלֹא עָלוּ לֶשֶׁם חוֹבָה אוּ יִמָּא דִּיעָלוּ דְּאִם בְּשִׁרְיוֹ הֵן יִרְצוּ וְאִם אִין מִרְצִין לְמַה בָּאִין [וּמִיָּהוּ] לֹא דְּמִי דְּרִישׁ לְקִישׁ פִּרְדִּי וְהוּ בְּשִׁרְיוֹ גְּמוּרִין כְּמוּ שְׁאָר קוֹדִשִׁים דְּלֹא שְׁנָה לַעֲכַב בּוּ לְפִסְלוּ וְהִכָּא לֹא הֵוָה לִיָּה לְמַפְרֹךְ שְׁלָא לְשַׁמָּה לְפִסְלוּ אֵלָא הֵוָה לִיָּה לְמִימַר וּלְתַלְתְּרוּ וְיַעֲלוּ לְחוּבָה כְּשֶׁאֵר קוֹדִשִׁים שְׁלָא שְׁנָה לַעֲכַב כֹּל כְּמַה דְּאִכְתִּי לֹא יָדַע קָרָא דְּמוֹצֵא שְׁפִתִּיד וְאִי פִרְדִּי לְפִסְלוּ דִּנְגַמַר מִחֻטָּאת [וּפְסַח] בְּהַקְשִׁיא דְּזֹאת הַתּוֹרָה כְּפַרְשִׁית בְּסֻמוּךְ אִי כְּמַה מְצִינוּ אֲכָּא לְמַפְרֹךְ שְׁכֹן פֶּרֶת וְא' בְּהַקְשִׁיא דְּזֹאת הַתּוֹרָה א"כ לְכַתֵּב חֲדָא אוּ לְחֻטָּאת גְּרִידָא אוּ פִּסַּח גְּרִידָא וְאִי נֹאמַר דְּבָכֵל דְּכַתָּא דְּמַצְרִכִּינוּ שְׁנָה לַעֲכַב הִנְנוּ מִהִכָּא [מִדְּכַתִּיב] מוֹצֵא שְׁפִתִּיד וְגו' א"כ אֲתִי שְׁפִיר הֵא דְּפִרְדִּי וְלַפְסָלוּ כּו'. ע"כ הֵג"ה:

וְאַע"ג דְּתַרְתִּי לֹאֹ דְּקֹאא תַּרְתִּי דְּקֹאא אַע"ג דְּמוֹתְבִינוּ אֲרַבְּעָה פִּרְכֵי אִיכָּא תַּרְתִּי

שְׁאִינוּ עֲקַר בְּדַמְפְּרִשׁ וְאִנְל: תַּרְתִּי מִיָּהֵא דְּקֹאא וְהִשְׁתָּא מִפְּרִשׁ אֲמַאי תַּרְתִּי לֹאֹ דְּקֹאא: וְלִרְב פְּנַחֶס כּו' וְלַקְמוֹן בְּשַׁלְחִי שְׁמַעְתִּין אֲזִלָּה לֵה הִךְ פִּרְכָּא דְּלֹאֲחֵר מִיָּתָה: לְכַפֵּר עָלְיוּ הִנְנוּ וְרִיקָה אֵלמָא וְרִיקָה לְשֵׁם בַּעֲלִים בְּעִנָּא: אֶת שְׁעָלְיוּ כְּגוֹן גָּדַר דְּאֲמַר הִרִי עָלִי עוֹלָה חֵיב בְּאַחֲרִיּוּתוֹ אִם הִפְרִישׁ בְּהֵמָה לְגִדְרוּ אִם מֵתָה אוּ נִנְגַבָּה דְּהִכִּי מִשְׁמַע אוֹתוֹ שְׁעָלְיוּ יִקְרִיב אוֹתוֹ וְנִרְצָה לוֹ וְעַד שְׁיִקְרִיבּוּ לֹא נִרְצָה וְלֹא נִפְטַר: אֶת שְׁאִינוּ עָלְיוּ כְּגוֹן דְּאֲמַר הִרִי זוֹ עוֹלָה: מוֹנָרְצָה לוֹ לְכַפֵּר קֹאמַר דְּהִכִּי מִשְׁמַע לוֹ לְכַפֵּר וְלֹא לְחַבְרוּ: שְׁכֹן עֲבוּדָה שְׁחִיבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא י"ו:ג') אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ וְזוֹרֵק נָמִי מַרְבִּינוּ לִיָּה לְקַמֹּן בְּפ' הַשּׁוּחַט (וְכַתִּיב דָּף קז.) דָּם שִׁפּוֹר לְרִבּוֹת הַזּוֹרֵק תֹּאמַר בְּקַבְּלָהּ וְהוֹלִכְהָ שְׁאִין חֲבִיב עָלֶיהָ בַּחוּץ דְּתַנּוּ בְּפ' בְּתָרָא (שֵׁם קיב:) וְהִיוָצֵק וְהַבּוֹלֵל כּו' וְהַמְקַבֵּל דְּמִים בַּחוּץ פְּטוּר: יַעֲשֶׂה כָּל שְׁהִיּוּ כָּל עֲשִׂוִּתֵּי לֶשֶׁם שְׁלָמִים: זָבַח פֶּרֶט שְׁחִיטָה הוּא דְּבַעֲי לְשַׁמָּה: אִי כַּתִּיב יַעֲשֶׂה שְׁלָמִים זָבַח כְּדַקֹּאמַרְתָּ דְּמִשְׁמַע כָּלָא שְׁהִיּוּ עֲשִׂוִּתֵי שְׁלָמִים: הַשְׁתָּא דְּכַתִּיב יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לֹא גָמַר הַכָּלֵל אֶת דְּבָרָיו וְלֹא נִשְׁלַם לְהַשְׁמִיעֵנוּ עַל מַה הַזְכִּירוּ כִּאֵן הַעֲשִׂוִּת עַד שְׁבָא זָבַח וְהַפְסִיק אֶת הַדְּבַר: כָּלֵל שְׁאִינוּ מְלֹא וְלֹא נִתְמַלֵּא דְּבָרָיו לְהַשְׁלִים מְלֹא פִּרְדַּאשְׁבִּי"ן בָּלַע": עֲשִׂוִּתוֹ עֲבוּדוֹת הַמִּנְחָדוֹת שְׁחִיטָה וְרִיקָה קַבְּלָה וְהוֹלְכָה: לַה' יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לַה': שְׁפִיכַת שִׁירִים שְׁנִשְׁפַּכִּין שִׁירֵי הַדָּם לְיִסוֹד [אַחֲר] שְׁנַתֵּן אֲרַבַּע מַתָּנוֹת וְאִינוּ מַעֲבִיבִין כִּפְּרָה: הֵא תִנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל כּו' בְּשַׁלְחִי אֵלּוּ טְרָפוֹת (חֲלִין דָּף סו.) גַּבִּי פִּרְשַׁת חֻגִּבִּים: אֲכָּא לְמִימַר הִכִּי עֲבוּדָה וְחִיבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ וְאֶתָּא לַהּ וְרִיקָה: וְאִיכָּא לְמִימַר הִכִּי עֲבוּדָה שְׁטַעוּנָה צָפוֹן וְאֶתָּא לַהּ קַבְּלָה: שְׁקוּלִין הֵן תַּמּוּדוֹת שְׁוֹת וְהִי מַנְיָהּ מִפְּסַקְתָּ אִי דְּרִשַׁת הֵא אֲנָא דְּרִשְׁנָא לֹאִידִיד הַלְכִיד יִבְאוּ שְׁנִיָּהֶם וְהוֹלְכָה עַל כְּרַחֲךָ לֹא תִפְסַק מִכָּלֵל קַבְּלָה: מַדְרַב אֲשִׁי מוֹנָרְצָה לוֹ לְכַפֵּר וּבְכָל וּפֶרֶט לֹאֲתוּי קַבְּלָה דְּאִי לְזוּרִיקָה לֹא אֲצַטְרִיד: שְׁכֹן יֵשׁ עֲמוּ דְּמִים אַחֲרִים שְׁבָאִין עֲמוּ חֻטָּאת וְעוֹלָה: אִשְׁכַּחַן שְׁלָמִים בִּין בְּשִׁנּוּי קוֹדֶשׁ בִּין בְּשִׁנּוּי בַּעֲלִים: שְׁכֹן טַעוּנִין כּו' וְשְׁאָר זָבָחִים יֵשׁ מִקֵּן שְׁאִין טַעוּנִים סְמִיכָה וְלֹא נִסְכִּים כְּגוֹן בְּכוֹר וּמַעֲשֶׂר וּפְסַח וְיֵשׁ מִקֵּן שְׁאִין טַעוּנִין נִסְכִּים כְּגוֹן חֻטָּאת וְאִשָּׁם וּבְכָלוּ אִין אַחַד שְׁיָהָא טַעוֹן חֲזָה וְשִׁק: לְפִסְלוּ שְׁתֵּרִי לֹא נַעֲשִׂוּ כְּהִלְכָתוֹ וְאִין וְרִיקָתוֹ מִתַּרְתָּ בִּשְׁרוֹן לֹאֲכִילָה: וְאֲצַטְרִיד לְמַכְתֵּב זֹאת הַתּוֹרָה לְמַגְמַר מִשְׁלָמִים וְלֹא תִימָא מִמוֹצֵא שְׁפִתִּיד נִפְקָא דְּלַכְתַּחֲלָה בְּעִינוּ לְשַׁמָּה:

לֹא

וְסָמֵךְ יָדוּ עַל רֹאשׁ הַעֲלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלְיוּ [וַיִּקְרָא א. ד'] וְאֶת־הָאֵיל יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לַיהוָה עַל סֵל הַמִּצּוֹת וְעֻשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נֶסֶכוֹ [בַּמִּדְבָּר ו. יו'] וְסָמֵךְ יָדוּ עַל־רֹאשׁ קֶרְבֶּנּוּ וְשִׁחַט מִמֶּנּוּ אֶת־לֶחֶם מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב [וַיִּקְרָא ג. ב'] וְאֶת־הַתּוֹרֶה לַעֲלֹה לְמִנְחָהּ [וְחֻטָּאת וְלֹאִשָּׁם וְלַמִּלּוּאִים וְזָבַח הַשְּׁלָמִים [וַיִּקְרָא ו. לו'] מוֹצֵא שְׁפִתִּיד תְּשַׁמֵּר וְעֲשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נִדְרַת לִיתוֹת אֶלֶתִּיד נְדָבָה אֲשֶׁר דְּבַרְתָּ בְּפִיד [דְּבָרִים כג. כד']

מסורת הש"ס

א מגילה ח.
ב לקמן ח:
ג יומא סג:

ד מנחות צב: ב לקמן מד.

ה לקמן ו: ב לקמן ח.

ו לעיל ב; מנחות ב.

גליון הש"ס

גמ' שתהא עשיתיו לשם שלמים.
ע"י מנחות דף מז ע"א תוס' ד"ה במה:

תוס' ד"ה מחשבה וכו' ואפי' יהא צריך דבור. ע"י לעיל דף ב' ע"א תוס' ד"ה כל בסה"ד:

תורה אור השלם

וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו [ויקרא א. ד'] ואת־האיל יעשה זבח שלמים ליהוה על סל המצות ועשה הכהן את־מנחתו ואת־נסכו [במדבר ו. יו']

וסמך ידו על־ראש קרבנו ושחט מִמֶּנּוּ אֶת־לֶחֶם מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב [ויקרא ג. ב']

ואת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאִשָּׁם וּלְמִלּוּאִים וְזָבַח הַשְּׁלָמִים [ויקרא ו. לו']

מוצא שפתיך תשמר ועשית כֹּאֲשֶׁר נִדְרַת לִיתוֹת אֶלֶתִּיד נְדָבָה אֲשֶׁר דְּבַרְתָּ בְּפִיד [דברים כג. כד']

עין משפט
גד מצוה

א מיי פא' מהל' מחוסרי כפרה
הל' יג:

לא ידעינן במאי קאמר רחמנא מוצא שפתיך תשמר דהא לא קתיב בהרי' הג"ה מצינו בבאין לאחר מיתה שקשרין ואין מרצין וא"ת מי דמי הני לא קהאי קרא עבודות לשמן ודלקא לאו בלשמן משמע קרא כתב רחמנא זאת התורה למילף משלמים דמפרשה בהו לשמן: הכי גרסי' רמי ריש לקיש על מועהי פי מדרשא, ומקשי: אם כשרים הם – ירצו! ואם אין מרצין – למה באין? "אמר לו רבי (אליעזר) [אלעזר]: מצינו בבאין לאחר מיתה, שהן כשרין ואין מרצין. דתנו: האשה שהביאה חטאתה ומתה – גביאו יורשין עולתה. עולתה ומתה – לא גביאו יורשין חטאתה. אמר ליה: מודינא לך בעולה, דאתינא לאחר מיתה; אשם, דלא אתי לאחר מיתה – מנלן? אמר ליה: הרי מחלוקתך בציודו – רבי אליעזר אומר: אף האשם. אמר: זהו שאומרים עליו אדם גדול הוא?! קאמינא אנא משנה שלימה, ואת אמרת לי רבי אליעזר?! אלא אמר ריש לקיש, אפתח אנא פתחא לנפשאי: "מוצא שפתיך וגו'" – האי גרבה? גדר הוא! כו' בדרלעיל. יתיב רבי ירמא ורבי יצחק בר אבא, ויתיב אביי גבייהו, ויתיב וקאמרי: קשיא ליה לריש לקיש אשם דלא אתי לאחר מיתה, ונסיב לה תלמודא "מוצא שפתיך"; אימא: הבא בגדר ובגרבה – לייתי ולא לירצי, אשם – לא לייתי כלל! (אמר להו אביי, ריש לקיש מהכא פתח: "ושחט אותה לחטאת"; אותה – לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה; הא שאר גדשים – שלא לשמן כשרין. יכול ירצו? תלמוד לומר: "מוצא שפתיך". ואימא: הבא בגדר ובגרבה – לייתי ולא לירצי, אשם (נמי) – ארצויי נמי לירצי! אמר אביי: אשם דמירצי לא מצית אמרת, קל וחומר מעולה; ומה עולה שאינה מכפרת – אינה מרצה, אשם שמכפר – אינו דין שאינו מרצה?! מה לעולה, שפן כליל! שלמים יביחו. מה לשלמים, שפן טעונין גסכין ותנופת חזה ושוק! (עולה תוכיח. וחזר הדין. לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה; הצד השונה שבהן – שהן גדשים, ושחטן שלא לשמן כשרין ואין מרצין; אף אגוי אביא אשם – שהוא קודש, ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה. מה להצד השונה שבהן, שפן ישנו בציבור! תודה תוכיח.

לא ידעינן במאי קאמר רחמנא מוצא שפתיך תשמר דהא לא קתיב בהרי' הג"ה מצינו בבאין לאחר מיתה שקשרין ואין מרצין וא"ת מי דמי הני לא קהאי קרא עבודות לשמן ודלקא לאו בלשמן משמע קרא כתב רחמנא זאת התורה למילף משלמים דמפרשה בהו לשמן: הכי גרסי' רמי ריש לקיש על מועהי פי מדרשא, ומקשי: אם כשרים הם – ירצו! ואם אין מרצין – למה באין? "אמר לו רבי (אליעזר) [אלעזר]: מצינו בבאין לאחר מיתה, שהן כשרין ואין מרצין. דתנו: האשה שהביאה חטאתה ומתה – גביאו יורשין עולתה. עולתה ומתה – לא גביאו יורשין חטאתה. אמר ליה: מודינא לך בעולה, דאתינא לאחר מיתה; אשם, דלא אתי לאחר מיתה – מנלן? אמר ליה: הרי מחלוקתך בציודו – רבי אליעזר אומר: אף האשם. אמר: זהו שאומרים עליו אדם גדול הוא?! קאמינא אנא משנה שלימה, ואת אמרת לי רבי אליעזר?! אלא אמר ריש לקיש, אפתח אנא פתחא לנפשאי: "מוצא שפתיך וגו'" – האי גרבה? גדר הוא! כו' בדרלעיל. יתיב רבי ירמא ורבי יצחק בר אבא, ויתיב אביי גבייהו, ויתיב וקאמרי: קשיא ליה לריש לקיש אשם דלא אתי לאחר מיתה, ונסיב לה תלמודא "מוצא שפתיך"; אימא: הבא בגדר ובגרבה – לייתי ולא לירצי, אשם – לא לייתי כלל! (אמר להו אביי, ריש לקיש מהכא פתח: "ושחט אותה לחטאת"; אותה – לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה; הא שאר גדשים – שלא לשמן כשרין. יכול ירצו? תלמוד לומר: "מוצא שפתיך". ואימא: הבא בגדר ובגרבה – לייתי ולא לירצי, אשם (נמי) – ארצויי נמי לירצי! אמר אביי: אשם דמירצי לא מצית אמרת, קל וחומר מעולה; ומה עולה שאינה מכפרת – אינה מרצה, אשם שמכפר – אינו דין שאינו מרצה?! מה לעולה, שפן כליל! שלמים יביחו. מה לשלמים, שפן טעונין גסכין ותנופת חזה ושוק! (עולה תוכיח. וחזר הדין. לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה; הצד השונה שבהן – שהן גדשים, ושחטן שלא לשמן כשרין ואין מרצין; אף אגוי אביא אשם – שהוא קודש, ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה. מה להצד השונה שבהן, שפן ישנו בציבור! תודה תוכיח.

מהנהגה כדאימא בפ' תמיד נשחט (פסחים נט.) ואי לא קרא דוקעלה דמכשר הנה פוסל בכל מקום מטעם דיש מחסר זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקריב חטאת קדם לעולה אפי' בעלמא דליכא תהנה דמשמע עכובא תדע דתניא בפ"ק דמנחות (דף ה.) הקדים חטאתו לאשמו לא יהא אחד מקרם בדמו אלא תצא לבית השורפה וקאמר הא דמפסיל לאו משום תהנה דהא לא קאי אשחיטה משום דלאו עבודה היא אלא מטעם דיש מחסר זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקדים אשם תחלה וזה הטעם למה לא יהנה גפי חטאת ועולה בעלמא ולכך אצטרף והעלה במקצוץ להקשיר ונקרינו מנה בעלמא (פסחים דף נט.) להקשיר אם הקדים עולה לחטאת אבל לא גמרינו מנה בחטאת ואשם כי אם קרבנות כמותם. ברוך: לא גביאו יורשין חטאתה הגרסא משפשת בתורת כהנים ופרשתי במנחות בפ"ק (דף ד:): אשם דלא אתא לאחר מיתה מנא לן תמה פיון דעולה ושלמים ניחא ליה גילף אשם מנהו בעקלישא דזאת התורה ולמה לי מוצא שפתיך וי"ל דאדרבה הנה אמינא אישכא דגילף שאר גדשים מאשם דלא אתו כלל: אשם לא ליתי כלל תמה הא לא אצטרף מוצא שפתיך כלל אלא אשם דלשאר גדשים אתו מסבא כדאמרינו דלא צריכי קרא דהא אתו לאחר מיתה וי"ל דהשתא הדר בה מההוא טעמא דאע"ג דאמר לה מודינא לך בעולה לא הנה אומר בן אלא מתוך דחק: הא שאר כל הגדשים אפילו שלא לשמן כשרין ואם תאמר ל"ל אותה הא מדצריכי קראי לעכב בפסח וחטאת מקלל דשאר גדשים כשרין וכי תימא גילף מנהו מה להנהיג שפן צד פרת ובהקלישא דזאת התורה נמי לא אתו דא"כ לא לכתב עכובא אלא באחד בפסח או בחטאת ואידך ליתו מהקלישא: מה לשלמים שפן טעונין גסכים לא גרסינו סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה כדאמר לקמן בפרקין (ובכחים דף יא.) וה"ר חיים פירש דמשום אשם מצוה מצי למינקט סמיכה למ"ד בריש כל הפסולים (לקמן ובכחים דף לג.) סמיכה לאו דאורייתא: תורה יוכיח אע"ג דאשכחן עולה שפאה בגרבת ציבור שמקציצו בהן את המזבח (תורה) ושלמים לא אתו בגרבת ציבור דהא מקמיטין להו בתורת כהנים בפרשת ואם מן הצאן קרבנו קרבן שלמים:

מסורת הש"ס

א מנחות ד.
ב בבא קמא פח; לקמן יב; לקמן טז; קידושין כא; חולין קיד; שבת כח; קידושין עח; יבמות עז; בבא מציעא ד; מנחות ו; עבודה זרה מו; מכות ד; ברכות לה; לקמן יא; קידושין ה; מנחות ס; סוטה כט:

גליון הש"ס

גמ' א"ל ר"א מצינו ע' נדה דף ט ע"ב תוס' ד"ה ור"א:
שם עולה תוכיח. תמוה לי הא גם עולה צריכה גסכים ואי דעולת עוף יוכיח א"כ איך פרכינן עולה מה לעולה שיש בציבור הא עולה עוף אינה בציבור ואי דשם עולה איתא בציבור הכי נמי נימא דשם עולה טעונה גסכים וצריך עיון:

תורה אור השלם

מוצא שפתיך תשמר ושחט פאשר גדרם ליתוה אלקיך גרבה אשר דברת בפיך (דברים כג כד)
וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט אותה לחטאת במקום אשר יחשט את העולה (ויקרא יג לג)

ה:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:

ב מיי' פייד' מהל' מעשה הקרבנות הל' ג:

ג מיי' פייד' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:

ד מיי' פא' מהל' תמורה הל' ה:

חטאת נמי מקרב קרבה מותרת ואפי' הכי

באה לאחר מיתה לשם חטאת כי אם לשם עולה אשם נמי כיון דאינו קרב להדיא לשם אשם אלא לשם עולה לא דמי לשאר קדשים: [ומקשה] חטאת אע"ג דקרב מותרת מעט רחמנא הוא למסקנא וזו משמע שזעומד מקשה דלימא ליה ר' אליעזר אשם נמי כו' נ"ל דגרס וחטאת בוי"ו וכל זה מדברי רב ששת וה"פ וחטאת אע"ג דקרב מותרת מעט רחמנא הוא שלא תכשירנה מדאחתיא לאחר מיתה כמו מחיים ומשום הכי אצטרדיך לריש לקיש לעיל אותה והא דפריך אשם נמי כתיב בה הוא לאו לסתור דבריו של רב ששת קאמי אלא הכי קאמר היכי ממעטת ליה מפסול שלא לשמן

מאותה הא כתיב בה הוא לפסלו: מעט רחמנא היא בכמה מקומות משמע דמדכתיב היא בחטאת נפקא לן עפובא דלקמן בגמ' (ובחים דף י:) דרבי אליעזר אומר אף האשם א"ל ר' יהושע חטאת נאמר בה היא בשחיטה [וכו'] ובפ"ק דמנחות (דף ד.) חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ותמה דלקמן בפרקין (ובחים דף ז:) גמרא חזי מן הפסח ותחטאת ויליף לה מקראי אחרני וה"ר חיים מפרש דצריכי תרי קראי חד לחטאת ששחטה לשם עולה וחד לחטאת חלב ששחטה לשם חטאת נזיר ומצורע אע"ג דכלן שמן חטאת מ"מ פסולה כיון דאינו באין לכפר דינו כמו עולות כדאמרינן לקמן ולא דמי לחטאת חלב ששחטה לשם חטאת [דם] דכשרה וקצת קשה מהא דפריך בריש מנחות (דף ג:) גפי חטאת חלב לשם חטאת נזיר ומצורע ליתכפר דכתיב זאת תורת ומאי פרכא וכלא גלי קרא דכתיב בה היא ונראה דאצטרדיי היא גפי חטאת לגלויי אמנות חוטא ואמנות קנאות ואשמה דכתב בה היא וכמו בפסח (והיגו) דאמר לקמן גפי פסח אלא הוא למה לי לכדתניא כל מקום שנאמר בו הוא כו' ורבינו ש"י מוחקו משום דליתיה בברייתא דלקמן ובחנם מחק דשמא היא ברייתא בתוספתא ומיהו קצת תמה אמאי צריך תרי קראי חד לחטאת וחד לפסח וה"ר יצחק מפרש חד לחטאת נקבה דלא אחי מותרת גופה עולה אלא תרעה עד שתסתאב וביא בדמיה עולה ולהכי פסולה בשני קודש וחד בשעיר נשיא דהוי זכר ומותרו גופה הוי עולה כי הפריש שמים לאחריות ואימא דלא לפסל בשלא לשמן ולש' שום צריכותא דלא מצינו למילף חד מחברה דאי הוי כתיב בנשיא בדידה סגי וצ"ע: הגה"ה נתק אין לא נתק

פסולה שלא לשמה כיון דאינה

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

הקיש הכתוב אשם לשלמים ואין משיבין על ההקש: אקש לחטאת דפסול:

מה לתודה, שכן טעונה להם! עולה ושלמים יוכיחו. וחזר הדין. לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה; הצד השונה שבהן – שהן קדשים, והשחטן שלא לשמן כשר ואינו מרצה; אף אני אביא אשם – שהוא קדש, והשחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה. מה להצד השונה שבהן, שהן באין בגדר ובגדבה! אלא אמר רבא: "זאת התורה וגו'" – הקישו הכתוב לשלמים; מה שלמים שהן קדשים, והשחטן שלא לשמן כשרים ואין מרצין; אף אני אביא אשם שהוא קודש כו'. מאי חזית דאקשית לשלמים? אקיש לחטאת! הא מייעט רחמנא "אותה". (סימן: הנו"ש בש"ר) יתיב רב הונא ורב נחמן, וייתיב רב ששת גבייהו, וייתיבי וקאמרי: קשניא ליה לריש לקיש – אשם דלא אחי לאחר מיתה; לימא ליה רבי אלעזר: אשם נמי אחי לאחר מיתה! אמר להו רב ששת: אשם למאי קרב – למותרו; חטאת נמי מיקרב קרבה מותרת! חטאת – אף על גב דקרבה מותרת, מייעט רחמנא "הוא".^(א) אשם נמי כתיב ביה "הוא!"^(ב) ההוא לאחר הקטרת אימורים הוא דכתיב, כדתניא; אבל אשם לא נאמר בו "הוא" אלא לאחר הקטרת אימורין, והוא עצמו – אם לא הקטירו אימורין כשר.^(א) ואלא "הוא" למה לי? לכדרב הונא אמר רב – דאמר רב הונא אמר רב: אשם שניתק לרעהי, והשחטו סתם – כשר. ניתק – אין, לא ניתק – לא; מאי טעמא? אמר קרא: "הוא" – בהווייתו יחא. יתבי רב נחמן ורב ששת, ויתיב רב אדא בר מתנה גבייהו, וייתיבי וקאמרי: הא דקאמר רבי אלעזר מצינו בבאין לאחר מיתה שהן כשרין ואין מרצין – לימא ליה ריש לקיש: הנהו נמי ליתו וליצו! אמר להן רב אדא בר מתנה: יולדת – אם היא ילדה, בגייה מי ילדו? מתקיף לה רב אסי: ומאן לימא לן דאי איכא כמה עשה גבה לא מיתכפרא? וכיון דכי איכא כמה עשה גבה מיכפרא, יורשיה נמי מיכפר. "למיקרא דקניא להו? והאמר רבי יוחנן: הניח מנחה לשני בניו ומת – קריבה, ואין בו שותפות. ואי סלקא דעתך קניא להו, "נפש" אמר רחמנא! "ולא קניא להו? והאמר רבי יוחנן: הניח בהמה לשני בניו ומת – קריבה, ואין ממירין בה. אי אמרת בשלמא קניא להו – הניינו דאין ממירין בה, דהויא להו כשותפין,

ושותפין

קשניא לה לריש לקיש אשם משום דלא אחי לאחר מיתה לימא לה ר' אליעזר אשם נמי אחי לאחר מיתה שאשם שמתו בעליו רועה ודמיו נופלין לקיץ המזבח: למותרו שדמיו נופלין לגדבה כדפרשית: חטאת נמי מותרו גדבה הוא כגון הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן והשניה תרעה (יומא סה.) ונהיא קרבה לאחר מיתת בעלים שהרי נתכפר בהברתה בחיו ואין זו חטאת שמתו בעליה אלאמא אחינא חטאת לאחר מיתה ואפי' הכי פסולה שלא לשמה ואשם נמי לפסל: מעט רחמנא הוא בשעיר נשיא כתיב בשחיטתו (ויקרא ד':כ"ד) ושחט אתו במקום אשר ישחט את העלה לפני ה' חטאת הוא שישחטנו לשם חטאת ואם לאו פסול דהוא משמע בהויתו יחא אם בהויתו יחא כשר ואם לאו פסול ומנה ילפי' פסול דחטאת לקמן בפרקין (ובחים דף י:): אשם נמי כתיב בה אשם הוא בצו את אהרן והקטירו המזבח אשה לה' אשם הוא בזמן שהוא לשם אשם כשר ואם לאו פסול: ההוא לאחר הקטרת אמורין דלא ילפינו מנה כדתניא לקמן בפ"ק אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אמורין ולכא למימר בהקטרה דמבעי לשמו לעכב דהוא עצמו שלא הקטרו אמורין כשר דאין כפרה אלא בדם ואע"ג דכתיב באשם קדש קדשים הוא (ויקרא ו) קדם שחיטה לא ילפינו מנה דלא משמע לשמו אלא כשכתוב הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא ותיכא דכתיב גפי אחת מעבודת הדם: שנתק לרעהי שמתו בעליו או שנתכפרו באחר ונתק מדין אשם לרעהי שאמרו לו ב"ד הוציאו וירעה: והשחטו סתם כשר לעולה הואיל וסופו לקיץ המזבח שהוא עולה: נתק אין דמעקר שם אשם מנה משנמסר לרועה וקם סתמה לעולה לא נתק לא הוי סתמה לעולה דאמר קרא אשם הוא בהויתו יחא: הנהו נמי ליתו ולצו אינשים: יולדת עולת יולדת דאיתי ראיה מנה יביאו יורשים עולתה מאי ליתו וליצו איכא אם היא ילדה כו': מאן לימא דאי אכא כמה עשה גבה דיוולדת דלא מכפרא עולתה עליהו אם הביאה מחיים עולה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שנתק לעשה דתניא גפי עולת גדבה בת"כ ונרצה לו קלמד שהמקום מרצה לו ועל מה המקום מרצה לו אם תאמר דברים שחבינו עליהם מיתת ב"ד מיתה בידי שמים כרת (בידי שמים) מלקות ארבעים חטאות אשמות תרי ענשן אמור הא אין עולה באה אלא על עשה ועל לא תעשה שנתק לעשה:

למיקרא דקני להו ליורשין בהמת קרבן אביהו דפרכת תכפר עליהו: אין בה משום שתפות דאמרינן בהמנחות והנסיכים (מנחות קד): הכל בא בשתפות לא חלק הכתוב אלא מנחה שנגאמר בו נפש: ה"ג [נפש] אמר רחמנא ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו' (ויקרא ב':א'): דאין ממירין בה אם המיר אינו תמורה:

כאן נתק אין לא נתק לא וכן בפ"ק דמנחות (דף ד.) ולקמן ליתא בפ' פרת חטאת (ובחים קטו:) ולא בתמורה פ' ואלו קדשים (דף יח.) ובא לפרש טעם למה הוא כשר כיון דגמירי דבאשם רועה ומפרש משום דכתיב הוא דמשמע בהויתו יחא פרוש בהויתו מה שסופו להיות דהנינו עולה שסופו עומד לכך כשיתסאב ויפלו דמיו לגדבה ואין לחוש אי קאי קרא אהלכתא דכי האי גונא אשכחן בפ' הלוקח עובר פרתו (בכורות דף טו.) דאצטרדיי קרא ואצטרדיי הלקתא והשמתא הא דנקט בכל דכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה לא נקט רעהי אלא לפי שתקנהו סכמים וכי גמירי הכי גמירי כל שבחטאת מתה באשם קרב עולה דרעהי דרבנן היא: נפש אמר רחמנא ומשמע דמנפש נדרש וכן בסוף המנחות והנסיכים (מנחות קד:) קתני הכל בא בשתפות חזי מנחה דכתיב נפש ותמה דבתורת כהנים דריש נפש ולא צביר קרבנו ולא שתפין ונראה דרישא דקרא מיתי בכל מקום: ולא קניא להו והאמר רבי יוחנן דרבי יוחנן אדרבי יוחנן הוי מצי לאקשויי:

 מסורת הש"ס

א מנחות ד: לקמן יב:

ב לקמן ז: לקמן י:

ג תמורה יח.

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה הג"ה וכו' ואין לחוש אי קאי קרא אהלכתא. עי' נויר דף סא ע"ב תוד"ה ואימא. וצע"ק:

 תורה אור השלם
--

זאת התורה לעלה למנחה (לחטאת ולאשם ולמזבחים וקרבן השלמים (ויקרא ו, לו)

וקמור את' ידו על ראש החטאת ושחט אתה לחטאת במקום אשר ישחט את העלה (ויקרא ד, לו) וקמור ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העלה לפני יהוה חטאת הוא (ויקרא ד, כד)

והקטיר אתם הכהן המזבח אשת ליהוה אשם הוא (ויקרא ו, ח)

ונפש כיתקריב קרבן מנחה ליהוה סלת ויהי קרבנו ונקט עליה שמן (ומן עליה לבנה (ויקרא ב, א)

מסורת הש"ס

א ספרא בחוקתי פרק י יא;
ספרא בחוקתי פרק יב י ספרא
בחוקתי פרשה ד ז
ב נדרים לו; תמורה י; יומא ג;
תמורה ב;
ג ספרא ויקרא דבורא דגדבה פרק
ד י; יומא ה; מנחות צג;

תורה אור השלם

לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב
ברע או רע בטוב ואם המיר ימיר
בהמה בהמה ונתת הוא ותמורתו
יתנה קדש [ויקרא כ, י]
ואם גאל יגאל איש ממעשרו
חמשתו יסוף עליו [ויקרא כ, לא]
ואם גאל יגאל את השדה
המקדש אתו ונסף חמשת כסף
עורק עליו ונסף לו [ויקרא כ, יט]
וסמוך ידו על ראש העולה ונרצה
לו לכפר עליו [ויקרא א, ד]
כי נפש הכפר בדם הוא ואני
נתתיו לכם על המזבח לכפר על
נפשתיכם כי הדם הוא הנפש
[כפר [ויקרא י, יא]

ושתפין לא מצו ממירין דתניא הכל ממירין
הפרשה פלה נאמרה בלשון יחיד כמו לא
יחליפנו ולא ימיר אתו ואם המיר ימיר אחד
ממיר ולא שנים ממירין: שאני התם אע"ג
דלא קניא להו גזרת הכתוב הוא דשני
יורשין אין ממירין וזבחה שהפריש אביהו:
אחד ממיר דהא דיוורש ממיר בקרבן אביו
מהכא נפקא לן אם המיר לרבות את היורש
דהנה מצי למכתב אם ימיר והכא נמי בלשון
יחיד כתבה: אם יגאל איש ממעשרו
לרבות יורש שמוסיף חמש ופודה את
מעשר אביו: איתה בשתפוח דלא אשכחן
דממעט שותפין מפרשין מעשר שני ותמורה
היגו טעמא משום דכל הפרשה נאמרה
בלשון יחיד: המקדש מוסיף חמש כו' אדם
שנדר קרבן והפרישו חבירו משלו להחכפר
בו הנזיר והומם וזבחה לחללו אם המפרש
מחללו מוסיף חמש ואם המתכפר מחללו
אינו מוסיף חמש דתליה רחמנא לחמש
במקדש דכתיב (ויקרא כ"ז:ט"ו) ואם
המקדש יגאל את ביתו ונסף חמשתו
ואם גאל יגאל את השדה [המקדש
אותו]: ומתכפר עושה תמורה דאיהו הנה
בעלים דידה ובמסכת תמורה גליף טעמא
בפ"ק: והתורם תרומה משלו על הכרי של
חבירו טובת הנאה של מפרש הוא בינו
לתתה לכהן שירצה ואם בא ישראל ואמר
לו הילך סלע זו ונתן תרומתו לבן בתי כהן
אותה סלע טובת הנאה של מפרש הוא
וגליף התם טעמא את כל מעשר תבואתך
ונתת (דברים כ"ו:י"ב) מי שהפרישה
מתבואתו בינו לתתה: ומשני מקבעא לא
מכפרא מקפיא מכפרא כפרה קבועה
שניה יורש בעליו ממלש אין להן הלכך גבי
מנחה כפרה לקרב דלא דשתפין היא אבל
כפרה קפיא וצפה ממילא יש להן בו והלכך
ממיר: קפיא לשון צף כמו (תגית טז):
אקפו ודרכו וקמו (מלכים ב ו' יו') וצף
הפרגל תרגום וקפא ברוך לא ויש לו דומה
במסכת יומא (דף טז): כפרו על מה שבאו
רדשים שנובחו שלא לשמן יקרבו ותנו לא
עליו לשם חובה וצריך להביא אחר מיהו
מבעיא ליה אם כפרו על החטא שהפרישו
עליו ונפקא מנה שלא ידאג מן היסורין
בינתיים: אמר רב אשי רב שישא ברה דרב
אידי דגליף לא כפרו מדבעי לצאתי שני:
הכי קשיא ליה בהבאת שני טפי מהקרבת
ראשון: אי אמרת בשלמא לא כפרו אפילו
הכי מקרב קרבי דלא לשמו מכח לשמו
קאמתי דמתחלתו לשמו הקדש ושני בא
לכפר על החטא כגון אם עולה היא
מקשרת על עשה או אם אשם הוא וכפר
על אשמו: אעשה דלאחר הפרשה כו'
אסתם עולה קאי שנובחו לשמן: אחטאת
דלא מכפרא אלא שגגת כרת דקדם

הפרשה דכתיב או הודע אליו חטאתו וגו' (ויקרא ד' כ"ג): כיון דאי אכא
כמה עשה גבה מכפרא שחרי לא חיב הכתוב להביאו שותפיו על כל עשה
ועשה אלא דורון בעלמא וכתוב ונרצה לו מלמד שנתרצה להקדוש ברוך
הוא (בת"כ פ' ויקרא) אלקמא בלן נתכפרו: שירי מצוה שלא נחשבה בעיניו
ולא עשאה: כאלו לא כפר וכפר כלומר אף על פי כן כפר: מאי כפר ומאי
לא כפר לאו כפר עשה קמא דקדם הפרשה ולא כפר עשה דסמיכה דהנה
ליה לאחר הפרשה: בעמוד וסמוך קאי ואפתי כל כמה דלא שחטיה לא
עבר עליה: כפר גברא על כל עשה שבידו ונצל מן היסורין:

[חזן מן השתפים] לפי שכל אחד ממיר ואין שנים ממירין
א"שותפין לא מצו ממירין. אלא אי אמרת לא
קניא להו – אמורי נמי ליקרו! שאני התם,
דאמר קרא: "אם המיר ימיר" – לרבות את
היורש; אחד ממיר ואין שנים ממירין.^(א) מתקני
לה רב יעקב מנהר פקוד: אלא מעתה, גבי
מעשר דכתיב: "ואם גאל יגאל" לרבות את
היורש – הכי נמי אחד גואל ואין שנים גואלין?
שאני מעשר, דגבי אבוהון נמי איתיה בשותפות.
אמר ליה רב אשי לרב אשי: ומינה – אי אמרת
בשלמא קניא להו, היינו דחד מיהא מימר; אלא
אי אמרת לא קניא להו, הכי מימר? (והאמר
רבי אבהו אמר רבי יוחנן: המקדש מוסיף
חומש, ומתכפר עושה תמורה, והתורם משלו
על של חבירו – טובת הנאה שלו! מקיבעא לא
מכפרא, מקופיא מכפרא. איבעיא להו: כיפרו
על מה שבאו, או לא כיפרו? אמר רב שישא
בריה דרב אידי: מסתברא דלא כיפרו; דאי
סלקא דעתך כיפרו, שני למה הוא בא? ואלא
מאי, לא כיפרו? למה הוא קרב? אמר רב
אשי, רב שישא בריה דרב אידי הכי קא קשיא
ליה: אי אמרת בשלמא לא כיפרו – שלא לשמו
מכח לשמו קאמתי, ושני למה הוא בא – לכפר;
אלא אי אמרת כיפרו – שני למה הוא בא?
איבעיא להו: אעשה דלאחר הפרשה –
מכפרא, או לא מכפרא? מי אמרינן מידי דהנה
אחטאת; מה חטאת – דקודם הפרשה אין,
דלאחר הפרשה לא; אף הכא נמי – דקודם
הפרשה אין, לאחר הפרשה לא? או דלמא לא
דמיא לחטאת; דחטאת – על כל חטא וחטא
בעי לאיתויי קדא חטאת, והכא – כיון דאיכא
כמה עשה גביה מכפרא, אעשה דלאחר
הפרשה נמי מכפרא? (תא ש"מ: "וסמוך...
ונרצה" – וכי סמיכה מכפרת? והלא אין כפרה
אלא בדם, שנאמר: "כי הדם הוא הנפש וכפר...
אלא מה תלמוד לומר: "וסמוך... ונרצה...
לכפר"? שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה –
מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר, וכיפר. מאי
לאו דכיפר – עשה דקודם הפרשה, לא כיפר –
אעשה דסמיכה, דהנה ליה עשה דלאחר
הפרשה? אמר רבא: עשה דסמיכה קאמרת?
שאני התם, דכל כמה דלא שחטיט – ב"עמוד
וסמוך" קאי; אימת קא הני עשה – לאחר
שחטיטה; לאחר שחטיטה לא קא מיבעיא לן.
אמר ליה רב הונא בר יהודה לרבא, אימא:
כיפר – גברא,

לא

משמע דלרבי יוחנן יורש ממיר ותמה דבפ' מי
שהוציאהו (עירובין מו:). קאמר רבי יוחנן
רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה
ובריש תמורה (דף ב.) וערכין (דף ב.) פליגי
בה רבי מאיר ורבי יהודה וקאמר רבי יהודה
יורש אינו ממיר וי"ל משום דר' יוחנן אית
לה הלכה כסתם משנה ובריש תמורה
וערכין אומר הכל ממירין לצאתי יורש:
מתכפר עושה תמורה והא דתניא בפ' קמא
דתמורה (דף ט.) לא יחליפנו בשל
אחרים הא מפרש התם כגון דאמר מרה
דבהמה דהקדש כל הרוצה להמיר בבקמתו
ימיר: מקפיא מכפרא תמה דבפ' קמא
דתמורה (דף י.) ילפינן דמתכפר עושה
תמורה מנזיר וההיא כפרה קבועה היא
וי"ל דלא גליף מנזיר אלא דמפרש אינו
ממיר אבל מתכפר עושה תמורה אפי'
מקפיא וא"ת דיוורש בקפיא גרידא קרי
מתכפר וממיר וכי הוו שנים יורשים מקרו
שותפין ולא ממירין והא ביומא פקד הוציאו
לו (יומא דף ג:) קבעי כפר כה"ג שאחיו
הכהנים מתכפרים אי בקביעותא מתכפרין
והוו שותפין ולא מצי ממיר או מקפיא
מתכפרין וכלו של כהן גדול ומצי ממיר
דיחיד הוא אלקמא לא חשיב מתכפר
כשהוא מקפיא מדכחן גדול ממיר ולא מקרו
שותפין מה שאחיו מתכפרין בו בקפיא וי"ל
דבשמעמא שניהם היורשין הוו מקפיא
לכד מקרו שותפין ולא ממירין אבל התם
כיון דאיכא השתא בהאי קרבן כפרת כהן
גדול דקביעא לא חשיבא לגבה אחיו כמו
שותפין על ידי כפרת קפיא: דאי ס"ד
כפרו שני למה הוא בא תמה כמה קרבות
אדם מתנדב ומביא זה אחר זה מיד אע"פ
שכפר הראשון שנעשה לשמו וי"ל דפריך
שני למה חיב להביא ואם האמר מאי
קאמר שני למה הוא בא דלמא קאמתי
לכפר אמחשבה דלא לשמן דחשיב עשה
לאחר שחטיטה כמו סמיכה דבסמוך ומיהו
יש לומר דמחשבה תלויה בעובד וקרבן לא
מכפר אלא על בעליה ונראה דמאשם
קדיק שאינו בא נדבה: אלא מאי לא
כפרו למה הוא קרב צ"ע דהינו קשיא
דריש לקיש דאם קשרין הם ירצו ואם אינן
מרצין למה הו באין: או דלמא לא דמיא
לחטאת תמה דנפשוט ממתני' דפ"ק
דשבועות (דף ב:) דאפי' לר' שמעון דלית
ליה (שם יא:) לב בית דין מתנה עליהן
שעיר שלא קרב עליו כרגל זה יקרב כרגל
אחר אע"פ שמרגל שעברו נתכפרו כבר
אטמאת מקדש ונדשיו דקדם הפרשה
דקאמתי האי שעיר מכפר אטמאה שאחר
כך ויש לומר כיון שאבד וקרב אחר תחתיו
אגלאי מלתא שלא היתה הפרשתו

הפרשה עד רגל אחר דשחטי ליה: וכלא אין כפרה אלא בדם בפרק
תמיד נשחט (פסחים נט:). אמרי' כל כמה דלא אכלי פהנים בשר לא מצי
מכפר דכתיב ואכלו אתם אשר כפר בהם מלמד שהפנהנים אוקלין בשר
ובעלים מתכפרים אבל מכל מקום עקר כפרה אינה אלא בדם: לאחור
שחטיטה לא קא מבעיא לן בסוף הסגיא בעי רבי ירמיה אפילו לאחר
שחטיטה:

עין משפט
גד מצוה

א מיי פא' מהל' תמורה הל' א:
ב מיי פא' מהל' תמורה הל' ה:
ג מיי פו' מהל' ערכים וחרמין הל'
ב:
ד מיי פח' מהל' מעשר שני וגטע
רבעי הל' א:
ה מיי פו' מהל' ערכים וחרמין
הל' ד:
ו מיי פא' מהל' תמורה הל' ד:
ז מיי פד' מהל' תרומות הל' ב:
ח מיי פג' מהל' מעשה הקרבות
הל' יב:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פד' מהל' מחוסרי כפרה
הל' ג:

ב מיי פייב מהל' פסולי
המוקדשין הל' ו:

לֹא כִּפֹּר מִתְּנוּת הָרֹאשׁ פִּי' בַּקּוּט' וְנִבִּיא לֹג עֲקִיבָא צָרִיד לְהִתְחִיל בִּבְהוֹנוֹת וְתִמְהָ דְּבִסּוּף הוֹצִיאוּ לוֹ (יִזְמַא דָּף סא.) מִשְׁמַע דְּלִכְלִי עֲלֵמָא אֵין מִתְּנוּת הָרֹאשׁ מַעֲבָבוֹת וְאִפְּלוּ וְנִשְׁפָּר הֵלֵךְ דְּפִלְגִי הֵתֵם ר"א ור"ש וְרַבִּנּוּן בְּנִתּוּ מִקְצַת מִתְּנוּת שְׂבֻבָּהוֹנוֹת וְנִשְׁפָּר הֵלֹו וְסִתְּנִי סִיפָא גָמַר מִתְּנוּת שְׂבֻבָּהוֹנוֹת וְנִשְׁפָּר הֵלֹו דְּבָרֵי הַכֹּל מִתְּנוּת שְׂבֻבָּרֹאשׁ אֵין מַעֲבָבוֹת כִּלְל דְּאֵין צָרִיד לְהִבִּיא אַחֵר דְּבַעֲנֹן אַחֵר אִי אִפְשָׁר לִפְרֹשׁ וְהוּוּ דְּלֹא כְּתַנָּאי דְּהִכָּא וצ"ל דְּלֹר' יוֹחֲנָן בֶּן נֹוּרִי נָמִי אֵין מַעֲבָבוֹת כִּלְל וְאֵין צָרִיד לַעֲשׂוֹתוֹ וּמַעֲקָרָא ס"ד לֹא כִּפֹּר קָמִי שְׂמִיא אִפְּלוּ מַה שְׁעֵשָׂה כְּכֹר כְּגוֹן מִתְּנוּת בְּהוֹנוֹת עֲצֻמֹן אַע"פ שְׁנִתְּנוּ אֵין בְּהוּ רִצּוּי גָמוּר לִפִּי שְׁחָסַר מִתְּנוּת הָרֹאשׁ אַע"ג דְּלֹא מַעֲבָבִי כְּמוֹ שְׂאֵמֵר לְעִיל שְׁקָרְבֹן שְׁעֵשָׂה לֹא כִּפֹּר קָמִי שְׂמִיא בְּשִׁבְלִי סְמִיכָה שְׁלֹא עֵשָׂה אַע"ג דְּלֹא מַעֲבָבֵת וְהָדָר מְסִיק וּמִתֵּן בְּהוֹנוֹת שְׂכָכָר עֵשָׂה כִּפֹּר לְגַמְרִי שְׁלִישׁ בְּהוּ רִצּוּי גָמוּר אֲבָל מִתְּנוּת הָרֹאשׁ לֹא כִּפֹּר קָמִי שְׂמִיא וְאֵין צָרִיד לַעֲשׂוֹתוֹ דְּכִתִּיב וְהוֹתִיר וְגו' וְכוּ הִקְרַבֹן כִּשֶׁר וְכִפֹּר עַל כָּל עֵשָׂה שְׁקָדִם לְכוּ אֲבָל סְמִיכָה לֹא כִּפֹּר דְּהוּאִי לֹאֲחֵר הִקְרָשָׁה עַד שְׂנִיבִיא קָרְבֹן אַחֵר אֲבָל קָשָׁה עַל זֶה דְּלֹא הוּי לִיה לְתַרְגֵּם רַק הֵתֵם כְּתִיב וְהוֹתִיר וְגַבִּי סְמִיכָה לֹא כְּתִיב וְהוֹתִיר וצ"ל דְּהֵתֵם ה"פ מִתְּנוּת הָרֹאשׁ לֹא מַעֲבָבִי דְּכִינּוּ שְׁקָבֵל מִדֵּם הָאֲשָׁם וּמִן הַשֶּׁמֶן עַל הַבְּהוֹנוֹת אֵינּוּ קְרוּי עוֹד מִחֲסַר כְּפוּרִים אֲלֵא מִתֵּר לֵאכֹל בְּקַדְשִׁים וּלְכַנֹּס לְמַקְדָּשׁ דְּמִתֵּן שְׁמֹן נָמִי קְרוּי קָרְבֹן כְּדָאֵמֵר שָׂרָק בֵּית שְׂמַאי (לְקַמֹּן וְכֹחִים מוּד:) לְכָל קָרְבָנִם לְרִבּוּת לֹג שְׁמֹן שֶׁל מִצְרַע וְלָכוּ לְכָל הַפְּחוֹת צָרִיד לָתֵן עַל הַבְּהוֹנוֹת קָדִם שְׁנִיָּהּ מִתֵּר בְּקַדְשִׁים. בְּרוּי: וְלָקוּ וְלִימָא לֵה לְקָרָא דְּכִי כְּתִיבָא בְּנֹה אַחֵר זֶה כְּתִיבָא הָא לֹא פָרִיד דְּלִימָא לִיה לְקָרָא שְׁלֹא חִיב לְהִבִּיא שְׁנִים

אֲלֵא כְּשֶׁהִפְרִישׁ בְּנֹה אַחֵר זֶה אֲבָל הִפְרִישׁ שְׁנִים בְּבֵת אַחַת [אֵינּוּ חִיב] שְׁוֹ אֵינּוּ קָשִׁיא דְּאִפִּי' הִפְרִישׁ שְׁנִים בְּבֵת אַחַת נְהִי כְּשֶׁקָרַב הָאָחֵד לֹא מַהֲנִי הַשְׁנִי שְׁהִפְרִשׁ עִמּוֹ מִכֹּל מְקוֹם יָכוֹל לְהִפְרִישׁ אַחֵר כּוּן וְלִהְיָרִיב וּמוֹעִיל דְּלַעוֹלָם חִיבָהּ תוֹרָה לְהִבִּיא שְׁנִים אֲלֵא הִכִּי פָרִיד דָּאטוּ מִי לִימָא לִיה לְקָרָא דְּכִי מִשְׁתַּעִי [שְׂצָרִיד לְהִקְרִיב ב' דוֹקָא כְּשֶׁמִּפְרִישׁ בְּנֹה אַחֵר זֶה וְקָשָׁה לְפָרִיד נָמִי דָּאטוּ מִי לִימָא לִיה לְקָרָא דְּכִי מִשְׁתַּעִין ע"י לֵב ב"ד וְנִרְאָה דְּבִלְאוּ קָרָא הוּוּ קָשִׁיא לִיה מִשְׁעִירֵי עֲצָרָה שְׁעוֹשִׁין כָּל שְׁנֵה שְׁדוּחָק הוּא לְהַעֲמִידֵם וְלוֹמַר שְׁהִי מִפְרִישִׁין אוֹתוֹ בְּנֹה אַחֵר זֶה: סִכִּין מוֹשַׁכְתָּן לְמַה שְׁהוּ בְּסוּף שָׂרָק קָמָא דְּשִׁבּוּעוֹת (דָּף יב:) אֲמַרִינוּ דְּשִׁמוּאַל סִבֵּר לֵהָא דַּר' יוֹחֲנָן דְּהֵתֵם וְכִסְמוּד מִיְתִי לֵה אֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן תַּמִּידִין שְׁלֹא הִצְרִכוּ לַצְבוּר לְדַבְרֵי ר"ש אֵין גָּפְדִין תַּמִּימִים פִּרְוֹשׁ אֲלֵא מִקְרָצִין בְּגוּפֹן אֶת הַמִּזְבֵּחַ כְּדָאֵמֵר הֵתֵם לֹר' שְׁמַעוֹן וּפִי' שֶׁם בְּקוּט' דְּשִׁמוּאַל סִבֵּר לֵה לֵהָא דְּאֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן לְדַבְרֵי ר"ש אֵין גָּפְדִין תַּמִּימִים וּמִקְרָצִין בְּהוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ דְּאֲמַר שְׁמוּאַל סִכִּין מוֹשַׁכְתָּן לְמַה שְׁהוּ פִי' סִכִּין הַשּׁוֹחֲטֵן סִתֵּם מוֹשַׁכְתָּן

לְקָרְבֹן שְׁהִפְרִשׁוּ מִתְחִלָּה כְּגוֹן עוֹלֹת תַּמִּיד לַעוֹלֹת קִיץ אַע"פ שְׂאֵין זֶה אוֹתוֹ קָרְבֹן כִּינּוּ דְּמַעֲקָרָא עוֹלָה וְהַשְׁתָּא עוֹלָה וְהַשְׁתָּא קָשָׁה מֵאִי מִיְתִי הֵתֵם תַּנָּיָא נָמִי הִכִּי מִפְרִיָתָא הֵלֵא מִמִּתְנִי' דְּהֵתֵם הוּוּ לִיה לֹאִיתוּי וְעוֹד דְּבִהֲדֵיא מוֹכַח בְּשִׁמְעָתִין דְּמִלְתָּה דְּשִׁמוּאַל דוֹקָא קָרְבָנֹו דְּפִלְגִי עֲלֵה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן דָּאִית לְהוּ לֵב בֵּית דִּין מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ וְנִשׁ פְּרוּשִׁים בְּרַשִׁי"י שְׁמַגָּה בְּהוּ נִרְאָה בְּעִינֵי דְּלֹא גָרְסִין הָא דְּשִׁמוּאַל הִכָּא דְּהָא בְּשָׂרָק קָמָא דְּשִׁבּוּעוֹת מוֹקְמִינוּ לֵה אֲלִיבָא דְּמָאן דְּלִית לֵה לֵב בֵּית דִּין מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ וְהוּוּ דִּחַק לְמַחַק כָּל מִלְתָּה דְּשִׁמוּאַל מִן הַסְּפָרִים וְעוֹד נִרְאָה שְׂדִבְרֵי הַקּוּיטֵרס סוֹתֵרִים זֶה אֶת זֶה שְׁפָרִשׁ סִכִּין מוֹשַׁכְתָּן לְמַה שְׁהוּ רָאויִין וְעוֹמְדִין כְּגוֹן תַּמִּידִין שְׁלֹא הִצְרִכוּ לַצְבוּר שְׁנִתְּחוּ מִתְּרוּמָה לְשֹׁנָה וְהִגִּיעַ אַחֵד בְּנִיסָן מִקְרָצִין בְּהוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאִף עַל גַּב דְּלִשְׁם תַּמִּידִין נִלְקָחוּ וְלֹא לְשֵׁם עוֹלוֹת נִדְּבַת צְבוּר הוּאִיל וְלֹא חֲזוּ תוּ לַצְבוּר קָרְבִי לְמֵאִי דְּחֲזוּ מִשּׁוּם דְּלֵב בֵּית דִּין מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ אִם הִצְרִכוּ הִצְרִכוּ וְאִם לֹא יִרְצוּ בְּהוּ אֲלֵמָא לְפִרְוֹשוֹ לֹא מַהֲנִי בֵּית דִּין לְמַקְרַב תוּ לְתַמִּידִין וְאֲחֵר כֹּךְ פִּרֵּשׁ לְדַבְרֵי סְכָמִים גָּפְדִין תַּמִּימִים דָּאִית לְהוּ לֵב בֵּית דִּין מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ לְהַקְשִׁירָן לְתַמִּידִי שְׁנֵה הִבְּאָה שְׂאִם לֹא הִצְרִכוּ יִהְיוּ לְדַמִּיָּהוּ שְׁיִסְדּוּ אוֹתוֹן מַעֲשׂוֹת חֲלִין בְּלֵא מוּם וְיוֹצִיאוּם לְחֲלִין וּפְּסִלוּ דְּמִיָּהוּ לְמוֹתֵר תְּרוּמָה וְאֲחֵר כֹּךְ יִקְחוּ אוֹתוֹן מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה וְכִבְשָׁרוּ לְתַמִּידִים וְנִרְאָה כְּפִרְוֹשׁ הָעֵרוּךְ זֶה לְשׁוֹנוֹ סִכִּין מוֹשַׁכְתָּן לְמַה שְׁהוּ אִם תַּמִּידִין אִם מוּסָפִין סִכִּין מוֹשַׁכְתָּן לְהִיּוֹת כּוּן אֲבָל טָרִם שְׁמוֹשַׁכְתָּן הַסִּכִּין אֵין לוֹמַר אֵינָה תַּמִּיד וְאֵינָה מוּסָפִין אֲלֵא תַלּוּיִין וְעוֹמְדִין בְּתַנָּאי לֵב בֵּית דִּין שְׂכָף מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ לֵב בֵּית דִּין אִף עַל פִּי שְׂאֵמְרוּ שְׁהוּ תַּמִּידִין אִם יִרְצוּ לְהִקְרִיבֹן לְשֵׁם וְכַח אַחֵר רִשְׁאִין לִפִּי שְׁבוּמִן שְׁמִשְׁדִּי הַסִּכִּין לְשִׁחִישֵׁת הַתַּמִּיד הַרִי הוּא תַּמִּיד וְבוּמִן שְׁמִשְׁדִּי זֶה הַסִּכִּין לְשֶׁל מוּסָף הַרִי הוּא מוּסָף וְהָ סִיעֲתָא לֹר' יוֹחֲנָן [דְּאֵמַר] שְׂאִם לֹא הִצְרִכוּ לֶסֶן [אֲלִיבָא דְרַבִּנּוּן] גָּפְדִין תַּמִּימִים שְׁלֹא מוֹשַׁכְתָּן סִכִּין לַעוֹלָם וְהַשְׁתָּא לְהֵאִי פְרוּשָׁא לֹא גָרְסִין תַּנָּיָא נָמִי הִכִּי דְּמִלְתָּא דְּשִׁמוּאַל כְּרַבָנֹו אֲלֵא גָרְסִי' תַּנָּיָא מוֹדָה ר' שְׁמַעוֹן כּוּ' וְטַעֲמָא מִשּׁוּם דְּבָאִין לְכִפֹּר עַל [טַמְאָת] מְקַדָּשׁ וְקוֹדִשִׁי כְּמִתְנִיתִין דְּהֵתֵם וּבִכְרִיתָא חֲדָשׁ טַפִּי מִמִּתְנִיתִין וְהָ דִקְרַנִּי שְׁתַּחֲלִתוּ לֹא בָא אֲלֵא לְכִפֹּר עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן לְאַפּוֹקִי שְׁעִיר הַפָּנִימִי דְּבַעֲנִין תַּרְתִּי טַמְאָת מְקַדָּשׁ וּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן וְאִף עַל גַּב דְּמִשְׁמַע הֵתֵם דְּאִי לֹא מִשּׁוּם גְּזָרָה הוּי מִקְרָצִין בְּגוּפֹן אִפִּי' בְּמוֹתֵר חֲטָאוֹת הַפָּנִימִיּוֹת הִינּוּ מִשּׁוּם דְּהִכִּי גְמִירִי דְּמוֹתֵר חֲטָאוֹת צְבוּר לַעוֹלָה וְרַבִּינוּ חֲנַנְּאֵל מְפִרֵשׁ כְּפִרְוֹשׁ הָעֵרוּךְ וְגָרִיס הֵתֵם תַּנָּיָא נָמִי הִכִּי וְקָאִי אֲמִלְתָּא דְרַבִּי יוֹחֲנָן דְּאֲמַר דְּלַרְבִּי שְׁמַעוֹן מִקְרָצִין בְּהוּ בְּגוּפֹן הוּאִיל וּמַעֲקָרָא עוֹלָה וְהַשְׁתָּא עוֹלָה אֲבָל לֹא בְּמוֹתֵר חֲטָאָת כּוּ' וְתִמְהָ אֲמַאי נָטַר עַד לְסוּף דְּלַעֲלִיל הוּוּ לִיה לֹאִיתוּי:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

אַחֵר וְיִתֵּן מִתְּנוּת הָרֹאשׁ וְלֹר' לֹא כִּפֹּר קָמִי שְׂמִיא לְנִחַת רוּחַ

לֹא כִּיפֹר – קָמִי שְׂמִיא! ^(א)מִי לֹא תִנּוּ: ”וְהִנּוֹתִיר בְּשִׁמְן אֲשֶׁר עַל כֹּף וְגו' לְכִפֹּר עָלָיו לִפְנֵי ה'” – אִם זָתוּ, כִּיפֹר; וְאִם לֹא זָתוּ, לֹא כִיפֹר. דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחֲנָן [בֶּן נֹוּרִי] אוֹמַר: שְׁיָרֵי מִצְוָה הֵן; בֵּין גִּיתָן בֵּין שְׁלֹא גִיתָן – כִּיפֹר, וּמַעֲלִין עָלָיו כְּאִילוּ לֹא כִיפֹר. מֵאִי ”כְּאִילוּ לֹא כִיפֹר”? אֵילִימָא דְּמַבְעִי לֹאִיתוּי קָרְבֹן אֲחֵרִינָא, הָאֲמַרְתִּי: בֵּין גִּיתָן בֵּין לֹא גִיתָן כִּיפֹר! אֲלֵא כִיפֹר – גָּבֵרָא, לֹא כִיפֹר – קָמִי שְׂמִיא; הִכָּא נָמִי כִיפֹר כּוּ'! הֵתֵם נָמִי, כִּיפֹר – מִתֵּן בְּהוֹנוֹת, לֹא כִיפֹר – מִתְּנוּת הָרֹאשׁ. תָּא שְׁמַע, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כְּכַשִּׁי עֲצָרָת לְמַה הֵן בָּאִין? כְּכַשִּׁי עֲצָרָת שְׁלָמִים נִינְהוּ! אֲלֵא שְׁעִירֵי עֲצָרָת לְמַה הֵן בָּאִין? עַל טוֹמְאָת מְקַדָּשׁ וְקוֹדִשִׁין. ^(ב)וְנִרְק דְּמוֹ שֶׁל רֹאשׁוֹן, שְׁנֵי לְמַה קָרַב? עַל טוֹמְאָה שְׂאוּרְעָה בֵּין זֶה לְזֶה. אֲמוּרָ מַעֲתָה: רָאוּיִין הִיוּ יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב קָרְבָנוֹתֵיהֶן בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה, אֲלֵא שְׁחִיסוּף הַכְּתוּב. וְהָא הִכָּא דְּעֵשָׂה דְּלֹאֲחֵר הִפְרָשָׁה, וְקָא מְכַפְרָא! אִי דְּאִפְרָשִׁינָהוּ בְּבֵת אַחַת – הִכִּי נָמִי; הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ – דְּאִפְרָשִׁינָהוּ בְּנֹה אַחֵר זֶה. וְלִיקוּ וְלִימָא לִיה לְקָרָא, דְּכִי כְּתִיבָא – בְּנֹה אַחֵר זֶה כְּתִיבָא! ”אֲמַר רַב פֶּפְּסָא: קָרְבָנוֹת צְבוּר קֹאֲמַרְתִּי?! שְׂאֵנִי קָרְבָנוֹת צְבוּר – דְּלֵב בֵּית דִּין מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ, כְּדָרַב יְהוֹדָה אֲמַר שְׁמוּאַל; דְּאֲמַר רַב יְהוֹדָה אֲמַר שְׁמוּאַל: קָרְבָנוֹת צְבוּר – סִכִּין מוֹשַׁכְתָּן לְמַה שְׁהוּ. ^(ג)אֲמַר לִיה רַב יוֹסֵף בְּרִיה דְּרַב שְׁמוּאַל לְרַב פֶּפְּסָא: וּמִי אִית לִיה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן לֵב בֵּית דִּין מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ?! הָאֲמַר רַב אִידִי בַר אֲבִין אֲמַר רַב עַמְרָם אֲמַר רַבִּי יִצְחָק אֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: תַּמִּידִין שְׁלֹא הוֹצִרְכוּ לַצְבוּר –

לְדַבְרֵי

שְׁיָרִים עַל רֹאשׁ מִצְרַע כִּפֹּר כּוּ' דְּכִפְרָה אֲמַתְּנוּת הָרֹאשׁ כְּתִיבָא: שְׁיָרֵי מִצְוָה הֵן דְּכִתִּיב וְהִנּוֹתִיר הַלְּפָד הוּי כְּשִׁפְיַכַת שְׁיָרֵי הַדָּם דְּחֲטָאָת דְּלֹא מַעֲבָבִי כְּדִלְקַמֹּן (וְכֹחִים דָּף נב.): לֹא כִפֹּר מִתְּנוּת הָרֹאשׁ וְנִבִּיא לֹו אַחֵר וְיִתֵּן מִתְּנוּת הָרֹאשׁ וְלֹר' עֲקִיבָא צָרִיד שְׁיִתְחִיל בְּבִהוֹנוֹת: כְּכַשִּׁי עֲצָרָת שְׁלָמִים נִינְהוּ וְהִכִּי תַנָּא סִיפָא דְּמִלְתָּה עַל טַמְאָת מְקַדָּשׁ וְקוֹדִשִׁין וְהֵלֵא חוֹבָה לְלַחֵם הֵן בָּאִין לְהַתִּיר אֶת הַחֲדָשׁ בְּמַקְדָּשׁ לְמַנְחוֹת וּלְכַפּוּרִים: שְׁעִירֵי עֲצָרָת גַּבִּי עֲצָרָת כְּתִיבִי שְׁנֵי שְׁעִירִים חֵד בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים וְעִשְׂתִּם שְׁעִיר עֲזִים אַחֵד לְחֲטָאָת וְחֵד בְּחִמֶּשׁ הַקְּסוּדִים לְמוֹסָפִין וְקִזְמָא לוֹ בְּמַסְכַּת שְׁבוּעוֹת (דָּף ב.) שְׁעִירֵי הַרְגִלִּים בָּאִין עַל טַמְאָת מְקַדָּשׁ וְקוֹדִשִׁין שְׂאִין בָּהּ יָדִיעָה לֹא בְּתַחֲלָה וְלֹא בְּסוּף: שְׁנֵי לְמַה קָרַב וְהֵלֵא רֹאשׁוֹן כִּפֹּר לְטַמְאָה שְׁלִפְנִי: בֵּין זֶה לְזֶה קס"ד בֵּין הִקְרַבְתוּ שֶׁל זֶה לְהִקְרַבְתוּ שֶׁל זֶה: [רָאוּיִים הִיוּ יִשְׂרָאֵל כּוּ' דְּכָל שְׁעָה] בְּסַפֵּק חוּטָאִין קָמִי: אֲלֵא שְׁחָסַר הַכְּתוּב חֲסַף מַעֲוּוֹתֵיהֶם וְלֹא דְקָדַק אֲחֵרֵיהֶם לִפִּי שְׁחָם עַל מִמוּנָם וְכִבְרוּ בְּמַסְכַּת מְנַחוֹת (דָּף עו:) מִפְּנֵי הַחֲסָחוֹן וּמִפְרִשׁ מֵאִי מִפְּנֵי הַחֲסָחוֹן הַתּוֹרָה חֲסָה עַל מִמוּנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל: וְהָא הִכָּא דְּטַמְאָה שְׂאוּרְעָה בֵּין זֶה לְזֶה עֵשָׂה דְּלֹאֲחֵר הִפְרָשָׁה הוּא שְׁחָרִי מֵאֲתָמוּל הִפְרָשׁוּ וְסִתְּנִי דְשְׁנֵי מְכַפֵּר טַמְאָת מְקַדָּשׁ וְקוֹדִשִׁין עֵשָׂה נָמִי הוּא דְּכִתִּיב וְיִשְׁלַחוּ מִן הַמִּטְנֶה וְגו' (בְּמִדְבָר ה':ב') אִי דְּאִפְרָשִׁינָהוּ בְּבֵת אַחַת הִכִּי נָמִי דְּלֹא מְכַפֵּר שְׁנֵי אֲמִידִי וְאֵין צָרִיד לְבֹא: הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ דְּהִצְרַךְ שְׁנֵי לְבֹא דְּאִפְרָשִׁינֹו בְּנֹה אַחֵר זֶה וְהָאִי שְׂאוּרְעָה בֵּין זֶה לְזֶה דִקְרַנִּי שְׂאוּרְעָה אֲתָמוּל בֵּין הִפְרָשְׁתוּ שֶׁל זֶה לְהִפְרָשְׁתוּ שֶׁל זֶה וְלַעוֹלָם אַעֲשָׂה דְּלֹאֲחֵר הִפְרָשָׁה לֹא מְכַפֵּר: וְלָקוּם וְלִימָא לִיה כּוּ' בְּתַמִּיָּה אִפְשָׁר שְׁלֹא בָא הַכְּתוּב אֲלֵא לְכוּ

וְהֵלֵא בְּכָל שְׁנֵה הַצְרִיכוּ שְׁנִים: לֵב בֵּית דִּין (הַעֵם) הַעוֹסָקִין בְּצָרְכֵי צְבוּר מִתְּנֵה עֲלִיָּהוּ שְׂאִפִּי יִפְרִישׁוּ הַכְּהֻנִּים בְּבֵת אַחַת לֹא תִהָא הִפְרָשַׁת הָאֲחֵרוֹן הִפְרָשָׁה עַד סְמוּךְ לְהִקְרַבְתוּ כְּדִי שְׁנִיָּהּ רָאוּי שְׁנֵי זֶה לְבֹא עַל טַמְאָה שְׂאוּרְעָה בִּינִיתִים: קָרְבָנוֹת צְבוּר סִכִּין הַשּׁוֹחֲטֵן מוֹשַׁכְתָּן לְמַה שְׁהוּ רָאוּיִים וְעוֹמְדִין וְאִפְּלוּ לֹא יַדַּע הַשּׁוֹחֲטׁ מַה הֵן (או) כְּגוֹן תַּמִּידִין שְׁלֹא הִצְרִכוּ לַצְבוּר שְׁנִתְּחוּ מִתְּרוּמָה לְשֹׁנָה וְהִגִּיעַ אַחֵד בְּנִיסָן שְׁמַצְוָה לְהִבִּיא מִן הַחֲדָשׁ כְּדָאֲמַרִינוּ בְּרֹאשׁ הַשְּׁנֵה (דָּף ו.) שּׁוֹחֲטֵן וְכִשְׁרִין לְקִיץ הַמִּזְבֵּחַ כְּדִין שְׂאָר מוֹתֵר תְּרוּמַת כֶּסֶף הַנִּשְׂאָר בְּקַפּוֹת הַתְּרוּמָה כְּשִׁמְגִיעַ אַחֵד בְּנִיסָן שְׁמַקְנִיצִין בוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאַע"ג דְּלִשְׁם תַּמִּידִין נִלְקָחוּ וְלֹא לְשֵׁם עוֹלֹת נְדָבַת צְבוּר כְּגוֹן קִיץ הַמִּזְבֵּחַ הוּאִיל וְלֹא חֲזוּ תַּמִּידִין קָרְבִי לְמֵאִי דְּחֲזוּ מִשּׁוּם דְּלֵב ב"ד מִתְּ

מסורת הש"ס

א לעיל ד.
ב מנחות דף טו ע"א ועין לקמן דף סג ע"ב תוד"ה מנחה ובמנחות דף יז ע"א תוס' ד"ה מראפקעניחו:
שם חטאת ששחטה לשם חטאת כשרה. עיין נזיר דף כז ע"ב תוס' ד"ה שהרי:

גליון הש"ס

גמ' תודה קרייה שלמים. כעין זה מנחות דף טו ע"א ועין לקמן דף סג ע"ב תוד"ה מנחה ובמנחות דף יז ע"א תוס' ד"ה מראפקעניחו:
שם חטאת ששחטה לשם חטאת כשרה. עיין נזיר דף כז ע"ב תוס' ד"ה שהרי:

תורה אור השלם

ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח מקונו עד בקר [ויקרא יז טו]
נסמך את ידו על ראש החטאת [שחט אתה לחטאת במקום אשר ישחט את העולה [ויקרא ד, לג]
ואת כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים [וכפר עליו הכהן על חטאתו ונסלח לו [ויקרא ד, כז]
ואת כל חלבה יסיר כאשר יסיר חלב הפסח מנבח השלמים [והקטיר הכהן אתם המזבחה על אש יתהו [וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו [ויקרא ד, לה]

לדברי רבי שמעון אין נפדין תמימין דהכי גמר לה רבי יוחנן מרבה דפליגי דלמא אם תמצו לומר קאמר ביה רבי שמעון ונדבן לרבי שמעון לית לה לב ב"ד מתנה עליהו להכשירן לתמידי שנה הבאה [לומר] אם הצרכו הצרכו ואם לאו זהא קדושים לדמיהו שישפדו אותן ממעות חלין בלא מום ויוציאם לחול ויפלו דמיהם למותר תרומה ואחר כך יתקרו ויקחו אותם מתרומה חדרשה ויבשרו לתמידין וילדבי חכמים נפדין תמימים דאית להו לב בית דין מתנה עליהו תנאי זה אלקא לית לה לרבי שמעון לב בית דין מתנה עליהו [בסו] דאי אית לה יבשרו לתמידין ולא יקצו אלא לית [ליה לב ב"ד מתנה] כך שמעתי בשבועות: ועוד אי נמי בעית למימר דקרא דחק ומוקי אנפשה כשהפרישן בזה אחר זה ובטמאה דערב יום טוב קאמר מי מצית למימר דכי קתני שארעה בין זה לזה בהפרשה קאמר והא בעא מנה כו': בשתי כוסות נשחטין קאחד ואין שהות לאורועי טמאה בין שחיתמיהו ונזרק דמו של ראשון שני למה קרב לר' שמעון הרי אין טמאה בין זה לזה ואמר ליה לטמאה שארעה בין וריקתו של זה לזריקתו של זה: ע"כ לא מבטליה כו' אפילו לרבי ירמיה לא מתמה אלא אי מכפר אעשה דלאחר שחיתו אי לא מקבל דפשיטא ליה דבין זה לזה דקאמר רבי שמעון בטמאת י"ט קאמר בין שחיתו של זה לשחיתו של זה: דלמא אם תמצא לומר קאמר דלמא תרוניהו קמבעיא ליה והכי קמבעיא ליה האי בין זה לזה דקאמר רבי שמעון קדם הפרשה קאי או לאחר הפרשה קאי ואם תמצו לומר אחר הפרשה נמי קאי קדם שחיתה או אפילו לאחר שחיתה עד וריקה ואהדר ליה איהו אפילו עד וריקה ודלמא לא קנימא לו כד' וירא ולא אפשיטא בעין: תודה ששחטה לשם תודת חבירו לא ששחטה ע"מ שיתכפר בה מי שאינו בעליה ואין זה שנוי בעלים אלא שנוי קודש שהיתה לראובן תודה ולשמעון תודה אחרת ושחט את תודתו של זה לשם תודתו של זה [וה"ה] בשחט חטאת חלב לשם חטאת דם: כשרה ועולה לבעלים דאפי' שנוי קדש אין כאן: פסולה לא עלתה לבעלים דשנוי קדש הוא: לשם שלמים דידה בעיני דכתיב זבח תודת שלמיו והאי דאפלוג בתודה משום דמנה מיתי רבה סייעתא למלתה מדאבא חנן ומיהו ה"ה לשאר זבחים: כשרה עלתה לבעלים: פסולין לא עלו: לא דידה ואע"פ שלא באו על הודיה אחת דארבעה צריכין להודות דקאמרינן בגריכות (דף נד:) וכתוב בהו (תהלים ק"ז:כ"ב) ונזבחו זבחי תודה ושחט תודה בשעת עלייתו מן הים לשם תודה שהפריש על יציאתו מבית

האסורין: חטאת ששחטה לשם חטאת כגון חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם: כשרה ועלתה לו: פסולה פסולה לגמרי כדתנן חוץ מן הפסח והחטאת: על מי שמחזיב חטאת בשנוי בעלים על מנת לזרוק דמה לשם חבירו המחזיב חטאת כמותו: שאינו מחזיב עשה שלא עבר עשה ובעשה שיקד למימר חטאת כדמפרש ואזל: ואמר רבא חטאת מכפרת על חזיבי עשה הלכך מחזיב כפרה כמותו הוא: למימרא דעשה בת מנה דחטאת היא: והאמר רבא כו' על מי שמחזיב עולה כשרה אלקא לא מינה הוא דהא עברות עשה בידו שהפריש עולה עליהו:

דלמא אם תמצו לומר קאמר ביה רבי יוחנן מרבה דפליגי דלמא אם תמצו לומר קאמר ביה רבי שמעון אין נפדין תמימין, לדברי חכמים נפדין תמימין! ועוד, הא בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא: שעירי עצרת שקבל דמן בשני כוסות, ונזרק דמו של ראשון; שני למה הוא בא? על טומאה שאורעה בין [וריקה של] זה לזה. [נזרק דמו של שני למה הוא קריבין] עד כאן לא מבעיא ליה – אלא עשה דלאחר שחיתה, אבל עשה דלאחר מבעיא ליה! דלמא "אם תמצו לומר" קאמר. איתמר: תודה ששחטה לשם תודת חבירו (כשרה) – רבה אמר: כשרה, רב חסדא אמר: פסולה. רבה אמר כשרה – תודה לשם תודה נשחטה. רב חסדא אמר פסולה – לשום שלמים דידה נשחטה בעינו. ^(א)אמר רבה: מנא אמינא לה? דתניא: "ובשר זבח תודת שלמיו ביום הקריבו את זבחו וגו'" – אבא חנן אמר משום רבי אליעזר, בא ללמד: תודה ששחטה לשם שלמים – כשרה, שלמים ששחטו לשם תודה – פסולים. ומה הפרש בין זה לזה? תודה קרויה שלמים, ואין שלמים קרויין תודה. שלמים לשם תודה – פסולה, הא תודה לשם תודה – כשרה; מאי, לאו דחבריה? לא, דידה. אבל דחבריה מאי – פסולה? אדתני "שלמים לשם תודה פסולה", ליתני "תודה לשם תודה" – וכל שכן שלמים לשם תודה! "שלמים לשם תודה דידה איצטרף ליה; סלקא דעתך אמינא: מדתודה קרויה "שלמים", שלמים נמי קרויין "תודה" – וכי שחית להו לשם תודה ליכשרו; קא משמע לן. אמר רבא: חטאת ששחטה לשם חטאת – כשירה, לשם עולה – פסולה. ^(ב)מאי טעמא? "ושחט אותה לחטאת" אמר רחמנא, והרי חטאת לשם חטאת נשחטה. לשם עולה – פסולה. ^(ג)ואמר רבא: חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת – פסולה. על מי שמחוייב עולה – כשרה. מאי טעמא? "וכפר עליו" – עליו ולא על חבירו; חבירו דומיא דידה, במחוייב כפרה כמותו. "ואמר רבא: חטאת ששחטה על מי שאינו מחוייב כלום – פסולה, שאין לה אדם בישראל שאינו מחוייב עשה. ואמר רבא: חטאת מכפרת על חזיבי עשה מקל וחומר – על חזיבי כריתות מכפרת, על חזיבי עשה לא כל שכן!?" ^(ד)למימרא דבת מינה היא!?! והאמר רבא: חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת – פסולה, על מי שמחוייב עולה – כשרה!

מקיבעא

טמאה שארעה בין זו לזו כמו כן אם תמצו לומר קאמר וקשיא ראשונה ומי אית לה לרבי שמעון לב בית דין מתנה לא חש לתרין דאיכא למימר דאפרישניהו בזה אחר זה ואינו חושש בקשיא דלקו ולמא ליה לקרא כו' ועוד דהיכא דלית ליה תשנא בריעה אית לה לרבי שמעון לב בית דין מתנה כדמוכח במנחות פ' התודה (מנחות עט:) ומיהו הא מוכח דהיכא דאית ליה תשנא בריעה לית לה לב בית דין מתנה וכאן אית לה תשנא בריעה: תודה ששחטה לשם תודת חבירו כשרה ועולה לשם חובה משום שנוי בעלים לא מפסלא דאין שנוי בעלים אלא (א"כ) בוריקה ורב חסדא אמר פסולה פרוש לא עלתה לשם חובה משום דהוי שנוי קודש כשאמר תודת פלוני לשם תודה אחרת של פלוני אבל אמר תודה זו לשם פלוני כשרה גמורה לפי שהוא שנוי בעלים בשחטה דכשרה גמורה: הגה"ה רב חסדא אמר פסולה נראה דוקא בתודה פליג משום דכתיב בהן קרא שלמיו ובקונטרס פרוש דהוא הדין בשאר קרבנות: אמר רבא חטאת ששחטה לשם חטאת כשרה פרוש רבינו תם דרבה קרב חסדא ס"ל דהא דרבה אדחי וטעמא דתודה משום שלמים משמע דר"ל דאגרי ששחטה לשם חטאת חבירו ונראה דלאו בהכי מירי מדלא קאמר בהדיא חבירו אלא מירי בחטאת חלב לשם חטאת דם כדאמר רבא לקמן בפרקין (זבחים דף ט:): חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשם חטאת עבודת כוכבים כשרה לשם חטאת נזיר לשם חטאת מצרע פסולה הני עולות נינהו ואם תאמר ותרמי דרבה למה לי ויש לומר דהך דהכא גזט לאשמועינן דשנוי קודש איכא משנוי בעלים אע"ג דרבא לא פרוש הפסוקים כדבריו מדאמר בריש פרקין (לעיל זבחים דף ג:) דרב יוסף בר אמי רמי שנוי קדש ומשני [והא] דלקמן גזט לחלק בחטאות וגם משום בעיא דאחר כך דבעי רבא חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דטמאת מקדש וקדושי מהו: חטאת ששחטה על מי שמחזיב עולה כשרה וקגון שלא הפרישה עדין דאי הפרישה הוה ליה כעל מי שאינו מחזיב כלום אם תמצו לומר דלא מכפרא אעשה דלאחר הפרשה דמסתמא עולה יביא ויכפר על הכל א"ג דאמר הרי עלי עולה דכשפרישנה וכפר על כל עשה שעבר: על מי שאינו מחזיב כלום פסולה אי דגריסין בהא מימרא עולה דגמי עולה נמי כתיב לכפר עליו דאי גריסין הכא חטאת ל"ל אינך מלתא דרבא דחטאת

מכפרת על חזיבי עשה מהכא שמעינן לה: על חזיבי עשה לא כל שכן מהאי קל וחמר הוה לן למימר דאפילו מקבעא מכפרא אלא דאינה מכפרא הואיל ועקרא למלתא אחריתי קאיתא ואהני קל וחמר לקסאי:

עשה הלכך מחזיב כפרה כמותו הוא: למימרא דעשה בת מנה דחטאת היא: והאמר רבא כו' על מי שמחזיב עולה כשרה אלקא לא מינה הוא דהא עברות עשה בידו שהפריש עולה עליהו:

עין משפט גד מצוה

א מיי פד' מהלי שקלים הל' יא:	
ב מיי פט"ו מהלי פסולי המוקדשין הל' יג:	
ג מיי פט"ו מהלי פסולי המוקדשין הל' ז:	
ד מיי פט"ו מהלי פסולי המוקדשין הל' ח:	
ה מיי פט"ו מהלי פסולי המוקדשין הל' ט:	
ו מיי פט"ו מהלי פסולי המוקדשין הל' יד:	

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פטיון מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:

ב מיי פא' מהל' תשובה הל' ד:

ג סמג עשין דטז:

ד מיי פטיון מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ה מיי פטיון מהל' פסולי המוקדשין הל' יא:

ו מיי פטיון מהל' פסולי המוקדשין הל' ד:

ז מיי פד' מהל' קרבן פסח הל' י:

עוֹלָה דורון היא אע"ג דאָעפּשע מכפֿרת יוֹתר מחטאת דהא מכפֿרא מקבֿעא:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

מקִיבֵעֵא לֹא מִכְפָּרָא, מְקוֹפֵיִא מִכְפָּרָא.[[][ⓘ]]וְאָמַר רַבֵּא: עוֹלָה שְׁשֻׁחַטָּה שְׁלֹא לְשִׁמָּה – אָסוּר לְזָרוּק דָּמָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה. אִיבֻעִית אִימָא קָרָא, אִיבֻעִית אִימָא סְבָרָא. אִיבֻעִית אִימָא קָרָא: "מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ תִּשְׁמַר וְגו'". אִיבֻעִית אִימָא סְבָרָא: מִשּׁוּם דְּשִׁנִּי בַּהּ כּוֹי, כַּדְרִישׁ פִּירְקָא. "וְאָמַר רַבֵּא: עוֹלָה הִבָּאָה לְאַחַר מִיתָה; שְׁחַטָּה בְּשִׁנּוּי קוֹדֵשׁ – פְּסוּלָה, בְּשִׁנּוּי בְּעָלִים – כְּשֶׁרָה, דִּיאִין בְּעָלִים לְאַחַר מִיתָה.[[][ⓘ]]וְרַב פִּנְחָס בְּרִיה דְּרַב אַמִּי אָמַר: יֵשׁ בְּעָלִים לְאַחַר מִיתָה. אָמַר לִיה רַב אֲשִׁי לָרַב פִּנְחָס בְּרִיה דְּרַב אַמִּי: דִּוְקָא קֶאָמַר מַר יֵשׁ בְּעָלִים לְאַחַר מִיתָה – וּבְעֵי לְאַיתוּי עוֹלָה אַחֲרִיתִי; אוּ דִלְמָא, דִּיאִי אִיכָא כַּמָּה עֲשֵׂה גִבְיָה מִכְפָּרָא? אָמַר לִיה: דִּוְקָא קֶאָמִינָא.[[][ⓘ]]וְאָמַר רַבֵּא: עוֹלָה – דוֹרוֹן הִיא. הִיכִי דְמִי? אִי דְלִיכָא תְּשׁוּבָה – "וְבַח רְשָׁעִים תוֹעֲבָה"! וְאִי דִיאִיכָא תְּשׁוּבָה – הִתְנִיָּא: עֹבֵר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְשֶׁב, לֹא זֶן מִשֹּׁם עַד שְׁמוֹחֲתִים לֹא! אֲלֹא שְׁמַע מִינָה דוֹרוֹן הוּא. חֲטָאת עַל מִי מִכְפָּר, עוֹלָה לְאַחַר דוֹרוֹן – סִימָן. תְּנִינָא נְמִי הִכִּי, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: חֲטָאת לָמָּה בָּאָה? לָמָּה בָּאָה!? לְכַפֵּר! אֲלֹא לָמָּה בָּאָה לִפְנֵי עוֹלָה? לְפָרְקִלִּיט שְׁנָכְנַס, [רִיצָה פֶּרָקִלִּיט – נִכְנַס] דוֹרוֹן אַחֲרִי. "חֹחַן מִן הַפֶּסַח וְהַחֲטָאת כּוֹי. פֶּסַח מְנַלֵּן? דְּכִתִּיב: "שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאֲבִיב וְעֲשִׂיתָ פֶסַח" – שְׁיָהוּ כָּל עֲשִׂיּוֹתָיו לְשֵׁם פֶּסַח. אֲשַׁכְּחֵן שִׁנּוּי קוֹדֵשׁ, שִׁנּוּי בְּעָלִים מְנַלֵּן?

⁽¹⁾דְּכִתִּיב: "וְאֶמְרָתֶם וְבַח פֶּסַח הוּא" – שְׁתַּהֲא וְבִיחָה לְשֵׁם פֶּסַח; אִם אֵינּוּ עֲנִין לְשִׁנּוּי קוֹדֵשׁ, תְּנִיּהוּ עֲנִין לְשִׁנּוּי בְּעָלִים. אֲשַׁכְּחֵן לְמַצּוֹה, לַעֲכַב מְנַלֵּן? אָמַר קָרָא: "וְנִבְחַת פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'".[[][ⓘ]]מִתְקִיף לַהּ רַב סִפְרָא: הֵאִי "וְנִבְחַת" לַהֲכִי הוּא דְאַתָּא!? הֵאִי מִיבְעֵי לִיה לְכַדְרַב נַחְמֵן – דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּה: מִנִּין לְמוֹתַר פֶּסַח שְׁקָרַב שְׁלָמִים? שְׁנַצָּאֲמַר: "וְנִבְחַת פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר" – וְהִלֵּא אֵין פֶּסַח בָּא אֲלֹא מִן הַכִּבְשִׁים וּמִן הָעֳזִים! מִכָּאן לְמוֹתַר הַפֶּסַח שְׁיָהֵא לְדָבַר הַבָּא מִן הַצֹּאן וּמִן הַבָּקָר, וּמֵאִי נִיּהוּ – שְׁלָמִים. אֲלֹא אָמַר רַב סִפְרָא: "וְנִבְחַת פֶּסַח" – לְכַדְרַב נַחְמָן; "שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאֲבִיב" – לְמַצּוֹה בְּשִׁנּוּי קוֹדֵשׁ; "וְאֶמְרָתֶם וְבַח פֶּסַח" – בְּשִׁנּוּי בְּעָלִים לְמַצּוֹה; "הוּא" – לַעֲכַב בֵּין הַכָּא וְהַכָּא. וְאֲשַׁכְּחֵן וְבִיחָה, שְׂאָר עֲבֻדוֹת מְנַלֵּן? הוּאִיל וְגַלִּי – גַּלִּי. רַב אֲשִׁי אָמַר: הוּאִיל וְגַלִּי גַּלִּי לֹא אֶמְרִינוּ. אֲלֹא [עֲבֻדוֹת] מְנַלֵּן? דְּכִתִּיב: "זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲוֹלָה וּלְמִנְחָה וְגו'";[[][ⓘ]] וְתִנְיָא: "בְּיוֹם צִוְתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קַרְבָּנֵיהֶם" – זֶה בְּכוֹר וּמַעֲשֹׂר וּפֶסַח; ⁽¹⁾הִקְיִישׁוּ הַכְּתוּב לְשְׁלָמִים. מַה שְׁלָמִים – בֵּין שִׁנּוּי קוֹדֵשׁ בֵּין שִׁנּוּי בְּעָלִים, בְּעִינָן לְמַצּוֹה; אִף כָּל – בֵּין שִׁנּוּי קוֹדֵשׁ בֵּין שִׁנּוּי בְּעָלִים, לְמַצּוֹה. וְכִשְׁלָמִים; מַה שְׁלָמִים – בֵּין וְבִיחָה בֵּין שְׂאָר עֲבֻדוֹת, לֹא חִלְקַת בִּהְיוֹ, לְמַצּוֹה; אִף פֶּסַח – לֹא תַחֲלוּק בוּ בֵּין וְבִיחָה לִישְׂאָר עֲבֻדוֹת, לַעֲכַב. (מִשּׁוּם שְׁנַצָּאֲמַר "הוּא" בְּנִבְיחָה – אֵינּוּ אֲלֹא לַעֲכַב.) אֲלֹא, "הוּא" לָמָּה לִי? ⁽¹⁾כַּדְתִּנְיָא: נַצָּאֲמַר בַּפֶּסַח "הוּא" בִּשְׁחִיטָה – לַעֲכַב; אֲבָל אֲשֶׁם לֹא נַצָּאֲמַר בוּ "הוּא" אֲלֹא לְאַחַר הַקְטָרַת אִימּוּרֵין, וְהוּא נַעֲצָמוּ שְׁלֹא הוּקְטְרוּ אִימּוּרֵיוּ – כְּשֶׁר. ⁽²⁾חֲטָאת מְנַלֵּן? דְּכִתִּיב: "וְשַׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת" – שְׁתַּהֲא שְׁחִיטָה לְשֵׁם חֲטָאת. אֲשַׁכְּחֵן שְׁחִיטָה, קַבְּלָה מְנַלֵּן? דְּכִתִּיב:

"וְלָקַח

עוֹלָה כְּשֶׁרָה בֵּין [דְּהַפְרִישׁ] עוֹלָה שְׁכִיב בּוֹלְהוּ עֲשֵׂה שְׁכִידוֹ אַעוֹלָה וְתוּ לֹא שְׁנִיד חֲטָאת גִּבָּה אֲבָל מִי שְׁלֹא הִפְרִישׁ כָּלום וְעִבְרוֹת עֲשֵׂה בִידוֹ שְׁנִיד חֲטָאת גִּבָּה דִּיאִילו הֵנוּ מִתְחִיב חֲטָאת מִכְפָּר עֲשֵׂה מְקַפֵּיא הַלֵּכַר חֵיל שְׁמָה אַחֲטָאתוֹ שְׁשֻׁחַטָּה לְשִׁמוּ לְפִסְלָה: לְאַחַר מִיתָה שְׁמַת בְּעָלִיה וְהַקְרִיבָה הִירִשׁ: פְּסוּלָה לֹא עָלְתָה וְצָרִיד הִירִשׁ לְהִבִּיא אַחֲרָת: לֵשׁ בְּעָלִים שְׁהִירִשׁ הוּא בְּעָלִיה: דִּוְקָא קֶאָמַר מַר אִי פְּלִיגִי אַדְרָבָא וּבְעֵי לְאַתוּי אַחֲרִיתִי אוּ דִלְמָא דִּיאִי אִכָּא כַּמָּה עֲשֵׂה גִבָּה דִירִשׁ מִכְפָּרָא אִם לֹא שְׁנָה בַּהּ וּמִיּהוּ הִיכָא דְשִׁנִּי לֹא בְעֵי לְאַיתוּי אַחֲרִיתִי דְהָא אִיהוּ לֹא נָדַר מִידִּי: עוֹלָה דוֹרוֹן הִיא אֵינָה בָּאָה לְכַפֵּר עַל עֲשֵׂה כַּפָּרָה מִמֶּשׁ אֲלֹא אַחַר שְׁכַפְּרָה הַתְּשׁוּבָה עַל הַעֲשֵׂה הִיא בָּאָה לְהַקְבִּילַת פָּנִים כְּאֵדָם שְׁסָרַח בְּמִלְךָ וְרָצָהוּ ע"י פִּרְקִלִּטִין וּכְשָׁבֵא לְהַקְבִּיל פָּנָיו מִבִּיא דוֹרוֹן בִּידוֹ: הִיכִי דְמִי כְלוּמַר הִיכִי דְמִי שְׁתַּהֲא בָּאָה לְכַפְּרָה: אִי דְלִיכָא תְּשׁוּבָה אַעֲבֹרוֹת עֲשֵׂה שְׁכִידוֹ: וְבַח רְשָׁעִים תוֹעֲבָה פֶסַח הוּא בְּמִשְׁלִי (כֹּא): לָמָּה בָּאָה לִפְנֵי עוֹלָה כָּל מְקוֹם שְׁמִבִּיא חֲטָאת וְעוֹלָה חֲטָאת קוֹדֵם כַּדְלִיָּה לְקַמֵּן בְּשֶׁרַק כָּל הַתִּדְרִיר (וְנִכְחִים דָּף פט:): פֶּרָקִלִּיט מַלִּין טוֹב: פֶּסַח מְנַלֵּן בֵּין לְמַצּוֹה בֵּין לַעֲכַב דַּקס"ד לֹא אֲתִי לוֹ כְּשֶׂאָר וְנִכְחִים מְשַׁלְמִים דְּלֹא כְּתִיב בַּהֲהוּא קָרָא דְזֹאת הַתּוֹרָה דְּאֶתְרַבִּי כָּל הַנִּזְכָּחִים מִנָּה לְמַצּוֹה: מוֹתַר הַפֶּסַח שְׂאָבַד וְנַחֲכַפֵּר בְּאַחַר וְנִמְצָא הֶרָאשׁוֹן: לְדַבַּר הַבָּא מִן הַצֹּאן וּמִן הַבָּקָר הֵינּוּ שְׁלָמִים שְׁהֵן בָּאִין מִכָּל צֹאן וּמִכָּל בָּקָר בֵּין וְכָרִים בֵּין נִזְכָּבוֹת מַה שְׂאִין כֵּן בְּשֶׂאָר וְנִכְחִים שְׁהַקְבִּעוּ אוּ בִּזְכָּר אוּ בְּנִזְבָּה עוֹלָה וְאֲשֶׁם הַקְבִּיעוּ בְּנִכְרִים חֲטָאת הַקִּבַּע בְּנִזְכָּבוֹת וְהַקִּבַּע בְּנִכְרִים כְּגוֹן שְׁעִיר נִשְׂיֹא אֵינּוּ בָּא בְּנִזְבָּה: לְמַצּוֹה בְּשִׁנּוּי קוֹדֵשׁ בְּכוֹלְהוּ עֲשִׂיּוֹת לְפִינָן מִנָּה דְהָא כְּתִיב וְעֲשִׂיתִי: הוּא מִשְׁמַע פֶּסַח הוּא בַּהֲנִיָּתוֹ לְשִׁמוּ כְּשֶׁר שְׁלֹא לְשִׁמוּ פְּסוּל: דְּהָכָא וְהָכָא בְּשִׁנּוּי קוֹדֵשׁ וּבְשִׁנּוּי בְּעָלִים דְּהוּא מִשְׁמַע אַתְּרוּהוּ כְּשֶׁהוּא עֲשִׂי מְצֻאוֹתוֹ מִשְׁמַע: וְאֲשַׁכְּחֵן וְבִיחָה בְּשִׁנּוּי [קוֹדֵשׁ וּבְשִׁנּוּי] בְּעָלִים: בְּיוֹם צִוְתוֹ סְמוּךְ לְזֹאת הַתּוֹרָה וְדִרְשִׁינָן סְמוּכִין בְּיוֹם צִוְתוֹ לְהַקְרִיב אֶת קַרְבָּנֵיהֶם לְרִבּוֹת קַרְבָּנוֹת שְׁלֹא הַזְכִּירוּ בַּמִּקְרָא בְּעֲנַן שְׁלַמְעֵלָה: אִף כָּל כּוֹי הַלֵּכַר מַצּוֹה בַּפֶּסַח יְלַפִּינוּ מִשְׁלָמִים דְּרַבִּינוּ לְהוּ לַעֲיֵל לְשִׁנּוּי קוֹדֵשׁ וּלְשִׁנּוּי בְּעָלִים (וְעֲשִׂיתָ פֶסַח לַעֲכַב כָּכָל עֲשִׂיּוֹתָיו בְּשִׁנּוּי קוֹדֵשׁ וְאֶמְרָתֶם וְבַח פֶּסַח לַעֲכַב בְּנִבְיחָה בְּשִׁנּוּי בְּעָלִים): וְכִשְׁלָמִים כְּלוּמִי בֵּין דְּגַלִּי קָרָא עֲכֹבָא בְּנִבְיחָה יְלַפִּינוּ שְׂאָר עֲבֻדוֹת לַעֲכֹבָא מִהִישָׁא דְּמַצּוֹה כִּשְׁלָמִים מַה שְׁלָמִים כּוֹי: הִכִּי גִרְסִי אֲלֹא הוּא לָמָּה לִי לְכַדְתִּנְיָא [וכו'] אֲבָל אֲשֶׁם לֹא נַצָּאֲמַר כּוֹי ול"ג כָּל מְקוֹם שְׁנַצָּאֲמַר בְּנִבְיחָה אֵינּוּ אֲלֹא לַעֲכַב דְּהַךְ בְּרִיתָא לְקַמֵּן הִיא בַּפְּרָקִין בְּדִינָא ר' אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ ול"ג לִיה: לְכַדְתִּנְיָא כְלוּמַר לְגַלּוּי עַל הוּא דְגַבִּי אֲשֶׁם דְּלֹא יְלַפִּינוּ פְּסוּל מִנָּה כַּדְמַהֲדַר לִיה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לר' אֱלִיעֶזֶר לְקַמֵּן בַּפְּרָקִין (וְנִכְחִים דָּף י:) שְׁהִיָּה דוֹרֵשׁ אֲשֶׁם הוּא

לְשִׁמוּ כְּשֶׁר שְׁלֹא לְשִׁמוּ פְּסוּל וְקָא מַהֲדַר לִיה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פֶּסַח נַצָּאֲמַר בוּ הוּא בִּשְׁחִיטָה לְפִיכָךְ שְׁלֹא לְשִׁמוּ פְּסוּל אֲבָל אֲשֶׁם כּוֹי:

 מסורת הש"ס

א מנחות ב; לעיל ב.

ב פסחים סא.

ג שבועות יב:

ד לעיל ד.

ה לקמן ט; ספרא צו פרשה ו יא; משנה מנחות; מנחות פב;; מכלתא דרבי שמעון בן יוחאי; מנחות פג; פסחים ע:

ו ספרא צו פרק יח ה; אוצר מדרשים סדר ארקים; ספרא צו פרק יח ז

ז לעיל ד:

ח לקמן י; לעיל ה;; מנחות ד.

ט ספרא ויקרא דבורא רחובה פרק יא ג

 תורה אור השלם
--

מוצאן שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ליתום אלקיך ונכה מנחות דפרי' בפיר' [דברים כג, כד]

וְבַח רְשָׁעִים תוֹעֲבָה אִף כִּי בִּקְוָה יִבְיָאנוּ [משלי כא, כו]

שְׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאֲבִיב וְעֲשִׂיתָ פֶסַח לִיתוֹת אֱלֹהֶיךָ כִּי בַחֲדָשׁ הָאֲבִיב הוּאִיְיָיָךְ וְתוֹתָהּ אֱלֹהֶיךָ מִמַּצְרַיִם לֵילָה [דברים טו, א]

וְאֶמְרָתֶם וְבַח־פֶּסַח הוּא לִיתוֹתָ אֲשֶׁר פֶּסַח עַל־בְּמִי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמַצְרַיִם בְּגִזְפוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בְּמִינוֹ הָצִיל [ויקרא טז, ח] וְשַׁחַטוּ (שְׁמוֹת יב, כו)

וְנִבְחַת פֶּסַח לִיתוֹתָ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר וְתוֹתָ לִשְׁכֹּן שְׁמוֹ שָׁם [דברים טז, ב]

וְאֵת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לְפָנֶיךָהּ [וְחֲטָאת וְאֲשֶׁם וְלִמְלוּאִים וְ]וְבַח הַשְּׁלָמִים [ויקרא ז, לו]

אֲשֶׁר צִוְּתָהּ וְתוֹתָ אֶת־מִשְׁהַ בְּהַר סִינִי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קַרְבָּנֵיהֶם לִיתוֹתָ בַּמִּדְבָּר סִינִי [ויקרא ז, לח]

וְסוּמַר אֶת־ידוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשַׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַעֹלָה [ויקרא ד, גז]

מסורת הש"ס
א מנחות מד: ב לקמן יז: ב כבודות ה: בבא מציעא סא. ג לעיל ד: ד ספרא וקרא דבורא רחובה פרק יא ג
תורה אור השלם

ולקח הכהן לשון קבלה הוא: וכפר הינו בן־ריקה הולכה לא אצטריך קרא דבכלל קבלה היא מתבניא ליה: אשכחן למצוה כו' ואי קשיא מצוה מהי'קשא דזאת התורה משלמים אתי'א כשאר כל הזבחים אין הכי נמי ומסקנא מהתם גליף לה לקמה ומעשרא הוא דמהדרין דנקתבו כוליהו בגופה: כדאמר רב הונא כו' לקמן בשמעתין: חטאתו וכפר עליו הכהן מחטאתו (בשורק דמו לשמו חטאת חטאתו) מדהנה ליה למכתב מחטאת וכתב וי"ו יתי'א למדרש בה לשם בעלים: אשכחן מצוה בשנוי קדש בכל עבודות וריקה אשכחן בה מצוה ועכוב בשנוי בעלים דהאי מחטאתו נמי בן־ריקה כתיב שהיא הכפרה: לעכב בכל עבודות בשנוי קדש שלא למדנו לאחד מהו ושאר עבודות לבד מן־ריקה בשנוי בעלים בין למצוה בין לעכב מנלן: שיהו כל עשיותיו לשם חטאת ולמצוה לא אצטריך קרא דהא נפקא לן משאר חטאות והאי לעכובא: (ה"ג בס"א) אשכחן שנוי קדש שנוי בעלים מנלן: אמר רב הונא כו' גבי נזיר כתיב ועשה את חטאתו ואת עלתו הרי למצוה ומשלמים מה שלמים לא חלקת בהן בין וריקה לשאר עבודות בשנוי בעלים למצוה אף חטאת לא תחלק בין וריקה לשאר עבודות לעכב הרי לך מצוה ועכוב בין בשנוי קדש בין בשנוי בעלים כר ג"ל וכן יש לפרש גבי חטאת מצרע לקמן ג"ל: ולרבינא דלא קשיא ליה אלא עולת עולתו מנחתו ונסכו דכתיבי נמי גבי נזיר אמאי לא קשיא ליה: ההוא מבטי לה כי היכי דדרשינן לכל מנחתם ונספיקם בזילתה ואפי' למחר שניקשרו לבא למחר לבא בזילתה הכי נמי דרשינן להאי ועשה את מנחתו כל זמן שיעשנו הוא קרוי מנחתו ונסכו של זה אע"פ שלא קרבו עם ובחו: מי גמרי שאר חטאות וחטאת נזיר מהדי דתמצי לומר חד למצוה וחד לעכב סתם חטאת קרי חטאת חלב משום דשכיחא טפי: שכן פרת מכפרת על חבי פרת אלמא לא גמרי מהדי וכיון דלא גמרי מהדי תרונהו למצוה אצטריכו: ואשכחן שנוי קדש ולעכב דהא נפקא לן מצוה לעיל בשאר חטאות: וכפר על המטהר סיפה דועשה הכהן את החטאת הוא ועל המטהר אכולהו עשיות קאי: ומיתי מהנה נזיר ומצורע: שאלה נזיר נשאל לחכם ועוקר נזירותו ופטור מן השרפון: שכן אין באין בדלות גרסינן שאין חטאות יורדות בעניות להביא עוף: והנה קראי לעכב

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ולקח הכהן לשון קבלה הוא: וכפר הינו בן־ריקה הולכה לא אצטריך קרא דבכלל קבלה היא מתבניא ליה: אשכחן למצוה כו' ואי קשיא מצוה מהי'קשא דזאת התורה משלמים אתי'א כשאר כל הזבחים אין הכי נמי ומסקנא מהתם גליף לה לקמה ומעשרא הוא דמהדרין דנקתבו כוליהו בגופה: כדאמר רב הונא כו' לקמן בשמעתין: חטאתו וכפר עליו הכהן מחטאתו (בשורק דמו לשמו חטאת חטאתו) מדהנה ליה למכתב מחטאת וכתב וי"ו יתי'א למדרש בה לשם בעלים: אשכחן מצוה בשנוי קדש בכל עבודות וריקה אשכחן בה מצוה ועכוב בשנוי בעלים דהאי מחטאתו נמי בן־ריקה כתיב שהיא הכפרה: לעכב בכל עבודות בשנוי קדש שלא למדנו לאחד מהו ושאר עבודות לבד מן־ריקה בשנוי בעלים בין למצוה בין לעכב מנלן: שיהו כל עשיותיו לשם חטאת ולמצוה לא אצטריך קרא דהא נפקא לן משאר חטאות והאי לעכובא: (ה"ג בס"א) אשכחן שנוי קדש שנוי בעלים מנלן: אמר רב הונא כו' גבי נזיר כתיב ועשה את חטאתו ואת עלתו הרי למצוה ומשלמים מה שלמים לא חלקת בהן בין וריקה לשאר עבודות בשנוי בעלים למצוה אף חטאת לא תחלק בין וריקה לשאר עבודות לעכב הרי לך מצוה ועכוב בין בשנוי קדש בין בשנוי בעלים כר ג"ל וכן יש לפרש גבי חטאת מצרע לקמן ג"ל: ולרבינא דלא קשיא ליה אלא עולת עולתו מנחתו ונסכו דכתיבי נמי גבי נזיר אמאי לא קשיא ליה: ההוא מבטי לה כי היכי דדרשינן לכל מנחתם ונספיקם בזילתה ואפי' למחר שניקשרו לבא למחר לבא בזילתה הכי נמי דרשינן להאי ועשה את מנחתו כל זמן שיעשנו הוא קרוי מנחתו ונסכו של זה אע"פ שלא קרבו עם ובחו: מי גמרי שאר חטאות וחטאת נזיר מהדי דתמצי לומר חד למצוה וחד לעכב סתם חטאת קרי חטאת חלב משום דשכיחא טפי: שכן פרת מכפרת על חבי פרת אלמא לא גמרי מהדי וכיון דלא גמרי מהדי תרונהו למצוה אצטריכו: ואשכחן שנוי קדש ולעכב דהא נפקא לן מצוה לעיל בשאר חטאות: וכפר על המטהר סיפה דועשה הכהן את החטאת הוא ועל המטהר אכולהו עשיות קאי: ומיתי מהנה נזיר ומצורע: שאלה נזיר נשאל לחכם ועוקר נזירותו ופטור מן השרפון: שכן אין באין בדלות גרסינן שאין חטאות יורדות בעניות להביא עוף: והנה קראי לעכב

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

ובשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בן־ריקה אתי'א להו לכוליהו עבודות בהך דרשא מהי'קשא דשלמים: אשכחן חטאת חלב דכתיב בה חטאת וקשיט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו':

 עין משפט נר מצות	
א	מיי פטיו מחלי פסולי
המוקדשין חלי יב:	
ב	מיי פטיו מחלי פסולי
המוקדשין חלי יא:	

חטאת דעבודת כוכבים אתיא מחטאת חלב שפן כרת כמותה לש ספרים שכתוב בהן חטאת דעבודת כוכבים וטמאת מקדש וקדשיו ואינו נראה דאע"ג דכרת כמותה מפל מקום אכא למפרך מה לחטאת חלב שפן אינה באה גדלות כדפרקינן לעיל גפי חטאת מצרע: **שְׁמִיעַת** קול דלא כתיב לחטאתו גפי עבודה מנול עכובא אכל כתיב לחטאת על דברים אחרים ואין בכך כלום: (ה"ג) הנה פולחי אתני במה הצד הקשה רבינו תם מה להנה שפן אין באין גדלי דלות תאמר בהנה ותרץ פיו גדלי דלות גופה פסולה שלא לשמה הינו מנחת חוטא דפסולה שלא לשמה כדתנו בריש מנחות (דף ב.) ומפיק לן מדכתיב כי חטאת היא אין סברא שמה שבאין גדלי דלות יגדם להם בעשירות להיות כשרין שלא לשמן פיו שהדלי דלות עצמן פסול וקשה א"כ לעיל דפריך גפי מצרע מה להנה שפן אינו באין גדלות תאמר במצורע מאי קושיא וקלא דלות הינו חטאת העוף וחטאת העוף פסולה שלא לשמה כדתנו בפרק חדשי גדשים (לקמן וכתים דף סד:) ומפיק ליה בתורת כהנים מחטאת היא וכיון דפסולה גדלות היאך יש לה לגדם בעשירות הקשר שלא לשמה ואם תאמר והא בחטאת חלב למדה משלמים בהקש למצוה והכי ילפי' שאר חטאות במה הצד הא בעינא היא לקמן פרק אינהו מקומן (וכתים דף ג.) אי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בבנין אב לאו פרקא היא כלל דכוחהו חטאות נמי ילפי' למצוה משלמים ולעכב הוא דילפינן בשאר חטאות מהנה דכתיב עכובא בגופיהו ואם תאמר וחטאות הצבור כגון שעירי ראשי גדשים ומעדות מנול הא לא אתו במה הצד דמה להנה שפן שנוי בעלים פוסל בהן מה שאין כן כרררן צבור כדאמר לעיל (וכתים דף ד.)

חטאת דעבודת כוכבים אתיא מחטאת חלב שפן כרת כמותה לש ספרים

חטאת דעבודת ורה, דשמיעת הקול, ובטוי שפתיים, וטומאת מקדש וקדשיו – דלא כתיב בהו; מנולן? חטאת דעבודה ורה – אתיא מחטאת חלב, שפן כרת כמותה; והנה פולחי – אתיין במה הצד.^(אבט) תנו רבנן: פסח בזמנו – לשמו כשר, שלא לשמו פסול; ובשאר ימות השנה – לשמו פסול, שלא לשמו כשר. (של"ו קבאיצ"ן ממה"ר בצ"א ב"א סימן)^(ז) **מָנָא הִנִּי מִיְלִי?** אמר אבוב דשמואל, אמר קרא: "ואם מן הצאן קררנו לזבח שלמים לה" – דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים. אימא שלמים אין, מידי אחריןא לא! אמר רבי אילא אמר רבי יוחנן: "לזבח" – לרבות כל זבח. אימא כל דשחיט – להוי כמותה! אי הוה כתיב "לשלמים וזבח" – כדקאמרת; השתא דכתיב "לזבח שלמים" – לכל דשחיט ליה, שלמים להוי. **אימא:** "לזבח" – כלל, "שלמים" – פרט; כלל ופרט – אין בכלל אלא מה שבפרט; שלמים אין, מידי אחריןא לא! "לה" – הדר וכלל.^(ז) **מִתְקִיף** לה רב יעקב מנהר פקוד: הא לא דמי כללא בתרא לכללא קמא; כללא קמא – מרבי זבחים ותו לא; כללא בתרא – "לה" כל דלה, ואפילו לעופות ואפילו למנחות! הא תנא דבי רבי ישמעאל, בכללי ופרטי דריש כי האי גוונא: כלל ופרט וכלל – אי אתה דן אלא כעין הפרט; מה הפרט מפורש – שהוא שלא לשמו, וכשר; אף כל – שהוא שלא לשמו, וכשר. אי – מה הפרט מפורש, דבר הבא בנדר ובנדבה; אף כל הבא בנדר ובנדבה – עולה ושלמים אין, חטאת ואשם לא! אלא "לזבח" – רבויא הוא. אימא לכל דשחיט ליה – להוי כותיה! אמר רבי אבין: דוחין

חטאת דשמיעת הקול לא כתיב בההוא ענינא דההוא ענינא בחטאת דשגת כרת קמא דילפינן בהוריות (דף ב.): שמיעת הקול שבועת העדות ושמעה קול אלה (שמיעת הקול) ושבועת בטוי וטמאת מקדש וקדשיו בחד ענינא כתיבי כרררן עולה ויורד ושמעה קול אלה או נפש כי תשבע לבטא או נפש אשר תנע וגו' ומוקמא לה במסקת שבועות בטמאת מקדש וקדשיו: אתנן במה הצד מחטאת חלב וחטאת נזיר ומצורע דכי פרקת מה לחטאת חלב שפן כרת חטאת נזיר ומצורע יוכיחו מה לחטאת נזיר ומצורע שפן לש עמקו דמים אחרים חטאת חלב תוכיח הצד השנה שבהן כו' אף אני אביא חטאת דשמיעת הקול ומחטאת חלב ונדא מהני לא אתיא דאי מחטאת חלב וחטאת נזיר אכא למפרך מה להצד השנה שבהן שפן אינו באין גדלות תאמר בשבועת בטוי שהיא בעולה ויורד אי מחטאת חלב וחטאת מצרע אכא למפרך מה להצד השנה שבהן שפן אינו בשאלה תאמר בשבועה שישנה בשאלה: שלא לשמו פסול כדאמר' (לעיל זכתים דף ז:): בשאר ימות השנה לשמו פסול כדאמר' במס' פסחים (דף סא.) שחטו קדם חצות פסול דכתיב בין הערבים וכמה פעמים שנה הכתוב בקביעות זמנו ב"ד בין הערבים: שלא לשמו כשר כדמפרש ואזל: מנהגי מלי דבשאר ימות השנה שלא לשמו כשר: ואם מן הצאן קררנו כו' לא קרא יתירא קא דריש אלא משמענותא דקרא משמע ליה הכי ואם דבר הבא מן הצאן דהינו פסח שאינו בא אלא מן הצאן הנה קררנו הרי הוא לזבח שלמים ועל כרחך שלא בזמנו קאמר דאי בזמנו הא ילפינן ליה לעיל דפסול: ואימא שלמים אין כו' שחטו לשם שלמים לתקשר אכל שחטו לשם עולה לפסיל ובריתא קתני שלא לשמו כשר ואפילו שחטו לשם עולה או לשם חטאת: לזבח קרא יתירא הוא דמצוי למכתב לשלמים: אימא לכל דשחיט להוי כותה שחטו לשם עולה יהא עולה דהא אתרבי ליה כל זבח: ה"ג אי הוה כתיב לשלמים וזבח כדקא אמרת דאי כתב הכי הוה משמע יהא בשלמים או בשאר זבח: השתא דכתיב לזבח שלמים הכי משמע לכל זבח שזכרנו לשמו שלמים יהיה: ואימא לזבח כלל כו' אמאי דריש להאי זבח שלמים הכי דרוש הכי דבר הבא מן הצאן יהא לכל הזבחים כלל שפשר שלא לשמו כי הדר כתב שלמים פרט שלא הכשרתיו בעקירת שמו אלא א"כ שחטו לשלמים אכל שחטו לשם זבח אחר פסול: ואפי' לעופות שחטו לשם חטאת עוף: אף כל שהוא שלא לשמו יצא לשמו: חטאת ואשם לא שחטו לשם חטאת ואשם יהא פסול אפילו לשלמים: אלא לזבח רבויא הוא אינו לשון כלל ולא דרשי' ליה בכלל ופרט שאין כללות ופרטות באין מרביי לשון אלא ממשמעות המקראות וכגון (ב"ק דף סג.) ככל אשר תאנה נפשך כלל וכן מן הבהמה כלל בקר וצאן פרט אכל לזבח שלמים שתי תבות דביקות הן כאלו כתיב לזבח השלמים וקרא יתירא בעלמא הוא דהוה מצי למכתב לשלמים וכל מקרא של לשון יתור אינו לכלל ופרט אלא לרבות וכמאן דכתיב לשלמים וזבח דמי דאתרבו ליה כל הזבחים:

חטאת דעבודת כוכבים אתיא מחטאת חלב שפן כרת כמותה לש ספרים
חטאת דעבודת ורה, דשמיעת הקול, ובטוי שפתיים, וטומאת מקדש וקדשיו ואינו נראה דאע"ג דכרת כמותה מפל מקום אכא למפרך מה לחטאת חלב שפן אינה באה גדלות כדפרקינן לעיל גפי חטאת מצרע:
שְׁמִיעַת קול דלא כתיב לחטאתו גפי עבודה מנול עכובא אכל כתיב לחטאת על דברים אחרים ואין בכך כלום:
(ה"ג) הנה פולחי אתני במה הצד הקשה רבינו תם מה להנה שפן אין באין גדלי דלות תאמר בהנה ותרץ פיו גדלי דלות גופה פסולה שלא לשמה הינו מנחת חוטא דפסולה שלא לשמה כדתנו בריש מנחות (דף ב.) ומפיק לן מדכתיב כי חטאת היא אין סברא שמה שבאין גדלי דלות יגדם להם בעשירות להיות כשרין שלא לשמן פיו שהדלי דלות עצמן פסול וקשה א"כ לעיל דפריך גפי מצרע מה להנה שפן אינו באין גדלות תאמר במצורע מאי קושיא וקלא דלות הינו חטאת העוף וחטאת העוף פסולה שלא לשמה כדתנו בפרק חדשי גדשים (לקמן וכתים דף סד:) ומפיק ליה בתורת כהנים מחטאת היא וכיון דפסולה גדלות היאך יש לה לגדם בעשירות הקשר שלא לשמה ואם תאמר והא בחטאת חלב למדה משלמים בהקש למצוה והכי ילפי' שאר חטאות במה הצד הא בעינא היא לקמן פרק אינהו מקומן (וכתים דף ג.) אי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בבנין אב לאו פרקא היא כלל דכוחהו חטאות נמי ילפי' למצוה משלמים ולעכב הוא דילפינן בשאר חטאות מהנה דכתיב עכובא בגופיהו ואם תאמר וחטאות הצבור כגון שעירי ראשי גדשים ומעדות מנול הא לא אתו במה הצד דמה להנה שפן שנוי בעלים פוסל בהן מה שאין כן כרררן צבור כדאמר לעיל (וכתים דף ד.)

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

מסורת הש"ס

א תוספתא פסחים; לקמן קיד:
ב מנחות פנ:
ג לעיל ד:

תורה אור השלם

[במדבר טו, כז-לא]
[ויקרא ה, א-יג]
[ויקרא ה, א]
[ויקרא א, י]
[ויקרא ג, יז]

^[1] חטאת דעבודת כוכבים אתיא מחטאת חלב שפן כרת כמותה לש ספרים
חטאת דעבודת ורה, דשמיעת הקול, ובטוי שפתיים, וטומאת מקדש וקדשיו ואינו נראה דאע"ג דכרת כמותה מפל מקום אכא למפרך מה לחטאת חלב שפן אינה באה גדלות כדפרקינן לעיל גפי חטאת מצרע:
שְׁמִיעַת קול דלא כתיב לחטאתו גפי עבודה מנול עכובא אכל כתיב לחטאת על דברים אחרים ואין בכך כלום:
(ה"ג) הנה פולחי אתני במה הצד הקשה רבינו תם מה להנה שפן אין באין גדלי דלות תאמר בהנה ותרץ פיו גדלי דלות גופה פסולה שלא לשמה הינו מנחת חוטא דפסולה שלא לשמה כדתנו בריש מנחות (דף ב.) ומפיק לן מדכתיב כי חטאת היא אין סברא שמה שבאין גדלי דלות יגדם להם בעשירות להיות כשרין שלא לשמן פיו שהדלי דלות עצמן פסול וקשה א"כ לעיל דפריך גפי מצרע מה להנה שפן אינו באין גדלות תאמר במצורע מאי קושיא וקלא דלות הינו חטאת העוף וחטאת העוף פסולה שלא לשמה כדתנו בפרק חדשי גדשים (לקמן וכתים דף סד:) ומפיק ליה בתורת כהנים מחטאת היא וכיון דפסולה גדלות היאך יש לה לגדם בעשירות הקשר שלא לשמה ואם תאמר והא בחטאת חלב למדה משלמים בהקש למצוה והכי ילפי' שאר חטאות במה הצד הא בעינא היא לקמן פרק אינהו מקומן (וכתים דף ג.) אי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בבנין אב לאו פרקא היא כלל דכוחהו חטאות נמי ילפי' למצוה משלמים ולעכב הוא דילפינן בשאר חטאות מהנה דכתיב עכובא בגופיהו ואם תאמר וחטאות הצבור כגון שעירי ראשי גדשים ומעדות מנול הא לא אתו במה הצד דמה להנה שפן שנוי בעלים פוסל בהן מה שאין כן כרררן צבור כדאמר לעיל (וכתים דף ד.)

עין משפט
גד מצוה

א מיי פדי מחלי קרבן פסח הל' ז:
ב מיי פאי מחלי מעשה הקרבנות
הל' יח:

דלרבי אבין ליכא למפרך מבכור דאין נאכל
לכל אדם: למאי נפקא מזה למלקא גילה
בלא יגאל תמה היכי לקי אחר שחיטה אלא
יגאל הא אמרינן בבכורות בפרק כל פסולי
המקדשין (בכורות דף לב:) דלאחר שחיטה
מדרבנן: העשירי זה מעשר אפתי דרשינן
מזה (ב"מ דף ו.) עשירי ודאי ולא עשירי
ספק: אי נמי דלתבה לכהנים הנה מצי
למימר נמי דלא בעי סמיכה כדדרשינן בת"כ
וסמך ידו על ראש קרבנו ולא בכור ומעשר
ופסח (מנחות דף צב:): דלקמא במותר
אשם כתיב תמה הא כתיב הכא לזבח
השלמים ואילו מותר אשם קרב עולה וי"ל
דהאי דכתיב לזבח השלמים לאו שיהיה
לזבח השלמים אלא שיעקר שם אשם ממנו
לשוחטו לשם שלמים או לשם זבח אחר
כדדרשינן ליה (לעיל זבחים דף ח:): בכלל
ופרט ולעולם קרב עולה ואתא קרא למימר
דבעי עקירה: ושלמים הבאין מחמת פסח
לכל מצות שלמים פי' בקונטרס חגיגת
ארבעה עשר וכן לקמן סוף כל הפסולים
(זבחים דף לו.) גבי תודה שנואקלת ליום
ולילה מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח
ת"ל שלמיו ופי' בקונטרס שלמי פסח חגיגת
י"ד וקשה דבפסחים באלו דברים (פסחים
דף עא:): דריש מקרא בקדאי דחגיגת י"ד
נאקלת לשני ימים ולילה אחד [ובת"כ בפי'
בשר זבח תודת שלמיו מרבי חגיגת י"ד לשני
ימים ולילה אחד] ושלמים הבאין מחמתו
ליום ולילה ונראה דודאי שלמי פסח דכל
הפסולין (שם) הינו מותר הפסח כי ההוא
דת"כ ובפסחים פ' האשה (דף פט.) גבי
חמשה שנתערבו עורות פסחיהם דקאמר
ונתתי מותר הפסח דנאכל ליום ולילה ובפ"ק
דר"ה (דף ה.) גרי למותר הפסח שלמי פסח
דחשיב פסח לכל תאחר ופירי פסח זמנא
קביעא לה כו' ומשני מאי פסח שלמי פסח
סד"א הואיל ומחמת פסח קאתו ועל קרניה
לאו הינו חגיגת י"ד דכיון דתתני פסח לא
שבק מותר הפסח דמקרי פסח טפי דהינו
פסח ממש ומוקי לה בחגיגת י"ד ושלמים
הבאין מחמת הפסח דשמעתין נמי הינו
מותר הפסח אע"ג דכבר תנא פסח שעברה
שנתו האי שלמי פסח הוי לא עברה שנתו
ולא זמנו או עברה זמנו ולא שנתו אע"ג
דמקרא אחרינא נפקי הכי רגילות התנא כמו
(ב"מ דף ל.) והתעלמת דדרש פסחים
שמתעלם כגון זמן ואינה לפי כבודו וכהן
והוא בבית הקברות [ושלו מרבה משל חברו
אע"ג דקרא לא אתי אלא לזמן ואינה לפי
כבודו ובפי' מי שהיה טמא (פסחים דף צו:):
פי' בקונטרס דהינו תמורת פסח עצמו
ואע"ג דדרשינן התם הוא קרב ואין תמורתו
קרבה הא מוכח התם דכל היכא דפסח קרב
גם תמורתו קרבה ולקמן פרק ב"ש (זבחים
דף לו.) בתחלתו גדרך וכן משמע דפרוי
מותר הפסח להוי תודה למאי להטעינו להם
מי איכא מידי כו' ולימא להיות נאכל ליום
ולילה כמו תודה אלא ש"מ מותר פסח נמי
בלאו הכי נאכלים ליום ולילה דהינו שלמי
פסח. ג"ל ברו"ך:

לשם קרבן הנאכל הלקי דוחין דוחין קדשים קלים נראה דבין ר' יוסי בר' אבין ורבי אבין אכא ביניהו בכור
דלרבי אבין ליכא למפרך מבכור דאין נאכל
לכל אדם: למאי נפקא מזה למלקא גילה
בלא יגאל תמה היכי לקי אחר שחיטה אלא
יגאל הא אמרינן בבכורות בפרק כל פסולי
המקדשין (בכורות דף לב:) דלאחר שחיטה
מדרבנן: העשירי זה מעשר אפתי דרשינן
מזה (ב"מ דף ו.) עשירי ודאי ולא עשירי
ספק: אי נמי דלתבה לכהנים הנה מצי
למימר נמי דלא בעי סמיכה כדדרשינן בת"כ
וסמך ידו על ראש קרבנו ולא בכור ומעשר
ופסח (מנחות דף צב:): דלקמא במותר
אשם כתיב תמה הא כתיב הכא לזבח
השלמים ואילו מותר אשם קרב עולה וי"ל
דהאי דכתיב לזבח השלמים לאו שיהיה
לזבח השלמים אלא שיעקר שם אשם ממנו
לשוחטו לשם שלמים או לשם זבח אחר
כדדרשינן ליה (לעיל זבחים דף ח:): בכלל
ופרט ולעולם קרב עולה ואתא קרא למימר
דבעי עקירה: ושלמים הבאין מחמת פסח
לכל מצות שלמים פי' בקונטרס חגיגת
ארבעה עשר וכן לקמן סוף כל הפסולים
(זבחים דף לו.) גבי תודה שנואקלת ליום
ולילה מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח
ת"ל שלמיו ופי' בקונטרס שלמי פסח חגיגת
י"ד וקשה דבפסחים באלו דברים (פסחים
דף עא:): דריש מקרא בקדאי דחגיגת י"ד
נאקלת לשני ימים ולילה אחד [ובת"כ בפי'
בשר זבח תודת שלמיו מרבי חגיגת י"ד לשני
ימים ולילה אחד] ושלמים הבאין מחמתו
ליום ולילה ונראה דודאי שלמי פסח דכל
הפסולין (שם) הינו מותר הפסח כי ההוא
דת"כ ובפסחים פ' האשה (דף פט.) גבי
חמשה שנתערבו עורות פסחיהם דקאמר
ונתתי מותר הפסח דנאכל ליום ולילה ובפ"ק
דר"ה (דף ה.) גרי למותר הפסח שלמי פסח
דחשיב פסח לכל תאחר ופירי פסח זמנא
קביעא לה כו' ומשני מאי פסח שלמי פסח
סד"א הואיל ומחמת פסח קאתו ועל קרניה
לאו הינו חגיגת י"ד דכיון דתתני פסח לא
שבק מותר הפסח דמקרי פסח טפי דהינו
פסח ממש ומוקי לה בחגיגת י"ד ושלמים
הבאין מחמת הפסח דשמעתין נמי הינו
מותר הפסח אע"ג דכבר תנא פסח שעברה
שנתו האי שלמי פסח הוי לא עברה שנתו
ולא זמנו או עברה זמנו ולא שנתו אע"ג
דמקרא אחרינא נפקי הכי רגילות התנא כמו
(ב"מ דף ל.) והתעלמת דדרש פסחים
שמתעלם כגון זמן ואינה לפי כבודו וכהן
והוא בבית הקברות [ושלו מרבה משל חברו
אע"ג דקרא לא אתי אלא לזמן ואינה לפי
כבודו ובפי' מי שהיה טמא (פסחים דף צו:):
פי' בקונטרס דהינו תמורת פסח עצמו
ואע"ג דדרשינן התם הוא קרב ואין תמורתו
קרבה הא מוכח התם דכל היכא דפסח קרב
גם תמורתו קרבה ולקמן פרק ב"ש (זבחים
דף לו.) בתחלתו גדרך וכן משמע דפרוי
מותר הפסח להוי תודה למאי להטעינו להם
מי איכא מידי כו' ולימא להיות נאכל ליום
ולילה כמו תודה אלא ש"מ מותר פסח נמי
בלאו הכי נאכלים ליום ולילה דהינו שלמי
פסח. ג"ל ברו"ך:

דוחין קדשים הנאכלין פסח זה מתחלה הקדש
אותו אצל שלמים שהן נאכלין ולא אצל
עולה: שאין נאכלין לכל אדם אלא לזכרי
כהנה: להוי מעשר דהא קדשים קלים הוא.
בכור ומעשר אין טענין נסכים בפרק שתי
מדות (מנחות דף צ:): במעשר בהמה כתיב
יהיה קדש לא יגאל ודרשינן בבכורות בפרק
כל פסולי המקדשין (בכורות דף לב:) דהאי
לא יגאל לא ימכר הוא: עברה עברה בבכור
כתיב (שמות י"ג: י"ב) והעברת כל פטר רחם
ובמעשר כתיב כל אשר יעבר תחת השבט
(ויקרא כ"ז: ב): למילקא גילה משום לא
יחליפנו: זו תמורה ממש שהעומדת בשחיה
חלין אצל בהמת קדשים והמיר הוא דהויא
תמורה: ואין אחר זבח ראשון ששחטו לשם
תמורה: ומותרו בעי נסכים דהא אמרת
שלמים נהוי: דמותר תודה עצמה כגון
הפריש תודתו ואברה והפריש אחרת
ונמצאת הראשונה אין השניה טעונה להם
כדאמר ר' ב' התודה (מנחות דף עט:): זבח
התודה טעון להם ולא ולדה ולא תמורתה
ולא חליפתה טעונין להם: ומתר דאתי לה
מעלמא תודה שבהה ממותר פסח: דלמא
במותר אשם כתיב האי ואם מן הצאן
דאשם נמי איל תמים מן הצאן הוא ואינו בא
מן הפר: בכל צאן בבכשים ועזים כגון פסח
לאפוקי אשם דאינו בא מן העזים: בכל אחר
את אמר בכל מקום אתה אומר מן להוציא
הוא כגון מן הבהמה להוציא רובע ונרבע מן
הפר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא
את המקצה (ב"ק דף מ:): וכאן אתה אומר
מן לרבות דקאמרת (מן הצאן) פסח משמע
שבא מכל צאן: ה"נ כי מוקמינן לה בפסח מן
להוציא הוא דלא אתי בן שתי שנים ולא
אתי נקבה ומיהו הצאן מכל מין צאן משמע
בין בבשים בין עזים ומעוטא דמן לנקבות
אתא: ה"ג דלא אתי בן שתי שנים ולא אתי
נקבה: והא מדכתיב אם כבש אם עז מכלל
דלאו במותר הפסח הוא דכתיב אלא
בשלמים גרידי וה"ק אם נדר להביא מן
הצאן יביא אינה שריצה או כבש או עז דאי
במותר הפסח כתיב למה לי אם כבש אם עז
פשיטא דמבכשים ומעזים הוא בא דהא
בגופה כתיב מן הבכשים ומן העזים (שמות
י"ב: ה:): לכדתנא כו' לחלק ביניהם ולפרש
הלכותיהן לומר שהכבש טעון אליה למזבח
והעז אין אליהו בכלל אמורים: כבש קרא
יתירא הוא דכיון דכתיב [מעשרא ואם מן
הצאן וכתוב] בתרה ואם עז מכלל דעד
השתא בכבש אורי דאין לך מן הצאן אלא
שני מינין: לאליה שתהא קרבה עם אמורין
כנגד הקליות ולמשה דכתיב לעמת העצה
יסדרנה מקום שהקליות יושבות: שלמים
הבאין מחמת פסח חגיגת ארבעה עשר
כדאמר ר' בפסחים (דף טז:): והא מהכא
נפקא דפסח שעברה שנתו קרב שלמים
וקלא זה הוא מותר הפסח והא ילפת לה
לעיל מדאבה דשמואל: ומאי ניהו שלמים
דבאין מכל צאן וברך בין זכרים ובין נקבות:

מסורת הש"ס
א מנחות פנ: פסחים צו: ספרא
ויקרא דבורא דנדבה פרק יח ד
ב משנת מנחות; מנחות פב:
מנחות פנ: ספרא צו פרשה ו יא:
לעיל ז: פסחים ע:
תורה אור השלם
וכל מעשר בקר וצאן כל אשר
יעבר תחת השבט העשירי יתנה
קדש וגו' [ויקרא כו, לב]
והעברת כל פטר רחם ליתנה
וכל פטר שנה בהמה אשר יתנה
לך וגו' [שמות יג, יב]
אך פל חרם אשר יחרם איש
ליתנה מפל אשר לו מאדם
ובהמה ומשנה וגו' [ויקרא כו, כח]
לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב
ברע אוריע בטוב ואם חמר וגו'
[ויקרא כו, י]
לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו
ואם חמר ימירנו ויתנה הוא וגו'
[ויקרא כו, לג]
ואם מן הצאן קרבנו קלבה
שלמים ליתנה ובר או נקבה תמים
וגו' [ויקרא לו]
אם כבש הוא מקריב את קרבנו
והקריב אותו לפני יתנה [ויקרא ג,
ז]
ואם עז קרבנו והקריבו לפני יתנה
[ויקרא ג, יב]
שה תמים ובר בן שנה יתנה להם
מן הכבשים ומן העזים תחתי
[שמות יח, ה]
והקריב מנחה השלמים אשה
ליתנה קלבה האליה תמימה לעמת
וגו' [ויקרא ג, ט]
ובתת פסח ליתנה אלקיך צאן
ויקרב במקום אשר יבחר יתנה וגו'
[דברים טו, ב]

 עין משפט נר מצוה	
	
א מיי פטיו מחל פסולי המוקדשין חל ט:	
ב מיי פטיו מחל פסולי המוקדשין חל ז:	
ג מיי פטיו מחל פסולי המוקדשין חל ו:	
ד מיי פטיו מחל פסולי המוקדשין חל ו:	
ה מיי פטיו מחל פסולי המוקדשין חל י:	

חד לעיברה שנתו זמנו ה"ה שנתו בלא זמנו ראוי לפסח דקשיגניע זמנו תעבר שנתו דאפי' מפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים תורת שלמים עליו קרתנו במי שהיה טמא (פסחים דף צז:) ירעה עד שייסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים: **איתיבה** רב מןרשניא לרבא כו' תמה מאי קושניא הא רבא הוא דמפרש טעמא דר"ש בריש מנחות (דף ג:) מזאת תורת ואומר ר"ת דהכא גרסי' רבה ורבה לטעמה דמשני התם כאן ב'שני קדש כאן בשני בעלים ועוד י"ל דאפי' גרסינו רבא רוצה ללשב דברי רב לכילהו אמוראי דהתם ופי' ר"ת קשה דגראה דרב משרשניא תלמידו של רבא היה ולא של רבה ועוד י"ל שרוצה רבא ללשב דברי רב משמה דמבוג אפי' ברבנו דפליגי עליה דר"ש דלית להו זאת תורת ורב משרשניא קשהקשה לו מר"ש היה יכול להקשות ממתני' דמנחות אלא ניחא ליה למפרך מבריתא דאפי' לר"ש דמקשיר לא מזאת תורת מקשיר וכן משמע מפ' הקינותס ואע"ג דבפ' דם חטאת (לקמן ובחים דף צב.) דרשינו תורה אחת לכל החטאות וליכא מאן דפליג הינו במדי דכתיבא בקריא בחטאת גופה דרשינו ליה לכ"ע כגון הני דפרק דם חטאת אכל שני קודש לא כתב בחטאת ובריש איתיה מקומן (לקמן ובחים דף מח.) דדרש תורה אחת לכל האשמות וקאמר הניחא למאן דאית לה תורת אלא למאן דלית לה תורת הינו לר"ש וילרבנו בריש מנחות (דף ג:) לרבא: **לשם** חטאת נזיר לשם חטאת מצרע לעיל (ובחים דף ז.) איכא שמעמא אחריתי דרב דמחלק בין שוחט [לשם חטאת] לשוחט לשם עולה ושם פירשתי תרתי דרבא למה לי: **ושחט** אותה לחטאת לעיל בפרקין דרשינו ליה למלתא אחריתי ושמה הכא דריש מדלא כתיב ושחט לחטאת אותה: **על** מי שמחבי חטאת דטמאת מקדש ונדשיו מהו מיהו גרע ממי שאינו מחבי כלום: **מחשבין** מעבודה לעבודה כדאמר כגון משחטיה לזריקה (כמו שני בעלים) אבל משחטיה לקבלה לא דהא מפגול יליף לה וק"ו דרב אשי דיליף משנוי בעלים לא הוי אלא משחטיה לזריקה כמו שני בעלי ותמה דלקמן (ובחים דף יג.) דפריד וקבלה מי פסלה כו' ומשני כאן במחשבת שלא לשמן כאן במחשבת פגול אמאי לא משני אידי ואידי במחשבת שלא לשמן וקבלה לא עשה בה מחשבה כמעשה כגון בשוחט על מנת לקבל שלא לשמן ובזריקה (לא) עשה בה מחשבה כמעשה ונדאה לי דלקמן מיירי שחשב בעבודה עצמה אם קבל [לגמר הקבלה] שלא לשמן פסול ואם קבל [לגמר] חזי לזמנו כשר ואם זרק לגמר הזריקה חזי לזמנו פסול וכן מקטיר לגמר ההקטרה למחר דהוה פסול אי לאו דמעטה קרא לקמן משום דאין מעקבת בפרה אכל ליכא לפירשי לקמן מחשבת פגול דלא פסלה

בקבלה כגון שוחט על מנת לקבל דמן חזי דמעבודה לעבודה (ואי) במקבל על מנת לזרוק חזי לזמנו הוה פגול אלא כדפרשינו כחשב בעבודה עצמה. ברו"ר ובלאו הכי תמה דהוי מצי למימר קבלה לא עשה בה מחשבה כמעשה לענין שני בעלים:

מחשבין מעבודה לעבודה בשלא לשמו דלא ילפינו לה מפגול דהתם עקר מחשבתו המביאה לידי פגול זו היא שחשב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או למזבח חזי לזמנו זריקה אכילת מזבח היא והוא הדין אם חשב על הקטרת החלב שאינה מן עבודות הקפר לא דמיא לשלא לשמו:

ואע"פ שבשעה שהקדישו לא היה

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

עברה זמנו זמן שחיתת הפסח: לא

חד לעיברה זמנו ועיברה שנתו, וחד לעיברה זמנו ולא שנתו, וחד ללא עיברה לא זמנו ולא שנתו. ^(א)וצריכי; דאי כתב רחמנא חד, הוה אמינא: היכא דעיברה שנתו זמנו – דאידיחי מפסח לגמרי; אבל עיברה זמנו ולא שנתו, דחזי לפסח שני – אימא לא. ואי כתב רחמנא הני תרתי – משום דאידיחי להו ממילתייהו; אבל היכא דלא עבר לא זמנו ולא שנתו, דחזי לפסח – אימא לא; צריכי. אמר רב משמיה דרבובג: חטאת ששחטה לשום חטאת נחשון – כשירה; דאמר קרא: ”זאת תורת החטאת” – תורה אחת לכל החטאות. ^(ב)תיב רבא וקאמר לה להא שמעמא; איתיביה רב מןרשניא לרבא, רבי שמעון אומר: כל המנחות שנגמצו שלא לשמן – כשירות, ועלו לבעלים לשום חובה; לפי שאין המנחות דומות לזבחים. שהקומין מחבת לשם מרחשת – מעשיה מוכיחין עליה שהיא מחבת, חריבה לשם בלולה – מעשיה מוכיחין שהיא חריבה; אבל בזבחים אינו כן – שחיטה אחת לכולן, קבלה אחת לכולן, זריקה אחת לכולן. טעמא דמעשיה מוכיחין, הא אין מעשיה מוכיחין – לא; אמאי? לימא: ”זאת תורת המנחה” – תורה אחת לכל המנחות! אלא אי איתמר, הכי איתמר: אמר רב משמיה דרבובג: חטאת ששחטה על מנת שיתפכר בה נחשון – כשירה; אין בפרה למתים. ולימא מת בעלמא! הא קא משמע לן: טעמא דמת; הא דחי דומיא דנחשון – פסולה. ומאי ניהו? חטאת נזיר וחטאת מצורע. הני עולות נינהו! אלא אי איתמר הכי איתמר, אמר רב משמיה דרבובג: חטאת ששחטה על שמחוייב חטאת כנחשון – כשירה; חטאת נחשון – עולה היא. איכא דאמר, אמר רב משמיה דרבובג: חטאת ששחטה לשם חטאת נחשון – פסולה; חטאת נחשון – עולה היא. ולימא: חטאת נזיר וחטאת מצורע! עיקר חטאת נקט. ^(ג)אמר רב: חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם, לשם חטאת עבודה זרה – כשירה. לשם חטאת נזיר, לשם חטאת מצורע – פסולה; הני עולות נינהו. בעי רבא: חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דטומאת מקדש ונדשיו, מהו? מי אגרינו: פרת כמותה; או דילמא, אין קבוע כמותה? רב אחא בריה דרבא מתני בוליהו לפסולא, מאי טעמא? ”ושחט אותה לחטאת” – לשם אותה חטאת. אמר ליה רב אשי לרב אחא בריה דרבא: בעניא דרבא היכי מתניתו לה? ^(ד)אמר ליה: אנו בשנינוי בעלים מתנינו לה [והכי מתנינו לה], אמר רבא: חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דם וחטאת עבודה זרה – פסולה. על מי שמחוייב חטאת נזיר וחטאת מצורע – כשירה. ובניין לה הכי – בעי רבא: חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דטומאת מקדש ונדשיו, מהו? מי אגרינו: פרת כמותה; או דילמא, אין קבוע כמותה? תיקו. ^(ה)איתמר: שחטה לשמה, לזרוק דמה שלא לשמה – רבי יוחנן אמר: פסולה, וריש לקיש אמר: כשירה. רבי יוחנן אמר פסולה – מחשבין מעבודה לעבודה, וילפינו ממחשבת פגול. וריש לקיש אמר כשירה – אין מחשבין מעבודה לעבודה, ולא ילפינו ממחשבת פגול. ^(ו)ואזדו לטעמיהו – דאיתמר:

השוחט

זמנו ולא שנתו ואם שחטו קדם הפסח לשם שלמים כשר ואע"ג דחזי לפסח ראשון: ממילתייהו מפסח ראשון: משמה דמבוג לשם חכם: חטאת ששחטה לשם חטאת נחשון שעיר חטאת [דחגבת] הנשיאים: כשרה ולא הניא שני קדש דלא אגרי' חטאת נחשון כיון דלדורון אתי ולא לכפרה על חטא הרי היא כשחיטה לשם עולה וכ"ש דשני בעלים לא הוי דלא שחטה להתפכר בה נחשון: ועלו לבעלים ר"ש פליג אמנחות ומודה בזבחים: מחבת ומרחשת שני כלים שבהם מטגנים את המנחות שקל המנחות היו עשר עשר חלות מחבת צפה ומעשיה קשים מתוך שהפלי צף מעשיה מתפשטין והאור שזרף את השמן מרחשת עמקה ומעשיה רוחשין ורפין שאין האור שזרף את השמן וכשמניח אדם אצבעו עליה גראה כמו רוחשת: חרבה מנחת חושא שאין בה שמן דכתיב (ויקרא ה) לא נשים עליה שמן: מעשיה מוכיחין דמחשבה הנפרת שהיא שגר סבר ר"ש דלא מהניא: שחיטה אחת לכלן וכי שחט עולה לשם חטאת ליכא הפירא דמשגר הלפר מהניא מחשבה כ"ד שמעת"י במנחות"ת: טעמא כו' אלאא אפי' לרבי שמעון דמהדר להכישירא לא יליף מזאת תורה וכ"ש דמדרבנו קשניא לך דאמרי אף במנחות לא עלו אלקא לא דרשי תורה להכי ולרבא דאמר לעיל (ובחים דף ז.) חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם כשרה ליכא למפרך מנה דהתם כיון דכי הדדי נינהו דמרוגיה חטאת סתמא שמיניה וכפרת שפיתו שוה על הפרת אין שם שני קודש והרי חטאת לשם חטאת נשחטה ואלו מנחת מחבת ומנחת מרחשת אין שמותינון שוין זו שמה לבדה וזו שמה לבדה אלא לרב קשניא דהא לשם חטאת נחשון שני גמור הוא שגרי היא כעולה וקאמר כשרה משום תורת חטאת: אלא אי איתמר דרב הכי איתמר ובשני בעלים איתמר: שיתפכר בה הינו שני בעלים: שאין בפרה למתים הלכך לא גרינא בה במחבי בפרה כמותו: הא חי אם שחטה בשני בעלים לשם אדם חי: דומיא דנחשון שמחבי חטאת שאינה על חטא הדומה לשעיר נחשון כגון חטאת נזיר ומצורע הבאות להכשיר פסולה: ופרקינן הני עולות נינהו ואנו קים לן לעיל (ובחים דף ז.) חטאת ששחטה על מי שמחביב עולה כשרה והני כעולה דמו: שטיטא ל"ג: עקר חטאת נקט שרש החטאת שהיא היתה חטאת יחיד רבויא נקט אע"ג דלא דמיא לשאר חטאות שהן בכבשה או שעירה והיא אינה כשרה בכבשה אלא בשעירה: מי אגרינו פרת כמותה וקוה ליה מחבי בפרה כמותו וגרינו בה עליו ולא על חברו וסברו דומיא דידה או דלמא כו' דאין קבוע כמותו שבה בעולה ויזרד: בעניא דרבא היכי מתניתו לה וכיון דאמרן דרבא בכולהו פסיל ואפילו חטאת חלב לשם חטאת דם כ"ש לשם חטאת דטמאת מקדש ונדשיו: שחטה לשמה שלא חשב על השחיטה אלא על הזריקה חשב בשעת שחיטה דהינו מעבודה לעבודה: מחשבין מעבודה לעבודה כלומר מחשבה מועלת מעבודה לעבודה במחשבת שלא לשמו: דילפינו ממחשבת פגול דמהניא בה הכי דתנו בפרק שני (לקמן ובחים דף כז:) השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פגול: אין לעשות עבודה על מנת שחשב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או למזבח חזי לזמנו זריקה אכילת מזבח היא והוא הדין אם חשב על הקטרת החלב שאינה מן עבודות הקפר לא דמיא לשלא לשמו:

 מסורת הש"ס

א מנחות פג:

ב מנחות מט:, מנחות כ:, תוספתא מנחות; מנחות ד:

ג מנחות ג:

ד לעיל ג:, לעיל ז.

ה חולין לט.

ו עבודה זרה לד:

 תורה אור השלם
--

[ויקרא ה, יח]

[במדבר ו]

[ויקרא ה, יא]

[ויקרא ו, ז]

[ויקרא ה, ג-י]

[ויקרא ד, כג]

א חולין לט; סנהדרין ס:
ב שבת כט; גישין מח.
ג לקמן יג:
ד משנה פסחים; פסחים נט:
ה לעיל ב; תוספתא זבחים;
מנחות קב; משנה זבחים; ספרא
צו פרשה ה-ו
ו עבודה זרה לד:

השוחט את הקדמה של חלין לעבודת
מתים וזבחי מתים ילפינו (ע"ז דף
כט:): שם שם מעגלה ערופה: לזרוק
דמה לעבודת פוכבים (ועבודת)
השחיטה לא נעשית לשם עבודת
פוכבים אלא בשעת שחיטה חשב
לעבד הנריקה לשם עבודת פוכבים
ולא זרק: מחשבין מעבודה לעבודה
מחשבה היא לענון זבחי מתים
לאסר בהנאה: דילפינו עבודת
פוכבים שהיא חוץ ממחשבת פגול
שהוא פנים: מתרת לאכילה: אין
מחשבין מעבודה לעבודה ואינה
אסורה אלא אם כן שחט לעבודת
פוכבים שבשחיטתה עבד עבודת
פוכבים או זרק לעבודת פוכבים:
פנים מפנים מחשבת שלא לשמו
מפגול: הרני שוחט חוץ למנו ולא
חשב על מנת לאכל ולא על מנת
לזרוק או להקטיר אלא על השחיטה
חשב סתם חוץ למנה כשר דלאו
מחשבה היא דאין זמן אלא באכילת
אדם וזמנא (דזהו) פגול: שכן כרת
האוכל פגול אפי' לאחר חוב כרת
הואיל וזמור מהנא בה מעבודה
לעבודה: הרני שוחטו חוץ למקומו
שלא חשב לא על אכילה ולא על
זריקה אלא אמר הרני שוחט חוץ
למקומו כשר דהא חזונו דבמקומו
הוא שוחטו ועוד דבאכילת אדם או
מזבח תלה רחמנא לחוץ למקומו
וחוץ למנו דכתיב ואם האכל יאכל
וגו' וילפינו חוץ למקומו וחוץ למנו
מהאי קרא לקמן (זבחים דף יג:): על
מנת לזרוק דמו חוץ למקומו כו' פסול
(בפרק שני) והשתא ליכא למפרד
שכן כרת שאין חזבין כרת על
אכילתו כדתנא לקמן [בפרק שני]
(דף כח:): שחט לשם פלוני כשר
דאין שנוי בעלים חל על השחיטה
דלא שניד שם בעלים אלא על
הפסרה והינו דאמרן לעיל (זבחים דף
ד.) דשנוי בעלים אינו בד' עבודות:
לא תאמר בזריקה מחשבין שלא
לשמו דרבינו ליה לעיל בכולהו
עבודות: משחיטה וקבלה ומה
שחיטה שקלשה בזר פסולה בשלא
לשמה זריקה לא כל שכן כי פרכת
מה לשחיטה שכן פוסלת שלא לשם
אוכליו בפסח קבלה תוכיח: דאין
מחשבין מעבודה לעבודה אלא
בשעת זריקה גופה בעי מחשב:
ודלמא להכי כתבה לאשמועינן
רבותא דמחשבין מעבודה לעבודה

בוכבים אסורה בהנאה גדול ודמי ריש לקיש אמר מתרת מודה ר"ל

(סו) השוחט את הבתמה על מנת לזרוק דמה לעבודה זרה, ולהקטיר חלבה לעבודה זרה – רבי יוחנן אמר: אסורה; מחשבין מעבודה לעבודה, וילפינן חוץ מבפנים. ריש לקיש אמר: מותרת; אין מחשבין מעבודה לעבודה, ולא ילפינן חוץ מפנים. (נ) ואי אשמעינן בהא – בהא אמר ריש לקיש, אבל פנים מפנים אימא מודי ליה לרבי יוחנן; ואי אשמעינן הא – בהא קאמר רבי יוחנן, אבל בהאי אימא מודי ליה לריש לקיש; צריכי. פי אתא רב דימי, אמר: מתיב רב ירמיה לסיעויה לרבי יוחנן, ורבי אילא לסיעויה לריש לקיש. רב ירמיה לסיעויה לרבי יוחנן: ומה במקום שאם אמר "הריני שוחט חוץ לזמנו" שהוא כשר, שחטו על מנת לזרוק דמו לזרוק דמו חוץ לזמנו – פסול; מקום שאם אמר "הריני שוחט שלא לשמו" – פסול, שחטו על מנת לזרוק דמו שלא לשמו – אינו דין שיהא פסול! מתקיה לה רבא בר אהילא: מה לחוץ למקומו, שכן כרת! אלא אמר רבא בר אהילא, הכי קאמר: ומה מקום שאם אמר "הריני שוחט חוץ למקומו" שהוא כשר, שחטו על מנת לזרוק דמו חוץ למקומו – פסול; מקום שאם אמר "הריני שוחט שלא לשמו" שהוא פסול, [שחטו על מנת] לזרוק דמו שלא לשמו – אינו דין שיהא פסול! (י) מתקיה לה רבא אשי: מה לחוץ למקומו – שכן נוהג בכל הזבחים; תאמר בשלא לשמו – שאינו נוהג אלא בפסח וחטאת! (י) אלא אמר רבא אשי, הכי קאמר: ומה במקום שאם אמר "הריני שוחט לשם פלוני" שהוא כשר, לזרוק דמו (שלא לשמו) לשם פלוני – פסול; מקום שאם אמר "הריני שוחט שלא לשמן" שהוא פסול, [שחטו על מנת] לזרוק דמן שלא לשמן – אינו דין שיהא פסול! רבי אילא לסיעויה לריש לקיש: לא תאמר בן ירמיה, ותייתי מקל וחומר מביניי משחיטה וקבלה! למאי הלכתא כתב רחמנא? לומר דאין מחשבין מעבודה לעבודה. מתקיה לה רבא פפא: ודלמא דמחשבין מעבודה לעבודה! אם כן, לשחוק קרא מיניה, ותייתי מקל וחומר דרבא אשי. ואידך פריד הכי: מה להנהיג שכן טעונות צפון, וישנן בחטאות הפנימיות! ואידך – השתא מיהא בשלמים קיימין. איתמר: שחטה לשמה, לזרוק דמה שלא לשמה – רב נחמן אמר: פסולה, רבה אמר: כשרה. והדר ביה רבה לגבי רב נחמן, מקל וחומר דרבא אשי. (י) רבי אליעזר אומר: אף (את) האשם. תניא, אמר רבי אליעזר: חטאת באה על חטא, ואשם בא על חטא; מה חטאת שלא לשמה – פסולה, אף אשם שלא לשמו – פסול. אמר לו רבי יהושע: לא; אם אמרת בחטאת – שכן דמה למעלה! אמר לו רבי אליעזר: פסח יוכיח – שדמו למטה, ושחטו שלא לשמו פסול. אמר לו רבי יהושע: מה לפסח – שכן זמנו קבוע! אמר לו רבי אליעזר: חטאת תוכיח. אמר לו רבי יהושע:

חֻזְרָנִי

דחייב מיתה כדאמרינן בפרק ארבע
מיתות (סנהדרין סא.) מדי דהנה
אמשתתנה להר דהר מתר ועובדו
בסיוף ושחיטת מומר לא חשיב כרפי'
בפ"ק דחלין (דף יד.) גפי שוחט
בשבת ואין לתמוה והיאך נהרג דלמא
ממלך ולא וריק לעבודת כוכבים
כדאמר בפרק ד' מיתות (סנהדרין
סא.) דניסת שאמר אלף אעבד פטור
דממלך ולא עבד דהכא ודאי לא
ממלך פיו דעבד מעשה ששחט על
מנת לזרוק ועוד הכא אפילו ידוע
ודאי שלא זרק חשיב עובד עבודת
כוכבים בשחיטה [ו]ו] כששוחט
ע"מ לזרוק: מקום שאם אמר
הריני שוחט שלא לשמן כו' וא"ת
שוחט שלא לשם אוקלין בפסח
יוביח דשוחט שלא לשם אוקלין
פסול לשוחט ע"מ לזרוק שלא לשם
אוקלין כשר ולש לומר דלא דמי התם
דזורק עצמו שלא לשם אוקלין כשר:
לא תאמר בנריקה ותייתי בק"ו
משחיטה וקבלה תמה אמאי לא
פריך שכן טעונות צפון ולשון
בטטאות הפנימיות וכ"ת משום
דבשלקמים קומא אם בן מאי צריך
למילף מבינא גיליף בק"ו מקבלה
שאין חייב עליה בחזן ואפילו הכי
פסקה בה מחשבה ועוד למה לי קרא
בנריקה לשנוי בעלים דדש'י לכפר
עליו תיתי מבינא משחיטה וקבלה
ועוד קשה אמאי אין מחשבת אוקלין
בפסח בנריקה תיתי בק"ו משחיטה
ששקשרה בור פיו דלא פרכינן מצפון
וחטאות הפנימיות ומיהו דלמא
(תכסו) מעוטא הוא ואע"ג דשלא
לקנויין דהינו שנוי בעלים כתיב גמי
(תכסו) ולא ממעטי וריקה לא דמי
(עין פסחים דף סא.): וְהָיָה בַּה
רְבֵּה לְגַפִּי דרב נחמן משל וחמר דרב
אשי' [הינו] לרבנן דאלבא דר' שמעון
ליבא קל וחמר דאיבא למפרך מה
לשנוי בעלים שכן נוהג במנחות
תאמר בשנוי קדש שאינו נוהג
במנחות לרבי שמעון (מנחות דף ב:):

[שְׁלֵא] בִּשְׁעַת וְרִיקָה גּוֹפֵה בְּעֵי מַחֲשָׁב דַּאֲפִי לֹא חָשַׁב עַל הַדְרִיקָה בִּשְׁעֹתָהּ אֲלֵא בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה הִנָּה מַחֲשָׁבָה: אִם כֵּן דְּמַחֲשָׁבִין אַתָּה לֹא שְׂמוּעִינָן לְשִׁתּוֹק קָרָא מִנָּה וְחִימִי דְּמַחֲשָׁבִין מִשָּׁל וְחִמְרָא דְּרַב אֲשֵׁי כְּדָאֲמְרוּ וְכֵּה אִם בְּמִקּוּם שְׂאֵם אָמַר הֲרִינִי שׁוֹחֵט לְשֵׁם כְּלוּנִי כּו': וְאִידֵּךְ רַבִּי יוֹחָנָן פְּרִיךְ הֵכִי דְלֵא נִסְקָא לָן וְרִיקָה מִשָּׁל וְחִמְרָא דְּקַבְלָה וְשְׁחִיטָה: מַה לְתַנָּךְ כּו' הִלְכָּךְ לֹא קָרָא וְיִתְרָא הוּא דְגִילִיף מִנָּה דַּאֲבִין מַחֲשָׁבִין: הַשְׁתָּא מִיֵּהֶת בְּשָׁלְמִים קְזִימִין דְּבִשְׁלָמִים כְּתִיבָא מַחֲשָׁבָה שְׁלֵא לְשִׁמּוֹ הִלְכָּךְ מְצִי לְמִילֵּךְ וְרִיקָה מִשְׁחִיטָה וְקַבְלָה וְלִיכָא לְמַפְרָךְ צָפוֹן דְּשָׁלְמִים לֹא בְּעֵי צָפוֹן וְלִיתְנָהוּ פְּנִימִיּוֹת: לְשָׁן דְּמַה לְמַעְלָה מַחוּט הַסְקָרָא דִתְנֵן בְּמִס' מִדּוֹת (פ"ג מ"א) חוּט הַסְקָרָא חוֹגְרָת בְּאֻמְצָע לְהַבְדִּיל בֵּין דְּמִים עֲלִיוֹנִים לְדְּמִים הַתַּחְתּוֹנִים וְלִילִי לְקֶמֶן (וּבְחִים דָּף ג.) מִן וְהִנָּה הִרְשֵׁת עַד חֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ הַתּוֹרָה נִתְּנָה מַחֲצִיָּה לְהַבְדִּיל וְחִטָּאת בְּהִמָּה נַעֲשִׂית לְמַעְלָה דְּכִתִּיב בָּהּ (וַיִּקְרָא ד) עַל קַרְנוֹת וְכֵן עוֹלֹת הַעֹף כְּדִלְקֶמֶן (וּבְחִים דָּף סד:) וְשֹׁאֵר וּבְחִים שְׁלֵא פִּרְשׁ בְּהֵן נַעֲשִׂין לְמַטָּה דְּכִתִּיב בְּהֵן מִזְבֵּחַ וְלֹא כְּתִיב בְּהֵן קַרְנוֹת וְכוּלֵּיהּ מִזְבֵּחַ לִיכָא לְמִימַר דְּהוּא מִקּוּמָא שְׁהֵרִי תּוֹרָה נִתְּנָה מַחֲצִיָּה:

עין משפט
נר מצוה

א מיי פב' מהל' שחיטה הל' טו,
סמג עשין סג, טוש"ע י"ד סי' ד
סעי' א:

מסורת הש"ס
א לקמן טו.; לעיל ה.; סוטה כט.;; מכות ד.; עבודה זרה מו.; קידושין עח.; קידושין כא.; קידושין ת.;; נויר מ.; יבמות עו.; שבת כח.; חולין קיד.; מנחות ס.; בבא קמא פח.
ב ספרא צו פרק ג ד; מנחות ב; ג מנחות כו.
ד לקמן כה.; מנחות י; ה מנחות ד.
ו פסחים סב.; תוספתא פסחים
תורה אור השלם
[ויקרא ו, כג]
[ויקרא ו, י]
[ויקרא ד, כד]
[ויקרא ה, יא]
[ויקרא ה, יב]
[ויקרא ז, יז]
[ויקרא ד, יד]
[פירוש רד"צ הופמן על שמות יב"ג, ה]

עולה נכנס דמה לפנים כִּשְׂרָה בין לרָבֵנוּ וְהִישָׁא נְמִי לִכְא הֵכָא: מִנְחַת חוּטֹא דְרָרְבֵּנוּ עוֹלָה וַיּוֹרֵד דְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל: תּוֹכִיחַ שְׁמַכְפָּרַת וְאִם נִכְנֹסָה לִפְנִים כִּשְׂרָה דְּלֹא פִסַּל הַכְּתוּב אֲלֵא דָם: וְנִימָא חֲטָאת הַעוֹף תּוֹכִיחַ וְהָכִי שְׁפִיר טָפִי שְׁהוּא מִמִּינֵי דְמִיִּם וְרֹאזִיה לְהוֹכִיחַ עַל מִינֵי דְמִיִּם: חֲטָאת הַעוֹף בַּעֲיָא דַּר' אֲבִין הִיא הֵיכָא דְהִכְנִיס דְּמָה לִפְנִים בְּצוּרָהּ שְׁאִין לְדָמָה קַבְּלָה וּמִבַּעֲיָא לִיה בָּשׂ דָּם חֲטָאת (לְקַמְן וְזָחִים צַב:) אִם נִפְסָלָה בְּכַךְ אוּ לֹא וְלֹא אִפְשִׁיטָא לָהּ: דְּמָה אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּמָה: וְלֹא בִשְׂרָה שְׁאִם נִכְנֵס בִּשְׂרָה לְהִיכַל אִינְה נִפְסָלַת: דָּם דְּמָה לֹא דְרִישׁ דְּכִינוּ דְּלֹא מְצִי לְמַכְתָּב וְכַל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא אֵל אֲהֵל מוֹעֵד דְּאַצְטְרִיךְ לְמַכְתָּב דָּם לְמַעוּטֵי בִשְׂר אֹרְחָה דְקָרָא לְמַכְתָּב מִדְּמָה: קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִיא כְּחֲטָאת וּכְאַשָׁם בְּמִנְחָה הוּא דְכְּתִיב וְאֵר א"ר שְׁמַעוֹן מִדְּקָא מְקִישׁ מִנְחוֹת לְחֲטָאת וְאַשָׁם לְהָכִי מְקִישׁ [לְשֻׁנֵיהֶם לוֹמַר לֵךְ דִּישׁ מִקָּהם כְּחֲטָאת וְלֵשׁ מִקָּהם בְּאַשָׁם] שְׁתַּהֲא מִנְחַת חוּטֹא כְּחֲטָאת דְּלֹא לְשִׁמָּה פְּסוּלָה וּמִנְחַת נִדְבָה בְּאַשָׁם דְּכִשֵּׁר שְׁלֵא לְשִׁמוּ: אֲלֵא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כִּינוּ דְּחֲטָאת וְאַשָׁם כִּי תַדִּי נִינְהוּ לְמֵאִי הִלְכְתָא אֲתַקֵּשׁ לְתַרְוּהָ: שְׁלֵא בְּכַלִּי שְׂרַת שְׁלֵא קֳדָשׁ הַקָּמֶץ בְּכַלִּי שְׂרַת פְּסוּלָה שְׁתַּמְנַחוֹת הַקָּשׁוּ לְזָבָחִים לְטַעַן אֲרַבַּע עֲבֻדוֹת קָמִיצָה כְּגוֹד שְׁחִיטָה מִתַּן קָמֶץ בְּכַלִּי שְׂרַת כְּגוֹד קַבְּלַת הַדָּם הוֹלֵכָה כְּגוֹד הוֹלֵכָה הַקְטִירָה כְּגוֹד וְרִיקָה: ור"ש מְכַשִּׁיר אִם הוֹלִיכוּ בִּידוּ בְּקַמְצוֹ עַד הַמִּזְבֵּחַ וְהַקְטִירוּ: כְּחֲטָאת וּכְאַשָׁם לְהָכִי אֲתַקֵּשׁ מִנְחָה לְחֲטָאת וְלְאַשָׁם שְׁאִינוּ שְׁוִין בְּהִלְבוּמֵיהֶן לוֹמַר לָךְ: בָּא לְעִבְדָּה בְּהִלְכוֹת וְהַקְטָרוֹת בֵּיד שְׁלֵא בְּכַלִּי: עוֹבְדָה בְּיָמִין שְׁהַקָּמֶץ בַּה כְּנֹרִיקַת דָּם חֲטָאת שְׁהִיא בֵּיד בְּאַצְבַּע וּבְיָמִין דְּכְתִיב כְּחֲטָאת וְלָקַח הִכְהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאַצְבָּעוּ וְנָתַן וְגו' וְדַרְשִׁינוּ לְקַמְן בַּפ"ב (וְזָבָחִים דָּף כד.) בְּאַצְבָּעוּ וְנָתַן שְׁלֵא תַהֲא נְתִינָה אֲלֵא בְּיָמִין דְּכַל מְקוֹם שְׁנֹאמַר אַצְבַּע וּבַהֲנָה אִינוּ אֲלֵא יָמִין: בָּא לְעִבְדָּה בְּכַלִּי רִשְׁאִי לְעִבְדָּה בְּשִׁמְאֵל הוֹלִיךְ הַכְּלִי שְׁקֹדֶשָׁה בְּתוֹכוּ בְּשִׁמְאֵלוּ לְמִזְבֵּחַ וְלִתַּן בְּשִׁמְאֵלוּ מִן הַכְּלִי עַל הָאָשִׁים כְּנֹרִיקַת דָּם אֲשָׁם שְׁהוּא מִן הַכְּלִי לְמִזְבֵּחַ שְׁאִינָה בְּנִתְיַנַּת אַצְבַּע דְּלֹא כְּתִיב אַצְבַּע אֲלֵא כְּחֲטָאת וּכְשִׂרָה בְּשִׁמְאֵל לר"ש בְּכַל הַזָּבָחִים חוּץ מִחֲטָאת דְּאִמְרִינוּ לְקַמְן בְּפִרְק' שֵׁנִי (שם): וְרַק בְּשִׁמְאֵל פְּסוּל ור"ש מְכַשִּׁיר חוּץ מִחֲטָאת מִשּׁוּם דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן תַּרְתִּי בַּעֲי אַצְבַּע וּבַהֲנָה דְּגִמְרִינוּ מִמְּצוּרַע דְּכְתִיב בַּה אַצְבַּע וּבַהֲנָה וְיָמִין וְטַבַּל הִכְהֵן בְּאַצְבָּעוּ וְיָמִינִת וּבְנֹרִיקַת כַּל הַזָּבָחִים לֹא כְּתִיב בּוּ אַצְבַּע

אֲלֵא בַהֲנָה חוּץ מִחֲטָאת: מִנְחַת חוּטֹא כְּתִיב בַּה כִּי חֲטָאת הִיא גַּבִּי שְׁמִיעַת הַקּוֹל בְּוִיקָרָא: וְלָרַבֵּנוּ דְּפִלְגִי עֲלָה דַּר' אֱלִיעֶזֶר בְּמַתְנֵי' לְמֵאִי הִלְכְתָא כּו': חֲטָאת כְּתִיב בַּה (וִיקָרָא ד': כ"ד) וְסִמְךָ יָדוּ עַל רֵאשׁ הַחֲטָאת: אִמְרוּ דְּבַר אֶחָד דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר נְמִי פְּסִיל בְּאַחֲרִים הַנְּשַׁחֲטִים לְשֵׁם פְּסַח בּוֹמְנוּ וְלִשְׁם חֲטָאת כַּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וּמִבְּרִיתָא דְלְקַמְן דִּיק לַה רַבִּי יוֹחָנָן: וְרַבָּה אִמַּר בְּאַחֲרִים לְשֵׁם חֲטָאת פְּלִיגִי יוֹסֵף בֶּן חוֹנִי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְלֹא פְּסִיל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲלֵא בְּאַחֲרִים לְשֵׁם פְּסַח אֲבָל בְּאַחֲרִים לְשֵׁם חֲטָאת מְכַשִּׁיר כְּדַתְנָא כּו' וּבִין רַבָּה וּבִין ר' יוֹחָנָן דִּיקִי מִלְּתַנְהוּ מַהֲא מַתְנֵי' וּבְמִשְׁקֵנָא בַּעֲיָנָא לְפָרָשֵׁי דִּיקִינְהוּ: הַפֶּסַח שְׁעִבְרָה שְׁנַתוֹ דַּתוּ לֹא חֲזִי לְפִסַּח סַתְמָה שְׁלָמִים כְּדַרְבִּינוּ לַעֲלִי (וְזָבָחִים דָּף ח:). מִקָּרָאִי: וְשַׁחֲטוּ בּוֹמְנוּ לְשִׁמוּ דְּהוּא לִיה שׁוֹחֵט שְׁלָמִים לְשֵׁם פְּסַח: וְכֵן הַשׁוֹחֵט אֶחָד מִכָּל הַזָּבָחִים לְשֵׁם פְּסַח בּוֹמְנוּ: אִם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה שְׁאִינוּ כִּשֵּׁר לְשִׁמוּ כְּדַלְפִּינוּ לַה בְּמִשְׁכַּת פְּסָחִים (דָּף סא.) שְׁחַטוּ קֳדָם תְּצוֹת פְּסוּל שְׁנֹאמַר בִּין הַעֲרִיבִים וּבְכַה פְּעָמִים שְׁנָה הַכְּתוּב לַעֲבֹב קַבִּיעוּת וְזִמְנוּ בִּי"ד בִּין הַעֲרִיבִים: אֲחֲרִים כְּשִׁרִים לְשִׁמוּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹדֵה בּוּ דְלֹא פְּלִיג אֲלֵא בּוֹמְנוּ כְּדַתְנָא בְּהִרְאֵי אֲבָל כַּל יְמוֹת הַשָּׁנָה אִין שֵׁם שְׁחִיטַת פְּסַח חַל עַל קַרְבֵּנוּ אַחֵר: אִמַּר לוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוּ חִלוּף אִם ק"ו אַתָּה בָּא לְדַרְשׁ יְכוּל אֲנִי לְהַחֲלִיפוּ בַּעֲנֵן אַחֵר וְלוֹמַר דְּבַר שְׁאִינוּ וְלְהַכְשִׁיר פְּסַח בּוֹמְנוּ שְׁלֵא לְשִׁמוּ: וְנִקְשֵׁר פְּסַח בִּי"ד שְׁלֵא לְשִׁמוּ וְנִקְשֵׁר פְּסַח בִּי"ד שְׁלֵא לְשִׁמוּ וּבִדְוִן הֵנָּה אַתָּה יְכוּל לְהַכְשִׁיר פְּסַח בּוֹמְנוּ שְׁלֵא לְשִׁמוּ: וְכֵן אַתָּה אוֹמַר בְּתַמִּיָּה הַתְּדַרְשֵׁי ק"ו וַיִּתְּכִשְׁרוּ: מַה לִּי הַכְשִׁירוּ אַחֲרִים כּו' ק"ו שְׁדַרְשִׁית לֵשׁ עֲלִיו תְּשׁוּבָה: מַה לִּי הַכְשִׁירוּ אַחֲרִים כּו' בְּתַמִּיָּה וּמַהֲכָא דִּיק רַבִּי יוֹחָנָן לְמַלְתָּה וְאִמַּר דְּכִי הֵיכִי דְּפִסִּיל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאַחֲרִים לְשֵׁם פְּסַח פְּסִיל בְּאַחֲרִים לְשֵׁם חֲטָאת דְּהָא טַעְמֹו דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם דְּהוּא פְּסוּל לְשֵׁם אַחֲרִים וּה"ג כְּחֲטָאת אִיתָא וְרַבָּה דִּיק מְסִיפָא שְׁחֹר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְדִין זַה וְדַנוּ בְּדִין אַחֵר וּמוֹדָה דְּאַחֲרִים לְשֵׁם חֲטָאת כְּשִׁרִים: א"כ אִם אַתָּה פּוֹסֵל אַחֲרִים לְשִׁמוּ בּוֹמְנוּ הוֹרַעַת פְּסַח וְנָתַת כַּח בְּשַׁלְמִים שְׁכַל הַשָּׁנָה שְׁהִיא זְמַן שְׁלָמִים פְּסַח הַנְּשַׁחֲט לְשִׁמוּ כִּשֵּׁר וְהִיוֹם שְׁהוּא זְמַן פְּסַח כַּל שְׁלָמִים הַנְּשַׁחֲטִין לְשִׁמוּ פְּסוּלִין נִמְצָאת מִחֻשְׁבַּת שְׁלוּ גְדוֹל כַּח בְּשַׁלְמִים מְפָסַח וְקָרָא אֲשַׁכְחֵן דְּאַחֲמֹור בְּפִסַּח מִבְּשַׁלְמִים דְּכְתִיב בַּה הוּא וּבְכַל הַזָּבָחִים הַכְשִׁיר שְׁלֵא לְשִׁמוּ:

עוֹלָה שְׁהִיא כְּלִיל, נִכְנֵס דְּמָה לִפְנִים כִּשְׂרָה; אֲשָׁם שְׁאִינוּ כְּלִיל, לֹא כַּל שְׁכַן?! מַה לְעוֹלָה, שְׁכַן אִינְה מְכַפָּרַת! מִנְחַת חוּטֹא תּוֹכִיחַ. וְלִימָא: חֲטָאת הַעוֹף תּוֹכִיחַ! חֲטָאת הַעוֹף – בַּעֲיָא דְּרַבִּי אֲבִין הִיא. וְלְפִרְוֹךְ: מַה לְמִנְחַת חוּטֹא, שְׁכַן אִינְה מִין וְכַח! ^(ט)עוֹלָה תּוֹכִיחַ. וְחֹרֵר הַדִּין; לֹא רָאִי זַה כְּרָאִי זַה, וְלֹא רָאִי זַה כְּרָאִי זַה; הַצַּד הַשָּׁנָה שְׁבִתָּה: שְׁהוּ קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים, וְנִכְנֵס (דְּמֹו) לִפְנִים – כְּשִׁרִין; אָף אֲנִי אֲבִיא אֲשָׁם – שְׁהוּא קוֹדֶשׁ קֳדָשִׁים, וְנִכְנֵס דְּמֹו לִפְנִים – כִּשֵּׁר. אֲמַר לִיה רַבָּא מִבְּרַנְיַשׁ לָרַב אֲשִׁי: וְלְפִרְוֹךְ, מַה לְהַצַּד הַשָּׁנָה שְׁבִתָּה – שְׁכַן אִין לְהֵן קַצְבָּה; תֹּאמַר בְּאַשָׁם – שְׁיֵשׁ לוֹ קַצְבָּה?! אֲלֵא הֵינְנוּ טַעְמִיְהוּ דְּרַבְּנוּ, דְּאֲמַר קָרָא: “דְּמָה” – דְּמָה שְׁל זֹו, וְלֹא דְּמָה שְׁל אַחֵר. וְאִידַךְ – “דְּמָה” וְלֹא בִשְׂרָה. וְאִידַךְ – “דָּם”–“דְּמָה”. וְאִידַךְ – “דָּם”–“דְּמָה” לֹא דְרִישׁ. בִּשְׁלֵמָא לְרַבְּנוּ, דְּאִמְרִי: אֲשָׁם שְׁשַׁחֲטוּ שְׁלֵא לְשִׁמוּ – כִּשֵּׁר; הֵינְנוּ דְּאִיתַקֵּשׁ מִנְחָה לְחֲטָאת, מִנְחָה לְאַשָׁם. ^(א)דְּתַנְיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: “קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא כְּחֲטָאת וּכְאַשָׁם” – מִנְחַת חוּטֹא הָרִי הִיא כְּחֲטָאת, לְפִיכַךְ קָמִיצָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה, פְּסוּלָה; מִנְחַת נִדְבָה הָרִי הִיא בְּאַשָׁם, לְפִיכַךְ קָמִיצָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה, כִּשְׂרָה. אֲלֵא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר – לְמֵאִי הִלְכְתָא אִיתַקֵּשׁ מִנְחָה לְחֲטָאת וּמִנְחָה לְאַשָׁם? ^(ב)לְכִי אִידַךְ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּתַנּוּ: שְׁלֵא בְּכַלִּי שְׂרַת – פְּסוּלָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁיר. ^(ג)וְאֲמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַבִּי חֲזִיָא: מֵאִי טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? אִמַּר קָרָא: “קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא כְּחֲטָאת וּכְאַשָׁם” – בָּא לְעוֹבְדָה בֵּיד, עוֹבְדָה בְּיָמִין כְּחֲטָאת; בְּכַלִּי, עוֹבְדָה בְּשִׁמְאֵל בְּאַשָׁם. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן – הֵאִי קָרָא מִפִּיק לִיה לְהָכִי וּמִפִּיק לִיה לְהָכִי?! ^(ד)עִיָּקֵר קָרָא – לְכַדְרַב יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַבִּי חֲזִיָא הוּא דְּאֵתָא; וּמִנְחַת חוּטֹא דְּפִסוּלָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה [– טַעְמָא אַחְרִינָא הוּא]: חֲטָאת טַעְמָא מֵאִי – דְּכְתִיב בַּה “הִיא”; מִנְחַת חוּטֹא נְמִי כְּתִיב בַּה “הִיא”. וְלָרַבֵּנוּ, לְמֵאִי הִלְכְתָא אִיתַקֵּשׁ אֲשָׁם לְחֲטָאת? לוֹמַר לָךְ: מַה חֲטָאת טַעוֹנָה סְמִיכָה, אָף אֲשָׁם טַעוֹן סְמִיכָה. יוֹסֵף בֶּן חוֹנִי אוֹמַר: הַנְּשַׁחֲטִין כּו'. אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יוֹסֵף בֶּן חוֹנִי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אִמְרוּ דְּבַר אֶחָד. רַבָּה אִמַּר: בְּאַחֲרִים לְשֵׁם חֲטָאת פְּלִיגִי. ^(ה)דְּתַנְיָא: הַפֶּסַח שְׁעִבְרָה שְׁנַתוֹ, וְשַׁחֲטוּ בּוֹמְנוּ לְשִׁמוּ; וְכֵן הַשׁוֹחֵט אַחֲרִים לְשֵׁם פְּסַח בּוֹמְנוּ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְכַשִּׁיר. אֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׁאִינוּ כִּשֵּׁר לְשִׁמוּ – אַחֲרִים כְּשִׁרִים לְשִׁמוּ; בּוֹמְנוּ שְׁהוּא כִּשֵּׁר לְשִׁמוּ – אִינוּ דִּין שְׁיִכְשְׁרוּ אַחֲרִים לְשִׁמוּ?! אֲמַר לוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אוּ חִילוּף הַדְּבָרִים: וּמַה אִם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׁאִינוּ כִּשֵּׁר לְשִׁמוּ – כִּשֵּׁר הוּא לְשֵׁם אַחֲרִים; בּוֹמְנוּ, שְׁהוּא כִּשֵּׁר לְשִׁמוּ – אִינוּ דִּין שְׁיִוְכָשֵׁר לְשֵׁם אַחֲרִים?! וַיּוֹכֵשֵׁר פְּסַח בְּאַרְבַּעַה עֲשָׂר שְׁלֵא לְשִׁמוּ! וְכַךְ אַתָּה אוֹמַר?! מַה לִּי הוֹכְשְׁרוּ אַחֲרִים בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה לְשִׁמוּ – שְׁכַן הוּא כִּשֵּׁר לְשֵׁם אַחֲרִים; וַיּוֹכְשְׁרוּ אַחֲרִים בּוֹמְנוּ לְשִׁמוּ – שְׁכַן הוּא פְּסוּל לְשֵׁם אַחֲרִים?! אֲמַר לוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם כֵּן, הוֹרַעַתָּ כַּח פְּסַח, וְנָתַתַּ כַּח בְּשַׁלְמִים. חֹרֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְדַנוּ דִּין אַחֵר: מְצִינוּ מוֹתֵר פְּסַח בָּא שְׁלָמִים, וְאִין מוֹתֵר שְׁלָמִים בָּא פְּסַח. וּמַה פְּסַח, שְׁמוּתָרוּ בָּא שְׁלָמִים – שְׁחַטוּ בּוֹמְנוּ לְשׁוֹם שְׁלָמִים, פְּסוּל; שְׁלָמִים, שְׁאִין מוֹתֵרֵן בָּא פְּסַח – אִם שְׁחַטִם לְשֵׁם פְּסַח בּוֹמְנוּ, אִינוּ דִּין שְׁהִיו פְּסוּלִין?!

אִמַּר

לְמִימַר חֲטָאת תּוֹכִיחַ דְּאִיכָא לְמִימַר מַה לְחֲטָאת שְׁכַן דְּמָה לְמַעֲלָה וְשְׁכַן צַד כְּרַת וְשְׁכַן בָּאָה בְּצַבוּר: מִנְחַת חוּטֹא הָרִי הִיא כְּחֲטָאת אִין זַה לְמַד מִלְּמַד דֹּאע"ג דְּחֲטָאת יִלְפִינוּ לְמַצּוֹה מְשַׁלְמִים לַעֲלִי מִכַּל מְקוֹם עֲבֻכָא בְּנוּפָה כְּתִיבִי וּמִנְחַת נִדְבָה כְּאַשָׁם לֹא מִשּׁוּם דְּמֵאַשָׁם יִלְפֵא לְמַצּוֹה דְּמִנְחָה גּוּפָה אֲתַקֵּשׁ לְשַׁלְמִים כְּאַשָׁם אֲלֵא לְמִימַרָא דְּלֹא הֵין כְּחֲטָאת: בָּא לְעִבְדָה בֵּיד עוֹבְדָה בְּיָמִין כְּחֲטָאת דְּכְתִיב בַּה אַצְבַּע דִּילְפִינוּ מְגוֹרָה שׁוּה מִמְּצוּרַע דְּאַצְבַּע הֵין יָמִין וא"ת הֲלֹא אַבַּעֲיָא לוֹ פֶּרֶק אִינְהוּ מְקוֹמָן (לְקַמְן וְזָבָחִים דָּף ג.) אִי יִלְפִינוּ הַקָּשׁ מַג"ש וְאִי מְצַרַע חֲלִין [הוּא] הָנָה אֲתִי שְׁפִיר [וְלֹא] קָשָׁה לְמִי"ד דְּבַעֲי לְמַד קֳדָשׁ וּמִלְּמַד קֳדָשׁ פֶּרֶק אִינְהוּ מְקוֹמָן (גִּם זַה שָׁם): הָכִי גְרַסִינוּ עֲשֵׂר קָרָא לְכַדְר' יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַבִּי חֲזִיָא הוּא כּו' תַּמָּה דְּבַרִּישׁ מִנְחוֹת (דָּף ב:) מִשְׁמַע דְּאִידַךְ דְּרִשָׂא עֲשֵׂר דְּפִרְיוּ אַבִּי מִכְּדִי מִחֻשְׁבָּה דְּפִסִּיל רַחֲמָנָא הַקְּלִישָׂא הוּא: הוֹרַעַתָּה כַּח פְּסַח וְנָתַתַּ כַּח בְּשַׁלְמִים דְּבוֹמָן שְׁלָמִים פְּסַח לְשֵׁם שְׁלָמִים כִּשֵּׁר וְאֵלוּ בּוֹמָן הַפֶּסַח שְׁלָמִים לְשֵׁם פְּסַח פְּסוּלִים וְהֲלֵא לֵשׁ פְּסוּק בְּפִסַּח לְפִסוּל שְׁלֵא לְשִׁמוּ וְאֵלוּ בְּשַׁלְמִים אִין פְּסוּק:

עין משפט גד מצוה					
א	מִיִּי	פִּטְיוֹן	מַהֲלִי	פְּסוּלִי	
	הַמוֹקְדָּשִׁין	הֲלִי	ב:		
ב	מִיִּי	פִּיִּיא	מַהֲלִי	פְּסוּלִי	
	הַמוֹקְדָּשִׁין	הֲלִי	ו:		
ג	מִיִּי	פִּטְיוֹן	מַהֲלִי	פְּסוּלִי	
	הַמוֹקְדָּשִׁין	הֲלִי	יב:		

מסורת הש"ס
א פסחים נט.; יומא לנ; ב לקמן צא.; ברכות כח. ג חולין פא. ד תמורה כו. ה כריתות כז.; קידושין ז. ו פסחים צח.
 תורה אור השלם

ובהעלת אהרן את־הזרת בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני יתות לדרתיכם (שמות ל, ח)

כי אם־אל־המקום אשר־יבחר יתנה אלהיו לשכן שמו שם תזבח את־הפסח בערב בבוא השמש מועד צאתה ממצרים (זכרים טו, ו)

וכל־מעשר בקר וצאן כל אשר־יעבר תחת השבט העשירי ויתנה קדש ליתנה (ויקרא כו, לב)

שור או־כשב או־עז כי יוֹלד ונתנה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאת ירצה ללרבו אשה ליתנה (ויקרא כב, כו)

דא־תקש' לנרות ובהעלות אהרן וגו' ויתנו בין הערבים דקטרת: יאחר דבר יאחר פסח לתמיד דאע"ג דכלה יומא ונמנה אי שְׁהִיָה עד ומן שְׁחִיטת התמיד תמיד קודם לו: אין

דהא ר' יוחנן במסכת ברכות: הלכה דרבנן האומר היו לפניו ב' תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין שְׁשֵׁהא ולא התפלל של מוספין עד ומן סְבִרְתָּה מִשְׁהִינן לה: ובין הערבים דכתיב גפי קטרת ונרות למה לי הואיל ומנה לא הוי מִשְׁמַע לן בין הערבים מִמַּלש ומפני לן קרא אַחֲרָנִי לפרושי: ועוד תני בתוספתא תיובתא לר' אושעיא דתני השיב רבי תחת בן בתירא כו': לדברי ר' יהושע דאמר כאלו נִשְׁחַט ביי"ג: שְׁאֵין מִקְצָתוֹ רָאוי לְשִׁמוֹ הִלְכָּה לא גריגין בה פסח בומנו אלמא דרבי דס"ל קבן בתירא ומשום דמקצתו ראוי לשמו הוא דנאָמַר טעמה: ואם איתא דבן בתירא שְׁחִית מְלָשָׁר לְשִׁמוֹ כְּלוּ רָאוי לְשִׁמוֹ הוא: מְגַדף בה בהא דרבי יוחנן: א"כ דבין לְשִׁמוֹ ובין שְׁלֹא לְשִׁמוֹ פסול: פסח כְּשֵׁר בומנו לְשִׁמוֹ לָבֹן בתירא: היכי מִשְׁכַּחַת לה אי דאִפְרָשָׁה האדנא ביי"ד בְּשַׁחֲרִית: דחיי מַעֲשָׂרָא הוא דבִּשְׁעַת הַפְּרִשָׁה לא חזי למידי וְשִׁמְעִינן ליה לר' יוחנן דאָמַר דחיי מַעֲשָׂרָה הוי דחיי לְגַמְרִי שְׁלֹא לְהַרְצוֹת עוד: ואי דאִפְרָשָׁה מֵאֲתָמוֹל נִרְאָה וְנִדְחָה הוא דכי אִפְרָשָׁה חזי לְהַקְרִיבֹ שְׁלֹא לְשִׁמוֹ וכי מְטִיא יי"ד שְׁחִית לא חזי למידי ונִרְאָה וְנִדְחָה שׁוּב אינו חוזר ונִרְאָה לְדַבְּרִי תַּל כַּל בְּשִׁלְמָא לְרַבְּנָן פסח אינו נדחה כַּל או מְלָשָׁמו או מְשִׁלָּא לְשִׁמוֹ דְּעַד וּמִן שְׁחִיטתו חזי לְשַׁלְמִים ובומנו חזי לְפָסַח אֵלֹא לָבֹן בתירא דחיי הוא: תהא לאחר חצות מִשְׁכַּחַת לה פסח כְּשֵׁר לָבֹן בתירא בְּמַפְרִישַׁ לְאַחַר חצות דהִינּוּ וּמִן שְׁחִיטתו וְחִזִּי לְשִׁמוֹ: אפ"י תימא מַעֲשָׂרָא ואין כאן דחיי מַעֲשָׂרוֹ הוֹאִיל וְרָאוי הִיּוּם אין כאן חסרון וּמִן רֵאִיתוּ: ליל שְׁמִינִי נִכְנַס הוֹלֵךְ לְהַתְעַשֵּׂר וְקִנְיָא לֹן בְּכֹכוֹת בְּקָרָא מַעֲשֵׁר בַּהֲמָה (בבביות דף ג.) מחסר וּמִן אינו נִכְנַס לדיד להתעשר: הא לִלְלָה ליל שְׁמִינִי חזי ולא הוי מחסר וּמִן: לְקַדְשָׁה רָאוי לְהַקְדִּישׁוֹ ואע"ג דלא חזי לִלְלָה לְהַקְרִיבָה קאמרינן דמקדיש ליה אלמא לִלְלָה אין מחסר וּמִן הוֹאִיל וּמִחַר יִהְיֶה רָאוי: לימא קסבר ר' יוחנן כו' מדאצטריד לן לשנויי אַלְבָּה בְּמַפְרִישַׁ לְאַחַר חצות

דאי לא שְׁמַע לָהּ מִנָּה בְּעָלִי חיים נדחים רָאוי לְהַפְרִישׁוֹ לְעוֹלָם דְּלִמָּא אין דחיי אֵלֹא בְּשֹׁחוּטִין כּגוֹן מִת המַשְׁתַּלַּח יִשְׁפַּר הֵדֶם בְּמַס' יומא (דף סב.): הַקְדִּישׁ חֲצִיָּה אַחַד מִקָּדֶם: ואינה ערבה הוֹאִיל וּבִתְחִילַת הַקְדָּשָׁה לא נִרְאָה לְהַקְרִיב דְּחֲצִיָּה הִתְהַל חֲלִין וְדחיי מַעֲשָׂרוֹ הוא הַלְכָּה אִינְה עֲרֵבָה עוד ותרעה ולוֹקַחֲתִין בְּדַמִּיה אַחֲרָת: ועוֹשָׂה תְּמוּדָה דְּהָא אִינְה דְּשַׁתְּפִין:

בדמים הכל אחד דכל דחיי מעשרא אין בו אֵלֹא קְדֻשַׁת דָּמִים וי"ל דְּמִשְׁכַּחַת לה בְּקַבֵּל דָּם בְּכָלִי שְׁלֵישׁ בו מִיּוֹם דְּרָאשׁוֹן רֵאשׁוֹן דחיי וְחִזּוּר וְהַפְּדָה לְמַרְאָה דָּם וּבִפ' הַתְּעַרְבָּת (לְקַמֹּן וְזָבָחִים דף עח.) אִמְרִי' דָּם לְתוֹף מִיּוֹם רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּטַל וְלַעֲנֹן כְּסִי אִינוּ כֵּן דָּאין דחיי אֵצֶל מִצּוֹת וזו"ר חיים מִפְרָשׁ יֵשׁ דחיי בְּדָמִים שְׂדוּחָה תְּמוּדָה שְׁלֹא לְקַרֵּב וְאִמְרִי' כֵּאֵן דָּאין קְדֻשָׁה אֵלֹא לְדָמִים לא אלימא לְהַתְפִּיס הַתְּמוּדָה לְדַחֲוִיתָה מִקְדָּשָׁתָה לְעִשׂוֹתָה כִּיּוּצָא בַּהּ וּבִפ' זֶה מִשְׁמַע מוֹחֵף גִּרְסַת הַסּוֹפְרִים דְּכִרְיָתוֹת דְּגִרְסִי הֵתָם (דף כח.) כַּךְ ש"מ בְּעָלִי חיים נְדַחֲתִין דְּתַנִּי וְאִינְה עֲרֵבָה וש"מ קְדֻשַׁת דָּמִים מְדוּחָה דְּתַנִּי וּתְמוּדָתָה כִּיּוּצָא בַּהּ וש"מ יֵשׁ דחיי בְּדָמִים דְּתַנִּי קְדֻשָׁה לִמָּא לְדָמִים וְדחיי מַעֲשָׂרוֹ לא קַנְיָה הֵתָם וּמִיָּהּ זו"ר חיים גָּרִיס דחיי מַעֲשָׂרוֹ וְלֹא גָרִיס יֵשׁ דחיי בְּדָמִים וְכֵן יֵשׁ בַּהּ סְפָרִים וּלְפִי קוּשָׁה מִהֵימָא דמַפְרִישַׁ נִּקְבָּה לְפָסַחוֹ דְּלֹא קֶאֱמַר הֵתָם תְּמוּדָתָה כִּיּוּצָא בַּהּ וְאִמְרִי' עֲלָה יֵשׁ דחיי בְּדָמִים וְכֵן בִּפ' בְּתָרָא דְּכִרְיָתוֹת (דף כח.) דְּקֶאֱמַר ר' אֲלֵעָזָר אִמְרַר ר' אוֹשְׁעִיא מִטְמֵא מְקַדָּשׁ עֲשִׂיר שְׁהַפְרִישׁ לוֹ לְכַבְּשׁוֹתוֹ וְהִנֵּנִי כו' דְּקֶאֱמַר ש"מ תַּלְתּ וְלֹא שְׁכִיבָא תְּמוּדָה [דָּאין תְּמוּדָה בְּעוֹפוֹת] ורַבִּינוּ ש"י פ"י בְּתַשׁבּוּבָה כְּמוֹ שְׁפִי וְכַתֵּב דְּבַר זֶה לְמַדְתִּי פְּרוּשׁוֹ מִמַּס' כְּרִיתוֹת דְּגִרְסִי הֵתָם בְּלִשׁוֹן זֶה ש"מ קְדֻשַׁת דָּמִים מְדוּחָה כְּלוּמַר ש"מ אִפִּי' שְׁלֹא קְדָשָׁה מִתְחִלָּה לְהַקְרִיבַת גּוֹפֵה אֵלֹא קְדֻשַׁת דָּמִים כּגוֹן הַקְדָּשׁ חֲצִיָּה וְחֲצִיָּה שְׁנֵי חֲלִין וְהִכִּי נִמִּי פְרָשִׁינָן לִיה יֵשׁ דחיי בְּדָמִים כּגוֹן נִקְבָּה לְפָסַחוֹ לא חֲזִינָא גּוֹפָא לְפָסַח אֵלֹא לְדַמִּיה וְכִי אִקְדָּשָׁה לְדָמִים אִקְדָּשָׁה וְאִינְדִי דְּדַחֲוִיהָ הִיא דְּלֹא חֲזִינָא לְאִקְרֹבִי גּוֹפָא לְדַבֵּר שְׁהַקְדָּשָׁה לַה אִמְרִי' תְּדַחַס מִלְּקַרֵּב לְעוֹלָם אֲפִילוּ לְאַחַר פֶּסַח דְּכַל מוֹתֵר הַפֶּסַח הֵו שְׁלָמִים וְנִקְבָּה לְשַׁלְמִים מִיִּחוּזָא חֲזִינָא דְּתַנִּי מִתְנִי' דַּמִּיה לְשַׁלְמִים אֲבָל אִיְהִי גּוֹפָה לא אֵלִמָּא אֵלִימָא קְדָשַׁת דָּמִים לוּמַר בַּהּ תוֹרַת דחיי וְלֹא אֲשַׁכְחִינָן תַּנְאִי דְּפִלְגִי בַּהּ מִלְתָּא מִיָּהּ בַּהּ מִלְתָּא טוֹבָא אֲתָא לְאֲשִׁמוּעִינן ורַבִּינוּ בְּנִינְאָל מִפְרָשׁ יֵשׁ דחיי בְּדָמִים כְּלוּמַר דְּדָמִים דְּחִוּם (וְהַדְחִי בְּדָמִים) שְׁלֹא יִקְרִיב מִן הַדָּמִים עֲרֵבָנֹה שְׁהִיָּה בְּדַעְתוֹ לְתַפְרִישׁ כְּמוֹ יֵשׁ דחיי בְּדָמִים דְּמִי שְׁהִיָּה כו' דְּקֶאֱמַר ש"מ תַּלְתּ וְלֹא שְׁכִיבָא תְּמוּדָה [דָּאין תְּמוּדָה בְּעוֹפוֹת] ורַבִּינוּ ש"י פ"י בְּתַשׁבּוּבָה כְּמוֹ שְׁפִי וּמִכַּר וְנִבִּיא בְּדַמִּיו שְׁלָמִים וזו"ש נִמִּי פ"י כֵּן הֵתָם יֵשׁ דחיי בְּדָמִים אֲפִילוּ הַדָּמִים דְּחִוּין שְׁאֵין מְבִיאִין מִקֹּד פֶּסַח שְׁהִיָּה בְּדַעְתוֹ כֵּן בִּשְׁעַת הַפְּרִשָׁה מִיָּהּ אִינוּ כֵּן אֵלֹא מְבִיא מִן הַדָּמִים פֶּסַח כַּתְנָא פ' בְּתָרָא דְּכִרְיָתוֹת (דף כח.) הַמַּפְרִישַׁ נִּקְבָּה לְפָסַחוֹ יִרְעָה עַד יִשְׁקִיטָאֵב וְתַמְכָּר וְנִבִּיא בְּדַמִּיה פֶּסַח וּמִחוּף הַךְ בְּרִיתָא רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל מוֹחֵק בְּקָרָק מִי שְׁהִיָּה טְמֵא (פִּסְחִים דף צח.) שְׁלָמִים וְגָרִיס יִבִּיא בְּדַמִּיה פֶּסַח אִמְנָם אֵין גִּרְסָא זוֹ נִכּוֹנָה דָּאם כֵּן הִכִּי קֶאֱמַר בְּגִמְרָא ש"מ יֵשׁ דחיי מַעֲשָׂרוֹ [וְשׁ] דחיי בְּדָמִים [וּבְעָלִי] חיים נְדַחֲתִין חֵלָא כִּי נִמִּי בְּעִלְמָא אֵין דחיי אֵין יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ אִיְהִי גּוֹפָה פֶּסַח שְׁחֵרִי נִקְבָּה הִיא וּבְפֶסַח כְּתִיב וְכַר תָּמִים כֹּן שָׁנָא א"כ עַל כִּרְחֹף הֵתָם פ' מִי שְׁהִיָּה טְמֵא גִרְסִי' שְׁלָמִים וזו"ת אוֹמַר דָּאין לְמַחוּךְ הַסּוֹפְרִים דְּבִאֵלֹא קְדָשִׁים אִמְרִי' הַמַּפְרִישַׁ נִּקְבָּה לְפָסַחוֹ תְּרַעָה וְנִבִּיא בְּדַמִּיה פֶּסַח נְשַׁתְּנִידָה אַחַר הַפֶּסַח תְּרַעָה עַד שְׁתַּסְתַּאֵב וּמִכָּר וְנִבִּיא בְּדַמִּיה שְׁלָמִים וּמִתְנִי' דְּמִי שְׁהִיָּה טְמֵא בְּכַה"ג מְנִיד בְּנִשְׁתַּנִּידָה אַחַר הַפֶּסַח וּפְרוּשׁ שְׁל יֵשׁ דחיי בְּדָמִים הֵו יֵשׁ דחיי בְּדַבֵּר שְׁאֵין בוֹ רַק קְדֻשַׁת דָּמִים וְלֹא קְדֻשַׁת הַגּוֹף וצ"ע בַּהִיא דְּכִרְיָתוֹת א"ר אֲלֵעָזָר א"ר אוֹשְׁעִיא מִטְמֵא מְקַדָּשׁ עֲשִׂיר כו' וּמִיתִיב רַב עוֹקֵבָא הַמַּפְרִישַׁ נִּקְבָּה לְפָסַחוֹ תְּרַעָה וְלָדָה וְכַר יִרְעָה וְנִבִּיא בְּדַמִּיו פֶּסַח כו' ר"ש אוֹמַר הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב פֶּסַח וּמִשְׁנֵי כִּי אִמְרִינוּ לְרַבְּנֹן ור"ש ס"ל דבַּע"ח אֵין נְדַחֲתִין דְּתַנָּא מִת אַחַד מִקָּדֶם מְבִיא סְבִירָ שְׁלֹא בַּהֲגִלְלָה דְּבַרִי ר"ש וְהַשְׁתָּא מִזִּי ס"ד מַעֲשָׂרָא דְּפִרְדִּי מר"ש לְסִיעִי מְרַבְּנֹן וי"ל דַּת"ק נִמִּי מוֹדָה דבַּע"ח אֵין נְדַחֲתִין וְהָא דְּקֶאֱמַר יִרְעָה טְעָמָא כְּרַבִּי אֲלֵעָזָר דְּתְּמוּדָה פ' אֵלוֹ קְדָשִׁים (תְּמוּדָה דף יח:) דְּתַנּוּ הַמַּפְרִישַׁ נִּקְבָּה לְעוֹלָה וְלָדָה וְכַר יִרְעָה רַבִּי אֲלֵעָזָר אוֹמַר אָף הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב עוֹלָה וּמִפְרָשׁ בְּגִמְרָא דְּגַבִּי מַפְרִישַׁ נִּקְבָּה לְפָסַחוֹ וְלָדָה וְכַר לא הוּא א"ר אֲלֵעָזָר הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב פֶּסַח דְּגִמְרִי לְמַקּוֹם שְׁהַמוֹתֵר הוֹלֵךְ שָׁם הוֹלֵךְ הוֹלֵךְ וּלְפָנֵי הַפֶּסַח דְּאִמָּה קְדָשָׁה לְדָמִי פֶּסַח שְׁלֹא הִיָּה יָכוֹל לְהַתְמִית עַד שְׁמַלְד הַנּוֹכַר וְנִקְרִיבְנוּ פֶּסַח וְלַכּף וְלַד נִמִּי לְדָמִי פֶּסַח אַע"ג דְּקַסְבֵּר בַּע"ח אֵין נְדָחִים וּמִיָּהּ קֻשָּׁה אִדְפָּרָף לִיה מְבָרִיתָא דְּכִרְיָתוֹת לְסִיעִיָּה מִת"ק דְּרַבִּי אֲלֵעָזָר דְּתְּמוּדָה דֹּאִית לַה בְּעָלִי חיים נְדַחֲתִין דְּקֶאֱמַרִי בְּמַפְרִישַׁ נִּקְבָּה לְעוֹלָה וְלָדָה וְכַר יִרְעָה וּמִמַּתְנִיתִין דְּפִסְחִים וּפְלוּגָתָא דְּתַנְאִי בְיוֹמָא (דף סד:) ועוֹד קוּשָׁה הִכִּי מִיָּמִי מִהֵימָא דַּמַּת אַחַד מִקָּדֶם דֹּאִית לִיה לר"ש דָּאין נְדַחֲתִין דְּלִמָּא שְׁאֵין הֵתָם דְּלֹא דְּהִיָּה בְּרִידִים ועוֹד קוּשָׁה הִכִּי מִיָּמִי מִהֵימָא דְּרַבִּי אֲלֵעָזָר דְּפִשְׁטָא לִיה הֵתָם דְּבַעָלִי חיים נְדַחֲתִים וְלַעֲלִי מַבְעִיא לִיה הֵתָם בְּכִרְיָתוֹת (דף כו.) וּבִתְמוּדָה פְּרָשְׁתִּי לְפָנֵי רַבִּינוּ דְּחִידִישְׁא דְּרַבִּי יוֹחָנָן הֵו אַע"ג דְּבִידִין לְתַנּוּ וְלַחַס חֲצִיָּה הַשְׁנִי וְכֵן רַבִּי אֲלֵעָזָר אִמְרַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא פ' בְּתָרָא דְּכִרְיָתוֹת דְּבִידוֹ לְהַשְׁקִיף נִכְסִי וְהֵו עָנִי וְסוּהָ רָאוי הֲסוֹן שְׁהַפְרִישׁ וּמִיָּהּ אֵין בִּידוֹ כ"כ כְּמוֹ נִפְגָּם הַמְּזוֹבַּח בְּרִישׁ פ' קְרָשִׁי קְרָשִׁים (לְקַמֹּן וְזָבָחִים דף נט.) דחיי מַעֲשָׂרוֹ הוּא וּכְשֵׁר [וְהַכָּא] לִכ"ע מִשְׁמַע דְּכָשֵׁר דְּבִידוֹ לְתַנּוּ כְּדֹאִיתָא פָּרָק לִילֵב הַגּוֹזֵל (סָכָה דף לג.) וְלַכּף נִמִּי נָקַט רַבִּי יוֹחָנָן אֲבָל חֵלֶב וְהַפְרִישׁ קֶרֶבֶן וְתַמִּיד דְּתוֹ וְסוּר שְׂיִדְסָה דְּסוּהָ לַה נִרְאָה וְנִדְסָה וְלֹא נָקַט שְׁהַפְרִישׁ קֶרֶבֶן לְאַחַר שְׁחִמִיר דְּתוֹ דְּהוּאָה כְּשֵׁר כִּיּוֹן דְּבִידוֹ לְתַנּוּ כַּקַּל כְּמוֹ נִפְגָּם הַמְּזוֹבַּח וְגַם דחיי מַעֲשָׂרוֹ דְּכָשֵׁר וּבְכִרְיָתוֹת פ' בְּתָרָא דְּפִרְדִּי לר' אוֹשְׁעִיא מר' שְׁמַעוֹן וְלֹא מִיָּתִי לִיה סִיעִיָּתָא מְרַבְּנֹן מִשּׁוּם דְּעַד כֵּאֵן לא פְּלִיגִי רַבְּנֹן וְאִמְרִי שְׁנִדְחָה מִשּׁוּם דָּאין בִּידוֹ לְתַנּוּ כַּל בִּשְׁעַת הַקְדָּשׁ שְׁחִיָּה נִקְבָּה לְפָסַחוֹ אֲבָל הִכִּיא שְׁבִידוֹ לְתַנּוּ קֶצֶת כְּגוֹן מִטְמֵא מְקַדָּשׁ עֲשִׂיר שְׁהַפְרִישׁ לוֹ דִּאי בְּעִי מַסְקַר נִכְסָה מוֹדָה דְּלֹא הֵו דחיי כַּל זֶה פ"י רַבִּינוּ הַקְדִּישׁ וְצוּק"ל וְקוּשָׁה לִי עַל זֶה מִאי פְרִיד לַעֲלִי אי אִפְרָשָׁה מַעֲשָׂרָא דחיי מַעֲשָׂרוֹ הוּא חֵלָא בִּידוֹ לְהַשְׁתּוּתוֹ עַד חֲצוֹת כְּמוֹ הַקְדִּישׁ חוֹבוֹת בְּגִלְגַּל דְּכִשְׂרִין בְּשַׁלְחִי פָּרָק אַחֲרוֹן (לְקַמֹּן וְזָבָחִים מִית.) וְכֵן אוֹתוֹ וְאֵת כְּגוֹ:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

זבחים, פרק ראשון, הלכה א

וּבִין הָעֲרֻבִים דְּכִתִּיב בְּקַטְרַת וְנִרוֹת לָמָּה לִי בִין הָעֲרֻבִים דְּתַמִּיד נִיחָא לִיה לְכַדָּאִמַר בְּרִישׁ תַּמִּיד נִשְׁחַט (פִּסְחִים דף נח.) דְּזִמְנָה מִכִּי נִינְטוּ אֲלָלִי עֲרַב: וְאִם אִיתָא כְּוִלִּיהָ רָאוי הוּא וְלֹא מִצִּי לְתַרְן דְּנָקַט מִקְצָתוֹ רָאוי מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִשּׁוּם דְּהִכִּי פִרְדִּי מִנָּה לַה לר' אוֹשְׁעִיא דְּבֹן בְּתִירָא מְכַשִּׁיר פֶּסַח שְׁחִרִית אי מִשּׁוּם דְּפִסּוֹל שְׁלֹא לְשִׁמוֹ דְּלִמָּא טְעָמָא מִשּׁוּם דְּמַקְצָתוֹ רָאוי דְּהָא חֲזִינוּן הִכָּא דְּטַעַם טוֹב הוּא אֲבָל לְדַבְּרִי ר' אוֹשְׁעִיא דָּאִינוּ תוֹפְסוֹ לְטַעַם טוֹב א"כ מִאי פְרִיד רַבִּי לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חֵלָא בְּכַלוֹ רָאוי הוּא תַלְיָא מִלְתָּא: הַג"ה אי דִּאִפְרָשָׁה הָאֲדָנָא דְּחִי מַעֲשָׂרָא הוּא דְּלֹא דְמִי לְמַחְסַר כְּפוּרִים דְּלֹא חֲשִׁיב דְּחִי קֹדֶם הַבָּאָה עֲרֵבָנֹה דָּאֵין וּמִנּוּ עַד שְׂיִטְהֵר וַיִּטְבַּל אֲבָל הִיא לא חֲזִי לְפָסַח וְשַׁלְמִים אַע"פ שְׁהִיָּה וּמִן שְׁלָמִים: רַב פֶּפְא אִמַר אֲפִילוּ תִימָא מֵאוֹרְתָא לִלְלָה אֵין מַחְסַר וּמִן בְּרִישׁ מִנְחוֹת (דף ה.) מִשְׁמַע דְּרַב פֶּפְא ס"ל יֵשׁ מַחְסַר וּמִן לְבוֹ בָּיּוֹם וְצִרִיד לְחַלֵּק בִּין מַחְסַר וּמִן דְּהִכָּא לַהֲתָם: לִלְלָה אין מַחְסַר וּמִן וְכֵן מִשְׁמַע בְּבִירְתָא וּבִחְגִּינָה (דף ט:) לְרַבִּי יוֹחָנָן וְכֵן מִנְחוֹת פָּרָק שְׁמִי הַלָּחֵם (מִנְחוֹת דף ק.) וּבְנִידִי (יח:.) וּבִיּוֹמָא פָּרָק אִמַר לָהֶם הַמִּמָּנָה (יומא דף כט:.) לִלְלָה לְקַדְשָׁה יוֹם לְהַרְצָאָה הַקָּשָׁה תֵּרַב רַבִּי יוֹסֵף דְּבִתְמוּדָה (דף י.) מִשְׁמַע דְּתָם בְּמַעֲי תִמְיָה קְדוֹשׁ דְּקַדְשָׁה חֵלָה אַעֲבַר בְּמַעֲי אִמּוֹ וְהִיאִר קְדוֹשׁ בִּין לְכַר פְּדָא בִּין לר' יוֹחָנָן וְהָא לִלְלָה לְקַדְשָׁה דְּוָאָא אֲבָל קֹדֶם לְכוֹ לֹא: יוֹם לְהַרְצָאָה תַּמָּה תַּפּוֹק לִי מְבִיּוֹם צוּחַתוֹ וְלַמָּה לִי דְּכִתִּיב בָּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וי"ל דֹּאי לא כְּתִיב אֵלֹא וְהִיָּה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ הוּא אֲמִינָא אַם שְׁחַט בְּלִלְלָה אַם עָלוֹ לא יָרִיד וְהַשְׁתָּא מְלַשְׁמַע לוֹ דְּהֵו מַחְסַר וּמִן וְתַרַד [אֲפִילוּ לר"ש] דָּאֵין פִּסּוֹלוּ בְּקַדָּשׁ וּבִפ' בְּתָרָא (לְקַמֹּן וְזָבָחִים קיב:) נִמִּי תַנּוּ מַחְסַר וּמִן שְׁשַׁחַטוֹ בַּחוּץ אִינוּ בְּכַרַּת דָּאם עָלוֹ לא יָרִידוּ מִכּוֹחַ הֵתָם דְּקַרִי מִתְקַבֵּל לְפָתַח אוֹתָל מוֹעִיד וְחִיב כְּרַת בַּחוּץ וּלר"י דְּאִמַר (לְקַמֹּן וְזָבָחִים דף פד.) בְּשַׁחֲסִית לִלְלָה אַם עָלָה תַרַד יי"ל לַמ"ר בְּקָרָק בְּתָרָא (שם כב.) אֵין לִלְלָה בְּכַמָּה חֲשַׁתָּא שְׁהוּא מַחְסַר וּמִן אַם

שְׁחַט לִלְלָה אַחַר שְׁבִיעִי פִּסּוֹל אָף בְּכַמָּה וְקוּשָׁה לְמָאן דְּאִמַר יֵשׁ פִּסּוֹל לִלְלָה בְּכַמָּה יֵשׁ לוּמַר דְּמוּדָה אָף ר"י דְּבִכְבָּה שְׁחִיטַת לִלְלָה לא תַרַד: הַג"ה קְדוּשָׁה וְאִינְה עֲרֵבָה לא דְמִי לְרַגְלָ

יב:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פני מהל' שגנות הלי ח:

ב מיי פני מהל' שגנות הלי ח:

היבא (דאָשקחן) דאָשחור מערב יו"ט דדחוי מעקרא לא הני דחוי וי"ל דשאני התם דבידו לתקנו תדע דגבי לולב שנקטטם ראשו [מעי"ט] ועלתה בו תמרה [בי"ט] מבעיא ליה אי לש דחוי אי לאו [ולא] פשטינו לה מהא משום דנקטטם אין בידו לתקנו וא"ת מ"ט דר' יוחנן דאמר דחוי מעקרו הני דחוי לילף ממחסר זמן דלא הני דחוי כדאמר בפ' שני שעירי (יומא דף סד.) וי"ל דשאני מחסר זמן דחוזר [ונראה] ממילא וא"ת אמאי אצטריך לרבי יוחנן מעוטא דמום בם הני הוא דכי עבר מומם ירצו הא כל הדחויים אם עבר מומם לא ירצו הואיל ונדחו אדחו הא מום עובר לא ילפינו [דלדחי] דלא הני דחוי דהתם ממילא הני וי"ל דאיבא מום דאינו עובר אלא על ידי רפואה: **הכא** קרבן אדחי וגרע מדאדחי גברא והא דמשמע אישכא בהוריות פ' בתרא (דף יא.) גבי נשיאות מהו שתפסיק לא דמי דהתם לא אדחי קרבן מן החלב שאכל דעדין הוא חייב קרבן ור"ת פרש אישכא דגבי הורו ב"ד לא הנה דחוי דגברא אדחי שאינו יודע אם פטור אם לאו קרבן לא אדחי דאי לא דהתירו ב"ד הנה קרב ונמצא שלא הנה דחוי אלא ע"י טעותו אבל הכא אפילו קרבן נמי אדחי דכיון שהוא שוטה או מומר פטור הוא לכלי עלמא:

בן עזאי בק"ו מיתי לה אף ע"ג דפסול שלא לשמן מוציאז מידי פגול דבעינו

שיהיו כל מתירים בכשרות לא דמיא להא דאמר בפ"ק דפסחים (דף יא) כל דין שתחלתו להחמיר וסופו להקל אינו

דין תמה וכן עזאי אי דריש אותה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה הא שאר גדשים כו' קל וחמר מאי אהני

ליה ואי לא דריש א"כ אשם לענב

מהקישא דכחטאת וכאשם: מזה להצד

השנה שבהן שפן יש בהן צד כרת תמה ולר"א דפסל חטאת ואשם לפסל נמי עולה ומיתי מחטאת ואשם [ופסח] וי"ל דשיך קצת צד כרת באשם משום דאיבא אשם תלוי ומיהו לא שיך כמו בחטאת ופסח כדמוכח לעיל:

וש"מ דחוי מעקרו הני דחוי תמה דגבי הדס אמרינן פ' לולב הגזול (ספח דף לג:)

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

יש דחוי בדמים לש תורת דחוי בקדשת דמים אע"פ שאינה קדשת הגוף כגון הכא שהקדיש חצינה לא קדשה אלא לדמיה שהרי אין לו חלק [אלא] בחצינה ואין קדשה ראויה לפשט בקלה על פיו ואפי' הכי שיך בה דחוי ותדחה עולמית ולא אמרי' לא אלימא קדשת דמים לפסל משום דחוי: לשנא אחרینא לש דחוי בשביל הדמים שלא פרע לקנות חצינה של חברו שלא היתה קנויה לו כשהקדישה שעדין לא קנה חצינה משל חברו ואינו"ו נרא"ה למור"י: וחסיר דת נדחה מקרבן בהפל שוחטין (סלין דף ה:) מעם הארץ פרט למומר: ונשתטה נדחה דבעינו דעת במשכת ערכין בפ' האומר משקלי עלי (ערכין דף כא.): נשתפה שקט משעמומו כגון על הר נשפה (לשעניהו

יג) דמתרגם על טורא שלוניא: הורו ב"ד שהכלב מתר נדחה לו דאילו עבר השתא לאו בר קרבן הוא דאמרינן בהוריות (דף ב:) יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור: מהא פתח ודרש בו שינחה: התם גבי מומר ושוטה גברא אדחי מקרבן קרבן לא אדחי תורת חטאת זאת לא נדחת משכראל מן הכשרין אבל הכא תורת קרבן זה נדחית מן הכל: למה לי למתני וזו לתני וקנים: פחדא בלישיבה אחת היו יושבין וכלן היו כאיש אחד: לאחר הקטרת אמורין כתיב וליכא למדרשה לענכבא דעצמו שלא הקטרו אמוריו כשר והאי הוא דרשינן למלתא אחריתי: תרי הוא כתיבי ואם אין השני ענין לאחר הקטרה דהא כתיב חד תניהו ענין לעבודת דם ולפסל בשלא לשמן חד הוא כתיב באיל עולה של מלואים כואתה תצוה וחד הוא כתיב כויקרא גבי עולת כן צאן: אשם נמי תרי (אשם) הוא כתיבי חד בצו את אהרן אחר הקטרה וחד כויקרא אשם הוא אשם לה' ואע"ג דליכא חד מניהו דכתיב גבי

עבודת דם תן האחד באם אינו ענין לכר כדאמרת בעולה:

השנה שבהן שפן נמי עולה ומיתי מחטאת ואשם [ופסח] וי"ל דשיך קצת צד כרת באשם משום דאיבא אשם תלוי ומיהו לא שיך כמו בחטאת ופסח כדמוכח לעיל:

מסורת הש"ס
א סנהדרין מז.
ב גורים לו; כדיתות ז; הוריות יא.
ג לעיל ח;; מנחות ד.
ד קידושין י.
ה פסחים צח.
ו לקמן טז.; לעיל ה.; קידושין עח.; לעיל י.; סוטה כט;; יבמות עז.; קידושין ה;; מנחות ס;; חולין קיד.; עבודה זרה מז.; קידושין כא.; מכות ד;; בבא קמא פח.; שבת כח.; ברכות לה.
תורה אור השלם
והקרב והקדשים ירחץ במים והקרב הפתן את הכל והקטיר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחח ליתנה [ויקרא א, יג] ושעט אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הפתן המזבחה על העצים אשר על־האש עלה הוא אשה ריח ניחח ליתנה [ויקרא א, יז] והקטיר אתם הפתן המזבחה עלה הוא ליתנה ריח ניחח אשה [ויקרא ז, ח] והקטרת את־כֹּל־האיל המזבחה עלה הוא ליתנה ריח ניחח אשה ליתנה הוא [שמות כט, יח] וזהו מדם החטאת על־קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל־יסוד המזבח חטאת הוא [ויקרא ה, ט]

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

צד כרת לא פָּרַךְ לִפִּי שְׁאִינוֹ שׁוֹהַ בְּשִׁנְיָהֶם דַּחֲסֹאת אִינוֹ עֲנֹשׁ כִּרְתַּ עַל הַבָּאֹתוֹ

אֵלֶּא שְׁעַל שִׁנְתָּ כִּרְתַּ הוּא בָּא וּפְסַח עֲנֹשׁ כִּרְתַּ עַל הַבָּאֹתוֹ: אֲשֶׁם נָמִי לִנְחִי לִפְסַל בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ מִבְּנִין אֵב כִּדְאֻמֵּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַעֲיַל (זִבְחִים דָּף י'): דְּקֹא"ל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חֲזוֹרֵנִי סְלִילָה וּפְרָכִינוּ וְלִהְדֵּר דִּינָא וְלִנְחִי בְּמָה הֲצַד וְסִלְקְנָא לְהַךְ אַתְקַסְתָּא מִשׁוּם דְּאִכָּא לִמְפָּרֵךְ מַה לְהַצֵּד הַשְׁוֹהַ שְׁבִּהוּ שְׁכּוּ מִשׁ בְּהוּ צַד כִּרְתַּ. וּמִשְׁנֵי לָכוּ עֲזָאֵי אֲשֶׁם מִפְּרָכָא אֲסֻרִיתָא מִסְלַק לִיה דְּלֹא לִנְחִי בְּבָנִין אֵב דְּפִרְיָךְ מַה לְהַצֵּד הַשְׁוֹהַ שְׁבִּהוּ שְׁלִשְׁנוּ בְּצַבּוּר פְּסַח קָרִי לָה קֶרְבֵּן צַבּוּר כִּדְאֻמְרוּ בְּסֻדֵּר יוֹמָא בִּפְ' הוֹצִיאֻהוּ לוֹ (יוֹמָא דָּף נֹא). מִשׁוּם דְּאֲתִי בְּכַנּוּפִינָא: גְּמָרָא גְּמִירָה לָה מִפִּי ע"ב וְזָנִים כִּדְתַנּוּ: לְחַדֵּד תַּלְמִידֵיו שְׁתַּלְּשׁוּ לוֹ תַּשְׁבּוּהָ עַלְיוֹ א"נ שְׁתַּנּוּ לָבֶם לְהִיּוֹת חֲרִיפִין לְדַרְשׁ קָלִים וְסֻמוּדִים מֵאַלְתִּיקוֹן כְּכֹן עֲזָאֵי: מִתְּנִי וְקַבַּל וְהִלֵּךְ וְתַרַּךְ כּו' אוֹ אוֹ רִתְנִי קַבַּל אוֹ הִלֵּךְ אוֹ וְתַרַּךְ: אוֹ לִשְׁמוֹ וְשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ שְׁחָשֵׁב בַּעֲבוּדָה אַחַת לְשֹׁמוּ וְשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ: אֲבָל אֶפְשָׁר בְּלֹא הִלֵּיךְ הִלְכָךְ לֹא חֲשִׁיבָא לִמְפָּסַל: הִמְחִילָךְ בַּמְקוֹם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהוֹלִיךְ הוֹלִכָהּ זֹו מִחֲשָׁבָה פּוֹסְלָתָּ בַּה אִם חֲשִׁב בַּה שְׁלֹא לְשַׁמָּה וּבִגְמִ' מִפְּרִשׁ לִמְלִתִּי מֵאִי צָרִיךְ וּמֵאִי אֵין צָרִיךְ: גְּמִ' וְהֶקְרִיבֻ דְּכַתִּיב בַּעוֹלָה וְשַׁחַט אֵת בֶּן הַבָּקָר וְהֶקְרִיבֻ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵת הַדָּם זֹו קִבְּלַת הַדָּם וְלִלְמַד שְׁצָרִיךְ לְקַבְּלוֹ בְּכָלִי: אִתָּהּ אוֹמֵר כּו' אוֹ

 גיליון הש"ס
גמ' יצאו שפיכת שיריים. לקמן דף לט ע"א:
 תורה אור השלם

וְשַׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהֶקְרִיבֻ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְתָרְכוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד (ויקרא א. ה)

אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחָּים אֲשֶׁר־מִלֵּא יָדָם לַכֹּהֵן (במדבר ג. ג)

שָׁבַעַת יָמִים יִקְרְשׁ הַכֹּהֵן תַּחֲמִיו מִבְּנֵיו אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לַשֵּׁרֶת בְּקֹרֶשׁ [שְׁמוֹת כט, ל]

וְאִם הֶאֱכִיל יִאֲכַל מִבְּשׂוֹר־זֶבַח שְׁלָמִיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצָה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פֶּגַע יִהְיֶה וְהַקֹּשֶׁשׁ הַאֲכִילַת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִּשָּׂא (ויקרא ז. יח)

אִתָּהּ אוֹמֵר זֹו קִבְּלַת הַדָּם כּו' לַעֲיַל (זִבְחִים דָּף ד.) פִּי בְּקוּנָט' דְּמוֹקְמִינוּ וְהֶקְרִיבֻ

בְּקַבְּלָהּ וְלֹא בְּהוֹלִכָהּ מִשׁוּם דְּוֹתְקָרִיבֻ וְאָמַר מִיַּד אַחֵר שְׁחִיטָה וְקַבְּלָהּ הִיא עֲבוּדָה רִאשׁוֹנָה שְׁאֲחֵר שְׁחִיטָה וְלִפְרֹשׁוֹ קֹשָׁה הִכִּי בְּעֵי לְמִימֵר הִכָּא אוֹ אִינוּ אֵלֹא וְרִיקָה אֵלֹא נִרְאָה דְּמוֹקְמִי לָה בְּקַבְּלָהּ אוֹ בְּוִרְיקָה לִפִּי שְׁהוּ עֲבוּדוֹת חֲשׁוּבוֹת שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְבַטְּלוֹ מַה שְׁאִין כּוּ בְּהוֹלָכָה: בְּכַהֵן פֶּשֶׁר וּבְכָלִי שֵׁרֶת פֶּרֶשׁ בְּקוּנָטְרַס כְּלִי שֵׁרֶת בְּגָדֵי כֹהֵנָה וְקֹשָׁה דִּהֵא נִפְקָא לְקַמּוּ בְּסָרַק שְׁנֵי (זִבְחִים דָּף י'): מִקְרָא דְאֵין בְּגִדֵיהֶם עֲלִיקוֹן אֵין כֹּהֵנָה עֲלִיקוֹן וְהוּוּ לְהוּ וְרִים וְאַפִּילוּ בַּעֲבוּדָה דְּלֹא מַעֲבָבָא בַּפֶּרָה וְלִשׁ לֹמֵר דְּאֵי לֹאֹ גִּוְרָה שׁוֹהַ דִּהִכָּא הָוָה אֲמַרְיִנוּ מַה שְׁחַקְפִּידָה תוֹרָה אֲמַחֲסֵר בְּגָדִים הִנְנוּ הִיכָא דְּכַתִּיבִי בְּגָדִים אֲבָל הִיכָא דְּלֹא כְּתִיבִי בְּגָדִים לֹא וְגַבִּי נְתִינַת אֲשׁ וְסֻדּוּר אֵיבָרִים לֹא הָוָה בְּעֵינָא בְּגָדִים מִכְּהוּן בְּכַהֲנוֹ אֵלֹא מִדְּגִלִי רַחֲמִנָא גַבִּי קַבְּלָה גִּוְרָה שׁוֹהַ לִפְיִנָּ בְּכַל דְּכַתָּא (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּכַל ד' עֲבוּדוֹת וּמִיּהוּ אֲשַׁכְּחֹן דִּינָקָא דְּלֹא קָאִי לְבִסּוּף גַבִּי כָּל הַנְּשׁוּם דְּמִים בְּאַחֵר (קִדְּוִשִׁין דָּף כח:):

דִּהֲכַהוּ תַּוִּי בְּכַהֲנוֹ: דִּינָקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי שְׁתַּנְּבַח נִפְסַל בַּמַּשְׁקָנָא לֹא חִלְשִׁינוּ לְהֵאִי דִינָקָא דִּבְקַבְּלָהּ נָמִי אֵיכָא פְּסוּל פְּגוּל וְלִשׁ לִפְרֹשׁ בַּמַּשְׁקָנָא דְּנָקַט לְשׁוֹן פְּסוּל דְּאֵינְרִי בְּשֵׁלֹא לְשֹׁמוּ דִּהְנִי בְּ

יג:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פייג מהל' פסולי המוקדשין הל' ב:

ב מיי פייז מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:

ג מיי פייג מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:

ד מיי פייז מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:

ה מיי פייג מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

עַל מִנַּת לְשׁוֹפֵךְ שִׁירִים לְמַחֵר צ"ע בַּסֵּרָק לְנִשְׁפָּכִין מֵהוּ וּפִי' רַבִּינּוּ דִּהְתָּם מִיָּרִי שְׁנִשְׁפֹּךְ מִן הַכִּלִּי עַל הַרְצָפָה וּמִבְעֵינָא לִיה אִם מוֹלִיף אוֹתוֹ מִקְצֵת דָּם הַנִּשְׁאַר בְּכִלִּי עַל מִנַּת לָרוֹק מֵאוֹתוֹ נִשְׁפָּכִין חוּץ לְזִמְנָא שְׁהָרִי רֵאוּיִין לֹאֲסָפֹן אוּ דְלִמָּא פִּינּוּ דְבִכּוּס אֵיתָּה דָם וְהוּא דַּעַל הַרְצָפָה הוֹלִף לֹאֲבֹד לֹא פִסְלָה בְּהוּ: הַג"ה תְּהִי בַּה רִישׁ לְקִישׁ כְּלוּם לְמִדְנֹי אֵלֹא מִשְׁלָמִים תְּמָה הָא רִישׁ לְקִישׁ גּוּפָה קֹאמֵר לְקַמֵּן (וּבְחִים יד.) מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּהוֹלָכָת (אֲבָרִים) חֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת: אִי' מַה שְׁלָמִים כּו' וְה אֵין שִׁיף לומר דְּמַחְשָׁבַת יוֹם שְׁנִי לֹא יִפְסֹל בְּחֲטָאת קָמוּ בְּשָׁלְמִים דְּפִשְׁיטָא דְּבִכָּל חַד אֲזַלִּינן בְּתַר חוּץ לְזִמְנָא דִּידָה: אֵלֹא מֵאִי אֵית לָהּ לְמִימֵר דְּבַר הַפּוֹסֵל בְּהֵן כּו' הִשְׁתַּא מַסִּיק דְּמַסְבָּרָא יֵשׁ לָנוּ לומר כֵּן דְּדַבֵּר הַפּוֹסֵל מוֹצִיא מִיַּד פִּגּוּל וְדַבֵּר הַמַּעֲכָב בַּה מְבִיא לִידִי פִּגּוּל כְּמוֹ בְּשָׁלְמִים וְאִין שִׁיף לְהַקְשׁוֹת שְׁכֵּן נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים: וְהַהֲלָל כֹּל הַקּוֹמֵץ וְגוֹתָן בְּכִלִּי בְּהִנָּשָׂה אֵין פִּגּוּל דְּקִמְצָה כִּנְגֵּד שְׁחִיטָה וְאִין לוֹ פִּגּוּל קֳדָם שְׁחִיטָה:

קֹמֵא דַּמְעִילָה (דף ז.) דְּמִבְעֵינָא לֵן חֲשָׁב

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

אֵלֹא לֹא קִשְׂיָא; הָא דְאָמַר: "הָרִינִי שׁוֹחֵט עַל מִנַּת לְקַבֵּל דְּמָה לְמַחֵר", הָא דְאָמַר: "הָרִינִי מִקַּבֵּל דְּמָה עַל מִנַּת לְשַׁפּוֹךְ שִׁירִים לְמַחֵר". אָמַר לִיה הֵחֵא מְרַבְּנֹן לָרְבָא: וְהַקְטַרְת אִימורִין – לֹא פִסְלָה בְּהוּ מִחֻשְׁבָּה? וְהַתָּנָן: זָכוֹל לֹא תִּהְיֹא מִחֻשְׁבָּה מוֹעֲלַת אֵלֹא בְּאַכִּילַת בֶּשֶׂר, מִזֵּינ לָרְבוֹת שְׁפִיכַת שִׁירִים וְהַקְטַרְת אִימורִים? תִּלְמַד לומר: "וְאִם הָאֵכָל יֵאָכֵל" – בִּישְׁתִּי לְמַחֵר", הָא דְאָמַר: "הָרִינִי שׁוֹפֵךְ שִׁירִים עַל מִנַּת לְהַקְטִיר אִימורִין לְמַחֵר". 'אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַבִּי חֲזִיא: שְׁמַעְתִּי שְׁטָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת בְּחֲטָאת פְּנִימִית. שְׁמַעִה אֵילֶפָא, אִמְרַה קַמִּיַּה דְרַב פִּדָא. אָמַר: כְּלוּם לְמִדְנֹי פִּיגּוּל – אֵלֹא מִשְׁלָמִים; מַה שְׁלָמִים – אֵין טָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת בְּהֵן, אָף חֲטָאת – אֵין טָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת (בַּהן) [בַּהן]. וְכִי הִפֵּל מִשְׁלָמִים לְמִדּוּ? אִי, מַה שְׁלָמִים – שְׁלֹא לְשָׁמֹן אֵין מוֹצִיא מִיַּדִּי פִּיגּוּל, אָף חֲטָאת – שְׁלֹא לְשָׁמָה אֵין מוֹצִיא מִיַּדִּי פִּיגּוּל! אֵלֹא מֵאִי אֵית לָהּ לְמִימֵר – מְרַבּוּיָא דְקִרְאִי קֶאֱתִינָא; הֵכָא נָמִי, מְרַבּוּיָא דְקִרְאָ קֶאֱתִי. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: בַּעֲלִיָּה זֹו שְׁמַעְתִּי, שְׁטָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת. תְּהִי בַּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: כְּלוּם לְמִדּוּ פִּיגּוּל – אֵלֹא מִשְׁלָמִים; מַה שְׁלָמִים – אֵין טָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת בְּהֵן, אָף חֲטָאת – אֵין טָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת (בַּהן) [בַּהן]! וְכִי הִפֵּל מִשְׁלָמִים לְמִדּוּ? אִי, מַה שְׁלָמִים – שְׁלֹא לְשָׁמֹן אֵין מוֹצִיא מִיַּדִּי פִּיגּוּל, אָף חֲטָאת – שְׁלֹא לְשָׁמָה אֵין מוֹצִיא מִיַּדִּי פִּיגּוּל! אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: אֵין, הִפֵּל מִשְׁלָמִים לְמִדּוּ. הוּאִיל וְחוּץ לְמִקְוָמוּ פּוֹסֵל בְּשָׁלְמִים, וְשְׁלֹא לְשָׁמוּ פּוֹסֵל בְּחֲטָאת; מַה חוּץ לְמִקְוָמוּ הַפּוֹסֵל בְּשָׁלְמִים – מוֹצִיא מִיַּדִּי פִּיגּוּל, אָף שְׁלֹא לְשָׁמוּ הַפּוֹסֵל בְּחֲטָאת – מוֹצִיאָה מִיַּדִּי פִּיגּוּל.^(א) אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: מִצָּדָה תִּבָּרָא! מַה לְחוּץ לְמִקְוָמוּ הַפּוֹסֵל בְּשָׁלְמִים – שְׁכֵּן נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים; הֹאמַר בְּשְׁלֹא לְשָׁמוּ – שְׁאֵינּוּ נוֹהֵג אֵלֹא בְּפִסְחָ וְחֲטָאת בַּלְבֹּד? אֵלֹא מֵאִי אֵית לָהּ לְמִימֵר – דְּבַר הַפּוֹסֵל בְּהֵן מוֹצִיאָם מִיַּדִּי פִּיגּוּל, דְּבַר הַמַּעֲכָב בְּהֵן מְבִיאֵן לִידִי פִּיגּוּל; הֵכָא נָמִי – דְּבַר הַפּוֹסֵל בַּה מוֹצִיא מִיַּדִּי פִּיגּוּל, דְּבַר הַמַּעֲכָב בַּה מְבִיאָה לִידִי פִּיגּוּל.^(ב) אָמַר רַב מְרִי: אָף אָנּוּ נָמִי תַנִּינָא – וְהַהֲלָל: כֹּל הַקּוֹמֵץ, וְגוֹתָן בְּכִלִּי, וְהַמּוֹלִיף, וְהַמְקַטִּיר. בְּשִׁלְמָא קוֹמֵץ – הֵיִינּוּ שׁוֹחֵט; מוֹלִיף – הֵיִינּוּ מוֹלִיף; מְקַטִּיר נָמִי – הֵיִינּוּ זוֹרֵק; אֵלֹא נוֹתֵן בְּכִלִּי מֵאִי נִיְהוּ? אֵילִימָא דְדָמִי לְקַבֵּלָה – מִי דַּמִּי?! הֵתָם מִמִּילָא, הֵכָא אִיהוּ קָא שְׁקִיל וְרַמִּי! אֵלֹא פִּינּוּ דְלֹא סָגִי דְלֹא יַהֲיִב – עַל כִּרְחִיַּה עֲבוּדָה חֲשׁוּבָה הִיא; הֵכָא נָמִי, פִּינּוּ דְלֹא סָגִי דְלֹא עֲבִיד לָהּ – עַל כִּרְחִיַּה הֵיִינּוּ הוֹלְכָה. לֹא, לַעוֹלָם דְדָמִי לְקַבֵּלָה; וְדִקְאִמְרַת: הֵכָא מִמִּילָא, הֵתָם אִיהוּ קָא שְׁקִיל וְיַהֲיִב – פִּינּוּ דְאִידִי וְאִידִי מִתָּן כְּלִי הוּא, מַה לִּי מִמִּילָא מַה לִּי קָא שְׁקִיל וְיַהֲיִב. לִימָא כְּתַנָּאִי – דְתַנִּי חֲדָא: טָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת בְּחֲטָאת, וְתַנָּא אִידִךְ: לֹא מִפְּגָלַת וְלֹא מִתַּפְּגָלַת; מֵאִי, לֹאוּ תַנָּאִי הִיא? לֹא; הָא רַבְּנֹן, הָא רַבִּי שְׁמַעוֹן. אִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, מֵאִי אִירִיָא טָבִילַת אֲצָבַע? הָאמַר:

כֹּל

קַבֵּלָה עַל אַכִּילַת בֶּשֶׂר אֵלֹא בְּמַחְשָׁב בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה עַל מִנַּת לְקַבֵּל דָּם לְמַחֵר דְאִילוּ וְרִיקָה כְּהִאי גֻּנָא עֲשֶׂה בַּה מִחֻשְׁבָּה כְּמַעֲשֶׂה אִם שָׁחַט עַל מִנַּת לָרוֹק דָּם לְמַחֵר פִּגּוּל דְּהִנְנֹו אַכִּילַת מִזְבַּח (וְאִי נָמִי) דְאִתְרַבִּי בְּהִדְיָא אִפִּי' שְׁפִיכַת שִׁירִים לְקַמֵּן: הָא דְאָמַר כּו' וְהִיא דִּקְתַּנִּי מִזֵּינ לָרְבוֹת שְׁחִיטָה וְקַבֵּלָה מִחֻשָּׁב בִּשְׁעַת קַבֵּלָה עַל מִנַּת לְשַׁפֵּךְ שִׁירִים אוּ אַחַת מִשְׁאַר הָאֲכִילוֹת קֹאמְרִי: וְשְׁפִיכַת שִׁירִים לֹא פִסְלָה בְּהוּ מִחֻשְׁבָּה דִּקְתַּנִּי לַעֲלִי זָכוֹל שְׁאֵנִי מְרַבָּה אָף שְׁפִיכַת שִׁירִים: אֵלֹא בְּאַכִּילַת בֶּשֶׂר בְּשִׁחְשָׁב לְאָכֵל בֶּשֶׂר חוּץ לְזִמְנָא: מִזֵּינ לָרְבוֹת שְׁפִיכַת שִׁירִים וְכֹל שְׁכֵּן תַּחֲלַת וְרִיקָה: לֹא קִשְׂיָא הָא דְקַמְרַבִּי שְׁפִיכַת שִׁירִים כְּגוֹן דְאָמַר הִרְנִי זוֹרֵק אוּ אַחַת מִשְׁאַר עֲבוּדוֹת עַל מִנַּת לְשַׁפֵּךְ שִׁירִים לְמַחֵר שְׁהָרִי חֻשָּׁב לְהֵאָכִיל אֵת הַמִּזְבַּח חוּץ לְזִמְנָא: וְהָא דַּמַּעֲמִינִיְהוּ לַעֲלִי כְּגוֹן דְאָמַר הִרְנִי שׁוֹפֵךְ שִׁירִים כּו' כִּלְלֹא דְמִלְתָּא בַּעֲיִנֹן מִחֻשְׁבָּה בִּשְׁעַת עֲבוּדָה עַל דְּבַר אַכִּילַת אָדָם אוּ לְמוֹצָח הַלֶּכֶר חֻשָּׁב בִּשְׁעַת שְׁפִיכַת שִׁירִים עַל אַכִּילַת בֶּשֶׂר לֹא כְלוּם הִיא דְלֹא הֹואִי מִחֻשְׁבָּה בִּשְׁעַת עֲבוּדָה: שְׁמַעְתִּי מְרַבּוּתִי שְׁטָבִילַת אֲצָבַע הָאמור בְּחֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְטָבֵל הִכְהֵן אֲצָבַעוּ וְגו' (וְיִקְרָא ג) מִפְּגָלַת בְּחֲטָאת אִם טָבֵל ע"מ לְהַקְטִיר אִמורִים לְמַחֵר: כְּלוּם לְמִדְנֹי פִּגּוּל בְּחֲטָאת אֵלֹא מִשְׁלָמִים דַּעֲקָר פִּגּוּל בְּשָׁלְמִים כְּתִיב וְאִם הָאֵכָל יֵאָכֵל וְשְׁלָמִים אֵין בְּהֵן טָבִילַת אֲצָבַע שְׁכֵּל הַדָּמִים בְּוִרְיָה מִן הַכִּלִּי לְמוֹצָח חוּץ מִן חֲטָאת שְׁחִיא בְּמִתְנַת אֲצָבַע: וּפְרַכִּינֹו וְכִי הִפֵּל מִשְׁלָמִים לְמִדְנֹי דִין פִּגּוּל בְּכָל הַזְּבָחִים כְּדִינוּ בְּשָׁלְמִים: אִי מַה שְׁלָמִים אֵין שְׁלֹא לְשָׁמוּ מוֹצִיאֹ מִיַּדִּי פִּגּוּל אִם שָׁחַט בְּמַחְשָׁבַת חוּץ לְזִמְנָא וְקַבֵּל וְהוֹלִיף שְׁלֹא לְשָׁמֹן לֹא יֵצְאוּ מִיַּדִּי פִּגּוּלן שְׁהָרִי אֵין שְׁלֹא לְשָׁמוּ פּוֹסֵל בְּשָׁלְמִים וְהִוּוּ לִיה קֶרֶב הַמִּתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ בְּפִגּוּל בְּלֹא פִסּוּל מִחֻשְׁבָּה אַחֲרַת: אָף חֲטָאת אַע"פ שְׁלֹא לְשָׁמוּ פִסּוּל בַּה לֹא תוֹצִיאָנָה מִיַּדִּי פִּגּוּל וְאָנּוּ תַנּוּ בַּפ"ב (לְקַמֵּן וּבְחִים דף כט:) הַפִּסָּח וְהַחֲטָאת שְׁשַׁחֲטָן חוּץ לְזִמְנָא וְקַבֵּל וְהִלֵּךְ וְתַרַּק שְׁלֹא לְשָׁמוּ וְהוּ שְׁלֹא קֶרֶב הַמִּתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ וְאִינָּה פִּגּוּל לַעֲנֹשׁ כֶּרֶת עַל אַכִּילַתוֹ כְּדִלְפִּינֹן בַּפ"ב (שָׁם דף כח:) מִקְרָא כְּהַרְצָאת בֶּשֶׂר כֹּף הַרְצָצַת פִּגּוּל שְׁיִקְרְבוּ כֹל מִתִּירִין דְּהִנְנֹו אֲרַבַּע עֲבוּדוֹת בְּלֹא פִסּוּל מִחֻשְׁבָּה אַחֲרַת: אֵלֹא מֵאִי אֵית לָהּ לְמִימֵר מְרַבּוּיָא דְקִרְאָ קֶאֱתִי כֹל הַזְּבָחִים לְפִגּוּל בַּת"כ וְלֹא מִשְׁלָמִים לְמִדּוּ הַלֶּכֶר

כֹּל חַד וְחַד מֵאִי דַּפְסִיל מוֹצִיאֹ מִיַּדִּי פִּגּוּל וְכֵן לַעֲנֵן תִּבָּאָתוּ לִידִי פִּגּוּל וְכֵן גִּרְסִינֹו שְׁטָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת: אֵין הִפֵּל מִשְׁלָמִים לְמִדְנֹו דְקִשְׂיָא לָהּ בְּחֲטָאת הִיאָף שְׁלֹא לְשָׁמוּ מוֹצִיאָה מִיַּדִּי פִּגּוּל: הוּאִיל וְחוּץ לְמִקְוָמָה ע"מ לֹאֲכֹלוּ חוּץ לְמַחֲצִצַת אַכִּילַתוֹ דְּהִנְנֹו בְּכָל הַעִיר וְחוּץ לַעִיר הֵי חוּץ לְמִקְוָמוּ פּוֹסֵל בְּשָׁלְמִים בְּהִדְיָא מְרַבִּינֹן לָהּ לְפִסּוּלָא בַּפ"ב אֵלֹא שְׁאֵין בּוּ כֶּרֶת: מוֹצִיא מִיַּדִּי פִּגּוּל כְּדִלְפִּינֹו בַּפ"ב שְׁכֵּל מִחְשָׁבַת פִּסּוּל מוֹצִיאָתוּ מִיַּדִּי פִּגּוּל: מִצָּדָה תִּבָּרָא תִּשׁוּבָתָהּ בְּצַדָּה אִם מִחוּץ לְמִקְוָמוּ אִתָּה לומר לְשָׁמוּ וְלַהַעֲמִיד פִּגּוּל עַל עֲבוּדוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בְּשָׁלְמִים וְתוּ לֹא אֵלֹא שְׁמוּצִיאָתָה מִיַּדִּי פִּגּוּל תִּלְמִד בְּחֲטָאת שְׁלֹא לְשָׁמוּ מִחוּץ לְמִקְוָמוּ דְשָׁלְמִים לֵשׁ לְהַשִּׁיב מַה לְחוּץ לְמִקְוָמוּ דִין הוּא שְׁיּוּצִיא מִיַּדִּי פִּגּוּל שְׁהָרִי פִסּוּל וְחִמּוּר לָנָהּ בְּכָל הַזְּבָחִים תֹּאמַר כּו': אֵלֹא מֵאִי אֵית לָהּ לְמִימֵר אִם בֹּאת לומר הִפֵּל מִשְׁלָמִים לְמִדּוּ מַה יֵּשׁ לָהּ טַעַם בְּשְׁלֹא לְשָׁמוּ הַמוֹצִיא חֲטָאת מִיַּדִּי פִּגּוּל כֹּף יֵשׁ לָהּ לומר שְׁלָמִים דְּבַר הַפּוֹסֵל בְּהוּ כְּגוֹן חוּץ לְמִקְוָמוּ מוֹצִיאֵן מִיַּדִּי פִּגּוּל: וְדַבֵּר הַמַּעֲכָב בְּהוּ כְּגוֹן ד' עֲבוּדוֹת הָדָם מְבִיאִין לִידִי פִּגּוּל: הֵכָא נָמִי אָף חֲטָאת דְּבַר הַפּוֹסֵל בַּה כְּגוֹן שְׁלֹא לְשָׁמָה מוֹצִיאָה וְדַבֵּר הַמַּעֲכָב בַּה כֹּל הַכְּתוּב בְּעֲבוּרַת דְּמָה וְטָבִילַת אֲצָבַע בְּכִלִּ: אָף אָנּוּ נָמִי תַנִּינָא דְטָבִילַת אֲצָבַע מִפְּגָלַת דְתַנּוּ בְּמַנּוּחוֹת כֹּל הַקָּמֵץ בְּכֹל ד' עֲבוּדוֹת חֻשָּׁב עַל מִנַּת לְאָכֵל שִׁירִים אוּ לְהַקְטִיר קָמֵץ לְמַחֵר פִּגּוּל: בְּשִׁלְמָא קָמֵץ מִפְּגָל דְּהִנְנֹו כְּשׁוֹחֵט שְׁמוּצִיא דָם שְׁהוּא חֵלֶק גְּבוּהָ מִן הַבֶּשֶׂר [וְהַבֶּשֶׂר] שִׁירִים הֵם אָף וְהַפְּרִישׁ קָמֵץ מִתּוֹךְ שִׁירִים וְכֵן שְׁאַר ב' עֲבוּדוֹת דְּמִפְּגָל מִהַשְׁלִישׁ דְּהַשֵּׁל מִנְחָה לְזָבַח דְּכְתִיב זֹאת הַתּוֹרָה וְאָמַר לְקַמֵּן (וּבְחִים דף צח.) דְּהָךְ הִישָׁשׂא מַה שְׁלָמִים מִפְּגָל וּמִתַּפְּגָלִין: הֵתָם מִמִּילָא נּוֹפֵל הָדָם בְּכִלִּי הֵכָא קָא שְׁקִיל בִּידָה וְרַמִּי: אֵלֹא כְּנוֹ דְלֹא סָגִי דְלֹא יַהֲב קָמֵץ לְכִלִּי לְקַדְּשׁוּ בְּתוֹכוּ כְּדֹאמְרִינֹו לַעֲלִי (וּבְחִים דף יא.) שְׁלֹא בְּכִלִּי שֶׁרַת פִּסּוּלָה וְאָמְרִינֹו טַעֲמָא בְּמַסְכַּת סוּטָה בַּסֵּרָק שְׁנִי (דף יד:) מִיַּדִּי דְהִוּוּ אָדָם לֹאוּ אַע"ג דְּקַדְשָׁתָה סְכִין בְּצוֹאָר בְּהִמָּה הָדָר בַּעֲי לְקַבּוּלָּהּ וְקַדְשָׁיָהּ בְּכִלִּי וְזִמָּא אַחֲרִיתִי קָמֵץ נָמִי אַע"ג דְּקַדְשָׁה מִנְחָה כִּלְהּ בְּכִלִּי בַּעֲי לְקַדְשֵׁי קָמֵץ וְזִמָּא אַחֲרִיתִי הַלֶּכֶר עֲבוּדָה חֲשׁוּבָה הִיא וּמִפְּגָלָה הֵכִי נָמִי בְּטָבִילַת אֲצָבַע פִּינּוּ דְלֹא סָגִי כּו' הִנְנֹו הוֹלְכָה שְׁמוֹלִיף הָדָם בְּאַצְבָּעוֹ לְקַרְבּוֹ לְמוֹצָח: לַעוֹלָם דְדָמִי לְקַבֵּלָה הַלֶּכֶר אַתָּא בְּהַשְׁלִישׁ דַּתְמַקְשׁ מִנּוּחוֹת לְשָׁלְמִים דְּהָא אַתְרַבִּי קַבֵּלָה בְּשָׁלְמִים לְפָגַל כְּדֹאמְרִי' לַעֲלִי וּמִתָּן כְּלִי בְּמַנְחָה כְּקַבֵּלָה בְּדָם אָבֵל טָבִילַת אֲצָבַע לֹא אַתְרַבִּאי וְלֹא תַפְשׁוּט: לֹא מִפְּגָלַת אִם טָבֵל עַל מִנַּת לְהַקְטִיר אִמורִין לְמַחֵר: וְלֹא מִתַּפְּגָלַת אִם שָׁחַט [או קַבֵּל] ע"מ לְטָבֵל אֲצָבַע לְמַחֵר: מֵאִי לֹאוּ תַנָּאִי הִיא דְמַר חֲשִׁיב לָהּ הוֹלְכָה וּמַר לֹא חֲשִׁיב לָהּ הוֹלְכָה: לֹא דכ"ע הוֹלְכָה הִיא וְהָא דִּקְתַּנִּי אִינָּה מִפְּגָלַת רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא דְאָמַר בְּמִתְנִיתִין הוֹלְכָה לֹא מִפְּגָלָא כְּדַתָּנֹו וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁיר בְּהַלּוּךְ:

א מנחות יד.

ב לעיל י.

ג מנחות יג:

גליון הש"ס

נמו' הא דאמר. עיין לעיל דף ט ע"ב תוס' ד"ה מחשבינ:

תורה אור השלם

ואם האכל יאכל מפשר'ובח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול והנה' והנפש האכלת מקטע עונה תשא 'ויקרא ג, יח]

וטבל הכהן את'אצבעו בדם והנה מן'הדם' שבע פעמים לפני' והנה את'פני' פרכת הקדש 'ויקרא ד, יו]

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

יד

מסורת הש"ס

א לקמן מד; לקמן מג; לקמן מו;
תוספתא פסחים; משנה זבחים; שבתות ז.

ב לקמן כח.

ג יומא מט.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שא"א לבטלה דלא אורח ארעא. ע' לקמן טג ע"א תוס' ד"ה שכן:

תוס' ד"ה ומה וכו' או בוריקה לחודה. היינו דבש"ב פוסל בוורק לשם אחרים אבל בפיגול אינו פוסל אלא במחשב ע"מ לאכול או להקטיר למחר אבל לא בוורק בשביל מחר. אבל קשה דמה תירצו דשאל לשמן זיכיה הא בשאל לשמן ג"כ הכי הוא דפוסל בוורק לשם עולה וא"כ פרכינן מה להנך פוסטלים בוריקה לחודה. אחר"ו מצאתי שעמד בזה בצ"ק ותירוצו אינו מובן ע"ש:

ד"ה הגה"ה וכו'. היכי משכחת לה בפסולים דאם ירדו לא יעלו. עי' לקמן פג ע"א תוס' ד"ה כבש ומנחות טז ע"ב תוס' ד"ה כבש:

תורה אור השלם

ושכל הפהן את"אצבעו בדם וזהו מן'הדם שבע פעמים לפני וזהו את"פני פרכת הקדש [ויקרא ד, ו] ולקח הפהן מדם החטאת באצבעו ונתן על'הגדת מזבח העלה ואת"פל'דמה ושפך אל' יסוד המזבח [ויקרא ד, לד]

ואם האכל יאכל מבשר"זבח שלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול וזהו הנפש האכלת ממנו שונה משא [ויקרא ז, יח]

ונתן על'השלחן להם פנים לפני תמיד [שמות כה, ל]

ולשחטו הפסח וזרקו הפהנים מידם ותלוים מפשטיים [דברי הימים ב לה, יא]

כל קרבן שאינו על מזבח החיצון בשלמים שלמדנו מהם פגול לכל הזבחים אינו (זבחים דף מג.):
בחטאות החיצונות אינה מפגלת דלא כתיב בהו וטבל אלא ולקח הפהן מדם החטאת באצבעו ומהיא לקיחה קבלה היא ומנה ילפינן קבלה לקמן באינהו מקומן (זבחים דף מח.):
אצטריכא מהו דתימא הואיל וכתיב ולקח דמשמע הוא בעצמו יקח: ואי אתי קוף ורמי להו איגדה על אצבעו בעי מהדר ומשקל אלקמא ולקח נמי אאצבעו קאי שישטבל אצבעו אימא כמאן דכתיב וטבל דמי: להכי לא כתבה טבילה בקריא אלא כתב קבלה ומדסמכה אאצבעו ונתן הוא דיליף לטבל אצבעו שצריך לקח בעצמו ולטבל דמשמע הכי דלא תהא טבילת אצבע עבודה חשובה בהו לפגל מדלא אחשבה קרא להצריכה בפרשא ומשמע הכי שצריכה היא לטבל בחטאות החיצונה ולא דלשקל קוף ולרמינה לדם על האצבע דבעינן לקיחת אצבע מעלייתה דולקח נמי אאצבע קאי:
שאי אפשר לבטלה דלאו אורח ארעא לשחט בהיכל ועל פרחו הוא שוחטו בעזרה ומוליכה בהיכל לקרנות מזבח פנימי ולהזאת פרקת: כל שאינו כל קרבן שאין מתן דמו על מזבח החיצון לאפוקי חטאות הפנימיות וקס"ד דה"ה לפסל דשלא לשמו: מודה הוא לפסל נהי דאין בהו פגול לתהתיב כרת על אכילתו אבל מודה הוא דמחשבה חוץ לזמנו פוסלתו מק"ו והכי נמי הוה מצי לתרוצי ליה אנו במחשבה שלא לשמו קיימינא דפסלה בהו אלא דבעי רבי יוסי בר' חנינא לאשמועינן דמחשבת חוץ לזמנו פסלה בהו לר"ש:
חוץ לזמנו הפוסל בשלמים כו' ומיהו כרת לא נפקא לן בו מנה דהא ק"ו מכח שלא לשמו אתי ודי' להבא מן הדין להיות כגדון:
חוץ למקומו מנא לן דהא

כל שאינו על מזבח החיצון בשלמים – אין בו משום פיגול! אלא הא והא רבנו, ולא קשיא; כאן בחטאות החיצונות, כאן בחטאות הפנימיות. חטאות החיצונות – פשיטא, לא כתיב בהו "וטבל"! אצטריך; סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתיב "ולקח" – ואי אתי קוף רמי להו איגדה בעי למישקל וימנא אחריתי – כמאן דכתיב "וטבל" דמי; קא משמע לן: להכי לא כתיב "וטבל" – דמשמע הכי ומשמע הכי. רבי שמעון מכשיר בהילוף. אמר רבי שמעון בן לקיש: מודה רבי שמעון בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בה, הואיל ועבודה שאין יכול לבטלה.^(ס) והאמר רבי שמעון: כל שאינו על מזבח החיצון בשלמים, אין חייבין עליו משום פיגול! אמר רבי יוסי ברבי חנינא: מודה הנה לפסול מקל וחומר – ומה שלא לשמן, שהוכשרו בשלמים – פסול בחטאת; חוץ לזמנו, שפוסל בשלמים – אינו דין שייפסול בחטאות? ואשכחן חוץ לזמנו, חוץ למקומו מנלן? אי מחוץ לזמנו – מה לחוץ לזמנו, שכן כרת! אי משלא לשמה – שכן נוהג בבמה! (חייוב) שלא לשמן במאי נוהג – בפסח וחטאת; פסח וחטאת בבמה לא קרבו.^(ז) ואיבעית אימא: הקנישא הוא; "שלישי" – זה חוץ לזמנו, "פיגול" – זה חוץ למקומו. אמר רבא: אם תימצי לומר רבי שמעון סבר לה בכרייה, דאמר: בין האולם ולמזבח – צפון; אין מחשבה מועלת בהולכת חטאות הפנימיות, אלא מפתח אולם ולפנים. ואם תמצי לומר סבר לה כרבי יהודה, דאמר: תוף עזרה מקדש; אין מחשבה מועלת בהולכת סילוה בזיכין, אלא מפתח היכל ולחוץ. ואם תמצי לומר, סבר: קדושת היכל ואולם – תדא היא; אין מחשבה מועלת אלא מפתח אולם ולחוץ. ואם תמצי לומר תוף הפתח כלפנים; אין מחשבה מועלת אפילו פסיעה אחת, אלא בכדי הושטת ידו. ואם תמצי לומר, סבר: הולכה שלא ברגל – לא שמה הולכה; אין מחשבה מועלת כלל. אמר ליה אבבי לאמוריה דרב חסדא, בעי מיניה מרב חסדא: הולכה בזר – מהו? אמר ליה: פשרה, ומקרא מסייעני – "וישחטו את הפסח, ויזרקו הפהנים את הדם מידם, ותלוים מפשטיים".^(ח) מתיב רב ששית: זר, ואונן, שיכור,

משכן דקאמר ר' יוסי בהן גדול ביום הכפורים יוכיח דכי אמר פגול מהימן ור' יוסי סבירא לה כר"ש בפ' הקמץ וזוטא (מנחות דף יד.) דאין פגול אלא בדבר הנעשה על מזבח החיצון ולמאי דאמר תכא דמודה הוא לפסל ניקח דפגול לאו דוקא ועוד יש לפרש הינו שלא לשמה ולא נהירא: ומה שלא לשמן כו' תמה מה לשלא לשמן שכן נוהג בד' עבודות תאמר בחוץ לזמנו שאינו נוהג אלא בוריקה וכי האי גונא פריך לעיל (זבחים דף ד.) (מה לחוץ לזמנו שכן כרת) ויש לומר דאי הוה פריך הכי הוה עבד ק"ו משנוי בעלים דהוי כפגל בוריקה ומיהו קשה מה לשנוי בעלים שכן פוסל בנביחה בפסח או בוריקה לחודיה וי"ל דשלא לשמן יוכיח וילפינן במה הצד משנוי קדש ושנוי בעלים: הג"ה תוף עזרה מקדש טעמא דרבי יהודה לקמן בפרק קדשי קדשים (זבחים דף נט.) וצריך לדקדק לר' יהודה כיון דעזרה מקדש היכי משכחת לה בפסולין דאם ירדו לא יעלו וי"ל דמשפחת לה [באותם] ירדו בלשכה או באולם או על גבי דף ועדיף מאויר דאמר פ"ב (לקמן זבחים כו.) תלה ושחט פסול א"נ שחט על הרצפה ואח"כ נתן על הדף דהשתא ירדו וצ"ע דלקמן (זבחים דף קכ.) מבעיא להו ירדו מהו שיעלו וי"ל דשחט על הרצפה ואח"כ נתן על הדף ועוד יש לומר דמודה רבי יהודה בדמים לקמן דבעי מזבח והדם לא עלה ברצפה ותו דלשון אם עלו דנקט הינו לדינא דקדם דאתא דוד וקדיש רצפה וקדם כגון שלמה הג"ה:

חוץ למקומו נמי בשלמים כתיב ומניחו גמרינן לכל הזבחים ולר' שמעון דלא גמר מניחו אלא חיצונות כמותן מנ"ל דפסלה בפנימיות: אי מחוץ לזמנו במה מצינו: אי משלא לשמו ובק"ו כדלעיל: שכן נוהג בבמה [בקרבן במת יחיד בשעת הפיר הבמות שהרי שנוי קדש הוא תאמר בחוץ למקומו דלא שאין מחצה בבמה] וכל הבקעה מקומו עד סוף העולם: ומלשני שלא לשמו במאי נוהג באינה קרבן אתה מוצא פסולו בפסח וחטאת והני בבמה לא קרבי דתנו לקמן (זבחים דף קיז.) כל הנדר ונדר קרב בבמה ושאינו נדר ונדר אינו קרב בבמה: ואיבעית אימא חוץ למקומו מחוץ לזמנו אתי ולא פרכינן שכן כרת דהיישא הוא דאתקש חוץ למקומו לחוץ לזמנו בפ' שני (לקמן זבחים דף כח.) בקרא אחרנא דאמרינן אם האכל יאכל ביום השלישי זה מחשבת חוץ לזמנו לא יחשב לו פגול יהיה קרא יתירא הוא לאתווי חוץ למקומו וכינו דאתקוש גמרינן מהדדי ואין מלישין על ההקש: אמר רבא את"ל ר' שמעון סבר לה כברה דאמר לקמן בפ' שני (זבחים דף כ:.) בין האולם למזבח צפון חלק צפוני שבעזרה שבין האולם ולמזבח אע"ג דלא רגינו בה על גרר המזבח צנפה דהא במעברו של מזבח הוא הוי צפון לענין שחיטת קדשי קדשים: אין מחשבה מועלת בחטאות הפנימיות אפילו לפסול: אלא מפתח האולם ולפנים שאם חשב בהולכת הדם במקום שחיטתו עד האולם אינה מחשבה שהרי אפשר לבטל הולכה זו לשחט אצל פתח האולם אבל אי סבר כרבי יוסי דפליג אדרבי אלעזר בר' שמעון ואומר אין צפון אלא כנגד המזבח מקויר המזבח צפוני עד כתר העזרה צפונית הווא לה עבודה שאין יכול לבטלה דהא חטאת טעונה צפון לשחיטתה דכתיב במקום אשר תשחט העלה וגו' וצפון בעולה כתיב: ואת"ל ר' שמעון סבר לה כר' יהודה דאמר לקמן בפ' קדשי קדשים (זבחים דף נט.) תוף עזרה מקדש כל רצפת העזרה בין האולם ולמזבח מקדשת להקטיר חלבים כמזבח עצמו דכתיב ביום ההוא קדש המקד את תוף החצר ותניא לקמן דברים ככתבו דברי ר' יהודה: אין מחשבה מועלת לר' שמעון בהולכת בזיכי להם הפנים שהן מתירין את הלהם בדם המתיר את הבשר וכקמץ המתיר את השירים והלהם מתפגל במחשבת עבודת הבזבים הואיל והן מתירין רבי שמעון אי כרבי יהודה סבר לה אין מחשבת הולכה מועלת בה לפסול אלא מפתח היכל ולחוץ משהגיע לפתח היכל עד שמיגיע ליציאת אולם לרצפת העזרה שלפניו דבכל ההיכל לא מהניא מחשבה שהרי כל ההיכל פשר להחשיב שם שלחן לסדר עליו עד הפתח ואולם כי עזרה סבירא לן ומן האולם ולחוץ נמי לא מהניא מחשבה בהולכה שהרי אפשר להקטירו על רצפת העזרה מיד אם ירצה נמצאת הולכתו עד המזבח שלא לצורך: ה"ג ואת"ל סבר רבי שמעון קדשת אולם והיכל תדא היא אין מחשבה מועלת אלא מפתח אולם ולחוץ כלומר ה' אמות של עבי כתר פתחו של אולם דבכל חללו של אולם לא מהניא דכפנים דמי וחוץ לפתח לא מהניא דאפשר להקטיר שם: ואת"ל סבר לה תוף פתח האולם כלפנים אין מחשבה מועלת אפילו פסיעה שלמה אלא בכדי הושטת ידו עומד בפתח האולם ומחשיט ידו לרצפה הינו הולכה ומהניא בה מחשבה: הכי גרסינן ואם תמצי לומר הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה אין מחשבה מועלת כלל דהא הושטת ידו הולכה שלא ברגל היא: ויזרקו הפהנים את הדם מידם [מידם] של שוחטין משמע ושוחטין זרים נינהו ואשמועינן קרא שהזרים לוקחין אותו מיד המקבל ומוליכין אותו לזרוק:

עי' משפט גר מצוה

א מיי' פט' מהל' ביאת מקדש

הל' א:

ב מיי' פט' מהל' ביאת מקדש הל'

ב:

ג מיי' פט' מהל' ביאת מקדש הל'

טו:

ד מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין

הל' ב, סמג לאוין שט:

ה מיי' פב' מהל' ביאת מקדש הל'

ז, סמג לאוין שג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פא' מהל' ביאת מקדש

הל' א:

ב מיי פט' מהל' ביאת מקדש הל'

טו, סמג לאוין ש:

ג מיי פו' מהל' ביאת מקדש הל'

א:

ד מיי פח' מהל' ביאת מקדש הל'

יז:

ה מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל'

יח:

ו מיי פד' מהל' עבודת יום

הכפורים הל' א:

ז מיי פה' מהל' פסולי המוקדשין

הל' כו:

ח מיי פא' מהל' פרה אדומה הל'

יא:

ט מיי פד' מהל' פרה אדומה הל'

יז:

י מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין

הל' כב:

יא מיי פא' מהל' קרבן פסח הל'

יד:

יב מיי פא' מהל' קרבן פסח הל'

יד:

יג מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין

הל' כג:

נְשׁוֹכָר פֿרש בקונטרס שְׁתוּי יין וְלֹא מִשְׁמַע כּוּן בְּפֶרֶק מוֹמִין אַלּוּ פֿסולִין בְּאַדָּם (בכורות דף א"שִׁכּוֹר, ובעל מוס; בַּקֶּבֶלָה בְּהוֹלֵכָה בְּזָרִיקָה – פֿסוּל. וְכֵן יוֹשֵׁב, וְכֵן שְׁמַאל! תְּיֻבָּתָא. וְהָא רַב חֲסִידָא קָרָא קְאָמְר! דְּעֵבִיד מַעֲשֶׂה אֶצְטָבָא. רַבֵּה וְרַב יוֹסֵף דְּאֶמְרֵי תַרְוִיְהוּ: הוֹלֵכָה בְּזֹר – מַחְלוּקַת רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּנּוּ; רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר: עֲבוּדָה נְשׁוֹאֲפֶשֶׁר לְבִטְלָה, לֹאָ עֲבוּדָה הִיא – כְּשֶׁרָה בְּזֹר. לְרַבִּנּוּ – פֿסולָה.^(א) אָמַר לִיה אֲפִי: וְהָא שְׁחִיטָה, דַּעֲבוּדָה נְשׂאֵי אֶפְשֶׁר לְבִטְלָה – וּכְשֶׁרָה בְּזֹר! אָמַר לִיה: שְׁחִיטָה לֹאָ עֲבוּדָה הִיא.^(ב) וְלֹאָ!? וְהָאֹמַר רַבִּי זִירָא אָמַר רַב: שְׁחִיטַת פֶּרָה בְּזֹר – פֿסולָה; וְאָמַר רַב עֲלֵה: "אַלְעָזָר" וְ"חֻזָּה" כְּתִיב בֵּה! "שְׂאֲנִי פֶרָה, דְּקֻדְשִׁי בְּדָק הֵבִית הִיא. וְלֹאָ כָּל דָּכֵן הוּא – קֻדְשִׁי בְּדָק הֵבִית הוּנָא עֲבוּדָה, קֻדְשִׁי מִזְבֵּחַ לֹאָ עֲבוּדָה הִיא!? אָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרִיה דְּרַב אִידִי: מִיָּדִי דִּהְוָה אַמְרָאוֹת נִגְעִים; דְּלֹאָ עֲבוּדָה הִיא, וּבַעֲיָא כְּהוּנָה.^(ג) וְהָרִי הוֹלֵכַת אַבְרִים לְכַבֵּשׁ, דַּעֲבוּדָה נְשׁוֹאֲפֶשֶׁר לְבִטְלָה הִיא – וּפֿסולָה בְּזֹר; דְּכִתְיִב: "וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ" – וְאָמַר מָר: זֹו הוֹלֵכַת אַבְרִים לְכַבֵּשׁ! הִיכָא דְּגִלִּי גִלִּי, וְהִיכָא דְּלֹאָ גִלִּי לֹאָ גִלִּי. וְלֹאָ כָּל דָּכֵן הוּא? וּמָה הוֹלֵכַת אַבְרִים לְכַבֵּשׁ, דְּלֹאָ מַעֲכָבָא כְּפֶרָה – בַּעֲיָא כְּהוּנָה; הוֹלֵכַת דָּם, דַּמַּעֲכָבָא כְּפֶרָה – [לֹאָ כָּל שְׁכּוֹן (מִיַּבְעִיָא)?! אִיתִמַר נָמִי, אָמַר עוּלָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הוֹלֵכָה בְּזֹר פֿסולָה, אֶפִּילוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אִיבַעֲיָא לְהוּ: הוֹלֵכָה שְׁלֹא בְּרַגְלִי, שְׁמָה הוֹלֵכָה אוּ לֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה? תָּא שְׁמַע: וְכֵן יוֹשֵׁב, וְכֵן שְׁמַאל – פֿסוּל; הָא עוֹמֵד דּוּמִיָּא דִּיּוֹשֵׁב – כְּשֶׁר! דְּלִמָּא יוֹשֵׁב – דְּקֻשְׁיִיף מִישָׁף, עוֹמֵד דּוּמִיָּא דִּיּוֹשֵׁב – דְּנִייד פּוֹרְתָא.^(ד) תָּא שְׁמַע: שְׁחַט יִשְׂרָאֵל וְקִבַּל הַכֹּהֵן, נִתְּנוּ לְחִבְרִיו, וְחִבְרוּ לְחִבְרִיו! "הֵתֵם נָמִי דְּנִיִּידִי פּוֹרְתָא. וּמֵאֵי קָא מִשְׁמַע לִן? "בְּרַב עַם הַדֶּרֶת מִלֵּךְ". תָּא שְׁמַע: קִבַּל הַכְּשֶׁר וְנִתַּן לְפֿסוּל – יַחְזִיר לְכַשֶּׁר! אִימָא: יַחְזוֹר הַכְּשֶׁר וְיִקְבְּלָה.^(ה) אִיתִמַר, אָמַר עוּלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוֹלֵכָה שְׁלֹא בְּרַגְלִי – לֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה.

נְשׁוֹכָר פֿרש בקונטרס שְׁתוּי יין וְלֹא מִשְׁמַע כּוּן בְּפֶרֶק מוֹמִין אַלּוּ פֿסולִין בְּאַדָּם (בכורות דף

א"שִׁכּוֹר, ובעל מוס; בַּקֶּבֶלָה בְּהוֹלֵכָה בְּזָרִיקָה – פֿסוּל. וְכֵן יוֹשֵׁב, וְכֵן שְׁמַאל! תְּיֻבָּתָא. וְהָא רַב חֲסִידָא קָרָא קְאָמְר! דְּעֵבִיד מַעֲשֶׂה אֶצְטָבָא. רַבֵּה וְרַב יוֹסֵף דְּאֶמְרֵי תַרְוִיְהוּ: הוֹלֵכָה בְּזֹר – מַחְלוּקַת רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּנּוּ; רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר: עֲבוּדָה נְשׁוֹאֲפֶשֶׁר לְבִטְלָה, לֹאָ עֲבוּדָה הִיא – כְּשֶׁרָה בְּזֹר. לְרַבִּנּוּ – פֿסולָה.^(א) אָמַר לִיה אֲפִי: וְהָא שְׁחִיטָה, דַּעֲבוּדָה נְשׂאֵי אֶפְשֶׁר לְבִטְלָה – וּכְשֶׁרָה בְּזֹר! אָמַר לִיה: שְׁחִיטָה לֹאָ עֲבוּדָה הִיא.^(ב) וְלֹאָ!? וְהָאֹמַר רַבִּי זִירָא אָמַר רַב: שְׁחִיטַת פֶּרָה בְּזֹר – פֿסולָה; וְאָמַר רַב עֲלֵה: "אַלְעָזָר" וְ"חֻזָּה" כְּתִיב בֵּה! "שְׂאֲנִי פֶרָה, דְּקֻדְשִׁי בְּדָק הֵבִית הִיא. וְלֹאָ כָּל דָּכֵן הוּא – קֻדְשִׁי בְּדָק הֵבִית הוּנָא עֲבוּדָה, קֻדְשִׁי מִזְבֵּחַ לֹאָ עֲבוּדָה הִיא!? אָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרִיה דְּרַב אִידִי: מִיָּדִי דִּהְוָה אַמְרָאוֹת נִגְעִים; דְּלֹאָ עֲבוּדָה הִיא, וּבַעֲיָא כְּהוּנָה.^(ג) וְהָרִי הוֹלֵכַת אַבְרִים לְכַבֵּשׁ, דַּעֲבוּדָה נְשׁוֹאֲפֶשֶׁר לְבִטְלָה הִיא – וּפֿסולָה בְּזֹר; דְּכִתְיִב: "וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ" – וְאָמַר מָר: זֹו הוֹלֵכַת אַבְרִים לְכַבֵּשׁ! הִיכָא דְּגִלִּי גִלִּי, וְהִיכָא דְּלֹאָ גִלִּי לֹאָ גִלִּי. וְלֹאָ כָּל דָּכֵן הוּא? וּמָה הוֹלֵכַת אַבְרִים לְכַבֵּשׁ, דְּלֹאָ מַעֲכָבָא כְּפֶרָה – בַּעֲיָא כְּהוּנָה; הוֹלֵכַת דָּם, דַּמַּעֲכָבָא כְּפֶרָה – [לֹאָ כָּל שְׁכּוֹן (מִיַּבְעִיָא)?! אִיתִמַר נָמִי, אָמַר עוּלָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הוֹלֵכָה בְּזֹר פֿסולָה, אֶפִּילוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אִיבַעֲיָא לְהוּ: הוֹלֵכָה שְׁלֹא בְּרַגְלִי, שְׁמָה הוֹלֵכָה אוּ לֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה? תָּא שְׁמַע: וְכֵן יוֹשֵׁב, וְכֵן שְׁמַאל – פֿסוּל; הָא עוֹמֵד דּוּמִיָּא דִּיּוֹשֵׁב – כְּשֶׁר! דְּלִמָּא יוֹשֵׁב – דְּקֻשְׁיִיף מִישָׁף, עוֹמֵד דּוּמִיָּא דִּיּוֹשֵׁב – דְּנִייד פּוֹרְתָא.^(ד) תָּא שְׁמַע: שְׁחַט יִשְׂרָאֵל וְקִבַּל הַכֹּהֵן, נִתְּנוּ לְחִבְרִיו, וְחִבְרוּ לְחִבְרִיו! "הֵתֵם נָמִי דְּנִיִּידִי פּוֹרְתָא. וּמֵאֵי קָא מִשְׁמַע לִן? "בְּרַב עַם הַדֶּרֶת מִלֵּךְ". תָּא שְׁמַע: קִבַּל הַכְּשֶׁר וְנִתַּן לְפֿסוּל – יַחְזִיר לְכַשֶּׁר! אִימָא: יַחְזוֹר הַכְּשֶׁר וְיִקְבְּלָה.^(ה) אִיתִמַר, אָמַר עוּלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוֹלֵכָה שְׁלֹא בְּרַגְלִי – לֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה.

אָפְשֶׁר לְבִטְלָה וּפֿסולָה בְּזֹר דְּכִתְיִב וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְאָמַר מָר כּו' שְׂאֲנִי

הָא עוֹמֵד קָרָא הַקְשָׁה ה"ר אֶלְיָהוּ מַאבְרוּוּיָא הַקְדוּשׁ דבפ"ב ד'יומא (דף כז). אַמְרִינוּ מִדְּאֶצְטְרִיד לְמַכְתֵּב כֶּהֵן בְּהוֹלֵכַת אַבְרִים לְכַבֵּשׁ פִּי' לְגוּפָה לֹא אֶצְטְרִיד אֶלָּא לְגוּלוֹת דְּהוֹלֵכַת עֲצִים לְמִזְבֵּחַ לֹא בַעֲי כֶּהֵן וּמִדְּאֶצְטְרִיד מַעוֹט לְהוֹלֵכַת עֲצִים א"כ סוּדָר ב' גִּנְרִי עֲצִים בַּעֲי כֶּהֵנָּה (בְּלֹא קָרָא מִשְׁעֵם) וא"כ רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבַעֲי ב' כֶּהֱנִים הֵתֵם (דף כז): לְשַׁנִּי גִנְרִי עֲצִים מָנָא לָהּ דִּהָא כֶּהֵן דְּכַתֵּב גַּבִּי הוֹלֵכַת אַבְרִים אֶצְטְרִיד לְגוּפָה מִשׁוּם דְּאֶפְשֶׁר לְבִטְלָה וי"ל דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעֲמָה דְּאָמַר הֵתֵם (דף מה). הַצֵּמַת אֶלִּיתָא לֹא צָרִיד לְמַכְתֵּב כֶּהֵן דּוֹכִי תַעֲלָה עַל דַּעֲתָף שְׁזַר עָרַב לְמִזְבֵּחַ וּרַבִּנּוּ אֶפְשֶׁר דַּעֲבִיד בְּמַפּוּתָא וא"כ רַבִּי שְׁמַעוֹן ע"כ שְׁנִי גִנְרִי עֲצִים בַּעֲי כֶּהֵנָּה בְּלֹא קָרָא מִשְׁעָמָא דּוֹכִי תַעֲלָה עַל דַּעֲתָף כּו'. דְּכִמוּ דְּלִית לִיה בְּמַפּוּתָא לִית לָהּ אֶפְשֶׁר לְהוּ בּוֹרִיקָה אָבֵל לְרַבִּנּוּ אִית לְהוּ בּוֹרִיקָה כְּמוּ דְּאִית לְהוּ בְּמַפּוּתָא וְכֶהֵן דְּגַבִּי הוֹלֵכַת אַבְרִים לְגוּפָה לֹא אֶצְטְרִיד דִּהָא לִית טַעֲמָא דְּאֶפְשֶׁר לְבִטְלָה אֶלָּא לְגוּלוֹת עַל שְׁנִי גִנְרִי עֲצִים דְּבַעֲי כֶּהֵנָּה וּבִפ' הַקוֹמֵן רַבָּה (מִנְחוֹת דף כ). אָמַר לֹא מִלַּח כֶּהֵן אֶלָּא זֹר פֿרִיד וְכִי תַעֲלָה עַל דַּעֲתָף שְׁזַר עָרַב יֵשׁ לוֹמַר דְּאֶפִּילוּ לְרַבִּנּוּ דְּאִית לְהוּ בְּמַפּוּתָא וּבִרִיקָה פֿרִיד שְׂאִין וְכוּלִין לְמַלַּח כְּטוֹב עַל דִּי

וּרִיקָה: (**כָּל** זֶה בַּהג"ה דַּאבַעֲיָא לְהוּ) אַבַּעֲיָא לְהוּ הוֹלֵכָה שְׁלֹא בְּרַגְלִי שְׁמָה הוֹלֵכָה אוּ לֹא פֿרש"י לְפֿסַל כֶּהֵן מִשְׁבָּכָה וְגַם בְּזֹר דְּאִי שְׁמָה הוֹלֵכָה מִשְׁבָּכָה שְׁלֹא לְשִׁמּוּ אוּ שְׂגוּל פּוֹסְלָת כֶּהֵן וְאִי לֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה אִינָּה קְרוּיָה עֲבוּדָה וְצָרִיד לְהַסְדִּיר הַמִּזְבֵּיךְ אֶתְרִיו וְלַעֲשׂוֹת הוֹלֵכָה בְּרַגְלִי וְגַם אִם נַעֲשָׂאָה זֹר אוּ יוֹשֵׁב אִין בְּכֶהֵן קְלוּם וְכוּל לְתַקְנָה כֶּכֶהן (בְּהוֹלֵכַת רַגְלִי) פֿסולָה [וְאִינוּ] וְכוּל לְתַקְנָה כֶּכֶהן לְהַסְדִּירָה וְלַהוֹלִיכָה כֶּהֵן וְקָאֹמַר ת"ש וְכֵן יוֹשֵׁב פֿסוּל הָא עוֹמֵד דְּמֵאִי דִּיּוֹשֵׁב שְׂאִינוּ זֶן מִמְקוֹמוּ כְּשֶׁר אֵלמָא הוּנָא הוֹלֵכָה וַעֲשָׂה עֲבוּדָה כְּתַקְנָה וְלָקַח נָמִי כִי נַעֲשָׂאָה מִיָּשֵׁב פֿסוּל דְּכִתְיִב לַעֲמֹד לְשֶׁרַת אָבֵל מִלְּשָׁב פֿסוּל לֹא מִצִּי מוֹכַח דִּהְוִיָּא הוֹלֵכָה עֲבוּדָה בְּלֹא דִּיקָא [מִשׁוּם] דְּדִלְמָא לֹאָ עֲבוּדָה הִיא וְיוֹשֵׁב פֿסוּל הִינוּ כִּי לֹא תַקְנָה וְלֹא הַסְדִּיר הֵדֵם לְאַחֲזִרִיו לַעֲשׂוֹת הוֹלֵכָה אַסְתֵּר:

תַּרְמִי כֶּהֵן דְּלֹא מַפְסַל כְּמֵאִי דְּאֶפְסַקְתָּה פֿסוּל וְאִשְׁמַעֲיִן כֶּהֵן דְּהוֹלֵכָה זֹו שְׁעֲשֶׂה הַכְּשֶׁר שְׁלֹא בְּרַגְלִי שְׁהוֹשִׁיט לְפֿסוּל שְׁהִנָּה עוֹמֵד בְּצַד הַמִּזְבֵּחַ לֹא נַעֲשִׂית בְּהַכְּשֶׁר וְלֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה דִּקְטַנִּי יַחְזִירָנָה לְמִי שְׁתַּנְתָּה לוֹ וְאִי הוֹלֵכָה שְׁלֹא בְּרַגְלִי שְׁמָה הוֹלֵכָה אִמָּאִי יַחְזִירָנָה לְאַחֲזֹר יבֹא כְּשֶׁר וְשִׁלְנָה מִיָּדוּ לְצַד הַמִּזְבֵּחַ וְהָ לֹא יוֹשִׁיעִינָה לוֹ אֶלָּא דַּמַּעֲשֶׂה אֶצְטָבָא בַּעֲלָמָא עָבִיד: אִימָא יַחְזֹר כְּשֶׁר לְצַד הַמִּזְבֵּחַ וְיַקְבְּלֵנוּ יִטְלֵנוּ מִיַּד הַפֿסוּל דְּהוֹלֵכַת כְּשֶׁר קָמָא כְּשֶׁרָה: לֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה וְאִינָּה כְּשֶׁרָה לְהוֹלִיכָה כֵּן וְאִין מִשְׁבָּכָה מַפְגַּלַת כֶּהֵן:

וּרִיקָה: (**כָּל** זֶה בַּהג"ה דַּאבַעֲיָא לְהוּ) אַבַּעֲיָא לְהוּ הוֹלֵכָה שְׁלֹא בְּרַגְלִי שְׁמָה הוֹלֵכָה אוּ לֹא פֿרש"י לְפֿסַל כֶּהֵן מִשְׁבָּכָה וְגַם בְּזֹר דְּאִי שְׁמָה הוֹלֵכָה מִשְׁבָּכָה שְׁלֹא לְשִׁמּוּ אוּ שְׂגוּל פּוֹסְלָת כֶּהֵן וְאִי לֹא שְׁמָה הוֹלֵכָה אִינָּה קְרוּיָה עֲבוּדָה וְצָרִיד לְהַסְדִּיר הַמִּזְבֵּיךְ אֶתְרִיו וְלַעֲשׂוֹת הוֹלֵכָה בְּרַגְלִי וְגַם אִם נַעֲשָׂאָה זֹר אוּ יוֹשֵׁב אִין בְּכֶהֵן קְלוּם וְכוּל לְתַקְנָה כֶּכֶהן (בְּהוֹלֵכַת רַגְלִי) פֿסולָה [וְאִינוּ] וְכוּל לְתַקְנָה כֶּכֶהן לְהַסְדִּירָה וְלַהוֹלִיכָה כֶּהֵן וְקָאֹמַר ת"ש וְכֵן יוֹשֵׁב פֿסוּל הָא עוֹמֵד דְּמֵאִי דִּיּוֹשֵׁב שְׂאִינוּ זֶן מִמְקוֹמוּ כְּשֶׁר אֵלמָא הוּנָא הוֹלֵכָה וַעֲשָׂה עֲבוּדָה כְּתַקְנָה וְלָקַח נָמִי כִי נַעֲשָׂאָה מִיָּשֵׁב פֿסוּל דְּכִתְיִב לַעֲמֹד לְשֶׁרַת אָבֵל מִלְּשָׁב פֿסוּל לֹא מִצִּי מוֹכַח דִּהְוִיָּא הוֹלֵכָה עֲבוּדָה בְּלֹא דִּיקָא [מִשׁוּם] דְּדִלְמָא לֹאָ עֲבוּדָה הִיא וְיוֹשֵׁב פֿסוּל הִינוּ כִּי לֹא תַקְנָה וְלֹא הַסְדִּיר הֵדֵם לְאַחֲזִרִיו לַעֲשׂוֹת הוֹלֵכָה אַסְתֵּר:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

 מסורת הש"ס

א לקמן סח:; מנחות ו:

ב יומא מב.

ג לקמן כד:; מנחות י:; חגיגה יא.

ד משנה פסחים

ה יומא מט.

 תורה אור השלם
--

זאת תורת התורה אשר צוה יְהוָה לאמר דבר אל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִקְחוּ אִלֵּיהֶם פֶּרֶה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עֵלָה עָלֶיהָ עַל (במדבר יט, ב)

וּתְתַמָּם אֹתָהּ אֵל אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן (והוציא אותה אל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לִפְנֵיו (במדבר יט, ג)

והקריב והקריעים ירחין בָּמִים (והקריב הכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה עֲלֶיהָ הֵאָא אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִיהוָה (ויקרא א, יג)

כִּרְב־עַם הַדֶּרֶת מִלֵּךְ וּבִאֶפְסַל לֹאֻם מַחֲתִת רוּחַן (משלי יד, כח)

 עין משפט נר מצוה
--

א	מיי	פא'	מהל'	פסולי
המוקדשין	הל' כו:			
ב	מיי	פב'	מהל'	פסולי המוקדשין
הל' זו:				
ג	מיי	פא'	מהל'	פסולי המוקדשין
הל' כו:				
ד	מיי	פא'	מהל'	פסולי המוקדשין
הל' כו:				

הקונטרס עקר: **חטאת** העוף דפסלה [הזאה] היכי משכחת לה כיון דמכשיר ר"ש בהולכה שלא ברגל אלא ודאי אפקא מסתברא ותלוי הדבר באפשר לבטלה דרחוק מן המזבח הולכה זו [אפשר לבטלה] דאי בעי הוה שחט בצד המזבח ולא פסלה בה מחשב' אבל שחט קרוב למזבח והולכה זו של הושטת יד לא אפשר לבטלה פסלה בה מחשבה ולהכי בחטאת העוף פסלה מחשבה בהזאה מפי נפק עד דמטא למזבח דלא אפשר לבטל דבר זה אבל לאידך דלא תליא באפשר ולא אפשר אלא הולכה שלא ברגל לא חשיבא והוי כאלו אתעביד אם כן בחטאת העוף נמי כאלו אתעביד מצותו ומשני דרסמנא מחשבה זו מחשבה שלמה ברו"ר: **א**לא חטאת העוף דפסלה בה מחשבה היכי משכחת לה אי אמרת בשלמא בהולכה (שלא ברגל) פליגי אבל בזוטרתי דלא אפשר לבטלה פסלה מחשבה משכחת לה מקמי דתפוק דם משום דדם הנתון בצואר כנתון בכלי שרת ולא דמי לבציא דרבי אבין בריש דם חטאת (לקמן וזבחים דף צב:) דאבעיאי ליה אי צואר בכלי שרת אי לא אבל אי בזוטרתי לא פסלה לר' שמעון היכי משכחת לה אבל מכל וריקה דעלמא לא קשיאי ליה אי מקמי דלפוק דם מן הכלי לא כלום הוא ואי בתר דנפק הא אתעביד ליה מצותו משום [דמדמפריש] ליה עד דמטא לא אתעביד מצותו אבל בהזאה סד"א דלא צריך מזבח מדי דהוה אהזאה דפרקת וכוין הבדים דהווא הזאה אע"פ שלא נגע. הגה"ה:

אפשר לתקנה בין שששאה ור בין שששאה כהן אמרינו דאין הולכה ופסולה הולכה שלא ברגל מחלקת ר"ש ורבנן לש מפרש פרוש אחר אבל פרוש אפשר לתקונה או לא אפשר לתקונה? תא שמע: קבל הכשר ונתן לפסול – יחזיר לפשר; ונהי נמי דיחזור הכשר ויקבלנו, אי סלקא דעתך לא אפשר לתקונה – איפסלא לה! מי סברת דקאי ור גואי?! לא; דקאי ור בראי. "אייתמר, אמר עולא אמר רבי יוחנן: הולכה שלא ברגל – פסולה. אלמא לא אפשר לתקונה. אייתיביה רב נחמן לעולא: נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו – פשר! הכא במאי עסקינן – כשיצא לחוץ.^(ס) לבראי נפיק לגואי לא עייל?! במקום מדרון. איבעית אימא: בגומא. ואיבעית אימא: בסמיכא. ואיכפל תנא לאשמועינן כל הני?! ועוד, אדתני באידך פירקין: נשפך על הרצפה ואספו – פסול; ליפלוג בדידיה: במה דברים אמורים – כשיצא לחוץ, אבל נכנס לפנים – פסול! תיובתא. אתמר: הולכה שלא ברגל – מחלוקת רבי שמעון ורבנן. בהולכה רבתי – דכולי עלמא לא פליגי דפסולה, כי פליגי – בהולכה זוטרתי. מחכו עלה במערבא: אלא חטאת העוף, דפסולה בה מחשבה – לרבי שמעון היכי משכחת לה? אי דחשיב עלה מקמי דליפוק דם – לא כלום היא; ואי בתר דנפק דם – איתעבידא ליה מצותו! מאי קושיא? דלמא מדפריש ועד דמטא למזבח – דהא בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא: היה מזוה, ונקטעה ידו של מזוה עד שלא הגיע דם לאויר המזבח, מהו? ואמר ליה: פסולה. מאי טעמא? "וזהו... ונתן" בעינן. כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב, אמרי, היינו חוכא: ובהולכה רבתי לא פליגי?! והא כי פליגי – בהולכה רבתי פליגי! "אלא בהולכה זוטרתי – כולי עלמא לא פליגי דלא פסלה; כי פליגי – בהולכה רבתי. הוליוכו ור, והחזירו כהן וחסור והוליוכו – פליגי בה בגי רבי חייא ורבי ינאי; חד אמר פשר, וחד אמר פסול. מר סבר: אפשר לתקונה, ומר סבר: לא אפשר לתקונה. הוליוכו כהן והחזירו, וחסור והוליוכו ור – אמר רב שימי בר אשי: לדברי המכשיר – פסול, לדברי הפוסל – מכשיר. רבא אמר: אף לדברי הפוסל פסול; מאי טעמא? דהא צריך לאמטויה.

אפשר לתקנה בין שששאה ור בין שששאה כהן אמרינו דאין הולכה ופסולה הולכה שלא ברגל מחלקת מיהו יש לה תקנה להחזירה לאחריה ולחסור להוליה ברגל או אין לה תקנה: יחזיר לכשר אלמא אפשר לתקנה: ונהי נמי כו' כלומר ואי נמי מפרשת לה דבכשר ראשון [שיליד] לצד המזבח קאמר וכל שכן דשמעת דהולכת פשר קמא דהואי שלא ברגל פשרה היא מכל מקום ש"מ דכשרה ע"י תקנה: אפשר בהולכת פשר ראשונה: מי סברת דקאי ור גואי לצד המזבח שהקריב הראשון בהושטתו לצד המזבח: דקאי ור בראי ופשר שהושיטה לו הרחיקה מן המזבח הלכך לאו הולכה הואי לפסל וכי פשטינן יחזר פשר וישלנו ותר מעשה אצטבא הוא דעבד דליכא הושטת יד המקרבתו למזבח: פסלה ואפילו ששאה כהן פוסלת הדם וההיא דפסחים בדינדי וכדשינינו: נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו פשר הואיל ונתקבל בכלי משנה היא בפ' שלישי בכל הפסולים קס"ד כשינשפך ונתפשט ברצפה נהקרב לצד המזבח ואתני פשר ונהי נמי דאמרת דצריך להחזירו לאחריו ולחסור ולהוליה ברגל מ"מ בתקנתא סגי לה: כשיצא לחוץ כשינשפך לא נתפשט לצד המזבח אלא נתפשט להלן מן המזבח ונתרחק: ופרקינן לבראי נפק לגואי לא עיל בתמיה וכי אפשר לדם צלול שישפך ולא יתפשט לכל צדדין: במקום מדרון ומשפע חוץ למזבח: בגמא שעומד במקומו ולא נתפשט: אי נמי בסמיכא דם עבה וקרוב לקרש: באידך פרקין בפ' שני: נשפך על הרצפה מצואר בהמה ולא נתקבל בכלי: לפלוג בדידה בההיא דפרק שלישי דאגרי בקבלת כלי נפלוג בה חלוק לפסול ששעמים שאף מן הכלי לרצפה פסול אלא מדלא אשכח פסול אלא מצואר בהמה ש"מ נשפך מן הכלי לא שניא נפק לבראי ול"ש עיל לגואי פשר: תיובתא דעלא: מחלקת ר' שמעון ורבנן דמתני' היא אי הווא עבודה אי לא לרבי שמעון

לא הווא עבודה דהא קתני מתני' ר' שמעון מכשיר בהלוי דלא פסל בה מחשבה בהולכה שלא ברגל ומשום דלאו הולכה היא: בהולכה רבתי כו' מסקנא היא למלתא דקמפרש ואומר דכי פליגי ר"ש ורבנן (בהולכה זוטרתא) ובהולכה זוטרתא פליגי ששחט בצד המזבח ותרק דהינו שלא ברגל אבל בהולכה רבתי דהינו ברגל לא פליגי ולקמן מותב לה סמתניתין דשמעינן מזה דבשוחט נמי רחוק מן המזבח מכשיר רבי שמעון מדקתני שאם רצה שוחט בצד המזבח וזרק: מחכו עליה במערבא [מחיוכו עליה] דהאי שמעתא דמוקי טעמא דר"ש בהולכה זוטרתא] ולמימר דלאו הולכה היא ואע"פ שאי אפשר לבטלה לזו לאו עבודה היא: אלא חטאת העוף דקנמא לן בפ' גדשי גדשים (לקמן וזבחים דף סה.) דפסל בה מחשבה בהזאת דמה שהווא עקר עבודתה דכתיב שם והזה מדם החטאת על קיר וגו' שאוזחה בגופה ומתין דמה לקיר והר התנה הולכה זוטרתי היא וכוין דטעמא דר"ש משום דהולכה זוטרא לא פסל בה מחשבה היכי פסל בהר: אי דחשיב עליה מקמי דלפוק דם דהינו בהתנתה: הא אמרת לא כלום היא דהא הולכה זוטרתי היא: ואי בתר שנגעור הדם ונתנו מן הצואר חשיב: הא אתעבידא מצותה דקס"ד מפי נפק דם גמרה לה עבודה הזאתה ואע"ג דלא מטא דם למזבח אא"ב בהולכה רבתי פליגי וטעמא דר"ש משום דאפשר לבטלה הוא הא דחטאת אי אפשר לבטלה אלא אי אמרת משום טעם דלאו הולכה היא ובשלא ברגל פליגי היכי פסלה בהר הלא אין כאן מחשבה אלא בהולכה שלא ברגל ולר' יוחנן דאמר לעיל הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה [ולא פסיל בה מחשבה] ליכא למפרוך מהא דכי אמר ר' יוחנן הולכה רבתי קאמר שאין דרבה בכר אבל השוחט בצד המזבח כו' וכן חטאת העוף שנגמלקת אצל המזבח עקר הולכתה בכר ומודה בה רבי יוחנן: ומאי קושיא דלמא מדפריש דם דפסק לה הולכה מתחלת הזאה וישנה להזאה עד דמטי למזבח וחיילא עלה המחשבה: דהא בעא מינה כו' היה מזוה בחטאת העוף או בחטאות הפנימיות: מהו מי הווא עבודה כבעל מום ופסולה או לא דאיכא למימר מפי פריש דם גמרה לה: וא"ל פסולה מ"ט והנה דחטאת העוף או דחטאות הפנימיות דכתיב בהן הזאה והנה ונתן בעינן הזאה דומיא דנתן דגבי סדיי כתיבי והנה מן הדם וגו' ונתן הכהן מן הדם על קרנות וגו' אלמא לשנה להזאה עד שיעיז למזבח: הינו חוכא הא דמחכו במערבא משום דקשיא להו הכי: ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי כו' דהא דמתני אפשר שלא בהלוי ש"מ מדהלוי עסקינן וטעם משום שאפשר לבטלה הוא והא מיהא לא בטל: אלא בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דפסולה גרסינן וטעמא משום דא"א לבטל ומאן דגריס דלא פסלה משום דלאו כלום היא ואין שם הולכה עליה אלא כלה צרך וריקה היא והא לא הוה בדעתה למחשב אנריקה אלא אהולכה ולא חשיב מידי ופסול דחטאת העוף כדאוקי מדפרש ועד דמטא למזבח ומשום מחשבת הזאה ולא משום מחשבת הולכה: הוליוכו ור ברגל והחזירו כהן שהעבודה עליו מטלת וחסור והוליוכו פשר והא דתניא לעיל ור ואונן בהולכה פסול כשלא חזורה: אפשר לתקונה להולכת פסול ולא דמיא לשאר עבודות דאילו שחיטה וקבלה וזריקה מאחר שנגעשו בפסול אי אפשר לחזר ולעשותו בהכשר וא"ת קבלה נמי יש לתמן כגון שלא קבל הפסול כל הדם וכול פשר לחזר ולקבל התיא ודאי פשרה ובפ' שלישי (לקמן וזבחים דף לב.) תנן לה אם יש דם הנפץ יחזר הכשר ויקבל וכן בנריקה: הכי גרסינן הוליוכו כהן והחזירו וחסור והוליוכו ור: אמר רב שימי לדברי המכשיר בהוליוכו ור והחזירו כהן וחסור והוליוכו: פוסל כיון דהתם מ"ט מכשיר דאול בתר בתרימא: לדברי הפוסל דאול בתר הולכה קמייתא מכשיר כיון דאול בתר קמיתא: אף לדברי הפוסל פוסל כהן דהא צריך לאמטויה [מאחר שנתרחק צריך לחזר ולהביאו לצד מזבח נמצא דהולכה אחרונה לצרך ככל ההולכות]:

מסורת הש"ס

א שבת ה.

גליון הש"ס

גמ' ואיכפל תנא. שבת ה ע"א:

תורה אור השלם

ושכל הכהן את־אצבעו בדם והזה מן־הדם שבע פעמים לפני יתוה את־פני פר־ת הקדש ויִקרא ד,ו [ו] ונתן הכהן מן־הדם על־קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יתוה אשר באהל מועד ואת כל־דם הפר ישפך אל־יסוד מזבח העלה אשר־פתח אהל מועד ויִקרא ד,ו [ו]

 עין משפט נר מצווה

א מיי פט' מהל' ביאת מקדש הל' א:

ב מיי פב' מהל' ביאת מקדש הל' ו:

ג מיי פב' מהל' ביאת מקדש הל' ז:

ד מיי פד' מהל' ביאת מקדש הל' ד:

ה מיי פד' מהל' ביאת מקדש הל' ה:

ו מיי פי' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הל' ד:

ז מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' א:

ח מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' ח:

ט מיי פד' מהל' ביאת מקדש הל' א:

י מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' י:

יא מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' יח:

חלול בּהֲדַיָּא: טבול יום אח"כ תני טמא הוּ ואין צריך לומר זו קתני ומשום דאיכא תרי קראי תני תרניהו והא דלא תני טמא ברישא דניחא ליה למתני טמא בְּהַדִּי עַרְל כְּדֵאשְׁכַּחן בְּפֶרֶק הָעֶרְל (יבמות דף ע.) ובסגיגה (דף ד:):
וְעוֹד איכא תנא דמרבי ליה לערל פי טמא ומיהו סגיא דגמ' דלא כותה מדמַרְבִּי ליה תרי קראי וכי תימא דאצטריך לערל בקרבן צבור דאלו טמא שרי דהא פי מרבי ר"ע לערל פי טמא הינו קוב ומצורע דמההוא קרא דריש דכתיב איש איש מְצוּרֵע אֶהְרֹן וְהוּא צוּרֵעַ אוּ גַב וְאוֹתָהּ טַמְאָה לֹא תִהְרַה בְּצִבּוּר: אֵלֶּלּא למעוטי עובדי כוכבים השתא ציץ לא מרצה הקשה הרב רבי יום טוב דהכא משמע דהאי בני ישראל לא אתא למעוטי עובדי כוכבים ורקמן אמרין בפ' ב"ש (ובחים דף מה.) קדשי עובדי כוכבים אין חיביו עליהם משום גוהר דילפינן חלול מטמאה ובטמאה כתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים ואין לומר דמבני ישראל דכתיב גבי אכילת קודש בטמאה קדרש שנהו פסוק שני לו בפירשת אמר אל הכהנים דלא משמע הכי בתורת כהנים ובריש תמוזה (דף ג.) דמייתי התם בהדיא קרא דוינורו ועוד דגבי וינורו כתיב חלול ולא גבי אכילת קודש בטמאה וי"ל דקרא דוינורו מיידי בכל שמשו בין בכהן טמא ששמש בין בור ששמש וגם אצרי בכל טמאה בין באכילת קדשים בטמאה בין בטמא ששמש ופשיטא ליה דלמעוטי קדשי עובדי כוכבים מאכילה בטמאה לחודיה לא אתא דמבני ישראל דכתיב בתרה גבי אכילה בטמאה נפקא ואתא למדרש זר מבני ישראל ולא יחללו ובאכילת טמאה דכתיב הכא לאשמועינן דכתיב בה חלול לאגמורי אונתר וא"ת א"כ במפות (דף יד:) ובשבועות (דף ז.) ובפרק הערל (יבמות דף עה.) אמאי דחק ר' יוחנן אזהרה לאכילת קודש בטמאה תפוק לו מהכא ויש לומר משום דהאי קרא הני לאו שבבכללות דאתא גמי לטמא ששמש מיהו קשה בפרק אלו הן הנזשרפין (סנהדרין דף פג.) דגליף טמא ששמש במיתה מחלול חלול מתרומה ופריך לילף חלול חלול מזותר דבכרת ולא במיתה ומשני חלול דרבים עדיף ולא יחללו מלא יחללו אכל גוהר כתיב פי את

קדש ה' חלל בל' יחיד והשתא אפתי הוה ליה למילף מאכילת טמאה דבכרת

דבהאי קרא גופה ועוד כיון דמחד קרא נפקי נקיש חלול לשמשו לחלול דאכילה ועוד דלקמן שלחי פ' בית שמאי (ובחים דף מו.) אמרין ולא יחללו בשני חלולין הכתוב מדבר אחד פסול נותר ואחד פסול טמאה ומקשי אהדדי אם כן גוהר נמי איכא חלול דרבים ולא יחללו וי"ל דגליף טמא ששמש במיתה מחלול דכתיב בתרומה גבי מיתה ומתו בו כי יחללהו ופריך גילף כרת מחלול דגוהר דכתיב גבי כרת פי את קדש ה' חלל ונכרתה ולכך משני הינו חלול דייחיד אכל לא יחללו דקרא דוינורו אע"ג דמיידי בטמא שאכל וגם בגוהר ההוא חלול לא כתיב עגש בהרה. ז"ה עקר ברו"ך. ועוד י"ל דבהאי קרא דלא יחללו משמע טמא ששמש חוץ ששמש ואכילת קודש גוהר ולא ידעינן להי מניהו נקיש אי לזר דבמיתה או לאכילת קודש גוהר דבכרת לכך צריך ג"ש ומיהו קשה לתנא דבי ר' ישמעאל דלא נפקא לו זר מהאי קרא ועוד קשה אדנפקא לו ליה בעל מום ששמש במיתה מטמא ששמש גילף מאכילת קודש דבכרת וחלול דרבים וקשה לרבינו זצ"ל דלקמן דגליף דאין חיביו על קדשי עובדי כוכבים על עון דגוהר דגליף מחלול חלול דטמאה דכתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים הלא ההוא קרא גופה בגוהר משמע דכתיב לוי בשני חלולין הכתוב מדבר ועוד קשה לי מנלן ללוי דדרש שני חלולין חלול נותר וחלול טמאה הלא לוי גופה בשמעתינ מוקי לקרא בשני חלולין אהרני חלול טמאה וחלול ורות י"ל כיון דטמאה ורות כתיב בקרא אפלו לא כתיב אלא חד חלול ממילא הוה קאי אמתניהו ותמה לי הא אצטריך חלול לשון רבים לאגמורי מיתה בטמא ששמש פרק הנזשרפין (סנהדרין דף פג.). ברו"ך: אֲתִיָּא בקל וחמר מבעל מום מושב שאוכל לא מצי למילף דמה ליושב שכן פסול לעדות כדקאמר בסמוך ומחסר בגדים ושלל רחמי ידים ורגלים גמי דהני לא פסלי אלא מטעם ורות אכל קשה דגילף בק"ו משותפי יין (דלקמן) ופרועי ראש (ועומד על גבי כלים) ווי"ל] דלא קשיא מידי משותפי יין דלקמן מפיק שתוי יין דחלל מחוקה חסה ממחסר בגדים ומחסר בגדים לא נפקא לו דחלל אלא מטעם דורות וזר אפתי לא קמ"ל וגם מפרועי ראש לא קשיא מידי דשלחי פרק שני דסנהדרין (דף כב:) אמרין דפרועי ראש למיתה גמירי אכל למחל לא גמירי ואפילו למאן דאמר התם דמחלל הינו משום דאמשק לשותפי יין דמחלי מטעם ורות וצ"ע אמאי לא גליף מק"ו דיושב דאינו במיתה וגם זר דאינו במיתה בקבלה לפי שאינה עבודה תמה ומחללי כל שכן פרועי ראש דבמיתה דמחללי. ברו"ך:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

זר ואונן הא דלא תנא בעל מום ולשותפי יין ופרועי ראש משום דכתיב בקון הא צריך לאמטויה דקאמרת

לֹאֲמַטוּיָּהּ. אָמַר לִיה רַבִּי יִרְמְיָה לְרַב אֲשִׁי, הַכִּי אָמַר רַב יִרְמְיָה מְדִיפְתֵּי: ”הָא צָרִיד לֹאֲמַטוּיָּיָהּ” – מְחֻלָּקָת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרְבִנּוּ.[[]^{ק]}דִּתְנוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: הַמְּחֻלָּף בְּמָקוֹם שָׁצְרִיד לְהֻלָּף – מְחֻשְׁבָּה פּוֹסְלָת. מָקוֹם שָׁאִין צָרִיד לְהֻלָּף – אִין מְחֻשְׁבָּה פּוֹסְלָת. וְאָמַר רַבָּא, הַכֹּל מוֹדִים: קָבְלוּ בְּחוּץ וְהַכְּנִיסוּ בְּפָנִים – זָהוּ הִילּוּף שָׁצְרִיד לְהֻלָּף. קָבְלוּ בְּפָנִים וְהוֹצִיאוּ לַחוּץ – זָהוּ הִילּוּף שָׁאִין צָרִיד לְהֻלָּף; לֹא נְחָלְקוּ אֵלֶּא בְּשִׁהְכְּנִיסוֹ וְחִזּוֹר וְהוֹצִיאוֹ; מִר סִבְר: הָא צָרִיד לֹאֲמַטוּיָּיָהּ, וְמִר סִבְר: לֹא כְּהִילּוּף הַצָּרִיד לַעֲבֹדָה דְּמִי. אֵיתִיבִיה אַבְיִי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: הַמְּחֻלָּף מָקוֹם שָׁצְרִיד לְהֻלָּף – מְחֻשְׁבָּה פּוֹסְלָת. כִּיצַד? קָבְלוּ בְּחוּץ וְהַכְּנִיסוּ לְפָנִים לַחוּץ – זָהוּ הִילּוּף שָׁאִין צָרִיד לִיָּלָף. וְהָא חִזּוֹר וְהַכְּנִיסוּ – הִילּוּף שָׁצְרִיד לְהֻלָּף הוּא! אָמַר לִיה: אִי תִנָּיִא, תִּנָּיִא.

הדרן עלף כל הזבחים

אֲמַטוּיָּיָהּ^(א) **כָּל** הַזִּבְחִים שֶׁקָּבְלוּ דָּמָן זָר, אֲוֹנָן, טָבֹול יוֹם, וּמְחוּסָר כַּפּוּרִים, וּמְחוּסָר בְּגָדִים, שְׁלֹא רִחַץ יָדִים וְרִגְלִים, עֶרְל, טַמָּא, יוֹשֵׁב, עוֹמֵד עַל גְּבִי כָּלִים, עַל גְּבִי בְּהֵמָה, עַל גְּבִי רִגְלֵי חֲבֵרוֹ – פֶּסֶל. קָבַל בְּשִׁמְאָל – פֶּסֶל. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. גָּמַ' זָר מְנַלֵּן? דִּתְנִי לֵוִי: ”דְּבֵר אֶל אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר, וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'” – ”בְּנֵי יִשְׂרָאֵל” לְמַעוּטִי מֵאִי? אֵילִימָא לְמַעוּטִי נָשִׁים – קָרְבָן נָשִׁים בְּטוֹמְאָה קָרַב! אֵלֶּא לְמַעוּטִי גוֹיִם? הַשְׁתָּא צִיץ לֹא מְרַצָּה, דְּאָמַר מִר: וּבְגוּיִם – בֵּין בְּשׁוּגַי בֵּין בְּמִזִּיד לֹא הוֹרָצָה; בְּטוֹמְאָה קָרַב! אֵלֶּא הַכִּי קֹאמַר: ”וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ”. דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל תֵּנָּא, אֲתִיָּא בְּקַל וְחוֹמֵר מִבְּעַל מוֹם: מָה בְּעַל מוֹם, שְׁאוּכָל – אִם עֹבֵד חֵילָל; זָר,

לֹאֲחֻשׁוּבָה עֲבֹדָה מֵהָאִי טַעַם מְחַלְקָת ר' אֱלִיעֶזֶר וּרְבִנּוּ בְּמִתְנִי': בְּחוּץ לְחֵלֶן מִן הַמִּזְבֵּחַ וְהַכְּנִיסוּ בְּפָנִים לְצַד הַמִּזְבֵּחַ: וְהוֹצִיאוּ לַחוּץ כְּלוּמַר רִסְקוּ מִן הַמִּזְבֵּחַ הֵנּוּ חוּץ וּפָנִים כּוֹלְהוּ בְּעוֹרָה: הָא צָרִיד לֹאֲמַטוּיָּהּ לְכַשְׁיַחְזֹר וַיִּתְרַבְּנוּ לְצַד הַמִּזְבֵּחַ אִם תִּהְא אוֹתָהּ הוֹלְכָה בְּמִחְשָׁבָה פֶּסוּלָה: לֹא כְּהִילּוּף הַצָּרִיד לַעֲבֹדָה דְּמִי הוֹאִיל וְשָׁלֹא לְצַרֵּךְ הוֹצִיאוּ עַל חֲנָם הַצָּרִף לְחִזּוֹר וְלַהֲכְנִיסוֹ: אִי תִנָּיִא דְּמוּדָה בְּה ר' אֱלִיעֶזֶר תִּנָּיִא וְאִין מְחַלְקָת בֵּין ר"א לת"ק אֵלֶּא אר"ש אַבְהָ קָאִי וּפְלִיג: מִתְנִי' כֹּל הַזִּבְחִים. אֲוֹנָן כֹּל זָמַן שְׁלֹא נִקְרַב הַמֵּת: טָבֹול יוֹם דְּשַׂרְץ וְדַמָּת וְשָׂאֵר טַמְאוֹת שְׁלֹא הַצָּרְכוּ לְאִרְבּוֹ: מְחוּסָר כַּפּוּרִים זָב וּמְצוּרֵעַ שֶׁטָּבְלוּ וְהַעֲרִיב שְׁמִשּׁוֹן וְלֹא הִכִּיאוּ בְּפִרְתּוֹ: מְחוּסָר בְּגָדִים כִּהֵּן גָּדוֹל שֶׁשֹּׁמֵשׁ בְּפָחוֹת מִשְׁמוֹנָה וְכִהֵן הַדְּיוּט בְּפָחוֹת מִד': וְשְׁלֹא רִחַץ יָדִים וְרִגְלִים מִן הַכְּיוּר: עֶרְל כִּהֵן שְׁמִתוֹ אַחֲזִי מִסְּמַת מִיָּלָה: יוֹשֵׁב אוֹ עוֹמֵד עַל גְּבִי כָּלִים שֶׁיֵּשׁ חֲצִיצָה בֵּין רִגְלָיו לְרַצְפָּה וְכִלְהוּ יָלִיף בְּגַמ' דְּפִסְלִי בְּעִבּוּדָה: גַּמ' ”וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי וְגו'” גְּבִי מְקַרְבִּים בְּטַמְאָה כְּתִיב דְּסַמִּיךְ לָהּ כֹּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב מִכָּל וְרַעֲמָם: (לְמַעוּטִי מֵאִי) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעוּטִי מֵאִי קָרְבָן שֶׁל מִי הוּא מִמַּעַט מִלְּהַנְהִיר כְּהֻנָּים עַל הַטַּמְאָה: אֵילִימָא לְמַעוּטִי בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל קָרְבָן נָשִׁים שְׁלֹא הִנָּזְרוּ כְּהֻנָּים מִלְּהַקְרִיבֹו בְּטַמְאָה: קָרְבָן נָשִׁים בְּטַמְאָה קָרַב בְּתַמִּיָּה וְכִי יֵשׁ כֹּחַ בְּקָרְבָן נָשִׁים לְדַחוֹת הַטַּמְאָה: אֵלֶּא לְמַעוּטִי קָרְבָן עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים עוֹבֵד כּוֹכְבִּים שֶׁשִּׁלַּח עוֹלָתוֹ כְּדִתְנִיָּא בְּהַכֹּל שׁוֹחֲטִין (חֵלֶין דָּף ג:) אִישׁ אִישׁ לְרֵבּוֹת אֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים שְׁנוּדְרִים נְדָרִים וְנִדְּבוֹת כִּיִּשְׂרָאֵל: הַשְׁתָּא צִיץ לֹא מְרַצָּה עַל טַמְאָת עוֹלִין שֶׁבְּקָרְבָנוּ כְּגוֹן נִטְמָא הָדָם אוֹ הַחֵלֶב כְּדִרְךָ שֶׁמְרַצָּה עַל שֶׁל יִשְׂרָאֵל: דְּאָמַר מִר בְּמַנְחוֹת בְּהַקּוֹמָן רַבָּה (מְנַחוֹת דָּף כה:). לֹא הוֹרָצָה דְּכִתִּיב לְרַצּוֹן לָהֶם וְלֹא לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים: בְּטַמְאָת הַגּוֹיף יִהְיֵא קָרַב בְּתַמִּיָּה וְהֵלֹא [אַפְלוּ] אַצֵּל קָרְבָן יַחֲזִיד דִּישְׂרָאֵל לֹא נִדְּחַת: אֵלֶּא הַכִּי קֹאמַר וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי יִתְרַסְקוּ בְּטַמְאָה מִכָּל קֹדְשִׁים: בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַלְלוּ וְהַזֵּרִים אִף הֵם יִנָּזְרוּ כְּדִי שְׁלֹא יִחַלְלוּם לְמַד עַל זָר שֶׁעֹבֵד שְׁחָלַל אֶת הַקֹּדְשִׁים וּפִסְלָם: בְּעַל מוֹם שְׁאוּכָל אֶת קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים דְּכִתִּיב (וַיִּקְרָא כּא) מִקֹּדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וּמִן הַקֹּדְשִׁים יֹאכֹל: אִם עֹבֵד חֵלָל דְּכִתִּיב מוֹם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקֹּדְשֵׁי (שם):

 מסורת הש"ס

א לעיל ג; ספרא צו פרשה ח ה; משנה זבחים

ב מנחות ו; משנה מנחות;

הוספתא סנהדרין; הוספתא מנחות; הוספתא זבחים

 תורה אור השלם
--

דבר אל־אֶהרֹן וְאֶל־בְּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־שֵׁם קֹדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקֹּדְשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה [ויקרא כב, ב]

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

מסורת הש"ס

א לעיל ה'; לעיל יב;; קידושין נח;; בבא קמא פח;; בבא מציעא סא;; מכות ד'; לעיל יא;; עבודה זרה מו;; מנחות ו'; חולין קיד;; קידושין כא;; שבת כח;; מנחות ס;; סוטה כט;; ברכות לה;; בבא מציעא ד'; קידושין ח;; יבמות עז. ב סנהדרין פד.

תורה אור השלם

[במדבר יח, ד]
[ויקרא כב, ב]
[במדבר ד]
[דברים כו, יד]
[דברים י, ח]
[ויקרא כא, יב]
[ויקרא י, יט]

זר שאינו אוכל בקדשי קדשים: שפן עשה בו

קדרך שפוסל בכהן: טמא יוכיח שלא עשה בו קרב במקריב שאין בהמה מקבלת טמאה מחיים קשם שהכהן טמא מחיים וכתוב וינזרו ולא יחללו אלקא טמא שעבד חלל: שמונהרין שלא לעבד טמא מויןזרו בעל מום מולא יגש: היכא מזהר זר: אי גימא מויןזרו דרשת ליה להאי קרא בני ישראל להזהיר זרים כדאמר לעיל: חלול בגופה כתיב וק"ו למה לך: ה"ג מה להצד כו' שפן לא התרה בבמה בבמת יחיד (בבמה) בשעת החר הפמות דתנו בפ' בתרא (לקמן זבחים קיג.) הזמן והנזתר והטמא שוין כזה וכוה ובגרותא תנא עלה דברים ששוקמה במה קטנה לבמה גדולה דם מתיר ומפגל ומויזין תאמר כזר שפשר בבמה כדתנו התם אלו דברים שפין במה גדולה לבמה קטנה וזמני התם כהון ובגדי שרת וקראי נמי מוכחי בגזעון ומנחם ושמואל שהקריבו בבמה: אונו ילפינו לקמן מקראי אם עבד חלל: שפן אסור במעשר דכתיב לא אכלתי באוני (דברים כ"ו:י"ד): דלמא שרי בבמה דגפי אונו כתיב ומן המקדש: יושב אם עבד חלל לקמן ילפינו לה בפרקין (זבחים כג:): שפן פסול לעדות דאמר' במס' שבוועות (דף ל.) ועמדו שני האנשים בעדים הכתוב מדבר: ומשני מלשב תלמיד חכם הכא מיייתי לה דכשר לעדות כדאמר' התם (שם) שבית דין חולקים לו כבוד ומחשיבים אותו: [שם יושב] מצינו שם יושב בעלמא שפסול לעדות משום שם יושב תאמר בשם זר שאינו נפסל לעדות משום שם זרות: שם יושב לא פריד הואיל וההוא יושב ת"ח דמיתי מנה לק"ו כשר לעדות: ומחד מהנך אונו או טמא או בעל מום: ויושב דכשר בבמה מנא לו דלא נסרף שפן לא התרו בבמה דהא מדשבקה רב משרשיא לקל וחמר דלעיל דאונו וטמא ובעל מום ונקט יושב משום הני פרכי שבקה דלא משפחת החר בבמה בהריא לחד מניהו הכא מנלה: לעמוד לפני ה' במקדש הוא דבעי עמידה: אונו מזהר שלא יעבד דכתיב בכהן גדול ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא חלל: אונו מנזל דפסול כדתני מתני': ומן המקדש וגו' לעיל מנה כתיב לאביו ולאמו לא יטמא ובכהן גדול משמעו וסמיק לה ומן המקדש וגו' כלומר אף ביום שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש אלא עומד ומקריב ולא יחלל שאין הקדשים מתחללין בכך הא הדיט שלא יצא ועבד חלל: הן הקריבו הן היום הקריבו וגו'

מקושכותו של אהרן אתה לומד מה אמר לו משה מדוע לא אכלתם כו' שמא בניך הקריביו באנינות שהיו אוננים על גרב ואביהוא ופסלתה ולכך נשרפה אמר לו אהרן וכי הן הקריבו והלא הדיוטות הן ופסולין לעבודה אני הקרבותי שאמרת לי ונעשה את קרבן העם וגו' ואני כהן גדול ומקריב אונו מכלל דאי אינהו אקרוי דשפיר אשתרוף ולא היה משה אומר להם מדוע לא אכלתם: מי כתיב הא אחר כו' דלמא אחר נמי לא חלל ובדידה אצטריך ליה למשרפה דלא תימא מתוך חשוכו וקדשותו יתירא הוא פסול אונו: קסבר מפני טמאה שנגע בה נשרפה ולא הזכר שם אנינות לענין הקרבה והן הקריבו ה"ק הן היום הלא גזיו יום הוא ונהיגו אסורין בקדשים לאכל עד הערב ומתוך כך ארע בה טמאה באנס ואיכא תנאי דפליגי לקמן (זבחים דף קא.) בהא חד אמר מפני טמאה נשרפה וחד אמר מפני אנינות נשרפה שלא היו יכולין לאוכלה אפילו לערב דקסבר אנינות לילה נמי אסור ואפילו נקבר המת ולפי שלא היו לה אוכלין נשרפה וקדר' יוחנן בן ברוקה דאמר בפסחים (דף פב.) גפי נטמאו בעלים של פסח אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין ואין טעון עבור צורה:

זר, שאינו אוכל – אינו דין שאם עבד חילל?

מה לבעל מום – שפן עשה בו קרב במקריב!

טמא יוכיח. מה לטמא – שפן מטמא! ^(כ)בעל

מום יוכיח. וחזר הדין. לא ראי זה כראי זה,

ולא ראי זה כראי זה; הצד השונה שבהן –

שמונהרין, ואם עבדו חיללו; אף אני אביא זר

– שהוא מזהר, ואם עבד חילל. מנזלן דמזהר?

אי מ"וינזרו" – חילול בגופיה כתיב ביה! אלא

מ"זר לא יקרב אליכם" – איכא למיפרך: מה

להצד השונה שבהן, שפן לא הותרו בבמה! לא

תימא: טמא יוכיח, אלא אימא: אונו יוכיח.

מה לאונו – שפן אסור במעשר! [בעל מום]

יוכיח. וחזר הדין, לא ראי זה כראי זה, הצד

השונה שבהן שמונהרין כו'. הכא נמי לפירוך:

מה להצד השונה שבהן – שפן לא הותרו

בבמה! מתקיה לה רב סמא בריה דרבא: ומאן

לימא לן דאונו אסור בבמה? דלמא שרי

בבמה! רב משרשיא אמר, אתיא קל וחומר

מיושב: מה יושב, שאוכל – אם עבד חילל; זר,

שאינו אוכל – אינו דין שאם עבד חילל? מה

ליושב – שפן פסול לעדות! מיושב תלמיד

חכם. מה לשם יושב – שפן פסול לעדות! שם

יושב לא פריד. ואם תמצא לומר פריד –

אתיא מיושב ומחדא מהנך. ויושב דכשר

בבמה – מנזלן? אמר קרא: "לעמוד לפני ה'

לשרתו" – לפני ה' ולא לפני במה. ^(ז)אונו מנזלן?

דכתיב: "ומן המקדש לא יצא, ולא יחלל" –

הא אחר שלא יצא, חילל. רבי אלעזר אמר

מהכא: "הן הקריבו" – אני הקרבותי, מכלל דאי

אינהו אקריב – שפיר אישתרוף. ורבי אלעזר –

מאי טעמא לא אמר מ"ומן המקדש לא יצא"?

אמר לך, מי כתיב: הא אחר שלא יצא –

חילל?! ואידך – מאי טעמא לא אמר מ"הן

הקריבו"? קסבר: מפני טומאה נשרפה. דבי

רבי ישמעאל תנא: אתיא בקל וחומר מבעל

מום; ומה

בעל

אוקלין ועובדים דמה להנך שפן אינו מזהרים

תאמר כזר דמזהר: מה לטמא שפן מטמא

לא מצי למפרך שפן עשה בו קרבים

במקריבים [כדפי' בקונטרס]: אף אני אביא

זר שמונהר כו' לכך צריך לטעמא דאזהרה

משום דלא תימא טמא בקרבן צבור וכהן גדול

אונו יוכיח כדפרשית ומהאי טעמא נמי צריך

לקמן בערל הלכתא גמירי לה דלא אתי בק"ו:

היכן מזהר תמה גימא מזהקריבו בני אהרן

דדרשי' (לקמן זבחים דף לב.) משבחה ואילך

מצות כהנה מיהו עדיפא משני לאו גמור מוכל

זר לא יקרב: הג"ה דלמא שרי בבמה והאי

דלא חשיב אונו לקמן בסוף מכילתין (זבחים

דף קיג.) בדברים שפין במה גדולה לבמה

קטנה כדחשב כהון ובגדי שרת דלמא תנא

ושיר דשיר נמי יושב: ומה יושב שאוכל כגון

במזרח מקדשים ובכור: מה ליושב שפן פסול

לעדות צריך לזהר שלא לדון ע"פ עדות

דמלשב ובגט אשה צריך לזהר יותר ושמא

דיעבד אין לחוש דאמר בירושלמי פרק ד'

מיתות גפי מברר את השם והדינין עומדין על

רגליהם מכן לדינין ששקבלו עדות מעמד שדינין

על פי עדותן ומשמע התם דכי היכי דאין

עכובא בלשיבת הדינין אע"פ שיש להם לשב

מן התורה ה"נ אין עכובא בעמידת העדים

אע"פ שיש להם לעמוד מן התורה הקשה

ה"ר אפרים כהן גזלן והא פסול לעבודה קל

וחמר מבעל מום שפשר לעדות ואם עבד חלל

וליתי מבעל מום ומחד מהנך ולאו קשיא היא

דכינו דגזלן אינו מזהר לא אתי מניהו

כדפרשית לעיל: מיושב תלמיד חכם א"כ

הא דאמר' (שבוועות דף ל:) דתלמיד חכם

לא ליזל אסהודי לקמה דזוטר מנה לאו משום

דצריך לעמוד אלא משום זילותא דהא אי אזל

לאסהודי (מנפשה) מעיד מלשב ותי דאמרין

בפרק שבוועת העדות (שם) הני מלי לממונא

אבל לאסורא גלף להעיד אין חכמה ואין

תבונה לנגד ה' ותמה בסנהדרין (יט.) דאמרו

לו לינאי עמד על רגליך ויעידו כך והא מלך

עדיף מתלמיד חכם דמלך אין יכול למחל על

כבודו ותלמיד חכם יכול למחל וי"ל דלא דמי

דטעמא דמחל תלמיד חכם משום דתורה

דידה היא אבל מלך כתיב שתהא אימתו

עליך אין זה שלו אלא של אחרים ואין יכול

למחל זה ולגפי מצות יכול למחל דאם מוחל

על כבודו בשביל כך לא יניח שלא תהא

אימתו עליך ועוד יש לומר דעבדא דינאי דיני נפשות הוה ובדיני נפשות אפילו

תלמיד חכם עומד ואם תאמר היכי גמר מלשב תלמיד חכם מה ליושב תלמיד

חכם שפן פסול לחליצה דחליצה בעי מעמד כדאמר שלהי מצות חליצה (נבמות

קו.) בתי עמודי וטעמא משום דכתיב ועמד ואמר ומיהו טעמא על כרחין

דחליצה מעמד לאו משום ועמד ואמר דמי כתיב ועמד ויאמר כדדק פ' בתרא

דמועד קטן (דף כא.) גפי קריעה אלקא טעמא משום דהוי כמו דין ויכול תלמיד

חכם לשב ובדיעבד אם חלצה מלשב כשרה תדע דהא תנא חלצה בין עומד בין

יושב בין משה כשרה ואי מקרא דועמד ואמר בעינו מעמד אם כן להוי עכובא

מקרא דככה אלא מטעם דין הוי כדפרשית ובספרי דדרש עומד מקרא דועמד

ואמר אסמכתא הוא: הגה"ה ואם תאמר מה ליושב שפן אסור בעזרה כדאמר

(ימא דף כה.) אין לשיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד ושמא אינו מן התורה

תדע דאי דאורזתא אמאי צריך קרא לקמן (זבחים דף כג:) ליושב למצוה תפוס

לה דאפילו בלא עבודה אין לשיבה ומיהו אצטריך קרא לעובד בהשתחווא:

קסבר מפני טמאה נשרפה הוה מצי למימר כדבסמוך לתנא דבי רבי ישמעאל

דקסבר מפני אנינות נשרפה והן הקריבו אתי לאזהרה שאמר להם משה שמא עברתם על אסור הקרבת אנינות וטעיתם מחמת כך לשרפו ומיהו לא יחול כדפי'

בקונטרס בסמוך וסגיא דפ' טבול יום (לקמן זבחים קא.) ואין לתמה על זה דהנהיג תנאי דרשי קראי דהתם לפי האמת דקי"ל דאונו מחיל

עבודה מקרא אחרנא אבל אי לאו דנפקא לן מקרא אחרנא מהתם לא הוה שמעינו דהוה דרשנא לקרא כי הכא וקדמפרש ליה בקונטרס:

תורה אור השלם

ונדבר אחרון אל משה הן היום
הקריבו את חטאתם ואת עולתם
לפני יתה ותקראנה אותי כאלה
ואכלתי חטאת היום היטב בעיני
יתה [ויקרא י, יט]

ומן המקדש לא יצא ולא יחלל
את מקדש אלהיו כי נור שמן
משחת אלהיו עליו אני יתה
[ויקרא כא, יב]

בעל מום מש לו תשנה [ואין לו תשנה] ואונן יש לו תשנה למחר:
כעל מום מש לו תשנה קשיעבר מומו:
חלול בגופה כתיב כיון דדלקתה הא אחר
שלא יצא ק"ו תו למה לך: וקסבר מפני
אנינות נשפחה שלא היו לו אוכלין
וכדפרשית וקשאמרו לו מפני אנינות
שרפניה טעה קסבר שהקריבוהו אוננים
ואמר להם שמה באנינות הקריבוהו ומיהו
חלול לא יליף ר' ישמעאל מנה דאי לאו
(קרא אחרניא) הנה אמינא האי דאמר
להו שמה באנינות הקריבם אותו לאו
למימרא דאי עבד הכי שפיר אשתרוף
אלא קשאמרו לו מפני אנינות שרפניה
אמר להם שמה עברתם על האזהרה
והקריבם אונן ואמר לו אחרן וכי הן
הקריבו דאסורים להקריב אונן אני
הקריבתי שאין אנינות פוסל בי: לא התרו
מקללו ור' בעל מום מקלל אסורין שנאסרו
במקדש לא התרו אצל שום קרוב ולא
אצל שום אדם תאמר באונן שהתרו
מקללו אצל כהן גדול: טמא יוכיח שהתרו
מקללו אצל קרוב צבור דכתיב במועדו
ואפילו בטמאה ואם עבד בקרבן יחיד
חלל: ולפרוץ מה להצד השונה שבשלישית
שכן לא התרו בקרבן יחיד אפי' אצל כ"ג
אבל אונן התרו: שם טמאה מיהא הא
אשתראי כגון בצבור הקלף לאו פרבא
היא ואי קשיא למה לי למימר טמא יוכיח
כור נמי משפחת לה דהתרו שם ורות
בבמה אין זה התרו מקללו שהרי לא נאסר
שם מעולם אבל אונן התרו מקללו שהרי
נאסר במקדש אצל כהן [הדיוט]: מתקני
לה רבא בר אהילאי אדרבא פריד
דפשיטא ליה דטמאה לא התרו לכהן
גדול בקרבן יחיד מדלא אשכחון
דאשתראי אלא בצבור ופשיטא ליה
דהתרו בצבור אפילו אצל כהן הדיוט
מדאשתראי סתמא ופשיטא ליה דאנינות
התרו אפילו בקרבן יחיד אצל כהן גדול
מדאשתראי סתמא ובאסור אנינות אצל
כהן הדיוט בא לחלק על גי' ק"ו ולומר
לא נאסר אלא בנחיד ולא אמרי' סתמא
אתסור אם בבמה שלא חלקו הכתובים
אתה בא לחלק על גי' קל וחומר אמאי
פשיטא לך בהנה דלעיל יש לך לדרש קל
וחומר חלופ וקלסליף את פלו: לא התרו
אנינות אצל כהן גדול בנחיד וכי שריה
בצבור שריה: מק"ו ומה טמאה שהתרו
כו' דהא סתמא אשתרי: לא התרו כו'
דהא לא אשכחון דאשתראי בנחיד דלא
כתיב במועדו אלא בצבור אנינות כו':
והתרו טמאה כו' כלומר אי נמי דריש הכי
והתרו טמאה אצל כ"ג בנחיד ואוקי
אסורא בכהן הדיוט: ולא התרו טמאה
אצל כהן הדיוט כו' כלומר א"ג הסליף
ודרוש בו נמצא מסלק מכלל ולא תדע מה
תדרוש אלא אל תחלק בבמה שלא פרושו
לך הכתובים:

והיכן מזהר כו' אלא מהו הקריבו וקסבר מפני אנינות נשפחה שלא היו
שאינו אוכל דכתיב לא אכלתי באוני: [אין לו תשנה] ואונן יש לו תשנה למחר:
בעל מום, שאוכל – אם עבד חילל; אונן, שאין
אוכל – אינו דין שאם עבד חילל! מה לבעל מום,
שכן עשה בו קריבין כמקריבין! ור' יוכיח. מה לזר,
שכן אין לו תשנה! בעל מום יוכיח. וחזר הדין. לא
ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה; הצד השונה
שבהן – שהן מותרין, ואם עבדו חיללו; אף אני
אביא אונן – שמוזהר, ואם עבד חילל. היכן
מוזהר? אילימא מ"ומן המקדש לא יצא", חילול
בגופיה כתיב ביה! אלא מ"הן הקריבו" – וקסבר
מפני אנינות נשפחה. איכא למפרד: מה להצד
השונה שבהן, שכן לא הותרה מקללו! טמא יוכיח.
מה לטמא, שכן מטמא! הנה יוכיחו. וחזר הדין כו',
הצד השונה שבהן שמוזהרין כו'. ולפרוץ: מה להצד
השונה שבהן – שכן לא הותרו מקללו אצל כהן
גדול בקרבן יחיד! שם טומאה מיהא אישתראי.
רב משרשיא אמר: אתיא בקל וחומר מיושב; ומה
יושב, שאוכל – אם עבד חילל; אונן, שאינו אוכל
– אינו דין שאם עבד חילל! מה ליושב, שכן
פסול לעדות! מיושב תלמיד חכם. מה ליושב, שכן
פסול לעדות! שם יושב לא פריה. ואם תימצי
לומר פריה – אתיא מיושב ומחדא מהנה. אונן
פסול. אמר רבא: לא שנו אלא בקרבן יחיד, אבל
בקרבן צבור – מרצה, קל וחומר מטומאה; מה
טומאה, שלא הותרה מקללה אצל כהן גדול
בקרבן יחיד – הותרה אצל הדיוט בקרבן צבור;
אנינות, שהותרה מקללה אצל כהן גדול בקרבן
יחיד – אינו דין שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן
ציבור! מתקניף לה רבא בר אהילאי: לא תותר
אנינות אצל כהן גדול בקרבן יחיד, מקל וחומר:
ומה טומאה, שהותרה אצל כהן הדיוט בצבור –
לא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד; אנינות,
שלא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור – אינו
דין שלא תותר אצל כהן גדול בקרבן יחיד! ומה
תותר טומאה אצל כהן גדול בקרבן יחיד, מקל
וחומר: ומה אנינות, שלא הותר אצל כהן הדיוט
בקרבן צבור – הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד;
טומאה, שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור –
אינו דין שהותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד! ומה
תותר טומאה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור,
מקל וחומר: ומה אנינות, שהותרה אצל כהן גדול
בקרבן יחיד – לא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן
צבור; טומאה, שלא הותרה אצל כהן גדול בקרבן
יחיד – אינו דין שלא תותר בכהן הדיוט בקרבן
צבור! (ולא תותר, ולא תותר, אנינות, וטומאה,
טומאה, יחיד, ויחיד, צבור – סימן)

אלא

(לקמן ובחים קא.) ובשמיטת דאם הקריבוהו באנינות פסולה וי"ל כיון דלא ילפינן אלא מטמאה דינו בטמאה דאינו מרצה אלא באמורין אבל הקריבו אינו נאכל
ועוד דבלאו הכי סתם ליה שפיר להאי ק"ו: ומה טמאה תמה אי אנינות לילה דאורייתא אפא למפרד מה לטמאה שכן התרו בפסח הבא בטמאה באכילה
תאמר באנינות שלא התרו: ולא התרו אנינות כו' תמה מה לטמא שכן מטמא ניש לומר דאינו ק"ו גמור אלא סתירת דברים:

אוקלין כל היום ולילה שאחרי כן
ולמחרתו יהיה [גומר] ונשפך בו ביום בלא
עבור צורה דקסבר אנינות לילה נמי אסור
ואפי' נקבר המת וכשאמר לו אחרן מפני
אנינות נשפחה טעה משה שלא הבין
מפני אנינות דקאמר אחרן שנהו שלא היו
ראויין לאכל מחמת אנינותם אלא קסבר
שהקריבו אוננים ואמר להו משה שמה
באנינות הקריבוהו ומיהו חלול לא יליף ר'
ישמעאל מנה דאי לאו קרא אחרניא הנה
אמינא דכי נמי דאמר להם באנינות
אקריבוהו לא למימר דאי עבד הכי שפיר
אשתרוף אלא קשאמרו לו מפני אנינות
שרפניה אמר להם שמה עברתם על
אזהרה והקריבם אוננים ואמר אחרן וכי
הן הקריבו כד פ"י בקונטרס וקצת צריך
להוסיף על פרושו דקשאמר להם שמה
עברתם על אזהרה והקריבם אוננים
רוצה לומר וטענתם לשפחה על כד דאי
לאו הכי מה ענין זה אצל (זה) שפחה ועל
זה השיב אחרן הן הקריבו אני הקריבתי
ומפני אנינות שאמרתי לא מפני הקריבתי
באנינות אלא מפני שלא יכלנו לאכל
מפני אנינות וא"ת כפ' ביצד צולין
(פסחים פב.) ולקמן בפרק התעורבת
(ובחים דף פג.) דדרשינן חטאת שנקנס
דמה לפנינו פסולה מהו לא הובא את
דמה היכי דריש לה דלמא הכי קאמר לה
שמה טעית לשפחה מפני שנקנס דמה
לפנינו וי"ל דלא דמי דלמא הנה לו
להזכיר למשה הנה פסולין דיוצא ונקנס
דמה לפנינו דבשלימא גבי אנינות הנה
סבור שמה טעה לפי שאמר לו אחרן
מפני אנינות נשפחה וה"ר חיים תרץ
דאנינות לא אמר לו משה בפרוש אלא
מתוך תשובתו של אחרן אבל הן לא
הובא את דמה אמר משה בפ"י משמע
בדקדא דאם הובא שפיר אשתרוף: שכן
לא התרו מקללו פרוש בקונטרס ור' דהתרו
בבמה אין זה התרו מקללו שהרי לא נאסר
שם מעולם והקשה ה"ר חיים דבהקדמה
רבה (מנחות כה.) גרי עון יוצא התרו
מקללו בבמה ותרץ דשאני גבי צ"ץ דכתיב
לרצון להם בכל מקום שמרצה ועוד י"ל
דאפילו מקריב התרו מקללו מ"מ פרכינן
הכא שפיר שכן לא התרו מקללו במקום
שנאסרו: שם טמאה מיהא אשתראי
וא"ת מה להנה נר בעל מום טמא שכן
במיתה תאמר באונן וכו' וי"ל דסבר לה
כרבנן דאמרי' (סנהדרין פג.) בעל מום
ששמש באזהרה ולא קרבי [דאמר]
במיתה וא"ת מה להנה שכן פסולין בפרה
בעל מום ור' וטמא תאמר באונן (לקמן
ובחים דף יז:) וי"ל טבול יום יוכיח:
אתיא בק"ו מיושב תמה מה ליושב שכן
לא התרו מקללו: אבל בקרבן צבור
מרצה תמה הרי חטאת דאחרן דהינו
שעיר דר"ח דקניא לו פרק טבול יום

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים יז.

עין משפט
גור מצוה

א מיי פב: מהל' ביאת מקדש הלי
1:

מסורת הש"ס

א סנהדרין פג:
ב חולין קכ: כריתות כו.
ג לעיל ח: קידושין מא: בבכורות
ה: קידושין ה: בבא מציעא סא.

תורה אור השלם

קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו
שם אלהיהם כי את־אשׁי יתוה
לחם אלהיהם הם מקריבם ותי
קדש ויזקרא סא, ון

דבר אל־אֶהרן ואל־בָנָיו ויגזרו
משדשי בני־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ
אֶת־שֵׁם קדשי אֲשֶׁר הם מקדשים
לי אֲנִי יתוה ויזקרא כב, בן
ושמרו את־משמרתִי וְלֹא־יִשְׂאוּ
עָלֵיו חטא ומתו בו כי יִחַלְלוּ אֲנִי
יתוה מקדשם ויזקרא כב, טו

דאיכא למספרד הכי כו' יש לדון כו' ויש להסליף ולא גרע אינה נדרש הלכך כל
חדא תקו בדקתה כתיבתה סתם כשהתרה
אנינות לכ"ג סתם בין בנחיד בין בצבור התרה
ובשנאסרה להדיט בין בנחיד בין בצבור
נאסרה ובשהתרה טמאה בצבור התרה אף
לכהן הדיט ובשנאסרה בקרבן יחיד נאסרה
אף לכ"ג: קדושים יהיו גבי טמאה כתיב
בצמר ולא יחללו וגו' כי את אשׁי ה' לחם וגו'
בחלול קדשים הכתוב מדבר: ונימא תנהו ענין
וכו' דמניניהו סליק לא יקרחו קרחה וסמיה לה
קדושים יהיו: אלא לא גרס: טבול יום דאם
עבד במיתה שנויא הוא כלומר לא מצית
למתני תנהו ענין לקורח קרחה דמיתה גבי
טבול יום שעבד ילפינן לה בסנהדרין בצלוי הו
הנשרפין (דף פג:) וגמר חלול חלול מתרומה
ומחלול דהאי קרא יליף לה נאמר כאן חלול
ונאמר בטמא וטבול יום שאכלו תרומה חלול
ומתו בו כי יחללוהו מה להלן במיתה כו' והלכך
הואיל והאי קרא לג"ש מתרומה אמת ולא
מפרש בה במאי קאי לא תתנהו ענין אלא
לפסולין לתרומה דילפי' מנה דפסול בתרומה
מחיל עבודה כו': למה לי דכתב דחמנא טמא
וטבול יום כו' אשמא לא קמבעיא ליה דאי
לאו כתב טמא לא הוה אחי לן חד מניהו
שניחל עבודה דהא טבול יום באם אינו ענין
לטמא ילפינן ואי לא הוה כתב טמא בוגגורו
הוה אוקמנא לקדושים יהיו בטמא וכן מחסר
כפורים נמי לא כתב בה חלול אלא מדאקרי
טמא ילפינן ליה לקמן וכי מבטי לה לרבה
טבול יום ומחסר כפורים קמבעיא: במחסר
כפורים טבול יום לא אחי מנה שפן מחסר
מעשה תבאת קרבן תאמר בטבול יום שאינו

מחסר תבאת קרבן ושקלא ממילא ערבא בטמא ליכא למימר דלא אתינא מיני'
דהא איהו נמי מחסר טבילה ועוד דטמא לא קמבעיא ליה מדלא קאמר בסיפא
דמלתא לא לכתב טמא ותיני מהנה דתו לא הוה ליה לשנויי עלה מיד: קלישא
ליה טמאתו דמחסר כפורים שהרי העריב שקלו ותי ליכא פרכא דמה הצד
דהוה ליה חד מניהו נמי שאינו מחסר מעשה:

"אלא איכא למיפרד הכי ואיכא למיפרד הכי,
כל חדא וחדא תיקו בדוכתיה. ^(כ)טבול יום
מןלן? דתנינא, רבי סימאי אומר: רמז לטבול
יום שאם עבד חילל – מניין? תלמוד לומר:
"קדשים יהיו ולא יחללו"; אם אינו ענין לטמא
– דנפיק מ"וינורו", תנהו ענין לטבול יום.
אימא: תנהו ענין לקורח קרחה, ולמשחית
פאת זקן! טבול יום דאם עבד – במיתה, מנא
לן? דגמר "חילול" – "חילול" מתרומה; דפסיל
בתרומה – מחיל עבודה, דלא פסיל בתרומה –
לא מחיל עבודה. אמר רבה: למה לי דכתב
רחמנא טמא, וטבול יום, ומחוסר כפורים?
^(ב)צריכי; דאי כתב רחמנא טמא – שפן מטמא.
בטבול יום; מחוסר כפורים לא אחי מיניה –
שפן פסול בתרומה. במחוסר כפורים; טבול
יום לא אחי מיניה – שפן מחוסר מעשה.
^(ג)מחדא לא אחי; תיתי חדא מתרת! בהי לא
לכתוב רחמנא? לא לכתוב במחוסר כפורים
ותיתי מהנה – מה להנה, שפן פסולים בתרומה.
אלא לא לכתוב רחמנא בטבול יום, ותיתי
מהנה; דמאי פרכת – מה להנה שפן מחוסרים
מעשה? סוף סוף קלישא לה טומאתן.

קסבר

פסול בכני יונה וגבי פשר שבפרה פסול בעגלה
(שם כג:) וגבי יהיו כל הפלים מקבלין טמאה
מאורן מק"ו (שם כה.) ובפר' ואלו מנחות
(מנחות עה.) גבי חלות ודקיקים וכן פר' כל
המנחות (מנחות דף סב:) גשלמי יחיד
שטעונין סמיכה ובפ' השוכר את הפועלים
(ב"מ פח:) גבי שור אוכל במזבח ובפרק פיצד
הרגל (ב"ק כה:) דקאמר ויהא שן חגיבת
ברשות הרבים מק"ו ובפ"ק דקדושין (דף יד.)
ותהא נבמה יוצאה בגט משל וחומר ובגזיר פרק
שלשה מינין (גזיר דף מד.) גבי טמא כמטמא
ובסוף יש מטרות (נבמות פו:) דנעשה מתים
כחיים מק"ו צריד דקדק בקלן אמאי לא
אמר כל חדא וחדא תקום בדקתה ושמא
שאני הכא משום דהני ק"ו סתרי אהדי מה
שאין כן בהנהו והטעם כמו שפרש בקונט'
משום דנקתבו הכתובים סתם דכשהתרה
אנינות לכ"ג סתם בין בנחיד בין בצבור התרה
ובשנאסרה להדיט בין בנחיד בין בצבור
נאסרה ובשהתרה טמאה לצבור התרה אף
לכהן הדיט ובשנאסרה בקרבן יחיד נאסרה
אף לכ"ג ואם במה שלא חלקו הכתובים דון
לחלק על ידי ק"ו אמאי פשיטא בהאי טפי
מבהאי דיש לדרוש חלוף ולהסליף את פלן
הלכך אמרינן כל חדא וחדא תקום בדקתה:
טבול יום מנא לן תמה תפוק לי מדכתיב גבי
טבול יום ובא השמש וטהר מקלל שהוא טמא
כדרש לקמן מחסר כפורים מדכתיב וטהרה
מקלל שהיא טמא ותרץ ה"ר חיים דגבי טבול
יום איכא למדרש וטהר טהר יומא כדדרשין

בשמעתא רמינא דברכות (דף ב:) אכל וטהרה לא שניך למדרש הכי ואע"ג
דבפ' הערל (נבמות עד:) דרשי' וטהרה לטבולת יום ארף ההיא מחסרת כפרה
היא ועל ידי מקלל שהיא טמאה לא אחי מנה טבול יום גרידא ומיהו קשה
דאיכא קרא אחרנא בקדושים לא יאכל עד אשר יטהר דמוקמינן בפרק הערל
(שם) קוב בעל שתי ראיות דלאו בר קרבן הוא ולענין תרומה ונימא מקלל שהוא
טמא ויש לומר דרבי סימאי דרש הכא טבול יום מקרא אחרנא סבר לה כתנא

[דפליג התם אתנא] דבי רבי ישמעאל דמוקי ליה התם קוב בעל שלש ראיות ומאי עד אשר יטהר עד דמיני כפרה ומיהו קשה דגבי גניעת קלי כתיב במים יובא
וטמא עד הערב וטהר [מקלל שהוא טמא] וצריד לומר דאי לאו קרא דר' סימאי דהכא דדרש טבול יום מואל יחללו לא הוה דרשין מחסר כפרה מטהרה מקלל
שהיא טמאה ולא טבול יום מטהר מקלל שהוא טמא משום דקלישא טומאתהו אכל מפניו דאשקחן קרא בקדיא לטפל יום ואע"ג דקלישא טומאתה תו דרשין
שפיר מטהרה מחסר כפרה ותמה במים יובא וטמא הלא מפרש בקדיא לטפל יום דאקרי טמא וי"ל דצריד קרא גבי עבודה דלא יחללו דשמעתין וגבי אכילת תרומה
וקדושים קרא אחרנא בפרק הערל (שם) ולא ילפינן מהדרי אכל וטהרה דכתיב גבי יולדת דרשין מנה מחסר כפורים דאסור בקדושים פרק הערל וגבי דמחלל
עבודה לקמן בפרקין דאשה כשרה לשחט קדשים כדתנן ריש כל הפסולין א"כ שניך בה חלול עבודה ותמה דגבי זב וזבה ובעל קרי ושקבת גרע כתיבי כמה פעמים
ורחץ במים וטמא עד הערב אלקמא טבול יום אקרי טמא בין לעבודה בין לקדושים דקראי סתמא כתיבי ואקרי טמא לכל מלי ועוד קשה דבפ' שלשה מינין (גזיר מה.)
ובפ' אלו הן הגולין (מכות דף ח:) אמרינן טמא יהנה לרבות טבול יום עוד טמאתו בו לרבות מחסר כפורים לענין ביאת מקדש והשתא ל"ל קרא הא אקרי טמא
לענין עבודה ולאכילת קדשים וכי תימא דלא יליף ביאת מקדש מניהו (ועוד) קשה שחרי קרא דורחץ במים וטמא עד הערב סתמא כתיב דטבול יום אקרי טמא לכל
מלי ואפי' לביאת מקדש ועוד תמה פיון דדרשי' טבול יום מטמא יהנה למה אצטריד תו עוד טמאתו למחסר כפורים תפוק לי מוכפר עליה הכהן וטהרה כדדרשין
לקמן בפרקין מקלל שהיא טמאה לענין עבודה ובפ' הערל (נבמות דף עד:) לענין אכילת קדשים נדרש נמי לענין ביאת מקדש דקרא בכל מלי מיני שהיא טמאה
קדם כפרה ואין לתרץ נמי דאי לאו אלא חד רבויא הוה מוקמינא ליה במחסר כפורים משום דמחסר מעשה ולא בטבול יום משום דשקלא ממילא ערבא דאם כן
הוה ליה למימר איפכא טמא יהנה לרבות מחסר כפורים עוד טמאתו בו לרבות טבול יום ונראה לתרץ דלענין ביאת מקדש לא הוה דרשנא מחסר כפורים מטהרה
מקלל שהיא טמאה משום דבכרת דטמאת מקדש כתיב איש אשר יטמא ולא יתחטא דמיני בטמאת מת אכל מחסר כפרה דלא שניך במת לא להוי בכרת ועוד י"ל
דצריד קרא לרבות טבול יום [משום דבכרת דטמאת מקדש כתיב ולא יתחטא] דמשמע אכל ויתחטא ושהו ושנה וטבל דלאו מחסר מעשה הוא כגון טבול יום לא
תוי בכרת ומהני טעמי אחי שפיר דליכא למימר למה לי קרא הא אמתש קדש למקדש דהא קרא דביאת מקדש משמע לטטוא וקרא ובא השמש וטהר אצטריד
משום דכתיב בשרץ דקיל טפי מנה ושקבת גרע: הג"ה ולמאי דפרשית דמטהרה מקלל שהיא טמאה לא הוה מרבינן מחסר כפורים אי לאו דאשקחן טבול יום
מקרא דרבי סימאי קצת קשה הא דקאמר בסמוד דאי כתב רחמנא במחסר כפורים טבול יום לא אחי מנה הא לא אחי לן מחסר כפורים אי לאו דאשקחנא קרא
בטבול יום וי"ל שרועה לומר אי כתב רחמנא מחסר כפורים בפרש וכי האי גונא בפרק פיצד (נבמות דף כג.) גבי שפחה ונקרית ומיהו קשה אי להאי אתינא א"כ
נקתב רחמנא טבול יום ומחסר כפורים בקדיא ולא לכתב טמא וי"ל דכיון דלא משפחת צריכותא בהני לא חש דקדק: רמז לטבול יום שאם עבד חלל מנין הוה
מצי למילף מלשב או מבעל מום וחד מהנה: דגמל חלול חלול מתרומה הקשה ה"ר חיים פיון דטבול יום יליף מתרומה אם כן טבול יום שאכל תרומה יחא במיתה
ובפ' הנשרפין (סנהדרין פג.) לא חשיב טבול יום ושמא הוא הדין א"ג כי היכי דממעטי התם (דף פד.) רבנן בעל מום ששמש מדכתיב בו ולא בעל מום ה"ה ומתו בו
דכתיב בתרומה בו ולא בטבול יום ומיהו טמא ששמש אין למעט מדכתיב בו דלהכי אהני ג"ז ש' דחלול חלול וכן טבול יום ששמש נמי תוי במיתה כדאימא הכא
והתם והנינו טעמא דדמי לטמא טפי מבעל מום ונראה דה"ה לתרומה דלא ממעטינן טבול יום וכן פרש בקונטרס בקדיא דטבול יום שאכל תרומה במיתה ויש לתן
טעם דלא חשיב ליה התם משום דטמא וטבול יום מחד קרא נפקי דהכי כתיבי קראי בפרשת אומר אל הכהנים ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וגו' והדר
כתיב ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו וקצת תמה היכי יליף התם בסנהדרין מחסר כפורים ששמש במיתה משום דאקרי טמא וטמא ילפינן חלול חלול
מתרומה ונימא דפסול בתרומה במיתה ודלא פסול בתרומה לא כדאמרינן הכא דפסול בתרומה מחיל עבודה כו' ויש לומר פיון דמחל עבודה מטעמא דנפקא לן
מיונורו ולא יחללו כל דאקרי טמא [סברא היא דגמרינן] בגרה שנה דחלול חלול מתרומה פרק הנשרפין דתוי במיתה אע"ג דטהור לתרומה:

 עין משפט נר מצוה
א מיי פד מהל' פרה אדומה הל' יד: ב מיי פנ' מהל' ביאת מקדש הל' ט: ג מיי פייח מהל' פסולי המוקדשין הל' יד: ד מיי פא' מהל' פרה אדומה הל' יג: ה מיי פי מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד: ו מיי פא' מהל' ביאת מקדש הל' א:

קֶסֶבֶר רבה מחסר כפופרים דױב קױב דמי הכי נמי אית לה פֿרק שני דכריתות (דף י.) **וּפְרִישׁ בְּקוֹנָט'** לענין קדשים שלא תמר אצלן הוה ליה קאלו לא טבל ואם אכלן חייב כרת או אם נגע בקון טמאן למנות בקון ראשון ושני וקשה לפרשו דאם פן למ"ד לאו קוב דמי לית בה כרת ובריש מסכת פלים תנן בקריא דמחסר כפופרים שנקנס למקדש חייב דתנן שנות ישראל מקדשת ממנה שאין מחסר כפופרים נכנס לשם וחיב חטאת וכן בההיא דפֿרק אלו הן הגולין (מכות דף ח:):
ושלשה מינין (נזיר מה.) טמא יהנה לרבות טבול יום עוד טמאתו בו לרבות מחסר כפופרים ובהקומץ רבה (מנחות דף כז:):
מחסר כפֿרה שנקנס לפנים ממחיצתו לעזרה בשוגג חייב חטאת במוזי עגולש כרת ואתקש קדש למקדש בהערל (נבמות עה.) ונמכות (דף יד.) ובשבועות (דף ז.) ודחק לומר דכל הני אתנין כמאן דאמר מחסר כפופרים דוב קוב דמי ועוד דבההיא סגיא דנזיר וטמא יהנה לרבות טבול יום דכ"ע מחסר כפופרים דוב לאו קוב דמי ואפלו הכי מרבה התם כרת למקדש במחסר כפופרים ומיהו פלוגתא דאמוראי איכא ריש פ' כל הפסולין (לקמן ובהים לב: לג:) אית דאמרי הא דאתקש קדש למקדש הינו אפילו לברת דביאה במקצת שמה ביאה כמו נגיעה ואית דאמרי לענין מלקות דוקא אתמר ומוקי לה בכל קדש לא תגע אנהרה לנוגע לקדש דליכא אלא לאו אע"ג דאל המקדש לא תבא הוי בכרת ועוד מה שפי' בקונטרס לענין למנות בו ראשון ושני לקדש תמה הלא טבול יום אין מוזני בו ראשון ושני לטמאה ווכ"ש מחסר כפופרים] ועוד הא תנן במסכת מעילה (דף ח.) חטאת העוף כו' הקשר לפסל בטבול יום ובמחסר כפופרים ודיק בגמ' לפסל אין לטמוזי לא ורבינו תם הנה אומר דלא נקט

קסבר רבה מחסר כפופרים דוב דמי הכי נמי אית לה פֿרק שני דכריתות

^(א)**קֶסֶבֶר** מחוסר כפופרים דױב – **קױב דמי**. א

^(ג)**וּמְחוּסַר כפופרים דױב קױב דמי – תנאי היא**;

דתניא: שרפה אונו ומחוסר כפופרים – פֿשרה.

יוסף הבבלי אומר: אונו – פֿשרה, מחוסר

כפופרים – פֿסולה. מאי, לאו בהא קמיפלגי –

מר סבר: מחוסר כפופרים דױב קױב דמי, ומר

סבר: לאו קױב דמי? ^(ה)לא, דכולי עלמא – קױב

דמי; והכא בהא קמיפלגי, דכתיב: ״והנה

הטהור״ – מכלל שהוא טמא; לימד על טבול

יום שפֿשר בֿפֿרה. מר סבר: טומאה דכל

התורה כולה, ומר סבר: טומאה דהך פֿרשה.

הלכך, אונו וטבול יום דטמא שרץ – דקילי,

אתו בקל וחומר מטבול יום דמת; אבל

מחוסר כפופרים דױב – דחמיר, שכן טומאה

יוצאה עליו מגופו; לא. ״מחוסר בגדים מנלן?

אמר רבי אבוה אמר רבי יוחנן, ומטו בה

משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר

קרא: ״והגרת אותם אבנט אהרן ובניו,

וחבשת להם מגבעת, והיתה להם כהנה

לחקת עולם״ – בזמן שבגדיהם עליהם,

כהונתם עליהם; אין בגדיהם עליהם, אין

כהונתם עליהם. ^(ו)והא – מהכא נפקא!?

מהתם נפקא – דתניא: מינו לשותוי יין שאם

עבד חילל? תלמוד לומר: ״יין ושכר אל תשת

וגו', ולהבדיל בין הקדש ובין החל״. מחוסר

בגדים ושלא רחוצ ידים ורגלים, מינו?

תלמוד

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

 מסורת הש"ס
א כריתות י.
ב גיטין יד: יבמות עד; שבת ג:
ג יומא מג:
ד ספרא שמיני פרשה א ח
גליון הש"ס
גמ' ומ"מ טומאה דהך פרשה. עין יומא דף ז ע"א תוס' ד"ה ריב"ב: תוס' ד"ה קסבר וכו' ומפרש הר"ר חיים. עי' יבמות דף ז ע"ב תור"ה רי"א:
תורה אור השלם
והנה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי ונטאו ביום השביעי וכנס בגזיו ורחץ במים וטהר בערב (במדבר יט.) והגרת אתם אבנט אהרן ובניו ונחבשת להם מגבעת והיתה להם כהנה לחקת עולם ומלאת יד אהרן ויד בניו (שמות כט.) יין ושכר אל תשת אמת ובניך אחרם בבאכם אל אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדורתיכם (ויקרא י. ט.) והבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור (ויקרא י.)

קוב ה"ה למצורע אלא חד מניהו נקט מחסר

כפופרים דוב קוב דמי לענין קדשים שלא תמר

אצלו הוה ליה קאלו לא טבל ואם אכלו חייב

כרת או אם נגע בהו טמאן למנות בקון

ראשון ושני לכך לא קלשה טמאה אצל

קדשים כלל: שרפה אונו כו' בפרה אדמה

קאי: כשרה דקדשי דקד תבית היא ואין אונו

אסור בה דלא כתיבי הנו קראי אלא בקדשי

מזבח: קוב דמי ונהו ליה טמא וקרא כתיב

איש טהור: לאו קוב דמי וה"ל כטבול יום

דקונמא דכשר בפרה: לא דכ"ע קוב דמי

ולענין שאר קדשים שטבול יום אסור בהו

הוה מחסר כפופרים דוב חומר מטבול יום

דשאר טמאות שאין טעגות בפרה: והכא

גבי פרה בהאי קרא קמפלגי והנה הטהור על

הטמא טהור כל דהוא משמע דהא קרא

יתירא הוא דכתיב לעיל מנה ולקח אזור

וטבל במים איש טהור ונהו ליה למכתב

והנה על הטמא למד על טבול יום שפֿשר

בפרה דאשקחן טבול יום דאקרי טהור

למעשר דכתיב ורחץ במים וטהר: מר סבר

טמאה דכל התורה ת"ק סבר האי טבול יום

דאפשר בה קרא אטבול יום דכל הטמאות

שפתורה קאי ואף טבול יום דוב שהוא

מחסר כפופרים: טמאה דאומה פֿרשה והינו

דמת טבול יום דטמאת מת אפשר בה הלכך

טבול יום של שאר טמאות דמגע ומשא כגון

שרץ ונבלה ומגע אתי להקשירא מטבול יום

דמת מק"ו ומה טבול יום [דמת] דטמאת

שבעה כשר טבול יום דטמאת ערב לא כ"ש

אבל מחסר כפופרים וכו': והיתה להם

הכלבישה הזאת לכהנה אלמא כהנאת תלויה

בבגדיהו ואי לא הוו להו זרים ובזר אשקחן

דמחל עבודה: ובין החל עבודה שאמה עובד

בשכרות קרויה חול:

דכריתות (דף י.) ועוד דנפקא מנה לענין טמאה דחווה בצבזר (לקמן ובהים דף לב:):
שְׂרִפָּה אונו ומחסר כפופרים כשרה פי' בקונט' דפרה קדשי דקד תבית היא

וקשה דמ"מ אית בה כל פסולין שבעקרפן כגון שלא לשמה דאמר בהקומץ רבה (מנחות כז:):
ושבע הנזאות לשפֿרה שששאן שלא לשמן פסולות ונפקא לן בספרי

משום דחטאת קריה רחמנא ומהאי טעמא נמי אמרינן בפ"ק דחלין (דף יא.) דטרפות פוסל בה ונראה דהינו טעמא הכא משום דטבול יום כשר בפרה ואמי

אונו ומחסר כפופרים בק"ו מטבול יום שאסור בנגיעת תרומה ומתר בפרה ולמ"ד מחסר כפופרים דוב קוב דמי לא אתי בק"ו דמה לטבל יום דמת שמתר לאכל

בפסח הבא בטמאה מה שאין פן במחסר כפופרים והאי דטבול יום כשר מן התורה אפשר דמדברנן פסול דהא אמרינן דאפי' בגדי אוקלי קודש מדרס לחטאת כל

שכן טבול יום והא [דאמרי' במסכת פרה (פ"ג) מטמאין היו כהן השוֹרף את הפרה להוציא מלבן של צדוקים שאמרין] במעורבי שמש היתה נעשית לאו הינו

טבול יום ממז' אלא אחי הכהנים היו מניחין ידיהם על ראשו ומאותה נגיעה היה טבול יום כדתניא בתוספתא ואיכא בהו היכרא לצדוקים ועוד יש לפרש

דטבול יום ממז' הנה כשר בה והא דבגדי אוקלי קודש מדרס לחטאת משום הסח הדעת דשאר טמאות:
[והנה הטהור ואף על גב דהנזאת מי חטאת כשרה קור

ושרפה פסול מכל מקום יליף שרפה מהנזאה:
אוֹנוּ וטבול יום של טמא שרץ דקילי אתו מק"ו מטבול יום דמת ואין להקשות מה לטבול יום שכן מתר במעשר

מה שאין פן באונו דמנגיעה ולפינן כדאמר בש' הערל (נבמות עב:):
ערל שהנה הנזאתו כשרה מידי דהנה אטבול יום שאע"פ שאסור בתרומה כשר בפרה ופריד

מה לטבול יום שכן מתר במעשר ומשני אטו אנו לאכילה קאמרינן לנגיעה קאמרינן ומה טבול יום שאסור בנגיעה דתרומה מתר בפרה ערל שמתר בנגיעה

דתרומה אינו דין שמתר בפרה וה"ג ילפינן אונו וא"ת מחסר כפופרים ובעל מום יוכיחו שמתרין בתרומה ואסורין בפרה אף אני אביא ערל ואונו ומיהו אאונו לא

השיא דמה להנה שכן לא התרו מקללן תאמר באונו שהתר מקללו אצל כ"ג אבל אערל קשה ונראה לי דמה למחסר כפופרים שאסור ליגע בקדשים אכל ערל

ואונו מתרין אבל מבעל מום קשה. ברו"ר. ועוד מה לטבול יום שכן אינו מחסר מעשה תאמר בערל:
אֵין בגדיהם עליהו אין כהנאת עליהם מהכא ילפינן מיתה

בפרק הנזרפין (סנהדרין דף פג:) דקאמר אין בגדיהם עליהם הוו להו זרים ואמר מר זר ששמש במיתה והקשה הרב רפי יעקב מאורלגיש והא מיתה כתיבא

בקהניא בפרשת ואתה תצוה ותרץ דאף על גב דכלהו בגדים כתיבי התם מפל מקום מיתה אמכנסים דוקא כתיבא כדמשמע פשטא דקרא וקרא דוחגרת דכתיב

בפרשה שאחריה דדרשינו מנה דאין בגדיהם עליהם אין כהנאת עליהם אצטריך לשאר בגדים ומנה לא הוה ילפינן מכנסים דמכנסים לא כתיבי התם ועוד יש

לומר דקרא דוחגרת צריך לחלול עבודה דמקרי זר: ברו"ר:

^[1] קֶסֶבֶר רבה מחסר כפופרים דױב קױב דמי הכי נמי אית לה פֿרק שני דכריתות

^[2] קֶסֶבֶר רבה מחסר כפופרים דױב קױב דמי הכי נמי אית לה פֿרק שני דכריתות

יח:

מסלֵלָקין כְּשֶׁרִין הַא דַּתְנִינָא בְּפ' תמיד נִשְׁחט (פסחים סה:) מדוּ בַד כְּמִדְתּוּ פִּי מִטְשִׁטְשִׁין בְּטִיט: מְקַרְעִין וְאִפְלוּ הֵן חֲדָשִׁים דְּלֹא בְּגָד הוּא הֶרָאוּ לַעֲבֹדָה דְּכַעֲנִין לְכַבֹּד וּלְתַפְאָרַת: כָּאן שְׂסָלְקֹן ע"י אֲבָנִט

הַסּוּטָרס דִּהֲיֵנוּ לַמַּצּוֹה וְלֹא לַעֲכָב: וְאֵדָךְ אֲשֶׁר לֹא דְרִישׁ מִשְׁמַע הֵכָא דְאִיכָא דְמַרְבָּה כְּסוּת דְסוּמָא וְלֹא מַרְבָּה בַּעֲלַת חִמֹּשׁ וּמִקְשָׁה ר"ת דְּבִקָּ' הַתְּכַלֵּת (מַנְחוֹת דָּף מ.ג.) גְּבִי פְלוּתָא דר' שְׁמַעוֹן מַרְבִּי הֵתָם רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּסוּת סוּמָא מֵאֲשֶׁר תִּכְסֶּה וּבַעֲלַת חִמֹּשׁ מֵאֲשֶׁר וְלֹא פֶרְכָא הִיא דִּהֵהִיא סְנָא כְּמָאן דְּמַרְבִּי הֵכָא בַּעֲלַת חִמֹּשׁ וּמִיָּהוּ קִשָּׁה אִהֵהִיא דְּמַנְחוֹת וּלְקַמּוֹן בְּפ' בֵּית שְׁמַאי (וּבְחִים דָּף מ.)

אֲמַרִּינוּ דר"ש אֲשֶׁר לֹא דְרִישׁ וְלֹשׁ לִזְמֹר דִּהְכִי אֲמַרִּינוּ אֲשֶׁר כִּי הָאִי לֹא דְרִישׁ וְסוּבָא אִכָּא כִּי הָאִי גֻנָּא בְּפ' קָמָא דְבִכּוּרוֹת (דָּף ו:) דְּדִרְשׁ ר"ש אֵת הַגָּמֵל וּבפ"ק דְּמַנְחוֹת (דָּף יא:) לֹא דְרִישׁ אֵת:

וְהַתְנַיָּא מִשְׁחָקִין כְּשֶׁרִין תַּמָּה דְּבִיּוּמָא (דָּף יב:) דִּרְשִׁינוּ מַה ת"ל יִלְבַּשׁ לְרִבּוֹת אֵת הַשְּׁחָקִין וְאִמְאִי צָרִיךְ רַבּוּי: וְאִימָא עֲמָרָא ה"ר אֶפְרָיִם הֵיָה מְדַרְבֵּק דְקֻנְבּוּס דִּתְנֹן שְׁלֵהִי כְּלָאִים שְׁמַתַּר עִם צֹמֶר אִין זָה מַה שְּׂאֵנוּ קוֹרִין קִנב"א בְּלַע"ז מְדָלָא פְרִיד וְאִימָא קֻנְבּוּס שְׁעוּלָה בַד בְּבַד וְהֵיָה אוֹמֵר דְקֻנְבּוּס הוּא פְּשִׁתָּן וְאִסּוּר עִם הַצֹּמֶר מִשּׁוּם כְּלָאִים וְהַשִּׁיב לוֹ רַבִּינוּ תִּיִּים בְּהֵן דִּהָא דְלֹא פְרִיד וְאִימָא קֻנְבּוּס מִשּׁוּם דְּבִגְדֵי כְּהֵנָה אִי אִפְשָׁר לְהִיּוֹת אֵלָּא מֵצֹמֶר וּפְשָׁתִּים דְּכָל בְּגָדִים הָאִמּוּרִים בַּתּוֹרָה סֵתָם הִנֵּנוּ צֹמֶר וּפְשָׁתִּים וְעוֹד דְּכָל קֻנְבּוּס אִינוּ עוֹלָה בַד בְּבַד דְּפִרְשׁ בַּסּוּטָרס בַד בְּבַד קֵנָה יְחִידִי מִכָּל גֵּרְעִין וְאִין שְׁנֵי קִנִּים עוֹלִים מְגֻרְעִין אַחַד וְאִפְשָׁר דְקֻנְבּוּס אִינוּ כּוֹן אֵלָּא כְּמוֹ חֲטִין שְׁכַמָּה שְׁבָלִין עוֹלִין מִחֹטָה אַחַת:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

עין משפט‏**נר מצוה**

א מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:

ב מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:

ג מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:

ד מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:

ה מיי פני מהל' ציצית הל' ג, סמג עשין כו, טוש"ע או"ח סי' י סעי' א:

ו מיי פני מהל' ציצית הל' ז, סמג עשין כו, טוש"ע או"ח סי' יח סעי' א:

ז מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' יג:

ח מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:

ט מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' יד:

י מיי פני מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ב:

”מִטְשִׁטְשִׁין בְּטִיט: מְקַרְעִין וְאִפְלוּ הֵן חֲדָשִׁים דְּלֹא בְּגָד הוּא הֶרָאוּ לַעֲבֹדָה דְּכַעֲנִין לְכַבֹּד וּלְתַפְאָרַת: כָּאן שְׂסָלְקֹן ע"י אֲבָנִט מִשְׁקוּרְצִי"ר בְּלַע"ז בְּדָרְךְ שְׁהַנְשִׁים עוֹשׂוֹת כְּשֶׁרִין דִּהּא אִיתְנָהוּ: אַחַד זָה וְאַחַד זָה אַחַד מְרַשְׁלִין וְאַחַד מְסַלְקִין יוֹתֵר מִדְּאִי שְׁלֹא עַל יְדֵי אֲבָנִט: וְהַתְנַיָּא בְּבִרְיָתָא דְלַעֲוִיל: אֵלָּא לָרַב קִשְׁיָא מְרַשְׁלִין: וּכ"ת מֵאִי מְרַשְׁלִין דְּמַכְשֵׁר תַּנָּא כְּגוֹן שְׂסָלְקֹן עַד לְמִדְתּוֹ עַל יְדֵי אֲבָנִט וְקַמְכְשֵׁר לִיָּה תַּנָּא דַּקְסֵבֶר אֲבָנִט מִגּוֹ אֲגִין כְּלוּמַר כָּל סְלוּק שַׁע"י אֲבָנִט הָוָה לִיָּה כְּחוּתָךְ וְנֹטֵל הַתֵּר שְׂבִתָּן וּמַכְשִׁירוּ: אֵלָּא מְסַלְקִין קִשְׁיָא דַּתְנִי כְּשֶׁרִין וּסְתָם מְסַלְקִין גְּבוּהִין מִן הַשְּׂרָקַע לַמַּעֲלָה מְרַגְלִין מִשְׁמַע וְיָרַב לִיכָא לְאוּקוּמָא כְּגוֹן שְׂסָלְקֹן ע"י אֲבָנִט כְּדַתְרָעָה שְׁמוּאֵל דִּהּא עַל פְּרִיחֵי לָרַב דְּשִׁנֵּי דְסְלוּק אֲבָנִט מִגּוֹ אֲגִין וְהַשְׁתָּא הוּוּ בּוֹלְהוּ כְּקֻצְרִים מַעֲשֵׂרָא: רַב חָדָא תַנִּי לְהַנָּךְ מְרַשְׁלִין וּמְסַלְקִין דְּבִרְיָתָא בַּתְרָא מִלְתָּא תַנִּי לְהוּ מְרַשְׁלִין שְׂסָלַק רַשִׁיוֹן ע"י אֲבָנִט עַד כְּדִי מִדְתּוֹ כְּשֶׁרִין אֲבָל מְסַלְקִין יוֹתֵר מִדְּאִי פְסוּלִין אִפְלוּ ע"י אֲבָנִט: וְלֹא שְׁלֹשׁ לְמַד עַל טְלִית שֶׁל בַּת שְׁלֹשׁ כְּנָפּוֹת שְׁפִטוּרָה מִן הַצִּיצִית וְהִכִּי דְמִי כְּגוֹן שְׁעֻגָל אַחַת מַד' כְּנָשְׁיָה: בַּת חִמֹּשׁ כְּגוֹן שְׁחַתֵּךְ מַעֲט מִן הַכֶּנֶף וְלֹא עֲגָל שְׁנֵי מוּרְשֵׁי קִרְנָתָא מִמָּקוֹם חַתֵּךְ דְּנִנְשָׁה כְּשִׁמִּי כְּנָפּוֹת: הָרִי בַּעֲלַת חִמֹּשׁ אֲמוּר לְחִיּוֹב דְּרִיבּוּיָא הוּא: מַר סֵבֶר מֵאֵן דְּפִטֵּר בַּעֲלַת חִמֹּשׁ סֵבֶר לֹא אֲמַרִּינוּ יִתֵּר כְּמָאן דְלִיתָהּ דְּמִי אֵלָּא כְּמָאן דְאִיתָהּ הוּא וְלֹא גִרְיָנוּ לָהּ בַּת אֲרַבַּע וּמֵאֵן דְּמַחֲבִי ס"ל יִתֵּר כְּמָאן דְלִיתָהּ דְּמִי לְהָא חֲמִילִי וְגַבִּי מְרַשְׁלִין נָמִי לֹא הֵיָי יִתּוּר בְּגִדִּים: פֶּרֶט לְכָסוּת לִזְלָה טְלִית הַעֲשׂוּיָה לְכָסוּת לִזְלָה פְטוּרָה מִן הַצִּיצִית: שְׁלִשְׁנָה בְּרָאִיָּה כו' וְגִרְיָנוּ בַּה וְרֵאִיתָם אוֹתוֹ: בַּד שְׁהוּא מִן בּוּץ כְּדַמְפִּרֵּשׁ לְקַמּוֹ מִמִּשְׁמַעוּתָא: שְׁלֹא יִלְבַּשׁ שֶׁל חוּל עֲמָהֶם דְּמִשְׁמַע לְבָדוֹ יִלְבַּשׁ: חֲדָשִׁים כְּשַׁעַת שְׁהֵי בְּבַדִּי פְשִׁתָּנוּ: וְלִיטַעֲמֹךְ דְּלַפְתָּ לָהּ מִמִּשְׁמַעוּתָא מְקַרְאִי חוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה מִנָּא לִיָּה: דְּבָרִים שְׁנָאֲמֹר בְּהֵן בַּד צָרִיכִין כו' יֵשׁ מִהֵן לַמַּצּוֹה חֲדָשִׁים לְגוּי דְלֹא מִמִּשְׁמַעוּתָא אִתִּי וְיֵשׁ מִהֵן לַעֲכָב בּוּץ וְשׂוּרוּרִים וְחוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה בּוּץ כְּדַמְפִּרֵּשׁ וְאוֹל דְּבַר הַעוֹלָה מִן הַשְּׂרָקַע בַּד בְּבַד שְׂוּרוּרִים כִּיּוֹן דְּבַד הִנֵּנוּ בּוּץ וּבַעֲלָמָא גְרִי לְהוּ שֹׁשׁ מִשְׁזֹר וְחוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה כְּדִאֲמַרִּינוּ בְּסֻדֵּר יוֹמָא (דָּף עא:) וְיִלְפִינוּ בְּסֻדֵּר יוֹמָא מְקַרְאִי דְּבָרִים שְׁנָאֲמֹר בְּהֵן שֹׁשׁ חוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה וְיִלְיָה לִיָּה לַעֲבֹבָא: שְׁהֵי שְׂוּרוּרִים וְחוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה וּלְקַמּוֹ פְרִיד וְהָא בַּד לַחֲדוּיָה מִשְׁמַע כְּמוֹ לְבָדוֹ: הַעוֹלָה מִן הַשְּׂרָקַע בַּד בְּבַד קֵנָה יְחִידִי מִכָּל גֵּרְעִי וְאִין ב' קִנִּים עוֹלִים מְגוּנָה אַחַד: וְאִימָא עֲמָרָא שְׂאֵף הַצֹּמֶר עוֹלָה מִן הַכְּהֵמָה בַּד בְּבַד גִּימָא גִּימָא לְבָדָה: כִּתְנָא גַּמִּי מַפְצִיל לְפָנֵי טוּיָתוֹ בּוֹתָשִׁים הַגְּבַעוֹל וְהוּא נִסְתַּלַּק לְגִימִין הַרְבֵּה: מַפְצִיל הַגִּימָא מִתַּפְשָׁאֶל וּמִתַּחֲלָקַת לְשִׁנִּים עַל גְּבִי בְּהֵמָה מְאֻלִּיָּה: אֲגַב לְקוּתָא שְׁמִכֵּן אוֹתוֹ וְחוּבָבִים אוֹתוֹ בַּעֲץ אוֹ בְּגִלְגָּל הוּא נִקְתַּשׁ וְנִסְתַּלַּק: וּמִכְנָסִי פְשָׁתִּים יִהְיִי וְגו' וּבַעֲלָמָא הָרִי הוּא אוֹמֵר וּמִכְנָסִי בַד ש"מ בַּד הִנֵּנוּ פְשָׁתִּים: דְּבַר זָה קֹאמֵר לָהּ לְקַמּוֹ (וּבְחִים דָּף כב:) אִמְתַּנִּי' דַּתְנִי עֶרֶל מַחֲלַל עֲבֹדָה: כּוֹן נִכְר שְׁנִתְנַכְרוּ מַעֲשֵׂי מַחְמַת עֶרְלַת לְבוֹ שְׁהוּא עֶרֶל לֵב רַשָּׁע: וְעֶרֶל בִּשְׂר שְׁמָתוֹ אַחֲזִי מַחְמַת מִילָה לֹא יָבֹא אֵל מְקַדְשִׁי וּלְקַמּוֹ (וּבְחִים דָּף כב:) יִלְיָ בַּה חֲלוּל בְּהֻדָּא: בְּמָקוֹם שְׁמוּזִיעִין בְּמָקוֹם שְׁהַבִּשָׁר נִכְפַּל עַל הַבִּשָׂר וּמִתַּחֲמָם וּמוֹזִיעִ: כְּשֶׁהֵן חוּגְרִין כִּנְגָד

”מִטְשִׁטְשִׁין אוֹ מְקוֹרְעִין – וְעַבְד; עֲבֹדָתוֹ פְּסוּלָה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מְרַוְשְׁלִין – כְּשֶׁרִין, מְסוּלְקִין – פְּסוּלִין. וְהַתְנַיָּא מְסוּלְקִין כְּשֶׁרִין! אָמַר רַמִּי בַר חֲמַא: לֹא קִשְׁיָא; כָּאן שְׂסִילְקֹן עַל יְדֵי אֲבָנִט, כָּאן דְּלִיתְנִיהוּ מַעֲיָקְרָא כָּלִל. יָרַב אָמַר: אַחַד זָה וְאַחַד זָה – פְּסוּלִין. רַב הוּנָא אִיקָלַע לְאֲרָגִינָא, רַמָּא לִיָּה בַר אוֹשְׁפִין כְּנִיָּה: מִי אָמַר שְׁמוּאֵל מְרַוְשְׁלִין כְּשֶׁרִין וּמְסוּלְקִין פְּסוּלִין?! וְהַתְנַיָּא: מְסוּלְקִין – כְּשֶׁרִין! אָמַר לִיָּה: בַּר מִינָּה דִּהֵהִיא, דְּשִׁנִּיָּה רַמִּי בַר חֲמַא. 'אֵלָּא לָרַב – קִשְׁיָא! וְכִי תִימָא: מֵאִי מְרַוְשְׁלִין – מְסוּלְקִין עַל יְדֵי אֲבָנִט, וְאֲבָנִט מִינֵּי אֲגִין; אֵלָּא מְסוּלְקִין קִשְׁיָא! 'אָמַר רַבִּי זִיְרָא, רַב חָדָא תַנִּי: מְרַוְשְׁלִין שְׂסִילְקֹן עַל יְדֵי אֲבָנִט – כְּשֶׁרִין.^(ס) אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מְדִיפְתִּי: מְרַוְשְׁלִין שְׁלֹא סִילְקֹן – תַּנָּאִי הִיא, דַּתְנַיָּא: "עַל אֲרַבַּע כְּנָפּוֹת כְּסוּתָךְ" – אֲרַבַּע וְלֹא שְׁלֹשׁ. אוֹ אִינוּ אֵלָּא אֲרַבַּע וְלֹא חֲמִשׁ? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "אֲשֶׁר תִּכְסֶּה בָּהּ" – הָרִי בַּעֲלַת חִמֹּשׁ אֲמוּר; הָא מָה אֲנִי מַקְשִׁים אֲרַבַּע? אֲרַבַּע וְלֹא שְׁלֹשׁ. וּמָה רְאִיתָ לְרִבּוֹת בַּעֲלַת חִמֹּשׁ וּלְהוֹצִיא בַּעֲלַת שְׁלֹשׁ? מַרְבָּה אֲנִי בַּעֲלַת חִמֹּשׁ – שְׁנִישׁ בְּכָלִל חִמֹּשׁ אֲרַבַּע, וּמוֹצִיא אֲנִי בַּעֲלַת שְׁלֹשׁ – שְׁאִין בְּכָלִל שְׁלֹשׁ אֲרַבַּע. וְתַנַּיָּא אֵינִידָּה: "עַל אֲרַבַּע כְּנָפּוֹת כְּסוּתָךְ" – אֲרַבַּע וְלֹא שְׁלֹשׁ, אֲרַבַּע וְלֹא חִמֹּשׁ. מֵאִי, לֹאֹ בְּהָא קְמִיפְלָגִי – דְּמַר סֵבֶר: יִתֵּר כְּמָאן דְאִיתִיָּה דְּמִי, וּמַר סֵבֶר: כְּמָאן דְלִיתִיָּה דְּמִי? לֹא, דְּכוּלִּי עֲלָמָא כְּמָאן דְאִיתִיָּה דְּמִי; וְשֹׁאֲנִי הֵכָא, דְּרַבִּי רַחֲמָנָא: "אֲשֶׁר תִּכְסֶּה בָּהּ".^(ט) וְאֵינִידָּה, הָאִי "אֲשֶׁר תִּכְסֶּה בָּהּ" מֵאִי עֲבִיד לִיָּה? מִיבְעִי לִיָּה לְכַדְתְּנַיָּא: "וְרֵאִיתָם אוֹתוֹ" – פֶּרֶט לְכָסוּת לִזְלָה. אוֹ אִינוּ אֵלָּא פֶּרֶט לְכָסוּת סוּמָא? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "אֲשֶׁר תִּכְסֶּה בָּהּ" – הָרִי כְּסוּת סוּמָא אֲמוּר, הָא מָה אֲנִי מַקְשִׁים "וְרֵאִיתָם אוֹתוֹ"? פֶּרֶט לְכָסוּת לִזְלָה. וּמָה רְאִיתָ לְרִבּוֹת כְּסוּת סוּמָא וּלְהוֹצִיא כְּסוּת לִזְלָה? מַרְבָּה אֲנִי כְּסוּת סוּמָא – שְׁלִשְׁנָה בְּרָאִיָּה אֲצֵל אַחֲרִים, וּמוֹצִיא אֲנִי כְּסוּת לִזְלָה – שְׁאִינָּה בְּרָאִיָּה אֲצֵל אַחֲרִים. וְאֵינִידָּה – נִפְקָא לִיָּה מ"אֲשֶׁר". וְאֵינִידָּה – "אֲשֶׁר" לֹא דְרִישׁ.^(י) תַּנּוּ רַבְּנִין: בַּד – שְׁהִיָּהוּ שֶׁל בּוּץ; "בַּד" – שְׁהִיָּהוּ חֲדָשִׁים; "בַּד" – שְׁהִיָּהוּ שְׂוּרוּרִים; "בַּד" – שְׁהִיָּהוּ חוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה; "בַּד" – שְׁלֹא יִלְבַּשׁ שֶׁל חוּל עֲמָהֶן. אָמַר לִיָּה אַבְיִי לָרַב יוֹסֵף: בְּשַׁלְמָא שְׁהִיָּהוּ שֶׁל בּוּץ – הָא קָא מִשְׁמַע לָן: בּוּץ אִין, מִיָּדִי אַחֲרִינָא לֹא. אֵלָּא "בַּד" שְׁהִיָּהוּ חֲדָשִׁים – חֲדָשִׁים אִין, שְׁחָקִין לֹא?! וְהַתְנַיָּא: מִשְׁוּחָקִין – כְּשֶׁרִים! אָמַר לִיָּה: וְלִיטַעֲמִיד, "בַּד" – שְׁהִיָּהוּ חוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה?! "בַּד" – חַד חַד לַחֲדוּיָה מִשְׁמַע! אֵלָּא הֵכִי קֹאמֵר: בְּגָדִים שְׁנָאֲמֹר בְּהֵן "בַּד" – צָרִיכִין שְׁהִיָּהוּ שֶׁל בּוּץ, חֲדָשִׁים, שְׂוּרוּרִין, שְׁהִיָּה חוּטָן כְּפּוֹל שְׁשָׁה; יֵשׁ מִהֵן לַמַּצּוֹה, יֵשׁ מִהֵן לַעֲכָב.^(י) מִמְּאִי דִּהֵאִי "בַּד" – כִּתְנָא הוּא? אָמַר רַבִּי יוֹסֵף בְּרַבִּי חֲנִינָא: דְּבַר הַעוֹלָה מִן הַשְּׂרָקַע בַּד בְּבַד. אִימָא עֲמָרָא! עֲמָרָא מִיפְצִיל. כִּיתְנָא נָמִי מִיפְצִיל! עַל יְדֵי לְקוּתָא מִיפְצִיל. רַבִּינוּא אָמַר מִהֵכָא: "פִּפְאֲרִי פְשָׁתִּים יִהְיִי עַל רֹאשְׁם, וּמִכְנָסִי פְשָׁתִּים יִהְיִי עַל מְתַנִּיָּהֶם, לֹא יִחְגְּרוּ בִּצְנַע".^(י) אָמַר לִיָּה רַב אֲשִׁי לְרַבִּינוּא: וְהָא עַד דַּאֲתָא יִסְחָקָאֵל – מְנַלָּן? וּלְטַעֲמִיד, הָא דַּאֲמַר רַב חֲסֵדָא: דְּבַר זָה – מִתּוֹרַת מֹשֶׁה רַבִּינוּ לֹא לְמַדְנֹ, מַדְבְּרִי יִסְחָקָאֵל כּוֹן בּוּזִי לְמַדְנִי: "כָּל כּוֹן נִכְר עֶרֶל לֵב וְעֶרֶל בִּשָׂר לֹא יָבֹא אֵל מְקַדְשִׁי לְשִׁרְתִּנִּי"; עַד שְׁבָא יִסְחָקָאֵל מְנַלָּן? אֵלָּא גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ – וְאַתָּא יִסְחָקָאֵל וְאַסְמִכִּיָּה אִקְרָא; הֵכָא נָמִי גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ כּו'. מֵאִי "לֹא יִחְגְּרוּ בִּצְנַע"? אָמַר אַבְיִי: לֹא יִחְגְּרוּ בְּמָקוֹם שְׁמוּזִיעִין.

כַּדְתְּנַיָּא: כְּשֶׁהֶם חוּגְרִין, אִין חוּגְרִין לֹא לְמַטָּה מִמְתַּנִּיָּהֶן, וְלֹא לְמַעֲלָה מֵאֲצִילִיהֶן, אֵלָּא

מסורת הש"ס

א שבת כז; מנחות מג;
ב סוכה מ; מנחות מג; בבא קמא קב.
ג ספרא אחרי מות פרק א ה; ספרא צו פרק ב א
ד יומא עא:
ה לקמן כב; סנהדרין פנ; בבא בתרא ג; תענית יז; סנהדרין כב; מועד קטן ה.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה פרט לכסות וכו' טלית העשויה. וכו' כ רש"י שבת דף כו ע"ב ד"ה לכסות ועי' מנחות דף מ ע"ב ברש"י ד"ה ה"ג:

תורה אור השלם

וזהו לכם לציצית וראיתם אותו וקרתם את כל מצות וזהו ונעשיתם אתם ולא תחורו אחריו לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם וזנים אחריהם (במדבר טו, לט)
גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה (דברים כב, יב)

ולבש חכמן מדו בד ומכסו"ב בד ילבש על בשרו (תרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח (ויקרא יג, יג)

ויאמר וזהו אל"משה קח לך סמים נטף ושחלת וסלכנה סמים ולבנה וזה בד בבד יהיה (שמות ל, לח)

פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם לא יחגרו בנע (יחזקאל מד, יח)

כה אמר אדני זהוה כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי לכל בן נכר אשר בחור בני ישראל (יחזקאל מד, ט)

א מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:
ב מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:
ג מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:
ד מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:
ה מיי פני מהל' ציצית הל' ג, סמג עשין כו, טוש"ע או"ח סי' י סעי' א:
ו מיי פני מהל' ציצית הל' ז, סמג עשין כו, טוש"ע או"ח סי' יח סעי' א:
ז מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' יג:
ח מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ד:
ט מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' יד:
י מיי פני מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ב:

^[1] אבנטיהם בשעת עבודה: למטה ממיתניהם מקום שנקפל ונופל שמו הכטון על השלבסת שזורין אנק"א: ולא למעלה מאציליהן למעלה ממגד מרפשו שפורא קוד"א לפי ששם

מסורת הש"ס
א עירובין קג; משנה עירובין; שבת קכז.
ב שבת סא; עירובין צו.
ג ערכין ג:
תורה אור השלם

ואתם תהיוֹלִי ממלכת כהנים וגוי קדוש אֵלֶּה הדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בני יִשְׂרָאֵל (שמות יט, ו)

ותיו מלכים אמנויך ושרותיכם מיניקטוך אפים ארץ ישמחו לך ועפר וגלוד וזחכו ונדעת כי אני יהוה אשר לא יבשו קוֹי (ישעיהו מט, כג)

ולבש הכהן מדי בד ומכנס־בד וילבש על בשרו וחרים את־הדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל תֹּאשׁ אֶת־הַעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשֹׁמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא יג)

ושמית המצנפת על־ראשו ונתת את־נֹר הַקֹּדֶשׁ עַל־הַמִּצְנֶפֶת (שמות כט, ו)

בַּגָּד אֲצִילִי יִדְיָהֶם עַל צִלְעוֹתֵיהֶן בַּגָּד הַמִּרְפָּס: אֵיןגֹּדֶר מִלְכָּא כִּד שְׁמוֹ וּמְלֵךְ פֻּרַס הֵיִה: וְהוּה מִדְּלִי כַּגָּד אֲצִילִי וְתִתִּיָּה נִקְלָה אֲבִנְטוֹ הִיָּה גְבוּהָ חִגוֹר מִלְמַעְלָה מִכְּנָגֶד אֲצִילִי יִדְיו וְהַפְּשִׁיטוֹ לַמָּטָה כִּדִּי לְנֹאוֹתוֹ: אִמֵּר מִמְּלַכְת כְּהֻנִּים כְּתִיב בְּכו וַיָּרִיכִין אֶתָם לָהּוֹג עֲצָמָכֶם בַּתַּפְּאָרֶת שֶׁל כְּהֻנִּים דְּכְתִיב בְּהוּ לֹא יִחָגְרוּ בִּינַע: כּוֹרֶךְ עָלֶיהָ גָּמִי בַּשַּׁעַת עֲבוּדָה שְׁנָגִיא הוּא שְׁתַּדְּרָא שָׁם מִכְתּוֹ וְאע"ג דְּגָמִי מִסִּי מַכָּה וְכַל דְּבַר שִׁלֵּשׁ בּוּ מִשּׁוּם רַפּוּאָה אִסוּר מִשּׁוּם שְׁבוּת גְּזָרָה שְׁמָא יִשְׁחַק סְמָנִים ה"מ בַּמִּדְיָנָה אֲבָל בַּמִּקְדָּשׁ לֹא גָרוּ מִשּׁוּם שְׁבוּת: וְאִם לְהוֹצִיא דָם שְׁמִתְכּוֹן לְכַד: כָּאֵן וְכָאֵן אִסוּר דְּחִבּוּדָה הוּא וְאִסוּר דְּאוֹרְיָנָא: צִלְצוֹל בְּנִדִי"ל: אֲבָל שְׁלֹא בַמִּקּוּם בְּגָדִים כְּגוֹן אֲצַבַּע: וְתַפּוּק לִי מִשּׁוּם דְּחוּצָן בִּין יְדוֹ לַעֲבוּדָה וְאִסוּר דְּבַעֲיָנוּ וְלָקַח הַכֹּהֵן שְׁתַּהֲא קַבְלָה בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כַּהֵן וְהִכִּי שָׂרִי ר' יוֹחָנָן: בַּשֹּׂמֶאֶל שְׁאִינָה כְּשֶׁרָה לַעֲבוּדָה: שְׁלֹא בַמִּקּוּם עֲבוּדָה כְּגוֹן עַל גִּב הֵיָד: וּפְלִיגָא דְּרַבָּא אֲדַרְבֵּי יוֹחָנָן: שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ חוּצָצוֹת כְּלוּמֵר הוּי יתוֹר בְּגָדִים וְאִיִּדִי דְנָקַט בְּנִימָא אַחַת בַּמִּקּוּם בְּגָדִים לִשְׁנֹא דְחֲצִיצָה דְשִׁנְכָא בַּה נָקַט גָּמִי בַּמִּשְׁקִנָּא לִשְׁנֹא דְחֲצִיצָה: וְדַאי פְּלִיגָא דְּהָא אִמֵּר [שְׁלֹא בַמִּקּוּם בְּגָדִים] לֹא הוּי יתוֹר בְּגָדִים וְאִפִּי" שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ בַּמִּשְׁמַע: מִי לִימָא דְּפִלִּיגָא דְּאִיְהוּ אִמֵּר צִלְצוֹל קֶטֶן חוּצָן וְרַבָּא אִמֵּר פָּחוֹת מִשְׁלֵשׁ לֹא חוּצָן: דְּחֻשִׁיב לִפִּי שְׁעִשׂוּי לָנוּ וְהוּי בְּגָד: ל"א אִמְרִי לֵה כּו' בְּגָד' יְהוּדָה בֵּר' חֵיָא לֹא פִלִּיגִי לִשְׁנִי דְחוּצָן גָּמִי דְקָאִמֵּר מִשּׁוּם יתוֹר בְּגָדִים הוּא דְלֹא שְׁנִכָּא לְמִימֵר חֲצִיצָה שְׁלֹא בַמִּקּוּם בְּגָדִים וְשְׁלֹא בַמִּקּוּם עֲבוּדָה דַּאי בַּמִּקּוּם עֲבוּדָה אִפִּי" נִימָא חֲצִיָּא וּבְדַר' יוֹחָנָן הוּא דְּפִלִּיגִי לִשְׁנִי: לִימָא פִּלִּיג דְּרַבָּא אֲדַר' יְהוּדָה דְּאִלוּ רַבִּי יוֹחָנָן פְּשִׁיטָא לֹן דְּפִלִּיג עָלֶיהָ וְאִפִּילוּ צִלְצוֹל קֶטֶן מִכְשַׁר דְּהָא מְלָה קַמְהֵדֵר וּפְלִיג אֲלֵא דְרַבָּא דְאַתְמֵר (עֲלָה) בַּעֲלָמָא מִי לִימָא פִּלִּיג אֲדַרְבֵּי יְהוּדָה דְּנִימָא דְרַבָּא אִפִּי" צִלְצוֹל קֶטֶן מִכְשַׁר שְׁלֹא בַמִּקּוּם בְּגָדִים: וְלַר' יוֹחָנָן דְקָאִמֵּר אִפִּי" צִלְצוֹל לֹא חֵיָן מֵאִי אֲרִיָּא דְנָקַט תַּנָּא דְּמִתְנִי' גָּמִי לְשִׁמּוּעִינָן צִלְצוֹל לֹא הוּי יתוֹר וְכַל שְׁכּוֹן גָּמִי: דְּגָמִי מִסִּי רופָא הַמַּכָּה וְאִפִּ"ה מִתֵּר דְּאִין שְׁבוּת בַּמִּקְדָּשׁ דְּכֻלָּה מִסְכָּתָא בְּאִסוּר שְׁבֹת אִירִי וְעַשֵׂר מִשּׁוּם שְׁבוּת נָקַט לֵה וּמִלְּשָׁנָה זוֹ בַּעֲיִרובִין וְכַן כֻּלָּה הֵךְ סוּגָאֵי הֵתֵם הִיא: נִכְנָסָה לוֹ רוּחַ בְּבָגְדוֹ וְהִבְדִּילתּוּ מִבְּשָׂרוֹ בַּשַּׁעַת עֲבוּדָה: רְבִיתָא הִיא הָרִי הִיא כְּבָשָׂרוֹ: כִּיּוֹן דְקַפֵּד מְלָה דְּבַרְצוּנָו לֹא תַּהֲא כְּבָשָׂרוֹ: אֲבָק עֵפֶר דָּק וְאִינוּ מְדַגֵּשׁ בּוֹ: בֵּית הַשְּׁחִי מַהוּ שְׁיַחַז אֲוִיר בֵּית הַשְּׁחִי כְּגוֹן בְּתִי וְרוּעוֹתֵיו שֶׁל חִלּוּקוֹ שֶׁהוּא רַחֵב וְאִינוּ גּוֹנֵעַ בְּבֵית הַשְּׁחִי מַהוּ שְׁיַחַז וְצָרִיד שְׁיָהוּ בְּתִי וְרוּעוֹתֵיו דְּחוּקִים גּוֹנָעִינָן בְּבָשָׂר: גּוּפוֹ יְדוֹ שְׁהִיא גּוּפוֹ: נִימָא מִשְׁמַע דְּאֶתִּיאַ מַעֲלָמָא: נִימָא מִדְּלִדְלַת מִן הַבָּגֵד מְגַדְרִין וְתַחֲבֹבָה בּוֹ קָצַת אֲלֵא שְׁתַּמְקָה מַעֲקֵרָא: יָצֵא שְׁעָרוֹ מִרְאשׁוֹ לַמָּטָה עַד שְׁנָכְסֵם בִּין כַּתְנָת לְבָשָׂרוֹ מַהוּ אַת"ל יְדוֹ לֹא חֲצָא שְׁעָרוֹ מֵאִי: מַהוּ שְׁיַחצוֹ מִלְּמַהוּ יתוֹר בְּגָדִים: אֲלַבָּא דִּמ"ד בַּפֶּרֶק בְּתֵרָא דְּעִירובִין (דָּף צו.) וּבַהֲקוּמָן רַבָּה (מִנְחוֹת לו:.) דִּיּוֹם גָּמִי חֲצִאי דַּאל"כ מַצִּיעוּ עֲבוּדוֹת לִילָה חֲמִיר מִעֲבוּדוֹת יוֹם וְהֵן קִלִּים מְקוֹ: לֹא תַבְעִי לֶךְ דּוּדַאי חֲצִאי

כִּדמִפְרַשׁ טַעמָא כִּיּוֹן דְּבַעֲבוּדוֹת לִילָה חֲצִיין דְּהָא לֹא מַצּוֹה הוּה דְּהֻקִּי כְּגוּפָה מִשּׁוּם חִבִּיבוּתָא דְּמַצּוֹת: וְלֹאִים בְּדוּכְכוֹן לְשִׁיר: יִשְׂרָאֵל בַּמַּעֲמָדן עַל כָּל מִשְׁמַר וּמִשְׁמַר הֵיָה מַעֲמַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּירֵאשָׁלַיִם שְׁבָאִין וְעוֹמְדִין בַּשַּׁעַת הַתְּמִיד וְהֵן שְׁלוּחֵי כָּל יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד עַל קַרְבָּנוֹ דְּכְתִיב תִּשְׁמְרוּ לַהֲקָרִיב לִי בַּמּוֹעֵד וְשְׁתַּהֲא שְׁמִירַתְכֶם עָלַי בַּשַּׁעַת הַקְּרִבְתוֹ בְּמִסְכַּת תַּעֲנִית (דָּף כו.) פְּטוּרִין מִן הַתַּפְּסֵלָה (שְׂאִין וְכוּלִין לַכּוֹן): וְיִמּוֹ הַתַּפְּסִילִי דְקִינָמָא לֹן (סָפָה דָּף כַּה.) הַעוֹסֵק בַּמַּצּוֹת פְּטוּר מִן הַמַּצּוֹת: דְּלֹא מִתְנִי לִיָּה אִסוּרִין שְׂאִין וְכוּל לִשְׁנוֹת בְּהֵן אִסוּר: דִּידִי חוּצָצוֹת דְּהוּא בִּין בְּגָד לְבָשָׂר: דְּרֹאשׁ אִין חוּצָצוֹת כִּדמִפְרַשׁ וְאִלוּ: שְׁעָרוֹ שֶׁל כַּהֵן גָּדוֹל שְׁהִיָּה נִרְאָה בִּין צִיץ שְׁעַל מַצְחוֹ לַמַּצְנֶפֶת שְׁבִגְבָה רֹאשׁוֹ:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

כּוֹרֶךְ עָלֶיהָ גָּמִי בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמִּדְיָנָה פִּי' בַּקּוּטָן' גָּמִי מִרְפָּא וְאִסוּר

מִשּׁוּם שְׁחִיקַת סְמָנִים וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ גְּזָרָה אִשּׁוֹ לְהוֹצִיא דָם וְכַן בְּכַל הַנְּהוּ (דְּעִירובִין (דָּף קג.) יֵשׁ לְפָרֵשׁ טַעמָא) דְּאָסִירִי בַּמִּדְיָנָה מִשּׁוּם אִסוּרָא דְקַתְנִי בְּתֵר הַכִּי כָּאֵן וְכָאֵן אִסוּר וּמִיָּהוּ בִּירֵאשָׁלַמִי מִשְׁמַע דְּטַעמָא מִשּׁוּם שְׁחִיקַת סְמָנִין דְּמִסִּיק פֶּרֶק כָּל כְּתִבֵּי הַקֹּדֶשׁ גָּבִי רַבִּי שְׁלֵקָה בְּאֲצַבַּעוֹ בַּשַּׁבָּת וְנִתָּן עָלֶיהָ סְפוג יָבֵשׁ וְקִשְׂר עָלֶיהָ גָּמִי מִבְּחוּץ וְקָאִמֵּר הֵתֵם דְּלִמְדֵּנוּ דְסְפוג אִינוּ מִרְפָּא אֲלֵא מְלַשְׁמֵר גָּמִי לִפִּי שְׁהוּא מִן הַמוּכָן וְכַסְמוּךְ גָּמִי קָאִמֵּר קֹא מִשְׁמַע לֹן דְּגָמִי מִסִּי מִשְׁמַע דְּהִיָּנו טַעמָא דְאֲבָל לֹא בַּמִּדְיָנָה: מֵאִי אִרְיָא גָּמִי לְשִׁמּוּעִינָן צִלְצוֹל קֶטֶן תַּמָּה הִיא אֲצִטְרִיד לְאִשְׁמוּעִינָן גָּמִי מִשּׁוּם אֲבָל לֹא בַּמִּדְיָנָה דְּטַעמָא דְשְׁחִיקַת סְמָנִים לֹא שְׁיַד בְּצִלְצוֹל דְּהָא לֹא מִסִּי וי"ל דִּמ"מ הוּה לִיָּה לְאִשְׁמוּעִינָן צִלְצוֹל דְּהוּי חֲדָשׁ גָּדוֹל יוֹתֵר דְלֹא הוּי יתוֹר בְּגָדִים מִלְאִשְׁמוּעִינָן אִסוּר שֶׁל גָּמִי בַּמִּדְיָנָה וּמִשְׁנִי דַקמ"ל דְּגָמִי מִסִּי מִשּׁוּם לִשּׁוֹן חֲכָמִים מִרְפָּא: תַּפְּסִילִן מַהוּ שְׁיַחצוֹו פֶּרֶשׁ בַּקּוּטָנְרַס לְמַהוּי יתוֹר בְּגָדִים וְאִי אִפְשָׁר לוֹמַר כֵּן דְּהָא קָאִמֵּר לְמוֹד עֵרוּךְ דְּתַפְסִילִן חוּצָצוֹת וּבְשָׁל יְד אֲרִי דְבָשָׁל רֹאשׁ הָא אִמְרִינוּ בְּסִמוּךְ דְּאִין חוּצָצוֹת וְאִי מִשּׁוּם יתוֹר בְּגָדִים אִפִּי" דְרֹאשׁ גָּמִי וּמִיָּהוּ לְמֵאֵן דְאִמֵּר לַעֲיִל לֹא אִמְרוּ יתוֹר בְּגָדִים אֲלֵא בַמִּקּוּם בְּגָדִים אֲבָל שְׁלֹא בַמִּקּוּם בְּגָדִים לֹא נִיחָא דָּשָׁל יְד הוּי בַּמִּקּוּם בְּגָדִים וְלֹא שֶׁל רֹאשׁ וּמִשּׁוּם חֲצִיצָה מִמֵּשׁ נִרְאָה טְפִי כְּדוֹרָשׁ בְּסִמוּךְ עַל בְּשָׂרוֹ שְׁלֹא יְהֵא דְבַר חוּצָן מִיָּהוּ הִיא דְתַנָּא אִינוּ חוּצָצוֹת וְאוֹקְמִינוּ לֵה בָשָׁל רֹאשׁ לֹא הוּי שׁוּם חֲדָשׁ שְׁלֹא יְהֵא חֲצִיצָה כִּי אִם שְׂאִינָן [מִשּׁוּם] יתוֹר בְּגָדִים אִם לֹא דְתֹאמֵר דַּקמ"ל דְּשַׁעְרוֹ הִיָּה נִרְאָה א"נ קמ"ל דְלֹא חֲצִיצִי תַּחַת פְּתִילֵי הַצִּיץ:

שִׁשָּׁם

יט.

 עין משפט נר מצוה
--

א מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ט:

ב מ"י פכ"א מהל' שבת הל' כה, סמג לאוין סה, טו"שע או"ח סי' שכח סעי' כד:

ג מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

ד מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ח:

ה מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

ו מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

ז מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

ח מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

ט מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

י מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

יא מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

יב מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

יג מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

יד מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

טז מ"י פ"י מהל' תפילין ומוצה וספר תורה הל' יג:

טז מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ו:

יז מ"י פ"י מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ג:

יט:

 עין משפט נר מצוה
א מיי פה; מהל' ביאת מקדש הל' ז: ב מיי פב; מהל' עבודת יום הכפורים הל' ג: ג מיי פה; מהל' ביאת מקדש הל' טז:
ד מיי פה; מהל' ביאת מקדש הל' ג:
ה מיי פה; מהל' ביאת מקדש הל' ח:
ו מיי פה; מהל' ביאת מקדש הל' פ:

[בדברים הנעשים] בבגדי לבן בפנים לכל הפחות קדוש דהוי בין בגדי זהב לבגדי לבן ליַעֲקֹב דַּצְרָךְ פִּנִּים כַּפְּנִים כַּדָּאָמַר שְׁלֵהי הוֹצִיאֻ אוּ לוּ (יומא דף ס:) דת שְׁחַפְּנָה קֹדֶם שְׁחִיטַת הַפֶּר פִּסּוּלָה דַּצְרָךְ פִּנִּים כַּפְּנִים דְּמִי: אִי הָכִי דַּצְפָּרָא נָמִי תַּמָּה מֵאִי קוּשְׂיָא כִּיּוֹן דְּהוּי בְּמִיתָה אִתִּי בְּקַל וְחֻמְר מְלָשָׁב שְׂאִינוּ בְּמִיתָה וְאִם עֵבֶד חָלַל וְכִי תִימָא מַה לִּיזָשֵׁב כּוֹ וְגִילָף מְלָשָׁב וְחַד מִהֲנֵךְ וְעוֹד דָּשָׁם יִשָּׁב לֹא פִרִיךְ וְאִמָּאִי חָשִׁיב לִיה וי"ו אַאֲפֹתָא: וְחִבְרֹו מְסִיעֻו בְּמִסְכָּת תַּמִּיד (דף כח. פֶּרֶק א מ"ד) מְשַׁמְעָ דְּאוּתוּ וְשִׁתְיָה הוּלָךְ לְתַרּוּמַת הַדָּשָׁן הֵיזָה מִהֲלָךְ יְחִידִי וְהִיאָה פְּלִיגָא אוּ הֵיזָה שָׁם דְּבַר שְׁתִּיזָה מְסִיעֻו: עֲמִידָה מִן הַצַּד אָכָא בִּיעִינְהוּ לְרַבֵּנּוּ לֹא שָׁמָה עֲמִידָה מִן הַצַּד וְנִרְאָה כְּשִׁקּוּרִין בַּתּוֹרָה שְׁלֹא לְסַמֵּךְ מִשׁוּם דָּאָמַר (רבי) בְּמַגִּלָּה פֶּרֶק הַקּוּרָא אֶת הַמַּגִּלָּה עוֹמֵד (דף כא.) דְּבַתּוֹרָה בְּעִי עֲמִידָה וּבִירֻשְׁלָמִי נָמִי אָמְרִינֵן דָּאָסוּר לְסַמֵּךְ מִשׁוּם דְּכָשָׁם שְׁתַּתְּנָה בְּאִימָה כִּךְ נִזְחֵגִין אוּתָהּ בְּאִימָה: וְלִתְּבַ מִזִּתִּיב וְלִקְדֹּשׁ לֹאֹ יְשִׁיבָה מִפִּשׁ קֹאמַר דָּאִין לְשִׁיבָה בַּעֲוֹרָה אֱלֹא סְמִיכָה: אֱלֹא הֵאִי בְּגֻשְׁתָּם מִבְּעִי לֶה לְכַדְרַב אַחָא בַר יַעֲקֹב אִף עַל גַּב דְּבִיּוּמָא מִשְׁמַע דְּרַבִּי נָמִי אִית לֶה דְּרַב אַחָא בַר יַעֲקֹב דְּקִסְבַּר דִּתְרַמִּי שְׁמַע מִנָּה:

וְחִקָּה כְּתִיב בְּהוּ לַעֲקֹבוּ אִפִּי' לְמֵאֵן דָּאָמַר (יומא דף ס.) דְּלֹא כְּתִיבָא חֲסָה אֱלֹא

שְׁשָׁם מְזִיחִין תַּפְּסִילִין.^(כ)מְחוּסַר כִּיפּוּרִים מְנַלְן? אָמַר רַב הוּנָא, אָמַר קָרָא: "וְכָפַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַרָה" – "טָהַרָה" מְפָלַל שְׁהִיא טְמֵאָה. וְשְׁלֹא רַחוּץ יָדִים וְרַגְלִים. אֶתְנִיא "חוֹקָה" – "חוֹקָה" מִמְּחוּסַר בְּגָדִים.^(כא)תְּנוּ רַבְּנִין: כִּהֵּן גָּדוֹל שְׁלֹא טָבַל וְשְׁלֹא קִידֵּשׁ בֵּין בְּגַד לְבָגַד וּבֵין עֲבוּדָה לַעֲבוּדָה, וְעַבַּד – עֲבוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה. וְאַחַד כִּהֵּן גָּדוֹל וְאַחַד כִּהֵּן הָדִיט שְׁלֹא קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו שְׁחֲרִית, וְעַבַּד – עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה.^(כב)אָמַר לִיה רַב אֲסִי לְרַבִּי יוֹחָנָן: מְכַדִּי חֲמֹשׁ טְבִילוֹת וְנַעֲשֶׂרָה קִדּוּשִׁין דְּאוֹרֵייתָא, וְ"חוֹקָה" כְּתִיב בְּהוּ – לִיעֲקֹבוּ! אָמַר לִיה, אָמַר קָרָא: "וּלְבָשָׁם" – לְבִישָׁה מַעֲבָכָת, וְאִין דְּבַר אַחַר מַעֲבַב. צִהְבוּ פָּנֶי, אָמַר לִיה: וי"ו אַאֲוֹפֹתָא כְּתִיב לָךְ – אִי הָכִי, דַּצְפָּרָא נָמִי. אָמַר חֲזַקִּיָּה, אָמַר קָרָא: "וְהִיזַתָּה לָהֶם חֶק עוֹלָם לוֹ וּלְנִרְעוֹ לְדוֹרֹתָם" – דְּבַר הַמַּעֲבַב בְּנִרְעוֹ, מַעֲבַב בּוּ; דְּבַר שְׂאִינוּ מַעֲבַב בְּנִרְעוֹ, אִין מַעֲבַב בּוּ. רַבִּי יוֹנְתָן אָמַר מִהֲכָא: "וְרָחֲצוּ מַמְנוּ מִלֶּשָׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו" – דְּבַר הַמַּעֲבַב בְּבָנָיו מַעֲבַב בּוּ, דְּבַר שְׂאִינוּ מַעֲבַב בְּבָנָיו אִין מַעֲבַב בּוּ. רַבִּי יוֹנְתָן מֵאִי טַעְמָא לֹא אָמַר מִדְּחֻזְקִיָּה? אָמַר לָךְ: הֵהוּא לְדוֹרוֹת הוּא דְּכַתִּיב. וְאַיְדִיךָ – מֵאִי טַעְמָא לֹא אָמַר מִהֵאִי? מִיבְּעִי לִיה לְכַדְרֵי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא – דָּאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: כָּל כִּיּוֹר שְׂאִין בּוּ בְּדִי לְקִדֵּשׁ אֲרַבְעָה כִּהָּנִים מִמְּנוּ – אִין מְקַדְּשִׁין בּוּ, שְׁנַאָמַר: "וְרָחֲצוּ מַמְנוּ מִלֶּשָׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו".^(כג)תְּנוּ רַבְּנִין: כִּיצַד מַצּוֹת קִידּוּשׁ? מְזִיחַ יָדוּ הִזְמִינִית עַל גַּבִּי רַגְלוֹ הִזְמִינִית, וְיָדוּ הַשְּׁמַאלִית עַל גַּבִּי רַגְלוֹ הַשְּׁמַאלִית, וּמְקַדֵּשׁ. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: מְזִיחַ שְׁתֵּי יָדָיו זוּ עַל גַּב זוּ, וְעַל גַּבִּי שְׁתֵּי רַגְלָיו זוּ עַל גַּבִּי זוּ, וּמְקַדֵּשׁ. אָמְרוּ לוֹ: הַפְּלָגְתָּהּ, אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן. שְׁפִיר קֹאמְרִי לִיה! אָמַר רַב יוֹסִי: וְחִבְרֹו מְסִיעֻו. מֵאִי בִּיעִינְהוּ? אָמַר אֲבִינִי: עֲמִידָה מִן הַצַּד אִיכָא בִּיעִינְהוּ. אָמַר לִיה רַב סָמָא בְּרִיה דְּרַב אֲשִׁי לְרַבִּינָא: וְלִיתִּיב מִיתַב וְלִקְדֵּשׁ! אָמַר קָרָא: "לְשֶׁרֶת" – וְשִׁירוֹת מַעוּמָד הוּא.^(כד)תְּנוּ רַבְּנִין: קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם – אִין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בַּלְיָלָה, בַּלְיָלָה – צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם, דְּבָרֵי רַבִּי; שְׁהִיָּה רַבִּי אוֹמַר: לִינָה מוֹעֵלַת בְּקִידּוּשׁ יָדִים וְרַגְלִים. רַבִּי אֶלְעָזַר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אִין לִינָה מוֹעֵלַת בְּקִידּוּשׁ יָדִים וְרַגְלִים.^(כה)תִּנָּא אִידִּךְ: הֵיזָה עוֹמֵד וּמְקַרִּיב עַל גַּבִּי מִזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה לְאוּרָה – טַעוֹן קִידּוּשׁ יָדִים וְרַגְלִים. דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזַר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כִּיּוֹן שְׁקִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִתְּחִילַת עֲבוּדָה – אֶפְסִילוּ מִיכּוֹן וְעוֹד נַעֲשֶׂרָה יָמִים אִינוּ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ.^(כו)וְצָרִיכָא; דָּאִי אֲשַׁמְעִינוּ קַמִּייתָא – בְּהֵיאָה קֹאמַר רַבִּי, דְּפִסַּק לִיה מַעֲבוּדָה לַעֲבוּדָה; אָבָל בְּהֵא, דְּלֹא פִסַּק לִיה – אִימָא מוֹדִי לִיה רַבִּי לְרַבִּי אֶלְעָזַר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאִי אֲשַׁמְעִינוּ בְּהֵא – בְּהֵא קֹאמַר רַבִּי אֶלְעָזַר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן; אָבָל בְּהֵא – אִימָא מוֹדִי לִיה לְרַבִּי; צָרִיכָא. מֵאִי טַעְמָא דְּרַבִּי? דְּכַתִּיב: "בְּגֻשְׁתָּם". מֵאִי טַעְמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזַר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? דְּכַתִּיב: "בְּבוֹאֲם". וְאַיְדִיךָ נָמִי, הֵא כְּתִיב "בְּבוֹאֲם"! אִי כְּתִיב "בְּגֻשְׁתָּם" וְלֹא כְּתִיב "בְּבוֹאֲם" – הָוָה אֲמִינָא: עַל כָּל גִּישָׁה וְגִישָׁה; כְּתַב רַחֲמָנָא: "בְּבוֹאֲם". וְאַיְדִיךָ נָמִי, הֵא כְּתִיב "בְּגֻשְׁתָּם"! אִי כְּתִיב "בְּבוֹאֲם" וְלֹא כְּתִיב "בְּגֻשְׁתָּם" – הָוָה אֲמִינָא: אֶפְסִילוּ אֲבִיאַה רִיקְנִית.^(כז)אֲבִיאַה רִיקְנִית!? הֵא כְּתִיב: "לְשֶׁרֶת"! אֱלֹא בְּגֻשְׁתָּם מִיבְּעִי לִיה, לְכַדְרַב אַחָא בַר יַעֲקֹב. דָּאָמַר רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב: הַכֵּל מוֹדִים בְּקִידּוּשׁ שְׁנֵי – כְּשֶׁהוּא לְבוּשׁ מְקַדֵּשׁ; דָּאָמַר קָרָא: "אוּ בְּגֻשְׁתָּם" – מִי שְׂאִינוּ מְחוּסַר אֱלֹא גִישָׁה בְּלָבָד, יֵצֵא זָה שְׁמַחוּסַר לְבִישָׁה וְגִישָׁה. "לְהַקְטִיר אֲשָׁה" לָמָּה לִּי?

מָהוּ

וּפְשֻׁט רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר פְּשֻׁט קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מוֹדִים הֵם בְּקַדֵּשׁ שְׁל אַחַר טְבִילָה שְׁלוּכֹשׁ הַבְּגָדִים שְׁהוּא מְחַלִּיף וְאַחַר כִּךְ מְקַדֵּשׁ וְאִינוּ מְקַדֵּשׁ שְׁלֵשׁ אֲשָׁה דְּכַתִּיב גַּבִּי קִדֵּשׁ לָמָּה לִי שְׁשִׁטָּא דְּכַנְיָא קִדֵּשׁ דְּהֵא גִישָׁת מִזְבֵּחַ הִיא: מִי שְׂאִינוּ מְחֻסַר אַחַר קִדּוּשׁ אֱלֹא גִישָׁה: לְהַקְטִיר אֲשָׁה דְּכַתִּיב גַּבִּי קִדֵּשׁ לָמָּה לִי שְׁשִׁטָּא דְּכַנְיָא קִדֵּשׁ דְּהֵא גִישָׁת מִזְבֵּחַ הִיא:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

וְתַנָּא דְּאֶצְטְרִיד לֹאֲשַׁמוּעִינוּ אִם הִנִּיחוּ אִין חוֹצְצוֹת מִשׁוּם יִתּוּר בְּגָדִים הוּא דְּאֶצְטְרִיד לֹאֲשַׁמוּעִינוּ דְּלֹאֹ כְּנֹד הוּא: מְפָלַל שְׁהִיא טְמֵאָה עַד עֲכָשׁוּ וְטָמֵא כְּתִיב בְּה וַיִּנָּרוּ וְלֹא יִחַלְלוּ: אֶתְנִיא חֲסָה חֲסָה מַה לְחַלּוֹ אִם עֵבֶד חָלַל אִף כָּאֵן אִם עֵבֶד חָלַל: כִּהֵּן גָּדוֹל כּוֹ' כְּגוֹן בְּחֲמֹשׁ עֲבוּדוֹת שְׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים דִּזְלַפְּינּוּ בְּסִדֵּר יוֹמָא (דף לב.) שְׁהוּא מְשַׁנָּה מִבְּגָדִי זָהָב לְבָגַדִי לְבָן וּמִבְּגָדִי לְבָן לְבָגַדִי זָהָב וְצָרִיךְ לְכָל חִלּוּף טְבִילָה וְשִׁנִּי קִדּוּשִׁין מִן הַמְקַרָּא אִם לֹא טָבַל וְלֹא קִדֵּשׁ עֲבוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה: שְׁחֲרִית בֵּין בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים בֵּין כֵּכַל הַשָּׁנָה עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה כְּדִזְלַפְּינּוּ חֲסָה חֲסָה מִמְּחֻסַּר בְּגָדִים: דְּאוֹרֵייתָא דְּכַתִּיב וְרַחֵץ אֶת בִּשְׂרוֹ בַּיּוֹם וּלְבָשָׁם וְהַתָּם יִזְרִיף לְכִלָּה מִלְּתָא: וְחֲסָה כְּתִיב בְּהוּ לְאַחַר שְׁנִמַּר כֵּל הַפֶּרֶשָׁה כְּתִיב וְהִזַּתָּה לָהֶם לְחֶסֶת עוֹלָם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר וְגו': אָמַר קָרָא וּלְבָשָׁם שָׁנָה הַפְּתוּב בְּלִבְשִׁיָּה לַעֲבַב דְּכַתִּיב יִלְבָּשׁ וּלְבָשָׁם וְלִהְכִי כְּתִיב הֵכָא עֲכוּבָא לְמַעוּטִי עֲכוּבָא דְּחוּקָה דְּלֹא קִימָא אַהֲאִי קָרָא דְּאִירִי בְּרַחֲצָה וּלְבִישָׁה אֱלֹא אֲשָׁאֵר (שְׁנִי) דְּבָרִים הָאֻמּוּרִים בְּפִרְשָׁה: וְאִין דְּבַר אַחַר בְּפִסּוּק זֶה מַעֲבַב: צִהְבוּ פָּנֶי שְׁל ר' אֲסִי מִפְּנֵי שְׁמַתָּה כְּסָבוּר טַעַם הַגּוֹן שְׁמַע: וי"ו אַאֲפֹתָא כְּתִיב לָךְ כְּתַבְתִּי לָךְ וי"ו עַל הַבְּקָעַת אוֹת שְׂאִין נִכְרַת בְּה מִפְּנֵי שְׁוֹרוֹת הַבְּקָעַת שְׁמַפְסִיקוֹת בְּה הַפְּסִיקוֹת הַרְבֵּה לְשׁוֹן אַחַר הַשְׁוֹרוֹת עֲצֻמוֹ קָרִי לְהוּ ווי"ן שְׁדוּמִין לֶה כְּלוּמַר אִין זָה טַעַם דְּאִיכָא לֹאֲקַשׁוּי א"כ אֶפְסִילוּ קִדּוּשׁ שְׁל שְׁחֲרִית וְשְׁל יוה"כ נָמִי לֹא לַעֲבַב בְּה דְּהֵא אַמַּעוּט בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים מְלַבָּשָׁם: וְהִזַּתָּה לָהֶם לַחַק עוֹלָם בְּקַדֵּשׁ כְּתִיב: בְּנִרְעוֹ כִּכְהָנִים הָדִיּוּטִים דְּהִינּוּ קִדֵּשׁ שְׁבִשְׁעַת כְּנִיסָה שְׁוֹחֵג כָּכַל הַכְּהָנִים מַעֲבַבָּא בְּאַהֲרֹן בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים דְּהֵא חֲסָה כְּתִיב: לְדוֹרוֹת הוּא דְּכַתִּיב אוֹתָהּ לִנְהַג חֲסָה זוּ לְנִרְעוֹ אַחֲרָיו וְלֹאֹ לְהִיזָּשׂא אֶתָּא: שְׂאִין בּוּ שְׂאִין מִחוּזִיק מִים כְּשַׁעוֹר אֲרַבַּע קִדּוּשִׁין: מִלֶּשָׁה וְאַהֲרֹן תִּרְוּ וּבָנָיו תִּרְוּ שְׂאִף מִלֶּשָׁה כִּהֵּן הִיָּה בְּשִׁבְעַת יָמֵי הַמַּלּוּאִים וְאֵע"ג דְּלֹא כְּהֵנוּ בְּבַת אַחַת מִיָּהוּ קָרָא לְהָכִי מְדַרִּישׁ: מְזִיחַ יָדָיו כּוֹ' דְּבַעֲיִנּוּ יָדָיו וְרַגְלָיו כְּאַחַד יִרְחָצוּ כְּדַכְּתִיב קָרָא: הַפְּלָגְתָּה דְּבָרִים מַמְדַּת כֵּל אָדָם דָּאִי אֶפְשָׁר לוֹ שְׁלֹא יַפּוּל: אָמַר רַב יוֹסֵף הֵא דְּרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה כְּשִׁחְבְּרוּ מְסִיעֻו מְחוּזִיק בּוּ שְׁלֹא יַפּוּל: מֵאִי בִּיעִינְהוּ בְּמֵאִי פְּלִיגִי: עֲמִידָה מִן הַצַּד כְּגוֹן זוּ שְׂאִינוּ בְּלֹא סִיעֵי לְרַבְּנִין לֹא הוּיָא עֲמִידָה וְאָנּוּ עֲמִידָה בְּעִינוּ דְּמַפְרֹשׁ לְקַמּוּ: אָמַר קָרָא לְשֶׁרֶת אוּ בְּגֻשְׁתָּם אֵל הַמִּזְבֵּחַ לְשֶׁרֶת אֶתְקַשׁ קִדּוּשׁ לְשֶׁרוֹת: אִינוּ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בַּלְיָלָה אִם לֹא יֵצֵא וְלֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ: צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם דְּקַמְסִיָּם מִלְּתָה שְׁהִלְיָנָה פּוֹסְקַת בְּקַדֵּשׁ וְנַעמוֹד הַשְּׁחַר הוּא הַעוֹשָׂה לִינָה לְקַמּוּ בְּפֶרֶק הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ (וּבְחִים דף פו.). מִתְּחִלַת עֲבוּדָה כְּשֶׁהִתְחִיל לַעֲבַד עֲבוּדוֹת הָלָלוּ וְלֹא הִסִּיחַ שׁוּב דַּעְתּוֹ (עַד נַעֲשֶׂה יָמִים וּבְלָבַד שְׁיָהָא עוֹמֵד וְעוֹבֵד): דְּפִסַּק לִיה מִן הַעֲבוּדָה אֱלֹא שְׁלֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ דְּלֹא תִנִּי בְּה הִיָּה עוֹמֵד וּמְקַרִּיב כִּי הֵכָא: דְּכַתִּיב בְּגֻשְׁתָּם וְגִישָׁה דְּשְׁחֲרִית גִּישָׁה אַחֲרִיתִי הִיא שְׁהָרִי יֵשׁ כָּאֵן מַעֲרַכָּה חֲדָשָׁה: דְּכַתִּיב בְּבוֹאֵם וְהָרִי לֹא יֵצֵא: אָבָל גִּישָׁה וְגִישָׁה וְאִפִּי' שְׁתִּיָּהוּ בּוּ בַּיּוֹם: אֲבִיאַה רִיקְנִית נִכְנַס שְׁלֹא לַעֲבַד: דְּרַב אַחָא בַר יַעֲקֹב בְּסִדֵּר יוֹמָא: הַכֵּל מוֹדִים ר"מ וְרַבְּנִין דְּפְּלִיגִי בְּקַדֵּשׁ שְׁלַפְּנֵי כָּל טְבִילָה שְׁל טְבִילוֹת (כ"ג רַבְּנִין אֲמַרִּין) קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו

וְאִינוּ מְקַדֵּשׁ שְׁל אַחַר טְבִילָה שְׁלֵשׁ אֲשָׁה דְּכַתִּיב גַּבִּי קִדֵּשׁ לָמָּה לִי שְׁשִׁטָּא דְּכַנְיָא קִדֵּשׁ דְּהֵא גִישָׁת מִזְבֵּחַ הִיא: מִי שְׂאִינוּ מְחֻסַר אַחַר קִדּוּשׁ אֱלֹא גִישָׁה: לְהַקְטִיר אֲשָׁה דְּכַתִּיב גַּבִּי קִדֵּשׁ לָמָּה לִי שְׁשִׁטָּא דְּכַנְיָא קִדֵּשׁ דְּהֵא גִישָׁת מִזְבֵּחַ הִיא:

מסורת הש"ס
א סנהדרין פג: ב יומא ל': ג משנה יומא
ד לקמן כא:
ה אוצר מדרשים מדרשים על משה רבינו פטירת משה רבינו עה נוסחא ב ה
ו תוספתא יומא
ז גיטין עח.
ח יומא לב:

גליון הש"ס
גמ' הוה אמינא אפילו אביאח ריבנית. עיין סנהדרין דף פג ע"א תוס' ד"ה ולא משום טומאה:

תורה אור השלם
וּאִם־לֹא תִמְצָא דָּהָ דִּי שָׁה וְלִקְחָהּ שְׁתִּי־תָרִים אוּ שְׁנֵי וְגו' (ויקרא יב, ח)
וְהִזַּתָּ־וּאֹת לָכֶם לְחֶסֶת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־כֵּנִי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֶם אַחַת וְגו' (ויקרא טו, לד)
וְהִזַּתָּה לָכֶם לְחֶסֶת עוֹלָם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ תַּעֲשֶׂה וְגו' (ויקרא טז, כט)
כַּתְּנָתְךָ בְּדֶ קֹדֶשׁ וְלִבְשׁ וּמִקְטָנֶי־כֹד יִהְיוּ עַל־בִּשְׂרוֹ וּבִקְבֻנֹּט בְּד־יִתְּנֵךְ וְגו' (ויקרא טז, ד)
וְרָחֲצוּ יָדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּ וְהִזַּתָּה לָהֶם חֶק־עוֹלָם לוֹ וְגו' (שמות ל, כא)
וְרָחֲצוּ מַמְנוּ מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יָדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם (שמות מ, לא)
כִּבְיָאֵם אֶל־אֶהֱל מוֹעֵד יִרְחָצוּ־מִים וְלֹא יָמְתוּ אוּ כְּנִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וְגו' (שמות ל, כ)
כִּי בּוּ בַחַר יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ מִכָּל־שְׁבִטֶיךָ לַעֲמֹד לְשֶׁרֶת בְּשָׁם־יְהוָה וְגו' (דברים יח, ה)

מסורת הש"ס
א לקמן מנ; לעיל יח.
ב משנה יומא
ג יומא לה;; משנה יומא
ד ספרא ויקרא דבורא דנרבה פרק ז ב
ה יומא לו.
ו יומא נו:
ז יומא כב; יומא כז:
ח תמיד כח:
גליון הש"ס

גמרא אי לרבי האמר פסלה לינה. עיין בב"מ דף קיב ע"ב תוספות ד"ה יצא:

מהו דתימא ח"מ דבעינן קדוש שְׁחִירִית בעבודה דמעבכת כפרה כגון דם ויקמיצה אַבֵּל כּל הקטרת אַמּוּרִין דְּלֵא מעבכא אִימא לא תבעי קדוש: מהו שְׁיַפְסִלו בלינה אם לא שקעו בבור (בני הגולה) דאמר' בסדר יומא (דף לו.) דמלשקע להו: או דלמא כּיּוּן דקדוש בכלי שְׁרֵת אפסלו דְּלֵא דמי לקדוש יָדִים שְׁהמִים נָגְבוּ ואין לינה על מי לחל: ה"ג כי אַתָּא רבין אמר כּו' ול"ג ת"ש: אַמר לפִּנּוּי רבי יצחק בר בנסא לפִּנּוּי ר' אמי וכלה רבין אמר לה: שְׁלֵא שקעו בבור: לעבודת לִילָה להקטר חֲלָבִים: והינן בה קומה דרבי אסי ולא פִּשַּׁט לו: דְּלֵא צריך לקדושי וּכְרֵבִי אֱלֵעוּר בר' שמעון דְּלֵא פסל לינה בקדוש או דלמא אין ראיות לקדש דאפסלו להו בלינה ואפי' לר' אֱלֵעוּר דאי לרבי ליכא למבְּעִי אין צריך דהא אפילו בקדוש פסל: ולא פִּשַׁט ר' אסי הך בעינא למימר דאין צריך לקדש קאמר ולא לפסלה בלינה כדקאמרנן במתלָקֵת בּוּזוּ כּך מַתְלָקֵת בּוּזוּ ומר פִּשִּׁיט מִפְּשִׁט דלר' אֱלֵעוּר לא פסלה בלינה: שְׁנִים עֶשֶׂר דד שְׁמוּצִיאִין מימיו ואַמְרִינן בסדר יומא שְׁחִיו שְׁנִים עֶשֶׂר כִּהְנִים הַעֲסֻקִים בְּתַמִּיד מְקַדְשִׁים בְּבֵת אַחַת: מוּכְנִי מִפְּרֹשׁ הַתָּם גִּלְגָּלִים שְׁמַעְלִין אוּתוּ בגלגלִין מן הבור שְׁחִירִית שְׁלֵא יְהֵא מימיו נִפְסָלִים בלינה לפיכך מִשְׁקַעְיִן אוּתוּ עֲרֻבִית בבור שְׁחִיו מימיו מִתְבָּרִים למי הַמַּעַן וּבִטְלָה לָנָתוּ: מאי לאו אפילו ר' אֱלֵעוּר קאמר לה דאף על גב דפליג בקדוש שָׁנָב מוֹדָה בְּמִים: כּאָ לו כְּהֵן אָצֵל פְּרוּ לַהַתּוּדוֹת עָלֵיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים דְּכַתִּיב וְכָפַר בַּעֲדוֹ וְגו' (ויקרא ט"ו:ל'): רֹאשׁוֹ לְדָרוֹם וּפָנָיו לַמַּעֲרָב מַצְפּוֹן לְדָרוֹם הֵיחַ עוֹמֵד וּפָנָיו לַמַּעֲרָב וְהַתָּם מִפְּרֹשׁ לֵה בַּעֲזָקָם אֶת רֹאשׁוֹ וְהַתָּם פָּרִיד לֹקְמִינָה לְקַדָּא מִמְּנַחַח לַמַּעֲרָב וּמִשְׁנִינָן לַה: וְהַכְּהֵן עוֹמֵד אַחֲרָיו לְמַנַּחַח הַמְּנַחֵחַ וּפָנָיו לַמַּעֲרָב כְּלָפִי הַהִיכָל: ואַמְרִינן טַעְמָא הַתָּם: מאן שְׁמַעַת לִיה [דאמר] כּו' דַּתְּנִי בִּפְרָקָא דְּבִתְרָה (דף מג:) שְׁחִטוּ וְקַבַּל בְּמִזְרָק אֶת דְּמוֹ סִמּוּךְ לְדוּדָיו מִיַּד אֱלֹמָא בִּין הָאוּלָם וּלְמַנְחֵחַ צִפּוֹן הוּא לְשַׁחִיטַת קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים דְּהָא פֶּר חֲטָאת הוּא: כְּגַוְּדָ כָּל הַמְּנַחֵחַ כְּגַוְּדָ צִפּוֹנוֹ וְלֹא מִן הַמְּנַחֵחַ וְהִלָּאָה לֹא לַצַּד מִנַּחַח וְלֹא לַצַּד מַעֲרָב וְאֵע"פ שְׁהוּא בְּחָצִי חֵלֶק עוֹרָה הַצִּפּוֹנִי לֹא כְּשֶׁר הוּא לְשַׁחִיטַת חֲטָאת דְּבַעֲיָנָ עַל גֵּרֵךְ הַמְּנַחֵחַ וְלִיכָא: ר' אֱלֵעוּר מוֹסִיף אַף בִּין הָאוּלָם וּלְמַנְחֵחַ שְׁהוּא מַעֲרָבוֹ שֶׁל מִנְּחָח וּבִלְבַד שְׁיָהָא (פל) חֵלֶק צִפּוֹנוֹ שֶׁל עוֹרָה אֲבָל מִנַּחַחוֹ שֶׁל מִנְּחָח לַצַּד שַׁעַר נִקְוָרָה שְׁבוּ נִכְנְסִין לַעוֹרָה לֹא מִכְּשֶׁר אִפִּי' חֵלֶק צִפּוֹנִי דְּקִילָא גְרִשְׁמַתָּה דְּהוּא מְקוֹם דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל וּכְהֻנָּם י"א אַמָּה מְקוֹם דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל מִן הַשַּׁעַר וּלְפָנִים וי"א אַמָּה עַד לַצַּד הַמְּנַחֵחַ מְקוֹם שֶׁל דְּרִיסַת רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים: רַבִּי מוֹסִיף אַף צִפּוֹן שְׁבָאוֹתָן עֶשְׂרִים וָשֵׁתִים אַמָּה שֶׁל צַד מִנַּחַח שֶׁהֵן דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל וּכְהֻנָּם: ה"ג אֲבָל מִן הַתְּלִיפּוֹת וּלְפָנִים הַכֹּל מוֹדִים שְׁפָסוּל וּמִיָּהוּ

בֵּית תְּלִיפּוֹת הָאוּלָם עֲדָף רַחְבּוֹ עַל רַחֵב הַהִיכָל ט"ו אַמָּה לַצִּפּוֹן וט"ו לְדָרוֹם וְהוּא נִקְרָא בֵּית הַתְּלִיפּוֹת שֶׁהֵיחַ הָאוּלָם מֵאַחֲרָיו תְּלוּנָתוֹ שֶׁהַכֹּהֲנִים מַצְנִיעִין שָׁם אֶת סִכֵּינֵיהֶם [וְסִפִּין גַּרְי תְּלוּף בְּלִשׁוֹן עֲרַבִין] הֵכִי תָנָן לַה בְּמִסְכַּת מִדּוֹת וְאִשְׁמוּעִי' דְּמֵאַחֲרֵי הָאוּלָם לֹא צִפּוֹן הוּא לְשַׁחִיטַת קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים דְּכִיּוֹן דְּלֵא מִתְּחִינִי מִנְּחָח הַתָּם לֹא גָרִינָן עַל גֵּרֵךְ אֵע"ג דְּמִכְשָׁרִינָן לִיָּה לְקַמְן [וְכֹחִים דף כו.] לְשַׁחִיטַת קֹדֶשִׁים קָלִים לְקַדְשֵׁי קוֹדֶשִׁים פָּסוּל: וְתַסְבְּרָא דר' אֱלֵעוּר הֵיא וְלֹא רַבִּי דְּלֵא מוֹדָה רַבִּי בְּבִין הָאוּלָם וּלְמַנְחֵחַ דִּלְגִּי צִפּוֹן: הַשְׁתָּא רַבִּי כּו' הֵיא מוֹסִיף דַּתְּנִי אֲדָר' יוֹסִי קֹאֵי אֲדָר' אֱלֵעוּר לֹא קֹאֵי וְהָא [ע"כ] אֲדָר' אֱלֵעוּר [נִמְי] אַמְרָה לְמִלְתָּה דַּעַל כְּרַחֲךָ כִּיּוֹן דְּמִכְשֶׁר מְקוֹם גְּרִשְׁה קֵלָה לְשַׁחַט שָׁם מְקוֹם גְּרִשְׁה חֲמוּרָה לִכ"ש: אֲנָן הֵכִי קֹאמְרִי' הָא דְּשִׁקְלָה לִיָּה מַרְבִּי לֹא מִשּׁוֹם דְּרַבִּי לֹא מִכְשִׁיר בִּין הָאוּלָם וּלְמַנְחֵחַ לְשַׁחִיטַת חֲטָאת אֱלֹא הֵכִי קֹשִׁיא לֹן כִּיּוֹן דְּרַבִּי גַּמִּי מִכְשִׁיר (צִפּוֹן) לַצִּפּוֹן שְׁבַמְנַחַח לְמַה לּוֹ לְשׁוֹחֲטוֹ אָצֵּל הָאוּלָם לֹקְמִינָה בַּצִּפּוֹן הַמְּנַחַחִי סִמּוּךְ לְכַנִּיסָתוֹ לַעוֹרָה דְּהָא לֹא אוֹרַח אַרְעָא לֹא־קְרוֹבִי לַהִיכָל: אֱלֹא מֵאִי ר"א הֵיא וּמִשּׁוֹם דְּלֵא מִכְשֶׁר מְקוֹם דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל וּכְהֻנָּם וְשַׁחִיטַת חֲטָאת מִכְטִי לִיָּה לַהַתָּם אַכְתִּי תַקְשָׁה לָךְ דִּהּוּה מְצִי לֹא־קָמִי מִקִּיר מִנְּחָח צִפּוֹנִי עַד כַּתֵּל עוֹרָה צִפּוֹנִי דִּהּוּי צִפּוֹן לְדְבָרֵי הַכֹּל: אֱלֹא מֵאִי אֵית לָךְ לְמִימַר עָלֶיָּה: מִשּׁוֹם חֲלֹשָׁה דִּכ"ג שְׁכַל עֲבוּדוֹת (פָּנִים) שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים עָלָיו וְחַשׁ כַּחוֹ לַהֲכִי מִמְטִינָן לִיָּה לַהַתָּם לִפִּי שְׁהוּא צָרִיד לַהֲכַנִּים דְּמוֹ לַהִיכָל וְלַהּוֹת וְלֹא יִכְבַּד עָלָיו מִשּׁוֹי הַמְּנַחַח וְהָדָם: ה"ג כִּי מוֹקְמַת לִיָּה כְּרַבִּי הָא טַעְמָא אִיכָא: תְּרוּמַת הַדָּשָׁן דְּכַתִּיב וְתָרִים אֶת הַדָּשָׁן בְּכָל בָּקָר הֵיחַ נוֹשֵׁל מִחֲתָה מִן הַגְּזֻלִים הַמֵּאֲכֻלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת יוֹרֵד וְנֹתְנָה בְּמִנְחָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ בְּדָרוּמוֹ שֶׁל מִנְּחָח כְּדַכְּתִיב וְשִׂמוֹ אֲצֵל הַמְּנַחֵחַ וְשֶׁם הֵיחַ נִבְלַע בְּמִקְוָמוֹ וְהֵיא הֵיחָה בְּכָל יוֹם רֹאשׁוֹנָה לְכָל הָעֲבוּדוֹת: מִתְחַלַּת עֲבוּדָה שְׁוֹי תְּחַלַּת עֲבוּדַת יוֹם הוּא: הָא אַמְרָת פְּסָלָה לִינָה וְלִינָה בַּעֲמוּד הַשְּׁחָר תִּלְיָא דְּכַתִּיב עַד בָּקָר: הָא אִמַּר מִכָּאן וְעַד י' יָמִים וְאֵת תְּלִית טַעְמָא מִשּׁוֹם דְּקַדְשֵׁי בַתְּחַלַּת עֲבוּדַת יוֹם זֶה: וְלִינָה דְּרַבְּנָן בְּלִינָה זֹו שְׁתוּעִיל בְּקַדְשֵׁי שְׁאִין הַמִּים כְּפִנְיָנוּ מְדַרְבְּנָן הוּא דְּגוּזִר בַּהּ שְׁלֵא תִזְלָזַל בְּלִינָה וּמוֹדָה רַבִּי שְׁכִשְׁהַעֲזֵל לְכִפּוּר מִן הַבּוֹר מִקְרוֹת הַגָּבֵר שְׁהוּא זְמַן תְּרוּמַת הַדָּשָׁן כְּדֹאמְרִינָן בִּפְרָק קַמָּא דִּימָא (דף כ.) דְּמִשּׁוֹם הָאִי פִּרְתָּא לֹא פְסָלָה לִינָה בְּקַדְשֵׁי דְּלֵא מִסְקִי אִינְשֵׁי אֲדַעְתִּינָהוּ דְּמִי כַּמָּה שְׁקַדְשֵׁי בָּיִם: וְדֹאָה רַבִּי יוֹחָנָן דְּבָרָיו שֶׁל ר' אֱלֵעוּר נְכוּנִים בְּמַקְדָּשׁ דִּיּוֹ בַתְּחַלַּת עֲבוּדַת הַיּוֹם דְּלֵא פִסַּל בַּהּ לִינָה וְלֹא בְמִי שְׁקַדְשֵׁי בְּלִילָה לַהֲקַטִּיר חֲלָבִים שְׁהוּא סוּף עֲבוּדַת יוֹם אֲתָמוּל: רֹאווּהוּ אַחֲיו שְׁיַרְד מִשְׁנָה הֵיא בְּמִסְכַּת תַּמִּיד (פָּרָק ב מ"א) בַּתּוֹרָם אֶת הַדָּשָׁן שְׁיַרְד מִן הַמְּנַחֵחַ וְהַמְּחַתָּה שֶׁל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן כִּידוּ: מִקְרוֹ וּקְדוּשׁוֹ כּו' לַהּוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן שְׁבַמְקוֹם הַמְּעֻרָכָה אוֹ לְסַלְקוֹ לַתְּפוּחַ שְׁבָאֻמָּצַע הַמְּנַחֵחַ וְהֵכִי תָנָן בַּהּ הַתָּם הַחֲלוּ מַעְלִין בְּאַפְּרָ עַל גְּבִי הַתְּפוּחַ וְקַא סִלְקָא דְּעִתָּה בְּכֹהֲנִים שְׁעַבְדוּ כָּל הַלֵּילָה קֹאֵי וּמִקְדָּשֵׁי יָדִים וְרִגְלִים הֵיוּ וְצָרִיכִין לְחֹדֹר וּלְקַדְשׁ עֲבָדְשׁוֹ שְׁתַּמְלִשְׁךָ עֲבוּדָה זֹו עַד הַיּוֹם וְיַפְסַל קַדְשֵׁי הַלֵּילָה בְּלִינָת עַמּוּד הַשְּׁחָר וְיַעֲזִיל לָהֶם קַדְשֵׁי זֶה שֶׁל אַחֵר קְרוֹת הַגָּבֵר:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

מהו דתימא ח"מ דבעינן קדוש שְׁחִירִית בעבודה דמעבכת כפרה כגון דם ויקמיצה אַבֵּל כּל

הקטרת אַמּוּרִין דְּלֵא מעבכא אִימא לא תבעי קדוש: מהו שְׁיַפְסִלו בלינה אם לא שקעו

^(א)מהו דתימא: הַנִּי מִילֵי – עֲבוּדָה דְּמַעַבְכָּא כְּפִרָה, אֲבָל עֲבוּדָה דְּלֵא מַעַבְכָּא כְּפִרָה – לֹא; קֹא מִשְׁמַע לֹן. כִּי אַתָּא רַב דִּימִי, אִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּעֵי אֵילָפָא, לְדְבָרֵי הָאוֹמֵר אֵין לִינָה מוֹעֲלַת בְּקִידוֹשׁ יָדִים וְרִגְלִים – מִי כִיּוֹר מַהוּ שְׁיַפְסִלו? מִי אַמְרִינּוּ: הַנִּי לְמֵאִי – לְקִידוֹשׁ יָדִים וְרִגְלִים, קִידוֹשׁ יָדִים וְרִגְלִים גּוּפִיָּיהוּ לֹא פְסִיל בַּהּ לִינָה; אוֹ דְלֵמָא, כִּיּוֹן דְּקַדוֹשׁ לַהּוּ בְּכַלִּי שְׁרֵת – מִיַּפְסָלִי? כִּי אַתָּא רַבִּין אִמַּר רַבִּי יִרְמְיָה אִמַּר רַבִּי אַמִּי אִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן, הֵדֵר פִּשִּׁיט אֵילָפָא: כְּמַחְלוּקַת בּוּזוּ כּך מַחְלוּקַת בּוּזוּ. אִמַּר לִפְנֵיו רַבִּי יִצְחָק בַּר בִּיסְנָא: רַבִּי, אַתָּה אוֹמֵר כּוּ?! אֲלֹא הֵכִי אִמַּר רַבִּי אַסי אִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן [מִשְׁמִיָּה דֹאֵילָפָא]: כִּיּוֹר שְׁלֵא שְׁקַעוּ מִבְּעָרֵב – מְקַדְשׁ מְמַנּוּ לַעֲבוּדַת לִילָה, וּלְמַחֲר אֵינּוּ מְקַדְשׁ. וְהַיּוֹנִן בַּהּ: לְמַחֲר אֵינּוּ מְקַדְשׁ – דְּלֵא צָרִיד לְקַדוּשִׁי; אוֹ דְלֵמָא, אֵיַפְסָלוּ בְּלִינָה? וְלֹא פִשִּׁיט לֹן, וּמַר קֹא פִשִּׁיט לִיָּה מִיַּפְּשִׁיט. ^(אב)תֵּא שְׁמַע: כּוֹן קִטְיִן עֲשֶׂה שְׁנִים עֶשֶׂר דַּד לְכִיּוֹר, אַף הוּא עֲשֶׂה מוּכְנִי לְכִיּוֹר שְׁלֵא יְהִיו מִימָיו נִפְסָלִין בְּלִינָה. מֵאִי, לֹאוּ רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא? לֹא, רַבִּי הִיא. וְהָא מְדַרְיָשָׁא רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – סִיפָא נְמִי רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן! ^(ג)דַּתְּנִי רִישָׁא: כּאָ לוֹ אָצֵּל פָּרוּ; וּפַר הֵיָּה עוֹמֵד בִּין הָאוּלָם וּלְמַנְחֵחַ, רֹאשׁוֹ לְדָרוֹם וּפָנָיו לַמַּעֲרָב; וְהַכְּהֵן עוֹמֵד בְּמִנַּחַח וּפָנָיו לַמַּעֲרָב. מֵאֵן שְׁמַעַתָּ לִיָּה דְאִמַּר בִּין הָאוּלָם וּלְמַנְחֵחַ – צִפּוֹן? רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן! ^(ד)דַּתְנָא: אֵינְהוּ צִפּוֹן? מְקִיר מִנְּחָח צִפּוֹנִי וְעַד כּוֹתֵל עוֹרָה צִפּוֹנִי, וּכְגַוְּדָ כָּל הַמְּנַחֵחַ כּוּלוֹ צִפּוֹן. דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מוֹסִיף: אַף בִּין הָאוּלָם וּלְמַנְחֵחַ. רַבִּי מוֹסִיף: אַף מְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים וּמְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל מִן הַתְּלִיפּוֹת וּלְפָנִים – הַכֹּל מוֹדִים שְׁפָסוּל. ^(ה)וְתַסְבְּרָא? רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא – וְלֹא רַבִּי? [הַשְׁתָּא רַבִּי] אֲדַרְבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף, אֲדַרְבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא מוֹסִיף? אֲנָן הֵכִי קֹאמְרִינּוּ: אֵי סִלְקָא דַּעְתָּךְ רַבִּי הִיא, לוֹקְמָה בְּמְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי כֹהֲנִים וּבְמְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי יִשְׂרָאֵל. ^(ו)אֲלֹא מֵאִי, רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא?! לוֹקְמָה מְקִיר מִנְּחָח צִפּוֹנִי עַד כּוֹתֵל עוֹרָה צִפּוֹנִי! אֲלֹא מֵאִי אֵית לָךְ לְמִימַר – מִשּׁוֹם חוּלְשָׁא דְכַהֵן גְּדוּל; הַכָּא נְמִי, מִשּׁוֹם חוּלְשָׁא דְכַהֵן גְּדוּל. ^(ז)אִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן: קִידֵּשׁ יָדָיו וְרִגְלָיו לַתְּרוּמַת הַדָּשָׁן – לְמַחֲר אֵינּוּ צָרִיד לְקַדְשׁ, שְׁכַבֵּר קִידֵּשׁ מַתְּחִילַת עֲבוּדָה. לְמֵאָה? אֵי לְרַבִּי, הָאִמַּר: פְּסָלָה לִינָה! אֵי לְרַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאִמַּר: אֵין צָרִיד לְקַדְשׁ אֲפִילוּ מִיַּבּוֹן וְעַד עֲשֻׁרָה זְמִים! אִמַּר אַבְיִי: לַעוֹלָם לְרַבִּי; וְלִינָה – דְּרַבְּנָן הִיא, וּמוֹדִי דְּמַקְרוֹת הַגָּבֵר וְעַד צִפְרָא לֹא פְסָלָה לִינָה. רַבָּא אִמַּר: לַעוֹלָם רַבִּי אֱלֵעוּר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן [הִיא, וְרָאָה רַבִּי יוֹחָנָן דְּבָרָיו] בַּתְּחִילַת עֲבוּדָה, וְלֹא בְּסוּף עֲבוּדָה. ^(ח)מִיתִיבִי: רֹאווּהוּ אַחֲיו הַכֹּהֲנִים שְׁיַרְד – וְהֵם רַצּוּ וּבָאוּ, מִיָּהֳרוּ וּקְיַדְשׁוּ יְדֵיהֶם וְרִגְלֵיהֶם מִן הַכִּיּוֹר.

בשלמא

מִיתִיבִי רֹאווּהוּ אַחֲיו הַכֹּהֲנִים כּו' לְמֵאִי דס"ד דְּלֵא מִנְרִי בְּכֹהֲנִי חֲדָתִי לֵשׁ תַּמָּה דְּלֵא פָּרִיד מְרִישָׁא דְתַנִּי קַדוֹשׁ בְּתוֹרָם אֶת הַדָּשָׁן וְלֵשׁ לוֹמַר דְּפִשְׁיטָא דְּהֵהוּא דְּתְרוּמַת הַדָּשָׁן הֵנוּ בְּכֹהֲנֵי חֲדָתִי וְקֹצֵת קֹשָׁה דְאִמָּאִי ס"ד דְּלֵא הֵנוּ חֲדָתִי דְּבַמְתַּנִּינִין דְּתַמִּיד (דף לג.) מִלְּשַׁמַּע דְּכוּלְהוּ הֵנוּ חֲדָתִי שְׁהַעֲנַרְה הֵיחָה נְנַעֲלַת וְהֵם הֵיוּ בָּאֵין מְמָקוֹם שְׁחִיו וְשְׁנִים שָׁם בְּבֵית הַמוֹקֵד [הג"ה וְלֵשׁ לוֹמַר דְּסִלְקָא דַּעְתָּה דְּמֵאֵן דְּלֵא פְסִיל בְּלִינָה לֹא פְסִיל בְּהַסַּח הַדַּעַת וּמֵאֵן דְּפְסִיל בְּהֵאִי פְסִיל בְּהֵאִי וְהֵנִי כֹהֲנֵי הֵנוּ לַהּוּ הַסַּח הַדַּעַת שְׁחִיו וְשְׁנִים בְּבֵית הַמוֹקֵד. ע"כ הַג"ה]:

כ.

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי' פה' מהל' בית הבחירה הל' יח:

ב מיי' פה' מהל' ביאת מקדש הל' יד:

ג מיי' פד' מהל' עבודת יום הכפורים הל' א:

ד מיי' פה' מהל' בית הבחירה הל' טו:

ה מיי' פה' מהל' בית הבחירה הל' טז:

ו מיי' פה' מהל' ביאת מקדש הל' ט:

ז מיי' פב' מהל' תמידים ומוספין הל' יג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' ו:

ב מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל':

ג מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל':

ד מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל':

ה מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל':

ו מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל':

ז מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל':

יַצִּיאָה מהו שְׁתוּעִיל בְּקִדּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים פֶּרֶשׁ בַּקּוּנָטְרִם כְּדֶרֶךְ שְׁפוּסֶלֶת בְּכָל הַשָּׁדָשִׁים שְׁשָׁדָשׁוּ בְּכָל־שָׂאֻם יֵצְאוּ נִפְסָלִין בְּיוֹצֵא וְאִי אֶפְשָׁר לומר כֵּן אֵלֶּא כְּדַמְפְּרִישׁ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּכִיּוֹן דְּפִרְיִישׁ אֲסוּחִי מִסַּח דַּעְתָּה מִנָּה דְּמִשּׁוּם קִדּוּשׁ כְּלִי לֹא מִפְּסֵל בְּיוֹצֵא בְּמִדֵּי שְׁלֹא נַעֲשֶׂה בּוּ עֲבוּדָה עֲדִין כְּדַמוּכַח בַּפ"ק דְּמַנְחוֹת (דָּף ט.) וּבַפ"י הַתּוֹדָה (מַנְחוֹת דָּף עח) דְּאָמַר בְּלָלָה חוּץ לְחוּמַת הָעוֹזָרָה רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר פְּסוּלָה וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר כְּשֶׁרָה אֵלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא פְּסִיל אֵלֶּא מִשּׁוּם (רס"ד דְּמֵאן דְּלֹא פְּסִיל בְּלִינָה לֹא פְּסִיל בַּהּ הֶסַח הַדַּעַת וּמֵאן דְּפְּסִיל פְּסִיל בְּהֵאִי וְהֵינּי כְּהֵינּי הוּוּ לְהוּ הֶסַח הַדַּעַת שְׁהֵי לְשֹׁנִים בְּבֵית הַמוֹקֵד. הַג"ה) עֲבוּדָה בַּחוּץ אֲבָל מִשּׁוּם יַצִּיאָה לֹא [וְכּוּן מִשְׁמַע] בְּפֶרֶק הַתְּכַלֵּת (מַנְחוֹת מז.) גַּבִּי שְׁמִי הִלָּחֵם דְּלֹא קִדּוּשׁ לְפִסֵּל בְּיוֹצֵא אֵלֶּא בְּשׁוֹחִישֵׁת הַנֶּזֶכַח אַע"ג דְּכִבֵּר נִתְקַדַּשׁ בְּכָל־דְּרַבִּי סְבִירָא לֵה דִתְנֹדֵר מִקְדָּשׁ בְּפֶרֶק רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵל (מַנְחוֹת עב:) וּמֵיחֵי יֵשׁ לְדַחוֹת דְּבִאִין עִם הַנֶּזֶכַח שְׂאֵנִי דְּהֵא וְסָכִים הִבְּאִין עִם הַנֶּזֶכַח לֹא מִפְּסָלִי בְּלִינָה כִּי אִם בְּשׁוֹחִישֵׁת הַנֶּזֶכַח כְּדָאמַר וַעֲרִי בְּפֶרֶק הַתּוֹדָה (מַנְחוֹת עט.) וְאֵלּוּ בִּאִין בְּפִנֵּי עֲצֻמּוֹ תֵּנּוּ קִדְּשׁוּ בְּכָל־נִפְסָלִין בְּלִינָה וְלֹשׁ עוֹד רֵאזִיָּה מֵהֵא דִתְנּוּ בַּמַּעֲלִילָה פֶּרֶק ב' (דָּף ט.) גַּבִּי מַנְחוֹת וְשְׁמִי הִלָּחֵם קִרְמִי בַתְנֹדֵר הַקְּשָׁרוֹ לְפִסֵּל בַּמַּחֲסֵר כְּפוּרִים וּבְלִינָה אֲבָל יוֹצֵא לֹא קִתְּנִי וַאֲע"ג דְּגַבִּי עוֹפּוֹת וַחֲבָחִים הֵוָּה מְצִי לְמַתְנִי יוֹצֵא אַגַּב אַחֲרִים לֹא תֵּנִי אַגַּב שְׁמִי הִלָּחֵם וְלָחֵם הַפְּנִים וּמַנְחוֹת וְהֵא דְאָמַר בְּפֶרֶק כָּל שְׁעָה (פְּסָחִים לו.) גַּבִּי לִישָׁה דְּמַנְחוֹת נְהִי דְבִנְרִיזִין לִיתָא בַּמָּקוֹם וְרִיזִין אִיתָא אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא נָקַט שְׁדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹתָם בַּמָּקוֹם וְרִיזִין וְהֵא דְאָמַר פֶּרֶק הַמִּזְבֵּחַ מִקְדָּשׁ (לְקַמּוֹן וַחֲבָחִים פח.) כְּלִי שְׁרֵת אִין מִקְדָּשִׁין לְקַרֵּב אֲבָל מִקְדָּשִׁין לְפִסֵּל הֵינּוּ בְּטוּבֹל יוֹם וּבַמַּחֲסֵר כְּפוּרִים וּבְלִינָה אֲבָל לֹא בְּיוֹצֵא וַע"ע מָה שְׁפִרַשׁ בַּקּוּנָטְרִם פ' שְׁמִי מִדּוֹת (מַנְחוֹת פו:.) גַּבִּי שְׁלָחַן אֲבָל מִקְדָּשִׁין לְפִסֵּל בְּלִינָה וּבְיוֹצֵא וְלְקַמּוֹן בְּסוּף הַמִּזְבֵּחַ מִקְדָּשׁ (וַחֲבָחִים דָּף פח.) פֶּרֶשׁ בַּקּוּנָט' אֲבָל מִקְדָּשִׁין לְפִסֵּל בְּיוֹצֵא אִם יֵצֵא חוּץ לְקָלְעִים אוּ נִנְע בּוּ טוּבֹל יוֹם וְהֵא דְאָמַר פֶּרֶק שְׁמִי הִלָּחֵם (מַנְחוֹת צה:.) [א' שְׁמִי הִלָּחֵם וְא'] לָחֵם הַפְּנִים לִישְׁתּוּ וַעֲרִיכְתּוּ בַחוּץ אֵלְמָא מִדַּת יִבֵּשׁ לֹא נִתְקַדַּשָּׁה וְכּוּן בְּסוּף כָּל הַמַּנְחוֹת בְּאוֹת מִצָּה (מַנְחוֹת סג.) דְּרִישׁ ר"ש תַּנּוּר תַּנּוּר שְׁמִי פַעֲמִים שְׂתַתָּה אֶפְסִיתּוּ בַתְנֹדֵר וְשִׁיתָּה הַקְדָּשׁוֹן בַּתְנֹדֵר וְפִרְיָךְ וְהִתְנַן ר"ש אוֹמַר לְעוֹלָם הָיִי רָגִיל לומר שְׁמִי הִלָּחֵם וְלָחֵם הַפְּנִים קִשְׁרוֹת בַּעֲזָרָה וּקְשָׁרוֹת בְּבֵית פֶּאגִּי לֹאוּ מִשּׁוּם דָּאִי נִתְקַדַּשָּׁה הֵוָּה מִפְּסָלָא

בְּיוֹצֵא אֵלֶּא מִשּׁוּם דְּדִבֵּר מִכְּעַר לְהוֹצִיא לְחוּץ לֹאֲחֵר שְׁנַתְקַדַּשָּׁה וְאִם תֵּאמַר וְכִיּוֹן דְּבִקְדָּשְׁתָּ כְּלִי לֹא מִפְּסָלָא בְּיוֹצֵא מְנַחַת כְּהֻנִּים וַחֲבִיתִי כ"ג דְּלִית בְּהוּ קַמִּיצָה אִימִיתִי

מִפְּסָלִי בְּיוֹצֵא וְשִׂמָּא בְּאוֹתָן מוֹעִיל קִדּוּשׁ כְּלִי וּמַהֵי טַעְמָא יִתְכּוּן פ' הַקּוּנָט' דְּהִכָּא: קִדְּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּחוּץ כּו' תַּמָּה דְּמִשְׁמַע הָא הִכְנִיס בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּפְּנִים וְקִדְּשׁ עֲבוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה אֵלְמָא לֹא מִפְּסָלָא בְּיַצִּיאַת הַמַּיִם וי"ל דְּלֹא שִׁירָה הֶסַח הַדַּעַת בְּמִים כְּמוּ בְּיָדַים וְעוֹד דָּאִין כְּלִי מִקְדָּשׁ לְפִסֵּל בְּיוֹצֵא אֵלֶּא בַּפְּנִים כְּדַמְשַׁמַּע בְּהֵיחֵא דְסָפָה (דָּף ג.) דְּפִרְיָךְ וְנִתְנִי בַּמִּקְדָּשׁ וְעוֹד כְּדַפְרִשְׁנֵי דָאִין כְּלִי מִקְדָּשׁ לְפִסֵּל בְּיוֹצֵא עַד שְׁנַעֲשִׂית מִצְוָתוֹ וְהֵינּוּ הַקְדָּשׁ כְּמוּ מַנְחָה עַד שְׁעַת קַמִּיצָה וְלָכּוּן מִכְּעַיָּא לִיָּה בְּקִדְּשׁ יָדַים וְרַגְלִים טַפִּי מִבְּמִים: כָּל הַמַּטִּיל מַיִם בְּעֵי קִדּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים תַּמָּה דִּתְפָּשֵׁט מֵהִכָּא דָּאִין יַצִּיאָה מוֹעֵלֶת דְּמִשְׁמַע הָא בַּחֲנָם לֹא פְּסִלָה יַצִּיאָה וי"ל דְּיֹדָאִי אִי נִפֵּק בְּשַׁעַת עֲבוּדָה לֹא מִפְּסֵל בְּהִכִּי כִיּוֹן דָּאִין שׁוּהֵא אֵלֶּא מַעֲט:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

בְּשִׁלְמָא לְאַבְיִי דְמוּקִי לֵה לֵהֵא דר' יוֹחָנָן כְּרַבִּי וּמוֹדָה רַבִּי דְּמַקְרוֹת הַגָּבֵר וְעַד

בְּשִׁלְמָא לְאַבְיִי דְמוּקִים לֵה כְּרַבִּי, וּמוֹדֵי רַבִּי דְּמַקְרוֹת הַגָּבֵר עַד צַפְרָא לֹא פְּסִלָה לִינָה – הָא מְנִי, רַבִּי הִיא. אֵלֶּא לְרַבָּא דְּמוּקִים לֵה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲבָל לְרַבִּי מַקְרוֹת הַגָּבֵר עַד צַפְרָא פְּסִלָה לִינָה; הָא מְנִי? אִי רַבִּי – פְּסִלָה לִינָה! אִי רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – הָא אָמַר: אֶפְּיִלוּ מִיכּוֹן וְעַד נַעֲשֶׂרָה יָמִים אֵינּוּ צָרִיךְ לְקִדְּשׁ! לְעוֹלָם כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהִכָּא בְּמֵאִי עֶסְקִינָן – בְּכַהֲנֵי חֲדַתִּי. אִיבַעֲיָא לְהוּ: יַצִּיאָה מַהוּ שְׁתוּעִיל בְּקִידּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים? אִם תִּימְצִי לומר לִינָה לֹא פְּסִלָה – דְּלֹא פִרְיִישׁ, אֲבָל יַצִּיאָה דְּפִרְיִישׁ – אֲסוּחִי מִסַּח דַּעְתִּיהָ; אוּ דְלִמָּא, כִּיּוֹן דְּבִינְדוּ לְחַזּוֹר – לֹא מִסַּח? אִתָּא שְׁמַע: קִידְּשׁ יָדֶיךָ וְרַגְלֶיךָ וְנִטְמָאוּ – מִטְבִּילֵן וְאִין צָרִיךְ לְקִדְּשׁ. יֵצְאוּ – כִּי הֵן בְּקִדּוּשְׁתּוֹ! יֵצְאוּ יָדֶיךָ לֹא קַמִּיבַעֲיָא לוֹ, כִּי קַמִּיבַעֲיָא לוֹ – יֵצֵא כָּל גּוּפוֹ. מֵאִי? תַּתִּי(א) תָּא שְׁמַע: שְׁלֹא רַחוּץ יָדַים וְרַגְלִים – מִקְדָּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּפְּנִים. קִידְּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּחוּץ אוּ בְּכָל־יְשֵׁרָה בְּמִי מַעֲרָה, וְעַבְד – עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה. טַעְמָא דְּקִידְּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּחוּץ, הָא קִידְּשׁ בַּפְּנִים וְיֵצֵא – עֲבוּדָתוֹ כְּשִׁירָה! דְּלִמָּא "קִידְּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּחוּץ" הִיכִי דְמִי – כְּגוֹן דְּאֶפְּיִק יָדֶיךָ לְכַר וְקִידְּשׁ; הָא קִידְּשׁ בַּפְּנִים וְיֵצֵא, דְּאֶפְּיִק יָדֶיךָ לְכַר – כְּשִׁירָה. אֲבָל יֵצֵא כָּל גּוּפוֹ תִּיבַעֲיָי לָךְ. "אָמַר לִיָּה רַב וְכִיד לְרַב פֶּפֶּא, תָּא שְׁמַע: יֵצֵא חוּץ לְמַחֲיַצַת חוּמַת הָעוֹזָרָה – אִם לְשִׁהוֹת, טַעוֹן טְבִילָה; אִם לְפִי שְׁעָה, טַעוֹן קִידּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים! אָמַר לִיָּה: הִכָּא בְּמֵאִי עֶסְקִינָן – כְּגוֹן שְׂיַצֵּא לְהֶסֶךְ רַגְלֵיךָ וְלַהֲטִיל מַיִם." תַּתִּי(ב) הָא בְּהִדְיָא קִתְּנִי לֵה: כָּל הַמִּיסָךְ רַגְלֵיךָ טַעוֹן טְבִילָה, וְכָל הַמַּטִּיל מַיִם טַעוֹן קִידּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים! תֵּנִי וְהִדֵּר מִפְּרִישׁ. תָּא שְׁמַע: פֶּרָה – רַבִּי חֲיִיא בֶר יוֹסֵף אָמַר: מִקְדָּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּפְּנִים, וְיוֹצֵא. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶפְּיִלוּ בַּחוּץ, וְאֶפְּיִלוּ בְּכָל־יְשֵׁרָה, וְאֶפְּיִלוּ בַּמְקִידָה שֶׁל חֶרֶס! אָמַר רַב פֶּפֶּא: שְׂאֵנִי פֶרָה – הוּאִיל וְכָל מַעֲשִׂיָּה בַּחוּץ, לֹא פְּסִלָה בַּהּ יַצִּיאָה. אִי הִכִּי, לָמָּה לִי דְּמַקְדָּשׁ? כַּעֲיִן עֲבוּדָה פְּנִים. אִיבַעֲיָא לְהוּ: טוּמְאָה, מַהוּ שְׁתוּעִיל לְקִידּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים? אִם תִּימְצִי לומר יַצִּיאָה לֹא פְּסִלָה – דְּגִבְרָא חַוִּי, אֲבָל הִכָּא דְּגִבְרָא לֹא חַוִּי – אֲסוּחִי מִסַּח דַּעְתִּיהָ; אוּ דְלִמָּא, כִּיּוֹן דְּהִדֵּר חַוִּי – [דַּק לִיָּה] וְלֹא מִסַּח דַּעְתִּיהָ? תָּא שְׁמַע: קִידְּשׁ יָדֶיךָ וְרַגְלֵיךָ וְנִטְמָאוּ – מִטְבִּילֵן, וְאִין צָרִיךְ לְקִדְּשׁ! 'נִטְמָאוּ יָדֶיךָ לֹא מִיבַעֲיָא לוֹ, [כִּי מִיבַעֲיָא לוֹ] נִטְמָא כָּל גּוּפוֹ. כָּל גּוּפוֹ?! תִּיפּוּק לִי: כִּיּוֹן דְּבַעֲיָי לְמַעַבְדַּד הָעָרֵב שְׁמֶשׁ, אֲסוּחִי מִסַּח דַּעְתִּיהָ! כְּגוֹן דְּאִיטְמִי סְמוּיָה לְשִׁקְיַעַת הַחֲמָה. תָּא שְׁמַע: פֶּרָה – רַבִּי חֲיִיא בְּרַבִּי יוֹסֵף אָמַר: מִקְדָּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּפְּנִים, וְיוֹצֵא. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶפְּיִלוּ בַּחוּץ, וְאֶפְּיִלוּ בְּכָל־יְשֵׁרָה, וְאֶפְּיִלוּ בַּמְקִידָה שֶׁל חֶרֶס.

וְהֵא

צַפְרָא לֹא פְּסִלָה לִינָה בְּקִדְּשׁ הָא מְנִי נְמִי דְּקִתְּנִי קִדְּשׁ זָה לֹא יִפְסֵל בְּעַמּוּד הַשֹּׁחַר אֲבָל קִדּוּשׁ הַלְּיָלָה יִפְסֵל רַבִּי הִיא: אֵלֶּא לְרַבָּא כּו' הָא מְנִי שְׁמַצְרִיכִין קִדּוּשׁ עַל קִדּוּשׁ וּמִתִּיר קִדּוּשׁ הַשְּׁנִי בְּקָרוֹת הַגָּבֵר: אִי רַבִּי הָא אָמַר פְּסִלָה לִינָה אִף כֵּוָּה שְׁבַקְרוֹת הַגָּבֵר: וְאִי ר' אֶלְעָזָר אִף הִרְאָשׁוֹן לֹא יִפְסֵל וְשְׁנִי זָה לְמָה: בְּכַהֲנֵי חֲדַתִּי שְׁלֹא שְׁמִישׁוֹ בְּלִילָה וְלֹא הָיִי רַחוּצֵי יָדַים וְרַגְלִים: יַצִּיאָה חוּץ לְעוֹזָרָה מַהוּ שְׁתוּעִיל כְּדֶרֶךְ שְׁפוּסֶל בְּכָל הַשָּׁדָשִׁים שְׁשָׁדָשׁוּ בְּכָל־יְשֵׁרָה שְׂאֻם יֵצְאוּ נִפְסָלִין בְּיוֹצֵא: דְּלֹא פִרְיִישׁ לֹא נִבְדֵּל מִעֲבוּדָה: וְנִטְמָאוּ הַיָּדִים כְּדִבֵּר שְׂאִין טַמְאָתוֹ מִן הַתּוֹרָה שְׁטִיטְמָא גּוּפוֹ אֵלֶּא בַּפְּגוּל אוּ בְּנוֹתֵר שְׁשִׁנְיָו בַּפְּסָחִי' (דָּף קכ:) שְׁמַטְמָאִים אֵת הַיָּדִים: מִטְבִּילִין אֵת הַיָּדִים לְכַדּוֹ: יֵצְאוּ יָדֶיךָ וְשִׁיטְטִין לְחוּץ: מִקְדָּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה אוּ כִּיּוֹר אוּ כְּלִי שְׁרֵת אַחֵר דְּמַרְבִּינוּן לְקַמּוֹן בְּשַׁמְעִתִּין כָּל כְּלִי שְׁרֵת לְקִדּוּשׁ: בַּפְּנִים שְׁתִּירִי הַקְּבַעוּ לוֹ מָקוֹם בַּעֲזָרָה דְּכִתִּיב וְנִתַּת אֵת הַכִּיּוֹר וגו' וְהִתָּם כְּתִיב וְרַחֲצוּ מַמּוֹ: אוּ שְׁטַבֵּל בְּמִי מַעֲרָה שְׁהוּן כְּשֶׁרִין לְטְבִילָה וּה"ה לְמִים חַיִּים אֵלֶּא שָׂרֵב טְבִילוֹת בְּמִים מְכַנְסִין: עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה וְלֹא אָמַרִי טְבִילָה דְּכַר חֲשׁוֹב הוּא וּמַתְנִי' לִיָּה בַּמָּקוֹם קִדּוּשׁ: הָא קִדְּשׁ בַּפְּנִים וְיֵצֵא כְּשֶׁרִין דָּאִי ס"ד פְּסוּלָה הַשְׂמָא קִדְּשׁ בַּפְּנִים וְיֵצֵא פְּסוּלָה קִדְּשׁ בַּחוּץ מִבַּעֲיָא וְכִי יֵשׁ יַצִּיאָה גְּדוּלָּה מִזּוּ: וּמִשְׁנֵי דְלִמָּא קִדְּשׁ בַּחוּץ דְּאֶצְטְרִיךְ לִיָּה לְתַנָּא לְמַתְנִי דְּפְּסוּלָה: כְּגוֹן דְּאֶפְּקַד יָדֶיךָ לְכַר וְגוּפָה בַּפְּנִים וְקִדְּשׁ דְּאֵלּוּ קִדְּשׁ בַּפְּנִים וְהוֹצִיא יָדֶיךָ תַּנָּא לְעִיל תִּירִי הֵן בְּקִדְּשִׁתּוֹן אֲבָל יֵצֵא גּוּפוֹ לֹא תִדּוּק מִנָּה: אִם לְהַשְׁהוֹת טַעוֹן טְבִילָה קס"ד מִשּׁוּם הֶסַח הַדַּעַת: הִכָּא בְּמֵאִי עֶסְקִינָן דְּקִתְּנִי אִם לְשִׁהוֹת טַעוֹן טְבִילָה: שְׂיַצֵּא לְהֶסֶךְ רַגְלֵיךָ לְגְדוּלָּים וְדִקּוּתָה סִיפָא דְּקִתְּנִי אִם לְפִי שְׁעָה טַעוֹן קִדּוּשׁ שְׂיַצֵּא לְהִטִּיל מַיִם דְּאֶמְרִינוּן בְּסִדֵּר יוֹמָא (דָּף ל.) מִצְוָה לְשַׁשְׁפָּךְ בִּידוֹ יִצְאֻצוֹת שְׁעַל גַּבִּי וְרַגְלֵיךָ שְׁלֹא יִרְאָה כְּפָרוֹת שְׁפַכָּה לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְקִדְּשׁ יָדֶיךָ וְרַגְלֵיךָ: בְּהִדְיָא קִתְּנִי לֵה בְּסִיפָא דְּהֵחֵיא: פֶּרָה עֲבוּדָת פֶּרָה אֲדַמָּה שְׁהִיָּה חוּץ לִירֻשָׁלַיִם בְּהַר הַמִּשְׁחָה: וְיוֹצֵא אֵלְמָא לֹא פְּסֵל יַצִּיאָה בְּקִדּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים: כַּעֲיִן עֲבוּדָה שְׁנוּי' הוּא: טַמְאָה קס"ד נִטְמָאוּ יָדֶיךָ וְלֹא גּוּפוֹ מִכְּעַיָּא לִיָּה: אַת"ל יַצִּיאָה לֹא פְּסִלָה הִתָּם הוּא מִשּׁוּם דְּגִבְרָא חַוִּי לְחַזּוֹר וְלַכְּנֵס לֹא מִסַּח דַּעְתָּה וְלֹא מִפְּסֵל קִדּוּשׁ בְּהֶסַח הַדַּעַת: אוּ דְלִמָּא כִּיּוֹן דְּהִדֵּר חַוִּי עַל גְּדִי הַטְבִּילָה דַּק לִיָּה מִדְּרַבְּדָק בְּקִדּוּשִׁין וְנִזְהַר מִלִּיגַע יָדֶיךָ בְּדִבֵּר טַנּוּף וְלֹא מִסַּח דַּעְתָּה:

מִפְּסָלִי בְּיוֹצֵא וְשִׂמָּא בְּאוֹתָן מוֹעִיל קִדּוּשׁ כְּלִי וּמַהֵי טַעְמָא יִתְכּוּן פ' הַקּוּנָט' דְּהִכָּא: קִדְּשׁ בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּחוּץ כּו' תַּמָּה דְּמִשְׁמַע הָא הִכְנִיס בְּכָל־יְשֵׁרָה בַּפְּנִים וְקִדְּשׁ עֲבוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה אֵלְמָא לֹא מִפְּסָלָא בְּיַצִּיאַת הַמַּיִם וי"ל דְּלֹא שִׁירָה הֶסַח הַדַּעַת בְּמִים כְּמוּ בְּיָדַים וְעוֹד דָּאִין כְּלִי מִקְדָּשׁ לְפִסֵּל בְּיוֹצֵא אֵלֶּא בַּפְּנִים כְּדַמְשַׁמַּע בְּהֵיחֵא דְסָפָה (דָּף ג.) דְּפִרְיָךְ וְנִתְנִי בַּמִּקְדָּשׁ וְעוֹד כְּדַפְרִשְׁנֵי דָאִין כְּלִי מִקְדָּשׁ לְפִסֵּל בְּיוֹצֵא עַד שְׁנַעֲשִׂית מִצְוָתוֹ וְהֵינּוּ הַקְדָּשׁ כְּמוּ מַנְחָה עַד שְׁעַת קַמִּיצָה וְלָכּוּן מִכְּעַיָּא לִיָּה בְּקִדְּשׁ יָדַים וְרַגְלִים טַפִּי מִבְּמִים: כָּל הַמַּטִּיל מַיִם בְּעֵי קִדּוּשׁ יָדַים וְרַגְלִים תַּמָּה דִּתְפָּשֵׁט מֵהִכָּא דָּאִין יַצִּיאָה מוֹעֵלֶת דְּמִשְׁמַע הָא בַּחֲנָם לֹא פְּסִלָה יַצִּיאָה וי"ל דְּיֹדָאִי אִי נִפֵּק בְּשַׁעַת עֲבוּדָה לֹא מִפְּסֵל בְּהִכִּי כִיּוֹן דָּאִין שׁוּהֵא אֵלֶּא מַעֲט:

מסורת הש"ס
א יומא ב; חגיגה כג.
תורה אור השלם
דרכיו אהרן וכו' ממנו את יידיהם ואת רגליהם [שמות ל, ט]

והא פרה דטמוי מטמאין ליה אחר קדוש זה דקתנן כו' וטבילה זו בהר המושבה היתה

והכי תנן לה במסכת פרה (פ"ג מ"ו) ואחר טבילתו מיד הוא מסדר מערכתה ושורפה אלקמא אחר הקדוש הנה היתה וש"מ לא פסקה לה טמאה י"ש חסרו"ן בספרי"ם ונראה לי הגרסא הכי שאני פרה הואיל וטבול יום כשר בה טמאה לא פסקה בקדושין שלה: אי הכי למה לי דמקדש הואיל ואין קדוש כשאר קדוש עבודה: בכיור שיכנים ידיו ורגליו בתוכו: הא כיור דומיא דמערה והכי דמי כגון שזכנס לתוכו: מי מערה אצטריך ליה כלומר לעולם דכותה בכיור נמי פסול והאי דנקט מי מערה אצטריך סד"א הואיל וטבילה מעלייתא היא עדיפא היא מכיור שהן שאובין וקדוש אין כאן וטבילה אין כאן אבל הכא טבילה איכא קמשמע לן: ה"ג אמר רבי חייא בר יוסף מי כיור נפסלין למתירין כמתירין לאברים כאברים ורב חסדא אמר אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר כאברים: מי כיור לפי זמן עבודה שהקדש צריך לה הוי זמן מימיו לפסל אם עבודת [מתיר הוא כגון עבודת] דם או קמצים שנפסלים בבא הלילה עליהם כדאמר' באינהו מקומן (לקמן דף נו.) מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה וכו' מי כיור נפסלין בשקיעת החמה אם לא נשקע הכיור בבור לפני שקיעת החמה נפסלים מימיו לקדש עוד מהם לצורך עבודת יום מחר אפי' שקעו קדם עמוד השחר העושה לינה בכל מקום אינו מועיל לו שלפי עבודתו הוא חשוב וכן אם שקעו לפני שקיעת החמה והעלהו בלילה מכין שמצאו הלילה שעה אחת חוץ לבור נפסלו מימיו לעבודת היום: לאברים כאברים לקדש מהן לעבודת הקטר חלבים נפסלין בעמוד השחר כמו שאברים נפסלין בלינת עמוד השחר כדכתיב עד בקר אבל כל הלילה כשרין לקדש

מהן לעבודת לילה ואם שקעו קדם עמוד השחר מעט כשרין מימיו לקדש עבודת [היום: אף] למתירין כו' כאברים קשם שאין האברים נפסלין אלא בעמוד השחר אף כל לינות אין פוסלות בשום קדושה אלא בעמוד השחר: ור' יוחנן אמר כיור פיון ששקעו בבור כדרך מצותו סמוך לשקיעת החמה: שוב אין מעלהו כל הלילה וקס"ד דאפי' לעבודת הלילה קאמר ר' יוחנן דמפסל בה העלאתו ואתרוניהו פליגי: לעבודת לילה הקטר חלבים: ולמחר אינו מקדש קס"ד דאסור לקדש הימנו קאמר שנפסל בשקיעת החמה לעבודת יום אלקמא כלה כרבי חייא סבירא לה: מאי אינו מעלהו נמי דקאמר רבי יוחנן לעיל לעבודת יום משום פסול עבודה יום קאמר לה שלא יפסלו מימיו לעבודת יום וקא סלקא דעתך השתא שהעלאת הלילה תפסלם לעבודת מתיר כר' חייא: אי הכי הניג דרבי חייא מאי אינו מעלהו דקאמר רבי יוחנן עלה דר' חייא ודרב חסדא מאי אתא למימר הא רבי חייא נמי ה"ק:

וי"ל (דלקמא) לא רצו להמתין זמן שקיעו עד סמוך לזמן פסולו דלקמא פשע ולא משקע ליה בעמוד השחר וה"ה שהיי יכולין לקבוע זמן שקיעו בתחלת הלילה או באמצעה דכרי שניהא וכור בעמוד השחר אלא לפי שהוא זמן פסול מתירים של דם וקמן קבעו זמנו בערב ולר' יוחנן אע"פ שיעל כרחו לש להן להעלותו לתרומת הדשן לא דמי כדפי' בקונטרס [לקמן וז"ל] דלא סגינא ליה בלא קדוש זה שזכה לפיס של תרומת הדשן ולגזרת שקיעו ליכא למיחש דכיון שמצאו שקיעו והעולה ועלשו הגיע זמן הסמוך לפסולו לא פשע לה וסדר משקע לה ולא דמי למעלהו בלילה שמינחו לקדש כהנים הבאין תמיד להקטיר ואתי' למפשע וא"ת ויפסל מימיו ומה בכך והא השתא נמי כשמשקעו בעמוד השחר וחוזר ומעלהו פיום לא היה יכול לקדש במימיו למתירין דכבר נפסלו ולא מהני להו וריעה אלא לאברים היה יכול לקדש ומי הוא שזוה שזיכול לקדש ביום קדוש גמור שיועיל לכל העבודות והוא עומד ומקדש קדוש שאינו מועיל אלא לאברים וי"ל דכיון דקדש להו המים בכלי שרת מצוה לשמרון כשאר קדשים שלא יפסלו כדפי' בקונטרס בהר דמשעתין אי נמי כדי שלא יבואו לידי נותר ויטמאו את הידים ובשמעלין את הכיור ביום היו מערין מימיו בכלי שרת דפעמים שמקדשין הרבה כהנים בכל דיון ומי שיש לו לקדש לאברים מקדש מן המים שבכלי שרת ושנים עשר כהנים שהיו מקדשין בבת אחת מן הכיור לצורך התמיד אף על פי שהיה פיס של תמיד קדם ע"ה כדמוכח במסכת תמיד (פ"א מ"מ לא היו מקדשין בלילה עד שהיה יום ומעלין הכיור ונותנים מימיו בכלי שרת וממלאין אותו מים חדשים ומקדשים מהם שהרי היה זורק דם התמיד ונפסלו מימיו למתירין ולא מהני להו וריעה והא דפסקה להו לינה במים בקלה שמעתין הניג כרבי ולא כרבי אלעזר בר"ש למאי דפשיט אלקמא לעיל כמתלקת בזה כר מתלקת בזה [ובכלהו אמוראי דלעיל מודו דלכל הפחות ספיקא תוי והכא מפשט פשט ועוד צריך לומר דהא דאמר אביי לעיל דמקרות הנגר עד צפרא לא פסלא לינה הניג קדוש אבל במים פוסלת והאי דפסקה נמי לינה במים אינו אלא מדרבנן דכיון דלא פסיל בקדוש לא פסיל במים דהכל [אחד] כדאמר לעיל כמתלקת בזה כר מתלקת בזה] ורבינו פי' בענין אחר וזה לשונו ומאי אינו מעלהו דקאמר משום חשש עבודת היום שאם יעלהו לעבודת לילה קדם תרומת הדשן יהיו סבורים העולם שמשקעין אותו בשקיעת החמה שלא יפסלו המים למתירין וקדם השחר שלא יפסלו לאברים ונבא לקדש ממנו למחר למתירין אף על פי שלא היה משקע כל הלילה רק בשקיעת החמה ובעמוד השחר והניג גזרת שקיעו דקאמר בסמוך דגזרינן שניהא משקע כל הלילה עד תרומת הדשן כדי שידעו העולם שלא שקעוהו מבעוד יום כי אם להיות וכו'דים על ידי כך שקיעו דסוף כל הלילה שמשמאווהו משקע בשעת תרומת הדשן וחתירוהו וישקעוהו קדם היום כי אם יעלהו לאחר שקיעת החמה לש לגזר שמה יאמרו שיעלהו למחר שקעוהו למחר שקעוהו בשקיעת החמה וכושר למתירין אף על פי שיעלהו לאחר שקיעת החמה ופריך אי הכי הניג דרבי חייא כרבי יוסף שפוסל למתירין בשקיעת החמה כי לרב חסדא שאינו פוסל למתירין אלא בעמוד השחר לא אכפת לן במה שיעשירוהו למחר למתירין כי בשקיעו דעמוד השחר מתכשר אפי' למתירים ומשני אכא ביניהו גזרת שקיעו דרבי יוחנן גזר להשהותו בשקיעו משום שקיעו דשקיעת החמה שאנו צריכין אז לשקעו כדי להכיר שקיעו דסוף הלילה שלא יאמרו שאינו להכיר אלא להכשיר למתירין ולכר צריך להשהותו עד תרומת הדשן כדפרשית ורבי חייא בר יוסף לא גזר והא"ר יוחנן קדש ידיו לתרומת כו' בשלמא לרבא דמוצי ליה להחייא כרבי אלעזר בר' שמעון הא כרבי אכא למימר דסבירא ליה לרבא דלרבי אלעזר כרבי שמעון לא פסקה לינה במי כיור כמאן דאמר לעיל כמתלקת בזה כר מתלקת בזה ולא כההיא דלא פשיט ליה לעיל ולמחר אינו מקדש דבמלתה דאלפא אינו צריך לקדש קאמר כרבי אלעזר כרבי שמעון ולא קאי אמי כיור לפסלם למחר כי כשרים הם לרבי אלעזר בר"ש אלא לאפי' דמוצי לה כרבי קשאי ארבי דמאי שנא בהא דכיון דשקעו שוב אינו מעלהו דמצריך לשקעו כדי להכיר שישקעוהו בסוף הלילה ומאי שנא בהא דקאמר דכבר קדש מתחלת עבודה דמשמע דתרומת הדשן תחלת עבודת היום שמשם ואילך עסקוקים בעבודת היום בלא הפסק וכל שעה מקדש ועובד כל הכא לעבד מושם ואילך משמע דלא משקע ליה אחר שהעלהו לתרומת הדשן שאם כן יש הפסק דכבר ומשני הא דצריך לה תחלת עבודה לאו משום דלא משקע ליה דודאי מסלק לה וסדר משקע לה וקצת יש תמה בין לפי זה בין לפרוש אחר לשנא דמסלק ליה דהא נמי היה יודע דמסלק ליה ואין קשה לו אלא משקיעו (דבתרא) מאי שנא הכא דמשקע לה ומאי שנא התם דלא משקע ליה:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

מי כיור נפסלין למתירין כמתירין פי' לדם וקומץ נפסלים מימיו בשקיעת [החמה] כמו שהמתירין נפסלין בשקיעת החמה כדאמר באינהו מקומן (לקמן וזבחים דף נו.): **כיור** פיון ששקעו אין מעלהו למאי דס"ד השתא דהעלאת לילה פוסלן לכל עבודות יש תמה דתקשי ליה כמה משניות דמסכת תמיד (דף כח.) שהיה מקדש לתרומת הדשן ואחיו הכהנים שהיו מקדשים כמו כן בלילה ומיהו איכא לאוקמינהו כר' אלעזר בר"ש וקמאן דפשיט לעיל כמתלקת בזה כר מתלקת בזה והא כרבי אבל קשה אפתי היאך היו עושין תרומת הדשן לרבי וי"ל בכהנים לשנים שנעזרו כל הלילה ואין צריכין לקדש ומתני' דיומא (דף כב.) דמוכחא שהיה תרומת הדשן בכהני חתיי דקאמר עלה דלכר לא הוה פיס בתחלה בתרומת הדשן משום אנש שנה כר' אלעזר בר"ש אי נמי י"ל שהיה להם מים בכלי שרת אחר כדי קדוש של תרומת הדשן ועוד יש לומר דמקדוש תרומת הדשן לא קשיא מידי דפסול עבודת לילה דרבנן ויש עוד טעם להכשיר בתרומת הדשן טפי מבכולה לילה כדפרש בקונטרס בסמוך עוד יש לומר דניחא ליה למפרך מדר' יוחנן אדר"י טפי ממתניתין דתמיד משום דאיכא לדחוי' דסבירא לה למתני' דמקרות הנגר עד צפרא לא פסקה לינה אפי' במים אע"ג דסגינא דשמעתין ודאי לאו הכי סבירא ולהאי פרוש ניחא השתא דלא מצי לאקשוי' מדריתא דלעיל דפליגי בה רבי ורבי אלעזר בר"ש דמתני' קדש בלילה צריך לקדש ביום דמשמע הא בלילה מחזי חזי: **כיור** פיון ששקעו פרוש האי דמהני שקיעו למים הניג קדם שנפסלו דלאחר שנפסלו אמרי' בפ' כל שעה (פסחים דף לד:) דאין וריעה לקדוש: **כיור** שלא שקעו השתא ס"ד דלאו

דוקא אלא אפילו שקעו מעלהו [ומקדש] לעבודת לילה אלא רבויא נקט הכי אע"פ שלא היה משקע בשקיעת החמה כשר לעבודת לילה אבל לבסוף דמשני ומסיק דאיכא ביניהו גזרת שקיעו ניחא דנקט שלא שקעו דאם איתא דשקעו אין מעלהו עד תרומת הדשן: **מאי** אין מעלהו דקאמר לעבודת היום פי' שהיה כשר לקדש לענין שיועיל לו קדוש לעבודת יום כגון קמץ ודם אבל לעבודת לילה כגון לאברים חזי ופריך הניג דר' חייא בר' יוסף ומשני אכא ביניהו גזרת שקיעו כלומר לר"י אסור להעלותו גזרה שמה יפשע ולא יחזר וישקיענו דר' יוחנן אית לה גזרת שקיעו ולתכי נקט שלא שקעו דאם שקעו לא יעלהו עד תרומת הדשן דלקמא פשע אבל אם לא שקעו או שקעו והעלהו מקדש ממנו ור' חייא בר יוסף לא גזר וסבירא לה דמעלהו כל שעה שצדקה ולא חלישנן דלקמא פשע וא"ת ולמה היו משקעין אותו כלל בערב היה להם להמתין עד סמוך לעמוד השחר פיון שהיי יכולין [להעלות] כל הלילה לקדש לאברים וי"ל (דלקמא) לא רצו להמתין זמן שקיעו עד סמוך לזמן פסולו דלקמא פשע ולא משקע ליה בעמוד השחר וה"ה שהיי יכולין לקבוע זמן שקיעו בתחלת הלילה או באמצעה דכרי שניהא וכור בעמוד השחר אלא לפי שהוא זמן פסול מתירים של דם וקמן קבעו זמנו בערב ולר' יוחנן אע"פ שיעל כרחו לש להן להעלותו לתרומת הדשן לא דמי כדפי' בקונטרס [לקמן וז"ל] דלא סגינא ליה בלא קדוש זה שזכה לפיס של תרומת הדשן ולגזרת שקיעו ליכא למיחש דכיון שמצאו שקיעו והעולה ועלשו הגיע זמן הסמוך לפסולו לא פשע לה וסדר משקע לה ולא דמי למעלהו בלילה שמינחו לקדש כהנים הבאין תמיד להקטיר ואתי' למפשע וא"ת ויפסל מימיו ומה בכך והא השתא נמי כשמשקעו בעמוד השחר וחוזר ומעלהו פיום לא היה יכול לקדש במימיו למתירין דכבר נפסלו ולא מהני להו וריעה אלא לאברים היה יכול לקדש ומי הוא שזושה שזיכול לקדש ביום קדוש גמור שיועיל לכל העבודות והוא עומד ומקדש קדוש שאינו מועיל אלא לאברים וי"ל דכיון דקדש להו המים בכלי שרת מצוה לשמרון כשאר קדשים שלא יפסלו כדפי' בקונטרס בהר דמשעתין אי נמי כדי שלא יבואו לידי נותר ויטמאו את הידים ובשמעלין את הכיור ביום היו מערין מימיו בכלי שרת דפעמים שמקדשין הרבה כהנים בכל דיון ומי שיש לו לקדש לאברים מקדש מן המים שבכלי שרת ושנים עשר כהנים שהיו מקדשין בבת אחת מן הכיור לצורך התמיד אף על פי שהיה פיס של תמיד קדם ע"ה כדמוכח במסכת תמיד (פ"א מ"מ לא היו מקדשין בלילה עד שהיה יום ומעלין הכיור ונותנים מימיו בכלי שרת וממלאין אותו מים חדשים ומקדשים מהם שהרי היה זורק דם התמיד ונפסלו מימיו למתירין ולא מהני להו וריעה והא דפסקה להו לינה במים בקלה שמעתין הניג כרבי ולא כרבי אלעזר בר"ש למאי דפשיט אלקמא לעיל כמתלקת בזה כר מתלקת בזה [ובכלהו אמוראי דלעיל מודו דלכל הפחות ספיקא תוי והכא מפשט פשט ועוד צריך לומר דהא דאמר אביי לעיל דמקרות הנגר עד צפרא לא פסלא לינה הניג קדוש אבל במים פוסלת והאי דפסקה נמי לינה במים אינו אלא מדרבנן דכיון דלא פסיל בקדוש לא פסיל במים דהכל [אחד] כדאמר לעיל כמתלקת בזה כר מתלקת בזה] ורבינו פי' בענין אחר וזה לשונו ומאי אינו מעלהו דקאמר משום חשש עבודת היום שאם יעלהו לעבודת לילה קדם תרומת הדשן יהיו סבורים העולם שמשקעין אותו בשקיעת החמה שלא יפסלו המים למתירין וקדם השחר שלא יפסלו לאברים ונבא לקדש ממנו למחר למתירין אף על פי שלא היה משקע כל הלילה רק בשקיעת החמה ובעמוד השחר והניג גזרת שקיעו דקאמר בסמוך דגזרינן שניהא משקע כל הלילה עד תרומת הדשן כדי שידעו העולם שלא שקעוהו מבעוד יום כי אם להיות וכו'דים על ידי כך שקיעו דסוף כל הלילה שמשמאווהו משקע בשעת תרומת הדשן וחתירוהו וישקעוהו קדם היום כי אם יעלהו לאחר שקיעת החמה לש לגזר שמה יאמרו שיעלהו למחר שקעוהו למחר שקעוהו בשקיעת החמה וכושר למתירין אף על פי שיעלהו לאחר שקיעת החמה ופריך אי הכי הניג דרבי חייא כרבי יוסף שפוסל למתירין בשקיעת החמה כי לרב חסדא שאינו פוסל למתירין אלא בעמוד השחר לא אכפת לן במה שיעשירוהו למחר למתירין כי בשקיעו דעמוד השחר מתכשר אפי' למתירים ומשני אכא ביניהו גזרת שקיעו דרבי יוחנן גזר להשהותו בשקיעו משום שקיעו דשקיעת החמה שאנו צריכין אז לשקעו כדי להכיר שקיעו דסוף הלילה שלא יאמרו שאינו להכיר אלא להכשיר למתירין ולכר צריך להשהותו עד תרומת הדשן כדפרשית ורבי חייא בר יוסף לא גזר והא"ר יוחנן קדש ידיו לתרומת כו' בשלמא לרבא דמוצי ליה להחייא כרבי אלעזר בר' שמעון הא כרבי אכא למימר דסבירא ליה לרבא דלרבי אלעזר כרבי שמעון לא פסקה לינה במי כיור כמאן דאמר לעיל כמתלקת בזה כר מתלקת בזה ולא כההיא דלא פשיט ליה לעיל ולמחר אינו מקדש דבמלתה דאלפא אינו צריך לקדש קאמר כרבי אלעזר כרבי שמעון ולא קאי אמי כיור לפסלם למחר כי כשרים הם לרבי אלעזר בר"ש אלא לאפי' דמוצי לה כרבי קשאי ארבי דמאי שנא בהא דכיון דשקעו שוב אינו מעלהו דמצריך לשקעו כדי להכיר שישקעוהו בסוף הלילה ומאי שנא בהא דקאמר דכבר קדש מתחלת עבודה דמשמע דתרומת הדשן תחלת עבודת היום שמשם ואילך עסקוקים בעבודת היום בלא הפסק וכל שעה מקדש ועובד כל הכא לעבד מושם ואילך משמע דלא משקע ליה אחר שהעלהו לתרומת הדשן שאם כן יש הפסק דכבר ומשני הא דצריך לה תחלת עבודה לאו משום דלא משקע ליה דודאי מסלק לה וסדר משקע לה וקצת יש תמה בין לפי זה בין לפרוש אחר לשנא דמסלק ליה דהא נמי היה יודע דמסלק ליה ואין קשה לו אלא משקיעו (דבתרא) מאי שנא הכא דמשקע לה ומאי שנא התם דלא משקע ליה:

כא

עין משפט גד מצוה

א מיי פא' מהל' פרה אדומה הל' יד:
ב מיי פוח' מהל' ביאת מקדש הל' יא:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פה' מהל' ביאת מקדש
הל' יג:

ב מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל'
יא:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

אַכָּא בִּינְיָהוּ גִּזְרֵת שְׁקוּעַ כְּלוּמֵר הָא דְאַוּקָם אֵין מַעְלָהוּ דְרַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם פְּסוּל עֲבוּדַת יוֹם לֹא כּדִקּס"ד שְׁיָהָא הֵלִילָהּ פּוֹסְלוּ לַעֲבוּדַת הַיּוֹם כְּרַבִּי חֲזִיא אֱלֵא

אֵיכָא בִּינְיָיְהוּ גִּזְרֵת שְׁיָקוּעַ. ^(א)**וְהָאֹמֵר רַבִּי יוֹחָנָן:**
קִידֵּשׁ יָדָיו לְתַרומַת הַדָּשָׁן – לְמַחֵר אֵין צָרִיד לְקַדֵּשׁ, שְׁכַבֵּר קִידֵּשׁ מִתְחִילַת עֲבוּדָהּ. בְּשִׁלְמָא לְרַבָּא, דְּמוֹקִים לָהּ הִיא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – הָא כְּרַבִּי. אֱלֵא לֹאֲבִי דְמוֹקִים לָהּ כְּרַבִּי – קֹשֶׁיא דְרַבִּי אֲדָרְבִּי: מַאי שָׁנָא הִתָּם דְּמַשְׁקַע לִיהּ, וּמַאי שָׁנָא הֵכָא דִּלְא מַשְׁקַע לִיהּ? דְּמַסְלֵק לִיהּ וְהָדָר מַשְׁקַע לִיהּ. אִי הֵכִי, "לְמַחֵר אֵינוּ מְקַדֵּשׁ" – [אֲמַאי? אֵין צָרִיד לְקַדֵּשׁ]. לְמִימָרָא דְלַמְתִּירִין מִיחֻזָּא חֲזִי? הִינּוּ דְרַב חֲסֵדָא! **אֵיכָא בִּינְיָיְהוּ מַצּוֹת שְׁיָקוּעַ.** ^(ב)**מִיתִיבִי:**
לֹא הִיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ וְלֹא שׁוֹמְעִין אֶת קוֹלוֹ, עַד שְׁשׁוּמְעִים קוֹל שֶׁל עַץ שֶׁעֲשָׂה בֶּן קֶטִין מוֹכְנִי לַפִּיּוֹר, וְהֵן אוֹמְרִים: הִגִּיעַ [עַתָּה] קִידֵּשׁ יָדִים וְרַגְלִים מִן הַפִּיּוֹר. מַאי, לָאוּ דְמַסְלֵק לִיהּ? אֱלֵמָא מַשְׁקַע לִיהּ! לֹא, דְּמַשְׁקַע לִיהּ. אִי דְמַשְׁקַע לִיהּ – מִי מַשְׁתַּמֵּעַ קֳלִיהּ!? מַשְׁקַע לִיהּ בְּגִילְגָּלָא. לִישָׁנָא אַחֲרִינָא: דְּמַשְׁקַע לִיהּ בְּחוּמַרְתִּיהּ, כִּי הִיכִי דְלִישְׁתַּמֵּעַ קֳלִיהּ וְלִשְׁמַעֵי וְלִיתִּי. וְהָא הוּהּ גְּבִינִי כְּרוֹז! (בב) [אֲבִי] תִּרִי הֵיכְרִי הוּוּ עֲבָדִי; דְּשַׁמַּע מֵהָאִי אֲתִי, וְשַׁמַּע מֵהָאִי אֲתִי. ^(א)**גּוּפָא** – אֹמֵר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: כָּל כִּיּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כָּרִי לְקַדֵּשׁ אֲרַבְּעָה כֹּהֲנִים מִמֶּנּוּ – אֵין מְקַדְּשִׁין בּוֹ, שְׁנַאֲמַר: "וְרַחֲצוּ מִמֶּנּוּ מַלְּשָׁה וְאַהֲרָן וּבָנָיו וְגו'". מִיתִיבִי: כָּל הַכֹּהֲלִים מְקַדְּשִׁין – בֵּין שְׁיֵשׁ בִּהֵן רַבִּיעִית,

בין

יוֹחָנָן לַעֲיֵל אֵין מַעְלָהוּ: כְּרַבִּי אֹמֵרָה דְאֹמֵר לִינָה מוֹעֵלַת בְּקַדֵּשׁ וְכַל שֶׁפִּן בְּמִי כִיּוֹר: אֱלֵא לֹאֲבִי דְאַוּקָם לַעֲיֵל כְּרַבִּי קֹשֶׁיא דְרַבִּי אֲדָרְבִי לַעֲיֵל א"ר יוֹחָנָן אֱלִיבָא דְרַבִּי לְגִזְרֵת שְׁקוּעַ חֲלַשׁ וְהֵכָא נְמִי נִשְׁקַעְיָהּ וְהֵכָא לִיכָא לְמַתְלֵי טַעְמָא בְּמוֹדָה רַבִּי דְּמַקְרוֹת הֶגְבֵּר עַד צִפְרָא לֹא פְסִלָה לִינָה דְבִשְׁלֵמָא גְבִי קַדֵּשׁ דְּפִסּוּל לִינָה דִּידָהּ דְּרַבְּנָן שְׁהֲרִי אֵין הַמִּים בַּעוֹלָם הוּא דְאָכָא לְמִימֵר הֵכִי אָבַל מִי כִיּוֹר דִּהוּוּ קַמֵּן וְקַדְּשַׁת כְּלֵי עֲלִיקָם וְלִינָה דִּידָהּ דְאַוּרְקָתָא עַמּוּד הַשְּׁחָר הוּא דְגָרִים לִיהּ: מַאי שָׁנָא הִתָּם דְּמַשְׁקַע לָהּ כְּלוּמֵר מַאי שָׁנָא גְבִי אֵין מַעְלָהוּ דְחַשׁ לְגִזְרֵת שְׁקוּעוֹ וּמ"ש כו': דְּמַסְלֵק לָהּ וְהָדָר מַשְׁקַע לָהּ לְאַחֵר קַדֵּשׁ תַּרומַת הַדָּשָׁן וְרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דִּלָּא אֲרִי בְּתַשְׁנָת מִי כִיּוֹר אֱלֵא בְּהִלְכוֹת קַדֵּשׁ לֹאֲשַׁמוּעִינָן דְּמוּדִי רַבִּי מַקְרוֹת הֶגְבֵּר עַד צִפְרָא לֹא פְסִלָה לִינָה: הֵכִי גֵרָסִי' אִי הֵכִי לְמַחֵר אֵינוּ מְקַדֵּשׁ אֵין צָרִיד לְקַדֵּשׁ הִנּוּ דְרַב חֲסֵדָא כו' אִי הֵכִי דִלְר' יוֹחָנָן אוֹקְמָא דְלִילָהּ לֹא פְסִל וְלְמַחֵר אֵינוּ מְקַדֵּשׁ בְּתַמִּיָּה: אֲמַאי א"ר יוֹחָנָן מַשְׁמָה דְאַלְפָא מְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ לַעֲבוּדַת לִילָהּ וּלְמַחֵר אֵינוּ מְקַדֵּשׁ דְּשַׁמַּעֵי' מִנָּה דְּמִשּׁוּם דִּלָּא שְׁקַעוּ בְּעֶרֶב קֹא פְסִל לָהּ קַדֵּשׁ מַחֵר: וּמִשְׁנֵי אֵין צָרִיד לְקַדֵּשׁ קֹאֲמֵר דְּכִיּוֹן שְׁתַּדֵּשׁ לַעֲבוּדַת לִילָהּ אֵין צָרִיד לְמַחֵר וְאַשְׁמַעֵי' דְאֵין לִינָה מוֹעֵלַת בְּקַדֵּשׁ וּכְדָרַבִּי אֶלְעָזָר: הִנּוּ דְרַב חֲסֵדָא הִשְׁתָּא דְאַוּקָמָא אֵין מַעְלָהוּ דְר' יוֹחָנָן מִשּׁוּם פְּסוּל עַמּוּד הַשְּׁחָר אָבַל לִילָהּ לֹא פְסִיל הִנּוּ דְרַב חֲסֵדָא: אַכָּא בִּינְיָהוּ מַצּוֹת שְׁקוּעַ לר' יוֹחָנָן מַצּוֹת שְׁקוּעַ מִבְּעֶרֶב כְּדִי שְׁיַמְצָאֻנּוּ מַשְׁקַע בְּקַדֵּשׁ תַּרומַת הַדָּשָׁן וְיֵהָא נֹזֵכַר לְחֹזֵר וּלְשַׁקַּעוּ וְהִנּוּ דְקֹאֲמֵר כִּיּוֹן שְׁשַׁקַּעוּ אֱלֵמָא מִבְּעֶרֶב הוּא מַשְׁקַע לִיהּ וְלָרַב חֲסֵדָא לֹא הִחְמִירוּ בּוֹ כַּל כֵּךְ וְאֵין מַצּוֹת שְׁקוּעוֹ אֱלֵא סְמוּךְ לְזֶמֶן פְּסוּלוֹ קֳדָם עַמּוּד הַשְּׁחָר: לֹא הִיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ כו' [בְּמִי שְׁזָכָה] בְּתַרומַת הַדָּשָׁן קְמִירִי בְּמַסַּכַת תַּמִּיד כְּשֶׁהִיָּה נִכְנָס לַעֲזָרָה לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו לֹא הִיָּה מְכַנֵּס בִּידּוֹ לֹא גֵר וְלֹא אֲבוּקָה אֱלֵא מֵהֶלֶךְ לְאוֹר הַמַּעֲרֵכָה וְלֹא הִיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ אֲחִיו [הַכֹּהֲנִים] שְׁהִיוּ בְּבֵית מוֹקֵד עַד שְׁשׁוּמְעִין כו': וְהֵן אוֹמְרִים הִגִּיעַ לַכִּיּוֹר מִזְרִין אֶת עַצְמוֹן לִהְיוֹת נְכוּנִים לְהַעֲלוֹת אֶפֶר לַתַּפּוֹחַ לְאַחֵר שְׂרִיד זֶה מִן הַמִּזְבֵּחַ כְּדַתְּנָן לַעֲיֵל גְּבִי רֵאוּהוּ אֲחִיו הַכֹּהֲנִים שְׂרִיד: מַאי לָאוּ הֵאִי שְׁמִיעַת קוֹל הַעַץ דְּקַתְנֵי דְסַלִּיק לָהּ לַכִּיּוֹר מִן הַבוֹר אֱלֵמָא מַשְׁקַע הוּהּ וְקֹשֶׁיא לִיהּ לָרַב חֲסֵדָא דְאֹמֵר לֹא מַשְׁקַע לִיהּ עַד צִפְרָא: לֹא דְמַשְׁקַע הִשְׁתָּא: מִי מַשְׁתַּמֵּעַ קֳלִיהּ הֲלֹא אֵין מוֹכְנִי צָרִיד לְשַׁקַּעוּ אֱלֵא לְהַעֲלוֹתוֹ אָבַל שְׁקוּעוֹ מַשְׁלֹשׁוֹ לְבוֹר וְהוּא נּוֹפֵל מֵאֲלִיו: וּמִשְׁנֵי דְמַשְׁקַע לִיהּ בְּגִלְגָּלָא כִּי הִיכִי דְלִישְׁתַּמֵּעַ קֳלָהּ וּשְׁמַעוּ הַכֹּהֲנִים הַלְשָׁנִים בְּעִיר וְנָתוּ לַפִּיס דַּתְּנָן בְּמַסַּכַת תַּמִּיד (פָּרָק ג' מ"ח) מִירִיחוֹ הִיוּ שׁוֹמְעִין אֶת קוֹל הַעַץ שֶׁעֲשָׂה כו': בְּחוּמַרְתָּהּ גִּלְגָּלָא: וְהָא גְּבִינִי כְּרוֹז שְׁהִיָּה מְכַרִּיז עַמּוּדוֹ הַכֹּהֲנִים לַעֲבוּדַתְּכֶם וְלֹאִים לְדוּכּוּכְכֶם וַיִּשְׁרָאֵל לְמַעַמְדְּכֶם: גְּבִינִי שֵׁם הָאִישׁ: כִּי תִרִי הַכִּרִי הוּוּ עֲבָדִי שְׁתֵּי הַכְּרוֹת עוֹשִׂין לְדָבָר: כָּל הַכֹּהֲלִים מְקַדְּשִׁים מִים שְׁנַתְּקַדְּשׁוּ בִּהֵן לְקַדֵּשׁ אֶת הַיָּדִים וְרַגְלִים:

 מסורת הש"ס

א יומא כב; יומא כז:
ב תמיד כח; משנה תמיד
ג לעיל יט:

 תורה אור השלם
--

ר'חצו ממנו משה ואהרן ובניו
את יידיהם ואת רגליהם (שמות
מ, לא)

מסורת הש"ס
א משנה מקואות
ב משנה מקואות
ג יבמות פב;; משנה מקואות
תורה אור השלם
[שמות מ, יא]
[שמות ל, יח]
[שמות מ]
[ויקרא א, ט]
[ויקרא י, יז]

בין שְׁאִין בְּהֶן רביעיית הלג מים ואע"ג דליכא לגבי קדוש לא בעינן שעור: בקודם בתוכו קודם דפנו של כיור ותוחב בתוכו כלי קטן ומקצתו לחוץ ויוצק מימי הכיור ומוציא אכל באפה נפשה בעינן שעור ארבעה כהנים: והא ממנו כתיב אמתני' פריך דאמר כל כלי שרת ראויין הם לקדש: ירחצו ויגרבתם אל המזבח ירחצו קרא יתירא הוא האי ירחצו דהא כתיב לעיל מנה ורחצו ממנו וסמיר לה בבאם אל אהל מועד ויגרבתם אל המזבח לא לכתב ירחצו דהא אוירחצו הסמוך קאי: שגמלשח עמו ונתקדש במשיחתו כמותו אינו מקדש ידים ורגלים: לנחשת הששתיו לא בתיקשא יליף לה אלא כלומר [דמיתיו לכיור] להיות של נחשת הכן כמו הכיור (דמיתיו לכיור): ולא לדבר אחר לא הקשתי שניהם בפסוק אחד ללמד שאר דברים ולומר שבעו מקדש כמותו דמדאצטריך למכתב נחשת גבי פנו זמנא אחריתי שמע מנה לאו לאקשיננהו בעי דאי אתקלש נחשת גמי גימתי בתיקשא אלא שמע מנה למאי דדמיא פריש בטהיא ולמאי דלא פריש לא דמיא: לנחשת לענון נחשת הקשתיו: הקשתיו דמיתיו: כל המושלים למקנה במסכת מקנאות (פ"ו מ"א) תנו יש מעלין ולא פוסלין מעלין מושלימין לארבעים סאה והתם מפרש להו: מושלים למי כיור לשעור ד' כהנים: לרביעית של גטילת ידים אינו מושלים: למעוטי מאי אתא דאין מושלים לרביעית: אלימא למעוטי טיט הנדוק שהוא מן המעלין את המקנה דקרתני התם: נדוק דק שראוי להקריקו מקלי אל כלי: אי דפרה שוחה ושוחה ממנו שאינו עב לפסל מושתית בהמה: אפי' לרביעית גמי דכל זמן שנפסלו מושתית בהמה בין בכלי בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשרין: אפי' למקנה גמי לא דלא נדוק הוא: יבחושיין אדמין כמין יתלושיין בלא כנפים כדרך שנגד בשולי חביות של יין שלנו מבחוץ יבחושים דקין אף הן נגראים מן המים: אפי' בעיניהו גמי אם כל המקנה נעשה מהן כשר וריש לקיש גזט לשנא דהשלמה: בעינו של דג דג גדול שנזמוק שמן עינו בחורו: למעוטי נתן סאה ונטל סאה למעוטי הנך מינים דתנו בהן לגבי מקנה פעמים מעלין ופעמים אין מעלין מי פרות וכל משקה שאינו מים ותמד משהחמיץ וסתני התם פעמים מעלין פעמים אין מעלין כיצד מקנה שיש בו ל"ט סאין ונפלה סאה

בין שְׁאִין בְּהֶן רביעית למאי דקס"ד בלא קודם

בין שְׁאִין בְּהֶן רביעית; ובלבד שִׁיהו כְּלִי שֶׁרְתָּ!
אמר רב אדא בר אבא: בקודם בתוכו. יִהְיֶה "ממנו" אמר רחמנא! "ירחצו" – לרבות כלי שרת. אי הכי, כלי חול גמי! אמר אבוי: כלי חול לא מצית אמרת, מקל וחומר מפנו; ומה פנו, שגמלשח עמו – אינו מקדש; כלי חול, שאינו נמשח עמו – אינו דין שאינו מקדש? וכנו מנלן? דתנא, רבי יהודה אומר: יכול יהא פנו מקדש כדרך שהכיור מקדש? תלמוד לומר: "ויעשית כיור נחשת וכנו נחשת" – לנחשת הקשתיו ולא לדבר אחר. 'אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא: מה לכנו – שאין עשוי לתוכו; תאמר בכלי חול – שעשוי לתוכו?! אלא "ממנו" – למעוטי כלי חול. אי הכי, כלי שרת גמי! הא רבי רחמנא "ירחצו". ומה ראית? זה טעון משיחה כמותו, וזה אין טעון משיחה כמותו. 'אמר ריש לקיש: כל המושלים למי מקנה – מושלים למי כיור. לרביעית – אינו מושלים.^(ט) למעוטי מאי? אלימא למעוטי טיט הנדוק – היכי דמי? אי דפרה שוחה ושוחה ממנו, אפילו לרביעית גמי! ואי אין פרה שוחה ושוחה ממנו, אפילו למקנה גמי אין מושלים!^(ז) אלא למעוטי יבחושיין אדומין – אפילו בעיניהו גמי! דהא תנא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שתחילת ברייתו מן המים – מטבילין בו; ואמר רב יצחק בר אבדימי: מטבילין בעינו של דג! 'אמר רב פפא: למעוטי נתן סאה ונטל סאה. דתנו: מקנה שיש בו ארבעים סאה מכוננות; נתן סאה ונטל סאה – הרי זה כשר. ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: עד רובו. אמר רב פפא: אם קדח בו רביעית – מטבילין בו מחטין וצינוריות, הואיל ומהכשירא דמקנה אתי. אמר רבי ירמיה אמר ריש לקיש: מי מקנה כשירים למי כיור. 'למימרא דלא מים חיים גינהו?! והתנא: "במים" – ולא ביין, "במים" – ולא במזוג, "במים" – לרבות שאר מים; וקל וחומר למי כיור. מאי קל וחומר למי כיור? לאו דמים חיים גינהו? לא, (לקדוש) דקדוש וקדישי מעליותא היא. והא תנא דבי שמואל: "מים" – שאין להם שם לווי,

יבא

ידים גמי קשיש בו רביעית נוטלין אפילו לשנים והכא בדההו בה רביעית מעשרא: קודם מתוכו. פי' שנוטל ממימיו בכלי קטן וקשרה לקדש פיו דבאין מקלי גדול וכה"ג לקמן אם קדח בו רביעית מטבילין בו מחטים וצינוריות דמהכשרות דמקנה אתו ויבטולטרס לא פירש פן: והא ממנו אמר רחמנא פי' בקונטרס דאמתניתין (פריך) דאמר כל כלי שרת ראויין לקדש פריך וקשה תקשה ליה מתניתין [דיומא] (דף מג:): דרתני דכהן גדול מקדש בקיתון של זהב ונראה דקאי אהא דשני בקודם מתוכו [ופריך] והא ממנו אמר רחמנא דאין לקדש אפי' קודם אלא אם כן יהא כמותו שניה בו כשעור: ק"ו מפנו משמע שיש לו תוך ועשוי כמין תבה פרוצה למעלה והכיור יושב עליו ורבי' פי' כעין יורה כפניה על פיה ונפחתו שוליה: לרביעית אינו מושלים פי' בקונטרס לרביעית לנטילת ידים וקצת תמה והיה נראה לפירש לרביעית הינו להטביל מחטין וצינוריות דבהכי מירי בסוף שמענתא ומיהו נראה כפרוש הקונט' דבימי ר"ל כבר בטלו רביעית דמקנה כדמוכח בגזיר בשרק שלשה מינים (גזיר דף לח:). למעוטי טיט הנדוק אע"ג דמושלים למי מקנה אין מטבילין בו כדאמר בשרק קמא דסכה (דף יט.) גבי אויר מצטרף ואין לשנים תחתיו ופריך מי איכא מיד דאיהו לא חזי ומצטרף וקאמר טיט הנדוק יוכיח ולא כמו שפרש שם בקונטרס דאע"ג דמושלים כדתנו במסכת מקנאות פ"ז אלו מעלין ולא פוסלין מי השלג והסדר וטיט הנדוק מכל מקום אם עשה מקנה שלם מטיט הנדוק לא עלתה לו טבילה דלפרושו אין זה יוכיח דטיט הנדוק בשעה שהוא מושלים חזי לטבילה ולא דמי [לאויר] דאין לשנים תחתיו אפי' בשעה שהוא מושלים לפיכך נראה [דטיט הנדוק גמין] אפי' בשעה שמצטרף אין מטבילין בו והכי תנו במסכת מקנאות פ"ב (מ"י) מקנה שיש בו מ' סאה וטיט רבי אליעזר אומר מטבילין במים ואין מטבילין בטיט רבי יהושע אומר בטיט ובמים באיזה טיט אקרו בטיט שהמים צפין על גביו ואם היו המים מצד אחד מודה רבי יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט באיזה טיט אקרו בטיט שהקנה יורד מאליו בתוכו דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר מקום שאין קנה המדה עומד אבא אליעזר [בן דלאין] אומר מקום שהמשקלת יורדת רבי אליעזר אומר היורד כפי חבית רבי שמעון אומר היורד בשפופרת הנוד רבי אליעזר דברי צדוק אומר הנמדד בלג ותינו טיט הנדוק דסכה (דף יט:): דאמר יוכיח [דבשהטיט מצד א' מצטרף לכ"ע ואין מטבילין בו]: אפילו לרביעית כאן פי' בקונטרס דאמרנו פרק כל הבשר (חלזין דף קו.) מים שנפסלו מושתית בהמה בין בכלים בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשרים ואינו פן דהתם תנא בטהיא בקרקע כשרים ופליגי התם באפסקא בבת בירתא אכל במקומו כשריו לכלי עלמא ואפי' מקנה והא דקאמר הכא אי אין פרה שוחה ושוחה ממנו אפילו למקנה גמי אינו מושלים לא קשאי מיד דהתם במים צלולים מירי בלא טיט אלא שהם קרווחים ונפסלו מושתית בהמה והכא מירי במים עבים שנפסלו על ידי טיט המערב בהן ולש תמה מנא לה האי שעורא דכל הני תנאי דמסכת מקנאות (פ"ב) לא מירו בשתית פרה: [גמין] סאה כשר במי פרות מירי כדפי' פרק הערל (יבמות דף פב:) אכל מים שאובין אפי' כל היום כלו [כשר דראשון ראשון] בטל ולש תמה דגבי קרב וקריעים דרשינן במים ולא במזוג והכא גבי כיור כתיב במים ומכשרינן במזוג: והא תנא רבי שמואל פי' בקונטרס לא ידענא אהיכא קאי ומיהו בתורת כהנים תנא [והקרב והקריעים ירחץ במים ולא ביין ולא במזוג במים לרבות שאר מים]: כול שאני מרבה אף מי תותין תלמוד לומר מים מים שאין להם שם לוי יבאנו מי תותים שיש להם שם לוי:

קריבים וכו' ושלטו דקדשי הוא: והא תנא דבי שמואל לא ידענא אהיכא קאי ומיהו שמעינו מנה דהיכא דכתיב מים סתמא אין מי כיור כשרין לו:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

כב.

 עין משפט גור מצוה

א מיי פה' מהל' ביאת מקדש

הל' יא, סמו עשין קעה:

ב מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' י:

ג מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' י:

ד מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' יב:

ה מיי פה' מהל' ביאת מקדש הל' יב:

ו מיי פה' מהל' מקואות הל' ט, סמו עשין רחח, טוש"ע יורד סי' רא סעי' לב:

ז מיי פה' מהל' מקואות הל' יא, טוש"ע או"ח סי' קס סעי' י:

ח מיי פה' מהל' מקואות הל' ו:

ט מיי פה' מהל' מקואות הל' ז, טוש"ע יורד סי' רא סעי' כד:

י מיי פה' מהל' מעשה הקרבעות הל' ו:

כב:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פהי מחלי ביאת מקדש
הל יב:

ב מיי פד מחלי ביאת מקדש
הל ט:

ג מיי פב מחלי ביאת מקדש
הל יב:

יָצְאוּ מי כּיור שִׁישׁ לָהֶם שֵׁם לוי הא דאָמרינן בַּסֵּכָה (דף יג.) וּבְחֵלִין (דף סב:) כּל

שְׁנֵשְׁתֵּנָה שְׁמוֹ קָדָם מִתּוֹךְ תּוֹרָה וּבִאָּה תּוֹרָה וּהַקְפִּידָה עֲלָיו וְהָיָה שֵׁם לוי לֹא קוֹשִׂיא מִיַּד דְּכַף

שְׁמוֹ מי כּיור בִּשְׁעַת מִתּוֹךְ תּוֹרָה: **עָרַל** מִפְּרֹשׁ רִבִּינוּ שְׁלֵמָה בְּכַל מְקוֹם שְׁמִתּוֹ אָחִיו מִמֶּמֶת מִלָּה ור"ת מִפְּרֹשׁ דְּמוּמַר לְעֵרְלוֹת וְקָרִי לָהּ לְבוֹ לְשִׁמִּים לִפִּי שְׂאִינוּ עוֹשָׂה אֵלֶּא מוֹדַעְתָּ צַעַר הַמִּיִּלָּה וּבְרִישׁ הָעָרַל (נְכֻמוֹת דף ע.) פְּרָשְׁתִּי: מְשׁוּם דָּאִין לְבוֹ לְשִׁמִּים אָפִילוּ שָׁב בִּשְׁעַת עֲבוּדָה אֲמִרִינוּ בְּסוּף מִנְחוֹת (דף קט.) דָּאִין קִרְבָּנוּ רִיחַ נִיחּוּחַ וְאע"ג דְּהִשְׁתָּא לְבוֹ לְשִׁמִּים מִתַּחֲלָה לֹא הָיָה לְבוֹ לְשִׁמִּים: **אָבַל** טָמֵא מֵת פֹּרֵשׁ קִדְּם שְׁבִיעֵי מִרְעָה אִפִּי' בְּקִרְבּוֹ יַחֲדִיד עַל יְדֵי צִיץ מִחוּץ שְׁמֵרָעָה בְּלֹא צִיץ וְהָא דְאָמַר עוֹן הַקְדָּשִׁים וְלֹא עוֹן מְקַדְּשִׁים מוֹקְמִינוּ לָהּוּ בְּטַמְאָת שְׂרָץ וְכוּ כֹל טַמְאָת מֵת דְּשִׁמְעִתִּין הֵינּוּ קִדְּם שְׁבִיעֵי שְׁלוֹ אָבַל בְּשִׁבְעֵי הֵינּוּ כְּמוֹ טָמֵא שְׂרָץ דְּאִינוּ מִרְעָה בְּיַחֲדִיד לִפִּי שְׁשׁוּטִינ וְחוּרְקִין עֲלָיו וְגַם אִינוּ מִרְעָה בְּצַבּוּר טָמֵא מֵת בְּשִׁבְעֵי [נְמִי] לִפִּי שְׁכֻלְיוֹן לַעֲשׂוֹת ע"י שְׁלוּחִין טְהוּרִים וְלֵאדָּרְתָא מְצוֹ אֲכָלִי הַפֶּסֶח בְּטַהֲרָה. בְּרוּךְ: אִי

הֲכִי טָמֵא שְׂרָץ נָמִי בַּקּוּנְטֵרֶס לֹא גֵרֵס אִי הֲכִי דֹאפִי' לִית לֹן מִחוּץ שְׁמֵרָעָה כו' מְצִי לֹאקְשׁוּי הֵךְ פֶּרְכָא טָמֵא שְׂרָץ לִירְצֵי בְּצַבּוּר מִשְׁל וְחִמְר מִטָּמֵא מֵת וְיֵשׁ לְשֹׁב אִי הֲכִי דְקֹאמְרֵת מִחוּץ שְׁמֵרָעָה וְכו' וְיִלְפֹת יַחֲדִיד בְּדִיעֲבַד מְצַבּוּר לְכַתְּחֵלָה א"כ טָמֵא שְׂרָץ נָמִי לִירְצֵי בְּיַחֲדִיד דְּהָא מִרְעָה הוּא בְּצַבּוּר מִק"ו דְּטָמֵא מֵת אָבַל אִי לֹא מִחוּץ לֹא הָיָה קוֹשִׂיא מִיַּד דְּאִמִּינָא דְּמִתְנִי' דְּפִסְלָה טָמֵא מִיַּדִּי בִּין בְּטָמֵא מֵת בִּין בְּטָמֵא שְׂרָץ וְעוֹד יֵשׁ לִפְרֹשׁ כִּי נָמִי אֲמִרִינוּ מִחוּץ הָיָה לְכוּ לְאִזְקָמִי מִתְנִי' בְּזַב וּמְצוּרַע מִי שְׁשִׁמָּאָה יוֹצֵאת מְגוּפוֹ אָבַל טָמֵא מֵת וְשְׂרָץ לֹא דִמְרָצוּ בְּיַחֲדִיד בְּדִיעֲבַד הוֹאִיל וּמְרָצוּ בְּצַבּוּר לְכַתְּחֵלָה וְשְׂרָץ מִשְׁל וְחִמְר וּמִשְׁנֵי טָמֵא שְׂרָץ אִינוּ מִרְעָה בְּצַבּוּר לְכַתְּחֵלָה שְׁטַרִי מְכַפְּרִין בְּמִתְכַּפְּרִין וּבְמִתְכַּפְּרִין טָמֵא שְׂרָץ אִינוּ עוֹשִׂים פֶּסֶח בְּטַמְאָה שְׁהָרִי שׁוּחֲטִין וְחוּרְקִין עַל טָמֵא שְׂרָץ וְכַל שְׂאִין הַיַּחֲדִיד נִדְּחָה אִין צַבּוּר עוֹשִׂין בְּטַמְאָה אֵלֶּא שְׁלוּחִין שְׁלוּחִיתִין הַטְּהוּרִים וְעוֹשִׂים פֶּסֶחֶיָהוּ בְּשִׁבְלִים וּא"כ אִכָּא לְמַפְרָךְ מֵה לְטָמֵא מֵת שְׁכֹן מִרְעָה בְּצַבּוּר מֵה שְׂאִין כּוּ בְּטָמֵא שְׂרָץ [וְהִגַּה"ה: וּרְבִינוּ תָּם גֵּרֵס אִי הֲכִי וּמִפְּרֹשׁ דְּבִמּוּעֵדוֹ אִפִּי' בְּטַמְאָה הֵינּוּ בִּין בְּמֵת בִּין בְּשְׂרָץ בִּין דְּפִסַּח בִּין דְּתִמִּיד וְהָא דְקֹאמְרִי זִקְנֵי דְרוֹם לֹא שְׁנוּ אֵלֶּא טָמֵא שְׂרָץ אָבַל טָמֵא מֵת מִחוּץ שְׁמֵרָעָה בְּצַבּוּר מִיַּדִּי בְּרָצוּי שְׁל אֲכִילָה בְּטַמְאָה כְּלוּמַר מִחוּץ שְׁמֵרָעָה רְצוּי גְדוֹל שְׁנָאָבַל בְּטַמְאָת בְּעֵלִים בְּמֵת מִרְעָה נָמִי בְּיַחֲדִיד שְׁשִׁמֵּשׁ בְּטַמְאָת מֵת אָבַל טָמֵא שְׂרָץ נָהִי דִלֵּשׁ לוֹ רְצוּי בְּצַבּוּר כְּגוֹן הִיכָא דְּנִטְמָאוּ הַכֶּהֱנִים אוֹ הַסִּפְיָנִים בְּשְׂרָץ דְּעֲבָדִי בְּטַמְאָה דְּבִמּוּעֵדוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וְאָפִילוּ בְּטַמְאָה וְכַל שְׁבִיחִיד נִדְּחָה בְּצַבּוּר עֲבָדִי בְּטַמְאָה מ"מ אִין לוֹ רְצוּי גְדוֹל כְּמוֹ מֵת וְאֵלּוּ נִטְמָאוּ צַבּוּר בְּשְׂרָץ אִין לָהֶם לְאַבֵּל בְּטַמְאָה כְּמוֹ שְׂאֵמַר לְבִסּוּף וּפְרִידֵי אִי הֲכִי טָמֵא שְׂרָץ נָמִי בִּינוּ

דְּאִמְרֵת דְּבִטַּמְאָת מֵת מִרְעָה בְּיַחֲדִיד מִשְׁעֵם דְּמִרְעָה בְּצַבּוּר דְּאֲכָלִי בְּטַמְאָת מֵת א"כ טָמֵא שְׂרָץ נָמִי בְּקִרְבּוֹן יַחֲדִיד לִירְצֵי מִשְׁל וְחִמְר מִטָּמֵא מֵת דִּיחֲדִיד וּמִשְׁנֵי קִסְבָּרִי זִקְנֵי דְרוֹם מְכַפְּרִין פֹּרֵשׁ דִּיחֲדִיד בְּמִתְכַּפְּרִין דְּטָמֵא מֵת אִין טָמֵא שְׂרָץ לֹא וְאִם תֹּאמַר

וּמִנ"ל דְּבִמּוּעֵדוֹ אִירִי אִף בְּטַמְאָת שְׂרָץ אִי מִפְּשִׁמְעוּתָא דְּמוּעֵדוֹ אִם כּוֹן אָפִילוּ זַב וּמְצוּרַע אִי מִשְׁל וְחִמְר דְּמֵת שְׁטַעוֹן שְׁלִישִׁי וְשְׁבִיעִי מֵה לְטַמְאָת מֵת שְׁכֹן אֲשִׁתְּרָא לְאַבֵּל בְּטַמְאָת בְּעֵלִים תֹּאמַר בְּשְׂרָץ דָּאִם נִטְמָאוּ בְּעֵלִים בְּשְׂרָץ לֹא אֲכָלִי [וְיֵשׁ לוּמַר דְּהָא דְלֹא אֲכָלִי] לֹא מִשְׁוֹם חִמְר דְּשְׂרָץ אֵלֶּא מִשְׁוֹם דְּשׁוּחֲטִין וְחוּרְקִין עֲלָיו [וְלֹא] אִפְטֵר לִיה מִפֶּסֶח וּכְה"ג בְּמֵת בְּשִׁבְעֵי שְׁלוֹ אִם הָיִי רַב צַבּוּר טָמֵאִים בְּשִׁבְעֵי שְׁכֻלְיוֹם לְטַהֵר לְעֵרֵב לֹא הוּוּ אֲכָלִי בְּטַמְאָה וְקוֹשָׁה לִפְרֹשׁ ר"ת כִּי הִיכִי דְאָמַר מְכַפְּרִין בְּמִתְכַּפְּרִים [לְמַעוּטֵי טַמְאָת שְׂרָץ דְלֹא לִירְצֵי בְּיַחֲדִיד] הֲכִי נָמִי גִימָא בְּצַבּוּר [דְּוָקָא טָמֵא מֵת וְלֹא טָמֵא שְׂרָץ וְאִי מִשְׁוֹם דְּאִתִּי קַל וְחִמְר וּמִפִּיק מִקְּשִׁישָׁא תְּכָא נָמִי גִימֵי ק"ו לְפֻק מִקְּשִׁישָׁא וְעוֹד קוֹשָׁה הִיכִי יְלִיף טָמֵא שְׂרָץ דִּיחֲדִיד בַּק"ו מִטָּמֵא מֵת דִּיחֲדִיד הָא טָמֵא גּוּפָה דִּיחֲדִיד יְלִיף עַל יְדֵי מִחוּץ וְכִי הָאִי גּוּנָא חֲשִׁיב בְּבִגְנָן אִב בְּפִרְק אִינְהוּ מְקוּמוֹ (לְקוּמַן וְבָחִים דָּף נֹא.) דְּקֹאמַר לֹן בְּדָם בְּשֵׁר הוֹאִיל וְלֹן בְּשֵׁר בְּאִמּוּרִין וְדִבֵּר הַלְמַד בְּבִגְנָן אִב אִינוּ חוּרֵר וּמִלְמַד בְּקַל וְחִמְר וי"ל דְּבִעָמָא הִיא בְּאִינְהוּ מְקוּמוֹ וְהִכָּא אִם נֹאמַר דְּלִפִּי' קוֹאמַר וְעוֹד י"ל דְּהָא מִחוּץ אִינוּ בְּבִגְנָן אִב דְּאִי הָיִי בְּבִגְנָן אִב א"כ יֹאכַל בְּיַחֲדִיד בְּצַבּוּר:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

יכול כּוּן נִכְר מִמֵּשׁ עוֹבֵד פּוֹכְבִּים: כּל

יָצְאוּ מי כּיור שִׁישׁ לָהֶם שֵׁם לוֹוי. **אֵלֶּא לֹא דְרֹאוּיִין לְמִי כּיור? אֵלֶּמָא מִים חַיִּים נִינְהוּ!** **תִּנְצְאִי הִיא.** דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: **מִי כּיור – רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל אוֹמַר: מִי מַעֲזֵן הֵן, וְחִכְמִים אוֹמְרִים: שְׂאָר מִימּוֹת הֵן.** ^(א)**עָרַל מְנַלְן? אָמַר רַב חֲסֵדָא: דְּבַר זֶה מִתּוֹרַת מֹשֶׁה רִבִּינוּ לֹא לְמַדְנוּ, מִדְּבַרִי יִחְזַקְאֵל כּוֹן בּוֹזֵי לְמַדְנוּ: "כָּל כּוֹן נִכְר עָרַל לֵב וְעָרַל בֶּשֶׂר לֹא יָבֹא אֶל מְקַדְּשִׁי לְשִׁרְתִּנִּי". וּמְנַלְן דְּמִחְלִי עֲבוּדָה? דְּכִתְיִב: "בְּהִבְיָאָכֶם אֵת בְּנֵי נִכְר עָרְלִי לֵב וְעָרְלִי בֶשֶׂר לֵהֲיֹוֹת בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלֵּל אֵת בֵּיתִי". תְּנוּ רַבְּנָן: "כּוֹן נִכְר." – יְכוּל כּוֹן נִכְר מִמֵּשׁ? תַּלְמוּד לוֹמַר **"עָרַל לֵב".** אִם כּוֹן, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **"כּוֹן נִכְר"**? **שְׁנֵתְנַכְרוּ מַעֲשָׂיו לְאַבּוֹי שְׁבַשְׁמִים.** וְאִין לִי אֵלֶּא עָרַל לֵב; עָרַל בֶּשֶׂר מִנִּין? תַּלְמוּד לוֹמַר: **"וְעָרַל בֶּשֶׂר".** ^(ב)**וְצָרִיכִי; דְּאִי כְּתִב רַחֲמָנָא: "עָרַל בֶּשֶׂר" – מְשׁוּם דְּמֵאִיס; אָבַל עָרַל לֵב, דְּלֹא מֵאִיס – אִימָא לֹא. וְאִי אֲשַׁמְעִינוּ עָרַל לֵב – מְשׁוּם דָּאִין לְבוֹ לְשִׁמִּים; אָבַל עָרַל בֶּשֶׂר, דְּלְבוֹ לְשִׁמִּים – אִימָא לֹא; צָרִיכִי. טָמֵא פְּסוּל. אָמְרוּ זִקְנֵי דְרוֹם: לֹא שְׁנוּ אֵלֶּא טָמֵא שְׂרָץ; אָבַל טָמֵא מֵת – מִחוּץ שְׁמֵרָעָה בְּצַיְבוּר, מִרְעָה נָמִי בְּיַחֲדִיד. ^(ג)**אִי הֲכִי, טָמֵא שְׂרָץ נָמִי – לִיתִי בְּקַל וְחוּמַר מִטָּמֵא מֵת: מַה טָמֵא מֵת, שְׁטַעוֹן הַזֹּאֵה שְׁלִישִׁי וְשְׁבִיעִי – מִרְעָה; טָמֵא שְׂרָץ, שְׂאִינוּ טַעוֹן הַזֹּאֵה שְׁלִישִׁי וְשְׁבִיעִי – אִינוּ דִּין שְׁמֵרָעָה?! "קִסְבָּרִי זִקְנֵי דְרוֹם: מְכַפְּרִין – בְּמִתְכַּפְּרִין; מַה מִתְכַּפְּרִין – טָמֵא מֵת אִין, אִין טָמֵא שְׂרָץ לֹא; אִף מְכַפְּרִין – טָמֵא מֵת אִין, טָמֵא שְׂרָץ לֹא. מֵאִי קִסְבָּרִי? אִי קִסְבָּרִי: אִין שׁוּחֲטִין וְחוּרְקִין עַל טָמֵא שְׂרָץ; אִמָּאִי לֹא עֲבָדִי צִיבּוּר בְּטוּמְאָה? הָא כָּל שְׁבִיחִיד נִדְּחָה – צִיבּוּר עֲבָדִי בְּטוּמְאָה! אֵלֶּא קִסְבָּרִי: שׁוּחֲטִין וְחוּרְקִין עַל טָמֵא שְׂרָץ. ^(ד)**אָמַר עוֹלָא, תַּקַּע לָהּ רִישׁ לְקִישׁ לְדְרוּמָאִי: וְכִי אִינְה כְּחַ מְרוּבָּה – כְּחַ מְכַפְּרִין אוֹ כְּחַ מִתְכַּפְּרִין? הָוִי אוֹמַר: כְּחַ מִתְכַּפְּרִין; יִמָּה בְּמָקוֹם שְׁנִטְמָאוּ בְּעֵלִים בְּשְׂרָץ מְשֻׁלְחִין קִרְבְּנוֹתֵיהֶן – כִּהֵן שְׁנִטְמָא בְּשְׂרָץ אִינוּ מִרְעָה; מְקוֹם שְׁנִטְמָאוּ בְּעֵלִים בְּמֵת, שְׂאִין מְשֻׁלְחִין קִרְבְּנוֹתֵיהֶן – כִּהֵן שְׁנִטְמָא בְּמֵת אִינוּ דִּין שְׂאִינוּ מִרְעָה?! קִסְבָּרִי זִקְנֵי דְרוֹם: טָמֵא מֵת [נְמִי] מְשֻׁלַּח קִרְבְּנוֹתָיו. וְהַכְּתִיב: **"אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא וַעֲשֶׂה פֶסֶח בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי וְגו'!"** לְמַצּוּה.** ^(ה)**וְהָא כְּתִיב: "אִישׁ********

לִפִּי

תַּלְמוּד לוֹמַר עָרַל לֵב אִינוּ נִפְסֵל אֵלֶּא מִמֶּמֶת עָרְלוֹת לְבוֹ אֵלֶּמָא בְּכִהֵן קֹאמַר: **שְׁנֵתְנַכְרוּ מַעֲשָׂיו וְחֲשָׁבִים לְנִכְרִים לְמָקוֹם: עָרַל בֶּשֶׂר וְהוּא צָדִיק מִנִּין: טָמֵא פְּסוּל אִמְתְּנִי קֹצֵי דִתְנִין בְּמִתְנִי' טָמֵא מִחְלַל עֲבוּדָה וְעַל קִרְחִיךְ בְּקִרְבּוֹן יַחֲדִיד קֹאמַר דְּאֵלּוּ קִרְבּוֹן צַבּוּר קָרַב בְּטַמְאָה: מִחוּץ שְׁמֵרָעָה בְּצַבּוּר לְכַתְּחֵלָה: מִרְעָה בְּיַחֲדִיד דִּיעֲבַד עַל יְדֵי שְׁהַצִּץ מִרְעָה עֲלָיו וְהָאִי דְבְּטַמְאָת מֵת פְּשִׁיטָא לֹן דְּכִתְיִב בְּמוּעֵדוֹ וְאִפִּי' בְּטַמְאָה מִשְׁמַע בִּין שְׁכַהֵן (נְמִי) טָמֵא בִּין שְׁהַצִּבּוּר טָמֵאִין וּמְדוּגְלִי בְּדִכְתָּא אֲחֵרִיתִי גְּפִי טַמְאָת בְּעֵלִים דְּכִי אֲשִׁתְּרָאִי טַמְאָה בְּצַבּוּר בְּמֵת אֲשִׁתְּרָאִי דְּכִתְיִב אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנִפְשׁ יְלִפִּינוּ מִנְּה אִישׁ נִדְּחָה וְאִין צַבּוּר נִדְּחִין אִף גְּפִי כִהֵן הַמִּרְעָה נָמִי בְּמֵת אֲשִׁתְּרָאִי: אִי הֲכִי ל"ג: טָמֵא שְׂרָץ נָמִי לִיתִי בְּקַל וְחִמְר דְּמִרְעָה בְּצַבּוּר לְכַתְּחֵלָה בַּק"ו מִטָּמֵא מֵת: קִסְבָּרִי זִקְנֵי דְרוֹם דְּאִמְרִי מֵת דְּוָקָא: מְכַפְּרִין בְּמִתְכַּפְּרִין בְּשִׁתְּהִירָה טַמְאָה בְּצַבּוּר שְׁנִינְהֶם הָיִי בְּמִשְׁמַע הַכֶּהֱן וְהַצִּבּוּר דְּהָא מִמּוּעֵדוֹ נִפְקָא לֹן (פְּסָחִים דָּף עו.) הַלְכִּךְ כִּהֵן בְּצַבּוּר מַה בְּשִׁתְּהִירָה טַמְאָה אָצַל רַב צַבּוּר שְׁנִטְמָאוּ טָמֵא מֵת הֵמַר וְלֹא טָמֵא שְׂרָץ [אִף] בְּשִׁתְּהִר לִכְהֵן בְּקִרְבּוֹן צַבּוּר מֵת הֵמַר וְלֹא שְׂרָץ]: מֵאִי קִסְבָּרִי זִקְנֵי דְרוֹם דְּפִשִׁיטָא לָהּוּ דְלֹא הִתְרָה טַמְאָת שְׂרָץ אָצַל רַב צַבּוּר וְחִמְתִּי בְּקַל וְחִמְר: אִי קִסְבָּרִי אִין שׁוּחֲטִין וְחוּרְקִין אֵת הַפֶּסֶח עַל יַחֲדִיד טָמֵא שְׂרָץ וְאִף ע"ג דְּיְכוּל לְטַבֵּל וְלֹאכַל לְעֵרֵב וְאִיכָּא לִמ"ד בְּפִסָּחִים (דָּף צ:) [דַּס"ל] הֲכִי וְיִלִּיף לָהּ מֵאִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנִפְשׁ וְאָפִילוּ חַל שְׁבִיעִי שְׁלוֹ עֵרֵב הַפֶּסֶח בְּמִשְׁמַע דִּהְוָה לִיה בְּטָמֵא שְׂרָץ: אִמָּאִי לֹא עֲבָדִי צַבּוּר בְּטַמְאָה הָא כָּל שְׁבִיחִיד נִדְּחָה צַבּוּר עֲבָדִי בְּטַמְאָה דְאִישׁ וְלֹא צַבּוּר קֹאמַר רַחֲמָנָא: אֵלֶּא סְבָרִי לֹן כַּמ"ד הֵתָם שׁוּחֲטִין וְחוּרְקִין עַל טָמֵא שְׂרָץ הוֹאִיל וְסוּי לֵאדָּרְתָא הַלְכִּךְ צַבּוּר טָמֵאִי שְׂרָץ אִף הֵן לֹא הֵמַר לָקוֹן לְכַנֵּס לַעֲזוּרָה טָמֵאִין אֵלֶּא יִשְׁלַחוּ קִרְבְּנוֹתֵיהֶם לַעֲזוּרָה וְקִרְיִבוּהוּ כִּהֲנִים טְהוּרִין וְיִטְבְּלוּ וְיֹאכְלוּ לְעֵרֵב דְלֹא הִתְרָה לָהֶם טַמְאָה אֵלֶּא בְּמָקוֹם שְׂאֵלּוּ לֹא הִתְרָה הָיִי נִדְּחִין הַלְכִּךְ טָמֵא מֵת שְׂאִינוּ מִתַּר לְאַבֵּל לְעֵרֵב הֵמַר לָקוֹן אָבַל טַמְאָת שְׂרָץ לֹא וְאִין כָּאן ק"ו שְׁהָרִי יְכוּלִין לַעֲשׂוֹתוֹ בְּטַהֲרָה: תַּקַּע לָהּ צַעַק לָהֶם קוֹל גְּדוֹל: אִינְה כְּחַ מְרִבָּה לְדַחוֹת אֵת הַטַּמְאָה: הָוִי אוֹמַר כְּחַ מִתְכַּפְּרִין בְּדִמְפִּרֵּשׁ וְאֵזַל שְׁתִּיחֲדִיד טָמֵא שְׂרָץ מְשֻׁלַּח קִרְבָּנוּ לַעֲזוּרָה בְּדִקְאִמְרִיתוֹ שׁוּחֲטִין וְחוּרְקִין עַל טָמֵא שְׂרָץ וְהַכֵּהן הַמִּרְעָה כּוֹ אִם נִטְמָא בְּשְׂרָץ פְּסוּל לוֹ בְּדִמוּקְמִיתוֹ מִתְנִי' דִּתְנִי טָמֵא פְּסוּל בְּטָמֵא שְׂרָץ: מְקוֹם שְׂאָם נִטְמָאוּ בְּעֵלִים כּו' יַחֲדִיד שְׁנִטְמָא בְּמֵת אִין מְשֻׁלַּח פֶּסֶח לַעֲזוּרָה לְשַׁחַט עֲלָיו [אֵלֶּא נִדְּחָה לְפִסַּח שְׁנִין] בְּדִכְתִּיב אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה וְגו' וְאע"ג דְּכַחוּ מְרִבָּה מְשֻׁל כִּהֵן אָצַל שְׂרָץ: כִּהֵן שְׁנִטְמָא בְּמֵת אִינוּ דִּין שְׂאִינוּ מִרְעָה שְׁהָרִי כַּחוּ רַע מְשֻׁל בְּעֵלִים אָצַל שְׂרָץ וְאִמָּאִי אֲמִרִי זִקְנֵי דְרוֹם מִרְעָה בְּיַחֲדִיד מְגוֹ דְּמִרְעָה בְּצַבּוּר: טָמֵא מֵת נָמִי יַחֲדִיד טָמֵא מֵת נָמִי מְשֻׁלַּח קִרְבְּנוֹתָיו כְּלוּמַר אִם שְׁלַח פֶּסַח לַעֲזוּרָה וְיִשְׁחֹטוּ תִרְקוּ עֲלָיו פֶּטוּר**

מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסֶח שְׁנִי וְאִף עַל פִּי שְׁלֹא יֹאכַל מִמֶּנּוּ דְקִסְבָּרִי אֲכִילַת פִּסָּחִים לֹא מַעֲקֶבֶת

וּמִיּוּה לְכַתְּחֵלָה אָמַר רַחֲמָנָא נִדְּחָה לְפִסַּח שְׁנִי וְצַבּוּר עֲבָדִי בְּטַמְאָה הַלְכִּךְ כִּהֵן

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

כג.

א פסחים סא.
ב משנה פסחים
ג תוספתא מנחות; תוספתא פסחים
ד בבא מציעא מט.
ה פסחים פ:
ו ספרא ויקרא דבורא דגדבה פרק ד ט; מנחות כה; יומא ז; פסחים טז:
ז פסחים עח:

ואם ימנעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושבנו הקרב אל ביתו במבכסת נפשות איש לפי אכלו תכסו על השף [שמות יב, ד]

והנה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדשו בני ישראל לכל מתנת קדשיהם והנה על מצחו תמיד קרצון להם לפני יהוה [שמות כח, לח]

לפי אכלו הראוי לאכילה תכסו עליו דהיגו שחיטה:
במבכסת לשון

מגזן כמו מבכסת ערקר (ויקרא כו):
ואתקש אכלין למגזין מה מגזיין מעבבי אף אוכלים מעבבי שאם שחטו לטמאים ולעדרלים וחולה וזמן שאין יכולין לאכל כזית פסול ואפי' הן מגזיין דהא לפי אכלו בהאי קרא כתיב לגבי מגזיין: וכי לא מקשי נמי וסבדי טמא מת משלח קרבנותיו בדיעבד אית להו הך פרקא גופא דפרקינן לעיל אמלתיהו דמוקמינן מתנייתין בכהן טמא שרץ אבל כהן טמא מת הציץ מרצה דהא מודה מיהא דלכתחלה אמר רחמנא טמא מת ידחה לשני וטמא שרץ אמרינן לעיל דשוחטין עליו לכתחלה: ומה במקום כו' בעלים יחיד: מיתבי לזגני דרום: מפני שאמרו משנה היא בקיצד צולין (פסחים דף פ:) שהגזיר ועושה פסח כו' קס"ד האי טמאת הגוף בבעלים קאמר ולהכי נקט גזיר ועושה פסח דאילו שאר קרבנות אין טמאת בעלים פסול בהן אבל עושה פסח אכילתו מעבבא וגזיר נמי כשנטמא במת שסתר גזירותו וצריך לחזר ולקנות בדכתיב (במדבר ו) וכי ימות מת עליו וגו' ואין ראוי לקרבנות תגלחתו עד שיזשהר ויביא תחלה קרבנות גזירות טמאתו שתי תורים ואשם וימנה את גזירתו ואחר כך יביא קרבנות גזירות טהרה וקתני אין הציץ מרצה בדיעבד: אלקמא נטמאו כו' כלומר אם שלח קרבנו ואשחטו תרקו עליו לא נפטר מפסח שני: הכי נמי דמרצה ציץ: כגון שנטמא כהן בשרץ קרתנו טמא פסול ואוקמנא בשרץ ותנו גזיר ועושה פסח וה"ה לכל קרבנות יחיד והא דנקט הגי משום סיפא נקט דבעי מתני נטמא טמאת התהום הרי זה מרצה וכי גמירי סתר טמאת התהום כגזיר ועושה פסח גמירי לה בקיצד צולין וטמאת התהום טמאת ספק והתם מפרש איזהי טמאת התהום כו' והילכתא גמירי לה דהתרה כגזיר ועושה פסח כדאמרי' בקיצד צולין (פסחים דף פ:): לא אמרו דהתרה טמאת התהום כגזיר ועושה פסח אלא בטמאת המת בלבד: מאי לאו למעוטי טמאת התהום דשרץ דלא התרה ומק"ו לא אתיא שאין דנין ק"ו מהלכה: טמאת התהום דזיבה כגון ראה בין השמשות ספק

ולכהא מטמא ולא סתר מידי [הכי משפחת לה] ורבינו הקשה לימא שרצה לפני שחיטה ואשחטו עליו ותור הזב וראה שניה דסתר אפי' לר' יוסי וצריך למנות שבעה דזב תלוי בראיות וליכא לא תחלת היום בטהרה ולא סוף היום ולדידי אתי שפיר דכינו דראה בצפרא מיד היה ספק אולי יראה עוד ביום והוי כגודע הספק קדם שחיטה ורבינו מתירן בזה דכינו דראה ראשונה אינה מטמאה במשא א"ב מזהיל לו מה ששחטו תרקו עליו אע"ג דראה שניה מצטרפת לראשונה לחיבו מגזן שבעה מפל מקום לעולם היה קרוי טמא שרץ בשעת גשית הקרבן וגם אחר כן לא שקע שמו ויצא ידי פסחו וקשה על פריטו משמעתי (כהן המרצה בצבור היא) וי"ל כגון שראה אחת ביי"ג וטבל וסעריב שמשו ושחט למחר הפסח ואחרי כן ראה שניה ומצטרפת ואין זה קרוי גודע הספק קדם שחיטה כיון שטהור גמור בשעת שחיטה וליכא למימר אולי יראה לשני ימים ומצטרפין דלר' יוסי אינה מצטרפת לראשונה. ברו"ך:

לפי אכלו! למצוה. ^(כ)ולעכובי לא!? והתניא:

“במבכסת נפשות” – מלמד שאין הפסח נשחט אלא למגזיין.
שחטו שלא למגזיין – יכול יהא כעובר על המצוה?
תלמוד לומר: “תכסו” – הכתוב שנה עליו לעבב.
ואיתקש אוכלין למגזיין! ^(ז)זגני דרום לא מקשי.
וכי לא מקשי נמי – מהא נמי אית להו פירכא: ומה במקום שנטמאו בעלים בשרץ, שמשלחין קרבנותיהם לכתחילה – כהן שנטמא בשרץ אינו מרצה; מקום שנטמאו בעלים במת, שאין משלחין קרבנותיהן לכתחילה – כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה? ^ח

^(ט)**מיתבי, מפני שאמרו: גזיר ועושה פסח – הציץ מרצה על טומאת דם, ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף.**
במאי?
אילימא בטומאת שרץ, האמרתי: שוחטין וזורקין על טומאת שרץ!
אלא טומאת מת; וקתני: אין הציץ מרצה; אלקמא נטמאו בעלים במת – אין משלחין קרבנותיהם! ^(י)לא; אי דאיטמו בעלים במת – הכי נמי; הכא במאי עסקינן – כגון שנטמא כהן בשרץ. ^{יב}אי הכי, אימא סיפא: גיטמא טומאת התהום – הציץ מרצה.

הא תני רבי חייא: לא אמרו טומאת התהום – אלא למת בלבד; למת למעוטי מאי? לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ?!
לא; למעוטי טומאת התהום דזיבה. ^(יג)ואלא הא דבעי רמי בר חמא: כהן המרצה בקרבנותיהם – הותרה לו טומאת התהום, או לא הותרה לו טומאת התהום?
תפשוט דטומאת התהום הותרה לו; דהא הכא בכהן קיימינא!
דרמי בר חמא ודאי פליגי. ^(יד)**תא שמע: “ונשא אהרן את עון הקדשים” – וכי אינהו עון נושא?**

אם

דתנו השוחט לעדרלים ולטמאים פסול אי נמי

סבידא להו כר' נתן ולית להו הא דקאמר הש"ס בקיצד צולין (שם דף עח:):
דמודה ר' נתן היכא דגברא לא הוי:
מפני שאמרו גזיר ועושה פסח אע"ג דפרשי' זגני דרום תנאי היא אפרכא דסיפא סמיד דנטמא טמאת התהום מרצה (דכלי עלמא אית להון טמאת התהום מרצה) דהילכתא גמירי לה כדאייתא פרק ביצד צולין (פסחים פ:):
וכן ברייתא דר' חייא לא אמרו טמאת התהום אלא למת בלבד דפריר מנה התם לרבי יוסי:
אלא בטמאת מת בבעלים וקתני אין הציץ מרצה וקשיא לזגני דרום דאמרו איש איש למצוה:

לא למעוטי טמאת התהום דזיבה וא"ת מ"מ קשיא ברייתא דר' חייא דלא אמרו טמאת התהום אלא למת בלבד הא אטמי כהן טמאה ידועה לא מרצי ותירז ה"ר חיים דמגירי במת בשביעי והוי בטמאת שרץ דשוחטין וזורקין ולא מרצי משום דמכפרין כמתכפרין והשמת חמיר בשביעי דלא מרצי וטמא מת בראשון מרצי והיגו טעמא דבשביעי יכול לעשות בטהרה על ידי שליח וכו' למיכל לארתא אבל בראשון לא אפשר לתקנו ולעשותו בטהרה לכו בדיעבד כשר ומגירי ברייתא דר' חייא (בטמאת התהום דאי אטמין כהן בטמאת ודאי של שרץ או במת בשביעי שלו אינו מרצה ביחיד אפי' בדיעבד (שהרי אינו מרצה בצבור בתמיד) דהא מכפרין כמתכפרין וצבור טמאי שרץ או בשביעי של מת לא עבדי בטמאה אלא שולחים קרבנותיהם על ידי טהורין כיון דהוי לארתא אבל בטמאת התהום מרצה כהן ביחיד אבל בבעלים לא מתוקמא ברייתא דר' חייא דכינו דשוחטין וזורקין על טמאי שרץ ושולחים קרבנותיהם בידי טהורים אינה רצוי ציץ שיער וגם טמאת התהום נמי לא שריא להו למעבד אינהו גופיהו כיון דשוחטין וזורקין עליהן ומצו למעבד ע"י טהורין ועוד יש לפרש דמגירי בכהן שקבל הדם בטמאת התהום דמת שמרצה לכתחלה לזרוק ולא מהדר' אטהורין אפי' איכא כהן טהור הא טמאה ידועה לא מרצה לכתחלה אלא

מהדרין אטהורין דטמאה דחזיה היא בצבור וכי האי גונא צריך לפרש בפרק ביצד צולין (פסחים פא.) דבעי התם כהן המרצה בתמיד התרה לו טמאת התהום או לא התרה ומאי קמבעיא ליה הא קניא לו במועדו אפי' בטמאה אלא אי יכול לזרק בטמאה לכתחלה קמבעיא ליה כדפרשית ואפי' איכא טהורין:
טמאת התהום דזיבה פ"ה כגון ראה בין השמשות של י"ג ספק כלה מן היום או מן הלילה ואין כאן אלא ראיה אחת ספק קצינה מן היום וקצינה מן הלילה ולש כאן שתי ראיות דזב מטמא בימים ובראיות וקשה דבפרק ביצד צולין (ג"ז שם) לא מצי משכח לרבי יוסי טמאת התהום ולימא כי האי גונא ונראה לי ברו"ך דבעינן שהשפק לא יתא גודע עד לאחר שחיטה ואם אמרו לו לאחר שחיטה ראית בין השמשות סוף יום שלשה עשר הא בעינן טמאת התהום שלא יתא אחד מכיר בסוף העולם לכו בעי התם בשלמא לרבנן משפחת לה דשחטו על זב בשביעי שלו דשוחטין וזורקין על טמא שרץ ואח"כ ראה וסותר אבל לר' יוסי דאמר מקצת היום ככלו ומכאן

ולכהא מטמא ולא סתר מידי [הכי משפחת לה] ורבינו הקשה לימא שרצה לפני שחיטה ואשחטו עליו ותור הזב וראה שניה דסתר אפי' לר' יוסי וצריך למנות שבעה דזב תלוי בראיות וליכא לא תחלת היום בטהרה ולא סוף היום ולדידי אתי שפיר דכינו דראה בצפרא מיד היה ספק אולי יראה עוד ביום והוי כגודע הספק קדם שחיטה ורבינו מתירן בזה דכינו דראה ראשונה אינה מטמאה במשא א"ב מזהיל לו מה ששחטו תרקו עליו אע"ג דראה שניה מצטרפת לראשונה לחיבו מגזן שבעה מפל מקום לעולם היה קרוי טמא שרץ בשעת גשית הקרבן וגם אחר כן לא שקע שמו ויצא ידי פסחו וקשה על פריטו משמעתי (כהן המרצה בצבור היא) וי"ל כגון שראה אחת ביי"ג וטבל וסעריב שמשו ושחט למחר הפסח ואחרי כן ראה שניה ומצטרפת ואין זה קרוי גודע הספק קדם שחיטה כיון שטהור גמור בשעת שחיטה וליכא למימר אולי יראה לשני ימים ומצטרפין דלר' יוסי אינה מצטרפת לראשונה. ברו"ך:

א מיי פב מהל' קרבן פסח הל' א:

ב מיי פד מהל' קרבן פסח הל' ב:

ג מיי פו מהל' קרבן פסח הל' יב:

ד מיי פד מהל' ביאת מקדש הל' ו:

ה מיי פד מהל' ביאת מקדש הל' ז:

ו מיי פו מהל' גזירות הל' טז:

ז מיי פד מהל' קרבן פסח הל' ב:

ח מיי פו מהל' קרבן פסח הל' יב:

ט מיי פד מהל' ביאת מקדש הל' ו:

י מיי פד מהל' ביאת מקדש הל' ז:

יא מיי פו מהל' גזירות הל' טז:

יב מיי פו מהל' גזירות הל' יח:

כג:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פֿר מהל' ביאת מקדש הל'

ז:

ב מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין

הל' לד':

ג מיי פ״א מהל' פסולי המוקדשין

ד מיי פֿר מהל' ביאת מקדש הל'

ח:

ה מיי פֿר מהל' ביאת מקדש הל'

ח:

ו מיי פֿר מהל' ביאת מקדש הל'

ז:

אָם און פּגול טרי קבר נאָמער לא ירצה ואם און נותר טרי קבר נאָמער לא יחשב כּף פּי

הקונטרס משום דאמרי' לקמן בפרקין (ובחים דף כח.). דאסור רבה דחזין לזמנא שהווא בכרת מקרא רבה ופרשה רבה בצו את אהרן ואסורא וזטא דחזין למקומו דליכא כרת מקרא וזטא ופרשתא וזטא בפרשת קדושים תהיו והביא ראיה מתורת כהנים ורבינו תם מקנים גרסת הספרים דגרסינן אישכא בפגול לא יחשב ובותר לא ירצה דלקמן בפרקין מסקינן דתרווחו מקרא אסורא נסקי דכתיב בה לא ירצה ולא יחשב ומה שנוכר פגול קדם לנותר אף ע"ג דבקרא כתיב נותר ברישא דהניגין חזין לזמנא משום דלשון פגול כתיב בקרא בטהינא: **אם** און נותר טרי קבר נאָמער כו' לאו נותר ממזל [קאמרי] כדאמרי' לקמן בפרקין (ובחים דף כט.) לאחר שהקשר יפסל אלא במחשבת נותר דהניגין מחשב לאוכלו חזין לזמנא: **הא** אינו נושא אלא און טמא שהתרה מקללה וא"ת תפוק לי דלא משכחת מידי דמתוקם בה קרא אלא בטמא ואומר רבינו תם משום דכתיב גפי ציץ לרצון להם דמשמע דבר שהוא לרצון במקום אחר וילכי דחיק לאשכוחי הטר מקללו מפל מפל הגי דפריך מנינה (במנחות דף כה.) יוצא ושמאל ובעל מים [וא"ת] (א"כ) נותר ופגול היכן התרו מקללו דאצטריך ליה לא ירצה ולא יחשב ואומר רבינו תם דפגול הטר מקללו בבמה דלא שניד שם מחשבת חזין למקומו והא דפריך בהקומץ רבה (מנחות דף כה.) אימא און יוצא שנתר מקללו בבמה אמר קרא לרצון להם לפני ה' און דלפני ה' אין און דיוצא לא חזין למקומו חשיב שפיר לפני ה' שהמחשבה בפנים ואין לומר דבבמה לא טרינן ליה הטר מקללו פיון דהקשרו בכך כדקאמר התם גפי שמאל דכיון דאסור בפנים אין זה קרי הקשרו בכך ונותר כדי

נסבה ואגב פגול נקט נותר הואיל ומשכח בה קרא אע"ג דלא צריך אי נמי נותר הטר מקללו כדאשוי של מזבח דאכא למאן דאמר אין לינה מועלת כדאשוי של מזבח בריש תמיד נשחט (פסחים ד' נט.) ובפ' המזבח מקדש (לקמן ובחים ד' פו.) ומיהו פלוגמא דאמוראי' היא וקשיא למ"ד [דאית לה] לינה מועלת מהך בריתא ונראה דנותר יש ללמדו און און מרצוי ציץ ופגול נמי מצינן למילף ואפ"י לא משכחת בהו הטר מקללו וירצון להם איכא לאוקמי כדדרש'י בפ' הבא על [במות דף ס:)] להם לרצון ולא לפרענות!] אכל לעובדי כוכבים אפי' לפורענות ועוד י"ל דנותר הטר מקללו במנחת כהנים ומנחת כהן משיח וקמץ וכל דבר שאין לו מתיירים אין חייבים עליהו משום פגול כדתנן פ' ב"ש (לקמן ובחים דף מג:) ואפ"י פסולא נמי נראה דליכא מדאמר לעיל בסוף פ"ק (ובחים דף יד.) דמודה ר' שמעון בהולכת חטאות הפנימיות ופריך והא"ר שמעון כל שאינו על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פגול ומשני מודה ר' שמעון דפסול מק"ו ומה שלא לשמו הכשר בשלמים פסול בחטאת חזין לזמנא הפסול בשלמים א"ד שישפסל בחטאת משמע דאי לא ק"ו הוה אמינא דאפ"י פסולא ליכא א"כ במנחת כהנים ובמנחת נסכים דליכא ק"ו דלא מפסל כזו שלא לשמן ליכא פסולא כלל אלקמא אשכחן נותר דהטר מקללו לנמרי: **לאו** כגון שנטמאו

אם און פּגול טרי קבר נאָמער לא ירצה ואם און נותר טרי קבר נאָמער לא יחשב כּף פּי

אם און פּיגול – **טרי קבר נאָמער "לא יחשב"**! **אם** און נותר – **טרי קבר נאָמער "לא ירצה"**! **א"הא אינו נושא אלא און טומאה, שהותרה מקללה בצבור.**
מאי טומאה? איילימא מטומאת שרץ, היכא אישתרי? אלא טומאת מת. ו**לאו** כגון שנטמאו **בעלים במת? אלקמא נטמאו בעלים במת – משלחין קרבנותיהן.** ובמאי? **אי בגזיר – "וכי ימות מת עליו" אמר רחמנא! אלא לעושה פסח! (ולאו כגון שנטמאו בעלים במת?) לעולם בשרץ; ושם טומאה בעולם.** ואיכא דדייק ומייתי הכי: **און הקדשים אין, און מקדישין לא; מאי טומאה? איילימא טומאת שרץ – מי אישתריא בציבור? אלא לאו טומאת מת? ועון קדשים אין, און מקדישים לא! לעולם טומאת שרץ; ושם טומאה בעולם.** **יחשב מנזן? אמה רבא אמר רב נחמן, אמר קרא: "לעמוד לשרת" – לעמידה בחרתיו, ולא לישיבה.** תנו רבנן: **"לעמוד לשרת" – מצוה; כשהוא אומר: "העמדים" – שנה עליו הכתוב לעכב.** **"אמר ליה רבא לרב נחמן: מקדי יחשב כזר דמי ומחיל עבודה, אימא: מה זר במיתה – אף יחשב במיתה! אלקמה תניא: אכל ערל, אונו, יחשב – אינו במיתה אלא באזהרה?** ^(כ)**משום דהני מחוסר בגדים ושלא רחזין ידים ורגלים – שני כתובין הבאין באחד,**

וכל

בת"כ וכן הצעתה בכל מקום וה"ק אינה פסול קרבן מרצה הוא אם און פגול דמחשבת חזין למקומו דאקרי פגול כדאמר לקמן בפרקין (ובחים דף כח.) פגול הוא לא ירצה אם אינו לענין חזין לזמנא תניהו לענין חזין למקומו טרי קבר נאָמער לא ירצה: אם און נותר פסול מחשבת נותר שחשב לאכלו לאחר שנעשה נותר דהניגין מחשבת חזין לזמנא: טרי קבר נאָמער המקריב אתו לא יחשב והאי קרא בחזין לזמנא מתוקמא בפרקין ובספרים שלנו גרסא זו משבשת בכ"מ בהש"ס ומחליפין המקראות ולאותה הגרסא אינה יכול לפרש נותר זה במחשבת חזין לזמנא והפגול במחשבת חזין למקומו דלא יחשב בחזין לזמנא כתיב וצריך אתה לפרש נותר ממזל ואי אפשר לומר כן שאין הקשרו שנקרבו מתידיי דהקשר נפסל מלרצות ולעלות לשם חובה אם הותר ממונא: הא אינו נושא כו' הא כלומר הנה מצינו שאינו נושא אלא און הטמא נש טעם לדבר לתן נשיאת פסול קדשים זה על טמא הואיל ומצינו לה הותר אחר שהתרה מקללה בצבור לכתחלה חלקה יחיד שלא התרה אצלו יבא הציץ וירצה בדיעבד: איילמא טמאת שרץ מתוקמא בכהן או בבעלים ולמימר דהאי לשוחט וחורק על טמא שרץ ציץ הוא דמרצה: היכא אשתראי בצבור פיון דאין יחיד נדחה צבור לא עבדי בטמאה: לאו כגון שנטמאו בעלים במת בתמיה ומי לא מריי בטמאת בעלים וסתני משלחין: וכי ימות מת עליו אמר רחמנא דטמא ראש נורו וסותר ואין ראוי לקרבנות טהרה עד שיעברו ימי טמאה ויביא כפרת טמאת גזירותו שתי תורים ואשם וימנה וישלים ויביא קרבנות תגלחתו: אלא בעושה פסח וש"מ טמא מת משלח פסחו וקשיא לרמי בר חמא: לעולם טמאת שרץ קאמרינן מהכא

דציץ מרצה לשחט ולחורק על טמא שרץ ודקשיא לה היכא אשתראי בהו: ושם טמאה בעולם אשכחן דאשתראי בהו וטעמא גדול בהו להטיל רצוי ציץ על טמאת שרץ: ואיכא דדיק לשנא דקראי ומתנינא להך תיבבתא דבריתא לזנני דרום וסייעתא לרמי בר חמא: און מקדישים לא טמאת הגוף בין דכהנים בין דבעלים לא מרצה במאי טמאה קאי דקא ממעט טמאת הגוף: איילמא טמאת שרץ ונוקמא זנני דרום בכהן דאילו גוף דבעלים לא בעי ציץ שהרי אין נוגע בו בטמאה ולארתא בטהרה אכיל ליה: היכא אשתראי בצבור הא פיון דאית להו שוחטין וחורקין על טמא שרץ ויחיד אין נדחה צבור לא עבדי בטמאה: אלא לאו טמאת מת שאינו משלח קרבנות ולא כהן טמא מת מרצה בקרבן יחיד: לעולם בטמאת שרץ קאי וקממעט כהן טמא שרץ מלרצות כדאוקמי זנני דרום פסול דמתניתין אטמא שרץ וטמאת בעלים אין צריכין ציץ שהרי קרבן בטהרה ררב ודקשיא לה היכא אשתראי בצבור שום טמאה בעולם אשתראי בהו: לעמוד לשרת רישא דקרא כי בו בחר ה' אלקיך מפל שבטיך לעמד לשרת וגו': לא לישיבה וכיון דלא נבחרו הוו להו זרים וזר מחיל עבודה: העומדים שם [לעיל מנה כתיב] לשרת ככל אחיו הלויים וגו': [אימא מה זר וכו'] ונגמר במה מצינו קור שמיחל עבודה ותיב מיתה אף יחשב שמחלל עבודה במיתה]:

בעלים במת תמה מאי קשיא ליה לוקמה בטמאת הדם שנטמא הדם (לקמן ובחים מה.) דדם שנטמא חרסו בשוגג הרצה ותנן גמי בפסחים (דף עח:) נטמא הדם והבשר קזם וזרק הדם וי"ל דס"ל להאי לשנא דלית ליה למימר דנושא און טמאה אלא בכי האי גונא שהתרה בצבור דהניגין בטמאת בעלים דהתרה לאכל בטמאת הגוף למאי דלא מסיק אדעתה השתא און גדושים ולא און מקדישים: א"י גימא טמאת שרץ בבעלים היכא אשתראי דאי סבר שוחטין וחורקין על טמא שרץ וכן טמא מת בשביעי שזו דחשיב בטמא שרץ הא לא עבדי צבור בטמאה פיון דאין יחיד נדחה צבור נמי לא עבדי בטמאה אלא עושין שליח לשחט בעבורם פיון דאיניהו אכלי לארתא ואי סבר אין שוחטין וחורקין על טמא שרץ דהשתא צבור עבדי בטמאה א"כ אין הציץ מרצה על התייד דהא אין שוחטין וחורקין עליו אלא נטמאו בעלים במת וקדם שביעי מרצה ליחיד שהביא פסחו וסייעתא לזנני דרום דאמרי' איש איש למצוה וקשה מאי פריך היכא אשתראי לוקמה בכהן שנטמא בשרץ דמרצה בצבור מק"ו דלעיל לרמי בר חמא דלית ליה כמו זנני דרום מכפרים כמתכפרין ועוד כי משני לעולם בשרץ ושם טמאה בעולם הא פיון דשוחטין וחורקין על טמא שרץ א"כ רצוי ציץ ל"ל הא קרב בטהרה כדפרש רבינו שלמה בסמוך ואי סבר אין שוחטין על טמא שרץ א"כ לא יועיל ציץ כדפרש לעיל אי בשרץ היכא אשתראי וי"ל דמעשרא בעי לאוקומה בטמאת בעלים בשרץ ונהו מצי למפרך ל"ל רצוי ציץ אלא שפיר פריך היכא אשתראי וכי משני לעולם בשרץ רוצה לומר ולא בטמאת בעלים אלא בטמאת כהן גרידא וכ"ש בטמאת מת וסבר רמי בר חמא טמאת מת מרצה בכהן ביחיד וקצת קשה דלא ה"ל למימר שם טמאה בעולם משמע דטמאת מת בצבור קאמר וכלא טמאת שרץ נמי התרה לכהן מק"ו דלעיל אלא משום דעקר הטר צבור בטמאת מת כתיבא להכי נקט ליה. ברו"ר: **אימא** מה זר במיתה אף יחשב במיתה פ"י כקונטרס דנגמר במה מצינו מה זר מחלל עבודה ותיב מיתה אף יחשב שמחלל עבודה במיתה וקשה דגפי ערל ואונן נמי היה לו להקשות כמו כן דלגוי במיתה מבגנן אב ונראה דפריך משום דדרש'י לעמידה בחרתיו ולא לישיבה שלא בחר בכהנים יושבים אלא נחשבים כמו ישראלים ורים לכה מחלל עבודה כזר [ומש"ה גם במיתה לגוי כזר] ומשני משום דהני מחסר בגדים ושלא רחזין ידים ורגלים [שני כתובים הבאים כאחד דבמחסר בגדים כתיב בה מיתה ולא ישאו און ומתו וקשלא רחזין ידים ורגלים] נמי כתיב בה מיתה ולא ימותו וכתבם נכתבה דהא ילפי' חסה לגורה שוה אלא למימרא דלא ילפי' מיתה מהא דקרי' רחמנא זר הני קרא שלישי וא"כ להו שלשה כתובין הבאין כאחד ולמאי דפרשית אחי שפיר דמיתה דמחסר בגדים לא מיתורא אלא משום דאשכחן דזר הני במיתה ולכך אמרינן דלא ילפינן מיתה מהא דקריה רחמנא זר ולפרשא הקונטרס דיליף מבינא קשה דהנה ליה שלשה כתובים הבאין כאחד ובקונטרס פרש וה"ה נמי דמצי למימר משום דהני זר ושלא רחזין ידים ורגלים שני כתובים הבאין דהא מחסר בגדים גופה לא כתיבא בה מיתה אלא משום דזר הוא ונדא מנינה נקט ואי אפשר לומר כן דבטהי אשכחן מיתה במחסר בגדים בפרשת ואתה תצוה ומיהו פרש הקונטרס על כרחין עקר דבסנהדרין סוף פרק הנזרפין (סנהדרין דף פג: ושם ד"ה אין) יליף בטהי מחסר בגדים במיתה משום דהיו להו זרים דאין בגדיהם עליהם אין כהנזן עליהו ודמיה דכתיבא בפרשת ואתה תצוה מפרש ה"ר יעקב מאורלנגש דבמקנסים כתיב וקרא דוחגרת דדרש מנה בריש פרקין בסנהדרין אין בגדיהם עליהם אין כהנזן עליהם והיו להו זרים אצטריך לשאר בגדים ומנה לא הנה ילפינן מקנסים דלא כתיבא בההיא פרשתא ומיהו למאן דמרבי כיומא (דף ה:) מקנסים מנה הדבר [וי"ו מוסיף על ענין ראשון] קשה מיתה דכתיב רחמנא גפי מקנסים למה לי ועוד קשה לפרש הקונטרס דלגוי זר ומקנסים ושלא רחזין שלשה כתובים:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

א ספרא ויקרא דבורא דגובה פרק ד טז מנחות כח: יומא ז: פסחים טז: נזיר לז: קידושין לה: ונפשו מבג: יומא ס: קידושין לו: סנהדרין סז: קידושין נח: פסחים כז: פסחים מה: בכורות מט.

גמי לעמוד לשרת מצוה. עיין לעיל דף טז ע"א תוד"ה מיתבב:

ואם האכל יאכל מבשר[זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יתנה ונפשו האכלת מקונו עונה תשאל [ויקרא ז, יח]

וכי ימות מת עליו בשעת שתאם וטמא ראש נורו ונלה ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלגנו [במדבר ו, ט]

ותנה על מצח אהרן ונשא אהרן את[עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנת קדש]יקים ונתה על מצחו תמיד לרצון להם לפני יתנה [שמות כח, לח]

כי בו בחר יתנה אלקיך מפל שבטיך לעמוד לשרת בשם יתנה הוא ובניו כל הימים [דברים יח, ה]

ושרת בשם יתנה אלקיו ככל אחיו הלויים העמדים שם לפני יתנה [דברים יח, ו]

מסורת הש"ס

א תוספתא זבחים; תוספתא
מנחות; שבת צג;
ב מנחות יט.
ג נזיר לו; קידושין לה; קידושין
מב; יומא ס; קידושין לו;
סנהדרין סו; קידושין נח; פסחים
כו; פסחים מה; בכורות מט.
ד מנחות י.

תורת אור השלם

[ויקרא ה, כה]
[ויקרא יד]

שני כתובין הבאין באחד דבתרונהו כתיב קראי למיתה בסנהדרין בצליו הו' הואיל ורצפה מקדשת דוד קדשה וכל שני כתובים הבאין באחד – אין מלמדיו. ולמאן דאמר מלמדיו – שתויי יין הוה ליה שלישי, ושלשה לדברי הכל אין מלמדיו. עומד על גבי פלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חבירו – פסול. מנלן? דתנא דבי רבי ישמעאל: הואיל ורצפה מקדשת וכלי שרת מקדשים; מה כלי שרת – לא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת, אף רצפה – לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה. וצריכא; דאי אשמעינן כלי – משום דלא מינא דבשר ניהו; אבל בהמה, דמינא דבשר הוא – אימא לא. ואי אשמעינן בהמה – דלא מינא דאדם הוא; אבל חבירו, דאדם הוא – אימא לא; צריכא. ^(א)תנא, רבי אליעזר אומר: רגלו אחת על הפלי ורגלו אחת על הרצפה, רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה – רואין; כל שאילו ינטל הפלי ונתטל האבן, יכול לעמוד על רגלו אחת ויעבוד – עבודתו כשירה; ואם לאו – עבודתו פסולה. ^(ב)בעי רבי אמי: גדלדלה האבן ועמד עליה, מהו? היכא דאין דעתו לחברה – לא תיבעי לה, דודאי חייצא. פי תיבעי לה – דדעתו לחברה. מאי? פיו דדעתו לחברה – כמה דמחברא דמא; או דילמא, השתא מיהא הא תלישא? רבה זוטרי בעי לה הכי, בעי רבי אמי: נעקרה האבן ועמד רצפה עליונה קדוש; או דילמא עד לארעית תהומא קדוש, ותיבעי ליה כל העזרה כולה? לעולם פשיטא ליה דעד ארעית תהומא קדוש; והכי קמיבעיא ליה: דרך שירות בכה, או אין דרך שירות בכה? תיקו. ^(ג)קיבל בשמאל – פסול, ורבי שמעון מכשיר. תנו רבנן: "באצבעו" "ולקח" – מלמד שלא תהא קבלה אלא בימין. "באצבעו ונתן" – מלמד שלא תהא נתינה אלא בימין. ^(ד)אמר רבי שמעון: וכי נאמרה יד בקבלה? אלא "באצבעו ונתן" – שלא תהא נתינה אלא בימין; הואיל ולא נאמרה יד בקבלה – קיבל בשמאל כשר. ורבי שמעון – ממה נפשך; אי אית ליה גזירה שוה – פי לא נאמרה יד בקבלה מאי הוי? ואי לית ליה גזירה שוה – פי נאמרה יד בקבלה מאי הוי? אמר רב יהודה: לעולם לית ליה גזירה שוה; והכי קאמר: וכי נאמרה יד בקבלה? הואיל ולא נאמרה יד בקבלה, קבל בשמאל – כשר. ^(ה)אמר ליה רבה: אי הכי, אפילו נתינה נמי! ועוד, וכי לית ליה לרבי שמעון גזירה שוה? והתנא, רבי שמעון אומר: כל מקום שנאמר יד – אינה אלא ימין, אצבע – אינה אלא ימין! אלא אמר רבא: לעולם אית ליה גזירה שוה; והכי קאמר: וכי נאמרה יד בקבלה? הואיל ולא נאמרה יד בקבלה אלא אצבע, ואי אפשר לקבל באצבע; קיבל בשמאל – כשר. אמר ליה רב סמא בריה דרב אחי לרבינא: איפשר דעביד ליה און לשפת מזרק, ומקבל בה! אלא אמר אביי:

במקרא

כפרש בקונטרס ואע"ג דשלמה בנה הבית דוד קדשה כדאמר לקמן בשמעתא פי קדוש דוד וכו' ובידלשקמי דפרק ב' דשבוועות אמרין דוד זה מלך גד זה נביא ומה שפרש בקונטרס שקדשה בשתי תודות ובשיר אינו כן דעזרה אינה מקדשה בשתי תודות אלא בשירי מנחה כדאיתא בשבוועות (דף טו): הואיל ורצפה מקדשת פרוש דמקדשת האדם לעבד עבודה שם דאינו יכול לעבד במקום אחר וכלי שרת פרוש בגדי כהנה מקדשין האדם לעבד עבודה מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת דהא כתיב על בשרו כדאמרין לעיל (ובחים דף יט.) ובגדי כהנה קרי להו כלי שרת כדאמר לעיל (ובחים דף יג.) שתהא בכהן כשר ובכלי שרת ובקונטרס פי' שבכלי שרת ממש שלא יהא דבר חוצץ בין כהן לכלי שרת בקבלת הדם כדכתיב ולקח הכהן שתהא לקיחה בעצמו של כהן ואם תאמר מדחשיב ליה הכא חציצה ולעיל נמי דפריו ותפוק לי משום חציצה וגבי תהא דכריו גדיה בשריא (פסחים דף נו.) אלקא לקיחה ע"י ד"א לא שמה לקיחה ובפ' לולב הגזול (ספח דף לו.) קאמר רבא דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה ויש לומר דהתם [לא] מגרי כגון דכריו גדיה בסודר גזול לולב דהא ודאי לא הוי לקיחה אלא דכריו ליה ללולב בסודרא גזולו ובאותו ענין מיני רבא ראייה מאזוב וכן צריך לומר מתוך שמעתא דהתם דאמר רבא גופה מין במינו אינו חוצץ הא בשאינו מינו חוצץ ואמאי והא לקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה ושמה חד מנהו רבה ולמאי דפרשית גיחא דכי כריך ליה ללולב בסודר אף על פי שאינו חבור חבור הוי כמו בית יד ולהכי חשיב ליה לקיחה וקצת קשה מההיא דיומא (דף נח.) דקאמר הניח מזרק בתוך מזרק מהו מאי קא מבעיא לה הא פי האי גזנא הניח לקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה דלחוי חיצון בית יד לפנימי ויש לומר דאי אהו ליה חיצון בדופניו שמטלטל הפנימי על יד הכי נמי דהניח לקיחה מטעם בית יד אלא הכא במאי עסקינן כגון שגושא החיצון מתחתיו דלא מהני קלל לפנימי:

לפיכך קבל בשמאל כשר: און כמו שעושים לכדים של חרס שקורין מאניק"ו: ומקבל בה בהוא און מקבל את הדם באצבע שתחת אצבעו לתוכה ונושא את המזרק ומקבל:

עין משפט
גד מצוה
א מ"י פה' מהל' ביאת מקדש
הל' יח:
ב מ"י פה' מהל' ביאת מקדש הל'
יט:
ג מ"י פה' מהל' בית הבחירה הל'
י:

כד:

 עין משפט
 נר מצווה

א מיי פייא מחל' פסולי המוקדשין חל' ב:

ב מיי פו' מחל' מעשה הקרבנות חל' יא:

בַּמִּקְרָא נִדְרָשׁ לִפְנֵי וְלֵאחֲרָיו מִפְּסֻלֵּי הַאֲמֹרָאִי בְּפֶקֶד הַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף צה.)

אֵלֶּכֶם דְּכֵתִיב לַמָּנָה וְרַבֵּנוּ סִבְרֵי מִקְרָא נִדְרָשׁ לִפְנֵי וְלֵאחֲרָיו: מִשְׁקָא מִדְּאֵבֶה מִצֻּאֵת מִקְלָל

דְּבִרֵי אֲבִיו וּמִקְלָל דְּבִרֵי חֻכְמִים: כָּל מָקוֹם שְׁנֶאֱמַר אֲצַבֵּעַ בְּקִבְלָהּ וְלֹא בִּנְתִינָהּ כְּגוֹן הָאִי קָרָא דִּלְעִיל דְּר' אֱלֵעָזָר בְּר"ש דְּרִישׁ אֲצַבֵּעַ אֵוִלְקֵם דִּהֲיֵנוּ לִפְנֵי וְלֹא אֲנָתוּ: שְׁנָה בְּקִבְלָהּ שְׂקִיבֵל בְּשִׁמְאֵל וְנֶאֱמַר לֶף בְּמָקוֹם שְׁנִכְתֵּב שָׁם תִּתְּנֵנוּ וְלֹא בְּמָה שְׁלֹא נִכְתֵּב בּוֹ: וְלַקְחֹת מִדֶּם הִפֵּר בְּפֶר הַמְּלוֹאִים כְּתִיב: וְלֹא לִפְנֵי שְׁנִי דְלֹא דְרִישׁ לְהֵאִי בְּאֲצַבֵּעַ דְּמִלֵּאִים אֵוִלְקֹת וְלֹא לֵאחֲרָיו דְלֹא דְרִישׁ לְהֵאִי בְּאֲצַבֵּעַ דַּחֲטָאֵת יָחִיד (וְיִקְרָא ד) אֲנָתוּ וְהֲיֵנוּ פִּלְגִי אִזְאֵבוּהַ דְּאֵיבֹה סִבְרֵי לֵאחֲרָיו וְלֹא לִפְנֵי וְאִדְרַבְּנוּ דֹאֲנִיְהוּ סִבְרֵי בִין לִפְנֵי בִין לֵאחֲרָיו: וְכִהְנֶה כְּגוֹן הַכֶּהֱן אִזְ הַכֹּהֲנִים: תְּרִי מִבְּעִינָן אֲצַבֵּעַ וְכִהְנֶה כְּגוֹן הָאִי קָרָא דְּכֵתִיב גַּבִּי וְרִיקָת חֲטָאֵת וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדֶּם הַחֲטָאֵת בְּאֲצַבֵּעֻו וְנֶאֱמַר רַבִּי יוֹחָנָן דִּהֲכֹא יִמִּין בְּעֵי דְגִמְר מִמְּצוֹרֵעַ עֲשִׂיר דְּכֵתִיב בֶּה אֲצַבֵּעַ וְכִהְנֶה וּמִפְּרִשׁ בֶּה יִמִּינִת: תְּרַגֵּל שָׁל יִמִּין נוֹשֵׂא בִיד שְׂמֹאל לִכְבֵּשׁ מִשּׁוּם דְּרַגֵּל יִמִּין קִרְבָּה תִּחְלַק עִם הָרֹאשׁ כְּדֶקְנִמָּא לָן בַּפ"ב דְּסָדֵר יוֹמָא (דף כה.) וְהִלְכֵּר מוֹלִיד הָרֹאשׁ בְּיָמִין שְׁהוּא חֲשׁוֹב וְתִרְגֵּל בְּשִׁמְאֵל: וּבֵית עוֹרָה לַחֲזוּ כְּלָפִי תַעֲם וּמָקוֹם הַחֲסֵד כְּלָפִי הַמּוֹלִיד דְּהִכִּי שְׁפִיר שְׁלֹא יִרְאֶה הַחֲסֵד: הַמַּעֲכָב כִּפְרָה דְּוִקְמָא דִּתְנֹאֶה שְׁל מִצְרַע כְּגוֹן קִמִּיצָה אָבֵל הוֹלֵכֵת אֵיבָרִים דְלֹא מַעֲכָבָ כִּפְרָה דְּהוּא עֲצָמוּ שְׁלֹא הֶסְטְרוּ אַמּוּרִין כְּשִׁר לֹא בְּעִיָּא יִמִּין: קִבְּלָה כְּתֵב בֶּה כִּהְנֶה דְּכֵתִיב וְהִקְרִיבּוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְאָמַר מֶר זו קִבְּלַת דֶּהֱם: וְאֵלֹא כִּהֵן לְמָה לִי בְּקִבְּלָה הֵא כְּתִיב בְּנֵי אֶהֱרֹן אִי לֹא לֵאנְמוּרִי אֲיָמִין אֲתֹא: בְּכַהֲנוּ בְּגָדֵי כִּהְנֶה: וְנֶקֶד בְּשִׁמְאֵל פִּסּוּל ור"ש מְכַשִּׁיר אֲשִׁאָר כָּל הַנִּכְחִים דְלֹא כְּתֵב כִּהּוּ אֲצַבֵּעַ אֵלֹא וְנֶרְקוּ הַכֹּהֲנִים אָבֵל בּוֹרִיקָת חֲטָאֵת מוֹדָה ר"ש כְּדָאֻמֵר לְעִיל בְּאֲצַבֵּעֻו וְנָתַן שְׁלֹא תִּהְא נְתִינָה אֵלֹא בְּיָמִין: וְאֵלֹא הֵא דְאֻמֵר רַבָּא בְּמִנְחוֹת בַּפ"ק (דף י.) כִּי יָד יִד לְקִמִּיצָה בְּפִרְשֵׁת מִצְרַע עֲשִׂיר כְּתִיב עַל תְּנוּךְ אֲזֵן הַיְמִינִת וְעַל בֶּטֶן בֶּטֶן וְגוֹל הַיְמִינִת וְקָרָא יְחִידָא הוּא כְּדִמְפְּרֵשׁ הַתָּם וְנֶאֱמַר רַבָּא יָד דִּמְצוֹרֵעַ אֲתִי גַל"ש לְמִגְמֵר יָד דִּקְמִיצָה מִנָּה שְׁתֵּהא בְּיָמִין וְחִיקָא כְּתֵב יָד בְּקִמִּיצָה וּיְמָלֵא כַּפּוּ מִמְּנָה: לְחִלְצִיָּה שְׁתֵּהא בְּיָמִין: לְמָה לִי יָד בְּקִמִּיצָה: מִדְּרַבָּה בַר בַּר כִּנָּה נִשְׁקָא דִּהָא כִּהְנֶה כְּתִיב: לְקַדֵּשׁ קִמֵץ בְּכָלִי שֶׁרֶת שְׁיֵהא בְּיָמִין

וְלַרְבִּי שִׁיֵּאחֲזוּ הַכְּלִי שְׁהוּא מְקַדֵּשׁ בּוּ בִידוֹ הַיְמִינִת:

שִׁיֵּאחֲזוּ הַכְּלִי שְׁהוּא מְקַדֵּשׁ בּוּ בִידוֹ הַיְמִינִת:

אָבֵל וְרִיקָה בְּשִׁאָר קִרְבָּנוֹת פִּסּוּל שְׁפִיר בְּשִׁמְאֵל דְּלִיף בְּהִישָׁא דְּזֹאת הַתּוֹרָה כְּדִמְשַׁמַּע שְׁלֵחִי דֶם חֲטָאֵת (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דף צח.) וּבִסְמוּךְ נָמִי גֵרְסִינוּ בְּבִרְיָתָא מִלֵּק בְּשִׁמְאֵל פִּסּוּל ור"ש מְכַשִּׁיר

וְעוֹד אֹמֵר ר"ת דְּאִפִּילוּ גֵרְסִינוּ וְנֶקֶד מִצֻּעֵי לְמִימֵר דִּהֲהוּא תִנָּא דְּזֹאת הַתּוֹרָה דְּמִשְׁפִּי: יִמִּין מַחֲטָאֵת סִבְר לֶה כַר"ש דִּקְהֵנָה בְּעִיָּא אֲצַבֵּעַ אָבֵל ר"ש לֹא סִבְר לֶה קוּמָה לְמִילַף: יִמִּין בּוֹרִיקָה בְּשִׁאָר קִרְבָּנוֹת מַחֲטָאֵת מִשּׁוּם דְּוִרִיקָה לֹא יִלְפִינוּ מִהֲנֹאֶה וְנִשְׁה עַל זֶה מַעֲשֵׂרָא כִּי פִרְדִּי וְהִרִי וְרִיקָה דְלֹא פִּלְגִי ר"ש דְלֵמָא הֲיֵנוּ מִשּׁוּם דְּלִיף מִהִשְׁאֵא וְנִשׁ לומֵר דְּעִידִפֵּא מִשְׁנֵי פִּלְגִי בְּבִרְיָתָא וְנִשְׁה לַפ"ח דְּאִפִּילוּ גֵרָם בְּבִרְיָתָא מִלֵּק עַל כְּרִחִיד אֲמַת הוּא דְּמְכַשִּׁיר ר"ש וְרִיקָה בְּשִׁמְאֵל כְּדִמוּכַח בְּסִמוּךְ וּבַפ"ק (לְעִיל וְכַחֲסִים דף יא.) דְאָמַר ומאי טַעְמָא דר"ש בָּא לְעִבְדָּה בְּכָל עוֹבְדָה בְּשִׁמְאֵל כְּאֲשֶׁם וְהֲיֵנוּ בּוֹרִיקָת אֲשָׁם דְּבִקְבֻלָּה לֹא אֲנִירִי דֹאפִי חֲטָאֵת נָמִי לֹא בְּעֵי יִמִּין בְּקִבְּלָה לר"ש דְאָמַר לְעִיל וְכִי נֶאֱמַרִּה יָד בְּקִבְּלָה (לר"ש) כִּי וְאִידִי לְתַרֵּץ דִּהֵאִי תִנָּא סִבְר לֶה קוּמָה בְּסִדָּא וְאִם תֹּאמַר לְפִרְשֵׁי רַבִּינוּ תָּם נָמִי גֵרְסִינוּ מִלֵּק הֵא מִלִּיקָה נִשְׁקָא לָן בַּפ"ק דְּחֵלִין (דף כב.) יִמִּין אִפִּילוּ לר"ש מִדְּכֵתִיב וְאֵת הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפֹּט דְּרִישֵׁין כַּמִּשְׁפֹּט חֲטָאֵת בְּהִמָּה דְאֵינָה בָּאֶה

אֵלֹא מִן הַחֲלִין וְכִיּוֹם וְכִידוֹ הַיְמִינִת וְהַתָּם נָמִי פִרְדִּי מִינִית מִדְּרַבָּה בַר בַר כִּנָּה נִשְׁקָא וּמִשְׁנֵי כַר"ש דִּקְהֵנָה בְּעִיָּא אֲצַבֵּעַ וי"ל דְּמִלִּיקָה שְׁהִיא כְּנָגֵד שְׁחִיטָה לֹא נִשְׁקָא וְהַתָּם בִּהְנֹאֶה מִנִּירִי דְּבְעִיָּא יִמִּין אָבֵל מִהִשְׁאֵא לֹא יִלְפִינוּ עוֹפּוֹת מַחֲטָאֵת בְּהִמָּה וְלִכַּר אֲצִטְרִיד נָמִי כַּמִּשְׁפֹּט הַתָּם א"נ הוּא תִנָּא סִבְר כִּתְנָא דְּפִלְגִי עֲלִיָּה דר"ש לְעִיל וּפּוֹסֵל קִבְּלָה בְּשִׁמְאֵל מִשּׁוּם דְּמִקְרָא נִדְרָשׁ לִפְנֵי וְלֵאחֲרָיו וּמוֹקִי אֲצַבֵּעַ דְּכֵתִיב גַּבִּי חֲטָאֵת גַּם עַל קִבְּלָה וְלִידִידֶהּ יִלְפִינוּ שְׁפִיר מִלִּיקָה בְּיָמִין מַחֲטָאֵת דְּקִבְּלָה לֹא שִׁי' לְמִילַף דְּלִיתָה בַּעוֹף וְנִלְפִינוּ מִלִּיקָה אָבֵל ר"ש דְאָמַר קִבֵּל בְּשִׁמְאֵל כְּשִׁר וְלִית לֶה יִמִּין בַּחֲטָאֵת בְּהִמָּה אֵלֹא בִּהְנֹאֶה לַחֲדָה בַּעֲלוֹת הַעוֹף נָמִי לֹא הָוּה בְּעֵי יִמִּין בְּמִלִּיקָה אֵלֹא בִּהְנֹאֶה דְּזֹאא וּא"ת וְכִינוּ דר' שְׁמַעוֹן פִּלְגִי בְּמִלִּיקָה א"כ מִתְנִי' דְּפֶרֶק חֲטָאֵת הַעוֹף (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דף סח.) דְּמִלֵּק בְּשִׁמְאֵל כּו' לֹא אֲתֵיָא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְהֵא עַל כְּרִחִין כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲתֵיָא מִטָּמֵא בְּגִידִים אֲבִית הַבְּלִיעָה וּמִפְּרִשׁ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּכָל שְׁפִסּוּלִי בְּקִדָּשׁ אֵינוּ מִטְמֵא בְּגִידִים אֲבִית הַבְּלִיעָה וּמִפְּרִשׁ בְּגִמְרָא אֵת הַאֲסוּר פִּי' שָׁאֵם עֹלָה לֹא יִרֵד וְהֲיֵנוּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלַרְבִּי יְהוּדָה נִשְׁחַטָּה בְּלִילָה תִרֵד דְּמַמַּעֲט לֶה מִזֹּאת הִיא הַעוֹלָה בְּפִרְקִין וי"ל דִּהֲהוּא תִנָּא סִבְר לֶה קוּמָה בְּסִדָּא וּפִלְגִי עֹלָה בְּסִדָּא אִי נָמִי אִפִּי' רַבִּי יְהוּדָה מוֹדָה בַּעוֹפּוֹת דְלֹא יִרְדּוּ מִשּׁוּם לִילָה דְכִינוּ דִּהּוּה פִּסּוּלִן בְּקִדָּשׁ דְלֹא כְּתִיב שְׁלֹשָׁה מַעֲטוּי' אֵלֹא בְּבִהְמָה וּא"ת דְּבִרִישׁ מִנְּחָם מְקַדֵּשׁ (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דף פג:) מִשְׁקִי רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי יוֹסִי הֲגִלְלִי מַעוֹלָה וְכַבִּשִׁים דְּמוּנָחַם מְקַדֵּשׁ אֵת תִּרְאִי לוֹ וּמֵאֵן דְּדִרָשׁ מִכְּבָשִׁים פּוֹסֵל תִּרְבֶּה בַּעוֹף יוֹתֵר מִבְּכֻהֲמָה וי"ל דְּרַבִּי יְהוּדָה סִבְר כִּמְאֵן דְּדִרָשׁ מַעוֹלָה וְלֹא מִהַכְּבָשִׁים אוּ מִשְׁאָר דְּרִשּׁוֹת דִּהֲתָם וְרַבִּינוּ שְׁמוּאֵל מַלְשָׁב גֵרְסַת הַסְּפָרִים וּמִפְּרִשׁ וְהִרִי וְרִיקָה דְלֹא כְּתִיב אֵלֹא כִּהְנֶה וְתַנּוּ וְנֶקֶד בְּשִׁמְאֵל פִּסּוּל וְלֹא פִלְגִי רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּמִכִּין דְּרַבִּי וְכִי בְּקִבְּלָה וְאִי הָוּה פִּלְגִי אֲדִירָיקָה הוּה לִיָּה לֵאשְׁמוּעִינָן כֹּחַ דִּקְהִירָא דְּמְכַשִּׁיר ר' שְׁמַעוֹן בּוֹרִיקָה וּכ"ש בְּקִבְּלָה וּצ"ע אִי מִצִּי לְפִרָשׁ הִכִּי לָשׁוֹן וְתַנּוּ וְנֶקֶד בְּשִׁמְאֵל פִּסּוּל וְהֵא דְאָמַרִי' בְּפֶרֶק כָּל הַפִּסּוּלִין (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דף לב.) קִבֵּל בְּיָמִין וְנָתַן בְּשִׁמְאֵל יְחִזּוֹר לְיָמִין וְהֲיֵנוּ מִשּׁוּם הֲוִירָיקָה דְּבְעֵי יִמִּין דְאִי מִשּׁוּם הוֹלֵכָה מִשְׁנֵי מָה הֵא לֹא כְּתִיב בֶּה אֲצַבֵּעַ וְאִמְאִי פִסּוּל וְתוּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן הוּה לִיָּה לְפִלְגִי וְלִהְכַשִּׁיר מִשּׁוּם דְּעוּבּוּדָה שְׁאִפְשֵׁר לְבִטְלָה הוּא וְשְׁמֵא לְכַתְּחִלָּה קֹאֻמֵר יְחִזּוֹר לְיָמִין שְׁלֹא יַעֲשֶׂה וְרִיקָה בְּשִׁמְאֵל אָבֵל בְּדִיעָבֵד וְנֶקֶד בְּשִׁמְאֵל כְּשִׁר א"נ מִשּׁוּם הוֹלֵכָה נָמִי קֹאֻמֵר לְכַתְּחִלָּה יְחִזּוֹר לְיָמִין אָבֵל בְּדִיעָבֵד כְּשִׁר א"נ מִנִּירִי בַּחֲטָאֵת דְּמוּדָה ר' שְׁמַעוֹן דְּבְעֵי יִמִּין בּוֹרִיקָה וּא"ת וְכִינוּ דְּלִפְנֵינוּ אֲצַבֵּעַ דַּחֲטָאֵת בְּגִנְרָה שׁוּה מֵאֲצַבֵּעַ דְּמִצְוֹרֵעַ דִּהְיָא בְּיָמִין הִכִּי יִלְפִינוּ יִמִּין בְּשִׁאָר קִרְבָּנוֹת מַחֲטָאֵת בְּהִישָׁא דְּזֹאת הַתּוֹרָה הֵא פְּלוּגְתָּא דְאִמּוּרָאִי הִיא בְּרִישׁ אֲזִיזוּה מְקוֹמָן (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דף ג.) אִי דְבַר הַלֵּמֵד מִנְּגִרָה שׁוּה חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהִשָּׁשׁ אוּ לֹא וְנֶרְאֶה מִתּוֹךְ כִּף דְּכָל שְׁכֹן דְּנִיחָא הֲכֹא טְפִי דְּהִכִּי פִרְדִּי וְהִרִי וְרִיקָה דְלֹא כְּתִיב בֶּה אֲצַבֵּעַ וְלֹא פִלְגִי ר' שְׁמַעוֹן וְאע"ג דְּרַדְרָשִׁי יִמִּין מִהִשְׁאֵא דַּחֲטָאֵת הִנִּיחָא לְמֵאֵן דְאָמַר דְבַר הַלֵּמֵד בְּגִנְרָה שׁוּה חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהִשָּׁשׁ אֵלֹא לְמֵאֵן דְאָמַר אִין חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהִשָּׁשׁ אִמְאִי לֹא פִלְגִי ר' שְׁמַעוֹן וְהִשְׁתֵּה הֵא דְמִשְׁנֵי בַּפ"ק דְּחֵלִין (דף כב.) סִבְר לֶה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דִּקְהֵנָה בְּעִיָּא אֲצַבֵּעַ הֲיֵנוּ כִּמְאֵן דְאָמַר חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהִשָּׁשׁ אָבֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּמְכַשִּׁיר בְּבִרְיָתָא הֲכֹא שְׁמֵאל בּוֹרִיקָה לֹא בְּעֵי לְמִילַף: יִמִּין בְּהִישָׁא דְּזֹאת הַתּוֹרָה דְּסִבְר דְּוִרִיקָה מִהֲנֹאֶה לֹא יִלְפִינוּ וְאִידִיר שְׁנֵיָא דְּמִשְׁנֵי בְּפֶרֶק הַתּוֹרָה (מִנְחוֹת דף פג.) כִּדִּי נִסְכָּה הֲיֵנוּ כִּמְאֵן דְאָמַר אִין חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהִישָׁא אִמְאִי וּמִיָּהוּ בְּפֶרֶק קַמָּא דְּחֵלִין (דף כב.) לִית שְׁנֵיָא דְכִדִּי נִסְכָּה אָבֵל בְּסוּף דֶם חֲטָאֵת (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דף צח.) מִשְׁנֵי תְרַנּוּהוּ וּמִיָּהוּ אִפְשֵׁר דִּהֲכֹא מוּדוּ כִּלִּי עֲלֵמָא דְחוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהִישָׁא בִין דְּמִצְוֹרֵעַ חוֹל דְּהוּא מִלְמֵד רֵאשׁוֹן וְתַרְנִין זֶה אֲנִי צִרְכִין בְּסִמוּךְ [דְּדִרְשׁ] בָּא לְעִבְדָּה בִיד עוּבְדָּה בְּיָמִין כַּחֲטָאֵת וְהֲיֵנוּ הִקֵּשׁ וְחֲטָאֵת גּוּפָה מִנְּגִרָה שׁוּה דְּמִצְוֹרֵעַ יִלְפִינוּ לֶה וְאִם תֹּאמַר מֵאִי פִרְדִּי וְהִרִי וְרִיקָה דְלֹא כְּתִיב אֲצַבֵּעַ אֵלֹא כִּהְנֶה וּפּוֹסְלוֹהּ וְלֹא פִלְגִי רַבִּי שְׁמַעוֹן [מַת"ק] נָמִי הוּה לִיָּה לְמַפְרֵד אִמְאִי פִסּוּל שְׁהִירִי בַּחֲטָאֵת בְּעֵי אֲצַבֵּעַ בְּבִרְיָתָא כְּדָאֻמֵר בְּאֲצַבֵּעֻו וְלִקַּח וְגַם אִמּוּרֵי דִּתְנָא קַמָּא סִבְר מִקְרָא נִדְרָשׁ לִפְנֵי אָבֵל מִקְהֵנָה לֹא יִלִּיף וְאִי פִסּוּל בּוֹרִיקָת שְׂמֹאל בְּשִׁאָר קִרְבָּנוֹת מִהִשְׁאֵא דְּזֹאת הַתּוֹרָה א"כ מֵאִי פִרְדִּי מֵר' שְׁמַעוֹן וְנֶרְאֶה לִי דְּמִדְרַבְּנָן לֹא הָוּה בְּעֵי לְמַפְרֵד דִּהּוּה כִּיָּה מִצִּי לְמִימֵר דְּטַעְמָא דְרַבְּנָן לֹא מִשּׁוּם דְאֲצַבֵּעַ נִדְרָשׁ לִפְנֵי וְבִרְיָתָא דִּתְנִי בְּאֲצַבֵּעֻו וְלִקַּח לְדְבָרֵי ר' שְׁמַעוֹן נִגְטָה וּטַעְמָא דְרַבְּנָן דְּפִסְלִי שְׂמֹאל בְּקִבְּלָה מִשּׁוּם דְּכֵתִיב וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִן הַדֶּם וְסִבְרִי רַבְּנָן כִּהְנֶה לֹא בְּעִיָּא אֲצַבֵּעַ וְכֹן מִשְׁמַע פֶּרֶק דֶם חֲטָאֵת (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דף צח.) דְּפִרְדִּי יִמִּין מִדְּרַבָּה בַר בַר כִּנָּה נִשְׁקָא וּמִשְׁנֵי יִמִּין כִּדִּי נִסְכָּה וְאִיבְעִית אִימָא כַר' שְׁמַעוֹן דְאָמַר כִּהְנֶה בְּעִיָּא אֲצַבֵּעַ מְקִיל דְלִרְבִּנוּ כִּהְנֶה לֹא בְּעִיָּא אֲצַבֵּעַ וְלִכַּר הֲצָרִד לְשׁוֹנֵי כִדִּי נִסְכָּה וְלַרְבֵּנוּ דְּכֵתִיב כִּהּוּ בּוֹרִיקָה בְּשִׁאָר קִרְבָּנוֹת כִּהֵן מִשְׁמַע יִמִּין וְלֹא צִרְדִי לְמִילַף מֵאֲצַבֵּעַ דַּחֲטָאֵת. בורו"ד:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

 מסורת הש"ס

א מנחות י.

ב מנחה יא.; לעיל יד:

ג מנחות י.

ד מנחות י:

 גליון הש"ס

גמ' יד יד לקמיעצה. עיין לקמן סג ע"ב תוס' ד"ה מה חטאת בסה"ד:

 תורה אור השלם

וְלַקְחֹת מִדֶּם הִפֵּר הַפֶּר וְנִתְּחַת עַל קִרְנֵת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֲצַבֵּעֻו וְאֵת כָּל דֶּם הַשֶּׁפֶךְ אִלִּי יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד [שְׁמוֹת כט, י

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

כה.

מסורת הש"ס

א לעיל יא; מנחות כו.

ב מנחות ו:

ג יומא מח; ספרא ויקרא דבורא

דחובה פרשה ג ז

ד יומא נו:

ה ספרא ויקרא דבורא דחובה

פרשה ג יב

ו מנחות י:

תורה אור השלם

לא תאפה חמץ חלקם נחתי אהה מאשי קדש קדושים הוא כחטאת וכאשם (ויקרא ו, י)
ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יהוה אשר באהל מועד זאת קל־דם הפר ישפך אל־סוד מזבח העולה אֲשֶׁר־שָׁמַח אֱהֵל מוֹעֵד (ויקרא ד, יז)

ולקח הכהן תְּחִלָּתוֹ מִדָּם הַפֶּהר (והביא אותו אֶל־אֱהֵל מוֹעֵד (ויקרא ד, ה)

כפורי זהב שלשים כפורי כסף משנים ארבע מאות ועשרה כלים אחרים אלה (עזרא א, י)

ולרבי שמעון דלא בעי קדוש קמץ כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כו.) גורעין ומוסיפין ודורשין לא שיך למפרך סבינא חריפא אפסקא קראי שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מקשיר: ולמ"ד נמי ר"ש בעי קדוש קמץ דאיכא אמונאי דפליגי התם במלטה דר"ש ואיכא למ"ד הכל מודים בקמץ שטעון קדוש וכי קאמר ר"ש בשרה בהקטרה קאמר אם נטלו מתוך כלי שרת לאחר שקדשו והקטירו בידו: בשמאל אפשווי מקשר לקדש דלא גדיף קדוש הקמץ מקבילת הדם דמקשר לה רבי שמעון בשמאל: אי לקמיצה גופה שתתא בימין דלר"ש לא נפקא לה מוקמץ הכנה דהא אמרו לעיל דבעינן לרבי שמעון אצבע מדר' יהודה נפקא: מאי טעמא דר' שמעון דמקשר הקטרת קמץ שלא בכלי אם העלו למזבח בידו אמר קרא במנחה קדש קדשים הוא להכי אתקש מנחה לחטאת ואשם לומר לה בא לעבדה ביד עובדה בימין כחטאת שזריקת דמה בימין במתן אצבע ולא בכלי ובעיא ימין דכתיב בה אצבע וכהנה: בא לעבדה בכלי עובדה בשמאל כאשם שזריקה בכלי והיא בשרה בשמאל לר"ש כדאמר לעיל ורק בשמאל פסול ור' שמעון מקשיר אלקא אי בעי ביד עביד אי בכלי עביד ומפילא נפקא קמיצה בימין דהא עבודת יד היא ולא עבודת כלי: לקמץ דמנחת חוטא שתתא קמיצתו בימין: דהואיל וא"ר שמעון בפ"ק דמנחות (דף ו.) בדין הוא שתתא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יתא חוטא נשכר ומפני מה לא הטעונה שלא יתא קרבנו מהדר סד"א קמיצת שמאל תתקשר בה קמ"ל יד יד דרבא בלה שמעתי במנחות: מתני' נשפך על הרצפה מצואר בהמה שלא נתקבל בכלי: גמ' מהפר יקבלנו שאם נשפך מן הצואר על הרצפה ואספו פסול שהרי לא נתקבל מהפר דאי ס"ד דהאי מ"ם דכתיבא במדם דרשינן ליה כדכתיב דמשמע מקצת הדם יקבל והאמר רב כו: גורעין אות מתבה זו ומוסיפין אותה על סברתה ודורשים כר"ש בסדר יומא: בשפיכת ישרים כתיב ולא בקבלה: דהא ליתיה לכוליה דם

ולרבי שמעון – דלא בעי קידוש קומץ; ולמאן דאמר לרבי שמעון נמי בעי קידוש – קומץ בשמאל אכשווי מקשר; "יד"–"יד" דרבא למה לי? ^(א)אי לקמיצה עצמה – מדרב יהודה בריה דרבי חייא נפקא; דאמר רב יהודה בריה דרבי חייא: מאי טעמא דרבי שמעון? דאמר קרא: ”קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הִיא כַּחֲטָאת וְכֹאֲשָׁם; בֹּא לְעוֹבְדָה בֵּיד – עוֹבְדָה בְּיָמִין, כַּחֲטָאת; בֹּא לְעוֹבְדָה בְּכָלִי – עוֹבְדָה בְּשֹׂמָל, כֹּאֲשָׁם! ^(ב)לא נצרכא [אלא] לקומץ מנחת חוטא; סלקא דעתך אמינא, הואיל ואמר רבי שמעון שלא יתא קרבנו מהוידר – כי קמץ לה בשמאל נמי תיתכשר; קא משמע לן. ”מִתְּנִי נִשְׁפָּךְ הַדָּם עַל הָרֹצֶפֶה, וְאֶסְפוּ – פֶּסוּל. ^(ג)גַּמְ' תְּנוּ רַבֵּנוּ: ”וְלִקַּח מִדָּם הָעוֹר וְלֹא מִדָּם הַתְּמַצִּית. ^(ד)”מִדָּם הַפֶּר” – דם מהפר יקבלנו. דאי סלקא דעתך ”מִדָּם הַפֶּר” כְּדִכְתִּיב – ”מִדָּם” ואפילו מקצת דם; והאמר רב: השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר, שנאמר: ”וְאֵת כָּל דָּמוֹ יִשְׁפֹךְ”! אלא ”מִדָּם הַפֶּר” – דם מהפר יקבלנו. וקסבר: גורעין ומוסיפין ודורשין. ^(ה)גופא – אמר רב יהודה אמר רב: השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר, שנאמר: ”וְאֵת כָּל דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ”. והא בשיריים כתיב! אם אינו ענין לשיריים – דהא ליתיה לכוליה דם; תניהו ענין (בקבלה) [לקבלה]. 'אמר רב יהודה אמר שמואל: השוחט צריך שיגביה סבין למעלה, שנאמר: ”וְלִקַּח מִדָּם הַפֶּר” – ולא מדם הפר ודבר אחר. 'ודם סבין במאי מקנח ליה? אמר אביי: בשפת מזרק, כדכתיב: ”כְּפוּרֵי זֶהָב”. 'אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא: השוחט צריך שיתן ורידין

אלא בשמחסר תבה אחת כי התיא דלש גזילין (ב"ב דף קיא:) ואם תאמר תפוק לי מדממעטינן דם סבין כל שפן שעל הרצפה ולש לומר דדלקא דם סבין גרע מלשום דנתקבלה בפסול אי נמי אי לא טעמא דגורעין ומוסיפין ודורשין הנה אמינא דמדם הפר ולא מדם הפר ודבר אחר אתא למעוטי שעל הרצפה אבל דסבין שפיר דמי: בְּשֹׁפֶת מִזְרָק (פִּירִש"י [בחזן ולא שיפל [לתוכו פ"י] בתוך המזרק דאם כן הנה ליה דבר אחר [ואין להקשות] דגבי הנאה דפרה אמרינן גמר להזות מקנח ידיו בגופה של פרה בפרק קמא דמנחות (דף ז:)) אבל הכא לא מקנח ליה לסבין בגופה של פרה לפי שאז הנה הסבין מלא בימין ולא היה עוד נאה לשחט ומיהו בההיא שמעתא גופה גבי פרה אמרינן בשלמא ידו מקנח לה בגופה של פרה אלא אצבעו במאי מקנח אמר אביי בשפת מזרק והשתא ידו נמי לימנח בשפת מזרק ונראה לפי שאצריך לשורף לכוליה דם אבל אצבעו לא אפשר לקנח בגוף הפרה שהנה מזה בהר המשחה אל נכח פני אהל מועד וכי בין כל הנאה והנאה ירד מן ההר לקנח ידיו בגוף הפרה אי נמי כדפי' בקינותרס לקמן בפרק דם חטאת (ובחים דף צג:) שלא יתלכלך אצבעו בימין בין ההנאות דהכי נמי חזשינן לגימין בפ' כל כתבי (שבת דף קטז:) גבי מששיטין את הפסח עד חנוה וכו' ונראה דשחיטתה והנחתה במקום אחד היו כדאימא בפרק פרת חטאת (לקמן ובחים דף קיג.) וכן במסקנת מדות (דף לה.) תנו כל הכתלים שהיו שם גבוהין עשרים אמה חוץ מכתל מזרחי שפחה השורף רואה פתחו של היכל בשעת הנזה: ע"כ:

שכבר נתן מקונו על הקרנות: סבין למעלה שלא יפל דם הסבין על המזרק: ודבר אחר סבין: בשפת מזרק ולא לתוכן: כפורי זהב גרי למזרקין בספר עזרא על שם קנוח כדאמר במסכת חלין (דף ח:) אי איכא בליתא דפריסא למכפריה א"נ גבעי לכפורי ידה בההוא גברא גבי גירון קיסר (גטין דף נו.): צריך שיתן ורידיו לתוך כלי דנהגי קבלה מהפר שפיר והאי תוף לאו דוקא דהא לא אפשר אלא על אגורו של תוף כלי:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

מסורת הש"ס
א לקמן מז; לקמן גג; תוספתא זבחים; משנה זבחים ב לקמן לב; לקמן לה; תוספתא זבחים; תוספתא מעילה; ספרא אחרי מות פרק י ה; ספרא צו פרשה ט ד; תוספתא מנחות; משנה זבחים; ספרא צו פרק יג ג; ספרא צו פרק א ז

תורה אור השלם

ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא אותו אל־אֹהֶל מוֹעֵד (ויקרא ד, ה)

למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיםם אשר הם זבחים על־פני השדה והביאים ליתוח אל־פתח אֹהֶל מוֹעֵד אל־הכֹּהֵן ויָבִיחוּ ויָבִיחוּ שְׁלָמִים ליתוח אותם (ויקרא יו, ה)
ושחט אותו על גרף המזבח צפונה לפני יתוח ורחיו בני אהרן הכהנים את דמיו על המזבח סביב (ויקרא א, יא)

והיו על־אֹהֶלן ועל־בְּנוֵי בָבָאם אל־אֹהֶל מוֹעֵד או כגשתם אל־המזבח לשרת בקרבש ולא־ישאו עון ומתו חַטַּת עוֹלָם לוֹ וְלָרַעוּ אֶת־רִיחֹו (שמות כח, מג)

שְׁחַט וְאַחַר כֹּךְ חֲתַךְ פְּסוּלָה שְׁמֹלְשָׁן שְׁחַטָה נִפְסַל דָּם הַרְגִּילִים בְּיוֹצֵא וְכָל דָּמֵי בְּהֵמָה שְׁחַט וְאַח־כ"כ חֲתַךְ פְּסוּלָה. דָּדָם פְּסוּל אִינוּ בְּטָל בְּרֵב כְּדִמוּכֹחַ פ' הַתְּעַרְבֶת (לְקַמֵּן יוֹנָקִים זֶה מִנָּה וְעֵלָה וְיֹצֵא דָרָךְ בֵּית שְׁחִיטָה וְנִתְעַרֵב בְּדָם הַמְנוּרָק וּפְסוּלוֹ: וְהֵא"ר וַיֵּרָא הַצֹּרֵךְ כּו' אֵלֶמָּא הַמוּם פּוֹסַל בְּקַבְלָה: וְיִלְשְׁנֵי אִמֵּר רַב חֲסִידָא אִמֵּר אָבִימִי חוֹתָךְ בֹּאֲבָר עַד שְׁמֹנִיעַ לְעֶצֶם דְּלָאוּ מוּם הוּא וְהָדָם מַעֲכָב ע"י חֲתִיכָה מַלְעָלוֹת וּלְכַנֵּס לִפְנִים: קַבֵּל וְאַחַר כֹּךְ חֲתַךְ פְּסוּלָה מִלְּתָה דְרַבִּי אֱלֵעָזָר הֵרֵד וְנָקַט כְּמוֹ אִמֵּר מר: ש"מ דָּם הַמִּבְּלַע בֹּאֲבָרִים דָּם הוּא וְכֵרַת נָמִי לְחִיִּיב דְּאִי לֹא הָיוּ דָם אֲחִיקָא חֵיל פְּסוּל יוֹצֵא אִמִּיא בְּעֵלְמָא: דְּלִמָּא מִשּׁוּם שְׁמֹנִינִית דְּחֹנָא לֹאֲכִילָה וְחִשְׁבִּי כִּבְשֹׁר לֹאֲפָסוּלִי בְּיוֹצֵא דְקַדְתִּיב (שְׁמוֹת כב) וּבְשֹׁר בְּשָׂדֶה טָרֶפָה וּמִבְּלַע בְּדָם הַרְגֵל וּנִפְקָא דָרָךְ בֵּית שְׁחִיטָה וּפְסוּלָה לֶה לְדָם שְׁבִמְנוּרָק: דְּלִמָּא כִּי אִמְרָה רַבִּי [אִמִּי אִמֵּר ר' אֱלֵעָזָר]: בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים אִמֵּר דְּמַפְסַל לִפְנֵי וַרִּיקָה בְּיוֹצֵא לְדַבְּרֵי הַכֹּל שְׁאִין סוּפֹה לְצִאָתָּ: וְקַבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בְּצַפּוֹן לִקְמֹן יִלְפִינוּ לֶה בְּצִינְהוּ מִקּוֹמָן (זְבַחִים דָּף מו:). דְּסַמָּךְ קַבְלָה לְשְׁחִיטָה: עֲמִד בְּחֵלֶק דְּרוּמִי שֶׁל גְּזֵרָה סַמָּךְ לְאִמְצָעָה: הַחִשְׁט יְדוּ לְצַפּוֹן וְשְׁחַט שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה לִקְמֹן יִלְפִינוּ לֶה אוֹתוֹ בְּצַפּוֹן וְאִין הַשּׁוֹחֵט בְּצַפּוֹן אָבֵל הַמַּקְבֵּל צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּצַפּוֹן הַלְכָךְ קַבֵּל קַבְלָתוֹ פְּסוּלָה: הַכֵּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּצַפּוֹן וְקַבֵּל כְּאֵלוֹ נִכְנֵס כְּלוֹ כְּדִקִּי"ל בְּכָל הַתּוֹרָה רַבּוֹ כְּכֹלוֹ: פֶּרֶקֶסָה לְאַחַר שְׁחִיטָה וְיֹצֵאָה לְדָרוֹם וְחוּרָה כְּשֶׁרָה דְאִין פְּסוּל יוֹצֵא אֵלָּא מִתּוֹךְ הַמַּחְצוֹת וְהֵאִי וְחוּרָה לֹאוּ דִּוקָא אֵלָּא אִנְדִּי דְּכַעֲי לְמַתְנֵי סִיפָא גַבִּי פְּנִים וְחוּץ וְחוּרָה לְאַשְׁמֻמֵּינִי רַבִּיתָא דֹאע"ג דְּחוּרָה פְּסוּלָה תֵּנָא רִישָׁא נָמִי וְחוּרָה: שְׁחִיטְתָן בְּפְנִים דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא ג':יב) בְּשָׁלָמִים וְשָׁחֻטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד דְּהִינּוּ תוֹךְ הַעֲזָרָה: וְקַבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בְּפְנִים קַבְלָה בְּפְנִים נִפְקָא לָן מִלְּעַמִּיד לִפְנֵי ה' לִשְׂרֹתוֹ (דְּבָרִים י':ח) אֵלֶמָּא כֹל שְׂרֹת לִפְנֵי ה' הוּא: עֲמִד בַּחוּץ וְהַחִשְׁט יְדוּ בְּפְנִים וְשַׁחַט שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה לִקְמֹן בְּסָרַק כֹּל הַפְּסוּלִין (זְבַחִים דָּף לב:). יִלְפִי לֶה כּוֹן הַסָּרַק לִפְנֵי ה' וְלֹא הַשּׁוֹחֵט לִפְנֵי ה': קַבֵּל קַבְלָתוֹ פְּסוּלָה כְּדַפְרִישִׁית: הַכֵּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ כְּאֵלוֹ לֹא נִכְנֵס כְּדִלְפִינוּ לִקְמֹן בְּשִׁמְעָתִין בְּבָאָם אֵל אֹהֶל מוֹעֵד עַד שְׁיָבֵא כְּלוֹ גַבִּי גְּזֵרָה דְּכַתִּיב יַעֲמִיד לִפְנֵי ה' בַּעֲי נָמִי כְּלוֹ דְּכִינוּ דְּגִלִּי בְּחֵדָא גִּלִּי כְּכֹלְהוּ וְחִכִּי אִמֵּר בְּשִׁמְעָתִין: פֶּרֶקֶסָה לְאַחַר שְׁחִיטָה וְיֹצֵאָה לְחוּץ וְחוּרָה פְּסוּלָה דֹאֲפָסְלָא בְּיוֹצֵא כְּדַגְמַרִּי פְּסוּל יוֹצֵא בְּפִסְחִים בְּכִיצֵד צוּלִין (פְּסִחִים דָּף פב). מִטָּן לֹא הוּבָא אֵת דְּמָה אֵל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה (וַיִּקְרָא י':י"ח) וּמִבְשֹׁר בְּשָׂדֶה טָרֶפָה (שְׁמוֹת כ"ב:ל'): דְּלִמָּא הֵא דְקַתְנֵי פְּסוּלָה בְּאֵלִיָּה וַיּוֹתַרַת כּו'

שְׁחַט וְאַחַר כֹּךְ חֲתַךְ פְּסוּלָה. אִתְתַּךְ וְאַחַר כֹּךְ שְׁחַט –

כְּשֶׁרָה?! בְּעַל מוּם קָא מְקַרִּיב! אֵלָּא אִימָא: חֲתַךְ וְאַחַר כֹּךְ קִיבֵל – כְּשֶׁרָה, קִיבֵל וְאַחַר כֹּךְ חֲתַךְ – פְּסוּלָה. חֲתַךְ וְאַחַר כֹּךְ קִיבֵל – כְּשֶׁרָה?! וְהֵא אִמֵּר רַבִּי וַיֵּרָא: הַצֹּרֵךְ אֲנִן בְּכַכּוֹר, וְאַחַר כֹּךְ קִיבֵל דְּמוּ – פְּסוּל; שְׁנַאָמַר: ״וְלָקַח מִדָּם הַפֶּרֶ״ – פֶּר שְׁהִיָּה כְּבֹר! אִמֵּר רַב חֲסִידָא אִמֵּר אָבִימִי: חוֹתָךְ בֹּאֲבָר עַד שְׁמֹנִיעַ לְעֶצֶם. קִיבֵל וְאַחַר כֹּךְ חֲתַךְ – פְּסוּלָה. שְׁמַעְתָּ מִינָּה: דָּם הַמוּבָלַע בֹּאֲבָרִים – דָּם הוּא? דְּלִמָּא מִשּׁוּם שְׁמֹנִינִית. שְׁמַעְתָּ מִינָּה: בְּשֹׁר קֹדָשִׁים קָלִים שְׁיֹצֵא לִפְנֵי וַרִּיקַת דָּם – פְּסוּל? דְּלִמָּא בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים.‏¹ תַּנּוּ רַבָּנִן: קֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים – נְשַׁחֲטִיתָן בְּצַפּוֹן, וְקַבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בְּצַפּוֹן. עֲמִד בְּדָרוֹם, וְהַחִשְׁט יְדוּ לְצַפּוֹן וְשַׁחַט – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. קִיבֵל – קַבְלָתוֹ פְּסוּלָה. הַכֵּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ – כְּאֵילוֹ נִכְנֵס כּוּלוֹ. פֶּרֶקֶסָה וְיֹצֵאתָה לְדָרוֹם וְחוּרָה – כְּשֶׁרָה. קֹדָשִׁים קָלִים – שְׁחִיטְתָן בְּפְנִים, וְקִיבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בְּפְנִים. עֲמִד בַּחוּץ, וְהַכֵּנִים יְדוּ לִפְנִים וְשַׁחַט – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. קִיבֵל – קַבְלָתוֹ פְּסוּלָה; וְהַכֵּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ – כְּאֵילוֹ לֹא נִכְנֵס. פֶּרֶקֶסָה וְיֹצֵאתָה לְחוּץ וְחוּרָה – פְּסוּלָה. שְׁמַע מִינָּה: בְּשֹׁר קֹדָשִׁים קָלִים שְׁיֹצֵא לִפְנֵי וַרִּיקַת דָּמִים – פְּסוּלִים! דִּילְמָא בְּאֵלִיָּה וַיּוֹתַרַת הַכֶּבֶד וְשַׁתִּי כְלִיּוֹת. בְּעַא מִינָּיָה אָבוּה דְשְׁמוּאַל מִשְׁמוּאַל: הֵיא בְּפְנִים וְרַגְלִיָּה בַּחוּץ, מַהוּ? ״אִמֵּר לִיָּה: כְּתִיב ״וְהִבִּיאֹם לָה״״ – עַד שְׁתַּהַּא כּוּלָּה לִפְנִים. ״תֵּלָה וְשַׁחַט, מַהוּ? אִמֵּר לִיָּה: כְּשֶׁרָה. אִמֵּר לִיָּה: אִישַׁתְּבַשְׁתָּ; בְּעֵינִי שְׁחִיטָה עַל יָרֵךְ, וְלִיכָא. ״נִתְלָה וְשַׁחַט, מַהוּ? אִמֵּר לִיָּה: פְּסוּלָה. אִמֵּר לִיָּה: אִישַׁתְּבַשְׁתָּ; שְׁחִיטָה עַל יָרֵךְ, וְלֹא שׁוֹחֵט עַל יָרֵךְ. נִתְלָה וְקַבֵּל, מַהוּ? אִמֵּר לִיָּה: כְּשֶׁרָה. אִמֵּר לִיָּה: אִישַׁתְּבַשְׁתָּ; אִין דְּרָךְ שְׂרִידוֹת בְּכַר. תֵּלָה וְקִיבֵל, מַהוּ? אִמֵּר לִיָּה: פְּסוּלָה. אִמֵּר לִיָּה: אִישַׁתְּבַשְׁתָּ; שְׁחִיטָה עַל יָרֵךְ, וְלֹא קַבְלָה עַל יָרֵךְ. אִמֵּר אָבִינִי: בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים – כּוּלָן פְּסוּלוֹת, בֵּר מִנְתְּלָה וְשַׁחַט. בְּקֹדָשִׁים קָלִים – כּוּלָן כְּשֵׁרוֹת, בֵּר מִן תֵּלָה וְקִיבֵל. אִמֵּר רַבָּא: מֵאִי שְׁנָא תֵלָה וְקִיבֵל בְּקֹדָשִׁים קָלִים – דְּכְשֶׁרָה, דְּאֹוִיר פְּנִים כְּפְנִים דְּמִי? בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים נָמִי – אֹוִיר צַפּוֹן כְּצַפּוֹן דְּמִי!״² אֵלָּא אִמֵּר רַבָּא: בִּין בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים בִּין בְּקֹדָשִׁים קָלִים – כְּשֵׁרוֹת; בֵּר מִן תֵּלָה וְשַׁחַט – בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים, נִתְלָה וְקִיבֵל – בִּין בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים בִּין בְּקֹדָשִׁים קָלִים. ״בְּעַא מִינָּיָה רַבִּי יִרְמִיָּה מְרַבִּי וַיֵּרָא: הוּא בְּפְנִים וְיֹצֵאִיתוּ בַּחוּץ, מַהוּ? אִמֵּר לִיָּה: לֹאוּ אִמְרַת ״וְהִבִּיאֹם לָה״״ – עַד שְׁתַּבָּא כּוּלָּה לִפְנִים? הֵכָא נָמִי, ״כְּבוֹאָם אֵל אֹהֶל מוֹעֵד״ – עַד שְׁיָבֵא כּוּלוֹ לְאֹהֶל מוֹעֵד.‏³ מַתְנִי״ נִתְּנוּ עַל גַּבִּי הַכְּבֹשׁ; שְׁלֹא כִנְגִיד הִיסוּד; נָתַן אֵת הַנִּיתְנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה; וְאֵת הַנִּיתְנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה; וְאֵת הַנִּיתְנִין בְּפְנִים וְאֵת הַנִּיתְנִין בַּחוּץ – פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֵּרַת.

גְּמִ'

חֲתַךְ וְאַח־כ"כ שְׁחַט כְּשֶׁרָה וּבְסַמָּךְ דְּקִאֲמַר וְהִבִּיאֹם כְּתִיב שְׁתַּהַּא קַלָּה

לִפְנִים הִינּוּ לְכַתְחֵלָה ע"כ: שְׁמַע מִנָּה דָם הַמִּבְּלַע בֹּאֲבָרִים דָּם הוּא פִּי' בְּקוּנוּט' וּנִפְקָא מִנָּה שְׁחִיבִין כֵּרַת עַל אֲכִילָתוֹ וְאִי אֲפֻשֵׁר לוֹמַר כּוֹן דְּהָא קי"ל בְּכִרִיתוֹת (דָּף כ"א): דָּדָם הַאֲבָרִים בְּלֹאוּ וְאִין לִפְרֹשׁ דְּמִנְיָ הֵכָא לְהַתְחַיֵּב עֲלִיו מִשּׁוּם דָּם קֹדֶם שְׁנִפְרֹשׁ מִן הַאֲבָר דַּפְּשִׁיטָא דְשִׁרִי בְּאֲכִילָה כְּדַפְרִישְׁנּוּ בְּחֵלִין (דָּף יד.) מִכְּמָה רֵאיוֹת וְנִרְאָה לִפְרֹשׁ דְּאִנְרִי הֵכָא לִפְסַל בְּיוֹצֵא וְאִפִּי' לִמ"ד אִין יוֹצֵא בְּבִשֹׁר בְּקֹדָשִׁים קָלִים הִינּוּ מִשּׁוּם דְּסוּפָה לְצִאָת אִי נָמִי לְעֵינִי דְאִין מוּעֲלִין בּוֹ וְאִין חִיבִין עֲלִיו מִשּׁוּם פְּגוּל אוֹ לְעֵינִי דָם חֲטָאָת שְׁנִתּוֹ עַל הַכְּזֵר: דְּלִמָּא בְּאֵלִיָּה וַיּוֹתַרַת הַכֶּבֶד וְאִת"מ מ"מ תַּפְּשִׁטוּ דְּקִאֲמוּרִי קֹדָשִׁים קָלִים שְׁיֹצֵאוּ לִפְנֵי וַרִּיקָה פְּסוּלִין וְלִקְמֹן בְּסָרַק כֹּל הַתִּדְרִיר (זְבַחִים דָּף פט:). רּוֹצָה לוֹמַר דְּכִשְׂרִין וי"ל דְּמַכָּאן אִין רֵאִיָּה דְּלִמָּא כֹר' אֱלִיעֶזֶר ס"ל דְּפָסִיל בְּיוֹצֵא הֵתָם (תּוֹסֵפּוֹת) דֹא"ר אֱלִיעֶזֶר אֲמוּרִי קֹדָשִׁים שְׁיֹצֵאוּ לִפְנֵי וַרִּיקָה פְּסוּלִים בְּיוֹצֵא וְאִין חִיבִין עֲלִיָּהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל וְכוּ' אָבֵל רַבִּי גְּמִיקָא מַחֲבִיב וְקוֹשָׁה לְרַב פֶּפֶא דְאִמֵּר הֵתָם כְּדַעֲלִינְהוּ לְגֹוֵאי בְּשַׁעַת וַרִּיקָה לֹא פְּלִיגִי פְּרֹאֶשׁ דְּאִינָם פְּסוּלִין הֵלֹא הֵכָא קִאֲמַר פְּסוּלָה וְלִיכָא לִפְרֹאֶשִׁי הֵכָא דְחוּרָה לְאַחַר וַרִּיקָה דְדוּמִיא דְלַעֲיַל בְּכְשֶׁרָה הָיוּ דְּמִנְרִי בְּחוּרָה קֹדֶם קַבְלָה וי"ל דַּה"פ עֲלִינְהוּ לְגֹוֵאי לֹא פְּלִיגִי פְּרֹאֶשׁ דְּוֹדָאִי חִיבִין עֲלִיָּהֶם מִשּׁוּם פְּגוּל דְּוַרִּיקָה מוּעֲלַת לְחִיִּיב מִשּׁוּם פְּגוּל עַל יוֹצֵא כִּי הֵאִי דִלְפְּנֵי וַרִּיקָה וְהִיָּה לִפְנִים בְּשַׁעַת וַרִּיקָה אָבֵל מִכָּל מְקוֹם נִפְסַל בְּיוֹצֵא לְכָלִי עֲלִמָּא כְּדֹאִיתָא בְּשִׁמְעָתִין כִּי פְּלִיגִי כְּעֲלִינְהוּ כַּתֵּר וַרִּיקָה אִי חִיבִין מִשּׁוּם פְּגוּל דְּהֵא עֲלִינְהוּ אוֹ לֹאוּ:

עין משפט גדר מצוה

א מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:	
ב מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:	
ג מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:	
ד מיי' פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:	
ה מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:	
ו מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' ט:	
ז מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' י:	
ח מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יא:	
ט מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יב:	
י מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יב:	
יא מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יג:	
יב מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יד:	
יג מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:	
יד מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יז:	
טו מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יז:	
טז מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יט:	
יז מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' יב:	
יח מיי' פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' י:	

^[1] הַכֵּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּצַפּוֹן וְקַבֵּל כְּאֵלוֹ נִכְנֵס כְּדִלְפִינוּ לִקְמֹן בְּשִׁמְעָתִין בְּבָאָם אֵל אֹהֶל מוֹעֵד עַד שְׁיָבֵא כְּלוֹ גַבִּי גְּזֵרָה דְּכַתִּיב יַעֲמִיד לִפְנֵי ה' בַּעֲי נָמִי כְּלוֹ דְּכִינוּ דְּגִלִּי בְּחֵדָא גִּלִּי כְּכֹלְהוּ וְחִכִּי אִמֵּר בְּשִׁמְעָתִין: פֶּרֶקֶסָה לְאַחַר שְׁחִיטָה וְיֹצֵאָה לְחוּץ וְחוּרָה פְּסוּלָה דֹאֲפָסְלָא בְּיוֹצֵא כְּדַגְמַרִּי פְּסוּל יוֹצֵא בְּפִסְחִים בְּכִיצֵד צוּלִין (פְּסִחִים דָּף פב)

^[2] מִטָּן לֹא הוּבָא אֵת דְּמָה אֵל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה (וַיִּקְרָא י':י"ח) וּמִבְשֹׁר בְּשָׂדֶה טָרֶפָה (שְׁמוֹת כ"ב:ל'): דְּלִמָּא הֵא דְקַתְנֵי פְּסוּלָה בְּאֵלִיָּה וַיּוֹתַרַת כּו'

^[3] תַּנּוּ רַבָּנִן: קֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים – נְשַׁחֲטִיתָן בְּצַפּוֹן, וְקַבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בְּצַפּוֹן. עֲמִד בְּדָרוֹם, וְהַחִשְׁט יְדוּ לְצַפּוֹן וְשַׁחַט – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. קִיבֵל – קַבְלָתוֹ פְּסוּלָה; וְהַכֵּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ – כְּאֵילוֹ לֹא נִכְנֵס כְּדִלְפִינוּ לִקְמֹן בְּשִׁמְעָתִין בְּבָאָם אֵל אֹהֶל מוֹעֵד עַד שְׁיָבֵא כְּלוֹ גַבִּי גְּזֵרָה דְּכַתִּיב יַעֲמִיד לִפְנֵי ה' בַּעֲי נָמִי כְּלוֹ דְּכִינוּ דְּגִלִּי בְּחֵדָא גִּלִּי כְּכֹלְהוּ וְחִכִּי אִמֵּר בְּשִׁמְעָתִין: פֶּרֶקֶסָה לְאַחַר שְׁחִיטָה וְיֹצֵאָה לְחוּץ וְחוּרָה פְּסוּלָה דֹאֲפָסְלָא בְּיוֹצֵא כְּדַגְמַרִּי פְּסוּל יוֹצֵא בְּפִסְחִים בְּכִיצֵד צוּלִין (פְּסִחִים דָּף פב)

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פב; מהל' פסולי המוקדשין

הל' י: ב מיי פב; מהל' פסולי המוקדשין

ג מיי פב; מהל' פסולי המוקדשין

ד מיי פייד; מהל' פסולי המוקדשין

ה מיי פייד; מהל' פסולי המוקדשין

אַמֵר שמואל פסול בשר אַבל בעלים נתפסרו נראה דקאי אנתנין למעלה

שָׁנָתָנּוּ לַמָּטָה וּלְמָטָה שָׁנָתָנּוּ לַמַּעֲלָה אַבֵּל אַנְתָּנִין עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׂ לֹא קָאִי דְּבָהָה פְּלִי עֲלָמָא מוּדוּ בְּשָׂלָא בְּמִקְוָמוּ דְּלֵאוּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי אַע"ג דְּבֶכֶס' הַמִּזְבֵּחַ מְרֻדָּשׁ (לָקֵמְנוּ וּבָחִים פּוּ). מְרֻבָּה כֶּבֶשׂ בַּמִּזְבֵּחַ לַעֲנֵן קוֹדֵשׁ דָּאִם עָלוּ לֹא יָרְדוּ וּבֶסֶף כָּל הַמִּנְחֹת (מִנְחֹת נֹז): לַעֲנֵן הַקִּטְרָה דִּהַמַּעֲלָה מִכֵּנֶן ע"ג הַכֶּבֶשׂ לִר' יוֹחֲנָן חֵיב מ"מ לַעֲנֵן דְּמִים לֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוֹם כֶּבֶשׂ בַּמִּזְבֵּחַ דְּלָקֵמְנוּ בֶּסֶף קוֹדֵשׁ קוֹדֵשִׁים (וּבָחִים דָּף סד:). גַּבִּי עוֹלָה וּגְבִי חֲטָאת מִמַּעֲטִינָן מִדְּכַתִּיב קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא קִיר הַכֶּבֶשׂ וְעַל כִּרְחֵן: שְׁמוּאֵל לֹא אִפְּלָה מִלְתָּה קָאִי דְּנִתְּנִין בִּפְנִים שָׁנָתָנּוּ בַּחוּץ וּבַחוּץ שָׁנָתָנּוּ בִּפְנִים לִכ"ע לֹא בְּמִקְוָמָן דְּמִי כְּדֻמוּכַח פ' כָּל הַפְּסוּלִין לָקֵמְנוּ בְּסוּפֹ (וּבָחִים דָּף לה:). דא"ר יְהוּדָה חֲשָׁב לְהַנִּיחַ דְּמוֹ לְמַחֵר פְּסוּל דְּסִבֵּר מִחֲשָׁבָה כַּמַּעֲשֶׂה וּפְרִיד (שֵׁם לו:). וְלִפְלָג בְּסִפָּא עַל נִתְּנִין לַמָּטָה שֶׁחֲשָׁב לִתְּנֵן לַמַּעֲלָה שְׂיָהָה פְּסוּל וּמִשְׁנֵי קִסְבֵּר ר' יְהוּדָה שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי (תּוֹסְפוֹת) וְהַשְׁתָּא אַמַּאי הִדֵּר פְּרִיד וְלִפְלָג ר' יְהוּדָה בְּנֵתָן הַנִּתְּנִין בִּפְנִים בַּחוּץ וּבַחוּץ בִּפְנִים אֵלְמָא דִּהְנִי [לכ"ע] שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ מְקָרִי (ע"כ) וּמִיָּהּ לָקֵמְנוּ פֶּרֶשׁ בְּשׁוּבָטָרְס דִּמְהַנְתָּנִין בַּחוּץ שֶׁחֲשָׁב לִתְּנֵן בִּפְנִים דִּוְקָא קִמְקִשֵׁי דִּהְתֵּם וְדַאי אִי הָיָה יְהִיב חֲטָאת חִיצוֹנָה בִּפְנִים מִפְּסָלָא דְּכַתִּיב וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוּבָא וְגו' אַבֵּל מִחֲשָׁב לִתְּנֵן הַנִּתְּנִין בִּפְנִים בַּחוּץ לֹא פְּרִיד וְכֵן מוֹכִיחַ מִדְּקַמְלִשְׁנֵי קִסְבֵּר רַבִּי יְהוּדָה בְּעִינָן מְקוֹם שְׂהוּא מְשַׁלֵּשׁ בְּדָם וּבִבְשָׂר וּבֶאֱמוּרִים פְּרֻדָּשׁ דְּגַבִּי מִחֲשָׁבַת חוּץ לְמִקְוָמוּ כַּתִּיב שְׁלִישִׁי וְדִלְשִׁין שְׂיָהָה אוֹתוֹ (שְׁלִישִׁי) חוּץ לְמִקְוָמוּ מְשַׁלֵּשׁ בְּדָם וּבְשָׂר וְאֶמּוּרִים שְׂהִיָּה מִתֵּר בּוּ דִּהֲנִי חוּץ לַעֲזָרָה מִמֶּשׁ שְׁבִשְׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת נִשְׁתַּלֵּשׁ בְּכָל אֶלֶה (תּוֹסְפוֹת) וְהַתֵּר שֵׁם לֶאֱפוּקִי פְּנִים שְׂלֹא הַתֵּרוּ מַעֲוִלִם לִכְנֹס שְׁלִשְׁתָּן דָּדָם חֲטָאת אִסוּר דְּכַתִּיב וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדְּמָה וְכֵן אֶמּוּרִין כַּתִּיב וְעוֹלָה לֹא יַעֲלוּ עָלָיו (ע"כ) וְאַנְתָּנִין בִּפְנִים שָׁנָתָנּוּ בַּחוּץ לֹא שְׂיָדִי הָאִי שְׁנוּיָא וּמִיָּהּ מְצִינוּ לְמִימֵר דְּבַעֲי' נָמִי שְׂיָהָה הַמִּחֲשָׁבָה בְּמִקְוִם מְשַׁלֵּשׁ תִּדְעֵ דַּאי לֹאֻ הִכִּי לִמ"ד שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ לֹאֻ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי מֵאִי

הָיָה מִשְׁנֵי מִבְּפְּנִים אַחוּץ מִיָּהּ ר' יְהוּדָה אֵית לָהּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי וְנִרְאָה (תּוֹס') ור' יוֹחֲנָן דְּאָמַר בְּסִמּוּךְ שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ לֹאֻ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי הֲנִיגוּ דִּוְקָא לְרַבֵּנָן אַבֵּל לִר' יְהוּדָה אֵית לָהּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי אַפִּי' לר' יוֹחֲנָן כְּדַמְשְׁנֵי פֶרֶק כָּל הַפְּסוּלִין (גַּם זֶה שֵׁם) עַל נִתְּנִין לַמַּעֲלָה לַמָּטָה וּלְמַעֲלָה וּה"ה דְּסִבֵּר כֵּן בְּנִתְּנִים בִּפְנִים שָׁנָתָנּוּ בַּחוּץ וְהֵתָם לֹא פְּרִיד אֵלָא מִנְתָּנִים בַּחוּץ שָׁנָתָנּוּ בִּפְנִים דִּוְקָא כַּדְפִּי' רַש"י מִשׁוּם דְּנִפְסֵל בְּשַׁעַה שְׂהוּבָא בְּהִיכָל וּא"כ מְצִי שְׁמוּאֵל קָאִי אִפְּוִלָהּ אַבֵּל לֹא מְצִי לְמִימֵר בְּמִקְוָמוּ דְּמִי עַל בַּחוּץ שָׁנָתָנּוּ לִפְנִים שְׁנַפְסֵל בְּבִיאתוֹ בְּהִיכָל קִדָּם שָׁנָתָנּוּ עַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהִב (ע"כ): (הגה"ה) וְעוֹד נִרְאָה דְּעַל כִּרְחֵן כֶּבֶשׂ נָמִי בְּמִקְוָמוּ דְּמִי מִדְּלֵא פְּרִיד לָקֵמְנוּ דְּלִפְלָג ר' יְהוּדָה אַחֲשָׁב לִתְּנֵנוּ עַל גַּבֵּי כֶּבֶשׂ וְכִי תִימָא מִשׁוּם דִּיאַסְפִּנוּ וְאִין כָּאֵן בֵּית מַחֲוֹשׁ מִחֲשָׁבָה דְּהָרִי בְּחֲשָׁב לִשְׁפָר מִן הַכְּלִי עַל הַרְצָפָה יַאֲסָפְנוּ לִכ"ע הָא לָקֵמְנוּ אִמְרִי דְּלר' יְהוּדָה לֹא יַאֲסָפְנוּ הִיכָא דְּקִלְטִי מִזְבֵּחַ וּא"כ מֵהָאִי טַעְמָא לֹא יַאֲסָפְנוּ מַעַל גַּבִּי כֶּבֶשׂ דְּכֶבֶשׂ מְרֻדָּשׁ פְּסוּלִין בַּמִּזְבֵּחַ וּמִיָּהּ כִּיֹּן דַּפְרִישִׁית לְעִיל דְּלַעֲנֵן דְּמִים לֹא הָיוּ כֶּבֶשׂ בַּמִּזְבֵּחַ לֹא קִלְטָה וַיַּאֲסָפְנוּ וּמִיָּהּ עַל כִּרְחִיד אַכְבֵּשׂ נָמִי קָאִי שְׁמוּאֵל דְּלָקֵמְנוּ בְּשִׁמְעָתִין פְּרִיד ור' יוֹחֲנָן אִי שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ

לֹאֻ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי א"כ וְרִיקְתָּהּ אֵינָה כְּלוּם לִקְנוֹי כְּנִשְׁפָר מִן הַכְּלִי עַל הַרְצָפָה וַיַּאֲסָפְנוּ מִשְׁמַע לִשְׁמוּאֵל וּלְרִישׁ לְקִישׁ דְּאִמְרִי שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי נִחָא וְאַמַּאי לְדִידְהוּ נָמִי תַקְשִׁי מִנְתָּנִין עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׂ וּמִנְתָּנִים בִּפְנִים בַּחוּץ תּוֹס') פְּסוּל יִמָּא יַאֲסָפְנוּ שְׁהָרִי בְּלֹא נִתְּנִין עַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהִב כִּבֵּר נִפְסֵל בְּבִיאתוֹ בְּהִיכָל וְאַפִּי' נִשְׁפָּד שֵׁם לֹא יֵהָא כֶּשֶׁר לֵאסְפִּנוּ. ע"כ הִג' ה: **לְכַפְּרָה** נִתְּתִיו וְלֹא לְדַבֵּר אַחֵר בַּעֲלָמָא (לָקֵמְנוּ וּבָחִים דָּף מו:). דְּרִשְׁינָן לְכַפְּרָה נִתְּתִיו וְלֹא לַמַּעֲיָלָה: [אַי' שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי לְמָה לִי יַחֲזֹר הַכֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל תַּמָּה דְּלָקֵמְנוּ בֶּסֶף הַתַּעֲרֵבָת (וּבָחִים דָּף עט:). תַּנֵּן הַנִּתְּנִין לַמָּטָה שְׁנַתְּעָרְבוּ בַּנִּתְּנִין לַמַּעֲלָה ר' אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִתֵּן לַמַּעֲלָה וְרוֹאֶה אֲנִי אֵת הַנִּתְּנִין לַמָּטָה כְּאֵלוּ הֵן מִים וַיַּחֲזֹר וַיִּתֵּן לַמָּטָה דִּקָּם מִנֶּה בְּגִמְרָא דר' אֲלִיעֶזֶר סִבֵּר יֵשׁ בִּלְהּ וְהַשְׁתָּא אַמַּאי יַחֲזֹר וַיִּתֵּן לַמָּטָה הָרִי כִּבֵּר נִתְּכַפֵּר וַי"ל כִּיֹּן דְּאֵית לִיָּה רּוֹאִים כְּאֵלוּ הֵן מִים לֹא הָיוּ כַּמְכַפֵּר וְלֹא יְהִיב לִיָּה לֶשֶׁם כִּפְרַת הַתַּחְתּוֹן וּמִיָּהּ קוֹשָׁה לְרַבֵּנָן דְּלִית לָהּ רּוֹאִין וּמִשְׁמַע הֵתָם דְּלִרְבִּנָּן יַחֲזֹר וַיִּתֵּן לַמָּטָה דִּקְטַנִּי נָתַן לַמַּעֲלָה וְלֹא נִמְלַךְ (כֶּשֶׁר):

גַּמ' אָמַר שְׁמוּאֵל פְּסוּל דִּקְטַנִּי מִתְּנִי' אִבְשָׂר קָאִי אַבֵּל בְּעָלִים נִתְּכַפְּרוּ: עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַמִּזְבֵּחַ שְׁנוֹה לַעֲנֵן כִּפְּרָה: לְכַפְּרָה נִתְּתִיו הַקָּשִׁיתִי כָּל מִקְוֹמוֹת הַמִּזְבֵּחַ שְׁוִין וְלֹא לְדַבֵּר אַחֵר שְׂתֵּהָא וְרִיקָה וְרִיקָה חֲשׁוּבָה לְהַתִּיר בַּהּ בְּשָׂר דִּוְרִיקָה הוּא דְּשָׂרִיא לָהּ דְּכַתִּיב וְדָם וּבִחְיִד יִשְׁפָּר וְהָדָר וְהַבְּשָׂר תֹּאכַל (דְּבָרִים י"ב:כ"ז): יַחֲזֹר הַכֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל יַחֲזֹר כִּהֵּן הַכֶּשֶׁר לְקַבְּלָהּ וַיִּקְבֵּל כְּדִי מִתָּן מִן הַהִתְמָה וַיַּחֲזֹר וַיִּתֵּן בְּמִקְוָמוּ וּקס"ד הַשְׁתָּא דַּעַד הַשְׁתָּא בִּכְהֵן כֶּשֶׁר נָמִי אֲנִירִי וְהָאִי הַכֶּשֶׁר דִּקְטַנִּי כְּדִי נִסְבָּה: לְמָה לִי יַחֲזֹר הָלֵא נִתְּכַפְּרוּ: וְכִי תִימָא לְהַתִּיר בְּשָׂר בְּאִכִּילָה דִּוְרִיקָה הוּא דְּשָׂרִיא לָהּ: וְכִי אֵיכָא וְרִיקָה דְּלֵא מִכְּפָרָא כְּגוֹן הָדָּ בְּתַרְיָתָא דְּלֵאוּ לְכַפְּרָה אֲתִיָּא דִּהָא אִכְפֵּר בְּקַמְיָתָא: אִי דִּיהִבָּה שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ כִּהֵן כֶּשֶׁר הִכִּי נָמִי דְּלֵא בְּעִי יַחֲזֹר וַיִּקְבֵּל: הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ דִּיהִבָּה פְּסוּל דִּהָא דִּקְטַנִּי נָתַנוּ עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׂ אֲרִישָׁא קָאִי דִּקְטַנִּי כָּל הַפְּסוּלִים שְׁשֻׁחְטוּ כו' וְכֵלָן שְׁקַבְּלוּ אֵת הָדָם כו' וְעוֹלָה קָאִי נָתַנוּ עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׂ כו' בַּפ"ג: וְלִקְנוֹי דְּחוּי כִּיֹּן דְּאִמְרִי' שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי וּבִלְבַד שְׂיָהָה בַּמִּזְבֵּחַ כִּי יִהְיֶה פְּסוּל הָיוּא לָהּ וְרִיקָה פְּסוּלָה כְּאֵלוּ נָתַנוּ פְּסוּל בְּמִקְוָמוּ וְנִקְנוֹי כָּל הָדָם דְּחוּי וְלֹא תִקְנוֹי לִיָּה תּוּ תַשְׁנִתָּא: דִּהָא תַנֵּן בְּהֵיכָלִי: וְכֵלָן שְׁקַבְּלוּ אֵת הָדָם וַאֲפִסּוּלִין קָאִי שְׁקַבְּלוּ אֵת הָדָם בְּמַחֲשָׁבַת אִכִּילַת בְּשָׂר חוּץ לְמִנּוּ אוּ חוּץ לְמִקְוָמוּ: אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ עוֹד בְּצוּאָר בְּהִמָּה יַחֲזֹר הַכֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל מִן הָדָם וַיִּתֵּן שְׂלֹא בְּמַחֲשָׁבָה וְכֶשֶׁר דְּמַחֲשָׁבָה דִּחֲשָׁב גְּמָלָה קִמָּא לֹא נִפְסֵל דְּכִיֹּן דְּאֵינוּ רָאִי לַעֲבוּדָה אִין מַחֲשַׁבְתּוֹ מִחֲשָׁבָה: קַבְּלוּ אִין הוּא דְּאֵית לִיָּה תַשְׁנִתָּא: מֵאִי טַעְמָא לֹאֻ מִשׁוּם דִּוְרִיקָה פְּסוּלָה מִשְׁוּיָא לִיָּה דְּחוּי מִשׁוּם דְּגִמְר כִּפְּרָתוּ: לֹא הָא דְּדִנְיָנִין וְרָקוּ לֹא מִשׁוּם דְּמַפְסִיל בְּמַחֲשָׁבָה דִּהָא בְּעוֹשָׂה מַחֲשָׁבָה רִגְיָמִינָא וְדִכּוּמָה דִּינְיָנִין וְרָקוּ לֹא: א"ה דְּמַחֲשָׁבַת פְּסוּלִין פְּסִלָה מִשְׁבֵּלָה שְׁקַבֵּל בְּמַחֲשָׁבָה לְפָסִיל וְעוֹד מִי פְסֵל בְּמַחֲשָׁבַת כִּהֵן פְּסוּל: בְּמִי שְׂרָאִי לַעֲבוּדָה כִּהֵן כֶּשֶׁר: וּבְדַבֵּר הִרְאִי לַעֲבוּדָה מִנְּחַת חֲטָים לֶאֱפוּקִי מִנְּחַת [הַעֲמֵר שְׂהִיא שְׁל] שְׁעוּרִים דְּלֵא חִנַּל גְּמָלָה פְּגוּל לַעֲנֹשׁ כִּרַּת בְּאִכִּילְתָּהּ: וּבְמִקְוִם הִרְאִי לַעֲבוּדָה לֶאֱפוּקִי נִפְגָּם הַמִּזְבֵּחַ הִכִּי מִפְּרֵשׁ בַּמִּנְחֹת (דָּף ה:): לֹא

תִּימָא וְרָקוּ לֹא דוּדַאי אֵיכָא תַשְׁנִתָּא וְאַפִּי' וְרָקוּ פְּסוּל בְּמַחֲשָׁבָה: אֵלָא אֵימָא שְׁחָטוּ לֹא שְׂאִם שְׁחָטוּ פְּסוּל בְּמַחֲשָׁבָה תּוּ לִיכָא תַשְׁנִתָּא דְּכִיֹּן דְּכָל הַפְּסוּלִין כֶּשֶׁרִין לִשְׁחַט פּוֹסְלִין מִחֲשָׁבָתוּ: תַּנִּינָא בְּהֵהִיא מִשְׁנָה גּוֹפֵה כָּל הַפְּסוּלִין שְׁשֻׁחְטוּ שְׁחִיטָתוֹ כֶּשֶׁרָה לְפִיכֵר הֵן פְּסוּלִין בְּמַחֲשָׁבָה: הָא קמ"ל הָא דִּקְטַנִּי וְכֵלָן שְׁקַבְּלוּ אֵת הָדָם כו' [אַע"ג] דְּבִשְׁחִיטָה תַנֵּן פּוֹסְלִין בְּמַחֲשָׁבָה אַבֵּל בְּקַבְּלָהּ וּמִשְׁבֵּלָה וְאֵילֵךְ לֹא פְסִלִי וְלֹא לְמַדֵּק מִנֶּה וְרָקוּ לֹא דה"ה לְרָקוּ אֵלָא קִמְיָתָא דְּכִלְהוּ נִשְׁט דְּכִיֹּן דְּפִסּוּל אֵינוּ רָאִי לָהּ לֹא פְסִלָה מִחֲשָׁבָתוּ: כְּדַרְבָּא דְּאָמַר אִין מַחֲשָׁבָה מוּעֲלַת אֵלָא בְּרָאִי לַעֲבוּדָה: חֲשָׁב כִּהֵן כֶּשֶׁר: לִתֵּן אֵת הַנִּתְּנִין כו' שְׁשֻׁחְט אוּ קַבֵּל אוּ חוֹלִיד עַל מִנַּת לְרֹדֶק הַדְרִיקָה שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ: לְאִלְתֵּר כֶּשֶׁר אִם חֲשָׁב עַל מִנַּת לְרֹדֶק שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ הָיוּם כֶּשֶׁר וְאִי נָמִי וְרִיקָה פְּסוּלָה הִיא וְנִמְצָא שְׁעֵבֵד שְׂאֵר הַעֲבוּדוֹת עַל מִנַּת לְרֹדֶק אֵת הָדָם בְּפִסּוּל כֶּשֶׁר הוּא בְּוִרִיקָה הוֹנֵגַת בְּמִקְוָמוּ כְּדִאֲמַרְיֵן בְּמִשְׁנָה כָּל הַפְּסוּלִין (לָקֵמְנוּ וּבָחִים לו:). אִין הַמַּחֲשָׁבָה פּוֹסְלַת אֵלָא חוּץ לְמִנּוּ וְחוּץ לְמִקְוָמוּ וּפְסַח וְחֲטָאת שְׂלֹא לִשְׁמֹן: חֲזֹר וְחֲשָׁב בְּעֻבּוּדָה שְׁנִיָּה עַל מִנַּת לְאֻכְלוּ חוּץ לְמִקְוָמוּ פְּסוּל וְאִין חֲזִיבִין כִּרַּת עַל אִכִּילְתּוּ:

לֹאֻ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי א"כ וְרִיקְתָּהּ אֵינָה כְּלוּם לִקְנוֹי כְּנִשְׁפָר מִן הַכְּלִי עַל הַרְצָפָה וַיַּאֲסָפְנוּ מִשְׁמַע לִשְׁמוּאֵל וּלְרִישׁ לְקִישׁ דְּאִמְרִי שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי נִחָא וְאַמַּאי לְדִידְהוּ נָמִי תַקְשִׁי מִנְתָּנִין עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׂ וּמִנְתָּנִים בִּפְנִים בַּחוּץ תּוֹס') פְּסוּל יִמָּא יַאֲסָפְנוּ שְׁהָרִי בְּלֹא נִתְּנִין עַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהִב כִּבֵּר נִפְסֵל בְּבִיאתוֹ בְּהִיכָל וְאַפִּי' נִשְׁפָּד שֵׁם לֹא יֵהָא כֶּשֶׁר לֵאסְפִּנוּ. ע"כ הִג' ה: **לְכַפְּרָה** נִתְּתִיו וְלֹא לְדַבֵּר אַחֵר בַּעֲלָמָא (לָקֵמְנוּ וּבָחִים דָּף מו:). דְּרִשְׁינָן לְכַפְּרָה נִתְּתִיו וְלֹא לַמַּעֲיָלָה: [אַי' שְׂלֹא בְּמִקְוָמוּ בְּמִקְוָמוּ דְּמִי לְמָה לִי יַחֲזֹר הַכֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל תַּמָּה דְּלָקֵמְנוּ בֶּסֶף הַתַּעֲרֵבָת (וּבָחִים דָּף עט:). תַּנֵּן הַנִּתְּנִין לַמָּטָה שְׁנַתְּעָרְבוּ בַּנִּתְּנִין לַמַּעֲלָה ר' אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִתֵּן לַמַּעֲלָה וְרוֹאֶה אֲנִי אֵת הַנִּתְּנִין לַמָּטָה כְּאֵלוּ הֵן מִים וַיַּחֲזֹר וַיִּתֵּן לַמָּטָה דִּקָּם מִנֶּה בְּגִמְרָא דר' אֲלִיעֶזֶר סִבֵּר יֵשׁ בִּלְהּ וְהַשְׁתָּא אַמַּאי יַחֲזֹר וַיִּתֵּן לַמָּטָה הָרִי כִּבֵּר נִתְּכַפֵּר וַי"ל כִּיֹּן דְּאֵית לִיָּה רּוֹאִים כְּאֵלוּ הֵן מִים לֹא הָיוּ כַּמְכַפֵּר וְלֹא יְהִיב לִיָּה לֶשֶׁם כִּפְרַת הַתַּחְתּוֹן וּמִיָּהּ קוֹשָׁה לְרַבֵּנָן דְּלִית לָהּ רּוֹאִין וּמִשְׁמַע הֵתָם דְּלִרְבִּנָּן יַחֲזֹר וַיִּתֵּן לַמָּטָה דִּקְטַנִּי נָתַן לַמַּעֲלָה וְלֹא נִמְלַךְ (כֶּשֶׁר):

הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ דִּיהִבָּה פְּסוּל תַּמָּה אִם כֵּן אִפְּילוּ נָתַן בְּמִקְוָמוּ נָמִי וַי"ל דִּהָאִי פְּסוּל הֲנִינוּ טָמֵא דְּאֲזִירִי בַּהּ לְעִיל וְאִי יִהְיֶה בְּמִקְוָמוּ פְּלִי עֲלָמָא מוּדִי דִּתּוּי דְּחוּי וְלֹא יַחֲזֹר כֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל כְּדִאֲמַר בַּפ"ק דְּמַעֲיָלָה (דָּף ה:). דְּאִין לָךְ עוֹשָׂה שִׁירִים וּפְסוּל אֵלָא טָמֵא הוּאִיל וּמִרְצָה בְּקִרְבָּן צָבוּר וְחוּץ לְמִנּוּ וְחוּץ לְמִקְוָמוּ הוּאִיל וּמִרְצָה לִפְגּוּלוּ:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

 מסורת הש"ס

א תוספתא זבחים

ב לקמן לב.

ג מנ

כז:

 עין משפט נר מצותה

א מיי פני מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

ב מיי פני מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:

ג מיי פני מהל' פסולי המוקדשין הל' יח:

ד מיי פני מהל' פסולי המוקדשין הל' יח:

ה מיי פייד מהל' פסולי המוקדשין הל' י:

ו מיי פיג מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ז מיי פטיין מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ח מיי פיג מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ט מיי פטיין מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

י מיי פיח מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

יא מיי פייד מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

לֹא־אֵלֹא מִשׁוּם דַּקְלֻטָּה מִזִּבְחַ וּש"מ לֹא יֵאָסְפֻנוּ פִּי' בַּקּוּנְטֶרֶס וְהָא לִיכָא לְמִימַר

מִשׁוּם דְּסִבְר שְׁלֹא בַּמְקוֹמוּ בַּמְקוֹמוּ דְּמִי וּמִשׁוּם דְּכַפְרָה הוּא דְּהָא דְּוִמְיָא דְּשִׁאָר וְרִיקוּת פְּסוּלוֹת קִתְּנִי לָהּ וְנִשְׁתָּה דְּהָא בְּסוּף כָּל הַפְּסוּלִין (לְקַמְן זִבְחִים לוּ). מִסְקִינָן דְּר' יְהוּדָה אֵית לָהּ שְׁלֹא בַּמְקוֹמוּ בַּמְקוֹמוּ דְּמִי וְנִרְצָה לְפָרֵשׁ דְּהָאִי דְּקָא"ר יְהוּדָה בַּמְקוֹמוּ דְּמִי לֹא לַעֲגִין דְּנִתְפַּכֵּר אֱלֹא לַעֲגִין מִחֲשֻׁבָּה דְּוָקָא הֵּוּ בַּמְקוֹמוּ דְּכִינּוּן דְּמִהֲנִיָּא הִזְרִיקָה לַעֲגִין דָּאָם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ מִהֲנִיָּא נְמִי שְׁלֹא לְפָסוּל בַּמְחֻשְׁבָּה וְלִכְר מִיָּד לֹא־לִתֵּר כְּשֵׁר וּמִיּהוּ קִשָּׁה דָּא"כ בִּתֵּר דְּשִׁנִּי בַּמְקוֹמוּ דְּמִי מֵאִי סְפָרִיָּד הֵתָם מִחֻשָּׁב לְתַן הִנְתַּנִּין בַּחוּץ בִּפְנִים וּבִפְנִים בַּחוּץ הָא הֵתָם נְמִי קִלְטִי' מִזִּבְחַ דָּאָם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וּה"ר יוֹסֵף מִפְּרֵשׁ דְּהִכִּי מִיִּיתִי סִיעֵתָא מ"ט לֹא־מִשׁוּם דַּקְלֻטָּה מִזִּבְחַ דְּאִפִּי' בִּפְנִים וְחוּץ קָאמֵר רַבִּי יְהוּדָה דַּקְלֻטָּה מִזִּבְחַ אַע"ג דְּפָנִי' וְדַחוּץ לִכ"ע לֹא־בַּמְקוֹמוּ וְאִפִּי' הִכִּי קָאמֵר רַבִּי יְהוּדָה דַּקְלֻטָּה מִזִּבְחַ לַעֲגִין דָּאָם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ הִכִּי נְמִי קִלְטָה מִזִּבְחַ לַעֲגִין דְּלֹא יֵאָסְפֻנוּ וּמִיּהוּ לֹא יִתְכּוּן פִּי' זֶה לְמֵאִי דְּפָרִישִׁי' לַעֲלֵי דְמָאן דָּאֵית לִיָּה בַּמְקוֹמוּ דְּמִי אִפִּי' בִּפְנִים וְחוּץ קָאמֵר מִדְּפִרִיָּד לִר' יוֹחָנָן וְאִי שְׁלֹא בַּמְקוֹמוּ לֹא־בַּמְקוֹמוּ לְהֵוּי כְּנִשְׁפָּךְ מִן הַכְּלִי וַיֵּאָסְפֻנוּ וְלִשְׁמֹאֵל וְלִרְיִשׁ לְקִישׁ לֹא פָרִיָּד (תּוֹסְפוֹת) וְרַבִּי חִיִּים בַּה"ר מִרְדְּכִי מִפ' דְּמִכּוֹחַ מִנְתַּנּוּ בַּחוּץ שְׁנִתְּנוּ בִּפְנִים וְלִכְלִי עֲלֵמָא לֹא־בַּמְקוֹמוּ דְּמִי וְאִין וְרִיקָתוֹ כְּלוּם לִפִּי שְׁנַפְסֵל מִקְדָּם שְׁנִכְנִס לְהִיכֹל וְהָי דָּאִין תַּקְנָה בְּאַסִּיפָה לִפִּי שְׁנַפְסֵל קִדָּם הִזְרִיקָה כ"ש דִּתְּוָה לֵן לְמִימַר דִּהּוּי כְּנִשְׁפָּךְ הִדָּם מִן הַכּוֹס עַל הַרְצָפָה דְּאָמַר ר' יְהוּדָה תִּרְדּ דְּכָל זִבְחַ שְׁלֹא נִזְרַק כָּלֵל אִם עָלוּ אֲמִוּרִין יִרְדּוּ לִר' יְהוּדָה וְאִפִּי' הִכִּי אָמַר דַּקְלֻטָּה הַמִּזִּבְחַ לְזִרְיקָתוֹ וְאִמְרִינוּ לֹא יִרְדּוּ ה"ה בְּנִתְּנִין לְמִטָּה לְמַעְלָה דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּלֹא בַּמְקוֹמוּ דְּמִי וְלֹא כִּפֵּר כָּלֵל דְּנִימָא דְּמִהֲנִיָּא הִזְרִיקָה וְקִלְטָה מִזִּבְחַ שְׁלֹא יֵאָסְפֻנוּ עוֹד לְהוֹעִיל וְרִיקָה אֲסִתֵּר. בְּרו"ךְ ע"כ: הָאִי רִצְפָּה וְהָאִי כְּלִי שֶׁרֶת וְעִדִּיף מְכַלִּי שֶׁרֶת דְּלֹא מְקַדְּשִׁי פְּסוּלִין לְשֶׁרֶב וּמִזִּבְחַ מְקַדְּשׁ:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

וְרַב חֲסֵדָא אָמַר אֲבִימִי הַכֹּל מוֹדִים ר' יוֹסִי ור"ש: בְּנִתְּנִין לְמִטָּה שְׁנִתְּנוּ לְמַעְלָה

וּמִשְׁנִיתֵינוּ כְּדִבְרֵי הָאוֹמֵר לֹא יֵאָסְפֻנוּ.^(א) וְרַב חֲסֵדָא אָמַר אֲבִימִי: הַכֹּל מוֹדִין בְּנִיתְּנִין לְמִטָּה שְׁנִתְּנוּ לְמַעְלָה – שְׁלֹא יֵאָסְפֻנוּ; וְכָל שְׁכַן בְּנִיתְּנִין לְמַעְלָה שְׁנִתְּנוּ לְמִטָּה – הוּאִיל וְדָמִים הִעֲלִינוּנִים לְמִטָּה הֵן בָּאִין. לֹא נִחְלְקוּ אֱלֹא בְּנִיתְּנִין לְפָנִים שְׁנִתְּנוּ בַּחוּץ, בַּחוּץ שְׁנִתְּנוּ לְפָנִים – נְשַׁרְבִּי יוֹסִי אוֹמַר: יֵאָסְפֻנוּ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: לֹא יֵאָסְפֻנוּ.^(ב) אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: אַף אֲנִן נְמִי תִּנִּינָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: ”זֹאת היא העולה” – הֲרִי אֵלֹו מִיעוּטִין; פִּרְט לְנִשְׁחַטָּה בְּלִילָה וְלִשְׁנִשְׁפָּךְ דְּמָה וְלִשְׁיַצָּא דְּמָה חוּץ לְקִלְעִים – אִם עָלְתָה תִּרְדּ.^(ג) רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: ”עולה” – אִין לִי אֱלֹא עוֹלָה כְּשֶׁרָה; מִנִּין לְרִבּוּת שְׁנִשְׁחַטָּה בְּלִילָה, וְלִשְׁנִשְׁפָּךְ דְּמָה, וְלִשְׁיַצָּא דְּמָה חוּץ לְקִלְעִים, וְהִלָּן, וְהִיַּצָּא, וְהִטְמָא, וְלִשְׁנִשְׁחַט חוּץ לְזִמְנוּ, וְחוּץ לְמְקוֹמוֹ, וְלִשְׁקִיבְלוּ פְּסוּלִין וְזִרְקוּ אֶת דְּמָה, וְהִנִּיתְּנִין לְמַעְלָה שְׁנִתְּנוּ לְמִטָּה, וְהִנִּיתְּנִין לְמִטָּה שְׁנִתְּנוּ לְמַעְלָה, וְהִנִּיתְּנִין בִּפְנִים שְׁנִתְּנוּ בַּחוּץ, וְהִנִּיתְּנִין בַּחוּץ שְׁנִתְּנוּ בִּפְנִים, וְהִפְסִסח וְהִחֲטָאת שְׁשִׁחַטָן שְׁלֹא לְשָׁמֶן – מִנִּין? תִּלְמוּד לוֹמַר: ”תורת העולה” – רִיבָּה תוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוֹלִין, שְׁאִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ.^(ד) יְכוּל שְׁאֲנִי מְרַבָּה אַף הַרּוֹבֵעַ, וְהַנִּרְבָּעַ, וְהַמּוֹקָצָה, וְהַנֶּעֱבֵד, וְהַאֲתַנּוּ, וְהַמְחִיר, וְהַכְּלָאִים, וְהַטְרִיפָה, וְיוֹצֵא דּוֹפָן? תִּלְמוּד לוֹמַר: ”זאת”.^(ה) וְמָה רָאִיתָ לְרִבּוּת אֶת אֵלֹו וּלְהוֹצִיא אֶת אֵלֹו? מְרַבָּה אֲנִי אֶת אֵלֹו – שֶׁהִיָּה פְּסוּלִן בְּקוּדָשׁ, וּמוֹצִיא אֲנִי אֶת אֵלֹו – שְׁלֹא הִיָּה פְּסוּלִן בְּקוּדָשׁ. קִתְּנִי מִיָּהָ: הִנִּיתְּנִין לְמִטָּה שְׁנִתְּנוּ לְמַעְלָה, וּלְמַעְלָה שְׁנִתְּנוּ לְמִטָּה – וְלֹא פְּלִיג רַבִּי יְהוּדָה; מֵאִי טַעְמָא? לֹא־מִשׁוּם דַּקְלֻטִּיָּה מִזִּבְחַ – וְשִׁמְעַ מִינָּה: לֹא יֵאָסְפֻנוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעִיָּעוֹר: מִזִּבְחַ הַפְּנִימִי מְקַדְּשׁ פְּסוּלִין. מֵאִי קָא מְשַׁמַּע לָן? תִּנִּינָא: הִנִּיתְּנִין בִּפְנִים כּוּ! אִי מִהֵתָם, הֵוָּה אֲמִינָא: הֵנִי מִלִּי דָם – דִּחְזִי לִיָּה; אֲבָל קוּמָן, דְּלֹא חֲזִי לִיָּה – אִימָא לֹא; קָא מְשַׁמַּע לָן. מִיִּיתִבִּי: קִטְרֶת זֶרֶה (שַׁעֲלָה) [שְׁעָלְתָּה] לְגַבִּי מִזִּבְחַ – תִּרְדּ; שְׁאִין לָךְ מְקַדְּשׁ פְּסוּלִין אֱלֹא מִזִּבְחַ הַחִיצוֹן בִּרְאוי לוֹ. חִיצוֹן אִין, פְּנִימִי לֹא! ^(ו) תִּרְיַן הִכִּי: קִטְרֶת זֶרֶה שְׁעָלְתָּה לְמִזִּבְחַ הַחִיצוֹן – תִּרְדּ; שְׁאִין מִזִּבְחַ הַחִיצוֹן מְקַדְּשׁ פְּסוּלִין אֱלֹא הִרְאוי לוֹ, וְהַפְּנִימִי בִּין רְאוי לוֹ בִּין שְׁאִין רְאוי לוֹ. מֵאִי טַעְמָא? הָאִי רִצְפָּה, וְהָאִי כְּלִי שֶׁרֶת. ^(ז) מִתְּנִי הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזִּבְחַ לְזִרוּק דָּמוּ בַּחוּץ אוּ מְקַצֵּת דָּמוּ בַּחוּץ, לְהִקְטִיר אִימּוּרֵי בַּחוּץ אוּ מְקַצֵּת אִימּוּרֵי בַּחוּץ, לְאַכּוֹל בְּשָׂרוֹ בַּחוּץ אוּ כְזִית מִבְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, אוּ לְאַכּוֹל כְּזִית מֵעוֹר הָאֵלִיָּה בַּחוּץ – פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. ^(ח) לְזִרוּק דָּמוּ לְמַחֵר, מְקַצֵּת הַחִיצוֹן – תִּרְדּ; שְׁאִין מִזִּבְחַ הַחִיצוֹן מְקַדְּשׁ פְּסוּלִין אֱלֹא הִרְאוי לוֹ, וְהַפְּנִימִי בִּין רְאוי לוֹ בִּין שְׁאִין רְאוי לוֹ. מֵאִי טַעְמָא? הָאִי רִצְפָּה, וְהָאִי כְּלִי שֶׁרֶת. ^(ט) מִתְּנִי הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזִּבְחַ לְזִרוּק דָּמוּ בַּחוּץ אוּ מְקַצֵּת דָּמוּ בַּחוּץ, לְהִקְטִיר אִימּוּרֵי בַּחוּץ, לְאַכּוֹל בְּשָׂרוֹ בַּחוּץ אוּ כְזִית מִבְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, אוּ לְאַכּוֹל כְּזִית מֵעוֹר הָאֵלִיָּה לְמַחֵר – פִּיגוּל, וְחִיִּיבִין עָלֵיו כֶּרֶת. ^(י) גַּמְ' סְבִרְוּהּ: עוֹר אֵלִיָּה – כָּאֵלִיָּה

בַּמְקוֹמוּ בַּמְקוֹמוּ דְּמִי וּמִשׁוּם דְּכַפְרָה הוּא דְּהָא דְּוִמְיָא דְּשִׁאָר וְרִיקוּת פְּסוּלוֹת קִתְּנִי לִיָּה וּמִדְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִינּוּ טַעְמָא דְּלֹא מִנִּיתִי לִיָּה דְּאִיכָא לְמִימַר טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מִשׁוּם דְּתוֹרַת הָעוֹלָה רַבָּה וְאַפִּילוּ נִשְׁפָּךְ דְּמָה נְמִי קָאמֵר דְּלֹא יִרְדּוּ: מְקַדְּשׁ פְּסוּלִין שְׁאִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וְאִף עַל גַּב דְּלֹא כְּתִיב קִרָא אֱלֹא בְּחִיצוֹן: תִּנִּינָא הִנְתַּנִּין בַּחוּץ שְׁנִתְּנוּ בִּפְנִים לֹא יִרְדּוּ אֲבִרְיָהֶם מִמִּזִּבְחַ וְלֹא פְּלִיג ר' יְהוּדָה מֵאִי לֹא־דַקְלֻטָּה פְּנִימִי קִדָּם זֶה שְׁנִתְּנוּ עָלֵיו וְאִע"פ שְׁנַפְסֵל בְּכִנְיִסוֹתוֹ לְהִיכֹל מִשׁוּם וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יִיבֹא מִדְּמָה (וַיִּקְרָא ו':כ"ג) הֵוָּה לִיָּה כְּנִשְׁפָּךְ דְּמָה: הֵנִי מְלִי דָם שְׁפָסוּל הוּא דְּמְקַדְּשׁ הוּאִיל וְחֲזִי לִיָּה דָם בְּעֲלֵמָא כְּגוֹן דְּמִים הַפְּנִימִיִּים: אֲבָל קִמֵּין דְּלֹא חֲזִי כָּלֵל דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ל"ט:) לֹא תַעֲלוּ עָלֵיו קִטְרֶת זֶרֶה וְעָלָה וּמִנְחָה אִימָא אִם עָלָה עָלֵיו יִרְדּ קמ"ל: קִטְרֶת זֶרֶה קִטְרֶת נִדְבָּה שְׁלֹא הִתִּיר הַכְּתוּב אֱלֹא קִטְרֶת שֶׁל צִבּוֹר שְׁחָרִית וְעִרְבִית: שְׁעָלְתָּה לְגַבִּי מִזִּבְחַ סִסְלָא דְּעִתִּיף דְּבַמִּזִּבְחַ הַקִּטְרֶת קָאִי: בִּרְאוי לוֹ לְאַפְשׁוּי קַמְצִים שְׁלֹא קִדְּשׁוּ בְּכִלִּי הִכִּי מִפְּרֵשׁ לְקַמְן בְּפֶרֶק הַמִּזִּבְחַ (זִבְחִים דָּף פג:): הָאִי רִצְפָּה בְּבִנְיָן אֲבָנִים שְׁלֹא נִמְשַׁח לְפִיכָךְ אִין קִדְּשָׁתוּ כְּזֶה חֲמוּדָה: וְהָאִי כְּלִי שֶׁרֶת וְנִמְשַׁח עִם הַמִּשְׁכָּן: מִתְּנִי' אֶת הַזִּבְחַ שְׁלָמִים אוּ שְׁאָר הַנֶּזְאָכִלִּין: פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת וְהַאֲכִלוּ וְאִפְלוּ בַּחוּץ אִין עֲגוּשׁ כֶּרֶת: לְאַכֵּל אֶת בְּשָׂרוֹ לְמַחֵר לִיכָא לְאוֹקוּמָה בְּשָׁלָמִים אֱלֹא בְּתוֹדָה וְחֲטָאת וְאִשָּׁם דְּאִילוּ בְּשָׁלָמִים מַחֵר וְקִמְנוּ הוּא אֲבָל לְזִרוּק דָּמוּ אוּ לְהִקְטִיר אֲמִוּרֵי אִפְלוּ בְּשָׁלָמִים הֵּוּ לְמַחֵר חוּץ לְזִמְנוּ: פִּגוּל וְחִיבִין עָלֵיו כֶּרֶת הַאֲכִלוּ אִפְלוּ בְּזִמְנוּ עֲגוּשׁ כֶּרֶת וּבִנְיָרָא יִלְיָה לָהּ:

יוֹסִי ור"ש: בְּנִתְּנִין לְמִטָּה שְׁנִתְּנוּ לְמַעְלָה שְׁלֹא יֵאָסְפֻנוּ דְּהוּאִיל וְנִתַן בַּמִּזִּבְחַ הִרְאוי לוֹ לֹא הֵּוָּה כְּנִשְׁפָּךְ עַל הַרְצָפָה דַּקְלֻטָּה מִזִּבְחַ לְאַפְשׁוּי מְכַלֵּל וְרִיקָה בַּמְקוֹם אַחֵר: וְכָל שְׁכַן בְּנִתְּנִין לְמַעְלָה שְׁנִתְּנוּ לְמִטָּה דְּקִרְוָכָה הִיא לְמִתְּנָה גְּמוּרָה שְׁהָרִי דְּמִים הִעֲלִינוּנִים לְמִטָּה הֵן שׁוֹתְתִין וְיוֹרְדִין הִלְכָךְ הָאִי דָם סוּפוּ לִרְדּ לְמִטָּה הִיָּה רְאוי וְכִי יְהִיבָה לְמִטָּה קִלְטָה מִזִּבְחַ מִלְּאָסְפּוֹ וְלַחֲזוֹר וְלִתְּנָו לְמַעְלָה: שְׁרַבִּי יוֹסִי אוֹמַר יֵאָסְפֻנוּ דְּכִינּוּן דְּלְמִזִּבְחַ זֶה לֹא הִיָּה רְאוי לֹא קִלְטָה כָּלֵל: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר לֹא יֵאָסְפֻנוּ שְׁהָרִי לִשָּׁם מִזִּבְחַ הִיָּה רְאוי וְהָרִי בָּא לְשׁוּם מִזִּבְחַ: אַף אֲנִן נְמִי תִנִּינָא דְּאִיתָה לְדַר' יוֹחָנָן דְּאָמַר דְּאִיכָא דָּאִית לִיָּה לֹא יֵאָסְפֻנוּ וְאִע"ג דְּשְׁלֹא בַּמְקוֹמוּ לֹא־בַּמְקוֹמוּ דְּמִי לַעֲגִין כִּפְרָה לַעֲגִין אֲסִיפָה מִיּהוּ קִלְטָה מִזִּבְחַ: זֹאת הִיא הָעוֹלָה הֲרִי אֱלֹו ג' מַעוּטִין לִפִּי שְׁבָא הַמְקָרָא הֵוָּה לְקַמְדְּנוּ עַל הַפְּסוּלִין לְמִזִּבְחַ שְׁעָלוּ דְּלֹא יִרְדּוּ דִּילְפִינּוּ מַעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזִּבְחַ כָּל הַלִּילָה מִשְׁעָלָה עַל מוֹקְדָה תִּהְיָ שָׁם כָּל הַלִּילָה לְפִיכָךְ מַעֲט לָךְ בּוֹ ג' [מַעוּטִין לַמַּעַט בּוֹ ג'] פְּסוּלִין: זֹאת הִיא מַעוּטָא זֹאת וְלֹא אֲסִתֵּר הִיא הֵוּ מַעוּטָא ה"א דְּהָעוֹלָה הֵוּ מַעוּטָא כְּלוּמַר הָעוֹלָה הַמִּיטְרֶת וְלֹא כָּלֵל: פִּרְט לְנִשְׁפָּךְ דְּמָה וְלִשְׁנִשְׁחַטָּה בְּלִילָה וְלִשְׁיַצָּא דְּמָה אֲבָל שְׁאָר פְּסוּלִין אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וְלַקְמִין בְּפֶרֶק הַמִּזִּבְחַ מְקַדְּשׁ (זִבְחִים דָּף פד:) מִפְּרֵשׁ טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמְרַבִּי שְׁאָר פְּסוּלִין וּמַפְסִיק הִנּוּ: אִין לִי אֱלֹא עוֹלָה כְּשֶׁרָה תִּהְיָ עַל מוֹקְדָה כָּל הַלִּילָה עַד הַבֹּקֶר: וְהִלָּן שְׁלָן בְּשֶׁרָה חוּץ לְמִזִּבְחַ: וְהִיַּצָּא שְׁיַצָּא בְּשֶׁרָה: וְהִטְמָא וְלִשְׁנִשְׁחַט ע"מ לְהִקְטִיר חוּץ לְזִמְנוּ כּוּ! מִנִּין שְׁכִינּוּ שְׁעָלוּ לֹא יִרְדּוּ: רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע עַל פִּי עַד אֶחָד שְׁמִתֵּר לְהִדְיוּט וְאִסוּר לְגִבּוֹת וְנִפְקִי לָן מְקַרְאִי בַּמִּשְׁכָּת תְּמוּרָה בִּפְ' כָּל הָאִסוּרִין (תְּמוּרָה דָּף כח:). וְכּוֹן מְקַצָּה וְנִעֲבֵד וּטְרִפָּה מְקַצָּה שְׁהַקְצָהוּ לְתַקְרִבָּת עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים: נִעֲבֵד שְׁהִשְׁתַּחֲוָה לְבִהְמָה: כָּלָאִים שׁוֹר אוּ כֶּשֶׁב פִּרְט לְכֵלָאִים פִּי' יוֹגֵל פִּרְט לְיוֹצֵא דִּפָּן (חוֹלִין דָּף לח:): מֵאִי רָאִיתָ אֶחָד שְׁרַבָּה הַכְּתוּב וּמַעֲט וְלֹא פִּרֵּשׁ לָךְ הַכְּתוּב מַה רַבָּה וְמָה מַעֲט: אֲמַרְתָּ וּמַעֲצָמָךְ מְרַבָּה אֲנִי אֶת אֵלֹו שְׁהִיָּה פְּסוּלִן בְּקִדְּשׁ מִשְׁבָּאוּ לַעֲזָרָה נִפְסָלוּ: קִתְּנִי מִיָּהָ כּוּ' וְלֹא פְּלִיג רַבִּי יְהוּדָה לְשׁוּיָנְהוּ כְּנִשְׁפָּךְ עַל הַרְצָפָה וְנִימָא יִרְדּוּ כְּדָאמַר ר' יְהוּדָה פִּרְט לְנִשְׁפָּךְ דְּמָה וְאִלְמָא לֹא־כְנִשְׁפָּךְ דְּמָה קִחְשִׁיב לִיָּה: מֵאִי טַעְמָא לֹא־מִשׁוּם דַּקְלֻטָּה מִזִּבְחַ לְקַדְּוִשִׁי וְשִׁמְעַ מִנָּה לַעֲגִין אֲסִיפָה לֹא יֵאָסְפֻנוּ וְהָא לִיכָא לְמִימַר מִשׁוּם דְּקִסְכַּר שְׁלֹא

בַּמְקוֹמוּ בַּמְקוֹמוּ דְּמִי וּמִשׁוּם דְּכַפְרָה הוּא דְּהָא דְּוִמְיָא דְּשִׁאָר וְרִיקוּת פְּסוּלוֹת קִתְּנִי לִיָּה וּמִדְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִינּוּ טַעְמָא דְּלֹא מִנִּיתִי לִיָּה דְּאִיכָא לְמִימַר טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מִשׁוּם דְּתוֹרַת הָעוֹלָה רַבָּה וְאַפִּילוּ נִשְׁפָּךְ דְּמָה נְמִי קָאמֵר דְּלֹא יִרְדּוּ: מְקַדְּשׁ פְּסוּלִין שְׁאִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וְאִף עַל גַּב דְּלֹא כְּתִיב קִר

מסורת הש"ס

א לקמן לא:

ב לקמן לה.; תוספתא זבחים; משנה זבחים; משנה מנחות; מנחות י.; תוספתא מנחות

ג מנחות יב.; משנה זבחים

ד משנה חולין

ה לקמן סד.; לקמן לו.; תוספתא זבחים; משנה זבחים; מנחות י.; מעילה ט.; תוספתא מנחות; מנחות יד.; מנחות יב.; מנחות נט.; מנחות יג.; מנחות כו.; חולין קכב.

ו תוספתא בבא בתרא ז לעיל יד.

תורה אור השלם

והקריב מזבח השלמים אשה ליתנה חלבו האלה תמימה לעמית העצה וסידנה ואת החלב המקשה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב (ויקרא ג ט)

והדבר יתנה אל־אשרו ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני־ישראל לך נתתים למשחה ולקדיר לחם־עולם (במדבר יח ט)

והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף ויקרא ז יז

ואם האכל יאכל מבשר־זבח שלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא (ויקרא ז יח)

דבר אל־כל־עדת בני־ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו כי קדוש אני יתנה אליהם (ויקרא יט ב)

ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה (ויקרא יט ז)

באלה דמי ואפילו לענין הקטרה ובשלמי היכי דלענין אכילה חשיב ליה בשר לענין

מצות הקטרתו נמי בשר הוא וקתני מתני' דכי שחט שלמים לאכל עור האלה בחוץ או למחר הוּנא מחשבה ואע"ג דחשב מאכילת מזבח לאדם: רבי אליעזר היא לקמן בפ' כל הפסולים (ובחים דף לה.): לאכל דבר שאין דרכו לאכל כגון אמורים או חוץ לזמנו או חוץ למקומו: ולהקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו: דבר שאין דרכו להקטיר כגון בשר: לאכל דבר שדרכו לאכל בשר: שדרכו להקטיר אמורין אבל אם חשב להקטיר בשר למחר או לאכל אמורין למחר בשר שאין מחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאדם: לאו

באלה דמי לענין מצות הקטרתו הוא דמעטה קרא בדמפרש רבה חלבו האלה תמימה גפי הקטרת אלה כתיב ופרש בקראי חלב ולא עור: והכא במאי עסקינן מתני' דחשיב ליה אכילת אדם באלה של גדי שאינה גרבה בדרמון בפ"ק (לעיל ובחים דף ט.) למד על העו שאינה טעונה אלה: מאי קמ"ל תנא דמתני' אי באלה של גדי קאי אי אמרת בשלמא בשל כבש קמ"ל לשמאל דמחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם קרבי אליעזר ולרב הוּנא דמוקי לה כרבנן אשמעינן תנא דידן דעור אלה לאו באלה דמי להקטירו אלא לרב חסדא למה לי למתניה אי לאשמועינן דעור אלה לענין אכילת אדם באלה דמי וכי חשיב עליה לאוכלו למחר כאלו חשב על פזית מבשרו הואיל ורפיד וסני לאכילה: תנינא בשחיטת חלין: ואלו שעורותיהן כבשרן לטמא טמאת גבלות ונסחשיב עור האלה: מצטרף לטמא טמאת אוכלין בכביצה או טמאת גבלות בפזית: אבל הכא לענין קדשים כתיב גפי מתנות כהנה לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה (במדבר יח) והנינו לגדלה כדמתרגמינן לרבו ללמד שיהו אוכלין אותו דרך אכילת מלכים המשוחים ולא עבדי מלכים דאכלי עור אימא לא תהא מחשבה: עגל הדר מפרש בהעור והרטב כל שנחת: להביא עור בית הבשלת של גרבה ונה לבדו לש לך להביא עוד אצל קדשים מפל השנונים שם: עור בית הפרסות מן הארפכה ולמטה: חוץ למקומו אם שחט ע"מ לאכל מאחת מאלו חוץ למקומו: עולה אין גפי עולה הוא דתנא מחשבת הקטרת עור אלה דפסלה: אבל זבח סתמא לא קתני שמע מנה אין מחשבת הקטרה מועלת בעור האלה בשאר זבחים: לרב הוּנא דאמר בסדאי מנשה קרא גפי אלה דנקני אמורין אבל גפי עולה לא אמעיט דכתיב הנתחים ועור האלה בשר הוא: אלא לרב חסדא דאמר גפי אלות אמורין עור נמי קרב לתני זבח סתמא: איבעית אימא הך מתני' נמי באלה של גדי ולא

כבש שאליתו קרבה נמי העור קרב פי

באלה דמי; והא קא מחשב מאכילת מזבח לאדם! אמר שמואל: הא מני – רבי אליעזר היא; דאמר: מחשבין מאכילת מזבח לאכילת אדם, ומאכילת אדם לאכילת מזבח. ^(א) דתנן: השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול; להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר – בשר. ורבי אליעזר פוסל. ^(ב) במאי אוקימתה – קרבי אליעזר? אימא סיפא, זה הפלל: כל השוחט, והמקבל, והמוליח, והזורק; לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר. דבר שדרכו לאכול אין, שאין דרכו לאכול לא; אתאן לרבנן. רישא רבי אליעזר וסיפא רבנן?! אמר ליה: אין. רב הונא אמר: עור אלה – לאו באלה דמי. אמר רבא: מאי טעמא דרב הונא? "חלבו האלה" – ולא עור האלה. רב חסדא אמר: לעולם עור האלה באלה דמי; והכא במאי עסקינן – באלה של גדי. בולחו בשמואל לא אמרי – רישא רבי אליעזר וסיפא רבנן לא מוקמי. קרב הונא לא אמרי – עור אלה באלה דמי קא משמע להו. ^(א) קרב חסדא – מאי טעמא לא אמרי? מאי קא משמע לן – עור אלה באלה דמי?! תנינא: ואלו שעורותיהן כבשרן – עור שתחת האלה! ורב חסדא – איצטריד; סלקא דעתך אמינא: הני מילי לענין טומאה – דרכיך מצטרף. אבל הכא, אימא "למשחה" – לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלין; ולא עבדי מלכים דאכלי הכי, אימא לא; קא משמע לן. ^(ב) מיתיבי: השוחט את העולה להקטיר פזית מעור שתחת האלה; חוץ למקומו – פסול, ואין בו פרת; חוץ לזמנו – פגול, וחייבין עליו פרת. ^(א) אלעזר בן יהודה איש אבלים אומר משום רבי יעקב, וכן היה רבי שמעון בן יהודה איש כפר עיכוס אומר משום רבי שמעון: אחד עור בית הפרסות בהמה דקה, ואחד עור הראש של עגל הדר, ואחד עור שתחת האלה, וכל שמנו חכמים גפי טומאה "ואלו שעורותיהן כבשרן" – להביא עור של בית הבשלת; חוץ למקומו – פסול, ואין בו פרת; חוץ לזמנו – פגול, וחייבין עליו פרת. עולה אין, אבל זבח לא; בשלמא לרב הונא – היינו דקתני "עולה"; אלא לרב חסדא – מאי איירא דתני "עולה"? ליתני "זבח"! אמר לך רב חסדא: איבעית אימא, באלה של גדי; ואיבעית אימא, תני: "זבח". פסול ואין בו פרת כו'. מנא הני מילי? אמר שמואל: תרי קראי כתיבי. ^(א) מאי היא? אמר רבה: "שלישי" – זהו חוץ לזמנו. "פגול" – זהו חוץ למקומו. "והנפש האוכלת ממנו" – אחד ולא שנים; זהו חוץ לזמנו, ולמעוטי חוץ למקומו. ואימא: "והנפש האוכלת ממנו" – זהו חוץ למקומו, ולמעוטי חוץ לזמנו! מסתברא חוץ לזמנו עדיף – דפתח ביה. אדרבה! חוץ למקומו עדיף – דסמיה ליה! אלא אמר אביי: כי אתא רב יצחק בר אבדימי [אמר רב], סמיה אדתי תנא: כשהוא אומר "שלישי" בפרשת "קדשים תהיו" – שאין תלמוד לומר, שהרי כבר נאמר: "ואם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי";

אם

וסבר לה כההוא תנא דאמר בריש הקומץ רבה (מנחות דף יז.) דלר' אליעזר הוי בכרת ולא סבר לה קרבי ירמיה דמוקי בסוף פרקין (ובחים דף לא:) סיפא קרבי אליעזר דלא תקשי רישא וסיפא כר' אליעזר ומצינמא כרבנן וא"ת לרבי אליעזר מאי איירא עור האלה אפילו אלה נמי ואי לאשמועינן עור האלה כבשר תנינא ואלו שעורותיהן כבשרן כדפריד בסמוך וי"ל פיו דעשרה אתא לאשמועינן כר' אליעזר אין לחוש אי אנב אורחה אשמועינן דעור כבשר אע"ג דתנינא דאשכחן בשמעמא קמינא דברכות (דף ב.) דפריד ולתני צאת הכוכבים וקשני מלתא אנב אורחה קמ"ל דכפרה לא מעכבא אע"ג דתנינא במסכת נעשים (פ' י"ד מ"ג) הגריב שמשו אוכל בפרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים: תנינא אלו שעורותיהן כבשרן הקשה ה"ר יעקב מאורליניש טובא קמ"ל דבפ' העור והרטב (חלין דף קכב:) אמרינן אל תקניטני שפילשון יחיד אני שונה אותה גפי עור הראש של עגל הדר דפליגי רבנן משום דסופו להקשות ועור האלה הוי לכ"ע כבשר ועוד קשה היכי דק מעור הראש דיחידאה היא מפריתא דאלעזר בן יהודה הא פשיטא לן מדפריד תנינא הא קחשיב עור האלה דהוי לבלי עלמא כבשר: להביא עור של בית הבשלת פי' בקוטרס ונה לבדו לש לך עור להביא אצל קדשים מפל השנונים שם ותמה הא איכא נמי עור השליל ופי' בקוטרס בחלין (דף גז.) דלא חשיב שליל משום דאינו נוהג בעולה ותמה ותרי בית הבשלת דאין נוהג בעולה ונראה דלא קתני שליל משום דאמר פירק כל הפסולין (לקמן ובחים דף לה.) דפגול בשליל לא נחפזל הזבח ולא קאמר להביא אלא דבר שאינו לגמרי בעולה ומשום דמגרי ברינא בעולה לא תנא בית הבשלת בסדאי וקאמר להביא: בשלמא לרב הונא הינו דקתני עולה תמה דבתוספתא קתני זבח וי"ל דרב הונא הוה מוקי לה קרבי אליעזר דאמר מחשבין מאכילת

מזבח לאדם: אלא לרב חסדא מאי איירא דקתני עולה לתני זבח לשמואל לא מקשה למה לי למתני עולה לתני זבח דאי תני זבח הוה מוקמינן ליה קרבי אליעזר:

מתני ליה זבח באלה במחשבת הקטרה אלא במחשבת אכילת אדם כי מתני: מנהני מלי דמחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו פוסלת ועגוש פרת באכילה זאת שחשב עליו חוץ לזמנו: תרי קראי כתיבי חד חוץ לזמנו וחד חוץ למקומו: שלישי אם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי (ויקרא ז י"ח) ומוקי ליה תנא לקמן במחשב בשעת עבודה לאכל מזבחו ביום השלישי הכתוב קדיר: זה חוץ לזמנו דשלישי חוץ לזמן אכילת שלמים הוא: פגול דכתיב בסיפה דקרא פגול יהיה קרא יתירא הוא לרבות חוץ למקומו ומסתברא דאמחשבת חוץ למקומו מוקמינן לה ולא אמחשבת שאר פסלות כגון לשפך דמו [על הרצפה או] ע"מ לערבו בדם הפסולין דדמי לחוץ לזמנו קמריב בהאי קרא וחוץ למחצה דמי לחוץ לזמן: ממנו משמע דלא קאי אעונה תשא דנפקא לן מנה פרת אלא אחד מנהו דאחד משמע ולא שנים מדלא כתיב האכלת ולשתוק: למעוטי דממנו מעוטא הוא: עדיף לאוקומי פרת עליה: דסמיה לה דהאי ממנו סמוך לפגול יהיה דמריבין בה חוץ למקומו: כשהוא אומר שלישי בפרשת קדושים תהיו קרא ווטא ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה (ויקרא י"ח ט):

עין משפט
גד מצוה

א מ"י פא' מהל' שאר אבות
הטומאות הל' ט:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פייג מהל פסולי

המוקדשין חל ב, סמג לאוין שלו:

ב מיי פייג מהל פסולי המוקדשין

חל ב, סמג לאוין שלו:

ג מיי פייח מהל פסולי

המוקדשין חל טז:

ד מיי פייג מהל פסולי המוקדשין

חל ג:

מִסְתַּבְרָא נותר אית לן לאוקומי בכרת למגמר

עון עון לחון לזמנו דדמי לה

אם אינו ענין לענין מחשבת

אם אינו ענין לחון לזמנו, תנהו לענין חון למקומו; ומיעט רחמנא גפי נותר: "ואכליו עונו ישא" – למעוטי חון למקומו. ואימא: "ואכליו עונו ישא" – זהו חון למקומו, ולמעוטי נותר מפרת!
"מסתברא נותר הנה ליה לאוקומי בכרת – למגמר "עון"–"עון" לחון לזמנו, דדמי ליה בז"ב. אדרבה! חון למקומו הנה ליה לאוקומי בכרת – למגמר "עון"–"עון" לחון לזמנו, דדמי ליה במקד"ש!^(כ) אלא אמר רפי יוחנן, תני וברי בר לוי: אתאי "קדש"–"קדש"; כתיב הכא: "את קדש ה' חלל ונקרתה", וכתיב התם: "וישרפת את הנותר באש וגו'"; מה להלן נותר, אף כאן נותר. ומיעט רחמנא גפי נותר "ואכליו עונו ישא" – למעוטי חון למקומו מפרת. ומאי חזית דקרא אריכא – בחון לזמנו, ו"שלישי" דפרשת "קדשים תהיו" – חון למקומו? איפוך אנא! מסתברא אריכא בחון לזמנו – דגמר "עון"–"עון" מנותר, דדמי ליה בז"ב. אדרבה! אריכא בחון למקומו, ו"שלישי" ד"קדשים תהיו" בחון לזמנו – משום דדמי ליה, סמכיה וקא ממעט ליה! אלא אמר רבא: פוליהו מקרא אריכא אתיין; דכתיב: "האכל יאכל" – בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח. "מבשר זבח שלמיו" – מה שלמים מפגלין ומתפגלין, אף כל מפגלין ומתפגלין. "שלישי" – זה חון לזמנו.^(כג)לא ירצה" – כהרצאת פשר, כן הרצאת פסול; ומה הרצאת פשר – עד שיקריבו כל מתיריו, אף הרצאת פסול – עד שיקריבו כל מתיריו. "המקריב" – בהקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי. "אותו" – בזבח הכתוב מדבר, ואינו מדבר בכהן. "לא יחשב" –

לא

אריכא דצו את אהרן לא תדרשה לחון למקומו אלא פוליה קרא בחון לזמנו הלכך ממונו אחון לזמנו קאי וכ"ת הכא נמי פרת כתיב דסמיה לה ואוכליו עונו ישא וגו' ההוא בנותר מפלש מתוקם דמפרש ואזל וברי שלא תאמר שניהם במשמע מעט רחמנא ואוכליו דהינו מעוטא מדלא כתיב והאוכל למעוטי חון למקומו דלעיל מנה: תנהו לחון למקומו דבאכל מפלש ביום השלישי ליכא לאוקמא דהא כתיב לא ירצה ואמרין לקמן (ובחים דף כט.) וכי אחר שהקשר יחזר ויפסל אלא על כרחך במחשב בשעת עבודה ע"מ כן קאמר: ואימא ואכליו עונו ישא אחון למקומו דסליק מנה קאי וברי שלא תאמר אין מקרא יוצא מידי פשוטו ואף נותר במשמע ותי דבלא ירצה ליתא אבל בכרת איתה להכי מעט ואוכליו דמשמע אחד ולא שנים למעט נותר מפרת: ה"ג מסתברא נותר אית לה לאוקומי בכרת למגמר עון עון לחון לזמנו דדמי לה בז"ב אדרבה חון למקומו הנה לה לאוקומי בכרת דמגמר עון עון לחון לזמנו דדמי לה במקד"ש והכי פירשא נותר הנה לה לאוקומי בכרת דמגמר עון עון כו' שקלמד כרת על חון לזמנו שאין כרת מפרש בו אלא נשיאות עון אמורה בו ולמד מכאן בגורה שזה דהכא כתיב נשיאות עון ומפרש כרת הלכך אי מוקמת ליה להאי בנותר איכא למלפה לג"ש שפיר דדמו אהדדי בשני דברים הללו ששניהם נפסלים בזמן זה בזמן מפלש וזה במחשבת זמן ושניהם נהגים בבמה כדתנו בפרק בתרא (לקמן ובחים דף קיג.) דכי פרכת ונילה עון עון משמאת פשר דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים מה להלן לא ולא כרת אף כאן לאו ולא כרת אמרין מנותר הנה לה למילף דדמי ליה בו"ב אבל אי מוקמת ליה להאי כרת בחון למקומו כי גמרת ליה חון לזמנו מנה בג"ש ופרכינן ליה ונילה עון עון משמאה ליכא לתרוצי מחון למקומו הנה ליה למילף דדמי ליה בו"ב דהא אין פסולו בזמן ואינו נוהג בבמת יחיד שאין שם מחצות: במקד"ש מ' מחשבה ק' קצת ד' דם ש' שלישי חון לזמנו וחון למקומו שניהם פסולין במחשבה ואם חשב במקצתו נפסל פלו ושניהם נפסלין בעבודת הדם ובשניהם נאמר שלישי לאפוקי טמאה דאינה פסול מחשבה ואם נטמא מקצתו לא נטמא פלו וישנה לאחר וריקת דמים ולא נאמר בו שלישי יתירא אבל בחון לזמנו וחון למקומו שלישי מתיר לג"ש דלעיל דבכל חד מנהו כתיב והנותר ביום השלישי באש ישרף וסמיה ליה ואם האכל יאכל ולא בעי למכתב שלישי: אתאי קדש קודש דהאי ואוכליו בנותר כתיב: קרא אריכא ואם האכל יאכל דצו את

אהרן אריכא הוא: אפוך אנא ואימא דאריכא בחון למקומו וכתיב בה נשיאות עון ושלישי דקדשים תהיו חון לזמנו ואמעוט מפרת: מסתברא אריכא בחון לזמנו דכיון דלא פריש בה כרת בקדיא אלא בג"ש דעון עון מנותר יליף מסתברא דדמי מדדמי יליף דדמי ליה בו"ב דאי מוקמן ליה בחון למקומו תו לא יליף כרת מנותר דלא דמי ליה במידי: אדרבה מסתברא משום דדמי ליה חון לזמנו לנותר סמכה לנותר וקא ממעט ליה מאכליו דלא תימא משום דדמי ליה נגמר מנה: פליהו מקרא אריכא אתיין זה לחיוב וזה לפטור כדיליף ליה רבה גריש שמעתי: בשתי אכילות כו' שמחשבת שתיקו פוסלת דהא לקמן במחשבה מוהי ליה תנא ולא באוכל ביום השלישי: אחד אכילת אדם כו' דלא שנא חשב לאכול למחר ל"ש חשב להקטיר אמורין למחר פגול: מבשר זבח שלמיו הקליש ובחים לשלמים יש בהן מפגלין ויש בהם מתפגלין שהדם הוא המפגל והבשר והאמורין המתפגלין: אף כל שלש בו מפגלין ומתפגלין פגול נוהג בו יצאו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהם מתירין את עצמם ואין בהם שירים להתפגל מחמת עבודות מתיריהם שאין פגול נוהג בהן: לא ירצה המקריב משמע אנריקה לא תהא וריקה זה מרצה שמע מנה דעד שיצרך הדם מחשבת פגול תלויה ועומדת נזרק הדם הקבוע הפגול לא נזרק הדם כגון שנשפך בטל הפגול דכתיב בה הרצאה דכתיב גפי פשר: מה הרצאת פשר לא קרי לה הרצאה אלא בנריקה שהוא סוף ארבע עבודות המתירות אף פגול אינו קבוע עד שיצרך הדם שהיא סוף כל מתיריו: בהקרבה הוא נפסל השמא יליף (פסול) דבמחשבה הכתוב מדבר שמחשב בשעת הקרבה לאוכלו בשלישי: ואינו נפסל בשלישי אם בהקרבה לא חשב ע"מ כן ואכל ממנו בשלישי אין הקרבן נפסל למפרע דהכי מדריש לא ירצה המקריב לא תהא וריקתו מרצה אם ע"מ כן הקריבו: אותו בזבח הוא מדבר ואינו מדבר בזבח כלומר ושלא תאמר דהאי המקריב לאו להכי הוא דאתא אלא לומר לה שהכהן המקריב לא יחשב עוד בכהנה ויפסל מלכתו לכך נאמר אותו תזבח בלא יחשב ואין הכהן בלא יחשב:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

 מסורת הש"ס

א מעילה יא:; סוכה מט:

ב לקמן מב:; מנחות טז:

 תורה אור השלם
--

ואכליו עונו ישא כי את־קדש יתנה חלל ונקרתה הנפש ההוא מעמיה [ויקרא יט, ח]

ואם יִנָּתַר מבשר המלאים ומן הלקם עד־הבקר ושרפת את־הנותר באש לא יאכל כי־קדש הוא [שמות כט, לד]

ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה [ויקרא יט, י]

ואם האכל יאכל מבשר־זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יתנה והנפש האכלת ממנו עונה תשא [ויקרא י, יח]

מסורת הש"ס

א ספרא צו פרשה ח א

ב ספרא צו פרשה ח ב-ג

ג ראש השנה ו

ד תמורה כא:: ראש השנה ה:

תורה אור השלם

ואכליו עונו וישא פיראת קדש ויהוה חלל ונכרתה הנפש ההוא מעמיתו (ויקרא יט, ח)

ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה (ויקרא יט, ו)

כ"ח הדר נדר ליתנה אלקהי לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו ויהוה אלקהי מעמך ונתנה בך חטא (דברים כג, כב)

ואם האכל יאכל מבשר ובה שלקמו ביום השלישי לא ירצה המקריב אהו לא יחשב לו פגול יתנה והנפש האכלת ממנו עונת חטא (ויקרא י, יח)

ומי פר' נכר לא תקריבו את'לקם אלקהיכם מפל'אלה כי משחחם בהם מום בם לא ירצו לקם (ויקרא כה, כה)

לא יערב בו מחשבות אחרות מכאן למחשבות שמוציאות זו מזו שמחשבת פסול למקום שיהא משלש בדם ובבשר ואמורים פרש בקונטרס פרט למחשב לאכל מוציאה מידי פגול כדתנא מתני' ביצד לא קרב המתיר כמצינתו כו': יהנה עשאן הכתוב לחזן למקומו ולחזן לזמנו הניח אחת מלמד שמצטרפין חצאי שעוריהן לפסל את הקרבן כדתנן במתני' לאכל כחצי וית בחזן כחצי וית למחר פסול: דמי ליה בז"ב ולא שבעה חזן לזמנו דדמי לגומר דאתא ג"ש מנה ונגמר חזן למקומו דלא דמי לגומר במידי והא דלא שניה רבה ברלי שבעתא הכי כי פרכינן אדרבה חזן למקומו גדיה דסמיה לה משום דאפתי לא קמה ליה ג"ש דתני לוי בר זבדי דכרת בגומר כתיב דנימא דנשיאות עון דגבי מחשבה בודמי לגומר מלמעני הואיל ומנה גמר: שיהא משלש כו' ולמד על מחשבת חזן למקומו שאינה מועלת אלא או בקדשי קדשים שחשב עליהם לאוכלם חזן לעזרה או בקדשים קלים לאוכלם חזן לעיר פרט למחשב לאכל בהיכל דלא פסיל דבעינו שחשב על מקום המשלש: בדם בבשר ואמורין הינו חזן לעזרה בשעת הטר הבמות לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אמורין ולא אכילת בשר: תפוק לי מקרא קמא מדאפקה רחמנא בלשון שלישי לחזן לזמנו וכתיב בההוא קרא חזן למקומו: שלישי פרט מקום משלש ולא פנים: מאחר שהבשר בעבודת דמו בתקונו: בוב וכה שפסקו והתחילו למנות ימי ספורין ומנו ד' או ה' ימים ואם ראו סתרו כל מנגנס כדאמרינן במס' נדה (דף סז:): ואחר תטהר אחר אחר לבקן שלא תהא טמאה מפסקת בהן: ושומרת יום כנגד יום הרואה תוף אחד עשר יום שבין נדה לנדה וטבלה למחר שחרית הרי היא טהורה דמקצת היום ככלו וטבילתה ביום ואם תראה היום סתרה טהרתה ואדם וכלים שנגעו בהן היום טמאין למפרע כדתנן בפ"ב דנדה (דף עב.) ולשון ברואה תוף אחד עשר יום כו' וטבלה ביום של אחריו ושלשה הרי זו תרבות רעה ומנעה ובעילתה תלוין וזו היא תליתא אם תראה היום יהיו טמאין למפרע וסביבן בקרבן: הרי הוא אומר המקריב בהקרבה נפסל ותכי מדרש לא ירצה המקריב אין הקרבתו מרצה: אלא זה כהן המקריב ואמר לך הכתוב שלא יתא כשר לכהנה ושמע מנה תרמי שעת הקרבה ופסול כהן: אותו דא"כ לכתב המקריב לא יחשב השתא דכתיב אותו הנזבח בלא יחשב ואין המקריב בלא יחשב: במחשבה הוא נפסל זה מפרש מן הראשון דהמקריב לא משמע להו שעת הקרבה עד דגמר קרא למלתה ואמר המקריב אתו לא יחשב במחשבה זאת דהאי לא יחשב לדרשא הוא דהא כתיב לא ירצה: נפקא לה מדאחרים מדאצטריד קרא למימר ואינו נפסל בשלישי שמע מנה בנזבח הכתוב מדבר דאי בזובח למה יפסל בשלישי הלא הוא לא חטא כי אם האוכל:

מדכתיב לשנא דלא ירצה ולא ירצה ובהא הוא דאין לשון לא ירצה נופל בפסול כהן: שעברה שנתו וזהו אחר דכתיב לפני ה' תאכלנו שנה בשנה:

הבשר הינו ליום שלישי דאם חשב לזרוק דם שלמים למחר לא פגל עד שיהא משלש באכילה דהינו לשלשה ימים והא דדין בקדשי קדשים לזרוק דמן למחר פגול דמן אכילתו נמי למחר אלא דקרא בשלמים כתיב דזמנו ליום שלישי והכי קאמר ההוא מבני לה למקום משלש דאם חשב לזרוק דם שלמים בחזן ליום הג' פגל אבל קדם השלישי לא פגל. והא דאמר בפ' אציהו מקומן (לקמן וזבחים דף נו:) דקדשים הנאכלין ליום ולילה מחשבים בדמן משתשקע החמה ההוא כמאן דלית לה מקום משלש

דפולגותא דתנאי היא בפ' כל הפסולין (לקמן וזבחים דף לו:) ופי' זה לא יתכן כלל דכלה שמעתא מגיר במקום שיהא משלש: וכיין שראו סתרו פי' הקונטרס דוב ובה שפסקו והתחילו למנות ימי ספורין ומנו ארבעה או חמשה ימים וקשה דאין זה קרוי סוקת טהרה אלא גראה דמגיר בשביעי שלחן לאחר שטבלו (תוספות) דוב ובה טבילתו ביום ואם טבלו בשביעי ואחר כך נגעו בטהרות או שמשו וראו לאח"כ (או) קדם הערב שמש טמאים למפרע ואם המתינה לשמש עד הלילה ואח"כ ראתה אינה טמאה אלא ולקבא (הג"ה ע"כ) ומיהו רבי יוסי דאמר פ' ביצד צולין (פסחים דף פא.) דלא מטמא למפרע לא יתכן: ואין מאחר נדרו בלא ירצה יש תמה

דלמה לו קרא דמהיכא תיתי לו דהוי בלא ירצה דאצטריד קרא דלא ירצה למעושה: **נפקא** לו מדאחרים תמה הא רבי אליעזר נמי דריש שאינו נפסל בשלישי ואפלו הכי צריך פסוק שאין כהן נפסל וי"ל דרבי אליעזר כיון דלא דריש לא יחשב לומר במחשבה הוא נפסל אכא למימר שהוא לשון חשיבות ואמתא למימר שאף הכהן נפסל אי לא דמעוטה קרא בטריא אבל כן עזאי דדרש לא יחשב לשון מחשבה ממילא שמעינן דלאו בכהן מגיר:

למקום שיהא משלש בדם ובבשר ואמורים פרש בקונטרס פרט למחשב לאכל

לא יערב בו מחשבות אחרות. "פגול" – זה חזן למקומו. "יהיה" – מלמד שמצטרפין זה עם זה. "והנפש האכלת ממנו" – אחד ולא שנים; ואינה? זה חזן לזמנו – דגמר "עון"–"עון" מנותר, דדמי ליה בז"ב. אמר ליה רב פפא לרבא: לדידך, "שלישי" דפרשת "קדשים תהיו" – מאי דרשת ביה? ההוא מיבעי ליה למקום שיהא משולש בדם, בבשר ובאימורין. תיפוק לי מקרא קמא: **"אם האכל יאכל"** – מדאפקיה רחמנא בלשון "שלישי"! אמר רב אשי: אמריתה לשמעיה **קמיה דרב מתנה; אמר לי: אי מהתם, הנה אמינא: "שלישי" – פרט, "פגול" – כלל; ונעשה כלל מוסף על הפרט, ואיתרבו שאר מקומות; קא משמע לן. תנו רבנן: "ואם האכל יאכל מבשר ובה שלמיו" – אמר רבי אליעזר: בוף אונן לשמוע – במחשב לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר. או אינו אלא באוכל מזבחו ליום שלישי? אמרת: אחר שהוא כשר, יחזור ויפסל?!^(א) אמר לו רבי עקיבא: הן! מצינו בזב וזבה ושומרת יום כנגד יום – ששהן בחזקת טהרה, וכיון שראו סתרו; אף אתה אל תתמה על זה – שאף על פי שהוכשר, שיחזור ויפסל.^(ב) אמר ליה: הרי הוא אומר "המקריב" – בשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי. או אינו אומר "המקריב" אלא זה כהן המקריב? כשהוא אומר "אתו" – בזבח הוא מדבר, ואינו מדבר בכהן. ^(א)כן עזאי אומר: "אתו" מה תלמוד לומר? לפי שנגאמר: "לא תאחר לשלמו" – יכול אף מאחר נדרו בלא ירצה? תלמוד לומר: "אתו" – אותו בלא ירצה, ואין המאחר נדרו בלא ירצה. אחרים אומרים: "לא יחשב" – במחשבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי. וכן עזאי – דבזבח הכתוב מדבר ואינו בכהן, מנא ליה? אי בעית אימא: נפקא ליה מדאחרים, ואיבעית אימא: מדכתיב "לא ירצו" ו"לא ירצה" – זיבחה הוא.^(ב) וכן עזאי – אותו ב"לא ירצה" ואין מאחר נדרו ב"לא ירצו", מהכא נפקא?! מדאחרים נפקא! דתניא, אחרים אומרים: יכול יהא בכור שעוברת שנתו –**

כפסולי

לעיל דלא צריך להאי טעמא אלא למאי דמסקינן שלא במקומו כמקומו דמי וי"מ

דשלישי בחזן לזמנו אגרי ובעינו שיעשב לזרוק ליום ששלשתו פסולין אפילו לאכל

הבשר הינו ליום חשב לזרוק דם שלמים למחר לא פגל עד שיהא משלש באכילה דהינו לשלשה ימים והא דדין בקדשי קדשים לזרוק דמן למחר פגול דמן אכילתו נמי למחר אלא דקרא בשלמים כתיב דזמנו ליום שלישי והכי קאמר ההוא מבני לה למקום משלש דאם חשב לזרוק דם שלמים בחזן ליום הג' פגל אבל קדם השלישי לא פגל. והא דאמר בפ' אציהו מקומן (לקמן וזבחים דף נו:) דקדשים הנאכלין ליום ולילה מחשבים בדמן משתשקע החמה ההוא כמאן דלית לה מקום משלש דפולגותא דתנאי היא בפ' כל הפסולין (לקמן וזבחים דף לו:) ופי' זה לא יתכן כלל דכלה שמעתא מגיר במקום שיהא משלש: וכיין שראו סתרו פי' הקונטרס דוב ובה שפסקו והתחילו למנות ימי ספורין ומנו ארבעה או חמשה ימים וקשה דאין זה קרוי סוקת טהרה אלא גראה דמגיר בשביעי שלחן לאחר שטבלו (תוספות) דוב ובה טבילתו ביום ואם טבלו בשביעי ואחר כך נגעו בטהרות או שמשו וראו לאח"כ (או) קדם הערב שמש טמאים למפרע ואם המתינה לשמש עד הלילה ואח"כ ראתה אינה טמאה אלא ולקבא (הג"ה ע"כ) ומיהו רבי יוסי דאמר פ' ביצד צולין (פסחים דף פא.) דלא מטמא למפרע לא יתכן: ואין מאחר נדרו בלא ירצה יש תמה

דלמה לו קרא דמהיכא תיתי לו דהוי בלא ירצה דאצטריד קרא דלא ירצה למעושה: **נפקא** לו מדאחרים תמה הא רבי אליעזר נמי דריש שאינו נפסל בשלישי ואפלו הכי צריך פסוק שאין כהן נפסל וי"ל דרבי אליעזר כיון דלא דריש לא יחשב לומר במחשבה הוא נפסל אכא למימר שהוא לשון חשיבות ואמתא למימר שאף הכהן נפסל אי לא דמעוטה קרא בטריא אבל כן עזאי דדרש לא יחשב לשון מחשבה ממילא שמעינן דלאו בכהן מגיר:

בהיכל דלא פסול דבעינו שחשב על מקום המשלש בדם ובשר ואמורים דהינו חזן לעזרה בשעת הטר הבמות לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אמורים ולא אכילת בשר ובה לא דק בקונטרס דאכילת בשר מצי משכחת בהיכל כדאמר לקמן (וזבחים דף סג.) שאם הקיפו עובדי כוכבים את כל העזרה שכהנים נכנסים בהיכל ואוכלין שם ק"ק. ועוד קשה לפרוש הקונטרס מאי קפריד תפוק לי מקרא קמא מדאפקה רחמנא בלשון שלישי הא האי שלישי לאו בחזן למקומו כתיב אלא בחזן לזמנו ומקום משלש לא שיה בחזן לזמנו אלא בחזן למקומו. ועוד דקמשני הנה אמינא שלישי פרט הא האי שלישי בחזן לזמנו [כתיב ופגול] במקום משלש כתיב ויש מפרשים דמקום משלש הינו דלא פסלה מחשבה אלא בזבח החיצון ששלשתו כשרין בו לאפוקי מזבח הפנימי שאין נותנין בו דק דם. וזה אי אפשר דמתנות הפנימיות פלוגתא דר' שמעון ורבנן דרבנן מחביין בפגולן כרת וכן ר"מ ורבנן סברי בפ' בית שמאי לקמן (וזבחים דף מב:) גבי ארבעים ושלש של יום הכפורים ולעיל בפ"ק (וזבחים דף ג:) גבי טבילת אצבע בחטאות הפנימיות דאמרינן דפסול מק"ו ואמר נמי בגטין (דף נד:) כהן גדול ביום הכפורי' יוכיח דכי אומר פגול מהימן ובמקום שאינו משלש אפילו פסול ליבא כדמוכח לקמן בפ' כל הפסולים (וזבחים דף לו.) ויש מפרשים דמקום משלש הינו דבעינו שיעמד המחשבה במקום משלש פרט לעומד חזן בעזרה ושוחרט בסבין ארצה. ולפרוש זה קשה ממתנות הפנימיות דלאו מקום משלש הוא והיו פגול (תוספות) ויש לומר חזן לעזרה אין ששלשתו כשרין שהרי דם ואמורין נפסלין שם אבל היכל לש דם שלא נפסל שם כגון דם פנימי ואמורין אם הכניסן שם לא נפסלו בכף. מיהו אין גראה דשלהי כל הפסולין (לקמן וזבחים דף לו.) קאמר מחשב לזמנן בחזן שנתנו בפנים דאינו פסול משום דאינו מקום משלש הג"ה ע"כ והרב ר' יום טוב מפרש דמקום משלש הינו שיעשב לזרוק במקום שדם ובשר ואמורין פסולין כגון מחשב לזרוק קדשים קלים חזן לירושלים אבל מחשב לזרוק בירושלים לא דאין שום פסול בבשר וקדשי קדשים אפילו בירושלים כיון דבהו המקום שלשתו פסולין שם. ולהאי פרושא ניהא הא דקושא לו לעיל אבריתא דחשב לתן את הנתינן למשה למעלה למעלה למשה לאחר כשר דמשמע דאי שלא במקומו לאו כמקומו דמי ניהא ויתחשב לפני זה משום דלאו מקום משלש הוא. ומיהו קשה אם כן למחר פסול אמאי לאו מקום משלש הוא וכי תימא מידי דהוי אמחשבת הניח ואלבא דר' יהודה הא משמע

לעיל דלא צריך להאי טעמא אלא למאי דמסקינן שלא במקומו כמקומו דמי וי"מ דשלישי בחזן לזמנו אגרי ובעינו שיעשב לזרוק ליום ששלשתו פסולין אפילו לאכל

הבשר הינו ליום חשב לזרוק דם שלמים למחר לא פגל עד שיהא משלש באכילה דהינו לשלשה ימים והא דדין בקדשי קדשים לזרוק דמן למחר פגול דמן אכילתו נמי למחר אלא דקרא בשלמים כתיב דזמנו ליום שלישי והכי קאמר ההוא מבני לה למקום משלש דאם חשב לזרוק דם שלמים בחזן ליום הג' פגל אבל קדם השלישי לא פגל. והא דאמר בפ' אציהו מקומן (לקמן וזבחים דף נו:) דקדשים הנאכלין ליום ולילה מחשבים בדמן משתשקע החמה ההוא כמאן דלית לה מקום משלש דפולגותא דתנאי היא בפ' כל הפסולין (לקמן וזבחים דף לו:) ופי' זה לא יתכן כלל דכלה שמעתא מגיר במקום שיהא משלש: וכיין שראו סתרו פי' הקונטרס דוב ובה שפסקו והתחילו למנות ימי ספורין ומנו ארבעה או חמשה ימים וקשה דאין זה קרוי סוקת טהרה אלא גראה דמגיר בשביעי שלחן לאחר שטבלו (תוספות) דוב ובה טבילתו ביום ואם טבלו בשביעי ואחר כך נגעו בטהרות או שמשו וראו לאח"כ (או) קדם הערב שמש טמאים למפרע ואם המתינה לשמש עד הלילה ואח"כ ראתה אינה טמאה אלא ולקבא (הג"ה ע"כ) ומיהו רבי יוסי דאמר פ' ביצד צולין (פסחים דף פא.) דלא מטמא למפרע לא יתכן: ואין מאחר נדרו בלא ירצה יש תמה דלמה לו קרא דמהיכא תיתי לו דהוי בלא ירצה דאצטריד קרא דלא ירצה למעושה: **נפקא** לו מדאחרים תמה הא רבי אליעזר נמי דריש שאינו נפסל בשלישי ואפלו הכי צריך פסוק שאין כהן נפסל וי"ל דרבי אליעזר כיון דלא דריש לא יחשב לומר במחשבה הוא נפסל אכא למימר שהוא לשון חשיבות ואמתא למימר שאף הכהן נפסל אי לא דמעוטה קרא בטריא אבל כן עזאי דדרש לא יחשב לשון מחשבה ממילא שמעינן דלאו בכהן מגיר:

עין משפט

נר מצוה

א מיי' פייד מחל' מעשה הקרבנות חל' טו, סמג לאוין שלא:

כּט:

	עין משפט
	נר מצוה

א מיי פא' מהל' בכורות הל' יג:

ב	מיי	פיד	מהל'	פסולי המוקדשין הל' ח:
ג	מיי	פטיו	מהל'	פסולי המוקדשין הל' א:
ד	מיי	פטיו	מהל'	פסולי המוקדשין הל' ב:
ה	מיי	פטיו	מהל'	פסולי המוקדשין הל' ב:
ו	מיי	פיד	מהל' פסולי המוקדשין הל' י:	

אַלֵּא אַם פֿון מבקֿשין ממֿנוּ ממון ואין לו פֿי' בקונטרס ממון שׂגול ונראַה דמנרי כפסולי המוקדשין, ויפסל? ^(א)תלמוד לומר: ”וּאֶכְלֹתָ לִפְנֵי ה’ אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֶׂר דִּגְנְךָ וְגו’” – מקיש בכור למעשר; מַה מַעֲשֶׂר – אינו נפסל משנה לחבירתה, אף בכור – אינו נפסל משנה לחבירתה. איצטריד; סלקא דעתך אמינא: הני מילי בכור, דלאו בר הרצאה הוא; אַבֿל קדשים, דבני הרצאה נינהו – אימא לא לירצו; קא משמע לן. ואפתי מהתם נפקא!? ”וְהִיָּה בָּךְ חֹטֵא” – ולא נבן ענאי – ההוא מבעי ליה: ”וְהִיָּה בָּךְ חֹטֵא” – וְלֹא בְּאַשְׁתֶּרְךָ חֹטֵא. סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר רבי אַלעזר ואיתימא רבי יוחנן: אין אשתו של אדם מתה אלא אַם פֿון מבקֿשין ממֿנוּ ממון ואין לו, שַׁנְאַמֿר: ”אִם אִין לָךְ לְשֹׁלֵם לְמַה יִּקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ” – בִּהאי עון ד”בל תאחר” נמי מתה; קא משמע לן. אַחרים אומרים: בּמחשבה הוא נפסל, ואינו נפסל בְּשְׁלִישִׁי. ורבי אַלעִינֶזר – ”לֹא יִחַשֵׁב” מאי עביד ליה? מיבְּעִי ליה לכּדּרבי ינאי – דאמר רבי ינאי: מנין למחשבות שמוציאות זו מזו? שַׁנְאַמֿר: ”לֹא יִחַשֵׁב” – לא יַעֲרֵב בו מחשבות אחרות. ורב מרי מתני, אמר רבי ינאי: מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה? תלמוד לומר: ”לֹא יִחַשֵׁב”.^(א)אמר ליה רב אשי לרב מרי: לאו שְׁאִין בו מעשה הוא, וְכַל לאו שְׁאִין בו מעשה – אין לוקין עליו! אַמר ליה: רבי יהודה היא, דאמר: לאו שְׁאִין בו מעשה – לוקין עליו. ^(ב)מתני' זה הפלל: כַּל השׁוֹחֵט, וְהַמִּקְבֵּל, וְהַמְהַלֵּךְ, וְהַזּוֹרֵק; לְאַכּוֹל דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לְאַכּוֹל, וְלַהֲקטִיר דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לַהֲקטִיר; כּוֹיֹת; חוץ לַמִּקְוָמוּ – פֿסוּל, ואין בו כֶּרֶת. חוץ לזִמְנוּ – פֿגוּל, וְחִיּיבִין עָלָיו כֶּרֶת; וּבִלְבָד שִׁיקָרִיב הַמֵּתִיר כִּמְצֹותוֹ. ^(א)פֿיצד קרב המתיר כִּמְצֹותוֹ? שַׁחַט בַּשְּׁתִּיקָה, קַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוץ לזִמְנוּ; או שַׁשַּׁחַט חוץ לזִמְנוּ, וְקַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק בַּשְּׁתִּיקָה; או שַׁשַּׁחַט וְקַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוץ לזִמְנוּ – זֶהוּ שִׁמְקָרִיב הַמֵּתִיר כִּמְצֹותוֹ. פֿיצד לא קרב המתיר כִּמְצֹותוֹ? שַׁחַט חוץ לַמִּקְוָמוּ, קַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוץ לזִמְנוּ; או שַׁשַּׁחַט חוץ לזִמְנוּ, קַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוץ לַמִּקְוָמוּ; או שַׁשַּׁחַט וְקַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוץ לַמִּקְוָמוּ (ולזִמְנוּ). ^(א)הפסח והחטאת שַׁשַּׁחַטוֹן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן, וְקַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוץ לזִמְנוּ; או שַׁשַּׁחַט חוץ לזִמְנוּ, קַיֵּבֵל וְהֵלֵךְ וְזָרַק שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן; או שַׁשַּׁחַט וְקַבֵּל וְהֵלֵךְ וְזָרַק דִּמְן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן – זֶהוּ שְׁלֹא קָרֵב הַמֵּתִיר כִּמְצֹותוֹ. ^(א)לְאַכּוֹל כּוֹיֹת בַּחוּץ כּוֹיֹת לְמַחֵר; כּוֹיֹת לְמַחֵר כּוֹיֹת בַּחוּץ; כִּפְחִצִי וְיִת בַּחוּץ כִּפְחִצִי וְיִת לְמַחֵר; כִּפְחִצִי וְיִת לְמַחֵר כִּפְחִצִי וְיִת בַּחוּץ – פֿסוּל, ואין בו כֶּרֶת. ^(א)אמר רבי יהודה, זֶה הַפֿלֵל: כַּל שֶׁמִּחְשָׁבֶת הַזִּמֵּן קֹדֶמָה לְמִחְשָׁבֶת הַמִּקּוֹם – פֿגוּל, וְחִיּיבִין עָלָיו כֶּרֶת. ואם מִחְשָׁבֶת הַמִּקּוֹם קֹדֶמָה לְמִחְשָׁבֶת הַזִּמֵּן – פֿסוּל, ואין בו כֶּרֶת. וְחַכְמִים אומרים: זֶה וְזֶה – פֿסוּל, ואין לְאַכּוֹל כִּפְחִצִי וְיִת לַהֲקטִיר כִּפְחִצִי וְיִת – כֶּשֶׁר; שְׁאִין אֲכִילָה וְהַקְטֵרָה מִצְטָרְפִין. גָּמַ' אַמר אֵילפֿא: מִחְלֻקַּת בִּשְׁתִּי עֲבוּדוֹת; אַבֿל בַּעֲבוּדָה אַחַת – דְּבָרֵי הַפֿל עִירוּב מִחְשָׁבוֹת הָיוּ. ורבי יוחנן אַמר: אף בַּעֲבוּדָה אַחַת מִחְלֻקַּת. ^(א)בְּשִׁלְמָא לֵאילפֿא – מְדַרְישָׁא בִשְׁתִּי עֲבוּדוֹת, סִיפֿא נָמִי בִשְׁתִּי עֲבוּדוֹת. אַלא לְרַבִּי יוחנן – רִישָׁא בִשְׁתִּי עֲבוּדוֹת, וְסִיפֿא בַּעֲבוּדָה אַחַת!?

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

כפסולי המקדשין כאלו נפל בו מום: מה

בשלישי מזמן בעור לבעור כל המעשרות מן הבית ולהתנודות כדקתיב מקצה שלש שנים תוציא (דברים י"ד:כ"ח): דלאו בר הרצאה הוא אינו בא לכפר אַבֿל קדשים כגון עולה שִׁמְכַסֶּרֶת על גֵּשֶׁה וּשְׁלָמִים שִׁמְכִּיאין לדורון לתן שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ואימא הואיל ואחרו פסול בַּעֲבוּדָה הוא וְלֹא לְרַצוֹ קֹא מַשְׁמַע לן: וְלֹא בְּקֹרְבָנָךְ חֹטֵא שְׁאֵם אַחֲרוֹ אינו נפסל וְהִיָּה בָּךְ חֹטֵא סִיפֿה דקרא דלא תאחר לשלמו הוא: הא אוקימנא בַּמֶּס' ר"ה: מבקשין ממנו ממזנו שְׂגוּל: מִשְׁכָּבְךָ אִשְׁתּוֹ: שְׁמוּצִיאוֹת זו מזו מִחְשָׁבֶת פסול מוציאה מיד פגול: לא יחשב קרי בה לא יחשב לתנהיר כֶּהֱנִים על פו: רבי יהודה היא בַּמֶּס' שְׁבוּעוֹת (דף ג:) וְהַזֶּה־רַק מִמֶּנּוּ עַד בָּקָר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ בֹא הַכּוֹנֵב לַתֵּן גֵּשֶׁה אַחֵר לא תַעֲשֶׂה לומר שְׁאִין לוקין עליו דטעמא דבא הכּוֹנֵב הָא לא בא הכּוֹנֵב לוקה המזותר ואע"ג דאין בו מעשה: מתני' זה הפלל כל השׁוֹחֵט וּמִקְבֵּל כּו' או זו או זו: לְאַכֵּל דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לְאַכֵּל כֶּשֶׁר: או לַהֲקטִיר דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לַהֲקטִיר אַמורין כּד:לִפְנֵין לעיל דשתי אכילות מפגלות וּבִלְבָד דִּלְיִחְשִׁיב עָלֵיהּ להאכילו לְמַחֵר לְרֹאזי לְהוֹ אַמורין לַמִּזְבֵּחַ כֶּשֶׁר לֵאדָם: וּבִלְבָד שִׁיקָרִיב הַמֵּתִיר כִּמְצֹותוֹ הֵדֵם הוא הַמֵּתִיר כִּמְצֹותוֹ שְׁלֹא יִהְיֶה בו פֿסוּל אַחֵר אַם לֹשׁ בו פֿסוּל מִחְשָׁבֶה אַחֶרֶת יֵצֵא מִיַּד פֿגוּל כּד:לִפְנֵין לעיל דמחשבות מוציאות זו מזו: הַפֿסַח וְהַחַטָּאת שִׁשַּׁחַטוֹן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן מוציאן מִיַּד פֿגוּל אַבֿל שְׁאֵר זבחים אין שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן מוציאן מִיַּד פֿגוּל דֵּהא כֶּשֶׁרִים הֵן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן: לְאַכֵּל כּוֹיֹת בַּחוּץ כּוֹיֹת לְמַחֵר הֵינּוּ הֵךְ דאִמְרוּ אַלא דְרִישָׁא אִינְי בְּב' עֲבוּדוֹת וְכֹאן בַּעֲבוּדָה אַחַת שִׁשַּׁחַט עַל מִנֵּת לְאַכֵּל כּוֹיֹת לְמַחֵר כּוֹיֹת בַּחוּץ וּלְמֹאן דְּמוֹזִי לַה בַּגִּמְרָא לֵהא נָמִי בִשְׁתִּי עֲבוּדוֹת מִשׁוּם כִּפְחִצִי וְיִת נָקֹט לַה לֹאשְׁמוּעִינן דַּמְצָטְרַפִין זֶה עִם זֶה: רבי יהודה אומר כּו' אַפֿלֵה מִתְנִי' פֿליג דְּלִית לִיה מִחְשָׁבוֹת מוציאות זו מזו אַלא אַם פֿון קֹדֶם פֿסולו לִפְגוּלוֹ דְּחוּ לא קרינן בַּה כַּהֲרָצָא כֶּשֶׁר וּבַעֲבוּדָה אַחַת נָמִי פֿליג דֵּאִית לִיה תַּפֿס לִשׁוֹן רֹאשׁוֹן: לְאַכֵּל כִּפְחִצִי וְיִת וְלַהֲקטִיר כִּפְחִצִי וְיִת וּשְׁנֵיהֶם חוץ לזִמְנוּ או חוץ לַמִּקְוָמוּ כֶּשֶׁר שְׁאִין אֲכִילָה וְהַקְטֵרָה מִצְטָרְפִין לִפֿסלוֹ דֵּהכֹא לִיכֹא שְׁעוּרָא וְהֵכֹא לִיכֹא שְׁעוּרָא: גַּמ' בִּשְׁתִּי עֲבוּדוֹת דֵּהא דִּתְנִי סִיפֿא כּוֹיֹת לְמַחֵר כּוֹיֹת בַּחוּץ דִּפֿלִיג ר' יהודה גֵּלֵה בִשְׁתִּי עֲבוּדוֹת מְרִי כִי רִישָׁא שִׁשַּׁחַט עַל מִנֵּת לְאַכֵּל כּוֹיֹת לְמַחֵר וְקַבֵּל עַל מִנֵּת לְאַכֵּל בַּחוּץ אֵהא הוּא דִּפֿלִיג רבי יהודה שְׁהֵרִי הַקִּבֵּעַ כִּפְגוּל וְחוּ לא אַתֵּא מִחְשָׁבֶת פֿסוּל וּמִשְׁקַע לַה אַבֿל בַּעֲבוּדָה אַחַת אִפֿילוּ ר' יהודה מוֹדֵה דְּלֹא הַקִּבֵּעַ כִּפְגוּל בְּמִחְשָׁבֶה מַעֲרַבֶּת: אף בַּעֲבוּדָה אַחַת מִחְלֻקַּת דֵּאִית לִיה לר' יהודה תַּפֿס לִשׁוֹן רֹאשׁוֹן: מְדַרְישָׁא בִשְׁתִּי עֲבוּדוֹת דְּקִרְמִי בְּהִדְיֹא פֿיצד לא קרב הַמֵּתִיר כִּמְצֹותוֹ שַׁחַט חוץ לזִמְנוּ וְקַבֵּל וְהֵלֵךְ חוץ לַמִּקְוָמוּ: סִיפֿא נָמִי כּוֹיֹת לְמַחֵר כּוֹיֹת בַּחוּץ דִּפֿלִיגִי בַּה ר' אינ;

יהודה ורַבֵּנן: בִּשְׁתִּי עֲבוּדוֹת קֹא מְנִיר והאי דְּהִדֵּר נָקֹט לִיה לֹאשְׁמוּעִינן צְרוּף כִּפְחִצִי וְיִת דְּלֹא אִשְׁמוּעִינן בְּרִישָׁא:

מסורת הש"ס

א תוספתא סנהדרין

ב ראש השנה ו: סנהדרין כב.

ג סנהדרין י; תמורה ג: חולין זא; שבועות ג: פסחים ג:; מכות ד:; מכות ב:; שבועות כא; פסיקתא רבתי; מכות טו; פסחים פד; תמורה ד:; בבא מציעא זא; סנהדרין ג:; תמורה ג: חולין פג; מכות כ:

ד לקמן לו: לקמן סד:; תוספתא מנחות: חולין קכב:; מנחות יב:; מנחות יג:; תוספתא זבחים; משנה זבחים; לעיל כו:; מנחות כו:; מנחות יד:; משנה מנחות; מנחות גט: חולין טה:; מנחות יז:; מנחות יב:; מעילה ט.

ה משנה מנחות

ו פסחים ס.

ז לקמן סח:; תמורה כא:; ראש השנה ה:; מנחות יג:; מנחות יב.

ח לקמן לה:; מנחות יז:; משנה מנחות; משנה זבחים; תוספתא מנחות; לעיל כו:; מנחות עט.

ט פסחים ס.

תורה אור השלם

ואבֿקֿלֶת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לָשֵׁכֶן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֶׂה דִגְנְךָ תִּירֶשֶׁף וַעֲתֹדֶךָ וּבִכּוֹרֶיךָ בַּקֹּרֶף וְהָאֵנֶף לַעֲמֹן תִּלְמֹד לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־הַיָּמִים (דברים יד, כג)

מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריך (דברים יח, כח) כ"תדר גדר ליתנה אלקיך לא תאחר לשלמו כ"דדש ודרשנו יתנה אלקיך מעמד וניה בר חטא (דברים כג, כב)

אם־אין־לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד (משל כב, כו)

ואם תאכל יאכל מבשר־זבח שלמיו כיום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול ויתנה והנפש האבֿקֿלֶת ממנו שונה תשא (ויקרא י, יח)

מסורת הש"ס

א תוספתא זבחים
ב תמורה כה: תוספתא תמורה;
בבא קמא עג: נדרים סט:
משנה תמורה
ג תמורה כה.
ד בבא קמא עב: חולין כט:
ה פסחים ס.

אין ר'ישא ב'שתי עבודות דהא מפרש בהדיא הינו דקתני זה הפלל לאתויי עבודה אחת: תנו התם במסכת תמורה: הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים ששעמיד בעמדת חלין אצל שמים אחת עולה ואחת שלמים ואמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה תפס לשון ראשון ואין קדשה חלה על קדשה: הואיל ואי אפשר לקרות שתי שמות כאחת והצורך להקדים זה אחר זה: דבריו קיימין ותרעה ותמכר וביא בדמי חצייה עולה ויבדמי חצייה שלמים וכן מפרש בתמורה: ה"ג אבעניא להו הרי זו תמורת עולה ושלמים מהו מי אמר? הא דפליג ר' מאיר ואמר תפס לשון ראשון משום דאמר תמורת תמורת תרי זמני וקנה ליה כגמולך אבל הכא דאמר תמורת עולה ושלמים חד דיבורא הוא ותרוניה חילי או דלמא תפס לשון ראשון לעולם ופשיטה קדשת עולה בקלה ותו לא אתו שלמים וחיילי: לקצות מהו את"ל פשיטה קדשת עולה בקלה אמר הרי (זו) בהמה זו לקצות לעולה ושלמים מאי האי חד דיבורא הוא ואין זה חל בלא זה או דלמא כיון דפשיטה בפלגא פשיטה בקלה ולא אתו שלמים וחיילי: ותר' שחיטה דקתני מתני' לאכלל קזית למחר קזית בחיז: דכי לקצות דמי דלאו מהדר אמלוכי ש'הרי כמה יתים יש בה וחד דיבורא הוא ופליגי וקא"ר יהודה תפס לשון ראשון ור' מאיר דתמורה בשטית רבי יהודה דמתני' קאי דאמרין בשמעתי' ר"מ בשטית רבי יהודה אמרה: אמר לה מי סברת אינה לשחיטה אלא לבסוף דלקו הי' תרמי מחשבות בסוף שחיטה וחד דיבורא הוא ואפי' הכי גימא ר' יהודה תפס לשון ראשון: לשנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וכי היכי דמהניא מחשבה בסוף מהניא בתחלתה ומתוקמא מתני' כגון דאמר שחיטת סימן ראשון חזי לזמנו ויבשחיטת סימן שני חזי למקומו ואית ליה לרבי יהודה מפגלים בפי' מתיר דהינו חד סימן ותרי דבורי נינהו ואפגל ליה מדבורא קדמא אכל לקצות דחד דבור הוא מודי (ומהכא שמעינן דרבא אלקא דר"מ סבידא לה אינה לשחיטה אלא בסוף מדלילי עדיו היא מחלקת ממתני' והינו דאמר בתמיד נשחט (פסחים דף סג.) גימא קסברי אחרים אין לשחיטה אלא לבסוף וכדרבא דאמר רבא עדיו היא מחלקת ממתני' דתמורת עולה ושלמים כלקצות דאחרים הינו

רבי מאיר ורבא מדי דלרבי מאיר אינה לשחיטה אלא לבסוף): הרי קמיעה דפליגי רבי יהודה ורבנן בה פסקא קמא דמנחות (דף יב.) כי מחשב לאכלל קזית למחר קזית בחיז כו': דכי לקצות דמי דחד דיבורא הוא ויתים הרבה יש ולא מהדר אמלוכי הוא והכא ליכא לפלוגי בתרי דבורי כדפליגא בשחיטה בב' סימני: דאמר קמח מנחה כו' שהמנחה יש לה שני מתירין הקמח והלבונה וכי פליגי רבי יהודה ורבנן לאו בקמיעה פליגי דאין קמיעה בלבונה אלא בהקטרה פליגי שהיא עבודה בכל אחת ואחת וכגון שהקטיר קמח מנחה על מנת לאכול קזית למחר וקומץ לבונה על מנת לאכלל קזית בחיז ואית ליה לרבי יהודה מפגלין בפי' מתיר וכיון דהינו תרי דבורי נינהו משמא אפגלא לה אבל בקמיעה דחד מתיר הוא לא פליגי רבי יהודה: מנחת חוטא מטמא מקדש או שמיעת הקול מביא מנחה בדלי דלות דכתיב לא יתן עליה לבנה (ויקרא ה': י"א): פליגי בפסיעות ובמחשבת הולכה דאמר בפסיעה ראשונה חזי לזמנו ובפסיעה שניה חזי למקומו דהוי להו תרי דבורי: מתני' כדאבני' תני מתנייתא כדאבני' דבלקצות מודי רבי מאיר: מתני' כדרבא תני מתנייתא כדרבא דבלקצות נמי פליגי רבי מאיר:

ר"מ ופרקי ותר' שחיטה דכי לקצות דמי דכיון דאינה לשחיטה אלא לבסוף חזי למקומו וקזית חזי למקומו: [סימן ראשון חזי לזמנו.] ודוקא סימן אחד דהוי דבר המסיים ומפגלין בפי' מתיר אבל אם אמר משהו ראשון חזי לזמנו ומשהו שני חזי למקומו לא הוי פגול אע"ג דמפגלין בפי' מתיר כיון דלא הוי דבר המסיים ולא דמי לפסיעות וא"ת דמשמע הכא דרבא סבידא לה אינה לשחיטה אלא לבסוף והינו כריש דפרק שני דחלין (דף כט:) ושמעינן ליה לרבא פסקא תחולין (זבמות לו.) דבבבלי הש"ס הלכתא כרבי יוחנן לגבי ר"ל בר מתל' ויש לומר דשאני הכא מדקאמר לה ר"ל משמא דלוי סבא ויש לתמה רבא דפרקי ליה לאבני' וס"ד דס"ל אינה לשחיטה אלא לבסוף תלמי' ליה מתני' דהקדים מולים לערלים כשר ערלים למולים פסול הרי בסוף שחיטה חל דבור ראשון ולא שני דאי הוי חילי תרוניהו הא קמא לו דמקצת עולה לא פסקה: ותר' קמיעה דכי לקצות דמי ופליגי תמה דלא פריי' ממליקה דחטאת העוף דפליגי דחטאת העוף הקשירו בסימן אחד וליכא שני מתירין ויש לומר דאיכא שתי מתירין כגון מפרקת וסימן אחד:

אמר רבי יוסי אם לך נתפנו מתחלה פרק מרבה (ב"ק דף עג:) אמרינן תרי תוף כדי דבור הווי חד כדי שאילת רב לתלמיד דיוטר וחד כדי שאילת תלמיד לרב דנפיש ותוף כדי דבור קטן מודה רבי יוסי דמועיל דבורו והכי קאמר אם אמר תמורת שלמים בתוף כדי דבור קטן של תמורת עולה דהשתא דומה דנתפנו מתחלה לכו ואפי' עומד וצוח שלא נתפנו הואיל ואי אפשר להוציא שתי שמות כאחת דבריו קיימין ונמלך קרי לה תוף כדי דבור גדול כשאמר לו לאחר כדי דבור קטן שדומה לנמלך ואפי' אומר שנתפנו מתחלה לשניהם לא אמר כלום: דבריו קיימין וא"ת והא אמרינן בפ"ב דקדושין (דף נ:) ובעירובין פרק מי שהוציאוהו (עירובין דף ג.) ובפ' נערה המארסה (נדרים סט:) כל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו וי"ל דכיון דמשפחת בנה אחר זה כגון דאמר חצייה לדמי עולה וחצייה לדמי שלמים ואפילו בקדשת הגוף משפחת לה כגון בבתה של שני שמתין ועוד דכל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו מני' בדבר שאי אתה יכול לקיים את שניהם שסותרים זה את זה כגון מקדש אשה ובתה דהי מנניהו מפרקת וכן קנים ליכי ומופר ליכי דנדרים וכן ארבע אמות דעירובין (דף מט:) אבל הכא קממי תרוניהו וכן פסק השולח בגטין (דף מב.) הכותב כל נכסיו לשני עבדיו קנו ומשחררין זה את זה ולא אמרינן כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו משום דהתם בזה אחר זה א"א לקיים את שניהם דבזה אחר זה קמא קני נפשה וקני חברה ובתרא לא קני כלל אבל בבת אחת אפשר לקיים את שניהם ואמר' קנו ומשחררין זה את זה והא דאמרין בפ"ק דקדושין (דף ז:) חצייה בפי' פרוטה וחצייה בפי' פרוטה דאינה מקדשת וממכרת ליה שני חצייה בפרוטה מהו לא שניד למימר תפשוט מדרבה דאמר כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו דכל שאינו בזה אחר זה מני' בדבר שאין השני יכול לחול ממנה שחל הראשון תחלה כגון שתי אחיות ושתי תרומות ושתי מעשרות הלכך בבת אחת אינו משום דהי מנניהו מפרקת אבל גבי קדושין בזה אחר זה אינו לא זה ולא זה אבל בבת אחת תפסי תרוניהו והא דאמר בסוף פ"ק דמנחות (דף יא.) היכי דמי דבה שמנה כגון שהפריש לה

שני לגין ומשמע קצת מתוך הסניג שיש בהן קדשת הגוף וגבי חסר לבונה דדני התם הא יתר קשרה [והתניא יתר פסולת] ומפרשי שם כגון שהפריש לה שני קמצים ואקשרה קאי כדפרשית התם והשתא היכי קדשי הא אמר' כל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו ונראה לפרש כגון דאמר קדש קמח אחד מתוך שני קמצים כדאמר בפרק התודה (מנחות עח:) וב דקדושין (דף נא.) גבי תודה ששחטה על שמונים חלות הפל מודים היכא דאמר לקדשו מ' מתוך שמונים דקדשי: לקצות מהו פי' כיון דאמר הרי בהמה זו לקצותה לעולה ושלמים ואין זה דומה לקציה עולה וקציה שלמים דפליגי בהדיא בתמורה (דף כו.) ובפרק פיצד מערימין (דף נט) אבל בפ' תמיד נשחט (פסחים פג.) לא דקדק בקוטרס שהביא הי' דשמעתי' ופי' לקצות כגון דאמר חצייה תמורת עולה וחצייה תמורת שלמים ור"ח מפרש לקצות כגון דאמר לקצי היום תהיו עולה ושלמים א"נ עולה ושלמים תהיו לקצי היום: אמר אבני' בהא ודאי מודה ר"מ ופרקי ותר' שחיטה דכי לקצות דמי דכיון דאינה לשחיטה אלא לבסוף חזי למקומו וקזית חזי למקומו: [סימן ראשון חזי לזמנו.] ודוקא סימן אחד דהוי דבר המסיים ומפגלין בפי' מתיר אבל אם אמר משהו ראשון חזי לזמנו ומשהו שני חזי למקומו לא הוי פגול אע"ג דמפגלין בפי' מתיר כיון דלא הוי דבר המסיים ולא דמי לפסיעות וא"ת דמשמע הכא דרבא סבידא לה אינה לשחיטה אלא לבסוף והינו כריש דפרק שני דחלין (דף כט:) ושמעינן ליה לרבא פסקא תחולין (זבמות לו.) דבבבלי הש"ס הלכתא כרבי יוחנן לגבי ר"ל בר מתל' ויש לומר דשאני הכא מדקאמר לה ר"ל משמא דלוי סבא ויש לתמה רבא דפרקי ליה לאבני' וס"ד דס"ל אינה לשחיטה אלא לבסוף תלמי' ליה מתני' דהקדים מולים לערלים כשר ערלים למולים פסול הרי בסוף שחיטה חל דבור ראשון ולא שני דאי הוי חילי תרוניהו הא קמא לו דמקצת עולה לא פסקה: ותר' קמיעה דכי לקצות דמי ופליגי תמה דלא פריי' ממליקה דחטאת העוף דפליגי דחטאת העוף הקשירו בסימן אחד וליכא שני מתירין ויש לומר דאיכא שתי מתירין כגון מפרקת וסימן אחד:

עין משפט
גד מצוה

א מ"י פב: מהל' תמורה הל' ד:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

אָמַר ליה אבִי וְהָאֵמֶר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה

כדמפרש לקמן והלכך רבי מאיר דתמורה בשחיטה לא קרבי יהודה סבירא לה דשחיטה הוּא כמו להצות דאמר אבִי דמוּדָה רבי מאיר וְלֹא קרבי יהודה ותמה דמאי מקשי ליה רבא לאבִי לעיל וְתרי שחיטה דכי להצות דמי ופליגי הלא ר' יהודה ודאי הוא דאית ליה תפס לשון ראשון אָבֵל רבי מאיר לא דלית ליה לאבִי רבי מאיר בשִׁטת רבי יהודה אֵלָא מדאמר תמורה כו' שִׁמְעַמֶּה מִנָּה מִהֲדַר קֹהֲדֵר בַּהּ וְאִפְּלוּ אִמֹר מִתְחַלָּה נִתְכַּוְּנִתִי לוֹמַר שְׁנִיָּהֶם לֹא מִהִמְיָנִין ליה: **כְּזִית** כְּזִית תָּנִן אָבֵל כְּזִית וְכִזִּית דְּבָרֵי הַכֹּל עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז מִכָּאן הֵגִי"ה רבינו תם הספרים דגרסינן בשבועות בסוף שְׁבוּעַת הַפֶּסַחְדָּן (שבועות דף לח.) דלא קף לא קף אינו חיב אלא אחת דקללא הוּי ואלו לא קף ולא קף חיב על כל אחת ואחת דהוּי פֶּרֶטָא וְהִכָּא מִשְׁמַע אִיכָּא דְטָפִי הֵיז עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת פְּזִית וְכִזִּית מִפְּזִית פְּזִית וְכֵן מִשְׁמַע הֵתִם בִּירוּשְׁלָמִי דמְדַמֵּי שְׁאִילַת שְׁלוֹם בְּנֵט לֹא קף ולא קף וְגַבִּי שְׁאִילַת שְׁלוֹם אֶמְרִינָן בְּגִטִּין (דף פו.) שְׁאִילוּ פֶסֶל וְשְׁאִילוּ כֶּשֶׁר. בְּרוּךְ: קִשָּׁה לִי מִלְּמַחֵר בַּחוּץ דָּאֵמֶר רַבִּי מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה כְּעֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת וְהֵינֵנוּ כְּמוֹ לְהַצֹּת וְלַעֲוִל דָּאֵמֶר רַבָּא דְלִחְצוֹת פְּלִיגִי וּמִנֵּיתִי רָאִיָּה לֵאבִי מִשְׁחִיטָה דְּרַבִּי יְהוּדָה וּמֵאִי רָאִיָּה הָא רַבִּי יְהוּדָה מוֹדָה וְעוֹד דְּסִבֵּר רַבָּא אֵינָה לְשַׁחֲטָה אֵלָא לְבִסּוּף וְכִינּוּ דְאִין הַמִּשְׁשֶׁבֶה חָלָה עַד מִשְׁהוּ אֶחָדוֹן כֹּךְ שָׁנָה כְּזִית לְמַחֵר כְּזִית בַּחוּץ כְּמוֹ כְּזִית לְמַחֵר וְכִזִּית בַּחוּץ וּפְלִיגִי לְרַבָּא וְעוֹד תְּמוּרָה עוֹלָה וְשְׁלָמִים דְּפְלִיגִי לְרַבָּא. בְּרוּךְ: א"כ מִרְתַּח רְתַח שְׁלֹא הִיָּה לוֹ לְהֵנִיחַ כְּזִית וְכִזִּית וְלִשְׁאַל מִכְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ דְּמִשְׁמַע דְּמִדְּשִׁבְקָה דְּפִשְׁטָא לִיה דְּפִרְטָא הוּא:

כו' לַתְּרוּנָהּוּ לִית לָהּ תַּפְס לְשׁוֹן רִאשׁוֹן

אָמַר לִיה אַבִּי, וְהָא רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: **כִּי** מִגֻּעַתָּ לָהּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסִי בִּהְדִּי הֲדָדִי, לֹא פְּלִיגִי! וְלֹא פְּלִיגִי?! וְהָא מִיפְּלֵג פְּלִיגִי! אָמַר לִיה: פְּלִיגִי בְּמֵאִי דְּפְלִיגִי, וְלֹא פְּלִיגִי בְּמֵאִי דְּלֹא פְּלִיגִי.^(ס) דָּאֵמֶר רַבִּי יֶצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּל מוֹדִים הִיכָא דָּאֵמֶר "תַּחּוּל זֹו וְאַחֲרָ כֹךְ (אָמַר) תַּחּוּל זֹו" – דְּבָרֵי הַכֹּל לֹא חִיָּילָא; "לֹא תַּחּוּל זֹו אֵלָא אִם כֵּן חָלָה זֹו" – דְּבָרֵי הַכֹּל חִיָּילָא; **כִּי** פְּלִיגִי, דָּאֵמֶר: "תְּמוּרַת עוֹלָה תְּמוּרַת שְׁלָמִים". רַבִּי מֵאִיר סִבֵּר: מִדִּהְוָה לִיה לְמִימַר "תְּמוּרַת עוֹלָה וְשְׁלָמִים" וְאָמַר "תְּמוּרַת עוֹלָה תְּמוּרַת שְׁלָמִים" – שְׁמַע מִינָּה מִיהֲדַר קָא הֲדַר בֵּיהּ. וְרַבִּי יוֹסִי – אִי אָמַר: "תְּמוּרַת עוֹלָה וְשְׁלָמִים" – הֵוָה אָמִינָא פְּלִנָּא תְּמוּרַת עוֹלָה וּפְלִנָּא תְּמוּרַת שְׁלָמִים; לְהִכִּי אָמַר: "תְּמוּרַת עוֹלָה תְּמוּרַת שְׁלָמִים" – לְמִימַרָא דְּכֻוְּלָה עוֹלָה וְכוּלָּה שְׁלָמִים הֵוָיָא. אָמַר לִיה: הוּא אָמַר לֹא פְּלִיגִי, וְאַנָּא אָמִינָא פְּלִיגִי. אָמַר עוֹלָא וְאִיתִימָא רַב אֲוִשְׁעִיא: אֶפְשָׁר יָדְעִין חֲבֵרִין בְּבִלְאָה – **כְּזִית** "כְּזִית" תָּנִן, או **כְּזִית** "וְכִזִּית" תָּנִן? **כְּזִית** "כְּזִית" תָּנִן – אָבֵל **כְּזִית** "כְּזִית" וְכִזִּית" דְּבָרֵי הַכֹּל עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז; או דְּלִמָּא **כְּזִית** "כְּזִית" וְכִזִּית" תָּנִן, דְּלְרַבִּי יְהוּדָה פֶּרֶטָא הֵיז – וְכָל שְׂכֵן **כְּזִית** "כְּזִית"? תַּא שְׁמַע, דְּכַעַא מִיָּנִיָּה לְוִי מְרַבִּי: חֵישָׁב לְאַכּוּל כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ, מַהוּ? אָמַר לוֹ: זֹו שְׁאִילָה! עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז.^(ז) אָמַר לְפָנָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי: לֹא מִשְׁנַתִּינוּ הִיא?! לְאַכּוּל כְּזִית בַּחוּץ כְּזִית לְמַחֵר; כְּזִית לְמַחֵר **כְּזִית** בַּחוּץ; כְּחֻצִּי זִית בַּחוּץ כְּחֻצִּי זִית לְמַחֵר; כְּחֻצִּי זִית לְמַחֵר כְּחֻצִּי זִית בַּחוּץ – עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז! אָמַר לִיה: הוּא שְׁאַל בִּי דְּבַר חֲכָמָה, וְאַתָּה אִמְרַת מִשְׁנַתִּינוּ?! לְדִידְךָ דְּאַתְנִיתִךָ תִּרְתִּי – לֹא קִשְׁיָא לָךְ; לְדִידֶיָּה דְּלֹא אַתְנִיתִיָּה אֵלָא חֲדָא, וְשְׁמַעִינָהּ לְרַבְּנָן דְּקָא גִרְסֵי תִרְתִּי – וְסִבֵּר: דִּידִי דְּוּוּקָא, וְדִידָהּ עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז? או דְּלִמָּא דִּידָהּ דְּוּוּקָא, וְלְדִידִי שִׁינְרִי שִׁינְרִי לִי; וּמִדְּשִׁינְרִי לִי לְדִידִי הָא – שִׁינְרִי לָהּ לְדִידָהּ נָמִי בַּהֲךָ? וְהִי אַתְנִיָּיָה? אִילִימָא **כְּזִית** "כְּזִית" וְכִזִּית" אַתְנִיָּיָה – הָאִי לֹא שִׁינְרָא הוּא! אֵלָא **כְּזִית** "כְּזִית" אַתְנִיָּיָה. וְתִיבְעִי לִיה **כְּזִית** "וְכִזִּית"! סִבֵּר: אִיבְעִי מִיָּנִיָּה חֲדָא – דְּשְׁמַעֲנָא תִרְתִּי. דָּאִי בְּעִינָא **כְּזִית** "וְכִזִּית" – הָא נִיחָא אִי אָמַר לִי כְּלָלָא, כָּל שְׂכֵן **כְּזִית** לְמַחֵר בַּחוּץ"; אֵלָא אִי אָמַר לִי פֶּרֶטָא – אִפְתִּי **כְּזִית** לְמַחֵר בַּחוּץ" קָא מִיבְעִיָּא לִי. אִי הִכִּי, הִשְׁתַּא נָמִי – הִתִּינַח אִי אָמַר לִיה **כְּזִית** לְמַחֵר בַּחוּץ" פֶּרֶטָא, כָּל שְׂכֵן **כְּזִית** "וְכִזִּית"; אֵלָא אִי אָמַר לִיה כְּלָלָא, אִפְתִּי **כְּזִית** "וְכִזִּית" מִיבְעִי לִיה! אִם כֵּן מִרְתַּח רְתַח:

הִשְׁתַּא

כִּי מִגֻּעַתָּ לָהּ אִם תִּרְצָה לְקַרֵּב אֶת דְּבָרֵיהֶם קְרוּבִים הֵם לְהִיזוֹת שְׁוִים דְּתִרְוּנָהּוּ לִית לָהּ

תַּפְס לְשׁוֹן רִאשׁוֹן כְּדִמְפָּרֵשׁ לְקַמָּה וְהִלְכֵךְ אֶפְּּילוּ רַבִּי מֵאִיר דְּתִמּוּרָה בְּשַׁחֲטָה לֹא סִבֵּר לָהּ כֹר' יְהוּדָה: ול"פ בְּתַמִּיתָ: וְהָא שְׁמַעִי' לָהּ דְּפְלִיגִי וְאָמַר לָהּ פְּלִיגִי בְּמֵאִי דְּפְלִיגִי כְּדִמְפָּרֵשׁ וְאָוֹל: ול"פ בְּמֵאִי דְּלֹא פְּלִיגִי וְהָאִי ל"פ דְּקֶאֱמֶר הִכִּי קֶאֱמֶר ל"פ בְּתַפּוּס לְשׁוֹן רִאשׁוֹן אֵלָא בְּדַעֲתָהּ דְּגִבְרָא בְּהוֹכַחַת דְּבוּדוֹ עַל מִחֻשְׁבָּתוֹ אָבֵל תִּרְוּנָהּוּ אִית לָהּ דְּבַתֵּר כְּוַתּוֹ וְאִלִּינוּ: הַכֹּל מוֹדִים הִיכָא דָּאֵמֶר תַּחּוּל תְּמוּרַת עוֹלָה וְאַח"כּ תַּחּוּל תְּמוּרַת שְׁלָמִים דְּבָרֵי הַכֹּל לֹא חִיָּילָא דְאִין גְּדִשָּׁה חָלָה עַל גְּדִשָּׁה: חִיָּילָא הוּאִיל וְנִתְכַּפּוֹן לְכַר וְתִרְעָה וְיֵהָא דְּמִי חֻצִּיָּה עוֹלָה וְדְּמִי חֻצִּיָּה שְׁלָמִים: מִהֲדַר קֹהֲדֵר בַּהּ וְלַחֲזוֹר אִי אֶפְשָׁר: וְרַבִּי יוֹסִי אָמַר לָךְ הָאִי גִבְרָא לֹא מִהֲדַר קֹהֲדֵר אֵלָא לְכַר נִתְכַּפּוֹן וְסִבֵּר אִי אָמִינָא (תוֹרַת) תְּמוּרַת עוֹלָה וְשְׁלָמִים מִשְׁתַּמַּע פְּלִנָּא עוֹלָה פְּלִנָּא שְׁלָמִים וְקִדְשָׁה וְאֵינָה קֶרְבָּה דָּאִי אֶפְשָׁר לְהַקְרִיב לְהַצִּיאָן אִימָא תְּמוּרַת עוֹלָה תְּמוּרַת שְׁלָמִים כִּי הִכִּי דְּתַפְשׁוּט קִדְשַׁת עוֹלָה בְּכָלָה וְקִדְשַׁת שְׁלָמִים בְּכָלָה וְשַׁעֵי דְּסִבֵּר הִשְׁתַּא קֶרְבָּה הִלְכֵךְ לַתְּרוּנָהּוּ אִיכְּוִין וְדְּבָרֵיו קִזְמִין וְתַפְכֵּר: ח"ג לְהִכִּי אָמַר תְּמוּרַת עוֹלָה תְּמוּרַת שְׁלָמִים לְמִימַרָא דְּכָלָה עוֹלָה כָּלָה שְׁלָמִים וכ"ךְ קַבְּלַת"י בַּתְּמוּר"ה שְׁמַעִינָן מִיָּהָא מְרַבָּה בַּר בַּר חֲנָה דְּהִיכָא דָּאֵמֶר תְּמוּרַת עוֹלָה וְשְׁלָמִים מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר אֵלְמָא לֹאָו קְרַבִּי יְהוּדָה סִבִּירָא לָהּ דְּמַתְנִי' לָהּא דְּמֵינָא דְּלַכְךָ נִתְכַּפּוֹן תַּחֲלָה וְהָא דָּאֵמֶר כְּזִית כְּזִית וְזִמְנִי מִשּׁוּם דְּכַעַא לְמַחֲשָׁב בְּשַׁנִּי זִיתִים וְעַל כִּרְסָף לֹאָו מִהֲדַר הוּא דְּכַמָּה זִתִּים לֵשׁ בַּהּ: אָמַר לִיה רַב דִּימִי לֵאבִי וּמִדְּרַבָּה בַר בַּר חֲנָה מוֹתְבָתִּי לִי אִיהוּ אָמַר לֹא פְּלִיגִי וְאַנָּא אָמִינָא פְּלִיגִי אִף בְּאוֹמַר תְּמוּרַת עוֹלָה וְשְׁלָמִים שְׁנַתְכַּפּוֹן לְשַׁנִּיָּהֶם אִית לָהּ לְרַבִּי מֵאִיר תַּפְס לְשׁוֹן רִאשׁוֹן כֹר' יְהוּדָה: כְּזִית כְּזִית תָּנִן דְּלְרַבִּי יְהוּדָה הֵיז פֶּרֶטָא וְכִזִּיתִי מִחֻשְׁבוֹת נִינָהּוּ וְאִפְּּילוּ בְּעִבּוּדָה אַחַת וְתַפּוּס לְשׁוֹן רִאשׁוֹן אָבֵל כְּזִית וְכִזִּית דְּחַד דְּבוּרָא הוּא עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת וְאֵינֵנוּ פְּגוּל: ת"ש דְּכִזִּית וְכִזִּית תָּנִן וכ"ש כְּזִית כְּזִית: דְּכַעַא מִנָּה לְוִי מְרַבִּי כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ חֻשָׁב עַל זִית לְאַכּוּל לְמַחֵר חוּץ לְמִקְוָמוֹ לָךְ' יְהוּדָה מַהוּ מִי אָמַר' בַּהּא מוֹדִי רַבִּי יְהוּדָה וְסָדָא מִחֻשְׁבָּה מַעֲרַבָת הִיא דְּאַהֲהוּא גּוּפָה דְּקַטְשִׁיב לְאַכּל לְמַחֵר חֻשִׁיב בַּחוּץ וְכִסְדָּא אָכִילָה או דְּלִמָּא תַּפְס לְשׁוֹן רִאשׁוֹן לְעוֹלָם: זֹו שְׁאַלָה בְּנִיחוּתָא שְׁאַלָה גְּדוּלָה שְׁאַלַת: עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז אֶפְּּי' לָךְ' יְהוּדָה: לֹא מִשְׁנַתְנוּ הִיא זֹו

וְאַמַּאי קִלְסַת לִיה הָא מַתְנִיתִין הִיא דְּעֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז מִדְּנָקֵט פְּלִגְתִּיהוּ בְּכִזִּית לְמַחֵר כְּזִית בַּחוּץ דְּהֵיז שְׁתִּי אָכִילוּת בַּהּא הוּא דְּפְלִיגִי ר' יְהוּדָה הָא כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ דְּבַחְדָּא אָכִילָה קַטְשִׁיב לְאוּכְלוּ לְמַחֵר חוּץ לְמִקְוָמוֹ מוֹדִי: הוּא שְׁאַלְנִי דְּבַר חֲכָמָה לְפָנִים מֵאִי דְּאַתְנִיתָה: לְדִידְךָ הוּא דְּאַתְנִיתִיךָ בְּמַתְנִיתִין תִּרְתִּי לָךְ שְׁנִיתִים בְּמַחֲלָקוֹתֶם דְּבִין בְּכִזִּית כְּזִית בִּין בְּכִזִּית וְכִזִּית פְּלִיגִי: לֹא קִשְׁיָא לָךְ דְּאִמְרַת מִדְּתַנִּין הֵךְ תִּרְתִּי וְלֹא תָנִן הֵךְ שְׁמַע מִנָּה בַּהּא מוֹדִי רַבִּי יְהוּדָה: לְדִידָה דְּלֹא אַתְנִיתָה אֵלָא חֲדָא לְלוֹי שְׁלֹא שְׁנִיתִי לוֹ בְּמַחֲלָקוֹתֶם אֵלָא אַחַת מִקָּם וְלִקְמוֹן מִפְּרֵשׁ דְּכִזִּית כְּזִית אַתְנִיָּה: וְשְׁמַעִינָהּ לָהּ לְרַבְּנָן דְּבִי מִדְּרָשָׁא שְׁאֵר תַּלְמִידֵי דָּאָא גִרְסִינָן תִּרְתִּי כְּמוֹ שְׁשִׁנִּיתִי לָךְ וְלֹא יָדַע לוֹי אִם מַעֲצָמָם הוֹסִיפּוּהּ או אִנִּי שְׁנִיתִיָּה לָהֶם וּמִשּׁוּם הִכִּי מִסְּפָא לָהּ הֵךְ שְׁלִישִׁי דְּסִבֵּר הִי דּוּקָא מִשְׁנָתוֹ או מִשְׁנִיתִיהֶם: דִּידִי דּוּקָא דְּכַכָּז כְּזִית הוּא דְּפְלִיגִי וְדִידָהּ דְּכִזִּית וְכִזִּית עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת הֵיז וְלֹא קַבְּלִית מְרַבִּי אֵלָא הֵם טַעוּ וְהוֹסִיפוּהּ וכ"ש כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ הֵיז עֲרוּב מִחֻשְׁבוֹת או דְּלִמָּא דִּידָהּ דּוּקָא וּמִפּוֹי שְׁמַעִיָּה וְלְדִידִי שִׁינְרִי שִׁינְרִי לִי וְלֹא שְׁנָאָה וְלְעוֹלָם אִף בַּהּ נִתְלָקוּ וַע"פ שְׁלֹא הִיָּה לִי לְלִמְדָה מִצַּד שְׁשִׁנָּה לִי: וְכִי הִכִּי דְשִׁינְרִי לִי הֵךְ דְּכִזִּית וְכִזִּית שִׁינְרִי לָהּ נָמִי הֵךְ דְּכִזִּית לְמַחֵר בַּחוּץ וְלֹא שְׁנָאָה לָהֶם וְלְעוֹלָם אִף בַּהּ נִתְלָקוּ הִלְכֵךְ דְּבַר חֲכָמָה שְׁאַל: וְהִי אַתְנִיָּה דְּלֹא הָוָה לִיה לְמִילָף הֵךְ מִנָּה: אִלִימָא כְּזִית וְכִזִּית אַתְנִיָּה וְלְרַבִּי יְהוּדָה פֶּרֶטָא הֵיז הָאִי לֹאָו שִׁינְרָא הוּא דְּמִיילָא מְצִי לְמִילָף דְּכָל שְׂכֵן כְּזִית כְּזִית וְכִזִּין דְּלֹא שִׁינְרִי לִיה מִידִי הֵיז לִיה לְמִשְׁמַע דָּאִי בַּהּא דְּכִזִּית לְמַחֵר בַּחוּץ נָמִי אֶפְּּלוּג הָוָה מַתְנִי לָהּ נִתְלָה וְדוּקָא אַתְנִיָּה בְּדִהְדֵר הוּא דְּפְלִיגִי אָבֵל בַּהּא מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה: אֵלָא כְּזִית כְּזִית אַתְנִיָּה דְּלֹא הָוָה לִיה לְמִילָף מִנָּה הִהִיא דְּכִזִּית כְּזִית וְכִי שְׁמַעִינָהּ לְרַבְּנָן דְּתַנּוּ לָהּ אִסְתַּפַּק לִיה אִי אַתְנִינָהּוּ רַבִּי לְדִידָהּ וְלְדִידָה שְׁנִרְיָה אִי לְדִידָה דּוּקָא אַתְנִיָּה וְאֵינָהּוּ הָא דְּאוּסְפוּהּ: וְתַבְעִי לָהּ כְּזִית וְכִזִּית הוּאִיל וּמִסְּפָא לִיה אִי רַבִּי אַתְנִינָהּוּ לָהּ אִי לֹא: ח"ג הִנִּיחָא אִי אָמַר לִי כְּלָלָא כָּל שְׂכֵן כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ אֵלָא אָמַר לִי פֶּרֶטָא אִפְתִּי כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ תַּבְעִי לִי אִי הִכִּי הִשְׁתַּא נָמִי הִנִּיחָא אִי א"ל כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ פֶּרֶטָא כָּל שְׂכֵן כְּזִית וְכִזִּית אֵלָא אִי א"ל כְּלָלָא אִפְתִּי כְּזִית וְכִזִּית מִבְּעִיָּא לִיה א"כ מִרְתַּח רְתַח שְׁתַּא כְּזִית וְכִזִּית כְּלָלָא כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ מִבְּעִיָּא: א"כ מִרְתַּח קָא רְתַח כְּלוּמַר הִכִּי סִבֵּר לוֹי אֲבַעֵי מִנָּה תִרְתִּי דָּאִי אָמַר לִי בַּהּ פֶּרֶטָא כ"ש כְּזִית וְכִזִּית דְּתַרִּי אָכִילוּת נִינָהּוּ וְאִיכָא לְפִלוּגִינָהּוּ בְּתַרִּי דְּבוּרִי וְאִי אָמַר לִי כְּלָלָא בְּנִיחוּתָא בְּלֹא רְתִיחָה אֲשַׁמַּע מִנָּה דְּתַךְ הוּא דְּהֵיז כְּלָלָא אָבֵל כְּזִית וְכִזִּית פֶּרֶטָא וְכִזִּית וְכִזִּית אָבֵל כְּזִית וְכִזִּית דָּאִם סִבִּירָא לָהּ בְּכִזִּית וְכִזִּית נָמִי כְּלָלָא מִרְתַּח רְתַח וּמִהֲדַר לִי בְּרִתְחָא מֵאִי תִיבְעִי לָךְ הִשְׁתַּא כְּזִית וְכִזִּית הָוָה לָךְ לְמִדַּךְ דְּהֵיז כְּלָלָא מִדְּלֹא אַתְנִיָּתָא אֵלָא כְּזִית כְּזִית פֶּרֶטָא הָא כְּזִית וְכִזִּית כְּלָלָא כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ מִבְּעִיָּא לָךְ וְכַעֲנִין אֶפְשִׁיט דְּכַעֲנִין לְעִיל כְּזִית כְּזִית תָּנִן או כְּזִית וְכִזִּית תָּנִן ש"מ דְּכִזִּית וְכִזִּית תָּנִן וּמַהֲכָא אֶמְרִינָן בַּגְמ' דְּהָאֵמֶר לְחִבְרֹו בְּקִדְוָשִׁין (דף מו.) וּבִגְמָרָא דְּשִׁבוּעַת הַפֶּסַחְדָּן (שבועות לח.) רַבִּי הִיא דָּאֵמַר ל"ש כְּזִית כְּזִית ל"ש כְּזִית וְכִזִּית פֶּרֶטָא הֵיז:

מסורת חש"ס

א תמורה כו; גדרים סט:

ב לקמן סה; מנחות יב; מנחות יב:

מסורת הש"ס
א משנה טהרות ב תוספתא טהרות; משנה מעילה; מעילה ז': ג לקמן לה; לקמן סה; משנה מנחות; משנה זבחים; מנחות יב:: ד תוספתא זבחים; תוספתא מנחות
תורה אור השלם

ויחזק בלשון אדני כגבור מתרונן מין (תהילים עח, סח)

ואחר־איןבל יאכלו הפלבים בחלק יורעאל ואין כבר ויפתח הדלת וינס (מלכים ב ט, י)

כל־חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא־נפח ירע שריר באהלו (איוב כ, כו)

לִשְׁנָא אַחְרִינָא גָרְסִינוּ: וַיַּחֲזֵק בְּלִשְׁן פִּגּוּל בִּינוּן

אַחֲרָיון שְׁהוּא מֵינוּ נַעֲזוּר מִלְּשֹׁנָיו וּמִבְטוּלוֹ שְׁנֹצֵטְרֵף עִם חוּץ לְמִקְוָמוֹ לִפְסֹל וְלֹא לִפְגַּל וּחוֹזֵר מִצִּטְרֵף עִם זֶה לִפְגַּל וּבִטֵּל לוֹ חֲצִי זֵית דְּחוּץ לְמִקְוָמוֹ מִלְּהוֹצִיא מִיַּדִּי פִּגּוּל דְּצִין חֲצִי זֵית מוֹעִיל בְּמִקּוֹם כְּזִית וְלֹא אִמְרִי כְּכֹר נִצֵּטְרֵף עִם שְׂאֲצֵלוֹ לִפְסוּל וְלֹא יִחֹזֵר וַיִּפְרֹד מִמֶּנּוּ: עֵרֹוב מִחֻשְׁבוֹת הוּי מִכִּינוּ שְׁנֹצֵטְרֵף שׁוּב לֹא יֵרֵד: רֵאשׁוֹן הַתַּעֲרֹבוֹת הָיָה תוֹרֵת רֵאשׁוֹן עָלָיו לַעֲשׂוֹת מִנְּעוֹ שֶׁנִּי דְּהָא אִיכָא שְׁעוּרָא דְרֵאשׁוֹן בְּגִינָה לִפְנוּ טַמְאָה: חֲלָקוֹן זֶה שְׁנִי זֶה שְׁנִי שְׁתֵּרִי בְּכָל אֶחָד חֲצִי שְׁעוֹר דְרֵאשׁוֹן וְחֲצִי שְׁעוֹר דְשְׁנִי וַתֵּנוּ לִקְמוֹן בְּשִׁמְעָתָא רֵאשׁוֹן וְשְׁנִי מִצִּטְרִפִּין לְטַמָּא בְּקָל שְׁבִשְׁנִיָּהֶם: הָא חֹזֵר וְעוֹרְבוֹ רֵאשׁוֹן כְּדַמָּסִים וְאַזֵּל מְגוּפָא דְמִתְנִי' אֵלמָא כִּשְׁחֹזֵר וּמִצָּא אֶת מֵינוּ נַעֲזוּר מִצְרוּף דְשִׁאֲינוּ מֵינוּ: נִפֹּל זֶה בְּעֲצָמוֹ זֶה בְּעֲצָמוֹ כְּשֹׁסְמֵלֶק הִרְאשׁוֹן נִפֹּל חֲבָרוֹ עָלֶיהָ פִּסְלָה וְלֹא טַמְאָה לַעֲשׂוֹת שְׁנִיָּה שְׁכַשְׁנִפֹּל הָאֶחָד לֹא הֵיזָה בּוֹ בִּיצָה רֵאשׁוֹן וּכְשֹׁנִפֹּל חֲבָרוֹ כְּכֹר נִסְתַּלֵּק זֶה: נִפְלוּ שְׁנֵיָּהֶם כְּאֶחָד וּה"ה בָּזָה אַחֵר זֶה אִם נִפֹּל הַשְּׁנִי בַּעֲדֹה הִרְאשׁוֹן עָלֶיהָ שְׁנֵיָּהֶם כְּאֶחָד כְּרִי לָהּ: עֲשֵׂאָה שְׁנִיָּה אֵלמָא הִדְרִי וּמִצִּטְרִפִּי רֵאשׁוֹן שְׁבִנָּה וְשִׁבְנָה: הֵתִם אִיכָא שְׁעוּרָא מַעֲשָׂרָא שְׁלָם הוּא וְנִחְסַלֵּק הֶלֶכֶף כִּשְׁחֹזֵר וְעָרְבוּ חֹזֵר שְׁמוֹ עָלָיו: אֲבָל הֵכָא מַעֲשָׂרָא חֲצִי זֵית פִּגּוּל וְחֲצִי זֵית פִּסּוּל לֹא נִקְרָא שֵׁם פִּגּוּל עָלָיו כִּי אִם שֵׁם פִּסּוּל הֶלֶכֶף כִּי הִדֵּר אֲתִי חֲצִי זֵית פִּסּוּל שֵׁם פִּגּוּל: ה"ג הָאוּכֹל חֲצִי בִיצָה שְׁנֹטְמָא בָּאֵב הַטַּמְאָה וְחֲצִי בִיצָה אַחֲרָת שְׁנֹטְמָא בּוֹלֵד הַטַּמְאָה מִצִּטְרִפִּין זֶה עִם זֶה לְטַמָּא בְּקָל שְׁבִשְׁנֵיָּהֶם מֵאִי לֹאֹ אֵף עַל גִּב דְּהִדֵּר מַלְּיָיָהּ? דְּלִמָּא דְלֹא הִדֵּר מַלְּיָיָהּ! כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר: חֲצִי זֵית חוּץ לְמִקְוָמוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ – תִּנִּי בֵּר קִפְרָא: פִּיגּוּל; אֵין חֲצִי זֵית מוֹעִיל בְּמִקּוֹם כְּזִית. כִּי אֲתָא רַבִּין אָמַר: חֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְמִקְוָמוֹ – תִּנִּי בֵּר קִפְרָא: פִּיגּוּל; אֵין חֲצִי זֵית מוֹעִיל בְּמִקּוֹם כְּזִית. "רַב אֲשִׁי מַתְּנִי הֵכִי: חֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וּכְזִית – הֲצִיזוּ חוּץ לְמִקְוָמוֹ וְהֲצִיזוּ חוּץ לְזַמְנוֹ; תִּנִּי בֵּר קִפְרָא: פִּיגּוּל; אֵין חֲצִי זֵית מוֹעִיל בְּמִקּוֹם כְּזִית. "אָמַר רַבִּי יִנְאִי: חִישְׁבִּי שְׂיֹאכְלוּהוּ כְּלָבִים לְמַחֵר – פִּיגּוּל; דְּכִתְיִב: "וְאֵת אִינוֹבֵל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֻלֶּק יוֹרְעָאֵל". ^(ט) מִתְקִיף לָהּ רַבִּי אֲמִי: אֵלֹא מַעֲתָה, חִישְׁבִּי שְׂתֹאכְלוּהוּ אִשׁ לְמַחֵר, דְּכִתְיִב: "תֹּאכְלוּהוּ אִשׁ לֹא גִפַּח" – הֵכִי נִמִּי דְפִיגּוּל!? וְכִי תִימָא הֵכִי נִמִּי; וְהִתְּנוּ: לֶאֱכֹל כְּחֲצִי זֵית וְלִהְקַטִּיר חֲצִי כְּזִית – כִּשֹּׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מִצִּטְרִפִּין! "אִי דְאַפְסָקָה בְּלִשְׁוֹן אֲכִילָה – הֵכִי נִמִּי; הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ – דְאַפְסָקָה בְּלִשְׁוֹן הִקְטִירָה. דְּלִשְׁוֹן אֲכִילָה לַחֹדֵר, וּלְשְׁוֹן הִקְטִירָה לַחֹדֵר. בְּעִי רַב אֲשִׁי: חִישְׁבִּי לֶאֱכֹל כְּזִית בְּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, מֵהוּ? בִּתֵּר מַחֻשְׁבָּה אֲזִלִּינוּ – דְּאִיכָא שְׂיִעוּרָא, אוֹ בִתֵּר אוֹכְלִין אֲזִלִּינוּ – וְלִיכָא שְׂיִעוּרָא? ^(י) "אָמַר אַבְיִי, תֵּא שְׁמַע: לֶאֱכֹל כְּחֲצִי זֵית וְלִהְקַטִּיר כְּחֲצִי זֵית – כִּשֹּׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מִצִּטְרִפִּין.

וְאַצְטְרִיף וְשׁוּב אֵין חוֹזֵר וְנַעֲזוּר אֵלֹא הֵכִי תֵנָּא חֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ וְחֲצִי זֵית חוּץ לְמִקְוָמוֹ פִּגּוּל אֵין חֲצִי זֵית דְּמִקּוֹם מוֹעִיל לְבִטֵּל זִמְן דְּהוּי

הַשְׂתָּא "כְּזִית" "וּכְזִית" כָּלְלָא, "כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ" מִיבְּעִיָּא!? "לִשְׁנָא אַחְרִינָא: "כְּזִית לְמַחֵר בַּחוּץ" פִּרְטָא, "כְּזִית" "כְּזִית" מִיבְּעִיָּא!? "אִיתְמַר: חֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, חֲצִי זֵית חוּץ לְמִקְוָמוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ – אָמַר רַבָּא: "וַיַּחֲזֵק בְּלִשְׁן" הַפִּיגּוּל. וְרַב הַמְנוּנָא אָמַר: עֵרֹוב מִחֻשְׁבוֹת הוּי. ^(כ) "אָמַר רַבָּא: מִנָּא אֲמִינָא לָהּ? דִּתְּנוּ: כְּבִיצָה אוֹכֵל רֵאשׁוֹן וּכְבִיצָה אוֹכֵל שְׁנִי שְׁפָלְלָן זֶה בָּזָה – רֵאשׁוֹן חֲלָקוֹן – זֶה שְׁנִי וְזֶה שְׁנִי. הָא חֹזֵר וְעִירְבֹן – רֵאשׁוֹן הוּי. 'מֵמֵאִי? מִדְּקַתְּנִי סִיפָא: נִפֹּל זֶה בְּעֲצָמוֹ וְזֶה בְּעֲצָמוֹ עַל כְּכֹר שֶׁל תְּרוּמָה – פִּסְלוּהָ. נִפְלוּ שְׁנֵיָּהֶן כְּאֶחָת – עֲשֵׂאוּהָ שְׁנִיָּה. וְרַב הַמְנוּנָא אָמַר: הֵתִם אִיכָא שְׂיִעוּרָא, הֵכָא לִיכָא שְׂיִעוּרָא. ^(כז) "אָמַר רַב הַמְנוּנָא: מִנָּא אֲמִינָא לָהּ? דִּתְּנוּ: הָאוּכֹל שְׁנֹטְמָא בָּאֵב הַטּוּמְאָה, וְשְׁנֹטְמָא בּוֹלֵד הַטּוּמְאָה – מִצִּטְרִפִּין זֶה עִם זֶה לְטַמָּא בְּקָל שְׁבִשְׁנֵיָּהֶם. מֵאִי, לֹאֹ אֵף עַל גִּב דְּהִדֵּר מַלְּיָיָהּ? דְּלִמָּא דְלֹא הִדֵּר מַלְּיָיָהּ! כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר: חֲצִי זֵית חוּץ לְמִקְוָמוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ – תִּנִּי בֵּר קִפְרָא: פִּיגּוּל; אֵין חֲצִי זֵית מוֹעִיל בְּמִקּוֹם כְּזִית. כִּי אֲתָא רַבִּין אָמַר: חֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וְחֲצִי זֵית חוּץ לְמִקְוָמוֹ – תִּנִּי בֵּר קִפְרָא: פִּיגּוּל; אֵין חֲצִי זֵית מוֹעִיל בְּמִקּוֹם כְּזִית. "רַב אֲשִׁי מַתְּנִי הֵכִי: חֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ, וּכְזִית – הֲצִיזוּ חוּץ לְמִקְוָמוֹ וְהֲצִיזוּ חוּץ לְזַמְנוֹ; תִּנִּי בֵּר קִפְרָא: פִּיגּוּל; אֵין חֲצִי זֵית מוֹעִיל בְּמִקּוֹם כְּזִית. "אָמַר רַבִּי יִנְאִי: חִישְׁבִּי שְׂיֹאכְלוּהוּ כְּלָבִים לְמַחֵר – פִּיגּוּל; דְּכִתְיִב: "וְאֵת אִינוֹבֵל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֻלֶּק יוֹרְעָאֵל". ^(ט) מִתְקִיף לָהּ רַבִּי אֲמִי: אֵלֹא מַעֲתָה, חִישְׁבִּי שְׂתֹאכְלוּהוּ אִשׁ לְמַחֵר, דְּכִתְיִב: "תֹּאכְלוּהוּ אִשׁ לֹא גִפַּח" – הֵכִי נִמִּי דְפִיגּוּל!? וְכִי תִימָא הֵכִי נִמִּי; וְהִתְּנוּ: לֶאֱכֹל כְּחֲצִי זֵית וְלִהְקַטִּיר חֲצִי כְּזִית – כִּשֹּׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מִצִּטְרִפִּין! "אִי דְאַפְסָקָה בְּלִשְׁוֹן אֲכִילָה – הֵכִי נִמִּי; הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ – דְאַפְסָקָה בְּלִשְׁוֹן הִקְטִירָה. דְּלִשְׁוֹן אֲכִילָה לַחֹדֵר, וּלְשְׁוֹן הִקְטִירָה לַחֹדֵר. בְּעִי רַב אֲשִׁי: חִישְׁבִּי לֶאֱכֹל כְּזִית בְּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, מֵהוּ? בִּתֵּר מַחֻשְׁבָּה אֲזִלִּינוּ – דְּאִיכָא שְׂיִעוּרָא, אוֹ בִתֵּר אוֹכְלִין אֲזִלִּינוּ – וְלִיכָא שְׂיִעוּרָא? ^(י) "אָמַר אַבְיִי, תֵּא שְׁמַע: לֶאֱכֹל כְּחֲצִי זֵית וְלִהְקַטִּיר כְּחֲצִי זֵית – כִּשֹּׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מִצִּטְרִפִּין.

הָא

דְּכַבּוֹ לַהֲקַטִּיר לֹא אֵלמָא אֲכִילָת אִשׁ לֹא שְׁמָה אֲכִילָה:

שְׂאִין הַפִּסּוּל מִנִּיחַ הַפִּגּוּל לְפָרֵד מִעָלָיו: הָא חֹזֵר וְעוֹרְבוֹ רֵאשׁוֹן הוּי. תַּמָּה מַה עֲנִין זֶה אֲצָל זֶה דְגַבִּי קִרְבֹּן כְּשֹׂאמֵר חֲצִי זֵית חוּץ לְמִקְוָמוֹ וְחֲצִי זֵית חוּץ לְזַמְנוֹ הִרִי כְּכֹר נִפְסֹל הִקְרַבֹּן וְאִינוּ חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה פִּגּוּל אֲבָל חֲצִי בִיצָה רֵאשׁוֹן וְחֲצִי בִיצָה שְׁנִי שְׁתַּעֲרְבוּ דְנַעֲשֶׂה שְׁנִי אֵין הַטַּעַם לִפִּי שְׁתַּבְטַל חֲצִי בִיצָה הִרְאשׁוֹן אֵלֹא מִלְּשׁוֹם דְּצִין לוֹ כַּח לְטַמְאוֹת בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ הֶלֶכֶף כְּשִׁיצִטְרֵף עֲמוֹ חֲצִי בִיצָה רֵאשׁוֹן לְמַה לֹּא יֵהָא רֵאשׁוֹן: נִפְלוּ שְׁנֵיָּהֶם כְּאֶחָד עֲשֵׂאוּהָ שְׁנִיָּה לִמ"ד יֵשׁ נוֹגַע חוֹזֵר וְנוֹגַע:

הֵתִם אִיכָא שְׁעוּרָא פִּי' בְּקוּטִי' מַעֲשָׂרָא שְׁעוֹר שְׁלָם הוּהוּ וְנִחְסַלֵּק הֶלֶכֶף כִּשְׁחֹזֵר וְעָרְבוּ שְׁמוֹ חֹזֵר עָלָיו אֲבָל הֵכָא מַעֲשָׂרָא חֲצִי זֵית פִּגּוּל וְחֲצִי זֵית פִּסּוּל לֹא נִקְרָא שֵׁם פִּגּוּל עָלָיו כִּי אִם שֵׁם פִּסּוּל הֶלֶכֶף כִּי הִדֵּר אֲתִי חֲצִי זֵית דְּזִמְן לֹא פִקַּע שֵׁם פִּסּוּל לְמַחֵל שֵׁם פִּגּוּל וּלְפִרְוּשׁ זֶה הוּהוּ לִיה לְמִימַר הֵתִם הוּהוּ בַּה שְׁעוּרָא הֵכָא לֹא הוּהוּ בַּה שְׁעוּרָא וּמִפְרֹשׁ ר"ת אִיכָא שְׁעוּרָא שְׁלִשׁ מִן הַשְּׁנִי כְּשְׁעוֹר לְפִיכֵךְ מִנִּיחַ לוֹ לְרֵאשׁוֹן לְהַפְרִד מִעָלָיו וְהֶלֶךְ לוֹ לְהַתְּחַבֵּר אֲצָל רֵאשׁוֹן אַחֵר הֵכָא לִיכָא שְׁעוּרָא מִן הַפִּסּוּל וְאֵין מִנִּיחַ לוֹ לִפְגּוּל לְהַפְרִד מִעָלָיו: אָמַר רַב הַמְנוּנָא מִנָּא אֲמִינָא לָהּ דִּתְּנוּ הָאכֵל שְׁנֹטְמָא בָּאֵב הַטַּמְאָה שְׁהִיָּה בּוֹ כְּבִיצָה וְשְׁנֹטְמָא בּוֹלֵד הַטַּמְאָה שְׁהִיָּה בּוֹ כְּמוֹ כּוֹ כְּבִיצָה מִצִּטְרִפִּין זֶה עִם זֶה אִם יֵשׁ חֲצִי בִיצָה מִן הִרְאשׁוֹן וְחֲצִי בִיצָה מִן הַשְּׁנִי מִצִּטְרִפִּין לְטַמָּא בְּקָל שְׁבִשְׁנֵיָּהֶם מֵאִי לֹאֹ אַע"ג דְּהִדֵּר מַלְּיָה שְׁלָקַח מִן הִרְאשׁוֹן וְשֵׁם עָלָיו אֵלמָא בִּינוּ דְלִיכָא שְׁעוּרָא מִן הַשְּׁנִי אֵין מִנִּיחַ לוֹ לְרֵאשׁוֹן לְהַפְרִד מִעָלָיו לִילֵךְ לוֹ אֲצָל רֵאשׁוֹן חֲבָרוֹ וּמִשְׁנִי דְלִמָּא דְלֹא הִדֵּר מַלְּיָה וְאֵין לְדַמּוּת זֶה לְטַמְאָה שְׁבִטְלָה חוֹנָה וְנַעֲזוּרָה דְּהֵכָא לֹא בְטָלָה וְהֵכָא טַעְמָא מִשּׁוּם דְּצִין לְהַפְרִד מִמֶּנּוּ וּלְפִי רַבִּינוּ תַּם שְׁפִרְשִׁיתִי לֹא צְרִיכָא לְמַה שְׁפִרֹשׁ בְּקוּטִיטְרַס דְּאֲכֹל מִקְבֵּל טַמְאָה בְּכָל שְׁהוּא וְהָאֲרַכְתִּי בְּפִרְק הַמַּצְנִיעַ [שְׁבַת דָּף צא. ד"ה אִי לַעֲנִין]:

חֻשְׁבִּי שְׂיֹאכְלוּהוּ כְּלָבִים לְמַחֵר פִּגּוּל בְּסוּף כֹּל הַפִּסּוּלִין (לְקַמּוֹן וְזִבְחִים דָּף לו). אֲמַרִּינוּ דְחֻשְׁבִּי שְׂיֹאכְלוּהוּ טַמְאִים לֹא הוּי פִּגּוּל וְצְרִיךְ לְפִרֹשׁ טַעַם אֲמֵאִי גִרַע מְאֻכִּילַת כְּלָבִים: וְאֵת אִינוֹבֵל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים הָא פְּשִׁיטָא לִיה דְּשִׁיקָא לִיה גַּבִּי בְּהִמָּה בְּדָבָר הִרְאוּי לָהּ כְּדִכְתִּיב תִּהְיֶה כֹּל תְּבוֹאֲתָהָ לֶאֱכֹל אֵלֹא מְאֻכִּילַת בִּשֹּׁר מִיָּתִי רֵאִיָּה: דְּכִתְיִב תֹּאכְלוּהוּ אִשׁ לֹא גִפַּח תַּמָּה דְלֹא מִיָּתִי קִרָּא דְאִם הָאכֹל יֹאכֹל דְּבִשְׁתִּי אֲכִילוֹת הַכְּתוּב מִדְּבַר אַחַת אֲכִילַת אָדָם וְאַחַת אֲכִילַת מִזֵּבַח (לַעֲיֹל וְזִבְחִים יג): וְכִתְיִב (וַיִּקְרָא ו':ג') אֲשֶׁר תֹּאכֹל הָאִשׁ אֶת הָעֵלָה וּי"ל דְּאִשׁ דְּגִבּוּתָּהּ פְּשִׁיטָא לִיה דְּשִׁמָּה אֲכִילָה וּבְכָל מִקּוֹם אֵין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מִצִּטְרִפִּין אֲבָל הַשְׂתָּא דְאַמְרַתְּ דְּכֹל אֲכִילַת אִשׁ שְׁמָה אֲכִילָה קִשְׂיָא לִיה אֲמֵאִי אֵין מִצִּטְרִפִּין: שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מִצִּטְרִפִּין מְרִישָׁא הוּהוּ מִצִּינָא לְמִדַּךְ דְּקַתְּנִי לְהַקְטִיר דְּכַר שְׁדַרְכוֹ לְהַקְטִיר הָא דְכַר שְׂאִין

דְּכַבּוֹ לַהֲקַטִּיר לֹא אֵלמָא אֲכִילָת אִשׁ לֹא שְׁמָה אֲכִילָה:

כְּזִית: רַב אֲשִׁי כּו' כְּרַבָּא סְבִירָא לָהּ דְאָמַר לַעֲיֹל וַיַּחֲזֵק בְּלִשְׁן הַפִּגּוּל וְאַפְּסָקָה בְּמַחֻשְׁבָּת מְקוֹם וְעַדִּיפָא דְרַב אֲשִׁי מִדְּרַבָּא דְאַשְׁמַעֲיִין רַבּוּתָא אַע"ג דְחֻשְׁבִּיָּהוּ לְזִמְן וּמִקּוֹם בְּחֵד דְּבוּרָא וְצִרְפֹּן בִּשְׁפִטְמִיו לְכַזִּית אֶחָד וְאַפ"ה מִצִּטְרֵף לְמִינוּ: יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים אֵלמָא שְׁמָה אֲכִילָה: אֵלֹא מַעֲמָה חֻשְׁבִּי עַל הַבִּשֹּׁר לֶאֱכֹל בְּאִשׁ הִדְיוּט לְמַחֵר: הֵכִי נִמִּי דְהוּי פִּגּוּל: וְכִי תִימָא הֵכִי נִמִּי וְהָא אֲנוּ תֵנוּ דְאַפ"י אִשׁ גְּבוּתָהּ בְּמִדֵּי דְחִזּוּ לָהּ וְאוֹרְחָהּ לֹא מִצִּטְרָפָא אִם חֻשְׁבָּה עִם אֲכִילַת אָדָם וְאַע"ג דְאַכִּילָה שְׁמָה אֵלמָא לֹא מִדְּמִי אֲכִילוֹת לְהִדְרִי דְכֹל תֵּרָא וְסֵדָא לְמִלְתָּה הוּא דְהוּנָא אֲכִילָה: בִּתֵּר אוֹכְלִין שְׁנֵים הָאוּכְלִין אֶת הַזֵּית:

 עין משפט נר מצווה

א מיי פֿייד מהל' פסולי המוקדשין הל' י:

ב מיי פֿייד מהל' פסולי המוקדשין הל' י:

ג מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ד מיי פט' מהל' ביאת מקדש הל' ו:

ה מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' א:

ו מיי פֿייד מהל' פסולי המוקדשין הל' ב:

הא לאַכל וּלאַכל דמיא דלאַכל וּלהקטיר מצטרף וא"ת דלמא לעולם לא יצטרף ואתא למדק דלאַכל וּלאַכל בחד גברא מצטרף ואפי' בִּיתר מקדי אכילת פֿרס וכן בִּתר הכי דדיק אבִּי דלאַכל וּלאַכל בִּיתר מקדי אכילת פֿרס מצטרף מדקתני לאַכל וּלהקטיר דלמא אתא למדק דלאַכל וּלאַכל בִּשְׁנֵי בנ"א מצטרף וְלֹשׁ לומר דדיק מדתלי טעמא שְׁאִין הקטרה ואכילה מצטרפין משום דהאי אכילה והאי הקטרה הא אי חֲשִׁיבא הקטרה כְּאַכִּילָה הוּא מצטרף (אי חֲשִׁיבא הקטרה) אע"ג דהוי כְּעִין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וּבִיתֵּר מקדי אכילת פֿרס:

בִּיתֵּר מקדי אכילת פֿרס מהו וא"ת לוכח מדתנן חצי זית בחזן חצי זית למחר פסול וי"ל דדלמא בלהקטיר אע"ג דרישא קתני לאַכל קוּיָת בחזן קוּיָת למחר שְׁמא כבא דחצי זית מִזְרֵי בלהקטיר דוקא: וּמֵאִי קמ"ל אי לאַכל וּלאַכל שְׁדַרְכוּ לאַכל כו' תמה טובא קמ"ל בַּדְּדִיק אבִּי גופה לעיל לאַכל וּלאַכל בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וּבִיתֵּר מקדי אכילת פֿרס: שְׁהַשְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה בְּנָשִׁים בְּגִמְרָא מוכח דנָשִׁים שׁוֹחֲטוֹת אפֿי' לכתחלה הא דתנן שְׁשֻׁטּוּ דיעבד מִשּׁוּם דְּבַעֲי למתני טמאים דלכתחלה לא ולא קאמר מִשּׁוּם דְּבַעֲי למתני נָשִׁים דַּתְנִי בְּרִישָׁא מִכּוּן תְּשׁוּבָה למה שְׁפָתָבוּ בַּהֲלוֹת א"י דנָשִׁים לא יִשְׁחֲטוּ מִפְּנֵי שְׁדַעְתּוֹן קלה ועוד כתוב בַּהּ שְׁחַט וְלֹא בָרַךְ וַעֲרוּם שְׁשֻׁחַט שְׁחִיטָה פְּסוּלָה וְנִדְרָא שְׁהֵם חֲמִרוֹת בַּעֲלָמָא שְׁהִיָּה אומר אוֹתוֹ הִחֲכֵם שְׁפָתָבַּ הֲלוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וּבִטְמָאִים מִפְּרִשׁ בְּגִמְרָא דלכתחלה אין שׁוֹחֲטִין שְׁמָא יַגְעוּ בְּבִשָּׁר ואע"ג דדם קדָּשִׁים אִינוּ מִכְשִׁיר חֲבֵת הַקּוֹדֶשׁ מִכְשֶׁרֶת או קִשְׁהָעֲבֵרָה בְּהֵר וַעֲדִין מִשְׁקָה טוֹפֵחַ עָלֶיהָ כְּדָאָמַר בַּפ"ק דַּפְּסָחִים (דף כ.) וא"ת תַּפּוּק לה דלמא אֶתִּיא לאַמְלוּכוּי בַּפְּנִים ואפֿי' טהור גְּמִיר לָבוּן זִוְמָא דְאָמַר (יומא ל.) הַנֶּכֶס לִמְקַדָּשׁ טַעוֹן טְבִילָה אין יכול לשחט בַּסִּפִּין אֶרֶבָה דלמא אִתִּי לאַמְלוּכוּי כְּדָאָמַר בַּפ' אִמַּר לָהֶם הַמִּמָּנָה (יומא דף לא.) דַּבְּטָחוֹר שִׁיר לִמְנוּחַ טָפִי דלמא אִתִּי לאַמְלוּכוּי אַבֵּל טמא מזהר וְהִיר וּמִדְּכָר וּמִשּׁוּם הכי לא נָקַט נָמִי שְׁמָא וְכֵּנִס יְדוּ לַפְּנִים אע"ג דְאִכָּא אֶסְרוּא לְמַאֵן דְאָמַר (לקמן וּכְחִים לב:) בִּיאָה בְּמַקְצָת שְׁמָה בִּיאָה וּמִיָּהוּ אִכָּא לְמִימַר דִּנְקַט טַעְמָא דִּהּוּי לְכַלִּי עֲלָמָא וְהַקְשָׁה ה"ר אֶפְרִים וְהִיאָד בְּמַקְדָּשִׁין שׁוֹחֲט דאע"ג דַּמּוּקִי לָהּ בַּגֹּמ' בַּסִּפִּין אֶרֶבָה אִידִי יִתְכּוֹן שְׁהָא כָּל כֶּךָ אֶרֶבָה מֵהַר הַבֵּית עַד עֹוֹרֶת יִשְׂרָאֵל כְּדָתָנּוּ בְּמַסְכַּת כָּלִים (פ"א מ"ח) הַחִיל מִקְדָּשׁ מֵהַר הַבֵּית שְׁאִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְטִמְאֵי מִתִּים נִכְנָסִין לָשֵׁם עֹוֹרֶת נָשִׁים מִקְדָּשַׁת הַיְּמִנָה שְׁאִין טְבִיל יוֹם נִכְנָס לָשֵׁם

וּאֶפֿי' אִי הָאִי סָגִיא בְּטָמָא שְׂרָץ וּמִתֵּר לִכְנֵס בַּחֵיל מ"מ עֹוֹרֶת נָשִׁים אֶרֶבָה קל"ה אִמָּה וְהִיאָד יִתְכּוֹן שְׁתֵּהָא סִפִּין אֶרֶבָה כָּל כֶּךָ וי"ל דְּהִיכָא דִּנְטָמָא בְּעֹוֹרֶת נָשִׁים לא הִתְמִירוּ עָלָיו לַצָּאת כְּמוֹ שְׁמִפְרֶשׁ רַבִּינוּ תָּם מִשּׁוּם דַּקְשָׁא לִיָּה דִּהֶתֶם אֶסֶר לִיָּה לְטַבֵּל יוֹם לִכְנֵס

בְּעֹוֹרֶת נָשִׁים מִשּׁוּם דְּסִמּוּךְ לַמִּחְנָה [שְׂכִינִיָּה] וְאִמְרִינוּ נָמִי בַּגֹּמ' שְׁחַדָּשׁוּ דְּבָרִים וְאִמְרוּ טְבִיל יוֹם אַל יִכְנָס לַמִּחְנָה לְוִיָּה פִּרְשָׁא לֹא כָּל מִחְנָה לְוִיָּה בְּמִחְנָה וּבִסְפָּרִי וּבִפְרָק בְּתֵרָא דְּמִכִּילְתִּין (דף סטז:) וּבְכָלִים (פ"א מ"ח) מִשְׁמַע דְּשִׁירִי כְּכִילָהּ חֲזַן מְעֹוֹרֶת נָשִׁים וּאֶפֿי' טְבִיל יוֹם דְּזִבִּין וְחוֹבֹת אֵלָא בְּמִחְנָה לְוִיָּה כְּגֹוֹן עֹוֹרֶת נָשִׁים דְּסִמּוּךְ לַמִּחְנָה שְׂכִינָהָ קֹאָמַר וּבְמַסְכַּת תְּמִיד מִשְׁמַע דְּשִׁירִי כָּל מִחְנָה לְוִיָּה גַּבִּי בֵּית הַמוֹזֵק שְׁזָנְגִי בֵּית אַבִּי לְשָׁנִים שָׁם וְקַתְנִי כְּשָׂאָרַע קָרִי לְאַחַד מִקּוֹן הוֹלֵךְ וְטוֹבֵל וְחוֹדֵר לְאַחֲיוּ הַכֹּהֲנִים עַד שְׁהַשְׁעָרִים נִשְׁתַּחֲוִין וְהוֹלֵךְ לוֹ וְאִין לֵךְ סִמּוּךְ לַמִּחְנָה שְׂכִינָהּ יוֹתֵר מִבֵּית הַמוֹזֵק שְׁחִצִּיָּה בַּקֶּדֶשׁ וְחִצִּיָּה בְּחוּל וּבִסּוּטָה פֶּרֶק הִיָּה נוֹטֵל (סוּטָה דף כ:.) (הא) דַּתְנִי וְהֵם אוֹמְרִים הוֹצִיאָהּ שְׁלָא תִטָּמָא הַעֲוֹרָה וּפְרִיד עָלֶיהָ מֵהָא דְּרָדְרָשִׁין דְּטָמָא מִת מִתֵּר לִכְנֵס בְּמִחְנָה לְוִיָּה וּאֶפֿי' מִת עֲצֻמוֹ כְּדַכְתִּיב וְיַחַח מִלָּשָׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עֲמוֹ בְּמִחְצִיתוֹ וְאִי דַרְבְּנָן אֶסוּר מאי קוֹשִׁיא וּמִתוּךְ כֶּךָ מַחֲלַק רַבִּינוּ תָּם דְּלֹא גִזֵּר הִיכָא דִּנְטָמָא בְּעֹוֹרָה וּמִדִּי נָשִׁים הִתְמִירוּ יוֹתֵר מִלְּשָׂאָר מִקּוּמוֹת אע"פ שְׁמִסְכוּכִים מִלֵּשׁ לַמִּחְנָה לְוִיָּה לִפִּי שְׁהוּא מִקּוֹם כְּנִיסָה וּצִיאָה לְכָל אָדָם יוֹתֵר שְׁדַרְךָ שָׁם נִכְנָסִין לְעֹוֹרֶת יִשְׂרָאֵל דְּרָךְ שַׁעַר נִגְשׁוּר שְׁהוּא שַׁעַר הָאֵיתָוֹן הַמְלַשְׁמֵשׁ הַכְּנִיסָה וְהִצִּיאָהּ וְהָא דְּפְרִיד בְּסוּטָה עַל מַה שְׁאָמַר הוֹצִיאָהּ מִשּׁוּם דַּתְנִי הוֹצִיאָהּ תְּרִי וְזִמְנִי דְּמִשְׁמַע שְׁהִי נִבְהִלִים לְהוֹצִיאָהּ וּמִמְהֵרִין מֵאֵד וְאִי לֹא דְאִיכָא אֶסְרוּא דְאוֹרְיָתָא לֹא הִי דוֹסְקִין כָּל כֶּךָ לְמַהֵר וְהָא דְאָמַר בְּפֶרֶק אֵלִיו הֵן הַנְּשָׁרְפִין (סְנֶהֱדִין דף פא:) כִּלְהֵן הַמְלַשְׁמֵשׁ בְּטָמְאָה אִין אֲחִיו הַכֹּהֲנִים מִבִּיאִין אוֹתוֹ לִב"ד אֵלָא מוֹצִיאִין אוֹתוֹ חֲזַן לְעֹוֹרָה וּמִפְּצָעִין אֶת מוֹחוֹ בְּגִזְרִין לֹא דוֹקָא חֲזַן לְעֹוֹרֶת יִשְׂרָאֵל אֵלָא אִף חֲזַן לְעֹוֹרֶת נָשִׁים וְחֲזַן לְחִיל וְכִי ה"ג נָמִי הִיָּה הִיאָה דְּסוּטָה דַּתְנִי שְׁלָא תִטָּמָא הַעֲוֹרָה וְהִי וְקוֹקֵין לְהוֹצִיאָהּ אִף חֲזַן לְחִיל לְהַר הַבֵּית דִּהָא מִפְּרִשׁ טַעְמָא תָּתֵם שְׁמָא תִפְרֹס גְּדָה וא"ת וְכִינוּ דְּטְבִיל יוֹם מִתֵּר בְּשָׂאָר כְּדַפְרִישִׁית אִמָּאִי אֲצִטְרִיד לוֹ מִצְוֹרַע בְּעָרֵב הַפֶּסֶח לְדַחוֹת מַעֲשֶׂה יִלְךְ בְּשָׂאָר הַלְשׁוֹת וְכֵּנִסִּי שָׁם יְדִי לְבַהֲנוֹת וי"ל דְּלֹא אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דַּכְתִּיב פִּתַּח אֵהֵל מוֹעֵד וְתִנּוּ בַשַּׁעַר נִגְשׁוּר שְׁהוּא מִכּוּן כְּנָגְדוֹ וּמִיָּהוּ בַּקֶּדֶשׁ קדָּשִׁים לֹא אֶפְשָׁר לִיָּה לְטָמָא לְשַׁחַט בְּצִידִי הַעֲוֹרָה [דְּשְׁחִיטָתוֹ] בְּצִפּוֹן וְלֹא מִשְׁבַּחַת פִּתַּח מִכּוּן לְצַד הַצִּפּוֹן כְּדַמּוּכַח בַּגֹּמ' לָמ"ד מִרְחַק צִפּוֹן דְּפְרִיד וְלַעֲבֵד פֶּשֶׁשׁ וּמִשְׁנֵי הַכֵּל בַּכְּתָב וּלְפִרְשֵׁי רַבִּינוּ תָּם נָמִי דְּמִפְרֶשׁ דִּנְטָמָא בְּעֹוֹרֶת נָשִׁים לֹא גִזֵּר מ"מ לָמ"ד מִרְחַק צִפּוֹן וְשְׁחִיט מִתִּים אִמָּה וְאִין לְחוּשׁ בְּכֶךָ [הא דְּקֹאָמַר] דְּשְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה בְּדִיעְבַּד וְשְׁמָא יַגְעוּ בְּבִשָּׁר נָקַט מִשּׁוּם קדָּשִׁים קָלִים וה"ר אֶפְרִים הִיָּה מִפְּרִשׁ דְּמִשְׁבַּחַת לָהּ דְּשְׁחִיט טָמָא דְּרָךְ גַּבִּין וְעָלִיוֹת דְּלֹא תִתְקַדָּשׁוּ וּבַסִּפִּין אֶרֶבָה לָמ"ד בִּיאָה בְּמַקְצָת שְׁמָה בִּיאָה שְׁאִין יְכוּל לְהַכְנִיס שָׁם יְדוֹ וּמִיָּהוּ תַּתְנַח בַּקֶּדֶשִׁים קָלִים שְׂכִיב לְחִלוֹת הַבְּהֵמָה וְלִשְׁחִטָּה אַבֵּל בַּקֶּדֶשׁ קדָּשִׁים לֹא אֶפְשָׁר דְּבַעֲיָנָן שְׁחִיטָה עַל יְרֵךְ כְּדָאָמַר לַעֲיֵל בְּפֶרֶק שְׁנִי (וּכְחִים דף כו.) אִם לֹא נִזְאָמַר דְּעִבְדִּי בַּסִּפִּין אֶרֶבָה מִן הַעֲלִיָּה וְתַנּוּ עַד הִרְצָפָה וְהָאִי פִּרְשָׁא לֹא תִתְשִׁי לוֹ מִנָּה מִמְּצוֹרַע שְׂכִינָסִי יְדִי לְבַהֲנוֹת דְּרָךְ גַּבִּין וְעָלִיוֹת וְלֹא אֲצִטְרִיד לְדַחוֹת מַעֲשֶׂה דְּהִיאָד יַעֲלֶה לְגִזְרֵי דְּרָךְ הִר הַבֵּית וְהַחִיל:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

הא לאַכל וּלאַכל לשָׁנִים דומיא דלאַכל וּלהקטיר שְׁאִין זית שְׁלֵם לאַכֵּל אַחַד מִצְטְרָף:

“הא לאַכול וּלאַכול דומיא דלאַכול וּלהקטיר, וְהִיכִי דְמִי – בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם; מִצְטֵרף! שְׁמַע מִינָּה. בְּעֵי רַבָּא: חִישָׁב לאַכול קוּיָת בִּיתֵר מִקְדִּי אַכִּילַת פֿרס, מהו? לאַכִּילַת גְּבוּהַּ מְדַמִּינוּ לִיָּה, או לאַכִּילַת הָדִיט מְדַמִּינוּ לִיָּה? ”אָמַר אַבְיִי, תָּא שְׁמַע: לאַכול כְּחָצִי זִית וּלהקטיר כְּחָצִי זִית – כְּשֶׁר, שְׁאִין אַכִּילָה וְהַקְטֵרָה מִצְטְרְפִין. טַעְמָא דלאַכול וּלהקטיר, הָא לאַכול וּלאַכול – מִצְטֵרף; וְהָא הַקְטֵרָה בְּיוֹתֵר מִקְדִּי אַכִּילַת פֿרס הוּא! דלמא בְּהִיָּסַק גָּדוֹל. לאַכול כְּחָצִי זִית וּלהקטיר כְּחָצִי זִית – כְּשֶׁר. טַעְמָא דלאַכול וּלהקטיר, הָא לאַכול וּלאַכול דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכול – מִצְטֵרף; הָא קַתְנִי רִישָׁא: לאַכול אֶת שְׁדַרְכּוּ לאַכול – מִצְטֵרף; אֶת שְׁדַרְכּוּ לאַכול אִין, שְׁאִין דְּרַכּוּ לֹא! ^(א)אָמַר רַבִּי יוֹמִיָּה: הָא מִנִּי – רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הִיא, דְאָמַר: מִחֲשָׁבִין מַאֲכִילַת אָדָם לַאֲכִילַת מוֹזֵבַח, וּמַאֲכִילַת מוֹזֵבַח לַאֲכִילַת אָדָם. דַּתְנָן: הַשּׁוֹחֲט אֶת הַזֶּבֶח לאַכול דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכול, וּלהקטיר דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לַהֲקַטִּיר – כְּשֶׁר. וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. אַבְיִי אָמַר: אֶפִּילוּ תִימָא רַבָּנָן – וְלֹא תִימָא: הָא לאַכול וּלאַכול דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכול, אֵלָא אִימָא: הָא לאַכול וּלאַכול דְּכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכול. ^(ב)מֵאִי קָא מִשְׁמַע לָן? אִי דְכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכול קָא מִשְׁמַע לָן – מִרִישָׁא שְׁמַע מִינָּה: כְּחָצִי זִית בַּחוּץ כְּחָצִי זִית לְמַחֵר – פְּסוּל; הָא כְּחָצִי זִית לְמַחֵר – פִּיגוּל! אֵלָא אִי לאַכול וּלהקטיר – מְדוּקָא דְרִישָׁא שְׁמַע מִינָּה: לאַכול דְּכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכול – אִין, שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכול – לֹא; ^(ג)הַשְׁתָּא וּמָה לאַכול וּלאַכול דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכול – לֹא מִצְטֵרף, לאַכול וּלהקטיר מִיבַעֲי?! לאַכול וּלהקטיר אִיצְטְרִיד; סִלְקָא דַּעֲתִיד אִמִּינָא: הֵתֵם הוּא דְלֹא כִי אוֹרְחִיָּה קָא מִחֲשָׁב; אַבֵּל הַכָּא, דְּבַהֲאִי כִי אוֹרְחִיָּה וּבַהֲאִי כִי אוֹרְחִיָּה – אִימָא לִיצְטֵרף; קָא מִשְׁמַע לָן.

הַדְרִין עָלֶה כָּל הַזִּבְחִים שְׁקַבְּלוּ דְמָן

^(ד)מתני' **כָּל** הַפְּסוּלִין שִׁשְׁחָטוּ – שְׁחִיטָתוֹ

כְּשֶׁרָה, שְׁהַשְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה בְּזָרִים וּבְנָשִׁים וּבַעֲבָדִים וּבִטְמָאִים. וְאֶפִּילוּ בְּקֹדֶשִׁי קֳדָשִׁים, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיוּ טְמָאִים נוֹגְעִין בְּבִשָּׂר. לְפִיכֶךָ הֵן פּוֹסְלִין בְּמִחֲשָׁבָה.

וְכוֹלֵן

מְטַמֵּא אֶת הַבִּשָּׂר וּכְגוֹן דְּעִבִּיד סִפִּין אֶרִיכָא וְשְׁחִיט: לְפִיכֶךָ הֵן פּוֹסְלִין אֶת הַשְּׂרָפָה בְּמִחֲשָׁבָה אִם שְׁחִטוּהוּ בְּמִחֲשָׁבָה הוּאֵל וְרֹאיוֹן לַעֲבוּדָה זוֹ מִחֲשַׁבְתּוֹן מִחֲשָׁבָה:

בִּיתֵּר מִקְדִּי אַכִּילַת פֿרס לְשָׁחוֹת בִּין תַּחֲלוֹת אַכִּילָתוֹ לְסוּפָּהּ יוֹתֵר מִקְדִּי אַכִּילַת פֿרס דְּאֵלִיו גַּבִּי כָּל אֶסְוִירִים שְׁבַתְוִרָה קִימָא לוֹ דְּלֹא הוּיָא אַכִּילָה הַכָּא מֵאִי: לאַכִּילַת גְּבוּהַּ מְדַמִּינוּ לָהּ דִּהָא אִתְקַשָּׁל לַעֲנִין מִחֲשָׁבָה אַכִּילַת גְּבוּהַּ וְאִכִּילַת אָדָם בְּהָדִי הַדְדִי וְאִכִּילַת גְּבוּהַּ אִף בְּיוֹתֵר מִקְדִּי אַכִּילַת פֿרס הִיא פְּעֻמִּים שְׁאִינוּ מְמַהֵר לְשַׂרְף: ה"ג לאַכל וּלאַכל דומיא דלהקטיר מצטרף והיכי דמי יותר מקדי אכילת פֿרס לאַכל דְּלֹא כְּחָצִי זִית וְלִחוּד וּלאַכל חָצִי זִית וְכִין זֶה לָזֶה יוֹתֵר מִקְדִּי אַכִּילַת פֿרס דומיא דהקטרה מצטרף: דלמא האִי להקטיר דתנני כַּהֲסֵק גָּדוֹל קֹאָמַר וְדוֹתוּתָה דוֹקָא לאַכל וּלאַכל דְּמִצְטֵרף: ה"ג מתני' לאַכל כְּחָצִי זִית כו' טַעְמָא דלאַכל וּלהקטיר כו' דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכל כִּי הִיאִי להקטיר דמתני' דקמרי' (הא) בַּאֲמִוּרִים: הָא קַתְנִי רִישָׁא זֶה הַכֵּל כָּל הַשּׁוֹחֲט וְהַמְקַבֵּל לאַכל דְּכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכל כו' אִלמָא מַאֲכִילַת מוֹזֵבַח לְאָדָם לֹאֻ מִחֲשָׁבָה הִיא: הָא מִנִּי הֵךְ סִיפָא דְאֲצִטְרִיד לְמַתְנִי אִין אַכִּילָה וְהַקְטֵרָה מִצְטְרְפִין רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הִיא: לאַכל דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכל [דְּהִינּוּ] אֲמִוּרִין וְחֲשָׁב עָלָיו חֲזַן לְמִקְוָמוֹ או חֲזַן לְמָנּוּ: אֵלָא אִימָא הָא לאַכל וּלאַכל דְּכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכל הַכִּי דוֹק מִנָּה אַכִּילָה וְהַקְטֵרָה אִין מִצְטְרְפִין לַפְּגִל הָא לאַכל וּלאַכל דְּכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכל מִצְטֵרף ואע"ג דְּחֲשִׁיב לְחִצְאִין: וּמֵאִי קמ"ל הֵךְ סִיפָא אִי לֹא לְמַדַּק מִנָּה הָא לאַכל וּלאַכל דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכל דומיא דלהקטיר מאי קַמְשַׁמַּע לוֹ לְמָה לִי לְמַתְנִי אִי לאַכל וּלאַכל דְּכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכל קָא מִשְׁמַע לוֹ כְּדַקִּאֲמַרְתָּ דמִחֲשָׁבַת חֲצִאִין מִצְטְרַפַת מִרִישָׁא שְׁמַעַת מִנָּה: וְאִי לאַכל וּלהקטיר כְּלוּמַר וְאִי הִיא גּוֹפָה קָא אֶתָּא לֹאשְׁמוֹעִינוּ דְאִין אַכִּילָה וְהַקְטֵרָה מִצְטְרַפַת וְלֹאֻ לְדִיִּיקָא דִּלָּה אֶתָּאִי: מִדִּיִּיקָא דְרִישָׁא שְׁמַע מִנָּה דַּתְנִי לאַכל דְּכֶר שְׁדַרְכּוּ לאַכל הוּיָא מִחֲשָׁבָה אַבֵּל לאַכל דְּכֶר שְׁאִין דְּרַכּוּ לאַכל לֹא הִיָּ מִחֲשָׁבָה ש"מ דְאָם חֲשָׁב לאַכל חָצִי זִית בִּשָּׂר וְחָצִי זִית אֲמִוּרִים לֹא מִצְטְרַפִי וְכֵל שְׁפֹן לאַכל חָצִי זִית בִּשָּׂר וּלהקטיר חָצִי זִית אֲמִוּרִין דְלֹא מִצְטְרַפִי: הַשְׁתָּא וּמָה לאַכל וּלאַכל לֹא מִצְטְרַפִי בִּשָּׂר וְאֲמִוּרִים לאַכל וּלהקטיר מִבַּעֲיָא: הֵתֵם כִּי חֲשָׁב לאַכול אֲמִוּרִים הוּא דְלֹא מִצְטֵרף בְּהָדִי אַכִּילַת בִּשָּׂר מִשּׁוּם דְלֹאֻ כִי אוֹרְחָה קַמְחֲשָׁב אַבֵּל לאַכל בִּשָּׂר וּלהקטיר אֲמִוּרִין דְּבַהֲאִי כִי אוֹרְחָה קַמְחֲשָׁב כו' קמ"ל: מתני' כָּל הַפְּסוּלִין שִׁשְׁחָטוּ שְׁחִיטָתוֹן כְּשֶׁרָה כְּדִילִיף בַּגֹּמ': וּבִטְמָאִים בְּטָמָא שְׂרָץ קֹאָמַר שְׁאִינוּ מְטַמֵּא כָּלִי דְלֹא אַב הַטְּמֵאָה הוּא או בְּטָמָא מִת וּכְגוֹן שְׂבַדַּק קְרוּמִית שֶׁל קִנָּה וְשַׁחַט בַּהּ אַבֵּל בַּסִּפִּין לֹא שְׁהוּא מְטַמֵּא אֶת הַסִּפִּין וְהַסִּפִּין

כל הפסולין פרק שלישי זבחים

מסורת הש"ס
א לעיל כו: ב משנה זבחים ג לקמן לה: ה תוספתא זבחים; משנה זבחים; לעיל כו: ה תוספתא מעילה; חולין יג: ה תוספתא מנחות
ד תוספתא חגיגה; יומא כו.
תורה אור השלם

ואמת וּבְנִיךָ אִתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל־דָּבָר הַמִּנְחָה וּלְמִכִּית לַפִּרְיָהּ וּלְעֹדֶתָם עֲבֹדַת מִזְבֵּחַ אֲתָם אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם וְהָיָה הַקָּרֵב יִמָּוֵת (במדבר יח, יז)

וְשַׁחֲט אֶת־כֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכְּהֻנִּים אֶת־הַדָּם וְחָקְיוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־שָׁחַח אֶהָל מוֹעֵד (ויקרא א, ח)

וְסִמֵּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לַכֹּפֶר עָלָיו וְשַׁחֲט אֶת־כֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכְּהֻנִּים אֶת־הַדָּם וְחָקְיוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־שָׁחַח אֶהָל מוֹעֵד (ויקרא א, ד-ה)

וּכְלֹן הַפְּסוּלִין: שְׁקָבְלוּ הַדָּם עַל מִנַּת לֶאֱכֹל וּלְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ אוֹ חוּץ ת"ל וְהַקְרִיבוּ מִקְבִּלָה וְאֵילֶךְ מִצֹּנֹת כְּהֵנָה וְאִם תֹּאמַר תַּפּוּק לָהּ מִקְלִישָׁא לְמִקּוֹמוֹ: אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ עוֹד בְּבִהְמָה יִחְזֹר הַפֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל וַיִּזְרַק הַפֶּשֶׁר שָׁאִין מִחֻשְׁבָּתוֹ שָׁל אֵלָיו פּוֹסֵלְתוֹ בְּקַבֻּלָה לְפִי שָׁאִין רִאוּיָן לָהּ וְאִין מִחֻשְׁבָה פּוֹסֵלַת אֵלֶּא בְּמִי שָׂרְאוּי לַעֲבוּדָה דְּכַתִּיב הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב (וַיִּקְרָא ו':י"ח) בְּרִאוּי לְהַקְרִיבָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר: יִחְזִיר לְכֶשֶׁר דְּלֹא מִפְּסִיל בְּהִכִּי וּבִפְרָק [רִאשׁוֹן] (דף יד:) שְׂנִינָן לָהּ לְמֵאֵן דְּאִית לִיהּ הוֹלְכָה שְׁלֹא בְּרַגְלָ שְׁמָה הוֹלְכָה לְמַר כְּדִאִית לִיהּ וּלְאִידֵךְ כְּדִאִית לִיהּ: נִתְּנוּ הַפְּסוּל עַל גְּבִי הַכֶּכֶשׁ אוֹ שְׁלֹא כִנְגֹד הַיָּסוֹד כּו': יִחְזֹר הַפֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל אִי סְבִירָא לֵן דְּפִסּוּל עוֹשָׂה שְׁיָרִים אֲשַׁמְעִינוּ הָאִי תִנָּא דְשְׁלֹא בְּמִקּוֹמוֹ לֹאוּ בְּמִקּוֹמוֹ דְּמִי לְפִיכָה לֹא עֲשֹׂאוֹן שְׁיָרִים וְאִי סְבִירָא לָהּ דְשְׁלֹא בְּמִקּוֹמוֹ בְּמִקּוֹמוֹ דְּמִי וְהוּא לָהּ וְרִיקָה גְּמוּרָה בְּאֵדָם פְּסוּל אֲשַׁמְעִינוּ דְּאִין פְּסוּל עוֹשָׂה שְׁיָרִים: גְּמ' ה"ג וּרְמִינָהּ וְשַׁחֲט וְשַׁחֲטָה בְּזֶר כְּשֶׁרָה מְדִלֵּא כְּתִיב וְשַׁחֲט הַכֶּהֱן: וְכִי מֵאִין בֵּאת לֹומֵר שְׁאָרִיכָה כְּהֵנָה וְהִלֵּא לֹא נֶאֱמַר בַּה כְּהֵן: וְהַקְרִיבוּ הַכְּהֻנִּים וּמִדְּכַתִּיב בְּקַבֻּלָה כְּהֵנָה וּבִשְׁחִיטָה לֹא כְּתִיב לְמַד עַל הַשְׁחִיטָה שְׁכֶשֶׁרָה בְּזֶר: מַה סְמִיכָה בְּטָהוּרִים כְּדַמְפְּרֵשׁ לְקַמְהָ: מִדְּרַבָּן שְׁמָא יִגְעוּ בְּכֶשֶׁר: מֵאִי שְׁנָא סְמִיכָה דְּבִטְהוּרִים מְדֹאֹרְיָתָא: דְּכַתִּיב לִפְנֵי ה' וְשַׁחֲט אֶת כֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי ה' וְכִין דְּבַעֲיִין תִּיכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה אִין סְמִיכָה מִבְּחוּץ וְשַׁחֲטָה מִבְּפָנִים אֵלֶּא אִף הַסְּמִיכָה בְּפָנִים וְאִין טָמֵא נִכְנס לַעֲזֹרָה:

וּכְוִלָן שְׁקִיבְלוּ אֶת הַדָּם חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקּוֹמוֹ – אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ, יִחְזֹר הַפֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל.‏^{[*כִּהִי*]‏^(כ)}קִיבֵּל הַפֶּשֶׁר וְנָתַן לְפִסּוּל – יִחְזִיר לְכֶשֶׁר. קִיבֵּל בִּימִינוֹ וְנָתַן לְשֹׂמְאָלוֹ – יִחְזִיר לְכָלִי קוֹדֵשׁ. נִשְׁפָּךְ מִן הַכָּלִי עַל הָרֹצֶפֶה וְאֶסְפוֹ – כֶּשֶׁר.‏^{[*נִתְּנוֹ*]‏^(ג)}עַל גְּבִי הַכֶּכֶשׁ; שְׁלֹא כִנְגֹד הַיָּסוֹד; נָתַן אֶת הַנִּיתְנִין לַמִּטָּה – לְמַעַלָן; וְאֶת הַנִּיתְנִין לְמַעַלָן – לַמִּטָּה; וְאֶת הַנִּיתְנִין בְּפָנִים – בְּחוּץ; וְאֶת הַנִּיתְנִין בְּחוּץ – בְּפָנִים; אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ – יִחְזֹר הַפֶּשֶׁר וַיִּקְבֵּל. גְּמ' "שַׁחֲטוּ" – דִּיעֲבַד אִין, לְכַתְּחִלָה לֹא. וּרְמִינָהּ: "וְשַׁחֲט" – שְׁחִיטָה בְּזֶר כְּשֶׁרָה, שְׁהַשְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה בְּזָרִים וּבְנָשִׁים וּבַעֲבָדִים וּבְטָמְאִים. וְאַפִּילוּ בְּקוֹדֵשֵׁי קוֹדֵשִׁים. אוֹ אִינוּ אֵלֶּא בְּכֻהֲנִים? ^(ד)אֲמַרְתָּ: וְכִי מֵאִין בֵּאתָה – מִכָּלֵל שְׁנַאָאֵמַר: "וְאַתָּה וּבְנִיךָ אִתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל דָּבָר הַמִּנְחָה"; יָכוֹל אִף בִּשְׁחִיטָה? תִּלְמוּד לֹומֵר: "וְשַׁחֲט אֶת כֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי ה' וְהַקְרִיבוּ וְגו'" – מִקְבִּלָה וְאֵילֶךְ מִצֹּנֹת כְּהֵנָה; לִימַד עַל הַשְׁחִיטָה שְׁכֶשֶׁרָה בְּכָל אֵדָם. 'הוּא הִדִּין דְּאַפִּילוּ לְכַתְּחִילָה נָמִי; וּמִשּׁוּם דְּקָא בַעֲי לְמִיתְנָא טָמְאִים – דְּלְכַתְּחִילָה לֹא, גְּזִירָה שְׁמָא יִגְעוּ בְּכֶשֶׁר; תִּנָּא: "שְׁשַׁחֲטוּ". "וְטָמֵא דִיעֲבַד שְׁפִיר דְּמִי?! וּרְמִינָהּ: "וְסִמֵּךְ... וְשַׁחֲט" – מַה סְמִיכָה בְּטָהוּרִים, אִף שְׁחִיטָה בְּטָהוּרִים! מְדַרְבָּן. "מֵאִי שְׁנָא סְמִיכָה, דְּכַתִּיב: "לִפְנֵי ה'"; שְׁחִיטָה נָמִי, הַכְּתִיב: "לִפְנֵי ה'!" אֶפְשָׁר דְּעַבִּיד סָבִין אַרוּכָה וְשַׁחֲט. סְמִיכָה נָמִי – אֶפְשָׁר דְּמַעֲיִל יָדִיה וְסִמִּיךְ. קִסְכַּר בִּיאַה בְּמַקְצַת שְׁמָה בִּיאַה. רַב חֲסֵדָא מִתְּנִי אִיפְכָא: "וְסִמֵּךְ... וְשַׁחֲט" – מַה שְׁחִיטָה בְּטָהוּרִין, אִף סְמִיכָה בְּטָהוּרִין. מֵאִי שְׁנָא שְׁחִיטָה? דְּכַתִּיב: "לִפְנֵי ה'","

סְמִיכָה

לֹאוּ שְׁמָה בִּיאַה דְּאִי מִשּׁוּם לִפְנֵי ה' אֶפְשָׁר דְּמַעֲיִל יָדָה וְסִמֵּךְ אֵבֶל אִי אִמְרַת תִּיכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה לֹא אֶפְשָׁר דְּמַרְחֵק צַפּוֹן מִיָּהוּ וְסִמֵּךְ וְשַׁחֲט דְּכַתִּיב גְּבִי עוֹלָה דְּטַעוּנָה צַפּוֹן דְּרִישׁ בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים בְּפִרְשַׁת וַיִּקְרָא מַה סְמִיכָה בְּטָהוּרִים אִף שְׁחִיטָה בְּטָהוּרִים וּבִהְדִּיא דְּרִישׁ הֵתָם מְקָרָא דְּלַעֲיִל דְּכַתִּיב יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְחוֹ לִפְנֵי ה' וְסִמֵּךְ מִדְּכַתִּיב מִמֶּשׁ וְסִמֵּךְ אֲצֹל לִפְנֵי ה' דְּרִישׁ לִפְנֵי ה' וְלֹא כִפִּי' הַקּוּנְטֵרֶס דְּפָרָק בִּתְרָא דְּדִרְשׁ לָהּ מְקָרָא אַחְרָנֵא דְּפַר כְּהֵן מִשִּׁיחַ תַּדַּע דְּמַפַּר כְּהֵן מִשִּׁיחַ הִכִּי מִצִּי לְמִילָף שְׁאָר סְמִיכוֹת לִפְנֵי ה' שְׁאִנִּי הֵתָם דְּקַגְדָּשָׁה חֲמִירוּהָ הִיא חֲטָאוֹת הַפְּגִימִיּוֹת:

לב.

 עין משפט גור מצוה

א מיי' פי"ד מהל' פסולי המוקדשין הל' ב:

ב מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' כו:

ג מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' כד:

ד מיי' פי"א מהל' פסולי המוקדשין הל' ב:

ה מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' כה:

ו מיי' פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' י:

ז מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ח מיי' פג' מהל' מעשה הקרבנות הל' יא:

ט מיי' פג' מהל' מעשה הקרבנות הל' יא:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פנ: מהל' ביאת מקדש הל' יח:

ב מיי פו: מהל' קרבן פסח הל' ה:
ג מיי פנ: מהל' ביאת מקדש הל' ו:

וּרְבִי יוחנן אמר דבר תורה אפי' געזא אין לאַפּולוגי דר' יוחנן לאו תנא הוא כדמוכח בפ"ק דקטבות (דף ח.) גפי חתנים מן המנין ומשני רב תנא ופליג ואר' יוחנן לא משני הכי תדע דאי דאורניתא אם כן היה לנו לאסר מפתח הר הבית שכל זה מסנה לזיה כדאיתא בסוף מכילתין (דף קטז:) ובהדיא תנו במס' פלים (פ"א מ"ח) עונת נשים מקדשת הימנו שאין טבול יום נכנס לשם אבל בהר הבית ובחיל מתר ונתני נמי בתמיד (דף כו.) דבא ונלב לו אצל אחיו הכהנים ומיהו מתוך פרכות הללו מתרצא פרכא קמיתא דאע"ג דר' יוחנן לאו תנא הוא דלמא סבר לה כמתני' דתמיד וכלים ולמאי דפרש בקונט' טעמא דברייתא דאין טבול יום של טמאת קרי נכנס להר הבית משום דקסבר טבול יום דוב קוב דמי ואמרינן פ' אלו דברים (פסחים סז:) ובכל זב לרבות בעל קרי ור' יוחנן דאמר אפילו געזא אין בו משום דקסבר טבול יום דוב לאו קוב דאי אטי שפיר דפלוגתא דתנאי היא ואיכא למ"ד טבול יום דוב לאו קוב דמי ומיהו קשה דאי קסבר האי תנא טבול יום דוב קוב דמי אם כן איכא לאו דלא וטמאי את מקניהם ואין געזא דוחה את לא תגעזא וגעזא ועוד קשה מדאמרינן פרק ג' מינין (נויר דף מה.) טמא יהנה לרבות טבול יום עוד טמאתו בו לרבות מחסר כפורים ואי טבול יום אסור למסנה לזיה למה לי קרא לרבות במסנה שכינה ומיהו מצי למימר משום כרת אצטרידי דאזרי בה קרא שאין עגוש כרת אלא מחומת העזרה ולפנים ועוד קשה דאי טעמא דרבי יוחנן משום דקסבר דטבול יום דוב לאו קוב דמי והא רבא אית לה הר דרבי יוחנן בפסחים פרק האשה (דף צב.) ושמעינן ליה לרבא בכריתות פרק שני (דף י.) דמתסר כפורים דוב קוב דמי אלא ודאי הא דאמר דטבול יום דוב קוב דמי לאו לעגן ביאת מקדש קאמר אלא לעגן פסח הכא בטמאה לא יאכלו ממנו וזים תבות כדפי' לעיל בריש פרק שני (ובחים דף יז:) בשם ה"ר חיים ומיהו סגינא דנויר (דף מה.) קשה למה שפי' דטבול יום שרי במסנה לזיה דמשמע התם דאפי' נאמר דטבול יום דוב לאו קוב דמי אסור לכנס למסנה לזיה דקאמר התם מה

בו לפרושי ברייתא קאמי ולאו

סמיכה נמי כתיב: ”לִפְנֵי ה'” !אַפְשָׁר דַּמַּעֲיִיל יְדִיה וּסְמִידָהּ. שְׁחִיטָה נָמִי אַפְשָׁר דַּעֲבִיד סַפִּין אַרוּכָה וְשְׁחִיט! (ה"ה)
הא מני – שמעון התימני היא. דתנאי: ”וְשָׁחַט אֶת כֹּן הַבָּקָר לִפְנֵי ה'” – וְלֹא הַשּׁוֹחֵט לִפְנֵי ה'.
שמעון התימני אומר: מנין שיהיו ידיו של שוחט לפנים מן העשקט? תלמוד לומר: ”וְשָׁחַט אֶת כֹּן הַבָּקָר לִפְנֵי ה'” – שֹׁחֵט אֶת כֹּן הַבָּקָר יֵהָא לִפְנֵי ה'.
”אִמַּר עוֹלָא אִמַּר רִישׁ לְקִישׁ: טַמָּא שְׁהַכְנִיס יָדוֹ לִפְנִים – לִזְקָה. שְׁנָאֵמַר: ”בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגַּע וְגו'” – מְקִישׁ בִּיאָה לְגִיעָה; מַה גִּיעָה בְּמִקְצַת שְׁמָה גִּיעָה, אִף בִּיאָה בְּמִקְצַת שְׁמָה בִּיאָה. ^(כ)‏
איתיביה רב הושעניא לעולא: מצורע שחל שמיני שלו להיות בערב הפסח, ורצה קרי בו ביום, וטבל – ^(ג)‏אמרו חכמים: אף על פי שאין טבול יום אחר נכנס, זה נכנס; מוטב יבוא געזא שיש בו כרת, וידחה געזא שאין בו כרת. ^(ד)‏
וּרְבִי יוֹחָנָן אָמַר: דְּבַר תּוֹרָה – אִפְּיֵלוּ גַעֲזָה אִין בּוּ. שְׁנָאֵמַר: ”וַיַּעֲמֹד יְהוֹשֻׁפָט בַּקְּהֵל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בְּבֵית ה' לִפְנֵי הַחֲצָר הַחֲדָשָׁה” – מֵאִי ”חֲצָר הַחֲדָשָׁה”? אִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁחִידְשׁוּ בֵּה דְּבָרִים (תְּרֻבָּה), וְאָמְרוּ: טַבּוּל יוֹם אַל יִכָּנס לְמַסְנַה לְזִיָּה. וְאִי אִמְרַת בִּיאָה בְּמִקְצַת שְׁמָה בִּיאָה, הִיכִי מַעֲיִיל יְדִיה בְּבִהּוֹנוֹת? אִינְדִּי וְאִינְדִּי גַעֲזָה שְׁיִישׁ בּוּ כֶּרֶת הוּא! אָמַר לִיה: מִטּוּנָךְ – שְׁאֲנִי מְצוּרַע, הוּאִיל וְהוֹתֵר לְצַרְעָתוֹ הוֹתֵר לְקִירָיו. אִמַּר רַב יוֹסֵף, קִסְבֵּר עוֹלָא: רוֹבֵן וְבִים וְנַעֲשׂוּ טַמְאֵי מֵתִים; הוּאִיל וְהוֹתֵרו לְטוּמְאָתָן – הוֹתֵרוּ לְזִיבְתָּן. אִמַּר לִיה אֲבִי: מִי דְמִי?! טוּמְאָה אִישְׁתֵּרֵאִי, וְיִבָּה לֹא אִישְׁתֵּרֵאִי! אִמַּר לִיה, דְּלִמָּא הִכִּי קֹאֲמַר מַר: רוֹבֵן טַמְאֵי מֵתִים וְנַעֲשׂוּ וְבִים; הוּאִיל וְהוֹתֵרוּ לְטוּמְאָתָן – הוֹתֵרוּ לְזִיבְתָּן? אִמַּר לִיה: אִין. וְאִפְתִּי לֹא דְמִי; מְצוּרַע – הֵיתִיתֵירָא הוּא, הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי אִישְׁתֵּרִי. טוּמְאָה – דְּחִזִּיהּ הִיא, לֵהָא אִידְחָאִי לֵהָא לֹא אִידְחָאִי! אִמַּר לִיה רַבָּא: אַדְרָבָּה, אִיפְכָא מִסְתַּבְּרָא! מְצוּרַע – הֵיתִיתֵירָא הוּא, לֵהָא אִישְׁתֵּרֵאִי וְלֵהָא לֹא אִישְׁתֵּרֵאִי; טוּמְאָה – דְּחִזִּיהּ הוּא, מַה לִּי חַד דְּחִזִּיא מַה לִּי שְׁתִּי דְּחִזִּית? מְכַלֵּל

אינו נאסרין מסמת האסרונה שחרי אף הראשונה טמאה של כרת היתה והיו מתירים היום: התיירא הואי בעסר גמור גזרה עליו תורה ביאה במקצת:

לשער נגנור אימתי הוא בא בזמן שטבל וגעזא הערב שמש ונראה דדוקא בטבול יום דוב שלש ראיות שהוא טבול יום ומחסר כפורים דאיכא תרמי קאסר במסנה לזיה וכי מסיק התם אלא אמר אבבי טבול יום דוב לאו קוב דמי ואפי' הכי פיון דמחסר כפורים לא עיל כלומר דאיכא תרמי ולא מלשון ובח בריש דאם כן גפי נזיר דכתיב וביא שתי תורים וגו' הנה לן למדרש הכי כדאמר התם אבל טבול יום דוב בעל שתי ראיות ודבעל קרי שרי דלאו מחסר כפרה והא דאמר הכא כשרצה קרי בו ביום וטבל דנקנס אע"פ שהוא טבול יום וגם מחסר כפורים אין אלו שני הדברים על טמאה אחת אלא טבול יום משום קרי ומחסר כפרה משום צרעתו ולפי' הקונטרס נתיא דנקט בברייתא ורצה קרי ולא טמא שרץ ונבלה דטמא שרץ ואפילו טמא מת נכנסין להר הבית כדדרשין בפסחים פ' אלו דברים (פסחים דף סז.) ובסוטה פרק היה נוטל (סוטה דף כ:) וישח משה את עצמות יוסף עמו במחצתו אבל לפי מה שפרשתי דרבי יוחנן לא פליג אבריתא ולא אסור אלא מדרבנן כולוהו טמאים נמי אסירי כדתנן בפ"ק דכלים החיל מקדש הימנו שאין עובדי כוכבים וטמאי מתים נכנסין לשם וכל שפון בעונת נשים כדתני התם שאין טבול יום נכנס לשם וכלהו טבול יום אפילו דטמאי מת דשרץ ונבלה [אגרי] דאגרי בה לעיל ונראה דלרבינא נקט ורצה קרי דאף על גב דמשלח חזי לשתי מסנות התיירו לו

עומד חזי לעזרה ושוחט בספין ארצה: לפנים מן הנשחט לפנים מן הכהמה: ה"ג שוחט את כן הבקר יהנה לפני ה': גגיעה סתם במקצת היא: שחל שמיני שלו והיה לו היום לכנס להר הבית לחלל שער נגנור שלא נתקדש להכניס ידיו לכהונות ורצה קרי ובעל קרי אין נכנס להר הבית כדאמרי' בצלו דברים (פסחים דף סז) ובכל זב לרבות בעל קרי שמשלח חזי לשתי מסנות כדאמרינן התם: אע"פ שאין טבול יום אחר של טמאת קרי נכנס להר הבית דקסבר טבול יום דוב קוב דמי זה נכנס ומכניס ידיו לעזרה לתן מדם האשם ומלוג השמן על בהונותיו כדי שישתהר לאכל פסחו לערב והוא ישלחנו לעזרה היום לשחט ולזרק עליו אבל הוא לא יכנס לעזרה (ושוחט בספין ארצה) דטבול יום שנכנס לעזרה בכרת כדאמרי' בהקומץ רפה (מנחות כז:). מוטב יבוא געזא של פסח: שיש בו כרת וידחה געזא דשלוש טמאים מהר הבית שאין בו כרת שאין עגוש כרת אלא מחומת העזרה ולפנים: אפי' געזא אין בו בהר הבית לגבי טבול יום דקסבר טבול יום דוב לאו קוב דמי: נכח החצר הסדשה הר הבית שחידשו בה בהלכותיה: אידי ואידי געזא של כרת טבול יום לגבי עזרה בכרת הוא והא קא מעיל לעזרה שחרי אי אפשר להוציא דם האשם לחלל השער דמפסל ביצא: מטונף ממשאף שבאתה עלי להכביד אכביד עליך ממצורע השכיבות שגזרת הכתוב היא אצלו שהתרה לו ביאה במקצת שחרי מחסר כפורים הוא והוא מכניס ידיו לכהונות: הואיל והתרה ביאה מקצת לצרעתו: התרה אף לטבל יום של קרי שלו: אמר רב יוסף שמע מנה מדעילא דאמר הואיל ואשתרי להא אשתרי להא: רבן של צבור ובין בפסח ולא נדחת טמאת זיבה אצלו ונעשו טמאי מתים בו ביום הואיל והתירו לטמאת המת שגזרה אצלו התירו לזיבתו: טמאה אשתראי שבאה אסרונה זיבה ראשונה עומדת במקומה ולא דמי למצורע דהתם אכא למימר מגו דקמיתא לא הוי אסירא ליה בתרניתא לא סמיירא לך מסמיתא שחרי טמא היה ומתר אבל הכא כי הנה זיבה גרירתא הוי אסירי השתא דאטוספא טמאה עליוהו אשתרו להו: הואיל והתירו לטמאתן הקודמת

אינו נאסרין מסמת האסרונה שחרי אף הראשונה טמאה של כרת היתה והיו מתירים היום: התיירא הואי בעסר גמור גזרה עליו תורה ביאה במקצת:

לשער נגנור אימתי הוא בא בזמן שטבל וגעזא הערב שמש ונראה דדוקא בטבול יום דוב שלש ראיות שהוא טבול יום ומחסר כפורים דאיכא תרמי קאסר במסנה לזיה וכי מסיק התם אלא אמר אבבי טבול יום דוב לאו קוב דמי ואפי' הכי פיון דמחסר כפורים לא עיל כלומר דאיכא תרמי ולא מלשון ובח בריש דאם כן גפי נזיר דכתיב וביא שתי תורים וגו' הנה לן למדרש הכי כדאמר התם אבל טבול יום דוב בעל שתי ראיות ודבעל קרי שרי דלאו מחסר כפרה והא דאמר הכא כשרצה קרי בו ביום וטבל דנקנס אע"פ שהוא טבול יום וגם מחסר כפורים אין אלו שני הדברים על טמאה אחת אלא טבול יום משום קרי ומחסר כפרה משום צרעתו ולפי' הקונטרס נתיא דנקט בברייתא ורצה קרי ולא טמא שרץ ונבלה דטמא שרץ ואפילו טמא מת נכנסין להר הבית כדדרשין בפסחים פ' אלו דברים (פסחים דף סז.) ובסוטה פרק היה נוטל (סוטה דף כ:) וישח משה את עצמות יוסף עמו במחצתו אבל לפי מה שפרשתי דרבי יוחנן לא פליג אבריתא ולא אסור אלא מדרבנן כולוהו טמאים נמי אסירי כדתנן בפ"ק דכלים החיל מקדש הימנו שאין עובדי כוכבים וטמאי מתים נכנסין לשם וכל שפון בעונת נשים כדתני התם שאין טבול יום נכנס לשם וכלהו טבול יום אפילו דטמאי מת דשרץ ונבלה [אגרי] דאגרי בה לעיל ונראה דלרבינא נקט ורצה קרי דאף על גב דמשלח חזי לשתי מסנות התיירו לו

משום פסח: שחידשו בה דברים ואמרו טבול יום אל יכנס למסנה לזיה וא"ת מנול שחידשו מטבול יום אימא שחידשו ממת עצמו או מטמא מת ונל לומר דמשמע דלא חדשו אלא על חצר וחצר הנינו עונת נשים כדמוכח ביסוקאל ואלו מת וטמא מת מצינו דאסורין אפלו בחיל: א"ל מטונף פרוש ממשאף שבאת להכביד עלי אכביד עליך דאדרבה משם סייעתא לדברי דשאני מצרע וכו' מדנקט ורצה קרי בו ביום משמע דוקא בו ביום דיצא בשעת הטר דצרעת ואיכא למימר מתוך שהתר לצרעתו הטר לקרויו אבל כד מאתמול לא נאי ביאה במקצת לא שמה ביאה אפי' מאתמול נמי והשתא אתי שפיר הא דאמר בפ"ק דיבמות (דף ח.) מי לא מודה עלא שאם ראה קרי כליל (שלישי) [שמיני] שאינו מכניס ידיו שלא יצא בשעה שהיא ראויה להביא קרבן מנא לה דמודה עלא אלא מדנקט בו ביום דק דטעמא דעלא משום דהואיל והתר לצרעתו הטר לקרוי ובעגן זה נש לפרש מטונף דפ' הדרע והלתיים (חלין דף קלב.) דקאמר התם עלא יתיב מתנתא לכהנתא אלמא דקסבר עלא כהן ואפלו כהנת והכתיב וכל מנחת כהן כליל תהיה ואמר ליה רבי מטונף אהרן ובניו כותבים כפרשה כלומר משם אכביד עליך שהיא ראויה לדברי מדלא שנה התנא חלוק זכרים מנקבות היכא דכתיב כהן סתם כגון גפי מתנות כהנה אלא גפי מנחה דכתיב אהרן ובניו שמע מנה היכא דכתיב כהן סתם לא שנה כהן ולא שנה כהנת ואם תאמר ואי מטעם הואיל והתר לצרעתו הטר לקרוי למה לי יבא געזא שיש בו כרת וידחה געזא שאין בו כרת בלאו הכי נמי ונל לומר דעל מסנה לזיה שנכנס טבול יום שטבעל קרי הערך לומר געזא דפסח דבכרת דחי געזא וכו' דטבול יום אינו נכנס אי מן התורה אי טבול יום דוב קוב דמי אי מדרבנן מגזרת יהושפט והתם לא שיער למימר מתוך שהתר לצרעתו שחרי בשמיני קאי ואינו אלא מחסר כפורים דלא נאסר מעולם במסנה לזיה ומה שיער שם לומר שהתר אבל על מסנה שכינה שמכניס ידיו לכהונות והוא טבול יום של קרי על זה קאמר מתוך שהתר מחסר כפורים של מצרע דבעלמא אסור בעונת שכינה והכא הטר הטר נמי לטבל יום דקרויו:

כל הפסולין פרק שלישי זבחים

 מסורת הש"ס

א ספרא ויקרא דבורא דגובה פורשה ד ג ב ימות ז; פסחים צב. ג פסחים נט.

ד הוריות ה:

 גליון הש"ס

גמ' אף ביאה במקצת. עיין לקמן דף צה ע"א תוס' ד"ה מכניסו: שם במקצת שמה ביאה. עיין שבועות דף יז ע"א תוס' ד"ה תלה:

 תורה אור השלם
--

ושחט את כן הבקר לפני יזנה והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד [ויקרא א, ה]

ושלשים יום ושלשת ימים חשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה [ויקרא יב, ד]

ויעמוד יהושפט בקהל יחזקיה וירושלם בבית יזנה לפני החצר הסדשה [דברי הימים ב, כ, ה]

 עין משפט גדר מצוה

א מיי פד' מהל' ביאת מקדש הל'

טו:

ב מיי פג' מהל' מעשה הקרבנות

הל' יב:

ג מיי פד' מהל' מחוסרי כפרה

הל' ב:

ד מיי פג' מהל' מעשה הקרבנות

הל' יא:

ה מיי פג' מהל' מעשה הקרבנות

הל' יג:

דתרונהו אבײ ורבא סבירא להו טמאה דחויה היא בצבור ונא דאמר

רב תחליפא משמה דרבא זאת אומרת התרה היא בצבור בפ"ק דיומא (דף ו:ו) זאת אומרת ולא סבירא לה: **וְלַעֲבֹד פֶּשֶׁשׁ** הכל בכתב כו' והא דמוסיפים על העיר ועל העוֹרוֹת הִינוּ היכא דאיכא למימר קרא אֲשַׁכּחוּ וידרֹשׁ כי תהיא דסֵבָה (דף נא:ו) ומיהו קֹשֶׁה דהכא נמי אין לך קרא גְדוֹל מִזֶּה דנעבד פֶּשֶׁשׁ לְקַים מְצוֹת סמיכה דרַחֲמֵנָא אִמר וסמוך ולמאי דמסיק דסמיכת אֲשֶׁם מְצַרַע לאו דאוריתא גִּיחָא אֲבַל לטַעֲמָא דשְׁמַא יִרְבָּה בִּפְסִיעוֹת קֹשֶׁה דנעבד פֶּשֶׁשׁ דְּלִיכָא לִמְחַשׁ ומיהו דשְׁמַא יִרְבָּה בִּפְסִיעוֹת גְּזֵרָה דרַבְנָן בעלמא היא וְאִרִי כָּאן הִכַּל בְּכֶתֶב וְהָא דְאָמַר בְּרִישׁ כִּסּוּי הָדָם (חלין פג:) דכסוי הָדָם אֵינּוּ נוֹהֵג בַּמִּקְדָּשִׁין מִשּׁוּם דְּלֹא אֲפָשִׁר דְּהִיכִי לַעֲבֹד לְבַשְׁלָה קֹא מוֹסַף אֲבָנִין וְכֵתִיב הִכַּל בְּכֶתֶב אֵין זֶה חֲשׁוֹב כִּמּוֹ קֹרָא דְכִינוּ דְלֹא כֶּתֶב בִּהְדִּיא בִּקְרָא שְׂיִנְהֵג כִּסּוּי הָדָם בַּמִּקְדָּשִׁין: גְּעוֹל וְנִסְמוּךְ פִּינוּ דְלֹא אֲפָשִׁר בַּעֲנֵן אַחֵר וְלֹא מְקַיֵּינן סמיכה בְּטִהְרָה וְלֹא דְמִי לְשֹׁאֵר [טמאים] שְׁמִשְׁלַחִין קַרְבָּנוֹתֵיהֶם וְלֹא אִמְרִינָן גְּעוֹל וְנִסְמוּךְ דִּמְקַיֵּמָא סְמִיכָה דִּידֵיהוּ בְּטִהְרָה: סְמִיכַת אֲשֶׁם מְצַרַע לאו דאוריתא וְאִמְרִינָן אֲקִפוּ יָדֵיכוּ דְלֹא תִּהְיוּ עֹבְדֵה בְּקִדְשִׁים וּמִתּוֹךְ הוּךְ שְׁמַעְתָּ אֲתִי שְׁפִיר הָא דְאָמַר בְּרִישׁ הַתַּעֲרָבֶת (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים דָּף עו.) גָּבִי סַפֵּק מְצַרַע שְׁמִיכִיא אֲשָׁמוּ וְלָגוּ עֲמּוֹ וְאֹמַר אִם מְצַרַע הוּא זֶה אֲשָׁמוּ כּו' וְאוֹתוֹ אֲשֶׁם טַעוֹן סְמִיכָה וּבִהּזֹנוֹת וְהִשְׁתָּא לָמָּה לִי לִמְתַּנֵּי סְמִיכָה בֵּין יְהִא אֲשֶׁם בֵּין לֹא יְהִא [אֲשֶׁם] בְּעֵי סְמִיכָה אֲלֵא מִשּׁוּם דְּסְמִיכַת אֲשֶׁם מְצַרַע לֹא דאוריתא וְקֵאֲתִי לֹאשְׁמֹעֵינָן דְּטַעוֹן סְמִיכָה (דאוריתא) מִשּׁוּם סְפִיקָא דְשְׁלָמִים וְכֵן לַעֲיִל בְּרִישׁ מְכִילֶתִין (וְכַחֲסִים דָּף ד:) גָּבִי אֲשֶׁם דְּפָרִיךְ מָה לְשָׁלָמִים שְׁכַן טַעוּנִין סְמִיכָה מִשּׁוּם אֲשֶׁם מְצַרַע נָקֹט סְמִיכָה וְלֹא כְּפִי' הַקּוֹנְטֵרֶס דְלֹא גָרִיס סְמִיכָה כְּדִפְרָשִׁית בַּפ"ק וְהָא דִּתְנֵן בְּפ' כָּל הַתֵּדִיר (לְקַמֵּן וְכַחֲסִים צ:) כָּל אֲשָׁמוֹת בָּאִין בְּנֵי שְׁתֵּי שָׁנִים וְנִכְסָף שְׁקָלִים חוּץ מֵאֲשֶׁם גִּזִּיר וְאֲשֶׁם מְצַרַע לֹא מְצִי לִמְתַּנֵּי כָּל אֲשָׁמוֹת טַעוּנִין סְמִיכָה חוּץ מֵאֲשֶׁם גִּזִּיר וְאֲשֶׁם מְצַרַע פִּינוּ דְּמִדְרַבְנָן מִיְהִא טַעוֹן סְמִיכָה וְהָא דִּתְנֵן בְּפ' כָּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת (מִנְחוֹת דָּף סא.) רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר שְׁלֹשָׁה מִיָּנִים טַעוּנִין שְׁלֹשׁ מְצוֹת שְׁתֵּים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהִשְׁלִישִׁית אֵין בֵּהֶן אֲשֶׁם מְצַרַע טַעוֹן סְמִיכָה וּתְנוּפָה חֵי וְאֵין בּוֹ תְנוּפָה שְׁחוּט לֹא מִשּׁוּם שֶׁתֵּהָא סְמִיכָה דאוריתא וְהָא דְּפָרִיךְ בַּגֹּמ' וְיִהִא אֲשֶׁם מְצַרַע טַעוֹן תְנוּפָה שְׁחוּט מִקָּל וְחֹמֶר וּמָה וְכַחֲי שְׁלָמִי יָחִיד שְׁאִין טַעוּנִין תְנוּפָה חֵיים טַעוּנִין תְנוּפָה כּו' לֹא שְׂיֵךְ לְמִפְרָךְ מָה לְשָׁלָמִי יָחִיד שְׁכַן טַעוּנִין סְמִיכָה דאוריתא פִּינוּ דְּמִתְנוּפָה אֲתֵנוּפָה עֲבִיד קַל וְחֹמֶר וּמִיְהוּ קֹשֶׁה דְּפָרִיךְ הֵתֵם וְיִהוּ שְׁלָמִי צָבוֹר טַעוּנִין סְמִיכָה מִקָּל וְחֹמֶר וּמָה שְׁלָמִי יָחִיד שְׁאִין טַעוּנִין תְנוּפָה חֵיים טַעוּנִין סְמִיכָה מִקָּל וְחֹמֶר כּו' אִמְאִי לֹא קֵאֲמַר אֲשֶׁם מְצַרַע יוֹכִיחַ שְׁטַעוֹן תְנוּפָה מַחֲיִים וְאֵין טַעוֹן סְמִיכָה וּבַחֲזוֹרַת כִּהְנִים בְּפִרְשַׁת צו אֵת אֲהֵרֹן עֲבִיד נָמִי קַל וְחֹמֶר כִּי הִיא גִּנָּא וְקֵאֲמַר אֲשֶׁם מְצַרַע יוֹכִיחַ וְדָבַר תָּמָה הוּא אִמְאִי: אַפֻּלְךְ סְמִיכַת אֲשֶׁם מְצַרַע לֹא דאוריתא לַעֲיִל בְּפ"ק (וְכַחֲסִים דָּף יא:) יְלַפִּינוּ שְׁאָר אֲשָׁמוֹת מִדְּכֵתִיב כַּחֲטָאֹת וּבְאֲשֶׁם מָה חֲטָאֹת טַעוֹן סְמִיכָה אִף אֲשֶׁם טַעוֹן סְמִיכָה וְאִם כֵּן קֹשֶׁה אֲפִילוּ אֲשֶׁם מְצַרַע נָמִי וּמָה שְׁפָרֹשׁ כְּקוֹנְטֵרֶס דְּקִסְבַּר אֵינוּ בְּכָלִל שְׁאָר אֲשָׁמוֹת מִשּׁוּם דְּאֵינוּ בֹּא אֲלֵא לְהַכְשִׁיר קֹשֶׁה הָא אִמְרִינָן פֶּרֶק קַמָּא דִּיבְמוֹת (דָּף ז.) וְלַקַּמֵּן בְּרִישׁ אֵיתִיהוּ מְקוֹמָן (וְכַחֲסִים דָּף מט.) לְפִי שְׂצֵאָא אֲשֶׁם מְצַרַע

לדון בדבר החדש בבֵּהָן יד ובבֵּהָן רִגֵּל יכול לא יִהְיֶה טַעוֹן מִתֵּן דָּמִים וְאִמּוּרִים

דתרונהו אבײ ורבא סבירא להו טמאה דחויה היא בצבור ונ"מ לַמִּהְיוּ מֵאֵן

דְאָמַר בַּפ"ק דְיוֹמָא (דף ו:ו) דְאָמַר הַתֵּרָה

היא בצבור יָחִיד בְּמִקּוֹם רַבִּים: [טמאה] דחויה היא כְּלוּמַר בְּקִשְׁי גְּדַחִית אֲצֵלָה דְחוּי בַּעֲלָמָא עַל יְדֵי גְזִיאוֹת עוֹן שְׁהָצִין מְרָצָה וְלֹא בִּהְתֵּר גְּמוּר לְטַמְאָת מֵת אֲדָחִי וְלֹא לְטַמְאָת זִיכָּה: לִימָא מְסִיעַ לָהּ לַעֲלֹא דְאָמַר בִּיאָה בְּמַקְצַת שְׁמָה בִּיאָה: תַּכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה כְּדִכְתִּיב וְסָמַך וְשָׁחַט: חוּץ מִזֶּה שֶׁל אֲשֶׁם מְצַרַע: שְׁהִיתָה בְּשַׁעַר נִקְנוֹר הוּא שַׁעַר הַמְּזוּרְחִי כְּדִתְנֵן בְּשָׁקָלִים (פ"ו מ"ג) שְׁבַמְזוּרַח שַׁעַר נִקְנוֹר וְחָלַל שַׁעַר לֹא נִתְקַדַּשׁ בְּקִדְשַׁת הָעוֹזָה כְּדִאֲמַרִי' בְּקִצְד צוֹלִין (פִּסְחִים פה:) לְפִי שֶׁהַמְצוֹרַע עוֹמֵד שָׁם וּמִכְנִיס יָדָיו לַעֲזֹרָה וְשֶׁם מוֹצִיאִין לוֹ אֵת הָאֲשֶׁם וְסוֹמֵךְ עָלָיו וְחוֹזֵר וּמִכְנִיסוֹ לְמִקּוֹם שְׁחִיטתוֹ וְשׁוֹחֲטוֹ מִפְּנֵי שְׁאִין מְצַרַע יְכוּל לְכַנֵּס בַּעֲזֹרָה וְלִסְמֹךְ: עַד שְׁמֹזִין עָלָיו מִדָּם חֲטָאֹתוֹ לֹא עָלָיו מִמֶּשׁ קֵאֲמַר שְׁאִין נוֹתֵנִין עַל בִּהּזֹנוֹת אֲלֵא מִדָּם הָאֲשֶׁם אֲלֵא שְׁוֹדְקִין בְּשִׁבְלוֹ דָם חֲטָאֹתוֹ וְדָם אֲשָׁמוּ: לַעֲיִל יְדִיהַ לְחוּץ הַשְּׁתַּח וְלִסְמֹךְ וְלִשְׁחֹטָה אֲצֵל הַשְּׁתַּח דִּהִיא כָּל הַשְּׁתַּחֲסִים שְׁהִיוּ שָׁם רַחֲבֹן עֶשֶׂר אַמּוֹת וְחִמֵּשׁ מִתָּן בַּצָּפוֹן וְחִמֵּשׁ מִתָּן בְּדָרוֹם שְׁהַשְּׁתַּח מְכוּן כְּנֵגַד פִּתְחוֹ שֶׁל הֵיכַל בְּאֻמְצַע הָעוֹזָה וְיְכוּל לִשְׁחַט לְפָנָי צָפוֹנוֹ שֶׁל פִּתְחַ דִּהְיוּ לִיהַ צָפוֹן וּס"ד רַבִּי הִיא דְאָמַר כָּל צָפוֹן הָעוֹזָה כְּשֶׁר לִשְׁחִיט' קֹדְשִׁים וְאִף צָפוֹן שְׁבַמְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי כִּהְנִים וְיִשְׂרָאֵל כְּדָאִמר לַעֲיִל: מְרַחַק צָפוֹן צָפוֹן הַכְּשֶׁר (מִהוּ) לִשְׁחִיטַת קֹדְשִׁי קֹדְשִׁים רַחוּק מֵן הַשְּׁתַּח יוֹתֵר מִכ"ב אִמָּה מְקוֹם דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל וּמְקוֹם דְּרִיסַת כִּהְנִים דְּכָל אַחַת מִהֶן י"א אִמָּה בְּמִסְכַּת מִדּוֹת (פ"ה) [וכר"י בְּרַבִּי יְהוּדָה] דְאָמַר (יִמָּא דָּף לו.) אֵיתִיהוּ צָפוֹן מְקִיר מִזְבֵּחַ וְעַד כֶּתֶל הָעוֹזָה כְּנֵגַד צָפוֹנוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ וְתוֹ לֹא הִלְכַּר צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ בַּצָּפוֹן הַמִּזְבֵּחַ וְלִיכָּא תַּכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה: הַכִּי גִרְסִינוּ וְלַעֲבֹד פֶּשֶׁשׁ וּפְרָאֲשׁוּ פִּתּוּחַ קִטּוֹן כְּדִתְנֵן בְּמִסְכַּת שְׁקָלִים שְׁבַמְזוּרַח בְּשַׁעַר נִקְנוֹר וְשְׁנֵי פֶשֶׁשׁשִׁין הֵיוּ לוֹ אֶחָד מִיָּמִינוּ וְאֶחָד מִשְׁמָאלוֹ וְהָן מִתְּשַׁבּוּן פִּתְחִים שְׁהִיוּ מִשְׁתַּחֲסִים כְּנֵגַד הַשְּׁתַּחֲסִים וְהָכָא פִּרְכֵּינוּ וְנַעֲבַד פִּתּוּחַ קִטּוֹן בְּכֶתֶל צָפוֹנִי שֶׁל עוֹזָה כְּנֵגַד הַמִּזְבֵּחַ וְנַעֲמוּד מְצַרַע בְּחָלָלוֹ וְכַנִּיס יָדוֹ וְיִסְמַךְ אִי לֹא דְבִיאָה בְּמַקְצַת שְׁמָה בִּיאָה: הִכַּל בְּכֶתֶב כִּף אִמַר דּוֹד כָּל פִּתְחַ הָעוֹזָה וּמִדּוּתִיָּהּ וּבִגְנֵן כָּל הַבֵּית נִמְסַר לִי מִיַּד ה' וְאֵין לְהוֹסִיף עַל הַתְּשַׁבּוּן וּבִיאָה בְּמַקְצַת לֹא שְׁמָה בִּיאָה: אִמַר רַב יוֹסֵף לַעוֹלָם רַבִּי הִיא וְדִקְרָאֲמַרְתָּ לַעוֹל וְלִסְמֹךְ כָּל הַסּוֹמֵךְ כּו': מֵאִי קִסְבַּר הִיא תִּנָּא דְאָמַר כָּל הַסְּמִיכוֹת צָרִיכוֹת תַּכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה חוּץ מִזֶּה: לַעוֹל וְלִסְמֹךְ בִּהְדִּיא דְרַחֲמֵנָא אִמַר לוֹ שְׂיִכְנִס וְיִסְמַךְ: שְׁמָא יִרְבָּה בִּפְסִיעוֹת לֹאֲחֹר שְׁסַמַךְ אִם יִכְנִס פְּסִיעָה לְצַד פָּנִים יוֹתֵר מִשְׁהִיָּה צָרִיךְ נִמְצָא עָגוּשׁ כִּרְת: סְמִיכַת אֲשֶׁם מְצַרַע דאוריתא כְּשֹׁאֵר אֲשָׁמוֹת דְּגִמְרִינָן לָהּ סְמִיכָה מִהִילְשָׂא דְכַחֲטָאֹת כְּאֲשֶׁם בַּפ"ק (לַעֲיִל וְכַחֲסִים יא.): תַּכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה לֹא דאוריתא דְלֹא מִשְׁמַע לִיהַ וְסָמַך וְשָׁחַט בְּמִקּוֹם שְׁסוּמַך וְשָׁחַט: מִיתִיבִי וְסָמַך וְשָׁחַט הִיא דְּסְמִיכָתֵיהּ קֹרָא לְהִילְשָׂא סְמִיכָתֵיהּ כְּדִאֲמַרִי' מָה סְמִיכָה בְּטָהוּרִים כּו' וּסְמִיכָה דְּשְׁשִׁיטָא לֵן בָּהּ מִשּׁוּם דְּכֵתִיב לְפָנָי ה' בְּשְׁחִיטָה דְּצָרִיכָה שְׁתֵּהָא לְפָנִים וּמִשּׁוּם דְּתַכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה צָרִיךְ שְׂיִכְנִס הַסּוֹמֵךְ לְפָנִים וְלַעֲמֹד טַמָּא מִבְּחוּץ וְלִסְמַךְ בְּפָנִים אִי אֲפָשִׁר כְּדָאֲמַרְן לַעֲיִל שְׂרָאֲשׁוּ וְרַבּוּ מִכְנִיס: וְאִי אִמְרַתָּ לֹא דאוריתא הִכִּי שְׁשִׁיטָא לִיהַ סְמִיכָה בְּטָהוּרִין: בְּטַמְאִין נָמִי אֵיתִיא שְׁסוּמַךְ בְּחוּץ וּמִכְנִיסָה טָהוֹר לְפָנִים וְשׁוֹחֲט: סְמִיכַת אֲשֶׁם מְצַרַע לֹא דאוריתא קִסְבַּר שְׁאֵינוּ בְּכָלִל אֲשָׁמוֹת שְׁהִרִי אֵינוּ בֹּא אֲלֵא לְהַכְשִׁיר:

לדון בדבר החדש בבֵּהָן יד ובבֵּהָן רִגֵּל יכול לא יִהְיֶה טַעוֹן מִתֵּן דָּמִים וְאִמּוּרִים וּמִתֵּן דָּמִים וְאִמּוּרִים לְגַבִּי מִזְבֵּחַ אִף אֲשֶׁם כּו': יִמָּא מָה חֲטָאֹת טַעוּנָה סְמִיכָה וּמִתֵּן דָּמִים וְאִמּוּרִים לְגַבִּי מִזְבֵּחַ אִף אֲשֶׁם כּו':

כל הפסולין פרק שלישי זבחים

 מסורת הש"ס

א חוספתא גננים

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה סמיכת וכו' לא שייך למיפרך מה לשלמי יחיד שכן טעונים סמיכה. קשה לי הא בזה י"ל שלמי צבור יוכיחו דאין טעונים סמיכה ומכל מקום טעון תנופה שחוט. גם מ"ש אח"כ ומיהו קשה וכו' אמאי לא קאמר אשם מצורע יוכיח והא י"ל מה לאשם מצורע דאין טעון תנופה שחוט שמא"כ שלמי צבור דטעונים תנופה שחוט. וגם הא יש למנקט חק"ו הכי מה שלמי יחיד דלא טעון תנופה רק פעם אחד צריך סמיכה שלמי צבור דטעון ב' פעמים תנופה לכ"ש דטעונים סמיכה וליכא יוכיח כלל מאשם מצורע דהא תתם לא טעון תנופה ב' פעמים:

 תורה אור השלם
--

הפל בכתב מיד יתנה עליו השפיל כל מלאכות התבנית (דברי הימים א כח, יט)

וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו ושחט את־כֹּן הפקר לפני יְהוָה והקריבו בני אֶהֱרֹן הכהנים את־הדם ורקו את־הדם על־המזבח סביב אֶשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד (ויקרא א, ד-ה)

לג:

 עין משפט נר מצוה	
--	--

א	מיי	פי"ח	מהל'	פסולי
המוקדשין חל' יב:				
ב	מיי	פי"ח	מהל'	פסולי
המוקדשין חל' יג:				

לַעֲזֹנַן מלקות אתמר פֿרש בקונטרס אַבל לא לעזנן פֿרת דתּוֹתפּה מצרע

רבינא אָמר: **לַעֲזֹנַן מַלְקוֹת אֵיתְמַר.** ^(כ) **כִּי אָתָּא רבִּין, אָמר רבי אַבָּהוּ:** **לַעֲזֹנַן טָמֵא שְׁנֹנֵעַ בַּקּוֹדֶשׁ אֵיתְמַר.** ”דְּאֵיתְמַר: טָמֵא שְׁנֹנֵעַ בַּקּוֹדֶשׁ – רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: לֹאָהּ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵינּוּ לֹאָהּ. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר לֹאָהּ – ”בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע”.

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֵינּוּ לֹאָהּ – הֵהוּא בִּתְרוּמָה כְּתִיב. ”וְרִישׁ לְקִישׁ – הֵאִי קָרָא לְהִכִּי הוּא דְּאָתָּא?! **הֵאִי מִיבְעִי לִיה: אֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל בֶּשֶׂר קוֹדֶשׁ! דְּאֵיתְמַר: אֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל בֶּשֶׂר קוֹדֶשׁ מִזֵּין? רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: ”בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע”.**

רבי יוחנן אָמר: **תַּנִּי בְּרִדְלָא, אָתָּא ”טוּמְאָתוּ” – “טוּמְאָתוּ” מִבִּיאַת מִקֹּדֶשׁ; מָה לְהֵלֵן עֲנִשׁ וְהִזְהִיר, אַף כָּאן עֲנִשׁ וְהִזְהִיר.** ^(כ) **טָמֵא שְׁנֹנֵעַ בַּקּוֹדֶשׁ – מִדְּאַפְקָה רַחֲמֵנָא בַּלְשׁוֹן נְגִיעָה; אֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל – מִדְּאֵיתְמַשׁ קוֹדֶשׁ לְמִקֹּדֶשׁ.** ^(כ) **תַּנִּינָא כְּוֹנֵתִיָּה דְרִישׁ לְקִישׁ: ”בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע” – אֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל. אָתָּה אוֹמַר אֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל; אוּ אֵינּוּ אֶלָּא לְנוֹנֵעַ? ^(כ)תַּלְמוּד לֹמַר: ”בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע וְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא” – מִקִּישׁ קוֹדֶשׁ לְמִקְדָּשׁ; מָה מִקְדָּשׁ – דְּכָר שְׁיִישׁ בּוּ נְטִילַת**

לֹאָה שְׁלֹשׁ מִשּׁוּם וְכָל זֶר לֹא יֵאכֹל קוֹדֶשׁ אַע"ג דְּבִתְרוּמָה כְּתִיב כִּיּוֹן דְּכְתִיב לִשׁוֹן קוֹדֶשׁ וְתַרַץ דְּהֵתָם אֵיכָא מַעֲיֵלָה שְׁהוּא נֶחְנָה יִלְפִי' חַט חַט מִתְרוּמָה כְּדָאמַר גַּבִּי הִזִּיד בְּמַעֲיֵלָה וּבְכָל דְּכֵתָא יִלְפִינן מַעֲיֵלָה חַט חַט מִתְרוּמָה אֶכֶּל לַעֲזֹנַן שְׁאָר לֵאזֹנָן לֹא יִלְפִינן לְלִקוֹת עַל קוֹדֶשׁ כְּמוֹ עַל תְּרוּמָה דְחִטָּאָה בְּשִׁנְגָּה בְּמַעֲיֵלָה כְּתִיב וּבִגְזֵעַ בַּקֹּדֶשׁ לִיכָא מַעֲיֵלָה וּה"ר יַעֲקֹב דַּאורליג"ש לֹא גָרִיס וְכָל זֶר לֹא יֵאכֹל קוֹדֶשׁ אֶלָּא וְזֶר לֹא יֵאכֹל כִּי קוֹדֶשׁ הֵם [דְּכְתִיב גַּבִּי

רבינא אָמר הֵא דְאָמַר עֲלָא לַעֲיֵל מִשְׁמָה דְרִישׁ לְקִישׁ בְּבִיאָה מִקָּצַת: לַעֲזֹנַן

מַלְקוֹת אָמַרָה כְּדָאמַר לֹאָהּ בְּהָדִינָא אֶכֶּל לא לעזנן פֿרת דתּוֹתפּה מצרע שְׂרָאָה קרי דכי אתמקש ביאָה לנגיעָה לאַזַּנְהָרָה אַתְמַקֵּשׁ כְּדַכְתִּיב לא תבא אֶכֶּל לענִשׁ לא אַתְמַקֵּשׁ דְאִין עֲנִשׁ בְּנִיעָה: לְטָמֵא שְׁנֹנֵעַ בַּקֹּדֶשׁ אַתְמַר לא יִלְיָף רִישׁ לְקִישׁ מַלְקוֹת מִתְּהוּא קָרָא אֶלָּא לְטָמֵא שְׁנֹנֵעַ בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא אֲנִי בְּבִיאַת מִקְדָּשׁ כִּלְל: בִּתְרוּמָה כְּתִיב כְּדֻמוּכַח סִיפָּה דְקָרָא עַד מִלֵּאת יְמֵי טְהָרָה שְׁיַעֲרִיב שְׁמִשָּׁה שְׁהִיא טְבוּלַת יוֹם אַרְבֵּי שְׁטוּבָלַת בְּשִׁבְעֵי לַלְדִתָּה וְכָל יְמֵי טַהַר שְׁלֵה [הַרִי] הִיא כְּטְבוּלַת יוֹם וְכַיּוֹם מ' וְאַחַד מִבִּיאָה קִרְבָּנָה וּמִדְּכְתִיב לא תִגַּע עַד מִלֵּאת אֶכֶּל מְשִׁימְלָאוּ יְמִיָּה תִגַּע וְאַפִּי' מַחֲסֶרֶת כְּפָרָה ע"כ בִּתְרוּמָה כְּתִיב דְלַעֲזֹנַן קוֹדֶשׁ עַד שְׁתִּבִּיא כְּפָרְתָּה וְהִכִּי מוֹרְמִינן לְהֵאִי קָרָא בִּיבְמוֹת בְּהַעֲרֵל וְכִיּוֹן דְּבִתְרוּמָה כְּתִיב לא יִלְפִינן מַלְקוֹת דְקוֹדֶשׁ וְאַפִּילוּ בַק"ו דְאִין מוֹהִירִין מִן הַדִּין: לְאֹכֵל בֶּשֶׂר קוֹדֶשׁ בְּטִמְאָת הַגִּיּוֹף: בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע וְדִרְשִׁינן לִקְפוֹן אֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל: טְמֵאָתוּ טְמֵאָתוּ כְּתִיב בְּכֵרַת בְּאוֹכֵל קוֹדֶשׁ בְּטִמְאָת הַגִּיּוֹף וְטִמְאָתוּ עֲלִיו וְכְתִיב בְּבִיאַת מִקְדָּשׁ עוֹד טְמֵאָתוּ בּוּ מָה בִּיאַת מִקְדָּשׁ אֵיכָא אֲזַנְהָרָה וְלֹא יִטְמֵאוּ אֵת מַחֲנִיָּהֶם אַף טְמֵאָת הַגִּיּוֹף דְאֶכֶּל קוֹדֶשׁ תִּפּוֹק לָהּ אֲזַנְהָרָה מִהֲכָא: וּמִשְׁנֵי טָמֵא שְׁנֹנֵעַ

נִפְקָא לֹן מִדְּאַפְקִיָּה בַלְשׁוֹן נְגִיעָה: אֲזַנְהָרָה לְאֶכֶל עָקַר קָרָא מִדְרִישׁ מִדְּאַתְמַשׁ קוֹדֶשׁ לְמִקְדָּשׁ בְּהֵאִי קָרָא דְרְשִׁינן מָה בִיאַת מִקְדָּשׁ דְּכָר שְׁיִישׁ בּוּ כָּרַת אַף אֲזַנְהֶרַת קוֹדֶשׁ דְּכָר שְׁיִישׁ בּוּ כָּרַת וְהִנֵּנוּ אֶכִּילָה דְאִילוּ בְּנִיעָה לא אֲשַׁכְּחוּ כָּרַת וּמִיָּהוּ אֲזַנְהָרָה לְנוֹנֵעַ נִפְקָא לֹן מִנָּה מִדְּאַפְקִיָּה בַלְשׁוֹן נְגִיעָה: תַּנִּינָא כְּוֵתָה דְרִישׁ לְקִישׁ דְאֲזַנְהָרָה לְאֶכֶל קוֹדֶשׁ מִהֲכָא:

קוֹדֶשׁ עֲצָמָה וּמִתְרוּמָה לא יִלְפִינן[: **אֲזַנְהָרָה** לְאוֹכֵל בֶּשֶׂר קוֹדֶשׁ מִזֵּין תִּמָּה תִּפּוֹק לָהּ מִלֵּא תוֹכֵל לְאַכֹּל בְּשַׁעֲרֵיד כִּי הִכִּי דְנִפְקָא לֹן בִּפ' הַעֲרֵל (בְּמוֹת דָּף עג:)] מַעֲשֶׂר וּבִכּוּרִים דְאוֹכֵלן בְּטִמְאָת עֲצָמָן לֹאָהּ מִדְּכְתִיב לא תוֹכֵל לְאַכֹּל בְּשַׁעֲרֵיד וְלַהֵלֵן הוּא אוֹמַר בְּשַׁעֲרֵיד תֹאכִלְנּוּ הַטָּמֵא וְהַטְהוֹר יַחַדוּ יֵאכִלְנּוּ דְאַפִּי' טָמֵא וְטַהוֹר אוֹכִלְיוּ בְּהַעֲרָה אַחַת וְקֹאמַר רַחֲמֵנָא לָךְ בְּשַׁעֲרֵיד תֹאכִלְנּוּ הֲכָא לא תוֹכֵל לְאַכֹּל וּבִין בְּטִמְאָת הַגִּיּוֹף וּבִין בְּטִמְאָת עֲצָמָן אֲנִי קָרָא וּבִהֲהוּא שְׁמַעְתָּא גּוֹפָה קֹשׁ דְקֹאמַר גַּבִּי מַעֲשֶׂר וּבִכּוּרִים טְמֵאָת הַגִּיּוֹף בְּהָדִינָא כְּתִיב בַּהּ לא יֵאכֹל מִן הַקּוֹדְשִׁים כִּי אִם רַחֵץ וְאַמְאִי אֲצַטְרִיד וְהִלֵּא מִהֵאִי קָרָא תִּפּוֹק לֹן תַּרְוִיְהוּ טְמֵאָת הַגִּיּוֹף וְטִמְאָת בֶּשֶׂר וְיֵשׁ מִפְּרִשׁ דְלֹא מְצִי לְאַפּוֹקִי מִהֵאִי קָרָא אֶלָּא טְמֵאָה הַנוֹהֶגֶת בְּמַעֲשֶׂר דְּכְתִיבִי בְקָרָא הַלְכָּה צְרִיד קָרָא בְּטְבוֹל יוֹם שְׁמַתַּר בְּמַעֲשֶׂר שְׁמוֹנֶה עַל אֶכִּילַת קוֹדְשִׁים וְקוֹשָׁה מִדְּאִמְרִין בַּסֵּרָק כֹּל שְׁעָה (פְּסָחִים כד.) וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יֹנֵעַ בְּכָל טָמֵא לא יֵאכֹל לָמָּה לִי מִלֵּא תוֹכֵל לְאַכֹּל בְּשַׁעֲרֵיד נִפְקָא הֵא לא נִפְקָא לֹן מִהֵתָם אֶלָּא טְמֵאָה הַנוֹהֶגֶת בְּמַעֲשֶׂר וְאַצְטְרִיד וְהַבֶּשֶׂר לְטִמְאִים דְטַהוֹרִים בְּמַעֲשֶׂר וְשְׁמֵא קָרָא דְלֹא תוֹכֵל הֵוָּה מוֹרְמִינָא לְדִיּוּקָא בְּטָמֵא הָאוֹכֵל דְחִמִּיר טְפִי אִי לֹא דְכְתִבָּה קָרָא בַּעֲלָמָא וְאֲזַנְהָרָה לְטִמְאָת בֶּשֶׂר לא הֵוָּה יִדְעָנָא: **תַּנִּינָא** כְּוֵתָה דְרִישׁ לְקִישׁ בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע תִּמָּה דְהֲכָא מִשְׁמַע דְּהַךְ בְּרִיָּתָא מוֹרְמָא לְהֵאִי קָרָא בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא בִּתְרוּמָה וּבִפ' הַעֲרֵל (בְּמוֹת עה.) אֲמַרִּין וְאִיעֲבִיעִת אֵימָא נְגִיעָה דִּתְרוּמָה מִהֲכָא נִפְקָא דְתַנִּינָא בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע וּמִתִּי הַךְ בְּרִיָּתָא וְיֵשׁ לֹמַר דְּהֵתָם קֹאִי אֲקָרָאִי דְנְגִיעָה דְּמַעֲשֶׂר וְתְרוּמָה דְלַעֲיֵל מִנָּה מִקִּישׁ וְאַפּוֹד אֲנָא צְרִיד לְחֵלֶק כִּין נְגִיעָה לְאַכִּילָה דִּתְרוּמָה וְלַהֲכִי מִתִּי רֹאִיָּה מִהַךְ בְּרִיָּתָא דְגַבִּי קוֹדֶשׁ נְגִיעָה כְּאַכִּילָה וְהוּא הַדִּין בִּתְרוּמָה וְעוֹד קוֹשִׁיא דְּבִהֵיָּא שְׁמַעְתָּא דְּהֵתָם וּבַסֵּרָק קִמָּא דְשִׁבְעוֹת (דָּף ז.) אֲמַרִּין בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע לְרַבּוֹת אֵת הַתְּרוּמָה וּבְרִיָּתָא הִיא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים וּבְאַכִּילָה דִּתְרוּמָה מִנִּי כְּדֻמוּכַח שְׁמַעְתָּא דְּהֵתָם דְקֹאִי אַהֵא דְקֹאמַר אִי סִלְקָא דַּעְתִּיד לְתְרוּמָה גִּירַת וְשִׁפְחָה בְּנוֹת מַכֹּל תְּרוּמָה נִינְהוּ וְאִי בְּמִנֵּעַ הֵא וְדֹאִי בְּנוֹת מִנֵּעַ נִינְהוּ אֶלָּא כְּאַכִּילָה מִנִּי וְהַשְׁתָּא הִהִיא דְרִשָּׁא כְּמֵאן לא כְּרִישׁ לְקִישׁ דְּמוּקִי לִיה לְאֲזַנְהָרָה לְטָמֵא שְׁאַכֹּל אֵת הַקֹּדֶשׁ מִדְּאַתְמַשׁ קוֹדֶשׁ לְמִקְדָּשׁ וּמִדְּאַפְקִיָּה בַלְשׁוֹן נְגִיעָה אִפְקִיָּה לְאֲזַנְהָרָה לְנוֹנֵעַ בַּקֹּדֶשׁ וּמִרְבוּיָא דְּבְכָל אֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל לִפְנֵי וְרִיקָה אֶכֶּל לְתְרוּמָה לא מוּקִי לִיה כִּלְל אֶלָּא נִפְקָא לָהּ לְאֲזַנְהָרָה לְאוֹכֵל תְּרוּמָה מֵאִישׁ אִישׁ וְרַבִּי יוֹחָנָן מוּקִי לא תִגַּע אֲזַנְהָרָה לְנוֹנֵעַ בִּתְרוּמָה אֶכֶּל לְאוֹכֵל לא מוּקִי לִיה וְתַרַץ ה"ר אֶפְרַיִם הֵאִי דְמוּקִי לִיה בִּיבְמוֹת [דָּף עה. וְשֵׁם ד"ה וְהַכְּתִיב] אֲזַהֵר' לְאֶכֶּל תְּרוּמָה הִנֵּנוּ לְמֵאן דְּמוּקִי קָרָא דְאִישׁ אִישׁ מִנֵּרַע אַהֲרֹן בְּזַב בַּעַל שְׁלֹשׁ רֹאיוֹת וְלֹא יֵאכֹל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר עַד דְּמִיתִי כְּפָרָה וְלִקְדֹשׁ כְּדָקֹאמַר הֵתָם וְאִם כֵּן אֲזַנְהָרָה לְאֶכֶּל תְּרוּמָה מִנָּא לָהּ אֶלָּא מִבְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע אַע"ג דְּהֵתָם פְּרִיד לְתַנָּא דְמוּקִי לִיה בְּזַב בַּעַל שְׁמִי רֹאיוֹת מַכֹּל מִקּוּם פְּרִיד שְׁפִיר דְּהֵא אֵיכָא מֵאן דְּמוּקִי לִיה בִּתְרוּמָה אַע"ג דְּגִירַת וְשִׁפְחָה לֹא בְּנוֹת מַכֹּל תְּרוּמָה נִינְהוּ אַף עַל גַּב דְּכְאַכִּילַת קוֹדְשִׁים מִצְרִכִּין תְּרִי קֹרָאִי חַד בְּזַב וְחַד בְּיוֹלְדַת [גַּבִּי תְרוּמָה צְרִיכִי כִיּוֹן דְּחִזְוִין כְּכַר בְּאַכִּילַת קוֹדֶשׁ דְּזַב וְיוֹלְדַת שְׁוִין ה"ג גַּבִּי אֶכִּילַת תְּרוּמָה וְעוֹד יֵשׁ לֹמַר דְּבִתְרוּמָה דְלֹא תִלִּינָא כְּכַפָּרָה לא בְּעִי תְרִי קֹרָאִי לְזַב וְיוֹלְדַת אֶלָּא דוֹקָא לְמִקְדָּשׁ שְׁצָרִיד לְהַמְתִּין הַכַּפָּרָה:

כל הפסולין פרק שלישי זבחים

 מסורת הש"ס

א מכות יד:

ב מכות יד:

ג מכות יד:

ד יבמות עה; ספרא תוריע

פרישת יולדת פרוק א ח

ה ספרי במדבר; מכות יד; סוטה

כח:

 תורה אור השלם
--

ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קודש לא תגע ואֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תבא עד־מִלֵּאת ימי טהרה [ויקרא יב, ד]

[הנפש אשר תאכל בשר מנבח השלמים אשר ליתנה ושמאחו עליו ונקרמה הנפש ההוא מעמיה [ויקרא ז, כ]

כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן יתנה טמא ונקרמה הנפש ההוא משראל כי מי נזה לא יורק עליו טמא יתנה עוד טמאחו בו [במדבר יט, יג]

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' כח:

ב מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' כא:

פֿסול מהו *שׁינעֿשׂה* שׁירים לדם *שׁבֿצואר* בהמה ולא יִהְיֶה עוד תקנה או יחזר

כל הפסולין פרק שלישי זבחים

פֿסול מהו *שׁינעֿשׂה* שׁירים מִי שֶׁהוא פֿסול לַעֲבוֹדָה: מהו *שׁינעֿשׂה* שׁירים אַם קַבֿל תּוֹרָק מהו שׁינחזר הַכֶּשֶׁר וַיִּקַּבֿל וַיִּזְרַק וַיִּקְשֶׁר הַקֶּרֶבּוּ מִי אֲמַרְיִנּוּ פִּינוּ דְּזִרְק פֿסול שׁוֹנֶה לְדָם שׁבֿצואר שׁירים ותו לא מחזי לזריקה או דלמא לא אלימא זריקת פֿסול לשׁוֹנֶה לְדָם שׁבֿצואר בהמה שׁירים וַיִּנחזר הַכֶּשֶׁר וַיִּקַּבֿל: אין לך זריקה פֿסולה שְׁעוֹשֶׂה אֶת הַשָּׂאֵר שׁירים אֵלָא זריקה בְּמִשְׁכַּבַּת חוץ לזִמְנוּ וחוץ למקומו: הואיל ומרָצָה לִפְגּוּלוּ רַב זְבִיד מִתְּנִי הֵכִי – בָּעֵא מִינִיָּה רִישׁ לְקִישׁ מְרַבִּי יוֹחֲנָן: כּוּס פֿסול, מהו שׁינעֿשׂה שׁירים? אָמַר לִיָּה: פֿסול גּוֹפִיָּה מאי סבֿירא לך? אִי פֿסול מְשׁוּנֵי שׁירים – כּוּס פֿסול נְמִי מְשׁוּנֵי שׁירים. אִי פֿסול לֹא מְשׁוּנֵי שׁירים – כּוּס פֿסול נְמִי לֹא מְשׁוּנֵי שׁירים. רב ירמיה מדיפתי מִתְּנִי הֵכִי – בָּעֵא מִינִיָּה אֲבִי (מְרַבָּא) [מְרַבָּה]: כּוּס, מהו שׁינעֿשׂה אֶת חֲבִירוֹ דְּחַוִּי או שׁירים? אָמַר לִיָּה: פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וּרְבָנּוּ. דְּתַנָּא, לְמַעְלָה הוא אומר: "אֵת דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ", לְמַטָּה הוא אומר: "וְאֵת כָּל דָּמָה יִשְׁפֹּךְ".^[א] מַזִּין לַחֲטָאת שְׁקִיבֵל דָּמָה בְּאַרְבַּעַה כּוּסוֹת, וְנָתַן מִתְּנֶה אַחַת מִזֶּה וּמִתְּנֶה אַחַת מִזֶּה – שְׂכוּלָן נִשְׁפָּכִין לִיסוּד? תַּלְמוּד לומר: "וְאֵת כָּל דָּמָה יִשְׁפֹּךְ". יכול נָתַן אַרְבַּע מִתְּנוֹת מִכּוּס אֶחָד, יְהוּ כוּלָן נִשְׁפָּכִין לִיסוּד? תַּלְמוּד לומר: "וְאֵת דָּמוֹ". הָא בִּיצִיד? הוּא נִשְׁפֹּךְ לִיסוּד, וְהוּ נִשְׁפָּכִין לֵאמָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אומר: מַזִּין לַחֲטָאת שְׁקִיבֵל דָּמָה בְּאַרְבַּעַה כּוּסוֹת וְנָתַן אַרְבַּע מִתְּנוֹת מִכּוּס אֶחָד, שְׂכוּלָן נִשְׁפָּכִין לִיסוּד? תַּלְמוּד לומר: "וְאֵת כָּל דָּמָה יִשְׁפֹּךְ". וְהַכְּתִיב: "וְאֵת דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ"! אָמַר רַב אֲשִׁי: הֵהוּא לְמַעוֹטֵי שׁירים שְׁבֿצואר בְּהֵמָה. קִיבֵּל הַכֶּשֶׁר וְנָתַן לִפְסול כּוֹי. וצָרִיכָא; דְּאִי אֲשַׁמְעִינּוּ פֿסול, הֵנּוּ אֲמִינָא: מאי "פֿסול" – טָמֵא, דְּחַזִּי לַעֲבוֹדַת צִיבוּר; אָבֵל שְׂמֵאל – לֹא. וְאִי אֲשַׁמְעִינּוּ שְׂמֵאל – דְּאִית לִיה הַכְּשִׁירָא בְּיוֹם הַפִּיפּוּרִים; אָבֵל כְּלִי חוֹל – לֹא. וְאִי אֲשַׁמְעִינּוּ כְּלִי חוֹל – מָשׁוּם דְּחַזִּי לְקַדוּשִׁינְהוּ; אָבֵל הֵנֶךְ – אִימָא לֹא. צָרִיכָא.^[ב] וְלִיְהוֹי לִיָּה דְּחַוִּי! אָמַר לִיָּה רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי, הֵכִי אָמַר רַב יִרְמְיָה מְדִיפְתִּי מִשְׁמִיָּה דְּרַבָּא: הָא מַזִּי – חֲנָן הַמַּצְרִי הוּא, דְּלִית לִיָּה דְּחַוִּינּוּ. ^[ג]דְּתַנָּא, חֲנָן הַמַּצְרִי אומר: אֲפִילוּ דָם בְּכּוּס, מִבִּיא חֲבִירוֹ וּמְוַזֵּג לוֹ. רַב אֲשִׁי אָמַר: כָּל שְׂבִידוֹ – לֹא הוּי דְּחַוִּי. ^[ד]אָמַר רַב שְׁיִיא: כְּוֹוֹתִיָּה דְּרַב אֲשִׁי מְסַתְּבָרָא. מאן שְׁמַעְתָּ לִיָּה דְּאִית לִיָּה דְּחַוִּינּוּ – רַבִּי יְהוּדָה; דִּתְנּוּ, וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: נִשְׁפֹּךְ הַדָּם – יְמוֹת הַמִּשְׁתַּלַּח, מַת הַמִּשְׁתַּלַּח – יִשְׁפֹּךְ הַדָּם; ^[ה]וְשַׁמְעִינּוּ לִיָּה דְאָמַר: כָּל שְׂבִידוֹ – לֹא הוּי דְּחַוִּי. דְּתַנָּא, רַבִּי יְהוּדָה אומר: כּוּס אֶחָד הִיָּה מְמַלָּא מִדָם הַתַּעֲרוּבָת, וְזוּרְקוּ זריקה אַחַת כִּנְגֵּד הִיסוּד. שְׁמַע מִינִיָּה: כָּל שְׂבִידוֹ – לֹא הוּי דְּחַוִּי! שְׁמַע מִינִיָּה. גּוֹפָא – תַּנָּא, רַבִּי יְהוּדָה אומר: כּוּס אֶחָד הִיָּה מְמַלָּא מִדָם הַתַּעֲרוּבָת, שְׂאֵם יִשְׁפֹּךְ אֶחָד מֵהֶם – נִמְצָא שֶׁהוּא מְכֻשִּׁירוֹ. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: וְהִלָּא לֹא נִתְקַבֿל בְּכָלִי! מָנָא יָדְעִי? אֵלָא שְׂמָא לֹא נִתְקַבֿל בְּכָלִי! אָמַר לְהוֹן:

אף

קַבֿל תּוֹרָק מהו שׁינחזר הַכֶּשֶׁר וַיִּקַּבֿל וַיִּזְרַק וַיִּקְשֶׁר הַקֶּרֶבּוּ מִי אֲמַרְיִנּוּ פִּינוּ דְּזִרְק פֿסול שׁוֹנֶה לְדָם שׁבֿצואר שׁירים ותו לא מחזי לזריקה או דלמא לא אלימא זריקת פֿסול לשׁוֹנֶה לְדָם שׁבֿצואר בהמה שׁירים וַיִּנחזר הַכֶּשֶׁר וַיִּקַּבֿל: אין לך זריקה פֿסולה שְׁעוֹשֶׂה אֶת הַשָּׂאֵר שׁירים אֵלָא זריקה בְּמִשְׁכַּבַּת חוץ לזִמְנוּ וחוץ למקומו: הואיל ומרָצָה לִפְגּוּלוּ הוּאִיל ומרָצָה לִפְגּוּלוּ הוּאִיל וְהוּאִי זריקה מִן הַתּוֹרָה לְמַקְבְּעִיָּה פְּגוּל ופֿסול: כּוּס פֿסול כְּגוֹן שְׁיִצָּא מהו שׁינעֿשׂה לְדָם שׁבֿצואר שׁירים אַם וַרְקוּ כְּהֵן כֶּשֶׁר לָזֶה וְלֹא יְהֵא תַקְנָה לְקַרְבָּן שׁינחזר וַיִּקַּבֿל: פֿסול גּוֹפָה מאי סבֿירא לך אַדָּם פֿסול שְׁזִרְק מאי סבֿירא לך בְּשִׁירִים שְׁבֿצואר בהמה דלֹא קַמְבַּעִיָּא לך: כּוּס מהו שׁינעֿשׂה אֶת חֲבִירוֹ דְּחַוִּי או שׁירים כְּגוֹן חֲטָאת שְׁקַבֿל דָּמָה בְּשִׁנִּי כּוּסוֹת וְנָתַן כָּל מִתְּנוּתֵיו מֵאֶחָד מֵהֶן חֲבִירוֹ שׁירים הוּא וְנִשְׁפֹּךְ לִיסוּד דְּכְתִיב וְאֵת כָּל הַדָּם יִשְׁפֹּךְ וגו' (ויקרא ד:י"ח): או דְּחַוִּי הוּא דְּחִיָּה בְּיָדִים שְׂלֵא נָתַן מִמֶּנּוּ עַל הַקֶּרְנוֹת וַיִּשְׁפֹּךְ לֵאמָה שְׂבֿעֲזוּרָה הַמוֹצִיָּאָה דְּמִים לְנַחַל קִדְרוֹן: לְמַעְלָה בְּפִרְשָׁה הוּא אומר בְּשַׁעִיר זָשִׂא בְּשִׁירֵי הַדָּם וְאֵת דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ וְלֹא כְּתִיב כָּל דָּמוֹ: לְמַטָּה בְּחֲטָאת יַחִיד הוּא אומר וְאֵת כָּל דָּמָה יִשְׁפֹּךְ: וְהוּ נִשְׁפָּכִין לֵאמָה דְּכּוּס עוֹשֶׂה אֶת חֲבִירוֹ דְּחַוִּי: לְמַעוֹטֵי שׁירים שְׁבֿצואר בהמה שְׁהוּ נַעֲשִׂין שׁירים עַל יְדֵי הַדָּם הַנִּתְקַבֿל וַיִּשְׁפָּכוּ לֵאמָה: וצָרִיכָא לֵאשְׁמוּעִינּוּ דְאִית לְהוּ תַקְנָה בְּסוּרָה: דְּחַזִּי לַעֲבוֹדַת צִבוּר כְּגוֹן טָמֵא דְּחַזִּי לַכְּתַחֲלָה בְּצִבוּר הַלֶּכֶךְ גַּבִּי יַחִיד איכָא תַקְנָתָא בְּסוּרָה: בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים נָטַל אֶת הַמַּחֲתֶה בְּיָמִינוּ וְאֵת הַכַּף בְּשִׂמְאלוֹ: וְהָנְהוּ דְּחַוִּי דֵּהָא גִרָאָה וְגִדְחָה וְאֲמַאי אִית לָה תַקְנָתָא בְּסוּרָה: אֲפִילוּ דָם שַׁעִיר הַנִּנְעֹשֶׂה בְּפָנִים: בְּכּוּס וּמַת הַמִּשְׁתַּלַּח לֹא נִדְּחָה הַדָּם אֵלָא מִבִּיא שַׁעִיר אַחֵר וּמְוַזֵּג לְהֶדֶם וְכֶשֶׁר הַדָּם לְמִתְּנוּתֵיו וְהָ יִשְׁתַּלַּח וּלְשׁוֹן אֲפִילוּ דְּנָקַט מָשׁוּם דְּשַׁלְשָׁה מִתְּלוֹקוֹת בְּדִבְרַי איכָא לְמַאֵן דְאָמַר אֲפִילוּ בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְּחִים דְּקַתְּנִי וְאִם מִשְׁהַגְרִיל מַת אֶחָד מֵהֶן יָבִיא שְׁנִים וְגִרִיל מְלִיָּהֶם כְּבַתַּחֲלָה וְהַנְּשָׂאֵר יִדְּחָה וְאיכָא לְמַאֵן דְאָמַר מִבִּיא חֲבִירוֹ שְׂלֵא בַּהֲגִרְלָה דְּבַעֲלֵי חַיִּים אִין נִדְּחִין וְהַגְרָלָה לֹא מַעֲבָבָא אָבֵל דָּם בְּכּוּס וּמַת הַמִּשְׁתַּלַּח יִשְׁפֹּךְ הַדָּם דְּשַׁחֲטוּיִן נִדְּחִין וְאִין חוֹזְרִין וְגִרָאִין וְאֵתָא חֲנָן הַמַּצְרִי לְמִימַר אֲפִילוּ דָם בְּכּוּס מְוַזֵּג לִיָּה אַחֵר: שְׂבִידוֹ לְתַשְׁן לְהַחֲזִיר כִּי הֵנֶךְ דְּמִתְּנִיתִין אָבֵל הֵהוּא דְּמִשְׁתַּלַּח אִין בִּידוֹ מִי יִמַר דִּיְהִי לִיָּה אַחֲרֵנִי: יְמוֹת הַמִּשְׁתַּלַּח דְּאִדְּחִי לִיָּה וַיָּבִיא שְׁנִים אַחֲרִים: מִדָם הַתַּעֲרַבַת שְׂל פֿסָחִים: זוּרְקוּ זריקה אַחַת כְּדִין פֿסַח: כִּנְגֵּד הִיסוּד לֵאפּוֹקִי קִדְוִיָּת מִןרְחִית כְּדִאֲמַרִי' לְקַמֵּן שְׂאֵם נִשְׁפֹּךְ דָּמוֹ שְׂל אֶחָד מֵהֶן עַל יְדֵי שְׁהוּ רַבִּים וְנִבְהָלִים לַעֲשׂוֹת נִמְצָא כּוּס וְהַ מְכֻשִּׁירוֹ שְׁהַרִי כְּלָם מַעֲרָבִים בּוּ וְאִי מָשׁוּם דְּאֲעָרִיב בְּדָם הַתַּמְצִית אֲמַרְיִנּוּ לְקַמֵּן רַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמָה דְאָמַר אִין דָּם מְכַשֵּׁל דָּם וְלֹא אֲמַרְיִנּוּ אִדְּחִי לִיָּה בְּהַתַּעֲרָבוּ הוּאִיל וְכִידוֹ לֵאסְפוֹ: וְהִלָּא וְהַ שְׁנִשְׁפֹּךְ: לֹא נִתְקַבֿל בְּכָלִי

הִיאִף יְהִיָּה כֶּשֶׁר הָא קִזְמָא לוֹ נִשְׁפֹּךְ מִן הַצֹּאֵר עַל הַרְצָפָה וְאִסְפוֹ פֿסוּל: מָנָא יָדְעִי רַבְנָן שְׂלֵא נִתְקַבֿל וְהִלָּא לֹא מִשְׁעָה הִיא אֵלָא סְבָרָא הִיא בְּעַלְמָא דְּחַיִּשׁ לְשִׁמָּא נִשְׁפֹּךְ דָּמוֹ שְׂל אֶחָד מֵהֶן: שְׂמָא לֹא נִתְקַבֿל וְנִמְצָא זוּרְק דָּם פֿסוּל:

 מסורת הש"ס

א מעילה ה:

ב יומא זו:

ג ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק י ד-ה

ד תמורה ו: מנחות נט:

ה לקמן עד: יומא סג:

ו יומא סב:, יומא סד: תוספתא יומא

ז פסחים סה: משנה פסחים

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה פסול וכו' ומיהו למ"ד שלא במקומו. לעיל טו ע"ב:

בא"ד בורק הפסול שיחזור הכשר ויקבל. ועי' לקמן דף צב ע"א תוס' ד"ה ושקיבלו:

 תורה אור השלם
--

ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתנו על קרנות מזבח העולה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העולה (ויקרא ד, כח)

ולקח הכהן מדמה באצבעו ונתנו על קרנות מזבח העולה ואת פל דמה ישפך אל יסוד המזבח (ויקרא ד, ל)

מסורת הש"ס

א ספרא צו פרק יב א ב מנחות יח. ג משנה חולין

ד תוספתא זבחים; לעיל לב; תוספתא מנחות; תוספתא מעילה; לעיל כו.

תורה אור השלם

אל תאכלו מקצו נא ויטל מבשל ביום כי אם צלי־אש ראשו על־קרעיו וצל־קרבו [שמות יב, ט] ולא תותירו מקצו עד־בקר והנותר מקצו עד־בקר באש תשרפו [שמות יב, י]

ובשר גבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח מקצו עד־בקר ויקרא, ו טו

וכי חטאת אשר יביא מדמה אל־הקל מועד לכפר בקנשו לא תאכל באש תשרף ויקרא, ו כג לא תנבח ליתוח אלקיך שור ושה אשר יהנה בו מום כל דבר רע כי תעבט יהנה אלקיך הוא [דברים י, א]

גמ' תרי קראי כתיבי בנותר חד בפסח וחד בתודה: חליפין מפרש תודתו ואבדה והפרש תרי קראי כתיבי בנותר חד בפסח וחד בתודה ותמה דדרש באם אחרת תחקיקה ונמצאת הראשונה הניא שניה חליפי תודה וקריבה: ולדות תמורה ולד תודה ותמורת תודה וכלן קרבין כדאמרי' בבכורות (דף יד:) רק קדשיך אלו התמורות אשר יהנה לך אלו הולדות בכלן אגזי קורא בקן תשא ובאת וגו': ת"ל ובשר דמה ליה למכתב ותודתו ביומו יאכל הוה ליה קרא יתירא לדרשא: שלמי נזיר איל נזיר הטעון להם כמותה: ושלמי פסח חגיגת ארבעה עשר אבל שלמים בעלמא לא מצי לרבוזי דהא כתיב בהדיא בהו שני ימים ביום ובחכם יאכל וממחרת: ה"ג א"כ לימא קרא לא תותירו כדכתיב בכל שאר הנותרים לשון נותר: ועוד טעמא דר' יהודה ע"כ סברא הוא ולא מרבוזי דקרא אלא ס"ל דהואיל ומפסיל בהוצאה ובהניוח מפסיל גמי במחשבת הוצאה והניוח: שאם הניח למחר שהוא פסול דדם נפסל בשקיעת חמה: ונפלוג גמי ר' יהודה בכיולו הואיל וטעמא מהאי סברא הוא נפלוג בכיולו הנד דמתני' דתניי כשר ומשנינן ביה מניחה נפלוג: מי קא מפסיל אם הנה שובר את העצמות או אוכל נא: שיקריבוהו טמאים מי קמפסיל והאי קריבוהו בצאמורין קאמר דומיא דיאכלוהו בבשר וכן אם יאכלו טמאים או גזלים גבח שזנרק דמו כהלכתו מי פסיל השרבן למפרע מלרצות: ה"ג לשנא אחרניא כל כמנה מי ישמע לו להקריבו בפסול הכהנים טמאים לא ישמעו לו וכן הערלים להקריב למזבח בעברה או לאכל קדש בעברה הלכך אין מחשבתו מחשבה בדבר התלוי באחרים: לערב דמן בדם כו' פלי האי משנאי כלומר ואי אפליג בלערב דמה כו' אין דם מבטל דם וכיון דערוב לא פסיל מחשבת ערוב [גמין לא פסיל: לתן את הנתנין כו' לפגל במחשבה שלא במקומו: ר' יהודה לטעמה דאמר אפילו יתבה חזן למקומו לא מפסיל ובחא מלרצות דשלא במקומו במקומו דמי בפ"ב (לעיל זבחים כו.) דאוקמנא מתניתין דחשב לתן את הנתנין למטה למעלה כו' דס"ל לתנא דשלא במקומו במקומו דמי דמסקנא מדי דהנה אמוחשבת הניח ואלבא דר' יהודה: ולפלוג בלימתן את הנתנין בפנים בחזן והנתנין בחזן שחשב לתן בפנים קא מקשי דהתם ודאי אי הוה יתיב חטאת החיצונה בפנים מפסלא דכתיב וכל חטאת אשר יביא וגו' (ויקרא וי"כ"ג): קסבר רבי יהודה מחשבה לתן את הנתנין בחזן בפנים לא פסלא דגבי מחשבת חזן לזמנו כתיב שליש ודרשינן שהיא אותו חזן משלש בדם ובשר ואמורין דהנינו חזן לעזרה ממש שבשעת החר הבמות נשתלש בכל אלה הלכך גזרת הכתיב דפסול חזן למקומו אבל להכניסו לפנים לאו מחשבה היא: דבר רע לא תנבח לה' אלקיך שור ושה אשר יהנה בו מום וגו' רבה כאן אזהרה שלא ישחט החטאת בדרום: וחטאת שזכנס דמה לפנים כו' כלומר לא תנבחנו ע"מ להכניס דמה לפנים ולא בהכנסה ממש קמזהר ליה אלא

במחשבת הכנסה דהא בזביחה קאי וקא קרי לה דבר רע אלמא מפסיל: הכניס בשוגג כשר בפרק כל הנזכרים שזנתעברו ואזמא לן התם בגמרא בשלהי פירקין דהא דדריקינו הא מזיד פסול בשכפר בשזנתן מקצו על מזבח הפנימי הוא דקפסיל רבי יהודה ולא מפסל בהכנסה: והשתא ומה כו' דאיכא למשמע מנה דכל שכן דמחשבת הכנסה לא פסיל:

“בפנים – בחזן; ואת הניתנין בחזן – בפנים; שיאכלוהו טמאים; ושיקריבוהו טמאים; שיאכלוהו גזלים; ושיקריבוהו גזלים; לשפר עצמות הפסח; לאכול הימנו נא; ולערב דמו בדם הפסולים – כשר. שזאין מחשבה פוסלת אלא בחזן לזמנו וחזן למקומו, והפסח והחטאת שלא לשמן. גמ' מאי טעמא דרבי יהודה? אמר רבי אלעזר: תרי קראי כתיבי בנותר; כתוב אחד אומר: “לא תותירו מקצו עד בקר”, וכתוב אחד אומר: “לא יניח מקצו עד בקר”; אם אינו ענין להניח, תנהו לענין מחשבת היניוח. ורבי יהודה – האי קרא להכי הוא דאתא?! האי מיבעי ליה לכדתניא: “ובשר גבח תודת שלמיו” – למדנו לתודה שזאכלת ליום ולילה. ^(א)חליפין, וולדות, תמורות – מניין? תלמוד לומר: “ובשר”. חטאת ואשם מניין? תלמוד לומר: “גבח”. ^דומנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח? תלמוד לומר: “שלמיו”. לחמי תודה, ונחלות ורקיקים שזבזזיר – מניין? תלמוד לומר: “קרבתנו” – כולן קורא אגזי בקן “לא יניח”. אם כן, לימא קרא: “לא תותירו”, מאי “לא יניח”? אם אינו ענין להניוח, תנהו ענין למחשבת היניוח. התיניח להניח, להוציא מאי איכא למימר? ^(ב)ועוד, טעמא דרבי יהודה סברא הוא! דתניא, אמר להם רבי יהודה: אי אתם מודים שאם הניחו למחר – שהוא פסול? אף חישוב להניחו למחר – פסול. אלא טעמא דרבי יהודה סברא הוא!? וניפלוג גמי רבי יהודה בכיולו! ביה ניפלוג? בשובר עצמות הפסח ולאכול ממנו נא – זיבחה גופיה מי מיפסיל?! על מנת שיאכלוהו טמאים ושיקריבוהו טמאים – זיבחה גופיה מי מיפסיל?! שיאכלוהו גזלים ושיקריבוהו גזלים – זיבחה גופיה מי מיפסיל?! לישנא אחרניא: כל כמיניה?! ^(ג)לערב דמן בדם הפסולין – רבי יהודה לטעמיה, דאמר: אין דם מבטל דם. ליתן את הניתנין למעלה למטה, למטה למעלה – רבי יהודה לטעמיה, דאמר: שלא למקומו גמי מקומו קרינא ביה. וליפלוג בניתנין בפנים שזנתנן בחזן, והניתנין בחזן שזנתנן בפנים! קסבר רבי יהודה: בעינן מקום שהיא משולש – בדם, בבשר ובצאמורין. ומי אית ליה לרבי יהודה האי סברא?! והתניא, רבי יהודה אומר: “דבר רע” – ריבה כאן חטאת ששחטה בדרום וחטאת שזכנס דמה לפנים, פסולה. ולית לרבי יהודה שליש?! והתנן, אמר רבי יהודה: הכניס בשוגג – כשר. הא במזיד – פסול; וקיימא לן בשכפיר. השתא ומה התם (עייילי עייילא) [דעייולי עיייליה], אי כיפר אין אי לא כיפר לא; הכא דחשיב חשוכי, לא כל שכן?! תרי תנאי ואליבא דרבי יהודה. וסבר רבי יהודה: חטאת ששחטה בדרום –

היא

אינו דמפסח היכי ילפי שאר נותר: שלמי פסח פרשתי בפ"ק סמוך לתחלתו (לעיל זבחים ט:): שיאכלוהו טמאים ויקריבוהו טמאים ובחא גופה מי מפסיל פי' בקונט' דהאי קריבוהו בצאמורין קאמר ולא בדם דומיא דיאכלוהו בבשר דאם אכלו טמאין או גזלים גבח שזנרק דמו כהלכתו מי מפסיל קרבן מלרצות וא"ת חשב להניח צאמורים למחר או בחזן אמאי פסול הלא אם הניח צאמורים עד למחר או בחזן כיון שזנרק דמו כהלכתו לא נפסל קרבן מלרצות וי"ל דלא דמי דלהניח צאמורין למחר אי עביד במחשבתו מפסיל כוליה קרבן בקדשים הנאכלים ליום ולילה דכיון דהיו צאמורין בעין כל כמה דלא משטרי לא משטרי בשר באכילה וכי מטי למחר מפסיל בשר משום נותר אבל שיקריבוהו טמאים לא מפסיל בשר קדא דהקריבוהו טמאין אם עלו לא ירדו ועוד נטמאו צאמורים או אבדו משטרי בשר באכילה כיון דזנרק הדם כהלכתו אפתי קשה מלהוציאו לחזן אי קאי אצאמורין אמאי פסיל ר' יהודה הלא אם עשה כן לא נמנע הדם בכך מלרצות וגם בשר משטרי באכילה דכיון שהוציא צאמורים בחזן הוה ליה כנטמאו צאמורים או אבדו והבשר שרי לאכל ואי לא קאי להוציאו רק אדם אתי שפיר הכי: קסבר ר' יהודה בעינן מקום שהיא משלש בדם ובבשר ובצאמורין תמה למאי דלא ידע טעמא דמקום משלש תקשי ליה לרבנן אמאי לא חשיב [הנתנין בחזן בפנים] חזן למקומו דמהאי טעמא קמעטינן ליה בפרקין דלעיל ולקמן בפ' התעורבות (דף פב:) וי"ל דס"ד דרבי יהודה הוא דלא בעי משום דמסקינן טעמא מסבדא: ומי אית לה לרבי יהודה כו' צריך לישב סגיא זו לכל הלשונות שפי' בפרקין דלעיל (וזבחים דף כט.) מקום משלש: וחטאת שזכנס דמה לפנים פסולה פי' בקונטרס שלא תנבחנו ע"מ להכניס דמה לפנים ולא בהכנסה ממש קמזהר ליה אלא במחשבת הכנסה דהא בזביחה קאי וקא קרי לה דבר רע אלמא מפסיל ועוד יש לפרש דדבר רע משמע ליה ע"י דבזר דהנינו מחשבה ולא הכנסה ממש: וקיי"ל בשכפר וא"ת למ"ד שלא במקומו לאו במקומו דמי אמאי פסיל דכמנא טפי כחטאות משאר קרבנות וי"ל דבשאר דמים כשזנתן ממנו על הפרכת וכוין הדדים אכא למימר דיאספנו ואם יש עוד דם זורק במקומו וכשר ובחטאת אין תקנה לדם הנשאר א"נ תנא דסבר לאו במקומו דמי יסבר כחטאת דפסול אף בלא כפר. ברו"ך:

הכא דחשוכי חשיב לא כל שכן תמה א"כ בטלה תורת פגול דזרק מקצת דם בחזן או אוכל כזית בחזן לא מפסיל ומחשב מחשבה פוסל הכי גמי נהי דמכניס בלא מכפר לא מפסיל מחשב להכניס ולכפר פוסל וי"ל דבר רע משמע דבר שהוא רע במקום אחר שהוא

ככפר זה אסרתי במחשבה בשעת זביחה הכא דחשב לא כל שכן דכשר דאפילו חשב לתן בפנים על מזבח הזהב על מנת להתכפר כשר כיון דבמחשבה לא שיכא כפרה כלל אבל גתינה ממש דאזינה לכפר בשום מקום:

עין משפט נר מצות

א מיי פייג מהל' פסולי המוקדשין הל' ח: ב מיי פטיו מהל' פסולי המוקדשין הל' א: ג מיי פי מהל' מעשה הקרבנות הל' ז: ד מיי פד' מהל' תמורה הל' א: ה מיי פנ' מהל' תמורה הל' א: ו מיי פי מהל' מעשה הקרבנות הל' ז: ז מיי פי מהל' מעשה הקרבנות ח מיי פח' מהל' נזירות הל' יב: ט מיי פי מהל' קרבן פסח הל' יג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פייך מהל' פסולי המוקדשין הל' ט:

ב מיי פייח מהל' פסולי המוקדשין הל' יט:

ג מיי פייח מהל' פסולי המוקדשין הל' יח:

ד מיי פבי מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ה מיי פייז מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

ו מיי פבי מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:

ז מיי פייז מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

שְׂיֵאכְלוּהוּ טמאים לא דמי לאכילת

מלשעת גניעה ואפ"י תחב לו חבירו מ"מ בהך (מחשבה אכילת) דבר אחר גזרם לו שבלא אכילה יכול לפסלו בגניעה: **בְּשֵׁר פֶּסַח** שלא הִצֵּלָה הא דתנא בהקומץ רבה (מנחות דף כה:): ולשאין גתר לטהורים אין חזבין עליו משום טמאה הינו בדבר שצריך הטר מזבח כגון בשר שנטמא לפני וריקה ולא דמי לבשר פסח שלא הִצֵּלָה ולחמי תודה שלא הורמו וצריך לדרוק דהכא דרשינן אֲשֶׁר לה' לרבות אמורי קדשים קלים לטמאה והתם מוקמינן ליה לרבות לן ויוצא: מַזִּין לנתנין על מזבח החיצון שנתנו מתנה אחת כפר כו' לכאורה אתיא בבית שמאי דבית הלל כיון דמקשרי בהטאת לקמן וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחד לא צריך קרא לשאר קרבנות וכן משמע בסוף שמינתינ דקאמר וכל הנך תנאי דמפסי לה להאי ודם ובקריד ישפך לדרשא אחרניא כל הנתנין על מזבח החיצון שנתנו במתנה אחת שכפר מנא להו סברי לה בבית הלל דאמרי אף חטאת שנתנה במתנה אחת כפר וילפי כוליהו מחטאת ונראה דאתיא אפ"י כב"ה וקסבר האי תנא דלא לפינן מחטאת משום דשתי מתנות שהן ארבע דשאר קרבנות ילפי' בַּסֵּף אינהו מקומן (לקמן ובחים דף ג:): מדדתיב סביב וזהו אמינא שתיים נשאן הכתוב במתנה אחת ולא כפר אי נמי משום דטובא סביב כתיבי ושנה לעכב ולקמן נמי אמרי' וכפר וכפר וכפר מפני הדין כו' מה דמים הזמורים למטה שנתנו מתנה אחת כפר אף דמים שלמעלה פן ולמטה מנא לן אם לא מודם ובקריד ישפך אלמא דבית הלל נמי דרשי ליה ומיהו לש לדרחות ונראה לי (תוספת) דשאר ובחים ידע מדלא שנה בהן לעכב אבל חטאת לא נקשיר מטעמא דלא שנה אלא פשיטא ליה דגמר חטאת חיצון מחטאת פנימי לעכב אי לא אשקחן בעלמא דמצינו למגמר מנה דמתנה אחת כפר א"כ על כרחיך לב"ש בעי הכא מנין דגגמר מחטאת דבעי שתי מתנות אע"ג דחטאת סמיירא גליי מלתא היא ללמד סתום מן המפרש דאי לבית הלל מאי בעי מנין הא לא שנה לעכב ומהאי טעמא לא מצי למבעי והא בשרה בדיעבד בולא כלום דכפרה בכדי לא אשקחון: ברו"ך ע"כ:

כלבים דבטמאים מפסיל קדם אכילה

כל הפסולין פרק שלישי זבחים

יְהֵא חַיִּיב? וְהַתְּנִיָּא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יָכוֹל חֲטָאת שְׁשֻׁחַטָּה בְּדֶרוֹם – יְהֵא חַיִּיב? תִּלְמוּד לוֹמַר: “לֹא תִזְבַּח לה’ אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה וְגוֹ, כֹּל דָּבָר רָע” – עַל דָּבָר רָע אֶתָּה מְחַיִּיבוּ, וְאִי אֶתָּה מְחַיִּיבוּ עַל חֲטָאת שְׁשֻׁחַטָּה בְּדֶרוֹם! תְּרִי תַנְצִי אֲלֵיבָא דְרַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי אָבָא: וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה, שְׁחֹזֵר וְקוֹבְעוּ לְפִיגּוּל. אָמַר רַבָּא: תִּדְעַ – דְּפִיגּוּל לִפְנֵי וְרִיקָה לֹא כְלוּם הוּא, וְאַתְּיָא וְרִיקָה וְקוֹבְעָה לֹה בְּפִיגּוּל. וְלֹא הֵיִא; הֵתָם הוּא חָדָא מְחַשְׁבָּה הִיא, הֵכָא תְּרִי מְחַשְׁבוֹת.^(א) אִיתִיבִיהּ רַב הוּנָא לְרַבִּי אָבָא: לִיתֵּן אֶת הַנִּיתְנִין לַמַּעֲלָה לַמַּטָּה, לַמַּטָּה לַמַּעֲלָה; לֹא־לֵתֵר – בְּשֵׁר. חֹזֵר וְחִישַׁב חוּץ לַמְּקוֹמוֹ – פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזַמְנוֹ – פִּיגּוּל, וְחַיִּיבִין עָלָיו כֶּרֶת.^(ב) לְמַחֵר – פְּסוּל. חֹזֵר וְחִישַׁב בֵּין חוּץ לְזַמְנוֹ בֵּין חוּץ לַמְּקוֹמוֹ – פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. תִּיּוֹבְתָא דְרַבִּי אָבָא! תִּיּוֹבְתָא. “אָמַר רַב חֲסֵדָא אָמַר רַבִּינָא בֵּר סִילָא: חִישַׁב שְׂיֵאכְלוּהוּ טְמָאִים לְמַחֵר – חַיִּיב. אָמַר רַבָּא: תִּדְעַ, דְּבִשֵּׁר לִפְנֵי וְרִיקָה לֹא חֲזִי, וְכִי מְחַשַׁב בִּיה – מִיפְסִיל. וְלֹא הִיא; הֵתָם וָרִיק וּמִיחֻזִּי, הֵכָא לֹא מִיחֻזִּי כָּלָל. יֹאמַר רַב חֲסֵדָא, מְרַגְּלָא בְּפוּמִיָּה דְרַב דִּימִי בֵּר חִינָנָא: בְּשֵׁר פֶּסַח שְׁלֹא הוּצֵלָה, וְלַחֲמֵי תוֹדָה שְׁלֹא הוּרְמוֹ – חַיִּיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם טוּמְאָה. “אָמַר רַבָּא: תִּדְעַ, דְּתַנְיָא: “אֲשֶׁר לה’ – לְרִבּוֹת אִימּוּרֵי קֳדָשִׁים קָלִים לְטוּמְאָה. אֲלֵמָא אִף עַל גַּב דְּלָאוּ בְּנֵי אַכִּילָה גִּינְהוּ – חַיִּיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם טוּמְאָה; הֵכָא נָמִי, אִף עַל גַּב דְּלָאוּ בְּנֵי אַכִּילָה גִּינְהוּ – חַיִּיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם טוּמְאָה. וְלֹא הִיא; הֵתָם – אִימּוּרֵי קֳדָשִׁים קָלִים חֲזוּ לְגִבּוֹת; לֹא־פּוֹקִי בְּשֵׁר פֶּסַח שְׁלֹא הוּצֵלָה וְלַחֲמֵי תוֹדָה שְׁלֹא הוּרְמוֹ – דְּלֹא חֲזוּ לֹא לְגִבּוֹת וְלֹא לְהַדְיוּט. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא: הֵא אִימּוּרִין לֹא חֲזוּ! וְלֹא הִיא; הֵנָּה חֲזוּ לְמִילְתֵּיהּ, וְהִנֵּי לֹא חֲזוּ כָּלָל.

הדרן עלך כל הפסולין

^(א)מתני' **בֵּית** שְׁמַאי אוֹמְרִים: כָּל הַנִּיתְנִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, שְׁנָתָן בְּמַתְנֶה אַחַת – כִּי־פֶר. וּבַחֲטָאת – שְׁתֵּי מַתְנוֹת. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: אִף חֲטָאת שְׁנַתְנָה מַתְנֶה אַחַת – כִּי־פֶר. "לְפִיכֹךְ אִם נָתַן אֶת הָרֹאשׁוֹנָה כְּתִיקָנָה וְאֶת הַשְּׁנִיָּה חוּץ לְזַמְנָה – כִּי־פֶר. וְאִם נָתַן אֶת הָרֹאשׁוֹנָה חוּץ לְזַמְנָה וְאֶת הַשְּׁנִיָּה חוּץ לַמְּקוֹמָה – פִּיגּוּל, וְחַיִּיבִין עָלָיו כֶּרֶת.^(ב) כָּל הַנִּיתְנִין עַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי – שְׂאֵם חִיסֵּר אַחַת מִן הַמַּתְנוֹת, כָּאִילוּ לֹא כִי־פֶר. לְפִיכֹךְ, נָתַן כּוֹלֵן כְּתִיקָנָן וְאַחַת שְׁלֹא כְּתִיקָנָה – פְּסוּלָה, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת.^(ג) גַּמְ' תִּנוּ רַבָּנַן: מַזִּין לְנִיתְנִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, שְׁנָתָנָן בְּמַתְנֶה אַחַת – שְׁכִי־פֶר? תִּלְמוּד לוֹמַר: "וְדָם וּבְקִיד יִשְׁפָּךְ". וְהֵאִי לְהֵכִי הוּא דַּעֲתָא? הֵאִי מִיבְעֵי לִיהּ לְכַדְתְּנָא:

מַזִּין

עַל אֵלוּ מוּמִין (בְּכוֹרוֹת דף לו:). וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּחֹשֶׁב עַל מִנָּה לְהַנִּיחַ שְׁחֹזֵר וְקוֹבְעוּ לַפִּגּוּל אִם חֹזֵר וְחֹשֶׁב בַּעֲבוּדָה שְׁנִיָּה עַל מִנָּה לְאַכֵּל חוּץ לְזַמְנוֹ וְלֹא אָמַר' כְּבֵר נִפְסֵל בְּמַחְשַׁבַת הַנּוּחַ: אָמַר רַבָּא תִּדְע דְּמַחְשַׁבַת הַנּוּחַ לְרַבִּי יְהוּדָה לֹאוּ כְּמַחְשַׁבַת חוּץ לַמְּקוֹמוֹ וְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ הִיא לֹא־פּוֹקִי מִיַּד פִּגּוּל דְּהֵא פִגּוּל דְּשׁוּחַט עַל מִנָּה לְרוּק אֶת דָּמוֹ לְמַחֵר לִפְנֵי וְרִיקָה לֹאוּ כְלוּם הִיא וְאִין הַמַּחְשַׁבָּה מוּעֵלָת עַד שְׁיִזְרַק הָדָם הַיּוֹם דְּבַעֲיָנן קֶרֶב כֹּל מִתְדִּירוּ וּמִיָּהוּ מְחַשְׁבָּה קַמִּיתָא מַחְשַׁבַת הַנּוּחַ הֵנוּ וְכִי וָרִיק לִיה אֶתָּיָא וְרִיקָה וְקוֹבְעֵי לִיה וְלֹא אָמַרִי הוּאִיל וְיַעֲקֹרְבָא פִּגּוּל לֹא חִילָא אִפְסִיל לִיה בְּמַחְשַׁבַת הַנּוּחַ וְכִי וָרִיק לִיה אוּ בַּפִּגּוּל אוּ בַּשְּׂתִיקָה לֹא לְחוּל פִּגּוּל: הֵתָם חֵד מְחַשְׁבָּה דְלֹא שְׁנָה מְחַשְׁבָּתוֹ הָרֹאשׁוֹנָה וְהִיא הַזֵּתָה לְשֵׁם פִּגּוּל: תְּרִי מְחַשְׁבוֹת וְהֶאָחֵד שֵׁם פְּסוּל לֹה וְלֹא שֵׁם פִּגּוּל: בְּשֵׁר כְּדֹאמְרִינָן בְּמַתְנִי' לְדְרַבִּי הַכֹּל: לְמַחֵר פְּסוּל חֹשֶׁב לָתֵן לְמַחֵר אֶת הַנִּיתְנִין לַמַּטָּה לַמַּעֲלָן וְאוֹקִי בְּפֶרֶק שְׁנֵי מִשּׁוּם מְחַשְׁבַת הַנּוּחַ כְּרַבִּי יְהוּדָה וְלֹא מִשּׁוּם מְחַשְׁבַת נְתִינַת מַחֵר דֹּא"כ פִּגּוּל מִבְּעֵיא לִיה אֲלֵמָא לֹא הֵנוּ פִּגּוּל דּוֹרִיקָה דְלֹא בְּשֵׁר בַּאֲכִילָה לֹא אֶתָּיָא לִידֵי פִגּוּל וְסַתְנֵי חֹזֵר וְחֹשֶׁב בּוֹ אֲלֵמָא לֹא מְקַבֵּעַ תּוֹ פִּגּוּל: חֹשֶׁב שְׂיֵאכְלוּהוּ טְמָאִים לְמַחֵר פִּגּוּל וְלֹא אָמַרִינָן לֹאוּ מְחַשְׁבָּה הִיא דַּאֲכִילַת טְמָאִים לֹא חֲזִיָא וְהֵנוּ כְּמַחְשַׁב מְחַשְׁבַת פְּסוּל: תִּדְע דְּמַחְשַׁבַת אַכִּילַת פְּסוּל לֹא מִפְּקֹא מִיַּד פִּגּוּל בֵּר מְחַשְׁבַת חוּץ לַמְּקוֹמוֹ (וְלַזַּמְנוֹ) דְּהֵא בְשֵׁר לִפְנֵי וְרִיקָה לֹא חֲזִי לְאַכִּילָה וְכִי מְחַשַׁב בַּהּ בְּשַׁחֲטָה ע"מ לְאַכֵּלָה לְמַחֵר מִפְּגַל דְּהַשְׁתָּא אַכִּילָה פְּסוּלָה הִיא בְּלֹא שׁוּם פִּגּוּל: הֵתָם וָרִיק וּמִיחֻזִּי וְאִשְׁתַּכַּח דְּלִמַּחֵר אִי לֹאוּ מִשּׁוּם פִּגּוּל הָוָה חֲזִיָא לְאַכִּילָה: שְׁלֹא הוּרְמָה ד' חִלוֹת הַנִּתְרַמּוֹת לַכֵּהֵן מֵאַרְבַּעַה מִינֵין שְׁבָה דְכִתִּיב וְהֶקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קִרְבֹּן תְּרוּמָה וְגו' (וַיִּקְרָא ז':י"ד): מִשּׁוּם טְמָאָה אִם אֲכָלוּ בְּטַמְאָת הַגּוֹף וְאע"ג דְּקִי"ל שְׂאִין גִּתֵּר לְטַהוּרִים אִין חַיִּבִין עָלָיו מִשּׁוּם טְמָאָה הֵאִי כִּיּוֹן דֹּאֲזַרְק דָּם גִּתֵּר לְטַהוּרִין קִרְיָנן בַּהּ וְאע"ג דִּצִּין פֶּסַח נֶאֱכַל אֲלֵא צִלִי וְחִלוֹת הַתּוֹדָה עַד שְׁיִזְרַמוּ: ה"ג אֲשֶׁר לה' לְרִבּוֹת אִמּוּרֵי קֳדָשִׁים קָלִים לַטְּמָאָה וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הֹאכַל מִבְּשֵׁר וְכַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לה': לַטְּמָאָה לְהַתְחַיֵּב כֶּרֶת הֹאכְלוֹ

בְּטַמְאָת הַגּוֹף דַּאֲשֶׁר לה' יתִירָא הוּא לְמַדְרֵשׁ בַּהּ דְּבֵר שֶׁהוּא עוֹלָה לְגִבּוֹת: מַתְנִי' בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים מַתְנֶה אַחַת. וְרִיקָה אַחַת כְּפֶר אע"פ שְׂרָבֻן טַעוּנִים שְׁתֵּי מַתְנוֹת שֶׁהֵן אֲרַבַּע: וּבַחֲטָאת שְׁתֵּי מַתְנוֹת מַתְנוֹת אַצְבַּע מִמַּשׁ וּבִגְמִירָא זַלִּיָּה טַעֲמָא: לְפִיכֹךְ חֲטָאת וְכֹל הַזִּבְחִים לְבֵית הֵלֵל וּלְבֵית שְׁמַאי שְׂאֵר וּבָחִים חוּץ מִחֲטָאת: נָתַן אֶת הָרֹאשׁוֹנָה כְּתִיקָנָה בַּשְּׂתִיקָה וְאֶת הַשְּׁנִיָּה בְּמַחְשַׁבַת אַכִּילַת בְּשֵׁר חוּץ לְזַמְנוֹ כְּפֶר וְכֹשֶׁר הִקְרִבֹן שְׁכַכֵּר גִּתֵּר הִקְרִבֹן לְקֶרֶב עַל יְדֵי מַתְנֶה רֹאשׁוֹנָה וְאִין הַשְּׁנִיָּה מִתְרַת אֶת הַבְּשֵׁר לְפִיכֹךְ אֵינָה מִפְּגֵלָת: פִּגּוּל וְחַיִּיבִין עָלָיו כֶּרֶת שְׂאִין מְחַשְׁבַת חוּץ לַמְּקוֹמוֹ דְּשְׁנִיָּה מוּצִיאָתוֹ מִיַּד פִּגּוּל שְׁכַכֵּר בְּרֹאשׁוֹנָה שְׁכַכֵּר קֶרֶבֶו כֹּל מִתְדִירוּ: שְׁחֵסֵר אַחַת מִכָּל הַמַּתְנוֹת לֹא כְּפֶר כְּדִלְיָה בְּקִרְיָתָא בְּגִמְרָא: לְפִיכֹךְ הוּאִיל וְכָלוּ מִתִּירוֹת אִין זוּ מִתְרַת בְּלֹא זוּ וְאִין זוּ מִפְּגֵלָת בְּלֹא זוּ וְאִם נָתַן כָּלוּ כְּתִיקָנָן בַּשְּׂתִיקָה וְאַחַת שְׁלֹא כְּתִיקָנָה כְּגוֹן שְׁנַתְנָה בְּמַחְשַׁבַת חוּץ לַמְּקוֹמוֹ אוּ חוּץ לְזַמְנוֹ פְּסוּל שְׁלֹא גִתֵּר בְּרֹאשׁוֹנוֹת וְאִין בּוֹ כֶּרֶת שְׂאִין הֶאָחֲרֹנָה מִפְּגֵלָתוֹ דְּקַסְבֵּר אִין מִפְּגֵלִין בְּחֻצִי מִתִּיר: גַּמ' יִשְׁפָּךְ שְׁפִיכָה אַחַת מִשְׁמַע דְּלֹא כְּתִיב סָבִיב דִּילְפִּינָן מִנָּה שְׁתֵּי מַתְנוֹת שֶׁהֵן אֲרַבַּע בְּפֶרֶק אֵינְהוּ מְקוֹמוֹ:

 מסורת חש"ס

א לקמן סד:; חולין קכב:; מנחות כו:; משנה זבחים; תוספתא מנחות; תוספתא זבחים; לעיל כו:; מנחות יד:; מעילה ט:; מנחות יז:; מנחות יב:; לעיל כה:; לעיל כט:; משנה מנחות; חולין נה:; מנחות יג:; מנחות נט:

ב תוספתא זבחים; מנחות נט:

ג סנהדרין ד.

ד לקמן מא:

ה מנחות מד:

 תורה אור השלם
--

לא תזבח ליהנות אלקיך שור ושה אשר יקנה בו מום כל דבר רע כי תזבחת ויהוה אלקיך הוא [דברים י, א]

והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה ושמאתו עליו ונקרמה הנפש ההוא מעמיה [ויקרא יז, כ]

ועשית עלמך הבשר והדם על מזבח ויהוה אלקיך ודם ובקריד ישפך על מזבח ויהוה אלקיך והבשר תאכל [דברים יב, כו]

עין משפט ‏ נר מצווה
--

א מיי פב; מהל' פסולי המוקדשין	
הל' ב:	
ב מיי פח; מהל' מעשה הקרבנות	
הל' יז:	
ג מיי פח; מהל' מעשה הקרבנות	
הל' יח:	

בית שמאי פרק רביעי זבחים

מזין שְׁפַל הַדָּמִים שָׁל כָּל הַקִּרְבָּנוֹת שְׁטַעוּנִים מִתֵּן דָּם לְיִסוּד אִם יִשָּׂאֵר מִן הַדָּם

בְּכָלִי לְאַחֵר שְׁזָרַק שְׁתֵּי מִתְּנוּתָיו שְׁצָרִיד לְשִׁפְכוֹ לְיִסוּד וְאֵע"פ שְׁלֹא נֶאֱמַר שְׁפִיכַת שְׂרִידִים אֲלֹא בַחֲטָאתוֹ: וְהִנֵּשָׂאֵר בָּדָם גּוֹ' בַּחֲטָאת הַעוֹף כְּתִיב וְהִנֵּשָׂאֵר יִמְצֹא הָנוּה לִיה לְמַכְתָּב: וְזֶה תִּלְמוּד לֹמֵר בָּדָם כּו' אֲלֹא עַל הַנִּתְּנִין מִתֵּן אֲרָבַע הֵינּוּ

חֲטָאת שְׁטַעוּנָה אֲרָבַע מִתְּנוֹת עַל אֲרָבַע קִרְבָּנוֹת וּבַחֲטָאת כְּתִיבִי שְׂרִידִים לְשִׁפִּיכָה: לְמַד עַל כָּל הַדָּמִים שְׁנִשָּׂאֵר בָּהֶן כָּלִים לְאַחֵר עֲשֵׂר וְרִיקָתוֹ שִׁישְׁפֹּף הַנִּשָּׂאֵר לְיִסוּד: מִזִּין לְנִתְּנִין בְּנִרְיָקָה כָּל הַדָּמִים שֶׁכָּתַב בָּהֶן וְרִיקָה כְּגוֹן עוֹלָה וְשִׁלְמִים וְאַשֶׁם דְּכְתִיב בָּהֶן וְזָרְקוּ וּבְכּוֹר דְּכְתִיב בָּהּ וְאֵת דָּמָם תִּזְרֹק (בַּמִּדְבָּר י"ח:י"ז) וְכֵן וְרִיקָה מִרְחוֹק מִלְּמַעַ שְׁזָזַרְק מִן הַכִּלִּי לַמִּזְבֵּחַ לְמִרְחוֹק: שְׁפִיכָה עוֹמֵד אֲצֵל הַיִּסוּד וְשׁוּפָר: וְדָם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף כָּל וּבָחִים בְּמִשְׁמַעַ: בִּרְךְ בִּרְכַּת הַפֶּסֶח פֶּטֶר אֵת שָׁל

וְזָבַח הַיָּגִיעַת אֲרָבַעַה עֲשָׂר שְׂבָעָה עִם הַפֶּסֶח כְּשֶׁהִתְכַּוְּנָה מִרְבָּה וְשִׁנְיָו בַּתוֹסֶפֶתא דְּפִסְחִים עַל הַפֶּסֶח הוּא אוֹמֵר בִּרְוֹךְ אֲשֶׁר קִדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְאַכֹּל הַפֶּסֶח וְעַל הַזֶּבֶח הוּא אוֹמֵר אֲשֶׁר קִדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְאַכֹּל אֵת הַזֶּבֶח וְאִם בִּרְךְ עַל הַפֶּסֶח פֶּטֶר אֵת הַזֶּבֶח: עַל הַזֶּבֶח לֹא פֶטֶר אֵת הַפֶּסֶח וּקס"ד וּבִפְסָחִים נָמִי הִכִּי מִפְּשָׁר דַּקְסִבֵּר רַבִּי יִשְׁמַעֲלִי וְרִיקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה כִּדְאֻמְרָא לְעִיל מִזִּין לְנִתְּנִין בְּנִרְיָקָה הַנִּתְּנִין בְּשִׁפִּיכָה יִצֹא הַלֶּכֶף מִתֵּן דָּם שְׁלִמִים שֶׁכָּתַב בָּהּ וְרִיקָה בְּכָלִל מִתֵּן דָּם פֶּסֶח שֶׁכָּתַב בָּהּ שְׁפִיכָה כִּדְאֻמְרֵינוּ לְקַמֵּן וְכִי בִרְךְ עַל הַפֶּסֶח פֶּטֶר אֵת הַזֶּבֶח שֶׁהַזֶּבֶח בְּכָלִל פֶּסֶח אֲבָל בִּרְךְ עַל הַזֶּבֶח לֹא פֶטֶר אֵת הַפֶּסֶח שְׁלֹא מִצִּינוּ לְנִתְּנִין בְּשִׁפִּיכָה שְׁכִשְׁרִין בְּנִרְיָקָה הַלֶּכֶף אִין פֶּסֶח בְּכָלִל שְׁלִמִים:

ר' עֲקִיבָא אוֹמֵר אִין זוֹ פּוֹטְרַת אֵת זוֹ דְּלִית לִיה לְנִתְּנִין בְּנִרְיָקָה שְׁנִתְּנָן בְּשִׁפִּיכָה יִצֹא דִּהָא דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה מוֹדֵם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף נִפְקָא לֹן לְקַמֵּן וּתְרַתִּי לֹא דִרְשַׁת מִנָּה וּלְקַמֵּן פְּרִיד לְרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי הִכִּי דִרְשַׁת לִיה לְהִכִּי וְלִהִכִּי וּתִנָּא דְּבִרְיָתָא סְמִיתָא סִבֵּר לֵה כְּרַבִּי עֲקִיבָא בִּהָא דְּאִין וְרִיקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה אֲבָל בְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה לֹא סִבִּירָא לֵה כּוֹתֵה דִּהָא לֹא מִיַּתֵּר לִיה קָרָא דַּמְבַּעֲנָא לִיה לְכָל הַנִּתְּנִין בַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁנִתְּנָן בַּמִּתְּנָה אַחַת כִּפֹּר וְהִכִּי אֻמְרִינוּ בְּשִׁמְעָתִינוּ: סִבֵּר לֵה כְּרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי דְּאֻמֵּר פֶּסֶח בְּנִרְיָקָה וּנִפְקָא לִיה מוֹעָת דָּמָם דִּלָּא כְּתִיב דָּמוֹ דִּלְקוּ אֲבָכוֹר לְחִידִיתָ: וְר' יִשְׁמַעֲלִי הָאִי קָרָא דוֹדָם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף: מִפִּיק לִיה לְהִכִּי וְלִהִכִּי בַתְּמִית דִּרִּישׁ לִיה לְנִתְּנִין בְּנִרְיָקָה שְׁנִתְּנָן בְּשִׁפִּיכָה דַּעַל בִּרְוֹךְ

כּר"ע לֹא אִתֵּיָא דָּאָם כּוֹן אֻמָּאי אִין פֶּסֶח פּוֹטֵר אֵת הַזֶּבֶח הוֹאִיל וְשִׁלְמִים בְּכָלִל פֶּסֶח וְאִי נָמִי סִבִּירָא לֵה לִר' עֲקִיבָא פֶּסֶח בְּנִרְיָקָה כִּר' יוֹסִי הַגִּלְלִי כָּל שֶׁכּוּן דְּשִׁנְיָהֶם פּוֹשְׁרִין זֶה אֵת זֶה וְקִדְּרַשׁ לָהּוּ תוֹ לְפִסְחַ דְּבִשְׁפִּיכָה: תְּרִי תִנְיָא אֵלְבָּא דִּר' יִשְׁמַעֲלִי דִמָּאן דִּילִיף לִיה לְפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה לִית לֵה פֶסֶח פּוֹטֵר אֵת הַזֶּבֶח וְלֹא פִלִּיג רַבִּי יִשְׁמַעֲלִי אֲדִר' עֲקִיבָא בִּהָאִי כִיּוֹן דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה מִהָאִי קָרָא יִלִּיף תוֹ לִית לֹן לְמִילִיף מִנָּה נִתְּנִין בְּנִרְיָקָה כְּשָׂרִידִם בְּשִׁפִּיכָה וּמָאן דָּאִית לִיה פְּלוּגְתָּא לִית לֵה פֶסֶח בְּשִׁפִּיכָה אֲלֹא בְּנִרְיָקָה כְּשִׁלְמִים וּמִיּהוּ פֶסֶח עֲקֵר וְזָבַח טָפַל לוֹ הַלֶּכֶף אִין וְזָבַח פּוֹטְרוֹ לְפִסְחַ אֲבָל פֶּסֶח פּוֹטֵר אֵת הַזֶּבֶח וּבִפְסָחִים יְרֻשְׁלִמִי הָאִי טַעְמָא אֻמֵּר בָּהּ: בְּשִׁלְמָא רַבִּי יִשְׁמַעֲלִי דַּמְפִּיק מִתֵּן פֶּסֶח מִדָּם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף וְהָאִי לָשׁוֹן רַבִּים דְּדָמָם וְחִלְכָּם כּוּלִּיָּה בְּכּוֹר מוּקִי לֵה וּבִשְׂוֹר וְכֶשֶׁב וְעוֹ הוּא דְּנָקֹט לָשׁוֹן רַבִּים וְהָאִי נָמִי דַּקְאִי לָשׁוֹן רַבִּים דְּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָף דְּסָמִיד לֵה אֲבָכוֹר שְׂוֹר וּבָכוֹר כֶּשֶׁב וּבָכוֹר עוֹ: אֲלֹא לְרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי דָּאִית לִיה בָּכוֹר לָשׁוֹן יְחִיד וּקְרָא דְּנָקֹט לָשׁוֹן רַבִּים מִשּׁוּם מַעֲשֵׂר וּפִסַּח נָקֹט לֵה וּמַעֲשֵׂר וּפִסַּח פְּשִׁיטָא לֹן שְׂאִינָה מִתְּנָה לִכְהֹן אֲלֹא בַעֲלִים אֲכָלִי לִיה: מָאי וּבִשְׂרָם דַּקֹּא ל"ל רַחֲמָנָא לֹאֲהֵרֹן: וּמִלְּשִׁנִּי אֶחָד תֵּם וְאֶחָד בַּעַל מוֹם כְּלוּמֵר לְעוֹלָם לָשׁוֹן רַבִּים דְּנָקֹט קָרָא קַמָּא לֹא אֻמִּינִי דְּכּוֹרוֹת קֹאִי דְּכָלוּ בְּלָשׁוֹן חַד בָּכוֹר מִפִּיק לָהּוּ וְדָמָם וְחִלְכָּם לְרַבּוֹת מַעֲשֵׂר וּפִסַּח וּלְשׁוֹן רַבִּים דְּבִשְׂרָם אֲבָכוֹר קֹאִי וְלֹא אִישְׁלִשַׁת מִינֵי בָכוֹר דַּקְרָא דְּחִימָא דְּחִלְכָּם וְדָמָם נָמִי מְלִיְהוּ קֹאִי אֲלֹא אֲבָכוֹר דְּחַד מִינָא נָמִי שִׁיף לְמִימֵר וּבִשְׂרָם אִתָּם וּבַעַל מוֹם:

וְרִיקָה דִּהֲכַל אֶחָד דְּכָל הַקִּרְבָּנוֹת בְּנִרְיָקָה לְרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי וְאִין לְחֹוֹשׁ אִם בְּנִרְיָקָה אִם בְּשִׁפִּיכָה וְהֵינּוּ כְּשִׁיתֵּר רַבִּינוּ שְׂמוּאֵל וְכָל מַה שֶּׁהִקְשִׁיתִי מְעִילוֹ קִשָּׁה גַם לִפִּי זֶה וּלְכוּלְהוּ לְשִׁנִּי קִשָּׁה אִי פֶסֶח בְּשִׁפִּיכָה (לְרַבִּי עֲקִיבָא) אִם כּוֹן דִּרִּישׁ לְקָרָא דְּדָמוֹ כְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי וּבִשְׂרָם דִּהֲנֹךְ (קֹאמֵר) כְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי וְאֶחָד תֵּם וְאֶחָד בַּעַל מוֹם נִפְקָא לֵה מִיּהָה לָף

וּלְקַמֵּן בְּסוּף אִינְהוּ מְקוֹמוֹן (וּבָחִים דִּף גו.) פִּלִּיג רַבִּי עֲקִיבָא אֲרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי וּמוּקִי לֵה לְקָרָא דְּבִשְׂרָם אֶחָד תֵּם וְאֶחָד בַּעַל מוֹם כְּרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי דִּהֲכָא: אֶחָד תֵּם וְאֶחָד בַּעַל מוֹם אֵע"ג דִּיהִיּוּ לָף כַּתְּנָה הַתְּנוּפָה וְשׁוֹק הַתְּרוּמָה מוֹקְמִינוּ לִיה בְּסוּף אִינְהוּ מְקוֹמוֹן (שָׁם) וּבְכּוֹרוֹת (כּוּ:׀) בְּכּוֹר תֵּם רִישָׁה דַּקְרָא דְּבִשְׂרָם לָשׁוֹן רַבִּים נָקֹט מִשּׁוּם בַּעַל מוֹם:

מִתֵּן דָּם לְיִסוּד ת"ל וְדָם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף אֵע"ג דִּלָּא כְּתִיב יִסוּד מִצִּינוּ שְׂרִידִים שְׁנִשְׁפְּכִין

לְיִסוּד דְּכְתִיב בַּחֲטָאת נֹאֵת דְּמָה יִשְׁפֹּף אֵל יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ: תְּרִי תִנְיָא וְאֵלְבָּא דְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי דִמָּאן דִּילִיף לִיה לְפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה לִית לֵה פֶסֶח פּוֹטֵר אֵת הַזֶּבֶח וְלֹא פִלִּיג ר' יִשְׁמַעֲלִי אֲדִרַבִּי עֲקִיבָא דְכִיּוֹן דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה מִהָאִי קָרָא תוֹ לִית לֹן לְמִילִיף מִנָּה נִתְּנִין בְּנִרְיָקָה כְּשָׂרִידִין בְּשִׁפִּיכָה וּמָאן דָּאִית לִיה פְּלוּגְתָּא לִית לֵה פֶסֶח בְּשִׁפִּיכָה אֲלֹא בְּנִרְיָקָה כְּשִׁלְמִים וּמִיּהוּ פֶסֶח עֲקֵר וְזָבַח טָפַל לוֹ הַלֶּכֶף אִין וְזָבַח פּוֹטֵר לְפִסְחַ אֲבָל פֶּסֶח פּוֹטֵר וְזָבַח וּבִפְסָחִים יְרֻשְׁלִמִי הָאִי טַעְמָא [אֻמֵּר בָּהּ כִּף פִּי' בַּקּוּנָט' וְלֹשׁ תִּמָּה מִסְּנִיא דְּסוּף ע"פ (פִּסְחִים קַכּא.) גִּבִּי בִרְךְ בִּרְכַּת הַפֶּסֶח פֶּטֶר אֵת שָׁל וְזָבַח דַּקְאֻמֵּר מְעַלָּה כְּשִׁתְּמַצִּי לֹמֵר לְדַבְּרִי ר' יִשְׁמַעֲלִי וְרִיקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה וְלֹא שְׁפִיכָה בְּכָלִל וְרִיקָה וְלִדְבַרִּי ר' עֲקִיבָא לֹא שְׁפִיכָה בְּכָלִל וְרִיקָה וְלֹא וְרִיקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה אֲלֻמָּא ר' יִשְׁמַעֲלִי אִית לֵה תְּרַתִּי דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה וְנִרְיָקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה וְעוֹד קִשָּׁה לְפִרְוֹשׁ הַקּוּנְטֵרָס מִסְּנִיא דְּשִׁמְעָתִין דַּקְאֻמֵּר לְעִיל סִבֵּר לֵה כִּר' עֲקִיבָא וְלֹא סִבֵּר לֵה כּוֹתֵה לְגַמְרִי דְּרַבִּי עֲקִיבָא סִבִּירָא לֵה דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה וּתִנָּא דְּבִרְיָתָא סִבֵּר בְּנִרְיָקָה וְעוֹד מָאי הָאִי דְּפִרְיִק סִבֵּר כּר"ע דְּאֻמֵּר פֶּסֶח בְּשִׁפִּיכָה הֲלֹא מָאן דְּאֻמֵּר פֶּסֶח בְּשִׁפִּיכָה הֵינּוּ מִדָּם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף דִּתְּנָיָא ר' יִשְׁמַעֲלִי אוֹמֵר כּו' אִם כּוֹן לֹא אִיַּתֵּר קָרָא לְמִתְּנָה אַחַת כִּפֹּר ע"כ וְעוֹד קִשָּׁה דְּאֻמֵּר בְּפִסְחִים פִּרְקַּה הָאִשָּׁה (דָּף פח:) גִּבִּי חֲמִשָּׁה שְׁנִתְּמַעְרְבוּ עוֹדוֹת פִּסְחִיקָם וְהָא שְׁלָמִים בְּנִרְיָקָה וּפִסַּח בְּשִׁפִּיכָה וּמִלְּשִׁנִּי מָאי נִפְקָא מִנָּה וְהַתִּנָּא מִזִּין לְנִתְּנִין בְּנִרְיָקָה שְׁנִתְּנָן בְּשִׁפִּיכָה שְׂאִיא אֲלֻמָּא אִית לֵה תְּרַתִּי דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה וְנִתְּנִין בְּנִרְיָקָה שְׁנִתְּנָן בְּשִׁפִּיכָה יִצֹא דִּהָא דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה מוֹדֵם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף נִפְקָא לֹן לְקַמֵּן וּתְרַתִּי לֹא דִרְשַׁת מִנָּה וּלְקַמֵּן פְּרִיד לְרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי הִכִּי דִרְשַׁת לִיה לְהִכִּי וְלִהִכִּי וּתִנָּא דְּבִרְיָתָא סְמִיתָא סִבֵּר לֵה כְּרַבִּי עֲקִיבָא בִּהָא דְּאִין וְרִיקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה אֲבָל בְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה לֹא סִבִּירָא לֵה כּוֹתֵה דִּהָא לֹא מִיַּתֵּר לִיה קָרָא דַּמְבַּעֲנָא לִיה לְכָל הַנִּתְּנִין בַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁנִתְּנָן בַּמִּתְּנָה אַחַת כִּפֹּר וְהִכִּי אֻמְרִינוּ בְּשִׁמְעָתִינוּ: סִבֵּר לֵה כְּרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי דְּאֻמֵּר אֲלֹא "חִלְכָּם"; לִימַד עַל בָּכוֹר, מַעֲשֵׂר מִתֵּן דָּמִים וְאִימּוּרִים לְגִבִּי מִזְבֵּחַ. מַעֲשֵׂר וּפִסַּח מִזִּין? תִּלְמוּד לֹמֵר: "וְדָם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף". סִבֵּר לֵה כְּרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי.^[כ] דִּתְּנָיָא, רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי אוֹמֵר: "דָּמוֹ" לֹא נֶאֱמַר, אֲלֹא "דָּמָם"; "חִלְכּוֹ" לֹא נֶאֱמַר, אֲלֹא "חִלְכָּם"; לִימַד עַל בָּכוֹר, מַעֲשֵׂר וּפִסַּח, שְׁטַעוֹן מִתֵּן דָּמִים וְאִימּוּרִין לְגִבִּי מִזְבֵּחַ. וְרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי – הָאִי קָרָא, מִפִּיק לִיה לְהִכִּי וּמִפִּיק לִיה לְהִכִּי?! תְּרִי תִנְיָאִי אֵלִיבָא דְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי. בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי, דְּמוֹקִים לֵה כּוּלִּיָּה בְּכּוֹר – הֵינּוּ דְּכְתִיב: "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָף". אֲלֹא לְרַבִּי יוֹסִי, דְּמוּקִי לִיה נָמִי בְּמַעֲשֵׂר וּפִסַּח – מַעֲשֵׂר וּפִסַּח בַּעֲלִים אֲכָלִי לִיה; מָאי "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָף"? אֶחָד תֵּם וְאֶחָד בַּעַל מוֹם;

לִימַד

לְיִסוּד דְּכְתִיב בַּחֲטָאת נֹאֵת דְּמָה יִשְׁפֹּף אֵל יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ: תְּרִי תִנְיָא וְאֵלְבָּא דְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלִי דִמָּאן דִּילִיף לִיה לְפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה לִית לֵה פֶסֶח פּוֹטֵר אֵת הַזֶּבֶח וְלֹא פִלִּיג ר' יִשְׁמַעֲלִי אֲדִרַבִּי עֲקִיבָא דְכִיּוֹן דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה מִהָאִי קָרָא תוֹ לִית לֹן לְמִילִיף מִנָּה נִתְּנִין בְּנִרְיָקָה כְּשָׂרִידִין בְּשִׁפִּיכָה וּמָאן דָּאִית לִיה פְּלוּגְתָּא לִית לֵה פֶסֶח בְּשִׁפִּיכָה אֲלֹא בְּנִרְיָקָה כְּשִׁלְמִים וּמִיּהוּ פֶסֶח עֲקֵר וְזָבַח טָפַל לוֹ הַלֶּכֶף אִין וְזָבַח פּוֹטֵר לְפִסְחַ אֲבָל פֶּסֶח פּוֹטֵר וְזָבַח וּבִפְסָחִים יְרֻשְׁלִמִי הָאִי טַעְמָא [

אֻמֵּר בָּהּ כִּף פִּי' בַּקּוּנָט' וְלֹשׁ תִּמָּה מִסְּנִיא דְּסוּף ע"פ (פִּסְחִים קַכּא.) גִּבִּי בִרְךְ בִּרְכַּת הַפֶּסֶח פֶּטֶר אֵת שָׁל וְזָבַח דַּקְאֻמֵּר מְעַלָּה כְּשִׁתְּמַצִּי לֹמֵר לְדַבְּרִי ר' יִשְׁמַעֲלִי וְרִיקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה וְלֹא שְׁפִיכָה בְּכָלִל וְרִיקָה וְלִדְבַרִּי ר' עֲקִיבָא לֹא שְׁפִיכָה בְּכָלִל וְרִיקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה אֲלֻמָּא ר' יִשְׁמַעֲלִי אִית לֵה תְּרַתִּי דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה וְנִרְיָקָה בְּכָלִל שְׁפִיכָה וְעוֹד קִשָּׁה לְפִרְוֹשׁ הַקּוּנְטֵרָס מִסְּנִיא דְּשִׁמְעָתִין דַּקְאֻמֵּר לְעִיל סִבֵּר לֵה כִּר' עֲקִיבָא וְלֹא סִבֵּר לֵה כּוֹתֵה לְגַמְרִי דְּרַבִּי עֲקִיבָא סִבִּירָא לֵה דְּפִסְחַ בְּשִׁפִּיכָה וּתִנָּא דְּבִרְיָתָא סִבֵּר בְּנִרְיָקָה וְעוֹד מָאי הָאִי דְּפִרְיִק סִבֵּר כּר"ע דְּאֻמֵּר פֶּסֶח בְּשִׁפִּיכָה הֲלֹא מָאן דְּאֻמֵּר פֶּסֶח בְּשִׁפִּיכָה הֵינּוּ מִדָּם וּבִחְדִּיד יִשְׁפֹּף דִּתְּנָיָא ר' יִשְׁמַעֲלִי אוֹמֵר כּו' אִם כּוֹן לֹא אִיַּתֵּר קָרָא לְמִתְּנָה אַחַת כִּפֹּר ע"כ וְעוֹד קִשָּׁה דְּאֻמֵּר בְּפִסְחִים פִּרְקַּה הָאִשָּׁה (דָּף פח:) גִּבִּי חֲמִשָּׁה שְׁנִתְּמַעְרְבוּ עוֹדוֹת פִּסְחִיקָם וְהָא שְׁלָמִים בְּנִרְיָקָה וּפִסַּח בְּשִׁפִּיכָה וּמִלְּשִׁנִּי מָאי נִפְקָא מִנָּה וְהַתִּנָּא מִזִּין לְנִתְּנִין בְּנִרְיָקָה שְׁנִתְּנָן ב

לז:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פא' מהל' בכורות הל' ג:

ב מיי פני מהל' תמורה הל' ב:

ג מיי פדי מהל' תמורה הל' ו:

ד מיי פדי מהל' קרבן פסח הל' ו:

ה מיי פני מהל' תמורה הל' א:

נְשָׁלָא מצינו לו בְּכַל התורה כֵּלָה פֶּרֶשׁ

בְּכַל התורה כֵּלָה וְנִרְאָה לִפְרֵשׁ נְשָׁלָא מצינו בְּכַל התורה כְּעֵנֶן זֶה דְּשֶׁאֵר פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין אֵינוּ מִתְּנֶה לִכְתּוֹן אֵלָא פּוֹדְהוּ וּמִקְרִיב אַחֵר תַּחֲתֵיו וְזֶה מִתְּנֶה לִכְתּוֹן וְאוֹכְלוֹ בְּמוֹמוֹ כִּי הָאִי גִּנָּא בִּפ' שְׁתֵּי מִדּוֹת (מְנַחֲוֹת צא:): נְשָׁלָא מצינו בְּכַל התורה שְׁיֵהָא טַפֵּל חֲמוּר מִן הַעֲקָר גַּבִּי אֶת הַכֶּסֶף זֶז עוֹלֵת יוֹלֶדֶת הָאֶחָד זֶה אַחַד עֶשֶׂר שֶׁל מַעֲשֵׂר: קוֹדֵשׁ הֵם הֵם קִרְבִּין וְאִין תְּמוּרָתוֹן קִרְבָּה תַּמָּה דִּבְפ"ק דְּתַמּוּרָה (דף ה:): בֵּין אַבְיִי וְרֵבָא מוֹקְמֵי הֵם לִבְכוֹר וּמַעֲשֵׂר שְׁנַתְעַרְבוּ בְּכַל הַעוֹלָין שְׁקִרְבִּין לִגְבִי מִזְבֵּחַ וְאִין תְּמוּרָתוֹן קִרְבָּה נִפְקָא לְהוּ מִדְּכִתִּיב לַה' הוּא קִרְב וְאִין תְּמוּרָתוֹ קִרְבָּה וְעוֹד קֳשָׁה דְאַבְיִי גּוֹפָה דְרִישׁ לִיה הֵתָם בְּפָרָק אֵלּוּ קֳדָשִׁים (תְּמוּרָה כא.) מִקְרָא דִּהֲכָא מִדְּכִתִּיב קוֹדֵשׁ הֵם: נְשָׁמַעְתִּי שְׁתְּמוּרָת פֶּסַח קִרְבָּה וּתְמוּרָת פֶּסַח אֵינָה קִרְבָּה מִפְּרֵשׁ הֵתָם בְּפֶסַח שְׁנִמְצָא קֳדָם שְׁחִיטָה יִרְעָה וְכֵן תְּמוּרָתוֹ מִשּׁוּם פֶּסַח עֲצָמוּ דְלֹא קִרְב לֹא קִרְבָּה תְּמוּרָתוֹ וְעוֹד אֵיבָא לְמֵאן דְּאָמַר הֵתָם דְּנִמְצָא קֳדָם שְׁחִיטָה וְהִמִּיר בּוֹ אַחֵר שְׁחִיטָה תְּמוּרָתוֹ קִרְבָּה שְׁלָמִים אַע"פ שֶׁהִפְסֵח רּוּעָה וְאֵע"ג דְּדִרְשִׁינוּ הוּא קִרְב וְאִין תְּמוּרָתוֹ קִרְבָּה הֲכִי קֶאָמַר הוּא קִרְב כְּלוֹמַר פֶּסַח קִרְב וְאִין תְּמוּרָתוֹ קִרְבָּה כְּשֶׁהוּא מִמֵּר בְּפֶסַח דִּחְזִי לְלִשְׁנָא קֶמָא דִּרְבָּה דִּבְפָּרָק מִי שְׁהִיָּה טַמָּא (פְּסָחִים צו:): אֲפֹלוּ הִמִּיר בּוֹ לְאַחֵר שְׁחִיטָה וּלְלִשְׁנָא בִּתְרָא הִיכָא דִּהִמִּיר קֳדָם שְׁחִיטָה וְהִהוּא לִשְׁנָא לֹא קֶאֱי דְאַתּוּמַב הֵתָם וְקָצַת קֳשָׁה הָא דְדִרְשִׁינוּ קוֹדֵשׁ הֵם אֲבָכוֹר מַעֲשֵׂר וּפֶסַח הֵם קִרְבִּים וְאִין תְּמוּרָתוֹן קִרְבָּה דְלֹא הָיוּ מַעִין אַחֵד דְּגַבִּי פֶסַח אִם הִמִּיר בְּפֶסַח עֲצָמוּ שְׁקִרְב לִשֵּׁם פֶּסַח תְּמוּרָתוֹן גַּמִּי קִרְבָּה דְאִם אֵיתָא דְלֹא קִרְב אִמָּאי אֲתוּמַב הֵתָם לִשּׁוֹן שְׁנֵי שֶׁל רֵבָה לִימָא דְבִרְיָתָא בְּהֲכִי מִיָּרִי וְעוֹד דִּרְשִׁינוּ הֵתָם אִם כְּשֶׁב לִרְבוֹת פֶּסַח שְׁעֵבְרָה שְׁנָתוֹ וּשְׁלָמִים הֲבָאִים מִחֲמַת פֶּסַח לְכַל מַצּוֹת שְׁלָמִים וּפֶרֶשׁ הֵתָם בְּקִנּוּט' שְׁלָמִים הֲבִאִין מִחֲמַת פֶּסַח דְּהֵינּוּ תְּמוּרָת הִפְסֵח עֲצָמוּ וּבַעֲנֵן אַחֵר לֹא מִתּוֹקֵם בְּדַפְרִישִׁית לַעֲיֵל פ"ק (וְכֹחִים דף ט.) וּבְכַל מְקוֹם שֶׁהִפְסֵח קִרְב אוֹ לִשֵּׁם פֶּסַח אוֹ לִשֵּׁם שְׁלָמִים גַּם הִתְמוּרָה קִרְבָּה פִּינוּ דְלֹא אֲתָמָא מִכַּח קֳדָשָׁה דְּחִוְיָה וצ"ע אִם יָכוֹל

לְהַקְרִיב הִתְמוּרָה לִשֵּׁם פֶּסַח קֳדָם שְׁחִיטָה דְשָׁמָא יֵשׁ לְדְרוֹשׁ הוּא קִרְב לִשֵּׁם פֶּסַח וְאִין תְּמוּרָתוֹ קִרְבָּה לִשֵּׁם פֶּסַח אֲבָל לִשֵּׁם שְׁלָמִים קִרְבָּה כְּשֶׁקִרְב הוּא לִשֵּׁם פֶּסַח: הָרִי כָאן שֵׁשׁ וּא"ת בְּחֻמָּשׁ סְגִי דְלֹאֲחַת לֹא אֲצָטְרִיד דְכַפֶּרָה בְּקִדִי לֹא אֲשָׁכַחַן וי"ל דְּדִלְמָא ב"ש לִית לַהּ הָאִי טַעְמָא: **לְטוֹטְפוֹת** וְאָמַר רַבִּינוּ תָּם דְּבִסְפָּרִים מְדַזְּקִים לֹא כְּתִיב לְטוֹטְפוֹת כָּלָל בְּוִי"ו לְבִסּוּף אֵלָא וי"ו דְּלוֹטְטָטָת דְרִישׁ וְאֲפֹלוּ לְמֵאן דְלֹא דִרְשׁ וי"ו לְמ"ד דְרִישׁ כְּדָאֻמַר גַּבִּי וְהַנּוֹתֵר פ' הַעֲרֵל (נִבְמוֹת עב:) וַיֵּשׁ מִפְרָשִׁים דְּלוֹטְטָפַת דְרִישׁ דְּכְּתִיב לְטוֹטְפַת מֵלֵא בְּוִי"ו דְּוִי"ו דְּבִין שְׁנֵי הַשִּׁיתִין דְרִישׁ וְקִסְבֵּר גּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין וְאוֹמַר רַבִּינוּ תָּם דְלֹא אִמְרִינוּ גּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין בְּאֻמְצַע הַתִּבְּה אֵלָא בְּתַחֲלַת הַתִּבְּה אוֹ בִסּוּף כְּדָאֲשָׁכַחַן בְּפָרָק הַזֶּהָב (ב"מ דף נד:) גַּבִּי וְחִמְיִישִׁיתוּ וְגַבִּי דָם מִהִפֵּר יִקְבְּלֵנוּ וְגַבִּי וְנִתְתָּם אֶת נִחְלָתוֹ לִשְׁאֲרוּ בְּיֵשׁ נוֹחֲלִין (ב"ב דף קיא:): טט בְּכַתְּפֵי שְׂתִים וּא"ת א"כ לְבַעֲי תִרִי סְרִי בְּתִי וי"ל פִּינוּ דְמַעֲנָן הוּא אֵינֶר הָיוּ לְהוּ כְּפִרְשָׁה שְׁנֶאֱמַרְה וְנִשְׁנִית וְלֹא דְמוּ לְקִרְנוֹת שְׁאִין הַמַּעֲנָן כְּתוּב בְּפִרְשׁוֹ וּה"ר יִהוּדָה מְקוֹרֵבִי"ל מִפְּרֵשׁ דְּחַד טַטְפַת לְגוּפָהּ וְאֵינֶר תִּרְתִּי אֲתוֹ לְמַעֲנָן בְּתִים בְּלִשּׁוֹן בְּתַפִּי וְבִל' אִפְרִיקִי: **אֵלָא** מַעֲתָה בִּשְׂכַת כּו' בְּמִס' סִכָּה (דף ו:) דְּדִרְשִׁינוּ לְדַפְנוֹת וְכֵן בִּפ' הַמִּבְיָא (בִּיצָה ל:): גַּבִּי אֵין נוֹטְלִים עֲצִים מִן הַסֶּכֶה אִסְרִינוּ גַּמִּי מִן הַדַּפְנוֹת מִדְּכִתִּיב חַג הַסִּכּוֹת דְכָשֵׁם שְׁחַל שֵׁם שְׁמִים עַל הַחֲגִיגָה כִּף חַל עַל הַסֶּכֶה וְתַמָּה דְּגַבִּי אֵין מִסְכְּבִין בְּדָבָר הַמְקַבֵּל טַמָּאָה וְגַבִּי תַעֲשֶׂה וְלֹא מִן הַעֲשׂוֹי לֹא דִרְשִׁינוּ לְדַפְנוֹת:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

בְּקִנּוּט' נְשָׁלָא מצינו לו קֶרָא אַחֵר

לִימַד עַל בְּכוֹר בַּעַל מוֹם, שְׁנִיתוֹן לִכְתּוֹן. נְשָׁלָא ^(אס)**מצינו לו בְּכַל התורה כוּלָּה. וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל – נִפְקָא לִיה מ"לָךְ יִהְיֶה" דְּסִיפָא. בְּנִשְׁלָמָא לְרַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי, דְּמוֹקִי לִיה גַּמִּי בְּמַעֲשֵׂר וּפֶסַח; הֵיִינוּ דְּכִתִּיב: "לֹא תִפְדֶּה כִּי קוֹדֵשׁ הֵם" – הֵם קִרְיִבִין, וְאִין תְּמוּרָתוֹן קִרְיָבָה. ^(ב)דְתַנּוּ: תְּמוּרָת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר – הֵן וּוֹלְדוֹן וּוֹלְד וְלָדוֹן עַד סוּף כָּל הַעוֹלָם, הָרִי הֵן בְּכָכוֹר וּמַעֲשֵׂר, וַיֹּאכְלוּ בְּמוֹמָן לְבַעֲלִים. ^(ג)וְתַנּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שְׁמַעְתִּי שְׁתְּמוּרָת פֶּסַח קִרְיָבָה, וּתְמוּרָת פֶּסַח אֵינָה קִרְיָבָה, וְאִין לִי לִפְרֵשׁ. אֵלָא לְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל, דְּמוֹקִי לִיה כּוּלָּיָה בְּבָכוֹר; מַעֲשֵׂר וּפֶסַח דְלֹא קִרְיָבָה תְּמוּרָתוֹ, מָנָא לִיהָ? מַעֲשֵׂר גָּמַר "עֲבֶרָה"–"עֲבֶרָה" מִבְּכוֹר. ^(ד)פֶּסַח – בְּהָדִיא כְּתָב בִּיה כְּשֶׁב; מָה תִּלְמוּד לּוֹמַר "אִם כְּשֶׁב" – לִרְבוֹת תְּמוּרָת הִפְסֵח אַחֵר הִפְסֵח, שְׁתַּקְרַב שְׁלָמִים. יָכוֹל אָף לִפְנֵי הִפְסֵח כֵּן? תִּלְמוּד לּוֹמַר "הוּא". ^(ה)וְכָל הֵנָּה תַנּוּצִי דְּמִפְּקִי לִיה לְהָאִי "דָם וְכֹחִיד יִשְׁפֹּד" לְדִרְשָׁא אַחֲרִינָא – הָאִי כָּל הַנִּיתְנִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁנָתָנּוּ מִתְּנֶה אַחַת שְׁכִיפֵר, מָנָא לְהוּ? סְבָרִי לְהוּ כְּבִית הֶלֶל, דְּאָמְרִי: אָף חֲטָאֵת שְׁנָתָנָה מִתְּנֶה אַחַת – כִּיפֵּר; וַיִּלְפִּינוּ כּוּלְהוּ מִחֲטָאֵת. ^(ו)וְהַחֲטָאֵת שְׁתֵּי מִתְּנוֹת. אָמַר רַב הוּנָא: מָאי טַעְמָא דְּבִית שְׁמָאִי? "קִרְנוֹת", "קִרְנוֹת", "קִרְנוֹת" – הָרִי כָאן שֵׁשׁ; אֲרַבְּעָה לְמַצּוֹה וּשְׂתִים לְעַכֵּב. וּבֵית הֶלֶל: "קִרְנִת", "קִרְנִת", "קִרְנוֹת" – הָרִי כָאן אֲרַבְּע; נְשָׁלֵשׁ לְמַצּוֹה, אַחַת לְעַכֵּב. וְאֵימָא כּוּלְהוּ לְמַצּוֹה! כַּפֶּרָה בְּקִדִי לֹא אֲשָׁכַחַן. וְאִיבַעֲיַת אֵימָא, הֵיִינוּ טַעְמָא דְּבִית הֶלֶל: אַהֲנִי מִקְרָא, וְאַהֲנִי מְסוּרָת; אַהֲנִי מִקְרָא – לְטַפּוּיִי חֲדָא, וְאַהֲנִי מְסוּרָת – לְבַצוּרִי חֲדָא. אֵלָא מַעֲתָה, "לְטַטְפֹּת", "לְטַטְפֹּת", "לְטוֹטְפוֹת" – הָרִי כָאן אֲרַבְּע; אַהֲנִי קֶרָא וְאַהֲנִי מְסוּרָת – חֻמָּשָׁה בְּתִי בַעֲי לְמִיַּעֲבַד! סְבַר לַהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר: "טט" בְּכַתְּפֵי שְׂתִים, "פַּת" בְּאַפְרִיקִי שְׂתִים. אֵלָא מַעֲתָה, "בְּסַכַּת", "בְּסַכַּת", "בִּסּוּכוֹת" – אַהֲנִי מִקְרָא וְאַהֲנִי מְסוּרָת, חֻמָּשׁ דַּפְנוֹתָא בַעֲי לְמִיַּעֲבַד! הֵתָם**

כֵּלָה וְדָמִן וְסִלְבֹן לִיכָא לְאוֹקוּמֵי בְּחַד בְּכוֹר דְּבַעַל מוֹם לֹא קִרְב: דְּסִיפָה וּכְשׁוֹק הַמַּיִן לָךְ יִהְיֶה: הֵינּוּ דְּכִתִּיב קוֹדֵשׁ הֵם כּוֹי וְתַנּוּ כּוֹי כְּלוֹמַר הֵינּוּ דְּקוֹדֵשׁ הֵם מִמַּעֲט גַמִּי תְּמוּרָת מַעֲשֵׂר וּפֶסַח מִהַקְרָבָה וְנִילִיף מִנָּה טַעְמָא דִּהֵנָּה ב' מַשְׁנִיּוֹת דִּתַּנּוּן בַּהּוּ דְלֹא קִרְבִי (וּוֹלְדוּ): בְּבָכוֹר וּמַעֲשֵׂר דְאִין נִפְדִּין בְּמוֹם לַחֹיל קֳדָשָׁה עַל הַמַּעוֹת וּמִיְהוּ לֹא בְּכָכוֹר וּמַעֲשֵׂר לְקִרְב אֵלָא יֹאכְלוּ בַעֲלִים בְּמוֹם: וְתַנּוּ גַמִּי בְּפֶסַחִים דְּתְמוּרָת פֶּסַח לֹא קִרְבָּה: וְאִין לִי לִפְרֵשׁ הִי קִרְבָּה וְהִי לֹא קִרְבָּה וְאִימָא לֵן דְּתַמּוּרָה שְׁתַּמִּיר בּוֹ אַחֵר הִפְסֵח קִרְבָּה דְּתַמּוּרָת שְׁלָמִים הִיא וְשְׁתַּמִּיר בּוֹ קֳדָם וְנָמוּ לֹא קִרְבָּה דְּתַמּוּרָת הִפְסֵח הִיא: עֲבָרָה עֲבָרָה כָּל אֲשֶׁר יַעֲבַר תַּחַת הַשֹּׁבֵט בְּמַעֲשֵׂר וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר בְּבָכוֹר: אִם כְּשֶׁב וּבְשָׁלְמִים כְּתִיב: שְׁקִרְבָּה שְׁלָמִים שְׁהִרִי מוֹתֵר נַעֲשֶׂה שְׁלָמִים מִשְׁעַבֵּר וְנָמוּ: הוּא וְכַח פֶּסַח הוּא הוּא קִרְב וְאִין תְּמוּרָתוֹ קִרְבָּה: אָף חֲטָאֵת כּוֹי וַיִּלְפִּינוּ לַהּ מִקְרָאִי בְּשַׁמַּעְתִּין וְסִדֵּר יִלְפִינוּ כּוּלְהוּ וְכֹחִים מִחֲטָאֵת: קִרְנֹת קִרְנֹת קִרְנוֹת נְשָׁלֵשׁ פְּרָשִׁיּוֹת נְאָמְרוּ בְּחֲטָאוֹת הַחִיצוֹנוֹת בְּוִיקְרָא אַחַת בְּשַׁעֲרֵי נִשְׂאִי וּב' בְּחֲטָאֵת יַחֲיד אַחַת כְּכִשְׁבָּה וְאַחַת בְּשַׁעֲרִיָּה בְּשְׂתִים כְּתִיב עַל קִרְנֹת חֲסֵר וְהָאֲחַת מֵלֵא וּב"ש אֵית לְהוּ יֵשׁ אִם לְמִקְרָא הָרִי כָאן שֵׁשׁ וְאִין בְּמִזְבֵּחַ אֵלָא אֲרַבְּע וְהַשְׂתִּים יְתִירוֹת לֹא נְאָמְרוּ אֵלָא שְׁשָׁנָה עֲלִיָּה הַכְּתוּב לְעַכֵּב אֲרַבְּע נְאָמְרוּ לְמַצּוֹה שְׁמַצּוֹה בְּאֲרַבְּע מִתְּנוֹת וּשְׂתִים נִשְׁנוּ מִקֵּן לְעַכֵּב: וּב"ה סְבָרִי יֵשׁ אִם לְמִסְרַת הֶלְכֵּר הָרִי ד' ג' מִקֵּן לְמַצּוֹה נְאָמְרוּ שְׁמַצּוֹה לְכַתְּחִלָּה לְתֵן אָף עֲלִיָּהֵן וְהָאֲחַת מַעֲכַבְתָּ כְּדַמְפְּרֵשׁ וְאוּל: וְאֵימָא כּוּלְהוּ לְמַצּוֹה וְאִין כָּאן אַחַת לְעַכֵּב שְׁהִרִי לֹא שְׁנָה בְּאַחַת מִקֵּן: בְּקִדִי בְּלֵא מִתֵּן דְּמִים: אַהֲנִי קֶרָא דְּמַשְׁמַע שֵׁשׁ: וְאַהֲנִי מְסוּרָת דְּמַשְׁמַע אֲרַבְּע הֶלְכֵּר טַפִּי חֲדָא אִמְסוּרָת וּבְצִידִי חֲדָא מִמִּקְרָא וְהָיוּ לְהוּ חֻמָּשׁ נִמְצָא שְׁשָׁנָה בְּאַחַת: לְטַטְפַת לְטַטְפַת לְטוֹטְפוֹת דִּילְפִּינוּ מִנָּה אֲרַבְּע בְּתִים לְתַפְלִין וְנָאָן בְּכוּלְהוּ לְטוֹטְפוֹת קִרְיִנוּ גַמִּי אַהֲנִי קֶרָא כּוֹי: סְבָרִי ב"ה כְּרַבִּי עֲקִיבָא דִּילִיף לַהּ מִקְרָא אַחֲרִינָא: בְּתַפִּי שֵׁם מְקוֹם:

מסורת הש"ס

א לקמן זו; בכורות כח.

ב משנה תמורה; תוספתא תמורה; תמורה כא.

ג פסחים צו:; משנה פסחים

ד פסחים צו:

ה פסחים פט.

ו סנהדרין ד.

תורה אור השלם

וישׁלם יתנה' לך כסות התנופה וישׁלם הנזין לך יתנה' (במדבר יח, יח)

אף בכור־שור אוֹ בכור כֶּשֶׁב אוֹ בכור עֹז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ וְגו' (במדבר יח, יז)

וּכְלִי־מַעֲשֵׂר בְּקִר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הַעֲשִׂיירִי יִתְּנָהּ קֹדֶשׁ וְגו' (ויקרא כו, לב)
וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר־רְחֹם לִיתוּנָה וּכְלִי־פֶטֶר שְׁנֵי בְּתָמִים אֲשֶׁר יִתְּנָה לָךְ וְגו' (שמות יג, יב)

וְאִמְרָתָם וְכח־פֶּסַח הוּא לִיתוּנָה אֲשֶׁר פֶּסַח עַל־בְּתִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְגו' (שמות יב, כו)

אִם־כֶּשֶׁב הוּא הַקְרִיב אֶת־קִרְבָּנוֹ (ותקריב אותו לפני יתנה ויקרא ג, יז)

וַעֲשִׂיתָ עֲלֵיהֶן הַכֶּשֶׂר וְתָדַם עַל־מִזְבֵּחַ יְתוּנָה אֶלֶהוּיֹד וְדָם־וְכֹחִיד יִשְׁפֹּד וְגו' (דברים יב, כז)

וְתָמוּ הַכֹּתָן מִן־הָדָם עַל־קִרְנוֹת מִזְבֵּחַ קִטְרֵת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְתוּנָה וְגו' (ויקרא ד, יז)

וְלִמָּח הַכֹּתָן מִדָּם הַחֲטָאֹת בְּאַצְבָּעוֹ וְתָמוּ עַל־קִרְנֹת מִזְבֵּחַ הַעֲלֵה וְגו' (ויקרא ד, כח)

וְלִמָּח הַכֹּתָן מִדְּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וְתָמוּ עַל־קִרְנֹת מִזְבֵּחַ הַעֲלֵה וְגו' (ויקרא ד, כח)

וְלִמָּח הַכֹּתָן מִדָּם הַחֲטָאֹת בְּאַצְבָּעוֹ וְתָמוּ עַל־קִרְנֹת מִזְבֵּחַ הַעֲלֵה וְגו' (ויקרא ד, כח)

וְהִנֵּה לֹאוֹת עַל־יָדָהּ וְלוֹטְפוֹת בִּין עֵינֶיהָ כִּי בְחִן־יָד וְגו' (שמות יג, טז)

וְאִשְׁרָתָם לֹאוֹת עַל־יָדָהּ וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בִּין עֵינֶיהָ (דברים ו, ח)

וְשִׁמְתָם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי לִבְכָּם וְעַל־נַפְשָׁכֶם וְאִשְׁרָתָם אֲתָם לֹאוֹת עַל־יָדְכֶם וְגו' (דברים יא, יח)

בַּסֶּכֶת מִשְׁבּוּ שְׂבַעַת יָמִים כָּל־הַאֲרָחָה בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בַּסֶּכֶת (ויקרא כג, מב)

 עין משפט גדר מצוה

א מיי פג' מהל' עבודת יום הכפורים הל' ה:
ב מיי פג' מהל' עבודת יום הכפורים הל' ה:

התם דל חד לגופה פש' להו ארבע: וחד לסכף מאחר שהתחיל לפרש תבניתה
התם חד קרא בלה לגופה
התם חד דמי לקרנות דדרשין תחלות דקרנות משמע מנינא אכל סבות לא משמע מנין דפנות אלא משמע שתי סבות הלכך אין לנו לדרוש תחלות וצ"ע גפי אלהים (סנהדרין דף ג:) דמשמע נמי מנין ולא דרשין תחלות: ארבעין ומרתין וצי שבועים וצי ארבעה עשר: דכתיב כנדתה פי' כשעור נדתה יש לה להוסיף אנקבה יותר מן הזכר ובס' קמא דסנהדרין (דף ד.) לא מייתי ליה להאי כנדתה: דנין חטאת וארבע קרנות תמה דאפילו חוץ מפנים בעי למילף משום חטאת וארבע קרנות כל שכן פנים מבפנים ורקמן מצריך קרא לכל הפנים דמעבדי ולא גלפי מהדדי דדרש לפר זה הפר כהן המשיח להקטילו לפר העלם דבר של צבור לומר דמעבדי וקיום הכפורים צריך קרא: ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא למטה תמה אמאי אפסיק מסדר שהתחיל לדרש דהנה ליה למימר ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא אחת ושלש למטה וי"ל דלא משמע ליה לדרש שיגעוה למטה אלא בהקשר דמים הנתנין למטה ושתים למעלה וב' למטה דקאמר הינו שיגעוה למטה אחת שהיא שתיים וכן ו**כפר** אע"פ שנתן כלן למטה הינו כדון שאר דמים הנתנין למטה אבל אי אמרת אחת למעלה ושלש למטה הוי למטה אחת שהיא שתיים ואחת שהיא אחת פוסל והינו תרי שנויי שרבה למטה וגם האחת אינו כמשפט דמים של מטה אבל שלש למעלה ואחת למטה אע"פ שאותה אחת אינו כמשפט אין קפידא פיון שהרב למעלה ע"כ ומשני רבא אינהו דבר שצריך שלש וכפר הוי אומר זה קרנות פרוש דלדידך בתרי וכפר סגי דכיון דלא בעינו קרא לאחת למעלה ושלש למטה לפי שאינו כדון דמים הנתנין למטה אם כן שלש למעלה ואחת למטה נמי אע"ג דרבן למעלה לא לבעי קרא דאין זה כדון הנתנין למטה שכל הנתנין למטה ממתנות ארבע הוין אחת שהיא שתיים ופרוי ואימא וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטה ולא כלן למטה ולא אחוה בסברא זו דטוב להקשיר אחת למעלה מפלן למטה: (הגה"ה תוספת ודברי רש"י יש לפרש דסבידא לה פיון דוכפר שלישי אתי לשלש למטה פיון דהרב למטה כשר הוא הדין כלן למטה ומשני אינהו דבר שצריך שלש וכפר כו' ולדבריו ארבע וכפר הנה לו לכתב והוא הדין שקלף אינו טוב וחדר פרוי ודקמא שלש למטה דוקא כשר ולא כלן מיהו לשנא דצריך שלש דמשמע ולדבריו אינו צריך שלש משמע כפי' התוס'. ע"כ הגה"ה) וצריך לדקדק אמאי לא דרשין להני וכפר אע"פ שלא נתן לקרנות כלומר כדתה וכפר אע"פ שלא נתן בארבע וכפר אע"פ שלא נתן ארבע מתנות אלא שתיים שהן ד' וזה אין להקשות דהכא דרשין וכפר לגמרי ואפילו בשר שרי באכילה וליעיל בשרק שני (ובחים דף כו:) דרשין לכפרה נתמיו ולא לדבר אחר דיש לחלק בין לכפר בין ל**וכפר**: כמצליף תמה ומאי ס"ד דמקשה הא בקריא קתני הכי בסיפא ביומא פ' הוציאו לו (יומא דף ג:) דתנו לא הנה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וי"ל שבה לתרץ דהאי כמצליף כמגנדנא והכל במקום אחד וכמו

בית שמאי פרק רביעי זבחים

התם חד לגופה פש' להו ארבע: וחד לסכף מאחר שהתחיל לפרש תבניתה
התם חד קרא בלה לגופה
התם חד דמי לקרנות דדרשין תחלות דקרנות משמע מנינא אכל סבות לא משמע מנין דפנות אלא משמע שתי סבות הלכך אין לנו לדרוש תחלות וצ"ע גפי אלהים (סנהדרין דף ג:) דמשמע נמי מנין ולא דרשין תחלות: ארבעין ומרתין וצי שבועים וצי ארבעה עשר: דכתיב כנדתה פי' כשעור נדתה יש לה להוסיף אנקבה יותר מן הזכר ובס' קמא דסנהדרין (דף ד.) לא מייתי ליה להאי כנדתה: דנין חטאת וארבע קרנות תמה דאפילו חוץ מפנים בעי למילף משום חטאת וארבע קרנות כל שכן פנים מבפנים ורקמן מצריך קרא לכל הפנים דמעבדי ולא גלפי מהדדי דדרש לפר זה הפר כהן המשיח להקטילו לפר העלם דבר של צבור לומר דמעבדי וקיום הכפורים צריך קרא: ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא למטה תמה אמאי אפסיק מסדר שהתחיל לדרש דהנה ליה למימר ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא אחת ושלש למטה וי"ל דלא משמע ליה לדרש שיגעוה למטה אלא בהקשר דמים הנתנין למטה ושתים למעלה וב' למטה דקאמר הינו שיגעוה למטה אחת שהיא שתיים וכן ו**כפר** אע"פ שנתן כלן למטה הינו כדון שאר דמים הנתנין למטה אבל אי אמרת אחת למעלה ושלש למטה הוי למטה אחת שהיא שתיים ואחת שהיא אחת פוסל והינו תרי שנויי שרבה למטה וגם האחת אינו כמשפט דמים של מטה אבל שלש למעלה ואחת למטה אע"פ שאותה אחת אינו כמשפט אין קפידא פיון שהרב למעלה ע"כ ומשני רבא אינהו דבר שצריך שלש וכפר הוי אומר זה קרנות פרוש דלדידך בתרי וכפר סגי דכיון דלא בעינו קרא לאחת למעלה ושלש למטה לפי שאינו כדון דמים הנתנין למטה אם כן שלש למעלה ואחת למטה נמי אע"ג דרבן למעלה לא לבעי קרא דאין זה כדון הנתנין למטה שכל הנתנין למטה ממתנות ארבע הוין אחת שהיא שתיים ופרוי ואימא וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטה ולא כלן למטה ולא אחוה בסברא זו דטוב להקשיר אחת למעלה מפלן למטה: (הגה"ה תוספת ודברי רש"י יש לפרש דסבידא לה פיון דוכפר שלישי אתי לשלש למטה פיון דהרב למטה כשר הוא הדין כלן למטה ומשני אינהו דבר שצריך שלש וכפר כו' ולדבריו ארבע וכפר הנה לו לכתב והוא הדין שקלף אינו טוב וחדר פרוי ודקמא שלש למטה דוקא כשר ולא כלן מיהו לשנא דצריך שלש דמשמע ולדבריו אינו צריך שלש משמע כפי' התוס'. ע"כ הגה"ה) וצריך לדקדק אמאי לא דרשין להני וכפר אע"פ שלא נתן לקרנות כלומר כדתה וכפר אע"פ שלא נתן ארבע מתנות אלא שתיים שהן ד' וזה אין להקשות דהכא דרשין וכפר לגמרי ואפילו בשר שרי באכילה וליעיל בשרק שני (ובחים דף כו:) דרשין לכפרה נתמיו ולא לדבר אחר דיש לחלק בין לכפר בין ל**וכפר**: כמצליף תמה ומאי ס"ד דמקשה הא בקריא קתני הכי בסיפא ביומא פ' הוציאו לו (יומא דף ג:) דתנו לא הנה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וי"ל שבה לתרץ דהאי כמצליף כמגנדנא והכל במקום אחד וכמו

התם דל חד לגופה פש' להו ארבע: וחד לסכף מאחר שהתחיל לפרש תבניתה
התם חד קרא בלה לגופה
התם חד דמי לקרנות דדרשין תחלות דקרנות משמע מנינא אכל סבות לא משמע מנין דפנות אלא משמע שתי סבות הלכך אין לנו לדרוש תחלות וצ"ע גפי אלהים (סנהדרין דף ג:) דמשמע נמי מנין ולא דרשין תחלות: ארבעין ומרתין וצי שבועים וצי ארבעה עשר: דכתיב כנדתה פי' כשעור נדתה יש לה להוסיף אנקבה יותר מן הזכר ובס' קמא דסנהדרין (דף ד.) לא מייתי ליה להאי כנדתה: דנין חטאת וארבע קרנות תמה דאפילו חוץ מפנים בעי למילף משום חטאת וארבע קרנות כל שכן פנים מבפנים ורקמן מצריך קרא לכל הפנים דמעבדי ולא גלפי מהדדי דדרש לפר זה הפר כהן המשיח להקטילו לפר העלם דבר של צבור לומר דמעבדי וקיום הכפורים צריך קרא: ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא למטה תמה אמאי אפסיק מסדר שהתחיל לדרש דהנה ליה למימר ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא אחת ושלש למטה וי"ל דלא משמע ליה לדרש שיגעוה למטה אלא בהקשר דמים הנתנין למטה ושתים למעלה וב' למטה דקאמר הינו שיגעוה למטה אחת שהיא שתיים וכן ו**כפר** אע"פ שנתן כלן למטה הינו כדון שאר דמים הנתנין למטה אבל אי אמרת אחת למעלה ושלש למטה הוי למטה אחת שהיא שתיים ואחת שהיא אחת פוסל והינו תרי שנויי שרבה למטה וגם האחת אינו כמשפט דמים של מטה אבל שלש למעלה ואחת למטה אע"פ שאותה אחת אינו כמשפט אין קפידא פיון שהרב למעלה ע"כ ומשני רבא אינהו דבר שצריך שלש וכפר הוי אומר זה קרנות פרוש דלדידך בתרי וכפר סגי דכיון דלא בעינו קרא לאחת למעלה ושלש למטה לפי שאינו כדון דמים הנתנין למטה אם כן שלש למעלה ואחת למטה נמי אע"ג דרבן למעלה לא לבעי קרא דאין זה כדון הנתנין למטה שכל הנתנין למטה ממתנות ארבע הוין אחת שהיא שתיים ופרוי ואימא וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטה ולא כלן למטה ולא אחוה בסברא זו דטוב להקשיר אחת למעלה מפלן למטה: (הגה"ה תוספת ודברי רש"י יש לפרש דסבידא לה פיון דוכפר שלישי אתי לשלש למטה פיון דהרב למטה כשר הוא הדין כלן למטה ומשני אינהו דבר שצריך שלש וכפר כו' ולדבריו ארבע וכפר הנה לו לכתב והוא הדין שקלף אינו טוב וחדר פרוי ודקמא שלש למטה דוקא כשר ולא כלן מיהו לשנא דצריך שלש דמשמע ולדבריו אינו צריך שלש משמע כפי' התוס'. ע"כ הגה"ה) וצריך לדקדק אמאי לא דרשין להני וכפר אע"פ שלא נתן לקרנות כלומר כדתה וכפר אע"פ שלא נתן ארבע מתנות אלא שתיים שהן ד' וזה אין להקשות דהכא דרשין וכפר לגמרי ואפילו בשר שרי באכילה וליעיל בשרק שני (ובחים דף כו:) דרשין לכפרה נתמיו ולא לדבר אחר דיש לחלק בין לכפר בין ל**וכפר**: כמצליף תמה ומאי ס"ד דמקשה הא בקריא קתני הכי בסיפא ביומא פ' הוציאו לו (יומא דף ג:) דתנו לא הנה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וי"ל שבה לתרץ דהאי כמצליף כמגנדנא והכל במקום אחד וכמו

התם דל חד לגופה פש' להו ארבע: וחד לסכף מאחר שהתחיל לפרש תבניתה
התם חד קרא בלה לגופה
התם חד דמי לקרנות דדרשין תחלות דקרנות משמע מנינא אכל סבות לא משמע מנין דפנות אלא משמע שתי סבות הלכך אין לנו לדרוש תחלות וצ"ע גפי אלהים (סנהדרין דף ג:) דמשמע נמי מנין ולא דרשין תחלות: ארבעין ומרתין וצי שבועים וצי ארבעה עשר: דכתיב כנדתה פי' כשעור נדתה יש לה להוסיף אנקבה יותר מן הזכר ובס' קמא דסנהדרין (דף ד.) לא מייתי ליה להאי כנדתה: דנין חטאת וארבע קרנות תמה דאפילו חוץ מפנים בעי למילף משום חטאת וארבע קרנות כל שכן פנים מבפנים ורקמן מצריך קרא לכל הפנים דמעבדי ולא גלפי מהדדי דדרש לפר זה הפר כהן המשיח להקטילו לפר העלם דבר של צבור לומר דמעבדי וקיום הכפורים צריך קרא: ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא למטה תמה אמאי אפסיק מסדר שהתחיל לדרש דהנה ליה למימר ו**כפר** אע"פ שלא נתן למעלה אלא אחת ושלש למטה וי"ל דלא משמע ליה לדרש שיגעוה למטה אלא בהקשר דמים הנתנין למטה ושתים למעלה וב' למטה דקאמר הינו שיגעוה למטה אחת שהיא שתיים וכן ו**כפר** אע"פ שנתן כלן למטה הינו כדון שאר דמים הנתנין למטה אבל אי אמרת אחת למעלה ושלש למטה הוי למטה אחת שהיא שתיים ואחת שהיא אחת פוסל והינו תרי שנויי שרבה למטה וגם האחת אינו כמשפט דמים של מטה אבל שלש למעלה ואחת למטה אע"פ שאותה אחת אינו כמשפט אין קפידא פיון שהרב למעלה ע"כ ומשני רבא אינהו דבר שצריך שלש וכפר הוי אומר זה קרנות פרוש דלדידך בתרי וכפר סגי דכיון דלא בעינו קרא לאחת למעלה ושלש למטה לפי שאינו כדון דמים הנתנין למטה אם כן שלש למעלה ואחת למטה נמי אע"ג דרבן למעלה לא לבעי קרא דאין זה כדון הנתנין למטה שכל הנתנין למטה ממתנות ארבע הוין אחת שהיא שתיים ופרוי ואימא וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטה ולא כלן למטה ולא אחוה בסברא זו דטוב להקשיר אחת למעלה מפלן למטה: (הגה"ה תוספת ודברי רש"י יש לפרש דסבידא לה פיון דוכפר שלישי אתי לשלש למטה פיון דהרב למטה כשר הוא הדין כלן למטה ומשני אינהו דבר שצריך שלש וכפר כו' ולדבריו ארבע וכפר הנה לו לכתב והוא הדין שקלף אינו טוב וחדר פרוי ודקמא שלש למטה דוקא כשר ולא כלן מיהו לשנא דצריך שלש דמשמע ולדבריו אינו צריך שלש משמע כפי' התוס'. ע"כ הגה"ה) וצריך לדקדק אמאי לא דרשין להני וכפר אע"פ שלא נתן לקרנות כלומר כדתה וכפר אע"פ שלא נתן ארבע מתנות אלא שתיים שהן ד' וזה אין להקשות דהכא דרשין וכפר לגמרי ואפילו בשר שרי באכילה וליעיל בשרק שני (ובחים דף כו:) דרשין לכפרה נתמיו ולא לדבר אחר דיש לחלק בין לכפר בין ל**וכפר**: כמצליף תמה ומאי ס"ד דמקשה הא בקריא קתני הכי בסיפא ביומא פ' הוציאו לו (יומא דף ג:) דתנו לא הנה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וי"ל שבה לתרץ דהאי כמצליף כמגנדנא והכל במקום אחד וכמו

 מסורת הש"ס

א סנהדרין ד': ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק יא ה
ב ספרא אחרי מות פרשה ג ו: יומא נה.
ג ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק יא ו
ד ספרא בהר פרק ב ד: ספרא צו פרשה ה ה: ברכות מה.
ה יומא טו: משנה יומא ו יומא נט.

 גליון הש"ס

רש"י ד"ה נאמרו דמים וכו' דכתיב ודם ובחיר. עיין לעיל דף לו ע"ב תוס' ד"ה מנין:

 תורה אור השלם
--

ואם נקבה חלד וטמאה שבועים כנדתה ונשים יום ונשות ימים תשב על דמי טהרה ויקרא יב. ה] ואח"כ חלבו יקטיר המזבחה כחלב וכן השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו ויקרא ד. כו]

ואח"כ חלבה יסיר כאשר הוטר חלב מעל וכן השלמים והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחח ליהנה וכפר עליו הכהן לו ויקרא ד. לא]

ואח"כ חלבה יסיר כאשר יוסר חלב הקשב מזבח השלמים והקטיר הכהן אתם המזבחה על אשיו ויהוה וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו ויקרא ד. לה]

והנה מדם החטאת על קור המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא ויקרא ה. ט]

ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואח"כ דמה ושפך אל יסוד המזבח ויקרא ד. לד]

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין

הל' א:

ב מיי פיי' מהל' פסולי המוקדשין

הל' א:

ג מיי פד' מהל' מעשה הקרבנות

הל' א:

ד מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין

הל' ד:

ה מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין

הל' ה:

ו מיי פייט מהל' מעשה הקרבנות

הל' יג:

ז מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין

הל' ו:

ח מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ו:

ט מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ז:

מאי לאו אפּלגה דמוזבּח ואם כּון מצינו דמים חצין למעלה וסצין למטה דמתחלה נתן אקרגות ואחר כך להצי המזבּח. תוספות.

ורש"י מפרש בע"א: וּלְתַנִּיּה גַבִּי קָלִי בֵּית שְׁמַאי פִּי' רש"י דסבב דשתי מתנות מפגלות ולא אחת דאין מפגלים בּחצי מתיר וא"ת אימא מפגלות היגו באחת מהן ולבית הלל בראשונה דוקא וכלכולהו מפגלין בּחצי מתיר וא"כ אף בפגול זמנין דהני חוקרא לב"ש אם נתן ראשונה בתקנה ושניה חוץ לזמנה הני פגול ולב"ה אינו פגול כּדאמר במתני' וצ"ל מִדְקָאֵמְרֵי בֵּית הַלֵּל רֵאשׁוֹנָה מִפְגָּלָת מִכְּלָל דלב"ש לא מפגלא דהנה ליה למימר בראשונה ולא בשניה ותו י"ל דוקא דמתירות דהיגו דשתיקו דוקא הני מפגלות וה"ר יצחק כתב דכן מוכח בתוספתא בּהדיא א"ר אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב דְּבַר זֶה מְסַלֵּי בֵּית שְׁמַאי וּמַחֲמִיר בֵּית הַלֵּל שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שְׂבַחֲטָא מִכְשִׁירוֹת וּמִפְגָּלוֹת כִּיצַד אַחַת שְׁלֹא בְּזִמְנָה וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם פָּסוּל וְאִין בּוּ כֵּרַת דְּבָרֵי ב"ש וּבֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים פֻּגוּל וְלֹשׁ בּוּ כֵּרַת אֵלמָא באחת אין בו פגול לב"ש ומשמע משום דנשפך הדם ולא קרבו כל מתיריו אבל אם לא נשפך הדם ונתן השניה בתקנה הני פגול דמפגלי' בּחצי מתיר ולא כפי' רש"י ולבית הלל פגל דקרבו כל מתיריו או שמא אפי' לא נשפך ונתן השני' בתקנה גמי אילו פגול לב"ש דאין מפגלין בּחצי מתיר ונשפך דמתני משום בית הלל אשמועינן דהיגו קרבו כל מתיריו השתא ממה נפשך בין סברי בית שמאי מפגלין בּחצי מתיר הוי לקלא אפתי קשיא לי למה תרץ כי איתשיל בּהתירא איתשל אפי' כי איתשיל בפגול הוי בית שמאי לחוקרא היכא דלא נשפך ונתן ראשונה בתקנה והשניה בפגול דמפגלין בּחצי מתיר וליכא למימר דנשפך דוקא הוי מְסַלֵּי ב"ש דלמה ליה למימר בעדיות קלא דנשפך כיון דבלא נשפך הני חוקרא וְלֹשׁ לומר דהאי גונא אינו שנוי לא במשנה ולא בברייתא כפרש אבל לשנא דברייתא בנשפך הוי לקלא לבית שמאי לכך פריך לתני' בעדיות: הגה"ה הא מני רבי נחמיה היא דאמר שירים ולפרש הקונטרס שגדחה סיגמא דרב פפא קשה דהנה ליה למימר אלא ולפום דקטא שנויא הוא אליבא דרב פפא והיגו טעמא דכיון דאשקחן לרבי נחמיה דטעון כבוס היכא דחיב בחוץ לרב פפא גמי כיון דחיב בחוץ בג' מתנות שְׂבַחֲטָא הוא הדין דטעון כבוס דכבוס וחיוב חוץ סדא מלתא היא דפשיטא שעל זה לא הצרך ראיה ופריך אמר דשמעת ליה לר' נחמיה לענין העלאה כו' לענין כבוס מי שמעת לה ואם כן לא דמינין הא מן הראוי ליסוד והוא הדין דלא תדוק הא מן הראוי לקרן ומשני אין והתניא כו' וכלה סגיני סיגמא דרב פפא עד לכסוף דמשני אלא כי תניא ההיא בּדמים הפנימים דגדחו דבריו (תוספות) ומיהו כל זה אמר רב פפא לקים דבריו בחטאות הפנימיות ולהכי מחשבה מועלת בהן ומירי בשיירים כדמשמע לשנא דברייתא דנשפכים ליסוד ולא בשלש מתנות דכיון דאגרי בפנימיות כך שנה כמו מתנה ראשונה כיון דכל ארבע מעבבות לכלי עלמא ולא הוי גרי להו נשפכין ליסוד ובסיפא לא מצי לפלוגי בּדמים החיצונים דרבי נחמיה היא דחיב בשיניהם בחוץ ואם כן לא מצי למתני תלתא פטורי: הגה"ה וְלֹשׁ מִפְּרֹשׁ הָא מַנִּי רַבִּי נַחֲמִיָּה הִיא כּו' וְאֵתְּנִיא סִיפָא דְּהָא מִן הֶרְאִוי לִיסוּד כְּמוֹ רַבִּי נַחֲמִיָּה וְרִישָׁא דְּהָא מִן הֶרְאִוי לִקְרוֹן כְּרִבָּנָה וְאִשְׁקַחְנוּ כִּי הָאִי גֻּנָּא בִּסְ' שְׁתֵּי הִלָּסָם (מנחות דף צה.) דתנא ואפיתו בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחות את השבת אפסלי להו בלינה וכן ברייתא דריש טבול יום (לקמן ובחים דף ק: דיום שמועה כיום קבוצה וכו'). ושקיל וטרי עד אלא כי תניא ההיא בשלש מתנות שְׂבַחֲטָא וְגַרֵס אֵלָא בִּסְפָרִים מְדַבְּרִים וְהִנּוּ סִיגְמָא דְּרַב פֻּפָּא מִהַר בְּתַרְיָמָא וְלֹא מִשְׁמַיָּמָא וּלְפִי שִׁיטָּה זו לֹשׁ לְשֹׁב פֶּלֶא סוּגִיָּא וּבִקְוֹטֵרֶס פֶּרֶשׁ פֶּלֶא שְׁמַעְתָּא בע"א:

החיצונות שהקריבן בחוץ חיב אלמא דם קחשיב להו: מדי דהני אאיבירים דלאו דמים ניגהו המעלן בחוץ חיב משום דקויו לפנים:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

מאי לאו אפּלגה דמוזבּח ואם כּון מצינו דמים חצין למעלה וסצין למטה דמתחלה נתן

מאי, **לֹא־אֶפְלָגִיָּה דְּמוֹזְבַּח – כְּדִאֲמַרִּי אֵינִישׁ: “טָהֵר טִיְהֵרָא דִּיּוֹמָא”?**
אִמֵּר רַבָּא בַר שִׁילָא: לֹא, אֲגִילּוּיָהּ; דִּכְתִּיב: “וַיַּכְעֲצֵם הַשָּׁמַיִם לַטָּהֵר”.
וְהָאִיכָּא שִׁירִים! שִׁירִים לֹא מַעֲבָבִי.
וְהָאִיכָּא שִׁירִים הַפְּנִימִים, דִּיאִיכָּא דִּמָּאן דְּאִמַּר מַעֲבָבִי! בְּחַד מְקוֹם קֶאֱמַרִּינוּ.^(ס)
תַּנְיָא: רַבִּי אֶלְיָעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שְׂבַחֲטָא, וְאַחַת שְׂבָכָל הַזְּבָחִים – מִתֵּרַת וּמִפְגָּלוֹת.
אֲבִית הֵלֵל אוֹמְרִים: אַחַת שְׂבַחֲטָא וְאַחַת שְׂבָכָל הַזְּבָחִים – מִתֵּרַת וּמִפְגָּלוֹת.
**מִתְּקִיף לָהּ רַב אוֹשְׁעִיָּא: אִם כֵּן, לִיתַנִּיָּה גַבִּי קוּלִי בֵּית שְׁמַאי וְחוֹמְרֵי בֵּית הֵלֵל! אִמֵּר לִיה רַבָּא: כִּי אִיתִישִׁיל – לְהִתִּירָא אִיתִישִׁיל; דִּהּוּ לָהּ בֵּית שְׁמַאי לְחוֹמְרָא. אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלֹשׁ מִתְּנוֹת שְׂבַחֲטָאוֹת – אֵינִן בָּאוֹת בְּלִילָה, וּבָאוֹת לְאַחַר מִיתָה, וְהַמַּעֲלָה מִהֶן בַּחוּץ חֵיִיב. אִמֵּר רַב פֻּפָּא: יֵשׁ מִהֶן בְּתַחֲלֹתוֹ וְיֵשׁ מִהֶן כְּסוּפוֹ; חוּץ, וְלִילָה, זֵרוֹת, וּכְלִי שִׁירַת, קָרוֹן, וְאַצְבָּע, כִּיבוּס, וְשִׁירִים – בְּתַחֲלָתוֹ; וּבָאוֹת לְאַחַר מִיתָה, לֹא שְׂרִיָּא, וְלֹא מִפְגָּלָא, וְלֹא עֵיילָא לְגֹאנִי – כְּסוּפִין.^(ט)
**אִמֵּר רַב פֻּפָּא: מָנָא אָמִינָא לָהּ? דִּתְּנוּ: נִיתּוּ מִן הַצּוֹאֵר עַל הַבֶּגֶד – אֵינּוּ טַעוֹן כִּיבוּס. מִן הַקָּרוֹן וּמִן הִיסוּד – אֵינּוּ טַעוֹן כִּיבוּס. הָא מִן הֶרְאִוי לְקָרוֹן – טַעוֹן כִּיבוּס. וְלִיטַעֲמִיד, מִן הִיסוּד אֵינּוּ טַעוֹן כִּיבוּס – הָא מִן הֶרְאִוי לִיסוּד טַעוֹן כִּיבוּס! “אֲשֶׁר יִזָּה” כְּתִיב – פֶּרֶט לָזֶה שְׂכָבֵר הוּנָּה! ^(ז)
הָא מַנִּי – רַבִּי נַחֲמִיָּה; דִּתְּנוּ, רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: שִׁירֵי הַדָּם שְׂהִקְרִיבִין בַּחוּץ – חֵיִיב. אִימַר דְּשַׁמְעָתָ לִיה לְרַבִּי נַחֲמִיָּה – לַעֲנִין הַעֲלָאָה, מִיַּדִּי דִּהּוּי אֲאִיבָרִים וּפְדִירִים; לַעֲנִין כִּיבוּס – מִי שְׁמַעָתָ לִיה!? אִין; וְהִתְּנִיא:****

כְּגַד חֲצִי גָבְהוּ וְאִי אֲשֶׁר לְצַמְצֵם שְׁלֹא יִהְיֶא מְקַצְתָּם לַמַּעֲלָה וּמְקַצְתָּם לַמָּטָה: טָהֵרָא צִהִירִים: לֹא אֲגִילּוּיָה דְּמוֹזְבַּח עַל גִּגּוּ שֶׁל מִזְבֵּחַ שְׁהִיָּה מִטְהָרו תַּחֲלָה מִדָּשֵׁן שְׁעָלִיו וּמִגִּנְלָה אֵת גִּגּוּ וְעַל שְׁמִטְהָרוּ וּמִיַּפְהוּ קָרִי לָהּ טָהֵרוּ כְּדִכְתִּיב וְטָהְרוּ: וְהָא אִיכָּא שִׁירִים שְׁנִשְׁפָּכִים לִיסוּד וְעַקֵּר הַמִּתְּנוֹת לַמַּעֲלָה: שִׁירִים לֹא מַעֲבָבִי כְּפֹרָה וְאִנּוּ בּדָמִים הַמַּעֲבָבִים קֶאֱמַרִּינוּ דִּלָּא מְצִינוּ חֲצִין לַמַּעֲלָה וְחֲצִין לַמָּטָה: דִּיאִיכָּא לִמ"ד מַעֲבָבִי לִקְמוֹן בְּצִינְהוּ מְקוֹמָן (ובחים דף גב.) וְעַקֵּר הַמִּתְּנוֹת בְּקִרְנוֹת הַפְּנִימִי דִּהּיגוּ לַמַּעֲלָה וְהִשְׁרִירִים בִּיסוּד מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן דִּהּיגוּ לַמָּטָה: בְּחַד מְקוֹם בְּמוֹזְבַּח אַחַד: שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שְׂבַחֲטָא מִתִּירוֹת כֹּל זֶמֶן שְׁלֹא נָתַן שְׁתֵּים לֹא הִתְרוּ אַמּוּרִין לְהַקְטִירָה וְלֹא הִבְשֵׁר לְאַכִּילָה: וּמִפְגָּלוֹת אִם נָתַן שְׁתִּיתָן בְּמַחְשָׁבַת פֻּגוּל אֲבָל אַחַת בְּשִׁתְּיקָה וְאַחַת בְּמַחְשָׁבָה לֹא פֻּגַל שְׂאִין מִפְגָּלִין בּחצי מתיר: לַתַּנְיָה לִהַר פְּלוּגָתָא בְּעַדִּיּוֹת גַבִּי קָלִי בֵּית שְׁמַאי שְׂבָלוֹן נִסְדְּרוּ בְּמִשְׁנַת עַדִּיּוֹת וְהָא גַּמִּי קָלִי ב"ש הוּא דלב"ש לֹא פֻּגַל אֵלָא אִם כֵּן חֹשֵׁב בְּשִׁתְּיָהּן וּלְבִית הַלֵּל פֻּגַל באחת מהן: כי איתשיל משנה בבית המדרש תחלה ונהלקו עליה בית שמאי וב"ה: לְהִתִּירָא אִיתִישִׁיל לַעֲנִין הִתֵּר הִבְשֵׁר וְהֶאֱמִירִין וְשִׁאֲלָה שְׁעַמַד הַשּׁוֹאֵל וְשִׁאֵל נָתַן מִתְּנָה אַחַת בְּחֻטָּאָת וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם הִתְרוּ הֶאֱמִירִין וְהִבְשֵׁר אוּ לֹא הִתְרוּ עַמְדוֹ בֵּית שְׁמַאי וּפְסָלוּ עַמְדוֹ ב"ה וְהַכְשִׁירוּ דִּהּוּי לָהּ ב"ש חוֹמְרָא וּמִנָּה גְּמַרִּינוּ דְּכִינוּ דִּאֵינָה מִתֵּרַת לְבִדָּה אֵינָה מִפְגָּלָת: אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁלֹשׁ מִתְּנוֹת אַחֲרוֹת שְׂבַחֲטָא אִין בָּאוֹת בְּלִילָה וּאֲע"פ שְׂאִינּוּ מַעֲבָבִים וְלֹא וְרִיקָה גְּמוּדָה הִיא מִיּהוּ דָם נִפְסַל בְּשִׁקְיעַת הַחֲמָה כְּדִלְקַמֵּן וְאִין מַעֲלִין לְגַבִּי מִזְבֵּחַ לְכַתְּחִלָּה: בָּאוֹת לְאַחַר מִיתָה אִם נָתַן מִתְּנָה רֵאשׁוֹנָה וּמָתוּ בְּעֻלְיָה כְּבֵר כְּפֹר בִּרְאשׁוֹנָה וְאִין שֵׁם חֻטָּאָת גְּמוּדָה עַל הַדָּם עוֹד לִפְסַל מִשׁוּם חֻטָּאָת שְׁמָתוֹ בְּעֻלְיָה: יֵשׁ מִהֶן בְּתַחֲלֹתוֹ יֵשׁ מִדְּבָרִים שְׂבַחֲוֹרַת דָּמִים שְׁהִשְׁלַשׁ מִתְּנוֹת כְּמִתְּנָה רֵאשׁוֹנָה וְלֹשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן בְּתוֹרַת שְׁנֵי הַדָּם: חוּץ הַזֶּרֶק אוֹתָן בַּחוּץ חֵיִב שְׁהֵרִי רֵאוּיִם לִפְנִים בְּתוֹרַת וְרִיקָה גְּמוּדָה וְאִסוּר לִתְּנוּ בְּלִילָה דְּנִפְסָלוּ מִלְּזֶרֶק וְהָא וְרִיקָה הִיא וְזֶרֶק חֵיב עָלֶיהוּ מִיתָה בְּפָנִים וּטְעוּנוֹת כְּלִי שִׁירַת וּמִתְּנָה אֲצָבָע וּכְבוּס אִם נָתַן מִדָּם הַחֻטָּאָת עַל הַבֶּגֶד לְאַחַר שְׁנָתָן בְּמִתְּנָה אַחַת טַעוֹן כְּבוּס כְּדִכְתִּיב וְאֲשֶׁר יִזָּה מִדְּמָה וְגו' כֹּאֵלוּ נָתַן קֹדֶם לְכֹן אֲבָל אִם נָתַן כֹּל מִתְּנוּתֶיהָ וְאֵח"כ נָתַן מִן הַשִּׁירִים אִין טַעוֹן כְּבוּס כְּדֶאֱמַרִּינוּ בְּשַׁמְעָתִין אֲשֶׁר יִזָּה פֶּרֶט לָזֶה שְׂכָבֵר הָזֶה: שִׁירִים חֻטָּאָת שְׂכָבֵל דְּמָה בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְנָתַן מִתְּנָה אַחַת מִכָּל אַחַד כֹּלֵן נִשְׁשׁוּ שִׁירִים לְשַׁפֵּךְ לִיסוּד אֶף הֵג' כּוֹסוֹת שִׁירִים שְׂלָקוּן כְּמוֹ הֶרְאשׁוֹנִים: מִיתָה בָּאוֹת לְאַחַר מִיתָה כְּדֶאֱמַר לַעֲלִיל: לֹא שְׂרִיָּא בְּשֵׁר שְׂכָבֵר הִתֵּר: וְלֹא מִפְגָּלָא אִם נָתַן הֶרְאשׁוֹנָה בְּשִׁתְּיקָה וְהִשְׁלַשׁ בְּמַחְשָׁבָה לֹא פֻּגַל וְכִשֵּׁר כְּדִתְּנוּ בְּמִתְּנֵי': וְלֹא עֵילָא אִין לָהֶם תּוֹרַת פָּסוּל כְּנִיסַת פָּנִים שְׂאֵם נָתַן מִתְּנָה אַחַת בַּחוּץ וְהַכְּנִים הַשָּׂאֵר לְהִיכַל לֹא נִפְסַל מִשׁוּם חֻטָּאָת שְׂנֹכְסֵן דְּמָה לִפְנִים דִּכְתִּיב לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ (ויקרא ו':כ"ג) בִּרְאִוי לְכַפֵּרָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר: כְּסוּפִין כְּשִׁירִים: מָנָא אָמִינָא לָהּ דְּטַעוּנָה כְּבוּס: נָתַן מִן הַצּוֹאֵר עַל הַבֶּגֶד אִין טַעוֹן כְּבוּס כְּדֶאֱמַרִּינוּ בְּסֶרֶק דָם חֻטָּאָת (לקמן ובחים דף צג.) אֲשֶׁר יִזָּה בִּרְאִוי לְהוֹאָה יֵצֵא זֶה שְׁלֹא נִתְקַבַּל בְּכִלִּי: מִן הַקָּרוֹן מִשְׁנַנֵּעַ בְּקָרוֹן הַמִּזְבֵּחַ נָתַן עַל הַבֶּגֶד: אוּ מִן הִיסוּד מִשְׁנִשְׁפָּכוּ שִׁירִים לִיסוּד נָתַן מִן הִיסוּד לְבֶגֶד: הָא מִן הֶרְאִוי לִקְרוֹן כֹּל דִּהּוּ וְאֲפָלוּ שְׁלֹשׁ מִתְּנוֹת שְׂבַחֲטָאוֹת טַעוֹן כְּבוּס: הָא מִן הֶרְאִוי לִיסוּד כְּגוֹן שְׁנֵי הַדָּם הֶרְאִוִיִּין לְשַׁפֵּךְ לִיסוּד: טַעוֹן כְּבוּס בְּתַמִּיָּה: הָא מַנִּי ר' נַחֲמִיָּה הִיא כו' הָא מִלְתָּא הִש"ס קֶאֱמַר לָהּ וּמִסְרָנָא דְּהִשְׁשֵׁן הִיא לְאַפְּוִקִי מְדַרְב פֻּפָּא כְּלוּמַר מִהָא לֹא אֶרְיָא טַעֲמָא דִּידֵךְ דִּהָא רַבִּי נַחֲמִיָּה הִיא דְּאֲפָּילוּ בְּשִׁירִים גַּמִּי טַעוֹן כְּבוּס: שְׁנֵי הַדָּם אֶף שֶׁל חֻטָּאוֹת

החיצונות שהקריבן בחוץ חיב אלמא דם קחשיב להו: מדי דהני אאיבירים דלאו דמים ניגהו המעלן בחוץ חיב משום דקויו לפנים:

 מסורת הש"ס

א כתובות עא.; כתובות סא:

ב יומא פ.; חולין גב:

ג לקמן צג.; משנה ובחים; ספרא

צו פרק ו ה

ד יומא טו.; משנה יומא

ה יומא נט.

 תורה אור השלם
--

ויראו את אליהו ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיד וקטעם השמים לטהר ושמות כו, י

כל אשר יגע בבשרה וקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש ויירא י.כ

מסורת הש"ס
א תוספתא זבחים
ב מנחות כו; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק ו ה
ג ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק ו ו
גליון הש"ס
גמ' יצאו שירים והקטרת אימורין. לעיל דף יג ע"א:
תורה אור השלם

ועשה לפר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר החטאת כּוּן יַעֲשֶׂה-לּוֹ וּכְפַר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם וַיִּקְרָא ד, כ]

[והתניא בניתוחא]: דמים הטעונין יסוד הנינו שירים שטעון שפרכת יסוד: מחשבה מועלת בקו אם חשב בשפרכתו על מנת לאכל בשר למחר ולקמן רמינן גלה: ודמים הנשפכין לאמה שנשפלו ושופכין אותו לסילון שבשגרה המוציא לנחל קדרון: כי תניא ההיא דמחשבה מועלת בקו: בשלש מתנות כו' וכלה נדא מלתא היא דמסקנא דלשניא היא ולא שנויא כלומר לא תשמע מנה דשירים טעון כבוס ואפי' לר' נחמיה דהך בריתא בשלשה מתנות שבחטאות: נטענין יסוד מקצות טענית יסוד עליהם ששופך שגיהקם ליסוד: ה"ג אלא כי תניא ההיא בדמים הפנימים ולעולם בשירים וכמ"ד לקמן שירים הפנימים מעכבי הילכך חשיבי לפגל לענין חזו ויענין כבוס: ור' נחמיה היא דאמר אף שירים החיצונים שהקריבו בחזו חייב וימוש הכי לא מצי לפלוגי בדידה: דלא מתני לה תלתא פטורי בחיצונים: לבדדי תלתא חייבי דתנא בפנימיות דבשלמא כבוס ובמחשבה מצי לפלוגי אבל בהעלאת חזו לא מצי למתניה: רבינא אמר הא דפרכת לעיל ולישמך מן היסוד הוא דאין טעון כבוס הא מן הראוי ליסוד כו' לאו פרכא היא דמן הקרן מן הקרן ממש קאמר הא מן הראוי לקרן כגון שלש מתנות שבחטאת טעון כבוס כדבר פשא ונא דתנן בהו מן היסוד לאו מן היסוד ממש דתדוק מנה הא מן הראוי ליסוד טעון כבוס ותקשה לך אלא מן הראוי ליסוד קאמר ואשמעינן דמשפלתה וריקה אין השירים טעון כבוס דאלו מן היסוד ממש לא אצטריכא לה דהשתא מן הקרן אמרת לא מן היסוד מבעי: ואימא אידי ואידי ראי וקמ"ל דגש לך ראי לקרן ואין טעון כבוס ואיזה זו שלשה מתנות שבחטאת: ראי לקרן אמרת לא משגזמן מתנה ראשונה ממעטת לכיליה דם מכבוס: ראי ליסוד דכבר נגמרו מתנותיו מבטיא ליה למתני בתמיה הא מסמינתא אדחי ליה מכבוס: אלא ודאי מן הקרן גרן ממש אבל הראוי לקרן כל זמן שלא גמר מתנותיו טעון כבוס וחדר אשמעינן דמן הראוי ליסוד אין טעון כבוס ולמעוטי שירים דאי מן היסוד ממש לא אצטריכא ליה: ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּפָּר העֵלֶם דבר לאחר שפי' בו כל מתנות דמו שנה לכתב ועשה לפר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר החטאת וגו' ומקרא שְׂאִינו צריך הוא שְׁחָרִי כל עבודותיו נתפרשו חזו מיותרת הכבר ושמ' הקליות שהוא צריך ללמד מפר כהן משיח האמור למעלה הימנו ונא ליכא למימר דלחכי

הדר ואקשיננה להא מלתא דהאי קרא כתיב בה כפרה וכפר עליהם וגו' ואמורין לא מעכבי כפרה אלא כלה לדרשא וסרסוה דע"כ לא מצי למימר בדכתיב כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר דמשמע מאחרינא ילוי דלא חסר מידי דנבעי למלפה אלא ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר באוהרת הנאות שלו והכי משמע כַּאֲשֶׁר עָשָׂה (לו) כַּאֲשֶׁר כתבתי לך כל משיחיתיו ושנה עליהם לעכב שאם חסר כו' כן שמעתי במנחות: מתן שבע על הפרכת שמעקבות בכל מקום לקמן מפרש: מתן ארבע שאין מעקבות בחטאת החיצונה כדאמרינן לעיל מעון שמעקבות בקרנות הפנימי ולקמן פריך למה לי קרא האי כפילא ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה נמי עליוהו קאי דהא אינהו נמי בקריא כתיבו: תלמוד לומר כוּן יַעֲשֶׂה לוֹ חֹר וּכְפַל ואם אינו לענין מתן שבע תנהו לענין מתן ארבע: לפר זה פר יום הכפורים להשוותו לפר העֵלֶם דבר ולקמה מפרש למאי היילכתא:

דלרבי יהודה לא מעכבי ולרבי נחמיה מעכבי דמפרש ר' יוחנן דשניהם מקרא אחד דרשו והיה: זאת לכם וגו' וקתיב זאת וקתיב אחת לר' יהודה חד למעוטי בגג' לכן בחזו וחד למעוטי בגג' וזה בחזו ולרבי נחמיה חד למעוטי בגג' וזהב וחד למעוטי שירים דלא מעכבי והתם פריך [ושפיר] דרבי יוחנן אדרבי יוחנן מההיא דלקמן דקאמר ר' יוחנן דתני ר' נחמיה דלרבי האומר שירים מעכבין קשיא: ונַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה פ' בקונט' בפר העֵלֶם דבר שֵׁל צבוי כתיב ומקרא שְׂאִינו צריך הוא שְׁחָרִי כל עבודותיו נתפרשו בו חזו מיותרת הכבר ושמ' הקליות שהוא צריך ללמד מפר כהן משיח האמור למעלה הימנו ונא ליכא למימר דלחכי הדר ואקשיננה להא מלתא דהא קרא כפרה כתיב בה וכפר עליהם ואמורין לא מעכבי כפרה משמע לפי' דאי הוה מצינו לאוקומי לעבודת דם לא הוה מוקמינא ליה לכפל בהנאות וקשה לר' שמעון בסמוך קמבעי למימר דאצטריך כוּן יַעֲשֶׂה למתן ארבע (אפ"ה מצי נמי לכפל בהנאה דוועשה לכפל כל מה דאמר בענין אַתָּא) דלא כתב מתן ד' בהעֵלֶם דבר ומקרנות דכתן משיח למד ואם כן אימא אצטריך ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה למתן ד' וא"כ מנא לה לכפל בהנאות לכוּן נראה דוועשה לכפל לכל מה שאמור בענין אַתָּא וא"ת א"כ מצי נמי קאי אמתן ד' לכפל בהנאות דוועשה לכפל כל מה דאמר בענין אַתָּא וי"ל דוועשה לא משמע לחוסיה בפר העֵלֶם שמי מתנות הכתובות בכתן משיח דאין נכר שיהא חסר שום הנאה אלא הנד שמים דפר העֵלֶם הנינו אותן שמים דמשיח וקשה דלמא ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אמי לאת בדם וטבילה דלא כתיב בפר העֵלֶם וקתיב בפר כהן לפרוש רש"י ולא לכפל בהנאות י"ל דאת בדם וטבילה אין זה חסרון עבודה אלא תקון עבודה ולא שחי בהו ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה. ברו"ר: לַפָּר זה פר יום הכפורים לקמן אמר לא נצרכא אלא לאת בדם וטבילה אבל לעכב לא אצטריך דחוקה כתיבא בה וגם וכלה וכפר דרשינן מנה אם כלה כפר ותמה ולמה ליה ועשה לכפל בהנאות תפוק לי מדאמשך לפר יום הכפורים ועוד קשה דלרבי יהודה דריש לקמן וכלה מכפר אם כלה כפר ואם לא כלה לא כפר לומר דמתנות יום הכפורים מעקבות תפוק לי מהקישא דפר העֵלֶם דבר ומיהו להתוא לשנא דאמר בפרק אנהו מקומן (לקמן זבחים דף נב): ופרק הוציאו לו (יומא דף ס:) דלרבי יהודה שירים מעכבים ניתא אבל להאי דאמר משמעות דורשין אכא ביניהו ושירים לא מעכבי לרבי יהודה קשה דלעכב בהנאות לא צריך וכלה מכפר דמפר העֵלֶם נפקא ושל לומר דאצטריך וכלה לשבע הנאות שעל טהרו דליתנהו בפר העֵלֶם (תוספות עד ופעירי ראשי תיזשים) ואם תאמר היא גופה גילה בפר העֵלֶם דבר בקהישא וכו'ת דפר יום הכפורים הוא דאמשך לפר העֵלֶם דבר ולא פר העֵלֶם לפר יום הכפורים הא ליתא דהא ילפינן יומרת ושמ' הקליות בפר העֵלֶם מפר כהן משיח דאתו מיותרא דהאי קרא וכן לר"ש בסמוך ילפינן ארבע מתנות בהעֵלֶם מפר יום הכפורים הלכך נראה לי ועשה דאתי לעכובא ללמד בכהן משיח ופעירי עבודה כוכבים דכתיבי בהאי קרא מיותרא לומר דמתנותיהם מעכבי דקרבענות דאתי מריבינא גמרינן מהדדי אם כן לשתק מוועשה ונגמר עכובא מקלהו מפר יום הכפורים מיהו פרש"י אין נראה לר"ת כדמפרש לקמן. ברו"ר. ועוד ג"ל דודאי פר העֵלֶם לא ילפינן עכובא מפר יום הכפורים שְׁחָרִי אותן פרשיות רחוקות זו מזו אבל פר העֵלֶם מפר כהן משיח ילפינן שפיר ליותרת ולשמ' הקליות למתן ארבע שסמיכות הפרשיות זו אצל זו. ברוי. לפרוש זה ניתא דלחכי לא ילפינן שבע על טהרו מפר יום הכפורים לפי שהפרשיות רחוקות זו מזו אבל לחכי מהני לפר דמותר למדרש יום הכפורים דילפינן בה דינין של העֵלֶם ולפרוש רש"י נמי דילפינן פר העֵלֶם שפיר מפר כהן משיח הא דלא ילפינן שבע דעל טהרו ושמונה דעל הפרכת בפר העֵלֶם מפר יום הכפורים הנינו טעמא כיון דכתיב בה והזה שבע על הפרכת וגם ונתן על קרנות אם חוסקם לא נחקים הפסוק ונראה הפסוק שקר אבל ארבע דילפינן בקרנות ממשית משוב דקרנות משמע שפיר וטבא לכל הקרנות אחת דהניו ארבע ובפעירי עבודה כוכבים דילוי משל העֵלֶם ונהבינן שבע דעל הפרכת מהקישא וכן פעירי הרגלים אי לא מעוטיא משוב דלא וכתב בהו קלל עבודה דם אלא כתובין סתם וא"כ אין זה סתירת פסוק ובאמורין דכתיב כל קלבו ואנן מוסיפין יומרת ושמ' קליות משום דליכא שום הקטרה בלא יומרת ושמ' הקליות. ברו"ר:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

הא מני רבי נחמיה היא דאמר שְׁחָרִי הדם שהקריבו בחזו חייב ולא מתני תלתא פטורי בקרי תלתא חייבי כלה סוגיא דשמעמא משמע דרבי נחמיה מני בדמים החיצונים והקשה הרב רבי יעקב מאורליג"ש דלקמן בסוף השו"ט והמעלה (וכחים דף קיא.) אמרינן והשתא דאמר רב אדא בר אבהו מחלקת בשירים הפנימים אבל בשירים החיצוני דברי הכל אין מעכבין וכי קאמר ר' נחמיה בשירים הפנימים ועוד קשה דקאמר [א"ר יוחנן] ר' נחמיה כדברי האומר שירים מעכבין והכא אשכחן חיצונים דמקריבו בחזו חייב ואינו מעכבין דקאמר הכא לר' נחמיה בדמים החיצונים תרי פטורי וחד חייבא וכיון דאין מחשבה מועלת בקו ואין טעונין כבוס א"כ לא מעכבי ועוד דאי שירים הנתנין ליסוד בדמים החיצונים מעכבי א"כ מצינו דמים חצין למטה וסצין למעלה ובחד מקום לא אשכחן כדאמר לעיל ועוד מי עדיפי משלש מתנות שבחטאת ועוד אמרינן בסוף השו"ט והמעלה (לקמן זבחים דף קיב) גבי חטאת שְׁקַבַּל דמה בשמי כוסות דמוקי לה כר' נחמיה משל למה"ד כו' ומוקי לה בפעיר נשיא אלקא ר"נ בחיצונות אגרי דוקנא דשעיר נשיא מיהו הא לא קשנא אע"ג דהמשל אגרי בפעיר נשיא מ"מ רישא לא הוי בפעיר נשיא וצ"ל סוגיא דשמעמא אמיא דלא כר' יוחנן וברייתא לא קשניא לר' יוחנן דהא דלא מפגל בדידה משום דכלה בפנימים קמניי (תוס') ונש לפרש א"ר יוחנן ר' נחמיה כמ"ד שירים הפנימים מעכבי ואלו הנה עושה אותה בחזו חייב א"כ לש לחייב אף בחיצונים אע"ג דלא מעכבי דגמרי מאיברים ופדרים ואי פרכת מה לאיברים ופדרים שכן תחלת עבודה שירים פנימיים יוכיחו ואי פרכת מה לשירים הפנימיים שכן מעכבין איברים ופדרים יוכיחו וצ"ע דהא שירים הפנימיים קורא אותן תחלת עבודה לקמן (הנהגה) ר"ת השיב לו דאמת הוא דר' נחמיה אף בשירים החיצונים מניי מדקתני שְׁחָרִי הדם סתמא ל"ש פנימים ול"ש חיצונים והכי פי' דשמעמא דסוף השו"ט והמעלה (ג"ו שם) והשתא דא"ר אדא בר אבהו מחלקת בשירים הפנימים אבל חיצונים דברי הכל לא מעכבי וכי קאמר ר' יהודה בשירים הפנימים פרוש כי קאמר דשירים מעכבי מוכלה מכפר הנינו בשירים הפנימים וכי תניא ההיא בשירים החיצונים פי' ההיא דר' נחמיה ור' שקיבא בשירים החיצונים כל זה מדברי רב אדא ולדבריו דרבי שקיבא הש"ס קאמר דמה שאמר ר"ע שְׁחָרִי הדם שְׁחָרִי מצוה הן משמע ל"ש פנימים ולא שנא חיצונים לא קשנא לרב אדא דר"ע לדרבי עצמו השיב לך דסליג אדר' יהודה ואית ליה שירים אין מעכבים אפי' בפנימים ורבי נחמיה ס"ל לעולם דפנימים מעכבין ושירים חיצונים אין מעכבין אפ"ה תיבין בחזו ור' יוחנן הנה סובר דאף חיצונים מעכבין לר' נחמיה ובה לא הנה מקשה דמצא שום תנא דסבר חיצונים מעכבים דודאי איכא שום תנא דאית לה האי סברא דחיצונים מעכבין אלא בזה אחותב דרבי נחמיה הוה ס"ל דחיצונים מעכבין וטעמא דר' נחמיה דמחייב בחזו משום עכובא הוא דהא ודאי ליתא וק' לפר"ת דע"כ ליכא שום תנא שיאמר שירים החיצונים מעכבין כדפרש"י דלא מצינו דמים שחצין למטה וסצין למעלה ועוד דלא אפשר לומר כן לר' נחמיה שירים החיצונים מעכבין כדמוכח בסוף הוציאו לו (יומא דף ס.) דסליגי ר' יהודה ור' נחמיה דבדרים הנעשין בבגדי לבן בחזו

ההיא בשירים החיצונים פי' ההיא דר' נחמיה ור' שקיבא בשירים החיצונים כל זה מדברי רב אדא ולדבריו דרבי שקיבא הש"ס קאמר דמה שאמר ר"ע שְׁחָרִי הדם שְׁחָרִי מצוה הן משמע ל"ש פנימים ולא שנא חיצונים לא קשנא לרב אדא דר"ע לדרבי עצמו השיב לך דסליג אדר' יהודה ואית ליה שירים אין מעכבים אפי' בפנימים ורבי נחמיה ס"ל לעולם דפנימים מעכבין ושירים חיצונים אין מעכבין אפ"ה תיבין בחזו ור' יוחנן הנה סובר דאף חיצונים מעכבין לר' נחמיה ובה לא הנה מקשה דמצא שום תנא דסבר חיצונים מעכבים דודאי איכא שום תנא דאית לה האי סברא דחיצונים מעכבין אלא בזה אחותב דרבי נחמיה הוה ס"ל דחיצונים מעכבין וטעמא דר' נחמיה דמחייב בחזו משום עכובא הוא דהא ודאי ליתא וק' לפר"ת דע"כ ליכא שום תנא שיאמר שירים החיצונים מעכבין כדפרש"י דלא מצינו דמים שחצין למטה וסצין למעלה ועוד דלא אפשר לומר כן לר' נחמיה שירים החיצונים מעכבין כדמוכח בסוף הוציאו לו (יומא דף ס.) דסליגי ר' יהודה ור' נחמיה דבדרים הנעשין בבגדי לבן בחזו דלרבי יהודה לא מעכבי ולרבי נחמיה מעכבי דמפרש ר' יוחנן דשניהם מקרא אחד דרשו והיה: זאת לכם וגו' וקתיב זאת וקתיב אחת לר' יהודה חד למעוטי בגג' לכן בחזו וחד למעוטי בגג' וזה בחזו ולרבי נחמיה חד למעוטי בגג' וזהב וחד למעוטי שירים דלא מעכבי והתם פריך [ושפיר] דרבי יוחנן אדרבי יוחנן מההיא דלקמן דקאמר ר' יוחנן דתני ר' נחמיה דלרבי האומר שירים מעכבין קשיא: ונַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה פ' בקונט' בפר העֵלֶם דבר שֵׁל צבוי כתיב ומקרא שְׂאִינו צריך הוא שְׁחָרִי כל עבודותיו נתפרשו בו חזו מיותרת הכבר ושמ' הקליות שהוא צריך ללמד מפר כהן משיח האמור למעלה הימנו ונא ליכא למימר דלחכי הדר ואקשיננה להא מלתא דהא קרא כפרה כתיב בה וכפר עליהם ואמורין לא מעכבי כפרה משמע לפי' דאי הוה מצינו לאוקומי לעבודת דם לא הוה מוקמינא ליה לכפל בהנאות וקשה לר' שמעון בסמוך קמבעי למימר דאצטריך כוּן יַעֲשֶׂה למתן ארבע (אפ"ה מצי נמי לכפל בהנאות דוועשה לכפל כל מה דאמר בענין אַתָּא) דלא כתב מתן ד' בהעֵלֶם דבר ומקרנות דכתן משיח למד ואם כן אימא אצטריך ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה למתן ד' וא"כ מנא לה לכפל בהנאות לכוּן נראה דוועשה לכפל לכל מה שאמור בענין אַתָּא וא"ת א"כ מצי נמי קאי אמתן ד' לכפל בהנאות דוועשה לכפל כל מה דאמר בענין אַתָּא וי"ל דוועשה לא משמע לחוסיה בפר העֵלֶם שמי מתנות הכתובות בכתן משיח דאין נכר שיהא חסר שום הנאה אלא הנד שמים דפר העֵלֶם הנינו אותן שמים דמשיח וקשה דלמא ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אמי לאת בדם וטבילה דלא כתיב בפר העֵלֶם וקתיב בפר כהן לפרוש רש"י ולא לכפל בהנאות י"ל דאת בדם וטבילה אין זה חסרון עבודה אלא תקון עבודה ולא שחי בהו ועשה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה. ברו"ר: לַפָּר זה פר יום הכפורים לקמן אמר לא נצרכא אלא לאת בדם וטבילה אבל לעכב לא אצטריך דחוקה כתיבא בה וגם וכלה וכפר דרשינן מנה אם כלה כפר ותמה ולמה ליה ועשה לכפל בהנאות תפוק לי מדאמשך לפר יום הכפורים ועוד קשה דלרבי יהודה דריש לקמן וכלה מכפר אם כלה כפר ואם לא כלה לא כפר לומר דמתנות יום הכפורים מעקבות תפוק לי מהקישא דפר העֵלֶם דבר ומיהו להתוא לשנא דאמר בפרק אנהו מקומן (לקמן זבחים דף נב): ופרק הוציאו לו (יומא דף ס:) דלרבי יהודה שירים מעכבים ניתא אבל להאי דאמר משמעות דורשין אכא ביניהו ושירים לא מעכבי לרבי יהודה קשה דלעכב בהנאות לא צריך וכלה מכפר דמפר העֵלֶם נפקא ושל לומר דאצטריך וכלה לשבע הנאות שעל טהרו דליתנהו בפר העֵלֶם (תוספות עד ופעירי ראשי תיזשים) ואם תאמר היא גופה גילה בפר העֵלֶם דבר בקהישא וכו'ת דפר יום הכפורים הוא דאמשך לפר העֵלֶם דבר ולא פר העֵלֶם לפר יום הכפורים הא ליתא דהא ילפינן יומרת ושמ' הקליות בפר העֵלֶם מפר כהן משיח דאתו מיותרא דהאי קרא וכן לר"ש בסמוך ילפינן ארבע מתנות בהעֵלֶם מפר יום הכפורים הלכך נראה לי ועשה דאתי לעכובא ללמד בכהן משיח ופעירי עבודה כוכבים דכתיבי בהאי קרא מיותרא לומר דמתנותיהם מעכבי דקרבענות דאתי מריבינא גמרינן מהדדי אם כן לשתק מוועשה ונגמר עכובא מקלהו מפר יום הכפורים מיהו פרש"י אין נראה לר"ת כדמפרש לקמן. ברו"ר. ועוד ג"ל דודאי פר העֵלֶם לא ילפינן עכובא מפר יום הכפורים שְׁחָרִי אותן פרשיות רחוקות זו מזו אבל פר העֵלֶם מפר כהן משיח ילפינן שפיר ליותרת ולשמ' הקליות למתן ארבע שסמיכות הפרשיות זו אצל זו. ברוי. לפרוש זה ניתא דלחכי לא ילפינן שבע על טהרו מפר יום הכפורים לפי שהפרשיות רחוקות זו מזו אבל לחכי מהני לפר דמותר למדרש יום הכפורים דילפינן בה דינין של העֵלֶם ולפרוש רש"י נמי דילפינן פר העֵלֶם שפיר מפר כהן משיח הא דלא ילפינן שבע דעל טהרו ושמונה דעל הפרכת בפר העֵלֶם מפר יום הכפורים הנינו טעמא כיון דכתיב בה והזה שבע על הפרכת וגם ונתן על קרנות אם חוסקם לא נחקים הפסוק ונראה הפסוק שקר אבל ארבע דילפינן בקרנות ממשית משוב דקרנות משמע שפיר וטבא לכל הקרנות אחת דהניו ארבע ובפעירי עבודה כוכבים דילוי משל העֵלֶם ונהבינן שבע דעל הפרכת מהקישא וכן פעירי הרגלים אי לא מעוטיא משוב דלא וכתב בהו קלל עבודה דם אלא כתובין סתם וא"כ אין זה סתירת פסוק ובאמורין דכתיב כל קלבו ואנן מוסיפין יומרת ושמ' קליות משום דליכא שום הקטרה בלא יומרת ושמ' הקליות. ברו"ר:

לט.

 עין משפט נר מצות
--

א מיי פה: מהלי מעשה הקרבנות

הל' ט:

ב מיי פה: מהלי עבודת יום הכפורים הל' כד:

תַּנְיָא כּוּתֵּה דְרַב שְׁפָא כּו' מִשְׁמַע שְׁאַמּוּר בַּעֲנִין דְּלֵאת בְּדָם וּטְבִילָה קֹאמֵר דְּאִי לֹא אֲתִינֵא אֱלֵא לַעֲכָב לֹא הָוָה לִיה לְמִימֵר לְכָל מַה שְׁאַמּוּר בַּעֲנִין וּלְיוֹתֵרַת וְשִׁמְי תְּקִלּוֹת לִיכֹא לְמִימֵר דְּהֵא בַּעְבּוּדַת דָּם הִקְשׁוּ וּלְשִׁירִים נָמִי לֹא קֹאמֵר דְּרַבִּי נִפְקֵא לֵה מְקָרֵא אַחֲרִינֵא לְקַמֵּן בְּפִרְק אֲיִתּוּ מִקּוֹמֵן (וּבְחִים דָּף גב.) וְעוֹד ק"ו דְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הִשּׁוּי לֹא שִׁנֵּי אֱלֵא גַבִּי אֵת בְּדָם וּטְבִילָה: וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ כּו' וּלְקַמֵּן בְּפִרְק אֲיִתּוּ מִקּוֹמֵן (גַּם זֶה שָׁם) יְלִיף רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל מִתֵּן דָּם לְיִסּוּד בְּפִר יוֹם הַכַּפּוּרִים מִקָּל וְחֹמֶר וּמַה אִם מִי שְׁאַין נִכְנָס דְּמֹו לַפְּנִים חוֹכֵה טַעוֹן יִסּוּד הֵהוּא ק"ו לֹא הָוָה מְצִי לְמִימֵר הִכֹּא מִשּׁוּם אֵת דִּהּוּי קֵלֵא לְהִקְשִׁיר אֲמִין שְׁבֹאֲצָבַע וְהֵאִי ק"ו דִּהִכֹּא לֹא מְצִי לְמִימֵר הֵתָם דְּלֵא יִלְפִין מֵהֵאִי ק"ו דְּבִר חֲדָשׁ לִתֵּן הָאָמּוּר שֶׁל זֶה בָּהּ דִּהֵא חֲזִינוּ דִּחְלוּקִין בְּכַמְּה דְּבָרִים וְלֹא יִלְפִין מֵהֵאִי דִּינֵא אֱלֵא דְלִמַּאי דְּכַתֵּב בְּהוּ צָרִיד שְׁיֵהֵא זֶה בָּהּ דְּבִאֻתּוֹ עֲנִין שְׁיַעֲשֶׂה הַנְּאֻת שֶׁל זֶה יַעֲשֶׂה הַנְּאֻת שֶׁל זֶה וְהִנֵּנוּ לֵאת בְּדָם וּטְבִילָה תִּדַּע מִדְּלֵא פְּלִיג רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל אֶלְפֹר זֶה פֵּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ לַעֲכָב דְּלִמַּה לִי תִפּוֹק לִי מֵהֵאִי קַל וְחֹמֶר וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ בְּפִר הַעֲלָם וְשִׁעִירִי עֲבֹדַת כּוֹכְבִים הִשּׁוּי מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים דִּמַּעֲכְבִּי מִקּוּם שִׁהִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ לֹא כָּל שְׁכֵן דִּמַּעֲכְבִּי וּמִיּהוּ יֵשׁ לְדַחּוֹת דְּמַה לְהִנֵּי שְׁכֵן הִשּׁוּי בְּצַבּוּר:

דִּמְקַל וְחֹמֶר נִפְקֵא שְׁכָל דְּרַכִּי פֵּר הָעֵלָם בּוּ: וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ מִמִּין אֶחָד וּלְקַמֵּן מִפְּרָשׁ מֵאִי הֵיא: הִשּׁוּי מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּין שֶׁל זֶה לְשָׁל זֶה: מִקּוּם שִׁהִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ כְּגוֹן פֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וּפֵר הָעֵלָם שְׁשִׁנְיָהֶם מִין אֶחָד אֵינּוּ דִּין שְׁיֵהֵא עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּות לְעֹבֹדוֹת שֶׁהָצִירִיד הַכְּתוּב לִשְׁנִיָּהֶן כְּגוֹן הַנְּאֻת שְׁבַהִיכַל וְשִׁבְמִזְבֵּחַ יְהוּ מַעֲשִׂי עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּין לֵאת בְּדָם וּטְבִילָה: אֱלֵא מַה תִּלְמוּד לומר לִפְר זֶה פֵּר הָעֵלָם וּלְקַמֵּן פִּרִּיד מֵאִי קֹאמֵר הֵא קִרֵּא בְּדִידָה קֹאִי: לִפְר כֹּאֲשֵׁר עָשָׂה לִפְר זֶה פֵּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ בֹּא לְהַקְשִׁישׁוֹ לָזֶה לִפְסִלוֹ בְּחִסּוּר מִתְּנּוּת כְּדַפְרִישִׁית לַעֲיַל דְּבִפְר כֵּהֵן מְשִׁיחַ לֹא נִכְפְּלוּ וְצָרִיד לְלַמּוֹד מִזֶּה: אֲלִימֵא דְּפִר וְשִׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁלֵא הִשּׁוּי הַבְּהֵמוֹת שָׁזָה פֵּר זֶה שְׁעִיר הִשּׁוּי מַעֲשִׂים שֶׁל זֶה לְמַעֲשִׂים שֶׁל זֶה שְׁכָל עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּות מִקּוּם שִׁהִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ כְּגוֹן פֵּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ וּפִר יוה"כ דִּשְׁנִיָּהֶן מִין אֶחָד אֵינּוּ דִּין כּו': מַה לִּפְר וְשִׁעִיר שֶׁל יוה"כ דִּין הוּא שְׁשִׁשּׁוּי מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹתֵיהֶן שִׁהִרִי נִכְנָס דָּם שְׁנִיָּהֶם לַפְּנִי וּלְפָנִים וְאִין חִלּוּק בִּינְיָהֶם תֹּאמֵר שְׁשִׁשּׁוּי פֵּר הָעֵלָם וּפִר יוֹם הַכַּפּוּרִים בַּעְבּוּדוֹת הָאֻמּוּרוֹת בָּהֵן שְׁלֵא הִשּׁוּי בְּכִנְיֶסָה לַפְּנִי וּלְפָנִים שָׁזָה נִכְנָס וְזֶה לֹא נִכְנָס: אֱלֵא פֵּר הָעֵלָם וְשִׁעִירִי עֲבֹדַת כּוֹכְבִים שִׁהִשּׁוּי מַעֲשִׂיהֶם דְּאֶמְרוּ לַעֲיַל הַחֲטָאת לְרֵבּוֹת שְׁעִירִי עֲבֹדַת כּוֹכְבִים וְאִף עַל פִּי שְׁלֵא הִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ דִּהֵאִי פֵּר וְהֵאִי שְׁעִיר: שְׁכֵן שְׁנִיָּהֶם מְכַפְּרִין עַל עֲבֹרֹת מַצּוֹה יְדוּעָה לִפְיִכֵּף הִשּׁוּי מַעֲשִׂיהֶם תֹּאמֵר שְׁשִׁשּׁוּי מַעֲשֶׂה פֵּר הָעֵלָם וּמַעֲשֶׂה פֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁכֵן לֹא הִשּׁוּי בְּכַפֻּרְתָּן שָׁזָה מְכַפֵּר עַל עֲבֹרַת מַצּוֹה שְׁאִינָה יְדוּעָה וְזֶה מְכַפֵּר עַל יְדוּעָה כְּדֹאמֵר בְּשׁוּבָעוֹת (דָּף ב.) עַל שְׁנֵי בַּה יְדוּעָה בְּתַחֲלָה וְאִין בַּה יְדוּעָה לְבִסּוֹף שְׁכִשְׁנִטְמֵא יַדַּע שְׁנִטְמֵא וְנַעֲלִמָה מִמֶּנּוּ טְמֵאָה וְנִכְנָס לְמִקְדָּשׁ וְשׁוּב לֹא נוֹדַעַה לוֹ כְּנִיטְחוֹ שְׁעִיר הַנִּעֲשֶׂה בְּפָנִים עַל יִשְׂרָאֵל וּפִר עַל כִּהְנִים תּוֹלָה עַד שְׁיִנְדַּע לוֹ וְנִבִּיא בַּעֲזָלָה וְיוֹרֵד: מַה לִּפְר וְשִׁעִיר שֶׁל יוה"כ דִּין הוּא שְׁשִׁשּׁוּי מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹתֵיהֶן שִׁהִרִי נִכְנָס דָּם שְׁנִיָּהֶם לַפְּנִי וּלְפָנִים וְאִין חִלּוּק בִּינְיָהֶם תֹּאמֵר שְׁשִׁשּׁוּי פֵּר הָעֵלָם וּפִר יוֹם הַכַּפּוּרִים בַּעְבּוּדוֹת הָאֻמּוּרוֹת בָּהֵן שְׁלֵא הִשּׁוּי בְּכִנְיֶסָה לַפְּנִי וּלְפָנִים שָׁזָה נִכְנָס וְזֶה לֹא נִכְנָס: הִשּׁוּי מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לְמֵאִי דְּכַתִּיב בְּהוּ שְׁפִרְשׁ הַכְּתוּב בַּהֲנְאֻת הַכְּתוּבוֹת בָּהֵן לֹא שָׁזָה אֵת זֶו מִזֹּו אֵלּוּ עַל הַפִּרְכָּת וְאֵלּוּ עַל הַקְּרָנוֹת וְאֵלּוּ עַל הַקְּרָנוֹת אֵלּוּ בְּאֲצָבַע וְאֵלּוּ בְּאֲצָבַע וְאֵע"ג דְּלֵא כְּתִיב בַּה בְּשִׁעִיר אֵת בְּדָם וּטְבִילָה אִין זֶה שְׁנוֹי דְּאִיכֹא לְמִימֵר לֹא פִרְשׁ אֵת הַכֹּל דִּהֵא בְּמַה דְּפִרִּישׁ לֹא שְׁנִי וְאִם זֶה נִכְנָס לַפְּנִים וְזֶה לֹא נִכְנָס לַפְּנִים וְזֶה טַעוֹן שְׁמִנָה הַנְּאֻת וְזֶה טַעוֹן שְׁכַּע מִיּהוּ לְמֵאִי דְּכַתִּיב בְּהוּ לֹא שָׁזָה אִם רַבָּה עֲבֹדוֹת בָּהּ יוֹתֵר מִזֶּה מִכָּל מִקּוּם מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹת שֶׁהָצִירִיד לִשְׁנִיָּהֶם לֹא שָׁזָה: מִקּוּם שִׁהִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ דִּהֵאִי פֵּר וְהֵאִי פֵּר אֵינּוּ דִּין שְׁשִׁשּׁוּי מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹת הִשּׁוּוֹת בִּשְׁנִיָּהֶן כְּגוֹן הַנְּאֻת דְּפִרְכָּת וְשֶׁל מִזְבֵּחַ הַזֶּהב:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

לִיה דִּהֵא דְקַתְנִי בְּפִרְתָּא לְכָל מַה וְלִהִקְשֵׁר אֲמִין [תַּמֵּן תַּנְיָנִין (חֲלִין אֲמִין^(א) שְׁבֹאֲצָבַע. "בְּדָם" – שְׁיֵהֵא בְּדָם שְׁיַעוּר טְבִילָה מַעֲיָקְרֵא. "וּטְבִיל" – וְלֹא מְסַפֵּג. ^(ב)וְאִיצְטְרִיד לְמַכְתֵּב "בְּדָם", דְּאִי כְּתֵב רַחֲמֵנֹא "וּטְבִיל" – הָוָה אֲמִינֵא: אִף עַל גַּב דְּלִיכֹא שְׁיַעוּר טְבִילָה מַעֲיָקְרֵא; כְּתֵב רַחֲמֵנֹא "בְּדָם". וְאִי כְּתֵב רַחֲמֵנֹא "בְּדָם" – הָוָה אֲמִינֵא: אֲפִילוּ מְסַפֵּג; כְּתֵב רַחֲמֵנֹא: "וּטְבִיל". ^(ג)מִזְבֵּחַ קִטְרַת סַמִּים" לְמַה לִּי? נְשָׂאִם לֹא נִתְחַנֵּף הַמִּזְבֵּחַ בְּקִטְרַת הַסַּמִּים – לֹא הִיָּה מִזְּהָ. תַּנְיָא כְּנוּתִיָּה דְּרַב שְׁפָא: "וְעָשָׂה... כֹּאֲשֵׁר עָשָׂה" – מַה תִּלְמוּד לומר "לִפְר"? לְרֵבּוֹת פֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים לְכָל מַה שְׁאַמּוּר בַּעֲנִין. דְּבָרִי רַבִּי. אֹמֵר רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: קַל וְחֹמֶר! וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הוֹשְׁוֶה קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ – הִשּׁוּי מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים; מִקּוּם שִׁהִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ – אֵינּוּ דִּין שְׁיַשְׁוֶּה מַעֲשֶׂה לְמַעֲשֶׂה!? אֱלֵא מַה תִּלְמוּד לומר "לִפְר" – זֶה פֵּר הָעֵלָם דְּבִר שֶׁל צַבּוּר. "לִפְר" – זֶה פֵּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ. אֹמֵר מֶר: וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הוֹשְׁוֶה קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ. מֵאִי לֹא הוֹשְׁוֶה קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ? אֲיִלִּימֵא פֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וְשִׁעִיר יוֹם הַכַּפּוּרִים – אִיכֹא לְמִיפְרָהּ: מַה לְהִנֵּי, שְׁכֵן נִכְנָס דְּמָם לַפְּנִי וּלְפָנִים! אֱלֵא פֵּר הָעֵלָם דְּבִר שֶׁל צַבּוּר וְשִׁעִירִי עֲבֹדָה זָרָה – אִיכֹא לְמִיפְרָהּ: מַה לְהִנֵּי, שְׁכֵן מְכַפְּרִין עַל עֲבִירוֹת מַצּוֹה יְדוּעָה! אֱלֵא פֵּר הָעֵלָם דְּבִר שֶׁל צַבּוּר וְשִׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים. וְהִכִּי קֹאמֵר: וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הוֹשְׁוֹי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ – דִּהֵאִי פֵּר וְהֵאִי שְׁעִיר, הוֹשְׁוֹי מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים – לְמֵאִי דְּכַתֵּב בְּהוּ; מִקּוּם שִׁהוּשְׁוֶה קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ – דִּהֵאִי פֵּר וְהֵאִי פֵּר, אֵינּוּ דִּין

שִׁהוּשְׁוֹי

נַה: הֵיא הָאִם הֵיא טְרַפְתַּת הֵיא שְׁלַפּוּחִית וְכָל שְׁלַפּוּחִית הֵיא וּוּשִׁיא"ה כַּעֲיִן אוֹתָהּ שֶׁל דָּג כְּדֹאמְרִין בְּמַסְכַּת ע"ז בְּשִׁלְיַפּוּחָהּ גַּבִּי עֲבָרִי דָּגִים וְאִם שֶׁל בְּהֵמָה כִּלְהַ עֲשׂוּיָה אֲבַעְבּוּעוֹת וְתִשּׁוּבַת מוֹרִי: אֵת לְהִקְשִׁיר אֲמִין שְׁבֹאֲצָבַע שְׂאִם עֲלֵתָה לוֹ אִם בְּאֲצָבַע שְׁקוֹרִין וּוּשִׁיא"ה כְּמוֹ נִשְׁלַה הָאִם דְּאֵלּוּ טְרַפּוֹת (חֲלִין ד' נִד.) לֹא הוּנָא חֲצִיצָה דֹּאֲתֵרְבִי מֵאֵת אֲצָבַעוֹ אֵת הַטָּפֵל לְאֲצָבַעוֹ: בְּדָם שְׁיֵהֵא בְּדָם שְׁעוּר טְבִילָה מַעֲקָרֵא גְרַסִּינוּ מְשַׁעַת קַבְלָה רֹאשׁוֹנָה לְמַעוּטִי קַבֵּל פִּחוֹת מְכַדִּי טְבִילָה בְּכִלִּי זֶה וּפִחוֹת מְכַדִּי טְבִילָה בְּכִלִּי זֶה וְעָרְבוּ וְהִכִּי מִפְּרִשׁ לֵה בְּמִנְחוֹת (דָּף ז:) וּלְקַמֵּן בְּפִרְק דָּם חֲטָאת (וּבְחִים דָּף צג:) וְלִיף מִבְּדָם מִדְּגָרִינוּ וּטְבִיל בְּדָם וְלֹא גָרִינוּ בְּדָם מִשְׁמַע בְּדָם שְׁיֵהֵא כְּבִר מִשְׁעָה רֹאשׁוֹנָה: מְסַפֵּג מִקְנֵחַ בְּדַפְּנֵי הַכִּלִּי כֵּן שְׁמַעֲתִי בְּמִנְחוֹת: הִכִּי גְרַסִּינוּ הָוָה אֲמִינֵא אִף עַל גַּב דְּלִיכֹא שְׁעוּר טְבִילָה מַעֲקָרֵא אֱלֵא שְׁיֵהֵא בּוּ עַכְשׁוּ: אֲפִילוּ מְסַפֵּג דֹּאשְׁעוּרֵא בְּעֵלְקֵמָא הוּא דְקַפֵּד קִרֵּא: מִזְבֵּחַ קִטְרַת סַמִּים לְמַה לִּי הִשְׁתֵּא וְדִרְשִׁת אֲשֵׁר בֹּאֶהֱל מוֹעֵד עַל כֹּל הָאֻמּוּר כּו' מִזְבֵּחַ קִטְרַת סַמִּים מֵאִי דִרְשַׁת בַּה דִּהֵאִי יִתִּירֵא דִּהֵא כְּתִיב אֲשֵׁר לַפְּנִי ה': שְׂאִם לֹא נִתְחַנֵּף כּו' אִם אֲרַע פֵּר הָעֵלָם בַּעוֹד הַמִּזְבֵּחַ חֲדָשׁ שְׁלֵא הִקְטִירוּ עָלָיו קִטְרַת מַעוֹלִם: תַּנְיָא כּוּתֵּה דְרַב שְׁפָא דִּהִיקְשָׂא לֵאת בְּדָם וּטְבִילָה אֲתֵא: לְכָל הָאֻמּוּר בַּעֲנִין הַכֹּל בְּכִלְל אֵת בְּדָם וּטְבִילָה: קַל וְחֹמֶר כְּלומֵר אִין צָרִיד לְהִבִּיא פֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים לְכֹאֵן

דִּמְקַל וְחֹמֶר נִפְקֵא שְׁכָל דְּרַכִּי פֵּר הָעֵלָם בּוּ: וּמַה בְּמִקּוּם שְׁלֵא הִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ מִמִּין אֶחָד וּלְקַמֵּן מִפְּרָשׁ מֵאִי הֵיא: הִשּׁוּי מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּין שֶׁל זֶה לְשָׁל זֶה: מִקּוּם שִׁהִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ כְּגוֹן פֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וּפֵר הָעֵלָם שְׁשִׁנְיָהֶם מִין אֶחָד אֵינּוּ דִּין שְׁיֵהֵא עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּות לְעֹבֹדוֹת שֶׁהָצִירִיד הַכְּתוּב לִשְׁנִיָּהֶן כְּגוֹן הַנְּאֻת שְׁבַהִיכַל וְשִׁבְמִזְבֵּחַ יְהוּ מַעֲשִׂי עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּין לֵאת בְּדָם וּטְבִילָה: אֱלֵא מַה תִּלְמוּד לומר לִפְר זֶה פֵּר הָעֵלָם וּלְקַמֵּן פִּרִּיד מֵאִי קֹאמֵר הֵא קִרֵּא בְּדִידָה קֹאִי: לִפְר כֹּאֲשֵׁר עָשָׂה לִפְר זֶה פֵּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ בֹּא לְהַקְשִׁישׁוֹ לָזֶה לִפְסִלוֹ בְּחִסּוּר מִתְּנּוּת כְּדַפְרִישִׁית לַעֲיַל דְּבִפְר כֵּהֵן מְשִׁיחַ לֹא נִכְפְּלוּ וְצָרִיד לְלַמּוֹד מִזֶּה: אֲלִימֵא דְּפִר וְשִׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁלֵא הִשּׁוּי הַבְּהֵמוֹת שָׁזָה פֵּר זֶה שְׁעִיר הִשּׁוּי מַעֲשִׂים שֶׁל זֶה לְמַעֲשִׂים שֶׁל זֶה שְׁכָל עֲבֹדוֹתֵיהֶן שׁוּות מִקּוּם שִׁהִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ כְּגוֹן פֵּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ וּפִר יוה"כ דִּשְׁנִיָּהֶן מִין אֶחָד אֵינּוּ דִּין כּו': מַה לִּפְר וְשִׁעִיר שֶׁל יוה"כ דִּין הוּא שְׁשִׁשּׁוּי מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹתֵיהֶן שִׁהִרִי נִכְנָס דָּם שְׁנִיָּהֶם לַפְּנִי וּלְפָנִים וְאִין חִלּוּק בִּינְיָהֶם תֹּאמֵר שְׁשִׁשּׁוּי פֵּר הָעֵלָם וּפִר יוֹם הַכַּפּוּרִים בַּעְבּוּדוֹת הָאֻמּוּרוֹת בָּהֵן שְׁלֵא הִשּׁוּי בְּכִנְיֶסָה לַפְּנִי וּלְפָנִים שָׁזָה נִכְנָס וְזֶה לֹא נִכְנָס: אֱלֵא פֵּר הָעֵלָם וְשִׁעִירִי עֲבֹדַת כּוֹכְבִים שִׁהִשּׁוּי מַעֲשִׂיהֶם דְּאֶמְרוּ לַעֲיַל הַחֲטָאת לְרֵבּוֹת שְׁעִירִי עֲבֹדַת כּוֹכְבִים וְאִף עַל פִּי שְׁלֵא הִשּׁוּי קִרְבּוֹ לִקְרַבּוֹ דִּהֵאִי פֵּר וְהֵאִי שְׁעִיר: שְׁכֵן שְׁנִיָּהֶם מְכַפְּרִין עַל עֲבֹרֹת מַצּוֹה יְדוּעָה לִפְיִכֵּף הִשּׁוּי מַעֲשִׂיהֶם תֹּאמֵר שְׁשִׁשּׁוּי מַעֲשֶׂה פֵּר הָעֵלָם וּמַעֲשֶׂה פֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁכֵן לֹא הִשּׁוּי בְּכַפֻּרְתָּן שָׁזָה מְכַפֵּר עַל עֲבֹרַת מַצּוֹה שְׁאִינָה יְדוּעָה וְזֶה מְכַפֵּר עַל יְדוּעָה כְּדֹאמֵר בְּשׁוּבָעוֹת (דָּף ב.) עַל שְׁנֵי בַּה יְדוּעָה בְּתַחֲלָה וְאִין בַּה יְדוּעָה לְבִסּוֹף שְׁכִשְׁנִטְמֵא יַדַּע שְׁנִטְמֵא וְנַעֲלִמָה מִמֶּנּוּ טְמֵאָה וְנִכְנָס לְמִקְדָּשׁ וְשׁוּב לֹא נוֹדַעַה לוֹ כְּנִיטְחוֹ שְׁעִיר הַנִּעֲשֶׂה בְּפָנִים עַל יִשְׂרָאֵל וּפִר עַל כִּהְנִים תּוֹלָה עַד שְׁיִנְדַּע לוֹ וְנִבִּיא בַּעֲזָלָה וְיוֹרֵד: מַה לִּפְר וְשִׁעִיר שֶׁל יוה"כ דִּין הוּא שְׁשִׁשּׁוּי מַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹתֵיהֶן שִׁהִרִי נִכְנָס דָּם שְׁנִיָּהֶם לַפְּנִי וּלְפָנִים וְאִין חִלּוּק בִּינְיָהֶם תֹּאמֵר שְׁשִׁשּׁוּי פֵּר הָעֵלָם וּפִר יוֹם הַכַּפּוּרִים בַּעְבּוּדוֹת הָאֻמּוּרוֹת בָּהֵן שְׁלֵא הִשּׁוּי בְּכִנְיֶסָה לַפְּנִי וּלְפָנִים שָׁזָה נִכְנָס וְזֶה לֹא נִכְנָס: הִשּׁוּי מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לְמֵ

בית שמאי פרק רביעי זבחים

הָשׁוּוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ שְׁפִרְשׁ הַכְּתוּב בַּהֲזֹאוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּהוּ

הָשׁוּוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ שְׁפִרְשׁ הַכְּתוּב בַּהֲזֹאוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּהוּ וְהָשׁוּוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ פִּי בִּקּוּנְטָרְס מִה שְׁפִרְשׁ הַכְּתוּב בַּהֲזֹאוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּהוּ וְהוּ אֵלּוּ לֹא שָׁנָה אֶת זו מִזוּ אֵלּוּ עַל הַפִּרְכָּת וְאֵלּוּ עַל הַפִּרְכָּת אֵלּוּ עַל הַקֶּרְנוֹת וְאֵלּוּ עַל הַקֶּרְנוֹת אֵלּוּ בָּאֶצְבַּע וְאֵלּוּ בָּאֶצְבַּע וּאֵע"ג דְּלֹא כְּתִיב בַּה בְּשַׁעִיר אֶת בָּדָם וּטְבִילָה אֵין זֶה שְׁנוֹי דְּאִיכָא לְמִימַר לֹא פִּרְשׁ אֶת הַכֹּל דִּהּא בְּמַה דְּפִרְשִׁי לֹא שְׁנִי וְאִם זֶה נִכְנָס לְפָנִים וְזֶה לֹא נִכְנָס לְפָנִים וְזֶה טַעֲמֵן שְׁמִנָּה הֲזֹאוֹת וְזֶה טַעֲמֵן שְׁבַע מִיּהוּ לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ לֹא שְׁנִי וְאִם רַבָּה עֲבוּדוֹת בְּזֶה יוֹתֵר מִזֶּה מִזֶּה מִכָּל מְקוֹם מַעֲשֶׂה עֲבוּדוֹת שְׁהֶצְרִיךְ לְשַׁנְיָהֶם לֹא שָׁנָה: ה"ג וְאֵתָא לִיהּ פִּר יוה"כ לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה מִפֵּר מִשִּׁיחַ בַּהֲאי ק"ו כְּדָאמְרִן: וְאֵתִי לִיהּ שַׁעִיר יוה"כ נָמִי לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה מִשַּׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים בַּק"ו מַה בְּמָקוֹם שְׁלֹא הָשׁוּוּ אֶרְבּוֹן לְאֶרְבּוֹן דְּפִר הָעֵלָם וְשַׁעִיר שֶׁל יוה"כ הָשׁוּוּ מַעֲשִׂים הַמִּפְרָשִׁים בְּשַׁנְיָהֶם שְׁלֹא שָׁנָה בְּפִי עֲבוּדוֹת הַשְּׁווֹת בָּהֶם כְּגוֹן הֲזֹאוֹת דִּהִיכֹל מְקוֹם שְׁהִשְׁוֶה אֶרְבּוֹן לְאֶרְבּוֹן כְּגוֹן שַׁעִיר יוה"כ וְשַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים אֵינוּ דִּין שְׁלֹשׁוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים וְיִלְמַד סְתוּם מִן הַמִּפְרָשׁ שַׁעִיר שֶׁל יוה"כ מִשַּׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים: וְכִי דָּבַר הִלְמַד בְּהַקְשׁ כְּגוֹן שַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים לֹא לְמַדְנוּ בְּהוּ אֶת בָּדָם וּטְבִילָה אֵלֹא בְּהִיקְשָׁא שְׁהַקְשׁוּ לִפְר כִּהֵן מִשִּׁיחַ וְחֻזְרִין וּמִלְמַדִּין אֶת בָּדָם וּטְבִילָה עַל שַׁעִיר יוה"כ כְּדָאמַר בַּק"ו: אֲמַר רַב פִּסְא הֲאִי לִפְר דְּמוּקֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל בְּפִר הָעֵלָם מִשׁוּם דְּלִקְמוֹן בַּעֲיִנֵּן אֲגַמְזִירי פִּר הָעֵלָם בִּיּוֹתֵרַת הַפֶּכֶד וְשִׁתִּי הַפְּלִיּוֹת לְשַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים בְּהִיקְשָׁא דְחֻטְאֵתָם עַל שְׁגָגָתָם וּפִר הָעֵלָם דְּבַר בְּגוּפָהּ לֹא כְּתִיב יוֹתֵרַת וְשִׁתִּי כְּלִיּוֹת אֵלֹא וְאֵת כֹּל חֻלְבוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וּבְהִיקְשָׁא (לְהֲאִי קִרָא) זָמַר לְהוּ מִפֵּר כִּהֵן מִשִּׁיחַ דְּכִתִּיבִי בַּה לְהַכִּי אֶצְטְרִיד לִפְר יוֹתֵרַה לִפְר הָעֵלָם לְכַפֹּל בְּהִיקְשָׁא שְׁנִיָּה דִּהּא בָּלֹא הַכִּי אִתְקַשׁ דִּהֲאִי קִרָא בַּה קִרָא יְכַתִּיב כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִפְר זֶה פִּר כִּהֵן מִשִּׁיחַ וְחֻזֵּר וּכְפַל וְעָשָׂה לִפְר זֶה פִּר הָעֵלָם לְכַפֹּל בְּהַקְשׁוֹ לְלַמַּד מִמֶּנּוּ יוֹתֵרַת דִּלְהֻי הֲאִי הַקֵּשׁ שְׁנִי בְּמָקוֹם כְּתִיבָה בְּגוּפּוֹ דְּלֹא נִהְיֵי דְּבַר הִלְמַד בְּהַקְשׁ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּהִיקְשָׁא דַּקְוָמָא לֵן לִקְמוֹן בְּאִתְּרוּי מְקוֹמוֹן (זְבָחִים דָּף מַט): דְּאֵין לְמַדִּין בְּקִרְשִׁים לְמַד בְּהִיקְשָׁא מִן הִלְמַד בְּהַקְשׁ: וְהִם הִבִּיאוּ אֶת אֶרְבָּנָם וְגו' בְּפִרְשֵׁת אֶרְבָּנוֹת עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים כְּתִיב בְּשִׁלַּח לָךְ וּמִקְרָא יִתִּירָא הוּא לְרִשָּׁא דְּמַה לוֹ לְכַתֵּב זֹאת וְנִסְלַח לָהֶם כִּי שָׁגָה הִיא וְהִם הִבִּיאוּ אֶת אֶרְבָּנָם לְכַתֵּב וְנִסְלַח לָהֶם וְנִשְׁתַּוֵּק אֵלֹא מִשׁוּם דְּבַעֲי לְאִקְוָשִׁי שַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים דְּמִשְׁתַּעֲי בַּה קִרָא לִפְר הָעֵלָם לְהַקְטִיר אֲמִוּרִים כְּדִכְתִּיב אֶרְבָּנָם אֲשֶׁה לָּהּ הִנֵּנוּ אֲמִוּרֵיהֶם וְאִקְשִׁי חֻטְאֵתָם לְשַׁגָּה: שְׁגָגָתָם זֶה פִּר הָעֵלָם דְּכִתִּיב בַּה (וּמִקְרָא ד':י"ג) וְאִם כָּל עֵדוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ אֲמַרְהַ תוֹרַה חֻטְאֵת דְּעֲבוּדָת כּוֹכְבִּי זו הָרִי הִיא כְּשֶׁאֵר שְׁגָגָתָם דְּשֶׁאֵר עֲבֻרוֹת לַעֲזִין אֲשִׁים: חֻטְאֵתָם אֵלּוּ שַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים דְּעִלְיָהוּ קִרָא: וְשְׁגָגָתָם מִהִיכֵן לְמַד הַקְטִירַת הָאֲשִׁים שְׁלֵה לֹא בְּהַקְשׁ מִפֵּר כִּהֵן מִשִּׁיחַ בְּתַמִּיָּה וְהִיאָךְ חֻזֵּר וְלַמַּד בְּהַקְשׁ ת"ל וְעָשָׂה לִפְר זֶה פִּר הָעֵלָם חֻזֵּר וּכְפַל בְּהַקְשׁוֹן כְּדָאמְרֵן דְּלַעִיל לְמַהֲוּ כְּמָאן דְּכִתִּיב בְּגוּפּוֹ: דָּאמַר מַר לֵה יוֹתֵרַת הַפֶּכֶד לְשַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים: מִקְרָא קִמָא דְּאִקְשִׁינוּ דְּלַעִיל לִפְר הָעֵלָם: סד"א הִנֵּי מְלִי דְּאִתְרַבּוּ שַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים לְדִין פִּר הָעֵלָם לְהֲזֹאוֹת דְּכִתִּיבֵן בְּגוּפָה בְּהִדְיָא אֶבֶל לִיּוֹתֵרַת וּכְלִיּוֹת לֹא:

וְהִם (זְבָחִים דָּף מַט): דְּאֵין לְמַדִּין בְּקִרְשִׁים לְמַד בְּהִיקְשָׁא מִן הִלְמַד בְּהַקְשׁ: וְהִם הִבִּיאוּ אֶת אֶרְבָּנָם וְגו' בְּפִרְשֵׁת אֶרְבָּנוֹת עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים כְּתִיב בְּשִׁלַּח לָךְ וּמִקְרָא יִתִּירָא הוּא לְרִשָּׁא דְּמַה לוֹ לְכַתֵּב זֹאת וְנִסְלַח לָהֶם כִּי שָׁגָה הִיא וְהִם הִבִּיאוּ אֶת אֶרְבָּנָם לְכַתֵּב וְנִסְלַח לָהֶם וְנִשְׁתַּוֵּק אֵלֹא מִשׁוּם דְּבַעֲי לְאִקְוָשִׁי שַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים דְּמִשְׁתַּעֲי בַּה קִרָא לִפְר הָעֵלָם לְהַקְטִיר אֲמִוּרִים כְּדִכְתִּיב אֶרְבָּנָם אֲשֶׁה לָּהּ הִנֵּנוּ אֲמִוּרֵיהֶם וְאִקְשִׁי חֻטְאֵתָם לְשַׁגָּה: שְׁגָגָתָם זֶה פִּר הָעֵלָם דְּכִתִּיב בַּה (וּמִקְרָא ד':י"ג) וְאִם כָּל עֵדוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ אֲמַרְהַ תוֹרַה חֻטְאֵת דְּעֲבוּדָת כּוֹכְבִּי זו הָרִי הִיא כְּשֶׁאֵר שְׁגָגָתָם דְּשֶׁאֵר עֲבֻרוֹת לַעֲזִין אֲשִׁים: חֻטְאֵתָם אֵלּוּ שַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים דְּעִלְיָהוּ קִרָא: וְשְׁגָגָתָם מִהִיכֵן לְמַד הַקְטִירַת הָאֲשִׁים שְׁלֵה לֹא בְּהַקְשׁ מִפֵּר כִּהֵן מִשִּׁיחַ בְּתַמִּיָּה וְהִיאָךְ חֻזֵּר וְלַמַּד בְּהַקְשׁ ת"ל וְעָשָׂה לִפְר זֶה פִּר הָעֵלָם חֻזֵּר וּכְפַל בְּהַקְשׁוֹן כְּדָאמְרֵן דְּלַעִיל לְמַהֲוּ כְּמָאן דְּכִתִּיב בְּגוּפּוֹ: דָּאמַר מַר לֵה יוֹתֵרַת הַפֶּכֶד לְשַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים: מִקְרָא קִמָא דְּאִקְשִׁינוּ דְּלַעִיל לִפְר הָעֵלָם: סד"א הִנֵּי מְלִי דְּאִתְרַבּוּ שַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים לְדִין פִּר הָעֵלָם לְהֲזֹאוֹת דְּכִתִּיבֵן בְּגוּפָה בְּהִדְיָא אֶבֶל לִיּוֹתֵרַת וּכְלִיּוֹת לֹא:

יוה"כ אֶהְדְּדִי דְּבִקְרָא לֹא אֲשַׁכְּחֵן הָךְ הִיקְשָׁא וְתו דא"כ לר' יִשְׁמַעְיֵאל נָמִי תַּפּוּק לִי מִהִיקְשָׁא דְּהִכָא וְתו מָנָא לֵה הִכָא וּבְאִתְּרוּ מְקוֹמוֹן (לְקַמּוֹן זְבָחִים ד' ג.) לר' יִשְׁמַעְיֵאל דְּדָבַר הִלְמַד בְּהַקְשׁ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּקַל וְחִמְרַ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּהִיקְשָׁא דְּפִר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים דְּאֵתִי בַּק"ו מִפֵּר כִּהֵן מִשִּׁיחַ חֻזֵּר וּמִלְמַד עַל שַׁעִיר בְּהַקְשׁ וּבְפִרְק אִתְּרוּ מְקוֹמוֹן (גַּם זֶה שָׁם:): מִשְׁמַע דְּקָדָם יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר דְּדָבַר הִלְמַד בְּקַל וְחִמְרַ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּהַקְשׁ מִמַּה שְׁנָאָמַר דְּבַר הִלְמַד בְּהַקְשׁ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּקַל וְחִמְרַ שַׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים לֹא אֵתִיָּא מִהַחֻטְאֵת כִּי הִיכִי דְּלֹא מוֹקְמִי לִיהּ בְּשַׁעִירֵי רְגָלִים כְּדָאמַר לַעִיל: וְאֵתָא לִיהּ פִּר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה מִפֵּר הָעֵלָם שֶׁל צָבוּר בִּקּוּנְטָרְס גָּרִים מִפֵּר כִּהֵן מִשִּׁיחַ כִּי הִיכִי דְּלֹא לְהֻי לְמַד מִלְמַד:

הָשׁוּוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ שְׁפִרְשׁ הַכְּתוּב בַּהֲזֹאוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּהוּ וְהוּ אֵלּוּ לֹא שָׁנָה אֶת זו מִזוּ אֵלּוּ עַל הַפִּרְכָּת וְאֵלּוּ עַל הַפִּרְכָּת אֵלּוּ עַל הַקֶּרְנוֹת וְאֵלּוּ עַל הַקֶּרְנוֹת אֵלּוּ בָּאֶצְבַּעוֹת וּאֵע"ג דְּלֹא כְּתִיב בַּה בְּשַׁעִיר אֶת בָּדָם וּטְבִילָה אֵין זֶה שְׁנוֹי דְּאִיכָא לְמִימַר לֹא פִּרְשׁ הַכֹּל דִּהּא בְּמַאי דְּפִרְשִׁי לֹא שְׁנִי וְאִם זֶה נִכְנָס לְפָנִים וְזֶה לֹא נִכְנָס לְפָנִים וְזֶה טַעֲמֵן שְׁמִנָּה הֲזֹאוֹת וְזֶה טַעֲמֵן שְׁבַע מִיּהוּ לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ לֹא שְׁנִי וְאִם רַבָּה עֲבוּדוֹת בְּזֶה יוֹתֵר מִכְּנַה מ"מ מַעֲשֶׂה עֲבוּדוֹת שְׁהֶצְרִיךְ לְשַׁנְיָהֶם לֹא שָׁנָה וְהִגִּיהַ רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל דְּכֹל זֶה לֹא יִתְכּוֹן דא"כ לְמַה לָּנוּ לְלַמַּד פִּר יוה"כ (הֲא) מִשַּׁעִיר יוה"כ [הֲא] מִהֵהוּא טַעֲמָא דְּנִפְסַי שַׁעִיר לְפּוֹק פִּר וְתוּ מֵאִי הֲאִי דָאמְרִינוּ לְקַמּוֹן וְאֵתָא לִיהּ שַׁעִיר יוה"כ מַה צָרִיד תוּ בַּהֲאי ק"ו הָרִי כְּבֵר לְמַד מִפֵּר הָעֵלָם וְגַם לֹא הִזְכֵּר בְּבִרְתָּא דְּלַעִיל שְׁנָצְטְרִיד לְלַמַּדוֹ אֵלֹא הַכִּי פִּרְוָשׁוֹ וּמַה בְּמָקוֹם שְׁלֹא הָשׁוּוּ אֶרְבּוֹן לְאֶרְבּוֹן דִּהֲאִי פִּר הָעֵלָם וְהֲאִי שַׁעִיר יוה"כ דְּשַׁנִּי מִינֵי בְּהַמוֹת הֵן אֶפְסִלוּ הַכִּי הָשׁוּוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ כְּלוּמַר אוֹתָן עֲבוּדוֹת שְׁכַתּוּבוֹת בְּהוּ אַע"פ שְׂאֵינֵן שְׁווֹת בְּשִׁשְׁבוֹן דְּבִשַּׁעִיר יֵשׁ לְפָנֵי וְלְפָנִים וּבִהִיכֹל אַחַת לְמַעֲלָה וְשְׁבַע לְמַשָּׁה מִיּהוּ לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה הָשׁוּוּ כְּדִלְיָף לְקַמּוֹן שַׁעִיר יוה"כ מִשַּׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים בַּק"ו מְקוֹם שְׁהִשְׁוֶה אֶרְבּוֹן לְאֶרְבּוֹן דִּהֲאִי פִר וְהֲאִי פִר כו' וְזִמְנָא לֵן בְּאִתְּרוּי מְקוֹמוֹן (לְקַמּוֹן זְבָחִים דָּף ג:) דְּדָבַר הִלְמַד בְּקַל וְחִמְרַ חֻזֵּר וּמִלְמַד בַּק"ו וְהִנֵּנוּ דְּמִפְרָשׁ לְקַמָּה וְאֵתָא לִיהּ שַׁעִיר יוה"כ מִשַּׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים כְּלוּמַר וּכְבֵּר אֵתָא לִיהּ שַׁעִיר יוה"כ וְיִכּוֹל לְלַמַּד עַל פִּר יוה"כ כְּדָאמְרִינוּ עַד כָּאן לִישׁוֹנוֹ: וְהִיאָה הִיכִי אֲתִי שַׁעִיר יוה"כ מִשַּׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים וּפִר הָעֵלָם מַה לְהִנָּךְ שְׁכּוֹן מְכַפְּרִין עַל מַצּוֹה דְּיוּעָה וְעוֹד שְׁכַתּוּב בְּסַפְרִים מִפֵּר יוה"כ וְשַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים וְעַל זֶה קִשָּׁה הִיכִי אֲתִי בַּק"ו רִאשׁוֹן פִּר יוה"כ מִשַּׁעִיר יוה"כ לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה הֲלֹא שַׁעִיר יוה"כ גּוּפָה לֹא קִמָּה לוֹ לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה בַּק"ו אֶחָדוֹן אֵלֹא מִפֵּר

יוה"כ וְהוּא גּוּפָה מָנָא לֵה וְנִרְאָה לְפִרְשׁ ק"ו רִאשׁוֹן כְּמוֹ רָשִׁי' וּמַה בְּמָקוֹם שְׁלֹא הָשׁוּוּ אֶרְבּוֹן לְאֶרְבּוֹן פִּר הָעֵלָם וְשַׁעִיר יוה"כ הָשׁוּוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ הִשְׁתַּא לֹא קִאמַר דְּהָשׁוּוּ לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה דְּאִכְתִּי לֹא קִמָּה לוֹ בְּשַׁעִיר יוה"כ אֵלֹא הָשׁוּוּ שְׁשַׁנְיָהֶם עַל הַפִּרְכָּת וְעַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב מְקוֹם שְׁהִשְׁוֶה אֶרְבּוֹן לְאֶרְבּוֹן אֵינוּ דִּין שְׂאִשׁוּי לֹמַאי דְּכִתִּיב בְּהוּ אֶפְסִילוּ לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה וְכֵן הֻי ק"ו דְּשַׁעִיר יוה"כ וְצָרִיד לְדַקְדַּק אִי שִׁינָךְ לְמִימַר דִּי בַּהֲאִי ק"ו דְּמַה בְּפִר הָעֵלָם לֹא הֻי אֶת בָּדָם וּטְבִילָה אֵלֹא בְּשְׁבַע הֲזֹאוֹת אָף פִּר יוה"כ כֵּן אֶבֶל הֲזֹאָה שְׁמִינִיָּת לֹא וְלִהֲאִי פִּרְוָשָׁא אֲתִי שְׁפִיר דְּרַבִּי חוּלֵק עַל קַל וְחִמְרַ זֶה שְׂאִינֵנוּ פְּשׁוּט דַּתְחַלַּת דִּינוּ דְּפִר הָעֵלָם דְּבַר וְשַׁעִיר יוה"כ בַּק"ו רִאשׁוֹן דְּהָשׁוּ מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֹא הֻי מֵאֵת בָּדָם וּטְבִילָה וְלֹא תַקְשִׁי לְרַבִּי שַׁעִיר יוה"כ מָנָא לֵה אֶת בָּדָם וּטְבִילָה כִּיּוֹן דְּלִית לִיהּ הֲאִי קַל וְחִמְרַ כִּיּוֹן דְּלְרַבִּי כְּתִיב לִפְר [לְמַדְרַשׁ בַּה] פִּר יוה"כ לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה א"כ אֵתִיָּא לִיהּ שַׁעִיר יוה"כ בַּק"ו זָמוּר מִפֵּר יוה"כ וְשַׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים דְּלֹא הָשׁוּה אֶרְבּוֹן לְאֶרְבּוֹן מַעֲשִׂים לְמַעֲשִׂים לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה כֹּל שְׁכּוֹן שַׁעִירִי (עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים וְשַׁעִירִי) יוה"כ ע"כ. ברו"ך:

וְאֵתָא לִיהּ שַׁעִיר שֶׁל יוה"כ מִשַּׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים מַק"ו וְאִם תֵּאמַר רַבִּי דְּלִית לִיהּ הֲאִי ק"ו מִהִיכָא וְלִיָּף לִיהּ וְכִי תִימָא מִשׁוּם דְּאִתְקַשׁ פִּר וְשַׁעִיר שֶׁל יוה"כ אֶהְדְּדִי דְּבִקְרָא לֹא אֲשַׁכְּחֵן הָךְ הִיקְשָׁא וְתו דא"כ לר' יִשְׁמַעְיֵאל נָמִי תַּפּוּק לִי מִהִיקְשָׁא דְּהִכָא וְתו מָנָא לֵה הִכָא וּבְאִתְּרוּ מְקוֹמוֹן (לְקַמּוֹן זְבָחִים ד' ג.) לר' יִשְׁמַעְיֵאל דְּדָבַר הִלְמַד בְּהַקְשׁ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּקַל וְחִמְרַ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּהִיקְשָׁא דְּפִר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים דְּאֵתִי בַּק"ו מִפֵּר כִּהֵן מִשִּׁיחַ חֻזֵּר וּמִלְמַד עַל שַׁעִיר בְּהַקְשׁ וּבְפִרְק אִתְּרוּ מְקוֹמוֹן (גַּם זֶה שָׁם:): מִשְׁמַע דְּקָדָם יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר דְּדָבַר הִלְמַד בְּקַל וְחִמְרַ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּהַקְשׁ מִמַּה שְׁנָאָמַר דְּבַר הִלְמַד בְּהַקְשׁ חֻזֵּר וּמִלְמַד בְּקַל וְחִמְרַ שַׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים לֹא אֵתִיָּא מִהַחֻטְאֵת כִּי הִיכִי דְּלֹא מוֹקְמִי לִיהּ בְּשַׁעִירֵי רְגָלִים כְּדָאמַר לַעִיל: וְאֵתָא לִיהּ פִּר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים לֵאמֹר בָּדָם וּטְבִילָה מִפֵּר הָעֵלָם שֶׁל צָבוּר

מסורת הש"ס
א לקמן מט: ב לקמן מט:
גליון הש"ס
גמ' איצטריך לפר למחוי כמאן דכתיב: עי' יומא דף מד תוס' ד"ה אחתי כפרה:
תורה אור השלם

וְאֵתִי כִּלְחָלֵב פִּר הַחֻטְאֵת יוֹרִים מִשְׁנֵי אֶת־הַחֲלָב הַמִּכְסָּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כִּלְחָלֵב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת שְׁתֵּי הַפְּלִיּוֹת וְאֵת הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלִיתָן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּבֶד וְאֵת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַפְּלִיּוֹת וְסִידָנָה וַיִּקְרָא ה' ה-טו

וְאֵת שְׁתֵּי הַפְּלִיּוֹת וְאֵת־הַחֲל

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פטיץ מחל' פסולי המוקדשין הל' זו:

אַבֿל יוֹתֶרֶת וּשְׁתִּי הַקְלִיּוֹת דְּלֹא כְּתִיבּוֹ

מִיִּתִּי לִהְיוֹת מְמָאן דְּכֶתֶב בְּגוּפָה לְאַגְמוּרֵי שְׁעִירֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים וְשָׂמָּא אִי לֹאֹו הֵךְ הִיָּשׁוּא דְחֻטָּאתָם עַל שְׁגָגָתָם לֹא הָווּ דְרָשָׁנָא לִיהּ הִכִּי:

וְהָא תִנָּא לְרֵבּוּת פֿר יוה"כ לְכַל הָאִמּוּר בְּעֻנָּן קֶאֱמַר פֿרָשׁ בְּקוּיָטָרס אֶלְמָא פֿלֶה מִלְתָּא יְלִיף מִנָּה וְאַפִּילוּ עֲכוּבָא וְאַת אֶמְרַת לֵאמֹר לֵאמֹר וְטָבִילֶה גִרִידָא וְקוּשָׁה לְרֵב פֿפֿא דְלַעִיל דְּלֹא פִי דְאַתָּא לְעֲכוּבָא וּמִשְׁנֵי תִנָּאי הִיא וּא"ת וּלְהֵאִי תִנָּא דִּילִיף עֲכוּבָא בְּהִיָּשׁוּא שְׁבַע עַל טְהוּרֵי בִיוה"כ מִנָּא לֶה עֲכוּבָא דְלִיתְנָהוּ בְּפֿר הָעֵלָם וּבְפֿר כֶּהֱן מִשִּׁיחַ וי"ל דְּהִיא גּוּפָה יִלְפִינָּן בְּהֶשֶׁךְ מַה הָתָם לֹא חִלְקַת בְּהִנְאוּתֶיהָ אִף בִּיוה"כ לֹא תַחֲלֹק (תּוֹסֵפֶת) וְתִמְמָה דְלַעִיל הִבִּיא תְּבִרְיָתָא לְסִיעֵינָה לְרֵב פֿפֿא וְהִשְׁתָּא פֿרִיד מִנָּה וְתוּ מֵאִי פֿרִיד עַל רֵב פֿפֿא דְלֹא מוֹקִי לֶה לְעֲכוּבָא אֲלֵא עֲכוּבָא בִיוה"כ מִחוּקָה נִסְקָא אוּ מוֹקְלָה מִכֶּפֶר דְּפֿרִידָא לַעִיל וי"ל דְּפֿרִיד הִכִּי לְכַל הָאִמּוּר בְּעֻנָּן מִשְׁמַע אִפִּי' לְיוֹתֶרֶת וּשְׁתִּי הַקְלִיּוֹת מִלְּשׁוּם דְּכֶתִיב בְּאַשְׁרֵי יוֹרָם בְּפֿר כֶּהֱן מִשִּׁיחַ דָּאם אֵינּוּ עֻנָּן לְגוּפָה תִנְהוּ עֻנָּן בְּפֿר הָעֵלָם כִּדְרָשֵׁינוּ בְּפֿרָק אִינְהוּ מִקוּמָן (לְקַמּוּ זִבְחִים דָּף מַט:) וְדִרְשִׁינוּ לְפֿר זֶה פֿר שֶׁל יוה"כ בִּין לֵאמֹר בְּדָם וְטָבִילֶה בִּין לְיוֹתֶרֶת וּשְׁתִּי הַקְלִיּוֹת מִחַד הִיָּשׁוּא הוּא הָדִין לְרַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל דְּדִרַשׁ לְפֿר זֶה פֿר הָעֵלָם לְיוֹתֶרֶת (וּשְׁתִּי) קְלִיּוֹת וְלֹא דְרִישׁ בְּאַשְׁרֵי יוֹרָם דְּלֹא צִרִיד אֲלֵא חַד הִיָּשׁוּא דְחֻטָּאת לְרֵבּוּת שְׁעִירֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים וּא"כ חֻטָּאתָם עַל שְׁגָגָתָם לִמָּה לִי וְנִבִּי שְׁעִירֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים אִמָּאִי מְצֻרְכִּי תִרִי הֶשֶׁשִׁי וּמִשְׁנֵי תִנָּאי הִיא וְהִשְׁתָּא לְהֵאִי תִנָּא אֲתָא לִיהּ יוֹתֶרֶת וּשְׁתִּי הַקְלִיּוֹת בְּפֿר יוה"כ מִדְּתִנָּא תּוֹדֶרֶת כֶּהֱנִים כֹּל חֵלֶב פֿר הַחֻטָּאת פֿר לְרֵבּוּת פֿר יוֹם הַכִּפּוּרִים לְיוֹתֶרֶת וּשְׁתִּי הַקְלִיּוֹת יֵשׁ לְתַמָּה דְּבִכּוּלִּיהּ הַש"ס נָקַט שְׁעִירֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים בְּלִשׁוֹן רַבִּים וּפֿר הָעֵלָם בְּלִשׁוֹן יַחֲיד דְּמֵאִי שָׁנָא וְהָא מֵאֵן דְּאִית לִיהּ בְּהוֹרִיּוֹת (דָּף ה.) שְׁעִיר לְכַל שְׁבֻט וְשְׁבֻט אִית לֶה נָמִי פֿר לְכַל שְׁבֻט וְשְׁבֻט: **מִמָּאִי** מְדַקְתִּנִּי כּו' בְּכוּלִּיהּ שְׁמַעְתָּא מִשְׁמַע דְּאָע"ג דְּאִין מִפְּגָלִין

בְּחֻצִּי מִתִּיר פֿסוּל מִיָּהּא הוּי וְתִמְמָה דְּבִפ' תְּמִיד נִשְׁחַט (פֿסְחִים דָּף סא.) גִּבִּי שְׁחֻטוֹ לְמִלּוּמִים וְלַעֲבִרִלִים כּו' וּמוֹקִי לֶה (שָׁם סג.) בְּשׁוּחַט סִימָן רֵאשׁוֹן לְמִלּוּמִים כּו' וּר"מ לְטַעְמָה דְּאֶמַר מִפְּגָלִין בְּחֻצִּי מִתִּיר מִשְׁמַע הָתָם דְּלִרְבִּנּוּ הוּי בְּשִׁר גְּמוּר וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהָא דְּפִסְקִי הִכָּא הִינּוּ מִשׁוּם דְּאִיכָּא לְמַגוּר כְּדֵאִי בַּפ"ב דְּמִנְחוֹת (דָּף יד:) דְּרַבְּנָן גּוֹרִי קִמָּן אִשׁוּ קִמָּן דְּמִנְחַת חוּטָא לְבוּנָה אִשׁוּ לְבוּנָה תִּבְּאָה בְּבִיבִין אַבֿל הָתָם לֹא שִׁיר לְמַגוּר סִימָן א' אִשׁוּ שְׁנֵי סִימָנִין:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

בְּגוּפָה אִימָא לֹא תִמְמָה הָא אֶמְרַת לְפֿר

אַבֿל יוֹתֶרֶת וּשְׁתִּי קְלִיּוֹת – דְּלֹא כְּתִיבּוֹ בְּגוּפִיָּה, אִימָא לֹא; קָא מִשְׁמַע לָן. אָמַר לִיהּ רַב הוּנָא בְּרִיהּ דְּרַב נַתָּן לְרֵב פֿפֿא: וְהָא תִנָּא – פֿר יוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַל מַה שְׂאֶמַר בְּעֻנָּן קֶאֱמַר! תִנָּאי הִיא; תִנָּא דְּבִי רַב מְרַבִּי הִכִּי, תִנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל לֹא מְרַבִּי הִכִּי. תִנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל: מִפְּנֵי מַה נֶּאֱמָרוּ יוֹתֶרֶת וּשְׁתִּי קְלִיּוֹת בְּפֿר כֶּהֱן מִשִּׁיחַ, וְלֹא נֶאֱמָרוּ בְּפֿר הָעֵלָם דְּבַר שֶׁל צְבוּר? מִשְׁל לְמֶלֶךְ בְּשִׁר וְדָם שְׁנַעֲם עַל אוֹהֶבּוּ, וּמִיעֵט בְּסֶרְחוּנּוּ מִפְּנֵי חֵיבָתּוּ. וְתִנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל: מִפְּנֵי מַה נֶּאֱמָרָה “פֿרֻכַּת הַקֹּדֶשׁ” בְּפֿר כֶּהֱן מִשִּׁיחַ, וְלֹא נֶאֱמַר בְּפֿר הָעֵלָם דְּבַר שֶׁל צְבוּר? מִשְׁל לְמֶלֶךְ בְּשִׁר וְדָם שְׁסֻרְחָה עַלִּי מְדִינָה; אִם מִיעוּטָה סֻרְחָה – פֿמְלִיא שְׁלוֹ מִתְקַיֵּימַת, אִם רוּבָה סֻרְחָה – אִין פֿמְלִיא שְׁלוֹ מִתְקַיֵּימַת.^(כ) לְפִיכּוּךְ אִם נָתַן כּוּלָן כְּתִיקָנָן כּו'. תִּנּוּ הָתָם: פֿיגֹל בְּקוּמָן וְלֹא בְּלְבוּנָה; בְּלְבוּנָה וְלֹא בְּקוּמָן – רַבִּי מֵאִיר אוּמַר: פֿיגוּל, וְחִיִּיבִין עַלִּי כֶּרֶת. “וְחֻכָּמִים אוּמָרִים: אִין בּו כֶּרֶת עַד שְׁיִפְגֹּל בְּכַל הַמִּתִּיר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לֹא תִימָא טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּקַסְבַּר מִפְּגָלִין בְּחֻצִּי מִתִּיר; אֲלֵא הִכָּא בְּמֵאִי עֶסְקִינוּ – כְּגוֹן שְׁנַתָּן אֶת הַקּוּמָן בְּמַחְשְׁבָהּ, וְהִלְבוּנָה בְּשִׁתְּיקָה; קַסְבַּר: כֹּל הָעוֹשָׂה – עַל דַּעַת רֵאשׁוּנָה הוּא עוֹשָׂה. ^(כ) מִמָּאִי? מְדַקְתִּנִּי: לְפִיכּוּךְ אִם נָתַן כּוּלָן כְּתִיקָנָן וְאַחַת שְׁלֵא כְּתִיקָנָה – פֿסוּל וְאִין בּו כֶּרֶת. הָא אַחַת שְׁלֵא כְּתִיקָנָה וְכוּלָן כְּתִיקָנָן – פֿיגוּל; מַנִּי? אֵילִימָא רַבִּנּוּ – הָא אֶמְרִי רַבִּנּוּ: אִין מִפְּגָלִין בְּחֻצִּי מִתִּיר! אֲלֵא רַבִּי מֵאִיר. וְאִי טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר מִלְּשׁוּם דְּמִפְּגָלִין בְּחֻצִּי מִתִּיר הוּא – אַפִּילוּ כְּדַקְתִּנִּי נִמִּי! לֹאֹו מִלְּשׁוּם דְּקַסְבַּר: כֹּל הָעוֹשָׂה – עַל דַּעַת רֵאשׁוּנָה הוּא עוֹשָׂה? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק: לְעוֹלָם רַבִּנּוּ הִיא; וּמֵאִי כְּתִיקָנָן – כְּתִיקָנָן לְפִיגוּל. וְהָא מְדַקְתִּנִּי: לְפִיכּוּךְ אִם נָתַן כּוּלָן כְּתִיקָנָן וְאַחַת שְׁלֵא כְּתִיקָנָן – פֿסוּל וְאִין בּו כֶּרֶת; מְכַלֵּל דְּתִיקָנָה – לְהַכְשִׁירָה הוּא דְאַתָּא! אָמַר רַבָּא: מֵאִי שְׁלֵא כְּתִיקָנָה – חוּץ לְמִקּוּמוּ. רַב אִשִּׁי אָמַר: שְׁלֵא לְשֻׁמוּ. מְכַלֵּל דְּכִי לֹא עֲבִיד לֶה חוּץ לְמִקּוּמוּ וְשְׁלֵא לְשֻׁמוּ – מַחֲיִיב! ^(ג) אֵיִידִי דְתִנָּא רִישָׁא פֿיגוּל וְחִיִּיבִין עַלִּי כֶּרֶת, תִנָּא נָמִי סִיפָא פֿסוּל וְאִין בּו כֶּרֶת.^(ד) מִיתִיבִי: בְּמַה דְּבָרִים אֶמּוּדִים – בְּדָמִים הִנִּיתְנִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן;

אַבֿל

פֿר יוה"כ לְכַל הָעֻנָּן קֶאֱמַר אֶלְמָא פֿלֶה מִלְתָּא יְלִיף מִנָּה וְאַפִּילוּ עֲכוּבָא וְאַת אֶמְרַת לֵאמֹר לֵאמֹר בְּדָם וְטָבִילֶה: תִנָּאי הִיא תִנָּא דְּבִי רַב מְרַבִּי הִכִּי כֹל ת"ר קִרִי תִנָּא דְּבִי רַב הִהִיא מִתְנִי' קִמְיִיתָא לֹא מְרַבִּי לִיהּ אֲלֵא לֵאמֹר לֵאמֹר וְטָבִילֶה וְעֲכוּבָא נִסְקָא לֶה מִחוּקָה וְלְרַבִּי יְהוּדָה מֵאִם פֿלֶה כֶּפֶר: וְתִנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל הֵךְ תִנָּא בְּתֵרָא דְּאֶמַר לְכַל הָאִמּוּר בְּעֻנָּן מִתְנִיתִין דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל הִיא שְׁנַשְׁנִית וְנִסְדָּרָה בְּבִית מְדִרְשׁוֹ שֶׁל ר' יִשְׁמַעֲאֵל וְסִדְרוּ בֵּה תִנָּאִים הִרְבָּה כְּמוֹ שְׁסִדְרוּ רַבִּי חִיָּיא וְר' אֲשִׁשְׁנָי: עַל אוֹהֶבּוּ צְבוּר: מַעֲט בְּסֶרְחוּנּוּ קָצַר בְּדַבְּרִים: מִפְּנֵי מַה נֶּאֱמָרָה פֿרֻכַּת הַקֹּדֶשׁ גֵּרַס בְּפֿר כֶּהֱן מִשִּׁיחַ כְּתִיב אֶת פְּנֵי פֿרֻכַּת הַקֹּדֶשׁ וּבְפֿר הָעֵדָה כְּתִיב אֶת פְּנֵי הַפֿרֻכַּת: פֿמְלִיא שְׁלוֹ קְנִיסַת חֲבוּדַת עֲצָתוֹ וּמַהמְסִימִים לְדַעְתּוֹ אֲשִׁר דְּבִרִי סְתֵרוֹ אֲלֵיהֶם וְאִם רַבָּה סֻרְחָה אִין פֿמְלִיא שְׁלוֹ קִנְיַת הָרִי הוּא מְסַלַּק מִחֻבָּתָם וּמִכְנִיסָתָם בְּמַקְצַת וְאִין לְבו גַּס כֶּהֱן כְּבִרְאשׁוֹנָה ה"ג כִּיּוֹן דְּרֹוב צְבוּר [סֻרְחָה] כְּכִכּוּל אִין כָּאֵן קִרְשָׁה: פֿיגֹל בְּקִמָּן וְלֹא בְּלְבוּנָה בְּהֶקְטַרַת הַמִּנְחָה שְׁנֵי מִתִּירֵין יֵשׁ הַקּוּמָן וְהִלְבוּנָה וְאִם הַקְטִיר אֶת הָאֶחָד בְּמַחְשְׁבַת פֿיגוּל וְהָאֶחָד בְּשִׁתְּיקָה: ר"מ אוּמַר פֿיגוּל כְּדַמְפֿרָשׁ טַעְמָא לְקַמּוּ: כְּגוֹן שְׁנַתָּן אֶת הַקּוּמָן בְּמַחְשְׁבָה תַּחֲלֶה וְאַחַר כִּף הִלְבוּנָה בְּשִׁתְּיקָה וּה"ה אִם נָתַן לְבוּנָה בְּמַחְשְׁבָה תַּחֲלֶה וְאַחַר כִּף קִמָּן בְּשִׁתְּיקָה וְטַעְמָא מִלְּשׁוּם דַּעַל דַּעַת רֵאשׁוּנָה עֲשֵׂה וְנִמְצָא מִפְּגַל בְּכַל הַמִּתִּיר וְרַבִּנּוּ סִבְרִי עַל דַּעַת רֵאשׁוּנָה לֹא אֶמְרִינוּ אֲלֵא אִם כֵּן אָמַר אִף בְּשִׁנִּי וְכַל מַחְשְׁבָה דְּקִדְּשִׁים מוֹצִיא בִּסָּה הוּא אַבֿל רֵאשׁוּנָה בְּשִׁתְּיקָה וְשִׁנִּיָּה בְּמַחְשְׁבָה דְּאִין כָּאֵן אֲלֵא מַחְשְׁבַת חֻצִּי מִתִּיר [מוּדָה ר"מ] דְּלֹא פֿיגֹל אֲלֵא פֿסַל: מְדַקְתִּנִּי מִתְנִיתִין: לְפִיכּוּךְ אִם נָתַן כֶּלָן כְּתִיקָנָן וּקס"ד הִינּוּ שְׁתִּיקָה: וְאַחַת שְׁלֵא כְּתִיקָנָה בְּמַחְשְׁבַת חוּץ לְמִנּוּ: פֿסוּל וְאִין בּו כֶּרֶת שְׁלֵא חֲשִׁב אֲלֵא בְּחֻצִּי מִתִּיר דְּכִלּוֹ מַעֲבָבוֹת בּוּ וְכִלּוֹ מִתִּירוֹת וְאִין פֿיגוּל עַד שְׁיִפְגֹּל בְּכִלּוֹ: הָא אַחַת שְׁלֵא כְּתִיקָנָה הִרְאשׁוּנָה

בְּמַחְשְׁבָה וְהַשְׁאָר בְּשִׁתְּיקָה פֿיגוּל דְּאֶמְרִינוּ עַל דַּעַת הִרְאשׁוּנָה עֲשֵׂה וְהָווּ לִי מַחְשְׁבָה בְּכוּלִּיהּ מִתִּיר: הָא אֶמְרִינוּ אִין מִפְּגָלִין בְּחֻצִּי מִתִּיר כְּדַקְתִּנִּי בְּתֵרָא עַד שְׁיִפְגֹּל בְּכַל הַמִּתִּיר וְאַפִּי' רֵאשׁוּנָה בְּמַחְשְׁבָה וְשִׁנִּיָּה בְּשִׁתְּיקָה מִשְׁמַע אֶלְמָא לִית לָהּ עַל דַּעַת רֵאשׁוּנָה עֲשֵׂה: אַפִּילוּ כְּדַקְתִּנִּי נָמִי רֵאשׁוּנָה בְּשִׁתְּיקָה וְאַחֲרוֹנָה בְּמַחְשְׁבָה לָהּוּ פֿיגוּל אֶלְמָא מִדְּשִׁנִּי לִיהּ בִּין רֵאשׁוּנָה בְּשִׁתְּיקָה לְרֵאשׁוּנָה בְּמַחְשְׁבָה שְׁמַע מִנָּה טַעְמָא מִלְּשׁוּם דַּעֲשֵׂה עַל דַּעַת הִרְאשׁוּנָה הוּא: כְּתִיקָנָה לְפִגּוּל הִרְאשׁוּנוֹת בְּמַחְשְׁבוֹת דְּחוּץ לְמִנּוּ וְאַשְׁמַעִינוּ דְּלֹא אֶמְרִינוּ עַל דַּעַת הִרְאשׁוּנָה עֲשֵׂה: וְהָא מְדַקְתִּנִּי וְאַחַת שְׁלֵא כְּתִיקָנָה וְלֹא קִתְנִי כִלּוֹ כְּתִיקָנָה הָא לֹא חֲשִׁיב בֵּה מִיִּדִּי וְלֹא קִלְקַל מַחְשְׁבָתוֹ רֵאשׁוּנָה דְּנִקְרָהּ שְׁלֵא כְּתִיקָנָה לְפִגּוּל: אָמַר רַבָּא לְעוֹלָם כְּתִיקָנָה לְפִגּוּל וְרַבִּנּוּ הִיא וּלר"מ לֹא תִשְׁמַע מִנָּה מִיִּדִּי וְשְׁלֵא כְּתִיקָנָה דְּאַחֲרוֹנָה נָמִי שְׁלֵא כְּתִיקָנָה לְפִגּוּל קֶאֱמַר וּבְגוֹן שְׁנַתָּנוּ בְּמַחְשְׁבַת חוּץ לְמִקּוּמוּ הַמּוֹצִיאָה מִיִּדִּי פֿיגוּל: וְרַב אִשִּׁי אָמַר מַחְשְׁבָה שְׁלֵא לְשֻׁמוּ נָמִי קִרִי שְׁלֵא כְּתִיקָנָה לְפִגּוּל דְּהָא חֻטָּאת הִיא וּמַחְשְׁבָה שְׁלֵא לְשֻׁמוּ פּוֹסְקֶלָת בֵּה וּמוֹצִיאָה מִיִּדִּי פֿיגוּל: ה"ג מְכַלֵּל דְּכִי לֹא עֲבִיד לֶה חוּץ לְמִקּוּמוּ וְשְׁלֵא לְשֻׁמוּ מַחֲבִיב מְדִלָא קִרִי לֶה תִנָּא פֿסוּל אֲלֵא בְּשַׁחֲשִׁב שְׁלֵא כְּתִיקָנָה וְאוּקְמָנָא בְּשְׁלֵא לְשֻׁמוּ אוּ חוּץ לְמִקּוּמוּ מְכַלֵּל דְּכִי לֹא עֲבִיד לֶה הִכִּי אֲלֵא בְּשִׁתְּיקָה דְּחִיב כְּלוּמַר הוּי פֿיגוּל לְחִיב עַל אֲכִילָתוֹ כֶּרֶת אֶלְמָא עַל דַּעַת רֵאשׁוּנָה עֲשֵׂה א"כ לֹא כְּרַבִּנּוּ מַצִּית לֹאֻקְמִי: ה"ג אֵיִידִי דְתִנִּי רִישָׁא פֿיגוּל וְחִיבִין עַלִּי כֶּרֶת תִנָּא סִיפָא פֿסוּל וְאִין בּו כֶּרֶת וְלֹא גִרְסִינוּ אֲלֵא כְּלוּמַר לְעוֹלָם כְּתִיקָנָן לְפִגּוּל וְשְׁלֵא כְּתִיקָנָה חוּץ לְמִקּוּמוּ וּה"ה נָמִי דָּאם נָתַן בְּשִׁתְּיקָה לֹא פֿיגֹל וְהֵאִי דְנָקַט שְׁלֵא כְּתִיקָנָה אֵיִידִי דְתִנָּא רִישָׁא בְּחִיצוֹנוֹת נָתַן אֶת הִרְאשׁוּנָה חוּץ לְמִנּוּהּ וְאֶת הַשְּׁנִיָּה חוּץ לְמִקּוּמוּ פֿיגוּל וְחִיבִין עַלִּי כֶּרֶת וְדוּקָא נָקַט חוּץ לְמִקּוּמוּ לְאַשְׁמוּעִינוּ רְבוּתָא דְלֹא אֲתִיָּא מַחְשְׁבַת חוּץ לְמִקּוּמוּ דְשִׁנִּיָּה וּמִסְקָא לֶה מִיִּדִּי פֿיגוּל מִלְּשׁוּם דְּהֶקְבַּע בְּפִיגּוּל רֵאשׁוּנָה שְׁמַתָּנָה אַחַת מִתִּירַת וּמִפְּגַל כֶּהֱן תְּנִי נָמִי סִיפָא בְּפִנְיַמִּיַת דְּכַה"ג אֲתִיָּא מַחְשְׁבָה שְׁנִיָּה וּמִסְקָא לִיהּ מִיִּדִּי פֿיגוּל אַע"ג דְּלֹא צִרִיד לְמַתְנִיָּה דְּהָא בְּלֹאֹו הִכִּי לֹא הָווּ מְקַבַּע: בּד"א כו' בְּתוֹסְפָתָא דְזִבְחִים הִיא בּד"א דְּבַמִּתְנָה אַחַת פֿיגֹל: בְּדָמִים הַחִיצוֹנִים שְׁמַתָּנָה אַחַת מִתִּירַת וּמִפְּגֶלֶת כֶּהֱן:

 מסורת הש"ס

א מנחות יג; משנה מנחות; תוספתא מנחות; מנחות טז; מנחות יד;

ב משנה זבחים; לעיל לו; ג תוספתא זבחים; מנחות יג;; תוספתא מנחות ד מנחות טז.

 גליון הש"ס

גמ' כל העושה ע"ד הראשונה. לעיל דף ב ע"ב שבת דף צ"א:

 תורה אור השלם

ושכל הכהן את־אִצְבָּעוֹ בְּדָם (וְהָיָה מִן־הָדָם שְׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי פְרֻכַּת הַקֹּדֶשׁ [ויקרא ד, י]
ושכל הכהן אִצְבָּעוֹ מִן־הָדָם (וְהָיָה שְׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפְּרֻכַּת [ויקרא ד, יז])

מסורת הש"ס

א תוספתא מנחות

ב לקמן מד.; מנחות כא:; מעילה י.; ספרא אמור פרשה ד ה; לקמן קט:; תוספתא זבחים; ספרא ויקרא דבורא דגובה פרק ד י; משנה מעילה; שבועות יא.; ספרא צו פרק יג ה; משנה זבחים; מנחות כו:; מנחות יב:; ספרא אמור פרשה ג ד; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; ספרא אחרי מות פרק י ד; תוספתא מעילה; ספרא צו פרק א יג

ג לקמן קי:

ד מנחות טז.

ה מנחות טז.

אָבֵל בְּדָמִים הַפְּנִימִים כְּגוֹן אֲרֻבָּעִים וְשֵׁלֶשׁ שָׁל וְשִׁבְעַת לְמִטָּה עַל בֵּין הַבְּדִים מִדֶּם הַפֶּה וּיְגַנְדֵּן מִדֶּם הַשְּׁעִיר הָרִי ט"ו וּיְגַנְדֵּן עַל הַפִּרְכָּת הָרִי ל"ב וְאַרְבַּע עַל קֶרְנוֹת מִזְבַּח הַפְּנִימִי מִשְׁנִיקֶם כְּאַחַד מִעֲרֵבִין בְּדֻכְתִּיב (וְנִתֵּן) [וְלִקְחַן] מִדֶּם הַפֶּה וּמִדֶּם הַשְּׁעִיר (וַיִּקְרָא ט"ז:י"ח) שָׁיְהוּ מִעֲרֵבִין הָרִי ל"ו וְשִׁבְעַת הַנְּאֻת עַל טַהְרוּ הָרִי מ"ג: פֶּגֶל בֵּין בְּרֹאשׁוֹנָה בְּמִתְנוֹת שְׁלֹפְנֵי וּלְפָנִים: בֵּין בִּשְׁנֵינָה עַל הַפִּרְכָּת: בֵּין בִּשְׁלִישִׁית עַל מִזְבַּח הַזֹּהֵב: קִתְּנִי מִיֵּהָת בֵּין בִּשְׁנֵינָה דִּמְשָׁמַע לֹא בְּרֹאשׁוֹנָה: וּפְלִיג וְקֹאמֶר ר"מ פֶּגֶל וְאֵין כָּאן מִשּׁוּם דַּעַת רֹאשׁוֹנָה אֵלֹא דַקְסָבֶר מִפְּגָלִין בְּחֻצִּי מִתִּיר וְתִיבְתָא דר"ל: כְּגוֹן שְׁפָגַל בִּשְׁחִיטָה הָא דַקֶּאמֶר ר"מ פֶּגֶל בִּשְׁנֵינָה פֶּגֶל כְּגוֹן שְׁנִשְׁפַּף הָדָם לֹאֲחֹר שְׁגָמַר מִתְנוֹת שְׁבָפָנִים וּקִי"ל בְּסֵדֶר יוֹמָא (דָּף ס.) יְבִיא אַחֵר וְנִתְחִיל בְּהִיכַל וּכְשִׁשְׁחַט אֶת הַשְּׁנִי פֶגֶל בִּשְׁחִיטתוֹ וְקֹאמֶר ר"מ דִּתְהוּא פֶה הוּי פֶּגֶל שְׁהָרִי פֶגֶל בּוּ בַעֲבֻדָּה שְׁלֵמָה: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא דְאֶפִּילוּ בְּהַעֲלָאת חוּץ פּוֹטֵר בִּשְׁנֵי מִתִּירִין אֶלְמָא לֹא עֲבֻדָּה הִיא כָּלָל עַד שִׁיגְמַר כֹּל הַעֲבֻדָּה וְאֵע"ג דַּהֲקִטְרַת כְּזִית הָוָה הַקִּטְרַה כְּדִקְתָּנִי הֵתָם וּכְלֹן שְׁהֶקְרִיבּוּ בָּפָנִים וְשִׁיר מִהֶן כְּזִית וְהֶקְרִיבוּ בַּחוּץ חֵיב אֶפִּילוּ לִר' אֱלִיעֶזֶר מִיֵּהוּ הִיכָא דִּלָּא גָמַר עֲבֻדָּה הוּא לֹא חֲשִׁיב לָהּ לַחֲיוּבֵי עֲלִיָּה בַּחוּץ ה"נ אֵע"ג דִּשְׁחִיטָה עֲבֻדָּה שְׁלֵמָה הִיא כִּיּוֹן שְׂאִין הַעֲבֻדָּה נִגְמְרָה בְּשְׁעִיר זֶה לְבָדוּ שְׂאִינּוּ כֹּא אֵלֹא לְהַשְׁלִים וְעֲבֻדָּה אַחַת הִיא שְׁנַעֲשִׂית בְּשֵׁתִים וְשֵׁלֶשׁ שְׁחִיטוֹת אֵין הַשְׁחִיטָה חֲשׁוּבוֹת לְפִגְל: וְהָא אָמַר רַבָּא לִקְמֹן בִּפ' הַשּׁוֹחֵט (וְזָבְחִים דָּף קי.) דִּקְתָּנִי הַיּוֹדֵק מִקְרַצַּת דָּמִים בַּחוּץ חֵיב וְלֹא פְלִיג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְאָמַר רַבָּא עֲלָה בְּגִמְרָא מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּדָמִים שְׂאֵם נוֹתֵן בְּמִתְנָה אַחַת מִחֲשׂאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת חוּץ לַעֲזָרָה חֵיב וְאֵע"פ שֶׁפֶּגֶל עֲבֻדָּה אַחַת הֵן לַעֲכָב וְאִיכָּא לְמִימַר דְּאֵין כָּאן אֵלֹא חֻצִּי הַעֲבֻדָּה דּוּמִיא דִּקְמָץ אוּ לְבוֹנָה חֵיב הוּאִיל וּבִגְגָדָה לִפְנֵי וּלְפָנִים מִתְקַבְּלַת הִיא שְׂאֵם נִתֵּן מִתְנָה אַחַת בָּפָנִים וְנִשְׁפָּף הָדָם מִבֵּיא דָם אַחֵר וּמִתְחִיל מִמְּקוֹם שְׁפָסַק לִר' אֱלִיעֶזֶר: דִּתְנֹן ר' אֱלִיעֶזֶר וְר' שְׁמַעוֹן פְּלִיגֵי אֲתֵנָּא קִמָּא דְאָמַר נִתֵּן מִקְרַצַּת מִתְנוֹת שְׁבָפָנִים וְנִשְׁפָּף הָדָם יְבִיא דָם אַחֵר וְנִתְחִיל בַּתְּחִלָּה הוּאִיל וְלֹא גָמַר אוֹתָהּ כְּפָרָה ר' אֱלִיעֶזֶר וְר' שְׁמַעוֹן [אוּמְרִים] כו' אֶלְמָא עֲבֻדָּה הִיא וְאִי פֶגֶל לַחֲיוּב חוּץ קֹא מְדַמִּית לֹא מִבְּעֵינָא בִּשְׁחִיטָה דִּתְהוּ פֶּגֶל אֵלֹא אֶפִּילוּ פֶּגֶל בְּמִתְנָה אַחַת לִר' אֱלִיעֶזֶר פֶּגֶל הִיא: אֵלֹא אָמַר רַבָּא

לְעוֹלָם בְּשִׁפְגָל בְּהִנְאוֹת וְדִקְשִׁינָא לָךְ קִתְּנִי פֶגֶל דְּבִרֹאשׁוֹנָה שְׁחַק וְקֹאמֶר ר' מֹאִיר פֶּגֶל הוּא דִּתְכָּא בְּמֹאִי עֶסְקִינֵן כְּגוֹן שְׁפָגַל בְּרֹאשׁוֹנָה וְשְׁחַק בִּשְׁנֵינָה וְחוּר וּפֶגֶל בִּשְׁלִישִׁית וּלְעוֹלָם טַעֲמָא דר"מ מִשּׁוּם דַקְסָבֶר שְׁתִּיקָה הַשְּׁנֵינָה עַל דַּעַת מִחְשָׁבָה הִרֹאשׁוֹנָה נַעֲשִׂית כר"ל: ה"ג מה"ד אֲמַרְיִנֵּן אִי ס"ד כֹּל הַעֲוֹשָׂה עַל דַּעַת הִרֹאשׁוֹנָה עוֹשָׂה מִהֲדַר פֶּגֶלִי בִּשְׁלִישִׁית לְמָה לִי קַמ"ל כְּלוּמַר וְהִיא דְּנָקֹט חוּר וּפֶגֶל בִּשְׁלִישִׁית רְבוּתָא אֲשַׁמְעִינָן דֹּאֵע"ג דִּחוּר וּפֶגֶל בִּשְׁלִישִׁית אֲמַרְיִנֵּן דִּשְׁתִּיקָה שְׁנֵינָה נָמִי עַל דַּעַת מִחְשָׁבָה קִמְזָּתָא

יְהִבָּה: קַמ"ל דִּלָּא אֲמַרְיִנֵּן הִכִּי וְגִרְסָא הַפְּתוּב בְּסַפְרִים (וְאִי) אֲמַרְיִנֵּן אִי ס"ד כו' לֹא שִׁיר לְמַגְרֵס הִכָּא הִכִּי דִּהָא מִהֲדַרְיִנֵּן לְתַרְצָה אֵלְכָּא דְרִישׁ לְקִישׁ דְּאָמַר טַעַם דר"מ מִשּׁוּם דַּעַת רֹאשׁוֹנָה הוּא וְאֵם תֹּאמַר הִיא אִם ס"ד אֵלְכָּא דְרַבְּנָן גָּטֹט לְמִימַר טַעֲמָא דְרַבְּנָן מִשּׁוּם הִכִּי הוּא לֹא מִלְּתָא הוּא דִּהָא לְרִישׁ לְקִישׁ אֵלְכָּא (דְּרַב) אֶפֶּלוּ לֹא חוּר וּפֶגֶל בִּשְׁלִישִׁית לִית לָהּוּ לְרַבְּנָן עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה עוֹשָׂה וּבִמְנַחוֹת (דָּף טז.) הוּא דְגִרְסִינֵן לָהּ הִכִּי דִּהֵתָם לְרַב אוֹתִיבְקָנָה מִהָא מִתְּנִי' דְּאוּקִי פִלְגִּתְהוּ: בְּנוֹתָן רֹאשׁוֹנָה בִּשְׁתִּיקָה וְשְׁנֵינָה בְּמִחְשָׁבָה וּשְׁנֵינָה בִּשְׁתִּיקָה אֶפִּילוּ רַבְּנָן מוֹדִין דְּפֶגֶל דְּאֲמַרְיִנֵּן עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה עֲשֶׂה וְאוֹתִבְקָנָא מִהָא דִּקְתָּנִי בֵּין בְּרֹאשׁוֹנָה וּמִשְׁמַע לֹא בִּשְׁנֵינָה וְקֹאמְרִי רַבְּנָן לֹא פֶגֶל וְשְׁנִי רַבָּא אֵלְבִּיָּהוּ כְּגוֹן שְׁחוּר וּפֶגֶל בִּשְׁלִישִׁית דְּאֲמַרְיִנֵּן אִי ס"ד עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה: אֵלֹא אָמַר רַב אֲשִׁי כו' בְּהָא נָמִי גָרַס מִהוּ דִּתִּימָא אִי ס"ד כו' קַמ"ל וְגִרְסָא שְׁבָסְפָרִים דִּלָּא גִרְסִינָן מִהוּ דִּתִּימָא בִּמְנַחוֹת (שָׁם) אִיתָא וְלֹא שִׁיר לְמַגְרֵס הִכָּא הִכִּי: אֵלֹא אָמַר רַב אֲשִׁי כְּגוֹן שְׁפָגַל וְהוּצִיא פֶּגֶל בִּשְׁפָתֵיו בְּרֹאשׁוֹנָה וּבִשְׁנֵינָה וּבִשְׁלִישִׁית וּבְרַבִּיעִית לֹא פֶגֶל כְּדִקְתָּנִי בְּהִרְאִי בֵּין בְּרֹאשׁוֹנָה כו' וְלֹא קִתְּנִי רַבִּיעִית וּבְהִנְאוֹת שֶׁל טַהְרוּ שְׁחִיק וּלְעוֹלָם טַעֲמָא דר"מ מִשּׁוּם דַּעַת רֹאשׁוֹנָה הוּא וְרְבוּתָא אֲשַׁמְעִינָן דֹּאֵע"פ שְׁלֹא שְׁחַק אֵלֹא כּוֹז אֲמַרְיִנֵּן עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה עֲשֹׂאָה דְּמִהוּ דִּתִּימָא אִי ס"ד עַל דַּעַת הִרֹאשׁוֹנָה עוֹשָׂה לְמָה לֹא שְׁחַק בִּשְׁנֵינָה וּבִשְׁלִישִׁית וְעֲשָׂה עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה קֹא מִשְׁמַע לוֹ דִּלָּא אֲמַרְיִנֵּן הִכִּי וְעוֹד לֹא גִרְסִינֵן: דְּמִהוּ דִּתִּימָא אִי עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה הוּאִי שְׁתִּיקָה שְׁנֵינָה אֲמַאי לֹא עֲבָד נָמִי שְׁלִישִׁית בִּשְׁתִּיקָה:

יוֹם הַכַּפּוּרִים אַחַת לְמַעַלָּה

כְּגוֹן שְׁפָגַל בִּשְׁחִיטָה דִּתְנִי מִתִּיר אַחַד פֶּרֶשׁ רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל בִּישְׁעַת שְׁחִיטָה חֲשָׁב

אָבֵל דָּמִים הַנִּיתְנִין עַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי^(א) – כְּגוֹן אֲרֻבָּעִים וְשֵׁלֶשׁ שָׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְאַחַד עָשָׂר שָׁל פֶּה כְּהֵן מִשִּׁיחַ, וְאַחַד עָשָׂר שָׁל פֶּה הָעוֹלָם דְּכָר שָׁל צִיבוּר; פִּיגָל בֵּין בְּרֹאשׁוֹנָה וּבֵין בִּשְׁנֵינָה וּבֵין בִּשְׁלִישִׁית – רַבִּי מֹאִיר אוֹמַר: פִּיגוּל, וְחִיּוּבִין עָלֵיו כֶּרֶת; וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֵין בּוּ כֶּרֶת עַד שְׁיִפְגַּל בְּכָל הַמִּתִּיר. קִתְּנִי מִיֵּהָא פִּיגָל בֵּין בְּרֹאשׁוֹנָה בֵּין בִּשְׁנֵינָה בֵּין בִּשְׁלִישִׁית – וּפְלִיג! אָמַר רַב יֵצְחָק בֶּר אֲבִין: הִכָּא בְּמֹאִי עֶסְקִינֵן – כְּגוֹן שְׁפִיגָל בִּשְׁחִיטָה, דִּחַד מִתִּיר הוּא. אִי הִכִּי, מֹאִי טַעֲמָא דְרַבְּנָן? ^(ב)אָמַר רַבָּא: מֹאן חֻכָּמִים – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא. דִּתְנֹן: הַקּוּמָץ, וְהֶלְבֻנָּה, וְהַקִּטְרוּת, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ, וּמִנְחַת נְסֻכִּים; שְׁהֶקְרִיב מֵאַחַת מִהֶן כְּזִית בַּחוּץ – חֲיִיב. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר, עַד שִׁיִּקְרִיב אֶת כּוֹלָן. ^(ג)וְהָאֹמַר רַבָּא: וּמוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּדָמִים; דִּתְנֹן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: מִמְּקוֹם שְׁפָסַק – מִשָּׁם הוּא מִתְחִיל! אֵלֹא אָמַר רַבָּא: כְּגוֹן שְׁפִיגָל בְּרֹאשׁוֹנָה, וְשְׁחַק בִּשְׁנֵינָה, וְחוּר וּפִיגָל בִּשְׁלִישִׁית. מִהוּ דִּתִּימָא: אִי סִלְקָא דַּעַתָּךְ עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה הוּא מִיֵּהֲדַר – פִּיגוּלִי בִּשְׁלִישִׁית לְמָה לִּי? קֹא מִשְׁמַע לוֹ. מִתְקִיף לָהּ רַב אֲשִׁי: מִיֵּדִי "שְׁחַק" קִתְּנִי?! ^(ד)אֵלֹא אָמַר רַב אֲשִׁי: הִכָּא בְּמֹאִי עֶסְקִינֵן – כְּגוֹן שְׁפִיגָל בְּרֹאשׁוֹנָה וּבִשְׁנֵינָה וּבִשְׁלִישִׁית; מִהוּ דִּתִּימָא: אִי סִלְקָא דַּעַתָּךְ כֹּל הַעֲוֹשָׂה עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה הוּא עוֹשָׂה – מִהֲדַר פִּיגוּלִי בְּכָל חֵדָא וְחוּדָא לְמָה לִּי? קֹא מִשְׁמַע לוֹ.

וְהָא

ע"מ ליתן מתנות שְׁבָפָנִים חוץ לִזְמַנּוֹ אוּ מִתְנוֹת הַהִיכָל אוּ מִתְנוֹת דְּמִזְבֵּחַ וְהִינוּ פֶּגֶל בֵּין בְּרֹאשׁוֹנָה בֵּין בִּשְׁנֵינָה בֵּין בִּשְׁלִישִׁית כְּמוֹ שְׁחַט שְׁלָמִים ע"מ לְזֻרוֹק חוץ לִזְמַנּוֹ אוּ ע"מ לַהֲקַטִּיר גִּרְדָּא דִּתְנִי פֶּגֶל לכו"ע כִּיּוֹן כָּל הַשְׁחִיטָה הִנּוּא בְּפֶגֶל [וּפְרִיד] א"ה מֹאִי טַעֲמָא דְרַבְּנָן דְאֶפִּילוּ לְשַׁפֵּף שִׁירִים לְמַחַר קִנְיָא לוֹ (לְקַמֵּן וְזָבְחִים דָּף מד:) דִּתְנִי פֶּגֶל מֹאן חֻכָּמִים ר' אֱלִיעֶזֶר הִיא דְכִּינוּ דְלִר' אֱלִיעֶזֶר לֹא מַחֲבִיב בְּמִתְנָה אַחַת בַּחוּץ הִכִּי נָמִי אִי פֶגֶל לֹא הוּי פֶּגֶל וּמִיָּהוּ לֹא יִתְכּוֹן לְפֶרֶשׁ כֵּן דְלִפְרֹשׁ זֶה אִי אֶפְשָׁר לְזַשֵּׁב כָּלָל בְּמָה דְכָרִים אֲמוּרִים בְּדָמִים הַנִּתְנִין עַל הַמִּזְבֵּחַ וּפְרֹשׁ הַקּוּטְרֵס עָקֹר: מֹאן חֻכָּמִים רַבִּי אֱלִעֶזֶר הִיא וְאֲמַרְיִנֵּן דְכַעֲי עֲבֻדָּה טָפִי לְפֶגֶל דְּנִימָא כַּמ"ד דְּמַחֲבִיב לֹא הוּי דִּהָא מַחֲבִיב כְּזִית קִמָּץ בַּחוּץ וְאִלוּ פֶּגֶל אֶפִּילוּ בְּקִמָּץ שְׁלָם לֹא הוּי פֶּגֶל אִם לֹא פֶגֶל בְּלִבְנוֹה וּמִדְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְחוּדִיָּה מִזְנִי רֹאִיָּה [דְּפוֹטִר] גָּבִי חוּץ כ"ש דִּלָּא הוּי פֶּגֶל וּלְמֹאִי דְמַסִּיק דְּמוֹדָה ר' אֱלִיעֶזֶר בְּדָמִים לֹא כְּמוֹ שְׁפִי בַקּוּטְרֵס דְּמַחֲבִיב בְּמַקְרַצַּת דָּמִים בַּחוּץ מְכַלָּל דִּתְנִי פֶּגֶל דְּאֵין זֶה רֹאִיָּה כְּדַפְרִישִׁית וְלֹא אֲמִי אֵלֹא לְדַחוֹת הָא דְשְׁנֵינֵי הָא מִנִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא:

כְּגוֹן שְׁפָגַל בְּרֹאשׁוֹנָה וּבִשְׁנֵינָה וּבִשְׁלִישִׁית פֶּרֶשׁ בַּקּוּטְרֵס וּבְרַבִּיעִית לֹא פֶגֶל וְקֹשָׁה רַבִּיעִית מֹאן דְּכַר שְׁמִיָּה וּבִפ' שְׁנֵי דְּמְנַחוֹת (דָּף טז:) פִּי בַקּוּטְרֵס שְׁפָגַל בְּרֹאשׁוֹנָה וּבִשְׁנֵינָה וְשְׁחַק בִּשְׁלִישִׁית וּא"ת א"כ קֹשִׁיא מִיֵּדִי שְׁחַק קִתְּנִי כְּדֹאקְשִׁי לַעֲלִי וְשָׁמָא לַעֲלִי דְשְׁחַק בְּאַמְצָעִית הָוָה לִיָּה לְפְרֹשִׁי טָפִי כִּיּוֹן דְּרֹאשׁוֹנָה וּשְׁלִישִׁית בְּמִחְשָׁבָה וְשְׁנֵינָה בִּשְׁתִּיקָה וְלִהָאִי פְרֹשֵׁא חֲשִׁיב כֹּל הַנְּאֻת דְּמִזְבֵּחַ הַזֹּהֵב אַחַת שְׁבַע דְּטַהְרוּ וְאַרְבַּע דְּקִרְנוֹת וְכֵן מִשְׁמַע בְּסָרַק הוּצִיאוּ לוֹ (יוֹמָא דָּף סא.) דִּתְנָא וּכְפַר אֶת הַקֶּדֶשׁ זוּ לִפְנֵי וּלְפָנִים וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד זֶה הִיכַל וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ כְּמִשְׁמַעוֹ וְלֹא קִתְּנִי כָּלָל עַל טַהְרוּ מִשְׁמַע דְּחֻשִׁיב דְּמִזְבֵּחַ כְּפָרָה אַחַת כְּדַקֶּאמֶר מִיכֹן אֲמַרְו עַד גָּמַר מִתְנוֹת שְׁבַהִיכַל וְנִשְׁפָּף הָדָם יְבִיא אַחֵר וְנִתְחִיל בַּתְּחִלָּה אָבֵל לֹא קִתְּנִי גָמַר לְקִרְנוֹת וְנִשְׁפָּף הָדָם שְׂיַבִּיא אֲמַרְיו וְנִתְחִיל בְּטַהְרוּ דְכִלְהוּ חֲשִׁיבֵי כְּאַחַת וְקֹשָׁה דִּלְקַמֵּן [קֹאמַר] מִשְׁפַּחַת לָהּ בִּד' פָּרִים וְד' שְׁעִירִים פְּרֹשׁ חֹד אֶהֱנְאוֹת דְּבִין הַבְּדִים וְחֹד אֶהֱנְאוֹת דְּפִרְכָּת וְחֹד אֶהֱנְאוֹת דְּקִרְנוֹת וְחֹד אֶשְׁהִרוּ אֶלְמָא לֹא חֲשִׁיבֵי כְּחֵדָא הַנְּאֻת דְּקִרְנוֹת וְדַטַּהְרוּ וְשָׁמָא פֶה רַבִּיעִי דִּלְקַמֵּן

לֹא מִשּׁוּם דַּעַל טַהְרוּ אֵלֹא סְבִירָא לָהּ דְּשִׁירִים מַעֲבָבִין וְהִי חֹד בְּשִׁבְכִיל שִׁירִים וּלְפְרֹשׁ זֶה נֹכַח לְגֵרֵס כְּגוֹן שְׁפָגַל בְּרֹאשׁוֹנָה וּבִשְׁנֵינָה וּבִשְׁלִישִׁית וְכֵן בְּסֵדֶר רַבִּינוּ גִּרְשֵׁם כָּאן וּבַהֲקוּמָץ וּזְטָא (מְנַחוֹת דָּף טז.) חֲשִׁיב חֻצִּי מִתִּיר מִשּׁוּם דְאִיכָּא עֲדִין שִׁירִים דְּמַעֲבָבֵי וּא"ת וְהָא בַעַל כְּרַחֲנֵן סָבַר הִיא תֵּנָּא שִׁירִים לֹא מַעֲבָבֵי מִדְּלֹא חֲשִׁיב אֵלֹא מ"ג דִּתְהוּא דְסָבַר שִׁירִים מַעֲבָבֵי חֲשִׁיב חֵדָא טָפִי כְּדְמוּכַח בְּסִמּוּךְ וי"ל דֹּאֵע"ג דְּשִׁירִים מַעֲבָבֵי לֹא חֲשִׁיב הִיא תֵּנָּא אֵלֹא הַנְּאֻת:

יְהִבָּה: קַמ"ל דִּלָּא אֲמַרְיִנֵּן הִכִּי וְגִרְסָא הַפְּתוּב בְּסַפְרִים (וְאִי) אֲמַרְיִנֵּן אִי ס"ד כו' לֹא שִׁיר לְמַגְרֵס הִכָּא הִכִּי דִּהָא מִהֲדַרְיִנֵּן לְתַרְצָה אֵלְכָּא דְרִישׁ לְקִישׁ דְּאָמַר טַעַם דר"מ מִשּׁוּם דַּעַת רֹאשׁוֹנָה הוּא וְאֵם תֹּאמַר הִיא אִם ס"ד אֵלְכָּא דְרַבְּנָן גָּטֹט לְמִימַר טַעֲמָא דְרַבְּנָן מִשּׁוּם הִכִּי הוּא לֹא מִלְּתָא הוּא דִּהָא לְרִישׁ לְקִישׁ אֵלְכָּא (דְּרַב) אֶפֶּלוּ לֹא חוּר וּפֶגֶל בִּשְׁלִישִׁית לִית לָהּוּ לְרַבְּנָן עַל דַּעַת רֹאשׁוֹנָה עוֹשָׂה וּבִמְנַחוֹת (דָּף טז.) הוּא דְגִרְסִינֵן לָהּ הִכִּי דִּהֵתָם לְרַב אוֹתִיבְקָנָה מִהָא מִתְּנִי' דְּאוּקִי פִלְגִּתְהוּ: בְּנוֹתָן רֹאשׁוֹנָה בִּשְׁתִּיקָה וְשְׁנֵינ

עין משפט נר מצוה

א מיי פה: מהל' מעשה הקרבנות
הל' יב:

ב מיי פר' מהל' עבודת יום
הכפורים הל' ב:

ג מיי פייג מהל' פסולי המוקדשין
הל' ו:

ד מיי פטיין
מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

ה מיי פי"ח
מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:

כי מדי בהיכל מיא בעלמא קמדי הקשה בקונטרס בהקומץ ושוחט נמי נימא דלא

מפגל דכי חשיב בקבולה אפסיל וכי זרק מיא בעלמא זרק ותנח דהתם גזרת הכתוב הוא ובהקומץ זוטא (מנחות דף טז:) תנח דאותה עבודה שפגל בה נעשית פלה בקדשתה שוחט ע"מ לזרוק או להקטיר וכן מקבל ע"מ לזרוק או להקטיר אבל הנך הנאות פלהו סדא עבודה היא ולא קרבו מתירין העבודה בקדשתו וקשה דכי פגל בהנאות של בין הבדים אינר דהיכל מים נינהו אבל בהנאה ראשונה של בדים לא פריד דשאר הנאות של בדים מיא דלש לומר יפגל באסרונה או כיון דחד מקום הוי אין בכך כלום [כמו שאפשר] בסמוך אי נמי י"ל דניחא ליה דלא הוי של בין הבדים מיא משום דלא נגמר הפגול עד שיקרק כל הנאות של בין הבדים אבל אותן של היכל לא תליא בהו גמר הפגול כיון שאם נשפך הדם מבאי פר אחר ונתחיל בהיכל ולא בין הבדים וכן ההנאות של מזבח הנהב לא תלו בהנאות של היכל למגמר בהו פגול של היכל ולרבעו לא פריד דכיון דאין מפגלין בקצי מתיר וצריך לפגל כל ההנאות אם כן לא נגמר הפגול עד שפגל בקלן מתחלת בין הבדים עד גמר של טהרו ומשני בד' פרים כדי לחשב ולפגל בכל המקומות קאמר ארבעה וה"ה בפר ראשון של בין הבדים ונשפך הדם והביא פר שני ועשה (פר שני) ממנו של היכל ושל מזבח בשתיקה דהוי פגול לר' מאיר. ברוך. וקשה דאם כן פגל בקמץ ולא בלבונה לרבי מאיר לפרך אמאי הוי פגול בקצי מתיר והר עבודה לא נעשית בקדשתה וכי מקטר ללבונה עפרא בעלמא מקטר וכי תימא משום דהווי שני מינים אפתי קשה משני בזבין אם לא נחלק כיון דבעו שני פלים דהוי כשני מינים והוי פגול ורבינו תם מפרש דבחד מקום פשיטא ליה דלא אמרינן מיא בעלמא הוא דקמדי תחלת עבודה בגמר עבודה והכי גזרת הכתוב אבל בשני מקומות בהכי לא אירי קרא ומיא בעלמא

קמדי: **משפחת** לה בד' פרים וא"ת אפתי

הנאות שבפנים היכי משפחת לה פגול בפר אחד מכיון שהיה בראשונה במחשבה אידך מיא בעלמא קמדי ולרבינו תם אתי שפיר דחד מקום הוא ונש לומר כגון

שפגל בהנאה אחרונה של בין הבדים: **הא** כמאן דאמר שירים מעבבין צ"ע פ' איתוהי מקומן (לקמן ובהים דף נב:) דקאמר רמי בר חמא האי תנא סבר שירים מעבבי ומינתי מבריתא ודחי לה וסוה מצוי לאתניי הר ועוד מבריתא דלעיל (ובחים דף לט.) דרמים השעונין יסוד טעונין כבוס ומחשבה פוסלת בהן ומקמינן לה

כשירים וכמאן דאמר דמעבבי: **הקמץ** הקשה בקונטרס בהקומץ זוטא (מנחות דף יד.) למה לי דאין לו מתירין אלא הוא עצמו מתיר אחרים כדאימא בגמ' תפוק לי דבלאו הכי נמי פשיטא דקמץ לא מחיב עליה משום פגול דהא אי אכיל מנה פקע פגולו ממנו שהרי לא קרב מתיר במצותו ותנח כגון שהצתה האור קרבו דחשיב כמאן דקרב המתיר כדקאמר בהקומץ רבה (שם דף כו:) מאימתי מתיר שירים באכילה משהצת האור קרבו וקשה לפרשו דאי הצת האור קרבו א"כ פקע פגולו ממנו כדאמר שלא בגמ' (דף מג.) דאם נרדו נמי יעלו והוא הדין אפילו מאכילה כדמשמע בקרייתות פירק אפרו לו (קרייתות דף יד. ושם) וי"ל דמירי שחציו העלה ע"ג מזבח וקציו לא העלה דעל ההוא דאארעא לא פקע פגולו ממנו וחיב עליו אי לאו משום דהוא גופה מתיר הוא דהא דאמר בגמ' לגבי קמץ דפגול שהעלהו דפלגא מחית אארעא ופלגה מסקה אמערכה ומשלה בו האור פקע פגולו ומסקינן ליה לכתחלה ובס' אמרו לו (גם זה שם) מתירו ליה לאכילה מירי כשהיה כבר על המזבח ההוא פלגא דמחית אארעא אבל היכי דלא עלה למזבח מעולם לא

כדמוכח בקרייתות (גם זה שם) דאותו קצת דחוי למזבח לא מסקינן ליה וסוה ליה פגול אע"י דרבה דאבר אמנחם אם איתא דלא הלכו באברים אחר הרב וכל שכן קמץ דמפרת דלא מסקינן ומיהו פ' בקונטרס דבגמרא משמע דאפילו לא עלה אמנחם מסקינן ליה לכתחלה ולא דמיא לההיא דקרייתות כמו שםפרש ר"ת שהקמץ פלו חשוב אנכרה אחת וההוא פלגא דעל המזבח משייר ליה לפלגא דאארעא דאי לאו הכי הוה ההוא דעל המזבח קמץ שחסר ונרד וא"כ כיון דמשייר ליה פקע פגולו ממנו אבל פלגא דאבר לא משייר אידך פלגא דהוא עצמו שלא הקטרו אמוריו כשר אע"י דמעשרא סלקא דעתך דקמץ גרע משום דמפרת ומפרש ר"ת דטעמא דקמץ לאו משום דהוא מתיר אלא משום דלא שיר בה הרצאה דאי אכלו ולא העלהו אם כן לא קרבו מתיריו ואי העלה חציו פקע פגולו מכוליה אפילו מההוא דאארעא והא דקאמר בגמרא ומוציא אני את הקומץ בהדי הנהו דאין לו מתירין כדי נסבה וקשה התנח קמץ אלא לבונה ומנחת כהנים תפוק לי משום דאין בהם הרצאה ועוד דגבי דם קאמר בפרש משום מתיר והיכי משפחת לה דמחיב משום פגול דאי אכיל ליה קדם שעשה מתנות אם כן ליכא הרצאה ואי מן הדם הנשאר במזרק לאחר שעשה מתנות ההוא לאו מתיר הוא ואם מאותו שזורק על המזבח הא פקע פגול ממנו ושמא לא שיר למימר גבי דם פקע פגולו כי אם גבי הקטרה דוקא שנעשה לחמו של מזבח וממה הוא אם לא יתחייב בשגרי הדם משום פגול הא יש להם מתירין שהמתנות מתירות לשפיכות שירים למזבח כמו שהמתירות את האמורים ושמא כמו מתחלה כל טפה וטפה ראויה לזריקה חשיב כוליה דם מתיר ונראה לפרש דהינו טעמא דקמץ וכולהו דאי הוי בני חייבא הוי דינן משקדש בכלי וקדוש כלי הנינו ההרצאה דידיה כיון דאניהו גופניהו מתיר אחד כדאמר לעיל (ובחים דף לה.) גבי טמאה יש לו מתירין משיקרבו מתירין אין לו מתירין משיקדש בכלי:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

והא כיון פין סתני דמשמע או בזה או בזה: אמר מר כו' אמאן דמהדר לאוקומי טעמא

דר"מ משום מפגלין בקצי מתיר קפריד נהי נמי דבעלמא בקמץ ולבונה אכא למימר מפגלין בקצי מתיר אלא בקצי וזריקה היכי אמר ר' מאיר פגל: מקדי כרת לא מחיב (הא וכו') עד שיקרבו כל מתיריו שתכלנה עבודותיו: דאמר מר בס' שני (לעיל ובהים דף כח:): כי הדר מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי ונמצא שלא זרק דמו דהא מתנה אחת מהן מעכבת דבשלמא מפגל בשחיטה אע"י דפסלה וסדר זרק ליה או במחשבה או בשתיקה כיון דפגל בעבודה ושוב לא הוציא בו מחשבת פסול אחר אע"פ שזריקת דמו דם פסול הוא כיון דרבי רסמנא פגול בשחיטה כדאמרן בפרק ראשון (לעיל ובהים יג.) בדברים המביאים לידי אכילה הכתוב מדבר ע"כ בהכי אמר רסמנא לפגול וזריקה זו כמו שהיא מרצה לפגולו וכן לרבעו דבעו מחשבה בכוליה וזריקה ולמאן דמוקי נמי טעם דר"מ משום דעת ראשונה ופגל בכל העבודה בכה"ג אמר רסמנא לפגול דלא משפחת לפגול בזריקה אלא בהכי אלא למ"ד טעמא משום קצי מתיר אין כאן וזריקה כיון דלא נגמרה מחשבת פגול ועשה סופה לדעת כשרה וזיל הכא קצי עבודה היא וזיל הכא קצי עבודה היא: משפחת לה הא דקאמר ר"מ פגול: בארבעה פרים פגל בין הבדים בכל מתנותיו ונשפך הדם ושחט אחר והנה על הפרכת ואחד על הקרנות ואחד לטהרו של מזבח וכיון דקמא לו בסדר יומא (דף ס.) כוליה כפרה בפני עצמו ואי עבדינהו כהלקנת מתכשרה עבודה בהכי אפילו לרבעו דפליגי עליהו דר' שמעון ור' אלעזר בנשפך הדם באמצע מתנות בהא מודו דאין צריך לחזר ולהזות במקום שגמר כל הנאותיו כדאמרינן התם הלכך הכא נמי פגל שהרי קרבו מתיריו של כל אחד ונגמרה העבודה בכתרו אבל בפר אחד מודה ר"מ דלא פגל משום דלא גמר וזריקה מעולם: לפגולו מרצה כי היכי דאם חשב

בשחיטה קרי לה לזריקה דם הפסול הנה קרבו מתיריו לרצות לפגולו כי חשיב ליה בקצי וזריקה נמי ושתק בקציה כל זמן שלא ערב במחשבה אחרת הוי רצוי לפגול: הא כמ"ד כו' פלוגמא דר' יאשיהו ור' יונתן היא (יומא דף נז:) במתן הקרנות ולקח מדם הפר ומדם השעיר חד אומר שניהו מערבין וחד אומר מנה בפני עצמו ומנה בפני עצמו: והא דסתני ארבעים ושבע כמ"ד אין מערבין את הדמים למתן קרנות (והווי תמני): שירים שפיכות שירים ופלוגמא דר' עקיבא ור' יהודה היא לעיל (ובחים דף מ.) אם פלה כפר כו': בד"א כו' בתוספתא דמנחות קתני לה בד"א שהמנחה נפגלה בעבודה אחת בקמיצה או במתן כלי ובהלוי שאין שם אלא עבודת מתיר אחד שאין קמיצה ומתן כלי בלבונה והלוי במנחות (דף טז.) מפרש ליה דלא שיר בלבונה: בא לו להקטרה שהיא עבודת שני מתיריו נתן כו' אלמא אפילו ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה קאמר ר' מאיר פגל אלמא מפגלין בקצי מתיר ותיובתא דר"ל: אימא ובכר נתן לבונה במחשבה הלכך שניה שבשתיקה על דעת ראשונה עושה: דהינו קמיתא דראשון במחשבה הא תנא ליה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה למה לי למתור למתני או את הקמץ בשתיקה ובכר נתנה לבונה במחשבה מה לי להקדים קמץ מה לי לבונה: ועוד הא תניא בבריתא אסיריתי או שנתן את הקומץ בשתיקה ואחר כך נתן לבונה במחשבה קשיא: מתני' אלו דברים שאין חייבין עליהן כרת באכילתן משום פגול: הקמץ אם קמץ לאכל שירים למחר ונתפגלה המנחה אין האוכל את הקמץ בכרת שאין הפגול חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים והקמץ אין אחר מתירו כי הוא

מתיר את המנחה וכן לבונה וכן פלם:

כדמוכח בקרייתות (גם זה שם) דאותו קצת דחוי למזבח לא מסקינן ליה וסוה ליה פגול אע"י דרבה דאבר אמנחם אם איתא דלא הלכו באברים אחר הרב וכל שכן קמץ דמפרת דלא מסקינן ומיהו פ' בקונטרס דבגמרא משמע דאפילו לא עלה אמנחם מסקינן ליה לכתחלה ולא דמיא לההיא דקרייתות כמו שםפרש ר"ת שהקמץ פלו חשוב אנכרה אחת וההוא פלגא דעל המזבח משייר ליה לפלגא דאארעא דאי לאו הכי הוה ההוא דעל המזבח קמץ שחסר ונרד וא"כ כיון דמשייר ליה פקע פגולו ממנו אבל פלגא דאבר לא משייר אידך פלגא דהוא עצמו שלא הקטרו אמוריו כשר אע"י דמעשרא סלקא דעתך דקמץ גרע משום דמפרת ומפרש ר"ת דטעמא דקמץ לאו משום דהוא מתיר אלא משום דלא שיר בה הרצאה דאי אכלו ולא העלהו אם כן לא קרבו מתיריו ואי העלה חציו פקע פגולו מכוליה אפילו מההוא דאארעא והא דקאמר בגמרא ומוציא אני את הקומץ בהדי הנהו דאין לו מתירין כדי נסבה וקשה התנח קמץ אלא לבונה ומנחת כהנים תפוק לי משום דאין בהם הרצאה ועוד דגבי דם קאמר בפרש משום מתיר והיכי משפחת לה דמחיב משום פגול דאי אכיל ליה קדם שעשה מתנות אם כן ליכא הרצאה ואי מן הדם הנשאר במזרק לאחר שעשה מתנות ההוא לאו מתיר הוא ואם מאותו שזורק על המזבח הא פקע פגול ממנו ושמא לא שיר למימר גבי דם פקע פגולו כי אם גבי הקטרה דוקא שנעשה לחמו של מזבח וממה הוא אם לא יתחייב בשגרי הדם משום פגול הא יש להם מתירין שהמתנות מתירות לשפיכות שירים למזבח כמו שהמתירות את האמורים ושמא כמו מתחלה כל טפה וטפה ראויה לזריקה חשיב כוליה דם מתיר ונראה לפרש דהינו טעמא דקמץ וכולהו דאי הוי בני חייבא הוי דינן משקדש בכלי וקדוש כלי הנינו ההרצאה דידיה כיון דאניהו גופניהו מתיר אחד כדאמר לעיל (ובחים דף לה.) גבי טמאה יש לו מתירין משיקרבו מתירין אין לו מתירין משיקדש בכלי:

א לעיל כח:

ב מנחות טז:

ג מנחות טז.

ד מנחות יד:

ה מנחות יד.

מסורת הש"ס

בית שמאי פרק רביעי זבחים

מסורת הש"ס
א לקמן מו; יומא ס; ספרא אמור פרשה ו א; חולין קיו; ב לקמן מו; תוספתא פסחים; שבועות ז; לעיל ד. ג מעילה ג; כריתות יד.
ד תוספתא מעילה; ספרא ויקרא דבורא דגובה פרק ד י; ספרא אחרי מות פרק י ד; ספרא אמור פרשה ד ה; מנחות כא; שבועות יא; מנחות כו; ספרא צו פרק יג ה; משנה מעילה; תוספתא זבחים; לקמן קט; מנחות יב; משנה זבחים; מעילה י; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; ספרא צו פרק א יג; ספרא אמור פרשה ג ד ה לקמן פד; משנה זבחים ו משנה זבחים ז לקמן פה; ח מנחות יד.

גליון הש"ס
מתני' ר"ש אומר כל שאינו עי' לקמן דף מה ע"ב תוד"ה אבל;
תורה אור השלם
ובל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל (ויקרא ו טו)

מנחת נדבת כהנים כלה כליל ואינה נקמצת הלכך אין אחר מתירה: וכן מנחת כהן משיח חבתי כהן גדול שמקריב בכל יום מקציתה בפקר ומקציתה בערב (ויקרא ו:י"ג): ומנחת נסכים לא גרסי' דהא מפלג פליגי בה ונתן חלוק בין באה עם הנזב לבאה בפני עצמו: והדם הוא המתיר: והנסכים הבאין בפני עצמן בין שהתנדבן בפני עצמן כדאמר במנחות (דף קד:) מתנדב אדם מנחת נסכים בין שבאו בגלל זבח אלא שהביא היום וזכו ונסכיו למחר דאמר מר מנחתם ונספיהם אף למחר אבל אם הביאן עם זבחו ופגל בנזב נתפגלו הנסכים: וחסכמים אומרים אף הבאים עם הבמה דכינו דניכול להקריב נסכים למחר נמצא שאין הנזב מתירן לשרב אלא הן מתירין את עצמן: לז שמן של מצרע שגריי נאכלין כדיליף בפרקין לקמן (ובחים דף מד:): אין חיבין עליו משום פגול אם פגל באשם לא נפגל הלז ואע"פ שהלז תלוי באשם כדקתיב על מקום דם האשם (ויקרא י"ד:כ"ח) ואם לא נתן מדם האשם תחלה אין נתינת השמן כלום אפילו הכי כינו דאדם מביא אשמו עקשו ולגז עד עשרה ימים נמצא שאין האשם מתירו וכינו דאין לו מתירין אין חיבין עליו משום פגול: ר"מ אומר לז הבא עם האשם בו ביום חיבין עליו משום פגול אם פגל באשם: בין לאדם בין למזבח או לזה או לזה: דמה מתיר בשירה למזבח דקתיב (שם א) ותרקו וסדר ושרכו: ועורה לכהנים עור העולה אשר הקריבו אין לו אלא לאחר זריקה: חטאת העוף כו' בגמ' מפרש מנין דנאכל לכהנים: דמן מתיר אמוריהו לקרב לפיכך פגל באמורים בשעת עבודת הדם נתפגלו פרים: ר' שמעון אפרים הנשרפין פליג: כל שאין מתן דמו על המזבח החיצון כשלמים שפגול כתיב בהו (ויקרא ז) אין חיבין עליו משום פגול: גמ' פקע פגולו מקונו לקמן מפרש למאי הלכתא פקע: מאי קאמר קבעי למימר פקע פגולו מקונו ונסב טעמא דבא לידי פגול: אם אינו מתקבל בהקטרה: היאך מביא אחרים לידי פגול המקטיר קמן על מנת שיאכל שירים למחר היאך מנחה מתפגלת אם אין הקטרתו הקטרה והכי קאמר הוא עצמו לא כל שכן שיתקבל אחרי שמתקבל לרצות אחרים לפגולו: מאי קא משמע לן

למאי מבעי לה הא פקע פגולו: אי למימרא דאם אכל מקונו אחרי שעלה אין חיבין עליו כרת: תנינן דבלאו עלה נמי אין חיבין עליו: אלא להכי אהני פקיעה דכינו שעלה לא ירד: תנינא ושאשחט חוץ לזמנו דהיגו פגול: הלן בשר הלן: אלא אהני פקיעה שאם ירד לאחר שהעלוהו (לא) יחזר ויעלה: תנינא בלאו הכי: לא צריכא הא דעלא אלא שמשלה בו האור ואשמעינן דנעשה לחמו של מזבח ואפי' ירדו יעלו וההיא דתתני לא יעלו בשלא משלה בו האור: לא שנו דאם ירדו הנך פסולין משעלו לא יעלה:

הכי והדם ומנחת נסכים ונסכים הבאין בפני עצמם ושמא אידי דתנא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח תנא נמי מנחת נסכים:

״ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, והדם, והנסכים הבאין בפני עצמן. דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: אף הבאין עם הבמה.
^(א)לז שמן של מצורע – רבי שמעון אומר:
אין חיבין עליו משום פגול, ורבי מאיר אומר: חיבין עליו משום פגול; נשדם האשם מתירו, וכל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח – חיבין עליו משום פגול.
העולה – דמה מתיר את בשירה למזבח ועורה לכהנים. עולת העוף – דמה מתיר את בשירה למזבח. חטאת העוף – דמה מתיר את בשירה לכהנים. פרים הנשרפים ושרעירים הנשרפים – דמן מתיר את אימוריהן ליקרב.
^(ב)רבי שמעון אומר:
כל שאינו על המזבח החיצון כשלמים, אין חיבין עליו משום פגול.
^(ג)גמ' אמר עולא:
קומץ פגול שהעלו על גבי המזבח – פקע פגולו מקונו; אם אחרים מביא לידי פגול, הוא עצמו לא כל שכן?!
מאי קאמר? הכי קאמר: אם אינו מתקבל, היאך מביא אחרים לידי פגול?
^(ד)מאי קא משמע לן?
אי דאין חיבין עליו משום פגול – תנינא, אלו דברים שאין חיבין עליהם משום פגול: הקומץ, והקטרת, והלבונה, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, והדם!
^(ה)אלא דאם עלו לא ירדו – תנינא: הלן, והיוצא, והטמא, ושאשחט חוץ לזמנו וחזר למקומו – אם עלו לא ירדו!
^(ו)ואלא דאם ירדו יעלו – הא נמי תנינא: כשם שאם עלו לא ירדו, כך אם ירדו לא יעלו! לא צריכא, שמשלה בהן האור.
^(ז)הא נמי אמרה עולא חדא וימנא, דאמר עולא: לא שנו אלא שלא משלה בהן האור, אבל משלה בהן האור – יעלו!

מהו

גבי נסכים וקשה אמאי לא ערב דתרוניהו חד טעמא הוא: והלבונה -ואם תאמר והרי לבונה הקמן מתירה ואף על פי שיכול להקטירה קדם הקמן כדאמר בהקומץ זוטא (מנחות טז:) מפל מקום קדם הקמיצה ודאי נראה דאין להקטירה ויש לומר דמפל מקום לא הויא לבונה דומיא דשלמים דלבונה היא גופה מתיר שמקרת שירים לאכילה ועקר פגול ילפינן משלמים ואע"ג דשיך פגול באמורים וכמה דלא מקטרי אמורים כהנים לא מצי אכלי מפל מקום לא חשיבי מתיר כיון דאם נטמאו או אבדו שרי בשר באכילה ועוד יש לומר דלבונה אין לה מתיר בעבודת המזבח ולא הויא דומיא דשלמים שעבודת המזבח מתירן כגון זריקת הדם ואם תאמר אמאי לא חשיב הכא עצים כי היכי דחשב לבונה אע"ג דלא חזיא לאכילה דאי הוה להו מתירין הנה חיב עליהם משום פגול כמו שחיבין עליהם משום טמאה אבל אין להם מתירין והן עצמן מתירין ויש לומר דלא שיך למתני עצים דהיכי דמי אי כגון מתנדב עצים לרבי דאמר בהקומץ רבה (מנחות כ:) דטעונים קמיצה והנשה הוי דינם כמנחה ופטור על הקמן וחיב על השירים ואי בעצים דמערכה לא שיך בהו מחשבה דאי במחשב בשעת הולכה ע"מ להקטירו למחר היו הולכת עצים למערכה לכלי עלמא לאו עבודה היא ומיהו לחריפי דפומבדיתא בסוף הקמן זוטא (שם דף זי.) משכחת לה בהקטיר שמשום על מנת להקטיר שמשום למחר דהקטרה מפגלת הקטרה ושמא אע"ג דחיבין על העצים משום טמאה אין חיבין עליהם משום פגול דלא קרבו גמור הם לרבנן דפליגי עלה דרבי בשרק הקומץ רבה (מנחות כ:) דלא בעו מליחה דמקשירי קרבו הם דלא קרבו ומיהו קשה דמאי שנא פגול מטמאה דאי משום דילפינן (לעיל זבחים דף כח:) פגול משלמים טמאה נמי כתיב בשלמים (ויקרא ז) ועוד דפגול אחי לקמן (ובחים דף מה.) עון עון מזותר ונותר חלול חלול מטמאה: **מנחת נסכים פי' בקונטרס דלא גרסינן מנחת נסכים משום דפליגי בה בסיפא דהך משנה דתתני והנסכים הבאים בפני עצמן**

דברי רבי מאיר וחסכמים אומרים אף הבאין עם הבמה ובפני עצמן דקאמר הינו כגון שהתנדב נסכים כדאמר גבי מתנדב

אדם מנחת נסכים בכל יום בין הבאין עם הבמה כגון שהביא

וזכו היום ונסכים מכאן ועד עשרה ימים ומיהו יש לישב גרסת

הספרים דמנחת נסכים מגרי במתנדב מנחת נסכים בכל יום

וההיא בבאין בפני עצמן מגרי במביא וזכו היום ונסכים ביום

מחר אבל קשה שלא היה לו להפסיק בדם והוה ליה למתני

מג.

 עין משפט גד מצוה	
--	--

א	מיי	פי"ח	מהל'	פסולי
	המוקדשין	הל' ח:		
ב	מיי	פי"ח	מהל'	פסולי
	המוקדשין	הל' ח:		
ג	מיי	פי"ח	מהל'	פסולי
	המוקדשין	הל' ז:		

מג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין חל' י:

ב מיי פייח מהל' פסולי

המוקדשין חל' בא:

ג מיי פייח מהל' פסולי

המוקדשין חל' ינ:

נַאָמֶר כאן וטמאתו עליו ונאמר להלן בביאת מקדש עוד טמאתו בו כך גרסת הקונטרס

דמפרת אימא במאי דמשלה מיקמן משלה

מהו דתימא: הני מילי אבר – דמחבר; אבל קומץ, דמיפרת –

אימא לא; קא משמע לן.
”אמר רב אחאי: הלכך, האי קומץ

פיגול, דפלגיה מחית אארעא ופלגיה אסקיה אמערכה, ומשלה

בו האור – מסיקנא ליה לכוליה לכתחלה.
”אמר רבי יצחק אמר

רבי יוחנן: הפיגול והזותר והטמא שהעלן לגבי מזבח – שקע

איסור מהן.
אמר רב חסדא: מרי דיכי; מזבח – מקוה טהרה!?

אמר רבי וירא: שמשלה בהן האור.
מתיב רבי יצחק בר ביסנא:

אחרים אומרים: ”וטמאתו עליו“ – מי שטומאה פורחת ממנו;

יצא בשר – שאין טומאה פורחת ממנו.
ואם איתא, הרי

טומאה פורחת ממנו על ידי האור!
אמר רבא: על ידי מקוה

קאמרינן.
מידי מקוה כתיב?!
אלא אמר רב שפא: בבשר

שלמים עסקינן, דלא חזי להקרבה.
רבינא אמר: ”וטמאתו

עליו“ – מי שטומאה פורחת ממנו כשהוא שלם; יצא בשר –

דבר שאין טומאה פורחת כשהוא שלם, אלא כשהוא חסר.

גופא: ”וטמאתו עליו“ – בטומאת הגוף הכתוב מדבר.^(א)
אתה

אומר בטומאת הגוף; או אינו אלא בטומאת בשר?
נאמר כאן:

”טמאתו“, ונאמר להלן: ”טמאתו (עליו) [בו]“ – מה להלן

בטומאת הגוף הכתוב מדבר, אף כאן בטומאת הגוף הכתוב

מדבר.
רבי יוסי אומר: הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים,

ונאמרה טומאה בלשון יחיד – בטומאת הגוף הכתוב מדבר.

רבי אומר: ”ואכל“ – בטומאת הגוף הכתוב מדבר.
אחרים

אמרו: ”וטמאתו עליו“ – מי שטומאה פורחת ממנו; יצא בשר,

שאין טומאה פורחת ממנו.
אמר מר: רבי אומר: ”ואכל“ –

בטומאת הגוף הכתוב מדבר.
מאי משמע?
אמר רבא: כל קרא

דלא מפרש ליה רב יצחק בר אבודימי, וכל מתניתא דלא

מפרשא לה (רב) ועירי – לא מיפרשא.
^(ב)
הכי אמר רב יצחק

בר אבודימי: הואיל ופתח הכתוב בלשון נקבה וסיים בלשון

נקבה, ולשון זכר באמצע – בטומאת הגוף הכתוב מדבר.

^(ג)
מתניתא – דתניא: אם נאמרו קלות למה נאמרו חמורות,

ואם (נאמר) [נאמרו] חמורות למה (נאמר) [נאמרו] קלות?

אם (נאמר) [נאמרו] קלות ולא חמורות – הייתי אומר: על

הקלות בלאו, ועל החמורות במיתה; לכך (נאמר) [נאמרו]

חמורות.
ואם (נאמר) [נאמרו] חמורות ולא נאמרו קלות –

הייתי אומר: על החמורות יהא חייב, ועל הקלות יהא פטור;

לכך נאמר קלות.
מאי קלות ומאי חמורות?
איילימא קלות

מעשר, חמורות תרומה – הייתי אומר במיתה?!
השתא נמי

הא במיתה!
[ותו], ואי לא (נאמר) [נאמרו] – הייתי אומר

במיתה?!
דין לבא מן הדין – להיות כגדון!
אלא קלות – טומאת

שרץ, חמורות – טומאת מת.
ובמאי?
אי בתרומה – אידי ואידי

הוא במיתה!
ותו, לכך נאמרו חמורות – דבלאו?!
הא במיתה

היא!
(ואי לא (נאמר) [נאמרו], הייתי אומר במיתה?!
דין לבא

מן הדין – להיות כגדון!)
ואי באכילת מעשר –

עליהם: רבי אומר ואכל בטמאת הגוף הכתוב מדבר שלאחריו יוכיח על זה דכתיב בתרה (ויקרא ז' כ"א) נפש כי תגע בכל טמא וגו' ולקמה

מפרש היכי משמע ליה מאכל דקרא בתרא הוכחה על ראשון שבטמאת הגוף הכתוב מדבר: וטמאתו עליו משמע שיעדין לא נטהר ממנו במי שטמאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר דאי

בבשר לעולם הוא עליו: מאי משמע מקרא דבתרה דקמא בטמאת הגוף דלמא בתרא בטמאת הגוף דכתיב נפש אשר תגע בכל טמא וקמא בטמאת בשר מדלא כתיב וטמאתה

עליה דמשמע דאיהנפש אשר תאכל בשר קאי: וכל מתניתא דלא מפרש לה ועירי לקמה מפרש מאי היא: הואיל ופתח הכתוב השני בלשון נקבה וסיים בלשון וילשון זכר

באמצע דכתיב (שם) נפש כי תגע בכל טמא ואכל מבשר גבח השלמים ונקרחה הנפש וגו' ולא כתיב ואכלה מבשר גבח הוי אף הראשון אל תתמה עליו אם פתח וסיים בלשון נקבה

וילשון זכר באמצע אף [על פי כן] בטמאת הגוף הכתוב מדבר ומסתברא הכי שהרי בטמאת הגוף היה עוסק והולך וכבר פסק מלדבר בטמאת בשר דהכי כתיב קרא (שם) והבשר אשר

יגע בכל טמא לא יאכל הרי טמא בשר והבשר כל טהור יאכל בשר פסק משמא בשר והתחיל בטמאת הגוף וסמיר לה והנפש אשר תאכל וגו' ומשום דהזכיר הכתוב את האוכלו

בלשון נקבה וכתב וטמאתו עליו בלשון זכר היינו סבורים שבטמאת בשר מדבר עלכו מקרא השני יוכיח שאף הוא בלשון הזה מדבר ואי אשאי שני כריתות בטמאת הגוף למה שלש

כריתות הן בטמאת הגוף ולקמה מפרש בהאי פרקין (דף מו.) למאי אצטריכו: מתניא דלא מפרש לה ועירי מאי היא אינה משנה לא פרש יפה: אם נאמרו קלות לענן אכילת

קדשים בטמאת הגוף שניה בת"כ לקמה מפרש ואזל מאי קלות ומאי חמורות ומאי הייתי אומר: אי נימא קלות מעשר חמורות תרומה שנאמרו שניהם בפרשה אחת (ויקרא כ"ב ב'ו')

ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים ואוקמנא ליה במעשר במסכת יבמות (דף עד:) דכתיב כי אם רחץ הא אם רחץ יאכל ואף על פי שלא העריב שמישו הרי טמא שאכל

מעשר בלאו וכתב ובה השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ואוקמנא בתרומה וכתב בההוא עגנא אצל תרומה ומתו בו כי וגו' וקאמר התנא אם נאמר מעשר מה שאמור בו ולא

נאמר תרומה הייתי אומר במיתה אכל השתא דנאמרו אינו במיתה בתמיה והא מיתה כתיבא בה: ותו אם לא נאמרו הייתי אומר במיתה בתמיה מהיכא מיתי לי בה מיתה הא לא

מיתנין לה אלא בקל וחמר ממעשר ודין לבא מן הדין להיות כגדון מה מעשר בלאו ולא במיתה: אלא קלות וחסמורות דקאמר אשמאה קאי דכתיב היום

טמאת מת וטמאת שרץ דכתיב (ויקרא כ"ב ב'ה') והנגע בכל טמא נפש [וגו'] או איש אשר יגע בכל שרץ דכתיב בתרומה ונעלן וקאמר אם נאמרה טמא שרץ

ולא נאמרה טמאת מת כו' ובמאי ועל אינה אכילה אי בתרומה על שמינה השמאות הוא באכילת תרומה במיתה ומאי על הקלות בלאו דתני: ואי באכילת מעשר קאמר דאם לא

נאמרו חמורות הייתי אומר על טמאת שרץ בלאו על טמאת מת במיתה לכך נאמרו טמאת מת חמורות ונאמר בהו לאו דלא תימא בהו מיתה במעשר ואם לא נאמרו קלות הייתי

אומר על החמורות במיתה הא מטמאת שרץ הוא דאתיא בק"ו:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

(בסד) אבר דמחבר איכא למ"ד כיון דמשלה האור במקצתו נקלט כלו בקדשה: אבל קמן

אידך כדקאי קאי קמ"ל דכוליה כחד אבר דמי: הלכך כיון דמחשבת ליה מחבר אפי'

לא העלתו אלא חציו ומשלה בו האור נקלט

אף זה שעל הקרקע ומעלה דהא כי אסקה

לכוליה נמי לא הנה לו להעלותו אם נרד

אלא משום ההוא שמשלה בו האור

וקאמרף דאם ירד השאר יעלה אלמא

אנהי לכוליה ואע"ג דמפרת הלכך לא שנא

עלה כלו ולא שנא לא עלה אלא מקצתו:

שקע אסורין מהן אסור פגול לקדאמן שאם

ירד יעלה ואסור נותר וטמא נמי להכי

[שקע] שלא יתחייב האוכלו מידי: מרי דיכי

בעל השמועה הזאת: מזבח מקוה טהרה

הוא לטהר את הטמאה משום דהעלוהו:

וטמאתו עליו כו' לקמן מיתנין לה בשמעתינן

למימרא דבטמאת הגוף מדבר ואהאי קראי

קאי (ויקרא ז' כ') והנפש אשר תאכל בשר

מזבח השלמים אשר לה וטמאתו עליו יכול

טמאת הבשר דנימא דהאי עליו אבשר קאי

ונימא דטהור שאכל את הטמא חייב ת"ל

וטמאתו עליו משמע שיעדין היא עליו

ביכולין לטהר הכתוב מדבר והו הגוף

שטמאה פורחת ממנו על ידי טבילה ואם

איתא דבשר קדשים יכול לטהר על ידי

מזבח מהיכא ילפי אחרים דלא בבשר

משמעי קרא הרי טמאה פורחת ממנו:

בבשר שלמים עסקינן דקרא בשלמים כתיב

דאינו ראוי למזבח ואין מפרים מטמאתו:

רבינא אמר אף אברין תראויין למזבח

כתיבי הכא דכתיב (שם) אשר לה לרבות

האמורים ואפלו הכי לא תקשה דשפיר

ילפינו מנה דטמאה לאו עליה קאי מדכתיב

וטמאתו עליו דמשמע בראוי להפריח

טמאתו כשהוא שלם כעין שקבילה עליו

בעיניה משמע: בטמאת הגוף הכתוב מדבר

שהרי עוסק בה והולך דכתיב (שם) כל

טהור יאכל בשר וסמיר לה והנפש אשר

תאכל בשר וגו' אע"פ שהתחיל להזכיר

הגוף בלשון נקבה והנפש אשר תאכל וכתב

וטמאתו עליו לשון זכר דמשמע דקאי

אבשר בטמאת הגוף דבר ולא בטמאת

בשר: או אינו אלא בטמאת בשר דהא עליו

לשון זכר הוא והאוכל הזכר בלשון נקבה:

הכי גרסי' נאמר כאן טמאתו ונאמר להלן

טמאתו: הכי גרסינן טמאתו טמאתו לג"ש

וזלוי מביאת מקדש דכתיב בה עוד טמאתו

בו (במדבר י"ט י"ג): בטמאת הגוף הכתוב

מדבר שהרי עוסק בה והולך דכתיב (שם)

כל טהור יאכל בשר וסמיר לה והנפש אשר

תאכל בשר וגו' אע"פ שהתחיל להזכיר

הגוף בלשון נקבה והנפש אשר תאכל וכתב

וטמאתו עליו לשון זכר דמשמע דקאי

אבשר בטמאת הגוף דבר ולא בטמאת

בשר: הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים

דשלמים לשון רבים הן וטמאה בלשון יחיד

דכתיב וטמאתו עליו ולא כתיב וטמאתם

 מסורת הש"ס

א ספרא אמור פרשה ד ח

ב ספרא אמור פרשה ד ג

ג בבא בתרא פ:; ספרא ויקרא

דבורא דחובה פרק יג ט; ספרא

זו פרק טו ב; ספרא אמור פרק ד

טז; יבמות עח.

 תורה אור השלם
--

והנפש אשר תאכל בשר מנבח השלמים אשר ליתנה וטמאתו עליו ונקרחה הנפש תהא מעמיה [ויקרא ז, כ]

כל הנגע במת הנפש האדם אשר ימות ולא יתחשא את משכן יתנה טמא ונקרחה הנפש תהא מישדאל כי מי נזה לא יורק עליו טמא יתנה עוד טמאתו בו [במדבר יט, יג]

והנפש כי תגע בכל טמא בטמאת אדם או בבמה טמאה או בכל שכן טמא ואכל מבשר גבח השלמים אשר ליתנה ונקרחה הנפש תהא מעמיה * [אין פרשה בספרי ספרי ואשכנז] [ויקרא ז, כא]

איש איש מקדש אהרן והוא צריע או זב כקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע או איש אשר יגע בכל שרץ אשר וטמא לו או באדם אשר וטמא לו לכל טמאתו [ויקרא כב, ד-ה]

בית שמאי פרק רביעי זבחים

מסורת הש"ס
א לקמן מו; משנה זבחים; חולין קיז; יומא ס.
ב לקמן נו; ספרי במדבר; ספרא צו פרק יג ד; ספרא אמור פרשה ד ה; ברכות ט; ספרא צו פרק טו ג
ג ספרא צו פרק יג ה
ד ספרא אמור פרשה ג ד; ספרא אחרי מות פרק י ד; ספרא ויקרא דבורא דנרבה פרק ד י; לקמן קט; מנחות כא;; שבועות יא;; משנה זבחים; מנחות יד; לעיל מב; מנחות כו;; מנחות יב;; משנה מעילה; מעילה י.
ה לקמן מו; תוספתא פסחים; לעיל יד; שבועות ז.
ו לעיל ד;
ז חולין סו;
ח שבועות ה; בבא קמא סד;; בכורות נא.
ט מנחות טו;
י תוספתא זבחים

גילוי הש"ס
גמ' ואתי נותר חילול. ע"ל דף מו ע"א תוס' ד"ה ה"ג:
תורה אור השלם
דבר אֱלֹהִים וְאֶל־בְּנֵי וַיִּנָּוֶר מִדְּרָשִׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶת־שֵׁם כְּדָשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִדְּרָשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה [ויקרא כב, ב]
ביום זבחכם יאכל ומקדשת והנותר עד"ים השלישי באש ישרף ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה ואכליו עונו ישא כִּרְאֹת־קֹדֶשׁ יְהוָה חַלֵּל וְנִקְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מַעֲרִיבָה [ויקרא יט, ו-ח]
ואם האכל יאכל מבשר־זבח שלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא [ויקרא ז, יח]
וטבל הכהן את־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית וְהָחָה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פַּעֲמִים לִפְנֵי יְהוָה [ויקרא יד, טו]
והזה הכהן באצבעו הימנית מן־השמן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פַּעֲמִים לִפְנֵי יְהוָה [ויקרא יד, כו]

ואם לא נאָמרו הייתי אומר כו' ל"ג הכא ודין לבא מן הדין להיות כנדון ולא אמנא בה מיתה אלא לאו: והכי קאמר אלו נאָמר טמאת שרץ ונאָמר מעשר בלאו כדאיתא ותרומה במיתה כדאיתא ולא נאָמר טמאת מת הייתי אומר קלות על הקלות בלאו בטמאת קלה דשרץ על אכילת קלות כגון מעשר זהא בלאו כדאיתא וקלות על התמורות במיתה וטמאת שרץ על אכילות התמורות כגון תרומה במיתה כדאיתא ומנה הנה גמדין דמה שרץ קלות על התמורות במיתה אף תמורות על קלות נמי במיתה דמה לי טמאה תמורה ואכילה קלה מה לי אכילה תמורה וטמאה קלה (וטמאת המת על אכילת מעשר תהא במיתה) לכך נאָמרו תמורות טמאת המת על אכילת מעשר שלא תהא במיתה ופרש בה לאו ולא במיתה לומר לך שהיא באנתרה: או אינו מביא כו' רישא דבריתא בת"כ לענן פגול קתני יכול לא יהא חבי אלא על השלמים בלבד ת"ל לענן טמאה וינורו מדרשי ולקמן יליף נותר חלול חלול מטמאה ופגול כעון עון מותר: או אינו מרבה אלא כיוצא בשלמים שהרי קלל ופרט אמור כאן בדמפרש לקמן וגימא מה הפרט מפרש נאָכלין לשני ימים כו': ת"ל מבשר ריבויא הוא דקתיב גבי פגול (והקרא ז': י"ח) מבשר זבח השלמים ועלה קאי והנפש האכלת ממנו עונה תשא: עד שאני מרבה כלומר אחרי שאני מרבה ארבה עמהם אף לג שמן של מצרע אם פגל בדם האשם נתפגל הלג: תלמוד לומר לענן טמאה אשר הם מקדשים גבי וינורו כתיב ואתי נותר חלול חלול מטמאה מה טמאה הכל בכלל אף נותר הכל בכלל בנותר כתיב כי את קדש ה' חלל (והקרא יט) ובטמאה כתיב וינורו ולא יחללו (שם כב) והדר אתי פגול עון עון מותר: אף כל שיש לו מתירין או לאדם או למזבח ועולה ילפא מאמורי שלמים וכן אמורי כל הקדשים וישר כל הקדשים הנאכלין לפי מבשר שלמים שאין לו מתירין אלא לאדם וחיבין עליו: כיוצא בשלמים מאי ניהו דקתני לעיל או אינו מביא כו' אלא כיוצא: האכל כלל מבשר שלמים פרט יאכל חור וכלל: הני תרי כללי דסמיכי ניתו שלא נכתב הפרט אלא בסוף: הטל פרט ביניהם הכתוב אחריהם הטל ביניהם ודוגם כו' הלכך אי לא דרבי דסמנא מבשר תחלה הוה דנינן ליה במה הפרט מפרש כו': חיבין עליו משום פגול אם בא עם האשם ופגל באשם ואף על גב שאם היה רוצה יכול להביאו מכאן ועד משרה ימים בדרלקמן אית לה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם דם האשם הוא המתירו למתן בהונות ושריו לאכילה ששריו הלא נאָכלין כדאמרין בשמעתא דלקמן: אמר רב יוסף רבי היא כו' וסבר לה כרבנן דהואיל ואפשר להביא נסכים לאחר זמן אין דם הזבח מפגלן ואפילו הביאן עמו ולג שמן נמי הא דקתני נמי פגול לא שיהא דם האשם מפגלו אלא מתנות שמן עצמו שמנה ממנו שבע הזאות בפנים הם מפגלין אותו אם הנה על מנת לאכל שריו חוץ למנו והוא נאָכל ליום ולילה כדמרבינן ליה לקמן עם שאר קדשי קדשים: ומדשמעינן ליה לרבי דאמר לג שמן של מצרע מתנותיו שרו לה

לכנהנים דאמר אף על פי שנוקד דם האשם יש מעילה בשמן עד שימתן שבע הזאות של צרכי גבות הלכך מתנותיו מפגלין ליה שהן מתירין: ולא נהניו מדרבנן עד שימתן מתנותיו: צרף גבות הוא ודאי לא פליגי רבי: ושון שאפילו נתן מתנות גבות אסור הוא מדרבנן עד שימתן אף מתן בהונות: אמריה רבנן להא דרב יוסף:

דליכא למפרך דיו דהא קלות נמי במיתה:

אם לא נאָמרו תמורות, הייתי אומר על התמורות במיתה?
הא מטומאת שרץ קאתיא, ודין לבא מן הדין להיות כנדון!
אמר רבי: קלות – טומאת שרץ, תמורות – טומאת מת.
והכי קאמר: אילו נאָמר טומאת שרץ ונאָמר מעשר ותרומה, ולא נאָמרה טומאת מת – הייתי אומר: [קלות] על הקלות בלאו, ועל התמורות במיתה; ומדקלות על התמורות במיתה – תמורות נמי על הקלות במיתה; לכך נאָמרו תמורות.
^(כ)**כל שיש לו מתירין, בין לאדם בין למזבח – חיבין עליו משום פגול.**
^(כז)**תנו רבנן: או אינו מביא אלא כיוצא בשלמים; מה שלמים מיוחדים – נאָכלין לשני ימים ולילה אחד, אף כל נאָכל לשני ימים ולילה אחד; נאָכל ליום ולילה מניין? תלמוד לומר: "מבשר" – כל (ששירין) [ששירין] נאָכלין. עולה שאין שריה נאָכלין, מניין? תלמוד לומר: "זבח". מנין לרבות העופות והמנחות, עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע? תלמוד לומר: "אשר הם מקדשים ליי".**
ואתי נותר "חילול"–"חילול" מטומאה, ואתי פגול "עון"–"עון" מנותר.
^(כ)**ומאחר שסופו לרבות כל דבר, למה נאָמר שלמים מעתה? לומר לך: מה שלמים מיוחדים – שיש להן מתירין בין לאדם בין למזבח, אף כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח – חיבין עליהן משום פגול.**
העולה – דמה מתיר את בשרה למזבח, ועורה לפנהים. עולת העוף – דמה מתיר את בשרה למזבח. חטאת העוף – דמה מתיר את בשרה לפנהים.
פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים – דמם מתיר את אימוריהן ליקרב.
^(כ)**ומוציא אני את הקומץ, ואת הלבונה, והקטרת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, והדם.**
^(כד)**רבי שמעון אומר: מה שלמים מיוחדין – שיש בו על מזבח החיצון וחיבין עליו, אף כל שישנן על מזבח החיצון – חיבין עליו משום פגול.**
יצאו פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים, הואיל שאין על מזבח החיצון בשלמים – אין חיבין עליו משום פגול.
אמר [מר]: כיוצא בשלמים. מאי ניהו? בכור, דנאָכל לשני ימים ולילה אחד.
במאי אתי? אי במה מצינו – איכא למיפרך: ^(כ)מה לשלמים – שהן טעונין סמיכה ונסכים, ותנופת חזה ושוק! ^(כ)אלא מ"אם האכל יאכל".
^(כ)**הני תרי כללי דסמיכי אהדדי ניתו! אמר רבא, כדאמרי במערבא: כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמיכים זה לזה, הטל פרט ביניהם ודוגם בכלל ופרט.**
^(כ)**עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע. הא מני – רבי מאיר היא, דתנא: לוג שמן של מצורע – חיבין עליו משום פגול, דברי רבי מאיר. אימא סיפא: ומוציא אני מנחת נסכים והדם – אתאן לרבנן! ^(כ)דתנא: נסכי בהמה – חיבין עליהן משום פגול, מפני שדם הזבח מתירן ליקרב. דברי רבי מאיר. אמרו לו: והלא אדם מביא את זבחי היום, ונסכין מיכן עד עשרה ימים! אמר להן: אף אני לא אמרת, אלא בבאין עם הזבח. אמר רב יוסף: הא מני – רבי היא, דאמר: לוג שמן של מצורע – מתנותיו שרו ליה; ומדמתנותיו שרו ליה – מתנותיו מפגלי ליה. דתנא: לוג שמן של מצורע – מועלין בו, עד שזרוק הדם. נזרק הדם – לא נהנין ולא מועלין. רבי אומר: מועלין, עד שימתן מתנותיו. ושון שאסור באכילה עד שימתן מתן שבע ומתן בהונות. אמריה קמיה דרבי ירמיה, אמר: גברא רבא כרב יוסף, לימא כי הא מילתא?!**

הרי

התורה מה שלמים מפגלין כו' ונראה דהאי תנא לית לה ההוא הקלישא דאי אית לה לא היה צריך לכל הנהך ויתורים: **ואתי נותר חלול חלול מטמאה ואתי פגול עון עון מותר מכאן הנה מצי למדך לקמן (ובחים דף ג:) דדבר הלמד בגגרה שוה חוזר ומלמד בגגרה שוה: כיוצא בשלמים מאי ניהו בכור משמע דבכור דמי לשלמים טפי משאר קדשים ובעלמא אינו כן דאמר מנחות (דף צא:): מה שלמים באין בגדר ונדבה אף כל בא בגדר ונדבה: אלא מאם האכל יאכל ואע"ג דאמרין לעיל בסוף פרק שני (ובחים דף כח:): בשתי אכילות הכתוב מדבר תרתי שמע מנה מדלא כתיב האכל האכל או יאכל יאכל כדאמר גריש הקומץ רבה (מנחות דף יז:): ומיהו רבי אליעזר דמוקי לה התם בדרשא אחרנא נפקא לה הך דרשא מקרא אחרנא וקרבא דמפרש לעיל בסוף פרק שני (ובחים דף כח:): כוליהו מקרא (אחרנא) [אריכא] ודריש מבשר זבח שלמיו מה שלמים מפגלין ומתפגלין כו' לא כמו שפרש שם בקונטרס מדכתיב זבח שלמים דמ/שמע דמקיש זבח לשלמים אלא אהר בריתא סמיך והקשה ה"ר חיים אמאי שבק לשון הבריתא דהנה ליה למימר מה שלמים מיוחדים שיש להם מתירין בין לאדם בין למזבח ועוד דמלשנא דמפגל ומתפגלין לא ממעט דם דדם מפגל ומתפגל כדתנא בתוספתא דנריקה מפגלת ומתפגלת שהדם מפגל הכשר ומתפגלת על ידי נריקה אם נרק על מנת לשפך שירים למחר: ודוגם בכלל ופרט ומ"מ צריכי יתורי דלעיל דמקלל ופרט לא מרבי אלא הדומה לפרט בכל צדדיו:**

מד.

עין משפט גד מצוה
א מיי פה' מהל' מחוסרי כפרה
הל' ד:
ב מיי פב' מהל' מעילה הל' י:
ג מיי פד' מהל' מחוסרי כפרה
הל' ג:

ואם לא נאָמרו הייתי אומר כו' ל"ג הכא ודין לבא מן הדין להיות כנדון ולא אמנא בה מיתה אלא לאו: והכי קאמר אלו נאָמר טמאת שרץ ונאָמר מעשר בלאו כדאיתא ותרומה במיתה כדאיתא ולא נאָמר טמאת מת הייתי אומר קלות על הקלות בלאו בטמאת קלה דשרץ על אכילת קלות כגון מעשר זהא בלאו כדאיתא וקלות על התמורות במיתה וטמאת שרץ על אכילות התמורות כגון תרומה במיתה כדאיתא ומנה הנה גמדין דמה שרץ קלות על התמורות במיתה אף תמורות על קלות נמי במיתה דמה לי טמאה תמורה ואכילה קלה מה לי אכילה תמורה וטמאה קלה (וטמאת המת על אכילת מעשר תהא במיתה) לכך נאָמרו תמורות טמאת המת על אכילת מעשר שלא תהא במיתה ופרש בה לאו ולא במיתה לומר לך שהיא באנתרה: או אינו מביא כו' רישא דבריתא בת"כ לענן פגול קתני יכול לא יהא חבי אלא על השלמים בלבד ת"ל לענן טמאה וינורו מדרשי ולקמן יליף נותר חלול חלול מטמאה ופגול כעון עון מותר: או אינו מרבה אלא כיוצא בשלמים שהרי קלל ופרט אמור כאן בדמפרש לקמן וגימא מה הפרט מפרש נאָכלין לשני ימים כו': ת"ל מבשר ריבויא הוא דקתיב גבי פגול (והקרא ז': י"ח) מבשר זבח השלמים ועלה קאי והנפש האכלת ממנו עונה תשא: עד שאני מרבה כלומר אחרי שאני מרבה ארבה עמהם אף לג שמן של מצרע אם פגל בדם האשם נתפגל הלג: תלמוד לומר לענן טמאה אשר הם מקדשים גבי וינורו כתיב ואתי נותר חלול חלול מטמאה מה טמאה הכל בכלל אף נותר הכל בכלל בנותר כתיב כי את קדש ה' חלל (והקרא יט) ובטמאה כתיב וינורו ולא יחללו (שם כב) והדר אתי פגול עון עון מותר: אף כל שיש לו מתירין או לאדם או למזבח ועולה ילפא מאמורי שלמים וכן אמורי כל הקדשים וישר כל הקדשים הנאכלין לפי מבשר שלמים שאין לו מתירין אלא לאדם וחיבין עליו: כיוצא בשלמים מאי ניהו דקתני לעיל או אינו מביא כו' אלא כיוצא: האכל כלל מבשר שלמים פרט יאכל חור וכלל: הני תרי כללי דסמיכי ניתו שלא נכתב הפרט אלא בסוף: הטל פרט ביניהם הכתוב אחריהם הטל ביניהם ודוגם כו' הלכך אי לא דרבי דסמנא מבשר תחלה הוה דנינן ליה במה הפרט מפרש כו': חיבין עליו משום פגול אם בא עם האשם ופגל באשם ואף על גב שאם היה רוצה יכול להביאו מכאן ועד משרה ימים בדרלקמן אית לה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם דם האשם הוא המתירו למתן בהונות ושריו לאכילה ששריו הלא נאָכלין כדאמרין בשמעתא דלקמן: אמר רב יוסף רבי היא כו' וסבר לה כרבנן דהואיל ואפשר להביא נסכים לאחר זמן אין דם הזבח מפגלן ואפילו הביאן עמו ולג שמן נמי הא דקתני נמי פגול לא שיהא דם האשם מפגלו אלא מתנות שמן עצמו שמנה ממנו שבע הזאות בפנים הם מפגלין אותו אם הנה על מנת לאכל שריו חוץ למנו והוא נאָכל ליום ולילה כדמרבינן ליה לקמן עם שאר קדשי קדשים: ומדשמעינן ליה לרבי דאמר לג שמן של מצרע מתנותיו שרו לה

לכנהנים דאמר אף על פי שנוקד דם האשם יש מעילה בשמן עד שימתן שבע הזאות של צרכי גבות הלכך מתנותיו מפגלין ליה שהן מתירין: ולא נהניו מדרבנן עד שימתן מתנותיו: צרף גבות הוא ודאי לא פליגי רבי: ושון שאפילו נתן מתנות גבות אסור הוא מדרבנן עד שימתן אף מתן בהונות: אמריה רבנן להא דרב יוסף:

מד:

עין משפט נר מצווה

א מיי פייח מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:

ב מיי פד' מהל' מחוסרי כפרה הל' ב:

ג מיי פז' מהל' תמידים ומוספין הל' יב:

ד מיי פג' מהל' סוטה הל' טו:

ה מיי פז' מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:

ו מיי פז' מהל' מעשה הקרבנות הל' א:

ז מיי פז' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:

ח מיי פח' מהל' גזילה ואבידה הל' יב:

ט מיי פייז מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

י מיי פייז מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

יא מיי פייז מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

סד"א מן האַש כו' תמה לא לכתב מן דמכפר לא הוה אַמינא דלקהי לכהן אלא מידי דמתר למנזבח ולא ממונא ובספריים יִשְׁנִים גָּרִים גָּזַל הָגֵר בְּהָדִיא כְּתִיב בַּה בַּפֶּרֶשֶׁת נִשָּׂא דְכְּתִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה וּבִקְוֹנֶטֶרֶס לֹא גָרִים לִיה מִשּׁוּם דְּחֻטְאוֹת וְאַשְׁמוֹת וְשָׂאֵר אַמוּרִים בַּפֶּרֶשֶׁה בְּהָדִיא כְּתִיבִי כַּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמִקְוָמוֹ וְסִדְרָן לוֹ הַכְּתוּב לֹאֲהָרָן כִּאֵן מִפְּנֵי מִחְלָתוֹ שֶׁל קָרַח: וְאַפִּילוּ לְקֹדֶשׁ בּוֹ אֶת הָאִשֶּׁה בַּפ' הַתְּכַלֶּת (מנחות דף מה:)‏ אַמְרִינוּ גַּבִּי שְׁתֵּי הַלָּחִם דַּעֲצֵרַת וְרַבִּי עֲקִיבָא מִי כְּתִיב קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָּהּ' וְלַכֹּהֵן לָהּ' לַכֹּהֵן כְּתִיב כְּדֶרֶב הוּנָא דְאָמַר רַב הוּנָא קִנְאוּ הַשֵּׁם וְנִתְּנוּ לַכֹּהֵן וּפִי' שֵׁם בִּקְוֹנֶטֶרֶס דַּמְשַׁלְחֹן גְּבוּהָ קֹא זְכוּ וְעִשְׂר מִלְּתָה דְרַב הוּנָא אֶגְזַל הָגֵר אֶתְמַר בַּפ' הַגּוֹזֵל עֲצִים (ב"ק דף קט:)‏ וְלֹא מִצִּינוּ דְּבָרֵי רַב הוּנָא לִשְׁם אֲלֹא בְרִיתָא הִיא הֵתֵם בְּשִׁלְהִי פֶרָרָן וּבְמַסְכַּת עֲרֻכִין בְּשִׁלְהִי הַמַּקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ (ערכין דף כח:)‏ הָאֲשֵׁם הַמּוֹשֵׁב לָהּ לַכֹּהֵן קִנְאוּ הַשֵּׁם וְנִתְּנוּ לַכֹּהֵן שְׂבָאוֹתוֹ הַמְּשֻׁמֵּר וְנִרְאָה דְלֹא גָרְסִינוּ פֶרֶק הַתְּכַלֶּת כְּדֶרֶב הוּנָא אֲלֹא הִכִּי גָרְסִינוּ לָהּ' לַכֹּהֵן קִנְאוּ הַשֵּׁם וְנִתְּנוּ לַכֹּהֵן וּמִיָּהוּ לֹא מִצִּי לַפֶּרֶשׁ לַכֹּהֵן שְׂבָאוֹתוֹ מְשֻׁמֵּר כִּי הִיא דְּגוֹל הָגֵר דִּהֵתִם שְׁהִי בְּרָגַל הִיּוּ כַּל הַמְּשֻׁמְרוֹת שְׁוֹות כְּדִדְרָשֵׁינוּ בַּפ' בִּתְרָא דְסָפָה (דף נה:)‏ מִדְּכְתִּיב וְכֹא בְּכַל אֹת נִפְשׁוֹ וְשִׁירַת אֲלֹא כְּמוֹ שְׁפִי' בִּקְוֹנֶטֶרֶס לַעֲגוּן דַּמְשַׁלְחֹן גְּבוּהָ קֹא זְכוּ וּמִיָּהוּ מְשֻׁמַּע מִתּוֹךְ דְּבָרָיו דְּגוֹל הָגֵר מְשַׁלְחֹן גְּבוּהָ קֹא זְכוּ אִי אֶפְשֵׁר לוֹמַר כֵּן דִּהָא אַמְרִינוּ הִכָּא לָךְ הוּא וּלְבָנִיד אֶפְּסִלוּ לְקֹדֶשׁ בּוֹ אֶת הָאִשֶּׁה וּבְקֹדֶשִׁין (דף נב:)‏ אָמַר בַּמַּקְדִּישׁ בְּחִלְקוֹ בִּין בְּקֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים בִּין בְּקֹדָשִׁים קִלִּים אִינְה מְקֹדָשֶׁת מִשּׁוּם דַּמְשַׁלְחֹן גְּבוּהָ קֹא זְכוּ וּג'ל דְּשֹׁאֲנֵי הִכָּא דְּגָלִי קִרָּא לָךְ וּלְבָנִיד וְנִשׁ תִּמָּה (לף) לָהּ' בְּגוֹל הָגֵר לִמָּה לִי דִלְגַבִּי מֵאִי נִסְקָא מִנָּה דִקִנְאוּ הַשֵּׁם לְמִימַר דַּמְשַׁלְחֹן גְּבוּהָ קֹא זְכוּ: בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים לֹא פִגַּל וְהָא דְאָמַר בַּהֲנֻזָּן (גטין דף נד:)‏ כֹּהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים יִכִּיח דְּכִי אָמַר פִּגּוּל מִהֵימַן נָהִי דַּפִּגּוּל לֹא הוּי פִּסּוּל מִיָּהָא הוּי מַק"ו וְכַדָּאִמַר לַעֲלִיל ספ"ק (דף יד.) מוֹדָה הִיח רַבִּי שְׁמַעוֹן לִפְסֵל מַק"ו וְמָה שְׁלֹא לִשְׁמוֹ כּו' וּה"ר חַיִּים מַפ' דִּהִהוּא פִּגּוּל מִגִּיר בַּפִּסּוּל שְׁלֹא לִשְׁמוֹ וְלֹא מִשְׁמַע כֵּן דַּשְׁלֹא לִשְׁמוֹ לֹא גָרִי לָהּ פִּגּוּל כַּדָּאִמַר לַעֲלִיל ספ"ק (דף יג.) דִּיקָא נָמִי דִקְטַנִּי שְׁהַנְּזַח נִפְסֵל וְלֹא קְטַנִּי שְׁהַנְּזַח מִתְּפִגַּל: וְכִי מָה לַמְּדֵנוּ מִשּׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים מַעֲמָה נִרְאָה

דְּלִית לִיה הֵא דְּדִרָשֵׁינוּ בַּפֶּרֶק אֵינְהוּ מְקוּמָן (לְקַמֵּן זְבָחִים דָּף מַט:)‏ מִכַּאֲשֵׁר יוֹדִם דְּאַצְטְרִיד לִיִּתְרַת וְשְׁתֵּי הַכִּלּוֹת לִפְר יוֹם הַכַּפּוּרִים וּמִקְרָא אַחֲרֵינָא נִסְקָא לָהּ לֵהֲאִי תַנָּא:

וְכִי יֵשׁ לָךְ אֲדָם בְּיִשְׂרָאֵל שְׂאִין לוֹ גּוֹאֵל אֲלֹא זֶה גָּזַל הָגֵר. גָּזַל הָגֵר בְּהָדִיא כְּתִיב בַּה לֹא גָרְסִינוּ דִּהָא חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת וְשָׂאֵר הָאֻמוּרִים בַּפֶּרֶשֶׁה בְּהָדִיא כְּתִיב כַּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמִקְוָמוֹ וְסִדְרָן לוֹ הַכְּתוּב לֹאֲהָרָן כִּאֵן מִפְּנֵי מִחְלָתוֹ שֶׁל קָרַח שְׁעָרַעַר עָלָיו עַל הַכֹּהֵנָה מִשַּׁל הַדִּיּוּט אִמַּר לְטוֹבְתּוֹ נִשְׁבַּרָּה רָגַל פֶּרֶתוֹ: לָךְ הוּא וּלְבָנִיד שְׁהִינּוּ כְּנַכְסִים שֶׁל חֲלִין שְׂאִין בּוֹ שׁוּם קֹדֶשׁ דַּמְמוֹ בַּעֲלִים הוּא וְאֶגְזַל לַחֲדוּיָה קֹאִי הֵאִי לָךְ הוּא וְהֵאִי דְכְּתִיב בִּתְרָה בַּקֹּדֶשׁ הַקְדָּשִׁים תַּאכְלֵנוּ אֲשָׁאֲרָא קֹאִי דִּהוּי מִיַּד דַּאֲכִילָה: תַּנָּא אָמַר ר' אֲלֵעֶזֶר כּו' אֶפְרִים הַנִּזְכָּרִים דַּאֲפִלְגִּי בַּה בְּמִתְנִי' קֹאִי: פִּגַּל בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בֵּהן בַּחוּץ הַעֲבוּדָה שְׁתִּיה עוֹבֵד בְּמִחְשָׁבָה וְהַאֲכִילָה שְׁחִשָּׁב עָלֶיהָ אִם מַעֲשֶׂה עוֹרָה הֵם פִּגַּל וְאִם מַעֲשֶׂה הִיכַל הֵם לֹא פִגַּל וְלַקְמֹן יִלִּיח טַעְמָא מִקְרָאִי: שׁוֹחֵט שְׁהִירִי שְׁחִיטָתָה בַּעֲוֹרָה הוּא וְכַל חוּץ דִּהִכָּא עוֹרָה הוּא: לַהֲזוֹת דַּמוֹ לְמַחַר הָרִי חִשָּׁב עַל אֲכִילַת מִזְבֵּחַ שֶׁל פָּנִים הָרִנִּי מִזָּה עַל הַפֶּרֶכַת או עַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שְׁוֹו הִיא וְרִיקְתָּן הַמִּפְגַּל: עַל מִנַּת לִשְׁפֹךְ שִׁירִים שְׁהִירִי זוֹ אֲכִילַת מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן דִּמְהֵנָּא בַּה מִחְשָׁבָה: לֹא פִגַּל מִפְּנֵי שְׁמִחְשָׁבָה הִיתָה בְּשַׁעַת עֲבוּדַת פָּנִים: כַּאֲשֵׁר יוֹדִם בְּפֹר כֹּהֵן מְשִׁיחַ כְּתִיב בַּהּפֶּרֶשֶׁת אַמוּרִיו: מָה לַמְּדֵנוּ לוֹ מִשְׁלָמִים לַעֲנוּן אַמוּרִים הָרִי אִף כֹּהֵן כִּלּוֹן מִפְּרָשִׁים חִלָּב וְקִלְיוֹת וְיוֹתֵרַת אֲלֹא לֹא כֹּא הִקִּישׁ הָזֶה אֲלֹא לְלַמֵּד עַל הַפִּגּוּל שְׁהוּא לְמַד בְּכַל הַקְדָּשִׁים מִשְׁלָמִים וְכֹא לְלַמֵּדָךְ עַל אֵלוֹ שְׂאִין פִּגּוּל נוֹהֵג בֵּהן אֲלֹא כְּשִׁלָּמִים מָה שְׁלָמִים אֵין פִּגּוּלֵן אֲלֹא עַל מַעֲשֵׂי עֲבוּדָה חִיצוֹנִית וּמִחְשָׁבַת אֲכִילוֹת חִיצוֹנוֹת שׁוֹחֵט או מְקַבֵּל או מוֹלִיד או זוֹרֵק ע"מ לְאַכַּל בֶּשֶׂר לִשְׁפֹךְ שִׁירִים או לְהַקְטִיר אַמוּרִיו חוּץ לְחִמּוֹ אִף כִּאֵן עַד שְׁחִשָּׁב בַּעֲבוּדוֹת עַל אֲכִילַת חוּץ: מִחְשְׁבוֹתָיו מִחְשָׁבַת אֲכִילָתוֹ: וּמַעֲשָׂיו עֲבוּדָה שְׁהוּא עוֹבֵד וּמִחְשָׁב:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

הָאֵשׁ וְלֹא בַעֲי כֹּלִל: זֶה גָּזַל הָגֵר דַּע"ג

הָרִי לוֹג [הַבָּא] בַּפְּנֵי עַצְמוֹ – דְּלִכּוּלֵּי עֲלֵמָא מִתְּנוּתִיו שְׁרוֹ לִיה, וְלֹא מִפְּגָלִין לִיה! דַּתְּנָא: לוֹג שְׁמֵן שֶׁל מִצּוֹרַע – חֲיִיבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּיגּוּל, מִפְּנֵי שְׂדָם מִתִּירו לְבַהוֹנוֹת. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. “אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר: וְהִלֵּא אָדָם מִבֵּיא אֲשָׁמוֹ עַכְשָׁיו, וְלוֹג מִיכֵן וַעַד עֲשֶׂרָה יָמִים! אָמַר לָהֶן: אִף אֲנִי לֹא אִמְרָתִי, אֲלֹא בָּבֹא עִם הָאֲשָׁם. אֲלֹא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לַעוֹלָם רַבִּי מֵאִיר הִיא, וְסָמִי מִיכֵן נְסָכִים. אָמַר אַבְיִי: לַעוֹלָם לֹא תַסְמִי; וְתַנָּא לוֹג הַבָּא עִם הָאֲשָׁם – וְהוּא הִדִּין לְנְסָכִים הַבָּאִין עִם הַנְּזַח, וְהָדַר תַּנָּא נְסָכִים הַבָּאִין בַּפְּנֵי עַצְמָן – וְהוּא הִדִּין לָלוֹג הַבָּא לַפְּנֵי עַצְמוֹ. חֲטָאת הַעוֹף – דְּמָה מִתִּיר אֶת בְּשָׂרָה לַכֹּהֲנִים. מָנָא הֲנִי מִילֵּי? דַּתְנִי לוֹי: ^(א)”כַּל קֶרֶפֶס” – לְרִבּוֹת לוֹג שְׁמֵן שֶׁל מִצּוֹרַע. סָלְקָא דַּעֲתָךְ אַמִּינָא: “מִן הָאֵשׁ” כַּתֵּב רַחֲמָנָא, וְהֵאִי לֹאֹ מוֹתֵר מִן הָאֵשׁ הוּא; קֹא מְשַׁמַּע לוֹ. ^(ב)”לְכַל מִנְחָתָם” – לְרִבּוֹת מִנְחַת עוֹמֵר וּמִנְחַת הַקִּנְאוֹת. סָלְקָא דַּעֲתָךְ אַמִּינָא: “וְאָכְלוּ אוֹתָם אֲשֶׁר בַּפֶּר בֵּהֶם” – וּמִנְחַת הַעוֹמֵר לְהַתִּיר אֲתָנָא, וּמִנְחַת קִנְאוֹת לְבָרַר עוֹן קֹאֲתָנָא; קֹא מְשַׁמַּע לוֹ. ^(ג)”וְלִכְל חֲטָאתָם” – לְרִבּוֹת חֲטָאת הַעוֹף. סָלְקָא דַּעֲתָךְ אַמִּינָא: “לְכַל אֲשָׁמָם” – לְרִבּוֹת אֲשָׁם נְזִיר וְאַשָׁם מִצּוֹרַע. סָלְקָא דַּעֲתָךְ אַמִּינָא: לְהַכְשִׁיר קֹאֲתוֹ; קֹא מְשַׁמַּע לוֹ. אֲשָׁם מִצּוֹרַע – בְּהָדִיא כְּתִיב בִּיה! אֲלֹא לְרִבּוֹת אֲשָׁם נְזִיר כַּאֲשָׁם מִצּוֹרַע. ^(ד)”אֲשֶׁר יִשְׁבִּיבוּ” – זֶה גָּזַל הָגֵר. “לָךְ הוּא” – שְׁלָךְ יִהְיֶה, אֶפִּילוּ לְקֹדֶשׁ בּוֹ אֶת הָאִשֶּׁה. ^(ה)”תַּנָּא, רַבִּי אֲלֵעֶזֶר אוֹמַר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי: פִּיגַל בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ – פִּיגַל. בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּפְּנִים – לֹא פִיגַל. ^(ו)כִּיצַד? הִינֵה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְאָמַר: “הָרִנִּי שׁוֹחֵט לַהֲזוֹת מְדַמו לְמַחַר” – לֹא פִיגַל, שְׁמִחְשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּפְּנִים לֹא פִיגַל. הִינֵה עוֹמֵד בַּפְּנִים, וְאָמַר: “הָרִנִּי מִזָּה עַל מִנַּת לְהַקְטִיר אִימוּרִים וְלִשְׁפּוֹךְ שִׁירִים לְמַחַר” – לֹא פִיגַל, שְׁמִחְשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּפְּנִים בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ. אָכַל הִינֵה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְאָמַר: “הָרִנִּי שׁוֹחֵט לִשְׁפּוֹךְ שִׁירִים לְמַחַר”, או “לְהַקְטִיר אִימוּרִים לְמַחַר” – פִּיגַל, שְׁמִחְשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ. ^(ז)אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן לוֹי: מֵאִי קִרָּא? “כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים” – וְכִי מָה לַמְּדֵנוּ מִשּׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים מַעֲתָה? אֲלֹא מְקִישׁ פֹּר כֹּהֵן מְשִׁיחַ לְשׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים; מָה שׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים – עַד שְׁהִיּוּ מַעֲשִׂיו וּמִחְשְׁבוֹתָיו עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, אִף פֹּר כֹּהֵן מְשִׁיחַ – עַד שְׁהִיּוּ מִחְשְׁבוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו עַל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהָ אָמַר רַב: הִלְכָּה כְּרַבִּי אֲלֵעֶזֶר שְׂאֵאִמַר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבָּא:

הַלְכָתָא

הַבָּא בַּפְּנֵי עַצְמוֹ מִצְרַע שְׁהֵבִיא אֲשָׁמוֹ הַיּוֹם וְלֹגוֹ לְאַחַר עֲשֶׂרָה יָמִים דְּלכ"ע מִתְּנוּתִיו שְׁרוֹן לִיה בַּאֲכִילָה דְּהוּאִיל וְלֹא קֹדֶשׁ בְּכָלִי כְּשֶׁנּוֹרֵק דָּם הָאֲשָׁם לֹא שְׁיִירִים דִּידָהּ הוּא וְלֹא שְׂרִי לִיה וְאִפ"ה לֹא מִפְּגָלִין לִיה לְדָבָרִי הַכַּל דָּאִין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל כְּדַקְטַנִּי אִף אֲנִי לֹא אִמְרָתִי כּו' הַלָּכָךְ כֹּא עִם הָאֲשָׁם נָמִי אַע"ג דְּלָרַבִּי מִתְּנוּתִיו שְׁרוֹן לִיה לֹא מִפְּגָלִים לִיה שְׂאִין מִפְּגַל אֲלֹא דָם או קוּמֵץ אֶת שְׁנֵירו מִשּׁוּם דַּאֲתַקְשׁ מְנַחֶה לְזָבָחִים: וְתַנָּא רִישָׁא: לֹג הַבָּא עִם הָאֲשָׁם שְׂדָם הָאֲשָׁם מִפְּגָלוֹ וְאַע"פ שֶׁהִנֵּה לוֹ לְהֵבִיאֹ לְאַחַר עֲשֶׂרָה יָמִים וּמִמָּנּוֹ אִתָּה לְמַד דַּה"ה לְנְסָכִים הַבָּאִים עִם הַנְּזַח שְׂדָם הַנְּזַח מִפְּגָלוֹ וְאַע"פ שְׁבָנִידוֹ לְהֵבִיאֹן לְאַחַר זִמָּן: וְתַנָּא סִיפָא נְסָכִים הַבָּאִים בַּפְּנֵי עַצְמָן כְּדַקְטַנִּי לָהּ דוּמִיא דַּקְטֵרַת וּלְבוֹנָה וּמִנְחַת כֹּהֲנִים שְׂאִין לָטוֹן מִתִּירִין וְקֹאמַר דָּאִין מִתְּפַגְלִין אִם הִקְרִיב מְקַצְתָּן ע"מ פִּגּוּל וּה"ה לָלוֹג הַבָּא בַּפְּנֵי עַצְמוֹ: מְנַהֲנִי מַלִּי דַחֲטָאת הַעוֹף נֶאֱכַלְת: כַּל קֶרֶפֶס גַּבִּי סֵדֵר מִתְּנוֹת כִּהְנֶה שְׂאֵאִמַר לְאַהֲרֹן עַל הַסֵּדֵר בַּפֶּרֶשֶׁת לָרַח זֶה יִהְיֶה לָךְ מִקְדָּשׁ הַקְדָּשִׁים מִן הָאֵשׁ וגו' וְכְתִיב בִּתְרָה בַּקֹּדֶשׁ הַקְדָּשִׁים תַּאכְלֵנוּ וְהָדַרְשׁ לָהּוּ הִכָּא כַּל כַּל דְּבַלְהוּ: לְרִבּוֹת לוֹג שְׁמֵן שְׂאִף הוּא נֶאֱכַל שְׁהִירִי קִרְיִי קִרְדּוֹ דְּכְתִיב (וַיִּקְרָא י"ד:י"ב) וְהַקְרִיב אוֹתוֹ לְאֲשָׁם וְאֶת לֶג הַשְּׁמֵן אֲלַמָּא הוּא נָמִי בְּכַלֵּל וְהַקְרִיב וְהִינוּ קִרְדּוֹ כ"ש בְּמִנְחוֹת (דף עג:). ס"ד כּו' כְּלוֹמַר הֵאִי דַאֲצְטְרִיד כַּל קִרָּא לְרַבִּינִי וְלֹא נִסְקָא לָהּ מִקְרַבְנוּ: סד"א מִן הָאֵשׁ כְּתִיב הַנּוֹתֵר מִן הָאֵשׁ וּמָנָה לֹא עָלָה לְאֲשִׁים כָּלִל: וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר בַּפֶּר בֵּהֶם דְּבַר שְׁלִישׁ בּוֹ כַּפֶּרָה נֶאֱכַל וְשְׂאִין בּוֹ כַּפֶּרָה אֵינוֹ נֶאֱכַל: לְהַתִּיר אֲתָנָא חֲדָשׁ בְּמִדְּנָה: נְבִלָּה הִיא לִפִּי שְׁנִמְלָקָה: לְרִבּוֹת אֲשָׁם נְזִיר נְזִיר שְׁנִטְמָא בְּמַת מִבֵּיא אֲשָׁם כְּשִׁטְהַר מִטְמָאָתוֹ וּמִקְשִׁירוֹ לְהַתְחִיל וְלִמְנוֹת נְזִירוֹת טְהֵרָה וְהַיָּמִים הַרְאֻשָּׁנִים יִפְּלוּ וְלְרִבּוֹת שְׁהֵא נֶאֱכַל דָּאִי לֹא כְּתִיב לְכַל לֹא מַרְבִּינוּ לָהּוּ דְּכְתִיב אֲשֶׁר בַּפֶּר בֵּהֶם וְהִנִּי לְהַכְשִׁיר אֲתוֹ זֶה לְהַכְשִׁירוֹ בְּקֹדָשִׁים זֶה לְהַתְחִיל נְזִירוֹת טְהֵרָה: אֲשָׁם מִצְרַע בְּהָדִיא כְּתִיב בַּה דְּנֶאֱכַל כִּי כַּחֲטָאת הָאֲשָׁם הוּא (וַיִּקְרָא י"ד:י"ג) וּמִיָּהוּ נָהִי דַאֲשָׁמָם כְּתִיב הִכָּא לְסֵדֵר בַּפֶּרֶשֶׁה כַּל עֲשִׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנוֹת כִּהְנֶה אֲלֹא כַּל לָמָּה: אֲשֶׁר יִשְׁבִּיבוּ זֶה גָּזַל הָגֵר דְּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר ה) הָאֲשָׁם הַמּוֹשֵׁב לָהּ' לַכֹּהֵן וְתַנָּא (ב"ק דף קי.) אֲשָׁם זֶה קֶרֶן הַמּוֹשֵׁב זֶה חֲמִשׁ או אֵינוֹ אֲלֹא זֶה אֲשָׁם מִמִּשׁ כְּשִׁחּוּא אוֹמַר מְלִכְד אֵיל הַכַּפּוּרִים (הָרִי אַמוּר אֲלֹא) אֲשָׁם זֶה קֶרֶן שְׁהַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ וְנִשְׁבַּע לוֹ וְאח"כ הוֹדָה מְשַׁלֵּם

קֶרֶן וְחֲמִשׁ לְבַעֲלִים וְאֲשָׁם לְמִזְבֵּחַ כְּדְכְתִיב בַּפֶּרֶשֶׁת וַיִּקְרָא וְהִנֵּה כִּי יִחַטָּא וְאַשָׁם וגו' וְאִם מַת נוֹתֵן לוֹיִדְשִׁיו וְאִם גֵּר הִנֵּה וּמַת וְאִין לוֹ יוֹדְשִׁין לְהַחֲזִירוֹ לָה

מה.

עין משפט נר מצוה

א מיי פייח מהל' פסולי המוקדשין הל' כד:

ב מיי פייט מהל' מעשה הקרבנות הל' טז:

ג מיי פוד' מהל' מעילה הל' טו:

ד מיי פא' מהל' תמורה הל' ו:

ה מיי פג' מהל' מעשה הקרבנות הל' ה:

ו מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' לד:

עשרה ייחסין (קדושין עב): א"ר יהודה אמר רב הלכה כרבי יוסי דעתידין ממזרין לטהר ולשמי נפקא מנה עבשו שילא להרחיק משפחות שאינן ידועות וקבדלשין (שם) פירשתי במאי פליגי רבי יוסי ורבנן בממזר ידוע או בשאין ידוע ובפ"ק דיומא (דף יג.) דפסיק כר' יוסי ראשון חזר לעבודתו ושני אינו ראוי כו' נפקא מנה עבשו בנשיא או ראש לשיבה או פרוס שנתמנה על הצבור ועבר מחמת אנס ועבר האנס ובפרק אלו דברים (פסחים סט:): דפסיק הלכה כר"ע דכל מלאכה שאפסור לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת לענין פסח נפקא מנה בזמן הנה לענין מילה ואע"ג דגבי מילה גמי פסיק הכי בהראי (בשבת קלג.) מ"מ לאלומי פסקא דמילה פסק גמי גבי פסח הכי ובפ"ק דתענית (דף ד:) דפסיק רבי אלעזר הלכה כר"ג דאמר בשבעה במרקשון ומוקי לה התם בזמן שביית המקדש קים נפקא מנה גם בזמן הנה לבני בבל דאית להו פירי דברבא כדאמאר התם הא לן והא להו ומיהו בסוף התכלת (מנחות גב:) קשה דפסיק רבי יוחנן דאבא יוסי בן דוסתאי גבי חביתי כ"ג ונראה דרב יוסף דוקא דאית ליה הכא ובסנהדרין (דף נא:): דאין לפסק הלכתא למשיחא וה"ר חיים מפרש דלא פריך הלכתא למשיחא אלא היכא דאיכא תרתי שהוא למשיחא וגם עושה אסור דליכא נפקותא בהלכתא אלא על ידי אסור לא שיק לפסק למשיחא: והשו"חט"ן בחזן פטור דברי ר' שמעון במקרא לא תני בפרקא שוחט בחזן והכא לא תני תמורה ונסכים דתני בפרקא ונה תמה וא"ת אי ר"ש ס"ל כרבי אליעזר דאמר שרק ואלי מנחות (דף עג:): דאין עובדי כוכבים מביאין אלא עולות א"כ מאי אריא קדשי עובדי כוכבים דאין חזינן עליהם משום פגול נותר וטמא אפי' דישיראל גמי דהא שמעינן ליה לר"ש בסוף דם שחיטה (פרייתות כג:): דאין פגול בעולין ואין נותר בעולין וצ"ל דסבר לה כר' יוסי הגלילי דמביאין אפילו שלמים ועוד י"ל דבכריתות (דף יג: דף כג:) מוכח דטעמא דר"ש משום דאין אסור חל על אסור וקדשי עובדי כוכבים שרוי מדאורייתא כדתנא במקרא לא נהניו מדרבנן ולא מועלין דגמר חט חט מתרומה: רואה אני בכלל להחמיר שגאמר בהן לה' פי' בקרא דאיש איש דמרבינן עובדי כוכבים שוודרין כתיב לה' למימר שעובדי כוכבים הם בכלל קדשי ה' משמע הכא דאיכא מעילה דאורייתא בקדשי מזבח ואשה דלא אפריד מהכא לר' ינאי דאמר בש' קדשי מזבח (מעילה דף טו.) במעילה דאין חזינן מעילה אלא על קדשי בדם הבית כדפריך התם ומשני כוליה מדרבנן ועוד תנן פ' אמרו לו (פרייתות יג:):

יש אוכל אכילה אחת וחיב עליה ארבע חטאות ואשם אחד ותו דשלהי כל הבשר (חלין דף קיז.) אמר ר' ינאי גופה פאשור יודם וגוי' מה פד בהן משיח יש בו מעילה אף שלמים לש בהן מעילה ותו דשלהי תמורה (דף לב:) א"ר ינאי גופה אין מעילה מפרשת מן התורה אלא בעולה בלבד שגאמר לה' תלמוד לומר: רואה אני בכלל להחמיר שגאמר בהן לה' פי' בקרא דאיש איש דמרבינן עובדי כוכבים שוודרין כתיב לה' למימר שעובדי כוכבים הם בכלל קדשי ה' משמע הכא דאיכא מעילה דאורייתא בקדשי מזבח ואשה דלא אפריד מהכא לר' ינאי דאמר בש' קדשי מזבח (מעילה דף טו.) במעילה דאין חזינן מעילה אלא על קדשי בדם הבית כדפריך התם ומשני כוליה מדרבנן ועוד תנן פ' אמרו לו (פרייתות יג:):

יש אוכל אכילה אחת וחיב עליה ארבע חטאות ואשם אחד ותו דשלהי כל הבשר (חלין דף קיז.) אמר ר' ינאי גופה פאשור יודם וגוי' מה פד בהן משיח יש בו מעילה אף שלמים לש בהן מעילה ותו דשלהי תמורה (דף לב:) א"ר ינאי גופה אין מעילה מפרשת מן התורה אלא בעולה בלבד שגאמר לה'

קדשים המזכדים לה' וי"ל אסמכתא ניניהו ועוד י"ל דר' ינאי לא אריי אלא בדבר הנתר לטהורים אבל באמורים ועולה דהמעילה לא שפעה פשיטא דאיכא מעילה דאורייתא וקשה לי על זה אמאי לא משני במעילה הכי דכי פריך מטובא ולישני באמורים:
[אין] עושין תמורה דאתקש למעשר בהמה בפרק קמא דתמורה (דף ג.) דריש מדכתיב בריש ענינא דבר אל בני ישראל איש כי ישליא וגו': ומעשר בהמה למעשר דגן בבכורות (דף גג:) אמרינן לא אתקש אלא לענין שנה:
דמציא דתרומה דקדשיא קדשת הגוף וא"ת אזהרה לנהנה משקדשי בדם הבית מינו דתנן אלו הן הלוקין (מכות יג.) וחסייב הקדש שלא נפדה משמע דבר שיש לו פדיון והנינו קדשי בדה"ב הא לא ידעינן אזהרה במעילה אלא מגזירה שוה דחט חט מתרומה פ' הנשרפין (סנהדרין פד.) והאי תנא לא יליף אלא דומיא דתרומה וי"ל דהקדש שלא נפדה לא מיירי בבדם הבית אלא בקדשי המזבח שהוקמו דכיון דמעשרא הוה בהו מעילה בשביל שהוקמו לא שפעה המעילה ואפתי קשה מהא דילפינן בפרק בתרא דמעילה (דף יח:): חט חט מתרומה לענין פגם ונהנה במעילה במקבר לשרקע ומקבר הינו קדשת דמים ולא גמרי מתרומה וי"ל דהכא דוקא הוא דבעינן דומיא דתרומה משום דכתיב לה' לרבוני דלא גמרינן אלא דומיא דתרומה דקדשת הגוף עוד יש לומר דלרבנן אפי' בדם הבית גמרינן מתרומה למעט עובדי כוכבים בד"א ר' יוסי קאמר ליה ולא גמר בדם הבית מתרומה וכן נראה מדמיתי הש"ס ר' יוסי אומר בכלן אני רואה להחמיר וכו') ומפרש מ"ט דומיא דתרומה דקדשת הגוף וה"ק שכל קדשי עובדי כוכבים אני רואה להחמיר משום פגול נותר וטמא אבל מאי דאמריתי אין מועלין הני מלי בקדשי המזבח דגמרינן מתרומה (ואהני לגנא) דלא גמרינן מתרומה אלא מידי דמציא לה אבל בדם הבית דלא דמי לה מועלין כד פירש רבינו והקשה לו בגו ה"ר אלתרן דבפ"ק דערכין (דף ה:) אמר אביי וטרכו גגנו ופריד א"כ לא ימעלו בו אלקה תניא אבל קדשי בדם הבית מועלין ולישני התיא ר' יוסי אבל לרבנן אין מועלין וי"ל דשפיר משני התם וכו"ז הניח רבינו:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

לנו לימות המשיח בשיבנה בית הלכתא למשיחא כי האי גונא

הַלְכֶתָּא לְמִשִּׁיחָא?!
אָמַר לִיה אַבְיִי: אֵלֹא מַעֲתָה, כֹּל שְׁחִיטַת קֳדָשִׁים לֹא לַתְּנִי – הַלְכֶתָּא לְמִשִּׁיחָא הוּא! אֵלֹא דְרוּשׁ וְקַבֵּל שֹׁכֵר; הֵכָא נָמִי, דְרוּשׁ וְקַבֵּל שֹׁכֵר. הֵכִי קֶאֱמִינָא לָךְ: הַלְכֶתָּא לְמָה לִּי? לִישָׁנָא אַחֲרִינָא, אָמַר לִיה: הַלְכָּה קֶאֱמִינָא.
מִתְנִי קֳדָשִׁי גוּיִם – אִין חֲזִיבִין מְלִיָּהֶם מִשּׁוּם פִּיגוּל, נּוֹתֵר וְטָמֵא; וְהַשּׁוֹחֵטֵן בַּחוּץ – פֶּטוּר. דְּבָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יוֹסִי מַחֲיִיב. ^(א)גַּמְ' תִּנּוּ רַבְּנִי: קֳדָשִׁי גוּיִם – לֹא נִהְנִין וְלֹא מוּעְלִין, וְאִין חֲזִיבִין מְלִיָּהֶן מִשּׁוּם פִּיגוּל, נּוֹתֵר וְטָמֵא, ^(ב)וְאִין עוֹשִׂין תְּמוּדָה, וְאִין מְבִיאִין נְסֻכִּים, אֲבָל קֹרְבָּנִן טַעוֹן נְסֻכִּים. דְּבָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן. ^(ג)אָמַר רַבִּי יוֹסִי: רוּאָה אֲנִי בְכוּלָן לְהַחֲמִיר, שְׁנָאֲמַר בְּהֵן "לֹה". בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים – בְּקֳדָשִׁי מִזְבֵּחַ, אֲבָל בְּקֳדָשִׁי בֶּדֶק הַבַּיִת – מוּעְלִין בְּהֵן. לֹא נִהְנִין וְלֹא מוּעְלִין. לֹא נִהְנִין – מִדְּרַבָּנִן. ^(ד)וְלֹא מוּעְלִין – דְּגַמַּר מַעֲלָה "חַט"–"חַט" מִתְּרוּמָה, דְּבִתְרוּמָה כְּתִיב: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – וְלֹא גוּיִם. וְאִין חֲזִיבִין מְלִיָּו מִשּׁוּם פִּיגוּל, נּוֹתֵר וְטָמֵא. מַאי טַעְמָא? דְּאֵתִי פִּיגוּל "עוֹן"–"עוֹן" מִנּוֹתֵר, וְאֵתִי נּוֹתֵר "חִילּוּל"–"חִילּוּל" מִטּוּמְאָה, וּבִטּוּמָאָה כְּתִיב: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – וְלֹא גוּיִם. וְאִין עוֹשִׂין תְּמוּדָה. מַאי טַעְמָא? דְּאֵיתִקַּשׁ תְּמוּדָה לְמַעֲשֵׁר בְּהֵמָה, וּמַעֲשֵׁר בְּהֵמָה אֵיתִקַּשׁ לְמַעֲשֵׁר דְּגֵן, וּבִמַעֲשֵׁר דְּגֵן כְּתִיב: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – וְלֹא גוּיִם. ^(ה)וְכִי דְבָר הִלְמַד בְּהִיקֻשׁ חוּזָר וּמִלְמַד בְּהִיקֻשׁ?! מַעֲשֵׁר דְּגֵן חוּלִין הוּא. הַנִּיחָא לְמֵאן דְּאָמַר בְּתֵר מִלְמַד אֲזַלִּינוּ; אֵלֹא לְמֵאן דְּאָמַר בְּתֵר לְמַד אֲזַלִּינוּ, מַאי אֵיכָא לְמִימַר? אֵלֹא מַעֲשֵׁר בְּהֵמָה חוֹבָה – שְׂאִין קַבּוּעַ לָהּ זְמַן הוּא, וְחוֹבָה שְׂאִין לָהּ זְמַן קַבּוּעַ – יִשְׂרָאֵל מִיִּיתוּ, גוּיִם לֹא מִיִּיתוּ. ^(ו)וְאִין מְבִיאִין נְסֻכִּים. תִּנּוּ רַבְּנִי: "אֲזַרְח" – אֲזַרְח מְבִיא נְסֻכִּים, וְאִין הַגּוֹי מְבִיא נְסֻכִּים. יָכוֹל לֹא תִהְיֵא עוֹלָתוֹ טַעוּנָה נְסֻכִּים? תִּלְמוּד לּוֹמַר: "כֹּכָה". אָמַר רַבִּי יוֹסִי: רוּאָה אֲנִי בְכוּלָן לְהַחֲמִיר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים – בְּקֳדָשִׁי מִזְבֵּחַ כּוּי. מַאי טַעְמָא? קֹסֶבֶר: כִּי גִמְרָה מַעֲלָה "חַט"–"חַט" מִתְּרוּמָה – דּוּמִיא דְּתִרּוּמָה, דְּקַדִּישָׁא קְדוּשַׁת הַגּוֹף; אֲבָל קְדוּשַׁת בֶּדֶק הַבַּיִת, דְּקְדוּשַׁת דָּמִים – לֹא. ^(ז)תִּנּוּ רַבְּנִי: דָּם שְׁנַטְמָא וְזִקְוֹ, בְּשׁוּגָג – הוֹרְצָה,

בְּמִזְיד

ואשם אחד ותו דשלהי כל הבשר (חלין דף קיז.) אמר ר' ינאי גופה פאשור יודם וגוי' מה פד בהן משיח יש בו מעילה אף שלמים לש בהן מעילה ותו דשלהי תמורה (דף לב:) א"ר ינאי גופה אין מעילה מפרשת מן התורה אלא בעולה בלבד שגאמר לה' תלמוד לומר: רואה אני בכלל להחמיר שגאמר בהן לה' פי' בקרא דאיש איש דמרבינן עובדי כוכבים שוודרין כתיב לה' למימר שעובדי כוכבים הם בכלל קדשי ה' משמע הכא דאיכא מעילה דאורייתא בקדשי מזבח ואשה דלא אפריד מהכא לר' ינאי דאמר בש' קדשי מזבח (מעילה דף טו.) במעילה דאין חזינן מעילה אלא על קדשי בדם הבית כדפריך התם ומשני כוליה מדרבנן ועוד תנן פ' אמרו לו (פרייתות יג:):

הלכתא למשיחא הרי קבע לנו הלכה הצריכה המקדש ועבדו לא הצרכנו לה: א"ל הלכה קאמינא האי דמתמנהא קביעות הלכה הוא דמתמנהא דמגרס בעינן מתני משניות ומקלאת הלכות עבודה לפי שתורה היא ודרוש וקבל שוכר אבל קבוע הלכה אינה אלא להורות הלכה למעשה ועבשו אינו נוהג: מתני' קדשי עובדי כוכבים כו' מפרש בגמ' וקשהתנדבום לגבוה קאמר: גמ' ת"ר כו' מפרשה לקמה: ואין מביאין נסכים בפני עצמם בלא וזבח קישיראל שמתנדבין יין דרתנן במנחות (דף קד:): בכלן אני רואה בכל הדברים הללו אני רואה בקדשי עובדי כוכבים להחמיר בקדשי ישראל: שגאמר בהם לה' דכתיב איש איש מבית ישראל וגו' (ויקרא כ"ב:י"ח) ודרשין בהכל שוחטין (חלין יג:) איש מה ת"ל איש איש לרבות את העובדי כוכבים שוודרים נדרים וגדבות קישיראל: במה דברים אמורים דאין מועלין בהן אתאן לת"ק: אבל בקדשי בדם הבית עובד כוכבים שהתפס לבדם הבית: מועלין בו ולקמן מפרש טעמא: דגמרינן מעילה חטא חטא מתרומה כתיב במעילה וחסטא בשגגה (ויקרא ה:ט"ו) וכתיב בתרומה ולא ישאו עליו חטא (שם כב) ובתרומה כתיב בתרה דהאי קרא ולא יחללו את קדשי בני ישראל: דבתרומה כתיב בני ישראל וינורו משקדשי בני ישראל (שם כב): תמורה בהמה: למעשר בהמה דכתיב במעשר וזהה הוא ותמורתו (שם כז): ומעשר בהמה למעשר דגן עשר תעשר ואמר מר בבכורות (דף גג:) בשני מעשרות הכתיב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן: דבר הלמד מעשר בהמה הלמוד בהקש שלא יאה נוהג בעובדי כוכבים חזר ומלמד על התמורה בהקש: מעשר דגן חלין הוא ובכל התורה למדו למד מן הלמד חזן מן הקדשים כדאמר באינהו מקומן (לקמן זבחים מט:): הניחא למאן דאמר בתר מלמד אזלינן דאי מלמד חלין אף על גב דלמד קדש למדים בו הלמד מן הלמד ופגלמניהו באינהו מקומן (שם): עובדי כוכבים לא מייתו דלא אתרבזו עובדי כוכבים אלא לנדרים וגדבות כדכתיב בקרא לכל נדריהם וגו' (ויקרא כ"ב:י"ח) וה"ה גמי דלא מייתו חובה הקבוע להם זמן כגון עולת ראיה ושלמי חגיגה אלא לא פסיקא לה הואיל ומביאין עולה ושלמי נדבה אבל מעשר חטאת ואשם לא שניר בהו כלל: אורח בפרשת נסכים כתיב בשלח לך כל האורח יעשה ככה ומנה ילפינן לקמן בפרק כל התדיר (זבחים דף צא:): אורח מלמד שמתנדבים נסכים ומביא בפני עצמן נדבה: ת"ל ככה יעשה לשור שאחר שחובה תלויה בקרבן ל"ש ישראל ול"ש עובד כוכבים הלכך שלח דמי נסכים יקרבו משלו ואם לאו מקריבים משל צבור שתנאי ב"ד הוא במסכת שקלים (דף יא:): מ"ט כו' אלקמה דר"ש קאי אמעילה דאמאר אבל קדשי בדם

הבית דעובדי כוכבים מועלין: וכי גמרה מעילה דומיא דתרומה קדשי מנזבח הוא דגמרה דקדשי גופניהו כתרומה שאינן נסדין:

קדשים המזכדים לה' וי"ל אסמכתא ניניהו ועוד י"ל דר' ינאי לא אריי אלא בדבר הנתר לטהורים אבל באמורים ועולה דהמעילה לא שפעה פשיטא דאיכא מעילה דאורייתא וקשה לי על זה אמאי לא משני במעילה הכי דכי פריך מטובא ולישני באמורים:
[אין] עושין תמורה דאתקש למעשר בהמה בפרק קמא דתמורה (דף ג.) דריש מדכתיב בריש ענינא דבר אל בני ישראל איש כי ישליא וגו': ומעשר בהמה למעשר דגן בבכורות (דף גג:) אמרינן לא אתקש אלא לענין שנה:
דמציא דתרומה דקדשיא קדשת הגוף וא"ת אזהרה לנהנה משקדשי בדם הבית מינו דתנן אלו הן הלוקין (מכות יג.) וחסייב הקדש שלא נפדה משמע דבר שיש לו פדיון והנינו קדשי בדה"ב הא לא ידעינן אזהרה במעילה אלא מגזירה שוה דחט חט מתרומה פ' הנשרפין (סנהדרין פד.) והאי תנא לא יליף אלא דומיא דתרומה וי"ל דהקדש שלא נפדה לא מיירי בבדם הבית אלא בקדשי המזבח שהוקמו דכיון דמעשרא הוה בהו מעילה בשביל שהוקמו לא שפעה המעילה ואפתי קשה מהא דילפינן בפרק בתרא דמעילה (דף יח:): חט חט מתרומה לענין פגם ונהנה במעילה במקבר לשרקע ומקבר הינו קדשת דמים ולא גמרי מתרומה וי"ל דהכא דוקא הוא דבעינן דומיא דתרומה משום דכתיב לה' לרבוני דלא גמרינן אלא דומיא דתרומה דקדשת הגוף עוד יש לומר דלרבנן אפי' בדם הבית גמרינן מתרומה למעט עובדי כוכבים בד"א ר' יוסי קאמר ליה ולא גמר בדם הבית מתרומה וכן נראה מדמיתי הש"ס ר' יוסי אומר בכלן אני רואה להחמיר וכו') ומפרש מ"ט דומיא דתרומה דקדשת הגוף וה"ק שכל קדשי עובדי כוכבים אני רואה להחמיר משום פגול נותר וטמא אבל מאי דאמריתי אין מועלין הני מלי בקדשי המזבח דגמרינן מתרומה (ואהני לגנא) דלא גמרינן מתרומה אלא מידי דמציא לה אבל בדם הבית דלא דמי לה מועלין כד פירש רבינו והקשה לו בגו ה"ר אלתרן דבפ"ק דערכין (דף ה:) אמר אביי וטרכו גגנו ופריד א"כ לא ימעלו בו אלקה תניא אבל קדשי בדם הבית מועלין ולישני התיא ר' יוסי אבל לרבנן אין מועלין וי"ל דשפיר משני התם וכו"ז הניח רבינו:

מסורת הש"ס
א סנהדרין נא:
ב ספרא אמור פרשה ד א
ג תמורה ב:
ד תוספתא זבחים
ה עבודה זרה מב:
ו תמורה ג.
ז לקמן ס:; תמורה כא:; מכות יט.
ח מנחות עג:; תמורה ג.
ט מנחות כו; מנחות כה.

גליון הש"ס
מתני' ר"י מחייב. עיין לקמן דף קטז ע"ב תוס' ד"ה אסור ומנחות דף קט ע"ב תוס' ד"ה והעלה: גמ' טעון נסכים דר"ש. בתשובת מוה' בצלאל אשכנזי סימן א' דף ט' ע"ג כתב בכל ספרי עתיקי ודוקני אשר נמצאו בידי ל"ג דר"ש וכו' מדברי תוספות עכ"ל: שם דבתרומה כתיב בני ישראל. עיין קדושין דף מא ע"ב תוספות ד"ה והנכרי:

תורה אור השלם
דבר אל־אֶהרֹן ואל־בָּנָיו ואל־כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ וגו' (ויקרא כב, יח) נפש כ"י תמעל מעל וחסטא בשגגה משקדשי וזהו וסביא את־אשמו וגו' (ויקרא ה, טו) ולא יחללו את־קֹדְשִׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל את־אֲשֶׁר יִרְמֹז לַיהוָה (ויקרא כב, טו) ושמרו את־משמרתִי וְלֹא־יִשְׁאוּ עָלֶיךָ חֲטָא וּמָוֶת בּוֹ כִּי יִחְלְלוּהוּ וגו' (ויקרא כב, טז) ואכליו עונו יִשָּׂא כִּי־את־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל (נזכרת הנפש ההוא וגו' (ויקרא יח, טז) ואם האכל ואכל מבשר־זֶבֶח שְׁלָמִים בָּיִם שְׁלִשִׁי לא ירצה וגו' (ויקרא י, יח)

דבר אל־אֶהרֹן ואל־בָּנָיו וינורו משקדשי בני־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחְלְלוּ את־שָׁם וגו' (ויקרא כב, כ)

עשר תעשר את כל תבואת ורעה היצא השדה שנה שנה וגו' (דברים יד, כב-כג)

וקל מעשר פטר וצאן כל אשר יעברו תחת השבט העשירי ויהיה קדש וגו' (ויקרא כז, כ-לב-לג)

כי את־מַעֲשֵׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְמֹז לַיהוָה תְּרוּמָה נְתַתִּי לָלֶזֶם וגו' (במדבר יח, כד)
כל־הַאֲנָחַךְ יַעֲשֶׂה־כַּכָּה את־אֵלֶּה לְהַקְרִיב אֲשֶׁה וְיִיחַזַּח לַיהוָה (במדבר טו, יג)
ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחר או־לִשְׁנֵי כִבְשִׁים וגו' (במדבר טו, יא)

מה:

 עין משפט נר מצוה
--

א	מיי	פייח	מהל	פסולי
המוקדשין חל יז:				
ב	מיי	פייח	מהל	פסולי
המוקדשין חל כד:				

אַבָּל העצים והלבונה והקטרת אין בָּהֶם

אַרְיֵא מִשּׁוּם דָּאִין נֶאֱכָלִין תּפּוֹק לֵה דָאִין אִסּוּר טְמֵאָה חַל עֲלֵיהֶם דִּהּא יֵשׁ בָּהֶן מַעֲיֵלָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיא דְאָמַר (פְּרִיתוֹת כג:) אֵין פֻּגּוּל בַּעּוּלִין וְאֵין נוֹתֵר בַּעּוּלִין לְפִי שְׁאֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר וְעוֹד חֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת אַמַּאי צָרִיד לְמַעוּטִינְהוּ מִפְּגוּל לֵר' שְׁמַעוֹן וְאַמַּאי חִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם נוֹתֵר וְטָמֵא וְהָא אִית בָּהּוּ מַעֲיֵלָה וְאֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר וּמִיּהוּ בָּוָה יֵשׁ לוֹמַר דְּמִשְׁכַּחַת לֵה לְאַחַר שְׁנַתָּה תִּבְשָׁר וְעָדִין רֵאזִיָּה לֹאכִילָה דִּתְנֹן בַּמַּעֲיֵלָה (דף ט.) דְּמוּשְׁלִין בָּהֶן עַד שְׁתִּיתָה תִּבְשָׁר וּמ"מ קִשָּׁה מִפְּגוּל שְׁחָרִי פִקַּע פֻּגּוּל מִכּי מִשְׁלָה בּוּ הָאִוֵּר אַבָּל מַעֲצִים קִשָּׁה דִּישׁ בָּהֶן מַעֲיֵלָה לַעוֹלָם וּי"ל דִּתְנָא דִּר' שְׁמַעוֹן דִּהֲכָא סָבַר לִיה בַּהֲהוּא תַנָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְאָמַר הֵתָם יֵשׁ פֻּגּוּל בַּעּוּלִין וְיֵשׁ נוֹתֵר בַּעּוּלִין וְעוֹד י"ל דְּמִשְׁכַּחַת לֵה בְּבַת אַחַת כְּגוֹן שֶׁהִבֵּא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת אַחַר כֹּף כְּדָאשְׁכֶּחַן בִּיבְמוֹת פֶּרֶק ד' אַחֲרִין (נִבְמוֹת דָּף לג.) וְקִשָּׁה קֶצֶת הָא דְאָמַר פ' דָּם שְׁחִיטָה (פְּרִיתוֹת כג:) לְמָאֵן דְאָמַר אֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר כֹּל חֵלֶב מֵאִי עֲבִיד לִיה וּמוֹקִי לֵה בּוֹלְדֵי קִדְּשִׁים לוֹקְמִי בַּהֲבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת אַחַר כֹּף דִּהּוּה לִיה בַּת אַחַת וּמִיּהוּ בָּלָאוּ הֲכִי שְׁפִיר קַמְשֻׁנִי וְהָ אֵין לְהַקְשׁוֹת לָמ"ד אֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר בְּקִדְּשִׁים ל"ל קֵרָא בָּהֶם לְמַעוּטִי מִזּוֹתֵר וְטָמֵא דֵהָא אַצְטְרִיד לֵהֲבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת אַחַר כֹּף דִּתְנִי בְּבַת אַחַת כְּדַפְרִשְׁנָא וּמִיּהוּ לְמֵאִי דִבְעִי לְמִימְרָא בִּפְ' ד' אַחֲרִין (נִבְמוֹת לג.) דִּר' שְׁמַעוֹן אִפִּי בַת אַחַת לִית לֵה קִשָּׁה: תַּלְמוּד לִזְמַר אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי גִבִּי טָמֵא כְּתִיב וּמִרְבִּי הֲכֵא מִנָּה כֹּל דְּבַר וְהָא דְמִיִּיתִי לִיה בְּכִדְוִתָא דִּלְעִיל גִּבִּי פֻגּוּל הִנֵּנוּ דְשִׁירָא טְמֵאָה בַּעּוּפוֹת וּמִנְחוֹת וְהִדַּר אֲתִי נוֹתֵר חֲלוּל חֲלוּל מִטְּמֵאָה וּפֻגּוּל עוֹן עוֹן מִזּוֹתֵר וְלֹאֲחַר שְׂרָבָה הַכְּתוּב כֹּל דְּבַר מִטְּמֵאָה חֲזוֹר וּמִמַּעַט בִּפְגּוּל מִקְּלָל וּפִרְט וּבִלָּל: יֵשׁ לוֹ מִתִּירִין מִשְׁיַקְרְבוּ מִתִּירִין מִקְּל טָהוֹר יֹאכֵל בִּשְׂר דְרִשִּׁינֹן לִיה בַּהֲקוּמִין רַבָּה (מִנְחוֹת כה:) וּבִסְמוּךְ: **שְׂכָן** גּוֹל פִּירֵשׁ"י לָמ"ד הִנֵּנוּ חֲלוּל חֲלוּל וְקִשָּׁה עַל זֶה בִּתְר הֲכִי דִפְרִיד אֲדַרְבַּה מִפְּגוּל גִּילָף שְׂכָן הֵתֵר וְכו' אַמַּאי לֹא אָמַר גַּם כֹּן שְׂכָן עוֹן מַעוֹן וּפִר"ח לָמ"ד דְּגוּל הִנֵּנוּ בָּלוּ פֻּגּוּל שְׁנֵי בָּבֵל הִקְרַבֵּן אַבָּל נוֹתֵר וְטְמֵאָה שְׁנִיכִי בַּחֲטִיכָה אַחַת:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

בְּמִזִּיד לֹא הוֹרְצָה קִנְסָא דְרַבִּנֵּן הוּא וְלֹא שְׁנִיבֵיא אַחַר דֹּא"כ נִמְצָאוּ ב"ד

בְּמִזִּיד – לֹא הוֹרְצָה. בַּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים – בְּיַחֲד; אַבָּל בְּצִיבוּר, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד – הוֹרְצָה. וּבִגּוּזִים, בֵּין בְּשׁוּגַג וּבֵין בְּמִזִּיד – לֹא הוֹרְצָה. אַמְרוּהִי רַבִּנֵּן קִמִּיָּה דְרַב פִּסָּא: כִּמָּאן? דְּלֹא כְרַבִּי יוֹסִי; דָּאִי רַבִּי יוֹסִי, הָאָמַר: בְּכוּלָן אֲנִי רוֹאָה לֵהחֲמִיר! אָמַר לֵהוּ רַב פִּסָּא: אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי יוֹסִי, שְׁאֲנִי הֵתָם דְאָמַר קֵרָא: "לָהֶם" – לָהֶם וְלֹא לְגוּזִים. אָמַר לִיה רַב הוֹנָא בְרִיה דְרַב נָתַן לְרַב פִּסָּא: אֲלֵא מַעַתָּה, "אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים" – הֲכִי נָמִי, הֵם וְלֹא גּוּזִים!? אֲלֵא אָמַר רַב אֲשִׁי, אָמַר קֵרָא: "לְרֻצוֹן לָהֶם" – וְגוּזִים לֹאוּ בְּנִי הִרְצָאָה נִינְהוּ.^(א) מִתְּנִי דְבָרִים שְׁאֵין חִיִּבִּים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּיגּוּל, חִיִּבִּין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא; חוּץ מִן הֵדֶם. רַבִּי שְׁמַעוֹן מַחֲיִיב בְּדָבָר שְׂדֵרְכּוֹ לֹאֲכוֹל, אַבָּל הַעֲצִים וְהַלְבוּנָה וְהַקְטוֹרֶת אֵין חִיִּבִּין עַלִּיו מִשּׁוּם טוּמְאָה. גָּמִי תֵנּוּ רַבִּנֵּן: יָכוֹל לֹא יְהוּ חִיִּבִּין מִשּׁוּם טוּמְאָה אֲלֵא עַל דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין – בֵּין לְאֲדָם בֵּין לְמַזְבֵּחַ?^(י) וְדִין הוּא; וּמָה פִּיגּוּל, שְׁהוּא בִּקְבִיעָה וּבִידִיעָה אַחַת וְלֹא הוֹתֵר מִקְּלָלוֹ – אֵין חִיִּבִּין עַלִּיו אֲלֵא עַל דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין, בֵּין לְאֲדָם בֵּין לְמַזְבֵּחַ; טוּמְאָה, שְׁהִיא בַּעּוֹלָה וְיוֹרֵד וּבִשְׁתֵּי יְדִיעוֹת וְהוֹתֵרָה מִקְּלָלָה – אֵינּוּ דִין שְׁאֵינּוּ חִיִּיב אֲלֵא עַל דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין, בֵּין לְאֲדָם בֵּין לְמַזְבֵּחַ? תַּלְמוּד לִזְמַר: "אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי". יָכוֹל מִיַּד? תַּלְמוּד לִזְמַר: "יִקְרַב". אָמַר רַבִּי אֲלֻעֶזֶר: וְכִי יֵשׁ נוֹגַע שְׁהוּא חִיִּיב!? אֲלֵא מָה תַּלְמוּד לִזְמַר "יִקְרַב"? בַּהּוּכְשָׁר [בִּשְׂר] לִיקְרַב הַכְּתוּב מְדַבֵּר. הָא פִּיצַד? יֵשׁ לוֹ מִתִּירִין – מִשְׁיַקְרְבוּ מִתִּירִין, אֵין לוֹ מִתִּירִין – מִשְׁיַקְרְדֵּשׁ בְּכָלִי. אֲשַׁכַּחַן טוּמְאָה; נוֹתֵר מְנָלָן? אֲתִי "חִילּוּל"–"חִילּוּל" מִטוּמְאָה. וְלִילָף "עוֹן"–"עוֹן" מִפִּיגּוּל! מִסֵּתַבְרָא מִטוּמְאָה הוּי לִיה לְמִילָף, שְׂכָן גָּזַל סִימָן. אֲדַרְבַּה, מִפִּיגּוּל הָוָה לִיה לְמִילָף – שְׂכָן הוֹתֵר, צִיץ, טָהוֹר, בְּזָמָן, קָרַב; וְהִנֵּי נִפְיִשְׁן! ^(ז)אֲלֵא מִדִּתְנִי לְוִי. דִּתְנִי לְוִי: מִנִּין שְׂאָף בִּפְסוּל וּמִן הַכְּתוּב מְדַבֵּר? תַּלְמוּד לִזְמַר: "וְלֹא יִחָלְלוּ אֶת קִדְּשִׁי בְּנִי יִשְׂרָאֵל" –

בְּשֻׁנִי

מִתְנִין לַעֲקוֹר דְּבַר מִן הַתּוֹרָה וּלְהִבִּיא חֲלִין לַעְזוּרָה אֲלֵא לֹא הוֹרְצָה לְהַתִּיר בִּשְׂר בְּאִכִּילָה אַבָּל בַּעֲלִים נִתְכַּסְּפוּ וְהֲכִי אָמַר לֵה שְׁמוּאֵל בְּמַס' נִבְמוֹת (דָּף צ.): [כִּמָּאן] הָא דִּקְתַּנִּי דַּעוּבְדִי כּוּכְבִּים לֹא הוֹרְצָה דְלֹא כֵר' יוֹסִי: אֲלֵא מַעַתָּה אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי דְכְּתִיב גִּבִּי וַיִּנָּרוּ: הֲכִי נָמִי הֵם וְלֹא עוּבְדִי כּוּכְבִּים וְתִימָא דְקִדְּשִׁי עוּבְדִי כּוּכְבִּים אֵין חִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם טְמֵאָה לֵר' יוֹסִי וְהָא קֵאָמַר בָּבֶלָן אֲנִי רוֹאָה לֵהחֲמִיר: לְרֻצוֹן לָהֶם גִּבִּי צִיץ כְּתִיב: לֹאוּ בְנִי הִרְצָאָה לַהֲקַב"ה הֵם שְׁאֵינּוּ מִתְרַצָּה לָהֶם: מִתְנִי דְבָרִים שְׁאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פֻּגּוּל כְּגוֹן הַקֶּמֶן וְהַקְטָרֶת וְכֹל הַשְּׁנוּיִים בְּמִשְׁנֵתָנּוּ: חִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם טְמֵאָה פֶּרֶת הָאוֹכֵלִן בְּטָמֵאֵת הַגּוֹף וְעַל שְׁגָגָתָם חֲטָאת כִּדְּלִיף בְּגִמְרָא: חוּץ מִן הֵדֶם דְאִמַּעוּט בַּהֲדִיא כְּדָאמַר בַּגְמִ: ה"ג נוֹמִי ר"ש בְּדָבָר שְׂדֵרְכּוֹ לֹאֲכֹל חִיב וְכִי שְׁמַעְתִּי מִבֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּינוּ יַעֲקֹב וּל"ג שְׂכַף פִּרְשׁ ר' מִשְׁלֵם בַּר כְּלוּנִימוּס גָּאוֹן בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ נוֹמִי ר"ש כְּמוֹ אָמַר ר"ש וּבִסְפָּרִים הִנֵּה כְּתוּב הֵדֶם וְעַמּוֹ: בְּדָבָר שְׂדֵרְכּוֹ לֹאֲכֹל שְׂדֵרְךָ בְּנִי אָדָם לֹאֲכֹל וְאִף עַל פִּי שְׁנָה מִן הַנִּקְטָרִים כְּגוֹן קֶמֶן וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וְדוּמִין לֵה: אַבָּל לְבוּנָה וְעֲצִים וְקַטְרֶת אֵין חִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם טְמֵאָה וְרַבִּנוּ פְּלִיגִי עָלָה כְּדַמְרִבִּינוּ לֵהוּ מִקְּל תִּבְשָׁר יִתִּירָא לְרִבּוֹת עֲצִים וּלְבוּנָה: גַּמ' וּמָה פֻּגּוּל הָאוֹכֵל פֻּגּוּל בְּשׁוּגַג: שְׁהוּא בְּקַבּוּעַ חֲטָאתוֹ קַבּוּעַ לַעֲנִי כִּלְעִשְׂר כְּשֶׁבָה אוֹ שְׁעִירָה: וּבִידִיעָה אַחַת שְׁאֵינּוּ צָרִיד דִּיעָה בַּתְּחִלָּה שְׂאֵכֵל בְּשׁוּגַג וְיַדַּע שְׂאֵכֵל: וְלֹא הֵתֵר מִקְּלָלוֹ אֲצֹל צַבוּר: שְׁהִיא בַּעּוֹלָה וְיוֹרֵד לַעֲשִׂיר בַּהֲמָה וּבִדְלוֹת שְׁתֵּי תוֹרִים וּבְדִלִי דְלוֹת עֲשִׂירִית הָאִיפָּה גִבִּי שְׁמִיעַת קוֹל בְּוִיקְרָא: וּבִשְׁתֵּי יְדִיעוֹת נְטִמָא וְיַדַּע שְׁנוּטָמָא וְנַעֲלָמָה מִמַּנּוּ טְמֵאָה וְאֵכֵל אֶת הַקִּדָּשׁ וְלֹא יַדַּע וּמִשְׂאֵכֵל יַדַּע אַבָּל שְׁיֵשׁ בָּהּ דִּיעָה בְּסוּף וְאֵין בָּהּ דִּיעָה בַּתְּחִלָּה שְׁלֻפְנִי אֲכִילָתוֹ לֹא יַדַּע מַעוֹלָם בְּטָמְאָה זוֹ פִּטוּר וְהֲכִי גָמִר' לֵה בְּשִׁבּוּעוֹת (דָּף ד.): וְהַתֵּרָה מִקְּלָלָה טְמֵאֵת הַגּוֹף הַתֵּרָה אֲצֹל צַבוּר בִּפְסַח דִּתְנֹן (פְּסַחִים דָּף עו:) הַפְּסַח שְׂבֵא בְּטָמְאָה נֶאֱכֹל בְּטָמְאָה: ת"ל אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים רַבָּה כֹּל הַמְקַדְּשִׁים וּגִבִּי וַיִּנָּרוּ כְּתִיב: יָכוֹל מִיַּד מִשְׁהַקְדָּשׁוּ מִתְחִיב עַלִּיו מִיַּד אִם אֲכָלוּ בְּטָמְאָה: ת"ל אֲשֶׁר יִקְרַב מִקְּל וְרַעֲכָם ר"א

וְהָיָה עֲלִימָצֶת אֶהְיֶה וְנִשְׂא אֶהְיֶה אֶת־עוֹן הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ וְגו' [שְׁמוֹת כח, לח]
וְהִבֵּיא אֶת־אֲשׁוּמוֹ לִיתוֹהָ עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הָצֹאן וְגו' [ויקרא ה, ו-יג]
דָּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֵל־בָּנָיו וַיִּנָּרוּ מִדְּרָשִׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחָלְלוּ אֶת־שֵׁם וְגו' [ויקרא כב, ב]
אָמַר אֶלֶהֶם לְדוֹרִיתֶיכֶם כֹּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִקְּל־וְרַעֲכָם אֶל־הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ וְגו' [ויקרא כב, ג]
וְאֵבְרִיו וְגוּוּ יִשְׂא כִי־אֶת־קִדְּשׁ יִתוֹה חֲלֵל וְנִקְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא וְגו' [ויקרא יט, ח]
וְאִם הִאֲכֹל יֹאכֵל מִבְּשָׂר־זָבַח שְׁלָמִיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצָה וְגו' [ויקרא יז, יח]
וְלֹא יִחָלְלוּ אֶת־קִדְּשִׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־אֲשֶׁר־יָרִימוּ לִיתוֹה [ויקרא כב, טז]

א פסחים פ:

ב תוספתא זבחים

ג ספרא צו פרק טו ד; ספרא

אמור פירשה ד ת; מעילה י:

ד מנחות כו; מנחות כה.

תוסי' ד"ה אבל וכו' למ"ל קרא בדם למעוטי מנותר וטמא וכו'. ק"ל הא תוספות כתבו כמה פעמים דדם שבשלו אינו עובר עליו עיין חולין דף קט ע"א א"כ צריך קרא לבשלו הדרם דפקע איסור דם דמכל מקום אינו חייב משום נותר וטמא:

תוסי' ד"ה אבל וכו' למ"ל קרא בדם למעוטי מנותר וטמא וכו'. ק"ל הא תוספות כתבו כמה פעמים דדם שבשלו אינו עובר עליו עיין חולין דף קט ע"א א"כ צריך קרא לבשלו הדרם דפקע איסור דם דמכל מקום אינו חייב משום נותר וטמא:

וְהָיָה עֲלִימָצֶת אֶהְיֶה וְנִשְׂא אֶהְיֶה אֶת־עוֹן הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ וְגו' [שְׁמוֹת כח, לח]

וְהִבֵּיא אֶת־אֲשׁוּמוֹ לִיתוֹהָ עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הָצֹאן וְגו' [ויקרא ה, ו-יג]

דָּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֵל־בָּנָיו וַיִּנָּרוּ מִדְּרָשִׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחָלְלוּ אֶת־שֵׁם וְגו' [ויקרא כב, ב]

אָמַר אֶלֶהֶם לְדוֹרִיתֶיכֶם כֹּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִקְּל־וְרַעֲכָם אֶל־הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ וְגו' [ויקרא כב, ג]

וְאֵבְרִיו וְגוּוּ יִשְׂא כִי־אֶת־קִדְּשׁ יִתוֹה חֲלֵל וְנִקְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא וְגו' [ויקרא יט, ח]

וְאִם הִאֲכֹל יֹאכֵל מִבְּשָׂר־זָבַח שְׁלָמִיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצָה וְגו' [ויקרא יז, יח]

וְלֹא יִחָלְלוּ אֶת־קִדְּשִׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־אֲשֶׁר־יָרִימוּ לִיתוֹה [ויקרא כב, טז]

^[1] אֲרֵיָא מִשּׁוּם דָּאִין נֶאֱכָלִין תּפּוֹק לֵה דָאִין אִסּוּר טְמֵאָה חַל עֲלֵיהֶם דִּהּא יֵשׁ בָּהֶן מַעֲיֵלָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיא דְאָמַר (פְּרִיתוֹת כג:) אֵין פֻּגּוּל בַּעּוּלִין וְאֵין נוֹתֵר בַּעּוּלִין לְפִי שְׁאֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר וְעוֹד חֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת אַמַּאי צָרִיד לְמַעוּטִינְהוּ מִפְּגוּל לֵר' שְׁמַעוֹן וְאַמַּאי חִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם נוֹתֵר וְטָמֵא וְהָא אִית בָּהּוּ מַעֲיֵלָה וְאֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר וּמִיּהוּ בָּוָה יֵשׁ לוֹמַר דְּמִשְׁכַּחַת לֵה לְאַחַר שְׁנַתָּה תִּבְשָׁר וְעָדִין רֵאזִיָּה לֹאכִילָה דִּתְנֹן בַּמַּעֲיֵלָה (דף ט.) דְּמוּשְׁלִין בָּהֶן עַד שְׁתִּיתָה תִּבְשָׁר וּמ"מ קִשָּׁה מִפְּגוּל שְׁחָרִי פִקַּע פֻּגּוּל מִכּי מִשְׁלָה בּוּ הָאִוֵּר אַבָּל מַעֲצִים קִשָּׁה דִּישׁ בָּהֶן מַעֲיֵלָה לַעוֹלָם וּי"ל דִּתְנָא דִּר' שְׁמַעוֹן דִּהֲכָא סָבַר לִיה בַּהֲהוּא תַנָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְאָמַר הֵתָם יֵשׁ פֻּגּוּל בַּעּוּלִין וְיֵשׁ נוֹתֵר בַּעּוּלִין וְעוֹד י"ל דְּמִשְׁכַּחַת לֵה בְּבַת אַחַת כְּגוֹן שֶׁהִבֵּא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת אַחַר כֹּף כְּדָאשְׁכֶּחַן בִּיבְמוֹת פֶּרֶק ד' אַחֲרִין (נִבְמוֹת דָּף לג.) וְקִשָּׁה קֶצֶת הָא דְאָמַר פ' דָּם שְׁחִיטָה (פְּרִיתוֹת כג:) לְמָאֵן דְאָמַר אֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר כֹּל חֵלֶב מֵאִי עֲבִיד לִיה וּמוֹקִי לֵה בּוֹלְדֵי קִדְּשִׁים לוֹקְמִי בַּהֲבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת אַחַר כֹּף דִּהּוּה לִיה בַּת אַחַת וּמִיּהוּ בָּלָאוּ הֲכִי שְׁפִיר קַמְשֻׁנִי וְהָ אֵין לְהַקְשׁוֹת לָמ"ד אֵין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר בְּקִדְּשִׁים ל"ל קֵרָא בָּהֶם לְמַעוּטִי מִזּוֹתֵר וְטָמֵא דֵהָא אַצְטְרִיד לֵהֲבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת אַחַר כֹּף דִּתְנִי בְּבַת אַחַת כְּדַפְרִשְׁנָא וּמִיּהוּ לְמֵאִי דִבְעִי לְמִימְרָא בִּפְ' ד' אַחֲרִ

עין משפט
גור מצוה

א מיי פחי מהלי כלי המקדש
והעובדיו בו הל' ה:

בְּשֵׁנֵי חֲלוּלִים מִדָּלָא כְּתִיב וַיִּזְנוּרוּ וְלֹא יִחַלְלוּ: אַחַד פְּסוּל נֹתֵר דְּאִשְׁכְּחַן בֵּה חֲלוּל הָכִי גָרְסִינוּ בְּשֵׁנֵי חֲלוּלִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר אַחַד פְּסוּל נֹתֵר תָּמָה לִי לְעִיל גַּבִּי קִדְּשִׁי עֹבְדֵי כֹכְבִּים אֲתִי נֹתֵר חֲלוּל חֲלוּל מִשְׁמָאָה הָלֹא חֲלוּל טְמָאָה נָמִי בְּנוֹתֵר אֲנִי עוֹד תָּמָה דְּבַפ' הַנְּשַׁרְפִּין (סנהדרין דף פג.) מִשְׁמַע דְּלֹא כְּתִיב בְּנוֹתֵר חֲלוּל דְּרַבִּים וְהָכָא מִשְׁפַּחַת לֵה מְדַתְנִי וְלַעִיל בְּרִישׁ פֶּרֶק שְׁנִי (זבחים דף טו:) פֶּרֶשְׁתִּי: הוּא לִפְנֵי כִפְּרָה כִלְאֲחֵר כִּפְּרָה הַקְּשָׁה ר"ת דְּבַמְעִילָה פֶּרֶק [וְלַד] חֲטָאת (דף יב:) אֲמַרְיִנּוּ הַמְּסִיז דָּם לְכַהֲמַת קִדְּשִׁים מוֹעֲלִין בּוֹ אֵלְמָא יֵשׁ מְעִילָה בְּדָם וְתַרְן דְּהִתָּם מַחֲיִים דְּלֹא שְׂכָא כִפְּרָה אֲכַל לֵאחֲרֵי שְׁחִיטָה אִף לִפְנֵי כִפְּרָה אֵין מוֹעֲלִין וּא"ת דְּהִתָּם תֵּנִי (דף יב.) וּמִנְתִּי בְּפֶרֶק כָּל שְׁעָה דָּם בַּתְּחִלָּה אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ יֵצֵא לְנַחַל קִדְּרוֹן מוֹעֲלִין וי"ל דְּמְעִילָה דְּהִתָּם דִּרְכָּנָן וּא"ת א"כ בְּרִישׁ מְעִילָה (דף ב:) דְּדַחֲקִי לֹאשְׁכּוּחִי מִי אֵיכָא מְעִילָה דִּרְכָּנָן לִיתִי מִהַר מִשְׁנָה עוֹד קֹשָׁה בְּסוֹף תַּמּוּדָה (דף לב:) גַּבִּי מְקַדֵּשׁ עוֹלָה לְבָדֵק הַבֵּית דְּקֵאמֵר שְׁמוּעֲלִין בֵּה שְׁתִּי מְעִילוֹת וּפְרִידֵי אֵי מְדַרְכָּנָן אֲמַאי ב' מְעִילוֹת מֵאֵי קֹשָׁה הָא אֵיכָא מְעִילָה דְּדָם שְׁהִיא דִּרְכָּנָן וְכֹן בְּקִדְּשִׁים שְׁמִתוֹ בְּרִישׁ מְעִילָה (דף ב.) וי"ל דְּהִתָּם שְׁשִׁי מְעִילָה דְּאוֹרִינְתָא מִשּׁוּם עוֹלָה בְּדִילִי מִנָּה וּבְדָם דְּלֵיכָא מְעִילָה דְּאוֹרִינְתָא לֹא בְּדִילִי מִנָּה תִּסְתַּיְנוּ רַבָּנִין מְעִילָה וּבְרִישׁ מְעִילָה אֲקַדְּשִׁים שְׁשִׁיחֲטוּן בְּדָרוּם קֹאֵי דְכַמָּאן דְּחִנְקָנוּן דְּמִי וְעַל כֵּה"ג דַּחַק לֵאחֲתוּי רֵאזִיָּה דְּתַסְקוֹן רַבָּנִין מְעִילָה אַע"ג דְּבְדִילִי מִנְהִיו (פְּמוֹ) בְּמַתוֹ וּמִנְתִּי מְרַבִּי יוֹחֲנָן דְּקִדְּשִׁים שְׁמִתוֹ וְה"ר חַיִּים הֵינָה מְפַרֵּשׁ דִּיּוֹצָא לְנַחַל קִדְּרוֹן מוֹעֲלִין דְּאוֹרִינְתָא שֶׁב"ד מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ שְׁלֹא יִתְנוּ מִמֶּנּוּ בְּלֹא פְדִיוֹן וְדַחַק הוּא עוֹד אֲפַתִּי אֲמַאי לֹא מִנְתִּי בְּרִישׁ מְעִילָה מִהֵיכָא דְּסוֹף הַתְּכַלֵּת (מִנְחוֹת דף גב.) גַּבִּי אֶפְרָה פֶּרֶה דְּאֵמֵר שְׁתִּי תַסְנוֹת הֵווּ מַעֲקֵרָא תַסְיִנוּ בֵּה מְעִילָה וְאֵין לוֹמֵר דְּמַעֲשֵׂרָא נָמִי הִנֵּתָה מְעִילָה דְּאוֹרִינְתָא דְּתַסְקוֹן שְׁתִּיָּהּ ב"ד מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ א"כ הֵיאֵר הֵי מִזֵּין עוֹד דְּבַמְעִילָה בְּרִישׁ וְלַד חֲטָאת (מְעִילָה דף יב.) דְּאֵמֵר רַבִּי יוֹחֲנָן קִדְּשִׁים שְׁמִתוֹ יֵצֵאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה דְּבַר תּוֹרָה אֲכַל מְדַרְכָּנָן אֵיכָא מְעִילָה וּפְרִידֵי מִי אֵכָא

מִדֵּי דְמַעֲשֵׂרָא לִית בֵּה מְעִילָה וּלְבִסּוֹף אֵית בֵּה מְעִילָה וְהָרִי דָּם דְּתַנּוּ בַּתְּחִלְתּוֹ כּוֹי וְאִי מְעִילָה דְּנַחַל קִדְּרוֹן שְׁבִית דִּין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ מֵאֵי קוֹשִׁיא: אֵין לָךְ דְּבַר שְׁנַעֲשִׂית מַצּוֹת וּמוֹעֲלִין בּוֹ וּא"ת אֲדַרְבֵּה לֹא נִמְעַט לִפְנֵי כִפְּרָה דְּאֵין לָךְ [דְּבַר] שְׁלֹא נַעֲשִׂית מַצּוֹתוֹ שְׁלֹא יִמְעַלוּ וַאֲע"ג דְּאֵיכָא קִדְּשִׁים קָלִים הִנְיּוּ מִשּׁוּם דְּלֹא אֲקָרוּ קִדְּשִׁי ה' וי"ל דְּאִשְׁכְּחַנּוּ טוֹבָא דְּכּוֹתֵה דְּאֵין מוֹעֲלִין עַד שְׁעַת מַצּוֹת תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וְעִנְיָה עֲרוּפָה עַד אַחֵר יִרְדֵּתָה: וְלֹא וְהָרִי תְּרוּמַת הַדָּשָׁן מִדֵּי דְמַעֲשֵׂרָא לֹא נִתְּנִין וְלֹא מוֹעֲלִין הִנְיּוּ מִזִּבְחַת הַזֶּהֱב מִן הַקְּטֹרֶת שְׁנִשְׁרַף עָלָיו וְהָכָא מִזִּבְחַת הַחִיצוֹן שְׁהִיָּה חוֹתֵה מִלֵּא הַמַּחֲמָה מִן הַמַּאֲכָלוֹת הַסְּנִימִיּוֹת וְנוֹתֵן בְּמִנְחָתוֹ שְׁלֹשׁ קֶבֶשׁ וּמִיָּהוּ בִּגְמִי מִשְׁמַע הֵתָם דָּאָף בַּחֲצִיצוֹן אֵין מוֹעֲלִין דְּקֵאמֵר בְּשִׁלְמָא מִזִּבְחַת הַחִיצוֹן דְּכְּתִיב בֵּה וְשִׁמּוֹ אֵלֹא פְּנִימִי מִנָּה לֵן מִשְׁמַע דְּמִשְׁמָו דְּרִישׁ דְּאֵין מוֹעֲלִין וּבִשְׁמַעֲמָא אֲדַרְבֵּה מוֹשְׁמֹו מִשְׁמַע לִיָּה דְּמוֹעֲלִין וי"ל דְּמַתְנִי דְּהִתָּם מִשְׁמַע דְּלֹא מוֹעֲלִין בְּדָשׁוֹן הַסְּנִימִי שְׁהַדָּשׁוֹן מוֹצִיאֻ מִיַּדִּי מְעִילָה אֲכַל קִדְּשׁ מִשְׁמַע דְּשׁוֹן מוֹעֲלִין א"כ אֵיכָא מַצּוֹה לְדָשׁוֹן וְעַל זֶה קֵאמֵר בְּשִׁלְמָא חֲצִיצוֹן דְּכְּתִיב וְשִׁמּוֹ וְלִכְרֵי מַצּוֹה לְדָשׁוֹן מ"מ אִף לֵאחֲרֵי הַרְמָה אֵיכָא מְעִילָה בְּדִרְשִׁינָן בְּסוֹף תַּמּוּדָה (דף לד.) וְשִׁמּוֹ בְּנִחַת וְשִׁמּוֹ בְּלוֹ וְשִׁמּוֹ שְׁלֹא יִפְּסֹר אֵלֹא פְּנִימִי מִנָּה לֵן דְּמַצּוֹה לְדָשׁוֹן שְׁאֵתָה אֹמֵר שְׁהַדָּשׁוֹן מוֹצִיאֻ מִיַּדִּי מְעִילָה וּמִשְׁנֵי דְּאֵמֵר קֵרָא וְהִסִּיר אֶת מִרְאֵתוֹ וְהִשְׁלִיךְ אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן וּבִפ' שְׁנִי דִּיּוֹמָא בִּירְשָׁלַמִי מִשְׁמַע בֵּן קֶצֶת דְּבַעֲי בְּרִישָׁא מְנַל דְּעַבְדִּין דָּשׁוֹן כָּלֵל בְּפִנְיִמִי וְהָדֵר בַּעֲי מְנַל שְׁהַדָּשׁוֹן אֲסוּר בְּהִנְיָה וְאֵם תֵּאמֵר מִרְאָה וְנוֹצָה יִמְעַלוּ עַד שְׁיִעֲשׂוּ מַצּוֹתוֹ שְׁלִשְׁלֹכוֹ אֲצַל מִזִּבְחַת כְּדָשׁוֹן מִזִּבְחַת הַסְּנִימִי וּבַתְּמוּדָה (גו"ש) אֲמַרְיִנּוּ עוֹלַת הַעוֹף שְׁנוֹתִמְצָה דְּמָה מִרְאָה וְנוֹצָה יֵצֵאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה וי"ל שְׁאֵנִי דָּשׁוֹן מִזִּבְחַת הַסְּנִימִי דְּהִנְיּוּ מַצּוֹתוֹ אֲכַל עוֹלַת הַעוֹף עֲבֹדַת דָּם מִתִּיר מִרְאָה וְנוֹצָה וּא"ת בְּקִדְּשִׁין (דף נה.) דְּאֵמֵר אֵין מוֹעֵל אַחֵר מוֹעֵל אֵלֹא בְּהִמָּה וּכְלִי שֶׁרֶת הָא אֵיכָא תְּרוּמַת הַדָּשָׁן דְּלֹא נִפְסַק לְחַלְטִין ע"י מְעִילָה בְּדַמוּכַח בְּסוֹף תַּמּוּדָה וי"ל דְּהָרִי בְּכָלֵל בְּהִמָּה דְּהִנְיּוּ כְּמוֹ אֲמוּדִים דְּלֹא נִפְסַק לְחַלְטִין: מִלְּשׁוֹם דְּהָרִי תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וּבִגְדִי כְּהֵנָּה שְׁנִי כְּתוּבִין הַבָּאִין בְּאֶחָד בְּמְעִילָה פ' וְלַד חֲטָאת (מְעִילָה דף יא:) מִזְּאִרִּיּוֹ יוֹתֵר וּמִסְקָנָא בְּדַהֲכָא: עֲנָלָה עֲרוּפָה פִּי רִש"י מוֹעֲרָפוֹ שֶׁם נ"ל בַּפ"ק דְּבִרְיִיתוֹת (דף ו.) וְהָא דְּגִיל בַּפ' אֵין מַעֲמִידִין (ע"ז דף כט:) מִדְּכְּתִיב בֵּה כִפְּרָה קִדְּשִׁים יי"ל דְּשֶׁם צִרִיד לֹאֲסוּר לֵאחֲרֵי עֲרִיפָה שְׁלֹא לוֹמֵר אֵין לָךְ דְּבַר שְׁנַעֲשִׂית מַצּוֹתוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ: תַּרְיִי מַעוּטִי כְּתִיבִי קוֹשִׁיא דְּבַחַד סָגִי וְכֹן גַּבִּי הַעֲזִים בְּפֶרֶק כָּל הַבֶּשֶׂר (חֲלִין דף קיג.): וְחַד לְמַעוּטִי מִנוֹתֵר וְחַד לְמַעוּטִי מִשְׁמָאָה תָּמָה לְנוֹתֵר וְשִׁמְאָה סָגִי בַּחַד מַעוּט דִּילְפִּינָן מִהֲדִידִי חֲלוּל חֲלוּל וְאִף לְקֹלָא בְּדִלְעִיל גַּבִּי קִדְּשִׁי עֹבְדֵי כֹכְבִּים וי"ל דְּמוֹקְמִינָא מַעוּטָא בְּנוֹתֵר דּוֹקָא אֲכַל מִשּׁוּם טְמָאָה הֵוָה חֵיב כִּי הִכִּי דְּאֵין לוֹ מִתִּירִין כְּגוֹן קִמָּץ וּמִנְחַת כְּהֵנִים אַע"ג דְּאֵין בְּהוֹן פְּגוּל יֵשׁ בְּהוֹן אֲסוּר טְמָאָה דְּמַרְבִּינָן מִזְּאִרִּיּוֹ הֵם מְקַדְּשִׁים הָכִי הֵוָה מְרַבִּינָן נָמִי לְגַבִּי דָּם:

בְּשֵׁנֵי חֲלוּלִים מִדָּלָא כְּתִיב וַיִּזְנוּרוּ וְלֹא יִחַלְלוּ: אַחַד פְּסוּל נֹתֵר דְּאִשְׁכְּחַן בֵּה חֲלוּל הָכִי גָרְסִינוּ בְּשֵׁנֵי חֲלוּלִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר אַחַד פְּסוּל נֹתֵר תָּמָה לִי לְעִיל גַּבִּי קִדְּשִׁי עֹבְדֵי כֹכְבִּים אֲתִי נֹתֵר חֲלוּל חֲלוּל מִשְׁמָאָה הָלֹא חֲלוּל טְמָאָה נָמִי בְּנוֹתֵר אֲנִי עוֹד תָּמָה דְּבַפ' הַנְּשַׁרְפִּין (סנהדרין דף פג.) מִשְׁמַע דְּלֹא כְּתִיב בְּנוֹתֵר חֲלוּל דְּרַבִּים וְהָכָא מִשְׁפַּחַת לֵה מְדַתְנִי וְלַעִיל בְּרִישׁ פֶּרֶק שְׁנִי (זבחים דף טו:) פֶּרֶשְׁתִּי: הוּא לִפְנֵי כִפְּרָה כִלְאֲחֵר כִּפְּרָה הַקְּשָׁה ר"ת דְּבַמְעִילָה פֶּרֶק [וְלַד] חֲטָאת (דף יב:) אֲמַרְיִנּוּ הַמְּסִיז דָּם לְכַהֲמַת קִדְּשִׁים מוֹעֲלִין בּוֹ אֵלְמָא יֵשׁ מְעִילָה בְּדָם וְתַרְן דְּהִתָּם מַחֲיִים דְּלֹא שְׂכָא כִפְּרָה אֲכַל לֵאחֲרֵי שְׁחִיטָה אִף לִפְנֵי כִפְּרָה אֵין מוֹעֲלִין וּא"ת דְּהִתָּם תֵּנִי (דף יב.) וּמִנְתִּי בְּפֶרֶק כָּל שְׁעָה דָּם בַּתְּחִלְתָּה אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ יֵצֵא לְנַחַל קִדְּרוֹן מוֹעֲלִין וי"ל דְּמְעִילָה דְּהִתָּם דִּרְכָּנָן וּא"ת א"כ בְּרִישׁ מְעִילָה (דף ב:) דְּדַחֲקִי לֹאשְׁכּוּחִי מִי אֵיכָא מְעִילָה דִּרְכָּנָן לִיתִי מִהַר מִשְׁנָה עוֹד קֹשָׁה בְּסוֹף תַּמּוּדָה (דף לב:) גַּבִּי מְקַדֵּשׁ עוֹלָה לְבָדֵק הַבֵּית דְּקֵאמֵר שְׁמוּעֲלִין בֵּה שְׁתִּי מְעִילוֹת וּפְרִידֵי אֵי מְדַרְכָּנָן אֲמַאי ב' מְעִילוֹת מִמֵּי קֹשָׁה הָא אֵיכָא מְעִילָה דְּדָם שְׁהִיא דִּרְכָּנָן וְכֹן בְּקִדְּשִׁים שְׁמִתוֹ בְּרִישׁ מְעִילָה (דף ב.) וי"ל דְּהִתָּם שְׁשִׁי מְעִילָה דְּאוֹרִינְתָא מִשּׁוּם עוֹלָה בְּדִילִי מִנָּה וּבְדָם דְּלֵיכָא מְעִילָה דְּאוֹרִינְתָא לֹא בְּדִילִי מִנָּה תִּסְתַּיְנוּ רַבָּנִין מְעִילָה וּבְרִישׁ מְעִילָה אֲקַדְּשִׁים שְׁשִׁיחֲטוּן בְּדָרוּם קֹאֵי דְכַמָּאן דְּחִנְקָנוּן דְּמִי וְעַל כֵּה"ג דַּחַק לֵאחֲתוּי רֵאזִיָּה דְּתַסְקוֹן רַבָּנִין מְעִילָה אַע"ג דְּבְדִילִי מִנְהִיו (פְּמוֹ) בְּמַתוֹ וּמִנְתִּי מְרַבִּי יוֹחֲנָן דְּקִדְּשִׁים שְׁמִתוֹ וְה"ר חַיִּים הֵינָה מְפַרֵּשׁ דִּיּוֹצָא לְנַחַל קִדְּרוֹן מוֹעֲלִין דְּאוֹרִינְתָא שֶׁב"ד מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ שְׁלֹא יִתְנוּ מִמֶּנּוּ בְּלֹא פְדִיוֹן וְדַחַק הוּא עוֹד אֲפַתִּי אֲמַאי לֹא מִנְתִּי בְּרִישׁ מְעִילָה מִהֵיכָא דְּסוֹף הַתְּכַלֵּת (מִנְחוֹת דף גב.) גַּבִּי אֶפְרָה פֶּרֶה דְּאֵמֵר שְׁתִּי תַסְנוֹת הֵווּ מַעֲקֵרָא תַסְיִנוּ בֵּה מְעִילָה וְאֵין לוֹמֵר דְּמַעֲשֵׂרָא נָמִי הִנֵּתָה מְעִילָה דְּאוֹרִינְתָא דְּתַסְקוֹן שְׁתִּיָּהּ ב"ד מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ א"כ הֵיאֵר הֵי מִזֵּין עוֹד דְּבַמְעִילָה בְּרִישׁ וְלַד חֲטָאת (מְעִילָה דף יב.) דְּאֵמֵר רַבִּי יוֹחֲנָן קִדְּשִׁים שְׁמִתוֹ יֵצֵאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה דְּבַר תּוֹרָה אֲכַל מְדַרְכָּנָן אֵיכָא מְעִילָה וּפְרִידֵי מִי אֵכָא

מִדֵּי דְמַעֲשֵׂרָא לִית בֵּה מְעִילָה וּלְבִסּוֹף אֵית בֵּה מְעִילָה וְהָרִי דָּם דְּתַנּוּ בַּתְּחִלְתּוֹ כּוֹי וְאִי מְעִילָה דְּנַחַל קִדְּרוֹן שְׁבִית דִּין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ מֵאֵי קוֹשִׁיא: אֵין לָךְ דְּבַר שְׁנַעֲשִׂית מַצּוֹתוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ וּא"ת אֲדַרְבֵּה לֹא נִמְעַט לִפְנֵי כִפְּרָה דְּאֵין לָךְ [דְּבַר] שְׁלֹא נַעֲשִׂית מַצּוֹתוֹ שְׁלֹא יִמְעַלוּ וַאֲע"ג דְּאֵיכָא קִדְּשִׁים קָלִים הִנְיּוּ מִשּׁוּם דְּלֹא אֲקָרוּ קִדְּשִׁי ה' וי"ל דְּאִשְׁכְּחַנּוּ טוֹבָא דְּכּוֹתֵה דְּאֵין מוֹעֲלִין עַד שְׁעַת מַצּוֹת תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וְעִנְיָה עֲרוּפָה עַד אַחֵר יִרְדֵּתָה: וְלֹא וְהָרִי תְּרוּמַת הַדָּשָׁן מִדֵּי דְמַעֲשֵׂרָא לֹא נִתְּנִין וְלֹא מוֹעֲלִין הִנְיּוּ מִזִּבְחַת הַזֶּהֱב מִן הַקְּטֹרֶת שְׁנִשְׁרַף עָלָיו וְהָכָא מִזִּבְחַת הַחִיצוֹן שְׁהִיָּה חוֹתֵה מִלֵּא הַמַּחֲמָה מִן הַמַּאֲכָלוֹת הַסְּנִימִיּוֹת וְנוֹתֵן בְּמִנְחָתוֹ שְׁלֹשׁ קֶבֶשׁ וּמִיָּהוּ בִּגְמִי מִשְׁמַע הֵתָם דָּאָף בַּחֲצִיצוֹן אֵין מוֹעֲלִין דְּקֵאמֵר בְּשִׁלְמָא מִזִּבְחַת הַחִיצוֹן דְּכְּתִיב בֵּה וְשִׁמּוֹ אֵלֹא פְּנִימִי מִנָּה לֵן מִשְׁמַע דְּמִשְׁמָו דְּרִישׁ דְּאֵין מוֹעֲלִין וּבִשְׁמַעֲמָא אֲדַרְבֵּה מוֹשְׁמֹו מִשְׁמַע לִיָּה דְּמוֹעֲלִין וי"ל דְּמַתְנִי דְּהִתָּם מִשְׁמַע דְּלֹא מוֹעֲלִין בְּדָשׁוֹן הַסְּנִימִי שְׁהַדָּשׁוֹן מוֹצִיאֻ מִיַּדִּי מְעִילָה אֲכַל קִדְּשׁ מִשְׁמַע דְּשׁוֹן מוֹעֲלִין א"כ אֵיכָא מַצּוֹה לְדָשׁוֹן וְעַל זֶה קֵאמֵר בְּשִׁלְמָא חֲצִיצוֹן דְּכְּתִיב וְשִׁמּוֹ וְלִכְרֵי מַצּוֹה לְדָשׁוֹן מ"מ אִף לֵאחֲרֵי הַרְמָה אֵיכָא מְעִילָה בְּדִרְשִׁינָן בְּסוֹף תַּמּוּדָה (דף לד.) וְשִׁמּוֹ בְּנִחַת וְשִׁמּוֹ בְּלוֹ וְשִׁמּוֹ שְׁלֹא יִפְּסֹר אֵלֹא פְּנִימִי מִנָּה לֵן דְּמַצּוֹה לְדָשׁוֹן שְׁאֵתָה אֹמֵר שְׁהַדָּשׁוֹן מוֹצִיאֻ מִיַּדִּי מְעִילָה וּמִשְׁנֵי דְּאֵמֵר קֵרָא וְהִסִּיר אֶת מִרְאֵתוֹ וְהִשְׁלִיךְ אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן וּבִפ' שְׁנִי דִּיּוֹמָא בִּירְשָׁלַמִי מִשְׁמַע בֵּן קֶצֶת דְּבַעֲי בְּרִישָׁא מְנַל דְּעַבְדִּין דָּשׁוֹן כָּלֵל בְּפִנְיִמִי וְהָדֵר בַּעֲי מְנַל שְׁהַדָּשׁוֹן אֲסוּר בְּהִנְיָה וְאֵם תֵּאמֵר מִרְאָה וְנוֹצָה יִמְעַלוּ עַד שְׁיִעֲשׂוּ מַצּוֹתוֹ שְׁלִשְׁלֹכוֹ אֲצַל מִזִּבְחַת כְּדָשׁוֹן מִזִּבְחַת הַסְּנִימִי וּבַתְּמוּדָה (גו"ש) אֲמַרְיִנּוּ עוֹלַת הַעוֹף שְׁנוֹתִמְצָה דְּמָה מִרְאָה וְנוֹצָה יֵצֵאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה וי"ל שְׁאֵנִי דָּשׁוֹן מִזִּבְחַת הַסְּנִימִי דְּהִנְיּוּ מַצּוֹתוֹ אֲכַל עוֹלַת הַעוֹף עֲבֹדַת דָּם מִתִּיר מִרְאָה וְנוֹצָה וּא"ת בְּקִדְּשִׁין (דף נה.) דְּאֵמֵר אֵין מוֹעֵל אַחֵר מוֹעֵל אֵלֹא בְּהִמָּה וּכְלִי שֶׁרֶת הָא אֵיכָא תְּרוּמַת הַדָּשָׁן דְּלֹא נִפְסַק לְחַלְטִין ע"י מְעִילָה בְּדַמוּכַח בְּסוֹף תַּמּוּדָה וי"ל דְּהָרִי בְּכָלֵל בְּהִמָּה דְּהִנְיּוּ כְּמוֹ אֲמוּדִים דְּלֹא נִפְסַק לְחַלְטִין: מִלְּשׁוֹם דְּהָרִי תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וּבִגְדִי כְּהֵנָּה שְׁנִי כְּתוּבִין הַבָּאִין בְּאֶחָד בְּמְעִילָה פ' וְלַד חֲטָאת (מְעִילָה דף יא:) מִזְּאִרִּיּוֹ יוֹתֵר וּמִסְקָנָא בְּדַהֲכָא: עֲנָלָה עֲרוּפָה פִּי רִש"י מוֹעֲרָפוֹ שֶׁם נ"ל בַּפ"ק דְּבִרְיִיתוֹת (דף ו.) וְהָא דְּגִיל בַּפ' אֵין מַעֲמִידִין (ע"ז דף כט:) מִדְּכְּתִיב בֵּה כִפְּרָה קִדְּשִׁים יי"ל דְּשֶׁם צִרִיד לֹאֲסוּר לֵאחֲרֵי עֲרִיפָה שְׁלֹא לוֹמֵר אֵין לָךְ דְּבַר שְׁנַעֲשִׂית מַצּוֹתוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ: תַּרְיִי מַעוּטִי כְּתִיבִי קוֹשִׁיא דְּבַחַד סָגִי וְכֹן גַּבִּי הַעֲזִים בְּפֶרֶק כָּל הַבֶּשֶׂר (חֲלִין דף קיג.): וְחַד לְמַעוּטִי מִנוֹתֵר וְחַד לְמַעוּטִי מִשְׁמָאָה תָּמָה לְנוֹתֵר וְשִׁמְאָה סָגִי בַּח

עין משפט נר מצווה
א מיי פייח מהל' פסולי המוקדשין הל' טו: ב מיי פחי' מהל' טומאת אוכלים הל' ט: ג מיי פו' מהל' איסורי המזבח הל' ח: ד מיי פדי' מהל' מעשה הקרבנות הל' יא: ה מיי פו' מהל' מעשה הקרבנות הל' ד: ו מיי פטיו' מהל' פסולי המוקדשין הל' ד:

אַחַת לְכַלל ואחת לפרט לאו כלל ופרט שְׁהִיָּה בְּכַלל וַיֵּצֵא מִן הַכָּלָל לְלַמֵּד עַל הַכָּלָל כְּלוּ יֵצֵא בְּדִרְשֵׁינּוּ מֵלֶה בַּפ"ק דִּיבְמוֹת (דף ז.) וּמִרְבִּינוּ כֹּל קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וּמִמַּעֲטִינוּ קִדְשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת וא"ת קִדְשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת נְמִי תַפּוּק לִי מִקֶּרֶב דִּרְשֵׁי בְּכָשֶׁר לְקֶרֶב וי"ל דְּהוּה אַמִּינָא כִּי בַעֲיִנּוּ כָשֶׁר לְקֶרֶב הֵנִי מְלִי בְּקִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וא"ת הָא דְאָמַר בְּהַקְדָּמָא רַבָּה (מִנְחוֹת דף כה:׃) כֹּל טְהוֹר יֵאכֵל בְּשֶׁר הַנֶּתֶר לְטַהוּרִים חִיבִין עָלֵיו מִשּׁוּם טָמְאָה כּו' לַמַּעוּטֵי בְּשֶׁר לִפְנֵי וְרִיקָה תַפּוּק לָהּ מִקֶּרֶב דִּרְשֵׁינּוּ לַעֲיֹל בְּכָשֶׁר לְקֶרֶב הָא בִּיצֵד יֵשׁ לוֹ מִתִּירִין מִשְׁיָקְרָבוּ מִתִּירִין כּו' וי"ל דְּצִירֵי דְאִי כְּתֵב רַחֲמָנָא כֹּל טְהוֹר וְלֹא כְּתֵב יָקָרַב הוּה אַמִּינָא דְקָדָם וְרִיקָה חֲשִׁיב נֶתֶר לְטַהוּרִים פִּינוּ דִּיכּוֹל לְרוּק לְכַתְּחִלָּה וְלֹא הוּה מִמַּעֲטֵי אֵלֶּא טָמֵא לִפְנֵי וְרִיקָה לוֹ וַיֵּצֵא וְעוֹד אֲצַטְרִיד יָקָרַב לֵאמֹר לוֹ מִתִּירִין מִשְׁיָקְדֵשׁ בְּכָלִי וְאִי כְּתֵב רַחֲמָנָא יָקָרַב וְלֹא כְּתֵב כֹּל טְהוֹר הוּה אַמִּינָא אֲפִילוּ פְּגוּלִין וְנוֹתְרוֹת וְלֹא הוּה אַמִּינָא מִזְבֵּחַ הַשְּׁלֵמִים מַעוּט אִי לֹאֹ קָרָא דְנֶתֶר לְטַהוּרִים: אַבְּל בְּטַמְאָת הַגּוֹף דְּבָרֵי הַכֹּל אֵינּוּ לוֹקָה וא"ת וְהָא אֲמַרִּינוּ לַעֲיֹל שְׁלֹשׁ כְּרִיתוֹת בְּשֻׁלְמִים חַד לְדָבָרִים שְׂאִינוּ נֶאֱכָלִין לְכָל הַפְּחוֹת תַּפְּשׁוּט דִּר' יוֹחֲנָן דְאָמַר כְּמַחֲלָקַת בּוֹזוּ כֹּךְ מִחֲלָקַת בּוֹזוּ תַנְיָא בְּמַעֲיֵלָה (דף י.) גְּבִי לְבוֹנָה וְחִזְיָבִים עָלֶיהָ מִשּׁוּם פְּגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא וי"ל דְּדוֹקָא מַלְקוֹת קֶאֱמַר דְּאֵינּוּ לוֹקָה דְּלֹא אֶתְרַבּוּ אֵלֶּא לַעֲגִין כְּרַת וּמִיָּהּ לֹא מִשְׁמַע הֵכִי מִדְּקֶאֱמַר פִּינוּ דְּמַרְיִנּוּ בַּהּ וְהַבְּשֶׁר אֲשֶׁר יֵגַע קַרְיִנּוּ לַעֲגִין כְּרַת: מַחֲלָקַת בְּטַמְאָת בְּשֶׁר הֵךְ שְׁלוּמָתָא דְּהִכָּא פִּין לְלִשְׁנָא קַמָּא בִּין לְלִשְׁנָא בְּתֵרָא לֹא שִׁיקָא לְפִלּוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחֲנָן ור"ל דְּטָמֵא שְׂאֵכֵל בְּשֶׁר קִדֵּשׁ לִפְנֵי וְרִיקָה בִּפְ' כֹּל הַפְּסוּלִין (לַעֲיֹל זְבָחִים דף לד.) וְבִין לֹאבִי' וְבִין לְרַבָּא דְּהֶתֶם יֵשׁ לְשֹׁב. וק"ל:

אַחַת לְכַלל ואחת לפרט ממש דמרחקים זה מזה הן אלא דבר

אַחַת לְכַלל, ואחת לפרט, ואחת לדברים שְׂאִינוּ נֶאֱכָלִין. וְלְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְאָמַר: דְּבָרִים שְׂאִין נֶאֱכָלִין – אֵין חֲיִיבִין עָלֵיהֶם מִשּׁוּם טוּמְאָה, לְאִיתוּיִי מָאִי? לְאִיתוּיִי חֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת.^(א) סְלָקָא דַּעְתָּךְ אַמִּינָא, הוּאִיל וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: כֹּל שְׂאִינוּ עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן כְּשֻׁלְמִים – אֵין חֲיִיבִין עָלֵיו מִשּׁוּם פִּיגּוּל, מִשּׁוּם טוּמְאָה נְמִי לֹא לִיחִיב; קָא מִשְׁמַע לוֹ. נוֹמֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן מַחֲיִיב אֶת שְׂדֵרְכּוֹ לְאָכּוֹל כּו'. אֵיתִמַּר: רַבִּי יוֹחֲנָן וְרִישׁ לְקִישׁ, רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא – חַד מֵהָאִי זֻזָּא וְחַד מֵהָאִי זֻזָּא; חַד אָמַר: מַחֲלוּקַת בְּטוּמְאָת בְּשֶׁר, אַבְּל בְּטוּמְאָת הַגּוֹף – דְּבָרֵי הַכֹּל אֵינּוּ לוֹקָה. וְחַד אָמַר: כְּמַחֲלוּקַת בּוֹזוּ כֹּךְ מַחֲלוּקַת בּוֹזוּ. מָאִי טַעֲמָא? פִּינוּ דְּקַרְינָא בִּיהּ "וְהַבְּשֶׁר אֲשֶׁר יֵגַע בְּכָל טָמֵא", קַרְיִנּוּ בִּיהּ הֵכִי: חַד מֵהָאִי זֻזָּא וְחַד מֵהָאִי זֻזָּא אֲסִיפָא – חַד אָמַר: מַחֲלוּקַת בְּטוּמְאָת הַגּוֹף, אַבְּל בְּטוּמְאָת בְּשֶׁר דְּבָרֵי הַכֹּל לוֹקָה; וְחַד אָמַר: כְּמַחֲלוּקַת בּוֹזוּ כֹּךְ מַחֲלוּקַת בּוֹזוּ.^(א) אָמַר רַבָּא: מְסַתְּבָרָא כְּמָאן דְאָמַר כְּמַחֲלוּקַת בּוֹזוּ כֹּךְ מַחֲלוּקַת בּוֹזוּ. מָאִי טַעֲמָא? פִּינוּ דְּלֹא קַרְינָא בִּיהּ "וְטַמְאָתוֹ עָלֵיו וְנִכְרְתָהּ", לֹא קַרְינָא בִּיהּ "וְהַבְּשֶׁר אֲשֶׁר יֵגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאֲכָל". "וְהָאֵמַר מַר: "וְהַבְּשֶׁר" – לְרַבּוֹת עֲצִים וּלְבוֹנָה! (לְפוֹסְלָה) [לְפָסוּלָא] בְּעַלְמָא.

^(א) **מִתְנִי' לְשֵׁם שְׂשֵׁה דְבָרִים הַנֵּזֶכּ הַנֵּזֶכּ: לְשֵׁם זְבַח, לְשֵׁם זוֹבַח, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אֲשִׁים, לְשֵׁם רִיחַ, לְשֵׁם נִיחוּחַ. וְהַחֲטָאת וְהָאֲשָׁם – לְשֵׁם חֲטָא.**^(א) **אָמַר רַבִּי יוֹסִי:** אַף מִי שְׁלֹא הִיָּה בְּלָבוּ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלוּ – כְּשֶׁר; שְׁהוּא תַנְיָא בֵּית דִּין, שְׂאִין הַמַּחֲשָׁבָה הוּלָכַת אֵלֶּא אַחֵר הָעוֹבֵד. גָּמ' אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: "עוֹלָה" – לְשֵׁם עוֹלָה, לְאַפּוֹקִי לְשֵׁם שְׁלָמִים דְּלֹא. "אֲשִׁים" – לְשֵׁם אֲשִׁים, לְאַפּוֹקִי כְּבָבָא דְּלֹא. "רִיחַ" – לְשֵׁם רִיחַ, לְאַפּוֹקִי אֲבָרִים שְׂצֻלָּאן וְהַעֲלֹן – דְּלֹא. דְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: אֲבָרִים שְׂצֻלָּאן וְהַעֲלֹן – אֵין בְּהֵן מִשּׁוּם רִיחַ. "נִיחוּחַ" – לְשֵׁם הַנֶּחֱחַת רוּחַ. "לֶה" – לְשֵׁם מִי שְׂאָמַר וְהִיָּה הָעוֹלָם.^(א) **אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: חֲטָאת שְׂשֻׁחַטָּה לְשֵׁם עוֹלָה – פְּסוּלָה. לְשֵׁם חוּלִין – כְּשֶׁרָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:** מָאִי טַעֲמָא דְרַב? "וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – קִדְשִׁים מַחֲלָלִין קִדְשִׁים, וְאֵין חוּלִין מַחֲלָלִין קִדְשִׁים. מִתִּיב רַבָּה, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אַף מִי שְׁלֹא הִיָּה בְּלָבוּ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלוּ – כְּשֶׁר, שְׁהוּא תַנְיָא בֵּית דִּין. טַעֲמָא שְׁלֹא הִיָּה בְּלָבוּ כָּלָל, הָא הִיָּה בְּלָבוּ לְשֵׁם חוּלִין – פְּסוּל! אָמַר לִיה אַבְיִי: דְּלָמָּא לֹא הִיָּה כָּלָל – כְּשֶׁר וּמִרְצָה, הָא הִיָּה בְּלָבוּ לְשֵׁם חוּלִין – כְּשֶׁר וַאֲיִנוּ מִרְצָה.^(א) **אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: חֲטָאת שְׂשֻׁחַטָּה לְשֵׁם חוּלִין – כְּשֶׁרָה. מִשּׁוּם חוּלִין – פְּסוּלָה. כְּדַבְּעָא מִינֵיהּ שְׁמוּאֵל מִרַב הוּנָא:**

מִנִּין

שְׁהִיָּה בְּכַלל וַיֵּצֵא מִן הַכָּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוּ יֵצֵא אֵלֶּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלָל כְּלוּ יֵצֵא וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכֵל בְּשֶׁר [מִזְבֵּחַ הַשְּׁלָמִים] (וַיִּקְרָא ז':כ') וְהָלֹא שְׁלָמִים בְּכַלל כֹּל הַקִּדְשִׁים הִיוּ וְלָמָּה יֵצְאוּ לְהַקְשֵׁל אֲלֵיהֶם וְלֹמַר לָךְ מָה שְׁלָמִים מִיַּחַדִּים קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ אִף כֹּל קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ (בְּכַלל כֹּל הַקִּדְשִׁים אֵל הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַמְאָתוֹ עָלֵיו וְנִכְרְתָה הָנֶפֶשׁ הַהוּא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה [ויקרא כב, ג.] וְהַבְּשֶׁר אֲשֶׁר יֵגַע בְּכָל־טָמֵא לֹא יֵאֲכָל בָּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבְּשֶׁר כֹּל טְהוֹר יֵאכֵל בְּשֶׁר [ויקרא ז, ט] וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכֵל בְּשֶׁר מִזְבֵּחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לִיהוָה וְטַמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הָנֶפֶשׁ הַהוּא מִמַּעֲמִיה [ויקרא ז, כ] וְאֵין יִכְרַעֲיוּ יוֹחֲנָן בְּמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּנְחָחָה עֲלֶה אֲשֶׁה רִיחַ־נִיחוּחַ לִיהוָה [ויקרא א, ט] וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־קִדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר־יִרְמִינּוּ לִיהוָה [ויקרא כב, טו]

 מסורת הש"ס

א פסחים צה:

ב תוספתא פסחים; לעיל מג; לעיל יד; לעיל מד; משנה זבחים ג לעיל לה.

ד לעיל ב; ספרא ויקרא דבורא דנרבה פורשה יד ב; תוספתא זבחים

ה משנה חולין

ו לעיל ג:

ז חולין יג; מנחות קי.

 תורה אור השלם
--

אמר אלהם לדתיכם כל־איש אשר־יקרב מקד־ורעכם אל־הקדשים אשר־יקדִישׁוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לִיהוָה וְטַמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הָנֶפֶשׁ הַהוּא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה [ויקרא כב, ג.]

והבשר אשר־יגע בכל־טמא לא יאכל באֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבְּשֶׁר כֹּל טְהוֹר יֵאכֵל בְּשֶׁר [ויקרא ז, ט]

והנפש אשר־תאכל בשר מִזְבֵּחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לִיהוָה וְטַמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הָנֶפֶשׁ הַהוּא מִמַּעֲמִיה [ויקרא ז, כ]

וְאֵין יִכְרַעֲיוּ יוֹחֲנָן בְּמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּנְחָחָה עֲלֶה אֲשֶׁה רִיחַ־נִיחוּחַ לִיהוָה [ויקרא א, ט]

וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־קִדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר־יִרְמִינּוּ לִיהוָה [ויקרא כב, טו]

מסורת הש"ס

א שבת עו; משנה חולין ב שבת צא. ג לקמן ג; לעיל כו. ד חולין יג; מנחות קי.

תורה אור השלם

ושחט את־בן הבקר לפני יתהו והקריבו בני אהרן הכהנים את־הדם ונרקו את־הדם על־המזבח סביב אֶשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד (ויקרא א, ה)

וכי תזבחו זבח שלמים ליתנהו לרצונכם תזבחהו וויקרא יט, ח

והקריב המקריב קרבנו ליתנהו מנחה סלת עשרון בליל כרבעית החין שקון (במדבר טו, ד)

למתעסק בקדושים שוחט קדושים ולא בכונה בידינו הוא ראיה זאת כבר נדענו אותה ומיהו מצוה הוא דנפקא לו ולא עכוב; שמעתי שהבעלים מפגלין בעבודת הכהן אם קבל הכהן בשתיקה וחשבו הבעלים עליה על פגול הוי פגול; והקריב המקריב קרבנו בפרשת נסכים קתיב והקריב המקריב קרבנו לה' (במדבר ט"ו:ד') אלמא מקריב קרבנו קרי לה הלכך הוי להו בכלל המקריב לא יחשב; ורבי אליעזר פוסל התם מפרש בדינא ששתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים ואע"ג דלא איהו שחט לה פסול: שאין כשר להצניע במסכת שבת כגון דם נדה או אסור (א) הנאה: ואין מצניעין כמוהו שקשר הוא להצניעו אם היה שעורו אבל שעורו של זה מועט הוא ואין אדם חושבו להצניעו: ובא אחר והוציאו בשבת לרה"ר חייב דחשיב מלאכה מפני מחשבתו של זה שהקשר לו והצניעו: ותרוניהו רבי אליעזר ור"ש בן אלעזר: השתא בחוץ בעבודת כוכבים ושבת דלא קתיבא בהו מחשבה בדינא אמרינו זה מחשב וזה עושה הוי מחשבה: בפנים בקרבנות דמחשבה בהו קתיבא מבעיא: בפנים הוא דאמר משום דעקר מחשבות בקרבנות קתיבא: אבל בחוץ כגון עבודת כוכבים ושבת לא: בעבודת כוכבים מבעיא דעבודת כוכבים דומיא דעבודת פנים חייב בה דחמנא כדאמרי' בארבע מיתות (סנהדרין ס:) זבח לאלהים יסורם בלתי לה' עבודות הראויות למקום חייב בהו בעבודת כוכבים בין שדרסה בכר בין שאין דרסה בכר הלכך לעגנו מחשבה נמי איכא למגמרה מבפנים: מלאכת מחשבת אסרה תורה שנסמכה שבת לפרשת המשכן בונההל ומלאכת מחשבת שהעושה אותה מתכנן למלאכה זמירה אלא שישג בשבת או סביר שמלאכה זו מתרת. וזה שעור זה חשוב בעיניו אינו מתכנן למלאכה: מתני' קדשי קדשים בלן בכלל חטאות ואשמות ועולה ושלמי צביר ומיהו משום דחלוקין במתן דמים או בהקטרותו דהר תני להו כל חד וחד באפי נפשה לפרש הלכותיהון: שחיטתן בצפון ובגמ' מפרש מ"ט לא תנא וקבול דמן ומ"ש דתנן חטאות הפגמיות ברישא: פר ושעיר של יום הכפורים כו' בגמ' גליף טעמא מנא לו דשחיטתו וקבול דמן בכלי שרת בצפון: בכלי שרת דקתיב בעולה בסיני ושם באגנות (שמות כ"ד:ו') וממנה למדו כל הזבחים בקוש לשען כלי: הנה על בין הפדים עומד בין שני בדי ארון ומנה א' למעלה ו' למטה כנגד עביה של כפרת ולא היו נוגעים בה: ועל הפרכת בדיקתיב וכו' נעשה לאהל מועד (ויקרא ט"ז:ו'): ועל מזבח הזהב בדיקתיב ויצא אל המזבח וגו' באחרי מות: מתנה אחת מהן מעבכת כדאמרי' בפ' בית שמאי (לעיל זבחים דף לו:): שירי הדם היה שופך על יסוד כו' גליף בגמ': ואם לא נתן שירים הללו ליסוד לא עכב הכפרה ובגמ' גליף לה בבריאת יכול יעבכנו כו': פרים הנשרפים פר העולם ופר כהן משיח שאין נאכלין לכהנים אלא

ונשרפין חוץ לירושלים בדיקתיב בהו אל שפך הדשן ישרף (ויקרא ד':י"ב) ונלפינו בסדר יומא (דף סח.) שהוא חוץ לירושלים: ומעירים הנשרפים שעירי עבודת כוכבים שהקשו לפר העלם לכל דבריהם בפרק בית שמאי (שם): הנה על הפרכת קתיב בהו אבל בין הפדים לא קתיב בהו בדיקתיב בפר יום הכפורים והנה באצבעו על פני הכפרת וגו' (ויקרא ט"ז:י"ד):

אלא כמתעסק בדיברים אחרים: מניין למתעסק בקדושים שהוא

“מנין למתעסק בקדושים שהוא פסול? שצאמר “ושחט את בן הבקר לפני ה'” – עד שתהא שחיטה לשם בן בקר. אמר ליה: זו בידינו היא; לעכב מנין? אמר ליה: “לרצונכם תזבחהו” – לדעתכם זבחנו. שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד. מתניתין דלא כי האי תנא – דתנאי, אמר רבי אלעזר ברבי יוסי: שמעתי שהבעלים מפגלין. אמר רבא: מאי טעמא דרבי אלעזר ברבי יוסי? דאמר קרא: “והקריב המקריב”. אמר אבויי: רבי אלעזר ברבי יוסי ורבי אליעזר ורבי שמעון בן אלעזר כוליהו סבירא להו: זה מחשב וזה עובד – הויא מחשבה. רבי אלעזר ברבי יוסי – הא דאמרן.^(א) רבי אליעזר – דתנן: השוחט לגוי – שחיטתו כשרה, ורבי אליעזר פוסל.^(ב) רבי שמעון בן אלעזר – דתנן, כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר: כל שאין כשר להצניע, ואין מצניעין כמוהו; הוכשר לזה והצניעו, ובא אחר והוציאו – נתחייב זה במחשבה של זה. תרוניהו אית להו דרבי אלעזר ברבי יוסי – השתא בחוץ אמרינו, בפנים מיבעיא!? רבי אלעזר ברבי יוסי לית להו דתרוניהו – דלמא בפנים הוא דאמרינו, בחוץ לא אמרינו. רבי שמעון בן אלעזר אית ליה דרבי אליעזר – השתא בשבת אמרינו, בעבודה ורה מיבעיא!? רבי אליעזר לית ליה דרבי שמעון בן אלעזר – דלמא בעבודה ורה הוא דאמרת כעין בפנים, אבל שבת – מלאכת מחשבת אסרה תורה.

הדרן עלף בית שמאי

מתני'^(ג) איזהו מקומן של זבחים? קדשי קדושים – שחיטתו בצפון. "פר ושעיר של יום הכיפורים – שחיטתו בצפון, וקיבול דמן בכלי שרת בצפון; ודמן טעון הנה על בין הפדים, ועל הפרוכת, ועל מזבח הזהב – מתנה אחת מהן מעבכת. שירי הדם היה שופך על יסוד מערב של מזבח החיצון, ואם לא נתן לא עכב. "פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים – שחיטתו בצפון, וקיבול דמן בכלי שרת בצפון; ודמן טעון הנה על הפרוכת ועל מזבח הזהב –

מתנה

פסול פ"ק דחלין (דף יג.) פרש בקונטרס כגון מתעסק בספינו להגביהו [ואו] לזרקו וקשה דכה"ג אפילו בחלין פסול לרבנן דפליגי גילה דרבי נתן ובעו כונה ואפי' מתכנן להתיכה כגון זרק ספין לנעצה בכתל דחשיב מתכנן להתיכה כדמוכח פ"ב דחלין (דף לא:): אפ"ה פסלי רבנן עד שייתכנן להתיכת סימנין אף על גב דאינו מתכנן לשחיטה להתיר כשר ודאי מכשרי כדקאמר התם ורבנן נהי דלא בעו כונה לזבחה להתיכה מיהא בעינן פירוש להתיכת סימנין אבל התיכה אסרת לא דזרק ספין לנעצה בכתל מתכנן להתיכה הוא ופסלי רבנן וגראה האי מתעסק דקדושים הינו מתכנן להתיכת סימנין ולא לשם זבחה דבחלין כשר ובקדושים פסול ועוד לש מתעסק אחר כגון משום חלין דהינו כסביר שהו חלין וכולהו משחט את בן הבקר נפקי: קדשי קדושים שחיטתו בצפון ה"ר אפרים היה מדקדק מכאן דלא בעינן ספין בשחיטה מדלא חתני שחיטתו בכלי שרת בצפון כדחתני גבי קבלה וקבול דמן בכלי שרת בצפון ומתוך כך אתנא שפיר הא דאמר בפ"ק דחלין (דף ג.) כגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה דלא בעי כלי שרת וכן משמע קצת בפסחים פ' ואילו דברים (דף סו.) שהיה כל אחד מביא ספינו מתוך ביתו ואי אפשר לומר בן דבסוף התודה (מנחות פב:) ובסוף דם חטאת (לקמן זבחים צו:) דריש מדקתיב וישח את המאכלת דעולה טעונה כלי ונלפינו מנה כוליהו ובסוטה פרק היה מביא (סוטה דף יד:) משמע דספין מקדש ליה לדם ועוד בריש התודה (מנחות עח:) איכא למ"ד ספין אלימא מקלי שרת דאף על גב דלית לה תוך מקדשא וההיא קרומית של קנה אכא למימר שתקנה ונעשאה כלי וכר' יוסי בר' יהודה דאמר בפרק היה מביא (סוטה יד:) דעושין כלי שרת דעץ וההיא דאלו דברים (פסחי' י' סו.) אימר כל אחד הקדיש ספינו בערב שבת והאי דלא תנן הכא שחיטתו בכלי שרת בצפון כדתנן בקבלה לא דמי דבקבלה גמי לא תזכיר הקלי אלא משום דבעי שיהא גם הקלי בצפון לאפוקי אם הבהמה בצפון והקלי בדרום והדם מקלח בתוכו תדע דבכל הנהו דבעו צפון חתני שחיטה כו' וקבול דמן בכלי שרת בצפון וגבי קדושים קלים ששחיטתו בכל מקום בעזרה לא חתני וקבול דמן בכלי שרת אע"ג דבעי קבלה בכלי שרת וכו' לעיל פרק שני (זבחים דף כו.) דתנאי קדושים קלים שחיטתו בפנים וקבול דמן בכלי שרת בפנים אתא לאשמועינן שצריך שיהא הקלי בפנים לאפוקי אם רב הקלי בחוץ ומעוטה בפנים אע"פ שאין הדם בפנים נפסל ביוצא דמקבל במעוט שבפנים אי נמי משום דאיכא אשם מצרע שמתקבל ביד אצטריו למתני ככולהו קדושים וקבול דמן בכלי שרת בצפון ומיהו יש לדקדק מהא בתוספתא דמנחות חמר בקמיצה מבשחטה שהקמיצה טעונה כלי והשחיטה אינה טעונה כלי אלא אפי' קרומית של קנה ועל כרחיך לא קאמר דלא תבעי כלי כלל דהא אמרינו מה עולה טעונה

כלי כו' אלא דלא בעי כלי שרת קאמר ומיהו יש לפרש דלא חלישין לכלי יפה קאמר דלא פסלה קרומית של קנה משום הקריבהו נא לשחתיך כדפריך הש"ס בסוטה פרק היה מביא (סוטה דף יד:) גבי כפיפה מצרית דדורון הוא שצריך להביא בכלי נאה אבל בשחיטה לא חלישין אי נמי כפיפה מצרית מכערת יותר מקרומית של קנה:

עין משפט
גד מצוה

א מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:
ב מיי' פיי' מהל' פסולי המוקדשין הל' א:
ג מיי' פב' מהל' שחיטה הל' כב, סמג עשין סג, טוש"ע יו"ד סי' ד סעי' ג:
ד מיי' פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:
ה מיי' פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' א:
ו מיי' פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' יב:
ז מיי' פר' מהל' עבודת יום הכפורים הל' ב:
ח מיי' פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' יז:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פו' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ב:

ב מיי פד' מהל' עירובין הל' ב:

ג מיי פד' מהל' מחוסרי כפרה

הל' ב:

ד מיי פד' מהל' מחוסרי כפרה

הל' ב:

אַלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׁרָפִין אֶבֶּית הַדָּשָׁן פֶּרֶשׁ בַּקּוּנְטָרס דְּפֶר יוֹם הַכַּפּוּרִים אֲתִי מִתְּנֶה אַחַת מֵהֶן מְעַכְבֶּת בְּדֹאמְרוֹ בֶּסֶ' בֵּית שְׁמַאי (לְעִיל וְבָחִים לט.). מִןעֲשֶׂה בְּאֶשֶׁר עֲשֶׂה: אֵלּוּ וְאֵלּוּ שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים וְשָׂאֵר הַנִּשְׁרָפִין: נִשְׁרָפִין אֶבֶּית הַדָּשָׁן לְמָקוֹם שְׂמוּצִיאִין שָׁם אֶת הַדָּשָׁן שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן דְּכֶתִיב בָּהּ וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מַחוּץ לַמִּחְנֶה (וַיִּקְרָא ו') וּבְפָרִים הַנִּשְׁרָפִים כְּתִיב אֶל שֹׁפָר הַדָּשָׁן (שָׁם ד') וְשֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים הִקְלִשׁוּ לְפָר הָעֵלָם בְּדֹאמְרֵינוּ בֶּסֶקֶר ב"ש (לְעִיל וְבָחִים לט.). לְפָר זֶה פֶּר יוֹם הַכַּפּוּרִים: גָּמַ' וְנִתְּנִי נָמִי בְּרִישָׁא גַּבִּי סֵתָם שֶׁל קֹדְשֵׁי קֹדָשִׁים וְקַבּוּל דָּמֹן כִּי הִיכִי דִתְנָא שְׁחִיטָתוֹ: אָשָׁם מִצְרַע קַבּוּל דָּמוֹ בֵּיד כַּדְּיָלִיף לְקַמְן שְׁמַקְבֵּל דָּמוֹ לְתוֹךְ כַּפּוֹ: שְׂיָרִיָּה מִשּׁוּם דְּלֹא פָּסִיקָא לָהּ לְמִתְּנִיָּה בְּהַדִּי כָּלְלִי דְשָׂאֵר קֹדְשִׁים שֶׁכָּל קַבּוּל דָּמֹן בְּכָלִי: וְכִיּוֹן דְּלֹא סָגִי לָהּ נָמִי בְּלֹא קַבְּלַת כָּלִי כַּדְּיָלִיף לְקַמְן שְׁנֵי כֹהֲנִים מְקַבְּלִין אֶת דָּמוֹ אַחַד בֵּיד וְאַחַד בְּכָלִי הֵדֵר תִּנְיָה בְּהֶדְיָא וְלֹא קָלְלוּ: וְלִקְחָא בְּאָשָׁם מִצְוָרַע כְּתִיב וְלִקְחָא הַכֹּהֵן מִדָּם הָאָשָׁם וְנָתַן עַל תַּנּוּךְ וְגו' (וַיִּקְרָא י"ד:כ"ה) מַה נִּתְּנָה בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן דְּכֶתִיב אָצִיבַע גַּבִּי שְׁמֹן וְיִלִּיף דָּם מִנֶּה: יְכוּל אִף לְמַזְבֵּחַ דָּם אָשָׁם מִצְרַע הַנּוֹרֵק לְמַזְבֵּחַ דְּמַרְבִּינוּ לִיָּה לְקַמְן בְּדִין מִתַּן דָּמִים וְאַמּוּרִין לְמַזְבֵּחַ וְאִע"ג דְּלֹאוּ בְּגוֹפָה כְּתִיבָא: כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא בְּאָשָׁם מִצְוָרַע כְּתִיב בְּדִין חַטָּאת דִּין אָשָׁם זֶה בַּעֲבוּדַת הַכֹּהֵן מַה חַטָּאת טְעוּנָה כָּלִי בַּקַּבְּלַת דְּמָה דְּיִלְפִינוּ לְקִיחָהּ לְקִיחָהּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים כְּתִיב כַּחַטָּאת וְלִקְחָא הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת (וַיִּקְרָא ד':כ"ה) וְכֶתִיב בַּעֲוֹלַת סִינִי וַיִּקַּח מִשֹּׁה חֲצִי הָדָם וַיִּשֶׂם בְּאַגָּנֹת (שְׁמוֹת כ"ד:ו') אִף אָשָׁם זֶה טְעוֹן כָּלִי אִף עַל פִּי שְׂאֵמְרָנוּ בּוֹ קַבְּלָה בֵּיד:

איזוהו מקומן פרק חמישי זבחים

אַלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׁרָפִין אֶבֶּית הַדָּשָׁן פֶּרֶשׁ בַּקּוּנְטָרס דְּפֶר יוֹם הַכַּפּוּרִים אֲתִי מִתְּנֶה אַחַת מֵהֶן מְעַכְבֶּת. **שְׂיָרִי הֵדֵם הִיָּה שׁוֹפָר עַל יְסוֹד מַעֲרְבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְאִם לֹא נָתַן לֹא עֵיכֵב. אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׁרָפִין אֶבֶּית הַדָּשָׁן. גָּמַ' וְנִתְּנִי נָמִי: וְקִיבּוּל דָּמֹן בְּכָלִי שְׂרַת בַּצָּפוֹן! כִּיּוֹן דְּאִיכָּא אָשָׁם מִצְוָרַע דְּקִיבּוּל דָּמוֹ בֵּיד הוּא – שְׂיָרִיָּהּ. וְלֹא?! וְהָא קִתְּנִי לָהּ לְקַמְן: אָשָׁם נָזִיר וְאָשָׁם מִצְוָרַע – שְׁחִיטָתוֹ בַּצָּפוֹן, וְקַבּוּל דָּמֹן בְּכָלִי שְׂרַת בַּצָּפוֹן! מַעֲיָקְרָא סִבֵּר קִיבּוּל דָּמוֹ בֵּיד הוּא; שְׂיָרִיָּהּ. וְכִיּוֹן דְּלֹא סָגִי לִיָּה אֲלֵא בְּכָלִי – הֵדֵר תִּנְיָיָה.^(א) דְּתִנְיָא: “וְלִקְחָא” – יְכוּל בְּכָלִי? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: “וְנָתַן” – מַה נִּתְּנָה בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן, אִף לְקִיחָהּ בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן.^(ב) יְכוּל אִף לְמַזְבֵּחַ כּוֹ? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: “כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא” – מַה חַטָּאת טְעוּנָה כָּלִי, אִף אָשָׁם טְעוֹן כָּלִי. נִמְצָאֶת אֵתָּה אוֹמֵר: אָשָׁם מִצְוָרַע – שְׁנֵי כֹהֲנִים מְקַבְּלִין אֶת דָּמוֹ, אַחַד בֵּיד וְאַחַד בְּכָלִי. זֶה שְׁקִיבְלוֹ בְּכָלִי – בָּא לוֹ אֲצֵל מִזְבֵּחַ, וְזֶה שְׁקִיבְלוֹ בֵּיד – בָּא לוֹ אֲצֵל מִצְוָרַע.**

פֶּר

שְׁלִשָּׁה מַסְנֹת מֵה לַהֲלוֹ לְמִנְרַחָה שֶׁל יִרְזָשְׁלִים וְיִמְיָהוּ בֵּית הַדָּשָׁן וְדֹאִי קֹשֶׁה דְּנִיָּה דְשְׁלִשָּׁה מַסְנֹת הֵי כִּמְאֵן דְּכֶתִיב בְּגוֹפָה בֵּית הַדָּשָׁן לֹא כְּתִיב בְּגוֹפָה דְּאֶשֶׁר חוּץ לָג' מַסְנֹת שְׁלֹא בְּמָקוֹם דָּשָׁן וְאִם כּוֹן הָא דְּכַעֵי מָקוֹם דָּשָׁן הוּי דְּבֵר הִלְמֵד בְּהַקְשׁ וְאִינוּ חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהַקְשׁ וְשָׂמָא גַם זֶה חֲשׁוֹב גְּלוֹי מִלְתָּא בְּעִלְמָא הִיא דְּכָל הַנִּשְׁרָפִין חוּץ לְשִׁלֵּשׁ מַסְנֹת נִשְׁרָפִין בְּמָקוֹם הַדָּשָׁן (אַחֵר) הַשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר שְׁעִיר יוה"כ דְּלֹא אִתְקַשׁ לְפָר הָעֵלָם אִי נָמִי כּוֹלְהוּ יִלְפִינוּ בֵּית הַדָּשָׁן בּג"ש דְּמַחוּץ לַמִּחְנֶה מִכֹּהֵן מְשִׁיחַ וְאִין לְפֶרֶשׁ דְּאֲתִי מַרְיִבּוּיָא דַּחַטָּאת חַטָּאת דְּכֶתִיב בְּפֶר וְשְׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים דְּדִרְשִׁינוּ לְקַמְן בְּסוּף הַתַּעֲרֻבָת (וְבָחִים דָּף פג.) וְאֵת פֶּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׁעִיר הַחַטָּאת יוֹצִיא אֶל מַחוּץ לַמִּחְנֶה וְשִׂרְפוּ מַה ת"ל חַטָּאת חַטָּאת שְׁיִכּוּל דָּאִין לִי דַמְטָמָא בְּגָדִים וְנִשְׁרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן אֲלֵא אֵלּוּ בְּלֶכֶד מַנִּין לְרִבּוֹת פֶּר כֹּהֵן מְשִׁיחַ וּפֶר הָעֵלָם דְּבֵר שֶׁל צָבוּר וְשְׁעִירֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים ת"ל חַטָּאת חַטָּאת דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה דַּעַל קִרְחָנוּ נִשְׁרָפִין אֶבֶּית הַדָּשָׁן כְּדִי נִסְבֵּה דְּהָא עֲשֵׂר עַל שֹׁפָר הַדָּשָׁן בְּפֶר כֹּהֵן מְשִׁיחַ כְּתִיב אֲלֵא מִשּׁוּם מְטָמָא בְּגָדִים נָקַט דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ וְכוּ מוֹכִיחַ דֶּר' מֵאִיר פִּלְגִי עֲלִיָּה וְקֹאמֵר אִינוּ צָרִיד הָרִי הוּא אוֹמֵר לְכַפֵּר שְׂאִין תִּלְמוּד לּוֹמֵר לְכַפֵּר לְמַד עַל כָּל הַמִּתְכַּפְּרִים בְּפָנִים שְׁשׁוּרְפֵן מְטָמָא בְּגָדִים וְשָׂמָא כִּי הִיכִי דְיִלִּיף מַרְיִבּוּיָא דַּחַטָּאת חַטָּאת טָמְאָת בְּגָדִים בְּכוֹלְהוּ מִפֶּר וְשְׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים הִכִּי נָמִי הוּה וְלִיף מִנְיָהוּ מֵהֵהוּא רִיבּוּיָא גּוֹפָה בֵּית הַדָּשָׁן מִפֶּר וְשְׁעִיר

שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים: **מָה** נִתְּנָה בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן פִּי' בַּקּוּנְטָרס מִדְּכֶתִיב אָצִיבַע גַּבִּי שְׁמֹן וְיִלִּיף דָּם מִנְיָהוּ וְתַמָּה א"כ הוּי הִיקְשָׁא מִבְּנִין אֵב וְלִקַּמְן (וְבָחִים דָּף נא.) מִבְּעֵיָא לוֹ אִי דְּבֵר הִלְמֵד בְּבָנִין אֵב חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהַקְשׁ וְנִרְאָה לִי לְקִיחָה מִנְתִּינָה נָמִי הוּי בָּנִין אֵב וְלִלְפִינוּ מִנְתִּינָה דִּידָה וְלֹא מִנְתִּינָה דְשָׂאֵר קִרְבָּנוֹת וְלִקַּמְן אִמּוּרֵינוּ דִּילְפִינוּ שְׁפִיר בָּנִין אֵב מִבְּנִין אֵב. בְּרו"ר: אִף לְקִיחָה וְלִקְחָא מִדָּם הָאָשָׁם בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן תַּמָּה דְּגַבִּי חַטָּאת נָמִי כְּתִיב (וַיִּקְרָא ד':כ"ה) וְלִקְחָא וְנָתַן וְלֹא אִמֵּר מַה נִּתְּנָה בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן אִף לְקִיחָה בַּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן וְשָׂמָא הִכָּא דְרִישׁ מִשּׁוּם דְּמִיתֵר דְּכֶתִיב בַּמִּצְוָרַע (שָׁם יד) עֲשִׂיר וְעִנִּי וְאִע"ג דְּבִתּוּרַת כֹּהֲנִים דְרִישׁ מִשְׁמַאי אִבְתֵּרָא סְמִיד וְנִרְאָה לִי דְּכַחַטָּאת כְּתִיב וְלִקְחָא מִדָּם הַחַטָּאת בְּאָצִיבַע וְנָתַן אִם כּוֹן לֹאוּ בֵּידוֹ מְקַבֵּל דְּבֹאצִּיבַע לֹא אֶשֶׁר לְקַבֵּל אֲלֵא עַל כִּרְחִין בְּכָלִי קֹאמֵר וְאָצִיבַעוּ הִינוּ דַּעֲבִיד אַזְן לְשׁוֹפֵת מִזְרַק בְּדֹאמֵר לְעִיל פֶּרֶק שְׁנִי (וְבָחִים דָּף כד.) אֲבֵל בְּאָשָׁם לֹא כְּתִיב בְּאָצִיבַע וּמִשּׁוּם דְּלֹא גִימָא וְלִקְחָא בְּאָצִיבַעוּ הִינוּ וְטַבֵּל דּוֹקָא וְלֹא מִנְיָ בַּקַּבְּלָה לְהִכִּי אֲצִטְרִיד לְגִזְרָה שְׁוֶה דְּגַמְרִינוּ מוֹנִיחַ חֲצִי הָדָם וַיִּשֶׂם בְּאַגָּנֹת בַּת"כ. בְּרו"ר: מָה חַטָּאת טְעוּנָה כָּלִי כּוֹי פֶּרֶשׁ בַּקּוּנְטָרס דִּילְפִינוּ לְקִיחָה לְקִיחָה בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים כְּתִיב כַּחַטָּאת וְלִקְחָא הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת וְכֶתִיב בַּעֲוֹלַת סִינִי וַיִּקַּח מִשֹּׁה חֲצִי הָדָם וַיִּשֶׂם בְּאַגָּנֹת וְתַמָּה הוּה לִיָּה דְּבֵר הִלְמֵד בְּגִזְרָה שְׁוֶה חוּזֵר וּמִלְמֵד בְּהִיקְשָׁא דְּכַחַטָּאת הָאָשָׁם וּבְעֵיָא הִיא לְקַמְן (וְבָחִים דָּף ג.) וְלֹא אֶשְׁשִׁיטָא לְמֵאֵן דְּאִמֵּר בְּתֵר מִלְמֵד אֲזַלְיִנוּ וּמִיָּהוּ בַּחֲנֹם פֶּרֶשׁ בַּקּוּנְטָרס דִּילְפִינוּ לְקִיחָה לְקִיחָה דְלִקַּמְן בְּסוּף דָּם חַטָּאת (וְבָחִים דָּף צוז:) מִשְׁמַע דְּאֵתִיָּא בְּהִיקְשָׁא דּוֹאֵת הַתּוֹרָה מִזְבִּיחַ שְׁלָמִי צָבוּר דַּקֹּאמֵר מַה עוֹלָה טְעוּנָה כָּלִי אִף כָּל טְעוֹן כָּלִי מֵאִי כָּלִי אֵילִימָא מִזְרַק בּוֹבִיחַ שְׁלָמִי צָבוּר נָמִי כְּתִיב וַיִּקַּח מִשֹּׁה חֲצִי הָדָם וַיִּשֶׂם בְּאַגָּנֹת פֶּרֶשׁ וְכִיּוֹן דְּהֵדֵר אִתְקַשׁ כּוֹלְהוּ לְשִׁלְמִים דְּכְתִיב בְּהֵאִי קֹרָא וְלִלְפִינוּ מִנֶּה הֵתָם מַה שְׁלָמִים מְסַגְלִין וּמִתְפַּגְלִין כָּלִי נָמִי תִילָף מִשְׁלָמִים דֶּהֵתָם נָמִי שְׁלָמִים הוּוּ בְּסִינִי וּמִיָּהוּ מִכָּל מָקוֹם קֹשֶׁה עֲדִין דֶּהוּה לִיָּה דְּבֵר הִלְמֵד בְּהַקְשׁ וַיִּשׁ לּוֹמֵר דְּבַהֲהוּא הִיקְשָׁא דּוֹנָאת הַתּוֹרָה כְּתִב נָמִי אָשָׁם וְאִתְקוּשׁ כְּמוֹ שֶׁל שְׁלָמִים וְכָל אֲשָׁמוֹת בְּכָלִל אֶפִּילוּ אָשָׁם מִצְרַע אֲלֵא דֶּהוּה אִמִּינָא דְּמַעֲטָה קֹרָא מְשַׁבֵּלַת כָּלִי וְנִדְרָשָׁה בֵּיד דְּבַעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן הִלְכֵר אֵתָּה כַּחַטָּאת הָאָשָׁם לְגִלוּזִי דְלֹא בָּא הַכְּתוּב לְהוֹצִיאָו מִשְׁבֵּלַת כָּלִי לְגַמְרִי וְקֹשֶׁה גִזְרָה שְׁוֶה דְלִקְיחָה מִסִּינִי לְמָה לִי לִילָף פִּלְהוּ מִשְׁלָמִים יִשׁ לּוֹמֵר דַּחַטָּאת יִלְפִינוּ מִשְׁלָמִים לְקַבְּלַת כָּלִי מִהִיקְשָׁא וְגִזְרָה שְׁוֶה דְלִקְיחָה לְקִיחָה אֲצִטְרִיד לְמַהֲנוּ כִּמְאֵן דְּכֶתִיב בְּגוֹפָה דַּחַטָּאת וְהֵדֵר יִלְפִינוּ אָשָׁם מַחַטָּאת בְּהִיקְשָׁא דְּכַחַטָּאת הָאָשָׁם וְלֹא גַמְרִינוּ מַעֲשָׂרָא אָשָׁם מִשְׁלָמִים בְּהִיקְשָׁא דּוֹאֵת הַתּוֹרָה כַּדְּיִלְפִינוּ לַעֲנֵן פֶּגוּל דָּאִם כּוֹן גִּזְרָה שְׁוֶה דְלִקְיחָה לְקִיחָה לְמָה [לִין]:

 מסורת הש"ס

א ספרא מצורע פרק ג ד-ז; יומא

סא:

ב תוספתא נגעים; יבמות ז,;

משנה נגעים

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה מה חטאת וכו'
אצטריך למהוי כמאן דכתיב
בנופיה. וכעין דאמרינן לעיל מא
ע"א:

 תורה אור השלם
--

[ויקרא יד, ד]

[ויקרא יד, יד]

[ויקרא יד, יג]

[ויקרא יג]

מח:

עין משפט נר מצוה
א מיי פה; מהל' מעשה הקרבנות ה'ל ג: ב מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין ה'ל ט: ג מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין ה'ל ח:

פּדֶרְלשׁינּוּ לעיל בְּרִישׁ כּל הַפּסוּלִין (ובחים דף לב:)‏ בּוּ הַבּקֶר לִפְנֵי ה' וּלֹא שׁוּחַט לִפְנֵי ה' וְנִשׁ לֹמֵר דִּהְכָּא סוּבֵר כר"ש התימני דְּדַרְשׁ הֵתֵם הָאִי כְּתוּב בַּעֲנֵן אַחֵר: מָה לָּבוּ צֹאן שָׂפוֹן קִבַּע לוֹ בְּלִי וְתַמָּה דְּלֹא פִרְיָה הִכִּי בַפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף לו:)‏ וּמָה בֵּן צֹאן שְׁלֹא קִבַּע לוֹ כִּהְיוּ לִשְׁחִיטָתוֹ קִבַּע לוֹ כִּהְיוּ לְהִזְאָתוֹ בֵּן עוֹף שֶׁקִּבַּע לוֹ כִּהְיוּ בְּמִלְקָתוֹ אֵינּוּ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לוֹ כִּהְיוּ בְּהִזְאָתוֹ וְנִשׁ לֹמֵר דִּהֵתֵם דָּכַל דֵּינּוּ בִּכְהֵן לֹא שִׁנְיָה לַמִּפְרָד מִכְּלִי וּל"ג כִּיּוֹן דִּהְדִּין הָיוּ מִהִזְאָה לֹא שִׁנְיָה לַמִּפְרָד מִכְּלִי דְשִׁחִיטָה וּא"ת וְלִיעָבֵד הִכָּא קַל וְחֹמֶר מִמָּקוֹם וּמָה בֵּן צֹאן שְׁלֹא קִבַּע לוֹ מִזִּבְחַ בְּשִׁחִיטָתוֹ קִבַּע לוֹ מִקּוֹם צִפּוֹן בֵּן עוֹף שֶׁקִּבַּע לוֹ מִזִּבְחַ בְּמִלְקָתוֹ פְּדִדְרִשִׁינוּ (לָקֶמֶן וּבְחִים דף סה.) מַה הִקְטִירָה בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזִּבְחַ אִף מִלִּיקָה אֵינּוּ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לוֹ צִפּוֹן וְהָ אֵין לֹמֵר דסד"א דְּבֵן עוֹף כִּיּוֹן דְּחִטָּאת קִרְיָה רִחֲמִנָּא לִבְעִי צִפּוֹן דְּזֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאֹת דְשִׁמָּא דְּזֹאת תּוֹרַת לֹא הָיוּ אֱלֹא לְנִשְׁחִטוֹת: אֱלֹא אֵין שׁוּחַט בְּצִפּוֹן אֲבָל מִקְבֵּל בְּצִפּוֹן תַּמָּה הָא גַּמִּי מְדַרְבֵּי אַחֲמַי נִפְקָא מִדְּאַצְטְרִיךְ לַמַּעוּטִי שׁוּחַט מִקְבֵּל דְּמִקְבֵּל בְּצִפּוֹן דָּאִי לֹא דְמִקְבֵּל בְּצִפּוֹן לָמָּה לִי קָרָא לַמַּעוּטִי שׁוּחַט כְּדִקְאָמֵר רַבִּי אַחֲמַי לִפִּי שְׁמַצִּינוּ שְׁמִקְבֵּל בְּצִפּוֹן יְכוּל אִף וְהָ כֵּן וְשִׁמָּא רַבִּי אַחֲמַי דְרִישׁ וְלָקַח לוֹ יִסַּח אֲבָל אֵנּוּ לֹא דְרִשִׁינוּ לִיה: קִבְּלָה נָמִי לַמְצֹאֹה אֲשֶׁכְּחֹן פִּי' בַּקּוּטִי' כְּדָאמֵר אֲבָל מִקְבֵּל בְּצִפּוֹן וְקִשָּׁה דְּמֵאוּתוֹ דִּכְתִּיב גַּבִּי עוֹלָה דְרִשִׁינוּ וְלֹא שׁוּחַט בְּצִפּוֹן וּמֵאוּתוֹ דִּכְתִּיב גַּבִּי חֲטָאֹת דְרִשִׁינוּ אֲבָל מִקְבֵּל בְּצִפּוֹן וּא"כ מִקְבֵּל לַמְצֹאֹה בַּעֲוֹלָה מָנֹא לֵן וְגַבִּי אֲשִׁם צָרִיכִי תִרִי קִרְאִי לַמְצֹאֹה לְקַבְּלָה וּמִקְבֵּל וְעוֹד עִפּוּבָא בְּמִקְבֵּל בְּחֲטָאֹת מָנֹא לֵן דְּלֹא מַצִּינוּ שִׁשְׁנָה אֱלֹא עַל הַשְׁחִיטָה וְעַל הַקְּבִלָּה אֲבָל לֹא עַל הַמִּקְבֵּל וי"ל מִכִּיּוֹן דְּאַשְׁכְּחֹן לַמְצֹאֹה מִקְבֵּל כְּקַבְּלָה ח"ה לַעֲבֹב וְכִי הָאִי גֻּנָּא אִמְרִינוּ בַּפ"ק (לַעֲלִי וּבְחִים ד.) נֶאֱמַרְהָ וּבִיחָה בְּחֲטָאֹת וְנֶאֱמַרְהָ וּבִיחָה בְּשָׁלְמִים מַה הֵתֵם אֵל חִלָּקֵת כו':

הִגְה"ה אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן וְלֹא שׁוּחַט בְּצִפּוֹן תַּמָּה ל"ל קָרָא הָא אֲפִילוּ לִפְנֵי ה' לֹא בְעִי

תְּשַׁחַט הַעוֹלָה וְגו': לְקַבַּע לִשְׁנוֹת עַלְיוּ לַעֲבֹב קְבוּעוֹ

“וְכִי מִכָּאֵן אַתָּה לְמַד? וְהִלֵּא כְּבֵר נֶאֱמַר: “בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הַעוֹלָה תִּשְׁחַט הַחֲטָאֹת!” הָא לָמָּה יֵצֵא – לְקַבּוּעַ לוֹ מְקוֹם, שְׂאֵם לֹא שְׁחִטָּה בְּצִפּוֹן פְּסוּל.^(K) אַתָּה אוֹמֵר לְכֹךְ יֵצֵא; אוֹ אֵינּוּ אֱלֹא שְׁנָה טַעוֹן צִפּוֹן, וְאֵין אַחֵר טַעוֹן צִפּוֹן? תִּלְמוּד לֹמֵר: “וְשִׁחַט אֶת הַחֲטָאֹת בְּמִקּוֹם הַעוֹלָה” – זֶה בְּנָה אֵב לְכָל חֲטָאוֹת, שְׁיֵהוּ טַעוּנוֹת צִפּוֹן. אֲשֶׁכְּחֹן שְׁעִיר נִשְׂיֹא – בִּין לַמְצוֹה בִּין לַעֲבֹב; שְׂאֵר חֲטָאוֹת נָמִי – אֲשֶׁכְּחֹן לַמְצוֹה; לַעֲבֹב מָנֹא לֵן? דִּכְתִּיב בְּכִשְׁבָּה וּכְתִיב בְּשַׁעֲרֶיהָ. אֱלֹא “אוֹתוֹ” לָמָּה לִי? מִיבְּעִי לִיה לְכַדְתִּנָּא: “אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן” – וְאֵין שְׁעִיר נִחְשׁוֹן בְּצִפּוֹן.^(Q) תִּנְתָּנָא: “וְסִמְרָד יָדוּ עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר” – לְרִבּוֹת שְׁעִיר נִחְשׁוֹן לְסַמִּיכָהּ. דְּבִרֵּי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְרִבּוֹת שְׁעִירֵי עֲבוּדָה וְרַה לְסַמִּיכָהּ.^(Q) סְלָקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא: הוּאִיל וְאִיתְרַבּוּ לְסַמִּיכָה – אִיתְרַבּוּ נָמִי לְצִפּוֹן; קָא מִשְׁמַע לֵן. מִתְקִיף לַה רַבִּינָא: הַנִּיחָא לְרַבִּי יְהוּדָה; לְרַבִּי שְׁמַעוֹן מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? אָמַר לִיה מֶר זוטְרָא בְּרִיה דְּרַב טַבִּי לְרַבִּינָא: וּלְרַבִּי יְהוּדָה מִי נִיחָא?! לְמֵאִי דְאִיתְרַבִּי אִיתְרַבִּי, וּמֵאִי דְלֹא אִיתְרַבִּי לֹא אִיתְרַבִּי!^(Q) וְכִי תִימָא, אִי לֹא מַעֲטִיטָה קָרָא – הָוָה אֲמִינָא תִּיתִי בְּבִנְיָן אֵב; אִם כֵּן, סַמִּיכָה גּוֹפִיָה תִּיתִי מִבְּנֵן אֵב! אֱלֹא מִדּוֹרוֹת לֹא גִמְרִינוּ; הִכָּא נָמִי מִדּוֹרוֹת לֹא גִמְרִינוּ! וְאֱלֹא “אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן” – וְאֵין שׁוּחַט בְּצִפּוֹן? שׁוּחַט – מְדַרְבֵּי אַחֲמַי נִפְקָא! דִּתְנָא, רַבִּי אַחֲמַי אוֹמֵר: “וְשִׁחַט אוֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפּוֹנָה” – מַה תִּלְמוּד לֹמֵר? בַּע"ה לִפִּי שְׁמַצִּינוּ עוֹמֵד בְּצִפּוֹן וּמִקְבֵּל בְּצִפּוֹן, וְאִם עֹמֵד בְּדָרוֹם וְקִיבֵּל בְּצִפּוֹן פְּסוּל; יְכוּל אִף זֶה כֵּן? תִּלְמוּד לֹמֵר “אוֹתוֹ” – אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן, וְאֵין הַשׁוּחַט בְּצִפּוֹן.^(Q) אֱלֹא “אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן” – וְאֵין בֵּן עוֹף בְּצִפּוֹן. דִּתְנָא: יְכוּל יְהֵא בֵּן עוֹף טַעוֹן צִפּוֹן? וְדִין הוּא; וּמָה בֵּן צֹאן, שְׁלֹא קִבַּע לוֹ כִּהְיוּ – קִבַּע לוֹ צִפּוֹן; בֵּן עוֹף, שֶׁקִּבַּע לוֹ כִּהְיוּ – אֵינּוּ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לוֹ צִפּוֹן? תִּלְמוּד לֹמֵר: “אוֹתוֹ”. מַה לָּבוּן צֹאן, שָׂפוֹן קִבַּע לוֹ כְּלִי! אֱלֹא, “אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן” – וְאֵין פְּסַח בְּצִפּוֹן.^(Q) דִּתְנָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: יְכוּל יְהֵא פְּסַח טַעוֹן צִפּוֹן? וְדִין הוּא; וּמָה עוֹלָה, שָׂפוֹן לֹא קִבַּע לוֹ זְמַן לְשִׁחִיטָתוֹ – קִבַּע לוֹ צִפּוֹן; פְּסַח, שֶׁקִּבַּע לוֹ זְמַן לְשִׁחִיטָתוֹ – אֵינּוּ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לוֹ צִפּוֹן? תִּלְמוּד לֹמֵר: “אוֹתוֹ”.^(Q) מַה לַּעוֹלָה, שָׂפוֹן כְּלִיל! מַחֲטָאֹת – מָה לְחֲטָאֹת, שָׂפוֹן מְכַפֶּרֶת עַל חַיִּיבֵי כְרִיתוֹת! מֵאֲשִׁם – מָה לְאֲשִׁם, שָׂפוֹן קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים! מִפּוֹלֵן נָמִי – שָׂפוֹן קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים!^(Q) לַעוֹלָם כְּדָאמֵרן מַעֲיָקְרָא: “אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן” – וְאֵין שׁוּחַט בְּצִפּוֹן. וְדִקְשִׁנָּא לָךְ מְדַרְבֵּי אַחֲמַי נִפְקָא לֵן – לֹאוּ לַמַּעוּטִי שׁוּחַט בְּצִפּוֹן; אֱלֹא אֵין שׁוּחַט בְּצִפּוֹן, אֲבָל מִקְבֵּל בְּצִפּוֹן.^(Q) מִקְבֵּל מ"לָקַח"–וְלָקַח" נִפְקָא! "לָקַח"–וְלָקַח" לֹא מִשְׁמַע לִיה. אֲשֶׁכְּחֹן שְׁחִיטָה בַּעוֹלָה – לַמְצוֹה, קַבְּלָה נָמִי – לַמְצוֹה אֲשֶׁכְּחֹן; שְׁחִיטָה וּקַבְּלָה לַעֲבֹב מְגֻלָּן? אָמַר רַב אֲדָא בַר אֶהֱבָה, וְאִיתִימָא רַבָּה בַר שִׁילָא: קַל וְחוֹמֶר; וּמָה חֲטָאֹת, הַבָּאָה מִכַּחַ עוֹלָה – מַעֲכָבֶת; עוֹלָה, שְׁבָאָה חֲטָאֹת מִכַּחַה – אֵינּוּ דִּין שְׁמַעַכְבֶּת? מַה לְחֲטָאֹת, שָׂפוֹן מְכַפֶּרֶת עַל חַיִּיבֵי כְרִיתוֹת! אָמַר רַבִּינָא: הָא קִשְׁיָא לִיה לְרַב אֲדָא בַר אֶהֱבָה – כְּלוּם מַצִּינוּ טַפֵּל חֲמוּר מִן הַעִיקָר? אָמַר לִיה מֶר זוטְרָא בְּרִיה דְּרַב מְרִי לְרַבִּינָא: וְלֹא?

נָמִי שָׂפוֹן קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים כְּלוּמֵר וְאִי בְעִי לְאַתְנִי נָמִי מְכַלְהוּ בְּמָה הֵצֵד אֵיכָא לַמִּפְרָכָה לַהֵא פִּרְכָּא שָׂפוֹן קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים: לֹאוּ לַמַּעוּטִי שׁוּחַט בְּצִפּוֹן אוֹתוֹ דְּגַבִּי שְׁעִיר לֹאוּ לַמַּעוּטִי שׁוּחַט בְּצִפּוֹן קִדְּשִׁי דְּנֹדָאִי מֵאוּתוֹ דְּרַבִּי אַחֲמַי נִפְקָא אֱלֹא לְרַבּוּנָא מְדִקְנָא דְּמַעוּטֹא דְשׁוּחַט בְּצִפּוֹן דְּהִכִּי דְרִשִׁינוּ אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן וְאֵין שׁוּחַט בְּצִפּוֹן אֲבָל מִקְבֵּל בְּצִפּוֹן: קַבְּלָה נָמִי אֲשֶׁכְּחֹן כְּדָאמֵרן אֲבָל מִקְבֵּל בְּצִפּוֹן: הָא קִשְׁיָא לִיה כְּלוּמֵר מֵהֵאִי טַעַם דִּיקָּ קַל וְחֹמֶר דִּידָּהּ: טַפֵּל חֲמוּר מִן הַעִקָּר לְמַד חֲמוּר מִן הַמִּלְמֵד כְּגוֹן חֲטָאֹת שְׁבָאָה מִכַּח עוֹלָה דַּעֲקָר צִפּוֹן בַּעוֹלָה כְּתִיב:

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

וְכִי מִכָּאֵן צָרִיךְ לְלַמֵּד לָזֶה בַּפְּנֵי עֲצָמוּ וְהִלֵּא כָּל הַחֲטָאוֹת בְּכִלְל תּוֹרַת הַחֲטָאוֹת בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הַעוֹלָה וְגו': לְקַבַּע לִשְׁנוֹת עַלְיוּ לַעֲבֹב קְבוּעוֹ דְּהָיוּ מַעוּטֹא וְלַלְמֵד זֶה בְּצִפּוֹן וְאֵין שְׁעִיר אַחֵר בְּצִפּוֹן כְּגוֹן שְׁעִירֵי יוה"כ וְשְׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים וְשֶׁל מוֹסָפֵי הַמוֹעֲדוֹת וּמָה אֲנִי מַקְנִים תִּשְׁחַט הַחֲטָאוֹת בְּשִׂאֵר בְּהֵמוֹת חוּץ מִשְׁעִירִים דְּאוּתוֹ כְּתִיב לַמַּעוּטִינָה: תִּלְמוּד לֹמֵר בְּשַׁעֲרֵת יָחִיד (וְיִקְרָא ד':כ"ט) וְשַׁחַט אֶת הַחֲטָאוֹת דִּהְיוּ לִיה לְמַכְתָּב וְשַׁחַט אוֹתָהּ בְּנֵן אֵב הוּא לְכָל חֲטָאוֹת וְעִפּוּבָא מִיֵּהָא לֹא נִפְקָא לֵן מִנָּה דְאֵיכָא לְמִימַר לַמְצוֹה אֲצִטְרִיךְ וְלִהְבִּיא שְׁעִירֵי חֲטָאוֹת דְּלֹא לַמַּעוּטִינָהוּ מֵאוּתוֹ דְשְׁעִיר נִשְׂיֹא וְלָקֶמֶן פִּרְיָה וְאֵלֹא אוֹתוֹ לָמָּה לִי: שְׂאֵר חֲטָאוֹת נָמִי לַמְצוֹה אֲשֶׁכְּחֹן מִתְשַׁחַט הַחֲטָאֹת: דְּכְתִיב בְּכִשְׁבָּה וּכְתִיב בְּשַׁעֲרֶיהָ בְּכֵלֶם כְּתִיב בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט הַעוֹלָה וְסָגִי לִיה בְּשַׁעֲרֶיהָ וְתִילָף מִנָּה כִּשְׁבָּה לַמְצוֹה וְכִי עֹדֵר כְּתָבָה בְּכִשְׁבָּה תִּנְהוּ לַעֲנֵן לִפְנִימִיּוֹת וְלִשְׁעִירֵי הַרְגָלִים לַעֲפּוּבָא: וְאֵין שְׁעִיר נִחְשׁוֹן שְׁעִירֵי חֲגֻפַת הַנְּשִׂאִים שְׁלֹא בָּאוּ עַל חֲטָא: לְכַדְתִּנָּא דְאִתְרַבִּי לְסַמִּיכָה וס"ד לְרַבּוּנִי נָמִי לְשִׁחִיטָה בְּצִפּוֹן לְהִכִּי כְּתִיב אוֹתוֹ לַמַּעוּטִי: עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר בְּשַׁעֲרֵי נִשְׂיֹא כְּתִיב וְהָוּה לִיה לְמַכְתָּב עַל רֹאשׁוֹ: לְרִבּוֹת שְׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים לְסַמִּיכָה מִשּׁוּם דְּמַעֲטִינָהוּ ר' יְהוּדָה לְסַמִּיכָה בְּמִס' מַנּוּחוֹת (דף צב.) מֵהֵאִי דְשַׁעֲרֵי הַמִּשְׁתַּלָּח דְּכְתִיב וְסָמֵר אֶהְרֹן אֶת שְׂמִיתִי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר חַיִּי (וְיִקְרָא ט"ו:כ"א) חַיִּי טַעוֹן סַמִּיכָה וְאֵין שְׁעִירֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים טַעוּנִין סַמִּיכָה ור"ש דִּרְשׁ חַיִּי טַעוֹן סַמִּיכָה בְּאֶהְרֹן וְאֵין שְׁעִיר עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים טַעוֹן סַמִּיכָה בְּאֶהְרֹן אֱלֹא בְּזָקְנֵי הַעֲדָה וּמְדַרְבֵּי לִיה מִהֲכָא: הַנִּיחָא לְרַבִּי יְהוּדָה דְמַרְבִּי לִיה לְסַמִּיכָה אֲצִטְרִיךְ לַמַּעוּטִי צִפּוֹן: לְמֵאִי דְלֹא אִתְרַבִּי לֹא אִתְרַבִּי דִּהָא רַבּוּנָא גַבִּי סַמִּיכָה כְּתִיב וצִפּוֹן מִהֲכָא תִּיתִי: הִכִּי גִרְסִינוּ לַהֲרֵ גִסְיָא בְּמַנּוּחוֹת (דף נה:)‏ וְכִי תִימָא אִי לֹא מַעֲטָה קָרָא הָוָה אֲמִינָא תִּיתִי בְּבִנְיָן אֵב א"כ סַמִּיכָה גּוֹפִיָה לְשִׁתּוֹק קָרָא מִנָּה וְתִיתִי מִבְּנֵן אֵב: בְּבִנְיָן אֵב מִשְׁחַט אֶת הַחֲטָאֹת: סַמִּיכָה גּוֹפִיָה נָמִי תִּיתִי מִבְּנֵן אֵב דְּכְתִיב וְסָמֵר עַל רֹאשׁ הַחֲטָאוֹת וּמַצִּי לְמַכְתָּב עַל רֹאשׁוֹ אֱלֹא בְּנֵן אֵב הוּא לְכָל שְׂשֻׁמוֹ חֲטָאֹת שְׁיִטְעֹן סַמִּיכָה: אֱלֹא כו' מִשְׁקָנָא דְרִשְׁנָא הִיא סַמִּיכָה מֵאִי טַעמָא אֲצִטְרִיךְ לְרַבּוּנִי מִשּׁוּם דָּאִי לֹא רַבּוּנָאִי לֹא הָוָה גִּמְרִינוּ קִדְּשֵׁי שַׁעַה בְּבִנְיָן אֵב מִשְׁדְּשֵׁי דּוֹרוֹת הִכִּי נָמִי מִשְׁחִיטַת צִפּוֹן לָמָּה לִי אוֹתוֹ לַמַּעוּטִי כִּל כְּמָה דְּלֹא לִימָא קָרָא לֹא גִמְרִי בְּבִנְיָן אֵב: לִפִּי שְׁמַצִּינוּ שְׁתַּמְקַבֵּל כו' מִלָּקַח וְלָקַח כְּדִלְעִיל: וְלֹא שׁוּחַט בְּצִפּוֹן אֵין צָרִיךְ שִׁיעָמֵד בְּצִפּוֹן שְׂאֵם רִצָּה עוֹמֵד בְּדָרוֹם אֲצֵל צִפּוֹן וְיִזְשִׁיט יָדוּ בְּצִפּוֹן וְיִשְׁחַט: ה"ג אֱלֹא אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן וְאֵין בֵּן עוֹף בְּצִפּוֹן דִּתְנָא יְכוּל יְהֵא בֵּן עוֹף טַעוֹן צִפּוֹן וְדִין הוּא כו' ת"ל אוֹתוֹ מַה לָּבוּן צֹאן כו': וְאֵין בֵּן עוֹף מִלִּיקַת תּוֹרִין וְגַבִּי יוֹנָה: שְׁלֹא קִבַּע לוֹ כִּהְיוּ דְשִׁחִיטָה כּוֹר כִּשְׁרָה: בֵּן עוֹף קִבַּע לוֹ כִּהְיוּ [דְּכְתִיב] וְהִקְרִיבוּ וְכִהְיוּ אֵל הַמִּזְבֵּחַ וּמִלֵּק אֶת רֹאשׁוֹ וְגו' (וְיִקְרָא א':י"ד-ט"ו): שָׂפוֹן קִבַּע לוֹ כְּלִי סָפִין לְשִׁחִיטָה מוֹיִשָּׁא אֶת הַמַּעֲכָלֶת (לָקֶמֶן וּבְחִים דף צו:) וְהֵתֵם עוֹלָה הֵוֹאִי וְכוּ מוֹרָק לְקַבֵּל תֵּאמֵר בְּכֵן עוֹף שְׁנִמְלֵק בְּצִפְרָן: וְלֹא פְּסַח בְּצִפּוֹן דְּלֹא תַתִּינָה בְּקַל וְחֹמֶר הוּאִיל וְקִבַּע זְמַן לְשִׁחִיטָתוֹ בִּין הַעֲרֵבִים יִקְבַּע לוֹ מְקוֹם נָמִי לְצִפּוֹן: מְדַרְבֵּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן יַעֲקֹב נִפְקָא לֹא גִרַס אֱלֹא הִכִּי גִרְסִינוּ וְלֹא פְּסַח בְּצִפּוֹן דִּתְנָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן יַעֲקֹב אֹמַר כו' וְכוּ מִצְאִתִּיהָ בַּסִּפְרִים תִּרְאִשׁוּנִים: אֵינּוּ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לוֹ צִפּוֹן תִּלְמוּד לֹמֵר אוֹתוֹ גִּרְסִינוּ: מַחֲטָאֹת אִי לֹאוּ דְמַעֲטָה הָוָה מְתִינֵן לִיה מַחֲטָאֹת שְׂאִינָה כְּלִיל וְטַעוּנָה צִפּוֹן: מִסְּלָהוּ

מסורת הש"ס
א ספרא ויקרא דבורא דחובת פירק ח ה
ב מנחות צב; ספרא ויקרא דבורא דחובת פרשה ו ח
ג מנחות נה: ד מנחות נו.
ה ספרא ויקרא דבורא דרובה פרשה ה ח; ספרא ויקרא דבורא דרובה פרשה ה ז
ו לקמן סה; קידושין לו: ז מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי ח לקמן סג; מנחות ח:
ט מנחות נו. י מנחות נה;; ספרא ויקרא דבורא דחובת פרשה ו י
גליון הש"ס
גמ' כלום מצינו טפל חמור. עי' ב"ק דף קא ע"א תוד"ה לא:

תורה אור השלם
[ויקרא ג, יח] [ויקרא ד, כט] [ויקרא ד, לג] [ויקרא ד, כד] [במדבר יז] [ויקרא, יא] [ויקרא ד, לד]

[ויקרא ג, יח]

[ויקרא ד, כט]

[ויקרא ד, לג]

[ויקרא ד, כד]
</

איזוהו מקומן פרק חמישי זבחים

מ.ט.

 עין משפט גדר מצוה

א מיי פו' מהל' מעשר שני ונטע רבעי הל' א:

ב מיי פו' מהל' מעשר שני ונטע רבעי הל' ב:

ג מיי פני מהל' תמורה הל' ה:

ד מיי פני מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:

ה מיי פני מהל' מעשה הקרבנות הל' ג:

מסורת הש"ס

א משנה מעשר שני

ב ספרא צו פרשה ו ה; ספרא ויקרא דבורא דגובה פרק יח ד; ספרא צו פרשה ו ד

ג יבמות ז; ספרא ברייתא דרבי ישמעאל יד; תוספתא עבודה זרה; ספרי במדבר; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; ספרא ברייתא דרבי ישמעאל ב

גליון הש"ס

חוס' ו"ה לפי וכו' לא קרוי דבר חדש. עי' לקמן נו ע"א רש"י ד"ה ה"ג וכשנאמר:

תורה אור השלם

וסמך ידו על־ראש השעיר ושחט אהו במקום אשר־ישחט את־העֹלָה לפני יְהוָה חֲטֹאת הוא (ויקרא ד, כד)

וסמך את־ידו על ראש החטאת ושחט את־החטאת במקום העֹלָה (ויקרא ד, כט)

במקום אשר ישחטו את־העֹלָה ושחטו את־האֵשֶׁם ואת־דְּמוֹ יורק על־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב (ויקרא ז, ב)
ושחט את־הַכֶּבֶשׂ במקום אשר ישחט את־החטאת ואת־העֹלָה במקום הקֹדֶשׁ כי כחטאת האֵשֶׁם הוא הקֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוא (ויקרא יד, יג)

וְהָרִי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי דְהוּא נִפְדָּה אִפִּי' בִּירוּשָׁלַיִם אַם נָטָמָא כְּדִילְפִינָן (ב"מ דף נג:)
וְהָרִי מַעֲשֵׂר דְּהוּא נִפְדָּה אִפִּילוּ בִּירוּשָׁלַיִם אַם נָטָמָא כְּדִילְפִינָן מִלֹּא תוּכַל שְׂאֵתוּ וְאִין שְׂאֵת אֵלָּא אֵכִילָה שְׁנָאָמֵר וַיֵּשֶׂא מִשְׁאֵת:
אַיִנוּ נִפְדָּה אֵלִיבֹא דִר' יְהוּדָה אֵלמָא אִיבֹא טַפַּל חֲמור מַעֲסָר:
הֵתָם מִשּׁוּם דְּלֹא אֵלִים וְלֹא חוּמְרָא הוּא:
קֹדְשִׁים לֹא חִילִי (עֲלִיָּה) תַּחֲלַת הַקֹּדֶשׁ אִינּוּ חַל עַל בַּעַל מוּם קְבוּעַ לְקֹדֶשׁ קֹדְשַׁת הַגּוֹף אֵלָּא קֹדְשַׁת דְּמִים בַּעֲלָמָא וַיּוֹצֵאִין לְחִלִּין גְּמוּרִין בַּפְּדִיּוֹן וְאִפִּילוּ לָגֻזוּ וּלְעַבֵּד כַּדְתַּנְיָא פֶּרֶק הוֹצִיאוּ לוֹ בְּסֵדֶר יוֹמָא (דף נ:)
חֲמֹר בְּתַמּוּדָה שְׁתַּתְּמוּדָה חֲלָה עַל בַּעַל מוּם קְבוּעַ וְאִין יוֹצֵא לְחִלִּין לָגֻזוּ וְלְעַבֵּד מַה שְּׂאִין כּוּן בְּגֻבַּח דְּגַבֵּי תַמּוּדָה כְּתִיב טוֹב בָּרַע הַשּׁוֹנֶה בַּעַל מוּם לְתַם לַעֲגִין תַּמּוּדָה עַל כֻּלָּם נָאָמֵר וְהִנֵּה הוּא וְתַמּוּדָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ אֲכַל זֶבַח רֵאשׁוֹן אַם קֹדֶם הַקֹּדֶשׁוֹ אֵת מוּמוֹ קֹדֶשׁ קֹדְשַׁת הַגּוֹף וְאִינּוּ יוֹצֵא לְחִלִּין לָגֻזוּ וְלְעַבֵּד כַּדְתַּנּוּ בִּבְכוּרוֹת (דף יד.)
כַּל הַקֹּדְשִׁים שְׁעָרָם מוּמִין לְהַקְדִּישׁוֹ נִפְדָּה וְלִיף לַה מְקַרְאִי:
קֹדְשִׁים מִכֹּחַ חִלִּין קָאָתוּ לֹא חֲלָה עֲלֵיהֶם קֹדְשָׁה קוֹדְמַת אֲכַל תַּמּוּדָה בָּאָה מִכֹּחַ קֹדְשָׁה קוֹדְמַת הַלְפִי לֹא טַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר הוּא דְּהָא חוּמְרָא דַּעֲקָר הוּא:
שְׁלָמִים הוּא וְלֹא מוֹתֵר פֶּסַח מְקָרִי לְמַחֲשָׁבָה טַפַּל:
וְאִיבַעֲיַת אִימָא עֲכוּבָא דַּעוּלָה מִהֲכָא:
דְּכְתִיב בְּמִקּוֹם כּוֹ' הַעוּלָה חֲזוֹר וְשִׁנָּה לְמַד מִקּוֹם שְׁקַבְעוּתִי לַעוּלָה לַעוּלָם הוּא מִקּוּמָה:
יִשְׁחֲטוּ אֵת הָאֵשֶׁם וְאֵת דְּמוֹ בְּמִקּוֹם שְׁחִטָּתוֹ תִּתֵּן קִבְּלַת דְּמוֹ:
דְּמוֹ וְאֵת דְּמוֹ מִדְּמַצִּי לְמִכְתֵּב יִשְׁחֲטוּ אֵת הָאֵשֶׁם וְדְמוֹ יִזְרַק וְכְתִיב וְאֵת דְּמוֹ אֵת לְדְבוּת אֵת הַמִּקְבֵּל:
וְשִׁחַט אֵת הַכֶּבֶשׂ וְגו' בְּאֵשֶׁם מִצּוּרַע כְּתִיב שְׁנֵה הַכְּתוּב עֲלִיו לַעֲכֹב:
לְכַדְתַּנְיָא כּוֹ' דַּצְרִיד לְהַחֲזִירוֹ לְכַלְלוֹ הַלְפִי לַעֲגִין שְׁחִיטַת צִפּוֹן גַּמִּי בַּעֲי לְהַחֲזִירוֹ דְּאִי לֹא הִדֵּר כְּתִיבָה בְּגִיטָה כִּי חִכִּי דַּאֲהֲדִירָה לְמַתָּן דְּמוֹ הָוָה אֲמִינָא לֹא נִבְעֵי צִפּוֹן:
אִי אִתָּהּ יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לְכַלְלוֹ שְׁיֵהָא עוֹד בְּשֹׁאֵר הַכְּלִל:
שְׁיַצֵּא אֵשֶׁם מִצּוּרַע מְקַלֵּל זֹאת תוֹרַת הָאֵשֶׁם דְּהוּא כְּתִיב בְּכוּלָּהוּ וְאֵת דְּמוֹ יִזְרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ אַף כֹּאֵן לְשְׁחִיטַת צִפּוֹן גַּמִּי לְהַחֲזִירוֹ הוּא דְּשִׁנָּה עֲלִיָּה:
לְכַתֵּב שְׁחִיטַת צִפּוֹן בְּאֵשֶׁם מִצּוּרַע וְלֹא נִכְתוּב גַּמִּי זֹאת תוֹרַת הָאֵשֶׁם וְנִגְמַר כְּלָלוֹ מִנָּה וּמִדְּכְתִיבָה הִכָּא וְהִכָּא לַעֲכוּבָא הוּא:

עַל נַחֲשֶׁת נַחֲשֶׁת עַל הַפְּרוֹת וְיַחֲזוֹר וַיִּפְדָּה אֵת הַפְּרוֹת וְחֲכָמִים אֹמְרִים יַעֲלוּ פְרוֹת וַיֹּאכְלוּ בִּירוּשָׁלַיִם וּפִי' בַּקּוּטְרָס וְחֲכָמִים אֹמְרִים לֹא הִקְיָהוּוּ לְחֲזוֹר לְחַלְלֵם כְּמוֹ ת"ק אֵלָּא אַם רָצָה יַעֲלֶה פְרוֹת עֲצָמוֹ דְּהַקְלִי בּוֹ מִשְׁמַע מִתּוֹךְ פְּרוּשׁוֹ דר"מ מִחֲמִיר דְּלֹא שְׁרִי נַחֲשֶׁת עַל הַפְּרוֹת אא"כ יַחֲזוֹר וַיִּפְדָּה אֵת הַפְּרוֹת וַיַּעֲלֶה הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם וְהִכָּא מִשְׁמַע שְׁוֹי הִיא קָלָא כְּשֹׁחֲזֵר וּפְדוּדָה אֵת הַפְּרוֹת וּמִשְׁמַע דֹּאֲפִילוּ אֶסְנוּרָא אִיבֹא לְמֵאִי דְגָרְסִי לֹא נָטָמָא לֹא דְאַיִנוּ נִפְדָּה טַהוֹר בְּרַחוּק מִקּוֹם וּמִשְׁנֵה שְׁלֵמָה הִיא

בְּמַסֶּכֶת מַעֲשֵׁרוֹת (פ"ג מ"י) וְשֶׁם הָעֲרֻכְתִּי בְּפֶרֶק הַזֶּהָב (ב"מ דף נה: ד"ה וַיַּחֲזוּ):
פֶּסַח בְּשֹׁאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה שְׁלָמִים הוּא וא"ת הָרִי אַחַד עֶשֶׂר שְׁטַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר דַּרְאֲמָרִינָן בַּפ' שְׁמִי מִדּוֹת (מִנְחוֹת צא:) הָאֶחָד נָה אַחַד עֶשֶׂר שְׁלֹא מִצִּינוּ לוֹ בְּכַל הַתּוֹרָה טַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר וי"ל כְּדַמְלִשְׁנֵי הִכָּא מוֹתֵר הַפֶּסַח שְׁלָמִים הֵינּוּ ה"ג אַחַד עֶשֶׂר שְׁלָמִים הֵינּוּ דְכַל דִּינֵי שְׁלָמִים עֲלִיו כְּדַמְשַׁמַּע בְּבָכוּרוֹת (דף סא.) מִדְּמַצְרִיד קָרָא דְמוֹתֵר הַפֶּסַח גַּמִּי בַּעֲי קָרָא כְּדַדְרָשִׁינוּ פֶּרֶק קַמָּא (לַעֲלִי וְכַחֲסִי ט.) אַם כְּשֵׁב לְהִבֵּי פֶסַח שְׁעָבְרָה שְׁנָתוֹ שְׁלָמִים הִבֵּאִין מִחֲמַת פֶּסַח לְכַל מִצּוֹת שְׁלָמִים שְׁיִטְעִינוּ סְמִיכָה וְנִסְכִּים וְתַנּוּפַת חֲזָה וְשׁוֹךְ וְהָא דְגַרְי לַה טַפַּל לֹאֹ דוֹקָא:
לַעֲכֹב מִנָּה

לֹן דְּכְתִיב וְשִׁחַט אֵת הַכֶּבֶשׂ לְמַקְבַּל לֹא יִדְעִינוּ עֲכוּבָא:
לְפִי שְׁיַצֵּא אֵשֶׁם מִצּוּרַע לְדוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ כּוֹ' מַה שְׁחֲטָאת מִצּוּרַע טַעוּנָה נִסְכִּים וְשֹׁאֵר חֲטָאוֹת אִין טַעוּנִין לֹא

חֲשִׁיב דְּבָר חֲדָשׁ וְכוּן אוֹיֵב וַיִּדְעוּנֵי שְׁיַשׁ כֶּרֶת מַה שְּׂאִין כּוּן בְּשֹׁאֵר מְכַשְׁפִּים מְדֹלָא תַנִּי בל"ו כְּרִיתוֹת וּאִפ"ה גְּמָרִינוּ סְקִילָה מֵאוֹיֵב וַיִּדְעוּנֵי בְשֹׁאֵר מְכַשְׁפִּים פֶּרֶק קַמָּא

דִּיבְמוֹת (דף ד.) וַיִּקְרָא אֶרְבַּע מִיתוֹת (סִנְהֶדְרִין דף סו:) וְאִי מְקָרִי כֶּרֶת דְּכְתִיב בְּאוֹיֵב וַיִּדְעוּנֵי דְבָר הַחֲדָשׁ חִיכִי גָמֵר מִנְהִי סְקִילָה לְמ"ד כְּלָלוֹ לֹא גָמֵר מִנָּה וְנָה הַקִּשָּׁה

^{אב(א)}וְהָרִי מַעֲשֵׂר – דְּהוּא נִפְדָּה, וְאִילוּ לְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר אִינּוּ נִפְדָּה – דְּתַנּוּ:
הַלְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִטְמָא – יַפְדָּה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר:
יִקְבֵּר. נָטָמָא אִין, לֹא נָטָמָא לֹא!
הֵתָם לֹא אֵלִימָא קְדוּשְׁתִּיהָ לְמִיתַפֶּס פְּדִינָנִיה.
וְהָרִי תַמּוּדָה – דְּאִילוּ קֹדְשִׁים לֹא חִיִּילִי עַל בַּעַל מוּם קְבוּעַ, וְאִילוּ אִיְהִי חִיִּילָא!
תַּמּוּדָה מִכֹּחַ קֹדְשִׁים קָא אֲתִיָּא, וְקֹדְשִׁים מִכֹּחַ חוּלִין (קֶאֱתִי) [קֶאֱתוּן].
^{יד(ז)}הָרִי פֶסַח – דְּהוּא אִינּוּ טַעוֹן סְמִיכָה וְנִסְכִּים וְתַנּוּפַת חֲזָה וְשׁוֹךְ, וְאִילוּ מוֹתֵר דִּידִיָּה טַעוֹן סְמִיכָה וְנִסְכִּים וְתַנּוּפַת חֲזָה וְשׁוֹךְ!
פֶּסַח בְּשֹׁאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה – שְׁלָמִים הוּא. וְאִיבַעֲיַת אִימָא, אֲמֵר קָרָא:
"הַעוּלָה" – בְּמִקּוּמָה תִּתֵּן.
"אֵשֶׁם מְנַלֵּן דְּבַעֲי צִפּוֹן? דְּכְתִיב:
"בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֵת הַעֹלָה יִשְׁחֲטוּ אֵת הָאֵשֶׁם".
אֲשַׁכַּחַן שְׁחִיטָה, קְבִלָה מִנָּה לֵן?
"וְאֵת דְּמוֹ יִזְרוֹק" – קְבוּל דְּמוֹ גַּמִּי בְּצִפּוֹן.

מְקַבֵּל עֲצָמוֹ מִנָּה לֵן?
"דְּמוֹ"–"וְאֵת דְּמוֹ".
אֲשַׁכַּחַן לְמַצּוּה, לַעֲכֹב מִנָּה לֵן?
קָרָא אַחֲרִינָא כְּתִיב:
"וְשִׁחַט אֵת הַכֶּבֶשׂ".
^{ו(ז)}וְהִיא לְהִכִּי הוּא דַּאֲתָא!?
הִיא מִיבַעֲי לִיָּה לְכַדְתַּנְיָא:
דְּבָר שְׁהִיָּה בְּכַלֵּל וַיַּצֵּא לִידוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ, אִי אִתָּה רִשְׁאִי לְהַחֲזִירוֹ לְכַלְלוֹ עַד שְׁיַחֲזִירוּנּוּ הַכְּתוּב לְכַלְלוֹ בְּפִירוּשׁ.
כִּיצַד?
"וְשִׁחַט אֵת הַכֶּבֶשׂ בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֵת הַחֲטָאת וְאֵת הַעוּלָה בְּמִקּוֹם הַקֹּדֶשׁ, כִּי כַחֲטָאת הָאֵשֶׁם הוּא וְגו' – שְׂאִין תִּלְמוּד לֹמֵר "כַּחֲטָאת הָאֵשֶׁם";
מַה תִּלְמוּד לֹמֵר "כַּחֲטָאת הָאֵשֶׁם"?
לְפִי שְׁיַצֵּא אֵשֶׁם מִצּוּרַע לִידוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ – בְּבוּהֵן יָד וּבוּהֵן רִגְלִ וְאַזְן יְמִנִית;
יָכוֹל לֹא יְהֵא טַעוֹן מַתָּן דְּמִים וְאִימּוּרִין לְגַבִּי מִזְבַּח?
תִּלְמוּד לֹמֵר:
"כַּחֲטָאת הָאֵשֶׁם הוּא" – מַה חֲטָאת טַעוּנָה מַתָּן דְּמִים וְאִימּוּרִין לְגַבִּי מִזְבַּח, אַף אֵשֶׁם מִצּוּרַע טַעוֹן מַתָּן דְּמִים וְאִימּוּרִין לְגַבִּי מִזְבַּח.
אַם כֵּן, נִכְתוּב בְּהִיא וְלֹא נִכְתוּב בְּהִיא.
הִנִּיחָא אִי סְבִירָא לֵן יַצֵּא לִידוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ – אִיְהוּ הוּא דְּלֹא גָמֵר מְכַלְלוֹ,

אָכַל

וְאִין שְׂאֵת אֵלָּא אֵכִילָה וְאִילוּ לְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אִינּוּ נִפְדָּה אֵלִבֹּא דִר' יְהוּדָה אֵלמָא אִיבֹא טַפַּל חֲמור מַעֲסָר כַּף פִּי' בַּקּוּטְרָס וּבְסַפְרֵי פְרָשַׁת עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר מִפְּרֹשׁ טַעֲמָא דְרַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּכְתִיב [הַכֶּסֶף] כֶּסֶף רֵאשׁוֹן וְלֹא כֶסֶף שְׁנֵי וְהָא דְאֲמַר בְּרִישׁ הַזֶּהָב (ב"מ דף מה.) גַּבִּי סְלַעִין דִּינָרִין דְּכֶסֶף כֶּסֶף רִבָּה לֹשׁ לְחַלֵּק בְּזָה שְׁנִגְמַר כֹּאֵן פְּדִינוּ לְגַמְרִי וְנָהָה פְדִינוּ מַעֲשֵׂר וְאִם הִנֵּה טַהוֹר לֹא הִנֵּה נִפְדָּה וְתַנּוּ בְּמַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פ' שְׁלִישִׁי (מ"י) אֲמָרוּ לוֹ דִר' יְהוּדָה מַה אַם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עֲצָמוֹ שְׁנִטְמָא הָרִי הוּא נִפְדָּה הַלְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִטְמָא אִינּוּ דִין שְׁיַפְדָּה אֲמַר לָהֶם לֹא אַם אֲמַרְתֶּם בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי עֲצָמוֹ שְׁכּוֹן נִפְדָּה טַהוֹר בְּרַחוּק מִקּוֹם תֹּאמְרוּ בְּלָקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁאִינּוּ נִפְדָּה טַהוֹר בְּרַחוּק מִקּוֹם וְאִית סְפָרִים דְּגָרְסִי הִכָּא נָטָמָא אִין לֹא נָטָמָא לֹא וּמִנְתִּי רֵאשִׁיָּה מְרַבְּנָן דְּטַפַּל חֲמור מַעֲסָר פְּרוּשׁ נָטָמָא נִפְדָּה לְרַבְּנָן לֹא נָטָמָא אִינּוּ נִפְדָּה אִפִּי' חוּץ לִירוּשָׁלַיִם אַע"פ שְׁמַעֲשֵׂר עֲצָמוֹ נִפְדָּה וְהִנּוּ חוּץ לִירוּשָׁלַיִם דְּבִירוּשָׁלַיִם אִין מַעֲשֵׂר טַהוֹר נִפְדָּה וּבִתּוֹסְפַתָּא דְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מִשְׁמַע כַּפִּי' הַקּוּטְרָס דַּעַל מַלְתָּא דִר' יְהוּדָה פְּרַכִּינוּ הִיא לְשֹׁנָא שְׁעוּשָׁה טַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר וְהִכִּי אִיתָא הֵתָם הַלְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר כּוֹ' אֲמָרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה תַּחֲמִיר בְּטַפְלָה יוֹתֵר מִן הַעֲקָר וּלְגָרְסַת הַסְּפָרִים לֹא נָטָמָא לֹא וּמוֹכִיחַ דְרַבְּנָן גַּמִּי סְבָרִי טַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר גַּבִּי מַעֲשֵׂר טַהוֹר חוּץ לִירוּשָׁלַיִם קִשָּׁה דְּאִי פְרַכִּי רַבְּנָן לר' יְהוּדָה תַּקְשִׁי לְהוֹ דְּלִידְהוּ כִּינוּ דְקוֹרָא טַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר הִיא דְלָקוּחַ טַהוֹר אִינּוּ נִפְדָּה וּמַעֲשֵׂר עֲצָמוֹ נִפְדָּה אֲכַל לְגָרְסַת הַקּוּטְרָס גִּיחָא דְאִיבֹא לְמִמִּיר דְּהִיא לֹא מְקָרִי טַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר דְּמַעֲשֵׂר עֲצָמוֹ טַהוֹר נִפְדָּה בְּרַחוּק מִקּוֹם כְּדִי לְפָדוֹת בְּדָמִים בִּירוּשָׁלַיִם בְּקָר וְצֹאן יִין וְשֹׁכֵר בְּדְכְתִיב וְנָתַת הַכֶּסֶף כָּכֹל אֲשֶׁר תִּאָּהֵן נִפְשָׁךְ אֲכַל אִם לָקַח פְּרוֹת בּוֹ חוּץ לִירוּשָׁלַיִם כְּדִי לְאַקְלֵם בִּירוּשָׁלַיִם לֹא יִפְדָּה כְּמוֹ שְׁלֹא הִנֵּה פְדוּדָה מַה שְׁהִיָּה לִזְקַח בִּירוּשָׁלַיִם וּלְגָרְסַת הַסְּפָרִים לֹא נָטָמָא לֹא קִשָּׁה לְפָרוּשׁ הַקּוּטְרָס דְּפֶרֶק הַזֶּהָב

(ב"מ דף נה:) גַּבִּי מַחֲלִין אוֹתוֹ כֶּסֶף אֹמְרִים לֹא הִקְיָהוּוּ לְחֲזוֹר לְחַלְלֵם כְּמוֹ ת"ק אֵלָּא אַם רָצָה יַעֲלֶה פְרוֹת עֲצָמוֹ דְּהַקְלִי בּוֹ מִשְׁמַע מִתּוֹךְ פְּרוּשׁוֹ דר"מ מִחֲמִיר דְּלֹא שְׁרִי נַחֲשֶׁת עַל הַפְּרוֹת וַיַּעֲלֶה הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם וְהִכָּא מִשְׁמַע שְׁוֹי הִיא קָלָא כְּשֹׁחֲזֵר וּפְדוּדָה אֵת הַפְּרוֹת וּמִשְׁמַע דֹּאֲפִילוּ אֶסְנוּרָא אִיבֹא לְמֵאִי דְגָרְסִי לֹא נָטָמָא לֹא דְאַיִנוּ נִפְדָּה טַהוֹר בְּרַחוּק מִקּוֹם וּמִשְׁנֵה שְׁלֵמָה הִיא בְּמַסֶּכֶת מַעֲשֵׁרוֹת (פ"ג מ"י) וְשֶׁם הָעֲרֻכְתִּי בְּפֶרֶק הַזֶּהָב (ב"מ דף נה: ד"ה וַיַּחֲזוּ):
פֶּסַח בְּשֹׁאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה שְׁלָמִים הוּא וא"ת הָרִי אַחַד עֶשֶׂר שְׁטַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר דַּרְאֲמָרִינָן בַּפ' שְׁמִי מִדּוֹת (מִנְחוֹת צא:) הָאֶחָד נָה אַחַד עֶשֶׂר שְׁלֹא מִצִּינוּ לוֹ בְּכַל הַתּוֹרָה טַפַּל חֲמור מִן הַעֲקָר וי"ל כְּדַמְלִשְׁנֵי הִכָּא מוֹתֵר הַפֶּסַח שְׁלָמִים הֵינּוּ ה"ג אַחַד עֶשֶׂר שְׁלָמִים הֵינּוּ דְכַל דִּינֵי שְׁלָמִים עֲלִיו כְּדַמְשַׁמַּע בְּבָכוּרוֹת (דף סא.) מִדְּמַצְרִיד קָרָא דְמוֹתֵר הַפֶּסַח גַּמִּי בַּעֲי קָרָא כְּדַדְרָשִׁינוּ פֶּרֶק קַמָּא (לַעֲלִי וְכַחֲסִי ט.) אַם כְּשֵׁב לְהִבֵּי פֶסַח שְׁעָבְרָה שְׁנָתוֹ שְׁלָמִים הִבֵּאִין מִחֲמַת פֶּסַח לְכַל מִצּוֹת שְׁלָמִים שְׁיִטְעִינוּ סְמִיכָה וְנִסְכִּים וְתַנּוּפַת חֲזָה וְשׁוֹךְ וְהָא דְגַרְי לַה טַפַּל לֹאֹ דוֹקָא:
לַעֲכֹב מִנָּה לֹן דְּכְתִיב וְשִׁחַט אֵת הַכֶּבֶשׂ לְמַקְבַּל לֹא יִדְעִינוּ עֲכוּבָא:
לְפִי שְׁיַצֵ

מט:

עין משפט
נר מצוה

א מיי פייב מהל' טומאת צרעת
הל' ח:

אַי אַקשױה לעולה וְלא אַקשױה לחטאת תמה בקשׁ חוּר ומלמד בקשׁ אַמאי אַקשױה לעולה קלל תפוק לה מחטאת האַשׁם דמה חטאת צפון מעכב אף אַשׁם בּו וי"ל דאי לא כתב צפון לא הוה אַמינא הא הדרה קרא לשחיטת צפון למדי דלא בעינא כהנה והאַשׁם לא דרשינן ליה קלל דהא לא כתב כאַשׁם דהוה משמע כשאַר אַשׁם דעלמא לצפון יהא זה אַבל האַשׁם משמע האַשׁם זה יהא בחטאת למתן דמים למנבח וכן יש להקשות אי דבר הלמד בקשׁ חוּר ומלמד בקשׁ לא נכתוב צפון קלל ותנינא [באַשמות] מבחטאת וכאַשׁם פי היכי דילפינן מנה סמיכה בפרק קמא (לעיל ובחים יא.) ועוד גילה שאַר אַשמות מאַשׁם מצרע ואַשׁם מצרע מהקישא דחטאת וי"ל דלא הוה אַמינא דאהדרה קרא לשחיטת צפון ולא הוה דרשינן כאַשׁם כשאַר אַשׁם (פינן דלא כתב כאַשׁם) פינן דלא כתב צפון בדינא כשאַר אַשמות: **כאַשׁר** יורם למאי הלכתא תמה הא אצטריך לכדדרשינן בסוף פל הבשר (חלו דף קיז.) זה בא ללמד ונמצא למד מה פר כהן משיח יש בו מעילה אף שוֹר זבח השלמים יש בו מעילה וי"ל דמצוי לאַקשוני לזבח השלמים ולא לכתב כאַשׁר יורם דכאַשׁר יורם משמע דאחא לרבוני תרמא אחרת אי נמי ההיא דכל הבשר (שם) כתנא דבי רבי ישמעאל דנפקא ליה דרשא דהכא מונעשה לפר זה פר העֵלם כדאמר פרק בית שמיא (לעיל ובחים דף מא.) אַבל לתנא דבי רב דאמר ועשה לפר זה פר יום הכפורים אצטריך כאַשׁר יורם (להר דרשא): ונכתבה בגופה תמה כדאמר פרק ב"ש (גם זה שם): משל למלה בשר ודם שפרכה עליו מדינה ומעט בסרחונם מפני חבתו וי"ל דבשביל חבתו לא הנה לו לגלג אלו דרשות למילף מהיקשא ומ"מ ילפינן מנה חבתו מדלא אשמעינן בדכתא אחרניא דבר הלמד מהקש אינו חוור ומלמד בקשׁ: קדשׁי גדשים יתידי כתיבי תמה פינו דילפינן גזרה שונה מהדרי למה לו היקשות דלעיל בחטאת ואַשׁם:

לא לכתב את החטאת ואי דבר הלמד כתיבא כשאַר אַשמות גמרי ליה שאַר

אַבֵּל קָלְלוּ גַּמֵּר מִיָּנִיה (לְצַפּוֹן) שְׁפִיר. אֶלֶּא אִי סְבִירָא לן דְּלֹא הוּא גַּמֵּר מִכָּלְלוּ וְלֹא קָלְלוּ גַּמֵּר מִיָּנִיה – הַאי לְגוֹפִיָּה אִיצְטְרִיף! פִּינוּ דְּאֶהְדְּרִיה, אֶהְדְּרִיה. אָמַר לִיה מַר וּזְטָרָא בְּרִיה דְּרַב מְרִי לְרַבִּינָא: אֵימָא פִּי אֶהְדְּרִיה קָרָא – לְגַבִּי מִתַּן דָּמִים וְאִימורִין, דְּבַעֲי כְּהוֹנָה; אַבֵּל שְׁחִיטָה, דְּלֹא בַּעֲיָא כְּהוֹנָה – לֹא מִיבַעֲי צַפּוֹן! אִם כֵּן, נִימָא קָרָא "כִּי כַחַטָּאת הוּא"; מַאי "כַּחַטָּאת הָאֲשָׁם"? כְּשֹׁאֵר אַשְׁמוֹת יִהְיֶה. לְמָה לִּי לֹאֲקַשׁוּנִי לַחַטָּאת, לְמָה לִּי לֹאֲקַשׁוּנִי לַעוֹלָה? ^(א) אָמַר רַבִּינָא: אִיצְטְרִיךְ; אִי אַקְשִׁיָּה לַחַטָּאת וְלֹא אַקְשִׁיָּה לַעוֹלָה – הָוֵה אַמִּינָא: חַטָּאת מַהִיכֵן לְמַדָּה – מַעוֹלָה; דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ חוּר וּמַלְמַד בְּהִיקָשׁ. אָמַר לִיה מַר וּזְטָרָא בְּרִיה דְּרַב מְרִי לְרַבִּינָא: וְנִיקְשִׁיָּה לַעוֹלָה, וְלֹא נִיקְשִׁיָּה לַחַטָּאת! הָוֵה אַמִּינָא: דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ – חוּר וּמַלְמַד בְּהִיקָשׁ; וְכִי תִימָא: (נִיקָשִׁי) [נִיקְשִׁיָּה] אַקוּשִׁי לַחַטָּאת, נִיחָא לִיה דְּמַקְשִׁי לִיה לַעֲיָקָר וְלֹא נְקִישׁ לִיה לְטַפֵּל; לְהַכִּי אַקְשִׁיָּה לַחַטָּאת וְאַקְשִׁיָּה לַעוֹלָה – לְמִימַר דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ שְׁאִינּוּ חוּר וּמַלְמַד בְּהִיקָשׁ. ^(ב) רַבָּא אָמַר מַהִכָּא, דְּכַתִּיב: "כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים" – לְמַאי הִלְכְתָּא? אִי לְיוֹתֵרַת הַכֶּבֶד וְהַשְׂתִּי הַכְּלִיּוֹת – בְּגוֹפִיָּה כְּתִיב! מִשׁוֹם דְּבַעֲי אַגְמוּרִי יוֹתֵרַת הַכֶּבֶד וְהַשְׂתִּי הַכְּלִיּוֹת מִפַּר הַעֵלָם דְּבַר שָׁל צָבוּר לַשְׁעִירִי עֲבוּדָה וְרָה; בְּגוֹפִיָּה לֹא כְּתִיב, וּמִפַּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ הוּא דְגַמַּר; לְהַכִּי אִיצְטְרִיךְ "כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם" – דְּנִיְהִי כְּמֵאן דְּכַתַּב בְּגוֹפִיָּה, וְלֹא נִיְהִי דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ חוּר וּמַלְמַד בְּהִיקָשׁ. אָמַר לִיה רַב סַפָּא לְרַבָּא: וְלִיכְתְּבִיה בְּגוֹפִיָּה, וְלֹא נְקִישׁ! אִי כְּתַב בְּגוֹפִיָּה וְלֹא אַקִּישׁ – הָוֵה אַמִּינָא דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ חוּר וּמַלְמַד בְּהִיקָשׁ; וְכִי תִימָא (נִקָּשִׁי) [נְקַשִׁיָּה] אַקוּשִׁי – נִיחָא לִיה דְּכַתְּבִיה בְּגוֹפִיָּה מְדַאקִישׁ לִיה אַקוּשִׁי; לְהַכִּי כְּתַבִּיה וְאַקְשִׁיָּה, לְמִימַרָא דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ אִין חוּר וּמַלְמַד בְּהִיקָשׁ. וְגַזִּירָה שׁוּה, קַל וְחוּמָר – סִימָן) דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ, אִין חוּר וּמַלְמַד מַהִיקָשׁ – אִי מְדַרְבָּא, אִי מְדַרְבִּינָא. דְּבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ, מַהוּ שְׁלַלְמַד בְּגַזִּירָה שׁוּה? ^(א) תֵּא שְׁמַע, רַבִּי נָתַן בֶּן אֲבִטוּלְמוֹס אוֹמַר: מִנֵּין לְפָרִיחָה בְּבַגְדִים שְׁהִיא טְהוֹרָה? נֶאָמַר קִרְחַת וּגְבַחַת בְּבָגְדִים, וְנֶאָמַר קִרְחַת וּגְבַחַת בָּאֲדָם; מַה לְהֵלֵן – פֶּרַח בְּכוּלוֹ טְהוֹר, אִף כָּאֵן – פֶּרַח בְּכוּלוֹ טְהוֹר. וְהֵתָם מָנָא לִן? דְּכַתִּיב: "מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רִגְלָיו" – וְאִיתַקַּשׁ רֹאשׁוֹ (לְרַגְלִי) [לְרִגְלָיו]; מַה לְהֵלֵן, כּוּלוֹ הֵפֶךְ לְבֵן פֶּרַח בְּכוּלוֹ – טְהוֹר; אִף כָּאֵן, כּוּלוֹ הֵפֶךְ לְבֵן פֶּרַח בְּכוּלוֹ – טְהוֹר. ^(ב) אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּה לְמִידִין לְמַד מַלְמַד, חוּץ מִן הַקְּדָשִׁים – שְׁאִין דְּנִין לְמַד מַלְמַד. דָּאִם כֵּן – לֹא יֵאמַר צַפּוֹנָה בְּאֲשָׁם, וְתִיתִי בְּגַזִּירָה שׁוּה ד"קדשׁי גדשים" מַחַטָּאוֹת; לֹא לְמִימַרָא דְּדְבַר הַלָּמַד בְּהִיקָשׁ אִין חוּר וּמַלְמַד בְּגַזִּירָה שׁוּה? וְדַלְמָא מִשׁוֹם דְּאִיכָא לְמִיפְרִי: מַה לַּחַטָּאת, שְׁכֵן מַכְפָּרַת עַל חַיִּיבֵי כְּרִיתוֹת! "קְדָשִׁי קְדָשִׁים" יְתִירִי כְּתִיבִי. ^(ב) דְּבַר הַלָּמַד מַהִיקָשׁ, חוּר וּמַלְמַד בְּקַל וְחוּמָר – מְדַתְנָא

כְּתִיב זֹאת תורת האַשׁם קדשׁי גדשים הוּא וּבִתְרַנְוָּהוּ כְּתִיב בְּוַשַׁח קִרַּח לְכַל חַטָּאתָם וּלְכַל אַשְׁמָם אֲשֶׁר יִשְׁכִּיבוּ לִי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים לָרֶ:

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

אַבֵּל קָלְלוּ גַּמֵּר מִנֵּה מְדִי דְּלֹא חֲדָשׁ בּוּ כְּגוֹן שְׁחִיטַת צַפּוֹן אִי הָוֵה כְּתִיבָא בֵּה וְלֹא הָוֵה אַשְׁמוֹת מִנֵּה דְּלֹא חֲדָשׁ הוּא אֶלֶּא יָצָא מִן הַכָּלֵל הוּא וְלַמַּד עַל דְּבַר שְׁלֹא נֶאָמַר כְּבָלְלוּ וְהִיכִי יָצָא לְדוֹן דְּדַבֵּר הַחֲדָשׁ כְּגוֹן מִתַּן דָּמִים שְׁכֵנָה לְמַנְבַּח וּבִנָּה שְׁנָה וְאוּמַר לְכַהֲנוֹת: פִּינוּ דְּאֶהְדְּרָה כּוּי וּכְתִיב כִּי כַחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא קְדִין חַטָּאת כִּף דִּין אַשָּׁם: אֶהְדְּרָה לְכָלְלוּ בִין לְמִתַּן דָּמִים בִּין לַשְׁחִיטַת צַפּוֹן וְלֹא הִנֵּה צָרִיךְ לְכַתֵּב בּוּ שְׁחִיטַת צַפּוֹן אֶלֶּא לַעֲכוּבָא: דְּבַעֲי כְּהֵנָה שְׁאִינָה כְּשִׁרָה גוֹר אַבֵּל לְמַדָּה דַּשְׁחִיטָה דְּלֹא עֲבוּדַת כֵּהֵן הִיא לֹא אֶהְדְּרָה דְּהָא בְּתוֹרָתוֹ כְּתִיב כַּחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא לְכַהֵן לַעֲנוֹן עֲבוּדוֹת שְׁכַבְתָּהּ: א"כ נִימָא קָרָא כִּי כַחַטָּאת הוּא לְכַהֵן: כְּשֹׁאֵר אַשְׁמוֹת יִהְיֶה הַלָּרֶךְ לַעֲנוֹן צַפּוֹן נְמִי אֶהְדְּרָה וְכִי כְּתִיב בֵּה שְׁחִיטָה בַּצַּפּוֹן דְּקָרָא לַעֲכוּבָא אַחָא וְשֹׁאֵר אַשְׁמוֹת נְמִי מִנֵּה יִלְפִין לַעֲכוּבָא: לְמָה לִּי לֹאֲקַשׁוּנִי בַשְׁחִיטָתוֹ לַחַטָּאת וְלַעוֹלָה דְּכַתִּיב בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֵת הָעֹלָה: מַהִיכֵן לְמַדוּ לַשְׁחִיטַת צַפּוֹן: אִי אַקְשִׁיָּה לַעוֹלָה וְלֹא אַקְשִׁיָּה לַחַטָּאת הָוֵה אַמִּינָא בְּעַלְמָא דְּבַר הַלָּמַד בְּקֶשֶׁשׁ חוּר וּמַלְמַד בְּקֶשֶׁשׁ: וְכִי תִימָא אִם אִיתָא דְּחוּר וּמַלְמַד בְּקֶשֶׁשׁ נְקִשָּׁה לַחַטָּאת וְלֹא לַעוֹלָה מִשְׁנִין לָר נִיחָא לִיה לֹאֲקַשׁוּנִי לַעֲקָר כּוּי: לְמִימַר מְדַאצְטְרִיךְ לְמַהְדֵּר וְאַקוּשִׁי לַעוֹלָה ש"מ דְּבַר הַלָּמַד בְּקֶשֶׁשׁ אִין חוּר וּמַלְמַד בְּקֶשֶׁשׁ וּמַהִכָּא נִפְקָא לֵן בְּכַל דְּכַתָּא: כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם בַּאֲמורִי פֶר כֵּהֵן מְשִׁיחַ כְּתִיב: מִשׁוֹם דְּבַעֲי אַגְמוּרִי יוֹתֵרַת הַכֶּבֶד וְהַשְׂתִּי כְּלִיּוֹת כּוּי שְׁהִיָּה צָרִיךְ לְלַמַּד מִפַּר הַעֵלָם תּוֹרַת אַמורִיָּתִין לַשְׁעִירִי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים דְּאֶתְקַשׁ אַהְדִּי לַעֲנוֹן הַקְּטֵרַת אַמורִין כְּדַאמְרִין בְּפֶרֶק ב"ש (לַעֲלִי וּבְחִים מא.) אִשָּׁה לֵה' וְחַטָּאתָם עַל שְׁגָגָתָם וּפֶר הַעֵלָם דְּבַר בְּגוֹפָה לֹא כְּתִיב יוֹתֵרַת וּכְלִיּוֹת וּמִפַּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ גַּמַּר בְּקֶשֶׁשׁ כְּדַאמְרֵן בְּפֶרֶק בֵּית שְׁמַאי (ובחים לט:): וְעִשָּׂה לִפֶּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִפֶּר זֶה פֶר כֵּהֵן מְשִׁיחַ אַקְשִׁינָהוּ לְהַדְרִי: לְהַכִּי אִיצְטְרִיךְ כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם בְּפֶר כֵּהֵן מְשִׁיחַ וְאִם אִינוּ עֲנוּן לוֹ תַנְהוּ לַעֲנוֹן פֶּר הַעֵלָם דְּתַנְהוּ כְּמֵאן דְּכַתִּיב בְּפֶר הַעֵלָם גּוֹפָה דְּלֹא לְהוּי דְּבַר הַלָּמַד בְּקֶשֶׁשׁ חוּר וּמַלְמַד בְּקֶשֶׁשׁ וְאִי קוּשִׁיא הָא נִפְקָא לֵן הִךְ דְּרִשָּׁא מוֹנַעֲשָׂה לִפֶּר זֶה פֶר הַעֵלָם דְּבַר כְּדַאמְרֵן בְּפֶרֶק ב"ש (לַעֲלִי וּבְחִים מא.) ה"מ לְתַנָּא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְיָאל דְּאָמַר לִפֶּר זֶה פֶר הַעֵלָם אַבֵּל לְתַנָּא דְּבִי רַב דְּאָמַר וְעִשָּׂה לִפֶּר זֶה פֶר יוֹם הַכַּפּוּרִים אִיצְטְרִיךְ כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם לְהַר דְּרִשָּׁה: וּנְכַתְּבָה בְּגוֹפָה דְּפֶר הַעֵלָם בְּתוֹרָא וְלֹא לִיקְשִׁיָּה לִפֶּר כֵּהֵן מְשִׁיחַ הוּאֵל וְסוּף סוּף טַרַח וּכְתַב כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם יְתִירָא לְהַכִּי: הָוֵה אַמִּינָא דְּבַר הַלָּמַד בְּקֶשֶׁשׁ חוּר וּמַלְמַד בְּקֶשֶׁשׁ בְּעַלְמָא דְּלֹא הָוֵה יִלְפִין מַהִכָּא מְדִי: דְּבַר הַלָּמַד בְּקֶשֶׁשׁ כּוּי מִשׁוֹם דְּבַעֲי לְמַבַּעֲי בַּעֲיָא עֲלֵה הֵדֵר נָקַט לֵה: אִי מְדַרְבָּא מַכְאֲשֶׁר יוֹרֵם: אִי מְדַרְבִּינָא מַאֲשָׁם מַצְרַע דְּאִצְטְרִיךְ לֹאֲקוּשִׁי לַחַטָּאת וְלַעוֹלָה: לְפָרִיחָה אִם פֶּרַחַה הַצְרַעַת כְּכַל הַכְּנֵד: מַה לְהֵלֵן פֶּרַח בְּכַלָּה טְהוֹר דְּכַתִּיב אִם פֶּרוּחַ פִּסְחָן וְגו' (ויקרא י"ג:י"ב): וְהֵתָם גַּבִּי קִרְחַת וּגְבַחַת דָּאֲדָם מְנָלן דְּטְהוֹרָה פֶּרִיחָה דְּאִילוֹ פֶּרִיחָה כִּי כְּתִיבָא בְּגַנֵּעַ עוֹר בְּשׁוֹר כְּתִיב וְאִילוֹ קִרְחַת וּגְבַחַת כְּתִיבִי גַבִּי נִתְקִין דְּמִקּוֹם שְׁעַר דְּרֹאשׁ וְחַסוּ שְׁאִין סִימְנִיָּהוּ שׁוּין לְגַנֵּעַ עוֹר בְּשׁוֹר שְׁוֶה בְּשַׁעַר לְבָן וְהָ שְׁעַר צָהָב: וְאֶתְקַשׁ רֹאשׁוֹ נִתְקִי בְּרֹאשׁ: אִף כָּאֵן כּוּי אֶלְמָא נִתְקִין בְּהִיקָשָׁא יִלְפִין לְהוּי וְחוּרִין וּמַלְמַדִין עַל הַבְּגָדִים בְּגו"ש: א"ר יוֹחָנָן מַהִכָּא לֹא תִנְתִּי רֹאזִי דְּלֹא קְדָשִׁים הוּא דְּאִף הֶקֶשׁ מַלְמַד בְּקֶשֶׁשׁ חוּץ מִקְדָּשִׁים וְתַדַּע לָר שְׁהַמְדָּה הוּאֵת שְׁהַבְּאֵתָה אִינָה לְמַדָּה בְּקְדָשִׁים: דא"כ הוּא דְּדַבֵּר הַלָּמַד בְּקֶשֶׁשׁ חוּר וְלַמַּד בְּגו"ש: לֹא יֵאמַר צַפּוֹן בְּאֲשָׁם וְתִנְתִּי בְּגו"ש דְּנֶאָמַר קְדָשִׁי קְדָשִׁים בַּחַטָּאת וְנֶאָמַר קְדָשִׁי קְדָשִׁים בְּאֲשָׁם: קְדָשִׁי קְדָשִׁים יְתִירִי כְּתִיבִי כֵּהוּ וְתַנָּה לֵה גְזֵרָה שׁוּה מִסְנֵה מִשְׁנֵי צִדִּין וְאִין מִשְׁבִּיעִין עֲלֵיהָ גַבִּי חַטָּאת כְּתִיב תִּשְׁחַט הַחַטָּאת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא וּבְאֲשָׁם

מסורת הש"ס

א למן נה.

ב לעיל מא.

ג נדה יט: סנהדרין פו:

ד שבעות י: תמורה כא:

ה לעיל מא.

גליון הש"ס

גמ' ולא ניהוי דבר הלמד בהיקש.
ע"ל נו ע"ב תוד"ה ואב"א:

שם לאו למימרא דדביר הלמד כו'.
ע"י לעיל דף מח ע"א תוד"ה מה להלן:

תורה אור השלם

ישחט את־הכֶּבֶשׂ בַּמִּקּוֹם אֲשֶׁר ישחט את־הַחַטָּאת וְאֵת־הָעֹלָה בַּמִּקּוֹם הַקָּדָשׁ וְגו' (ויקרא יז, יג)

וְעִשָּׂה לִפֶּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִפֶּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ (וכפר וגי [ויקרא יז, כ])

כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים (והקטידים הפֶּהֵן עַל מִנְבַּח וְגו' [ויקרא ד, יז])

וְרָאָה כִּהְיוֹן אַחֲרֵי הַכֶּבֶשׂ אֶת־הַנֶּגֶעַ וְהָנֶה לֹא־הִפָּדַ הַנֶּגֶעַ אֶת־עֵינוֹ וְגו' (ויקרא יג, נה)

וְכִי־יִהְיֶה בַּקְּרִיחַת אוֹ בַּנִּבְחַת גִּנֵּעַ לְבֹן אֲדָמָם צִרְעַת פִּרְחַת וְגו' (ויקרא יג, מב)

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנֶה כִּסְתָה הַצִּרְעַת אֶת־כָּל־בְּשׁוֹר וְטָהַר אֶת־הַנֶּגֶעַ כָּלוֹ וְגו' (ויקרא יג, נז)

וְאִם־פִּרוּחַ תִּפְרַח הַצִּרְעַת כְּעוֹר (וכסתה הצִרְעַת את כָּל־עוֹר הַנֶּגֶעַ וְגו' [ויקרא יג, כז])

דְּבַר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בַּמִּקּוֹם אֲשֶׁר וְגו' (ויקרא, יח)

זֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא (ויקרא ז, א)

וְהִיָּהֵה לָר מִקְדָּשׁ הַקְּדוּשִׁים מִן־הָאֵשׁ כֹּל־קְרָבָנָם כָּל־מִנְחָתָם וְכָל־חַטָּאתָם וְכָל־אֲשָׁמָם וְגו' (במדבר יח, טז)

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פו' מחל' פסולי המוקדשין חל' ג:

רבי יהודה אומר מטמאה בגדים בבית הבליעה פי' בקונטרס דבמס' טהרות (פ"א) מלמעע דלר"מ אחת מליקה בקדשים מטהרות חלין ואחת מליקה בקדשים מטהרות טרפותו מידי גבלה ולרבי יהודה זו הו' אינה מטהרת וא"ת דבפרק אלו טרפות (חלין דף נו.) אמרינן רבי יהודה בדיק בידיא ור' נחמיה בדיק במחטא וא"ל מאן דבדק במחטא למאן דבדק בידיא עד מתי אתה מאכיל גבלות לישראל גבלות ס"ד הא שחוטות נינהו מאי קשיא לרבי יהודה ודאי גבלות הונן כדמשמע הכא דשחיטת עוף אינה מטהרת וי"ל דלא הוי"ל למפרך אלבא דרבי יהודה פיון דרבנן פליגי עליה: מה גבלת בהמה שמשמאה במגע ובמשא כו' תמה מה לנגלת בהמה שאינה מטמאה בבית הבליעה וי"ל דעשר טעמא דר"מ מהיקשא דזאת תורת הבהמה והעוף כדלקמן פ' חטאת העוף (ובחים דף סט:) בדפי' בקונט': מה מצינו בשחיטה של עוף שמקשרתה באכילה וכו' ודחי ולא היא תרונהו משחיטת חלין גמרי פי' מליקת קדשים כמה מצינו משחיטת עוף שאינה כי אם בחלין ושחיטת עוף של חלין בק"מ משחיטת בהמת חלין ותמה היאך גמר מליקת עוף משחיטת עוף מה לשחיטה שכן מקשרת בחלין ועוד קשה דמנא לה דמליקת עוף משחיטת עוף גמר דלקא משחיטה דבהמה גמר ונראה לי דאם כן הנה גמר בק"ו כדגמר שחיטת עוף והיגו טעמא דלא גמר דאיכא תרי שנויי מליקה משחיטה ועוף מבהמה. ברו"ר. ועוד קשה היכי דנק דדבר הלמד בק"ו חזור ומלמד בבגנן אב אימא דשחיטת עוף אתינא בבגנן אב משחיטת בהמה ודבר הלמד בבגנן אב חזור ומלמד בבגנן אב כדמסקא בשמעתא ונראה דלשנא דמתני' קדשק דפשיטא דעשר טעמו של ר"מ מהיקשא דזאת התורה כדלקמן ופשיטא ליה דבהמה מצינו מעוף יליף דאי מבהמה למה לי לאתויי בק"ו:

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

וְנֹאמַר לְהֵלֵן בְּפֶר כֹּהֵן מְשִׁיחַ (ויקרא

וְנֹאמַר לְהֵלֵן עוֹר וּבָשָׂר וּפְרָשׁ; מַה לְהֵלֵן – עַל יְדֵי נִיתּוּחַ שְׁלֹא בְּהַפְשֹׁט, אִף כָּאֵן – עַל יְדֵי נִיתּוּחַ שְׁלֹא בְּהַפְשֹׁט. דְּבַר הַלָּמֵד בַּגְזִירָה שְׁוֶה, מֵהוּ שְׁיִלְמַד בְּקַל וְחוּמָר? קַל וְחוּמָר: וּמָה הֵיקָשׁ, שְׁאַיִנוּ מִלְּמַד בְּהֵיקָשׁ – אִי מִדְּרָבָא אִי מִדְּרַבִּינָא, מִלְּמַד בְּקַל וְחוּמָר מִדֶּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא; גְּזִירָה שְׁוֶה, הַמְלַמֶּדֶת בְּהֵיקָשׁ מִדְּרַב פֶּפֶא, אֵינּוּ דִּין שְׁתֵּלְמַד בְּקַל וְחוּמָר?!^(א) הַנִּיחָא לְמֵאן דְּאֵית לִיהּ דָּרַב פֶּפֶא; אֲלֹא לְמֵאן דְּלִית לִיהּ דָּרַב פֶּפֶא, מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? אֲלֹא קַל וְחוּמָר: וּמָה הֵיקָשׁ, שְׁאַיִן מִלְּמַד בְּהֵיקָשׁ – אִי מִדְּרָבָא אִי מִדְּרַבִּינָא, מִלְּמַד בְּקַל וְחוּמָר מִדֶּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא; גְּזִירָה שְׁוֶה, הַמְלַמֶּדֶת בַּגְזִירָה שְׁוֶה חֲבִירְתָּהּ – מִדְּרַמִּי בַר חֲמַא, אֵינּוּ דִּין שְׁתֵּלְמַד בְּקַל וְחוּמָר?! דְּבַר הַלָּמֵד בַּגְזִירָה שְׁוֶה, מֵהוּ שְׁיִלְמַד בְּבִגְנָן אָב? תִּיקוּ. דְּבַר הַלָּמֵד בְּקַל וְחוּמָר, מֵהוּ שְׁיִלְמַד בְּהֵיקָשׁ? קַל וְחוּמָר: וּמָה גְזִירָה שְׁוֶה, שְׁאַיִנָּה לְמַדָּה בְּהֵיקָשָׁא מִדְּרַבִּי יוֹחָנָן – מִלְּמַד בְּהֵיקָשׁ מִדְּרַבִּי יוֹחָנָן – מִלְּמַד בְּהֵיקָשׁ מִדְּרַב פֶּפֶא; קַל וְחוּמָר, הַלָּמֵד מִהֵיקָשׁ מִדֶּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא – אֵינּוּ דִּין שְׁיִלְמַד בְּהֵיקָשׁ?! הַנִּיחָא – לְמֵאן דְּאֵית לִיהּ דָּרַב פֶּפֶא; אֲלֹא לְמֵאן דְּלִית לִיהּ דָּרַב פֶּפֶא, מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? תִּיקוּ. דְּבַר הַלָּמֵד בְּקַל וְחוּמָר, מֵהוּ שְׁיִלְמַד בַּגְזִירָה שְׁוֶה, שְׁאַיִנָּה לְמִידָּה בְּהֵיקָשָׁא מִדְּרַבִּי יוֹחָנָן – מִלְּמַד בַּגְזִירָה שְׁוֶה מִדְּרַמִּי בַר חֲמַא; קַל וְחוּמָר, הַלָּמֵד בְּהֵיקָשׁ מִדֶּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא – אֵינּוּ דִּין שְׁתֵּלְמַד בַּגְזִירָה שְׁוֶה?! דְּבַר הַלָּמֵד בְּקַל וְחוּמָר, מֵהוּ שְׁיִלְמַד בְּקַל וְחוּמָר? קַל וְחוּמָר: וּמָה גְזִירָה שְׁוֶה, שְׁאַיִנָּה לְמִידָּה בְּהֵיקָשׁ מִדְּרַבִּי יוֹחָנָן – מִלְּמַד בַּגְזִירָה שְׁוֶה מִדְּרַמִּי בַר חֲמַא; קַל וְחוּמָר, הַלָּמֵד בְּהֵיקָשׁ מִדֶּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא, אֵינּוּ דִּין שְׁיִלְמַד בְּקַל וְחוּמָר?! וְהוּוּ קַל וְחוּמָר בְּן קַל וְחוּמָר. בְּן בְּנֹו שֶׁל קַל וְחוּמָר הוּא! אֲלֹא קַל וְחוּמָר: וּמָה הֵיקָשׁ, שְׁאַיִנוּ לְמַד בְּהֵיקָשׁ – אִי מִדְּרָבָא אִי מִדְּרַבִּינָא, מִלְּמַד בְּקַל וְחוּמָר מִדֶּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא; קַל וְחוּמָר, הַלָּמֵד מִהֵיקָשׁ מִדֶּתְנִי דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא, אֵינּוּ דִּין שְׁיִלְמַד בְּקַל וְחוּמָר?! וְהוּוּ קַל וְחוּמָר בְּן קַל וְחוּמָר.^(ב) דְּבַר הַלָּמֵד בְּקַל וְחוּמָר, מֵהוּ שְׁיִלְמַד בְּבִגְנָן אָב? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, תָּא שְׁמַע: מָלַק וְנִמְצְאָת טְרִיפָה, רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אֵינָּה מְטַמְּאָה בְּבִית הַבְּלִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מְטַמְּאָה בְּבִית הַבְּלִיעָה.^(ג) אָמַר רַבִּי מֵאִיר, קַל וְחוּמָר: וּמָה גְבֻלַּת בְּהֶמָה, שְׁמִטְמֵאָה בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא – שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת טְרִיפְתָּהּ מְטוּמְאָתָהּ; גְּבִילַת עוֹף, שְׁאַיִן מְטַמֵּא בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא – אֵינּוּ דִּין שְׁתֵּהָא שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת טְרִיפְתָּהּ מְטוּמְאָתָהּ?! מַה מְצִינוּ בְּשְׁחִיטָה, שְׁמִכְשָׁרְתָּהּ בְּאַכִּילָה –

מטהרת

ד'י:ח') וְנֹאמַר כָּאֵן בְּפֶר וְשְׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים (שָׁם יו') וְאֵת פֶּר הַחֻטָּאת וְאֵת שְׁעִיר הַחֻטָּאת וְגו' וְאֵת עֶרְתָּם וְאֵת בְּשָׂרָם וְאֵת פְּרָשָׁם: מַה לְהֵלֵן בְּפֶר כֹּהֵן מְשִׁיחַ: ע"י נִתּוּחַ דִּילְפִינָן מַג"ש מַעוּלָה: ק"ו כְּלוּמַר מַכ"ו וְלָמַד לְפָרֵשׁ לֶךְ שְׁאַלְהּ זו: ה"ג וּמָה הֵקָשׁ שְׁאַיִנוּ מִלְּמַד בְּהֵקָשׁ כו' ול"ג לַמַּד: ג"ש הַמְלַמֶּדֶת בְּהֵקָשׁ גָּרְסִי וְלֹא גָרְסִי לְמַדָּה: מִדְּרַב פֶּפֶא וְזֹאת תּוֹרַת נֹכַח הַשְּׁלֵמִים כּו' דְּפִשְׁט רַב פֶּפֶא מִנָּה לְגִזְרָה שְׁוֶה חוֹתֶרֶת וּמִלְמַדֶּת בְּהֵקָשׁ: הַנִּיחָא לְמֵאן דְּאֵית לִי דָּרַב פֶּפֶא דְּאָמַר בְּתַר לַמַּד אֲוִלִּינוּ: אֲלֹא לְמֵאן דְּאָמַר בְּתַר מִלְּמַד אֲוִלִּינוּ לֹא אֲשַׁכַּחַן גו"ש חוֹתֶרֶת וּמִלְמַדֶּת בְּהֵקָשׁ דֶּהתם מַעֲשֶׂר חֲלִין הוּא הַמְלַמֶּדֶת: בּוּג"ש חֲבִרְתָּהּ מַה שְׁאַיִן הֵקָשׁ עוֹשֶׂה כּוּן בְּהֵקָשׁ חֲבֵרוֹ: מִדְּרַמִּי בַר חֲמַא סָלַת מִרְבֵּכַת חֲלוּת: שְׁאַיִנָּה לְמַדָּה מִן הֵקָשׁ גָּרְסִי: מִדְר' יוֹחָנָן לֹא יֵאָמַר צְפוּנָה בְּאַשָׁם מִשָּׁם לְמַדְנוּ שְׁאַיִן דְּבַר הַלָּמֵד בְּהֵקָשׁ מִלְּמַד בּוּג"ש: שְׁאַיִנָּה לְמַדָּה בְּהֵקָשׁ כְּלוּמַר מִן הֵקָשׁ: מִלְּמַד בַּכ"ו כְּדָאמַר לְעִיל מַכ"ו וּמָה הֵקָשׁ שְׁאַיִנוּ לַמַּד מִן הֵקָשׁ מִלְּמַד בַּכ"ו גו"ש הַמְלַמֶּדֶת מַגו"ש חֲבִרְתָּהּ מִדְּרַמִּי בַר חֲמַא וְכו': וְהוּוּ ק"ו בֶּן קַל וְחוּמַר ק"ו זַה שְׁאַנּוּ מִבְּיַאִין כָּאֵן לְדָרְשׁוּ בַתּוֹרָה לְלַמַּד ק"ו מַכ"ו אָנּוּ לְמַדִּין אוֹתוֹ מִדְּבַר שְׁאַף הוּא לֹא לְמַדְנוּהוּ אֲלֹא בַכ"ו דֶּהָא מִנִּתִּי לַה מַגו"ש הַמְלַמֶּדֶת בַּכ"ו וְהִיא גּוּפָא לֹא יִדְעִינוּ לַה אֲלֹא ע"י ק"ו דַּבַּכ"ו יִלְפִינָן לְעִיל: וּפְרַכְיִנָּן כּוּן בְּנֹו שֶׁל ק"ו הוּא שְׁאִפִּי הֵיינו לְמַדִּין אוֹתוֹ מִדְּבַר שְׁלֹא לְמַדְנוּהוּ ע"י ק"ו הוּא הִיָּה עֲצוּמֹו כּוּן ק"ו שְׁחִיר בַּכ"ו אָנּוּ לְמַדִּין אוֹתוֹ כְּדָאמְרוּ לְעִיל בַּכ"ו וּמָה גו"ש כּו' עֲכָשׁוּ שְׁאַף גו"ש שְׁאַנּוּ לְמַדִּין אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ לְדָרְשָׁה בַתּוֹרָה אִף הִיא לֹא לְמַדָּה שְׁתֵּלְמַד בַּכ"ו אֲלֹא מַכ"ו נִמְצָא שְׁאִתָּהּ מִבֵּיא מַדַּת קַל וְחוּמַר בַּתּוֹרָה מִכּוּחַ שְׁנֵי קִלְיָן וְחִמּוּדִין וְהו"ל כּוּן שֶׁל ק"ו יָבֹו בְּנֹו שֶׁל ק"ו וְדִלְמָא כְּלִי הִיא לִית לוֹ לְמִילַף וּמַזַּל: אֲלֹא לֹא תִרְבִּיָּה מְגִזְרָה שְׁוֶה הַמְלַמֶּדֶת בַּכ"ו דִּהִיא גּוּפָה מַכ"ו אִתִּינֵא לוֹ אֲלֹא יְלִיף לִיהּ מִהֵקָשׁ הַמְלַמֵּד בַּכ"ו דִּנְסַקָא לוֹ מִמִּיתְנִיתֵא דִּתְנִי דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָא דְּגִמְרָא גָּמַר לַה דְּדִבְרִי הַמְלַמֵּד בְּהֵקָשׁ חוֹתֶר וּמִלְמַד בְּקַל וְחוּמַר וְהַשְׁתֵּא לֹא הִוִּי אֲלֹא קַל וְחוּמַר כּוּן קַל וְחוּמַר כִּי אֵינִר דְּלַעִיל דִּגְזִירָה שְׁוֶה מִלְמַדָּת בְּקַל וְחוּמַר מִשַׁל וְחוּמַר: מְטַמְּאָה בְּבִית הַבְּלִיעָה כְּדִין גְּבֻלַּת עוֹף טְהוֹר דְּאִין מְלִיקַת טְרֶפֶה בְּקַדְשִׁים מְטַהֶרֶת מִידי גְּבֻלָּה וְהוּא הִדִּין נָמִי לְשׁוּחַט עוֹף חֲלִין טְרֶפֶה מְטַמְּאָה לְרַבִּי יְהוּדָה. שְׁלֹשׁ מִתְלָקַת בְּדִבְרִי לר"מ אַחַת שְׁחִיטַת עוֹף שֶׁל חֲלִין ואַחַת מְלִיקָה בְּקַדְשִׁים מְטַהֶרֶת טְרַפְתּוֹ מִידי גְּבֻלָּה וְלַר' יְהוּדָה זוּ הוּוּ אֵינָּה מְטַהֶרֶת וְלַר' יוֹסִי שְׁחִיטָה מְטַהֶרֶת וְלֹא מְלִיקָה וְכוּן מִפְּרָשׁ בְּמַסְכַּת טְהוֹרוֹת בְּפֶרֶק שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה דְּבָרִים: שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת טְרַפְתָּהּ מִשְׁמַאֲתָה כְּדָאמְרִינוּ כִּהְעוֹר וְהַרְטָב (חֲלִין דָּף קַכח:) וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֶמָה וְגו' מִקְצַת בְּהֶמָה מְטַמְּאָה וּמִקְצַת בְּהֶמָה אֵינָּה מְטַמְּאָה וְאִיזוּ זוּ טְרֶפֶה שְׁשׁוּטָה: גְּבֻלַּת עוֹף אֵינּוּ מְטַמֵּא

בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא מִכּוּחַ דְּחֵתִיב (ויקרא כ"ב:ח') לְטַמְּאָה כֶּה אֵין לֶךְ אֲלֹא הָאִמּוֹר כֶּה אַכִּילָה וְלֹא מַגֵּעַ וּמִשָּׂא: אֵינּוּ דִּין שְׁתֵּהָא שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת טְרַפְתָּהּ מִשְׁמַאֲתָהּ וְהַשְׁתֵּא דִּקִּי"ל שְׁחִיטָה דְּמְטַהֶרֶת בְּחֲלִין מַכ"ו הִדְרָא וּמִגְמֵרָא אִמְלִיקָה דְּקַדְשִׁים בְּבִגְנָן אָב: מַה מְצִינוּ בְּשְׁחִיטָה שְׁמִכְשָׁרְתָּהּ לְאַכֵּל בְּחֲלִין וּמְטַהֶרֶת טְרַפְתָּהּ מִשְׁמַאֲתָה אִף מְלִיקָה כּו':

מסורת הש"ס

א בבא מציעא צה.

ב לקמן סט; משנה זבחים

ג ספרא אחרי מות פרק יב ט

ד ספרא אחרי מות פרשה ה ז; יומא סז:

גליון הש"ס

שם מאי איכא למימר תיקו. עיין לקמן דף נה ע"א תוס' ד"ה מה עולה:

תוס' ד"ה אלא וכו' ורב אדא בר אחבת. עי' לקמן דף נה ע"א תוס' ד"ה מה עולה:

תורה אור השלם

וְאֵת־עוֹר הַפֶּר וְאֵת־כַּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כִּרְעָיו וְקָרְבּוֹ וּפָרָשׁוֹ (ויקרא ד, יא)

והקריבו הכהן אל־הַמִּזְבֵּחַ וּמִלַּק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ (נמצא דמו על קיר המזבח)ויקרא א, טו]

מסורת הש"ס
א לקמן פד: ב לקמן סט; מנחות מח: ג לקמן סט. ד ספרא אחרי מות פרק יב ט ה ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק ט ב ו ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשת ג יג

תורה אור השלם
צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה הוא העלה על מוקדה*(בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על המזבח כל היללה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו (ויקרא ו, ב) ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יתונה אשר באהל מועד זאת כל דם השר ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד (ויקרא ד, יח) ומן הדם יתן על קרנות המזבח אשר לפני יתונה אשר באהל מועד זאת כל הדם ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד (ויקרא ד, יח) ולחם הכהן מדם הסטאות באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העולה (ויקרא ד, כח)

הכי גרסי' ולא היא התם מהני משחיטה דחלין קאתיא הכי פירשו התם עקר טעמא דר"מ לא יליף בבגנן אב אלא מהקש דזאת תורת הבהמה והעוף דדלקמן בשרק חטאת העוף (ובחים דף ט:): אקרינן ר"מ קרא אשכח ודרש ואי גמי מהני דגמר לה בבגנן אב דקראנני במתני' לא מפשטא בענן דהא ר"מ מליקה בגדשים משחיטה דחלין גמר הוה ליה מלמד דחלין ולמאן דלית לה דרב ספא אף על גב דלמד קדש לאו ראניה היא: פשוט מהא מתני' קדא מהנד בעניא: מפני מה אמרו לקמן היא בשר המזבח [מקנש] (דף פד): לרבי יהודה דדרש זאת היא העלה הרי אלו מעוטין פרט לגשמיטה בלילה ונשפך דמה ונציצא דמה חוץ לקלעים ופריך מה ראה להוציא את אלו ולהקשיר את השאר: מפני מה אמרו לן בדם בשר שאם עלה לא ייר שחרי בשר באמורין אם לנו אמורין ועלו למזבח לא ירדו: ולן באמורין למה בשר שחרי לן בבשר בשר גמור מן התורה שזמן אכילת שלמים שני ימים אלקא אמורין גמרי בבגנן אב על הדם: טמא אברי עולה טמאין מפני מה אם עלו לא ירדו: הואיל ומרצה לפגולו הואיל ונשוכה הרצאת דמו לחיב עליו משום פגול כמו שקרבו מיתריו בהקשר לפיכך אמורי פגול שעלו לא ירדו: שנקבלו פסולין אם ירקו את דמו מפני מה אם עלו הדם או האמורין לא ירדו: בהנך פסולין מלשירים דתונו לעבודת צבור כגון כהן טמא: וכי דנין דבר כו' דקא ילפת באמורין שלא בהקשרם מנלן בבשר דהקשרו בכך הוה היא מצותו ותו היכי יליף יוצא במקדש מיוצא בבמה שכלו יוצא הוא שאין שם קלעים אלא ע"פ השדה: זאת תורת העלה תורה אחת לכל העולין אם עלו לא ירדו דדכתיב על מוקדה כל היללה וכל ראיות הללו משום דממעט מזאת היא העולה תלתא פסולי מיתני מהנד מאי שנא הני מהני והעשר מקרא ואסקמכתא בעלמא הוא: מאי טעמא אל יסוד מערב הוא דכתיב בפר כהן משיח (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד יסוד שנקנך הפתח הוה היא מערבו של מזבח שהוה קננך פתח ההיכל ולקמן בבביתא (ובחים דף גב.) נפקא לן פר יום הכפורים מריבויא דהפר שטעון מתן דם ליסוד בפר כהן משיח ובשעיר כתיב (ויקרא טז) ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר: אל יסוד מזבח העלה חמל פרשיות הן בחטאת של פר משיח ושל העגלם שהן פנימיות ושל שעיר נשיא ושל כבשת יחיד ושל שעירת יחיד שהן חיצוניות. בשמים

הפנימיות ובשעיר נשיא כתיב בשפיכת שריהן אל יסוד מזבח העלה. בשמים החיצונות כתיב אל יסוד מזבח סתמא ונדרש תנא תלתא אל מזבח העולה למה פירש הכתוב וה"ג לה בת"כ אל יסוד מזבח העלה של פר כהן משיח ולא יסוד מזבח הפנימי אל יסוד מזבח העלה של פר העדה שאין ת"ל אין לו יסוד לפנימי עצמו. כשהוא אומר אל יסוד מזבח העלה בשעיר נשיא שאין תלמוד לומר שאם את שרייו לא קבל מזבח הפנימי שריי מזבח החיצון יקבל. דבר אחר וכי יש לו יסוד לפנימי עצמו אם כן מה תלמוד לומר אל יסוד מזבח העלה תן יסוד למזבחה של עולה והכא גמי בעינן תלתא למגרס והכי גרסי' ופירשו אל יסוד מזבח העלה האמור בפר כהן משיח ולא יסוד מזבח הפנימי שלא תאמר במקום מתן הקרנות שם יהיי שפיכת שרייו: אל יסוד מזבח העלה האמור בפר העדה דלא צריך תו דהא אתקוש להדרי אלא ללמד בא שאפילו יסוד אין לו לפנימי והכי מדרשי הואיל ומתיר לדרשא יסוד יהנה למזבח העולה ולא לפנימי: אל יסוד מזבח העלה האמור בשעיר נשיא שאין ת"ל כדמפרש בת"כ בהדיא מתרי טעמי [תנא דהא] שריי דמים של עצמן של פנימי כגון בפר משיח ועדה לא קבל הפנימי דקאמרו שרייו של חיצון קבל בתמיה ועוד למדנו שאין לו יסוד ולקמן (ובחים דף גב.) גמי הכי פרשינו לה בשמעתינן אם כן מה תלמוד לומר אל יסוד מזבח העלה תן יסוד למזבחה של עולה תן תורת שפיכת שירים יסוד להלכות מזבחה של עולה שהיא המזבח טעון בעולה ובכל דמים הנתנין עליו שפיכת שירים אל היסוד אם נשאר בכלי כלום כשזרק ממנו שתי זריקות לשתי קרנות ואשכנז ליסוד ומשום דבעולה לא כתיב שפיכת שירים אצטריך למילף מהכא: או אינו אלא למזבחה של עולה והא יסוד או אינו בא ללמד כלום על שפיכת שירים של עולה ושל שאר דמים אלא בא ללמד על הלכות המזבח במתן דמה של עולה שיתן שתי מתנותיה כנגד היסוד ולמעוטי קרן מנחתית דרומית שאין לו יסוד כדאמרינן בהאי פוקיון (דף גז): אמר רבי ישמעאל משל וחמר נפקא לן הא ולא בעי קרא: מה שירים של חטאת שאין מכפרין טענין יסוד כו' ורבי עקיבא גמר לה להא קל וחמר הכי ומה שירים כו' ולקמה מפרש מאי ביניהו כו': האי מבעיא לה לגופה שלשפכם ליסוד מזבח החיצון ומיהו כל שכן אם רצה יתנם על הפנימי דמהיכא יליף מעוטא ואי קשיא האי ילפינן מברייתא דאין לו יסוד לגמרי ההוא מיתורא דקרא ואי דרשת קמא לגופה ותנינא למעוטא תו לא מימר שני להכי אלא מקרא שלישי ותו לית לה דרשא שלישי: מאשר פתח אהל מועד נפקא דהנינו חיצון והוה מצי למכתב אל יסוד המזבח אשר פתח אהל מועד מזבח העלה למה לי למעוטא: הכי גרסינן אל יסוד מזבח העלה תן יסוד למזבחה של עולה ואי סלקא דעתך דכתיב הני למה לי [קרא לשירים] שירים הא בראי עבד להו וכי תימא דאפך מיספך דגוי לבראי ודבראי לגויי הא אין לו יסוד לפנימי עצמו:

מטהרת טריפתה מטומאתה; אף מליקה, שמכשרתה באכילה – תטהר טריפתה מטומאתה. רבי יוסי אומר: דיה כנגבלת בהמה טהורה – נשחיטתה מטהרתה, ולא מליקתה. ולא היא; התם תיהוי היא, משחיטה דחולין קאתין. דבר הלמד בבגנן אב, מהו שילמד בהיקש ובגזירה שוה ובקל וחומר ובבגנן אב? ^(כ)פשוט מיהא קדא – מפני מה אמרו: לן בדם – בשר? שהרי לן באימורין בשר. לן באימורין בשר – שהרי לן בבשר בשר. יוצא – הואיל ויוצא בשר בבמה. טמא – הואיל והותר בעבודת ציבור. חוץ לזמנו – הואיל ומרצה לפיגולו. חוץ למקומו – הואיל והוקש לחוץ לזמנו. שנקיבלו פסולין וזרקו דמן – בהנך פסולין דחזו לעבודת ציבור. וכי דנין דבר שלא בהקשירו, מדבר שבהקשירו?! ^(ח)תנא מ"זאת תורת העולה" ריבה סמיה ליה. ^(א)שריי הדם כו'. מאי טעמא? אמר קרא: "אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד" – ההוא דפגע ברישא. ^(י)תנו רבנן: "אל יסוד מזבח העלה" – ולא יסוד מזבח הפנימי. "אל יסוד מזבח העלה" – אין לו יסוד לפנימי עצמו. ^(י)"אל יסוד מזבח העלה" – תן יסוד למזבח של עולה. או אינו אלא מזבחה של עולה – יהא ליסוד? אמר רבי ישמעאל: קל וחומר; מה שירים, שאין מכפרין – טענין יסוד; תחלת עולה, נשאין מכפרין – אינו דין שטעונה יסוד? אמר רבי עקיבא: מה שירים, נשאין מכפרין ואין באין לכפרה – טעונה יסוד; תחלת עולה, נשמכפרת ובאה לכפרה – אינו דין שטעונה יסוד? אם כן, מה תלמוד לומר "אל יסוד מזבח העלה"? תן יסוד למזבחה של עולה. אמר מר: "אל יסוד מזבח" – ולא יסוד מזבח הפנימי. הא מיבעי ליה לגופיה! מ"אשר פתח אהל מועד" נפקא. "אל יסוד מזבח העולה" –

תן

בק"ו ומה הקש שאינו מלמד בהקש אי מדרבינא מלמד בק"ו מדתנא דבי רבי ישמעאל כגון אב המלמד בבגנן אב קברו אינו דין שילמד בק"ו וכה"ג עבדי ק"ו לעיל: מפני מה אמרו לן בדם בשר תמה היכי דיק מהכא דבגנן אב חוור ומלמד בבגנן אב דלקא לן הדם לאחר שקיעת החמה יליף מלן דאמורין דלא פסילי בשקיעת החמה אלא בעמוד השחר וסדר יליף לן דאמורין הנפסלים בעמוד השחר דאם עלו לא ירדו מלן בשר ויש לומר דפשיטא ליה דאע"ג דייליף באמורים שלא הקשירו מהקשרו דבשר דם המתיר עדיף ולא ילפינן דם שלא בהקשרו מהקשרו תדע מדלא ילפינן מעשרא לן דם מלן בשר: אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִסּוּד שְׁכֵנֶךָ הִפְתָּח וְהוּ עֲמַרְבוּ שֶׁל מִזְבֵּחַ שִׁיְהוּ כִּנְגַד פֶּתַח הַהֵיכָל כִּף פִּי בַּקּוֹנְטָרַס וְלֹא גָרִיס מִה שְׁכָתוֹב בְּסִפְרִים הֵחָא דִּפְגַּע בְּרִישָׁא מְשֻׁם דְּמִשְׁמַע מְטַעַם שְׁאִין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת וְלֹא מִן הַפְּסוּק פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵלֵא גְבִי חֲטָאֵת אֵית דְּאִמְרֵי שִׁירֵי הַדָּם עַל יִסּוּד מַעֲרְבֵי לִקְמִן (ובחים דף גג.) ואמר טעמא ילמד סתום מן המפרש מחטאת פנימי משמע דמפרש בהדיא ועוד דאית דאמרי על יסוד דרומי וקאמר ילמד וירדתו מן הקבש בסמוך לו ליציאתו מן ההיכל בסמוך לו מהיכן פשוט לו זה יותר מזה והלא בתרוניהו שר טעמא דאין מעבירין על המצות ועוד אקרינן לקמן (ובחים דף נח:): על קדשי קדשים שירים בהדיא כתיב בהו אשר פתח אהל מועד ומיהו הא גופא קשיא דלמה לי קרא דפתח אהל מועד תפוק לי דאין מעבירין על המצות כדאשכחן טעם זה בפ"ק דיומא (דף טו:) דפריך מאי שנא דיהיב מנחתה צפונה ברישא וגבי דשון מזבח פנימי והמנורה אמר דשון מזבח קודם משום דאין מעבירין וכן עבורי דרענא אוטוספתא אסוד ויש לומר דלא שרד אין מעבירין על המצות אלא בשלש שתי מצות לפניו כגון דשון מזבח פנימית ומנורה או כגון מצות קרנות שאינו יודע מהיכן יתחיל אכל לקבץ מקום אשפיכת שירים לא קבעינן מהאי טעמא אי

לאו דגלי קרא בהדיא: הכי גרסינן מאשר פתח אהל מועד נפקא ואף על גב דדרשינן ליה ליסוד מערבי תרתי שמע מנה:

עין משפט גד מצוה

א מיי פח' מחלי מעשה הקרבנות הלי י:

תן לה יסוד למזבח של עולה פירש בקונטרס כל דמים הנתנין על מזבח

החיצון טעון שפיכת שירים ליסוד ומשום דבעולה לא קתיבא שפיכת שירים ליסוד אצטריך למילף הכא או אינו מדבר כלל בשירים אלא למזבחה של עולה והא ליסוד לתחלת דמים ושהו מתנות של כל הזבחים כנגד היסוד והסוד אמר רבי ישמעאל כו' וקרא לא אצטריך לתחלת מתנות כנגד היסוד דמקל וחמר דשירים של חטאת אתו

תן יסוד למזבח של עולה. דאי סלקא דעתך בדרבתיב; הני למה לי קרא – לשירים?! שירים הא פראי עבדי להו! וכי תימא דאפיך מיפך –

דבראי

אלא על פירוש דהצריך שירים ליסוד לכל הזבחים אתי קרא כו' פירש בקונטרס וקשה דלעיל בפרק ב"ש (זבחים דף לו.) נפקא לן מקראי אחרני מדם ובסריד ישפך ולרבי מדרם וספי הוה ליה לאיתויי הך דרשא דלעיל על רבי עקיבא ורבי ישמעאל דפליגי שריי אית להו הך דרשא וקרא דלעיל מיני לרבי ישמעאל ורבי עקיבא דהכא ועוד קשה דלקמן בסוף פרקין (זבחים דף נז:) ילפינן יסוד בתחלת מתנות בכור ומעשר ופסח בגזירה שוה דוריקה וריקה מעולה ולמה לי תפוס לי בקל וחמר דרבי ישמעאל ורבי עקיבא דהכא ומה שירים שחין מכפרין כו' כי היכי דילפינן מהאי קל וחמר עולה ושלמים וכי תימא משום דשכיב ככפרה יותר מבכור שהוא בא חובה וילף בקל וחמר כי האי גזירה ומה שירים שאין מעבדין טעונין יסוד תחלת עולה שמעבבין אינו דין שטעונה יסוד ועוד שירים טעונין יסוד מהאי קרא או מקרא דלעיל תחלתו לא כל שכן ועוד דקאמר אתאי וריקה מעולה אמאי נקט עולה טפי משלמים או שאר קרבנות הלא כולו מקל וחמר דהכא אתו והוה ליה למימר אתאי וריקה וריקה משאר קרבנות ועוד דקאמר התם ועולה גופא מנא לן דכתיב אל יסוד מזבח העולה הא תחלת מתנות מקל וחמר וקרא אתי לשירים ליסוד ובקונטרס דחק לקמן ופירש דבדי נסבה ועוד קשה היכי עבדי קל וחמר משירים וימא חטאת תוכיח שמכפרת ואינה טעונה יסוד אף אני אביא כל תחלת דמים מחטאת ויש לומר לפי שהיא על ארבע קרנות וליכא למימר יסוד בכלהו ועוד אמרינן לקמן בפרקין (זבחים דף נג:) נאמר סביב בחטאת ונאמר סביב בעולה ופירי אי מה חטאת ארבע מתנות על ארבע קרנות אף עולה טעונה כו' (והא) אמרת עולה טעונה יסוד מהיכן פשוט לו בעולה טפי מבחטאת הא בחטאת נמי איכא כ"ו דעולה ועוד עולת העוף שהיתה נעשית על קרן מזרחית דרומית דלקמן (שם) אמאי לא תהא טעונה יסוד מקל וחמר ומה שירים דחטאת העוף שאין מכפרין טעונין יסוד תחלת עולה שמכפרת אינו דין שטעונה יסוד ומפירש רבינו חיים דמקרא דהכא ליכא למילף שפיכת שירים לדמים החיצונים אלא לעולה דוקא כדמפרש בקרא וקרא דוים ובסריד ישפך (דברים י"ב:כ"ו) לא אתא אלא לנאכלין דכתיב בסיפה והבשר תאכל וכן והבשר ארבע בדם כתיב בחטאת העוף הנאכלת וקרא דאל יסוד מזבח אתא לאשמועינן בעולה שיש לו תורת יסוד (או אינו כו') כלומר תחלת מתנותיה של עולה והא כנגד היסוד ומסיק מי כתיב אל יסוד העולה דמשמע תחלת דמים יסוד מזבח העולה כתיב דמלשמה שירים והדר אמר דדלקא כתיב מזבח דלא תימא אצטריך דיסוד אלא אגו ועל זה קאמר רבי ישמעאל דמקל וחמר אתי דכין דכתיב בה יסוד בפירוש מקל וחמר דענא דהוי אגו ואם כן על קריתן לשירים של עולה דלכיוי איסוד קאתי ומהשתא אתאי תחלת עולה בקל וחמר משירים דידה אבל משירים של חטאת לא עבדינן קל וחמר בתחלת דמים בקרבן אחר כי אם על שירים של אותו קרבן עצמו אמרינן תחלת מתנותיו ושאר קרבנות דלא כתיב בהו יסוד אתו בג"ש וריקה וריקה מעולה כמו בכור ומעשר והא דבדי לקמן (זבחים דף נז.) אבכור כנגד היסוד מנא לן משום דלעיל קאי אי נמי לאחר שפירש כל הקרבנות כדבי כנגד היסוד מנא לן וקאתיא וריקה וריקה מעולה אכולהו אבל מקל וחמר (דחטאת) לא אתי פיו דלא כתיב בה יסוד בפירוש דהאי קל וחמר לא אתי אלא לגלויי דיסוד דקאמר אגו קאמר ולא שיהי למימר חטאת תוכיח אהאי קל וחמר ומהו קשה לתנא דבריש בית שמאי (לעיל זבחים דף לו.) דדרש שפיכה במעשר ופסח מודם ובסריד ישפך מנא לה יסוד הא לא כתיב בהו וריקה ואכתי קשה לי כי היכי דילפינן תחלת עולה מקל וחמר דשירים דידה הכי נמי וילף שאר קרבנות לתחלת דמים משירים דידהו דאתי מודם ובסריד ולמה לי לקמן למילף בכור ומעשר בגזירה שוה מעולה ותו דלקמן דקאמר ועולה נופה מנא לן דכתיב אל יסוד מזבח העולה קשה כמו לפירוש רש"י וגם אינו מתירץ אמרת עולה טעונה יסוד מהיכן פשוט לו יותר מחטאת ויש לישב פירוש זה דתחלת עולה כנגד יסוד לא גמר כלל מקל וחמר אפילו משירים דידה אלא מקרא דאל יסוד מזבח העולה דענין תחלת דמים ליסוד ומזבח דמזבח לגג לא אצטריך דמקל וחמר אתי אם כן דרשינן מנה לשירים ליסוד אבל קל וחמר לא אתי כלל אלא לגג היכא דכתיב יסוד השתא אתי הכל שפיר אף קשה קצת דדרשינן מן הפסוק תרתי מלי תחלת דמים ומיתורא דמזבח דרשינן שירים ואימא לשירים לחדא אתי ויש לומר דקדם יש לי להעמיד פשוטא דקרא דתחלת מתנות והיתור לשירים. ברור. ויש עוד לפירוש בע"א תן יסוד למזבח של עולה שכל תחלת מתן דמים שיעל מזבח העולה יהיו כנגד היסוד בר מחטאת דכתיב בה דקרא קרנות דגזרת הכתוב הוא או אינו אלא מזבח של עולה והא ליסוד כלומר דוקא דעולה ולא דשאר קרבנות ופירי מי כתיב ליסוד העולה דמשמע עולה דוקא מזבח העולה כתיב דמשמע כל דמים של מזבח העולה הדר קאמר דלמא כתיב מזבח העולה משום גג יסוד ועלה קאמר רבי ישמעאל גג אתי בקל וחמר והאי קל וחמר לא אתי אלא לגלויי דיסוד דקאמר קרא אגו קאמר ולא שיהי למימר חטאת תוכיח ומסיק תן יסוד למזבח של עולה והא דצריך לקמן גזירה שוה דוריקה וריקה משום דתחלת מתן דמים ליסוד מדרשא למזבחה של עולה לא דענינן אלא דומיא דעולה שהן דורון ומכפר לאפוקי בכור ומעשר ופסח אי נמי דומיא דעולה דשתי מתנות שהן ארבע ואפילו ילפינן שירים דידהו ליסוד מודם ובסריד ישפך או מדרבי מכל מקום תחלת דמים לא דענינן בקל וחמר משירים לא אתו דאיכא למימר חטאת תוכיח וילקמן דקאמר אמרת עולה טעונה יסוד משום דעקר קרא בעולה כתיב ואם תאמר אכתי לא דרשינן מתן דמים ליסוד מזבח למעשר ופסח מודם ובסריד ישפך הא לא כתיב בהו וריקה ומנא לן יסוד וכי תימא מבנין אב דבכור אם כן תפשוט דדבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בבנין אב ויש לומר פיו דגלי לן קרא גזירה שוה במתנת בכור אם כן תן יסוד למזבחה של עולה בכל דמים איני אפילו באותן שבמתנה אחת איתנהו כמעשר ופסח ומהו עולת העוף לא אתאי דלא מיירי קרא אלא בגזבחים ואם תאמר דלקמן (זבחים דף נג:) מפרש דקדון דרומית מזרחית לא היה לה יסוד לפי שלא היה בקלקו של טורף והרצועה יוצאה מקלקו של יהודה ונקנסת לחלקו של בנימין למאן דאמר וירושלים לא נתחלקה (היכי גמרינן מההיא) ברייתא דרצועה כדמוכח בפ"ק דיומא (דף יב.) דאם כן לכוליה מזבח היה לו יסוד מזבח ואם כן כל הני קראי למה לי הא אין מזבח בלא יסוד דקאמר לקמן פירק ארשי דרשים (זבחים דף סב.) דכבש יסוד ורבו מעבדין ושמה אפי' למאן דאמר לא נתחלקה הכי גמרינן דלא היה לו יסוד וצריך לדקדק לקמן דבדי למימר רבי יהודה אף בדמים שכול לזרק על הרצפה מאי עבדי להו להני קראי דמוכחי דעולה טעונה יסוד וגג יסוד לומר דקדם דמירש דוד הרצפה או אם נעקרה הרצפה סמוך למזבח או לא קדיש עד ארעית תהומא:

מסורת הש"ס
א מעילה ח:

תורה אור השלם

ובלה מפסח את־הקדש ואת־אֵהל מועד ואת־המזבח והקריב את־השעיר הָחִי (ויקרא טו, כ)

ולקח הכהן מִדָּם החטאת באצבעו ונתן על־קרְנֵת מזבח העולה ואת־דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מזבח העולה (ויקרא ד, כה)

ונתן הכהן מִן־הַדָּם על־קרְנֵת מזבח קטרת הסמים לפני יְהוָה אֲשֶׁר בֵּאֵהֶל מוֹעֵד ואת כָּל־דָּם הַסֹּר יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־שָׂחַת אֵהֶל מוֹעֵד (ויקרא ד, טז)

אז אינו כו' ואי ס"ד לגופה אַתָּא הִנֵּי לָמָּה לי מה בא ללמדנו לשירים אֲשֶׁר יִשְׁפֹּךְ שְׁגִירֵי מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן פְּשִׁיטָא דְעָלְיוּ יִשְׁפֹּכֶם דְּהָא תַּחֲלַת מִתְּנֻתָּיו בְּחוּץ נִעְשׂוּ וכי תימא אי (לא) כתיב אַל יְסוֹד מִזְבֵּחַ סְתֵמָא הָוָה אָמִינָא נְפִירָא מִיִּסְף שְׁגִירֵי הָדָם הַפְּנִימִיִּים הַצָּרִיד הַכְּתוּב לְשַׁפֹּךְ בְּחוּץ ומהם אַתָּה לומד שְׁשִׁירֵי הַחִיצוֹן יתְנַגּוּ לְפָנֵימִי הָא אֵין לוֹ יְסוֹד לְפָנֵימִי עֲצָמוּ הִלְכָּה עַל כְּרַחֲךָ מִן יְסוֹד לְמִזְבֵּחַ שֶׁל עוֹלָה קֹאמֵר: מִי כְּתִיב אַל יְסוֹד הָעוֹלָה אַל יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה כְּתִיב בְּשִׁלְמָא אִי דְרָשַׁת לִיה לִמֵּן תוֹרַת שְׁפִיכַת שִׁירִים לְכָל דְּמִים הַחִיצוֹנִים שְׁפִיר כְּתִיב מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה לִמֵּן תוֹרַת יְסוֹד לְמִזְבֵּחַ הָעוֹלָה לְכָל דְּמִים הַנּוֹרָקִים עָלְיוּ אֵלָא אִי לַתַּחֲלַת דְּמִים קֹא דְרָשַׁת לִיה תּוּ לִיכָא לְמִימַר לִמֵּן תוֹרָה כְּנַגֵּד הַיְסוֹד לְמִזְבֵּחַ הָעוֹלָה לְכָל דְּמִיו דְּהָא חֲטָאת טְעוּנָה מִמֵּן עַל אַרְבַּע קֳרָנוֹת וְאֵרֶן דְּרוּמִית מִקְרָחִית בְּכֻלָּל וְעַל כְּרַחֲךָ אַעֲוִלָה לַחֲדוּדָה תִּדְרָשָׁה הָוָה לִיה לְמַכְתֵּב אֵל יְסוֹד הָעוֹלָה שְׁתֵּהֵא הָעוֹלָה כְּנַגֵּד הַיְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה מֵאִי הֵיא: בְּזַקִּיפָּה דִּי־סוֹד שְׁקִירָק תַּחֲלַת מִתְּנֻת הָעוֹלָה בְּעִלְיַת אִמְהָ שְׁמֹן הָאֲרָץ עַד הַכְּנִיסָה שְׁהִיא כְּנוּס אִמְהָ דְּכֻלָּה תֵּהֵא אִמְהָ בִּין בְּגֻבְהָה בִּין בְּכְנִיסָה יְסוֹד מִקְרָא: הַשְׂתָּא דְּכְתִיב אֵל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ יְסוֹד שְׁהוּא דוֹמָה לְמִזְבֵּחַ דְּהִנּוּ גַּם שֶׁל יְסוֹד: א"ר יִשְׁמַעֲלֵא כּו' לֹא לְחַלֵּק הוּא בֹא אֵלָא לְלַמַּד שְׂאִין שִׁירִים מַעֲבָבִין בּוּ וְהִכִּי קֹאמֵר פִּר יוה"כ מִק"ו הוּא בֹא וְכַתְּבוּ הַכְּתוּב יְכוּל לַעֲכָב כְּתִבּוּ לָךְ ת"ל וְכֹלָה מִכְּפֹר כּו' מִסְקָנָא דְּמִלְתָּא דְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא אֲתִינָא: שִׁירִים מַעֲבָבִין אֵבֶּא בִּינִיּהוּ ר' יִשְׁמַעֲלֵא סִבֵּר כְּפִרְהָ הוּא דְּלֹא מִכְּפָרִי אֲבָל עֲכּוּבִי מַעֲבָבִי רַבִּי גְּזִיבָא דְּמוֹסִיף וְאֵין בֹּאִין לְכַפֵּרָה אֲשִׁמְעִינוּ דְּאֵין מִמֵּן דְּמִים שֶׁל מִתְּנֻת תְּלוּי בְּהוּ דְּלֹא מַעֲבָבִי לְהוּ שִׁירִים לְהִנְאֻת: דְּכָלִי עֲלֵמָא שִׁירִים לֹא מַעֲבָבִי בְּחֲטָאוֹת וְאִפִּי פְּנִימִיּוֹת וְהֵנֹךְ שִׁירִים דְּאִפְּלוּג בְּהוּ ר' יִשְׁמַעֲלֵא ור' גְּזִיבָא בְּמֵצוּי חֲטָאת הָעוֹף שְׁהוּא שְׁגִירֵי הַנּוֹאֲתוּ דְּכְתִיב וְהִנֵּה מִדָּם הַחֲטָאת עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׂאָר בָּדָם וְגו' (וַיִּקְרָא ה:): תִּנְיָא קוּתִיָּה דְּרַב פִּסָּא דְּאִית לִיה לִר' יִשְׁמַעֲלֵא נִמִּי לֹא מַעֲבָבִי שִׁירִים: וְאֵת כָּל דָּם הַסֹּר בְּכֹהֵן מְשִׁיחַ כְּתִיב וְאֵת כָּל הָדָם יִשְׁפֹּךְ הִנֵּה יְכוּל לְכַתֵּב מַה ת"ל הַסֹּר כּו': מִי שְׂאִין נִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים חוּבָה כְּגוֹן פִּר כֹּהֵן מְשִׁיחַ שְׁכָנִיסַת דָּמוֹ לְפָנִים אֵינָה חוּבָה קְבוּעָה שְׁלֵא הִנֵּה מִצְוָה לְחִטּוֹא וּלְהִכִּיָּא חֲטָאת: טְעוֹן יְסוֹד שְׁפִיכַת שִׁירִים: מִי שְׁנִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים חוּבָה פִּר יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁהוּא חוּבָה קְבוּעָה בְּכָל שְׁנָה וְרַבִּי גְּזִיבָא בֹא לְהוֹסִיף עַל דְּבָרָיו עַד שְׂאֵתָּה לּוֹמְרוֹ

מִהִּיכַל שְׂדֵם פִּר נִכְנָס לוֹ לְמִצְוָה צֹא וּלְמִדּוּ מִלְּפָנֵי וּלְפָנֵים שְׂאִינוּ נִכְנָס לוֹ לֹא לַחוּבָה וְלֹא לְמִצְוָה וְהָ נִכְנָס לוֹ אִפְּילוּ לַחוּבָה אֵינוּ דִּין שְׁיִטְעוּ: יְכוּל יַעֲבֹבּוּ דְּנִהְיֵי כְּמִי שְׁשִׁנָּה עָלְיוּ הַכְּתוּב לַעֲכָב שְׁהָרִי לֹא הִצָּרֵךְ לְכַתֵּב וְכַתְּבוּ: תִּלְמוּד לומר בְּאֲחֵרֵי מוֹת וְכֹלָה מִכְּפֹר שְׁלֵמוֹ כָּל הַכְּפֻרוֹת כְּלָן בְּעִבּוּדוֹת הַלְלוּ הָאֱמוּרוֹת בְּעִנְיָן וְשְׁפִיכַת שִׁירִים לֹא נִאֲמָרוּ שָׁם: קָל וְחֹמֶר לִפְר כֹּהֵן מְשִׁיחַ מַעֲתָה מֵאֲחֵר שְׂבָאנוּ לְכָלֵל קָל וְחֹמֶר יֵשׁ לָנוּ לְדִרְוֹשׁ קָל וְחֹמֶר כִּיּוּצָא בּוּ וְלומר שְׁשִׁירִים מַעֲבָבִין בְּפִר כֹּהֵן מְשִׁיחַ מְרַבּוּי הַכְּתוּב שְׁהָרִי בְּקָל וְחֹמֶר הִנֵּה לָמַד לְשְׁפִיכַת שִׁירִים מִשְׁעִיר נִשְׂאִי יְכוּל יַעֲבֹבּוּ מַעֲתָה תִּלְמוּד לומר וְכֹלָה: וְמָה מִי שְׂאִין נִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים כְּגוֹן שְׁעִיר נִשְׂאִי וְחֲטָאת יָחִיד שְׂאִין נִכְנָסִים לְהִיכַל לֹא חוּבָה וְלֹא מִצְוָה טְעוּנִין יְסוֹד פִּר מְשִׁיחַ שְׁנִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים מִצְוָה אֵינוּ דִּין שְׁטְעוֹן יְסוֹד נִרְאָה בְּעִינֵי דְלֹא גִרְסִינוּ בְּהֵאִי מִסְקָנָא בִּין לַחוּבָה בִּין לְמִצְוָה אֵלָא לְמִצְוָה גִּרְדִּיתָא וְאִי גִרְסִינוּ לָהּ לֹא תִקְשָׁה אֲדִיתָנָא בְּרִישָׁא עַל דָּם פִּר מְשִׁיחַ שְׂאִינוּ נִכְנָס לְפָנִים חוּבָה וְכָאן הוּא שׁוֹנֵה בִּין חוּבָה בִּין מִצְוָה לְגַבִּי פִּר יוֹם הַכַּפּוּרִים לֹא הֵי כְּנִיסַת פִּר מְשִׁיחַ חוּבָה שְׂאִינוּ חוּבָה כְּמוֹתוֹ אֲבָל לְגַבִּי שְׁעִיר נִשְׂאִי דְלֹא עֵיל לִיה כָּלֵל גְּרִי לָהּ לְכְנִיסַת פִּר מְשִׁיחַ חוּבָה וּבְמַסְקַת סוּטָה (דָּף מִד:): אֲמִירָנָה כֵּהָא גִּנָּא מִצְוָה לְגַבִּי רִשּׁוֹת חוּבָה גְרִי לָהּ: יְכוּל יַעֲבֹבּוּ מַעֲתָה דְּנִהְיֵי כְּמִי שְׁשִׁנָּה עָלְיוּ לַעֲכָב: ת"ל וְאֵת כָּל דָּם הַסֹּר וְגו' נִתְקוּ הַכְּתוּב מִסְדֵּר שְׂאָר הַעֲבֻדוֹת וְעִשָּׂאוֹ שְׁגִירֵי מִצְוָה שְׁשִׁנָּה בְּהִלּוּד לְשׁוֹנוֹ שְׁכַל הַעֲבֻדוֹת כְּתִיב וְלָקַח וְהִנֵּה וְנָתַן עַל קֳרָנוֹת וְכָאן לֹא כְּתִיב וְשַׁפֹּךְ דָּמוֹ אֵל יְסוֹד אֵלָא שְׁנָה בְּמִשְׁמַעְהָ לְנִתְקוּ מִכָּלֵל שְׂאָר הַעֲבֻדוֹת לומר שְׂאִינָה חוּבָה כְּמוֹ אוֹתָם לַעֲכָב:

דְּבִרְרָאִי לְגִנְאִי וְדִגְנוּאִי לְבִרְרָאִי; הָא אֵין לוֹ יְסוֹד לְפָנֵימִי עֲצָמוּ! אוֹ אֵינוּ אֵלָא מִזְבֵּחָה שֶׁל עוֹלָה יְהֵא לִיְסוֹד. מִי כְּתִיב "אַל יְסוֹד הָעוֹלָה"?! "אַל יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה" כְּתִיב! "אִי הָוָה כְּתִיב "אַל יְסוֹד הָעוֹלָה" – הָוָה אָמִינָא: בְּזַקִּיפָּה אֵל יְסוֹד; הַשְׂתָּא דְּכְתִיב: "אַל יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה" – אַגְגּוּ דִּי־סוֹד. אֲמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא: גַּם יְסוֹד לָמָּה לי קֹרָא? קָל וְחֹמֶר הוּא: וְמָה שְׁגִירֵי חֲטָאת, שְׂאִינָה מִכְּפֻרַת – טְעוּנָה גַּם יְסוֹד; תַּחֲלַת עוֹלָה, שְׁמַכְפֻּרַת – אֵינוּ דִּין שְׁטְעוּנָה גַּם יְסוֹד?! אֲמַר רַבִּי גְּזִיבָא: וְמָה שְׁגִירֵי חֲטָאת, שְׂאִין מִכְּפָרִין וְאֵין בֹּאִין לְכַפֵּר – טְעוּנָה גַּם יְסוֹד; תַּחֲלַת עוֹלָה, שְׁמַכְפֻּרַת וּבֹאָה לְכַפֵּר – אֵינוּ דִּין שְׁטְעוּנָה גַּם יְסוֹד?! אִם כֵּן, מָה תִּלְמוּד לומר "אַל יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה"? תֵּן יְסוֹד (למזבח) [לְמִזְבֵּחָה] שֶׁל עוֹלָה. מֵאִי בִּינִיּהוּ? אֲמַר רַב אֲדָא בֶּר אֲהֵבָה: שִׁירִים מַעֲבָבִים אֵיכָא בִּינִיּהוּ – מִר סִבֵּר מַעֲבָבִי, וְמִר סִבֵּר לֹא מַעֲבָבִי. [[]^{רַב פִּסָּא אֲמַר: דְּכּוּלִּי עֲלֵמָא – שִׁירִים אֵין מַעֲבָבִים; וְהִכָּא בְּמִיצוּי חֲטָאת הָעוֹף מַעֲבָב קֹא מִיפְּלִגִּי – מִר סִבֵּר מַעֲבָב, וְמִר סִבֵּר לֹא מַעֲבָב. תִּנְיָא כְּוּוֹתִיָּה דְּרַב פִּסָּא: "וְאֵת כָּל הָדָם יִשְׁפֹּךְ" – מָה תִּלְמוּד לומר "הַסֹּר"? לִימַד עַל פִּר יוֹם הַכַּיּוּרִים, שְׁטְעוֹן מִמֵּן דְּמִים לִיְסוֹד. דְּבָרֵי רַבִּי. אֲמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא: קָל וְחֹמֶר; וְמָה אִם מִי שְׂאִין נִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים חוּבָה – טְעוֹן יְסוֹד, מִי שְׁנִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים חוּבָה – אֵינוּ דִּין שְׁטְעוֹן יְסוֹד?! אֲמַר רַבִּי גְּזִיבָא: וְמָה מִי שְׂאִין דָּמוֹ נִכְנָס לְפָנֵי וּלְפָנִים, בִּין לַחוּבָה בִּין לְמִצְוָה – טְעוֹן יְסוֹד, מִי שְׁנִכְנָס דָּמוֹ חוּבָה לְפָנֵי וּלְפָנִים – אֵינוּ דִּין שְׁטְעוֹן יְסוֹד?! יְכוּל יַעֲבֹבּוּ? תִּלְמוּד לומר: "וְכֹלָה מִכְּפֹר אֵת הַקִּדָּשׁ" – שְׁלֵמוֹ כָּל הַכְּפֻרוֹת כּוּלָן. דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא. קָל וְחֹמֶר לִפְר כֹּהֵן מְשִׁיחַ מִשְׁעִיר נִשְׂאִי, מַעֲתָה: וְמָה מִי שְׂאִין נִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים, לֹא חוּבָה וְלֹא מִצְוָה – טְעוֹן יְסוֹד, מִי שְׁנִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים בִּין לַחוּבָה בִּין לְמִצְוָה – אֵינוּ דִּין שְׁטְעוֹן יְסוֹד?! יְכוּל יַעֲבֹבּוּ? תִּלְמוּד לומר: "וְאֵת כָּל (הָדָם) [דָּם הַסֹּר] יִשְׁפֹּךְ" – נִתְקוּ הַכְּתוּב לַעֲשֵׂה, וְעִשָּׂאוֹ שְׁגִירֵי מִצְוָה; לומר לָךְ: שִׁירִים אֵין מַעֲבָבִין.^(K) וְסִבֵּר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא: מִיצוּי חֲטָאת הָעוֹף מַעֲבָב?! וְהִתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא:}

"וְהַנִּשְׂאָר בָּדָם יִמָּצָה" – וְהַנִּשְׂאָר יִמָּצָה,

וְשְׂאִינוּ

שְׁהַכְּנִיס לְפָנִים פְּסוּלִין וי"ל דְּשִׁירִים אֵין מִכְּפָרִין לְרַבִּי גְּזִיבָא וְלֹא קֳרִינוּ בְּהוּ לְכַפֵּר בְּקִדָּשׁ: גַּם יְסוֹד לָמָּה לי קֹרָא ק"ו הַקִּשָּׁה ה"ר חַיִּים לְקַמֵּן פֶּרֶךְ הַתַּעֲרֻכַת (וְזָבָחִים דָּף פֹּא.) אֲמִירָנָה גַבִּי דָם חֲטָאת שְׁנִתְעַרַב בָּדָם עוֹלָה דְּפִלִּיגִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרְבִנּוּ אֲמַר אֲבִי לֹא שְׁנֵי אֵלָא תַּחֲלַת חֲטָאת וְעוֹלָה אֲבָל סוּף חֲטָאת וְתַחֲלַת עוֹלָה דְּבָרֵי הַכָּל מְקוּם עוֹלָה מְקוּם שִׁירִים פְּרוּשׁ דָּאִם נִתְעַרְבוּ שְׁגִירֵי חֲטָאת בְּתַחֲלַת עוֹלָה לְכָלִי עֲלֵמָא יִתְנָם לְמִטָּה מִן הַחוּט דְּמְקוּם תַּחֲלַת מִמֵּן עוֹלָה כְּשִׁר לְשִׁירֵי חֲטָאת וְיִנְרָם לְקִיר הַמִּזְבֵּחַ וּמֵאֲלִיָּהֶם שׁוֹתֵתִין לִיְסוֹד וְאֵין כָּאן שְׁנֵי מְקוּם א"ל רַב יוֹסֵף הִכִּי אֲמַר רַב יְהוּדָה שִׁירִים צָרִיכִין אֲצֻטְבָּא פְּרוּשׁ שְׁיִשְׁפֹּכֶם עַל גַּם הַיְסוֹד מִמֵּשׁ הָעֵשׂוּי כֹּאצְטָבָא וְלֹא יִנְרָם לְקִיר הַזָּקוּף כְּמִשְׁפֵּט עוֹלָה דְּמִשְׁמַע דְּעוֹלָה אֵינָה טְעוּנָה גַּם יְסוֹד וי"ל דְּהֵאִי דְּבַעֲיָנָה הִכָּא בְּתַחֲלַת עוֹלָה גַּם יְסוֹד לֹא אַתָּא אֵלָא לְמַעוּטֵי אִמְהָ אֲדִמָּה הַתַּחֲתוֹנָה שֶׁל מִזְבֵּחַ שְׁמֹן הָאֲרָץ עַד הַכְּנִיסָה אֲבָל קִיר הַזָּקוּף שֶׁל מַעֲלָה עַד הַיְסוֹד שְׁשִׁיטָא דְּעִדִּיר (בְּעוֹלָה) מְגַם יְסוֹד מִמֵּשׁ דְּחִדָּה עִדִּיר מְשׁוּם דְּבַעֲיָנָה שְׂתִי מִתְּנֻת שְׁהֵן אַרְבַּע: לְמַד עַל פִּר יוה"כ שְׁטְעוֹן מִמֵּן דְּמִים לִיְסוֹד לְעֵיל פֶּרֶךְ בֵּית שְׁמַאי (וְזָבָחִים דָּף מ:): גַבִּי וְעִשָּׂה לִפְר כֹּאֲשֶׁר עִשָּׂה דְרִישׁ סְמִיכָה וְשִׁירֵי הָדָם בְּפִר יוה"כ וְתִימָא לְהֵאִי תִנְיָא סְמִיכָה מְנָא לָהּ וְשֵׁם פְּרִשְׁנוּ: וְמָה מִי שְׂאִין נִכְנָס דָּמוֹ לְפָנִים חוּבָה תִּמָּה מַה לִּפְר כֹּהֵן מְשִׁיחַ שְׁכָן מִכְּפֹר עַל עֲבֹרַת מִצְוָה יְדוּעָה כְּדִפְרִירִי לְעֵיל פ' בֵּית שְׁמַאי (וְזָבָחִים דָּף מ:): וי"ל דְּסְמִיר אֵהָאִי דְּאֲתִי בְּקָל וְחֹמֶר מִשְׁעִירֵי רִגְלִים וְשְׁעִירֵי רִאשֵׁי חֲדָשִׁים דְּדָבֵר הִלְמַד בְּהִשָּׁשׁ חוֹרֵר וּמִלְמַד בַּק"ו: יְכוּל יַעֲבֹבּוּ דְלִית לֹן לְמִימַר טִרַח וְכַתֵּב לָהּ קֹרָא כָּל כְּמָה דְּאֵיכָא לְמִדְרָשׁ:

עין משפט גדר מצוה

א מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ו:

ב מיי' פייט מהל' מעשה

הקרבנות הל' ד:

ג מיי' פו' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ז:

ד מיי' פד' מהל' עבודת יום

הכפורים הל' ב:

גב:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פב; מהל' פסולי המוקדשין
הל' א:

ב מיי פב; מהל' פסולי המוקדשין
הל' ח:

ג מיי פב; מהל' פסולי המוקדשין
הל' ג:

ד מיי פח; מהל' מעשה הקרבנות
הל' ז:

אוֹתוֹת ו**שְׁנוֹת** דמה למעלה ולא אותה שְׁנוֹת דמה למטה וא"ת א"כ היכי פריך לעיל וְשָׁאִינוּ נִשְׁאָר בְּלוּמֵר אִם יָצָא כֵּל הָדָם בַּהֲזָאָה אֵין צָרִיד מִצּוּי:
האי תנא סבר שְׁרִידים מעבבין גְּרָסִינוּ:
המחטא אותה הוזרק את דמה ויבכללה דואת תורת החטאת כתיב אותה מעוטא היא אִם מחטא את דמה כהלכתו שְׁפִתְבִּיתִי לך בָּהּ קְרָנוֹת דִּהְיִנוּ למעלה הוא דְּהוּאִי חטוי ונאָכְלַת אִי לא לא:
וכי מאין באת להקשיר שְׁנוֹנְקַתּ להביא מקרא לפסל:
ישפך שְׁפִיכָה אחת ונאָמַר ׀הבשר תאכל:
נאָמְרוּ דְּמִים למטה מחוט הסקרא בְּחֻטָּאת העוֹף וְהִנֵּה מִדָּם החטאת (ויקרא ה' טו') ׀דרשִׁינוּ ליה לקמן (ובכּוּם דף סד:) ׀ה קיר התחתון:
ונאָמַר דְּמִים למעלה בְּחֻטָּאת בְּהִמָּה:
מה דְּמִים האַמּוּרִים למטה שְׁנוֹתוּ למעלה לא כפר דְּהָא כתיב בַּהֲזָאָתוּ חֻטָּאת היא שָׂאֵם שָׁנָה בַּהּ פְּסוּל דְּהָכִי אֲמַרְיִנוּ לקמן (ובכּוּם דף סו.) עֲשֹׂאָה למעלה כמַעֲשֶׂה כֵּלן פְּסוּל:
שְׂכֵן סוֹפֵן למטה שְׁרִידים גִּתִּינוּ לְסוּד:
שָׂאִין מִזְבַּח הַפְּנִימִי מִמָּרְקוֹן שָׂאִין שֵׁם גָּמַר מִתֵּן דְּמִים שְׁעוּדוֹן צָרִיכִין עֲבוּדָה אחת הלכך חֲמִירִי וּלְקַמּוֹ מִפְּרֹשׁ וְאִזֵּל מאי היא:
תאמר בְּגִתִּינוּ למעלה בְּקָרְנוֹת שְׁמִמְרָקוֹת אוֹתוּ שְׁהוּא גָּמַר מִתֵּן דְּמִיָּהם לַעֲבֹב דְּהָא לְכָלִי עֲלָמָא שְׁרִידים הַחִיצוֹנִים לא מעבבי הלכך לא חֲמִירִי וּיְכַשְׁרוּ לִמְטֹן להכי אֲצַטְרִיד אותה:
מאי שְׂכֵן אֵין מִזְבַּח הַפְּנִימִי מִמָּרְק אוֹתוּ [לאו] דְּשְׁפִיכַת שְׁרִידים מעבבי בהו:
אמר ליה רבא לרמי בר חמא:
אי הכי דְּשִׁירִים מבחין מעבבי בהו כֹּל שְׂכֵן דֹּאֲתִיא מִקָּל וְחִמְר וְלֹא בְּעֵי קָרָא:
ומה דְּמִים הַפְּנִימִיִּם שְׁסוּף שְׁרִיָּהֶם חוֹבָה לחוץ לַעֲבֹב עֲשֹׂאֵן בַּתְּחִלָּה בַּחוּץ כו':
שְׁסוּפֹן לחוץ שְׁפִיכַת שְׁרִיָּהֶם:
וְאִם עֲשֹׂאֵן בַּתְּחִלָּה בַּחוּץ לא כִּפֹּר דַּעֲבוּבָא כְּתִיב בְּהוּ כְּדַרְבִּינָא מוֹעֲשֶׂה כְּאֶשֶׁר עָשָׂה:
הכי גְּרָסִינוּ אֵלֹא אֵין מִזְבַּח הַפְּנִימִי מִמָּרְקוֹן בְּלִבָּד אֵלֹא פֻרְקַת דְּדִמֹן טַעוֹן תַּחֲלַת הַנֶּחֱזֵה עַל הַפִּרְקַת הוֹאִיל וְטַעוּנִין שְׁמֵי עֲבוּדוֹת בְּפָנִים חֲמִירִי לַעֲבֹב מִלַּעֲשׂוֹת' בַּחוּץ תאמר בְּגִתִּינוּ לַמַּעַלָן שְׂכֵן קְרָנוֹת מִמָּרְקוֹת אֵת עֲבוּדוֹתֵיהֶן העֲלִינוֹת ואֵין טַעוּנִין שְׁמֵי עֲבוּדוֹת אֲבֹל בְּשִׁירִים לא קֹאמַר דְּלִיעַכְבוּ:
מַפְנִי מַה לא נֹאמַר מַפְנִי מַה לא גִּדְּרָשׁוּ כִּסְדֵּר מַכְתְּבוּ:
מִלְּמַעֲוֹת דּוֹרָשִׁין כו' תַּרְוָהוּ לְלַמֵּד עַל הַמִּתְנוּת שְׁמַעֲבֹבוֹת קֹאמְרִי אֵלֹא מַר מִלְּמַעַל לִיה הִכִּי וּמַר מִלְּמַעַל לִיה הִכִּי רַבִּי עֲקִיבָא מִלְּמַעַל לִיה מִדְּסִיפָא לְרִישָׁא מִדְּרִישׁ בְּכַפְרָה דִּהְיִנוּ בְּמִתְנוּת תַּלּוּיָה הַשְׁלֵמָה וְשִׁירִים לא מעבבי ור' יהודה נמי שְׁרִידִים לא מעבבי אֵית לָהּ וּה"ק מ"ט תַּדְרָשָׁה הִכִּי דִּהֲשֻׁמָּא לֹא שְׁמַעֲיִנוּ מִנָּה שְׂכַל מִתְנוּתוֹי מַעֲבָבוֹת דֹּאֲיָא לְמִימַר בְּכַפְרַת מִתְנָה אחת קֹאמַר דּוּמִיא דְּחֻטָּאוֹת הַחִיצוֹנוֹת אֵלֹא דְּרֹשׁ הִכִּי אִם כֹּלָה הַכֹּל כְּמָה שְׂכַתָּב הוּא דְּכַפֵּר וְאִם לא כֹּלָה כֹּל מַה שְׂכַעֲנִין לא כִּפֹּר וּלְמַדְנוּ שָׂאֵם חֹסֵר אחת מן הַמִּתְנוּת לא עָשָׂה כְּלוֹם וְשִׁירִידִים לא מעבבי שָׂאִינוּ אֲמּוּרִין בַּעֲנִין ׀ה דְּגַבִּי פֻר כְּהֵן מְשִׁיחַ הוּא דֹּאֲתַרְבִּי פֻר יוֹם הַכַּפּוּרִים לְשִׁירִים וְלִדְבִי יְהוּדָה אֲצַטְרִיד לְמַלִּיף עֹכּוֹב מִתְנוּת מִהָכָא מִשּׁוּם דֹּאמַר כִּי כְּתִיבָא חֲזָה בְּדַבְרִים הַנֶּעֱשִׂין בְּבִגְדֵי לְבָן

אוֹתוֹת וְשְׁנוֹת דמה למעלה ולא אותה שְׁנוֹת דמה למטה וא"ת א"כ היכי פריך לעיל

וְשָׁאִינוּ נִשְׁאָר לֹא יִמָּצֵה!
תְּרִי תִנָּאִי וְאֵלִיבָא דְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל.^(א)
אָמַר רַמִּי בַר חֲמַא, הַאי תַנָּא סָבַר:
שְׁרִידִים מַעֲבָבִי.
דִּתְנָא:
"הַכֹּהֵן הַמַּחְטֵא אֶתָּה" – אוֹתָהּ שְׁנִיתָן דְּמָה לַמַּעַלָּה, וְלֹא אוֹתָהּ שְׁנִיתָן דְּמָה לְמִטָּה.
"אֲמַרְתָּ:
וְכִי מֵאֵין בֹּאֶתָּה?
מִכָּלִל שְׁנֹאָמַר:
"וְדָם וְבַחֲרִיד יִשְׁפֹּךְ עַל מִזְבַּח וגו'" – לְמַדְנוּ לְנִיתְנִין בְּמִתָּן אַרְבַּע, שָׂאֵם גִּתִּנוּ בְּמִתְנָה אחת – כִּיפֹר.
יְכוּל אָף הִנִּיתְנִין לַמַּעַלָּה שְׁנִיתָנוּ לְמִטָּה כִּיפֹר? ^(ב)וְדִין הוּא – נֹאָמְרוּ דְּמִים לַמַּעַלָּה, וְנֹאָמְרוּ דְּמִים לְמִטָּן; מַה דְּמִים הָאֲמּוּרִים לְמִטָּן שְׁנִיתָנוּ לַמַּעַלָן – לֹא כִיפֹר, אָף דְּמִים הָאֲמּוּרִים לַמַּעַלָן – אִם גִּתִּנוּ לְמִטָּה לֹא כִיפֹר!
לֹא; אִם אֲמַרְתָּ בַּתְּחִתּוֹנִים שְׁנִיתְנִין בְּנִיתְנָה לַמַּעַלָּה שָׂאִין סוֹפֵן לַמַּעַלָן – לֹא כִיפֹר; תֹּאמַר בְּעֲלִיוָנִים שְׁנִיתָנוּ לְמִטָּה, שְׁיִישׁ מִהֵן קָרַב לְמִטָּה?!

דְּמִים (שְׁרִידִים) הַפְּנִימִיִּים יוֹכִיחוּ – שְׁיִישׁ מִהֵן קָרַב בַּחוּץ, וְאִם גִּתִּנוּ בַּתְּחִלָּה בַּחוּץ לֹא כִיפֹר!
לֹא; אִם אֲמַרְתָּ בְּדָמִים הַפְּנִימִיִּים – שָׂאִין מִזְבַּח הַפְּנִימִי מִמָּרְקוֹ; תֹּאמַר בְּעֲלִיוָנִים – שְׁהֲרִי קְרָנוֹת מִמָּרְקוֹת אוֹתָנוּ; אִם גִּתִּנוּ לְמִטָּה – כְּשִׁירִים!
תַּלְמוּד לוֹמַר:
"אוֹתָהּ" – אוֹתָהּ שְׁנִיתָן דְּמִים לַמַּעַלָּה, וְלֹא שְׁנִיתָן דְּמָה לְמִטָּה.
מֵאִי נִשָּׂאִין מִזְבַּח הַפְּנִימִי מִמָּרְקוֹ?
לֹאוּ אֵלוּ שְׁרִידִים?!

אָמַר לִיה רַבָּא:
אֵי הִכִּי, תִּיתִי בְּקָל וְחוֹמֵר:
מַה שְׁרִידִים הַפְּנִימִיִּים, שְׁסוּפֹן חוֹבָה בַּחוּץ – עֲשֹׂאֵן בַּתְּחִלָּה בַּחוּץ לֹא כִיפֹר; הִנִּיתְנִין לַמַּעַלָּה, שָׂאִין סוֹפֵן חוֹבָה לְמִטָּה, וְעֲשֹׂאֵן בַּתְּחִלָּה לְמִטָּה – אֵינוּ דִין שְׁלֹא כִיפֹר?!

אֵלֹא אֵין מִזְבַּח הַפְּנִימִי מִמָּרְקוֹן בְּלִבָּד, אֵלֹא פְּרוּכָת. ^(ג)תַּנּוּ רַבְּנוּ:
"וְכֹלָה מְכַפֵּר" – אִם כִּיפֹר כֹּלָה, וְאִם לֹא כִיפֹר לֹא כֹלָה.
דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא.
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מַפְנִי מַה לֹּא נֹאמַר:
אִם כֹּלָה כִיפֹר, אִם לֹא כֹלָה לֹא כִיפֹר?
שָׂאֵם חִסֵּר אחת מִכָּל הַמִּתְנוּת – לֹא עָשָׂה וְלֹא כָּלוּם.
מֵאִי בִּינִיָּהוּ?
רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי;
חַד אָמַר:
מִשְׁמַעוֹת דּוֹרָשִׁין אִיבָא בִּינִיָּהוּ, וְחַד אָמַר:
שְׁרִידִים מַעֲבָבִין אִיבָא בִּינִיָּהוּ.
תַּסְתֵּיִם דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי הוּא דֹּאֲמַר:
שְׁרִידִים דְּמַעֲבָבִי;
דֹּאמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי:
לְדַבְּרִי הָאוֹמַר שְׁרִידִים מַעֲבָבִין – מִבִּיא פֻר אֶחָד, וּמִתְחִיל בַּתְּחִלָּה בְּפָנִים.
אִטּוּ רַבִּי יוֹחָנָן לִית לִיה הָא סְבָרָא?!

וְהָאמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
תַּנָּא רַבִּי גִּחְמִיָּה כְּדַבְּרִי הָאוֹמַר שְׁרִידִים מַעֲבָבִין!
אֵלֹא כְּדַבְּרִי הָאוֹמַר – וְלֹאוּ לְהִנִּי תַנָּאִי;
הִכָּא נָמִי, כְּדַבְּרִי הָאוֹמַר – וְלֹאוּ לְהִנִּי תַנָּאִי.^(ד)
מִתְנִי' חֻטָּאוֹת הָצְבוּר וְהִנְיָחִיד – אֵלוּ הֵן חֻטָּאוֹת הָצְבוּר?
שְׁעִירִי רֹאשִׁי חֲדָשִׁים וְשֵׁל מוֹעֲדוֹת.
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִיבוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טַעוֹן אַרְבַּע מִתְנוּת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת.
כִּיצַד?

עלה

לִפְנֵי וּלְפָנִים הוּא דְּכְתִיב:
שְׁרִידִים מעבבי אכא בִּינִיָּהוּ וְלִרְבִּי עֲקִיבָא לא מעבבי וּה"ק אִם כִּפֹּר מַה שָׂאמּוֹר בַּעֲנִין כֹּלָה דְּכְתִיב חֲזָה לַעֲבוּבָא אֲבֹל שְׁרִידִים שָׂאִינָה אָמַר בַּעֲנִין לא מעבבי וְאֵתָא רַבִּי יְהוּדָה לְמִימַר כֹּלָה כֹּל צָרְכִי עֲבוּדוֹתֵיו וְאָף הַמְלַמְדִּין לוֹ מִמָּקוֹם אַחֵר כִּפֹּר וְאִם לא כֹּלָה לא כִּפֹּר שָׂאֵם חֹסֵר אחת מִכָּל הַמִּתְנוּת כו' וְאִפְּלִיז בְּמִתָּן יסוד מִשְׁמַע:
לְדַבְּרִי הָאוֹמַר שְׁרִידִים מעבבי כו' אִם גָּמַר מִתְנוּת כֵּלן וְנִשְׁפֹּךְ הָדָם מִבֵּיא פֻר אַחֵר וּמִתְחִיל בְּהִיכָל כְּדִי שְׁיָהּ לוֹ שְׁרִידִים דֹּאע"ג דֹּאמְרִי' גָּמַר מִתְנוּת מִבְּפָנִים וְנִשְׁפֹּךְ הָדָם מִבֵּיא פֻר אַחֵר וַיִּתְחִיל בְּפֻרְקַת שְׁעַל הַפִּרְקַת וְנִשְׁפֹּךְ הָדָם יָבִיא פֻר אַחֵר וַיִּתְחִיל בַּמִּזְבֵּחַ ואֵין צָרִיד וּמִתְחִיל עֲבוּדָה שְׁהַשְׁלִים שְׂכַלן כַּפְּרָה בְּפָנִי עֲצָמֹן לְדַבְּרִי הָאוֹמַר שְׁרִידִים מעבבין וְלֹא אֲמַרִי' אִם גָּמַר מִתְנוּת מִזְבַּח הַפְּנִימִי וְנִשְׁפֹּךְ הָדָם יָבִיא אַחֵר וְנִשְׁפֹּךְ עַל יסוֹד הַחִיצוֹן דָּאִם כֵּן לֹאוּ הִנֵּנוּ שְׁרִידִים אֵלֹא בַּמִּזְבֵּחַ יִתְחִיל שְׁיַעֲשׂוּ שְׁרִידִים וַיִּשְׁפְּכֶם בַּחוּץ אֲלָמָא לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אִיבָא לְמֵאֵן דֹּאמַר שְׁרִידִים מעבבין:
אִטּוּ ר' יוֹחָנָן מִי לִית לָהּ הֵר סְבָרָא דֹּאֲיָא לְמֵאֵן דֹּאמַר שְׁרִידִים מעבבין:
וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּפֻרְקַת הַשְׁחוּט (לקמן וּבְכּוּם דף קיא.):
תַּנָּא רַבִּי גִּחְמִיָּה כְּדַבְּרִי הָאוֹמַר כו' דִּקְתַּנִּי רַבִּי גִּחְמִיָּה אִמַּר שְׁרִי הָדָם שְׁהַקְרִיבוּ בַּחוּץ חֵיב וְאִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן עֲלֵה תַנָּא רַבִּי גִּחְמִיָּה לְמַלְתָּה כְּדַבְּרִי הָאוֹמַר שְׁרִידִים מעבבין אֲלָמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן נָמִי אִיבָא דֹּאִית לִיה הִכִּי אֵלֹא מֵאִי מִשְׁנֵי עֲלֵה דְרַבִּי יוֹחָנָן כִּי מוֹקָמָה לָהּ כִּר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי מַבְעִית לִשְׁנוּי' אֲדַרְבִּי יוֹחָנָן לְדַבְּרִי הָאוֹמַר דִּקֹּאמַר אֲתִנָּאִי אֲחִירִים קֹאִי וְלֹא אֲתִנִּי תַנָּאִי דְּלַעֲיַל קֹאִי אַרְבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי עֲקִיבָא הִכָּא נָמִי אֲפָא לְמִימַר דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דֹּאמַר שְׁרִידִים מעבבים אכא בִּינִיָּהוּ וְהָא דִּקֹּאמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי לְדַבְּרִי הָאוֹמַר לֹאוּ אֲתִנִּי תַנָּאִי קֹאִי:
מִתְנִי' אֵלוּ הֵן חֻטָּאוֹת צְבוּר שָׂאֵנוּ צָרִיכִים לְהוֹפְרִים שְׁהֲרִי הַפְּנִימִיוֹת פֻר הַעֲדָה מִשְׁעִירִי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים כְּבַר נִשְׁנוּ:
שְׁעִירִי רֹאשִׁי חֲדָשִׁים וְשֵׁל מוֹעֲדוֹת שְׁהֵן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן:
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן שְׁהֲרִי לְמַדְנוּ בְּבָנִין אֲב לְכֹל חֻטָּאוֹת:
אַרְבַּע מִתְנוּת כו' כְּדִלְפִּינוּ מִקְרָנוֹת קְרָנוֹת בְּפֻרְקַת בֵּית שְׁמַאי (לַעֲיַל וּבְכּוּם דף לו.):

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

 מסורת הש"ס

א ספרא צו פרשה ד ג
ב ספרא ויקרא דבורא רחובה פרק יא ה; סנהדרין ד:
ג מנחות כו; לעיל מ; יומא ס:
ד לקמן סד; לקמן סח.

 תורה אור השלם
--

הכֵּתוּב הַמַּחֲשָׂא אֵתָּה יֹאכְלָנָה בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בַּחֲצֵר אֶהְיֶה מוֹעֵד [ויקרא ו, יט]

וְעִשִׂיתָ עֲלֵיהֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדָם [ובְּחִירֶיךָ יִשְׁפֹּךְ עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבֶּשֶׂר תֹּאכַל [דברים יב, כו]

וְהִנֵּה מִדָּם הַחֻטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׂאָר בָּדָם יִמָּצֵה אֵל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חֻטָּאת הוּא [ויקרא ה, טו]

וְכֹלָה מְכַפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֵת־אֶהְיֶה מוֹעֵד וְאֵת־הַמִּזְבֵּחַ בָּדָם יִמָּצֵה אֵת־הַשְּׂעִיר הַטִּי [ויקרא טז, כ]

נג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פת: מחל' מעשה הקרבנות
הל' ו:

ב מיי פו: מחל' מעשה הקרבנות
הל' א:

ג מיי פת: מחל' מעשה הקרבנות
הל' ו:

ד מיי פב: מחל' בית הבחירה
הל' י:

וְסִימָנֶךָ מִשְׁכִּינֶהוּ גִבְרִי לְגִבְרָא פֻּרַשׁ בְּקוּנְטָרַס תַּלְמִידֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שֶׁהֵם

מְרַבִּים מִשְׁכּוֹ אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן לומר כְּדִבְרֵי רַבִּם וְתַמָּה דְלָקֻמוֹן פֻּרַק בְּתֵרָא (ובחים דף קיט:). אַמְרִינוּ וְסִימָנֶךָ מִשְׁכִּינֶהוּ גִבְרָא לְגִבְרֵי דר' שְׁמַעוֹן דְאָמַר זוּ וְזוּ יִרְדְּשִׁלִים מִשְׁכִּינֶהוּ לְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל וְהִשְׁתָּא מַה סִּימָנֶךָ הוּא זֶה פִּינוֹ דְּפַעְמַיִם אַמְרִינוּ אִיפְסָא וְנִרְאָה דְגִגְרַסִּינוּ בִּסְפָרִים לְשָׁנִים וְזֶה וְזֶה יִסּוּד דְּרוּמֵי וְסִימָנֶךָ מִשְׁכִּינֶהוּ גִבְרִי לְגִבְרָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי קָרִי גִבְרִי לְפִי שְׁנֹכַר שְׁמוֹ וְשֵׁם אַבּוּי ור' יִשְׁמַעְאֵל שְׁהוּא יְחִידֵי קָרִי גִבְרָא וְגִרְסִינוּ נָמִי פֻּרַק בְּתֵרָא (שם) וְסִימָנֶךָ מִשְׁכִּינֶהוּ גִבְרִי לְגִבְרָא וְכַן בְּעִרְוֵי בְּעִרְףִּי מִשְׁף: הַעוּלָה קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים כּו' תַּמָּה דְלֹא תִנִּי שְׁפִיכוֹת שִׁירִים בַּעוּלָה וְהֵלֵא כָל הַדְּמִים טַעוּנִין יִסּוּד כִּדְרִישֵׁינוּ הַעוּלָה לְמוֹנָקָה שֶׁל עוּלָה לְפִרְדָּשׁ חֲקוּנְטָרַס וּבְרִישׁ בֵּית שְׁמַאי (לְעֵיל וּבְחִים דִּף לו:). אַמְרִינוּ מִזֵּין לְכָל הַדְּמִים שְׁטַעוּנִין מִתַּן דְּמִים לִיסּוּד וְעוֹד דְּבִמְסַכֶּת תַּמִּיד (דִּף ל:). תַּנּוּ שְׁגִירֵי הַדֶּם הֵיזָה שׁוֹפֵף עַל יִסּוּד דְּרוּמֵי וְתַרַץ ה"ר מִלְּשָׁה מִפּוֹנְטִיז"א מִשּׁוּם דַּעוּלָה בְּנִירִיקַת כְּלִי וְנִמְנִין דְּלִית בַּהּ שִׁירִים בְּחֻטָּאת דְּבִאָצְבַּע אִי אֶפְשָׁר בְּלֹא שִׁירִים וְלֹא נִהִירָא דְכֻלָּה שְׁמַעְמָתָא מוֹכַחַת דְּמַצּוֹה בְּמִתַּן שִׁירִים וְה"ר יַעֲקֹב מאורליינ"ש פֻּרַשׁ דְּכִינוֹ דְשִׁמְעִי' תַּנּוּ דְּפִנִּימַיִם בִּיסּוּד מַעֲרַבִי וְגַם הִתְחִיל בְּחִיצוּנִים לַמִּתְנִי יִסּוּד דְּרוּמֵי הוּא הִדִּין בְּכוּלָּהוּ וְאִע"ג דְּקַחְשִׁיב בְּכָל פְּנִימִיִּים הִנְנוּ מִשּׁוּם דִּהִתְחִיל בְּפִנִּימַיִם וְצִרִיךְ לַמִּתְנִי בְּחִיצוּנִים וְאִין רוּצָה לְהַפְסִיק: קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים פִּי' בְּקוּנְטָרַס לְפִסַּל בְּיוֹצֵא וּבִטְבּוּל יוֹם וּמוֹעֲלִין בַּהּ וְלֹא הֵיזָה לוֹ לְפֻרַשׁ לַעֲנֹן טְבּוּל יוֹם וּמַחְסֵר כְּפוּרִים שְׁזֶה הִדִּין נוֹהֵג בְּכָל קִדְּשִׁים אֶפִּילוֹ קָלִים אֲבָל יוֹצֵא וּמַעֲלִה נִיחָא דְקִדְּשִׁים קָלִים לֹא (מְבֻשְׁלִי) מִפְּסָלִי בְּיוֹצֵא וְאִין בִּהּוֹ מַעֲלִילָה: מִשּׁוּם דְלֹא כְּתִיב בַּהּ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים תַּמָּה וּמַהֲאֵי טַעְמָא הָוֵה לִיָּה לְמִימַר גְּבִי וְבַחֵי שְׁלָמִי צַבּוּר דִּהָא לֹא כְּתַב בַּהּוּ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים וְיִלְפִינוּ לַהּוּ לְקַמּוֹן (ובחים דף נה.) מְדַאמַתְּשׁ לַעוּלָה מַה עוּלָּה קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים: נֶאֱמַר כָּאֵן סָבִיב כּו' הָא דִּאֲצָטְרִידִי לְעֵיל לְאַקְוִשִׁי חֻטָּאת לַעוּלָה לַעֲנִין צִפּוֹן מִשּׁוּם דְּמַהֲרָ גִּוְרָה שְׁוֵה דְסָבִיב לִיכָא לְמִיַּלָּה דְלֹא שְׁיִכָּא אֲלֵא לַעֲנִין מִתְּנוּת דִּהָא חֻטָּאת שְׁנֹכַנְס דְּמָה לְפָנִים פְּסוּלָה וְדְמָה טַעוֹן כְּבוֹס מַה שְׁאִין בּוֹ בַּעוּלָה: מַה לְהֵלֵן פְּסוּק מִתְּנוּת כּו' תַּמָּה פִּי הִיכִי דִרְדְּרִישֵׁינוּ בְּפֻרַק קַמָּא (לְעֵיל וּבְחִים ד' י:). אוֹתָהּ דְּמָה לְמַעֲלָה וְלֹא אַחֲרָת דְּמָה לְמַעֲלָה הִכָּא נָמִי גִימָא אוֹתָהּ בְּפִסּוּק מִתְּנוּת וְלֹא אַחֲרָת בְּפִסּוּק מִתְּנוּת:

איזוהו מקומן פרק חמישי זבחים

תַּנּוּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי אומרים: זֶה וְזֶה יִסּוּד מַעֲרַבִי.

וְסִימָנֶיךָ: מִשְׁכּוֹ גִבְרִי לְגִבְרָא. ^(א)**מִתְנִי'** הַעוּלָה קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים, שְׁחִיטָתָהּ בַּצִּפּוֹן, וְקִיבּוּל דְּמָה בְּכָלִי שְׂרֵת בַּצִּפּוֹן, וְדְמָה טַעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוּת שְׁהֵן אַרְבַּעַ, וּטַעוּנָה הַפִּשְׁט וְנִיתּוּחַ, וְכֻלִּיל לְאַשִׁים. גִּמְ' עוּלָה מֵאִי טַעְמָא תִּנִּי לִיָּה קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים? מִשּׁוּם דְלֹא כְּתִיב בַּהּ **"(לֶה) קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים הִיא"**. 'וְדְמָה טַעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוּת. הִיכִי עֵבִיד? אָמַר רַב: נוֹתַן וְחוֹזֵר וְנוֹתַן. וְשִׁמּוּאֵל אָמַר: מִתְּנָה אַחַת כָּמִין גִּמָּא נוֹתַן. ^(ב)**כְּתַנְצָאי** – יָכוֹל יִזְרְקֶנּוּ וְרִיקָה אַחַת?

תַּלְמוּד לוֹמַר: **"סָבִיב"**. אִי סָבִיב, יָכוֹל יִקְיִפְנוּ כְּחוּט? תַּלְמוּד לוֹמַר: **"וְזִרְקוּ"**. הָא כִּיצַד? כָּמִין גִּמָּא – וְדְמָה טַעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוּת שְׁהֵן אַרְבַּע. ^(א)**רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אומר:** נֶאֱמַר כָּאֵן **"סָבִיב"**, וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן **"סָבִיב"**; מַה לְהֵלֵן – פִּיסוּק וְאַרְבַּע מִתְּנוּת, אָף כָּאֵן – פִּיסוּק וְאַרְבַּע מִתְּנוּת. ^(י)**אִי** – מַה לְהֵלֵן אַרְבַּע מִתְּנוּת עַל אַרְבַּע קֳרָנוֹת, אָף כָּאֵן אַרְבַּע מִתְּנוּת עַל אַרְבַּע קֳרָנוֹת?! אַמְרַת: עוּלָה טַעוּנָה יִסּוּד; וְקָרַן מְזַרְחִית דְּרוּמִית לֹא הֵיזָה לָהּ יִסּוּד. מֵאִי טַעְמָא? אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזַר: לְפִי שְׁלֹא הִיָּתָה בְּחֻלְקוֹ שֶׁל טוֹרֶף. דָּאמַר רַב שְׁמּוּאֵל בֶּר רַב יִצְחָק: מְזַבַּח אוֹכַל בְּחֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה אִמָּה. ^(נ)**אָמַר רַבִּי לִוִּי בֶר חֲמָא אָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא:** רְצוּעָה הִיָּתָה יוֹצֵאָה מִחֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה וְנִכְנָסַת בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, וְהִיָּה בְּנִימִין הַצַּדִּיק מַצְטַעַר עָלֶיהָ בְּכָל יוֹם לְנוֹטָלָה, שְׁנֶאֱמַר:

"חֲפֶף

תַּלְמִידֵי רַבִּי יִשְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי זֶה וְזֶה יִסּוּד מַעֲרַבִי שְׁנֹשְׁנִית בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן דָּנָה וְזֶה יִסּוּד מַעֲרַבִי כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: וְסִימָנֶךָ שְׁלֹא תַחֲלִיף הַגִּרְסָא לומר זֶה וְזֶה דְּרוּמִי: מִשְׁכּוֹת גִּבְרִי לְגִבְרָא תַלְמִידֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל שְׁהֵן מְרַבִּין מִשְׁכּוֹ אֶת ר"ש לומר כְּדִבְרֵי רַבּוֹ: מִתְנִי' הַעוּלָה קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים הִיא לְפִסַּל בְּיוֹצֵא וּבִטְבּוּל יוֹם וּבִמְחָסֵר כְּפוּרִים וּמוֹעֲלִין בַּהּ: שְׁתֵּי מִתְּנוּת דְּקָרַן מְזַרְחִית צִפּוּנִית וּדְקָרַן מַעֲרַבִית דְּרוּמִית שְׁכַנְגִידָה בְּאַלְכֶסוֹן וְהִכִּי תַנּוּ בְּמַסַּכַת תַּמִּיד (דִּף ל:). כָּא לֹו לְקָרַן מְזַרְחִית צִפּוּנִית נוֹתַן מְזַרְחִית צִפּוּנִית מַעֲרַבִית דְּרוּמִית נוֹתַן מַעֲרַבִית דְּרוּמִית וּטַעְמָא מִשּׁוּם דְּקָרַן מְזַרְחִית דְּרוּמִית לֹא הֵיזָה לָהּ יִסּוּד כְּדִאֲמַרִּינוּ בְּשִׁמְעָתֵינוּ וְעוּלָה טַעוּנָה תּוֹרַת מִתַּן דְּמָה כְּנָגַד הַיִּסּוּד וּכְדִרְבִּינוּ לְעֵיל (ובחים דף נא.) מִק"ו מִשְׁגִּיר חֻטָּאת הֶלְכָּף בְּעֵי [הַנֶּדֶךְ] תַּרְתִּי דָאמְרוּ: שְׁתֵּי מִתְּנוּת שְׁהֵן ד' בְּעֵינִן כְּדִי שְׁיִהָא מִתַּן הַדֶּם בְּד' רוּחוֹת הַמְּזוּבָּח וְהָא לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ אֲלֵא בְשְׁתֵּי קֳרָנוֹת הַעוּמָדוֹת בְּאַלְכֶסוּנָה שֶׁל זוּ דָאִי בְשְׁתֵּים שְׁבָרוֹת אַחַת לֹא הָיוּ דָם אֲלֵא בְג' רוּחוֹת שֶׁל מְזוּבָּח וְלֹא קָרִינוּ בַּהּ סָבִיב: שְׁהֵן אַרְבַּע בְּגַמ' מִפְּרַשׁ הִיכִי עֵבִיד: גִּמ' מֵאִי טַעְמָא תִּנִּי בַּהּ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים מֵאִי דְלֹא תִנִּי גְבִי חֻטָּאוֹת וְאַשְׁמוֹת דִּהּוּוּ נָמִי קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים: וּמִשְׁנֵי מִשּׁוּם דְלֹא כְּתִיב בַּהּ אֲצָטְרִידִי לְאַשְׁמוּעִינוּ דִּאִפ"ה קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים הִיא דִּהָא כֻּלָּה לְגַבּוּת וְאִין לָהּ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים כְּוָה וּבְקִדְּשִׁים קָלִים גּוֹפִיָּהוּ מֵאִי דִאֲזַל מִנְּהוּוּ לְגַבּוּת קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים הוּא כְּדִתַּנּוּ לְקַמּוֹן בְּפ' הַתִּדִיר (ובחים דף פט.) מַעֲשֵׂר קוֹדֶם לַעוּפוֹת מִשְׁנֵי שְׁהוּא מִין וּבַח וְיֵשׁ בּוֹ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים דְּמוֹ וְאַמּוּרִי: הִיכִי עֵבִיד דְּנַעֲשִׂים הַשְׁתִּים שְׁהֵן אַרְבַּע: נוֹתַן וְחוֹזֵר נוֹתַן וְזִרַק מִן הַכְּלִי וְלַמְּזוּבָּח בְּרוּת זוּ שֶׁל קָרַן וְכַן בְּרוּת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל קָרַן וְכַן לְקָרַן שְׁכַנְגִידָה בְּאַלְכֶסוֹן וְנִמְצָא מִן הַדֶּם לִד' רוּחוֹת שֶׁל מְזוּבָּח מִתְּנָה לְכָל רוּחַ: כָּמִין גִּמָּא זוֹרֵק נָגַד הַפְּנָה מִן הַכְּלִי וְהַדֶּם מִתְּפַשֵּׁט לְשְׁתֵּי רוּחוֹת הַפְּנָה וְכִרִי הוּא כָּמִין גָּאֵם אוֹת וְנִיתָ עֲשׂוּיָה כְּכַף פְּשוּטָה: וְתַרְקוֹ אֶת הַדֶּם עַל הַמְּזוּבָּח סָבִיב בַּעוּלָה כְּתִיב וְכַן כְּתִיב בְּשִׁלְמִים וְאַשָׁם: ת"ל וְתַרְקוּ וְאִין וְרִיקָה אֲלֵא מִרְחוּק וּבְחוּט אִי אֶפְשָׁר לְהַקִּיף אֲלֵא בִאָצְבַּע וּבְגִיעָה: וְדְמָה טַעוֹן כּו' כָּמִין גִּמָּא וּבִשְׁתֵּי קֳרָנוֹת שְׁכַבְאַלְכֶסוֹן דִּאיכָא סָבִיב לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַמְּזוּבָּח וּבִןִירִיקָה: וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן סָבִיב בְּחֻטָּאוֹת הַמְּלוּאִין בְּצוֹ אֶת אַחֲרָן: מַה לְהֵלֵן פְּסוּק ד' מִתְּנוּת ד' גִּפְסָקוֹת זוּ מַזוּ דִּהָא עַל אַרְבַּע קֳרָנוֹת נוֹתַן: אָף כָּאֵן אַע"פ שְׁבִשְׁתֵּי

קֳרָנוֹת פְּסוּק בְּעֵינִן וְהִינוּ כְּדִרַב נוֹתַן וְחוֹזֵר וְנוֹתַן: עוּלָה טַעוּנָה יִסּוּד תַּחֲלַת הֶלְכָּף דְּקָרַן מְזַרְחִית צִפּוּנִית הֵיזָה מִתְחִיל: מֵאִי טַעַם לֹא הֵיזָה לָהּ יִסּוּד: טוֹרֶף בְּנִימִין דְּכְתִיב בַּהּ זָאֵב יִטְרֶף (בְּרֵאשִׁית מ"ט:כ"ז) שְׁנִתְנַבֵּא יַעֲקֹב עָלָיו בְּפֻקָּר יֹאכַל עַד (שם) בִּאֲחֻסְתָּיָהּ תִּתְּבִנִי מִדְּבָחָא וְאוֹתָהּ הִקְרַן לֹא הִיָּתָה בְּחֻלְקוֹ דְּמִפְּרָשׁ וְאֲזַל: דָּאמַר רַב שְׁמוּאֵל בֶּר רַב יִצְחָק מְזַבַּח הֵיזָה אוֹכַל בְּחֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה אִמָּה אִמָּה בְּמִזְרָחוֹ אִמָּה בְּדְרוּמוֹ עַל כֹּל הָאֲרֶץ בְּעַבְי אִמָּה אֲלֵא שְׁלֹא הִיָּתָה אִמָּה שְׁבַמְזָרַח עַל פְּנֵי כָּל הַמְּזִרַח שְׁכַשְׁמַנְיַע לְקָרַן מְזַרְחִית צִפּוּנִית הִיָּתָה כֻּלָּה בְּסִמּוּךְ לְקָרַן אִמָּה וְכַן אֲכִילַת הָאִמָּה הַדְּרוּמִית לֹא הִיָּתָה מִהֻלְכַת עַל פְּנֵי כָּל הַדְּרוֹם שְׁכַשְׁמַנְעַת לְקָרַן דְּרוּמִית מַעֲרַבִית כֻּלָּה בְּסִמּוּךְ לְקָרַן אִמָּה דְּקִתַּנּוּ לְקַמּוֹן (ובחים דף נד.) הַיִּסּוּד מִהֻלָּף עַל פְּנֵי כָּל הַצִּפּוֹן וְעַל פְּנֵי כָּל הַמַּעֲרָב אוֹכַל בְּמִזְרַח אִמָּה אַחַת וּבִדְרוֹם אִמָּה אַחַת נִמְצָא יִסּוּד לִג' קֳרָנוֹת כְּוָה: רְצוּעָה הִיָּתָה יוֹצֵאָה מִחֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה לְדְרוּמוֹ שֶׁל מְזוּבָּח שְׁחֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה הִיָּתָה בְּמִזְרַח כְּדִתְנָא (יומא דף יב.) מַה הֵיזָה בְּחֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה הִר הַבֵּית (בְּכַיִּיסוֹתוֹ) וְהִלְשָׁכוֹת שְׁבוּ וְהַעֲזָרוֹת שְׁעוֹרַת נָשִׁים כֻּלָּה (וְעוֹזֵרַת) וְשָׁנִים וְשְׁשָׁרִים אִמָּה שֶׁל מְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים וּמְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי יִשְׂרָאֵל מִקְּרִי עֲזָרוֹת נִמְצָא חֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה בְּמִזְרַח הַמְּזוּבָּח וּבִצְדוֹ [לְדְרוֹם] וְהַמְּזוּבָּח אוֹכַל בְּחֻלְקוֹ אִמָּה בְּמִזְרַח מְלֻבֵּד אִמָּה שֶׁל קָרַן מְזַרְחִית צִפּוּנִית הִיָּתָה כֻּלָּה חֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה שְׁהִיָּתָה אוֹתָהּ אִמָּה בְּרָחוּק מִן הִקְרָן אִמָּה וְהִרְצוּעָה הִיָּתָה יוֹצֵאָה בְּדְרוֹם לְמְזוּבָּח וְנִכְנָסַת בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין שְׁמַמְקוֹם הַדְּרִיסָה וּלְמַעֲלָה הֵיזָה חֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין אֲלֵא שְׁרַצוּעָה זוּ הִיָּתָה לִיהוּדָה כָּאֵה בְּחוּף חֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין בְּדְרוּמוֹ שֶׁל מְזוּבָּח וּמְזוּבָּח אוֹכַל בַּהּ אִמָּה וְהִיא אִמָּה שְׁהִיא כְּנִיסַת הַיִּסּוּד רֵאזִי לְהִיּוֹת בַּהּ כְּדָאמַר מַר (מְדוּת פֻּרַק ג מ"א) עָלָה אִמָּה וְכַנֶּס אִמָּה וְזֶהוּ יִסּוּד כָּל אֲרֶץ כְּתַל מִזְרָחִי בְּעַבְי אִמָּה הֵיזָה אוֹכַל חֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה וְכַן כְּתַל דְּרוּמִי לְבַד אִמָּה סִמּוּךְ לְקָרַן דְּרוּמִית מַעֲרַבִית:

 מסורת הש"ס

א משנה זבחים; לעיל כו.; לעיל מז.

ב ספרא ויקרא דבורא דנרבה פרשה ד טי-

ג ספרא אחרי מות פרק ד יא

ד יומא טו:

ה לקמן קיח: יומא יב; מגילה כו.

 תורה אור השלם
--

לא תאפה חמץ חלקם נתימי אמה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת (קאשם ויקרא ג י')

ושחט את' כן הבקר לפני יתנה והקריבו בני אהרן הכהנים את' הדם ותרקו את' הדם על' המזבח סביב אשר'פתח אהל מועד (ויקרא א, ה)

וילשט ויחט משה את' הדם וימן על' קרנות המזבח סביב באצבעו ויחטא את' המזבח ואת' הדם יצק אל' יסוד המזבח וקדשהו לכפר עליו (ויקרא ח, טו)

בנימין ואב ישרף בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל (בראשית מט, כז)

נד.

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

עין משפט גד מצוה
א מיי פו מהל מעשה הקרבנות
הל כ:
ב מיי פב מהל בית הבחירה הל
י:
ג מיי פב מהל בית הבחירה הל
ה:
ד מיי פב מהל בית הבחירה הל
טז:

חופף כמו נזיר חופף ומפספס (שבת דף ג: דפרוט"ר דגרנטו"ר בלע"ז ואי אמרת לא היה לו יסוד באוירא אקרי"ש שעל קרן מנחתית דרומית היא נעשית ואי אין לה יסוד נמצא כשהוא מולקה באויר היא נמלקת והדם נופל לארץ לאבוד ואם תאמר נופל הוא על הסוכב שהרי למעלה היא נעשית הא קתני התם נעשאה למטה מרגליו ואפילו אמה אחת כשרה דלא קפיד אלא למעלה מן החוט כף פירש בקונטרס ונראה שלא היה כותב בהך ברוכתא שגרי הדם היה שופך ליסוד מדלא מדקדק בקונטרס אלא מהא שהדם הולך לאבוד וקשה דאם פו הנה ליה לאקשויי ממתני דקדשי קדשי' (שם סד:): דתנו בא לו לקרן דרומית מנחתית היה מולק ראשה כו' וקרוב ספרים גורסין כאן שגרי הדם היה שופך ליסוד ומפרש ה"ר חיים דודאי גרסי' ליה ומכאן זה פריך דעל כרחין לאותו קרן שמולק שם היה שופך שגרי הדם גרי לה יסוד מדלא קתני שהיה הולך לקרן דרומית מערבית שהיה בו יסוד לשפך שירים ועוד דלקמן פ' קדשי קדשים (גם זה שם.) מפרש שעושה אותה באותו קרן לפי שהוא קרוב לבית הדשן ויכול לזרק משם מראה ונוצה ואם היה זקוק לילך לקרן אחר לשפך שירים מה היה מרויח פיון שהיה צריך לחזר ואין לומר דלאחר זריקת מראה ונוצה היה הולך לשפך שירים דאם היה מאחר כל כך היה דם בלה אלא על כרחין במקומו היה שופך ליסוד ולכך פריך ואי אמרת לא היה לה יסוד באוירא בעלמא קעביד ומשגי אמר פו התנו אוירא דבגמין ועשו כמין בליטה ועל אותה בליטה היה שופך שירים ומיהו קשה דאי חשיב יסוד לענן שאר דמים נמי נחשב יסוד וי"ל דלא חשיב יסוד אלא לענן דמים הנתינין למעלה מחוט הסיקרא אבל לענן דמים הנתינין למטה אי מקשרת ליה להווא קרו ומנין דאתי למיטב תחת אותה בליטה ונמצא נותן תחת היסוד אבל דמים העליונים לעולם הם למעלה מן הבליטה ומיהו קשה דאם פו היכי ממעט הכא עולה דלא הוה ארבע קרנות בחטאת משום דטעונה יסוד לענן דמים העליונים ונראה לרבינו תם דלא גרסינן שגרי הדם היה שופך ליסוד דשופך משמע מן הכלי מדלא תני מתמזה ליסוד כדמתני גפי חטאת העוף ועוד דבמתני' דלקמן פקק קדשי קדשים (ובחים דף סד:): קתני בחטאת העוף שגרי הדם ובעולת העוף לא תני משמע דלית ליה שירים והא דמרבינן לעיל שירים בכל הקרבנות הינו לבד מעולת העוף וכיון דנעשית מצותו מה לנו במה שהדם נופל אחר כך לארץ והולך לאבוד דכל דמים נמי לאחר שנשפכו ליסוד הולכין לאבוד אחריו כן ועוד כשמתרחץ כך התנו אוירא ופרש בקונטרס שהיה עושה כמין בליטה במזבח לקבל דמים היה לו להשי"ס לפרש זה ונראה לר"ת דפריך ממליקה עצמה דבעי בראשו של מזבח דומיא דהקטרה דלקמן ואי עביד ליה באויר דיהודה אם פו אינה עולה לקדשי מזבח ומשגי דאוירא דבגמין ונדיש האויר בקדשת מזבח ואף על גב דהקטרה באויר אי אפשר לא חיש אלא בזה דלהני קדשת מזבח ומיהו למאן דאמר (לקמן ובחים דף סה.) אין עושין מערכה על גבי סוכב נראה דמליקה נמי לא מהניא התם אף על גב דקדוש בקדשת מזבח והכא איני למאן דאמר עושין מערכה על גבי סוכב: רב אמר בבגין אף על גב דלמטה לא הוי רבוע למעלה במקום המערכה הוי רבוע וקשה קצת לשנא דמתני' לרב דתנו במסקת יומא (דף יב.) דרצועה יוצאה מסלקו של יהודה ונקנסת לסלקו של בגמין ובה מזבח בגוי משמע שהיה בה מבגין: מפלמאות כגון דגים מפלמין פקק אין צדיו (פיצה כד:):

ואי אמרת לא היה לו יסוד באוירא

(^א)"חפף עליו כל היום". לפיכך זכה בגמין הצדיק ונעשה אושפיזו להקדוש ברוך הוא, שנאמר: "ובין כתפיו שכו".^(א) מיתבי: עולת העוף כיצד היתה נעשית? היה מולק את ראשה ממול עורפה, ומבדיל, וממזה דמה על קיר המזבח. ואי אמרת לא היה לה יסוד – באוירא בעלמא הוא דקא עביד! אמר רב נחמן בר יצחק: אימר כך התנו – אוירא דבגמין, קרקע דיהודה. מאי לא (הוה) [היה] לה יסוד? רב אמר: בבבין, לוי אמר: בדמים. רב מתרגם: "באחסנתיה יתבני מדבחא", לוי מתרגם: "באחסנתיה יתבני מקדשא" – מקום מקודש לדמים.^(ב) תא שמע: היסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב, אוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת! מאי "אוכל" נמי – בדמים. תא שמע: המזבח היה שלשים ושתים על שלשים ושתים! הכא במאי עסקינן – מן הצד. תא שמע: נמצא פורח אמה על יסוד ואמה על סוכב! אימא כנגד אמה יסוד, ועל אמה סוכב. תא שמע, דתני לוי: כיצד בונין את המזבח? מביאין מלבן שהוא שלשים ושתים על שלשים ושתים וגובהו אמה, ומביא חלוקי אבנים מפולמות – בין גדולות בין קטנות, ומביא סיד וקוניא ונפת, וממחה ושופך. וזה הוא מקום יסוד.^(ג) וחזר ומביא מלבן שהוא שלשים אמה על שלשים אמה וגובהו חמש אמות, ומביא חלוקי אבנים כו'. וחזר ומביא מלבן שהוא עשרים ואשמונה על עשרים ואשמונה אמות וגובהו שלש אמות, ומביא חלוקי כו'. והוא מקום המערכה. וחזר ומביא מלבן שהוא אמה על אמה, ומביא חלוקי אבנים מפולמות בין גדולות בין קטנות, ומביא נפת וקוניא, וממחה ושופך. וזהו קרו. וכן לכל קרו וקרו. וכי תימא

דגמין

ליה באויר דיהודה אם פו אינה עולה לקדשי מזבח ומשגי דאוירא דבגמין ונדיש האויר בקדשת מזבח ואף על גב דהקטרה באויר אי אפשר לא חיש אלא בזה דלהני קדשת מזבח ומיהו למאן דאמר (לקמן ובחים דף סה.) אין עושין מערכה על גבי סוכב נראה דמליקה נמי לא מהניא התם אף על גב דקדוש בקדשת מזבח והכא איני למאן דאמר עושין מערכה על גבי סוכב: רב אמר בבגין אף על גב דלמטה לא הוי רבוע למעלה במקום המערכה הוי רבוע וקשה קצת לשנא דמתני' לרב דתנו במסקת יומא (דף יב.) דרצועה יוצאה מסלקו של יהודה ונקנסת לסלקו של בגמין ובה מזבח בגוי משמע שהיה בה מבגין: מפלמאות כגון דגים מפלמין פקק אין צדיו (פיצה כד:):

חופף כמו נזיר חופף ומפספס (שבת דף ג: דפרוט"ר דגרנטו"ר בלע"ז ואי אמרת לא היה לו יסוד באוירא אקרי"ש שעל קרן מנחתית דרומית היא נעשית ואי אין לה יסוד נמצא כשהוא מולקה באויר היא נמלקת והדם נופל לארץ לאבוד ואם תאמר נופל הוא על הסוכב שהרי למעלה היא נעשית והתני התם נעשאה למטה מרגליו אפי' אמה אחת כשרה: דלא קפיד אלא אלמעלה מן החוט: באוירא בעלמא קעביד בתמיה: אמר כך וכי ואיכא למימר למעלה מג' דלאו קרקע הוא עשוי כמין בליטה כטעם כנגד אותה הקרן לקבל בה דם עולת העוף שלא יפל לארץ וסיד מזבח מקרי אבל יסוד לא מקרי להקשיר הקרן למתן דמים הצריכין לנתן כנגד היסוד שאין יסוד אלא המיסד בארץ: רב אמר בבגין בקרן דרומית מערבית בנו היסוד אמה בארץ הדרום וחדלו להם כל הדרום וכל המזרח עד אמה סמוך לקרן צפונית מנחתית כדאמרן (לקמן) אוכל במזרח אמה ובדרום אמה: לוי אומר בדמים יסוד היה על פני כל המזרח אבל לא נותנין דמים בחלקו של יהודה: יתבני מדבחא בגמין גופה משמע: אוכל תופס: במזרח אמה אחת ובמקצוע צפונית מנחתית משוף לצד מזרח אמה ולא יותר כמו שצריך למעלה קשיא ללוי דהא בגמין משמע: על שלשים ושתים קשיא לרב דמשמע רבוע היה: מן הצד לאו בארבעת רבועין קשיא אלא מצד צפון היה ל"ב אבל מזרח ודרום לא היה אלא ל"א על ל"א דקרן דרומית מנחתית חסרה לה אמה לדרום ואמה למזרח: נמצא פורח על אמה יסוד ועל אמה סוכב ולקמן הוא פקק קדשי קדשים (ובחים דף סב:): דרמינן מתניתינן אהדי דתנו סדא כבש היה לדרומו של מזבח ארץ ל"ב והמזבח ל"ב ארץ הרי ארץ המזבח והכבש ס"ד וכי מני להו אהדי תנו הכבש והמזבח ס"ב והא שיתין וארבע הוי תפסין בקרקע העזרה והתם לגבי תפיסת הקרקע קא מני להו ומשגינן נמצא שראש הכבש פורח ועולה על שתי אמות של כניסת היסוד וסוכב ונמצא שתי אמות העליונות נבלעות בל"ב של מזבח מדמתני פורח על אמה של יסוד מקבל דאיכא כניסת היסוד לדרום קשיא לרב דאמר דאוכל במזרח אמה אחת ובדרום אמה אחת דמתני ותו לא בבגין קאמר והכבש בדרום הוא ויש תחתיו כניסת יסוד המזבח: אימא כנגד אמה יסוד כנגד מקום שהכניסה ראויה להיות ולא שהיתה שם ומיהו שתי אמות נבלעות לתוך ל"ב של מזבח שהיה נכנס לתוך הפנימי שפגגד בליטה שהיסוד התחיל בה לאכל בה בדרום אמה אחת: מלבן הוא דפוס מרבע עשוי מארבע קרשים וכל אחת ארצה ל"ב

כעין אנשטר"א שעושין לכירים ורחב הקרש אמה והוא גובהו של מלבן ממלאו אבנים וסיד ונפת וקוניא עד שמלשוהו לגבה המלבן: מפלמות לחות: קניא ונתן אבר כעין שעושין לצפוי כלי חרס שקורין פולמי"ר: וממחה אישפרידיי"ר בלע"ז ושופך בתוך המלבן על אבנים ונדבקים יחד על ידי אלו וזה היסוד הראשון ששינינו בו עלה אמה: וחזר ומביא כו' ומושיבו על זה וממלאו נמצאת כניסת אמה זה יסוד בולט אמה זה סוכב: וחזר ומביא כו' וזהו סוכב על זה היה כהן מהלך בדמפרש ואזל שהמלבן השלישי שהושיבו על זה קצר ממנו שתי אמות על שתי אמות נמצא האמצעי בולט מתחת העליון אמה בכל צד: מקום המערכה כלומר ראש המזבח: וחזר ומביא מלבן של אמה כו' ומושיבו בנות המזבח מלמעלה קתני מיהא מלבן המתחנן של ל"ב על ל"ב אלא יסוד בולט בו מד' רוחותיו:

מסורת הש"ס
א סוטה לו.
ב לקמן סה: לקמן סד: ספרא ויקרא דבורא דגובה פרשה ז ח: משנה זבחים
ג משנה מדות
ד מגילה כו.
תורה אור השלם

לבגמין אמר ירד יהנה ישפן לבטח עליו חפף עליו כל היום וכן כתפיו שכו (ובחים לה יב)

בגמין ואב יטרף בפקר יאכל עד ולערב יחלק שלל (בראשית מט, כו)

ואם מופח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן וזית פי חרף הנפת עליה ותמלקה (שמות כ, כב)

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פבי מהל בית הבחירה הל

טז:

ב מיי פבי מהל בית הבחירה הל

ח:

ג מיי פחי מהל מעשה הקרבנות

הל ג:

ד מיי פחי מהל מעשה הקרבנות

הל ו:

ה מיי פטי מהל מעשה הקרבנות

הל א:

ו מיי פי מהל מעשה הקרבנות

הל ג:

ז מיי פחי מהל מעשה הקרבנות

הל י:

ח מיי פחי מהל מעשה הקרבנות

הל ז:

ט מיי פי מהל מעשה הקרבנות

הל ח:

דגני ליה תמה מעשרא לעבד מלפנ בענינ זה: **אַבְנִים** שלמות כו' תמה דהנה ליה

לאַקְשׁוּנִי לא תניה גְּלִיהֶם בְּרָזַל אִמֵּר רַחֲמָנָא וְיֵשׁ לומר שְׁהִשׁ"ס בְּמִסְכַּת ע"ז פֶּרֶק רַבִּי שְׁמֵדָקֶדֶק הִשׁ"ס בְּמִסְכַּת ע"ז פֶּרֶק רַבִּי יִשְׁמַעְיאל (עבודה זרה דף נב:) גְּבִי אֲבָנֵי מִזְבֵּחַ שְׁשָׁקְצוּם אֲנִשִּׁי וְיֵן לְתַבְרִינְהוּ אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אִמֵּר רַחֲמָנָא לְנִסְרִינְהוּ לא תניה גְּלִיהֶם בְּרָזַל כְּתִיב וְאִם תֹּאמַר וְלֹעֲבָד עַל יְדֵי שְׁמִיר דְּבִבִּית שְׁנֵי הָנָה שְׁמִיר כְּדֻמוּכַח בְּסוּסָה פֶּרֶק עֲגֵלָה עָרוּפָה (סוטה דף מח.) דַּקְתִּי מִשְׁמַתּוֹ גְּבִיאִים הִרְאִשׁוּנִים בְּטַל אוּדִים וְחַמִּים [והנינו בית ראשון] מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּטַל הַשְּׁמִיר וְהִנֵּנוּ בֵּית שְׁנֵי דָאֵי בֵּית רֹאשׁוֹן לִיעֲרִבְיָנָהּ וּלְתַנְיָנָהּ דְּמִשְׁמַתּוֹ גְּבִיאִים הִרְאִשׁוּנִים הִנֵּנוּ חֶרֶבֶן הַבֵּית כְּדִתְנִינָא בְּגִמְרָא מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּטַלוֹ אוּדִים וְחַמִּים וְהִנֵּנוּ בֵּית רֹאשׁוֹן דְּחִמְשָׁה דְּבָרִים חֶסֶר בֵּית שְׁנֵי מִבֵּית רֹאשׁוֹן כְּדֹאִיתָא כְּיוּמָא (דף כא:) וּבְטַל הַשְּׁמִיר הִנֵּנוּ לְאַחַר בֵּית שְׁנֵי וְכֵן הָא דַּקְאָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הֵחָם מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִטַּל טַעַם פְּרוֹת וּמִסְתַּמָּא בְּבִית שְׁנֵי שְׁחָרֵב בְּיָמֵי אֲדִיר תַּדַּע דְּאַשְׁכַּחַן בְּבִית שְׁנֵי שְׁהֵי פְרוּתֵיהֶם מִתְבָּרְכִים בְּיָמֵי שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח שְׁנַעֲשׂוּ חֲטִין בְּקִלּוֹת שֶׁל שׁוֹר הַגָּדוֹל (תענית דף כג.) וְעוֹד יֵשׁ לְהֵבִיא רֵאזָה דְּהֵנָּה שְׁמִיר בְּבִית שְׁנֵי מַעֲבָדָא דְדָמָא בֶּן נְתִינָה שְׁמוֹ דְּפֶרֶק קַמָּא דְקַדוּשִׁין (דף לא.) וּבְפֶרֶק שְׁנֵי דְּמִסְכַּת ע"ז (דף כג:) שְׁבַקְשׁוּ מִמֶּנּוּ חֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל אֲבָנִים לְאַפּוֹד וְאֲבָנֵי אַפּוֹד בַּעַז שְׁמִיר כְּדֻמוּכַח פֶּרֶק עֲגֵלָה עָרוּפָה (סוטה דף מח:) מִדְּכִתִּיב בְּמִלּוּאֲתָם וְאִפִּי רַבִּי יְהוּדָה דְּפָלִיג עֲלֵיהּ וְאִמֵּר שְׁמִיר שְׁבֹו בְּנָה שְׁלֵמָה אֵת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מוֹדָה דְּאֲבָנֵי אַפּוֹד נָמִי בַּעַז שְׁמִיר כְּדֻמוּכַח פֶּרֶק מִי שְׁאַחֲזוּ (גשין דף סח.) גְּבִי בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁעֵשָׁה שְׁלֵמָה דַּקְאָמַר הֵיכִי נַעֲבַד אִיכָא שְׁמִיר דְּאִנְתִּי מִשָּׁה לְאֲבָנֵי אַפֹּד וְהֵיא עַל כִּרְחִין רַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּלִר' נְחִמְיָה לֹא הָוה בַּעֲזֵי שְׁמִיר לְמַקְדָּשׁ וְעַבְדָּא דְּבֶן נְתִינָה בְּבִית שְׁנֵי דַּקְאָמַר תַּדַּר לְשֹׁנָה אַחֲרֵת נוֹלְדָה לוֹ פֶּרֶה אֲדֻמָּה בְּעֶדְרוֹ וְשָׁבַע פְּרוֹת הִיוּ הִרְאִשׁוּנָה עֲשֹׂה מִשָּׁה שְׁנִיָּה עֲשֹׂה עוֹרָא כְּדִתְנֵן בְּמִסְכַּת פֶּרֶה (פ"ג מ"ה) וְכֻמוֹ בֶּן קִשָּׁה בְּפֶרֶק רַבִּי יִשְׁמַעְיאל בְּמִסְכַּת ע"ז (דף נב:) אֲמַאי גָּזַז בֵּית חֲשׂוּמוֹנִי אֲבָנֵי מִזְבֵּחַ שְׁשָׁקְצוּם אֲנִשִּׁי וְיֵן כִּיּוֹן דְּאַפְשָׁר עַל יְדֵי שְׁמִיר וְיֵשׁ לומר דְּשְׁמִיר אֵין עוֹשָׂה אוֹתָן שְׁלֵמוֹת שְׁלֹא תִּהְיֶה בֵּה הַצִּפְרָן וּפֶרֶק קַמָּא דְּחִלּוֹן (דף יח.) אִמְרִינוּ וְכַמָּה כְּדִי פְּגִימַת הַמִּזְבֵּחַ כְּדִי שְׁתַּחַרַּג בֵּה צִפְרָן וּמִיָּהוּ קִשָּׁה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּתִיב אָכֹן שְׁלֵמָה מִסַּעַ וּבְנָה וְאִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה דְּהֵנָּה שְׁמִיר לְבִית הַמִּקְדָּשׁ: וּמִלָּאוּ כְּמִנְחָה קְנוֹיִת מִזְבֵּחַ הָוה מְצִי לְאַתְנִי מִתְנִי' דְּמִסְכַּת מִדּוֹת (פ"ג מ"ב) וּבְגַרְזֵן מִשְׁרַבִּית דְּרוּמִית הִיוּ שְׁנֵי נֶקֶבִים כְּמִין שְׁנֵי חֲטָמִין דְּחִין שְׁהַדְמִים הִיוּ נְתוּנִים עַל יְסוֹד דְּרוּמִית יוֹרְדִין בְּהֵן וּמִתְעַרְבִין בְּאַמְהָ וּיוֹצִאִין לְנַחַל קִדְרוֹן אֲלֵא גִיחָא לִיה לְאַתְנִי' דְּרַב כְּהֵנָּא מִשּׁוּם קִרְא וּבִקְוֹטְרִס פֶּרֶשׁ שְׁהַנֶּקֶבִים הִיוּ בְּד' קִרְנוֹת שְׁיַפֵּל דָּם חֲטָאת לְתוֹכָן וְיִבְלַע וְתַמָּה לְפִרְשׁוֹ שְׁלֹא הִיוּ הַמִּתְנֹת לְמַעַלָּה אֲלֵא כְּנֶגֶד חֲדָה מִבַּחֲזִין:

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

דגני ליה אחר שיבש סתר הבנין מעל חלקו של יהודה: ופרקינן והא אבנים שלמות

כְּתִיב וְשִׁיחָא חִלַּק וְלֹא פְּגִימוֹת פְּגִימוֹת וְאִי אַפְשָׁר לְסַתִּירָה לְהִיּוֹת חִלְקָה: דְּמַחֲתִּי מִיַּדִּי מִתּוֹתָהּ כְּלוֹמַר בְּמִקּוּמוֹ עַל (כְּנֶגֶד) חִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה הַצִּיַּח עַץ אֲדָר וְעָבְדוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶכְזֵן וְחִלַּק [והניח] בְּחוּף הַמֶּלֶכְזֵן וְלֹא יָכוֹל לְתַדְבִּיק עִם חִלּוּי הָאֲבָנִים ע"י שְׁפִיכַת הַמַּחֲזִי שֶׁל סִיד וְהִנֵּנוּ וְלִכְשִׁיבֵשׁ קֶצֶת נִטְלוּ וְנִשְׁאַר מִקּוּמוֹ חִלַּק: קִרְנוֹת שֶׁל מִזְבֵּחַ חִלּוּלוֹת הִיוּ נֶקֶבִים נֶקֶבִים עֲטָמִים בְּאַרְבַּעַתָּן שְׁיַפֵּל דָּם הַחֲטָאת וְיִבְלַע לְתוֹכּוֹ: כְּמִנְחָה קְנוֹיִת מִזְבֵּחַ אֲלֵמָּא בֵּית קְבוֹל לֵשׁ כְּמִנְחָתִּים: דְּמַחֲתִּי מִיַּדִּי מִתּוֹתָהּ מְקֻלוֹת [קִסְמִין [דָּקִים] נָתַן בֵּין חִלּוּיֵי הָאֲבָנִים וּלְשִׁיבֵשׁ הוֹצִיאָם וְנִשְׁאַרוּ מִקּוּמוֹת בְּנֶקֶבִים חִלּוּקִים וְלֹא הִצְרִךְ לַפְגֵּם בְּפִגְמֹת לְנֶקֶבִים: שְׁהֵן יִשְׁכְּבִים בְּרַמָּה בְּעִירוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל: נוֹיז שֶׁל עוֹלָם לְמַצּוֹא מְקוֹם לְבֵית הַבְּחִירָה מִן הַתּוֹרָה: וְעַלִּית בְּכָל שְׁעָרֶיךָ קָרִי עֲלֶיָּה וּמִשָּׁם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִלְּמַד שְׁבִּית הַמִּקְדָּשׁ הִיָּה גְבוּהַ מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְבוּהָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת לֹא מִבְּעֵיָא לֵן הֵכָא וְלֹא מִהֵכָא נִשְׁקָא לֵן אֲלֵא מִקְרָא אַחֲרִינָא דְּכְתִיב (דְּמִיָּהוּ טז כג) לֹא יִאָמַר עוֹד חֵי וְגו' כִּי אִם חֵי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדְחַתִּים שָׁם וְגו': דְּכַתְּהָ מִקּוּמוֹ הֵיכֵן מְקוֹם הַגְּבוּהַ בֹּא י"י גְבוּלוֹ מִי הוּא: אֵינְתוּ סֶפֶר יְהוֹשֻׁעַ לְבָדֵק גְּבוּלֵי הַשְּׁבָטִים וְלֹא פֶרְשׁוּ שָׁם בְּאַחַד מִכָּל הַשְּׁבָטִים פָּאוֹת גְּבוּלֵיהֶם לְאַרְבַּע רַחוּתֵיהֶם חוּץ מִשְׁבָּט: יְהוּדָה וּבְנִימִין שְׁנֵתְפִרְשׁוּ שָׁם כָּל הַגְּבוּלִים מִסְּבִיב בְּרַחוּתֵיהֶּם וּמִקְצַעוֹתֵיהֶּם גְּבוּל יְהוּדָה לְדְרוּמָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ אֲדוֹם גְּבוּלוֹ לְדְרוֹם עַל פְּנֵי כְּלוֹ וְאֶרֶץ גְּבוּל יְהוּדָה מִן הַמִּזְרַח לַמַּעֲרָב עַל פְּנֵי אֲדָר כָּל גְּבוּלָהּ שֶׁל א"י ים הַמֶּלֶח לַמִּזְרַח וַיִּם הַגָּדוֹל לַמַּעֲרָב וְהֵן מִן גְּבוּלֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּפִרְשַׁת אֵלֶּה מִסְעֵי וְגְבוּל צְפוּנֵי שֶׁל אֶרֶץ יְהוּדָה לֹא הִיָּה מִכְּזֵן לְאַרְכּוֹ אֲלֵא הַתַּחֲתִיל לַמִּזְרַח מִן הַיַּרְדֵּן וְעוֹלָה לַמַּעֲרָב וּמִרְחִיב מֵאַמְצַעוֹ וּפְנֹהָ בְּאַלְכֶסָּן לְצִפּוֹן וְעוֹלָה מִדְּבִיר וּמִרְחִיב לְצַד צָפוֹן אֵל הַכְּתֵף הַיְבֵסִי הִיא יְרֻשָׁלַיִם וּמִשָּׁהַתַּחֲתִיל מִן הַמִּזְרַח מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ עַד יְרֻשָׁלַיִם: כְּתִיב וְעַלָּה הַגְּבוּל וְלֹא כְּתִיב וַיָּרֶד וְעוֹד כְּתִיב בְּעֲלֶיָּה אַחַת מִירֻשָׁלַיִם עַד רֹאשׁ הַהָר עַל פְּנֵי גֵיא בֶן הֲזֵם וּמִשָּׁם עַד הַיָּם שְׁהוּא לְרוּחַ מַעֲרָב כְּתִיב וְתֹאֵר הַגְּבוּל וַיָּרֶד הַגְּבוּל: וְלֹא כְּתִיב וְעַלָּה וְנִחֲלַת בְּנִימִין בְּצִפּוֹנָה שֶׁל נִחֲלַת יְהוּדָה וְגְבוּל גֵּב לְבִנְיָמִין הוּא גְבוּל צְפוּנָה לִיהוּדָה אֲלֵא שְׂאִין אֲדָר נִחֲלַת בְּנִימִין מִן הַמִּזְרַח וְעַד הַיָּם אֲלֵא עַד יְרֻשָׁלַיִם וְעַד הַהָר אֲשֶׁר עַל גֵּיא בֶן הֲזֵם וְעַד קִרְיַת יְעֲרִים: כְּתִיב וְעַלָּה וְתֹאֵר וְלֹא כְּתִיב וַיָּרֶד וְתֹאֵר אֵינָה לֹא עֲלֶיָּה וְלֹא יְרִידָה לְמַדְנֵי שְׂרָאשׁ הַהָר אֲשֶׁר עַל גֵּיא בֶן הֲזֵם הוּא גְבוּהַ מִן הַכָּל וּלְמַעַלָּה מִירֻשָׁלַיִם דְּמִירֻשָׁלַיִם וּלְשָׁם כְּתִיב וְעַלָּה: סְבוּר לְמַבְגֵּיָה בְּעִין עֵיטָם נִרְאָה בְּעִינֵי שְׁהוּא מַעֲיֵן מִי נִסְתּוּחַ הָאִמּוּר שָׁם אַחַר עֲלִית הַהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי גֵיא בֶן הֲזֵם אֲשֶׁר לֹא נִקְרַב יְרִידָה בִּינְתֵימִים: יִנְתַּמִּי בֵּה קִלִּיל נִשְׁעָה אוֹתוֹ נִמּוּךְ מַעֲט וְנִבְנָהוּ בִּירֻשָׁלַיִם שְׁהִיא לְמִטָּה כְּדִכְתִּיב כְּתִפּוֹי וְלֹא כְּתִיב רֹאשׁוֹ: וְאִיכָא דַּאֲמַרִּי הָאִי דְלֹא בְּנָאָה בְּעִין עֵיטָם מִשּׁוּם דְּרַחֲזִיק שָׁם נִחֲלַת בְּנִימִין מִנִּחֲלַת יְהוּדָה יוֹתֵר מִשְׁעוֹר הַר

הַבֵּית וְאַפְשָׁר לְסַמֵּךְ לְשִׁפְתַּת הַצִּוִּית לַעֲזֹרָה וְאֵנּוּ בַּעֲיֵנו סְנַהֲדְרִין בְּעִזְרָה דְּכְתִיב וְקַמַּת וְעַלִּית וְגו' וְצִרִיכָה לְהִיּוֹת בְּחִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה כְּדִכְתִּיב (בְּרֹאשִׁית מט) וּמַחֲזִיק מִבֵּין רִגְלָיו: אֵת כָּל עֲנוּתוֹ אֲשֶׁר עָנָה אֵת עַמְצוֹ לְעַסֵּק וְלַדַּעַת וְנִשְׁבַּע וְנָדַר אִם אֲבֹא בְּאַהֶל וְגו': מִתְנִי' וְכַחֲזִי שְׁלָמִי צְבוּר וְאַשְׁמוּת; אֵלֹו הֵן אֲשְׁמוּת – חֲרוּפָה, אֲשָׁם נָזִיר, אֲשָׁם מְעִילוֹת, אֲשָׁם שְׁפָחָה תְּלוּי; ^{ד(ט"ז)}שְׁחִיטָתוֹ בְּצָפוֹן וּקִיבוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בְּצָפוֹן, וְדָמָן טַעוֹן שְׁתֵּי מִתְנֹות שְׁהֵן אֲרַבַּע, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקָּלְעִים – לְזִכְרֵי כְּהוּנָה, לְכָל מַאֲכָל, לְיוֹם וּלְיָלָה עַד חֲצוֹת.

דְּכָר זֶה נִתְקַנָּא דּוֹאָג הָאֲדוּמִי בְּדוֹד, כְּדִכְתִּיב: **”כִּי קָנַאת בֵּיתְךָ אֶכְלֹתֶנָּי”**, וְכְתִיב: **”יָכוֹר ה’ לְדוֹד אֵת כָּל עֲנוּתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהּ”** וְגו', אִם אֲבֹא בְּאַהֶל בֵּיתִי וְגו', אִם אֶתָּן שְׁנַת לַעֲיִנִי לְעַפְעַפִּי תַּנוּמָה עַד אֲמַצָּא מְקוֹם לָהּ' וְגו'." **”הִנֵּה שְׁמַעְנוּהָ בְּאַפְרָתָה מְצֹאנוּהָ בְּשָׁדָה יַעֲר”**; **”בְּאַפְרָתָה”** – זֶה יְהוֹשֻׁעַ, דְּקִאֲתִי מֵאַפְרַיִם. **”מְצֹאנוּהָ בְּשָׁדָה יַעֲר”** – זֶה בְּנִימִין, דְּכְתִיב: **”בְּנִימִין וְאַב יִטְרָף”**. ^{ג(י)}**”מִתְנִי' וְכַחֲזִי שְׁלָמִי צְבוּר וְאַשְׁמוּת; אֵלֹו הֵן אֲשְׁמוּת – חֲרוּפָה, אֲשָׁם נָזִיר, אֲשָׁם מְעִילוֹת, אֲשָׁם שְׁפָחָה תְּלוּי; ^{ד(ט"ז)}שְׁחִיטָתוֹ בְּצָפוֹן וּקִיבוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרַת בְּצָפוֹן, וְדָמָן טַעוֹן שְׁתֵּי מִתְנֹות שְׁהֵן אֲרַבַּע, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקָּלְעִים – לְזִכְרֵי כְּהוּנָה, לְכָל מַאֲכָל, לְיוֹם וּלְיָלָה עַד חֲצוֹת.**

הַבֵּית וְאַפְשָׁר לְסַמֵּךְ לְשִׁפְתַּת הַצִּוִּית לַעֲזֹרָה וְאֵנּוּ בַּעֲיֵנו סְנַהֲדְרִין בְּעִזְרָה דְּכְתִיב וְקַמַּת וְעַלִּית וְגו' וְצִרִיכָה לְהִיּוֹת בְּחִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה כְּדִכְתִּיב (בְּרֹאשִׁית מט) וּמַחֲזִיק מִבֵּין רִגְלָיו: אֵת כָּל עֲנוּתוֹ אֲשֶׁר עָנָה אֵת עַמְצוֹ לְעַסֵּק וְלַדַּעַת וְנִשְׁבַּע וְנָדַר אִם אֲבֹא בְּאַהֶל וְגו': מִתְנִי' וְכַחֲזִי שְׁלָמִי צְבוּר כְּבִשִׁי עֲצָרַת: אֲשָׁם גְּלוֹת הָאִמּוּר בְּשִׁבְעַת הַפְּסָדוֹן (וּיקְרָא ה:). אֲשָׁם מְעִילוֹת הַהֲנָה מִן הַקֹּדֶשׁ: אֲשָׁם שְׁפָחָה חֲרוּפָה הֵכָא עַל שְׁפָחָה כְּנַעֲנִית הַמִּיעֲדַת לְעֶבֶד עֲבָרִי: אֲשָׁם נִזִּיר שְׁטַטְמָא בְּמַת דְּכְתִיב בֵּה וְהוֹדִר לָהּ' אֵת יָמֵי נִזְרוֹ וְגו' (בְּמִדְבָּר ו':י"ב): אֲשָׁם תְּלוּי סִפֵּק שֶׁנֶּג בְּכַרַּת סִפֵּק לֹא חֲטָא וְהוּא כְּתוּב בְּוּיקְרָא גְּבִי אֲשָׁם מְעִילוֹת אֲשָׁם וּדְאִי ל"ג שְׁכָל אֵלֹו שְׁהִזְקִרוּ אֲשְׁמוּת וּדְאִין הֵן חוּץ מֵאֲשָׁם תְּלוּי: שְׁתֵּי מִתְנֹות שְׁהֵן אֲרַבַּע דְּבִאשָׁם נָמִי בַּעֲיֵנו וְרִיקַת סְבִיב דְּכְתִיב בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטוּ וְגו' (וּיקְרָא ז':ב'): וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקָּלְעִים דְּכְתִיב בְּאֲשָׁם בְּנוֹשַׁח קֹרַח לְכָל אֲשָׁמָם וְגו' בְּקֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ וְגו'. וְהַכִּי שְׁלָמִי צְבוּר בְּגִמְרָא מִפֶּרֶשׁ מְנָא לָהּ:

 מסורת הש"ס

א קידושין טט; סנהדרין פו.

ב במדבר רבה; פסיקתא רבתי

ג תוספתא כריתות; מנחות מח:

ד לקמן טג; משנה זבחים; תוספתא זבחים

 תורה אור השלם
--

[דברים כו, ו]

[זכריה ט, טו]

[שמואל א יט, יח]

[שמואל א יט, כב]

[דברים יז, ח]

[יהושע יח, יד]

[יהושע טו, טז]

[יהושע יז, טז]

[יהושע טז, ג]

[יהושע טו, ו]

[יהושע טו, ו]

[יהושע יח, יא]

[יהושע יח, יב]

[דברים לג, יב]

[תהילים טו, י]

[תהילים קלב, א]

[בראשית מט, כז]

[תהילים קלב, ו]

[ויקרא טו, כ-כב]

[ויקרא ה, כ-כז]

מסורות הש"ס
א לעיל מוט:
ב ערביץ אי:: ספרי במדבר
ג לקמן צו:: ספרי במדבר
ד משנה ובחים
ה לקמן סג.
ו משנה ובחים
ז ספרא ויקרא דבורא דגדבה פרק יז יב

גמ' ובי חטאת מוהיב למדח. ע"ל דף נו ע"ב תד"ה ואב"א: שם בקדשים קלים ק"ו לצפון. ע"ל דף נח ע"א תוד"ה כולו: תוס' ד"ה מה עולה וכ' דס"ל כר"פ. לעיל דף נ ע"ב ועי' תוס' שם ד"ה אלא:

ונעשיהם שעיר עזים וגו' לשטאת ושני כבשים בני שנה לזבח וגו' ויקרא כג, טו] דבר אֵל־אֱהֹרָן וְאֵל־בָּנָיו לֵאמֹר וגו' ויקרא י, יח] וביום שִׁמְחֻתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְקִרְבֵּי חֻשִׁיכֶם*(בספרי ספרד ואשכנז ח'שכס) ותקעתם וגו' (במדבר י, יז]

והקריב את־קרבנו ליתוף כבש בן־שנתו תמים אֶחָד לַעֲלֹת וּכְבִשָּׁה וְגו' (במדבר י, יד] ולקח הכהן את־הזֶרֶע בְּשֵׁלֶח מוֹךְ־הָאֵיל וְסֹלֶת מִצֶּה אֶחָת מוֹךְ־הַסֵּל וְגו' (במדבר י, יט]

ואת חֲזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בַּמָּקוֹם טָהוֹר וְגו' (ויקרא י, יד]

ואַכְלֶתֶם אֹתָהּ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ וְטָמֵא בָּהּ הָיָה מֵאִשִּׁי וְגו' (ויקרא י, יג]

לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ומירשך וציתריך ויבירת בקרך וגו' (דברים יב, יז]

וסמך ידו על־ראש קרבנו וישטט פתח אהל מועד וירקו וגו' (ויקרא ג, כז]

וסמך את־ידו על־ראש קרבנו וישטט אתו לפני אהל מועד וירקו וגו' (ויקרא ג, יז]

גמ' ונעשיהם שעיר עזים וגו' גפי שתי הלחם וכבשי עזרת כתיב וסיפה דקרא ושני כבשים וגו':

ועל זבחי שלמיכם וגו' על פךרז בשלמי צבור כתיב שאין קרבן יחיד טעון כלי שיר שאין אומרים

אַגְמ' מָנָא לֵן דְּבַעֵי צַפּוֹן?
דְּתַנִּי רַבְּה בַר רַב חֲנַן קַמִּיה דְּרַבְּא:
"וְנַעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת" – מַה חֲטָאת בְּצַפּוֹן, אַף שְׁלָמִי צָבוּר בְּצַפּוֹן.
^(א)**אָמַר לִיה רַבָּא:**
וְכִי חֲטָאת מִהֵיכָן לַמִּדָּה – מַעֲוֹלָה; דְּבַר הַלְּמִד בְּהִיקֻשׁ חוֹזֵר וּמַלְמִד בְּהִיקֻשׁ!?"
אֶלֶּא מִדְּתַנִּי רַב מְרִי בְּרִיה דְּרַב כְּהֲנָא:
"עַל עֲלִיתִכֶּם וְעַל זְבַחֵי שְׁלָמִיכֶם" – מַה עוֹלָה קִרְשֵׁי קִרְשִׁים, אַף זְבַחֵי שְׁלָמִי צָבוּר קִרְשֵׁי קִרְשִׁים; מַה עוֹלָה בְּצַפּוֹן, אַף זְבַחֵי שְׁלָמִי צָבוּר בְּצַפּוֹן.
יֶאֱלֹא הִיקֻשָּׂא קַמָּא לְמֵאִי אָתָּא? כִּי חֲטָאת – מַה חֲטָאת אֵינָה נֶאֱכָלַת אֶלֶּא לְזֻכְרֵי כַּהֲנוּהָ, אַף זְבַחֵי שְׁלָמִי צָבוּר לְזֻכְרֵי כַּהֲנוּהָ.
^(ב)**אָמַר לִיה אֲבִי:**
אִי הָכִי, גְּפִי אֵיל נִזִּיר דְּכַתִּיב:
"וְהִקְרִיב אֶת קִרְבָּנוּ לַה' כֶּכָּשׁ בֶּן שָׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד לַעֲלֹה, וּכְבִשָּׂה אֶחָת בַּת שָׁנָתָה [תְּמִימָה] לַחֲטָאת, וְאֵיל אֶחָד [תְּמִים] לְשָׁלְמִים" – הָכִי נָמִי נִימָא דְּהֶקְלִישׁ הַכְּתוּב לַחֲטָאת:
מַה חֲטָאת אֵינָה נֶאֱכָלַת אֶלֶּא לְזֻכְרֵי כַּהֲנוּהָ, אַף אֵיל נִזִּיר נָמִי אֵינֹו נֶאֱכָל אֶלֶּא לְזֻכְרֵי כַּהֲנוּהָ!?"
הָכִי הִשְׁתָּא!?"
הֵתָּם, בִּינֵן דְּכַתִּיב "וְלֶקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרֶע בְּשֵׁלֶח מִן הָאֵיל" – מִכָּלֵל דְּכוּלִּיהּ בְּעֵלִים אֶכְלִי לִיה.
"זֶרֶע בְּשֵׁלֶח מִיָּהָא לֹא לִיתְאַכִּיל אֶלֶּא לְזֻכְרֵי כַּהֲנוּהָ! קֻשְׂיָא. "וְאִיבַעֲיַת אֵימָא:
קִרְשֵׁי אֶקְרִי, קִרְשֵׁי קִרְשִׁים לֹא אֵיקְרוּ. וְאֶלֶּא לְמֵאִי הִלְכְּתָא אִיתַקְשׁ? אָמַר רַבָּא:
שָׂאֵם גָּלַח עַל אֶחָד מִשְׁלָשְׁתָּן – יִצְא.
^(ט)**מִתְּנִי הַתּוֹדָה וְאֵיל נִזִּיר, קִרְשִׁים קָלִים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בְּעֹזְרָה, וְדָמָן טַעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אֲרֻבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר, לְכָל אָדָם, בְּכָל מֵאֲכָל, לְיוֹם וּלְיֵלֶה עַד חֲצוֹת. הַמּוֹרֶם מֵהֶם כְּיוֹצֵא בְּהֶם, אֶלֶּא שֶׁהַמּוֹרֶם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, לְנִשְׁיֵיהֶם וּלְבָנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם. גָּמַ' תִּנּוּ רַבָּנִן:**
"אֵת חֲזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בַּמָּקוֹם טָהוֹר" –

אָמַר רַבִּי נְחֻמִּיה:
וְכִי רִאשׁוֹנִים בְּטוּמְאָה אֶכְלוּם!?"
^(י)**אֶלֶּא טָהוֹר – מִכָּלֵל שֶׁהוּא טָמֵא; טָהוֹר מִטּוּמְאָת מִצּוּרַע, וְטָמֵא מִטּוּמְאָת זָב. וְאֵינָה זֶה? זֶה מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. וְאֵימָא טָהוֹר מִטּוּמְאָת זָב וְטָמֵא מִטּוּמְאָת מַת – וְאֵינָה זֶה, זֶה מַחֲנֶה לוֹיֵה! אָמַר אֲבִי, אָמַר קְרָא:**
"וְאֶכְלֶתֶם אֹתָהּ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ" – אֹתָהּ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ וְלֹא אַחֲרַת בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ, אֶפְסָה לְמַחֲנֶה לוֹיֵה; הִדֵּר כְּתִיב:
"בַּמָּקוֹם טָהוֹר" – אֶפְסָה לְמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. רַבָּא אָמַר:
"אֹתָהּ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ" – וְלֹא אַחֲרַת בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ, אֶפְסָה לְגִמְרִי. הִדֵּר כְּתִב רַחֲמָנָא:
"תֹּאכְלוּ בַּמָּקוֹם טָהוֹר" – עֵינֵי־לֹא לְמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. וְאֵימָא עֵינֵי־לֹא לְמַחֲנֶה לוֹיֵה! לַחֲדָא מַעֲיִילִינוּ, לַתְּרַתִּי לֹא מַעֲיִילִינוּ. אִי הָכִי, אֲפוּקִי נָמִי – לַחֲדָא מַפְסִקִּינוּ, לַתְּרַתִּי לֹא מַפְסִקִּינוּ! וְעוֹד, "לֹא תוּכַל לֶאֱכוֹל בְּשַׁעֲרֶיךָ" כְּתִיב! אֶלֶּא מַחוּוֹרְתָא כְּדַאבִּי. ^(י)מִתְּנִי שְׁלָמִים – קִרְשִׁים קָלִים – שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בְּעֹזְרָה, וְדָמָן טַעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אֲרֻבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר, לְכָל אָדָם, בְּכָל מֵאֲכָל, יָמִים וּלְיֵלֶה אֶחָד; הַמּוֹרֶם מֵהֶם כְּיוֹצֵא בְּהֶם, אֶלֶּא שֶׁהַמּוֹרֶם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, לְנִשְׁיֵיהֶם, וּלְבָנֵיהֶם, וּלְעַבְדֵיהֶם. גָּמַ' תִּנּוּ רַבָּנִן:
"וְשָׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד"; "וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד" – לַהֲכָשִׁיר אֶת כָּל הָרוּחוֹת בְּקִרְשִׁים קָלִים. קַל וְחוֹמֶר לְצַפּוֹן:
וּמַה קִרְשֵׁי קִרְשִׁים, שְׁלֹא הוּכָשְׁרוּ בְּכָל הָרוּחוֹת – הוּכָשְׁרוּ בְּצַפּוֹן; קִרְשִׁים קָלִים, שֶׁהוּכָשְׁרוּ בְּכָל הָרוּחוֹת – אֵינֹו דִּין שֶׁהוּכָשְׁרוּ בְּצַפּוֹן!?"
^(יב)**רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר:**
לֹא נֶאֱמַר הַכְּתוּב אֶלֶּא לַהֲכָשִׁיר צַפּוֹן; שְׂיִכּוֹל וְהֵלֹא דִּין הוּא:
וּמַה קִרְשִׁים קָלִים, שֶׁהוּכָשְׁרוּ בְּכָל הָרוּחוֹת – לֹא הוּכָשֶׁר מְקוֹמָן אֲצֹל קִרְשֵׁי קִרְשִׁים; קִרְשִׁים, שְׁלֹא הוּכָשְׁרוּ אֶלֶּא בְּצַפּוֹן – אֵינֹו דִּין שְׁלֹא הוּכָשֶׁר מְקוֹמָן אֲצֹל קִרְשִׁים קָלִים!?"
תַּלְמוּד לוֹמַר:
"אֹהֶל מוֹעֵד".

בְּמֵאִי

זְבַחֵי שְׁלָמִי צָבוּר מָנָא לֵן לַעֲלִי (וּבְחִים דָּף ג. ד"ה לא) פֿרשנו אמאי לא אתי בבבנן אב: מַה חֲטָאת בְּצַפּוֹן כּו' וּלְעִנָּן מִתְּנוֹת לִיכָא לֶאֱקֻשְׁיָי לַחֲטָאת פְּדוּרָשִׁינוּ לַעֲלִי פֿרַק קַמָּא (וּבְחִים דָּף י'): אֹתָהּ דְּמַת לַמַּעֲלָה וְאִין אַחֲרַת דְּמַת לַמַּעֲלָה: מַה עוֹלָה בְּצַפּוֹן וּא"ת עֲבוּבָא מָנָא לֵן דְּכַעוּלָה לֹא יִדְעִינוּ עֲבוּבָא אֶלֶּא מַכ"ו דְּחֲטָאת פְּדַקְאָמַר רַב אָדָא בַר אֲהֵבָה לַעֲלִי (וּבְחִים דָּף מח:): שְׁלֹא יָהָא טַפֵּל חֲמוּר מִן הָעֶקֶר וְדָבַר הַלְּמִד בְּקַל וְחֲמוּר אֵינֹו חוֹזֵר וּמַלְמִד בְּהֶקְשׁ (לַעֲלִי וּבְחִים ג:): אִם לֹא נֹאמַר דַּס"ל כְּרַב פֿסָא: אֶלֶּא הֶקְשָׂא קַמָּא לְמֵאִי אָתָּא לֹא מְצִי לְמִימַר לְעִנָּן אֲרַבַּע מִתְּנוֹת עַל אֲרַבַּע קְרָנוֹת כְּדַפְרִי וְכִי תִימָא לְעִנָּן פֿסוּק מִתְּנוֹת דְּנוֹתָן וְחוֹזֵר וְנוֹתָן פְּדַקְאָמַר רַבִּי לִשְׁמַעְיָל בַּעוּלָה לַעֲלִי (וּבְחִים דָּף גג:): כִּיֹּון דֹּאֲתַקְשׁ נָמִי לַעוּלָה אֵין לָנוּ לְשׁוֹנוֹת מַעוּלָה: מַה חֲטָאת אֵינָה נֶאֱכָלַת אֶלֶּא לְזֻכְרֵי כַּהֲנָה תַּמָּה דְּלַקְמָן פ' דַּם חֲטָאת (וּבְחִים דָּף צז:): וּפ' הַתּוֹדָה (מְנַחוֹת דָּף פב:): נִפְקָא לֵן מִקְרָא אַסְרִינָא וּא"ת כִּיֹּון דֹּאֲתַקְשׁ לַחֲטָאת אַם כּוֹן יַפְסְלוּ שְׁלֹא לְשִׁמָּה כְּחֲטָאת יִלְדָּנוּ דְּדִרְשֵׁי בַפ"ק (לַעֲלִי וּבְחִים דָּף י'): אֹתָהּ נִיחָא אֲכָל לִר' אֱלִיעֶזֶר קֻשָּׂה וְצִירִי דְלַדְּבַק בַּס' הַתְּכַלַּת (מְנַחוֹת דָּף מח:): דְּגַמֵּר שְׁלָמִי חוּבָה מִשְׁלָמִי גֻדְבָּה וְלֹא מִקְשִׁינוּ לַחֲטָאת: שָׂאֵם גָּלַח עַל אֶחָת מִשְׁלָשְׁתָּן יִצְא תַּמָּה דְּצִירִי קְרָא בְּנִזִּיר הַמְשַׁלַּח שְׁעוֹר תַּחַת הַדּוֹר שֶׁל חֲטָאת תַּפּוּק לִי מִהֵךְ הִיקֻשָּׂא:

נה.

עין משפט נר מצוה	
א מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' ג:	
ב מיי' פי' מהל' מעשה הקרבנות הל' ג:	
ג מיי' פט' מהל' מעשה הקרבנות הל' יא:	
ד מיי' פט' מהל' מעשה הקרבנות הל' יא:	
ה מיי' פח' מהל' גזירות הל' ב:	
ו מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:	
ז מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:	
ח מיי' פי' מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:	
ט מיי' פי' מהל' מעשה הקרבנות הל' ד:	
י מיי' פי' מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:	

צפון אצטריי קרא בעדיא לרבוני לשחיטת קדשים קלים אצטריי לת"ק למימר האי קל וחמר לצפון: לא בא אחד מן הכתובין תללו אלא להכשיר צפון לקמה מפרש מאי פלגתיהו: שׂיכול וקלא דין הוא שלא יֵהא צפון בכלל לפני אהל מועד להכשירו לשחיטת שלמים: לא הכשר מקומן שלשה הרוחות הקשרות להם לא הכשרו לשחיטת קדשים קדשים:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פון מהל' מעשה הקרבנות

הל' ה:

ב מיי פון מהל' מעשה הקרבנות

הל' ה:

ג מיי פון מהל' בית הבחירה הל' ה:

(מנחות דף מט:): **הוא** עצמו אין נעשה אלא כשתח פתוח שהילון משמשת עשוי לצניעות בעלמא שלא יסתכלו בהיכל בשעת שחיטה דאי משום לאחר שחיטה תרי יכולין לסגור הדלתות:

גְּבֻהָהּ מאי תמה אי גְּבֻהָהּ חֲשִׁיב הֶפְסֵק א"כ כְּנֶגֶד המזבח יפסל שמפסיק ואין לומר משום דרואה פתח מלמעלה למזבח דהא סלקא דעתך השתא דגְּבֻהָהּ שְׁמֹנֶה מפסיק דליכא למימר משום דגְּבֻהָהּ שְׁמֹנֶה הֵיחָ סוּתָם כֵּל הַפֶּתַח דֵּהָא סְבוּר שְׁהֵינָה הַפֶּתַח גְּבוּהָ עֲשָׂרִים אַמָּה כַּדְפָּרִיךְ בְּסֻמּוֹךְ וצ"ע דביומא פ"ק (דף טז:): גְּבִי כְּהֵן הַשּׁוֹרֶף פָּרָה שְׁהֵי כְּהֵל מִנְחָתִי נִמּוּךְ שְׁיִיכַל לְרָאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וקאמר התם דדרך פלגא אמתא עלאה הֵיחָ יכול לראות ושמה היגו דוקא הוצא הַשְׁחִיטָה מִמַּעַד אֲבָל שְׁחִיטָה הֵיחָה מִלְּשָׁב וּאֲפֹתֵי תַקְשִׁי מִכְנֶגֶד הַמִּזְבֵּחַ אִמָּאי כִּשְׁר לִשְׁחֹט כִּדָּאִמַר כֵּל הַעֲזָרָה כֵּלָּה כִּשְׂרָה לִשְׁחִיטָה: שְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין הִיוּ בְּבֵית הַתְּלִיפּוֹת בְּמִסְכַּת מִדּוֹת (דף לה:): דאולם עודף עליו חֲמֹשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה מִן הַצָּפוֹן וְחֲמֹשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה מִן הַדָּרוֹם וְהוּא הֵיחָ נִקְרָא בֵּית הַתְּלִיפּוֹת וְהִיוּ לוֹ שְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין לְהַכְשִׁיר אֶת כֵּל הַעֲזָרָה דְּאוֹתוֹ חֲצַר עַד כְּהֵל מִעֲרָבִי קְרוִי עֲזָרָה וְלֹא כְּמוֹ שְׁפִי בְּקוּנְטֵרֶס שֶׁכֵּהֵל קְרוִי בֵּית הַתְּלִיפּוֹת עַד כְּהֵל מִעֲרָבִי וּבִקְרָק הַנּוֹמָזִין (גטין נד:): גְּבִי כְּהֵן גָּדוֹל בִּיחָ"כ דקאמר דתוּנִינָה בִּפְשָׁפֶשׁ וּפִי בְּקוּנְטֵרֶס דְּשְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין הִיוּ בְּאוֹתָם הַתְּלִיפּוֹת וְתַמָּה גָּדוֹל פִּרְאֻשׁ דְּדֶרֶךְ פִּשְׁפְּשִׁין לֹא הֵיחָ יְכוּל לְרָאוֹת כֵּלָּל וּפִי רַבִּינוּ רִיב"א דחוּזִינ' דֶּרֶךְ פִּשְׁפֹּשׁ שְׁיַעֲשׂוּ פִשְׁפְּשִׁין לְרָאוֹת אִם פֶּגֶל וְאִם לֹא וְגַם זֶה קוֹשֶׁה דְּלַעֲיֵל פֶּרָק כֵּל הַפְּסוּלִין (ובחים דף לג.) פריד ונעבד פִּשְׁפֹּשׁ הַכֵּל בְּכֶתֶב מִיד ה' עָלֵי הַשִּׁכָּל יִמְכַּרְשׁ ה"ר יַעֲקֹב מֵאוֹרֵלִינ"ש דִּהְהוּא פִּשְׁפֹּשׁ הִיגו דֶּרֶךְ הַלּוֹל שְׁאַחֲרֵי בֵּית הַכִּפֹּרֶת שְׁיִרְאָה מִשָּׁם דֶּרֶךְ בֵּית קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים וּבִהֵיכַל יְכוּל לְרָאוֹת דֶּרֶךְ פֶּתַח הַגָּדוֹל לְאוֹלָם:

שְׁנִיִּים לְפָר גְּבִי שׁוֹמְרִין מִנִּיחַ לְהֵאי קְרָא בַּפ"ק דְּתַמִּיד (דף כו.) תמה לי אַחֲרֵי הַכִּפֹּרֶת הֵיאֵךְ יְכוּל לִשְׁחֹט הָא אֵינּוּ יְכוּל לְרָאוֹת שָׁם פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד דֶּרֶךְ חֵלוֹן דְּלִפְר בַּר דֵּהָא אֵיכָא שְׁנֵי פִרְכוֹת בֵּין הֵיכַל וּבֵין קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים וּבִפְרֻכָּת לֹא הֵיחָ שׁוּם פֶּתַח אֲלֵא אַחַת פְּרוּפָה מִן הַדָּרוֹם וְאַחַת מִן הַצָּפוֹן וַיֵּשׁ לוֹמַר דֵּהֵלּוֹל קָרִי פֶתַח וְרֹאָה בּו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים דְּלֹא גִרַע מֵאֹהֶל מוֹעֵד כְּמוֹ אַחֲרֵי בֵּית הַתְּלִיפּוֹת שְׁהִיוּ פִשְׁפְּשִׁין וְקִרְוִיִן פֶּתַח

וע"י כֵּן כִּשְׁר לִשְׁחֹט עַד כְּהֵל מִעֲרָבִי לִפִּי שְׂרֹאָה בְּהֵן הָאוּלָם שְׁקָרִי אֹהֶל מוֹעֵד לְמֵאֵן דָּאמ' קֹדֶשֶׁת הֵיכַל וְאוּלָם קֹדָא מִלְתָּא וְלֹא ג"ל דְּבִשְׁלֵמָא שְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין דְּבֵית הַתְּלִיפּוֹת הִיוּ שְׁנֵי פִתְחִים קִטְנִים וּמִשְׁמֵלִין כְּנִיסָה וּמִצִּיָּאָה וּמִקְרוֹ פֶּתַח אֲבָל לְפָר בַּר חֵלוֹן קִטָּן וְלֹא פֶתַח מִקְרִי וּבִסּוּף הַתַּעֲרֻבוֹת (לְקַמְן וּבְחִים פב:) קרי לה דֶּרֶךְ מִשְׁפֹּשׁ וְלֹא מִקְרִי בִּיאָה דֶּרֶךְ שָׁם וְאִי הָיָה נֶאֱבָב בְּפִתְחוֹ שֶׁל הֵיכַל לֹא הֵיחָ יְכוּל לִשְׁחֹט אִם הֵיחָ הַפֶּתַח נַעוּל עַל סֻמָּךְ אוֹתוֹ נֶאֱבָב קִטָּן. ברו"ר:

שְׁאַחֲרֵי בֵּית הַכִּפֹּרֶת לְאַחִיר הַעֲזָרָה: וְהִיגוּ דְּכֶתִיב שְׁנִים לְפָר בַּר (בְּסֻפֵּר עֲזָרָא) (ד"ה א כו) מִשְׁתַּעֲבִי בְּמִסְפַּר הַשּׁוֹמְרִים שְׁהַעֲמִידוּ בְּמִקְדָּשׁ לְכָל הַפִּתְחוֹן וְקֹאֲמַר שְׁנֵי שׁוֹמְרִים הַעֲמִידוּ לְכַר וְהִיגוּ לְאוֹתוֹ לּוֹל: כִּמָּאֵן דָּאִמַר כִּלְפִי לְכַר גִּרְסִינוּ כִּלְפִי חוּץ אַחֲרֵי כֵּל כְּהֵל הֵיכַל וְקֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים: אֵין חֲזִינוּ מִשׁוּם טְמֵאָה הַנִּבְנָס טְמֵא לְהַר הַבֵּית אֵינּוּ חֵיב אֲלֵא אִם כֵּן נִבְנָס לְחוּץ הַקֹּף חֲלַל הַעֲזָרָה וְהוּא הֵיחָ אֲרֵךְ כִּפ"ו עַל רֹחַב קל"ה כִּדְתָנִן בְּמִסְכַּת מִדּוֹת (דף לה.): לְמַעוּטִי הַנִּבְנָס לְלִשְׁכּוֹת הַבְּנוּיוֹת חֻצָּה לוֹ וּפְתוּחוֹת לְתוֹכוֹ שְׁלֹא נִתְקַדְּשׁוּ בְּקֹדֶשֶׁת עֲזָרָה בְּשִׁנְרִי מִנְחָה וּבְשִׁיר שֶׁל פְּנֻעִים וּבְאֻדִּים וְחַמִּים שְׁמִקְדָּשִׁים בְּהֵן אֶת הַעֲזָרָה וּבִתְלִיכָה סְבִיב כִּדָּאִמְרִין בְּשִׁבְעוֹת (דף יד.):

שְׁלָמִים שְׁשַׁחֲטוּן קֹדֶם שְׁתִּיחַת הֵהֵיכַל מִפְּרֹשׁ בַּפ"ק דְּעִירוּבִין (דף ב.) וּבַפ" הַתְּכַלֵּת

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

בְּמֵאִי קַמְפִּלְגִּי מֵאִי קַמְרַבִּי ת"ק בְּחַד מִהֲנִיר קְרָאִי דְּמִינִי צָפוֹן מִק"ו דְּאֶתָּא רַבִּי

בְּמֵאִי קֵא מִיפְּלִגִּי? תִּנָּא קִמָּא סְבַר: תִּלְתָּא קְרָאִי כְּתִיבִי; חַד לְגוּפִיָּה – דְּנִיבְעֵי פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְחַד לְהַכְשִׁיר צֻדְדִין, וְחַד לְפִסּוּל צִידֵי צֻדְדִין. וְצָפוֹן לֹא אֵיִצְטְרִיךְ קְרָא. וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר סְבַר: חַד לְגוּפִיָּה – דְּנִיבְעֵי פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְחַד לְהַכְשִׁיר צָפוֹן, וְחַד לְהַכְשִׁיר צֻדְדִין. וְצִידֵי צֻדְדִין לֹא אֵיִצְטְרִיךְ קְרָא. ^(א)מֵאִי שְׁנָא הָכָא – דְּכְתִיב: "פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד", וּמֵאִי שְׁנָא הָתָם – דְּכְתִיב: "לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד"? קֵא מִשְׁמַע לָן בְּדַרְבּ יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאַל; דָּאִמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאַל: שְׁלָמִים שְׁשַׁחֲטוּן קוֹדֶם שְׁיִפְתַּחוּ דְּלַתוֹת הֵהֵיכַל – פְּסוּלִין, שְׁנֶאֱמַר: "וַיִּשְׁחֹטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד" – בְּזִמָּן שֶׁהוּא פְּתוּחַ, וְלֹא בְּזִמָּן שֶׁהוּא נָעוּל. אֵיתָמַר נָמִי, אָמַר מֶר עוֹקְבָא בַּר חֲמָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: שְׁלָמִים שְׁשַׁחֲטוּן קוֹדֶם שְׁיִפְתַּחוּ דְּלַתוֹת הֵהֵיכַל – פְּסוּלִין, שְׁנֶאֱמַר: "וַיִּשְׁחֹטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד" – בְּזִמָּן שֶׁפֶתַח הֵהֵיכַל פְּתוּחַ, וְלֹא בְּזִמָּן שֶׁהוּא נָעוּל. בְּמַעֲרָבָא מִתְּנִי הָכִי – אָמַר רַב יַעֲקֹב בַּר אֲחָא אָמַר רַב אֲשִׁי: שְׁלָמִים שְׁשַׁחֲטוּן קוֹדֶם שְׁיִפְתַּחוּ דְּלַתוֹת הֵהֵיכַל – פְּסוּלִים. וּבַמִּשְׁכָּן – קוֹדֶם שְׁיַעֲמִידוּ לְוִיִּם אֶת הַמִּשְׁכָּן, וּלְאַחַר שְׁיִפְרְקוּ לְוִיִּם אֶת הַמִּשְׁכָּן – פְּסוּלִים. יְפִשִׁיטָא – מוּגָף, כְּנָעוּל דְּמִי. וַיִּלּוֹן מֵאִי? אָמַר רַבִּי יִנְיָא: הוּא עֲצָמוֹ אֵין נַעֲשֶׂה אֲלֵא כְּפֶתַח פְּתוּחַ. גּוּבְהָא מֵאִי? תֵּא שְׁמַע: דְּתַנָּיא, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: שְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין הִיוּ בְּבֵית הַתְּלִיפּוֹת, וְגוּבְהֵן שְׁמֹנֶה; כְּדִי לְהַכְשִׁיר אֶת הַעֲזָרָה כּוּלָּה לְאַכִּילַת קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים, וְלִשְׁחִיטַת קֹדֶשִׁים קָלִים. מֵאִי, לֹאֹ דְּאֵיכָא קַמִּיָּהּוּ שְׁמוּנָה? לֹא; דְּגֻבְהוּ נִינְהוּ שְׁמוּנָה. ^(ב)מִיתִיבִי: כֵּל הַשְּׁעָרִים שְׁהִיוּ שָׁם – גּוּבְהֵן עֲשָׂרִים אַמָּה, וְרוּחָבֵן עֲשָׂר אַמָּה! פִּשְׁפְּשִׁין שְׁאֵנִי. וְהֵאֵיכָא צֻדְדִין! דְּמַעֲיִיל לְהוּ בְּקֶרֶן זָוִית. אַחֲרֵי בֵּית הַכִּפּוּרֹת מֵאִי? תֵּא שְׁמַע, דָּאִמַר רַמִי בַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: לוֹל קִטָּן הֵיחָ אַחֲרֵי בֵּית הַכִּפּוּרֹת, גְּבוּהָ שְׁמוּנָה אַמּוֹת; כְּדִי לְהַכְשִׁיר אֶת הַעֲזָרָה לְאַכִּילַת קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים, וְלִשְׁחִיטַת קֹדֶשִׁים קָלִים. וְהִינּוּ דְּכְתִיב: "שְׁנִים לִפְרָבֶר". מֵאִי "לִפְרָבֶר"? אָמַר רַבָּה בַר רַב שִׁילָא, כִּמָּאֵן דָּאִמַר: כִּלְפִי בַר. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאַל: אֵין חֲזִיבִין מִשׁוּם טוּמְאָה, אֲלֵא עַל

אוֹרֶךְ

אֶלְיעֶזֶר לְמִימַר לֹא תִרְבִּינָה מִנָּה דְּקְרָא לְצָפוֹן אִצְטְרִיךְ: דְּנִבְעֵי פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד כִּדָּאִמְרִי לְקַמְן שְׁאִם אֵין שָׁם פֶּתַח [כְּגוֹן] קוֹדֶם שְׁיִפְתַּחוּ הַדְּלַתוֹת וְקוֹדֶם שְׁיַעֲמִידוּ הַלְוִיִּם אֶת הַמִּשְׁכָּן וּלְאַחַר שְׁפִרְקוּהוּ לֹא הֵיחָ שׁוֹחֹט: וְחַד לְהַכְשִׁיר צֻדְדִין כֵּל רֹחַב הַעֲזָרָה דְּלֹא תִימָא כְּנֶגֶד הַפֶּתַח דּוֹקָא לְהָכִי הָדַר כְּתֵב לִפְנֵי וְלֹא כְּתִיב פֶּתַח וְכֵל הָאֻוִיר בְּכָלֵל לִפְנֵי דְלֹא כְּתִיב כְּנֶגֶד: וְחַד לְפִסּוּל צִידֵי צֻדְדִין כְּגוֹן לִשְׁכּוֹת וְאַפְלוּ תַכָּן קוֹדֶשׁ פְּסוּלוֹת לִשְׁחִיטָה כִּדְלַקְמֵן דְּלֹא תִימָא מִדְּפִתַח לֹאֹ דּוֹקָא לִפְנֵי נָמִי לֹאֹ דּוֹקָא אֲלֵא שְׁיִיחָא אֹהֶל נָטִיב לְהָכִי הָדַר כְּתִיב לִפְנֵי לְמִימַרָא דְּדוֹקָא הוּא וְלֹא לִשְׁכּוֹת: צָפוֹן לֹא אִצְטְרִיךְ קְרָא דַּמַּק"ו קֹאֲמִי: וְחַד לְהַכְשִׁיר צָפוֹן דַּק"ו מַעוּטִי מַמַּעֲט לִיחַ לֹאִידֶךְ גִּיסָא וּק"ו דְּרַבְּנָן לֹא דְרִישׁ דְּאֵיכָא לְמִימַר לְהֵאי קִבַּע צָפוֹן וּלְהֵאי שְׂאֵר רִחוּחַ דְּמֵאִי קִרְשָׁתָה דְּצָפוֹן מִדְּרוֹם אֲלֵא דְּקִבְעִיעַת מְקוֹם בְּעַלְמָא הוּא: וְצִידֵי צֻדְדִין לְפִסּוּל לֹא אִצְטְרִיךְ קְרָא אַחֲרִינָא: לִפְנֵי כְּתִיב בְּקֶרָא קִמָּא: בְּזִמָּן שֶׁהוּא פְּתוּחַ לִשׁוֹן פֶּתַח אֵינּוּ אֲלֵא הַחֲלַל וְהַפּוֹתֵחַ וְהַנּוֹעֵל קְרוִי דְּלַת: מוּגָף סְגוּר וְלֹא נָעוּל כְּמוֹ הַנִּגְפַת דְּלַתוֹת (עֲרֻכִין דף יא:): וַיִּלּוֹן פִּרְוֶשׁ כְּנֶגֶד הַפֶּתַח מִי הָיוּ כְּנָעוּל אוֹ לֹא: הוּא עֲצָמוֹ וַיִּלּוֹן עֲצָמוֹ אֵינּוּ חֲשׁוֹב אֲלֵא כְּפֶתַח פְּתוּחַ דְּלִצְנִיעוּתָא בְּעַלְמָא עֲבִיד: גְּבֻהָה כְּגוֹן תַּל אוֹ עֵץ מִטַּל כְּנֶגֶד הַפֶּתַח מַפְסִיק בֵּין פֶּתַח לִשְׁחִיטָה [וְהַפֶּתַח פְּתוּחַ מֵאִין]: שְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין הִיוּ בְּבֵית הַתְּלִיפּוֹת (עוּדָף) שְׁהָאוּלָם עוּדָף עַל רֹחַב הֵהֵיכַל לְצָפוֹן וּלְדָרוֹם ט"ו אַמָּה לְכָל צַד וְאִרְכוּ לַמְּזוֹרַח מִן הַמַּעֲרָב אֵינּוּ אֲלֵא י"א אַמּוֹת וּבִכְתֵּל הַמַּעֲרָבִי שֶׁל אוֹתוֹ עוּדָף הִיוּ חֲלוּנוֹת לָגֹנּוּ סְבִינָן מִבַּחוּץ וּלְכּוּן קְרוִי הַחֲצַר כְּנֶגְדוֹ עַד כְּהֵל מִעֲרָבִי שֶׁל הַעֲזָרָה בֵּית הַתְּלִיפּוֹת וּבְאוֹתוֹ שְׁנֵי כְּתָלִים הִיוּ שְׁנֵי פִתְחִים קִטְנִים וְהָכִי נָמִי תַנָּיָא לֵה בְּתוּסְפָתָא בְּהִדְיָא ר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמַר שְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין הִיוּ בְּבֵית הַתְּלִיפּוֹת וּפְתוּחוֹן לְמַעֲרָב וּקְסִבַּר אוּלָם נָמִי קְרוִי אֹהֶל מוֹעֵד: לְהַכְשִׁיר אֶת כֵּל הַעֲזָרָה אֶת כֵּל שְׂאֵר הַעֲזָרָה שְׁאֵינּוּ בְּכָלֵל לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד עַל יְדֵי פֶתַח רִאשׁוֹן וְהוּוּ צִידֵי צֻדְדִין כְּגוֹן מִכְנֶגֶד (וּוִוִיחַ) כְּהֵל הָאוּלָם וּלְמַעֲרָב בְּצָפוֹן וּבְדָרוֹם לְבֵית הַתְּלִיפּוֹת וּבֵית הַתְּלִיפּוֹת עֲצָמוֹ וְאֵלוֹ שְׁנֵי פִשְׁפְּשִׁין מִכְשִׁירִין כֵּל בֵּית הַתְּלִיפּוֹת לְאַרְכוּ וּלְרַחְבּוֹ דְּקִרְיָנָן מִהִשְׁתָּא לִפְנֵי וּלְקַמְן פְּרִיד הָא אֵיכָא צֻדְדִין: לְאַכִּילַת קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים קֹדֶשִׁים קָלִים הָשִׁתָּא דְּלֶאֱכִילָה נָמִי בְּעֵינָא פְּנִים וּלְקַמְן אִמְרִין סְמִי מִכָּאֵן אֲכִילָה: ה"ג מֵאִי לֹאֹ דְּאֵכָא קַמִּיָּהּ גְּבֻהָה שְׁמֹנֶה

שְׁהֵיחַ כְּנֶגְדוֹ תַּל גְּבוּהָ שְׁמֹנֶה וּש"מ גְּבֻהָה לֹא פְּסִיל: לֹא דְגֻבְיָהּ אֵינִיחַו שְׁמֹנֶה גְּבֻהֵן שֶׁל פִּתְחִים ח' אַמּוֹת: פִּשְׁפְּשִׁין שְׁאֵנִי שְׁהֵן פִּתְחִים קִטְנִים וְאֵין מִשְׁמֵלִין כְּנִיסָה וּמִצִּיָּאָה אֲלֵא לְאַכְשׁוּרִי בְּשִׁמָּא בְּעַלְמָא: וְהָא אֵיכָא צֻדְדִין הִיגוּ אֻוִיר שְׁבִין כְּהֵל אוּלָם לְכַתֵּל הַעֲזָרָה לְדָרוֹם וּלְצָפוֹן דְּהוּוּ לְהוּ אַחֲרֵי אוֹתָם פִּתְחִים וְלֹא הוּוּ לִפְנֵי: דְּפֶתַח לְהוּ בְּקֶרֶן זָוִית שֶׁל אוּלָם מִקְצַת הַפֶּתַח פּוּנָה לְצָפוֹן וּמִקְצָתוֹ לְמַעֲרָב וְכּוּ בְּדָרוֹם: אַחֲרֵי בֵּית הַכִּפּוּרֹת אַחַת עֲשָׂרָה אַמָּה הֵיחָ אֻוִיר עַד חוּמַת הַעֲזָרָה לְמַעֲרָב כְּנָה: מֵאִי בְּמֵאִי מִתְּכַשֵּׁר לִשְׁחִיטָה דְּקֹאֲמַר כֵּל הַעֲזָרָה כְּשִׂרָה: לוֹל כְּמִין חֵלוֹן פְּתוּחַ מִן הַתָּא הַעֲמִידוּ לְכַר וְהִיגוּ לְאוֹתוֹ קל"ה כִּמָּאֵן דָּאִמַר כִּלְפִי לְכַר גִּרְסִינוּ כִּלְפִי חוּץ אַחֲרֵי כֵּל כְּהֵל הֵיכַל וְקֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים: אֵין חֲזִינוּ מִשׁוּם טְמֵאָה הַנִּבְנָס טְמֵא לְהַר הַבֵּית אֵינּוּ חֵיב אֲלֵא אִם כֵּן נִבְנָס לְחוּץ הַקֹּף חֲלַל הַעֲזָרָה וְהוּא הֵיחָ אֲרֵךְ קפ"ו עַל רֹחַב קל"ה כִּדְתָנִן בְּמִסְכַּת מִדּוֹת (דף לה.): לְמַעוּטִי הַנִּבְנָס לְלִשְׁכּוֹת הַבְּנוּיוֹת חֻצָּה לוֹ וּפְתוּחוֹת לְתוֹכוֹ שְׁלֹא נִתְקַדְּשׁוּ בְּקֹדֶשֶׁת עֲזָרָה בְּשִׁנְרִי מִנְחָה וּבְשִׁיר שֶׁל פְּנֻעִים וּבְאֻדִּים וְחַמִּים שְׁמִקְדָּשִׁים בְּהֵן אֶת הַעֲזָרָה וּבִתְלִיכָה סְבִיב כִּדָּאִמְרִין בְּשִׁבְעוֹת (דף יד.):

מסורת הש"ס

א יומא סב; עירובין ב.

ב משנה מדות

תורה אור השלם

וסמוך ירו' על־ראש קרבנו ושחטו פתח אהל מועד וזרקו בני אהרן הכהנים את־הדם על־המזבח סביב [ויקרא ג. ב]

וסמוך את־ידו על־ראש קרבנו ושחט אתו לפני אהל מועד וזרקו בני אהרן את־דמו על־המזבח סביב [ויקרא ג. ח]

לפריד למערב ארבעה למסלה שנים לפריד [דברי הימים א כו, יח]

נו.

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

עין משפט
גור מצוה

א מיי פה' מהל' בית הבחירה
הל' ד':
ב מיי פה' מהל' בית הבחירה הל'
ט:
ג מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ה':
ד מיי פה' מהל' בית הבחירה הל'
ה':
ה מיי פה' מהל' בית הבחירה הל'
ו מיי פה' מהל' בית הבחירה הל'
ז מיי פה' מהל' בית הבחירה הל'
ח:
ט מיי פה' מהל' פסולי המוקדשין
הל' לו':
ט מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות
הל' א:

מסורת הש"ס

א משנה מדות; יומא טז; מנחות
צו:
ב משנה פסחים

תורה אור השלם

והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו
מצות תאכל במקום קדש בחדר
אהל מועד יאכלוה [ויקרא ו, ט]
ויאמר משה אל אהרן ואל בניו
בשלו את הבשר פתח אהל מועד
ושם תאכלו אתו ואת הלחם
אשר בסל המלאים כאשר צויתי
לאמר אהרן ובניו יאכלוה [ויקרא
ח, לא]
ואם יגד או נדבה ונח קרבנו
ביום הקריבו את זבחו יאכל
והנותרת ממנו יאכל
[ויקרא ז, טז]

ה"ג תני תנא קמיה דרב נחמן כל העזרה היתה ארץ קפ"ו על רחב קל"ה אמר

קדשי שעה שאני דתלאו הכתוב באהל מועד דכתיב (ויקרא ח':ל"ג) ומפתח
אהל מועד לא תצאו שבעת ימים:
מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה
פרש בקונטרס דלא מהניא ליה הלכה
בראש המזבח לאכשורי למחר לזריקה
ותמה הניחא למאן דאמר אין לינה
מועלת בראשו של מזבח אלא למאן
דאמר מועלת למה לי קרא בלילה אין
יכול לזרוק דביום צוותו כתיב (שם ז)
ולמחר מפסיל בעמוד השחר כאמורים
וכי תימא דאצטרף קרא משום
אמורין דנקמא לו (לקמן זכחים דף
פד.) אם עלו לא יגדו וקמ"ל בדם
דגדו ואלבא דמאן אי לר"ג האמר
לקמן פרק המזבח מקדש (זכחים דף
פג.) דלא יגד אף בדם ואי לרבי
יהושע הא אמר דאין המזבח מקדש
פסילין שלא יגדו אלא בהקטרה ואם
כן קרא דהכא למה לי ויש לומר
דאצטרף קרא לפסול דם בלינה
משום דהנה אמינא דלא מפסיל כי
הכי דאין חזבין עליו משום פגול ונותר
ומיהו אין טעם זה נכון ודאי עצים
ולבונה לר' שמעון (לעיל זכחים דף
מו.) דאין חזבין עליהם משום נותר
ומפסיל בלינה היכא דקדשו בכלי ועוד
דהנה ליה למימר מנין לדם שנפסל
בלינה ויש לפרש שקיעת החמה הנינו
תחלת שקיעה קדם צאת הכוכבים
כדאמר דמשקיעת החמה ועד צאת
הכוכבים ד' מילין בפרק מי שניה
טמא (פסחים צד.) וחשוב יום לענין
שמצותן ביום ומפסוק מותר ממעט
ליה הכא מביום הקריבו ובכל דכתא
חשוב יום עד צאת הכוכבים כדאמר
אף על פי שאין ראיה לדבר וכן לדבר
ואנחנו עושים במלאכה ונעצים
מחזירים ברחמים מעלות השחר ועד
צאת הכוכבים ואומר ויהי לנו הלילה
משמר ויהיום מלאכה בפ"ב דמגלה
(דף כ:) והשתא לא הוי כמו שקיעת
החמה דמסקת תענית (דף יב.) כל
תענית שלא שקעה עליו חמה אינו
תענית וקפלה בגדינו בצאת הכוכבים
ובמי שניה טמא (פסחים דף צג:) נמי
הכי משמע דנפסל הדם בשקיעת
החמה שקדם צאת הכוכבים ארבע
מילין דחשיב דרך רחוקה מן
המודיעים משום דלא מטי לירושלים
עד תחלת שקיעת החמה דקעבר
עליה ומן שחיטת הפסח (ראי' לדחות
ההיא דמי שניה טמא רבנן עבוד
הרחקה כדי שלא יבא לידי הלנת דם
וכדי לזרום בפסח והעמידו דברייהם
במקום כרת והאי דלא חשב ליה
בפסחים בהדי אינו בפי' האשה (דף
צב.) ה"ג לא חשיב חתיכת יבולתו
והבאתו מחוץ לתחום דלא חשיב אלא

דברים של חדוש והא דאמר בשמעתא דנאכלין ליום אחד מחשבים בדמו משתשקע החמה הנינו תחלת שקיעה ומדאורייתא ולא צאת הכוכבים דומיא דאמורין
ובשר דחשיב לקמן בהדי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רבינו תם לפרש דשקיעה דוקא משמע תחלת שקיעה אבל
משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק במה מדליקין (שבת דף לד:) משמע משקיעת חמה עד לילה תלתא רבעי מיל ובפרק מי שניה
טמא (פסחים דף צד.) משמע דמשתשקע החמה עד צאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש רבינו תם דמשקיעה משמע תחלת שקיעה
שהחמה מתחלת לכנס בעבי הרקיע ואתי שפיר דאידי דבסמוך חתני גבי בשר קדשים קלים ובקשרם משתשקע החמה של יום שני דהנינו על כרחי צאת
הכוכבים תני נמי האי לשנא גבי דם אף על גב שדליקין זה מזה: [וענין תוס' שבת לה. ד"ה תרי תלתי מיל ותוס' פסחים צד. ד"ה ר' יהודה ותוס' מנחות כ: ד"ה
לגופיה! ליה

לגופיה! דברים של חדוש והא דאמר בשמעתא דנאכלין ליום אחד מחשבים בדמו משתשקע החמה הנינו תחלת שקיעה ומדאורייתא ולא צאת הכוכבים דומיא דאמורין
ובשר דחשיב לקמן בהדי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רבינו תם לפרש דשקיעה דוקא משמע תחלת שקיעה אבל
משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק במה מדליקין (שבת דף לד:) משמע משקיעת חמה עד לילה תלתא רבעי מיל ובפרק מי שניה
טמא (פסחים דף צד.) משמע דמשתשקע החמה עד צאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש רבינו תם דמשקיעה משמע תחלת שקיעה
שהחמה מתחלת לכנס בעבי הרקיע ואתי שפיר דאידי דבסמוך חתני גבי בשר קדשים קלים ובקשרם משתשקע החמה של יום שני דהנינו על כרחי צאת
הכוכבים תני נמי האי לשנא גבי דם אף על גב שדליקין זה מזה: [וענין תוס' שבת לה. ד"ה תרי תלתי מיל ותוס' פסחים צד. ד"ה ר' יהודה ותוס' מנחות כ: ד"ה
נפסל:]

עין משפט נר מצווה
א מיי פייח מהלי פסולי המוקדשין הלי י: ב מיי פי' מהלי מעשה הקרבנות הלי ו: ג מיי פייט מהלי פסולי המוקדשין הלי ד: ד מיי פחי' מהלי מעשה הקרבנות הלי ו: ה מיי פטי' מהלי מעשה הקרבנות הלי כח: ו מיי פח' מהלי מעשה הקרבנות הלי ה: ז מיי פחי' מהלי קרבן פסח הלי א: ח מיי פחי' מהלי קרבן פסח הלי טו: ט מיי פבי' מהלי קרבן פסח הלי א: י מיי פחי' מהלי קרבן פסח הלי ד:

אור לשלישי גרס כמו אור לי"ד דלאור לאור עבדו דבשׁמעתא קמיתא דפסחים (דף ב:): ת"ל עד יום פ'י בקונטרס ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי בעוד שהוא יום תאכלנו וקשה דהנותר הפסיק הענין וה"ר חיים מפרש עד יום השלישי ולא יום השלישי בכלל א"כ אינו נאכל בליל שלישי: ונאכלין בכל העיר פ'רש בקונטרס בדקתיב בפרשת ראה אנכי והבאתם שמה עלתיכם וזבחים ואת מעשרתיכם ותניא בספרי רבי עקיבא אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכתוב בההוא קרא ובכורות בקרכם וצאנכם ומדלא קבע בהו' מחצה שמע מנה דנאכלין בכל העיר ותמה גדול לפי' דהא כתיבי נמי התם חטאות ואשמות דבעו קלעים והכי תניא בספרי מעשרתיכם ר"ע אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה ותירומת זרם אלו הבכורים כענין שנאמר ולחם הכהן הטנא מדבר ובכורות זה הבכור בקרכם וצאנכם אלו חטאות ואשמות ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם אלו המקחצה ויש לתמה אמאי לא בעי בכור ומעשר מחצה כיון דכתיב בהו' לפני ה' כמו שחטיטה דדרשינן (לעיל זבחים דף לב.) לפני ה' בעזרה ועוד אמרינן בתמורה בסוף אלו קדשים (תמורה דף כא:) אם ללמד על הבכור שנאכל לפנים (מן הקלעים) מן החומה אינו צריך שיהי כבר נאמר לפני ה' אלקיך תאכלנו וא"כ לבעי לפנים מן הקלעים משחיטה ונראה דנפקא לן מדרכתיב לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך וגו' ובכורות בקרכם וצאנכם דמשמע בשעריך הוא דלא תוכל לאכל הא בירושלים אכל ומעשר בהמה גמר העברה העברה מבכור ומיהו קשה דבההוא קרא נמי הא כתיבי חטאות ואשמות כדדרשינן בפ' בתרא דמכות (דף יו.) בקרף וצאנך אלו חטאות ואשמות ונראה לפרש דנפקא לן מדמקשינן בגמ' לחנה ושוק של שלמים הנאכלין לשני ימים והוא הדין לענין שנאכלין בכל העיר ותודה ואיל גזיר ושלמים נפקא לן מקרא לחנה ושוק של מלואיו: לשני ימים פ'י בקונט' בבכור יליף לה בגמ' מעשר לא ידענא מהיכא ושוב הגיה דיליף העברה העברה מבכור ותמה א"כ תפשוט מהכא דדבר הלמד בקשש חוזר ומלמד בגו"ש ולעיל אמרינן דאינו חוזר ומלמד בגו"ש מדרבי יוחנן ונראה דמעשר יליף משלמים בבנין אב מה שלמים קדשים קלים אף מעשר קדשים קלים דבכור נמי הנה אחי משלמים אי לא משום דמתנה לכהן וא"כ מעשר דלא הוי מתנה לכהן משלמים אחי: הפסח אינו נאכל כו' תמה לתני נמי דאינו נאכל אלא על מצות ומורדים ותרץ ה"ר חיים דלא חשיב אלא דבר שכןגוד קדושים והוא חלוק מהם דשאר קדושים נאכלין ביום ובלילה עד היום ולכל אדם בכל מאכל ופסח אינו נאכל בלילה עד חצות ולמנויו וצלי אי נמי לא תנא מצות ומורדים דאין מעבדין א"נ לאו מצוה דגופה:

שנה באכילתן מקלל דמים לא שנה ובבכור כתיב ואת דמים תזרק (במדבר י"ח:י"ז): דמו לא נאמר אף בכור שור וגו' אכל לר' ישמעאל פסח בשפיכה דנפקא לה מתן דמים לפסח מודם זבחיך ישפך (דברים יב):

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

שלישי משמע לילה שאחר שלישי כמו

לגופיה! אם כן, נימא קרא: "ביום זבחו יאכל"; "הקריבו" למה לי? שמע מינה: ביום שאתה זובח אתה מקריב, ביום שאי אתה זובח אי קריב דם האידנא – ודילמא הכי קאמר רחמנא: אי קריב דם האידנא – ניתאכיל בשר האידנא ולמחר, אי קריב דם למחר – ניתאכיל בשר למחר וליומא אוחרא? אם כן, נימא קרא: "ביום הקריבו יאכל"; "זבחו" למה לי? שמע מינה: ביום שאתה זובח אתה מקריבו, ביום שאי אתה זובח אי אתה מקריבו. איתמר: המחשב לאור שלישי – חזקיה אמר: פשר, רבי יוחנן אמר: פסול. חזקיה אמר פשר – דהא לא אינתיק לשריפה; רבי יוחנן אמר פסול – דהא אידחי ליה מאכילה. האוכל לאור שלישי – חזקיה אמר: פטור, דלא אינתיק לשריפה; רבי יוחנן אמר: חייב, דהא אידחי ליה מאכילה. תניא כוותיה דרבי יוחנן: קדשים הנאכלין ליום אחד – מחשבין בדמן משתשקע החמה, ובבשרן ובאימוריהן משיעלה עמוד השחר. קדשים הנאכלין לשני ימים ולילה אחת – מחשבין בדמן משתשקע החמה, ובאימוריהן משיעלה עמוד השחר, ובבשרן משתשקע החמה של שני ימים. תנו רבנן: יכול יהו נאכלין לאור שלישי? ודין הוא – זבחים נאכלין ליום אחד, וזבחים נאכלין לשני ימים; מה זבחים הנאכלין ליום אחד – לילה אחריהן, אף זבחים הנאכלין לשני ימים – לילה אחריהן. תלמוד לומר: "והנותר עד יום" – בעוד יום הוא נאכל, ואינו נאכל לאור שלישי. יכול ישרף מיד? ודין הוא – זבחים נאכלין ליום אחד, וזבחים נאכלין לשני ימים; מה זבחים הנאכלין ליום אחד – תיכף לאכילה שריפה, אף זבחים הנאכלין לשני ימים – תיכף לאכילה שריפה. תלמוד לומר: "ביום השלישי באש ישרף" – ביום אתה שורפו, ואי אתה שורפו בלילה. מתני' הבכור והמעשר והפסח – קדשים קלים – שחיטתן בכל מקום בעזרה; ודמן טעון מתנה אחת, ובלבד שיתן כנגד היסוד.^[דרושה מקור] שינה באכילתו. הבכור – נאכל לפהגים, והמעשר – לכל אדם; ונאכלין בכל העיר, בכל מאכל, לשני ימים ולילה אחד. הפסח – אינו נאכל אלא בלילה, ואינו נאכל אלא עד חצות, ואינו נאכל אלא למנויו, ואינו נאכל אלא צלי.^[דרושה מקור] תנא? אמר רב חסדא: רבי יוסי הגלילי היא. דתניא, רבי יוסי הגלילי אומר: "חלבו" לא נאמר אלא "חלבם"; "דמו" לא נאמר אלא "דמם"; לימד על בכור ומעשר ופסח, שטעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח. כנגד היסוד מנא לן? אמר רבי איליעזר: אתיא "זריקה"–"זריקה" מעולה.

ועולה ודענא מהיכא: אלא בלילה דכדכתיב בלילה הנה (שמות יב): ואינו נאכל אלא עד חצות בגמ' יליף לה: למנויו שנמנו בדמי לקיחתו דכדכתיב לפי אכלו תכסו (שם):

גמ' מאן תנא מעשר ופסח בזריקה מדמשויי מתן דמים בכור ומעשר ופסח דתני לה דמו לא נאמר אף בכור שור וגו' אכל לר' ישמעאל פסח בשפיכה דנפקא לה מתן דמים לפסח מודם זבחיך ישפך (דברים יב):

זבחו יאכל הקריבו למה לי ש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב כו': דלמא הכי קאמר רחמנא כו' ה"ג אם כן נימא קרא וביום הקריבו יאכל זבחו למה לי ש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב כף הגהתי מספרו של רבי: ודלמא הכי קאמר רחמנא כו' דלא תלה רחמנא זמן אכילה בזבחה אלא בזריקה לאכלו ביום וזיקתו וממחרת: המחשב לאור שלישי בשחיטת שלמים על מנת לאכל מן הבשר לאור שלישי ליל שני זביתה: פשר דלא תני חזן לזמן: דלא אנתיק ליה מזמנו למגרי ולהיות זמן שרפתו עקשו עד צפרא דתני' לזמן בשמעתי: האוכל לאור שלישי מבשר קרנן כשר: פטור מקרבן שגגת נותר: לא אנתיק לשרפה הלכך לאו נותר הוא: מחשבין בדמן משתשקע החמה אם שחט על מנת לזרוק דמן משתשקע החמה פגול ובאכילת בשר ובהקטרת אמוריהם אם חשב בשחיטה על מנת לאכל מבשרן או להקטיר מאמוריהן משיעלה עמוד השחר פגול דהנינו חזן לזמן דידהו: ה"ג והנאכלין לשני ימים ולילה אחד מחשבין בדמן משתשקע החמה ובאמורין משיעלה עמוד השחר ובבשרן משתשקע החמה של שני ימים. והנינו לאור שלישי כר' יוחנן לענין דם ואמורין קדשי קדשים וקדשים קלים שוין דדם ואמורין לעולם קדשי קדשים הם: לילה אחריהם דכתיב בתודה (ויקרא ז':ט"ו) לא יניח מננו עד בקר כל הלילה נאכל אף כאן בשלמים תהא לילה אחר יום המסרת: עד יום גפי אכילה כתיב בקדושים תהיו ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום בעוד שהוא יום תאכלנו: יכול ישרף מיד לאור שלישי הואיל ועבר זמן אכילתו: מה להלן בנאכלין ליום אחד תכף לאכילה שרפה דכתיב גפי מלואים ואם יותר מבשר המלאים וגו' בצו את אהרן כתיב ובהאי קרא לא כתיב אכילה אלא שרפה ולהכי לא כתיב עד יום אלא ביום: מתני' והמעשר מעשר בהמה: מתנה אחת דלא כתיב בהו' סביב אלא ואת דמם תזרק כתיב בבכור והנך נמי מהכא ילפינן כדאמרינן בגמ': כנגד היסוד במקום שיש יסוד תחתי למעוטי מנרח ודרום: שנה באכילתו אע"פ שהשוה הכתוב את מתן דמם שנה באכילתו זה מנה: הבכור נאכל לפהגים דכדכתיב ובשרם יהנה לה (במדבר י"ח:י"ח): והמעשר לכל אדם שלא מצינו לו בתורה שניתן לכהן: ונאכלין בכל העיר בכל מאכל גרס ולא גרסי' לכל אדם דהא קתני בכור לכהנים: בכל העיר דכדכתיב והבאתם שמה עלתיכם וזבחים ואת מעשרתיכם (דברים י"ב:ה'-ו') ותניא בספרי ר' עקיבא אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר וצאנכם ומדלא קבע בהו' מחצה שמע מנה בכל העיר נאכלין: לשני ימים ולילה אחד בבכור יליף לה בגמ' מעשר לא

ידענא מהיכא: אלא בלילה דכדכתיב בלילה הנה (שמות יב): ואינו נאכל אלא עד חצות בגמ' יליף לה: למנויו שנמנו בדמי לקיחתו דכדכתיב לפי אכלו תכסו (שם):

גמ' מאן תנא מעשר ופסח בזריקה מדמשויי מתן דמים בכור ומעשר ופסח דתני לה דמו לא נאמר אף בכור שור וגו' אכל לר' ישמעאל פסח בשפיכה דנפקא לה מתן דמים לפסח מודם זבחיך ישפך (דברים יב):

מסורת הש"ס
א ספרא צו פרשה ח ה; פסחים ג; ספרא צו פרק יב יד; ספרא צו פרשה ח ז
ב חוטפתא פסחים ג פסחים סד; לעיל לה.

גליון הש"ס
גמ' מחשבין בדמן משתשקע החמה. עיין לעיל דף כט ע"א תוס' ד"ה למקום:
תורה אור השלם

ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי באש ישרף (ויקרא יט, ו)

ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה (ויקרא יט, ו) והנותר מבשר הנזב ביום השלישי באש ישרף (ויקרא י, ו) ואם ימעט הבית מקויות משה ולקח הוא ושכנו הקריב אל ביתו במקסת נפשות איש לפי אכלו תכסו על השף (שמות יב, ד)

אף בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת קלכם תקטיר אשה לריח ניחח ליתנה (במדבר יח, י)

מסורות הש"ס
א חולין קיננ; פסחים מה; קידושין נח; לעיל מו; יומא ס; קידושין לד; קידושין מב; קידושין לו; ערכין יד; בכורות מט; פסחים כו; חולין קיז; סנהדרין סז; נויר לו; שבעות כז. ב מעילה יא; קידושין נח. ג ספרי במדבר; בכורות כז. ד לעיל מד; פסחים קכ; ברכות ט. ה ספרא בחוקתי פרק ט יא; משנה תמורה; תמורה ז; ו יומא עה; ז לעיל לו; ח מנחות עה. ט ספרא אחרי מות פרק ד ה

 תורה אור השלם
--

ונתן הכהן מן־הדם על־קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יְהוָה אֲשֶׁר בַּאֲהֶל מוֹעֵד וְאֵת כֹּל־דֶּם הַפֶּה יִשְׁפֹךְ אֶל־יֶסֶד הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר־שָׂחַת אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרָא ד, וז

ומן־הדם יתן על־קרנות המזבח אֲשֶׁר לפני יְהוָה אֲשֶׁר בַּאֲהֶל מוֹעֵד וְאֵת כֹּל־הָדָם יִשְׁפֹךְ אֶל־יֶסֶד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־שָׂחַת אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרָא ד, יח

ושחט את־בן העזר לפני יְהוָה והקריבו בני אהרן הכהנים את־הדם וחרקו את־הדם על־המזבח סביב אֲשֶׁר־שָׂחַת אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרָא א, ה

וישחט ויחט משה את־הדם ויתן על־קרנות המזבח סביב באֲצִבְעוֹ וַיִּחַטֹּט אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֵת־הָדָם יִצַק אֶל־יֶסֶד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְרָשׁוּהוּ לִכְפֹּר עֲלָיו וַיִּקְרָא ח, טז

במקום אֲשֶׁר ישחטו את־העֹלָה ישחטו את־הַאֲשִׁם וְאֵת־דָּמוֹ יזרק על־הַמִּזְבֵּחַ סביב וַיִּקְרָא ז, ב

ובשרם יִהְיֶה־לָּהֶם כֶּהֱנָה הַתַּעֲטֶפֶה וְכִשּׁוֹק הַיָּמִין לָהּ יִהְיֶה בַמִּדְבָּר יח, יח

וכפר על־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכֹל־חַטֹּאתֶם וְכֹן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשָּׁכָן אֹתָם בַּחוּץ מִטְּמֵאתָם וַיִּקְרָא טז, טז

ועֹלָה גֹּפֶה מִזֶּלֶן כְּדִי נִסְבֶּה דָּהָא מ"ק' ו'לפינן לעיל בפרקין (ובחים דף גב.) ותאי קרא לדרשא

אחרנא אוקמנא וקצויר דברים הוא דנקט לה מקרא דאי לאו ק"ו הוה ולפינן לה מנח: אי מה

כו' אף כאן דבכור וריקה וריקה מעלה לפינן מה להלן ד' מתנות שתיים שהן ארבע: סביב בחטאת במלאים ובעולה מסביב שמעינן בה ד' מתנות ששובב בדמה ריחות המזבח: אין מלמדיו ואע"ג דהכא לאו בבנן אב אנו באין ללמד אשמעינן אביי דשני כתובין הבאין באחד אין מלמדיו אפי' בג"ש אותו דבר שנקתב בשניהן: ויבשרם יהנה לה בבכור כתיב: לחנה ושוק של שלמים ולקמה פריד לשל תודה אקשינן: בקרב ת"ח יושבין שויות כקרב כך מפרש בברכות ורישלימי: שפא לבית המדרש תחלה היא היתה תחלת ביאתו לפניהם ביבנה: וחטאת ואשם מתנה לפניה אכל שלמים לבגלים: נדון דבר מדבר כלומר ששמוחו ודומה לו: אין באין על חטא בחטאת ואשם: אינו בא בגדר ובנדבה לאפוקי שלמים ודבאין בגדר ובנדבה: ונסתלק נשתתק: הקישו הכתוב ואין השכיבין על הקשש: הוסיף לה הכתוב כו' כלומר מודה אני לדברדי שלחנה ושוק של תודה צריכין אנו להקישו דתפסת מועט תפסת מיהו מדהדר הכתוב בסיפה דקרא לה יהנה דלא אצטריך דהא כתיב ברישה יהנה לה הוסיף לה הכתוב הנהי אחרת כמו זו הבאה לו בהקשש: ה"ג וכשנאמרו דברים לפני ר' ישמעאל אמר להם צאו ואמרו לו לר"ע טעית תודה מהיכין למדה משלמים ודבר הלמד בהקשש חוזר וקלמד בהקשש אין עליך כו' טעיתה במה שחזרת בד מהקשש שלמים ואתה מקישו לתודה דלא למדו הכתוב אלא משלמים דאי מתודה חנה ושוק לא כתיב בה אלא מדאיתקש תודה לשלמים נפקא לן בה חנה ושוק בת"כ דתניא לפי שיצאה תודה לדון בדבר החדש ששטעונה להם יכול אין לה בה אלא חדושה ת"ל תורת ובה השלמים אם על תודה מה שלמים טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חנה ושוק אף תודה כו': ודבר הלמד בהקשש חוזר וקלמד על הבכור בהקשש לאכל ליום ולילה: אין עליך לדונו בלשון אחרון להקלישה לחנה ושוק של תודה: אלא בלשון ראשון לשל שלמים: שלא מצינו ללמדו בכל התורה פלה אלא מכאן: דהנה בכורות בכור שור בכור קשב בכור עז וכל לשון רבים דקרא עליהו קאי לר' ישמעאל וה"נ אמרינן גבי ואת דמים ואת חלבם לר' ישמעאל בפרק ב"ש (לעיל ובחים לו.): במאי קמפלגי רבי ישמעאל ור"ע דע"כ אין הקש חוזר מלמד בהקש ור"ע מ"ט גמיר לה: הימנו ודבר אחר אכילת חנה ושוק של תודה ליום ולילה הימנו ודבר אחר השמידוהו קצת המלמד כתב בה דכתיב בתודה יום ולילה וקצת היא למדה ממקום אחר מאי היא חנה ושוק דלא כתיב בה: רבי ישמעאל סבר הקש הוא נמצא מה שחנה ושוק נאכלין ליום ולילה מן ההקש למד. ור"ע סבר הואיל ויום ולילה בתודה כתיב אע"ג דחנה ושוק למדה בהקש לא הניא זמן אכילת חנה ושוק של תודה דבר הלמד בהקש: כלשם שפנה לפני ולפנים כו' ולפני ולפנים גופה אחת למעלה ושבע למטה בפר וישעיר בהימנו ודבר אחר גמר דבפנים למעלה בפר לא כתיב בה מנינא דכתיב (ויקרא ט"ז"ד) והנה באצבענו על פני הכפרת וקרמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים ושבב למטה הוא דכתיבא בה וישעיר חטאת למעלה הוא דכתיבא והנה אותו על הכפרת ולפני הכפרת אותו קרא משמע ולפני הכפרת לא כתיב שבע וגמירי בהישאא מהדדי דכתיב ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר אלקא עבודת פר וישעיר בפנים בהימנו ודבר אחר לפינן דמקצת עבודה כל אחד כתובה בו ומקצתה למד מהבדו והדר מגמר היכל מפנים בהישאא דבן יששה לאהל מועד אלקא הימנו ודבר אחר לא בהישאא חשיב לה: אלא למ"ד הוי הקש היכי הדר היכל נגמר מנה בהישאא: מקומות הוא דגמירי מהדדי ואין זה חוזר וקלמד בהקש דבהקש קמא בהמות אתקלש ובהישאא

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

למה לי למכתב סביב בעולה סביב בחטאת הוי שני כתובים סביב בעולה אצטריך לכדאמר לעיל יכול יורקנו וריקה אחת ת"ל סביב אלא

סביב בחטאת קאמר ל"ל דארבע קרנות כתיב בה ומיהו לרבי ישמעאל קשה דאצטריך לגורה שוה דיליף מנה פסוק ד' מתנות בעולה כדאמר לעיל ועוד למ"ד לעיל (ובחים דף ג.) בחטאת נותן אמה אילך ואמה אילך אצטריך בחטאת סביב לגופה שלא תאמר דסגי בשתי מתנות ברחב אחת בשתי קרנות ואמא סביב בעולה הוא דמיתי דטובא סביב כתיב בעולה בפרשת ויקרא ועוד בעולה אחתא וריקה וריקה משלמים: ואני מקישו לחנה ושוק של תודה משום דלחמרא מקושנין: וכי דבר הלמד בהקש חוזר וקלמד בהקש תמה ונקשה לחנה ושוק של איל נזיר דכתיב בהריא ונאכל ליום ולילה כדמריבין לעיל בפ"ק (דף ד) ובפרק כל הפסולין (ובחים דף לו.) וכ"ת דהאי דמריבין מבשר נבח תודת שלמיו חשיב השישא א"כ היכי יליף לה לעיל מחטאת ואשם דלפינן מההוא קרא ולעיל (ובחים דף ג.) אבטיא לן אי דבר הלמד בהקש חוזר וקלמד בבנן אב ולא אפשיטא ולש לומר דמסתברא לאפוקי לתודה שזוהנת בכל בהמה בבכור ולא לאיל נזיר דאינו גוהג אלא באיל א"נ בשוק הימין כתב ותודה ילפי' משלמים דכתיב בהו ימין אכל איל נזיר לא כתיב בה ימין:

וְעֹלָה גֹּפֶה מִזֶּלֶן? דְּכֵתִיב: "אֶל יְסֹד מִזְבַּח הָעֹלָה" – לְמַד עַל עוֹלַת חוֹבָה שְׁטַעוּנָה יְסוֹד. אִי – מָה לְחַלֵּן שְׁתֵּי מִתְנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, אִי בָּאֵן שְׁתֵּי מִתְנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע?! ^(א)**אָמַר אַבְיִי: לָמָּה לִּי לְמַכְתָּב "סָבִיב" בַּעֲוֹלָה, "סָבִיב" בַּחֲטָאתָ? הֲוֵי שְׁנֵי כְּתוּבִין הִבָּאִין בְּאַחַד אֵין מִלְמָדִין.** ^(ב)**הַנִּיחָא לְמֵאֵן דְּאָמַר אֵין מִלְמָדִין, אֲלֵא לְמֵאֵן דְּאָמַר מִלְמָדִין מֵאִי אֵיבָא לְמִימַר? הֲוֵי אָשִׁם שְׁלִישָׁה, וְשְׁלִישָׁה וְדֹאִי אֵין מִלְמָדִין.** ^(ג)**הַבְּכוֹר נֶאֱכַל לִפְנֵיהֶם. תְּנוּ רַבְּנַן: מִנֵּין לְבָכוֹר שֶׁנֶּאֱכַל לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה? שְׁנָאָמַר: "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָּהּ בַּחֲזֵה הַתְּנוּפֶה וּבְשׁוֹק הַיָּמִין" – הֲקִישׁוּ הַכְּתוּב לַחֲזֵה וְשׁוֹק שֶׁל שְׁלָמִים; מָה שְׁלָמִים נֶאֱכָלִין לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד, אִי בָכוֹר נֶאֱכַל לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד. וְזוֹ שְׁאֵלָה נִשְׁאַלָה לְפָנֵי חֲכָמִים בְּפָרָם בִּיבְנָה: בָּכוֹר לִכְמָה נֶאֱכָל? נִעֲנֶה רַבִּי טַרְפוֹן וְאָמַר: לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד.** ^(ד)**הִנֵּה שֵׁם תִּלְמִיד אַחַד שָׁבָא לְבֵית הַמְּדִרָשׁ לְפָנֵי חֲכָמִים תַּחֲלָה, וְרַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי שָׁמוּ, אָמַר לוֹ: רַבִּי, מִנֵּין לָךְ? אָמַר לוֹ: בְּנֵי, שְׁלָמִים קִדְּשִׁים קָלִים, וּבָכוֹר קִדְּשִׁים קָלִים; מָה שְׁלָמִים נֶאֱכָלִין לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד, אִי בָכוֹר נֶאֱכַל לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד.** ^(ה)**אָמַר לוֹ: רַבִּי, בָּכוֹר מִתְּנָה לִפְנֶה, וְחֲטָאת וְאָשִׁם מִתְּנָה לִפְנֶה; מָה חֲטָאת וְאָשִׁם לְיוֹם וְלִילָה, אִי בָכוֹר לְיוֹם וְלִילָה! אָמַר לוֹ: נָדוֹן דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, וְנִלְמַד דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר; מָה שְׁלָמִים אֵין בָּאִין עַל חֲטָא – אִי בָכוֹר אֵינוּ בָּא עַל חֲטָא, מָה שְׁלָמִים נֶאֱכָלִים לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד – אִי בָכוֹר נֶאֱכַל לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד. אִי בָכוֹר מְדַבֵּר, יִלְמַד דְּבַר מְדַבֵּר; חֲטָאת וְאָשִׁם מִתְּנָה לִפְנֶה, וּבָכוֹר מִתְּנָה לִפְנֶה; מָה חֲטָאת וְאָשִׁם אֵין בָּאִין בְּגִידֵר וּבִגְדָה – אִי בָכוֹר אֵינוּ בְּגִידֵר וּבִגְדָה, מָה חֲטָאת וְאָשִׁם נֶאֱכָלִין לְיוֹם אַחַד – אִי בָכוֹר נֶאֱכַל לְיוֹם אַחַד! קַפֵּץ רַבִּי עֲקִיבָא, וְנִסְתַּלַּק רַבִּי טַרְפוֹן. אָמַר לוֹ: הֲרִי הוּא אוֹמַר "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָךְ" – הֲקִישָׁן הַכְּתוּב לַחֲזֵה וְשׁוֹק שֶׁל שְׁלָמִים; מָה שְׁלָמִים נֶאֱכָלִין לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד, אִי בָכוֹר נֶאֱכַל לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד. אָמַר לוֹ: הִישָׁקְשְׁתוּ לַחֲזֵה וְשׁוֹק שֶׁל שְׁלָמִים, וְאַנִּי מְקִישׁוּ לַחֲזֵה וְשׁוֹק שֶׁל תּוֹדָה – מָה תּוֹדָה נֶאֱכָלֶת לְיוֹם וְלִילָה, אִי בָכוֹר נֶאֱכַל לְיוֹם וְלִילָה! אָמַר לוֹ: הֲרִי הוּא אוֹמַר: "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָךְ" – שְׂאִין תִּלְמוּד לּוֹמַר "לָךְ יִהְיֶה", וּמָה תִּלְמוּד לּוֹמַר "לָךְ יִהְיֶה"? הוֹסִיף הַכְּתוּב הַזֶּה אַחֲרֵת בְּבָכוֹר. ^(ו)וּבִשְׁנָאָמְרוּ דְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, אָמַר לָהֶן: צָאוּ וְאִמְרוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא: טַעֲיִיתָה. תּוֹדָה מַהִיכִן לְמַדָּה – מִשְׁלָמִים; [וְכִי] דְּבַר הַלְּמַד בְּהִיקָשׁ חֲזוֹר וּמִלְמַד בְּהִיקָשׁ?! הֵא אֵין עָלֶיךָ לִידוֹן בְּלִשׁוֹן אַחֲרוֹן, אֲלֵא בְּלִשׁוֹן רִאשׁוֹן. ^(ז)וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, הֵא "לָךְ יִהְיֶה" מֵאִי עֲבִיד לִיָּה? לִימַד עַל בָּכוֹר בַּעַל מוֹם שֶׁהוּא מִתְּנָה לִפְנֶה – שְׁלֵא מְצִינוּ בְּכָל הַתּוֹרָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא יִלִּיף לִיָּה מִ"בִּשְׂרָם" – חַד תָּם וְחַד בַּעַל מוֹם. וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, מִ"בִּשְׂרָם" דִּהְנֶה בְּכוֹרוֹת קָאמַר. ^(ח)בְּמֵאִי קְמִיפְלָגִי? מִר סָבַר: הֵימְנוּ וְדָבַר אַחַר – הֲוֵי הִיקָשׁ; וּמִר סָבַר: לֹא הֲוֵי הִיקָשׁ. בִּשְׁלֵמָא לְמֵאֵן דְּאָמַר לֹא הֲוֵי הִיקָשׁ, הֵינֵנוּ דְּכֵתִיב: "וְכֹן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד" – ^(אב"ד)**כִּשֶּׁם שֶׁמִּנְזָה לְפָנֵי וּלְפָנִים אַחַת לְמַעַלָּה וְשָׁבַע לְמִטָּה מִדֶּם הַפֶּה, כֹּךְ מִנְזָה בַּהִיכָל. "וּכְשֶׁם שֶׁלְּפָנֵי וּלְפָנִים אַחַת לְמַעַלָּה וְשָׁבַע לְמִטָּה מִדֶּם הַשְּׁעִיר, כֹּךְ מִנְזָה בַּהִיכָל. אֲלֵא לְמֵאֵן דְּאָמַר הֲוֵי הִיקָשׁ, מֵאִי אֵיבָא לְמִימַר? מְקוֹמוֹת הוּא דִּגְמָרִי מִהֲדָדִי.****

וְאֵיבַעֲיַת

בהקש דבהקש קמא בהמות אתקלש ובהישאא בתרא מקומות אתקלש אכל גבי תודה ובכור חנה ושוק של תודה הקשה לבכור והיא עצמה למדה משלמים בהקש:

נו.

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' יב:

ב מיי פג' מהל' עירובין הל' ה:

ג מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות הל' יב:

ד מיי פג' מהל' עירובין הל' ה:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פח; מחל' תמידים ומוספין חל' ג:

ב מיי פח; מחל' תמידים ומוספין חל' ד:

וְאִיבַעֲיַת אֵימָא חוץ מפנים בחדא זמנא גמיר פֿרש בקונטרס דכלה מלתא דהיכל בעי למיילף מפנים ואידי דנתן הקש לדרוש בדברים המפרשים בפנים כגון למטה בפר ולמעלה בשעיר נדרוש ולמד בבת אחת אף הלמד בפנים בהקש עמו וגבי הקש דלעיל גמי אם היינו צריכין ללמד לבכור תנופת חנה ושוק זמן אכילה והקש בכור לתודה עצמה ללמד שפיתון ממנה מתוך שתודה מלמדת עליו זמן אכילה דכתיב בה מלמדת עליו גמי חנה ושוק שלמדתו בהקש משלמים אבל עקשו שלא הקש לתודה אלא לחנה ושוק וללמד ממנו זמן אכילה לבדו אם אתה אומר לחנה ושוק של תודה הקישו הכתוב בו עצמו לא למדו בתודה אלא בהקש ע"כ לשון הקונט' וקשה לפרשו מהא דאמר לעיל (ובחים דף מט:) דיותרת ושת"י הקליות דעבודת כוכבים הוי דבר הלמד בהקש ואינו חוזר וימלמד בהקש אע"ג דכתיבא ההיא היקשא לדברים דכתיבי בפר העלם גופה כגון הנאות וכמה דברים ולא אמרי' בחד זמנא גמיר ועוד אמרי' לעיל (ובחים דף נה.) דלא ילפינו ובחי שלמי צביר לצפון מחטאת משום דהוי דבר הבא בהקש ואינו חוזר וימלמד בהקש אף על גב דצריכא ההיא וילפינו בהיקשא [ודנאכל לזכרי כהנה] ומי' ר"י דמאחת למעלה דכתיב בשעיר יליף מבחין בין בפר בין בשעיר דהכי משמע וכן יעשה בחין בין בפר בין בשעיר וכן בשבע דלמטה דכתיבי בפר בפנים ילפינו (בין) בחין בין בפר [בין] בשעיר כלומר בכל הבהמות ורבינו חננאל פֿרש בפרק הוציאו לו (יומא נז.) בחדא זמנא גמיר דכי גמרינו שיהיו כל עשיותיו שוות בין בפנים בין בחין שכל הנאות שיעשו מהם בכל מקום שיהיו שוות ואית ספרים דגרסי חוץ ופנים בחד זמנא גמיר: הִיָנוּ דכתיב ממושבתיכם תביאו גבי שתי הלחם כתיב וילפינו מנה חלות חמץ לתודה דמה כאן בשתי הלחם עשרון לחלה אף כאן חמץ שבתודה עשרון לחלה ומנין חלות שבתודה ילפינו דהוי עשר בג"ש דתרומה תרומה מתרומת מעשר אלקא איכא י' עשרונות לי' חלות של חמץ וסדר ילפינו מנה מחמץ דכנגד חמץ הבא מצה והוי להו י' עשרונות לג' מינים של מצה דהינו ג' עשרון ושלש לכל מין חלה וחלה של מצה ואע"ג דמנין של חלות לאו בגופה דחמץ כתיב חשיב לה בחמץ כדפרש בקונטרס משום דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהקש א"נ משום דתרומת מעשר חלין הוא א"נ משום דפריד בֿפ' התודה (מנחות עז:)

ואימא ב' עשרונות ותו לא בשתי הלחם וקאמר ת"ל תהינה וגרסי' התם מאי תלמודא אמר ר' יצחק בר אבדימי תהינה כתיב עשרה עשרונות דבר הכתוב ומרבו ב' יודין דריש דחד יו"ד יתיר משמע עשרה ומסתברא דהאי יו"ד דתהינה אלחמי תודה קאי דאי אשתי הלחם שתיים שתי עשרונים כתיב והינו הימנו ודבר אחר די' עשרונות בדידה כתיב דתהינה משמע י' חלות ועשרון מתביאו קא יליף ובלשון אחרון פֿרש בקונט' במנחות (גו"ש) ואית ספרים דגרסי התם אמר רב יצחק בר אבדימי תהינה כתיב ותו לא ול"ג עֿשֿר עשרונות דבר הכתוב ודריש משום דתהינה מעוטא הוא דמשמע הני דקא שני עשרונים ולא אחר שני עשרונות וכ"נ דיו"ד לא מיתנין למדרש דכמו שיאמר מתעשה לשון יחיד מעשינה לשון רבים כר יאמר מתהנה תהינה יו"ד אחת של עֿשֿר ויו"ד אחת של שמוֹש ואם תאמר ומג"ש דתרומת מעשר היכי יליף לי' חלות דלמא עבדי דא חלה אחת גדולה וישל הימנה פרוסה לתרומה וי"ל דהא אמרינו (פסחים דף לו:) אחד שלא ישול פרוסה ועוד דרשינו התם שיהיו כל הקרבנות שוין אלקא דבעי להנך חלות דלקוון כחלות של תרומה: להרחיק

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

וְאִיבַעֲיַת אֵימָא חוץ מפנים בחדא זמנא גמיר פֿרש בקונטרס דכלה מלתא דהיכל בעי

וְאִיבַעֲיַת אֵימָא: חוץ מפנים בחד זימנא גמיר.

וְאִיבַעֲיַת אֵימָא: ^(א)**בְּשִׁלְמָא לְמֵאן דְּאָמַר [לֹא] הֵּיוּ הֵיקָשׁ, הֵיִינוּ דְכִתְיִב: ״מִמּוֹשְׁבֵּתִיכֶם תְּבִיאֻו לָחֶם תְּנוּפָה״ – ^(ב)שְׂאִין תִּלְמוּד לזוֹמַר ״תְּבִיאֻו״, מָה תִּלְמוּד לזוֹמַר ״תְּבִיאֻו״? כֹּל שְׂאֵתָהּ מְבִיא מִמָּקוֹם (לְמָקוֹם) אַחֵר הָרִי הוּא כֵּנֶה; מָה לְחֵלן עֲשָׂרוֹן לְחֵלָה, אָף כָּאן עֲשָׂרוֹן לְחֵלָה. ^(ג)אִי – מָה לְחֵלן שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים, אָף כָּאן שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים! תִּלְמוּד לזוֹמַר: ״תִּהְיֶינָה״. ^(א)וְלִמְדֵנוּ עֲשָׂרָה לְחֵמִץ; עֲשָׂרָה לְמִצָּה מִנֵּינוּ? תִּלְמוּד לזוֹמַר ״עַל חֹלֶת לָחֶם חֵמִץ״ – נֶגֶד חֵמִץ הֵבֵא מִצָּה. אֵלֶּא לְמֵאן דְּאָמַר (לֹא) הֵּיוּ הֵיקָשׁ, מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? ״תְּבִיאֻו״ – יִתִּירָא הִיא. ^(ד)הִפְסֵחַ אֵינוֹ נֶאֱכָל. מֵאן תֵּנָא? אָמַר רַב יוֹסֵף: רַבִּי אֶלְעָזַר בֶּן עֲזַרְיָה הִיא. דִּתְנִיא, רַבִּי אֶלְעָזַר [בֶּן עֲזַרְיָה] אָוַמַר: נֶאֱמַר כָּאן ״בִּלְיָלָה [הֵנָּה]״, וְנֶאֱמַר לְחֵלן: ״וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בִּלְיָלָה הֵנָּה״; מָה לְחֵלן עַד חֲצוֹת, אָף כָּאן עַד חֲצוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, וְהֵלֵא כִּבְר נֶאֱמַר: ״וְאַכְלֹתֶם אוֹתוֹ בַּחֲפוּזוֹן״ – עַד שְׁעַת חֲפוּזוֹ! אִם כֵּן, מָה תִּלְמוּד לזוֹמַר ״בִּלְיָלָה הֵנָּה״? שְׂיִכּוּל יִהְיֶה כָּכֹל הַקֹּדְשִׁים הַנֶּאֱכָלִים בַּיּוֹם; תִּלְמוּד לזוֹמַר ״בִּלְיָלָה״ – בִּלְיָלָה יִהְיֶה נֶאֱכָל, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל בַּיּוֹם. אָמַר לִיה אַבְיִי: וּמִמָּאִי דְרַבִּי אֶלְעָזַר בֶּן עֲזַרְיָה, וְדֹאוּרִייתָא? דִּלְמָא דְרַבְּנֵן, וּלְהִרְחִיק מִן הַעֲבִירָה! אִם כֵּן, מֵאִי ״אֵלֶּא עַד חֲצוֹת״? אֵלֶּא כִּי הֵתָם – מָה הֵתָם דְּאוּרִייתָא, אָף כָּאן גַּמִּי דְּאוּרִייתָא.**

הדרן עלף אינהו מקומן

מתני'

חוץ מפנים בחד זמנא גמיר והכי איתא בסדר יומא בפרק הוציאו לו (יומא דף נו.) כלומר נהי גמי דהקש מקומות בהקש בהמות הואיל והקש צריך פנים הוא אפ"ה לא דמי לתהוא דלעיל דאילו היכל כלה מלתא בעי למיילף מפנים ואידי דנתן הקש לדרש בדברים המפרשים בפנים כמו למטה בפר ולמעלה בשעיר נדרש ולמד בבת אחת ובא אף מה שלמד בפנים בהקש עמו וגבי הקש דלעיל גמי אם כתוב בתודה והקש בכור לתודה ללמד לו חנה ושוק ולמדתה בהקש אי הוי הקש בכור לתודה עצמה והנה למד ממנה תנופת חנה ושוק ואכילת יום וליילה דמתוך שיכולה ללמד עליו זמן לאכילה שהוא כתוב בה מלמדת גמי עליו תנופת חנה ושוק אבל השתא לתודה עצמה לא הקלישה הכתוב אלא לחנה ושוק שבתודה ובתודה עצמה לא למדתה אלא בהקש: הינו דכתיב ממושבותיכם וגו' גבי שתי הלחם דעצרת כתיב והצרכנו במסכת מנחות (דף עז:) ללמד מהם כמה עשרונות יש בלחמי תודה ובגופה נכתב י' חלות בכל מין אבל לא נתפרש מכמה היא החלה ומיתי לה לחלות חמץ שבתודה משתי הלחם שאף הן חמץ והכתוב הקיש כל הבאות של חמץ שיהיו שוות ומקרא יתירא דתביאו ילפי' לה דלא אצטרף דכתיב והקרבכם מנחה חדשה ממושבתיכם תביאו לחם תנופה ולא אצטרף תביאו מה ת"ל תביאו כל חמץ שאמה מביא ממקום אחר והא כנה עשרון לחלה בדכתיב שתיים שני עשרונים: אי מה להלן אלו שני עשרונים אף אלו כל י' חלות שבה שני עשרונים: ת"ל תהינה התם מפרש מאי למודה בֿפ' התודה: למדנו עשרה עשרונות לחמץ דהא י' חלות למודות בה בג"ש מתרומת מעשר מה תרומת מעשר אחד מעשר אף תרומת תודה והקריב ממנו אחד מפל קרבן מפל מין תרומה לה' אחד מעשר הרי י' חלות ובהקש תביאו למדנו שהחלה עשרון הרי למדנו י' עשרונות לחמץ הימנו ודבר אחר י' חלות למדנו בהן כבד ובהקש הן למדות עשרון לחלה: עשרה עשרון לשלשת מינין שבמצה מינו: ת"ל על חלת לחם חמץ מנה הכתוב מינין שבמצה וכתב אסריהן על חלת לחם חמץ הרי הקש אלקא חמץ שלמדנו בו עשרה עשרונות בהימנו ודבר אחר חוזר ומלמד על המצה בהקש עשרה עשרונות: תביאו רבויא הוא לרבות חמץ שבתודה שכל שתיים שבו זהו שתיים עשרונים והוי כמאן דכתיב בגופה בלחמי תודה ולא משתי הלחם גמרי' והכי

דמי דלקוי הימנו ודבר אחר כגון אי אתקולש חמץ דתודה לשתי הלחם בקרא אסרינא דלא מפרש בה עשרון לחלה וילפינו תודה משתי הלחם בהקש לעשרון לחלה ובדידה כתיבי עֿשֿר חלות: מאן תנא דאינו נאָכֿל אֵלֶּא עַד חֲצוֹת: עַד שְׁעַת חֲפוּזן שְׁהֶם נְחַפְזִים לִלְכֹּת וְהֵינוּ לֹאֹר הַבָּקָר כְּדִכְתִּיב (שְׁמוֹת י"ב:כ"ב) וְאִמָּם לֹא תִצָּאוּ אִישׁ מִשְׁתַּח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר: יָכוֹל יִהְיֶה נֶאֱכָל בְּשָׂאֵר כֹּל הַקֹּדְשִׁים בַּיּוֹם וּבִיחְתּוֹ קֹדֶם שְׁתַּחֲשֹׁף יִתְחִיל לֹאֻכְלוֹ אִם יִרְצֶה ת"ל כו': להרחיק את האדם בדתנו בכולהו עד חצות: א"כ מאי אלא לתני ונאָכֿל עַד חֲצוֹת כְּדִתְנָא בְּכוּלָּהּ: כִּי הֵתָם דּוֹמִינֵא דִּלְיָלָה וּמִגִּזְיֵי וְצִלֵּי תִנְיָה דְּהוּי דְּאוּרִייתָא איבעית אימא לא גרסינו וה"ג א"כ מאי אלא כִּי הֵתָם מָה הֵתָם דְּאוּרִייתָא כו':

מסורת הש"ס
א מנחות עז:; ספרא צו פרשה ז ו
ב ספרא אמור פרק יג א; מנחות עז.
ג ספרא צו פרשה ז ח-ט
ד מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; מגילה כא.

גליון הש"ס

שם ד"ה הינו וכו' משום דדבר הלמד בגו"ש חוזר ומלמד בהיקש. עיין לעיל דף ג ע"א תוס' ד"ה אמר. וצ"ע:

תורה אור השלם

ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני עשרונים סלת תהינה וגו' [ויקרא כג יז]

עוד ממקורת השבת השביעת תספרי חמשים יום [והקרבכם מנחה וגו' [ויקרא כג טז]

על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על נכח תודת שלמי [ויקרא ז, יג] [ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והפיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם וגו' [שמות יב, יב]

ואכלו את הבשר בלילה הזה צל"ר אש ומצות על מדרים יאכלהו [שמות יב, ח]

ויאמר משה כל אמר יתונה פקצת הלילה אני יוצא וגו' [שמות יא, ד-ח]

וככה תאכלו אתו מחניכם חגרים נעליכם בגדליכם ומקלכם בידכם וגו' [שמות יב, יא]

ולקחתם אגרת אוזב ויבילתם בדם אשר צפס והנעתם אל המשקוף ואלי שתי וגו' [שמות יב, כב]

מסורת הש"ס
א תוספתא זבחים; ספרא ויקרא דבורא דרובה פרשה ה ט ב סוכה יא. ג לקמן סא: ד עבודה זרה סח. ה משנה תמיד; תמיד כט.
גליון הש"ס
חוס' ד"ה כולו לשלמים כו' אצטריך לן לעיל. דף נה ע"א:
תורה אור השלם

וַשְׁחַט אֹתוֹ עַל גֵּדֶךָ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְחָסֹף בָּנִי אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וַיִּקְרָא אֶת יָאן

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם (שמות כ, כ)

מזבח אדמה תעשה־לִי וְזִבְחֹת עֲלֹיו אֶת־עֲלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלֵמֶיךָ אֶת־צֹאנֶךָ וְאֶת־בָּקָרְךָ בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֹמִיר אֶת־שְׁמִי אֲבֹא אֵלֶיךָ וּבְרִכְתֶּיךָ (שמות כ, כא)

[שמות כ, כד]

מִתְנִי' קְדָשִׁים קְדָשִׁים. כָּאֵלּוּ נִשְׁחַטוּ בַּצֹּפֹן בַּגֹּמ' הָיָה כו' גִּמְרָא גְמִיר לֵה רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאִי כָּאֵלּוּ הָא וְדֹאִי בַּצֹּפֹן נִשְׁחַט: אֱלָא מַעֲתָה כו' קס"ד

דְּרַבִּי יוֹרְא דַּמַּמְתַּנִּי' גְּמִיר לֵה רַבִּי יוֹחָנָן לֵהא דְאֹמֵר הִיָּה רַבִּי יוֹסִי: מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אַע"פ שְׁמַכְשִׁיר לַמִּזְבֵּחַ מִחֻצֵּיו לַצֹּפֹן מוֹדָה הוּא שְׁאִם שְׁחַטוּ כִּנְגַד אוֹתוֹ מְקוֹם מִתְחַתִּיהֶם בִּשְׂרָקַע פְּסוּלוֹת וּלְקַמָּה מִפְּרִשׁ הֵיאָף יְכוּל לִשְׁחַט תַּחַת הַמִּזְבֵּחַ: א"ל רַב אַסִּי הֲכִי אֲמַר ר' יוֹחָנָן כּוֹי כְּלוּמַר אֹמֵר הֵיָּה רַבִּי יוֹסִי דְקֹאֲמַר ר' יוֹחָנָן לַעֲלִי לֹאוּ מַמְתַּנִּי' גְּמַר אֱלָא הֲכִי גְמַר לֵה מִדְּבֻתָּיו וּמִתְנִיתִין לֹאוּ בְּמִקּוֹם מִזְבֵּחַ פְּלִיגִי דְנִימָא רַבִּי יוֹסִי כִּלֵּה בַּצֹּפֹן ור' יוֹסִי בְר' יְהוּדָה נִימָא חֻצֵּיו צֹפֹן אֱלָא מִדְּרָשׁא דְקֹרָא: ה"ג כּלוּ לַעֲוִלָה וְכּלוּ לִשְׁלָמִים כּלוּ רָאוּי לִשְׁחִיטַת עוֹלָה דְקִדְּשַׁת צֹפֹן עֲלִיו מִגִּזְרַת הַכְּתוּב וְכּלוּ רָאוּי לִשְׁלָמִים שְׁהַשְׁלָמִים כְּשֶׁרִין אַף בַּצֹּפֹן מ"ק' בְּפִרְקִין דְּלַעֲלִי (וּזְבָחִים דָּף נה.): דְּדַחִיק לֵה מְקוֹם שְׁמֻקּוּמָן קִטּוֹן דְּחֹק שְׁאִין כְּשֶׁר לֵה אֱלָא צֹפֹן וּפְעֻמָּם שְׁהַעוֹלוֹת מִרְבוֹת וְצַר לָהֶם הַמָּקוֹם וְהַכְּשִׁיר לָהֶן הַכְּתוּב רֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ: מֵאִי כִנְגַדוּ בִּשְׂרָקַע הָא לִיכָא לְפִרְוִישֵׁי כִנְגַדוּ בִּרְצָפָה לַמְּזוּחַ הַמִּזְבֵּחַ וּבַמַּעֲרָבוּ דָאִם כֵּן לֹא הָווּ קִשְׁיָא מִלְּתָא לְרַב אַסִּי לַעֲלִי דַּמְהֵכָא לִיכָא לְמִילַף דְּלִית לֵה לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה חֻצֵּי הַמִּזְבֵּחַ עוֹמֵד בַּצֹּפֹן דְאִפְּסִילוּ הוּא צֹפֹן נָמִי פְּסִיל לִיָּה לְרַבִּי יוֹסִי [בְּרַבִּי יְהוּדָה] וְאַפְּסִילוּ סְמוּךְ לְכַתֵּל הַעֲזָרָה צֹפֹנִי פּוֹסֵל אִם מִשׁוּף מְכַנְגֵּד וְזִית הַמִּזְבֵּחַ צֹפֹנָה לַמְּזוּחַ אוּ לַמַּעֲרָב דִּדְקִינֵין עַל גֵּד כְּדָאֻמַר בַּפ"ב (לַעֲלִי וְזָבָחִים כו.) אִיזְהוּ צֹפֹן מְקִיר מִזְבֵּחַ צֹפֹנִי עַד כַּתֵּל עֲזָרָה צֹפֹנִית כִּנְגַד הַמִּזְבֵּחַ כּלוּ אֲבָל מִשׁוּף מְכַנְגַד הַמִּזְבֵּחַ לֹא הִלָּךְ עַל כִּרְחֹף הָאִי כִנְגַדוּ דִּלְפִּינֵין מִנָּה דְּמִקּוֹם הַמִּזְבֵּחַ לֹאוּ צֹפֹן הוּא תַּחֲתִין קֹאֲמַר וּמֵאִי הֵיא: אִי נִימָא אִם שְׁחַטוֹן עַל כְּנִיסַת הַסּוּכָב וְהִסּוּד הָאִי לֹאוּ כִנְגַדוּ הוּא אֱלָא מִזְבֵּחַ מַפְּלֹש וּמַכְשֶׁר בֵּה רַבִּי יוֹסִי בְר' יְהוּדָה כְּדַרְתַּנִּי מַחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ לַצֹּפֹן: כַּפִּין אוּלְמִים אַרְקַמְלוּ"ט: דְּבִצְרָה בַּצּוּרִי אִם נִמְלַךְ לְקַצֵּר אֶת הַמִּזְבֵּחַ וּנְשָׂאֵר מַחֲצָה שֶׁל צֹפֹן פְּנוּי וְשַׁחַט שָׁם פְּסוּלוֹת וַאֲע"ג דְּיִדְרָף הוּא פְּסִיל לִיָּה אֲלֵמָא סְבִירָא לֵה בְּדֵרוּם עֲזָרָה הוּא דְאִי לֹא אַמְאִי פְּסִיל לִיָּה: אֲפֻשֶׁר אִיתָא לֵהא דְר' יוֹחָנָן דְאֹמַר הֵיָּה רַבִּי יוֹסִי כִּלֵּה מִזְבֵּחַ בַּצֹּפֹן קֹאִי וְלֹא תִנְיָנוּ לֵה שׁוּם רְקֻז בַּמִּשְׁנָה בְּשִׁשָּׁה סְדָרִים: דֵּק וְאַשְׁכַּח בַּמִּשְׁנַת תַּמִּיד: בְּרוּי מִשָּׁם מְדִיר הַעֲצִים: עֲצִי תֵאֵנָה יַפִּין כְּשֶׁל תֵּאֵנָה הִיּוּ רִגְלִין וְטַעַם אֲנָדָה הוּא שְׂבֹב הִיתָה תַּסְנֶה לְאֹדֶם הֶרָאשׁוֹן וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגוּרוֹת: מַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת אֲצֵל מַעֲרָכָה גְדוּלָּה הִיּוּ מִסְדְּרִין מַעֲרָכָה קְטַנָּה לְטַל מִמֶּנָּה גָּחָלִים לְהַכְנִיס עַל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שְׁלֹשָׁה רִבּוּין לְכַל בָּקָר וְעֵזֶר לְהַקְטִיר עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וּבְמַסְכַּת יוֹמָא בִּשְׂרָק טָרֶף בִּשְׁלָפִי (יוֹמָא דָּף מה:) בְּסוּפָה לִפְנֵינוּ מְקַרָּא דַּעַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן צָרִיד לְהִיּוֹת מַעֲרָכָה לְכַף: כִּנְגַד מַעֲרַבִית דְּרוּמִית שֶׁל מִזְבֵּחַ וּמִשׁוּף לְצַד צֹפֹן לְהִרְחִיקוּ מִן הַהָרָן ד' אַמּוֹת וְטַעַם מִפְּרִשׁ לְקַמָּה מֵאִי שְׁנָא הַהָרָן זֶה וּמ"ט מוֹשְׁכּוֹ הִימְנָה וּלְצֹפֹן ד' אַמּוֹת: מִשׁוּף מִן הַהָרָן כְּלָפִי צֹפֹן אַרְבַּע אַמּוֹת גָּרַס וְכֵן מַצִּינוּ בְּסִדֵּר הַמִּשְׁנָה בַּמִּשְׁנַת תַּמִּיד: בְּאֻמַּד חֲמֹשׁ סָאִין גָּחָלִים לִפִּי אֻמַּד ה' סָאִין גָּחָלִים הִיּוּ נוֹתְנִין שָׁם עֲצִים כִּף שְׁעוּרוֹ לַחֲתוֹת בְּתוֹכּוֹ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ שְׁהוּא חֲלָק מַחֲתֶה שֶׁל סָאָה לר' יוֹסִי דְאֹמַר בְּסִדֵּר יוֹמָא (דָּף מג:) בְּכַל יוֹם חוֹתָה בְּשֶׁל סָאָה וּמַעֲרָה בְּתוֹף ג' רִבּוּין: בְּשִׁבְתָּ הִיּוּ מִסְדְּרִין שָׁם לִפִּי אֻמַּד ח' סָאִין לִפִּי שְׁצָרִיד לְהַקְטִיר הַבּוֹזִיכִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁעַל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי אִין הַקְטִיר אֱלָא שֶׁל קְטֹרֶת שְׁחִירַת וַעֲרַבִית כְּדִכְתִּיב לֹא תַעֲלוּ עֲלָיו קְטֹרֶת וְזֶה וְגו' (שְׁמוֹת ל: ט:): וּמֵאִי סִימָנָא מַהוּ הַסִּימָן שְׁהַקְבַּע

לְלִיף טַעְמָא: גָּמ' אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֹמֵר

מִתְנִי' קְדָשִׁי קְדָשִׁים שְׁשַׁחַטוֹן בְּרֹאשׁ

קְדָשִׁי ^(א)מִתְנִי' **קְדָשִׁים** שְׁשַׁחַטוֹ **בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ** – **רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: כָּאֵילוּ נִשְׁחַטוּ בַּצֹּפֹן. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: מַחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלִדְרוֹם – כְּדֵרוּם, מַחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַצֹּפֹן – בַּצֹּפֹן.** ^(ב)**גָּמ' אֲמַר רַב אַסִּי אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּמֵאִי "כָּאֵילוּ"? מַהוּ דְּתִימָא בְּעֵינֵן "עַל יֶדְךָ" – וְלִיכָא; קֹא מִשְׁמַע לָן. אֲמַר לִיָּה רַבִּי יוֹרְא לְרַב אַסִּי: אֱלָא מַעֲתָה, לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה – הֲכִי נָמִי דְחֻצֵּיו בַּצֹּפֹן וְחֻצֵּיו בְּדֵרוּם?! וְכִי תִימָא הֲכִי נָמִי; וְהָא אִתָּהּ הוּא דְאֻמְרַת מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדִי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה שְׁאִם שְׁחַטוֹ כִּנְגַדוּ בִּשְׂרָקַע – פְּסוּלוֹה! אֲמַר לִיָּה: הֲכִי קֹאֲמַר **רַבִּי יוֹחָנָן – שְׁנִיָּהֶם מְקַרָּא אֶחָד דְּרָשׁוּ: "וְזִבְחֹת עֲלִיו אֶת עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ" – רַבִּי יוֹסִי סָבַר: כּוּלוּ לַעֲוִלָה וְכוּלוּ לִשְׁלָמִים. וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: חֻצֵּיו לַעֲוִלָה וְחֻצֵּיו לִשְׁלָמִים; דְּאִי סִלְקָא דַּעֲתָךְ כּוּלוּ לַעֲוִלָה כְּשֶׁר, הַשְׁתָּא כּוּלוּ לַעֲוִלָה – כְּשֶׁר, כּוּלוּ לִשְׁלָמִים מִיבַעֲיָא?! וְאִידָף – אִיִּצְטְרִיד; סִלְקָא דַּעֲתָךְ אֲמִינָא: עוֹלָה הוּא דִּדְחִיק לִיָּה מְקוֹם; אֲבָל שְׁלָמִים, דְּלֹא דְחִיק לִיָּה מְקוֹם – אִימָא לֹא; קֹא מִשְׁמַע לָן. גּוּפָא – אֲמַר רַב אַסִּי אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדִי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה שְׁאִם שְׁחַטוֹ כִּנְגַדוּ בִּשְׂרָקַע – פְּסוּלוֹת. אֲמַר לִיָּה רַב אַחָא מְדִיפְתִי לְרַבִּינָא: מֵאִי כִנְגַדוּ בִּשְׂרָקַע? אִילִימָא אַמָּה יְסוּד אַמָּה סוּכָב – הָאִי גּוּפִיָּה מִזְבֵּחַ הוּא! וַעֲד, מֵאִי "כִּנְגַדוּ בִּשְׂרָקַע"? ^(ג)וְכִי תִימָא דַּעֲבִיד מְחִילוֹת בִּשְׂרָקַע וְשַׁחִיט בָּהוּ – וְכִי הָאִי גִּוּנָא מִי הִוִּי מִזְבֵּחַ?! וְהַתְנִינָא: "מִזְבֵּחַ אֲדַרְמָה תַּעֲשֶׂה לִּי" – שְׁיָהָא מַחוּבָּר (מֵאַדְמָה) [בְּאַדְמָה]; שְׁלֹא יִכְנְנוּ לֹא עַל גִּבֵּי מְחִילוֹת וְלֹא עַל גִּבֵּי כִיפִין. לֹא צָרִיכָא, דְּבִצְרִיָּה בַּצּוּרִי. ^(ד)**אֲמַר רַבִּי יוֹרְא: אֲפֻשֶׁר אִיתָא לֵהא דְרַבִּי יוֹחָנָן, וְלֹא תִנְיָנָא לֵה בְּמִתְנִיתִין?! ^(ה)נִפְק, דֵּק וְאַשְׁכַּח – דִּתְנֹן: בִּיָּדְרוּ מִשָּׁם עֲצִי תֵאֵנָה יַפִּים לְסִדֵּר מַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת; כִּנְגַד קָרוֹן מַעֲרַבִית דְּרוּמִית, מִשׁוּף מִן הַהָרָן כְּלָפִי צֹפֹן אַרְבַּע אַמּוֹת; בְּאֻמַּד חֲמֹשׁ סָאִין גָּחָלִים. וּבְשִׁבְתָּ – בְּאֻמַּד שְׁמוֹנָה סָאִין גָּחָלִים, שְׁשָׁם הִיּוּ נוֹתְנִין שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לָחֶם הַפְּנִים. וּמֵאִי סִימָנָא? רַבִּי יוֹסִי הִיא, דִּתְנִינָא,******

רַבִּי

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

נח.

עין משפט נר מצוה

א מיי" פג; מהל' פסולי המוקדשין

הל' א:

ב מיי" פא' מהל' בית הבחירה הל' יג:

ג מיי" פב; מהל' בית הבחירה הל' טז:

ד מיי" פב; מהל' תמידים ומוספין הל' ח:

הַמִּזְבֵּחַ מִדְּאוּרֵיתָא שׁוֹחֵט לְכַתְחֵלָה כְּדוּדְשִׁינוּן מִזְבְּחָתָה עֲלִיו וְשָׂמָא הָא דְנָקֹט דִּיעֲבַד מְדַרְבְּנוּ שְׁלֹא תִרְבִּין גָּלְלִים: **כְּלוּ לִשְׁלָמִים** וַאֲע"ג דְּקַסְבַּר לִיָּה כּלוּ מִזְבֵּחַ בַּצֹּפֹן קֹאִי אֲפִילוּ הֲכִי אֲצֻטְרִיד לָן לַעֲלִי קֹרָא לְהַכְשִׁיר צֹפֹן לִשְׁלָמִים דַּמְהֵכָא לֹא נִשְׁקָא דַּעַל הַמִּזְבֵּחַ גִּזְרַת הַכְּתוּב הוּא כִּי הִיכִי דְמַכְשֶׁר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה מַחֲצִיו וְלַצֹּפֹן לַעֲוִלָה אַע"ג דְּכִנְגַדוּ בִּשְׂרָקַע פְּסוּלוֹת דְּדֵרוּם הוּא אֱלָא דַּעַל הַמִּזְבֵּחַ גִּזְרַת הַכְּתוּב: **מִשׁוּף** מִן הַהָרָן כְּלָפִי צֹפֹן אַרְבַּע אַמּוֹת בְּכִלָּה שְׁמַעְתָּא מִשְׁמַע דְּנִחְלִים דְּיוֹם הַכַּפּוּרִים צָרִיד לָקַח כִּנְגַד הַשְׁתַּח וְצָרִיד לוּמַר דְּהִנְנוּ לְכַתְחֵלָה אֲבָל דִּיעֲבַד כְּשֶׁר אֲפִילוּ דְּהָאִי גִיסָא וְדְּהָאִי גִיסָא כְּדָאֻמַר בִּשְׂרָק טָרֶף בִּשְׁלָפִי (יוֹמָא מַה: מו. ע"ש ד"ה אֲבָל.) וְאַצְטְרִיד מַעַל הַמִּזְבֵּחַ וְאַצְטְרִיד מִלְפָּנֵי ה' וְא"ת מְהִיכָא תִיַּתִּי עֲבוּבָא דְאֲצְטְרִיד קֹרָא לְאַכְשׁוּרִי בְּדִיעֲבַד אִין זֶה בְּדִכְרִים הַנְּעֻשִׁים בְּבִגְדֵי לְבָן לֹא בַּפְּנִים וְלֹא בַּחוּץ וּבִין לְרַבִּי יְהוּדָה וּבִין לְרַבִּי נַחֲמִיָּה לִיכָא עֲבוּבָא וי"ל דְאֲצְטְרִיד מִשׁוּם דְצָרִיד פְּנִים כַּפְּנִים דְּמִי כַּקְטֹרֶת שְׁחַפְּנָה קִדָּם שְׁחִיטַת הַפָּר שְׁלֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוֹם דְּחֹזָקָה כְּתִיב בֵּה (וַיִּקְרָא ט"ו:י"ב) דְצָרִיד פְּנִים כַּפְּנִים דְּמִי וּא"ת הֵכָא מִשְׁמַע דִּלָּא מְקַרִּי לִפְנֵי ה' אֱלָא בַּמַּעֲרָב וְכֵן גְּבִי נֵר מַעֲרַבִי בֶּס' שְׁתֵּי הַלָּקֶם (מִנְחוֹת דָּף צח:) וְאֵלּוּ בְּסוּף כָּל הַמִּנְחוֹת [בְּאוֹת מֵצָה] (שָׁם סא.) אֲמַרִינוּ לִפְנֵי ה' בַּמְּזוּחַ גְּבִי תְּנוּפֶת לֹג שְׁמֹן שֶׁל מִצְרַע וְאַשְׁמֹו וְכֵן גְּבִי שְׁחִיטָה כְּתִיב לִפְנֵי ה' וְשָׁרִיֹא בְּכַל מְקוֹם בַּעֲזָרָה וי"ל דְשְׁחִיטָה וְתְנוּפֶת לֹג אֲשָׁם כְּתִיב לִפְנֵי ה' לְקַמְעוּטִי בַּחוּץ דְּתְנוּפֶת אֲשָׁם מַחִים אֲבָל גְּבִי גָחָלִים כְּתִיב (וַיִּקְרָא טו) מַעַל הַמִּזְבֵּחַ וְנֹרוֹת הֵיּ בְּהִיכַל אִם כֵּן לִפְנֵי ה' לִמָּה לִי לֹאוּ מִשׁוּם דְּבַעֲיָנוּ בַּמַּעֲרָב וּמִיָּהוּ קִשָּׁה דְּבַהֲהוּא שְׁמַעְתָּא דְּכַל הַמִּנְחוֹת בְּאוֹת מֵצָה (גַּם זֶה שָׁם) פָּרִיד מְלָה וְהֵאֲמַרְתָּ בַּמַּעֲרָב לִפְנֵי ה' פִּי גְבִי הַנֶּשֶׁת מִנְחָה בִּשְׂרָקִין וּבְרִישׁ הַקּוֹמֵץ רַבָּה (מִנְחוֹת דָּף יט:) וּמִשְׁעֵי הַנֵּי מְלִי מִנְחוֹת דְאֻקְרִי חֲטָאת וְחֲטָאת טַעֲוָנָה יְסוּד וְהָרָן דְּרוּמִית מְזוּרְחִית לֹא הֵיָּה לָהּ יְסוּד אֲבָל הֵכָא לִפְנֵי ה' שְׂרִינָא בֵּה מִשְׁמַע דְּאִי לֹא בְּנִינָא יְסוּד הָווּ מַכְשֻׁרָנָא קָרוֹן דְּרוּמִית מְזוּרְחִית לְהַנְּשָׂה וַאֲע"ג דְּכְתִיב לִפְנֵי ה' וְנִדְּחָה לִי בְּרוּ"ךְ דְאִי לֹא כְּתִיב לִפְנֵי ה' הַבְּנֶשֶׁת מִנְחָה אַע"ג דְּכְתִיב בֵּה אֵל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ דְּהִנְנוּ דְרוֹם וְגַם אֲתַקְשׁ לְחֲטָאת הַעוֹף לִיסוּד אֲכַתִּי אֲמַצַּע לְצַד דְרוֹם בְּאַמָּה שֶׁל יְסוּד רְחוּק מִקְּרוֹן מַעֲרַבִי אֲבָל קִשָּׁה בִּלְאִי הִיקְשָׂא לְחֲטָאת בְּעֵינֵן לִיסוּד מַעֲרָב כֵּוֹן דְּכְתִיב לִפְנֵי ה' לְגַלוֹת מַעֲרָב כְּמוֹ גְּבִי גָחָלִי יוֹם הַכַּפּוּרִים וְגַם כְּתִיב פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ דְּמִשְׁמַע דְרוֹם וְכֵן אִיתָא לְקַמֹּן בִּשְׂרָקִין (וּזְבָחִים דָּף סג:). בְּרוּ"ךְ: רַבִּי יוֹסִי הִיא וּא"ת מִי מַצִּית מוֹקְמָתָה לֵה לְסִדֵּר תַּמִּיד כְּרו"י הָא תָּנוּ בְּסוּף מַסְכַּת תַּמִּיד (דָּף לג.) עֵירוֹן לְתוֹף שֶׁל זֶהָב וְנִתְפָּצֵר מִמֶּנָּה קַב גָּחָלִים וְלִרְבִּי יוֹסִי הֵיָּה מִתְפָּצֵר יוֹתֵר כְּדַתְנֹן פֶּרֶק טָרֶף בִּשְׁלָפִי (יוֹמָא דָּף מג:) רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר בְּכַל יוֹם הֵיָּה חוֹתָה בְּשֶׁל סָאָה וּמַעֲרָה לִשֶׁל שְׁלֹשַׁת רִבּוּין וי"ל נְהִי דְּהָא דִּלָּא בְּרַבִּי יוֹסִי הֵךְ בְּרַבִּי יוֹסִי אֲתֵיֹא שְׁפִיר וְלֹא דְּמִי לֵהא דִּדְקִינֵין בַּפ"ק דִּיוֹמָא (דָּף טז:) וְאִי ס"ד מְדוֹת רַבִּי יְהוּדָה הִיא כּוֹי:

לָהֶם לַמַּעֲרָכָה שְׁנִיָּה וּלְהַקְטֹרֶת הַבּוֹזִיכִין קָרוֹן מַעֲרַבִית דְּרוּמִית וּמִשׁוּף אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַהָרָן וְלַצֹּפֹן:

נח:

קַדְנֶשֶׁת היכל ואולם חָדָא היא וְשׁ"ס מִסְפַּק בְּכָל מְקוֹם לַעֲלֵי סַפ"ק (דף יד.) רבי יוסי היא דתנאי רבי יוסי אומר זַה סימן בְּיָדךָ כֵּל הַנִּשְׁטֵל בַּמִּבְּנִינִים לָנֶחָן בַּחוּץ, אֵינּוּ נוֹתֵן אֶלָּא בְּסִמּוּךְ שְׁאֵין לִפְנִינִי; וְכָל הַנִּיֻּטֵּל בַּחוּץ לִינֶחָן לִפְנִינִי, אֵינּוּ נִיֻּטֵּל אֶלָּא בְּסִמּוּךְ שְׁאֵין לִפְנִינִי. כָּל הַנִּיֻּטֵּל בַּפְּנִינִים לִינֶחָן בַּחוּץ – מֵאִי נִיהוּ? אֵילִימָא שְׂרִירִים, בְּהָדְיָא כְּתִיב בְּהוּ: "אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעוֹלָה אֲשֶׁר שָׂתַח אֱהָל מוֹעֵד!" וְתוּ, כָּל הַנִּיֻּטֵּל בַּחוּץ לִינֶחָן בַּפְּנִינִים – מֵאִי נִיהוּ? אֵילִימָא גְּחָלִים שֶׁל יוֹם הַכִּיּוּפוּרִים, בְּהָדְיָא כְּתִיב בְּהוּ: "וְלָקַח מִלֵּא הַמִּחְתָּה גְּחָלִי אֵשׁ וְגו'!" אֶלָּא כָּל הַנִּיֻּטֵּל בַּפְּנִינִים לִינֶחָן בַּחוּץ – שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לָחֵם הַפְּנִינִים, דְּגִמְרֵי מִשְׁרִירִים. הַנִּיֻּטֵּל בַּחוּץ לִינֶחָן בַּפְּנִינִים – גְּחָלִים דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, דְּגִמְרָן מְגַחָלִים שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים. וּמֵאִי קַסְבֵּר? אִי קַסְבֵּר כּוּלִּיהּ מִזְבַּח בְּדֶרוּם קָאִי, עֶשְׂרִים וְשָׁבַע בְּעֵי לְמִיתֵי! וְאִי נְמִי קַסְבֵּר קְדוּשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא הִיא, עֶשְׂרִים וְתִרְתִּי בְּעֵי מִיתֵי! וְאִי קַסְבֵּר חֲצִי בָצָפוֹן וְחֲצִי בַּדֶּרוּם, חַד סְרִי בְּעֵי לְמִיתֵי! וְאֶלָּא קַסְבֵּר קְדוּשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא מִילְתָּא הִיא? שִׁית בְּעֵי לְמִיתֵי! אֶלָּא לֹאֻ מִשּׁוּם דְּקַסְבֵּר כּוּלִּיהּ מִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי? וְהֵנִי אַרְבַּע אַמּוֹת – אַמָּה יְסוֹד, וְאַמָּה סוּבָב, וְאַמָּה מְקוֹם קֶרְנוֹת, וְאַמָּה מְקוֹם רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים; דְּכִי מַסְגּוּ לְקַמִּיָּה טָפִי – תּוּ לִיכָא שְׂתַח.^(כ) אָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה: הָא מְנִי – רַבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מִזְבַּח מְמוּצָע וְעוֹמֵד בְּאַמְצַע הָעוֹזְרָה; וְשְׁלִשִׁים וָשֵׁתִים אַמּוֹת הֵיוּ לוֹ – עֶשְׂרַת אַמּוֹת כְּגֻנְגָּה שְׂתַחוּ שֶׁל הַיֵּכָל, אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה מִיכּוֹן, וְאַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה מִיכּוֹן; נִמְצָא מִזְבַּח מְכוּוֵן כְּגֻנְגָּה הַיֵּכָל. סוּף סוּף, לְרַבִּי יְהוּדָה חַד סְרִי בְּעֵי לְמִיתֵי; וְאִי קַסְבֵּר קְדוּשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא מִילְתָּא הִיא, שִׁית בְּעֵי לְמִיתֵי! ^(כ)מִי סְבֵרְתָּ הֵנִי אַרְבַּע אַמּוֹת – בְּהָדִי אַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב?!

אַרְבַּע אַמּוֹת בַּר מֵאַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב. וְנוֹקְמָה כְּרַבִּי יוֹסִי, וּבִמְמוּצָע! מִשּׁוּם דְּרַבִּי יְהוּדָה שְׁמַעְנָא לִיהּ מְמוּצָע בְּהָדְיָא. וְרַב שְׂרַבְיָא אָמַר: הָא מְנִי – רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי הִיא. דְּתַנְיָא: רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אָמַר, מֵתוּף שְׁנָאמַר: "וְנָתַתָּ אֶת הַכִּיּוֹר בֵּין אֱהָל מוֹעֵד" וְגוֹמַר, "וְאֵת

מִזְבַּח

הַמַּעֲרֵכָה מִכְּגֻנְגָּה קָרוּ יְסוֹד הַמִּזְבַּח הַדְּרוּמִי וְלָצָפוֹן קֹדֶם שְׁהִינֵע לְשַׂתַּח: וְאִי קַסְבֵּר קְדֻשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא הִיא וּמִשְׁתַּיַּנֵּע כְּגֻנְגָּה שְׂתַח הַאוּלָם קֶרְנֵין לִפְנֵי ה' וּשְׂתַח הַאוּלָם עוֹדֶף לְכָל רוּחַ עַל שְׂתַח הַהֵיכָל ה' אַמּוֹת לְכָל צֵד שְׁהֵיָה רַחְבּוֹ כ' אַמּוֹת דְּתַנּוּן בְּמַסְכַּת מִדּוֹת (דף לו.) כ"ב בְּעֵי מִיתֵי: וְאִי נְמִי קַסְבֵּר חֲצִי שֶׁל מִזְבַּח בָּצָפוֹן וְחֲצִי בַּדֶּרוּם וּבֹא לְמַשְׁכָּה עַד כְּגֻנְגָּה הַהֵיכָל: חַד סְרִי בְּעֵי מִיתֵי שְׁהָרִי ט"ו אַמּוֹתִיָּה בַּדֶּרוּם נִמְצָאוּ מֶקֶן ו"א [אַמּוֹת] מְוִיית דְּרוּמִית שֶׁל שְׂתַח וְלַדֶּרוֹם: וְאִי נְמִי קְדֻשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא הִיא שִׁית מִיָּהָה בְּעֵי לְמִיתֵי אֶלָּא עַל כִּרְחֹף לֹא מִשְׁכַּחַת לָהּ שְׁתַּהָא מְשִׁיכַת ד' אַמּוֹת הַלָּלוּ לְקֶרֶב כְּגֻנְגָּה הַשְׂתַּח אֶלָּא נָמֵן לָהּ מִדָּה בְּשַׁעוּר שְׁלֹא תִמְשַׁכְּנָהּ יוֹתֵר מִכָּאֵן שֶׁכֵּל מַה שְׂאֵתָהּ יָכוֹל לְקַרְבָּה אֶצֶל קֶרֶן דְּרוּמִית הֵי מַקְרָבָהּ וּבִקֵּף אֵתָּהּ מִכּוּנָה כְּגֻנְגָּה הַשְׂתַּח וְד' אַמּוֹת הַלָּלוּ ע"כ הוּא מוֹשְׁכָה לָצָפוֹן לִפִּי שְׁאֵין לוֹ מְקוֹם לְסַדֵּר גְּלִיָּהֶן וְקַסְבֵּר כּוּלִּיהּ בָּצָפוֹן קָאִי וְאִין מִמֶּנּוּ לִפְנֵי הַשְׂתַּח אֶלָּא חֲמִשָּׁה דְּרוּמִיּוֹת וּמֶקֶן אַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב וְאַמָּה מְקוֹם הַקֶּרֶן וְאַמָּה הַלּוּד לִכְהֻנָּהִים הַמְסַסְדִּין אֶת הַמַּעֲרֵכָה וּמִשְׁפִּין בֵּין קֶרֶן לַמַּעֲרֵכָה וְאִין לוֹ מְקוֹם לְסַדֵּר וְלִמְדֵּף שְׁיִסְדֵּר חוּצָה לָהֶן מִיַּד כְּדִי שְׁתַּהָא אַמָּה מִן הַמַּעֲרֵכָה כְּגַד הַשְׂתַּח דְּכִי מַסְגִּי לָצָפוֹן טָפִי תּוּ לִיכָא שְׂתַח: אָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה לְעוֹלָם לֹא תִדּוּק מִנָּה לְרַבִּי יוֹסִי בָּצָפוֹן קָאִי אֶלָּא (אַימָא) רַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר חֲצִי בָצָפוֹן וְחֲצִי בַּדֶּרוּם עֶשְׂרַת אַמּוֹת אֲמַצְעִיּוֹת שְׁלוֹ הֵי כְּגֻנְגָּה שְׂתַחוּ שֶׁל הַיֵּכָל וי"א אַמּוֹת מְוִיית הַיֵּכָל וְלָצָפוֹן וּכְגֻנְגָּן לַדֶּרוֹם נִמְצָא מְכוּן כְּגֻנְגָּה רַחֵב חָלָלוּ שֶׁל הַיֵּכָל וְעַבְדֵי שְׁתַּהֵיכֵל חָלָלוּ כ' אַמָּה וְעַבְדֵי שֶׁל כְּתָל ו' אַמּוֹת וְהָכִי תֵּנֵן לָהּ בְּמַסְכַּת מִדּוֹת (דף לו.): סוּף סוּף כְּדֹאקְשִׁינֵן לַעֲלִי: בַּר מֵאַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב וּמִלְמַעְלָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבַּח קַחְשִׁיבִי לַהֲוֹ וְנִמְצָא לִפְנֵי הַשְׂתַּח שְׁהָרִי מְשֻׁרֵף ו' אַמּוֹת וְלֹא הִקְרִי ד' אַמּוֹת אֵלּוּ אֶלָּא לְקַרְבָּן לְשַׂתַּח דְּבִצְרִי מִהָכִי לֹאֻ כְּגֻנְגָּה הַשְׂתַּח הוּא: וְנוֹקְמָה כְּר' יוֹסִי בְּאַמְצַע לְמַה לָּהּ לְמַשְׁקֵלָה מְרַבִּי יוֹסִי דְּשִׁמְעָתָּ לָהּ דְּאָמַר אִין נִתְּנִין אֶלָּא בְּסִמּוּךְ שְׁאֵין לִפְנִינִי מִכְּדִי לְהַסְתֵּר דְּקָאִי דְּרַבִּי יִזְרָא קֹא אַתִּית דְּבַעֲי לְמִדַּק מִנָּה לְרַבִּי יוֹסִי דְּכוּלִּיהּ מִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי אִימָא הָכִי לְעוֹלָם קַסְבֵּר חֲצִי בַּדֶּרוּם וְחֲצִי בָצָפוֹן וּמִי סְבֵרְתָּ בְּהָדִי אַמָּה יְסוֹד כּו': וּמִשְׁנֵי לְרַבִּי יְהוּדָה שְׁמַעֲינֵן לָהּ מִמְצַע בְּהָדְיָא וְאִי מִשּׁוּם דְּאִימָר דּוּק מִנָּה כְּדַאאֲמַרְתָּ דְּמִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי וּמִיהוּ לְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא תַסִּיעִיָּה מִנָּה דְּיִמָּא רַבִּי יוֹסִי כֵּן חִלְּשָׁתָּה הִיא מִשּׁוּם דְּשִׁמְעִינֵן לִיהּ דְּאִינִי בְּנִשְׁטִלִין וְנִתְּנִין דִּהְהוּא לְכָלִי עֲלָמָה אִית לַהֲוֹ וְהָא דְתַמִּיד כְּרַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי מוֹקְמִינֵן דְּשִׁמְעִינֵן לִיהּ דְּאָמַר מִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי אֲבָל לְרַבִּי יוֹסִי סַתְמָא דִּהוּא רַבִּי יוֹסִי כֵּן חִלְּשָׁתָּה דְלֹא שְׁמַעְתָּ לָהּ דְּאָמַר לֹא תוֹקְמָה דְלָקָא כְּרַבִּי יְהוּדָה ס"ל: מֵתוּף שְׁנָאמַר בְּכִיּוֹר בֵּין אֱהָל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבַּח וּכְתוּב אַחֵד אוֹמַר מִזְבַּח הָעֹלָה שָׁם שְׂתַח אֱהָל מוֹעֵד וְאִין כִּיּוֹר מַסְסִיק בִּינְתָּיִם לְמִדַּת מִשְׁנֵי הַמַּקְרָאוֹת הַלָּלוּ שְׁצָרִיד לְתַנּוּ כָּל מַה שְׁיָכוֹל לְקַרְבּוֹ בְּאִוִיר שְׁבִין מִזְבַּח לֹאֲהֵל מוֹעֵד וּבִלְבַד שְׁלֹא יָהָא מַסְסִיק בֵּין מִזְבַּח וּלְשַׂתַּח:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

רבי יוסי היא דתנאי רבי יוסי אומר זַה סימן בְּיָדךָ כֵּל הַנִּשְׁטֵל בַּמִּבְּנִינִים לָנֶחָן בַּחוּץ, אֵינּוּ נוֹתֵן אֶלָּא בְּסִמּוּךְ שְׁאֵין לִפְנִינִי; וְכָל הַנִּיֻּטֵּל בַּחוּץ לִינֶחָן לִפְנִינִי, אֵינּוּ נִיֻּטֵּל אֶלָּא בְּסִמּוּךְ שְׁאֵין לִפְנִינִי. כָּל הַנִּיֻּטֵּל בַּפְּנִינִים לִינֶחָן בַּחוּץ – מֵאִי נִיהוּ? אֵילִימָא שְׂרִירִים, בְּהָדְיָא כְּתִיב בְּהוּ: "אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעוֹלָה אֲשֶׁר שָׂתַח אֱהָל מוֹעֵד!" וְתוּ, כָּל הַנִּיֻּטֵּל בַּחוּץ לִינֶחָן בַּפְּנִינִים – מֵאִי נִיהוּ? אֵילִימָא גְּחָלִים שֶׁל יוֹם הַכִּיּוּפוּרִים, בְּהָדְיָא כְּתִיב בְּהוּ: "וְלָקַח מִלֵּא הַמִּחְתָּה גְּחָלִי אֵשׁ וְגו'!" אֶלָּא כָּל הַנִּיֻּטֵּל בַּפְּנִינִים לִינֶחָן בַּחוּץ – שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לָחֵם הַפְּנִינִים, דְּגִמְרֵי מִשְׁרִירִים. הַנִּיֻּטֵּל בַּחוּץ לִינֶחָן בַּפְּנִינִים – גְּחָלִים דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, דְּגִמְרָן מְגַחָלִים שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים. וּמֵאִי קַסְבֵּר? אִי קַסְבֵּר כּוּלִּיהּ מִזְבַּח בְּדֶרוּם קָאִי, עֶשְׂרִים וְשָׁבַע בְּעֵי לְמִיתֵי! וְאִי נְמִי קַסְבֵּר קְדוּשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא הִיא, עֶשְׂרִים וְתִרְתִּי בְּעֵי מִיתֵי! וְאִי קַסְבֵּר חֲצִי בָצָפוֹן וְחֲצִי בַּדֶּרוּם, חַד סְרִי בְּעֵי לְמִיתֵי! וְאֶלָּא קַסְבֵּר קְדוּשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא מִילְתָּא הִיא? שִׁית בְּעֵי לְמִיתֵי! אֶלָּא לֹאֻ מִשּׁוּם דְּקַסְבֵּר כּוּלִּיהּ מִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי? וְהֵנִי אַרְבַּע אַמּוֹת – אַמָּה יְסוֹד, וְאַמָּה סוּבָב, וְאַמָּה מְקוֹם קֶרְנוֹת, וְאַמָּה מְקוֹם רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים; דְּכִי מַסְגּוּ לְקַמִּיָּה טָפִי – תּוּ לִיכָא שְׂתַח.^(כ) אָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה: הָא מְנִי – רַבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מִזְבַּח מְמוּצָע וְעוֹמֵד בְּאַמְצַע הָעוֹזְרָה; וְשְׁלִשִׁים וָשֵׁתִים אַמּוֹת הֵיוּ לוֹ – עֶשְׂרֵה אַמּוֹת כְּגֻנְגָּה שְׂתַחוּ שֶׁל הַיֵּכָל, אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה מִיכּוֹן, וְאַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה מִיכּוֹן; נִמְצָא מִזְבַּח מְכוּוֵן כְּגֻנְגָּה הַיֵּכָל. סוּף סוּף, לְרַבִּי יְהוּדָה חַד סְרִי בְּעֵי לְמִיתֵי; וְאִי קַסְבֵּר קְדוּשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא מִילְתָּא הִיא, שִׁית בְּעֵי לְמִיתֵי! ^(כ)מִי סְבֵרְתָּ הֵנִי אַרְבַּע אַמּוֹת – בְּהָדִי אַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב?!

אַרְבַּע אַמּוֹת בַּר מֵאַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב. וְנוֹקְמָה כְּרַבִּי יוֹסִי, וּבִמְמוּצָע! מִשּׁוּם דְּרַבִּי יְהוּדָה שְׁמַעְנָא לִיהּ מְמוּצָע בְּהָדְיָא. וְרַב שְׂרַבְיָא אָמַר: הָא מְנִי – רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי הִיא. דְּתַנְיָא: רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אָמַר, מֵתוּף שְׁנָאמַר: "וְנָתַתָּ אֶת הַכִּיּוֹר בֵּין אֱהָל מוֹעֵד" וְגוֹמַר, "וְאֵת מִזְבַּח הַמַּעֲרֵכָה מִכְּגֻנְגָּה קָרוּ יְסוֹד הַמִּזְבַּח הַדְּרוּמִי וְלָצָפוֹן קֹדֶם שְׁהִינֵע לְשַׂתַּח: וְאִי קַסְבֵּר קְדֻשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא הִיא וּמִשְׁתַּיַּנֵּע כְּגֻנְגָּה שְׂתַח הַאוּלָם קֶרְנֵין לִפְנֵי ה' וּשְׂתַח הַאוּלָם עוֹדֶף לְכָל רוּחַ עַל שְׂתַח הַהֵיכָל ה' אַמּוֹת לְכָל צֵד שְׁהֵיָה רַחְבּוֹ כ' אַמּוֹת דְּתַנּוּן בְּמַסְכַּת מִדּוֹת (דף לו.) כ"ב בְּעֵי מִיתֵי: וְאִי נְמִי קַסְבֵּר חֲצִי שֶׁל מִזְבַּח בָּצָפוֹן וְחֲצִי בַּדֶּרוּם וּבֹא לְמַשְׁכָּה עַד כְּגֻנְגָּה הַהֵיכָל: חַד סְרִי בְּעֵי מִיתֵי שְׁהָרִי ט"ו אַמּוֹתִיָּה בַּדֶּרוּם נִמְצָאוּ מֶקֶן ו"א [אַמּוֹת] מְוִיית דְּרוּמִית שֶׁל שְׂתַח וְלַדֶּרוֹם: וְאִי נְמִי קְדֻשַׁת הַיֵּכָל וְאוּלָם חָדָא הִיא שִׁית מִיָּהָה בְּעֵי לְמִיתֵי אֶלָּא עַל כִּרְחֹף לֹא מִשְׁכַּחַת לָהּ שְׁתַּהָא מְשִׁיכַת ד' אַמּוֹת הַלָּלוּ לְקֶרֶב כְּגֻנְגָּה הַשְׂתַּח אֶלָּא נָמֵן לָהּ מִדָּה בְּשַׁעוּר שְׁלֹא תִמְשַׁכְּנָהּ יוֹתֵר מִכָּאֵן שֶׁכֵּל מַה שְׂאֵתָהּ יָכוֹל לְקַרְבָּה אֶצֶל קֶרֶן דְּרוּמִית הֵי מַקְרָבָהּ וּבִקֵּף אֵתָּהּ מִכּוּנָה כְּגֻנְגָּה הַשְׂתַּח וְד' אַמּוֹת הַלָּלוּ ע"כ הוּא מוֹשְׁכָה לָצָפוֹן לִפִּי שְׁאֵין לוֹ מְקוֹם לְסַדֵּר גְּלִיָּהֶן וְקַסְבֵּר כּוּלִּיהּ בָּצָפוֹן קָאִי וְאִין מִמֶּנּוּ לִפְנֵי הַשְׂתַּח אֶלָּא חֲמִשָּׁה דְּרוּמִיּוֹת וּמֶקֶן אַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב וְאַמָּה מְקוֹם הַקֶּרֶן וְאַמָּה הַלּוּד לִכְהֻנָּהִים הַמְסַסְדִּין אֶת הַמַּעֲרֵכָה וּמִשְׁפִּין בֵּין קֶרֶן לַמַּעֲרֵכָה וְאִין לוֹ מְקוֹם לְסַדֵּר וְלִמְדֵּף שְׁיִסְדֵּר חוּצָה לָהֶן מִיַּד כְּדִי שְׁתַּהָא אַמָּה מִן הַמַּעֲרֵכָה כְּגַד הַשְׂתַּח דְּכִי מַסְגִּי לָצָפוֹן טָפִי תּוּ לִיכָא שְׂתַח: אָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה לְעוֹלָם לֹא תִדּוּק מִנָּה לְרַבִּי יוֹסִי בָּצָפוֹן קָאִי אֶלָּא (אַימָא) רַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר חֲצִי בָצָפוֹן וְחֲצִי בַּדֶּרוּם עֶשְׂרֵה אַמּוֹת אֲמַצְעִיּוֹת שְׁלוֹ הֵי כְּגֻנְגָּה שְׂתַחוּ שֶׁל הַיֵּכָל וי"א אַמּוֹת מְוִיית הַיֵּכָל וְלָצָפוֹן וּכְגֻנְגָּן לַדֶּרוֹם נִמְצָא מְכוּן כְּגֻנְגָּה רַחֵב חָלָלוּ שֶׁל הַיֵּכָל וְעַבְדֵי שְׁתַּהֵיכֵל חָלָלוּ כ' אַמָּה וְעַבְדֵי שֶׁל כְּתָל ו' אַמּוֹת וְהָכִי תֵּנֵן לָהּ בְּמַסְכַּת מִדּוֹת (דף לו.): סוּף סוּף כְּדֹאקְשִׁינֵן לַעֲלִי: בַּר מֵאַמָּה יְסוֹד וְאַמָּה סוּבָב וּמִלְמַעְלָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבַּח קַחְשִׁיבִי לַהֲוֹ וְנִמְצָא לִפְנֵי הַשְׂתַּח שְׁהָרִי מְשֻׁרֵף ו' אַמּוֹת וְלֹא הִקְרִי ד' אַמּוֹת אֵלּוּ אֶלָּא לְקַרְבָּן לְשַׂתַּח דְּבִצְרִי מִהָכִי לֹאֻ כְּגֻנְגָּה הַשְׂתַּח הוּא: וְנוֹקְמָה כְּר' יוֹסִי בְּאַמְצַע לְמַה לָּהּ לְמַשְׁקֵלָה מְרַבִּי יוֹסִי דְּשִׁמְעָתָּ לָהּ דְּאָמַר אִין נִתְּנִין אֶלָּא בְּסִמּוּךְ שְׁאֵין לִפְנִינִי מִכְּדִי לְהַסְתֵּר דְּקָאִי דְּרַבִּי יִזְרָא קֹא אַתִּית דְּבַעֲי לְמִדַּק מִנָּה לְרַבִּי יוֹסִי דְּכוּלִּיהּ מִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי אִימָא הָכִי לְעוֹלָם קַסְבֵּר חֲצִי בַּדֶּרוּם וְחֲצִי בָצָפוֹן וּמִי סְבֵרְתָּ בְּהָדִי אַמָּה יְסוֹד כּו': וּמִשְׁנֵי לְרַבִּי יְהוּדָה שְׁמַעֲינֵן לָהּ מִמְצַע בְּהָדְיָא וְאִי מִשּׁוּם דְּאִימָר דּוּק מִנָּה כְּדַאאֲמַרְתָּ דְּמִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי וּמִיהוּ לְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא תַסִּיעִיָּה מִנָּה דְּיִמָּא רַבִּי יוֹסִי כֵּן חִלְּשָׁתָּה הִיא מִשּׁוּם דְּשִׁמְעִינֵן לִיהּ דְּאִינִי בְּנִשְׁטִלִין וְנִתְּנִין דִּהְהוּא לְכָלִי עֲלָמָה אִית לַהֲוֹ וְהָא דְתַמִּיד כְּרַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי מוֹקְמִינֵן דְּשִׁמְעִינֵן לִיהּ דְּאָמַר מִזְבַּח בָּצָפוֹן קָאִי אֲבָל לְרַבִּי יוֹסִי סַתְמָא דִּהוּא רַבִּי יוֹסִי כֵּן חִלְּשָׁתָּה דְלֹא שְׁמַעְתָּ לָהּ דְּאָמַר לֹא תוֹקְמָה דְלָקָא כְּרַבִּי יְהוּדָה ס"ל: מֵתוּף שְׁנָאמַר בְּכִיּוֹר בֵּין אֱהָל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבַּח וּכְתוּב אַחֵד אוֹמַר מִזְבַּח הָעֹלָה שָׁם שְׂתַח אֱהָל מוֹעֵד וְאִין כִּיּוֹר מַסְסִיק בִּינְתָּיִם לְמִדַּת מִשְׁנֵי הַמַּקְרָאוֹת הַלָּלוּ שְׁצָרִיד לְתַנּוּ כָּל מַה שְ

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

היכן היה נתון משוך קמעה מזוית המזבח ולדרום נמצא שְׁאִינו כִּנְגֵד המזבח כִּלל אֵלָא כִּבְיֵן אֹהֶל מוֹעֵד וּלְמִזְבֵּחַ: ה"ג בת"כ ובקמס' מדות ומדמָצְרִיף ליה רבי יוסי הגלילי לְמַשְׁכוּ מִכִּנְגֵד המזבח ולדרום וְהוּא אֵינוּ צָרִיף לְתַרְחִיקוּ אֵלָא מִבְּיֵן המזבח וּלְפֶתַח פְּשׁוּט מִנֵּה דְכוּלִּיהּ מִזְבֵּחַ בְּצַפּוֹן קֹאֵי וּלְפִיכָךְ עַל כִּרְחוּ הוּא מוֹשְׁכוּ מִכִּנְגֵד המזבח כִּלּוּ שְׂאֵם נִתְּנוּ כִּלל כִּנְגֵד המזבח

א"א שְׂלֵא יַפְסִיק בֵּינוּ וּלְפֶתַח כְּדַמְפְּרֵשׁ וְאָזַל: דְּמֵאֵי קֶסֶבֶר שְׂלֵא קִיַּם אֶת הַמִּקְרָא שְׂכַתֵּב בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְהוּא מוֹשְׁכוּ קַמְעָא: אֵי כוּלִּיהּ בְּדֵרוּם הִרְבֵּה מִן הַמִּזְבֵּחַ יֵשׁ בְּדֵרוּם כִּנְגֵד הֵיכַל שְׂלֵא כִּנְגֵד הַפֶּתַח וְהִנֵּה לוּ לַתְּחוּ שְׁם: לוֹקְמִינָה מִכְּתָל הֵיכַל וּלְדֵרוּם כְּלוּמֵר מִשְׁמַתְּחִיל כְּתָל פֶּתַח הַהֵיכַל לַסֵּתַם לְדֵרוּם דְּהִינּוּ בֵּין פֶּתַח

הָאוּלָם וּלְמִזְבֵּחַ וּכְנֵגֵד הַהֵיכַל שְׂפֶתַח הָאוּלָם עוֹדֶף עַל שְׁל הֵיכַל ה' אַמּוֹת לְדֵרוּם: וּא"נ סִבֵּר קִדְּשַׁת אוּלָם וְהֵיכַל חָדָא הִיא וּפֶתַח אוּלָם כְּפֶתַח הֵיכַל וְהָצִדֵּר לְמַשְׁכוּ אֶף מִכִּנְגֵד פֶּתַחוּ שְׁל אוּלָם: נוֹקְמִיָּה מִסְתַּיִמַת כְּתָל אוּלָם וּלְדֵרוּם דַּה"ל אֲפֹתֵי כִּבְיֵן הָאוּלָם וּלְמִזְבֵּחַ דְּכִינּוּ דְכְּתָל אוּלָם כְּכַתָּל הֵיכַל קָרִי בֵּה בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּלְמִזְבֵּחַ וּמִיטְרִימֵי קִרְאֵי שְׂפִיר: וְאֵי נְמִי קֶסֶבֶר חָצִיזוּ בְּצַפּוֹן כו' יֵשׁ ט"ו אַמָּה בְּדֵרוּם צֹא מִקֶּוּן ה' אַמּוֹת שְׁל פֶּתַח עֲדוּן יֵשׁ לוּ מִקּוּם י"א אַמָּה לַתְּחוּ שְׁם מִכְּתָל מִזֹּחַת הֵיכַל דְּרוּם: וּא"נ סִבֵּר קִדְּשַׁת אוּלָם וְהֵיכַל חָדָא הִיא וּפֶתַח אוּלָם כְּפֶתַח הֵיכַל וְהָצִדֵּר לְמַשְׁכוּ אֶף מִכִּנְגֵד פֶּתַחוּ שְׁל אוּלָם: אֵלָא לֹא מִשׁוּם דְּקֶסֶבֶר כִּלָּה מִזְבֵּחַ בְּצַפּוֹן קֹאֵי וְדִרְוּמוּ שְׁל מִזְבֵּחַ כִּלָּה לְפָנֵי הַפֶּתַח

וְאֵם הִנֵּה נִתְּנוּ כִּנְגֵד המזבח כִּלל נִמְצָא מִפְּסִיק בֵּין מִזְבֵּחַ לַפֶּתַח: וּנוֹקְמִיָּה בֵּין הַמִּזְבֵּחַ וְהַהֵיכַל בְּצַפּוֹן כְּסַתִּימַת כְּתָל הַהֵיכַל בְּמִזְבֹּחַ צַפּוֹנִית וּלְצַפּוֹן: קֶסֶבֶר קִדְּשַׁת הֵיכַל כו' וְאֵינוּ רִשְׁאֵי לְהַפְסִיק בֵּין פֶּתַח אוּלָם וּלְמִזְבֵּחַ וְכִי מוֹקַמַת לִיה מִכְּתָל הֵיכַל וּלְצַפּוֹן ה"ל מִפְּסִיק בֵּין אוּלָם וּלְמִזְבֵּחַ: צַפּוֹנָה מִדְּהוּה לִיה לִמְכַתֵּב עַל גֵּרֵד הַמִּזְבֵּחַ צַפּוֹן וְכַתִּיב צַפּוֹנָה לְדִרְשָׁא אֲתָא: שְׂיֵהָא פְּנּוּי מִכְּלִים גֵּרִס הָכָא וְכִידֹר כִּלִּי הוּא: מֵאֵן תֵּנָא דְּפִלְגֵי כו' וְאֹמֵר כוּלִּיהּ בְּדֵרוּם קֹאֵי: כִּדְר"א גִּרְסִינּוּ פְּנּוּי מִכְּלִים: שְׁנִשְׁחַטּוּ שְׁם בְּעוֹרָה: כִּשְׁהוּא שְׁלָם וְהָא עֲלִיו בְּגִינוּ וּבִשְׁבִילוּ קֹאמֵר: אַחַד זָה וְאַחַד זָה בֵּין שְׁנִשְׁחַטּוּ בִשְׁעַת פְּגִימַתּוּ בֵּין שְׁנִשְׁחַטּוּ אַחֵר תַּקְּנוּ פְּסוּלִין כֹּל הַקְּדוּשִׁים שְׁהִיו קְדוּשִׁין בְּאוֹתָהּ שַׁעַה לְפִי שְׁנוּאֵר וְנִדְחוּ וְקֶסֶבֶר בְּעָלִי חַיִּים נִדְחִין כִּשְׁחוּטִין: עַד שְׂלֵא נִבְּנָה מִשְׁמַע קֹדֶם שְׂלֵא בִּנְאוּהוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה: דְּחִוּיִן מַעֲשָׂרָא הֵו שְׂכַשְׁקַדְדֵּשוּ לֹא נִבְּרָא שְׁמַע מִנֵּה דְּחָיו מַעֲשָׂרָו הֵי דְּחָיו וְתַקְּשָׁה לִמְאֵן דְּאֹמֵר לֹא הֵי דְּחָיו: נִהְרַם מִשְׁמַע בְּיָמֵי נְבוּכַד נֶצַר הִיוּ: אוֹרְיִן לְהוּ עַד שְׂלֵא נִבְּנָה בֵּית שְׁנֵי וּפְשִׁיטָא דְּפִסְטוּלִין דְּגִבֵּי מוֹמִין סַתְּנֵי לְהוּ בְּכִכּוּרוֹת (דָּף מֵא). הַזֶּוּן וְהַחֹלָה וְהַמְּוֹחֶם: מִזְבֵּחַ שְׁנִשְׁעָרָא בְּמִזְבֵּחַ פְּגִימֵי סַמְרִי' וְקֹא סִלְקָא דַּעֲמִיד הוּא הֵדִין לְחִיצוֹן שְׁרִינֵא דְּרַב אֲדִרְבַּ דְּאֹמֵר לַעֲלִיל כֹּל הַקְּדוּשִׁים שְׁנִשְׁחַטּוּ שְׁם פְּסוּלִין: מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּדָמִים דְּבַעֲרִין מִזְבֵּחַ: דְּבָרִים כְּכַתְּבוּ שְׁנַדְּשׁ אֶת הַרְצָפָה כִּלָּה לִשְׁם מִזְבֵּחַ לְהַקְטִיר עָלֶיהָ לְפִי שְׂיֵהָה הַמִּזְבֵּחַ קִטָּן מִהֵכִיל עוֹלוֹת וְשִׁלְמִים שְׁהַקְרִיבוּ לְסַגְפַת הַמִּזְבֵּחַ וְאִמְרִינוּ לְקַטֵּן לְרַבִּי

יְהוּדָה הִכִּי מִשְׁמַע קֹרֵא כִּי מִזְבֵּחַ אֲבָנִים אֲשֶׁר תַּחַת מִזְבֵּחַ הַחֹזֶשֶׁת קִטָּן הִיָּה: אֹמֵר לוּ רַבִּי יוֹסִי וְהָלֵא כִּבֵּר נִצָּמֵר בְּמִזְבֵּחַ שְׁעֵשָׁה מִשָּׁה כְּמִדְבָּר שְׂיֵהִי כְּגוֹב וְנִבְעוּן:

פְּרִידֵי גִסְטָרָא וּמִשְׁנֵי מִנְּהִי שְׁנוּרָאָה כְּמִטִּיל מוּם בְּקִדְּשִׁים וְלִכְּיָא לְמִימֵר דִּישׁ אֲסוּר מִטִּיל מוּם אֶף בְּבִתְּחַת תְּמִימָה לְקִדְּשִׁי בְּדָק הַבֵּית דְּאִין חִבְּיִן מִשׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ כְּדַמוּכַח יוֹצֵאִין מִיַּדִּי מִזְבֵּחַ לַעֲלוֹם דְּהִינּוּ מִדְּרַבְּנָן מִשׁוּם קִנָּם כְּדַמוּכַח פֶּרֶק הַמִּנְחוֹת וְהַנְּסֻכִּים (מִנְחוֹת קֹא). דְּקֹאמֵר מִשׁוּם דְּלֹא שְׂכִיחֵי תְּמִימִים תַּקְּנוּ שְׂיֵהָיו לְמִזְבֵּחַ לְכַר גִּירָאָה דְּמִנְיֵרִי בְּקִדְּשִׁי מִזְבֵּחַ וְלֹא מִחֲבִי' מִשׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ מִשׁוּם דְּאֵינוּ רֹאֵי לַפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אוּ מִשׁוּם דְּהֵי דְּחָיו אוּ מִשׁוּם דְּמַחְסֵר זְמַן וְדַחַק לוֹמֵר דְּהֵיָּא דְּמַס' ע"ו כַּמ"ד הִתְרִי הַבְּמוֹת דְּהָא סַתָּם מִתְּגִיחִין לְקַטֵּן (וְכֹחִים דָּף קִיב): דִּירְשָׁלַיִם אֵין אֲסִרְיָה הִמֵּר וּבִפ"ק דְּמַגֵּלָה (דָּף י.) פְּרִידֵי מִנֵּה לֵר' יוֹחָנָן דְּאֹמֵר שְׁמַעְתִּי שְׁמַרְקִירִין בְּבֵית חוּזִיוֹ וְגִירָאָה לְתַרַּץ דֵּר' יוֹחָנָן דְּמַחֲבִיב לְקַטֵּן מַשְׁלָה בַּחוּץ מִנְיֵרִי בְּהַעֲלֵלָת קִטְרֵת דְּלֹא מַחְסֵר מַעֲשָׂה כְּדָאמֵר בְּשִׁמְעִמִּין מִזְבֵּחַ שְׁנִשְׁעָרָא מִקְטִירִין קִטְרֵת בְּמִקְוָמוּ א"נ בְּהַעֲלֵלָת מִנְחָה שְׁקַמְצָה בְּכִלִּי שֶׁרֶת בְּפָגִים אַע"פ שְׂאִין בֵּית דְּאִנְיָכֹחִים דְּוָקֵא בְּעִי מִזְבֵּחַ בְּדִקְחִיב וְנִכְחַת עֲלִיו וְנִיחָא הַשְׂמָתָה הָא דְּגָטֵר ר' יוֹחָנָן מַשְׁלָה בְּזִמָּן הֵנָּה וְלֹא גָטֵט שְׁוִימַת בְּזִמָּן הֵנָּה וְאִין לְתַרַּץ דֵּר' יוֹחָנָן כִּרְבִּי יְהוּדָה דְּשִׁרִי לְהַקְטִיר בְּרָצַפָּה הַגְּזִירָה דְּלֹא מִסְתַּבֵּר דְּלִשְׁרִי רַבִּי יְהוּדָה בְּשַׁעַה שְׁהַמִּזְבֵּחַ פְּגוּם אֵלָא בְּשַׁעַה שְׁהַמִּזְבֵּחַ כִּשֵּׁר וְעוֹד יֵשׁ לְתַרַּץ דְּלִקְטֵן ר' יוֹחָנָן מִנְיֵרִי כִּשְׁבִּנָּה הַמִּזְבֵּחַ בְּמִקְוָמוּ וְהַעֲלָה בַּחוּץ בִּינוּ דְּקִדְּשִׁי לַעֲמִידָה לְכֹא וְהִיָּה דִפ"ק דַּע"ו (דָּף יג:) יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּקִדְּשִׁי בְּדָק הַבֵּית אֲמַאי נוֹעֵל דִּלְת בְּפִגְיָה לְרַבָּא וְנִשְׁחַטְהָ אוּ נִשְׁחַטְהָ אֵלָא פִּי' דְּבִינֵי הַקְדוּשׁ דְּמִדְּרַבְּנָן אֲסוּר לְהַטִּיל בְּתָם מוּם גְּזִירָה אֲטוּ קִדְּשִׁי מִזְבֵּחַ כְּדָאמֵר בְּרֹאשִׁית הַזֶּה (תַּלְיִן דָּף קֵלָה). דְּקִדְּשִׁי בְּדָק הַבֵּית אֲסוּרִין גְּזִירָה וּבְכוּרָה גְּזִירָה אֲטוּ קִדְּשִׁי מִזְבֵּחַ וְא"כ יֵשׁ לִישֵׁב פִּי' רַש"י דְּפְרִידִי בְּקִדְּשִׁי בְּדָק הַבֵּית וְנִשְׁחַטְהָ מִשְׁחַת וְנִשְׁחַתָּה גִסְטָרָא וּמִשְׁנֵי גִירָאָה כְּמִטִּיל מוּם אֲסוּר קִדְּשִׁי מִזְבֵּחַ וּא"ת מֵאֵי טַעְמָא פְּטִירִין שְׁלָמִים שְׁשַׁחֲטוּן קֹדֶם פְּתִיחַת דִּלְחוֹת הַהֵיכַל בַּחוּץ (לַעֲלִיל וְכֹחִים דָּף נה:) וְהָלֵא בְּפָגִים כִּי הָאֵי גִּנּוּאֵי אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ לְפִי מַה שְׂפִי' תַּקְּנוּטְרַם לְקַטֵּן קֹדֶם שְׁיַעֲמִידוּ לוּיִם אֶת הַמִּשְׁכָּן וְלֹאֲחֵר שְׁפָרוּן לוּיִם אֶת הַמִּשְׁכָּן דְּשִׁלְמִים דְּוָקֵא בְּעִי פְּתִיחַת דִּלְחוֹת הַהֵיכַל וְלֹא שְׂאֵר קִדְּשִׁים וְכִיוֹן דְּשְׂאֵר קִדְּשִׁים כְּשִׁרִין א"כ שְׁלָמִים נְמִי אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וְחִיב בַּחוּץ כְּמוּ הָלוּ וְהִיצָאָה שְׁנִשְׁחַחַת חוּץ לְזִמְנָן וְחוּץ לְמִקְוָמוּ דְּחִיב עָלִיהֶן בַּחוּץ הוֹאִיל וּמִתְקַבֵּל בְּפָגִים וי"ל דְּהַתָּם מִיַּרְי בְּהַעֲלֵלָא דְּכִינּוּ שְׁהַשְׁחִיטָה נַעֲשִׂית בְּפָגִים כְּהִלְכָתָהּ מַחֲבִי בְּהַעֲלֵלָא כִיוֹן דְּמִתְקַבֵּל בְּפָגִים אֲבָל הָכָא דְּאִין הַשְׁחִיטָה כְּהִלְכָתָהּ לֹא וְאִפְּלוּ אִם תַּמְצִי לוֹמֵר דְּפִסְחָ וְתַחֲשָׂאת שְׁשַׁחֲטוּן שְׂלֵא לְשַׁמֵּן בַּחוּץ חִיב הַבְּהֵמָה רֹאוּהָ לְפָנִים לְכַתְּחֵלָה אֲבָל אֵלִיו קִדְּשִׁים אֵין רֹאִיִין לְפָנִים לְכַתְּחֵלָה: הָא אֲוָרְיִן לְהוּ וְגִבִּי מוֹמִין תֵּנּוּ בְּכִכּוּרוֹת (דָּף מֵא). הַזֶּוּן וְהָא דְּאֹמֵר (בִּצְלָה הַדְּבָרִים רַבֵּה) חַיִּים כִּלְכֶּם הִיוּ קַל וְחֹמֶר מִפְּרִים שְׁהַתְּנַדְּבוּ הַנְּשִׁיאִים לִשְׂאֵת הָאֲרוֹן בְּמִדְבָּר שְׁחִיו עַד שְׁלָמָה שְׁהַקְרִיבוּ לְגִבוּה הִירָאָה שְׁעָה הִתְּמָה:

פְּנּוּי מִכְּלִים אַע"פ שְׁמִזְבֵּחַ שְׁעֵשָׁה מִשָּׁה (אֵינוּ פְּנּוּי) [כִּלִּין הִיָּה כְּדָאמֵר דְּנִין כִּלִּי מִכְּלִי וְאִין

דְּנִין כִּלִּי מִבְּנִין מִשְׂאֵר פְּלִים קֹאמֵר בְּצַפּוֹנָה אִמְרִינָה קֹאֵי ואַע"פ שְׂיֵהָה בְּצַפּוֹן גִּנָּסִין וְקִלְוִינְסוֹת וְשְׁלַחְנוֹת מִסְתַּמָּא הָא דְּאִמְרָה תוֹרָה פְּנּוּי מִכְּלִים מִשׁוּם שְׁחִיטָה הוּא וְהֵי צָרָךְ שְׁחִיטָה נִינְהוּ: שְׂיֵהָא צַפּוֹן פְּנּוּי מִכְּלִים אֲפִילוּ מִן הַמִּזְבֵּחַ צָרִיד לְקַדְּק בְּמִתְנֵי' דְּמִדּוֹת (דָּף לג) שְׂלֵא תַקְשָׁה דְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב ס"ל הָכָא כִּלָּה מִזְבֵּחַ בְּדֵרוּם קֹאֵי וּבִפ"ק דִּיוֹמָא (דָּף טז).

מוֹקְמִינּוּ מִתְנֵי' דְּמִדּוֹת כַּר"א בֶּן יַעֲקֹב: וְכִי עֲלִיו אֲתָהּ זֹבֵחַ אַע"ג דְּלַעֲלִיל דְּרָשִׁינוּ עֲלִיו מִמִּשׁ הָכָא דִּיק מִשׁוּם דְּוִנְכֹחַת עֲלִיו מִשְׁמַע שְׁמָצוּה לְוִבַח עֲלִיו וְכוּ לְקַטֵּן (וְכֹחִים דָּף ס.) גִּבִּי וְאִכְלוּה מִצּוֹת אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ מִשְׁמַע שְׁמָצוּה אֵלָא כִּשְׁהוּא שְׁלָם וְלֹא כִּשְׁהוּא חֶסֶר: עַד שְׂלֵא נִבְּנָה הַמִּזְבֵּחַ דְּחִוּיִן מַעֲשָׂרָא הֵו אֵלָא עַד שְׂלֵא נִפְגָּם וְנַפְגָּם יַמְשִׁנֵּי לֹא תִרְצִי מִתְּרַצָּת לַהּ. וְתַמָּה דַא"כ מִשְׁמַע דְּפִרְכָּא קַמְיַתָּא דְּחִוּיִן מַעֲשָׂרָא הִיוּ וְאִפְּלוּ לֵר' יוֹחָנָן וְאֲמַאי וְהָא ר' יוֹחָנָן סִבֵּר גִּבִּי בְּהֵמָה שְׁל ב' שְׁתַּפִּין (קִדְּשִׁין דָּף ז.) דְּחָיו מַעֲשָׂרָא הֵי דְּחָיו וְעוֹד תַּקְּשִׁי לִיה מִמִּתְנֵי' דְּמִי שְׂיֵהָה טָמֵא (פְּסָחִים דָּף צז:) הַמְּפִרֵּשׁ גִּזְבָּה לְפִסְחוּ דְּקֹאמֵר דְּחָיו מַעֲשָׂרוֹ הֵי דְּחָיו וְלֵשׁ לוֹמֵר דְּהַתָּם אִין בְּגִידוֹ לְתַמֵּן מַקְרִי דְּחָיו כְּדִפְרִשִׁית פ"ק (לַעֲלִיל וְכֹחִים דָּף יב:) אֲבָל הָכָא בְּגִידוֹ לְתַמֵּן הַמִּזְבֵּחַ וְלַכֵּר מִשְׁמַע לִיה הָכָא דַכ"ע לֹא הֵי דְּחָיו מִנְיֵ דְּהוּה אִמְחֹסֵר זְמַן כְּגוּפּוֹ וּבְכַעֲלִים כְּגוֹן יוֹלָדָת זָב וּמִצְדַּע שְׁהַפְּרִישׁוּ קִרְבָּנָם קֹדֶם זְמַנָּם ה"נ מְפִרִישׁ קִרְבָּנוּ לְהַקְרִיב לְכַשְׂיָבָנָה בַּחמ"ק וְהֵי כְּמַחְסֵר זְמַן וְלֹא חֲשִׁיב גְּזִרָה וְכוּ מוֹכַח

לְקַטֵּן פ"ב (וְכֹחִים דָּף קיד.) דְּחוֹבוֹת שְׁהַקְדִּישִׁן בְּגוֹלָלָה לְגִבִּי שִׁילָה הֵי מַחְסֵר זְמַן וְאִרְבִּי בְּשִׁילָה דְּלֹא אִמְרִינוּ דְּחִוּיִן הֵו וְקֹשָׁה לִי דַבִּפ"ק (לַעֲלִיל וְכֹחִים דָּף יב.) פְּרִידֵי לָבֹן בְּתִירָא פְּסַח הֵיכִי מִשְׁכַּחַת לַה אֵי אִפְרָשִׁי' בְּצַפְרָא דְּחָיו מַעֲשָׂרָא הוּא שְׂאִינו רֹאִיו לְשִׁלְמִים לָבֹן בְּתִירָא הוֹאִיל וּמִקְצָחוּ הוּא רֹאִיו לְפִסְחָ בְּחִצּוֹת מַה כְּכֵר בִּינוּן דְּבִגִּידוֹ לְהַשְׁוֹתוֹ עַד חִצּוֹת לְמַה לֹא יֵהָא כִּשֵּׁר כְּמוּ מַקְדִּישׁ אוֹתוֹ לְאַחֵר שְׁחִיטַת כְּנוּ שְׂרָאִיו לְמַחֵר וּמַקְדִּישׁ בְּגוֹלָל חוֹבוֹת שְׁכַשְׁרִין בְּשִׁילָה. בְּרו"ר. וּא"ת אֲפֹתֵי בִינוּ דְּהֵי כְּמַחְסֵר זְמַן כִּי לִיכָא מִזְבֵּחַ דְּפִרִידִי דְּחִוּיִן מַעֲשָׂרָא הֵו אֲמַאי אֹמֵר ר' יוֹחָנָן בְּפ' הַשּׁוֹחֵט וְהַמַּעֲלָה (לְקַטֵּן וְכֹחִים דָּף קז:) דְּהַמַּעֲלָה בְּזִמָּן הֵנָּה בַּחוּץ חִיב דְּקִדְּשָׁה רֹאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לַעֲמִידָה לְכֹא הָא אֵינוּ רֹאִיו לַפֶּתַח אֹהֶל יוֹתֵנּוּ נְמִי פֶרֶק בְּתִירָא (לְקַטֵּן וְכֹחִים דָּף קיב:) אוֹתוֹ נָאֵת כְּנוּ וּמַחְסֵר זְמַן בַּחוּץ אֵינוּ אֲפִילוּ בִּצְלָא תַעֲשָׂה לְרַבְּנָן וְאִם כֹּן לְרַבִּי יוֹחָנָן אֲמַאי מַחֲבִיב מִשׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ וְתוּ הָא עֲדִיפָא מִנֵּה אִמְרִינוּ כִּיוֹמָא פֶּרֶק שְׁנֵי שְׁעִירִי (יוֹמָא דָּף סג.) דְּשִׁלְמִים שְׁשַׁחֲטוּן קֹדֶם פְּתִיחַת דִּלְחוֹת הַהֵיכַל פְּטוּר דְּאֵינוּ רֹאִי לַפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד דְּמַחְסֵרִי מַעֲשָׂה וְכ"ש זֶה וְעוֹד אִמְרִינוּ בְּפ"ק דְּמַס' ע"ו (דָּף יג:) דָּאִם הַקְדִּישׁ וְהַסְרִים וְהַקְדִּיר ' בְּזִמָּן הֵנָּה בְּהֵמָה תַעֲשָׂר דְּהִינּוּ נוֹעֵל דִּלְת בְּפִגְיָה וְהִיא מַתָּה מֵאֵלִיָּה כְּדָאִיתָא הַתָּם וּפְרִידֵי וְנִשְׁחַטְיָנָהוּ מִשְׁחַט וּפִי' כְּקוֹנְטְרַם מִשׁוּם

שְׁחוּטֵי חוּץ לֹא מַחֲבִיב דְּמִנְיֵרִי בְּקִדְּשִׁי בְּדָק הַבֵּית דְּאִין חִבְּיִין מִשׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ כְּדַמוּכַח לְקַטֵּן (וְכֹחִים דָּף קיג:) וּבִפְרָק שְׁנֵי שְׁעִירִי (יוֹמָא דָּף סג:) וְקֹשָׁף דָּאי בְּקִדְּשִׁי בְּדָק הַבֵּית מֵאֵי לְקַטֵּן וְנִשְׁחַטְיָנָהוּ מִשְׁחַט וּפִי' כְּקוֹנְטְרַם מִשׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ כְּדַמוּכַח יוֹצֵאִין מִיַּדִּי מִזְבֵּחַ לַעֲלוֹם דְּהִינּוּ מִדְּרַבְּנָן מִשׁוּם קִנָּם כְּדַמוּכַח פֶּרֶק הַמִּנְחוֹת וְהַנְּסֻכִּים (מִנְחוֹת קֹא). דְּקֹאמֵר מִשׁוּם דְּלֹא שְׂכִיחֵי תְּמִימִים תַּקְּנוּ שְׂיֵהָיו לְמִזְבֵּחַ לְכַר גִּירָאָה דְּמִנְיֵרִי בְּקִדְּשִׁי מִזְבֵּחַ וְלֹא מִחֲבִי' מִשׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ מִשׁוּם דְּאֵינוּ רֹאֵי לַפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אוּ מִשׁוּם דְּמַחְסֵר זְמַן וְדַחַק לוֹמֵר דְּהֵיָּא דְּמַס' ע"ו כַּמ"ד הִתְרִי הַבְּמוֹת דְּהָא סַתָּם מִתְּגִיחִ

נוט:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פב' מהל' בית הבחירה הלי' ה:

וְהָלֹא כָּבֵד נֶאֱמַר אֵלֶּף עֲלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה וּא"ת מָנָא לֶּה דְאִמְרִיבּ חֲנֻחַשֶׁת קֶאָמֶר

הא ג' מןבחות הוו כְּדִאֲמַר לָקֵמְן (ובחים דף סא:)‏ שֶׁל גּוֹב וְשֶׁל גִּבְעוֹן וְגֹדוֹל הִנֵּה וי"ל דְסָמִיד אֶקְרָא (דד"ה ב א) דְכְּתִיב בְּהָרִיא עַל מִזְבֵּחַ

הַחֻחֹשֶׁת שְׁעֵשֶׂה בְּצִלְאֵל: מָה מִשְׁכֵּן עֶשֶׂר אֲמוֹת תִּמָּה פִּינוּ דְאיבא הִיקְשָׁא גִּזְרָה שְׁוֹה דְרַבּוּעַ לְמַה לִּי: וְאֹמֶר קִלְעִים ט"ו אֲמַה אֵל הַכֶּתֶף פִּי' בַּקּוּנְטֵרְס וּקס"ד גִּבְיָה קֶאָמֶר וּה"ה לְכָל הַחֲצָר וּקְשָׁה לר"ת הִכִּי מְצִי לְמִימֵר דְאֵגְבֵּה קֹאִי וְהָא מוֹכַח קֶרָא בְּהָרִיא דְבִרְחִיבָה מִיָּרִי דַקְשִׁיב מַעֲקָרָה הַחֲצָר לִפְתָּח יָם חֲמִשִּׁים אֲמַה וְאַחֵר כִּף מִפְּרֹשׁ חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אֲמַה קִלְעִים לִפְתָּח שְׂאֲצֵל הַשַּׁעַר וּלְכַתֵּף הַשְּׂנִית חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה קִלְעִים וְאַחֵר כִּף לַשַּׁעַר הַחֲצָר מִסָּף עֶשְׂרִים אֲמַה וּבְשִׁמְעָתָא קִמְנִיתָא דְעִירוּבִין (דף ב:) קֹשָׁה טַפִּי דַּפְרִיךְ בִּין לְרַבְּנָן בִּין לר' יְהוּדָה לִילְפוּ מִפְּתַח שַׁעַר הַחֲצָר וּפִי' שָׁם בַּקּוּנְטֵרְס שְׁנֵי לַשּׁוֹנוֹת וּפִי' בְּלִשׁוֹן שְׁנֵי דַּפְרִיךְ שִׁיחֻשָּׁב פְּתַח בְּרַחֲב עֶשְׂרִים וּמִשְׁנֵי פְתַח שַׁעַר הַחֲצָר אֶקְרָי פְּתַח סֶתֶמָּא לֹא אֶקְרָי וְאִיבְעִית אִימָא כִּי כְּתִיב חֲמֹשׁ עֶשְׂרֵה גִבְיָהָ כְּתִיב וְהַכְּתִיב וְקוּמָה ה' אֲמוֹת הֵהוּא מִשְׁפַּת מִזְבֵּחַ וּלְמַעַלָּה וּפִי' שָׁם בַּקּוּנְטֵרְס דְהִנֵּין כִּר' יוֹסִי דְשִׁמְעָתִין וְזוּ הִיא תִּמָּה דְלֹא מְצִינוּ לְמִימֵר חֲמֹשׁ עֶשְׂרֵה אֲמַה גִּבְיָה כְּתִיב אֵלֹא בְּרַחֲבָה כְּדַפְרִישִׁית וְעוֹד קֹשָׁה דְאִי מִרְחֲבָה פִּרְיָה הֵתֵם הֵוָּה לִיה לְמִימֵר הִכִּי אֵלֹא הָא דִּתְנִן הֶרַחֵב מִעֶשֶׂר אֲמוֹת יַמְעַט גִּילָף מִפְּתַח שַׁעַר הַחֲצָר כִּינוּ דַּעַד הִשְׁתָּא אֲנִירִי גִבְיָהָ וְעוֹד לר' יְהוּדָה אִמָּאי הֲצִירָף לְהַקְשׁוֹת מִפְּתַח הַחֲצָר פְּתַח אוּלָם דְקֹאִי בַּה הֵוָּה לִיה לֹאֲקֻשׁוּי וְעוֹד מֵאִי קוֹשִׁיָא מִפְּתַח הַחֲצָר הִתְנַן יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפְּתַח א"צ לַמְעַט וְחֲצָר צוּרַת הַפְּתַח הֵוָּה לִיה שְׁהִיוּ הַעֲמוּדִים מִלְּשִׁנֵי צִדִּידִים וּכְלוּסוֹת עַל גִּבְיָהֶן שְׁהַקְלָעִים תְּלוּיִן בְּהֵן וּמִיָּהוּ בְּסִמּוּד (קֹשָׁה) כִּי פִּרְיָךְ ור' יְהוּדָה מִפְּתַחוֹ שֶׁל אוּלָם גִּמֵּר וְהִתְנַן וְכוּ' לֹא מִלְּשִׁנִי שְׂאִנִּי פְתַחוֹ שֶׁל אוּלָם דַּה"ל צוּרַת הַפְּתַח (ובע"כ צ"ל) דְכִינוּ דֹאֲלֵבָא דְרַב קִימָא לֹא מִלְּשִׁנִי הִכִּי דְאִיָּהוּ תִנִּי בְּמַתְנִי' צִרִיד לַמְעַט כְּדִאֲמַר הֵתֵם וּמִהֲאִי טַעְמָא פִּרְיָךְ [שְׁפִיר] הִשְׁתָּא וְעוֹד דְשַׁעַר חֲצָר לֹא ה"ל צוּרַת הַפְּתַח שְׁהַכְּלוּסוֹת הִיוּ עַל הַגּוֹן שְׁקַבּוּעִין בַּעֲמוּדִין מִבְּחִין וְאִמְרִין הֵתֵם בַּפ"ק (דף יא.) צוּרַת הַפְּתַח שְׁעֵשֶׂאָה מִן הַצָּד לֹא עֲשֶׂה כָּלוּם וּמִפְּרֹשׁ רַבִּינוּ דְמַגְבֵּהָ פִּרְיָךְ הֵתֵם דְלֹא יַחֲשָׁב פְּתַח בִּיתֵּר מַה' אֲמוֹת וּמִסֶּתֶּבְרָא הִיא לֹן טַפִּי לְמִילָף מִפְּתַח הַחֲצָר מִמָּאי דְגִילָף מִפְּתַח הַהִיכַל דַּפְּתַח הַמִּשְׁכָּן עַל כִּרְחִין שְׁלֹא כְּדִין אֶקְרָי פְּתַח אֱהֵל מוֹעֵד וְחִדּוּשׁ הוּא דְלֹא הוּוּ לִיה גּוֹפּוּפִי שְׁהִנֵּה פִּרְחִין לִפְנֵיו בְּמִלּוּאוֹ הִלְכָּךְ פְּתַח הַהִיכַל

שְׁהִנֵּה בְּמִקּוּמוֹ דְלִמָּא שְׁלֹא כְּדִין גַּמִּי אֶקְרִי פְּתַח וּבִתֵּר הִכִּי גֵרַס אִיבְעִית אִימָא קִלְעִים ט"ו אֲמַה וְכִי כְּתִיב וְקוּמָה בְּרַחֲב ה' אֲמוֹת מִשְׁפַּת קִלְעִים וּלְמַעַלָּה וְהִיא שְׁנִיָא כְּרַבִּי יוֹסִי דְהֵכָא וּל"ג ט"ו אֲמַה גִּבְיָהָ הוּא דְכְּתִיב וְגַם לֹא גֵרַס אֵל הַכֶּתֶף דְלֹא קֹאִי אַחֲמֹשׁ עֶשְׂרֵה דְכְּתִיב בְּקֶרָא דְהִהוּא לֹא מִתּוֹקְמָא אֵלֹא בְּרַחֲבָה אֵלֹא פִּרְוֹשׁ הוּא כְּלוֹמֵר הַקְלָעִים הִיוּ גִבּוּהִין חֲמֹשׁ עֶשְׂרֵה שְׁלֹא יֵרָאוּ עֲבוּדָה שְׁבִידוֹ כְּרַבִּי יוֹסִי דְאֲמַר מִזְבֵּחַ י' אֲמוֹת וְהִאי דְכְּתִיב בְּקִלְעִים וְקוּמָה ה' אֲמוֹת וְדֹאִי מִשְׁפַּת מִזְבֵּחַ וּלְמַעַלָּה וְהִאי קֶרָא דְמִיתֵי וְקוּמָה בְּרַחֲב ה' אֲמוֹת (הִינוּ) לְהוֹכִיחַ גִּבְיָה פְּתַח כ' אֲמַה הִינוּ הֵהוּא דְכְּתִיב גַּבִּי מִסָּף בְּסוֹף וַיַּהֲרֵל וּמִפְּרֹשׁ דְּמִשְׁפַּת קִלְעִים וּלְמַעַלָּה קֶאָמֶר שְׁהַקְלָעִים הִיוּ גִבּוּהִין סְבִיב הַחֲצָר צִפּוֹן וְדְרוֹם וּמַעֲרֵב וְכֵן לְצַד הַמְּזוּרָן [שְׁקִמּוּ] שְׁהַקְלָעִים הִיוּ ט"ו רַחֲב מִמִּין הַפְּתַח וְכֵן מִשְׁמַאל הַפְּתַח כִּמּוֹ כֵּן הִיוּ גִבּוּהִין ט"ו אֲמַה וְעַל מִסָּף הַפְּתַח כְּתִיב רַחֲב כ' אֲמַה וְקוּמָה ה' אֲמוֹת בְּרַחֲב לַעֲמַת קִלְעֵי הַחֲצָר

פִּרְוֹשׁ שְׁהַמִּסָּף כָּל רַחֲב כ' הִנֵּה גִבּוּהַ ה' אֲמוֹת מִלְּשָׂאֵר קִלְעֵי הַחֲצָר אִשְׁתַּכַּח הַמִּסָּף גִּבּוּהַ כ' וְזוּ הִיא אֲמַת גִּבְהוֹ שֶׁל פְּתַח וְהִיא שְׁנִיָא בְּתֵרָא לִיתָה אֵלִיא לְרַבְּנָן דְּהָא לְרַבִּי יְהוּדָה לֹא מִתּוֹקֵם כָּלָל וְאֵע"ג דְקֹאִי הֵתֵם לְשׁוּנֵי לְרַבְּנָן וְלְרַבִּי יְהוּדָה דְשִׁנִּין פְּתַח סֶתֶמָּא לֹא אֶקְרִי דְהִכִּי גַמִּי לֹא מִתּוֹקֵם הֵהוּא שְׁנִיָא כְּרַבִּי יוֹסִי דְהֵכָא אֵלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּפִלְגִי עֲלִיהּ וְהֵכָא בְּשִׁמְעָתִין גֵּרַסִי מַה מִּשְׁכָּן י' אֲמוֹת אִף מִזְבֵּחַ י' אֲמוֹת קִלְעִים ט"ו וְלֹא גֵרַסִין גַּמִּי אֵל הַכֶּתֶף דְלֹאֹ קֶרָא מִיתֵי וּבְבִרְיָתָא דְמִלְּאכְתָּהּ הַמִּשְׁכָּן לֹא גֵרַסִין כָּלָל קִלְעִים ט"ו בְּמִלְתָּא דר' יוֹסִי וּפִרְוֹשָׁא בְּעֵלְמָא הוּא כְּלוֹמֵר הַקְלָעִים הִיוּ גִבּוּהִין ט"ו אֲמַה שְׁלֹא יֵרָאֶה כְּהֵן וְעֲבוּדָה בְּיָדוּ וּמַה ת"ל ה' אֲמוֹת מִשְׁפַּת מִזְבֵּחַ כו' ור"ת מִפְּרֹשׁ בְּסִפֵּר הַלָּשׁוֹר דְלִשְׁמוּאֵל עֲצֻמוֹ פִּרְיָךְ גִּילָף מִפְּתַח שַׁעַר הַחֲצָר מָנָא לֶּה דְוִשְׁחֻטוּ פְּתַח אֱהֵל מוֹעֵד אִשְׁתַּח הִיכַל קֹאִי וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן כָּלָל כְּדַמּוֹכִי כִּמָּה קֶרָאִי בְּפִרְשֵׁת אֵלֶּה סְקוּדֵי וּבְשָׂאֵר מְקוּמוֹת וְקֹצֵת קֹשָׁה לְפִרְוֹשׁ ר"ת דַּפְרִיךְ מַגְבֵּה חֲמֹשׁ דְמֵאִי מִלְּשִׁנִי פְּתַח שַׁעַר אֶקְרִי סֶתֶמָּא לֹא אֶקְרִי כִינוּ דְנִקְרָא שַׁעַר כ"ש דְאֶקְרִי פְּתַח דַּפְּתַח קִטּוֹן מִשַּׁעַר עוֹד גִּילָף מִפְּתַח עֲנִירָה שְׁנִגְרָא פְּתַח (בִּישׁוּקָאֵל מֵא) וְהִנֵּה גִבְהוֹ עֶשְׂרִים:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

אֵלֶּף עֲלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה וְגו' וּכְשִׁאֲתָהּ מַגִּיעַ לַחֲשֻׁבוֹן עוֹלוֹת וּלְמִנְּן אֲמוֹת שְׁהִנֵּה

מִזְבֵּחַ אֲבָנִים שֶׁל שְׁלֹמֹה עוֹרָף עָלָיו זֶה שֶׁל שְׁלֹמֹה גֹדוֹל מִשְׁלַּח מִלְּשָׁה לְפִי צִרְף הַעוֹלוֹת שְׁהָרִי מִזְבֵּחַ שֶׁל מִלְּשָׁה כְּתִיב בַּה ה' אֲמוֹת אֶרֶךְ וְה' אֲמוֹת רָחֵב צֹא מִהֶם מְקוֹם הַקְּרָנוֹת אֲמַה לְכָל צַד וּמְקוֹם הַלּוּף רִגְלֵי הַכְּהֻנִּים אֲמַה לִּפְנִים מִן הַקְּרָנוֹת סְבִיב הַמַּעֲרָכָה נִמְצָא מְקוֹם הַמַּעֲרָכָה אֲמַה עַל אֲמַה הִכִּי אִמְרִינוּ לָקֵמְן בַּפִּרְקִין (ובחים דף סב.) יָסוּד וְסוֹכֵב לֹא הִיוּ מִמַּעֲטִין בְּאֶרְצוֹ וְרַחְבוֹ לְפִי שְׁמִקְשִׁיפִין וּבּוֹלְטִין סְבִיבּוֹ מַעֲשֶׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת וְהוּא הִנֵּה סוֹכְבוֹ וּבְמִזְבֵּחַ שְׁעֵשֶׂה שְׁלֹמֹה הִנֵּה מְקוֹם הַמַּעֲרָכָה כ' עַל כ' לְרַבִּי יוֹסִי כְּדִתְנִן בְּמִסְכַּת מִדּוֹת (דף לה:) חֲלָקְהוּ לֵךְ רְצוּעוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת בְּרַחֲב אֲמַה וְאֶרֶךְ עֶשְׂרִים הָרִי ד' מֵאוֹת אֶרֶךְ בְּרַחֲב אֲמַה וְאִין לֵךְ אֲמַה עַל אֲמַה שְׂאִינָה מִחוּנָת לְכַעֲר אֵלֶּף לַיּוֹם שְׁהִנֵּתָה אֵשׁ שֶׁל שָׁמִים מִמִּתְרַת לְאַכֵּל הָרִי ד' מֵאוֹת אֵלֶּף: אֵלֹא מַהוּ אוֹמֵר קִטּוֹן מִהִכִּיל לֹא בְּמִזְבֵּחַ אֲבָנִים קֶאָמֶר וּמִשּׁוּם הֵהוּא יוֹמָא אֵלֹא לְמִזְבֵּחַ הַחֻחֹשֶׁת קֶאָמֶר וּבֹא לְפִסְלוֹ לַעּוֹלָם שְׁפִסְלֻקוּ וּמַה שְׁתֵּלָּה הַכְּתוּב קִטְנוֹ בַּעוֹלוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם לִשְׁנָא מַעֲלִיא זָקַט: כְּאָדָם שְׂאֹמֵר לְחִבְרוֹ בְּאָדָם שְׁגוֹפְסֵל: גַּם פִּלוּנִי לִשְׁנָא מַעֲלִיא וְלֹא אֲמַר גּוֹפְסֵל פִּלוּנִי: וְנִפְסֵל לַעֲבוּדָה לֹא מִסְקָנָא דְאָדָם אוֹמֵר אֵלֹא רַבִּי יוֹסִי קֶאָמֶר לֶה מִסְקָנָא דְאָדָם אוֹמֵר אֵלֹא רַבִּי יוֹסִי קוֹרָא לוֹ גַּם: שְׁפִיר קֹא"ר יוֹסִי וּל"ל לְקַדְוִשִׁי רְצֹפָה: מִזְבֵּחַ שֶׁל מִלְּשָׁה גֹדוֹל הִנֵּה וּכְשִׁאֲתָהּ מַגִּיעַ לַחֲשֻׁבוֹן עוֹלוֹת וּמִנְּן אֲמוֹת שְׁבִשְׁנֵיהֶם נִמְצָא שֶׁל שְׁלֹמֹה קִטּוֹן לְפִי הַצִּדִּיק: וְנֶאֱמַר לִהְלֵן רַבּוּעַ בְּשֶׁל יִשְׁוֹקָאֵל שְׁנִתְנַבֵּא עַל בֵּית שְׁנֵי אוֹ עַל הָעֵתִיד רַבּוּעַ אֵל אַרְבַּעַת רַבְעִינוּ: מַה לִּהְלֵן מִדָּה הָאֻמְרָה בּוֹ מִאֲמַצְעִיתוֹ הוּא מוֹדֵד כְּדִמְפִּרְשׁ וְאִזִּיל: אִף כָּאֵן מוֹדֵד ה' עַל ה' מִאֲמַצְעִיתוֹ לְכָל רוּחַ נִמְצָא י' עַל י' צֹא מִהֵן אֲמַה מִכָּאֵן וְאֲמַה מִכָּאֵן לְקִרְנוֹת וְכֵן לְמְקוֹם הַלּוּף הָרִי ו' עַל ו' מְקוֹם הַמַּעֲרָכָה וְשֶׁל שְׁלֹמֹה כ' עַל כ' מְקוֹם הַמַּעֲרָכָה עֲשֶׂה מִמֶּנּוּ ג' רְצוּעוֹת שֶׁל ו' רַחֲב וְשָׂאֵרוֹ שְׁתֵּי אֲמוֹת בְּאֶרֶךְ עֶשְׂרִים חֲלוּק ג' הַרְצוּעוֹת לְרַחְבּוֹ [לַחֲתִיכוֹת רַבּוּעוֹת שֶׁל שֵׁשׁ שֵׁשׁ] תִּמְצָא בְּכָל אַחַת ג' חֲתִיכוֹת רַבּוּעוֹת שֶׁל שֵׁשׁ שֵׁשׁ הָרִי תִשָּׁע וְעוֹד נִשְׂאָרוֹ בְּכָל אַחַת ב' אֲמוֹת בְּאֶרֶךְ שִׁשָּׁה קֶרֶבֶם זוֹ אֲצֵל זוֹ הָרִי ו' עַל ו' הָרִי עֶשֶׂר חֲתִיכוֹת רַבּוּעוֹת וְעוֹד צִרְף הַרְצוּעָה הָאֶרְכָּה עֶשְׂרִים וְיַחֲבֹה ב' וְתִמְצָא ו' עַל ו' הָרִי י"א וְכ' אֲמוֹת עַל כ' אֲמוֹת נִמְצָא שֶׁל מִלְּשָׁה אַחֵר מִי"א כְּשֶׁל שְׁלֹמֹה וּמַגִּיעַ לַחֲשֻׁבוֹן י"א אֵלֶּפִים עוֹלוֹת וְחוּ לֹא וּבִכְהֻנָּתוֹ כְּתִיב בְּקֹר כ"ב אֵלֶּף וְצֹאֵן כ"ב אֵלֶּף: וְהֶאֱרִיאֵל מְקוֹם מַעֲרָכָה שֶׁל מִזְבֵּחַ: שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֵל אַרְבַּעַת רַבְעִינוּ מִלְמַד שְׁמַאֲמַצְעִיתוֹ מוֹדֵד: וְרַבִּי

יוֹסִי דְאֲמַר דְּבָרִים כְּכַתְּבוּ: כִּי גִמִּיר ג"ש דְּרַבּוּעַ רַבּוּעַ בְּגִבְהָה הוּא דְגִמֵּר וְלֹאוּ מִרְבּוּעַ דִּישְׁוֹקָאֵל אֵלֹא מִרְבּוּעַ דְּכְּתִיב בְּמִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי דְתַנְיָא וְג' אֲמוֹת קוּמְתוֹ כו' (שְׁמוֹת כ"ז:א') וּבְמִזְבֵּחַ הַחֻחֹשֶׁת כְּתִיב: וְנֶאֱמַר לִהְלֵן רַבּוּעַ בְּמִזְבֵּחַ הַזֶּהֱב אֲמַה אֶרְכּוֹ וְאֲמַה רַחְבּוֹ רַבּוּעַ וְאֲמַתִּים קִמְתּוֹ (שִׁם ל): אִף כָּאֵן גִּבְהוֹ פִּי שְׁנִים בְּאֶרְכּוֹ הָרִי י' אֲמוֹת וּבְסִיפָא מִפְּרֹשׁ ר' יוֹסִי מֵאִי וְג' קוּמְתוֹ: וְהֵלֹא כָּבֵד נֶאֱמַר וְקוּמָה ה' אֲמוֹת דָּאִין גִּבְהַ הַקָּף הַקְלָעִים שֶׁל חֲצָר אֵלֹא ה' אֲמוֹת: אֶפְשָׁר כֵּן שְׁיִהְיֵא כְּהֵן בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְעֲבוּדָה בְּיָדוּ כו': מַה מִּשְׁכָּן צִרִיד קִלְעִים לְחֲצָר סְבִיבּוֹ מִקְּפֵי גִבְיָה י' אֲמוֹת דְּהָא הִכִּי הֵנָּה גִּבְהָה דְכְּתִיב (שִׁם כו) י' אֲמוֹת אֶרֶךְ הַקֶּרֶשׁ: אִף מִזְבֵּחַ צִרִיד הַקָּף לְקִבִּי י' אֲמוֹת: וְאוֹמֵר קִלְעִים ט"ו אֲמַה אֵל הַכֶּתֶף אֲצֵל הַשַּׁעַר וּקס"ד בְּגִבְהָה קֶאָמֶר וּה"ה לְכָל הַחֲצָר:

פִּרְוֹשׁ שְׁהַמִּסָּף כָּל רַחֲב כ' הִנֵּה גִבּוּהַ ה' אֲמוֹת מִלְּשָׂאֵר קִלְעֵי הַחֲצָר אִשְׁתַּכַּח הַמִּסָּף גִּבּוּהַ כ' וְזוּ הִיא אֲמַת גִּבְהוֹ שֶׁל פְּתַח וְהִיא שְׁנִיָא בְּתֵרָא לִיתָה אֵלִיא לְרַבְּנָן דְּהָא לְרַבִּי יְהוּדָה לֹא מִתּוֹקֵם כָּלָל וְאֵע"ג דְקֹאִי הֵתֵם לְשׁוּנֵי לְרַבְּנָן וְלְרַבִּי יְהוּדָה דְשִׁנִּין פְּתַח סֶתֶמָּא לֹא אֶקְרִי דְהִכִּי גַמִּי לֹא מִתּוֹקֵם הֵהוּא שְׁנִיָא כְּרַבִּי יוֹסִי דְהֵכָא אֵלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּפִלְגִי עֲלִיהּ וְהֵכָא בְּשִׁמְעָתִין גֵּרַסִי מַה מִּשְׁכָּן י' אֲמוֹת אִף מִזְבֵּחַ י' אֲמוֹת קִלְעִים ט"ו וְלֹא גֵרַסִין גַּמִּי אֵל הַכֶּתֶף דְלֹאֹ קֶרָא מִיתֵי וּבְבִרְיָתָא דְמִלְּאכְתָּהּ הַמִּשְׁכָּן לֹא גֵרַסִין כָּלָל קִלְעִים ט"ו בְּמִלְתָּא דר' יוֹסִי וּפִרְוֹשָׁא בְּעֵלְמָא הוּא כְּלוֹמֵר הַקְלָעִים הִיוּ גִבּוּהִין ט"ו אֲמַה שְׁלֹא יֵרָאֶה כְּהֵן וְעֲבוּדָה בְּיָדוּ וּמַה ת"ל ה' אֲמוֹת מִשְׁפַּת מִזְבֵּחַ כו' ור"ת מִפְּרֹשׁ בְּסִפֵּר הַלָּשׁוֹר דְלִשְׁמוּאֵל עֲצֻמוֹ פִּרְיָךְ גִּילָף מִפְּתַח שַׁעַר הַחֲצָר מָנָא לֶּה דְוִשְׁחֻטוּ פְּתַח אֱהֵל מוֹעֵד אִשְׁתַּח הִיכַל קֹאִי וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן כָּלָל כְּדַמּוֹכִי כִּמָּה קֶרָאִי בְּפִרְשֵׁת אֵלֶּה סְקוּדֵי וּבְשָׂאֵר מְקוּמוֹת וְקֹצֵת קֹשָׁה לְפִרְוֹשׁ ר"ת דַּפְרִיךְ מַגְבֵּה חֲמֹשׁ דְמֵאִי מִלְּשִׁנִי פְּתַח שַׁעַר אֶקְרִי סֶתֶמָּא לֹא אֶקְרִי כִינוּ דְנִקְרָא שַׁעַר כ"ש דְאֶקְרִי פְּתַח דַּפְּתַח קִטּוֹן מִשַּׁעַר עוֹד גִּילָף מִפְּתַח עֲנִירָה שְׁנִגְרָא פְּתַח (בִּישׁוּקָאֵל מֵא) וְהִנֵּה גִבְהוֹ עֶשְׂרִים:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א פסיקתא דרב כהנא; איכה רבה
ב מנחות צז; משנה מדות
ג משנה סוטה; סוטה לא:

ד אוצר מדרשים ברייתא
דמלאכת המשכן; שבת צב.

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

גילף המלך גִּבְעוּנָה לְנֹחַח שִׁם כִּי הִיא הַכְּמָה הַגֹּדֹלָה אֵלֶּף וְגו' [מלכים א ג, ד]

וּזְבֹחַ שְׁלֹמֹה אֵת זִבְחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה בְּקֹר וְגו' [מלכים א ה, טז]

וּעֲשִׂיתָ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁט

מסורת הש"ס
א לקמן פג. ב פסחים סה; תוספתא פסחים ג מכות יט.
גליון הש"ס
גמ' אין אוכלין בנינו שירי מנחה. ולאחר שחור ונבנה עי' תוס' בב"מ דף גג ע"ב ד"ה לא פליגי:
תורה אור השלם

ולפתח השניות מנה וזונה לשער הציצר קלעים חמש עשרה אמה עמדוהם שלשה ואדניהם שלשה (שמות לח, טו)

ארץ הציצר מאה באמה ורחב חמשים בתחשים וקמה חמש אמות שש משור ואדניהם נחשת (שמות כו, יח)

קלעים חמש עשרה אמה אֶל־הַפֶּתַח עַמּוּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה (שמות לח, יד)

ועשית את המזבח עצי ששים חמש אמות ארץ וחמש אמות רחב רבוע יהיה המזבח ושלש אמות קמחו (שמות כו, א)

ביום ההוא קדש המקלך את־תוף הציצר אשר לפני בית־יהוה כי־עשה שם את־העלה ואת־המנחה ואת חלבי השלמים כי־מזבח הנחשת אשר לפני יהוה קטן מהכיל את־העלה ואת־המנחה ואת חלבי השלמים (מלכים א ה, יד)

ודבר משה אל־אהרן ואֶל־אלֶעזֶר ואֶל־אִיתֶמֶר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים וְחָזוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה וְאָכְלוּהָ מִצֹּאת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא (ויקרא י, יב)

משפַּת מִזְבֵּחַ וּלְמַעַלָּה לְמַעַלָּה מִן הַמִּזְבֵּחַ הִיָּה גִבֵּהֵן ה' אַמּוֹת:
משפַּת סוֹבֵב וּלְמַעַלָּה עַד מְקוֹם הַקֶּרְנוֹת וּלְמַטָּה הֵימָנוּ ו' אַמּוֹת וגִּבֵּה הַקֶּרֶן אֲמָה:
ור' יְהוּדָה אוֹמֵר דְּבָרִים כְּכַתְּבוּ כִּי גָמִיר ג"ש דְּרְבוּעַ רְבוּעַ בְּרַחֲבָה דְּגָמִיר לְמִימֵר דְּמֶאֱמָצְעִיתוּ מוֹדֵר וּמִמִּזְבֵּחַ דִּיחֻזְקָאֵל וּכְדִלְעִיל:
וּלְרַבִּי יְהוּדָה נָהִי נָמִי דְּדְבָרִים כְּכַתְּבוּ הָא קָא מִתְּסוּי כְּהֵן דְּהָא גִבְהוּ שְׁלֹשׁ וּקְלָעִים אֵינֵן אֵלָא חֲמֹשׁ וְהוּא עֲצָמוּ ג' אַמּוֹת נִמְצָא רֹאשׁוֹ לְמַעַלָּה מִן הַקְּלָעִים:
בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה הֵינּוּ דְּכַתִּיב קִדֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֵת [תוף הַחֲצָר] וְגו' שְׁהֲצַרְכָּה כָּל הַרְצָפָה לְקַדְּשָׁה לְשֵׁם מִזְבֵּחַ וּקְדֻשְׁתָּהּ בְּשִׁירֵי מִנְחָה וּבְשִׁיר כְּדֶאֱמַרִי בְּשִׁבְעוֹנוֹת (דף יד.):
מאי קִדֵּשׁ אֵת תוף הַחֲצָר:
וּמִלְשָׁנִי קִדֵּשׁוּ לְשֵׁם עֲזָרָה לְהַעֲמִיד בּוּ מִזְבֵּחַ אֲבָנִים:
בְּשִׁלְמָא לר' יוסי דָּאֵמַר שֶׁלֹּמֹה גָדוֹל וְשֶׁל מֹשֶׁה קָטָן:
הֵינּוּ דְּכַתִּיב קָטָן אִמְנוּבַח הַנִּחֲשָׁת וְהָכִי קָאֵמַר הָעָמִיד מִזְבֵּחַ אֲבָנִים כִּי מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת קָטָן:
אֵלָא לְרַבִּי יְהוּדָה דָּאֵמַר כִּלְהָ רִצְפָּה קִדֵּשׁ דְּמִזְבֵּחַ שְׁלֹמֹה לֹא יָכוֹל לְהַכִּיל הַעוֹלָה:
מאי קָטָן דְּכַתִּיב אִמְנוּבַח הַנִּחֲשָׁת הָא דִּשְׁלֹמֹה גוּפָה קָטָן הָיָה:
הָכִי קָאֵמַר כּו' וּמִשּׁוּם דְּקֹאֵי בְּמִקּוֹם מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת וְחִלּוּפּוֹ הוּא קָרִי לָהּ מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת וּכְדִבְרֵי הַיָּמִים (ב ד) קָרִי לָהּ הָכִי בְּהִדְיָא וַיַּעַשׂ (הַמֶּלֶךְ) מִזְבֵּחַ נִחֲשָׁת כ' אֲמָה אַרְבּוֹ וּכ' אֲמָה רַחְבּוֹ וְאִמְקוֹם הַמַּעֲרָכָה קֹאֵי:
בְּמֵאִי קַמְפִּלְגִּי ר' יוֹסִי דְּגָמִיר רְבוּעַ רְבוּעַ מִמִּזְבֵּחַ הַנֶּהֱב וְרַבִּי יְהוּדָה דְּגָמִיר לָהּ מִשָּׁל יִחְזַקְאֵל:
כְּלִי מִכְּלֵי מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת וְהַנֶּהֱב כָּלִים הֵם:
מוֹדָה ר' יְהוּדָה בְּדָמִים דָּאֵע"ג דָּאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּל הַעֲזָרָה מִקְדָּשָׁת הַנִּי מְלִי לְהַקְטִיר חֲלָבִים אֲבָל לְזָרִיקָת דָּמִים לֹא:
מָדָם הַתַּעֲרֻכָּת שֶׁל פְּסָחִים מַעַל הַרְצָפָה:
בְּגִינּוּ בְּשִׁבְלִיו:
וְכִי אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲכָלוּהָ וְסֵלֵא כָּל הַעֲזָרָה כְּשֶׁרָה לְכַךְ דְּכַתִּיב בְּמִנְחָה מִצֹּאת תֹּאכַל בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ (וּקְרָא ו':ט):
קִדֵּשׁ קֳדָשִׁים בּג"ש דְּקִדֵּשׁ קֳדָשִׁים יִלְפִי מִהֲדָדִי:
מִשּׁוּם ג' זָקָנִים דְּבַר אַחַד מִפִּי כָּל זָקֵן וְזָקֵן:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

הָכִי קָאֵמַר מִזְבֵּחַ אֲבָנִים שְׁעֵשָׂה שְׁלֹמֹה תַּחַת מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת תַּמָּה דְּבִפְּ

אֲמָה אֶל הַכֶּתֶף".
וּמָה תִּלְמוּד לֹמַר "חֲמֹשׁ אַמּוֹת"?
מִשְׁפַּת מִזְבֵּחַ וּלְמַעַלָּה.
וּמָה תִּלְמוּד לֹמַר "וְשִׁלֹּשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ"?
מִשְׁפַּת סוֹבֵב וּלְמַעַלָּה.
וְרַבִּי יְהוּדָה, כִּי גָמִיר גִּזְרָה שְׁוָה – בְּרַחֲבָה הוּא דְּגָמִיר.
וּלְרַבִּי יְהוּדָה, הָא קָא מִיתְּסוּי כְּהֵן!
נָהִי דְּכַהֵן מִיתְּסוּי;
עֲבוּדָה דְּבִידּוֹ – לֹא מִיתְּסוּי.
בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ דְּכַתִּיב "קִידֵּשׁ";
אֵלָא לְרַבִּי יוֹסִי, מֵאִי "קִידֵּשׁ"?
לְהַעֲמִיד בּוֹה מִזְבֵּחַ.
בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹסִי, הֵינּוּ דְּכַתִּיב "קָטָן";
אֵלָא לְרַבִּי יְהוּדָה, מֵאִי "קָטָן"?

הָכִי קָאֵמַר:
מִזְבֵּחַ אֲבָנִים שְׁעֵשָׂה שְׁלֹמֹה תַּחַת מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת – קָטָן הָיָה.^(א)
בְּמֵאִי פְּלִיגִי?
מָר סִבֵּר:
דְּנִין חוּץ מִחוּץ, וְאֵין דְּנִין חוּץ מִפְּנִים;
וּמָר סִבֵּר:
דְּנִין כָּלִי מִכְּלִי, וְאֵין דְּנִין כָּלִי מִבְּנָן.^(ב)
אֵמַר רַבֵּא:
מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּדָמִים.
דִּתְנִינָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
כּוֹס אַחַד הִיָּה מְמִלָּא מָדָם הַתַּעֲרוּבוֹת, וְשׁוּפְכוּ עַל גִּבֵּי מִזְבֵּחַ;
שָׂאֵם וַיִּשְׁפֹּךְ דָּמוֹ שֶׁל אַחַת מֵהֶן – נִמְצָא זֶה מְכַשִּׁירוֹ.
וְאִי סִלְקָא דַּעְתָּךְ סִבֵּר רַבִּי יְהוּדָה כּוּלָּהּ עֲזָרָה מִיִּקְדָּשָׁא – הָא אֵיתַעֲבִידָא לִיהָ מַצּוֹתֶיהָ!
וְדִלְמָא מִשּׁוּם דְּקִסְכֵּר שְׁפִיכָה מִכַּח הָאָדָם בַּעֲיִנּוּ?
אַם כּוֹן, נִשְׁקָלִיָּה וְנִשְׁפִּיף לִיהָ אֲדוּכִיתִּיהָ!
וְדִלְמָא מִשּׁוּם דְּבַעֲיִנּוּ מַצּוֹה מִן הַמוּבָחַר?
אֲאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:
מִזְבֵּחַ שְׁנַפָּגָם – אֵין אוּכְלִים בְּגִינּוּ שִׁירֵי מִנְחָה, שְׁנַפָּאֵמַר:
"וְאָכְלוּהָ מִצֹּאת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ" – וְכִי אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲכָלוּהָ?!
אֵלָא בְּזִמָּן שְׁהוּא שְׁלֵם, וְלֹא בְּזִמָּן שְׁהוּא חֹסֵר.^ג
אִשְׁכַּחַן שִׁירֵי מִנְחָה, קִדְּשֵׁי קֳדָשִׁים מְנָלוּ?
תִּלְמוּד לֹמַר:
"קִדֵּשׁ קֳדָשִׁים".^{ד(א)}
קֳדָשִׁים קָלִים מְנִין?
אֵמַר אֲבִי:
אַתִּינָא מִדְּרָשָׁא דְּרַבִּי יוֹסִי, דִּתְנִינָא:
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מִשּׁוּם

שְׁלֹשָׁה

ס.

 עין משפט גד מצוה
--

א מיי' פג; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כב:

ב מיי' פג; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כה:

ג מיי' פג; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כב:

ד מיי' פג; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כה:

ה מיי' פג; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כב:

ו מיי' פג; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כה:

בְּמָה בְּהִמָּה (שְׁבַת דף נה.) אֲמַרִּינוּ וַיַּעֲמֹד אֵצֶל מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת מִי הָיָה אָמַר לָהֶן הַקֵּב"ה הִתְחִילוּ מִמְּקוֹם שְׂאוּמָרִים שְׁיָרָה לִפְנֵי בְּכָלִי נְחֹשֶׁת וְאִמָּאִי לֹא אָמַר כִּי הִכָּא וַיִּלֵּל דְּהִתָּם מָה לוֹ לְהַזְכִּיר מִזְבֵּחַ הַנִּחֲשָׁת כָּלִל:
מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּדָמִים תַּמָּה מֵאִי קִס"ד מַעֲשֵׂרָא וְהָא קָרָן וְרְבוּעַ יְסוּד מַעֲבָדִין:
קֳדָשִׁים קָלִים מְנִין תַּמָּה דִּלָּא יְלִיף מִהִישָׁא מִזֹּאת הַתּוֹרָה:

אַתִּינָא מִדְּרָשָׁא דְּרַבִּי יוֹסִי תַּמָּה ל"ל ג"ש דְּקִדֵּשׁ קֳדָשִׁים וְעוֹד [קֳדָשִׁים קָלִים] גוּפָה גִילָף מִמַּעֲשֵׂר וְכִי תִימָא מָה לְמַעֲשֵׂר שְׁכָן טַעוֹן וְדוּי וְכִסָּף וְצוּרָה בְּכוֹר יוֹכִיחַ וְעוֹד דְּבִהֲאִי קִרָּא דְּמִזְתִּי דְּמַשְׁלִשׁ מַעֲשֵׂר לְבְכוֹר נָמִי כְּתִיב חֲטָאת וְאֲשָׁם דִּתְנִינָא בְּסַפְרֵי פִרְשֵׁת רָאָה אֲנֹכִי בְּקִרְכָם וְצֹאנָכֶם אֵלֶיךָ חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת וְכּוֹן בְּקִרָּא דִּלָּא תוּכַל לֵאכֹל בְּשַׁעֲרֶיךָ דְּרִישׁ פֶּתַח בִּתְרָא דְּמִכּוֹת (דף יז.) בְּקִרְךָ וְצֹאנְךָ אֵלֶיךָ חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה קודם וכו' אם עלו לא ירדו אמאי פטור בחוץ. עי' לעיל דף נט ע"א תוס' ד"ה עד:

בא"ד וגם אין לומר דקודם שפירקו וכו' נפסלו ביוצא חק"ק. ק"ל הא גם בקדשים קלים כה"ג פסול מאכילה כיון דבעת טילוק מסעות הוי פגם מובח ואידחי מאכילה ואינו חוזר ונראה כמ"ש תוס' בדיבור הסמוך בד"ה ולאחר ובר"ה אע"פ:

ואיבעית אימא בְּתַרִּיתָא נמי בְּקַדְשֵׁי קֳדָשִׁים: וְשֵׁנִי מְקוֹמוֹת לֹאֻ לְאַחַר

שְׁנִסְעוּ דְּנִסְתַּלַּק הַמִּזְבֵּחַ קֹאמֵר אֵלֶּא חַד מִזְיָהוּ

כְּדַאִיתָא בְּעוֹד הַמִּשְׁכָּן נָטוּי כְּמִשְׁפָּטוֹ. וְחַד

לְאַחַר שְׁפָרְקוּ קֳרָשִׁים וְקַלְעֵי הַחֹצֵר וַעֲדִין

הַמִּזְבֵּחַ בְּמִקְוָמוֹ וְקֹדֶם שְׂיַעֲמִידוּ לְוָיִם אֶת מִשְׁכָּן

דְּנִקְטַת הַכָּא לֹאֻ דְּוָקֵא זָקַט סָדָא דְלֹא מִשְׁכַּח

לֵה שְׁתְּרֵי קֹדֶם שְׂיַחֲנוּ בְּנֵי קֹהֵת נוֹשְׂאֵי

הַמִּזְבְּחוֹת הָיוּ חוֹנִין בְּנֵי גִרְשׁוֹן וּמִרְרֵי נוֹשְׂאֵי

הַמִּשְׁכָּן וּמִקִּימִין אוֹתוֹ וּבִנְסִיעַתָּם הָיוּ מוֹרִידִין

אֶת הַמִּשְׁכָּן תַּחֲלֵה וְנוֹשְׂאִין בְּנֵי גִרְשׁוֹן וּמִרְרֵי אַחֵר דְּגָל אֶחָד וּבְנֵי קֹהֵת אַחֵרִי

שְׁנֵי דְגָלִים כְּדִי שְׂיִהִיו קוֹדְמִין בְּנֵי גִרְשׁוֹן בְּסֻגְיָתוֹ וּמַעֲמִידִין אֶת הַמִּשְׁכָּן לִפְנֵי

בּוֹא בְּנֵי קֹהֵת כְּדִקְתִּיב אַחֵר מִסַּע דְּגָל בְּנֵי יְהוּדָה וְהוֹרֵד הַמִּשְׁכָּן וְגו' (בַּמִּדְבָּר

י"כ"א) וְאַחֵר שְׁנֵי דְגָלִים כְּתִיב (שָׁם) וְנִסְעוּ הַקֹּהֲתִים נוֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ דִּהְיוּ

אֲרוֹן וּמִזְבְּחוֹת וּכְלֵי הַשֵּׁרֶת וְהִקְיָמוּ בְּנֵי גִרְשׁוֹן אֶת הַמִּשְׁכָּן עַד בָּאֻם שָׁל בְּנֵי

קֹהֵת וְעוֹד אֵי בְּשִׁשְׁנוּ אֶת הַסֹּדֵר מוֹקְמָתָ לֵה הִיכֵי שְׁחֲטֵי קִרְבָּנוֹת קֹדֶם

שְׂיַעֲמִידוּ מִשְׁכָּן הָא אֲמַר בְּאַיְהוּ מִקְוָמֹן (לְעִיל וּבַחֲזִים דָּף נה:) בְּשִׁלְמִים

שְׁשֻׁחַטֹּן קֹדֶם שְׂיַעֲמִידוּ לְוָיִם כּו' פְּסוּלִין וְאִי גִרְסַת לֵה מוֹקִי לֵה בְּשִׁשְׁנוּ אֶת

הַסֹּדֵר וְהֵהוּא דְאַיְהוּ מִקְוָמֹן שְׁלִמִים דְּוָקֵא קֹאמֵר מִשׁוּם דְּכַתִּיב בְּהוּ (וַיִּקְרָא

ג':ב') וְשֻׁחַטוּ סָתַח אֶהֱל מוֹעֵד וְלֹא יִלִּיף שְׂאָר קֳדָשִׁים מִזְיָהוּ:

כְּדִמוּכַח פֶּרֶק הַשּׁוֹחֵט וְהַמַּעֲלָה (לְקַמֹּן וּבַחֲזִים קט.) וְהוּוּ הוֹכַחָה דְשְׂאָר קֳדָשִׁים נְמִי פְּסוּלִין בְּפָגִים קֹדֶם פְּתִיחַת דְּלָתוֹת הַהִיכָל דְּאִי כְּשֵׁרִין א"כ בְּשִׁלְמִים אִם

עָלוּ לֹא יֵרְדוּ דְקִרְוֵי פְּסוּלוֹ בְּקַדְשׁ הִיכָא דְאִית לִיה הַקְּשִׁירָא בְּעֵלְמָא א"כ הוּא דְבִשְׁלִמִים אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ אֲמַאי פְּטוֹר בַּחוּץ אֵלֶּא וְדֹאִי בְּשְׂאָר קֳדָשִׁים נְמִי

פְּסוּלִין אִם לֹא תֹאמַר פִּינֹן דְּלֹא נִפְתַּחוּ קֹדֶם הַשְׁחִיטָה דְּלָתוֹת הַהִיכָל חֲשִׁיב שׁוֹחֵט שְׁלִמִים שְׁלֹא בְּמִקְוָמֹן וְנִרְדּוּ אַע"ג דְשְׂאָר קֳדָשִׁים אֵין נִפְסְלִין מִן הַתּוֹרָה

וְדִמִּי לְקַדְשֵׁי קֳדָשִׁים שְׁשֻׁחַטֹּן בְּדֵרוּם בַּפ"ק דְּמַעֲלֵה (דָּף ב.) דְּכִמְאֵן דַּחֲנֻקְנָנוּ דִּמּוֹ וְנִרְדּוּ [לְרַבִּי יְהוּדָה] אַע"ג דְּקַדְשִׁים קָלִים שְׁחִיטָתוֹן בְּדֵרוּם כְּשֵׁרִין אֶבֶל

לר"ש לֹא יֵרְדוּ כְּדַאִיתָא הֵתָם א"כ הֵהִיא דְשֵׁנִי שְׁעִירֵי דְפִטֵּר בַּחוּץ קְרַבִּי יְהוּדָה וְגַם אֵין לוֹמַר דְּקֹדֶם שְׁפָרְקוּ הַמִּשְׁכָּן כָּלֵל שְׁחֲטוּ וְתָרְקוּ אֶת הַדָּם וְאַחֲרֵי כֵן

פָּרְקָהוּ וְשֵׁנִי הַסֹּדֵר בְּשַׁעַת חֲנִיָּה וְהַעֲמִידוּ הַמִּזְבֵּחַ וְקַלְעֵי הַחֹצֵר תַּחֲלֵה וְקֹאמֵר בְּשִׁמְעֵתָא דְּקֹדֶם שְׂיַעֲמִידוּ קֳרָשֵׁי הַמִּשְׁכָּן יֹאכְלוּ קֳדָשֵׁי קֳדָשִׁים הֵל מִיַּד

שְׁפָרְקוּהוּ נִפְסְלוּ בְּיוֹצֵא הַקֳּדָשֵׁי קֳדָשִׁים וְלֹא אֲמַרְיָנוּ נָסַע אֶהֱל מוֹעֵד הוּא לְגַבִּי מַחֲנֵה שְׁכִינָה אֵלֶּא וְדֹאִי קֹדֶם שְׁהַעֲמִידוּ לֹאֻ דְּוָקֵא אֵלֶּא הַעֲמִידוּ הַכֹּל

וְחִידוּשָׁא הָיוּ אֵלֶּאחֶר שְׁפָרְקוּ כְּדִקְאָמַר קמ"ל אַע"פ דְּנִסְעָה אֶהֱל מוֹעֵד הוּא וְאַע"פ שְׁנִפְרַק הַמִּשְׁכָּן פִּינֹן שְׁשֻׁלְעֵי הַחֹצֵר וְהַמִּזְבֵּחַ בְּמִקְוָמֹן. בְּרו"ר:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

וְאִיבַעֲיַת אִימָא בְּתַרִּיתָא נְמִי בְּקַדְשֵׁי קֳדָשִׁים: וְשֵׁנִי מְקוֹמוֹת לֹאֻ לְאַחַר ‏ **הָא ר' יִשְׁמַעְיָאֵל** וְהָא רַבִּנּוּן הֵינּוּ תַנְצֵאי דְּפַלְיָגִי עָלֵה דְר' יִשְׁמַעְיָאֵל בַּתְמוּרָה

פֶּרֶק וְאַלּוּ קֳדָשִׁים (דָּף כ.א.) וְדַרְשֵׁי לִיה לְקִרָא

בַּע"א: **קֹדֶם** שְׂיַעֲמִידוּ הַמִּשְׁכָּן פִּרְש"י לֹאֻ

דְּוָקֵא קֹדֶם אֵלֶּא לְאַחַר שְׁהַעֲמִידוּ הַכֹּל הַמִּשְׁכָּן

וְהַמִּזְבֵּחַ דְּאֵין לְפָרֵשׁ מִמֶּשׁ קֹדֶם שְׁהַעֲמִידוּ

הַמִּשְׁכָּן פִּינֹן שְׁכַבְר הַעֲמִידוּ הַמִּזְבֵּחַ בְּמִקְוָמוֹ

אוּכְלִין קֳדָשֵׁי קֳדָשִׁים הֵלֹא תַחֲלֵה נוֹסְעִין בְּנֵי

גִּרְשׁוֹן וּמַעֲמִידִין הַמִּשְׁכָּן וְאַח"כּ בְּנֵי קֹהֵת

מַעֲמִידִין הַמִּזְבֵּחַ וְאִם שְׁנֵי הַסֹּדֵר וְהַעֲמִידוּ

הַמִּזְבֵּחַ תַּחֲלֵה הִיאֲרִי שְׁחֲטוּ קֳדָשִׁים קֹדֶם הַעֲמִידַת הַמִּשְׁכָּן הָא אֲמַרְן (יּוֹמָא

דָּף סב:) שְׁלִמִים שְׁשֻׁחַטֹּן קֹדֶם פְּתִיחַת הַהִיכָל פְּסוּלִין וי"ל שְׁלִמִים דְּוָקֵא

כְּתִיב בְּהוּ וְשֻׁחַטוּ סָתַח אֶהֱל מוֹעֵד כָּל זֶה פִּי' רַש"י יק"ל (בְּרו"ר) הָא תָּנִן

גַּבִּי תַמִּיד (תַּמִּיד דָּף ל:) לֹא הֵיָה שׁוֹחֵט עַד שְׁשֻׁמַּע שְׁעַר הַגְּדוֹל שְׁנַפְתַּח

אַלְמָא יִלְפִינּוּ שְׂאָר קִרְבָּנוֹת שְׂאִין שׁוֹחֲטִין מִשְׁלִמִים וְאֵין נִרְאָה לוֹמַר דִּהְיוּ

מִדְרַבְּנֹן דִּהֵא בְּהִיקְשָׂא דְזֹאת הַתּוֹרָה נִילָף לְפַסּוּלָא מִשְׁלִמִים וְגַם אֵין לוֹמַר

בְּשִׁלְמִים גּוֹפִיָהוּ אֵינוּ פּוֹסֵל רַק מִדְרַבְּנֹן דְּלֹא שָׁנָה הַכְּתוּב לַעֲכַב דִּהֵא אֲמַרִי

פ' שְׁנֵי שְׁעִירֵי (יּוֹמָא דָּף סב:) דְשִׁלְמִים שְׁשֻׁחַטֹּן בַּחוּץ קֹדֶם פְּתִיחַת דְּלָתוֹת

הַהִיכָל פְּטוֹר אֵלְמָא מִן הַתּוֹרָה אֵט רֹאיוּ לְסָתַח אֶהֱל מוֹעֵד דְּפַסּוּל דְּרַבְּנֹן

חֲזִיב בַּחוּץ וְאַפִּילוּ בְּפַסּוּל דְּאוֹרִיתָא חֲזִיב בַּחוּץ הִיכָא דָאִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ

קֹדֶם פְּתִיחַת דְּלָתוֹת הַהִיכָל דְּאִי כְּשֵׁרִין א"כ בְּשִׁלְמִים אִם

עָלוּ לֹא יֵרְדוּ דְקִרְוֵי פְּסוּלוֹ בְּקַדְשׁ הִיכָא דְאִית לִיה הַקְּשִׁירָא בְּעֵלְמָא א"כ הוּא דְבִשְׁלִמִים אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ אֲמַאי פְּטוֹר בַּחוּץ אֵלֶּא וְדֹאִי בְּשְׂאָר קֳדָשִׁים נְמִי

פְּסוּלִין אִם לֹא תֹאמַר פִּינֹן דְּלֹא נִפְתַּחוּ קֹדֶם הַשְׁחִיטָה דְּלָתוֹת הַהִיכָל חֲשִׁיב שׁוֹחֵט שְׁלִמִים שְׁלֹא בְּמִקְוָמֹן וְנִרְדּוּ אַע"ג דְשְׂאָר קֳדָשִׁים אֵין נִפְסְלִין מִן הַתּוֹרָה

וְדִמִּי לְקַדְשֵׁי קֳדָשִׁים שְׁשֻׁחַטֹּן בְּדֵרוּם בַּפ"ק דְּמַעֲלֵה (דָּף ב.) דְּכִמְאֵן דַּחֲנֻקְנָנוּ דִּמּוֹ וְנִרְדּוּ [לְרַבִּי יְהוּדָה] אַע"ג דְּקַדְשִׁים קָלִים שְׁחִיטָתוֹן בְּדֵרוּם כְּשֵׁרִין אֶבֶל

לר"ש לֹא יֵרְדוּ כְּדַאִיתָא הֵתָם א"כ הֵהִיא דְשֵׁנִי שְׁעִירֵי דְפִטֵּר בַּחוּץ קְרַבִּי יְהוּדָה וְגַם אֵין לוֹמַר דְּקֹדֶם שְׁפָרְקוּ הַמִּשְׁכָּן כָּלֵל שְׁחֲטוּ וְתָרְקוּ אֶת הַדָּם וְאַחֲרֵי כֵן

פָּרְקָהוּ וְשֵׁנִי הַסֹּדֵר בְּשַׁעַת חֲנִיָּה וְהַעֲמִידוּ הַמִּזְבֵּחַ וְקַלְעֵי הַחֹצֵר תַּחֲלֵה וְקֹאמֵר בְּשִׁמְעֵתָא דְּקֹדֶם שְׂיַעֲמִידוּ קֳרָשֵׁי הַמִּשְׁכָּן יֹאכְלוּ קֳדָשֵׁי קֳדָשִׁים הֵל מִיַּד

שְׁפָרְקוּהוּ נִפְסְלוּ בְּיוֹצֵא הַקֳּדָשֵׁי קֳדָשִׁים וְלֹא אֲמַרְיָנוּ נָסַע אֶהֱל מוֹעֵד הוּא לְגַבִּי מַחֲנֵה שְׁכִינָה אֵלֶּא וְדֹאִי קֹדֶם שְׁהַעֲמִידוּ לֹאֻ דְּוָקֵא אֵלֶּא הַעֲמִידוּ הַכֹּל

וְחִידוּשָׁא הָיוּ אֵלֶּאחֶר שְׁפָרְקוּ כְּדִקְאָמַר קמ"ל אַע"פ דְּנִסְעָה אֶהֱל מוֹעֵד הוּא וְאַע"פ שְׁנִפְרַק הַמִּשְׁכָּן פִּינֹן שְׁשֻׁלְעֵי הַחֹצֵר וְהַמִּזְבֵּחַ בְּמִקְוָמֹן. בְּרו"ר:

סא.

 עין משפט נר מצות
--

א מיי פב: מהל' בית הבחירה הל'

ה:

ב מיי פא: מהל' בית הבחירה הל'

יג:

ג מיי פב: מהל' בית הבחירה הל' טז:

ו**לֹא־אֲחֵר** וְשִׁיפְרָקוּ הַלּוּיִם אֶת הַמִּלְשָׁכָן אֲבָל

נִסְעַ מִכָּל וְכָל אֶיִן מִחֲנֶה שְׂכִינָה קִנְיָם לְגִבֵּי קֳדָשׁ קֳדָשִׁים בְּדַפְרֵי' וְלָחֶם הַפָּנִים נִפְסַל בִּיּוֹצֵא כִּדְאָמַר הֵתֶם בַּמִּסְלַק מִסְדּוֹר הַשְּׁלָחַן דב"ע לא פֿליגי דַּנִּפְסַל בִּיּוֹצֵא וְעוֹד דָּאִי נִפְרַק מִכָּל וְכָל תַּפּוּק לִי דַּמִּפְסַל מִטַּעַם פְּגִימַת הַמִּזְבֵּחַ וּא"ת וּבִמְנַחֲחוֹת (דף צה.) אַמַּאי תְּלִי טַעְמָא בִּיּוֹצֵא בְּלָחֶם הַפָּנִים תַּפּוּק לִי מִלְּשׁוֹם פְּגִימַת הַמִּזְבֵּחַ וְאִי חֹזֵר וְהֶעֱמִידוּ בּוּ בְּיוֹם וְאִזּוּ יֵאכְלוּהוּ הָאֵ כִּיּוּ שְׁנִדְחָה אֵינּוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה לֶאֱכָל וכו"ת חד מִתְּרֵי טַעְמֵי נָקֹט א"כ הִכִּי דִּיק הֵתֶם ש"מ יֵשׁ סְלוּק מִסְּעוֹת בְּלִילָה דָּאִי ס"ד בְּיוֹם מַאי אֲרִיאָ מִלְּשׁוֹם יּוֹצֵא תַּפּוּק לִי דַּאֲפִסּוּל לִיהַ בְּלִינָה וְי"ל דְּוֹדָאִי סְלוּק מִסְּעוֹת פּוֹסֵל אוּ מִלְּשׁוֹם יּוֹצֵא אוּ מִלְּשׁוֹם פְּגִימַת הַמִּזְבֵּחַ וְהֵתֶם דִּיק אִם הִיָּה נִפְסַל מִלְּשׁוֹם לִינָה קֳדָם סְלוּק נִמְצָא דָּלָא הִיָּה הַמִּסְעַ פּוֹסֵל: אע"פ שְׁנִסְעַ אֲהֵל מוֹעֵד הוּא וּא"ת בֶּפ' שְׁתִּי הַלָּחֶם (מְנַחֲחוֹת דף צה.) דַּמַּעֲקָרָא פֿליגי בְּלָחֶם הַפָּנִים בַּמִּסְלַק אִם נִפְסַל בַּמִּסְּעוֹת דמ"ד אֵינּוּ נִפְסַל דְּרַשׁ מִדְּכֹתִיב וְנִסְעַ אֲהֵל מוֹעֵד אע"פ שְׁנִסְעַ אֲהֵל מוֹעֵד הוּא אֲפִילוּ לַמִּחְנֶה שְׂכִינָה וְאִידֵךְ הֵהוּא לְדִנְגְלִים אֲתָא אַמַּאי לֹא מִלְּשׁוֹנֵי דַּאֲצָטְרִיד לְדִרְשָׁא דְהִכָּא אוּ. לַמִּחְנֶה יִשְׂרָאֵל דִּקְנִים כִּדְאָמַר פ' בִּתְרָא (לְקַמְן וּבְחִים קיז:) וְתַרְזַּח ה"ר חַיִּים דִּלְפִּי סִבְרָתוֹ קִמְהֵדֵר לִיהַ דס"ל דָּלָא צָרִיד קִרָא לְדִרְשָׁא דְהִכָּא וְלְדִרְשָׁא דִּפ' בִּתְרָא כִּיּוֹן דָּאִיתָ לֵה דְאִפִּי' כִּי לִיכָא לֹא מִזְבֵּחַ וְלֹא קֳלָעִים אִפִּי' לָחֶם הַפָּנִים שְׁהוּא קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים לֹא מִפְּסִיל דַּגְרִינָא בַּהּ מִחֲנֶה שְׂכִינָה קִנְיָם וְלִכְּךָ מִלְּשׁוֹנֵי דִלְדִנְגְלִים הוּא דְאֵתָא וּא"ת הִכִּי תַסַּק אֲדַעְתָּא לְמִימַר הֵתֶם דַּמִּסְלַק כִּשְׂרַב בִּיּוֹצֵא מ"מ הָא מִסְלַק מִפְּסִיל בַּפְּגִימַת מִזְבֵּחַ וְכִי תִימָא כִּשְׁחֲזָרוּ וְהֶעֱמִידוּ הַמִּלְשָׁכָן בּוּ בְּיוֹם וְאִידֵךְ יֵאכְלוּהוּ הָא כִּיּוֹן דִּנְדַּחָה שׁוֹיב אֵינּוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה וי"ל עַל דָּלָא קִנְיָא הֵהִיא מִסְקָנָא א"נ אִפִּי' בִּשְׁעַת שְׁנִשְׁאׁוּ בַּתַּתָּה מִזְבֵּחַ הוּא כִּיּוֹן דַּאֲמַר אע"פ שְׁנִסְעַ

אֲהֵל מוֹעֵד הוּא: אַרְבַּעַ אַמּוֹת מִן הַדְּרוֹם וְד' אַמּוֹת מִן הַמַּעֲרָב כִּף גִּרְסַת הַקּוֹנְטֵרס וְקוּשָׁה לר"ת דָּא"כ הִיָּה הַמִּזְבֵּחַ ד' אַמּוֹת בְּחִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה דַּמִּסְתַּמָּא בְּבֵית רֵאשׁוֹן לֹא הִיָּה יְסוֹד לָגֵרֹן דְּרוּמִית מִן־רַחֲתִית לְפִי שְׁלֹא הִיָּה בְּחִלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף כִּדְאָמַר פ' אֵינְהוּ מִקּוֹמֹן (לַעֲיִל וּבְחִים גג:) וְאִם בְּבֵית שְׁנִי הוֹסִיפוּ בְּדָרוֹם א"כ בְּנֹו בְּחִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה וְגֵרַס ר"ת מִן הַצָּפוֹן מִן הַמַּעֲרָב וְהִכִּי תִנּוּ בַּמִּס' מִדּוֹת (פ"ג מ"א) וְקוּשָׁה דִּהָא מִשְׁקִי' הִכָּא דַּמִּלְּשׁוֹם שְׁתִּיתִין הוֹסִיפוּ

שְׁיֵהָא הַבּוֹר קִלְוִט מִתּוֹךְ הַמִּזְבֵּחַ וְשְׁתִּיתִין בְּדָרוֹם הִיּוּ כְּדִתֵּנּוּ בַּפֿרָקִין (לְקַמְן וּבְחִים כג.) בְּג' דְּבָרִים הִזְתָּה קֶרֶן מַעֲרַבִית דְּרוּמִית מִלְּשַׁלְשֶׁת לְמַעֲלָה גִסּוּרֵי הַמִּים וְהִיּוֹן וְעוֹד תִּנּוּ בַּמִּסְכַּת מִדּוֹת (פ"ג מ"ג) מִקּוֹם הִיָּה שֵׁם אִמָּה עַל אִמָּה וְטַבְלָא שֶׁל שִׁישׁ עָלֶיהָ שָׁבַה יוֹרְדִין לְשִׁיתִין וּמַצִּינוּ לְמַדְחַק בְּרוּחַ מַעֲרַבִית הִיָּה לְצַד קֶרֶן דְּרוּמִית אֲבָל קוּשָׁה עוֹד תִּנְיָא בַּמַּעֲיִלָה פֿרַק וְלֵךְ חֲטָאָת (מַעֲיִלָה דף יא:) וּמִתִּי לַהּ בַּסִּפָּה פֿרַק לִוְלָב (דף מט.) לִלֵּל קִטּוֹן הִיָּה בְּצַד מַעֲרָבוֹ שֶׁל רִבְשׁ אֲחֵד לְשִׁבְעִים שָׁנָה פֿרַחִי כְּהֵנָה יוֹרְדִין לָשֶׁם וּמִבִּיאִין מִלְּשָׁם יִיזוּ קְרוּשׁ לְכַף נִרְאָה כְּגִרְסַת הַסְּפָרִים דְּגֵרָסִי דְּרוֹם וּמַעֲרָב וּבְבֵית רֵאשׁוֹן הִיָּה לָחֶם יְסוֹד לְדָרוֹם שְׁהִיָּה מִלְּשׁוֹךְ בְּחִלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף חוּץ מִרוּחַ מִן־רַחֲתִית שְׁלֹא נִשְׁתַּנָּה שְׁהִיָּה בְּלֹא יְסוֹד (עַד) חִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה כִּמוֹ בְּבֵית שְׁנִי וְקִרְאִי דַּמַּעֲטִי בַּפֿרַק אֵינְהוּ מִקּוֹמֹן (לַעֲיִל וּבְחִים דף עז:) קֶרֶן. שְׁאִין לַהּ יְסוֹד מִלְּשׁוֹם בֵּית שְׁנִי נֶאֱמָרוּ אִי נָמִי אִף בְּבֵית רֵאשׁוֹן לֹא חִשִּׁיב קֶרֶן דְּרוּמִית קֶרֶן כּוֹן דָּלָא הָוָה לַהּ יְסוֹד מִלְּשׁוֹנֵי צִדְדִין כְּגוֹן בְּצַד מִזְרַח אִי נָמִי לְפִי שְׁהִיָּה עֲתִיד לְהִיּוֹת בְּלֹא יְסוֹד בְּבֵית שְׁנִי לֹא הִיּוּ נוֹתְנִין דְּמִים בּוּ כִּמוֹ בַּמִּזְבֵּחַ שֶׁל מִלְּשָׁה לְפִי שְׁהִיָּה עֲתִיד לְהִיּוֹת בְּלֹא יְסוֹד בְּבֵית עוֹלָמִים:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

מהו דתימא כו' כלומר ולא אכילה משנעקר המזבח אתא לאשמעינן אלא

ולא־אֲחֵר וְשִׁיפְרָקוּ הַלּוּיִם אֶת הַמִּלְשָׁכָן.^(א)
מהו דתימא: איפֿסֿיל להו בִּיּוֹצֵא; קא מִשְׁמַע לן.^(ב)
וְאִימָא הִכִּי נָמִי! אָמַר קִרָא: “וְנִסְעַ אֲהֵל מוֹעֵד” – אָף עַל פִּי שְׁנִסְעַ, אֲהֵל מוֹעֵד הוּא. אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: מִזְבֵּחַ שֶׁל שִׁילָה – שֶׁל אֲבָנִים הִיָּה. דִּתְנִיָא, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: מָה תִּלְמוּד לומר “אֲבָנִים” “אֲבָנִים” “אֲבָנִים” שְׁלֹשׁ פְּעַמִּים? אֲחֵד שֶׁל שִׁילָה, וְאֲחֵד שֶׁל גּוֹב וְגִבְעוֹן, וּבֵית עוֹלָמִים.^(ג)
מִתִּיב רַב אֲחָא בַר אֲמִי: אַשׁ שְׁיִרְדָּה מִן הַשָּׁמַיִם בִּימֵי מֹשֶׁה – לֹא נִסְתַּלְקָה מֵעַל מִזְבֵּחַ הַנְּחוּשָׁת אֲלֵא בִימֵי שְׁלֹמֹה, וְאַשׁ שְׁיִרְדָּה בִּימֵי שְׁלֹמֹה – לֹא נִסְתַּלְקָה עַד שָׁבַא מִנְּשָׂה וְסִילְקָה. וְאִם אֵיתָא, מַעֲיַקְרָא הוּא דְאִיסְתַּלַּק לִיהַ! הוּא דַּאֲמַר – כָּרַבִּי נִתְּן; דִּתְנִיָא, רַבִּי נִתְּן אָמַר: מִזְבֵּחַ שֶׁל שִׁילָה – שֶׁל נְחוּשָׁת הִיָּה, חֲלוּל וּמְלֹא אֲבָנִים. רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: מַאי לֹא נִסְתַּלְקָה – לֹא נִסְתַּלְקָה לְבַטְלָה. מַאי הִיא? רַבִּנּוּ אֲמַרִי: שְׁבִיבָא הָוָה מִשְׁדָּרָא. רַב פֿשָׁא אָמַר: אוּלְשְׁפִּיזָא הָוָה נָקֹט, וְזִימְנִין הִכָּא וְזִימְנִין הִכָּא.^(ד)
תִּנּוּ הֵתֶם: וּכְשַׁעֲלוּ בְּנֵי הַגּוּלָה – הוֹסִיפוּ עָלֵיו אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַדְּרוֹם וְאַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַמַּעֲרָב, כְּמִין גָּמָא. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב יוֹסֵף: מִלְּשׁוֹם דָּלָא סַפַּק. אָמַר לִיהַ אַבְיִי: הַשְׁתָּא מְקַדָּשׁ רֵאשׁוֹן, דְּכֹתִיב בִּיהַ: “יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחֲלוּל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם” – סַפַּק; מְקַדָּשׁ שְׁנִי, דְּכֹתִיב בִּיהַ: “כָּל הַקֹּהֵל כָּאֲחֵד אַרְבַּע רְבּוּא” – לֹא סַפַּק?! אָמַר לִיהַ: הֵתֶם אַשׁ שֶׁל שָׁמַיִם מְסִייעֶתָן, הִכָּא אֵין אַשׁ שֶׁל שָׁמַיִם מְסִייעֶתָן.^(ה)
כִּי אֲתָא רַבִּין, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי מִלְּשׁוֹם בַּר קַפְרָא: שְׁתִּיתִין הוֹסִיפוּ. מַעֲיַקְרָא סְבוּר: “מִזְבֵּחַ אֲדָמָה” – שְׁהוּא אֲטוּם בְּאֲדָמָה.^(ו)
וּלְבִסּוּף סְבוּר: שְׁתִּיָּה כְּאֲכִילָה, וּמַאי “מִזְבֵּחַ אֲדָמָה” – שְׁהוּא מְחוּבֵּר בְּאֲדָמָה; שְׁלֹא יִכְנֹנוּ לֹא עַל גִּבֵּי כִּיפִים

וְלֹא

אֲכִילַת קֳדָשׁ קֳדָשִׁים בְּלֹא קֳלָעִים אֲתָא לֹא־שְׁמוּעִינוּ דָּלָא תִימָא כִּיּוֹן שְׁנִסְתַּלְקוּ קֳלָעִים יֵשׁ כָּאֵן פֿסִיל יּוֹצֵא: אֲבָנִים ג"פ אִם מִזְבֵּחַ אֲבָנִים וְגו' מִזְבֵּחַ אֲבָנִים לֹא תִנִּיף [וְגו'] אֲבָנִים שְׁלֹמוֹת תִּבְנֶה וְגו': גּוֹב וְגִבְעוֹן חֹד חִשִּׁיב לְהוּ דְּשְׁנִיָּהֶם כְּמָה וְאֵינּוּ קֳדָשִׁים: לֹא נִסְתַּלְקָה שְׁבִשְׁעַת הַמִּסְּעוֹת כּוֹפִין עָלֵיו פֿסְכַּתֵּר וּמִנִּיחִין אוֹתָהּ בְּמִקּוּמָהּ: אֲלֵא בִימֵי שְׁלֹמֹה שְׁנִסְתַּלְקָה מִלְּשָׁם לְמִזְבֵּחַ אֲבָנִים שְׁעִשָׂה שְׁלֹמֹה: עַד שָׁבַא מִנְּשָׂה וְסִילְקָה גֵרַס: וְאִם אֵיתָא מַעֲקָרָא הוּא דַּאֲסְתַּלַּק מִלְּשׁוֹקֶם הַמִּלְשָׁכָן בְּשִׁילָה וּבְנֹו מִזְבֵּחַ אֲבָנִים הִזְקַקָה לְהַסְתַּלַּק מִמִּזְבֵּחַ שֶׁל נְחוּשָׁת: הוּא דַּאֲמַר רַב הוּנָא דַּאֲמַר כָּרַבִּי נִתְּן וְהָא דָּלָא אֲמַרִי' הוּא דַּאֲמַר כַּר"א כּוֹן יַעֲקֹב מִלְּשׁוֹם דַּר' נִתְּן הוּא דְּשַׁמְעִי' לִיהַ בְּהִדְיָא מַעֲשָׂה הִיָּה כִּף אֲבָל מִדַּר"א כּוֹן יַעֲקֹב לֹא שְׁמַעִינוּ אֲלֵא דְהִכְשֵׁר בְּשֶׁל אֲבָנִים: לֹא נִסְתַּלְקָה לְבַטְלָה שְׁתַּהֲא בְטִלָה מִמִּזְבֵּחַ הַנְּחוּשָׁת לְגַמְרִי: שְׁבִיבָא הָוָה מִשְׁדָּרָא כְּשִׁהִי מְקַטִּירִין עַל שֶׁל אֲבָנִים הִיּוּ זִיקִים וְלִהְבוֹת יּוֹצְאוֹת מֵאַשׁ שָׁמַיִם שְׁעַל מִזְבֵּחַ הַנְּחוּשָׁת שֶׁל מֹשֶׁה שְׁאָף הוּא מִנֵּחַ שָׁם: תִּנּוּ הֵתֶם בַּמִּסְכַּת מִדּוֹת ר' יוֹסִי אָמַר בְּתַחֲלָה בִּימֵי שְׁלֹמֹה לֹא הִיָּה אֲלֵא כ"ח כּוֹנֵס וְעוֹלָה יְסוֹד וְסוֹבֵב וּמִקּוֹם קֶרְנוֹת וּמִקּוֹם הַלּוּף עַד שְׁהִיָּה מִקּוֹם הַמַּעֲרָכָה כ' עַל כ' וּכְשַׁעֲלוּ בְּנֵי הַגּוּלָה הוֹסִיפוּ עָלֵיו כו' נִמְצָא יְסוֹדוֹ ל"ב עַל ל"ב וּמִקּוֹם מַעֲרַכְתּוֹ כ"ד עַל כ"ד: גָּמָא גִּימָל וְנִיתַּת מַעֲשִׂיָה כְּמִין כִּף פֿשְׁטוּטָה שְׁלֵנוּ כְּדַפְרִישִׁית דְּרוֹם וּמַעֲרָב: הִכָּא בַּמְקַדָּשׁ שְׁנִי אֵין אַשׁ שֶׁל שָׁמַיִם מְסִיעֶתָן כִּדְלַפִּינוּ בַּפ"ק דִּיּוּמָא (דף כא:) וְאַרְבָּעָה בּוּ וְאַכְכַּד מְחַסֵּר ה' אֲלוֹהֵי' דְּבָרִים שְׁחַסֵּר מְקַדָּשׁ שְׁנִי וְאַשׁ אֲחֵד מִהֵן וְאִמְרִינוּ הֵתֶם מִהֵן הָוָה סִיּוּעִי לֹא מְסִיעָא: שְׁתִּיתִין הוֹסִיפוּ קֶרֶן מַעֲרַבִית דְּרוּמִית הוֹסִיפוּ לְמַשְׁכָּה לְדָרוֹם וְלַמַּעֲרָב שְׁשָׁם הִיּוּ מְנַסְכִּין נִסְכִּים כִּדְאִמְרִינוּ (הֵתֶם) בְּמִתְנִי' דִּלְקַמְן (וּבְחִים דף סג.) וּבִימֵי שְׁלֹמֹה הִיָּה כְּמִין בּוֹר כְּרוּי אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ בְּאוֹתָהּ זְוִית לִדְר הַנִּסְכִּים בְּתוֹכוֹ וַיּוֹרְדִין מִן הַמִּזְבֵּחַ וְלִרְצָפָה וְשׁוֹתִתִין שָׁם וְהֵם קִלְטוּ אוֹתוֹ הַבּוֹר לְתוֹךְ הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשׂוּ נְקִבִּים כְּגִנְדֹן בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ לִדְר הַנִּסְכִּים שָׁם: אֲטוּם בְּאֲדָמָה שְׁלֹא יְהָא חֲלוּל: שְׁתִּיָּה כְּאֲכִילָה מָה אֲכִילָה מִתַּעֲקֻלַּת בַּמִּזְבֵּחַ אִף שְׁתִּיָּה תִכְלַע בַּמִּזְבֵּחַ:

מסורת הש"ס

א לקמן קטו:

ב מנחות צה.

ג ספרא ויקרא דבורא דנרבה פרק

ה י

ד משנה מדות

ה לעיל נח.

תורה אור השלם

[במדבר ב, יז]

[דברים כז, ב]

[דברים כז, ה]

[דברים כז, ו]

[שמות כ, כב]

[ויקרא ט, כד]

[עזרא ב, סד]

[מלכים א ד]

[מלכים א ד, כ]

[שמות כ, כא]

מסורת הש"ס
א סוכה מח: תוספתא סוכה ב לעיל נח.

תורה אור השלם

[עזרא ג, ג]

[דברי הימים א כח, יט]

[דברי הימים א כב, א]

[מלכים א ו, ב]

[דניאל י]

[ויקרא ה, יח]

[שמות כו, ה]

[שמות לח, ד]

[שמות כו, א]

[בראשית כה, ד]

אמר רב יוסף לאו הינו דתניא כו' רב יוסף חלה ונעקר למודו ופעמים שאמר וכלא על גבי מחלות בור של שיתין לא היה חשוב מחילה פיון דהוא צריך דבר ונזכר ששנה הסף וחזר בו (גדרים דף מא.) והקא הכי אמר הכי אמרינו לעיל משום אש של שמים מסייעתן לא הערכו ליותר: לאו הינו דתניא שאנשי כנסת הגדולה הגיעו לסוף מדותיו להם נגלה מקום המקדש למזבח מה שלא נגלה לשלמה: והכתיב הכל בכתב שכל מקומות הקדושות ומדותיהן נכתבו לדוד אלמא במקדש ראשון נמי האי דלא גשאוהו גדול לאו משום דלא נגלה לשלמה המקום במדותיו: אלא אמר רב יוסף קרא אשכח ודרש שנאמר לדוד ששים אמה במקום המזבח ושלמה לא הבין לדרשו והם דרשוהו והוסיפו עליו לפי הצרך להם ולששים אמה לא הערכו דאמרינו לקמן מדת ארכו ורחבו וקומתו אין מעבדין: מה בית ס' אמה דכתיב (מלכים א ו'ב') ששים אמה ארכו אף מזבח עד ששים אמה ראוי לו ומקדש המקום אם ירצו: בשלמא בית ידעו אנשי כנסת הגדולה מה קדוש לעזרה מה קדוש להיכל: שנפרים צורתו וסודות החומות: מנא ידעי מקומו היכא: שלשה גביאים חגי ופריה ומלאכי: אחד העיד להם על המזבח שיש לו מקום להוסיף עד ששים אמה: על מקום המזבח היכן היה: שמקריבין אע"פ שאין בית דגדשת הבית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא: שתכתב אשורית שמתחלה נתנה להם בכתב עברי כתב ליבונאח דאמר בסנהדרין (דף כא:): ורביע אם אין המזבח מרבע: שכל מקום שנאמר המזבח לעבב דהמזבח משמע כשהוא פן הוא דמקרי מזבח ואי לא לא יבגרו כתיב (ויקרא ד'ל') קרנות המזבח וביסוד כתיב (שם) אל יסוד המזבח ובקבש כתיב אל פני המזבח (שם ו) והוא הפבש שהוא פניו של מזבח שעולים לו דרך שם כי הכי דחשיב צד מזרחית פני אהל מועד מחמת שהשתח שם וברביע כתיב (שמות כ"א') רביע יהיה המזבח: אלא מעתה כיור לרבי כו' דכתיב בהו המזבח הכי נמי דמעבבי לרבי אם לא עשה ציורים של פרחים וציצים וקלעים סביב למזבח כמו סידו וכיו:

זה כיור ציורים סביב למעלה מאמצעו: אותו היום שנספר בהן צדוקי מי הסג על רגליו ורגמיהו כל העם דאמרינו בסקב (דף מח:): בול של מלח מלא אגרוף של מלח שמעתי: לא שפשר לעבודת המזבח כל זמן שהשרו פגום דמסכים ואזל שכל מזבח שאין לו כו': אף הסוכב ומדרבי יוסי ברבי יהודה נשמע לרבי דכיור מעבב: אינהו כרכוב וס"ד אפרכוב דקרא קאי כרכוב לשון הסף חריץ מגלה דאמרינו בהכל שושטין (חלין דף כה.) כל שעתידי לגרר לכרכב: בין גרו לגרו אמה רחב שפגגד בין קרנות היתה עמקה ובולטת גבה מעט היה סביב לה בשפת המזבח: מקום הליוך רגלי הכהנים אמה השתא משמע והיא היתה אמה של מקום הליוך: אטו פתנים בין גרן לגרן הוו אזלי וסלא כשאגיעו לגרן השרו מעבבו מסקף: אלא ה"ק בין גרן לגרן ומקום הליוך רגלי הכהנים כמין חריץ עמק ממקום המערכה משפת המזבח סביב ומקף את מקום המערכה ורחבו של חריץ שני אמות אמה של בין הקרנות ואמה של מקום הליוך: והכתיב גבי מכבד מעשה רשת נחשת שנתניהו תחת כרכבו מלמטה עד חציו הקיפוהו למזבח מאמצעו ולמעלה לבוש כמין הסף של כברה והוא עשוי גזבים ככברה ורשת של דגים ומגיע למעלה עד מתחת לכרכוב אלמא בקיר מזבח סביב הוה דאי בראש המזבח היכי גרי למכבד הנתון סביב הקיר תחת כרכבו: תרי הוו שני סוכבין היו לו למזבח שעשה משה: חד לגוי וחד לכהנים דלא נשתרקו סביב הקיר משעלה שש אמות גבה לרבי יוסי דאמר לעיל (זבחים דף נט:) י' אמות גבהו היה הסף הבליטה קטנה חוגרתו סביב לגוי וזהו סוכב וכיור דאפליגו בה רבי ור' יוסי בר' יהודה לעיל ומתחת לאותו סוכב נתנו המכבד ורחבו מגיע למטה עד חצי המזבח והוא היה סימן להבדיל בין הדמים העליונים לדמים התחתונים דאמרינו באניהו מקומן (לעיל זבחים דף ג.) מהאי קרא התורה נתנה מחצה כו': וחד לכהנים דלא נשתרקו ולמעלה בראש המזבח העמיקו סוכב כמין חריץ עמק דבר מועט להיות להם שפתו הסף מעקה קטן סביב שלא יחליקו: דלמא מקום מערכה קאמר דהוי אמה שפין הקרנות ומקום הליוך ממעטין בו אמתים לכל צד פש ליה אמה על אמה:

ולא על גבי מחילות. אמר רב יוסף, לאו הינו דתניא: "ויכינו את המזבח על מכונתו" – שהגיעו לסוף מדותיו? והכתיב: "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל"! אלא אמר רב יוסף: קרא אשכח ודרש – "ויאמר דויד: זה הוא בית ה' האלהים, וזה מזבח לעלה לישראל" – כי בית; מה בית לששים אמה, אף מזבח ששים אמה. בשלמא בית – מינכרא צורתו; אלא מזבח – מנא ידעי? אמר רבי אלעזר: ראו מזבח בנוי, ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו. ורבי יצחק נפתא אמר: אפרו של יצחק ראו, שמונח באותו מקום. ורבי שמואל בר נחמני אמר: מכל הבית כולו הריחו ריח קטורת, משם הריחו ריח אברים. "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: שלשה גביאים עלו עמהם מן הגולה – אחד שהעיד להם על המזבח, ואחד שהעיד להם על מקום המזבח, ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית. במתניתא תנא, רבי אליעזר בן יעקב אומר: שלשה גביאים עלו עמהן מן הגולה – אחד שהעיד להם על המזבח ועל מקום המזבח, ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית, ואחד שהעיד להם על התורה – שתכתב אשורית. תנו רבנן: קרן וכבש ויסוד וריבוע – מעבדין. מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו – אין מעבדין. מנא הני מילי? אמר רב הונא, אמר קרא: "המזבח"; כל מקום שנאמר "המזבח" – לעבב. אלא מעתה, כיור לרבי וסוכב לרבי יוסי ברבי יהודה – הכי נמי דמעבב!? דכתיב: "ונתתה אתה תחת כרכב המזבח מלמטה", ונתניא: אינהו כרכוב? רבי אומר: זה כיור, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: זה הסוכב! ^(א) אין; דתניא: אותו היום נפגמה קרן מזבח, והביאו בול של מלח וסתמוהו; ולא מפגי שפשר לעבודה, אלא שלא יראה מזבח פגום. שכל מזבח שאין לו קרן וכבש ויסוד וריבוע – פסול. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף הסוכב. ^(ב) תנו רבנן: אינהו כרכוב? בין קרן לקרן, מקום הליוך רגלי הכהנים אמה. אטו (הכהנים) [כהנים] בין קרן לקרן הוו אזלי!? אלא אימא: ומקום הליוך רגלי הכהנים – אמה. והכתיב: "תחת כרכבו מלמטה עד חציו"! אמר רב נחמן בר יצחק: תרי הוו; חד לגוי, וחד לכהנים דלא נשתרקו. "מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו – אין מעבדין. אמר רבי מני: ובלבד שלא יפחתנו ממזבח שעשה משה. וכמה? אמר רב יוסף: אמה. מחכו גליה: "חמש אמות ארך וחמש אמות רחב רביע יהיה המזבח"! אמר ליה אבוי: דלמא מקום מערכה קאמר מר? אמר ליה: מר דגברא רבה הוא, ידע מאי קאמינא. גרי גלייהו

"בני

מזבח: אף מזבח ששים אמה והא דאמר (בסוף) [גר'ש] כסוי הדם (חלין דף פג:) קמוסף אבגן הינו כשהיה המזבח עד ששים א"נ מגבה פריך התם אי נמי פריך קמוסף שלא יתא רביע שעל כל מליקת עוף אין יכלת לתת עפר בכל סביביו כדי לרבעו כמלפסו: אחד שהעיד להם על המזבח תמה קרא כתיב ביהוקאל (מג) והאריאל שמים עשרה אמות אלמא מקום המערכה כ"ד על כ"ד ומהאי קרא דרשינן במתני' דמדות (פ"ג מ"א) וי"ל דאי לא עדות היינו מפרשי עם מקום קרנות שלא לשנות ממזבח שלמה: ואחד שמקריבין אע"פ שאין בית דגדשת בית קדשה לשעתה ולעתיד ולא דמי לקדשת הארץ דקי"ל דבטלה כדמוכח בפ"ק דחלין (ו:) גבי בית שאן שיש חלוק ביניהם כדפרשית לעיל (זבחים סא. ד"ה מא'): מדת ארכו ומדת רחבו אין מעבדין והא דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ומיירי אף גבי מזבח כדאימא פרק כסוי הדם (חלין פג:) דמה בית ששים אף מזבח ששים הינו שיהא קדוש עד ששים אם ירצו להרחיבו ולא שיהא חוכה לעשות פן:

עין משפט גד מצוה

א מיי"פב' מהל' בית הבחירה הל'

ב מיי"פב' מהל' בית הבחירה הל'

זי:

ג מיי"פב' מהל' בית הבחירה הל'

זי:

ד מיי"פב' מהל' בית הבחירה הל'

זי:

ה מיי"פב' מהל' בית הבחירה הל'

זי:

זה כיור ציורים סביב למעלה מאמצעו: אותו היום שנספר בהן צדוקי מי הסג על רגליו ורגמיהו כל העם דאמרינו בסקב (דף מח:): בול של מלח מלא אגרוף של מלח שמעתי: לא שפשר לעבודת המזבח כל זמן שהשרו פגום דמסכים ואזל שכל מזבח שאין לו כו': אף הסוכב ומדרבי יוסי ברבי יהודה נשמע לרבי דכיור מעבב: אינהו כרכוב וס"ד אפרכוב דקרא קאי כרכוב לשון הסף חריץ מגלה דאמרינו בהכל שושטין (חלין דף כה.) כל שעתידי לגרר לכרכב: בין גרו לגרו אמה רחב שפגגד בין קרנות היתה עמקה ובולטת גבה מעט היה סביב לה בשפת המזבח: מקום הליוך רגלי הכהנים אמה השתא משמע והיא היתה אמה של מקום הליוך: אטו פתנים בין גרן לגרן הוו אזלי וסלא כשאגיעו לגרן השרו מעבבו מסקף: אלא ה"ק בין גרן לגרן ומקום הליוך רגלי הכהנים כמין חריץ עמק ממקום המערכה משפת המזבח סביב ומקף את מקום המערכה ורחבו של חריץ שני אמות אמה של בין הקרנות ואמה של מקום הליוך: והכתיב גבי מכבד מעשה רשת נחשת שנתניהו תחת כרכבו מלמטה עד חציו הקיפוהו למזבח מאמצעו ולמעלה לבוש כמין הסף של כברה והוא עשוי גזבים גכברה ורשת של דגים ומגיע למעלה עד מתחת לכרכוב אלמא בקיר מזבח סביב הוה דאי בראש המזבח היכי גרי למכבד הנתון סביב הקיר תחת כרכבו: תרי הוו שני סוכבין היו לו למזבח שעשה משה: חד לגוי וחד לכהנים דלא נשתרקו סביב הקיר משעלה שש אמות גבה לרבי יוסי דאמר לעיל (זבחים דף נט:) י' אמות גבהו היה הסף הבליטה קטנה חוגרתו סביב לגוי וזהו סוכב וכיור דאפליגו בה רבי ור' יוסי בר' יהודה לעיל ומתחת לאותו סוכב נתנו המכבד ורחבו מגיע למטה עד חצי המזבח והוא היה סימן להבדיל בין הדמים העליונים לדמים התחתונים דאמרינו באניהו מקומן (לעיל זבחים דף ג.) מהאי קרא התורה נתנה מחצה כו': וחד לכהנים דלא נשתרקו ולמעלה בראש המזבח העמיקו סוכב כמין חריץ עמק דבר מועט להיות להם שפתו הסף מעקה קטן סביב שלא יחליקו: דלמא מקום מערכה קאמר דהוי אמה שפין הקרנות ומקום הליוך ממעטין בו אמתים לכל צד פש ליה אמה על אמה:

סב:

	עין משפט נר מצווה
---------------------------------------	----------------------------------

א מיי פו' מהל' איסורי המזבח
הל' ג:

ב מיי פבי מהל' בית הבחירה
הל' יג:

ג מיי פו' מהל' מעשה הקרבנות
הל' יא:

ד מיי פבי מהל' בית הבחירה
הל' יג:

ה מיי פו' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ד:

ו מיי פבי מהל' בית הבחירה
הל' יד:

ז מיי פבי מהל' בית הבחירה
הל' יג:

באַמָה ג'דומה חסרה ובערוף פרש גרומה ברי"ש כמו גות' לו אַת

גרוקיו (ב"ב פח:)‏ ורב יוסף פריד ממתינתא שלא יהו עינים יוצאים:

אַויר קרקע מפסיקו קרקע לאו דוקא שְהִיָּה פּוֹרַח אִמָּה על יסוד ואמה על סוכב ובלאו קרא הִיָּה צריך אויר מלשום שְנֶאֱמַר סביב כדבסמוך אלא דסגֵי בְמִלְשׁוֹ אֵבֶל הָכָא בְּעֵינֵי אֹויר גָּדוֹל וְנָפֵר שֶׁהוּא לְצֻרֵף אֹויר: דְּאָרִיר וקטין וְהָא דְּכְתִיב חֲמִלֵשׁ אַמּוֹת אֲרֵךְ וְחֲמִלֵשׁ אַמּוֹת רַחֵב לַמָּצוֹה וְהָאִי קְרָא לַעֲכָב וּמִיָּהוּ קָשָׁה דַּלְעַכָּב מִהַמּוֹנָח נִפְקָא: שְׂיִתִּין וד' הוו הִינּוּ כְּלוּי דְאִמַר לַעֲיֵל (ובחים דף גד.) כְּדָמִים וְנָקֹט כֹּתֵהּ מִלְשׁוֹם תְּרַגּוּם דִּידָן דְּמִתְרַגְּמִין בְּאַחֲסָנָהּ יִתְבְּנִי מִקְדָּשָׁא אֵבֶל לְרַב דְּלֹא הָוָה לִיָּה יסוד בבגנן הָוָה לִיָּה מוֹנָח מִן הַצִּפּוֹן וְלָדְרוּם ל"א וְכָבֵשׁ ל"ב הָרִי ס"ג ה"ל לְשׁוֹנֵי שְׁהִיָּה פּוֹרַח על הסוכב אמה:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

בְּנֵי קָטוֹרָה בְּנֵי אֲבֵרָהם אַתָּם אֵבֶל לֹא כְּנֻעַ יִצְחָק

”בְּנֵי קָטוֹרָה”. בְּנֵי אַחֲתִיָּה דְרַבִּי טַרְפוֹן הוּוּ יִתְבִּי קַמִּיָּה דְרַבִּי טַרְפוֹן, פֿתַח וְאָמַר: ”וַיֹּסֶף אֲבֵרָהֶם וַיִּנְחַח אִשָּׁה וְשָׁמָּה יוֹחֲנָנִי”. אֲמַרִי לִיָּה: ”קָטוֹרָה” כְּתִיב! קָרִי (עֲלִיָּהֶם) [עֲלִיָּהוּ] ”בְּנֵי קָטוֹרָה”. ”אָמַר אֲבִי בַר הוֹנָא אָמַר רַב חֲמָא בַר גּוּרְיָא: גְּזִירִין שְׁעֲשֹׂה מִלְּשָׁה – אִוְרְכָן אִמָּה, וְרוּחְכֵּן אִמָּה, וְעוֹבְדִין כַּמַּחֲק גּוֹרָשׁ סָאָה.^[k] אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: בְּאִמָּה גְדוּמָה. אָמַר רַב יוֹסֵף, וְלֹא הִיָּינוּ דִתְנָנָא: ”עַל הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ” – שְׁלֹא יְהוּ עֲצִים יוֹצְאִין מִן הַמִּזְבֵּחַ כְּלוּם!? ^[l]תֵּנּוּ הַתָּם: כְּבֹשׁ הִיָּה לְדְרוּמָה שֶׁל מוֹבַח – אוֹרֵךְ שְׁלֹשִׁים וָשֵׁתִים, עַל רוּחֵב שֹׁשׁ עָשָׂרָה. מָנָא הֵנִי מִיָּלִי? אָמַר רַב הוֹנָא, אָמַר קָרָא: ”וְשַׁחַט אוֹתוֹ עַל גֵּרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפּוֹנָה” – שְׂהִיָּה גֵרֵךְ בְּצִפּוֹן, וּפְנִיָו בְּדָרוּם. אִימָא: גֵּרֵךְ בְּצִפּוֹן וּפְנִיָו בְּצִפּוֹן! אָמַר רַבָּא: רַמִּי גִבְרָא אַאֲפִיָּה. אָמַר לִיָּה אֲבִי: אֲדַרְבָּה – תַּרְיִץ וְאוֹתִיב גִּבְרָא! אָמַר לִיָּה: ”רְבוּעַ” כְּתִיב. וְהָא מִיבְעִי לִיָּה דְמַרְבַּע רְבוּעִי! מִי כְּתִיב ”מְרֻבָּע”!? וְלִיטַעְמִיָּה, מִי כְּתִיב ”רְבוּץ”!? אָמַר לִיָּה: ”רְבוּעַ” כְּתִיב – דְּמַשְׁמַע הָכִי וּמַלְשָׁמַע הָכִי. וְתַנָּא מִיָּיתִי לַה מִהֲכָא – דִתְנָנָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: ”וּמַעֲלֵתָּהּ פָּנוֹת קָדִים” – כָּל פִּינּוֹת שְׂאֵתָהּ פּוֹנָה, לֹא יְהוּ אֵלָא דֶרֶךְ יָמִין לַמְּוָרַח.^[m] וְאִימָא שְׁמַאל לַמְּוָרַח! לֹא סָלְקָא דַעֲתָה; דִתְנִי רַמִּי בַר (יְחִזְקִיָּה) [יְחִזְקִיאל]: יָם שְׁעֲשֹׂה שְׁלֹמָה – ”עֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֲשָׂר בָּקָר; שְׁלֹשָׁה פָּנִים צִפּוֹנָה, וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים יָמָה, וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים נִגְבָּה, וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים מְוָרַחָה” – כָּל פִּינּוֹת שְׂאֵתָהּ פּוֹנָה, לֹא יְהוּ אֵלָא דֶרֶךְ יָמִין לַמְּוָרַח. הֵהוּא מִיבְעִי לִיָּה לְגוֹפִיָּה! אִם כֵּן, ”פָּנִים” ”פָּנִים” לָמָּה לִי? ”שֹׁאֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹסִי בֶּן לִקּוּנְיָא אֵת רַבִּי יוֹסִי: אוֹמַר הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי, אֹוִיר יֵשׁ בִּין כְּבֹשׁ לַמִּזְבֵּחַ? אָמַר לוֹ: וְאַתָּה – אִי אַתָּה אוֹמַר כֵּן!? וְהֵלֹא כָּכֵר נֶאֱמַר: ”וְעֲשִׂיתָ עֲלֻתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם” – מָה דָם בְּזִרְיָקָה, אַף בָּשָׂר בְּזִרְיָקָה! אָמַר לוֹ: שְׂאֲנִי אוֹמַר, עוֹמֵד בְּצַד מַעֲרָכָה – וְזוּרְק. אָמַר לוֹ: כִּשְׁהוּא זוּרְק – לַמַּעֲרָכָה דְלִוְקָה הוּא זוּרְק, אוּ לַמַּעֲרָכָה שְׂאִינָה דְלִוְקָה הוּא זוּרְק? הֲוִי אוֹמַר: לַמַּעֲרָכָה דְלִוְקָה הוּא זוּרְק! הַתָּם מִלְשׁוֹם דְּלֹא אָפְשָׁר. רַב פִּפְּא אָמַר: כִּי דָם; מָה דָם – אֹוִיר קִרְקַע מַפְסִיקוּ, אַף בָּשָׂר – אֹוִיר קִרְקַע מַפְסִיקוּ, אַף בָּשָׂר – אֹוִיר קִרְקַע מַפְסִיקוּ. אָמַר רַב יְהוּדָה: שְׁנֵי כְּבָשִׁים קִטְגִים יוֹצְאִין מִן הַכְּבֹשׁ, שְׂבָהֶן פּוֹנִים לְיִסוּד וְלִסּוּכָב; וּמוּבָדְלִין מִן הַמִּזְבֵּחַ מֵלֹא גִימָא, מִלְשׁוֹם שְׁנֶאֱמַר ”סָבִיב”. וְרַבִּי אֲבָהוּ אָמַר: ”רְבוּעַ”.^[n] וְאִיצְטְרִיךְ לַמַּכְתֵּב ”סָבִיב”, וְאִיצְטְרִיךְ לַמַּכְתֵּב ”רְבוּעַ”. דְּאִי כְּתַב רַחֲמֵנָא ”סָבִיב” – הָוָה אֲמִינָא דַעֲגִיל מַעֲגִל; כְּתַב רַחֲמֵנָא ”רְבוּעַ”. וְאִי כְּתַב רַחֲמֵנָא ”רְבוּעַ” – הָוָה אֲמִינָא דְאָרִיר וְקַטִין; כְּתַב רַחֲמֵנָא ”סָבִיב”.^[o] תֵּנּוּ הַתָּם: הַכְּבֹשׁ וְהַמִּזְבֵּחַ – שְׁשִׁים וָשֵׁתִים. הֵנִי שְׂיִתִּין וְאַרְבַּעַה הוּו! נִמְצָא פּוֹרַח אִמָּה עַל יִסוּד וְאִמָּה עַל סוּכָב.

אָמַר

וַיַּעֲקֹב: הָכִי גִרְסִינָן הוּו יִתְבִּי קַמָּה דְרַבִּי טַרְפוֹן וְלֹא הוּו אֲמַרִי מִיָּדִי: פֿתַח וְאָמַר כְּדִי שְׂיַדְבְּרוּ: יוֹחֲנִי מַלְתָּא בַעֲלָמָא הוּא דַאָמַר כְּדִי לַפֿתַח פֿיָּתָם: בְּנֵי קָטוֹרָה אִינָם יוֹדְעִין לְדַבֵּר בְּהִלְכָּה: גְּזִירִין שְׁנֵי גִנְרִי עֲצִים צָרִיךְ לְסַדֵּר בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ הַמַּעֲרָכָה לְתַמִּיד שֶׁל שְׁחַר בִּכְהֵן אֲחֵד וְלְתַמִּיד שֶׁל בִּין הַעֲרָבִים בְּשְׁנֵי כְּהֻנִּים כְּדַקּוּמָא לָן בְּסֵדֵר יוֹמָא (דָּף כו:): אִמָּה אָרְכוּ וְאִמָּה רַחְבּוּ כְּמַדַּת מְקוּם הַמַּעֲרָכָה: בְּאִמָּה גְדוּמָה קְצָרָה שְׁלֹא יִצְאוּ חוּץ לַמַּעֲרָכָה וַיַּעֲבֹבוּ הַכְּהֻנִּים מִלְּהִטּוֹי: לֹא הִינּוּ דִתְנָנָא כּו' וְאִמָּה גְדוּמָה לָמָּה לִי אֵלָא אִמָּה מַצְמַקְמַת: מִנְהֵנִי מְלִי שְׁהַכְּשׁ בְּדָרוּם: גֵּרֵךְ רַגְלִים וּפְנִיָו בְּדָרוּם כְּאֵדָם הַשׁוֹכֵב אַרְצָה וְרַגְלָיו לְצִפּוֹן נִמְצָא רֹאשׁוּ וּפְנֵיָו לְדָרוּם: אִימָא גֵרֵךְ בְּצִפּוֹן וּפְנֵיָו בְּצִפּוֹן כְּאֵדָם הַיֹּשֵׁב וְקוּף: רַמִּי גִבְרָא אַאֲפָה שְׁעַר בְּאֵדָם הַשׁוֹכֵב אַרְצָה: אֲדַרְבָּה תַרְץ וְאוֹתֵב גִּבְרָא וְקַפּוּיָו וְהַשְׁיִבּוּיָו (וְנִמְצָא רֹאשׁוּ וְרַגְלָיו לְרוּחַ אַחַת: רְבוּעַ כְּתִיב דְרְבוּעַ בְּאֵדָם רוּבֵץ וּמַלְשָׁב שְׁעַר הַכְּתוּב: וְהָאִי רְבוּעַ מַבְעִי לַה דְמַרְבַּע רְבוּעִי שְׂהִיָּה מַרְבַּע וְלֹא עֲגוּל: ה"ג רְבוּעַ כְּתִיב דְּמַשְׁמַע הָכִי וּמַלְשָׁמַע הָכִי הִלְכֵךְ תַרְוּהוּ לִיָּה מִנָּה: וְתַנָּא דְבַרְיָתָא מִיָּיתִי לַה לְהָא דְאִיתִי רַב הוֹנָא מַנְרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ מִיָּיתִי תַנָּא מִהֲכָא: וּמַעֲלֵתָּהּ פָּנוֹת קָדִים כָּל פָּנוֹת שְׂאֵתָהּ פּוֹנָה יְהוּ דֶרֶךְ יָמִין לַמְּוָרַח הָאִי קְרָא בַּמִּזְבֵּחַ כְּתִיב בִּישְׁזָקְאֵל וְקֹאמַר שְׁתַּמִּיד כְּבֹשׁ מַעֲלוֹתֵי בְרוּחַ הָרְאוּיָה לַפָּנוֹת הֵימָנָה לַמְּוָרַח וְהִתָּה אוֹתוֹ הַפָּנִיָה לִיָּמִין וְאִין לָךְ רוּחַ רְאוּיָה לְכָךְ אֵלָא דָרוּם: וּפִרְכִּינָן וְאִימָא דֶרֶךְ שְׁמַאל לַמְּוָרַח נְהִי דַפְּנוֹת קָדִים כְּתִיב בְּקָרָא אֵבֶל דֶרֶךְ יָמִין לֹא כְּתִיב בַּה הַעֲמִידָהּ בְּצִפּוֹן וּכְשִׁתְּנִיעַ לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ פָּנָה אֵל קָרָן מוֹרַחִית צִפּוֹנִית וְדֶרֶךְ שְׁמַאל: לֹא ס"ד שְׂהִיָּה פּוֹנִים לְשְׁמַאל אֵלָא דֶרֶךְ יָמִין: לֹא יְהוּ אֵלָא דֶרֶךְ יָמִין כִּי מִנְּנָא דַקְרָא דַחֲסָשִׁיב וְאִזַּל דֶרֶךְ יָמִין מַצְפּוֹן לַמַּעֲרַב וּמַמַּעֲרַב לְדָרוּם וּכְשִׁאֲתָהּ מְקִיף שׁוּם דְבַר וּפְנִיָךְ אֵלָיו וְאַתָּה סוּכָבוּ מַצְפּוֹן לַמַּעֲרַב לִימִינְךָ אַתָּה הוֹלֵךְ: לַמְּוָרַח מִהָאִי קְרָא לֹא נִפְקָא לָן וּמִהֲכָא נִפְקָא לָן דֶרֶךְ יָמִין וּמִקְרָא דַלְעִיל דְכְּתִיב קָדִים שְׁמַעִינוּ לַמְּוָרַח דְלֹא תִימָא דֶרֶךְ יָמִין לַמַּעֲרַב וִיְהִא כְּבֹשׁ בְּצִפּוֹן: מִבְּעִנָא לִיָּה לְגוֹפָהּ לְהוֹדִיעָךָ מוֹשֵׁב הַיָּם הִיאֵךְ וּמִנּוּן לָךְ לְלַמּוֹד הֵימָנוּ לַפָּנוֹת הַמַּקְדָּשׁ

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א ספרא ויקרא דבורא דגובה פרק ו ה ב משנה מדות ג אוצר מדרשים ברייתא דמלאכת המשכן ד קידושין טו. ה משנה מדות

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

תוס' ד"ה אויר וכו' קרקע לאו דוקא. עיין לקמן דף פו ע"ב תוספות ד"ה אויר:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

יוסף אברהם ונחח אשה ושמה קטורה [בראשית כה, א] ובני מרין עיפה ועפר וחנף ואבידע ואלדעה כל־אלה בני וגו' [בראשית כה, ד]

וערכו בני אהרן הכהנים את הנחתום את־הראש ואת־הסֹדֵךְ על־העצים וגו' [ויקרא א, ח] ושחט אותו על גרף המזבח צפנה לפני יהוה ותרקו וגו' [ויקרא א, יא] והעזרה ארבע עשרה ארף בארבע עשרה רחב אל ארבעת וגו' [יחזקאל מג, יו]

עומד על־שנים עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה וגו' [דברי הימים ב ד, ד] ועשית עֲלֵמֶיךָ הַבָּשָׂר והדם על מזבח יהוה אֱלֹהֶיךָ ודם וְכִסְיֶיךָ ושֹׁפֶךְ וגו' [דברים יב, כו]

ושחט את־כֹּן הַבָּשָׂר לפני יהוה והעריבו בני אהרן הכהנים וגו' [ויקרא א, ח]

ועשית את־המזבח עצי שטים חמש אמות ארך וחמש אמות וגו' [שמות כו, א]

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

א משנה זבחים; לעיל גג; לעיל גז; תוספתא זבחים
ב מנחות ח:
ג ספרא ויקרא דבורא דנרבה פרשה ט ה; מנחות ו:
ד מנחות ג.
ה לעיל מח; לעיל ג.
ו מנחות ח.
גליון הש"ס

גמ' כל כבשי כבשים. ענין תשובת מעיל צדקה סימן כח: תוס ד"ה חזן וכו' ותירג ר' נתן וכו'. ענין בתשובת מהר"ם בר ברוך דפוס פראג סימן רל"ט וענין בערוך עור כבש. וענין מנחות דף מא ע"ב תוספות ד"ה ד' בנודל:

והביא אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַן מִשָּׁם מִלֹּא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָה וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָה וְהִקְשִׁיר הַכֶּסֶן אֶת־אֹנֶקְרָתָה הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ יִיחֹם לִיהֶנָּה [ויקרא ב. ב]
והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה נאת כל הלבנה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְשִׁיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ יִיחֹם אֹנֶקְרָתָה לִיתָהּ [ויקרא ג. ח]
והבאת את המנחה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לִיתָהּ וְהִקְרִיבָה אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ [ויקרא ב. ח]
וסמך ידו על ראש קרבנו וישטו פתח אהל מועד ותרקו בני אהרן הכהנים את־הדם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סביב [ויקרא ג. ב]
בקדש הקדשים תאכלנו כַּל־קֹר יֹאכֵל אֹתוֹ קֹדֶשׁ וְהִנֵּה לָךְ [במדבר יח, יז]
והתארת מנחה יאכלו אהרן ובניו אהל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ [ויקרא ט, ט]

ה"ג אמר רמי בר חמא כל כבשי כבשים שלש אמות לאמה חזן מכבשו שֶׁל מִזְבֵּחַ שֶׁהִיָּה ג' אמות וּמִקְצָה וְאֶצְבַּע וְשָׁלִישׁ אֶצְבַּע כָּל כְּבָשִׁים גְּדוּלִים וְקִטְנִים שֶׁהֵיוּ שָׁם הָיָה לָהֶן שְׂפּוּעַ שְׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאַמָּה גְּבֵהַ חֲזָן מִכְּשֵׁל הַגָּדוֹל שֶׁל מִזְבֵּחַ שְׁעוּלִין בּוּ בְּמִשְׁא אֵיבָרִים כְּבָדִים וְהוּא חֵלֶק צָרִיךְ שִׁיָּהָא מְשַׁעַב בְּיוֹתֵר וְנוֹחַ לַעֲלּוֹת לָכֵךְ הֶעָרִיכוּהוּ ל"ב שְׂפּוּעַ לט' אַמּוֹת הָרִי לְכָל אַמָּה שְׁלֹשׁ אַמּוֹת וּמִקְצָה וְאֶצְבַּע וְשָׁלִישׁ אֶצְבַּע כִּשְׁתֵּתָן לְכָל אַמָּה שְׁלֹשׁ וּמִקְצָה הָרִי ל' וְאַחַת וּמִקְצָה תֵּן עוֹד ט' אֶצְבָּעוֹת וט' שְׁלִישִׁי אֶצְבַּע הָרִי י"ב אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵן ג' סָפָחִים וְהֵן חֲצִי אַמָּה: מִתְּנִי' הֵי נִקְמָצוֹת כָּכָל מְקוֹם וְאִין טַעוּנִין צָפוֹן: לָפָנִים מִן הַקְּלָעִים לְזָכְרִי כִּהְנֶה דְּכִתִּיב לְכָל קִרְבָּנָם וְלָכֵךְ מִנְחָתָם וְלָכֵךְ חֲטָאתָם וְגו' וְסוּמִיךְ לָהּ בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים תֹּאכְלָנוּ כֹּל זָכָר יֹאכֵל אֹתוֹ (בַּמִּדְבָּר י"ח:'): לְיוֹם וּלְיֹלָה עַד חֲצוֹת דְּלִפְנֵינוּ מִמִּנְחַת לַחֲמֵי תוֹדָה: גַּמ' שָׁכָן מְצִינוּ בְּסִלּוֹךְ בְּזִיכִין שֶׁהֵן אֹנֶקְרָה לִמְנַחַת לַחֵם הַפָּנִים כְּדֹכְתִּיב וְהִנֵּההּ לַלֶּחֶם לְאֹנֶקְרָה (וַיִּקְרָא כד) וּמִתִּירִין אֶת הַלֶּחֶם וְסִלּוֹחַן מַעַל שְׁלַחַן הַפָּנִים שֶׁבַּהֵיכָל בְּמִקּוֹם קְמִיצָה דְּמִנְחוֹת הַנִּקְמָצוֹת: מִמְּקוֹם שְׂרָגְלִי הָיָר עוֹמְדוֹת לַעֲלִי קֹאִי וְהִבִּיא הָיָר אֶל בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַן מִשָּׁם מִלֹּא קִמְצוּ מִשְׁמַע מִמְּקוֹם שֶׁהַבַּעֲלִים עוֹמְדִין שָׁם וּס"ד הַשְּׁמָא לְאַסֵּר בֵּין הָאוֹלָם קֹאֲמִי שְׁאִין זָר נִכְנָס לָשֵׁם: שְׁיַחֲזִיר הַקָּמַן לַתּוֹף הַשִּׁירִים וְלֹא אֲמַרִי' כָּכָר נִפְסָלָה: לֹא נֶאֱרָבָה הָא מִמְּקוֹם רִגְלִי הָיָר דִּקְאָמֵר: אֶלֹא לַהֲקִשִּׁיר דָּלֹא לִבְעִי עַל גִּרְף הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה אֶלֹא כָּל מְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלִי יִשְׂרָאֵל כִּשֵּׁר לִקְמִיצָה וְכָל שָׁכָן עוֹרֵת כֹּהֲנִים וְהִיכָל: שָׁכָן כָּלִיל וְהִיכִי הָוָה יִלְפִינוּ מִנֶּה וְקֹרֵא לַמַּעוּטִי לָמָּה לִי: מִחֲטָאת אִי לֹא דִמְעָטָה הָוָה יִלְפִינוּ לָהּ מִחֲטָאת: וּפְרָכִינוּ מָה לַחֲטָאת שָׁכָן מִכִּסְרַת כּו': מְכַלְהוּ בַּעֲיָא לִמְגַמְרָה בַּמִּהֲדָר דִּינָא וְתִיתִי בַּמָּה הַצֵּד: מָה הַנִּשָּׂה בְּקֶרֶן מַעֲרִבִית דְּרוּמִית קֹדֶם קְמִיצָתָהּ מִצִּיעָתָהּ בַּתּוֹף כָּלִיתָ לִקְרֹן מַעֲרִבִית דְּרוּמִית שֶׁל מִזְבֵּחַ כְּדִלְקָמוּ: שְׁנָאָמֵר וְשִׁחְטוּ פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד וכו' אֶלְמָא מִדְּתֵלָה הַכִּשֵּׁר עוֹנָה לְשִׁלְמִים בַּפִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד שְׁמַע מִנֶּה אֹהֶל מוֹעֵד עָקֵר וְעוֹנָה טָפֹל: וְלֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲקֵר דְּכִינוּ דְּטַפֵּל חָזִי לַהּ כ"ש עָקֵר: הַקִּיפּוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְמַלְחָמָה וְיוֹרִים חֲצִים וְאִבְגֵּי בְּלִיסְטְרָאוֹת לַתּוֹף הַעוֹנָה: בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים הֵיכָל בְּמִשְׁמַע: וְאַמַּאי אִם אֵיתָא דְּאֲמַרִי' לֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲקֵר לָמָּה לִי לִמְכַתֵּב הָאִי קֹרֵא לְאַכְשׁוּרִי הֵיכָל לְאַכִּילַת קֹדְשִׁים הָא כְּתִיב בָּהּ בַּחֲצָר אֹהֶל מוֹעֵד וְנִימָא לֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲקֵר: אַכִּילָה דְּאִין אֲדָם אוֹכֵל בְּמִקּוֹם רַבּוּ דִּילּוּתָא דְּרַבָּה הִיא לַעֲשׂוֹת

צָרִכִּי עֲבָד לִפְנֵיו לֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר לִיכָא לְמִימַר דְּלֹא חוּקְרָא הִיא אֶלֹא קִלְא וְכֵן הָדִין שִׁיָּהָא טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲקֵר: מִתְּנִי' חֲטָאת הַעוֹף הֵיָתָה נַעֲשִׂית כּו' בַּגְמ' יִלְיֵי מִנָּא לָהּ: בְּכָל מְקוֹם הֵיָתָה כִּשְׂרָה כּו' בַּגְמ' פָּרִיךְ מֵאִי קֹאָמֵר: מִלְמַטָּה לְמַטָּה מִן הַחוּט: חֲטָאת יִלְיֵי בַּגְמִירָא שִׁיָּהָא לְמַטָּה: הַנְּשׁוֹת שֶׁל מִנְחוֹת קֹדֶם קְמִיצָתָן כְּדֹכְתִּיב וְהִגִּישָׁה וּבַגְמ' יִלְיֵי הָא קֶרֶן מִנָּא לָהּ: וְהִשְׁרִי הָדֵם שֶׁל חֲטָאוֹת הַחִיצוֹנוֹת וּבַגְמ' מִפְּרֹשׁ לָהּ: נִסּוּד הַמִּים וְהִיוּ שִׁשְׁם הֵיין שִׁיתִּין וְאִי אִפְשָׁר לְנִסּוּד כִּי אִם שָׁם: וְעוֹלַת הַעוֹף כִּשְׁהִיא רַבָּה בַּמִּזְרַח דְּעֹשֵׁר מְקוֹמוֹ בְּקֶרֶן

דְּרוּמִית מִן־רַחִית כְּדִמְפְּרֵשׁ טַעְמָא בַּגְמִירָא מִפְּנֵי שֶׁקְרוּבָה לְבִית הַדָּשָׁן לְזִרוּק שָׁם מֵרָאָה וְנוֹצָה כְּדֹכְתִּיב וְהַשְׁלִיךְ אֹתָהּ וְגו' אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן (וַיִּקְרָא א':ט"ז) וּכְשֶׁהִיא רַבָּה שָׁם שְׁשֵׁ כֹהֲנִים תִּרְבֶּה בְּאוֹתוֹ הַקֶּרֶן עֲסִימִין בְּעוֹלוֹת וְאִין לָהּ מְקוֹם בְּסוּבָב לַעֲמֹד שֶׁהַעוֹלָה נַעֲשִׂית לְמַעַלָּה בֹּא לּוּ לִקְרֹן מַעֲרִבִית דְּרוּמִית שְׁאָף הִיא סְמוּכָה לְבֵית הַדָּשָׁן מִשְׁאָר שְׁמִי תִקְרָנוֹת שְׁבִית הַדָּשָׁן סוּמִיךְ לִכְשֵׁל הֵיָהּ בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל כְּשֵׁל וְלִדְרוּמוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ:

ה"ג אמר רמי בר חמא כל כבשי כבשים שלש אמות לאמה חזן מכבשו שֶׁל מִזְבֵּחַ שֶׁהִיָּה ג' אמות וּמִקְצָה וְאֶצְבַּע וְשָׁלִישׁ אֶצְבַּע כָּל כְּבָשִׁים גְּדוּלִים וְקִטְנִים שֶׁהֵיוּ שָׁם הָיָה לָהֶן שְׂפּוּעַ שְׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאַמָּה גְּבֵהַ חֲזָן מִכְּשֵׁל הַגָּדוֹל שֶׁל מִזְבֵּחַ שְׁעוּלִין בּוּ בְּמִשְׁא אֵיבָרִים כְּבָדִים וְהוּא חֵלֶק צָרִיךְ שִׁיָּהָא מְשַׁעַב בְּיוֹתֵר וְנוֹחַ לַעֲלּוֹת לָכֵךְ הֶעָרִיכוּהוּ ל"ב שְׂפּוּעַ לט' אַמּוֹת הָרִי לְכָל אַמָּה שְׁלֹשׁ אַמּוֹת וּמִקְצָה וְאֶצְבַּע וְשָׁלִישׁ אֶצְבַּע כִּשְׁתֵּתָן לְכָל אַמָּה שְׁלֹשׁ וּמִקְצָה הָרִי ל' וְאַחַת וּמִקְצָה תֵּן עוֹד ט' אֶצְבָּעוֹת וט' שְׁלִישִׁי אֶצְבַּע הָרִי י"ב אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵן ג' סָפָחִים וְהֵן חֲצִי אַמָּה: מִתְּנִי' הֵי נִקְמָצוֹת כָּכָל מְקוֹם וְאִין טַעוּנִין צָפוֹן: לָפָנִים מִן הַקְּלָעִים – לְזָכְרִי כִּהְנֶה דְּכִתִּיב לְכָל קִרְבָּנָם וְלָכֵךְ מִנְחָתָם וְלָכֵךְ חֲטָאתָם וְגו' וְסוּמִיךְ לָהּ בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים תֹּאכְלָנוּ כֹּל זָכָר יֹאכֵל אֹתוֹ (בַּמִּדְבָּר י"ח:'): לְיוֹם וּלְיֹלָה עַד חֲצוֹת דְּלִפְנֵינוּ מִמִּנְחַת לַחֲמֵי תוֹדָה: גַּמ' שָׁכָן מְצִינוּ בְּסִילּוֹיךְ בְּזִיכִין. ^(א)מִתְּיִב רַבִּי יִרְמְיָה: "וְקָמַן מִשָּׁם" – מִמְּקוֹם שְׂרָגְלִי הָיָר עוֹמְדוֹת. כֵּן בְּתִירָא אוֹמֵר: מִיָּין שְׁאָם קָמַן בְּשַׁמְאֵל – שְׁיַחֲזִיר וְיִקְמוּן בְּיָמִינוּ? תִּלְמוּד לומר: "מִשָּׁם" – מִמְּקוֹם שֶׁקָּמַן כָּכָר. אֵיכָא דְּאָמְרִי: הוּא מוֹתִיב לָהּ וְהוּא מִפְּרָק לָהּ; אֵיכָא דְּאָמְרִי: אָמֵר לִיה רַבִּי עָקִיבָא לְרַבִּי יִרְמְיָה בַּר תַּחֲלִיפָא, אִסְבְּרָה לָךְ: לֹא נֶאֱרָבָא אֶלֹא לַהֲקִשִּׁיר כָּל הַעוֹנָה כּוּלָּהּ. ^(ב)סִלְקָא דַּעֲתָךְ אֲמִינָא: הוֹאִיל וְעוֹלָה קֹדְשִׁי קֹדְשִׁים, וּמִנְחָה קֹדְשִׁי קֹדְשִׁים; מָה עוֹלָה טַעוּנָה צָפוֹן, אָף מִנְחָה טַעוּנָה צָפוֹן. ^(ג)מָה לַעוֹלָה, שָׁכָן כָּלִיל! מִחֲטָאת. מָה לַחֲטָאת, שָׁכָן מִכִּסְרַת עַל חִיבֵי כְרִיתוֹת! מֵאֲשָׁם. מָה לְאֲשָׁם, שָׁכָן מִיָּי דְּמִים! מְכּוּלָּהּ. מָה לְכוּלָּהּ, שָׁכָן מִיָּי דְּמִים! אֶלֹא אֵיִצְטְרִיךְ; סִלְקָא דַּעֲתָךְ אֲמִינָא, הוֹאִיל וְכִתִּיב: "וְהִגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ", "וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ" – ^דמָה הַנִּשָּׂה בְּקֶרֶן מַעֲרִבִית דְּרוּמִית, אָף קְמִיצָה בְּקֶרֶן מַעֲרִבִית דְּרוּמִית; קֹא מִשְׁמַע לָן. ^(ה)אָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלָמִים שִׁשְׁחָטָן בַּהֵיכָל – כְּשִׁרִים, שְׁנָאָמֵר: "וְשִׁחְטוּ (אוֹתוֹ) פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד" – וְלֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲיָקֵר. מִיתִיבִי: רַבִּי יוֹחָנָן כֵּן בְּתִירָה אוֹמֵר, מִיָּין שְׁאָם הַקִּיפּוּ גּוּיִם אֶת כָּל הַעוֹנָה – שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִין לָשֵׁם וְאוֹכְלִין שָׁם קֹדְשִׁי קֹדְשִׁים? תִּלְמוּד לומר: "בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים תֹּאכְלָנוּ". וְאַמַּאי? נִימָא: "בַּחֲצָר אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ" – וְלֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲיָקֵר! הֲכִי הַשְּׁמָא!? הֵתֵם עֲבוּדָה – דְּאָדָם עוֹבֵד בְּמִקּוֹם רַבּוּ, אֲמַרְיָנוּ: לֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲיָקֵר. אַכִּילָה – דְּאִין אֲדָם אוֹכֵל בְּמִקּוֹם רַבּוּ, לֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲיָקֵר – לֹא אֲמַרְיָנוּ. ^(ו)מִתְּנִי' חֲטָאת הַעוֹף הֵיָתָה נַעֲשִׂית עַל קֶרֶן דְּרוּמִית מַעֲרִבִית; וּבְכָל מְקוֹם הֵיָתָה כִּשְׂרִירָה, אֶלֹא זָה הֵיָתָה מְקוֹמָהּ. וְשִׁלְשָׁה דְּבָרִים הֵיָתָה אוֹתָהּ קֶרֶן מִשְׁמַלְשַׁת מְלִמְטָה, וְשִׁלְשָׁה מְלִמְעָלָה. מְלִמְטָה: חֲטָאת הַעוֹף, וְהַנְּשׁוֹת, וְהִשְׁרִי הָדֵם. וּמְלִמְעָלָן: נִיסוּד הֵיִין, וְתַמִּים, וְעוֹלַת הַעוֹף כִּשְׁהִיא רַבָּה בַּמִּזְרַח. ^זכָּל הַעוֹלִין לְמִזְבֵּחַ – עוֹלִין דְּרָךְ יָמִין,

וּמִקְיִפִּין

כְּדָרוּם קֹאִי יֵשׁ תִּמָּה עַל מִזְבֵּחַ הַנְּחָשָׁת לִמ"ד גְּבָהוּ עָשָׂר לֹא מִשְׁכַּחַת לְכָל הַיּוֹתֵר כִּי אִם כ' אַמּוֹת לט' אַמּוֹת דְּחֲצָר שְׁלִפְנֵי הַמִּלְשָׁכָן חֲמִשִּׁים אַמָּה כ"ה אַמּוֹת חֲצִי הַחֲצָר וְה' אַמּוֹת מְקוֹם מִזְבֵּחַ פֶּשׁ לִיה כ' אַמָּה עַד כְּתֵל דְּרוּמִי כִי מִטִּי כְּכֶשׁ עַד הַכְּתֵל לֹא מִשְׁכַּחַת לְאַמָּה אֶלֹא שְׁמִי אַמּוֹת וְסַפַּח וְאֶצְבַּע וְשָׁלִישׁ אֶצְבַּע וְהָוָה לִיה הַלּוּךְ עַל יְדֵי הַדָּחַק כְּדִמְזַכֵּחַ בְּשִׁבְתָּ (דף ק.) וּבְעִירובִין (דף נח:) בְּמִתְלַקֵּט עָשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע דְּהָיו רָשׁוֹת הַיַּחֲזִיד וְלִמ"ד דְּמִזְבֵּחַ רַחֵב עָשָׂר אַמּוֹת לֹא הָיוּ אֶלֹא ט"ו אַמָּה עַד הַכְּתֵל וְרַבִּי יוֹסִי דְּאָמֵר לַעֲלִי (זבחים דף נט:) מִזְבֵּחַ גְּבוּהַ עָשָׂר אַמּוֹת וְרַחֵב חֲמִשׁ לְטַעְמָה דְּאָמֵר כָּלָה מִזְבֵּחַ בְּצָפוֹן קֹאִי וְהֵיָה מִשׁוּךְ כָּל כָּךְ לְצַד צָפוֹן עַד דְּמַשְׁתַּרְי ל"ב אַמָּה לִכְכֶּשׁ וּמִיָּהוּ א"כ לֹא הֵיָה כָּלָל מִן הַמִּזְבֵּחַ לִפְנֵי פִתַּח הַמִּלְשָׁכָן אִי מִזְבֵּחַ מִשְׁוֹךְ יוֹתֵר מִכ"ה אַמָּה דְּמַסְתַּמָּא מִלְשָׁכָן הָוָה כְּמוֹ בֵּית עוֹלָמִים דְּגִחְלִי יוֹם הַכַּפּוּרִים צָרִיךְ לִפְנֵי ה' וְלְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמֵר עָשָׂר רַחֲבּוּ יֵשׁ לוֹמַר דְּלִדְיָדָה שְׁלֹשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וְלֹא יוֹתֵר כְּדִתְּנִיא לַעֲלִי (זבחים דף נט:): חֲזָן מִכְּבָשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ שֶׁהִיָּה שְׁלֹשׁ אַמּוֹת וּמִקְצָה וְאֶצְבַּע וְשָׁלִישׁ אֶצְבַּע בְּזִקְרוּתָא זוּ הִיא גֵרְסַת הַקְּטוּסֵרס וּמִכֵּן חֲשָׁבוֹן לט' אַמּוֹת שֶׁל מִזְבֵּחַ וְרַבּוּתִיו גּוֹרְסִים ג' אַמּוֹת וּמִקְצָה וְחֲצִי סַפַּח וְאֶצְבַּע וְשָׁלִישׁ אֶצְבַּע בְּזִקְרוּתוֹ וּפְרֹשׁ בַּקְּטוּסֵרס דִּלְחָשְׁבוֹן זָה לֹא הֵיָה רֹאשׁ הַכְּכֶשׁ שֹׁנֶה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ אֶלֹא נִמּוּךְ מִמֶּנּוּ דְּבִיעַ אַמָּה דִּלְחָשְׁבוֹן גְּבֵהַ ט' יֵשׁ לִכְכֶּשׁ יוֹתֵר מִל"ב אַמָּה וְלֹא דִק בַּקְּטוּסֵרס דְּאִין גְּבוּהַ אֶלֹא חֲמִשׁ אַמָּה חֲסֵר מִשְׁהוּ וְהַקְשָׁה בַּקְּטוּסֵרס הָרִי אֲמַרְהַ תוֹרָה לֹא תַעֲלֶה בְּמַעֲלַת עַל מִזְבְּחִי וְתִרַץ רַבִּי נָתַן מִדּוּרִיא דְּבִסְרָק שְׁמִי הַלֶּחֶם (מִנְחוֹת צז:) אֲמַרְיָנוּ דְּאִמָּה שֶׁל [יסוד] גְּבֵהַ בְּאִמָּה בַּת חֲמִלָּשָׁה וּלְפִרְשֵׁי הַקְּטוּסֵרס [קִשְׁיָה] דְּנִמְצָא רֹאשׁ הַכְּכֶשׁ גְּבוּהַ מֵרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ וּמִיָּהוּ אִין לַחֲשׂא אִי נִמִּי לְפִרְשֵׁי הַקְּטוּסֵרס אַמּוֹת שֶׁל כְּכֶשׁ לִפִּי אַמּוֹת שֶׁל מִזְבֵּחַ: לְשָׁכָן מְצִינוּ בְּסִלּוֹךְ בְּזִיכִין וְלֹא שְׁרִיךְ לְמִימַר כֹּאֵן טַעַם אַחֵר וְלֹא יִהְיֶה טָפֹל חֲמוּר מִן הַעֲקֵר כְּדִקְאָמֵר בְּשִׁלְמִים וְשִׁלְמִים תִּלְאָן הַכְּתוּב בַּפִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד וְאִם תֹּאמַר ל"ל טַעְמָא דְּבִזְבוּן אַמַּאי ס"ד לְמַפְסֵל לִפִּי מָה שְׁפִרְשׁ בַּקְּטוּסֵרס לַעֲלִי ספ"ק (דף יד.) מוֹדָה ר"ש בַּחֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת דַּעֲבוּדָה שְׁאִין יָכוֹל לְכַשֵּׁלָה מִשּׁוּם דְּלֹאֹ אוֹרַח אֲרַעֲא לְשַׁחַט בַּהֵיכָל דְּמִשְׁמַע דְּאִי לֹאֹ הֲכִי הֵיָה יָכוֹל לְשַׁחַט בַּהֵיכָל אַע"ג דְּחֲטָאת בַּעֲי צָפוֹן וְאִם כֵּן קְמִיצָה תִּתְכַּשֵּׁר וי"ל דְּסִלְקָא דַּעֲתָךְ לְפִסֵּל דְּדִרְשִׁינוּ מְקוֹם שְׂרָגְלִי הָיָר עוֹמְדוֹת לַהֲקִשִּׁיר כָּל מְקוֹם שְׁוֹךְ יָכוֹל לַעֲמֹד דַּה"א לְפִסּוּלִי

הֵיכָל קֹאֲמִי שְׁאִין זָר יָכוֹל לַעֲמֹד שָׁם סִלְקָא דַּעֲתָךְ אֲמִינָא אָף מִנְחָה טַעוּנָה צָפוֹן לָכֵךְ אֲמָא קֹרֵא דְּמִמְּקוֹם שְׂרָגְלִי הָיָר עוֹמְדוֹת לַהֲקִשִּׁיר כָּל מְקוֹם שְׁוֹךְ יָכוֹל לַעֲמֹד אִפִּי' בְּדָרוּם אֶבֶל אִין לְפִרְשׁ דְּדִרְשׁ דְּרוּם מִטַּעַם דְּאִין זָר יָכוֹל לַעֲמֹד בְּצָפוֹן חֲדָא דְּלַעֲלִי בְּסָרְק ב' (זבחים דף כ.) מוֹסִיף אָ

סג:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פייג מחלי מעשה הקרבנות הל' יב: ב מיי פוי מחלי מעשה הקרבנות הל' ט:

דרומית מןרחית נמי אלא הינו טעמא דהכא חזרתו על העקב הוּא לה דרך ימין: **מִנְחָה** קרויה חטאת ונחטאת קרויה מנחה תמה דהנה לן למימר מנחה קרויה חטאת ואין חטאת קרויה מנחה כדאמרין פ"ק (לעיל ובחים ז): תודה קרויה שלמים ואין שלמים קרוין תודה ובמנחות פָּרק התודה (מנחות דף פ:)‏ (לסם אקרי תודה תודה לא אקרי לסם וי"ל דודאי לא מקרי שם אחד לענן לשמה דפ"ק ולענן גתותרו המעות דפרק התודה אבל הכא דמתיקלשא קדוש דמנחה ונחטאת אתקולש ודאי להדדי איכא לאקושינהו שפיר: **מה** חטאת טעוניה צפון פרש בקונטרס דגרסא זו משקשת היא שְהרי לא חטאת העוף טעוניה צפון כדאמר ולא בן עוף בצפון ולא מנחה טעוניה צפון וא"ת מנחת חטאת חלקה משאר מנחות ולחטאת בהמה מקיש לה הוּה ליה למתני במתניתין לעיל דמתני כל המנחות נקמצות בכל מקום בעזרה חוץ ממנחת חוטא ועוד אפשר חטאת העוף הבאה בדלות תחת חטאת בהמה אינה טעוניה צפון שְהרי נגשית בקרן מערבית דרומית ומנחה הבאה תחת חטאת העוף תטעון צפון וגרסא אחרנא גרסינן בה ואיני יודע אמתה ונראה בעיני מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה וה"נ ילפינן לה בפ"ק [דמנחות] ע"כ לשון הקונטרס וקושה לפרשו דודאי מעקרא אמרי' בפ"ק דמנחות (דף ד.) בשלמא מנחת חוטא חטאת קריה רסמנא אבל מנחת קנאות מנלן אבל במשקנא אמרינן אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולות שלא לשמן מנלן חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ה"נ הא כתיב בה היא ועוד קשה לגרסת הספרים דבפרק איתוחי מקומן (לעיל ובחים מט:)‏ מוכח דחטאת הטעוניה צפון בעולה הוי הקש אם כן היכי אתיא מנחה וחדר ילפינן מחטאת וכי דבר הלמד בהקש

חזר ומלמד בהקש ועוד כמו שהקשה בקונטרס דחמירא לא הוּא מנחה מחטאת העוף דאתיא במקומה ואינה טעוניה צפון מיהו י"ל הרי בתורת כהנים ילפינן דחטאת העוף פסולה שלא לשמה מן הפסוק ולא ילפינן ממנחת חוטא דמפיק פסול מקרא אחרנא ונש לדחות מיהו אמת דמנחה לא בעינא צפון אלא הנשה בקרן מערבית דרומית כדבסמוך (ואי) והקמיצה אינה טעוניה צפון אפי' מנחת חוטא נמי כדמוכח בתוספתא דמנחות פ"ק חמר בשחיטה שטעוניה צפון מה שאין כן בקמיצה וכי תימא הינו במנחת גדבה אבל במנחת חוטא טעוניה צפון מפל מקום אינו חמר בשחיטה לגמרי שְהרי בשחיטה נמי ליתא בצפון בקלים מיהו י"ל דכללא בקדשי קדשים הוי דומיא דמנחה ונהו דחק ועוד דתני בסיופא חמר בקמיצה מבמליקה שהקמיצה דוחה שבת ושמאה ולתני שהקמיצה טעוניה צפון ולא מליקה אף על גב דנש קמיצה דלא בעינא צפון כגון מנחת גדבה כמו כן אינה דוחה שבת מיהו נ"ל לדחות דה"נ לא מקרי

במנחת חוטא דהא אינה דוחה שבת אלא מידי במנחת העלמר ומנחת תמיד שְהן בצביר והן ודאי לא בעו צפון אבל מנחת חוטא בעי' צפון דאתקש לחטאת בהמה שְבאה חליפתה בעשירות. ברו"ר: והרב רבי חיים גרים מה חטאת העוף טעוניה יסוד דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח אף מנחה טעוניה הנשה כנגד היסוד והכי מוכח פָּרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף סא.) [גבין] ואלי טעונות תנופה לג' שָמֵן שֶׁל קִזְרַע ואֲשָמוּ [דאמרין התם] לפני ה' במזרח והאמרת לפני ה' במערב פֶּרֶשׁ בהר שִׁמְעֶתָהּ וּמִשְׁנֵי ה"מ מנחה דאקרי חטאת ונחטאת טעוניה יסוד וקרן דרומית מןרחית לא היה לה יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא בה והשמת פלה בדרום ליכא למימר משום יסוד וכלה במערב נמי לא משום דכתיב (ויקרא ו':)‏ אֵל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ דהינו דרום מפל מקום אצטריך לפני ה' דלא תימא אֵל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ גזרת הכתיב הוא אף על גב דלית ליה יסוד ובריש פָּרָקִין פֶּרֶשִׁיתִי מה שהקשה דגבי גְּחָלִים דיום הכפורים קרי לפני ה' במערב דוקא וא"ת ואשאר מנחות מנלן וכי תימא מדאתקוש כל המנחות לחטאת ואשם בפֶּרֶשֶׁת צו וילפינן מלשגרי הדם שטעונין יסוד אם כן מנחת חוטא תפוק לי מהתם ועוד מנלן דמקשינן לשירים לקשינהו לתחלת דמים ולא בעי יסוד כחטאת ונש לומר דכתיב לפני ה' במנחת חוטא ובכל המנחות נמי כתיב לפני ה' כי היכי דהאי לפני ה' כנגד היסוד [האי נמי כנגד היסוד] ולא ג"ש מפש [היא] דדבר הלמד בהקש מבניא לן אי חזר ומלמד בג"ש אי לא אלא גלוי מלקחא בעלמא הוא ור"ת גרים מה חטאת טעוניה ימין אף מנחה כן והינו דלא כר"ש דאמר לעיל (ובחים דף כה.) בא לעבודה בכלי עבודה בשמאל אי נמי אפילו כרבי שמעון וכגון שְבֹא לעבודה פֶּיֶד דאמר עובדה בימין כחטאת: הגה"ה אף חטאת בקרן מערבית דרומית תמה דלא ילפינן מנה מליקה ושָמֵא לא ילפינן אלא מידי דאשכחן דבעי מזבח כמנחה וכן פֶּרֶשׁ בקונטרס בסמוך: **בַּיָּדָוּם** קִמַּת פֶּלֶה על פֶּרֶחַי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אית לה ההיא דמה חטאת טעוניה יסוד דאי לאו הכי מנא לה דאמר מערבית ותמה אם כן לפני ה' למה לי דרומית נפקא לן מאל פני המזבח ומערבית מדבעיא יסוד:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

ויוֹרְדִין על העֶקֶב לאו משום שלא ירבה בהלוי כהנים דאם כן כשהיה בקרן

(^א)וּמִקִּיפִין ויוֹרְדִין דֶּרֶךְ שְׂמֹאל; חוץ מן העולה לַשְּׁלִשָּׁה אֵלוּ – שְׁהֵיוּ עוֹלִין ויוֹרְדִין עַל הָעֶקֶב. (^ב)גַּמְ' **מָנָא הֵנִי מִיְלִי? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר קֵרָא: "לֹא יֵשִׁים עָלֶיהָ שָׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה כִּי חֲטָאת הִיא" – חֲטָאת קְרוּיָה מִנְחָה, וּמִנְחָה קְרוּיָה חֲטָאת; מַה חֲטָאת טְעוּנָה צֶפוֹן – אִף מִנְחָה טְעוּנָה צֶפוֹן, וְמַה מִּנְחָה בִּקְרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית – אִף מִנְחָה גּוֹפָה מְנֻלָּ? דִּתְנִינָא: "לִפְנֵי ה'" – יָכוֹל בַּמְעֻרָב? תִּלְמוּד לומר: "אַל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ". אִי "אַל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ" – יָכוֹל בַּדְרוֹם? תִּלְמוּד לומר: "לִפְנֵי ה'". הא פִּיצֵד? מַגִּישָׁה בִּקְרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית כִּנְגַד חוּדָה שֶׁל קָרוֹ, וְדִי. (^ד)רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אומר: יָכוֹל יַגִּישָׁנָה לַמְעֻרְבָה שֶׁל קָרוֹ אוֹ לְדְרוֹמָה שֶׁל קָרוֹ? אָמַרְתָּ: כָּל מְקוֹם שֶׁאֵתָּה מוֹצֵא שָׁנִי מִקְרָאוֹת, אֶחָד מִקְיִים עֲצָמוּ וּמִקְיִים חֲבִירוֹ, וְאֶחָד מִקְיִים עֲצָמוּ וּמִבְטֵל חֲבִירוֹ – מַזִּיחִין זֶה שְׁמַקְיִים עֲצָמוּ וּמִבְטֵל חֲבִירוֹ, וְתוֹפְשִׁין אֶת שְׁמַקְיִים עֲצָמוּ וּמִקְיִים חֲבִירוֹ. כִּשְׁאֵתָּה אומר "אַל פָּנֵי ה'" בַּמְעֻרָב, הֵיכֵן קִיַּמְתָּ "אַל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ"? וּכְשֶׁאֵתָּה אומר "אַל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ" בַּדְרוֹם, קִיַּמְתָּ "לִפְנֵי ה'". בַּדְרוֹם הֵיכֵן קִיַּיַמְתָּ? אָמַר רַב אֲשִׁי: קֶסֶבֶר הָאֵי תֵנָּא, כּוּלִיָּה מְזַבֵּחַ בַּצֶּפוֹן קֹאֵי. כָּכֵל מְקוֹם הֵיָתָה כְּשִׁירָה [וכו.]. מאי קאָמַר? אָמַר רַב אֲשִׁי, הֵכִי קאָמַר: כָּכֵל מְקוֹם הֵיָתָה כְּשִׁירָה לְמַלִּיקְתָּהּ, אֵלָּא זֶה הִיָּה מְקוֹמָה לְהַזְאָתָה. (^ה)תְּנִינָא לְהָא דִּתְנּוּ רַבִּנּוּ: מְלָקָה כָּכֵל מְקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ – כְּשִׁירָה. הֵיָזָה דְּמָה כָּכֵל מְקוֹם – כְּשִׁירָה, הֵיָזָה וְלֹא מִיצָה – כְּשִׁירָה; וּבִלְבָד שְׂיִתֵּן מַחוּט הַסִּיקְרָא וּלְמַטָּה מִדָּם הַנֶּפֶשׁ. מאי קאָמַר? הֵכִי קאָמַר: מְלָקָה כָּכֵל מְקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ – כְּשִׁירָה. מִיצָה דְּמָה כָּכֵל מְקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ – כְּשִׁירָה,**

שָׂאם

וּמִקִּיפִין דֶּרֶךְ שְׂמֹאל מִקִּיפִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּשִׁבִּיל צָרְכִי עֲבוּדָה אוֹ לְמַתָּן דְּמִי

חטאת או סדור המערכה או הפוך איברים בעזרדא ויוֹרְדִין בַּמְעֻרָבוּ שֶׁל כְּבֹשׁ שֶׁהוּא שְׂמֹאל לעולים בַּמִּזְבֵּחַ בַּעֲלִיתָן: לִג' דְּבָרִים אֵלוּ הַנֶּעֱשִׂים בִּקְרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית נְסָכִים וְעוֹלֹת הָעוֹף כִּשְׁהוּא עוֹלָה לַמִּזְבֵּחַ פּוֹנֶה לְשְׂמֹאל בְּאוֹתָהּ הַקָּרָן וּכְשֶׁגַּמַּר חוֹזֵר עַל הָעֶקֶב דֶּרֶךְ עָלִיתוֹ וּבְגַמ' פֶּרִיד הא בעינן דֶּרֶךְ יָמִין וּלִג' דְּבָרִים הַנֶּעֱשִׂים בַּה לְמַטָּן אֵינּוּ עוֹלָה וְאֵינּוּ מִקִּיף אֵלָּא עוֹמֵד עַל הַרְצָפָה בִּשְׂרָקַע:

גַּמ' מָנָא הֵנִי מִלִּי דַּחֲטָאת הָעוֹף בִּקְרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית: לֹא יֵשִׁים עָלֶיהָ וּגו' בַּמְנַחַת חוּטָא כְּתִיב הַבָּאָה תַּחַת חֲטָאת הָעוֹף בְּדִלִי דְלוּת וְקָרְיָה רַסְמָנָא חֲטָאת וְאֲשַׁמְעִינוּ נָמִי שְׁחַחֲטָאת קְרוּיָה מִנְחָה דְּהֵכִי מִשְׁמַע נָמִי כִּי הַחֲטָאת נִהְפָּכָה לְהִיּוֹת מִנְחָה: מַה חֲטָאת טְעוּנָה צֶפוֹן יוֹדַע אֲנִי שְׁנָרְסָא זוּ שְׂבֹשֵׁל שְׁהַרִי לֹא חֲטָאת הָעוֹף וְלֹא מִנְחָה טְעוֹן צֶפוֹן וא"ת מִנְחַת חוּטָא חֲלָקָה מִן הַשָּׂאָר וּלְחֲטָאת בְּהֵמָה מַקְשִׁי לַה הוּה לִיה לְמַתְנִי בַּמַּתְנִיתִין דַּקְתִּנִּי לַעֲלִי הַמִּנְחוֹת נִקְמְצוֹת כָּכֵל מְקוֹם בַּעֲזָרָה חוּץ מִמִּנְחַת חוּטָא וְעוֹד הֵיאֵךְ אֶפְשָׁר חֲטָאת הָעוֹף שְׂבֵאת תַּחַת חֲטָאת בְּהֵמָה אֵינָה טְעוּנָה צֶפוֹן שְׁהַרִי נִגְשִׁית בִּקְרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית וּבַמִּנְחָה הַבָּאָה תַּחַת הָעוֹף תִּטְעוֹן צֶפוֹן וְגֵרְסָא אַחֲרֵינָא גֵרְסִי בַּה וְאֵינִי יוֹדַע אֲמַתָּה וְנִרְאָה בְּעִינֵי מַה חֲטָאת פְּסוּלָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה אִף מִנְחָה פְּסוּלָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה וּה"נ יִלְפִינוּ לַה בַּפ"ק דַּמְנָחוֹת (דף ד.): וְמַה מִּנְחָה טְעוּנָה הַנֶּשֶׁה בִּקְרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית אִף חֲטָאת הָעוֹף עֲבוּדָתָהּ בִּקְרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית וְהַזָּאת דְּמָה הִיא עֶשֶׂר עֲבוּדוֹתָהּ: לִפְנֵי ה' הַקָּרֵב אֹתָהּ בְּנִי אֲהֵרֹן לִפְנֵי ה' הֵינוּ שֹׁמְעִיעָה לַמִּזְבֵּחַ: אֵל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ דְּרוֹם שְׁשָׁם הַכְּבֹשׁ: וְדִי בַּמִּשְׁכָּת סוּטָה בַּפ"ב מִפְּרֹשׁ מֵאֵי דִי וְקאָמַר שְׂאֵינּוּ צָרִיד לְהַגִּיעַ גּוֹפָה לַמִּזְבֵּחַ אֵלָּא הַכִּלִּי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אומר אומר מאחר שפֶּרֶט לך הכתיב בַּהֲשִׁיטָהּ שְׁתֵּי רִחוּת וְיָכוֹל לֵאמֹר מִהֵן שְׁנִירְצָה ה"ג יָכוֹל יַגִּישָׁנָה לַמְעֻרְבָה אוֹ לְדְרוֹמָה שֶׁל קָרוֹ: פֶּלֶה מְזַבֵּחַ בַּצֶּפוֹן קֹאֵי נִמְצָא דְרוֹמוֹ שֶׁל מְזַבֵּחַ פֶּלֶה לִנְגַד הַשְׁתַּח וְקָרִינוּ נָמִי בְּצֵד דְרוֹמוֹ לִפְנֵי ה': כָּכֵל מְקוֹם הֵיָתָה כְּשִׁרָה לְמַלִּיקְתָּהּ בִּין לְמַעֲלָה בִּין לְמַטָּה דְּכִי יִלְפִינוּ לְמַטָּה בַּחֲטָאת הָעוֹף בַּהֲזָאָה הוּא דִּילְפִינוּ לְקַמֵּן בַּשְׁמַעְתִּין וְהָזָה מִדָּם הַחֲטָאת עַל קִיר וְאָמַר מַר זֶה קִיר הַתַּחֲתוֹן וְקָרָן מְעֻרְבִית דְּרוֹמִית נָמִי בַּהֲזָאָה הוּא דִּילְפִינוּ דֶּהָא מַהֲנִישָׁה דַּמְנָחָה זִלְיָה וְהַנִּשְׁתָּה לַמִּזְבֵּחַ הוּא דִּילְיָף דּוֹמִיָּא דַּהֲנִישָׁה בַּמִּנְחָה וּמִלִּיקָה לֹא בַּמִּזְבֵּחַ אֵלָּא הַזָּאת וּמַצִּי: מאי קאָמַר קַתְנִי הָזָה דְּמָה כָּכֵל מְקוֹם וְאֶפְּסִילוֹ לְמַעֲלָה מִן הַחוּט כְּשִׁרָה וְחֶדֶר תֵּנָּא וּבִלְבָד שְׂיִתֵּן מַחוּט הַסִּיקְרָא וּלְמַטָּה וְהֵא לִיכָא לְמִימַר דַּהֲזָה ואח"כ חזר והזהר למטה קא מְקַשְׁרִי דֶּהָא הָזָה דְּמָה קַתְנִי כֹל דְּמָה מִשְׁמַע דְּלֹא קַתְנִי הָזָה מִדְּמָה: מַצָּה דְּמָה שְׁחַחֲטָאת טְעוּנָה מַצִּי אַחַר הַזָּאת כְּדַכְּתִיב וְהַנִּשְׂאָר בָּדָם יִמָּצֶה וּגו' (ויקרא ה) שְׁמִיקִיף הָעוֹף לַמִּזְבֵּחַ וְדוּחַק בֵּית מִלִּיקְתוֹ בְּקִיר וְהֵדָם מִתְמַצֶּה וְיוֹרֵד:

בַּמִּנְחַת חוּטָא דֶּהָא אֵינָה דוֹחָה שְׁבֵת אֵלָּא מִיָּדִי בַּמִּנְחַת הַעֶלְמַר וּמִנְחַת תַּמִּיד שְׁהֵן בַּצְּבִיר וְהֵן וּדְאִי לֹא בָּעוּ צֶפוֹן אֲבָל מִנְחַת חוּטָא בְּעִי' צֶפוֹן דַּאֲתַקְשׁ לְחֲטָאת בְּהֵמָה שְׂבָאָה חֲלִיפְתָּהּ בַּעֲשִׁירוֹת. ברו"ר: והרב רבי חיים גרים מה חטאת העוף טעוניה יסוד דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח אף מנחה טעוניה הנשה כנגד היסוד והכי מוכח פָּרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף סא.) [גבין] ואלי טעונות תנופה לג' שָמֵן שֶׁל קִזְרַע ואֲשָמוּ [דאמרין התם] לפני ה' במזרח והאמרת לפני ה' במערב פֶּרֶשׁ בהר שִׁמְעֶתָהּ וּמִשְׁנֵי ה"מ מנחה דאקרי חטאת ונחטאת טעוניה יסוד וקרן דרומית מןרחית לא היה לה יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא בה והשמת פלה בדרום ליכא למימר משום יסוד וכלה במערב נמי לא משום דכתיב (ויקרא ו':)‏ אֵל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ דהינו דרום מפל מקום אצטריך לפני ה' דלא תימא אֵל פָּנֵי הַמִּזְבֵּחַ גזרת הכתיב הוא אף על גב דלית ליה יסוד ובריש פָּרָקִין פֶּרֶשִׁיתִי מה שהקשה דגבי גְּחָלִים דיום הכפורים קרי לפני ה' במערב דוקא וא"ת ואשאר מנחות מנלן וכי תימא מדאתקוש כל המנחות לחטאת ואשם בפֶּרֶשֶׁת צו וילפינן מלשגרי הדם שטעונין יסוד אם כן מנחת חוטא תפוק לי מהתם ועוד מנלן דמקשינן לשירים לקשינהו לתחלת דמים ולא בעי יסוד כחטאת ונש לומר דכתיב לפני ה' במנחת חוטא ובכל המנחות נמי כתיב לפני ה' כי היכי דהאי לפני ה' כנגד היסוד [האי נמי כנגד היסוד] ולא ג"ש מפש [היא] דדבר הלמד בהקש מבניא לן אי חזר ומלמד בג"ש אי לא אלא גלוי מלקחא בעלמא הוא ור"ת גרים מה חטאת טעוניה ימין אף מנחה כן והינו דלא כר"ש דאמר לעיל (ובחים דף כה.) בא לעבודה בכלי עבודה בשמאל אי נמי אפילו כרבי שמעון וכגון שְבֹא לעבודה פֶּיֶד דאמר עובדה בימין כחטאת: הגה"ה אף חטאת בקרן מערבית דרומית תמה דלא ילפינן מנה מליקה ושָמֵא לא ילפינן אלא מידי דאשכחן דבעי מזבח כמנחה וכן פֶּרֶשׁ בקונטרס בסמוך: **בַּיָּדָוּם** קִמַּת פֶּלֶה על פֶּרֶחַי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אית לה ההיא דמה חטאת טעוניה יסוד דאי לאו הכי מנא לה דאמר מערבית ותמה אם כן לפני ה' למה לי דרומית נפקא לן מאל פני המזבח ומערבית מדבעיא יסוד:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א סוכה מה:
ב מנחות ד; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק יט ה
ג מנחות יט; סוטה יד; ספרא צו פרשה ב ד
ד ספרא צו פרשה ב ה
ה תוספתא זכאים

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

תוס' ד"ה מה וכו' ור"ת גרים מה חטאת טעוניה ימין אף מנחה כן.
עיי' לעיל דף כד ע"ב יד יד לקמיצה וצ"ע:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

[אם]לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני כנ"י"נה והביא את"לרובנו אשך חטא עשירית האפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה כי חטאת הוא (ויקרא ה, יא)
וואת חזרת הפנחה הקרב אתה כנ"ראהרן לפני יתנה אל לפני המזבח (ויקרא ו, ו)
ותנה מדם החטאת על קיור המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא (ויקרא ה, ט)

עין משפט
גד מצוה

א מיי פב מהל תמידים ומוספין
הל יב:
ב מיי פו מהל מעשה הקרבנות
הל יב:
ג מיי פו מהל מעשה הקרבנות
הל יב:

בכל מקום בשרה בדם המצוי בטהרת לאו עבודה היא לפסל
בשנוי שאפילו עקר המצוי לגמרי שהיה ולא
מצה בשרה בדאמרו באינהו מקומן (לעיל
ובחים דף נב.) והנשאר ימצא שאינו נשאר
לא ימצא אלמא איבא דסבינא דלא מעבב
ומהאי קרא: ובלבד שהיה הנזח הנעשית
ראשון מחוט הסקרא ולמטה מדם הנפש:
הא דאמרו דלפינו לעיל מפי טטאת היא
האמור במנחה: אל פני המנחה ודרשינו
לעיל דאמרו מערבית דרומית קאי: אל
יסוד המנחה ואמרינו באינהו מקומן (לעיל
ובחים דף נג.) ילמד וידתו מן הכבש
בטטאות החיצונות מציאותו מן ההיכל
בסמוך לו והינו יסוד דרומי וכל הדרום אין
לך יסוד אלא אמה אחת בקרן מערבית
דרומית בדאמרינו (שם דף נד.) אוכל
בדרום אמה אחת: מבית הדשן מקום
שנותנין שם בכל בקר תרומת הדשן שכתב
בה ושמו אצל המנחה והוא במזרחו של
קבש וכתב גבי מראה ונוצה (ויקרא
א'ט"ז) והשליך אתה אצל המנחה דמה
אל מקום הדשן ולקמן מימי משנה ממסכת
תמיד דבמזרחו של קבש הוה והינו לקרן
דרומית מזרחית: שאין לך קל בעוף ודבר
שהוא קל מאד אין גוח לזרקו למרחוק:
פעמים שכתב וזרקו בו בשהיה רבה במזרח
ונעשית בקרן מערבית דרומית צריך לזרק
יותר משלשים אמה: דתנו במסכת תמיד
מי שזכה בתרומת הדשן של מחתה נטל
מחתה של כסף ועלה לראש המנחה בו:
הגיע לרצפה לסוף הכבש: מחזיר פניו
לצפון כלפי המנחה והולך למזרחו של קבש
ומתקרב למנחה עשר אמות ממקום ששלה

הקבש דהינו רחוק מעל ראש המנחה כ"ב אמה: צבר את הגחלים כו'
אלמא התם הוי בית הדשן וקשהוה עושה עולת העוף בקרן מערבית
דרומית צריך לזרקה כל אלכסון של כ"ב על כ"ב שהרי מדרום לצפון
אמרנו דאיבא כ"ב ומקום שהוא עומד עד מזרחו של קבש אין פחות
מכ"ב ואפי' הוא מתקרב לקבש כל אמות רחב הקרן ואין כאן אלא כ"א מן
כנגדה אמה מקום מעמדו שהוא מרחק מן הצפון לדרום לבית הדשן שהוא
עומד בראש המנחה ולא בסובב שקשהיה נעשית במזרח עומד בסובב לפי
שיש לו קבש קטן במזרח לפנות הימנו לסובב אבל לצד המערב אין לו
[קבש] לפנות לסובב וצריך לעלות על ראש המנחה ועומד בדרומה של קרן
והכי תנו במס' סכה (דף מח.) גבי נסכים עלה ופנה לשמאל ולא תנו בה
ופנה לסובב הרי משם ולקבש ה' אמות שהקבש רחב ט"ז באמצע המנחה
נמצא ראש המנחה עורף עליו לכל צד ו' אמות הרי כ"ב אמה עם רחב
הקרן ואע"פ שנה נמשך לצד הקבש של קרן הרי נתרחק כנגדה אמה
לדרום נמצא בית הדשן עומד כנגדה באלכסון של כ"ב על כ"ב וכל אמתא
ברבוע אמתא ותר' חמשי באלכסוןא נמצא תוספת ח' אמות וד' חמשים
הרי שלשים אמות וד' טפחים גדולים ובית הדשן היה משוך ממזרחו של
קבש שלשה טפחים הרי שלשים וא' אמה וטפח והינו דפריך טפי (ליה)
מתלתין וסדא הוין ומשנינו מקום גברא לא קחשיב [ולא הוין] להו יותר
משלשים: מאי טעמא העולה אין עולה דרך ימין וישיר וכלא דרך ימין
מצוה בדאמרו לעיל: יתעשנו כשישיר את המערכה בעשן המערכה וקי"ל במנחות (דף פו:) יין משען פסול: בא לו להקריף כו' משנה היא במסכת תמיד
גבי כהן גדול שאינו כשאר כהנים לזכות בפסל לעבודה אחת אלא עובד וגומר בכל חפצו בדתנו במסכת יומא (דף יז:) כהן גדול מקריב חלק בראש אמר
עולה זו אני מקריב בזמן שהוא (מקריב) רוצה להקטיר מי שזכו בהולכת האצבעים מושיטין לו והוא עומד בראש המנחה וזרקו למערכה ולאחר שגמר בא
להקריף כו' עד שמגיע לקרן השיתין וסללא דעתה והיו בידו אלמא לא חישנין לשמא נתעשנו:

הקפה
לסובב גבי טטאת וקשהיה מגיע לקרן מערבית דרומית היה צריך לחזור על
עקבו ולכר נראה דהיה שם קבש אבל קשה דלא חשיב לה לעיל (ובחים דף
סב:) גבי שני כבשים קטנים יוצאים מן הכבש: מן המאכלות הפנימיות
אומר ר"ת דגבי גחלים של יום הכפורים לא גרסינו מן המאכלות הפנימיות
דהכא חשיבינו להו דשן וביים הכפורים וכן בקטרת של כל השנה בעינו
גחלים דוקא בדאמר התם גחלי אש יכול עוממות: צבר את הגחלים
משום דאמר ושמו שלא יפזר: דלשון מנחה הפנימי והמנחה הקשה ריב"א
כיון דתרומת הדשן ודשון מנחה הפנימי והמנחה נבלעים במקומן אמאי
מועלין בזה יותר מזה דבתרומת הדשן מועלין בדאמר לעיל ס"פ ב"ש
(ובחים דף מו.) ובלשון מנחה ומנחה תנו במעילה דלא נהנים ולא מועלים
וי"ל דשאני תרומת הדשן דגלי קרא ושמו וכי תימא כיון דנבלעין היכי
משפחת בהו מעילה שמה לא היו נבלעין מיד ור"ת אומר דתרומת הדשן
לא היה נבלע מדלא חשיב להו כיומא (דף כא.) ביהדי אינך דנבלעין דשון
מנחה הפנימי והמנחה ואומר ה"ר יום טוב דאין זו ראיה דה"נ ב"כ (סדר
ויקרא פ' ט) דחשב ב' בתי דשנים הן אחד בדרום דמראה ונוצה ודשון
מנחה הפנימי והמנחה ולא חשיב תרומת הדשן אף על פי שהיתה שם
בדתנו בתמיד:

מצוה בדאמרו לעיל: יתעשנו כשישיר את המערכה בעשן המערכה וקי"ל במנחות (דף פו:) יין משען פסול: בא לו להקריף כו' משנה היא במסכת תמיד
גבי כהן גדול שאינו כשאר כהנים לזכות בפסל לעבודה אחת אלא עובד וגומר בכל חפצו בדתנו במסכת יומא (דף יז:) כהן גדול מקריב חלק בראש אמר
עולה זו אני מקריב בזמן שהוא (מקריב) רוצה להקטיר מי שזכו בהולכת האצבעים מושיטין לו והוא עומד בראש המנחה וזרקו למערכה ולאחר שגמר בא
להקריף כו' עד שמגיע לקרן השיתין וסללא דעתה והיו בידו אלמא לא חישנין לשמא נתעשנו:

מסורת הש"ס

א יומא מג; משנה יומא; תמיד
לג; משנה תמיד
ב תוספתא יומא; יומא נח;
משנה יומא; משנה תמיד; תמיד
לג;

תורה אור השלם

ונתן הכהן מן הדם על קרנות
מזבח קטרת הסמים לפני יתוה
אשר באהל מועד ואת כל דם
הסך ישפך אל יסוד מזבח העולה
אשר שפח אהל מועד [ויקרא ד,
ו]

והבאת את המנחה אשר יעשה
מאלה ליתוה והקריבה אל הכהן
והגישוה אל המזבח [ויקרא ב, ח]
ומן הדם יתן על קרנות המזבח
אשר לפני יתוה אשר באהל מועד
ואת כל הדם ישפך אל יסוד
מזבח העולה אשר שפח אהל
מועד [ויקרא ד, יח]

סדר:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ב מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ג מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ד מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ה מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ו מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ז מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ח מיי פו מהל מעשה הקרבנות

ט מיי פייג מהל פסולי

י מיי פטיז מהל פסולי המוקדשין

יא מיי פטיז מהל פסולי המוקדשין חל א:

חטאת העוף כיצד היתה נעשית משום

התולה: **מגופה** של חטאת מדקתיב ונהה מדם החטאת ולא כתיב ולקח דמשמע בקלי: **אוחז בראש** ובגוף ומזה תמה דלא בעי הכא מאי קאמר כדקבעי פ"ק דחלין (דף כב.): **ולאִיזה** זה קיר התחתון דאי קיר העליון פעמים שהוא מתמצה לסובב אם עושה למעלה מן הסובב דקיר העליון הוי מן החוט עד הקרנות: **קמיצה** וחספינה ככולהו תנינא **עבודה קשה**:

דם חטאת קודם לעולה מפרש חטאת

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

הקפה כרגל ואין היין בידו ולמצוה בעלמא מפני שכל העולין לשאר דברים פונין למיין ומקסיפין וזה להקטיר עולה לפיכך מקריב ובה למקום שמנסכין שם ונותנין לו יין לנסף אבל שאר כהנים שהזאכה בנסכים פסים לא זכה לעבודה אחרת עולה והיין בידו ופנה לשמאל וחותר על העשב כדמתני': עולים דרך מזרח כשהן עולין לכבש במזרחו אצל שפתו עולין שגרי דרך ימין ופנה ולמה לו להאריך הלכנו כל רחבו של כבש וכשהוא יורד יורד בשפת מערבו של כבש: ה"ג חזן מן העולה לג' דברים הללו שעולין דרך מערב ויורדין דרך מערב עולין דרך ימין ויורדין דרך ימין: שמאל הוא! אמר רבינא: תני "שמאל". רבא אמר: מאי "ימין" – ימין דמזבח, ומאי "שמאל" – שמאל דגבירא. וניתני או אידי ואידי דמזבח, או אידי ואידי דגבירא! קשיא. אבד^(ט) מתני' חטאת העוף כיצד היתה נעשית? (עלה לכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית), היתה מולק את ראשה ממול ערפה ואינו מבדיל, ומזה מדמה על קיר המזבח. שיגרי הדם היתה מתמצה על היסוד; ואין למזבח אלא דמה, וכולה לפהנים. גמ' תנו רבנן: "והזה מדם החטאת" – מגוף החטאת. הא כיצד? אוחז בראש ובגוף, ומזה על קיר המזבח; ולא על קיר הכבש, ולא על קיר היכל, ולא על קיר אוילם. ואיזה? זה קיר התחתון. או אינו אלא קיר העליון? ודין הוא: ומה בהמה, שעולתה למטה – חטאתה למעלה; עוף, שעולתו למעלה – אינו דין שחטאתו למעלה? תלמוד לומר: "והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח" – קיר שהשיגין שלו מתמצים ליסוד; ואיזה? זה קיר התחתון. ונעביד מעילאי, וחדר נעביד מתתאי! אמר רבא: מי כתיב "ימצה"? "ימצה" כתיב, דממילא משמע. א^(י)מר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: כיצד מולקין חטאת העוף? אוחז גפיו בשתי אצבעות ושתי רגלים בשתי אצבעות, ומותח צוארה על רוחב גודלו, ומולקה. י^(י)במתנייתא תנא: ציפרא מלבר; אוחז גפיו בשתי אצבעות ושני רגלים בשתי אצבעות, ומותח צוארו על רוחב שתי אצבעותיו, ומולק. הו עבודה קשה שבמקדש. זו היא – ותו לא?! והאיכא קמיצה וחספינה! אלא אימא: זו עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש.

ת^(י)מתני' עולת העוף כיצד נעשית? עלה לכבש ופנה לסובב, בא לו לקרן דרומית מזרחית. היתה מולק את ראשה ממול ערפה, ומבדיל, ומיצה את דמה על קיר המזבח. נטל את הראש והקריף בית מליקתו למזבח, ספגו במלח, ונרקו על גבי האשים. בא לו לגוף, והסיר את המוראה ואת הנוצה ואת בגי המעיים היוצאין עמם, והשליכן לבית הדשון. שיסע, ולא הבדיל, ואם הבדיל – פשר. סופגו במלח, ונרקו על גבי האשים. "לא הסיר המוראה ולא הנוצה ואת בגי מעיים היוצאין עמם, ולא ספגו במלח – כל ששינה בה מאחר שמיצה את דמה, כשירה. הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה – פסול. מיצה את דם הראש ולא מיצה דם הגוף – פסולה. דם הגוף ולא מיצה דם הראש – כשירה.

ס^(י)חטאת העוף שמלקה שלא לשמה; מיצה דמה שלא לשמה; לשמה ושללא לשמה; או שלא לשמה ולשמה – פסול. עולת העוף כשירה, ובלבד שלא עלתה לבעלים לשם חובה. א^(יא)חד חטאת העוף ואחד עולת העוף, שמלקן ושמיצה את דמן – לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חזין למקומו; פסול ואין בו פרת. חזין לזמנו – פניגול, וחייבין עליו פרת; ובלבד שיגריב המתיר כמצותו. כיצד קרב המתיר כמצותו? מלק בשתיקה, ומיצה הדם חזין לזמנו; או שמלק חזין לזמנו, ומיצה הדם בשתיקה; או שמלק ומיצה הדם חזין לזמנו – זהו שקרב המתיר כמצותו. כיצד לא קרב המתיר כמצותו? מלק חזין למקומו, מיצה הדם חזין לזמנו; או שמלק חזין לזמנו, ומיצה הדם חזין למקומו; או שמלק ומיצה הדם חזין למקומו;

חטאת

שתי אצבעותיו אצבע ואמה: גבי קמיצה נמי תניא זו היא עבודה קשה שצריך למחך בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה למטה שלא יהא הקמץ מברין וכן בחפינת יום הכפורים נמי תניא זו היא עבודה קשה ותרונהו בסדר יומא בפרק הוציאו לו (יומא דף מז: ודף מט:). עבודה קשה מעבודות קשות כלומר אחת מעבודות קשות שבמקדש: מתני' עלה כבש לפי שנעשית למעלה כדילפינן בגמרא: בא לו לקרן דרומית מזרחית כדאמרן שקרובה לבית הדשון; ומבדיל בשני סימנין כדנליף בהכל שוחטין (חלין דף כא:). ערפה גבה הראש מול ערפה למטה לצד האגפים מול הרואה את הערף; והקריף את בית מליקתו למזבח סומכו ודחוקו בקיר כדי שיתמצה הדם: ספגו במלח מקנחו במלח הנמצא בראש המזבח כדכתיב וכל קרבן מנחתך במלח ומלח ואת הערף: (מנחות דף כא:). בג' מקומות המלח נתונה בלשפת המלח ועל גבי הכבש ובראש המזבח: מוראה נפק: נוצה שנטל העור שקנגד הנפק בנוצתה עם הנפק: שיסע הגוף בין אגפיה: הבדיל בחטאת במליקתה שמולק שני סימנין או לא הבדיל בעולה שמלקה בסימן אחד: פסול דכל שנוי שהוא לפני עבודות הדם פסולות ובגמרא מפרש טעמא: מצה דם כו' מפרש טעמא בגמרא: שלא לשמן אין מוציא עולה מידי פגול מפני שהיא קשרה בשלא לשמה: לאכל דבר שדרכו לאכל חטאת העוף: שדרכו להקטיר עולת העוף:

 מסורת חש"ס

א סוכה מח: משנה זבחים

ב ספרא ויקרא דבורא דגובה פרשה ז ח; לעיל גג; תוספתא

זבחים; משנה זבחים; מנחות צז:

ג ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק יח ח; ספרא ויקרא דבורא

דגובה פרשה ז ז

ד תוספתא זבחים

ה יומא מז:

ו משנה זבחים; לעיל נד; לעיל נב:

ז משנה פרה; פסחים נט; משנה פסחים

ח חולין ככב; תוספתא זבחים;

לעיל כח; מנחות יב; תוספתא

מנחות; מנחות יג; מנחות יז;

לעיל לו; מנחות כז; לעיל כז;

לעיל כט; מנחות נט; מנחות

יד; חולין נה; משנה מנחות;

משנה זבחים; מעילה ט.

 תורה אור השלם
--

והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא ויקרא יסד

ה ט

ולקח הכלה מדמה באצבעו ונתן

על קרנת מזבח העלה ואת כל

דמה ישפך אל יסוד המזבח

ויקרא ד, ל

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

גַּמְ' וְהִקְרִיבוּ מִהַ תִּלְמוּד לומר בעולת העוף כתיב וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ מִה

ת"ל **הא** כתיב וְהִקְרִיב מִן הַתִּרְיִם וגו' וּלְכַתֵּב בַּתְּרֵה וּמִלֵּק הַכֹּהֵן אֶת רֹאשׁוֹ עַל

הַמִּזְבֵּחַ: פִּרְדִּין גּוֹזְלוֹת: לִקְבֹּעַ לוֹ כֹּהֵן שְׁלֹא יִמְלְקֵנוּ זֶר: לֹא קָבַע לוֹ כֹּהֵן

דְּשִׁחִיטָה בְּזֶר בְּשֶׁרֶה: קָבַע לָהּ כָּלִי דִּנְשָׁקָא לֹן מוֹנֵחַ אֶת הַמַּאֲקֵל לִקְמוֹן

בְּאִידָף פִּרְקִין (זְבָחִים דָּף צז:): ת"ל כֹּהֵן וּמִלֵּק אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא כּוֹי כִּלְה ר' עֲקִיבָא קֹאמֵר לָהּ: בְּעֻצָּמוֹ שֶׁל כֹּהֵן

בְּצִפְרָנוּ וְלֹא בְּסִפִּין: בִּין לַמַּעֲלָה מִן הַחוּט: מִן הַצֹּנָאָר מִן הַגָּרוֹן: וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן בַּחֲטָאֵת [הַעוּף]: וְהִקְטִיר אוֹתוֹ וְשִׁטַּע בְּכַנְפָיו וְלֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אוֹתוֹ

אֲנִי יוֹדַע מַה שֶּׁנֶּאֱמָרָה תַּחֲלָה וּמִלֵּק אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר בַּהֲקֻטְרֵת הָרֹאשׁ: דְּמוֹ כִּלּוֹ מִדְּלֵא כְּתִיב וְנִמְצָה מִדְּמוֹ: מֵאַחֵר שֶׁהִקְטִיר הוּא מִמָּצָה וּא"ת בְּמִצְוֵי הָעוּף

לֹא מִקְנָמָא דְּמוֹ כּוֹל: ה"ג ת"ל וּמִלֵּק וְהִקְטִיר וְנִמְצָה דְּמוֹ וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעֲתָךְ מִשְׁהִקְטִיר מִמָּצָה אֵלֶּא לומר לך מִה הִקְטִירָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ אִף הַמִּצְוֵי בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ: וּבֹא לִקְרוֹן דְּרוּמִית מְזַרְחִית גְּרָסִינוּ: לְמַטָּה מִרְגְּלֵי שְׁהַחוּט

לְמַטָּה מִן הַסּוֹבֵב אִמְהָ: אֵלֶּא בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ דְּבַעֲיָנוּ וְהִקְטִיר וְנִמְצָה דְּמוֹ שֶׁיֵּהָא מִצְוֵי בְּקִיר הַסְמוּךְ לְמִקְוֶם הִקְטִירָה: מֵאִי בִּינְיָהוּ כְּלוּמַר בְּמֵאִי קַמְפְּלִגי הָא ע"כ ל"ת"ק גּוֹפֵה אֵית לָהּ

וְהִקְטִיר וְנִמְצָה דְּמוֹ דְּאִי לֹא ס"ל קִיר הַעֲלִיִּין מִנָּא לָהּ: עוֹשָׂה מַעֲרֵכָה כּוֹי ל"ת"ק הִרְצָה לַעֲשׂוֹת מַעֲרֵכָה עַל גְּבִי סוֹבֵב וְלִהְקִטִּיר עוֹשָׂה הִלְכָף מִצְוֵי שְׂתַחַת הַסּוֹבֵב סְמוּךְ לְמִקְוֶם הִקְטִירָה:

יְכוּל לְגַדֵּר אֶת הָעוֹד בְּסִפִּין וַיִּטְלָנוּ לְנֶשֶׁק לְבַדּוֹ בְּלֹא עוֹד וּבְלֹא נֹצָה כְּמוֹ שֶׁצּוֹלִין עוֹף עוֹשִׂין: וְנוֹטֵל אֶת קַרְקַבְנָהּ וְנוֹצָתָה לְשׁוֹן פִּרְשׁ וְדָבָר מֵאוֹס הוּא כְּמוֹ (אֵיכָה ד':ט"ו) כִּי נָצוּ גַם נָעוּ: בְּנוֹצָתָה שְׁלֶה וְלֹא יוֹתֵר מִמָּה שֶׁכָּנֵגד הִנָּשֵׁק הֵא כִּיצַד

קוֹדֵר אֶת הָעוֹר כְּסִיבוֹת הִנָּשֵׁק כְּמִין אֲרָבָה וְנוֹטֵל נֹצָה וְעוֹד שֶׁכָּנֵגד הִנָּשֵׁק עִם הִנָּשֵׁק אֲבָל בְּלֹא קוֹדֵרָה לֹא שֶׁהָעוֹר נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו וְנוֹטֵל יוֹתֵר:

חֲטָאֵת הָעוֹף (שְׁמֵלְקוֹ) [שְׁמֵלְקָה] שְׁלֹא לְשִׁמָּה, וּמִיִּצָּה הָדָם

חוּץ לְזִמְנוּ; אוֹ שְׁמֵלֵק חוּץ לְזִמְנוּ, וּמִיִּצָּה דְּמוֹ שְׁלֹא לְשִׁמָּה; אוֹ

שְׁמֵלֵק וּמִיִּצָּה הָדָם שְׁלֹא לְשִׁמָּה – וְהוּ שְׁלֹא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוֹתוֹ. ^(א)לֶאֱכֹל כְּזִית בַּחוּץ כְּזִית לְמַחֵר, כְּזִית לְמַחֵר כְּחִצֵּי

זִית בַּחוּץ – פֶּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. ^(ב)אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכֵּלֵל: אִם מַחֲשָׁבֶת הִזְמַן קִדְמָה לְמַחֲשָׁבֶת הַמָּקוֹם – פִּיגוּל, וְחִיָּיִבִין

עָלֵיו כֶּרֶת. וְאִם מַחֲשָׁבֶת הַמָּקוֹם קִדְמָה לְמַחֲשָׁבֶת הִזְמַן – פֶּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. [וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה פֶּסוּל וְאִין בּוֹ

כֶּרֶת.] ^(ג)לֶאֱכֹל כְּחִצֵּי זִית וְלִהְקִטִּיר כְּחִצֵּי זִית – כֹּשֶׁר, שְׁאִין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מִצְטַרְפִּין. ^(ד)גַּמְ' תַּנּוּ רַבֵּנוּ: "וְהִקְרִיבוּ" – מִה

תִּלְמוּד לומר? 'לִפִּי שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהִקְרִיב מִן הַתִּרְיִם אוֹ מִן בְּנֵי הַיִּזְנָה" – יְכוּל הַמַּתְנַדֵּב עוֹף לֹא יִפְחוּת מִשְׁנֵי פִרְדִּין? תִּלְמוּד

לומר: "וְהִקְרִיבוּ" – אֲפִילוֹ פִּרְדֵּיהָ אַחַת יָבִיא אֶל הַמִּזְבֵּחַ. ^(ה)מִה תִּלְמוּד לומר: "הַכֹּהֵן"? לִקְבֹּעַ לוֹ כֹּהֵן. שֶׁיְכוּל וְסֵלֵא דִין הוּא:

וּמִה בֵּן צֶאֱן, שֶׁקָּבַע לוֹ צֶפּוֹן – לֹא קָבַע לוֹ כֹּהֵן; עוֹף, שְׁלֹא קָבַע לוֹ צֶפּוֹן – אֵינוֹ דִּין שְׁלֹא יִקְבַּע לוֹ כֹּהֵן?! תִּלְמוּד לומר: "(אֵל)

הַכֹּהֵן" – לִקְבֹּעַ לוֹ כֹּהֵן. ^(ו)יְכוּל יִמְלְקֵנוּ בְּסִפִּין? וְדִין הוּא: וּמִה אִם שְׁחִיטָה, שְׁלֹא קָבַע לָהּ כֹּהֵן – קָבַע לָהּ כָּלִי; מְלִיקָה, שֶׁקָּבַע לָהּ כֹּהֵן – אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לָהּ כָּלִי?! "תִּלְמוּד לומר:

"כֹּהֵן... וּמִלֵּק". אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא: וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעֲתָךְ שֶׁזֶר קָרַב לְגִבִּי מִזְבֵּחַ?! אֵלֶּא מִה תִּלְמוּד לומר: "כֹּהֵן"? שְׂתַּהֲא

מְלִיקָה בְּעֻצָּמוֹ שֶׁל כֹּהֵן. 'יְכוּל יִמְלְקֵנָה בִּין מִלְּמַעֲלָה בִין מִלְּמַטָּה? תִּלְמוּד לומר: "וּמִלֵּק... וְהִקְטִיר" – מִה הִקְטִירָה

בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אִף מְלִיקָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. ^(ז)"וּמִלֵּק" – מִמּוּל עוֹרָךְ. אִתָּה אוֹמֵר מִמּוּל עוֹרָךְ; אוֹ אֵינוֹ אֵלֶּא מִן הַצֹּנָאָר? וְדִין

הוּא: נֶאֱמַר כֹּאֵן "וּמִלֵּק", וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן "וּמִלֵּק"; מִה לְהֵלֵן מִמּוּל עוֹרָךְ, אִף כֹּאֵן מִמּוּל עוֹרָךְ! ^(ח)אִי – מִה לְהֵלֵן מוֹלֵק וְאֵינוֹ

מְבַדִּיל, אִף כֹּאֵן מוֹלֵק וְאֵינוֹ מְבַדִּיל?! תִּלְמוּד לומר: "וּמִלֵּק וְהִקְטִיר"; מִה הִקְטִירָה – הָרֹאשׁ לַעֲצָמוֹ, אִף מְלִיקָה – הָרֹאשׁ לַעֲצָמוֹ וְהָעוּף לַעֲצָמוֹ. "וּמִנִּין שֶׁהִקְטִירַת הָרֹאשׁ

בְּעֻצָּמוֹ וְהָעוּף בְּעֻצָּמוֹ? שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהִקְטִיר אוֹתוֹ" – הִרִי הִקְטִירַת הָעוּף אֲמוּרָה; הֵא מִה אֲנִי מְרַיִים "וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה"? בַּהֲקֻטְרֵת הָרֹאשׁ הַכְּתוּב מְדַבֵּר. ^(ט)"וְנִמְצָה דְּמוֹ" – כּוֹל. "עַל

קִיר הַמִּזְבֵּחַ" – וְלֹא עַל קִיר הַכֹּכֵשׁ, וְלֹא עַל קִיר הַהִיכָל; וְאֵינָה זֶה? זֶה קִיר הַעֲלִיִּין. ^(י)אוֹ אֵינוֹ אֵלֶּא קִיר הַתַּחֲתוֹן? וְדִין הוּא: מִה בַּהֲמָה, שֶׁחֲטָאתָה לְמַעֲלָה – עוֹלָתָה לְמַטָּה; עוֹף, שֶׁחֲטָאתוֹ

לְמַטָּה – אֵינוֹ דִּין שֶׁעוֹלָתוֹ לְמַטָּה? ^(כא)תִּלְמוּד לומר: "וּמִלֵּק... וְהִקְטִיר... וְנִמְצָה דְּמוֹ" – וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעֲתָךְ לֶאֱחָר שֶׁהִקְטִיר

חוֹזֵר וּמִמָּצָה?! אֵלֶּא לומר לך: מִה הִקְטִירָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אִף מִיצְוֵי בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. הֵא כִּיצַד? הִנֵּה עוֹלָה בַּכֹּכֵשׁ וּפּוֹנָה לְסוֹבֵב, וּבֹא לוֹ לִקְרוֹן דְּרוּמִית מְזַרְחִית; הִנֵּה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ

מִמּוּל עַרְפָּה וּמְבַדִּיל, וּמִמָּצָה מִדְּמָה עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. אִם עֲשֵׂאָה לְמַטָּה מִרְגְּלֵיו, אֲפִילוֹ אִמְהָ – כֹּשֶׁרִידָה. רַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן יַעֲקֹב אוֹמְרִים: כָּל עֻצָּמָה אִין נַעֲשִׂית אֵלֶּא בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. מֵאִי בִּינְיָהוּ? אֲבִי וְרַבִּי דְּאֶמְרֵי תַרְוִיָּהוּ: עוֹשָׂה

מַעֲרֵכָה עַל גְּבִי סוֹבֵב אֵיכָא בִּינְיָהוּ. ^(כב)כֹּא לֹן לְגוּף כּוֹי. תַּנּוּ רַבֵּנוּ: "וְהִסִּיר אֶת מְרָאתוֹ בְּנוֹצָתָה" – זוֹ נָשֵׁק. יְכוּל יִקְדִּיר בְּסִפִּין

וַיִּטְלָנוּ? תִּלְמוּד לומר: "בְּנוֹצָתָה" – נוֹטֵל אֶת הַנוֹצָה עִמָּה. אֲבֹא יוֹסִי בֵּן חֲנַן אוֹמֵר: נוֹטֵלָה וְנוֹטֵל קוֹרְקַבְנָהּ עִמָּה. דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל תִּנָּא: "בְּנוֹצָתָה" – בְּנוֹצָה שְׁלֶה; קוֹדֵרָה בְּסִפִּין כְּמִין

אַרְוֵכָה.

דַּעוּלָה מְלִיקָה דַּחֲטָאֵת מְנָלן דְּבַר הַלְּמִד בְּהַשֵּׁשׁ אֵינוֹ חוֹזֵר וּמַלְמִד בּג"ש וִי"ל דְּגִלּוֹי מִלְתָּא בַּעֲלָמָא הוּא כֹּהֵן וְלֹא כֹהֲנֵת וּא"ת וְרַבִּי שִׁמְעוֹן דִּנְשָׁקָא לִיהַ בְּשָׂרָךְ קִמָּא דַּחֲלִין (דָּף כא:): עוֹלַת הָעוֹף מִמּוּל עַרְף הַמְּקִישָׁא דְּכַמְשֻׁפֵּט חֲטָאֵת הָעוֹף וְלִית לִיהַ גַּו"ש דְּהִכָּא א"כ מִנָּא לָהּ בַּחֲטָאֵת הָעוֹף דְּבַעֲיָנוּ כֹּהֵן שְׂתַּהֲא בְּעֻצָּמוֹ שֶׁל כֹּהֵן וִי"ל

אֲחִרָנָא הֵא אֲצִטְרִיר לְכוֹדְרִשִּׁינוּ הִכָּא וִי"ל דְּהִכָּא דְּרִישׁ מְדֻסְמַכָּה לְחוּרִים וּבְנֵי יוֹנָה ש"מ פִּרְדֵּיהָ אַחַת וְהִתֵּם דְּרִישׁ

מְדֻסְמַכָּה לְהַקְטִיר וְאִין לומר דְּרִישִׁינוּ תַּרְתִּי מִשּׁוּם וִי"ו דְּוְהִקְרִיבוּ דְּהֵא בַּחֲלִין

הוּא רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל דִּלָּא דְּרִישׁ וִי"ו פ' אֲלִמְנָה (זְבָחוֹת דָּף סח:): לְעוֹף שְׁלֹא

קָבַע לוֹ צֶפּוֹן אֵינוֹ דִּין שְׁלֹא קָבַע לוֹ כֹּהֵן וּא"ת קְמִיצָה תּוֹכִיחַ דִּלָּא קָבַע לָהּ צֶפּוֹן

וְקָבַע לָהּ כֹּהֵן וַיֵּשׁ לומר מִה לְמַנְחָה שֶׁשְׂעוּנָהּ הִנָּשָׂה וְתַנּוּפָה וְקָדוּשׁ קִמָּן

וּכְלִי שָׂרֵת וּא"ת נִילָף מִדְּאִתְקַשׁ חֲטָאֵת לְמַנְחָה כְּדֹאמְרֵינוּ לַעֲלִי וְנִרְאָה

דְּמַסְתַּבֵּר לִיהַ דִּלָּא תַּהֲנוּ מְלִיקָה עֲבוּדָה יוֹתֵר מִשְׁחִיטָה: בְּן עוֹף שֶׁקָּבַע לוֹ כֹּהֵן

אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לוֹ כָּלִי וּא"ת קְמִיצָה תּוֹכִיחַ שֶׁקָּבַע לָהּ כֹּהֵן וְלֹא קָבַע לָהּ כָּלִי וִי"ל מִה לְמַנְחָה שָׁכַן אֵינָה מִינֵי דְּמִים וּא"ת מִה לָּבֹן צֶאֱן שָׁכַן מִין זָבָח אֲבָל

עוֹף לֹא חֲשִׁיב לָהּ מִין זָבָח בּפ"ק (לַעֲלִי זְבָחִים דָּף ח:): וִי"ל דְּהִנֵּנוּ מִשּׁוּם דְּקִים לֹן שֶׁהוּא בִּידֵּי אֲבָל אִי הוּהוּ בְּכָלִי הוּהוּ

חֲשִׁיב מִין זָבָח וּא"ת מִה לָּבֹן צֶאֱן שָׁכַן טַעֲנוּ צֶפּוֹן עַל כֵּן נִרְאָה דְּמַעֲשָׂרָא סְמוּךְ

אֶהֱיִישָׂא דְּזֹאת הַתּוֹרָה דִּילְפִינוּ מִנָּה מִה עוֹלָה טַעוּנָה כָּלִי דַּעוּפוֹת נִמִּי כְּתִיבִי

בַּהֲהוּא עֲנִינָא מִדְּפִרְדֵּי פ"ק דַּחֲלִין (דָּף כב:): בִּיּוֹם מִבּוֹיּוֹם צוּתוֹ נִשְׁקָא וּבִמְגֻלָּה

פִּרְקַ הַקּוּרָא לְמַפְרַע (מְגִלָּה דָּף כ:): גְּבִי כָּל הַיּוֹם כֹּשֶׁר לְמְלִיקָה דְּרִישִׁינוּ בְּגִמְרָא

מִבּוֹיּוֹם צוּתוֹ: תִּלְמוּד לומר הַכֹּהֵן וּמִלֵּק בְּעֻצָּמוֹ שֶׁל כֹּהֵן וּא"ת וְנִילָף

מִדְּאִתְקַשׁ לַעֲלִי חֲטָאֵת הָעוֹף לְמַנְחָה וִי"ל חֲטָאֵת אִתְקַשׁ עוֹלַת הָעוֹף לֹא

אִתְקַשׁ וְעוֹד כִּינֹן דְּאֵיכָא לְאוּקוּמֵי הַשֵּׁשׁ לֹא מִשְׁקָא מְק"ו דְּהִכָּא וְעוֹד דְּאֲדַרְבָּה

נִשְׁלֵשׁ בְּהִישָׁשׂא דְּזֹאת הַתּוֹרָה לַעוּלָה דְּבַעֲיָא כָּלִי: וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעֲתָךְ שֶׁזֶר

קָרַב לְמִזְבֵּחַ וְאֲפִילוֹ מֵאֵן דְּלִית לִיהַ הָף סְבָרָא גְּבִי הַצֵּתֵת אֵלִיתָא (יֹמָא דָּף מה:): מִשּׁוּם דְּהֵא אֲפִשֵׁר דְּקֵאִי אֲאָרְעָא

וְעַבִּיד בְּמַפּוּחָא: תִּלְמוּד לומר הַכֹּהֵן וּמִלֵּק בְּעֻצָּמוֹ שֶׁל כֹּהֵן וּא"ת וְנִילָף

מִדְּאִתְקַשׁ לַעֲלִי חֲטָאֵת הָעוֹף לְמַנְחָה וִי"ל חֲטָאֵת אִתְקַשׁ עוֹלַת הָעוֹף לֹא

אִתְקַשׁ וְעוֹד כִּינֹן דְּאֵיכָא לְאוּקוּמֵי הַשֵּׁשׁ לֹא מִשְׁקָא מְק"ו דְּהִכָּא וְעוֹד דְּאֲדַרְבָּה

נִשְׁלֵשׁ בְּהִישָׁשׂא דְּזֹאת הַתּוֹרָה לַעוּלָה דְּבַעֲיָא כָּלִי: אִף מְלִיקָה בְּרֹאשׁ מִזְבֵּחַ

חֲטָאֵת וְעוּלָה יִלְפִי מִתְדִידִי גְּבִי מוּל עַרְף וְלַעֲנוֹן בְּעֻצָּמוֹ שֶׁל כֹּהֵן בּג"ש נֶאֱמַר כֹּאֵן

וּמִלֵּק וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן וּמִלֵּק אֲבָל לְהִצְרִיד לַחֲטָאֵת מְלִיקָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ כַּעוּלָה

לֹא יִלְפִינוּ מִשּׁוּם דַּעוּלָה לֹא יִלְפֵא אֵלֶּא מִהִישָׁשׂא דַּהֲקֻטְרָה וְדָבָר הַלְּמִד בְּהַשֵּׁשׁ

אֵינוֹ חוֹזֵר וּמַלְמִד בּג"ש מִדְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּדֹאמֵר בָּרַךְ אֵינְהוּ מִקּוֹמָן (לַעֲלִי זְבָחִים דָּף מט:): וּא"ת בּפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דָּף לו:)

דְּאֲמַר דְּמְלִיקָה אֵינָה כֹּשֶׁרָה בְּנָשִׁים דֹּאִתְקַשׁ לַהֲקֻטְרָה וּבַהֲקֻטְרָה כְּתִיב בְּנֵי

אַהֲרֹן וְלֹא בָנוֹת אַהֲרֹן תִּינַח מְלִיקָה

דַּעוּלָה מְלִיקָה דַּחֲטָאֵת מְנָלן דְּבַר הַלְּמִד בְּהַשֵּׁשׁ אֵינוֹ חוֹזֵר וּמַלְמִד בּג"ש וִי"ל דְּגִלּוֹי מִלְתָּא בַּעֲלָמָא הוּא כֹּהֵן וְלֹא כֹהֲנֵת וּא"ת וְרַבִּי שִׁמְעוֹן דִּנְשָׁקָא לִיהַ בְּשָׂרָךְ קִמָּא דַּחֲלִין (דָּף כא:): עוֹלַת הָעוֹף מִמּו

סה:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פו מחלי מעשה הקרבנות
הל כב:

ב מיי פו מחלי מעשה הקרבנות
הל ז:

ג מיי פו מחלי מעשה הקרבנות
הל ו:

הַבְּדִיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסול בחטאת נִחָא כִּדְרָשֵׁינוּ בת"כ חטאת

היא שאם מלקה שלא לשמה פסולה וה"ה דכל ששנה בה פסולה אבל בעולה קשה מנלן ועוד דמהקטרה ילפא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף כאן כו' ומה הקטרה אינה מעבכת אף הבדלה אינה מעבכת וכן קשה ממליקת עוף שעשאה למטה כיון דעשאה למטה מהקטרה ילפא דון מנה ומנה וכי היכי דלא הקטיר למעלה כשר לא מלק למעלה גמי כשר: **כיצד** קרב המתיר כל הנך משניות דהכא ודפ"ק דמכילתא ודמנחות צריכי לדרשק אמאי צריכי כולהו: **קעבד** מעשה עולה בחטאת מה שנה למעלה וזה למטה לא חשיב ליה שנוי: **ורבי** אלעזר בר"ש סבר מצוי בחטאת לא מעכב הלכך אם רצה להבדיל יבדיל ולא ימצה אחר הבדלה ולא עבד מעשה עולה ואי משום דשנה בהבדלה [כיון דלא מצה] כמעשה עולה א"כ כי מבדיל הני חתוף בשר בעלמא כר פרש כפונטרס וקשה דבפ"ק דחלין (דף כא:) דדרש רבי אלעזר בר"ש כמשפט חטאת העוף מה להלן כשהוא אוחו הראש בגוף ומזה ונליף מזה בעולת העוף שאין חותך אלא רב שנים היכי יליף הא אי בעי מבדיל לגמרי בחטאת והיינו וכולין לפרש כשהוא אוחו הראש בגוף ומזה אם ירצה קאמר ומדקאמר מה להלן בסימן אחד הינו שאם ירצה לא יחתך כ"כ סימן אחד אבל קשה מבדילתא דהתם לעיל דתני שנים או רב שנים ומפרש התם שנים לרבנן או רב שנים לר' אלעזר בר"ש לזקמה קלה כרבי אלעזר בר"ש דאי בעי שנים ואי בעי רב שנים ובפרק העור והרטב (חלין דף כג.) גבי טלית שנקרעה רבה שוב אינה חבור וטהורה ומוקי לה בטלית טבולת יום דכיון דלא חס עלה ואטבלה ליכא למימר דלמא חיס ולא קרע רבה אבל כשאנה טבולת יום גורניו ופריה אלא מעתה לרבי אלעזר בר"ש לגור דילמא לא אתי למעבד רבא והשתא אי אין אסור לחתך כל השנים ל"ל למגור שם קלל דלמא חיס וגרעה לפרש כל סגיא זו בהבדלה שלאחר הנזה אבל קדם הנזה כלי עלמא לא פליגי דפסולה דאמר קרא לא יבדיל ודוקא רבי שמעון בן אלקיים דלקמן אית לה הך סברא לרבי אלעזר בר"ש דיכול להבדיל כל השנים ואפילו קדם הנזה ולית ליה אסור פסול בהבדלה קלל דהא מפרש לא יבדיל דקרא אין צריך להבדיל וסגיא דחלין פרק קמא (דף כא:) וההיא דהעור והרטב (שם דף כג.) דלא כותה אלא קרב חסדא ורבה ואבבי וזכי פרישא דכלה שמעמא מאי ביניהו פ' מאי טעמיהו אמר רב חסדא מצוי חטאת העוף מעכב אכא ביניהו דרבנן סברי מצוי חטאת העוף מעכב וכשהזהו עדין לא נגמרה מצותה הלכך כשהבדיל סימן שני לאחר הנזה לא חשיב מחתך בשר בעלמא ופסול משום שעשה מעשה עולה

כשאנה טבולת יום גורניו ופריה אלא מעתה לרבי אלעזר בר"ש לגור דילמא לא אתי למעבד רבא והשתא אי אין אסור לחתך כל השנים ל"ל למגור שם קלל דלמא חיס וגרעה לפרש כל סגיא זו בהבדלה שלאחר הנזה אבל קדם הנזה כלי עלמא לא פליגי דפסולה דאמר קרא לא יבדיל ודוקא רבי שמעון בן אלקיים דלקמן אית לה הך סברא לרבי אלעזר בר"ש דיכול להבדיל כל השנים ואפילו קדם הנזה ולית ליה אסור פסול בהבדלה קלל דהא מפרש לא יבדיל דקרא אין צריך להבדיל וסגיא דחלין פרק קמא (דף כא:) וההיא דהעור והרטב (שם דף כג.) דלא כותה אלא קרב חסדא ורבה ואבבי וזכי פרישא דכלה שמעמא מאי ביניהו פ' מאי טעמיהו אמר רב חסדא מצוי חטאת העוף מעכב אכא ביניהו דרבנן סברי מצוי חטאת העוף מעכב וכשהזהו עדין לא נגמרה מצותה הלכך כשהבדיל סימן שני לאחר הנזה לא חשיב מחתך בשר בעלמא ופסול משום שעשה מעשה עולה

בחטאת שיש כאן הבדלה בשנים קדם מצוי כמו בעולה ור"א בר"ש סבר דמצוי אינו מעכב וכבר נגמרה כל מצותו וכתשבדיל לאחר הנזה אינו אלא מחתך בשר בעלמא והשתא צ"ל דרב חסדא [סבר] דשהיה בסימן שני בעולת העוף לא מעכב דאי מעכב אמאי פסול לרבנן כשהבדיל לאחר הנזה אין כאן מעשה עולה שהרי שהה ואין הולשרה של עולה בכך ואי אפשר לו לעשות הנזה בין מליקת סימן ראשון לסימן שני שלא ישנה ורבה מפרש שהיה בסימן שני בעולת העוף מעכב אכא ביניהו דרבנן לא מעכב ולרבי אלעזר בר"ש מעכב ואבבי מפרש דרוב בשר מעכב אכא ביניהו ורבנן סברי רב בשר לא מעכב ולכך ומינו דלא חתך רב בשר עם סימן הראשון (מ"מ אסור להבדיל עם סימן הראשון אפילו לאחר ההנזה) גורניו אטו היכא דלא חתך רב בשר ור"א ברבי שמעון סבר רב בשר מעכב ולכך לא פסל דאין כאן מעשה עולה שכתב חתך רב בשר עם סימן ראשון וכשבמבדיל לאחר ההנזה מזה עומד ומבדיל ופסול לאבבי דפ"ק דחלין (דף כ:) דפריך תקשי לך עולת העוף דבעיאי שני סימניו וכי מזה עומד ומולק ולית לה טעמא דכדי לגנם מצות הבדלה והדר קאמר אמריה רבנן קמה דרבי ירמיה פ' הנך טעמי דרב חסדא ורבה ואבבי אמר להו לא שמיעא להו הא דאמר ר"ש בן אלקיים משום רבי אלעזר בן פדת אומר הנה ר"א ברבי שמעון שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ומאי לא יבדיל א"צ להבדיל פ' ולא צריכין לכל הנך טעמי דפרשי רב חסדא ורבה ואבבי ואף קדם ההנזה מתיר להבדיל וא"ת דלידהו דאסור להבדיל קדם הנזה ואפילו לרבי אלעזר בר"ש א"כ מאי קאמר לעיל מתניתין דלא כר"א בר"ש הא לכאורה מתני' קדם הנזה דומיא דרישא דתנני חטאת העוף כיצד היתה נעשית מלק ראשה ממול ערפה ואין מבדיל ומזה מדמה על קיר המזבח ויש לומר דמשמע ליה דמתני' פוסלת בכל עגון אפי' לאחר הנזה מדקאמר רבי אלעזר בר"ש שמעתי שמבדילין והנינו דוקא לאחר הנזה מקלל דרבנן פליגי עלה ואמרי אין מבדילין אם בן מתני' דלא כותה וא"ת ריש פ' חטאת העוף עשאה כמעשה עולה פסולה וקאמר בגמרא דשני במאי אילימא דשני במליקה גימא דלא כר"א בר"ש דאי ר"א בר' שמעון הא אמר שמעתי שמבדילין בחטאת העוף מאי קשניא לה לרבי אלעזר בר"ש גמי משכחת לה דהבדיל קדם הנזה וי"ל כיון דמוקמינן כמעשה עולה דשני במליקה א"כ מידלא קתני כמעשה עולה קדם הנזה ש"מ דאדרי בין קדם הנזה בין לאחר הנזה ועוד דלר' אלעזר בן פדת ור"ש בן אלקיים ורבי ירמיה מלכר רבי אלעזר בר"ש אפילו קדם ההנזה דמפרשים לא יבדיל דקרא אין צריך להבדיל ור"ת הגיה בגליון בספרו על מלמא דר"ש בן אלקיים ומאי לא יבדיל דמשמע בין בשעת הנזה בין בשעת מצוי אינו צריך להבדיל ואם הבדיל כשר וכ"ש שמתמעה כל הדם ושקנינן לקרא דהיה דחק ומוקי אנפשה דדוקא לא יבדיל בשעת הנזה אבל בשעת מצוי צריך אי בעי מבדיל אי בעי לא מבדיל עכ"ל משמע שרוצה לפרש דבשעת הנזה אסר קרא ובשעת מצוי בעי למימר קרא דאין צריך ותרוניהו משתמעי מזה (וש"מ) מדאפסיה קרא בלשון לאו סדרש דבשעת הנזה לא יבדיל ולאסורא אף בשעת מצוי לא אתי קרא דמוהקריבו הוה נפק דדרש מזה בסלין (דף כא.) שחלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף לכך יש לפרש גמי דאתי קרא למימר דבשעת מצוי אם ירצה לא יבדיל והא דאמר רבי ירמיה לא שמע להו דמשמע שוב לחלק על רב חסדא ורבא ואבבי הינו משום שובא ר' ירמיה להשמיענו דכשבמבדיל לאחר הנזה אין כאן מעשה עולה בחטאת שמצות חטאת נמי כר הווא דקרא אין צריך להבדיל קאמר וא"ת לרב הווא דאמר משמה דרב במעילה פרק חטאת העוף (מעילה דף ח:.) דמצוי חטאת העוף אינו מעכב ולתיני תני במתני' דהתם הנה דמה אמאי פסלי רבנן כשהבדיל לאחר הנזה הא אין כאן מעשה עולה בחטאת דמחתך בשר בעלמא הוא כדפרשית כיון דכבר נגמרו עבודת הדם דמצוי אינו מעכב ולפי מה שפרשתי נחא דדלמא רב הווא סבר כר"ש בן אלקיים דמוקי פלגיתיהו קדם הנזה אבל לפרוש ר"ת קשה דאפילו לר"ש בן אלקיים לא פליגי אלא לאחר הנזה ויש לומר דרב הווא יעמיד מתני' דתנני הבדיל פסול קדם הנזה ואפילו לרבי אלעזר בר"ש וסגיא דשמעמא דקאמר מתניתין דלא כרבי אלעזר בר"ש אתיא קרב אדא בר אהבה דאמר במעילה משמה דרב מצוי חטאת העוף מעכב ורבנן פליגי עלה דר"א בר"ש אפילו לרב הווא מדקאמר רבי אלעזר ברבי שמעון שמעתי שמבדילין משמע דפליגי רבנן עלה ואע"ג דרב הווא סבר מצוי לא מעכב מודה הוא דפליגי רבנן עלה דרבי אלעזר ברבי שמעון סבר מצוי מעכב וה"ג איכא חד תנא במעילה דסבר הכי ומיהו מתני' לא אפשר למימר לרב הווא דסבר מעכב דהא מהדר הש"ס לאוקומי כל סתמי דמתני' כותה דאית ליה אינו מעכב וא"ת והא קתני מתני' חטאת העוף שמלקה לשמה ומזה דמה שלא לשמה פסול אלמא דמצוי מעכב ויש לומר דרב הווא לא הוה תני מזה אלא הוה פרטני במתניתין דמעילה הוה דמה אבל סיפא דמתני' דמיתי התם במעילה אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף מלקו ומזה דמן כו' לא מצ' לשנויי דהא ושהיה דהא קתני בה גמי עולה והנזהו בעולה ליכא לכך צריך לשנויי דלצדדיו קתני:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

וכן הוא אומר בשמשון ותתם מפרש בקריא דביד הוה: מתני' דתנני הבדיל במליקת חטאת שמלקה בשני סימניו פסול דלא כרבי אלעזר: שמבדילין שאם הבדיל לא פסול: מאי ביניהו כלומר

במאי קמפלגי: ת"ק סבר מצוי בותר הנזה בחטאת העוף מעכב וכיון דבעל כרחו קמעה דם אי אמרת מבדיל קעביד כל מעשה עולה בחטאת מליקה מבדלת ומצוי דעולה מצוי הוא דעביד בה ולקמן (ובחים דף סו.) תנן דחטאת העוף שעשאה כמעשה עולה לשם חטאת פסולה: ור"א בר"ש סבר לא מעכב הלכך אם רצה להבדיל יבדיל ולא ימצה לאחר הבדלה ולא עבד ליה מעשה עולה ואי משום דשנה בהבדלה כיון דלאו מעשה עולה מצי למימר בה חתוף בשר בעלמא הווא: ה"ג שהיה בסימן שני בעולת העוף אכא ביניהו בעולת העוף הצריכו ב' סימנים ושהה שעור שהיה בין סימן לסימן אכא ביניהו אי פסיל בה בשהיה בין סימן לסימן בבתמה או לא: ת"ק סבר שהיה בסימן שני בעולת העוף לא פסלה דלא דמי לשחיטת בהמה דטעמא דבהמה בעיאי ב' סימנים משום דלא נפקא חיימא בסימן אחד הלכך שם שחיטה על שניהם אבל עוף בסימן אחד פסקא חיימא ועולת העוף מצות הבדלה בעלמא הוא דאיכא עלה אבל שם מליקה אינו חל אלא על הראשון ולא מהניא שהיה לפסול בשני וחטאת שהבדיל בה אע"ג דכלא שהיה אי אפשר בין סימן לסימן פרתני לקמן בשמעתינן שבמתחלה חותך שדרה ומפרקת בלא רב בשר הגיע לסימן חותכו ורב בשר עמו וההיא חתיכת רב בשר אף על גב דאית בה שעור שהיה כיון דבעולה שהיה בין סימן לסימן לא פסלה אי עבדה בחטאת עבד מעשה עולה בחטאת: ור"א בר"ש סבר שהיה בסימן שני בעולת העוף פסלה הלכך חטאת שהבדיל בה כיון שא"א לה בלא שהיה בין סימן לסימן אין כאן מעשה עולה דבעולה שהיה ליכא ומחתך בשר בעלמא הווא: רב בשר מעכב אכא ביניהו ודכילי עלמא שהיה בעולה בסימן שני פסלה והכא בהא פליגי לת"ק חתוף רב בשר בחטאת לא מעכב אי לא מחתך ליה ואי אמרת מבדיל עבד ליה שני סימניו בלא שהיה ויש כאן מעשה עולה ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר רב בשר בחטאת מעכב וסתיתכו אחר סימן ראשון הוא וכיון דלא סגי בלא שהיה בניתים אין כאן מעשה עולה: מקלל דבעינן רב בשדר לכתחלה מדקמפלגי בעכוזא מקלל דכולהו מודו לכתחלה בעי לחתך רב בשר אחר הסימן: שדרה חוט השדרה: מפרקת עצם הצוואר: בלא רב בשר המפרקת סביב כדאמרינו בהכל שוחטין (חלין דף כ:) נשברה מפרקת ורב בשר עמה נבלה ומטמאה ואפילו מפרקסת הילכך אי הוה חותך רב בשר קדם הסימן תנא ליה מתה ולא מהניא בה מליקה וסימניו חלקה למשה מסיני הו: שנים או רב שנים בהכל שוחטין (שם דף כא.) אמרינן שנים לרבנן רב שנים לר"א בר"ש ותתם פליגי בה בקראי: אמריה קמה דר' ירמיה להר פלוגתא דהנהר אמוראי דפליגי בטעמא דר"א ברבי שמעון:

בחטאת שיש כאן הבדלה בשנים קדם מצוי כמו בעולה ור"א בר"ש סבר דמצוי אינו מעכב וכבר נגמרה כל מצותו וכתשבדיל לאחר הנזה אינו אלא מחתך בשר בעלמא והשתא צ"ל דרב חסדא [סבר] דשהיה בסימן שני בעולת העוף לא מעכב דאי מעכב אמאי פסול לרבנן כשהבדיל לאחר הנזה אין כאן מעשה עולה שהרי שהה ואין הולשרה של עולה בכך ואי אפשר לו לעשות הנזה בין מליקת סימן ראשון לסימן שני שלא ישנה ורבה מפרש שהיה בסימן שני בעולת העוף מעכב אכא ביניהו דרבנן לא מעכב ולרבי אלעזר בר"ש מעכב ואבבי מפרש דרוב בשר מעכב אכא ביניהו ורבנן סברי רב בשר לא מעכב ולכך ומינו דלא חתך רב בשר עם סימן הראשון (מ"מ אסור להבדיל עם סימן הראשון אפילו לאחר ההנזה) גורניו אטו היכא דלא חתך רב בשר ור"א ברבי שמעון סבר רב בשר מעכב ולכך לא פסל דאין כאן מעשה עולה שכתב חתך רב בשר עם סימן ראשון וכשבמבדיל לאחר ההנזה מזה עומד ומבדיל ופסול לאבבי דפ"ק דחלין (דף כ:) דפריך תקשי לך עולת העוף דבעיאי שני סימניו וכי מזה עומד ומולק ולית לה טעמא דכדי לגנם מצות הבדלה והדר קאמר אמריה רבנן קמה דרבי ירמיה פ' הנך טעמי דרב חסדא ורבה ואבבי אמר להו לא שמיעא להו הא דאמר ר"ש בן אלקיים משום רבי אלעזר בן פדת אומר הנה ר"א ברבי שמעון שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ומאי לא יבדיל א"צ להבדיל פ' ולא צריכין לכל הנך טעמי דפרשי רב חסדא ורבה ואבבי ואף קדם ההנזה מתיר להבדיל וא"ת דלידהו דאסור להבדיל קדם הנזה ואפילו לרבי אלעזר בר"ש א"כ מאי קאמר לעיל מתניתין דלא כר"א בר"ש הא לכאורה מתני' קדם הנזה דומיא דרישא דתנני חטאת העוף כיצד היתה נעשית מלק ראשה ממול ערפה ואין מבדיל ומזה מדמה על קיר המזבח ויש לומר דמשמע ליה דמתני' פוסלת בכל עגון אפי' לאחר הנזה מדקאמר רבי אלעזר בר"ש שמעתי שמבדילין והנינו דוקא לאחר הנזה מקלל דרבנן פליגי עלה ואמרי אין מבדילין אם בן מתני' דלא כותה וא"ת ריש פ' חטאת העוף עשאה כמעשה עולה פסולה וקאמר בגמרא דשני במאי אילימא דשני במליקה גימא דלא כר"א בר"ש דאי ר"א בר' שמעון הא אמר שמעתי שמבדילין בחטאת העוף מאי קשניא לה לרבי אלעזר בר"ש גמי משכחת לה דהבדיל קדם הנזה וי"ל כיון דמוקמינן כמעשה עולה דשני במליקה א"כ מידלא קתני כמעשה עולה קדם הנזה ש"מ דאדרי בין קדם הנזה בין לאחר הנזה ועוד דלר' אלעזר בן פדת ור"ש בן אלקיים ורבי ירמיה מלכר רבי אלעזר בר"ש אפילו קדם ההנזה דמפרשים לא יבדיל דקרא אין צריך להבדיל ור"ת הגיה בגליון בספרו על מלמא דר"ש בן אלקיים ומאי לא יבדיל דמשמע בין בשעת הנזה בין בשעת מצוי אינו צריך להבדיל ואם הבדיל כשר וכ"ש שמתמעה כל הדם ושקנינן לקרא דהיה דחק ומוקי אנפשה דדוקא לא יבדיל בשעת הנזה אבל בשעת מצוי צריך אי בעי מבדיל אי בעי לא מבדיל עכ"ל משמע שרוצה לפרש דבשעת הנזה אסר קרא ובשעת מצוי בעי למימר קרא דאין צריך ותרוניהו משתמעי מזה (וש"מ) מדאפסיה קרא בלשון לאו סדרש דבשעת הנזה לא יבדיל ולאסורא אף בשעת מצוי לא אתי קרא דמוהקריבו הוה נפק דדרש מזה בסלין (דף כא.) שחלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף לכך יש לפרש גמי דאתי קרא למימר דבשעת מצוי אם ירצה לא יבדיל והא דאמר רבי ירמיה לא שמע להו דמשמע שוב לחלק על רב חסדא ורבא ואבבי הינו משום שובא ר' ירמיה להשמיענו דכשבמבדיל לאחר הנזה אין כאן מעשה עולה בחטאת שמצות חטאת נמי כר הווא דקרא אין צריך להבדיל קאמר וא"ת לרב הווא דאמר משמה דרב במעילה פרק חטאת העוף (מעילה דף ח:.) דמצוי חטאת העוף אינו מעכב ולתיני תני במתני' דהתם הנה דמה אמאי פסלי רבנן כשהבדיל לאחר הנזה הא אין כאן מעשה עולה בחטאת דמחתך בשר בעלמא הוא כדפרשית כיון דכבר נגמרו עבודת הדם דמצוי אינו מעכב ולפי מה שפרשתי נחא דדלמא רב הווא סבר כר"ש בן אלקיים דמוקי פלגיתיהו קדם הנזה אבל לפרוש ר"ת קשה דאפילו לר"ש בן אלקיים לא פליגי אלא לאחר הנזה ויש לומר דרב הווא יעמיד מתני' דתנני הבדיל פסול קדם הנזה ואפילו לרבי אלעזר בר"ש וסגיא דשמעמא דקאמר מתניתין דלא כרבי אלעזר בר"ש אתיא קרב אדא בר אהבה דאמר במעילה משמה דרב מצוי חטאת העוף מעכב ורבנן פליגי עלה דר"א בר"ש אפילו לרב הווא מדקאמר רבי אלעזר ברבי שמעון שמעתי שמבדילין משמע דפליגי רבנן עלה ואע"ג דרב הווא סבר מצוי לא מעכב מודה הוא דפליגי רבנן עלה דרבי אלעזר ברבי שמעון סבר מצוי מעכב וה"ג איכא חד תנא במעילה דסבר הכי ומיהו מתני' לא אפשר למימר לרב הווא דסבר מעכב דהא מהדר הש"ס לאוקומי כל סתמי דמתני' כותה דאית ליה אינו מעכב וא"ת והא קתני מתני' חטאת העוף שמלקה לשמה ומזה דמה שלא לשמה פסול אלמא דמצוי מעכב ויש לומר דרב הווא לא הוה תני מזה אלא הוה פרטני במתניתין דמעילה הוה דמה אבל סיפא דמתני' דמיתי התם במעילה אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף מלקו ומזה דמן כו' לא מצ' לשנויי דהא ושהיה דהא קתני בה גמי עולה והנזהו בעולה ליכא לכך צריך לשנויי דלצדדיו קתני:

 מסורת הש"ס

א חולין כח; חולין כא.

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה הבדיל כו' לא מלק למעלה גמי כשר. עיין ת"י יומא דף ג ע"ב ד"ה אי מה מילואים:

 תורה אור השלם
--

ותצלח עליו רוח יהוה ולשפעתו כששע הגדי ומאומה אין בידו ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה [ושופטים יד, ו]

לשע אהו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אהו הפהו המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה רית נוחם ליתוח [ויקרא א, יז]

ותביא אתם אל הפהו המזבחה על את אשר לחטאת ראשונה ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל [ויקרא ת, ח]

מסורת הש"ס
א ספרא ויקרא דבורא דגרבא פירק ט ז
תורה אור השלם

זכי'יפתח איש בור או פיריכרה איש בור ולא יכסנו ונפל'שמה שור או חמור ושמות כא, לג] וחקריבו הכהן אל'המזבח ומלק את'ראשו וחקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח וויקרא א, טו]

בעל הבור ושלם קסף ושיב לבעליו והמת יהנה'לו [שמות כא, לד]

והביא אתם אל'הכהן וחקריב את'אשר לחטאת ראשונה ומלק את'ראשו ממול ערפו ולא יבדיל [ויקרא ה, ח]

ושטע אתו בכנפיו לא יבדיל וחקטיר אתו הכהן המזבחה על' העצים אשר על'האש עלה הוא אשה ויח יחם ליהנה [ויקרא א, יז]

אין צריך להבדיל הלכך אם הבדיל לאו שנוי הוא: מכדי קתיב בעולת העוף וחקריבו ומנה נפקא לן לר"א ברבי שמעון הבדלה בעולת העוף בהפל שוחטין (חלין דף כא.) ולא דרש ומלק וחקטיר כדדרשי' לעיל מה הקטרה הראש בעצמו כו' דתפוק לה הבדלה מהתם דהך סברא לית לה שימלק את פלן אלא דוקא רב שנים וזליף לה מקראי ואפלו רבנן דפליגי גלה התם עקר הבדלה בעולה לא נפקא להו אלא מוהקריבו דמשמע חלק את זה מן החטאת הלכך על פרחף ולא יבדיל האמור בחטאת למה לי כלומר מאי קאמר לן שמע מנה א"צ להבדיל קאמר הלכך נפקא לן העולה מוהקריבו דצריך להבדיל דהא חלק ביניהן דאי אזהרה היא בחטאת שלא יבדיל היכי נפקא לן בעולה מוהקריבו דצריך להבדיל אינו מנהר שלא להבדיל הוא דנפקא לן מחליקו ולא שטעון הבדלה. ד"א האי למה לי כמו מאי היא לשון קצר מדאמתא וחקריבו לחלק למדנו הבדלה בעולה שמע מנה ולא יבדיל אין צריך להבדיל קאמר ואשמעיי וחקריבו דחלק בעולה דצריך להבדיל (דאי אזהרה היא בחטאת לא שמעיי מוהקריבו אלא דאינו מנהר מלהבדיל בעולה אבל מצות הבדלה לא נפקא לו): מתני' חטאת העוף. כמעשה חטאת מליקה בסימן אחד והנאה ומצוי: כמעשה עולה בגמרא

מפרש דשני במאי: גשאה למעלה כמעשה פלן כלומר כמעשה אחד מכלן האמורין כאן ואפלו כמעשה חטאת לשם חטאת: כמעשה עולה למטה כמעשה פלן כלולר אחד מכל אלו ואפלו כמעשה עולה לשם עולה: מפרש דשני במאי: גשאה למטה כמעשה פלן כמעשה אחד מכל אלו ואפלו כמעשה עולה לשם עולה: מפרש דשני במאי: גשאה למטה כמעשה פלן כלומר כמעשה אחד מכלן האמורין כאן ואפלו כמעשה חטאת לשם חטאת: כמעשה עולה למטה כמעשה פלן כלולר אחד מכל אלו ואפלו כמעשה עולה לשם עולה: מפרש דשני במאי: גשאה למטה כמעשה פלן כלומר כמעשה אחד מכלן האמורין כאן ואפלו כמעשה חטאת לשם חטאת: כמעשה עולה למטה כמעשה פלן כלולר אחד מכל אלו ואפלו כמעשה עולה לשם עולה: מפרש דשני במאי: גשאה למטה כמעשה פלן כלומר כמעשה אחד מכלן האמורין כאן ואפלו כמעשה חטאת לשם חטאת: כמעשה עולה למטה כמעשה פלן כלולר אחד מכל אלו ואפלו כמעשה עולה לשם עולה:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

אין צריך להבדיל הלכך אם הבדיל לאו שנוי הוא: מכדי קתיב בעולת העוף

אין צריך להבדיל. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אלא מעתה, גפי בור דקתיב ״ולא יכסנו״ – הכי נמי דאין צריך לכסות?! ”הכי השתא?!‏ ‏התם, פיון דקתיב ”בעל הבור ישלם” – עלויה הוא דרמי לכסויי. אבל הכא, מכדי קתיב ”והקריבו” – חלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף; ”לא יבדיל” למה לי? שמע מינה: אין צריך להבדיל.^(ס) מיצה דם הגוף. תנו רבנן: ”עולה” – אף על פי שמיצה דם הגוף ולא מיצה דם הראש. יכול מיצה דם הראש ולא מיצה דם הגוף? תלמוד לומר: ”הוא”. מאי תלמודא? אמר רבינא: מסתברא, דרוב דמים בגוף שכיחי.

הדרן עלך קדשי קדשים

מתני' חטאת

כמעשה חטאת, לשם חטאת — כשירה. כמעשה חטאת לשם עולה, כמעשה עולה לשם חטאת, כמעשה עולה לשם עולה – פסולה. גשאה למעלה כמעשה כולן – פסולה. עולת העוף שגשאה למעלה; כמעשה עולה לשם עולה – כשירה. כמעשה עולה לשם חטאת – כשירה, ובלבד שלא עלתה לבעליה. ”כמעשה חטאת לשם עולה, כמעשה חטאת לשם חטאת – פסולה. גשאה למטה; כמעשה כולן – פסולה”.

גמ'

תחסם לא תאכלו כל גבלה לא תלבש שעטנז לא קשיא ליה למאי כתבה אם לא ללאו אבל הא דמסברא הוה אמינא דמבדיל לפי שצריך לדם אמרינן דכי קתיב לא יבדיל אין צריך להבדיל קאמר וגפי בור נמי מסברא הוה אמינא דחיב לכסותו וכי קתיב לא יכסנו אין צריך לכסותו קאמר: מתני' חטאת העוף. כמעשה חטאת לשם חטאת כשרה זו היא מצותה ואגב אחרני נקטה: למעלה כמעשה פלן פסולה אף שעשה העבודה כתקנה והינו באכילה אבל בעלים נתכפרו לשמואל דאמר לעיל פֿרק ב' (ובחים דף כו:׀) פיון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים: למטה כמעשה פלן פסולה בסוף פֿרקין דלעיל (ובחים דף סה:׀) פֿרשתי דלא דעינן מנא לה עכובא בעולה:

סו.

 עין משפט גד מצוה
--

א מיי' פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:

ב מיי' פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:

ג מיי' פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:

ד מיי' פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:

ה מיי' פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' ו:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פו' מהל' פסולי המוקדשין
הל' ז:

ב מיי פו' מהל' פסולי המוקדשין
הל' ז:

ג מיי פו' מהל' פסולי המוקדשין
הל' א:

ד מיי פו' מהל' פסולי המוקדשין
הל' ט:

ה מיי פנ' מהל' מעילה הל' ז:

ו מיי פנ' מהל' מעילה הל' ז:

נִימָא דלא כר"א בר"ש לעיל (ובחים דף סה: ד"ה ורבי) פּרשתי: **חטאת**

העוף כּמעֵשה עולה פסולה דשני במליקה פ' מלק ב' סימנין והבדיל וכי קאמר שני בהנאה הינו שלא הוה אלא מצה והכל עשה למטה קדין חטאת ולא מצי לפרושי שני במליקה שששאה למעלה דהא מליקה בכל מקום קשרה ובשני בהנאה ליכא לפרושי שהנאה למעלה משום דקאי על רישא דרתני עשאה למטה וכן בבא דעולת העוף כּמעֵשה חטאת דקאמר דשני במליקה הינו שלא מלק רק סימן אחד וכי קאמר שני במצוי הינו שלא מצה אלא הוה תחת המצוי והכל למעלה ולא מצי לפרושה דשני במליקה וכתר הכי דשני במצוי וכגון שששאה למטה קדין חטאת דהא קאי על רישא דרתני עשאה למעלה ובענין זה איתני פלה בפשיטות: **דלשני** במליקה נימא דלא קרבי יהושע דאמר אין מוּעֵלִין תמה לי טעמא דרבי יהושע משום שששאה למטה וביסימן ראשון נפסלה מעולת העוף וגם הוה למטה בחטאת העוף לכה נמשכה להיות בחטאת כה מפרש רב אשי טעמא לקמן אבל הכא מלק סימן אחד בחטאת למעלה אין זה פסול עולה בסימן ראשון וגם לא הוה (הכא) להשתא לא נמשכה להיות בחטאת כיון שלא הוה וגם לא נפסל בסימן ראשון ממעשה עולת העוף. ברו"ר: **ואלא** במצוי משמע דכל הך בבא דעולה מיירי במצוי ותמה כּמעֵשה חטאת היכי מתוקמא דשני במצוי דאי עשה הנאה ואח"כ מצוי אמאי מפסלא עולה בכה כיון שעושה אח"כ מצוי מדם הנפש ואי משום דדרשנין בסוף פרקין דלעיל (ובחים דף סה.) דמו כל דמו וכיון דעבד ליה הנאה ליכא כל דמו במצוי לא מסתבר שאם נשפך מעט מהדם שתפסל בכה וה"נ מ"ש וכי תימא דלא מוקי במצוי אלא ההיא דכלן מוּעֵלִין בְּהוּ דקאי אפי' עשאה לעולת העוף למטה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת אבל הך רישא מיירי דשני במליקה א"כ בלאו הנה דייגי דרזנא ואזל הוה מצי לאקשויי רישא וסיפא במליקה ומציעתא במצוי דבבא דחטאת העוף אוקמנא רישא דשני במליקה וסיפא בהנאה והך בבא דעולה מתוקמא דשני במליקה כדפרשית ונראה לפרש דלעולם מיירי הך בבא דעולה דשני במצוי ונרעא [מנשפך מעט] משום דמיד קשהוה והגיע דם למזבח נתכפרו בעלים מדשמואל דלעיל פ"ב (ובחים דף כו:) ותרי נתכפרו בפסול ולא מהני מה שמתמצא אח"כ כיון דכבר נתכפרו ומיהו תמה הוא לומר דנתכפרו קשעשה עבודה שלא קרינה דלא דמי לנתנו על הכבש ועל היסוד שהעבודה קמנותה אלא ששנה

מקומו ונראה כפ' הקונט' דכּמעֵשה חטאת הינו שלא עשה מצוי אלא הנאה למ"ד מצוי [בחטאת] לא מעכב ופסולה משום דלא עשה מצוי בעולה זו דליכא לפרושי דשני במצוי שעשה המצוי למטה דהא קאי ארישא ועוד דהינו סיפא (עשאה למטה) דרתני עשאה למטה כּמעֵשה כלן וה"פ [הקונטרס] לעיל גבי חטאת כּמעֵשה עולה ומפרש דשני בהנאה הינו שלא הוה אלא מצה גרידא ומיהו עדין מה לו להש"ס לדרדק על בבא זו אלא במצוי דמשמע שאין יכול להקשות בענין אחר רישא וסיפא במליקה ומציעתא במצוי בלאו הכי

יכול להקשות דבבא דחטאת אוקמנא רישא במליקה וסיפא בהנאה ופלוגתא דר"א ור' יהושע במליקה ונראה שאין הש"ס מתמיה על סיפא דבבא דחטאת במאי דמיירי דשני בהנאה כיון דלא מלשפחת בה פסול בשני דמליקה דמליקה בכל מקום במזבח כשרה וא"ת אי לא שני אלא במצוי אמאי מוּעֵלִין בְּהוּ למאן דאמר הטר שחיטה שנינו בריש מסכת מעילה (דף ה.) וזה היה לו הטר שחיטה ונצאה מידי מעילה וכן חטאת שעשאה למעלה כּמעֵשה כלן ואפלו כּמעֵשה חטאת לשם חטאת ורתני סיפא דמוּעֵלִין בְּה אמאי הרי היה לה שעת הכשר והטר מליקה:

חטאת העוף פרק שביעי זבחים

גמ' דשני במאי אכּמעֵשה עולה לשם חטאת קאי ומכניע ליה אינה דכר

בחטאת עשה כּמעֵשה עולה: אי נימא דשני במליקה שהבדיל: נימא הא דרתני פסולה דלא כר"א: ומהדר הש"ס מאי קשיא לך בהאי ודאי פליגי רבנן עליה ולאו מי אוקמה סתמא דפרקין דלעיל דלא כר"א דרתני הבדיל בחטאת פסול: לא כלומר הך אפי' כר"א: דשני בהנאה שלא הוה אלא מצה שהמצוי היא עבודה העולה: ה"נ מסתברא דכל שנוי דמתני' בהנאה הוא: דשני במאי אינהו עבודה למעלה עשה: האמר מר גבי חטאת העוף בפרקין דלעיל (ובחים דף סג:) מליקה בכל מקום כו' ומדסיפא דאירי בשנוי למעלה בהנאה אירי רישא נמי דאירי בשנוי מעשייה בהנאה מיירי: הא כדאימא והא כדאימא כל חטא וסדא במה דהוי שנוי לגבה מיירי רישא דמיירי בשנוי מעשייה אכא למימר דבמליקה נמי אירי סיפא דמעשה דמליקה לא הוי שנוי תתוקם בהנאה: דשני במאי הינו מעשה חטאת דרתני במאי שני: דשני במליקה שלא הבדיל: מרתני סיפא כלומר הא דרתני סיפא כלן מוּעֵלִין בְּהוּ וקאי נמי אעשה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת: נימא דלא קרבי יהושע דאיהו אמר אין מוּעֵלִין בְּהוּ במתניתין: אלא במצוי ובהא לא פליגי ר' יהושע דטעמא כדרכ אדא דאמר אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת נמשכת משם עולה ונעשית חטאת העוף והאי טעמא ליכא למימר אלא כדשני במליקה דמפרש לה רב אשי לקמן משום דעולה צריכה שני סימנין וחטאת קשרה בסימן אחד מליקת עולת העוף למטה ליתא זה שזולקה למטה ולשם חטאת בסימן ראשון השלים בה כל מעשה החטאת לפיכך יצאתה בה משם עולה ונעשית חטאת והניא חטאת העוף שעשאה למטה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת שאין בה מעילה אבל היכא דבמליקה לא שני ומולקה למעלה וכּמעֵשה עולה תו לא נמשכת בשנוי דמצוי שלא מצה אלא הוה קדין חטאת למטה למתני חטאת העוף: אימר דא"ר יהושע דשני במליקה וטעמא כדפרשית: רישא במליקה משום דבעית לאוקומה דלא כר"א קרבי שמעון כדאתוקמא סתם באידך פרקין והוה סיפא פלגתא דרבי יהושע ע"כ במליקה: מציעתא במצוי דתיתוקמא קרבי יהושע משום דר"א שמותי הוא: מתני' וכלן אע"פ שגפסלו מליקתו מטהרתו מידי גבלה: ואין מטמאין בבית הבליעה קדין גבלת עוף טהור: ומוּעֵלִין בְּהוּ ואף בחטאת הואיל ונפסלו ואין בְּהוּ שעת הטר לבתנים לא יצאו מידי מעילה שבהן: חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת דכשרה היא

ויש לה שעת הטר לבתנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר: רבי אליעזר אומר

מוּעֵלִין בְּה דהא עולה היא ומי הוציאה ממעילתה שעת הטר לבתנים אין לה: רבי יהושע אומר אין מוּעֵלִין דכיון דשנה שמה ומעשייה ומקומה לשם חטאת נעשית חטאת כדמפרש בגמרא: ומה חטאת העוף שאין מוּעֵלִין לשמה שהרי נאכלת לבתנים: שנה את שמה ופסלה ולא באה הטר מוּעֵלִין בְּה דהא רבי יהושע גופה לא פליג עליה: לדבר שיש בו מעילה לשם עולה:

יכול להקשות דבבא דחטאת אוקמנא דר"א ור' יהושע במליקה ונראה שאין הש"ס מתמיה על סיפא דבבא דחטאת במאי דמיירי דשני בהנאה כיון דלא מלשפחת בה פסול בשנוי דמליקה דמליקה בכל מקום במזבח כשרה וא"ת אי לא שני אלא במצוי אמאי מוּעֵלִין בְּהוּ למאן דאמר הטר שחיטה שנינו בריש מסכת מעילה (דף ה.) וזה היה לו הטר שחיטה ונצאה מידי מעילה וכן חטאת שעשאה למעלה כּמעֵשה כלן ואפלו כּמעֵשה חטאת לשם חטאת ורתני סיפא דמוּעֵלִין בְּה אמאי הרי היה לה שעת הכשר והטר מליקה:

גמ' דשני במאי? אילימא דשני במליקה – נימא דלא קרבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר: שמעתי שמבדילין בחטאת העוף? ולא אוקימנא דלא קרבי אלעזר ברבי שמעון?! לא; דשני בהנאה. הכי נמי מסתברא – מרתני סיפא: עשאה למעלה כּמעֵשה כולן פסולה, ואפילו כּמעֵשה חטאת לשם חטאת. דשני במאי? אילימא דשני במליקה, האמר מר: מליקה בכל מקום במזבח – כשירה! אלא לאו דשני בהנאה? ומדסיפא בהנאה, רישא נמי בהנאה. מידי אידיא?! הא כדאימא, והא כדאימא! עולת העוף כו.

דשני במאי? ^(א)אילימא דשני במליקה; מרתני סיפא: כולן אין מטמאין בבית הבליעה, ומוּעֵלִין בְּהוּ – נימא דלא קרבי יהושע? דאי קרבי יהושע, האמר: אין מוּעֵלִין! ואלא במיצוי? ^(ב)אימא סיפא: עולת העוף שעשאה למטה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת – רבי אליעזר אומר: מוּעֵלִין בְּה, רבי יהושע אומר: אין מוּעֵלִין בְּה. דשני במאי? אילימא במיצוי, אימר דאמר רבי יהושע – דשני במליקה; במיצוי מי אמר?! ואלא במליקה? רישא וסיפא במליקה, ומציעתא במיצוי?! ^(א)אין; רישא וסיפא במליקה, ומציעתא במיצוי. ^(ג)מתני' וכולן אין מטמאין בבית הבליעה, ומוּעֵלִים בְּהוּ; חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת. 'עולת העוף שעשאה למטה כּמעֵשה חטאת לשם חטאת – רבי אליעזר אומר: מוּעֵלִים בְּה, רבי יהושע אומר: אין מוּעֵלִים בְּה. ^(ד)אמר רבי אליעזר: ומה אם חטאת, שאין מוּעֵלִים בְּה לשמה – כששינה את שמה מוּעֵלִים בְּה; עולה, שמוּעֵלִים בְּה לשמה – כששינה את שמה אינו דין שיקמלו בה?! אמר לו רבי יהושע: לא; אם אמרת בחטאת ששינה את שמה לשם עולה – שכן שינה את שמה לדבר שיש בו מעילה; תאמר בעולה ששינה את שמה לשם חטאת – שכן שינה את שמה לדבר שאין בו מעילה?!

אמר

מסורת הש"ס

א בכורות מב.

ב משנה זבחים; תוספתא זבחים

ג מעילה ג.

ד פסחים עא;; משנה פסחים

תורה אור השלם

[ויקרא יא]

מסורת הש"ס
א משנה קינים
 גליון הש"ס

תוד"ה מלק וכו' מודה ר"י בעוף, עיין לקמן דף פד ע"ב תר"ה ומציא אני בסה"ד. ועי' ברש מעילת תד"ה ורבה:

צָרִיכָה שְׁתִּבֵּיא עוד חֲמֵשׁ פְּרִידִין לַמַּעֲלָה מִמֵּין אֶחָד וּמִלְשָׁנִי מִיָּנִים תִּבֵּיא שֵׁשׁ [דְּרִינן] דְּקִבְעָה נִדְרָה עִם חוֹבְתָהּ הִקְבַּע עֲלֶיהָ קִרְבָּן גָּדוֹל שְׁלֹשׁ עוֹלוֹת יַחַד אִם הֵימָּה יוֹדַעַת מִה פִּרְשָׁה הִזְקָמָה לְהִבֵּיא חֲמֵשׁ עוֹלוֹת יַחַד מִתְחַלְמָה אַחַת לַחוֹבְתָהּ וְד' לַנִּדְרָה וּבְשִׁהֲבִיאָה שְׁנֵי קִינֵין אַחַת לַנִּדְרָה וְאַחַת לַחוֹבְתָהּ וּמִמֵּין אֶחָד לֹא עָשְׂתָה כָּלִים לַנִּדְרָה שְׁמָא אֵינּוּ מִמֵּין שְׁנִדְרָה וּבִהַשְׁלֵמַת קֹן שְׁנֵי מִמֵּין אֶחָד לֹא סָגִי לָהּ שְׁהָרִי קוֹבְעָתוּ לָבֹא עִם מִין חוֹבְתָהּ וּא"ת תִּבֵּיא קֹן מִמֵּין אֶחָד וּפְרִידָה מִמֵּין שְׁהִבִּיאָה שְׁנֵי קִינֵין הִרְאשׁוּנִים שְׁקָרֵב מִמֶּנּוּ עוֹלוֹת חוֹבְתָהּ דַּמְמִ"נ אִם תּוֹרִין נִדְרָה הָרִי הִבִּיאָה תּוֹרִין עִם מִין שְׁהִבִּיאָה לַחוֹבְתָהּ וְאִם בְּנֵי יוֹנָה נִדְרָה הָרִי הִבִּיאָה ב' בְּנֵי יוֹנָה עִם מִין שְׁקָרֵב מִמֶּנּוּ חוֹבְתָהּ אִם לֹא נִפְסַל גּוֹזֵל אֶחָד מִן הִרְאשׁוּנִים ה"נ אֲבָל עֲקָשׁוֹ שְׁנִפְסַל אֶחָד מֵהֶם אֵין חֲבָרוֹ עוֹלָה לָהּ כָּלוּם דְּגִ' עוֹלוֹת הִקְבַּעוּ עֲלֶיהָ יַחַד הִילָכֵף אִם ב' קִנִּים הִרְאשׁוּנִים מִין אֶחָד הֵיזִי צָרִיכָה שְׁתִּבֵּיא עוד ה' עוֹלוֹת ג' מֵאוֹתוֹ הַמֵּין וּב' מִמֵּין אֶחָד ר' לִסְפֵּק פִּרְשָׁה וְאֶחָד לַקִּבְעוּתָהּ שְׁקִבְעָה לְהִבֵּיא עוֹלַת חוֹבְתָהּ עִם נִדְרָה וְחוֹבְתָהּ כָּבֵד

קִרְבָּה וְנִצָּאָה יָדִידָה אֵלֹא שְׁצָרִיכָה לְהִבֵּיא מֵאוֹתוֹ הַמֵּין עִם נִדְרָה מִסְּנֵי קִבְעוּתָהּ: וְאִם מִלְשָׁנִי מִיָּנִין הֵיזִי תִבֵּיא שֵׁשׁ שְׁאֵינָה יוֹדַעַת אֵינָה מִין קָרֵב תַּחֲלָה לַחוֹבְתָהּ שְׁתִּבֵּיא מֵאוֹתוֹ הַמֵּין עִם ד' שֵׁל סִפֵּק פִּרְשָׁה לַקִּבְעוּתָהּ הִלָּכֵף תִּבֵּיא שֵׁשׁ שְׁפִי תּוֹרִין וְשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה לִסְפֵּק פִּרְשָׁה וְתוֹר וּבְנֵי יוֹנָה לַקִּבְעוּתָהּ וְהַעוֹף הִסְתֵּד יִהְיֶה נִדְבָּה: נִתְּנָתָן לִכְתּוֹן וְאֵין יוֹדַעַ מִה נִתְּנָה אִם תּוֹרִים אִם בְּנֵי יוֹנָה וְאִם קֹן אֶחָד מִנָּה וְקֹן אֶחָד מִנָּה עֲשֵׂה אִם כֵּלָן לַמַּעֲלָה אוֹ כֵּלָן לַמְּטָה אוֹ חֲצִין לַמַּעֲלָה וְחֲצִין לַמְּטָה נִמְצָאת שְׁלֹא יִצָּאת אִפְשִׁי (נְמִי לְדַתָּה) שְׁמָא כֵּלָן לַמַּעֲלָה וְאֵין כָּאֵן חֲטָאת אוֹ שְׁמָא כֵּלָן לַמְּטָה וְאֵין כָּאֵן עוֹלָה: צָרִיכָה שְׁתִּבֵּיא עוד ד' פְּרִידִין לַנִּדְרָה לִסְפֵּק פִּרְשָׁה וּמִלְשָׁנִי מִיָּנִין וּב' לַעוֹלַת חוֹבְתָהּ תּוֹר וּבִן יוֹנָה שְׁמָא הִרְאשׁוּנִים כֵּלָן לַמְּטָה נַעֲשׂוּ וְאֵינָה יוֹדַעַת מֵאֵינָה מִין וְהַכֵּל הוֹלֵף אַחֵר הַחֲטָאת [וְצָרִיכָה] לְהִבֵּיא עוֹלָה מֵאוֹתוֹ מִין אוֹ שְׁמָא הִרְאשׁוּנִים חֲצִין לַמַּעֲלָה וְחֲצִין לַמְּטָה וּכְקֹן שְׁקָרֵב רֹאשׁוֹן יִצָּאתָה יְדִי חוֹבְתָהּ וְהִיא קִבְעָה לְהִבֵּיא עוֹלָה מֵאוֹתוֹ הַמֵּין עִם נִדְרָה וְאֵינָה יוֹדַעַת אֵינָה מִין הֵינָה הִלָּכֵף תִּבֵּיא עִם סִפֵּק פִּרְשָׁה תּוֹר וּבִן יוֹנָה וּמִמָּה נִפְשָׁף אִם קֹן שְׁקָרֵב רֹאשׁוֹן תּוֹרִין הֵיזִי וְקָרֵב מִקֹּן עוֹלָה לַמַּעֲלָה וְהִיא לַחוֹבְתָהּ הָרִי הִיא מִבִּיאָה עֲקָשׁוֹ תּוֹר עִם נִדְרָה מִשּׁוּם קִבְעוּתָהּ וְאִם מִבְּנֵי יוֹנָה הֵינָה וְהִקְבַּע עֲלֶיהָ לְהִבֵּיא כֹּן יוֹנָה עִם נִדְרָה הָרִי מִבִּיאָתוֹ וְאִם כֵּלָן לַמְּטָה נַעֲשׂוּ וְצָרִיכָה לְהִבֵּיא עוֹלָתָה מֵאוֹתוֹ הַמֵּין הָרִי מִשְׁתֵּים שְׁהִיא מִבִּיאָה עֲקָשׁוֹ לַחוֹבְתָהּ יַעֲלֶה לָהּ אֶחָד מִקֹּן וְהַשְׁנֵי נִדְבָּה: וְחֲטָאת אַחַת תִּבֵּיא מֵאֵינָה מִין

שְׁתַּרְצָה מִשּׁוּם שְׁמָא הִרְאשׁוּנִים כֵּלָן לַמַּעֲלָה נַעֲשׂוּ וְהָרִי לוֹ זֶג מִמֵּינוּ לַעוֹלָה מִב' שְׁהִבִּיאָה חוֹבְתָהּ מִב' מִיָּנִין וְאֵע"פ שְׁכָבֵד קִרְבָּה עוֹלַת חוֹבְתָהּ אֵין צָרִיכָה לְדַקְדֵּק לְהִבֵּיא חֲטָאת מֵאוֹתוֹ מִין הִרְאשׁוֹן לְרַבְּנָן דְּפִלְגִי עֲלֶיהָ דְּכֹן עוֹזִי דְקִסְבְּרִי הַכֵּל הוֹלֵף אַחֵר חֲטָאת הִלָּכֵף הוֹאִיל וְעַל כִּרְתָּה הִיא מִבִּיאָה עֲקָשׁוֹ ב' עוֹלוֹת תַּנּוּן לוֹ אוֹתָהּ שְׁמַמִּינוּ וְדִיה דְּהִכִּי תַנּוּ פִּלְגְמִיתָהּ בְּמִסְכַּת קִנִּים (פ"ב מ"ה) שְׁהִנְאִשָּׁה שְׁהִבִּיאָה עוֹלָתָה תּוֹר וְחֲטָאתָה כֹּן יוֹנָה תַּכְפֵּל וְתִבֵּיא עוֹלָתָה כֹּן יוֹנָה דְּהַכֵּל הוֹלֵף אַחֵר חֲטָאת כֹּן עוֹזִי אוֹמֵר הַכֵּל הוֹלֵף אַחֵר הִרְאשׁוֹן: כֹּן עוֹזִי אוֹמֵר ב' חֲטָאוֹת כֹּן עוֹזִי לַטַּעְמָה דְאָמַר הַכֵּל הוֹלֵף אַחֵר הִרְאשׁוֹן וּכְיֹן דְאֵיכָא לִסְפּוֹקָא שְׁמָא הִרְאשׁוּנִים לַמַּעֲלָה נַעֲשׂוּ וּכְבֵּר יִצָּאת יְדִי עוֹלָה צָרִיכָה לְהִבֵּיא חֲטָאתָה מֵאוֹתוֹ הַמֵּין וְהָרִי אֵינָה יוֹדַעַת מֵאֵינָה מִין הֵינָה לְפִיכֵף תִּבֵּיא שְׁפִי חֲטָאוֹת מִב' מִיָּנִין וְחֲטָאוֹת הִלְלוּ אֵינִין נֶאֱכָלוֹת שְׁהָרִי עַל הַסִּפֵּק בָּאוּ וְאֵין מִלִּירָתָן מִלִּיקָה לְהִתִּירָן בְּאַכִּילָה שְׁמָא כָּבֵד קִרְבָּה חֲטָאתָה בִּרְאשׁוֹנוֹת: א"ר יְהוֹשֻׁעַ זָהוּ שְׁאֲמָרֵי כִּשְׁהוּא חִי קוֹלוֹ אֶחָד כִּשְׁהוּא מֵת קוֹלוֹ ז' הֵתָם מִפְּרֹשׁ לָהּ וּבִאִיל קַמְיָרִי דְכִשְׁהוּא חִי אֵין לוֹ אֵלֹא קוֹל אֶחָד וּבְכִשְׁהוּא מֵת קוֹלוֹ שְׁבַעַה פִּיצַד קוֹלוֹ שְׁבַעַה ב' קִרְנֵי ב' חֲצוּצְרוֹת ב' שׁוֹקִי ב' חֲלִילִין עוֹרוֹ לַתָּף מַעִים לְנִבְלִים בְּנֵי מַעֲזִי לְכַנּוּרוֹת וּה"נ כִּשְׁנִדְרָה תַּחֲלָה וְאֵינָה יוֹדַעַת מִה פִּרְשָׁה לֹא צָרִיכָה אֵלֹא ד' פְּרִידִין וּב' לַחוֹבְתָהּ אַחַת לַעוֹלָה וְאַחַת לַחֲטָאת וְעֲקָשׁוֹ שְׁהִבִּיאָה כָּבֵד ד' פְּרִידִין צָרִיכָה לְהִבֵּיא ד' לַנִּדְרָה וְד' לַחוֹבְתָהּ מִדְאֲדָרִי ר' יְהוֹשֻׁעַ בִּהָא ש"מ קִינֵין ר' יְהוֹשֻׁעַ אָמְרָה וְהַתִּנִּי לַעֲלִיל גְּבִי קֹן סְתוּמָה וּמִפְּרָשַׁת דְאֵין כִּשְׁרֹר אֵלֹא

סְתוּמָה וְאִי אָמְרָתָּ נִמְשָׁכָה וְנַעֲשִׂית חֲטָאת הַעוֹף תַּמְשִׁךְ וְתַהֲגִי חֲטָאת הַעוֹף: אֵימַר דַּאֲר"י לַאֲפּוֹקָה מִיָּדִי מַעֲלִילָה לְמַסָּק לָהּ לֶשֶׁם חוֹבָה מִי אָמַר שְׁתַּהֲא עוֹלָה נַעֲשִׂית חֲטָאת בְּשִׁבִּיל שְׁשֻׁנָה בָּה: מַתִּנִּי כֵּל הַפְּסוּלִין בַּגְמ' פִּלְגִי כֹל לֶאֱתוּנִי מֵאִי: וְאֵינִין מִטְמְאִין שְׁמִילִיקָתָן מִטְהַרְתָּן לְפִי שְׁנִפְסַל בְּקוֹשׁ וְאַהֲגִי מִלִּיקָתָן שְׁאִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ הִלָּכֵף נְמִי לֹא הוּוּ נְבִלָה: ה"ג שַׁחַט חֲלִין בִּפְנִים וְהַדְּשִׁים בַּחוּץ אֵינִין מִטְמְאִין בְּבִית הַבְּלִיעָה אִף עַל גֵּב דְּבִפְנִים אֵין שְׁחִיטָה לַעוֹף וְכֹן בַּעוֹף קוֹדְשִׁים אֵין שְׁחִיטָה כָּכֵל מִקּוֹם אֵין מִטְמְאִין כְּדִילִיף בְּבִרְיָתָא בְּגִמְרָא וְשַׁחַט קוֹדְשִׁים בִּפְנִים דְלֹא קִתְּנִי אֲמָרִינוּ בַּגְמ' דַּאתִּיאָ בָּנָה הַכֵּלִל: מִלָּק בְּסָפִין וּמִלִּיקָה לֹא הוּיָא דְבַעֲבָצְמוּ שֶׁל כִּתּוּן בַּעֲנִין וְשְׁחִיטָה לֹא הוּיָא כְּדָאֲמָרִינוּ בַּהַכֵּל שׁוֹחֲטִין (חֲלִין דָּף כ:׃) מִסְּנִי שְׁהוּא מִסְּנִי שְׁהוּא דוֹרָס: מִלָּק חֲלִין בִּפְנִים וְהַדְּשִׁים בַּחוּץ דְלֹא שִׁנְכָא מִלִּיקָה כְּחֲלִין לֹא בִּפְנִים וְלֹא בַּחוּץ וְהוּא הָדִין לְחֲלִין בַּחוּץ וּבְגִמְרָא אֲמָרִינוּ דַּאתִּיאָ בָּנָה הַכֵּלִל:

חטאת העוף פרק שביעי זבחים

צָרִיכָה שְׁתִּבֵּיא עוד חֲמֵשׁ פְּרִידִין לַמַּעֲלָה מִמֵּין אֶחָד וּמִלְשָׁנִי מִיָּנִים תִּבֵּיא שֵׁשׁ

צָרִיכָה שְׁתִּבֵּיא עוד חֲמֵשׁ פְּרִידִין לַמַּעֲלָה.

מִמֵּין אֶחָד. וּמִלְשָׁנִי מִיָּנִין – תִּבֵּיא שֵׁשׁ. "נִתְּנָתָן לִכְתּוֹן, וְאֵינָה יוֹדַעַת מִה נִתְּנָה; הִלָּף הַכֵּתָן וַעֲשֵׂה, וְאֵינּוּ יוֹדַעַ מִה עָשָׂה – צָרִיכָה אֲרַבַּע פְּרִידִין לַנִּדְרָה, וְשִׁתִּים לַחוֹבְתָהּ, וְחֲטָאת אַחַת. כֹּן עוֹזִי אוֹמֵר: שְׁפִי חֲטָאוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, זָהוּ שְׁאֲמָרֵוּ: כִּשְׁהוּא חִי – קוֹלוֹ אֶחָד, וּכִכְשְׁהוּא מֵת – קוֹלוֹ שְׁבַעַה. אֵימַר דְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – לַאֲפּוֹקָה מִיָּדִי מַעֲלִילָה; לְמִיִּסָּק לִיהָ לַחוֹבָה מִי אָמַר?! ^במַתִּנִּי' כֹּל הַפְּסוּלִין שְׁמַלְקוּ – מְלִיקָתָן פְּסוּלָה, וְאֵינִין מִטְמְאוֹת בְּבִית הַבְּלִיעָה. מִלָּק בְּשִׁמְאֵל אוֹ בְּלִילָה, שַׁחַט חוּלִין בִּפְנִים וְקוֹדְשִׁים בַּחוּץ – אֵינִין מִטְמְאוֹת בְּבִית הַבְּלִיעָה. מִלָּק בְּסָפִין; מִלָּק חוּלִין בִּפְנִים וְקוֹדְשִׁים בַּחוּץ;

תּוֹרִין

נִתְּנָתָן לִכְתּוֹן וְאֵינָה יוֹדַעַת מִה נִתְּנָה בְּחִנָּם דַּחַק הַקּוּנְטֵרָס לְאוֹקָמָה בְּשִׁקְבָּהּ

נִדְרָה עִם חוֹבְתָהּ דְּהָרִי כָּבֹא מִתּוֹקֵמָא שְׁפִיר בְּשִׁלָּא קִבְעָה: **כִּשְׁהוּא** חִי קוֹלוֹ אֶחָד כִּשְׁהוּא מֵת קוֹלוֹ ז' מִפְּרֹשׁ בְּמִסְכַּת קִינֵין (פ"ג מ"ו) קִרְנֵי לַחֲצוּצְרוֹת מִשְׁמַע דְּבִאוֹת שְׁלֹא מִן הַקֶּסֶף וְכֹן מִשְׁמַע בְּסָרֵק כֹּל הַצִּלְמִים (ע"ז דף מז. ו)שם) דְּבַעֲזִי רַמִּי בַר חֲמַא הַמְּלַשְׁתָּהּ לְבִהֲמָה קִרְנֵיָּה מַהוּ לַחֲצוּצְרוֹת וְתַמָּה דְּבִהֲקוּמָךְ רַבָּה (מַנְחוֹת דף כח.) תַּנִּיא חֲצוּצְרוֹת הֵימָּה בָּאָה מִן הַעֲשֵׂת שֶׁל כֶּסֶף מִיּהוּ מִהֵהיָא לֹא קָשָׁה כְּלִי הִיא דִּהֲתָם בְּשֶׁל מִשָּׁה שְׁלֹא הִיזִי כְּשִׁרוֹת לְדוֹרוֹת כְּדַמְשַׁמַּע הֲתָם אֲבָל קָשָׁה מִמִּסְכַּת תַּמִּיד (דף לו) דִּתְנֹן וְשִׁתִּי חֲצוּצְרוֹת שֶׁל כֶּסֶף בְּיָדָם מִשְׁמַע דַּאֲף לְדוֹרוֹת בְּשֶׁל כֶּסֶף וְתַרְזֵן ר"ת דְּשִׁנִּי עֲנִינִי חֲצוּצְרוֹת הִיזִי שֶׁל כֹּהֲנִים בְּשֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל לוֹיִם בְּשֶׁל קִרְנֵי בִּהֲמָה לְכִלִּי שִׁיר וְעוֹד י"ל דְּחֲצוּצְרוֹת דְּקִנִּים וְדַמְסַכַּת ע"ז הִנְגוּ שׁוֹפָר כְּדָאֲמַר בְּסוּף בִּמָּה מְדִלִיקִין (שְׁבַת דף לו.) וּבְסָרֵק לִזְלֵב הַגּוֹזֵל (סָכָה דף לד.) דְאֲשִׁתִּינִי שְׁמַהֲתִינְהוּ חֲצוּצְרָתָא שְׁפוּרָא שְׁפוּרָא חֲצוּצְרָתָא וּבְסוּף בִּמָּה מְדִלִיקִין (שְׁבַת דף לו.)

אֵיכָא בְּרִיתָא שְׁקוּדָאָה לַחֲצוּצְרוֹת שׁוֹפָר וּמִיּהוּ קָשָׁה דְּבַמְסַכַּת עֲבֻדָּה זָרָה אֲנִירִי בְּמִכְשִׁירֵי קִרְבָּן כְּדָאֲמַר הֲתָם וְעַל הַסְרָבָן לֹא הִיזִי תוֹקַעִין בְּשׁוֹפָר אֵלֹא בַּחֲצוּצְרוֹת כְּדִקְתִּיב וְתַקְנַתְּם בַּחֲצָרָת עַל עֲלִיתְכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלַמְכֶם (בַּמִּדְבָּר י':י.) **אָמַר** דַּא"ר יְהוֹשֻׁעַ (כֹּן לוֹי) לַאֲפּוֹקָה מִיָּדִי מַעֲלִילָה לְמַסָּק לָהּ לַחוֹבָה מִי אָמַר תַּמָּה מ"ש זֹז מִזֹּ' ל דְּכִי הִיא גּוֹנָא אֲשִׁכַּחַן פ"ק דְּמַנְחוֹת (דף יב.) דוֹרִיקָה מוֹעֲלַת לִיזָּאָ וְשִׁירִים שְׁחִסְרוּ בִין קַמִּיצָה לְהַקְטֵרָה שְׁאֲסוּרִין בְּאַכִּילָה וְהַקְטֵרְתָן מוֹצִיאֵן מִיָּדִי מַעֲלִילָה וְרִיקָת פְּגוּל (ר"ל) בַּפ"ק דְּמַעֲלִילָה (דף ג:) דַּמְסָקָא מִיָּדִי מַעֲלִילָה אַע"ג דְּלֹא עָלָה לֶשֶׁם חוֹבָה וּי"מ דְּמְדַאֲרִיתָא נִמְשָׁכָה וְנַעֲשָׂה חֲטָאת גְּמוּרָה וְתַקְנָתָא דְּרַבְּנָן הִיא דְאֵינּוּ עוֹלָה לֶשֶׁם חוֹבָה וצ"ל דְּקִסְבֵּר ר' יְהוֹשֻׁעַ אֵין שְׁחִיטָה לַעוֹף מִן הַתּוֹרָה וְחֲלִין בַּעֲזָרָה לֹא דְאוֹרִיתָא כְּדָאֲמַר בְּנוֹזִיר (דף כט.) גְּבִי מְדִיר בְּנֹזִיר בְּנֹזִיר לִמ"ד כְּדִי לַחְזֹכוֹ בְּמִצְוֹת וְאִי גְמִי קִסְבֵּר חֲלִין בַּעֲזָרָה דְאוֹרִיתָא חִיָּה וְעוֹף לֹא דְאוֹרִיתָא כְּדָאֲשִׁכַּחַן גְּבִי ר"ש בֶּס' כִּסְיִי הָדָם (חֲלִין דף פה:) דְקִסְבֵּר דְאוֹרִיתָא וְאַפ"ה חִיָּה וְעוֹף לֹא דְאוֹרִיתָא וְלִית לִיהָ הֵהִיא דְרָשָׁה בַּפ"ב דְקִדְּוִשִׁין (דף נו: נח.) דְמִדְבָּרָה בְּעוֹפּוֹת וּא"ת לִמ"ד לֹא דְאוֹרִיתָא לִמְאִי אֲצִיטְרִיד קִרָא לַחֲטָאת הַעוֹף בָּאָה עַל הַסִּפֵּק דִּהָא ר' יוֹסִי בַר חֲנִינָא דָאֲמַר לֹא דְאוֹרִיתָא כְּדַמּוּכַח בְּנוֹזִיר וּמִצְרִידִי קִרָא לַחֲטָאת הַעוֹף בָּאָה עַל הַסִּפֵּק וּי"ל דַּאֲתָא קִרָא לְמִימַר לְהִבֵּיא עַל הַסִּפֵּק כְּמוֹ בְּבִהֲמָה אֲשִׁם תַּלּוּי:

מִלָּק בְּשִׁמְאֵל אוֹ בְּלִילָה אֵין מִטְמְאִין בְּבִית הַבְּלִיעָה לְכַאוּרָה כִּלָּה מַתְנִיתִין ר"ש הִיא דְאָמַר לְקַמֹּן בְּסָרֵק הַמְּזוּבָּם מְקוֹדֵשׁ (וּבְחִים דף פד.) שְׁכַל שְׁפָסוּלוּ בְּקוֹדֵשׁ אִם עָלָה לֹא יִרַד דִּיהָ אֲמָרִינוּ בְּגִמְרָא דְמִלִּיקָה הַמִּתְרַת אֵת הָאֶסּוּר פִּי דָאִם עָלָה לֹא יִרַד אֵינָה מִטְמְאָה בְּבִית הַבְּלִיעָה וּמִלִּיקָת לִילָה לִר' יְהוּדָה תַּרְדּ כְּדָאֲמַר בֶּס' הַמְּזוּבָּם מְקוֹדֵשׁ (שם) פִּרְט לְנִשְׁחָטָה בְּלִילָה וְכֹן לַעֲלִיל דִּתְנֹן וְכֵלָן אֵין מִטְמְאִין בְּבִית הַבְּלִיעָה וְהִנְגוּ בְּשְׁחִיטַת דְרוֹם דְּתַרְדּ לִר' יְהוּדָה כְּדָאֲמַר בְּשִׁמְעִיתִן קַמִּיתָא דְּמַעֲלִילָה (דף ב:) אֵלֹא מַתְנִיתִין ר"ש הִיא וְתַמָּה אִי כַר' שְׁמַעוֹן הָאֲמַר דְּמִלִּיקָת שְׁמַאֵל מִלִּיקָה גְּמוּרָה הִיא לִמְאִי דְגִסַר ר"ת לַעֲלִיל בַּפ"ב (וּבְחִים דף כד:) מִלָּק בְּשִׁמְאֵל פְּסוּל וְרַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר וי"ל דְּסָבֵר לָהּ כּוֹתָה בַּתְּרָא וּפְלִיג עָלָה בַּתְּרָא א"ג מוֹדָה ר' יְהוּדָה בְּעוֹף כָּכֵל שְׁפָסוּלוּ בְּקוֹדֵשׁ אִם עָלָה לֹא יִרַד דִּהֲנֵף תִּלְתָּא מַעוּטִי דִּלְקַמֹּן בְּבִהֲמָה כְּתִיבִי וּמִיּהוּ עַל כִּרְחִין חַד מִנְּהוּן בְּעוֹף דְלֹא תִימָא כֹּל פְּסוּלִי דַּעוֹף אִם עָלָה לֹא יִרַד: **שַׁחַט** חֲלִין בִּפְנִים וְקוֹדְשִׁים בַּחוּץ בַּגְמ' נִפְקָא לֹן דְּמִשּׁוּם שְׁחִיטָה אֵינָה מִטְמְאָה בְּבִית הַבְּלִיעָה אַע"ג דְאֵינָה מִתְרַת אֵת הָאֶסּוּר: **מִלָּק** בְּסָפִין פִּרֹשׁ בְּקוּנְטֵרָס דְּמַסְחִיד לְפִי שְׁנוּעִץ רֹאשׁוֹ שֶׁל סָפִין מִשּׁוּם דְאֵינּוּ רוּצָה לַחֲתוֹךְ רַב בְּשָׂר קִדָּם הַסִּימָנִין וְאִי אֲפִשְׁרֹר ל

סח:

 עין משפט נר מצוה

א מיי פו מחל פסולי המוקדשין

הל ב:

ב מיי פו מחל פסולי המוקדשין

הל ב:

וְשֹׁנְסָמִית עֵינָהּ הֵינּוּ שְׁנוֹנְטָטָה דְּמַחְסֵר אֲבָר וּמִמַּעֲטִינָן לָהּ בַּפ"ק דְּקַדְוָשִׁין (דף כד:). מִדְּקַתִּיב מִן הָעוֹף וְלֹא כָּל הָעוֹף פָּרֹט לְשִׁיבֹשׁ גִּפְּה וְלֹא כִּמּוּ שְׁפֹרֶשׁ בַּקּוּנְטָרְס מְשׁוּם הִקְרִיבָהּוּ נָא לִפְסַחְךָ וּא"ת ל"ל קָרָא לְמַחְסֵר אֲבָר הָא אֲפִילוּ לִבְנֵי נֹחַ אֲסוּר כְּדוֹרְשִׁינָן לִקְמוֹן פ' בְּתֵרָא (דף קטז.) וּפ"ק דַּע"ז (וּבְחִים דף ה:). תֵּבָא בְּהֵמָה שְׁחִינָן רֵאשֵׁי אֲבָרִים שְׁלֵה וי"ל דְּאִי לֹאוּ דְּקַתִּיב קָרָא בִּישְׂרָאֵל הָהּ מוֹקְמִינָן קָרָא דְּבִנֵּי נֹחַ לִישְׂרָאֵל וְלֹא לִבְנֵי נֹחַ כִּדְאֹמֵר בַּש" ד' מִיתוֹת (סִנְהֶדְרִין דף גט.) כֹּל מִצּוֹה שְׁנֹאֲמַרְהָ לִבְנֵי נֹחַ וְלֹא נִשְׁנִית בְּסִינֵי לִישְׂרָאֵל נֹאמַרְהָ וְלֹא לִבְנֵי נֹחַ א"נ הָהּ אֲמִינָא דְּכִינּוּ דְּאִשְׁתְּרִי בַּעַל מוֹם בַּעּוֹפוֹת לִישְׂרָאֵל טְפִי מִבְּהֵמָה אִשְׁתְּרִי אִפִּי' מַחְסֵר אֲבָר א"נ הָהּ מוֹקְמִינָן מִכָּל חַמֵּי דְּקַתִּיב בְּבִנֵּי נֹחַ דְּדוֹקָא בְּהֵמָה שְׁמַצִּינוּ שְׁנֹאֲסֵר בַּהּ מוֹם לִישְׂרָאֵל: **אָמֵר** רַב שְׁמַאל וְלִילָה כו' פֵּלָה הָךְ סוּגִינָא כו"ש כְּדַפְרָשִׁית בְּמַתְנֵי' וְשְׁמַאל וְלִילָה דְּאִין מִטְּמֵאִין דָּאם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וְר' וּסְכִין דְּמִטְּמֵאִין (גִּרְדו) לר"ש דְּכִינּוּ דְּאַרַע פְּסוּל וְקֹדֶם שְׁחִיטָה] כִּמּוּ דְּחִנְקִינּוּ דְּמִי וְגִרְדוּ דְּאִין פְּסוּלִן בְּקוֹדֶשׁ שְׁלֹא נִתְקַדַּשׁ בְּכָלִי וְכָל שְׁפָסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ דְּלֹא יִרְדּוּ הֵינּוּ שְׁאַרַע פְּסוּל מִשְׁנִשְׁחַט וְנִתְקַדַּשׁ בְּקֹדֶשֶׁת כָּלִי וְלֹא כִּמּוּ שְׁפִי' בַּקּוּנְטָרְס לִקְמוֹן בַּש" הַמּוֹבַח מִקִּדְּשׁ (וּבְחִים דף פד.) אִין פְּסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ שְׁאַרַע פְּסוּל קֹדֶם בִּיאָתוּ לַעֲזוּרָה כְּגוֹן רוֹבַע וְגֹרַבַּע וְגִרַבַּע בַּעֲזוּרָה מֵאִי אֵבָא לְמִימֵר וְעוֹד דְּשְׁחִיטָת דְּרוֹם ר"ל בְּמַעֲיֵלָה דְּתֵרֵד לר"ש וְלֹא דוֹקָא ר"ש רוֹבַע וְגִרַבַּע דה"ה וְר' בַּמְלִיקָה וּבִקְמִיצָה תֵּרֵד דַּעַל כְּרַחֲמֵי לְמֵאִי דְּבַעֲי

וְשֹׁנְסָמִית עֵינָהּ הֵינּוּ שְׁנוֹנְטָטָה דְּמַחְסֵר אֲבָר וּמִמַּעֲטִינָן לָהּ בַּפ"ק דְּקַדְוָשִׁין

^(א)תּוֹרִין שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנּוּ, וּבְנֵי יוֹנָה שְׁעֵבֵר זְמַנּוּ; וְשִׁיבֹשָׁה גִּפְּהָ, וְשֹׁנְסָמִית עֵינָהּ וְשְׁנוֹנְטָטָה רִגְלָהּ – מְטַמֵּא בְּבִית הַבְּלִיעָה.^(ב)זֶה הַכָּלָל: כָּל שְׁפָסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ – אֵינּוּ מְטַמֵּא בְּבִית הַבְּלִיעָה; לֹא הִיָּה פְּסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ – מְטַמֵּא בְּבִית הַבְּלִיעָה. גַּמְ' אָמֵר רַב: שְׁמַאל וְלִילָה – אִין מְטַמְּאִין בְּבִית הַבְּלִיעָה, וְר' וּסְכִין – מְטַמְּאִין בְּבִית הַבְּלִיעָה.^(ג)מֵאִי שְׁנָא שְׁמַאל – דְּאִית לִיה הַכְּשִׁירָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְלִילָה – אִית לִיה הַכְּשִׁירָה בְּאַיְבָרִים וּפְדָרִים; וְר' נָמִי – אִית לִיה הַכְּשִׁירָה בְּשְׁחִיטָה! שְׁחִיטָה לֹא עֲבוּדָה הִיא.^(ד)וְלֹא?! וְהָא אָמֵר רַבִּי יוֹנָה: שְׁחִיטָת פֶּרֶה בְּזֶר – פְּסוּלָה; וּמַחְוֵי רַב עָלָה: אֲלַעְזֹר וְ"חֹקֶה"! שְׂאֵנִי פֶרֶה, דְּקַדְוָשִׁי בְּדָק הַבִּית הִיא. וְלֹא כָּל דְּכֵן הוּא: קַדְוָשִׁי בְּדָק הַבִּית בַּעֲזו כְּהוֹנָה, קַדְוָשִׁי מִזְבַּח מִיבַעֲיָא?!^(ה)אָמֵר רַב שִׁישְׁא בְּרִיה דְּרַב אִידִי: מִיַּדִּי דְּהָהּ אִמְרָאוֹת נִגְעִים – דְּלֹאוּ עֲבוּדָה הִיא, וּבַעֲיָא כְּהוֹנָה. וְגִילָף מִבְּמָה! מִבְּמָה לֹא יָלִיף.^(ו)וְלֹא?! וְהַתִּנְיָא: מִנּוּן לִיּוֹצֵא שְׂאָם עָלָה לֹא יֵרֵד – שְׁהֵרִי יוֹצֵא כְּשֶׁר בְּבִמָּה. תִּנְא א"יֹאֵת תּוֹרַת הָעוֹלָה" סְמִיךְ לִיה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמֵר: וְר' אִין מְטַמֵּא אֲבִית הַבְּלִיעָה, סְכִין מְטַמֵּא אֲבִית הַבְּלִיעָה.^(ז)תִּנּוּ: כָּל הַפְּסוּלִין שְׁמַלְקוּ – מְלִיקַתָּן פְּסוּלָה. בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, "כָּל" – לְאִיתוּיִי וְר'. אֵלָא לְרַב, "כָּל" – לְאִיתוּיִי מֵאִי? (לֹאוּ) לְאִיתוּיִי שְׁמַאל וְלִילָה. שְׁמַאל וְלִילָה בְּהֶדְיָא קִתְּנִי! תִּנִּי וְהֵדֵר מִפְּרִשׁ. תֵּא שְׁמַע: זֶה הַכָּלָל – כָּל שֶׁהִיָּה פְּסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ, אֵינּוּ מְטַמֵּא בְּגִדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה. בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, "כָּל" לְאִיתוּיִי וְר'. אֵלָא לְרַב, לְאִיתוּיִי מֵאִי?

וְלִיטַעְמִיךָ,

חֲלִין דְּתַנְיָא בְּהַכֵּל שׁוֹטְטִין (חֲלִין דף כב.) תּוֹרִין גְּדוּלִים וְלֹא קִטְנִים בְּנֵי יוֹנָה קִטְנִים וְלֹא גְדוּלִים דְּלֹא אֲשַׁתְּמִיט קָרָא וְכַתֵּב מִן הַיּוֹנָה וּמִן בְּנֵי הַתּוֹרִים וְאַיְמִתִי תּוֹרִין כְּשֶׁרִין מְשַׁן־הִיבּוּ וְאַיְמִתִי בְּנֵי יוֹנָה פְּסוּלִין מְשַׁנְצָהִיבּוּ נוֹצָה מִזְנֶהֶת שְׁסָבִיב הַצּוֹאֵר: שְׁנֹסָמִית עֵינָהּ דה"ל מַחְסֵר אֲבָר וְהִקְרִיבָהּוּ נָא לִפְסַחְךָ וְכִי אִמְרִינָן אִין תַּמּוּת וְזְכוּרֹת בַּעּוֹפוֹת לַעֲנֹן דְּשִׁין שְׁבַעֲיָן הוּא דְּאִמְרִינּוּ: שְׁפָסוּלָה בְּקוֹדֶשׁ שְׁבַעָה לַעֲזוּרָה בְּהַכְשִׁרָה וּנְפִסְלָה: גַּמְ' שְׁמַאל וְלִילָה מְלַק בְּשְׁמַאל אוּ בְּלָלָה: וְר' וְהוּא הִדִּין לֵאמֹר וְעֵרֵל וְכָל הַפְּסוּלִין: בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים נָטַל אֶת הַמַּחְתָּה בְּיַמִּינוּ וְאֶת הַכֹּף בְּשְׁמַאלוֹ וְלִילָה נָמִי מֵאִי שְׁנָא דְּאִשְׁכַּחַן לִיה הַכְּשִׁרָה לְכַתְּחֵלָה בְּאַיְבָרִים וּפְדָרִים: אֲלַעְזֹר כְּתִיב בְּשְׁחִיטָתָהּ וְכַתִּיב חֲזָה לַעֲבֹב: דְּקַדְוָשִׁי בְּדָק הַבִּית הִיא וְעַל כְּרַחֲמֵי אִין עֲבוּדוֹת שְׁלֵה חֲשׁוּבוֹת עֲבוּדָה: וְגִילָף מִבְּמָה שְׁהֵר כְּשֶׁר בַּהּ לְמַלְק עוֹפוֹת לְכַתְּחֵלָה דְּאִין כְּהֹן בְּבִמָּה כְּדַתְנָן בַּש" בְּתֵרָא (לִקְמוֹן וּבְחִים דף קיג.) וְכִינּוּ דְּאִשְׁכַּחַן לִיה הַכְּשִׁרָה לְכַתְּחֵלָה בְּעֶלְמָא יִטְהֵר כִּאֵן מִיַּדִּי גְּבִילָה: מִבְּמָה לֹא יִלְפִינָן בַּמִּקְדָּשׁ דְּבִמָּה כְּחוּל הִיא לְגַבִּי מִקְדָּשׁ: וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמֵר מְלַק וְר' אֵינּוּ מְטַמֵּא בְּבִית הַבְּלִיעָה דִּילְפִינָן מִבְּמָה: סְכִין מְטַמֵּא דְּלֹא מְלִיקָה וְלֹא שְׁחִיטָה הִיא וּדְכוּתָהּ לֹא אִשְׁכַּחַן הַכְּשִׁרָה:

חטאת העוף פרק שביעי זבחים

 מסורת הש"ס

א מעילה ג.

ב תוספתא זבחים

ג מנחות ו: לעיל יד:

ד יומא מב.

ה יומא מב.

ו מנחות מח:

ז בבא קמא נ:

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה ושנוסמית כו' ולא לבני נח. עיין חולין דף כג ע"א תר"ה תמות:

 תורה אור השלם

זאת חקת התורה אשר צוה ייִהוָה לאמר דבר אל־בני ישראל וקחו אליהם פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא־עלה עליה על [במדבר יט, ב]

צו את־אֹהֲרֹן ואת־בָּנָיו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מזבֹּחַה*(בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על־המזבֹּחַ כֹּל־הלֵלָה עד־חֲבֹקֵךְ וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְרֹר בוֹ ויִקְרָא ו, ב]

לְמִימֵר רַבָּה דְּשְׁחִיטָת דְּרוֹם תֵּרֵד לר"ש וְשְׁמַאל וְלִילָה דְּאִין מְטַמְּאִין בְּבִית הַבְּלִיעָה וְאִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ טַעְמָא בְּכָל מְקוֹם כְּדַמְפְּרִשׁ הַכָּא שְׁמַאל דְּאִית לִיה הַכְּשֶׁר' בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים וְלִילָה לְאַבְרִים וּפְדָרִים וְרַבִּי יְהוּדָה מִמַּעַט לִילָה אַע"ג דְּאִית לִיה הַכְּשֶׁר' וְשְׁמַאל נָמִי ה"ל הַכְּשֶׁר' וּמִמַּעַט דְּאִין לוֹמֵר דְּלֹא מִמַּעַט אֵלָא ג' דְּבָרִים מְשׁוּם דְּתֵלְתָא מַעֲטִין כְּתִיבִי דְּהָא מְלָקָה וְר' וַבַּעַל מוֹם תֵּרֵד לר' יְהוּדָה וְכֹן שְׁחִיטָת דְּרוֹם וּא"ת וּמָה בֵּין שְׁחִיטָת דְּרוֹם לְרַבִּי יְהוּדָה לְפָסַח וְחַטָּאת שְׁלֹא לְשִׁמוּ דְּרוֹם נָמִי כְּשֶׁר בְּשָׂאֵר קִדְשִׁים וי"ל דְּדָרוֹם דְּמִי לְנִשְׁחַט בַּחֲזֵי דְּתַרְוָהּוּ פְּסוּלִי מְקוֹם וּמַהִּאי טַעְמָא הִנֵּה רוֹצֶה לוֹמֵר רַבָּה לר"ש דְּתֵרֵד וּא"ת דְּהַכָּא מִשְׁמַע דְּלָרַב לֹא הֵי פְּסוּל וְר' כְּפָסוּל שְׁמַאל וּבַפ"ק דְּמַנְחוֹת (דף ו:). מְשׁוּנָה לָהּ לַעֲנֹן אִם קִמַּי יִחְזִיר וי"ל דְּהַתָּם אִין תִּלּוּי בְּהַכְשֶׁר דְּהָא מְכַשֶּׁר ר' יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָא בְּכָל הַפְּסוּלִין כִּלּוֹן. הַגַּה"ה נ"ל פֶּרֶשׁ דְּכָל שְׁפָסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ הֵינּוּ כָּל שְׁפָסוּלוּ כְּשֶׁר בְּעֶלְמָא בְּקוֹדֶשׁ דְּהָא לִשׁוֹן זֶה תִּנּוּן לִקְמוֹן בַּש" הַמּוֹבַח מִקִּדְּשׁ (וּבְחִים דף פד.) גַּבִּי אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וְהַתָּם נָמִי מִפְּרִשׁ לְכָל אוֹתָם שְׁלֹא יִרְדּוּ הִיבֹן כְּשֶׁרִים בְּעֶלְמָא וְלַעֲלִי פ"ה (וּבְחִים דף נא.) מִפְּרִשׁ לָהּ לֹן בְּדָם כְּשֶׁר שְׁהֵרִי לֹן כְּשֶׁר בְּאַמּוּרִים וְכֹן כּוּלְהוּ וּבִשְׁמַעְתָּא נָמִי מִפְּרִשׁ מ"ש שְׁמַאל דְּאֵינּוּ מְטַמֵּא דְּאִית לִיה הַכְּשִׁיר' בִּיּוֹה"כ וְלִילָה בְּאַיְבָרִים וּפְדָרִים וְר' וּסְכִין מְטַמְּאִין דְּלִית לָהּ הַכְּשִׁיר' בְּעֶלְמָא וְר' יוֹחָנָן דְּאִמֵּר מְלִיקַת וְר' אִין מְטַמְּאָה מְשׁוּם דְּאִית לִיה הַכְּשִׁירָא אוּ בְּשְׁחִיטָה אוּ בְּבִמָּה וְכֹן בְּהֵמָה בַּעֲלַת מוֹם דְּלֹא תֵּרֵד לר"ע בְּדָשִׁין שְׁבַעֲיָן הוּאֵיל וּכְשֶׁר בַּעּוֹפוֹת וּלְרַבְנָן נָמִי אִי מִשְׁכַּחַת לִיה בְּבִהֵמָה הַכְּשִׁירָא לֹא תֵּרֵד וּלְרַבִּי שְׁמַעוֹן נָמִי בַּעֲי הַכְּשִׁירָא בְּעֶלְמָא דְּהֵינּוּ פְּסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ וְלַהֲכִי תִנּוּ גַבִּי אֲתָנָן וְכִלְאִים יִרְדּוּ דְּלִית לָהּ הַכְּשִׁירָא בְּעֶלְמָא וְהָא דר' יְהוּדָה בַּעֲצָמוֹ אוֹמֵר מִפְּנֵי מָה לֹן בְּדָם כְּשֶׁר שְׁכַשְׁר בְּאַמּוּרִין [וְלֹן בְּאַמּוּרִין [שְׁכַשְׁר] בְּכֶשֶׁר לְאוּרוֹי דְּשָׂאֵר עֲבוּדוֹת יִלְפִינָן מְלַכְתַּחלָּה אוּ מִבְּמָה אָבֵל עֲבוּדוֹת דָּם לֹא וְלַהֲכִי קֹאמֵר יִרְדּוּ בַּג' דְּמִקְשִׁינָן ר"ש דְּאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ כִּינּוּ דְּמִשְׁכַּח הַכְּשִׁירָא בְּשׁוּם מְקוֹם אָבֵל עֲבוּדוֹת דָּם שְׁפִיר יִלִּיף ר' יְהוּדָה מִעֲבוּדוֹת דָּם אִפִּי' מִהַכְּשֶׁרֹן וְלַהֲכִי שְׁלִמְעָלָה שְׁלִמְטָה שְׁבַפְנִים שְׁבַחֲחִי לֹא יִרְדּוּ וּתְרַפָּה יִרְדּ אִפִּי' לר"ש אִפִּי' לר"ע דִּילִיף בְּהֵמָה מַעוֹף אַע"ג דְּאִשְׁכַּחַן הַכְּשִׁירָא בַּעוֹף טְרַפָּה בְּמִלִּיקָה אִם תִּתְרַן הַתָּם מַצּוֹתוֹ בְּכָף הָא יִלְפִינָן שְׁמַאל לֹא יִרְדּ מִהַכְשֶׁר דִּיּוּה"כ י"ל דְּתַרְתִּי לֹא יִלְפִי בְּהֵמָה מַעוֹף וְגַם שְׁלֹא בְּהַכְשֶׁרוֹ מִמַּצּוֹתוֹ בְּכָף אִי נָמִי לֹא יִלְפִינָן פְּסוּל שֶׁל קֹדֶם שְׁחִיטָה כְּגוֹן טְרַפָּה מִמְּלִיקָה שְׂאֵינּוּ דְּגַמְתּוּ לֹא אַרַע קֹדֶם שְׁחִיטָה וְכַמְדָּהּ לִי שְׁכּוֹן פֶּרֶשׁ לָנוּ רַבִּינוּ הַקְדּוּשׁ נ"ע וְלֹא כִּמּוּ שְׁבַפְנִים וּא"כ אִין מְטַמְּאִין בְּגִדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה וְגַם אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ הָא בְּהָא תִּלְיָא דְּהָא לִשְׁנָא דְּכָל שְׁפָסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ גַּבִּי תַרְוָהּוּ תִנּוּ לַהּ וּבְרִישׁ מַעֲיֵלָה (דף ב:) נָמִי מִדְּמָה לָהּ לְתַרְוָהּוּ וְשְׁחִיטָת עוֹף קִדְשִׁים בְּפָנִים דְּאִמְרִינָן בְּסִמוּךְ אִין מְטַמְּאִין אַע"ג דְּתֵרֵד כְּדַמוּכַח בְּפֶרֶק הַשּׁוֹחֵט וְהַמַּעֲלָה (לִקְמוֹן וּבְחִים דף קיא.) דְּפִטֵּר לִיה אִם הִעֲלָהּ אֲחֵרִי כֹן בַּחֲזִין וְאִם לֹא יִרְדּוּ בְּפָנִים הִנֵּה חִיב בַּחֲזִין כְּדֹאִיתָא בַּפ"ב הַתָּם אִיכָא קָרָא בְּסִמוּךְ לְמִימֵר אִין מְטַמְּאִין וְהָא דְּאִמְרִינָן בְּשְׁחִיטָת דְּרוֹם דְּיִרְדּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה פ"ק דְּמַעֲיֵלָה (דף ב:) אַע"ג דְּאִית לִיה הַכְּשִׁירָא דְּקִדְשִׁים קָלִים וְדָמִים שְׁלִמְטָה לְמַעֲלָה לֹא יִרְדּ אַף לר' יְהוּדָה מ"מ כִּינּוּ דְּשְׁחִיטָתוֹ חֲזִין לְמִקְוֵינָן שְׁיִיבִי כְּשׁוֹחֵט חֲזִין וְהוּוּ כִּמָּאן דְּחִנְקִינָהּ דְּמִי וּמְלִיקַת פְּסוּל דְּאִמֵּר בְּסִמוּךְ אִין מְטַמְּאָה אִין צ"ל כַּפִּישִׁי' שְׁפֹרֶשׁ בַּעַל מוֹם דְּלֹא אִשְׁכַּחַן כְּהֹן בַּעַל מוֹם שְׁכַשְׁר לַעֲבוּדָה וְאֲפִילוּ בְּבִמָּה כְּדֹאִשְׁכַּחַן (דְּמוּכַח) לַעֲלִי רִישׁ פ"ב (דף טז.) דְּפִרְיָךְ מָה לְהַצִּד הַשּׁוֹנֵה שְׁבַחֵן שְׁכּוֹן לֹא הַתֵּרֵי בְּבִמָּה אָבֵל מְלִיקַת פְּסוּל הֵינּוּ אוּ אוֹנָן אוּ טָמֵא אוּ פְּסוּל אַחֵר דְּאִשְׁתְּרִי בְּעֶלְמָא וְנִשְׁפָּךְ דָּמָה מִן הַצּוֹאֵר דְּלֹא יִרְדּוּ מְשׁוּם דְּכַבֵּר נַעֲשִׂית כָּל הַשְׁחִיטָה כְּהֵנּוּ. בְּרוּר: דְּאִית לִיה הַכְּשִׁרָה בִּיּוֹה"כ הוּא מְצִי לְמִימֵר בְּהוֹלֶכֶת אֲבָרִים אֵלָא כִּינּוּ דְּמִשְׁכַּח יוּה"כ בַּעֲבוּדָה דְּמַעַכְב כְּפָרָה נִקְטָה: שְׁחִיטָה לֹאוּ עֲבוּדָה הִיא פְּרָשִׁית לַעֲלִי בְּסוּף פ"ק (וּבְחִים דף יד:): וְגִילָף מִבְּמָה פִי' כִּינּוּ דְּמִקְשֶׁרֶת לִילָה אַע"ג דְּאִין פְּסוּלוּ בְּקוֹדֶשׁ מְשׁוּם דְּאִית לִיה הַכְּשִׁירָא א"כ וְר' נָמִי כִּינּוּ דְּאִית לִיה הַכְּשִׁירָא וְהוּא מְצִי לְשׁוּנֵי דְּאִתִּיאַ כַּמ"ד (לִקְמוֹן וּבְחִים דף סט.) דְּאִין מְנַחָה וְעוֹפוֹת בְּבִמָּה וּבְרִיתָא דְּתַנְיָא לְקַמָּה כְּרַבִּי יוֹחָנָן לֹא קוֹשִׁיא לְדִידָה דְּאִתִּיאַ כַּמ"ד דִּלֵּשׁ מְנַחָה וְשְׁמָא מִשְׁמַע לִיה דְּאִי יִלְפֵא מִבְּמָה יִלְפִינָן אִפִּי' מְנַחָה וְעוֹפוֹת כִּינּוּ דְּאִיכָא הַכְּשִׁירָא מִיָּהָה לָזֶר: וְכִי תִימָא מִבְּמָה לֹא יִלִּיף וְהַתִּנְיָא מִנּוּן לִיּוֹצֵא כו' אַע"ג דְּהָךְ בְּרִיתָא כִּר' יְהוּדָה בַּש" הַמּוֹבַח מִקִּדְּשׁ (לִקְמוֹן וּבְחִים דף פד:) מ"מ כִּינּוּ דר' יְהוּדָה דְּמַחְמִיר יִלִּיף מִבְּמָה כָּל שְׁכּוֹן ר"ש וּמִשְׁנֵי אֹאֵת תּוֹרַת הָעוֹלָה סְמִיךְ דְּמַרְבִּינָן כָּל דְּבַר שֶׁשֵּׁל לוֹ הַכְּשֶׁר אַע"

סט:

עין משפט נר מצוה

א מיי פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:

ב מיי' פב' מהל' שאר אבות הטומאות הל' ו:

ג מיי' פג' מהל' שאר אבות הטומאות הל' יד:

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִטְמֵא בְּבֵית הַבְּלִיעָה תַּמָּה אֲפִילוּ נִבְלָה גְמוּרָה לֹא תִטְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה דָּלָא רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִטְמֵא בְּגֻמְרָא תַּנִּיל אֲסוּרוֹ קֹדְשִׁים כְּדָרֵשׁ רַבִּי יְהוּדָה בְּגֻמְרָא דְנִבְלָת עוֹף טָמֵא אֵינָה מִטְמָאָה בְּגָדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה מִשּׁוּם דְּכִתִּיב נִבְלָה וַיִּטְרַףּהּ לֹא יֵאכֹל לִטְמָאָה בַּהּ מִי שְׁאִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה יֵצֵא זֶה שְׁאִין אִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה אֲלֹא מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל טָמֵא וּבֶסֶף גִּיד הַנִּזְשָׁה (ח'ל'ן דף ק:) דְּנִקְיִין מִנָּה לִר' יְהוּדָה דָּאִין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר גַּבִּי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִף בְּטִמְאָה וי"ל דְּדוֹקָא עוֹף טָמֵא שְׁאִין בְּמִינוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה קִמְמַעֵט וְכֵן צָרִיד לִפְרֹשׁ בְּגֻמְרָא גַבִּי חֵלֵב נִבְלָה דָּלָא אֲצֻטְרִיד טְרַפָּה לֹאשְׁמוּעֵינּוּ דְּחֵלֵב טְרַפָּה טְהוֹר וְלֹא דִרְשִׁינוּ מִי שְׁאִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה יֵצֵא טְרַפָּה כִּי הִכִּי דִרְדְּשִׁינוּ גַבִּי טָמֵאָה מִי שְׁאִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה יֵצֵא בְּהֵמָה טָמֵאָה: קל וְחֹמֶר לִשְׂכִינָה אֲרֻבַּעַה עֶשֶׂר יוֹם אֹמֶר ר"ת דְּנָקֹט אֲרֻבַּעַה עֶשֶׂר יוֹם מִשּׁוּם דְּאֻמְרִינוּ בֶּסֶף הַמִּפְסָלָת (נִגְדָה דף לא.) דְּשִׁלְשָׁה שְׁתַּפְּסִין בְּאֶדָם שֶׁהִקְבִּ"ה נוֹתֵן בּוֹ עֶשְׂרֵה דְּבָרִים כְּגֹנֵד אֲבִיו וְאִמּוֹ וְהִשְׁתַּא אֻמְרִי דִּין בְּאֲבִיו דְּמִנָּה יִלְפִינוּ וּה"ר חיים מִפְּרִשׁ דָּמֵן הָדִין הֵנָּה לִיָּה לְמִימֶר ק"ו לִשְׂכִינָה לְעוֹלָם דְּחִמּוּדָה כֹּל כִּף אֲלֵא נָקֹט י"ד כְּגֹנֵד שְׁפִי הַסָּגִירוֹת דָּלָא מְצִינוּ יוֹתֵר מִלִּשְׁנֵי הַסָּגִירוֹת וְכַלְשׁוֹן הֵנָּה אֵיתֵא בִּפְרָשִׁי דִּר' אֶלִיעֶזֶר ק"ו לִשְׂכִינָה שְׁפִי הַסָּגִירוֹת וְקֹשָׁה דְּבִי"ג יוֹם סָגִי דְיוֹם שְׂבִיעִי עוֹלָה לוֹ לְכָאֵן וּלְכָאֵן כִּדְתַנּוּ בְּמִסְכָּת גִּנְעִים (פ"ג מ"ה) אִין בְּשִׁפְי הַסָּגִירוֹת פְּחוֹת מִי"ג יוֹם וי"ל דְּלִשְׁנָא דְקָרָא נָקֹט אֲרֻבַּעַה עֶשֶׂר מִשּׁוּם דְּכִתִּיב שְׁבַעַת יָמִים בְּכֹל הַסָּגִר: וְכִי בְּאִינוּ תוֹרָה שְׁוֹתָה בְּהֵמָה לְעוֹף וְעוֹף לְבִהֵמָה? בְּהֵמָה לְעוֹף וְעוֹף בְּשִׁפְי אֵיתֵא בִּפְרָשִׁי דִּר' אֶלִיעֶזֶר כְּחִלִּין בְּרִישׁ פ"ב (דף כז:) מָה בְּהֵמָה בְּשִׁחִיטָה אִף עוֹף בְּשִׁחִיטָה וּר"א דְרִישׁ מַה בְּהֵמָה מִן הַצֹּאֵר אִף עוֹף מִן הַצֹּאֵר וי"ל דְּכֹל מִלִּי דִרְשִׁינוּ דְּהִישָׁא הוּא וְאִין הִשָּׁשׁ לְמַחְצָה: אֲיִ טְרַפָּה חִיָּה א"כ אֵינָה מִטְמָאָה עַד לֵאחֹר מִיתָה וְאִזּוּ הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה וְאִי טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה לֹא מְצִינוּ לִפְרֹשׁ לֵאחֹר מִיתָה דְּמִשְׁמַע שְׁבָא לְחַדֵּשׁ טְמָאָה טְפִי אִם אֵינָה חִיָּה מֵאִם חִיָּה מְדַהֲדֵר וְאִמֶר (הַתָּם) וְאִם טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה לְכִף פִּי בְּשׁוּנְטֵרִם מִלִּשְׁנֵיטְרַפָּה נִדְּדָה לַה טְמָאָה וּמַהִּיכֵן תִּלָּךְ מִמְּנָה וְתַמָּה הוּא לֹוֹמֵר כֵּן דָּלָא מְצִינוּ בְּעָלִי חִיִּים מִטְמָאִין וּמִלְתָּא דִּפְשִׁיטָא בְּכוּלֵי הַשֵּׁ"ס דָּאִין טְרַפָּה מִטְמָאָה מַחִיִּים דְּבִסּוֹף פ"ק דְּחִלִּין (ד' כ:׃) אִמֶר וְעָרִי גִשְׁבָּרָה מִפְּרָקָת וְרַב בִּשְׂר עֲמָה נִבְלָה אֲבֵל בְּלֹא בִשְׂר לֹא אַע"ג דְּמַלְק סִימֵן אֲחֵד וּמִפְּרָקָת כְּדַמִּשְׁמַע הַתָּם דִּפְרִירִי וְכִי מַעֲתָה עוֹמֵד וּמִבְדִּיל וּר"מ גַּמִּי אֲשַׁבְּחֵן פֶּרֶק אֵלּוּ טְרַפּוֹת (ח'לִין דף נו:׃) דְּאִמֶר טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה דְקֹאֲמֶר סִימֵן לְטְרַפָּה שְׁלֹשִׁים יוֹם וְקֹאֲמֶר לְעִיל דְּמִלְקָתָהּ מִטְהַרַת טְרַפְתָּה מִטְמָאָתָה וְאִי טְמָאָה מַחִיִּים מִשְׁעַת טְרַפּוֹת הִיאֹד תִּלָּךְ הַטְמָאָה מִמְּנָה ע"י הַמְלִיקָה וְהִרַב רַבִּי חִיִּים מִפְּרֹשׁ דִּה"ק אִי טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה וּמִנִּירִי בְּתִלַּשׁ מִמְּנָה בִּשְׂר חִי וְאֲכֹלוּ הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה דְּבִשְׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמְּנָה כְּפוֹרֵשׁ מִן הַמַּתָּה וּמִטְמֵא אַע"ג שְׁהַבְהֵמָה עֲצָמָה אֵינָה מִטְמָאָה לְפִי שְׁהִיא בְּחִיָּה עֲמָה וְלֹשׁ לִפְרֹשׁ אִי טְרַפָּה חִיָּה כְּלוּמֶר דְּמִנִּירִי בְּטְרַפָּה שְׁעָדִין חִיָּה וְתִלַּשׁ מִמְּנָה כְּפֹאת בִּשְׂר וְאֲכֹלוּ הָרִי נִבְלָה דוֹקָא אָמוּדָה וְלֹא אֲנִירִי כֻלָּל בְּסֻלְגָּמָא דְּטְרַפָּה חִיָּה וְאִי טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה כְּלוּמֶר דְּמִנִּירִי בְּטְרַפָּה שְׁאֵינָה חִיָּה שְׁמַתָּה

רבי

חטאת העוף פרק שביעי זבחים

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִטְמֵא בְּבֵית הַבְּלִיעָה תַּמָּה אֲפִילוּ נִבְלָה גְמוּרָה לֹא תִטְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה דָּלָא רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִטְמֵא בְּגֻמְרָא תַּנִּיל אֲסוּרוֹ קֹדְשִׁים כְּדָרֵשׁ רַבִּי יְהוּדָה בְּגֻמְרָא דְנִבְלָת עוֹף טָמֵא אֵינָה מִטְמָאָה בְּגָדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה מִשּׁוּם דְּכִתִּיב נִבְלָה וַיִּטְרַףּהּ לֹא יֵאכֹל לִטְמָאָה בַּהּ מִי שְׁאִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה יֵצֵא זֶה שְׁאִין אִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה אֲלֹא מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל טָמֵא וּבֶסֶף גִּיד הַנִּזְשָׁה (ח'ל'ן דף ק:) דְּנִקְיִין מִנָּה לִר' יְהוּדָה דָּאִין אִסּוּר חַל עַל אִסּוּר גַּבִּי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִף בְּטִמְאָה וי"ל דְּדוֹקָא עוֹף טָמֵא שְׁאִין בְּמִינוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה קִמְמַעֵט וְכֵן צָרִיד לִפְרֹשׁ בְּגֻמְרָא גַבִּי חֵלֵב נִבְלָה דָּלָא אֲצֻטְרִיד טְרַפָּה לֹאשְׁמוּעֵינּוּ דְּחֵלֵב טְרַפָּה טְהוֹר וְלֹא דִרְשִׁינוּ מִי שְׁאִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה יֵצֵא טְרַפָּה כִּי הִכִּי דִרְדְּשִׁינוּ גַבִּי טָמָאָה מִי שְׁאִסּוּרוֹ מִשּׁוּם בַּל תֹּאכֹל נִבְלָה יֵצֵא בְּהֵמָה טָמָאָה: קל וְחֹמֶר לִשְׂכִינָה אֲרֻבַּעַה עֶשֶׂר יוֹם אֹמֶר ר"ת דְּנָקֹט אֲרֻבַּעַה עֶשֶׂר יוֹם מִשּׁוּם דְּאֻמְרִינוּ בֶּסֶף הַמִּפְסָלָת (נִגְדָה דף לא.) דְּשִׁלְשָׁה שְׁתַּפְּסִין בְּאֶדָם שֶׁהִקְבִּ"ה נוֹתֵן בּוֹ עֶשְׂרֵה דְּבָרִים כְּגֹנֵד אֲבִיו וְאִמּוֹ וְהִשְׁתַּא אֻמְרִי דִּין בְּאֲבִיו דְּמִנָּה יִלְפִינוּ וּה"ר חיים מִפְּרִשׁ דָּמֵן הָדִין הֵנָּה לִיָּה לְמִימֶר ק"ו לִשְׂכִינָה לְעוֹלָם דְּחִמּוּדָה כֹּל כִּף אֲלֵא נָקֹט י"ד כְּגֹנֵד שְׁפִי הַסָּגִירוֹת דָּלָא מְצִינוּ יוֹתֵר מִלִּשְׁנֵי הַסָּגִירוֹת וְכַלְשׁוֹן הֵנָּה אֵיתֵא בִּפְרָשִׁי דִּר' אֶלִיעֶזֶר ק"ו לִשְׂכִינָה שְׁפִי הַסָּגִירוֹת וְקֹשָׁה דְּבִי"ג יוֹם סָגִי דְיוֹם שְׂבִיעִי עוֹלָה לוֹ לְכָאֵן וּלְכָאֵן כִּדְתַנּוּ בְּמִסְכָּת גִּנְעִים (פ"ג מ"ה) אִין בְּשִׁפְי הַסָּגִירוֹת פְּחוֹת מִי"ג יוֹם וי"ל דְּלִשְׁנָא דְקָרָא נָקֹט אֲרֻבַּעַה עֶשֶׂר מִשּׁוּם דְּכִתִּיב שְׁבַעַת יָמִים בְּכֹל הַסָּגִר: וְכִי בְּאִינוּ תוֹרָה שְׁוֹתָה בְּהֵמָה לְעוֹף וְעוֹף לְבִהֵמָה? בְּהֵמָה לְעוֹף וְעוֹף בְּשִׁפְי אֵיתֵא בִּפְרָשִׁי דִּר' אֶלִיעֶזֶר כְּחִלִּין בְּרִישׁ פ"ב (דף כז:) מָה בְּהֵמָה בְּשִׁחִיטָה אִף עוֹף בְּשִׁחִיטָה וּר"א דְרִישׁ מַה בְּהֵמָה מִן הַצֹּאֵר אִף עוֹף מִן הַצֹּאֵר וי"ל דְּכֹל מִלִּי דִרְשִׁינוּ דְּהִישָׁא הוּא וְאִין הִשָּׁשׁ לְמַחְצָה: אֲיִ טְרַפָּה חִיָּה א"כ אֵינָה מִטְמָאָה עַד לֵאחֹר מִיתָה וְאִזּוּ הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה וְאִי טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה לֹא מְצִינוּ לִפְרֹשׁ לֵאחֹר מִיתָה דְּמִשְׁמַע שְׁבָא לְחַדֵּשׁ טְמָאָה טְפִי אִם אֵינָה חִיָּה מֵאִם חִיָּה מְדַהֲדֵר וְאִמֶר (הַתָּם) וְאִם טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה לְכִף פִּי בְּשׁוּנְטֵרִם מִלִּשְׁנֵיטְרַפָּה נִדְּדָה לַה טְמָאָה וּמַהִּיכֵן תִּלָּךְ מִמְּנָה וְתַמָּה הוּא לֹוֹמֵר כֵּן דָּלָא מְצִינוּ בְּעָלִי חִיִּים מִטְמָאִין וּמִלְתָּא דִּפְשִׁיטָא בְּכוּלֵי הַשֵּׁ"ס דָּאִין טְרַפָּה מִטְמָאָה מַחִיִּים דְּבִסּוֹף פ"ק דְּחִלִּין (ד' כ:׃) אִמֶר וְעָרִי גִשְׁבָּרָה מִפְּרָקָת וְרַב בִּשְׂר עֲמָה נִבְלָה אֲבֵל בְּלֹא בִשְׂר לֹא אַע"ג דְּמַלְק סִימֵן אֲחֵד וּמִפְּרָקָת כְּדַמִּשְׁמַע הַתָּם דִּפְרִירִי וְכִי מַעֲתָה עוֹמֵד וּמִבְדִּיל וּר"מ גַּמִּי אֲשַׁבְּחֵן פֶּרֶק אֵלּוּ טְרַפּוֹת (ח'לִין דף נו:׃) דְּאִמֶר טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה דְקֹאֲמֶר סִימֵן לְטְרַפָּה שְׁלֹשִׁים יוֹם וְקֹאֲמֶר לְעִיל דְּמִלְקָתָהּ מִטְהַרַת טְרַפְתָּה מִטְמָאָתָה וְאִי טְמָאָה מַחִיִּים מִשְׁעַת טְרַפּוֹת הִיאֹד תִּלָּךְ הַטְמָאָה מִמְּנָה ע"י הַמְלִיקָה וְהִרַב רַבִּי חִיִּים מִפְּרֹשׁ דִּה"ק אִי טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה וּמִנִּירִי בְּתִלַּשׁ מִמְּנָה בִּשְׂר חִי וְאֲכֹלוּ הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה דְּבִשְׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמְּנָה כְּפוֹרֵשׁ מִן הַמַּתָּה וּמִטְמֵא אַע"ג שְׁהַבְהֵמָה עֲצָמָה אֵינָה מִטְמָאָה לְפִי שְׁהִיא בְּחִיָּה עֲמָה וְלֹשׁ לִפְרֹשׁ אִי טְרַפָּה חִיָּה כְּלוּמֶר דְּמִנִּירִי בְּטְרַפָּה שְׁעָדִין חִיָּה וְתִלַּשׁ מִמְּנָה כְּפֹאת בִּשְׂר וְאֲכֹלוּ הָרִי נִבְלָה דוֹקָא אָמוּדָה וְלֹא אֲנִירִי כֻלָּל בְּסֻלְגָּמָא דְּטְרַפָּה חִיָּה וְאִי טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה כְּלוּמֶר דְּמִנִּירִי בְּטְרַפָּה שְׁאֵינָה חִיָּה שְׁמַתָּה

שְׁוֹתַנְבִּלָה הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה וּבִת"כ גִּוָּס אִי טְרַפָּה אֵינָה מַתָּה וְהַלְשׁוֹן מְגַמְגֵּם קָצַת דִּהְוָה לִיָּה לְמִימֶר אִי בְּטְרַפָּה חִיָּה בְּב' וְעוֹד הֵנָּה לְמִימֶר הָרִי הִיא נִבְלָה:

מִטְמֵא דָּלָא מִהֵנָּא מְלִיקָה לְטְרַפָּה וּה"ה נָמִי דְּבִלְשְׁחִיטַת חִלִּין טְרַפָּה פְּלִיג ר' יְהוּדָה וְכֵן שְׁנִינוּ בְּמִסְכָּת טְהוֹרוֹת בֶּסֶף י"ג דְּבָרִים לְרַבִּי יְהוּדָה אַחַת מְלוּקוֹת וְאַחַת שְׁחוּטוֹת וּלר"מ שְׁתֵּינֶהן מִטְהָרוֹת וְלְרַבִּי יוֹסִי שְׁחִיטָה מִטְהַרַת טְרַפָּה אֲבֵל לֹא מְלִיקָה: וְכֹה בְּהֵמָה בְּנִבְלָתָהּ מִטְמָאָה בְּמִנְעָה וּבְמִשָּׂא שְׁחִיטָתָהּ מִטְהַרַת טְרַפְתָּה מִטְמָאָתָה כְּדִלְפִּינוּ בְּגֻמְרָא מִכִּי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה: עוֹף שְׁאִינוּ מִטְמֵא בְּמִנְעָה וּבְמִשָּׂא אֲלֵא בְּאֲכִילָהּ וּבְבֵית הַבְּלִיעָה דְּכִתְיִיב (וַיִּקְרָא כ"ב:ח') לֹא יֵאכֹל לִטְמָאָה בַּהּ אִין לֶךְ אֲלֵא הָאָמוּר בַּהּ: אִינוּ דִּין כו' וְכִינוּ דְקִי"ל בְּשִׁחִיטָה מִק' ו' יִלְפִינוּ מְלִיקָה דְקֹדְשִׁים מִנָּה בְּבִנְיָן אֲב מַה מְצִינוּ בְּשִׁחִיטָה בְּחִלִּין שְׁמַלְשְׁרַתָּה בְּאֲכִילָהּ בְּשָׂאֵינָה טְרַפָּה תְּטַהֵר: דִּיָּה בְּנִבְלַת בְּהֵמָה דְּהוֹאִיל וְלֹא יִלִּיף עוֹף אֲלֵא מִבְּהֵמָה לְטַהֵר טְרַפָּה מִטְמָאָתָה דִּין לְבֹא מִן הָדִין לְהִיוֹת כְּנִדּוּן: גַּמ' מִדִּין ק"ו כִּיצַד מִנּוּן שְׁהַתוֹרָה נִתְּנָה לְדָרֵשׁ ק"ו: הֵלֵא תִפְלֵם לָשׁוֹן תַּמָּה הוּא וּלְשׁוֹן ק"ו: אֲלֵא דִין לְבֹא מִן הָדִין לְהִיוֹת כְּנִדּוּן הַכְּתוּב לְמֹדֵר שְׁאֵנִיךְ רִשְׁאִי לְהַטִּיל עַל הַבָּא מִן הָדִין יוֹתֵר מִן הַנִּדּוּן דְּכִתְיִיב תִּסְגֵּר שְׁבַעַת יָמִים: עוֹף אִינוּ מִטְמֵא בְּמִנְעָה וּבְמִשָּׂא דְּכִתְיִיב לֹא יֵאכֹל לִטְמָאָה בַּהּ אִין לֶךְ אֲלֵא הָאָמוּר בַּהּ: בְּהֵמָה אֵינָה מִטְמָאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה אִם תִּחַב לוֹ חֲבֵרוֹ כְּפֹאת בִּשְׂר נִבְלָה דְּתַנְיָא בְּמִסְכָּת נִדָּה (דף מב:׃) וְכֹל יֵהָא נִבְלַת בְּהֵמָה (טְמָאָה) מִטְמָאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה תִּלְמוּד לֹוֹמֵר לֹא יֵאכֹל לִטְמָאָה בַּהּ מִי שְׁאִין לַה טְמָאָה אֲלֵא אֲכִילָתוֹ יֵצֵאתָ זוֹ שִׁשׁ לַה טְמָאָה קִדָּם שְׁאִיכְלָנוּ: דְּבַר שְׁמַכְשִׁיר וְאֲפִילוּ מְלִיקַת קֹדְשִׁים דָּאִי לִשְׁחִיטָה בִּק' ו' אֵתֵיֵא לָן: טְרַפָּה לְמַה נְאָמְרָה אֲלֵא לְלַמְּדֵנוּ בֹּא שְׁמִשְׁעַת טְרַפָּה חִלָּה עָלֶיהָ טְמָאָה אִם אֲכַל מִמְּנָה מִיד אוֹ שְׁשִׁחַטָּהּ וְאֲכַל מִמְּנָה דָּאִי בְּטְרַפָּה שְׁמַתָּה לֵאחֹר שְׁוִטְרַפָּה קֹאֲמֶר לְמַה נְאָמְרָה: אִם טְרַפָּה חִיָּה פְּלוּגָתָא הִיא בְּאֵלוּ טְרַפּוֹת (ח'לִין דף מב.) אִיכָא לִמ"ד טְרַפָּה חִיָּה וְאִיכָא לִמ"ד אֵינָה חִיָּה אִם טְרַפָּה חִיָּה וְעַד שְׁמַתָּה הֵימָּה בְּסוּקָת חִיָּה: הָרִי נִבְלָה אָמוּדָה בְּפִסְסוּךְ כִּינוּ שְׁמַתָּה מִתְנַבְּלַת בְּמִיתַתָּה וְאִם טְרַפָּה אֵינָה חֲשׁוּבָה חִיָּה הָרִי הִיא מִשְׁעַה שְׁוִטְרַפָּה בְּכֻלָּל נִבְלָה: אֲלֵא לְהִבִּיא טְרַפָּה שְׁשִׁחַטָּה לֹאשְׁמַעֵינוּ טְרַפָּה (אִינוּ) חִיָּה וְאִינוּ בְּכֻלָּל נִבְלָה וּלְפִיכֹר הַצָּרִךְ לֹוֹמֵר שְׁטְרִיפַתָּה מִבִּיא עָלֶיהָ טְמָאָה זוֹ מִיד אִם תִּלַּשׁ וְאֲכַל מִמְּנָה בִּשְׂר אִפִּי' אִינוּ אֲבַר שֶׁל בִּשְׂר גִּידִין וְעֲצָמוֹת וְכִינוּ דָּשֵׁם טְרַפָּה מִבִּיא לַה טְמָאָה מַחִיִּים אִין שְׁחִיטָה מוּעָלָת בַּהּ שְׁאִין שְׁחִיטָה מְטַהֵר מִשּׁוּם אֲלֵא מִשּׁוּם נִבְלָה: חֵלֵב נִבְלָה וְחֵלֵב טְרַפָּה יַעֲשֶׂה לְכֹל מְלֹאכָה בֹּא הַכְּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ עַל חֵלֵב נִבְלָה שְׁאִינָה מִטְמָאָה וְהִכִּי אֻמְרִינוּ בְּפִסְסוּחִים פ' כֹּל שְׁעָה (פִּסְסוּחִים דף כג:׃) טְרַפָּה לְמַה נְאָמְרָה אִם בְּטְרַפָּה שְׁמַתָּה מְדַבֵּר אִם טְרַפָּה חֲשׁוּבָה חִיָּה הָרִי נִבְלָה אָמוּדָה וְזוֹ בְּמִיתַתָּה נִתְנַבְּלָה וְאִם טְרַפָּה אֵינָה חִיָּה הָרִי הִיא בְּכֻלָּל נִבְלָה מִטְרַפַת אֲלֵא לְהִבִּיא טְרַפָּה שְׁשִׁחַטָּה שְׁחֻלְבָּה טְהוֹר אֲבֵל הַבִּשְׂר טָמֵא בְּתַמִּיָּה: אֲלֵא הִאי טְרַפָּה כו' מִסְקָנָא דְקוֹשְׂנֵא הִיא כְּלוּמֶר אֲלֵא ע"כ הִאי טְרַפָּה לֹא תִדְרָשָׁה לְהִכִּי דְּמַבְעִי לִיָּה לְמַעוּטִי טְמָאָה דָּאִין חֻלְבָּה טְהוֹר וּה"ג טְרַפָּה דְּכִתְיִיב גַּבִּי טְמָאָת בֵּית הַבְּלִיעָה לְמַעוּטִי עוֹף טָמֵא דְרִישׁ לִיָּה וְלֹא טְרַפָּה שְׁשִׁחַטָּה:

מסורת הש"ס

א שבת קלז; משנה חולין; חולין עב;

ב חולין לו; חולין קג; חולין קא.

ג ספרי במדבר; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי

גליון הש"ס

חוס' ד"ה יבא וכו' למאן דאית ליה איסור מוסיף. תמוז לי מזה מוסיף יש בנבילה על חלב דהוא רק כולל. ואי דנאסר לגבוה הא בבמה בע"מ דלא חוי לגבוה הוי רק כולל:

ד"ה וחד כו' דר"מ לטעמיה. תמוז לי הא מצינו רק לר"מ בכריתות דס"ל איסור כולל ומוסיף ואיסור ב"א משא"כ בנבילה על עוף טמא:

תורה אור השלם

וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לקל מלאכה ואכל לא תאכלהו [ויקרא ז, כד]

וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה בארץ ובגד וכבש בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר [ויקרא יז, טו]

נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה^א בה אפי' יהנה [ויקרא כב, ח]

האי נמי תפוק לה כו' חלב טמאה תפוק לה נמי דמטמא דמהיבא תינתי לטהרה מהאי קרא דיעשה לכל מלאכה האי לאו בטמאה קתיב דהא קתיב [ואכל] לא תאכלהו לחלב: מי שאסורו משום אכילת חלב ובשרה מתר טהרתי לך יצאת זו שפלה אסורה משום כל תאכל טמא ואפתי אימא טרפה למה נאמרה כו': אלא האי טרפה מבועי לאתווי חיה דס"ד מי שחלבה אסור כו' קמ"ל ה"ג ונשניא הוא לאתווי חיה טהורה שמתה שחלבה טהור דס"ד ואכל לא תאכלהו קתיב בהאי קרא מי שחלבו אסור ובשרו מתר טהרתי לך חלבה מקלל נבלה אבל חיה שחלבה מתר כבשרה לענן נבלה נמי יטמא כבשרה קמ"ל טרפה כל שיש במינו טרפה ואפילו חיה: ופרכינן מ"ש טמאה דלא נפקא לו לטהר חלבה מהאי קרא דאין חלבה חלוק מבשרה ולא קרינא ואכל לא תאכלהו לחלב לחזיה שחרי הפל אסור: חיה נמי אין חלבה חלוק מבשרה לאסורו ולא קרינא בה ואכל לא תאכלהו: ועוד מממשמעותא דקרא נמי תקשה לו דלא בחלב חיה קאי דהא קתיב ואכל לא תאכלהו ולקמן ילפינן מנה בברייתא בשמעתין בחלב חיה נבלה לא טהר מקלל טמאה: טרפה לגופה אצטריך לטהר חלב טרפה שמתה ויעולם טרפה חיה ודקאמרת הרי נבלה אמונה אצטריך סד"א הואיל וטמאה אסורה מחיים וטרפה מחיים אסורה כו': אי הכי טרפה דקתיב גבי עוף נמי אצטריך לגופה ולומר עוף שמתה מטמא בבית הבליעה שלא תאמר כו': ועוד גבי בהמה: מי אכא למילף טרפה מטמאה דנבעי קרא לטהר: ה"ג אלא אמר רבא כו' התורה אמרה בא הכתוב לומר לך יבא אסור כו' ומשום אכל לא תאכלהו דסיפה דקרא פירש בו נבלה וטרפה לחיב את האוכלו משום חלב ומשום נבלה ומשום טרפה שלא תאמר אין אסור נבלה וטרפה חלין על אסור חלב שיקדם לקלם: משום דמטמיא הילקף חמירא לחול על אסור חלב: ורבי מאיר דאמר עוף שחיטתו מטהרת טרפתו: האי טרפה דגבי עוף מאי עביד ליה: למעוטי שחיטה שהיא לפנים וקדאמרו לעיל (זבחים דף סט.) מה טרפה שנה בפנים כבחזין יצא השוחט עוף חלין בפנים כו': טרפה אחרניא קתיב גבי נבילת עוף טהור וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה בארץ ובגד וכבש בגדיו [ויקרא י"ז:ט"ו] וחד לא יאכל נבלה וטרפה לטמאה בה (שם כב): וחד

האי נמי דמטמא דמהיבא תינתי לטהרה מהאי קרא אלא לאתווי חיה כו' גרס הקונטרס וקשה דמאי קפריך מ"ש

האי נמי תיפוק לי מ"ו וחלב נבלה" – מי שאיסורו משום כל תאכל חלב נבלה; יצאתה זו שאין איסורה משום כל תאכל [חלב נבלה], אלא משום טמא! אלא האי טריפה מיבעי לאיתווי חיה – סלקא דעתך אמינא: מי שחלבה אסור ובשרה מותר, יצאת זו שחלבה ובשרה מותר; קא משמע לן. אמר ליה: מאי שנא טמאה – דאין חלבה חלוק מבשרה; חיה נמי – אין חלבה חלוק מבשרה! ועוד, הכתיב: "ואכל לא תאכלהו!" אלא אמר אביי: טריפה לגופיה איצטריך; שלא תאמר: הואיל וטמאה אסורה מחיים, וטריפה אסורה מחיים – מה טמאה חלבה טמא, אף טריפה חלבה טמא. אי הכי, האי נמי מיבעי; שלא תאמר: הואיל ועוף טמא אסור באכילה, וטריפה אסורה באכילה – מה עוף טמא אינו מטמא, אף טריפה אינה מטמאה! ^(א)ועוד, מי איכא למילף טרפה מטמאה? טמאה לא היתה לה שעת הפושר, טריפה היתה לה שעת הפושר! וכי תימא: טריפה מבטן מאי איכא למימר? במינה מיהא איכא! ^(ב)אלא אמר רבא, התורה אמרה: יבא איסור נבילה ויחול על איסור חלב, יבא איסור טריפה ויחול על איסור חלב. וצריכי; דאי אשמעינן נבילה – משום דמטמיא, אבל טריפה אימא לא; ואי אשמעינן טריפה – משום דאיסורה מחיים, אבל נבילה אימא לא; צריכא. ורבי מאיר, האי "טרפה" מאי עביד ליה? מיבעי ליה למעוטי שחיטה שהיא לפנים. ורבי יהודה – "טרפה" אחרניא קתיב. ורבי מאיר – חד למעוטי שחיטה שהיא לפנים, וחד למעוטי עוף טמא. ורבי יהודה – מ"נבלה" נפקא ליה. ורבי מאיר – האי "נבלה" מאי עביד ליה? לשיעור אכילה בכזית. ותיפוק לי מקרא קמא, מדאפקיה רחמנא בלשון אכילה! חד לשיעור אכילה בכזית, וחד לשיעור אכילה בכדי אכילת פס. סלקא דעתך אמינא: הואיל וחידידש הוא – יותר מכדי אכילת פס נמי ליטמא; קא משמע לן. ^(א)תנו רבנן: "וחלב נבלה וחלב טרפה" – בחלב בהמה טהורה הכתוב מדבר. אתה אומר בחלב בהמה טהורה הכתוב מדבר; או אינו אלא בחלב בהמה טמאה? אמרת: טיהר מקלל שחוטה, וטיהר מקלל חלב; מה כשטיהר מקלל שחוטה – בטהורה ולא בטמאה, אף כשטיהר מקלל חלב – בטהורה ולא בטמאה. או פלך לדרך זו: טיהר מקלל נבילה, וטיהר מקלל חלב; מה כשטיהר מקלל נבילה – בטמאה ולא בטהורה, אף כשטיהר מקלל חלב – בטמאה ולא בטהורה! אמרת:

כשבא

טמאה כו' אדרבה משום דדמי לטמאה אצטריך קרא לאתווי ומאי פריך נמי ואכל לא תאכלהו אדרבה משום הכי אצטריך קרא טרפה דמשמע כל שיש במינו טרפה חלבה טהור ואפי' חיה ור"ת גרס אלא למעוטי חיה מאי טמא מי שחלבה אסור וכו' ול"ג סד"א ופריך אמאי אצטריך קרא לומר דחלב חיה טמא מאי שנא טמאה כו' ומיהו קשה דטרפה לא משמע למעוטי אלא לרבווי כל שיש במינה טרפה: יצתה חיה שחלבה ובשרה מתר הא דדחיק בפרק בהמה המקשה (חלין דף ע:): לאשכוחי דנבלת חיה טהורה מטמאה ולא מצי למדרש מהכא דהא חלבה טמא דאי לאו דאשכחן במקום אחר דנבלת חיה מטמאה לא הנה דרשי' הכי: מה טמאה חלבה טמא וכי תימא מה לטמאה שכן אין שחיטתה מטהרתה תאמר לטרפה חיה תוכיח: יבא אסור נבלה ויחול על אסור חלב תמה למאן דאית לה אסור מוסיף למה ליה קראי וכי תימא מהכא יליף בעלמא שאני הכא דאסור חלב קל הוא דהתר מקללו ולקף אתי אסור נבלה וחייל עליה: ואי אשמעינן טרפה משום דאסורה מחיים כו' תמה דבפ"ב דחלין (דף לו:): עביד ק"ו אישכא ומה מחיים אתי אסור טרפה וחייל אאסור חלב נבלה דלאחר מיתה מבטמיא ושם פירשתי: ורבי מאיר האי נבלה מאי עביד לה וא"ת על פריך צריך לכתב נבלה דאי הוה קתיב טרפה לא יאכל לטמאה בה ולא קתב נבלה אם כן הוה אמינא דטרפה בלא נבלה מטמאה וי"ל פיון דקתיב (ויקרא יז) (והנפש) [וכל נפש] אשר תאכל נבלה וטרפה מה היתם נבלה עמה אף כאן נבלה עמה: וחד למעוטי עוף טמא הא דלא נפקא לה לרבי מאיר מהיבא דנפקא לה לרבי יהודה משום דר' מאיר לטעמה דאית לה אסור חל על אסור: לשעור אכילה בכזית אפשר דרבי יהודה נמי אית לה ואע"ג דלא מיתר:

למעוטי עוף טמא דדרשינן מי שיש במינו טרפה: ורבי יהודה עוף טמא מקרא יתירא דנבלה לא יאכל נפקא לה דלא אצטריך אלא לדרוש ולומר מי שאותרתו משום כל תאכל נבלה יצא זה שאין אסורו משום כל תאכל נבלה אלא משום טמא: ורבי מאיר האי קרא יתירא דנבלה לא יאכל מבטמיא ליה ללמד טמאתו שאינו מטמא אלא כשעור אסור אכילתו דהינו כזית: מקרא קמא והנפש אשר תאכל: בכדי אכילת פס שם שמה באכילת כזית יותר מכדי אכילת פס הרי היא כשאר אכילות שאין מצטרפין לענשין ואף זו אין מצטרפת לטמא בבית הבליעה: דחדדש הוא שלא מצינו בתורה טמאה כזו שאין לו טמאה מבחזין ובבית הבליעה באה לו טמאה: הכתוב מדבר לטהר מלטמא משום נבלות: טהר מקלל שחוטה טהר מלטמא משעם שחיטה שהשחיטה מטהרתה: וטהר מקלל חלב מטעם חלב טהר את הנבלה מלטמא שכתב כאן שחלב נבלה טהור: מה כשטהר בשר שחוטה מלטמא טהורה טהר ולא טמאה דטמאה אין שחיטתה מטהרתה דילפינן לה בת"כ מקרא יתירא ולא לה טעמא: כל הנגע בהם במתם והאי בהם יתירא הוא לומר אע"פ שחן שחוטין ומה אני מקיים במוותם במוותם ולא בחייהם ובבהמה טמאה קתיב דסמוך לה כל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וגו': אף כשטהר משום חלב מלטמא בטהורה טהר ולא בטמאה: ה"ג בתורת כהנים אמרת פלך לדרך זו טהר מקלל נבלה וטהר מקלל חלב מה כשטהר מקלל נבלה בטמאה ולא בטהורה אף כשטהר כו' טהר בשר נבלה מלטמא ולקמן מפרש לה בנבלת עוף טמא וטהר מקלל חלב כדאמרן: בטמאה ולא בטהורה עוף טמא טהר מלטמא בבית הבליעה ולא עוף טהור:

עין משפט
גד מצוה

א מ"י פא' מהל' שאר אבות
הטומאות הל' ה:

ענין:

ענין משפּט
נר מצווה

א מיי פא: מחל' שאר אבות הטומאות הל' ה:

ב מיי פני מחל' שאר אבות הטומאות הל' יג:

ג מיי פני מחל' שאר אבות הטומאות הל' יג:

ד מיי פי מחל' רוצח ושמירת נפש הל' ו:

ה מיי פה מחל' פסולי המוקדשין הל' א:

ו מיי פה מחל' פסולי המוקדשין הל' ב:

אַפֿילו באַזײַן ווערנגולין ומתני' דמִשְׁכַּת טְהוֹרוֹת (פ"א מ"א) מוכחא קצת דמתני' י"ג דברים

נאָמרוּ גִבְעֻלַת עוֹף טְהוֹר וְתַנּוּגְלוֹת וּמִתְנִי' סִיפֵא ר"מ אומר מליקתה ושחיטתה מטרתמה מ'שמע בכל עופות דומיא דלישא ודומיא דשחיטה: **אַבֵּל** עו לאו מינא דעגלה נינהו אע"פ דאזין ותרנגולין לאו מינא דחורים ויגיו יונה ומטרתין לא דמי דהכא עגלה בקמה גסה ועו בקמה דקה אבֵּל בעופות לא שׁיך למימר מין גסה ודקה אע"ג דמצינו בשלשון מלשנה עוף הדק ועוף הגס בקרק אלו טרפות (חלין מב). (וקשה משלהי אותו ואת בנו) (חלין דפ בבב): **מיתני'** כל הזבחים שנתעברו בעטאות המתות כו' ואם תאמר תנינא חדא זמנא במס' קינין (פ"ב מ"ג) ואם פרח מבין המתות לכלם תרי כלם ימותו וצריך לעשות צריכותא דבגמרא פריך תנינא חדא זמנא במתני' דכל האסורים לגבי מנבח ומשגי צריכא ושמא אי מהתם הוה אמינא ה"מ עופות דהפסד מיעט אבֵּל ובחים דהפסדו מרבה אימא לא

נפסדיניהו גבלה: **אפילו** אחת ברבוא ימותו פלו הקשה ה"ר יצחק ברבי מרדכי דבפרק הנשרפין (סנהדרין דף עט:): תנו רוצח שנתעבר באחרים פלו פטורין ר' יהודה אומר כונסין אותן לכפה ומפרש בגמרא בשור שלא נגמר דינו שנתעבר בשורים אחרים שנגמר דינו קמפלגי ופטרי רבנן משום דאין גומרים דינו של שור אלא בפניו והשמת הכא דרבא דהסירא ופסידא דקדשים אמרינן ימותו פלו התם דרבא דאסירא והדיט לא כ"ש ונראה לדבינו יצחק דגרסינן כמו שמצא בספר אחד לשו בשור שלא נגמר דינו שנתעבר בשורים אחרים ול"ג שנגמר דינו אלא (אגרי) בשורים מעליא עסקינן והשיב לו ר"ת דמתניתין דמתני' פלו פטורים משמע שהאחרים גניי חייבא ואע"ג דברישא דשמעתין אמרינן מאי אחרים אלימא אחרים קשרין פשיטא ולא פריך פטורים פטור מבגעי לה התם כיון דמצי למפרך מנזפה לא חש למדק ועוד דריש לקיש אדרבי אבהו קאי דמשגי הכא ברוצח שלא נגמר דינו שנתעבר ברוצחים אחרים עסקינן ועלה קאי ר"ל ומשגי באדם כ"ע לא פליגי דפטרי אלא הכא בשור שלא נגמר דינו כו' ומשמע דבההוא ענינא דאוקמה רבי אבהו באדם מוקי לה ריש לקיש בשור שנגמר דינו אבֵּל נתעבר בשורים מעליא הנה אומר ר"ל נקבשיניהו דנדון וכל דפריש מרבא פריש ומתניתין דשלהי מסכת ע"ו (דף עד.) דשור הנסקל אוסר בכל שהוא מירי בשונסקל דליכא למימר נקבשיניהו ותרע דלא מתני שנגמר דינו ומתני' דהכא דמתני' ימותו פלו בנתעבר בזבחים מירי וגלבוה ונזרה שמא יבואו י' כהנים בבת א' (לקמן ובחים דף עג:) ומשקי מן השבוע למנבח אבֵּל בעלמא אמרינן נקבשיניהו דנדון ומשעם זה הנה אומר רבינו תם דנאבא לו להחיר דרוסת הנאב ברוב דמעשים בכל יום דואבבי טורפים ונושאין שוה מן העדר ורועה מצייל ושריא להו דאע"ג דבעלי חיים חשיבי וכן רב עופות דורסינן אזין ותרנגולין ומתרין

והכא דנתעבר דרבא שנגמר דינו דפטריניהו אפילו נזדי ולא אמרינן כל דפריש מרבא פריש לאו פטורין דלשתרו בהנאה קאמר אלא פטורין דלא אטרחו בי דינא להרגם דבמיתת בעלים כר מיתת השור ועוד דלא לימרי לאחילוי באדם באדם כלי עלמא לא פליגי דפטרי מדע דלרבי יהודה אמאי כונסין דלרבי ונאבא אמי לאחילוי באדם ועבדי הפירא וילרנן נמי עבדי הפירא דפטרינן להו ולא חלישי' להסלה אבֵּל במתני' דהכא חלישין להסלה דאיכא כמה ספק אסורין לפי שהם מקדשים כגון רכב על גבי שור ובה חבירו ורכב וסמיכה על גבי ראש גדי וטלה וחלב מקדשין ע"ג מכחו דשרי בשור הנסקל לפי שאינם דרך הנאמן ועוד דאיכא אסור מעילה דהויד בעמילה הלכך פלו ימותו ואל תתמה התם כיון דאסור הנאה נינהו אמאי לא תשינו בהו רבנן מימה וזקיקו להרגו הכי קאקשו ב"ד להרג כל אסורי הנאה תרי הנאב והארי דמוקי לה ר"ל והוא שהמיתו ואסורין בהנאה (סנהדרין דף טו:) ולא תשינו להו מיתמה אלא אמרו כל השודם להרגו וזה ומקשה רבא הנינו דמתני' עלה ואפי' אבא להלפתא ביניהם אלא אמר רבא שנים שהיו עומדין ויצא חץ מביניהם פטורין ואפילו אבא להלפתא דלא תלין בה שהרג אבֵּל בשורים אותו שלש לחלות בסו חזבין ונאבא ונערת הרע מקרבר ועוד אומר ר"ת דשור הנסקל אינו נאָסר מחיים ופריש דכלהי שהיה ששעמא (ב"ק דף מא.) דמשמע ששאמר סקל ויסקל השור אינו יודע שהיה נבלה ובלה אסורה באכילה מוכחת פן ונאָבא דפרק שני דקדושין (דף נו.) הכי פריך כל פסור טהרה האכלו לרבות המשלחת וזה אשר לא האכלו מהם לרבות את השחיטה ופריך אפוי אָנא ומשגי לא מציינו בעלי חיים שאסורין שלא יהו מתרין כששוחטן בר מאלו שעומדין ומקצין למצותן ולכר אין לאָסר משלחת לומר דחל עליה אסור לאחר שלוח לאסרה באכילה כדיו שאר עופות טמאין דכתביב בקרא ופריך (ותרי רובע ונרגע) דאסורין פרוש דמחיים אסורין לשוחטן ולהקריבו לגבוה ומשגי הני מלי לגבוה אבֵּל להדיוט שרי ותרי רובע ונרגע בעדים דמחיים אסורין פי' דמחיים אסורין לשחט ואם שחטן אסורין אף אני אביא משלחת ומשגי רב בעלי חיים קאמרינן אם פן דאין שור הנסקל נאָסר כל זמן שהוא חי שור שלא נגמר דינו שנתעבר באחרים שנגמר דינו פלו פטורין דמתרין בגוה ועבודת ואין כאן עניי הדיון כיון דפטורין מסקילה מיהו לקששחטו או ימותו יהו אסורין בהנאה והא דאמר בסוף פרק שור שנגח ד' וזה' (בבא קמא דף מה. ושם ד"ה מכור) דשור שנגמר דינו מכור אינו מכור אפילו לרדא הנינו משום דאסור לענות דינו ומצוה לסקלו ועוד דאין לו מכר דאין לו בעלים והלופח אינו יכול לנכות בו יותר משאר אדם אבֵּל פי לא נגמר דינו מכור מכור לשחיטה אי נמי לרדא דמצי לאערוקה לאנמא וכי שחטי ליה [לאחר שנגמר דינו] אסור באכילה כר נראה לר"ת כמו שפרשנו וקשה דבסוף פרק קמא דערכין (דף ו:): משמע דשור הנסקל נאָסר מחיים גבי האשה שמתה וקניו בשערה דמפרש התם זו מיתמה אוסרתה וזו גמר דינה אוסרתה ויש לומר גמר דינה דמחיים גורם לה להיות חל עליה אסור

שאסורה אפילו שחטה דעבדה כעין בשר הו מיתמה אוסרתה אין עליה שום אסור מחיים ויש להביא ראיה דלא נאָסר מחיים מהא דתנאן בפרק מרבה מדת (ב"ק דף עא.) ובפרק אלו נערות (שבתות דף לג:.) (גבי) גנב שור הנסקל וטבחו משלם תשלומי ד' וזה' דברי רבי מאיר ואמאי הא לימא דלא נאָסר מחיים ופריש משמעין ליה לריש לקיש בפרק מרבה מדת (ב"ק דף עא.) דכל שלשנו בטביחה לשנו במכירה וכל שאינו בטביחה אינו במכירה וזה"ה דכל שאינו במכירה אבֵּל אי שרי בהנאה ניתא שכול למכרו לרוב בעלי עז בית הסקילה או להנות בו מעט עד אותה שעה או אם היו

בית דין מתעגלין בסקילתו ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מכר דאין לו בעלים זה לא נוכל לקום ומה שפסק ר"ת בעדר שיש בו שא אחד ספק דרוסה דשרי משעמא דכל דפריש מרבא פריש לא יתכן דלש לאָסר ונזרה שמא יקח מן השבוע אפילו היכא דפריש מאליו רק בדבר שלא נאָסר במערכת כגון ט' חנויות (אחת) מוכרות בשור שחוטא ואחת נבלה (פסחים דף ט:): התם שרינן אי פריש אחת ולא גורנין שמא יקח מן השבוע שהרי האסור נגר ונדע היכן הוא ולכר שרינן היכא דפריש או כגון דנמצא ביד עובד כוכבים אבֵּל אם נאָסר בתערכת ופריש לא אמרינן דפריש מרבא פריש ואם יש בעדר ספק דרוסה אפילו אחד ברבוא פלו ימותו מדע דטבעת של עבודת כוכבים שנתעברה ברבוא פלו אסורות ויפריש אחת מהן פליגי רב ושמאול בגמרא (לקמן ובחים דף עד.) אי אוסרת השארא אי לא אבֵּל בההיא גופה אותה שפרשה לא פליגי וכולי עלמא דאסירא וכל אסורי הנאה שפרשו מתעברתן אסורין ולא אמרינן מרבא פריש ושעמא משום ונזרה שמא יקח מן השבוע ולא שזנא חלין ולא שזנא קדשים ויש להחמיר בהמתה שזנא הנאב ותרועה מעילה ונתעברה בעדר משום דאין דרוסה אלא ביד ושמא טרפה בשנים ותוה ליה ספק ספיקא וכן הנין שזנאא אף שמא נושאה בחרטום או בין גרלין ולא תהא ביד מיהו יש לנישב דברי ר"ת דלא דמי לטבעת של עבודת כוכבים דשאני בעלי חיים כיון דאפשר ע"י דנקבשיניהו דנניידין ואם תאמר אמאי תנו ימותו נימא ידעו עד שישתאבו ויפסדו ואחריו פן נימא כל דפריש מרבא פריש דהשמת להדיוט חוו שהרי כמה גדשים אמרינן בהו ידעו ולא חלישין להסלה ובסיפא אמרינן דרבע ונרגע ידעו ולקסיסתאבו יפסדו וישתטם ויאכלם משעם דפריש מרבא פריש ויש לומר דלא עבדינן משנה ברעיה כיון דלאחר רעיה לא משרתי נמי אלא משעם כל דפריש ועוד שאל הרב רבי יצחק מר"ת דקאמר רבי שמעון (סנהדרין דף עט:): הנסקלים שנושרפים יבואו בסקילה שהעורפה חמורה ניזיל בחר רבא להחמיר בדניי נפשות כדאימא פרק קמא דחלין (דף יא:.) דלא חלישין שמא במקום סוף נגב טוה ומרין דלא אולנין בחר רבא להחמיר כיון שנגמרי דלא שנוקרה בעיה חכם במיתה אחרת אי נמי לא אולנין בחר רבא לחייב אותו שהוא ודאי בסקילה ומהאי טעמא לא תקשי לו הא דאמר פרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עט:): דאם רוצח שלא נגמר דינו שנתעבר עם אחרים שנגמר דינו פלו פטורים דמשים רבא לא נעבדי דכר שהוא שקר ודאי יש אחד שאינו בר מיתה כלל לפי שלא נגמר דינו ולא לאותו שהרג ודאי אלא דלא ידעינן אי טרפה הוה אי שלם הוה ועוד יש לומר דהנה לה קבוע וכל קבוע כמקצה על מקצה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכי תימא נקבשיניהו ונימא כל דפריש אי אתה רשאי למשכן להחמיר עליו ועוד ונזרה שמא יקח מן השבוע והא דפריך מעשרא כי תני הנשרפים נסקלים תפוק לי דרבא נסקלים נינהו הכי פראשא לכל הפחות לא גרע משום דרבא נסקלים:

חטאת העוף פרק שביעי זבחים

ה"ג אשתמה בא בדרך זו היא בטוהרה וכלאשתה בא בדרך זו היא בטמאה הלכך מדינא לא נפקא ח"ל טרפה כו': אלא מעתה כו' אמתני' פריך דמתני מה כשהתר מקלל נבלה בטמאה ולא

בטהורה: כמה סבי שבישתו בה תמה אני על רגלים מרבין שקמוחקם שונשתבששם בה: סיפא דמתני טהר מקלל נבלה: אתאן לנבלת עוף טמא שטהרה כחוב מלטמא בבית הקליעה: לא טהר רבי מאיר במליקת

טרפה אלא בתמימים דשיכא בהו מליקה: ואפי' באזנים דלאו בני מנבח הן ובלבד שיהו קדשים בפנים דהיי טרפה נמי לא חניא בתורין ועני יונה וטהרה הואיל ומליקה הקשר קדשים בפנים היא: ערף עז על החלל במקום עגלה ערופה: מהו לר"מ מי אמרינן כי היכי דמטהר מלימת אוןין קדשים בפנים הואיל ומליקת שום עוף בפנים הוא ה"ג עריפה הקשר טהרת עגלה היא מידי נבלה כדאמר' לקמן: ה"ג אבֵּל עו לאו מינא דעגלה הוא שזו מין גסה וזו מין דקה: אין לי שטהור מידי נבלה אלא חלב ששסור באכילה ומתר בהנאה דוכתיב (ותקרא ו':כ"ח) יעשה לכל מלאכה: חלב שור הנסקל ועגלה ערופה ששסור בהנאה מנין שטהור: ת"ל כל חלב דסמיך לה פי כל אכל חלב ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה אצטריך קרא לטהר חלבה וכי היא טהורה וסלבה טמא: להיכא דשחטה משחט משאסורה בהנאה מחיים דקמפרש לקמה דמחיים נאסרה: ומתני לה שחיטתה אע"פ שאינה מתיירתה לא באכילה ולא בהנאה תטהרנה מלטמא דאין לך שחיטה בבמהה טהורה שמשמאה: שמתה דהשמת בשורה טמאה ואצטריך לטהר חלבה שלא תאמר לא טהר אלא חלב שאמתה קורא בו יעשה לכל מלאכה: מקלל דמחיים אסורה ואע"פ שלא נערפה מדרתני חלב עגלה ערופה מנין ואוקומה בשפתה: גבול שמעתי בה מאימתי: ונסבין חבדיא וסבדין התלמידין מדעתם לומר: ירידתה כו' וקדושין יליף לה דנאסרה מחיים: מתני' כל הזבחים. אפילו אחת ברבוא השמת משמע אחת כשרה ברבוא של חטאות המתות הלכך פריך בגמרא מאי אפילו הא הוו מתות רבא דמתני שנתעברו בחטאות המתות חמש חטאות מתות נינהו וזל חטאת וחטאת שמתו בעליה ותמורת חטאת ושכפרו בעליה ושאבדה ושנמצאת בעלת מום: נתעברו ובחים קשרים בשור שנגעדה בו עברה אחד באחד ומפרש ואזל מאי היא כגון שהמית את האדם על פי עד אחד או על פי הבעלים דשור שהמית על פי הבעלים אפשר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור וכן רובע ונרגע ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים דהשמת לא שור הנסקל הוא ולויכא למימר ימותו שקרי ומרין להדיוט אם לא מפני תנבך המעבר כהן ואי אפשר למכר את פלו לצרכי מין אותה וזכו להקריבים שהרי פסולים להקריבה כדאמרינן בתמידה (דף כח.) מן ההקמה להוציא הרובע והנרגע מן הפקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המקצה ומן הצאן להוציא את הנוגח מקצה שהקצהו לצרך (תקרבת) עבודת כוכבים ולא הקריבו ונעבד שששא עבודת כוכבים והשתתוה לו ואמרינן בפרק כל האסורין

במסכת תמידה (דף כט.) דמתרין להדיוט:

כוכבים ולא הקריבו ונעבד שששא עבודת כוכבים והשתתוה לו ואמרינן בפרק כל האסורין במוכרת תמידה (דף כט.) דמתרין להדיוט:

מיתת השור ועוד דלא לימרי לאחילוי באדם באדם כלי עלמא לא פליגי דפטרי מדע דלרבי יהודה אמאי כונסין דלרבי ונאבא אמי לאחילוי באדם ועבדי הפירא וילרנן נמי עבדי הפירא דפטרינן להו ולא חלישי' להסלה אבֵּל במתני' דהכא חלישין להסלה דאיכא כמה ספק אסורין לפי שהם מקדשים כגון רכב על גבי שור ובה חבירו ורכב וסמיכה על גבי ראש גדי וטלה וחלב מקדשין ע"ג מכחו דשרי בשור הנסקל לפי שאינם דרך הנאמן ועוד דאיכא אסור מעילה דהויד בעמילה הלכך פלו ימותו ואל תתמה התם כיון דאסור הנאה נינהו אמאי לא תשינו בהו רבנן מימה וזקיקו להרגו הכי קאקשו ב"ד להרג כל אסורי הנאה תרי הנאב והארי דמוקי לה ר"ל והוא שהמיתו ואסורין בהנאה (סנהדרין דף טו:) ולא תשינו להו מיתמה אלא אמרו כל השודם להרגו וזה ומקשה רבא הנינו דמתני' עלה ואפי' אבא להלפתא ביניהם אלא אמר רבא שנים שהיו עומדין ויצא חץ מביניהם פטורין ואפילו אבא להלפתא דלא תלין בה שהרג אבֵּל בשורים אותו שלש לחלות בסו חזבין ונאבא ונערת הרע מקרבר ועוד אומר ר"ת דשור הנסקל אינו נאָסר מחיים ופריש דכלהי שהיה ששעמא (ב"ק דף מא.) דמשמע ששאמר סקל ויסקל השור אינו יודע שהיה נבלה ובלה אסורה באכילה מוכחת פן ונאָבא דפרק שני דקדושין (דף נו.) הכי פריך כל פסור טהרה האכלו לרבות המשלחת וזה אשר לא האכלו מהם לרבות את השחיטה ופריך אפוי אָנא ומשגי לא מציינו בעלי חיים שאסורין שלא יהו מתרין כששוחטן בר מאלו שעומדין ומקצין למצותן ולכר אין לאָסר משלחת לומר דחל עליה אסור לאחר שלוח לאסרה באכילה כדיו שאר עופות טמאין דכתביב בקרא ופריך (ותרי רובע ונרגע) דאסורין פרוש דמחיים אסורין לשוחטן ולהקריבו לגבוה ומשגי הני מלי לגבוה אבֵּל להדיוט שרי ותרי רובע ונרגע בעדים דמחיים אסורין פי' דמחיים אסורין לשחט ואם שחטן אסורין אף אני אביא משלחת ומשגי רב בעלי חיים קאמרינן אם פן דאין שור הנסקל נאָסר כל זמן שהוא חי שור שלא נגמר דינו שנתעבר באחרים שנגמר דינו פלו פטורין דמתרין בגוה ועבודת ואין כאן עניי הדיון כיון דפטורין מסקילה מיהו לקששחטו או ימותו יהו אסורין בהנאה והא דאמר בסוף פרק שור שנגח ד' וזה' (בבא קמא דף מה. ושם ד"ה מכור) דשור שנגמר דינו מכור אינו מכור אפילו לרדא הנינו משום דאסור לענות דינו ומצוה לסקלו ועוד דאין לו מכר דאין לו בעלים והלופח אינו יכול לנכות בו יותר משאר אדם אבֵּל פי לא נגמר דינו מכור מכור לשחיטה אי נמי לרדא דמצי לאערוקה לאנמא וכי שחטי ליה [לאחר שנגמר דינו] אסור באכילה כר נראה לר"ת כמו שפרשנו וקשה דבסוף פרק קמא דערכין (דף ו:): משמע דשור הנסקל נאָסר מחיים גבי האשה שמתה וקניו בשערה דמפרש התם זו מיתמה אוסרתה וזו גמר דינה אוסרתה ויש לומר גמר דינה דמחיים גורם לה להיות חל עליה אסור שאסורה אפילו שחטה דעבדה כעין בשר הו מיתמה אוסרתה אין עליה שום אסור מחיים ויש להביא ראיה דלא נאָסר מחיים מהא דתנאן בפרק מרבה מדת (ב"ק דף עא.) ובפרק אלו נערות (שבתות דף לג:.) (גבי) גנב שור הנסקל וטבחו משלם תשלומי ד' וזה' דברי רבי מאיר ואמאי הא לימא דלא נאָסר מחיים ופריש משמעין ליה לריש לקיש בפרק מרבה מדת (ב"ק דף עא.) דכל שלשנו בטביחה לשנו במכירה וכל שאינו בטביחה אינו במכירה וזה"ה דכל שאינו במכירה אבֵּל אי שרי בהנאה ניתא שכול למכרו לרוב בעלי עז בית הסקילה או להנות בו מעט עד אותה שעה או אם היו בית דין מתעגלין בסקילתו ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מכר דאין לו בעלים זה לא נוכל לקום ומה שפסק ר"ת בעדר שיש בו שא אחד ספק דרוסה דשרי משעמא דכל דפריש מרבא פריש לא יתכן דלש לאָסר ונזרה שמא יקח מן השבוע אפילו היכא דפריש מאליו רק בדבר שלא נאָסר במערכת כגון ט' חנויות (אחת) מוכרות בשור שחוטא ואחת נבלה (פסחים דף ט:): התם שרינן אי פריש אחת ולא גורנין שמא יקח מן השבוע שהרי האסור נגר ונדע היכן הוא ולכר שרינן היכא דפריש או כגון דנמצא ביד עובד כוכבים אבֵּל אם נאָסר בתערכת ופריש לא אמרינן דפריש מרבא פריש ואם יש בעדר ספק דרוסה אפילו אחד ברבוא פלו ימותו מדע דטבעת של עבודת כוכבים שנתעברה ברבוא פלו אסורות ויפריש אחת מהן פליגי רב ושמאול בגמרא (לקמן ובחים דף עד.) אי אוסרת השארא אי לא אבֵּל בההיא גופה אותה שפרשה לא פליגי וכולי עלמא דאסירא וכל אסורי הנאה שפרשו מתעברתן אסורין ולא אמרינן מרבא פריש ושעמא משום ונזרה שמא יקח מן השבוע ולא שזנא חלין ולא שזנא קדשים ויש להחמיר בהמתה שזנא הנאב ותרועה מעילה ונתעברה בעדר משום דאין דרוסה אלא ביד ושמא טרפה בשנים ותוה ליה ספק ספיקא וכן הנין שזנאא אף שמא נושאה בחרטום או בין גרלין ולא תהא ביד מיהו יש לנישב דברי ר"ת דלא דמי לטבעת של עבודת כוכבים דשאני בעלי חיים כיון דאפשר ע"י דנקבשיניהו דנניידין ואם תאמר אמאי תנו ימותו נימא ידעו עד שישתאבו ויפסדו ואחריו פן נימא כל דפריש מרבא פריש דהשמת להדיוט חוו שהרי כמה גדשים אמרינן בהו ידעו ולא חלישין להסלה ובסיפא אמרינן דרבע ונרגע ידעו ולקסיסתאבו יפסדו וישתטם ויאכלם משעם דפריש מרבא פריש ויש לומר דלא עבדינן משנה ברעיה כיון דלאחר רעיה לא משרתי נמי אלא משעם כל דפריש ועוד שאל הרב רבי יצחק מר"ת דקאמר רבי שמעון (סנהדרין דף עט:): הנסקלים שנושרפים יבואו בסקילה שהעורפה חמורה ניזיל בחר רבא להחמיר בדניי נפשות כדאימא פרק קמא דחלין (דף יא:.) דלא חלישין שמא במקום סוף נגב טוה ומרין דלא אולנין בחר רבא להחמיר כיון שנגמרי דלא שנוקרה בעיה חכם במיתה אחרת אי נמי לא אולנין בחר רבא לחייב אותו שהוא ודאי בסקילה ומהאי טעמא לא תקשי לו הא דאמר פרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עט:): דאם רוצח שלא נגמר דינו שנתעבר עם אחרים שנגמר דינו פלו פטורים דמשים רבא לא נעבדי דכר שהוא שקר ודאי יש אחד שאינו בר מיתה כלל לפי שלא נגמר דינו ולא לאותו שהרג ודאי אלא דלא ידעינן אי טרפה הוה אי שלם הוה ועוד יש לומר דהנה לה קבוע וכל קבוע כמקצה על מקצה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכי תימא נקבשיניהו ונימא כל דפריש אי אתה רשאי למשכן להחמיר עליו ועוד ונזרה שמא יקח מן השבוע והא דפריך מעשרא כי תני הנשרפים נסקלים תפוק לי דרבא נסקלים נינהו הכי פראשא לכל הפחות לא גרע משום דרבא נסקלים:

מסורת הש"ס

א קידושין נו.

ב משנה כבורות; קידושין סו; תמורה כח.

גליון הש"ס

גמ' מכלל דעגלה ערופה טהורה. עיין חולין דף פב ע"א תוס' ד"ה עגלה ומנחות דף קא ע"ב תוס' ד"ה ועגלה:

תורה אור השלם

וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו (ויקרא י, כד)

כפר לעמר ישראל אשר פדית יתוה וזאת חמון דם ע"ב תוס' עמך ישראל ונכפר להם הדם (דברים כא, ח)

(כריזח שור את־איש או את־אשה וזאת סקול ויסקל השור ולא יאכל את־בשרו ויבעל השור נקי [שמות כא, כח]

חטת עולם לדוחיכם בכל מושבתיכם כל־חלב וכל־דם לא תאכלו (ויקרא יז, יז)

(חורדי וזני העיר הווא את־העגלה אל־נחל איתן אשר לא יעבר בו ולא ידעו ונרפוששם את־העגלה בנחל (דברים כא, ד)

עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים פֶּרֶשׁ בַּקּוֹנְטָרָס דְּפֶטֶר לִיה מִסְקִילָה

מִשׁוּם דְּמוּדָה בְּקֶנֶס פֶּטֶר וְכֵן פֶּרֶשׁ בְּמִכּוֹת (דף ו.) דָּאִין אָדָם נִהְרַג עַל פִּי עֵצְמוֹ מִטַּעַם קֶנֶס וְנִרְאָה דָּאפִי' אִמְרֵי שְׁנֵגְמֵר דִּינָם בְּבֵית דִּין פִּלוֹנִי אִין נִהְרָגִים עַל פִּיָּהֶם וּאֵע"ג דְּכִי הָאִי גִּנָּא מַחֲיֵב בְּקֶנֶס כְּדִמּוּכַח בְּפֶרֶק קִמָּא דְּמִכּוֹת (דף ד.) וְגַבִּי פִּלוֹנִי רַבֵּעַ שׁוֹרֵי בְּפֶרֶק קִמָּא דְּסִנְהֶדְרִין (דף י.) מִפֶּרֶשׁ מִשׁוּם

דָּאָדָם קְרוּב אֶצֶל מְמוּנָו לֹא אִמְרִינֵן וְנִהְרַג שׁוֹרֵוֹ וְלֹא פִּלְגִינֵן דִּיבּוּדָא אֱלָא הִרּוּבֵעַ וְהַשּׁוֹר נִהְרָגִין וְאִי קֶנֶס מִקְרִי כִּי נָמִי אֶמֶת הוּא שְׂרַבֵּעַ שׁוֹרֵוֹ אִמָּאִי נִהְרַג שׁוֹר עַל פִּיו וְהָא מוּדָה בְּקֶנֶס פֶּטֶר כְּמוֹ אִם אִמְרֵי גִּנְבָתִי וְטַבְחָתִי דְּפֶטֶר מִכְּסָּל וְד' וְה' וְנִרְאָה לִי טַעֲמָא דָּאִינוּ נִהְרַג עַל פִּי הַבְּעָלִים אִם אִין עֵד אֶחָד עֲמוּ כְּדִאִיתָא פֶּרֶק כָּל הָאֲסוּרִין (תְּמוּדָה דָּף כט.) זֶה וְזֶה מִתְרוֹת בְּאַכִּילָה מִנְּלָן אִי ס"ד לְהִדְיוּט אֲסִירֵי לְמָה לִי לְמַעוּטִינְהוּ. לְרוּבֵעַ וְנִרְבֵּעַ לְגִבּוֹהַ וּאֵע"ג דְּהֵתָם לֹא מִזְכִּיר בְּרוּבֵעַ וְנִרְבֵּעַ עַל פִּי הַבְּעָלִים מִכָּל מְקוֹם עַל כָּל עֵנָן שְׁפָסוּל גִּבּוֹהַ וּמִתֵּר לְהִדְיוּט קִיאִי מְנַהֲנֵי מְלִי. בְּרוּיָד: בְּרוּבֵעַ וְנִרְבֵּעַ פֶּרֶשׁ בַּקּוֹנְטָרָס עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים שְׁנֵאָסֵר לְגִבּוֹהַ וְלֹא לְהִדְיוּט דְּבִשְׁנֵי עֲדִים הִיָּה נֶאָסֵר אֶפְלוּ לְהִדְיוּט וְכֵן מִשְׁמַע בְּרִישׁ פ' בִּתְרָא דְּקִרְיָתוֹת (ד' כד.) דָּאִמְרֵי רַבִּי יוֹחֲנָן שׁוֹר הַנִּסְקָל שְׁהָיָה עֲדִיו כָּל הַמִּחְזִיק בּוֹ זָכָה אִמְרֵי רַבָּא מִסְתַּבְּרָא טַעֲמָה דְּרַבִּי יוֹחֲנָן כְּגוֹן דָּאִמְרוּ לִיה נִרְבֵּעַ שׁוֹרֵוֹ וְאִי לֹא לְתַסֵּר בְּהִנָּאָה אִמָּאִי מִיָּאֵשׁ הֲלֵא הַעוֹר מִתֵּר בְּהִנָּאָה וְהַפֶּשֶׁר לְקַלְבִּים וְכֵן נָמִי מִשְׁמַע בְּפֶרֶק הָאִישׁ מִקְדָּשׁ (קִדּוּשִׁין דָּף נו:) דְּפִרְיָה וְתֵרִי רוּבֵעַ וְנִרְבֵּעַ בְּעֲדִים דְּאֲסִירֵי מַחֲיָים לְהִדְיוּט וְאִם תֹּאמַר וּמִנְּלָן הָא כִּי כְּתִיב קָרָא בְּנוֹגַח כְּתִיב וְלֹא יִלְפִי מִהֲדָדִי כְּדִאִמְרִינֵן פֶּרֶק שׁוֹר שְׁנֵגַח ד' וְה' (ב"ק דף מ:) שְׁלֹשׁ בְּנוֹגַח שְׁאִין בְּרוּבֵעַ וְלֹשׁ בְּרוּבֵעַ שְׁאִין בְּנוֹגַח וְשְׁמָא אִיכָא שׁוֹם דָּרָשׁ:

מסורת הש"ס
א תוספתא זבחים
ב משנה בכורות; קידושין סו.
תורה אור השלם
לא תביא אתנו זונה ומחיר קלב
בית יהודה אלקיף לקל גדר כי
חושבת יהודה אלקיף גם
שניהם [דברים כג, יט]

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

ובטִרְפָּה בגמ' דק"ק האי טרפה היכי דמי אי ידע לה לזיל ולשקלה ומפרש רבי ירמיה

כגון שנתערבה בולד טרפה ורבי אליעזר היא ורבי ינאי מפרש כגון דאתערבה נקובת הקוץ בדרוסת הזאב וריש לקיש מפרש כגון דאתערב בנפולה והקשה ה"ר אפרים פינז דלא ידעיה מה מועלת כאן רעיה דלמיקלה א"א משום ספק טרפה ולעובדי כוכבים ולכלבים אי אפשר דאין פודין את הגדלים להאכילן לכלבים ומחיים נמי לא אפשר להנות דפסולי המקדשים אסורים בגזה ועבודה מיהו למ"ד דאתערב בדרוסה יש לה בדיקה לאחר שחיטה אם האדומיה בשר כנגד בני מעים או כנגד הסימנים דאפי' ודאי דרוסה יש לה בדיקה ולמ"ד דאתערב בנפולה נפולה יש לה בדיקה אבל למ"ד בולד טרפה קשה ושמה נסביר פודין את הגדלים להאכילן לכלבים כאיפא דאמרי בפרק שני דבכורות (דף טו:) אי נמי כדאמרינן (פסחים דף.) אין פודין את הגדלים להאכילן לכלבים הני מלי היכא דלא חזי אלא לכלבים כגון גדלים שמתו או נטרפו אבל הני אסורים מחמת טרפות חלין שנתערבו בהן אבל גדלים גופיהו אם היה מפניו דחזי לדידה שרי להאכילן לעובדי כוכבים ולכלבים ומתרצא בהכי פרקא אחריתי שניה מקשה ה"ר אפרים בבכורות פ' כל פסולי המקדשין (בכורות דף לב:) בכור מתיר ר"ע אפי' לעובד כוכבים ולקמן בפ' טבול יום (זבחים דף קג:) אמר ר"ע מדבריהם למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא טרפה שיאותו הפהגים בעורו משמע דוקא בעורו אבל בבשרו לא דאסור להאכילו לכלבים ולעובדי כוכבים ולפי מה שפרשתי ניחא דמיד דלא חזי לישראל אסור להאכילו לכלב ולעובדי כוכבים אבל מיד דחזי לישראל פיון שנפדו שרי לתן לכלב והנינו טעמא דדרשינן ואכלת ולא לכלבד כלומר דבר שאין עומד אלא לכלבד אבל היכא דחזי לדידה אשתרו לגמרי דאתקשז לזבי ואיל וא"ת בפרק הפרה (ב"ק דף גג:) דפטרינן שור פסולי המקדשים שנפסל לבור משום דקתיב והמת יהיה לו מי שהמת שלו הרי המת שלו בדתנו (לקמן זבחים דף קג:) דנאותו הפהגים בעורו ומשום עור לחודיה אצטריך שור ולא אדם דהוה מחינבא באדם דחשב המת שלו משום עור

דשרי בהנאה מדאורייתא ולא אסור אלא משום גזרה שמא יעשה עורות אביו ואמו שטיחין (חלין דף קכב.) וי"ל דסגי' דב"ק (דף גג:) אתנא כמסקנא דפרק טבול יום

(לקמן זבחים ד' קד.) דפסקי' ברבנן בשר בקבורה ועור בשרפה: **וְיָבִיא** בדמי היפה שבהן פירש"י וישח מעות כשעור דמי היפה שבעלו ויאמר כל מקום שהוא הנזבץ והא מחלל על מעות הללו משמע לפרשו שהנזבח מערב ברבוא של רובע ונרבע והלשון משמע כן ואי אפשר לומר כן דדומיא דרישא קתני שהנסקל נתערב ברוב זבחים וכן מוכח בגמרא ובדמי היפה שבהן הניג דמי היפה של כל אחד ואחד ומניח הגרויע שבהן שלא יחלל: **לְשֵׁם** מי שהוא פרש כקונטרס (בד') כשיקריבנו יאמר הרי הוא לשם בעלים שלו וקשה דהא אמר בריש מכילתין (דף ב:) אתנו בית דין דלא לימא לשמן דילקא אתי למימר שלא לשמן אלא לשם מי שהוא הניג סתמא דסתמא נמי בלישמו דמי: **מִזֵּי** קתני בכמה בפרק כל האסורין (תמורה דף כח.) משני בענין אחר ולא פריך התם ולתני הא ולא בעי הא כדפריך הכא: **דִּהְדִּיט** נמי תנא לה ואלו אסורין כו' מכמה משניות הוה מצי לאתווי ממתני' דאפה בו את הפת במסקת עבודה זרה (דף מט:) וממתני' דערלה (פ"ג מ"ה ו') בערלה וכלאי הכרם:

שהן כל המתערבין בהן ואפי' אחד ברבוא: הני מלי לגבוה פלן המערבין אסורין לגבוה ומתירן להדיט ברעיה ובפדיה דלא אגזי' התם בנתערבו באסורי הנאה: אבל הני דלהדיט נמי לא חזי לפדיה דהא באסורי הנאה נתערבו: אימא נבטלי אסורי הנאה ברבא שלא ימותו אלא ירעו וימכרו דלא חמיר דין הדיוט כלי האי קמ"ל ימותו: אי מהכא אשמעינן דאפילו גדשים נמי מפסדינן ולא תנא ההיא בתמורה ה"א הני הוא דמפסדינן משום דאתערבו באסורי הנאה אבל הנך דתמורה דלא אתערבו בהו אסורי הנאה אימא לא לאסרינהו לכולהו אלא נבטיל ברבא וישרבו צריכא: אבל הנך דלאו אסורי הנאה נינהו אימא קיל אסוריהו ונבטלו ברבא ואפילו לגבוה: הא תנא ליה הנך במתני' דלא בטלי לגבוה דמתני' במתניתין נתערבו בשור שנעבדה כו' ולמה לי למהדר ולמתניה התם: ומשני מי קתני במתני' גפי רובע ונרבע בכמה הן אסורין: כל שהן התם קתני במסקת תמורה הוא דקתני אסורין בכל שהן דאי ממתני' דלקא בטלי במאה או במאתים ואחד ברבוא דקתני מתני' לאו עליהו קאי: ונתני הא דתמורה ולא נתני הא דזבחים: תשנמא אצטריכא ליה דהתם אסורין בכל שהוא תני ולא תשנמא והכא תנא תשנמא ירעו עד שישתאבו כו': דהדיט נמי תנא במסקת עבודה זרה דאסורי הנאה לא בטלי ברבא ומיתסרו להדיט ולמה לי למתני הכא בחטאות המתות ושור הנסקל:

כלאים וטרפה ויצא דפון שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליוצא דפון טרפה התם אמרינן כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל להוציא את הטרפה ולהדיט ממרת בהנאה להשליכה לכלבים: ירעו עד שישתאבו דמחמת הנזבח המערב בהן נאסרו פלן להדיט ולחללו על המעות בעודו תם אי אפשר הלכך ירעו עד שישתאבו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין ממין השרבן אם עולה הוא יביא מעות כנגד דמי היפה שבעלו דשמה הנזבח הוא היפה ויאמר כל מקום שהוא הנזבח והא מחלל על מעות הללו ויביא מן המעות עולה ואם שלמים שלמים: נתערבו בחלין תמימין או אחד באחד או זבח אחד בחלין תרפה ימכרו כל החלין לצרכי מין אותו השרבן ונמצאת הרי פלן גדלים של מין אחד אלא שאין ידוע כל אחד של מי הוא ויקרבו פלן כל אחד ואחד לשם מי שהוא כדקתני מתני': גדלים בקדשים מין במינו אלא שבבליהן מחלקות יקרב כל אחד לשם מי שהוא: מין בשאינו מינו עולה בשלמים שאין מתן דמן ואמריהו שוה: וימכרו נמצאו דמי עולה עולה דמי שלמים שלמים ואינו יודע איזו עולה ואיזו שלמים הלכך יטל מעות [מביתו] כנגד דמי היפה ויאמר כל מקום שהן ממעות עולה יתחללו על אלו (ואלו מעות פיוצא בהן) לפי שאינו יודע איזו מין היה יפה [ויביא מעות פיוצא בהן] ויאמר כל מקום שהן מעות שלמים והו מחללין על אלו ונמצא מפסיד אותו עודף מביתו ול"נ דלא גרסינן וימכרו אלא ירעו עד שישתאבו ויביא בדמי היפה כו' ובתחלת חלולן יאמר כל מקום שהיא עולה תהא מחללת על אלו וכל מקום שהן שלמים יהיו מחללין על אלו ויביא מאלו עולה ומאלו שלמים ונתע עד דלא גרסינן ליה דהא נתערבו בבכור ומעשר דקתני נמי וימכרו אי אפשר דהא תנן במעשר נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום וילפינן לה בבכורות (דף לב:) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא אלא הכי גרסינן ירעו עד שישתאבו ונאכלו כמעשר ונבכור: נתערבו זבחים כגון עולה בבכור או במעשר בהמה שאין תופסין דמיהן בקרשה ולהקריבן אי אפשר שהן כלייל תה נאכל או אפלו הוא שלמים זה טעון מתן ארבע תה מתן אחת וכן

סמיכה ונסכים: ירעו עד שישתאבו ויביא מעות בדמי היפה ויאמר כל מקום שהוא הנזבח התופס את דמיו והא מחלל על מעות הללו נמצא חלין מערב בבכור ומעשר בעלי מומין ונאכלו מערבים פלן בתורת בכור ומעשר בעלי מומין שלא ישטו באטליו ולא ימכרו באטליו ולא ישקלו בלשרא כדתנן (מנחות דף עא) כל פסולי מקדשים הנאמת להקדש לפיכך נשחטין באטליו לאחר שנפדו ונמכרים באטליו ונשקלים בלשרא דכמה דמשכיר במכירתו ספי ופריך להו מעשרא חוץ מן הבכור והמעשר שהנאמת לבעלים שאין מביאין בדמיהן קרבן וא"ת השתא איכא בהאי זבח המערב פסידא דהקדש דכינו דאין נשקל בלשרא לא ספי ופריך ליה אין ה"נ אי משום פסידא דידה לא מזוללינן בבכור ומעשר נהי דאי לא הוה מערב דליכא זילותא אלא בדידה מזוללינן בה משום דרוחא נמי דידה הוא אבל באחרני משום איהו לא מזוללינן: הפל יכולין להתערב בכל שני מיני גדשים אפשר להו שיהו מערבין: חוץ מן החטאת ואשם שאין מתערבין זה בזה לפי שזכרין זה מזה כדמפרש בגמרא: גמ' מאי אפלו כל שפון פיון דרבא למיתה ימותו: שנתערבו בהן חטאות המתות חד דאסורא ורבא דהמירא: כל האסורין כו' משנה היא במסקת תמורה: אסורין בכל

אבל הני דלהדיט נמי לא חזי לפדיה דהא באסורי הנאה נתערבו: אימא נבטלי אסורי הנאה ברבא שלא ימותו אלא ירעו וימכרו דלא חמיר דין הדיוט כלי האי קמ"ל ימותו: אי מהכא אשמעינן דאפילו גדשים נמי מפסדינן ולא תנא ההיא בתמורה ה"א הני הוא דמפסדינן משום דאתערבו באסורי הנאה אבל הנך דתמורה דלא אתערבו בהו אסורי הנאה אימא לא לאסרינהו לכולהו אלא נבטיל ברבא וישרבו צריכא: אבל הנך דלאו אסורי הנאה נינהו אימא קיל אסוריהו ונבטלו ברבא ואפילו לגבוה: הא תנא ליה הנך במתני' דלא בטלי לגבוה דקתני במתניתין נתערבו בשור שנעבדה כו' ולמה לי למהדר ולמתניה התם: ומשני מי קתני במתני' גפי רובע ונרבע בכמה הן אסורין: כל שהן התם קתני במסקת תמורה הוא דקתני אסורין בכל שהן דאי ממתני' דלקא בטלי במאה או במאתים ואחד ברבוא דקתני מתני' לאו עליהו קאי: ונתני הא דתמורה ולא נתני הא דזבחים: תשנמא אצטריכא ליה דהתם אסורין בכל שהוא תני ולא תשנמא והכא תנא תשנמא ירעו עד שישתאבו כו': דהדיט נמי תנא במסקת עבודה זרה דאסורי הנאה לא בטלי ברבא ומיתסרו להדיט ולמה לי למתני הכא בחטאות המתות ושור הנסקל:

מסורת הש"ס

א תוספתא זבחים; תמורה יט. ב משנה פסחים; פסחים צח. ג עבודה זרה ער.

מסורת הש"ס
א ביצה ג; חולין ק.
ב משנה ערלה; משנה תרומות
תורה אור השלם

לא תזרע כרמך פלאים פו'תקדש המלאה תזרע אשר תזרע ותבואת תפרים (דברים כב, ט)

צָרִיכִי דאִי מהתם הוּה אַמינא הני מלי חלין אַבל קדשים אימא לַעבד להוּ תַּסְנַתא דלִבְטִיל אַסוּרי הִנָּאה בְּרַבא וַיִּנְימא יִקְרְבוּ פִי הִיכִי דְלֹא נִפְסְדִינְהוּ לְגַמְרִי לְכוּלְהוּ: וּפְרָכִינוּ וּנְבָטִיל בְּרַבא דְהָא כְּתִיב אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת: וְכִי תִימָא חֲשִׁיבִי הוּאִיל וְדַרְפֵּן לַמְנוּת: כֹּל שְׂדַרְכוּ לַמְנוּת שְׁיֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַמִּקְפִּידִין בְּמַנְיָנָם וּמוֹכְרִין בְּמַנְיָנָם שְׁנִינוּ דְלֹא בְטָלִי בְּסֻמוּד בְּהַךְ מִשְׁנֵה דְחִבְלִי תַלְתָּן שְׁפִיר דְהָא [בְּהַמּוֹת] נְמִי הִרְבֵּה בְנֵי אָדָם הַמִּקְפִּידִין מְלִיקוּ וּמוֹכְרִין אוֹתוֹן בְּמַנְן וּאִע"פ שְׁיֵשׁ בְּנֵי אָדָם שְׁאִין מִקְפִּידִין כֹּל כֹּךְ וּמוֹסִיפִין יִתְרָה אוּ מוֹכְרִין הַעֲדָר יִתְד: אֵלֹא לִמ"ד אֵת שְׂדַרְכוּ לַמְנוּת שְׂדַרְכוּ מִנְּחַד לְכוּ שְׁאִין לֹךְ אָדָם דְּמוֹסִיף מְלִיקוּ יִתְרָה לְלוֹקֵחַ וְלֹא מוֹכֵר בְּלֹא מַנְן הִנֵּי אֵין דַּרְפֵּן מִנְּחַד לַמְנָן שְׁיֵשׁ הַמוֹסִיפִין יִתְרָה אוּ מוֹכְרִין הַעֲדָר בְּלֹא מַנְן: תַּלְתָּן מִין תַּבְלִין וְחִבְלִין חֲשׁוֹב מְאֹד שְׁאָף טַעַם הַעֵץ שְׁוֹה לְפָרִי וּבִלְע"ז פִּינְגוּר":

צָרִיכִי; דָּאִי מהתם, הוּה אַמינא: לְהַדְיוּט,

אַבְל לְגִבּוּהַ אִימָא לֹא נִפְסְדִינְהוּ לְכוּלְהוּ; וְאִי

מַהֲבֵא, הוּה אַמינא: הִנֵּי מִיִּלִּי קַדְשִׁים –

דְּמָאִיס, אַבְל חוּלִין דְלֹא מָאִיס – אִימָא:

אִיסוּרִי הִנָּאה (לִיבְטָלִי) [לִיבְטָלוּ] בְּרוּבָא;

צָרִיכָא.^(x) וַיִּנְיבְטָלוּ בְּרוּבָא! וְכִי תִימָא חֲשִׁיבִי

וְלֹא בְטָלִי – הַנִּיחָא לְמֵאן דְּאָמַר: "כֹּל

שְׂדַרְכוּ לִימְנוּת" שְׁנִינוּ;^(z) אֵלֹא לְמֵאן דְּאָמַר:

"אֵת שְׂדַרְכוּ לִימְנוּת" שְׁנִינוּ, מֵאִי אֵיכָא

לְמִימַר? דְּתֵנוּ: מִי נִשְׁהִי לּוֹ חִבְלִי תִילְתָּן נָשַׁל

כִּלְאִי הַכֶּרֶם –

יִדְלָקוּ.

וְלִבְטָלוּ בְּרַבא דְּמַטְעַם בְּרִיָּה אֵין לוֹמַר דְּלֹא בְטִיל דֹּאע"ג דְּצָבָר מִן הַחֵי

חֲשִׁיב בְּרִיָּה (חֲלִין קב:)‏ אַסוּר תַּעֲרַבְתָּ

דְּהִכָּא לֹאוּ מִשּׁוּם אַבָּר מִן הַחֵי אֵלֹא

שְׁלֹא יִשְׁחַט וַיֹּאכֹל מִשּׁוּם חֲטָאת הַמִּתָּה

וְשׁוּר הַנִּסְקָל וְכִי שְׁחִיט לִיה אֲזַל לִיה

אַסוּר אַבָּר מִן הַחֵי וְאִסוּר חֲטָאת הַמִּתָּה

וְשׁוּר הַנִּסְקָל אִפְּי' שְׁלָם לֹא חֲשִׁיב בְּרִיָּה

כְּמוֹ גְּבֵלָה וְחִלָּב וְדָם דְּלֹא הִוֵּי בְרִיָּה וַעֲוָף

טְהוֹר קָטָן שְׁלָם אִם אֵין בּוֹ כְּזֵית בְּשָׂר

אֵין לוֹקָה עֲלֵי מִשּׁוּם גְּבֵלָה דְּלֹא חֲשִׁיב

בְּרִיָּה דַּעוּף טְמֵא וְדֹאִי חֲשִׁיב בְּרִיָּה

דְּכִשְׂאָסְרוּ הַכְּתוּב אָסוּר בֵּין גְּדוֹל בֵּין קָטָן

אִע"ג דְּלִית בֵּה כְּזֵית אֵלֹא כֹל שְׁהוּא

בְּעֵלְמָא וְכֵן גִּיד הַנִּזְשָׁה חֲשִׁיב לֵה בְרִיָּה

בְּפ' גִּיד הַנִּזְשָׁה (חֲלִין ק.) דְּכִי אָמַר

רַחֲמֵנָא לֹא תֹאכֹל גִּיד אֲפִלוּ כֹל שְׁהוּא

וְכֵן אַבָּר מִן הַחֵי חֲשִׁיב בְּרִיָּה דְּטַעֲמָא

דְּבִרְיָה מִשּׁוּם דִּהְיִי כְּאֵלוּ פִּרְשׁ בֵּין גְּדוֹל

יְבִין קָטָן כְּדֻמוּכַח פ"ג דְּשִׁבְעוֹת (דָּף

כא:)‏ דְּאָמַר וְכִי הֵיכָן מְצִינוּ בְּאוּכַל כֹּל שְׁהוּא חֲזִיב כּו' וּפְרִיד וְהָרִי

מִפְרֵשׁ וּמִשְׁנֵי מִפְרֵשׁ נְמִי כְּבִרְיָה דְּמִי וְהָא דְּאָמַר ר"ש אָף חֲטָה כְּבִרְיָתָהּ וְרַבֵּנן בְּרִית נִשְׁמַה חֲשִׁיבָא חֲטָה לֹא חֲשִׁיבָא

דְּמִשְׁמַע שְׁהַדְבַּר תְּלוּי בְּנִשְׁמַה וְהָאֵיכָא גִיד הַנִּזְשָׁה רַבִּי שְׁמַעוֹן קֹאמְרִי לִיה לְדִידָן טָבָל לֹאוּ בְּרִיָּה הוּא דְלֹא דְּמִי לְמִפְרֵשׁ אֵלֹא לְדִידָךְ דְּמִדְּמִית

חֲטָה לְגַמְלָה לֹא דְּמִי דְּנִמְלָה בְּרִית נִשְׁמַה וְחֲשִׁיבָא וּאִע"ג דְּרַבֵּנן גּוֹפִיָּהּ לֹא חֲשִׁי' בְּהָאִי טַעֲמָא קֹאמְרִי לִיה הִכִּי וְכֵהָא גּוֹנוּא אֲשִׁשְׁחַן לְקַמֵּן בְּפִרְקִין (וְכַחֲסִים

דָּף עז.) דְּאִבְרִין בְּאַבְרִי בְּעֲלִי מוּמִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר יַעֲלוּ וּחכ"א לֹא יַעֲלוּ וּמִפְרֵשׁ טַעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם דְּכְתִיב מוֹם בָּם הוּא דְלֹא יִצְרוּ הָא ע"י

תַּעֲרׁוּבוֹת יִצְרוּ וְהָא דְּקַתְנֵי רוּאָה אֵנִי אֵת בְּשָׂר בַּעַל מוֹם כְּאֵלוּ הוּא עֲצִים לְדְבִרְיָהּ דְּרַבֵּנן קֹאמַר לֵהוּ אִע"ג דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר גּוֹפֵה לֹא חֲשִׁשׁ לֵהָאִי טַעֲמָא

דַּעֲצִים: **אֵלֹא** לְמֵאן דְּאָמַר אֵת שְׂדַרְכוּ לַמְנוּת שְׁנִינוּ מֵאִי אַכָּא לְמִימַר תְּמַה מִי גִרַע שׁוּר גְּדוֹל מֵאֵת שְׂדַרְכוּ לַמְנוּת הָא אֲפִילוּ חֲתִיכָה בְּעֵלְמָא חֲשִׁיבָא אֵת

שְׂדַרְכוּ לַמְנוּת מִשּׁוּם דְּחִשּׁוּבָה לְהַתְּכַבֵּד בְּפָנֵי הָאוֹרְחִים [כְּדֹאמְרִינוּ] בְּפ' גִּיד הַנִּזְשָׁה (חֲלִין ק.) וְכַל הַנֶּךְ י' דְּבָרִים דְּחֲשִׁיבִי אֵת שְׂדַרְכוּ לְכֹאנֹרָה כְּכוּלְהוּ לֹא

חֲשִׁיב כְּשׁוּר הַגְּדוֹל וְעוֹד דְּבִפ' בִּתְרָא דִּע"ז (דָּף עד.) חֲשִׁיב שׁוּר הַנִּסְקָל וְאִמְרִי הַתָּם הָאִי תַנָּא תַרְתִּי אֵית לֵה דְבַר שְׁבַמְנָן וְאִסוּר הִנָּאה וְלֹא פְרִיד הַנִּיחָא

לְמֵאן דְּאָמַר כֹּל שְׂדַרְכוּ כּו' כְּדִפְרִיד הִכָּא וּבְכִיכָּה פ' קמא (דָּף ג:) וְכִפ' גִּיד הַנִּזְשָׁה (חֲלִין ק.) שְׁמַע מִנָּה דְּלָכַל הַפְּחוּת חֲשִׁיב אֵת שְׂדַרְכוּ וְעוֹד מִדְּפִרִיד הַתָּם

דְּנִתְנֵי אֲגוּזֵי פֶרֶךְ וְרַמְזֵי בְּאֵדָן וְלֹא פְרִיד מִחִבְלִי תַלְתָּן מִשְׁמַע דְּחִשּׁוֹב כְּשִׁשְׁה דְּבָרִים וְנִרְאָה לְפִרְשׁ דְּמִשּׁוּם חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת פְּרִיד הִכָּא לְמֵאן דְּאָמַר אֵת

שְׂדַרְכוּ דְּמִשְׁמַע אִפְּי' חֲטָאת הַעוּף כְּדִתְנִיא בְּמַס' קִנִּים (פ"ב מ"ג) אוּ שְׁפִרַח מִבֵּין הַמִּתּוֹת יְמִיתוּ כֵּלָן וּאִע"ג דְּקַתְנֵי בְּמִתְנֵי' וְכַחֲסִים וַעֲוָף לֹאוּ בְּכָלִל וְכַח הוּא

מִכָּל מְקוֹם מִדְּקַתְנֵי כֹל הַזְּבָחִים מִשְׁמַע אִפְּי' עוּף בְּכָלִל וּא"ת כֵּיּוֹן דִּהְיִי דִּע"ז כְּשִׁשְׁה דְּבָרִים חֲשִׁיבִי אִם כֵּן יִין נֶסֶף דְּקַתְנֵי הַתָּם הִנְנוּ חֲבִית סְתוּמוֹת וְהָא

תַּנָּא לִיה גַּבִּי שִׁשְׁה דְּבָרִים וְלֹא הָוָה לִיה לְמִיתְנִיָּה כִי הִיכִי דְלֹא חֲשִׁיב כְּכּוֹרוֹת שָׁל בַּעַל הַבֵּית מִשּׁוּם דְּתַנָּא לִיה גַּבִּי שִׁשְׁה דְּבָרִים כְּדִמְפְרֵשׁ הַתָּם וְשְׁמָא

הַחֲמִירוּ בֵּיין נֶסֶף לְאַסֵּר אִפְּי' חֲבִית פְּתוּחוֹת מִשּׁוּם דְּחִמִּירָא עֲבוּדַת כּוֹכְבִים מִשְׁאַר אַסוּרִין דְּמִטְמָאָה וְתוֹפְסַת דְּמִיָּה וְעוֹד נִרְאָה דְּאַצְטְרִיד לְמִתְנֵי חֲבִית

סְתוּמוֹת מִשּׁוּם דִּין נֶסֶף נִפְקָא לָן מִדְּבָרִי קִבְלָה וְלֹא כְּתִיבָא אַסוּרָה בְּאוֹרִיתָא וּמִשְׁמַע דִּהְיִי כְּסֻתָּה יִנָּם דְּרַבֵּנן וּס"ד דְּבִטָּל וְעוֹד אֲשִׁשְׁחַן אַסוּר עֲבוּדַת כּוֹכְבִים

דְּקִיל לְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר לֹשׁ פְּרִיזָן לְעֲבוּדַת כּוֹכְבִים מַה שְׁאִין כֵּן בְּשֹׂאֲר אַסוּרִים וְהִשְׁתַּא אֲפִרְשׁ כֹּל הִנְהוּ דִּע"ז הִיכִי חֲשִׁיבִי כְּשִׁשְׁה דְּבָרִים יִין נֶסֶף מִשְׁכַּחַת

לֵה בְּחִבּוּת סְתוּמוֹת עֲבוּדַת כּוֹכְבִים בְּטַעֲוֹת וְכוּסוֹת דְּחֲשִׁיבִי וְעוֹרוֹת לְבוּבִין כְּשִׁעֲשִׂה מַמְזוּ כִּלִי נָאָה אִי נְמִי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים מִשּׁוּם דְּחֲשִׁיבָא לְעוֹבְדִיָּה וְכֵן

עוֹרוֹת לְבוּבִין וְאִי נְמִי כְּדִמְפְרֵשׁ בִּירֹשְׁלָמִי יִין נֶסֶף וְעֲבוּדַת כּוֹכְבִים וְעוֹרוֹת לְבוּבִים עַל שֵׁם לֹא יִדְבַק בִּידָךְ מֵאֻמָּה מִן הַחֲרָם וְאִנְרִי אֲפִילוּ בְּחִבּוּת פְּתוּחוֹת

וְשְׁמָא לֹא תִבְיָא פְּסוּק זֶה בִּירֹשְׁלָמִי אֵלֹא לְמִימְרָא דְּמִנָּה: יִלְפִינוּ אַסוּרִי הִנָּאה בְּהִנֵּי תַלַּת וְאַפּוּרִי מִצְרַע מִגְרִי בְּצַפּוֹר דְּרוֹר גְּדוּלִים וְחֲשִׁיבִי שְׁעַר נִזִּיר בְּצַפְרֵתָא

כְּדֹאִי' בְּסוּף תַּמּוּרָה (דָּף לד.) שְׁעִשְׁה צוֹרַת צַפּוֹר כְּבִגְד מַעֲשָׂה רוֹקֵם מִשְׁעַר נִזִּיר וְלֹשׁ עוֹד אַחֲרִים מִשְׁעַר הַתֵּר וּפְטָר חֲמוּר וּבְשָׂר בְּחִלָּב וְעִגְלָה מְרוּפָּה וְחֲלִין

שְׁנִשְׁחַטוּ בַּעֲזוּרָה בְּחִתִּיכוֹת הָרֵאוּיוֹת לְהַתְּכַבֵּד דַּעֲדִיפִי מֵאֵת שְׂדַרְכוּ וְחֲשִׁיבִי כְּאַגּוּזֵי פֶרֶךְ וּאִע"ג דְּאַסוּרִי הִנָּאה גִינְהוּ חֲשִׁיב רֵאוּי לְהַתְּכַבֵּד כֵּיּוֹן דָּאִי הִיתָה

בְּטָלָה הִיתָה רֵאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד הַלְּכָךְ לֹא בְטָלָה וְהָא דְּאָמַרִי' בְּסוּף הַעֲרַל (וְכַמוֹת פּא:)‏ דְּחִתִּיכָה שָׁל חֲטָאת טְמֵאָה כְּמֵאָה שָׁל חֲטָאת טְהוֹרָה תַּעֲלָה הַתָּם

אִפְּי' תַּתְּבַטָּל לֹא חֲשִׁיב רֵאוּי לְהַתְּכַבֵּד בְּפָנֵי אוֹרְחִים כְּהִנֵּים דָּאִין מְחֻזְקִין טוֹכָה זֶה לָזֶה שְׁפֵלָן שְׁוִין כְּדַכְּתִיב (וַיִּקְרָא ז':י') לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאַחִיו

אַבְל שָׁל חֲטָאת בְּשָׁל חֲלִין. קֹאמַר הַתָּם דְּלֹא תַעֲלָה דְלֹאוּ דוֹקָא טְהוֹרָה בְּשָׁל חֲלִין דְּהוּא הָדִין טְמֵאָה בְּשָׁל חֲלִין וּבִקְוֹנְטָרַס פִּרְשׁ בִּיבְמוֹת דְּטְמֵאָה בְּטְהוֹרוֹת

תַּעֲלָה מִשּׁוּם דְּלֶהֱפַסְד מְרִבָּה חֲשִׁשׁוּ אַבְל טְהוֹרָה בְּשָׁל חֲלִין הַפֶּסֶד מוּעַט דְּחוּזָא לְכַהֲנִים וְזוּ תְּמַה דְּכַמָּה אַסוּרִי הִנָּאה לֹא בְטָלִי וְלֹא חֲשִׁינּוּ וּא"ת אִמָּאִי לֹא

חֲשִׁיב בְּמַסְכַּת ע"י פְּרוּסָה שָׁל לֶחֶם הַפָּנִים וְחִתִּיכָה שָׁל חֲטָאת טְמֵאָה וְחִתִּיכָה שָׁל קַדְשִׁים שְׁמִתוּ וי"ל דְּבַקְדָּשִׁים לֹא קִמְיִירִי וּמִיָּהוּ הָוָה מְצִי לְמִתְנֵי אַבְרִי

שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לְמֵאן דְּאַסֵּר בְּיוֹמָא (דָּף סז.) וְחִתִּיכָה שָׁל עִיר הַנִּדְחַת וְשְׁעַר שָׁל מַת דְּאַסְרִינוּ בִּפ"ק דְּעִרְכִּין (דָּף ז:) וְקֻצַּת קִשָּׁה מִירֹשְׁלָמִי לְפִי מַה

שְׁפִרְשִׁתִּי דִּהְנָהוּ דִּע"ז גַּבִּיפִי מֵאֵת שְׂדַרְכוּ דְּמִשְׁמַע הַתָּם דְּלֹא הוּוּ אֵלֹא י' דְּבָרִים אֵת שְׂדַרְכוּ וְהִכִּי אֵיתָא הַתָּם בִּפ"ב דְּמַסְכַּת עֲרָלָה דְּר' יוֹחָנָן וּר"ל

אֵיתַפְלָגוּן חַד אָמַר י' דְּבָרִים מִקְדָּשִׁין דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר פִּי' י' דְּבָרִים הַשְּׁנוּיִים בְּמִלְשָׁנָה שְׁפֵלָם אֵת שְׂדַרְכוּ וְאַחֲרִים אָמְרוּ כֹּל הַדְּבָרִים מִקְדָּשִׁין דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר

פִּי' דְּכָל שְׂדַרְכוּ לַמְנוּת שְׁנִינוּ (וְכַר) דְּאוֹתָם י' דְּבָרִים דְּקֹאמַר רַבִּי יוֹחָנָן הִנְנוּ אוֹתָם שִׁשְׁה דְּבָרִים דְּקֹאמְרִי רַבֵּנן וְחִבְלִי תַלְתָּן תְּרִי ז' וְכִגְד שְׁאַבְעוּ בְּקַלְפֵי עֲרָלָה

וְנִתְעַרְב בְּאַחֲרִים וְצוּבַע מִלֹּא הִסִּיט בְּקַלְפֵי עֲרָלָה וְאַרְגוּ כְּבִגְד וְאִינוּ יוֹדַע אֵיזִהוּ דְּבַתְרִנְהוּ תַנּוּן הַתָּם כֵּלָן יִדְלָקוּ דְּבָרִי ר' מֵאִיר וְכִגְד וְסִיט תְּרִי מְלִי חֲשִׁיבִי וְסִיט

חֲשִׁיב אֵת שְׂדַרְכוּ כְּדֹאמַר הַתָּם בִּירֹשְׁלָמִי וְאוּרְג מִלֹּא הִסִּיט מִצָּמֵר הַכּוֹכּוּר כְּבִגְד דְּקַתְנֵי הַתָּם יִדְלַק הַכּוֹכּוּר קֹאמַר עָלָה בַּגִּמ' דֹּאֵית תַּנָּא דְּתַנִּי בְּמִלְשָׁנָה דְּבָרִי

ר"מ וְאֵית דְּלֹא תַנִּי דְּבָרִי ר"מ מֵאן דְּתַנִּי דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר אֵית לֵה י' דְּבָרִים מִקְדָּשִׁים פִּי' שְׁוֹ הִיא הַעֲשִׁירִית וּמֵאן דְּלֹא תַנִּי דְּבָרִי ר"מ מֵאָה לֵה י' דְּבָרִים

מִקְדָּשִׁין פִּי' אוֹתוֹן מְשֻׁרָה דְּבָרִים שְׁאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּמִקְדָּשִׁי לֹר"מ דְּהוּוּ אֵת שְׂדַרְכוּ הִיכֵן הֵם וּמִלְשַׁנִּי ר"מ כר"ע שְׁמוּסִיף אָף כְּכּוֹרוֹת שָׁל בַּעַל הַבֵּית וְהִשְׁתַּא

מֵאִי קֹא חֲשִׁנָּא לֵה הָא אַכָּא כֹּל הִנְהוּ דִּע"ז דְּמִקְ

 עין משפט נר מצות
--

א מיי פטיז מחלי מאכלות אסורות הל ח:

ב מיי פטיז מחלי מאכלות אסורות הל ג, טושיע יוד סי קי סעי א:

נִתְעַרְבוּ באַחֲרוֹת וְאַחֲרוֹת באַחֲרוֹת ר"ת ל"ג בְּשׁוּם מְקוֹם וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת בַּהֲךְ מִלְּשָׁנָה שְׂשׁוּנִיָּה בְּסוֹף מִסְכַּת עֶרְלָה וּבִתְנֵהוּ דְּמִסְכַּת ע"ו בְּסוֹף פֶּרֶק כֹּל הַצִּלְמִים גַּבִּי אָפֶה בּוּ אֶת הַפֶּת כּו' וּגְבִי בְּגָד שְׂצָבְעוּ בְּקִלְפֵי עֶרְלָה וּבִכְמָה מְקוֹמוֹת כִּי־צֵא בָּאֵלוּ מִדְּפִרְיָהּ לִקְמוֹן (וּבְחִים דָּף ער.) עַל שְׂמוּאֵל דָּאָסֶר סָפֵק סְפִיקָא בְּעֻבּוּדַת כּוֹכְבִים מִבְּרִיתָא שְׂמַתְרָת. דָּלָא מִשְׁכַּח דְּקֵאִי כְּשִׂמוּאֵל אֵלָא רַבִּי יְהוּדָה שְׂאֵאֶסֶר אָפִילוּ בְּשֹׁאֵר אֲסוּרִין סָפֵק סְפִיקָא בְּגוֹן רִמּוּנֵי בְּדוּ וְשִׂמוּאֵל סִבֵּר לֵה כּוֹתֵה בַּחֲדָא וּפְלִיג עֲלֵה בַּחֲדָא וְאִי הָווּ גִּרְסִין הֵכָא וּבְמִסְכַּת ע"ו וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת הָווּ לִיה לְאִיתוּי רֵאֵנָה לְשִׂמוּאֵל מִהֲנַךְ מִשְׁנִיּוֹת וְלֹא הִיָּה דִּחַק לְהִבִּיא מִבְּרִיתָא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק מְגוּפָה דְּמִתְנִיתִין דִּהֵתָם בְּמִסְכַּת עֶרְלָה (פ"ג) גַּבִּי בְּגָד שְׂצָבְעוּ בְּקִלְפֵי עֶרְלָה וּגְבִי תִבְשִׁיל שְׂבִשְׁלוּ בְּקִלְפֵי עֶרְלָה וְהוּ דִּסְבִּילִי תִלְמֵן קַתְנִי נִתְעַרְבוּ בְּאַחֲרִים וּגְבִי צוּבַע מִלֵּא הִסִּיט בְּקִלְפֵי עֶרְלָה וְאֵרְגוּ בְּבֶגֶד וְאִינוּ יוֹדַע אֵיזוֹהוּ וּגְבִי אֹרֵג מִלֵּא הִסִּיט מֵאֶמֶר

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

נִתְעַרְבוּ באַחֲרוֹת וְאַחֲרוֹת באַחֲרוֹת ר"ת ל"ג בְּשׁוּם מְקוֹם וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת יִדְלְקוּ דְּכֶתִיב פֶּן תִּקְדָּשׁ תִּקְדֵּד אִשׁ:

יִדְלְקוּ. נִתְעַרְבוּ בְּאַחֲרִים (וְאַחֲרִים בְּאַחֲרִים) – כּוֹלֵן יִדְלְקוּ. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יַעֲלוּ בְּאַחֵד וּמֵאֲתִים. שְׁהֵיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כֹּל שֶׁדָּרְכוּ לְמִנּוֹת – מְקַדָּשׁ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִינוּ מְקַדָּשׁ אֵלָא שְׂשֻׁה דְּבָרִים בְּלָבָד. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: **שְׂבָעָה, וְאֵלוּ הֵן: אֶגְזוּי פֶּרֶךְ, וְרִמּוּנֵי בֹאדֵן, וְחִבִּיּוֹת סְתוּמוֹת, וְחִילְפֵי תִרְדִּין, וְקִילְחֵי כְרוֹב, וְדִלְעַת יְוֹנִית. רַבִּי עֲקִיבָא מוֹסִיף: אֵף כְּפָרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבֵּית.
^(א)**הֲרֵאִוי לְעֶרְלָה – עֶרְלָה, הֲרֵאִוי לְכֻלְאִי הַפֶּרֶם – פְּלֵאִי הַפֶּרֶם.**
^(ב)**וְאִיתָמֵר עֲלֵה, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: "אֶת שֶׁדָּרְכוּ לְמִנּוֹת" שְׁנִינוּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ אוֹמֵר: "כֹּל שֶׁדָּרְכוּ לְמִנּוֹת" שְׁנִינוּ. הֲנִיחָא לְרִישׁ לִקְיִשׁ, אֵלָא לְרַבִּי יוֹחָנָן מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? אָמַר רַב פִּפְא:****

הֵאִי תַנָּא – תַנָּא דְּלִיטְרָא קָצִיעוֹת הוּא, דָּאֵמַר:

כֹּל

בְּכוֹר בְּבֶגֶד לֹא קַתְנִי נִתְעַרְבוּ בְּאַחֲרִים וְהִינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דָּאִם נִתְעַרַב בְּשֹׁאֵר בְּגָדִים יְכוֹל לְהִסִּיר מִכָּל אֶחָד מִלֵּא הִסִּיט וּמִלְּשַׁתְרִי מִטַּעַם סָפֵק סְפִיקָא דְּמִתֵּר וּמִיָּהוּ אֵיכָא חֲדָא בְּרִיתָא בְּרִישׁ מִסְכַּת בִּיצָה (דָּף ג:) דָּאֶסְרָה סָפֵק סְפִיקָא דְּקַתְנִי וּסְפָקָה אֲסוּר וּמוֹקִי לֵה בְּסָפֵק טְרִפָּה וְקַתְנִי הֵתָם נִתְעַרְבָּה בְּאֵלָף פֶּלֶן אֲסוּרוֹת וְאִין לַחֲוֹשׁ בַּהּ דָּלָא מִנְתִּי לִקְמוֹן כִּיֹּן דְּבִרְיתָא הִיא דְּמֵאִי אֵלְמָא מִבְּרִיתָא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְהֵהִיא נָמִי מוֹקִי רַב פִּפְא בְּבִיצָה כְּרַבִּי יְהוּדָה אֵלִיבָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְעִדִּיפָא לִיה לְאַתְוִי בְּרִיתָא דְּמִפְרָשׁ בַּהּ רַבִּי יְהוּדָה בַּהֲרֵיָא וְעוֹד אוֹמֵר רַבִּינוּ תָּם דִּהָא דְּקַתְנִי נִתְעַרְבָּה בְּאֵלָף פֶּלֶן אֲסוּרוֹת לֹא קֵאִי אֶסְפָּקָה אֵלָא אֲנוּדָאָה תַדַּע דְּאָפִילוּ רַבִּי יְהוּדָה דָּאָסֶר לִקְמוֹן סָפֵק סְפִיקָא הִינוּ דּוֹקָא בְּרִמּוּנֵי בְּדוּ דְּקַתְנִי בְּבִרְיתָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר רִמּוּנֵי בְּדוּ כּו' מִשְׁמַע דּוֹקָא רִמּוּנֵי אֶת שֶׁדָּרְכוּ וְעִדִּיף דִּהְיוּ אֶחָד מִלְּשֻׁשָׁה דְּבָרִים בַּהֲנָהוּ אָסֶר ר' יְהוּדָה סָפֵק סְפִיקָא דְּמֵאִי טַעְמָא נָקֹט רִמּוּנֵי בְּדוּ וְהָא אָפִילוּ כֹּל שֶׁדָּרְכוּ מְקַדָּשׁ לר' יְהוּדָה כְּדַמוּכַח בְּבִרְיתָא דְּלִשְׂרָא קָצִיעוֹת וּגְבִי חֲתִיכָה בְּחִתִּיכוֹת דָּאֵמַר ר' יְהוּדָה לֹא תַעֲלֶה פ' הַעֲרַל (נִבְמוֹת פֹּא:) וְחֲתִיכָה הִיו כֹּל שֶׁדָּרְכוּ כְּדַמוּכַח הֵתָם דָּאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְהָלָא חֲתִיכָה עוֹלָה (לְמַנָּן) מִשּׁוּם דִּהְיוּ כֹּל שֶׁדָּרְכוּ וְאִנּוּ אֶת שֶׁדָּרְכוּ בַּעֲיִין וְהַש"ס דְּמוֹקִי לֵה בְּנִימוּתָה הִינוּ דּוֹקָא לְרִישׁ לִקְיִשׁ וּמִיָּהוּ מְצִי לְמִימַר דְּנָקֹט רִמּוּנֵי בְּדוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּפִלִּיג עֲלֵיהּ דְּאָפִילוּ בְּרִמּוּנֵי בְּדוּ שְׂרִי סָפֵק סְפִיקָא וּבַעֲנָן זֶה צָרִיד לְפִרְשׁ חֲדָא בְּרִיתָא לִקְמוֹן (וּבְחִים דָּף ער.) דְּבִסְתָמָא דְּקַתְנִי כּוּס שֶׁל עֻבּוּדַת כּוֹכְבִים שְׂפָלַל לְאֹצֵר מִלֵּא כּוּסוֹת פֶּלֶן אֲסוּרוֹת פִּרְשׁ אֶחָד מִהֵן לְרַבּוּא וּמְרַבּוּא לְרַבּוּא ' מִתְרִין דָּאֻמָּאִי נָקֹט מְרַבּוּא לְרַבּוּא הָא בְּפִרְשׁ אֶחָד מִהֵן לְרַבּוּא שְׂרִי כ"ש מְרַבּוּא לְרַבּוּא דִּהְיוּ אֶחָד מִלְּשֻׁשָׁה דְּבָרִים בַּהֲנָהוּ אָסֶר סָפֵקוֹת וְכֹן צָרִיד לוֹמֵר בַּעַל כְּרַחֲן דְּרִמּוּנֵי בְּדוּ לר' יְהוּדָה לֹאֹ דּוֹקָא וּמִדְּתַנּוּ בְּמִסְכַּת פִּלִּים (פִּי"ו מ"ה) תְּרַמּוֹן שְׂאֻמְרוּ לֹא גָדוֹל וְלֹא קָטָן אֵלָא בִּינוּנֵי וְלָמַה הִקְרוּ רִמּוּנֵי בְּדוּ שְׁהִיו מְקַדָּשִׁין כֹּל שֶׁהֵן דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי אוֹמֵר לְשַׁעֲר בְּהֵן אֶת הַפִּלִּים רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לִכֹּר וְלִכֹּר הִקְרוּ לְשַׁעֲר בְּהֵן אֶת הַפִּלִּים וְשֶׁהֵן מְקַדָּשִׁין כָּכֹל שֶׁהֵן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא הִקְרוּ רִמּוּנֵי בְּדוּ וְחֻצְרֵי גִבַּע אֵלָא שְׁהִיו מִתְעַשְׂרִין וְדֵאִי כָּכֹל מְקוֹם פִּרְשׁ דְּסִתְמִיחוּהוּ מִבִּין הַעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים כִּף פִּרְשׁ בְּעִירוֹךְ בְּעִירוֹךְ חֲצִר וּמֵאֲוֹתָהּ מִלְּשָׁנָה יֵשׁ לְדַקְדָּק דִּסְתָם רִמּוּנִים אָפִילוּ כֹּל שֶׁדָּרְכוּ לֹא חֲשִׁיבִי דָּלָא תִקְשִׁי דְּרַבִּי מֵאִיר אֲדָרְבִּי מֵאִיר לְרִישׁ לִקְיִשׁ דָּאֵמַר כֹּל שֶׁדָּרְכוּ לְמִנּוֹת שְׁנִינוּ וְלְרַבִּי יְהוּדָה כֹּל הַרְמוּנִים חֲשׁוּבִים כֹּל שֶׁדָּרְכוּ דִּהָא רַבִּי יְהוּדָה סִבֵּר דְּלִשְׂרָא קָצִיעוֹת לֹא בִטְלָה וְקַתְנִי לֹא הִקְרוּ רִמּוּנֵי בְּדוּ לַעֲנֵן קִדְּוִשׁ אֵלְמָא כֹּל הַרְמוּנִים מְקַדָּשִׁים וְשׁוּי לְרִמּוּנֵי בְּדוּ דֵאִי רִמּוּנֵי בִּינוּנִים אִינוּ מְקַדָּשִׁין א"כ הִיָּה לוֹ לְהוֹפְרִין לַעֲנֵן קִדְּוִשׁ כְּמוֹ רַבִּי מֵאִיר וְצָרִיד עֵיין בִּירְוִשְׁלָמִי בְּפֶרֶק בִּתְרָא דְּעֶרְלָה וּכְמַדְמָה שְׂשִׁשׁ שֵׁם טַעוֹת סוֹפֵר וְיֵשׁ מִפְרָשִׁים דְּאָפִילוּ גִרְסִין כָּכֹל הֵנָּךְ מִשְׁנִיּוֹת וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת לֹא מְצִי לְאַתְוִי רֵאֵנָה דְּסָפֵק סְפִיקָא אֲסוּר דְּדִלְמָא הֵכִי קֵאֵמַר וְכֹל הָאֲחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת וְאִין לְתַמָּה מַה חֲדוּשׁ הוּא לְשִׁנוֹת ב' פְּעָמִים כִּיֹּן דְּקֵאִי אֶכֶל הָאֲחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת דְּאֶצְטְרִיף לִיה לְאַשְׁמוּעִינֵן דֹּאע"ג דֵּאֵיכָא תְּרִי רַבִּי דְּגַבִּי שְׂאֵר מִלֵּי אֶסְרִינוּ חֲדָא רַבָּא וְשְׂרִינוּ תְּרִי רַבָּא גַבִּי יוֹחָסִין בְּסוֹף פ"ק דְּבִתְבּוֹת (דָּף טו.) דָּאֵמַר הוֹלְכִין אַחֵר רַב הַעִיר וְהָא דֹּאכָא רַב סִיעָה בַּהֲרָה וְאָפִילוּ עִיר קִטְנָה וְאִין הוֹלְכִין אַחֵר רַב עִיר גִּרְדִּיתָא וְאָפִילוּ גָדוֹלָה כֹּאֲנוּטוֹכִיא וְאַחֲרֵי רוב סִיעָה גִּרְדִּיתָא: כֹּלֵן יִדְלְקוּ וְאִם תֹּאמַר מֵאִי שְׂנָא הֵכָא דְּקַתְנִי יִדְלְקוּ כְּשֶׁנִּתְעַרְבוּ וְכֹן כָּכֹל הֲאֲסוּרִין הַשְׁנוּיִם שֵׁם בְּמִסְכַּת עֶרְלָה (פ"ג) וְלֹא פְלִיג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּלִמָּא יוֹלִיד הִנָּאָה לִים הַמִּלַּח כְּמוֹ בִּס"פ כֹּל הַצִּלְמִים (ע"ו מט:) לַעֲנֵן עֻבּוּדַת כּוֹכְבִים וְכוּתֵה הִילְכְתָא כְּדִפְסָקִינוּ מִיָּהוּ רַבִּינוּ שְׂמוּאֵל פִּרְשׁ שֵׁם דִּהוּא הָדִין כָּכֹל הֲאֲסוּרִין אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יוֹלִיד הִנָּאָה לִים הַמִּלַּח וְגִרָאָה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פְּלִיג דּוֹקָא גַבִּי עֻבּוּדַת כּוֹכְבִים לְפִי שְׂתוּפְסַת דְּמִיָּה וּבְשִׂמּוּלִיף הִנָּאָה לִים הַמִּלַּח גִּרָאָה כֹּאֵלוּ מוֹלִיד הֲאֲסוּר וּמֵהָאִי טַעְמָא הָווּ אֲמַרִּינוּ נָמִי הֵכִי לַעֲנֵן שְׂבִיעִית גַּבִּי הָא דְּתַנָּא בְּפֶרֶק הַגּוֹזֵל עֲצִים (ב"ק קא) בְּגָד שְׂצָבְעוּ בְּקִלְפֵי שְׂבִיעִית יִדְלַק אִם הִיָּה מִתְעַרַב בְּאַחֲרִים הָווּ אֲמַרִּינוּ יוֹלִיד הִנָּאָה לִים הַמִּלַּח אָבֹל בְּעֶרְלָה וְכִלְאִים וְשַׁעֲר גּוֹיִר וּפֶטֶר חֲמוּר וְכֹל שְׂאֵר אֲסוּרִים דָּלָא תַפְסִי דְּמִיָּהֶם אֲמַרִּינוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר יִדְלַק אָפִילוּ נִתְעַרַב וְלִפִּי טַעַם זֶה טַבַּעַת וְכוּסוֹת דְּלִקְמוֹן דְּמִנְרֵי בְּעֻבּוּדַת כּוֹכְבִים סָגִי בַּהוֹלְכַת הִנָּאָה לִים הַמִּלַּח עוֹד יֵשׁ לְפִרְשׁ דְּדוֹקָא בְּתַנּוּר שְׁהִסִּיקוּ בַּעֲצֵי עֻבּוּדַת כּוֹכְבִים וְאַפֶּה בּוּ אֶת הַפֶּת וְנִטַּל מִמֶּנָּה כְּרַכֵּר וְאֵרַג בַּהּ אֶת הַבֶּגֶד אֲמַר' יוֹלִיד הִנָּאָה לִים הַמִּלַּח כְּשֶׁנִּתְעַרַב לְפִי שְׂאִין מִמְּשׁוֹת הֲאֲסוּר בָּעִין וְהֵהוּא גִבְרָא דֹּאֲתַעַרַב לֵה חֲבִיתָא דְּחִמְרָא כִּיֹּן. דֵּאִי אָפִשֵׁר לְהַגּוֹת בַּהוֹלְכַת הִנָּאָה אֵלָא הֵתֵר הִנָּאָה שְׂאִינָה בְּגוּף שֶׁל עֲצָמוּ אֵלָא אוּ לְמַכּוֹר אוּ לְמַן לְפוֹעֲלִין אָבֹל שְׁהִנָּה הוּא עֲצָמוּ לֹא דֹאֲסוּרָא בִּשְׁתִּיתָה שְׂרִי עַל גִּיד ב' זוּי וְאִם תֹּאמַר מֵאִי טַעְמָא לֹא אֲמַר' כָּכֹל הִנֵּי דְּמִסְכַּת עֶרְלָה יִמְכְּרוּ כֹּלֵן לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים חוּץ מִדְּמִי אֲסוּר הִנָּאָה שְׂבוּ כְּדַקָּאֵמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גָּמְלִיאֵל בְּפֶרֶק בִּתְרָא דְּמִסְכַּת ע"ו (דָּף ער.) גַּבִּי יוֹן נָסֹךְ וּבִירְוִשְׁלָמִי פִרְיֵד לֵה וּמִשְׁנֵי דְּחִלְשִׁין כְּכוֹלְהוּ אִם יִמְכְּרוּ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׂמָא יִחְזוֹר הַעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְיִמְכּוֹר לִישְׂרָאֵל אָבֹל בִּיָּין נָסֹךְ לִיכָא לְמִיחֹשׁ וְכֹן בִּפְתַּ וּבְגָד כָּכֹל הַצִּלְמִים (ע"ו מט:) דֹּאע"ג דִּפֶּת שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֲסוּר בְּאַכִּילָה בְּהִנָּאָה מִיָּהא שְׂרִי וְחִלְשִׁין שְׂמָא יִקְנָה מִמֶּנּוּ יִשְׂרָאֵל וְיִתֵּן לְפוֹעֲלִי וְחִבִּיתָא דִּהֵהוּא גִבְרָא אִם הִיָּה רוּצָה לְמַכּוֹר כֹּל יַעַן יִחַד ה"ה דִּהְנוּה מְצִי לְמַכּוֹר חוּץ מִדְּמִי אֲסוּרָא שְׂבוּ וְחִבִּיּוֹת סְתוּמוֹת נָמִי אֵיכָא לְמִיחֹשׁ שְׁיִמְכְּרָם הַעוֹבֵד כּוֹכְבִים לִישְׂרָאֵל דְּמִנְרֵי בְּשִׁמּוֹן זִית אוּ בִיָּין תַּפּוּחִים: ה"ג אֶגְזוּי פֶּרֶךְ עַל שֵׁם שְׁנִפְרִכִין כְּדָאֵמַר בְּפִסְיָקְתָא בְּפִרְשָׁתָא דִּיהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים אַחֵר פִּרְשַׁת כִּי תִשָּׂא עַל אֵל

הַפֶּרֶם דְּתִרּוּמָה עוֹלָה בְּאַחֵד וּמֵאָה וְכִיֹּן שְׂכַפֵּל אֶת הֲאֲסוּר שְׂאֲסוּרוֹ אֲסוּר הִנָּאָה כַּפֵּל אֶת הָעֲלִיָּה הֵכִי תַנָּיָא לֵה בְּסַפְרֵי גַבִּי מִכָּל חִלְבוּ אֶת מְקַדָּשׁוּ מִמֶּנּוּ דְּמִלְּשַׁתְעִי בְּתִרּוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁהִיא אֶחָד מִמֵּאָה וְתָרִי לֵה מְקַדָּשׁוּ וּמִלְּשַׁמַּע שְׁמַקְדָּשׁוּ מְקַדָּשׁ אֶת הַמִּתְעַרְבִין בּוּ: אִינוּ מְקַדָּשׁ אֵלָא בְּטַל: אֵלָא שְׂשֻׁה דְּבָרִים בְּלָבָד הֵן שְׁמַקְדָּשִׁין אֶת כֹּל הַמִּתְעַרְבִים בְּהֵן מִתּוֹךְ שְׁהֵן גָּדוֹלִים וּדְמִיָּהֵן יִזְרִים וְחֻשׁוּבִין כְּמִינוּ: פֶּרֶךְ וּבְדוּן מְקוּמוֹת הֵן: חִילְפֵי תִרְדִּין וְקִלְחֵי כְרוֹב לְשׁוֹן קִלַח בְּגֶרֶק שְׁלוֹ: כֹּל הֲרֵאִוי לְעֶרְלָה עֶרְלָה מַה שְׂשִׁשׁ בָּאִילָן מִיֹּן אִילָן וְרֵאִוי לְעֶרְלָה מְקַדָּשׁ אֶת עִירוּבּוּ בְּאֲסוּר עֶרְלָה:

מסורת הש"ס

א ביצה ג:

ב משנה ערלה

מסורת הש"ס
א תוספתא תרומות
ב ביצה גג: תוספתא אהלות
גליון הש"ס

תוס' ד"ה רבי יהודה אומר וכו' ואומר ר"ת דלא אמר ר' יהודה. עיין לקמן דף עז ע"ב תוס' ד"ה הא בסה"ד:

כל דבר שֵׁשׁ בו מנִנן כל שְׁדָּרְכוּ לְמִנּוֹת כָּלל כְּגוֹן לִיטְרָאוֹת שֶׁל קָצִיעוֹת שָׁרֵב בְּגֵי אֲדָם אֵין מוֹכְרִין בְּמִנְנָן אֱלָא דוֹרְסִין אוֹתוֹ בַּעֲגוּל וּמוֹכֵר כֹּל הַעֲגוּל יַחַד הוּאֵיל וּפְעָמִים שְׁמוֹנִין הִלִּיטְרָאוֹת לְבַד לְמַכְרָם בְּמִנְנָן:
וְאִפִּילוּ בְּדִרְבָּנָן בְּמִדֵּי דְאִסְרוּהּ מִדְּרַבָּנָן כְּגוֹן תְּרוּמַת קָצִיעוֹת לֹא בְטָיל הוּאֵיל וְדָרְכוּ לְמִנּוֹת כָּלל כ"ש בְּדאֻרִיתָא כְּגוֹן פְּסוּלֵי תַרְבֵּן דְּמִתְנִי:
לִיטְרָא קָצִיעוֹת מִשְׁקַל לִשְׂרָא שֶׁל תַּאֲנִים יְבֻשׁוֹת שֶׁל תְּרוּמָה שְׁקָצְעָם בְּאִנְמֵל בְּכָלִי שְׁשָׁמוּ מִקְצוּעַ:
שְׁדָּרְסָה ע"פ עֲגוּל שֵׁם כָּלִי הוּא עֲגוּל וְדוֹרְסִין בִּיה קָצִיעוֹת וְנִדְבָקִין זו בְּזוֹ וְנִשְׁשִׁין עֲגוּל כַּעֲזֵין גְּבִינָה:
עַל פִּי דְרֹקָא נָקֹט שְׁנִירָאִית לַעֲנִינִים:
וְאֵין יָדוּעַ אִינְה פִּי כָּלִי נָאָסֵר וּבְכַל הַתַּחֲתוֹנוֹת שְׁשִׁיט לִיה שְׂאִין הַתְּרוּמָה מִעֲרֶכֶת בְּהֵן אֱלָא הַסְּמִין לְבָדָם בְּסַפֵּק הָאִסּוּר:
רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה פְּלִיגִי בִּהּא אֱלָבָא דר"א ור' יְהוֹשֻׁעַ:
רואין אוֹתָן כְּאֵילוּ הֵן פְּרֻדוֹת אַע"פ שְׂאִין כָּאֵן ק' סְמִין שֶׁל ק' כְּלִים שֶׁל הַתֵּר לְבַד הָאִסּוּר לְבַטֵּל הָאִסּוּר וְהַתַּחֲתוֹנֹא אֵינֵן בְּכָלִל הַסַּפֵּק לְהַצְטַרֵּף עִם הַעֲלִיּוֹנוֹת לְבַטְלוֹן רואין אֵת כֹּל לִיטְרָאוֹת הַתַּחֲתוֹנוֹת וְהַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁבָכִל הַכְּלִים פְּרֻדוֹת וְזוּ מִעֲרֶכֶת בְּכָלֵן וְהַתַּחֲתוֹנוֹת מִצְטַרְפוֹת לְהַעֲלוֹת אֵת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁבָכִל פּוּם וּפּוּם:
וְאִם לֹא הַסְּמִין אִסּוּרִין שֶׁהַתַּחֲתוֹנוֹת שְׂאֵינֵן בְּכָלִל הַסַּפֵּק אֵין מַעֲלוֹת הַסְּמִין:
אִפִּילוּ יֵשׁ שֵׁם ג' מֵאוֹת סְמִין לֹא יַעֲלוּ דְכַל שְׁדָּרְכוּ לְמִנּוֹת לֹא בְטָיל:
דְּרָסָה בַּעֲגוּל וְאֵינוּ יוֹדַע בְּאִינְה מְקוּם כּו' שְׁדָּרְסָה בְּמִקּוּם הַשּׁוּלִים שֶׁהַכִּלִּי רָחַב וְהִרְבֵּה לִיטְרָאוֹת סְדוּדוֹת לְרַחְבּוֹ:
דְּבָרֵי הַכֹּל יַעֲלוּ הוּאֵיל וְלִיתָה לְאִסּוּרָה בַּעֲיָנָה שְׁנֹדָּרָס וְנִדְבָק בְּאַחֲרוֹת מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה וְזֶמֶן הַצֵּד אֵין כָּאֵן דְּבַר שְׁבָמִנְנָן כָּלִל:
ה"ג וְנִמְשָׁף חַד וְחַד מִנְיָהּוּ וְנִגְרִיב כּו' יִשְׁלַם אֶחָד אֶחָד וּבְכָל חַד וְחַד נִימָא מְרַבָּא הוּא:
וּפְרִכִּינָן נִמְשָׁף בְּתַמִּיָּה מִשְׁמַע

יִשְׁתַּם אֶחָד אֶחָד מִתּוֹךְ הַעֵדֵר הָא הוּה לֹו הָאִסּוּר קְבוּעַ וְעוֹמֵד בִּינֵיהֶם וְזִמְנָא לֹו בְּסַנְהֶדְרִין (דָּף עט.) מוֹרָבָא לֹו פִּרְט לְזוּרֵךְ אֶבּוֹן לְגוּ דְכַל קְבוּעַ כְּמַחְצָה עַל מַחְצָה דְּמִי:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

ר"מ אומר רבי אֶלִיעֶזֶר אומר כו' תמה לר"ל דְאָמַר לַעֲלִי גְבִי תְבִילִי תִלְתָן לר"מ כֹּל שְׁדָּרְכוּ קִשְׁנָא דר"מ גּוּפָה קִסְבֵּר דְלִטְרָא קָצִיעוֹת בְּטָלָה דאע"ג דְהוּנָא כֹּל שְׁדָּרְכוּ מִיּהוּ בָּס' הָעֵרֶל (יְבֻמוֹת פא.) מִשְׁמַע דְלֹא אָמַר ר"ל כֹּל שְׁדָּרְכוּ מִקְדָּשׁ אֱלָא תְרוּמָה דְאֻרִיתָא אֶבֶל בְּתֵרוּמָה בְּזִמְנָן הָנָה דְהִיא מְדָרְבָּנָן לֹא וא"ת אִם תְּרוּמָה בְּזִמְנָן הָנָה דְרַבָּנָן א"כ בְּטָלָה קִדְשַׁת הָאֶרֶץ א"כ כִּלְאֵי הַכֶּרֶם נִמִּי דְרַבָּנָן וְאִמַּאי תִּנִּי כֹל שְׁדָּרְכוּ וי"ל דְכִלְאֵי הַכֶּרֶם הוּא חַד דְרַבָּנָן דָּאִם לֹא בְטָלָה קִדְשַׁת הָאֶרֶץ הִיָּה דְאֻרִית' אֶבֶל הַכָּא תִרְמִי דְרַבָּנָן חַד דְבְטָלָה קִדְשַׁת הָאֶרֶץ וְעוֹד דְתֵרוּמַת תַּאֲנִים מְדָרְבָּנָן דְלֹא מִחִיב מְדאֻרִיתָא אֱלָא דָּנָן תִּירֹשׁ וְיֹצֵהָ ר'נ דְלַעֲלִי הַכִּי פִּרְוֹשׁוֹ שְׁהִיָּה ר"מ אומר כֹּל שְׁדָּרְכוּ לְמִנּוֹת מִקְדָּשׁ מְדאֻרִיתָא וְכִיּוֹן דְבְדאֻרִיתָא כֹּל שְׁדָּרְכוּ מִקְדָּשׁ דִּין הוּא שְׁקִדָּשׁ בְּדִרְבָּנָן אֵת שְׁדָּרְכוּ כְּגוֹן תְּבִילִי תִלְתָן שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם ר'נ א"כ כִּלְאֵי הַכֶּרֶם כִּיּוֹן שֵׁשׁ בְּהֵן אִסּוּר הִנָּאָה אַע"ג דְבְטָלָה קִדְשַׁת הָאֶרֶץ חֲמוּר כְּמוֹ מְדאֻרִיתָא וא"ת וּבפ"ק דְּמַגְלָה (דָּף י.) הִכִּי בַּעֲזִי לְמִימַר דְקִסְבֵּר ר"א קִדְשָׁה רִאשׁוֹנָה קִדְשָׁה לַשְּׁעִמָּה וְקִדְשָׁה לַעֲתִיד לְבֹא וְעוֹד דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ גּוּפָה קֹאמַר הֵתָם בְּהֵדֵא הַכִּי אֵלמָא קִסְבֵּר לֹא בְטָלָה קִדְשַׁת הָאֶרֶץ וְתִכִּי לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְלִטְרָא קָצִיעוֹת בְּטָלָה לר"ל וְהִיִּינוּ יְכוּלִין לְפָרֵשׁ דְלָר' יְהוֹשֻׁעַ קִדְשַׁת הָאֶרֶץ לֹא בְטָלָה וּמ"מ לִיטְרָא קָצִיעוֹת עוֹלָה מִשּׁוּם דְתֵרוּמַת תַּאֲנִים דְרַבָּנָן דְמַטְעָם זֶה הִקְלוּ בִּיה לומר שֶׁהַתַּחֲתוֹנוֹת מַעֲלוֹת אֵת הַעֲלִיּוֹנוֹת ואַע"פ שֶׁלֹּא נִתְעַרְבוּ בְּכֹל הַעֲגוּל וְהָא דְמִשְׁמַע בְּשָׂרָק הָעֵרֶל (יְבֻמוֹת פא.) לר"ל דְאֵי תְרוּמָה בְּזִמְנָן הָנָה דְאֻרִיתָא לֹא הִיָּה עֲגוּל בַּעֲגוּלִין עוֹלָה דְקֹאמַר ר"ל וְהֵלֹא אֲנִי שׁוֹנָה עֲגוּל בַּעֲגוּלִין עוֹלָה אֱלָא תְרוּמָה

דְרַבָּנָן וְאִינְה הוֹכַחָה הִיא וְהֵלֹא ר' יְהוֹשֻׁעַ סִבֵּר מְקַרְיָבִין אַע"פ שְׂאִין בִּית דְקִדְשַׁת הַבֵּית לֹא בְטָלָה וּכ"ש קִדְשַׁת הָאֶרֶץ וְאִפִּי' הַכִּי סִבֵּר דְעֲגוּל עוֹלָה וּבְטֵל וְיֵשׁ לומר דר' יְהוֹשֻׁעַ יִסְבֵּר דְאֲנִי בְּכִכּוּרִים דְתָנָן בְּמַסֶּכֶת פֶּרָה פ' י"א (מ"ג) דְבִלָּה שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמִי חֲטָאת נִטְלָה וְאֶבֶלָה אִם יֵשׁ בְּכִיצָה בִּין טְמָאָה בִּין שְׁהוּדָה הַמִּים טְמָאִים וְהֶאֱוָלָה חֵיב מִיתָה פִּי' לְשִׁנְטָלָה אֲדָם מִיָּד נִטְמָא גּוּפוֹ מִמַּחֲמַת נוֹשָׂא מִי חֲטָאת וא"א לְהִיּוֹת הַאוּקְלָה חֵיב מִיתָה בְּסַתָּם תְּרוּמָה דְתֵרוּמַת פְּרוֹת דְרַבָּנָן אִם לֹא נֹאמַר דְבְתֵרוּמַת כְּכּוּרִים מִיָּדִי וּה"נ מְדַרְשָׁךְ ר"ל מֵהָא דְעֲגוּל בַּעֲגוּלִין עוֹלָה אִפִּילוּ בְּכִכּוּרִים דְאֻרִיתָא וְיַחֲזֵק הוּא זֶה אֱלָא יֵשׁ לְחַלֵּק דְלַעֲנֵן קִדְשָׁה הַתְּלִיָּה בְּמַחְצוֹת כְּגוֹן קִדְשַׁת הַבֵּית קֹאמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ דְלֹא בְטָלָה כְּדָרְשׁ הֵתָם בְּמַגְלָה (דָּף ג:) אֲשֶׁר לוֹ חוּמָה אַע"פ שְׂאִין לוֹ עֲכָשׁוּ וְהִיָּה לוֹ קֶרֶם לָכוּן וְכוּן צָרִיד לְחַלֵּק [נִמִּי לַעֲלִי] כְּמוֹ שֶׁפִּרְשִׁיתִי לַעֲלִי בְשָׂרָק קִדְשֵׁי גִדְשִׁים (וְכַחֲסִים דָּף סא. ד"ה מֵאִי:) וְהַתַּחֲתוֹנוֹת מַעֲלוֹת אֵת הַעֲלִיּוֹנוֹת אַע"פ שְׂאִינָן בְּסַפֵּק דְמוּעַ הִקְלוּ בְתֵרוּמַת פְּרוֹת דְרַבָּנָן וְהָא דְתָנָן בְּסִם' תְּרוּמוֹת בַּפ"ד (מ"ט) תִּנָּאָה לְבִנְהָ שְׁנִפְלָה לְחוּף לְבָנוֹת וְשְׁחֹרוֹת לְבָנוֹת אִסּוּרוֹת הַשְּׁחֹרוֹת מִתּוֹרוֹת

וְאֵין הַשְּׁחֹרוֹת מַעֲלוֹת אֵת הִלְבָּנוֹת לֹא דְמִי דְהֵתָם אֵינֵן הַשְּׁחֹרוֹת רִאיוֹת לְהִיּוֹת בְּסַפֵּק דְמוּעַ שְׁלַעוֹלָם הַשְּׁחֹרוֹת נִכְרוֹת מִתּוֹךְ לְבָנוֹת:
רַבִּי יְהוּדָה אומר כּו' וא"ת לר' יְהוּדָה מֵאִי אֶרֶיָּא דְבַר שְׁבָמִנְנָן אִפִּילוּ כֹּל מְלִי אוֹסֵר בְּכֹל שְׁהוּא דְהָא שְׁמַעִי' לִיָּה לר' יְהוּדָה לְקַמְנָן בְּפִרְקִין דְּמִין בְּמִינוּ לֹא בְטָיל וְכִסְיָפֹא נִמִּי דְקִתְנִי דְבָרֵי הַכֹּל לְרַבִּי יְהוּדָה יַעֲלוּ אִמַּאי יַעֲלוּ וְכוּן לְקַמְנָן דְנָקֹט ר"י רְמוּנִי בְּדָן אִפִּילוּ כֹּל מְלִי נִמִּי וְכוּן בָּס' הַנּוֹנִין (גָּטִין גַּד:) נִפְלוּ וְנִתְפָּצְעוּ בְּשׁוּנָן יַעֲלוּ דְבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה אִמַּאי וְהָא מִיּוֹן בְּמִינוּ לֹא בְטֵל לר' יְהוּדָה וְעוֹד תָּנָן בָּס' נוֹטֵל (שֶׁבֶת קֹמָא:) רַבִּי יְהוּדָה אומר מַעֲלִין אֵת הַמְּדַמַּע בְּאֶחָד וּמֵאָה וְאומר ר"ת דְלֹא א"ר יְהוּדָה מִיּוֹן בְּמִינוּ בְּכֹל שְׁהוּא אֱלָא בְּדָבָר לַח דְּמוּנֵא דָּדָם הִפֵּר וְדָם הַשֹּׁעִיר דִּילִיף מִנָּה לְקַמְנָן דְבָדָר הַמִּתְעַרֵּב הוּא וְהָא דְאִמַּר' בְּסוּף בִּיצָה (דָּף לז:) דְחֲשִׁין בְּחֲשִׁין לֹא בְטָיל לר' יְהוּדָה בְּקַמַּח מִיָּדִי דְהִי דְבַר הַמִּתְעַרֵּב תַּדַּע דְגַבִּי חֲשִׁין בִּשְׁעוּרִין קֹאמַר הֵתָם דְבְטָל מִשּׁוּם דְהִיּוּ מִיּוֹן בְּשִׂאֲנִי מִינוּ וְאִמַּאי הָא מְנַכְרִי מִתְדַּדִּי אֱלָא וְדֹא בְקַמַּח מִיָּדִי וְלֹא גִרְסִי' בְּגִשְׁיין נִפְלוּ לָגַת וְנִתְפָּצְעוּ אֱלָא נִפְלוּ וְנִתְפָּצְעוּ דְלֹא מִיָּדִי בִלָּח אֱלָא בְּיָבֵשׁ וְכַעֲנֵן זֶה מִפְּרֹשׁ ר"ת הָא דֹא"ר יוֹחָנָן בְּסוּף ע"ז (דָּף עג:) ב' כּוּסוֹת אֶחָד שֶׁל חֲלִין וְאֶחָד שֶׁל תְּרוּמָה שְׁמִנְנָן וְעַרְבּוֹן זֶה בָּהַ סֵּלֵק אֵת מִינוּ כְּמוֹ שְׂאִינֹו וְשִׂאֲנֹו מִינוּ רַבָּה עֲלִיוּ וּמִקְבָּשׁוֹ לִיָּה כִּיּוֹן דְתֵרוּמָה עוֹלָה בֹּא' וּמֵאָה א"כ מִינוּ נִמִּי יִסְעִי לְשִׂאֲנִי מִינוּ לְבַטֵּל הַתְּרוּמָה אֱלָא ש"מ דְבְמִינוּ בְּמַשְׁהוּ וְהָא דֹא"ר יוֹחָנָן הֵתָם (דָּף עג:) דְכֹּל אִסּוּרִין שְׁבַתוּרָה בְּמִינוּ בְּנוֹתָן טַעַם חוּץ מִטְּבָּל וַיִּין נָסָר וְלֹא חֲשִׁיב תְּרוּמָה מִשּׁוּם דְבְכָלִל טְבָּל הִיא דְכִיּוֹן דְבָחַד טַעַמָּא הוּא דְמִפְּרֹשׁ הֵתָם טַעַמָּא דְטְבָּל דְבַהֲתֵרוּ כִּף אִסּוּרֵי דְחִטָּה אַחַת פּוֹטֶרֶת אֵת הַכֶּרִי וְהוּא הִדִּין תְּרוּמָה כְּעֻלְיָתָה כִּף אִסּוּרָה וּבְכַל דְבַחַת דְתֵרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה בְּדָבָר יָבֵשׁ וּמִתְנִי' דְהַסּוּמִין רַבָּה (מְנַחוֹת כג.) שְׁמִי מְנַחוֹת שְׁלֹא נִקְמַצוּ דְלֹא מִכְשָׁלִי לִיָּה שְׁיִירִים לְטְבָּלָא דְמוֹקְמִינָן הֵתָם כִּר' יְהוּדָה בְּמַנְחַת סֵלַת אֲנִי' שְׁנִתְעַרֵּב לְגַמְרִי בְּדָבָר לַח וְלֹא בְמֵאָפָה תִּנְיֹור וּמִנְחַת וּמִרְחֹשֶׁת וְהִיא דְנִבְלָה בְּשַׁחֲטָה בְּהַסּוּמִין רַבָּה (שָׁם כג.) בְּשִׁנְמוּחָהּ וּה"ר יוֹם טוֹב מִפְּלַנְצ"י הִקְשָׁה לר"ת מֵהִיָּא דְפִסְחִים (דָּף טו.) דְחִבִּית שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִפְּבִרָה בְּגַת הַעֲלִיּוֹנָה וְהַתַּחֲתוֹנָה חֲלִין טְמָאִין דְאִמַּר' הֵתָם (דָּף כא.) דָּאִם נִפְלָה לֵק' חֲלִין דְבָרֵי הַכֹּל תִּנְרַד וְתִשְׁמַא אֱלִמָּא דֹאפִי' לֹא עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה וְנִרְאָה שְׁכַמוּ בֵּן הִיָּה יְכוּל לְהַקְשׁוֹת מֵהִיָּא דְשִׂאוּר שֶׁל חֲלִין וְשֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִפְלוּ בַּעֲסָה דְאֵין לַח מִתְעַרֵּב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ וְעוֹד תִּנָּא בְּמַסֶּכֶת תְּרוּמָה בְּתוּסַפְתָּא בְּרַק סָאָה תְּרוּמָה לֹג יִין צָלוּל שְׁנִפֵּל לְחוּף ק' לְגִין עֲכוּרִין וְחוּר בּו ר"ת דְוֹדֵאִי אֵין חִלּוֹק בֵּין לִיבֵשׁ וְתִרֵץ דְהָא דְתֵרוּמָה עוֹלָה בֹּא' וּמֵאָה בְּנִפְלָה לְחוּף חֲלִין מִתְקַנֵּין דְאֵי אֶפְשֵׁר לְמַכְשָׁל דְהִינּוּ חֲלִין לְהִיּוֹת בְּכַפֵּל דְהִינּוּ תְרוּמָה וְהִיָּא דִב' כּוּסוֹת א' שֶׁל תְּרוּמָה וְח' שֶׁל חֲלִין שְׂאִינֵן מִתְקַנֵּין דְאֶפְשֵׁר לָהֶם לַעֲשׂוֹת תְּרוּמָה קִסְבֵּר לֶה ר' יוֹחָנָן כְּמֹאֵן דְאִמַר בְּהַסּוּמִין רַבָּה (דָּף כג:) בְּתֵר מִכְשָׁל אֲוִלִין וְתִין מִיּוֹן בְּמִינוּ וְהִיָּא דְפִסְחִים (דָּף כג.) ל"ק לַמ' בְּתֵר בְּטֵל אֲוִלִי' דְמִשְׁקִין לְכִי סְרַחִי אֵין שֵׁם מִשְׁקִין עֲלִיתָן וְלֹא אֶפְשֵׁר לֶה לְתֵרוּמָה שְׁמַעֲשֵׂה חֲלִין וא"ת טְבָּל בְּמִינוּ בְּמַשְׁהוּ הִכִּי מִשְׁכַּחַת לֶה הָא א"א לְמַכְשָׁל דְהִינּוּ תַחֲלִין שְׁעִישׁוּ טְבָּל וי"ל שְׁנִפֵּל טְבָּל לְתֵרוּמָה בְּטָבֵל שְׂאִינֹו טְבּוּל לְתֵרוּמָה דְהִי מִיּוֹן בְּמִינוּ כִּיּוֹן דְשֵׁם טְבָּל עֲלִיהֶם עַל שְׁנִינָם א"נ טְבָּל לְחוּף חֲלִין מִתְקַנֵּין וְכַעֲלוֹת לְתֵרוּמָה בִּיד בְּעֵלִים וְהִיָּא דְפִסְחִים בְּתֵרוּמָה בִּיד בְּהֵן וְעוֹד י"ל לְתֵרֵרֵן קֹמָא כּו"ת הִיָּא דְפִסְחִים (דָּף כא.) כִּר' תִּנֵּא דֵאִית לִיָּה לר' יְהוּדָה נִבְלָה וְשַׁחֲטָה בְטָלוֹת זו בְּזוֹ וְלַהֲכִי חֲשִׁיב הֵתָם מִיּוֹן בְּשִׂאֲנִי מִינוּ לַעֲנֵן מַשְׁהוּ אַע"פ שְׁחִשּׁוּבִין מִיּוֹן בְּמִינוּ לַעֲנֵן אֶחָד וּמֵאָה דְלֹא סִגִּי לְהוּ בִּס' אֶבֶל רַבִּי יוֹחָנָן דְלֹא כְרַבִּי תִיָּא דֶה"נ מוכַח בְּהַסּוּמִין רַבָּה (מְנַחוֹת כג:) דְלֹא כ"ע אִית לְהוּ דר' תִּיָּא וְהִיָּא מִלְּשַׁנָּה דְאֵין דָם מִכְשָׁל דָם פִּרְשׁ בְּקוֹנוֹטֵרָס בְּהַסּוּמִין רַבָּה (ג"ו שָׁם) לְרַב חִסְדָּא דְאָוֵל בְּתֵר מִכְשָׁל הוּנָא דְלֹא כְרַבִּי תִיָּא וְאִפִּילוּ לְרַבִּי חֲנִינָא דְאָוֵל בְּתֵר בְּטֵל נִרְאָה דֹאִיכָא טוּבָא הִיָּא דְאֵין רַק מִכְשָׁל רַק וְאֵין מִי גִרְלִים מִכְשָׁל מִי גִרְלִים לְקַמְנָן בְּפִרְקִין גְּבִי דָם כִּסְיִי (חֲלִין וְכַחֲסִים דָּף פז:) שְׁנִתְעַרֵּב בְּדָם בְּהֵמָה דֹא"ר יְהוּדָה אֵין דָם מִכְשָׁל דָם כּוּלְהוּ א"א לָזַה לְהִיּוֹת כּוּנָה אִפִּילוּ לְרַבִּי חֲנִינָא דְלֹא דְמִי לָדָם קִדְשִׁים דְאֶפְשֵׁר לְהִיּוֹת כְּחֲלִין כְּמוֹ שְׁפִי' בְּקוֹנוֹטֵרָס בְּהַסּוּמִין רַבָּה (מְנַחוֹת כג:) דְכִשְׁלִין לִילָה אַחַת יָצֵא מִקְדָּשָׁתוּ כְּחֲלִין וְכוּלְיָה סְתִמָּא דְהַש"ס לְרַב חִסְדָּא דְלֹא כְרַבִּי תִיָּא דְאִמַר בָּס' גִּיד הַנִּשָּׂה (חֲלִין ק.) חֲתִיכָה עֲצֻמָּה נִשְׁשִׁית נִבְלָה וְאוֹסְרַת כֹּל הַחֲתִיכוֹת לְרַבִּי יְהוּדָה גְּבִי זְרוּעַ בְּשָׁלָה (שָׁם דָּף צח:) דְקֹאמַר לֹא נִרְצָא [אֱלָא] לר' יְהוּדָה דְאִמַר מִיּוֹן בְּמִינוּ לֹא בְטֵל גְּבִי צִיר (שָׁם צט:) דְקֹאמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁעוּרֵי' בְּמֵאֲתִים וּפְרִיד וְהָא א"ר יְהוּדָה מִיּוֹן בְּמִינוּ לֹא בְטֵל [וּמִשְׁנֵי שְׂאִינֵי כּו'] וְהִיָּא דְבִיצָה דְמִין בְּמִינוּ לֹא בְטֵל לר' יְהוּדָה וְדָם תְּבוּסָה דְאִמְרִינָן בְּנִדָּה (דָּף עא:) דְאֵין דָם מִכְשָׁל דָם לְרַבִּי יְהוּדָה וְאִפִּילוּ לְרַבִּי חֲנִינָא צ"ע דְנִרְאָה שְׁשֵׁם מִהֵנָּה שֶׁבַּחַתִּי דְלֹא כְרַבִּי תִיָּא וְעוֹד יֵשׁ לְנִשֵּׁב תִּרְרֹן ר"ת שְׁמַחֲלֵק בֵּין לַח לִיבֵשׁ וְלֹא קִשְׁיָא הִיָּא דְפִסְחִים (דָּף כא.) לר' יוֹחָנָן דְלֹא אֱלָבָא דְכָלִי עֲלִמָּא קֹאמַר טְבָּל וַיִּין נָסָר בְּמַשְׁהוּ דְמוּדָה ר' יוֹחָנָן דְלְרַבָּנָן דִּר' יְהוּדָה בְּנוֹתָן טַעַם אֱלָא רַבִּי יוֹחָנָן סִבֵּר בְּדִרְבָּנָן בְּשִׂאֵר אִסּוּרִים וְכר' יְהוּדָה בְּטָבָּל וַיִּין נָסָר וְהָא דְרִמָּא חֲנִינָא דְרַבִּי יוֹחָנָן וְהַשְׁתָּא הִיָּא דְפִסְחִים (ג"ו שָׁם) כְּרַבָּנָן דְמִין בְּמִינוּ בְטֵל מַכ"ו [וְאִיכָא הַשְׁתָּא ג' מַחֲלָתָה שֶׁל תִּנָּאִים בְּדָבָר דְה

עין משפט נר מצוה

א מיי פחי' מחלי' מאכלות אסורות הלי' יא, טוש"ע י"ד סי' קי סעי' ג:

ב מיי פחי' מחלי' פסולי המוקדשין הלי' א:

ג מיי פו' מחלי' פסולי המוקדשין הלי' ז:

וּנְכַבְּשִׁינָהּ דַּיְנִינִידָן וְנִימָא דְכָל דְּפָרִישׁ מִרְבָּא פֻּרָשׁ וּכְגוֹן שְׂלֵא בִּפְנִינֵי וּנְכַבְּשִׁינָהּ דַּיְנִינִידֵי יְכוּף אוֹתָם שְׂיַגִּידוּ דְלֹא לְהוּי קְבוּעַ: אָמַר רַבָּא גִּזְרָה שְׁמָא יְבֹאוּ י' כְּהֻנִּים בְּבֵת אַחַת וַיִּקְרְבוּ קָא סְלֵקָא דַּעֲתָף הַשְׁתָּא דְחִישׁ לְשִׁמָּא אַחַר שְׂיַשְׁחָם אַחַד אַחַד עַד שְׂשֻׁחְטוּ י' וְהֵם רַב יְבֹאוּ י' כְּהֻנִּים וַיִּזְרְקוּ דְּמִיָּהּ וַיִּקְטִירוּ אֲמוּרֵיהֶן כְּאַחַד וְאֶפְשָׁר לְצַמְצֵם וְהַשְׁתָּא דְאַשְׁתַּכַּח דְּקָרִיב רַבָּא בְּבֵת אַחַת וְאִיכָא לְמַחֲשׁ אֲסוּרָא בְּרַבָּא אֵיתָה דְּבִשְׁלֵמָא כִּי מְשִׁיךְ חַד חַד וּמִקְרִיב קָמָא קָמָא אַכָּא לְמִימַר דְּכָל חַד דְּקָרִיב בְּהֵמַר מִרְבָּא פֻּרָשׁ וְאֲסוּרֵי הִנָּאָה בְּהִנֵּי דְפִלְשִׁי הוּא דְהוּוּ רַבָּא לְגַבְהָ אָבֵל הַשְׁתָּא דְקָרִיב כִּי הִדְי לֹא הוּוּ הִנֵּי דְפִלְשִׁי רַבָּא לְגַבְיָהּ: אֵלֶּא מַעֲמָה מְגִיסָא אָסִירָא כְּלוּמַר וְכִי מֵאחַר שְׂמִשְׁכוּ וְלִקְחוּ אַחַד אַחַד לְבַדּוּ וּבְגִדְגִיד דְּכָל חַד דְּאָמַר דְּמִרְבָּא פֻּרָשׁ וְשִׁחֲטוּן וְכָבֵל דָּמֵן בְּמַגֵּס בְּחֻזָּה נְשׁוּאָה כְּשֶׁר חוֹזְרִים וּמִצְטַרְפִּין הַשְׁחוּטִין לְהִיּוֹת רַב וּלְהֵאָסֵר: וּמִלְשׁוֹ מִשּׁוּם שְׁמָא יְבֹאוּ י' כְּהֻנִּים בְּבֵת אַחַת וַיִּקְחוּ מֵחוּף הַתַּעֲרֻבָת וְכִיּוֹן דְּרַבָּא נִכְסֵי כִּי הִדְי אִיכָא לְמִיחֵשׁ דְּאֲסוּרָא בְּרַבָּא אֵיתָה: וּבְבֵת אַחַת מִי מִשְׁכַּחַת לֵה בְּשִׁלְמָא וַיִּיקָה וְהִקְטִירָה אַכָּא לְמִימַר בְּבֵת אַחַת אָבֵל לְקִיחָה כִּיּוֹן דְּכַבְּשִׁינָהּ וַיְנַיֵּד כְּלוּם אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם לְקִיחָתָן דְּלֹא צְרִיד לְדַרְף וּלְהַשִּׁיג כָּל אַחַד: אֵלֶּא אָמַר רַבָּא גִּזְרָה מִשּׁוּם קְבוּעַ דְּלֵמָּא אֲתִי לְמַמְשִׁיךְ וּלְמַסְבִּינָהּ חַד וְחַד כִּי לֹא יְנַיֵּד דַּה"ל קְבוּעַ וּכְמַחְצָה עַל מַחְצָה דְּמִי וְלִיכָא לְמַסְמֵךְ וּלְמִימַר מִדְּרַבָּא פֻּרָשׁ: אִי מִקְרִיב לֹא מִרְצִי דְּאִדְחִי לִיָּה מִדְּרַבְּנֵן (נ"ל מִדְּאוּרֵיתָא בְּשַׁעַת קְבִיעוּתָא לֹא חֲזוּ עַד דַּיְנִידֵי וַנִּזְרוּ בֵּה רַבְּנֵן מִשּׁוּם קְבִיעוּתָא וְהוּוּ לְהוּי דְּחוּזִין מִן הַתּוֹרָה וּמִתְנִי' אֶפִּילוּ הִכְרוּ לְבִסּוּף אֲסוּרִין הוּאִיל וַנְּדַחוּ וְשׁוּב אֵין חוֹזֵר) וְר' אָמַר לִי דַּהּאִי קְבוּעַ אֵינּוּ דִּין מִן הַתּוֹרָה כְּמַחְצָה עַל מַחְצָה אֵלֶּא א"כ נִכְר הָאָסוּר כָּל שְׁהֵן (דְּמַגּוּ דְּאַחַד דְּמַנְכֵר יִלְפִי' לֵה) וְשׁוּב אֵינּוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה וַאֲע"פ שֶׁהַכְּשָׁרִין שֶׁבִּהֵן רֵאוּיִין לְהִקְרֵבָה הוּאִיל וַנְּדַחָה מִלְּהִקְרִיב לְכַתְּחִלָּה מִחֲמַת הַפְּסוּלִין הַמַּעֲרָבִין בִּהֵן נִדְחוּ לְגַמְרֵי

דַּהּוּה לְהוּי כְּפְסוּלִין: חֲטָאת שְׁנֹתַעֲרֻבָה בְּעוֹלָה בְּעוֹפוֹת קַתְנֵי דְלִית לְהוּי תַּקְנָתָא בְּרַעֲיָה שְׁאֵין פְּדִיּוֹן לַעוּף כְּדֹאמְרִינֵן בְּמַנְחוֹת בְּשָׂרָה הַמְּנַחוֹת וְהַנֶּסְכִּים (מַנְחוֹת דָּף ק:): מַחְצָה כְּשֶׁר וּמַחְצָה פְּסוּל וּמִכָּא חֲטָאת וַיִּקְרִיבָנָה לְמַטָּה וּתְיֻבְתָּא לְרַבָּא מֵהָא דְקַתְנֵי מַחְצָה כְּשֶׁר דַּהּא הִכָּא אֵלּוּ אֲתִי לְאַמְלוּכֵי אָמַר' לִיָּה לֹא תִקְרִיב כְּדַקְתְּנִי יְמוּתוֹ שְׁאֵין מִשְׁנִים לְפַסֵּל זֶה בְּיָדִים מִפְּנֵי תַּקְנַת חֲבֵרוֹ וְכִי לֹא נִמְלֵךְ וְהִקְרִיב קַתְנֵי דַּהּעֲשׂוּי כַּהֲלַכְתָּא כְּשֶׁר וַה"נ הַכְּשָׁרִין יִרְצוּ: הָא כַּמ"ד פְּלָגְתָּא רַבִּי יְהוּדָה וְרַבְּנֵן הִיא בְּסֻדְר יוֹמָא (דָּף סד:): וְתֵרִי שְׁחוּטִין דְּלכ"ע כָּל הַנֶּף דְּפִלְגִי בְּבַעֲלֵי חַיִּים מוֹדוּ בְּשַׁחוּטִין דַּיְנִידִין:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

וְכָל קְבוּעַ כְּמַחְצָה עַל מַחְצָה דְּמִי! אֵלֶּא וַיְכַבְּשִׁינָהּ (דַּיְנִידִי) [דַּיְנִינִידָן], וְנִימָא: כָּל דְּפָרִישׁ – מִרְבָּא פֻּרָישׁ! אָמַר רַבָּא: הַשְׁתָּא דְּאַמּוּר רַבְּנֵן לֹא נִיקְרַב, גִּזְרָה שְׁמָא יְבֹאוּ עַשְׂרָה כְּהֻנִּים בְּבֵת אַחַת וַיִּקְרְבוּ. אָמַר לִיָּה הֵהוּא מִרְבְּנֵן לְרַבָּא: אֵלֶּא מַעֲמָה, מְגִיסָא אָסִירָא!? מִשּׁוּם שְׁמָא יְבֹאוּ עַשְׂרָה כְּהֻנִּים בְּבֵת אַחַת וַיִּקְחוּ. בַּעֲשְׂרָה כְּהֻנִּים בְּבֵת אַחַת מִי אֶפְשָׁר!? אֵלֶּא אָמַר רַבָּא: מִשּׁוּם קְבוּעַ. "אָמַר רַבָּא: הַשְׁתָּא דְּאָמַרִי רַבְּנֵן לֹא נִקְרִיב, אִי (נִקְרִיב) [מִקְרִיב] – לֹא מִרְצִי. אֵיתִיבִיהּ רַב הוּנָא בֶּר יְהוּדָה לְרַבָּא: חֲטָאת שְׁנֹתַעֲרֻבָה בְּעוֹלָה, וְעוֹלָה שְׁנֹתַעֲרֻבָה בְּחֲטָאת, אֶפִּילוּ אַחַת בְּרִיבּוּא – יְמוּתוֹ כּוּלָן.^(K) בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים – בְּכַהֵן נִמְלִיךְ; אָבֵל בְּכַהֵן שְׁאֵין נִמְלִיךְ, עַשְׂאֵן לְמַעֲלָה – מַחְצָה כְּשֶׁר וּמַחְצָה פְּסוּל. לְמַטָּה – מַחְצָה כְּשֶׁר וּמַחְצָה פְּסוּל. אַחַת לְמַטָּה וְאַחַת לְמַעֲלָה – (שְׁנִיָּהּ) [שְׁתִּיָּהּ] פְּסוּלוֹת, שְׁאֵנִי אוֹמַר: חֲטָאת קִרְיָבָה לְמַעֲלָה וְעוֹלָה קִרְיָבָה לְמַטָּה. "אֵלֶּא הָא כְּמָאן דְּאָמַר בַּעֲלֵי חַיִּים גִּדְּחִין, הָא כְּמָאן דְּאָמַר בַּעֲלֵי חַיִּים אֵינּוּ גִידְּחִין. הִרִי שְׁחוּטִין – דְּלְכוּלֵי עַלְמָא גִידְּחִין;

וּתְנֵן,

מסורת הש"ס

א משנה קינים; לעיל סו:

יבאו י' כהנים בבת אחת ויקרבו קא סלקא דעתך השתא דחיש לשמא אחר שישחם אחד אחד עד ששחטו י' והם רב יבאו י' כהנים וזרקו דמיהן ויקטירו אמוריהן כאחד ואפשר לצמצם והשתא דאשתכח דקריב רבא בבת אחת ואיכא למחש אסורא ברבא איתה דבשלמא כי משיך חד חד ומקריב קמא קמא אכא למימר דכל חד דקריב בהמר מרבא פורש ואסורי הנאה בהני דפליגי הוא דהוו רבא לגבה אבל השתא דקריב כי הדדי לא הוו הני דפליגי רבא לגביה: אלא מעמה מגיסא אסירא כלומר וכי מאחר שמשכו ולקחו אחד אחד לבדו ובגדגד כל חד דאמר דמרבא פורש ושחטו וכל דמן במגס בחזקה נשואה כשר חוזרים ומצטרפין השחוטין להיות רב ולהאסר: ומלשוני משום שמא יבאו י' כהנים בבת אחת ויקחו מתוך התערבות וכיון דרבא נכסי כי הדדי איכא למיחש דאסורא ברבא איתה: ובבת אחת מי משכחת לה בשלמא וריקה והקטירה אכא למימר בבת אחת אבל לקיחה כיון דכבשינהו ונניד כלום אפשר לצמצם לקיחתן דלא צריד לדרף ולהשיג כל אחד: אלא אמר רבא גזרה משום קבוע דלמא אתי לממשך ולמסבינהו חד וחד כי לא ינדי דה"ל קבוע וכמחצה על מחצה דמי וליכא למסמך ולמימר מדרבא פורש: אי מקריב לא מרצי דאדחי ליה מדרבנן (נ"ל מדאורייתא בשעת קביעותא לא חזו עד דנידי ונזרו בה רבנן משום קביעותא והוו להו דחויין מן התורה ומתני' אפילו הכרו לבסוף אסורין הואיל ונדחו ושוב אין חוזר) ור' אמר לי דהאי קבוע אינו דין מן התורה כמחצה על מחצה אלא א"כ נכר האסור כל שהן (דמגו דאחד דמנכר ילפי' לה) ושוב אינו חוזר ונראה ואע"פ שהכשרין שבהן ראויין להקרבה הואיל ונדחה מלהקריב לכתחלה מחמת הפסולין המערבין בהן נדחו לגמרי

דהנה להו כפסולין: חטאת שנותערבה בעולה בעופות קתני דלית להו תקנתא ברעיה שאין פדיון לעוף כדאמרינן במנחות בשרק המנחות והנסכים (מנחות דף ק:): מחצה כשר ומחצה פסול ומביא חטאת ויקריבנה למטה ותיובתא לרבא מהא דקתני מחצה כשר דהא הכא אלו אתי לאמלוכי אמרי' ליה לא תקריב כדקתני ימותו שאין משנים לפסל זה בידים מפני תקנת חבירו וכי לא נמלך והקריב קתני דהעשוי כהלכתא כשר וה"נ הכשרין ירצו: הא כמ"ד פלגתא רבי יהודה ורבנן היא בסדר יומא (דף סד:): ותרי שחוטין דלכ"ע כל הנף דפליגי בבבלי חיים מודו בשחוטין דנדחין:

מסורות הש"ס
א לקמן עזר; יומא סד. ב לעיל לד; יומא סג. ג משנה קינים ד משנה זבחים ה הוריות יב:

ותנן בַּמִּתְנִי' אַם קָרַב הָרֹאשׁ כּו' אֲבָרִי נִשְׁתַּעְרְבוּ ר"א אומר אַם קָדָם שְׁנִמְלִיךְ בַּהּ הַקָּרִיב אֶחָד מִן הָרֹאשִׁים יִקְרְבוּ כֹל הָרֹאשִׁים וְאִפִּי' לְכַתְחֵלָה דַּתְלִינוּ אִסּוּרָא בְּאוֹתוֹ שְׁקָרַב רֹאשׁוֹן וְהָא הֵכָא דְאִילוּ אִתֵּי בְרִישָׁא לְאַמְלוּכִי א"ל לֹא תִקְרִיב דְּכַתִּיב וְאַשָּׁה לֹא תִתְּנוּ מִקֶּהָם (וַיִּקְרָא כ"ב:כ"ב) וְכִי לֹא אִמְלִיד מִלְּשָׁרֵינוּ הִנֵּךְ דְּפִרְשִׁי וְלֹא אֲמַרִי יִדְחֹ: הוּא דְאָמַר ר"א כְּהֵנָּה הַמִּצְוִי ס"ל דְאִפִּילוּ בִשְׁחוּטִין לִית לָהּ דְּחִיָּה: אִפִּילוּ דָם שְׁעִיר הַנִּזְעָשָׁה בִּפְנִים כְּכֹס שְׁקָבַר נִשְׁחַט אַם מֵת הַמִּשְׁתַּלַּח מִבֵּיא חֲבָרוּ מִן הַשּׁוּק וּמִנֵּה לָדָם וְלֹא אֲמַרִינוּ הוּאִיל וְנִדְחָה הָדָם בְּמִיתַת חֲבָרוּ יִשְׁפָּךְ וַיִּבֵּיא שְׁנִים וַיִּגְרִיל עֵלְיוֹן וַיִּתְּפַפֵּר בָּהּ: טַבַּעַת שֶׁל עֲבוּדָת כּוֹכְבִים שְׁנִתְקַשְׁטָה בַּהּ עֲבוּדָת כּוֹכְבִים: וְאַמַּאי נְמוּתוֹ פֶּלֶן מִפִּינוּ שְׁמַת אֶחָד מִקֹּן לַתְלִי בַּהּ וַיִּמָּא דְאִסּוּרָא מִית וְהוֹתֵרִים יִקְרְבוּ: כר"א דְאָמַר אַם קָרַב כּו' וּמִתְנִיתִין הִיא אֵלמָא תְלִינוּ אִסּוּרָא בְּהִיא דְאַזֵּל: וְהָא אָמַר ר"א לִקְמֹן בְּפִרְקִין דְּלֹא הִתִּיר ר' אֲלִיעֶזֶר לְהַקְרִיב אֶת הַנּוֹתֵרִים אֲלֹא שְׁנִים שְׁנִים דְּוָדַי חַד מִנֵּיהּ דִּהִתִּירָא שְׁחָרִי לֹא נִתְעַרַב בָּהֶם אֲלֹא בַּעַל מוּם אֶחָד וּבְכֹל חַד אֲמַרִינוּ מִדְּחִבְרָה לֹא דְאִסּוּרָא אִיהּ נָמִי לֹא דְאִסּוּרָא הוּא וְהוּא דְאִסּוּרָא אֲזִל לִיה בְּהַקְרִיבָה רֹאשׁוֹנָה שְׁקָרַב אֶחָד מִקֹּן אֲבָל אֶחָד וְאֶחָד לֹא יִקְרִיבוּ הָרֹאשִׁים דְּבְכֹל חַד מִסְּפָקִינוּ דְלִמָּא דְאִסּוּרָא הוּא דְלִיכָא לְמִימַר מְגוּ: תִּרְתִּי תִרְתִּי קֶאֱמִינָא שְׁיִמְכֹר הַטַּבַּעוֹת שְׁנִים שְׁנִים: פִּרְשָׁה אַחַת מֵאַרְבַּעִים וּנְתַעְרַבָה בְּאַחֲרוֹת אֵינוּ נְאֻסְרוֹת וְכֵלָה מִפְּרֹשׁ לָהּ וְאֲזִל: מַאי שָׁנָא אֶחָד מֵהֶאֱרַבְעִים דְּלֹא אִסְרָה תַעֲרַבְתָּה דְאֲמַרִינוּ אִסּוּרָא בְּרֵבָא אִיתָה בְּשִׁשִּׁים: א' מִשְׁשִׁים נִימָא נָמִי הִךְ דְּפִרִּישׁ דִּהִתִּירָא הוּא וְאִסּוּרָא בְּרֵבָא אִיתָה בְּחִמְשִׁים וַחֲשַׁע הַנּוֹתֵרִים: אֲלֹא ה"ק פִּרְשׁוּ הָאֲרַבְעִים כֹּלָם לְמִקּוּם אֶחָד וְנִתְעַרְבוּ בִשְׁאָר טַבַּעוֹת אֵינוּ אוֹסְרִים דְאֲמַרִינוּ אִסּוּרָא בְּשִׁשִּׁים אִיתָה וְהִי דִּהִנֵּךְ עֲצָמָם אַם לֹא נִתְעַרְבוּ בְּאַחֲרוֹת אֲסוּרוֹת לַעֲלוֹם דְאִפִּילוּ ר' אֲלִיעֶזֶר לֹא אָמַר תּוֹלִין אֶת הָאִסּוּר אֲלֹא בְּדִבְרִי שְׂאֵבֵד כְּגוֹן שְׁנִפְלָה אַחַת מִקֹּן לִים הַגְּדוֹל דְּוִמָּא דְקָרַב הָרֹאשׁ שֶׁל אֶחָד מִקֹּן אֲבָל לֹא לְתַלּוּתוֹ בְּשִׁשִּׁים וּלְהַתִּיר אֶת הָאֲרַבְעִים דְאֵין בְּטוֹל בְּרֹב לַעֲבוּדָת כּוֹכְבִים וְהוּוּ כּוֹלְהוּ סָפֵק עֲבוּדָת כּוֹכְבִים אֲבָל כִּי נִתְעַרְבוּ בְּאַחֲרוֹת הוּוּ לְהוּ סָפֵק סְפִיקָא שֶׁל עֲבוּדָת כּוֹכְבִים: פִּרְשׁוּ שִׁשִּׁים לְמִקּוּם אֶחָד אֲסוּרוֹת דְכִינוּ דְאִסּוּרָא בְּרֵבָא אִיתָה הוּוּ כּוֹלְהוּ סָפֵק עֲבוּדָת כּוֹכְבִים: הֵנַח לַעֲבוּדָת כּוֹכְבִים מִלְּהַקֵּל בְּסָפֵק סְפִיקָא בִשְׁאָר אֲסוּרִין וְאִפִּילוּ פִרְשׁוּ אֲרַבְעִים לְמִקּוּם אֶחָד אֲסוּרוֹת: ה"ג תַּנְאִי הִיא דְתַנְאִי ר' יְהוּדָה אוֹמַר רְמוּנִי בְּדָן כּו' רְמוּנִי בְּדָן אֶחָד מִשְׁשָׁה דְבָרִים שְׂאִינוּ בְטָלִים הֵן

הִלְכֵךְ אוֹסְרִים כְּכֹל שֶׁהוּא אַם שֶׁל עֶרְלָה אוּ שֶׁל תְּרוּמָה הֵן כֹּלן אֲסוּרִין וְאִפִּילוּ אַחֲרוּנִים: ר"ש אוֹמַר לְרַבּוֹא אֲסוּרִין רַבּוֹא הָרֹאשׁוֹן שֶׁהָאִסּוּר עֲצָמוּ נָפֵל שָׁם אֲסוּר אֲבָל פִּרְשׁ אֶחָד מֵאוֹתוֹ רַבּוֹא לֵג' רְמוּנִים וּמִן הַשְּׁלִישִׁי פִּרְשׁ אֶחָד לְמִקּוּם אֶחָד מִתַּר אִף הֵג' אֲמַצְעִיִּים דְסָפֵק סְפִיקָא בְטָיל: וּפְרָכִינוּ שְׁמוּאֵל דְאָמַר הֵנַח לַעֲבוּדָת כּוֹכְבִים דְּמִשְׁמַע דְּבִשְׁאָר אֲסוּרִין לִית לָהּ סָפֵק סְפִיקָא: כְּמֵאֵן מִהֵי תַנְאִי סְבִירָא לָהּ: וְכִי תִימָא שְׁנִי לָהּ לר"ש וְשְׁמוּאֵל כר"ש אָמַר: הִךְ דְּתַנִּי הִךְ מִתְנִיתָא דְאוֹתְבָנָא מִנָּה לְשְׁמוּאֵל לַעֲלִי מִנָּה:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

בַּעַל מוּם וְאֲבָרִי עוֹלוֹת תִּמְיָמוֹת הִרְבָּה

וּתְנַן ר"א אוֹמַר כּו' לֹא שְׁיַךְ לְמִימַר אֲדַפְרֹךְ מִר' אֲלִיעֶזֶר לְסִיעָה מִדְּרַבְּנָן דְאָמְרוּ

^(א)וּתְנַן, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר: אַם קָרַב הָרֹאשׁ שֶׁל אֶחָד מִקֹּן – יִקְרְבוּ כֹל הָרֹאשִׁים! ^(ב)הוּא דְאָמַר – כְּהֵנָּה הַמִּצְוִי; דְּתַנְיָא, חֵנָּן הַמִּצְוִי אוֹמַר: אִפִּילוּ דָם כְּכֹס – מִבֵּיא חֲבִירוֹ וּמִנֵּוּוּג לֹו. "אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּהַ אָמַר רַב: טַבַּעַת שֶׁל עֲבוּדָה וְרַה נִשְׁתַּעְרְבָה בְּמֵאָה טַבַּעוֹת, וְנִפְלָה אַחַת מִקֶּהָם לִים הַגְּדוֹל – הוּתֵרוּ כּוֹלָן; דְאֲמַרִינוּ: הִךְ דְנִפְּלַל הֵיינוּ דְאִיסוּרָא. ^(ג)אִיתִיבִיהּ רַבָּא לְרַב נַחֲמָן: אִפִּילוּ אַחַת בְּרִיבּוּא – יְמוּתוֹ כּוֹלָן. אֲמַאי? נִימָא: דְּמִית – אִיסוּרָא מִית! ^(ד)אָמַר לִיה: רַב דְאָמַר – כְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר; דְתַנַּן, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר: אַם קָרַב הָרֹאשׁ שֶׁל אֶחָד מִקֹּן – יִקְרְבוּ כֹל הָרֹאשִׁים כּוֹלָן. "וְהָא אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזֶר: לֹא הִתִּיר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אֲלֹא שְׁנִים שְׁנִים, אֲבָל אֶחָד אֶחָד – לֹא! אָמַר לִיה: אֲנָא תִרְתִּי קֶאֱמִינָא. אָמַר רַב: טַבַּעַת שֶׁל עֲבוּדָה וְרַה נִשְׁתַּעְרְבָה בְּמֵאָה טַבַּעוֹת, וּפִרְשׁוּ אֲרַבְעִים לְמִקּוּם אֶחָד וְשִׁשִּׁים לְמִקּוּם אֶחָד; פִּרְשָׁה אַחַת מֵאַרְבַּעִים – אִינָּה אוֹסְרָת, אַחַת מִשְׁשִׁים – אוֹסְרָת. 'מַאי נָשָׂא אַחַת מֵאַרְבַּעִים דְּלֹא – דְאֲמַרִינוּ אִיסוּרָא בְּרֹבָא אִיתִיהּ; אַחַת מִשְׁשִׁים נָמִי – אֲמַרִינוּ אִיסוּרָא בְּרֹבָא אִיתִיהּ! אֲלֹא אַם פִּרְשׁוּ אֲרַבְעִים כּוֹלָן לְמִקּוּם אֶחָד – אֵין אוֹסְרוֹת, שִׁשִּׁים לְמִקּוּם אֶחָד – אוֹסְרוֹת. כִּי אֲמַרִיתָהּ קַמִּיָּה דְשְׁמוּאֵל, אָמַר לִי: הֵנַח לַעֲבוּדָה וְרַה – שְׁסַפִּיקָהּ וְסָפֵק סְפִיקָהּ אִסּוּרָה עַד סוּף הָעוֹלָם. 'מִיתִיבִי: סָפֵק עֲבוּדָה וְרַה אִסּוּרָה, וְסָפֵק סְפִיקָהּ מוּתֵרָת. כִּיצַד? כּוֹס שֶׁל עֲבוּדָה וְרַה נִשְׁפַּל לְאוּצָר מְלֹא כּוֹסוֹת – כּוֹלָן אֲסוּרִין; פִּירִישׁ אֶחָד מִקֹּן לְרִיבּוּא, וּמִרִיבּוּא לְרִיבּוּא – מוּתֵרִין! "תַּנְאִי הִיא; דְתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: רִימוּנִי כְּאֶדָן – אוֹסְרִין בְּכֹל שֶׁהוּא. כִּיצַד? נָפֵל אֶחָד מִקֹּן לְתוֹךְ רִיבּוּא, וּמִרִיבּוּא לְרִיבּוּא – אֲסוּרִין. 'רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: לְרִיבּוּא – אֲסוּרִין, וּמִרִיבּוּא לְשִׁלְשָׁה וּמִשְׁלֹשָׁה לְמִקּוּם אֶחָד – מוּתֵר. שְׁמוּאֵל דְאָמַר כְּמֵאֵן? אִי כְרַבִּי יְהוּדָה – אִפִּילוּ בִשְׁאָר אִיסוּרִים אֲסוּר! אִי כְרַבִּי שְׁמַעוֹן – אִפִּילוּ בַּעֲבוּדָה וְרַה נָמִי שְׁרִי! וְכִי תִימָא שְׂאִנִי לִיה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּין עֲבוּדָה וְרַה לְשְׂאָר אִיסוּרִים; אֲלֹא הָא דְתַנְיָא: סָפֵק עֲבוּדָה וְרַה אִסּוּרָה, וְסָפֵק סְפִיקָהּ מוּתֵרָת – מִנֵּי? לֹא רַבִּי יְהוּדָה וְלֹא רַבִּי שְׁמַעוֹן! ^(ה)לַעֲלוֹם רַבִּי שְׁמַעוֹן; וְשְׁמוּאֵל סִבֵּר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה בִּחְדָא, וּפְלִיג עָלֶיהָ בִּחְדָא. אָמַר מִר: מִרִיבּוּא לְשִׁלְשָׁה וּמִשְׁלֹשָׁה לְמִקּוּם אֶחָד – מוּתֵר.

מַאי

אִפִּילוּ קָרְבוּ כֹלן חוּץ מֵאֶחָד מִקֹּן יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׁרָפָה וְנָבִי כּוֹסוֹת יִשְׁפָּךְ לְאַמָּה דְלִמָּא דְרַבְּנָן לֹאוּ מִשּׁוּם דְּחִיָּה פִּסְלִי אֲלֹא מִטַּעַם אַחֲרִינָא: וְנִפְלָה אַחַת מִקֹּן לִים הַגְּדוֹל הִתֵּרוּ כֹּלן מִשּׁוּם דְּמִדְאוּרִיתָא בְּרֵבָא בְטָיל כְּדַפְרִשְׁנוּ [מש"ה] הַקְּלוּ כֵּאֵן וְדוֹקָא נִפְלָה מִמִּילָא אֲבָל הִפִּילָה אִפִּילוּ שׁוֹנֵג קִנְסִינוּ אֲטוּ מְזִיד וְדוֹקָא לִים הַגְּדוֹל שְׂאִינָה בַּעֲיוֹן אֲבָל פִּרְשָׁה לֹא כְּדַמוּכַח בְּהִתִּיא וּפִרְשׁוּ אֲרַבְעִים לְמִקּוּם אֶחָד דְּלֹא מִהֵנָּא פִּרִישְׁתָּה לְהַתִּיר הַשְּׂאָר וְכֵן מוֹכַח דְאָמַר רַב דְאָמַר כר"א וְנָבִי אֵין הַמְדַמַּע מְדַמַּע אֲלֹא לְפִי הַסְּשִׁבּוֹן שְׁמַעֲנוּ לִיה לר"א בפ"ק דְתֵרומוֹת דְאָמַר הִיא סָאָה שְׁנִפְלָה הִיא סָאָה שְׁעֵלְתָה אֲבָל הָאֲחֵרִים לֹא נִתְקַנוּ: רַב דְאָמַר כר"א תִּמָּה הָא טַעְמָא דר"א מִשּׁוּם דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא כ"ב:כ"ה) מוּם בָּם הוּא דְלֹא יִרְצוּ הָא ע"י תַּעֲרַכַת יִרְצוּ כְּדַמְפִּרֵּשׁ כִּיּוּמָא פ' שְׁנֵי שְׁעִירִים (דף סד.) אֲבָל בַּעֲלָמָא לֹא וי"ל דִּהָא דְאֲצֻטְרִיד לֹו קָרָא לֹא לְחַד בִּתְרִי אֲצֻטְרִיד דְּבִלְאוּ קָרָא בְּרֵבָא בְטָיל אֲלֹא לְחַד בְּחַד אֲצֻטְרִיד וְחַש"ס מִיתִי לִיה לְקָרָא מִשּׁוּם דְכִינוּ דְכֹל כִּף הִתִּיר הַכְּתוּב אֵין רֵאוּי לְהַתִּמִּיר מִדְּרַבְּנָן לְגַבּוּת: פִּרְשׁ אֶחָד מִקֹּן לְרַבּוּא וּמִרַבּוּא לְרַבּוּא מִתְרִין לֹא אֲצֻטְרִיד מִרַבּוּא לְרַבּוּא אֲלֹא לְמִימַר מֵאֵן דְאָסַר אָסַר כְּכוֹלְהוּ כְּדַפְרִשִׁית לַעֲלִי א"נ מִשּׁוּם דְלִשׁ חִלּוּק בֶּין רַבּוּא רֹאשׁוֹן לְרַבּוּא שְׁנִי דְרַבּוּא רֹאשׁוֹן אִי מִתְּהַנֵּי מְכַלְהוּ בְּבַת אַחַת אֲסוּר דְקַמְתְּהֵנִי בְּחָדָא סְפִיקָא בֶּינוּ דְבְּבַת אַחַת מִתְּהַנֵּי אֲבָל רַבּוּא שְׁנִי אִפִּילוּ נִתְּנָה מְכַלֵּם בְּבַת א' סָפֵק סְפִיקָא הוּא וְשְׂרִי וְכֵן מִרַבּוּא לֵג' וּמִג' לֵג' מִתַּר אֲבָל אֲסוּר לַהֲנוֹת מִג' הָרֹאשׁוֹנִים בְּבַת אַחַת וּמִן הַשְּׁנִיִּים שְׂרִי מִהֵאִי טַעְמָא דְפִרִּישׁ וּבִקּוּנְטֵרְס לֹא פִרְשׁ כּוּ:

עד.

עין משפט גד מצוה

א מיי פו' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' י, טושי"ע ייד סי' קמ סעי' א:

ב מיי פו' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' י, טושי"ע ייד סי' קמ סעי' א:

ג מיי פו' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' י, טושי"ע ייד סי' קמ סעי' א:

ד מיי פו' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' י, טושי"ע ייד סי' קמ סעי' א:

ה מיי פט"ז מהל' מאכלות אסורות הל' ד, טושי"ע ייד סי' קי סעי' א:

ו מיי פט"ז מהל' מאכלות אסורות הל' י, טושי"ע ייד סי' קי סעי' ה:

ערד:

עין משפט
נר מצוה

א מיי פטיו מהל' תרומות הלי ב:

ב מיי פטיו מהל' תרומות הלי ב:

ג מיי פטיו מהל' תרומות הלי ג:

ד מיי פטיו מהל' תרומות הלי ג:

ה מיי פטי מהל' שחיטה הלי ט, סמוג עשין סג, ט"שע"ג י"ד סי' נח סעי' דו:

ו מיי פטי מהל' פסולי המוקדשין הלי ד:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

וְאִי בְּעֵיַת אֵימָא סְבֵר לֵה כִּרְ אֱלִיעֶזֶר פִּי בְּקוּטְרָס בַּלְשׁוֹן רֵאשׁוֹן שְׁמוּאֵל דְּאָמַר לְעִיל סַפֵּק עֲבֹדָת

מאי שְׁנָא שְׁלֹשָׁה וְהוּא רַבִּיעִי דְּבִטְלִי כַּהֵן: דְּאִיכָא רַבָּא לְבִטּוּלִי: וְאִי בְּעֵיַת אֵימָא סְבֵר לֵה כִּרְבִי אֱלִיעֶזֶר שְׁמוּאֵל דְּאָמַר סַפֵּק סְפִיקָא דְּעֲבֹדָת כּוֹכְבִים אֲסוּר דְּאָמַר כּוֹכְבִים וּסַפֵּק סְפִיקָא אֲסוּרין וּבִשְׂאָר אֲסוּרין ל"ל דְּאָמַר כּוֹכְבִים וּנְטֵל הֵימָנָה עֲצִים אֲסוּרין בְּהִנָּה הִסִּיק בְּהֵן אֶת הַתְּנוּרָה חֲדָשׁ יִתֵּן לֵשׁ וַיֵּצֵן אֶפֶס בּוֹ אֶת הַפֶּת אֲסוּרָה בְּהִנָּה וְהַתְּעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת דה"ל סַפֵּק סְפִיקָא כֵּלָן אֲסוּרין בְּהִנָּה ר"א אומר יוליד הִנָּה לִים הַמִּלְחָ אֱלָמָא אֵית לֵה לר"א סַפֵּק סְפִיקָא בְּעֲבֹדָת כּוֹכְבִים מִדְּבַעֲי פִּדְיוֹן וְקֻשָּׁה לר"ת חָדָא מַאי סְבֵר לֵה כִּרְ"א הָא רַבָּנן נָמי אֲסִרִי וְדַחַק לְפָרֹשׁ דְּבִרִי ר"א וּמַחֲלֻקְתוּ אָקָמַר וְעוֹד דר"א בְּשֹׂאֵר אֲסוּרין נָמי אֲסִר הֵתָם וְעוֹד דהל"ל דִּתְנן וְלֹאֲתוּנִי מִתְנִי דִּהֵתָם דְּכִינוּ שְׁלֹא הִזְקִיָה בְּקִלָּה שְׁמַעְמָא וְעוֹד דְּלַעֲלִי פִּרְשׁ דְּלֹא גִרְסִינוּ הֵתָם וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת וְעוֹד שְׁכַתּוֹב כָּכֵל הַסְפִּירִים סְבֵר לֵה כִּרְ"א אֱלִיבָא דר"א וְנִרְאָה כִּלְשׁוֹן אַחֲרוֹן שְׁפִירֵשׁ בְּקוּטְרָס דר"ש סְבֵר לֵה כִּרְ"א דְּאָמַר תּוֹלִין אֶת הָאֲסוּר לְהַקֵּל וְלומר הָאֲסוּר הֵלֵךְ לוֹ דְּאָמַר אִם קָרֵב הִרָאשׁוֹן שֶׁל אַחַת יִקְרָבוּ כֵּל תִּרְאִישִׁים וא"ר תִּרְאִישִׁים וְא"ר אֱלִיעֶזֶר לֹא הִתִּיר ר"א אֱלֹא שְׁנִים שְׁנִים הֵכָא נָפֵל אֲסוּר לָרְבוּא אֲסוּרין שְׁנָה סַפֵּק רֵאשׁוֹן וְדוּמְיָן בָּאָדָן לֹא בְטָלִי מִרְבוּא לִג' דה"ל סַפֵּק סְפִיקָא : דְּאָמַר אֲסוּרָא קְרֹבָא אֵיתָהּ וְאֵילוּ אֲרַבְעָה מִתִּירין וְאַרְבְּעָה בְּעִינוּ כְּדִי שִׁמְכִירוּ שְׁנִים שְׁנִים דְּאִי נָפֵל מִב' וְהוּא שְׁלִישִׁי נִצְמָא הָאֲחֵד בְּאֲסוּרֹי כְּשִׁמְכִירוּ הַשְּׁנִים וְלֵהֲנוֹת מִכְּלָן בְּבַת אַחַת שְׁלִישָׁא דְּאֲסוּר כְּדִפְרָשִׁית לְעִיל וְכוּ ר' אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר יִקְרָבוּ תִרְאִישִׁים כֵּלָן לֹא לְהַקְרִיב בְּבַת אַחַת מִתִּירִי אֱלֹא שְׁנִים שְׁנִים וְנִרְאָה דְּאִין הִלְכָה כִּשְׁמוּאֵל אֶפְלוּ בַּסַּפֵּק סְפִיקָא בְּעֲבֹדָת כּוֹכְבִים דְּקוּמָא לוֹ קָרֵב בְּאֲסוּרִי וְאֶפְלוּ סַפֵּק רֵאשׁוֹן נִרְאָה דְּשִׁרִי בְּהוֹלֶכֶת הִנָּה לִים הַמִּלְחָ דְּקִי"ל כּוֹכְבִי א"כ בְּפ' כֵּל הַמִּזְבֵּחִים (ע"ו דף מט:). וְאֶפְלוּ לִשְׂאָר אֲסוּרין הֵיזֵה אומר רַבִּיעִי שְׁמוּאֵל שִׁישׁ לֵהָם פִּדְיוֹן כְּדִפְרָשִׁית לְעִיל: **דְּאֲעֲרַב** בּוֹלַד טְרֵפָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא אֶפְלוּ לִמ"ד הִיא וְזָלָה נִרְבַּעַו לֹא אֲמַרְיִנוּ הִיא וְזָלָה נִטְרָפוּ דַּעֲבַר וְשׁ לוֹ חַיִּית בַּפְנִי עֲצוּמוֹ וְאִינוּ נִטְרָף עִם הָאִם: וְהָאִי מִשּׁוּף וְהָאִי עֵגוּל וא"ת הָא דְּאָמַר בְּפ' אֵילוּ טְרֵפוֹת (חליו דף ג:). סַפֵּק שְׁנָאָה סַפֵּק קִנְיָא אִימַר קִנְיָא הָא אֶפְשֵׁר לְכַרֵּר הָאִי מִשּׁוּף וְהָאִי עֵגוּל ו"ל דה"מ מִן הַזֹּאֵב וּלְמַעֲלָא אֶבֶל בַּשְּׁנָאָה לֹא יָדִיעַ וא"ת א"כ לִשְׁנֵי דְאֲעֲרַב נְקוּבָת הַקּוֹץ בְּדִרוֹסָת תּוֹתֵל וּבְגָדִים וּבִטְלָאִים ו"ל דְּיִנְחָא לְהוֹ לִשְׁנֵי כָכֵל בְּהִמּוֹת וְהָא דְלֹא מִשְׁנֵי דְאֲעֲרַב דְּרוֹסָת הַכָּלָב בְּדִרוֹסָת הַזֹּאֵב דְלִמָּא אֶפְשֵׁר לְכַרֵּר: וְהָא בְּעִי סְמִיכָה לֹא מִצִּי לִשְׁנֵי בְּעוּף כְּדַמְשִׁי בְּסָרֵק כֵּל הַטֵּט (גטין דף כח:). גְּבִי שְׁלֹחַ חֲטָאוֹת מִקְדִּישָׁת הֵים דְּפִרְיָה וְהָא בְּעִי סְמִיכָה וּמִשְׁנֵי בַּחֲטָאֹת הַעוּף דִּהֵכָא כּוֹכְבִים מִיָּרִי וְעוֹד דְּעוֹפּוֹת לֹאֻ בְּנִי וְעִיָּה וְסִדְיָה נִיגְדוּ וּלְיֹאֵכֹל נָמי לְמִימַר מִין בְּמִינוּ כְּגוֹן כְּבוֹד וּמִשְׁכָּר וּמִשְׁכָּר בְּמַעֲשֵׁר דְּמַשְׁמַע דְּמִיָּרִי כָּכֵל תְּרִישִׁים וא"ת וּלְזִקְמָה בְּיֹרֶשׁ וְכַרְבִּי וְהִידֵּה (עֲרִכין דף ב.) דְּאָמַר יֹרֶשׁ אִינוּ סוֹמֵךְ וְשֵׁל לֹמֵד דְּרַגְתִּי דִּומִיא דְּחֲטָאֹת וְאִשִּׁם דְּאִין בָּאִין לְאַחַר מִיתָה וא"ת וּלְזִקְמָה בְּעִיר וְטָמֵא דְּמַשְׁלַחִין קְרִבְנוּתִיהוֹן כְּדִאֲמַרְיִנוּ בְּסָרֵק תַּמִּיד נִשְׁחַט (פִּסְחִים דף סב.) וּכ"ת בְּעוּף אֲנִירִי הָא קֶאָמַרְיִנוּ הֵתָם דְּכֵל תְּהוֹבִים עִיר וְטָמֵא מַשְׁלַחִין כּוֹי וְעוּף לֹאֻ נִבַּח הוּא וּכ"ת בְּכַבּוֹד וּמִשְׁכָּר הָא כֵּל תְּהוֹבִים קֶאָמַר וְכוּ קוּשָׁה בְּפ' כֵּל הַטֵּט (גטין דף כח:). גְּבִי שְׁלֹחַ חֲטָאוֹת מִקְדִּישָׁת הֵים דְּפִרְיָה וְהָא בְּעִי סְמִיכָה מַאי קוּשָׁא וְהָא עִיר וְטָמֵא מַשְׁלַחִין קְרִבְנוּתִיהוֹן בְּלֹא סְמִיכָה ו"ל תִּהִיא דְּגוּשִׁין כִּינוּ שִׁישׁ עֲדוּן סַפֵּק בְּדִכְרִי שְׂאִירִי לְהַקְרִיב בְּחוֹקָת שְׁהוּא קִים

מַאי שְׁנָא שְׁלֹשָׁה וְהוּא רַבִּיעִי דְּבִטְלִי כַּהֵן: דְּאִיכָא רַבָּא לְבִטּוּלִי: וְאִי בְּעֵיַת אֵימָא סְבֵר לֵה כִּרְבִי אֱלִיעֶזֶר שְׁמוּאֵל דְּאָמַר סַפֵּק סְפִיקָא דְּעֲבֹדָת כּוֹכְבִים אֲסוּר דְּאָמַר כּוֹכְבִים וּסְפִיקָא אֲסוּרין וּבִשְׂאָר אֲסוּרין ל"ל דְּאָמַר כּוֹכְבִים וּנְטֵל הֵימָנָה עֲצִים אֲסוּרין בְּהִנָּה הִסִּיק בְּהֵן אֶת הַתְּנוּרָה חֲדָשׁ יִתֵּן לֵשׁ וַיֵּצֵן אֶפֶס בּוֹ אֶת הַפֶּת אֲסוּרָה בְּהִנָּה וְהַתְּעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת אֲסוּרוֹת בְּהִנָּה נִתְעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת אֲסוּרוֹת בְּהִנָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמַר יוֹלִיד הִנָּה לִים הַמִּלְחָ אֱלָמָא אֵית לֵה לר' אֱלִיעֶזֶר סַפֵּק סְפִיקָא בְּעֲבֹדָת כּוֹכְבִים מִדְּבַעֲי פִּדְיוֹן וְקֻשָּׁה לר"ת חָדָא מַאי סְבֵר לֵה כִּרְ"א הָא רַבָּנן נָמי אֲסִרִי וְדַחַק לְפָרֹשׁ דְּבִרִי ר"א וּמַחֲלֻקְתוּ אָקָמַר וְעוֹד דר"א בְּשֹׂאֵר אֲסוּרין נָמי אֲסִר הֵתָם וְעוֹד דהל"ל דִּתְנן וְלֹאֲתוּנִי מִתְנִי דִּהֵתָם דְּכִינוּ שְׁלֹא הִזְקִיָה בְּקִלָּה שְׁמַעְמָא וְעוֹד דְּלַעֲלִי פִּרְשׁ דְּלֹא גִרְסִינוּ הֵתָם וְאַחֲרוֹת בְּאַחֲרוֹת וְעוֹד שְׁכַתּוֹב כָּכֵל הַסְפִּירִים סְבֵר לֵה כִּרְ"א אֱלִיבָא דר"א וְנִרְאָה כִּלְשׁוֹן אַחֲרוֹן שְׁפִירֵשׁ בְּקוּטְרָס דר"ש סְבֵר לֵה כִּרְ"א דְּאָמַר תּוֹלִין אֶת הָאֲסוּר לְהַקֵּל וְלומר הָאֲסוּר הֵלֵךְ לוֹ דְּאָמַר אִם קָרֵב הִרָאשׁוֹן שֶׁל אַחַת יִקְרָבוּ כֵּל תִּרְאִישִׁים וא"ר תִּרְאִישִׁים וְא"ר אֱלִיעֶזֶר לֹא הִתִּיר ר"א אֱלֹא שְׁנִים שְׁנִים הֵכָא נָפֵל אֲסוּר לָרְבוּא אֲסוּרין שְׁנָה סַפֵּק רֵאשׁוֹן וְדוּמְיָן בָּאָדָן לֹא בְטָלִי מִרְבוּא לִג' דה"ל סַפֵּק סְפִיקָא : דְּאָמַר אֲסוּרָא קְרֹבָא אֵיתָהּ וְאֵילוּ אֲרַבְעָה מִתִּירין וְאַרְבְּעָה בְּעִינוּ כְּדִי שִׁמְכִירוּ שְׁנִים שְׁנִים דְּאִי נָפֵל מִב' וְהוּא שְׁלִישִׁי נִצְמָא הָאֲחֵד בְּאֲסוּרֹי כְּשִׁמְכִירוּ הַשְּׁנִים וְלֵהֲנוֹת מִכְּלָן בְּבַת אַחַת שְׁלִישָׁא דְּאֲסוּר כְּדִפְרָשִׁית לְעִיל וְכוּ ר' אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר יִקְרָבוּ תִרְאִישִׁים כֵּלָן לֹא לְהַקְרִיב בְּבַת אַחַת מִתִּירִי אֱלֹא שְׁנִים שְׁנִים וְנִרְאָה דְּאִין הִלְכָה כִּשְׁמוּאֵל אֶפְלוּ בַּסַּפֵּק סְפִיקָא בְּעֲבֹדָת כּוֹכְבִים דְּקוּמָא לוֹ קָרֵב בְּאֲסוּרִי וְאֶפְלוּ סַפֵּק רֵאשׁוֹן נִרְאָה דְּשִׁרִי בְּהוֹלֶכֶת הִנָּה לִים הַמִּלְחָ דְּקִי"ל כּוֹכְבִי א"כ בְּפ' כֵּל הַמִּזְבֵּחִים (ע"ו דף מט:). וְאֶפְלוּ לִשְׂאָר אֲסוּרין הֵיזֵה אומר רַבִּיעִי שְׁמוּאֵל שִׁישׁ לֵהָם פִּדְיוֹן כְּדִפְרָשִׁית לְעִיל: **דְּאֲעֲרַב** בּוֹלַד טְרֵפָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא אֶפְלוּ לִמ"ד הִיא וְזָלָה נִרְבַּעַו לֹא אֲמַרְיִנוּ הִיא וְזָלָה נִטְרָפוּ דַּעֲבַר וְשׁ לוֹ חַיִּית בַּפְנִי עֲצוּמוֹ וְאִינוּ נִטְרָף עִם הָאִם: וְהָאִי מִשּׁוּף וְהָאִי עֵגוּל וא"ת הָא דְּאָמַר בְּפ' אֵילוּ טְרֵפוֹת (חליו דף ג:). סַפֵּק שְׁנָאָה סַפֵּק קִנְיָא אִימַר קִנְיָא הָא אֶפְשֵׁר לְכַרֵּר הָאִי מִשּׁוּף וְהָאִי עֵגוּל ו"ל דה"מ מִן הַזֹּאֵב וּלְמַעֲלָא אֶבֶל בַּשְּׁנָאָה לֹא יָדִיעַ וא"ת א"כ לִשְׁנֵי דְאֲעֲרַב נְקוּבָת הַקּוֹץ בְּדִרוֹסָת תּוֹתֵל וּבְגָדִים וּבִטְלָאִים ו"ל דְּיִנְחָא לְהוֹ לִשְׁנֵי כָכֵל בְּהִמּוֹת וְהָא דְלֹא מִשְׁנֵי דְאֲעֲרַב דְּרוֹסָת הַכָּלָב בְּדִרוֹסָת הַזֹּאֵב דְלִמָּא אֶפְשֵׁר לְכַרֵּר: וְהָא בְּעִי סְמִיכָה לֹא מִצִּי לִשְׁנֵי בְּעוּף כְּדַמְשִׁי בְּסָרֵק כֵּל הַטֵּט (גטין דף כח:). גְּבִי שְׁלֹחַ חֲטָאוֹת מִקְדִּישָׁת הֵים דְּפִרְיָה וְהָא בְּעִי סְמִיכָה וּמִשְׁנֵי בַּחֲטָאֹת הַעוּף דִּהֵכָא כּוֹכְבִים מִיָּרִי וְעוֹד דְּעוֹפּוֹת לֹאֻ בְּנִי וְעִיָּה וְסִדְיָה נִיגְדוּ וּלְיֹאֵכֹל נָמי לְמִימַר מִין בְּמִינוּ כְּגוֹן כְּבוֹד וּמִשְׁכָּר וּמִשְׁכָּר בְּמַעֲשֵׁר דְּמַשְׁמַע דְּמִיָּרִי כָּכֵל תְּרִישִׁים וא"ת וּלְזִקְמָה בְּיֹרֶשׁ וְכַרְבִּי וְהִידֵּה (עֲרִכין דף ב.) דְּאָמַר יֹרֶשׁ אִינוּ סוֹמֵךְ וְשֵׁל לֹמֵד דְּרַגְתִּי דִּומִיא דְּחֲטָאֹת וְאִשִּׁם דְּאִין בָּאִין לְאַחַר מִיתָה וא"ת וּלְזִקְמָה בְּעִיר וְטָמֵא דְּמַשְׁלַחִין קְרִבְנוּתִיהוֹן כְּדִאֲמַרְיִנוּ בְּסָרֵק תַּמִּיד נִשְׁחַט (פִּסְחִים דף סב.) וּכ"ת בְּעוּף אֲנִירִי הָא קֶאָמַרְיִנוּ הֵתָם דְּכֵל תְּהוֹבִים עִיר וְטָמֵא מַשְׁלַחִין כּוֹי וְעוּף לֹאֻ נִבַּח הוּא וּכ"ת בְּכַבּוֹד וּמִשְׁכָּר הָא כֵּל תְּהוֹבִים קֶאָמַר וְכוּ קוּשָׁה בְּפ' כֵּל הַטֵּט (גטין דף כח:). גְּבִי שְׁלֹחַ חֲטָאוֹת מִקְדִּישָׁת הֵים דְּפִרְיָה וְהָא בְּעִי סְמִיכָה מַאי קוּשָׁא וְהָא עִיר וְטָמֵא מַשְׁלַחִין קְרִבְנוּתִיהוֹן בְּלֹא סְמִיכָה ו"ל תִּהִיא דְּגוּשִׁין כִּינוּ שִׁישׁ עֲדוּן סַפֵּק בְּדִכְרִי שְׂאִירִי לְהַקְרִיב בְּחוֹקָת שְׁהוּא קִים

לֹא תִּהְיֶה לָנוּ לְהִתִּיר מֵאַחַר דִּא"א נָמי לִקְנִים מַצּוֹת סְמִיכָה וּמִיָּהוּ הֵכָא לֹא יִתְכּוּן לְתִרְי כּוּן וְשֵׁל לֹמֵר דִּהֵכָא נָמי כִּינוּ שִׁישׁ לוֹ תַּשְׁנֵה בְּרַעֲיָה אִין לַעֲשׂוֹת בְּלֹא סְמִיכָה דְּכִי הָאִי גִזְנָא מִכְּלִישׁוֹן נָמי לִקְנִים (וְכֹחִים דף עו.) גְּבִי אִשִּׁם מִשּׁוּם דְּאֵית לִיהַ תַּשְׁנֵה בְּרַעֲיָה וְהִשְׁתָּא לֹא צָרִיכָא בְּהִתִּיא דְּגוּשִׁין לְטַעְמָא דִּפְרָשִׁית דִּהֵתָם נָמי כִּינוּ דְּאֶפְשֵׁר לִקְנִים מַצּוֹת סְמִיכָה שְׁבִיבְאִינוּ הוּא עֲצוּמוֹ אִין לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּלֹא סְמִיכָה וּמִיָּהוּ קוּשָׁה מִהִתִּיא דְּפִסְחִים פִּרְרַה הָאִשָּׁה (דף פח:). חֲמִישָׁה שְׁנִתְעַרְבוּ (עוֹרוֹת) פִּסְחִיתוֹן (וְנִמְצָא וְכֵלָת בְּאַחַר מִקָּו) דְּפִטְוּרין מַלְעֲשׂוֹת פִּסַּח שְׁנִי אַע"פ שְׁתֵּי יְכוּלִין לְהִבִּיא בְּמוֹתֵר הַפִּסַּח וְלֹא יַעֲשׂוּ סְמִיכָה אֶפְלוּ הִכי פִּטְוּרין מִשּׁוּם דְּפִסַּח לֹא בְּעִי סְמִיכָה וּמִתֵּר הַפִּסַּח בְּעִי סְמִיכָה וּמַאי קִפִּידָא אִיכָא אִם לֹא יַעֲשׂוּ סְמִיכָה הָא עִירֵל וְטָמֵא מַשְׁלַחִין קְרִבְנוּתִיהוֹן ו"ל כִּינוּ שְׁהוּא סַפֵּק דְּשֹׂמַר פִּטְוִר הוּא מַלְעֲשׂוֹת פִּסַּח לֹא עִשׂוּ לוֹ חֲכָמִים תַּקְנָה כִּינוּ דְּאִי אֶפְשֵׁר לְתַקְּנוּ אִם לֹא יַעֲבֵר מַצּוֹת סְמִיכָה מִיָּהוּ תַּתָּה מ"ש מֵהָא דִּתְנן בְּכִרְיָתוֹת בְּפ' דִּם שְׁחִטָּה (פְּרִיָּוֹת דף כג.) שְׁנִינָהִם מִכִּבְיָא חֲטָאֹת אַחַת אֱלָמָא מִתִּי קִרְבֵּן בְּלֹא סְמִיכָה כְּדִי לְפִטּוֹר אֶת עֲצוּמוֹ וּבְגוּיִר פ' שְׁנֵי נְזִירִים (נזיר דף גו.) שְׁכַתְּנֵי חֲכָמִים שְׁבִיבִי קִרְבֵּן מִסַּפֵּק בְּלֹא סְמִיכָה כְּדִי לְפִטּוֹר מ"מ מִן קִרְבֵּן אַחֵר שְׁהוּא מַחֲבִיב סְמִיכָה וְדֹאִי כְּגוֹן מוֹתֵר הַפִּסַּח לֹא הִתִּירוּ לוֹ חֲכָמִים לְהִבִּיא בְּלֹא סְמִיכָה כְּדִי לְפִטּוֹר אֶת עֲצוּמוֹ וְהָא מִתִּיר לֵה בְּסָרֵק שְׁלֵמִים וְהָא דִּתְנן בְּמִסְכָּת שְׁלֵמִים וּמִתִּיר לֵה בְּסָרֵק הָאִישׁ מַשְׁרֵשׁ (קדושין דף נה.) בְּהִתָּה מִשְׁבָּצָאֵת כִּינוּ יְרוּשָׁלַיִם לְמַגְדֵּל עֵדֵר וְכָרִים עוֹלוֹת נִקְבּוֹת וְכוּי שְׁלֵמִים וְהֵתָם הָא בְּעִי סְמִיכָה וּכ"ת כְּשִׁמְצָאוֹם הַבְּעִלִים וְיִכּוּלִין לְסַמֵּךְ דְּלֹא מִשְׁמַע הִכי דִּתְנִיא הֵתָם בְּרֵאשׁוֹנָה הִיי מִמְשַׁכְּנִים מוֹצֵאֵיהִי לְהִבִּיא נִסְכֵּיהִ כּוֹי וְשֵׁל לֹמֵר דְּשֹׂאֲנִי הֵתָם דְּאִין לֵהָם תַּקְנָה אַחֲרֵת לֹאוֹתָן קִרְבְּנוֹת אֱלֹא שְׁקִירְבוּ בְּלֹא סְמִיכָה וְטוֹב לְהַקְרִיב בְּלֹא סְמִיכָה מִמָּה שְׁנֶאָמַר יְמוּחוּ וְכוּי ו"ל בְּיֹרֶשׁ שְׁמִקְרִיב קִרְבֵּן אֲבִיו אַע"פ שְׂאִינוּ סוֹמֵךְ וְלֹא אֲמַרְיִנוּ הָא בְּעִי סְמִיכָה וא"ת הָא דְּאֲמַרְיִנוּ לִקְנִין (וְכֹחִים דף עו.) לְמִתֵּר מִכִּבִּיא אֲשִׁמּוּ וְלֹא עֲמוּ וְאוֹתוֹ אִשִּׁם טַעוֹן סְמִיכָה וְהִתִּיא סְמִיכָה עַל כִּרְחִין הִינוּ בְּהַקְשָׁת יָד וְלֹא בַּסְמִיכָה גְּמוּרָה לִמ"ד סְמִיכָת אִשִּׁם מַצֵּרַע לֹאֻ דְּאוֹרִיתָא וְהִכי עֲבִיד בְּלֹא סְמִיכָה הָא בְּעִי סְמִיכָה וּבִגְבֵרָא אֲנִירִי כְּדַמּוּכַת בַּתְּסַפְתָּא וי"ל דְּחִתּוּנִי גְּבִירָא שְׂאִי כְּדַקְאָמַר נָמי הֵתָם עֲלָה דִּהִתִּיא וְהָא דְּאָמַר פ"ג דְּמוּעֵד קָטָן (דף טו:) דְּאֶבֶל אִינוּ מַשְׁלַח קְרִבְנוּתִיו מִשּׁוּם דְּכַתִּיב שְׁלֵמִים כְּשִׁהוּא שְׁלֵם וְלֹא כְּשִׁהוּא חֶסֶר אֲבָל אִי יֵאלוּ קִרָא הֵיזֵה מַשְׁלַח אִיכָא לְאִקְמָא בְּעוּף אוֹ קִרְבָּנָן דְּשִׁים וְכוּן הָא דְּבַעֲי הֵתָם מַעֲדָה מְהוּ שְׁלִישְׁלַח קְרִבְנוּתִיו וְהָא דְּקֶאָמַר ת"ש כֵּל אוֹתָן שְׁנִים שְׁתֵּי יִשְׁרָאֵל בְּמַדְבָּר מַעֲדִים הִיוּ וְשִׁלְחוּ קְרִבְנוּתִיהֶם הִינוּ תַּמִּידִין וְשִׁבְכֵל יוֹם הָאִם תַּאמִּר הָא דִּתְנן בְּסָרֵק בְּתִירָא דְּמַנְחוֹת (דף ק.) פִּרְשִׁתִּי.

קרבן יחיד שנתערב בו' בכולהו גרסינן קרבנו: קרבנו יחיד בקרבנו צביר קגון ואם נתן ארבע מפלן יצא פירש בקונטרס מזה שנים ומזה שנים ותמה דבאחת מזה ואחת מזה סגי ואין לומר דאתינא בבית שמאי (לעיל זבחים דף לו:) דאמרי ובחטאת שתי מתנות דהא קתני סיפא ואם נתן מתנה אחת מפלן יצא ולש לומר דקאי על כל ארבע חטאות שנים של יחיד ושנים של צביר ואיכא השתא ארבע כוסות ולחכי קאמר נתן ד' מתנות יצא דהיגו מתנה אחת מפל אחת ואחת:

^(א)אייתיביה אביי: קרבן יחיד שנתערב בקרבן יחיד, וקרבן ציבור שנתערב בקרבן ציבור, וקרבן יחיד וקרבן ציבור שנתערבו זה בזה – נותן ארבע מתנות מכל אחד ואחד. ואם נתן מתנה מכל אחד – יצא, ואם נתן ארבע מפולן – יצא. במה דברים אמורים – שנתערבו חיון, אבל נתערבו שחוטין – נותן ארבע מתנות מפולן. ואם נתן מתנה אחת מפולן – יצא. רבי אומר: רואין את המתנה; אם יש בה כדי לזה וכדי לזה – פשרה, ואם לאו – פסולה. קתני יחיד דומיא דציבור – מה ציבור גברי, אף יחיד גברי. אמר רבא: ותסברא הא מתרצתא היא?! דקתני: במה דברים אמורים – שנתערבו חיון, אבל נתערבו שחוטין – לא. מה לי חיים מה לי שחוטין? אלא הכי קאמר: במה דברים אמורים – שנתערבו שחוטין כעין חיים, בכוסות; אבל פבולל – נותן ארבע מתנות לכולן. ואם נתן מתנה אחת לכולן – יצא. ^(ב)רבי אומר: רואין את המתנה; אם יש בה כדי לזה וכדי לזה – פשרה, ואם לא – פסולה. ומי אית ליה לרבי האי סברא?! והא תניא, אמר רבי: לדברי רבי אליעזר,

הנאה

הכל: רבי אליעזר לגבי מי חטאת קאי ומיתנין לה לקמן בפרקין (זבחים דף פ.). צלוחית של מי חטאת המקדשין שנפל לתוכן מים אחרים כל שהוא רבי אליעזר אומר זה שתי הנאות ולקמן מפרש מלמה וקאמר רבי לדברי רבי אליעזר הנאה אינה צריכה שעור אגבא דגבא דאי צריכא שעור נהי נמי דיש בלה וסמכינן עלה דודאי יש בכלל הנאה מן המים הקשרים ומצטרפין מה שבראשונה ומה שבשניה מי ימר דמליא שעורא:

שעיר נשיא בשעיר הרגלים או עולה בעולה: הכי גרסינן ואם נתן מתנה מפל אחד יצא קדאמרו בשרק בית שמאי (לעיל זבחים דף לו:) כל הנתיני על המזבח החיצון שנתנו במתנה אחת כפר: ארבע מתנות שתיים מתנות שהן ארבע קאמר: בד"א דבעינן ארבע מתנות מפל אחד לכתחלה: אבל נתערבו שחוטין שנגלל דמם בכוס אחד נותן ד' מתנות מפלם יחיד שהרי יש כאן משניהם קסבר יש בלה: אף יחיד בגברי ואע"ג דבעי סמיכה ומדצבור לא מצי לאותבה שאין סמיכה בצבור אלא בחטאות הפנימיו' והכא בפנימיות לא קמייני מדקתני ארבע מתנות: ותסברא הא מתרצתא היא והאי חיון דוקא הוא ונתערבו קדם סמיכה קאי הא קתני אבל שחוטין לא בעי ד' מפל אחד לכתחלה ובשחוטין נמי משפחת לה דבעיא קגון שנתערבו כוסות בכוסות ואין ידוע אינהו של זה ואינהו של זה ולא נכללו הדמים בכוס אחד: אלא האי חיון לאו דוקא והכי קאמר בד"א דצריך ארבע מתנות מפל אחד לכתחלה: שנתערבו שחוטין כוסות בכוסות דהיגו כעין חיון דכל חד לחודיה קאי: אבל פבולל שני הדמים לתוך כוס אחד נותן ארבע מתנות לכלן והשתא ליכא לאותובי סמיכה דהא לאחר שחיטה וסמיכה נתערבו אבל קדם סמיכה לא ירצו לדברי

ערה:

עין משפט ונר מצוה

א מיי פו מהל' פרה אדומה הל' ח:

ב מיי פא' מהל' בכורות הל' ב:

ג מיי פא' מהל' איסורי המזבח הל' יב:

ד מיי פג' מהל' תמורה הל' ב:

ה מיי פא' מהל' איסורי המזבח הל' יב:

ו מיי פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:

ז מיי פו' מהל' פסולי המוקדשין הל' כב:

הג"ה הנָּאָה כּל שְׁהוּא מְטַהֶרֶת דְּלֹא בְּעֵינֵי

שְׁעוֹר כְּדָאָמַר בְּנֵה (דף ט.) וּבִיּוֹמָא (דף

יד.): כְּבוֹר אֵינוֹ נִפְדָּה תְּמוּדָתוֹ מִהוּ וְהָא

דִּתְנִן בְּתַמְרוּהַ בֶּפ' וְאֵלּוּ קֳדָשִׁים (דף כא.)

[כַּל הַקְּדוּשִׁים] לֹשׁ לָהֶם פְּדִיּוֹן וְלַתְּמוּדוֹתֵיהֶן

פְּדִיּוֹן חוּץ מִן הַכְּבוֹר וְהַמַּעֲשֵׁר לֹא־אֶתְמוּדָתָן

קָאִי וּאִ"ת וְלַעֲנִן מֵאִי קָא מַבְעִינָא לֵה אִי לֹשׁ

לַתְּמוּדָת כְּבוֹר פְּדִיּוֹן אִי לְגִזָּה וְעִבּוּדָה אֲפִילוּ

לֹשׁ לֵה פְּדִיּוֹן אֲסוּרָה כְּשָׂאָר פְּסוּלֵי הַמַּקְדָּשִׁין

וְאִי לַעֲנִן דְּלֹא בְּעֵי לְמִתְבָּא לְכַתּוּ הָא תַּנּוּ

בְּהֵדְנָא בְּתַמְרוּהַ בֶּפ' וְאֵלּוּ קֳדָשִׁים (גו"ש)

דִּנְאָכְלַת בְּמִזְמַן לַבְּעָלִים וְאִי לַעֲנִן דִּנְאָכְלַת

בְּצָלִי וּבַחֲרָדֵל כְּדַדְרָשִׁין לְמַשְׁחָה לְגִדְלָה הָא

פִּינּוּ דְלֹאֻ מִתְּנֻת כְּהֵנָּה הִיא לֹא שְׁנִיד בַּה

לְמַשְׁחָה וְאִי לַעֲנִן לְקֻנּוֹת מִן הַמַּעוֹת קֳרָפִן

הָא אֵין הַתְּמוּדָה עֲצָמָה קֳרַבָּה וְאַפִּי' כְּשֶׁהִיא

תְּמִימָה כְּדָאָמַר רִישׁ ב"ש" (לַעֲלִיל וְבָחִים דָּף

לו:.) הֵן קֳרַבִּין וְאֵין תְּמוּדָתָן קֳרַבָּה וִי"ל

דַּמַּבְעִינָא לִיָּה אִי חִלָּה קֳדָשָׁה עַל הַמַּעוֹת

כְּשֶׁפֻּדָּאָה אוֹ לֹא: הַתְּפִיס כְּבוֹר לְבָדֵק

הַבֵּית מַהוּ שְׁלִישְׁקַל בְּלִטְרָא אִי הָאִי דְאֶמְרִי'

אֵינוֹ נִשְׁקַל בְּלִטְרָא תְּנִי דִרְבָּנּוּ נִיחָא אָבֵל

בְּהֵדְנָא מוֹקְחָא בַּחֲלָק (סִנְהֶדְרִין דָּף קיב:)

וּבפ"ק דְּתַמְרוּהַ (דף ח.) שְׁהוּא דְאֹרְיָתָא

דְּדַרְשׁ בְּהִמָּתָה מִי שְׁנָאָכֵל בְּתוּרָת בְּהִמָּתוֹ

יָצָא כְּבוֹר וּמַעֲשֵׁר שְׂאֵינוֹ נָאָכֵל בְּתוּרָת

בְּהִמָּתוֹ דִּתְנִן (בְּכוֹרוֹת לֹא.) [כַּל הַקְּדוּשִׁים

וְשִׁחְטִים בְּאֵטְלִי וְנִשְׁקָלִים בְּלִטְרָא חוּץ מִן

הַכְּבוֹר וְהַמַּעֲשֵׁר: הַפְּדוּ לִי כְּבוֹר בַּעַל מוֹם

פִּרְשׁ בַּקּוּנְטָרס שְׂצָא לְחַלִּין לְגִזּוּ וְלַעֲבֹד

וּקוּשָׁה דְאֲפִילוּ בְּהַר פְּדִיּוֹן לֹא נִפְקַ מִיַּדִּי דִּהְוָה

אֲשָׂאָר פְּסוּלֵי הַמַּקְדָּשִׁים וִי"ל דְּמִיַּיִר בְּכְבוֹר

בַּעַל מוֹם מַעֲקָרוֹ אִי נָמִי הוּא נִפְקַ לְחַלִּין טְפִי

מִשָּׂאָר פְּסוּלֵי הַמַּקְדָּשִׁין מִשּׁוּם דְּבִשָּׂאָר

פְּסוּלֵי הַמַּקְדָּשִׁין לֹשׁ בְּדַמִּיתָּהוּ צִרְדָּה גְבוּהָ

מִשָּׂא"כ בְּדָמִי כְּבוֹר וּמַעֲשֵׁר: דְּהָאִי אָמַר

וְהָאִי שְׁעֵר הָא דְלֹא חָשִׁיב לִיָּה בְּרִישׁ מִנְחוֹת

(דף ג.) מַעֲשֵׂיו מוֹכִיחִין עָלָיו מִשּׁוּם דְאֶמְרִי

דִּיקְרָא אָפְמָא הוּא מ"מ כִּי דִקְרִינִן בַּה אֲפִשָׁר

לְכַרֵּר: אִיכָא בֶּן שָׁנָה דְּמִחְזִי בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים

הָא דְאֶמְרִי' בֶּפ' שְׁנֵי דְקֳדוּשִׁין (דף נה.) גְּבִי

בְּהִמָּה שְׁנִמְצָאָת בִּין דְּרוּשָׁלִּים לְמַגְדַּל עֵדֶר

דְּפִרְדִּי וְדִלְמָא חֲטָאָת הִיא [וּמַלְשִׁין] חֲטָאָת

בַּת שְׁנִתָּה וְאַשְׁתַּכַּח בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים לֹאֻ

דִּוקָא בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים אָלֹא בַת שְׁלֹשׁ וְאַרְבַּע

דַּמְנָכֵר שְׁפִיר: שְׁבִיעִיַּת אֵין לוֹקַחִין בְּדַמִּיָּה

תְּרוּמָה מִפְּנֵי שְׁמַמַּעַט בְּאִכִּילְתָּה פִּרְשׁ

בַּקּוּנְטָרס שְׁהַתְּרוּמָה זִמָּן אִכִּילְתָּה לַעוֹלָם

וּשְׁבִיעִיַּת זִמָּן אִכִּילְתָּה קֳדָם שְׁתַּכְלָה לַחֲיָה

מִן הַשָּׂדֶה וְנִמְצָא זֶה מְבִיא תְּרוּמָה לִידֵי בַּעוֹר

וְהָא דִּתְנִן בְּמַס' שְׁבִיעִיַּת (פ"ט מ"ח) לֹאֲחֹדֶר

בַּעוֹר מִחֲלָקוֹן שְׁלֹשׁ סַעוּדוֹת לַעֲנִיִּים רַבִּי יוֹסִי

אוֹמַר אַחַד עֲנִיִּים וְאַחַד עֲשִׂירִים יֵאָכְלוּ מ"מ

מִמַּעַט בְּאִכִּילְתָּה לֹאֲחֹדֶר שְׁחָלַק שְׁלֹשׁ

סַעוּדוֹת וְאֵינוֹ מוּצָא לְמַחֲלַק וּאִ"ת תְּרוּמָה

קֳדָם לְפָסַח יָהּא אֲסוּר לְחַמְצָה מִשּׁוּם דְקָא

מִמַּעַט בְּאִכִּילְתָּה וִי"ל דְּהִכִּי עָדִיפָא לִיָּה

וְשָׂרִי מִשּׁוּם דְּכַתִּיב (בַּמִּדְבָּר יח) לְמַשְׁחָה

וְלֹא דַמִּי לְמַכְשֵׁל גֵּרֵק בְּשִׁמּוֹן תְּרוּמָה (לְקַמּוֹן

וְבָחִים עוֹ.) שְׁהִירָק מִתְּשׁוֹן ע"י הַשִּׁמּוֹן וְלֹא

הַשִּׁמּוֹן ע"י הַיִּירָק וְעוֹד דַּעֲסָה מִתְּחַמְצָת

מֵאִילָיָה וְאַפִּילוּ מַעֲרַב בַּה שְׂאוֹר מ"מ בְּלֹאֻ הִכִּי הִזְתָּה מִתְּחַמְצָת קִצָּת:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

הנָּאָה כּל שְׁהוּא מְטַהֶרֶת חֲדָא מִלְתָּא

אֲמַאי יָזַה שְׁתֵּי הַנָּאֹת: וְהַנָּאָה מְחַצָּה כְּשֵׁר

וְהַנָּאָה פְּסוּל כְּלוּמַר וְלֹא תִימָא דְּהַנָּאָה כּל

אֵין עִם הַתַּעֲרָבָת פְּסוּל אָלֹא אֲפִילוּ לֹשׁ עִם

הַתַּעֲרָבָת פְּסוּל כְּשֵׁרָה וּמְחַצָּה לֹאֻ דִּוקָא

אָלֹא לִיכָא שְׁעוֹר [וקס"ד] דְּהוּא הֵדִין לְמִתָּן

דַּמִּים: וְנִתְּיַנַּת דָּם דְּמִזְבַּח לְחֹדֶר צִרְיָד שְׁעוֹר

שְׂיָרָאָה הֵדָם לְשָׁנִי רִחוּת הַקֶּרֶן שֶׁל מוֹזְבַּח:

אָמַר רַמִּי בַר חֲמָא: בְּכוֹר לְבֵית שְׂמָאִי – אֵין

מַאָכְלִין לְגִדּוֹת; תְּמוּדָתוֹ מַהוּ? בִּ"בְּכוֹר אֵינוֹ

נִפְדָּה; תְּמוּדָתוֹ מַהוּ? בְּכוֹר אֵינוֹ נִשְׁקַל בְּלִיטְרָא;

תְּמוּדָתוֹ מַהוּ? אָמַר רַבָּא, תַּנְיָא: בְּכוֹר וּמַעֲשֵׁר

מִלְּשָׁהוּמָמוּ – עוֹשִׁין תְּמוּדָה, וְתְּמוּדָתָן כְּיוּצָא בְּהֵן.

בְּעֵי רַמִּי בַר חֲמָא: הַתְּפִיס בְּכוֹר לְבָדֵק הַבֵּית,

מַהוּ שְׁלִישְׁקוֹל בְּלִיטְרָא? רַוּוּחָא דְּהַקְדָּשׁ עָדִיף, אוֹ

דְּלִמָּא זִילּוּתָא דְּבְכוֹר עָדִיף? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר

וְבִידָא, תָּא שְׁמַע: נִתְּעַרְבוּ בְּכְבוֹר וּבְמַעֲשֵׁר –

יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתְּאָבוּ, וְיֵאָכְלוּ בְּכְבוֹר וּבְמַעֲשֵׁר. לֹאֻ

לְמִימָרָא דְאֵינוֹ נִשְׁקַל בְּלִיטְרָא? ^(ק)רַב הוּנָא וְרַבִּי

חִזְקִיָּה תַלְמִידֵי רַבִּי יִרְמְיָה אָמְרִי: מִי דַמִּי?! הֵתָם

שְׁתֵּי קְדוּשּׁוֹת וּשְׁנֵי גּוֹפִין, הִכָּא שְׁתֵּי קְדוּשּׁוֹת וְגוּף

אַחַד. מִתְקִיף לֵה רַבִּי יוֹסִי בַר אָבִין, מַה אֵילוּ

אָמַר: ״הַפְּדוּ לִי בְכוֹר שְׁהַתְּפִיסוּ לְבָדֵק הַבֵּית״ –

כְּלוּם שׁוּמַעִין לוֹ? ״הַפְּדוּ״? רַחֲמָנָא אָמַר: ״לֹא

תַּפְּדָּה״! ״אָלֹא אָמַר רַבִּי אָמִי: כְּלוּם הִקְנָה זֶה –

אָלֹא מַה (שַׁקְנו) [שְׁקִנּוּי] לוֹ! הַכַּל יְכוּלִּין

לְהַתְּעַרֵּב כּוּי. מֵאִי שְׁנָא חֲטָאָת וְאַשֶּׁם – דְּהָאִי

זָכַר וְהָאִי גָקְבָּה; חֲטָאָת וְעוֹלָה נָמִי! אִיכָא שְׁעִיר

נָשִׂא; הָאִי שְׂיַעַר וְהָאִי צָמֵר. ^(ק)פְּסַח וְאַשֶּׁם נָמִי

לֹא מִיעַרֵב – הָאִי בֶּן שָׁנָה וְהָאִי בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים!

אִיכָא אָשֶׁם גִּזִּיר וְאַשֶּׁם מְצוּרַע. וְאִיבְעִית אִימָא:

אִיכָא בֶּן שָׁנָה דְּמִיחְזִי בְּבֶן שְׁתֵּי שָׁנִים, וְאִיכָא בֶּן

שְׁתֵּים דְּמִיחְזִי בְּבֶן שָׁנָה. ^(ק)מִתְנִי' אָשֶׁם שְׁנִיתְעַרֵּב

בְּשַׁלְמִים – רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: שְׁנִיָּהֶם יִשְׁחַטּוּ

בַּצִּפּוֹן, וְיֵאָכְלוּ כְּחִמּוֹר שְׁפָהֶן. 'אָמְרוּ לוֹ: אֵין

מְבִיאִין קֳדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. 'נִתְּעַרְבוּ חֲתִיכוֹת

בַּחֲתִיכוֹת – קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים בְּקֳדָשִׁים קָלִים,

הַנָּאָכְלִין לְיוֹם אַחַד בְּנִאָכְלִין לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה –

יֵאָכְלוּ כְּחִמּוֹר שְׁפָהֶן. גָּמ' תַּנִּי תַנָּא קַמִּיָּה דְרַב:

שְׁבִיעִיַּת אֵין לוֹקַחִין בְּדַמִּיָּה תְּרוּמָה, מִפְּנֵי

שְׁמַמַּעַטִין בְּאִכִּילְתָּה. אָמְרוּהַ רַבִּנּוּ קַמִּיָּה (דְּרַבָּא)

[דְּרַבָּה]: הָא דְלֹא כְרַבִּי שְׁמַעוֹן; דָּאִי כְרַבִּי

שְׁמַעוֹן, הָאָמַר: מְבִיאִין קֳדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל!

אָמַר לָהּ: אֲפִילוּ תִימְרוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן – הֲנִי מִילִי

דְּאִיעֵבַד, לְכַתְּחִילָה לֹא. וְלַכַּתְּחִילָה לֹא?!

איתיביה אבני:

וכוּלָן

אָמַאי יָזַה שְׁתֵּי הַנָּאֹת: וְהַנָּאָה מְחַצָּה כְּשֵׁר

וְהַנָּאָה פְּסוּל כְּלוּמַר וְלֹא תִימָא דְּהַנָּאָה כּל

אֵין עִם הַתַּעֲרָבָת פְּסוּל אָלֹא אֲפִילוּ לֹשׁ עִם

הַתַּעֲרָבָת פְּסוּל כְּשֵׁרָה וּמְחַצָּה לֹאֻ דִּוקָא

אָלֹא לִיכָא שְׁעוֹר [וקס"ד] דְּהוּא הֵדִין לְמִתָּן

דַּמִּים: וְנִתְּיַנַּת דָּם דְּמִזְבַּח לְחֹדֶר צִרְיָד שְׁעוֹר

שְׂיָרָאָה הֵדָם לְשָׁנִי רִחוּת הַקֶּרֶן שֶׁל מוֹזְבַּח:

אָמַר רַמִּי בַר חֲמָא פְּשִׁיטָא לִי בְכוֹר לְבֵית

שְׂמָאִי אַע"פ כְּשֶׁהוּמָם וּבִקּוּמָן הִנָּה: אֵין

מַאָכְלִין אוֹחוֹ לְגִדּוֹת דְּהִכִּי תַנִּיא בְּכְכוּרוֹת

בֶּפ' כַּל פְּסוּלִין (דף לג:.) אֵינוֹ נִפְדָּה לְצִאָת

מִתּוּרָת כְּכוֹרָה לְחַלִּין וְלַחֹל קֳדָשָׁה עַל

הַמַּעוֹת: אֵינוֹ נִשְׁקַל בְּלִטְרָא אִם הִכְתָּן מוֹכַר

בְּשָׂרוֹ: מִלְּשָׁהוּמָמוּ אָף מִלְּשָׁהוּמָמוּ: הַתְּפִיס

כְּתָן בְּכוֹר לְבָדֵק הַבֵּית מִלְּשָׁהוּמָם: רַוּחָא

דְּהַקְדָּשׁ עָדִיף וְיִשְׁקַל בְּלִטְרָא כְּדִי שְׁיִצְמַצֵּם

מִכִּירְתוֹ וְיִרְבּוּ דַּמִּיו דְּהָא קי"ל (בְּכוֹרוֹת דָּף

לא.) כְּשָׂאָר פְּסוּלֵי הַמַּקְדָּשִׁים בְּשָׁבִיל

מסורת הש"ס

א לקמן צו: משנה זבחים ב משנה מעשר שני ג נדה ע; מנחות קה.

ובלן הפהנים רשאין כו' משנה היא בפי' כל המדיר (לקמן זבחים דף צ: ז) וגפי גדלשים אין לוקחין תרומה בקסף מעשר שני מפני שממעט באכילתה פי' בקונט' דמתחלה קאי: לשנות באכילתו כגון לאכלו צלזין כו' אמר קרא לך נתתים למשחה (במדבר י"ח:ח') לגדלה בדרך שהמלקים אוכלין: ותבלי תרומה ואע"ג דקא ממעט בזמן אכילת תרומה: אין לוקחין תרומה הפהנים בקסף מעשר שני בירושלים: מפני שממעט באכילתה במקום אכילתה דמעבדשו לא יאכלנה אלא בירושלים: כי אתא אפי' קמה דרב יוסף: א"ל אמאי לא תותבה נמי מהא: לבית הפסול קשאריד לאכל השמן בזמן השביעית: ה"ג דרבנן תרומת ירק: אי הכי דמשום דרבנן הוא: אפכא מבעיא לה למיתני אין. מבשלין ירק של תרומה בשמן שביעית ורבי שמעון מתיר אבל השתא שמן תרומה דאורינתא היא דכתיב (שם) כל חלב יצהר וקא שרי ר"ש: דאערב שמן בירק ועל כרחו יבשלם יחד כדמפרש לקמה דאי אפשר לסוחטו פלו ממנו: הא לא דמי כו' סיימא דקשיא הוא: חתיכה בפתיתות מתני' היא ונתני תאכל כחמור שבתו ואפיילו לרבנן והכא נמי אי בדאערב עסקינו לא הוי פליגי רבנן עליה: וקמפסד בשביעית ודחמנא אמר לאכלה ולא להפסד: למסרת בספק מצרע מחלט וספק אינו מחלט קאי למסרת ביום השמיני:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

אין לוקחין תרומה בקסף מעשר שני מפני שממעט באכילתה פי' בקונט' דמתחלה

וְכוֹלֵל רִשְׁאִין כֹּהֲנִים לְשֹׁנוֹת בְּאַכִּילָתָן – לְאַכְלוֹ צִלוּיִן שְׁלוּקִין וּמִבֹּשְׁלִין, וְלַתַּת לְתוֹכָן תְּבִילִי חוּלִין וְתִבְלִי תְרוּמָה. דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. אָמַר לִיה: הֵנַח לְתְרוּמַת תְּבִלִין – דְּרַבְּנָן. ^(א)אֵיתִיבִיה: אֵין לִוקְחִין תְּרוּמָה בְּכֶסֶף מַעְשֵׁר, מִפְּנֵי שֶׁמִּמַּעֲט בְּאַכִּילָתָהּ; וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מַתִּיר! אֵיִשְׁתֵּיק לִיה. יְכִי אֶתָּא לְקַמִּיה דְּרַב יוֹסֵף, אָמַר לִיה: אֲמַאי לֹא תוֹתְבִיה מְהָ – אֵין מִבְּשָׁלִין יֶרֶק שֶׁל שְׁבִיעִית בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה, שְׁלֹא יִבְיֹאוּ קַדָּשִׁים לְבֵית הַפֶּסֶסול; וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מַתִּיר! אָמַר לִיה אֲפִי: וְלֹאֹ מִי אוֹתְבִיתִיה מְהָ דְתִבְלִין, וְאָמַר לִי: הֵנַח לְתְרוּמַת תְּבִלִין דְּרַבְּנָן? הֲכָא נָמִי (תְּרוּמָה) תְּרוּמַת יֶרֶק דְּרַבְּנָן. אִי הֲכִי, אִיפְכָא מִיבַעֲיָא לִיה לְמִיתְנִי: יֶרֶק שֶׁל תְּרוּמָה בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית! וְלֹאֹ מִי אוֹתְבִיתִיה מִמַּתְנִיתִין דְּמַתִּיר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לִי דְאֵיעָרְבּ? הֲכָא נָמִי דְאֵיעָרְבּ. אִי דְאֵיעָרְבּ, מַאי טַעֲמִיִּהּוּ דְּרַבְּנָן? מִיַּדִּי דִּהּוּה אֲאַשֶׁם וְשִׁלְמִים. מִי דְמִי?! הֵתָם אַשֶׁם – אֵית לִיה תַּקְנָתָא בְּרַעֲיָה; הָא – לִית לִיה תַּקְנָתָא בְּרַעֲיָה! הָא לֹא דְמִי אֲלֹא לַחֲתִיכָה שְׁבַחֲתִיכוֹת – פִּינוֹן דְּלִית תַּקְנָתָא, דְּאוּכַל כְּחִמּוֹר שְׁבַתָּהּ. מַתְקִיף לָהּ רַבִּינָא: מִי דְמִי?! חֲתִיכָה שְׁבַחֲתִיכוֹת – לִית לָהּ תַּקְנָתָא כָּלָל; הָאִי – אֵית לִיה תַּקְנָתָא בְּסַחֲיטָה! וְרַב יוֹסֵף – הִיכִי נִסְחוּט? נִסְחוּט טוֹבָא – קָא מַפְסִיד בְּשְׁבִיעִית; נִסְחוּט פּוֹרְתָא – סוּף סוּף אֵיעֲרוּבִי מִיעָרְבּ. ^(ב)אֵיתִיבִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: לְמַחֲרַת מִבִּיא אֲשָׁמוּ וְלוֹגוּ עֲמוּ, וְאוֹמַר: אִם שֶׁל מִצֹּרַע – תְּרִי זֶה אֲשָׁמוּ וְזֶה לוֹגוּ,

וְאִם

שְׂרִיא לֹאֲנוּ כְּדָאֻר בִּפְ' הַעֲרַל (נְכֻמוֹת דף עא.) וְרוֹת אֲמַרְתִּי לָךְ וְלֹא אֲזִינּוֹת וְהִשְׁתָּא אֲסִירָא דְּמַעְשֵׁר אֲסוּר לֹאֲנוּ וְגַם בְּעֵי חוּמָה וְתְרוּמָה לֹא בְּעֵי חוּמָה וּמַתּוּף הַמִּשְׁנָה מִלְּמַעַ עֲשָׂין הַקְּפִידָא מִלְּשׁוֹם תְּרוּמָה אֲלֹא מִלְּשׁוֹם מַעְשֵׁר דְּמַעְשָׂרָא שְׂרִי לְזוּרִים וְהִשְׁתָּא אֲסוּר וְגַרְסִי בְּסִדֵּר הַמִּשְׁנָה בְּאַכִּילָתָן כּו' וְהִי אֵיתָא בְּמִס' מַעְשֵׁר שְׂנִי (פ"ג מ"ב) אין לוקחין תרומה בקסף מעשר מפני שהוא ממעט באכילתו ור"ש מתיר אמר להם ר"ש אם הקלו בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פגול ונותר לא נקל בתרומה מה לי הקל בזבחי שלמים שכן מתירין לזרים נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים פרוש אמר ר"ש אם הקלנו לקח שלמים מקסף מעשר אע"פ שמביא המעשר לידי פסול פגול ונותר כ"ש שלוקחין תרומה הקלה מקסף מעשר אמרו לו אם לוקחין שלמים שמתרין לזרים כמו מעשר אבל אין לוקחין תרומה שגורם למעשר להיות אסור לזרים: הגה"ה: **למחרת** מביא אשמו ולגו עמו פי' בקונט' למחרת יום שמיני ובמנחות (דף קה.) פי' למחרת יום שלישים והכל אחד דאספק גזיר טמא וספק מצרע טמא קאי כדמוכח בתוספתא דגזיר שרק בתרא והכי איתא התם ספק גזיר טמא וספק גזיר טהור אבל גזיר ודאי הנה ספק מצרע טמא פרוש מחלט ספק מצרע טהור פי' שטהר כבר אבל מצרע ודאי הנה פרוש בחד גבירא אנרי שיש בו כל ספקות הללו אוכל בקדושים לאחר שלישים ושותה זין ומשמא למתים לאחר מאה ועשרים יום כיצד אמרו לו גזיר טמא אתה צא ומנה שבעה הנה ושנה גלה והביא קרבן מנה שבעה ומבקש לגלח אמרו לו גזיר טהור אתה ואין טהור מגלח פחות משלשים יום

צא ומנה עשרים ושלשה יום להשלים שלשים מנה שלשים ומבקש לגלח אמרו לו גזיר טהור אתה ואין גזיר מגלח אלא על הדמים פרוש שלש בהמות חזי להביא חטאת עולה ושלמים ועל אחת מהן יכול לגלח וחטאת בהמה אינה באה על הספק שלמי גזיר נמי טענין תנופה וזה אין יכול להניף מפני שהוא ספק מצרע טמא אבל עולה יכול להביא על תנאי ונהני דמתני כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה עליה ואומר אם טהור אני תרי זו חובה ואם לאו תרי זו נדבה כיצד הוא עושה להחמיר עליו מביא פזיל של חרס חדשה ונותנין לתוכה רביעית מים חיים ומביא [שתין] צפורי דרור כדין כל המצרעין ביום תגלחתו וחטאת העוף פרוש כדין גזיר טמא דשמא גזיר טמא הוא ותגלחתו זו של טמאה ואינו מתחיל גזירות טהרה עד שיביא חטאתו של טמאה (יש) שחטאתו מעבכתו מלקנות גזירות אבל אשמו אינו מעבכו ומשגיגלח תגלחת טמאה הוא אסור לגלח עד שימנה גזירות טהרה ולהכי צריך להביא חטאת גזירות טמאה למנות גזירות טהרה ולגלח בסופה לטהרת צרעתו והאשם ישהה עד תגלחת השמאה שיעשה אחרי טהרתו בודאי מן הצרעת שאותה תעלה לו ודאי לטמאת נורו כמו שמפרש בסוף הברייתא דימי צרעתו אין עולין לימי נורו ותגלחת צרעתו אינה עולה לתגלחת נורו כדאמר' בפי' מי שאמר הריני גזיר מגלח (גזיר דף יז:) ובפי' ב' גזירים (גזיר דף ס:) ומה שמביא חטאתו ביום תגלחתו הניו כר' עקיבא דאמר במס' גזיר (דף מז.) אם גלח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום והכא נמי הוי גלח בשמיני שהרי שוקה תגלחתו ומתנה על חטאתו ואומר אם טמא אני חטאת מחובתי ועולה נדבה פרוש עולה שאמרנו למעלה ואם טהור אני עולה מחובתי וחטאת העוף ספק ומגלח ראשו חקנו וגבות עיניו בדרך שהמצרעים מגלחים ומביא עולת בהמה ומתנה עליה כו' ונראה שחסר מן התוספתא וסופר שלשים יום וגרסי' וסופר שלשים יום ומביא עולת בהמה כו' שהרי ספק גזירות טהרה הוא מונה ואינו יכול לגלח תגלחת שניה לצרעתו עד שיקרק עליו אחד מן הדמים ויביא עולה וחטאת ושלמים ולשהה עד סוף גזירות טהרה שאחר טהרת צרעתו שעולה בודאי ואומר אם טמא אני פרוש אם טמא הייתי בתגלחת ראשונה העולה ראשונה נדבה היתה וזו תהא חובה וחטאת העוף שהבאתי בתגלחת ראשונה מחובתי ואם טהור אני עולה ראשונה חובה וזו נדבה שתגלחת זו של עבדשו אינה כלום וחטאת העוף ספקו מגלח ראשו חקנו וגבות עיניו בדרך מצרעין ותגלחת זו היתה ראונה לעשות בסוף שבעת ימי ספרו מתגלחת ראשונה אבל לא הנה יכול משום דגלוח ספק מצרע אינו דוחה אסור גלוח הגזיר רבי שמעון אומר מחר יביא אשמו ולג בידו כדין מצרע בשמיני שלו והוא יום שלישים ואחד ומתנה עליו לפי שהוא ספק מצרע וחטאת מצרע שמעבכת טהרתו אינו יכול להביא מבהמה שאין חטאת בהמה באה על הספק לפיכך יביא חטאת העוף ואם הוא עשיר יכתב נכסיו לאחרים ויהא עני ויביא קרבן עני דהניו עוף ור' שמעון לטעמה דאמר במס' גרזין (דף יז:) אפי' היה עשיר בשעה שהביא צפורים או בשעת הבאת אשם והעני הכל חולף אחר חטאת ואפי' לתנאי דפליגי עליה איכא לאוקמא להא דהכא ולפרושי יכתב נכסיו לאחר מעשרו ומתנה על חטאת העוף ואומר אם טמא הוא פרוש אם מצרע הוא תרי זו חובתו ואם לאו תרי זו ספקו ואוכל בקדושים מיד אבל לשחות זין וליטמא למתים אינו יכול שאין ימי נורו עולין לו מתוך ימי צרעתו כיצד יעשה לדברי בן זומא שאינו מצריך לבקש אחד מן השוין לדר כנגדו בגזיר כמו שמצריך ר' יהושע בפרק שני גזירים (גזיר דף נט:) סופר שלשים יום ומביא עולת בהמה ומגלח פרוש ספק תגלחת טמאה וספק תגלחת טהרה דשמא מצרע הנה וגזיר טמא ולא עלו לו אחת מתגלחותיו לגזירותו רק לצרעתו שאין ימי גזיר עולין מתוך ימי צרעתו ולסוף שבעה אחר טהרת ימי צרעתו אינו יכול לגלח דשמא גזיר טהור הוא אבל הזאה לא בעי שקבר הנה ושנה ואפי' לסוף שלשים אינו יכול עד שיקרק עליו אחד מן הדמים ומביא חטאת העוף משום ספק תגלחת טמאה שאינו יכול להתחיל מגזן גזירות טהרה עד שיביא חטאת וכדפרשית ומתנה עליה כתנאי שלמעלה בתגלחת ראשונה וה"ה שיש להתנות שאם אינו גזיר עבדשו כלל שפלתה גזירותו מתגלחת שלמעלה העולה נדבה וחטאת העוף ספקו אך התנא לא חש לפרש כל זה סופר שלשים יום ומביא קרבנותיו שלמים ודאי עולת בהמה ספקו ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי בתגלחת שלישית העולה ראשונה נדבה וזו חובה וחטאת העוף מחובתי ואם טהור אני העולה ראשונה חובה וזו נדבה וחטאת העוף ספקו וזה נמי דמתנה אם פלתה גזירות מתגלחת שניה שמיטה העולות נדבה וחטאת העוף ספק אך לא חש לפרש כל זה כל כך ושותה זין ומשמא למתים ותמה למה לא הזכיר בקרבנות תגלחת רביעית זו חטאת שהרי ודאי גזיר היה וצדין לא הביא חטאת בהמה בשום פעם ואם באנו לפרש רישא דברייתא ספק גזיר טמא וספק אינו גזיר כלל עבדשו אבל גזיר ודאי הנה ולכך לא יביא חטאת בהמה שהרי אנה באה על ספק לא משתמעא הכי דא"כ הו"ל לפרושי בהדיא ועוד א"כ בשלמים הו"ל למתני תנאי או לקהוי שלמי נדבה או שלמי גזיר לענן מורם מהם דבהאי חזוה וטו ובהאי ורוע בשלה. בד"א בזמן שגזר שלשים יום אבל גזר י"ב חדש אוכל בקדושים לאחר שתי שנים ושותה זין ומשמא למתים לאחר ד' שנים באותו ענין ובאותה שאלה אוקל בקדושים לאחר שמונה ימים דתגלחת מצרע ודאי דוחה אסור גלוח דגזיר ומיד שתי שנים בשניה ולסוף ג' שנים בשלישית ולסוף ארבע ברביעית טמא בספק ומחלט בודאי אוכל בקדושים לאחר שמונה ימים דתגלחת מצרע ודאי דוחה אסור גלוח דגזיר ומיד שתי שנים לפנינו מגלח ראשונה ובשביעית תגלחת שניה ובשמיני מכניס ידיו לבהונות ושותה זין ומשמא למתים לאחר שלשים ושבע כך כתוב בתוספתא ונראה דגרס שלישים ושבע לפי שיטה שפרשנו. טמא בודאי ומחלט בספק אוכל בקדושים לאחר שבעה ושלשים יום שוקה זין ומשמא למתים לאחר שבעים וארבעה יום (טמא בודאי ומחלט בודאי אוכל בקדושים לאחר שבעה ושבעים יום) טמא בודאי ומחלט בודאי אוכל בקדושים לאחר שמונה ימים שוקה זין ומשמא למתים לאחר ארבעים וארבעה יום:

עו.

עין משפט‏**ג**‏**נר מצוה**

א מיי פו' מהל' מעשר שני ונטע רבעי הל' יא:

ב מיי פו' מהל' שמיטה ויובל הל' ד:

ג מיי פו' מהל' גזירות הל' ז:

עו:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פה; פה' מהלי מחוסרי כפרה

הל' ד:

ב מיי פה; מהלי איסורי המזבח

הל' ה:

ג מיי פה; מהלי איסורי המזבח

הל' ג:

אַשֶׁם זוּ יְהִי שְׁלָמִי נְדָבָה וא"ת והא אַמְרן לעיל בֶּס' אֵינְהוּ מקומן (ובחים דף מו:): דְּאֶשֶׁם מִצְרַע שְׁנֵי כְּהֻנִּים מְקַבְּלִין אֶת דָּמוֹ אֶחָד בִּיד וְאֶחָד בְּכַלִּי וּשְׁלָמִים אִמְרִי' לַעֲלִי (ובחים דף כה.) דְּצִרִיף שְׁיִקְבֵּל בְּכַלִּי אֶת כָּל דָּמוֹ (שֶׁל פֶּה) וי"ל דְּתַקּוּנִי גִבְרָא שְׂאֵנִי: וּסְמִיכָה -למ"ד (לַעֲלִי וּבְחִים דף לג.) סְמִיכַת אֶשֶׁם מִצְרַע לֹא דְאוֹרְזֵתָא הוּא בְּהַקְשַׁת יָד וּאֲע"ג דְּשְׁלָמִים בְּעוֹ סְמִיכָה גָּמַר מִשּׁוּם תַּקּוּנִי גִבְרָא הִתִּירוּ כְּדַפְרִישִׁית לַעֲלִי וּלְמֹאן דְּאִמַּר דְּאוֹרְזֵתָא הִזְכִּיר בַּחֲנָם סְמִיכָה וְכוּ וְסָכִים דְּבִין אֶשֶׁם בִּין שְׁלָמִים טַעוּנִין סְמִיכָה וְסָכִים: וְנֶאֱכָל לִיום וְלֵילָה וּבַתּוֹדָה דָּאִין נֶאֱכָלַת אֲלֵא לִיום וְלֵילָה אִין יָכוֹל לְהַתְנוּת מִשּׁוּם דְּבַעֲיָנן לַחֵם וּבְלָחֵם אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה כְּדִמּוּכַח בֶּס' הַתּוֹדָה (מִנְחוֹת דף פ:): לֵג מַאי אִכָּא לְמִימַר פִּי' דְּשִׁמָּא אֵינּוּ מִצְרַע וְהוּי חָלִין בַּעֲזוּרָה כִּיּוֹן דְּעֻבֵּיד מִנָּה עֻבּוּדָה שְׁמִנָּה שְׁבַע כְּנָגַד שְׂתַּח אֶהֱל מוֹעֵד וְנוֹתָן עַל הַבְּהוֹנוֹת וְעַל רֹאשׁ הַמִּצְרַע וּתְמִיָּה לֵזִיל לִיקְדִּישׁ לִיהּ קֻדְשַׁת דְּמִים עַל תְּנַאי אִם אֵינּוּ מִצְרַע דְּהַשְׁתָּא נָמִי מִנְתִּי שְׂרַתָּא לְהַשְׁלִים הֵלֵךְ וּלְקַדֵּשׁ לִיהּ קֻדְשַׁת דְּמִים וְכִי בַעֲי לְמִיכַל הַשִּׁידִים פִּרִּיק לְהוּ כְּדֹאִיתָא בְּסִמוּךְ וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּהִכִּי עֲדִירָי טָפִי לַעֲשׂוֹת קֻדְשַׁת הַגּוֹף בְּכַל מַה שְׁיָכוֹל וּתְמִיָּה לִי הִיאֲד נּוֹתָן מִתָּן שְׁבַע וְעַל הַבְּהוֹנוֹת מִהֵוּאָא שְׂרַתָּא שְׁקֻדָּשׁ קֻדְשַׁת דְּמִים דְּשִׁמָּא אֵינּוּ מִצְרַע וְחוּרְקוּ לְאַבּוּד שְׁמֹן הַקֹּדֶשׁ. ברו"ר: חֶסֶד הֵלֵךְ עַד שְׁלֵא יֵצֵק וּמִלְּאֲנוּ מִשְׁנֶה זוּ בְּמַס' גִּנְגַּעִים פ'

בְּתֵרָא (מ"ו): **אֵימַת** אִי בְּתַר מִתְּנוּת שְׁבַע הָוָה לְהוּ שִׁידִים שְׁחִסְרוּ בִּין קְמִיצָה

לְהַקְטִירָה כּו' וא"ת וְהָא ר' יוֹחָנָן הוּא דְּאָמַר בֶּס"ק דְּמִנְחוֹת (דף ט.) דְּמַקְטִירִין קָמִין עֲלֵיהֶם וּאִפִּי' ר"ל דְּאָמַר אִין מַקְטִירִין אֵלְכָא דר"א מוֹדָה דְּמַקְטִירִין כְּדֹאִיתָא הֵתָם וְכַר' אֲלֵיעֶזֶר מִשְׁנֵי הָכָא לְכִסּוּף דְּמַסִּיק לִשְׁם עֲצִים וַיֵּשׁ לוֹמַר אַע"ג דְּמַקְטִירִין מ"מ לַעֲגֹן אֲכִילָה לֹא מִשְׁכַּחַת תַּקְנָה דְּהָא אֲסִירִי שִׁירִים בְּאֲכִילָה כְּדַנְפָקָא לִיהּ הֵתָם מוֹהַנוֹתֶרַת וְלֹא הַנוֹתֶרַת מן

הַנוֹתֶרַת: וְאִי קֹדֶם מִתָּן שְׁבַע דְּלִמָּא נְדָבָה הִיא וְהַקְטֶרְתּוֹ הַקְטֶרֶה וְהֵנִי הוּי לְהוּ שִׁירִים וְכִי הֵדֵר מַעֲלִי מַנְיָהוּ לִפְנִים לְהוֹזֹת קָא עֲבַר מִשּׁוּם כָּל שְׁמַמְנוּ לֹאֲשִׁים קָמִינוּ שִׁירִים בְּכַל תַּקְטִירוֹ וְהֵנָּה הַנּוֹאוֹת נָמִי בְּשִׁמּוֹן בְּהַקְטֶרֶה בַּמּוֹבַח בְּדִכְר הִרְאִוי לְהַקְטִיר דְּמִי כֹךְ פִּי' בַּקּוּנְטֶרס וְהָא דְּמִשְׁנֵי דְּמַסִּק לְהוּ לִשְׁם עֲצִים הָוָה לִיהּ לְמִינְקֻט דְּמַדִּי לִשְׁם מִיָּא בְּעֻלְמָא וְדַחַק בַּקּוּנְטֶרס לִפְרֹשׁ [כֹּךְ] מִשּׁוּם לִשְׁנָא דְּקֵרָא דְּאוֹתֻבְּהָ מִכָּל שְׁמַמְנוּ לֹאֲשִׁים וְעוֹד אִי שְׁיָד כָּל שְׁמַמְנוּ לֹאֲשִׁים הָרי הוּא בְּכַל תַּקְטִירוֹ אִפִּי' בַּהַנּוֹאוֹת א"כ קִשָּׁה הָא דְּאִמְרִי' לְקַמְּנוּ (ובחים דף פ.) הַנּוֹתָנִים בְּמַתְּנָה אַחַת שְׁנַתְעֲרְבוּ בְּמַתָּן אַרְבַּע ר' אֲלֵיעֶזֶר אוֹמַר יִתְּנוּ בְּמַתָּן אַרְבַּע הָא כִּיּוֹן דִּנְתָן בְּמַתְּנָה אַחַת אִידֵךְ הוּי לְהוּ שִׁירִים וְקָא עֲבַר מִשּׁוּם כָּל תַּקְטִירוֹ מִיְהוּ יֵשׁ לוֹמַר דְּר' אֲלֵיעֶזֶר לְטַעֲמָה דֹּאִית לִיהּ

(שם ע"ט): רֹאוּנִין כְּאִילוֹ הוּא מִים וְעוֹד כִּיּוֹן דְּשִׁנְרִי הָדָם לְמוֹבַח לְיִסוּד מַש"ה כִּי יְהִיב לִיהּ לְמַעְלָה לֹא עֲבַר בְּכַל תַּקְטִירוֹ כִּיּוֹן דְּכֻלָּאוּ הִכִּי טַעוּנִין מְזַבַּח וְעוֹד קִשָּׁה לִמָּא דִּיְהִיב מִתָּן שְׁבַע בְּרִישָׁא וְהֵדֵר מִמְלָא לִיהּ וְקַמִּיץ וּאֲע"ג דְּאָמַר ר"ל בֶּס"ק דְּמִנְחוֹת (ג"ו שם) מִנְּחָה שְׁחִסְרָה קֹדֶם קְמִיצָה לֹא יָבִיא מִתּוֹךְ בִּיתּוֹ וּמִלְּאֲנָה הָא אֶתּוּבַח הֵתָם וְנִרְאָה לִפְרֹשׁ דְּמַהַקְטֶרֶה מִמִּשׁ פִּרִּיף דְּמַקְטִיר מִלֵּךְ שְׁמֹן שְׁל מִצְרַע חֵיב כֹּר' עֲקִיבָא דְּאָמַר בֶּס' כָּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת מִצָּה (מִנְחוֹת דף נח.) כָּל שְׁשִׁמּוֹ קֶרְבֵּן ור' אֲלֵיעֶזֶר פִּלְגִי עֲלֵיהּ וּאֲע"ג דְּהָךְ סָגִיא כֹר' אֲלֵיעֶזֶר כְּדִמְשְׁנֵי דְּמַסִּיק לִשְׁם עֲצִים בְּאִידֵךְ לֹא מִסְתַּבְּרָא כֹר' אֲלֵיעֶזֶר דְּשִׁמוּתִי הוּא אֲלֵא כֹר' עֲקִיבָא וְאִף עַל גַּב דְּקֹדֶם מִתָּן שְׁבַע אֲנִירִי שְׁמוֹ קֶרְבֵּן מִקְרִי כִּיּוֹן דַּעֲתִיד לִהְיוֹת קֶרְבֵּן כַּמַּה דְּמַקְטִיר בְּשַׁר חֲטָאֵת קֹדֶם וְרִיקַת דֶּם דְּמַסְתַּמָּא חֵיב וּמַעֲטָרָא פִּרִּיף אִי לֹאֲחַר מִתָּן שְׁבַע כּו' הוּי מַצִּי לְמַסְפֵּךְ נָמִי מִכָּל שְׁמַמְנוּ לֹאֲשִׁים וּבִלְאֹ הִכִּי שְׁפִיר פִּרִּיף לִיהּ תְּמָה וְהָא קֻדָּשׁ קֻדְשַׁת הַגּוֹף דִּלּוּג הוּי כְּלִי שְׂרַת כְּדֹאמְרִי' בֶּס"ק דְּמִנְחוֹת (דף ז.) וּבֶס' שְׁמִי מִדּוֹת (מִנְחוֹת דף צ.) וי"ל דְּכֻלִּי שְׂרַת אִין מַקְדָּשִׁין אֲלֵא מִלְּאִין דְּלֵא מַצְטָרַף לְהַתְקַדָּשׁ הָאִי שְׂרַתָּא עִם הַאֲחֵר שְׂכַכֵּר וְתַקְדָּשׁ אִי נָמִי הָאִי שְׂרַתָּא מִנָּא לַה בִּלָּג לִשְׁם קֻדְשַׁת דְּמִים וְהַשְׁתָּא מִשְׁמַע הָכָא דַּאֲע"ג דְּלֵא קֻדִּישׁ לְמוֹבַח לֹא הוּי כְּחָלִין בַּעֲזוּרָה מֵאֲחֵר קֻדְשׁ

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

אֶשֶׁם: וּסְמִיכָה וְסָכִים וְתַנוּפֶּת חֲזָה וְשׁוֹק כְּחֶמֶד שְׁלָמִים וְהָא הָכָא דְּלִמָּא לֹאֹ מִצְרַע הוּא וְהוּי שְׁלָמִים וְתַנְתִּי וְנֶאֱכָל לִיום וְלֵילָה אֲלִמָּא לְכַתְחַלָּה נָמִי שְׁרִי ר"ש: הָא תִּינַח אֶשֶׁם כּו' מִלְּתָה דר"ש קָא מְפַרֵּשׁ וְאָזַל וְלֹאֹ לְרַבָּא קָא מוֹתִיב: לֵג זָה יְהִי נְדָבָה אִם אֵינּוּ מִצּוֹרַע דְּאִמְרִי' לְקַמְּנוּ בֶּס' כָּל הַתִּדִיר (ובחים דף צא.) מִתְּנַדְבִין שְׁמֹן בִּסְנִי עֲצָמוֹ: וּבַעֲי מַקְמִץ הַמִּתְנַדֵּב שְׁמֹן קִמְצוּ וּמַקְטִיר הַקִּמֵּץ וְשִׁירִיו נֶאֱכָלִין כְּדִילִיף לִיהּ מִשְׁרַבּוֹ מִנְּחָה (קֶרְבֵּן) מִלְּמַד שְׁמִתְנַדְבִין שְׁמֹן כְּמִנְחָה כּו': מִתָּן שְׁבַע כְּדַכְתִּיב קֵרָא בִּלָּג שֶׁל מִצְרַע וְהָזָה מִן הַשְּׁמֹן בְּאַצְבָּעוֹ [וגו'] (וַיִּקְרָא י"ד ט"ז): וְהָא חֶסֶד לִיהּ ע"י קְמִיצָה וְלֵג חֶסֶד פִּסּוּל כְּדַכְתִּיב (שם) וְלֵג שְׁמֹן: עַד שְׁלֵא יֵצֵק מִן הֵלֵךְ עַל כַּפּוֹ הַשְּׁמֵאלִית כְּדַכְתִּיב וּמִן הַשְּׁמֹן יֵצֵק הַכֶּהֶן עַל כַּף הַכֶּהֶן הַשְּׁמֵאלִית וְהָזָה הַכֶּהֶן בְּאַצְבָּעוֹ הִימְנִית מִן הַשְּׁמֹן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ הַשְּׁמֵאלִית (שם): וְהָא בַּעֲי קְמִץ הַקְטֶרֶה דְּדִלְמָא נְדָבָה הוּא: דְּמַקְטִיר לִיהּ וְשִׁירִים נֶאֱכָלִין מִמ"נ אִי דְּמַצּוֹרַע הוּא הָרי הוּא נֶאֱכָל כְּדֹאמְרִי' בֶּס' בֵּית שְׁמַאי' (לַעֲלִי וּבְחִים דף מד:): לְכַל קֶרְבָּנָם לְרַבּוֹת לֵג שְׁמֹן שֶׁל מִצְרַע וְאִי נְדָבָה הוּא הָרי הוּא כְּשִׁנְרִי מִנְּחָה: אִי בְּתַר מִתְּנוּת שְׁבַע דְּלִמָּא נְדָבָה הוּא וְכִי יְהִיב מִתָּן שְׁבַע בְּתַר קְמִיצָה הוּי לְהוּ שִׁירִים שְׁחִסְרוּ בִּין קְמִיצָה לְהַקְטֶרֶה וּקי"ל בְּמִנְחוֹת בֶּס"ק (דף ט:): אִין מַקְטִירִין הַקִּמֵּץ עֲלֵיהֶן דְּכַתִּיב מִן הַמִּנְחָה פִּרְט לְשַׁחֲסֶרְהָ הִיא כּו': וְאִי קֹדֶם מִתָּן שְׁבַע הִיכִי מַצִּי לְמִיתֵב תּוּ מִנָּה מִתָּן שְׁבַע דְּלִמָּא נְדָבָה הִיא וְהַקְטֶרֶת הַקִּמֵּץ הַקְטֶרֶה וְהֵנָּה הוּי לְהוּ

שִׁירִים וְכִי הֵדֵר מַעֲלִי מִיַּדִּי מַנְיָהוּ קָא עֲבַר מִשּׁוּם כָּל תַּקְטִירוֹ כְּדַכְתִּיב (וַיִּקְרָא ב' י"א) כִּי כָל שְׂאוֹר וְכַל דְּבַשׁ וְגו' וְהָא מִמְנוּ וַתִּירָא הוּא וְדִרְשִׁינָן בַּהּ נָמִי לֹא תַקְטִירוּ כָּל שְׁמַמְנוּ אֲשֶׁה לַה' יֵשׁ בְּכָלִל הָזָה קֻדְשִׁים וְשִׁנְרִי מִנְּחָה וְלַחֵם הַפָּנִים שְׁקֶרֶב מִהֵן כְּבֹר לֹאֲשִׁים הָאֲמוּרִים וְכוּן הַקִּמֵּץ וְכוּן הַזִּזְיָכִין קִזְמִי שִׁירִים בְּכַל תַּקְטִירוֹ וְהֵנָּה הַנּוֹאוֹת בַּמִּקּוֹם הַקְטֶרֶה קִזְמִי: לִשְׁם עֲצִים דְּאָמַר הִכִּי אִם מִצּוֹרַע הוּא דָּאִין הַקְטֶרֶת הַקִּמֵּץ הַקְטֶרֶה דְּהָא לֹאֹ נְדָבָה הוּאִי הָרי מִנָּה מֵאֵלוּ שְׂאֵינָן שִׁירִים וְאִם אֵינּוּ מִצְרַע וְהַקְטֶרֶת הַקִּמֵּץ הַקְטֶרֶה וַיֵּשׁ מִמְנוּ לֹאֲשִׁים וְאֵלוּ שִׁירִים הֵם וּבְכַל תַּקְטִירוֹ הָרי הַנּוֹאוֹת הָאֵלוּ כְּאֵלוּ הֵם מִים שְׁהִירִי רִשְׁאִי לְהַעֲלוֹת שְׁנִירִי מִנְּחָה עַל הַמּוֹבַח: לִשְׁם עֲצִים וְהָא דְּנָקֻט לִשְׁנָא דַּעֲצִים וְלֹא נָקֻט לִשְׁם מִים מִשּׁוּם לִשְׁנָא דְּקֵרָא דְּאוֹתֻבְּהָ מִכָּל תַּקְטִירוֹ נָקֻט לַה: לָרִיחַ נִיחוּחַ אִי אַתָּה מַעֲלָה בְּתֵרָה דְּהֵוּאָא קֵרָא דְּכָל שְׁמַמְנוּ לֹאֲשִׁים כְּתִיב קֶרְבֵּן רִאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם וְאֵל הַמּוֹבַח לֹא יַעֲלוּ לָרִיחַ נִיחוּחַ קֶרְבֵּן רִאשִׁית אֲשָׂאוֹר וּדְבַשׁ הַכְּתוּב בְּרֹאשׁ הַמַּקְרָא הַעֲלִיּוֹן קֹאִי וְקֹאמַר יֵשׁ לָךְ לְהַבִּיא מִהֵן בַּכּוּרִים מִן הַדְּבַשׁ וְשְׁמִי הַלָּחֵם מִהַשְׂאוֹר וְאֵל הַמּוֹבַח לֹא יַעֲלוּ אֲכוּלִיָּה קֵרָא קֹאִי וְאִדְרָשָׁה דְּכַל תַּקְטִירוֹ:

(שם ע"ט): רֹאוּנִין כְּאִילוֹ הוּא מִים וְעוֹד כִּיּוֹן דְּשִׁנְרִי הָדָם לְמוֹבַח לְיִסוּד מַש"ה כִּי יְהִיב לִיהּ לְמַעְלָה לֹא עֲבַר בְּכַל תַּקְטִירוֹ כִּיּוֹן דְּכֻלָּאוּ הִכִּי טַעוּנִין מְזַבַּח וְעוֹד קִשָּׁה לִמָּא דִּיְהִיב מִתָּן שְׁבַע בְּרִישָׁא וְהֵדֵר מִמְלָא לִיהּ וְקַמִּיץ וּאֲע"ג דְּאָמַר ר"ל בֶּס"ק דְּמִנְחוֹת (ג"ו שם) מִנְּחָה שְׁחִסְרָה קֹדֶם קְמִיצָה לֹא יָבִיא מִתּוֹךְ בִּיתּוֹ וּמִלְּאֲנָה הָא אֶתּוּבַח הֵתָם וְנִרְאָה לִפְרֹשׁ דְּמַהַקְטֶרֶה מִמִּשׁ שְׁרִיף דְּמַקְטִיר מִלֵּךְ שְׁמֹן שְׁל מִצְרַע חֵיב כֹּר' עֲקִיבָא דְּאָמַר בֶּס' כָּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת מִצָּה (מִנְחוֹת דף נח.) כָּל שְׁשִׁמּוֹ קֶרְבֵּן ור' אֲלֵיעֶזֶר פִּלְגִי עֲלֵיהּ וּאֲע"ג דְּהָךְ סָגִיא כֹר' אֲלֵיעֶזֶר כְּדִמְשְׁנֵי דְּמַסִּיק לִשְׁם עֲצִים בְּאִידֵךְ לֹא מִסְתַּבְּרָא כֹר' אֲלֵיעֶזֶר דְּשִׁמוּתִי הוּא אֲלֵא כֹר' עֲקִיבָא וְאִף עַל גַּב דְּקֹדֶם מִתָּן שְׁבַע אֲנִירִי שְׁמוֹ קֶרְבֵּן מִקְרִי כִיּוֹן דַּעֲתִיד לִהְיוֹת קֶרְבֵּן כַּמַּה דְּמַקְטִיר בְּשַׁר חֲטָאֵת קֹדֶם וְרִיקַת דֶּם דְּמַסְתַּמָּא חֵיב וּמַעֲטָרָא פִּרִּיף אִי לֹאֲחַר מִתָּן שְׁבַע כּו' הוּי מַצִּי לְמַסְפֵּךְ נָמִי מִכָּל שְׁמַמְנוּ לֹאֲשִׁים וּבִלְאֹ הִכִּי שְׁפִיר פִּרִּיף לִיהּ תְּמָה וְהָא קֻדָּשׁ קֻדְשַׁת הַגּוֹף דִּלּוּג הוּי כְּלִי שְׂרַת כְּדֹאמְרִי' בֶּס"ק דְּמִנְחוֹת (דף ז.) וּבֶס' שְׁמִי מִדּוֹת (מִנְחוֹת דף צ.) וי"ל דְּכֻלִּי שְׂרַת אִין מַקְדָּשִׁין אֲלֵא מִלְּאִין דְּלֵא מַצְטָרַף לְהַתְקַדָּשׁ הָאִי שְׂרַתָּא עִם הַאֲחֵר שְׂכַכֵּר וְתַקְדָּשׁ אִי נָמִי הָאִי שְׂרַתָּא מִנָּא לַה בִּלָּג לִשְׁם קֻדְשַׁת דְּמִים וְהַשְׁתָּא מִשְׁמַע הָכָא דַּאֲע"ג דְּלֵא קֻדִּישׁ לְמוֹבַח לֹא הוּי כְּחָלִין בַּעֲזוּרָה מֵאֲחֵר קֻדְשׁ

מסורת הש"ס

א תוספתא נזיר ב משנה גנעים ג יומא מז:

ד סוטה כג; יבמות ק; מנחות קו: ה גרה ע; מנחות קה.

תורה אור השלם

ולקח הכהן מדם האִשִּׁים ונתן הכהן על־תֵּנוּךְ אֹזֶן הַמִּשְׁתַּחֲרֵי הַקִּמְנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדוּ הַקִּמְנִית וְעַל־בֶּהֶן רַגְלֵי הַקִּמְנִית [ויקרא יד, יד]

ולקח הכהן מלֵךְ הַשְּׁמֹן וַיִּצֹק עַל־כַּף הַכֶּהֶן הַשְּׁמֵאלִית וְטָבַל הַכֶּהֶן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשְּׁמֹן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׁמֵאלִית וְהָזָה מִן־הַשְּׁמֹן בְּאַצְבָּעוֹ שְׁבַע פְּעֻמִּים לִפְנֵי יְהוָה [ויקרא יד, טו-טז]

וטבל הכהן את־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשְּׁמֹן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׁמֵאלִית וְהָזָה מִן־הַשְּׁמֹן בְּאַצְבָּעוֹ שְׁבַע פְּעֻמִּים לִפְנֵי יְהוָה [ויקרא יד, טז]

ולקח הכהן מלֵךְ הַשְּׁמֹן וַיִּצֹק עַל־כַּף הַכֶּהֶן הַשְּׁמֵאלִית [ויקרא יד, טז]

כִּלְהַמְנַחֶה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כִלְשָׂאוֹר וְכִלְ דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַיהוָה [ויקרא ב, יא]

קֶרְבֵּן רִאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמּוֹבַח לֹא יַעֲלוּ לָרִיחַ נִיחוּחַ [ויקרא ב, יב]

וְהָרִים הַכֶּהֶן מִן־הַמִּנְחָה אֹת־אֹנְקֶרֶתָה וְהַקְטִיר הַמּוֹבַחָה אִשָּׁה יָרִיחַ נִיחוּחַ לַיהוָה [ויקרא ב, ט]

מסורת הש"ס

א תוספתא זבחים; מנחות מח.

ב סוטה כג; יבמות ק; מנחות קו;

ג גיטין פב.

ד לקמן פא.

תורה אור השלם

וביום השמיני יקח שני־בָּשִׂים תמימים וכבשה אחת בַּחֲשֹׁנֶתה תמימה ושלשה עֲשָׂרִים סֵלֹת מִנְחָה בִּלְלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹא אֶחָד שָׁמֶן [ויקרא יד, י]

נפש ב'תמעל מעל ונסאח בשננה מןרשוי יתוח והביא את־אֲשָׁמו ליתנה איל תמים מן־הצאן בער־קר קסוף־שקלים בשקל־הקנש לאשם [ויקרא ה, טו]

קרנן ראשית תקריבו אתם ליתנה ואיל המזבח לא יעלו לריח ניחוח [ויקרא ב, יב]

שִׁירִים הָרַךְ פָּרְתָא מַה שֶׁהוֹסִיף אַחֵר קְמִיצָה מִתְּנוּת הַמִּצָּרַע אֵלָּא קְמִיצָה קֹא שְׂרִי לְהוּ:

דַּפְרִיק לִיָּה וְאוֹמֵר אִם אֵינּוּ מִצֻּרַע הֵלַךְ בְּדֶבֶה הָרִי מַה שֶׁהוֹסֵפְתִּי שְׁלֹא לִצְרֹךְ מִחֻלָּל עַל מַעוֹת הֵלְלוּ דְּכָלִי שֶׁרֶת אֵין מְקַדְּשִׁים אֵלָּא מִדַּעַת וְזֶה לֹא נִתְּנוּ לְתוֹךְ הֵלַךְ ע"מ שֶׁיִּקְדָּשׁוּ הֵלַךְ אִם אֵינּוּ מִצֻּרַע לְפִיכָךְ יֵשׁ לוֹ פְּדִיּוֹן: קֹא מַעֲלִיל חֲלִין קִשְׁהוּא פוֹדְהוּ וּמוֹצִיאוֹ לְחֲלִין נִמְצָא אוֹתוֹ שָׁמֶן שֶׁל חֲלִין בְּעוֹרָה: אֶפְסִיל לִיָּה כֹל הֵלַךְ בְּיוֹצֵא דְּהָא קִרְשׁ קִרְשִׁים הוּא כְּמִנְחָה וְאִי קוֹשִׁיא לְמַה לִּי כְּלִי הָאִי דְקַמִּין בְּרִישָׁא וְהָדָר מוֹסִיף עָלֶיהָ וְאִיכָא לֹאקְשׁוּיִי כֹל הַנִּי לְעֹבֵד בְּרִישָׁא כֹל צָרָכִי מִצָּרַע וְהָדָר נִמְלִיחוּ וְנִקְמִין וְנִקְטָר וְלֹא בְּעִי לְמַפְרָסִיהָ אִיכָא לְתַרְצִי מֵאַחֵר שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְמִזְבֵּחַ אֵין יְכוּל לְשַׁנוּתוֹ לִצְרָכִי מִצָּרַע שְׁמָא אֵינּוּ מִצָּרַע וְהֵלַךְ שֶׁל מִזְבֵּחַ נִמְצָא מֵאַבֵּד קִרְשִׁי מִזְבֵּחַ בְּיָדִים הִלְכָּהּ קִמִּין בְּרִישָׁא לִצְרֹךְ גְּבוּהָ וְאִי נָמִי מִצָּרַע הוּא לֹא מִפְסִיד מִדִּי דְהָדָר מְמַלִּי לִיָּה כְּדֹאמְרוּ: וְהָאֵמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֵין מִתְּנַדְבִין שָׁמֶן לְקַמֵּן בֶּס' כֹּל הַתִּדִיר (ובחים דף צא.) וְהִיכִי אִמְרַת לר"ש לֹג זֶה יֵהָא בְּדֶבֶה: וְנִימָא אִם אֵינּוּ מִצֻּרַע אֲשֶׁם זֶה יֵהָא אֲשֶׁם תִּלְוִי לְכַפֹּר עַל סִפְקָ עֲבִירָה שְׁבִידוֹ כר"א דְאָמֵר בְּכִרִיתוֹת (דף כה.) מִתְּנַדֵּב אֲדָם אֲשֶׁם תִּלְוִי בְּכֹל יוֹם שְׂאִין לָךְ אֲדָם שְׂאִינּוּ עוֹמֵד בְּסִפְקָ חֲטָא וְהִכִּי שְׁפִיר טַפִּי שְׁמוֹן אֶחָד לֹאֲכִילַת כֹּל הָאֲשָׁמוֹת וְלֹא מִבִּיא קִרְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל: תוֹרַה תוֹרָה כְּלוֹמֵר הִיכּוֹן הִיא תוֹרָה שֶׁל אֲדָם גָּדוֹל כְּמוֹתָךְ: אִמְרִי בְּדִיכְרִי קֹא מִחֻלְפִּין לָךְ כֶּבֶשׂ בֶּן שָׁנָתוֹ מִחֻלָּף לָךְ בָּאִיל בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים אֲשֶׁם מִצָּרַע כֶּבֶשׂ בֶּן שָׁנָתוֹ הוּא וְהִיאָר יְכוּל הוּא לְהַתְּנוּת עָלָיו בְּאֲשֶׁם תִּלְוִי שְׂאִינּוּ בֹא אֵלָּא אִיל בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים: מִתְּנִי יִתֵּן לְמַעֲלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ: וְרוֹאֶה אֲנִי אֵת בֶּשֶׁר חֲטָאֹת שֶׁהוּא בָּבֵל תִּקְטִירוּ כְּאִילוֹ הֵן עֲצִים דְּכִינוּ דְלֹא לְהַקְטִירָה מִכּוֹן שְׂרִי: וְיִצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה דְלִית לְהוּ רֹאִין וְקַעֲבֵר בְּכֹל שְׁמִמְנוֹ לֹאֲשִׁים הוּא בָּבֵל תִּקְטִירוּ שְׁכֵבֵר אֲמוּרִיו קִרְבוּ וְנַעֲשֶׂה הַבֶּשֶׁר שִׁירִים: גַּמ' וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ בְּתֵר לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ דְּרָשִׁינוּ מִנֶּה כֹּל שְׁמִמְנוֹ לֹאֲשִׁים כְּתִיב: אֲבָל מִדִּי אַחֲרִינָא לֹא אֲכָל שְׁמִמְנוֹ לֹאֲשִׁים דְּנִפְקָ מִסִּיפָה דְקָרָא קִמָּא לֹא קֹאִי: אוֹתָם בְּרִישָׁא דְקָרָא כְּתִיב קִרְבּוּ רֹאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם וְאַשְׂאוּר וּדְבֹשׁ קֹאִי כְּדַפְרִשִׁית לְעִיל מַה יֵּשׁ לָךְ לְהִבִּיא מִקּוֹן שְׁתֵּי הִלָּחֵם מִן הַשְּׂאוּר שֶׁהִיא רֹאשִׁית לְכֹל הַמִּנְחוֹת וּבִכּוּרִים מִן הַדְּבֹשׁ וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ וְגו' אֲבָל אֵתָּה מַעֲלָה לְשֵׁם עֲצִים: וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר לִהְכִּי כְּתִיב אוֹתָם לְמַעוֹטִי אֲשְׂאוּר וּדְבֹשׁ לְמַעוֹטִי שִׁירִים מֵאֲזַהֲרַת אֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ דְמַרְבִּינוּ מִנֶּה כֶּבֶשׂ כְּמִזְבֵּחַ כְּדִתְנִיָּא בְּתוֹרַת כְּתָנִים אֵין לִי אֵלָּא מִזְבֵּחַ כֶּבֶשׂ מִזִּין תִּלְמִיד לּוֹמֵר אֵל הַמִּזְבֵּחַ: וְרַבִּנּוּ תַרְתִּי שְׁמַעִינוּ מִנֶּה דְמַעוּטָא דְאוֹתָם אֲכָל מֵאִי דְכְּתִיב בְּהֵדָא קָרָא קֹאִי [וכן] הִיכִי דִמַּמַּעֲט שִׁירִים מֵאַסְוִירָא דְרִיבּוּיָא דְכֶבֶשׂ כְּמִזְבֵּחַ מַמַּעֲט לְהוּ נָמִי מִתְּתִירָא דְהַעֲלָאָה לְשֵׁם עֲצִים דְּנִפְקָא מִהָאִי קִרָּא: מִתְּנִי דִתְנִי [דְּבִכְשֹׁר] חֲטָאֹת פְּלִיגִי רַבִּנּוּ וְרַבִּנֵּי נָמִי אִיבְרִים בְּבַעֲלִי מוּמִין

לר' אֶלִיעֶזֶר לֹא קִרֵּב אֵלָּא אִם כּוֹן קִרֵּב אֶחָד מִקּוֹן שְׁנַמְלֵךְ דְּלֹאוּ כִּי הָאִי

תנא:

לְשֵׁם עֲצִים. וְהָאִיכָא שִׁירִיִּים דְּבַעֲי (מִילִּינְהוּ) [מִיכְלִינְהוּ], וְאִיכָא הָרַךְ פּוֹרְתָּא דְלֹא קִמִּין עֵילוּיָהּ! דַּפְרִיק לִיָּה. דַּפְרִיק לִיָּה הִיכָא? אִי גִוּוּאִי – קֹא מַעֲלִיל חוּלִין לְעוֹרָה, אִי אַבְרָאִי – אִיפְסִיל לִיָּה בְּיוֹצֵא! לְעוֹלָם גִּוּוּאִי; חוּלִין מִמִּילָא הַוְיִין. וְהָא אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵין מִתְּנַדְבִין שָׁמֶן! תִּקְוִי גִבְרָא שְׂאֲנִי. יִתִּיב רַב רַחוּמִי קַמִּיהָ רַבִּינָא, וְיִתִּיב וְקֹאֵמֵר מִשְׁמִיהָ דְרַב הוֹנָא בַּר תַּחֲלִיפָא: וְנִימָא, אֲשֶׁם זֶה יֵהָא אֲשֶׁם תִּלְוִי! אֲשְׁמַע מִינֶּה: מֵאֵן תִּנָּא דְפִלְגִי עָלֶיהָ דְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר – רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא, דְאָמֵר: אֵין מִתְּנַדְבִין אֲשֶׁם תִּלְוִי? אָמֵר לִיָּה: תוֹרָה תוֹרָה! אִימְרִי בְּדִיכְרִי מִיחֻלְפִּי לָךְ! ^(א)מִתְּנִי אִיבְרִי חֲטָאֹת שְׁנַתְעַרְבוּ בְּאִיבְרִי עוֹלָה – רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִתֵּן לְמַעֲלָה וְרוֹאֶה אֲנִי אֵת בֶּשֶׁר הַחֲטָאֹת מִלְּמַעֲלָה כְּאִילוֹ הֵן עֲצִים. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: תַּעֲוִיבֵר צוּרְתָן וְיִצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָיְפָה. ^(ב)גַּמ' מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר? אָמֵר קָרָא: "וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחּוֹחַ" – לְרִיחַ נִיחּוֹחַ אִי אֵתָּה מַעֲלָה, אֲבָל אֵתָּה מַעֲלָה לְשֵׁם עֲצִים. וְרַבִּנּוּ – מִיַּעַט רַחֲמִנָּא "אֹתָם"; אוֹתָם הוּא דְאִי אֵתָּה מַעֲלָה, אֲבָל אֵתָּה מַעֲלָה אֲחִרִּינָא – לֹא. ^(ג)וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר – אוֹתָם הוּא דְרַבִּי מִידִי הוּא דְרַבָּאִי לָךְ כֶּבֶשׂ כְּמִזְבֵּחַ, אֲבָל מִידִי אַחֲרִינִי – לֹא. ^(ד)וְרַבִּנּוּ – תַרְתִּי שְׁמַע מִינֶּה. ^(ה)מִתְּנִיתִין דְלֹא כִי הָאִי תִנָּא – דִּתְנִיָּא, אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְחֲכָמִים עַל אִיבְרִי חֲטָאֹת שְׁנַתְעַרְבוּ בְּאִיבְרִי עוֹלָה – שְׂיִקְרְבוּ; בְּרוּבַע וְנִרְבַּע – שְׁלֹא יִקְרְבוּ. "עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל אִיבְרִי עוֹלָה תְּמִימָה שְׁנַתְעַרְבוּ בְּאִיבְרִי בַּעֲלַת מוֹם, שְׂרַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקְרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי לְמַעֲלָה כְּאִילוֹ הֵן עֲצִים; וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יִקְרְבוּ. וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר, מֵאִי שְׁנָא רוּבַע וְנִרְבַּע – דְלֹא חֲזוּ? בַּעֲלַת מוֹם נָמִי לֹא חֲזִי!

אָמֵר

שְׁנִי כְּבָשִׂים עַל אֶרְבַּע חִלּוֹת דְּשִׁתִּים מִקּוֹן וְאֲכִלוֹת ע"י פְּדִיּוֹן וְכִי הָאִי גִוּוּא מִשְׁנִי בֶּס' הַמוֹכֵר אֵת הַסְּפִינָה (ב"ב דף פא:.) גִּבִּי בְּכוּרִים דְּמִקְדִּישׁ לְהוּ וְתַמָּה דְּבִסְרָק תְּתוּדָה (מִנְחוֹת דף פ:) גִּבִּי תוֹדָה שְׁנַתְעַרְבָה בְּתַמּוּדְתָּהּ וּמָתָה אַחַת מִקּוֹן סְבָרְתָּה אֵין לָהּ תִּקְנָה וּפְרִיד וְלִזְמִי לְסֵם וְלִימָא אִי הָרַךְ קַמִּינָתָא תוֹדָה הִיא הָא לְחִמָּה וְאִי לֹא לְפּוֹק לְחֲלִין וּמִשְׁנִי וְכִי מְכַנְסִין חֲלִין בְּעוֹרָה וְהַשְׁתָּא אֲמַאי לֹא מְקַדֵּשׁ לְהוּ וְהָדָר פְּרִיק לְהוּ וְכוּ בֶּס' הַזֹּרוּעַ (חֲלִין דף קל.) דְקֹאֵמֵר טַעֲמָא דְכְּתַב רַחֲמִנָּא זֶה הָא לֹאוּ הִכִּי הוּא אִמִּינָא חֲלִין חֲזִינּוּ בַחֲזֶה וְשׁוֹק הָא בְּעִי תַנּוּפָה הִיכָא לִינּוּפִינְהוּ אִי אַבְרָאִי לִפְנֵי ה' כְּתִיב אִי אֲגוּזָאִי קַמַּעֲלִיל חֲלִין בְּעוֹרָה אֲמַאי לְקַדְשִׁינְהוּ וְהָדָר לְפִרְשִׁינְהוּ וּמִיָּהוּ הֵתֵם נִיחָא דְמִקְרָא קֹא דְרִישׁ וְזֶה לֹא חִיבָה תוֹרָה אֲכָל עוֹד קִשָּׁה בְּסָרְק בְּתֵרָא דְמִנְחוֹת (דף קד:) גִּבִּי פִרְשִׁיתִי וְאִינִי יוֹדַע מַה פִּרְשִׁיתִי יְבִיא מִנְחָה שֶׁל שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן דְּבִרִי חֲכָמִים רַבִּי אוֹמֵר כּוֹי וְקֹאֵמֵר דְּפִלְגִי בְּמִתֵּר לְהַכְנִיס חֲלִין לְעוֹרָה דְרַבִּי סַבֵּר דְאִסּוּר לְהַכְנִיס חֲלִין לְעוֹרָה וְאִסּוּר לְעַרֵב חוּבָה בְּנִדְבָה וְהַשְׁתָּא לְקַדְשִׁינְהוּ קִדְשַׁת דְּמִים וְהָדָר לְפִרְשִׁינְהוּ וי"ל דְּגִבִּי תוֹדָה לֹא בְּעִי לְמִימֵר דְּמִקְדִּישָׁהּ וּפְרִיק עוֹרָה שְׁמָא יֹאמְרוּ יֵשׁ פְּדִיּוֹן לְלַחֲמֵי תוֹדָה וְכוּ בְּהֵיָא דֶּס' בְּתֵרָא (גו"ש) שִׁישׁ שֵׁם שְׁעוֹר מִנְחָה אֲתִי לְמִימֵר שִׁישׁ לָהּ פְּדִיּוֹן אֲבָל הִכָּא דְלִיכָא שְׁעוֹרָא: דְּעִי דְהָא דִישׁ לָהּ פְּדִיּוֹן מִשּׁוּם דְאֵין לָהּ שְׁעוֹר לְכַר אֵין קִרְשׁ קִרְשַׁת הַגּוֹף וְכוּ בְּכּוּרִים דְּעִי דְמִשּׁוּם סְפִיקָא הוּא דְאֵין בְּכוּרִים נִסְדִין כְּתוּרָמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת דְּהַשְׁתָּא נָמִי לֹאֲחֵר פְּדִיּוֹן אֵין נֶאֱכָלִין אֵלָּא לְכַהֲנִים וְלִיכָא לְמַטְעִי מִידִי וְכוּ בְּהֵיָא דְהַתְּכַלַּת (שָׁם דף מח.) גִּבִּי שְׁחַט שְׁנִי כְּבָשִׂים עַל אֶרְבַּע חִלּוֹת דְּעִי דְלֹא קִרְשִׁי אֵלָּא שְׁתֵּים וּבִלְחֲמֵי תוֹדָה דְלֹא קִרְשִׁי אֵלָּא אֶרְבַּעִים וְאֵין לְהַקְשׁוֹת הַנֵּךְ שִׁירִים דְּהִכָּא דְלְפִרְשִׁינְהוּ לְשֵׁם עֲצִים חֲדָא דְרַחֲמִנָּא אָמֵר דְלִיכְלִינְהוּ לְמִצְוָה וְעוֹד דְלֹא שְׂרִינוּ לְשֵׁם עֲצִים אֵלָּא בְּדַבֵּר שְׁנַתְעַרֵב בְּמִידִי דְבַר הַקְּרִבָה כְּגוֹן אֲבִרִי עוֹלָה בְּאֲבִרִי חֲטָאֹת:

תִּקְוִי גִבְרָא שְׂאֲנִי תַמָּה אִי דְאוֹרְיָתָא קֹאֵמֵר ר"ש אֵין מִתְּנַדְבִין שָׁמֶן הִיכִי שְׂרִי מִשּׁוּם תִּקְוִי גִבְרָא וְעוֹד כִּינּוּ דְאֵין מִתְּנַדְבִין חֲלִין גְּמוּרִין הוּוּ: **מֵאֵן תִּנָּא דְפִלְגִי עָלָה דר' אֶלִיעֶזֶר** ר' שְׁמַעוֹן הוּא וְהֵהוּא דְקַדְדוּשִׁין (דף נה.) דְּבַהֲמָה שְׁנַמְצָאֹת כִּין וְרוֹשְׁלִים לְמַגְדֵּל עֵדֵר דְּמִשְׁמַע הֵתֵם דְאִי אֲשִׁתַּכַּח כּוֹן שְׁתֵּי שָׁנִים דְאִיכָא לְסַפּוֹקִי בְּאֲשֶׁם לִית לָהּ תִּקְנָתָא צָרִיד לּוֹמֵר דְּפִלְגִינָא אֲדָר' אֶלִיעֶזֶר דְאִי מִתְּנַדְבִין לִזְמִי בַּהֲמָה וְלִתְנִי בְּאֲשֶׁם תִּלְוִי: וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹתָם הוּא דְרַבָּאִי לָךְ כֶּבֶשׂ כְּמִזְבֵּחַ אֲבָל מִדִּי אַחֲרִינִי לֹא וּא"ת מַה סְבָרָא הִיא זוֹ לר' אֶלִיעֶזֶר דְאוֹתָם לֹא קֹאִי אֲכִילוּהוּ וּלְרִיחַ נִיחּוֹחַ דְּבַתְרָה קֹאִי אֲכִילוּהוּ אִפִּי אֲשִׁירִים וְיֵשׁ לּוֹמֵר מִשּׁוּם דְלֹא מִסְתַּבֵּר לִיָּה טַעֲמָא לר' אֶלִיעֶזֶר לְהַחֲמִיר בְּשִׁירִים טַפִּי מִשְׂאוּר וּדְבֹשׁ וּדְרָשָׁא דְכֶבֶשׂ כְּמִזְבֵּחַ חוּמְרָא

הִיא וְלֹא קֹאִי אֵלָּא אֲשְׂאוּר וּדְבֹשׁ דְּחִמִּיר: **וְרַבִּנּוּ** תַרְתִּי שְׁמַעַת מִנֶּה הָרַךְ סָנֵיאַ

כְּרַבִּי אֶלִעֶזֶר דְאָמֵר בְּסָרְק כֹּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת מִצָּה (מִנְחוֹת דף נו:) הַמַּעֲלָה

מִפְלִין ע"ג הַכֶּבֶשׂ פְּטוּר ור' יוֹחָנָן מַחֲזִיב הֵתֵם וְהָא דְקֹאֵמֵר הֵתֵם ור' יוֹחָנָן הָאִי אֹתָם מֵאִי עֲבָד לָהּ הוּא לִיָּה לְמִימֵר דְאֲצֻטְרִיד לְכַדְרָשִׁינוּ הִכָּא רַבִּנּוּ אֲכָל נִיחָא לִיָּה לְשְׁנִי אִפִּי כר' אֶלִיעֶזֶר וְעוֹד בְּכַמָּה מִקּוּמוֹת סוּגֵיאַ דְשְׁמַעַתָּא כּוֹתָה לְעִיל דְּמִשְׁנִי דְמַסִּיק לְשֵׁם עֲצִים וּבְסָרְק (שְׁנִי) דְמִנְחוֹת (דף כ:):

עֵין מִשְׁפֹּט נֵר מִצְוָה

א מִיִּי פִידִי מַחֲלִי מַעֲשֶׂה הַקְּרַבּוֹת הֵל ח:

ב מִיִּי פוֹ מַחֲלִי פְסוּלִי הַמוֹקְדֶּשֶׁן הֵל כ:

ג מִיִּי פִגִּי מַחֲלִי פְסוּלִי הַמוֹקְדֶּשֶׁן הֵל יח:

ד מִיִּי פִהִי מַחֲלִי אִיסוּרִי הַמִּזְבֵּחַ הֵל ד:

ה מִיִּי פוֹ מַחֲלִי פְסוּלִי הַמוֹקְדֶּשֶׁן הֵל כא:

עז:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

הַכּא בִּדְקִין שְׁבַעִין וְאַלְבָּא דר"ע דְּאָמַר אַם עָלוּ לֹא יָרְדוּ מִלְּתָה דר"ע בֶּס' תַּמְנִינָה מְקַדָּשׁ שְׁעָלוּ עַל הַכֶּבֶשׂ וַיָּבִינוּ דִּלְר"ע לֹא יָרְדוּ מִן הַמִּזְבֵּחַ הַגִּי מִשְׁלַח לְכַתְּחִלָּה מִכְבָּשׁ לְעֵיל עַד; יוֹמָא סד'. מִשְׁנֵה זִבְחִים; תּוֹסֶפֶתא זִבְחִים; חֵל בָּא: ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:
מְקַדָּשׁ (לְקַמּוּ זִבְחִים דָּף פד). דִּתְנִן ר"מ מְכַשִּׁיר בְּכַעֲלִי מוּמִין וְאָמַר ר' יוֹחָנָן בְּגַמ' לֹא הִכְשִׁיר ר"ע אֶלֶּא בִּדְקִין שְׁבַעִין הוֹאִיל וּקְשָׁרִין בְּעוֹפּוֹת דְּלֹא פִסֵּל בְּעוֹפּוֹת אֶלֶּא מַחֲסֵר אֶבֶר בְּדִדְרָשֵׁינוּ בַת"כּ וּבפ"ק דְּקִדְּוִשִׁין (דָּף כד:): וְכוּלָּ גִּקְטַעָה רַגְלָה וְנִשְׁבְּרָה גִּפְתָּה וּא"ת אֲמַאי לֹא חֲשִׁיב נִמְי גִּיב שְׁפִתִּים דְּאָמַר פ' הַנּוֹגִין (גִּטִּין דָּף נו.) דְּשָׂדָא מוּמָא בְּגִיב שְׁפִתִּים אִתְּרָא דְלִידִין הוּי מוּמָא וּלְדִידָהּ לֹא הוּי מוּמָא דְלֹא פִסִּיל לְבָנִי נַח אֶלֶּא מַחֲסֵר אֶבֶר וְשָׂמָא בְּעוּף לֹא שִׁיךְ גִּיב שְׁפִתִּים מִיָּהּוּ אִכְתִּי קִשָּׁה דְּאִיכָא כְּמָה מוּמִין דְּלֹא פִסְלִי וְאֲמַאי נִקְטַ דְּקִין שְׁבַעִין וְכוּ בִּגְטִין הָוה מַצִּי לְמַשְׁדִּי מוּמָא בְּמָקוֹם אַחֵר: אִי הָכִי אֲפִי' בַּעֲיִנְיָהּוּ נִמְי תַּמָּה דְּלִישְׁנֵי דְלִדְבְּרִיהֶם קֹאמַר לָהּוּ כְּדַמְשְׁנֵי לְכַסּוּף:
הָא עֵבֶר מוּם יִרְצוּ אַע"ג דְּדִרְשִׁינוּ בְּבִכּוּרוֹת (דָּף לו.) בְּכָלל וּפְרַט דְּמוּם עוֹבֵר מִרְצָה מוּם עוֹבֵר דְּמַקְדָּשִׁין אֲצָטְרִיד דַּה"א בִּינוּ דְּנִדְחָה שׁוּב אֵינּוּ נִרְצָה:
וְרַבְּנָן בָּם בָּהֶם לֹא דְרָשִׁי מִשְׁמַע דְּלֹא דְרָשִׁינוּ מִנָּה תַּרְתִּי אֲפִי' ר"א לֹא דְרִישׁ אֶלֶּא מִדְּכָתִיב בָּהֶם וְלֹא כְּתִיב בָּם וְתַמָּה דִּבְכַּ' שְׁנֵי שְׁעִירִי (יוֹמָא דָּף סד.) דְּרִישׁ רַבִּי יוֹחָנָן מִבְּהֶם ג' דְּרִשּׁוֹת הִנֵּי הוּא דְּכִי עֵבֶר מוּמִם יִרְצוּ הָא שְׂאָר דְּחֻוּיִן הוֹאִיל וְנִדְּחוּ יִדְחוּ וְעוֹד דְּרִישׁ בָּם הוּא דְּלֹא יִרְצוּ הָא עֵבֶר מוּמִן יִרְצוּ וְעוֹד בָּם הוּא דְּלֹא יִרְצוּ הָא ע"י תַּעֲרֻכָּת יִרְצוּ וְשָׂמָא מִשּׁוּם דְּכָתִיב נִמְי בָּם דְּמִיתֵר וְכֶם וּבָהֶם שְׁנִיָּהֶם מִתְּרִין וּדְרָשִׁינוּ לְרַבִּי יוֹחָנָן סָדָא דְרִשׁ מִבָּם וְתַרְתִּי מִבְּהֶם וְלִבְר דְּרָשִׁינוּ תַּרְתִּי סָדָא מִבָּם וְסָדָא מִבְּהֶם אֶבֶל בָּם בָּהֶם לֹא דְרִשׁ וְכֵלָה סִנְיָא הֵתִם בִּין לִרב בִּין לר' יוֹחָנָן אֲלִבָּא דר"א וְאִין לַחוּשׁ בְּכַף דַּהֲכִי נִמְי לְעֵיל (זִבְחִים דָּף עו:) וּבִפ' בִּתְרָא דְּמַנְחוּת (דָּף קו:) כר"א אִי נִמְי

אֲפִי' כִּרְבִּנָּן דִּבִּין ר"א וַיָּבִינוּ רַבְּנָן דְּמַתְּנִי אֵית לָהּוּ דַּע"י תַּעֲרֻכָּת יִרְצוּ וְהָכִי פִּרְוֵשׁ הֵתִם בַּעֲיִנְיָהּוּ הוּא דְּלֹא יִרְצוּ הָא ע"י תַּעֲרֻכָּת יִרְצוּ דִּתְנִן אִיבִירִים שְׁנַתְּעִרְבוּ כּו' וּמִשְׁמַע מִתּוֹךְ הַמִּשְׁנָה דְּמוּדוּ רַבְּנָן דִּהֲנָהוּ דְּקִרְבוּ וְעָלוּ לְמַעֲרָכָה וְקִרְבּוּ דְּלֹא יָרְדוּ שְׁמַעִינוּ מִנָּה דְּאֵית לָהּוּ הֵךְ דְּרִשְׁאָא אֶלֶּא לְכַתְּחִלָּה אֲסִירִי מִדְּרַבְּנָן דְּאִי לִית לָהּוּ הָוה לָהּוּ לְמִיסַר אֲפִי' אוֹתָם שְׁעָלוּ יָרְדוּ בִּינוּ דְּלֹא בְטָלִי אִי לֹאוּ מִשּׁוּם דְּשִׁירָא תַּעֲרֻכָּת דְּאוֹרִיתָא דְּבִינוּ דְּאַחֲמֹד רַבְּנָן דְּלֹא לִיבְטָלוּ מִשּׁוּם דְּדִרְכוּ לְמַנּוּת (אֵית לָן לְמַשְׁרִי) ע"י בְּטוּלוּ בְּרוב בְּדִיעֵבֶד מִשּׁוּם דְּעָלוּ וְהָא דְּקֹאמַר הָכֹא וְרַבְּנָן בָּם בָּהֶם לֹא דְרָשִׁי וְלֹא בַּעֲי לְמִימַר דְּרַבְּנָן נִמְי אֵית לָהּוּ הֵךְ דְּרִשְׁאָה אֶלֶּא דְלַכְתְּחִלָּה אֲסִירִי לְהַקְרִיב מִדְּרַבְּנָן כִּי תַנְצִי דְּמַתְּנִי מִשּׁוּם דְּמִשְׁמַע לִיה דְּלֹא יִקְרְבוּ לְרַבְּנָן מִדְּאוֹרִיתָא כְּמוֹ דְּלֹא יִקְרְבוּ דְּרובַע וְנִרְבַּע דְּרִישְׁא דְּבִרְיָתָא דְּאֲפִי' בְּדִיעֵבֶד יָרְדוּ הִשְׁתָּא א"ש דְּרב ור' יוֹחָנָן לֹא שְׁבָקוּ רַבְּנָן וְאָמַרִי כר"א וְתַדַּע מִדְּמַתְּנִי הֵתִם מִלְּתָא דְּרַבְּנָן דְּאִי אֲלִיבָא דר' אֲלִיעֶזֶר קֹאמַרִי לֹא הָוה לִיה לְאִיתּוּי מִלְּתִיָּהּוּ דְּרַבְּנָן וְאֵע"ג דְּרַבְּנָן דְּבִרְיָתָא לֹא דְרָשִׁי הָכִי מַתְּנִי עֲשֵׂר וְהָא דְּדִרְשׁ הֵתִם מִבָּם בָּהֶם טַעְמָא דר' יוֹחָנָן וּמַתְּרִי בָּם דְּרִישׁ עֵבֶר מוּמִם וע"י תַּעֲרֻכָּת וְהָכֹא דְּרִישׁ מִבָּם תַּעֲרֻכָּת וְעֵבֶר מוּמִם מִבָּם בָּהֶם וְאִיתֵר לָהֶם בָּם דְּבִתְרָא לְכַדֵּר יוֹחָנָן כְּפַרְשִׁיט לֹא קִשָּׁה מִיַּדִּי דְּלֹא אִכְפַּת לִיה לַהֲש"ס רַק שְׂיִיכַל לַעֲשׂוֹת ג' דְּרִשּׁוֹת וְלֹא חִשׁ לְהַזְכִּיר דְּרִשְׁא דר' יוֹחָנָן אֶלֶּא הַפְּשׁוּטָה יוֹתֵר וְזֵה אִין לְפִרְשׁ דְּאֶבְרִי בְּעָלִי מוּמִין בְּתַמִּימִים לֹא בְטָלִי מִן הַתּוֹרָה דְּמַאֲתִיָּה טַעַם לֹא בְטָלוּ אִי מִשּׁוּם דְּאִין עוֹלִין מִבְטָלִין זֶה אֶת זֶה הָא בְּעָלִי מוּמִין לֹא עוֹלִין גִּינְהוּ וְעוֹד דְּאֲפִי' עוֹלִין נִרְצָה דְּלְרַבְּנָן מִדְּאוֹרִיתָא מִבְטָלִין זֶה אֶת זֶה בְּדִבְרִי שְׂאֵינוּ מִתַּעֲרֵב כְּמוֹ מִן בְּמִינוּ לר' יְהוּדָה שְׂאֵינוּ מִתַּעֲרֵב דְּלֹא הוּי בָּדָם וְסָלַת בְּטַל מִדְּאוֹרִיתָא: **אִוְדוּ** לִי מִיָּהַת בְּשׂוֹר בַּעַל מוּם כְּעַצִּים דְּמִי אַע"ג דר"א גּוּפָה לֹא חִלַּשׁ לַהֵיא טַעְמָא

כְּגוֹן שְׁעָלוּ עַל הַכֶּבֶשׂ וַיָּבִינוּ דִּלְר"ע לֹא יָרְדוּ מִן הַמִּזְבֵּחַ הַגִּי מִשְׁלַח לְכַתְּחִלָּה מִכְבָּשׁ לְמַנּוּכָם דְּקִי"ל לְקַמּוּ (זִבְחִים דָּף פו.) כְּשֶׁם שְׁהַמְנוּכָם מְקַדָּשׁ כִּף הַכֶּבֶשׂ מְקַדָּשׁ: אֲפִי' בַּעֲיִנְיָהּוּ שְׁלֹא נִתְעַרְבוּ בְּתַמִּימִים אַם עָלוּ בְּעָלִי מוּמִין לְכֶבֶשׂ לר"ע יִקְרְבוּ: בָּם מִשְׁמַע כְּשֶׁהֵן בְּפָנִי עַצְמוֹן: מַדִּי דִּתְּנִי אֲבִשָּׁר חֲטָאת דְּמוּדִיתּוּ לִי דָּאִם נִתְעַרַב בְּאֶבְרִי עוֹלָה יִקְרַב לְשֶׁם עַצִּים כְּדֹאמְרוּ: מַתְּנִי' אִיבִירִים שְׁל עוֹלוֹת הַרְבֵּה בְּאֶבְרִי עוֹלַת בְּעֻלַת מוּם אַם קִרַב [א' מָהֶם] תַּלְיָן אֲסוּרָא בַּהּ: יֵצֵא לְבִית הַשְּׁרִפָּה דְּלֹא תַלְיָן אֲסוּרָא בְּקִרְבִּין כְּבִר: גַּמ' (לֹא נִחְלַקוּ כּו'): אֶלֶּא שְׁנִים שְׁנִים זוג זוג יִקְרִיבִם דְּאִיכָא לְמִימַר מְגוּ דִּהָאִי לֹאוּ דְּאֲסוּרָא הוּא דִּהָאִי נִמְי לֹאוּ אֲסוּרָא הוּא וְאֲסוּרָא אֲוֹל לִיָּה בְּהֵהוּא דְּקִרַב קַדָּם שְׁנַמְלַךְ אֶבֶל אַחַד אַחַד דְּלִיכָא מְגוּ לֹא: חוּץ מֵאַחַד מִהֶן כּו' מִכְּלַל דְּלְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר קִרַב: זוג אַחַד שְׁנֵי רִאשִׁים: מַתְּנִי' שְׁנַתְּעַרַב בִּינוּ שְׁהוּא אֲדָם וְאִין מִרְצָה נָכֵר בּו: רוֹאִין אוֹתוֹ יִין כְּאֵלוּ הוּא מִים וְאוּמַדִּין אַם הִיָּה דָם שְׁנַתְּעַרַב כְּאֵן נָכֵר בְּמִים הִלְלוּ כְּשֵׁר לְנִרְיָקָה: בָּדָם בְּהֵמָה שְׁל חֲלִין: רוֹאִין אוֹתוֹ שְׁל חֲלִין כְּאֵלוּ הוּא מִים וְאוּמַדִּין אוֹתוֹ אַם הִיָּה דָם הִנָּבַח נָכֵר כְּשֵׁר וְאֵע"פ שְׁהַחֲלִין רַבִּין עָלִיו:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

אָמַר רַב הוּנָא: בְּדוֹקִין שְׁבַעִין, וְאַלִיבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא –

דְּאָמַר: אַם עָלוּ לֹא יָרְדוּ. אִימַר דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא –

דְּאִי עֵבֶד; לְכַתְּחִלָּה מִי אָמַר?! אָמַר רַב פִּפְּא: הָכֹא

בְּמַאי עָסְקִינוּ – כְּגוֹן שְׁעָלוּ עַל גִּבִּי כְּבִשׁ. אִי הָכִי,

אֲפִילוּ בַּעֲיִנְיָהּוּ! אֶלֶּא טַעְמִיָּה דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר: מִיעֵט

רַחֲמָנָא "מוּם בָּם" – הוּא דְלֹא יִרְצוּ, הָא עַל יְדִי

תַּעֲרוּכָת – יִרְצוּ. וְרַבְּנָן – "מוּם בָּם" הוּא דְלֹא יִרְצוּ,

הָא עֵבֶר מוּם – יִרְצוּ. וְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר – מ"בָּם"–"בָּהֶם",

וְרַבְּנָן – "בָּם"–"בָּהֶם" לֹא דְרָשִׁי. אִי הָכִי, "רוּאָה"?!

הָא רַחֲמָנָא אֲכַשְׁרִיָּה! לְדְבְרִיהֶם קֹאמַר לָהּוּ: לְדִידִי –

רַחֲמָנָא אֲכַשְׁרִיָּה; לְדִידְכוּ – אוֹדוּ לִי מִיָּהָא, בְּשׂוֹר

בַּעֲלַת מוּם – כְּעַצִּים דְּמִי, מִיַּדִּי דִּתְּנִיהּ אֲבִשָּׁר חֲטָאת!

וְרַבְּנָן – הָכֹא מְאִיסִי, הֵתִם לֹא מְאִיסִי. ^(א)מַתְּנִי'

אֲבִרִין בְּאֶבְרִין בַּעֲלִי מוּמִין – רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר: אַם

קִרַב רֹאשׁ אַחַד מִהֶן – יִקְרְבוּ כָּל הִרְאשִׁין. כְּרַעִים שְׁל

אַחַד מִהֶן – יִקְרְבוּ כָּל הַכְּרַעִים, וְחַכְמִים אוּמְרִים:

אֲפִילוּ קִרְבוּ כָּלָם חוּץ מֵאַחַד מִהֶן – יֵצֵא לְבִית

הַשְּׁרִיפָּה. גַּמ' אָמַר רַבִּי אֲלִעֶזֶר: לֹא הִכְשִׁיר רַבִּי

אֲלִיעֶזֶר אֶלֶּא שְׁנִים שְׁנִים, אֶבֶל אַחַד אַחַד – לֹא.

מַתִּיב רַבִּי יִרְמְיָה, וְחַכְמִים אוּמְרִים: אֲפִילוּ קִרְבוּ כּוֹלָן

חוּץ מֵאַחַד מִהֶן – יֵצֵא לְבִית הַשְּׁרִיפָּה! אָמַר לוֹ רַבִּי

יִרְמְיָה בֵּר תַּחֲלִיפָא, אֲסַבְּרָה לָךְ: מַאי אַחַד – זוג

אַחַד. ^(ב)מַתְּנִי' דָם שְׁנַתְּעַרַב בְּמִים, אַם יֵשׁ בּוּ מִרְאִית

דָם – כְּשֵׁר. נִתְעַרַב בִּינוּ – רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵילוּ הוּא

מִים. נִתְעַרַב בָּדָם בְּהֵמָה אוּ בָדָם הַחַיָּה – רוֹאִין אוֹתוֹ

כְּאֵילוּ הוּא מִים.

רַבִּי

^[1] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[2] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[3] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[4] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[5] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[6] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[7] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[8] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[9] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[10] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[11] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[12] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[13] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[14] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[15] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[16] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[17] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[18] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[19] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[20] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[21] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[22] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[23] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[24] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[25] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[26] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[27] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[28] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[29] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[30] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[31] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[32] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[33] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[34] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[35] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[36] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[37] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[38] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[39] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[40] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[41] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[42] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[43] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[44] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[45] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[46] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[47] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[48] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[49] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[50] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[51] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[52] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[53] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[54] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

^[55] א מיי פו מוחל פסולי המוקדשין חל בא:

^[56] ב מיי פבי מוחל פסולי המוקדשין חל בב:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

אין דם מבטל דם דמין במינו לא בטיל ואפי' טפה לתוך כלי גדול פֿשר

רבי יהודה אומר: אין דם מבטל דם.

״נתערב בדם פסולין – ישפך לאמה.

בדם התמצית – ישפך לאמה; רבי

אליעזר מכשיר. אם לא נמלך ונתן –

פֿשר. ״גמ׳ אמר רבי חייא בר אבא אמר

רבי יוחנן: לא שנו אלא שנפלו מים

לתוך דם, אבל נפל דם לתוך מים –

ראשון ראשון בטל. ״אמר רב פפא:

ולעגן פיסוי אינו כן, לפי שאין דחוי

במצות. אמר ריש ריש לקיש: הפיגול

והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן –

פטור; אי אפֿשר שלא ירבה מין על

חבירו ויבטלנו. ^(א)**שמע מינה תלת: שמע**

מינה איסורין מבטלין זה את זה, ושמע

מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא,

ושמע מינה התרצת ספק לא שמה

התרצה. ^(ב)**מתבי רבא: עשה עיסה מן**

חיטין ומן אורז – אם יש בה טעם דגן,

חייבת בחלה. ואף על גב דרובא אורז!

״מדרבנן. אי הכי, אימא סיפא: אדם

יוצא בה ידי חובתו בפסח!

אלא

פי' בקונטרס דלרב חסדא דאזל בטר מבטל

הוּא דלא קרבי חייא ולעיל פי' בריש

פרקין דאפילו לר' חנינא דאזל בטר בטל

דאיבא פמה משניות וברייתות דלא כר"ח:

הפגול והנותר פזית מזה וכזית מזה

שבללן ואכלן והתרו בו פטור ממלקות

א"א שלא ירבה מין על חבירו כו' קשהוא

לועס אותן לתוך פיו נבלל מין לתוך חבירו

מעוטו של זה ברבו של זה ובטל המעוט

ברבו והבטל בכל מין נוסף על המבטל

ונהנה פמזהו ונקרא בשמו ונגרע ממינו

וא"א לבן שלא זהא ממין האחד בטל

בחבירו יותר ממה שבטל ממין חבירו בו

ונמצא שאין באותו [מין] כשעור דבצר ליה

שעורה ואנן לא ידעינן הי מנזהו דבצר ליה

וכי מתרינן בה לא ידעינן משום מאי נתרי

בה וצריך להתרות משום האסור הילכף כי

מתרו בה משום פגול הוּא התרצת ספק

דלמא לאו בדידה הוי חיובא וכן בנותר

ואע"ג דמסקנא אחד מנזהו עבר בשעת

התרצה מיהא ספק הוא בכל אחד אם

יעבר עליו ואם לאו והתרצת ספק לאו

התרצה היא ע"כ לשון הקונטרס וקושה

דאם התרה בשלשמן פשיטא דלוקה אפילו

למ"ד (מכות דף טז). לאו שמה התרצה

היכן מציינו התרצת ספק כה"ג דודאי עבר

אלא דלא ידעינן אהי מהני תלת דפגול

ונותר וטמא ואי לא התרו אלא על האחד

פשיטא דפטור אפילו למ"ד התרצת ספק

שמה התרצה דאפילו לבסוף שמה אותו

שהתרה בו כבר נתבטל דהיכי דמי התרצת

ספק כגון דלאחר גמר הדבר ודאי שעבר

על מה שהתרה אלא דלא ידעינן בשעת התרצה אם עובר עברה בההיא

שעתא אם לאו כגון הפה את זה וחסור והפה את זה (נבמות דף קא). וכן גיד

הנשה דלא ידעינן אי דימין אי דשמאל ועוד קשה היכי מחיב כלל משום

חד מנזהו דמעוט הבטל ברוב לא מצטרף עם הרוב להשלימו לכשעור

דאפילו הטר לא מצטרף לאסור כ"ש אסור לא מצטרף לאסור וא"כ אפילו

אם תמצא לומר דהתרצת ספק שמה התרצה הכא פטור דא"א שלא

יתערב מפל אחד ואחד משהו בחבירו ובצר ליה שעורה ועוד קשה אם

נפרש פגול ונותר וטמא שלשמן יחד למה לי למימר א"א שלא ירבה מין

על חבירו הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את השלישי ואכילהו לפטר דכל

אחד הוי בטל ומבטל וג"ל לפרש דמיידי כגון דאיבא ב' וייתי פגול וזית נותר

יחד בסתিকা אחת ועוד יש ב' וייתי נותר וזית פגול בסתিকা אחרת יחד

ואכל אחת מן הסתיכות והתרו בו אל תאכל פגול שמה זו היא סתיכה שליש

בה רב נותר ואחרי כן לאחר גדי אכילת פרס או אפילו בתוך גדי אכילת

פרס אבל סתיכה שניה והתרו בו אל תאכל פגול כבראשונה שמה זו היא

אותה שליש בה רב נותר שאוכל באחרונה עתה הוי ממש כמו הפה זה וחסור

והפה זה דלמ"ד לאו שמה התרצה פטור. בר"ר. נראה לפרש דבתרי

מניהו קאמר דשקל תרי מהני תלת ובללן זב"ז ואכלן וכגון דשקל ב' וייתים

מחד אסורא וד' וייתים מב' אסורין ובללן בקערה אחת ואכלן וא"א שלא יהא רב מן האחד ומבטל את חבירו הילכף לא ידעינן בהאי אסורא אם יש עליו

שם פגול או שם נותר דאסורין מבטלין זה את זה לפטור מטעם התרצת ספק כגון דאכל בשתי פעמים בקדי אכילת פרס ובאכילה ראשונה התרו בו

משום פגול ובשניה משום נותר א"נ אפילו פחות מכדי אכילת פרס פטור כשאכל בשתי פעמים דכשהתרה בראשונה משום פגול שמה נותר רבה ולא

שפיר מתרי בה ובשניה כשהתרה משום נותר שמה פגול רבה ולא שפיר מתרי בה ואי משום דבקר התרה בו משום פגול מאכילה ראשונה ואמרין

בקדושין (דף עז). דבעל חמש אלקמות חיב משום אלקנת ראובן ואלקנת שמעון ובחדא התרצה מיירי דאי בשתי התראות אפילו באלמנה אחת נמי חיב

דהתראות מחלקות אלמא פיון דעסיק בביאה ומתרה בו בתחלה הנה התרצה לכל אחת ואחת וה"נ הרי עסוק כל שעה באכילה ותועיל לו התרצה

ראשונה לא דמי שאני הכא דנראה כחור בו מהתרצה ראשונה כשחור ומתרה בו משום נותר וקאלו אמר לו לא על פגול אתה שב אלא על נותר ואם

תאמר והא תנו במעילה בפ' קדשי מנבח (מעילה דף יז:) הפגול והנותר אינן מצטרפין זה עם זה מפני שהם ב' שמות ואמר בגמרא ל"ש אלא לטמאת

זדים דמדרבנן אבל לעגן אכילה מצטרפין דתניא ר"א אומר לא יאכל כי קדש הם כל שבקדש פסול בא הכתוב לתן לא תעשה על אכילתו וי"ל דהתם

בדלא מערב אבל הכא דמערב בטל דאסורין מבטלין זה את זה א"נ הכא ללקות משום פגול או נותר קאי אבל התם מיירי לעבר עליו משום כל שבקדש

פסול ועוד התם נהי דאסורא איבא מלקות ליבא משום דהוי לאו שבבכללות קדאי' בפסחים (דף כד.): מַתְּנִיב רבא עשה עסה מן החטין תמה דלא מקושה

ליה מכל התורה כלה דקי"ל טעם בעקור:

מסורת הש"ס

א מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי

ב משנה חלה

ג חולין פז; משנה חולין; מנחות כב.

גליון הש"ס

מתני' ישפר לאמה. עיין מנחות דף מח ע"א תוס' ד"ה חטא:

גמ' וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא. ק"ל למ"ש תוספות חולין דף צט בשם הר"י דאורליינש דאף אם טעם כעיקר דאורייתא מ"מ לא לקי דהוי רק עשה וא"כ הכא דמיידי לעגן מלקות שפיר אמרינן דבטל ולא נשאר רק עשה דטכ"ע:

תוס' ד"ה כתיב וכו' מכה"ח כולה דקי"ל טעם כעיקר. ק"ל דמחזיקי ה"מ לחקשות ולחוכיה דטעם כעיקר דאורייתא ולמא באמת הוי רק דרבנן וכן ס"ל לרש"י באמת לזה פריך מהא דיוצא ידי חובת מצה מוכח דהוא דאורייתא:

תוס' ד"ה אלא וכו' דהתם חזק המדרות. עיי' בתוס' פסחים שם ד"ה אלא מברך אתי מצה דרשות ומבטל למרור וצ"ק:

תורה אור השלם

ואיש איש מקני ישראל ומן'הגז' הגז' בתוכם אשר יצור ציד חיה ארעוף אשר יאכל ושפך את'דמו [כסחו בעקור ויקרא יז, יג]

וידבר יהוה אל'משה לאמר דבר אל'בני ישראל ואמרת אל'הם בבאכם אל'הארץ אשר אני מקיב אתכם שמה וזהה באכלכם מלקם הארץ תרימו תרומה ליהוה ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה מראשית ערסתיכם תתנו ליהוה תרומה לדלתכם [במדבר טו, יז-כא]

ראשית ערסתכם חלה תרימו

תרומה כתרומת גרן כן תרימו

אתה [במדבר טו, כ]

ע.ח.

עין משפט

גזר מצוה

א מיי' פב; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כג:

ב מיי' פב; מהל' פסולי המוקדשין

הל' כב:

ג מיי' פי"ד מהל' שחיטה הל' ו,

סמג עשין סד, טוש"ע ייד סי' כח

סעי' יב:

ד מיי' פז מהל' ביכורים ושאר

מתנות כהונה שבגבולין הל' יא,

טוש"ע ייד סי' שכד סעי' ט:

ה מיי' פז מהל' חמץ ומצה הל'

ה, טוש"ע או"ח סי' תנג סעי' ב:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פני מהלי מקואות הלי יט: ב מיי פני מהלי מקואות הלי יח: ג מיי פני מהלי מקואות הלי יח: ד מיי פני מהלי מקואות הלי יח:

רבס"א מה"ד] אָלאַ מין בִּשְׂאִינוּ מינו בִּטְעָמא כו' תמה דבהקומץ

אָלאַ מין בִּשְׂאִינוּ מינו – בִּטְעָמא, מין בְּמִינוּ – בְּרוּבָא. וּנְשַׁעַר מִין בְּמִינוּ כְּמִין בִּשְׂאִינוּ מינו! דתנן: נְתַעֲרַב בִּיַּין – רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילוֹ הוּא מִים. מאי, לאו רוֹאִין אוֹתוֹ לַיִן כְּאִילוֹ הוּא מִים? לא; רוֹאִין אוֹתוֹ לָדֶם כְּאִילוֹ הוּא מִים. אִי הָכִי, "בְּטֵל" מִיבַעֲי לִיהּ! ועוד, תַּנְיָא רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילוֹ הוּא יַיִן אָדוּם; אִם דִּיתָה מְרָאָהּוּ – כְּשֵׁר, וְאִם לֹא – פְּסוּל! "תַּנְיָא הִיא; דְּתַנְיָא: דְּלִי שְׂיֵשׁ בּוּ יַיִן לָבָן או חלב וְהַטְבִּילוֹ – הוֹלְכִין אַחֵר הָרֹב. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילוֹ הוּא יַיִן אָדוּם; אִם דִּיתָה מְרָאָהּוּ – כְּשֵׁר, וְאִם לֹא – פְּסוּל.^(ס)וּרְמִינָהּי: דְּלִי שְׂהוּא מְלֵא רוֹקִין, וְהַטְבִּילוֹ – כְּאִילוֹ לֹא טָבַל. 'מִי רִגְלִים, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילוֹ הֵן מִים. 'מְלֵא מִי חֲטָאת – עַד שְׂיַרְבּוּ הַמִּים עַל מִי חֲטָאת. מאן שְׂמַעְתָּ לִיהּ דְּאִית לִיהּ "רוֹאִין" – רַבִּי יְהוּדָה; וְקַתְנִי דְסָגִי לִיהּ בְּרוּבָא! אָמַר אַבְיִי: לֹא קִשְׂיָא; הָא

אָלאַ מין בִּשְׂאִינוּ מינו שְׂהַטְעַם נִכְר בּוּ בִּטְעָמא מַחֲיִב וְלָקִי מִן הַתּוֹרָה וְכִי אָמַר רִישׁ לְקִישׁ בְּפִגּוּל וְנוֹתַר שָׁל מִין וּמִינוּ דְּלִיכָא לְמַקָּם אִטְעָמא וְלֹא תִשְׁמַע מִנָּה גוֹתֵן טַעַם בְּרַב לֹא דְאוֹרְתָא: וּנְשַׁעַר מִין בְּמִינוּ כְּמִין בִּשְׂאִינוּ מינו כִּינן דְּהִיכָא דְקִנְיִינן אִטְעָמא כֹּל כַּמָּה דִּיתֵיב טַעָמא לֹא בְטִיל כִּי לִיכָא לְמַקָּם נָמִי אַמְאִי מוֹלְזִינן בְּאַסְנוֹרִי לְמַהֲדַר וּלְבַטְלוֹ בְּרֹב גִּימָא רוֹאִין אֵלּוּ הֵיָה מִין וְשְׂאִינוּ מינו הָא לֵשׁ בּוּ הִכֵּר טַעָמא הַשְׂתָּא נָמִי לֹא נְבָטִיל עַד דְּרַבָּה עָלֵי כֹל כִּךְ כְּשַׁעוֹר בְּטוּל שָׁל מִין וְשְׂאִינוּ מינו: מאי לֹא רוֹאִין לְאוֹתוֹ יַיִן כְּאֵלּוּ מִים הוּא וְאִם מְרָאָה דֶם הֵיָה נִכְר בְּהֵן כְּשֵׁר אֱלָמָא אַע"ג דְּמִין בְּמִינוּ הוּא לַעֲנֵן בְּטוּלָא דְחוּזִיתָא לֹא אַמְרִינן לְבַטֵּל בְּרֹב אָלא מְשַׁעְרִינן לִיהּ כְּמִין בִּשְׂאִינוּ מינו: לֹא רוֹאִין אוֹתוֹ לָדֶם כְּאֵלּוּ הוּא מִים וּפְסִיל דְבָטִיל לִיהּ בְּרַבָּא הוֹאִיל וּבִתַּר חוּזִיתָא אֲזִלִּין וְהִכָּא לִיכָא לְמַקָּם עָלֶיהּ דְּמַלְתָּא בְטִיל בְּרַבָּא: רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הוּא יַיִן אָדֶם לְקַמֵּן מִיַּיתִי לָהּ לְבִלָּה מְשֻׁנָּה: תַּנְיָא הִיא דְּרַבְּנָן פְּלִיגִי עָלָה דר' יְהוּדָה וּקְנוֹתִיהוּ קִנְיִינן: דְּלִי טָמֵא: שְׂיֵשׁ בּוּ יַיִן לָבָן או חלב שְׂאִין מְרַאֲיָהוּ נִכְר בַּתוֹךְ הַמִּים: וְהַטְבִּילוֹ וְקָאֻמַּר ר' יְהוּדָה הוֹאִיל וְאֵלּוּ יַיִן אָדֶם הָנָה כֹּל זֶמַן שְׂאֻדְמוּמִית שְׁלוֹ נִכְרַת לֹא בְטִיל בְּמִים וְאִין טְבִילָה עוֹלָה לְכָלִי וְהָ אָלא אִם כֹּן שְׁפַד מִקֵּן עַד שְׂיַרְבּוּ לְכִנֵּס לְתוֹכוֹ מִמֵּי הַמַּקְנָה כְּדִי לְהַפְקִיעַ כֹּל מְרָאָה הֵיָן הִימְנוּ הַשְׂתָּא נָמִי כְּשִׂהוּא לָבָן רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הֵיָה אָדֶם אִם קִמַּעַט כֹּל כִּךְ שְׂהַמִּים הַנִּכְנָסִים לְתוֹכוֹ לֵשׁ בְּהֵן שַׁעוֹר לְהַפְקִיעַ מְרַאֲיו כְּשֵׁר כְּלוֹמַר עֲלִתָּה לּוֹ טְבִילָה וְאִם לֹא פְסוּל אֱלָמָא מְשַׁעְרִין מִין בְּמִינוּ כְּמִין בִּשְׂאִינוּ מינו וְלַהֲחִמִּיר דְּלֹא לְבַטֵּל בְּרַבָּא כֹּל דְּהוּ: וְהַטְבִּילוֹ וְלֹא שְׁפַד מַה שְׂבִתוּכוֹ הוֹלְכִין אַחֵר הָרַב אִם לֹא הֵיָה חֲצִיזוּ יַיִן כִּינן שְׂהַטְבִּילוֹ וְנִתְמַלֵּא מִמֵּי הַמַּקְנָה וְרַבּוּ הַמִּים עַל הֵיָן טְהוֹר: (כְּאֵלּוּ הוּא יַיִן אָדֶם): דְּלִי שְׂהוּא מְלֵא רִשִּׁין גְּרָסִינן: כְּאֵלּוּ לֹא טָבַל שְׂהָרוּק עַב הוּא וְחוּצִץ בְּפָנֵי הַמִּים וְאִינוּ בְטִיל בְּמִים וּמְלֵא לֹא דוֹקָא אָלא אִיִּדִי דְבַעֲי לְמַתְנִי מְלֵא מִי רִגְלִים דְּדוֹקָא הוּא דְאַשְׁמַעְיַנן רְבוּתָא דְלֹא בַעֲי לְבַטוּלִינְהוּ דְכִינן שְׁעַבְרִי מִי הַמַּקְנָה עַל פִּיו וְנִשְׁקוּ לְאוֹתָן שְׂבִתוּכוֹ נַעֲשׂוּ חֲבוּר לְהֶם וְטָהַר דְּמִי רִגְלִים מִין מִים הֵן תַּנִּי נָמִי מְלֵא רוֹקִין: רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הֵן מִים כְּלוֹמַר אִף עַל פִּי שְׂמַרְאֲיָהוּ חֲלוּק מְקַצַּת מִמְרָאָה שְׂאָר מִים אֲפִילוּ הָכִי כִינן דְּמִין מִים הֵן לֹא בַעֲי רַבָּא לְבַטוּלִי אָלא רוֹאִין אוֹתוֹ כו': מְלֵא מִי חֲטָאת הוֹאִיל וְהֵן אַב הַטְמָאָה וְחֲשִׁיבִי מְשׁוּם קְדָשְׁתִּיָּהּ לֹא בְטִלִּין אָלא בְּרַבָּא: עַד שְׂיַרְבּוּ הַמִּים אִין טְבִילָה עוֹלָה לְכָלִי עַד שְׂיִשְׁפֹּד מִקָּם יוֹתַר מִחֲצִיזוּ שָׁל כְּלִי כְּדִי שְׂיַרְבּוּ הַמִּים הַנִּכְנָסִין עַל מִי חֲטָאת: מאן שְׂמַעַת לִיהּ [דְאַמַּר רוֹאִין אוֹתוֹ ר"י] [דְשְׂמַעַת לִיהּ] דְאַמַּר רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הוּא שְׁנוֹי מִמְרָאָה שְׁלוֹ: וְקַתְנִי הִיכָא דְשְׁנוּה מְרָאָה הַבְטִיל לְמְרָאָה הַמְבַטֵּל כְּגוֹן מִי חֲטָאת שְׂאִין מְרַאֲיָהוּ חֲלוּק דְסָגִי לִיהּ לְמַבְטֵל בְּרַבָּא וְלֹא אַמְרִינן רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הוּא יַיִן אָדֶם לְהַחֲמִיר:

דְּלִי שְׂהוּא מְלֵא רִשִּׁין גְּרָסִינן כְּאֵלּוּ לֹא טָבַל שְׂהָרוּק עַב הוּא וְחוּצִץ בְּפָנֵי הַמִּים וְאִינוּ בְטִיל בְּמִים וּמְלֵא לֹא דוֹקָא אָלא אִיִּדִי דְבַעֲי לְמַתְנִי מְלֵא מִי רִגְלִים דְּדוֹקָא הוּא לְאַשְׁמוּנְעִין רְבוּתָא דְלֹא בַעֲי לְבַטוּלִינְהוּ דְכִינן שְׁעַבְרִי מִי הַמַּקְנָה עַל פִּיו וְנִשְׁקוּ לְאוֹתָן שְׂבִתוּכוֹ נַעֲשׂוּ חֲבוּר לְהֵן וְטָהַר דְּמִי רִגְלִים מִים הֵן נִתְנָא נָמִי מְלֵא רוֹקִין רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הֶם מִים כְּלוֹמַר אַע"פ כִּינן דְּמִין מִים הֶם לֹא בַעֲי רַבָּא לְבַטוּלִי אָלא רוֹאִין אוֹתָן כו' מְלֵא מִי חֲטָאת הוֹאִיל וְהֵן אַב הַטְמָאָה וְחֲשִׁיבִי מְשׁוּם קְדָשְׁתִּיָּהּ לֹא בְטִלִי אָלא בְּרַבָּא מאן שְׂמַעַת לָהּ דְאִית לָהּ רוֹאִין ר' יְהוּדָה וְקָאֻמַּר דְּהִיכָא דְשְׁנוּה מְרָאָה הַבְטִיל לְמְרָאָה הַמְבַטֵּל כְּגוֹן מִי חֲטָאת שְׂאִין מְרַאֲיָהוּ חֲלוּק דְסָגִי לְמַבְטֵל בְּרַבָּא וְלֹא אָמַר רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵלּוּ הֵן יַיִן אָדֶם לְהַחֲמִיר:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

 מסורת הש"ס

א משנה מקואות

 תורה אור השלם
--

[במדבר יט]

טַעַם: לֹא רוֹאִין לָדֶם כְּאֵלּוּ הוּא מִים כְּלוֹמַר הֵדֶם פְּסוּל דְּמִין בְּמִינוּ בְטִיל בְּרַבָּא כְּגוֹן שְׂהַמִּים פְּסוּלִין לְזִירְיָהּ: ה"ג דְּלִי שְׂיֵשׁ בּוּ יַיִן לָבָן וְחֲלָב וְהַטְבִּילוֹ הוֹלְכִין אַחֵר הָרַב לֹא דְמִי לְהָא דְתַנן (שְׁבַת דף כב:): הֲדִין וְהַחֲלָב לַחִין אִין חוּצְצִין דְּהִכָּא כִינן דְּהִאי דְּלִי לֵשׁ בּוּ חֲלָב עַד רַבּוּ לֹא מַחֲלֻחִי מִיָּא וְלֹא דְמִי לְחֲלָב דְּמַנּוּחַ אַגָּבָא דְּמַנּוּחַ אוּ אַגָּבָא דְּגִבְרָא וְנִחִית וּטְבִיל הוֹלְכִין אַחֵר הָרַב וְאִם לֹא הֵיָה חֲצִיזוּ כִינן שְׂהַטְבִּילוֹ וְנִתְמַלֵּא מִמֵּי מַקְנָה וְרַבּוּ הַמִּים עַל הֵיָן טְהוֹר וְאִם תְּאֻמַּר וְהָא אַמְרִינן (שָׁם דף עז.) כֹּל חֲמִירָא דְּלֹא דְרִי עַל חַד תִּלְתָּא מִיָּא לֹא חֲמִירָא הוּא וּכ"ש הִכָּא דְאִיכָא חֲמִירָא טוֹבָא לֹא בְטִיל מִמְנוּ שָׁם יַיִן וְלֹא מִתְנִי לִיהּ הַשְׁקָה דְחֲמִירָא מוֹינָא מְקַרְבִי כְּדָאֻמְרִינן בַּפ"ק דְּמִכּוֹת (דף ג.) וי"ל דְּהִכָּא מִיִּירִי בְּחֲמִירָא מוֹינָא אִי נָמִי בְּחֲמִירָא דְרַפִּי וְאִין יָכוֹל לְקַבֵּל רַב מִים שְׂאִין כֹּל הִיַּינוּת שְׁוִין כְּדָאֻמְרִינן בְּשַׁרְק הַמוֹצִיא יַיִן (שְׁבַת דף עז.) יַיִן הַשְׁרוּן לְחֹדֶר דְרַפִּי וְכוּן לֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּסוּף הָעֶרֶל (יְבֻמוֹת דף פב:) דְאַמַּר נָתַן סָאָה וְנָטַל סָאָה כְּשֵׁר עַד רַבּוּ וּפִי' בְּקוּנְטֵרְס דְּמִיִּירִי בְּמִי פְרוֹת וְהַשְׂתָּא אִי כִינן מִיִּירִי אַמְאִי כְּשֵׁר וְהֵלֵא יַיִן גְּמוּר הוּא לְכַרְךָ בּוֹרָא פְרִי הַגֶּפֶן וּלְכָל דְּבַר וּבִינן הוּא טוֹבַל אָלא מִיִּירִי בְּחֲמִירָא דְרַפִּי וּמִיָּהּ אַכָּא לְמִימַר בְּשְׂאָר מִי פְרוֹת בַּר מִיַּין וּבַפ"ז דְּמַס' מְקוּאוֹת תַּנִּינן לָהּ וְקָאִי אֲשְׂאָר מְשַׁקֵּין וּמִי פְרוֹת וְהַצִּיר וְהַמוֹרִס וְהַתְּמוּד מְשׁוּם דְחִמִּין:

^[1] א מיי פני מהלי מקואות הלי יט:

^[2] ב מיי פני מהלי מקואות הלי יח:

^[3] ג מיי פני מהלי מקואות הלי יח:

^[4] ד מיי פני מהלי מקואות הלי יח:

עין משפט נר מצות

א מיי פב' מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ח:

ב מיי פב' מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ח:

ג מיי פב' מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ב:

ד מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' כג:

ה מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' יא:

ו מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' יב:

נְשִׁילִישִׁי טהור מכאן מינתי רבינו תם ראיה בפרק שני דמס' ע"ו (דף לג:) גבי

פסי פעם ראשון ושני אסור שלישי מתר דמינר בהדחה לאחר ששתה בו העובד כוכבים דומיא דהך דהכא ולא כמו שפרש רש"י דמינר בשתה בו העובד כוכבים מתחלתו פעם ראשון ושני קדם ששתה בו ישראל כלל ודוקא כלי תרם הוא דבעי הדחה לשלשה פעמים אכל כוסות של עץ או של כסף אפילו בחד זמנא סגי: רבי אליעזר בן יעקב אומר כו' מכאן ראיה לר"ת דמין במינו בטיל דקיי"ל משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי: אף הרוטבו במים טמא פרוש מלחלחו במים וא"ת כי לא רטבו נמי הא תנן בפרק דם נדה (נדה דף נד:) ואם יכולין להשרות ולחזר לכמות שהיו מטמאין לחים ומטמאין יבשים ועוד מאי טעמיהו דרבנן וי"ל האי דקתני התם וכמה שריתו בפושרין מעת לעת והכא בדלא הדר מעת לעת הלכך יבש טהור ומיהו נראה דרבי יהודה לאו איבש דרבנן קאי אלא אלח ולאשמועינן דאינו יוצא משמאה ע"י שריה אפי' במים טובא וכן משמע בתוספתא דקאמרי רבנן אף זה משנתנו לתוך מים ורבו עליו טהור: במאי קמפלגי אמר רב זביד בגזרין גזרה במקדש קמפלגי ואם תאמר מאי קשניא ליה במאי קמפלגי לימא דפליגי ברוצה אני דר' אליעזר מקשיר לזרוק משום דאמרינן רואה אני דם הפסולים ודם התמצית כאלו הם מים ורבנן אסרי דלית להו רואה אני ואסור לזרוק דם פסולין למזבח וכי האי גונא פליגי בספיא גבי נתינן למעלה שנתערבו בנתנין למטה והינו טעמא נמי דמתן אחת במתן ארבע ונש לומר דלא משמע ליה דפליגי בהא מדלא פרוש רבי אליעזר דמקשר משום דרואה אני דקמפרש בספיא אלא ודאי הני רבנן דהכא אית להו רואה אני וטעמיהו משום גזרין תדע מדאצטריך למתני הך בבא כלל ותיאי דדם בעלי מומין דהשתא בנתנין למעלה ולמטה ושניהם כשרים לא אמרינן רואה אני דדם פסולין מבעיא ואי משום רבי אליעזר דאפילו דדם פסול אית לה רואה אני הוה ליה לרבי אליעזר לפרושי בהדיא ועוד נראה כמו שפרש לעיל (נבחים דף עז: ד"ה בדם) גבי דדם הבהמה או דדם חיה דבחלין ובפסולין ובתמצית מודו כלי עלמא דשרי לשם מים ולא אסרי אלא במדי דהקרבא כגון נתינן למעלה בנתנין למטה ומתן אחת במתן ארבע דכיון דשניהם דמים כשרין אין לנו להתיר לשנות דדם כשר לזרוקו על המזבח אפלו לשם מים כדי להקשיר את העליונים

אבל בחלין ופסולין לא חיש אי שרי לזרוק לשם מים עם הכשר כיון דיש בלה אם כן על כרחין טעמיהו משום גזרין אבל בחלין וקדם חיה דלא שכיחי בעונרה

לא גזרי: דכ"י גרסינן דמר סבר גזרין אם נפרש דגזרינן היכא דאין בדם הפסולין כדי לבטל הכשר אטו היכא דיש בו כדי לבטל קשה דאם כן נפלוג רבי יהודה בהא דאמר אין דם מבטל דם וכי האי גונא פריה לקמן (נבחים דף פא:) גבי הנתיני בפנים שנתערבו בנתנין בחוץ ונפלוג נמי רבי אליעזר בהא אלא הכא גזרינן דילמא אתי לאכשורי דם הפסולין לזריקה בעיניהו וכן דם התמצית והך גזרה שיקא אפילו לרבי יהודה וכן פרוש בקונוטרס לעיל על משנה זו והא דלא גזרינן דדם הבהמה וקדם החיה משום דבההוא לא אתי למטעי לאכשורי בעינה ומיהו לרב פפא דאמר דם התמצית מצוי לרבות על דם הנקש קמפלגי אי אפשר לומר כן דעל כרחין גזר היכא דלא רבה אטו היכא דרבה והך גזרה ודאי לא שיקא לר' יהודה משום דמינו הוא: רב פפא אמר דכלי עלמא גזרין כן כתוב בספרים ור"ת מצא בספר לשן דכלי עלמא אין גזרין ומפרש אין גזרין דלמא אתי למזרקה בעינה דבהא לא אתי למטעי והא דאסרינן בפסולין גזרינן מעוט אטו רב ומודה בהא ר"א משום דשכיחי ופי' זה משנה וסגיא זו משנה וגרסת הספרים עקר:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

^(א)תנו רבנן: תרסן של זב וזבה – פנים ראשון ושני טמא, שלישי טהור.
יבמה דברים אמורים – שנתן לתוכו מים; אבל לא נתן לתוכו מים – אפילו עשירי טמא.
רבי אליעזר בן יעקב אומר: שלישי, אף על פי שלא נתן לתוכו מים – טהור.
מאן דשמעת ליה דאמר: מין במינו לא בטיל?
רבי יהודה.
^(ב)ורמינהו: פשתן שטוואתו נדה – מסיטו טהור.
ואם היה לח – מסיטו טמא משום משקה פיה.
רבי יהודה אומר: אף הרוטבו במים – טמא משום משקה פיה, ואפילו טובא!
אמר רב פפא: שאני רוק, דקריר.
נתערב בדם הפסולין, ישפך לאמה.
במאי קמיפלגי?
^(ג)אמר רב זביד בגזרין גזירה במקדש קא מיפלגי – דמר סבר: גזרין, ומר סבר: (לא) [אין] גזרין.
רב פפא אמר: דכולי עלמא גזרין; והכא, בדם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש קא מיפלגי – מר סבר: שכיח, ומר סבר: לא שכיח.
^(ד)בשלמא לרב פפא, היינו דקתני: נתערב בדם הפסולין – ישפך לאמה, (או) בדם התמצית – ישפך לאמה.
אלא לרב זביד, ליערבינהו וליתניניהו!
קשניא.
^(ה)מתני' דם תמימים בדם בעלי מומין – ישפך לאמה.
כוס בכוסות – רבי אליעזר אומר: אם קרב כוס אחד, יקרבו כל הכוסות.
וחכמים אומרים: אפילו קרבו כולן חוץ מאחד מהן, ישפך לאמה.
^והניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה – רבי אליעזר אומר: יתן למעלה, ורואה אני את התחתונים מלמעלן כאילו הם מים, ויחזור ויתן למטה.
וחכמים אומרים: ישפך לאמה.
ואם לא נמלך ונתן – כשר.

הניתנין

תרסן של זב וזבה עביט של מי רגלים ונשבר ותרסיו בלעו ממי רגלים הזבים והן מטמאין במשא שאע"פ שנקבלעו טמאים כדתנן במסכת פלים (פ"ט מ"ה) ומיתי לה בגמרא דנדה תרסן שבלעו מלשקין טמאין ונפלו לאויר תנור התנור טמא שסוף משקה לצאת בהפסק התנור: פעם ראשון ושני כבסו ב' פעמים טמא שעדין לא פלטו ממי רגלים שבו והן אחד ממעניי הנז: ג' טהור מלשנתן לתוכו מים שלשה פעמים טהור שפלטו מי הרגלים הנבלעין בו: אבל לא נתן לתוכו מים אלא מי רגלים של אדם טהור להוציא את של זב הנבלעים בו טמא דמין במינו לא בטיל: ופרכינן מאן שמעת לה דאמר מין במינו לא בטיל רבי יהודה ושמע מנה מאן ת"ק דרבי אליעזר בן יעקב ר' יהודה היא וקאמר דמשקין הנבלעין בהרס בתלתא זמני פלטי: ורמינהו פשתן שטוואתו נדה מסיטו טהור ששהרי יבש הרק ומשניבש אינו מטמא כדאמר במסכת נדה מפי ירוק כעין קריקה: ואם היה לח (היה) מסיטו טמא שהרוק הלח מטמא במשא: ה"ג ר' יהודה אומר אף הרוטבו במים טמא משום משקה פיה בתוספתא דמסכת טהרות אף המלחלחו במים לאחר שניבש חזר הרק להיות לח מקמת המים וטמא משום משקה פיה: ואפי' טובא אפי' כבסו פעמים הרבה קאמר טמא: שאני רק דקריר טרישטריט"ש בלע"ו נכנס בפשתן בחזקה וקשה לצאת אבל מי הרגלים לא בליעי בהרס כלי האי: בגזרין גזרה במקדש פליגי אם עושין סג בקדושים להרחיק מן העברה ולא חלישין להפסד קדושים שלא יפסיד את אלו בשביל סג דאחרים קמפלגי: ת"ק סבר גזרין הלכך נתערב דם כשר בדם פסול או בדם התמצית ואף על פי שאין בפסול ולא בתמצית כדי לבטל את הכשר ישפך לאמה גזרה דלמא אתי לאכשורי נמי היכא דיש בדם הפסול או בדם התמצית כדי לבטל את הכשר והאי דלא גזרינן הכא בנתערב בדם הבהמה או בדם החיה משום דחלין בעונרה לא שכיחי אבל פסולין שכיחי וכן תמצית שכיח דרבה על הנפש ורבי אליעזר סבר אין גזרין חשו חכמים שלא להפסיד קדושים מקמת גזרה הלכך עד שיהא מן הפסול כדי שאלו היו מים לא היה נכר דם הכשר בו מקשרינן ליה לזריקה: ה"ג רב פפא אמר דכ"ע גזרין והכא בדם התמצית מצוי כו': דכ"ע גזרין דלא חשו להפסד קדושים ובנתערב בדם הפסולין דמלתא דשכיחא הוא לא פליג רבי אליעזר אלא בנתערב דם התמצית לחוד פליג ומשום דקא סבר דם התמצית של בהמה אינו מצוי

להיות רבה על דם הנפש הלכך אמאי גזזור הוה ליה בנתערב בדם חלין דלא

גזרינן בה מידי משום דלא שכיח ות"ק סבר פעמים שהוא רבה על דם הנפש

הלכך גזרינן בה היכא דלא רבה אטו היכא דרבה ומיהו אם לא נמלך ונתן כשר

דגזרה בעלמא הוא: בשלמא לרב פפא דאמר לא פליג רבי אליעזר ברישא

משום הכי לא עריב ותני להו ישפך דבסיפא פליגי ורישא דברי הכל: אלא לרב

זביד ליערביניהו ולתנייהו נתערב בדם הפסולים או בדם התמצית ישפך לאמה

קשניא: מתני' דם תמימים בדם בעלי מומין מלתא דשכיחא היא וישפך לאמה

גזרה שמא ירבה עליו וקשירוהו: נתערב כוס של דם בעלי מומין בכוסות של

כשרין ואינו נכר: דמים הנתיני למטה מן החוט שנתערבו בדם חטאת שנתן

למעלה: רבי אליעזר אומר יתן למעלה מתנות חטאת ואף על פי שהתחתונים

מערבין בו הואיל ואינו מתכפן: התחתונים למעלה רואה אני אותן כאילו הן מים

ומפני שמצוה להקדים עליונים לתחתונים כדאמר בפרק כל התדיר (לקמן

נבחים דף פט.) שהיו כל החטאות קודמות לעולות: יתן למעלה תחלה ואח"כ

למטה ונתינת מטה תעלה לו לשפיכת שירים של חטאת ולהתחיל מתנות עולה:

ישפך לאמה דלית להו רואין ואין משנין בתחתונים בשביל להקשיר העליונים:

ואם לא נמלך ונתן כשר העליון דהא נתן מקצו למעלה:

מסורת הש"ס
א תוספתא תרומות; תוספתא טהרות
ב תוספתא טהרות
ג גיטין לט., חולין קלד.
ד משנה זבחים
ה משנה זבחים; תוספתא זבחים

גליון הש"ס
מתני' ויחזור ויתן למטה. עיין לעיל דף עז ע"ב תוד"ה ואי:

מסורת הש"ס
א ראש השנה כח; חוספתא זבחים; עירובין ק. ב משנה פרה ג לעיל עה.
תורה אור השלם
את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תסף עליו ולא תגרע ממנו (דברים יג, א)

הַנִּתְּנִין בַּמִּתְּנָה אַחַת כְּגוֹן דָּם בְּכוֹר שְׁנֵתְעַרְב בָּדָם מַעֲשֶׂה בֵּין בְּבָלִיל בֵּין בְּכוֹסוֹת:
אָמַר לוֹ ר"א הֲרִי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תִּגְרַע לֹא ס"ד דַּר' אֱלִיעֶזֶר שִׁיקְשָׁה לוֹ ר' יִנְתָּנוּ בַּמִּתְּנָה אַחַת כְּגוֹן קֹא סֻלָּא דְעִתִּי הַשְׂמָא דְאַמְרִין יֵשׁ בִּלְה וְסִמְכִין עָלֶיהָ שְׁיֵשׁ בַּמִּתְנָה זוּ מְשַׁנְיָהֶם וְאִם בְּכוֹסוֹת יִתְּנוּ מִתְנָה מִזֶּה וּמִתְנָה מִזֶּה:
מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתֵּן אַרְבַּע כְּמוֹ דָּם עוֹלָה בָּדָם שְׁלָמִים אוּ בָּדָם אֲשִׁם שְׁשַׁנְיָהֶם טַעוּנִין שְׁתֵּי מִתְנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וְשַׁנְיָהֶם תַּחְתּוּנִים:
מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתֵּן אַחַת כְּגוֹן דָּם עוֹלָה בְּבָכוֹר שֶׁהֵן תַּחְתּוּנִים:
ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר יִנְתָּנוּ בְּמִתֵּן אַרְבַּע וְרוֹאֶה הַמִּתְנוֹת הַיִּתְרוֹת הַנִּתְנוֹת מִדָּם הַבְּכוֹר כֹּאֲלוֹ הֵן מִים וְאִין זֶה בַל תּוֹסִיף:
בַּמִּתְנָה אַחַת מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף וְיָדִי עוֹלָה יֵצֵא דָּכַל הַנִּתְּנִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁנֵתְנוּ בַּמִּתְנָה אַחַת כִּפּוּר:
וְלֹא עֲשִׂית מַעֲשֶׂה לְיוֹשֵׁב וְאִינוּ עוֹשָׂה וְאִסּוּר עוֹשָׂה מַעֲשֶׂה לְיוֹשֵׁב וְאִינוּ עוֹשָׂה וְאִסּוּר כֹּא מֵאִילִינוּ:
גַּמ' וְצָרִיכָא לְפָלוּגִי בְּתַרְוָהוּ ר' אֱלִיעֶזֶר וּרְבִנּוּ בְּבַעֲלֵי מוּמִין אֵיבְרִים בְּאֵיבְרִים וְכוֹסוֹת בְּכוֹסוֹת:
דְּאִי אֲשַׁמְעִין בְּאֵיבְרִים בְּהֵיאָה קֹאמַר ר' אֱלִיעֶזֶר יִקְרִיבוּ מִשּׁוּם דְּאִתְעָבִיד בְּפִרְתּוֹ בְּהִלְשׁוּר:
אַבְל גַּבִּי כּוֹסוֹת בְּכוֹסוֹת דַּעֲקָר בְּקַלְקוּל אִימָא לֹא:
צְלוּחִית שֶׁל מִי חֲטָאת הַמִּקְדָּשִׁין שְׁנַפְּלָל לְתוֹכָהּ מִים דַּעֲלָמָא כַּל שְׁהוּא:
ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר זֶה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת הַבָּא לְהִזּוֹת מִקֵּוֶן עַל הַטֵּמֵא זֶה שְׁתֵּים וְטַהֵר:
בִּשְׁלָמָא רְבִנּוּ סָבְרִי יֵשׁ בִּלְה דְּתִתְּנוּ בְּמִתְּנִיתִין אִם לֹא נִמְלִיךְ וְנִתֵּן כִּשְׁר אֱלָמָא סִמְכִין אַבְלָה וְאִמַר לַח הַמִּתְעַרְב בִּלְח מִתְעַרְב בְּכָלוֹ וְאִין לֹךְ טַפָּה מִזֶּה שְׁלֹא [זֵהא] בַּהּ מִחִבְרוֹ קֶצֶת וְהִכָּא נִמִּי זֵהִי דְלֵשׁ בִּלְה וְיֵשׁ בְּכַל הַנָּזָה מִן הַמִּים הַקְּשָׁרִים:
קִסְבְּרִי הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר וְאִין כֹּאֵן שְׁעוּר שְׁחָרִי יֵשׁ בַּהּ מִן הַפּוֹסְקֵל וְאִי מִשּׁוּם דְּמִזֶּה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת קֹא סָבְרִי אִין מַצְטַרְפִּין אוּתוּ לְמַלְאוֹת הַשְּׁנִיָּה שְׁעוּר הַחֹסֵר בְּרֵאשׁוֹנָה:
אֵלֹא ר' אֱלִיעֶזֶר דְּבִסְדָּא לֹא סִגְיָא לִיה וּבִתְרַמִּי מִלְשׁוּר:
מֵאִי קִסְבֵּר אִי קִסְבֵּר אִין בִּלְה אִין סוּמְכִין עַל כַּד דּוֹמְנִין דְּלֹא מִיבָלִיל בְּכוּלֶּיהָ כִּי מִזֶּה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת כּוּ':
אֵלֹא קִסְבֵּר יֵשׁ בִּלְה אִי אֲפָשָׁר שְׁלֹא יִבְלַל וְסִמְכִין:
מִי יִמַר דְּמִלָּא לֵה שְׁעוּרָא שְׂמָא רַב שְׁתִּיתִין מִן הַשְּׂאוּבִין וְאִין בְּשְׁתִּיתִין כְּדִי הַנָּזָה כְּשִׁרָה:
אָמַר רִישׁ לְקִישׁ לַעּוֹלָם קִסְבֵּר יֵשׁ בִּלְה כְּדִשְׁמַעִין לִיה בְּמִתְּנִיתִין וְהִאי דְּבַעֲי תַרְמִי מִשּׁוּם דְּהַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר וּמַצְטַרֵּף לְהַנְּזָאוֹת וְדַקְשָׁנָא מִי יִמַר דְּמִלָּא שְׁעוּרָא:
הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִין כְּגוֹן שְׁנֵתְעַרְבוּ אַחַת בְּאַחַת שְׁעוּר הַנָּזָה מִזוּ וְשְׁעוּר הַנָּזָה מִזוּ וְנִתְעַרְבוּ הִלְכֵּךְ כִּי מִזֶּה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת עַל כִּרְתָּךְ מִלִּי לִיה שְׁעוּרָא שְׁחָרִי לֹא הִיוּ מִן הַפּוֹסְלוֹין כֹּאֵן אֵלֹא כְּדִי הַנָּזָה אַחַת וְהוּא הֵזֶה שְׁתֵּים וְאַחַת בְּאַחַת לֹא דוֹקָא נָשֵׁת דָּאִם הִיוּ מִן הַקְּשָׁרִים הִרְבָּה כַּל שְׁכּוֹן דְּכִשֵּׁר כִּי מִזֶּה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת דְּטַפְּנָא דְּכִשִּׁרִין מַהִיכָא

תִּיתִי לְמַפְסֵל אֵלֹא מִשּׁוּם פּוֹסְלוֹין נָקֹט לֵה וְיֵשׁ בִּלְה גֵּרֶס כְּדִרִישׁ דְּכִין דְּאִמַר

^(א)הַנִּתְּנִין בַּמִּתְּנָה אַחַת שְׁנֵתְעַרְבוּ בְּנִיתְּנִין בַּמִּתְּנָה אַחַת – יִנְתָּנוּ בַּמִּתְּנָה אַחַת. (מִהֵן) מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתֵּן אַרְבַּע – יִנְתָּנוּ בְּמִתֵּן אַרְבַּע. ׀מִתֵּן אַרְבַּע בַּמִּתְנָה אַחַת – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: יִנְתָּנוּ בְּמִתֵּן אַרְבַּע, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: יִנְתָּנוּ בַּמִּתְנָה אַחַת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הֲרִי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תִּגְרַע! אָמַר לִיה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֲרִי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף! אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא נֶאֱמַר בַּל תּוֹסִיף אֲלֹא כִּשְׁהוּא בְּעַצְמוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נֶאֱמַר בַּל תִּגְרַע אֲלֹא כִּשְׁהוּא בְּעַצְמוֹ! וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כִּשְׁנִתָּת – עֲבָרְתָּ עַל בַּל תּוֹסִיף, וְעֲשִׂית מַעֲשֶׂה בְּיָדְךָ. כִּשְׁלֹא נִתְתָּ – עֲבָרְתָּ עַל בַּל תִּגְרַע, לֹא עֲשִׂית מַעֲשֶׂה בְּיָדְךָ. גַּמ' אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא הִכְשִׁיר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲלֹא שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אֲבָל אֶחָד אֶחָד – לֹא. מִתִּיב רַב דִּימִי, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִילוֹ קָרְבוּ כּוּלָן חוּץ מֵאֶחָד מֵהֵן – יִשְׁפֹּךְ לְאַמָּה. אָמַר לִיה רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי יִרְמְיָה בַּר תַּחְלִיפָא, אִסְבְּרָה לָךְ: מֵאִי אֶחָד – זוּג אֶחָד. וְצָרִיכָא; דְּאִי אִיתְּמַר בְּהָא – בְּהָא קֹאמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מִשּׁוּם דְּאִיתְעָבִיד בֵּיה כִּפּוּרָתוֹ; אֲבָל בְּהָא – אִימָא מוֹדִי לְהוּ לְרַבְּנָן. וְאִי אִיתְּמַר בְּהָא – בְּהָא קֹאמְרִי רְבִנּוּ, אֲבָל בְּהָא אִימָא מוֹדוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר; צָרִיכָא. ^(ב)תֵּנוּ הֵתָם: צְלוּחִית שְׁנַפְּלוּ לְתוֹכָהּ מִים כַּל שְׁהוּ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: יִזְה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת, וְחֲכָמִים פּוֹסְלִין. בִּשְׁלָמָא רְבִנּוּ – סָבְרִי יֵשׁ בִּילְה, וְהַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר, וְאִין מַצְטַרְפִּין לְהַנְּזָאוֹת. אֵלֹא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – מֵאִי קִסְבֵּר? אִי קִסְבֵּר אִין בִּילְה, כִּי מִזֶּה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת מֵאִי הִיוּ? דִּילְמָא תַרְוַיְהוּ מִיָּא קֹא מַזֵּ! אֵלֹא קֹא סָבֵר יֵשׁ בִּילְה. אִי קִסְבֵּר אִין הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר, לְמָה לִי שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת? אֵלֹא קִסְבֵּר הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר. וְאִי קִסְבֵּר אִין מַצְטַרְפִּין לְהַנְּזָאוֹת, כִּי מִזֶּה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת מֵאִי הִיוּ? וְאִי נִמִּי מַצְטַרְפִּין לְהַנְּזָאוֹת, מִי יִימַר דְּמִלָּא לִיה שְׁעוּרָא? אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: לַעּוֹלָם יֵשׁ בִּילְה, וְהַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר; וְהִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִין – כְּגוֹן שְׁנֵתְעַרְבוּ אַחַת בְּאַחַת. רַבָּא אָמַר: לַעּוֹלָם יֵשׁ בִּילְה, וְהַנָּזָה אִין צָרִיכָה שְׁעוּר; וְקִנְסָא קִנְסוּ רַבְּנָן, כִּי הִיכִי דְלֹא (מִשְׁתַּרְשׁ) [נִשְׁתַּרְשׁ] לִיה. רַב אֲשִׁי אָמַר: אִין בִּילְה; יִזְה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת. ^(ג)מִיתִיבִי, רַבִּי אוֹמַר: לְדַבְּרִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – הַנָּזָה כַּל שְׁהוּא מְטַהֵרָת; הַנָּזָה אִין צָרִיכָה שְׁעוּר; הַנָּזָה מְחַצָּה כִּשְׁר וּמְחַצָּה פְּסוּל.

וְעוֹד

תִּיתִי לְמַפְסֵל אֵלֹא מִשּׁוּם פּוֹסְלוֹין נָקֹט לֵה וְיֵשׁ בִּלְה גֵּרֶס כְּדִרִישׁ דְּכִין דְּאִמַר הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר מֵאִי דְחֻקָּה לְמִימַר דְּלַר' אֱלִיעֶזֶר אִין בִּלְה לֹאקְשׁוּנִי מִתְּנִי עָלֶה וּלְאוּקָמִי מִתְּנִי בְּשַׁנְיָי דְּחִיקָא כְּדִלְקָמֵן:
רַבָּא אָמַר לַעּוֹלָם יֵשׁ בִּלְה וְהַנָּזָה אִינָה צָרִיכָה שְׁעוּר וְשְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת דְּקֹאמַר לֹא לְמַלּוּנִי שְׁעוּרָא אֵלֹא קִנְסָא הוּא דְלֹא נִשְׁתַּרְשׁ שְׁלֹא יִשְׁתַּכַּר בְּנִפְּלִיָה זוּ לְהַרְבוֹת מִימִיו בְּמִים פְּסוּלוֹין:
רַב אֲשִׁי אָמַר כּוּ' הַנִּרְסָא הוּא מְשַׁבְּשֵׁת בְּפִסְפָּרִים וְנִרְאָה בְּעֵינֵי דְהִכִּי גִרְסִין רַב אֲשִׁי אָמַר מִים כַּל שְׁהוּא תֵּנוּ וְאִין בִּלְה זֵה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת וְסִבִּירָא לֵה לָרַב אֲשִׁי הַנָּזָה אִין צָרִיכָה שְׁעוּר כִּרְבָּא וּמִיהוּ קִנְסָא לִית לֵה הִילְכֵךְ אִי הוּא ס"ל יֵשׁ בִּלְה בְּסָדָא הַוָּה סִגִּי לִיה וְשְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת לָר' אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם דְּקִסְבֵּר אִין בִּלְה הִילְכֵךְ אִי מַדִּי חָדָא שְׂמָא אִין כֹּאֵן מִן הַקְּשָׁרִין כְּלוּם אֲבָל כִּי מַדִּי תַרְמִי אִי אֲפָשָׁר דְּלִיכָא בְּסָדָא מִנְהוּ מִן הַקְּשָׁרִין (כְּלוּם) דְּהָא אִין כֹּאֵן מִן הַפּוֹסְלוֹין אֵלֹא כַּל שְׁהוּא וְהִינוּ טַעְמָא דְלֹא מְשַׁנִּי בְּלִשָּׁנָא דְנִתְעַרְבוּ אַחַת בְּאַחַת דָּאִם כּוֹ הֵיוּ מִשְׁמַע יֵשׁ שְׁעוּר לְהַנָּזָה וְאִיהוּ אִין הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר סִבִּירָא לֵה לְהִכִּי דַּק לִשָּׁנָא דְמִתְּנִי דְקִתְּנִי כַּל שְׁהוּא דָּאִין לָךְ בְּהַנְּזָאוֹת שְׁחוּתָה מִכָּאֵן וְאִי אֲפָשָׁר שְׁיָהוּ כַּל הַנְּזָאוֹת הִלְלוּ מִן הַפּוֹסְלוֹין וְאִפְּלוּ הֵן קְטָנוֹת מְאֹד וּלְקַמֵּן מוֹתִיב לִיה מִמִּתְּנִי:
לְדַבְּרִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּמִכְשִׁיר בְּשְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת:
הַנָּזָה כַּל שְׁהוּא מְטַהֵרָת דְשְׂמָא אִין אַחַת מִקֵּוֶן הַנָּזָה בְּרוּחָה שְׁלֹא יִהָא בַּהּ מִן הַפּוֹסְלוֹין אֱלָמָא סִבִּירָא לֵה דְּהַנָּזָה כַּל שְׁהוּא מְטַהֵרָת וְהַנָּזָה אִין צָרִיכָה שְׁעוּר:
וְהַנָּזָה מְחַצָּה כִּשְׁר וּמְחַצָּה פְּסוּל וְלֹא תִימָא הַנָּזָה כַּל שְׁהוּא הִיא דְּכִשְׁרָה וּמִיהוּ לֹא יִהְיֶה עֲמָה תַעֲרַבַת פְּסוּל אֵלֹא אֲפִילוּ יֵשׁ בַּהּ תַעֲרַבַת פְּסוּל מִכְשֵׁר אֱלָמָא טַעְמָא דַּר' אֱלִיעֶזֶר דְּבַעֲי תַרְמִי לֹא מִשּׁוּם צָרָךְ הוּא לְצַרְפוּ לְכִשְׁעוּר דְּהָא קִתְּנִי אִין צָרִיכָה וּקְשִׁיָּא לְרִישׁ לְקִישׁ:

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

פ.

יְהוֹשֻׁעַ מִבַּל תּוֹסִיף מִשּׁוּם דְּרוֹאָה אָנִי כֹאֲלוֹ הוּא מִים וּר' אֱלִיעֶזֶר שִׁקְשִׁיבוּ לְפִי דַבְּרִיו שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִשְׁיִיבוּ דְלִית לִיה טַעְמָא רוֹאֶה אָנִי לֶשֶׁם מִים:
תֵּנוּ הֵתָם בְּמַסְקַת פָּרָה צְלוּחִית שְׁנַפְּלָל לְתוֹכוֹ מִים כַּל שְׁהוּא כּוּ' חוּקְרָא דְמִי חֲטָאת הוּא דְמִדְאוּרִיתָא בְּטַל כְּרַבָּא:
בִּשְׁלָמָא רְבִנּוּ קִסְבְּרִי יֵשׁ בִּלְה פִּי' אֲפִילוּ סִבִּירָא לְהוּ יֵשׁ בִּלְה מ"מ פְּסוּלוֹין דְּהַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר וְאִין מַצְטַרְפִּין לְהַנְּזָאוֹת וּה"נ ה"מ לְמִימַר אִין בִּלְה וְאִין הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר וּכְגוֹן שְׁנַפְּלוּ מִים בְּצְלוּחִית כִּשְׁעוּר מִי חֲטָאת וּבְקוּטָטְרָס פִּרְשׁ דְּרַבְּנָן סָבְרִי יֵשׁ בִּלְה כְּדִתְּנוּ מִתְּנִי' אִם נִמְלִיךְ וְנִתֵּן כִּשְׁר אֱלָמָא סִמְכִין אַבְלָה וְאִמְרִין לַח הַמִּתְעַרְב בִּלְח מִתְעַרְב בְּכָלוֹ וְאִין לֹךְ טַפָּה מִזֶּה שְׁלֹא [זֵהא] בַּהּ מִחִבְרוֹ קֶצֶת וְקִשָּׁה אִם כּוֹן מֵאִי מִסְפָּקָא לֵה לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְדִידִי נִמִּי גִדּוּק מִמִּתְּנִיתִין דְּלֵשׁ בִּלְה דְּהָא מִכְשֵׁר לְכַתְּחִלָּה אֵלֹא עַל כִּרְחוּץ מִמִּתְּנִיתִין לִיכָא לְמַדָּק דְּדִלְמָא בְּעִלְיוּנִים רַבָּא מִכְשֵׁר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּכְגוֹן שְׁנֵתֵן לְמַעֲלָה כִּשְׁעוּר תַּחְתּוּנִים וְעוֹד כְּדִמְדַּמִּי לְקַמֵּן לְרַבְּנָן נִמִּי אִם לֹא נִמְלִיךְ וְנִתֵּן כִּשְׁר הִינוּ דְּמִים הַעֲלִיוּנִים מִיהוּ לְקַמֵּן מוֹכִיחַ יֵשׁ בִּלְה

מִדְרַגְתְּנִי וְהַתַּחְתּוּנִים עָלוּ לוֹ:
אָמַר רִישׁ לְקִישׁ לַעּוֹלָם קִסְבֵּר יֵשׁ בִּלְה וְהַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר וּמַצְטַרְפִּין לְהַנְּזָאוֹת פִּי' בְּקוּטָטְרָס יֵשׁ בִּלְה גִּרְסִין כְּרִישׁ לְקִישׁ דְּכִין דְּאִמַר הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר מֵאִי דְחֻקָּה לְמִימַר דְּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אִין בִּלְה לֹאקְשׁוּנִי מִתְּנִיתִין וּלְאוּקָמִי מִתְּנִיתִין בְּשַׁנְיָי דְּחִיקָי כְּדִלְקָמֵן וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק אִי אִין בִּלְה לְמָה לִיה לְמִימַר צָרִיכָה שְׁעוּר אֲפִי' אִין צָרִיכָה שְׁעוּר נִמִּי:
כְּגוֹן שְׁנֵתְעַרְב אַחַת בְּאַחַת הַקְּשָׁה ה"ר חַיִּים דְּבִיוָמָא (דָּף יד.) וּבִגְדָה [פ"א] [דָּף ט.) אָמַר אָפִי' לְמ"ד אִין הַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר ה"מ אֲנָבָא דְגִבְרָא אֲבָל בְּמִנָּא צָרִיכָה שְׁעוּר וּא"כ כִּשְׁנֵתֵן אַחַת בְּאַחַת וְהִזְה הַנָּזָה רֵאשׁוֹנָה לִיכָא בְּשַׁנְיָה שְׁעוּר בְּמִנָּא וְתַרְץ כִּין דְּבַתְּחִלַת הַנָּזָה רֵאשׁוֹנָה שְׁהִיא תַחֲלַת טַהֲרָתוֹ אִיכָא שְׁעוּרָא בְּמִנָּא אִין בְּכַד כְּלוּם שְׁהַנָּזָה רֵאשׁוֹנָה מַצְטַרֶּפֶת לְהַנָּזָה שְׁנִיָּה וְכִי הִאי גּוֹנָא אִמְרִין גַּבִּי נְטִילַת יָדִים (חֲלוּץ דָּף קו.) דְּמַרְבִּיעִית גּוֹטְלִין שְׁנַיִם וּבְחֻצִי רַבִּיעִית אִין אֶחָד גּוֹטֵל וְעוֹד י"ל דְּאַחַת בְּאַחַת לֹא דוֹקָא כְּדַפִּי' בְּקוּטָטְרָס דָּאִם הִינָה מִן הַקְּשָׁרִין הִרְבָּה כַּל שְׁכּוֹן דְּכִשֵּׁר דְּכִי מִזֶּה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת דְּטַפְּנָא דְּכִשִּׁרִין מַהִיכָא תִּיתִי לְמַפְסֵל אֵלֹא מִשּׁוּם פּוֹסְלוֹין נָקֹט לֵה:
רַב אֲשִׁי אָמַר כַּל שְׁהוּא תֵּנוּ וְאִין בִּלְה וְסָבֵר הַנָּזָה אִין צָרִיכָה שְׁעוּר וְאִי יִהִיב חָדָא דְלָמָא מִן הַפּוֹסְלוֹין הֵן אֲבָל כִּי יִהִיב תַרְמִי אִי אֲפָשָׁר דְּלִיכָא מִן הַקְּשָׁרִין וְקִשָּׁה

דְלָמָא כַּל שְׁהוּא דְלִיכָא שְׁעוּר הַנָּזָה וְהַנָּזָה צָרִיכָה שְׁעוּר וּמַצְטַרֶּפֶת וְסָבֵר יֵשׁ בִּלְה דְּהַשְׂמָא בֵּין שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת עַל כִּרְתָּךְ אִיכָא שְׁעוּר הַנָּזָה מִן הַקְּשָׁרִין לְדַבְּרִיו נִמִּי הִיאֵךְ יוֹכֵל לְהִיָּת שְׁלֹא יוֹכִיל לְחַלֵּק כַּל שְׁהוּ לְשְׁתֵּים. בְּרו"ר:

תֵּנוּ מִשְׁבָּשֵׁת בְּפִסְפָּרִים וְנִרְאָה בְּעֵינֵי דְהִכִּי גִרְסִין רַב אֲשִׁי אָמַר מִים כַּל שְׁהוּא תֵּנוּ וְאִין בִּלְה זֵה שְׁתֵּי הַנְּזָאוֹת לָר' אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם דְּקִסְבֵּר אִין בִּלְה הִילְכֵךְ אִי מַדִּי חָדָא שְׂמָא אִין כֹּאֵן מִן הַקְּשָׁרִין כְּלוּם אֲבָל כִּי מַדִּי תַרְמִי אִי אֲפָשָׁר דְּלִיכָא בְּסָדָא מִנְה

עין משפט
נר מצוה

א מיי פב מהל' פסולי המוקדשין
הל' יב:

וְעוֹד תִּנָּא הִנְתִּינן לַמַּעֲלָה כּו' אַלמָא לֹש בִּלְה בַּתּוֹסְפֵתָא דְּנֻכְחִים אִיתָא וְהָא דְלָא

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

וְעוֹד תִּנָּא תִּיּוּבָתָא לְרַב אֵשִׁי דְאָמַר טַעֲמָא דְּבִעֵי תַרְתִּי מִשּׁוּם דְּאִין

וְעוֹד תִּנָּא בְּהַדְיָא: הַנִּיתִינָן לַמַּעֲלָה שְׁנַתְעַרְבוּ בְּנִיתִינָן לַמַּטָּה – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִתֵּן לַמַּעֲלָה וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ. וְאִי אִמְרַת אֵין בִּילָה, אַמַּאי עָלוּ לוֹ? דִּילְמָא קִיָּהִיב עָלִיוֹנִים לַמַּטָּה וְהַתַּחְתּוֹנִים לַמַּעֲלָה! הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן – כְּגוֹן דְּאֵיכָא רוּבָא עָלִיוֹנִים, וְקָא יָהִיב לַמַּעֲלָה שְׂיַעוּר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד. הָא “תַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ” קַתְּנִי! לְשֵׁם שִׁירִים. תָּא שְׁמַע: נָתַן לַמַּטָּה וְלֹא נִמְלַךְ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יַחֲזוֹר וַיִּתֵּן לַמַּעֲלָה, וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ! הֵכָא נָמִי בְּרוּבָא עָלִיוֹנִים, וְקָא יָהִיב לַמַּעֲלָה שְׂיַעוּר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד. וְהָא “תַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ” קַתְּנִי! לְשֵׁם שִׁירִים.^(א) תָּא שְׁמַע: נָתַן לַמַּעֲלָה וְלֹא נִמְלַךְ – אֵאלוּ וְאֵאלוּ מוֹדִים שְׂיַחֲזוֹר וַיִּתֵּן לַמַּטָּה, וְאֵאלוּ וְאֵאלוּ עָלוּ לוֹ! הֵכָא נָמִי, בְּרוּבָא עָלִיוֹנִים, וְקָא יָהִיב לַמַּעֲלָה שְׂיַעוּר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד. [וְהָא “אֵאלוּ וְאֵאלוּ עָלוּ לוֹ” קַתְּנִי! מִי קַתְּנִי “אֵאלוּ וְאֵאלוּ מוֹדִים”? “אֵאלוּ וְאֵאלוּ עָלוּ לוֹ” קַתְּנִי – סִיפָא אֶתְאֵן לְרַבְּנּוּ, דְאִמְרִי יֵשׁ בִּילָה.^(ב) תָּא שְׁמַע: הַנִּיתִינָן בְּמַתְנָה אַחַת שְׁנַתְעַרְבוּ בְּנִיתִינָן בְּמַתְנָה אַחַת – יִנְתְּנוּ בְּמַתְנָה אַחַת. וְאִי אִמְרַת אֵין בִּילָה, אַמַּאי יִנְתְּנוּ בְּמַתְנָה אַחַת? דִּילְמָא מַהֲאִי קִיָּהִיב וּמַהֲאִי לֹא קִיָּהִיב! כְּגוֹן שְׁנַתְעַרְבוּ אַחַת בְּאַחַת. מִתֵּן אַרְבַּע בְּמַתֵּן אַרְבַּע בְּאַרְבַּע. מִתֵּן אַרְבַּע בְּמַתְנָה אַחַת!

וְכִי

בִּלְה הוּא דְשִׁמְעִינָן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְאִית לֵה בִּלְה (אַלמָא שְׁמַעִינוּ) מִהֵנָּה תַרְתִּי מַתְּנִיתָא דְטַעֲמָא דְר' אֱלִיעֶזֶר כְּרַבָּא דְבַחְדָּא נָמִי מִתְּכַשֵּׁר אַלמָא קֶנְסָא הוּא: הַנְּתִינָן לַמַּעֲלָה כּו' קָא ס"ד דָּם חֲטָאֵת בְּדָם עוֹלָה יִתֵּן לַמַּעֲלָה לְהַכְשִׁיר חֲטָאֵת דְּמַצּוֹה לְהַקְדִּים עָלִיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים כְּדָאמַר לְקַמֵּן בְּפִרְק כֹּל הַתְּדִיר (וְנֻכְחִים דָּף פט.) וְרוּאָה אֲנִי אֵת הַתַּחְתּוֹנִים לַמַּעֲלָה כְּאֵלוּ הֵן מִים וְלִרְבֵּנּוּ יִשְׁפַּךְ לֵאמֹה: וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ כְּשִׁיחֲזוֹר וַיִּתֵּן שִׁירִים לַמַּטָּה לְשֵׁם שִׁירִים עָלוּ לוֹ וְאִף לְמַתֵּן דָּם עוֹלָה: וְאֵם אֵין בִּלְה חֲטָאֵת אַמַּאי עָלְתָה לוֹ דִּלְמָא לֹא יָהִיב לַמַּעֲלָה אֵלָא תַּחְתּוֹנִים: הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן כְּגוֹן דְּרַבָּא עָלִיוֹנִים וְקָא יָהִיב לַמַּעֲלָה כֹּל שְׂעוּר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִן הַתַּחְתּוֹנִים וְעוֹד דְּמַמַּה נִפְשָׁךְ הוּא יָהִיב לַמַּעֲלָה מִן הָעָלִיוֹנִים וְלַחֲכִי מוֹקִי לֵה בְּרַבָּא עָלִיוֹנִים מִשּׁוּם דְלָא מִתְּרַן לִיָּה וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ אֵלָא בְּהִכִּי כְּדַמְסִיק לֵה לְמַלְתָּה: וְהָא תַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ קַתְּנִי קס"ד אָף בְּעוֹלָה קֹאמַר דְּעָלְתָה וְאִי דִיָּהִיב לַמַּעֲלָה שְׂעוּר הַתַּחְתּוֹנִים וְעוֹד הִיכִי מִתְּכַשֵּׁרָא עוֹלָה דִּלְמָא כֹּל מַה שְׁהִיָּה בְּכָאן מִדָּם הָעוֹלָה נָתַן לַמַּעֲלָה: וּמִשְׁנֵי דְמַאי תַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ דְקֹאמַר לְשֵׁם שִׁירִים דְּחֲטָאֵת קֹאמַר הַצִּירְכִין לְשַׁפֵּךְ לִיסוֹד וּכְיוֹן דְּרַבָּא עָלִיוֹנִים כִּי נָתַן לַמַּעֲלָה כְּשְׂעוּר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד דְאֵיכָא מִדָּם הַחֲטָאֵת לַמַּעֲלָה וְלַמַּטָּה אִפְּי' כֹּל הַנָּתַן לַמַּעֲלָה מִן הָעָלִיוֹנִים הוּא אִכְתִּי פֹשׁ לִיָּה מִנָּה לַמַּטָּה אֲבָל אִי לֹא רַבָּא עָלִיוֹנִים כִּיּוֹן דִיָּהִיב לַמַּעֲלָה שְׂעוּר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד כְּדִי לְהַכְשִׁיר הַחֲטָאֵת תּוֹ לֹא מִתְּרַן לִיָּה הַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ אִפִּילוּ לְשִׁירִים דְּדִלְמָא כֹּל דָּם הָעָלִיוֹנִים לַמַּעֲלָה נָתַן וְאִין כָּאן שִׁירִים אוֹ שְׁמָא כֹּל דָּם הַתַּחְתּוֹנִים לַמַּעֲלָה נָתַן וְאִין כָּאן מִשָּׁל עוֹלָה לַמַּטָּה כְּלוּם: נָתַן לַמַּטָּה וְלֹא נִמְלַךְ דְאִי נִמְלַךְ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא אִמְרִינָן לִיָּה תֵּן לַמַּעֲלָה דְּמַצּוֹה לְהַקְדִּים עָלִיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים בְּפִרְק כֹּל הַתְּדִיר (שֵׁם) וְלִרְבֵּנּוּ יִשְׁפַּךְ לֵאמֹה: יַחֲזוֹר וַיִּתֵּן לַמַּעֲלָה וְשְׁנֵיהֶם כְּשִׁרִין כּדס"ד וְלִרְבֵּנּוּ יִשְׁפַּךְ לֵאמֹה וְהָעוֹלָה כְּשִׁרָה דְאָסוּר לְשׁוֹת בַּתַּחְתּוֹן מִפְּנֵי הַכָּשֵׁר עָלִיוֹן וְלֹא אִמְרִינָן רוּאִין אוֹתוֹ לַמַּעֲלָה כְּאֵלוּ הוּא מִים וְהִכִּי תִנָּא לֵה בַּתּוֹסְפֵתָא: הֵכָא נָמִי בְּרַבָּא עָלִיוֹנִים וְקָא יָהִב לַמַּעֲלָה שְׂעוּר

תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד וְעָלִיוֹנִים הוּא דְכְּשָׁרִים וְלֹא תַּחְתּוֹנִים: ה"ג וְהָא תַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ קַתְּנִי וְלִשׁוֹן קִשְׁיָא הוּא: וּמִשְׁנֵי לִיָּה לְשֵׁם שִׁירִים: נָתַן לַמַּעֲלָה וְלֹא נִמְלַךְ מִתַּחֲלָתוּ דְאִי נִמְלַךְ הוּא אִמְרִי לִיָּה רַבְּנּוּ יִשְׁפַּךְ לֵאמֹה שְׁלֹא לְשׁוֹת בַּתַּחְתּוֹן דְּכִיּוֹן דְּנָתַן לַמַּעֲלָה אִפְּי' חֲכָמִים מוֹדוּ שְׂיַחֲזוֹר וַיִּתֵּן לַמַּטָּה לְכַתְּחֵלָה אִם בָּא לְמַלַךְ דְּאִינּוּ מִשְׁנָה בְּנִיתִינָה זוּ בְּעָלִיוֹנִים שְׁהִרִי מַה שְׁיֵשׁ כָּאן מִן הָעָלִיוֹנִים שִׁירִים הֵן דְּרַבְּנּוּ אִית לְהוּ בִּלְה וּכְבַר נָתַן מִן הַחֲטָאֵת לַמַּעֲלָה וּמַעֲתָה מִצּוֹת שִׁירִים לְנָתַן לַמַּטָּה כַּתְּחֵלַת עוֹלָה: וְאֵאלוּ וְאֵאלוּ עָלוּ לוֹ וְשְׁנֵיהֶם כְּשָׁרִים: הֵכָא נָמִי כּו' וְלר"א דְּלִית לֵה בִּלְה אֵין כְּשִׁר אֵלָא חֲטָאֵת וְלִרְבֵּנּוּ דְאִית לְהוּ בִּלְה שְׁנֵיהֶם

כְּשִׁרִין שְׁהִרִי יֵשׁ מִשְׁנֵיהֶם לַמַּעֲלָה וְלַמַּטָּה: ה"ג מִי קַתְּנִי אֵאלוּ וְאֵאלוּ מוֹדִים אֵאלוּ וְאֵאלוּ עָלוּ לוֹ קַתְּנִי סִיפָא אֶתְאֵן לְרַבְּנּוּ דְאִמְרִי לֹש בִּלְה ת"ש הַנְּתִינָן כּו' וְאִין כָּאן הַפֶּסֶק מִשְׁנָה הַכְּתוּב בְּסִפְרִים: מִי קַתְּנִי אֵאלוּ וְאֵאלוּ מוֹדִים שְׁאֵאלוּ וְאֵאלוּ עָלוּ לוֹ הוּא דְקַתְּנִי וְהָד סִיפָא דְקַתְּנִי וְאֵאלוּ וְאֵאלוּ עָלוּ לוֹ לֹא אֵאלוּ וְאֵאלוּ מוֹדִים קֹאִי אֵלָא רַבְּנּוּ דְקֹאמְרִי לֵה דְאִית לְהוּ בִּלְה אֲבָל לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֵין כְּשִׁר אֵלָא עָלִיוֹן: יִנְתְּנוּ בְּמַתְנָה אַחַת וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אִירִי בְּסִיפָא וּמַתְּנִי הִיא: אַחַת בְּאַחַת שְׂעוּר מַתְּנָה מִנָּה וְשְׂעוּר מִנָּה וְקַתְּנִי יִנְתְּנוּ בְּמַתְנָה אַחַת בְּשִׁבְלִי כֹּל אֶחָד קֹאמַר דְּהִינּוּ שְׁתֵּי מַתְּנוֹת דְּנִמְצָאוּ שְׁתֵּיהֶן בְּמִנְחָם: אַרְבַּע בְּאַרְבַּע שְׂעוּר אַרְבַּע מַתְּנוֹת בְּשְׂעוּר אַרְבַּע מַתְּנוֹת וְקַתְּנִי יִנְתְּנוּ בְּמַתְּנוֹת אַרְבַּע בְּשִׁבְלִי זֶה וְאַרְבַּע בְּשִׁבְלִי זֶה: מִתֵּן ד' בְּמַתֵּן אַחַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִנְתְּנוּ בְּמַתְּנַת אַרְבַּע שְׁמַצּוֹה לְהַקְדִּים מִתֵּן אַרְבַּע לְמַתֵּן אַחַת כְּדָאמְרִינָן בְּכֹל הַתְּדִיר (שֵׁם) וְרוּאָה אֲנִי אֵת תּוֹסַפֶּת מַתְּנוֹת הַכּוּר כְּאֵלוּ הֵם מִים:

מסורת הש"ס

א תוספתא זבחים
ב משנה זבחים; ראש השנה
כח;; תוספתא זבחים; עירובין ק.

גליון הש"ס

גמ' שיחזור ויתן למטה. ע"ל דף
עו ע"ב תוס' ד"ה ואי. ולקמן דף
פא ע"ב תוס' ד"ה נתן:

מסורת הש"ס

א לעיל טו.
ב תמורה ה:

תורה אור השלם

ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על־קרנות מזבח העולה ואת־דמו ישפך אל־יסוד מזבח העולה (ויקרא ד, כה)

אף בכור־שור או־בכור כשב־אור בכור עז לא תפדה קדש הם את־דםם תורק על־המזבח ואת־חלבם תקטיר אשה לריח ניחח ליהוה (במדבר יז, יז)

ולקח מדם הפר והזה באצבעו על־שני הכפרת קדמה ולשני הכפרת יזה שבע־פעמים מן־הדם באצבעו (ויקרא טו, ד)

וצא אל־המזבח אשר לפני־יהוה וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתנו על־קרנות המזבח סביב (ויקרא טו, יח)

והקחו איש מחתו וחתו עליהם אש ומשימו עליהם קטרת ועמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן (במדבר טו, יח)

ושחט את־כֹּהֵן הקֹהֵן לפני־יהוה והקריבו בני אהרן הכהנים את־הדם ונרקו את־הדם על־המזבח סביב אשר־פתח אהל מועד (ויקרא א, ה)

וכ"ת ה"ג בנתערב מתנה אחת מן הבכור בשעור מתן ד' מתנות מן העולה והג"ה בל תוסיף מהיכא תמה לי הלא במתנה אחת של בכור אי אפשר שלא יוכלו לחלק לשתיים ואם כן דלמא יחייב מנה לשתי קרנות דאע"ג דאין בלה זהו ש"יכול להיות מנה הדם לבדו והוא הדין במתנה אחת יכול להיות בה מדם זה ומדם זה ואי ליכא שעור נתינה לשתי קרנות דלא היה רשומי נכר לשתיים אם כן היאך השרבון נאכל דלמא חלקו לשתי קרנות ולא הועיל כלום וי"ל דיש שעור לשתי קרנות וכיון דאין בלה אין כאן רק ספק בל תוסיף ומשום ספק זה לא יצ"ח קרבנו ואפילו כי הנה נמי דמים מערבים יחד הנה ספק והכי פריך זהו דנתערב ארבע באחד לא תקשי מאין בלה אפתי (תקשין) קושאי אחריתי דלא מתרץ דבל תוסיף בודאי ליכא. ברו"ר. ואם תאמר אינה בל תוסיף לש ולקחי מתנה שניה בשביל שירים של בכור ואי עבד עוד שירים בשביל עולה אין כלום אלא יעשה שירים בשביל עולה (שתי מתנות ששן ארבע ויש לומר מתנה ראשונה) של עולה נקרת משתי צדין וזהו בל תוסיף דמתנה של בכור אינה רק מצד אחד אי נמי שירים הוו באותו קרו של מתנה אחת (ארבע) מתנה שניה שפירשו שני הני תוספת. הג"ה: תנאי היא אכא דנפקא לה מהכא ואכא דנפקא לה מהכא תמה למה דחק לומר תנאי היא דבהקומי רבה (מנחות כב:) פריך ואימא עד דאיכא מין ומינו ועולין קושאי לימא קרא קדש הם אצטרך דאם אינו ענין למין ומינו ועולין תנאו לענין לעולין לחדו אפילו הוי שלא מינו ועוד קשה דהכא אליבא דר' יוחנן קמא והתם קאמר רבי יוחנן להחייא דרשה דולקח מדם הפר וע"ק נימא דאצטרך משום דס"ד שישפך לאמה כדי שלא יעבר על בל תוסיף ועל בל תגרע וע"ק דמאי שנא שנתערבו למטה בלמעלה דמודה ר' יהושע דישפך ואין משנים זה להכשיר זה ומתן אחת במתן ד' משנים ועובר על בל תגרע וכי תימא משום דמתן א' במתן ד' אי אמרת ישפך אין שיק לשלם תחתיים כגון בכור ומעשר שנפסל אבל עולה וחטאת שנפסל דאפשר לשלם תחתיים ישפך עולת נדבה מאי אכא למימר ומיהו י"ל דלא דמי דנתנים למעלה בנתנים למטה אין לו לפסול בנדים דם עולה להכשיר דם חטאת אבל הכא שאינו פוסלו בנדים אלא עומד במקומו שב נאל תעשה שאני ומיהו לר"א קשה דמשנה דחייב לתן ב' מתנות לבד מתנה אחת ועובר משום בל תוסיף ובנתנין למעלה בלמטה לא מקשיר למעלה אלא ע"י רואין לשם מים ומיהו הא נמי חד טעמא הוא דמשום דאית ליה לשם מים הוא דלא עבר משום בל תוסיף ועוד בשעובר על בל תוסיף אינו משנה בדם לפסל אבל בנתנין למעלה ולמטה ונתנין בחיוב בנתנין בפנים כולהו משנה בדם לפסל:

וכי תימא הכא נמי בנתערב באחת; אי הכי, אמר לו רבי יהושע: הרי הוא עובר על בל תוסיף – הכא בל תוסיף מהיכא? אלא אמר רבא: בבלול לא פליגי, כי פליגי – בכוסות; לרבי אליעזר אית ליה רואין, לרבנן לית להו רואין.^(א) ובבלול לא פליגי! והתניא, אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על דם חטאת שנתערב בדם עולה – שיקרב, ברובע ונרבע – שלא יקרב. על מה נחלקו? על דם תמימה שנתערב בדם בעלת מום – שרבי אליעזר אומר: יקרב, בין בבלול בין בכוסות; וחכמים אומרים: לא יקרב. רבי יהודה אליבא דרבי אליעזר מתני בין בבלול בין בכוסות, ורבנן בכוסות פליגי. אמר אביי: לא שנו אלא תחלת חטאת ועולה, אבל סוף חטאת [ועולה] – דברי הכל מקום עולה מקום שירים. אמר ליה רב יוסף, הכי אמר רב יהודה: שירים צריכין איצטבא. "וכן אמר רבי שמעון: לא שנו אלא תחלת חטאת ועולה, אבל סוף חטאת ועולה – דברי הכל מקום עולה מקום שירים. אמר רבי יוחנן, ואיתימא רבי אלעזר: עדיין היא מחלוקת. מתיב רב הונא בר יהודה: "קדש הם" – שאם נתערב בדם קדשים אחרים, יקרבו. מאי לאו סוף עולה ובכור – והשמע מינה מקום עולה מקום שירים? לא; תחילת עולה ובכור.^(ב) ומאי קא משמע לן, דאין עולין מבטלים זה את זה? האי מ"ן ולקח מדם הפר ומדם השעיר" נפקא! תנאי היא; איכא דנפקא ליה מהכא, ואיכא דנפקא ליה מהכא. מתיב רבא: "והקריבו בני אהרן את הדם ונרקו את הדם" – מה תלמוד

ורבנן ומש"ה מקשיר רבי אליעזר בתרניהו דאי בבלול לא הוה מקשיר אלא כדאוקמנא לעיל: לא שנו הך פלוגתא דחטאת ועולה דמתני' דלעיל דאמרי רבנן ישפך לאמה אלא בתחלת חטאת ועולה שנתערבו לפני מתן דמים בההיא פסלי

רבנן דלית להו רואין ואסור לשנות את מקומו לתת את העולה למעלה מן החוט מפני הקשר חטאת: אבל סוף חטאת שנתערב בתחלת עולה שנתערבו (בו) שירי חטאת בתחלת עולה אין כאן מחלוקת ונתנה למטה מן החוט דמקום תחלת מתן עולה פשר לשירי חטאת ונורקם לקיר המזבח ומאיליהו שותמין ליסוד ואין כאן שני מקום: צריכין אצטבא שישפכם על גפי היסוד מפני העשוי באצטבא ולא יורקם לקיר הקוף כמשפט עולה ובסוף חטאת ועולה נמי לרבנן ישפך לאמה ולקמן מותיב ליה מהא דתנא לעיל נתן למעלה ולא נמלך אלו ואלו מודים שישחר ויתן למטה: עדין היא מחלוקת אף בסוף חטאת ותחלת עולה דלאו חד מקום הוא ולר"א דאית ליה רואין פשר ולרבנן ישפך לאמה: קדש הם בבכור כתיב ומשמע ליה הם בהוייתו יהו שאם נתערבו בדם אחרים לא אבדו את שמם ויקרבו ולרבנן מתוקמא כגון שנתערב בתחתונים כמותו ולא בחטאת ומאי לאו דאערב בסוף עולה שהוא שירים והולכין למקום שירי חטאת כדאמרן באיתיהו מקומו (לעיל ובחים נא). מן יסוד למזבח של עולה ונתני דתחלת בכור פשר בו לכתחלה שמוקמו מקום תחלת עולה אלא מקום תחלת בכור הוא מקום פשר לשפיתכ שירים לכתחלה: לא תחלת עולה ובכור דשניהם מקום אחד להם וכיון דלרבנן יש בלה שניהם פשריו: ומאי קא משמע לן קרא הואיל ומקום אחד להו: דאין עולין מבטלין זה את זה ואפילו אחד מרבה על חברו לא בטל המועט: האי מולקח מדם הפר ומדם השעיר נפקא לן במנחות בהקומי רבה (מנחות דף כב.) שבערבין דם פר ודם השעיר יח"כ במתן דם קרנות המזבח הפנימי והדבר ידוע שדם הפר מרבה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה: איכא דנפקא ליה כו' ולקמן מפרש פלגמא בשמעתא: והקריבו ונרקו מה ת"ל דם דם גבי עולה קאי בת"כ ושחט את כן הפקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם [ונרקו את הדם] והקריבו בני אהרן ונרקו אל המזבח הנה לו לומר ואין צריך לכתב דם דמה יש לו לקבל ולרק ע"י שחיתה אם לא דם מה ת"ל דם דם: ה"ג מינין אתה אומר נתערב דם עולה בדם עולה דם עולה בדם תמורה דם עולה בדם חלין שיקריבו ת"ל דם ש"יכול אין לי אלא אלו יקרבו שאף אם נתערבו מחיים יקרבו מינין אפילו נתערב באשם כו':

עין משפט

נר מצוה

א מיי פב: מהל' פסולי המוקדשין
הל' יא:

פא:

	עין משפט
	נר מצוה

א מיי פג' מהל' תמורה הל' א:

ב מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין

הל' ג':

ג מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין

הל' יג':

ד מיי פט' מהל' תמידים ומוספין

הל' ה':

מִזְבֵּן אִפִּי' נתעַרַב בַּאֲשֶׁם כּו' תּמָה כִּי לעוֹלָה וּלְאֲשֶׁם וּלְמֵאן דִּנְפָקָא לִיה נְמִי מוֹלָקַח מִדָּם הִפֵּר וּמִדָּם הִשְׁעִיר דְּעוּלִין אִין מִבְטָלִין דְּלִמָּא ה"מ פֵּר וְשִׁעִיר שְׁשׁוּין לְגַמְרִי בְּמִתְּנוּתֵיהֶן מִתֵּן אֶחָד בְּמִתֵּן ד' מִזְבֵּן אוּ עוֹלָה בְּנֶאֱכָלִין וְכֵן לְמֵאן דִּנְפָקָא לִיה מִקֳדָשׁ הֵם מֵנָא לֶה נִתְעַרַב בְּדָם עוֹלָה דְּלִמָּא בְּקֹדָשִׁים הִנָּאֲכָלִין מִזְבִּי:
וְאַיִן תְּמוּרָתוֹ קִרְבָּה תּמָה פִּיּוּ דְתַנְאִי הִיא אֲמַאי הָדָר בַּה בַּפ"ק דְּתַמּוּרָה (דָּף ה:): דְּקָאָמַר וְרַבָּא אִין ה"ג אֵלָא הֵם לְמָה לִי כּו': הָא אוֹקִימָנָא בְּרַבָּא עֲלִיוֹנִים פִּי' בְּקוּנְטֵרָס וְהָיִי דִּיהֵיב לְמִטָּה לְשֵׁם שְׁגִירי חֲטָאת הוּא דְקִנְיֵהִיב אֲבָל עוֹלָה לֹא מִתְקַשְׂרָא דְּהָא יְהִיב לְמַעְלָה שְׁעוֹר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד א"ג מוֹקְמֵת לֶה בְּתַעֲרֻבַת חֲטָאת וְעוֹלָה לֹא שְׁמַעַת מִנָּה (לֹא) מְקוּם עוֹלָה מְקוּם שִׁירִים דְּכִיּוֹן דְּעוֹלָה לֹא מִתְקַשְׂרָא לֹא זֶרֶק לְהוּ בְּמִקּוּם עוֹלָה אֵלָא בְּאַצְטְבָּאוֹת וְקִשְׁיָה דְלִרְבִּנּוּ דְאַמְרִי יֵשׁ בִּלָּה וְהוּנָא לֶה עוֹלָה בְּשִׁרָה וְיֵשׁ דָּם עוֹלָה שְׁנִשְׁאָר לְמִטָּה וְרַבִּי לְזַרְיָקָה:
נִתֵּן בַּחוּץ וְאַחַר כִּף נִתֵּן בְּפָנִים בְּשֹׁר וּבְגוֹן דִּיהֵיב דְּמִים הִפְגִּימִים בַּחוּץ לְשֵׁם מִים דְּאִי לֹאוּ הֵכִי הִיאָר חוּזַר וְנוֹתֵן בְּפָנִים וְהָלֹא כָּבֵד נִתְכַּפֵּר לְשִׁמוּאֵל לְפִי מַה שְׁפָרְשִׁיתִי לַעֲלִיל בִּפְ' שְׁגִי (וּבְחִים כּו: ד"ה אֲמַר) דְּמִנְפֹּת חִיצוֹן לְדִמִּים הִפְגִּימִיִּים בְּמִקּוּמָן דְּמִי וּבְכִי הָיִי גֻּנָא מִזְבִּי סִיפָא בְּפָנִים וְנִתֵּן בַּחוּץ שֶׁהִקְנִיס דְּמִים הִחִיצוּנִים לְשֵׁם מִים וּק"ק אֲמַאי פֶּסוּל בְּשִׁמְכָנִיס לְשֵׁם מִים דְּלִכְפֹּר בְּחֵיב:

הִכִּי דְלִהָיִי תֵנָּא אֲצִטְרִיד קָרָא לְחוּדָה

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

ת"ל חד מִנְיָהוּ דְרִישׁ וּמַלְשֻׁמַּע לִיה אֶת הָדָם בְּכָל מְקוּם שְׁהוּא שְׁמוּ עָלָיו וְלֹא בְטָל:

תְּלִמוּד לּוֹמַר "דָּם" "דָּם"? שְׁיִכּוּל אִין לִי אֵלָא אֵלּוּ שְׁנַתְעַרְבוּ בְּתַמּוּרְתָּהּ, שְׁאָף מַחִיִּים תִּקְרַב; מִזְבֵּן לְרַבּוֹת תּוֹדָה וּשְׁלָמִים? מְרַבָּה אֲנִי תוֹדָה וּשְׁלָמִים, שְׁבָאִין בְּנֶדֶר וּנְדָבָה בְּמוֹתָהּ. מִזְבֵּן לְרַבּוֹת אֶת הָאֲשֶׁם? מְרַבָּה אֲנִי אֶת הָאֲשֶׁם, שְׁטַעוֹן מִתֵּן אֲרַבַּע בְּמוֹתוֹ. בְּכוֹר וּמַעֲשֹׂר וּפֶסַח מִזְבֵּן? תְּלִמוּד לּוֹמַר "דָּם" "דָּם". מַאי, לֹאוּ סוּף עוֹלָה וּבְכוֹר – וּשְׁמַע מִינָּה: מְקוּם עוֹלָה מְקוּם שִׁירִים? לֹא; תַּחֲתִילַת עוֹלָה וּבְכוֹר. וּמַאי קָא מַשְׁמַע לָן – אִין עוּלִין מִבְטָלִין זָה אֶת זָה? מ"וּלְקַח מִדָּם הִפֵּר וּמִדָּם הִשְׁעִיר" נִפְקָא! תַּנְאִי הִיא; אִיכָא דְנִפְקָא לִיה מִהֲכָא, וְאִיכָא דְנִפְקָא לִיה מִהֲכָא. וְהִנֵּי תַנְאִי, מ"וּלְקַח מִדָּם הִפֵּר וּמִדָּם הִשְׁעִיר" לֹא יִלְפִי – קִסְבְּרִי אִין מַעַרְבִין לְקִרְנוֹת; מ"דָּם" "דָּם" לֹא יִלְיָף – "דָּם" "דָּם" לֹא מַשְׁמַע לָהּ; "אֵלָא מ"קֳדָשׁ הֵם" – מַאי טַעְמָא לֹא יִלְפִי? קִסְבְּרִי: "קֳדָשׁ הֵם" – הֵם קִרְיָבִין, וְאִין תְּמוּרָתָן קִרְיָבָה.^(א) וְאִידֵּךְ, נִפְקָא לִיה מ"אִם שׁוֹר אִם שָׂה לָהּ הוּא" – הוּא קִרַּב, וְאִין תְּמוּרָתוֹ קִרְיָבָה.^(ב) תָּא שְׁמַע: נִתֵּן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ – אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִים שְׁיַחְזוֹר וְיִתֵּן לְמִטָּה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ עוּלִין לוּ. מַאי, לֹאוּ דְאִיעֲרוּב חֲטָאת וְעוֹלָה? וְכִיּוֹן דִּיהֵיב לִיה לְמַעְלָה, הוּוּ לָהּ שִׁירִים; וְקִתְנִי: אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִים שְׁיַחְזוֹר וְיִתֵּן לְמִטָּה, וּשְׁמַע מִינָּה: מְקוּם עוֹלָה מְקוּם שִׁירִים! כִּי אֶתָּא רַב יִצְחָק בֶּר יוֹסֵף, אָמַר: אֲמַרִי בְּמַעַרְבָא, הֲכָא בְּמַאי עָסְקִין – כְּגוֹן דְאִיעַרְב חֲטָאת הִחִיצוּנָה בְּשִׁירִים. אָמַר לִיה אֲבִי, וְגִימָא מִר: כְּגוֹן דְאִיעַרְב בְּשִׁירִים! דְּלִמָּא הָא קָא מַשְׁמַע לָן – אֲפִילוּ לְמֵאן דְאָמַר שִׁירִים מַעַכְבִּין, חֲסְרוּ אִין מַעַכְבִּין. אָמַר לִיה רַבָּא תוֹסַפָּאָה לְרַבִּינָא: הָא אוֹקִימָנָא הֵהִיא בְּרוּבָא עֲלִיוֹנִים, וְקָא יְהִיב לְמַעְלָה שְׁיַעוֹר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד! אָמַר לִיה: הִנֵּי מִיָּלִי לְמֵאן דְאֲמַרוּ מַעֲיַקְרָא אִין בִּילָה; מִסְקָנָא – בְּכוֹסוֹת פְּלִיגִי.^(ג) מִתְנִי' הִנִּיתִנִּין בְּפָנִים שְׁנַתְעַרְבוּ בְּנִיתִנִּין בַּחוּץ – יִשְׁכּוּ לְאַמָּה. נִתֵּן בַּחוּץ וְחוּזַר וְנִתֵּן בְּפָנִים – בְּשֹׁר.^(ד) בְּפָנִים, וְחוּזַר וְנִתֵּן בַּחוּץ – רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹסֵל, וְחֲכָמִים מְכַשְׁרִים. שְׁרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: כָּל דְּמִים שְׁנֹכְנָסוּ לְכַפֵּר בַּהִיכַל – פְּסוּלִין, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: חֲטָאת בְּלִבְד. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמַר: אָף הָאֲשֶׁם, שְׁנֹאָמַר: "בַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם". גָּמַ' וְנִפְּלוּג נְמִי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בָּהּא! "הִכִּי לִיעֲבִיד? נִיתִיב בַּחוּץ וְהָדָר נִיתִיב לְפָנִים? כְּשֵׁם שְׁמַצּוּה לְהִקְדִּים עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים, כִּף מַצּוּה לְהִקְדִּים פָּנִים לַחוּץ.

וְנִיתִיב

יְכוּל אִין לִי אֵלָא נִתְעַרַב בְּאֵלּוּ דְקָא מְרַבִּינוּ מִנָּה דִיקְרַבו שְׁכֵן תַעֲרַבְתּוּ רֵאוּיָה לְקִרַב אֲפִילוּ נִתְעַרְבוּ בְּהִמָּה בְּהִמָּה מַחִיִּים דְּהָא עוֹלָה בְּתַמּוּדָה אוּ בְּעוֹלָה אַחֲרָת תֵּנּוּ בְּמִתְנִי' קוֹדָשִׁים בְּקוֹדָשִׁים מִן בְּמִינּוּ זָה יִקְרַב לְשֵׁם מִי שְׁהוּא וְזָה יִקְרַב לְשֵׁם מִי שְׁהוּא וְזָה יִקְרַב לְשֵׁם מִי שְׁהוּא וְכֵן בְּנַתְעַרְבוּ בְּחִלִין תְּמִימִין תֵּנּוּ לַעֲלִיל (וּבְחִים דָּף עֵא): יִמְכְּרוּ הַחֲלִין לְצִרְכֵי אוֹתוֹ הַמִּין וְיַדֵּר הוּוּ לְהוּ קוֹדָשִׁים בְּקוֹדָשִׁים מִין בְּמִינּוּ מִזְבֵּן אִפִּי' נִתְעַרַב בְּדָם אֲשֶׁם יִקְרַב וְאָף עַל פִּי שְׁאִינוּ מִינּוּ וְאִם נִתְעַרַב מַחִיִּים לֹא הִיָּה קִרַב בְּדִתְנּוּ (שֵׁם) קוֹדָשִׁים בְּקוֹדָשִׁים מִין בְּשְׁאִינוּ מִינּוּ יִרְעוּ: אֲבִיא אֶת אֲשִׁר נִתְעַרַב בַּאֲשֶׁם מִהָיִי רַבּוּיָא גּוּפָה וְלֹא בְּעִי קָרָא אֲחִירָנָא הוּאִיל וּשְׁנִיָּהִם קוֹדְשִׁי קוֹדָשִׁים וְאִע"ג דָּאִם נִתְעַרְבוּ מַחִיִּים לֹא קִרַב הֵתָם מִשּׁוּם דְאִית לָהּ תַסְקִנְתָא בְּרַעֲיָה הוּא: ת"ל דָּם דָּם לְהִכִּי אֲצִטְרִיכוּ דָּם דָּם תִּרִי וְגִינִי: וְהִנֵּי תַנְאִי כּו' לְשׁוֹן בְּעִיָּא הוּא וְהִנֵּךְ תִּלְתָא תַנְאִי דְאַפְּלִיגוּ בְּמִילָף לְעוּלִין שְׁאִין מִבְטָלִין זָה אֶת זָה מִתְלַתָּא קָרָא בְּשִׁלְמָא בִּילָהּ מוֹלָקַח מִדָּם הִפֵּר וּמִדָּם הִשְׁעִיר לֹא יִלְפִי קִסְבְּרִי תִרִי תַנְאִי דְשִׁמְעִיתִין אִין מַעַרְבִין דָּם פֵּר וְשִׁעִיר לְמִתֵּן דָּם קִרְנוֹת מִנְפֹּת הִפְגִּימִי וּמַאי וּלְקַח מִדָּם הִפֵּר וּמִדָּם הִשְׁעִיר מִנָּה בְּפָנֵי עֲצֻמוּ וּמִנָּה בְּפָנֵי עֲצֻמוּ וּפְלִגְמָתָא דְר' יוֹנָתָן וְרַבִּי יִאשִׁיָּה הִיא בְּמִשְׁכַּת יוֹמָא (דָּף גו:): וְהָיִי מִדָּם דָּם לֹא מַשְׁמַע לָהּ לְתַנָּא דְּהַקּוּמָן וּלְתַנָּא דְקֳדָשׁ הֵם אֵלָא מִקֳדָשׁ הֵם כּו': וְאִין תְּמוּרָתָן קִרְבָּה וְלֹא לְמִקֳדָשׁ בַּה בְּהוּיָתֵן יְהוּ אֲמַת: נִתֵּן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ מִתְנִי' דְּפִלִּיגִי בַּה ר"א וּרְבִנּוּ בְּנִיתִנִּין לְמַעְלָה שְׁנַתְעַרְבוּ בְּנִיתִנִּין לְמִטָּה: מַאי לֹאוּ פְלִגְמִיָּהוּ בְּחֲטָאת שְׁנַתְעַרְבָה בְּעוֹלָה הוּא כּדָּקס"ד עַד הִשְׁתָּא וְקִתְנִי דְאַפִּי' לְרַבִּנּוּ יַחְזוּר וְיִתֵּן לְמִטָּה לְכַתְחֵלָה וְאָף עַל גִּב דְנִתְעַרְבוּ הִשְׁתָּא סוּף חֲטָאת וְעוֹלָה וּש"מ חַד מְקוּם הוּא: הֲכָא בְּמַאי עָסְקִינוּ רִישָׁא דְּפִלּוּגְמָתָא לְמִטָּה לְכַתְחֵלָה כְּגוֹן דְאִיעַרַב תַּחֲלָה חֲטָאת הִחִיצוּנָה בְּשִׁירִי חֲטָאת הִפְגִּימִית דְאִיָּהּוּ שִׁירִים סִתְמָא הִלְכֵךְ נִתֵּן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ דְאִי נִמְלַךְ לְרַבִּנּוּ יִשְׁפַּךְ דְּהוּוּ לָהּ נִתְנִים בְּפָנִים שְׁחוּזַר וְנִתֵּן מִקָּם בַּחוּץ בְּקִרְנוֹת וְהוּי שְׁלֹא בְּמִקּוּמוּ אֲבָל מִפִּי נִתֵּן לְמַעְלָה הוּוּ לָהּ שִׁירִים וְשִׁירִים וּשְׁנִיָּהּ בְּיִסוּד וּכְרַבִּי וּשְׁמַעְאֵל דְאָמַר זָה וְזָה יִסוּד מַעַרְבִי אוּ כר"ש דְאָמַר זָה וְזָה יִסוּד דְרומִי לַעֲלִיל (וּבְחִים דָּף גג:): וְלִימָא מִר כְּגוֹן דְאִיעַרַב חֲטָאת הִחִיצוּנָה בְּשִׁירִים כְּלוּמַר בְּשִׁירִי חִיצוּנָה כְּמוֹתָהּ דְּהִכִּי שְׁפִיר טְפִי שְׁמָקוּם שְׁרִיָּהִן שְׁנוֹה לְדַבְּרִי הַכֹּל: דְּלִמָּא הָא קמ"ל הָיִי דְאוּקְמָה אָף בְּשִׁירִי פְּגִימִית דְאַפִּילוּ לְמֵאן דְאָמַר שִׁירִים הִפְגִּימִיִּים מַעַכְבִּי ח"מ כִּי לֹא יְהִיב מִנְיָהּ מִיָּדִי אֲבָל חֲסְרוּ מִקְצָתוֹ לְאַחַר מִתֵּן דְּמִים הִפְגִּימִיִּים אִין

הַחֲסִרוֹן מַעַכְבּ וְשׁוּפֵךְ הַשָּׂאֵר לְיִסוּד דְּהָא הֲכָא חֲסְרוּ שִׁירִים הִפְגִּימִיִּים בְּשִׁנְתוֹן דְּמִיָּהּ לְמַעְלָה וּאִפ"ה מִתְקַשְׂרִי: וְהָא אוֹקִמָנָא כּו' וְהָא דְקָא יְהִיב לְמִטָּה לְשֵׁם שְׁגִירי חֲטָאת הוּא דְקָא יְהִיב אֲבָל עוֹלָה לֹא מִתְקַשֵּׁר דְּהָא יְהִיב לְמַעְלָה שְׁעוֹר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד א"ג מוֹקְמֵת לֶה בְּתַעֲרֻבַת חֲטָאת וְעוֹלָה לֹא ש"מ מְקוּם עוֹלָה מְקוּם שִׁירִים דְּכִיּוֹן דְּעוּלָה לֹא מִתְקַשְׂרָא לֹא זֶרֶק לָהּ בְּמִקּוּם עוֹלָה אֵלָא בְּאַצְטְבָּא וּמַאי דְחָקָה לְאוּקוּמָה בְּחֲטָאת וְשִׁירִים: א"ל ה"מ הִנֵּךְ שְׁנִי' דְשִׁנְיִן לַעֲלִיל לְמַאי דְהוּהוּ ס"ד מַעֲשָׂא דְבִבְלּוּל פְּלִיגִי וְהוּהוּ מִהֲדִרִּין אֲשִׁנּוּי דְחִירִי לְאוּקוּמִי לְדָרַב אֲשִׁי דְאָמַר לר"א אִין בִּלָּה דְלֹא תִקְשִׁי לִיה הִךְ מִתְנַיִיתָא: מִסְקָנָא דְשִׁנּוּן הַדְרָנָא בֵּן וְאוּקִמָנָא לְשִׁנּוּי דְּפִלְגְמָתָא דִּידְהוּ בְּהִךְ מִתְנִי' בְּתַעֲרּוּבוֹת כּוֹסוֹת הוּא וּמִתְרַנְּוּהוּ קָאמַר ר"א דְלִיתִיב לְמַעְלָה וּלְמִטָּה וּשְׁנִיָּהּוּ בְּשִׁרִין וְהִכָּא דְנִתֵּן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ דְּבִרִי הַכֹּל יִתֵּן לְמִטָּה וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ וְאִי הָוּה מוֹקִי לֶה רַב יְהוּדָה בְּחֲטָאת וְעוֹלָה הָוּה קוֹשִׁיא לִיה: מִתְנִי' הַנִּיתִנִּין בְּפָנִים וְשִׁכּוּ לְאַמָּה דְלִית לָן רואִין וְאָסוּר לְשׁוֹנַת בְּאֵלּוּ מִפְּנֵי הַקִּשְׁרָן שֶׁל אֵלּוּ וּבְגִמְרָא פְּרִיד וְנִפְּלוּג נְמִי ר"א בָּהּא דְּהָא אִית לֶה רואִין: ר"ע פּוֹסֵל בַּחִיצוֹן: וְחֲכָמִים מְכַשְׁרִין בְּכָל קִרְבְּנוֹת חוּץ מִחֲטָאת הִחִיצוּנָה דְּמִפְּסָלָא מִשּׁוּם וְכָל חֲטָאת אֲשִׁר יוּבָא וְגו': גַּמ' כְּשֵׁם שְׁמַצּוּה לְהִקְדִּים עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים דָּם חֲטָאת לָדָם עוֹלָה כְּדָאמַר בְּכָל הַתִּדִיר (לְקַמֵּן וּבְחִים דָּף פט:): כִּף מַצּוּה לְהִקְדִּים פָּנִים לַחוּץ דְּפָנִים חֲשׁוּב:

	מסורת הש"ס
--------------------------	------------------------------

א תמורה ה:

ב תוספתא זבחים

ג לקמן קי"א: משנה זבחים

ד לעיל י:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	---------------------------------

וַיֵּצֵא אֱלֹהִים מִןכּוֹכַב אֲשֶׁר לִפְנֵי יִתְהוָה (וכפר עליו וְלָקַח מִדָּם הִפֵּר וּמִדָּם הִשְׁעִיר וְהָיִי עַל קִרְנוֹת הַמּוֹקֵדֶת סָבִיב [ויקרא טז, יח])

וְשָׁחַט אֶת־כֶּן הַפָּקֵד לִפְנֵי יְהוָה (והקריבו בני אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְתָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמּוֹכֶת סָבִיב אֲשֶׁר־פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד [ויקרא א, ח])

אִךְ בְּכוֹר־שׁוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׁב אוֹ־בְכוֹר עֹז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תוֹרֵךְ עַל־הַמּוֹכֶת וְאֶת־הַלֶּבֶם תִּקְטִיר אֲשֶׁה לְרִיחַ נִיחַח לִיהוָה (במדבר יח, יז)

אִךְ־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לִיהוָה בְּבַחֲמָה לֹא יִקְדָּשׁ אִישׁ אוֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לִיהוָה הוּא [ויקרא כו, כז]

כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת לָקַם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר־בּוּ לוֹ יִתֵּנָּה [ויקרא יז, יז]

וְכָל־חֲטָאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָה אֵל־אֶהֱל מוֹעֵד לְכַפֹּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף [ויקרא י, כג]

כָּל אֲשֶׁר־יֵצֵעַ בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזָּה מִדָּמָה עַל־הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזָּה עָלָיו תִּכְבֹּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ [ויקרא יג, כז]

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

מסורת הש"ס
א ספרא צו פרק ח א ב ספרא ויקרא דבורא דגרבא פרשה יב ; ד מנחות פט; ספרי במדבר ג פסחים פג ד ספרא צו פרק ח ח ה ספרא צו פרק ח ב ו ספרא צו פרק ח ד ז מנחות כה; משנה מנחות ח תוספתא זבחים

תורה אור השלם
והדר יתנה אל־משה לאמר דבר אל־אֱהֱרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת וגו' (ויקרא ו, יז-כב) וְכִלִּי־חַרָשׁ אֲשֶׁר תִּבְשֹׁל בוֹ יִשְׁכַּר וְאִם בְּכִלִּי נִחֲשֶׁת בִּשְׁלֹה וּמִרְק (שטף וגו' (ויקרא ו, כא) הֵן לֹא הֻבֵּא אֶת־דָּמָה אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ וגו' (ויקרא י, יח) וְכֹל־חַטָּאת אֲשֶׁר יִבְאֵה מִדָּמָה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא וגו' (ויקרא י, כג) וְהִנֵּה עַל־מִצַּח אֹהֶרֶן וְנִשָּׂא אֹהֶרֶן אֶת־עֹנֵן הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ וגו' (שמות כח, יח) וְהוֹתֵר מִבְּשַׂר הַזֶּבֶח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֹאֵשׁ יִשָּׂרֹף (ויקרא י, יז) וְאִם תֹּאכַל יֹאכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פֶגַל הוּא לֹא יִדָּע (ויקרא יט, יז)

נִימֵיב בַּפְּנִים וְהָדָר נִימֵיב בַּחוּץ דִּהּא לר"א שְׂאֵר דְּמִים הִנָּכְסִין לְהִיכַל כְּשֶׁרִין חוּץ מִחַטָּאת וְאִשִּׁם כְּדַתְנִי מִתְנִי': כּוּן דִּאכּא חַטָּאת וְאִשִּׁם שְׂאִם נִתְעַרְבוּ דָּמָם בְּדָמִים הַפְּנִימִיִּם לֹא מִצִּי לְמִימַר יִתּוּ

בַּפְּנִים וְאִח"כ יִתּוּ בַּחוּץ מִשּׁוּם דְּמַפְסְלִי חִיצוּנִים לֹא פְסִיקָא לֵה וּא"ת לְפַסְלִינְהוּ לְחִיצוּנִים לְהַכְשִׁיר פְּנִימִי לְמַפְסְלִינְהוּ בְּיָדִים לֹא קֹאמַר ר"א וּמוֹטָב לְהַמְתִּין עַד שְׁקִיעַת הַחֲמָה וְהַפְסְלוּ מֵאֲלִיָּהוּ וְיִשְׁפְּכֻם לְאַמְה: מִשָּׁל דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְמִלְשַׁמַּע לִיה שְׂאֵר כָּל הַדָּמִים בְּכָלל כָּל חַטָּאת אֲשֶׁר יִבְאֵה מִדָּמָה לְמַה הַדָּבָר דּוֹמָה לְתַלְמִיד שֶׁמָּגַע לוֹ רַבּוֹ יוֹן בְּחַמִּין כּו': לֹא בְּחַמִּין אֲנִי עֹסְקִין וְכוּן שְׂאֵנִי אוֹמֵר לָךְ מִזּוּג סָתָם בְּחַמִּין הֵייתִי אוֹמֵר לָךְ עֲבֹשׁוּ הִנְנִי אוֹמֵר לָךְ בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוּנָן כְּלוּמַר הַעוֹסֵק בְּדָבָר אֵין רִגִּיל לְהוֹסִיפוֹ לְשִׁמְדָּבָר בּוֹ וְאִם מוֹסִיפוֹ בְּדַעְתּוֹ לְהוֹסִיף אַחֲרִים עֲמוּל אוֹמֵר אִף זֶה שְׁהֵייתִי עֹסֵק בּוֹ יִהְיֶה בְּכָלל: ה"ג מִכְּדִי בְּחַטָּאת עֲסָקִינוּ וְאִתִּי בָּלָה פְרָשָׁה: חַטָּאת דִּקְתָּב רַחֲמָנָא ל"ל לְכַתֵּב וְאִם יִבְאֵה מִדָּמָה וְגו': אֵלָּא ה"ק לֹאֹו חַטָּאת לְחוּד קֹאמִינָא אֵלָּא אִף חַטָּאת כְּשֶׂאֵר קֳדָשִׁים אֲשֶׁר יִבְאֵה וְגו' דְּלֹא תִימָא חַטָּאת לֹא תַפְסֹל שְׁכֵן מִצִּינוּ חַטָּאת נִכְנָסָת לְהִיכַל בְּחַטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת: מִכְּדִי אֶתְרַבּוּ כָּל הַקֳּדָשִׁים (לַעֲלִי) [לָקֶמֶן] מֵהֵאִי קֳרָא לַעֲנוּן שְׁהִי טַעֲנוּנִים מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה כְּלִי מִתְכּוֹת שְׁנַתִּבְשִׁלוּ בְּהֵן כְּדִילְפִינוּ בַּפֶּרֶק דָּם חַטָּאת [לָקֶמֶן וְזָבָחִים צו:׃] מְקַדָּשׁ קֳדָשִׁים הִיא וְסוּמִיף לֵה וְכֹל חַטָּאת אֲשֶׁר יִבְאֵה וְאִי שְׂאֵר קֳדָשִׁים נָמִי מַפְסְלִי ל"ל לְמַקְתָּב חַטָּאת לְכַתֵּב וְאֲשֶׁר יִבְאֵה מִדָּמָה ש"מ חַטָּאת דְּקֹאֵה קֹאמַר: הֵא לֹא דְמִינֵא כו' מַסָּנָא דְקִישָׁאֵי הִיא: אֵלָּא חַטָּאת יַחֲדִי דִּהּא כְּתִיב הִךְ פְּרָשָׁת חַטָּאת אֲצִל פְּרָשַׁת אִשִּׁם וּפְרָשַׁת שְׁלָמִים וְתוֹדָה שְׁהֵן שֶׁל יַחֲדִידִים: כְּלַפִּי לֵאִי סָתָם חַטָּאת יַחֲדִי נִקְבָּה הִיא: לְהַכִּי הוּא דֹאֲתֹא לְחַטָּאת חִיצוֹנָה שְׁנִכְנָס דָּמָה לַפְּנִים: ה"ג כָּל הַעֲנוּן הֵזֶה אֵינוּ מְדַבֵּר כו' וּל"ג לִפִּי שְׁמַצִּינוּ וְאֶדְרַבְנוּ פְּלִיג בַּת"כ דְּמוֹקִינִין לִיה לְפַסֵּל חַטָּאת הַחִיצוֹנָה שְׁנִכְנָס דָּמָה לַפְּנִים וְאִמַר לְהוּ אֵין הַמַּקְרָא מְדַבֵּר אֵלָּא בְּפִינִיּוֹת שְׁדָמָם נִכְנָס לַפְּנִים מִצּוֹה וְאִמַר קֳרָא שְׂאִם אַרְעֵה בְּהֵן פְּסוּל יִשְׂרָאֵל אֲבִית הַבִּירָה בְּעוֹנְרָה וְלֹא חוּץ לָגַי מַחְנוֹת כְּמַצּוֹתַן כְּדַקְתִּיב בְּהֵאִי קֳרָא (וויקרא ו) בַּקֹּדֶשׁ בֹּאֵשׁ תִּשְׂרֹף שְׁתֵּהֵא שְׂרַפְתָּהּ בַּקֹּדֶשׁ וְלָתֵן לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתָן בֵּין כְּשֶׁרִין בֵּין פְּסוּלִין כְּדַקְתִּיב (שם) לֹא תֹאכַל דְּבַמְקוֹמָן לֹא נֶאֱמַר לֹאֹו עַל אֲכִילָתָן וְכַתְּבוּ כֵּאן: אִמַרְו לוֹ לְדַבְרֵי־ד חַטָּאת הַחִיצוֹנִית שְׁנִכְנָס דָּמָה לַפְּנִים מִנּוּן שְׁנַפְסָלָהּ: אִמַר לְהוּ הֵן לֹא הֻבֵּא אֶת דָּמָה כְּתִיב גַּבִּי שְׁעִיר הַחַטָּאת שְׂרָפּוּ בְּנֵי אֹהֶרֶן וְקֹאמַר לְהוּ מִלְּשָׁה הֵן לֹא הֻבֵּא אֶת דָּמָה הֵא הֻבֵּא בְּדִין שְׂרַפְתָּהּ: לְדַבְרֵי־ד ר"ע דְּמוּנִי לִיה בְּהַכִּי וּמִרְבָּה וְהוֹלֵךְ שְׂאֵר קֳדָשִׁי קֹאמַר דָּאֵין לוֹ לְרַבּוֹת בּוֹ אֵלָּא חַטָּאת: מִתְנִי יְצֵא אֶחָד מִקָּם לַחוּץ חוּץ מִלְּעוֹרָה: הַפְּנִימִי כְּשֶׁר וְנִתָּן מִמֶּנּוּ מִתְּנוּתִי וְהַקְרָבָן עוֹלָה לוֹ: נִכְנָס אֶחָד מִקָּם לַפְּנִים לְהִיכַל: מְכַשִּׁיר בְּחִיצוֹן לְתַת מִמֶּנּוּ מִתְּנוּתִי וְהַקְרָבָן כְּשֶׁר: וְזַכְּמִים פּוֹסְלִין וְטַעֲמִיהוּ מִפְּרַשׁ בְּגִמְרָא: וְמָה אִם בְּמָקוֹם שְׁמַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּחוּץ כְּלוּמַר מַה בַּחוּץ שְׁהוּא מְקוֹם שְׁמַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בּוֹ אִם חֲשִׁב בְּשִׁחְטָה ע"מ לְרוֹק דָּמָה בַּחוּץ פְּסוּל: לֹא עֲשֶׂה אֲצִל מוֹצִיא מְקַצַּת הָדָם בַּחוּץ: אֶת הַמִּשְׁיֵר בַּפְּנִים כְּיֹוצֵא כְּדֹאמְרִיתוּ הַפְּנִימִי כְּשֶׁר וְטַעֲמֹא יִלְפִינוּ בְּגִמְרָא: מְקוֹם שְׂאֵין הַמַּחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּפְּנִים כְּלוּמַר הִיכַל שְׁהוּא מְקוֹם שְׂאֵין מַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּפְּנִים שְׂאִם שְׁחַט ע"מ לָתֵן אֶת הַתְּתִינִין בַּחוּץ בַּפְּנִים כְּשֶׁר כְּדֹאמְרִי בַּפֶּרֶק כָּל הַפְּסוּלִין (לַעֲלִי וְזָבָחִים לו:׃) אֵינוּ דִין כּו': עַד שְׁנִכְפֵּר בְּהִיכַל: וְאֵין הַצִּין מְרָצָה עַל הִיּוּצֵא דְאִמְרִינוּן בַּפֶּרֶק שְׁנִי (לַעֲלִי וְזָבָחִים כג:׃) הֵא אֵינוּ נוֹשֵׂא אֵלָּא עוֹן טָמֵא וְאִע"ג דְּפִסּוּלִין שְׁעוּלוֹ לֹא יִרְדּוּ אֶרְצוּנִי מִיְהֵא לֹא מְרָצוּ: גְּמ' לֹא פִסֵּל דָּם שְׁבַחוּן אֶת דָּם שְׁבַפְּנִים אִם הוּצִיא אֶחָד מִן הַפּוֹסוֹת הַשְּׁנִי כְּשֶׁר: מִדָּמָה אֲפִילוּ מְקַצַּת מְדֵלֵא כְּתִיב אֶת דָּמָה וְדַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי לְטַעֲמָה דְאִמַר הֵאִי קֳרָא בְּחַטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת כְּתִיב וּפְסוּל דְּחִיצוֹנָה שְׁנִכְנָס דָּמָה לַפְּנִים מִקָּם לֹא הֻבֵּא אֶת דָּמָה וְהִתְהַא כּוֹלִיָּה

וְנִימֵיב לַפְּנִים וְהָדָר נִימֵיב לַחוּץ? בֵּינוּ דְאֵיכָא חַטָּאת וְאִשִּׁם דְּכִי נִכְנָס דְּמִן פְּסוּלִין, לֹא פְסִיקָא לִיה. שְׁהִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר [וְכו:׃]. אִמַר רַב יְהוּדָה אִמַר שְׁמוּאֵל: מִשָּׁל לְמַה הַדָּבָר דּוֹמָה? לְתַלְמִיד שֶׁמָּגַע לָרַבּוּ בְּחַמִּין, וְאִמַר לוֹ: מִזּוּג לִי. אִמַר לוֹ: בְּמָה? אִמַר לוֹ: לֹא בְּחַמִּין אֲנִי עֹסְקִין עֲכָשְׁיוּ?! בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוּנָן. הֵכָא נָמִי – מִכְּדִי בְּחַטָּאת עֲסָקִינוּ וְאִתִּי, “חַטָּאת” דִּקְתָּב רַחֲמָנָא לְמַה לִּי? אֵלָּא לֹאֹו חַטָּאת קֹאמִינָא לֵה, אֵלָּא כָּל קֳדָשִׁים. *מִתְקִיף לֵה רַב הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: מִכְּדִי אִיתְרַבּוּ כָּל קֳדָשִׁים לְגַבִּי מוֹבַח לַעֲנוּן מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה, “חַטָּאת” דִּקְתָּב רַחֲמָנָא לְמַה לִּי? שְׁמַע מִינָּה: חַטָּאת אֵין, מִיַּדִּי אַחֲרִינָא לֹא. וְהֵא לֹא דְמִינֵא אֵלָּא לְתַלְמִיד שֶׁמָּגַע לָרַבּוּ בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוּנָן, אִמַר לוֹ: אֵל תִּמְזוּג לִי אֵלָּא חַמִּין! ^(א) אֵלָּא טַעֲמֹא דְרַבִּי עֲקִיבָא מ”חַטָּאת” “וְכֹל חַטָּאת”; דִּתְנִינָא: “חַטָּאת” – אֵין לִי אֵלָּא חַטָּאת; קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים מִנּוּן? תַּלְמוּד לּוֹמַר: “כָּל חַטָּאת”. דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא. ^(ב) אִמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי: אֲפִילוּ אֹתָהּ מְרַבָּה כָּל הַיּוֹם כּוֹלוּ, אֵינִי שׁוֹמַעַ לָךְ אֵלָּא חַטָּאת. אֵין לִי אֵלָּא חַטָּאת יַחֲדִי, חַטָּאת צָבוּר מִנּוּן? תַּלְמוּד לּוֹמַר: “כָּל חַטָּאת”. וְאֵין לִי אֵלָּא חַטָּאת וְכֵר, חַטָּאת נִקְבָּה מִנּוּן? תַּלְמוּד לּוֹמַר: “וְכֹל”. כְּלַפִּי לֵינֵא? אֵלָּא הַכִּי קֹאמַר: אֵין לִי אֵלָּא חַטָּאת נִקְבָּה, חַטָּאת וְכֵר מִנּוּן? תַּלְמוּד לּוֹמַר: “וְכֹל חַטָּאת”. ^(ג) וְסִבָּר רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי: הֵאִי קֳרָא לְהַכִּי הוּא דֹאֲתֹא?! וְהַתְנִינָא, רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמַר: (לִפִּי שְׁמַצִּינוּ) כָּל הַעֲנוּן כּוֹלוּ אֵינוּ מְדַבֵּר אֵלָּא בְּפָרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׁעִיָּרִים הַנִּשְׂרָפִים – לְשׁוֹרוֹף פְּסוּלִיָּהוּן אֲבִית הַבִּירָה, וְלַעֲמוּד בְּלֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתוֹ. ^(ד) אִמַרְו לוֹ: חַטָּאת שְׁנִכְנָס דָּמָה לַפְּנִי וְלַפְּנִים – מִנּוּן? אִמַר לֵהֶם: “הֵן לֹא הֻבֵּא”. לְדַבְרֵי־ו דְּרַבִּי עֲקִיבָא קֹאמַר. ^(ה) מִתְנִי חַטָּאת שְׁקַבֵּל דָּמָה בְּשְׁנֵי כּוֹסוֹת, יְצֵא אֶחָד מִקָּם לַחוּץ – הַפְּנִימִי כְּשֶׁר. נִכְנָס אֶחָד מִקָּם לַפְּנִים – רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי מְכַשִּׁיר בְּחִיצוֹן, וְזַכְּמִים פּוֹסְלִין. ^(ו) אִמַר רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי: מַה אִם בְּמָקוֹם שְׁמַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּחוּץ – לֹא עֲשֶׂה אֶת הַמִּשְׁוִיעַר כְּיֹוצֵא, מְקוֹם שְׂאֵין הַמַּחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּפְּנִים – אֵינוּ דִין שְׁלֹא נַעֲשֶׂה אֶת הַמִּשְׁוִיעַר כְּנִכְנָס?! 'נִכְנָס לְכַפֵּר, אִף עַל פִּי שְׁלֹא כַּפֵּר – פְּסוּל. דְּבַרִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: עַד שְׁיַכַּפֵּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם הִכְנִס שׁוּגַג – כְּשֶׁר. ^(ז) כָּל הַדָּמִים פְּסוּלִין שְׁנָתְנוּ עַל גַּבִּי הַמְּזַבֵּחַ – לֹא הִרְצָה הַצִּין אֵלָּא עַל הַטָּמֵא. שְׁהַצִּין מְרָצָה עַל הַטָּמֵא, וְאֵינוּ מְרָצָה עַל הִיּוּצֵא. ^(ח) גְּמ' תִּנְיָא: אִמַר רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי, קָל וְחוֹמֵר: וְמָה בְּמָקוֹם שְׁמַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת, בַּחוּץ – לֹא פִסֵּל דָּם שְׁבַחוּן אֶת שְׁבַפְּנִים; מְקוֹם שְׂאֵין מַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת, בַּפְּנִים – אֵינוּ דִין שְׁלֹא יִפְסוּל דָּם שְׁבַפְּנִים אֶת שְׁבַחוּן? אִמַרְו לוֹ: הֲרִי הוּא אוֹמַר “אֲשֶׁר יִבְאֵה מִדָּמָה” – אֲפִילוּ מְקַצַּת דָּמָה. אִמַר לֵהֶם, קָל וְחוֹמֵר לִיּוּצֵא מִעֲתָה: וְמָה בְּמָקוֹם שְׂאֵין מַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת, בַּפְּנִים – פּוֹסֵל דָּם שְׁבַפְּנִים אֶת שְׁבַחוּן; מְקוֹם שְׁמַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת, בַּחוּץ – אֵינוּ דִין שְׁיִפְסוּל דָּם שְׁבַחוּן אֶת שְׁבַפְּנִים? אִמַרְו לוֹ: הֲרִי הוּא אוֹמַר “אֲשֶׁר יִבְאֵ” – הַנִּכְנָס פּוֹסֵל וְאֵין הִיּוּצֵא פּוֹסֵל. וְתִהֵא מַחְשִׁבָה בַּפְּנִים פּוֹסְלָת מְקָל וְחוֹמֵר: וְמָה בְּמָקוֹם שְׁלֹא פִסֵּל דָּם שְׁבַחוּן אֶת שְׁבַפְּנִים – מַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּחוּץ, מְקוֹם שְׁפִסֵּל דָּם שְׁבַפְּנִים אֶת דָּם שְׁבַחוּן – אֵינוּ דִין שְׁתֵּהֵא מַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּפְּנִים? הֲרִי הוּא אוֹמַר: “בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי” –

מְקוֹם

וְלִרְבּוֹת אֲפִילוּ צוּנוּ: מִכְּדִי אֶתְרַבּוּ כָּל הַקֳּדָשִׁים לַעֲנוּן מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה תִּמָּה דְלִמָּא ר"ע סִבָּר לֵה כַּמ"ד לָקֶמֶן (וְזָבָחִים דָּף צו:׃) קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים טַעֲנוּן מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה וְלֹא קֳדָשִׁים קָלִים וְאִתִּי חַטָּאת לְרַבּוֹת קֳדָשִׁים קָלִים: ת"ל כָּל חַטָּאת צ"ע בְּרִישׁ אֵלוּ עוֹבְרִין (פְּסָחִים מג:׃) דְּפִלְגִי בְּדִרְשָׁה דְּכָל וּבִבְכוּרוֹת (דָּף): אֵין לִי אֵלָּא חַטָּאת נִקְבָּה חַטָּאת וְכֵר מִנּוּן תִּמָּה בֵּינוּ דְּקַבֵּר רַבָּה חַטָּאת צָבוּר אֶתְרַבִּי לִי חַטָּאת וְכֵר דָּאֵין נִקְבָּה בְּצָבוּר וְאִי הֵוָה גְּרָסִי' אִישְׁכָּא נִיחָא תִּמָּה לְרַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי דְנִפְקָא לִיה מִקָּם לֹא הֻבֵּא תַקִּשִׁי לִיה דָּאֵין לִי אֵלָּא חַטָּאת צָבוּר וְכֵר כְּנוֹן שְׁעִיר דר"ח חַטָּאת יַחֲדִי וְנִקְבָּה מִנּוּן: וְתִתְהַא מַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּפְּנִים מַק"ו תִּמָּה מַה לַחוּץ שְׁכֵן פִּסֵּל בּוֹ שְׂאֵר קֳדָשִׁים תֹּאמַר בַּפְּנִים שְׁלֹא פִסֵּל בּוֹ אֵלָּא חַטָּאת וְעוֹד מַה לַחוּץ שְׁכֵן פִּסֵּל בּוֹ כְּשֶׁר תֹּאמַר בַּפְּנִים שְׁלֹא פִסֵּל בּוֹ אֵלָּא דָם וְעוֹד מַה לַחוּץ שְׁכֵן נִפְסֵל בְּכָל עֲנוּן דָם הִיּוּצֵא תֹאמַר בַּפְּנִים דָּאֵין נִפְסֵל אֵלָּא לְכַפֵּר:

פב.

עין משפט גדר מצוה

א מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' יד:
ב מיי' פב' מהל' פסולי המוקדשין
הל' טו:
ג מיי' פב' מהל' פסולי המוקדשין
הל' טז:
ד מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין
הל' לד:
ה מיי' פד' מהל' ביאת מקדש הל'
ז:
ו מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין
הל' לה:

^[1] מִתְנִי חַטָּאת שְׁקַבֵּל דָּמָה בְּשְׁנֵי כּוֹסוֹת, יְצֵא אֶחָד מִקָּם לַחוּץ – הַפְּנִימִי כְּשֶׁר. נִכְנָס אֶחָד מִקָּם לַפְּנִים – רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי מְכַשִּׁיר בְּחִיצוֹן, וְזַכְּמִים פּוֹסְלִין וְטַעֲמִיהוּ מִפְּרַשׁ בְּגִמְרָא: וְמָה אִם בְּמָקוֹם שְׁמַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּחוּץ כְּלוּמַר מַה בַּחוּץ שְׁהוּא מְקוֹם שְׁמַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בּוֹ אִם חֲשִׁב בְּשִׁחְטָה ע"מ לְרוֹק דָּמָה בַּחוּץ פְּסוּל: לֹא עֲשֶׂה אֲצִל מוֹצִיא מְקַצַּת הָדָם בַּחוּץ: אֶת הַמִּשְׁיֵר בַּפְּנִים כְּיֹוצֵא כְּדֹאמְרִיתוּ הַפְּנִימִי כְּשֶׁר וְטַעֲמֹא יִלְפִינוּ בְּגִמְרָא: מְקוֹם שְׂאֵין הַמַּחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּפְּנִים כְּלוּמַר הִיכַל שְׁהוּא מְקוֹם שְׂאֵין מַחְשִׁבָה פּוֹסְלָת בַּפְּנִים שְׂאִם שְׁחַט ע"מ לָתֵן אֶת הַתְּתִינִין בַּחוּץ בַּפְּנִים כְּשֶׁר כְּדֹאמְרִי בַּפֶּרֶק כָּל הַפְּסוּלִין (לַעֲלִי וְזָבָחִים לו:׃) אֵינוּ דִין כּו': עַד שְׁנִכְפֵּר בְּהִיכַל: וְאֵין הַצִּין מְרָצָה עַל הִיּוּצֵא דְאִמְרִינוּן בַּפֶּרֶק שְׁנִי (לַעֲלִי וְזָבָחִים כג:׃) הֵא אֵינוּ נוֹשֵׂא אֵלָּא עוֹן טָמֵא וְאִע"ג דְּפִסּוּלִין שְׁעוּלוֹ לֹא יִרְדּוּ אֶרְצוּנִי מִיְהֵא לֹא מְרָצוּ: גְּמ' לֹא פִסֵּל דָּם שְׁבַחוּן אֶת דָּם שְׁבַפְּנִים אִם הוּצִיא אֶחָד מִן הַפּוֹסוֹת הַשְּׁנִי כְּשֶׁר: מִ

פב:

מְקוֹם מְשֻׁלָּשׁ פֿרָשְׁתִּי לַעֲיֵל בְּסוּף פ' שְׁנִי

מחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֶת בַּחוּץ מַק"ו תַּמָּה פִּינוּ דְלֹא יָדַע דְרֻשָּׁה דְשְׁלִישִׁי זֶה חוּץ לְזִמְנָו וּפְגוּל זֶה חוּץ לְמִקְוָמוּ בְּלֹא ק"ו נָמִי לֹא תִהְיֶה מְחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֶת וּא"ת לֹא תִהְיֶה יִצְיֹאת חוּץ פּוֹסְלֶת בְּלֹא לִכְפֹּר ק"ו מִבְּפָנִים שְׁלֹא פָסַל אֶת הַמְשִׁיר וְגַם חֲטֹאת דְּזָקָא מַק"ו וי"ל פִּינוּ דְנִפְקָא לֹן מִקְרָא דְבִשְׂר נִפְסַל הוּא הִדִּין כָּל דְּמִים:

דְּמָה וְלֹא בִשְׂרָה לִקְמוּ (וּבְחִים דָּף צג) דְרֻשִׁינוּ דְּמָה שָׁל זוּ וְלֹא דְמָה שָׁל אַחֲרָת וּק"ל ל"ל לַמַּעוּטִי בִשְׂרָה הָא לִכְפֹּר כְּתִיב: פִּינוּ שְׂצֵא בִשְׂר חוּץ לְמַחֲצִתּוּ נְאֻסֵּר פִּי בְּקוּטְרֵס וְדָם הִיוּצֵא מַק"ו מִבִּשְׂר אִמִּי וְעוֹד נִפְקָא לֹן מִקָּן לֹא הוּבֵא אֶת דְּמָה וְגו' אָמַר שְׂמָא הִכְנֹסְתָּם אֶת דְּמָה לְפָנִים אָמְרוּ הֵן לֹא הוּבֵא אֶת דְּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ שְׂמָא חוּץ לְמַחֲצִתָּהּ יֵצְתָה אָמְרוּ לוּ פְּנִימָה הִיתָה הִכִּי דְרֻשִׁינוּ לִיה לִקְמוּ בְּפֶרֶק טְבוּל יוֹם (וּבְחִים דָּף קֹא) וְלֹא דַק דְלִקְמוּן דְרִישׁ מִבְּקֹדֶשׁ הִיתָה וּצ"ע בַּפ' בִּיצֵד צוּלִין (פִּסְחִים פב.) דְּדִרְשׁ לַעֲנִין בִּשְׂר הִיוּצֵא וְעוֹד בְּפֶרֶק בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה (חולין סח.) דְּאִיכָא תַנָּא דְלֹא דְרִישׁ הֵתָם וּבִשְׂר בִשְׂרָה לַעֲנִין יוּצֵא: לֹא נִצְרָכָא אֱלֹא לְדָרֵךְ מִשְׁפָּשׁ פִּרְשׁ בְּקוּטְרֵס כְּגוֹן גִּינָּ וּבְלִית בֵּית קֹדֶשִׁי הַקְדָּשִׁים בְּלוּלִין וְקֻשָּׁה דְּבִהֻקוּמָן רַבָּה (מִנְחוֹת דָּף כז:) דְרֻשִׁי רַבֵּנן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּלֹא יָבֹא אָבֵל מִבֵּית לְפָרֻכָת וְאֵל פְּנֵי הַכִּפְרָת בְּלֹא יָמוּת וּפְרִידָ לְכַתֵּב אֶל הַקֹּדֶשׁ וּמִבֵּית לְפָרֻכָת וְלֹא בְּעִי אֶל פְּנֵי הַכִּפְרָת וּמִשְׁנֵי לַמַּעוּטִי דְרָךְ מִשְׁפָּשׁ וְהִשְׁתַּא ל"ל קָרָא תַפּוּק לֶה דְרָךְ גִּינָּ מִדְּקִיב וְאֵל יָבֹא דְמִשְׁמַע דְרָךְ בִּיאָה קִדְמַמַּעֲטִינוּ בְּפֶרֶק ב' דְשִׁבְעוּת (דָּף יז:) טַמֵּא שְׂנֵכָנִס דְרָךְ גִּינָּ לְהִיכֹל וּנְרָאָה לְפָרֵשׁ דְּבִשְׁבּוּעוֹת מִזְרִי כְשִׁפְחַת אֶת הַתִּקְרָה אָבֵל הִכָּא כְשִׁנְכָנִס דְרָךְ לֹל שְׁהִיה בְּעֻלִּית בֵּית קֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים שְׂבּוּ הִיוּ מִשְׁלָשְׁלִים אֶת הָאֲמָנִים כְּתִבּוֹת דְּרָךְ בִּיאָה הוּא דְלִכְרֹ נִשְׁעָה א"נ כְּמוּ שְׁפָרֵשׁ בְּקוּטְרֵס בְּמִנְחוֹת (שָׁם) שְׁחַתֵּף הַחֹמָה לְפָנֵי וְלָפָנִים וְעִשָּׂה פֶתַח בְּדָרוֹם אוּ בְצָפוֹן וּנְכָנִס וְלֹא נְכָנִס בְּפֶתַח שְׁבִמְזֹרַח שְׁהִיה פָּנָיו לַמַּעֲרָב וְעוֹד פִּי בְּקוּטְרֵס הֵתָם א"נ נְכָנִס בְּפֶתַח מְזֹרַח וְצִדָּד בְּאַלְכֶסוֹן הִלְכְתָּא בְּצִדְדִין לֹא מַחֲבִיב דְּאֵל פָּנֵי בְּעִינוּ שְׁיָהוּ פָּנִים אֶל פָּנִים מְזֹרַחִיִּים שָׁל כְּפָרָת וְעוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְרָךְ מִשְׁפָּשׁ כְּגוֹן דְרָךְ לֹל שְׁהִיה אַחֲזִירִי בֵּית הַכִּפְרָת כְּדָאמַר בְּסוּף אֲזִינְהוּ מְקוּמוֹן (לַעֲלִי וּבְחִים דָּף נה:) שְׁנִים לִפְר בַּר וְהִקְשָׁה ה"ר יַעֲקֹב דַּאֲוֵרְלִינ"ש ל"ל קָרָא לַמַּעוּטִי בְּהֻקוּמָן רַבָּה דְרָךְ מִשְׁפָּשׁ תַּפּוּק לִי מִדְּקִיב וְאֵל יָבֹא כִּדְרֻשִׁינוּ הִכָּא וְהָא הִבָּאָה כְּתִיבָא בִּי וַיִּשְׁלַח בֵּין הִבָּאָת הַדָּם לְבִיאַת גּוֹיף הָאָדָם:

(וּבְחִים דָּף כט. ד"ה לְמִקּוֹם): וְלֹא תִהְיֶה

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

וְלֹא תִהְיֶה מְחֻשְׁבָּת חוּץ לְמִקְוָמוּ פּוֹסְלֶת

מְקוֹם שְׁיָהָא מְשׁוּלָּשׁ בְּדָם, בְּבִשְׂר, בְּאַימורִים. וְלֹא תִהְיֶה מְחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֶת בַּחוּץ מִקָּל וְחוּמָר: וּמָה מְקוֹם שְׁפָסַל דָּם שְׂבֻפָּנִים אֶת שְׂבַחוּץ – אֵין מְחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֶת בְּפָנִים, מְקוֹם שְׁלֹא פָסַל דָּם שְׂבַחוּץ אֶת שְׂבֻפָּנִים – אֲיִנּוּ דִין שְׁלֹא יְהֵא פּוֹסַל מְחֻשְׁבָּה בַּחוּץ? תַּלְמוּד לּוּמָר: "שְׁלִישִׁי" – חוּץ לְזִמְנָו, "פְּגוּל" – חוּץ לְמִקְוָמוּ. "בִּשְׂר [הִיוּצֵא לַחוּץ – פָּסוּל], הִנְכָּנִס לְפָנִים – כְּשִׂר. שְׁיָהָא בְּדִין שְׁפָסוּל: וּמָה בְּמִקּוֹם שְׁלֹא פָסַל דָּם שְׂבַחוּץ אֶת שְׂבֻפָּנִים – בִּשְׂר הִיוּצֵא לַחוּץ פָּסוּל, מְקוֹם שְׁפָסַל דָּם שְׂבֻפָּנִים אֶת שְׂבַחוּץ – בִּשְׂר הִנְכָּנִס בְּפָנִים אֲיִנּוּ דִין שְׁיַפְסוּל? הָרִי הוּא אוֹמֵר: "מִדְּמָה" – דְּמָה וְלֹא (בִּשְׂר) [בִּשְׂרָה]. קָל וְחוּמָר מַעֲתָה: וּמָה בְּמִקּוֹם שְׁפָסַל דָּם שְׂבֻפָּנִים אֶת שְׂבַחוּץ – בִּשְׂר הִנְכָּנִס לְפָנִים כְּשִׂר; מְקוֹם שְׁלֹא פָסַל דָּם שְׂבַחוּץ אֶת שְׂבֻפָּנִים – בִּשְׂר הִיוּצֵא לַחוּץ אֲיִנּוּ דִין שְׂכִשְׂר?! יְהִרִי הוּא אוֹמֵר: "וּבִשְׂר בִּשְׂרָה טְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ" – פִּינוּ שְׂצֵא בִשְׂר חוּץ לְמַחֲצִתּוּ, נְאֻסֵּר. תַּנּוּ רַבָּנָן: "פְּנִימָה" – אֵין לִי אֱלֹא פְּנִימָה, הִיכֹל מִזִּין? תַּלְמוּד לּוּמָר: "אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה". ^(א)וַיֹּאמֶר "קֹדֶשׁ", וְאֵל וַיֹּאמֶר "פְּנִימָה"! אָמַר רַבָּא: בָּא זֶה וְלִימַד עַל זֶה; מִיַּדִּי דְהִזְהוּ א"תוֹשֵׁב וְשֹׁכִיר". ^(ב)דִּתְנִינָא: "תּוֹשֵׁב" – זֶה קִנּוּי קִנְזָן עוֹלָם, "שֹׁכִיר" – זֶה קִנּוּי קִנְזָן שְׁנִים. ^(ג)וַיֹּאמֶר "תּוֹשֵׁב" וְאֵל יֹאמֶר "שֹׁכִיר", וַאֲנִי אוֹמֵר: קִנּוּי קִנְזָן עוֹלָם אֲיִנּוּ אוֹכֵל, קִנּוּי קִנְזָן שְׁנִים לֹא כָּל שָׁכֵן? יֵאֵילוּ כּוֹ, הַיִּיתִי אוֹמֵר: "תּוֹשֵׁב" – זֶה קִנּוּי קִנְזָן שְׁנִים, אָבֵל קִנּוּי קִנְזָן עוֹלָם יְהֵא אוֹכֵל; בָּא "שֹׁכִיר" וְלִימַד עַל "תּוֹשֵׁב", שְׁזֶה קִנּוּי קִנְזָן עוֹלָם וְזֶה קִנּוּי קִנְזָן שְׁנִים – וַאֲיִנּוּ אוֹכֵל. אָמַר לִיה אַבְיִי: בְּשִׁלְמָא הֵתָם – תְּרִי גּוּפִי נִינְהוּ; וְאַף עַל גַּב דְּהִזְהוּ לִיה לִקְרָא לְמַכְתֵּב "נִרְצַע לֹא יֹאכֵל", וַאֲיַדֵּף אֲתִי בְּקָל וְחוּמָר – מִילְתָּא דְּאֲתִיָּא בְּקָל וְחוּמָר טֶרַח וְכַתֵּב לֶה קָרָא. אֱלֹא הִכָּא, פִּינוּ (דְּאִיכָּא) דְּאִיפְסַל בְּהִיכֹל, (הִכָּא) לְפָנֵי וְלָפָנִים מֵאִי בְּעִי? אֱלֹא אָמַר אַבְיִי: לֹא נִצְרָכָא אֱלֹא לְדָרֵךְ מִשְׁוּפָּשׁ. אָמַר לִיה רַבָּא: וְהָא הִבָּאָה כְּתִיב בִּיה! אֱלֹא אָמַר רַבָּא: כָּל מִיַּדִּי דְחֻשִׁיב עֲלִיָּה לְפָנֵי וְלָפָנִים – לֹא מִיפְסַל בְּהִיכֹל. בְּעִי רַבָּא: פֶּר הָעֵלָם דְּכַר שָׁל צָבוּר וַיִּשְׁעִיר עֲבוּדָה זָרָה, שְׁהַכְנִיס דָּמָן לְפָנֵי וְלָפָנִים – מַהוּ? מִי אֲמַרְיִנּוּ: "אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה" – כָּל הִיכָּא דְקָרִינוּ "אֶל הַקֹּדֶשׁ" קָרִינוּ לִיה "פְּנִימָה", כָּל הִיכָּא דְלֹא קָרִינוּ "אֶל הַקֹּדֶשׁ" לֹא קָרִינוּ "פְּנִימָה"; אוּ דְלִמָּא שְׁלֹא בְּמִקּוּמָן הוּא? יֵאָם תִּימְצִי לּוּמָר שְׁלֹא בְּמִקּוּמָן הוּא – פֶּר וְשְׁעִיר שָׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים שְׁהִזְה מְדָמָן עַל הַבָּדִים, וְהוֹצִיאָן לְהִיכֹל וְהַכְנִיסוּ, מַהוּ? מִי אֲמַרְיִנּוּ מְקוּמָן הוּא, אוּ דְלִמָּא הוֹאִיל וְנִפְקַ נִפְקַ – הִזְה מְדָמָן עַל הַפְּרָכָת,

וְהוֹצִיאֹ

וְלֹא תִהְיֶה מְחֻשְׁבָּת חוּץ לְמִקְוָמוּ פּוֹסְלֶת בַּחוּץ מִקְרָא אֲרִיכָא דְפִרְשָׁת צוּ וְהָאִי דְפִרְשָׁת קְדוּשִׁים תִּהְיוּ מְבַעֲי לֶה כְּדִפְרֻשִׁית מְקוֹם מְשֻׁלָּשׁ: בִּשְׂר הִיוּצֵא לַחוּץ פָּסוּל מִבְּשְׂר בִּשְׂרָה נִפְקָא לֹן לִקְמוּ: דְּמָה וְלֹא בִשְׂרָה דִּתְרִי דְמָה כְּתִיבִי אֲשִׁיר יוּבֵא מִדְּמָה וְהֵן לֹא הוּבֵא אֶת דְּמָה חֵד לַמַּעוּטִי בִשְׂר: בִּשְׂרָה בְּלֹא מַחֲצוֹת מִשְׁמַע וּדְרִישׁ לִיה לְכָל הַבִּשְׂר שְׁטַעוּן מַחֲצָה טְרַפָּה הוּא בִּיוּצֵא וְלֹא תֹאכֵל וְדָם הִיוּצֵא ק"ו מִבְּשְׂר אֲתִי וְעוֹד נִפְקָא לֹן מִקָּן לֹא הוּבֵא אֶת דְּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָמַר לָהּן שְׂמָא הִכְנֹסְתָּם לְפָנִים א"ל הֵן לֹא הוּבֵא אֶת דְּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ (פְּנִימָה) שְׂמָא חוּץ לְמַחֲצִתָּהּ יֵצְתָה אָמְרוּ לוּ פְּנִימָה הִיתָה הִכִּי דְרֻשִׁינוּ לִיה לִקְמוּ בַּפ' טְבוּל יוֹם (וּבְחִים דָּף קֹא): הֵן לֹא הוּבֵא וְגו' פְּנִימָה אֵין לִי אֱלֹא שְׂנֵכָנִס דְּמָה לְפָנֵי וְלָפָנִים: בָּא זֶה וְלִמַד עַל זֶה דְּאִי כְּתִב קֹדֶשׁ וְלֹא כְּתִב פְּנִימָה הִייתִי אוֹמֵר קֹדֶשׁ זֶה לְפָנֵי וְלָפָנִים: בָּא פְּנִימָה שְׁהוּא מְזִתַּר וְלִמַּד עַל קֹדֶשׁ שְׁהוּא הִיכֹל: תּוֹשֵׁב כִּהֵן וְשֹׁכִיר לֹא יֹאכֵל קֹדֶשׁ: קִנּוּי קִנְזָן עוֹלָם נִרְצַע שְׁמִלְשָׁב אֲצִילוּ עַד הִיּוּבֵל: אֲיִנּוּ אוֹכֵל בְּתִירוּמָה שְׂצִין גּוּפֹו קִנּוּי לִכְהֵן: קִנְזָן שְׁנִים עָבֵד עֲבָרִי שְׁעִתִּיד לְצֵאת בְּשִׁבְעִיט: בְּשִׁלְמָא הֵתָם אָכָא לְמִימַר בִּשְׁנֵי מִקְרָאוֹת סְתוּמִים בָּא זֶה וְלִמַּד עַל זֶה: דִּתְרִי גּוּפִים נִינְהוּ אֵין אֲזַהֲרֵתוּ שָׁל זֶה כְּמִשְׁמַעוּ שָׁל זֶה וְכָל אֶחָד מִלְּמַד עַל עֲצָמוּ וְאִי מִשׁוּם דְּאִיכָּא לְמִפְרָד נִכְתּוּב נִרְצַע בְּהִדְיָא וְלֹא נִבְעִי שֹׁכִיר ה"ל שֹׁכִיר כּו' כְּלוּמַר לֹא מִשׁוּם דְּבִמְשַׁמְעוֹת הוּא אֱלֹא מִשׁוּם דְּאֲתִי בַק"ו וְאִיכָּא לְשׁוּנֵי מִלְתָּא דְּאֲתִיָּא בַק"ו טֶרַח וְכַתֵּב לִיה קָרָא הִשְׁתַּא דְּסִתְיִמִי כ"ש דְשִׁפִּיר שְׁנִינוּ בָּא זֶה וְלִמַּד עַל זֶה: אֱלֹא הִכָּא דְאֲזַהֲרַת לְפָנֵי וְלָפָנִים בְּכָלל הִיכֹל הִיא דְהָא לֹא יִכָּנִס לֶה אֱלֹא דְרָךְ הִיכֹל אֵין כָּאֵן אֱלֹא פָּסוּל הִיכֹל וְכִינוּ דְמַהִיכֹל אֲפִסִּיל לִיה לְפָנֵי וְלָפָנִים מֵאִי בְּעִי הִכָּא לְמִפְסַל הָרִי פָּסוּל וְעוֹמֵד וְהִיה לוּ לְפָרֵשׁ הִיכֹל וְלִשְׁתּוּק שְׁלֹא לִשְׁנָה מִקְרָא שָׁל חֲזָם שְׂאִינוּ מִלְּמַד כְּלוּם: לֹא נִצְרָכָא הֵאִי פְּנִימָה אֱלֹא לְדָרֵךְ מִשְׁפָּשׁ שְׁלֹא כְּדִרְכּוּ כְּגוֹן דְרָךְ גִּינָּ וּבְלִית בֵּית הַמִּקְדֶּשׁ בְּלוּלִין דְּהִשְׁתַּא הַצָּרֵךְ לְלַמַּד עַל עֲצָמוּ וְאִי מִשׁוּם דְּאֲתִי בַק"ו אַפ"ה טֶרַח וְכַתֵּב לֶה קָרָא וּמִשְׁפָּשׁ עָלָם כֶּף שְׁמוּ בְּמִנְחוֹת בְּהֻקוּמָן רַבָּה (מִנְחוֹת דָּף כז:): וְהָא הִבָּאָה כְּתִיב וּמִשְׁמַע דְּלֹא מִפְסִיל אֱלֹא דְרָךְ הִבָּאָה: אֱלֹא אָמַר רַבָּא לַעוֹלָם דְּעִילָה דְרָךְ פִּתְחִים וְאַשְׁמוּנֵי קָרָא דְהִיכָּא דְחֻשִׁיב עֲלִיָּה מִתְחַלְתּוּ לְהַכְנִיסוּ [לְפָנֵי] וְלָפָנִים וְתַחלַּת הִבָּאָתוּ לְהִיכֹל ע"מ פָּנִים הִזְה לֹא מִפְסִיל עַד דְּמִטִּי לְפָנִים וְאִם הִסְזִירוּ לַחוּץ כְּשִׂר: פֶּר הָעֵלָם דְּכַר שְׁמַצּוֹת כְּפִרְתּוּ בְּהִיכֹל וְהַכְנִיסוּ לְפָנֵי וְלָפָנִים: קָרִינָא בַּה פָּסוּל דְּפְנִימָה כּו' דְהָא כִּי הִדְדִי כְּתִיבִי: אוּ דְלִמָּא שְׁלֹא בְּמִקּוּמוּ הוּא וְהוּאִא הִכְנִסָה וּמִפְסִיל: וְהוֹצִיאָן לְהִיכֹל לְהַזּוֹת עַל הַפְּרָכָת כְּמִשְׁפָּטוּ: מְקוּמָן הוּא שְׁהִרִי הַזָּקִקוּ לְשֵׁם תַּחלַּתוּ: אוּ דְלִמָּא פִינוּ דְנִפְקַ בְּעִשִׁית כָּל מַצּוֹתוּ נִפְקַ לִיה לְגַמְרִי וְהִזְה לִיה שְׁלֹא מְקוּמוּ:

מסורת הש"ס

א קידושין ד.

ב מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; יבמות ע; ספרא אמור פרק ד יז ג בבא קמא ג.

תורה אור השלם

וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא וגו' (ויקרא ו, כג)

והנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לקלב וגו' (שמות כב, ל)
טרפה, ובמקום אחר "גר תושב" (ויקרא כה, מז), הוא וגו' (פירושיו רד"צ הופמן על שמות יב:מה, א)
ובל"ז לא יאכל קדש תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש (ויקרא כב, י)

והנישו אדניו אל האלהים והנישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו וגו' (שמות כא, ו)

הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אכול תאכלו אתה בקדש וגו' (ויקרא י, יח)

ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפרת קדמה ולפני וגו' (ויקרא טז, יד)

כל הזבחים שנתערבו פרק שמיני זבחים

מסורת הש"ס
א ספרא אחרי מות פרשה ה ד ב לעיל ס.
ג סנהדרין לד.
ד ספרא צו פרק א ה
ה ספרא צו פרק א י
תורה אור השלם

נמצא אל המזבח אשר לפני יתוה וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב (ויקרא טו, יח)

וכל אדם לא יתנה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל (ויקרא טו, יז)

וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף (ויקרא י, כג)
ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את עורתם ואת בשרם ואת פרשם (ויקרא טו, כז)

והשרף אותם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחר כך יבוא אל המחנה (ויקרא טו, כח)
צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה* (בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על המזבח כל הקללה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו (ויקרא י, ב)

והוציאו למזבח להזות שבע על טהרו ומתו ד' על קרנותיו כדכתיב וצא אל המזבח אֲשֶׁר לפני ה' וכפר עליו ותנן זה מזבח הזהב בפרק הוציאו לו (יומא דף נח:) ואמרינו התם דלהכי כתיב וצא עד דנפק מבלה מזבח שלא יעמוד בין המזבח ולפרכת בשעת מתנות המזבח אלא בין המזבח לפתח לצד המנחת:
הכא חד מקום הוא שאין הפסק (מזבח) בינתיים ולא הוּא הכנסה שלא במקומה: או דלמא רחמנא שונה שני מקומות דכתיב בה יציאה: ה"ג בת"כ רבי אליעזר אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשלא כפר אף כאן בשלא כפר שמעון אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשלא כפר אף כאן בשלא כפר שמעון אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשלא כפר אף כאן בשלא כפר ר' אליעזר יליף לכפר דאֲשֶׁר יובא מדמה לכפר מוכיל אדם לא יתנה באהל מועד בבואו לכפר ומהיר שפוקרשין מן ההיכל בשעת הקטרה מה להלן בבואו לכפר משמע מתחלת ביאת המקכפר הנקרו סבירי לפרש הלכך כתיב לכפר ועדין לא כפר משמע אף אֲשֶׁר יובא מדמה לכפר מתחלת הבאתה ע"מ לכפר משמע שנספל הלכך אע"פ שלא כפר: ונאמר להלן לכפר בקדש דר' שמעון ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אֲשֶׁר הובא וגו' מה להלן בשכפר הכתוב מדבר דהא שרפה בתר פפרה היא אף כאן בשכפר: רבי אליעזר סבר דנין חוץ מחוץ דם חטאת החיצונה שהכתוב מלמדך שתעמד בחוץ ולא יקניסוהו לפנים מאדם זה שהכתוב מזהירו שתעמד בחוץ: ואין דנין חוץ מבפנים מפר יוח"כ שהבאתה כמצינתה לפנים: דנין בתמה מבהמה חטאת חיצונה מחטאת פנימי: ה"ג [הכניס שזיג כשר] תא מזיד פסול בשכפר או בשלא כפר בשכפר וקרבי שמעון סבירא לה או אפי' בשלא כפר וקרבי אליעזר: ה"ג בתורת כהנים ואת פר החטאת וגו' והשרוף אותם וגו' מה ת"ל דמשמע דמבעי לה מה ת"ל והשרוף הנינו דקפדך מה ת"ל תא לגופה אצטריך ללמדך שהשרופן מטמא בגדים: אלא מה תלמוד לומר אחטאת חטאת תרי זמני מהדר: ונשרפין אבית הדשן כדי נסכה דהא עקר על ששף הדשן ישראל כפר העולם דבר כתיב אלא משום דמטמא בגדים נקט לה דלא כתיב בהו: אינו צריך ללמד מחטאת חטאת דממשמעוּתא דקרא נפקא דתלי טעמא דטמאת בגדים משום דהובא את דמה לכפר למדנו שכל הפנימים השורפם מטמא בגדים שלא הנה לו לכתב ואֲשֶׁר הובא וגו' אלא ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת וגו': מאי טעמא לא נפקא לה לר' יהודה מלכפר: לאו משום דמפיק ליה להאי לכפר לג"ש דרבי שמעון ללמד על דמים החיצונים שנקנס דמם לפנים שאין פסול אלא א"כ כפר קרבי שמעון ולא משום דתלי טעמא דשרפה בהובא את דמן הלכך אצטריך חטאת חטאת לרבות שאר הפנימיות: מהני' המזבח מקדש אפילו דבר פסול ששלה למזבח קדשו המזבח לעשות לחמו ואין מורידין אותו: את הראוי לו משנהבדר לסלקו ובגמרא מפרש למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי לאחר קמיצה שלא הברירו לחלק גבות דאע"ג דקדשה המנחה פלה בכלי אין זה חלק גבות ברור שאין המנחה קרבה פלה ובקמיצה בלא מתן כלי אין זה מברר למזבח: רבי יהושע אומר כו' הני תנאי פליגי בפרהשא דאת הראוי לו דסתמא דמתניתין רבי סתם מתניתין את הראוי לו למעוטי שאין ראוי לו וחדר מפרש ומאי ניהו ראוי לו לרבי יהושע ראוי לאשים שנספסל ולא דם פסול ונסכים פסולין שאינן לאשים ולר"ג כל הראוי למזבח שנספסל אפילו דם ונסכים ואין לה למעט אלא מה שלא נבדר לחלק מזבח מעולם ומאי נינהו קמצים שלא קדשו מעולם בכלי: לאשים לאש:

הוא ציאו למזבח הזהב בפרק הוציאו לו (יומא דף נח:) ואמרינו התם

והוציאו למזבח והכניסו, מהו?
"הכא ודאי חד מקום הוא, או [דילמא] יציאה קרינא ביה? תיקו. וכןס לכפר. תניא, רבי אליעזר אומר: נאמר כאן "לכפר בקדש", ונאמר להלן "וכל אדם לא יתנה באהל מועד בבאו לכפר בקדש"; מה להלן בשלא כיפר, אף כאן בשלא כיפר.
^(כ)רבי שמעון אומר: נאמר כאן **"לכפר"**, ונאמר להלן **"ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אֲשֶׁר הובא את דמם לכפר"**; מה להלן בשכיפר, אף כאן בשכיפר.
^(ג)במאי קמיפלגי? מר סבר: דנין חוץ מחוץ, ואין דנין חוץ מבפנים; ומר סבר: דנין בהמה מבהמה, ואין דנין בהמה מאדם.
רבי יהודה אומר כו'. תא מזיד – פסול; בשכיפר או בשלא כיפר?
אמר רבי ירמיה: מממשמע שַׁנְאָמַר **"ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אֲשֶׁר הובא את דמם (אל אהל מועד) לכפר בקדש"** – מה תלמוד לומר **"והשרף"**? מה תלמוד לומר **"והשרף"?! לגופיה איצטריך!**
אלא מה תלמוד לומר **"חטאת"** **"חטאת"**? לפי שלא למדנו אלא לפר וְשַׁעִיר שֶׁל יוֹם הכפורים שַׁנְשַׁרְפִּין אבית הדשן – מטמאין בגדים; שָׂאֵר נִשְׂרָפִין מַזִּין? תלמוד לומר **"חטאת"** **"חטאת"**. דבְּרִי רַבִּי יְהוּדָה.
רבי מאיר אומר: אינו צריך; הרי הוא אומר: **"ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת"** – שָׂאִין תלמוד לומר **"לכפר"**, מה תלמוד לומר **"לכפר"**? לימד על כל המתכפרים שֶׁהשׁוֹרְפִן מטמא בגדים. ורבי יהודה – **"לכפר"** לא משמע ליה; מאי טעמא? לאו משום דמיבעיא ליה לגיירה שוה?

הדרן עלך כל הזבחים שַׁנְתַּעֲרְבוּ

^(ב)מתני' **הַמִּזְבֵּחַ** מְקַדֵּשׁ [את]

הֲרָאוּ לוֹ. ^(ג)רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אומר: כָּל הָרָאוּי לְאִישִׁים – אִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שַׁנְאָמַר: **"היא העלה על מוקדה"**; מה עולה, שֶׁהיא רְאוּיָה לְאִישִׁים – אִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד; אף כָּל שֶׁהוא רְאוּי לְאִישִׁים – אִם עָלָה לֹא יֵרֵד. רַבִּן גַּמְלִיאֵל אומר: כָּל הָרָאוּי לַמִּזְבֵּחַ – אִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שַׁנְאָמַר: **"היא העלה על מוקדה על המזבח"**; מה עולה, שֶׁהיא רְאוּיָה לַמִּזְבֵּחַ – אִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד; אף כָּל דָּבָר שֶׁהוא רְאוּי לַמִּזְבֵּחַ – אִם עָלְתָה לֹא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֵלָּא הֵדֵם וְהַנְּסָכִים – שָׂרְפִן גַּמְלִיאֵל אומר לֹא יֵרֵדוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אומר יֵרֵדוּ. ^(ד)רַבִּי שְׁמַעוֹן אומר: הַזֵּבַח כִּשֶׁר וְנִסְכִּים פְּסוּלִין, הַנְּסָכִים כִּשִּׁירִים וְהַזֵּבַח פְּסוּל, אֲפִילוּ זֶה וְזֶה פְּסוּלִין – הַזֵּבַח לֹא יֵרֵד וְהַנְּסָכִים יֵרֵדוּ.

גמ'

נִשְׂרָפִין אבית הדשן פֶּרֶשׁ בַּקּוֹטָרֶס כְּדִי נִסְכָּה דַּעֲקָר עַל שִׁשְׁף הַדֶּשֶׁן יִשְׂרָף כִּכֵּר הָעֹלָם דָּבָר כְּתִיב וְלֹא דָק דָּלָא כִּכֵּר הָעֹלָם כְּתִיב אֵלָּא כִּכֵּר כֵּהֵן מְשׁוּחַ מ"מ הדין עֲמּוֹ דְּכַרִּי נִסְכָּה וְלֹשׁ לִפְרֹשׁ דִּהְכִי קאמר מֵאוּתָּן הַנִּשְׂרָפִין אבית הדשן לא מְצִינוּ שְׁמֻטָּמָא בְּגָדִים אֵלָּא אֵלוּ בַּלְבָּד מַזִּין לְרִבּוּת פֶּר כֵּהֵן מְשׁוּחַ כו' וצ"ע אִי מִהֵךְ דַּרְשָׁא גַּמִּי נִפְקָא לִן שְׂרֵפַת בֵּית הַדֶּשֶׁן כִּכֵּר [יום] הכפורים: מִתְּנִי' המזבח מקדש כו' רבי יהושע ורבן גמליאל אתו לפרושי הך רישא וכי האי גונא בתוקת הבתים (ב"ב דף כח.) דרבי ישמעאל ורבי עקיבא קמפרשי בסיפא חזקה דרישא: הִיא העולה פֶּרֶשׁ בַּקּוֹטָרֶס היא מְשַׁמַּע בַּהֲוִיתָהּ תִּהְיֶה מְשַׁעֲלָתָה עַל מוֹקְדָּה וְקִשָּׁה דְּבַגְמָרָא מְשַׁמַּע דִּהִיא מְעוּטָא הוּא וְלֹא רִיבּוּיָא אֵלָּא תֵּנָא אֲזֻאת תּוֹרַת העולה סְמִיד:

פג.

עין משפט גד מצוה
--

א מיי' פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' יד:

ב מיי' פח' מהל' פרה אדומה הל' ד:

ג מיי' פג' מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:

ד מיי' פג' מהל' פסולי המוקדשין הל' יד:

היא העלה על מוקדה דבר שהוא למוקד ועולה היא בהנחתו והא ולא ירד היא משמע בהנחתו תהא משעלמה על מוקדה: אף כל ישראלוי לאשים לאפוקי דם ונסכים (פסולים) כדמפרש בסיפא אין בין דברי ר"ג לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים: רבי שמעון סבירא לה בנסכים שכל זבח קרבי יהושע (ובדם) ובנסכים הבאין בפני עצמן קרפן גמליאל ולא ממוקדה יליף אלא טעמא אחרגנא אית לה כדמפרש בגמרא: אם הזבח כשר והנסכים פסולין גזון שיצאו או נטמאו: או הזבח נפסל והנסכים כשרין הואיל והם באים בגללו נפסלו עמו ובטלה תורת הקרבה מהן: הזבח לא ירד המזבח קדשו: והנסכים ירדו שאין מזבח מקדש פסולין אלא בבאין בגלל עצמן אבל לא הבאין בגלל אחרים כדיליף ר"ש טעמה בגמרא (מפרש):

פג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין
הל' ה:

ב מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין

ג מיי פנ: מהל' מעשה הקרבנות
הל' ג:

ד מיי פנ: מהל' תמידים ומוספין
הל' ב:

ה מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין

ו מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין

ז מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין
הל' ה:

לַמַּעֲוֹטִי מאי אי למעוטי קטרת קאטי הא תנא ליה סיפא וכן רובע ונרבע קתני בסיפא ולא הוה ליה למתניא ראווי לו אלא המזבח מקדש את הפסולין: **לַמַּעֲוֹטִי קִמְצִים** שלא קדשו בכלי לכאורה אפילו אלבא דר"ש קאי דאמר לקמן (ובחים דף פד.) בנשפך דמה דלא ירד ודא דלכוהו תנאי מבעי לה לאשכוחי שאין ראוי לו ועוד מדפריך עלה מ"ש מדעלא דההיא דעלא אתניא כר"ש דלרבי יהודה ירדו מדאמר עלה רבי וירא לקמן אף אגן נמי תנינא שנשפך דמה כו' וכי קאמר למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי הכי נמי דהוה מצי למימר לרבי יהודה למעוטי אמורי גדשים קלין שהעלו לפני וריקת דמים דירדו אלא משום דאגרי לר' שמעון נקט הכי והקשה ה"ר חיים דהא שמעינן לר' שמעון בהקומץ דבה (מנחות דף כו.) דקמן לא בעי קדש קלי וצריך לומר על קרן? דהכא אלבא דרבנן נקט דבעו בקמן קדוש קלי כדקמא לו בכל דוכתי ולא קרבי שמעון ולרבי שמעון משפחת לה שאין ראוי לו כגון לבונה קדם קמיצת הסלת שהלבונה נטרת בקמיצת הסלת ועוד נראה דההיא דעלא ככולי עלמא דבבל דוכתי מייתי לה הכא ובפ"ק דמעילה (דף יז:) ועוד מדפריך מאי שנא מדעלא ולא פריך מ"ש ממתני' שנשפך דמה וכן במעילה דמיתי מדעלא ולא מיתי ממתני' דנשפך אע"ג דמיתי דומה לדומה מתמה משמע דההיא דעלא ככולי עלמא דאפי' ר' יהודה מודה דנעשו לחמו של מזבח ולא דמי לנשפך דמה כיון דאיבא וריקת דמה והא דאמר רבי וירא לקמן אף אגן נמי תנינא לר"ש מוכח שפיר דנעשה לחמו של מזבח ודחי הש"ס דאפילו לרבי שמעון אין כאן ראיה וה"ה דהוה מצי למימר דלר"ש פשיטא וכי אצטריך ליה לעלא לאשמועינן אלבא דר' יהודה:

וה**הוא** לאהדורי פוקעין הוא דאתא ומהא דדרשינן לקמן ועשית עלתיד הבשר והדם עפולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עפולי גידים ועצמות לא נפקי פוקעין דקסבר האי תנא דלא אמרין ממילא שמעינן מנה כי היכי דנפקא לו בסמוך מאשר תאכל האש את העלה דדרשינן עפולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עפולי קטרת ומאן דאיתי ליה ממילא שמעת מנה הכי נמי הוה מצי למדרש פוקעין מנעשית ומ"מ תרווהו צריכי מאשר תאכל האש דמעשית לא הוה ממעטין קטרת כיון דבר הקרבה הוא כמו בשר ודם ועוד יש לומר דהינו טעמא דלא נפקא פוקעין מדדרשינן עפולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עפולי גידים ועצמות משום דהוה מוקמינא ליה משפדשו מן המערכה ועודם על גבי המזבח ולא נפלו לארץ אבל נפלו לארץ אפילו עפולי עולה אי אתה מחזיר: ואי אתה מחזיר עפולי קטרת עפולי לבונה לא ממעט דמהדרינן להו כדמוכח בהקומץ דבה (מנחות דף כו:) והינו טעמא דעל המזבח כל הראוי למזבח החיצון קאמר:

וה**נִסְכִּין** כשרין והזבח פסול אי אפשר להיות לנסכין כשרים גמורין כיון דהזבח פסול אלא כלומר כשרין מפסול עצמן: **מה** עולה ראיהו וצריך לדרשך בכלה שימעתין

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

גמ' למעוטי מאי שלא נראה למזבח לדברי הכל: אמורי גדשים קלים לפני וריקת דמן לא הבררו למזבח שזריקת

אָגַמְ רַאוּי לֹו אִין, שְׁאִין רַאוּי לֹו לֹא; לַמַּעֲוֹטִי מאי? אָמַר רב פפא:
למעוטי קמצין שלא קידשו בכלי.^(א)**מתקיה לה רבינא:**
מאי שנא מדעולא? דאמר **עולא:**
אימורי גדשים קלין שהעלו לפני וריקת דמן – לא ירדו, נעשו לחמו של מזבח.
הנך לא מיחסרו **מעשה בגופייהו, הני מיחסרו מעשה בגופייהו.**
רבי יהושע אומר:
כל הראוי לאישים כו'. ורבן גמליאל נמי – הכתיב: "עלה על מוקדה!"
ההוא לאהדורי **פוקעין** הוא **דאתא. ואידך – לאהדורי פוקעין מנא ליה? נפקא ליה מ"אֲשֶׁר תֹאכַל הָאֵשׁ".**
^(ב)**ואידך – ההוא מיבעי ליה: לעכולי עולה אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר עפולי קטורת.**
דתני רבי תנינא בר מניומי ברבי אליעזר בן יעקב:
"אֲשֶׁר תֹאכַל הָאֵשׁ אֶת העלה על המזבח" – עפולי עולה אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר עפולי קטורת.
ואידך – לאו ממילא שמעת מינה דעפולי עולה מהדרינן? רבן גמליאל אומר: כל הראוי כו'. ורבי יהושע נמי, הכתיב "מזבח!"
ההוא **מיבעיא ליה:**
מאי (טעמא) קאמר רחמנא כל הראוי למוקדה? מקדש מזבח. ואידך – מזבח אחריןא כתיב. ואידך – חד להיכא דהיתה לה שעת הפושר, וחד להיכא דלא היתה לה שעת הפושר.^(ג)
ואידך – כיון דפסולין נינהו ורבינהו רחמנא, לא שנא היתה לו שעת הפושר לא שנא לא היתה לו שעת הפושר.
רבי שמעון אומר:
הזבח כשר כו'. תניא, רבי שמעון **אומר: "עלה" – מה עולה הבאה בגלל עצמה, אף כל הבאין בגלל עצמן; יצאו נסכים הבאין בגלל זבח.**
^(ד)**רבי יוסי הגלילי אומר:**
מתוך שנצאמר **"כל הנגע במזבח יקדש"** – **שומע אני בין ראוי ובין שאינו ראוי; תלמוד לומר "כבשים" – מה כבשים ראויין, אף כל ראוי. רבי עקיבא אומר: "עלה" – מה עולה ראויה, אף כל ראויה.**
מאי בינייהו? אמר רב אדא בר אבהו:
עולת העוף פסולה איבא בינייהו; מר מייתי לה **מ"עלה",** ומר מייתי לה **מ"כבשים".**
ולמאן דמייתי לה מ"כבשים" ולא כתיב "עלה", הוה אמינא אפילו מחיים; כתב רחמנא "עלה".
ולמאן דמייתי ליה מ"עלה", הא כתיב "כבשים!"
אי כתיב **"כבשים" ולא כתיב "עלה", הוה אמינא אפילו מנחה; כתב רחמנא "כבשים".**
מאי איבא בין הני תנאי להני תנאי דמתניתין? אמר רב פפא:
קמצים שקדשו בכלי **איבא בינייהו – לתנאי דידן לא ירדו, לתנאי דמתניתא ירדו.**
ריש לקיש אמר:
מנחה הבאה בפני עצמה – לדברי כולן לא תרד, לדברי רבי יוסי הגלילי **ורבי עקיבא**

תרד.

א מעילה ז:
ב יומא מה: מנחות כו:
ג פסחים לג: ספרא אחרי מות פרק יז
ד ספרא צו פרק א ב; סנהדרין לד.
תורה אור השלם
ולבש הכהן מדו בד ומכנסו בד וילבש על־בשרו והרים את־הדשן אשר־תאכל האש את־העלה על־המזבח ושלמו אצל המזבח ויטרא ^[ג.]
צו את־אהרן ואת־בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מזבחה*(בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על־המזבח כל־הלילה עד־חבקר ואש המזבח תוקר בו ויטרא ^[ג.]
וזה אשר תעשה על־המזבח כבשים בני־שנה לשנים ליום תמיד (שמות כט, לח)
שבעת ימים תכפר על־המזבח וקדשת אתו וסיה המזבח קדש גדשים כל הנגע במזבח יקדש [שמות כט, לו]
והקטרפת את־כל־האיל המזבחה עלה הוא ליתנה ריח ניחות אשה ליתנה הוא [שמות כט, יח]

 מסורת הש"ס

א מעילה ז:

ב יומא מה: מנחות כו:

ג פסחים לג: ספרא אחרי מות פרק יז

ד ספרא צו פרק א ב; סנהדרין לד.

 תורה אור השלם
--

ולבש הכהן מדו בד ומכנסו בד וילבש על־בשרו והרים את־הדשן אשר־תאכל האש את־העלה על־המזבח ושלמו אצל המזבח ויטרא ^[ג.]
צו את־אהרן ואת־בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מזבחה*(בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על־המזבח כל־הלילה עד־חבקר ואש המזבח תוקר בו ויטרא ^[ג.]
וזה אשר תעשה על־המזבח כבשים בני־שנה לשנים ליום תמיד (שמות כט, לח)
שבעת ימים תכפר על־המזבח וקדשת אתו וסיה המזבח קדש גדשים כל הנגע במזבח יקדש [שמות כט, לו]

וזה אשר תעשה על־המזבח כבשים בני־שנה לשנים ליום תמיד (שמות כט, לח)
שבעת ימים תכפר על־המזבח וקדשת אתו וסיה המזבח קדש גדשים כל הנגע במזבח יקדש [שמות כט, לו]

וזה אשר תעשה על־המזבח כבשים בני־שנה לשנים ליום תמיד (שמות כט, לח)

שבעת ימים תכפר על־המזבח וקדשת אתו וסיה המזבח קדש גדשים כל הנגע במזבח יקדש [שמות כט, לו]

והקטרפת את־כל־האיל המזבחה עלה הוא ליתנה ריח ניחות אשה ליתנה הוא [שמות כט, יח]

וה**נִסְכִּין** כשרין והזבח פסול אי אפשר להיות לנסכין כשרים גמורין כיון דהזבח פסול אלא כלומר כשרין מפסול עצמן: **מה** עולה ראיהו וצריך לדרשך בכלה שימעתין מדריבין כל הקרבנות אע"ג דכתיב עולה: **הָזֶה** אמינא אפלו מחיים וברקין שבעין ואלבא דרבי עקיבא כדאמר לקמן כתב רחמנא עולה שראוי לעלות: (**כל** עולין) **אפילו מנחה תמה** דבפרק שמי מדות (מנחות דף צ:) **ממעטים מנחה מנסכים מדכתב עולה ויש לומר דשאני התם דמסתבר עולה דוקא דכלה כליל דדמינא דנסכים דכלה למזבח אי נמי שאני הכא דכתיב כל הנגע במזבח יקדש דכל משמע לרבוני אי נמי משום דכתיב זאת תורת דרבה תורה אחת לכל העולין:**

מסורות הש"ס
א לקמן קטו; ספרא אחרי מות פרוי ה; ספרא צו פרשה ט ד; לעיל מג; נדה מ; לעיל כז; ספרא צו פרק א ו ב חוספתא ובחים; ספרא צו פרק א ט ג ספרא צו פרק א ח ד חוספתא ובחים ה חוריות ב; ו ספרא צו פרק י ג ז ספרא אחרי מות פרק יא יא; לקמן קיב; תמורה כח; ספרא אמור פרק כ ו; משנה ובחים; ספרא אחרי מות פרשה ו ז; יומא מב; משנה תמורה; ספרא אחרי מות פרק ט ו; לעיל לט:
ח ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק כ ב; ספרא מצורע פרשת זבים פרק ח ג; ספרא שמיני פרשה ו ה; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק כב י; ספרא מצורע פרשת זבים פרק ב ו; מנחות כה; ספרא שמיני פרשה ו ד; חולין פח; ספרא מצורע פרשת זבים פרק ב ד; ספרא בחוקתי פרק י כ; ספרא מצורע פרשת זבים פרשה ב ח
תורה אור השלם
ומנחתם ונספיקם לפרים לאילים ולקבשים במספרם כמשפט (במדבר כט, יח)
צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה* (בספרי תימן מוקדה במ"ם ריגלה) על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוהר בו (ויקרא ו, ב)

הבָּאָה עִם הַנֶּזֶחַ כְּלוּמַר בְּגִלּוֹל נִכְחַ: לְדַבְּרִי בְּלֹן תִּרְדּוּ אִם פְּסוּלָה הִיא תִּרְדּוּ לְרַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי ור"ע ור"ש לְדַבְּרִי ר"ג ורבי יהושע לא תִּרְדּוּ דְּהָא (פתיב) מוֹקְדָה וּמִזְבֵּחַ הָיָא: נְסֻכִּים הֵבְאִין בִּפְנֵי עֲצָמָן כְּגוֹן הַמִּתְנַדֵּב יוֹן בְּלֹא זִבְח דִּתְנֹן בְּמִנְחוֹת (דף קד:): מִתְנַדְּבִין יוֹן: לְדַבְּרִי בְּלֹן רַבִּי יוֹסִי ור"ע ור' יהושע יִרְדּוּ לְדַבְּרִי ר"ג ור"ש לֹא יִרְדּוּ: ה"ג פְּשִׁיטָא דְּהָכִי הוּא דְּלַרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִיַּד דְּבַר מוֹקְדָה אֵין דְּלֹאן בַּר מוֹקְדָה לֹא לר"ג כֹּל דְּבַר מִזְבֵּחַ וּלר"ש בָּא בְּגִלּוֹל עֲצָמוּ וּלְתַנָּאי דְּמִתְנִי' מִנְחָה לֹא: מִנְחָה הֵבְאָה בִּפְנֵי עֲצָמָה אֲצִטְרִיף לִיה וּלְאִשְׁמוּעִין דְּיֵשׁ מִנְחַת נְסֻכִּים הֵבְאָה בִּפְנֵי עֲצָמָה כִּדְרָבָא: מִתְנַדֵּב אֲדָם מִנְחַת נְסֻכִּים בְּלֹא זִבְח וְאָף עַל גַּב שְׂלֹא אִמְרָה תוֹרָה מִנְחַת כִּלִּיל (הפאה) אֵלֹא הֵבְאָה בְּגִלּוֹל זִבְח הִיא דְּפִרְשִׁי פְּרִישׁ: וְנִשְׁמַעִין ר"ל בְּהֵרָא כִּדְרָבָא: נְסֻכִּים הֵבְאִים בְּגִלּוֹל זִבְח אֲצִטְרִיכָא לִיה לר"ל לְאִשְׁמוּעִין דְּלר"ש יִרְדּוּ וּכְגוֹן דְּקָא מְקַרֵּב לְהוּ לְמַחֲר וּלְיוֹמָא תִּרָא דְקִי"ל לַעֲיִל (וְנֻכְחִים דָּף מִד.) אֲדָם מְבִיא זִבְחוּ הַיּוֹם וְנֻסְכִּיו מִכָּאן וְעַד י יָמִים וְנִפְקָא לוֹ מֵהָא דְאָמַר מִר וּמִנְחָתָם וְנֻסְפִיקָם וְתִירִי דְּכַתִּיבִי בְּקִרְבָּנֹת הַחֵג לְהָכִי כַּתִּיבִי: מִתְנִי' הֵלֹן בִּין דָּם בִּין אֲמוריִם: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר כּוֹי בְּהֵרָא תִּלְתָּא פְּלִיג וּמוֹדִי בְּשִׂאָרָא וְטַעְמָא יִלְיָף בְּגַמ': שְׁהֵיָה פְּסוּלוּ בְּקִדָּשׁ מִשְׁבָּאת לַעֲנוּרָה נִפְסָלָה: כֹּל שְׁפָסוּלוּ בְּקִדָּשׁ כּוֹי בְּגַמ' יִלְיָף טַעְמָא: מְכַשִּׁיר דָּאָם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ וּבְגַמ' מוֹכִי לֵה בְּדִקְוִין שְׂבָעִין הוֹאִיל וּלְשִׁרְיֹן בַּעֲפוֹת לְכַתְּחִלָּה: דוּחָה וּמוֹדִיִּן: כִּשֶׁם שְׁעוּלוּ לֹא יִרְדּוּ אֲכַל פּוֹסְלִין דִּתְנֹן בְּהוּ לֹא יִרְדּוּ כִּף אִם יִרְדּוּ לְאַחַר שְׁעוּלוּ לֹא יַעֲלוּ עוֹד: גַּמ' זֹאת הִיא הָעוּלָה זֹאת מַעֲטָא וְהִיא מַעֲטָא וְה"א דְּהָעוּלָה מַעֲטָא דְּמִשְׁמַע הָעוּלָה הַמִּצְטָרֵת כְּשֶׁרָה וְלֹא פְּסוּלָה לְמַעֲטוּי פְּסוּלִין אֲתוּ שְׂאֲפִילוּ עֵלּוּ יִרְדּוּ וְלֹא תִימָא כֹּל הַזִּנְעָה בְּמִזְבֵּחַ כֹּל פְּסוּלִין אֲתָא וּמִסְתַּבֵּר דְּהֵי מַמַּעֲט שְׁפָסוּלוּ לִפְנֵי וְרִיקָה וּלְקַמָּה מִפְּרִשׁ שְׂאֵר פְּסוּלִין מִנָּא לֵה דְלֹא יִרְדּוּ וְלֹא מַמַּעֲט לְהוּ מֵהֵכָא כְּגוֹן נִשְׁחַט חוּץ לְמִנְזוּ דְּפְסוּלוּ לִפְנֵי וְרִיקָה: תוֹרַת הָעוּלָה שְׁהִיא עַל מוֹקְדָה שְׁתַּהֲא שֵׁם הַלֵּילָה עַד הַבֹּקֶר וְלֹא תִרְדּוּ:

הבָּאָה עִם הַנֶּזֶחַ כְּלוּמַר בְּגִלּוֹל נִכְחַ: לְדַבְּרִי בְּלֹן תִּרְדּוּ אִם פְּסוּלָה הִיא תִּרְדּוּ לְרַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי ור"ע ור"ש לְדַבְּרִי ר"ג ורבי יהושע לא תִּרְדּוּ דְּהָא (פתיב) מוֹקְדָה וּמִזְבֵּחַ הָיָא: נְסֻכִּים הֵבְאִין בִּפְנֵי עֲצָמָן כְּגוֹן הַמִּתְנַדֵּב יוֹן בְּלֹא זִבְח דִּתְנֹן בְּמִנְחוֹת (דף קד:): מִתְנַדְּבִין יוֹן: לְדַבְּרִי בְּלֹן רַבִּי יוֹסִי ור"ע ור' יהושע יִרְדּוּ לְדַבְּרִי ר"ג ור"ש לֹא יִרְדּוּ: ה"ג פְּשִׁיטָא דְּהָכִי הוּא דְּלַרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִיַּד דְּבַר מוֹקְדָה אֵין דְּלֹאן בַּר מוֹקְדָה לֹא לר"ג כֹּל דְּבַר מִזְבֵּחַ וּלר"ש בָּא בְּגִלּוֹל עֲצָמוּ וּלְתַנָּאי דְּמִתְנִי' מִנְחָה לֹא: מִנְחָה הֵבְאָה בִּפְנֵי עֲצָמָה אֲצִטְרִיכָא לִיה וּלְאִשְׁמוּעִין דְּיֵשׁ מִנְחַת נְסֻכִּים הֵבְאָה בִּפְנֵי עֲצָמָה כִּדְרָבָא: מִתְנַדֵּב אֲדָם מִנְחַת נְסֻכִּים בְּלֹא זִבְח וְאָף עַל גַּב שְׂלֹא אִמְרָה תוֹרָה מִנְחַת כִּלִּיל (הפאה) אֵלֹא הֵבְאָה בְּגִלּוֹל זִבְח הִיא דְּפִרְשִׁי פְּרִישׁ: וְנִשְׁמַעִין ר"ל בְּהֵרָא כִּדְרָבָא: נְסֻכִּים הֵבְאִים בְּגִלּוֹל זִבְח אֲצִטְרִיכָא לִיה לר"ל לְאִשְׁמוּעִין דְּלר"ש יִרְדּוּ וּכְגוֹן דְּקָא מְקַרֵּב לְהוּ לְמַחֲר וּלְיוֹמָא תִּרָא דְקִי"ל לַעֲיִל (וְנֻכְחִים דָּף מִד.) אֲדָם מְבִיא זִבְחוּ הַיּוֹם וְנֻסְכִּיו מִכָּאן וְעַד י יָמִים וְנִפְקָא לוֹ מֵהָא דְאָמַר מִר וּמִנְחָתָם וְנֻסְפִיקָם וְתִירִי דְּכַתִּיבִי בְּקִרְבָּנֹת הַחֵג לְהָכִי כַּתִּיבִי: מִתְנִי' הֵלֹן בִּין דָּם בִּין אֲמוריִם: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר כּוֹי בְּהֵרָא תִּלְתָּא פְּלִיג וּמוֹדִי בְּשִׂאָרָא וְטַעְמָא יִלְיָף בְּגַמ': שְׁהֵיָה פְּסוּלוּ בְּקִדָּשׁ מִשְׁבָּאת לַעֲנוּרָה נִפְסָלָה: כֹּל שְׁפָסוּלוּ בְּקִדָּשׁ כּוֹי בְּגַמ' יִלְיָף טַעְמָא: מְכַשִּׁיר דָּאָם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ וּבְגַמ' מוֹכִי לֵה בְּדִקְוִין שְׂבָעִין הוֹאִיל וּלְשִׁרְיֹן בַּעֲפוֹת לְכַתְּחִלָּה: דוּחָה וּמוֹדִיִּן: כִּשֶׁם שְׁעוּלוּ לֹא יִרְדּוּ אֲכַל פּוֹסְלִין דִּתְנֹן בְּהוּ לֹא יִרְדּוּ כִּף אִם יִרְדּוּ לְאַחַר שְׁעוּלוּ לֹא יַעֲלוּ עוֹד: גַּמ' זֹאת הִיא הָעוּלָה זֹאת מַעֲטָא וְהִיא מַעֲטָא וְה"א דְּהָעוּלָה מַעֲטָא דְּמִשְׁמַע הָעוּלָה הַמִּצְטָרֵת כְּשֶׁרָה וְלֹא פְּסוּלָה לְמַעֲטוּי פְּסוּלִין אֲתוּ שְׂאֲפִילוּ עֵלּוּ יִרְדּוּ וְלֹא תִימָא כֹּל הַזִּנְעָה בְּמִזְבֵּחַ כֹּל פְּסוּלִין אֲתָא וּמִסְתַּבֵּר דְּהֵי מַמַּעֲט שְׁפָסוּלוּ לִפְנֵי וְרִיקָה וּלְקַמָּה מִפְּרִשׁ שְׂאֵר פְּסוּלִין מִנָּא לֵה דְלֹא יִרְדּוּ וְלֹא מַמַּעֲט לְהוּ מֵהֵכָא כְּגוֹן נִשְׁחַט חוּץ לְמִנְזוּ דְּפְסוּלוּ לִפְנֵי וְרִיקָה: תוֹרַת הָעוּלָה שְׁהִיא עַל מוֹקְדָה שְׁתַּהֲא שֵׁם הַלֵּילָה עַד הַבֹּקֶר וְלֹא תִרְדּוּ:

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

הֵלֵלן וְהִיצֵא אַע"ג דְּתַנִּי אֵלּוּ תִנָּא וְשִׁיר הַנֶּה דְּחֻשָּׁב בְּבִרְיָתָא בְּגַמ' וְשִׁמָּא מְלוּשׁוּ דְּמַתְנִי דְּהֵכָא שְׁמַעִין דכ"ש תַּנְהוּ וּבְבִרְיָתָא נְמִי בְּגַמ' דְּהֵנָּה דִּירְדּוּ לֹא חֲשִׁיב זָנוּ וְחוּלָה וּמִזְוָהּ וְנִדְרָמָה וְשִׁמְטוּם וְאֶנְדְּרוּגִינוּס וְשִׁמָּא הֵינִי בְּכִלְל תַּנְהוּ דְּחֻשָּׁב: וְחוּץ לְמַקוֹמוּ תַּמָּה דְּבִפ' תְּהוּדָה (מִנְחוֹת דָּף עט.) אֲמַרְיִנן חֲטָאת שְׁשֻׁחָטָה חוּץ לְמַקוֹמוּ רַבָּא אָמַר תִּרְדּוּ כו' ור"ת גוֹרֶם תוֹדָה דֹּא"רִי בַּה הֵתֶם וּמִיָּהוּ בָּנָה לֹא הוֹעִיל כְּלוּם וי"ל דְּהוֹעִיל דְּשִׁאֲנִי תוֹדָה דְּהֵינִי קִדְּשִׁים קָלִים וּלְיָכָא מַעֲיֵלָה בְּאֲמוריִין מִקְשִׁי וְרִיקָה וְכִי שִׁחַט חוּץ לְמַקוֹמוּ לֹא מִתִּירָה הַזִּירְיקָה לְמַעֲיֵלָה לְכַף תִּרְדּוּ דְּהָא חֲסֵרָה וְרִיקָה הַחֲשׂוּבָה בַּה אֲכַל חוּץ לְמִנְזוּ לֹא יִרְדּוּ מִשׁוּם דְּמִקְרָעָה לְפָגוּלוּ לְקַבְעוּ בְּכַרְת כִּדְאִי בְּמִסְכַּת מַעֲיֵלָה (דָּף ב.) גַּבִּי מַעֲיֵלָה וּה"ה בָּאָם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ כִי הִיא גּוֹנָא אֲכַל הֵכָא בְּשִׁמְעִין מִנִּיר בְּקִדְּשִׁי קִדְּשִׁים דֹּאִיכָא מַעֲיֵלָה קִדֶּם וְרִיקָה לְהָכִי כִי אִפְסִילָא בַּחוּץ לְמַקוֹמוּ לֹא תִרְדּוּ בְּוִירְיקָה הַחֲסֵרָה אֵין קַפִּידָא דְלֹא מַתְנִי מִדִּי וְכִי הִיא גּוֹנָא מִפְּסַל בְּסַמּוּךְ (דָּף פה.) גַּבִּי אֲמוריִין שְׁהַעֲלוּ לִפְנֵי וְרִיקָה בִּין קִדְּשִׁים קָלִים בִּין קִדְּשִׁי קִדְּשִׁים וְקִשָּׁה לִי פִסַּח שְׂלֵא לְשִׁמוּ אִמָּאִי לֹא יִרְדּוּ מֵאִי שְׂנֵא מִשְׁלֵא בְּמַקוֹמוּ בְּתוֹדָה דִּיאִידִי וְאִידִי קִדְּשִׁים קָלִים וּמַחֲשִׁבָה פְּסוּלָה קִדֶּם וְרִיקָה וי"ל פְּסוּל דְּשֵׁלֹא בְּמַקוֹמוּ חֲמִיר טַפִּי מִפְּסוּל דְּשֵׁלֹא לְשִׁמוּ וְהֵי כְּמוּ שִׁחַטוּן בְּדִרוּם בְּקִדְּשִׁי קִדְּשִׁים דִּירְדּוּ לר' יְהוּדָה פ"ק דְּמַעֲיֵלָה (דָּף ב:) דְּהֵינִי נְמִי חוּץ לְמַקוֹמוּ וּבִפְרָק תְּהוּדָה (מִנְחוֹת דָּף עט.) נְמִי מוֹכֵחַ דַּחוּץ לְמַקוֹמוּ נְמִי דִּירְדּוּ הֵינִי דוֹקָא לר' יְהוּדָה אֲכַל לר"ש לֹא יִרְדּוּ אִי נְמִי שְׂלֵא לְשִׁמוּ קִיל לִפִּי שְׁפִשֵּׁר בְּכֹל הַזִּבְחִים לְכַד חֲטָאת וּפְסַח וְצִירִי עֵינִין אִי מַצִּי לְמִימַר דְּגַבִּי תוֹדָה מִנִּיר דְּחֻשָּׁיב לְאֲכַל הַבִּשֵּׁר חוּץ לִירֻשָּׁלַיִם אֵין הַמְּקוֹם רָאִי לְשׁוּם זִבְח לְכַף תִּרְדּוּ אֲכַל חֻשָּׁב לְאֲכַל בִּשֵּׁר חֲטָאת וְאִשֶּׁם חוּץ לְקַלְעִים אוּ לְהַטְטִיר אֲמוריִי קִדְּשִׁים קָלִים חוּץ לְקַלְעִים לֹא יִרְדּוּ בִּין דוּחַ הַמְּקוֹם רָאִי לְקִדְּשִׁים קָלִים לְאֲכִילַת שְׁלָמִים: הַגֵּה"ה וְשִׁקְבִּלוּ פְּסוּלִין וְתָרוּ דָּמֹן בְּגַמ' (לְקַמְן וְכַחֲסִים דָּף פז:) פְּלִיגִי ר' יוֹחָנָן ור"ל אִי מִנִּיר דְּקִבְּלוּ וְתָרוּ דְּתַרְוָנְהוּ נַעֲשׂוּ בְּפִסְוִלִין וּכְמוּ כּוּן מִדְּקָדֵק בְּרִישׁ מַעֲיֵלָה (דָּף ה:) כֹּל שְׁפָסוּלוּ בְּקִדָּשׁ שְׂאֲרַע לְאַחַר שְׁחִיטָה שְׁנִזְחַקְדָּשׁ בְּכִיל כִּדְפִרְשִׁי לַעֲיִל בִּפ' חֲטָאת הַעוֹף (וְנֻכְחִים ד' סח: ד"ה אָמַר:) זֹאת הִיא הָעוּלָה זֹאת תוֹרַת הָעֵלָה הִיא הָעֵלָה זֹאת וְהִיא וְה"א דְּהָעוּלָה שְׁנִי הֵינִי ג' מַעֲטוּטִין אֲכַל הָעוּלָה קִמָּא אֲתָא לַעוּלָה רִאשׁוֹנָה כִּדְקָאמַר רַבָּא בִּפ' תַּמִּיד נִשְׁחַט (פִּסַּח י' דָּף נח:) וְתוֹרַת הֵינִי רַבּוּי לְרַבּוֹת אֵינָה פְּסוּלִין דָּאָם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ קִרְבִּי יְהוּדָה דְלֹא מַמַּעֲט אֵלֹא הַנֶּה ג' וְאִם תֹּאמַר הָא ר' יְהוּדָה סִבַּר לַעֲיִל בִּפ' פ"ק (וְנֻכְחִים דָּף יד.) רִצְפָּה מִקְדָּשָׁה בְּמִזְבֵּחַ א"כ כֹּל עֵלּוּ וְהִכִּי מִשְׁכַּחַת לֵה פְּסוּל בְּפָגוּל וְנוֹתֵר וְשִׁמָּא וי"ל כְּגוֹן שִׁישׁ הַפִּסַּס בִּין הַתְּכַמָּה לְרִצְפַת הַעוֹרָה: פִּרְט לְנִשְׁחָטָה בְּלִילָה רוֹבַע וְנִרְבַּע לֹא צִרְיִכִי מַעֲטָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְכֹל הֵינִי דְּמִקְרָבָה ר"ש

מִקְרָבָה נְמִי רַבִּי יְהוּדָה כִּדְלַקְמֹן (וְנֻכְחִים דָּף פה:) וּמִסְתַּבֵּר לְרַבּוֹת הֵינִי טַפִּי מִשׁוּם דְּמִשְׁכַּח לְהוּ הִיכְשָׁרָא וְאִם תֹּאמַר קִדְּשִׁי שְׁשֻׁחַטוּן בְּדִרוּם דְּקָאמַר בְּרִישׁ מַעֲיֵלָה (דָּף ב:) תִּרְדּוּ לר"י הָא לִית בַּה מַעֲטוּי רַבִּיעִי וי"ל מִשׁוּם דְּרִדְּשִׁין לַעֲיִל בְּפִרְק כֹּל הַפְּסוּלִין (וְנֻכְחִים דָּף לו.) כֹּל דְּבַר רַע רַבָּה חֲטָאת שְׁשֻׁחָטָה בְּדִרוּם (דָּאָם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ) וְשִׁזְכָּנִס דְּמָה לִפְנִים וְאָף עַל גַּב דְּקָרָא לְלֹא

תִּרְדּוּ. מִנְחָה הֵבְאָה עִם הַנֶּזֶחַ – לְדַבְּרִי רַבִּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֹא תִרְדּוּ, לְדַבְּרִי כּוֹלֵן תִּרְדּוּ. “נְסֻכִּים הֵבְאִין בִּפְנֵי עֲצָמָן – לְדַבְּרִי כּוֹלֵן יִרְדּוּ, לְדַבְּרִי רַבִּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא יִרְדּוּ. נְסֻכִּין הֵבְאִין עִם הַנֶּזֶחַ – לְדַבְּרִי כּוֹלֵן יִרְדּוּ, לְדַבְּרִי רַבִּן גַּמְלִיאֵל לְחוּדִיהָ לֹא יִרְדּוּ. פְּשִׁיטָא! מִנְחָה הֵבְאָה בִּפְנֵי עֲצָמָה אִיצְטְרִיכָא לִיה – וְכִדְרָבָא, דְאָמַר רַבָּא: מִתְנַדֵּב אֲדָם מִנְחַת נְסֻכִּים בְּכָל יוֹם. וְנִשְׁמַעִין כִּדְרָבָא! נְסֻכִּים הֵבְאִים עִם הַנֶּזֶחַ אִיצְטְרִיכָא לִיה – דְּקָא מְקַרֵּב לְהוּ לְמַחֲר וּלְיוֹמָא תִרָא. סֵלְקָא דַּעְתָּךְ אַמִּינָא, הוֹאִיל וְאָמַר מִר: “מִנְחָתָם וְנֻסְפִּיהֶם” בְּלִילָה, “מִנְחָתָם וְנֻסְפִּיהֶם” לְמַחֲר – כְּנֻסְכִּים הֵבְאִין בִּפְנֵי עֲצָמָן דָּמוּ, וּמוֹדִי רַבִּי שְׁמַעוֹן דְלֹא יִרְדּוּ; קָא מִשְׁמַע לוֹ.^(ט) מִתְנִי' אֵלּוּ אִם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ: הֵלֵלן, וְהִיצֵא, וְהַטְמָא, וְשִׁנְשַׁחַט חוּץ לְמִנְזוּ וְחוּץ לְמַקוֹמוּ, וְשִׁקְבִּלוּ פְּסוּלִין וְתָרוּ אֵת דָּמוּ.^(י) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: שְׁנִשְׁחַט בְּלִילָה וְנִשְׁפָּף דְּמָה וַיֵּצֵא דְמָה חוּץ לְקַלְעִים – אִם עָלְתָה תִרְדּוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: לֹא תִרְדּוּ, שְׁהֵיָה פְּסוּלוּ בְּקִדָּשׁ. שְׂרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כֹּל שְׁפָסוּלוּ בְּקִדָּשׁ – הַקִּדָּשׁ מְקַבְּלוּ, לֹא הֵיָה פְּסוּלוּ בְּקִדָּשׁ – אֵין הַקִּדָּשׁ מְקַבְּלוּ.^(י) וְאֵלּוּ שְׂלֵא הֵיָה פְּסוּלוּ בְּקִדָּשׁ: הַרוֹבַע, וְהַנִּרְבַּע, וְהַמּוֹקְצָה, וְהַנֶּזֶבֶד, וְהָאֲתָנּוּ, וְהַמְּחִיר, וְהַכְּלָאִים, וְהַטְרֶפָה, וְהִיצֵא דוּפֹן, וּבַעֲלִי מוּמִין. רַבִּי עֲקִיבָא מְכַשִּׁיר בְּבַעֲלִי מוּמִין. רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הַכְּהֻנִּים אוֹמַר: דוּחָה הֵיָה אֲבָא אֵת בַּעֲלִי מוּמִין מַעֲל גַּבִּי הַמִּזְבֵּחַ. ^{(י}כ)^ט כִּשֶׁם שְׂאָם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ, כִּף אִם יִרְדּוּ לֹא יַעֲלוּ. וְכוֹלֵן שְׁעוּלוּ חֲיִים לְרִאשׁ הַמִּזְבֵּחַ – יִרְדּוּ. עוּלָה שְׁעֻלְתָּה חִיָּה לְרִאשׁ הַמִּזְבֵּחַ – תִּרְדּוּ. שְׁחָטָה בְּרִאשׁ הַמִּזְבֵּחַ – יִפְשִׁיט וַיִּנְתְּחָהּ בְּמַקוֹמָה.^(י) גַּמ' תִּנָּא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: “זֹאת”, “הִיא”, “הָעֵלָה” – הֵרִי אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה מִיעוּטִין; פִּרְט לְשִׁנְשַׁחָטָה בְּלִילָה, וְשִׁנְשַׁפֵּף דְּמָה, וְשִׁיֵּצֵא דְמָה חוּץ לְקַלְעִים – שְׂאָם עָלְתָה, תִּרְדּוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: “עֵלָה” – אֵין לִי אֵלֹא עוּלָה כְּשֶׁרָה; מִנִּין לְרַבּוֹת שְׁנִשְׁחָטָה בְּלִילָה, וְשִׁנְשַׁפֵּף דְּמָה, וְשִׁיֵּצֵא דְמָה חוּץ לְקַלְעִים, וְהֵלֵלן, וְהִיצֵא, וְהַטְמָא, וְשִׁנְשַׁחַט חוּץ לְמִנְזוּ וְחוּץ לְמַקוֹמוּ, וְשִׁקְבִּלוּ פְּסוּלִין וְתָרוּ אֵת דָּמוּ, הַנִּיתְנִין לְמִטָּה שְׁנָתָנּוּ לְמַעֲלָה, וּלְמַעֲלָה שְׁנָתָנּוּ לְמִטָּה, וְהַנִּיתְנִין בַּחוּץ שְׁנָתָנּוּ בִּפְנִים, בִּפְנִים שְׁנָתָנּוּ בַחוּץ, וּפְסַח וְחֲטָאת שְׁשֻׁחַטוּן שְׂלֵא לְשַׁמֹּן – מִנִּין? תִּלְמוּד לומַר: “תוֹרַת הָעֵלָה” – רִיבָה תוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוּלִין, שְׂאָם עֵלּוּ לֹא יִרְדּוּ. ^(י)יְכוּל שְׂאֲנִי מִרְבָּה הַרוֹבַע וְהַנִּרְבַּע, וְהַמּוֹקְצָה וְהַנֶּזֶבֶד, וְאֲתָנּוּ וּמְחִיר, וְכָל

פד:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות הל' יו:

ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקדש בריש פרק יוצא דפון (נדה דף

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקדש בריש פרק יוצא דפון (נדה דף

מא.) מִשְׁמַע דְּלֹא אֶצְטְרִיךְ הָאִי קִרָּא לְנַפְסֵלוּ כְּשֶׁהוּ חָלִין אֵלֶּא לְנַפְסֵלוּ לְאַחַר שֶׁהִקְדָּשׁוֹ וְהִשְׁתָּא רֹבַע וְנִרְבַּע דִּיאָסְרוּ נִיחָא אָבֵל מִקְרָא וְנִשְׁבַּד קִשָּׁה דְּאִין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינֹו שְׁלוּ וי"ל דְּאִנְרִי בְּקֻדְשִׁים קָלִים וְאֵלֶבָּא דִּר' יוֹסִי הִגְלִילִי דְּאָמַר מָמוֹן בְּעָלִים הוּא וְכֹן מִפְּרִשׁ בְּפֶרֶק בְּתֵרָא (לִקְמוֹן זִבְחִים דָּף קיד.) וא"ת אֲתֵנּוּ וּמְחִיר אִי לְאַחַר שֶׁהִקְדָּשׁוֹ נָתַן לְזוּגָהּ וּבְקֻדְשִׁים קָלִים בְּרַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי הָא לֹא הָוִי אֲתֵנּוּ כִּדְרָשֵׁינוּ בְּשִׁלְחִי כָּל הָאֲסוּרִין (תְּמוּדָה דָּף ל:.) לְכָל גֵּדֵר פֶּרֶט לְגִדְרֵי וי"ל בְּבִקְחַת קֻדְשִׁים מִעֲבֵרַת וְנָתַן לָהּ הַעֲבֵר וְאִסְבֵּר וְלָדוֹת קֻדְשִׁים בְּהוֹנְתָּן הֵן קֻדְשִׁים לְאַחַר שְׂנִיָּצָאוּ לְאוּרֵי הָעוֹלָם וּמ"מ הָוִי כְּלָאֲחַר שֶׁהִקְדָּשׁ כִּינוֹן דְּקֻדְשִׁשׁ אֲנֵב אִמְהָ וְכֹן בֶּפ' בְּתֵרָא (לִקְמוֹן זִבְחִים דָּף קיד.) גִּרִּי לָהּ רָאוּי לְשַׁתַּח אֲהֵל מוֹעֵד אַע"ג דְּהָוִי חָלִין עַד שְׁעַת יִצִּיאָתוֹ וְכִלְאִים וְיוֹצֵא דִפּוֹן בּוֹלְדוֹת קֻדְשִׁים וְהֵתֵם בֶּפ' יוֹצֵא דִפּוֹן (נִדָּה דָּף מא.) פִּי' בְּקוּנְטֵרֶס דִּל"ג בְּהוֹנְתָּן הֵן קֻדְשִׁים וּלְפִי מַה שֶּׁפִּרְשִׁיתִי

נִיחָא וע"כ הָא שְׁמַעֲיָנִי לר"ש בְּסוּף דָם שְׁחִיטָה (פְּרִיתוֹת דָּף כג:) דְּקִסְבֵּר בְּהוֹנְתָּן הֵן קֻדְשִׁים מַה אָמַר דָּאָם עָלוּ יִרְדּוּ וְגַם מִשּׁוּם הָךְ דְּאֲתֵנּוּ וּמְחִיר דְּשִׁמְעָתִין דְּלֹא מִשְׁכַּחַת לָהּ אֵלֶּא בּוֹלְדוֹת קֻדְשִׁים וּבְהוֹנְתָּן הֵן קֻדְשִׁים אָבֵל קִשָּׁה כְּלָאִים וְיוֹצֵא דִפּוֹן הֵיכִי מִשְׁכַּחַת לָהּ דְּקֻדְשִׁים הַנּוֹלְדוֹת דְּכִינוּ דְּלֹא חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ וְגַם קִסְבֵּר בְּהוֹנְתָּן קֻדְשִׁים לֹא חָל עַל וְלָדוֹת קֻדְשָׁה כָּלִל כְּדָתֵנּוּ פֶּרֶק פִּיצַד מַעְרִימִין (תְּמוּדָה דָּף כד:) ר'שִׁב"ג אוֹמַר יְלָדָה טַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס אִין קֻדְשָׁה [חִלָּה] מְלִיָּהּ וְקִסְבֵּר בְּהוֹנְתָּן [הֵן] קֻדְשִׁים וְלֹא חִלָּה אֶפִּילוּ קֻדְשַׁת דָּמִים וי"ל דְּמִקְדִּישָׁן בְּבִטּוֹן קֻדְשַׁת הַסֶּה וְקִשָּׁה עַל ר"ש דְּסִבֵּר בְּהוֹנְתָּן מִמַּתְנִי' דְּסוּף תְּמוּדָה (דָּף לג:) אֵלֶּוּ הַנִּזְכָּרִין קֻדְשִׁים שֶׁהִפִּילוּ וּבִלְאוּ הֵכִי קִשָּׁה מִבְּשָׂר בְּחֵלֶב דִּתְנִי בְּהִדְהִי דְּמִשְׁמַע דְּלֹא פִּלְגִי מְלִיָּהּוּ ר"ש אֵלֶּא עַל חָלִין שְׁנִישְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה וְאֵלֶּוּ קֻדְשִׁים שֶׁהִפִּילוּ אִין קֻדְשָׁה חִלָּה מְלִיָּהּן כִּינוֹן דְּסִבֵּר בְּהוֹנְתָּן קֻדְשִׁים כְּמוֹ טַמְטוּס וְאִדְרוּגִינוּס וְגַם. בְּשָׂר בְּחֵלֶב אָמַר ר"ש דְּמֵתֵר בְּהִנָּאָה בַּפ"ק דְּבִכּוּרוֹת (דָּף י.) א"כ אִמְאִי הוּוּ בְּקַבּוּרָהּ וצ"ל דְּפִלְגִי מְלִיָּהּוּ ר"ש וְלֹא לָהּוּ בְּקַבּוּרָהּ א"ג בְּקֻדְשִׁים שֶׁהִפִּילוּ מוֹדָה דְּבִקְבּוּרָהּ דְּקֻדְשִׁין מִשּׁוּם דָּאִי הוּוּ בַר קִימָא הוּוּ חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ לְהֵכִי לֹא דְמוּ לְטַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס וְהֵכִי צִרִיךְ לִפְרֹשׁ שְׁלַחִי בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה (חָלִין דָּף עו.) גְּבִי הִפִּילָה שְׁלֵיָא בְּמִקְדְּשִׁים תִּסְבֵּר וּמִפְּרִשׁ טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּרַבָּא בַר הִקְדָּשׁ הוּא וְקִשְׂיָא לר"ת אִי סִבֵּר וְלָדוֹת קֻדְשִׁים מִמַּעֲיָא אֲמֹן קֻדְשִׁין אֶפִּילוּ כִּלּוֹן קֻדְשִׁין וְאִי סִבֵּר בְּהוֹנְתָּן קֻדְשִׁין אִין חִלָּה קֻדְשָׁה עַל שׁוּם דְּבַר דְּלֹא חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ כְּדָאֻמַר ר'שִׁב"ג גְּבִי טַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס אֵלֶּא י"ל דְּנַפְלִים עֲדִיפִי כִּינוֹן דָּאִי הוּוּ בַר קִימָא הוּוּ חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ וְחָל מְלִיָּהּוּ קֻדְשָׁה וְהָיִינוּ [דְּאָמַר]

הֵתֵם רַבָּא בַר מִקְדָּשׁ לֹאפּוּקִי טַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס: חֲגָה"ה יוֹצֵא שְׁהָרִי יוֹצֵא כְּשֶׁר בְּכֵמָה יוֹצֵא דְאָבְרִי עוֹלָה וְאִמּוּרִין קֹאמֵר אָבֵל יוֹצֵא דָדָם פְּסִיל ר' יְהוּדָה וא"ת מִהֲאִי טַעֲמָא נִמִּי לְתַקְשָׁר יוֹצֵא דָדָם וי"ל דְּהִקְשָׁר דָם חֲמוּד וְלֹא יִלְפִינוּ מִכֵּמָה אִם לֹא נִמְצָא לוֹ הִקְשָׁר בִּפְנִים וְעוֹד י"ל דְּבִכְמָה הָוִי בְּהִקְשָׁרוֹ ואַע"ג דְּבִאֲמּוּרִין יִלְפִינוּ שְׁלֵא בְּהִקְשָׁרוֹ מִבְּהִקְשָׁרוֹ ע"י רַבּוּי תוֹרַת מִיּהוּ בְּדָם הַמֵּתִיר לֹא יִלְפִינוּ כְּדַפְרָשְׁנּוּ לְעֵיל בֶּפ' אִינְהוּ מְקוּמוֹן (זִבְחִים דָּף נא. ד"ה מִפְּנִי) דְּדִינִק דְּבַר הַלְמִיד בְּבָנִין אֵב חוּזֵר וּמִלְמִיד בְּבָנִין אֵב מִדְּיִלְפִינוּ לוֹ דְּמָה מִלּוֹ דְּאִמּוּרִין וְלֹן דְּאִמּוּרִין מִלּוֹ דְּבִשָׂר וְאִמְאִי גִילַף דָם שְׁנַפְסֵל בְּשִׁקִּיעַת הַחֲמָה מֵאֲמּוּרִין דִּקְשָׁרִין דְּלֹא מִפְּסָלִי אֵלֶּא בְּעַמּוּד הִשְׁחַר וּכ"ת מִשּׁוּם דְּלֹן בְּדָם אַחֵר עַמּוּד הִשְׁחַר לֹא מְצִי גֵמַר מֵאֲמּוּרִין מַה בִּכְף הָא לֹא מְצִינוּ פְּסוּל עַמּוּד הִשְׁחַר בְּדָם כָּלִל וְעוֹד כִּינוֹן שְׁלִמְדֵּנוּ דְּאַחַר שְׁנַפְסֵל לֹא יִרַד אִין חִלּוּק בִּין שְׁקִיעַת הַחֲמָה לְעַמּוּד הִשְׁחַר דָּאִי לֹא תִימָא הֵכִי לוֹ בְּדָם שְׁתִי לִינוֹת מִינוּן הָא אִין כִּיוֹצֵא בּוּ בְּבִשָׂר אֵלֶּא וּדְאִי לֹא גִמְרִינוּ דָם מִהִקְשָׁרוֹ וְלֵהֵכִי חֲשִׁיב לָהּ בָּנִין אֵב מִבָּנִין אֵב דְּלֹא מְצִי לְמִילַף אֵלֶּא מִלּוֹ דְּעַמּוּד הִשְׁחַר דְּאִמּוּרִין וְלֵהֵכִי נִמִּי לֹא כִּיל לָהּ דִּלְמָא לוֹ בְּדָם וּבִאֲמּוּרִין כְּשֶׁר שְׁהָרִי לוֹ כְּשֶׁר בְּבִשָׂר וְלִכְף גְּמִי אֶצְטְרִיךְ לְמִימַר חוּץ לְמִקְוָמוֹ הוּאִיל וְאַתְקַשׁ לְחוּץ לְזִמְנֹו דְּלֹא מְצִי לְמִימַר הוּאִיל וְכִשֶׁר בְּכֵמָה וְכֹן קִבְּלוּ פְּסוּלִין לֹא מִכְשָׁר אֵלֶּא בְּהֵנָךְ דְּחֲזוּ לְעַבּוּדַת צְבוּר אָבֵל וַר לֹא אָף עַל גַּב דְּכִשֶׁר בְּכֵמָה וּמִיּהוּ אִשְׁבָּחַן דִּילְפִינוּ מִהִקְשָׁרוֹ בְּדָם מִדָם כְּגוֹן גִּתְיָן לְמַעֲלָה וְלִמְטָה לְפִי שְׁכַל אַחַד כְּשֶׁר בְּחִבְרוֹ וְגַם לֹא הִצְרַךְ כָּאֵן לִפְרֹשׁ הַטַּעַם לְפִי שֶׁהוּא פְּשׁוּט וְשְׁלֵא לִשְׁמוֹ דְּפִסַּח וְחִטָּאֵת שְׁכִשָׁר בְּשָׂאֵר קֻרְבָּנוֹת וּמִיּהוּ קִשָּׁה דִּלְעִיל בְּפֶרֶק חִטָּאֵת הָעוֹף (זִבְחִים דָּף סח:) גְּבִי וַר וְסָפִין מִטְּמֵאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה פִּרִיךְ דְּגִילַף וַר מִכֵּמָה דְּתִנָּא מִינוּן לִיוֹצֵא כּו' וּמֵאִי קוּשְׂיָא הָא הָאִי תִנָּא גּוּפָהּ לֹא גִלַף כְּדִפִּי' דְּמוּקִי בְּחֲזוֹ לְעַבּוּדַת צְבוּר וְלֹא גְמָרִי נִמִּי דָם מִכֵּמָה וְעוֹד הָא דְּמִכְשָׁר הֵתֵם מְלִיקַת שְׂמָאל מִשּׁוּם דְּאִשְׁבָּחַן לִיָּה הִקְשִׁירָא בִּיּוּה"כ הָא לֹא יִלְפִינוּ מִבְּהִקְשָׁרוֹ וְכֹן לִינוּה מֵאֲבָרִים וּפְדָרִים הָא רַבִּי יְהוּדָה פְּסִיל לִיָּה הֵכָא וי"ל דִּלְעִיל פִּרְשִׁיתִי דִּהִיָּא סִגְיָא כר"ש וְכֵלָה מִתְנִי' דִּהֵתֵם דְּמִפְּסָלָא לְעוֹנִין בְּלִיעָה לְעוֹנִין כִּין פְּסוּלוֹ בְּקֻדְשׁ כר"ש דְּהֵכָא דְּבָרִישׁ מַעֲיֵלָה מִדְּמִי בֵּית הַבְּלִיעָה וְאִם עָלָה לֹא יִרַד לְהִדְדִי וּה"ק גִּילַף מִכֵּמָה לר"ש כִּי הֵיכִי דְּגֵמַר בְּפִרְקָתָא פְּסוּל דְּאִמּוּרִים לְרַבִּי יְהוּדָה וּמִיּהוּ לֹא לְגִמְרִי אֲתִיָּא כר"ש מִדְּפִסָּלָה מְלִיקַת שְׂמָאל וּר"ש מִכְשָׁר לָהּ לְפִי גֵרְסַת ר"ת דִּלְעִיל בְּפֶרֶק שְׁנִי (זִבְחִים דָּף כד:) דְּגָרִיס וְהָא תִנּוּן מִלֵּק בְּשִׂמְאֵל כּו' א"ג י"ל דְּלְרַבִּי יְהוּדָה לֹא יַעֲמִיד הַמַּעוּטִין בְּעוֹף מִיּהוּ לְעֵיל (זִבְחִים דָּף פג:) פְּסָלִינוּ בְּעוֹף טָפִי מִבְּהֵמָה גְּבִי פִלּוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי וּר"ע דְּמָה כְּבָשִׂים רָאוּם כּו' וּמִיּהוּ קִשָּׁה לְרַבִּי יְהוּדָה יֵצֵא דְמָה לְתַקְשָׁר דְּגִילַף מִיוֹצֵא דְּאִמּוּרִים וְאִמּוּרִים מִכֵּמָה כְּמוֹ לוֹ דָדָם מֵאֲמּוּרִים וְלֹן דְּאִמּוּרִים מִבְּשָׂר א"ג יֵצֵא דְאִמּוּרִים מִבְּשָׂר שְׁלָמִים דְּכִשְׁרִים חוּץ לְקָלְעִים וּמִמִּילָא שְׁמַעַת חוּץ לִירוּשָׁלַיִם דְּאִין חִלּוּק כִּין חַד פְּסוּלָא לְתַרִי פְּסוּלִי כְּדַפְרָשְׁנּוּ וְהָא דְקָטַת הֵכָא קִרָּא מִכֵּמָה נִיחָא לְאִשְׁכּוּחִי הִקְשִׁירָא כִּיוֹצֵא דְאִמּוּרִין גּוּפִיהוּ אָבֵל גְּבִי לוֹ דְּגִמַר מִבְּשָׂר לֹא הוּוּ מְצִי לְאִשְׁכּוּחִי בִּאֲמּוּרִין לוֹ בְּכֵמָה דְּכִשֶׁר דִּהָא תִנּוּן בֶּפ' בְּתֵרָא (לִקְמוֹן זִבְחִים דָּף קיג.) הִזְנוּן הַנּוֹתֵר וְהַטְּמָא שְׁוִין בְּזָה וּבִזָּה:

וּר' יְהוּדָה מִיָּנִיתִי לָהּ לְשָׂאֵר פְּסוּלִין מִהֵכָא: לוֹ בְּדָם כְּשֶׁר שְׂאָם עָלָה לֹא יִרַד: שְׁהָרִי לוֹ כְּשֶׁר בִּאֲמּוּרִין שְׂאָם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ: שְׁהָרִי לוֹ כְּשֶׁר בְּבִשָׂר כְּגוֹן בִּשָׂר שְׁלָמִים הַנּוֹכְלִין לְשְׁנֵי יָמִים: יוֹצֵא כּו' וּבִיוֹצֵא דְאִמּוּרִי עוֹלָה וְאִמּוּרִי קֻדְשִׁים אָבֵל יוֹצֵא דָדָם פּוֹסֵל רַבִּי יְהוּדָה דְּנַפְקִי לָהּ תִּלְתָּא פְּסוּלִי מִתְּלַתָּא מַעוּטִי וּמִסְתַּבְּרָא לְמַעוּטִי יוֹצֵא דָדָם מִדְּנִשְׁחַט חוּץ לְזִמְנֹו דְּאִשְׁבָּחַן לִיָּה רְצוּי אֶפִּילוּ בִּפְנִים שְׁמִרָצָה לִפְגוּלוֹ לְעֵנֶשׁ כִּרְת: דְּחֲזוּ לְעַבּוּדַת צְבוּר כְּגוֹן טַמָּא: דְּבַר שְׁלֵא בְּהִקְשָׁרוֹ כְּגוֹן לוֹ בִּאֲמּוּרִין: מִדְּבַר שְׁבִהִקְשָׁרוֹ לוֹ בְּבִשָׂר וְיוֹצֵא דְמִקְדָּשׁ מִיוֹצֵא דְכֵמָה שְׂאִין שְׁם מִחֲצָה: סְמִיד לָהּ לְאִסְמַכְתָּא לְמַלְתָּה: הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה בְּלִילָה בִּפְנִים וְהַעֲלָה אוֹתָהּ בַּחוּץ חֵיב מִשּׁוּם מַעֲלָה בַּחוּץ וְאֶפִּילוּ לר' יְהוּדָה דְּאָמַר אִם עָלְתָה בִּפְנִים תִּרַד וְלֹא מִבְּעֵיָא הֵנָךְ דָּאָם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ דְחֵיב עַל הַעֲלָאתָן בַּחוּץ כְּדָאֻמְרִינוּ בֶּפ' הַשּׁוֹחֵט (לִקְמוֹן זִבְחִים דָּף קיא:) דִּהָא מִתְקַבְּלִין בִּפְנִים אֵלֶּא אֶפִּילוּ הָךְ לר' יְהוּדָה חֵיב:

לח

נִיחָא וע"כ הָא שְׁמַעֲיָנִי לר"ש בְּסוּף דָם שְׁחִיטָה (פְּרִיתוֹת דָּף כג:) דְּקִסְבֵּר בְּהוֹנְתָּן הֵן קֻדְשִׁים מַה אָמַר דָּאָם עָלוּ יִרְדּוּ וְגַם מִשּׁוּם הָךְ דְּאֲתֵנּוּ וּמְחִיר דְּשִׁמְעָתִין דְּלֹא מִשְׁכַּחַת לָהּ אֵלֶּא בּוֹלְדוֹת קֻדְשִׁים וּבְהוֹנְתָּן הֵן קֻדְשִׁים אָבֵל קִשָּׁה כְּלָאִים וְיוֹצֵא דִפּוֹן הֵיכִי מִשְׁכַּחַת לָהּ דְּקֻדְשִׁים הַנּוֹלְדוֹת דְּכִינוּ דְּלֹא חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ וְגַם קִסְבֵּר בְּהוֹנְתָּן קֻדְשִׁים לֹא חָל עַל וְלָדוֹת קֻדְשָׁה כָּלִל כְּדָתֵנּוּ פֶּרֶק פִּיצַד מַעְרִימִין (תְּמוּדָה דָּף כד:) ר'שִׁב"ג אוֹמַר יְלָדָה טַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס אִין קֻדְשָׁה [חִלָּה] מְלִיָּהּ וְקִסְבֵּר בְּהוֹנְתָּן [הֵן] קֻדְשִׁים וְלֹא חִלָּה אֶפִּילוּ קֻדְשַׁת דָּמִים וי"ל דְּמִקְדִּישָׁן בְּבִטּוֹן קֻדְשַׁת הַסֶּה וְקִשָּׁה עַל ר"ש דְּסִבֵּר בְּהוֹנְתָּן מִמַּתְנִי' דְּסוּף תְּמוּדָה (דָּף לג:) אֵלֶּוּ הַנִּזְכָּרִין קֻדְשִׁים שֶׁהִפִּילוּ וּבִלְאוּ הֵכִי קִשָּׁה מִבְּשָׂר בְּחֵלֶב דִּתְנִי בְּהִדְהִי דְּמִשְׁמַע דְּלֹא פִּלְגִי מְלִיָּהּוּ ר"ש אֵלֶּא עַל חָלִין שְׁנִישְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה וְאֵלֶּוּ קֻדְשִׁים שֶׁהִפִּילוּ אִין קֻדְשָׁה חִלָּה מְלִיָּהּן כִּינוֹן דְּסִבֵּר בְּהוֹנְתָּן קֻדְשִׁים כְּמוֹ טַמְטוּס וְאִדְרוּגִינוּס וְגַם. בְּשָׂר בְּחֵלֶב אָמַר ר"ש דְּמֵתֵר בְּהִנָּאָה בַּפ"ק דְּבִכּוּרוֹת (דָּף י.) א"כ אִמְאִי הוּוּ בְּקַבּוּרָהּ וצ"ל דְּפִלְגִי מְלִיָּהּוּ ר"ש וְלֹא לָהּוּ בְּקַבּוּרָהּ א"ג בְּקֻדְשִׁים שֶׁהִפִּילוּ מוֹדָה דְּבִקְבּוּרָהּ דְּקֻדְשִׁין מִשּׁוּם דָּאִי הוּוּ בַר קִימָא הוּוּ חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ לְהֵכִי לֹא דְמוּ לְטַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס וְהֵכִי צִרִיךְ לִפְרֹשׁ שְׁלַחִי בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה (חָלִין דָּף עו.) גְּבִי הִפִּילָה שְׁלֵיָא בְּמִקְדְּשִׁים תִּסְבֵּר וּמִפְּרִשׁ טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּרַבָּא בַר הִקְדָּשׁ הוּא וְקִשְׂיָא לר"ת אִי סִבֵּר וְלָדוֹת קֻדְשִׁים מִמַּעֲיָא אֲמֹן קֻדְשִׁין אֶפִּילוּ כִּלּוֹן קֻדְשִׁין וְאִי סִבֵּר בְּהוֹנְתָּן קֻדְשִׁין אִין חִלָּה קֻדְשָׁה עַל שׁוּם דְּבַר דְּלֹא חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ כְּדָאֻמַר ר'שִׁב"ג גְּבִי טַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס אֵלֶּא י"ל דְּנַפְלִים עֲדִיפִי כִּינוֹן דָּאִי הוּוּ בַר קִימָא הוּוּ חֲזוּ לְהִקְרִבָּהּ וְחָל מְלִיָּהּוּ קֻדְשָׁה וְהָיִינוּ [דְּאָמַר]

הֵתֵם רַבָּא בַר מִקְדָּשׁ לֹאפּוּקִי טַמְטוּס וְאִנְדְּרוּגִינוּס: חֲגָה"ה יוֹצֵא שְׁהָרִי יוֹצֵא כְּשֶׁר בְּכֵמָה יוֹצֵא דְאָבְרִי עוֹלָה וְאִמּוּרִין קֹאמֵר אָבֵל יוֹצֵא דָדָם פְּסִיל ר' יְהוּדָה וא"ת מִהֲאִי טַעֲמָא נִמִּי לְתַקְשָׁר יוֹצֵא דָדָם וי"ל דְּהִקְשָׁר דָם חֲמוּד וְלֹא יִלְפִינוּ מִכֵּמָה אִם לֹא נִמְצָא לוֹ הִקְשָׁר בִּפְנִים וְעוֹד י"ל דְּבִכְמָה הָוִי בְּהִקְשָׁרוֹ ואַע"ג דְּבִאֲמּוּרִין יִלְפִינוּ שְׁלֵא בְּהִקְשָׁרוֹ מִבְּהִקְשָׁרוֹ ע"י רַבּוּי תוֹרַת מִיּהוּ בְּדָם הַמֵּתִיר לֹא יִלְפִינוּ כְּדַפְרָשְׁנּוּ לְעֵיל בֶּפ' אִינְהוּ מְקוּמוֹן (זִבְחִים דָּף נא. ד"ה מִפְּנִי) דְּדִינִק דְּבַר הַלְמִיד בְּבָנִין אֵב חוּזֵר וּמִלְמִיד בְּבָנִין אֵב מִדְּיִלְפִינוּ לוֹ דְּמָה מִלּוֹ דְּאִמּוּרִין וְלֹן דְּאִמּוּרִין מִלּוֹ דְּבִשָׂר וְאִמְאִי גִילַף דָם שְׁנַפְסֵל בְּשִׁקִּיעַת הַחֲמָה מֵאֲמּוּרִין דִּקְשָׁרִין דְּלֹא מִפְּסָלִי אֵלֶּא בְּעַמּוּד הִשְׁחַר וּכ"ת מִשּׁוּם דְּלֹן בְּדָם אַחֵר עַמּוּד הִשְׁחַר לֹא מְצִי גֵמַר מֵאֲמּוּרִין מַה בִּכְף הָא לֹא מְצִינוּ פְּסוּל עַמּוּד הִשְׁחַר בְּדָם כָּלִל וְעוֹד כִּינוֹן שְׁלִמְדֵּנוּ דְּאַחַר שְׁנַפְסֵל לֹא יִרַד אִין חִלּוּק בִּין שְׁקִיעַת הַחֲמָה לְעַמּוּד הִשְׁחַר דָּאִי לֹא תִימָא הֵכִי לוֹ בְּדָם שְׁתִי לִינוֹת מִינוּן הָא אִין כִּיוֹצֵא בּוּ בְּבִשָׂר אֵלֶּא וּדְאִי לֹ

לֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ וּמַעֲלָהּ אֹתָהּ בַּחוּץ דְּקִי"ל בְּהַשּׁוּחַט (לִקְמֹן לֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ וּמַעֲלָהּ בַּחוּץ אֲמַאי אֶתוּמָה הֵכָא לִימָא אֲנָא דְאָמְרִי כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דִּפְּ' הַשּׁוּחַט וְהַמַּעֲלָה (לִקְמֹן וְזָבָחִים קִיא.) דְאָמַר וְעָרִי שְׁחִיטָת לִלָּה אָכָא בִּינִיָּהּוּ דְלִרְבִּי שְׁמַעוֹן חֵיב וי"ל דִּהֵכָא קֹאמַר אֲפִי' לְרַבִּי יְהוּדָה דְאִי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּוָקָא לְמָה לִי טַעמָא דְלֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ תַּפּוּק לִי מִשּׁוּם דְּרָאִוּי לְהִתְקַבֵּל בִּפְנִים וּא"ת הָא דְתַנִּיא לִקְמֹן בִּפְ' הַשּׁוּחַט וְהַמַּעֲלָה (וְזָבָחִים דָּף קט.) מִנּוּן לְרִבּוּת פְּסוּלִין כְּגוֹן הֵלן וְהַיּוֹצֵא כו' ת"ל לֹא יִבְיָאֻּנּוּ לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּתְקַבֵּל בְּפִתּחַ אֹהֶל מוֹעֵד חִיבִין עָלֵיו בַּחוּץ ל"ל קָרָא תַּפּוּק לִי דְלֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ וּמַעֲלָהּ בַּחוּץ וּכ"ת דִּהֵיכָא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלִית לִיהּ הָאִי טַעמָא א"כ לַתְּנִי שְׁחִיטָת לִלָּה וְנִשְׁפָּר דְּמָה וְנִצָּא דְמָה חוּץ לְקַלְעִים וי"ל דְּבָלָן וַיּוֹצֵא וְטַמָּא לֹא שְׁנִיד לֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ: מְקַטֵּל קַטְלָה מִשּׁוּם דְּלֹא מַצִּינוּ שְׁחִיטָה בַּעוֹף בִּפְנִים הִלְכָּהּ ה"ל בְּהַתִּין רֹאשׁוֹ וְלֹא דְמִי לְשְׁחִיטָת לִלָּה: וּמַאי קמ"ל דִּישׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ הַנִּיחָא לִמ"ד כו' תַּמָּה דִּהָךְ קִישְׁיָא יָכוֹל לְהַקְשׁוֹת בְּלֹאֻ הֵכִי דִּהֵיכִי דְמִי אִי בִּפְסוּלִים וְנִתַּח אוֹתוֹ אֲמַר רַחֲמֵנָא וְאִי בְּכִשְׁרִין הַנִּיחָא כו' וּמִפְּרֹשׁ ה"ר חַיִּים דָּאִם עָלְתָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ לִכ"ע לֹשׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ וּכְשֶׁהִיא לְמַטָּה פְּלִיגִי מַהוּ לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְהַפְשִׁיטָהּ וְהֵכִי פְּרֹשָׁא בְּשִׁלְמָא אִי מִיָּדִי רִישָׁא בְּכִשְׁרִין וְתַהּוּ סִיפָא לַעֲלָא וְתַנָּא סִיפָא לְגַלּוּי רִישָׁא דְבִכְשָׁרִים אָף עַל גִּב דְּסִיפָא לֹא אֲשַׁמּוּעִינוּ מִיָּדִי דִּלכ"ע לֹשׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא תַנָּא אֲלֵא לְגַלּוּי אַרְיִישָׁא אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ רִישָׁא בִּפְסוּלִין סִיפָא בְּמַאי אִי בִּפְסוּלִין וְנִתַּח אוֹתָהּ אֲמַר רַחֲמֵנָא וְאִי בְּכִשְׁרִין מַאי קָא מִשְׁמַע לֹן אִי קָא מִשְׁמַע לֹן דִּישׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ כְּלוּמַר אֲפִילוּ הוֹרִידָהּ יַעֲלֶנָּה לְהַפְשִׁיטָהּ הַנִּיחָא לִמָּאן דְאָמַר כו':

יָרְדוּ וְיֹשׁ מִהֶן לֹא יָרְדוּ קִדְשִׁי קִדְשִׁים לֹא יָרְדוּ קִדְשִׁים קָלִים יָרְדוּ: וְהָא כֵּלָן רַחֲמֵי מַאי לֹאֻ אֲדַקְנָא דִּהָא שְׁחוּטִין לֹא יָרְדוּ נְמִי קֹאִי: כֵּלָן מִשּׁוּם חִיִּין נָקַט לַה לְמִימַר דְּיָרְדוּ דְאִין מִזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ חִיִּין: פְּשִׁיטָא דְיָרְדוּ דִּהָא חוּרְרִין וְעוֹלִין לְאַחַר שְׁחִיטָה הוּאִיל וּבְכִשְׁרִין קוּמִי: לְעוֹלָם אַחֲרִין נָקַט כֵּלָן וּלְאַשְׁמוּעִינוּ דְיָרְדוּ וּבִדְשִׁין שְׁבַעִין אֲצֻטְרִיד לְאַשְׁמוּעִינוּ שְׁפָסוּלִין מַחֲיִים וְכִי מַתְנִין לַהּ תּוֹ לֹא מַסְקִי דְקִי"ל (לְעִיל וְזָבָחִים דָּף פד.) בִּפְסוּלִין כְּשֶׁם שְׁאָם עָלוּ לֹא יָרְדוּ כִּךְ אִם יָרְדוּ לֹא יַעֲלוּ וְאֲפִי' הֵכִי יָרְדוּ דְאִין מִזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ חֲיִים: וְאַלְבָּא דר"ע נָקַט לַה דְאָמַר בְּמַתְנִיתִין בְּעִיל מוּמִין אִם עָלוּ לֹא יָרְדוּ וּמוֹקְמִינוּ לַה לִקְמֹן בְּדִשְׁנִין שְׁבַעִין וְאַשְׁמוּעִינוּ מַתְנִיתִין עָלוּ חֲיִים יָרְדוּ הָא שְׁחוּטִין לֹא יָרְדוּ: וְנִתַּח אֹתָהּ אֲמַרְנִין בְּתוֹרַת כְּהִנִּים כְּשֶׁרָה וְלֹא פְסוּלָה שְׁאָם נִפְסָלָה קֳדָם הַפֶּשֶׁט שׁוֹרְפָה בַּעֲזוּרָה וְהָא נְמִי בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ נָהִי דְלֹא תִרְדַּךְשׁ מִזְבֵּחַ מִיָּהּוּ לֹא בְּעִי הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ: סִיפָא דְמַתְנִי' אֲתַאֵל לְכִשְׁרִים וְהֵכִי קֹאמַר וְכֵן עוֹלָה חִיָּה כְּשֶׁרָה שְׁעָלְתָה כו' וּמַאי קָא מִשְׁמַע לֹן פְּשִׁיטָא דְתִרְדַּךְ דִּהָא הִדְרָא סֵלְקָא: וּמִשְׁנִי הָא קמ"ל דִּהֵיכָא דְשִׁחְטָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ לֹא צָרִיד לְאַחֲוֹתָהּ וְאַסּוּקָה וְאע"ג דְּהָדַר סֵלְקָא אֲלֵא מִפְּשִׁיטָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ: דִּישׁ הַפֶּשֶׁט בְּכִשְׁרוֹת: אִין הַפֶּשֶׁט הוּאִיל וְהָדַר מְצִי לְאַסּוּקָה לֹאֻ אוֹרַח אַרְעָא לְהַפְשִׁיט שָׁם: הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ לְעוֹלָם כְּשֶׁעָלְתָה כְּשֶׁרָה חִיָּה וּמִשְׁשִׁחְטָהּ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְנָךְ דְּמָה נִפְסָלָה הִלְכָּהּ יִפְשִׁיט וְיִנְתַּח בְּמִקּוּמָה דְאִי מַחִית לַהּ תּוֹ לֹא סֵלְקָא וְדַקְשָׁנָא לֹךְ פְּסוּלָה לֹאֻ בַּת הַפֶּשֶׁט הִיא: כְּגוֹן דִּהֵיכָא לֹא שְׁעַת הַפֶּשֶׁר לְהַפְשִׁט קֳדָם פְּסוּלָה בַּת הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ הִיא וְאַפִּילוּ הִיא לְמַטָּה וְתִבְשֹׁר פְּסוּל וְנִשְׁרָף וְכַרְבִּי אֲלַעֲזַר בִּר"ש דְאָמַר לִקְמֹן בְּפֶקֶד טָבוֹל יוֹם (וְזָבָחִים דָּף קד.) כֵּן שְׁנִידָהּ הָדֵם וְהִרְצָה בְּשֶׁר שְׁעָה אַחַת לְהַקְטִיר וְנִפְסָלָה יִפְשִׁיטָנָהּ וְעוֹרָה לְכַהֲנִים וְאִין עוֹרָה נִשְׂרָף עִמָּהּ הִלְכָּהּ הִשְׁתָּא נְמִי כִי אִיתָא בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְנִקְטְרַת בְּעִנָּא הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ: עוֹרָה לְכַהֲנִים גְּרָסִין בְּדִכְתִּיב (וַיִּקְרָא ו':ח') עוֹר הַעֲלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לְכַהֵן: אֲלֵא הָא דְמַתְנִי כִּיצַד הוּא עוֹשָׂה כו' בְּפִרְתָּא דְזָבָחִים גְּרָסִין לִיהּ גָּבִי עוֹלָה שְׁעָלְתָה חִיָּה לְמִזְבֵּחַ וְשִׁחְטָה וְקֹאמַר יִפְשִׁט וְיִנְתַּח בְּמִקּוּמָה וְתַנִּי סִיפָא מוֹרִיד אֶת הַקְּרִבִּים לְמַטָּה וּמִדִּיתִן וְאִי בִּפְסוּלָה מִכִּי מַחִית לַהּ תּוֹ לֹא סֵלְקָא: וּמִשְׁנִי אֲלֵא הֵכִי לַעֲבֹד נִקְרַבְיָהּוּ לְקִרְבִּים בְּפִרְתָּיָהּוּ בְּפֶקֶד שְׁלֶחַן בְּתִמָּיָה: אֲנִן הֵכִי קֹאמְרִינוּ מִדִּיתִן לַמָּה לִי הוּאִיל וְלֹא הִדְרִי סֵלְקִי: וּמִשְׁנִי דְאִי מַתְרַמִּי כֵּהֵן אֲחִירָנָא דְלֹא יָדַע שְׁנִפְסָלָה נִיסְקִינָהּ:

(א) לֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ וּמַעֲלָהּ בַּחוּץ: (ב) מִתִּיב רַב חֲזִיָּא בִּר אָבִין: הַשּׁוּחַט עוֹף בִּפְנִים

וּמַעֲלָה בַּחוּץ – פְּטוּר. שְׁחַט בַּחוּץ וּמַעֲלָה בַּחוּץ – חֵיב. נִימָא: לֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט וּמַעֲלָה בַּחוּץ! תִּיּוֹבְתָא. אִיבַעִית אִימָא: שְׁחִיטָת הַעוֹף בִּפְנִים – מִיקְטֵל קְטָלִיָּה. אֲמַר עוֹלָא: אִימּוֹרִי קִדְשִׁים קָלִים שְׁהַעֲלֹן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן – לֹא יָרְדוּ, נַעֲשׂוּ לַחֲמוּ שֶׁל מִזְבֵּחַ. אֲמַר רַבִּי יִזְרָא, אָף אֲנִן נְמִי תַנִּינוּא: שְׁנִשְׁפָּר דְּמָה, וְשִׁנְצָא דְּמָה חוּץ לְקַלְעִים. וְמָה הָתָם – דָּאִם בָּא לְזִרוּק אִין לֹו לְזִרוּק, אֲמַרְתָּ: אִם עָלוּ לֹא יָרְדוּ; הֵכָא דָּאִם בָּא לְזִרוּק זִוּרַךְ – לֹא כָּל שְׁכָּן?! תַּרְגְּמָה אֲקַדְשִׁי קִדְשִׁים. הָרִי פְּסַח – דְּקִדְשִׁים קָלִים הוּא! תַּרְגְּמָה בְּשִׁלָּא לְשָׁמֹן. תַּנּוּ: וְכוֹלָן שְׁעָלוּ חִיִּין לְגַבִּי מִזְבֵּחַ – יָרְדוּ. הָא שְׁחוּטִין – לֹא יָרְדוּ; מַאי, לֹאֻ לֹא שְׁנָא קִדְשִׁי קִדְשִׁים לֹא שְׁנָא קִדְשִׁים קָלִים? לֹא; הָא שְׁחוּטִין – מִהֶן יָרְדוּ מִהֶן לֹא יָרְדוּ. וְהָא "כּוֹלִין" קַתְנִי! "כּוֹלִים" אַחֲרִין. פְּשִׁיטָא! לְעוֹלָם אַחֲרִין – וּבְדוּקִין שְׁבַעִין; וְאַלְיָבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא, דְאָמַר: אִם עָלוּ לֹא יָרְדוּ. (ב) בְּמַאי אוֹקִימַתָּה – בִּפְסוּלִין? אִימָא סִיפָא: וְכֵן עוֹלָה שְׁעָלְתָה חִיָּה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ – תִּרְדַּךְ, שְׁחֻטָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ – יִפְשִׁיט וְיִנְתַּח בְּמִקּוּמָהּ. וְאִי פְּסוּלָה – בַּת הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ הִיא?! "וְנִתַּח אוֹתָהּ" אֲמַר רַחֲמֵנָא, "אוֹתָהּ" – כְּשֶׁרָה וְלֹא פְּסוּלָה! סִיפָא אֲתַאֵל לְכִשְׁרָה. וּמַאי מִשְׁמַע לֹן? דִּישׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. וּלְמָאן דְאָמַר אִין הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, מַאי אִיפָּא לְמִימַר? הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ – כְּגוֹן שְׁהִיתָה לֹו שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וְנִפְסָלָה; וְרַבִּי אֲלַעֲזַר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְאָמַר: כֵּיִן שְׁנִידָהּ הָדֵם וְהוֹרְצָה בְּשֶׁר שְׁעָה אַחַת – יִפְשִׁיטָנָהּ, וְעוֹרָה לְכַהֲנִים. וְאַלָּא דְקַתְנִי: כִּיצַד עוֹשָׂה – מוֹרִיד אֶת הַקְּרִבִּים לְמַטָּה וּמִדִּיתִן; לְמָה לִי? הֵכִי נַעֲבִיד? נִקְרַבְיָהּוּ בְּפִרְתָּיָהּוּ?! "הִקְרִיבָהּוּ נָא לְפִתְחֵךְ הֵיכָלְךָ אוּ הִישָׂא פְּנִיךָ"! אֲנִן הֵכִי קֹאמְרִינוּ: מִדִּיתִן לְמָה לִי? דְאִי מִיתְרַמִּי כֵּהֵן אֲחִירָנָא וְלֹא יָדַע – נִסְקִינָהּ.

וְאַנִן

לֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ וּמַעֲלָהּ בַּחוּץ אֲמַאי אֶתוּמָה הֵכָא לִימָא אֲנָא דְאָמְרִי כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דִּפְ' הַשּׁוּחַט וְהַמַּעֲלָה (לִקְמֹן וְזָבָחִים קִיא.) דְאָמַר וְעָרִי שְׁחִיטָת לִלָּה אָכָא בִּינִיָּהּוּ דְלִרְבִּי שְׁמַעוֹן חֵיב וי"ל דִּהֵכָא קֹאמַר אֲפִי' לְרַבִּי יְהוּדָה דְאִי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּוָקָא לְמָה לִי טַעמָא דְלֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ תַּפּוּק לִי מִשּׁוּם דְּרָאִוּי לְהִתְקַבֵּל בִּפְנִים וּא"ת הָא דְתַנִּיא לִקְמֹן בִּפְ' הַשּׁוּחַט וְהַמַּעֲלָה (וְזָבָחִים דָּף קט.) מִנּוּן לְרִבּוּת פְּסוּלִין כְּגוֹן הֵלן וְהַיּוֹצֵא כו' ת"ל לֹא יִבְיָאֻּנּוּ לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּתְקַבֵּל בְּפִתּחַ אֹהֶל מוֹעֵד חִיבִין עָלֵיו בַּחוּץ ל"ל קָרָא תַּפּוּק לִי דְלֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ וּמַעֲלָהּ בַּחוּץ וּכ"ת דִּהֵיכָא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלִית לִיהּ הָאִי טַעמָא א"כ לַתְּנִי שְׁחִיטָת לִלָּה וְנִשְׁפָּר דְּמָה וְנִצָּא דְמָה חוּץ לְקַלְעִים וי"ל דְּבָלָן וַיּוֹצֵא וְטַמָּא לֹא שְׁנִיד לֹא תִהְיֶה פָּחוּתָהּ מִשׁוּחַט בַּחוּץ: מְקַטֵּל קַטְלָה מִשּׁוּם דְּלֹא מַצִּינוּ שְׁחִיטָה בַּעוֹף בִּפְנִים הִלְכָּהּ ה"ל בְּהַתִּין רֹאשׁוֹ וְלֹא דְמִי לְשְׁחִיטָת לִלָּה: וּמַאי קמ"ל דִּישׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ הַנִּיחָא לִמ"ד כו' תַּמָּה דִּהָךְ קִישְׁיָא יָכוֹל לְהַקְשׁוֹת בְּלֹאֻ הֵכִי דִּהֵיכִי דְמִי אִי בִּפְסוּלִים וְנִתַּח אוֹתוֹ אֲמַר רַחֲמֵנָא וְאִי בְּכִשְׁרִין הַנִּיחָא כו' וּמִפְּרֹשׁ ה"ר חַיִּים דָּאִם עָלְתָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ לִכ"ע לֹשׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ וּכְשֶׁהִיא לְמַטָּה פְּלִיגִי מַהוּ לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְהַפְשִׁיטָהּ וְהֵכִי פְּרֹשָׁא בְּשִׁלְמָא אִי מִיָּדִי רִישָׁא בְּכִשְׁרִין וְתַהּוּ סִיפָא לַעֲלָא וְתַנָּא סִיפָא לְגַלּוּי רִישָׁא דְבִכְשָׁרִים אָף עַל גִּב דְּסִיפָא לֹא אֲשַׁמּוּעִינוּ מִיָּדִי דִּלכ"ע לֹשׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא תַנָּא אֲלֵא לְגַלּוּי אַרְיִישָׁא אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ רִישָׁא בִּפְסוּלִין סִיפָא בְּמַאי אִי בִּפְסוּלִין וְנִתַּח אוֹתָהּ אֲמַר רַחֲמֵנָא וְאִי בְּכִשְׁרִין מַאי קָא מִשְׁמַע לֹן אִי קָא מִשְׁמַע לֹן דִּישׁ הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ כְּלוּמַר אֲפִילוּ הוֹרִידָהּ יַעֲלֶנָּה לְהַפְשִׁיטָהּ הַנִּיחָא לִמָּאן דְאָמַר כו':

מסורת הש"ס
א תוספתא זבחים
ב לקמן קתנ; לקמן קיא;; משנה זבחים; לקמן קו.
ג משנה זבחים; ספרא אחרי מות פרק יז
תורה אור השלם

והפשיט את העלה ונתח אותה לתמיה (ויקרא א, ח)

וכי תגישון עור לזבח אין רע וכי תגישו פסח וחלה אין רע הקריבהו נא לפתחך הידצף או הישא פניך אמר יתנה צבאות (מלאכי א, ח)

פה:

	עין משפט
	נר מצוה

א מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין
הל' יב:

ב מיי פב: מהל' מעילה הל' א:

ג מיי פד: מהל' איסורי המזבח
הל' א:

ד מיי פה: מהל' פסולי המוקדשין
הל' ט:

ה מיי פז: מהל' פסולי המוקדשין
הל' טז:

ו מיי פח: מהל' פסולי המוקדשין
הל' טז:

ז מיי פו: מהל' מעשה הקרבנות
הל' ב:

והוא שְׁקָדַם הַקֹּדֶשׁ אֶת מוֹמָן שְׁחָלָה עָלֶיהוּ קֹדֶשֶׁת מִזְבֵּחַ אֲבָל אִדָּם מוֹמָן לְהַקְדִּישׁן לֹא

היו קדשי מזבח מעולם ואפילו בדקין שִׁבְעִין אִין הַמִּזְבֵּחַ מִקֹּדֶשׁן וְתִמָּה דִּבְכּ' ב' דְּבִכּוּרוֹת (דף טז.) אַמְרִינוּ וְהִשּׁוּחָטֵן בַּחֲזֵן פִּטוּר רַב הוּנָא מִתְּנִי חֵיב וּמוֹקִי לֹה בְּדוּקִין שִׁבְעִין וְאַלְבָּא דְרַבִּי עֲקִיבָא דַּאֲמַר אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ וְלִכְאוּרָה לֹא קֹאִי אִמְתַּנִּיתִין דַּהֲתָם אֱלָא אֲבֵרִיתָא דַּתְנָא קוּתָה דְרַב יִשְׁשֹׁתַי שְׁפִרְשׁ קָלְלוּ שָׁל דְּבַר לְאַתוּי לְשׁוּחָט בַּחֲזֵן דִּפְטוּר וּמִיָּרִי דְקָדָם מוֹמָן לְהַקְדִּישׁן וְעָלָה קֹאמַר דְרַב הוּנָא מִתְּנִי חֵיב וְהִשְׁתָּא אֲמַאי מִתְּנִי חֵיב הֵא אַמְרִינוּ הִכָּא אֲפִילוּ בְּדִקִין שִׁבְעִין יֵרְדוּ כִּין דְקָדָם מוֹמָן לְהַקְדִּישׁן וּבִלְאוּ הִכִּי קָשָׁה דַּהּ בְּכַלל קִטְנֵי הָרִי הֵן כִּסְלִין וְהִכִּי מִתְּנִי חֵיב וּבִקְוִשְׁתִּם הִגִּיהַ שָׁם בְּסִיפָא דְבֵרִיתָא דְקָדָם הַקְדִּישׁן לַמוֹמָן וְהִשּׁוּחָט בַּחֲזֵן פִּטוּר וְעָלָה קֹאִי רַב הוּנָא וּמִתְּנִי חֵיב וְכוּ נִרְאָה דַּמְנִי בַּתְרָה כִּין לִפְנֵי פְדִין כִּין לְאַחַר פְּדִין עוֹשִׂין תַּמוּדָה דַּהֲיֵנוּ סִיפָא דְבֵרִיתָא: יִישׁ נִרְבַּע בַּעֲוֹפוֹת אוּ אִין נִרְבַּע בַּעֲוֹפוֹת הֵא דִּדְרָשִׁינוּ בְּסוּף פֶּרֶק קִמָּא דִּסְלִין (דף כג.) מִן הַתּוֹרִין לַמַּעוֹטִי נִרְבַּע הִינוּ בְּמִסְקָנָא דִשְׁמַעְתִּין אֲבָל אִם תִּמְצָא לומַר דַּאִין נִרְבַּע בַּעֲוֹפוֹת לֹא תוֹקְמָה אֱלָא לַמַּעוֹטִי מַקְצָה: וּמוֹתֵר הַעֵמַר אֵינוּ בְּכַלל יִשְׁרֵי מִנְחוֹת דְחִלּוּק הוּא מִקֵּן שָׂבָא לַהֲתִיר מִן הַחֲדָשׁ וּמִן הַשְּׁעוּרִין שְׁתֵּי הַלָּחִם בָּאִין חֲמֵן וְלָחֶם הַפָּנִים אִין נִקְטַר בְּהֶם אֱלָא שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה:

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

וְאֵנָּן יָקוּ כּוֹי לְשׁוֹן קוֹשֵׁיָא הוּא: לִידִי תִּסְלָה לְהַעֲלוֹת פְּסוּלִין שְׁיָרְדוּ: מְטָלִים כְּנִבְלָה

הַקְרִבִּים בְּפֶרֶשׁ שְׁלֶסֶן: וְתִבְעִי לֹךְ מַעֲיֵלָה אִי מַהֲנִי לְהוּ לְאַקְבַּעֲיָהּ בַּמַּעֲיֵלָה: לֹא יֵרְדוּ דְנַעֲשׂוּ לַחֲמוּ שָׁל מִזְבֵּחַ וּמִיָּהוּ מַעֲיֵלָה לִית בָּהּ דָּלָא הַבְּרִיו לַחֲלַק רָאוי לְגִבּוּת: הוֹאִיל וּכְשָׁרִין בַּעֲוֹפוֹת דְּקִתִּיב (וַיִּקְרָא כ"ב:י"ט) תָּמִים וְכַר בְּבָקָר בְּקִשְׁבִּים תִּמּוֹת וְקָרוֹת בְּבִהְמָה וְאִין תִּמּוֹת וְקָרוֹת בַּעֲוֹפוֹת וּמִיָּהוּ מִקְסַר אֲבָר לֹא מִשּׁוּם הַקְרִיבָהּ נָא לִפְתָּחָהּ (מִלֶּאכִי א'יח') וְכוּ מוּם מִגִּנְהָ: דִּקִּין טִיל"א לְשׁוֹן הַנּוֹטָה בְּדוֹק שְׁמִים (לְשַׁעֲנֵי מו'כ"ב) וְהוּא לְשׁוֹן דַּק אוּ תְבַלָּל בַּעֲיָנוּ (וַיִּקְרָא כ"א:כ'): וְהוּא שְׁקָדָם הַקֹּדֶשׁן אֶת מוֹמָן שְׁחָלָה עָלֶיהוּ קֹדֶשֶׁת מִזְבֵּחַ [קָדָם] אֲבָל אִדָּם מוֹמָן לְהַקְדִּישׁן לֹא הִיוּ קֹדְשֵׁי מִזְבֵּחַ מִימֵיהֶן וְאִין הַמִּזְבֵּחַ מִקֹּדֶשׁן: וּמוּדָה רַבִּי עֲקִיבָא בַּעֲוֹלַת נִקְבָּה שְׁעֵלְתָּה לַמִּזְבֵּחַ תִּרְדּוּ וְאִע"פ שְׁקִישְׁרָה בַּעֲוֹפוֹת דְּכִמָּאן דְקָדָם מוּמָה לְהַקְדִּישָׁה דְמִיָּא דַּאִין לֹךְ מוּם גְּדוֹל מִנָּה: וְאִם אִיתָא דַּעוּף שְׁנִרְבַּע כֶּשֶׁר לְכַשֵּׁר לְרַבִּי עֲקִיבָא נָמִי בְּבִהְמָה נִרְבַּעַת אִם עָלְתָה לֹא תִרְדּוּ הוֹאִיל וּכְשֶׁר בַּעֲוֹפוֹת לְכַתְּחִלָּה: ה"ג אַף אֵנָּן נָמִי תַנִּין אֵת הַנִּרְבַּע וְהַמְקָצָה וְלֹא נִרְסִינוּ הַרֹבַע דַּהּא בַּעוּף קֹאִי וְאִין רֹבַע בַּעוּף וְתַנִּי דִישׁ נִרְבַּע: וְטַמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס וְאִע"פ שְׁלֹא נֶאֱמַר תִּמּוֹת וְקָרוֹת בַּעֲוֹפוֹת קִסְבַּר בְּרִיָּה בְּכִנֵּי עֲצָמָה הִיא וְאֵינוּ סַפֵּק וְכַר סַפֵּק נִקְבָּה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פְּלִיג עָלֶיהָ בְּבִכּוּרוֹת (דף מב.) דַּתְנִי סִיפָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר כָּל מְקוֹם שְׁנֶאֱמַר זָכַר וְנִקְבָּה אִתָּהּ מוֹצִיא טַמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס מִבְּיַנְיָהֶם וְעוּף הוֹאִיל וְלֹא נֶאֱמַר כּוּ זָכַר וְנִקְבָּה אִי אִתָּהּ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִבְּיַנְיָהֶן טַמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס: מֵאי קמ"ל תַּנָּא קִמָּא נָמִי יֵרְדוּ קֹאמַר: כִּלְאַחַר יָד וְאִין מוֹרִידוּ דִּרְךָ בִּינוּן בְּפִרְהִסְנָא: מִשְׁלָה בְּהֵן הָאוּר כָּל דַּהּוּ יַעֲלוּ דְנַעֲשׂוּ לַחֲמוּ שָׁל אִשׁ: אַרִישָׁא מִתְּנִי לֹה לְהַא דַּעֲלָא אַרִישָׁא כִּדְאִמְרוּ אִפְסוּלִין שְׁעָלוּ וְיֵרְדוּ דַּתְנִי מִתְּנִיתִין לֹא יַעֲלוּ: כ"ש אַרִישָׁא דָדָם עוֹלָה אוּ אִמוּרִים כְּנִי הַקְטֵרָה נִינְהוּ אִם לֹא נִפְסְלוּ וְתֵנִי כִּין דְמִשְׁלָה בְּהֵן הָאוּר קוֹדְשִׁינְהוּ כַּמָּה שְׁחֵן פְּסוּלִין: אֲבָל עֲצָמוֹת וְגִידִים לֹאוּ כְּנִי הַקְטֵרָה נִינְהוּ דְאִמְרִינוּ לַקִּמָּן (שָׁם) מוֹנַעֲשִׁית עוֹלוֹתִיר הַבֶּשֶׁר וְהָדָם הַלֶּכֶף לֹא שִׁיבָא בָּהּ מִשְׁלָה אוּר לְקוֹדְשִׁינְהוּ: מִתְּנִי' וְאֵלוּ אִם עָלוּ יֵרְדוּ וְאִף עַל פִּי שְׁכָשְׁרִין דָּלָא שְׁיָד בָּהּ מִזְבֵּחַ כָּלִל: וְהַקְטֵרַת שְׁעֵלְתָּה עַל מִזְבֵּחַ חִיצוֹן דַּהּא לֹאוּ רָאוי הוּא: הַעֲמַר שְׁבָרָאשִׁי הַכְּבָשִׁים רִישָׁא דְּבִכָּא אַחֲרִיתִי הִיא וּבִהְדִּי עֲצָמוֹת וְגִידִין קִתְּנִי לֹה וּבְמִשְׁפָּטֵן שְׁבָרָאשִׁי כְּבָשִׁי שָׁל עוֹלָה שְׁהֲרָאשׁ אֵינוּ בְּכַלל הַפֶּשֶׁט וְקָרַב עִם עוֹרוֹ כִּדְאִמַר בְּשַׁחֲטִיט חֲלִין בַּפ"ב (כו.) אִין לִי אֱלָא גְּתַחִים שְׁלֵשֵׁן בְּכַלל הַפֶּשֶׁטָה וְלִשְׁנֵן בְּכַלל הַקְטֵרָה מִנֵּין לְרִבּוֹת אֶת הָרֹאשׁ שְׁכַבֵּר הֵמָּן בְּשַׁחֲטִיטָה שֹׁאֵע"פ שְׂאֵינוּ בְּהַפֶּשֶׁטָה שְׁנֵן בְּהַקְטֵרָה ת"ל כו' וְלֹשׁ עֲמַר כְּגִבָּה עָרְפוֹ אֲצֹל רֹאשׁוֹ: וְכוּ שְׁעַר שְׁבִזְרוּן תִּלְשִׁים עוֹלָה: פֶּרֶשׁוּ שְׁחֲלָצוּ מִן הַבֶּשֶׁר לִפְנֵי הַעֲלָאתוֹ לֹא יַעֲלוּ וְהוּא הָדִין נָמִי דָאִם עָלוּ יֵרְדוּ כִּדְאִמַר לַקִּמָּן בְּבִרְיָתָא (ובָּחִים דף פו.) אֲלָבָא דְרַבִּי וּמוֹקְמִינוּ מִתְּנִיתִין אֲלַפָּה:

וְאֵנָּן יָקוּ כּוֹי לְשׁוֹן קוֹשֵׁיָא הוּא: לִידִי תִּסְלָה לְהַעֲלוֹת פְּסוּלִין שְׁיָרְדוּ: מְטָלִים כְּנִבְלָה הַקְרִבִּים בְּפֶרֶשׁ שְׁלֶסֶן: וְתִבְעִי לֹךְ מַעֲיֵלָה אִי מַהֲנִי לְהוּ לְאַקְבַּעֲיָהּ בַּמַּעֲיֵלָה: לֹא יֵרְדוּ דְנַעֲשׂוּ לַחֲמוּ שָׁל מִזְבֵּחַ וּמִיָּהוּ מַעֲיֵלָה לִית בָּהּ דָּלָא הַבְּרִיו לַחֲלַק רָאוי לְגִבּוּת: הוֹאִיל וּכְשָׁרִין בַּעֲוֹפוֹת דְּקִתִּיב (וַיִּקְרָא כ"ב:י"ט) תָּמִים וְכַר בְּבָקָר בְּקִשְׁבִּים תִּמּוֹת וְקָרוֹת בְּבִהְמָה וְאִין תִּמּוֹת וְקָרוֹת בַּעֲוֹפוֹת וּמִיָּהוּ מִקְסַר אֲבָר לֹא מִשּׁוּם הַקְרִיבָהּ נָא לִפְתָּחָהּ (מִלֶּאכִי א'יח') וְכוּ מוּם מִגִּנְהָ: דִּקִּין טִיל"א לְשׁוֹן הַנּוֹטָה בְּדוֹק שְׁמִים (לְשַׁעֲנֵי מו'כ"ב) וְהוּא לְשׁוֹן דַּק אוּ תְבַלָּל בַּעֲיָנוּ (וַיִּקְרָא כ"א:כ'): וְהוּא שְׁקָדָם הַקֹּדֶשׁן אֶת מוֹמָן שְׁחָלָה עָלֶיהוּ קֹדֶשֶׁת מִזְבֵּחַ [קָדָם] אֲבָל אִדָּם מוֹמָן לְהַקְדִּישׁן לֹא הִיוּ קֹדְשֵׁי מִזְבֵּחַ מִימֵיהֶן וְאִין הַמִּזְבֵּחַ מִקֹּדֶשׁן: וּמוּדָה רַבִּי עֲקִיבָא בַּעֲוֹלַת נִקְבָּה שְׁעֵלְתָּה לַמִּזְבֵּחַ תִּרְדּוּ וְאִע"פ שְׁקִישְׁרָה בַּעֲוֹפוֹת דְּכִמָּאן דְקָדָם מוּמָה לְהַקְדִּישָׁה דְמִיָּא דַּאִין לֹךְ מוּם גְּדוֹל מִנָּה: וְאִם אִיתָא דַּעוּף שְׁנִרְבַּע כֶּשֶׁר לְכַשֵּׁר לְרַבִּי עֲקִיבָא נָמִי בְּבִהְמָה נִרְבַּעַת אִם עָלְתָה לֹא תִרְדּוּ הוֹאִיל וּכְשֶׁר בַּעֲוֹפוֹת לְכַתְּחִלָּה: ה"ג אַף אֵנָּן נָמִי תַנִּין אֵת הַנִּרְבַּע וְהַמְקָצָה וְלֹא נִרְסִינוּ הַרֹבַע דַּהּא בַּעוּף קֹאִי וְאִין רֹבַע בַּעוּף וְתַנִּי דִישׁ נִרְבַּע: וְטַמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס וְאִע"פ שְׁלֹא נֶאֱמַר תִּמּוֹת וְקָרוֹת בַּעֲוֹפוֹת קִסְבַּר בְּרִיָּה בְּכִנֵּי עֲצָמָה הִיא וְאֵינוּ סַפֵּק וְכַר סַפֵּק נִקְבָּה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פְּלִיג עָלֶיהָ בְּבִכּוּרוֹת (דף מב.) דַּתְנִי סִיפָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר כָּל מְקוֹם שְׁנֶאֱמַר זָכַר וְנִקְבָּה אִתָּהּ מוֹצִיא טַמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס מִבְּיַנְיָהֶם וְעוּף הוֹאִיל וְלֹא נֶאֱמַר כּוּ זָכַר וְנִקְבָּה אִי אִתָּהּ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִבְּיַנְיָהֶן טַמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס: מֵאי קמ"ל תַּנָּא קִמָּא נָמִי יֵרְדוּ קֹאמַר: כִּלְאַחַר יָד וְאִין מוֹרִידוּ דִּרְךָ בִּינוּן בְּפִרְהִסְנָא: מִשְׁלָה בְּהֵן הָאוּר כָּל דַּהּוּ יַעֲלוּ דְנַעֲשׂוּ לַחֲמוּ שָׁל אִשׁ: אַרִישָׁא מִתְּנִי לֹה לְהַא דַּעֲלָא אַרִישָׁא כִּדְאִמְרוּ אִפְסוּלִין שְׁעָלוּ וְיֵרְדוּ דַּתְנִי מִתְּנִיתִין לֹא יַעֲלוּ: כ"ש אַרִישָׁא דָדָם עוֹלָה אוּ אִמוּרִים כְּנִי הַקְטֵרָה נִינְהוּ אִם לֹא נִפְסְלוּ וְתֵנִי כִּין דְמִשְׁלָה בְּהֵן הָאוּר קוֹדְשִׁינְהוּ כַּמָּה שְׁחֵן פְּסוּלִין: אֲבָל עֲצָמוֹת וְגִידִים לֹאוּ כְּנִי הַקְטֵרָה נִינְהוּ דְאִמְרִינוּ לַקִּמָּן (שָׁם) מוֹנַעֲשִׁית עוֹלוֹתִיר הַבֶּשֶׁר וְהָדָם הַלֶּכֶף לֹא שִׁיבָא בָּהּ מִשְׁלָה אוּר לְקוֹדְשִׁינְהוּ: מִתְּנִי' וְאֵלוּ אִם עָלוּ יֵרְדוּ וְאִף עַל פִּי שְׁכָשְׁרִין דָּלָא שְׁיָד בָּהּ מִזְבֵּחַ כָּלִל: וְהַקְטֵרַת שְׁעֵלְתָּה עַל מִזְבֵּחַ חִיצוֹן דַּהּא לֹאוּ רָאוי הוּא: הַעֲמַר שְׁבָרָאשִׁי הַכְּבָשִׁים רִישָׁא דְּבִכָּא אַחֲרִיתִי הִיא וּבִהְדִּי עֲצָמוֹת וְגִידִין קִתְּנִי לֹה וּבְמִשְׁפָּטֵן שְׁבָרָאשִׁי כְּבָשִׁי שָׁל עוֹלָה שְׁהֲרָאשׁ אֵינוּ בְּכַלל הַפֶּשֶׁט וְקָרַב עִם עוֹרוֹ כִּדְאִמַר בְּשַׁחֲטִיט חֲלִין בַּפ"ב (כו.) אִין לִי אֱלָא גְּתַחִים שְׁלֵשֵׁן בְּכַלל הַפֶּשֶׁטָה וְלִשְׁנֵן בְּכַלל הַקְטֵרָה מִנֵּין לְרִבּוֹת אֶת הָרֹאשׁ שְׁכַבֵּר הֵמָּן בְּשַׁחֲטִיטָה שֹׁאֵע"פ שְׂאֵינוּ בְּהַפֶּשֶׁטָה שְׁנֵן בְּהַקְטֵרָה ת"ל כו' וְלֹשׁ עֲמַר כְּגִבָּה עָרְפוֹ אֲצֹל רֹאשׁוֹ: וְכוּ שְׁעַר שְׁבִזְרוּן תִּלְשִׁים עוֹלָה: פֶּרֶשׁוּ שְׁחֲלָצוּ מִן הַבֶּשֶׁר לִפְנֵי הַעֲלָאתוֹ לֹא יַעֲלוּ וְהוּא הָדִין נָמִי דָאִם עָלוּ יֵרְדוּ כִּדְאִמַר לַקִּמָּן בְּבִרְיָתָא (ובָּחִים דף פו.) אֲלָבָא דְרַבִּי וּמוֹקְמִינוּ מִתְּנִיתִין אֲלַפָּה:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

א לעיל לה:

ב בכורות מב; יבמות פג:

ג לעיל מג.

ד עבודה זרה נא; בבא קמא לב:

ה לקמן קטו; מנחות נו; ספרא ויקרא דבורא דנרבה פירשה יב ו; תוספתא מנחות; משנה זבחים; לקמן קיב; ספרא אחרי מות פרק י ט; תוספתא מכות

ו ספרא ויקרא דבורא דנרבה פרק י ט

	תורה אור השלם
---------------------------------------	---------------------------------

נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחָטְאָה בַּשִּׁנְיָה מִקֹּדְשֵׁי יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בַּעֲרָכָה כֹּסֶף־שֶׁקֶלִים בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לֶאֱשֶׁם (ויקרא ה, טו)

דָּבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִדָּם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבַּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבֶּקָר וּמִן־הָאָדָם תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָנְכֶם (ויקרא א, ב)

וְנָתַתָּ עַל־הַשְּׁלֶחֶן לֶחֶם פָּנִים לִפְנֵי תַמִּיד (שמות כה, ל)

וְעֲשִׂיתָ עֲלֵמֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדָם־וְבָחִירֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבֶּשֶׂר תֹּאכַל (דברים יב, כו)

וְקָרְבוּ וּכְרַעְיוּ יָרֵחַן בְּמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּנְחָתָה עֲלֶה אִשָּׁה רִיח־נִיחּוֹחַ לַיהוָה (ויקרא ט, ט)

יכול

מסורת הש"ס
א לקמן קנ:
ב חוספתא מעילה
ג משנה מעילה
ד יומא כ; מעילה ט:
ה ספרא צו פרק א יא
ו ספרא ויקרא דבורא דנדבא פרק ו ט
תורה אור השלם

ותרבו וקדעיו ירחם במים והקטיר הכהן את־הכל המזבחה עלה אשה בית־ניחוח ליתנה (ויקרא א, ט)

ועשית עלותיך הבשר והדם על־מזבח יתנה אלתֶיך ודם־ובקטיר ישפר על־מזבח יתנה אלתֶיך והבשר תאכל (דברים יב, כו)

כחשאת כאשם תורה אחת להם הכהן אשר יכפר־בו לו יתנה (ויקרא ז, י)

והכהן המקריב את־עלת איש עור העולה אשר הקריב לכהן לו יתנה (ויקרא ז, ח)

גַּמְ! יכול יחלץ מצוה מטלת עליו: מאן שמעת ליה כו' ומתני' אלבה אתיא: כלפי משה דרף וירידה ומתרסקי מן המערכה: כלפי מעלה לצד המערכה אין זו פרילשות אלא קרבה אצל העכול של אש: ואפי' פירשו נראה בעיני שחסר מן הגרסא ולמאי דגרס ה"פ ואפי' פירשו בתמיה והא מחברין יעלו הוא דקאמר: לא שגו דקאמר פירשו ירדו ומיהו איתגוה בקלל גדשים אלא שפירשו לאחר וריקה דכינו דבשעת וריקה מחברים הוו קובעמן וריקה למזבח וכי פירשו הוו להו גדשים פסולין: אבל פירשו לפני וריקה דבשעת וריקה לאו בני מזבח היו אתאי וריקה ושרייתניהו להדיוט: למעבד קמא דסביני כי היכי דשריא בשר לגבי מזבח דלהכי קאי קשריא נמי עצמות למאי דקנמי ותנינן קנאת כהנים קרבי ישמעאל: לו יתנה בעולה עור העלה אשר הקריב לכהן לו יתנה ונאמר לו יתנה כאשם כחשאת כאשם תורה אחת להם הכהן וגו'] לו יתנה: מה אשם עצמותיו מתרין שהרי אף בשרו מטר ואי משום נותר דבשורפה לא שניף נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב (ויקרא ז':י"ו) והנותר מבשר הנזבח וגו': לו יתנה יתירא הוא דמציי למכתב עור העלה אשר הקריב לכהן לו יתנה למה לי: עצמות גדשים הנאכלין בגון חטאת ואשם מועלין בהן דאין כאן שעת הטר לכהנים: אבל פירשו לפני וריקה דבשעת וריקה לאו בני מזבח היו אתאי וריקה ושרייתניהו להדיוט: ופליגא דר"א אדרבה: פירשו לפני וריקה מועלין בהן לעולם דכינו דפירשו אינהו לאו בני הקטרה נינהו לא אהני להו וריקה ובאסורינהו קנמי: פירשו לאחר וריקה לא נהניו מדרבנן ולא מועלין קרבי ישמעאל דגמר מלו יתנה דאשם ואשם פירשו לאחר וריקה הוא דבטנדי בשר אשתרו בוריקה לכהנים: מתני' וכלן הנך פסולין שיעלו דתנן בהן לא ירדו בין עצמות וגידים שהעלו מחבר ועבדמן האש: שפקעו מעל המזבח לארץ: לא יסזיר א"צ להסזיר: קדם חצות יסזיר בגמרא מפרש טעמא: ומועלין בהן דאכתי בני מזבח נינהו: ואין מועלין בהן דכינו דהוו להו כמעפלין כדמפרש בגמרא הוו להו דבר שנוגשית מצותו ואין מועלין בו: גמ' אי דלית בהו ממש שנושרפו בלן:

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

מאן שמעת לה דאמר פירשו ירדו רבי היא ופי' רש"י ומתני' אלבה אתיא ור"י פי'

יכול יחלוץ גידין ועצמות, ויעלה בשר לגבי מזבח? תלמוד לומר: "והקטיר הכהן את הכל". הא כיצד? מחוברין – יעלו, פירשו – אפילו הן בראש המזבח, ירדו. מאן תנא דשמעת ליה דאמר: פירשו ירדו? רבי היא, דתניא: "והקטיר הכהן את הכל המזבחה" – לרבות העצמות והגידין והקרונים והטלפים, אפילו פירשו. "ואלא מה אגבי מקיים": "וועשית עלותיך הבשר והדם"? לומר לך: עיפולי עולה אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר עיפולי גידין ועצמות. רבי אומר, כתוב אחד אומר: "והקטיר הכהן את הכל המזבחה" – ריבה, וכתוב אחד אומר: "וועשית עלותיך הבשר והדם" – מיעט. הא כיצד? מחוברין – יעלו, פירשו – אפילו הן בראש המזבח, ירדו. פירשו לא יעלו [וכו']. אמר רבי נירא: לא שגו אלא שפירשו כלפי מטה, אבל כלפי מעלה – קרובי הוא דאקריבו לעיכול. ואפילו פירשו! אַמר רבה, הכי קאמר: לא שגו אלא שפירשו לאחר וריקה, אבל פירשו קודם וריקה – אתאי וריקה ושרייתניהו, אפילו למעבד מינייהו (קתא) [קתמא] דסביני.^(ס) סבך לה כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל: נאמר "לו יתנה" בעולה, ונאמר "לו יתנה" באשם; מה אשם – עצמותיו מותרין, אף עולה – (עצמות) [עצמותיה] מותרין. מופני; דאי לא מופני – איכא למיפרך: מה לאשם, שכן בשרו מותר! "לו יתנה" יתירא כתיב.^(ז) מתיב רב אדא בר אהבה: עצמות גדשים, לפני וריקה – מועלין בהן, לאחר וריקה – אין מועלין בהן. ושל עולה – מועלין בהן לעולם! ^(ח)אימא: ושל עולה, פירשו לפני וריקה – אין מועלין בהן, לאחר וריקה – מועלין בהן לעולם. ופליגא דרבי אלעזר; דאמר רבי אלעזר: פירשו לפני וריקה – מועלין בהם, לאחר וריקה – לא נהנין ולא מועלין.^(י) מתני' וכולן שפקעו מעל גבי המזבח – לא יחזיר, וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח – לא יחזיר. איברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות – יחזיר, ומועלין בהן; לאחר חצות – לא יחזיר, ואין מועלין בהם.^(י) כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו, כך הכפוש מקדש. כשם שהמזבח והכפוש מקדשין את הראוי להן, כך הפלים מקדשין. גַּמְ! היכי דמי? אי דאית בהו ממש – אפילו לאחר חצות נמי! אי דלית בהו ממש – אפילו קודם חצות נמי לא! לא צריכא,

כרבנן דוקא היא דמדקתני לא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו והא דאמרי רבנן והקטיר לרבות כו' ואפי' פירשו הינו פירשו ועודם על גבי המזבח והא דלא מוקי מעוטא דוועשית עלותיך הבשר והדם ביירדו למטה משום דניחא ליה למנשט רבותא דאפי' בעודם ע"ג המזבח קמעט עפולי גידים וה"ה דקמעטי בלא עכול אם ירדו למטה ופירשו: עפולי עולה אתה מחזיר כו' ולעיל בריש פרקין (ובחים דף פג:): דאצטריך לרובי פוקעין מהעולה הינו משום דמהכא לא ידעי אלא בעודם על המזבח אבל למטה לא אי נמי כי היכי דלא נפקא לה מאשר תאכל האש (ווקרא ז':ג:): משום דאצטריך למעוטי עפולי קטרת הכי נמי מקרא דהכא פיון דאצטריך למעוטי עפולי גידים ולית ליה הא דקאמר לעיל לאו מפילא שמעינן ליה והא דאצטריך תרי קראי חד למעוטי קטרת וחד למעוטי גידים משום דאי מקרא דאשר תאכל האש לא הוה קמעטי' אלא עפולי [קטרת] דליתה על המזבח החיצון אבל עפולי גידים לא ואי מקרא דהכא לא קמעטי' קטרת דבר הקרבה הוא דומיא דבשר ודם הלכך צריכי: לא שגו אלא שפירשו כלפי מטה פי' לצד חוץ אבל כלפי מעלה פי' לצד המערכה כך גרס' הקונטרס ואברותא קאי ויש ספרים דגרסי פירשו לא יעלו ואמתני' קאי ולא נתיירא דמה שניף בה קריבה לעכול פיון שהוא למטה בקרקע ועוד דבתר הכי שקיל וטרי בפרושא דברותא ומ"ט אפסקה: אַתִּיא וריקה ושרייתניהו אפלו למעבד בהו קמא דסביני והא דאמר פ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) שופר של עולה לא יתקע פירש רבינו דאגרי שהפירשו לדמי עולה וכן של שלמים שהפירשו לדמי שלמים ודמי שלמים אין בהם מעילה כדאמרינן בפסחים פר' שני (דף כו:): הכא בעצי שלמים עסקינן מיהו לא ידענא מאי טעמא אפקי' ממשמעוטיה לאוקומה בדמים דהא איכא לאוקומה בפרש מחיים או פרש קדם וריקה כל זמן שלא נורק הדם אבל פרש לאחר וריקה לא מצי לאוקמה דבשלמים אין חלוק ואם וריקה מתרת בפרש מחיים ה"ה במקסר נמי כמו שמתרת הבשר דמ"ש ואם כן לתקע נמי שרי. נ"ל: מה אשם עצמותיו מתרין פי' בקונטרס שהרי אף בשרו מטר כל שכן עצמותיו והוא עצמו הקשה על פירוש זה לקמן פרק דם חטאת (ובחים דף צח.) דאמר מהקלישא דזאת התורה מה אשם עצמותיו מתרין אף כל עצמותיו מתרין (ולא) ונפק מלו יתנה (דעולה) ופרש דמק"ו דבשר לא נפקי עצמות דאיכא

למימר דלא תמיר הכתוב אלא בשר הראוי לאכילה וא"כ על פרחין הא דפשיטא ליה באשם הינו משום דכתיב לו יתנה והא דנקט חשם טפי מחטאת אע"ג דבההוא קרא נמי כתיב חטאת דכתיב כחשאת כאשם תורה אחת להם לכהן אשר יכפר בו לו יתנה משום דעשרא דקרא באשם נקטה ועוד דלו יתנה כתיב לשון יחיד ואיכא לאוקומה באשם דסלק מנה ומקיששא דלקמן לא נפקא עולה פיון דאיכא לאוקומה בדברים הנאכלים דומיא דאשם ומיהו יש להסתפק למה לי ג"ש בעולה הא בגופה נמי כתיב לו יתנה ומצי לדש למשרי עצמות ושמא הוה מוקמינא ליה לדרשא אסרית: ופליגנא דר' אלעזר דא"ר אלעזר פירשו לפני וריקה מועלין בהן לעולם כך גרסת הקונט' ויש ספרים שגורסין מועלין בהם עד וריקה ולהתא גרסא סיפא דמלתא הוא דפליגא דקאמר דלאחר וריקה לא נהנין ולא מועלין וא"ת לרבנן דאית להו דאפי' פירשו יעלו אמאי אין מועלין וי"ל דהינו פירשו קדם וריקה אבל לאחר וריקה התיירתם וריקה אם פירשו אי נמי לפי' ר' יצחק דלעיל אפי' פירשו לאחר וריקה וכגון שפירשו למטה דהא מלתה דרבנן מתוקמא בעודם על המזבח וא"ת דבמסקת תרומות (פי"א מ"ה) אמר' גרעניי תרומה בזמן שמכניסין אסורין השליכן מתרין וכן עצמות גדשים בזמן שמכניסין אסורין השליכן מתרין ופרש רבינו דהתם מניי בעצמות גדשים הנאכלין דומיא דתרומה ויש עליהם עדין בשר וקאמר דאם מכניסין ומצניען א"כ הוא מחשבון ואפתי שם גדשים עליהן ואסורין אבל משליכן בטל שם אכל מניהו וכן גרעניי תרומה מניי שלש עליהם אכל ומפרשא בענין זה: וכלן שפקעו מע"ג המזבח כו' פרש בקונטרס דקאי בין אפסולין בין אגידים ועצמות ולפירשו הא דקתני במתני' לא יסזיר ובגמ' אמרינן דמשלה בהם האור יעלו אכא למימר דפקעו דמתני' הינו לאחר שנתעבלו קצת דומיא דאברים שפקעו דמתני' דמוקמינן בגמרא בשרידי' אבל משלה בהם האור הינו משלה בהם האור פרמא ולא נעשה מצותו ולכך יסזירו ומיהו לפי מה שפרש בקונטרס לא יסזיר אין צריך להסזיר לא קשה מידי דאיכא למימר דיעלו דקאמר הינו אם ירצה אבל אין חובה להעלותם ועוד י"ל דפקעו הינו דפקעו מאליהן וירדו יעלו יש במשמע שהורידו ויש לחלק בין מאליהן לע"י אחרים בעין ההיא דטורף בשלפי (יומא מו:): המוריד גחלת מע"ג המזבח וכבה חיב משום דלא אנתקיה ממצותה אלאמא יכול להעלותה וכי שקעה תנן במתניתין דלא יסזיר ואין מועלין בה ואם היינו מפרשים דכלן לא קאי אפסולין לא היינו מתרצים בזה כלום דמכל מקום הוה קשה למאן דמתני' לה אסיפא:

פז.

עין משפט נר מצוה

א מיי פז מהל מעשה הקרבנות הל ג:

ב מיי פבי מהל מעילה הל יב:

ג מיי פבי מהל מעילה הל יב:

ד מיי פז מהל מעשה הקרבנות הל ב:

ה מיי פבי מהל מעילה הל יב:

ו מיי פגי מהל פסולי המוקדשין הל יח:

ז מיי פז מהל מעשה הקרבנות הל ג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פבי מחלי תמידים ומוספין חל יא:

וּחִצְיוֹ לְהִרְמָה. פֻּרַשׁ בַּקּוּנְטֵרַס וְשִׁירֵי נָמִי רֵאוּיִן לְהִרְמָה מִיְהוּ נִרְאָה דְּלֹא רֵאוּיִן לְהִרְמָה דְּלֹא דָשָׁן נִינְהוּ אֱלֵא חִצְיוֹ לְהִרְמָה דְּקֵאמֵר לֹא הִרְמָה מִמֶּשׁ אֱלֵא כַּעֲיִן הִרְמָה שְׁאִין רֵאוּיִן לְהִקְטֵרָה וְכֵן מִשְׁמַע פ' שְׁנֵי דַמְעִילָה (דף ט:) דְּדִיקָא הֵתִם וְכֵן גִּטְלַת שְׁפָקְעָה מַעַל גַּבִּי הַמְּזֻבָּח לֹא יִחְזִיר הָא עַל גַּבִּי הַמְּזֻבָּח יִחְזִיר וּמִקֻּשֵׁי מִזָּה לְרַב וּמִלְשָׁנִי שְׁאִנִּי גִטְלַת דְּאִית בֵּה מִמִּשְׁא הִלְכִּי יִחְזִיר דְּלֹא נַעֲשִׂית מִצּוֹתוֹ מִשְׁמַע דְּאִין רֵאוּי לְהִתֵּרם מִהֶם דְּאִי רֵאוּי לְהִתֵּרם מִהֶם כְּשֶׁתִּרְמּוּ אַמְאִי יִחְזִיר הָרִי נַעֲשִׂית מִצּוֹתוֹ וּמִיְהוּ הִיא גּוֹפֶה לֹא יִדְעָנָא מִנָּא לֶה דְּאִירִי לְאַחֵר תְּרוּמַת הַדָּשָׁן דְּמֵהָאִי טַעֲמָא מִקֻּשָּׁה לְרַב דְּאֵמֵר לְאַחֵר תְּרוּמַת הַדָּשָׁן אֲנִיר וְכִי הִכִּי דִמְתַּרְצִינָן לִיה לְאַחֵר תְּרוּמַת הַדָּשָׁן לִר' יוֹחָנָן יִתְרַצָּה קֳדָם תְּרוּמַת הַדָּשָׁן לְרַב דְּמוֹדָה רַב דְּמוֹעֲלִין וְנִרְאָה כַּעֲיִנִי דְדוּמִיא דְּפִסּוּלִין שְׁפָקְעוּ דְּאֲנִיר בְּכָל עֲנָנָן דְּתַתִּי וְכֵן גִּטְלַת שְׁפָקְעָה וּמִנָּה נָמִי דִיקָא דִבְגִטְלַת אִין חִלּוּק בֵּין קֳדָם חֻצוֹת לְאַחֵר חֻצוֹת דִּבְכָּל עֲנָנָן עֻבּוּל דְדוּמִיא דְּפִסּוּלִין שְׁבִרִישָׁא קַתְנֵי דְאַפִּילוּ קֳדָם חֻצוֹת לֹא יִחְזִיר וְעוֹד דְּבִסְיַפֵּא גַבִּי אַבְרִים הוּא דְמַפְלֵג אֲבָל בְּגִטְלַת לֹא מַפְלֵג דְּעֻבּוּל חֲשִׁיבָא וְלֹא שְׂיָד לֹא לִשׁוֹן הִקְטֵרָה וְלֹא לִשׁוֹן מוֹקֵדָה דֵּהָא (בְּכַר מִתּוּקֵמָא) וּמ"מ יִחְזִיר דְּלֹא רֵאוּיָה לְהִרְמָה הוּנֵא דְּלֹא דָשָׁן הִיא וְלֹא נַעֲשִׂית מִצּוֹתָהּ עַל גַּבִּי הַמְּזֻבָּח יִחְזִיר דְּאַפְתִּי לֹא נִגְמְרָה מִצּוֹתָהּ וְכִי פָקַע לֹא יִחְזִיר דְּעַל מוֹקֵדָה עַל הַמְּזֻבָּח מִשְׁמַע דְּדָבַר שְׁצִירִי יִקִּידָה וְהָא עַל הַמְּזֻבָּח אֲפִילוּ פָקַע אֲבָל דְּבַר שְׁאִין צִירִי יִקִּידָה לֹא וּא"ת כְּשֶׁמֶאֱסָפִין אֶת הָאֶסֶר לְהַעֲלוֹתוֹ לַתְּפִיחַ אִין יְכוּלִים לְהַזְהֵר שְׁלֹא יְהוּ הִרְבָּה גִּחְלִים עַל הָאֶסֶר וְהִכָּא מִשְׁמַע שְׁאֲסוּר לְהוֹצִיא גִּטְלַת מִן הַמַּעֲרֵכָה כְּדִדְנָן בַּמַּעֲיֵלָה

(ג"ו שם) דִּיחְזִיר וְכַל שְׂכָן שְׁאֲסוּר לְהוֹצִיא וּבִמְסַכֶּת תַּמִּיד (דף לג.) נָמִי מִשְׁמַע שְׁהִיָּה נוּטֵל מִן הַמֶּאֱפָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת אֲלֵמָא גִּחְלִים הִנֵּה נוּטֵל וְצִירִי לּוֹמֵר דְּמֵאִי מִן הַמֶּאֱפָלוֹת הִנֵּה נוּטֵל הִנֵּה דְלִית בְּהוּ מִשְׁשָׂא וְחֲשִׁיבִי אֶסֶר אֲבָל גִּטְלַת דֵּהֲכָא דְמִינָה דִּיק בַּמַּעֲיֵלָה דִּיחְזִיר מִנִּיר בְּגִטְלַת חִיָּה דְאִית בֵּה מִשְׁשָׂא וְהָא דְקֵאמֵר בַּמַּעֲיֵלָה ה"ה דְּאַפִּילוּ אֶסֶר לֹא דִלְהוּי בְּגִטְלַת מִמֶּשׁ אֲפִי' לַעֲנָנָן חֲזָרָה דִּגִּטְלַת מִחְזִירִין לַעֲלוֹם אֲפִילוּ לְאַחֵר תְּרוּמַת הַדָּשָׁן דְּאִין מַעֲלִין אוֹתָהּ לַתְּפִיחַ אֲבָל אֶסֶר מַעֲלִין לַתְּפִיחַ אֱלֵא לַעֲנָנָן מַעֲיֵלָה הוּא דְקֵאמֵר דֵּהוּנֵא בְּגִטְלַת וּאֲע"פ שְׁלִכְאוּרָה

יֵשׁ חִלּוּק בֵּין גִּטְלַת חִיָּה לְשְׂאִינָה חִיָּה שְׂאִינָה חִיָּה בְּכָלֵל דָּשָׁן הִיא כְּדַתְנָן נוּטֵל מִן הַמֶּאֱפָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וּמ"מ יֵשׁ לִישָׁב כְּפֻרָשׁ הַקּוּנְטֵרַס דְּחִצְיוֹ לְהִרְמָה הִינּוּ אֲפִילוּ בְּשִׁירֵי וּלְעֲנָנָן זֶה שֶׁתִּרְמַת הַדָּשָׁן מִתִּירוֹ לְאַסְפֵּם לַתְּפִיחַ וְלֹא לַעֲנָנָן זֶה שְׁיַעֲשֶׂה מִהֶם תְּרוּמָה דֵּהָא דָשָׁן [בְּתִיב וְהִינּוּ] דְּאֵמֵר רַסְמָנָא וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן מִחֻצוֹת כְּדִי לְהַתִּיר אֲפִי' שִׁירֵי דְמִחֻצוֹת וְאֵילֵךְ חֲשִׁיבִי עֻבּוּל לְהִקְטֵרָה וְאִם יִרְצָה יֵאֻסְפֵּם לַתְּפִיחַ כְּדִי לְהוֹצִיאָם מִחוּץ לַמִּחְנָה אֲבָל אִם רוּצָה לְהִנָּחֵם בַּמִּקּוֹם הַמַּעֲרֵכָה כְּדִי לִמְרַק מִצּוֹתָם שְׂיֵהוּ הֶם רֵאוּיִן עֲצָמָם לְתְרוּמַת הַדָּשָׁן עֲדִין מִצּוֹתָם גְּלִיָּהֶם הִלְכִּי יִחְזִיר דְּמִסְתַּבֵּר לְמִימַר דְּעִידִין חֶסֶד מִהֶם מְרוּק מִצּוֹת פִּינוּ שְׁעִידִין אִין רֵאוּיִן לְתְרוּמַת הַדָּשָׁן וְהַשְׂתָּא יִנִּיחָא לְשֵׁנָא דְּחִצְיוֹ לְהִרְמָה וְיִנִּיחָא נָמִי שְׁבִשְׁעָה שְׁמֶאֱסָפִין אֶת הָאֶסֶר לֹא הִי צִרִיכּוֹ לְהַזְהֵר מִן הַגִּחְלִים וְאֲפִי' הִי לִחְשׁוֹת וְקֻצַּת הִנֵּה נִרְאָה כֵּן בַּמְּסַכֶּת תַּמִּיד פֻּרַךְ רֵאוּהוּ (דף כח:) דַּתְנָן נוּטֵלוּ אֶת הַמַּגְרָפוֹת וְאֶת הַצִּנּוּרוֹת וְעַלּוּ לִרְאֵשׁ הַמְּזֻבָּח הָאֲבָרִים וְהַפְּדָרִים שְׁלֹא נִתְאַקְלוּ מִבְּעֵרֵב סוּלְקִין לְצִדְדֵי הַמְּזֻבָּח וּבִתֵּר הִכִּי קַתְנֵי חִתּוּל מְסַלֵּק בְּאֶסֶר עַל גַּבִּי הַתְּפִיחַ וְהוּי כְּפִי' רַשִׁי' שְׁלֹא הִי מְסַלְקִין. אוֹתָם שְׁלֹא נִתְעַבְּלוּ אֲבָל גִּחְלִים עֻבּוּל חֲשִׁיבִי וְאַפִּילוּ חִים כְּדָפִי' לַעֲיֵל

דְּאַפִּילוּ קֳדָם חֻצוֹת חֲשִׁיבִי עֻבּוּל אִם כֵּן לֹא בְּכָלֵל שְׁלֹא נִתְעַבְּלוּ נִינְהוּ הִלְכִּי ג"ל פֻּרָשׁ הַקּוּנְטֵרַס עֲשֵׂר: **אֱלֵא** אֵמֵר ר' יוֹחָנָן בַּקּוּנְטֵרַס מַחֵק אֱלֵא בְּפֻרְשֵׁים הִרְאֻשׁוּנִים וּפִי' דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִתַּרְן קֵרָאִי כִּרַב חִצְיוֹ לְהִקְטֵרָה וּחִצְיוֹ לְהִרְמָה וּמִיְהוּ הִינּוּ דּוּקָא בְּשִׁירֵי וְהָאִי דְקֵאמֵר (דְּקַמְדִּמִּי) קֳדָם לְחֻצוֹת הִינּוּ בַּמַּעֲפְלִין וּמִקְרָאִי אַחֲרֵינָא נִפְקָא לֶה דְּכַתִּיב עַד בִּקֵּר תֵּן בִּקֵּר לְבִקְרוּ שְׁל לִילָה וּמוֹקְמִינָן לִיה בְּהִרְמָה וּמִסֵּר הַמִּקּוֹם הַדְּבַר לְחֻמְכִּים לְהִיּוֹת מְדַמִּין כֵּל מַה שְׂיָרְצוּ לְפִי הַצֵּרֵךְ לָהֶם וּמִיְהוּ קֻשָּׁה לְפֻרְשׁ זֶה דְּקֵרָא דְּעַד בִּקֵּר דְּכַתִּיב בְּהִקְטֵרָה [וְהִכִּי] מוֹקְמִינָן לִיה בְּהִרְמָה וְעוֹד דְּאֵלֵא גֵרְסִינָן בְּכָל הַסְּפָרִים וְנִרְאָה כְּגִיר' פֻּרְשֵׁים אַחֲרוּנִים דְּגֵרְסִי אֱלֵא וּפְלִיג רַבִּי יוֹחָנָן אֲדָרְב דְּאֵמֵר חִצְיוֹ לְהִרְמָה דְּאַפִּילוּ בְּדָשָׁן הַמַּעֲפֵל יִפֶּה לֹא מְקַדְמִינָן וְקֵאמֵר רַבִּי יוֹחָנָן דְּכָל הַלִּילָה קֵאִי אַהֲקֵטְרָה וְקֵאִי אַהֲקֵרָה דְּכָל הַלִּילָה כְּשֶׁר לְהִקְטִיר כְּשִׁאִין מַעֲפְלִין וְכַל הַלִּילָה כְּשֶׁר לְהִרְמָה אִם יֵשׁ דָּשָׁן מַעֲפֵל גַּבִּי הִקְטִידָה כְּתִיב בִּקֵּר מִתֵּר לַתֵּן בִּקֵּר לְבִקְרוּ שְׁל לִילָה וְהִינּוּ בְּשִׁירֵי דְּחֻצוֹת עוֹשָׂה עֻבּוּל וְהִכִּי מְדַרִישׁ קֵרָא תֵּן הַשְׁכֵּמָה אַחַת לְבִקְרוּ שְׁל לִילָה וּבִקְרוּ שְׁל לִילָה הוּא עֲמוּד הַשֹּׁחַר וְנָתַן לוֹ כְּתוּב בִּקֵּר אַחֵר לּוֹמֵר שְׁאִין צִרִיד לְהִקְטִיר מִן הַשֹּׁחַר וְאֵילֵךְ וְכִינוּ שְׁלֹא נָתַן וּמִן בָּאוֹתוֹ בִּקֵּר עַל כְּתוּבָה הוּא חֻצוֹת לִילָה שְׁמַעֲינָן דְּבִשְׁרִירִי תִלּוּי בְּחֻצוֹת וּבְדָשָׁן מַעֲפֵל דְלִית בֵּה מִשְׁשָׂא כֵּל הַלִּילָה וְהָרִים אֲבָל אִית בְּהוּן מִשְׁשָׂא כֵּל הַלִּילָה וְהִקְטִיר וְכַר פִּי' בַּקּוּנְטֵרַס בַּ"ק דִּימָא (דף כ) וצ"ע בַּמַּגֵּלָה (דף כ:) דְקֵאמֵר כֵּל הַלִּילָה כְּשֶׁר לְהִקְטֵרָה אַמְאִי לֹא קֵאמֵר נָמִי לְהִרְמָה: **מִלְשׁוֹם** חֲלָשָׁא דְכֶהֱן גְּדוּל מִחֻצוֹת כֵּאֵן מִשְׁמַע שְׁעוּבּוּדַת לִילָה כְּמוֹ תְרוּמַת הַדָּשָׁן וְסְדוּר הַמַּעֲרֵכָה הִי מְשֻׁלוֹת עֲלִיו וְהַשְׂתָּא אֲתִי שְׁפִיר מִשׁוֹם חֲלָשָׁא דְכֶהֱן גְּדוּל שְׂיֻכַּל לְנוּחַ אַחֵר תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וְלִהְפָּסִיק כְּדִי לַעֲשׂוֹת בְּנִחַת שְׁחִיטַת הַתַּמִּיד וּבְעוּבַדַּת הַיּוֹם אֲבָל אִי עוּבּוּדַת לִילָה בְּשָׂאֵר כְּהֻנִּים מֵאִי חֲלָשָׁא אֵיבָא וְרִיב"א פֻּרַשׁ בְּיוֹמָא (דף כ:) דְּלֹא גֵרַס הִכָּא כֶּהֱן גְּדוּל דְּתְרוּמַת הַדָּשָׁן לֹא הוּנֵא בְּכֶהֱן גְּדוּל מִדְּלֵא חֲשִׁיב טְבִילַת תְּרוּמַת הַדָּשָׁן בְּהַדִּי ה' טְבִילוֹת וּי' קְדוּשִׁין שְׁהִיָּה עוֹשָׂה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים וְעוֹד דְּפִיס דְּתְרוּמַת הַדָּשָׁן חֲשִׁיב בְּסֻדֵּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וְכֵן יִסֵּד הַפִּשְׁט הוֹקֵמוּ מִחֻצוֹת אֶפְרָה לְבַעֲרָה בְּפִיס דָּשָׁן הַבְּעֵרָה וּמִיְהוּ רַבִּינוּ הִיָּה מְפֻרָשׁ דְּאִין צִירִיד לְמוֹסְקוֹ דַּה"פ מִשׁוֹם חֲלָשָׁא דְכֶהֱן גְּדוּל מְקַדְמִינָן תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וְסְדוּר הַמַּעֲרֵכָה וְשִׁנְרַפַּת אַבְרִים שְׁלֹא נִתְעַבְּלוּ מִבְּעֵרֵב כְּשָׂאֵר כְּהֻנִּים כְּדִי שְׁעַל יָדִי כֵּן יֵהָא מִזְמָן כַּה"ג לְהַתְחִיל מִהִבְהָר כְּשִׁינְעֵלָה עֲמוּד הַשֹּׁחַר עוּבּוּדַת הַיּוֹם קֳדָם שְׂיֵהָא רַעֲב וְחַלְשׁ:

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

בְּשִׁירֵיִרִי. מִנָּא הִנִּי מִיִּלִּי? אֵמֵר רַב, כְּתוּב

אֶחָד אוֹמֵר: "כָּל הַלִּילָה" וְהִקְטִיר, וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "כָּל הַלִּילָה... וְהָרִים".

חֲלָקִיהוּ, חִצְיוֹ לְהִקְטֵרָה וְחִצְיוֹ לְהִרְמָה.

^(א)מִתִּיב רַב כְּהֵנָּא: בְּכָל יוֹם תּוֹרֵם אֶת הַמְּזֻבָּח מִקְרוֹת הַגָּבֵר, או סְמוּךְ לוֹ מְלַפְנוּ [או] מֵאַחֲרָיו. בְּיוֹם הַכִּיּוּפוּרִים – בְּחֻצוֹת.

בְּרִגְגָלִים – בְּאַשְׁמוּרַת הָרֵאשׁוֹנָה. וְאִי

סִלְקָא דְּעֵתֵיהּ מִחֻצוֹת דְּאוֹרֵיִיתָא, הִיכִי

מְקַדְמִינָן וְהִיכִי מֵאַחֲרֵינָן? אֱלֵא אֵמֵר רַבִּי

יוֹחָנָן: מִמִּשְׁמַע שְׁנָאֲמֵר "כָּל הַלִּילָה" –

אִינִי יוֹדַע שְׁעַד הַבִּקֵּר? מַה תִּלְמוּד לּוֹמֵר

"עַד בִּקֵּר"? תֵּן בִּקֵּר לְבִקְרוּ שְׁל לִילָה.

הִלְכִּי, כֹּל יוֹמָא – מִקְרוֹת הַגָּבֵר סָגִי. בְּיוֹם

הַכִּיּוּפוּרִים, מִשׁוֹם חוֹלְשָׁא דְכֶהֱן גְּדוּל –

מִחֻצוֹת. בְּרִגְגָלִים, דְּנִפְשִׁישִׁי קַרְבָּנוֹת דְּקִדְמִי

אֶתוּ יִשְׁרְאֵל – מֵאַשְׁמוּרַת הָרֵאשׁוֹנָה;

כְּדַתְנֵי סִיפָא: לֹא הִיָּתָה קִרְיִית הַגָּבֵר

מַגַּעַת עַד שְׁהִיָּתָה עֲזוּרָה מִלְּאַה מִיִּשְׂרָאֵל.

אִיתְמַר: פִּירְשׁוּ קוֹדֵם חֻצוֹת וְהַחֲזִירֵן אַחֵר

חֻצוֹת – רַבָּה אֵמֵר:

חֻצוֹת

הָאֵשׁ שְׁשֻׁלְטָה בְּכָלָן וְנִשְׁרַפּוּ אֱלֵא שְׁלֹא נַעֲשׂוּ שְׂחָם אֱלֵא כְּעֻצִּים יְבֻשִׁים הֶם מִתּוֹכָם: מִנְּהִי

מִלִּי דְבַחְצוֹת תִּלְיָא מִלְתָּא: כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר כֹּל הַלִּילָה וְהִקְטִיר עַל מוֹקֵדָה עַל הַמְּזֻבָּח כֹּל הַלִּילָה עַד הַבִּקֵּר דִּהִינּוּ הִקְטֵרָה: וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר כֹּל הַלִּילָה וְסָמִיךְ לֶה וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן וּע"כ אֲכַל הַלִּילָה קֵאִי דֵּהָא לֹא כְּתִיב וְלִבֵּשׁ הַכֹּהֵן בַּבִּקֵּר מִדּוּ בַד אֱלֵא כֹּל הַלִּילָה עַד הַבִּקֵּר וְלִבֵּשׁ וְהָרִים כֵּן שְׁמַעְתִּי בְּסֻדֵּר יוֹמָא: חִצְיוֹ לְהִקְטֵרָה דְּלֹא הִי עֻבּוּל אִי לֹא דָשָׁן מִמֶּשׁ הוּא: וְחִצְיוֹ לְהִרְמָה אֲפִי' קִשִּׁין שְׂבִהֵן רֵאוּיִן לְהִרְמָה וְקִרְוִין דָּשָׁן וּמִיְהוּ בְּשֶׁר מִמֶּשׁ לִיכָא לְמִימַר דְּמִקְרִי דָשָׁן: מִתִּיב רַב כְּהֵנָּא אֲדָרְב דְּאֵמֵר חִצְיוֹ לְהִרְמָה דְּמִשְׁמַע דְּקֳדָם חֻצוֹת לֹא שְׁעַת הִרְמָה הִיא אֲפִילוּ מִן הַנַּעֲשִׂין דָּשָׁן: הִי תוֹרְמִין תְּרוּמַת הַדָּשָׁן מִלֵּא מַחֲתָה וְנוֹתָנָה בְּמִזְרְחוֹ שְׁל כְּבִשׁ: וּבְרִגְגָלִים מֵאַשְׁמוּרַת הָרֵאשׁוֹנָה וּמִשׁוֹם דְּנִפְשִׁישִׁי קַרְבָּנוֹת וּנִפְשִׁישׁ דָּשָׁן וְצִירִיד לְהַעֲלוֹתוֹן לַתְּפִיחַ שְׂבָאֲמַצַּע הַמְּזֻבָּח וּלְסֻדֵּר אֶת הַמַּעֲרֵכָה בְּלִילָה שְׂיֻכְלוּ לִשְׁחֹט וּלְהַעֲלוֹת הַתַּמִּיד בַּעֲלוֹת הַשֹּׁחַר: ה"ג וְאִי חֻצוֹת דְּאוֹרֵיִתָּא הִיכִי מְקַדְמִינָן ל"ג וְהִיכִי מֵאַחֲרֵינָן: א"ר יוֹחָנָן גֵּרַס וְלֹא גֵרְסִינָן אֱלֵא: מִמִּשְׁמַע שְׁנָאֲמֵר כּו' כְּלוֹמֵר קֵרָאִי כְּדָרְב מִתַּרְצִי וּלְאַשְׁמוּעִינָן דְּחֻצוֹת עוֹשָׂה עֻבּוּל בְּשִׁירֵיִרִי דְּקֳדָם חֻצוֹת הֵן בְּכָלֵל הִקְטֵר וּמִחֻצוֹת וְאֵילֵךְ רֵאוּיִן לְהִרְמָה כְּדָשָׁן מַעֲלִיא וְהִרְמָה בַּמַּעֲפְלִין לְגַמְרִי קֳדָם חֻצוֹת נִפְקָא לָן מִהָאִי קֵרָא: מִמִּשְׁמַע שְׁנָאֲמֵר כֹּל הַלִּילָה כּו' אִם לְלַמֵּד בֵּא כְּמִשְׁמַע כֹּל הַמִּקְרָא שְׂיֵהָא מַעֲלָה אַבְרִים וּמִקְטִירָן עַד הַבִּקֵּר מְכַל הַלִּילָה נִפְקָא: מַת"ל עַד בִּקֵּר לֹא נָאֲמֵר אֱלֵא לַעֲנָן הִרְמָה לּוֹמֵר שְׁתוֹרְמִין כֹּל הַלִּילָה וְהִכִּי קֵאמֵר עַד הַבִּקֵּר וְהָרִים לְפָנֵי הַבִּקֵּר וְהָרִים וְלֹא נָתַן

שְׁעוּר לְדָבַר: תֵּן בִּקֵּר לְבִקְרוּ שְׁל לִילָה בִּקְרוּ שְׁל לִילָה עֲלוֹת הַשֹּׁחַר בִּקֵּר אַחֵר תֵּן לוֹ הִינּוּ הַשְׁכֵּמָה וְכִינוּ דְאִין וְמִן לְדָבַר אֱלֵא שְׁל הַשְׁכֵּמָה הַכֹּל לְפִי צִרְךָ הַשְׁעָה שֵׁשׁ בְּצִרְךָ לַעֲשׂוֹת הִלְכִּי כֹּל יוֹמָא בְּקָרוֹת הַגָּבֵר אוֹ סְמוּךְ לוֹ לְפָנֵינוּ אוֹ לְאַחֲרָיו סָגִי: בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁכַל הַעֲבוּדָה מְשַׁלַּת עַל כֶּהֱן גְּדוּל וְאֵיבָא חֲלָשָׁא וְצִירִיד לְהִקְדִּים יוֹתֵר: וּבְרִגְגָלִים מֵאַשְׁמוּרַת הָרֵאשׁוֹנָה כְּדַתְנֵי סִיפָא דֵּהִיָּהּ וְלֹא הִיָּתָה קְרוֹת הַגָּבֵר מַגַּעַת בְּרִגְגָלִים עַד שְׁהִי

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

חצות שני עוכלתן שרידי דידהו חצות שני של ליל המזרת: שׂאינו עושה לינה לאותו שׂעל הארץ שְׁהִי כל הלילה כְּשֶׁר להעלותו מן הארץ ולמנוח דכתיב לא יליו חלב חגי עד בקר

חצות שני עוכלתן, רב חסדא אמר: עמוד השחר עוכלתן.

אמרי בי רב: מאי טעמא דרב חסדא? ומה חצות שׂאין

עושה לינה, עושה עיכול; עמוד השחר שׂעושה לינה,

אינו דין שׂעושה עיכול? פי'רשו קודם חצות, וְהַחֲזִירָן

לֵאחֶר עמוד השַּׁחַר – רִבֵּה אֲמַר: חצות שני עוכלתן, רב

חסדא אמר: אין בָּהֶן עיכול לעולם. מתקיף לה רב יוסף:

ומאן לימא לן דחצות בראש המנוח משובא להו עיכול?

דילמא כל היכא דמשבחה להו משובא להו עיכול? וְהַחֲזִירָן

מתם: הלכתא בְּרַב יוֹסֵף. “איתמר נמי, אמר רבי חייא בר

אבא: פי'רשו קודם חצות וְהַחֲזִירָן אַחַר חצות – לֹא נִהְיִין

וְלֹא מוּעָלִין. וְכֵן תָּנָא בר קפרא: פי'רשו קודם חצות

וְהַחֲזִירָן לֵאחֶר חצות – יוצאין מידי מעילה. אמר ליה רב

פפא לאבבי: וכי מאחר דשִׁלְחוּ מִתָּם הילכתא בְּרַב יוֹסֵף,

ואמר רבי חייא בר אבא וְכֵן תַּנִּי בר קפרא – רִבֵּה וְרַב

חסדא במאי פליגי? אמר ליה: בשמינים.^(א) **בַּעַא מיניה**

רַבָּא מַרְבֵּה: לינה מוּעָלָת בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, או אינה

מוּעָלָת בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ? היכי דמי? אילימא דְּלֹא יִרְדּוּ

– הַשְׁתָּא לְנוּ בַּעֲזָרָה אֲמַרְתָּ דְּלֹא יִרְדּוּ, בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ

מיבַּעֲיָא?! **יֵאָלָא דִּירְדּוּ לְשַׁלְחַן מַדְמִינָן לה; דתנו: אפילו**

הֵן עַל הַשְּׁלַחַן יָמִים רַבִּים – אֵין בָּכֶּךָ כְּלוּם, או דילמא

לְקַרְקַע מַדְמִינָן? “אמר ליה: אין לינה בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ.

קיבֵּלָה מיניה, או לא? תא שִׁמְעַ, דְּאִיתְּמַר: איבְּרִים שְׁלֵנוּ

בַּעֲזָרָה – מְקַטֵּר וְהוֹלֵךְ כָּל הַלֵּילָה. לָן בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ –

מְקַטֵּר וְהוֹלֵךְ לְעוֹלָם. 'יִרְדּוּ – רִבֵּה אֲמַר: יַעֲלוּ, רַבָּא אֲמַר:

לֹא יַעֲלוּ. שִׁמְעַ מינה: לא קיבֵּלָה מיניה! שִׁמְעַ מינה.

^(ב)כְּשֵׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ מְקַדָּשׁ כּוּ. תַּנּוּ רַבֵּנּוּ: “הִנָּנֶעַ בַּמִּזְבֵּחַ” –

אֵין לִי אֶלָּא מִזְבֵּחַ; כְּבֶשׂ מִצִּין? תַּלְמוּד לוֹמַר: “אֵת

הַמִּזְבֵּחַ”. כָּלִי שֶׁרַת מִצִּין? תַּלְמוּד לוֹמַר: “כָּל הִנָּנֶעַ בָּהֶם

יְקַדָּשׁ”. בַּעַא מיניה רִישׁ לְקִישׁ מִרְבִּי יוֹחָנָן: כָּלִי שֶׁרַת מַהוּ

שִׁינְדָּשׁוֹ אֵת הַפְּסוּלִין? אַמַּר לִיה, תַּנִּיתוּהָ: כְּשֵׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ

וְהַכְּבֶשֶׂת מְקַדָּשִׁין אֵת הַרְאֹי לָהֶן, כֹּךְ כָּלִים מְקַדָּשִׁין! ^(ג)“אַמַּר

לִיה: לְכַתְּחִילָה לִיקָרֵב קַמִּיבַּעֲי לִי. הָא נָמִי תַנִּינָא:

שְׁקִיבְלוּ

אֲמָרִי בִי רַב מ"ט דְּרַב חֲסָדָא אַע"ג דְּאֲמָרִי בִי רַב. רַב הוּנָא וְרַב חֲסָדָא תַלְמִידוֹ שְׁמַא רַב

הוּנָא נָמִי אֲמָרָה וּפִי טַעְמוֹ וְהִש"ס קַבְעִינָא

בְּלִשּׁוֹן זָה מ"ט דְּרַב חֲסָדָא אִי נָמִי מַעֲנִינוּ

שְׂרַב הוּנָא רִגְלִי לִשְׁבַח דְּבִרְיו כְּדֹאמַר בְּגִטִּין

(דף ז.) חֲסָדָא שְׁמָךְ וְחֲסָדָיִן מִלָּךְ וּבִמְסַכַּת

שְׁבַת (פב.) מ"ט לא שְׁכִיחַת גָּבִי רַב חֲסָדָא

דְּמַסְחָדוֹ שְׁמַעְתְּמִיה: מַה חֲצוֹת שְׂאִין עוֹשָׂה

לִינָה כו' וּרְבֵּה לְטַעְמָה דְּאִית לִיה בְּסַמּוּךְ אֵין

לִינָה מוּעָלָת בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ וְלִית לִיה ק"ו

דְּרַב חֲסָדָא דְּאִיבָא לְמַפְרָךְ מַה לְחֲצוֹת שָׁכֵן

עוֹשָׂה עִכּוּל בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ דָּאם פִּקְעַ לא

יַחֲזִיר תֵּאמַר בַּעֲמוּד הַשַּׁחַר שְׂאִין לִינָה

פּוֹסְלַת בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ כֹּךְ פִּי ה"ר מַנְחֵם

זצ"ל: וְרַב חֲסָדָא אֲמַר אֵין בָּהֶם עִכּוּל

לְעוֹלָם וְלִיכָא לְמִימַר דַּעֲמוּד הַשַּׁחַר שְׁנִי

יַעֲשֶׂה עִכּוּל מִק"ו דְּחֲצוֹת שְׁהִי אֵינוֹ עוֹשָׂה

לִינָה אֶלָּא לְקַרְבּוֹת הַיּוֹם שְׁלִפְנִיו:

הִילַכְתָּא בְּרַב יוֹסֵף פְּרָשׁ יִפָּה אֲמַר וְאֵין

זָה פֶסֶק הִלְכָּה וְלֹא שִׁיךְ לְמַפְרָךְ הִילַכְתָּא

לְמַשִּׁיחָא דְּהָא לְבִסּוּף נָמִי מוֹכַח דְּלֹא פְּלִיגִי

עָלָה וא"כ הִלְכָּה לְמַה לִּי: לֹא נִהְיִין רַבִּינוּ

הִיָּה מְפָרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה כִּינָן שְׁהֶם לַחֲמוּ שֶׁל

מִזְבֵּחַ ומ"מ יָצָא מִיַּד מַעֲלָה דְּכִינָן דְּחֲצוֹת

עוֹכְלִם נַעֲשִׂית מַאֲוָתָם וְלֹא חוֹרָה בָּהֶם

מַעֲלָה: לְשַׁלְחַן מַדְמִינָן לה דתנו אַפְּלוּ

הִיָּה עַל הַשְּׁלַחַן כו' תַּמָּה מָנָא לה דְּלֹא פִסּוּל

לֵאחֶר שְׁבַת כְּשֶׁנֶּסְדֵּר כְּהִלְכָתוֹ וי"ל דְּדַקָּה

מִלְשָׁנָא יִתִּירָא דְּקֹאמַר 'שִׁאפִי' הוּא עַל

הַשְּׁלַחַן כּו' דְּמַשְׁמַע שְׁבָא לְהוֹסִיף אִפִּי'

בַּעֲנֵן זָה וְהָא לִיתָא דְּהָא דּוֹקָא מְשוּם

שְׁנִסְדֵּר בְּאַחַד בְּשַׁבַּת שְׁלֹא כְּהִלְכָתוֹ לֹא

מִפְּסֵל כְּדֹאיתָא שְׁלַחִי שְׁמִי הִלָּחֶם (מַנְחוֹת

דף ק.) וּפְרָק אֲמַר לָהֶם הַמִּמָּנָה (יֹמָא דף

כט:) דַּטַּעְמָא דְּכָלִי שֶׁרַת אֵין מְקַדָּשִׁין שְׁלֹא

בְּזַמְנֹו וְלֹא מִשְׁנֵי הֵתָם טַעְמָא דְּשַׁלְחַן אֵינוֹ

מְקַדָּשׁ לְפִסּוּל בְּלִינָה כְּדֹאמַר הָכָא דְּבַעֲי

לְמִוּלַּךְ מִנָּה מִזְבֵּחַ וצ"ע אִי מַצִּי לְמִימַר דְּכִי

נִסְדֵּר כְּהִלְכָתוֹ נַעֲשֶׂה לַחֲמוּ שֶׁל שְׁלַחַן טְפִי

לֹא יִפְּסֵל בְּלִינָה זָה מִשְׁמַיעֵנוּ לִשְׁנָא יִתִּירָא

דְּאַפְּילוּ עַל הַשְּׁלַחַן כּו' וְהֵתָם דְּפִרְיָךְ כִּינָן

דְּלִילָה אֵינוֹ מְחַסֵּר זְמַן בִּי שְׁמִשִּׁי לְפִסּוּל

וּמִשְׁנֵי כִּינָן דְּנִסְדֵּר שְׁלֹא כְּהִלְכָתוֹ נַעֲשֶׂה כְּמִי

שְׁפִסְדֵּרוּ הַקּוֹף מִשְׁמַע אִם סִדְרוּ כְּהִלְכָתוֹ

נִפְּסֵל בְּלִינָה י"ל דְּאֵתָא לְמִימַר דָּאם נִסְדֵּר

בְּלִילָה כִּינָן דְּלִילָה אֵין מְחַסֵּר זְמַן נִפְּסֵל

בְּלִינָה אֲבָל נִסְדֵּר כְּהִלְכָתוֹ מִמֶּשׁ כּוּיָם הַשְּׁבַת

אַפְּילוּ הִיָּה שֵׁם יָמִים רַבִּים אֵינוֹ נִפְּסֵל

דְּנַעֲשֶׂה לַחֲמוּ שֶׁל מִזְבֵּחַ מ"מ תַּמָּה לְמַה לֹא תֵרַץ מִתַּחַנָּה לִפִּי סְבֵרְתָּ כִּי נָמִי כָּלִי שֶׁרַת מְקַדָּשׁ שְׁלֹא בְּזַמְנֹו שְׂאִין שְׁלַחַן דְּאֵינוֹ נִפְּסֵל עָלֵיו כָּלִל בְּשׁוּם עֲנֵן דַּעַל כְּרַחֲנֵן שׁוּם פְּסוּל יֵשׁ עַל דְּכַר

זָה שְׂאִינוֹ נִפְּסֵל אַפְּלוּ כִּי נִסְדֵּר כְּהִלְכָתוֹ: הִגַּה"ה כְּבֶשׂ מִצִּין וא"ת לְרַבִּי יְהוּדָה דְּאֲמַר עוֹרָה מְקַדָּשַׁת כְּמוֹכָם אֲמַאי אֲצִטְרִיף אֵת לְרַבִּינִי כְּבֶשׂ הָא כִּינָן דִּירַד ע"ג דְּרַפְּהָ יַעֲלָה כ"ש כְּבֶשׂ

וי"ל דְּשִׁמָּא הָא דַּעֲזָרָה מְקַדָּשַׁת כְּמוֹכָם הִינּוּ כְּשֶׁרִין לְהַקְטִיר עָלֶיהָ אֲבָל פְּסוּלִין לֹא לְהִכִּי אֲצִטְרִיר קְרָא: כָּלִי שֶׁרַת מַהוּ שִׁינְדָּשׁוֹ אֵת הַפְּסוּלִין פִּי' כְּמוֹנְטֵרֵס דַּלְעֲנֵן פְּדִיוֹן בַּעֲי א"ל

תַּנִּיתוּהָ כו' א"ל לְכַתְּחִילָה לְקַרֵּב קַמִּבַּעֲיָא לִי וּפְשִׁישׁ דְּמַקְדָּשׁ מְקַבְּלוּ פְּסוּלִין וְתָרְקוּ אֵת דְּמוּ מֵאִי לֹא שְׁקַבְּלוּ פְּסוּלִין וְתָרְקוּ דְּמִשּׁוּם וְתָרְקוּ פְּסוּלִין אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ הָא אִם וְתָרְוּהוּ

כְּשִׁרִים לְכַתְּחִילָה יַעֲלוּ אִיבְרִים דּוֹרִימָה מַעֲלִיתָא הִיא אִף עַל גַּב דְּקַבְּלוּהוּ פְּסוּלִין דְּכָלִי שֶׁרַת שְׁקַבְּלוּ בּוּ תֵּדָם מְקַדָּשַׁת פְּסוּלִין לְכַתְּחִילָה לְשַׁרֵּב וְלַזְרֵךְ כֹּךְ פְּרָשׁ כְּמוֹנְטֵרֵס וְתַמָּה לִפִּי' דא"כ

תַּקִּשִׁי לִיה מִתְנִי' הֵלן וְהִיצָא וְהִטְמֵא שְׁנִשְׁחַט חוּץ לְזַמְנֹו וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ כו' אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ מִשְׁמַע הָא לְכַתְּחִילָה לֹא יַעֲלוּ וּאע"ג דְּנִתְקַבַּל תֵּדָם כְּכִשְׁרִית בְּכָלִי שֶׁרַת דְּהָא לֹא אֲזִירִי מִדִּי

בְּנִתְקַבַּל כְּפִסּוּל וְנִרְקַס כְּפִסּוּל וְעוֹד לֵן דְּמַה וְיָצָא דְּמַה וְנִטְמָא דְּמַה אֲמַאי לֹא יַעֲלוּ לר"ש כִּינָן דְּכָלִי שֶׁרַת מְקַדָּשִׁין אֵת הַפְּסוּלִין לְכַתְּחִילָה לְקַרֵּב וְצִירִי לְדַחוּת כִּל הֵינִי בְּזַנָן שְׁלִשָּׁן עֲתָה בְּכָלִי

חוּל דְּהוּה לִיה כְּיָרִיד וְכֵן נִתְעַרֵּב בְּדָם הַפְּסוּלִין דְּאֲמַר וְשִׁפָּךְ לֵאמָרָה וְלֹא אֲמַרִּין דִּיקָרֵב מִיָּדִי בְּהִכִּי וְכֵן הָא דתנו (מַנְחוֹת דף ק:) הַמַּנְחוֹת וְהַנְּסֻכִּים שְׁנִטְמָאוּ מִשְׁדָּרְשׁוּ בְּכָלִי אֵין לָהֶם פְּדִיוֹן

דְּמִשְׁמַע מְקַרֵּב לֹא כְּרַבּוּ בַּעֲזָרְכוּ לְכָלִי חוּל אֲזִירִי וְכֵן הִיָּה מְקַרִּיב מִנְחָת הַעֶמֶר וְנִטְמָאת כִּידִי אוֹמַר לוֹ הָבָא אֶתְרַת תַּחֲתִיָּה בְּהִכִּי מוֹקְמִינָן לָה מִיָּהוּ אֲכַתִּי קִשְׁהָ לִפִּי' דְּאִי מַעֲשֵׂרָא ס"ד

דַּלְעֲנֵן פְּדִיוֹן קַבְעִי אִם כּוּן לֹא תוּה לִיה לְמִימַר לְכַתְּחִילָה לְקַרֵּב מַבַּעֲיָא לִי וּמִדְּקֹאמַר לְכַתְּחִילָה לְקַרֵּב מַבַּעֲיָא לִי מִשְׁמַע דְּמַעֲשֵׂרָא נָמִי תוּה יַדַּע דְּלְקַרֵּב מַבַּעֲיָא לִיה

אֶלָּא דְּמַבַּעֲיָא לִיה בְּדִיעֻבַּד וְעוֹד הַקְּשָׁה ה"ר פֶּטֶר לִפְרִישׁ יי' שְׁהִיב ר"י דְּדוֹקָא מִשּׁוּם דְּנִרְקוּהוּ פְּסוּלִין אַחֲרִי שְׁקַבְּלוּ פְּסוּלִין אֲבָל קַבְּלוּ פְּסוּלִין וְנִרְקוּהוּ כְּשִׁרִים יַעֲלוּ תַחֲלָה לְקַרֵּב אִיבְרִים

דְּכָלִי שֶׁרַת מְקַדָּשִׁין לְכַתְּחִילָה לְקַרֵּב דְּבַהֲרִיא אֲמַרִּינוּ בַּפ"ק דְּמַנְחוֹת (דף ז.) וְהָא בַּעֲי מִנָּה רִישׁ לְקִישׁ מַרְבִּי יוֹחָנָן כָּלִי שֶׁרַת מַהוּ שִׁינְדָּשׁוֹ פְּסוּלִין לְכַתְּחִילָה לְקַרֵּב וא"ל אֵין מְקַדָּשִׁין וּמִשְׁנֵי

אֵין מְקַדָּשִׁין לְקַרֵּב אֲבָל מְקַדָּשִׁין לְפִסּוּל ש"מ דְּאֵין מְקַדָּשִׁין לְקַרֵּב שְׁשִׁיטָא לִיה הִלְכֵךְ נִרְאָה פּר"ת שְׁפָרֵשׁ דְּמַעֲשֵׂרָא ס"ד דר' יוֹחָנָן דְּקַבְעִי מִנָּה אִם הִעָלָה פְּסוּלִין לְגַבִּי מִזְבֵּחַ בְּכָלִי שֶׁרַת

וּמִפְּסִיק הִכְלִי שֶׁרַת וּמַבַּעֲיָ לָה נָהִי דְּאֵין לוֹמַר דְּלֹא יִרְדּוּ מִשְׁעֵם דְּאִוִּיר מִזְבֵּחַ כְּמוֹכָם דְּמִי שְׁהִי תַחֲתִית הִכְלִי מִפְּסִיק מִיָּהוּ כָּלִי שֶׁרַת שְׁמַא מִתּוֹךְ דְּרַשְׁתוּ לֹא הִי מַצִּיעָה וְהִי כַּאֲלוּ

הַפְּסוּלִים ע"ג הַמִּזְבֵּחַ מִמֶּשׁ דְּלֹא יִרְדּוּ או הוּנָא מַצִּיעָה וְיָרְדּוּ אֲמַר לָה תַנִּיתוּהָ כְּשֵׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ כּו' לַעֲנֵן דָּאם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ כֹךְ הַכְּלִים מְקַדָּשִׁין לַעֲנֵן זָה (מִכָּאן וְאֵילֶךְ לִשּׁוֹן ר"ת) א"ל

לְכַתְּחִילָה לְשַׁרֵּב קַמִּבַּעֲיָא לִי דְּסִבֵּר רִישׁ לְקִישׁ דְּאִיבָא לְאוֹקוּמָה מִתְנִי' דַּתְּנִיָּה הֵךְ כְּלִים מְקַדָּשִׁים שְׂאָם עָלוּ בְּכָלִי ע"ג הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִרְדּוּ דְּאֵין כַּאן לֹא גְרַשְׁת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא גְרַשְׁת אוֹיֵר הוּאִיל

וְהֶם בְ

עין משפט
נר מצוה

א מיי פנ: מהל' פסולי המוקדשין
הל' יב:

גליין הש"ס

נמי הא לא קשיא תפשוט. שבת
דף ג ע"ב:

מאי לא שקבלו פסולין וחדר נרקו פסולין ולמה לי נרקו מקבלה אפסלה לה אי לא לאשמועינן טעמא דנרקו פסולין הוא דהוה איברים בתורת אם עליו לא ירדו ולכתחלה לא יעלו דתפסל בשר בנריקת פסולין הא נרקו כשרין לכתחלה נמי יעלו האיברים דנריקה מעליא הוא ואע"ג דקבלו פסולין משום דקדשה קלי שרת לזרק לכתחלה: אי נמי שזרקו פסולין ומשום היא גופא אצטריך לאשמועינן אם עליו איברים לא ירדו ואף על פי שנפסלו בנריקה: אור המזבח אם תלה איברים פסולים באור ראש המזבח כמזבח דמי ולא ירדו: או לאו כמזבח דמי וירדו: היכי מסק לה מכבש למזבח הא כי מגבה ליה באור הכבש הוה ליה ירוד ותנן כר אם ירדו לא יעלו: ומשני דנגד ליה גורדן עד המזבח ואינו מגביהו: ופרכינן אור יש בין כבש למזבח כדאמרו בפרק קדשי דרשים (לעיל זכחים דף סב:) וכי מטי כנגד אותו אור הוה ליה ירוד: ומשני רבו לכבש ככבש כו' מה ששנגד אור שדינן ליה בתר רבא אם רב האבר בכבש שדינן ליה בתר כבש ואי רבן במזבח שדינן ליה בתר מזבח: יש חבור בעולין דלא חשבינן להו כמאן דמפדת ואזלינן בהו בתר רבא או אין חבור: תפשוט דיש חבור דאי אין חבור קמא קמא דמטא כנגד אור אפסיל ליה ובקרייתא (דף יד.) גרסינן ליה בלשנא אחרינא תפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באברים אחר הרב או לא הלכו: עולת העוף שמליקתה בראש המזבח: היכי משפחת לה דפסל בה מחשבה חזן לזמנו הא קלטה אור המזבח דאי נמי אמרינן לינה מועלת בראש המזבח וק"ל זה

את מחשבתו ושהה עד למחר והקטירה בת הקטרה היא דהא פסולין שעלו לא ירדו וכיון דבת הקטרה מחר לכתחלה היא אמאי פסלה בה מחשבת הקטרת מחר: ופרכינן אאתקפתא דרב שימי: אלמה לא בתמיה ולא משפחת בה פסול מחשבה והא משפחת כגון שחשב עליה להוריד למחר לאחר שנפסל ולהעלותה ודכיון דאינני ליה מחשבתו תו לא סלקא דהא אפסל ליה בלינה השתא נמי אהני בה מחשבה: הניחא לרבא דאמר לינה מועלת איכא לאשקחא בכה"ג: אלא לרבה אפי' קזמא למחשבתו לא מפסל וכל שכן דמחשבה לא הויא: ומהירינן לרבה נמי כו' להורידה קודם עמוד השחר וכיון דעמוד השחר משפחת לה ארצפה פסיל לה בלינה הלכך מהניא לה נמי מחשבה: להך גיסא מיהא תפשוט כו' רב שימי מסיים בה באתקפתה הכי את בעי למילף מנה אור מזבח לאו כמזבח דמי לאידך גיסא מצית למפשט מנה ולמימר דכמזבח דמי דאי לא כמזבח דמי:

אור יש בין כבש למזבח אבל אי אור מזבח כמזבח דמו לא קשיא ליה מכי מטי כנגד אור (לא) הוה ליה ירוד דכנגד אותו אור יש אמה סובב וסובב חשיב מזבח דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר פרק קדשי דרשים (לעיל זכחים דף סב:) דמקטירין מיהו אין נראה לרבינו חיים שהרי יש אור מפסיק יותר מכדי אמה סובב כדי שיהא אור קרקע מפסיקו כדאמרינן לעיל מה דם אור קרקע מפסיקו אף בשר אור קרקע מפסיקו וא"כ אפתי מכי מטי כנגד אור קרקע ה"ל ירוד: עולת העוף דפסלה בה מחשבה תמה מאי קשיא לה הא אמרינן בפרק קדשי דרשים (לעיל זכחים דף סה.) שאם נשאה למטה מרגליו אפלו אמה אחת כשרה וא"כ אין כאן אור מזבח ולפרוש הקונטרס שפרש למעלה שהיתה שם בליטה ניחא אי נמי פריך לרבי נחמיה דאמר (לעיל זכחים דף סה.) היא נצמח אינה נעשית אלא בגופו של קרו:

שקיבלו פסולין ונרקו את דמו; מאי, לאו שקיבלו פסולין ונרקו פסולין? לא, שקיבלו פסולין. אי נמי שזרקו פסולין. אור מזבח – כמזבח דמי, או לא? תא שמע: כשם שהמזבח מקדש, כך כבש מקדש. ואי אמרת אור מזבח לאו כמזבח דמי – אור כבש נמי לאו ככבש דמי; היכי מסיק ליה מכבש למזבח? הוה ליה ירוד! דנגד ליה. והא אור יש בין כבש למזבח! רובו לכבש – ככבש, רובו למזבח – כמזבח. תפשוט מהא – הא דבעי רמי בר חמא יש חיבור לעולין או לא, תיפשוט דיש חיבור! הא לא קשיא, תיפשוט. מתקיה לה רבא בר רב חנן: ואי אמרת אור מזבח כמזבח דמי, עולת העוף דפסלה במחשבה היכי משפחת לה? הא קלטה מזבח! מתקיה לה רב שימי בר אשי: אלמה לא משפחת לה? כגון דאמר: הריני מולקה על מנת להורידה למחר ולהעלותה ולהקטירה. הניחא לרבא, דאמר: לינה מועלת בראש המזבח; אלא לרבה, דאמר: אין לינה מועלת בראש המזבח – ליתא למחשבתו! לרבה נמי משפחת לה – כגון דאמר: הריני מולקה על מנת להורידה קודם עמוד השחר, ולהעלותה לאחר עמוד השחר. להך גיסא מיהא תיפשוט – דאור מזבח כמזבח דמי; דאי סלקא דעתך אור מזבח לאו כמזבח דמי,

חטאת

פח:

עין משפט נר מצוה

א מיי פח' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הלי' ה:

ב מיי פט' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הלי' ג:

ג מיי פט' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הלי' ד:

בַּמַּחְלֻקָּת כאן כף מחלוקת במראות דמעיל בא לכפר על לשון הרע וכן נגעים באין על לשון הרע כדאמרין פֿרק יִשׁ בַּעֲרֻכִּין (עֲרֻכִּין דף טז.):
שִׁבְעֵים וּשְׁנָיִם וְשָׁנִים לא פליג התנא אמתניתין דשבועות (דף ב.) דתנן שְׁתַּיִם שָׁהֵן אַרְבַּע דְּהֵתֵם מִיָּדִי בְּנִגְעִים לִבְנִים וְהָכָא מִיָּדִי בְּכָל מִינֵי נִגְעִים יִרְאָק וְאִדְמָדָם וּפְתוּכִים וְיִשׁ לְהוֹסִיף עוֹד נִגְעֵי בָתִּים וְנִגְעֵי בָגָדִים: **מַכְסָּרִים** על שפיכות דמים מה שמפרשים אהא מיום שחרב בית המקדש אף על פי שבטלו ד' מיתות דין [ארבע] מיתות לא בטלו דלקחי לא נקט מ' שנה קדם שחרב בית המקדש שגולתה סנהדרין דבההיא שעתא אפי' דין ארבע מיתות לא הוה דבגדי כהנה מכסרין ולא נהירא דגבי שמעון בן שטח פריה ליה באחד דיני ממונות (סנהדרין דף לז:): אף על גב דהוו בגדי כהנה ומיהו הייתי יכול לקים פרוש זה ולומר דלקחי לא נקט מ' שנה משום דאיכא דין מיתות דבטלו בגון עריות ועבודת כוכבים שמכסרין עליהם מכנסים ואפוד אכל דין שפיכות דמים לא בטל דכתנת שמכסרת על שפיכות דמים אין מכסרת על ההורג אלא על ישראל שערכין זה בנה דומיא דעגלה ערופה דכתיב (דברים כ"א:ח') כפר לעמך ישראל ואצבור מכסרת ולא על ההורג וכן משמע הכא דכתנת לא מכסרת אהורג דאי מכסרת מאי פריה הכא מעגלה ערופה והא עגלה ערופה אישראל מכסרה וכן משמע פ' יש בערכין (ערכין דף טז.) דקאמר על ז' דברים נגעים באים וקחשיב שפיכות דמים ולשון הרע ופריה התם ממעיל שמכסר על לשון הרע ומכתנת שמכסר על שפיכות דמים לא פריה מידי משום דלא מכסר אהורג אלא אישראל כדפרשית אכל מלשון הרע דלא מצינו לשוננוי הכי דמסתמא אין צבור נענשין על לשון הרע של זה כיון דשמא לא יבא לידי תסלה וכן פרש בקונט' התם ועוד יש מפרשים בההיא דערכין (גו"ש) דלקחי לא פריה מכתנת דנתי דמצלת מעגש מיתה מנגעים ויסורין לא מצלת ואם תאמר הכא משמע דכתנת מכסרת על ידיע מאן קטלה ובשבועות (דף ח.) מצריה קרא למימר שאין שעיר המשתלח מכסר על ידיע מאן קטלה ואמאי צריה קרא פשיטא דהא כתנת מכסרת ומיהו יש לפרש דיש חלוק בין צבור לכל ישראל דכתנת מכסרת אצבור ושעיר המשתלח על כל ישראל:

נגעים פר"ת דתלי האי בהאי דמשום

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

”והנגעו לנֹתֵר וְאֶהֱל – אִף בְּמִים אֵין מַכְבָּסִים. וְיִשׁ אומרים: אין מכבסין אותן כל עיקר, שאין עניות במקום עשירות.”
תְּנוּ רַבֵּנּוּ: מַעִיל – כּוּלּוֹ שֶׁל תַּכְלֵת הִזָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַיַּעַשׂ אֶת מַעִיל הָאֹפֹד כְּלִיל תַּכְלֵת”.
שׁוּלְיוֹ פִּיצַד? מִבֵּיא תַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי שְׁזוּרִין, וְעוֹשֶׂה אוֹתָן כָּמִין רִימוֹנִים שְׁלֹא פִיתָחוּ פִיהֶן, וַכָּמִין קוֹנְאוֹת שֶׁל קִנְסוֹת שֶׁבְּרֹאשֵׁי תִינוּקוֹת. וּמִבֵּיא שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם וָגֵין שֶׁבֶהֱן שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם עֵינִבְלִין, וְתוֹלָה בֶּהֶן שְׁלֹשִׁים וּשְׁשָׁה בָּצַד זֶה וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁשָׁה מֵצַד זֶה. רַבִּי דוֹסָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: שְׁלֹשִׁים וּשְׁשָׁה הָיוּ – שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֶה מֵצַד זֶה וּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֶה מֵצַד זֶה.^(K) אָמַר רַבִּי עֵינִינִי בַר שַׁשּׁוֹן: בַּמַּחְלֻקָּת כָּאן כָּף מַחְלֻקָּת בַּמֶּרְאוֹת נִגְעִים, דִּתְנּוּ: מֶרְאוֹת נִגְעִים – רַבִּי דוֹסָא בֶּן הֶרְכֵּינֵס אוֹמֵר: שְׁלֹשִׁים וּשְׁשָׁה, עֶקֶבִּיא בֶּן מִהֶלְלָאֵל אוֹמֵר: שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם.⁽²⁾ וְאָמַר רַבִּי עֵינִינִי בַר שַׁשּׁוֹן: לָמָּה נִסְמְכָה פִרְשֵׁת קַרְבָּנוֹת לַפֶּרֶשֶׁת בַּגְּדֵי כַהֲנֹה? לֹוֹמֵר לָךְ: מַה קַרְבָּנוֹת מַכְסָּרִין, אִף בַּגְּדֵי כַהֲנֹה מַכְסָּרִין.⁽³⁾ כִּתּוּנָת – מַכְסָּרַת עַל שְׁפִיכוֹת (דָם) [דָּמִים], שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַיִּשְׁחָטוּ שְׁעִיר עֲזִים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכֹּתֶנֶת בָּדָם”. מַכְנָסִים – מַכְסָּרַת עַל גִּילּוֹי עֲרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַעֲשֵׂה לָהֶם מַכְנָסִי בֶד [לְכִסּוֹת (אֵת) בֶּשֶׂר עֲרוּהָ]”. מַצְנָפַת – מַכְסָּרַת עַל גָּסִי הָרוּחַ. מַנִּין? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: יָבֹא דָבָר שֶׁבְּגוֹבָה, וַיַּכְפֹּר עַל גּוֹבָה. אַבְנֵט – מַכְפֹּר עַל הֶרְהוּר הַלֵּב, הֵיכָא דְאִיתִיהָ. חוֹשֶׁן – מַכְפֹּר עַל הַדִּינִין, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַעֲשִׂיתָ חוֹשֶׁן מִשְׁפָּט”. אֹפֹד – מַכְפֹּר עַל עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ”אֵין אֹפֹד וְתִרְפִּים”.⁽⁷⁾ מַעִיל – מַכְפֹּר עַל לְשׁוֹן הָרַע. מַנִּין? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: יָבֹא דָבָר שֶׁבִּקּוּל, וַיַּכְפֹּר עַל קוּל הָרַע. וְצִיץ – מַכְפֹּר עַל עֲזוּזַת פָּנִים; בְּצִיץ כְּתִיב: ”וְהִזָּה עַל מִצַּח אֶהְרֹן”, וּבַעֲזוּזַת פָּנִים כְּתִיב: ”וּמִצַּח אֲשֶׁה זֹנֶה הִזָּה לָךְ”. אֵינִי?! וְהָא אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: שְׁנֵי דְבָרִים לֹא מַצִּינוּ לָהֶן כִּפְרָה בְּקַרְבָּנוֹת, וּמַצִּינוּ לָהֶן כִּפְרָה מִמָּקוֹם אַחֵר; וְאֵלּוּ הֵן: שְׁפִיכוֹת דָּמִים וְלִשׁוֹן הָרַע! שְׁפִיכוֹת דָּמִים – מַעֲגֻלָּה עֲרוּפָה, וְלִשׁוֹן הָרַע – מַקְטָרַת. דִּתְנֵי רַב חֲנַנְיָה: מַנִּין לַקְטָרַת שִׁמְכִּפָּרַת? שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַיִּתֵּן אֶת הַקְטָרַת וַיַּכְפֹּר עַל הָעָם”.⁽¹¹⁾ וְתַנִּי דְבֵי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל: עַל מַה קְטָרַת מַכְסָּרַת? עַל לְשׁוֹן הָרַע. יָבֹא דָבָר שֶׁבִּחְשָׁאי, וַיַּכְפֹּר עַל מַעֲשֵׂה חֲשָׁאי. קִשְׂיָא לְשׁוֹן הָרַע אֲלִשׁוֹן הָרַע, קִשְׂיָא שְׁפִיכוֹת דָּמִים אֲשִׁפִּיכוֹת דָּמִים! לֹא קִשְׂיָא; הָא דִּידִיעַ מֵאֵן קִטְלִיה, הָא דָּלֹא יָדִיעַ מֵאֵן קִטְלִיה. אִי דִידִיעַ מֵאֵן קִטְלִיה – בַּר קִטְלֹא הוּא! בְּמִזִּיד וְלֹא אֶתְרוּ בִּיה. וְלִשׁוֹן הָרַע אֲלִשׁוֹן הָרַע נְמִי לֹא קִשְׂיָא – הָא בְּצִינְעָא, הָא בְּפִרְהֶסְיָא.

הדרן עלף המןבַּח מקדש

מתני'

אותן אף בִּנְתֵר וְאֶהֱל: הִנָּעוּ לְנֹתֵר וְאֶהֱל שְׁנִתְנַעְלוּ גְעוּל רַב שְׁהִינְעוּ לְזַקֵּק לִכְבוֹס נֹתֵר וְאֶהֱל תוּ לֹא מִתְנַן לְהוּ כָּלִל: אִף בְּמִים לֹא לְרְבוּתָא הוּא אֵלֹא לְמִימָרָא דְנֹתֵר וְאֶהֱל דְנָקַט לֹא לְעִנּוֹן כְּבוֹס נָקַט דְּהֵיכָא דְאָסוּר אָסוּר לְנִמְרֵי וְהֵיכָא דְשָׂרֵי שָׂרֵי לְנִמְרֵי אֵלֹא לְעִנּוֹן גְּעוּל נָקַט לִיה וּה"ק נִתְנַעְלוּ אֵין מַכְבָּסִין אוֹתוֹ כָּלִל אִם הִזְקִיו לְנֹתֵר וְאֶהֱל: נִרְאָה בְּעֵינֵי דה"ג שְׁלִיּוֹ פִּיצַד הִזָּה מִבֵּיא כו' דְּבִרְמוֹנִים נֶאֱמָרוּ שְׁלֹשָׁה צְבָעִים: שְׁלֹא נִסְתָּחוּ פִּיהֶם דְּרַךְ רְמוֹנִים כְּשִׁשְׁחִין בְּאֵילוֹ אַחֵר גָּמַר בְּשׁוּלָן מִתְפַּתְחִין מֵאֲלִיהֶן כְּדָרָךְ שְׁעוֹשִׂין קִלְפֵי אֲגָזִים הַחִיצוֹנוֹת: וַכָּמִין קוֹנְאוֹת בּוֹטוּ"שׁ עֲשׂוּיִן כָּמִין תִּיק שֶׁל נִחֲשֶׁת שְׁעוֹשִׂין [בְּסוּף] בֵּית יָד הֶרְמַח שְׁקוּרִין אֲרִישְׁטִייל לְשׁוֹן (שְׁמוּאֵל ב כ"א:ט"ו) וּמִשְׁקַל קִנּוּ דִּישְׁבִּי בְּנוֹב וְהִתִּינוּקוֹת תּוֹלִין אוֹתוֹ בְּרֹאשֵׁי כּוֹכְבֵי צָצָרִים שְׁעוֹשִׂין אוֹתוֹ לְמַלְחָמָתוֹ שְׁקוּרִים הִילמ"ש: קִנְסוֹת שֶׁבְּרֹאשֵׁי תִינוּקוֹת לְשׁוֹן וְקִלְסָא דְנִחֲשָׂא עַל רִישָׁה: וָגֵין אֵינְצִלִיט"ש: עֵינְבָלִים מַה שְׁתַּלִּי בְּתוֹכָן לְקַשֵּׁשׁ וְתוֹלָה בּוֹ אֲצֵל הֶרְמָן [וְהוּא] פִּעְמָן כְּדַכְתִּיב (שְׁמוֹת ל"ט:כ"ו) פִּעְמָן וְרָמָן וּבְתוֹךְ הֶרְמוֹנִים דְּקָרָא לֹא בְּתוֹךְ הַחִלֵּל קֶאֱמַר אֵלֹא בִּינִיָּהֶם דִּפְעָמוֹן אַחֵר בֵּין שְׁנֵי רְמוֹנִים: מֵצַד זֶה מַלְפָּנֵי וּמִלֹּאחְרָיו: מֶרְאוֹת נִגְעִים לְטַמֵּא מִפְּתוּכִין שֶׁל לָבֹן אִדְמָדָם וְלִבְנִים שֶׁל נִחְמֵי הֶרֶאשׁ וְזָסָן וְשֶׁל נִגְעֵי בָתִּים [וּבָגָדִים]: לָמָּה נִסְמְכָה בְּצוֹ אֵת אֶהְרֹן זֹאת תּוֹרַת הַעֲלָה זֹאת תּוֹרַת הַחֻטָּאת וְהָאֵשׁם וְנֹבַח הַשְּׁלָמִים וְהִדָּר קַח אֵת אֶהְרֹן וְאֵת הַבָּגָדִים: וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכֹּתֶנֶת רִמּוֹ הוּא לְעֵתִיד שִׁיַּכְפֹּר שְׁפִיכַת דָּמִים בְּכַתֶּנֶת טְבִילָה הֵינּוּ כִּפְרָה: לְכִסּוֹת אֵת בֶּשֶׂר עֲרוּהָ לַחֲפּוֹת עַל גִּלּוֹי עֲרִיּוֹת: אֶהֱיָא דְאִיתָהּ שְׁהִי חוֹגְרִין כְּנָגַד אֲצִילִי יִדְּהֶן דִּהִנּוּ כְּנָגַד הַלֵּב כְּדִילְפִּינוּ בְּסָרְק שְׁנֵי (לַעֲלִי וּבְחִים דָּף יט.) מוּלֵא יִחְגְּרוּ בְּזוּע: אֵין אֹפֹד נִגְלָה עוֹן תִּרְפִּים הָא יִשׁ אֹפֹד אֵין תִּרְפִּים כִּף שְׁמַעְתִּי בְּמִסְכַּת עֲרֻכִּין (דָּף טז.): דָּבָר שֶׁבִּקּוּל פִּעְמוֹנִים שְׁבוֹ (מַכְפֹּר): [וַיַּכְפֹּר] עַל הָעָם בַּמַּחְלֻקָּת קִרַּח שְׁהוּא לְשׁוֹן הָרַע [שֶׁנֶּאֱמַר] אֶתֶּם הִמִּיתֶם וְגו': שֶׁבִּחְשָׁאי שְׁהִיָּה לְבָדוֹ שֵׁם כְּדִתְנּוּ פוֹרְשִׁין בֵּין הָאוּלָם וְלִמְנוּבַח בְּשַׁעַת הַקְטָרָה וְכַל שָׁכַן מִן הַהִיכָל שֶׁנֶּאֱמַר וְכַל אָדָם לֹא יִהְיֶה וְגו' בְּסִדֵּר יוֹמָא (דָּף מד.): יָדִיעַ מֵאֵן קִטְלָה כְּתִנָּת מַכְסָּרַת עַל הָאֲצוּר שְׁלֹא יַעֲזוּשׁ: בַּר קִטְלֹא הוּא וְכַל כְּמָה דָּלֹא קִטְלָה מִיעֲזוּשִׁי דְכְּתִיב [וּלְאֲרִץ] לֹא יָכֹפֵר וְגו' (בַּמִּדְבָּר לה): וּמִשְׁנֵי בְּמִזִּיד וְלֹא אֶתְרוּ בַּה דָּלֹא בַר קִטְלֹא הוּא הִילְכֵךְ צָבוּר מִתְפַּסְרֵי בְּכַתֶּנֶת וְהוּא נִגְעִים בְּאִים עָלָיו כְּדֹאמַר בַּעֲרֻכִּין: בְּצִנְעָא דִּהּוּה דָּבָר שֶׁבִּחְשָׁאי קְטָרַת מַכְסָּרַת שְׁהוּא מַעֲשֵׂה חֲשָׁאי: בְּפִרְהֶסְיָא שְׁהוּא דָּבָר שֶׁבִּקּוּל קוּל פִּעְמוֹנִים מַכְפֹּר עָלָיו:

מסורת הש"ס

א ספרא תוריע פרשת נגעים פרשה ב ו; משנה נגעים ב ערכין טז.

ג שיר השירים רבח; אצור מדרשים פסיקתא פסיקתא חרתא נא; ויקרא רבה ד יומא מד.

ה ערכין טז.

גליון הש"ס

גמ' למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה. בערכין דף ו איתא למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפ' קרבנות ועי' ברש"י כאן והתם. ועיין בדרשות הראנ"ח פ' תצוה:

תורה אור השלם

[שמות לט, כב]

[שמות לט, כד]

[שמות לט, כו]

[שמות לט, כה]

[ויקרא ח]

[ויקרא יז-]

[בראשית לו, לא]

[שמות כח, מב]

[הושע ג, ד]

[שמות כח, טו]

[ירמיהו ג, ג]

[שמות כח, לח]

[שמות כט, לה]

[במדבר יז, יב]

[דברים כא]

[במדבר לה, לג]

מסורת הש"ס
א הוריות יב: ב תוספתא פרת; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק ג ג ג לעיל יא:
גליון הש"ס

במשנה דם החטאת קודם לדם עולה. ע"י לעיל דף ז ע"ב ובתוס' ד"ה ריצה:

תורה אור השלם

מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד תעשו את־עֹלָה (במדבר כח, כג)

כֹּאֲלֵה תַעֲשׂוּ לַיּוֹם שְׁבַעַת יָמִים לֶחֶם אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה יַנְסֹךְ (במדבר כח, כד)

מתני' כל התדיר שבת תדירה מר"ח וכן פלם: מלבד עולת הבקר

הַעֲשׂוּיָה כְּכֹר מַשְׁמַע אֶלְמָא תַּמִּידִין קֹדְמִי לְמוֹסְפִין: גַּמ' מַשּׁוּם דְּתִדְיָדִי דְתַמִּיד בְּכָל יוֹם הִלְכָּךְ חֲשִׁיב תִּדְיָתָא דִּידָה: כֹּאֲלֵה תַעֲשׂוּ וְגו' בְּתֵר הָהוּא קָרָא דְמִלְבַּד עוֹלַת הַבֶּקֶר תַעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה כְּתִיב כֹּאֲלֵה תַעֲשׂוּ מַשְׁמַע כְּסֻדְר שְׁאִמְרָתִי לָךְ כֹּאֲלֵה שֶׁל מַעֲלֵה כָשֶׁם שֶׁתִּדְרִי קוֹדֵם כִּף סֻדְר הַמוֹסְפִין שָׂאֵם יוֹם שֶׁיֵּשׁ ב' מוֹסְפִין כְּגוֹן בְּשַׁבַּת שְׁבֻתוֹף הִרְגָּל יֵהָא תִּתְדִיר קוֹדֵם: לְגוּפָה לְהַטְעִין מוֹסֵף לו' הַיָּמִים דְּמִקְרָא קָמָא יוֹם רִאשׁוֹן הוּא דְנִסְקָא לָן: אִי כְּתִב אֵלֶּה כו' לִשׁוֹן קוֹשִׁיא הוּא: אֵלֶּה לְשַׁבַּעַת הַיָּמִים אוֹתוֹן שְׁבַעַת כְּבָשִׁים הָאֻמְדִין בַּעֲנָנָן יִתְחַלְקוּ לְשַׁבַּעַת הַיָּמִים: אֵלֶּה לַיּוֹם לַיּוֹם רִאשׁוֹן וְהַדָּר כְּתִיב ו' יָמִים אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחַח לֵה' וְלֹא יִדְעָנָא כַּמָּה לְהִי אַצְטְרִיךְ כֹּאֲלֵה דַעַל כְּרַסְךָ מִהַשְׁתָּא תוֹקֵם תַעֲשׂוּ לַיּוֹם אִשְׁאָר יוֹמֵי: מְגוּפָה דְקָרָא דְמִלְבַּד עוֹלַת הַבֶּקֶר שְׁמַעִי' דְמוֹסְפִין תִּדְרִין יִקְדָּמוּ: אֲשֶׁר לעולת התמיד ל"ל פְּשִׁיטָא דַעולַת הַבֶּקֶר עולַת התמיד היא אֵלָא תֵּלָה לָךְ טַעַם הַקְדַּמְתָּה בְּתִדְרִיּוֹת כְּדִי שֶׁתִּלְמִיד לְשֹׂאֵר תִּדְרִין שֶׁקֻּדְמִו דְּמַשּׁוּם הִיא גּוּפָא ל"ל לְפָדוּשִׁי טַעַמָא: מַתְנִי' כֹּל הַמְקַדֵּשׁ מִתְּכַבְּרו שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צַד רַבִּי גְדֻשָּׁה מְקִינוּ: דִּם חֲטָאת קוֹדֵם לְדִם הָעוֹלָה אִם שְׁנִיָּהּוֹן שְׁחוּטִין וְעוֹמְדִין לְצִדִּק: שְׁהוּא מִרְצָה מִכְּפָר עַל חֲזִיב כְּרִיתוֹת הַצִּדִּיק רַצּוֹ וְדוּל: אִיבְרִי עוֹלָה קוֹדְמִין בְּהַקְטִירָתוֹ לְאַמּוּרֵי חֲטָאת אִם נוֹדְקוּ דְמִי שְׁנִיָּהּוֹן: מִפְּנֵי שְׁהוּא כֵּלָּה כִּלְיִל וְצַד רַבִּי גְדֻשָּׁה הוּא זָה לְמִזְבֵּחַ: עַל ד' קָרְנוֹת וְאִשֶּׁם ב' מִתְּנוֹת שְׁהֵן ד' וְלֹא עַל הַקָּרְנוֹת: וְעַל הַיִּסּוֹד שְׁפִיכַת שִׁירִים וּבִאֲשֶׁם לֹא מְצִינוּ שְׁנַאָמְרוּ: מִתֵּן אֲרַבַּע ב' מִתְּנוֹת שְׁהֵן ד' וּבְכוֹר אֵינוֹ אֵלָא מִתְּנָה אַחַת וְאֵינוֹ טַעוּן סְמִיכָה וְנִסְכִּים כְּדֻאֻמְדִין בְּמִנְחוֹת בֶּסֶף' שְׁתֵּי מִדּוֹת (מִנְחוֹת דָּף צ:) כֹּל הַקָּרְבָּנוֹת כּו': מִפְּנֵי שְׁהוּא מִין זָבַח זְבִיחַת סִכּוּן וַעוֹף בְּמִלְקָה חֻבְּכִים חֲשִׁיבִי מִפְּנֵי שְׁמִצּוֹתוֹן מִרְבָּה שְׁכַל הַקָּרְבָּנוֹת בְּאִין מִקֵּו: וְיֵשׁ בּוֹ קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים לְחִלְק גְּבוּהַ ב' דְּבָרִים דְּמו' (וְאִיבְרִין) וְאַמּוּרִיו מַה שְׂאִין כּוֹ בְּחֲטָאת הָעוֹף שְׂאִין לְמִזְבֵּחַ אֵלָא דְמַה וְכִינוּ דְקֻדְמָה לְחֲטָאת הָעוֹף כֹּל שְׁכוֹן לַעוֹלַת הָעוֹף דְּהָא חֲטָאת הָעוֹף קוֹדְמַת לַעוֹלַת הָעוֹף כְּדֻמְתֵּי וְאוּל: שְׁהֵן מִינֵי דְמִים כְּפִרְתּוֹן מִרְבָּה: שְׁהוּא כֹּא עַל חֲטָא וְהִינוּ קֳדָשְׁתּוֹ דְּמִכְּפָרַת: חֲטָאת הָעוֹף קוֹדְמַת לַעוֹלַת הָעוֹף מִקְרָאִי נִסְקָא לֹן בְּגִמְרָא: וְכוּן בְּהַקְדָּשָׁה כִּשְׁהוּא מִפְּרִשׁ אֶת קִנּו קוֹרָא שֶׁם לְחֲטָאת תַּחלָּה:

כל התדיר פרק עשירי זבחים

	
---------------------------------------	---------------------------------------

מתני' כל התדיר. שְׁנַאָמַר מִלְבַּד עולַת הַבֶּקֶר אֲשֶׁר לעולַת התמיד תמה דְּבַקְרָק תַּמִּיד לְשַׁחַט (פְּסָחִים

דף נח:) אֻמְדִינוּ מִנּוּן שְׁלֵא יֵהָא דְבֵר קוֹדֵם לְתַמִּיד שְׁנַאָמַר הָעוֹלָה עוֹלָה רִאשׁוֹנָה ל"ל תַּפּוּךְ לִי מִהָכָא וְכִי תִימָא דְהָהוּא לְנִדְרִים

וְנִדְבוֹת וְהָאִי לְמוֹסְפִין דְמוֹסְפִין קְבוּעֵי לְהֵם זְמַן וְנִדְרִים וְנִדְבוֹת אֶפְשָׁר בְּכָל יוֹם וְתִדְרִי

הָא בְּפִרְק הַתְּכַלַּת (מִנְחוֹת דָּף מט.) מְיַתִּי בְּהִדְיָא קָרָא דְהָעוֹלָה אִמְתַּנִּי' דְּהַתְּמִידִין

אִין מַעֲבָדִין אֶת הַמוֹסְפִין דְקַאָמַר ה"ד אִי דְאִית לִיה [וְלַקְדֹּם] וְהַתְּנָא מִנּוּן שְׁלֵא יֵהָא

דְּבֵר כּו' וְעוֹד קֹשֶׁה טְפִי כְּסוּף הַגּוֹזֵל קָמָא

(ב"ק דף קיא.) דְרִישׁ מִדְּכַתִּיב מִלְבַּד אֵיל הַכְּפּוּרִים מְקַלֵּל דְּכֶסֶף בְּרִישָׁא וּפְרִיף אֵלָא

מַעֲתָה מִלְבַּד עולַת הַבֶּקֶר מְקַלֵּל דְמוֹסְפִין בְּרִישָׁא וְהַתְּנָא מִנּוּן שְׁלֵא יֵהָא דְבֵר כּו'

הֵנוּה לִיה לְמַפְרָךְ מִמַּתְנִי' דְּהִכָּא דְאֲדַרְבַּה דְדִרְשׁ מִדְּכַתִּיב מִלְבַּד עולַת הַבֶּקֶר מְקַלֵּל

דְּתַמִּידִין קוֹדְמִין וְלִיכָא לְמִימַר נָמי דְאֶצְטְרִיךְ קָרָא דְּהִכָּא לְצַבּוּר שְׂאִין לְהֵם

תַּמִּידִים וּמוֹסְפִין אֵלָא כְּדִי אַחַד מִקָּם דְּמַתְנִי' לֹאוּ כְּכִי הָאִי גּוֹנָא אֲנִי דּוּמִיא

דְּסִיפָא דְקַתְנִי דִּם חֲטָאת קוֹדֵם לְדִם עוֹלָה וְלִיכָא לְמִימַר דְּחַד לְמַצּוֹה וְחַד לַעֲכַב

דַּעֲכוּבָא לִיכָא כְּדֻאֻמַר בֶּסֶף' הַתְּכַלַּת (מִנְחוֹת דָּף מט.) וי"ל דְּהָעוֹלָה עוֹלָה

רִאשׁוֹנָה לְהַקְדַּמַת הַקְטָרָה דְּבַהַקְטָרָה אֲנִי וְקָרָא דְּהִכָּא לְהַקְדַּמַת שְׁחִיטָה

דְּתַעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה בַּעֲשִׂיָּה דָּדִם [אֲנִיר] וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְמִנִּי דְרַבָּא בְּפִרְק הַתְּכַלַּת

(שם) לְמִימַר דְאִפְרִי בְּהַקְטָרָה דְלֹא תִנּוּ תַּמִּיד שֶׁל שַׁחַר קוֹדֵם א"נ מַשּׁוּם דְלִשׁוֹן

שְׁלֵא יֵהָא דְבֵר קוֹדֵם מַשְׁמַע טְפִי עֲכוּבָא אֶתִיא טְפִי מִן מַשְׁנֶה וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְלֹא

מִינִי כְּהַגּוֹזֵל קָמָא (ב"ק דף קיא.) מִמַּתְנִי' לֹאוּכּוּחִי עַל מִלְבַּד אֵיל הַכְּפּוּרִים דְלֹא הִיוּ

כְּסָף בְּרִישָׁא דִלְעוֹלָם כְּסָף בְּרִישָׁא כִּינוּ דְכַתִּיב כְּסָף קֹדֵם וְאַחַר כִּף אֵיל אֵבַל הִכָּא

אֲנִירִי בַּעֲשִׂיָּתִי הֵדִם וו"ק קָרָא מִלְבַּד עולַת הַבֶּקֶר שְׁעֲשִׂיתֶם כְּכֹר עֲבוֹדַת הֵדִם תַעֲשׂוּ

אֶת אֵלֶּה אֵבַל הַקְטָרָה דְכַתִּיב מִקְּמִי קָרָא דְמִלְבַּד עולַת הַבֶּקֶר תַּהֲנִה קֹדֵם הַתְּמִיד

דְכּוֹלָהּו קָרָאִי דְקַמָּה בְּהַקְטָרָה מַשְׁמַעִי דְּהָא כְּתִיב בְּהו אִשֶּׁה רֵיחַ וְלִהְכִי אַצְטְרִיךְ

לְאַחֲנִי מִהָעוֹלָה דֹאע"ג דְּהַקְטָרַת דְמוֹסְפִין כְּתִיבִי מִקְּמִי עולַת הַבֶּקֶר הַקְטָרַת

תַּמִּיד קוֹדְמַת לָקֹן ה"ג הִכָּא אַע"ג דְּכֶסֶף כְּתִיב מִקְּמִי מִלְבַּד אֵיל הַכְּפּוּרִים יְכוּל

לְהִיּוֹת דְאֵיל קוֹדֵם מִיּהוּ קֹשֶׁה דְקָרָאִי דְקָמִי מִלְבַּד עולַת הַבֶּקֶר בַּעֲבוּדַת דִּם [נְמִין] אֲנִיר

כְּדַכַּתִּיב לַעֲיִל מִנָּה וַיַּשְׁעִיר חֲטָאת אַחַד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם וּכְפָרָה בָּדִם הִיא וְעוֹד אִמָּאִי

לֹא גְמַרְינוּ הַקְטָרָה וְדִם מִהֲדִדִי וּמִפְּרִשׁ ה"ר חַיִּים דְקָרָא דְּהָעוֹלָה אַצְטְרִיךְ

לְחִבְתִּין דְּמַכַּל הַתְּדִיר לֹא אִמִּי דְבִכַּל יוֹם אִיתְּנָהוּ כְּתַמִּיד וְכוּן מוּכַח דְּיוֹמָא בְּפִרְק

אֻמַר לְהֵם הַמִּנְחָה (יוֹמָא דָּף לז.) דְקַאָמַר אִיבְרִים קוֹדְמִין לְמִנְחָה דְתַנָּא מִנּוּן שְׁלֵא

יֵהָא דְבֵר כּו' וְאֻמַר רַבָּא כּו' וּבְמִנְחַת חֻבְּתִים אֲנִירִי דְאִי בְּמִנְחַת נִסְכִּים תַּפּוּךְ לִי

מִדְּכַתִּיב עוֹלָה וּמִנְחָה וְקָרָא דְהִכָּא אַצְטְרִיךְ הָעוֹלָה לְנִדְרִים וְנִדְבוֹת וְיֵשׁ לְתַמָּה אִמָּאִי לֹא

נִסְקָא לֹן דְּתַמִּידִים קוֹדְמִין לְמוֹסְפִין מִדְּכַתִּיב בְּתַמִּיד בְּבִקֵּר וְקָדִם דְבֵר שְׁנַאָמַר בּוֹ בְּבִקֵּר לְמוֹסֵף שְׁכַתִּב בּוֹ בַּיּוֹם דְּמַשְׁמַע בַּעֲצוּמוֹ שֶׁל יוֹם כְּדִדְרָשִׁינוּ [הַתָּם] (ג"ו שִׁם) בַּיּוֹם לְאַחַר

וְאַמְרִינוּ נָמי (פְּסָחִים דף נח.) מוֹסְפִין כְּשֶׁשׁ וְאֵן אֵינוֹ בִּקֵּר וְהִינוּ כּוֹלִין לְדַחַק וְלוֹמַר דְאִי לֹאוּ קָרָא דְּהָעוֹלָה הִינוּ מֵאֻחְרִין הַקְטָרַת תַּמִּיד עַד אַחַר הַקְטָרַת הַמוֹסֵף דְּמַשְׁמַע בְּהַגּוֹזֵל

קָמָא (ב"ק ד' קיא.) מִדְּכַתִּיב מִלְבַּד וְתַעֲשֶׂה בְּבִקֵּר הֵנוּה מוֹקְמִינָא לַעֲבוּדַת הֵדִם אֵבַל עֲדִין קֹשֶׁה כִּינוּ דְכַתִּיב הָעוֹלָה לֹאפּוֹקִי מִהֵהִיא סְבָרָא ל"ל קָרָא דְמִלְבַּד לֹאשְׁמוּעִי' דְּתַמִּידִין

קוֹדְמִין לְמוֹסְפִין לַעֲבוּדַת הֵדִם תַּפּוּךְ לֵה מִדְּכַתִּיב בְּתַמִּיד בְּבִקֵּר וּבְמוֹסְפִין בַּיּוֹם: **מִנָּא** לֹן כְּדַתְנִי טַעַמָא הִכָּא נִיחָא שְׁהַטַּעַם מִפְּרִשׁ בַּמַּשְׁנָה אֵבַל בַּשְׁמַעְתָּא מִקְּמִיתָא דְמִגְלָה (דף

ב.) קֹשֶׁה דְקַאָמַר מנ"ל כְּדַכְּעִינוּ לְמִימַר קַמֵּן חֻכְמִים הַקְלִי כּו' וּמָה כְּכָף אִטּוּ מַש"ה לִית לָה לְמַכְעֵי מנ"ל מֵאֻחַר שְׂאוֹתוֹ הַטַּעַם אֵינוֹ מִפְּרִשׁ בַּמַּשְׁנָה: **אַשֶּׁם** קוֹדֵם לְתוֹדָה וְאֵיל

נְזִיר מִפְּנֵי שְׁהוּא קֳדָשִׁים הָא דְלֹא קָאֻמַר טַעַמָא מִפְּנֵי שְׁהוּא מִרְצָה מַשּׁוּם דְאִכָּא אֲשֶׁם נְזִיר וְאֲשֶׁם מַצְרַע דָּאִין בְּאִין לְכַפֵּר אֵלָא לְהַכְשִׁיר כְּדֻאָמַר בֶּס"ק דְּמִנְחוֹת (ד' ד:)

וּמִיּהוּ גַפִּי חֲטָאת קָאֻמַר טַעַמָא דְמִרְצָה אַע"ג דְאִיכָּא נָמי חֲטָאת נְזִיר וְחֲטָאת מַצְרַע דָּאִין בְּאִין לְכַפֵּר אֵלָא לְהַכְשִׁיר כְּדַאָמַר לַעֲיִל בֶּס"ק (וּבְחִים דף ט:) הִנֵּי עוֹלוֹת נִינְהוּ וְיֵשׁ

לוֹמַר דְלֹא סָגִי לִיה בְּטַעַמָא דְמִרְצָה מַשּׁוּם דְתוֹדָה וְאֵיל נְזִיר מִקְדָּשִׁין דַּעֲנוּגִין לְהֵם כְּדֻאָמַר בַּגִּמ': **מַנְעִשֶׁר** קוֹדֵם לַעוֹפוֹת מִפְּנֵי שְׁהוּא מִין זָבַח וְיֵשׁ בּוֹ קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים דְּמו' וְאַמּוּרִיו

מַה שְׂאִין כּוֹן בְּחֲטָאת הָעוֹף שְׂאִין לְמִזְבֵּחַ אֵלָא דְמָה וְכִינוּ דְקֻדְמָה לְחֲטָאת הָעוֹף כֹּל שְׁכוֹן לַעוֹלַת הָעוֹף קוֹדְמַת לַעוֹלַת הָעוֹף כְּדַתְנִי וְאוּל: כִּף פְּרִשׁ בְּקוֹנְטֵרַם

וְהָאִי טַעַמָא נִיחָא בָּדִם אֵבַל אִמּוּרִי מַעֲשֵׂר דְקֻדְמִי לַעוֹלַת הָעוֹף מָאִי טַעַמָא דֹאכְלָה מִלְתָּא קֹאֻמַר דְקוֹדְמִים כְּדְמוּכַח בְּגִמְרָא וְשִׁמָּא בְּאֻמּוּרִין סָגִי בְּטַעַמָא דְמִין זָבַח:

הַעוֹפוֹת קוֹדְמִין לְמִנְחוֹת, מִפְּנֵי שְׁהֵן מִינֵי דְמִים.

מִנְחַת חוּטָא קוֹדְמַת לְמִנְחַת נִדְבָּה, מִפְּנֵי שְׁהוּא

בָּא עַל חֲטָא. חֲטָאת הָעוֹף קוֹדְמַת לַעוֹלַת הָעוֹף,

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

וְכוּן בְּהַקְדִּישָׁה.

פט.

עין משפט נר מצוה

א מ"י פט' מהל' תמידים ומוספין

הל' ב:

ב מ"י פט' מהל' תמידים ומוספין

הל' ב:

ג מ"י פט' מהל' תמידים ומוספין

הל' ה:

ד מ"י פט' מהל' תמידים ומוספין

הל' ח:

ה מ"י פט' מהל' תמידים ומוספין

הל' י:

ו מ"י פט' מהל' תמידים ומוספין

הל' ו:

פט:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פט: מהל' תמידים ומוספין
הל' ה:

ב מיי פט: מהל' תמידים ומוספין
הל' ה:

ג מיי פט: מהל' תמידים ומוספין
הל' ה:

ד מיי פט: מהל' תמידים ומוספין
הל' ח:

ה מיי פא: מהל' פסולי המוקרשין
הל' לב:

ו מיי פא: מהל' פסולי המוקרשין
הל' לג:

ז מיי פב: מהל' מעילה הל' א:

ד'ם חטאת קודם לך'ם עולה מפני שהוא קרָבָהּ הא דלא קאמר טעמא משום שְדמָה נתן על ד' קרנות כדקאמר גבי אשם משום דכיון דד'ם עולה אחי מכח כליל כדאמר בנמרא לא סגי בטעמא דארבע קרנות:

רָבָא בחטאת הלוי'ם עסקינו והא דקאמר מפני

שקראָה בחטאת דעלמא: ד'ם עולה ואמורי חטאת אינה מהן קודם לא דמיא לבגנן דלעיל דמינרי במקפרי וכליל גופניהו ונקא אינרי באותו שְבא מכח כליל ומכח מכפרי: ד'ם עולה וד'ם אשם אינה מהן קודם ד'ם אשם ואיברי דעולה ד'ם אשם קודם דאשם מכפרי בחטאת א"נ פשיטא ליה דאיברי עולה קודמין לד'ם אשם מפני שהו כליל וְלא דמי לאיברי עולה וד'ם חטאת דחשיב ד'ם חטאת משום דהני אד' קרנות: אָבֵל עולה לא דעל כרחין: למעוטי עולה אַתא דאי עולה קודמת לאשם לתני עולה וכל שכן חטאת דהא ד'ם חטאת קודם לד'ם עולה: לִימָא מסייע לה בשר גדשים קלים כו' תמה דלא מיייתי סייעתא מפרתא דלעיל בפ' ב' (ובוחים דף כו.) דקתני גבי גדשים קלים פדקסה ויצתה לחוץ וסודה פסולה ואמרי' גלה ש"מ בשר גדשים קלים שניצא לפני וריקת דמים פסולה ומשני דלמא באלה ויותרת הפד ושמית הפליות: וְהָא דקא מפלגי בבשר להודיעך כחו דר"ל הוה מצי לאפלוגי באמורין להודיעך כח דקמיתא:

כל התדיר פרק עשירי זבחים

גמ' מנהיגי מלי דדם

גמ' מנהיגי מלי דדם חטאת קודם לד'ם עולה ואיברי

הלוי'ם כתיב בבקעלותה: כבר נאמר באותה פרשה

גַּמְ' מִנָּא הִנִּי מִיְלִי? דִּתְנוּ רַבְּנַן: "וּפֹרֶ שְׁנֵי בָן בְּקָר תִּקַּח לַחֲטָאת" – אִם בָּא לְלַמֵּד שָׁהָן שְׁנַיִם, הֲרִי כִּבְר נֶאֱמַר: "וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה"; מָה תִּלְמֹוד לִזְמֹר: "וּפֹרֶ שְׁנֵי בָן בְּקָר תִּקַּח לַחֲטָאת"? שִׁיכוּל שְׁיָהָא חֲטָאת קוֹדֶמֶת לְכָל מַעֲשֵׂה עוֹלָה, תִּלְמֹוד לִזְמֹר: "וּפֹרֶ שְׁנֵי בָן בְּקָר תִּקַּח לַחֲטָאת". אי "פֹר שְׁנֵי", יְכוּל תִּהְיָ עוֹלָה קוֹדֶמֶת לַחֲטָאת לְכָל מַעֲשִׂיהָ? תִּלְמֹוד לִזְמֹר: "וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה". הא כִּיצַד? ד'ם חֲטָאת קוֹדֶמֶת לְד'ם עוֹלָה – מִפְּנֵי שְׁמִרְצָה; איברי עולה כּו'. וְאַמַּאי? מִתְּנָה קַמִּיתָא דִּמְכַפְּרָה – תִּיקְדוּם, וְהִנֵּךְ לֹא! אִמֹר רַבִּינַא: הֵכָא בַחֲטָאת הִלְוִיִּם עֲסָקִינוּ; וְאַף עַל גַּב דְּכִי עוֹלָה דְּמִי, קֹאמֵר רַחֲמִנָא הִיא תִּיקְדוּם. בַּמַּעֲרְבָא אַמְרִי: הוּאִיל וְהִתְחִיל בְּמִתְנוּת, גּוֹמֵר. "איִבְעִינָא לְהוּ: ד'ם

חטאת ואיברי עולה, אינה מהן קודם? ד'ם חטאת קודם – מִפְּנֵי שְׁמִרְצָה, או דִּילְמָא איברי עולה קודמין – מִפְּנֵי שָׁהָן כְּלִיל לְאַיִשִּׁים? תא שְׁמַע: ד'ם חטאת קודם לד'ם עולה. ל'ם עולה הוא דקדמים, לאיברי עולה לא קדים. אדרבה, מסיפא: איברי עולה קודמין לאימורי חטאת. לְאַיִמוּרֵי חֲטָאת הוּא דְקָדִים, לְדָם חֲטָאת לֹא קָדִים! אֵלֹא מַהָא לִּיכָא לְמַשְׁמַע מִינָהּ. "איִבְעִינָא לְהוּ: ד'ם עולה ואימורי חטאת, אינה מהן קודם? ד'ם עולה קודם – דְקָאֲתִי מִכַּח כְּלִיל, או דִּילְמָא אימורי חטאת קודמין – (דְקָאֲתִי) [דְקָאֲתוּ] מִכַּח מכפרי? תא שְׁמַע: ד'ם חטאת קודם לד'ם עולה. ד'ם חטאת הוא דקדמים לד'ם עולה, אָבֵל אימורי חטאת לא. אדרבה, מסיפא: איברי עולה קודמין לאימורי חטאת. איברי עולה הוא דקדמי לְאַיִמוּרֵי חטאת, אָבֵל ד'ם עולה לא! אֵלֹא מַהָא לִּיכָא לְמַשְׁמַע מִינָהּ. "איִבְעִינָא לְהוּ: ד'ם עולה וד'ם אשם, אינה מהן קודם? ד'ם עולה קודם – דְקָאֲתִי מִכַּח כְּלִיל; או דִּילְמָא ד'ם אשם קודם – (דְקָאֲתִי מִכַּח) דִּמְכַפְּר? תא שְׁמַע: ד'ם חטאת קודם לד'ם עולה. אָבֵל ד'ם אשם – לא. בְּדִין הוּא דְאיִבְעִי לְמִיתְנֵי ד'ם אשם; וְאיִידִי דִבְעָא לְמִיתְנֵי סִיפָא: איברי עולה קודמין לְאַיִמוּרֵי חטאת – ^(ז)דְאי תִנָּא לְאַיִמוּרֵי אשם, הִוָּה אַמִּינָא: לְאַיִמוּרֵי אשם הוּא דְקָדִמִי, לְאַיִמוּרֵי חטאת לֹא קָדִמִי – משום הכי תִנָּא חטאת. תא שְׁמַע: חטאת קודם לְאשם – חטאת הוא דקדמה ליה לְאשם, אָבֵל עולה לא. מאי, לֹא ד'ם? לא; אֲאַיִמוּרִים. דְקָא נָמִי, דִּקְתַּנִּי "מִפְּנֵי שְׁדַמָּה נִיתָן". שְׁמַע מִינָהּ. חטאת קודמת כּו'. אדרבה – אשם קדים, שָׁכֵן יֵשׁ לוֹ קִיצָבָה! אִפִּילוּ הכִּי, רִיבּוּי דְמַזְבַּח עֲדִיף. אשם קודם לתודה כּו'. אדרבה – הַתּוֹדָה וְאִיל גִּזִּיר קָדִמִי, שָׁכֵן טַעוּנִין לָהֶם! אִפִּילוּ הכִּי, קִדְשֵׁי קִדְשִׁים עֲדִיפִי. תּוֹדָה וְאִיל גִּזִּיר כּו'. אדרבה – שְׁלָמִים קָדִמִי, שָׁכֵן יֵשְׁנָן בְּצִיבוֹר כְּבִיחִיד! אִפִּילוּ הכִּי, נֶאֱכָלִין לִיוֹם אֶחָד עֲדִיפִי. ^(ח)איִבְעִינָא לְהוּ: תּוֹדָה וְאִיל גִּזִּיר – אינה מהן קודם? תּוֹדָה קָדִמָּה, שָׁכֵן טַעוּנָה אֲרַבְעָה מִינֵי לָהֶם; או דִּילְמָא אִיל גִּזִּיר קודם, שָׁכֵן יֵשׁ עֲמֹו דְמִים אַחֲרִים? תא שְׁמַע: זו קודמת לזו, שְׁזֹו טַעוּנָה אֲרַבְעָה מִינֵי לָהֶם, וְזו אינה טַעוּנָה אֵלֹא שְׁנֵי מִינֵי לָהֶם. וְהַשְׁלָמִים קודמין לְבָכוֹר כּו'. אדרבה – בָּכוֹר קודם, שָׁכֵן קִדְוּשְׁתּוֹ מִרְחָם, וְנֶאֱכָל לִפְתָּנִים! אִפִּילוּ הכִּי, מַצּוֹת יְתִירוֹת עֲדִיפִי. הַבָּכוֹר קודם כּו'. אדרבה – מַעֲשֹׂר קודם, שָׁכֵן מִקְדָּשׁ לִפְנֵי וּלְאַחֲרָיו! אִפִּילוּ הכִּי, קִדְוּשָׁה מִרְחָם עֲדִיפִא. מַעֲשֹׂר קודם לַעוֹפּוֹת כּו'. אדרבה – עוֹפּוֹת קָדִמִי, שָׁכֵן קִדְשֵׁי קִדְשִׁים! אִפִּילוּ הכִּי, מִין וְנַח עֲדִיף. אִמֹר רַבִּינָא בַר שִׁילָא: אימורי קִדְשִׁים קָלִים שְׁנִיצָאוּ לִפְנֵי וְרִיקַת דְּמִים – פְּסוּלִין. וְהִנָּא תוּנָא: מִפְּנֵי שְׁהוּא וָבַח, וְלִשְׁנֹו קִדְשֵׁי קִדְשִׁים – דְּמִי וְאַיִמוּרִין. בְּשַׁלְמָא אִימוּרִין – לִיתְנָהוּ בְּעוֹפּוֹת; אֵלֹא ד'ם מִיְהָא אִיתִיהּ! אֵלֹא לֹא קא מַשְׁמַע לן: אימוּרִין כִּי דְמוֹ – מָה דְמו לִפְנֵי וְרִיקָה, אָף אימוּרִין קודם וְרִיקָה – וְקא קָרִי לְהוּ קִדְשֵׁי קִדְשִׁים; וְמָה דְמו מִיַּפְסֵל בִּיּוֹצָא, אָף אימוּרִין מִיַּפְסֵל בִּיּוֹצָא. "יִמָּא מְסִיעַ לִיה: בְּשַׂר קִדְשִׁים קָלִים שְׁנִיצָא לִפְנֵי וְרִיקַת דְּמִים – רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כְּשֶׁר, רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: פְּסוּל. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר כְּשֶׁר – הוּאִיל וְסוּפּוֹ לַצָּאת, רִישׁ לְקִישׁ אָמַר פְּסוּל – עֲדִיין לֹא הִגִּיעַ וְמָנֹו לַצָּאת. עַד כָּאֵן לֹא פְּלִיגִי – אֵלֹא בְּכֶשֶׁר, אָבֵל בְּאימוּרִין לֹא! 'הוּא הִדִּין דְּבְּאימוּרִין גַּמִּי פְּלִיגִי; וְהָא דְקָא מִיַּפְּלָגִי בְּכֶשֶׁר – לְהוֹדִיעַךְ כְּחוֹ דְרִישׁ לְקִישׁ, דְּאִפִּילוּ בְּשַׂר דְּסוּפָה לַצָּאת, אָמַר: עֲדִיין לֹא הִגִּיעַ וְמָנֹו לַצָּאת. ^(י)לִימָא כִּתְנָאִי: אימורי קִדְשִׁים קָלִים שְׁנִיצָאוּ לִפְנֵי וְרִיקַת דְּמִים – רַבִּי אֶלְעִיזָר אֹמַר: אִין מוּזְעִלִין בְּהוּ,

גמ' מנהיגי מלי דדם חטאת קודם לד'ם עולה ואיברי

גמ' מנהיגי מלי דדם חטאת קודם לד'ם עולה ואיברי ופר שני בן בקר בחנוך הלוי'ם כתיב בבקעלותה: כבר נאמר באותה פרשה וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה וְיִתְּנֶם וגו': יכול תְקַדֵּם חטאת לעולה לכל מעשיה כדכתיב וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה: ופר שני משמע שְיָהָא שְׁנֵי לו: מתנה קמיתא דחטאת מכפרה ושלמה כפרה דרדיה כדאמרן בפרק ב"ש (לעיל וְבָחִים דף לח.) וְכַפֵּר אַע"פ שְׁלֹא נָתַן אֵלֹא אַחַת: דְּכִי עוֹלָה דְּמִינָא שְׁלֹא הִבִּיֵּאה עַל חֲטָא וְאַפ"ה (חטאת) קודם לעולה משום דשם חטאת קודם לעולה וה"ה לג' מתנות שבתחטאת: אמורי חטאת לא מכפרי שאין כפרה אלא בדם ד'ם עולה לאו כליל הוא דאין כליל אלא באשים אָבֵל מִכַּח כְּלִיל קָאֲתִי שְׁהַאיְבִּירִים יְהִי כְלִיל: ה"ג או דִּילְמָא ד'ם אשם קדים דמכפרי: לאמורי חטאת לא קדמי דחטאת חמורה מאשם כדסתני מתני': שְדַמָּה נָתַן אֵלְמָו בְּאִמוּרִין קֹאִי דְאי בְדָם קֹאִי שְהִיא תְנַתַּן מַכְּנֵי לַה: יֵשׁ לוֹ קִצָּבָה לְקִמִּי דְכַתִּיב (וַיִּקְרָא ה' יי"ט") בְּכֶסֶף שְׁקָלִים אָבֵל חֲטָאת כַּל דְּהוּ: שְׁלָמִים יִשְׁנֹן בְּצִבוֹר כְּכֶשֶׁי עֲצָרַת: דְּמִים אַחֲרִים חֲטָאת וְעוֹלָה כָּאִין עֲמֹו חוּבָה: וְזו קודמת לזו לעיל מִנָּה אִנְרִי תּוֹדָה וְאִיל גִּזִּיר: לִפְנֵי וּלְאַחֲרָיו דִּתְנֹון שְׂרָא לְחַשְׁבִּיעַ עֲשִׂירִי וְלַעֲשִׂירִי חֲשִׁיעִי וְלֹאֲחָד עֶשֶׂר עֲשִׂירִי שְׁלֹשָׁתּוּ מִקְדָּשִׁין וְלַפְּנִינָן בְּכּוֹרוֹת (דף ס:) מְקָרָאִי: שָׁכֵן קִדְשֵׁי קִדְשִׁים אִפִּילוּ אָכִילַת אֲדָם שָׁכֵחַן קִדְשֵׁי קִדְשִׁים הוּא: פְּסוּלִין ואַע"ג דלַעֲנֹון מַעֲלִיה לִפְנֵי וְרִיקַת דְּמִים לֹא קִדְשִׁי לַעֲנֹון אִפְסוּלִי בִּיּוֹצָא קִדְשֵׁי קִדְשִׁים יִנְהוּ: וְתָנָא תוּנָא וְתָנָא תָנָא דִידִין סִיעֵתָא לְמִלְתָּא: אֵלֹא ד'ם מִיְהָא אִיתָהּ וְלֹא ה"ל לְמִתְנֵי אֵלֹא וְאַמוּרִין קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מַה שְׁאִין כּוּן בְּעוֹפּוֹת אֵלֹא לְהַכִּי נָקַט דְמוּ בְּהָרִי אַמוּרִין לְאַשְׁמוּעִין דְּכִי הִדִּיר קִדְשֵׁי בְשַׁעַה שְׁנָה קִרְיִי קִדְשֵׁי קִדְשִׁים קִרְיִי גַם זָה קִדְשֵׁי קִדְשִׁים: וְמָה דְמוּ מִפְּסֵל בִּיּוֹצָא אָף אַמוּרִין מִפְּסֵלוּ בִּיּוֹצָא דְהָא קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מְרִי לְהוּ: ה"ג בְּשַׂר קִדְשִׁים קָלִים שְׁנִיצָא לִפְנֵי וְרִיקַת דְּמִים חוץ לְקַלְעִים: הוּאִיל וְסוּפּוֹ לַצָּאת שְׁהָרִי אָכִילַתָן בְּכָל תַּעִיר: לֹא הִגִּיעַ וְמָנֹו לַצָּאת דְּאִפְתִּי לֹא אִשְׁתַּרִי בְּאָכִילָה: ע"כ לֹא פְּלִיגִי אֵלֹא בְּכֶשֶׁר כִּתְהוּאָה הוּא דְמְכַשֵּׁר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם דְּסוּפּוֹ לַצָּאת: הוּא הִדִּין דְּבְּאִמוּרִין מְכַשֵּׁר שְׁוֹרִיקָה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ קִדְשֵׁי קִדְשִׁים וְהָא דְּפִרִישׁ מְשׁוּם דְּסוּפּוֹ לַצָּאת הַש"ס מְפַשְׂרֵשׁ לִיה וְלֹא מִלְתָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן הִיא: אִין מוּזְעִלִין בְּהוּ אִפִּי' לְאַחַר וְרִיקָה דְלֹא מִתְנָא כְּהוּ וְרִיקָה לְהַכִּי לְמַקְבַּעֲנָהוּ בַּמַּעֲלָה:

גמ' מהא ליכא למשמע מנה. תמוה לי דילמא שניהם שוים

ויכול להקדיש למי שירצה ואין הדיקים סותרים אהרדי וצ"ע:

 מסורת הש"ס
א ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק ג ד; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק ג ב; הוריות ה: ב בבא בתרא צג. ג תוספתא זבחים
ד תוספתא מעילה; מנחות מז; משנה מעילה; מעילה ו; מעילה ז:
גליון הש"ס

גמ' מהא ליכא למשמע מנה. תמוה לי דילמא שניהם שוים ויכול להקדיש למי שירצה ואין הדיקים סותרים אהרדי וצ"ע:

 תורה אור השלם
וְלִקְחוּ פֶר כֹּרֶבֶר וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן וּפֹר־שְׁנֵי כֹרֶבֶר תִּקַּח לַחֲטָאת [במדבר ח, ח] והלוי'ם יסקיבו את ידיהם על ראש הפרים וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה לִיתוֹה לְכַפֵּר עַל־הַלִּוִּים [במדבר ח, יב] נפש כי תמעל מעל וחסאה בשגגה מקדשי ותוה ותביא את־אֲשָׁמוּ ליתוה איל תמים מן־הַצֹּאן בעֶדְכֶּךָ כֹּסֶף־שְׁקָלִים בַּשָּׁקָל תִּקְדָּשׁ לְאִשֶּׁם [ויקרא ה, טו]

^[1]

מסורת הש"ס
א משנה טהרות; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; ספרא אמור פרשה ו א ב מנחות יב: ג פסחים נט; הוריות יג.
ד ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק יח ו
ה ספרא תוריע פרשת יולדת פרק ג
ו תוספתא מעילה; מנחות מז; משנה מעילה; מעילה ו: מעילה ז:
תורה אור השלם

[במדבר ה]

[במדבר ה, טו]

[ויקרא ה, י]

[ויקרא ה, ח]

[ויקרא יב, ו]

[ויקרא יב, ח]

ואין חִיבִין עֲלֵיהֶן מִשׁוּם פְּגוּל דִּהְיִי לָהּוּ כְּמִי שְׂלֵא נִזְרַק עֲלֵיהֶן הֵדֶם וְלֹא קִרְבוּ כֹל מִתִּירֵיהֶן; וּמִלְּשׁוּם נֹתֵר דְּאֵין נֹתֵר אֱלֵא בְּבִשְׂר בְּאֵכִילָה בְּתוֹךְ וּמִנּוּ בְּדִכְתִּיב (וַיִּקְרָא י') בְּיוֹם זִבְחֶכֶם יֵאָכֵל וּמִמִּקְדַּח גּוֹ': וּמִלְּשׁוּם טָמְאָת הַגּוֹף בְּדִאֻמְרִי בְּמִנְחֹת (דָּף כה:) הַנֶּמֶר לִשְׁהוֹרִין חִיבִין עֲלִיו מִלְּשׁוֹם טָמְאָה שְׁאֵין נֶתֶר לִשְׁהוֹרִין אֵין חִיבִין עֲלִיו מִלְּשׁוֹם טָמְאָה וְאִמּוּרִין דְּאִתְרַבּוּ לְטָמְאָה מֵאֲשֶׁר לָהּ דְּיוֹמֵיא דְּבִשְׂר אִתְרַבּוּ דְּלֵאחֵר וַיִּיקָהּ הוּא דְּמִתְיַב עֲלִיהוּ וְלֹא לִפְנֵי וַיִּיקָהּ וְהִנּוּ לֹא אִהְנֵיא לָהּוּ וַיִּיקָהּ: מֵאִי לֹאוּ בְּהֵדֶר עֲלִינְהוּ דִּהְיִי לְגֵנְאִי בְּשַׁעַת וַיִּיקָהּ פְּלִיגִי וְאִפְּי' הָכִי קֹאֻמֵּר ר"א דְּלֵא אִהְנֵיא לָהּוּ וַיִּיקָהּ מִלְּשׁוֹם דְּאִפְסִילוּ בְּיוֹצֵא: בְּדִאִיתְנַהּוּ אִבְרָאִי בְּשַׁעַת וַיִּיקָהּ: וְהֵא רַב פְּסָא הוּא דְאֻמֵּר בְּמִנְחֹת בְּפֶרֶק הַתְּכַלֵּת (מִנְחֹת דָּף מז:) גָּבִי שְׁתֵּי הֶלְחָם שְׂאִיצָאוּ בֵּין שְׁחִיטָה לְוִירְקָה דְּפִלִּיגִי נְמִי ר"א וְרַבִּי עֲקִיבָא: בְּדִאִיתְנַהּוּ אִבְרָאִי כ"ע לֹא פִלִּיגִי דְלֵא מֵהֵנָּא לָהּוּ וַיִּיקָהּ: דְּלֹאוּ גּוּפָה דְּזִבְחָא הוּא דְּבִנְיֻרְיָת כְּבָשִׂים קָא מְשַׁתְּרוּ דְלֹאוּ גּוּפִיהּוּ הוּא הֶלְכֶּר כֹּל דְּאִיתְנַהּוּ אִבְרָאִי מוֹדֶה ר"ע דְּלֵא מֵהֵנָּא לָהּוּ וַיִּיקָהּ: מִנְחֹת לִשְׁנָן בְּצַבּוֹר מִנְחַת הַעֹמֶר וּשְׁתֵּי הֶלְחָם. עוֹף אֵינּוּ בְּצַבּוֹר דִּתְנֵיא (תְּמִירוֹה דָּף יד') וְהַקְרִיב יִיחִיד מִבֵּיא עוֹף וְאֵין צָבוֹר מִבֵּיאֵין עוֹף: מִנְחַת חוּטָא הִיא דְּקוֹדֶמֶת לְמִנְחַת נִדְבָה מִלְּשׁוֹם דְּמִכְפָּרַת אֲבֵל מִנְחַת סוּטָה לֹא: וְהֵא נְמִי דְסוּטָה בָּאָה עַל חֲטָא: וְהַקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחֲטָאת וְגו' בְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל כְּתִיב: זֶה בִּנְה אֵב תִּלָּה טַעַם הַקֹּדֶמֶתוּ בְּשִׁבִּיל שֵׁם חֲטָאת: חֲטָאת בְּהֵמָה לְעוֹלַת בְּהֵמָה מִדְּרַבִּי רַסְמָנָא דִּתְנֵיא לְעִיל וּפִר שְׁנִי בֵן בָּקָר וְגו': חֲטָאת הָעוֹף לְעוֹלַת בְּהֵמָה כְּגוֹן יוֹלֶדֶת עֲשִׂירָה כְּבִשׂ בֶּן שָׁנָתוּ לַעֲלָה וְכֵן יוֹנָה אוֹ תֹר לַחֲטָאת (וַיִּקְרָא י"ב:ו'): כֹּל מְקוֹם שְׁנִתְחַלְפָּה חֲטָאת וְהַעוֹפֹת בָּאֵין תַּחֲסִיגָהּ בְּדִלּוֹת כְּגוֹן בְּמִטְמֵא מִקְדָּשׁ (וַיִּקְרָא ה') דְּעֶשְׂרוֹ חֲטָאת בְּהֵמָה וּבְדִלּוֹת נִתְחַלְפָּה שְׁתֵּי תוֹרִים: חֲטָאת קוֹדֶמֶת דְּכְתִיב לַחֲטָאת רֵאשׁוֹנָה מִלְּשׁוֹם דְּעֶשְׂר חֲטָאת הוּא: וְכֹאֵן בִּיּוֹלְדַת שְׁהָעוֹף תַּחַת עוֹלָה הוּא בָּא וְתִבְהֵמָה עֶשְׂר הִיתָה עוֹלָה קוֹדֶמֶת בְּדְכְתִיב בַּה אַחֵר לַעֲלָה וְאַחֵר לַחֲטָאת: וְכֹל מְקוֹם שְׁשֻׁנִים בָּאִים תַּחַת אַחֵר חֲטָאת קוֹדֶמֶת כְּגוֹן בְּמִטְמֵא מִקְדָּשׁ שְׁתֵּי הַעוֹפֹת תַּחַת חֲטָאת אַחֵר הֵן בָּאֵין שְׁתֵּרִי בְּעֲשִׂירֹת לֹא הִיָּה מִתְיַב עוֹף לַחֲטָאת חֲטָאת וְכֹאֵן בִּיּוֹלְדַת שְׁאֵין בָּא תַּחַת הַבְּהֵמָה אֱלֵא עוֹף הָעוֹלָה דְאִילוּ בְּעֲשִׂירֹת נְמִי הָוָה מִתְיַב עוֹף לַחֲטָאת עִם עוֹלַת בְּהֵמָה: עוֹלָה קוֹדֶמֶת אֱלֵמָא עוֹלָה שֶׁל בְּהֵמָה יוֹלֶדֶת קוֹדֶמֶת לַחֲטָאת שְׁתֵּרִי אִף חֲלִיפִין קוֹדְמִין לַחֲטָאת וּמִתְגִּיתִין תַּנּוּ חֲטָאת הָעוֹף קוֹדֶמֶת לְעוֹלַת בְּהֵמָה: לְמַקְרָאָהּ הַקְדִּימָהּ הַכְּתוּב שְׁתַּתֵּא נִקְרָאת בַּעֲנָן תַּחֲלָה אֲבֵל בַּעֲבוּדָתָהּ חֲטָאת קוֹדֶמֶת וּבְדֹאֻמְרוּ מִזָּה בְּנָה אֵב:

כל התדיר פרק עשירי זבחים

וְאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶן מִלְּשׁוֹם פְּגוּל נֹתֵר וְטָמֵא

א^(K)וְאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶן מִלְּשׁוֹם פִּיגוּל נֹתֵר וְטָמֵא; רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: מוּעָלִין בָּהֶן, וְחִיבִין עֲלֵיהֶן מִלְּשׁוֹם פִּיגוּל נֹתֵר וְטָמֵא. מֵאִי, לֹאוּ בְּדִהְדֵּר עֲיִילִנְהוּ פְּלִיגִי? וּבִהָא פְּלִיגִי: דְּמֶר סֶבֶר מִיפְסָלִי בְּיוֹצֵא, וּמֶר סֶבֶר לֹא מִיפְסָלִי בְּיוֹצֵא.[[]^כ[]] אָמַר רַב פֶּסָא: בְּדִהְדֵּר עֲיִילִנְהוּ – כּוּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי; וְהֵכָא בְּדִאִיתְנַהּוּ אִבְרָאִי פְּלִיגִי, וּבִהָא פְּלִיגִי: דְּמֶר סֶבֶר אֵין וַיִּיקָהּ מוּעָלַת לְיוֹצֵא, וּמֶר סֶבֶר וַיִּיקָהּ מוּעָלַת לְיוֹצֵא. וְהֵא רַב פֶּסָא הוּא דְאָמַר: בְּדִאִיתְנַהּוּ אִבְרָאִי – כּוּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי, בְּדַעֲיִילִנְהוּ לְגֵנוּאִי פְּלִיגִי! 'הִנֵּי מִיִּלִּי גָבִי שְׁתֵּי לַחֶם – דְּלֹאוּ גּוּפִיָּה דְּזִיבְחָא; אֲבֵל אִימּוּרִין, דְּגוּפִיָּה דְּזִיבְחָא הוּא – בְּדִאִיתְנַהּוּ אִבְרָאִי פְּלִיגִי. עוֹפֹת קוֹדְמִין כּוּי. אֲדִרְבָּה – מִנְחֹת קוֹדְמוֹת, שְׁכֹן יִשְׁנָן בְּצַבּוֹר כְּבִיחִיד! אֲפִילוּ הָכִי, מִינֵי דְמִים עֲדִיפִי. מִנְחַת חוּטָא כּוּי. אֲדִרְבָּה – מִנְחַת נִדְבָה קוֹדֶמֶת, שְׁכֹן טַעוּנָה שְׁמֹן וּלְבוּנָה! אֲפִילוּ הָכִי, מִנְחַת חוּטָא הַבָּאָה עַל חֲטָא עֲדִיפָא, דְּמִכְפָּרַת. 'אִיבַעֲיָא לָהּוּ: מִנְחַת סוּטָה וּמִנְחַת נִדְבָה, אִיזִו מִהֵן קוֹדֶמֶת? מִנְחַת נִדְבָה קֹדְמָה – שְׁכֹן טַעוּנָה שְׁמֹן (או) וּלְבוּנָה, אוּ דְלֵמָּא מִנְחַת סוּטָה קֹדְמָה – שְׁכֹן בָּאָה לְבֵרֶר עוֹן? תָּא שְׁמַע: מִנְחַת חוּטָא קוֹדֶמֶת לְמִנְחַת נִדְבָה. מִנְחַת חוּטָא הוּא דְקֹדְמָה לְמִנְחַת נִדְבָה, הָא מִנְחַת סוּטָה – לֹא! מִי קִתְּנִי "מִפְּנֵי שְׁהִיא מִכְפָּרַת"?! "מִפְּנֵי שְׁהִיא בָּאָה עַל חֲטָא" קִתְּנִי, וְהֵא נְמִי בָּאָה עַל חֲטָא. תָּא שְׁמַע: זִו קוֹדֶמֶת לְזִו, שְׁזִו בָּאָה מִן הַחִטִּיטִין וְזִו בָּאָה מִן הַשְּׁעוֹרִין. מֵאִי, לֹאוּ מִנְחַת נִדְבָה לְמִנְחַת סוּטָה? לֹא, מִנְחַת חוּטָא לְמִנְחַת סוּטָה. תִּיפּוּק לִי דִּהָא מִכְפָּרָא וְהֵא לֹא מִכְפָּרָא! "וְאֵלֵא מֵאִי, מִנְחַת נִדְבָה? תִּיפּוּק לִי דְזִו טַעוּנָה שְׁמֹן וּלְבוּנָה, וְזִו אֵינָה טַעוּנָה שְׁמֹן וּלְבוּנָה! אֱלֵא חֵד מִתִּירֵי טַעֲמִי [נְקִיט]."^(L)חֲטָאת הָעוֹף קוֹדֶמֶת כּוּי. מִנָּא הִנֵּי מִיִּלִּי? דִּתְנּוּ רַבְּנָן: "וְהַקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחֲטָאת רֵאשׁוֹנָה" – מָה תִּלְמוּד לּוֹמֵר? שְׁאֵין תִּלְמוּד לּוֹמֵר לְלַמֵּד שְׁתִּקְרַב רֵאשׁוֹנָה, הֲרִי כְּבֹר נֶאֱמַר: "וְאֶת הַשְּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה".^(M)אֱלֵא זֶה בִּנְה אֵב לְכָל חֲטָאוֹת שְׂאִיָּדְמוּ (לְעוֹלָה) [לְעוֹלוֹת] הַבָּאוֹת עִמָּהֶן – בֵּין חֲטָאת הָעוֹף לְעוֹלַת הָעוֹף, בֵּין חֲטָאת בְּהֵמָה לְעוֹלַת בְּהֵמָה, וְאַפִּילוּ חֲטָאת הָעוֹף לְעוֹלַת בְּהֵמָה.^(N)הֶלְכֶּר, חֲטָאת הָעוֹף לְעוֹלַת הָעוֹף – מ'וְאֶת הַשְּׁנִי", חֲטָאת בְּהֵמָה לְעוֹלַת בְּהֵמָה – מִדְּרַבִּי רַסְמָנָא, חֲטָאת הָעוֹף לְעוֹלַת בְּהֵמָה – מִזָּה בִּנְה אֵב. תָּא שְׁמַע, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אָמַר: כֹּל מְקוֹם שְׁנִתְחַלְפָּה חֲטָאת – חֲטָאת קוֹדֶמֶת, וְכֹאֵן (בִּיּוֹלְדַת) – עוֹלָה קוֹדֶמֶת. כֹּל מְקוֹם שְׂבֹא עַל חֲטָא – חֲטָאת קוֹדֶמֶת, וְכֹאֵן עוֹלָה קוֹדֶמֶת; וְכֹל מְקוֹם שְׁשֻׁנִים בָּאִים תַּחַת חֲטָאת – חֲטָאת קוֹדֶמֶת, וְכֹאֵן עוֹלָה קוֹדֶמֶת. אָמַר רַבָּא: לְמַקְרָאָהּ הַקְדִּימָהּ הַכְּתוּב. 'תָּא שְׁמַע: פָּרִים קוֹדְמִין לְאִילִים, וְאִילִים קוֹדְמִין לְכִבְשִׂים, כְּבָשִׂים לְשִׁעִירִים.

מֵאִי,

צ

עין משפט נר מצווה

א מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' לג:

ב מיי' פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' לג:

ג מיי' פי"ז מהל' פסולי המוקדשין הל' יט:

ד מיי' פט' מהל' תמידים ומוספין הל' י:

ה מיי' פט' מהל' תמידים ומוספין הל' י:

ו מיי' פט' מהל' תמידים ומוספין הל' זו:

טעמא כדאמר לעיל בסוף ב"ש (זבחים דף מה:) בהקשר לקרב וזה אין ראוי לקרב עד אחר וריקה ובקונטרס פי' טעם אחר: וְהֵא רַב פֶּסָא הוּא דְאֻמֵּר בְּדִאִיתְנַהּוּ אִבְרָאִי דכ"ע ל"פ מִלְתָּה דְרַב פֶּסָא בְּפֶרֶק הַתְּכַלֵּת (מִנְחֹת דָּף מז:) גָּבִי שְׁתֵּי הֶלְחָם שְׂאִיצָאוּ בֵּין שְׁחִיטָה לְוִירְקָה וס"ד דְאֵין חֲלּוּק בֵּין זֶה לָזֶה: מִנָּא הִנֵּי מִלִּי דת"ר כו' לְעִיל גָּבִי דֶם חֲטָאת קוֹדֶם לְדֶם עוֹלָה נִיחָא דְבַעֲיָי קָרָא אע"ג דְּמִפ' טַעמָא בְּמִתְנִי' מִלְּשׁוֹם דְאִיכָא תִרִי קָרָאִי חֵד דְּמִשְׁמַע דְּחֲטָאת קוֹדֶמֶת וְחֵד דְּמִשְׁמַע דְּעוֹלָה קוֹדֶמֶת אֲבֵל הָכָא קִשָּׁה ל"ל קָרָא תִפּוּק לִי מִלְּשׁוֹם דְּחֲטָאת הָעוֹף מִרְצָה וְשִׁמָּא כִּיּוֹן דְלִית בַּהּ הַקְטֵרָה לֹא מִהִנֵּי בַּהּ הֵאִי טַעמָא: חֲטָאת בְּהֵמָה קוֹדֶמֶת לְעוֹלַת בְּהֵמָה וא"ת הָא תָּנָא לִיה רַיָּשָׁא דֶם חֲטָאת קוֹדֶם לְדֶם עוֹלָה וי"ל דְאֲצִטְרִיף לֵאשְׁמוּעִי' אִפְּי' בְּעוֹלָה הַבָּאָה לְשֵׁם חֲטָאת כְּדִקְטִנִּי וְכֵן בְּהַקְדָּשָׁה: חֲטָאת הָעוֹף לְעוֹלַת בְּהֵמָה מִזָּה בִּנְה אֵב וְהֵא דְאֻמְרִי' בִּפ' תְּמִיד נִשְׁחַט (פְּסָחִים נט.) זֶה בִּנְה אֵב לְכָל הַחֲטָאוֹת שְׂאִיָּדְמוּ לְעוֹלוֹת וְנִקְמָא לֵן דְאִפְלוּ חֲטָאת הָעוֹף לְעוֹלַת בְּהֵמָה קִשָּׁה קֶצֶת הֶלְשׁוֹן דְמֵאִי קֹאֻמֵּר וְנִקְמָא לֵן כּוּי' הָא לֹא מִשְׁמַע מִכְּנָן אֵב טְפִי אֱלֵא הֵר מִלְתָּא לְחִידָה וְעוֹד קִשָּׁה הָא דְקֹאֻמֵּר לְכָל הַחֲטָאוֹת: לְמַקְרָאָהּ הַקְדִּימָהּ הַכְּתוּב פֶּרֶשׁ בַּעֲנָט' שְׁתַּתֵּא נִקְרָאת בַּעֲנָן תַּחֲלָה וְתַמָּה מִהּ חֲדָשׁ הוּא זֶה וּמִפְרֹשׁ ה"ר חַיִּים לְהַקְדִּישָׁה תַּחֲלָה שְׂאִיָּדִישׁ הָעוֹלָה קֹדֶם הַחֲטָאת אֲבֵל לְהַקְרִיב חֲטָאת קוֹדֶמֶת וְהֵא דִתְנּוּ וְכֵן בְּהַקְדָּשָׁה מִתְנִי' לֹא מִיַּרִי בִּיּוֹלְדַת אע"ג דְּמִשְׁמַע קֶצֶת דְאֲכַל מִה דִתְנּוּ חֲטָאת קוֹדֶמֶת לְעוֹלָה בְּהַקְרָבָה בְּכָל הִנָּהּוּ וְכֵן בְּהַקְדָּשָׁה וְקִשָּׁה לְפִי' מֵהָא דְאֻמְרִין בַּעֲרִכִין פֶּרֶק הָאוֹמֵר מִשְׁקָלִי עֲלִי (עֲרִכִין דָּף כא.) חִיבִי חֲטָאוֹת אֵין מִמִּשְׁכְּנִין אוֹתָן חִיבִי עוֹלוֹת מִמִּשְׁכְּנִין אוֹתָן וּפַעֲמִים שְׁחִיבִי עוֹלוֹת אֵין מִמִּשְׁכְּנִין אוֹתָן וּפִרְיָךְ מֵאִי גִינְהוּ אִי גִימָא עוֹלַת יוֹלֶדֶת פִּי' דא"צ לְמִשְׁכְּנָה מִלְּשׁוֹם דְאִי אֲפִשְׁר לָהּ לְהִבִּיא חֲטָאת עַד שְׁתַּבִּיא עוֹלָתָהּ וְהָאֻמֵּר רַבָּא לְמַקְרָאָהּ הַקְדִּימָהּ הַכְּתוּב וְאִי כְּפִרֹּשׁ ה"ר חַיִּים כִּיּוֹן דְאֻרִיכָה לְהַקְדִּישׁ עוֹלָה קֹדֶם לַחֲטָאת א"כ א"צ לְמַשְׁכֵּן וְעַל כִּרְחֹה תִבִּיא שְׁתִּיקוּ:

 עין משפט נר מצותה

א מיי פט: מהל' תמידים ומוספין הל' ז:

ב מיי פט: מהל' תמידים ומוספין הל' ז:

ג מיי פט: מהל' תמידים ומוספין הל' ח:

ד מיי פט: מהל' תמידים ומוספין הל' ח:

ה מיי פד: מהל' פסולי המוקדשין הל' כב:

ו מיי פט: מהל' תמידים ומוספין הל' יב:

ז מיי פי: מהל' מעשה הקרבנות הל' י:

ח מיי פט: מהל' תמידים ומוספין הל' ב:

מאי לאו דחג תמא מאי קשיא דלמא לא מריי בדם אלא באברי עולה דקודמין מאי לאו דמוספי החג דשעירים הוי חטאת וכבשים עולה וקתני כבשים קודמין: לא נדבה ושניהם עולה: וטעמא מאי

לאמורי חטאת קדתנן: חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר אינה מהן קודם וכעין בעיא זו איכא למבעי אבדתו ואבדת חבירו וכבוד אב ואם למ"ד משל בן בפ"ק דקדושין (דף לב.) אינה מהן קודם תקדים אבדתו איכא כבוד אב ואם [דקדם] למ"ד דמשל בן תקדים אב ואם איכא אבדת חבירו דאמר באילו מציאיות (פ"מ דף לב.) אפילו אמר ליה אביו אל תחזיר לא ישמע לו כו' תקדים אבדת חבירו איכא אבדתו דקדמת

לאבדת חבירו: תקדום חטאת העוף אכא מעשר קדום ליה תמה תקדים חטאת העוף מק"ו ומה עולת בהמה שהיא חמורה וכלה כליל ומין זבח קודמת למעשר חטאת העוף קודם לה מעשר שאינו כליל ועולת בהמה קודמת לו אינו דין שחטאת העוף קודם לה וכי האי ק"ו אמרי' סנהדרין (דף לה:) דרציחה דוחה שבת מק"ו ומה עבודה שדוחה שבת רציחה דוחה אותה שבת שנגחת מפני עבודה אינו דין שתהא רציחה דוחה אותה וי"ל דחדלש הוא הא דחטאת העוף קודם לעולה ולא גמרי' מזה: חוץ מאשם מצרע מפני שהוא בא להקשיר ואם תאמר אדרבה חטאת מצרע עדיף דאקשורי ומכפר וי"ל כיון דמתן בהונות מדם האשם הנה חשיב ליה מקשיר טפי א"נ האי כל חטאות שבתורה דרתני לאו בחטאת הבאה עם האשם קאמר אלא בשאר חטאות: שלמים

של אמש וחטאת ואשם של יום שלמים של אמש קודמין פי' בקונטרס דזלזול הוא להשהותם כל כך שצורת הפשר מתקלקלת ועל חנם דחק אלא הנינו טעמא דשלמים של אמש אין להם הטר (אניגות) אלא עד הלילה וחטאת ואשם של יום עד הבקר דנאכלין ליום ולילה: וחקכמים אומרים חטאת קודמת והוא הדין אשם קדוש גדשים: צלוין שלוקין ומבשלין אף על גב דרתני שלוקין וסדר תני מבשלין מ"מ שלוקה תוי טפי מבשול כדמוכח בפרק כל הפעור (חלין דף קיא.) גבי כבד דקאמר שלוקה אוסרת ונאסרת: תדיר ומקדש אינה מהן קודם פרש בקונטרס כגון דם עולת תמיד ודם חטאת וקשה דברי' שפרקין פרשינו דמלבד עולת הפקר בעבודת הדם אירי' ונראה כלשון אחר שפי' בקונטרס עולת מוספי ר"ח ופר העדה וא"ת תפשוט ממתניתין דתנא מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח דמשמע אפילו עולת מוסף של שבת לחטאת

מוסף של שבת ר"ח וי"ל כיון דעולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דתדירה קודמת נמי לחטאת שהשנה הכתוב עולה דמוסף עם החטאת:

באינהו מוקמן (לעיל זבחים דף מח.) חוץ מאשם נזיר דכתיב בבש בן שנתו ומדאיל בן ב' שנים בשתי סלעים בבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא: כך קודמין באכילתו אכילוהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם אשם לתודה ותודה לשלמים ושלמים לבכור: שלמים שבאז אמש לעזרה ושהו עד היום ואשחטן: וחטאת ואשם של יום עומדין להקריב: שלמים של אמש קודמין דזלזול להשהותן כל כך והואיל ובאז ראשון יקרבו ראשון וכן מפרש בתוספתא דזבחים: ובכללן בכל הנאכלין ראשון הפהגים לשנות באכילתן כגון לאוכלן צלוין שלוקין ומבשלין: לידי פסול שטעם קדשים הנעשה נותר אוסרה: גמ' תדיר ומקדש כגון דם עולת תמיד ודם חטאת עומדין זה תדיר וזה מקדש ממנו כדאמרן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה אי נמי עולות מוספי ראש חדש ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקדש:

כל התדיר פרק עשירי זבחים

מאי לאו דחג תמא מאי קשיא דלמא לא מריי בדם אלא באברי עולה דקודמין מאי לאו דמוספי החג דשעירים הוי חטאת וכבשים עולה וקתני כבשים קודמין: לא נדבה ושניהם עולה: וטעמא מאי

מאי, לאו דחג? לא, לנדבה. פרים קודמין לאילים – שכן נתרבו בנסכים. וכן אילים לכבשים. כבשים לשעירים – שכן נתרבו באליה. **תא שמע: פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר של צבור, פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודה ורה, פר עבודה ורה קודם לשעירי עבודה ורה. דאף על גב דפר עבודה ורה עולה, ושעירי עבודה ורה חטאת! ואימא מרישא: פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודה ורה! בחד מינא מיהא לא קאמרינו, דחטאת קדמה. פי קאמרינו בתרי מיני – אשכחן עולה דקדמה לחטאת! לאמרי במערבא מלשמה דרבא בר מרי: חטאת עבודה ורה חסר א' – **"לחטת" כתיב. רבינא אמר: "כמשפט" כתיב בהו. השתא דאתית להכי, אפילו תימא פרים דחג נמי – "כמשפטם" כתיב בהו. איבעיא להו: חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר, איזו מהן קודם? תיקדום חטאת העוף – איכא מעשר דקדים לה. ליקדום מעשר – איכא עולת בהמה דקדמה ליה. תיקדום עולת בהמה – איכא חטאת העוף דקדמה לה. הכא תרגימו: מין זבח עדיף. במערבא אמרי: עיילא בה עולת בהמה בחטאת העוף, ואגבהתה ממעשר. 'מתני' כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות, חוץ מאשם מצורע – מפני שהוא בא על הקשר. "כל האשמות שבתורה באין בגי שתים ובאין בכסף שקלים, חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע – שהן באין בגי שנתו, ואין באין בכסף שקלים. לשם שקודמין בהקדמתו, קודמין באכילתו. שלמים של אמש ושלמים של יום – של אמש קודמין לשל יום. שלמים של אמש, חטאת ואשם של היום – שלמים של אמש קודמין. דברי רבי מאיר. וחקכמים אומרים: חטאת קודמת, מפני שהיא קדשי קדשים.^(סו) וכילן הפהגים ראשין לשנות באכילתן – לאכלן צלוין ושלוקין ומבושלין, לתת לתוכו תבלי חולין ותבלי תרומה. דברי רבי שמעון. רבי מאיר אומר: לא יתן לתוכו תבלי תרומה, שלא יביא התרומה לידי פסול. גמ' איבעיא להו: תדיר ומקודש, אינה מהם קודם? תדיר קודם – משום דתדיר, או דלמא מקודש קדים – דקדיש? תא שמע: תמידין קודמין למוספין.****

ואף

קדמו פרים לאילים כו' שכן נתרבו בנסכים פר שלשה עשרונים ואיל שני עשרונים וכבש עשרון: שכן נתרבו באליה לענין אמוריו ואע"ג דהשתא בעולה קמינן שקלה כליל מיהו צד רבוי למזבח אשכחן בה גבי שלמים וחטאת: פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר מפרש טעם בהוריות פ"ב (דף יג.) כאשר שרף הפר הראשון ראשון והא לפר העדה לכל מעשיו: פר העלם דבר קודם לפר עבודת כוכבים שנה חטאת:

ונה עולה ואמרן לעיל חטאת קודמת: פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים אלא יש עולה קודמת לחטאת: ואימא מרישא כלומר אדמוחבת מסיפא סינן מרישא דרתני פר העלם דבר [קודם] לפר עבודת כוכבים: ומשני לה בחד מינא לא קאמרי' דהא ודאי גיחא לי דבחד מינא חטאת קדמה: פי אמרי' בתרי מיני קשיא לן דקאמרת מין קטן של חטאת קודם למין גדול של עולה כדקאמרת ואפי' חטאת העוף לעולת בהמה והא הכא דפר עולה קודם לשעיר חטאת: לחטת כתיב בפרשת שלח לך והיה אם מעיני העדה נעשתה בשגגה וגו' [וכתיב התם ושעיר אחד לחטת חסר א' לומר שאינו כשאר חטאות שקל חטאת שבתורה הבאה עם עולה חטאת קודמת וזו עולה קודמת]: כמשפט כתיב בההוא קרא ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשפט סדר מקראו כך סדר עבודתו ופר גרישא כתיב: אפילו תימא פרים וכבשים דמוספי החג הך מתניתין דתניא לעיל כבשים קודמין לשעירים לא תקשה דכמשפט כתיב בהו ומשמע פסדר האמור בענין ושעירי' כתובים אחרונים: חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר בהמה שלשתן עומדין: הכא תרגימו בבבל: מין זבח עדיף וקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה דאילו עולת בהמה לא מצי קדמה לחטאת העוף מגזרת הכתוב: עילא בה חשיבות דעולת בהמה שבאה עמה והיא חשובה ממעשר שהיא קדש גדשים וכליל ומגזרת הכתוב החטאת קודמת ואף על פי שזו מין זבח: ואגבהתה ממעשר לבטל חשיבות שם מין זבח שבו דהא בעולה נמי איתה לאותה חשיבות ובטיל ליה מגזרת הכתוב הלכך יקדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר: מתני' קודמות לאשמות אם היה מקריב חטאת ואשם וקביאן חטאת קודמת קדתנן שדמה נתן על ד' קרנות ועל היסוד: מפני שהוא בא להקשיר את המצרע לקדשים ולביאת

מקדש הלכך חשיבות הוא לגבה שטהרה תליה בו: ובאין בכסף שקלים דכתיב (ויקרא ה:ט"ו) בערפק כסף שקלים באשם מעילות ואתי אשם תלוי ואשם גזלות בג"ש בערפק בערפק ואשם שפחה חרופה גמר באיל באיל כדאמר מנחות (ה"ט) שנים בשתי סלעים בבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא: כך קודמין באכילתו אכילוהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם אשם לתודה ותודה לשלמים ושלמים לבכור: שלמים שבאז אמש לעזרה ושהו עד היום ואשחטן: וחטאת ואשם של יום עומדין להקריב: שלמים של אמש קודמין דזלזול להשהותן כל כך והואיל ובאז ראשון יקרבו ראשון וכן מפרש בתוספתא דזבחים: ובכללן בכל הנאכלין ראשון הפהגים לשנות באכילתן כגון לאוכלן צלוין ושלוקין ומבשלין: לידי פסול שטעם קדשים הנעשה נותר אוסרה: גמ' תדיר ומקדש כגון דם עולת תמיד ודם חטאת עומדין זה תדיר וזה מקדש ממנו כדאמרן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה אי נמי עולות מוספי ראש חדש ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקדש:

 מסורת הש"ס

א לעיל עו; תוספתא זבחים

 גליון הש"ס

מתני' כל האשמות. עיין לעיל דף לג ע"א תוס' ד"ה סמיכות:

גמ' איבעיא להו תדיר ומקודש. עיין ירושלמי נזיר פ"ו סוף הלכה א:

 תורה אור השלם
--

והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ושעו כל העדה פר כן כפר אחד לעלה לרית גיחא ליהנה ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטת [במדבר טו, כד] ומנחתם ונספכם לפרים לאילים ולכבשים במספרם כמשפטים [במדבר כט, לג]

מסורת הש"ס
א פסחים קיד; סוכה גו; חוספתא ברכות; ברכות נא; ב ברכות כח; לעיל יב.
ג ספרא וקרא דבורא דחובה פרשה א ו ד פסחים סא; משנה פסחים; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי
 תורה אור השלם

והנה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לתרש הנה נשחטו אחו כל קהל עדת ישראל בין הערפים [שמות יב, ו]

ותדר יהנה אל־אשרו ואני הנה נחתי לך את־משמרת תרומתי לכל קדשי בני־ישראל לך נתתים למשחה ולקניף לסק־עולם [במדבר יח, ו]

ואף על גב דמוספין קדישי מוספין שם שֶׁבֶת עֲלִיהוּ שֶׁהם באים חובה לה והתמידין באין אף בחול: לתמידין לא אֶהְנֵאִי כִּיּוֹן דְּהֶאֱדָנָא קֳרִבִּין אִם כּוֹן שֶׁם שֶׁבֶת עֲלִיהֶם: מוספי ר"ח קמד'שין

וּאָף עַל גַּב דְּמוֹסְפִין קַדְיָשִׁי מוֹסְפִין שֶׁם שֶׁבֶת עֲלִיהוּ שֶׁהם באים חובה לה והתמידין באין אף בחול: לתמידין לא אֶהְנֵאִי כִּיּוֹן דְּהֶאֱדָנָא קֳרִבִּין אִם כּוֹן שֶׁם שֶׁבֶת עֲלִיהֶם: מוספי ר"ח קמד'שין
מְשַׁל שֶׁבֶת דְּאֶקְרִי מוּעֵד: ד"א כו' בַּפִּסְחִים תִּנְיִן לֵה דְאֶקְאֻרִי ב"ה מְבַרַךְ עַל הַיּוֹן וְאֵח"פ מְבַרַךְ עַל הַיּוֹם שֶׁהֵינן גּוֹרֵם לְקַדְוֵשׁ שְׁתַּאמְר דְּבַר אַחַר כו': הֲכִי גֵרְסִינן דאע"ג דְּבִרְכַּת הַיּוֹם קִדְּשָׁה שְׁשָׁם שֶׁבֶת עֲלֶיהָ שְׁחֹבָה לְשֶׁבֶת הִיא בָּאָה דְאִילוּ בִרְכַּת הַיּוֹן אָף בַּחֹל הִיא: הִלְכָּה מִתְפַּלֵּל שֶׁל מִנְחָה בְּמִסְכַּת בִּרְכוֹת הַיּוֹ לִפְנֵיו שְׁתֵּי תַּפְלוֹת שֶׁל מוֹסְפִין וְשֶׁל מִנְחָה וּפְלִיגֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבֵּנן וְקא"ר יוֹחָנָן הִלְכָּה כְּדַבְרֵי הָאוֹמֵר מִתְפַּלֵּל שֶׁל מִנְחָה וְאַחַר כֹּךְ מִתְפַּלֵּל כּו': שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ הָא פְּרָשִׁית לֵה לַעֲיִל (גִּבִּי) בְּמִתְנִי: תְּדִירִי שְׁהוּ מִצִּין מִתּוֹךְ שְׁבָאִין בְּגֵדָר וּבְגֻדָּה: מִצּוֹי קְאָמְרַתְּ שְׁאִין תְּדִירוּתוֹ חוֹבָה אֵלָּא שֶׁהוּא מִצּוֹי תְּמִיד יוֹתֵר מִקְּבָרוֹ: הֲכִי גֵרַס מִצּוֹי לֹא תְּדִיר הוּא בְּתַמְיָה: אוֹצִיא אֶת הַפֶּסַח שְׁאִינוּ תְּדִיר בַּת"כ שְׁנוּיָה גִבִּי חֲטָאת דְּקִתְּנִי וְתִרִי פֶסַח וּמִילָה עֲנֻשִׁין כֶּרֶת יְכוּל יָבִיא עַל שְׁנֵגְתוֹ חֲטָאת ת"ל אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂנָּה יָצִאוּ פֶסַח וּמִילָה שְׁהוּ מִצּוֹת עֲשֵׂה: אוֹצִיא אֶת הַפֶּסַח שְׁאִינוּ תְּדִיר וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַמִּילָה שֶׁהִיא תְּדִירָה ת"ל אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂנָּה אֲלֵמָא מִצּוֹי תְּדִיר הוּא: תְּדִירָה בְּמִצּוֹת סְדוּךָה בְּמִצּוֹת שְׁנֹקְרִתוּ עֲלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה בְּרִיתוֹת וְצוּיִין: כִּי תְּדִיר דְּמִיָּא שְׁמִצּוּיָה הִיא הִרְבָּה מִפֶּסַח אֲבָל מִצּוֹי דְּשְׁלָמִים לְגַבִּי מִצּוֹי דְּחֲטָאת לֹא כְּתִירָה דְּמִי: הָא דִּיּוֹם דְּמִיָּא דְאֶמֶשׁ וְהִכִּי דְּמִי כְּגוֹן דְּשַׁחֲטוּ שְׁלָמִים בְּרִישָׁא כו' וְקא ס"ד ה"ק שְׁלָמִים שֶׁבִּבְיָאן מֵאֶמֶשׁ וְשַׁחֲטוּ הַיּוֹם וְחֲטָאת וְאֲשָׁם שֶׁל יוֹם עוֹמְדִין לְשַׁחֲט שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ קוֹדְמִין לְצַרְק דְּאִי בְּשִׁנְיָהם עוֹמְדִין לְשַׁחֲט לֹא אִמְר דְּקִדְמוּ שְׁלָמִים וְטַעְמָא דְּבִאוּ מֵאֶמֶשׁ הָא אִידִי וְאִידִי דְּהַיּוֹם וְקִדְּים שְׁחִטְיָנְהוּ לְשְׁלָמִים בְּרִישָׁא אִמְרִי שְׁחִטִּית חֲטָאת וְאֲשָׁם קִדְמָה לְזִרְיָתָה שְׁלָמִים אֲלֵמָא קִמְדֵּשׁ וְשְׁאִינוּ קִמְדֵּשׁ וְקִדְּים שְׁחִטְיָה לְשְׁאִינוּ קִמְדֵּשׁ וְהָא אַחַר מְמַרְס בְּדִמוּ וְיוֹרֵק אֶת הַמְקַדֵּשׁ וְה"ה לְתִדְרִי וְשְׁאִינוּ תְּדִיר: דְּלֵמָּא שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ וְחֲטָאת שֶׁל יוֹם דְּאִשְׁמַעֲיָן שֶׁל אֶמֶשׁ קִדְמוּ: הִכִּי דְּמִי דְּשַׁחֲטִינְהוּ לְמִתְרַוְּהוּ אע"ג דְּשַׁחֲטָה לְחֲטָאת אַחַר הַשְׁלָמִים וְשִׁנְיָן עוֹמְדִין לְצַרְק אִשְׁמַעֲיָן דְּשְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ קִדְמוּ וּדְבֻקְתָּה דִּיקְא מִנָּה הָא אִדִּי וְאִדִּי דִּיּוֹם וְשַׁחֲט שְׁלָמִים וְאַחַר כֹּךְ חֲטָאת וּבֹא לְמַלְךְ עַל הַזִּירְיָה אִמְרִי לִיה חֲטָאת קִדְמָה: אֲבָל לֹא שְׁחִטְיָה לְחֲטָאת בְּתֵר שְׁלָמִים וּבֹא לְמַלְךְ עַל הַשְׁחִטָּה תִּיבְעִי לֶךְ אִי מוֹזְלוּלִין בְּשְׁלָמִים לְמַרְס בְּדִמוּ וְלִהְקָדִים שְׁחִטִּית חֲטָאת וּזְרִיקְתָּהּ וְכִי מִבְּעִיָּא לֹן בְּתִדְרִי וְשְׁאִינוּ תְּדִיר הֵךְ מִבְּעִיָּא לֹן שְׁשַׁחֲט אֶת שְׁאִינוּ תְּדִיר וְהַתְּדִיר גִּזְס: בִּרְכַּת הַיּוֹן תְּדִירָה כו' תְּדִיר קוֹדֵם וְאע"ג דְּשְׁאִינוּ תְּדִיר קִדְּם וּבֹא שְׁבַר גִּרֵּשׁ הַיּוֹם וְעִדּוּן יוֹן לֹא בָּא וְזִמְיָא קִדְּים שְׁחִטְיָה לְשְׁאִינוּ תְּדִיר בְּרִישָׁא: וּמִשְׁנֵי ה"נ כִּיּוֹן דְּאֶתְא הִשְׁתַּא יוֹן קִמּוּ וּמִקְמוּ לְבִרְכָּה כְּמֵאן דְּשַׁחֲטִי תְּרַוְּהוּ לְגַבִּי קִדְּשִׁים [דְּמִין] וְלֹא תַּקְשׁוּט מִנָּה לְבַעֲנִי: וְאֵח"פ מִתְפַּלֵּל שֶׁל מוֹסְפִין וְאָף עַל גַּב דְּזִמּוּ מוֹסְפִין אֶתְא בְּרִישָׁא: שַׁחֲטוּ קֳדָם חֲצוֹת בְּפִסַּח קֹאֲי: קֳדָם לְתַמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְפִּים כְּשֶׁר וְאע"פ שֶׁלְּקַתְּחֵלָה מִצּוּה לְאַסְרוּ בְּדִתְגָּא לַעֲיִל (נִבְחִים דָּף יב.) וְאַחַר דְּבַר שְׁנַאָמַר בּוּ בַּעֲרַב וּבֵין הָעֶרְפִּים לְדַבְרִי שְׁלֹא נֶאמַר בּוּ אֵלָּא בֵּין הָעֶרְפִּים בְּלַבְד: וְהֵא אַחַר מְמַרְס בְּדִמוּ אֲלֵמָא דְּקִדְּים וְשַׁחֲטָה לְמֵאֲחַר אִמְרִי לִיה לְשִׁהוֹת אֶת הַזִּירְיָה וּלְשַׁחֲט אֶת תְּרֵאדִי לְקִדְּם וְלוֹרְקוּ: כְּגוֹן דְּקִדְּם שַׁחֲטָה לְתַמִּיד קֳדָם שְׁבֹא לְמַלְךְ וְלֹא גִמְלַךְ אֵלָּא עַל הַזִּירְיָה: לְמַשְׁחָה לֶךְ נִתְתִּים לְמַשְׁחָה מִתְרַגְּמִין לְרְבּוֹ וְהֵינּוּ לְגַדְלָה: מִתְנִי שֶׁהוּא מִתְחַלֵּק לְאַכִּילַת כִּהְנִים: מִתֵּר דְּקִימִי מִנְחַת יִשְׂרָאֵל מִנְחַת מֵאֶפֶס שְׁבֹא חִלוֹת וְקִימִין חִלוֹת בּוֹלְלוֹן דְּקִימִין מוֹשְׁחָן וְאִמְר רַבִּי

תָּא שְׁמַע מוֹסְפִי שֶׁבֶת קוֹדְמִין כּו' בְּכָל הַנִּי תָא שְׁמַע צְרִיךְ טַעַם מֵאִי קס"ד מֵאַחַר דְּכִבְרִי שְׁנִי אִטּוּ שֶׁבֶת לְמוֹסְפִין אֶהְנִי לְתַמִּידִין לֹא אֶהְנֵאִי וְצְרִיךְ לְדַקֵּדק בְּשַׁרְק הַתְּכַלֵּת (מִנְחוֹת דָּף מט.) גִּבִּי הַתְּמִידִין אִין מַעֲבִינן אֶת הַמוֹסְפִין דְּאִיכָא כִּי הֵךְ בְּעִיָּא דְּתִדְרִי וּמְקַדֵּשׁ וְלֹא פְּשִׁיט מִנָּה מִיָּדִי דְּלֹא מִיִּיתִי הֲכָא רְאִיוֹת דְּהֵתָם וְהִנְהוּ דְּהֲכָא לֹא מִיִּיתִי הֵתָם: דְּשַׁחֲטִינָן לְמִתְרַוְּהוּ תַמָּה אִם כּוֹן לְהַנִּי שְׁלָמִים וְשַׁחֲט קֳדָם לְחֲטָאת וְאֲשָׁם וְהַכֵּל בְּיוֹם אַחַד שְׁלָמִים קְדִימִי לְזִרְוֹק וְאַמְאִי נָקַט שֶׁל אֶמֶשׁ וי"ל דְּשֶׁל אֶמֶשׁ נָמִי שְׁמָא הֵי כְּעִין שֶׁל אֶמֶשׁ וְהַכֵּל בְּיוֹם אַחַד כְּדֵאמַר בְּס' הַתְּעֻרּוֹבוֹת (לַעֲיִל וְנִבְחִים עה.) מֵאִי חִיִּין כְּעִין חִיִּין. בְּרו"ר:

כל התדיר פרק עשירי זבחים

צא

עין משפט גַּר מִצּוּה
א מיי פכ"ט מהל' שבת הל' ז, טוש"ע או"ח סי' ערא סעי' י;
ב מיי פג' מהל' תפילה וברכת כהנים הל' יא, טוש"ע או"ח סי' רפו סעי' ד;
ג מיי פט' מהל' תמידים ומוספין הל' ג;
ד מיי פא' מהל' קרבן פסח הל' ד;
ה מיי פט"ז מהל' מעשה הקרבנות הל' יד;
ו מיי פד' מהל' מחוסרי כפרה הל' ב;
ז מיי פ"ב מהל' מעשה הקרבנות הל' ט;
ח מיי פט"ז מהל' מעשה הקרבנות הל' יד;

שְׁמַעוּן בְּמִנְחוֹת (דף עה.) מוֹשְׁחָן כְּמִין כ"י וְאִשָּׁר הַשְׁמֹן נֶאֱכַל לַכִּהֲנִים: מִנְחַת כִּהְנִים כֵּלָּה כֵּלִיל וְיִתֵּר מִנְחַת כֵּהֵן מְשִׁיחַ לִפִּי שְׁשִׁמְתָּה מִרְבָּה שְׁלֹשָׁה לְגִין לַעֲשׂוֹרן וּמִתּוֹךְ שֶׁהִיא אֲפוּיָה תַחֲלֶה אִין שְׁמֹנָה נִבְלַע בְּסַמִּיתָ וְצְרִיךְ לְהַקְטִיר הַמּוֹתֵר בַּעֲצָמוֹ: שְׁאִין מִתְנַדְּבִין שְׁמֹן לִפְיֹכֶךְ לֹא יַעֲלֶה עַל דַּעֲתֵךְ שֶׁיִּהְיָ שְׁמֹן מִמֶּתַחֲלֵק מִן הַנֶּקֶטֶר נִדְּבָה:

גִּמ'

צא:

 עין משפט נר מצוה
א מיי פטיץ מהל' מעשה הקרבנות הל' יד:
ב מיי פטיץ מהל' מעשה הקרבנות הל' יד:
ג מיי פיו מהל' מעשה הקרבנות הל' יד:
ד מיי פבי מהל' תמידים ומוספין הל' ו:
ה מיי פייב מהל' שבת הל' ב, טושי"ע ארי"ח סי' שלד סעי' כו:

אַמֶּר לה אי תניא תניא הא דפליגי רבי ורבנן בסוף כל המנחות באות מצה (מנחות סב.) גבי תנופת זבחי שלמי צבור דילפינן מזבחי שלמי יחיד וקאמר רב **פסא** דכלי עלמא דון מנה ומנה ההיא מקמי דשקענה לברייתא דהכא דמסקינן גבי מתנדב שמן דפליגי בדון מנה ומנה ולש לתמה דבפרק המנחות והנסכים (מנחות קד:) תנן אמר רבי טרפון מה מצינו ביין שהוא בא חובה בא בנדבה אף שמן שהוא בא חובה בא נדבה למה לי מה מצינו פיו דיליף הכא מקרא מדכתיב ערבו: **הַמִּזְרִיד** גִּחְלַת מַעַל הַמִּזְבֵּחַ וּכְבֹּה חֵיב וּאִ"ת אִמְּאִי חֵיב הָא אֶתְעַבִּידא לֵה מִצְוַתָּה דְּהָא תַּנּוּ לֵה בְּפֶרֶק הַמִּזְבֵּחַ מִקִּדְשׁ (לעיל ובחים פו.) וכו גחלת ששקענה מעל גבי המזבח לא יחזיר ושמא לש חלוק בין הורידה לשקענה וההיא דתנן במסכת תמיד (דף לג.) גתפוז מקנה קרב גחלים מכבדן לאמה ניחא בלאו הכי משום דאנתיק למצותה פדאמר בשלהי טרף בקלפי (יומא מו:): **הָא** רבי יהודה הא רבי שמעון וא"ת הא שמעינן ליה לר"ע דסבר ליה כר' שמעון בהגזל בתרא (בר"ק קיג.) דקאמר רבי שמעון משום ר' עקיבא לובש אדם י' בלאים זה על גב זה כדי להעביר כו' ולש לומר דתרי תנאי ואלביא דר"ע:

בסוף כל המנחות באות מצה (מנחות סב.) גבי

אָמַר אֶמֶר שְׁמוּאֵל: לְדַבְּרִי רַבִּי טַרְפוֹן, הַמֵּתְנַדֵּב שָׁמֶן – קוֹמְצוֹ וְשִׁירֵיו נֶאֱכָלִין. מַאי טַעְמָא? אָמַר קְרָא: “קִרְבֵּן מִנְחָה” – מְלַמֵּד שְׁמֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן; וְכִי מִנְחָה – מַה מִּנְחָה קוֹמְצָה וְשִׁירֶיהָ נֶאֱכָלִין, אִף שָׁמֶן קוֹמְצוֹ וְשִׁירֵיו נֶאֱכָלִין. אִמַּר רַבִּי יוֹרָא: אִף אֲנִי נִתְּנִיא, אִמַּר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אִם רְאִיתָ שָׁמֶן שְׁמֵתְחִלַּק בַּעֲזָרָה – אִי אֶתָּה צָרִיד לְשְׂאוֹל מַהוּ; אֲלֵא מוֹתֵר רִקְיָקִי מִנְחוֹת יִשְׂרָאֵל וְלוֹג שָׁמֶן שָׁל מִצּוּרַע, שְׂאִין מֵתְנַדְּבִין. מְכַלֵּל דְּמֵאן דְּאִמַּר מֵתְנַדְּבִין – מֵתְחִלַּק. אָמַר לִיה אַבְיִי, אִימָא סִיפָא: אִם רְאִיתָ שָׁמֶן שְׁנִיתֵן עַל גְּבִי אִישִׁים – אִי אֶתָּה צָרִיד לְשְׂאוֹל מַהוּ; אֲלֵא מוֹתֵר רִקְיָקִי מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, שְׂאִין מֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן. מְכַלֵּל דְּלִמָּאן דְּאִמַּר מֵתְנַדֵּב – כּוּלָן לֹאִישִׁים. לְאַבְיִי קִשְׂיָא רִישָׁא, לְרַבִּי יוֹרָא קִשְׂיָא סִיפָא! בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹרָא – רִישָׁא בְּשִׁירִים, סִיפָא בְּקוֹמֶץ. אֲלֵא לְאַבְיִי – קִשְׂיָא! תֵּנָא רִישָׁא אֹטוֹ סִיפָא. בְּשִׁלְמָא סִיפָא – תֵּנִי מִשׁוּם רִישָׁא; אֲלֵא רִישָׁא מִשׁוּם סִיפָא מִי תֵּנִי?! אִין; אִמַּרִי בְּמַעֲרַבָא: תֵּנָא רִישָׁא מִשׁוּם סִיפָא. יִתָּא שְׁמַע: יִין כְּדַבְּרִי רַבִּי עֲקִיבָא – לְסַפְּלִים, שָׁמֶן כְּדַבְּרִי רַבִּי טַרְפוֹן – לֹאִישִׁים. מַאי, לֹאוּ מְדִינָן כּוּלֵּי לְסַפְּלִים, שָׁמֶן כּוּלֵּי לֹאִישִׁים? מִיּוּדִי אִירְיָא? הָא כְּדֹאִיתָהּ וְהָא כְּדֹאִיתָהּ.^(סז) אִמַּר רַב פִּסָּא, כְּתַנְאַי: שָׁמֶן לֹא יִפְחוֹת מְלוֹג. רַבִּי אוֹמַר: שְׁלֹשֶׁת לוּגִין. בְּמַאי קָמִיפְלִיגי? אַמְרוּהִי רַבְּנָן קַמִּיהִי דְרַב פִּסָּא: דּוּן מִינָהּ וּמִינָהּ דּוּן מִינָהּ וְאוֹקִי בְּאַתְרָהּ אִיכָא בִּינְיָיָהּ. דְּרַבְּנָן סִבְרִי: מַה מִּנְחָה מֵתְנַדְּבִין, אִף שָׁמֶן מֵתְנַדְּבִין [ומינָהּ – מַה מִּנְחָה לוֹג שָׁמֶן, אִף כָּאן לוֹג שָׁמֶן. וּמַה מִּנְחָה קוֹמְצָה וְשִׁירֶיהָ נֶאֱכָלִין, אִף שָׁמֶן קוֹמְצוֹ וְשִׁירֵיו נֶאֱכָלִין]. וְאִידֵּךְ – מִמִּנְחָה: מַה מִּנְחָה מֵתְנַדְּבִין, אִף שָׁמֶן מֵתְנַדְּבִין; וְאוֹקִי בְּאַתְרָהּ – בְּנִסְכִּים: מַה נִּסְכִּים שְׁלֹשֶׁת לוּגִין [אִף שָׁמֶן (שִׁלְשׁ) [שְׁלֹשָׁה] לוּגִין, וּמַה נִּסְכִּים כּוּלָן לְסַפְּלִין] – אִף שָׁמֶן (כּוּלָן) [כּוּלֵּין] לֹאִישִׁים. אָמַר לִיה רַב פִּסָּא לְאַבְיִי: אִי מִמִּנְחָה מִיִּיתִי לֵה [רַבִּין], דְּכוּלִּי עֲלִמָּא דּוּן מִינָהּ וּמִינָהּ! אֲלֵא רַבִּי מ־אֶזְרַח” גָּמַר לֵה. אָמַר לִיה רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב נָתַן לְרַב פִּסָּא: מִי מַצִּית אִמְרַתְּ הַכִּי?! וְהַתְּנִיא: “קִרְבֵּן מִנְחָה” – מְלַמֵּד שְׁמֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן. וְכַמָּה? שְׁלֹשָׁה לוּגִין. וּמֵאן שְׁמַעַתָּ לִיה דְּאִמַּר שְׁלֹשָׁה לוּגִין – רַבִּי הִיא; וְקַא מִיִּיתִי לֵה מ־קִרְבֵּן!” אָמַר לִיה: אִי תִּתְּנִיא תִּתְּנִיא. אִמַּר שְׁמוּאֵל: הַמֵּתְנַדֵּב יִין, מַבִּיא וּמוֹלְפוֹ עַל גְּבִי הָאִישִׁים. מַאי טַעְמָא?

אמר קרא: ”וַיִּזְן תְּקָרִיב לְנֹסֶף חֲצִי הַהִין אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לַה”. וְהָא קַא מַכְּבִּי! כִּיבּוּי בְּמַקְצַת לֹא שְׁמִיה כִּיבּוּי.^(צ) וְהָאִמַּר רַב נַחֲמָן אִמַּר רַבָּה בַּר אֲבוּהֵ: הַמִּזְרִיד גִּחְלַת מַעַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וּכִיבָהּ – חֵיִיב, דְּלִיכָא אֲלֵא הָאִי! אִיבְעִית אִימָא: כִּיבּוּי דְּמַצּוֹה שְׂאֵנִי. תָּא שְׁמַע, דְּתֵנָא רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: כָּלפִּי שְׁנַתְּנָה תוֹרָה לְתָרוּם, יְכוּל יְכַבֵּה וַיִּתְּרוּם? אִמְרַתְּ: לֹא יְכַבֵּה! שְׂאֵנִי הֵתִם, אִפְשֵׁר דִּיתִיב וְנָטַר. תָּא שְׁמַע: יִין כְּדַבְּרִי רַבִּי עֲקִיבָא – לְסַפְּלִים, שָׁמֶן כְּדַבְּרִי רַבִּי טַרְפוֹן – לֹאִישִׁים! וְעוֹד תִּתְּנִיא: יִין (נֹסֶךְ) – [לְנֹסֶף] לְסַפְּלִים. אוֹ אֵינּוּ אֲלֵא לֹאִישִׁים? אִמְרַתְּ: לֹא יְכַבֵּה!^(ס) לֹא קִשְׂיָא; הָא רַבִּי יְהוּדָה, הָא רַבִּי שְׁמַעוֹן. לְמִימָרָא דְּשְׁמוּאֵל כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן סְבִירָא לִיה? וְהָאִמַּר שְׁמוּאֵל: מַכְּבִּין גִּחְלַת שָׁל מִתְּכַת בְּרָשׁוֹת הָרַבִּים, בְּשִׁבִּיל שְׁלֹא יִזְקּוּ כּוּה רַבִּים.

אָבֵל

כל התדיר פרק עשירי זבחים

גַּמְ' אִמַּר שְׁמוּאֵל הַמֵּתְנַדֵּב שָׁמֶן לְדַבְּרִי רַבִּי טַרְפוֹן קִמְצוֹ וּמִקְטִיר הַקֶּמֶץ וְשִׁירֵיו נֶאֱכָלִים: קִרְבֵּן מִנְחָה דְּמַצִּי לְמַכְתֵּב כִּי תְקָרִיב וּכְתֵב עָרְבֹן מִקְטִיר לִיה כִּלּוֹ: אִין אֲנִי נִתְּנִיא דְּנֶאֱכָל אִם שָׁל אֵלּוּ הוּא אוֹ שָׁל נְדָבָה הוּא וְיִהִיב טַעְמָא לְמַלְתָּה שְׂאִין מֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן: מְכַלֵּל דְּמֵאן דְּאִמַּר מֵתְנַדְּבִין אִיכָא לְסַפּוֹקִי בְּנְדָבָה אִלְמָא שָׁמֶן נְדָבָה מֵתְחִלַּק: בְּשִׁלְמָא לר' יוֹרָא דְּמִתְרַץ לְמַתְנִי' כְּשְׁמוּאֵל רִישָׁא דְּמִשְׁמַע מֵתְחִלַּק [בְּשִׁירִים] וְסִיפ' דְּמִשְׁמַע נְדָבָה לֹאִישִׁים דְּאִיכָא לְאוֹקְמָא בְּקִמְץ: תֵּנָא רִישָׁא מִשׁוּם סִיפָא רִישָׁא דְּתֵנִי גְבִי שָׁמֶן הַמֵּתְחִלַּק אִי אֶתָּה צָרִיד לְשְׂאֵל מַהוּ כְּדִי נִסְבַּה דְּאִי גְמִי מֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן אֵינּוּ מֵתְחִלַּק אֲלֵא מִשׁוּם דְּבַעֲי לְמַתְנִי סִיפָא אִם רְאִיתָ שָׁמֶן נָתַן עַל גְּבִי הָאִישִׁים אִי אֶתָּה צָרִיד לְסַפְּקָה בְּנְדָבָה שְׂאִין מֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן דְּדוֹנָא אֲשַׁמְעִינן דְּאִילוּ לִמָּאן דְּאִמַּר מֵתְנַדְּבִין נוֹתַן תֵּנָא רִישָׁא גְמִי אִם רְאִיתָ שָׁמֶן מֵתְחִלַּק: יִין כְּדַבְּרִי רַבִּי עֲקִיבָא דְּאִמַּר בְּמַסְכַּת מִנְחוֹת (דף קד:) מֵתְנַדְּבִין יִין וְאִין מֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן אוֹתוֹ יִין לְסַפְּלִים הוּא נוֹתַן לְנֹסֶף וְלֹא לְזַלַּף עַל הָאִישִׁים וְהוּא הֵדִין לְרַבִּי טַרְפוֹן בִּינן אֲלֵא מִשׁוּם דְּאֶצְטִיד שָׁמֶן לְמַתְנִי [כְּדַבְרִין] רַבִּי טַרְפוֹן דְּלֹא לְתֵנִי לֵה סַתְמָא דְּהָא לר' עֲקִיבָא אִין מֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן תֵּנָא גְמִי יִין כְּדַבְּרִי רַבִּי עֲקִיבָא: שָׁמֶן שָׁל נְדָבָה כְּדַבְּרִי רַבִּי טַרְפוֹן דְּאִמַּר אִף מֵתְנַדְּבִין שָׁמֶן לֹאִישִׁים הוּא נוֹתַן: הָא כְּדֹאִיתָא וְהָא כְּדֹאִיתָא יִין כִּלּוֹ לְסַפְּלִים וְדַתְּנִי בְּשָׁמֶן לֹאִישִׁים אִקְמִץ קֹאִי: ה"ג כְּתַנְאַי שָׁמֶן לֹא יִפְחוֹת מִן הֵלֵל רַבִּי אִמַּר שְׁלֹשֶׁת לִגִּין: בְּדוּן מִנָּה כו' כַּל דְּבַר שְׂאֵתָה לְמַד מִחִבְרוֹ בג"ש אוֹ בְּהַשָּׁר הֵי לְמִיד מִמֶּנּוּ כָּכֵל דְּכַבְּרִי: דּוּן מִנָּה וְאוֹקִי בְּאַתְרָהּ מַה שְׁהִדְבַּר צָרִיד לְלַמֵּד מִחִבְרוֹ שְׂאִין יְכוּל לְלַמֵּד מִגּוֹפּוֹ יְלַמֵּד מִחִבְרוֹ וְלִשְׂאָר דְּבָרִים שְׂכִיבֹל לְלַמֵּד מִגּוֹפּוֹ תַעֲמִידֵיהּ עַל מְקוּמוֹ: מַה מִּנְחָה מֵתְנַדְּבִין כו' דַּעֲשֵׂר נְדָבַת שָׁמֶן מִשְׁרַבֵּן מִנְחָה נִשְׁקָא לוֹ וְסַתֵּם מִנְחָה צָרִיכָה לֹג שָׁמֶן דְּכְתִיב (וַיִּקְרָא יי"ד:כ"א) לְמִנְחָה וְלֹג שָׁמֶן: וּמַה מִּנְחָה קִמְצָה כו' כְּלוּמַר וְכִינן דְּאִית לִיה לְתַנָּא קַמָּא דּוּן מִנָּה וּמִנָּה לַעֲנִין הַקְטַרָה גְמִי דִּינִינן וּמִנָּה מִה מִנְחָה קִמְצָה כו': כְּנִסְכִּים דְּהָא שָׁמֶן שָׁל נְדָבָה לֹא עָרַב אֲלֵא בִּסְגִי עֲצָמוֹ כִּינן הִבָּא בִּסְגִי עֲצָמוֹ הִלְכֵר לְנִסְכִּים דְּמִי וְכִינן פְּשִׁיטָא לוֹ דְּשְׁלֹשֶׁת לִגִּין נִיגְהוּ כְּדַנְפִּקָא לוֹ בְּמִנְחוֹת (דף עג:) אֶזְרַח מְלַמֵּד שְׁמֵתְנַדְּבִין יִין: וּמַה נִּסְכִּים כִּלּוֹ לְסַפְּלִים כְּלוּמַר כִּינן דְּרַבִּי אוֹקִי בְּאַתְרָהּ אִית לֵה לֵהָא גְמִי אוֹקִי בְּאַתְרָהּ וּמַה יִין כִּלּוֹ לְסַפְּלִים אִף שָׁמֶן דְּלֹא בַר סַפְּלִים כִּלּוֹ לֹאִישִׁים וְכִינן פְּשִׁיטָא לוֹ דְּכִלּוֹ לְסַפְּלִים וְאֵינּוּ מֵתְחִלַּק לְכַהֲנִים דְּהָא מֵאֶזְרַח אֶתְרַבִּי דְּכְתִיב בְּנִסְכִּים כַּל הָאֶזְרַח יַעֲשֶׂה כֶּכָּה (במדבר ט"ו:י"ג) וּמִנְחַת נִסְכִּים כִּלָּה כִּלִּיל: רַבִּי מֵאֶזְרַח גָּמַר לֵה לְנְדָבַת שָׁמֶן וְכִי גְמִי דִּנְגַת מִנָּה וּמִנָּה שְׁלֹשֶׁת לִגִּין הֵן שְׁהוּא פְּחוֹת שְׁבִנְסְכִים דְּנִסְכִּים שָׁל כְּבֶשׂ רַבִּיעִית הֵהִין יִין כְּתִיב כְּהוּ (שם): וְמִי מַצִּית אִמְרַתְּ הַכִּי דְּרַבִּי מֵאֶזְרַח גָּמַר לֵה: אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַחוֹם אִלְמָא לֵשׁ יִין שְׁהוּא לֹאִישִׁים וְאִתָּה זֶה זֶה יִין הִבָּא בִּסְגִי עֲצָמוֹ דְּאִילוּ הִבָּא בְּגַלֵּל זָבַח כְּתִיב הַסֵּךְ נֹסֶךְ שֹׁכֵר (שם כח) לָשׁוֹן שׁוֹבִיעִיה לָשׁוֹן שֹׁכְרוֹת שְׁהִיא נִרְצָה עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ כְּשִׁפּוֹקְקִין אֶת הַשִּׁיתִין כְּדֹאמְרִין בְּמַסְכַּת סָפָה (דף מט:): לֹא שְׁמַה כְּבוֹי דְּלֹא קַפִּיד קָרָא אֲלֵא אֲאֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ (וַיִּקְרָא ו':ו'): כִּלְפִי כְּלוּמַר הוּאִיל: לְתָרֵם אֶת הַדָּשׁוֹן: יְכוּל יְכַבֵּה אִם מַצָּאן כִּלּוֹ לוחֶשׁוֹת שְׂאִינן מֵאֲפֻלוֹת: אִמְרַתְּ לֹא יְכַבֵּה אִלְמָא כְּבוֹי דְּמַצּוֹה אָסִיר: וְנָטַר וּמִמַּתִּין: אוֹ אֵינּוּ אֲלֵא לֹאִישִׁים דְּהָא כְּתִיב אֲשֶׁה כִּינן: הָא רַבִּי יְהוּדָה דְּאִמַּר (שֶׁבַת דף כז:) דְּבַר שְׂאִין מִתְכּוּן אָסִיד הֵי לֹא תִכְבֶּה אֲפִילוּ בְּלֹא מִתְכּוּן הִלְכֵר עֲקַר לִיה לְמִשְׁמַעוּתָיה דְּאֲשֶׁה לְמִדְרָשָׁה נִתַּת דַּחֵ הוּא לִפְנִי כֹאִישִׁים וְהִכי מוֹסִיק לֵה לְבִרְיָתָא בְּסַפְרִי: הָא רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁמוּאֵל כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן

דכיון דאין מתכנן לכבות אין לא תכבה ראיה עליו לאסר למעשר משמעותא דאשה משום קושיא דלא תכבה ואם תאמר פסיק רישא ולא ימות הוא אפשר דמזלף ליה בטפין דקות מאד הלכר אי גמי מכבה בטופים גסות דבר שאין מתכנן הוא: גחלת של מסכת לאו בת כבוי הוא ואסורא דרבנן הוא דאיכא ובמקום חזק רבים לא גזויר רבנן:

מסורת הש"ס

א שבעות לא; מנחות קו.
ב יומא מו:
ג שבת מב.

גליון הש"ס

גמ' יין כדברי ר"ע. עי' מנחות דף צא ע"ב תוס' ד"ה דמיתני:

תורה אור השלם

ונפש כ"תקריב קרבן מנחה ליתנה סלת ויתנה קרבנו ונצק עליה שמן ונתן עליה לבנה [ויקרא כ, א]
כל האזרח יעשה ככה את־אלה לקריב אשה ריח־ניחוח ליתנה [במדבר טו, יג]

ויון תקריב לנסך חצי החין אשה ריח־ניחוח ליתנה [במדבר טו, יז]
אש תמיד תוקד על־המזבח לא תכבה [ויקרא יז, י]

ויון לנסך שלשת החין תקריב ריח־ניחוח ליתנה [במדבר טו, יז]

א כתובות ז:
ב תוספתא זבחים
ג משנה מעילה; מנחות קב; מעילה ת; מנחות קא; ספרא שמיני פירשה י ג; מעילה ב; לעיל כז:
ד שבת מב.

תוס' ד"ה ושקבלו כו' דפסול עושה שירים. עי' לעיל דף לר ע"ב תוס' ד"ה פסול:

יכל חטאת אשר יובא מדמה אל־אֱהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף [ויקרא ו, כג] דבר אל־אֶהֱרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּדֹת הַחֹטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הַעֹלָה תִשְׁחַט הַחֹטָאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הִוא [ויקרא ו, יח]

כל אשר־יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על חפניו אשר יזה עליה תכבס במקום קודש [ויקרא ו, כ]

הכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָה בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בַּחֲצֵר אֱהֶל מוֹעֵד [ויקרא ו, יט]

אָבֵל לֹא שָׁל עֵץ דָּבַת כִּבּוּי הוּא וְאִסּוּרָא דְאַוְרִיתָא הוּא וְאִי כו"ש לֹא מְשַׁכַּחַת כִּבּוּי אֱלֹא בְּמִתְכַּנֵּן לַעֲשׂוֹת פְּחִמִין בְּכַבּוּיו וְצָרִיד לָהֶם דַּא־ר"ש מְלֹאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה פִּטּוּר עֲלִיָּה וּכְבוּי לֹא צָרִיד גּוּפוֹ הוּא שְׁיָהָא צָרִיד לוֹ דִּהְלוּאִי שְׁלֹא בָּא עֲלָיו וְדָמִי לְמוּצִיא אֶת הַמָּת לִסְלִקוּ מִעַל פְּנִיו דְּפִטְר עֲלִיָּה ר"ש בְּמִסְכַּת שֶׁבַת בְּפִרְק הַמְּצֻנֶּע (שְׁבַת דף צד.): מַעֲרָכָה עַל הַרְצָפָה בַּעֲוֶנָה וְלֹא יוֹצִיָּאה לַחוּץ מִשּׁוּם שְׁנַאָמַר בְּקֹדֶשׁ בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף בִּפְי' שְׁנֵי דְפִסְחִים (דף כד.) דְּרַשְׁינּוּ הָאִי קָרָא וְכֹל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא וְגו' וּמַרְבִּינּוּ מִנָּה כֹל פְּסוּלֵי קֹדֶשִׁים שְׁמַחֲצִיתוֹ בַּעֲוֶנָה שְׁיָהוּ נִשְׂרָפִים בַּעֲוֶנָה כְּדַכְתִּיב בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף וְתַמָּה אֲנִי לָמָּה שׁוֹרְפִן לַעֲצֹמן וְאִינוּ שׁוֹרְפִן בְּבֵית הַדָּשָׁן שְׁהִיָּה בַּעֲוֶנָה שְׁבוּ שׁוֹרְפִין פְּסוּלֵי קֹדֶשִׁי קֹדֶשִׁים וְנִרְאָה בְּעֵינֵי שְׁהוּא דְּבַר לַח שׁוֹרְפִן לַעֲצֹמן שְׁתַּהֵא שְׂרַפְתּוּ נִגְרַת לַעֲצֹמן שְׁאֵם הִיָּה שׁוֹרְפִן עִם בִּשָּׂר אִין נִכְרִין שְׁהִי אִין בְּהֵן מִמִּשׁ: הָדָם וְהַשֶּׁמֶן גִּרְסִי: מִתְּנִי דָם חֲטָאת טַעוֹן כִּבּוּס כְּדַכְתִּיב וְאֲשֶׁר יִזָּה מִדָּמָה וְגו': בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בְּהֵהוּא עֲנִנָּא כְּתִיב: תּוֹרַת הַחֹטָאת רִישָׁא דְעֲנִנָּא הוּא: פְּסוּלָה אִין טַעוֹן דָּמָה כִּבּוּס דְּכְתִיב אֲשֶׁר יִזָּה בִּרְאוּי לַחֲזָאָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר: שְׁעַת הַכֹּשֶׁר לִזְרִיקָה: שְׁלֵנָה לֵן דָּמָה: וְשִׁקְבִּלוּ פְּסוּלִין אֶת דָּמָה גִּרְסִי וְלֹא גִרְסִי וְזָרְקוּ דֵּהָא אֲפִילוּ כְּשֶׁרָה שְׁנוּתוֹ (אֶת) מִדָּמָה לְאַחַר זְרִיקָה עַל הַבֶּגֶד אִין טַעוֹן כִּבּוּס כְּדֹאמְרִינוּ לִקְמוֹן פִּרְט לֹזָה שְׁכַבְר הִזָּה: גַּמ' תִּשְׁחַט הַחֹטָאת בְּהֵהוּא עֲנִנָּא כְּתִיב בְּנִשְׁחַטוֹת וְלֹא בְּנִמְלָקוֹת: אֲפִילוּ חֲטָאת הַעוֹף נָמִי אַע"ג דְּכְתִיב זֹאת לְמַעוּטָא הָא פְּגִימִיּוֹת נָמִי אֲמַעֲיטוּ דְּבִנְאָכְלוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר וְקַמְרַבִּינוּ לָהּ מִתּוֹרַת: וְמָה רֵאִית לְרַבּוֹת פְּגִימִיּוֹת מִתּוֹרַת וּלְמַעַט עוֹף מִזֹּאת: דַּחֲטָאת בְּהֵמָה פְּגִימִיּוֹת ה"ל לְרַבּוּי דְּדִין הַחִיצוֹנִים שְׁכַן בְּהֵמָה כְּמוֹתָה שְׁחִיטָה כְּמוֹתָה טַעוּנָה צָפוֹן כְּמוֹתָה וְקַבְּלַת כְּלִי כְּמוֹתָה וְקִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ כְּמוֹתָה וּכְנָגַד חֲדָה שֶׁל גֶּרֶן וּבֹאֲצַבַּע וְאֲשִׁים אֲמוּרִיקָה לְאֲשִׁים אָבֵל עוֹף אִינוּ בְּהֵמָה וְאִינוּ שְׁחוּט וְאִינוּ טַעוֹן צָפוֹן וְקַבְּלָה וְלֹא גֶרֶן שְׁהִי חֲטָאת הַעוֹף לְמִטָּה נַעֲשִׂית וְאִינוּ נוֹתְנָה בֹּאֲצַבַּע בַּחֲדָה שֶׁל גֶּרֶן וְאִין מִמָּנָה לְאֲשִׁים:

אָבֵל לֹא שָׁל עֵץ דָּבַת כִּבּוּי הוּא וְאִסּוּרָא דְאַוְרִיתָא הוּא וְאִי כו"ש לֹא

אָבֵל לֹא גִחַלַת שָׁל עֵץ. וְאִי סִלְקָא דַּעֲתָד כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן סְבִירָא לִיה, אֲפִילוּ גִחַלַת שָׁל עֵץ נָמִי! בְּדָבָר שְׁאִין מִתְכַּנֵּין – סִבַּר לָהּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּמִלֻּאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה – סִבַּר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה. “אָמַר רַב הוּנָא: גִּסְכִּים שְׁנַטְמָאוּ – עוֹשָׂה לָהֶן מַעֲרָכָה בְּפִנֵּי עֲצֹמן וְשׁוֹרְפִן, מִשּׁוּם שְׁנַאָמַר: “בְּקֹדֶשׁ בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף”. תְּנִיָּא נָמִי הֵכִי: הָדָם וְהַשֶּׁמֶן וְהַמִּנְחוֹת וְהַגִּסְכִּים שְׁנַטְמָאוּ – עוֹשָׂה לָהֶן מַעֲרָכָה בְּפִנֵּי עֲצֹמן וְשׁוֹרְפִן.^(כ) אָמַר לִיה שְׁמוּאֵל לְרַב חֲנָנִי בִגְדַתְאָה: אֲיִיתִי לִי בִי עֲשֶׂרְהּ, וְאִימָא לָךְ קַמִּיָּהוּ: גִּסְכִּים שְׁנַטְמָאוּ, עוֹשָׂה לָהֶן מַעֲרָכָה בְּפִנֵּי עֲצֹמן וְשׁוֹרְפִן.

הַדְרֹן עֲלָךְ כָּל הַתְּדִיר

בִּדְ(כ) מִתְּנִי **דָּם** חֲטָאת שְׁנוּתוֹ עַל הַבֶּגֶד –

הָרִי זֶה טַעוֹן כִּיבוּס, אָף עַל פִּי שְׁאִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר אֱלֹא בְּנֹאכְלוֹת – שְׁנַאָמַר: “בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל”. אַחַד הַנֹּאכְלוֹת וְאַחַד הַפְּגִימִיּוֹת טַעוּנוֹת כִּיבוּס, שְׁנַאָמַר: “תּוֹרַת הַחֲטָאת” – תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַחֲטָאוֹת.^(כ) חֲטָאת פְּסוּלָה – אִין דָּמָה טַעוֹן כִּיבוּס, בֵּין שְׁהִיתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וּבֵין שְׁלֹא הִיתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. אִיזוּ הִיא שְׁהִיתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר? שְׁלֵנָה, וְשְׁנַטְמָאָה, וְשְׁיַצָּאתָ. וְאִיזוּ הִיא שְׁלֹא הִיתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר? שְׁנִשְׁחַטָּה חוּץ לְזִמְנָה וְחוּץ לְמִקְוָמָה, וְשִׁקְיָבְלוּ פְּסוּלִין (וְזָרְקוּ) אֶת דָּמָה. ‘גַּמ’ דָּם חֲטָאת (שְׁמִתָּה) [שְׁנוּתוֹ] כּוּי. וְאִי תּוֹרָה אַחַת לְכָל חֲטָאוֹת, אֲפִילוּ חֲטָאת הַעוֹף נָמִי! אֲלֵמָה תְּנִיָּא: יְכוֹל תְּהֵא דָם חֲטָאת הַעוֹף טַעוֹן כִּיבוּס? תִּלְמוּד לּוֹמַר “זֹאת”. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשּׁוּם בַּר קַפְרָא, אָמַר קָרָא: “תִּשְׁחַט” – בְּנִשְׁחַטוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר. וְאִימָא בְּנֹאכְלוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר – כְּדַכְתִּיב: “בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל”, אָבֵל פְּגִימִיּוֹת לֹא! רַבִּי רַחֲמִנָּא “תּוֹרַת”. אִי הֵכִי, אֲפִילוּ חֲטָאת הַעוֹף נָמִי! מִיַּעַט רַחֲמִנָּא “זֹאת”. וְמָה רֵאִיתָ? מִסְתַּבְרָא דַּחֲטָאת [בְּהֵמָה] פְּגִימִיּוֹת הִזָּה לִיה לְרַבּוּי – שְׁכַן בְּהֵמָה, שְׁחִיטַת צָפוֹן, וְקַבְּלַת כְּלִי,

וְקָרָן,

צְרִיכָה לְגוּפָה דָּמָה עֲנִין זֶה לֹזָה וּבִפְי' כִּירָה (שְׁבַת מב.) יְנִיחָא טְפִי גִבִּי הָא דְשָׂרִי שְׁמוּאֵל אֲפִילוּ שְׁעוֹר לְצָרֶף דְּפָרִיד הֵתָם כַּה"ג וּמַצִּי לְמִימַר דַּס"ד דְּלֹא הָוָה שָׂרִי ר"ש דְּבַר שְׁאִין מִתְכַּנֵּן לְכַתְּחִלָּה אִי לֹא מִשּׁוּם דְּאִית בֵּה תִרְתִּי דִּהְוָה נָמִי מְלֹאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה הַלְכָף רַבִּי יְהוּדָה דְּמַחֲיֵב בְּאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה אוֹסַר בְּאִין מִתְכַּנֵּן דֵּהָא בְּהָא תִלְיָא אָבֵל הֵכָא אִי אֲפִשְׁר לְפָרֵשׁ כֹּן דְּמִיתִי לָהּ אֶהְיָא דִּהַמִּתְנַגֵּב יִין מִכִּיאוּ וּמִן לָפוּ עַל גִּבִּי הָאֲשִׁים דְּלֹא שִׁיר טַעֲמָא דְּאִין צְרִיכָה לְגוּפָה אֱלֹא גִבִּי מְלֹאכּוֹת דְּשֶׁבַת וּבִסוּף פִּרְק רֵאשׁוֹן דְּחִגִּינָה (דף י.) מִיתִי לָהּ גִּבִּי הַלְכוֹת שְׁבַת כְּהָרִים הַתְלוּים בְּשַׁעֲרָה וְצָרִיד לְפָרֵשׁ דְּמִשְׁמַע לְהַש"ס דִּהַשְׁתָּא דְּכִי הִיכִי דְּמַחֲיֵב שְׁמוּאֵל בְּאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה ה"ג יֵשׁ לוֹ לַחֲיִיב אִין מִתְכַּנֵּן כְּמִתְכַּנֵּן: בְּמִלֻּאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה סִבַּר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה הַקָּשָׁה בַּהֲלָכוֹת גְּדוּלוֹת דְּבִשְׁמַעֲתָא קַמִּיתָא דְשֶׁבַת (דף ג.) קֹאמַר שְׁמוּאֵל כֹּל פְּטוּרֵי דְשֶׁבַת פִּטּוּר אָבֵל אִסּוּר לְבַר מַהֲנִי תֵלַת דְּפִטּוּר וּמִתַּר הַצַּד צְבִי וְהַצַּד נָחַשׁ וּמִפִּיס מְרִסָּא פִי דְשָׂרוּ רַבִּנּוּ מִשּׁוּם צַעַר דְּגוּפָא צַד נָחַשׁ וּמִפִּיס מְרִסָּא לֹא מִפִּטְר אֱלֹא לר"ש דְּפִטְר מְלֹאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה כְּדֹאִיתָא בִּפְי' שְׁמָנָה שְׂרָצִים (שְׁבַת קז:) וְדָחַק הוּא לַתְרִן בַּהֲלָכוֹת גְּדוּלוֹת ור"ת תִּרְגַּן דֵּהָא דְחָשֵׁב לָהּ שְׁמוּאֵל [בַּהֲדִין] פִּטּוּר וּמִתַּר (קֹאמַר) לֹא מִשּׁוּם דַּס"ל הֵכִי. אֱלֹא כְלוּמַר מֵאֵן דַּס"ל שְׁהוּא פִּטּוּר קִסְבַּר דְּפִטּוּר וּמִתַּר כְּמוֹ שְׁמִדְקִדֵּק שְׁמוּאֵל בְּסוּף הָאוֹרֵג (שְׁבַת קז.) דְּוֹדָאִי פִטּוּר וּמִתַּר קֹאמַר מִיּהוּ אֲנִן לֹא קִזְמָא לֵן כְּשְׁמוּאֵל בְּמִלֻּאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה כְּדֹאשְׁכַּחַן רַבָּא דֵּהוּא בִּתְרָאָה דְּסִבַּר כו"ש בְּרִישׁ נוּטֵל (שְׁבַת קמא:) וְאִמוּרָאִי דְּפִרְק כֹּל כְּתִיב הַקֹּדֶשׁ (שָׁם קכא:) דֹּאמְרִי כֹל הַמִּזְבִּיחַן נִתְּרִגִּין בְּשֶׁבַת וְאֲפִילוּ מֵאֵן דֹּאסַר לֹא פִלִּיג אִמְתַּנִּי דַּעַל עַקְרֵב שְׁלֹא תִשְׁרֹף הַלְכָף מִתַּר לַהֲפִיס מְרִסָּא בְּשֶׁבַת לְהוֹצִיא מִמָּנָה לַחַה: מִתְּנִי שְׁלֵנָה וְשְׁנַטְמָאָה פִּרְשֵׁן לֵן דָּמָה וְנִטְמָא דָּמָה וְאֵם תֹּאמַר וְנִטְמָא מ"ט לֹא בְּעֵי כִּבּוּס הָא מִדְּאוּרִיתָא זִזְרְקוּ

דְּמִיזִירֵי כְּגוֹן שְׁנִשְׁבַּר הַצִּיץ אוֹ אִינוּ עַל מִצְחוֹ לְמֵאֵן דֹּאִית לִיה [שְׁאִינוּ מִרְצָה] (יֹמָא דף ז:): וְשִׁשְׁקְבִּלוּ פְּסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמָה פִּרְשׁ בְּקוּנְטֵרַס אוֹ זָרְקוּ וַאֲע"ג דֹּאֲפִילוּ כְּשֶׁרָה אִם נָתַן דָּמָה לְאַחַר זְרִיקָה אִין טַעוֹן כִּבּוּס כְּדֹאמַר לְקַמֹּן פִּרְט לֹזָה שְׁכַבְר הִזָּה אֲצִטְרִיד לְאֲשַׁמוּעִינּוּ בַּפְּסוּלִין לְמִימַר דָּדָם דְּחוּי הוּא וְאִין הַנּוֹתַר בְּמִזְרֵק כְּשֶׁר לִזְרִיקָה וְלֹא תִימָא יְחִזֹּר הַכֶּשֶׁר וְזָרֵק דְּפִסּוּל עוֹשָׂה שִׁירִים וצ"ע בפ"ק דמעילה (דף ה:). יְכוֹל תְּהֵא דָם חֲטָאת הַעוֹף טַעוֹן כִּבּוּס ת"ל זֹאת וְהוּא הָדִין קֹדֶשִׁים קָלִים מִמַּעֲטֵי מִזֹּאת וְתַמָּה דְּכִסּוּף פִּרְקִין (זְבָחִים דף צח.) מַרְבִּי מִזֹּאת הַתּוֹרָה לַעֲלָה וּלְמִנְחָה וּלְחֻטָּאת מַה חֲטָאת מִתְקַדְּשַׁת בְּבִלְעֹי אִף כֹּל מִתְקַדֵּשׁ בְּבִלְעֹי וְהִשְׁתָּא מִג"ל דֹּאֲתִיָּא הַשִּׁישָׁא לְרַבּוֹת כֹּל הַקֹּדֶשִׁים כְּחֲטָאת לַעֲנִין בְּלִיעֹי וּמַעוּטָא דֵּהָכָא לַעֲנִין כִּבּוּס אִימָא אִיפְכָא וי"ל כִּיּוֹן דֹּאשְׁכַּחַן דְּכֹל קֹדֶשִׁים טַעוּנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה מִדְּאֲצִטְרִיד אוֹתָהּ לְמַעוּטֵי תְרוּמָה סְבִירָא הוּא לְאוּקוּמָה הַשִּׁישָׁא לַעֲנִין לְהַתְקַדֵּשׁ בְּבִלְעֹי מֵאֲחַר דֹּאשְׁכַּחַן דְּטַעוּנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה מִטַּעַם בְּלִיעַת כְּלִי וּמִתְרַצָּא נָמִי בְּהֵכִי קוֹשִׁיא אַחֲרִיתִי דְּרַבִּי יְהוּדָה מְפִיק לְקַמֹּן כֹּל קֹדֶשִׁים לַעֲנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה מְקַדֵּשׁ קֹדֶשִׁים וְהִשְׁתָּא ל"ל קָרָא תַּפּוּק לִי מִהַשִּׁישָׁא דַּחֲטָאת דְּכֹל קֹדֶשִׁים טַעוּנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה כְּחֲטָאת אָבֵל לְמֵאִי דְּפִרְשִׁית יְנִיחָא דָּאִי לֹא וְדֹאשְׁכַּחַן מְרִיקָה [וְשְׁטִיפָה] בְּהִדְיָא הִזָּה מוֹקְמִי הַשִּׁישָׁא לַעֲנִין כִּבּוּס וּמַעוּטָא דֹּאִת לְמַעוּטֵי מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה וּבְלִיעֹי:

א מיי' פח' מהל' איסורי המזבח
הל' ה:
ב מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' א:
ג מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ב:
ד מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ג:
ה מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ב:
ו מיי' פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ב:

צב:

 עין משפט נר מצות
--

א מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין
הל' יט:

ב מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין
הל' יח:

ג מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין
הל' יא:

ד מיי פב' מהל' פסולי המוקדשין
הל' כ:

ה מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ט:

וְקָרְנָו וְאַצְבָּעוֹ ונסדה תמה אי חומרי קס'שיב הא לא הוו אליבא דחד תנא דמאן דאית לה סדה לית לה קרן כדמוכח לעיל בשרק אינהו מקומן (ובחים דף גג.) דפליגי רבי ור"א בר"ש ויש לומר דהכי אמר קרו למאן דאית לה נסדה למאן דאית ליה וכן צריך לפרש לעיל בפ"ק (ובחים דף י:) והאיכא סדה: אי הכי אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אחד הנאכלות מבעי לה שפשטות יותר יש לו להפיר תחלה ובפ"ק דסכה (דף כ.) גריס רש"י במלשנה אחת קטנה ואחת גדולה ופירי' בגמרא אחת גדולה ואחת קטנה מבעי לה דהכי משמע אחת היא הגדולה ואחת היא הקטנה כלומר כמות היא ואינה חלוקה לדין שני וכן דרך תנאים בכל מקום דההיא דפשיטא ליה תני ברישא ואותו השני כשבא להשמיענו ששונה לו שונה אחריו כדאמר בר"ה (דף כט:) אחד יבנה ואחד כל מקום שיש שם ב"ד ובב"ק (דף נ:) אחד החופר בור ואחד החופר שיח ומערה ובמסכת סוטה (דף מג.) אחד הבונה ואחד הלוקח ואחד היורש וטובא תנן התם גפי מערכי המלחמה הכי וק'שה מההיא דפ' ב' דכתבות (דף כ:) דאחד חדשות ואחד ישנות וישנות פשוט לטמאה יותר מחדשות ובפ' החולין (ובמות דף מא.) אחד בתולות ואחד בעולות אלמא דנקט שצינו פשוט תחלה ויש לחלק דהיכא דקאי אקרא או בפלוגתא דלעיל התם הוא דרגיל למתני הפשוט תחלה והא דתנן (סנהדרין לב, א) אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרלישה ובחקירה אע"ג דקאי אקרא איידי דאגרי כפרקא דלעיל בדיני ממונות נקט נמי דיני ממונות ברישא וה"ר שמעון הקשה מההיא דמנחות שרק רבי לשמעאל (מנחות סג, ב) דקתני וחכ"א אחד חול ואחד שבת משלש הנה בא וה"ל למתני שבת ברישא ובסיפא וחכ"א אחד שבת וא' חל בשלש קפות ובשלש מגלות וה"ל למינקט חול ברישא:

וְקָרְנָו וְאַצְבָּעוֹ נסדה תמה אי חומרי קס'שיב הא לא הוו אליבא

וְקָרְנוֹ, וְאַצְבָּעוֹ, וְחוּדָהּ, וְאַיִשִּׁים.
אֲדָרְבָּה, חֲטֹאת הַעוֹף הֵנוּה לִיה לְרַבּוּי – שָׁכַן חוּץ כְּמוֹתָהּ, וְאַכִּילָה כְּמוֹתָהּ!
הֵנָּה נְפִישִׁין.
**רַב יוֹסֵף אָמַר, אָמַר קָרָא: "יֹאכְלָנָה" – לָזוֹ וְלֹא לְאַחֶרֶת; בְּנֹאכְלוֹת מֵיעֵט הִכְתוּב. וְאַלָּא "זֹאת" לָמָּה לִּי? אִי לֹאוֹ "זֹאת", הִוֵּי אֲמִינָא: "יֹאכְלָנָה" – אֲוֶרְחִיה דְקָרָא; קֹא מִשְׁמַע לָן. רַבִּה אָמַר, אָמַר קָרָא: "אֲשֶׁר יֵנָּה" – בַּהֲזֹאוֹת הִכְתוּב מְדַבֵּר. וְהִתְנִיא: אֵיף עַל פִּי שָׁאִין הִכְתוּב מְדַבֵּר אֲלֹא בְּנֹאכְלוֹת! לַעֲנִין מְרִיקָה וְשִׁטְיָפָה, אָבֵל לַעֲנִין כִּיבוֹס – "אֲשֶׁר יֵנָּה" כְּתִיב. אִי הֵכִי, "אֶחָד הַנֹּאכְלוֹת וְאֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת"?! "אֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת וְאֶחָד הַנֹּאכְלוֹת" מִיבְעִי לִיה! תְּנִי: "אֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת וְאֶחָד הַנֹּאכְלוֹת". אִי הֵכִי, חֲטֹאת הַעוֹף נָמִי! מֵיעֵט רַחֲמָנָא "זֹאת". אִי הֵכִי, חִיצוֹנָה נָמִי לֹא! רַבִּי רַחֲמָנָא "תוֹרַת". וּמָה רֵאִיתָ? מִסֵּתַבְרָא חֲטֹאת בַּהֲמָה הֵנוּה לִיה לְרַבּוּי – שָׁכַן בַּהֲמָה, שְׁחִיטַת צֶפּוֹן, וְקַבְלַת כָּלִי, וְקָרְנוֹ, וְאַצְבָּעוֹ, וְחוּדָהּ, וְאַיִשִּׁים.
אֲדָרְבָּה, חֲטֹאת הַעוֹף הֵנוּה לִיה לְרַבּוּי – שָׁכַן הֲזֹאָה כְּמוֹתָהּ! הֵנָּה נְפִישִׁין.
בְּעִי רַבִּי אֲבִין: חֲטֹאת הַעוֹף שְׁהֲכֵנִיס דְּמָה בְּצוּאָרָה בְּפָנִים, מָהוּ? צוּאָרָה כְּכֹלִי שֶׁרֵת דְּמִי, וּמִיפְסִיל; אִּאוּ דְלִמָּא כְּצוּאָר בַּהֲמָה – "מִדְּמָה" אָמַר רַחֲמָנָא, וְלֹא בְשִׁרָה? תֹּא שְׁמַע: פִּירְכָּסָה וְנִכְנָסָה לְפָנִים וְחוּרָה – כְּשִׁירָה. הֹא הֲכֵנִיסָה – פְּסוּלָה! וְלִיטְעָמִיד, גַּבִּי קִדְשִׁי קוֹדְשִׁים דְקִתְנִי: פִּירְכָּסָה וְיִצְאָה לְדָרוֹם וְחוּרָה – כְּשִׁרָה; הֹא הוֹצִיאָה – פְּסוּלָה? אֲלֹא הֵאֵי יֵצְתָה לַחוּץ אֵיצְטְרִיכָא לִיה; הֵכֹא נָמִי יֵצְתָה לַחוּץ אֵיצְטְרִיכָא לִיה. בְּעִי רַבִּי אֲבִין: נִשְׁפָּף עַל הֶרֶצְפָּה וְאַסְפָּה, מָהוּ? אֲצִרוּכִיה הוּא דְלֹא אֲצִרְכִּיה רַחֲמָנָא כָּלִי שֶׁרֵת, וְהֶלְכָּף אוֹסְפוֹ וְכָשֶׁר; אוּ דְלִמָּא מִיפְסֵל פְּסֵל בִּיה רַחֲמָנָא כָּלִי שֶׁרֵת, וְהֶלְכָּף אוֹסְפוֹ וּפְסוּל? אָמַר רַבָּא, תֹּא שְׁמַע: יָכוֹל יֵהֹא דָם חֲטֹאת הַעוֹף טַעוֹן כִּיבוֹס? תִּלְמוּד לומר: "זֹאת". וְאִי סָלָא דַּעְתָּךְ מִיפְסֵל פְּסִיל בִּיה רַחֲמָנָא, תִּיפּוֹק לִי דְהֹא אִפְסִיל לָהּ בַּאֲוִיר כָּלִי! אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ: בְּמַדְבִּיק כָּלִי בְּצוּאָרָה. "בַּעַא מִינִיה לְוִי: גִּיתוּ מִבְּגָד לִבְגָד, מָהוּ? מִבְּגָד קָמָא אֵידְחִי לִיה לְכִיבוֹס, אוּ דְלִמָּא לֹא? אָמַר לִיה: זֹו שְׁאַלָּה! טַעוֹן כִּיבוֹס. מָמָה נִפְשָׁךְ; אִי אוֹסְפוֹ וְכָשֶׁר – הֹא כָשֶׁר. וְאִי אוֹסְפוֹ וּפְסוּל – אָנָּא כְּרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לִי, דְאָמַר: הִיתָה (לוֹ) [לָהּ] שְׁעַת הַפּוֹשֶׁר וְנִפְסָלָה – דְּמָה טַעוֹן כִּיבוֹס.**

בַּעַא

הָזָה וְלֹא כָּכֵל הַנֹּאכְלוֹת נִתְמַעֲטָה חֲטֹאת הַעוֹף שְׁהוּא נֹאכְלַת מְדַבְרִים הָאֻמּוּרִים בַּעֲנִין וּמָה אָמור בַּעֲנִין כְּבוֹס מְרִיקָה וְשִׁטְיָפָה: אוֹרְחָה דְקָרָא שְׁכַל הַעֲנִין בְּלִשׁוֹן זֶה נֶאֱמַר תִּשְׁחַט הַחֲטֹאת בְּכִשְׂרָה מִדְּמָה: רַבִּה אָמַר הֵאֵי פֶרְכָּא דְפִרְכָּת דְלִמָּא פְּנִימִיּוֹת נִתְמַעֲטוּ מִמַּעוּטָא דְזֹאת עֲקָר כְּבוֹס בְּפִנִּימִיּוֹת כְּתִיב דְאֲשֶׁר יֵנָּה בְּיִזְאוֹת הִכְתוּב מְדַבֵּר וְהֵינּוּ בְּפִנִּימִיּוֹת כְּתִיב בְּהֵן הֲזֹאָה עַל הַפִּרְכָּת אָבֵל בְּחִיצוֹנוֹת אִין כְּתִיב הֲזֹאָה וְחִיצוֹנוֹת הוּא דְאֶתְרַבּוּ מִתוֹרַת: וְהֹא תֵנָּא דְמַתְנִי אַע"פ שָׁאִין הִכְתוּב מְדַבֵּר אֲלֹא בְּנֹאכְלוֹת קָאֻמַּר אֲלִמָּא עֲקָר קָרָא בְּחִיצוֹנוֹת הוּא דְכְּתִיב וּפְנִימִיּוֹת מִתוֹרַת אֶתְרַבּוּ: ה"ק אֵיף עַל פִּי שְׁלֹש דְבָרִים בַּעֲנִין שְׁאִינוּ מְדַבֵּר אֲלֹא בְּנֹאכְלוֹת וּמֵאִי גִיהוּ מְרִיקָה וְשִׁטְיָפָה דִּהִיֹּא דוֹקָא בְּנֹאכְלוֹת דְסִמִּיד לָהּ כָּל זָכַר בַּכְּהֵנִים יֹאכַל אֲתָה מִיהוּ לַעֲנִין כְּבוֹס אֶחָד הַנֹּאכְלוֹת וְאֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת וְהַפְּנִימִיּוֹת עֲקָר דְאֲשֶׁר יֵנָּה כְּתִיב בְּהוּ וְחִיצוֹנוֹת מִזֹּאת תוֹרַת הַחֲטֹאת: אִי הֵכִי דַעֲקָר בְּפִנִּימִיּוֹת כְּתִיב אֲמֵאִי תֵנָּא אֶחָד הַנֹּאכְלוֹת וְאֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת דְמִשְׁמַע הָאֻמּוּרָה בְּנֹאכְלוֹת גּוֹהֲגַת אֵיף בְּפִנִּימִיּוֹת דְהֵכִי מִשְׁמַע הָאֻמּוּר בְּנֹאכְלוֹת הוּא הִדִּין הָאֻמּוּר בְּפִנִּימִיּוֹת אֲלִמָּא נֹאכְלוֹת בְּמִשְׁמַעוּתָא אֲתוּ וּפְנִימִיּוֹת מְרִיבּוּיָא: אִי הֵכִי חֲטֹאת הַעוֹף נָמִי תִיתִי מִמִּשְׁמַעוּתָא שְׁתַּרִּי אֵיף הִיא מִן הִיזְאוֹת דְכְּתִיב וְהֵזָה (מוֹ) הַחֲטֹאת וְגו' (וַיִּקְרָא ה') : חֲטֹאת הַעוֹף שְׁהֲכֵנִיס דְּמָה בְּצוּאָרָה בְּפָנִים בִּין מְלִיקָה לְהִנָּה מָהוּ שְׁתַּפְסֵל מִשּׁוּם וְכַל חֲטֹאת אֲשֶׁר יוּבֹא: כְּכֹלִי שֶׁרֵת דְּמִי שְׁתַּרִּי לֹא הוֹקְמָה בְּקַבְלַת כָּלִי וְהוּוּ כָּלִיה וּמִפְסֵל בַּהֲכֵנסַת הָדָם שְׁהֲכֵנִיסָה בְּכֹלִי לְהִיכֹל: אוּ דְלִמָּא כּו' וּבַהֲמָה שְׁהֲכֵנִיסָה לְפָנִים מִשְׁנִשְׁחַטָּה וְהוֹצִיאָה וְקַבֵּל דְּמָה לֹא מִפְסֵלָא דְמִדְּמָה אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁהֲכֵנִיסוּ עִם בְּשִׁרָה: פֶּרְכָּסָה וְנִכְנָסָה לְפָנִים בְּחֲטֹאת הַעוֹף קִתְנִי לָהּ כְּשִׁרָה וּקס"ד מִשּׁוּם דְמֵאֲלִיה נִכְנָסָה וְלֹא הֲכֵנִיסָה הוּא ע"מ לְכַפֵּר וְקָרָא כְּתִיב לְכַפֵּר בִּקְדָשׁ: וְיֵצְתָה לְדָרוֹם וְחוּרָה לֹאוּ דוֹקָא נָקַט וְחוּרָה אֲלֹא מִשּׁוּם דְקִתְנִי בַּהּ בַּהִיֹּא פֶרְכָּסָה וְיֵצְתָה לַחוּץ וְחוּרָה פְּסוּלָה דְדוֹקָא נָקַט לֹאשְׁמוּעִינן רַבּוּתָא דַּאע"ג דְחוּרָה פְּסוּלָה נָקַט נָמִי גַבִּי כְּשִׁרָה וְחוּרָה: הֹא

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה וקרו וכו' וכן עוד

 תורה אור השלם
--

הכּהן המִשְׁחָא אֲתָה יֹאכְלָנָה בְּמִקּוּם קוֹדֵשׁ תֹּאכַל בְּחֹצֵר אֶהֱל מוֹעֵד [ויקרא ו, יט]

כּל אֲשֶׁר יִזְנַע בְּכִשְׂרָה וְקוֹדֵשׁ וְאֲשֶׁר יֵנָּה מִדְּמָה עַל הַבְּגָד אֲשֶׁר יֵנָּה עֲלִיהּ תִּכְבֹּס בְּמִקּוּם קוֹדֵשׁ [ויקרא ו, כ]

וּטְבִיל הַכּהן אֶת־אַצְבָּעוֹ בְּדָם וְהָיָה מִן־הַדָּם שֹׁבַע פְּעֻמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָי פִּרְכַּת הַקֹּדֶשׁ [ויקרא ד, ו] וְלִזְכַּח הַכּהן מִדָּם הַחֲטֹאת בְּאַצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קֶרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה [ויקרא ד, כה]

וְכֹל־תֹּרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשֹׁל בּוֹ יִשְׁכַּר וְאִם־בְּכֹלִי נִחֲשֶׁת בִּשְׁלֹה וּמִרְק [שְׁשֹׁף בָּמִים] [ויקרא ו, כא]

וְהָיָה מִדָּם הַחֲטֹאת עַל־קוֹד המִזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאֵר בְּדָם יִמְצָה אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חֲטֹאת הוּא [ויקרא ה, ט]

וְכֹל־חֲטֹאת אֲשֶׁר יוּבֹא מִדְּמָה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בִּקְדָשׁ לֹא תֹאכַל בֹּאֵשׁ תִּשְׂרֹף [ויקרא ו, כג] דְּבַר אֶל־אֶהְיֶה וְאֶל־בְּנוֵי לֵאמֹר וְאֵת תּוֹרַת הַחֲטֹאת בְּמִקּוּם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֲטֹאת לִפְנֵי יְהוָה קוֹדֵשׁ קוֹדְשִׁים הוּא [ויקרא ו, יח]

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

מסורת הש"ס
א משנה פרה
ב ספרא צו פרק ו א; תוספתא זבחים; פסחים פג; מעילה ה; ספרא צו פרק ו ד
ג לקמן צה:
ד ספרא צו פרק ו ה; לעיל לה: ה ספרא צו פרק ו ד
תורה אור השלם

כל אֲשֶׁר־יַעַבְדָּהּ בְּבִשָּׁה יִקְרָשׁ וְאִשָּׁר יִהְיֶה מִדְּמָה עַל־הַבֶּגֶד אִשָּׁר יִהְיֶה עֲלֵיהָ תִּכְבֹּס בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ [ויקרא ו, כ]

כל־זָכָר בִּפְתָּהֵימָי יֵאָכֵל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הִוא [ויקרא ו, כב]

נִתְּנוּ עַל בֶּגֶד טָמֵא וְנִטְמָא בְּגִינֵיהּ בּוּ מִי הוּא דָם פְּסוּל כְּאֵלוּ נִטְמָא קֳדָם לְכוּ וְלֹא בִעֵי

כּבוּס או דלמא פֿינן דִּבְעִידָנָא דְנִפְּסַל עֲלֵיהּ אִכְתִּי כְּשֶׁר הָוָה וְהוּי פְּסוּל דָם וטענינא כּבוּס לִבְגָד בְּאִין כְּאֶחָד כְּדַמְפְּרִשׁ וְאִזְל לה רב הונא בְּרַה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ: מִדְּקָא מִבְּעֵי לַה חֲכִי מִכְּלַל דְּפִשְׁיטָא לִיָּה נִטְמָא קֳדָם לְכוּ דְלֹא בִעֵי כּבוּס ואע"ג דְּהִנְיְתָה לוּ שְׁעַת הַמָּשָׁר ש"מ קסבר כּו' וּמִיָּהּוּ

הִיכָא דְּפִסּוּל דָם וּטְבִילַת בֶּגֶד בְּאִין כְּאֶחָד מִבְּעֵי לַה חֲכִי מִי אִמְרִינן ה"מ דְּפִסּוּלָּה אִין דְּמָה טַעוֹן כּבוּס: בְּזָה אַחֵר זָה שְׁנַפְסֵל וְאַח"כ נִתּוּ: וּכְדָקָא מִתְּרַץ אַבְי' לְמַלְתָּה דְרַבָּה דְּפִרִישׁ פְּלַגְתִּיהּוּ דר' אֲלַעֲזָר וּרְבִנּוּ: מִטְּהָרִין אֵת הָאָדָם מִטְּמֵאֵת מִת כְּאֵלוּ לֹא נִטְמָא: שְׁהָרִי גֵדָה שְׁנַטְמָאָה בְּמַת מִזִּין עֲלֵיהּ לִפְנֵי טְבִילַת גִּדְתָּה וּטְוִלַת לִשְׁתֵּי הַטְּמָאוֹת בְּטְבִילָה אַחַת שְׁלֹא מְצִינּוּ בַתּוֹרָה שְׁתַּזְקָקָה לְטַבֵּל לְגִדְתָּהּ תַּחֲלָה וּלְקַבֵּל הַזָּוָה וּטְהָרָה כְּשֶׁתְּטַבּוּל וְלֵשׁ מִכּוֹן רָאִיָּה לְמִי חֲטָאת שְׁנַטְמָאוּ קֳדָם הַזָּאֵתָן כְּדַמְפְּרִשׁ רַבָּה וְאִזְל: וְאָמַר רַבָּה ר' אֲלַעֲזָר שְׁמַבִּיא רָאִיָּה מִהַזָּאת גֵּדָה שְׁאִינּוּ דְּמָה לּוֹ דְאֵלוּ גֵדָה הַזָּוָה וְטָמֵאֵת הַמִּים בְּאִין כְּאֶחָד וְאִין זו רָאִיָּה לְנִטְמָאוּ קֳדָם הַזָּוָה: אֵלֹא שְׁאִמְרָה בְּשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא רַבּוּ דְאָמַר כָּל הַטְּמָאוֹת מִטְּמָאִין מִי חֲטָאת הַעֹבְדִין עַל אֲוִירוֹ הִלְכֵךְ נִטְמָאוּ הַמִּים מִשְׁעַבְרֵי עַל אֲוִיר הַגֵּדָה וְהַזָּוָה לֹא הָוָי עַד שְׁנַעֲנוּ הַמִּים בְּבִשְׁרָה: הַעֲבַרְת כָּלִי שֶׁל מִי חֲטָאת: חוּץ לַתְּנוּרָה שֶׁהִנֵּה הַתְּנוּרָה סְמוּךְ לַכֶּתֶל וְחֵלּוֹן בַּכֶּתֶל וּבוֹ לָגִין וְהָאָדָם עוֹמֵד חוּץ לַתְּנוּרָה כְּלוּמַר לְהֵלֵן מִן הַתְּנוּרָה שֶׁהַתְּנוּרָה מַפְסִיק בֵּינּוּ לְבֵין הַכֶּתֶל: וְהַעֲבִירוּ ע"פ הַתְּנוּרָה עַל אֲוִיר פּוּי שֶׁכָּל תַּנּוּרִיָּהִם פִּתְּהֶם לְמַעַלָּה: וְנִטַּל אֵת הַלָּגִין שֶׁל מִי חֲטָאת וּבְמַסְכַּת פֶּרֶה תַּנְיִין לַהּ וּמַעַלָּה הִיא לְמִי חֲטָאת: וְאַנְיָתִיבָּיָה אַבְי' גִּרְסִינּוּ: [לְמַעַלָּה כְּלַמָּטָה בְּאֶהָל כְּבִגְיַעֲהָ]: ה"ג וְשָׂאֵר כָּל הַמַּאֲהֵלִים לְאַתּוּי' אֲבָן הַמִּגְנָעַת אֵלֶמָּא בְּהַזָּאת גֵּדָה לִיכָא לְמִימַר לְרַבִּי עֲקִיבָא מִשְׁבָּאָה לְמַעַלָּה בְּאֲוִיר עַל הַגֵּדָה נִטְמָאת: אֵלֹא אָמַר אַבְי' דכ"ג ע אֲפִילוּ בְּמִי חֲטָאת לֹאוּ כְּמִנּוּ דְמִי אֵלֹא לַעֲנִין לָגִין הוּא דְנוּר רַבִּי עֲקִיבָא גִּזְרָה שְׁמָא יִיחִינָה בַתּוֹךְ הָאֲוִיר דְרָךְ הַעֲבַרְתּוּ אֲבָל בְּהַזָּוָה שְׁאִינּוּ מַעֲבִיר אֵלֹא זִוְרָקָה מוֹדָה הוּא דְטָהוּר דְכִינוּ דְנַפֵּס מִיָּדוּ נַפֵּס לְגַמְרִי וְאִין בִּידוֹ לְהַכְנִיסָה לַתְּנוּרָה: וְרַבִּי אֲלַעֲזָר דְּמוֹתֵי רָאִיָּה לְמַלְתָּה מִהַזָּאת גֵּדָה וּרְבִנּוּ דְאָמְרִי אִינָה רָאִיָּה: בְּדִנִּין טָמֵאָה קְדוּמָה כְּגוֹן מִי חֲטָאת שְׁנַטְמָאוּ לִפְנֵי הַזָּאֵתָן מִטְּמָאָה שְׁבָאוּתָה שְׁעָה כְּגוֹן הַזָּאת גֵּדָה שְׁטָמֵאֵת הַמִּים וְהַזָּוָה בְּאִין כְּאֶחָד קַמְפְּלִגִּי: רַבִּי אֲלַעֲזָר סָבַר דִּנִּין וּרְבִנּוּ סָבְרִי אִין דִּנִּין וְלִגְבִי נִתּוּ דָם חֲטָאת עַל בֶּגֶד טָמֵא דַאֲבַעֲיָא לָן

לַעֲיַל גַּמִּי פְּלַגְמָא דְרַבִּי אֲלַעֲזָר וּרְבִנּוּ הוּא דְלְרַבִּי אֲלַעֲזָר אִין טַעוֹן כּבוּס דְּטָמֵאָה שְׁבִשְׁעַת נְפִילָה כְּטָמֵאָה שְׁלִפְנֵי נְפִילָה וּלְרְבִנּוּ לֹא דְמוּ אֶהְדְּדִי וְהִיא דְקֵאֲמַרְינּוּ אֵלִיבָא דְרַבָּה וּכְדַמְפְּרַק אַבְי' וְלֹא אִמְרִינּוּ אֵלִכָּא דַאֲבִי' (ואע"ג) דְּהָא דְרַבָּה לִיתָהּ מִשּׁוּם דַּאֲבִי' תַּלְמִידוֹ הָוָה וְלֹא גָחַל עָלָיו אֵלֹא דּוּ לִפְנֵי וְתַרְגָּם הִדְבַּר לִפְנֵי וְהוֹדָה לוֹ: דְּכָלִי עֲלֵמָא אִין דִּנִּין וּרַבִּי אֲלַעֲזָר טָמֵאָה קְדוּמָה לִיָּה דְרַבִּי אֲלַעֲזָר סָבַר הַזָּוָה צְרִיכָה שְׁעוּר וּמַצְטְרִפִין לְהַזָּאוֹת וְכִי נִפְלָה הַזָּוָה קַמִּיָּתָא עֲלֵהּ אִכְתִּי לֹאוּ הַזָּוָה הִיא לְטְהָרָה ואע"ג שְׁנַטְמָאת הַהַזָּוָה תִּרְאִשׁוּנָה כְּשֶׁנַּגְעָה בָּהּ חוֹזְרַת וּמַצְטְרַפַת עִם הַשְּׁנִיָּה לְהַשְׁלִים הַשְּׁעוּר אֵלֶמָּא מִי חֲטָאת שְׁנַטְמָאוּ לִפְנֵי הַזָּוָה מִטְּהָרִין: וּרְבִנּוּ סָבְרִי אִין הַזָּוָה צְרִיד שְׁעוּר וּמִהַזָּוָה קַמִּיָּתָא אִסְתַּלְקָא לַה הַזָּוָה וְלִיכָא לְמִילֵךְ מִנָּה טָמֵאָה קְדוּמָה דְּהָךְ דְּגַבִּי גֵדָה טָמֵאָה שְׁבָאוּתָה שְׁעָה הִיא: מְדָמָה מַעוּטָא הִיא דְּמָה שֶׁל זו וְלֹא דְמָה שֶׁל אַחֲרָת: רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פְּלִיגִי בְּהִיא פְּסוּלָּה דְּמַעֲטָ קָרָא וּלְפָרוּשִׁי קָאָתּוּ: כְּתִיב אֹתָהּ בַתּוֹרָה דְקָרָא דְכּבוּס וּמְרִיקָה וְשְׁטִיפָה כְּתִיב כָּל זָכָר בִּפְתָּהֵימָי יֵאָכֵל אֹתָהּ (וַיִּקְרָא ו':כ"ב): אוֹתָהּ פָּרַט לְתַרוּמָה וְאַמְרִיקָה וְשְׁטִיפָה קָאִי כְּדַאֲמַרְינּוּ לְקַמּוּ בְּפִדְקִין (וְכַחֲסִים דָּף צו:). וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעֲמָה לְקַמּוּ בְּמִתְנִיתִין (וְכַחֲסִים דָּף צה:): מִתְּנִי' נִתּוּ מִן הַצֹּנָאָר עַל הַבֶּגֶד כּו' כְּדַמְפְּרִשׁ טַעֲמָא בְּגַמְרָא: מִן הַקָּרָן שֶׁל מִזְבֵּחַ וּמִן הַיִּסּוּד שֶׁל יִשְׂרָיִים וּבְסָרְקִי בֵּית שְׁמַאי (לַעֲיַל וְכַחֲסִים לט.) תַּרְגִּימָנָא דְמִן הַקָּרָן מִן הַקָּרָן מִמֶּשׁ וּמִן הַיִּסּוּד מִן תַּרְאִוי לִיסוּד דְּמִשְׁתַּנּוּת מִתּוּ דְמָה אִין יִשְׂרָיִם טַעוּנִין כּבוּס וְטַעֲמָא מְפִרֶשׁ בְּגַמְרָא: חֲכִי גִרְסִינּוּ בְּמִתְנִיתִין גִּלְשָׁפַךְ עַל הַרְצָפָה וְאַסְפּוּ אִין טַעוֹן כּבוּס וְאִין טַעוֹן כּבוּס אֵלֹא הָדָם שְׁנַתְקַבֵּל בְּכָלִי כּו' וּבְגַמְרָא פִּרְיָךְ הָא תּוּ לְמָה לִי: גִּלְשָׁפַךְ עַל הַרְצָפָה מְצוּאָר בְּהִמָּה: גַּמ' בְּרָאִי לְהַזָּוָה שְׁנַתְקַבֵּל בְּכָלִי:

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

מִי חֲטָאת שְׁנַטְמָאוּ מִטְּהָרִין וא"ת א"כ לְמָה גִּזְרוּ שְׁלֹא יַעֲבִיר אָדָם מִי חֲטָאת

“בָּעַא מִינִיָּה רַמִּי בַר חֲמָא מְרַב חֲסִדָּא: נִיתּוּ עַל בֶּגֶד טָמֵא, מַהוּ? אָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ: מִדְּקַמִּיבְעִיָּא לִיָּה חֲכִי, שְׁמַע מִינָּה: הִנְיְתָה לַה שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וְנִפְסָלָה – אִין דְּמָה טַעוֹן כִּיבוּס. הִנֵּי מִיָּלִי בְּזָה אַחֵר זָה, אֲבָל בְּבַת אַחַת לֹא; או דלמא לֹא שְׁנָא? אָמַר לִיָּה: פְּלַגְמָתָא דְרַבִּי אֲלַעֲזָר וּרְבִנּוּ אֵלִיבָא דְרַבָּה, וּכְדָקָא מִתְרַץ אַבְי'. דִּתְנִיָּא, רַבִּי אֲלַעֲזָר אוֹמַר: מִי חֲטָאת שְׁנַטְמָאוּ – מִטְּהָרִין, שְׁהָרִי גֵדָה מִזִּין עֲלֵיָּה. וְאָמַר רַבָּה: רַבִּי אֲלַעֲזָר בְּשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא רַבּוּ אִמְרָה, דְאָמַר: הַעֲבַרְת כָּלִי עַל גַּבִּי מְקוּם טָמֵא – כְּמוֹנָח דְּמִי.[[]^{ק]} דִּתְנִין: הִנָּה עוֹמֵד חוּץ לַתְּנוּרָה וְשָׂרָךְ בַּתְּנוּרָה, וְהוֹשִׁיט יָדוֹ לְחֵלּוֹן וְנִטַּל אֵת הַלָּגִין וְהַעֲבִירוּ עַל פִּי תְנוּרָה – רַבִּי עֲקִיבָא מִטְּמָא וְחֲכָמִים מִטְּהָרִין. וּבְהָא פְּלִיגִי – דְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: כְּמוֹנָח דְּמִי, וּרְבִנּוּ סָבְרִי: לֹאוּ כְּמוֹנָח דְּמִי. וְאַיְתִיבִיָּהּ אַבְי': מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָא בְּהַזָּוָה שְׁהַעֲבִירָה עַל כָּלִי חֲרָס טָמֵא עַל גַּבִּי מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב טָמֵא – שְׁהִיא טְהוֹרָה; שְׁאִין לָךְ דְּבַר שְׁמַטְמָא לְמַעַלָּה כְּלַמָּטָה, אֵלֹא כְּזִית מִן הַמַּת וְשָׂאֵר כָּל הַמַּאֲהֵלִין. לְאַיְתוּי' אֲבָן הַמִּגְנָעַת! אֵלֹא אָמַר אַבְי': דְּכּוּלִּי עֲלֵמָא – לֹאוּ כְּמוֹנָח דְּמִי; וְהִכָּא בְּהָא קַמִּיפְלִגִּי: דְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר גִּזְרִינּוּ שְׁמָא יִנּוּחַ, וּרְבִנּוּ סָבְרִי לֹא גִזְרִינּוּ. וּמוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָא בְּהַזָּוָה – כִּינּוּ דְנַפֵּס נָפֵק. וְרַבִּי אֲלַעֲזָר וּרְבִנּוּ בְּמֵאִי קַמִּיפְלִגִּי? אָמַר אַבְי': בְּדִנִּין טוּמָאָה קְדוּמָה מִטּוּמָאָה שְׁבָאוּתָה שְׁעָה קַמִּיפְלִגִּי – מִר סָבַר דִּנִּין, וּמִר סָבַר אִין דִּנִּין. רַבָּא אָמַר: דְּכּוּלִּי עֲלֵמָא אִין דִּנִּין; וְהִכָּא בְּהָא קַמִּיפְלִגִּי – דְרַבִּי אֲלַעֲזָר סָבַר: הַזָּוָה צְרִיכָה שְׁיַעוּר, וּמַצְטְרִפִין לְהַזָּאוֹת; וּרְבִנּוּ סָבְרִי: הַזָּוָה אִין צְרִיכָה שְׁיַעוּר.[[]^{ק]} חֲטָאת פְּסוּלָּה כּו'. תַּנּוּ רַבִּנּוּ: “מְדָמָה” – מִדָּם כְּשִׁירָה וְלֹא מִדָּם פְּסוּלָּה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: הִנְיְתָה לַה שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וְנִפְסָלָה – דְּמָה טַעוֹן כִּיבוּס, לֹא הִנְיְתָה לַה שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וְנִפְסָלָה – אִין דְּמָה טַעוֹן כִּיבוּס. "וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֶחָד זָה וְאֶחָד זָה, אִין דְּמָה טַעוֹן כִּיבוּס. מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן? כְּתִיב "אַתָּה", וּכְתִיב "מְדָמָה" – חֵד לְהִיכָא דְּהִנְיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר.[[]^{ק]} וְרַבִּי עֲקִיבָא – "אַתָּה" פָּרַט לְתַרוּמָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעֲמִיָּה, דְאָמַר: קוֹדְשִׁים קָלִים אִין טַעוּנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה – וְכָל שְׁכָן תְּרוּמָה.[[]^{ק]} מִתְּנִי' נִיתּוּ מִן הַצֹּנָאָר עַל הַבֶּגֶד – אִינּוּ טַעוֹן כִּיבוּס. גִּלְשָׁפַךְ עַל הַרְצָפָה וְאַסְפּוּ – אִין טַעוֹן כִּיבוּס. אִין טַעוֹן כִּיבוּס אֵלֹא דָם שְׁנַתְקַבֵּל בְּכָלִי, וְרָאִוי לְהַזָּוָה.[[]^{ק]} גַּמ' תַּנּוּ רַבִּנּוּ: יְכוּל נִיתּוּ מִן הַצֹּנָאָר עַל הַבֶּגֶד – יְהָא טַעוֹן כִּיבוּס? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֲשֶׁר יִזָּה" – לֹא אַמְרָתִי לָךְ אֵלֹא בְּרָאִי לְהַזָּוָה. תַּנִּיָּא אִידִיד: יְכוּל נִיתּוּ מִן הַקָּרָן וּמִן הַיִּסּוּד יְהָא טַעוֹן כִּיבוּס? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֲשֶׁר יִזָּה" – פָּרַט לָזָה שְׁכָבַר הַזָּוָה. גִּלְשָׁפַךְ עַל הַרְצָפָה כּו'.

הָא לַעֲיַל גַּמִּי פְּלַגְמָא דְרַבִּי אֲלַעֲזָר אִין טַעוֹן כּבוּס דְּטָמֵאָה שְׁבִשְׁעַת נְפִילָה כְּטָמֵאָה שְׁלִפְנֵי נְפִילָה וּלְרְבִנּוּ לֹא דְמוּ אֶהְדְּדִי וְהִיא דְקֵאֲמַרְינּוּ אֵלִיבָא דְרַבָּה וּכְדַמְפְּרַק אַבְי' וְלֹא אִמְרִינּוּ אֵלִכָּא דַאֲבִי' (ואע"ג) דְּהָא דְרַבָּה לִיתָהּ מִשּׁוּם דַּאֲבִי' תַּלְמִידוֹ הָוָה וְלֹא גָחַל עָלָיו אֵלֹא דּוּ לִפְנֵי וְתַרְגָּם הִדְבַּר לִפְנֵי וְהוֹדָה לוֹ: דְּכָלִי עֲלֵמָא אִין דִּנִּין וּרַבִּי אֲלַעֲזָר טָמֵאָה קְדוּמָה לִיָּה דְרַבִּי אֲלַעֲזָר סָבַר הַזָּוָה צְרִיכָה שְׁעוּר וּמַצְטְרִפִין לְהַזָּאוֹת וְכִי נִפְלָה הַזָּוָה קַמִּיָּתָא עֲלֵהּ אִכְתִּי לֹאוּ הַזָּוָה הִיא לְטְהָרָה ואע"ג שְׁנַטְמָאת הַהַזָּוָה תִּרְאִשׁוּנָה כְּשֶׁנַּגְעָה בָּהּ חוֹזְרַת וּמַצְטְרַפַת עִם הַשְּׁנִיָּה לְהַשְׁלִים הַשְּׁעוּר אֵלֶמָּא מִי חֲטָאת שְׁנַטְמָאוּ לִפְנֵי הַזָּוָה מִטְּהָרִין: וּרְבִנּוּ סָבְרִי אִין הַזָּוָה צְרִיד שְׁעוּר וּמִהַזָּוָה קַמִּיָּתָא אִסְתַּלְקָא לַה הַזָּוָה וְלִיכָא לְמִילֵךְ מִנָּה טָמֵאָה קְדוּמָה דְּהָךְ דְּגַבִּי גֵדָה טָמֵאָה שְׁבָאוּתָה שְׁעָה הִיא: מְדָמָה מַעוּטָא הִיא דְּמָה שֶׁל זו וְלֹא דְמָה שֶׁל אַחֲרָת: רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פְּלִיגִי בְּהִיא פְּסוּלָּה דְּמַעֲטָ קָרָא וּלְפָרוּשִׁי קָאָתּוּ: כְּתִיב אֹתָהּ בַתּוֹרָה דְקָרָא דְכּבוּס וּמְרִיקָה וְשְׁטִיפָה כְּתִיב כָּל זָכָר בִּפְתָּהֵימָי יֵאָכֵל אֹתָהּ (וַיִּקְרָא ו':כ"ב): אוֹתָהּ פָּרַט לְתַרוּמָה וְאַמְרִיקָה וְשְׁטִיפָה קָאִי כְּדַאֲמַרְינּוּ לְקַמּוּ בְּפִדְקִין (וְכַחֲסִים דָּף צו:). וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעֲמָה לְקַמּוּ בְּמִתְנִיתִין (וְכַחֲסִים דָּף צה:): מִתְּנִי' נִתּוּ מִן הַצֹּנָאָר עַל הַבֶּגֶד כּו' כְּדַמְפְּרִשׁ טַעֲמָא בְּגַמְרָא: מִן הַקָּרָן שֶׁל מִזְבֵּחַ וּמִן הַיִּסּוּד שֶׁל יִשְׂרָיִים וּבְסָרְקִי בֵּית שְׁמַאי (לַעֲיַל וְכַחֲסִים לט.) תַּרְגִּימָנָא דְמִן הַקָּרָן מִן הַקָּרָן מִמֶּשׁ וּמִן הַיִּסּוּד מִן תַּרְאִוי לִיסוּד דְּמִשְׁתַּנּוּת מִתּוּ דְמָה אִין יִשְׂרָיִם טַעוּנִין כּבוּס וְטַעֲמָא מְפִרֶשׁ בְּגַמְרָא: חֲכִי גִרְסִינּוּ בְּמִתְנִיתִין גִּלְשָׁפַךְ עַל הַרְצָפָה וְאַסְפּוּ אִין טַעוֹן כּבוּס וְאִין טַעוֹן כּבוּס אֵלֹא הָדָם שְׁנַתְקַבֵּל בְּכָלִי כּו' וּבְגַמְרָא פִּרְיָךְ הָא תּוּ לְמָה לִי: גִּלְשָׁפַךְ עַל הַרְצָפָה מְצוּאָר בְּהִמָּה: גַּמ' בְּרָאִי לְהַזָּוָה שְׁנַתְקַבֵּל בְּכָלִי:

ציג

 עין משפט גדר מצוה

א מיי' פח' מחל' מעשה הקרבנות

הל' ט:

ב מיי' פיי'א מחל' פרה אדומה

הל' ג:

ג מיי' פי'ד מחל' פרה אדומה הל'

ה:

ד מיי' פי'ד מחל' פרה אדומה

הל' ה:

ה מיי' פח' מחל' מעשה הקרבנות

הל' ו:

ו מיי' פח' מחל' מעשה הקרבנות

הל' ו:

ציג:

עין משפט
נר מצוה

	א מיי פט' מהל' פרה אדומה הל' ג: מקנח בפ"ק דמנחות (דף ז:) פ"י בקהנאָטערס לפי שהיה מזה מדמה בהר המושח אַל נכח פני אהל מועד ופרה לפניו נשָׂרַפת לאחר שיוֹרד מן ההר והיאך היה יורד בין כל הנזה והנזה מהר המושחה לקנח בגוף הפרה וקושה מהא דאמר לקמן בריש פרק בתרא (נבחים דף קיג.) שחטה שלא כנגד הפתח פסילה שצאמר לשחט והנה מה הנזה כנגד הפתח אף שחטה כנגד הפתח דמשמע שהיה הכל במקום אחד ונראה כמו שפרש' כאן בקהנאָטערס שלא היה יכול לקנח אצבעו בגוף הפרה שלא יתלכלך אצבעו מן הנימין והכי נמי אישכחן דחלשינן לנימין פרק כל כתבי הקדש (שבת קטז:) גפי מפשיטין את הפסח עד הסוּח: מנין לרבות שק וכל מיני בגדים כו' מדאוקי ריבויא לשק וכל מיני בגדים משמע דעור אף משהפשט לא בעי כבוס לרבי אלעזר וגרסי' במלחמה יכול שאני מרבה את העור משהפשט כדפ"י בקהנאָטערס ול"ג עד שלא הפשט דא"כ הוה משמע משהפשט בעי כבוס וזה אינו דר"א לא מביא אלא שק ומיני בגדים ושמעינן ליה נמי במתני' דאף משהפשט אין טעון כבוס וזה אינו דייק דאדרבה דעור משהפשט ואינו מחסר שום דבר לא תקון ולא מחשבה לקבל טמאה טעון כבוס אפילו לר"א דהא (משהפשט נמי) לא ממעט אלא מטעם דבעינו דבר המקביל טמאה כדאימא בפרזתא אלמא אי מקבל טמאה השתא טעון כבוס ובסמוך נמי קאמר מצבא שחשב לקצעה אכא ביניהו דלרבי אלעזר לא בעי כבוס משום דאינו מקבל טמאה עד שיקצענה אכל אם קצעה או לא חשב לקצעה דהשתא אי מקבל העור טמאה טעון כבוס והא דמרבי שק אישאי מני בגדים משום דאפילו הני דאינו בכלל בגד כי אם צמר ופשתים כדפרש"י וצריך יותר לרבות' וה"ה דמההוא יותר נמי אתי עור ואי גרסי' בר"א משהפשט מני' שעדין צריך מחשבה קדם שיקבל טמאה אי צריך שיקבל מחשבתו שחשב העצבא לקצעה וכן פרש"י דהשתא אינו מקבל טמאה לא בעי כבוס ולרבי יהודה בעי כבוס פיון דראוי לקבל בלא מעשה ע"י יחיד מודי אכל ר"א לא מני' בעור שצריך תקון ומעשה קדם שיקבל טמאה דההוא אפי' רבי יהודה מודה דלא בעי כבוס דהא אינו ראוי לקבל דהא מחסר מעשה אכל קשה אי גריס משהפשט מאי בעי מאי ביניהו לבעי פרוש דר"א עור משהפשט דאינו מקבל טמאה השתא אכל ראוי לקבל ע"י מחשבה היכי משכחת לה דאי מחסר מעשה אפי' רבי יהודה מודה דהא אינו ראוי מיהו הינו נמי מאי ביניהו דקאמר שצריך לעשות הבעיא מבח דברי שניהם ואי גרסינן אף במלחמה דר"א עד שלא הפשט א"ש דבעי מאי ביניהו אכל קשה ממתינתין אי גריס אף משהפשט: הג"ה השתא אפילו גרס משהפשט ע"כ לא פליגי ר"י ור"א אלא דר"י דריש מה בגד ראוי לקבל טמאה ור"א דריש מה בגד מקבל טמאה ומשום הכי ר"י
---------------------------------------	---

מה טעם קאמר מתוך התרומ מלמעמ דהא דקשאנא
ליה הא תו ל"ל קאי אלפי שאין טעון כבוס כו' ותמה ונשפך על הרצפה למה לי הא שמעינן לה מנחת מן הצואר: **אֵלֶּא** אצבעו במאי מקנח בפ"ק דמנחות (דף ז:)

פ"י בקהנאָטערס לפי שהיה מזה מדמה בהר המושח אַל נכח פני אהל מועד ופרה לפניו נשָׂרַפת לאחר שיוֹרד מן ההר והיאך היה יורד בין כל הנזה והנזה מהר המושחה לקנח בגוף הפרה וקושה מהא דאמר לקמן בריש פרק בתרא (נבחים דף קיג.) שחטה שלא כנגד הפתח פסילה שצאמר לשחט והנה מה הנזה כנגד הפתח אף שחטה כנגד הפתח דמשמע שהיה הכל במקום אחד ונראה כמו שפרש' כאן בקהנאָטערס שלא היה יכול לקנח אצבעו בגוף הפרה שלא יתלכלך אצבעו מן הנימין והכי נמי אישכחן דחלשינן לנימין פרק כל כתבי הקדש (שבת קטז:)

גפי מפשיטין את

הפסח עד הסוּח: מנין לרבות שק וכל מיני בגדים כו' מדאוקי ריבויא לשק וכל מיני בגדים משמע דעור אף משהפשט לא בעי כבוס לרבי אלעזר וגרסי' במלחמה יכול שאני מרבה את העור משהפשט כדפ"י בקהנאָטערס ול"ג עד שלא הפשט דא"כ הוה משמע משהפשט בעי כבוס וזה אינו דר"א לא מביא אלא שק ומיני בגדים ושמעינן ליה נמי במתני' דאף משהפשט אין טעון כבוס וזה אינו דייק דאדרבה דעור משהפשט ואינו מחסר שום דבר לא תקון ולא מחשבה לקבל טמאה טעון כבוס אפילו לר"א דהא (משהפשט נמי) לא ממעט אלא מטעם דבעינו דבר המקביל טמאה כדאימא בפרזתא אלמא אי מקבל טמאה השתא טעון כבוס ובסמוך נמי קאמר מצבא שחשב לקצעה אכא ביניהו דלרבי אלעזר לא בעי כבוס משום דאינו מקבל טמאה עד שיקצענה אכל אם קצעה או לא חשב לקצעה דהשתא אי מקבל העור טמאה טעון כבוס והא דמרבי שק אישאי מני בגדים משום דאפילו הני דאינו בכלל בגד כי אם צמר ופשתים כדפרש"י וצריך יותר לרבות' וה"ה דמההוא יותר נמי אתי עור ואי גרסי' בר"א משהפשט מני' שעדין צריך מחשבה קדם שיקבל טמאה אי צריך שיקבל מחשבתו שחשב העצבא לקצעה וכן פרש"י דהשתא אינו מקבל טמאה לא בעי כבוס ולרבי יהודה בעי כבוס פיון דראוי לקבל בלא מעשה ע"י יחיד מודי אכל ר"א לא מני' בעור שצריך תקון ומעשה קדם שיקבל טמאה דההוא אפי' רבי יהודה מודה דלא בעי כבוס דהא אינו ראוי לקבל דהא מחסר מעשה אכל קשה אי גריס משהפשט מאי בעי מאי ביניהו לבעי פרוש דר"א עור משהפשט דאינו מקבל טמאה השתא אכל ראוי לקבל ע"י מחשבה היכי משכחת לה דאי מחסר מעשה אפי' רבי יהודה מודה דהא אינו ראוי מיהו הינו נמי מאי ביניהו דקאמר שצריך לעשות הבעיא מבח דברי שניהם ואי גרסינן אף במלחמה דר"א עד שלא הפשט א"ש דבעי מאי ביניהו אכל קשה ממתינתין אי גריס אף משהפשט: הג"ה השתא אפילו גרס משהפשט ע"כ לא פליגי ר"י ור"א אלא דר"י דריש מה בגד ראוי לקבל טמאה ור"א דריש מה בגד מקבל טמאה ומשום הכי ר"י

הא תו למה לי למתני אין טעון כבוס אלא

קבל פחות מכדי הניח בכלי זה ותור וערב:

הא תו למה לי? מה טעם קאמר: מה טעם נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס – לפי שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי וראוי להזיזה.^(כ)
ר**אוי להנזה – למעוטי מאי? למעוטי קיבל פחות מכדי הנייה בכלי זה ופחות מכדי הנייה בכלי זה.**
ד**תנינא, רבי חלפתא בר שאול אומר: קידש פחות מכדי הנייה בכלי זה ופחות מכדי הנייה בכלי זה – לא קידש.**
א**יבעינא לה: בדם מהו? הלכתא היא, ומהלקתא לא גמרינן; או דלמא, התם מאי טעמא – דכתיב ״וטבל במים״, הכא נמי כתיב ״וטבל בדם״. תא שמע, דאמר רבי וריקא א**מר **רבי אלעזר: אף בדם – לא קידש.**^(כ)
א**מר רבא, תנינא ״וטבל״ – ולא מספג. ״בדם״ – עד שׁייהא בדם שיעור טבילה מעיקרו. ״מן הדם״ – מן הדם שבעגון. ואיצטריך למיכתב ״בדם״; דאי כתב רחמנא ״וטבל״, הוה אמינא אף על פי דליכא שיעור טבילה מעיקרו; כתב ״בדם״. ואי כתב רחמנא ״בדם״, הוה אמינא אפילו מספג; כתב רחמנא ״וטבל״.**^(כ)
מ**ן הדם שבעגון – למעוטי מאי? אמר רבא: למעוטי שיריים שבאצבע. מסייע לרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: שיריים שבאצבע – פסולין. א**מר **ליה רבין בר רב אדא לרב: אמר תלמידך, אמר רב עמרם, תנינא: היה מזה וניתנה הנזה מידו – עד שלא הוזה, טעון כיבוס. משהוזה, אין טעון כיבוס. ״מאי, לאו הכי קאמר: עד שלא גמר מלהזות – טעון כיבוס, משגמר להזות – אין טעון כיבוס? לא; הכי קאמר: עד שלא יצתה הנזה מידו – טעון כיבוס, משיצתה הנזה מידו – אין טעון כיבוס.**^(כ)
א**ייתיביה אבין: גמר מלהזות – מקנח ידו בגופה של פרה. גמר אין, לא גמר לא! אמר ליה: גמר – מקנח ידו בגופה של פרה, לא גמר – מקנח אצבעו. 'בשלמא גמר – מקנח ידו בגופה של פרה, שצאמר: ״ונשרף את הפרה לעיניו״. אלא אצבעו – במאי מקנח? אמר אבין: בשפת מוֹרָק, בדכתיב: ״כפורי וזהב״. ״מתני׳ ניתנו על העור עד שלא הופשט – אינו טעון כיבוס, משהופשט – טעון כיבוס. דברי רבי יהודה. ״רבי אלעזר אומר: אף משהופשט; אינו טעון כיבוס אלא מקום הדם, ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה, וראוי לכיבוס.**^(כ)
א**תחד הבגד ואחד השק ואחד העור – טעונין כיבוס; והכיבוס במקום קדוש, ושבירת כלי חרס במקום קדוש, ומריקה השטיפה בכלי גחולשת במקום קדוש. זה חומר בחטאת**

מקדשי קדשים.^(כ)
ג**מ' מנהגי מילי? דתנו רבנן: ״בגד״ – אין לי אלא בגד, מנין לרבות עור משהופשט? תלמוד לומר: ״אשר יזה עליה תכבס״. יכול שאני מרבה עור עד שלא הופשט? תלמוד לומר ״בגד״ – מה בגד הראוי לקבל טומאה, אף כל הראוי לקבל טומאה. דברי רבי יהודה. רבי אלעזר אומר: ״בגד״ – אין לי אלא בגד, מנין לרבות שק וכל**

הא תו למה לי למתני אין טעון כבוס אלא שנתקבל בכלי הא תנא ליה נשפך על הרצפה:

קבל פחות מכדי הניח בכלי זה ותור וערב:
ר**תני ר' חלפתא לגבי מי חטאת: קדש מי חטאת באפר פרה: לא קדש כדבעי טעמא ואיל: בדם מאי גבי חטאת הפנימית קבל פחות מכדי הניח כו' ותור וערב מי הואי קבלה או לא: הלכתא גבי מי חטאת: ומהלקתא לא גמרינן מלחא אטריתי דקי"ל שבת (דף קלב.) אין דנין מהלכה: וטבל במים מדגרינן במים ולא גרינן במים מלמעמ במים הנזקרים למעלה לעגון קדוש שיהא בשעת קדוש שעור טבילה: ה"ג הא כתיב וטבל הכהן את אצבעו בדם שיהא בדם הראשון שעור טבילה מתחלתו: מספג מקנח בשולי הקלי או בדפנותיו: שיהא בדם שעור טבילה מעשרא גרסינן כדפר'י בדם הראשון מלמעמ: מן הדם והנה מן הדם: שבעגון מדם האמור בעגון טבילה שהנה מקנח ראשונה יזה את פלו שצריך לחזר ולטבל בו אצבעו על כל הניח טבילה ולמעוטי שיריים שבאצבע דהאי מן הדם קרא יתידא הוא דלא צריך למכתב אלא והנה ז' פנעמים: להכי אצטריך למכתב בדם דמשמע בדם שהוכיז לעגון קבלה: אע"ג דליכא שעור טבילה מעשרא הואיל ואיכא שעור בשעת טבילה: אמר רב עמרם תנינא תיובתא לר' אלעזר: היה מזה בחטאות הפנימיות וניתנה הנזה מידו על הבגד: עד שלא גמר כל ההזאות טעון כבוס ואפי' נתו בין ההזאה להזאה משיריים שבאצמע אלמא שיריים שבאצבע כשרין דאי פסולין אמאי טעון כבוס: עד שלא יצתה מידו מלשטבל טעון כבוס משצתה הנזה מידו לאחר טבילה דהוי להו שיריים באצבע אין טעון כבוס: גמר מלהזות במס' פרה (פ"ג מ"ט) תנו לה גמר מלהזות ז' הנזאות שמוזה בהר המושח כנגד פתחו של היכל בדכתיב (במדבר י"ט:ד') אַל נכח פני אהל מועד: מקנח ידו בגופה של פרה שאף דמה טעון שרפה בדכתיב את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף: אלא אצבעו בין הנזה להנזה: בקה יקנח בגופה של פרה לא מצית אקרות שילכלך אצבעו בגוף הפרה וידבקו בו נימין: כפורי זהב גבי קלי שרת כתיב בספר עזרא והן מורקין ועל שם שמקנח בו אצבעו גרי להן כפורי לשון וכפר גדיה דגירון קיסר (גטין דף נו:). מתני' עד שלא הפשט אין טעון כבוס טעמא מפרש בגמרא דבעינו ראוי לקבל טמאה בלא חסרון מלאכה: אף משהפשט כל זמן שלא נתקן להיות כלי אין טעון כבוס דבעינו דבר המקביל טמאה שאין מחסר אפילו מחשבה: אלא מקום הדם ולא כל הבגד: ודבר הראוי לקבל טמאה אע"פ שמחסר מחשבה ובלבד שלא יחסר מחסר מלאכה וסתמא קרבי יהודה: וראי לכבוס בגמרא מפרש למעוטי מאי: במקום קדוש בענורה: ושבירת כלי חרס שבישל בה חטאת במקום קדוש ובגמרא יליף לה: זה חמר אכפוס קאי: גמ' מה בגד הראוי לקבל טמאה דאין לה בגד קטן שישמו בגד שאינו ראוי לקבל טמאה אם חשב עליו לכלי כמות שהוא אף כל כו' ועור משהפשט ראוי לקבל טמאה אם חשב עליו לעבדה כמו שהיא אכל כל זמן שלא הפשט אינו ראוי לכלי: אין לי אלא בגד סתם בגדים שבתורה צמר ופשתים: שק מנוצה**

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

מסורת הש"ס

א מנחות ז:

ב לעיל מ:

ג מנחות ז:

ד מנחות ז:

ה ספרא צו פרק יו

תורה אור השלם

וטבל הכהן את־אצבעו בדם והזה מן־הדם שבע פעמים לפני יתוה ולקח אזוב וטבל במים אִישׁ טהור והזה על־האהל ועל־כל־הכלים ועל־תנפשות אֲשֶׁר הִירָשִׁים ועל־הנגע בעצם או בחלל או בפת או בקר (במדבר ט, יח)

ושורף את־הפרה לעיניו את־ערה ואת־בשרה ואת־דמה על־פרשה ישרף (במדבר ט, ח)

כפורי זהב שלשים כפורי כסף אחרים אֵלֶּף (עזרא א, י)

כל אֲשֶׁר־יגע בבשרה יקדש ואֲשֶׁר יזה מדה על הבגד אֲשֶׁר יזה עליה תכבס במקום קדש וימרא

י, כ]

מסורת הש"ס
א ספרא צו פרק ו ג ב משנה שבת; שבת קמב:
גליון הש"ס
גמ' דאי בני חשיב עלה. עיין סוכה דף טז ע"א תוס' ד"ה דלא חזי. ובגדה דף ס ע"ב תוס' ד"ב במשניות: [תוס' ד"ה מנין (מהעמוד הקודם) וכן צ"ל גבר מחט כו'. שבת דף קנב ע"א]:
תורה אור השלם

כל אֲשֶׁר־יָנַע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ וְאִשִּׁיר יִזְחַח מִדְּמָה עַל־הַבָּגָד אֲשֶׁר יִזְחַח עָלָיו תִּכְבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ [ויקרא י, כו]

והבגד אוֹר־הַשָּׁמַיִ אוֹר־הָעָרֶב אוֹר־כָּל־כְּלֵי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֵּס וְסָר מִתָּמָּה הַנָּעֵץ וּכְבֹּס שְׁנֵית וְטָהַר [ויקרא יג, נח]

וּכֹל מִינֵי בְּגָדִים הַשִּׁירִים וְהַפְּלִף וְסָרִיקָיו: יְכוּל שְׂאֲנִי מְרֻבָּה עוֹר מְשֻׁה־שֵׁשֶׁט מִיָּד גָּרְסִינוּ בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר מְשֻׁה־שֵׁשֶׁט מִיָּד בְּלֹא שׁוּם תַּקּוּן: מַה בָּגָד הַמִּקְבֵּל טַמְאָה דְרַבִּי אֱלֵעָזָר גָּמַר בָּגָד דִּהְכָא מִבָּגָד הָאִמּוּר בִּשְׂרָצִים (וַיִּקְרָא יא) שְׁהוּא מִקְבֵּל טַמְאָה וְאִינָה מַחְסֵר מִחֻשְׁבָּה: מָאִי בִינְיָהּוּ בְּמָאִי פְּלִיגִי הֵיכּוּ מִצִּינוּ בָּגָד הֲרָאִי לְקַבֵּל טַמְאָה וְאִינָה מִקְבֵּלָה וְיִלִּיף ר' יְהוּדָה מִנָּה: דָּאִי [בְּעִי] חֲשִׁיב גְּלָה לְתַנּוּן חֲלוּקוֹ: רַבָּא אָמַר בָּגָד גָּדוֹל גַּמִּי מְשַׁכַּחַת לָהּ דְרָאִי לְקַבֵּל וְאִינוּ מִקְבֵּל כְּגוֹן שְׁחָשַׁב עָלָיו לְצִירָו בְּמַעֲשֵׂה רוּקִם דְּכָל כַּמָּה דְּלֹא צִירִי' אוּ מִבְּטַל לְמַחְשַׁבְתּוֹ לֹא כָּלִי הוּא: דָּאִי בְּעִי מִבְּטַל לָהּ לְמַחְשַׁבְתּוֹ הָא דְקָנָמָא לֹן מַחְשַׁבָה אִינָה מוֹצִיאָה מִיַּדִּי מַחְשַׁבָה לַעֲנֹן הוֹצִיאֻ אוּ מִתּוֹרַת טַמְאָה תַּנּוּן לָהּ (כָּלִים פָּרָק כה מִשְׁנָה ט) דְּמַשְׁנִידוּ לְטַמְאָתוֹן בְּמַחְשַׁבָה אִין מַחְשַׁבָה חוֹתֶרֶת וּמוֹצִיאָתוֹן אָבֵל לְהוֹרִידוֹן לְטַמְאָה קִי"ל (שם) כָּל הַכָּלִים יוֹרְדִין לִידֵי טַמְאָתוֹן בְּמַחְשַׁבָה: מַעֲבָא שְׁטִיחַ לְאַכֵּל עָלָיו אוּ לְשַׁכַּב עָלָיו וְרַבּוֹן מִן הָעוֹר וְלֹשׁ שְׁעוּשִׁין מִן הַבָּגָד וְקִי"ל שְׁאָם חֲשַׁב עָלָיו לַעֲצָבָא אִין צְרִידָה וְקָצוּעַ דְּדוּיִינִי"ר בְּלַע"ו לִפְתּוֹתוֹ דְּבִלְאוּ קָצוּעַ חֲזִי לַעֲצָבָא בב"ק מִנִּיתִי לָהּ בַּס' מְרֻבָּה (בְּכָא קָמָא דָּף סו:) אָבֵל הִיכָא דְחָשַׁב עָלֶיהָ לְקַצְעָה אִינָה מִקְבֵּלָת טַמְאָה עַד שְׁיִקְצָעָנָה כְּדִאֲמַרְיָנוּ לְקַמּוֹן אוּ יִבְטַל מַחְשַׁבְתּוֹ הִלְכָּף בָּגָד שְׁעוּמִיד לַעֲצָבָא וְחָשַׁב עָלֶיהָ לְקַצְעָה הֲרִי רָאִיוּ לְקַבֵּל טַמְאָה דָּאִי בְּעִי מִבְּטַל לְמַחְשַׁבְתָּהּ וְאִינוּ מִקְבֵּל עֲדִין וּבִהָא פְּלִיגִי לְרַבִּי יְהוּדָה כָּל בָּגָד בְּמַשְׁמַע וְלֹשׁ בָּגָד שְׂאִינוּ מִקְבֵּל טַמְאָה אֱלֹא רָאִיוּ לְטַמְאָה וְר' אֱלֵעָזָר בְּבָגָד הָאִמּוּר בִּשְׂרָצִים בְּעִינֵן: וְהַתְנַאֵּן בְּנִיחוּתָא: עַד שְׁיִקְצָעָנָה אוּ יִבְטַל מַחְשַׁבְתּוֹ דְּקִי"ל (שם) כָּל הַכָּלִים יוֹרְדִין לִידֵי טַמְאָתוֹן בְּמַחְשַׁבָּה: דְּבַר גְּרִידָה הוּא דָּאִין מִכְּכֹסִים [אותו] אֱלֹא גוֹרְדוּ: הֵיתָה עָלָיו לְשִׁלְשֵׁת בְּמַס' שְׁבֵת תַּנּוּן לָהּ הֵיתָה עַל הַכּוֹר שֶׁל בָּגָד גָּעוּל שֶׁל רוּק אוּ שֶׁל צוּאָה מִקְנָחוֹ בְּסִמְרָטוּט בִּשְׁבֵת וְאִינוּ נוֹתֵן עָלֶיהָ מִים לְכַלּוֹתָהּ לְהַעֲבִירָהּ מִפְּנֵי שְׁהוּא מִכְּכֹס וּכְבוֹס אַב מִלֹּאכָה הוּא הֵינּוּ מִלְּבָן וְאִם הֵיתָה לְשִׁלְשֵׁת זֹו עַל כּוֹר שֶׁל עוֹר נוֹתֵן עָלֶיהָ מִים עַד שֶׁתִּקְלָה בִּשְׁטִיפַת מִים וּמִיָּהּוּ שְׁפָשׁוּפִי בְּיָדִים לֹא וּמִדְּרַתְנֵי נוֹתֵן עָלֶיהָ מִים ש"מ אִין כְּבוֹס בַּעוֹר: מִכְּכֹסוֹ גַּבִּי דָם חֲטָאת קָאִי: מִסְּאִנָּה בִּשְׁבֵת: קָרָא גַבִּי גִּנְעִים דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא יג) כְּבוֹס בַּעוֹר: וּמַתְנִי' דִּהְכָא קַתְנִי הָעוֹר טַעוֹן כְּבוֹס: בְּרַפִּין וְדְבַרִּי

הַכֵּל וְכִי פְּלִיגִי אַחֲרִים וְרַבֵּנוּ בְּקָשִׁין: לֹאֻ מִלְתָּא הִיא דְאִמְרִי לְאוּקוּמִי קָרָא בְּרַפִּין דִּהָא קָרָא סְתָמָא כְּתִיב לֹא שָׁנָא רַד וְלֹא שָׁנָא קָשָׁה דְּמִי לֹא עָסְקִינוּ דְקָרָא אֲפִילוּ אֶכְסִלְגִּיא קָאִמַר דְקָשִׁין הֵן אֶכְסִלְגִּיא עוֹר שְׁלוּק וְקָשָׁה: וּמִשְׁנָא לִיָּה רַד הִילְכָף קָרָא דְצָרַעַת אֲפִילוּ בְּקָשִׁין וּמַתְנִיתִין בְּרַפִּין וּפְלוּגְתָא בְּקָשִׁין:

מָאִי בִינְיָהּוּ פְּרֹשֶׁל לְרַבִּי יְהוּדָה עַל

וּכֹל מִינֵי בְּגָדִים? תִּלְמוּד לוֹמַר: "אֲשֶׁר עָלֶיהָ תִּכְבֹּס". יְכוּל שְׂאֲנִי מְרֻבָּה עוֹר מְשֻׁהוּפ־שֵׁט? תִּלְמוּד לוֹמַר "בָּגָד" – מַה בָּגָד דְּבַר הַמִּקְבֵּל טוּמְאָה, אָף כָּל דְּבַר הַמִּקְבֵּל טוּמְאָה. "מָאִי בִינְיָהּוּ? אָמַר אַבְיִי: מְטָלִית פְּחוּתָה מְשֻׁלָּשׁ אֵיכָא בִינְיָהּוּ; מֵאן דְאָמַר רָאִיוּ – הָא גַּמִּי רָאִיוּ, דָּאִי בְּעִי חֲשִׁיב עָלֶיהָ. מֵאן דְאָמַר דְּבַר הַמִּקְבֵּל טוּמְאָה – הָא מִיָּהָא לֹאֻ בֵּת קְבוּלִי טוּמְאָה הִיא. רַבָּא אָמַר: בָּגָד שְׁחִישָׁב עָלֶיהָ לְצוּרָה אֵיכָא בִינְיָהּוּ; מֵאן דְאָמַר רָאִיוּ – הָא גַּמִּי רָאִיוּ, דָּאִי בְּעִי מִבְּטַל לִיָּה לְמַחְשַׁבְתִּיהָ. מֵאן דְאָמַר דְּבַר הַמִּקְבֵּל טוּמְאָה – הֲשִׁתָּא מִיָּהָא לֹאֻ בֵּת קְבוּלִי טוּמְאָה הִיא. רַבָּא אָמַר: עוֹצָבָא דְחֻשִׁיב גְּלָה לְקַצְעָה אֵיכָא בִינְיָהּוּ; מֵאן דְאָמַר רָאִיוּ – הָא גַּמִּי רָאִוִּיָּהּ; מֵאן דְאָמַר דְּבַר הַמִּקְבֵּל טוּמְאָה – הָא לֹאֻ מִקְבֵּלָה וְהַתְנַא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מִנְסִיָּא אוֹמַר: עוֹצָבָא שְׁחָשַׁב עָלֶיהָ לְקַצְעָה – טָהוּרָה עַד שְׁיִקְצָעָנָה.^(סג) אִין טַעוֹן כִּיבוֹס כּוּי. מִנָּא הֵנִי מִילִי?

דְּתַנּוּ רַבֵּנוּ: יְכוּל נָתַז עַל מַקְצַת בָּגָד – יְהָא כָּל הַבָּגָד טַעוֹן כִּיבוֹס? תִּלְמוּד לוֹמַר "אֲשֶׁר יִזְחַ" – לֹא אַמְרָתִי לָךְ אֱלֹא מָקוֹם דָּם בְּלָבָד. דְּבַר שְׁהוּא רָאִיוּ לְקַבֵּל טוּמְאָה [וכו']. סְתָמָא כְּרַבִּי יְהוּדָה. 'רָאִיוּ לְכִיבוֹס. לְמַעוּטִי כָּלִי, דְּבַר גְּרִידָה הוּא.^(סד) אַחַד הַבָּגָד וְאַחַד הַשֶּׁק כּוּי. לְמִימְרָא דְעוֹר בַּר כִּיבוֹס הוּא!? וְרַמִּינָהּ: הֵיתָה עָלָיו לְשִׁלְשֵׁת – מְקַנָּחָה בְּסִמְרָטוּט. הֵיתָה עַל שֶׁל עוֹר – נוֹתֵן עָלֶיהָ מִים עַד שֶׁתִּקְלָה! אָמַר אַבְיִי: לֹא קָשִׁיא; הָא רַבֵּנוּ הָא אַחֲרִים. דְּתַנַּי: הַבָּגָד וְהַשֶּׁק – מִכְּכֹסוֹ, הַכָּלִי וְהָעוֹר – מְגֻרְרוֹ. אַחֲרִים אוֹמְרִים: הַבָּגָד וְהַשֶּׁק וְהָעוֹר – מִכְּכֹסוֹ, וְהַכָּלִי – מְגֻרְרוֹ. כְּמֵאן אֲזֵלָא הָא דְאָמַר רַב חֲזִיַּא בַר אֲשִׁי: זִימְנִין סְגִיאִין הָוָה קֹאִימְנָא קַמִּיָּה דְרַב, וְשְׁכֻשִׁיכִי לִיָּה מְסֻאֲנִיָּה בְּמִיָּא? כְּמֵאן – כְּרַבֵּנוּ. 'אָמַר רַבָּא: וּמִי אֵיכָא לְמֵאן דְאָמַר, עוֹר לֹאֻ בַר כִּיבוֹס הוּא!? וְהַכְּתִיב: "וְהַבָּגָד אוּ הַשָּׁתִי אוּ הָעָרֶב אוּ כָּל כָּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס"! אֱלֹא אָמַר רַבָּא: קָרָא וּמַתְנִיתִין – בְּרַפִּין, כִּי פְּלִיגִי – בְּקָשִׁין. וְהָאִמַר רַב חֲזִיַּא: זִימְנִין סְגִיאִין הָוָה קֹאִימְנָא קַמִּיָּה דְרַב, וְשְׁכֻשִׁיכִי לִיָּה מְסֻאֲנִיָּה בְּמִיָּא! בְּקָשִׁין, וְכַרְבָּנוּ. הֲדַר אָמַר רַבָּא: לֹאֻ מִילְתָּא הִיא דְאָמַרִי; גִּיקוּ גִימָא לִיָּה לְקָרָא דְכִי כְּתִיבֹן בְּרַפִּין כְּתִיבֹן!? מִי לֹא עָסְקִינוּ בְּכָלִי אֶכְסִלְגִּיא הַבָּאִים מִמְּדִינַת הַיָּם, וְקָאִמַר רַחֲמָנָא גִּיבְעִי כִיבוֹס? 'אֱלֹא אָמַר רַבָּא: צָרַעַת – פִּינוֹן דְּמַגּוּפִיָּה קֹא פְּרַחָה, מַחֲלָחָלָא לִיָּה וּמִשְׁנָא לָהּ רַד. אָמַר רַבָּא: אִי קָשִׁיא לִי, הָא קָשִׁיא לִי:

כָּרִים

דַם חטאת פרק אחד עשר זבחים

צד

 עין משפט גדר מצוה

א מיי פכ"ב מהל' כלים הל' כא:

ב מיי פכ"ד מהל' כלים הל' ו:

ג מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' ד:

ד מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' ד:

ה מיי פכ"ב מהל' שבת הל' יח, טוש"ע אור"ח סי' שב סעי' ט:

ו מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:

ז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' א:

כַּרְחֵנוּ אֵינִי קָרָא בְּבָגָד דְּאִינוּ מִקְבֵּל טַמְאָה אֱלֹא דְרָאִיוּ לְקַבֵּל וְלְרַבִּי אֱלֵעָזָר אֵינִי קָרָא בְּבָגָד דְּמִקְבֵּל טַמְאָה אָבֵל בְּבָגָד הֲרָאִיוּ וְאִינוּ מִקְבֵּל לֹא בְּעִי כְּבוֹס וְהֲשִׁתָּא אִינָה בָּגָד הוּא זָה הֲרָאִיוּ וְאִינוּ מִקְבֵּל וְאֵיכָא בִינְיָהּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּעִי כְּבוֹס וְלְרַבִּי אֱלֵעָזָר לֹא בְּעִי כְּבוֹס: לְשִׁלְשֵׁת פְּרֹשׁ בְּעִירוֹךְ צוּאֵת תַּרְנֻגּוּלִין: מְקַנָּחָה בְּסִמְרָטוּט אָבֵל לְתַן מִים אָסוּר מִשׁוּם דְּשָׂרִיתָו זָהוּ כְּבוֹסוֹ וְהָא דְאָמַר בַּפ"ק דְּבִיצָה (דף יח.) גִּדָּה מְעַרְמַת וְטוֹבֵלַת בְּבִגְדֶיהָ אוֹמַר ר"ת דְּלֹא חֲשִׁיב כְּבוֹס מִשׁוּם דִּהְיוּ דְרָדָּר לְכַלּוֹד וְיוֹתֵר מִתְּלַלְכִים בְּגָדִים כְּשֶׁנִּכְנסָה בְּנֶהָר לְבֹשָׁה מִמָּה שְׁמַתְכִּכְסִין וְכֵן תִּפִּי חֲלִילָתָא דְּבַרְיֹשׁ כַּמָּה אֲשֶׁה (שְׁבֵת דף נו.) לֹא אֲסָרִינוּ אֱלֹא שְׁמָא תִּשְׁלַם וְתַעֲבִידֵם אַרְבַּע אַמּוֹת בְּשֵׁבֶת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים וְלֹא מִשׁוּם שְׂרִיתָו זָהוּ כְּבוֹסוֹן דְּדָרָד טַוּיָף הוּא וּמֵהָאִי טַעֲמָא גַּמִּי שְׂרִי לְקַנָּח יְדִיו בְּמַפָּה בְּשֵׁבֶת:

הַכֵּל וְכִי פְּלִיגִי אַחֲרִים וְרַבֵּנוּ בְּקָשִׁין: לֹאֻ מִלְתָּא הִיא דְאִמְרִי לְאוּקוּמִי קָרָא בְּרַפִּין דִּהָא קָרָא סְתָמָא כְּתִיב לֹא שָׁנָא רַד וְלֹא שָׁנָא קָשָׁה דְּמִי לֹא עָסְקִינוּ דְקָרָא אֲפִילוּ אֶכְסִלְגִּיא קָאִמַר דְקָשִׁין הֵן אֶכְסִלְגִּיא עוֹר שְׁלוּק וְקָשָׁה: וּמִשְׁנָא לִיָּה רַד הִילְכָף קָרָא דְצָרַעַת אֲפִילוּ בְּקָשִׁין וּמַתְנִיתִין בְּרַפִּין וּפְלוּגְתָא בְּקָשִׁין:

צד:

עין משפט‏ **נר מצוה**

א מיי פכיב מהלי שבת הלי יח,

טושיע ארוח סי שב סעי ט:

ב מיי פכיב מהלי שבת הלי יח,

טושיע ארוח סי שב סעי ט:

ג מיי פחי מהלי מעשה הקרבנות

הל יט:

ד מיי פחי מהלי מעשה הקרבנות

הל כא:

ה מיי פחי מהלי מעשה הקרבנות

ו מיי פחי מהלי מעשה הקרבנות

הל יט:

אָי הכי שלחים נמי ה"ר חיים גרים שחלים: **אָלאַ**

זו חמר דמשמע זה חמר ותו לא בדרקנינן בפ' הנהב (ב"מ דף נו:) [גבי] אלו דברים שאין להם אונאה בשלמא הדיט זה חמר ותו לא אלא הקדש זה חמר ותו לא ומיהו בלא הכי קשה התם מאי קאמר בשלמא הדיט זה חמר ותו לא אפתי איכא (בעי) תשלומי כפל דאיתה ביהדיט וליתה בהקדש לשומר חנם שזשבע להדיט ואין נשבע להקדש ואית דלא גרס התם ותו לא והכי פרושא בשלמא בהדיט שיה למתני זה חמר לפי שמועטות חמרות של הדיט משל הקדש וכשמוצא [חומרא] שיה למתני זה חמר עליה אכל חומרי הקדש משל הדיט גפישן ואינו שום חדוש דלמני עלה זה חמר ולפרש זה ניחא הכא וכן במסכת ערכין בסרק האומר משקלי עלי (ערכין דף יט:) דמתני זה חמר בעדרים מבגדין וכן' חשיב טפי מפרתא ואי גרסינן ותו לא יש לפרש משום דחמרא באונאה שכיחא אבל חומרא דחייב ד' וה' וקפל לעובעת שומר חנם ותשלומי שומר שכר לא שכיח האי חומרא בהדיט אלא הקדש זה חמר ותו לא אפתי איכא טובא דשכיחי ולפרש זה לא מתרצא הך דשמעתין וההיא דערבין: **לא** שנו אלא שלא שיר בה כדי מעפרת אבל שיר בה כדי מעפרת חבור מלתה דר"ה אתמר בהעור והרטב (חלין דף כג:): אההיא דטלית שהתחיל בה לקרעה פיון שנקרע בה רבה שוב אינו חבור וטהורה ומשמע דטהורה לגמרי ותמה אמאי אינה טמאה מגע מדרס כדאמר בפ' בתמה המקשה (חלין דף עב:) על 'שלשה' על שחלק טהורה מן המדרס אבל טמא מגע מדרס דברי רבי מאיר ומסיק התם בשלש על שלש תבאות מבגד גדול לכלי עלמא בשעת פרישתו מאביהו מןהבלות טמאה מאביהו ואפי' מניי הך דטלית בשלא נטמאה מדרס אלא מגע טמאה בעלמא מ"מ כל כמה דאשמיך בה שלש על שלש שהוא שעור טמאת מגע לא שקעה מנה טמאת מגע ואי לאו הך דשמעתין הוה מצנין למימר דטהורה דמתני מן המדרס קאמר והא דלא קתני אבל טמא מגע מדרס כדמתני בבתמה המקשה משום דלא נחת להשמיענו חדש של טהרה אלא קמ"ל אע"ג דטלית גדולה (הרבה יותר) עדין יותר מג' על ג' אפ"ה טהורה מן המדרס הואיל ולא חזיא למלאכתו ראשונה [להתעטף] אבל קשה מהך שמעתא דאי לא שקעה מנה טמאת מגע היאך מכניסו הא אפתי טמא הוא מ"מ י"ל דטלית יבגד דשמעתין שאני שהם קלי ושמ קלי עליהו וכשנקרעו פיון דאול שם קלי מניהו טהור לגמרי אבל בבתמה המקשה (חלין דף עב:) מניי בהתיכת בגד דעלמא ואין שם קלי עליו ולא טהר ממגע מדרס אע"פ שטהור מן המדרס ובפ' העור והרטב (חלין דף כגנ:) פי' בעונטרס דההיא דאכל טמא מגע מדרס קשהיה בו ב' טמאות

מדרס התמודה ומגע וב והנהיג התלשה לבטל המדרס דתו לא חזו ליה ופשא ליה טמאת מגע דחזיא לשלש אצבעות אבל בהעור והרטב (שם) מניי דליכא אלא חדא טמאה או מגע וב

בלא הכנהה או מגע שרץ ובהלך וחד שמה תוי וכלה טמאה דשלשה על שלשה היא וקריעה מהניא לבטולי שמה מנה ותו לא פש עלה מידי ואין זו שום סכרה לחלק בין טמאה אחת לשתי טמאות דכיון שנשאר בטלית שלש על שלש שזוהו שעור טמאת מגע היאך יהיה טהור ובתחלת הסגיא פי' שם בעונטרס טלית שהתחיל בה לקרעה ולבשלה מתורת טלית מאחד שאין ראוי למלאכה ראשונה ואין שמה עליה מטהרת אע"פ שלש בשיירים שלש על שלש ועדין דראיין לקבל טמאה טהור משמאתו ראשונה דומיא דכלי חרס דשכירתו מטמאתו ולשכיו מקבילי טמאה כדאמר באילו טרפות (שם דף נד:) הו ופרקרוסיהו ואין (ו) משם ראייה דהתם מניי בשיעור השברים אח"כ אבל בלא יחוד לא כדפרשית שם ונראה לפרש דקריעה דבגד וטלית מניי תרניהו בשיעורע קרעים הרבה ואין בכל אחד רחב שלשה ולהכי קאמר טהורה לגמרי אע"ג שעדין כל הקריעות מתכרין בסופו לאו חבור הוא פיון שכל קרע וקרע ששרע עד רבה של טלית (בפחות משלשה על שלשה) הוי כאלו גמר כל אחד ואחד עד סופו וכגון שלא שיר בטלית באותו מעוט שלא נקרע כדי מעפרת דאם שיר הוי טמא מדרבנן כדמסקינן הכא וזהו תמה מ"ש דלענן טמאה לא מקרי בגד מן התורה אע"ג דשיר בה כדי מעפרת ולגבי חטאת מקרי בגד וכמו כן קשה בסמוך גבי קלי חרס שנטמא [כו' גוקבו כו'] [דפריך] קלי אמר רחמנא והאי לאו קלי הוא ומשני דנגב ליה בבדי שרש קטן והשטא א"כ לאו קלי הוא שגרי מטהר משמאתו ונראה לפרש פיון שמועיל לו יחוד לאותו בגד ששיר בו כדי מעפרת שלא אכלו הקרעים על פניו כלו ולאותו קלי שנגב בשרש קטן שאם היה מינסדו לנימים או לרמון היה מקבל טמאה מכאן ולתבא חשיב הוא קלי ובגד לענן דם חטאת פיון דאין מחסר מעשה אלא יחוד בעלמא והא דקאמר בסמוך גבי קלי נחשת פוחתה קלי אמר רחמנא והאי לאו קלי הוא ומשני דרצף ליה מרציף אין לפרש כמו רצפיניהו מרציף דפ"ק דשבת (דף טז:): פי' שיימתן הפחיתיה שמכה עליו בקורנס ומתכרו וחוור שם קלי עליו דא"כ כגד נמי לישיני הכי שחור ותפרו לאחר שנקרעו אלא ע"כ הוא חשיב בגד חדש וכלי חדש וכאלו אינו ראשון ורצף ליה הינו שחופך צד פנים לצד חוץ וצד חוץ לצד פנים ונעשה חובב גבו וגבו תוכו ומטהר בכך משמאתו וקצת תמה מה שיה באותו שעור דשרש קטן לענן טהרת קלי שאותו שעור הוא לענן הכשר ורעים בסוף המפניע (שבת דף צה:): ואם הקלי מקביל לאכלין בניהים אבל בשרש קטן לא ואם הוא מקדח למשקין שעורו ככונס משקין ובקונטרס פירש דשרש קטן איכא למ"ד שזוהו שעור נקיבתו לטהר ואי אפשר לומר כן דהא פלוגמא דאמוראי הוא בסוף המפניע (שבת דף צה:): דברי שרש קטן ובדי מוציא רמון ופי' שם בעונטרס דפליגי לענן הכשר ורעים דלענן טמאה משלה היא במסכת פלים (פ"ג.) דעשוי לאכלין ושעורו כניתיים ומשקין ככונס משקה ומיהו גם לאותו פי' קשה דמתני' היא במס' שקצין (פ"ב מ"י) דלהקשיר ורעים בשרש קטן ומפרש ר"ת דלענן צמיד פתיל פליגי לחשב פתח בסתם פלים אבל לענן טמאה לא פליגי וגש לפרש בדיח דהאי קלי חרס עשוי לאכלין ולמשקין שגרי מבשלין בו חטאת וגש בו מרק ולכך שעורו בשרש קטן ואין עליו לא תורת קלי העשוי למשקין ולא תורת קלי העשוי לאכלין וכל דמי להא דגרסי' במס' פלים (פ"ג מ"א) העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרא כניתיים הינו בשעמ שמניחים בו משקין אין מניחין בו אוכלין וכשמניחין בו אוכלין אין מניחין בו משקין אלא שמניחין בו אוכלין בפני עצמן ומשקין בפני עצמן אבל הכא בהדרה שמבשלין בה בשר שעשוי להשתמש אכלין ומשקין על ידי תעורבת והא דאין שעוריה ככונס משקה משום דאפתי ראוי לבשל בה שיכול להניח בשר כגד הנגב וגם המרק שהאור מעמיד המרק שלא יצא לכך שעוריה בשרש קטן והאי דלא קאמר בסוף המפניע (שבת דף צה:): שלש מדות בכלי חרס משום דמדה זו של שרש קטן קטשוי (זה) לענן הכשר ורעים ומיהו קשה דבהדיא תנו במס' פלים (בפ"ג מ"ב) האלפס והקדרה שעורן כניתיים ואי הוה אמינא דשעורו יתיים דבעינן מדרבנן הוה ניחא כדקאמר גבי בגד אבל מדאורייתא אם נגב בשרש קטן טהור:

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

כרים וכסתות דרפין וניהו דאין עושין אותן אלא מעור רח שזיהא נוח לשכב עליו: כסבוס מלשפשה צדו זה על צדו זה כדרך המכבס

כרים וכ**סתות** – דרפין וניהו, ותנו: היתה של עוד נותן עליה מים עד שתכלה! אלא אמר רבא: כל כיבוס דלית ליה כיסבוס, לא שמייה כיבוס. "והא דאמר רב חייא בר אשי: זימנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דרב, וְשִׁכְשִׁיכִי לִיה מְסֻאֲנִיה בְּמִיא; שִׁכְשׁוּף אִין, אֲבָל כּבוּס לֹא – אִי בְּרַפִּין וּבְדַבְּרֵי הַכֹּל, אִי בְּקֻשִׁין וּבְאַחֲרִים. יאי הכי, כְּגַד נִמְי! כְּגַד – שְׂרִיתוֹ וְהוּ כִּיבוּסוּ. רבא טעמיה – דאמר רבא: וְרַק סוּדָר לְמִים – חֲיִיב. וְרַק פְּשִׁתָּן לְמִים – חֲיִיב. בְּשִׁלְמָא סוּדָר – עֲבִיד כִּיבוּס; אֵלֹא וְרַע פְּשִׁתָּן מֵאי טַעֲמָא? וְכִי תִימָא מְשׁוּם דַּמְקַדַּח – אִי הכי, חִטִּי וּשְׁעָרֵי נִמְי! הֵנָּה אֵית לְהוּ רִירִי. אִי הכי, שְׁלַחִים נִמְי! הֵתָם קַעֲבִיד לִישָׁה.^(K) דִּרְשׁ רַבָּא: מוֹתָר לְכַבֵּס מְנַעַל בְּשִׁבְתָּ. אָמַר לִיה רַב פֶּפֶא לְרַבָּא, וְהָא אָמַר רַב חֲיִיא בַר אֲשִׁי: זִימְנִין סַגִּיאִין הוּהוּ קֵאֲיִמְנָא קַמִּיה דְּרַב, וְשִׁכְשִׁיכִי לִיה מְסֻאֲנֵי בְּמִיא; שִׁכְשׁוּף אִין, אֲבָל כִּיבוּס לֹא! הָדָר אוֹקִי רַבָּא אֲמוּרָא עָלֶיהָ וּדְרַשׁ: דְּבָרִים שְׁאֻמְרָתִי לַפְּנִיכָם – טַעוּת הֵם בְּיָדִי; בְּרָם כֹּף אֲמַרוּ: שִׁכְשׁוּף מוֹתָר, כִּיבוּס אֲסוּר. הַכִּיבוּס בְּמָקוֹם קֹדֵשׁ כּוֹי. מָנָא הֲנִי מִילִי? דִּתְנוּ רַבְּנָן: "תַּכְכֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ". שִׁבְדִּית כְּלִי חָרָס מַצִּיין? תַּלְמוּד לומַר: "וְכָלִי חָרָשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר". מְרִיקָה וְשִׁטְיָפָה בְּכָלִי נִחָשֶׁת מַצִּין? תַּלְמוּד לומַר: "וְאִם בְּכָלִי נִחָשֶׁת בְּשִׁלְהָ, וּמָרַךְ וְשִׁטַּף בְּמִים".^(L) זֶה חוֹמֵר בְּחֻטָּאת כּוֹי. וְתוֹ לִיכָא!? וְהֵאִיכָא שְׁנַכְנֵס דְּמָה לַפְּנִי וּלַפְּנִים! בְּחֻטָּאוֹת הַחִיצוֹנוֹת. שְׂאִם נִכְנֵס דְּמָה (לַפְּנִי וּלַפְּנִים – פְּסוּלָה! כְּרַבִּי מַעֲקִיבָא, דְּאָמַר: כָּל דְּמִים שְׁנַכְנֵסוּ לְהִיכַל לְכַפֵּר – פְּסוּלָה. שְׁכָן מְכַפְּרִין עַל חֲיִיבֵי כְּרִיתוֹת! בְּחֻטָּאת דְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל. שְׁכָן טַעוּנָה אַרְבַּע מִתְּנוֹת! כְּרַבִּי יִשְׁמַעֲלֹ, דְּאָמַר: כָּל דְּמִים טַעוּנִין אַרְבַּע מִתְּנוֹת עַל אַרְבַּע קֳרָנוֹת. וְלִיטְעֻמִּיד, הֵאִיכָא קָרָן! הֵאִיכָא אֲצַבְעוּ! הֵאִיכָא חוּדָה! אֵלֹא חַד מִתְּרִי תַּלְתָּא חוּמְרֵי נָקֹט. ^(M)מִתְּנִי בְּגַד שְׂעִיצָא חוּץ לְקַלְעִים – נִכְנֵס וּמַכְכֵּסוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ. נְטִמָא חוּץ לְקַלְעִים – קוֹרְעוּ, נִכְנֵס וּמַכְכֵּסוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ. כְּלִי חָרָס שְׂעִיצָא חוּץ לְקַלְעִים – נִכְנֵס וְשׁוֹבְרוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ. נְטִמָא חוּץ לְקַלְעִים – נוֹקְבוּ, וְנִכְנֵס וְשׁוֹבְרוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ. "כָּלִי נִחָשֶׁת שְׂעִיצָא חוּץ לְקַלְעִים – נִכְנֵס וּמוֹרְקוּ וְשׁוּטְפוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ. נְטִמָא חוּץ לְקַלְעִים – פּוֹחֲתוּ, וְנִכְנֵס וּמוֹרְקוּ וְשׁוּטְפוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ. גָּמַ' מִתְּקִיף לָהּ רַבִּינָא: קוֹרְעוּ!? "כְּגַד" אָמַר רַחֲמָנָא, וְלֹאֻ בְּגַד הוּא! ^(N)דְּמַשְׁיִיר בִּיה כְּדִי מַעְפֹּרֶת. אִינִי!? וְהָאֵמַר רַב הונָא: לֹא שְׁנו אֵלֹא שְׁלֹא שְׂיִיר בִּיה כְּדִי מַעְפֹּרֶת, אֲבָל שְׂיִיר בִּיה כְּדִי מַעְפֹּרֶת – חֲבוּר הִוִּי!

מדרבנן

בשמאיתו:

כרים וכסתות דרפין וניהו דאין עושין אותן אלא מעור רח שזיהא נוח לשכב עליו: כסבוס מלשפשה צדו זה על צדו זה כדרך המכבס כבוס הלכך נותן עליו מים עד שתכלה שרי בעור ואפילו רח ולקמן פריך אי הכי כגד נמי כבוס לא [הוי אלא] על ידי כסבוס: כגד נמי יתן עליו מים ואמאי תנא מקנחתה בסמרטוט: ורע פששתן במים חייב כדמפרש ואזל: דמקדח צומח במים והניא לה וריעה: הכי גרסינן אי הכי חטי ושערי נמי הנה אית להו רירא אי הכי שלחים נמי התם קעבד לישת: הנה אית להו רירא ורע פששתן במים נפקא רירא מנה ומדבקא אהדרי: אי הכי שלחים נמי אי משום דמדבקא ביריניהו מחזיבין להו בשלחים נמי עורות שאינן עבדינן ונתנו במים רירא ננסקא מניהו: ומשני התם גבי ורע פששתן כי מדבקת ברידא דנפקי מניהו הני תולדות לישת אבל שלחים לא שויבא בריבוקא דידהו ענין לישת: אמר ליה רב פפא לאחר שלשב לו מהמדרגמן: הדר אזקי באותה שעה חור ואמר למדרגמן עצמו ותשמע לרבים שאני חוזר בי ממה שדרשתי: וכלי חרס כתר כבוס כתיב: והאיכא אפתי חמר בחטאת שהרי יש בהו דמן וננס לפנים מה שאין בשאר קרשים: ומשני בחטאות החיצונות קאמרינן: ופרקינן בחטאות החיצונות נמי איכא שאם נכנס דמה לפנים פסולה כדכתיב (ויקרא ו':כ"ג) וכל חטאת אשר יובא: ומשני כרבי משיבא סבירא לה לתנא דידן: דאמר כל דמים כו' בכל הנזכרים שנתערבו (לעיל ונכחים דף פא:): והאיכא שכן טעונה ארבע מתנות מפסקות ושאר קרשים שתי מתנות שהן ארבע ואין בהן אלא פסוק שתי מתנות: כר' ישמעאל דאמר באיניהו מקומן (לעיל ונכחים דף נג:): כל הדמים טעונין פסוק ארבע מתנות לבי קרנות: ופרקינן לר' ישמעאל איכא חמר בחטאת שהיא טעון ארבע קרנות: וליטעמך טובא איכא שהרי חטאת טעונה קרן ושאר דמים נתנין למטה מן החוט ואיכא ששטענה אצבע ושאר דמים נורקין מן הכלי מרחוק למנחת וטעונה חדה של קרן מה שאין כן בשאר דמים: מתני' כגד שנתנו עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים: נכנס לעזרה ומכבסו במקום קדוש: נטמא חוץ לקלעים לאחר שיצא ואי אפשר להכניס טמאה לעזרה: קורעו וטהור משמאה ומתר להכניסו ונכנס ומכבסו במקום קדוש: נוקבו לטהרו משמאתו: פוחתו דכלי מתכות אינו טהור כנגב כל דהו אלא כנגב גדול: גמ' כגד אמר רחמנא שזיהא שם כגד עליו בשעת כבוסו: דמשיר בה שלא יבדיל את הקרע על פניו כלו לחלק את הכגד לשנים אלא משיר בו כדי רחב סודר דמשמאתו טהור הואיל ונקרע רבו וכיוו ששיר בו כדי מעפרת ראוי לטהרו ואמו עליו יבגד ררינן בה: והאמר רב הונא בסרק העור והרטב (חלין דף כגנ:) לא שנו דטלית טמאה שהתחיל בה לקרעו פיון שנקרע רבה טהורה אלא שלא שיר באותה מעוט כדי מעפרת: אבל שיר בה כדי מעפרת חבור הוי ועדין הוא

מסורת הש"ס
א בבא בתרא כמנ; עירובין טזו; נדה סח.; עירובין קד.
ב ספרא שמיני פרק ב ה; לעיל י: ג ספרא צו פרק ו ח
ד חולין ככנ:

גליון הש"ס
נמי האיכא חודה. עיין לעיל דף צב ע"ב תוס' ד"ה וקרו:
תורה אור השלם

וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים ויכירא ו כא] כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הכגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש ויכירא ו כא]

צה:

עין משפט נר מצוה

א מיי פט' מהל' איסורי ביאה הל' לו:

ב מיי פט' מהל' איסורי ביאה הל' לו:

ג מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' יא:

ד מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' יד:

ה מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות הל' יד:

ו מיי פ"ב מהל' מעשה הקרבנות הל' כז:

ז מיי פט' מהל' מאכלות אסורות הל' כב, ט"ע י"ד סי' צו סעי' א:

ח מיי פט' מהל' מאכלות אסורות הל' כב, ט"ע י"ד סי' צו סעי' ב:

ט ט"ע י"ד א"ח סי' תנא סעי' א:

עֵרָה לתוכו רותח מִזֵּן ת"ל אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בוּ

מדִּקְשִׁיב כִּמְבֻשָׁל וְנִרְאָה דאָדְרָפּה קִשָּׁה מִכָּאן דְּהָא קָרִי לָהּ בְּסֻמוּךְ בְּלוּעַ בְּלֹא בִשּׁוּל מִיּהוּ י"ל דִּקְשִׁיב לִיָּה בְּלוּעַ בְּלֹא בִשּׁוּל לְפִי שְׂאֵינּוּ מִתְבַּשֵּׁל מִחֶמֶת הַכֵּלִי דִּבְכֵּלִי אַחֵר וְתִבְשַׁל וְרַבִּינוּ שְׂמוּאֵל הֵינּה מְדַרְשָׁךְ דְּעָרִי כִּכְלִי שֵׁנִי מֵהָא דִּתְנֹן בְּקֶרֶךְ בִּירָה (שְׁבֹת דף מ"ב):
האַלְפֶס וְהַקְדֵּרָה שֶׁהַעֲבִירוּ מִרְתַּחֲתִין לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן תְּבִלְתּוֹ דְּמִשְׁמַע הָא לַעֲרוֹת מֵהֶם עַל הַתְּבִלְתּוֹ שְׂרִי וְעוֹד הֵינּה מְדַרְשָׁךְ מֵהָא דק"ל כִּשְׂמוּאֵל דְּאָמַר תַּתְּמָא גָּבַר דִּתְנִיָּא קוֹתָה בָּךְ כִּיָּצַד צוֹלִין (פְּסוּחִים דף ע"ו.) וְהֵינּה מִתִּיר מִתּוֹךְ כִּף לַעֲרוֹת רוֹתַחֲתִין מִכְּלִי רֵאשׁוֹן עַל הַתְּרַנְּגָלוּת כְּדִי לְמוֹלָגָה וּר"ת אֹמַר דְּאָדְרָפּה דוֹק מְסִיפָא אָבֵל גּוֹתֵן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה הָא לַעֲרוֹת מֵאֲלַפֶּס עַל הַתְּבִלְתּוֹ אֲסוּר כְּדִבְרֵי קִשָּׁה הֵהִיא מִשְׁנֵא לִמ"ד עֲלֵאָה גָּבַר אֵלֶּא אֲנִי דִּתְנִי רֵשָׁא וְרֵשָׁא הַמָּחֹם שְׂפִנְהוּ לֹא יִתֵּן לְתוֹכּוֹ מִיָּם אָבֵל גּוֹתֵן לְתוֹךְ הַכּוֹס תַּנָּא סִּיפָא נָמִי הַאֲלַפֶּס וְהַקְדֵּרָה לֹא יִתֵּן לְתוֹכּוֹ (מִיָּם) [תְּבִלְתּוֹ] אָבֵל גּוֹתֵן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה וּבִירֵזִישְׁלִמִי מִשְׁמַע דְּעָרִי כִּכְלִי רֵאשׁוֹן דְּאִמְרִינוּ עֲלֵהּ בַּגֹּמ' מַהוּ לִתְּן תְּבִלְתּוֹ מִלְּמַשָּׁה וּלְעֲרוֹת עֲלִיתָן מִלְּמַעֲלָה רַבִּי יוֹנָה אֹמַר עָרִי כִּכְלִי רֵאשׁוֹן חִלָּה דִּר' יוֹנָה מִן הָדָא וְכַל כְּלִי תֵרָם אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בוּ יִשְׁבַּר אֵין לִי אֵלֶּא שְׂבִשָּׁל בוּ עֵרָה לְתוֹכּוֹ רוֹתַח מִזֵּן ח"ל וְאֲשֶׁר תִּבְשַׁל בוּ יִשְׁבַּר מ"מ (וְכַה אִמַּר הַכִּין) א"ר יוֹסִי תַמֵּן כְּלִי תֵרָם בּוֹלַע תְּבִלְתּוֹ אֵינּוּ מִבְּשַׁל פִּרְשׁ כְּלִי תֵרָם בּוֹלַע טַפִּי מִשְׁאֵר פִּלִּים אֵיחִיב רַבִּי יוֹסִי בֵּר' בּוֹן וְהַתְנִי אִף כִּכְלִי נִחָשֶׁת כֵּן אֵיחַ לֶךְ לְמִימַר כְּלִי נִחָשֶׁת בּוֹלַע פִּי וְכִי בִלַּע יוֹתֵר מִשְׁאֵר פִּלִּים בְּתַמִּיָּה הִשְׁתַּא מְדַמִּי הֵתֵם כְּמוֹ שְׂבוֹלַע עַל יְדִי עָרִי כְּמוֹ כֵּן מִבְּשַׁל ע"י עָרִי ש"מ מִתְנַיָּא קוֹתָה דְּרַבִּי יוֹנָה אֵלֶּמָּא הִלְכְּתָא קוֹתָה וְאע"ג דק"ל קוֹתָה דְּשְׂמוּאֵל דְּאִמַּר תַּתְּמָא גָּבַר מוֹדָה שְׂמוּאֵל דְּמִבְּשַׁל כְּדִי קְלִיפָה דְּהָא בְּרִיתָא דְּמִסִּיעַ לִיָּה קַתְנִי חֹם לְתוֹךְ צוֹנֵן מִדִּית וּפְרִיךְ הִש"ס אֲדַמְיַקֵּר לִיָּה בִּלַּע פִּרְשׁ קֹרֵם שְׂאֵצְטָנן חֹם שְׁלַמְעֵלָה נִבְלַע מִמֶּנּוּ מִקָּצָת בַּתְּחִתָּן וּמִשְׁנֵי אֵימָא חֹם לְתוֹךְ צוֹנֵן קוֹלָף וְעוֹד מִתִּיר ר"ת רָאִיָּה מֵהָא

דְּקֵאמַר בְּקֶרֶךְ כֹּל שְׁנֵה (פְּסוּחִים דף לו:) הַמַּעֲסָה ב"ש פּוֹטְרִין וּב"ה מַחֲבִינִן הַחֲלִיטָה ב"ש מַחֲבִינִן וּבֵית הַלֵּל פּוֹטְרִין אֵינּוּ הֵיא הַמַּעֲסָה וְאֵינּוּ הֵיא הַחֲלִיטָה וְהַמַּעֲסָה קִמַּח עַל גְּבִי מְגֻלְשִׁין פִּרְשׁ מְגֻלְשִׁין מִיָּם רוֹתַחֲתִין וּפְרִיךְ מ"ש הַמַּעֲסָה וּמֵאִי שְׂנֵא הַחֲלִיטָה וּמִשְׁנֵי תִבְרָא מִי שְׂשֻׁנָּה זוֹ לֹא שְׁנָה זוֹ אֵלֶּמָּא מֵאֵן דְּפִטְר מַחֲלָה בְּקִמַּח עַל גְּבִי מְגֻלְשִׁין מִשּׁוּם דְּלֹאָּו לָחֵם הוּא כִּינּוּן שְׂנֵאִלוֹש בְּרוֹתַחֲתִין פִּטְר נָמִי בְּמְגֻלְשִׁין שְׂשֻׁפְכֵּן עַל גְּבִי קִמַּח אע"פ שְׂנֵשְׁפֹכּוּ לְכֵלִי שְׁנֵי אֵלֶּמָּא עָרִי כִּכְלִי רֵאשׁוֹן מִיּהוּ קִשָּׁה הִכִּי פִטְר הָא אֵינּוּ מִבְּשַׁל אֵלֶּא כְּדִי קְלִיפָה לְשְׂמוּאֵל דְּאִמַּר תַּתְּמָא גָּבַר דק"ל קוֹתָה וי"ל דְּמִיָּדִיר כִּנּוּן דְּלִיפָא אֵלֶּא כְּדִי חֵיִיב חֲלָה מִצְמָצֵם אוֹ מַעַט יוֹתֵר דְּבַתֵּר קְלִיפָה אֵין נִשְׂאָר כְּשַׁעוּר חֲלָה וְעוֹד מִבִּיַּא ר"ת רָאִיָּה מֵהָא דְּאִמַּר בְּשִׁלְחִי ע"ז (דף ע"ד.) נִנְוָה אֶרְתּוּחֻו אֵלֶּמָּא עָרִי כִּכְלִי רֵאשׁוֹן דְּאֵין כּוֹל לְהַכְשִׁירוֹ אֵלֶּא בְּעָרִי וְעוֹד יֵשׁ לְדַרְשָׁךְ דְּמִיָּדִיר בְּעָרִי מִדְּמַתְנָא הֵתֵם רַבִּי יוֹסִי אֹמַר הַרּוּצָה לְטַהֵרן מִיָּד מְגַעִלן בְּרוֹתַחֲתִין אוֹ חוֹלְטָן בְּמִי יוֹתִים וְהַחֲלָטָה אֵינּוּ אֵלֶּא עָרִי כְּדַמְפִּרְשׁ בְּפִסְחִים (דף לו:) מְגֻלְשִׁין ע"ג קִמַּח מִיּהוּ אֵין רָאִיָּה מִשֵּׁם לִשְׂאֵר דְּבָרִים דְּבִכְמָה דְּבָרִים מְקַל בִּינּוּ נֶסֶךְ שְׂאֵין מְקַל בְּשָׂאֵר אֲסוּרִין דְּחוֹלְטָן בְּמִי יוֹתִים מִשְׁמַע אֲפִילוּ צוֹנֵן כְּמוֹ חֲלָטִי לָהּ בְּחֵלָא דְּכַל הַבֶּשֶׁר (חֲלִין דף ק"א.) גְּבִי כְּבָדָא וְכֵן עָרִי שְׂלֵשָׁה יָמִים מַעַת לַעַת וְנִגּוּב וְהַנְּחָה מַגַּת לָגַת שְׂכַל אֵילִי הַעֲנָגִים לֹא מִתְנִי בְּשָׂאֵר אֲסוּרִים וְשְׂמָמָא מִשּׁוּם דְּבִינּוּ נֶסֶךְ אֵין אֲסוּר רוֹתַח כִּלְל אֵלֶּא שְׁהַחֲמִירוּ בוּ לְהַרְתִּיחוּ וְאִף ר"ת הַתִּיר לְשַׁפֵּךְ רוֹתַחֲתִין לְתוֹךְ הַחֲבִית שְׁהֵינָּה בַּה יֵין נֶסֶךְ וְלַהֲפֹכֶם מַצֵּד זֶה לְצֵד זֶה בְּתוֹךְ הַחֲבִית אע"פ שְׂכֶבֶד הִי כִּכְלִי שְׁנֵי מִיָּד כְּשִׂשׁוֹפְכֵן בְּחִבִּית וְלֹא נִפְלוּ עַל כָּל צַדִּי הַחֲבִית אֵלֶּא מִכְּלִי שְׁנֵי שְׁהוֹפְכֵן מַצֵּד זֶה לְצֵד זֶה וְאֲפִילוּ עָרִי מִכְּלִי רֵאשׁוֹן לִיכָא וּמ"מ עָרִי הוּא כִּכְלִי רֵאשׁוֹן לַעֲנֹן שְׂאֵר אֲסוּרִין כְּמָה שְׁהוֹכַחְתִּי וּמָה שֶׁכַּתֵּב בְּסֵדֶר שֶׁל פֶּסַח הַמַּתְחִיל אֲדִיר דִּר מַתִּיחִים הִכְנַת קְעֵרוֹת וּמְלִיקָה כִּכְלִי שְׁנֵי שְׂמוּשִׁיקָם כְּשׁוֹפְכִין מִסִּיר בַּהן כִּף שׁוֹפְכִין רוֹתַחֲתִין עֲלִיתָן אֹמַר ר"ת דְּלִיתָה דְּכַל כָּלִים שְׂבַעֲלוּם מֵהַנִּיָּא שְׂפִיכַת רוֹתַחֲתִין דְּעָרִי כִּכְלִי רֵאשׁוֹן וְקִשָּׁה לְרַבִּינוּ שְׂמוּאֵל נָהִי דְּמַתְנֵי עָרִי רוֹתַחֲתִין מִכְּלִי רֵאשׁוֹן לְתוֹךְ קְעֵרוֹת וְשָׂאֵר כָּלִים שְׂדִרְךָ לַעֲרוֹת בַּהן הֵיאָךְ יוֹעִיל לְאוֹתוֹן קְעֵרוֹת וְכָלִים שֶׁהִכְסוּ כֵּלן לְתוֹךְ כְּלִי רֵאשׁוֹן וּמְלוֹאֵן אֲסוּרִין מִכָּל צַד כִּכַל עֲבִי הַכֵּל לַעֲנֹן שְׂיִיכַל לְחוֹר וְלַהֲכַנְסוּן בְּתוֹךְ אֲלַפֶּס וְקְדֵרָה מִרְתַּחֲתִין שֶׁל הַתֵּר כִּינּוּ דְּרַקְמָנִי לֵן כִּשְׂמוּאֵל דְּאִמַּר תַּתְּמָא גָּבַר וְאֵינּוּ מִבְּשַׁל אֵלֶּא כְּדִי קְלִיפָה וְאֵם הֵיינּוּ מִפְּרָשִׁים דְּעָרִי כִּכְלִי רֵאשׁוֹן לְגַמְרִי וּמִבְּשַׁל יוֹתֵר מִכְּדִי קְלִיפָה וּמֵאִי דְּאִמַּר שְׂמוּאֵל דְּאֵינּוּ מִבְּשַׁל אֵלֶּא בְּכִדִי קְלִיפָה זֶה דְּוָקָא בִּשְׁנֵי דְּבָרִים יְבִישִׁים שְׂנוּגְעִין זֶה בָּהּ וְאֲפִילוּ דְּבִרַּב לַח כִּגוֹן נִטָּף מִרְטֵבּוּ עַל הַסֵּלֶת שְׂאֹתוֹ רֻטַּב אֵינּוּ כְּמוֹ עָרִי שְׁהָרִי נִפְסָקָה אָבֵל עָרִי שְׂאֵין כַּח הַכֵּלִי רֵאשׁוֹן נִפְסַק מִבְּשַׁל לְגַמְרִי לְפִי זֶה יִתְלַשֵּׁב מַה שְׂאֹמַר ר"ת דְּשׁוֹפְכִין רוֹתַחֲתִין עֲלִיתָן הוּא הַקָּשֶׁר גְּמוּר אֲפִילוּ לְקַעְרוֹת שְׂנוֹתָנן בְּתוֹךְ הַסִּיר וְהַאֲלַפֶּס וְלֹא תִקְשִׁי נָמִי מַה שְׂפִרְשְׁתִּי לַעֲלִיל דְּמְגֻלְשִׁין עַל גְּבִי קִמַּח הִכִּי פִטְר מַחֲלָה וְהֵלֹא אֵינּוּ מִבְּשַׁל אֵלֶּא כְּדִי קְלִיפָה דְּאֵיכָא לְמִימַר דְּעָרִי אֵינּוּ מִבְּשַׁל אֵלֶּא כְּדִי קְלִיפָה מִשּׁוּם קִשְׂיָא דַּתְּמָאָה גָּבַר וּא"ת הָא דִּתְנֹן בָּךְ חֲבִית (שְׁבֹת דף קמ"ה:) כַּל שְׂבֵא בְּחַמִּין מִלְּפָנֶי הַשֶּׁבֶת שׁוֹדִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין מִלְּפָנֶי הַשֶּׁבֶת מִדִּיחִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין [בְּשִׁבְתָּ] חַמִּין מִפְּלִיחַ הֵלָּטֵן וְחוֹלִים הַאֲיסְפִּינוּ וְאִי עָרִי כִּכְלִי רֵאשׁוֹן אִמָּאִי מִדִּיחִין וי"ל הֵתֵם כִּכְלִי שְׁנֵי מִיָּדִי וְאִפִּי הִכִּי מִדִּיחִין אֵין שׁוֹדִין לֹא מִשּׁוּם דְּמַתְנֵי כִּמְבַשֵּׁל וְלֹא דְמִי לְתְּבִלְתּוֹ דְּלִשְׂרִי בְּקֶרֶךְ בִּירָה (שְׁבֹת מ"ב:) לִתֵּן

לְתוֹךְ הַקְּעָרָה אוֹ לְתוֹךְ הַתַּמְחִי דְּעִשְׂוִיין לְמַתַּק אֶת הַקְּדֵרָה וְלֹא מַחֲזִי כִּמְבַשֵּׁל אִי נָמִי לְרַבּוּתָא נֶגַט מִדִּיחִין דְּאִפִּי דַּחְתָּה אֲסוּר מִבְּלִית לִישׁוֹן וְחוֹלִים הַאֲיסְפִּינוּ:
וְאַם טַשׁ כַּל הַפֶּת פֵּלָה

אֲסוּרָה וּא"ת מֵאִי שְׂנֵא מֵהָא דְּאִמְרִינוּ בָּךְ כַּל הַבֶּשֶׁר (חֲלִין ק"א:) דְּגִים שְׂעָלוּ בְּקַעְרָה מִתֵּר לְאַכְלָם בְּכוּתַח דְּנוֹתֵן טַעַם בַּר גּוֹתֵן טַעַם מִתֵּר וְיִלְשֵׁם רַש"י פִּרְשׁ ח"ר יְהוּדָה חֲתָנִי דְּדוֹקָא

עָלוּ שְׂרִי הָא נִתְבַּשְׁלוּ אֲסוּר וְכַא מַעֲשָׂה לְפָנֵינוּ בְּבִיצִים שְׁנִתְבַּשְׁלוּ בְּקֵדְרָה שְׂבִשְׁלוּ בַּה חֵלֵב וְאֲסִיר לַעֲשׂוֹת מְלִיתָא עַל גְּבִי בִּשָׂר וְאֵין לְהִבְיֹא רָאִיָּה לְדִבְרֵי מַקְדֵּרָה שְׂבִשָּׁל בַּה בִּשָׂר לֹא יִבְשַׁל בַּה חֵלֵב וְאֵם בִּשַׁל בְּגוֹתֵן טַעַם (לִקְמוֹן ע"ב) דַּהֲתֵם לֹא גּוֹתֵן טַעַם בַּר גּוֹתֵן טַעַם הוּא שְׁהַטַּעַם שְׁנֵי בְּאִסוּר אָבֵל כָּאֵן הַטַּעַם שְׁנֵי בְּהֶתֵר וְקַדֵּם שְׂיִבָּא לִידִי אֲסוּר וְתִבְשַׁל הַטַּעַם בְּדָגִים לְפִי שְׁהוּא שְׁנֵי אָבֵל יֵשׁ לְדַקְרָךְ מַצְנוֹן שְׁחַתְכוּ בְּסִפִּין שֶׁל בִּשָׂר דְּאֲסוּר לְאוּכְלוּ בְּכוּתַח (חֲלִין דף ק"א:) דְּאִגַּב חוּרְפָּה בִּלַּע טַפִּי וְחִשְׁיב כְּחַד טַעְמָא וְלֹא גִרַע וְתִבְשַׁל מַצְנוֹן מִיּהוּ לְפִי לִשְׁוֹן אַחֵר שְׂפִרְשׁ שֵׁם כְּתוּבָטְרָס הֵינּוּ טַעְמָא שְׂשִׁשׁ חִלוּךְ בִּין קְעָרָה לְסִפִּין דִּסתֵם קְעָרָה מִקְנָחִין אוֹתָהּ מִשְׁמֵן הַקְּדוּשׁ עֲלִיתָ מִשּׁוּם מֵאֹס אָבֵל סִכִּין טַעְמָא שְׁהַשְׁמֹן קִרְשׁוּ עָלָיו וְאֵינּוּ גָבַר כְּשִׁחוּתְךָ הֵי כְּצוֹנֵן טַעַם הַבָּא מִן הַמַּמַּשׁ וְלִפִּי זֶה אֵין רָאִיָּה מַצְנוֹן שְׁחַתְכוּ בְּסִפִּין וְהִר דִּתְנוּרִי שְׂשִׁשׁוּ בְּאַלְיָה נָמִי מִפְּרֵשׁ ר"ת דְּאִי אֲפִשָׁר לוֹ לְתַנּוּר לְהַתְרַנְּסָן יֶסֶף וְנִדְבַק בּוּ הַשְׂמֹנִית וְהִי בְּעֵינִי עַד שֶׁשִּׁסַּק וּמִיּהוּ יֵשׁ לְדַקְרָךְ דְּאִפִּי וְתִבְשְׁלוּ שְׂרִי מֵהָא דְּאִמַּר לִקְמוֹ (וּבַחֲסִים דף צו.) דְּכַל יוֹם וְיוֹם נִנְשָׂא גַּעוּל לְחִבְרוּ וְיִתֵּר לְבִשַׁל הָאֲדָנָא שְׂלָמִים בְּקֵדְרָה שְׂבִשָּׁל בַּה שְׂלָמִים מִשְׁטַעַם זֶה דְּקַמְמַעֲט בְּאַכִּילַת שְׂלָמִים דְּהָאֲדָנָא דְּטַעַם שְׁנֵי הוּא וְתִבְשַׁל קֹרֵם שְׂיִבָּא לִידִי אֲסוּר וְאִפִּי לִמ"ד דְּשִׂאנִי הֵתֵם שְׁהוּא טַעַם שְׂלִישִׁי שְׂשִׁשׁ מִיָּם בְּקֵדְרָה שְׂמִיבְשָׁלִים בַּה שְׂלָמִים מִשְׁטַעַם זֶה נָמִי וְהוּ מִתִּירֵי הַבִּיצִים שְׁנִתְבַּשְׁלוּ בְּקֵדְרָה הַחוֹלְכַת לַעֲשׂוֹת מֵהֶם מְלִיתָא בְּבִשָׂר שְׂבִתוֹךְ הַמִּים נִתְבַּשְׁלוּ וְעוֹד דְּנָבִי שְׁפוּד וְאִסְכָּלָא מִתִּי כִסּוּף ע"ז (דף ע"ו.) הֵהִיא דְּכַל יוֹם וְיוֹם נִנְשָׂא גַּעוּל לְחִבְרוּ וּמִיּהוּ עַל כִּרְחִין אֵין זוֹ רָאִיָּה דְּלַעֲנֹן חֲטָאֵת אֵין שִׁיד לוֹמַר כֵּן דְּבִסּוּף ע"ז (שם) קִשְׂרִי לְבַשַׁל חֲטָאֵת וְהִדֵּר שְׂלָמִים וְהָרִי מַמַּעֲט בְּאַכִּילָתוֹן דְּמַתְסָרִי לְזָרִים לְנִשְׁיֵם וְלַעֲבָדִים וְאֵין נֶאֱכָלִין אֵלֶּא לִיוֹם וְלִלְלָה גַם מִפְּסָלִי בִּיצוּא כַּחֲטָאֵת וְאֵין שִׁיד כָּאֵן לְהַתִּיר מִכָּח גּוֹתֵן טַעַם בַּר גּוֹתֵן טַעַם כִּי אֵם הִיכָא שְׂשִׁשׁ שְׁנֵי גּוֹתְנִי טַעַם שֶׁל הַתֵּר אָבֵל הָאֲחַד שֶׁל אֲסוּר לֹא דְהֵי כְּמוֹ קְדֵרָה שְׂבִשָּׁל בַּה בִּשָׂר לֹא יִבְשַׁל בַּה חֵלֵב תְּרוּמָה לֹא יִבְשַׁל בַּה חֲלִין וְעַל כִּרְחִין יֵשׁ לוֹמַר שֵׁם מִשּׁוּם דְּמִין בְּמִינוּ דְּאִוְרִיתָא בְּרַבָּא בִּטַּל וּבְכָלִי הַמְקֻדָּשׁ בְּרַגְלֵי אֹהֲלָמָה אֲדֹאדוּרִיתָא וְאע"ג דְּאִסְרִי לִקְמוֹן (וּבַחֲסִים דף צו.) רִיקִיךְ שְׂנוּגַע בְּרַקִּיק וְחַתִּיכָה בְּחַתִּיכָה גְּבִי כָּלִים אֲשִׁילוּ רַבְּנֵן טַפִּי וְתַמְהָא יֵא נִתְבַּשְׁלוּ נָמִי מִתֵּר אִמָּאִי אִמְרִי רַבְּנֵן מִזְמָן אֲכִילָה שֶׁל רֵאשׁוֹן טַעוֹן מְרִיקָה וְשְׂטִיפָה לְגַבִּי שְׂלָמִים דְּאֶתְמוּל וְשְׂלָמִים דְּהָאֲדָנָא דְּשִׁנְיָקָם הַתֵּר דְּאֵין סְבָרָא לוֹמַר גְּזֵרַת הַכְּתוּב הֵיא בְּדִבְרִי שְׂמַתֵּר גְּמוּר בְּחִלִּין אִפִּי מְדַרְבְּנֵן. ברו"ר:

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

עֵרָה לְתוֹכּוֹ רוֹתַח מִזֵּן ת"ל אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בוּ

מדִּקְשִׁיב כִּמְבֻשָׁל וְנִרְאָה דאָדְרָפּה קִשָּׁה מִכָּאן דְּהָא קָרִי לָהּ בְּסֻמוּךְ בְּלוּעַ בְּלֹא בִשּׁוּל מִיּהוּ י"ל דִּקְשִׁיב לִיָּה בְּלוּעַ בְּלֹא בִשּׁוּל לְפִי שְׂאֵינּוּ מִתְבַּשֵּׁל מִחֶמֶת הַכֵּלִי דִּבְכֵּלִי אַחֵר וְתִבְשַׁל וְרַבִּינוּ שְׂמוּאֵל הֵינּה מְדַרְשָׁךְ דְּעָרִי כִּכְלִי שֵׁנִי מֵהָא דִּתְנֹן בְּקֶרֶךְ בִּירָה (שְׁבֹת דף מ"ב):
האַלְפֶס וְהַקְדֵּרָה שֶׁהַעֲבִירוּ מִרְתַּחֲתִין לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן תְּבִלְתּוֹ דְּמִשְׁמַע הָא לַעֲרוֹת מֵהֶם עַל הַתְּבִלְתּוֹ שְׂרִי וְעוֹד הֵינּה מְדַרְשָׁךְ מֵהָא דק"ל כִּשְׂמוּאֵל דְּאָמַר תַּתְּמָא גָּבַר דִּתְנִיָּא קוֹתָה בָּךְ כִּיָּצַד צוֹלִין (פְּסוּחִים דף ע"ו.) וְהֵינּה מִתִּיר מִתּוֹךְ כִּף לַעֲרוֹת רוֹתַחֲתִין מִכְּלִי רֵאשׁוֹן עַל הַתְּרַנְּגָלוּת כְּדִי לְמוֹלָגָה וּר"

צו. דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

 עין משפט נר מצוה
א מיי פו מהל בית הבחירה הלי יד:
ב מיי פא מהל בית הבחירה הלי יח:

אֵלֶּא קִדְרוֹת שֶׁל מִקְדָּשׁ אַמְאִי יִשְׁכְּרוּ הוּאִיל וְאִית לְהוּ תַּשְׁנִיתָא בְּלַבּוֹן הָא “אֵלֶּא קִדְרוֹת שֶׁל מִקְדָּשׁ, אַמְאִי אִמֵּר רַחֲמֵנָא יִשְׁכְּרוּ? נִהְדְּרִינְהוּ לְכַבְּשׁוֹנוֹת! אִמֵּר רַבִּי יִירָא: לְפִי נְשָׂאִין עוֹשִׁין כְּבִשׁוֹנוֹת בִּירוּשָׁלַיִם. אִמֵּר אַבְיִי: וְכִי עוֹשִׁין אֲשַׁפְּתוֹת בַּעֲזָרָה!? אִישְׁתַּמִּיטְתִּיהָ הָא דְתַנִּי שְׁמַעֲיָה בְּקַלְנָבוּ: נִשְׁכְּרִי כְּלִי חֶרֶס נִבְלָעִין בְּמִקְוָמוֹן. אֵלֶּא הָא דְאִמֵּר רַב נַחֲמָן אִמֵּר רַבָּה בַּר אַבּוּהִי: תַּנּוּר שֶׁל מִקְדָּשׁ שֶׁל מַתְכַּת הוּהּ – נִעְבִּיד דְחֶרֶס, דְּהֶסִיקוּ מִבְּפָנִים הוּא! יְדִכִּינּוּ דְאִיכָא נְשִׁיתִי הֶלְחָם וְלֶחֶם הַפָּנִים – דְאֶפְיִיתָן בְּתַנּוּר וְקִדְּשִׁיתָן בְּתַנּוּר; הוּהּ לִיָּה כְּלִי נְשִׁירַת, וְכְלִי נְשִׁירַת דְחֶרֶס לֹא עֲבָדִינוּ.

כְּלִי חֶרֶס לְתַנּוּר דְכִינוּ דְתַנּוּר תִּשְׁמִישׁוּ ע"י הֶסֶק לֹא חֲשִׁיב פָּנִים חֲדָשׁוֹת וְשִׁמָּא אִף בְּתַנּוּר אִם הִיָּה מְסִיקוּ בְּפָנִים וּבַחוּץ כְּעִין תַּחֲלַת גְּשִׁיתוֹ כְּשֶׁהֵיכֹל עוֹשִׂהוּ נוֹתֵנוּ בְּכַבְּשֵׁן אֶפְשָׁר שָׁזָה הִיָּה מוֹעִיל מִיָּהוּ קִשָּׁה מִהָא דְאִמְרִי בְּסוּטָה פֶּרֶק הִיָּה מְבִיא (סוּטָה דָּף טו:) גְּבִי פִילִי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה (וְגַבִּי כְּלִי חֶרֶס שֶׁל מִצְרַע) אִמֵּר רַבָּא לֹא שָׁנוּ אֵלֶּא שְׁלֹא נִתְאַקְמוּ אֲבָל נִתְאַקְמוּ פְּסוּלִין מ"ט דְּמִיָּא דְמִים מַה מִּים שְׁלֹא נִשְׁתַּנוּ אִף כְּלִי שְׁלֹא נִשְׁתַּנָּה בְּעִי רַבָּא נִתְאַקְמוּ וְהִתְחַזְּרוּ לְכַבְּשֵׁן וְנִתְלַבְּנוּ מִהוּ מִי אִמְרִינוּ כֵּן דְאִדְחוּ אִדְחוּ אוּ דִלְמָא כֵּן דְהִדּוּר דְהִדּוּר וְלֹא פְשִׁיט מְנָה מִיָּדִי וּמֵאִי תִיבְעִי לִיָּה הָא אִמְרִינוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וְכַכְלִי חֶרֶס [חֲדָשׁ] דְּמִי וְשִׁפִּיר הוּי הָאִי כְּלִי דּוּמִיָּא דְמִים שְׁלֹא נִשְׁתַּנוּ וְעוֹד קִשָּׁה הָא אֶפְי' בְּחֵלִין קִי"ל פְּסָחִים (דָּף ל:) הַתּוֹרָה הַעֲיִדָה עַל כְּלִי חֶרֶס שְׁאֵינּוּ יוֹצֵא מִיָּדִי דְּפִיּוּ לַעֲוֹלָם מֵנָּה לֵן דְּמַחֲטָאֵת לִיכָא לְמִילָף דְּהֵתָם גְּזֵרַת הַכֶּתוּב כְּדִפְרָשׁ אִם תִּמְצָא לּוֹמֵר דְּבִשׁוּל בְּלֹא בְּלוּעַ טַעֲוֹן שְׁבִירָה וְנִרְאָה לְפָרֹשׁ דְּמֵאֲחֵר שְׁהִתִּיר הַכֶּתוּב כְּלִי נִחֲשֶׁת בְּמִרְקָה וְשִׁטְיָפָה וְכַכְלִי חֶרֶס לֹא הִתִּיר ש"מ דְּטַעַם מִשׁוּם בְּלִיעָה הוּא דִּנָּה יוֹצֵא מִיָּדִי דְּפִיּוּ וְנָה אֵינוּ יוֹצֵא מִיָּדִי דְּפִיּוּ וְכִשׁוּל בְּלֹא בְּלוּעַ טַעֲוֹן שְׁבִירָה בְּנָה סְבָרָא לּוֹמֵר לְפִי שְׁהִתִּמִּיר בּוּ הַכֶּתוּב לְחֻשְׁבוּ כְּבִלוּעַ וְדוּקָא בְּהִנָּעֵלָה אֵינוּ יוֹצֵא מִיָּדִי דְּפִיּוּ אֲבָל בְּהַחֲזִירָת כְּבִשׁוֹנוֹת יוֹצֵא וּא"ת לְמָה הִצְרִיךְ הַכֶּתוּב שְׁבִירָה דְלֹא שִׁיךְ לְמִימֵר עַל הַכֶּתוּב דְּלִמָּא חִיָּס וְלֹא נְשָׂאִין עוֹשִׁין כְּבִשׁוֹנוֹת בִּירוּשָׁלַיִם וְיֵשׁ לּוֹמֵר חֲדָשׁ הוּא שְׁהִתִּירוּ הַכֶּתוּב בְּשְׁבִירָה דְּהוּהּ אִמְיָנָא דְלֹא מִתְּנִיָּא שְׁבִירָה כֵּיוֹן דְּעָדִין טַעַם חֲטָאֵת בְּחֶרֶס דְּצִרִיךְ שְׁיָהָא הַטַּעַם בְּטֵל מִן הָעוֹלָם כְּמוֹ בְּכָלִי נִחֲשֶׁת שְׁעִשׂוּ בּוּ מִרְקָה וְשִׁטְיָפָה אֲבָל הָא פְּשִׁיטָא דְכ"ש הַחֲזִירָת כְּבִשׁוֹנוֹת דְּמִתְּנִיָּא טְפִי וְלֹא כִסְפָּרִים דְּגֶרְסִי הָכָא קִדְרוֹת שֶׁל מִקְדָּשׁ אַמְאִי אִמֵּר רַחֲמֵנָא יִשְׁכְּרוּ לְהִדְרוּ לְכַבְּשׁוֹנוֹת דְּמִשְׁמַע דְּפִרִיךְ אִקְרָא מִדְּקֵאִמֵּר אַמְאִי אִמֵּר רַחֲמֵנָא: הִכִּי גֶרְסִינוּ כֵּיוֹן דְאִכָּא נְשִׁיתִי הֶלְחָם וְלֶחֶם הַפָּנִים דְאֶפְיִיתָן בְּתַנּוּר וְקִדְּשִׁיתָן בְּתַנּוּר תַּמָּה דְשִׁבְק מְנַחַת מֵאַפָּה דְכַתִּיב בָּהּ תַּנּוּר בְּהִרְאִי (וַיִּקְרָא ב) וְכִי תִימָא מִשׁוּם דְּר"ש לֹא בְּעִי הִקְדָּשׁ בְּתַנּוּר כְּדִדְרָשׁ בְּסוּף כָּל הַמְּנַחוֹת בָּאוֹת מִצָּה (מְנַחוֹת סג.) מִדְּכַתִּיב תַּנּוּר תַּנּוּר ב' פְּעָמִים אֵלֶּא שְׁיָהָא הִקְדָּשׁ לְשֵׁם תַּנּוּר א"כ נְשִׁיתִי הֶלְחָם וְלֶחֶם הַפָּנִים נְמִי ר"ש לֹא מְפִלֵּג כְּדְמוּכַח הֵתָם וְדִיָּק לָהּ מִדְּתַנּוּ בְּפֶרֶק נְשִׁיתִי הֶלְחָם (מְנַחוֹת צה:) ר"ש אוֹמֵר לַעֲוֹלָם הוּי רִגִּיל לּוֹמֵר נְשִׁיתִי הֶלְחָם וְלֶחֶם הַפָּנִים כְּשִׁרּוֹת בַּעֲזָרָה וְכִשְׁרוֹת אֲבִי פֶאֶגִי וְיֵשׁ לּוֹמֵר דְלֹא נָקַט מְנַחַת מֵאַפָּה מִשׁוּם דְּהִיא גּוּפָה לֹא יִדְעִינוּ לְרַבֵּנּוּ דְּר"ש אֵלֶּא מִשְׁתִּי הֶלְחָם וְלֶחֶם הַפָּנִים מִיָּתָּהוּ שְׁהוּ גְּמָרָא כְּדָאִמֵּר בְּרִישׁ נְשִׁיתִי הֶלְחָם (מְנַחוֹת צו.) דְּרַבִּי יְהוּדָה וְר"ש בְּגִמְרָא פְּלִיגִי:

וְאֶפְיִלוּ

צו:

עין משפט נר מצוה

א מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות

ב מיי פט' מהל' מאכלות אסורות

ג מיי פטיו מהל' תרומות הל' יט:

ד מיי פטיו מהל' תרומות הל' יט:

ה מיי פטיו מהל' תרומות הל' יט:

ו מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות

ז מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות

ח מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות

בִּישָׁל בַּמִּקְצֵצַת כְּלִי טַעוֹן מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה כֹּל הַכְּלִי אוֹ אֵינוֹ טַעוֹן תִּמָּה מֵאִי קִמְבַּעֲנֵי אֵלֶּיהָ וּמֵאִי ס"ד דְּרַב יִצְחָק אֵי כְּשִׁמְקָצַת כְּלִי עַל הָאֵשׁ שְׁמִכְשַׁל בּוֹ [חם] וְשָׂאָר הַכְּלִי צוֹנֵן קִמְבַּעֲנֵי אֵלֶּיהָ אִם כֵּן מֵאִי קֹאמֵר בִּישׁוּל מִפְּעֻפֻּעַ הָאֵל מִפְּעֻפֻּעַ כְּכוּלִּיהָ כְּלִי וְאִי בִישָׁכַל הַכְּלִי חִם פְּשִׁיטָא דְּמִפְּעֻפֻּעַ כְּכוּלִּיהָ וּבְעֵי מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה וְאִי קִמְבַּעֲנֵי אֵלֶּיהָ אֵי מִפְּעֻפֻּעַ כְּכוּלִּיהָ כְּלִי אוֹ לֹא אִם כֵּן בִּשְׂאָר אֲסוּדִים נָמִי תִּיבְעֵי לֵיהּ: חֲמָר בְּמְרִיקָה וְשִׁטְיפָה כּו' תִּמָּה אֲמַאי לֹא קֹאמֵר שְׁהִמְרִיקָה וְשִׁטְיפָה הֵיא לְאַחַר וְרִיקָה מָה שְׂאִין כֵּן בְּהִנָּזָה וּי"ל דְּלֹא חֲשִׁיב חוּמְרָא אֱלָא מָה שְׁלֻפְנֵי וְרִיקָה קֹדֶם כִּפְרָה שְׁתַּלִּי בְּעֻבּוּדַת הַדָּם:

מִדְּאֲצָטְרִיד אוֹתָהּ לְמַעוּטֵי תְרוּמָה כּו' דְּמִקְדָּשׁ קֹדְשִׁים הָיָה מִמְּעֻטִּינָא קֹדְשִׁים קִלִּים וְכַל שְׁכֵן תְּרוּמָה הִלְכָּה דְּרָשִׁינּוּ אוֹתָהּ לְמַעוּטֵי תְרוּמָה דּוֹקָא וְדֹאֵי דְּאִין מַעוּט אַחֵר מַעוּט אֱלָא לְרִבּוּת: לֹא צָרִיכָא מִדְּאֲמַר מִרְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן אַחֵר הִנְעִלָה הָא אִפִּי בְּחֻמִּין פְּרִישׁ תְּרוּמָה סָגִי בְּהִנְעִלָה וְלֹא בְּעֵינָא מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן וּפְרִיד הִנְיָחָא לְמֵאֵן דְּאֲמַר מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן פְּרִישׁ אַחֵר הִנְעִלָה אֱלָא לִמ"ד מְרִיקָה בְּחֻמִּין וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן דְּמְרִיקָה הִנְיָה הִנְעִלָה מֵאִי אֲכָא לְמִימֵר וּמִלְשָׁנִי שְׁטִיפָה יְתִירָתָא דְּצָרִיד לְעִשׂוֹת בְּקֹדְשִׁים שְׁטִיפָה יְתִירָתָא אַחֵר הִנְעִלָה מִשּׁא"כ בְּתְרוּמָה וְנִשׁ לְלַמֵּד מִכָּאֵן דְּכֻלִּים הָאֲסוּרִין כְּשִׁמְגַעִילֵן אִין צָרִיד לְשִׁטְפוֹן בְּצוֹנֵן אַחֲרֵי כֵּן אִף עַל פִּי שְׁנוּקֵינּוּ עֵתָּה לְעִשׂוֹת כֵּן:

בִּישָׁל בַּמִּקְצֵצַת כְּלִי טַעוֹן תִּמָּה מֵאִי קִמְבַּעֲנֵי

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

וּאִפִּי לְרַבִּי יוֹסִי כּו' בְּמִסְכַּת סָכָה בְּפֶרֶק הַחִלִּיל (סָכָה דָּף נ:): אֲבָל דְּחָרָס לֹא

וּאִפִּילוּ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא קֹאמֵר אֱלָא דְּעַז, אֲבָל דְּחָרָס לֹא. רַב יִצְחָק בַּר יְהוּדָה הָיָה רִגִּיל קַמִּיָּה דְּרַמִּי בַר חֲמַא, שְׁבָקִיָּה וְאָזַל לָרַב שְׂשֵׁת. יוֹמָא חַד פִּגְנַע בֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ: אֵלֶקְפֻּטָא נִקְטֹן, רִיחָא אֲתִי לָהּ לִידָּ? מִשּׁוּם דְּאָנְלָתָּ לָךְ לְקַמִּיָּה דְּרַב שְׂשֵׁת, הָיִית לָךְ כִּי רַב שְׂשֵׁת? אֲמַר לֵיהּ: לֹא מִשּׁוּם הָכִי; מָר – כִּי בְּעֵינָא מִילְתָּא, פְּשִׁיט לִי מִסְבָּרָא; כִּי מִשְׁכַּחנָא מִתְּנִיתָא – פֶּרְכָּא לָהּ. רַב שְׂשֵׁת – כִּי בְּעֵינָא מִילְתָּא מִינֵיהּ, פְּשִׁיט לִי מִמִּתְּנִיתָא; דְּכִי נָמִי מִלְּשַׁכְתָּהּ מִתְּנִיתָא וּפֶרְכָּא – מִתְּנִיתָא וּמִתְּנִיתָא הֵיא. אֲמַר לֵיהּ: בְּעֵי מִינִי מִילְתָּא, דְּאִיפְשִׁיט לָךְ כִּי מִתְּנִיתָא. בְּעֵא מִינֵיהּ: בִּישָׁל בַּמִּקְצֵצַת כְּלִי – טַעוֹן מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה, אוֹ אִין טַעוֹן? אֲמַר לֵיהּ: אֵינוֹ טַעוֹן, מִיּוֹדֵי דִּהְיָה אֶהְזָאָה. וְהָא לֹא תִנָּא הָכִי! אֲמַר לֵיהּ: מִסְתַּבָּרָא כְּבָגֵד – מָה בָּגֵד אֵינוֹ טַעוֹן כִּיבוּס אֱלָא מְקוֹם הַדָּם, אִף כְּלִי אֵינוֹ טַעוֹן מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה אֱלָא בְּמִקוֹם בִּישׁוּל. אֲמַר לֵיהּ: מִי דְמִי? דָּם לֹא מִפְּעֻפֻּעַ, בִּישׁוּל מִפְּעֻפֻּעַ! וְעוֹד, תִּנָּיִא: חוּמָר בְּהִנָּזָה מִמְרִיקָה וְשִׁטְיפָה, וְחוּמָר בְּמְרִיקָה וְשִׁטְיפָה מִבְּהִנָּזָה: ^(א)חוּמָר בְּהִנָּזָה – שְׁהִנָּזָה בְּחֻטְאֹת הַחִיצוֹנוֹת וּבְחֻטְאֹת הַפְּנִימִיּוֹת, וְשִׁנָּה לִפְנֵי וְרִיקָה; מָה שְׂאִין כֵּן בְּמְרִיקָה וְשִׁטְיפָה. "חוּמָר בְּמְרִיקָה וְשִׁטְיפָה – שְׁתִּמְרִיקָה וְשִׁטְיפָה נוֹהֲגָת בֵּין בְּקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים בֵּין בְּקֹדְשִׁים קִלִּים, בִּישָׁל בַּמִּקְצֵצַת הַכְּלִי – טַעוֹן מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה כֹּל הַכְּלִי; מָה שְׂאִין כֵּן בְּהִנָּזָה. אֲמַר לֵיהּ: אִי תִנָּיִא תִנָּיִא. וְטַעֲמָא מֵאִי? אֲמַר קֹרָא: "וְאִם בְּכָלִי נִחַשְׁת בִּישָׁלָה" – וּאִפִּילוּ בַּמִּקְצֵצַת כְּלִי. ^(ב)אַחַד קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים וְכו'. תִּנּוּ רַבָּנִן: "חֻטְאֹת" – אִין לִי אֱלָא חֻטְאֹת, כֹּל קֹדְשִׁים מִנִּין? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: "קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הֵיא". ^(ג)יְכוֹל שְׂאֲנִי מְרַבָּה אֵת הַתְּרוּמָה? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: "אוֹתָהּ" – פֶּרֶט לְתְרוּמָה. דְּבַרֵּי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים טַעוֹנִין מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה, קֹדְשִׁים קִלִּים אֵינֵן טַעוֹנִין מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה. דְּכִתְיִב: "קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים" – קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים אֵין, קֹדְשִׁים קִלִּים לֹא. מֵאִי טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה? מִדְּאִיצָטְרִיד "אוֹתָהּ" לְמַעוּטֵי תְרוּמָה, מִכְּלַל דְּקֹדְשִׁים קִלִּים טַעוֹנִין מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַר לָךְ: "אוֹתָהּ" כְּדֹאמְרִינָן. ^(ג)וְתְרוּמָה לֹא בְּעֵינָא שְׁטִיפָה וּמְרִיקָה? וְהִתְנָיִא: קֹדֶרֶה שְׁבִישָׁל בַּהּ בִּשָּׂר לֹא יִבְשָׁל בַּהּ חֵלֶב, וְאִם בִּישָׁל – בְּנוֹתָן טַעֲם. תְּרוּמָה לֹא יִבְשָׁל בַּהּ חוּלִין, וְאִם בִּישָׁל – בְּנוֹתָן טַעֲם! "אֲמַר אַבְיִי, לֹא צָרִיכָא אֱלָא לְדֹאמַר מָר: בִּישָׁל בַּמִּקְצֵצַת כְּלִי – טַעוֹן מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה כֹּל הַכְּלִי. הָא תְרוּמָה – לֹא צָרִיד אֱלָא מְקוֹם בִּישׁוּל. ^(ד)רַבָּא אֲמַר, לֹא צָרִיכָא אֱלָא לְדֹאמַר מָר: "בְּמִים" – וְלֹא בִיין, "בְּמִים" – וְלֹא בְּמוּזָג. הָא – אִפִּילוּ בִיין וּאִפִּילוּ בְּמוּזָג. רַבָּה בַר עוּלָא אֲמַר, לֹא צָרִיכָא אֱלָא לְדֹאמַר מָר: מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן. הָא – אִפִּילוּ בְּחֻמִּין. הִנְיָחָא לְמֵאֵן דְּאֲמַר: מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן; אֱלָא לְמֵאֵן דְּאֲמַר: מְרִיקָה בְּחֻמִּין וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן – מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? שְׁטִיפָה יְתִירָתָא. ^(ה)מִתְנִי רַבִּי טְרַפּוֹן אוֹמֵר: בִּישָׁל מִתְחִילַת הַרְגָּל – יִבְשָׁל בּוֹ כֹּל הַרְגָּל. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַד זְמַן אֲכִילָהּ. מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה – מְרִיקָה בְּמְרִיקַת הַכּוֹס, וְשִׁטְיפָה כְּשִׁטְיַפַת הַכּוֹס. מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן.

הַשְּׁפוּד

כְּדֹאמְרִינָן הֵתָם מֵאִי מַעֲט מַעֲט חָרָס: פִּגְנַע בַּהּ רַמִּי בַר חֲמַא בְּרַב יִצְחָק: אֲמַר לֵיהּ רַמִּי לָרַב יִצְחָק: אֵלֶקְפֻּטִּין נִקְטֹן רִיחַ אֲתִי לָהּ לִיד מִשּׁוּם דְּאָנְלָתָּ לָךְ קַמָּה דְּרַב שְׂשֵׁת הָיִית לָךְ כִּי רַב שְׂשֵׁת מָשַׁל הָיָה עַל גָּסִי הָרוּחַ מִשְׁתַּדְּלִין לְעַמּוֹד בְּמִקוֹם גְּדוּלִים [וְאֲמַר] הַדּוּכּוּס אֲחֻזִּי בְּיַד וְרִיחַ הַמְּלוּכָה נִקְלַט לְחוּד יְדֵי אֵלֶקְפֻּטָא דּוּכּוּס בְּמִסְכַּת שְׁבֻעוֹת (דָּף ו:): א"ל לֹא לֹא לְנִצָּזָה נְתַפְנוּתִי: מִשְׁכַּחנָא מִתְּנִיתָא דְּלֹא אֲמַרָה הָכִי פֶּרְכָּא לָהּ לְמִלְתָּה דְּמַר דְּשִׁמְעִתָּא דְּאֲמוּרָא בְּמִקוֹם מִתְּנִיתָא לִיתָא: פְּשִׁיט מִמִּתְּנִיתָא שְׁמֻשְׁנוֹת סְדוּרוֹת כִּפְּיו כְּדֹאמְרִינָן בְּעִירוּבִין (דָּף סז). רַב חֲסִידָא מְרַחֵשׁן שִׁיפוּתִיָּה מִמִּתְנִית' דְּרַב שְׂשֵׁת וְכִי נָמִי מִלְּשַׁכְתָּא כּו': דְּאִפְשֻׁט לָךְ כִּי מִתְּנִיתָא מִסְבָּרָא אִפְשׁוּט לָךְ וְכִי תְרוּק בְּמִתְּנִיתָא תִּשְׁכַּח בְּתוּתֵי: מִיּוֹדֵי דִּהְיָה אֶהְזָאָה דָּם חֻטְאֹת שְׁנוּתוֹ עַל הַבָּגֵד דִּתֵּנּוּ בְּמִתְּנִיתִין אִין טַעוֹן כִּבוּס אֱלָא מְקוֹם הַדָּם: וְהָא לֹא תִנָּיִא הָכִי הָא לֹא אֲשַׁכַּחַן מִתְּנִיתָא דְּרֹאֵי קוּתֵר וְאִתְּ אֲמַרְתָּ דִּתְפָּשׁוּט כִּי מִתְנִי: [א"ל] מִסְתַּבָּרָא כִּי בָגֵד דְּמִתְּנִיתִין הֵיא: מִפְּעֻפֻּעַ מִתְּפָשֻׁט כָּכַל הַכְּלִי: חֲמָר בְּהִנָּזָה מִבְּמְרִיקָה כּו' בְּדָם חֻטְאֹת שְׁנוּתוֹ עַל הַבָּגֵד: מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה אֵינָה בְּפִנְיָמִיּוֹת וְאֵינָה לִפְנֵי וְרִיקָה שְׂאִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר אֱלָא בְּנֹאכְלוֹת דְּסַמִּיד לָהּ ([וְיִקְרָא ו':כ"ב]) כֹּל זָכַר בְּכִהְנִים יֹאכַל אֹתָהּ: הָכִי גָרְסִי בַת"כ כֹּל הַקֹּדְשִׁים מִנִּין ת"ל קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הֵיא וְסַמִּיד לָהּ כֹּל זָכַר בְּכִהְנִים יֹאכַל אֹתָהּ: קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הֵיא וְלִקְטוֹן מִפְּרִשׁ דְּקֹדֶשׁ קֹדְשִׁים לֹא דוֹקָא מִדְּאֲצָטְרִיד אוֹתָהּ לְמַעוּטֵי תְרוּמָה דְּאִי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים דוֹקָא אוֹתָהּ לְמַעוּטֵי מֵאִי אֲתָא לֹא לְקֹדְשִׁים קִלִּים אֲצָטְרִיד וּכ"ש לְתְרוּמָה: אוֹתָהּ יֹאכַל אוֹתָהּ בְּתַר מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה כְּתִיב: אוֹתָהּ כְּדֹאמְרֵן אוֹתָהּ כְּשֶׁרָה וְלֹא פְסוּלָה דְּאִפְסִיקָה ר' שְׁמַעוֹן לְעִיל (וּבְחִים דָּף צג). חֻטְאֹת שְׁהִנָּתָה לָהּ שְׁעַת הַכֶּשֶׁר וְנִפְסָלָה: וְאִם בִּישָׁל בְּנִיט נֶאֱסְרִין הַחֲלִין לְזָרִים אֲלִמָּא בְּעֵי הִנְעִלָה לְפֻלְט אֲסוּר הִנְבְּלַע בְּכָלִי שְׁלֹא יֶאֱסֹר: אֲמַר אַבְיִי מוֹדִינָן דִּהִנְעִלָה בְּעֵי וְלֹא נִצְרָכָא הֵאִי דְּאֲמַעֲטִי מִתּוֹרַת מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה: אֱלָא מְקוֹם בִּישׁוּל הָא דְּאֲמַרְינָן בְּקֹדְשִׁים צָרִיד מְרִיקָה כֹּל הַכְּלִי גְּזֵרַת הַכְּתוּב הֵיא בְּדַת מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה: אֱלָא לְכַדְאֲמַר מִר בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים וּמוֹרֵךְ וְשׁוּטָף בְּמִים בְּמִים וְלֹא בִיין כּו': בְּמוּזָג מִים וְיִין כְּאֲחַד שְׁנֵי חֲלָקֵי מִים וְאֲחַד יִין: הָא תְרוּמָה אִפִּי בִיין וּמוּזָג דְּלֹא קִפְדִּינָן אֱלָא אֶהְנַעֲלַת אֲסוּר הִנְבְּלַע בּוֹ: הָכִי גָרְסִינָן לֹא נִצְרָכָא אֱלָא לְכַדְאֲמַר מִר מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן הָא אִפְּסוּל בְּחֻמִּין הִנְיָחָא לְמֵאֵן דְּאֲמַר מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן אֱלָא לְמֵאֵן דְּאֲמַר מְרִיקָה בְּחֻמִּין וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן מֵאִי אֲכָא לְמִימַר שְׁטִיפָה יְתִירָתָא: לֹא נִצְרָכָא אֱלָא לְכַדְאֲמַר מִר לְקַמֵּן (וּבְחִים דָּף צו:): מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה בְּצוֹנֵן בַּר מִהִנְעִלַת חֻמִּין הָא דִּתְרוּמָה דְּאֲמַעֲטִי מִתּוֹרַת מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה סָגִי לָהּ בְּהִנְעִלַת חֻמִּין לְחוּדֵיהּ: אֱלָא לִמ"ד מְרִיקָה בְּחֻמִּין וְהֵיא הִנְעִלָה שְׁלֵחַן מִהֲשַׁמָּא מִמֵּאִי אֲמַעֲטִי תְרוּמָה:

וּמִלְשָׁנִי שְׁטִיפָה יְתִירָתָא בְּצוֹנֵן אֵיכָא בְּקֹדְשִׁים בְּתַר מְרִיקָה דִּהוּא הִנְעִלַת חֻמִּין וְתְרוּמָה לֹא בְּעֵי שְׁטִיפַת צוֹנֵן: מִתְנִי' יִבְשָׁל בּוֹ כֹּל הַרְגָּל בְּלֹא מְרִיקָה וְשִׁטְיפָה וּלְכִסּוּף הַרְגָּל יִמְרֹק וְיִשְׁטוּף וְטַעֲמָא מִפְּרִשׁ בְּגִמְרָא: זְמַן אֲכִילָהּ כּו' מִפְּרִשׁ בְּגִמְרָא מֵאִי קֹאמֵר: מְרִיקָה בְּמְרִיקַת הַכּוֹס מִבְּסָנִים כְּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כְּדֹאמְרִינָן בְּבִרְכוֹת (דָּף נא). שְׁטַעוֹן הַדְּחָה בְּסָנִים וְשִׁטְיפָה מִכַּחֲזִין:

מסורת הש"ס

א תוספתא זבחים
ב ספרא צו פרק יז
ג משנה זבחים; תוספתא זבחים
ד תוספתא תרומות; חולין קיא::; חולין צו.
ה ספרא צו פרק ז ב

תורה אור השלם

לא תאפה חמץ חלקם נחמי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת (ובאשם [ויקרא ו, י]

כל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא [ויקרא ו, כב]

דבר אל־אֶהרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זאת תורת החטאת במקום אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחטָאת הַלֵּבִי יִתֶּנָּה קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא [ויקרא ו, יח]

ואיש כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשֹׁגְגָה וְסָפָּא חַמְשִׁיתוֹ עָלָיו (נחמן לכתן את הקדש [ויקרא כב, יד]

וכל־חֹרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בו יִשְׁבֹּר (ואם בִּכְלִי נִחַשְׁת בִּשְׁלָה וּמִרְקָא שְׁשׁוּף בְּמִים [ויקרא ו, כא]

מסורת הש"ס

א ספרא צו פרק ז : ספרא צו פרק ז ה
ב ספרא צו פרק ז ב
ג יבמות עד.
ד כריתות ד:
ה ספרא צו פורשה ד ה
תורה אור השלם

ובשלמ ואכלת במקום אשר יבחר יהוה אלהיו: בו ופנית בבקר והלכת לאהליך (דברים טז, ז)

וכל חרש אשר תבשל בו ויבשר ואם פכלי נחשת בשלה ומרק (שטף במים (ויקרא י, כא)

כל זכר פתנים יאכל אתה קדש קדשים הוא (ויקרא י, כב)

כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר את בני נדה ויתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים (במדבר לא, כג)

כל אשר יגע בבשרך יקדש ואשר יזה מדהם על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש (ויקרא י, כ)

האספלא גרדיל"י וצולין עליו ובגמ' דמסכת ע"ז פריך הא לבון בעי: גמ' ופנית בבקר על כרחך בקר של חול קאמר וקרי לה בקר ראשון: אין פגול ברגל אם נשחט ע"מ לאכל למחר אינו פגול: ואין נותר ברגל אם הותר בשר חטאת למחר אינו נותר דחד יומא הוא לר"ט: אלא זו בלבד לעגן מריקה ואשטיפה לחודה ולא לעגן פגול ונותר ואי טעמה מהאי קרא הוא אפילו לעגן פגול ונותר נמי: נעשה געול לחברו מותר שהשלימים מצין ברגל אין בלוע שלה נעשה נותר שחרי זמן שלמים לב' ימים וכי מבשל בה שלמים האדנא הדר מבשל בה שלמים למחר ובולע משלמים שנשחטו ביום המסרת ופולט מה שבלע אתמול ובולע מן האחרונים נמצא שאינו בא לידי נותר ואם בא לבשל חטאת וזהיר לבשל אחריו שלמים בו ביום ופולט את החטאת ובולע את השלמים: הא כיצד כלומר למה סמכן הכתוב לומר שממתין זמן אכילה כו': מדי דהוה אגעילי עובדי פוכבים דחמין בעינן דכתיב (במדבר ל"א:כ"ג) כל דבר אשר יבא באש: א"כ דתרוהו קדא היא ומריקה לאו הנינו הגעלה לכתוב קרא לשון שנה בשניהם: ה"ג ומאי מרק ושטף ש"מ מריקה בחמין שטיפה בצונן: ורבי אמר לך מריקה כמריקת הכוס ואשטיפה כשטיפת הכוס לכך שנה בשלשן שנה מבחחין וזה מבפנים: מתני' הרי השלים נאכלין פחמורין לפנים מן השלעים ליום ולילה: ואין טעונין מריקה ואשטיפה לסוף זמן אכילת חמורים אלא לסוף זמן אכילת קלים ובגמ' פריך מאי קאמר הרי יש בהן בנותן טעם ואמר הרי השלין נאכלין פחמורין: ואין פוסלין במגע אם נפסלו השלין ונגע בהן בשר ובלע מהן אין נפסלין ובגמ' מפרש לה: ריקק פסול שהגיע ברקיק בשר ובלע ממנו: גמ' וטעונים מריקה ואשטיפה קדין פחמורין: ופוסלין במגע אם היו הפחמורין פסולין והשלים כשרין נעשו השלים פחמורין לפסל את הנוגעין בהן בדכתיב (ויקרא י:כ') כל אשר יגע בבשרה יקדש ואומר לקמן להיות כמזהו שאם פסולה תפסל: (ואם לא השלין כו') ואין טעונין מריקה לקמה פריך לטען מיהא קדין קלין לסוף זמן אכילתו: ואין פוסלין במגע אם היה הפחמור שנותבשל עם השלין פסול הואיל ומועט ואין בו בנותן טעם בשלין לא נעשו השלים כמזהו לפסל את הנוגעין בהן שחרי אף הם לא נפסלו ואידי דתנא רישא פוסלין נקט סיפא אין פוסלין: נהי דקדשי קדשים לא בעו כלומר נהי דלא בעו מריקה לסוף זמן אכילת חמורין דהא מוועטין ובטלי נבעי מיהא משום קלים לסוף זמן אכילתו: הנינו דתנא או קדשי קדשים וקדשים קלים לאנשמועינן דסתם לן כרבי שמעון דאמר קדשים קלים אין טעונין מריקה ואשטיפה: אלא לאפי' דאמר מאי אין טעונין דקאמר קדין חמורין תרמי למה לי למתניה פיו דתנא קדשים וסלין ואשמועינן דבטל במעוטו מה לי הני מה לי הני:

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

השפוד והאספלא מגעילן בחמין

“השפוד והאספלא – מגעילן בחמין. גמ' מאי טעמא דרבי טרפון? דאמר קרא: “ופנית בבקר והלכת לאהליך” – הכתוב עשאן לכולן בקר אחד. מתקיף לה רב אחדבוי בר אמי: וכי אין פייגול ברגל, ואין נותר ברגל?! וכי תימא הכי נמי; והתניא, רבי נתן אומר: לא אמר רבי טרפון אלא זו בלבד! אלא כדרב נחמן אמר רבה בר אבוי – דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוי: כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו. וחכמים אומרים: עד זמן אכילה כו'. מאי קאמר? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוי: ממתינ לה עד זמן אכילה, והדר עביד לה מריקה ואשטיפה. מנהגי מילי? אמר רבי יוחנן משום אבא יוסי בן אבא: כתיב “ומרק ושטף”, וכתיב “כל זכר בפתנים יאכל”. הא כיצד? ממתינ לה עד זמן אכילה, והדר עביד לה מריקה ואשטיפה. מריקה כמריקת הכוס, שטיפה כשטיפת הכוס. תנו רבנן: מריקה ואשטיפה – בצונן. דברי רבי. וחכמים אומרים: מריקה בחמין, ואשטיפה בצונן. מאי טעמא דרבנן? מידי דהוה אגיעילי גוים. ורבי אמר לך: הגעלה לא קאמינא; כי קאמינא – למריקה ואשטיפה דבתר הגעלה. ורבנן – אם כן, לכתוב קרא או “מרק מרק” או “שטף שטף”; מאי “ומרק ושטף”? שמע מינה: מריקה בחמין, ואשטיפה בצונן. ורבי – אי כתיב “ומרק מרק”, הוה אמינא: תרי זימני “מרק”, או תרי זימני “שטף”; לכך כתיב “ומרק ושטף”, לומר לך: מריקה – כמריקת הכוס, שטיפה – כשטיפת הכוס. מתני' פיישל בו קדשים וחולין, או קדשי קדשים וקדשים קלים; אם יש בהן בנותן טעם – הרי השלין נאכלין פחמורין שבהן, ואינן טעונין מריקה ואשטיפה, ואינן פוסלים במגע. ר'ריקק שנגע ברגיק, וחתיקה בחתיקה – לא כל הרקיקין ולא כל החתיכות אסורין; אינו אסור אלא במקום שבלע. גמ' מאי קאמר? אם יש בהן בנותן טעם – הרי השלין נאכלין פחמורין, וטעונין מריקה ואשטיפה, ופוסלין במגע; אין בהן בנותן טעם – אין השלין נאכלין פחמורים, ואין טעונין מריקה ואשטיפה, ואין פוסלין במגע. נהי דקדשי קדשים לא בעו, קדשים קלים ניבעי! 'אמר אבײ: מאי “אין טעונין” דקאמר? קדשי קדשים. אבל קדשים קלים – טעונין. רבא אמר: הא מצי – רבי שמעון היא, דאמר: קדשים קלים אין טעונין מריקה ואשטיפה.^(כ) בשלמא לרבא, היינו דקתני: או קדשי קדשים וקדשים קלים. אלא לאבײ, תרתי למה לי? ^(כ) צריכי; דאי תנא קדשים וחולין, הוה אמינא: חולין הוא דמבטלי קדשים, דלאו מינייהו; אבל קדשי קדשים וקדשים קלים – אימא לא. ^(כ) ואי תנא קדשי קדשים וקדשים קלים, הוה אמינא: קדשים הוא דאלימי לבטולי קדשים, אבל חולין – אימא לא; צריכא. ^(כ) ריקק שהגיע ברגיק כו'. תנו רבנן: “כל אשר יגע” – יכול אפילו שלא בלע? תלמוד לומר: “בבשרה” –

עד

צז.

עין משפט נר מצוה
--

א מיי פח' מחל' מעשה הקרבנות הל' יב:

ב מיי פח' מחל' מעשה הקרבנות הל' יב:

ג מיי פח' מחל' מעשה הקרבנות הל' יח:

ד מיי פח' מחל' מעשה הקרבנות הל' יז:

ה מיי פח' מחל' מעשה הקרבנות הל' יז:

ו מיי פח' מחל' מעשה הקרבנות הל' יח:

אית דלא גרסי בחמין משום דבעי רבה למימר בסוף ע"ז (דף עו.) מאי הגעלה דקתני מריקה ואשטיפה א"ל אבײ מי דמי מריקה ואשטיפה בצונן הגעלה בחמין ואי גרסינן במשנה גופה בחמין היכי טעי רבה ונראה דשפיר גרסינן ליה וקסבר רבה מריקה בחמין והא דנקט רבה שטיפה אגב מריקה נקט ואשטיפה לאו דוקא והכי קאמר מאי הגעלה בחמין דקאמר הנינו מריקה דאבײי בה לעיל דאיכא למ"ד בגמ'

דמריקה בחמין: ופנית בבקר פי' בקונטרס על כרחין בקר של חול קאמר וקרי לה בקר ראשון וקשה דלמא בי"ט יכגון שאהלו בתוך התחום ואפי' תימא לומר דבעי ראית פנים ביום ראשון שמיביא קרבנו מ"מ י"ל למחרתו שהוא חה"מ כל ז' קנא לה ונראה לפרש דמשמע ליה כולוהי בקר אחד משום דכולהו ז' תשלומין דראשון דחגיגה יש לה תשלומים כל ז' ומכאן קשה ללשון אחר שפרש בקונטרס בפסחים בפרק מי שניה טמא (פסחים דף צה:) גבי פסח ראשון טעון לינה פסח שני אין טעון לינה דראשון טעון יום אחד והכא מוכח דבעי לינה ז' וכן בספה בפרק לולב וערבה (ספה דף מז.) דקתני בשם ששבועת ימי החג טעונין קרבן שיר וברכה ולינה כף שמני טעון קרבן שיר וברכה ולינה מאי לאו זמן לא ברכת המזון ויתפלה ה"ג מסתברא דאי ס"ד זמן זמן כל ז' מי איכא משמע דקרבן ולינה ניתא ליה דהוה כל ז' ושקא י"ל דה"ה דהוה מצוי למפרך מלינה וליטעמך ולשנויא דהתם אתי הכל שפיר דמשני דזמן כל ז' משפחת לה אי לא בריך ביומא קמא בריך באידך יומי וכן נמי מצוי למימר מלינה דעולת ראיה יש לה תשלומין כל ז' ויום הבאת קרבנו טעון לינה ולא יותר (הג"ה) והר' דשמעתינ נמי מעשרא ס"ד דהוי כל ז' משעמא דפרשית אבל לא קאי הכי ובספרי מוכח דלא הוי אלא יום אחד דקתני אין לי אלא אלו מנין לרבות המנחות והעופות כו' ת"ל ופנית בבקר כל פנות שאמה פונה לא יהו אלא כאלו משמע דלא הניא לינה אלא יום אחד דומיא דשלמים של כל השנה וקשיא לי אי לינה ברגל אינו רק יום א' אמאי פסח שני אין טעון לינה מי גרע ממביא עוף או מנחה בחול דטעון לינה יום אחד אבל אי רגל טעון לינה ז' אתי שפיר דמ"ל דפסח שני אין טעון לינה רק יום אחד. ברוך:

ממתין להם כל זמן אכילה וסדר עבד מריקה ואשטיפה אין לפרש דמריקה ואשטיפה קדם שיעשה נותר כדי שלא יבואו קדשים לבית הפסול דהא משמע הכא דלאחר זמן אכילה עביד מריקה ואשטיפה ומיהו יש ספרים דגרסי ממתינ להו עד זמן אכילה ועוד יש קצת דקדש מדאמר לעיל לרבי טרפון כל יום ויום נעשה געול לחברו ואם קדם שעשה נותר עביד מריקה ואשטיפה ה"ג לעבד דכי בשיל בה שלמים אתמול בשבא היום והזקק למריקה ואשטיפה אי בשיל בה שלמים דהאדנא קדם מריקה ואשטיפה לתסרו אלא ודאי לא חיב הכתוב עד אחד שנעשה נותר:

ציו:

 עין משפט נר מצווה

א מיי פוח' מהלי מעשה הקרבנות
הל' זי:

ב מיי פוח' מהלי מעשה הקרבנות
הל' טו:

ג מיי פוח' מהלי מעשה הקרבנות
הל' טז:

ד מיי פוח' מהלי מעשה הקרבנות
הל' ז:

ה מיי פיי' מהלי מעשה הקרבנות
הל' ג:

נִיתִי עֲשֵׂה וְלִדְחִי אֶת לֹא תַעֲשֶׂה לֹא בִּלְגִלָּה וּלְמַחֵר בְּשִׁלְמִים דִּהְיָאָדָנָא דה"ל נותר ואין עֲשֵׂה דוחה אֶת ל"ת שְׁיֵשׁ בוּ כֶּרֶת (נְכֻמוֹת ח.) אֵלָא אֲאָם פִּסּוּלָהּ הִיא תַּפְסֵל קֹאֵי דְנִיתִי עֲשֵׂה דְאֵכִילַת קִדְּשִׁים וְלִדְחִי לֹא דְכָל שְׁבָקְדָשִׁים פִּסּוּל בָּא הִכְתּוּב לְתַן ל"ת עַל אֲכִילַתוֹ [דְקָאִין] (אי) גַּמִּי אֲשָׁאָר פִּסּוּלִין דְּלִיכָא כֶּרֶת כְּגוֹן דְּנִשְׁחַטָּה בִּלְגִלָּה וְלֵן דְּמָה וּחוּץ לְמִקּוּמוֹ (וחוץ לַמָּנוּ) וא"ת וּמֵאֵי קֹשִׁיָא דְלִמָּא גִזְרַת הִכְתּוּב הוּא דְאָמַר קִרָא יִקְדָּשׁ לְהִיּוֹת כְּמוֹהַ וְנֵשׁ לּוֹמַר דְקִרָא אִיכָא לְאוּקוּמִי בְּכִשְׂרָה שְׁתַּאֲכַל כַּחמֵר שְׁבַה עַד הִלְגָּהּ וּמִיּהוּ קֹשָׁה דְכִי הֵי גִלָּה נִיתִי עֲשֵׂה וְנִדְחָה וּנְרָאָה דְקִרָא אִיכָא לְאוּקוּמִי בְּבִשּׁוּל קִדְּשִׁים וְחֲלִין כִּי מִתְנַיִ נְעוּד דָּאָם אֵיתֵא דִּהֲכָא לֹא דְחִי מֵאֵי חֲזִית דְּלִפְתּ מִכְּלָאִים בְּצִיצִית דְעֲשֵׂה דּוּחָה אֶת לֹא תַעֲשֶׂה אֲדַרְבֵּה גִילָף מִהֲכָא דְלֹא דְחִי: וְאַחַד עֲצָם שְׁאִין בּוּ מוֹחַ וְאִמְאִי נִיתִי עֲשֵׂה כּוֹ בְּסוּף פִּיצַד צוּלִין (פִּסְחִים פּה.) דְרִישׁ מִדְּכַתִּיב וְעֲצָם לֹא יִשְׁבְּרוּ בּוּ בְּפִסַּח שְׁנֵי שְׁאִין ת"ל שְׁהִרִי כְּבֵר נֶאֱמַר כָּכֵל חֲסַת הַפִּסַּח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ אָבֵל אִי לֹא קִרָא דְפִסַּח שְׁנֵי ה"א וְאָכְלוּ אֶת הַבֶּשֶׂר בִּלְגִלָּה הֵנָּה בְּכִשְׂר שְׁבִתּוּף הַעֲצָם וּמָה אֲנִי מַקְזִים וְעֲצָם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוּ בְּעֲצָם שְׁאִין בּוּ מוֹחַ אָבֵל עֲצָם שְׁיֵשׁ בּוּ מוֹחַ שׁוֹבֵר וְאוֹכֵל דִּיבֵא עֲשֵׂה וִידְחָה לֹא תַעֲשֶׂה וְהָא דְפִרִיךְ הֲכָא וְאִמְאִי נִיתִי עֲשֵׂה כּוֹ הֲכִי פִרִיךְ כְּלוּמַר מִהֲכָא נִגְמַר דְאִין עֲשֵׂה דּוּחָה לֹא תַעֲשֶׂה בְּעִלְמָא כִּי הֲכָא אֵלָא וְדֵאִי בְּמִקְדָּשׁ שְׁאֲנִי וּג"ל דְּהֲכִי פִרִיךְ נִיתִי עֲשֵׂה כּוֹ כְּמוּ בְּחֲלִין וְנוֹקִי קִרָא דִּיקְדָּשׁ אִם בְּשִׂרָה תַּאֲכַל כַּחמֵר שְׁבַה דְשִׁיךְ בַּה כֶּרֶת אִם הִיא נּוֹתֵר וּקמ"ל דִּהְתֵּר מִצְטַרֵף לֹאסוּר

כְּדֵאיִתֵּא פִּרְק אֵלּוּ עוֹבְרִין (פִּסְחִים מוה.) וּבְפִרְק ג' מֵינִין (נֹזִיר לוֹ): וְלֹא נּוֹקֵם קִרָא לֹאָם פִּסּוּלָהּ תַּפְסֵל דְּלִיכָא אֵלָא לֹא וּמִשְׁנֵי גִלִּי קִרָא גַּבִּי קִדְּשִׁים בְּעֲצָם שְׁיֵשׁ בּוּ מוֹחַ דְּלֹא דְחִי וְלִכְרִי גִילָף קִדְּשִׁים מִחֲלִין בְּרוּ"ר. וא"ת שְׁאֲנִי הֲכָא מִשּׁוּם דְאֶפְשָׁר לְקַיֵּם שְׁנִיָּהֶם דְּמַנְחָ גּוּמְרָתָא לְעוֹיָהּ לְשַׁקֵּיל לִיה מוֹחַ וי"ל. דְּרִבָּא הֲכָא לְטַעֲמָה דְּמִפְרָשׁ בְּסוּף פִּיצַד צוּלִין (פִּסְחִים פד:) גַּבִּי אִין נִמְנִין עַל מוֹחַ שְׁבִקוּלִית דְּלֹא אֶפְשָׁר בְּגוּמְרָתָא מִשּׁוּם פְּסִידָא דְקִדְּשִׁים א"כ לֹא מַקְזִים עֲשֵׂה דּוֹאֲכְלוּ אֶת הַבֶּשֶׂר בִּלְגִלָּה הֵנָּה דֹא"א שְׁלֵא יִשְׂרָף הַגּוּמְרָתָא מַעֲט מִן הַמוֹחַ שְׁבִפְנִים וְאַפְּי' אַבְנֵי שְׁמִפְרָשׁ הֵתָם מִשּׁוּם פִּקַּע לֹאָ מִשּׁוּם דִּס"ל דְּגוּמְרָתָא אֶפְשָׁר בְּלֹא שְׂרַפַת מוֹחַ אֵלָא קַסְבֵּר דְּמִשּׁוּם הַפִּסַּד קִדְּשִׁים מוּנָעַט כְּנָה לֹא חִלְשִׁינָּן מִיּהֵא אַכְתִּי קֹשָׁה הֲכִי אֲתִי הֵאִי עֲשֵׂה וְדְחִי לֹא תַעֲשֶׂה הֵא בְּעִידָנָא דְּמַתַּעֲשָׂר

לֹא דְשִׁבִּירַת עֲצָם לֹא מַקְזִים עֲשֵׂה דְאֵכִילָה: וְהֵתָם עוֹלָה הוּא כְּדַכְתִּיב וַיַּעֲלֵהוּ לְעוֹלָה תַּחַת בְּנֹו תַמָּה דִּהֵאִי קִרָא דְרָשִׁי' לִיה לְעֻנָּן חֲלִין בַּפ"ק דְּחֲלִין (דף טז.) דְאִמְרִינָּן מִנּוּן לְשַׁחֲסִיטָה שְׁהִיא בְּתַלְשׁ שְׁנַאָמַר וַיִּשַׁח אֶת הַמַּאֲכָלַת וְאוֹמַר ר"ת דְּגַמְרִי' גַּמִּי חֲלִין מִדְּכַתִּיב לְשַׁחַט אֶת בְּנֹו וְלֹא כְּתִיב לְשַׁחַט אֶת הָעוֹלָה אָבֵל כָּלִי לֹא שִׁיךְ לְמִילָף בְּחֲלִין אֵלָא בְּקִדְּשִׁים כְּשָׂאָר עֲבוּדוֹת דְּבַעוּ כָּלִי שְׂרַת וּמִדְּכַתִּיב וַיִּשַׁח דְּמִשְׁמַע דְּכַר תַּלְשׁ וְלֹא כְּתִיב סָכִין דְרָשִׁינָּן תַּלְשׁ בְּחֲלִין וְכָלִי בְּקִדְּשִׁים מִדְּהוֹפִיר מַאֲכָלַת דְּהוּא מַצִּי לְמַכְתֵּב וַיִּשַׁח הַמַּחֲתֵּף וְאִע"ג דִּהְתָּם בְּחֲלִין (ג"ז שם) דְּחִי רַבִּי חֵיָא וְרִיזוּתָהּ דְאִבְרָהָם קמ"ל הֲכָא לֹא שְׁנֵי דְלְחוּזִי הֲכִי דְלַעֲנָן מָה שְׁהִבֵּיא דְכַר תַּלְשׁ וְלֹא סַמָּךְ עַל מָה שְׁיַמְצֵא צוּר וְקִנָּה מִחֲבֵר שִׁיךְ לְמִימַר דְּכַתֵּב קִרָא לְאַשְׁמוּעִינָּן וְרִיזוּתָהּ אָבֵל לְעֻנָּן מַאֲכָלַת שְׁהוֹפִיר לְמָה לִי לְמַכְתֵּב אִי לֹאָ לְאַשְׁמוּעִינָּן דְעוֹלָה טְעוּנָה כָּלִי: מָה מְנַחָה אֵינָּה נֶאֱכָלַת אֵלָא לְזַכְרִי כְּהֵנָּה וּפִרִיךְ בְּחֻטָּאת וְאַשָּׁם גַּמִּי כְּתִיב כָּל זָכַר אֵלָא לְשַׁלְמִי צָבוּר פִּרָשׁ בְּקוּטְרָס הֵא דְלֹא יִלְפִינָּן זַכְרִי כְּהֵנָּה מַחֲטָאָת וְאַשָּׁם כְּדִילְפִינָּן מִמְּנַחָה מִשּׁוּם דְּכַתִּיב בְּתַרְוִיהוּ גַבִּי אֲכִילַת זָכְרִים הוּא קִדָּשׁ קִדְּשִׁים הוּא דְמִשְׁמַע מַעֲוֵט הוּא וְלֹא אַחֵר וְקֹשָׁה דְּבִפְרָק אֵינְהוּ מִקּוּמֹן (לְעִיל וְנָחִים דף נה.) אִיכָא תַנָּא דְלִילָף מִהִקְלִישָׁא דְחֻטָּאת מִקְרָא דְכַתִּיב וַיַּעֲשִׂיתָם שְׁעִיר עִזִּים [אַחַד] לְחֻטָּאת וְשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחַ שְׁלָמִים מָה חֻטָּאת לְזַכְרִי כְּהֵנָּה אִף שְׁלָמִי צָבוּר לְזַכְרִי כְּהֵנָּה הֵא לֹא קֹשִׁיָא מִיַּדִּי דִּהֵהִיא הִקְלִישָׁא לֹא אֲצַטְרִיךְ לְמַלְתָּא אַחֲרִיתִי וְעוּד נִרְאָה לְפִרָשׁ דְּהִינּוּ טַעֲמָא הֲכָא דִּהִקְלִישָׁא דְחֻטָּאת וְאַשָּׁם אִיכָא לְאוּקוּמִי לְמַלְתָּא אַחֲרִיתִי כְּדִמְפְרָשׁ הֲכָא לֹא מוֹקְמִינָּן לָהּ לְאֵכִילַת זָכְרִים דְכִינוּ דְאִינוּ שׁוּה כָּכֵל הֵנָּהוּ דְּכַתִּיבִי בְּקִרָא אָבֵל מְנַחָה עַל כְּרַחֲנָן לְהֲכִי אֲתֵיא דְלֹא מִשְׁכַּחַת לְמַלְתָּא אַחֲרִיתִי: בְּקִדְּשׁ הַקִּדְּשִׁים תֹּאכְלֵנּוּ כָּל זָכַר יֹאכֵל אֹתוֹ וְגו' לְמַד עַל זְבָחִי שְׁלָמִי צָבוּר כּוֹ' הֵאִי קִרָא בְּפִרָשַׁת קִרָח כְּתִיב וְאִף עַל גַּב דְּזָבָחִי שְׁלָמִי צָבוּר לֹא כְּתִיב הֵתָם כִּינוּ דְּכַתִּיב בְּהֵאִי קִרָא קִדָּשׁ יִהְיֶה לָךְ וְגַבִּי כִבְשִׁי מַעֲרָת כְּתִיב בְּפִרָשַׁת אֱמֹר אֵל הַכֹּהֲנִים קִדָּשׁ יִהְיֶה לָּהּ' לְכַהֵן מִסַּתְבָּרָא דְּבִידִּיהוּ מִיָּרִי וְכֹן פִּרָשׁ בְּקוּטְרָס וְעוּד יִלְפִינָּן מִשּׁוּם דְאֶקְרוּ קִדָּשׁ קִדְּשִׁים כְּדִילְפִינָּן לְעִיל בְּפִרָק אֵינְהוּ מִקּוּמֹן (זְבָחִים דף נה.) וּבְפִרָק שְׁנֵי דְעִרְכִין (דף יא:) מִדְּכַתִּיב עַל עֲלִיתִיכֶם וְעַל זְבָחִי שְׁלָמִיכֶם מָה עוֹלָה קִדְּשִׁי קִדְּשִׁים אִף זְבָחִי שְׁלָמִי צָבוּר קִדְּשִׁי קִדְּשִׁים: אִף שְׁלָמִי צָבוּר אִין נֶאֱכָלִין אֵלָא לְזַכְרִי כְּהֵנָּה וְשַׁלְמִים דִּהֵאִי קִרָא כִכְבְּשִׁי מַעֲרָת קֹאֵי דְקִדָּשׁ קִדְּשִׁים נִינְהוּ כָּל הַכְּתוּבִין בְּמַקְרָא זֶה וּנְרָאָה דְעַל כְּרַחֲנָן אֲגִירִי גַּמִּי בְּשַׁלְמִי גִדְּבָה דִּהָא בַּפ"ק (לְעִיל וְנָחִים דף ה:) נִפְסָקָא לֵן מִהֵאִי קִרָא שְׁלֵא לְשַׁמּוּ וְעוּד כְּכוּלְהוּ קַרְבָּנוֹת דְּטַעֲוִינָן כָּלִי מִהֲכָא נִפְסָקָא לֵן:

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

עַד שְׁיִבְלַע כְּגוֹן הַמַּחֲתֵּף שְׁמֹן חֻטָּאת וְסָךְ מִמֶּנּוּ צִלִּי שֶׁל שְׁלָמִים וְנִבְלַע בּוּ וּמִכָּאֵן

^(א)**עַד שְׁיִבְלַע בְּכִשְׂרָה. "יִכּוֹל נִגַּע בְּמִקְצַת חֲתִיכָה יְהֵא כּוּלוֹ פְּסוּל? תִּלְמוּד לּוֹמַר: "יִגַּע" – הַנּוֹגַע פְּסוּל. הֵא פִּיצַד? חוֹתֵף אֶת מְקוֹם שְׁפָלַע. "בְּכִשְׂרָה" – וְלֹא בְּגִידִין, וְלֹא בְּעֲצָמוֹת, וְלֹא בְּקַרְנִים, וְלֹא בְּטֻלְפִים. "יִקְדָּשׁ" – לְהִיּוֹת כְּמוֹהַ. הֵא פִּיצַד? אִם פִּסּוּלָהּ הִיא – תַּפְסֵל, [וְאִם] כְּשִׂרָה הִיא – תַּאֲכַל כְּחִמּוּר שְׁבַה. ^(ב)אִמְאִי? וְנִיתִי עֲשֵׂה וְלִידְחִי אֶת לֹא תַעֲשֶׂה! אֲמַר רַבָּא: אִין עֲשֵׂה דּוּחָה אֶת לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקִדָּשׁ, ^(ג)שְׁנַאָמַר: "וְעֲצָם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ". רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מִנְסִיָא אוֹמַר: אַחַד עֲצָם שְׁיֵשׁ בּוּ מוֹחַ, וְאַחַד עֲצָם שְׁאִין בּוּ מוֹחַ. אִמְאִי? נִיתִי עֲשֵׂה וְלִידְחִי אֶת לֹא תַעֲשֶׂה! אֵלָא אִין עֲשֵׂה דּוּחָה לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקִדָּשׁ. רַב אֲשִׁי אֲמַר: "יִקְדָּשׁ" עֲשֵׂה הוּא, וְאִין עֲשֵׂה דּוּחָה אֶת לֹא תַעֲשֶׂה וְעֲשֵׂה. ^(ד)אֲשַׁכְּחֵן חֻטָּאת דְּמַתְקַדָּשַׁת בְּבִלוּעַ, שְׂאָר קִדְּשִׁים מְנַלְן? אֲמַר שְׁמוּאֵל מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: "זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה וּלְמַנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאַשָּׁם וּלְמַלוּאִים וּלְזִבְחַ הַשְּׁלָמִים". "לְעוֹלָה" – כִּי עוֹלָה; מָה עוֹלָה טְעוּנָה כָּלִי, אִף כָּל טְעוּנָה כָּלִי. מֵאֵי כָּלִי? אֵילִימָא מוֹרֶק – בְּשַׁלְמִי צִיבוּר גַּמִּי כְּתִיב בְּהוּ: "וַיִּקַּח מִלֶּשָׁה חֲצִי הָדָם וַיֵּשֶׁם בְּאַגָּנָתוֹ!" אֵלָא דִּסְכִּין. וְעוֹלָה גּוּפָה מְנַלְן? דְּכַתִּיב: "וַיִּשְׁלַח אֶבְרָהָם אֶת יְדֹו וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכָלַת" – וְהֵתָם עוֹלָה הוּא, דְּכַתִּיב: "וַיַּעֲלֵהוּ לְעוֹלָה תַּחַת בְּנֹו". ^(ה)"מְנַחָה" – מָה מְנַחָה אֵינָּה נֶאֱכָלַת אֵלָא לְזַכְרִי כְּהוּנָה, אִף כָּל אֵינָם נֶאֱכָלִין אֵלָא לְזַכְרִי כְּהוּנָה. מֵאֵי הִיא? אִי חֻטָּאת וְאַשָּׁם – בְּהִידָּא כְּתִיב בְּהוּ: "כָּל זָכַר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֵנּוּ!" ה"י אִי שְׁלָמִי צִיבוּר – מִרִּיבּוּיָא דְקִרָא אֲתִי: "בְּקִדְּשׁ הַקִּדְּשִׁים תֹּאכְלֵנּוּ כָּל זָכַר יֹאכֵל אֹתוֹ" – לִימַד עַל שְׁלָמִי צִיבוּר שְׁאִינוּ נֶאֱכָלִין אֵלָא לְזַכְרִי כְּהוּנָה! תַּנָּאִי הִיא;**

אִיכָא

אָנוּ לְמַדִּים (פִּסְחִים מוה.) הֵתֵר מִצְטַרֵף לֹאסוּר בְּקִדְּשִׁים וְאִין לְלַמֵּד מִכָּאֵן טַעַם כְּעֵקֶר שְׁאִין זֶה טַעַם אֵלָא מִכּוּלָּשׁ: תֹּאכַל כְּחִמּוּר שְׁבַה שְׁהִרִי יֵשׁ בַּה עֲכָשׁוּ שְׁנֵי מֵינִין וְכַחמֵר שְׁבִשְׁנִיָּהֶם תַּאֲכַל: אִמְאִי תַּפְסֵל מִשּׁוּם הֵאִי פִרְתָּא: נִיתִי עֲשֵׂה דּוֹאֲכְלוּ אוֹתָם דְכִשְׂרָה: וְלִדְחִי לֹא תַעֲשֶׂה דְלֹא תֹאכַל דְּפִסּוּלָהּ וְאִע"ג דְאִיכָא לֹא תַעֲשֶׂה בְּאֵכִילַת פִּסּוּלִין כְּדִאִמְרִינָּן בְּפִסְחִים כָּכֵל שְׁעָה (פִּסְחִים דף כד.) כָּל שְׁבָקְדָשׁ פִּסּוּל בָּא הִכְתּוּב לְתַן לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילַתוֹ: נִיתִי עֲשֵׂה וְלִדְחִי נִיתִי עֲשֵׂה דְאֵכִילַת מוֹחַ דְּכַתִּיב וְאָכְלוּ אֶת הַבֶּשֶׂר בִּלְגִלָּה הֵנָּה: זֹאת הַתּוֹרָה הַקָּשׁוּ כְּלוּ זֶה לָזֶה לְלַמֵּד זֶה עַל זֶה לְכָךְ הַקָּשׁוּ כְּלוּ לְעוֹלָה דְּמָה עוֹלָה טְעוּנָה כּוֹ: אִי נִימָא מוֹרֶק לְקַבֵּלַת דָּם וְלִילֵף מַעֲוֹלַת סִינֵי דְכַתִּיב וַיִּשְׁלַח אֶת נִגְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכַתִּיב עוֹלָה הֵתָם: וַיֵּשֶׁם בְּאַגָּנָתוֹ וְכִינוּ דְּהִדּוּר אֶתְקוּשׁ כּוּלְהוּ לְשַׁלְמִים דְּכַתִּיב בַּה בְּהֵאִי קִרָא וְלִלְפִינָּן מְנָה לְקַמֵּן בְּשַׁמְעָתִין (זְבָחִים דף צח.) מָה שְׁלָמִים מִפְּגָלִין וּמִתַּפְּגָלִין הֵא גַּמִּי תִילָף מִשְׁלָמִים דִּהְתָּם גַּמִּי שְׁלָמִים בְּסִינֵי הוּוּ: אֵלָא סָכִין לְשַׁחֲסִיטָה לְאַפּוֹקִי צוּר וְקִנָּה דְכָלִי שְׂרַת בְּעִינוּ: מֵאֵי הִיא הִי מְנִיָּה? יְלִיף לְאַכֵּל לְזַכְרִי כְּהֵנָּה מִמְּנַחָה: בְּקִדָּשׁ הַקִּדְּשִׁים תֹּאכְלֵנּוּ בְּוִישַׁח קִרָח כְּתִיב וְקִדָּשׁ יִהְיֶה לָךְ דְּכַתִּיב בְּסִיפָּה דְקִרָא יִתִּירָא הוּא לְמִילָף שְׁלָמִי צָבוּר וְכִבְשִׁי מַעֲרָת דְּכַתִּיב בְּהוּ קִדָּשׁ יִהְיֶה לָּהּ' לְכַהֵן:

 מסורת הש"ס

א ספרא צו פרק ג
ב כתובות מ.
ג פסחים פה; פסחים צח.

ד מנחות פב:

ה לעיל נה.

ו ספרא צו פרשה ד ה

 תורה אור השלם
--

כל אֲשֶׁר יִגַּע בְּכִשְׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזְחַל מִדְּמָה עַל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר וְגו' [ויקרא ו, כ]

בבית אחד יאכל ואכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה ועצם לא וגו' [שמות יב, מו]

וַיִּקַּח מִלֶּשָׁה חֲצִי הָדָם וַיֵּשֶׁם בְּאַגָּנָתוֹ וְחֲצִי הָדָם נִרְקַח וְגו' [שמות כד, ו] וַיִּשְׁלַח אֶבְרָהָם אֶת יְדֹו וַיִּקַּח אֶת־הַמַּאֲכָלַת לְשַׁחַט אֶת־בְּנֹו [בראשית כב, י]

וַיֵּשֶׁא אֶבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה־אֵיל אַחֵר נֹאֲחַז בְּסִבְיוֹ בְּקַרְנָיו וְגו' [בראשית כב, יג] כָּל־זָכֹר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֵנּוּ בְּמִקּוֹם קִדְּשׁ יֹאכֵל קִדָּשׁ קִדְּשִׁים הוּא [ויקרא ו, כב] וְהַתּוֹרָת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֲהֲרֹן וּבָנָיו מַעֲוֹת תֹּאכַל בְּמִקּוֹם קִדָּשׁ וְגו' [ויקרא ו, ט-יא]

וזאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאֲשָׁם ולמלוואים ולזִבְחַ השלמים [ויקרא ו, לו]

כל־זָכֹר בַּכֹּהֲנִים יֹאכֵל אֹתָהּ קִדָּשׁ קִדְּשִׁים הוּא [ויקרא ו, כב]

וְהַתּוֹרָת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֲהֲרֹן וּבָנָיו מַעֲוֹת תֹּאכַל בְּמִקּוֹם קִדָּשׁ וְגו' [ויקרא ו, ט-יא]

בִּקְדָּשׁ הַקִּדְּשִׁים תֹּאכְלֵנּוּ כָּל־זָכֹר יֹאכֵל אֹתוֹ קִדָּשׁ יִהְיֶה־לָּךְ [במדבר יח, י]

וַיַּעֲשִׂיתָם שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת וְשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחִי וְגו' [ויקרא כג, יח]

צח.

 עין משפט גדר מצוה

א מיי' פטיון מחל' מעשה הקרבנות חל' טו:

ב מיי' פיר' מחל' מעשה הקרבנות חל' א:

ג מיי' פיה' מחל' ביאת מקדש חל' יח:

ד מיי' פיר' מחל' מעשה הקרבנות חל' י:

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

מה חטאת מקדש בבלוע כו' ואף על גב דבמנחה נמי כתיב (ויקרא ו' כ') כל אֶשֶׁר

יגע בה יקדש ומקדשות בבלוע אצטריוך לאקושינהו לחטאת דממנחה לא מצי ילפי דאיכא למימר לא אתקיש למנחה אלא לעגון

זכרי כהנה אבל לעגון בלוע דמנחה דוקא דרפיכא למבלע אבל שאר גדשים לא: מה אשם אין שפיר ושלניא קדוש דהא זכר הוא ואין לך לומר בחלב ושתי קליות שלו שאף של שלניא שבמעיו משמע אף הבאים נקבות כגון חטאת ושלמים אין שפיר ושלניא קדוש בהן ואין חלב ושתי הקליות של שליל שבמעיהן קרבין ומעולה לא ה"ל למילף דכליל היא ואף כל שאין שפיר ושלניא קדוש בו לא מצי למימר דלאו לעולה מדמית להו שקרי אף שאר הבשר אינו קרב ואכילת זכרי כהנה לא יליף מחטאת ואשם כדיליף ממנחה דתקשה לך אמאי

אקשינהו למנחה לילפו זכחי שלמי צבור מאשם וחטאת משום דכתיב בתרוניהו גבי אכילת זכרים הוא גדשי גדשים הוא הלכך מהתם לא מצי ילפי אי לא מהיקישא דמנחה: ולדות בהמות גדשים בהונתן הן קדושים קשנולדים הן קדושים ולא במעי אמן וגמרי מאשם: ודנין אפשר משאי אפשר נקבות מזכרים ולגמרי לא מצי למעטינהו מקדשים להקריבם דכתיב רק גדשיך אשר יהיו לך ואמר מר בכורות (דף יד:) רק גדשיך אלו התמורות

אשר יהיו לך אלו הנולדות ומאשם גמרינן דבמעי אמן מיהא לא גדשי אלא בהונתן דדכתיב אשר יהיו: מה מלואים מותריהן בשרפה ולא היו בעלי חיים במתריהן דמלואים שקרי קרפן צבור היו ולא הפראו שנים לאחריית וגם לא אבד אחד מהם והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון: אף כל הגדשים מותריהן בשרפה ואין בעלי חיים במותריהן שאם היו בעלי חיים במתריהן כגון יחיד שהפריש שני קרנות לאחריית חובתו שאם יאבד האחד יתכפר בשני או אם הפריש קרבן ואבד והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון והקריב את האחד מקו ואת השני נותר אין נותר זה בשרפה כדין נותר של מלואים: מפגלים את הנסכים שאם חשב בזבח אף הנסכים מפגלין ומש"ה יליף משלמים דעקר פגול כתיב בהו: דקריר טרישטטר"ט בלע"ו

מתוך שהבשר עב נקנס בתוכו השמן בעמקו: חטאת באה ביום דכתיב (ביום) כפר יוה"כ (ויקרא ט"ו י'): כי ביום הזה יכפר עליכם: ובגידו הימנית דכתיב אצבע וכהנה ואמר מר לעיל (זבחים דף כד:) כ"מ שצאמר אצבע וכהנה אינו אלא ימין: מדרבה בר בר חנה נפקא כו' וקס"ד או אצבע או כהנה ואין לך בכל אלו שלא נצאמר בהן בהקרבתן: כר"ש בפ"ב (שם) כהנה בעי אצבע ובחטאת תרוניהו כתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו: מה אשם עצמותיו מתרין לעשות מקו פלים אני שמעתי שקרי נאכל לכהנים ונותר בעצמות לא שיך אלא בדבר הנאכל: אף כל ואפי' עולה ומבעי לי הא נמי מחטאת הנה מצי יליף ונראה בעיני דמלו יהנה יתירא נפקא לה באשם דכתיב בה (שם ז) לכהן לו יהנה:

ונותר בעצמות לא שיך אלא בדבר הנאכל אף כל ואפלו עולה ומבעי לי הא נמי מחטאת הנה מצי יליף ונראה בעיני דמלו יהנה יתירא נפקא לה באשם דכתיב בה לכהן אשר יכפר בו לו יהנה כף פיי' בקונטרס והשתא לפרוש רבותיו דמסברא ידע דעצמות מתרין בכל גדשים הנאכלין ולא אצטריוך הקלישא אלא להתיר עצמות עולה קשה משלמים או משאר גדשים הנאכלין גילף ולמה אכתוב אשם ועוד דבפרק המזבח מקדש (לעיל זבחים דף פו.) דריש מג"ש נצאמר באשם לו יהנה ונצאמר בעולה לו יהנה ונצאמר דמפני מה אשם עצמותיו מתרין אף עולה כו' והשתא תפוק לה מהקלישא דהכא ול"ל ג"ש פיון דלא אצטריכא הקלישא דהכא אלא לאגמורי בעולה ויש לומר פיון דשאר קרבנות צריכי כל חד למלתה דקמפרש הכא לא גילף מניהו דבר אחר שאינו צ"ל בכל הגדשים רק בעולה וכי האי גונא פראשנו לעיל (זבחים דף צו:) גבי מנחה דילפינו מנה זכרי כהנה ולא ילפינו מחטאתו אשם ולפי' זה האי תנא לית לה דרשא דשפיר ושלניא דלעיל ומאן דדרש עצמות מתרין מלו יהנה פרק המזבח מקדש (לעיל זבחים דף פו.) אית לה הקלישא דאשם לגבי שפיר ושלניא ולפרש"י דאמר דבכל הגדשים מן הדין אסורין העצמות דלא התיר הכתוב אלא בשר הראוי לאכילה וקלה לנו באשם לו יהנה דמשמע שרייתא גילף כמו כן התיר בכל הגדשים ע"פ זה: הנהה. קשה דבההוא קרא כתיבי חטאת ואשם בפרשת צו את אהרן כחטאת באשם תודה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהנה ולמה נקט אשם וי"ל דעקר פרשה באשם ועוד דלו יהנה נכתב לי' יחיד שמא לא קאי רק על האשם דסליק מנה ולא תוקשי (הכי גרסינו) הא דדרשינו לעיל בפרק המזבח מקדש (שם) נצאמר לו יהנה בעולה עוד העלה אשר הקריב לכהן לו יהנה ונצאמר לו יהנה באשם מה אשם עצמותיו מתרין אף עולה עצמותיה מתרין ונאמר התם מפני והשתא למה לי בעולה לו יהנה תפוק לי מהקלישא דאשם דשמעתין וי"ל דלא גמרינן מהקלישא אלא קרבנות הנאכלין ומ"מ קשה אי ממשמעותא דלו יהנה דאשם דרשינו עצמותיו מתרין וילפינו מנה שאר קרבנות שלמים חטאת ותודה הלא בעולה נמי כתיב לו יהנה ול"ל גורה שוה פרק המזבח מקדש (שם) למגמר מאשם וי"ל דלו יהנה דעולה קאי על העור ולא להתיר עצמות דהכי כתיב קרא עוד העולה לו יהנה: הנהה. לו יהנה לא דריש אלא מיתורא ושם פירש בקונטרס דפשיט ליה באשם יותר מעולה משום דאף בשרו מתיר ואי משום נותר דבשרפה לא שיך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב והנותר מבשר הנזב וא"כ לא צריכנא למגמר אלא עולה דכליל וזהו כמו שפירש בשמעתין בשם רבותיו: הגה"ה. ובפרק ביצד צולין (פסחים דף פג.) מוכח בהדיא כדכריז דאין נותר בעצמות ובמנחות בסוף התודה (מנחות דף פג.) פירש בקונטרס דהא דפשיטא ליה באשם יותר משאר קרבנות הנאכלין משום דכתיב באשם הוא לאחר הקשרת אמורין דמשמע הוא אשם ואין עצמותיו אשם וצריך לדרוק ל"ל תריז קראי לעצמות הקלישא דהכא דאתי מהוא וגורה שוה דלו יהנה בפרק המזבח מקדש (לעיל זבחים דף פו.) ותו קשה לי דהוא דאשם דרשינו פ"ק (לעיל זבחים דף ה:) לאשם שנמת לרענה מיהו תרי הוא כתיבי באשם בפרשת ויקרא. ברו"ר:

אכא דנפקא לה מהכא כו' עוד יש תנא שלישי בפרק אינהו מקומן (לעיל זבחים

דף גה.) דאמר אלא הקלישא למאי אתא מה חטאת לזכרי כהנה אף זכחי שלמי צבור לזכרי כהנה והא דלא מיייתי לה הכא משום דסגינא דשמענתא היא ולא משכח לה ברינתא בהדיא: מה חטאת מקדשת בבלוע כו' הא דאמרינן בפרק גיד הנשה (חלין דף צח:) לא נצרכה [אלא] לטעם כעקר דבקדשים אסור והכא שרי [ופריד] ולגמר מנה גלי וסמינא גבי חטאת כל אשר יגע בבשרה יקדש משמע דפשיטא ליה דשאר גדשים ילפינו מחטאת הינו מהיקישא דהכא: אף כל אין שפיר ושלניא קדוש בו פירש בקונטרס ואין חלב ושתי קליות של שליל שבמעיה קרבין וקשה דהנה ליה לתנא לפרושי חלב וקליות של שפיר ושלניא כמו שלחי בהמה המקשה (חלין דף עה.): הג"ה ועוד דמשמע מתוך פירוש דדוקא חלב ושתי קליות הוא דאין קדושין לקרב אבל הנולדות גופן קדושין הן וא"א לומר כן דתניא תמורה (דף יא.) השוחט את החטאת ומצא בה כו' ד' נאכל לכל אדם ובכל מקום ולעולם ומוקי לה למאן דאית לה בהונתן הן קדושין בריש ביצד מערימי' (תמורה דף כה:) דהו עצמן חלין במעי אמן ונראה לפירש דלעגון חלין גמורין קא יליף דשפיר ושלניא הנמצא בבטן חטאת לאחר שחיטה אינו קדושין כלל ומהכא אית לה ולדות גדשים בהונתן הן קדושין והא דתניא ברינתא בהמה המקשה (חלין דף עה.) מה חלב ושתי קליות האמורין באשם מוצא מקלל שליל אף כל מוצא מקלל שליל ההוא תנא סבר במעי אמן קדושין ולכך אצטריוך קרא למעוטי חלב ושתי קליות מהקרבה ולפי מה שפרשתי לא אתי שפיר הא דלא יליף מעולה כמו לפי הקונטרס: מה שלמים מפגלין כו' לעיל בסוף פרק בי' (זבחים דף כח:) איכא תנא דדריש לה מדכתיב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו מה שלמים מפגלים ומתפגלין כו' וכן בפרק ב"ש (לעיל זבחים דף מד.) דדרש לה נמי מההוא קרא מה שלמים מיוחדין שיש להם מתירין בין לאדם בין למזבח מפגלין ומתפגלין פיי' בקונטרס מפגלין את הנסכים אם חשב בזבח זבח וזכח דהנה מצי למימר שהדם מפגל את הבשר והבשר

עצמו מתפגל: מה חטאת אינה באה אלא מן החלין כו' תרמי דריש מחטאת

דכבר דרש נמי מה חטאת מקדשת בבלוע: כַּדְי' נסבה ואי בעית אימא סבר לה כר"ש כו' הכא מסיק להני תרי שנויי' אבל בסוף התודה (מנחות דף פג.) משני כדי נסבה לחתייה ובפ"ק דחלין (דף כב.) משני כהנה בעינא אצבע כו' ותו לא. ונראה דלמאן דאמר לעיל (זבחים דף ג.) דבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהקש צ"ל הכא. (ובפ"ק דחלין) כדי נסבה דאצבע דחטאת גופה ילפינו בג"ש דמצורע דהינו ימין לעיל בפ' ב' (דף כד:) ובפ"ק דמנחות (זבחים דף י.) ואם כן לא מצינו למיילף

בהקש שאר קרבנות מחטאת: מה אשם עצמותיו מתרין כו' פיי' בקונטרס לעשות מקו פלים אני שמעתי באשם פשוט לו שבעצמותיו מתרין שקרי נאכל לכהנים ונותר בעצמות לא שיך אלא בדבר הנאכל אף כל ואפלו עולה ומבעי לי הא נמי מחטאת הנה מצי יליף ונראה בעיני דמלו יהנה יתירא נפקא לה באשם דכתיב בה לכהן אשר יכפר בו לו יהנה כף פיי' בקונטרס דמסברא ידע דעצמות מתרין בכל גדשים הנאכלין ולא אצטריוך הקלישא אלא להתיר עצמות עולה קשה משלמים או משאר גדשים הנאכלין גילף ולמה אכתוב אשם ועוד דבפרק המזבח מקדש (לעיל זבחים דף פו.) דריש מג"ש נצאמר באשם לו יהנה ונצאמר בעולה לו יהנה ונצאמר דמפני מה אשם עצמותיו מתרין אף עולה כו' והשתא תפוק לה מהקלישא דהכא ול"ל ג"ש פיון דלא אצטריכא הקלישא דהכא אלא לאגמורי בעולה ויש לומר פיון דשאר קרבנות צריכי כל חד למלתה דקמפרש הכא לא גילף מניהו דבר אחר שאינו צ"ל בכל הגדשים רק בעולה וכי האי גונא פראשנו לעיל (זבחים דף צו:) גבי מנחה דילפינו מנה זכרי כהנה ולא ילפינו מחטאתו אשם ולפי' זה האי תנא לית לה דרשא דשפיר ושלניא דלעיל ומאן דדרש עצמות מתרין מלו יהנה פרק המזבח מקדש (לעיל זבחים דף פו.) אית לה הקלישא דאשם לגבי שפיר ושלניא ולפרש"י דאמר דבכל הגדשים מן הדין אסורין העצמות דלא התיר הכתוב אלא בשר הראוי לאכילה וקלה לנו באשם לו יהנה דמשמע שרייתא גילף כמו כן התיר בכל הגדשים ע"פ זה: הנהה. קשה דבההוא קרא כתיבי חטאת ואשם בפרשת צו את אהרן כחטאת באשם תודה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהנה ולמה נקט אשם וי"ל דעקר פרשה באשם ועוד דלו יהנה נכתב לי' יחיד שמא לא קאי רק על האשם דסליק מנה ולא תוקשי (הכי גרסינו) הא דדרשינו לעיל בפרק המזבח מקדש (שם) נצאמר לו יהנה בעולה עוד העלה אשר הקריב לכהן לו יהנה ונצאמר לו יהנה באשם מה אשם עצמותיו מתרין אף עולה עצמותיה מתרין ונאמר התם מפני והשתא למה לי בעולה לו יהנה תפוק לי מהקלישא דאשם דשמעתין וי"ל דלא גמרינן מהקלישא אלא קרבנות הנאכלין ומ"מ קשה אי ממשמעותא דלו יהנה דאשם דרשינו עצמותיו מתרין וילפינו מנה שאר קרבנות שלמים חטאת ותודה הלא בעולה נמי כתיב לו יהנה ול"ל גורה שוה פרק המזבח מקדש (שם) למגמר מאשם וי"ל דלו יהנה דעולה קאי על העור ולא להתיר עצמות דהכי כתיב קרא עוד העולה לו יהנה: הנהה. לו יהנה לא דריש אלא מיתורא ושם פירש בקונטרס דפשיט ליה באשם יותר מעולה משום דאף בשרו מתיר ואי משום נותר דבשרפה לא שיך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב והנותר מבשר הנזב וא"כ לא צריכנא למגמר אלא עולה דכליל וזהו כמו שפירש בשמעתין בשם רבותיו: הגה"ה. ובפרק ביצד צולין (פסחים דף פג.) מוכח בהדיא כדכריז דאין נותר בעצמות ובמנחות בסוף התודה (מנחות דף פג.) פירש בקונטרס דהא דפשיטא ליה באשם יותר משאר קרבנות הנאכלין משום דכתיב באשם הוא לאחר הקשרת אמורין דמשמע הוא אשם ואין עצמותיו אשם וצריך לדרוק ל"ל תריז קראי לעצמות הקלישא דהכא דאתי מהוא וגורה שוה דלו יהנה בפרק המזבח מקדש (לעיל זבחים דף פו.) ותו קשה לי דהוא דאשם דרשינו פ"ק (לעיל זבחים דף ה:) לאשם שנמת לרענה מיהו תרי הוא כתיבי באשם בפרשת ויקרא. ברו"ר:

מסורת הש"ס

א מנחות פג.

ב חולין כב: ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק יח י: ספרא צו פרק ג ג: ספרא מצורע פרק ג א: חולין כא.

גליון הש"ס

גמ' דקריר. לשון זה ג"כ לעיל דף עט ע"ב:

תורה אור השלם

ואם יותר מבשר המלאים ומן הקלם עד הפקר ושופם את הנותר באש לא יאכל פי' קדש הוא [שמות כט, לד]

פל' זכר בבני אהרן יאכלנה חק' עולם לדומים מאשי וזהו כל אשר יגע בהם יקדש [ויקרא ו, יא]

והקריב אהרן את־פר החטאת אשר־לו וכפר בעדו וכעד ביתו [ויקרא טו, ו]

והקריב אהרן את־פר החטאת אשר־לו וכפר בעדו וכעד ביתו [שחט את־פר החטאת אשר־לו [ויקרא טו, יא]

אשר צנה יתוה את־משח בהר סיני ביום צוהו את־בני ישראל להקריב את־קרבניהם ליתוה במקדש סיני [ויקרא ו, לח]

ושכל הכהן את־אצבעו הימנית מן־השמן אשר ע"ל־כפו השמאלית והנה מן־השמן באצבעו שבע פעמים לפני יתוה [ויקרא יז, טו]

וזאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים [ויקרא ו, לו]

צח:

עין משפט נר מצוה

א מיי פח' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ט:

ב מ"י פג' מהל' מקואות הל' ו:

ג' מ"י פג' מהל' מקואות הל' ז:

ד מ"י פג' מהל' מקואות הל' ו:

ה מיי פג' מהל' מקואות הל' ז:

וּמִי פִי מַהֲלִי מַעֲשֵׂה הַקִּרְבָּנוֹת
הֲלִי יֵט:

ז מיי פייב מהלי שאר אבות
הטומאות הלי טו:

ח מיי פב' מהל' ביאת מקדש הל'
ח:

ט מ״י פב' מהל' ביאת מקדש הל'
:1

י' מ"י פ"י מהל' מעשה הקרבנות
הל' יט:

י"א מיי"י פי' מהל' מעשה הקרבנות
הל' יז:

יב מיי פו מהל' ביאת מקדש הל'
יב:

יג מ"י פו מהל' ביאת מקדש הל'
:א:

יד מיי פי מהל' מעשה הקרבנות
הל' יד:

טו מיי פיי מהל' מעשה הקרבנות
הל' כא:

מִתְנִי' טָבֹל יוֹם וּמִחֶסֶד כְּפוּרִים אֵינִם
הֵכָא דְמִחֶסֶד כְּפוּרִים שֶׁהֵבִיאוּ כְּפָרְתָן
בְּעֵינֵי עָדִין טְבִילָה וְהָעָרֵב שָׁמַשׁ וְכֵן
מִשְׁמַע פֶּרֶק בְּכָל מַעֲרִבִין (עִירֻבִין דִּף
לֵב). דְּמִתְנִי הָא מִתְנִיתָא הָאֵשָׁה שָׁמַשׁ
עָלֶיהָ לָדָה אוֹ זִכָּה מִבִּיאָה מַעוֹת
וְנוֹתְנָת בְּשׁוֹפָר וְטוֹבֵלָת וְאוֹקֵלָת
בְּקֹדֶשִׁים לָעָרֵב וּבְרִישׁ תַּמִּיד נִשְׁחַט
(פֶּסְחִים דִּף גַּט). נָמִי אֶמְרִינוּ אִף
מִחֶסֶד כְּפָרָה בְּשָׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה
שֶׁטּוֹבֵל וְאוֹכֵל לָעָרֵב וְתַמָּה דְתַנָּא פֶּרֶק
חֹמֶר בְּקֹדֶשׁ (חֲגִיגָה דִּף כֵּא).
וּבִשְׁמַעְתִּין מִתְנִי לֵה הָאֲזִין וְהַמִּחֶסֶד
כְּפוּרִים צָרִיכִין טְבִילָה לְקֹדֶשׁ
וּבִשְׁמַעְתִּין נָמִי בְּגַמ' מִשְׁמַע דְּטְבִילָה
דְּקֹא בְּעֵי דְמִתְנִי הֵהִיא דְמִחֶסֶד כְּפָרָה
דְּחֲגִיגָה וּפְרִיר בְּתַר הֵכִי טָמֵא שָׂרָן
טָמֵא מַעֲלִיא הָא וְהָעָרֵב שָׁמַשׁ בְּעֵי
מִשְׁמַע דְּעַד הִשְׁתָּא לֹא אֲיִיר קָלִיל
בְּהָעָרֵב שָׁמַשׁ וְעוֹד אֶמְרִינוּ בְּפֶסְחִים
בְּפ' הָאֵשָׁה (דִּף ז:): שׁוֹחֲטִין חוֹרְקִין עַל
טָבֹל יוֹם וְעַל מִחֶסֶד כְּפוּרִים וְאִין
שׁוֹחֲטִין חוֹרְקִין עַל טָמֵא שָׂרָן וּפְרִיר
מֵאִי שָׁנָא טָבֹל יוֹם דְּחֵי לְאוֹרְתָא
טָמֵא שָׂרָן נָמִי חֵי לְאוֹרְתָא וּמִלְּשׁוֹ
מִחֶסֶד טְבִילָה וְחִלְשִׁין דְּלֵמָּא פִּשְׁעָא
אֲבָל בְּמִחֶסֶד כְּפוּרִים לֹא חִלְשִׁין
לְשִׁמְסָר קָנוּ לֵב"ד וְכֹדֶרֶב שְׁמֵיָהּ דְּאִין
ב"ד שֶׁל כְּהֻנִּים מִתְעַצְלִין וְהִשְׁתָּא
מִחֶסֶד כְּפוּרִים הָא בְּעֵי טְבִילָה נִחָשׁ
דְּלֵמָּא פִּשְׁעָא אֱלָא וְדֵאִי בְּטָמֵא שָׂרָן
דְּבִעֵי הָעָרֵב שָׁמַשׁ אֵיכָא לְמִיחֻשׁ
דְּלֵמָּא פִּשְׁעָא וְלֹא טָבֵל עַד לְאַרְתָּא אֲבָל
הָא דְלֵא בְּעֵי הָעָרֵב שָׁמַשׁ לְמֵאִי נִחָשׁ
לִיָּה אֲפִילוּ בְּלִילָה יְכוֹל לְטָבֵל וְיֵאכֹל
וְעוֹד אֶמְרִינוּ בְּפֶרֶק שְׁנֵי דְבִיצָה (דִּף
ח:). כְּלִי שְׁטֵמָא בְּאֵב הַשְּׂמָאָה אִין

מִטְבִּילִין אוֹתוֹ בַּיּוֹם טוֹב בּוֹלֵד הַטְּמֵאָה א
מִטְבִּיל לִיה נְעוּד תָּנוּ בְּמִס' פֶּרֶה (פי"א)
וְהָיָה בְּבִלְוֵהּ וּבְהֵרָא אֲמָרִינוּ בִּירוּשָׁלַיִם בְּמִס'
וְיָחַד אָמַר בּוֹלֵד הַטְּמֵאָה מֵתִיב מ"ד בּוֹלֵד
לְמָ"ד בּוֹלֵד הַטְּמֵאָה יָחַד דְּלֹא בְּעֵי הַגָּזֵל
וְהָיָה דְּמִס' תְּרוּמוֹת עֶקֶר וְגִרְאָה לְפָרֶשֶׁת
דְּזָקָט לְעָרֵב לֹא מֵשִׁים הָעָרֵב שְׂמֵשׁ דְּאִי
כָּל מַעוֹת שְׂבִשְׁפוֹר וּמִטְעֵם זֶה לֹא תוֹכֵחַ
לְהַקְרִיב אֶת הַקִּנְיָן לְאַחֵר תְּמִיד בֵּינוּ שֶׁאֵין
נִשְׁחָט (שם) דְּמַחֲסֵר כְּפוּרִים בְּשֶׁאֵין זִמָּה
בְּעִלְהָה זָקָט נָמִי בְּהֵחָיָה לְעָרֵב וְהָאֵין דְּאֵין
לִירוּשָׁלַיִם דְּלֹא גָזְרוּ עַל סֶפֶק כָּלִים הַנִּמְצָאִים
שְׂמֵשׁ וְלֹא חֲלָשִׁינוּ שְׂמָא נִטְמָא בְּטִמְאָה
טְמֵאָה דְּאוֹרְתָא לֹא חֲלָשִׁינוּ שְׂמָא נִטְמָא
דְּרַבְּנָן וּמֵיחוּ יֵשׁ טְמֵאָה דְּרַבְּנָן דְּבִעְיָא הַגָּזֵל
וּכ"ש הָעָרֵב שְׂמֵשׁ וְהָיָה דְּרַבִּי יִשְׁמְעֵאל
אע"ג דְּטִמְאָת עֶבְרִי"ם דְּרַבְּנָן בְּעִיָּה הָעָרֵב
מֵאֵין אִי דִּחְתִּיקָה חֶבֶר ל"ל טְבִילָה וְאִי דִּחְתִּיקָה
הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּרֶה שֶׁהָיָה אֲחֵיו הַכֹּהֲנִים סוֹסֵר
מִדְּרַס לְחַטָּאת וּמִשְׁמַע דְּבִעְיָ הָעָרֵב שְׂמֵשׁ
בְּעִיָּא דר"א בר"ש דְּרִישׁ לִיה מִקְרָא אֵין
(חֲלִין דִּף קֶלֶב:) כְּדַפְרֵשׁ בְּקוּטְרֵס גַּמ' וְהַמְקָרִיב דְּרָשִׁינוּ שֶׁיָּהָא טְהוֹר בְּשַׁעַת זֶה
וְהַקְרִיבוּ זֶה קֶבֶלֶת הַדָּם וּמֵיחוּ מִדְּקֶאמֶר הַ

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

וּלְקִיּוֹם בְּקִדְשֵׁימָּה לֶאֱכֹל לְעָרֵב מִשְׁמַע

דעם חטאָט ל'מטָה וְדַם עוֹלָה לְמַעַלָּה, טָעוֹן כִּיבוֹס. "בְּעֵי רַבָּא: דִּם עוֹלָה לְמַטָּה וְדַם חַטָּאת לְמַעַלָּה, מַהוּ? מְשׁוּם נוֹגַע הוּא – וְהָא נּוֹגַע; אִו דְּלָמָּא מְשׁוּם בְּלוּעַ הוּא – וְהָא לֹא בְּלַע (הוּא)? הָדַר פִּשְׁטָה, דְּאִין טָעוֹנִין כִּיבוֹס. ¹²אָמַר רַבָּא: פִּשְׁיטָא לִי, דִּם עַל בְּגָדוֹ – חוּצָא, וְאִם טָבַח הוּא – אֵינּוּ חוּצָא. רַבִּב עַל בְּגָדוֹ – חוּצָא, וְאִם מוֹכֵר רַבִּב הוּא – אֵינּוּ חוּצָא. בְּעֵי רַבָּא: דִּם וְרַבִּב עַל בְּגָדוֹ, מַהוּ? ¹³אִם טָבַח הוּא, תִּפְסוֹק לִי מְשׁוּם רַבִּב! וְאִי מוֹכֵר רַבִּב הוּא, תִּפְסוֹק לִי מְשׁוּם דִּם! לֹא אָרִיכָא, דְּעֵבִיד הָא וְהָא. אַחְדָּא לֹא קָפִיד, אַתְרֵתִי קָפִיד; אִו דְּלָמָּא אַתְרֵתִי נָמִי לֹא קָפִיד? תִּיקוּ. ¹

הַדְרֵן עַל־דָּם חֲטָאת

מִתְנִי" טָבוֹל יוֹם וּמְחוּסָר כִּפּוּרִים – אֵינֶן
 חוֹלְקִין בְּקֻדְשִׁים לֶאֱכֹל לַעֲרָב. ^יאֵינֶן – (אֵינוֹ) נוֹגֵעַ
 וְאֵינוֹ מְקַרֵּב, וְאֵינוֹ חוֹלֵק לֶאֱכֹל לַעֲרָב. ^{יא}בְּעָלֵי
 מוֹמִין, בֵּין בְּעָלֵי מוֹמִין עוֹבְרִין בֵּין בְּעָלֵי מוֹמִין
 קְבוּעִין – חוֹלְקִין וְאוֹכְלִין, אֲבָל לֹא מְקַרֵּבִין. ^{יד}כָּל
 שֶׁאֵינוֹ רְאוּי לַעֲבוּדָה – אֵינוֹ חוֹלֵק בְּבֶשֶׁר. וְכָל שֶׁאֵין
 לוֹ בְּבֶשֶׁר – אֵין לוֹ בְּעוֹרוֹת. ^(K)אֲפִילוּ טִמָּא בִּשְׁעַת
 קְרִיאת דְּמַים, וְטָהוֹר בִּשְׁעַת הַקָּטָר הַלְכִים – אֵינוֹ
 חוֹלֵק בְּבֶשֶׁר; שֶׁנֶּאֱמַר: "הַמְקַרֵּב אֶת דָּם הַשְּׁלָמִים
 [וְאֶת הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֹהֶרֶן] – לוֹ (יִהְיֶה) (תִּהְיֶה) שׁוֹק
 הַיָּמִין לְמִנֶּה".

גמ'

ל' דם חטאת תחלה על הכהן וחוץ ונתנו
 ידם עולה על אותו כתם: טעון כבוד
 ודעה דם חטאת נוגע בכהן ובלוע בו:
 וזה נוגע 'שדם עולה ובלע בכהן
 ובשופל דם חטאת עליו נוגע הוא
 בכהן אבל אינו ובלע דהא שבע ליה
 ובלוע דם עולה: חוצץ לענון טבילה
 בכהן שנסמא: ואם טבח הוא ש'אינו
 מקפיד בדם שעל בגדו: אינו חוצץ
 ודחציצה בקפידא תלמי: רבב כל דבר
 והנחור כגון ש'מן וחלב ושעווה: ותפוק
 ללה משום רבב ש'אינו רגיל בו ומקפיד
 עליו והוי חציצה: אמרתי קפד ואף
 על גב דרגיל בתרוהו גנאי הוא לו
 ש'אינו ש'ניהם על בגדו: אז דלמא לא
 קפיד הואיל ובש'ניהם רגיל: מתני'
 טבול יום ומסר כפורים הואיל ואין
 ראיון לאכילה: אין חולקין לאכל
 לערב לקש'טתרו ובגמרא מפרש
 טעמא: אוזן אינו מקריב כדאמר
 בפרק שני (לעיל ובחים דף טו.): בעלי
 מומין חולקין טעמא מפרש בגמרא:
 כל ש'אינו ראוי לעבודה כו' בגמרא
 פריך וקרי בעל מום: ושהור בשעת
 הקטר חלבים שהוא כל חלילה כגון
 שטבל וטהר בהערב שמש:

מסורת הש"ס

א חולין קלב; ספרא צו פרק טז
ח; מנחות יח; ספרא צו פרק טז
ז; לקמן קב:

תורה אור השלם

המקריב את־דם השלמים ואת־
החלב מבני אהרן לו תהיה שוק
הזמין למנה (ויקרא ז, לג)

צוט:

עין משפט‏ נר מצוה

א מיי פריג מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ו:

ב מיי פריג מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ו:

ג מיי פייא מהל' שאר אבות הטומאות הל' יא:

ד מיי פו מהל' קרבן פסח הל' ט:

ה מיי פו מהל' קרבן פסח הל' ד:

ו מיי פו מהל' קרבן פסח הל' ט:

ז מיי פו מהל' קרבן פסח הל' ט:

ח מיי פב מהל' ביאת מקדש הל' ט:

ט מיי פב מהל' ביאת מקדש הל' יא:

י מיי פב מהל' ביאת מקדש הל' יא:

ה"ג ה"ג באכילה עבוד רבנן מעלה פירש בקונטרס והא דתנן אונו צריך טבילה

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

ה"ג ה"ג באכילה עבוד רבנן מעלה פירש בקונטרס והא דתנן אונו צריך טבילה **״ומגריפה בתוכו, ואמר: ״לבי על הסל ואין לבי על המגריפה״ – הסל טהור והמגריפה טמאה.**
״ותטמא מגריפה לסל! אין כלי מטמא כלי.
ותטמא מה שבתוכו! אמר רבא: באומר שמרתיה מדבר המטמאה, ולא שמרתיה מדבר הפוסלה. ״איגלגל מילתא, ומטאי לקמיה דרבי אבא בר ממל. אמר להו, לא שמיע להו הא דאמר רבי יוחנן אמר רבי: האוכל שלישי של תרומה – אסור לאכול ומותר ליגע? אלקא באכילה עבוד רבנן מעלה, בנגיעה לא עבוד רבנן מעלה! ואינו חולק לאכול כו'. מיפלג הוא דלא פליג, וכי מזמני ליה – אכיל; ״והרמינהי: אונו (ומחוסר כיפורים) – טובל ואוכל את פסחו לערב, אבל לא בקדשים! אמר רב ירמיה מדיפתיה: לא קשיא; כאן בפסח, כאן בפשאר ימות השנה. בפסח – איידי דאכיל פסח, אכיל גמי קדשים. בפשאר ימות השנה – דלא חזי, לא חזי. ומאי ״אבל לא בקדשים״? אבל לא בקדשים של כל השנה. רב אסי אמר: לא קשיא; כאן שמת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר; יום קבורה לא תפיס לילו מדרבנן. ^(א)מאן תנא אגנינות לילה מדרבנן? רבי שמעון היא. דתניא: אגנינות לילה מדברי תורה. דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: אונו אינו מדברי תורה, אלא מדברי סופרים. תדע – שהרי אמרו: אונו טובל ואוכל את פסחו לערב, אבל לא בקדשים. ״וסבר רבי שמעון אגנינות לילה מדרבנן?! והתניא, רבי שמעון אומר: אונו אינו משלח קרבנותיו. מאי, לאו ואפילו בפסח? לא; לבר מפסח. ^(ב)והתניא, רבי שמעון אומר: ״שלמים״ – כשהוא שלם מביא, ואינו מביא כשהוא אונו. מנין לרבות את התודה? מרבה אגני את הרבות את העולה? מרבה אגני את העולה, שכן באה בגדר ובגדבה כשלמים. מנין לרבות בכור ומעשר ופסח? מרבה אגני בכור ומעשר ופסח, שכן אינו באין על חטא. מנין לרבות חטאת ואשם? תלמוד לומר: ״זבח״. מנין לרבות העופות והמנחות והיין והעצים והלבונה? תלמוד לומר: ״שלמים קרבנו״; כל קרבנות שהוא מביא – כשהוא שלם מביא, ואינו מביא כשהוא אונו. קתני מיהא פסח! ^(ג)אמר רב חסדא: פסח – כדי נסביה. רב ששת אמר: מאי פסח – שלמי פסח. אי הכי, היינו שלמים! תנא שלמים הבאין מחמת פסח, ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן. דאי לא תנא שלמים הבאין מחמת פסח, סלקא דעתך אמינא: הואיל ומחמת פסח אתי – כגופייה דפסח דמי; קא משמע לן.״^(ד)רב מרי אמר:

לא

הסל לשמרו מדבר המטמא אב הטמאה שמטמא כלי וכן משמאות דרבנן המטמאות אותה לטמא חלין ותרומה מדרבנן ולא מדבר הפוסלה לחלין ולתרומה ומיהו טמאה היא להשתמש בה קדשים: אגלגל מלתא הא דרמינהו לעיל מתני' דאונו דאבעי לה לשנוי עלה הנך שנוי דחיקי: של תרומה עצמה וכ"ש שלישי של חלין שנגשו על טהרת תרומה: מתר ליגע בתרומה דאינו נעשה גופו אלא שלישי כמו המאכל שאכל ואסור לאכל תרומה אבל מתר ליגע אלקא מעלות עבוד רבנן באכילה דליתנהו בנגיעה וגבי אונו גמי הא דתנן אונו צריך טבילה באכילה תנן אבל נוגע אין צריך לטבל: כי מזמני ליה אם זמנו קברו כהן לאכל עמו לערב בקלקו בקדשים אוכל: ורמינהו אונו טובל ואוכל פסחו משנה היא בפסחים (דף צא:׀) ולא גרסינן בה מחסר כפורים דאינו צריך להמתין לערב אלא מביא כפרתו וטובל ואוכל בקדשים: טובל כדתנן אונו צריך טבילה לדוש: ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים מפרש לה בפסחים (דף צב.) קסבר אגנינות לילה דרבנן ואגנינות דאורייתא חד יומא הוא כדקתיב ואדרייתה כיום מר (עמוס ח':י') וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת גבי קדשים העמידו דבריהם במקום גשה דאכילת קדשים כדאמרינן: כאן בפסח מתני' דרתני אינו חולק ואי מזמנו ליה לאכילת קדשים אוכל בלילי פסחים קאי דמגו דשרי רבנן אכילת פסחים שרו ליה גמי שאר קדשים: והא דרתני אבל לא בקדשים אשאר ימות השנה קאי והאי אבל לא בקדשים לאו אלילי פסחים קמהדר ואע"ג דעלה קאי אלא אבל לא בקדשים של כל השנה וה"ק טובל ואוכל פסחו בערב וה"ה לכל הקדשים באותו לילה אבל לא בקדשים של שאר ימות השנה: רב אסי אמר אידי ואידי בלילי פסחים ולא קשיא ההיא דפסחים שמת בי"ד וקברו בי"ד הלכך בפסח אוכל אבל לא בקדשים דאגנינות לילה דיום מיתה דרבנן: ומתני' כשמת בי"ג וקברו בי"ד דיום קבורה גופה דרבנן ולילו לא תפיס אפילו מדרבנן: מאן תנא דתנא להך דפסחים דאית ליה אגנינות ליל יום מיתה דרבנן: מדברי תורה לקמן יליף לה רבי יהודה בשמעתין מאגנינות דאחרו ובניו: תדע שהרי אונו כו' ואי דאורייתא פסח גמי לא ליכול: נאכלת בשמחה יוצא בה ידי חובת שמחה דקתיב בה שמחה וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת (דברים כו) ותודה שלמים אקראי: שאינו באין על חטא הלכך כשלמים דמי: ת"ל זבח אם זבח שלמים קרבנו: והעצים המתנדב עצים מביא קרבן עמקו: קתני מיתה פסח דכשלמא כולוה אפא למימר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא פסח קשיא אדלעיל דתנא טובל ואוכל פסחו: שלמי פסח חגיגת י"ד כשתבדירה מרבה:

מסורת הש"ס

א פסחים צא:׀ ספרא שמיני פרק ב יא; משנה פסחים; עירובין כא:׀ תענית כח.

ב ספרא ויקרא דבורא דגובה

ג ספרא אמור פרשה ז ב; ספרא

ויקרא דבורא דגובה פרק טז א

ד ראש השנה ה.

ה חגיגה כ.

ו תוספתא טהרות

גליון הש"ס

גמ' איידי דאכיל פסח. ע' חגיגה דף כה ע"ב ובטורי אבן שם ד"ה מדמיומן אפסח:

תורה אור השלם

ואם יזבח שלמים קרבנו אם מן הקור הוא מקריב אם יזכר אם יזכרה תמים יקריבנו לפני יתנה ויקרא ג א]

וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני יתנה אלתיד ודברים כו.]

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

לא קשׂיא דר"ש אדר"ש הא דקתני הכא

מיתה דאורייתא ותפיס לילו מדאורייתא פדיליף ליה רבי יהודה לקמן והא דתני לעיל אוכל פסחו בשמח ביי"ג וקברו ביי"ד יום קבורה גופה דרבנן ולא תפיס לילו אלא מדרבנן ורמינא דתרי מתיני קמיתא מלשני לה רב מרי אידי ואידי יום קבורה וכאן בפסח וכאן בשאר נמות השנה כדשנינן לה מעשרא ומאי אכל לא בקדשים אכל לא בקדשים של כל השנה פלה: הכי גרס לא תפיס לילו עמו אלא מדרבנן: אמינו לה אגנינות יום מיתה דאורייתא דהא מאגנינות דאטרן מיני לה לקמן והתם יום מיתה הוא: ואת מהדרת יום קבורה דהוא גופה מדרבנן והתם מוזינא: אביי אמר אידי ואידי ביום מיתה ולעולם אגנינות לילה לר"ש דרבנן דקתני בבביתא פסח אינו בא באגנינות בשמח קדם חצות דרממנא דחנה מהאי קרא דדרשינן קשהו שלם הוא מביא ולא קשהו אונן דקתני בפסחים טובל ואוכל פסחו אלקא מיני ליה אונן בשמח אחר חצות דקדמה חובת שחיטת פסח לאגנינות ותו לא דמיא ליה אגנינות מלשלח קרבנו ומיהו על כרחך ש"מ אגנינות לילה דרבנן דאי מדאורייתא היא תאי לא הוה אכיל נהי דקדמה חובת שחיטה לאגנינות אכל חובת אכילה לא קדמה ליה ואכילת פסחים לא מעבבא לאביי אלא משום דאגנינות לילה דרבנן והם לא תעמידו דברייהם במקום כרת דלקמא ממנע ולא שחט א"נ כיון דעל כרחך שחשיה לאו אורח ארעא דנימרו ושחטנו ע"מ לפסל הלכך אוכל פסחו אכל לא שאר קדשים אפי' ליל פסח דתעמידו דברייהם במקום גשה ומתני' דתקינו אי מזמנו ליה אכיל ביום קבורה כדאמר רב אסי לעיל [דמת ביי"ג וקברו ביי"ד] ואפלו מדרבנן לא תפיס לילו: דשני לן מדאורייתא: ורמינהי כו' מסקנא דמלטה הוא דבעי לאתניי מגו רמינא ושניי: לאחותו מה ת"ל בגזיר קאי וכיון דכתיב לאביו ולאמו כ"ש לאחותו: אמרת לא ישמא רישא דבריתא בגזיר קא מיירי כדתני לה לקמן בשמעתין וה"ק סיפא הרי שהיה נזיר והוא כ"ג והולך לשחוט את פסחו או למול את בנו ושמע שמת לו מת יכול ישמא אמרת לא ישמא אי משום נזיר אי משום כ"ג אי משום פסח וכ"ש הכא דאיתנהו לכולהו: ולמול את בנו דמילת זכרי מעבבתו מלאכל פסחו: לאחותו אין מטמא אלקא אתניא חובה דפסח ואסרה ליה להטמא ומביא פסח אונן וקס"ד דתרוניהו קתני אליבא דר' עקיבא דאמר לה ישמא מצוה והילכך לא מתוקמא הך בתריתא אלא בשמח לאחר חצות דאתניא חובת פסח ודמיא למצות טמאה וקמיתא גמת קדם חצות דאשקעיתה אגנינות מקסח: וממאי דטעמא דקמיתא משום דקדמה אגנינות הוא דתוקמא לר"ש דאמר לעיל אין מביא

פסח דוחה טמאת מתו שאני הכא שהוא כ"ג ונזיר וכי תימא אי לאו דבאפי נפשה דמיא מתו לא הנה צריך קרא למת מצוה דדמיא שלשטן דכיון דכ"ג ונזיר נדחים משום מת מצוה בשביל שהולך עדיו לשחוט את פסחו לא ממנע א"א לומר כן דהא לכהן הדיוט ונזיר אצטרף קרא אף על גב דכהן הדיוט לחודיה מטמא למתו ולש פרושים שמננה בהם משום הך קשׂיא דלא מיירי הכא בגזיר אלא בהולך לשחט פסחו לחודיה ולא יתכן כלל דהינו בריתא דמייתי בסמוך דמיירי בכהן ונזיר ונראה דדיק משום דקתני הכא אמרת לא ישמא ובכולהו לא קתני הכי משמע לא ישמא משום שחיטת פסחו ולא גרסינן ת"ל לא ישמא ועוד נראה לקדק אי שחיטת הפסח לחודה לא דמיא טמאת קרובים ה"ל למתנה ברישא דהולך לשחט כו' הרי שהיה כ"ג ונזיר והולך לשחט כו' כמו כהן הדיוט דתני ברישא דמעשרא תני הקל יותר פי היכי דתני כהן הדיוט קדם לנזיר ואח"כ כ"ג ונזיר: הרי ישמעאל הוא ר"ע פי' בקונטרס ואפילו מת לאחר חצות גמי קאמר ר"ע ישמא משום דקסבר לה ישמא מצוה ואין לה תשלומין הלכך מטמאין ליה וממילא אול ליה כרת דה"ל טמא דפסח לש לו תשלומין בשני ולא דמי לעשה דהשלמה דאמי גשה דפסח ודמי ליה כדאמר בריש תמיד נשחט (פסחים דף נט ושם.) אע"פ שיש לו תשלומין בשני: נפש אלו הקרובים מת אלו הרחוקים בגזיר בפ' כ"ג (דף מח:) גרס אישכא ועשר ועושה שם [חדא] דרשא מלאביו ולאמו:

לֹא קִשְׂיָא; כֵּאֵן שְׁמַת לוֹ מֵת בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר וּקְבֵרוֹ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר, כֵּאֵן שְׁמַת לוֹ מֵת בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר וּקְבֵרוֹ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר.
מת לו מת בַּארְבַּעַה עָשָׂר וּקְבֵרוֹ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר – יום מיתה תופס לילו מדאורייתא.
מת לו מת בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר וּקְבֵרוֹ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר – יום קבורה מדרבנן, אינו תופס לילו אלא מדרבנן.
אמר ליה רב אשי לרב מרי: ואֵלֹא הא דקתני, אִמַּר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן: תַּדַּע, שְׁהָרִי אָמְרוּ: אוֹנָן טוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פֶּסְחוֹ אֲבָל לֹא בִּקְדָשִׁים; גִּימָא לִיה: קֶאֱמִינָא לָךְ אָנָּא יוֹם מִיתָה דְּאוֹרֵייתָא, וְאִמְרַתְ לִי אֶת יוֹם קְבוּרָה דְּרַבְנָן?! קִשְׂיָא.
”אֲבִי אָמַר: לֹא קִשְׂיָא; כֵּאֵן שְׁמַת קוֹדֵם חֲצוֹת, כֵּאֵן שְׁמַת לְאַחַר חֲצוֹת. קוֹדֵם חֲצוֹת, דְּלֹא אֵיחָזִי לְפֶסַח – חֵיילָא עָלִיה אֲגִינּוּת. אַחַר חֲצוֹת, דְּאֵחָזִי לְפֶסַח – לֹא חֵיילָא עָלִיה אֲגִינּוּת.”^(א)
וְכִינָּא תִּימָרָא דְשִׁנִּי לִיה בֵּין קוֹדֵם חֲצוֹת בֵּין לְאַחַר חֲצוֹת? דִּתְנִיָּא: ”לֹה יִטְמָא” – מְצוּה. לֹא רָצָה – מְטַמְּאִין אוֹתוֹ עַל כֶּרְחוֹ. וּמַעֲשֶׂה בְיוֹסֵף הַכֹּהֵן שְׁמִתָּה אִשְׁתּוֹ בְּעֶרֶב הַפֶּסַח, וְלֹא רָצָה לִיטְמָא, וְנִמְנוּ אֲחֵיו הַכֹּהֲנִים וְטִימְאוּהוּ בַּעַל כֶּרְחוֹ.
^(ב)וְרַמִּינָהּ: ”וְלֹאֲחֹתוֹ” מָה תִּלְמוּד לומר? הֲרִי שְׁהֵלָךְ לְשַׁחוּט אֶת פֶּסְחוֹ וְלִמּוֹל אֶת בְּנוֹ, וְשָׁמַע שְׁמַת לוֹ מֵת – יְכוּל יִטְמָא? אִמְרַתְ לֹא יִטְמָא. יְכוּל כֶּשֶׁם שְׁלֹא יִטְמָא לֹאֲחֹתוֹ, כִּךְ אֵין מְטַמָּא לְמַת מְצוּה? תִּלְמוּד לומר: ”וְלֹאֲחֹתוֹ” – לֹאֲחֹתוֹ הוּא דְּאינו מְטַמָּא, אֲבָל מְטַמָּא הוּא לְמַת מְצוּה. לֹאוּ שְׁמַע מִינָּה: כֵּאֵן קוֹדֵם חֲצוֹת, כֵּאֵן לְאַחַר חֲצוֹת? מַמַּאי? דִּילְמָא לַעוֹלָם אֵימָא לָךְ: אִיְדִי וְאִיְדִי אַחַר חֲצוֹת; וְהָא רַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל וְהָא רַבִּי עֲקִיבָא. דִּתְנִיָּא: ”לֹה יִטְמָא” – רְשׁוּת. דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל. רַבִּי עֲקִיבָא אומר: חֻבָּה. לֹא סִלְקָא דַּעְתָּךְ; דְּרִישָׁא דִּהֵיא – רַבִּי עֲקִיבָא קתני לה. דִּתְנִיָּא, רַבִּי עֲקִיבָא אומר: ”נֶפֶשׁ” – אֵלוֹ הַקְּרוֹבִים, ”מֵת” – אֵלוֹ הַרְחוֹקִים. ”לֹאֲבִיו” אינו מְטַמָּא, אֲבָל מְטַמָּא הוּא לְמַת מְצוּה. ”לֹאֲמוֹ” – הִנֵּה כֹהֵן וְהוּא נְזִיר, לֹאֲמוֹ הוּא דְּאינו מְטַמָּא, אֲבָל מְטַמָּא הוּא לְמַת מְצוּה. ”לֹאֲחִיו” – שְׁאֵם הִנֵּה כֹהֵן גָּדוֹל וְהוּא נְזִיר, לֹאֲחִיו הוּא דְּאינו מְטַמָּא, אֲבָל מְטַמָּא הוּא לְמַת מְצוּה. ”וְלֹאֲחֹתוֹ” מָה תִּלְמוּד לומר? הֲרִי שְׁהֵלָךְ לְשַׁחוּט אֶת פֶּסְחוֹ וְלִמּוֹל אֶת בְּנוֹ, וְשָׁמַע שְׁמַת לוֹ מֵת – יְכוּל יִטְמָא? אִמְרַתְ: לֹא יִטְמָא. יְכוּל כֶּשֶׁם שְׁאֵין מְטַמָּא לֹאֲחֹתוֹ, כִּךְ אֵינוּ מְטַמָּא לְמַת מְצוּה? תִּלְמוּד לומר: ”וְלֹאֲחֹתוֹ” – לֹאֲחֹתוֹ לֹא יִטְמָא, אֲבָל מְטַמָּא הוּא לְמַת מְצוּה.

רבא

פסח אונן במת קדם חצות הוא והכא דלא אשמי במת ואפלו קדם חצות בעי למעבד פסח והכא משום דאשמי הוא ואפילו מת לאחר חצות גמי קאמר ר' עקיבא ישמא משום דקסבר לה ישמא מצוה ואין לה תשלומין הלכך מטמאין ליה וממילא אול ליה כרת דה"ל טמא ופסח לש לו תשלומין בשני והך דתני לא ישמא רבי ישמעאל היא דאמר רשות הלכך לא תדחה מצות פסח בשביל רשות דטמאה ולעולם בין לרבי ישמעאל בין לר"ע אונן שלא נטמא מביא פסחו ואפלו מת קדם חצות דשעם דהכא לאו משום אגנינות הוא: דרישא דההיא דגזיר ר"ע קתני לה דאמר מצוה הלכך לא מתרצי אלא משום טעמא דקדם חצות ואחר חצות היכא דמת קדם חצות קדמה לה חובת טמאה לפסח וטמא והוא הדין לאגנינות דהא קדמה והכא דמת לאחר חצות קדמה חובת פסח ומפקע לחובת טמאה והוא הדין לאגנינות: נפש בגזיר כתיב כל ימי היירו לה' על נפש מת לא יבא וסמיר לה לאביו ולאמו וגו' וכוליה קרא יתירא הוא דהא כתיב ליה קרובים ורחוקים: נפש אלו הקרובים לאו ממשעותא היא דתקשה לה אף כן למה נאמרו רחוקים דאי לא כתיב תרי תרי קראי הוה מוקמינן ליה ברחוקים אכל השמא דאכתיבא תרי קראי נפש קרובים משמע שהן כנפשו: לאביו מה ת"ל אם ללמד שלא ישמא לו הרי פרוש קרובים ורחוקים אלא בא לפרש את מי אסר את הקרובים אכל לא מת מצוה: לאמו מה תלמוד לומר אם להתיר מת מצוה הרי למדנו אלא לא הוצרך לנזיר לבדו אלא ללמדך שאם היתה בו עוד גדשה אסרת כגון שהיה כהן ונזיר התרתי לך בו מת מצוה ממעוט דלאמו דרשינן לאמו לא ישמא אכל מטמא הוא למ"מ וכן פלם: הרי שהלך לשחט את פסחו זה שהיה כ"ג ונזיר ונתוסף בו עוד דבר אחר המעכבו מלשמא שהיה צריך לשחט את פסחו אף זה לאחותו פטרתיו לך בו אכל מטמא הוא למת מצוה דאם אינו ענין לנזיר לבדו תנהו ענין למי שיש בו כל אלו: אמרת לא ישמא רישא דבריתא בגזיר קא מיירי כדתני לה לקמן בשמעתין וה"ק סיפא הרי שהיה נזיר והוא כ"ג והולך לשחוט את פסחו או למול את בנו ושמע שמת לו מת יכול ישמא אמרת לא ישמא אי משום נזיר אי משום כ"ג אי משום פסח וכ"ש הכא דאיתנהו לכולהו:

מסורת הש"ס

א ספרא אמור פרשה א יב

ב נזיר מח: במדבר רבה: סנהדרין לה: מגילה ג:

תורה אור השלם

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה ישמא [ויקרא כא, ג]

כל ימי היירו ליהוה על נפש מת לא יבא [במדבר יו]

לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא ישמא להם במתם כי נזר אלקיו על ראשו [במדבר יו]

ק.

עין משפט
גד מצוה

א מיי פו מהל' קרבן פסח הל' ט:

ב מיי פבי מהל' אבל הל' ז:

ג מיי פגי מהל' אבל הל' ח:

ק:

	עין משפט
	נר מצוה

א מיי פו מהל' קרבן פסח הלי ט:

ב מיי פו' מהל' אבל הלי א,

טושיע ייִד ס' תב סעי' א:

ג מיי פו מהל' קרבן פסח הלי ט:

ד מיי פב' מהל' ביאת מקדש הלי ט:

ה מיי פב' מהל' ביאת מקדש הלי י':

ו מיי פד' מהל' אבל הלי ג, טושיע ייִד ס' שמא סעי' א:

ז מיי פב' מהל' ביאת מקדש הלי י':

ח מיי פב' מהל' ביאת מקדש הלי ט:

אַכילִית פֿסחים מעקבא פֿלוגתא היא בפרק ומלשמע מתוך פֿרש' הקונטרס דסבר לה כמ"ד מעקבא לנבי הא [דאפילו למ"ד לא מעקבא] דבעינו גברא ראוי לאכילה כדמוכח ה"ם אם פֿן אכילה היא מצוה וסברא הוא שדווקא אָנינות דרבנן א"ג פֿינו דכתיב איש לפי אָכלו למצוה דמצוה בדידה מבאחרני סברא הוא דדחיא אָנינות דרבנן ומעקבא דקאמר לאו דוקא: סמוך לשקיעת החמה במונחה נקט סמוך נקט נמי הכא סמוך דהוה מצוי למימר כאן קדם שקיעה כאן לאחר שקיעה: [ואַחֲרִיתֶיהָ כיום מר פֿסוק הוא בתרי עשר [עמוס ח']. ושמתי'ה לאָבל יחיד ואַחֲרִיתֶיהָ כיום מר ולא כמו שפֿרש' בקונטרס:

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

רבא אָמר כו' אַמלְתָּה דר"ש קאי לשנוי דר"ש אדר"ש: אידי ואידי לאַחר חצות ואַפֿילו מת לאחר חצות קדם שִׁשְׁשֹׁטו עָלֵיו אית לה לר"ש לא

“**רְבָא אָמר: אִידִי וְאַיִדי אַחַר חצוֹת, וְלֹא קִשְׁיָא; כְּאֵן קוֹדֵם שִׁשְׁשֹׁטו וְנִרְקוּ עָלָיו, כְּאֵן לֹאֲחַר שִׁשְׁשֹׁטו וְנִרְקוּ עָלָיו. אָמר לִיה רב אַדָּא בַר מִתְנֶה לְרְבָא: אַחַר שִׁשְׁשֹׁטו וְנִרְקוּ אֶת דָּמוּ – מָה דִּהְוֶה הָוָה! אָמר לִיה רַבִּינָא: אַכִּילִית פֿסחים מַעַכְבָּא, מִדְּרַבָּה בַר רַב הוּנָא. אָמר לִיה: צִיִּית מָאי דְקֹאָמַר לָךְ רַבָּה. ”מָאי דְרַבָּה בַר רַב הוּנָא? דִּתְנָא: יוֹם שְׁמוּעָה כְּיוֹם קְבוּרָה לְמַצּוֹת שְׁבַעַה וּשְׁלֹשִׁים; וְלֹאֲכִילִית פֿסחים – כְּיוֹם לִיקוּט עֲצָמוֹת. אָחד זֶה וְאָחַד זֶה – טוֹבֵל וְאוֹכֵל בִּשְׁדָּשִׁים לַעֲרַב. הָא גּוֹפֶה קִשְׁיָא! אֲמַרְתָּ יוֹם שְׁמוּעָה כְּיוֹם קְבוּרָה לְמַצּוֹת שְׁבַעַה וּשְׁלֹשִׁים, וְלֹאֲכִילִית פֿסחים כְּיוֹם לִיקוּט עֲצָמוֹת – מִכָּלֵל דְּיוֹם קְבוּרָה אִפֿילו לַעֲרַב נָמִי לֹא אַכִּיל; וְהָדַר תֵּנִי: אָחַד זֶה וְאָחַד זֶה טוֹבֵל וְאוֹכֵל בִּשְׁדָּשִׁים לַעֲרַב! אָמר רַב חֲסֵדָא: תִּנָּאִי הֵיא. רַבָּה בַר רַב הוּנָא אָמר: לֹא קִשְׁיָא; כְּאֵן שִׁשְׁמַע שְׁמוּעָה עַל מִתּו סְמוּךְ לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה, וְכֵן שְׁלִיקָטוּ לוֹ עֲצָמוֹת סְמוּךְ לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה, וְכֵן שָׁמַת לוֹ מִתּוּ וְקִבְרוּ סְמוּךְ לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה; וְכֹאֵן לֹאֲחַר שִׁקְיעַת הַחֲמָה. לֹאֲחַר שִׁקְיעַת הַחֲמָה – מָאי דִּהְוֶה הָוָה! אֲלֹא שְׁמַע מִינָּה: אַכִּילִית פֿסחים מַעַכְבָּא. רַב אֲשִׁי אָמר: מָאי אָחַד זֶה וְאָחַד זֶה? הֲכִי קֹאָמר: אָחַד יוֹם שְׁמוּעָה וְאָחַד יוֹם לִיקוּט – טוֹבֵל וְאוֹכֵל בִּשְׁדָּשִׁים לַעֲרַב. וְהָא דְרַב אֲשִׁי בְּדוּתָא הֵיא; מִכְּדִי עָלָה קֹאִי, “זֶה וְזֶה” מִיבַעֲי לִיה! אֲלֹא שְׁמַע מִינָּה בְּדוּתָא הֵיא. ”וּמָאי תִּנָּאִי? דִּתְנָא: עַד מִתִּי מִתְּאוּנָן עָלָיו? כָּל הַיּוֹם. רַבִּי אוֹמַר: כָּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבֵּר. בְּמָאי עָסְקִינָּ? אִילִימָא כְּיוֹם מִיתָה – מִי אֵיכָא דְלִית לִיה דְּיוֹם מִיתָה דִּתְפִּיס לִילוּ מִדְּרַבְּנָן?! וְתוּ, רַבִּי אוֹמַר: כָּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבֵּר. הָא קִבְרוּ – אִישׁתְּרִי לִיה; וּמִי אֵיכָא דְלִית לִיה ”וְאַחֲרִיתֶיהָ כְּיוֹם מַר“? אָמר רַב שְׁשֵׁת: אֵיִים קְבוּרָה קֹאִי. 'מִתְקִיף רַב יוֹסֵף, אֲלֹא הָא דִּקְתַּנִּי: הַשּׁוֹמֵעַ עַל מִתּו – בְּמַלְקָט עֲצָמוֹת, טוֹבֵל וְאוֹכֵל בִּשְׁדָּשִׁים לַעֲרַב; מִכָּלֵל דְּיוֹם קְבוּרָה – אִפֿילוּ לַעֲרַב נָמִי לֹא אַכִּיל; הָא מַנִּי? אֲלֹא תִרְיָן: עַד מִתִּי מִתְּאוּנָנִין עָלָיו? כָּל אוֹתוּ הַיּוֹם וְלֵילוּ. רַבִּי אוֹמַר: כָּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבֵּר; [אָבֵל נִקְבֵּר] – בְּלֹא לֵילוּ. אֲמַרוּהּ קַמִּיָּה דְרַבִּי יוֹרְמִיָּה, אָמר: גִּבְרָא רַבָּה כְּרַב יוֹסֵף לִימָא הֲכִי?! לִימָא דְרַבִּי לְקוּלָּא?! וְהִתְנָא: עַד מִתִּי מִתְּאוּנָן עָלָיו? כָּל זְמַן שְׁאִינוּ נִקְבֵּר, אִפֿילוּ מִכָּאֵן וְעַד עֲשָׂרָה יָמִים. דְּבַרִּי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מִתְּאוּנָן עָלָיו אֲלֹא אוֹתוּ הַיּוֹם בְּלִבְדּוּ! אֲלֹא תִרְיָן הֲכִי: עַד מִתִּי הוּא מִתְּאוּנָן עָלָיו? כָּל אוֹתוּ הַיּוֹם בְּלֹא לֵילוּ. רַבִּי אוֹמַר: כָּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבֵּר. וְאִם נִקְבֵּר – תוֹפֵס לֵילוּ. אֲמַרוּהּ קַמִּיָּה דְרַבָּא; מִדְּקֹאָמַר רַבִּי: יוֹם קְבוּרָה תוֹפֵס לֵילוּ מִדְּרַבְּנָן – מִכָּלֵל דְּיוֹם מִיתָה תוֹפֵס לֵילוּ מִדְּאוּרְיִיתָא; [”וְסָבַר רַבִּי אָנִינוּת לִלְזָה דְּאוּרְיִיתָא?! וְהִתְנָא: “הֵן הַיּוֹם” – אָנִי הַיּוֹם אָסוּר וְלִלְזָה מוּתַר, וּלְדוֹרוֹת בֵּין בָּיוֹם וּבֵין בְּלִילָה אָסוּר. דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אוֹמַר: אָנִינוּת לִלְזָה אֵינָה מִדְּבַרִּי תוֹרָה, אֲלֹא מִדְּבַרִּי סוֹפְרִים!^(כ) לְעוֹלָם דְּרַבְּנָן הֵיא, וְחֲכָמִים**

וְאוֹכֵל פֿסחוּ וְאַפֿי' שְׁמַע אוֹ לֶקֶט אַחַר שִׁקְיעַת דֶּה"ל יוֹם שְׁמוּעָה עֲצָמוּ וְיוֹם לְקוּט עֲצָמוֹת וְאַפֿילוּ הֲכִי שְׂרִי מַה שְּׂאִין פֿן בָּיוֹם קְבוּרָה עֲצָמוּ דְּאַלוּ מִתּ לוּ מִתּ בִּי"ג וְקִבְרוּ אוֹתוּ עֲמֻמִּים לֹאֲחַר שִׁקְיעַה דִּי"ד אָסוּר לְאַבֵּל בְּפֿסח וְאַע"ג דְּחִלָּה עָלִיו שְׁמַחַת תְּרַגֵּל וְאַינוּ נוֹהֵג אָבְלוּת בְּרַגֵּל ה"מ אָבְלוּת מִדְּרַבְּנָן הֵיא וְכַתִּיב וְשִׁמַּחַת בַּחֲנֹךְ אָבֵל אָנִינוּת לְאַסֵּר בִּשְׁדָּשִׁים חֵלָה עָלָיו וְאָחַד זֶה וְאָחַד זֶה הֵיכָא דְּבָאוּ עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם אוֹכֵל בִּשְׁדָּשִׁים לַעֲרַב דְּלִילוּ לֹא תִפִּיס וּמִיָּהוּ בָּיוֹם אָסוּר בִּשְׁאָר קִדְּשִׁים אִפֿי' יוֹם שְׁמוּעָה וְלִקוּט עֲצָמוֹת בַּר פֿסָקס כְּדַמְשָׁר טַעמָא וְאַנְל: מָאי דִּהְוֶה הָוָה וּמָה לִי פֿסַח וּמָה לִי שְׁאָר קִדְּשִׁים הָא אֲמַרְתָּ שְׁדָּשִׁים אָסוּר בָּיוֹם לְקוּט לְבוּ בָּיוֹם כְּדִקְתַּנִּי לַעֲרַב וּבִפְסַח אֲמָאי שְׂרִית לִיה: אַכִּילִית פֿסחים מַעַכְבָּת לֹא הָעִמִּידוּ דְּבַרְיֵהֶם בְּמָקוֹם פֿרַת וּמִיָּהוּ בָּיוֹם קְבוּרָה הָעִמִּידוּ דְּבַרְיֵהֶם מִשּׁוֹם דְּרַבָּא קִבְּרִי בָּיוֹם מִיתָה וְאַתִּי לְמַשְׁרִי יוֹם מִיתָה עֲצָמוּ וְנָשׁ מִקוּמוֹת שֶׁהָעִמִּידוּ דְּבַרְיֵהֶם בְּמָקוֹם פֿרַת כְּדֹאָמְרִינָן בְּפֿסָחִים בְּהַאֲשָׁה (דף צב). וּמָאי תִּנָּאִי דְּפִלְגִי בָּיוֹם קְבוּרָה לְמַתֶּפֶס לֵילוּ מִדְּרַבְּנָן דְּקֹאָמַר רַב חֲסֵדָא לְעִיל תִּנָּאִי הֵיא: עַד מִתִּי מִתְּאוּנָן לְאַסֵּר בִּשְׁדָּשִׁים: כָּל הַיּוֹם קס"ד בְּלֹא לֵילוּ: כָּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבֵּר קא ס"ד לְקֹלָא פֿלִיג וְאָמר דְּכָל הַיּוֹם לֹא מַתְסַר דְּמַשְׁקַבְרוּ הִתַּר מִנִּד: אִי גִימָא בָּיוֹם מִיתָה שְׁקִבְרוּ בָּיוֹם שְׁמַת: מִי אָכָא דְלִית לָהּ כו' הָא בֵּין לר"ש בֵּין לְרַבִּי דְּפִלְגִי עָלָה דַּר' יְהוּדָה בְּאַנִּינוּת לִלְזָה דְּיוֹם מִיתָה מוֹדוּ מִדְּבַרִּי סוֹפְרִים מִיָּהּ אָסוּר: אַחֲרִיתָה כְּיוֹם מַר אַחֲרִיתָה שָׁל זְוֹנָה כְּיוֹם מַר שְׁמַתְאָבֵל וְיִמַּר עַל מִתּו לְפִי שְׁסוּפוּ לְמוֹת עָלִיה וּיְתִאָבְלוּ עָלֶיהָן אֲלֵמָא מַרְרִירוֹת יוֹם שְׁלֵם הוּא: אֵיִים קְבוּרָה שְׁמַת אֶתְמוּל וְקִבְרוּ הַיּוֹם וְאַתִּיכִי לֹא אִסְקִינָא מִלְּתָה לְתַנְאִי דְרַב חֲסֵדָא עַד סִיפֵא דְּמַרְצָה ו' יוֹמִיָּהוּ: הָא מַנִּי בֵּין לְרַבִּי בֵּין לְרַבְּנָן מִתַּר: כָּל אוֹתוּ הַיּוֹם שָׁל קְבוּרָה וְלֵילוּ: רַבִּי אוֹמַר כָּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבֵּר אָבֵל קִבְּרוּ אֶתְתַּרִּי לִיה בְּלִילָה וּמִיָּהוּ בָּיוֹם לִיכָא לְמִימַר דְּשַׁרִּי לִיה רַבִּי דְּאַפֿילוּ יוֹם דְּלִקוּט עֲצָמוֹת אָסוּר כָּל הַיּוֹם כְּדֹאֲמַרְתָּ טוֹבֵל וְאוֹכֵל לַעֲרַב: וְהִתְנָא כו' אֲלֵמָא רַבִּי לְחוּמְרָא אָמַרָה וְכִין דְּלִיכָא לְפִרְוִשִׁי שְׁלֵמָתָא דְּרַבְּנָן לְאַבֵּל בְּעוֹדוּ מִשָּׁל לְפָנָיו וּע"כ בְּלִיל יוֹם קְבוּרָה פֿלִיגִי דְּקֹאָמַר רַבִּי אִפֿי' קִבְרוּ לְסוּף י' יָמִים מִתְּאוּנָן עָלִיו לִיל יוֹם קְבוּרָה וּחכ"א אֵינוּ מִתְּאוּנָן עָלִיו בָּיוֹם קְבוּרָה אֲלֹא יוֹם עֲצָמוּ אָבֵל לֹא לֵילוּ וְהִנֵּנוּ תִּנָּאִי דְרַב חֲסֵדָא: מִדְּקא"ר יוֹם קְבוּרָה דְּאַיְהוּ גּוֹפֶה דְּרַבְּנָן תִּפִּיס לֵילוּ מִדְּרַבְּנָן מִכָּלֵל דְּיוֹם מִיתָה דְּאוּרִיתָא: תִּפִּיס לֵילוּ דְּאוּרִיתָא דְּקֹא סִלְקָא דַּעְתָּךְ לֹא עָשׂוּ חֲכָמִים חֲזוּךְ לְדְּבַרְיֵהֶם שְׁעוּרֵי מִדְּבַרְיֵהֶם יוֹתַר מִשְׁעֻשְׁמַתָּה תוֹרָה לְדְּבַרְיֵהֶ: הֵן הַיּוֹם הֵן מִשְׁמַע דְּאַלִּי הִתְרַבְּנוּת חֲלָקִין מִשְׁאָר תְּרַבְּנוּת שְׁעִלְיָן שְׁמַעַת לְאוּכְלוּ בְּאַנִּינוּת לִלְזָה מִפְּנֵי שְׁפִלְנוּ אוּנוּין וְאַין כְּהֵן לְאַכְלוּ אָבֵל לְדוֹרוֹת שִׁשֹּׁס בְּהִיגִם לְאַכְלוּ בֵּין בָּיוֹם וּבֵין בְּלִילָה אָסוּר: לְעוֹלָם דְּרַבְּנָן הֵיא אִפֿילוּ אָנִינוּת לִלְזָה דְּיוֹם מִיתָה וְאַפֿילוּ הֲכִי יוֹם קְבוּרָה דְּאַיְהוּ גּוֹפֶה מִדְּרַבְּנָן לֵילוּ נָמִי לְרַבִּי אָסוּר מִדְּרַבְּנָן:

רַבא אָמר כו' אַמלְתָּה דר"ש קאי לשנוי דר"ש אדר"ש: אידי ואידי לאַחר חצות ואַפֿילו מת לאחר חצות קדם שִׁשְׁשֹׁטו עָלֵיו אית לה לר"ש לא יביא את פסחו דרסמנא דחיה כדדרש ואנל שלמים קרבנו כל קרבנותיו לא יביא אלא כשהוא שלם ודקתני אונן טובל ואוכל פסחו לערב כשמת לאחר ששחטו ונרקו עליו: מאי דהוה הוה הרי נקטר ואמאי דחיא אכילתו אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים בשלמא לאבני דמוקי לה בקודם ששחטו ונרקו עליו ובלאחר חצות חובת פסח חלה עליו להביא ואי לא שרית ליה לאכלו לא מניתי הקלף לא העמידו דבריהם אלא לרבא אמאי לא העמידו הא כבר שחט ונרק: ה"ג א"ל רבינא אכילת פסחים מעקבא מדרבבה בר רב הונא ולקמן מיתנינ לה: א"ל רבא לרב אדא צית מאי דאמר לך רבב רבינא שמע לו שישקח השיבך על שאלתך ובמסקנת שבונוות כי האי סגיא דרבה ורבינא ורב אדא בפ' ידועות הטמאה (שבועות דף יח.). יום שמועה ששמע שמת לו מת ובשמועה קרובה שחוף ל' עסקינו: כיום קבורה למצות שבעה ושלשים מיום שמועה מתחיל למנות ו' לרחיצה ונעילת הסנדל וז' לגהזין: ולאכילת פסחים הוי יום שמועה כיום לקוט עצמות דנקימא לו בפסחים בפרק האשה (דף צב.) השומע על מתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בשדשים לערב והיונן בה מלקט עצמות הוואה שלמישי וז' בעי ומשנינן אימא שלקטו אחרים עצמות דאמרינן במו"ק (דף ח.) המלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ואשמועינן בפסחים דלערב מתר בגדשים והכא אשמועינן יום שמועה לענון אכילת פסחים לא כיום קבורה הוא דאלו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב ואפילו מת באתמול ביי"ג אלא כיום לקוט עצמות הוי ומתר בכל תשרשים והא דנקט פסחים משום דיום קבורה נקט ליה למימר דביום קבורה אפילו פסח נמי לא: אחד זה ואחד זה על כרחך איים קבורה ויום לקוט קאי וקשיא רישא לסיפא כדלקמן דאי איים שמועה ויום לקוט לא שניר למתני אחד זה ואחד זה דכיון דמנינו סליק זה וזה מבדעי לה: טובל ואוכל בשדשים לערב וכ"ש פסחו: כיום לקוט עצמות משמע ולא כיום קבורה דאלו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב: תנאי היא דפליגי בליל יום קבורה שאינה יום מיתה דאיכא למ"ד תפיס לילו מדרבנן וסבר אכילת פסחים לא מעקבא הלכך אפילו פסח לא אכיל ולקמן מניתי לחו: רבה בר רב הונא אמר כאן ששמע שמועה או שלקטו לו עצמות או שקבר מתו בי"ד סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה סיפא דקתני בכניהו אוכל קדשים וכ"ש פסחו כשבא עליו אחד מאלו לפני שקיעת החמה דה"ל לערב ליל יום קבורה וליל יום שמועה וליל (פסחים) ביום לקוט עצמות וסבר יום קבורה לא תפס לילו אפילו מדרבנן וכ"ש יום שמועה ולקוט עצמות והא דתני רישא ולאכילת פסחים כיום לקוט עצמות דאלו יום קבורה לא אכל כשארע לו אחד מאלו לאחר שקיעת החמה דה"ל לילה זה יום קבורה עצמו ולא ליל יום קבורה אע"ג דאף הוא מדרבנן התמירו ביום קבורה עצמו יותר מיום שמועה ולקוט לאסרו בפסח אכל ביום לקוט לא אסריהו בפסח אלא בשאר קדשים הצריכיהו להמתין עד ערב וה"ק לאכילת פסחים הוי יום שמועה כיום לקוט

ואוכל פסחו ואפי' שמע או לקט אחר שקיעה דה"ל יום שמועה עצמו ויום לקוט עצמות ואפלו הכי שרי מה שאין פן ביום קבורה עצמו דאלו מת לו מת ביי"ג וקברו אותו עממים לאחר שקיעה די"ד אסור לאכל בפסח ואע"ג דחלה עליו שמחת תרגל ואינו נוהג אבלוות ברגל ה"מ אבלוות מדרבנן היא וכתביב ושמחת בסוף אכל אנינות לאסר בקדשים חלה עליו ואחד זה ואחד זה היכא דבאו עליו מבטוד יום אוכל בקדשים לערב דלילו לא תפיס ומייהו ביום אסור בשאר קדשים אפי' יום שמועה ולקוט עצמות בר פסקס כדמפרש טעמא ואנל: מאי דהוה הוה ומה לי פסח ומה לי שאר קדשים הא אמרת קדשים אסור ביום לקוט לבו ביום כדקתני לערב ובפסח אמאי שרית ליה: אכילת פסחים מעקבת לא העמידו דבריהם במקום פרת ומייהו ביום קבורה העמידו דבריהם משום דרבא קברי ביום מיתה ואתי למשרי יום מיתה עצמו ונש מקומות שהעמידו דבריהם במקום פרת כדאמרינן בפסחים בהאשה (דף צב). ומאי תנאי דפליגי ביום קבורה למתפס לילו מדרבנן דקאמר רב חסדא לעיל תנאי היא: עד מתי מתאונן לאסר בקדשים: כל היום קס"ד בלא לילו: כל זמן שלא נקבר קא ס"ד לקלא פליג ואמר דכל היום לא מתסר דמשקברו התר מניד: אי גימא ביום מיתה שקברו ביום שמת: מי אכא דלית לה כו' הא בין לר"ש בין לרבי דפליגי עלה דר' יהודה בפנינות לילה דיום מיתה מודו מדברי סופרים מיהא אסור: אחריתה כיום מר אחריתה של זונה כיום מר שמתאבבל ומר על מתו לפי שסופו למוות עליה ויתאבבלו עליהן אלמא מרירות יום שלם הוא: איים קבורה שמת אתמול וקברו היום ואפתי לא אסיקנא מלתה לתנאי דרב חסדא עד סיפא דמרצה ו' יומיה: הא מני בין לרבי בין לרבנן מתר: כל אותו היום של קבורה ולילו: רבי אומר כל זמן שלא נקבר אכל קברו אשתרי ליה בלילה ומייהו ביום ליכא למימר דשרי ליה רבי דאפילו יום דלקוט עצמות אסור כל היום כדאמרת טובל ואוכל לערב: והתניא כו' אלמא רבי לחומרא אמרה וכין דליכא לפירוש שלמא דרבנן ללאכל בעודו משל לפניו וע"כ בליל יום קבורה פליגי דקאמר רבי אפי' קברו לסוף י' ימים מתאונן עליו ליל יום קבורה וחכ"א אינו מתאונן עליו ביום קבורה אלא יום עצמו אכל לא לילו והינו תנאי דרב חסדא: מדקא"ר יום קבורה דאיהו גופה דרבנן תפיס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה דאורייתא: תפיס לילו דאורייתא דקא סלקא דעתך לא עשו חכמים חזק לדבריהם שעשו מדרבניהם יותר משעשומה תורה לדבריה: הן היום הן משמע דאלו התרבותות חלקין משאר תרבותות ששליטן ששעת לאוכלו בפנינות לילה מפני שפלנו אונוין ואין כהן לאכלו אכל לדורות ששס בהיגים לאכלו בין ביום ובין בלילה אסור: לעולם דרבנן היא אפילו אנינות לילה דיום מיתה ואפלו הכי יום קבורה דאיהו גופה מדרבנן לילו נמי לרבי אסור מדרבנן:

מסורת הש"ס

א עירובין פה:

תורה אור השלם

והפסתי חזיקם לאכל וכל שיריכם לקינות ותעליתי על כל מתנים שק ועל כל ראש קרחה ושמותיה כאכל יחיד ואחריתה כיום מר [עמוס ח, יז]

וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני יתוה וחקראנה אתי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני יתוה [ויקרא י, יט]

לִּילָה דְּאַוְרֵייתָא לְדוֹרוֹת:

קא:

ב'שַׁלְמָא לרבי נחמיה הינו דכתיב הן היום

וּקדְשִׁי דורות הוא ואכִלְתִּי חטאת היום בתמיה לא שְׁמַעְתָּ אֵלָא בְּשַׁל שְׁעָה אֵלָא לרַבְּנָא דאִמְרִי שְׁמָא לא שְׁמַעְתָּ אֵלָא בְּלִילְיָה קאמר ליה מאי היא דקאמר ליה הן היום הקריבו הכי קאמר ליה אַמְרַתְּ לִי דִלְמָא בְּאַיִנוּת אַקְרַבְתָּהּ וְכִי הֵן בְּנֵי הַדְּיוּטוֹת הַיּוֹם הַקָּרִיבוּ שׁוּם קָרְבָן אֲנִי הַקָּרֵבְתִּי אוֹתָם זֶה הָיָא גֵרְסַת הַסְּנוּט' וּפְרָשׁוֹ וְהַשְׁתָּא לִפְנֵי זֶה לִמְ"ד מִפְּנֵי אֲנִינוּת נִשְׁרַפָּה הֵי הֵן הַיּוֹם בְּנִיחוּתָא וְלִמְ"ד מִפְּנֵי טַמְאָה הֵי בַתְּמִיּה וְשׁוּף דְּלַעֲלֵל בְּרִישִׁי פ"ב (וְכַתִּים דָּף טז.) מִשְׁמַע אִיפְכָא וְנִרְאָה דְּגֵרְסִינוּ נָמי בְּהָרַ פְּרָכָא בְּתַרְיָתָא בְּשַׁלְמָא לרַבְּנָא הֵינּוּ דְּכַתִּיב הֵן הַיּוֹם כְּמוֹ בְּקַמְיִיתָא וּבְתַרְוָהּ פְּרִיד לר' נחמיה מדכתיב היום קדמפרש בסנוט' בַּקַּמְיִיתָא וּמִשְׁנֵי הַכִּי קאמר וְכִי הֵן הַקָּרִיבוּ אֲנִי הַקָּרֵבְתִּי כֹל הַתְּרַבּוּנוֹת שְׁקִרְבוּ הַיּוֹם: **הָהוּא** בְּבִרְכָּה הוּא דְּכַתִּיב שְׁבַרְכוּ הַקִּב"ה שְׁהֵינָה כְּהֵן וּמִדֵּי הֵינָה כּוֹל לְהִיּוֹת כְּהֵן אֵלָא שְׁתַּחֲלָה צְרִיד לְהַלְבִּישׁוֹ וּלְמַשְׁחוֹ וּלְחַנּוּכוֹ בְּחִבְתִּין בְּדִין הַדְּיוּטוֹת הַמִּתְחַנְּכִים בְּחִבְתִּין בְּדִאמְרִינוּ בְּסוּף הַתְּכֵלֶת (מְנַחוֹת דָּף נא:׃) אַבְל שְׁמָא לא נִתְרַצוּ לוֹ כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִפְּנֵי שְׁהֵרָג נִשְׂיֵא שְׂכֵט עַד שְׁשָׁם שְׁלוֹם בִּין הַשְּׂבָטִים בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ וְאֵן נִתְרַצוּ לוֹ וְהַלְבִּישׁוּהוּ [וּמַשְׁחוּהוּ] וְחַנּוּכּוּהוּ בְּחִבְתִּין: וְאִידֵךְ נָמי הַכְּתִיב וַיִּשְׁמַע פְּנַחַס הַכֹּהֵן הַהוּא לִיחָס וַרְעוּ אַחֲרָיו פִּי מִימֵי מֹשֶׁה נִתְכַּפְּהוּ וּבִשְׁשָׁם שְׁלוֹם נִתְיַחַס לְקִרְא כְּהֵן וּלִיחָס וַרְעוּ בְּמַעֲלוֹת כְּהֵנָּה לְהִיּוֹתָם כְּהֵנִים גְּדוֹלִים שְׁכֹן מַצִּינוּ בְּדִבְרֵי הַיָּמִים (א' ה') שְׁלא הֵיז כְּהֵנִים גְּדוֹלִים אֵלָא מִפְּנַחַס וּבִסְפָּרֵי מִפִּיק לִיהַ מֵאֵת בְּרִיתִי שְׁלוֹם שְׁעַמְדוּ מִמֶּנּוּ שְׁמוֹנִים כְּהֵנִים בְּבֵית רֹאשׁוֹן וְשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת בְּבֵית שֵׁנִי וְכֻלָּם נִמְנוּ בִּסְפָּרֵי:

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

טמאה באַנָּס שְׂרָצוּ לְהַשְׁחִיתָהּ עַד הַלֵּילָה וְלֹאֲכֹלָן כֹּלן יַחַד וְנִטְמָאת בְּאַנָּס: בְּשַׁלְמָא לרַבְּנָא דאִמְרִי אַחֵר קדְשִׁי שְׁעָה וְאַחֵר קדְשִׁי דורות לָלֶה הַתֵּר לָהֶן וְלא יוֹם עַד הַלֵּילָה הֵיז רוצִין

וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו” – לֹא בּוֹשׁ מִלֶּשָׁה לוֹמַר “לֹא שְׁמַעְתִּי”, אֲלֹא “שְׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי”. אִיבָעֵי לְהוּ לְשִׁהוּיָיָה, וּלְמִיכְלָה בְּאוֹרְתָא! טוּמְאָה בְּאוֹנָס בְּאַתָּה. בְּשַׁלְמָא לרַבְּנָא, הֵיִינוּ דְּכַתִּיב: “הַיּוֹם”; אֵלָא לרַבִּי נַחְמִיָּה, מֵאִי “הַיּוֹם”? חוֹבַת הַיּוֹם.‏^(ⓘ) בְּשַׁלְמָא לרַבִּי נַחְמִיָּה, הֵיִינוּ דְּכַתִּיב “הֵן הַיּוֹם”; אֵלָא לרַבְּנָא, מֵאִי “הֵן הַיּוֹם”? הַכִּי קאָמַר: הֵן הַקָּרִיבוּ?! אֲנִי הַקָּרֵבְתִּי! אִמַּר מַר: (הִיז) [הִיָּה] לְשַׁלְשְׁתָן שְׁיִשְׂרְפוּ. מֵאִי שְׁלִשְׁתָן? דְּתַנָּי: “וְאֵת שְׁעִיר הַחַטָּאת דִּרְשׁ דִּרְשׁ מִלֶּשָׁה”; “שְׁעִיר” – זֶה שְׁעִיר נַחֲשׁוֹן, “חַטָּאת” – זֶה חַטָּאת שְׁמִינִי, “דִּרְשׁ” – שְׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חוֹדֶשׁ.‏^(ⓘ)כּוֹל שְׁלִשְׁתָן נִשְׂרְפוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: “וְהֵנָּה שְׂרָף” – אַחֵד נִשְׂרָף וְלֹא שְׁלִשְׁתָן נִשְׂרְפוּ. “דִּרְשׁ דִּרְשׁ” – שְׁתֵּי דְרִישׁוֹת לָמָּה? אִמַּר לְהוּ: מִפְּנֵי מַה חַטָּאת זֶה נִשְׂרַפָּה, וְאַלּוּ מוֹנְחוֹת? וְאַיִנִּי יוֹדַע אֵינְהוּ; בְּשִׁהוּא אוֹמַר: “וְאֵתָּה נָתַן לָכֶם לִשְׂאֵת אֶת עֹון הַעֲדָה”, הֵוִי אוֹמַר זֶה שְׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חוֹדֶשׁ. שְׁפִיר קאָמְרִי לִיָּה! רַבִּי נַחְמִיָּה לְטַעְמִיָּה, דְּאָמַר: קדְשִׁי שְׁעָה לֹא פִסְלָה בְּהוּ אֲנִינוּת. אִמַּר מַר: הִיָּה לוֹ לְאַכְלָה לְעֹרֵב. שְׁפִיר קאָמְרִי לִיָּה! קַסְבֵּר: אֲנִינוּת לִילָה – דְּאוֹרְיִיתָא. דְּבַר אַחֵר: וְהֵלֹא פִּינַחַס הִיָּה עֲמָהֶן. שְׁפִיר קאָמְרִי לִיָּה! סִבַּר לָהּ כְּרַבִּי אֲלַעְזַר, דְּאָמַר רַבִּי אֲלַעְזַר אִמַּר רַבִּי חֲנִינָא: לֹא נִתְכַּפְּהוּ פִּינַחַס עַד שֶׁהֲרֹגוּ לְזִמְרִי, דְּכַתִּיב: “וְהִיתָה לוֹ וּלְרַעּוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּת עוֹלָם”. רַב אֲשִׁי אִמַּר: עַד שְׁשָׁם שְׁלוֹם בִּין הַשְּׂבָטִים, שְׁנַאָמַר: “וַיִּשְׁמַע פִּינַחַס הַכֹּהֵן וּנְשִׂאֵי הַעֲדָה וּרְאשֵׁי אֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל וגו'”. וְאִידֵךְ נָמי, וְהַכְּתִיב: “וְהִיתָה לוֹ וּלְרַעּוֹ אַחֲרָיו”! כִּי כְּתִיב הֵהוּא, בְּבִרְכָּה הוּא דְּכַתִּיב. וְאִידֵךְ נָמי, הֵא כְּתִיב: “וַיִּשְׁמַע פִּינַחַס הַכֹּהֵן”! הֵהוּא לִיחָס וַרְעוּ אַחֲרָיו. אִמַּר רַב: מִלֶּשָׁה רַבִּינוּ – כְּהֵן גְּדוֹל וְחוּלָק בְּקדְשִׁי שְׁמִים הִיָּה, שְׁנַאָמַר: “מֵאִיל הַמַּלְאִים לְמִלֶּשָׁה הִיָּה לְמָנָה”. מִיתִיבִי: וְהֵלֹא פִּינַחַס הִיָּה עֲמָהֶן. וְאַם אֵיתָא, לִימָא: וְהֵלֹא מִלֶּשָׁה רַבִּינוּ הִיָּה עֲמָהֶן! דִּילְמָא שְׂאֲנִי מִלֶּשָׁה, דְּטָרִיד בְּשִׁכְנִיָּה; דְּאָמַר מַר: מִלֶּשָׁה בְּהַשְׁכָּמָה עָלָה וּבְהַשְׁכָּמָה יָרַד.‏^(ⓘ)מִיתִיבִי: “לָחָם אֲלֵהִיו מִקְדְּשִׁי הַקְדָּשִׁים וּמִן הַקְדָּשִׁים יֹאכֵל” – אִם נֶאֱמְרוּ קדְשִׁי קדָּשִׁים, לָמָּה (נֹאמַר) [נֶאֱמְרוּ] קדָּשִׁים קָלִים? וְאַם נֶאֱמְרוּ קדָּשִׁים קָלִים, לָמָּה (נֹאמַר) [נֶאֱמְרוּ] קדָּשִׁים קָלִים, הֵייתִי אוֹמַר: קדְשִׁי קדָּשִׁים הוּא דְּאוֹכֵל, שְׁהָרִי הוּתַּרוּ לָזֶר וּלְהֵן; קדָּשִׁים קָלִים – לֹא יֹאכֵל. וְאִילוּ לֹא נֶאֱמְרוּ קדְשִׁי קדָּשִׁים, הֵייתִי אוֹמַר: בְּקדָּשִׁים קָלִים יְהֵא אוֹכֵל, שְׁהֵן קָלִים; בְּקדְשִׁי קדָּשִׁים – לֹא יְהֵא אוֹכֵל. לָכֶךְ נֶאֱמְרוּ קדְשִׁי קדָּשִׁים, וּלְכֶךְ (נֹאמַר) [נֶאֱמְרוּ] קדָּשִׁים קָלִים. קַתְּנִי מִיָּהֵא: שְׁהָרִי הוּתַּרוּ לָזֶר וּלְהֵן. לֹאֹ מִלֶּשָׁה? אִמַּר רַב נִשְׁשֵׁת: לֹא; בְּכַמָּה לָזֶר, וּכְדַבְּרֵי הָאוֹמַר: יֵשׁ מְנַחָה בְּכַמָּה. מִיתִיבִי: מָרְזִים מִי הַסְּגִירָה? אִם תֹּאמַר מִלֶּשָׁה הַסְּגִירָה – מִלֶּשָׁה זֶר הוּא,

וְאַיִן

טמאה באַנָּס שְׂרָצוּ לְהַשְׁחִיתָהּ עַד הַלֵּילָה וְלֹאֲכֹלָן כֹּלן יַחַד וְנִטְמָאת בְּאַנָּס: בְּשַׁלְמָא לרַבְּנָא דאִמְרִי אַחֵר קדְשִׁי שְׁעָה וְאַחֵר קדְשִׁי דורות לָלֶה הַתֵּר לָהֶן וְלא יוֹם עַד הַלֵּילָה הֵיז רוצִין לְהַשְׁחִיתָהּ הֵינּוּ דְּכַתִּיב וְאִכְלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם אֲנִי אוֹנָן וְאוֹכֵל הַיּוֹם חַטָּאת שְׁמָא לֹא שְׁמַעְתָּ אֵלָא בְּלִילְיָה: אֵלָא לרַבִּי נַחְמִיָּה דְּאָמַר מַה שְׁהֵתֵר לָהֶם הַתֵּר אִפְּי' בַּיּוֹם כְּגוֹן קדְשִׁי שְׁעָה וּמַה שְׁנַאָסֵר נַאָסֵר אַף בְּלִילְיָה: מֵאִי וְאִכְלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם בְּלִילָה נָמי קדְשִׁי דורות הֵוִי אֲסִירִי דְּהָאִמַּר מִפְּנֵי אֲנִינוּת נִשְׂרַפָּה וְלא הִמַּתִּינוּ עַד הַעֲרֵב וְיֹאכִלוּהּ אֲלֵמָא קַסְבֵּר אֲנִינוּת לָלֶה דְּאוֹרְיָתָא וְהַכִּי אִמַּר לַקְסָן: מֵאִי הַיּוֹם חוֹבַת הַיּוֹם קְלוּמַר קדְשִׁי דורות שְׁהֵן חוֹבַת הַיּוֹם שֶׁל ר"ח אִתָּה אוֹמַר לִי לְאַבֵּל אוֹנָן וְהֵינּוּ חַטָּאת הַיּוֹם חַטָּאת הַקְּבֻעַ לַיּוֹם: בְּשַׁלְמָא לרַבִּי נַחְמִיָּה הֵינּוּ דְּכַתִּיב הֵן הַיּוֹם הַקָּרִיבוּ קְלוּמַר קרַבְּנָא זֶה לְחוֹבַת הַיּוֹם קַרֵּב וְקדְשִׁי דורות הֵוִי וְאֲנִי אוֹכֵל אוֹנָן בַּתְּמִיּה שְׁמָא לא שְׁמַעְתָּ אֵלָא בְּשַׁל שְׁעָה: אֵלָא לרַבְּנָא דאִמְרִי שְׁמָא לא שְׁמַעְתָּ אֵלָא בְּלִילָה קאָמַר לִיהַ מֵאִי הִיא דְּקאָמַר לִיהַ הֵן הַיּוֹם הַקָּרִיבוּ: הַכִּי קאָמַר לִיָּה אִמְרַתְּ דִּלְמָא בְּאַיִנוּת אַקְרַבְתָּהּ וְכִי הֵן בְּנֵי הַדְּיוּטוֹת הַיּוֹם הַקָּרִיבוּ שׁוּם קָרְבָן אֲנִי הַקָּרֵבְתִּי אֵת הַכֹּל: שְׁעִיר נַחֲשׁוֹן שְׂאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה רֹאשׁוֹן לְהַקְרֵבַת נְשִׂאִים דְּתַנָּי בְּסֻדְר עוֹלָם ככ"ג בְּאָדָר הַתַּחֲלִילוּ הַמְּלוּאִים וְכֹל שְׁבַעַת הַיָּמִים הִיָּה מִלֶּשָׁה מְמַמִּיד הַמִּשְׁכָּן וּמִקְרִיב אֶת קרַבְּנוֹתָיו בְּכֹל בִּקְרַ וּבִקְרַ וּפְרָקוּ וּבְשִׁמְיֵי הַעֲמִידוּ וְלא פְּרָקוּ [וְהוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן אוֹתוֹ] הַיּוֹם נָטַל עֶשֶׂר עֶטְרוֹת וְכִי: חַטָּאת שְׁמִינִי שְׂכָא חוֹבָה לְשַׁעָה דְּכַתִּיב קַחוּ שְׁעִיר עִזִּים לַחַטָּאת: שְׁתֵּי דְרִישׁוֹת דְּרִישָׁה לְנִשְׂרָפוֹת דְּרִישָׁה לְמַנְחוֹת לָמָּה מְנַחוֹת לְהַמְתִּין לְעֹרֵב וְלא נֶאֱכֹלוּ בַּיּוֹם: הֵוִי אוֹמַר זֶה שְׁעִיר ר"ח שְׁמַכְכַּר עַל טַמְאָת מַקְדָּשׁ [וְנִדְשִׁיו כְּדָאִמַּר בְּשַׁבְּעוֹת (דָּף ב:).] וְאַיִנִּי יוֹדַע אֵיזוֹ הִיא תַנָּא דְּמַתְּנִיתָא הוּא דְּקַמְתְּדֵר לְמַלְתָּה: שְׁפִיר קא"ל לְעִיל קאִי דְּאָמְרֵן לר' נַחְמִיָּה הִיָּה לָהֶן לְשַׁלְשְׁתָן שְׁיִשְׂרְפוּ: קַסְבֵּר לָלֶה דְּאוֹרְיָתָא וּמִהָכָא ג"ל דְּמַתְקַרְאָנָה אוֹתִי כְּאֵלָה יְלִיף מִפְּנֵי אֲנִינוּת נִשְׂרַפָּה וּמִדְּלֹא אֲכִלוּהּ לְעֹרֵב נִפְקָא לָהּ אֲנִינוּת לָלֶה דְּאוֹרְיָתָא וְר' יְהוּדָה לְדורות אֵית לָהּ אֲנִינוּת לָלֶה דְּאוֹרְיָתָא אַבְל לֹאִתּוֹ הַיּוֹם הַתֵּרָה דְּדִרְשׁ הַיּוֹם אֲנִי הַיּוֹם אָסִיד וּלְלֶה מִתֵּר כו': בְּרִית כְּהֵנָּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא אֲלֵמָא מִכָּאן וְאִילָךְ הוּא: שְׁשָׁם שְׁלוֹם בִּין הַשְּׂבָטִים בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ בְּשֵׁכֵט בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רֹאוּבֵן שְׁכַנּוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וּבְקָשׁוֹ שְׂאֵר שְׂבָטִים לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לְצִבְאָ וּשְׁלַחוּ אֶת פְּנַחַס דְּבַר עֲמָהֶם: וַיִּשְׁמַע פִּינַחַס הַכֹּהֵן בְּכֹל מָקוֹם אִתָּה מוֹצֵא פִּינַחַס בֶּן אֲלַעְזַר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵין כְּהֵנָּה כְּתוּבָה אֵלָא בְּאֲלַעְזַר וְכָאן כְּתוּבָה בְּפַנַּחַס: הֵהוּא קִרְא הַתֵּם בְּבִרְכָּה כְּתִיב בְּשִׂרוֹ שְׁלֹא תִפְסוּק כְּהֵנָּה מוֹרְעוּ אַבְל עֲדוּן לא נִתְכַּפְּהוּ: לִיחָס וַרְעוּ אַחֲרָיו [מִימֵי מֹשֶׁה נִתְכַּפְּהוּ וּבִשְׁשָׁם שְׁלוֹם נִתְיַחַס לְקִרְא כְּהֵן וּלִיחָס וַרְעוּ בְּמַעֲלוֹת כְּהֵנָּה לְהִיּוֹתָם כְּהֵנִים גְּדוֹלִים שְׁלא הִי כְּהֵנִים גְּדוֹלִים אֵלָא מִפְּנַחַס]: לְמִלֶּשָׁה הִיָּה לְמָנָה לִשְׁוֹן חֲלָשָׁה בְּכַהֲנִים: טָרִיד בְּשִׁכְנִיָּה וְלא הִיָּה עֶסוק בְּאַכִּילַת קדָּשִׁים שְׁהַדְּבוּר טוֹרְדוּ לְהִיּוֹת תַּמִּיד בְּהַר מִבְּקָר וְעַד עָרֵב: בְּהַשְׁכָּמָה עָלָה לְהַר בִּימֵי מִתֵּן תוֹרָה כְּשֶׁתִּיהַ עוֹלָה וְיוֹרֵד לְקוֹדֶשׁ אֶת הָעָם וּלְהַשִּׁיב אֶת

מסורת חש"ס
א ויקרא רבה
ב ספרא שמיני פרק ב ב
ג שבועות טז: ספרא אמור פרק ג ח
גיליון חש"ס
נמו' משה רבינו כה"ג. עיי' ע"ו דף לר ע"א תוד"ה כחמה:
תורה אור השלם

וישמע מלשה וייטב בעיניו [ויקרא י, יב]

וידבר אהרן אל־משה הן היום הקריבו את־חטאתם ואת־עֹלֹתם לפני וגו' [ויקרא י, יט]

ואת שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ מִלֶּשָׁה וְהֵנָּה שְׂרָף וְקִצָּף וגו' [ויקרא י, טו]

ויהי המקריב ביום הראשון את־קרְבָנוּ נַחֲשׁוֹן בְּיָמֵינוּעִבֵּד לְמִשְׁחָה יְהוּדָה [במדבר י, יב]

ואת־העֹלָה הַמִּצִּיָּה אֵלֶּיךָ לַתַּחֲתִיָּה וְאת־הַרֹאשׁ וְהַקֶּטֶר עַל־הַמִּזְבֵּחַ [ויקרא ט, יג]

ויהי בתחל הראשון בשנה השנית באחד לחֹדֶשׁ הַחֹמֶס הַמִּשְׁכָּן [שמות כ, יז]

וישעיר עזים אחד לחטאת ליתנה על־עֹלֹת הַתַּמִּיד ועֹשָׂה [במדבר כה, טו]

ומדוע לא־אָכַלְתֶּם את־הַחַטָּאת בְּמִקְוֶה הַקֹּדֶשׁ כִּי קוֹדֶשׁ קדָּשִׁים הוּא וגו' [ויקרא י, יז]

והיִרֵד הַמִּשְׁכָּן וְנִסְעוּ בִּיגְרָשׁוֹן וְכֵנִי מִרְדִּי נִשְׁאִי הַמִּשְׁכָּן [במדבר י, יז]

והִנֵּההָ לוֹ וּלְרַעּוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר וגו' [במדבר כה, יג]

והֵנָּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּא וְהָרַב אֶל־אֲחָיו את־הַמַּדְבְּגִית לַעֲנִי וגו' [במדבר כה, יח-י]

וישמע פִּנְחָס הַכֹּהֵן וּנְשִׂאֵי הַעֲדָה [וראשי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר וגו' (יהושע כב, ל)]

וישח מלשה את־הַסֵּהן וַיִּנְיַפְהוּ תַעֲשֶׂה לִפְנֵי יְהוָה מֵאִיל הַמִּלְאִים וגו' [ויקרא ח, כט]

לָחֶם אֱלֹהֵינוּ מוֹרֶשֶׁת הַשְּׂדֵשִׁים וּמִן הַשְּׂדֵשִׁים יֹאכֵל [ויקרא כא, כב]

וסַעֲדוּן סֵר מַעַל הָאֶהָל וְהֵנָּה מִרְזֵם מַצְרַעַת שְׂפִילָה וְסוּן וגו' [במדבר יב, יז]

מסורת הש"ס
א ויקרא רבה
ב שיר השירים רבה
ג מנחות צח.
ד קהלת רבה
ה מגילה יג:

1 ספרא צו פרשה ה ט; תמורה יד;; ספרא אמור פרק ז יא; ספרא צו פרק ו1; קידושין טו.

2 ספרא ויקרא דבורא דחובת פרק יג ו; תמורה יד;; ספרא אמור פרשה ז ג; ספרא אמור פרשה ג ה

תורה אור השלם
[ויקרא יג, ב] [דברים כ] [שמות ד, יד] [תהילים צט, ו] [דברי הימים א כג, יד] [שמות ח] [שמות ז, טו] [מלכים א יח, מז] [שמות ג, ה] [שמואל ב ז, יח] [שמות ז, יח] [שמואל א י, כב] [שמואל ב ב, י] [איוב לו, ו] [איוב לו, ח] [ויקרא ו, יא] [ויקרא ו, כא] [ויקרא כב, כ] [ויקרא כא] [ויקרא ז, ו]

וְאֵין זֶר רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים דְּכֵתִיב (וַיִּקְרָא י"ג:גב') וְהִכָּבֵא אֶל אֶהָרָן וְגו': וְאֵין קְרוֹב רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים כִּתְּמָנָא בְּסִגְתָּרֵין (דף לז:): כֹּל רִיב וְכֹל נֶגַע מִה רִיבִים שְׁלֵא בְּקִרְוִיבִים אָף נֶגְעִים שְׁלֵא

וְאֵין זֶר רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים! וְאִם תֹּאמַר אֶהָרָן הִסְגִּירָה –

אֶהָרָן קְרוֹב הוּא, וְאֵין קְרוֹב רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים! אֲלֵא כְּבוֹד גְּדוֹל חֵלֶק לָהּ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַרְיָם אוֹתָהּ שְׁעָה: אֲנִי כֹהֵן וְאֲנִי מִסְגִּירָה, אֲנִי חוֹלְטָה וְאֲנִי פּוֹטְרָה. קִתְּנֵי מִיָּהֵת: מַלְּשָׁה זֶר, וְאֵין זֶר רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים! אָמַר רב נְחֻמֵּן בַּר יִצְחָק: שְׂאֲנִי מִרְאֻת נֶגְעִים, דְּאֶהָרָן וּבְנָיו כְּתוּבִין בְּפִרְשָׁהּ.^{[ⓘמיתניבי: חמלש שְׁמַחֲוֹת הָיְתָה אֲלִישְׁבַּע יְתִירָה עַל בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל – יְבָמָה מְלָךְ, אִישָׁה כֹּהֵן גְּדוֹל, בָּנָה סָגֹו, בֶּן בָּנָה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה, וְאַחִיָּהּ נְשִׂיא שְׁבָט; וְאַבְיִלָּה עַל שְׁנֵי בָנֶיהָ. קִתְּנֵי מִיָּהֵת: יְבָמָה מְלָךְ – מְלָךְ אֵין, כֹּהֵן גְּדוֹל לֹא! אִימָא: אָף מְלָךְ. כְּתַנְנָא: "וַיַּחֲדֵר אָף ה' בְּמַלְּשָׁה" – רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה אוֹמַר: כֹּל חֲרוֹן אָף שְׁבַתוֹרָה נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם, וְזֶה לֹא נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי אוֹמַר: אָף זֶה נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם, שְׁנַאָמַר: "הֲלֵא אֶהָרָן אַחִירָהּ הַלְוִי" – וְהֵלֵא כֹהֵן הוּא! הֵכִי קֶאָמַר: אֲנִי אִמְרַתִּי אֶתָּה כֹּהֵן וְהוּא לְוִי, עַכְשִׁיו הוּא כֹהֵן וְאַתָּה לְוִי. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: לֹא נִתְכַּהֵן מַלְּשָׁה, אֲלֵא שְׁבַעַת יְמֵי הַמְלוּאִיִּם בְּלַבַּד. וְגַם אוֹמְרִים:}

לֹא פִּסְקָה כְּהוֹנָה אֲלֵא מְנֻרְעוּ שֶׁל מַלְּשָׁה, שְׁנַאָמַר: "וּמַלְּשָׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים בְּנִיו יִקְרָאוּ עַל שְׁבָט הַלְוִי", וְאוֹמַר: "מַלְּשָׁה וְאַהָרֹן בְּכֻהֲנָיו וְשְׁמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ". מֵאִי וְאוֹמַר? וְכִי תִימָא לְדוֹרוֹת הוּא דְּכֵתִיב, וְאוֹמַר: "מַלְּשָׁה וְאַהָרֹן בְּכֻהֲנָיו". וְכֹל חֲרוֹן אָף שְׁבַתוֹרָה נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם?! וְהַכְּתִיב: "וַיֵּצֵא מַלְּשָׁה מִעַם פְּרַעֲוָה בְּחָרֵי אָף", וְלֹא אָמַר לִיָּהּ וְלֹא מִיַּדִּי! אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: סֵטְרוּ וַיֵּצֵא. וּמִי אָמַר רִישׁ לְקִישׁ הֵכִי?! וְהַכְּתִיב: "וַיַּצְבֹּת לְקִרְאָתוֹ עַל שְׁפַת הַיָּאֹר", וְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ: מְלָךְ הוּא וְהַסְבִּיר לוֹ פְּנִיִּם, וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: רִשָּׁע הוּא וְהַעִיז פְּנִיךְ בּוּ! אִיפּוּךְ.^{[ⓘאמר רבי יצאי: לעולם תהא אימת מלכות עליך; דכתיבי: "וַיַּרְדּוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֵלָּה אֵלִי" – וְאֵילּוּ לְדִידֵיהּ לֹא קֶאָמַר לִיָּהּ.^{[ⓘרבי יוחנן אמר מהכא: "וַיַּד ה' הִיָּתָה אֶל אֱלֹהֶיו, וַיִּשְׁנֹם כִּתְּנָיו וַיַּרֶץ לִפְנֵי אַחְיָאב". אָמַר עוֹלָא: בְּקֹשׁ מַלְּשָׁה מְלָכוֹת, וְלֹא נִתְּנוּ לוֹ; דְּכֵתִיב: "אֵל תִּקְרַב הֵלֶם", וְאֵין "הֵלֹם" אֲלֵא מְלָכוֹת – שְׁנַאָמַר: "מִי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהִים [וְגו'] כִּי הִבִּיאַתִּנִי עַד הֵלֶם". מַתִּיב רַבָּא, רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא אוֹמַר: יְבָמָה מְלָךְ! אָמַר רַבָּא: לוֹ וּלְזֻרְעוֹ קֶאָמַר. וְכֹל הֵיכָא דְּכֵתִיב "הֵלֹם" – לְדוֹרוֹת הוּא?! וְהָא גַבֵּי שְׂאוּל דְּכֵתִיב: "הִבָּא עוֹד הֵלֶם אִישׁ" – הוּא אֵין, וְרַעוּ לֹא! אִיבַעֲיַת אִימָא: הָא הָוָה אִישׁ בְּשֵׁת, וְאִיבַעֲיַת אִימָא: שְׂאֲנִי שְׂאוּל – דְּאֶפִּילוּ בְּגוּיָה לֹא קִיאִים; ^{[ⓘבְּדַרְבֵי אֶלְעָזַר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בְּשַׁעַה שְׁפוֹסְקִים גְּדוּלָּה לְאַדָּם – פּוֹסְקִים לוֹ וּלְזֻרְעוֹ עַד סוּף כֹּל הַדּוֹרוֹת, שְׁנַאָמַר: "לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת מְלָכִים לְכַסָּא וְגו'". וְאִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ – הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁפִּילוּ, שְׁנַאָמַר: "וְאִם אֲסוּרִים בְּזָקִים יִלְכְּדוּן בְּחֻבְלֵי עֲנִי". בַּעְלֵי מוּמִין, בִּין בַּעְלֵי מוּמִין כּוּי. מִנָּא הֵנִי מִיַּלְי? דְּתַגְּנוּ רַבְּנָן: "כֹּל זָכָר" – לְרַבּוֹת בַּעְלֵי מוּמִין. לְמֵאִי? אִי לְאַכִּילָּה – הָרִי כְּבֹר נֶאֱמַר: "לֶחֶם אֱלֹהִיו מִקְדָּשֵׁי הַקְּדוֹשִׁים יֹאכַל"! אֲלֵא לְחִלּוּקָהּ.^{[ⓘתנניא אידך: "כֹּל זָכָר" – לְרַבּוֹת בַּעְלֵי מוּמִין. לְמֵאִי? אִי לְאַכִּילָּה – הָרִי כְּבֹר אָמור! שְׁיִכּוּל אֵין לִי אֲלֵא תָם וְנַעֲשָׂה בַּעַל מוּם, בַּעַל מוּם מַעֲיָקְרוּ מִנְּיוֹ? תַּלְמוּד לומַר: "כֹּל זָכָר".^{[ⓘתנניא אידך: "כֹּל זָכָר" – לְרַבּוֹת בַּעַל מוּם. לְמֵאִי? אִי לְאַכִּילָּה – הָרִי כְּבֹר אָמור! וְאִי לְחִלּוּקָהּ – הָרִי כְּבֹר אָמור! שְׁיִכּוּל אֵין לִי אֲלֵא בַּעַל מוּם קְבוּעַ, בַּעַל מוּם עוֹבֵר מִנְּיוֹ? תַּלְמוּד לומַר: "כֹּל זָכָר". כְּלַפִּי לִיָּיא? אָמַר רַב שְׁשֵׁת: אִיפּוּךְ. רַב אֲשִׁי אָמַר: לַעוֹלָם לֹא תִיפּוּךְ; וְאִיצְטְרִיךְ, סִלְקָא דַּעְתָּךְ אַמִּינָא:}}}}}

אֶהָרָן קְרוֹב הוּא וְאֵין קְרוֹב רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים וְהַכָּבֵא אֶל אֶהָרָן וְגו': וְאֵין קְרוֹב רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים כִּתְּמָנָא בְּסִגְתָּרֵין (דף לז:): כֹּל רִיב וְכֹל נֶגַע מִה רִיבִים שְׁלֵא בְּקִרְוִיבִים אָף נֶגְעִים שְׁלֵא וְאֵין זֶר רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים! וְאִם תֹּאמַר אֶהָרָן הִסְגִּירָה – אֶהָרָן קְרוֹב הוּא, וְאֵין קְרוֹב רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים! אֲלֵא כְּבוֹד גְּדוֹל חֵלֶק לָהּ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַרְיָם אוֹתָהּ שְׁעָה: אֲנִי כֹהֵן וְאֲנִי מִסְגִּירָה, אֲנִי חוֹלְטָה וְאֲנִי פּוֹטְרָה. קִתְּנֵי מִיָּהֵת: מַלְּשָׁה זֶר, וְאֵין זֶר רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים! אָמַר רב נְחֻמֵּן בַּר יִצְחָק: שְׂאֲנִי מִרְאֻת נֶגְעִים, דְּאֶהָרָן וּבְנָיו כְּתוּבִין בְּפִרְשָׁהּ.^{[ⓘמיתניבי: חמלש שְׁמַחֲוֹת הָיְתָה אֲלִישְׁבַּע יְתִירָה עַל בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל – יְבָמָה מְלָךְ, אִישָׁה כֹּהֵן גְּדוֹל, בָּנָה סָגֹו, בֶּן בָּנָה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה, וְאַחִיָּהּ נְשִׂיא שְׁבָט; וְאַבְיִלָּה עַל שְׁנֵי בָנֶיהָ. קִתְּנֵי מִיָּהֵת: יְבָמָה מְלָךְ – מְלָךְ אֵין, כֹּהֵן גְּדוֹל לֹא! אִימָא: אָף מְלָךְ. כְּתַנְנָא: "וַיַּחֲדֵר אָף ה' בְּמַלְּשָׁה" – רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה אוֹמַר: כֹּל חֲרוֹן אָף שְׁבַתוֹרָה נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם, וְזֶה לֹא נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי אוֹמַר: אָף זֶה נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם, שְׁנַאָמַר: "הֲלֵא אֶהָרָן אַחִירָהּ הַלְוִי" – וְהֵלֵא כֹהֵן הוּא! הֵכִי קֶאָמַר: אֲנִי אִמְרַתִּי אֶתָּה כֹהֵן וְהוּא לְוִי, עַכְשִׁיו הוּא כֹהֵן וְאַתָּה לְוִי. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: לֹא נִתְכַּהֵן מַלְּשָׁה, אֲלֵא שְׁבַעַת יְמֵי הַמְלוּאִיִּם בְּלַבַּד. וְגַם אוֹמְרִים: לֹא פִּסְקָה כְּהוֹנָה אֲלֵא מְנֻרְעוּ שֶׁל מַלְּשָׁה, שְׁנַאָמַר: "וּמַלְּשָׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים בְּנִיו יִקְרָאוּ עַל שְׁבָט הַלְוִי", וְאוֹמַר: "מַלְּשָׁה וְאַהָרֹן בְּכֻהֲנָיו וְשְׁמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ". מֵאִי וְאוֹמַר? וְכִי תִימָא לְדוֹרוֹת הוּא דְּכֵתִיב, וְאוֹמַר: "מַלְּשָׁה וְאַהָרֹן בְּכֻהֲנָיו". וְכֹל חֲרוֹן אָף שְׁבַתוֹרָה נֶאֱמַר בּו רִשָּׁם?! וְהַכְּתִיב: "וַיֵּצֵא מַלְּשָׁה מִעַם פְּרַעֲוָה בְּחָרֵי אָף", וְלֹא אָמַר לִיָּהּ וְלֹא מִיַּדִּי! אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: סֵטְרוּ וַיֵּצֵא. וּמִי אָמַר רִישׁ לְקִישׁ הֵכִי?! וְהַכְּתִיב: "וַיַּצְבֹּת לְקִרְאָתוֹ עַל שְׁפַת הַיָּאֹר", וְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ: מְלָךְ הוּא וְהַסְבִּיר לוֹ פְּנִיִּם, וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: רִשָּׁע הוּא וְהַעִיז פְּנִיךְ בּוּ! אִיפּוּךְ.^{[ⓘאמר רבי יצאי: לעולם תהא אימת מלכות עליך; דכתיבי: "וַיַּרְדּוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֵלָּה אֵלִי" – וְאֵילּוּ לְדִידֵיהּ לֹא קֶאָמַר לִיָּהּ.^{[ⓘרבי יוחנן אמר מהכא: "וַיַּד ה' הִיָּתָה אֶל אֱלֹהֶיו, וַיִּשְׁנֹם כִּתְּנָיו וַיַּרֶץ לִפְנֵי אַחְיָאב". אָמַר עוֹלָא: בְּקֹשׁ מַלְּשָׁה מְלָכוֹת, וְלֹא נִתְּנוּ לוֹ; דְּכֵתִיב: "אֵל תִּקְרַב הֵלֶם", וְאֵין "הֵלֹם" אֲלֵא מְלָכוֹת – שְׁנַאָמַר: "מִי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהִים [וְגו'] כִּי הִבִּיאַתִּנִי עַד הֵלֶם". מַתִּיב רַבָּא, רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא אוֹמַר: יְבָמָה מְלָךְ! אָמַר רַבָּא: לוֹ וּלְזֻרְעוֹ קֶאָמַר. וְכֹל הֵיכָא דְּכֵתִיב "הֵלֹם" – לְדוֹרוֹת הוּא?! וְהָא גַבֵּי שְׂאוּל דְּכֵתִיב: "הִבָּא עוֹד הֵלֶם אִישׁ" – הוּא אֵין, וְרַעוּ לֹא! אִיבַעֲיַת אִימָא: הָא הָוָה אִישׁ בְּשֵׁת, וְאִיבַעֲיַת אִימָא: שְׂאֲנִי שְׂאוּל – דְּאֶפִּילוּ בְּגוּיָה לֹא קִיאִים; ^{[ⓘבְּדַרְבֵי אֶלְעָזַר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בְּשַׁעַה שְׁפוֹסְקִים גְּדוּלָּה לְאַדָּם – פּוֹסְקִים לוֹ וּלְזֻרְעוֹ עַד סוּף כֹּל הַדּוֹרוֹת, שְׁנַאָמַר: "לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת מְלָכִים לְכַסָּא וְגו'". וְאִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ – הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁפִּילוּ, שְׁנַאָמַר: "וְאִם אֲסוּרִים בְּזָקִים יִלְכְּדוּן בְּחֻבְלֵי עֲנִי". בַּעְלֵי מוּמִין, בִּין בַּעְלֵי מוּמִין כּוּי. מִנָּא הֵנִי מִיַּלְי? דְּתַגְּנוּ רַבְּנָן: "כֹּל זָכָר" – לְרַבּוֹת בַּעְלֵי מוּמִין. לְמֵאִי? אִי לְאַכִּילָּה – הָרִי כְּבֹר נֶאֱמַר: "לֶחֶם אֱלֹהִיו מִקְדָּשֵׁי הַקְּדוֹשִׁים יֹאכַל"! אֲלֵא לְחִלּוּקָהּ.^{[ⓘתנניא אידך: "כֹּל זָכָר" – לְרַבּוֹת בַּעְלֵי מוּמִין. לְמֵאִי? אִי לְאַכִּילָּה – הָרִי כְּבֹר אָמור! שְׁיִכּוּל אֵין לִי אֲלֵא תָם וְנַעֲשָׂה בַּעַל מוּם, בַּעַל מוּם מַעֲיָקְרוּ מִנְּיוֹ? תַּלְמוּד לומַר: "כֹּל זָכָר". כְּלַפִּי לִיָּיא? אָמַר רַב שְׁשֵׁת: אִיפּוּךְ. רַב אֲשִׁי אָמַר: לַעוֹלָם לֹא תִיפּוּךְ; וְאִיצְטְרִיךְ, סִלְקָא דַּעְתָּךְ אַמִּינָא:}}}}}

פי

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

קב.

 עין משפט נר מצות
--

א מיי פט' מחלי טומאת צרעת הל' ב:	
ב מיי פט' מחלי טומאת צרעת הל' א:	

פְּלֻגְתָּא הִיא בְּמִסְכַּת נֶגְעִים פ"ב (מ"ה) דְּתַנּוּן כֹּל הַנֶּגְעִים אָדָם רֹאֶה חוּץ מִנֶּגְעֵי עֶצְמוּ ר"מ אוֹמַר

אָף לֹא נֶגְעֵי קְרוֹבִיו וְתַנָּא בְּרִינְתָא דְּהִכָּא קְרַבִּי מֵאִיר וְשַׁעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר כְּדַמְפְּרֵשׁ בְּאַחַד דִּינֵי מְמוּנוֹת מְקִלֵּשׁ רִיבִים לִנְגְעִים מִה נֶגְעִים בַּיּוֹם אָף רִיבִים בַּיּוֹם וּמָה רִיבִים שְׁלֵא בְּקְרוֹבִים אָף נֶגְעִים שְׁלֵא בְּקְרוֹבִים וְרַבְּנָן לֹא מְקַשִּׁי דְּסַבְרִי דִּינֵי מְמוּנוֹת בְּלִילָה: אֲנִי מִסְגִּירָה אֲנִי חוֹלְטָה אֲנִי פּוֹטְרָה בְּסַפְרֵי תַנְיָא אָמַר אֶהָרֹן נִמְצְאָת מִפְּסִיד לְאַחֲתָנּוּ שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַסְגִּירָה וְלֹא לְטַמְּאָה וְלֹא לְטַהֵרָה לְפִי דְּבָרָיו לְמַדְנּוּ שְׁהִיָּה אֶהָרֹן דּוֹרֵשׁ אֵין אָדָם רֹאֶה בְּנֶגְעֵי קְרוֹבוּ וְתַמָּה בְּמָה הִיָּה מִפְּסִידָה הָא דְּאֵין אָדָם רֹאֶה אֶת הַנֶּגְעִים כֹּל שְׁפֹן שְׁהִיָּתָה שְׁחוּרָה: בַּעַל מוּם עוֹבֵר מִנּוּן ת"ל כֹּל זָכָר תָּמָה דִּלְמָא אִיצְטְרִיךְ לְבַעַל מוּם מַעֲשָׂרו חַד לְאַכִּילָּה וְחַד לְחֻלְטָה דְּאִי מַחַד ה"א דְּנֻקָא אַכִּילָּה וְלֹא חֻלְטָה כְּמוֹ קֶטֶן דְּאוּכַל וְאֵינוּ חוֹלֵק וי"ל פִּינוּ דְּאִשְׁכַּחַן תָּם וְנַעֲשָׂה בַּעַל מוּם דְּאֵין חִלּוּק בִּין אַכִּילָּה לְחֻלְטָה דְּבִסְתָּמָא ה"ה לְבַעַל מוּם מַעֲשָׂרוּ וּא"ת דְּהִכָּא מִיַּתְרִי לִיָּה הֵנָּה תַּלְתָּא כֹּל זָכָר דְּכֵתִיבִי בְּמַנְחָה וְחַטָּאת וְאִשָּׁם מְשַׁמַּע דִּילְפִי מִהֲדַדִּי וְגַבִּי טְבוּל יוֹם בְּדִינָא דר"א בר' שְׁמַעוֹן מְצַרִּיךְ תַּלְתָּ קִרְאִי לְמַנְחָת יִשְׂרָאֵל וְחַטָּאת וְחֹזָה וְשׁוֹק:

קב:

	עין משפט
	נר מצוה

א מיי' פי' מהל' מעשה הקרבנות

הל' בא:

ב מיי' פי' מהל' מעשה הקרבנות

הל' כב:

ג מיי' פני' מהל' קריאת שמע הל'

ד, טושי"ע או"ח סי' פה סעי' ב:

הַרְי טַמֵּא בַקִּרְבָּנוֹת צָבוּר דְּרָאוּ לַעֲבוּדָה וְאֵינוֹ חוֹלֵק תַּמָּה דְּפִרְיָה מִטַּמֵּא בַקִּרְבָּנוֹת צָבוּר (אימא כי טמא כו':) [הרי' טמא בקרבנות צבור אִמְרַן חוֹלֵק דְּכַתִּיב אִישׁ בְּאִשּׁוֹ וְדָרְשִׁינוּ לִיה בְּמִנְחוֹת (דף עג.) וּבַקְדוּשִׁין (דף ג.)] אִישׁ חוֹלֵק אֶפְסָלוּ בַעַל מוֹם וְאֵין קָטָן חוֹלֵק אֶפְסָלוּ תָּם: הָא לֹא קִתְּנִי הָא רָאוּי לְאֲכִילָה חוֹלֵק דְּנִזְקָתָא לֹא קִתְּנִי דְתַקְשִׁי לָךְ קָטָן לֹא תִדּוּק מִנָּה הֲכִי דְהִיא גּוּפָה אַצְטְרִיךְ לְאִשְׁמוּעִינָן כָּכֵל שְׂאִינוּ רָאוּי אֵינוֹ חוֹלֵק וְלֹא דִיּוּקָא תִנִּי: כְּדָאמְרִין מַעֲקָרָא רָאוּי לַעֲבוּדָה: הָא לֹא קִתְּנִי הָא רָאוּי לַעֲבוּדָה חוֹלֵק דְקָא דִּזְקָתָא וְלִשְׁנֵא לָךְ מַלְא טַמֵּא בַקִּרְבָּנוֹת צָבוּר לֹא קִתְּנִי לָהּ מִתְּנִיתִין וְאֵת לֹא תִנִּיתִי מִדִּיּוּקָא דְלִאשְׁמוּעִינָן הִיא גּוּפָה אֲחֵאִי מִתְּנִי' וְלֹא לְדִיּוּקָא דְלָהּ: דְּאֶפְסָלוּ הָקָטֵר חֲלָבִים גַּמִּי בַעֲי שְׂיֵהָא רָאוּי לְהַקְטִיר וּת"ק סָבַר לוֹ תַהֲהִי שׁוֹק תִּנְמוֹן לְמִנָּה אַהֲמָקָרִיב דָּם הַשְּׁלֵמִים קָא כְּדִאשְׁכַּחַן קָרָא אֶסְרִינָא לְכַתּוּ הַזֶּה אֵת דָּם הַשְּׁלֵמִים לוֹ יִהְיֶה (וַיִּקְרָא ו':י"ד) וְלֹא קִתְּיב מִקְטִיר חֲלָבִים וְהָכָא דְכַתִּיב אֵת הַחֲלָב לֹא לְרָאוּי אֲתָא אֵלָא לְמוֹדָה בְּעֻבּוּדוֹת כְּדָרְשׁ לִיה בְּשַׁחֲיִיטַת חֲלִין (דף קלב:) רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כָּל כֶּתֶן שְׂאִינוּ מוֹדָה בְּעֻבּוּדָה אֵינוֹ חוֹלֵק בַּכֹּהֵנָה שְׁנָצֵמֵר הַמִּקְרִיב אֵת דָּם הַשְּׁלֵמִים אֵין לִי אֵלָא וְרִיקָה מִנִּין לְרְבוֹת הָקָטֵר חֲלָבִים ת"ל וְאֵת הַחֲלָב מִנִּין לְרְבוֹת שְׂאֵר כָּל עֻבּוּדוֹת ת"ל מִבְּנֵי אֶהְרֹן עֲבוּדָה הַמְסוּדָה לְבְנֵי אֶהְרֹן כָּל כֶּתֶן שְׂאִינוּ מוֹדָה בָּהּ אֵינוֹ חוֹלֵק בַּכֹּהֵנָה: בַּעֲי רַב אִשִּׁי אֲלִיבָא דְבָבָא שְׂאוּל: דְּנָתָה יָכוֹל אֲתָה לְדוּן: בָּא טְבוּל יוֹם וְאָמַר לְחִבְרוּ טְהוֹר שֶׁל בֵּית אָב שָׁלוֹ: תֵּן לִי בְּחֵלֶק מִן הַמִּנְחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאוֹכֵל לַעֲרֹב: א"ל טְהוֹר לְטַבֵּל יוֹם כְּלוּמֵר כֵּן יֵשׁ לוֹ לְהִשְׁבִּיב: וּמָה אָם בְּמִקּוֹם שְׂיֵפָה כֹּחַךְ בַּחֲטָאֲתָךְ דִּכְתּוּן הַמִּתְּנִיב חֲטָאֵת מִבִּיאֹו וּמִקְרִיב אֶפְסָלוּ בַמְשֹׁמֵר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וְעֻבּוּדָתָהּ וַעֲוֹדָה שְׁלוֹ בַּכֶּרֶךְ הַגּוֹזֵל בּב"ק (דף קט:) מִנִּין לְכַתּוּ שְׁבָא וּמִקְרִיב קִרְבָּנֹתָיו בְּכָל עֵת וּבְכָל שַׁעַה שְׂוִירָצָה ת"ל וְכָא בְּכָל אֹתָן נִשְׁוֹו וְשִׁרְתָּ וּמִנִּין שְׁעֻבּוּדָתָהּ וַעֲוֹדָה שְׁלוֹ ת"ל וְאִישׁ אֵת גְּדוּשָׁיו לוֹ יִהְיֶי: דְּחִיתִיךְ מִחֲטָאֵת יִשְׂרָאֵל דְּטְבוּל יוֹם וְאֵינוֹ חוֹלֵק בָּהּ דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא ו':י"ט) הִכֹּתָן הַמִּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלָנָה וְאוֹמָנָא לַעֲלִי (וּבְחִים דף צט.) וְחִלְקָנָה: מִקּוֹם שְׁהוֹרַע כֹּחֶךְ בְּמִנְחָתָךְ שְׂאֵם הַתְּנִדָּבָת מִנָּחָה וְהַקְרַבְתָּ אֶפְסָלוּ אֲתָה טְהוֹר אִי אֲתָה אוֹכְלָה כְּדַכְּתִיב כָּל מִנְחָת כֶּתֶן כָּלִיל וְגו' (וַיִּקְרָא ו':ט"ז): אֵינוֹ דִּין שְׁאֲדִיחָךְ כָּל זְמַן שְׂאֲתָה טְבוּל יוֹם וְאֵינְךָ רָאוּי לְהַקְרִיב מִמִּנְחָת יִשְׂרָאֵל: כֶּךְ יִפָּה כֹּחֶךְ בַּחֲטָאֲתָךְ: שְׁכֶשֶׁם שְׁהוֹרַע כֹּחִי בְּמִנְחָתִי כֶךְ הוֹרַע כֹּחֶךְ בְּמִנְחָתָךְ: לְכַתּוּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תַהֲהִי בְּמִנְחָה כְּתִיב: וּמָה בְּמִקּוֹם כּו' טְהוֹר קִמְהִדֵּר לִיה לְטַבֵּל יוֹם הֲכִי שְׁלֹא יִחַלֵּק עִמּוֹ: תֵּן לִי מִחֲזָה וְשׁוֹק חֵלֶק כְּמוֹךְ וְאוֹכֵל לַעֲרֹב: שְׁכֵן הוֹרַע כֹּחִי אֶצֶל נָשִׁי וְעֻבְדֵי אָף כְּשָׂאנִי טְהוֹר שְׂאִינִי רְשָׁאִי לְהֶאֱכִילָה לָהֶם: יֵצֵא טְבוּל יוֹם בִּשְׁחִי נִפְשׁ: רָלִיו וְסִמְרִיו שְׁהִיָּה דוֹרָשׁ לְהִנָּאֲתוּ וְאוֹמֵר לָמָּה דְּחִיתִנִּי כּו': אוֹנָן מְקַמֵּינוּ כּו' שְׂאָף תָּם גְּדוּחִים מִן הַמִּקְרָאוֹת תִּלְלוּ שְׂאִינוּ רָאוּיִן לַעֲבוּדָה: פִּרְיֵךְ רַב אֲחֵאִי וְלִימָא וְלִתְנִי ר' אֱלֻעָזֵר בְּר' שְׁמַעוֹן בְּהָא דִּינָא: תֵּן לִי מִכְּבוֹר וְאוֹכֵל לַעֲרֹב אֲמַר לוֹ טְהוֹר מָה אָם בְּמִקּוֹם כּו': אֵת דָּמָם תִּזְרֹק בְּכְבוֹד כְּתִיב בֹּא זֶרֶק וְאָכּוֹל וּאֲע"ג דָּאֵין כְּבוֹר נֶאֱכַל בְּמִחְלָקַת שְׂאִינוּ גִמְוּן לֹאנְשִׁי מִשְׁמֵר אֵלָא לְכָל כֶּתֶן שְׂוִירָצָה כְּתָרוּמָה וּכְפֻדִין הַכְּבוֹר מִיָּהוּ תַפּוּס לָן מִנָּה דְלֹא יִתְּנוּ כְּבוֹר אֵלָא לְמִי שְׂרָאוּי לַעֲבוּדָה בְּאוֹתָהּ שַׁעַה: וְהִכִּי עֻבִיד הֲכִי רַבִּי אֱלֻעָזֵר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר הָאִי דִינָא בְּבֵית הַכֶּסֶּא: לֹאנְסוּ שְׁהִיתָהּ שְׁמוּעָתָּהּ שְׁגוּרָה בְּפִיו וּמִהֲהִרָה בָּהּ עַל כִּרְחוּ וְדִגְמָתָּהּ שְׁמַעָתֶיהּ בְּקַדוּשִׁין (דף לג.):

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

הַרְי טַמֵּא בַקִּרְבָּנוֹת צָבוּר דְּרָאוּ לַעֲבוּדָה וְאֵינוֹ חוֹלֵק תַּמָּה דְּפִרְיָה מִטַּמֵּא בַקִּרְבָּנוֹת צָבוּר (אימא כי טמא כו':) [הרי' טמא בקרבנות צבור אִמְרַן חוֹלֵק דְּכַתִּיב אִישׁ בְּאִשּׁוֹ וְדָרְשִׁינוּ לִיה בְּמִנְחוֹת (דף עג.) וּבַקְדוּשִׁין (דף ג.)] אִישׁ חוֹלֵק אֶפְסָלוּ בַעַל מוֹם וְאֵין קָטָן חוֹלֵק אֶפְסָלוּ תָּם: הָא לֹא קִתְּנִי הָא רָאוּי לְאֲכִילָה חוֹלֵק דְּנִזְקָתָא לֹא קִתְּנִי דְתַקְשִׁי לָךְ קָטָן לֹא תִדּוּק מִנָּה הֲכִי דְהִיא גּוּפָה אַצְטְרִיךְ לְאִשְׁמוּעִינָן כָּכֵל שְׂאִינוּ רָאוּי אֵינוֹ חוֹלֵק וְלֹא דִיּוּקָא תִנִּי: כְּדָאמְרִין מַעֲקָרָא רָאוּי לַעֲבוּדָה: הָא לֹא קִתְּנִי הָא רָאוּי לַעֲבוּדָה חוֹלֵק דְקָא דִּזְקָתָא וְלִשְׁנֵא לָךְ מַלְא טַמֵּא בַקִּרְבָּנוֹת צָבוּר לֹא קִתְּנִי לָהּ מִתְּנִיתִין וְאֵת לֹא תִנִּיתִי מִדִּיּוּקָא דְלִאשְׁמוּעִינָן הִיא גּוּפָה אֲחֵאִי מִתְּנִי' וְלֹא לְדִיּוּקָא דְלָהּ: דְּאֶפְסָלוּ הָקָטֵר חֲלָבִים גַּמִּי בַעֲי שְׂיֵהָא רָאוּי לְהַקְטִיר וּת"ק סָבַר לוֹ תַהֲהִי שׁוֹק תִּנְמוֹן לְמִנָּה אַהֲמָקָרִיב דָּם הַשְּׁלֵמִים קָא כְּדִאשְׁכַּחַן קָרָא אֶסְרִינָא לְכַתּוּ הַזֶּה אֵת דָּם הַשְּׁלֵמִים לוֹ יִהְיֶה (וַיִּקְרָא ו':י"ד) וְלֹא קִתְּיב מִקְטִיר חֲלָבִים וְהָכָא דְכַתִּיב אֵת הַחֲלָב לֹא לְרָאוּי אֲתָא אֵלָא לְמוֹדָה בְּעֻבּוּדוֹת כְּדָרְשׁ לִיה בְּשַׁחֲיִיטַת חֲלִין (דף קלב:) רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כָּל כֶּתֶן שְׂאִינוּ מוֹדָה בְּעֻבּוּדָה אֵינוֹ חוֹלֵק בַּכֹּהֵנָה שְׁנָצֵמֵר הַמִּקְרִיב אֵת דָּם הַשְּׁלֵמִים אֵין לִי אֵלָא וְרִיקָה מִנִּין לְרְבוֹת הָקָטֵר חֲלָבִים ת"ל וְאֵת הַחֲלָב מִנִּין לְרְבוֹת שְׂאֵר כָּל עֻבּוּדוֹת ת"ל מִבְּנֵי אֶהְרֹן עֲבוּדָה הַמְסוּדָה לְבְנֵי אֶהְרֹן כָּל כֶּתֶן שְׂאִינוּ מוֹדָה בָּהּ אֵינוֹ חוֹלֵק בַּכֹּהֵנָה: בַּעֲי רַב אִשִּׁי אֲלִיבָא דְבָבָא שְׂאוּל: דְּנָתָה יָכוֹל אֲתָה לְדוּן: בָּא טְבוּל יוֹם וְאָמַר לְחִבְרוּ טְהוֹר שֶׁל בֵּית אָב שָׁלוֹ: תֵּן לִי בְּחֵלֶק מִן הַמִּנְחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאוֹכֵל לַעֲרֹב: א"ל טְהוֹר לְטַבֵּל יוֹם כְּלוּמֵר כֵּן יֵשׁ לוֹ לְהִשְׁבִּיב: וּמָה אָם בְּמִקּוֹם שְׂיֵפָה כֹּחֶךְ בַּחֲטָאֲתָךְ דִּכְתּוּן הַמִּתְּנִיב חֲטָאֵת מִבִּיאֹו וּמִקְרִיב אֶפְסָלוּ בַמְשֹׁמֵר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וְעֻבּוּדָתָהּ וַעֲוֹדָה שְׁלוֹ בַּכֶּרֶךְ הַגּוֹזֵל בּב"ק (דף קט:) מִנִּין לְכַתּוּ שְׁבָא וּמִקְרִיב קִרְבָּנֹתָיו בְּכָל עֵת וּבְכָל שַׁעַה שְׂוִירָצָה ת"ל וְכָא בְּכָל אֹתָן נִשְׁוֹו וְשִׁרְתָּ וּמִנִּין שְׁעֻבּוּדָתָהּ וַעֲוֹדָה שְׁלוֹ ת"ל וְאִישׁ אֵת גְּדוּשָׁיו לוֹ יִהְיֶי: דְּחִיתִיךְ מִחֲטָאֵת יִשְׂרָאֵל דְּטְבוּל יוֹם וְאֵינוֹ חוֹלֵק בָּהּ דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא ו':י"ט) הִכֹּתָן הַמִּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלָנָה וְאוֹמָנָא לַעֲלִי (וּבְחִים דף צט.) וְחִלְקָנָה: מִקּוֹם שְׁהוֹרַע כֹּחֶךְ בְּמִנְחָתָךְ שְׂאֵם הַתְּנִדָּבָת מִנָּחָה וְהַקְרַבְתָּ אֶפְסָלוּ אֲתָה טְהוֹר אִי אֲתָה אוֹכְלָה כְּדַכְּתִיב כָּל מִנְחָת כֶּתֶן כָּלִיל וְגו' (וַיִּקְרָא ו':ט"ז): אֵינוֹ דִּין שְׁאֲדִיחָךְ כָּל זְמַן שְׂאֲתָה טְבוּל יוֹם וְאֵינְךָ רָאוּי לְהַקְרִיב מִמִּנְחָת יִשְׂרָאֵל: כֶּךְ יִפָּה כֹּחֶךְ בַּחֲטָאֲתָךְ: שְׁכֶשֶׁם שְׁהוֹרַע כֹּחִי בְּמִנְחָתִי כֶךְ הוֹרַע כֹּחֶךְ בְּמִנְחָתָךְ: לְכַתּוּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תַהֲהִי בְּמִנְחָה כְּתִיב: וּמָה בְּמִקּוֹם כּו' טְהוֹר קִמְהִדֵּר לִיה לְטַבֵּל יוֹם הֲכִי שְׁלֹא יִחַלֵּק עִמּוֹ: תֵּן לִי מִחֲזָה וְשׁוֹק חֵלֶק כְּמוֹךְ וְאוֹכֵל לַעֲרֹב: שְׁכֵן הוֹרַע כֹּחִי אֶצֶל נָשִׁי וְעֻבְדֵי אָף כְּשָׂאנִי טְהוֹר שְׂאִינִי רְשָׁאִי לְהֶאֱכִילָה לָהֶם: יֵצֵא טְבוּל יוֹם בִּשְׁחִי נִפְשׁ: רָלִיו וְסִמְרִיו שְׁהִיָּה דוֹרָשׁ לְהִנָּאֲתוּ וְאוֹמֵר לָמָּה דְּחִיתִנִּי כּו': אוֹנָן מְקַמֵּינוּ כּו' שְׂאָף תָּם גְּדוּחִים מִן הַמִּקְרָאוֹת תִּלְלוּ שְׂאִינוּ רָאוּיִן לַעֲבוּדָה: פִּרְיֵךְ רַב אֲחֵאִי וְלִימָא וְלִתְנִי ר' אֱלֻעָזֵר בְּר' שְׁמַעוֹן בְּהָא דִּינָא: תֵּן לִי מִכְּבוֹר וְאוֹכֵל לַעֲרֹב אֲמַר לוֹ טְהוֹר מָה אָם בְּמִקּוֹם כּו': אֵת דָּמָם תִּזְרֹק בְּכְבוֹד כְּתִיב בֹּא זֶרֶק וְאָכּוֹל וּאֲע"ג דָּאֵין כְּבוֹר נֶאֱכַל בְּמִחְלָקַת שְׂאִינוּ גִמְוּן לֹאנְשִׁי מִשְׁמֵר אֵלָא לְכָל כֶּתֶן שְׂוִירָצָה כְּתָרוּמָה וּכְפֻדִין הַכְּבוֹר מִיָּהוּ תַפּוּס לָן מִנָּה דְלֹא יִתְּנוּ כְּבוֹר אֵלָא לְמִי שְׂרָאוּי לַעֲבוּדָה בְּאוֹתָהּ שַׁעַה: וְהִכִּי עֻבִיד הֲכִי רַבִּי אֱלֻעָזֵר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר הָאִי דִינָא בְּבֵית הַכֶּסֶּא: לֹאנְסוּ שְׁהִיתָהּ שְׁמוּעָתָּהּ שְׁגוּרָה בְּפִיו וּמִהֲהִרָה בָּהּ עַל כִּרְחוּ וְדִגְמָתָּהּ שְׁמַעָתֶיהּ בְּקַדוּשִׁין (דף לג.):

מתני'

מתני'

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

א לעיל צח:; משנה זבחים

ב ספרא צו פרק טז ז

ג ספרא צו פרק יז א

ד ספרא צו פרק יז ב

ה ספרא צו פרק יז ג-ד

ו קידושין לג:; ברכות כד:; שבת קנ:; שבת מ:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	---------------------------------

המקריב אֶת־דָּם הַשְּׁלֵמִים וְאֶת־הַחֲלָב מִבְּנֵי אֶהְרֹן לוֹ תַהֲהִי שׁוֹק תִּנְמוֹן לְמִנָּה (ויקרא ז, לג)

וְכִלְיֵי־מִנְחָתָה כֶּתֶן כָּלִיל תַּהֲהִי לֹא תֹאכַל (ויקרא ז, טז)

וְכִלְיֵי־מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאכַח בַּתִּיּוֹר וְכִלְיֵי־נַעֲשָׂה בַּמִּזְבֵּחַשֶׁת וְעַל־מִחֲבַת לַכֶּתֶן תִּמְקָרִיב אֹתָהּ לוֹ תַהֲהִי (ויקרא ז, טז)

הַכֶּתֶן הַמִּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלָנָה בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל כַּחצֵר אֶתֵּל מוֹעֵד (ויקרא ז, טז)

וְהַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכִּלְיֵי־קִרְבָּן תְּרוּמָה לִיתֹנָה לַכֶּתֶן הַזֶּה אֶת־דָּם הַשְּׁלֵמִים לוֹ יִהְיֶה (ויקרא ז, יד)

אֶף כְּבוֹר־שׁוֹר אוֹ כְּבוֹר כֶּשֶׁב אוֹ כְּבוֹר עוֹ לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֲלָבָם תִּקְטִיר אִשָּׁה לְרִיחַ יִחַח לִיתֹנָה (במדבר יח, יז)

מסורות הש"ס
א ספרא צו פרק א ב תמורה כג: ג ספרא ויקרא דבורא רחובה פרק כא ו; משנה שקלים ד בבא בתרא קנא. ה תוספתא שקלים; משנה שקלים; תמורה כ; תמורה לא: ו ספרא צו פרק ט ב ז יודישון לג.
תורה אור השלם

והכהן המקריב את־עלת איש עור העלה אשר הקריב לכהן לו יתנה (ויקרא ו, ח)

והאש על־המזבח תוקר־בו לא תכהה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערר עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים (ויקרא ו, ח)

אֲשֶׁם הוא אֲשֶׁם אֲשֶׁם ליהוה (ויקרא ה, יט)

מתני' כל שלא זכה המזבח בבשרה כגון שארע בה פסול קדם וריקה דלא היתה לה שעת החר למזבח: עורה לכהנים מקראי אתרבאי בבריתא בגמרא: ואחר עולת האֲשֶׁה דאתרבאי נמי

מקרא: עורות קדשי קדשים חטאות ואֲשֵׁמות לכהנים כדמפרש טעמא ואזל: אין המזבח מוכיח כלומר ואין לך לומר מזבח יוכיח שזכה בבשר העולה ולא זכה בעורה ואף אתה אל תתמה בקדשי קדשים שאע"פ שזכו כהנים בבשרן לא זכו בעורן אין זו הוכחה שאין למזבח עור בכל מקום אבל לכהנים מצינו שזכו בעור העולה ואל וחמר שזינפו בעורות קדשי קדשים: גמ' פרט לעולת הקדש לקמה מפרש לה: פרט לעולת גרים לקמה פריך אטו גר לאו איש הוא: מן המותרות דכל אֲשֵׁמות שֶׁל רעהי כגון תמורת אֲשֶׁם ואֲשֶׁם שְׁמֹתוֹ בְּעֵלְיוֹ וְשִׁכְּרוֹ בְּעֵלְיוֹ בִּאֲחֵר דַּקְנָמָא לן ירעו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה והוא עולת קזין המזבח דלאו עולת איש הוא אלא נדבת צבור היא ונסקיה משל צבור ואין בעליו סומך עליה ואינו שוחטה דרתנן בתמורה (דף כ:): הניחא כו' פלגמא דרבי אליעזר ורבנן היא בתמורה (שם): לנדבת צבור לקזין המזבח: לנדבת יחיד בעליו של אֲשֶׁם שְׁתוּמַתּוּר הוא עצמו מביא עולה בדמיו והוא סומך עליה ושוחטה ונסקיה קרבין משלו: כדאמר רבא (וימא דף לד.) גבי וערר עליה העלה דילפינן מנה מנין שלא יתא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערר עליה העלה וגו' ואמרין מאי תלמודא ואמר רבא העולה משמע העולה ראשונה האמורה בסדר קרבות היום הכא נמי עור העולה כתיב העולה ראשונה שהפרישה מתחלה לשם עולה ולא הבאה ממותר אֲשֶׁם וממותר חטאת ולקמה פריך והא קי"ל עורה לכהנים ממדרש יהונדע הכהן: פרט למתפסס עולתו לבדק הבית שאין עורה לכהנים: ולא מבטיא וכו' בפ' בתרא דתמורה (דף לב:) דקאמר גלא המתפסס עולה לבדק הבית אין בה אלא עוכב גזברים בלבד ומותבינן לעלא המתפסס עולה לבדק הבית אסור לשחטה עד שתפדה וקלשני גלא האי דמצריך ליה פדיה מדרבנן מקלל מאן דמותב בעי למימר דאורייתא ולענין עורה לא מבטיא למ"ד מדאורייתא תפסה בה קדשת בְּדָק הבית דאין עורה לכהנים אם שחטה עד שלא נפדיה דלאו עולת איש הוא אלא עולת הקדש: אלא אפי' למ"ד מדרבנן בעלמא אבל מדאורייתא לא הני מלי דמדאורייתא לא בשר דשל מזבח הוא ואין קדשה חלה עליו שאינו שלו על פיו אבל עור דלאו ממון מזבח הוא וכהנים אפתי לא זכו בה תפוס: כמאן פרי' יהודה לקמן מייתי לה דאמר אין עורה לכהנים: הא הדר בה דקאמרי לה אם כן בשלת מדרשו של יהונדע הכהן ולא אהדר להו מדי: ששה לנדבה ביי"ג שופרות שתיי במקדש סמינרי דכתוב עליהן תהלין סתמין [ותהלין עתיקין] קנין וגזלי עולה עצים ולבונה וזהב לכפרת וששה לנדבה ומפרש מאי ניהו ששה לנדבה: ה"ג ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין הכהנים זכאין בעורה: אֲשֶׁם לה' אי אֲפֻשֶׁר אֲשֶׁם לה' שְׁכַבְר נָאֹמֶר אֲשֶׁם לכהן כחטאת כֹּאשֶׁם תוֹרָה אחת להם וגו' הא כיצד כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפרש מעות לחטאתו ונתותר מהן וממותר אֲשֵׁמות כגון הנד דאזלי לראיה דקנמא לן (תמורה דף יח.) כל שִׁבְחַטְטַת מִתָּה בֹאֲשֶׁם רועה: ילקח כהן כו' נמצאו שני כותבים מקנימין אֲשֶׁם

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

הניחא למ"ד מתרות לנדבת צבור אולי תמה לדידה מ"ש דממעט מתרות טפי מעולת תמיד וי"ל דסבירא הוא למעוטי טפי

מתני' כל שלא זכה המזבח בבשרה – לא זכו כהנים בעורה; שְׁנָאֹמֶר: “עלת איש” – עולה שְׁעֻלְתָּהּ לַאִישׁ. ^א”עולה שְׁנִשְׁחַטָּה שְׁלֹא לְשִׁמָּה – אַף עַל פִּי שְׁלֹא עֲלֵתָהּ לְבַעֲלִים, עוֹרָה לְכַהֲנִים. אֶחָד עוֹלַת הָאִישׁ ואֶחָד עוֹלַת הָאֲשָׁה, עוֹרוֹתֵיהֶן לְכַהֲנִים. ^ב”עורות קדשים קלים לבעלים, עורות קדשי קדשים לכהנים. קל וחומר: ומה אם עולה, שְׁלֹא זָכוּ בְּבִשְׂרָה – זָכוּ בַּעֲוֶרָה; קדשי קדשים, שְׁזָכוּ בְּבִשְׂרָה – אִינוּ דִּין שְׁזִינְפוּ בַּעֲוֶרָה? אֵין מִזְבֵּחַ יוֹכִיחַ – שְׁאִין לוֹ עוֹר בְּכָל מְקוֹם. ^ה”גמ' תנו רבנן: “עלת איש” – פֶּרֶט לַעֲוֹלַת הַקֹּדֶשׁ. דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: פֶּרֶט לַעֲוֹלַת גָּרִים. מַאי פֶּרֶט לַעֲוֹלַת הַקֹּדֶשׁ? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא בֶּר יוֹסֵף: פֶּרֶט לַעֲוֹלַת הַבָּאָה מִן הַמּוֹתְרוֹת. הַנִּיחָא לְמַאן דְּאָמַר: מוֹתְרוֹת לְנִדְבַת צִיבוּר אֲזָלִי; אֲלֵא לְמַאן דְּאָמַר: מוֹתְרוֹת לְנִדְבַת יַחִיד אֲזָלִי – מַאי אֵיכָא לְמִימַר? כִּדְאָמַר רַבָּא: “הַעֲלָה” – עוֹלָה רִאשׁוֹנָה; הַכָּא נָמִי, “הַעֲלָה” – עוֹלָה רִאשׁוֹנָה. רַבִּי אֵיִיבּוּ אָמַר רַבִּי יַנָּאי: פֶּרֶט לְמַתְפָּסִס עוֹלָה לְבִדָּק הַבֵּית. לֹא מִיבַעֲיָא לְמַאן דְּאָמַר: קֹדֶשִׁי בְּדָק הַבֵּית תַּפְסִי מְדַאוּרִייתָא; אֲלֵא אֶפְיִילוּ לְמַאן דְּאָמַר לֹא תַפְסִי – הֲנִי מִלִּי בָשָׂר, אֲבָל עוֹר תַּפְסִי.

וְכֵן אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בֶּר אַבּוּה: פֶּרֶט לַעֲוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמּוֹתְרוֹת. ^ו”אָמַר לִיה רַב הַמַּנְנִיָּא לְרַב נַחֲמָן: כְּמַאן, בְּרַבִּי יְהוּדָה? הָא הֵדֵר בֵּיה! דְּתַנִּינָא: שְׁשֶׁה לְנִדְבָה – לַעֲוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמּוֹתְרוֹת, שְׁלֹא יְהוּ כַּהֲנִים וְכָאִין בַּעֲוֶרָה. דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. ^ז”אָמַר לוֹ רַבִּי נַחֲמִיָּה, וְאָמַרִי לֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן: אִם כֵּן, בִּישְׁלַת מִדְרָשׁוֹ שֶׁל יְהוֹנָדָע הַכֹּהֵן! דְּתַנִּינָא, זֶה מִדְרָשׁ דְּרַשׁ יְהוֹנָדָע הַכֹּהֵן: “אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לֵה” – כָּל שֶׁבֹא מִשּׁוּם חַטָּאת וּמִשּׁוּם אֲשֶׁם, יִלְקַח בּוֹ עוֹלוֹת; הַבָּשָׂר לָשֶׁם, עוֹרָה לְכַהֲנִים. ^ח”אָמַר לִיה: אֲלֵא מִר כְּמַאי מוֹקִיִּם לֵה? אָמַר לִיה: מוֹקְמִינָא לִיה בְּמִקְדָּישׁ נְכִסִּי. ^ט”וְכַדְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ; דְּתַנּוּ: הַמִּקְדָּישׁ נְכִסְיוֹ וְהִיוּ בֵּהֶן בְּהֵמוֹת הָרְאוּיוֹת לְגַבִּי מִזְבֵּחַ, זִכְרִים וּנְקֻבוֹת – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: זִכְרִים יִמְכְּרוּ לְצוּרְכֵי עוֹלוֹת, נְקֻבוֹת יִמְכְּרוּ לְצוּרְכֵי זְבָחֵי שְׁלָמִים, וְדַמְיָהֶן יִפְּלוּ עִם שְׂאֵר נְכִסִּים לְבִדָּק הַבֵּית. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: זִכְרִים עֲצָמָם יִקְרְבוּ עוֹלוֹת, וּנְקֻבוֹת יִמְכְּרוּ לְצוּרְכֵי שְׁלָמִים וְיִבִּיא בְּדַמְיָהֶן עוֹלוֹת, וּשְׂאֵר נְכִסִּים יִפְּלוּ לְבִדָּק הַבֵּית. וְאֶפְיִילוּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּאָמַר אֲדָם חוֹלֵק הַקֹּדֶישׁוּ – הֲנִי מִלִּי בָשָׂר, אֲבָל עוֹר תַּפְסִי. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: פֶּרֶט לַעֲוֹלַת גָּרִים. אָמַר לִיה רַב סִימַאי בֶּר חִילְקַאי לְרַבִּינָא: אֲטוּ גַר לֹא אִישׁ הוּא? אָמַר לִיה: פֶּרֶט לָגֵר שְׁמַת וְאִין לוֹ יוֹרְשִׁים. תְּנוּ רַבָּנן: “עלת איש” – אֵין לִי אֲלֵא עוֹלַת אִישׁ; עוֹלַת גָּרִים נָשִׁים וְעַבְדִּים מְנִין? תִּלְמוּד לומַר: “עור העלה” – רִיבָה. וְאִם כֵּן, מָה תִּלְמוּד לומַר: “עלת איש”? עוֹלָה שְׁעֻלְתָּהּ לַאִישׁ; פֶּרֶט לְשִׁנְשַׁחְטָה חוּץ לְזִמְנָהּ וְחוּץ לְמִקְוָמָה, שְׁלֹא יְהוּ הַכַּהֲנִים וְכָאִין בַּעֲוֶרָה. ^י”יכול שְׂאֵנִי מְרַבָּה שְׁנִשְׁחַטָּה שְׁלֹא לְשִׁמָּה – הוֹאִיל וְלֹא עֲלֵתָהּ לְבַעֲלִים,

לֹא

מעולת תמיד וי"ל דסבירא הוא למעוטי טפי מתרות משום דהיו מעשרא לאיש: אלא למ"ד לנדבת יחיד מאי אכא למימר תמה מאי קשניא לה הא רבי יהודה דקמעט הכא עולת הקדש הוא דקאמר בסמוך לנדבת צבור אולי דקתני ששה לנדבה ואי לנדבת יחיד לא הנה משלימה בשופר דקרנן יחיד בעי סמיכה וי"ל דלא שמע ליה התיא בריתא תדע דאי שמע ליה הא הדר בה רבי יהודה ממדרשו של יהונדע: לא מבטיא למ"ד קדשי בְּדָק הבית תפסי מדאורייתא תמה לדידה אמאי אצטריך קרא הכא דאם שחט קדם פדיה אין עורה לכהנים פשיטא דקדשי בְּדָק הבית היו בכלל העבודה והערכה: אין לי אלא עולת איש גרים נשים ועבדים מנין משמע מחד קרא הנה ממעטינן נשים ועבדים ודין הוא דהא ילפינן מהדדי בג"ש דלה לה מאשה והקשה הר"ר חיים דבשרק החובל (ב"ק דף פח.) מצריך תרי קראי גבי עדות חד למעוטי נשים וחד למעוטי עבדים וי"ל דגבי מצות הוא דילפינן מהדדי בג"ש דלה לה אבל גבי עדות לא שייך למילף דאין תלוי בגאמנות שהרי משה ואהרן לא מעידין לא משום דלא מהימני הלכך היכא דגלי גלי:

קג.

עין משפט גד מצוה
--

א מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות

הל' כ:

ב מיי פייט מהל' פסולי

המוקדשין הל' ט:

ג מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות

הל' כא:

ד מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ט:

ה מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ט:

ו מיי פה' מהל' פסולי המוקדשין

הל' ט:

ז מיי פה' מהל' שקלים הל' ט:

ח מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ט:

ט מיי פה' מהל' ערכים וחרמין

הל' ז:

י מיי פה' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ט:

קג:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פוה' מהל' מעשה הקרבנות
הל' יח:

ב מיי פוה' מהל' מעשה הקרבנות
הל' כ:

ג מיי פני מהל' בכורות הל' י:

ד מיי פייט מהל' פסולי המוקדשין הל' ט:

ה מיי פוה' מהל' מעשה הקרבנות
הל' יח:

ומוֹדָה רַבִּי שְׁאִין הִפְשִׁט קֹדֶם וְרִיקָה מִשְׁמַע

וְקֹדֶם וְרִיקָה אֵין הָדֶם מִרְצָה עַל הַעוֹר וְתַמָּה דְּבִסּוּף הַגּוֹזֵל קָמָא (ב"ק דף קיא.) אָמַר גַּבִּי גִּתָּן אֲשֶׁם לִיהוֹרִיב וְכִסְף לִידַעְיָה דָאֵם קֹדְמוּ בְּנֵי יְהוֹרִיב וְהַקְרִיבוּ אֶת הָאֲשֶׁם וְכוּ בְּמָה שִׁבְיָדָם וּפְרִיד לְמָאי חֲזִי אֲשֶׁם פְּסוּל הוּא אָמַר רַבָּא לַעוֹרוֹ וְהִשְׁתָּא עוֹרוֹ גּוּפָה הָא. לֹא חֲזִי דְתִיגֵנוּ קֹדֶם הִפְשִׁט חֲרִיקָה דְתַחֲלַת הַבָּאָתוּ בְּפִסּוּל וי"ל דְּהֵתֶם לְאַחַר שְׁחִיטַת הָאֲשֶׁם יָכוֹל לְהִבִּיא בְּסָף קֹדֶם וְרִיקָה מְרִינָא בַּה מְלַבֵּד אֵיל הַכִּפָּרִים אֲשֶׁר יִכְסֹר בּוּ בִּינוּ דַּעֲדִין לֹא יִכְסֹר הַלֵּכַף לֹא חֲשִׁיב פְּסוּל דְּקֹדֶם וְרִיקָה וּמִיּהוּ קֻשְׁהּ כִּינוּ דְאִיכָא הִפְסוּל בְּיָדָם מָה לִּי קֹדֶם וְרִיקָה וּמָה לִּי לְאַחַר וְרִיקָה וי"ל דְּהִי קָמוּ שְׁנַמְצָא טְרֵפָה בְּכַנֵּי מַעֲיִם לְרַבִּי חֲנִינָא סָגֵן הַכֹּהֲנִים הוֹאִיל וְלֹא הֵכֵר פְּסוּלוֹ קֹדֶם הִפְשִׁט לְרַבִּי וְקֹדֶם וְרִיקָה לְרַבִּי אֱלֻעִז מִרְצָה עַל הַעוֹר (הג"ה) וְקֻשְׁהּ דְתִנְיָא בְּתוֹסַפְתָּא דַּפְסְחִים תְּבִיא אֶת אֲשָׁמוּ קֹדֶם גִּזְלוּ לֹא יָהּ אַחַר מִמָּרָס בְּדָמוּ עַד שִׁיבִיא גִּזְלוּ אֱלֹא תַעֲבֹר צוּרְתּוֹ וְתַצֵּא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה אֲלֵמָא אֵין תַּקֵּנָה לְהִבִּיא הַגִּזְל קֹדֶם שְׁנִשְׁחַט וְאֵין לוֹמַר הִיגֵנוּ מִדְּרַבְּנָן הָא תִּנְיָא בְּסִיפָא גַבִּי מִצְרַע (לעיל) (. דף ה) הַקֳּדִים חֲטָאתוֹ לְאֲשָׁמוּ לֹא יָהּ אַחַר מִמָּרָס בְּדָמוּ אֱלֹא תַעֲבֹר צוּרְתּוֹ וְתַצֵּא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה וּמִהִכָּא מוּכַח פ' קָמָא דַּמְנָחוֹת (דף ה.) לֹשׁ מִחֲסַר זְמַן לְבוּ בַּיּוֹם וּאֲנַ"ג דְּמֵן הַתּוֹרָה פְּסוּל צְרִיד עֲבוּר צוּרָה כְּדַתְּנִיא שְׂרָק בִּיצֵד צוּלִין (פְּסָחִים דף ס) כֹּל שֶׁפְּסוּלוֹ בְּגוּפוֹ יִשְׂרָף מִיַּד בְּדָם וּבִבְעָלִים תַּעֲבֹר צוּרְתּוֹ וּפְסוּלוֹ בְּגוּפוֹ הֵין כְּמוֹ פְּגוּל וּטְרֵפָה וּבִבְלֹא אֵבֶל הַקֳּדָמָה לֹא.

בְּרוּךְ:

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

אֲשֶׁר הִקְרִיב כֹּל הַקֳּרְבָּנוֹת בְּמִשְׁמַע: שְׁזָכָה בְּבִשָּׂר בְּאֻמּוּרִים: שְׁכַן לֹא זָכָה בְּמִקְצַת עוֹרוֹת שְׁלֹא מִצִּינוּ עוֹר לַמִּזְבֵּחַ תֹּאמַר בַּכֹּהֲנִים שְׁזָכוּ בְּמִקְצַת בַּעוֹר הַעוֹלָה: כֹּל עֲצָמוּ כו' אֵין לָנוּ

לֹא יִהְיֶה כֹהֲנִים וְכָאֵין בַּעוֹרָה? תִּלְמוּד לּוֹמַר: ”עוֹר הַעֲלָה” מְכַל מְקוֹם.‏^(ק)‏ ”עוֹר הַעֲלָה” – אֵין לִי אֱלֹא עוֹר הַעוֹלָה, עוֹרוֹת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מִיַּזִּין? תִּלְמוּד לּוֹמַר: ”עוֹר הַעֲלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב”. יָכוֹל שְׁאֲנִי מִרְבָּה אִף קִדְשִׁים קָלִים? תִּלְמוּד לּוֹמַר ”עֲלָה” – מָה עוֹלָה קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, אִף כֹּל קִדְשֵׁי קִדְשִׁים. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמַר: ”עוֹר הַעֲלָה” – אֵין לִי אֱלֹא הַעוֹלָה, עוֹרוֹת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מִיַּזִּין? וְדִין הוּא: וּמָה עוֹלָה, שְׁלֹא זָכוּ בַּבִּשָּׂרָה – זָכוּ בַּעוֹרָה; קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, שְׁזָכוּ בַּבִּשָּׂרָן – אֵינּוּ דִין שְׁזָכוּ בַּעוֹרָן?!^(י) מִזְבֵּחַ יוֹכִיחַ – שְׁזָכָה בַּבִּשָּׂר וְלֹא זָכָה בַּעוֹר! מָה לַמִּזְבֵּחַ – שְׁכַן לֹא זָכָה בְּמִקְצַת; תֹּאמַר בַּכֹּהֲנִים – שְׁזָכוּ בְּמִקְצַת?! הוֹאִיל וְזָכוּ בְּמִקְצַת, זָכוּ בְּכוּלֶּיהָ. רַבִּי אוֹמַר: כֹּל עֲצָמוּ לֹא הוֹצֵרְכֵנוּ אֱלֹא לַעוֹר הַעוֹלָה בִּלְבַד. שְׁבָכֵל מְקוֹם הַעוֹר מְהֵלֵף אַחַר הַבִּשָּׂר. ”פָּרִים הַנִּשְׂרָפִין וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִין – הֵן וְעוֹרוֹתֵיהֶן נִשְׂרָפִין עַמֻּהָן. חֲטָאת וְאֲשָׁם וְזָבְחֵי שְׁלָמֵי צִיבוֹר – מִתְּנָה לַכֹּהֵן; רָצוּ – מִפְּשִׁיטִין אוֹתָן, לֹא רָצוּ – אוֹכְלִין אוֹתָן עַל גַּבִּי עוֹרָן. קִדְשִׁים קָלִים – לְבַעָלִים; רָצוּ – מִפְּשִׁיטִין אוֹתָן, רָצוּ – אוֹכְלִין אוֹתָן עַל גַּב עוֹרָן.”^(י) אֲבָל עוֹלָה נֶאֱמַר בָּהּ: ”וְהִפְשִׁיט אֶת הַעֲלָה וְנִתַּח אֶתָּה לְנִתְחֶיהָ”. יָכוֹל לֹא יִהְיֶה הַכֹּהֲנִים וְכָאֵין בַּעוֹרָה? תִּלְמוּד לּוֹמַר: ”עוֹר הַעֲלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב”. ”לוֹ יִהְיֶה” – פֶּרֶט לְטָבוֹל יוֹם וּמְחוּסַר כִּיפּוּרִים וְאוֹיָן. שְׁיָכוֹל לֹא יִזְכוּ בַּבִּשָּׂר – שֶׁהוּא לְאַכִּילָה, יִזְכוּ בַּעוֹר – שְׁאֵינּוּ לְאַכִּילָה; תִּלְמוּד לּוֹמַר: ”לוֹ יִהְיֶה” – פֶּרֶט לְמְחוּסַר כִּיפּוּרִים וּטָבוֹל יוֹם וְאוֹיָן.^(י) וְתִנְיָא קָמָא נְמִי תִּיפּוּק לִי מְדִינָא! מִילְתָּא דְאַתְיָא בְּקַל וְחוֹמֶר, טַרַח וְכַתֵּב לָהּ קָרָא. וְרַבִּי יִשְׁמַעֵאל, הָאִי ”אֲשֶׁר הִקְרִיב” מֵאִי עֲבִיד לִיָּהּ? פֶּרֶט לְטָבוֹל יוֹם וּמְחוּסַר כִּיפּוּרִים וְאוֹיָן.^(י) וְתִיפּוּק לִיָּהּ מ״לוֹ יִהְיֶה״! רַבִּי יִשְׁמַעֵאל לְטַעֲמִיָּה, דְאַמַּר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: נֶאֱמַר בַּעוֹלָה ”לוֹ יִהְיֶה”, וְנֶאֱמַר בְּאֲשֶׁם ”לוֹ יִהְיֶה”; מָה לְהֵלָן עֲצָמוֹתַיו מוֹתְרִין, אִף כָּאֵן עֲצָמוֹתַיו מוֹתְרִין. מוּפְגִי; דְאִי לֹא מוּפְגִי, אִיכָא לְמִיפְרֵד: מָה לְאֲשֶׁם שְׁכַן בִּשְׂרוֹ מוֹתֵר לוֹ; ”יִהְיֶה” – קָרָא יִתִּירָא הוּא.^(יב) מִתְּנִי' כֹּל הַקִּדְשִׁים שְׁאִירַע בֵּהֵן פְּסוּל קוֹדֶם לְהִפְשִׁיטָן – אֵין עוֹרוֹתֵיהֶן לַכֹּהֲנִים. לְאַחַר הִפְשִׁיטָן – עוֹרוֹתֵיהֶן לְכֹהֲנִים. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא סָגֵן הַכֹּהֲנִים: מִיַּמִּי לֹא רְאִיתִי עוֹר שְׁיּוּצָא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה.^(י) אָמַר רַבִּי נַעֲקִיבָא: מְדַבְּרִי לְמִדְּנוּ, שְׁהַמְפָּשִׁיט אֶת הַבְּכוֹר וְנִמְצָא טְרִיפָה – שְׁיֵאֳוֹתוֹ הַכֹּהֲנִים בַּעוֹרוֹ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין ”לֹא רְאִינוּ” רְאִיָּה, אֱלֹא יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה. גָּמַ' כֹּל שְׁלֹא זָכָה הַמִּזְבֵּחַ בַּבִּשָּׂרָה – לֹא זָכוּ הַכֹּהֲנִים בַּעוֹרָה, וְאִף עַל גַּב דְּאַפְשָׁטִיָּה לַעוֹר קוֹדֶם וְרִיקָה. מִיַּזִּין? רַבִּי אֱלֻעִז בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְאַמַּר: אֵין הָדֶם מִרְצָה עַל הַעוֹר בְּפִגְנֵי עֲצָמוּ. אִימָא סִיפָא: כֹּל הַקִּדְשִׁים שְׁאִירַע בֵּהֵן פְּסוּל קוֹדֶם הִפְשִׁיטָן – אֵין עוֹרוֹתֵיהֶן לְכֹהֲנִים. לְאַחַר הִפְשִׁיטָן – עוֹרוֹתֵיהֶן לְכֹהֲנִים. אֲתַאן לְרַבִּי, דְאַמַּר: ”הָדֶם מִרְצָה עַל הַעוֹר בְּפִגְנֵי עֲצָמוּ”. רִישָׁא רַבִּי אֱלֻעִז בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, סִיפָא רַבִּי? ”אָמַר אֲבִינִי: מִדְּסִיפָא רַבִּי הִיא, רִישָׁא נְמִי רַבִּי הִיא; וּמוֹדָה רַבִּי שְׁאֵין הִפְשִׁט קוֹדֶם וְרִיקָה. רַבָּא אָמַר: מְדַרִישָׁא רַבִּי אֱלֻעִז בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, סִיפָא נְמִי רַבִּי אֱלֻעִז בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן; מֵאִי קוֹדֶם הִפְשִׁט

וּמָאִי

אֲשֶׁר הִקְרִיב כֹּל הַקֳּרְבָּנוֹת בְּמִשְׁמַע: שְׁזָכָה בְּבִשָּׂר בְּאֻמּוּרִים: שְׁכַן לֹא זָכָה בְּמִקְצַת עוֹרוֹת שְׁלֹא מִצִּינוּ עוֹר לַמִּזְבֵּחַ תֹּאמַר בַּכֹּהֲנִים שְׁזָכוּ בְּמִקְצַת בַּעוֹר הַעוֹלָה: כֹּל עֲצָמוּ כו' אֵין לָנוּ

לֹא יִהְיֶה כֹהֲנִים וְכָאֵין בַּעוֹרָה? תִּלְמוּד לּוֹמַר: ”עוֹר הַעֲלָה” מְכַל מְקוֹם.‏^(ק)‏ ”עוֹר הַעֲלָה” – אֵין לִי אֱלֹא עוֹר הַעוֹלָה, עוֹרוֹת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מִיַּזִּין? תִּלְמוּד לּוֹמַר: ”עוֹר הַעֲלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב”. יָכוֹל שְׁאֲנִי מִרְבָּה אִף קִדְשִׁים קָלִים? תִּלְמוּד לּוֹמַר ”עֲלָה” – מָה עוֹלָה קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, אִף כֹּל קִדְשֵׁי קִדְשִׁים. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמַר: ”עוֹר הַעֲלָה” – אֵין לִי אֱלֹא הַעוֹלָה, עוֹרוֹת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מִיַּזִּין? וְדִין הוּא: וּמָה עוֹלָה, שְׁלֹא זָכוּ בַּבִּשָּׂרָה – זָכוּ בַּעוֹרָה; קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, שְׁזָכוּ בַּבִּשָּׂרָן – אֵינּוּ דִין שְׁזָכוּ בַּעוֹרָן?!^(י) מִזְבֵּחַ יוֹכִיחַ – שְׁזָכָה בַּבִּשָּׂר וְלֹא זָכָה בַּעוֹר! מָה לַמִּזְבֵּחַ – שְׁכַן לֹא זָכָה בְּמִקְצַת; תֹּאמַר בַּכֹּהֲנִים שְׁזָכוּ בְּמִקְצַת בַּעוֹר הַעוֹלָה: כֹּל עֲצָמוּ מִזְּעוּלֵינוּ וּלְמִזְבֵּחַ אֵינֶךָ יָכוֹל לְחִבּוּאֹ (וַה) דְּבִקְדִינָא פֶרֶט לֵף הַקִּטְר בְּאַבְרִים מִפְּשִׁטִין וְלֹא פֶרֶט לֵף הַעוֹר עַמֻּהָן: לוֹ יִהְיֶה רִישָׁה דְקָרָא הַמְקָרִיב אֶת עֲלַת אִישׁ וְעֲלִיָּה קֹאִי לוֹ יִהְיֶה: פֶּרֶט לְאוֹיָן כו' דְלֹא חֲזִי לְהַקְרִיבָה: שְׁיָכוֹל לֹא יִזְכוּ בַּבִּשָּׂר כְּלוּמַר אַע״פ שְׁנִתְמַעֲטוּ מִלְחָלֵק בַּבִּשָּׂר מִלְּאֲכַל לַעֲרֹב הַצִּרְכוּ לְמַעֲטָן מִן הַעוֹרוֹת: שְׁיָכוֹל לֹא יִזְכוּ בַּבִּשָּׂר מִפְּנֵי שֶׁהוּא רֵאוי לְאַכִּילָה וְתוֹ אֵינֵן רְאוּיִם לְאַכִּילַת הַיּוֹם: מְדִינָא כִּי הִיכִי דְנִפְסָקָא לִיָּה לְרַבִּי יִשְׁמַעֵאל וּלְמָה לִי קָרָא לַעוֹרוֹת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים: אֲשֶׁר הַקְרִיב דִּילְיָף ת״ק מִנָּה עוֹרוֹת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מֵאִי עֲבִיד לִיָּה: תִּפּוּק לָהּ מְלוֹ יִהְיֶה כְּדוֹנִפְסָקָא לִיָּה לְרַבִּי: רַבִּי יִשְׁמַעֵאל לְטַעֲמָה דְרַדְּשׁ לוֹ יִהְיֶה לְדְרִשָׁא אֲחֵרִיתִי: קָרָא יִתִּירָא הוּא דְמִצִּי לְמַקְתֵּב עוֹר הַעֲלָה אֲשֶׁר הַקְרִיב לַכֹּהֵן וּלְשִׁתּוּק: מִתְּנִי' אֵין עוֹרוֹתֵיהֶן לַכֹּהֲנִים אֱלֹא נִשְׂרָפִים עִם עוֹרָן: לֹא רְאִיתִי עוֹר יּוּצֵא לְשִׂרְפָה מִשְׁהַפְשִׁט הִכי מִפְּרֵשׁ לָהּ בְּגִמְרָא: וְנִמְצָא טְרֵפָה וְאַפְּלוֹ שֶׁפְּסוּל זֶה הִיָּה בּוֹ קֹדֶם הִפְשִׁט הוֹאִיל וְלֹא נִכֵּר עַד לְאַחַר הִפְשִׁט יֵאֳוֹתוֹ הַכֹּהֲנִים בַּעוֹרוֹ: אֵין לֹא רְאִיתִי רְאִיָּה שְׁמָא לֹא אֲרַע בְּיָמָיו שְׁיִמְצָא טְרֵפָה אַחַר הִפְשִׁט וְאִם אֲרַע וְאַרְפּוּהָ הוּא לֹא רְאָה: אֱלֹא יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה הוֹאִיל וְקֹדֶם הִפְשִׁט הָוָה בַּה: גָּמַ' ה״ג בְּגַמ' כֹּל שְׁלֹא זָכָה הַמִּזְבֵּחַ בַּבִּשָּׂרָה לֹא זָכוּ הַכֹּהֲנִים בַּעוֹרָה וַאֲנַ״ג דְּאַפְשָׁטָה לַעוֹר קֹדֶם וְרִיקָה קֹדֶם וְרִיקָה וּל״ג כֹּל שְׁאֵין לוֹ בַּבִּשָּׂר דְּתַהִיֵּא מֵאִי בְּעִנָּא לַעֲנִין דָּם מִרְצָה עַל הַעוֹר הָא תַּהִיֵּא בְּכַתָּן טָמֵא קָאמַר אֱלֹא רִישָׁה דְּהָר דִּלְעִיל מִהָר נִקֵּט וְאוֹתִיב הִכי קִתְּנִי רִישָׁא כֹּל שְׁלֹא זָכָה הַמִּזְבֵּחַ בַּבִּשָּׂרָה כְּגוֹן שְׁאַרַע בּוֹ פְּסוּל קֹדֶם וְרִיקָה דְלֹא הִיָּה לָהּ לַבִּשָּׂר שְׁעַת הַתֵּר לַמִּזְבֵּחַ לֹא זָכוּ הַכֹּהֲנִים בַּעוֹרָה וְלֹא פְּלִיג בִּין שְׁהַפְשִׁט קֹדֶם הִפְסוּל בִּין לֹא הִפְשִׁט אֲלֵמָא אַע״ג דְּאַפְשָׁטָה לַעוֹר קֹדֶם וְרִיקָה וְנִפְסַל הַבִּשָּׂר וְאַח״כּ וְרַק קָאמַר דְלֹא זָכוּ בַּעוֹרָה: מִיַּזִּין? אֱלֻעִז בְּר' שְׁמַעוֹן הִיא דְאַמַּר לְקַמֵּן (וְכַחֲסִים דָּף קד.) אֵין הָדֶם מִרְצָה עַל עוֹר חִלּוּן בְּפִגְנֵי עֲצָמוּ בְּלֹא בִשָּׂר אִם נִפְסַל הַבִּשָּׂר וְאֵין הָדֶם מִרְצָה עֲלִיו אִף הַעוֹר לֹא יֵצֵא מִיַּדִּי מַעֲלִילָה לְהִיּוֹת גִּתֵּר לַכֹּהֲנִים אַחַר הִפְשִׁטָן: עוֹרוֹתֵיהֶן לַכֹּהֲנִים וְאַפְּלוֹ אֲרַע פְּסוּל זֶה קֹדֶם וְרִיקָה: אֲתַאן לְרַבִּי דְּפִלְיג עֲלָה דְרַבִּי אֱלֻעִז לְקַמֵּן (שָׁם) וְאִמַּר הָדֶם מִרְצָה עַל עוֹר חִלּוּן בְּפִגְנֵי עֲצָמוּ בְּלֹא הִרְצָאת בִּשָּׂר: וּמוֹדָה רַבִּי שְׁאֵין הִפְשִׁט קֹדֶם וְרִיקָה אַע״ג דְאַמַּר הָדֶם מִרְצָה עַל הַעוֹר בְּפִגְנֵי עֲצָמוּ הִיכָא דְאִיתְרַמִּי דְאַפְשִׁט קֹדֶם וְרִיקָה מוֹדָה הוּא שְׁאֵין כֹּהֲנִים רְגִילִין בְּכַר שְׁאָסוּר לְשַׁחוּת הָדֶם כֹּל כַּף הַלֵּכַף נְמִי דַתְּנִי כֹל שְׁלֹא זָכָה הַמִּזְבֵּחַ בַּבִּשָּׂרָה לֹא זָכוּ הַכֹּהֲנִים בַּעוֹרָה טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּפְסוּל דְּקֹדֶם וְרִיקָה קֹדֶם הִפְשִׁט הוּא וּמִיּהוּ הִיכָא דְאִיתְרַמִּי דְהַפְשִׁיט קֹדֶם וְרִיקָה וְנִפְסַל אַחַר הִפְשִׁט אַע״פ שְׁלֹא זָכָה מִזְבֵּחַ בַּבִּשָּׂר יִזְכוּ הַכֹּהֲנִים בַּעוֹרָה וּמִשְׁנַתְּנוּ דְבָרָה בַּהוֹנָה:

מסורת הש״ס

א ספרא צו פרק ט ג

ב ספרא צו פרק ט ד

ג ספרא צו פרק ט ה

ד יבמות כב: קידושין ד.

ה לעיל פו.

ו משנה עדיות

ז ספרא צו פרק ט ב

תורה אור השלם

וְאֵת־עוֹר הַפֶּה וְאֵת־כָּל־בִּשְׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כִּרְעוּיוֹ וְקָרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ וְהוֹצִיא־אֶת־כָּל־הַפֶּה אֶל־מַחוּץ לַמִּשְׁחָה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שֹׁפָר הַדָּשֵׁן וְשָׂרָף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֹׁפָר הַדָּשֵׁן וְיִשְׂרָף וַיִּיקְרָא ד, יא-יב]

וְהַפְּשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח אֶתָּהּ לְנִתְחֶיהָ וַיִּיקְרָא א, ו]

וְהִכְתֵּן הַמְקָרִיב אֶת־עֲלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה וַיִּיקְרָא ז, ח]

כַּחֲטָאת כְּאֲשֶׁם תּוֹרָה אֶחָת לָקֵם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְסֹר בּוֹ לוֹ יִהְיֶה וַיִּיקְרָא ז, י]

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

קדם שְׁנָאוֹ לַהֲפָשֵׁט קֹדֶם וְרִיקָה אֵין עוֹרוֹתֶיהֶן לַכֹּהֲנִים וְאִפִּי הַפֶּשֶׁט וְאִח"כ נִפְסֵל וְכָל שָׁפָן כְּשֶׁהוּא עִם הַבֶּשֶׂר דָּאֵין דָּם מִרְצָה עַל הָעוֹר בְּלֹא בֶשֶׂר: לְאַחַר שְׁנָאוֹ לַהֲפָשֵׁט דִּהְיִנוּ

לְאַחַר וְרִיקָה עוֹרוֹתֶיהֶן לַכֹּהֲנִים וְאִפִּי עוֹרוֹ עִם הַבֶּשֶׂר כְּשֶׁנִּפְסֵל כְּדֶאֱמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר דְּכִיּוֹן שְׁנוֹרֵק הֵדִם וְהִרְצָה בֶּשֶׂר שָׁעָה אַחַת יִפְשִׁיטֶנּוּ וְעוֹרוֹ לַכֹּהֲנִים: עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עֲצָמוֹ

אִם הַפֶּשֶׁט וְנִפְסֵל הַבֶּשֶׂר קֹדֶם וְרִיקָה וְיֹרֵק הֵדִם הֵתֵר הָעוֹר דְּקַסְבֵּר רַבִּי אֵין עוֹר פְּסוּל אֶלָּא הַנִּפְסֵל עִם הַבֶּשֶׂר אֲבָל הַפֶּשֶׁט קֹדֶם פְּסוּלוֹ אִפִּי קֹדֶם וְרִיקָה אֲחֵינִי וְרִיקָה וְשִׂירָא לִיָּה וְכָל שָׁפָן אַחֵר הַפֶּשֶׁט וְאַחֵר וְרִיקָה אֲבָל אִם קֹדֶם הַפֶּשֶׁט נִפְסֵל וְאִפְלוֹ אַחֵר וְרִיקָה הָרִי הוּא כְּבֶשֶׂר: רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן כּו'

קַסְבֵּר בְּוִרְיָקָה כְּשֶׂרָה תִּלְיָא הֵתֵר הָעוֹר אֲבָל נִפְסֵל בֶּשֶׂר קֹדֶם וְרִיקָה אֵין הָעוֹר מִתֵּר וְאִפְלוֹ הַפֶּשֶׁט קֹדֶם פְּסוּלוֹ: מ"ד הֵדִם מִרְצָה עַל הָעוֹר לְאַחַר שְׁנִפְסֵל בֶּשֶׂר: בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאֶמַר דָּם אַע"פ שְׂאֵין בֶּשֶׂר: אֲלֵבֵּא דר' אֱלִיעֶזֶר כ"ע לֹא פְּלִיגִי כְּלוּמַר מִלְתָּה דְּרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאֶמַר לֹא הוֹרְצָה וְדֵאִי פְּלִגְמָתָא הִיא דְּעַל כְּרִסָּךְ מוֹדָה הוּא דְּאֵלוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֹא קֵצִי כּוֹתֵם דִּהֵא קֶאֱמַר יוֹרֵק לְכַתְּחִלָּה אָף ע"פ שְׂאֵין בֶּשֶׂר כְּגוֹן אֲבָד אוֹ

נִשְׂרָף אֲלֵמָא וְרִיקָה מַעֲלִייתָא הִיא: כִּי פְּלִיגִי אֲלֵבֵּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּלוּמַר הֵא דְּאֶמַר דִּמ"ד הוֹרְצָה כּו' אֱלִיעֶזֶר וְלֹא בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לִיתָא דְּאִפְּלוֹ אֲלֵבֵּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲמַרְהַ רַבִּי מִלְּמַתָּה: ה"ג עַד כָּאֵן לֹא א"י יְהוֹשֻׁעַ אֵלָּא בְּבֶשֶׂר דְּלִיכָא פְּסִידָא לַכֹּהֲנִים ע"כ לֹא קֶאֱמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אִם אֵין בֶּשֶׂר אֵין דָּם אֵלָּא לַעֲגוֹן לַעֲלוֹת קָרְבַּן לְבַעֲלִים לַחוּבָה דְּלִיכָא פְּסִידָא לַכֹּהֲנִים וְהַתּוֹרָה אֲמַרְה (דְּבָרִים יב) הַבֶּשֶׂר וְהָדָם: אֲבָל לַעֲגוֹן עוֹר דְּאִיכָא פְּסִידָא דַּכֹּהֲנִים אִפְּלוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מוֹדָה דְּלֹא מִפְּסִדְנָא לְהוּ שְׂלֵא כְּדִין וְאִם נִשְׂרָף בֶּשֶׂר אוֹ אֲבָד קֹדֶם וְרִיקָה לְכַתְּחִלָּה לֹא יוֹרֵק וְלִיכָא פְּסִידָא דַּכֹּהֲנִים שְׁתַּרִּי לֹא קֶרֶב הַקָּרְבָּן וְאִם עֲבַר וְיֹרֵק הֵדִם הֵוָּא וְרִיקָה לְהַתִּיר הָעוֹר אַע"פ שְׂלֵא עָלָה לוֹ הַקָּרְבַּן הַקָּרְבָּה תִּי וְהִינָּא בַּה עוֹר הַעֲלָה אֲשֶׁר הַקָּרִיב: מִיַּד דִּתְּהוּ אֲדִיעֶבֶד דִּתְּמַנִּי אִם וְיֹרֵק הוֹרְצָה הַנִּחְיָא גַּבִּי נִטְמָא אֲבָא לְמִימַר הַצִּין מִרְצָה אֲבָל גַּבִּי יוֹצֵא לֹא מִרְצָה הַצִּין וְקֶאֱמַר אִם וְיֹרֵק הוֹרְצָה אֲלֵמָא ק"ל הִנֵּה לוֹ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּדִרְשָׁה זוֹ דָּאִם אֵין בֶּשֶׂר אֵין דָּם וְיֹרֵק הוֹרְצָה הַלֶּכֶף גַּבִּי אֲבָדוּ וְשִׂרְיָה גַּבִּי אַע"ג דְּבִדְיעֶבֶד גַּבִּי פְּסוּל כְּדֶאֱמַרִּינוּ בְּכִיעֵצ צוּלִין (פְּסָחִים עח:) לַעֲגוֹן עוֹר מִיָּהֳא מוֹדָה: לְמַצּוֹתוֹ לֹא קֶאֱמַר דִּהְיִי הַכֶּשֶׂר מַצּוֹתוֹ בְּכַר וְכִי קֶאֱמַר ר' חֲנִינָא בְּנִשְׂרָפִין מִסָּמָת פְּסוּלִין: וְהֵאִיכָא קֹדֶם הַפֶּשֶׁט וְקֹדֶם וְרִיקָה דְּבִין לְרַבִּי בִּין לְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן נִשְׂרָף וְשִׂרְף לְרַבִּי מִשּׁוּם דְּקֹדֶם וְרִיקָה: חִלּוּן קֶאֱמַרִי מִיָּמִי לֹא רֵאִיתִי עוֹר מִפֶּשֶׁט יוֹצֵא לְבִית הַשְּׂרֵפָה וְהַנִּפְסֵל קֹדֶם הַפֶּשֶׁט עוֹרוֹ נִשְׂרָף בְּבִשְׂרוֹ וְאֵין מִפְּשִׁיטִים אוֹתוֹ: וְהֵאִיכָא אַחֵר הַפֶּשֶׁט קֹדֶם וְרִיקָה דְּלְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן חִלּוּן וְנִשְׂרָף הוּא: וּמִשְׁנֵי רַבִּי חֲנִינָא בְּרַבִּי ס"ל דְּאֶמַר הֵדִם מִרְצָה עַל הָעוֹר: ה"ג וְאב"א אִפְּלוֹ תִּימָא כר' אֱלֶעָזָר בר"ש

וּמוֹדָה רַבִּי שְׂאֵין הַפֶּשֶׁט קֹדֶם וְרִיקָה אִפְּלוֹ תִּימָא רַבִּי חֲנִינָא בְּרַבִּי אֱלֶעָזָר ס"ל דִּיקָא קֹשִׁיא לָךְ הֵא אִיכָא אַרְעַ בּוֹ אַחֵר הַפֶּשֶׁט קֹדֶם וְרִיקָה לֹא אַתְרַמִּי בְּיָמֵי דְּאִפְּלוֹ לְרַבִּי דְּאֶמַר הֵדִם מִרְצָה עַל הָעוֹר בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ מוֹדָה הוּא דָּאֵין הַפֶּשֶׁט קֹדֶם וְרִיקָה (וְלֹא הִרְגִּלוּ בְּכַר) וְכָל שָׁפָן לְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא הִרְגִּלוּ בְּכַר: וְהֵאֱבֵא נִמְצָאת טְרֵפָה בְּבִנֵּי מַעֲיִם לֹא נִמְצָא פְּסוּלוֹ עַד שֶׁהַפֶּשֶׁט וּפְסוּל זֶה קֹדֶם וְרִיקָה וְקֹדֶם הַפֶּשֶׁט הִנֵּה בּוֹ דִּקס"ד דְּבִין לְרַבִּי וּבִין לְרַבִּי אֱלֶעָזָר נִשְׂרָף כְּדֶאֱמַרֵּן לְרַבִּי מִשּׁוּם קֹדֶם וְרִיקָה: מִרְצָה הוּאִיל וְלֹא הִכַּר פְּסוּלוֹ קֹדֶם הַפֶּשֶׁט לְרַבִּי וְקֹדֶם וְרִיקָה לְרַבִּי אֱלֶעָזָר מִרְצָה עַל הָעוֹר וְהַבֶּשֶׂר יוֹשְׂרָף כְּשֶׂאֶר פְּסוּלֵי רֹדְשִׁים: אֵלָּא מֵאִי קמ"ל רַבִּי עֲקִיבָא בִּין דְּשִׁמְעָה לְרַבִּי חֲנִינָא דְּאֶמַר בְּשֶׂאֶר קֹדְשִׁים מִרְצָה לְמַה לִּי לֹאשְׁמוּעִינוּ כְּכּוֹר: דְּאִפְּלוֹ בְּגּוֹבִילִין כְּכּוֹר בַּעַל מוּם הַנִּשְׁחַט בּוֹ בְּמִדְּיָה עַל מוּמוֹ וְלֹא הִתִּירוּ הַכְּתוּב אֵלָּא בְּאִכְלָה כְּדִכְתִּיב (דְּבָרִים ט"ו:יכ"ב) בְּשִׂעָרֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ אֲבָל אִם מֵת עוֹרוֹ אֲסוּר וְטַעַן קְבוּרָה וְאִשְׁמוּעִינוּ רַבִּי עֲקִיבָא דִּהִיכָא דְּלֹא נִכַּר טְרַפְתּוֹ עַד לְאַחֵר הַפֶּשֶׁט שְׂרָצָה שְׁחִיתוֹו וְהַפֶּשֶׁט עוֹרוֹ כִּאֵילוֹ נִנְרֵק דְּמוֹ בְּמַקְדָּשׁ וְנִמְצָא טְרֵפָה לְאַחֵר הַפֶּשֶׁט: בֶּשֶׂר קְבֻרָה דָּאֵין מֵאֲכִילִין רֹדְשִׁים לְכַלְבִּים וְשִׂרְפָה לִיכָא דָּאֵין שְׂרֵפָה בְּרֹדְשִׁים אֵלָּא כְּשֶׁהוֹבָאָה לַעֲוִרָה וְנִפְסֵל לְאַחֵר שְׁחִיטָה: וְהָעוֹר בְּשִׂרְפָה לֹא יִדְעָנָא טַעֲמָא וְנִרְצָה בְּעֵינֵי דל"ג הֵאִי פְּרוּשָׁא אֵלָּא ה"ג וְהִלְכָה כְּדָבָרִי חֲכָמִים וְתוֹ לֹא מִדִּי וְתוֹסַפְתָּא זוֹ גִּסְרָא דְּתַלְמִידֵי תַּרְבִּיצָאִי הִיא וְטַעַן בְּמָה שְׂשִׁנִּינוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ בְּמִלְתִּיהוּ דְּרַבְּנָן לְבִית הַשְּׂרֵפָה יֵצֵא וְאֵנִי אוֹמַר דְּרַבְּנָן לֹאוֹ אֲדַר"ע קֹמִי דְּאֵינִי בְּכְכּוֹר בְּגּוֹבִילִין אֵלָּא אֲדָרְבִּי חֲנִינָא קֹמִי דְּאֵינִי בְּרֹדְשִׁי הַמְקַדָּשׁ: מִתְּנִי נִשְׂרָפִין בְּבִית הַדָּשָׁן חוּץ לָג' מַחְנוֹת כְּדִילְיָף לִקְמוֹן בְּפִרְקִין: וּמִטְמְאִין בְּגִדִים לַעֲטוּקִין בְּהָן כְּדִכְתִּיב (וַיִּקְרָא טו) וְהַשּׁוֹרֵף אֹתָם וְגו': שְׂלֵא כְּמַצּוֹתוֹ שְׁנִפְסִלוּ טַעוּנוֹן שְׂרֵפָה כְּשֶׂאֶר פְּסוּלֵי רֹדְשִׁים: בְּבִית הַבִּירָה פְּעֻמִּים בְּשִׁנְרָה פְּעֻמִּים בְּהַר הַבֵּית כְּדֶאֱמַרִּינוּ בְּגִמְרָא:

מֵאֵן דְּאֶמַר לֹא הִרְצָה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ תַּמָּה הִיכִי מְצִי סִבָּר כּוֹתֵם הֵא קֹתְנִי וּמוֹדָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ

וּמֵאִי אַחֵר הַפֶּשֶׁט – קוֹדֶם שְׁנָאוֹ לַהֲפָשֵׁט, אַחֵר שְׁנָאוֹ לַהֲפָשֵׁט.^(K) מֵאִי רַבִּי וּמֵאִי רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן?

דִּתְּנִיָּא, רַבִּי אוֹמַר: הֵדִם מִרְצָה עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עֲצָמוֹ. וּכְשֶׁהוּא עִם הַבֶּשֶׂר, נוֹלֵד בּוֹ פְּסוּל בִּין קוֹדֶם וְרִיקָה בִּין לְאַחֵר וְרִיקָה – הָרִי הוּא כִּיּוֹצֵא בּוֹ. רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֵין הֵדִם מִרְצָה עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עֲצָמוֹ. וּכְשֶׁהוּא עִם הַבֶּשֶׂר – נוֹלֵד בּוֹ פְּסוּל קוֹדֶם וְרִיקָה, הָרִי הוּא כִּיּוֹצֵא בּוֹ. אַחֵר וְרִיקָה, הוֹרְצָה בֶּשֶׂר שָׁעָה אַחַת; יִפְשִׁיטֶנּוּ, וְעוֹרוֹ לַכֹּהֲנִים.^(K) לִימָא בְּדָרְבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ קַמִּיפְלִגִּי? ”וְעִשִׂיתָ עֲלֹתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם” – רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ

אוֹמַר: אִם אֵין דָּם אֵין בֶּשֶׂר, אִם אֵין בֶּשֶׂר אֵין דָּם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: דָּם – אָף עַל פִּי שְׂאֵין בֶּשֶׂר, שְׁנַאָמַר: ”וְעִשִׂיתָ וְכִתִּיף יִשְׁפֹךְ”. אִם כֵּן, מָה תִּלְמוּד לּוֹמַר: ”וְעִשִׂיתָ עֲלֹתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם”? לּוֹמַר לָךְ: מָה דָּם בְּוִרְיָקָה, אָף בֶּשֶׂר בְּוִרְיָקָה. הֵא לְמַדְתָּ שְׂרִיחַ יֵשׁ בִּין כְּבֶשׁ לְמַזְבֵּחַ.

^(L) לִימָא מֵאֵן דְּאֶמַר הוֹרְצָה – בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וּמֵאֵן דְּאֶמַר לֹא הוֹרְצָה – בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? אֲלִיבָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר – כּוּלִּי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי; כִּי פְּלִיגִי אֲלִיבָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. מֵאֵן דְּאֶמַר לֹא הוֹרְצָה – בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. מֵאֵן דְּאֶמַר הוֹרְצָה אֲמַר לָךְ: עַד כָּאֵן לֹא קֶאֱמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֵתָם – אֵלָּא בְּבֶשֶׂר, דְּלִיכָא פְּסִידָא לַכֹּהֲנִים; אֲבָל עוֹר, דְּאִיכָא פְּסִידָא לַכֹּהֲנִים – אִפְּלוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מוֹדָה.^(M) מִיַּד דִּתְּהוּ אֲדִיעֶבֶד; דִּתְּנוּ: נִטְמָא בֶּשֶׂר אוֹ נִפְסֵל, אוֹ שְׂיֵצֵא חוּץ לְקָלְעִים – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר יוֹרוֹק, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר לֹא יוֹרוֹק. וּמוֹדָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׂאִם וְיֹרֵק – הוֹרְצָה. אֶמַר רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הַכֹּהֲנִים כּו'. וְלֹא? הָרִי פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים! לְמַצּוֹתוֹ לֹא קֶאֱמַרִּינוּ. הָרִי קוֹדֶם הַפֶּשֶׁט וְקוֹדֶם וְרִיקָה! חִלּוּן קֶאֱמַרִּינוּ. וְהֵאִיכָא אַחֵר הַפֶּשֶׁט וְקוֹדֶם וְרִיקָה לְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּאֶמַר: אֵין הֵדִם מִרְצָה עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עֲצָמוֹ! רַבִּי חֲנִינָא בְּרַבִּי סְבִירָא לִיָּה.

וְאִיבְעִית אֵימָא: אִפְּלוֹ תוֹקְמָה בְּרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – מוֹדָה רַבִּי שְׂאֵין הַפֶּשֶׁט קוֹדֶם וְרִיקָה. וְהֵאִיכָא נִמְצָאת טְרִיפָה בְּבִנֵּי מַעֲיִים! ^(N)קַסְבֵּר: נִמְצָאת טְרִיפָה בְּבִנֵּי מַעֲיִים – מִרְצָה. דִּיקָא גַּבִּי – דִּתְּתִנִּי, אֶמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מִדְּבָרֵינוּ לְמַדְנוּ, שְׁהַמְפָּשִׁיט אֶת הַבְּכּוֹר וְנִמְצָא טְרִיפָה – שְׂאִאוֹתוֹ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרוֹ! שְׁמַע מִיָּנֶה. וְאֵלָּא מֵאִי קֵאָ מִשְׁמַע לָן רַבִּי עֲקִיבָא? הֵא קֵאָ מִשְׁמַע לָן: אִפְּלוֹ בְּגּוֹבִילִין. 'אֶמַר רַבִּי חֲיִיא בַר אֲבָא אֶמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִלְכָּה בְּרַבִּי עֲקִיבָא. וְאָף רַבִּי עֲקִיבָא לֹא אֶמַר אֵלָּא כְּשֶׁהִתִּירוּ מוּמָחָה, אֲבָל לֹא הִתִּירוּ מוּמָחָה – לֹא. 'וְהִלְכְתָּא כְּדָבָרִי חֲכָמִים; בֶּשֶׂר בְּקַבּוּרָה, וְהָעוֹר בְּשְׂרִיפָה.^(O) מִתְּנִי פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, בְּזִמָּן שֶׁהוּ נִשְׂרָפִין כְּמַצּוֹתוֹ – נִשְׂרָפִים בְּבִית הַדָּשָׁן וּמִטְמְאִין בְּגִדִים, וְאִם אֵינִן נִשְׂרָפִין כְּמַצּוֹתוֹ –

הִינוּ

דָּאִם וְיֹרֵק הוֹרְצָה כְּדִבְסִמוּד וְנִרְצָה לְפָרִשׁ וּמ"ד לֹא הוֹרְצָה כר' יְהוֹשֻׁעַ דְּגִנְר נִטְמָא

בֶּשֶׂר אוֹ נִפְסֵל דְּלֹא יוֹרֵק אֲטוּ אֲבָדוּ וְשִׂרְיָה דְּלִיכָא בֶּשֶׂר קָלַל דִּהְתָּם אִפְּלוֹ בְּדִיעֶבֶד לֹא הוֹרְצָה וְהִכָּא גַּבִּי אֵין הֵדִם מִרְצָה עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עֲצָמוֹ אִפְּלוֹ בְּדִיעֶבֶד כְּנִטְמָא גְּנִירָה אֲטוּ אֲבָדוּ וְשִׂרְיָה וְלֹא מְנִי הִכָּא בְּאֲבָדוּ וְשִׂרְיָה אֵלָּא כְּנִטְמָא אוֹ נִפְסֵל וּמ"ד הוֹרְצָה ע"כ

לֹא קֶאֱמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּגִנְר אֲטוּ אֲבָדוּ וְשִׂרְיָה וְלֹא יוֹרֵק אֵלָּא גַּבִּי בְּעֵלִים דְּלִיכָא פְּסִידָא דַּכֹּהֲנִים שְׁעָדִין לֹא זָכוּ בְּעוֹרוֹ אֲבָל עוֹר דְּכִתְּנִים פְּסִידָא [דַּכֹּהֲנִים] דְּבָכַר זָכוּ כֹהֲנִים מִשְׁנוֹרֵק הֵדִם הֵתָם לֹא גְּנִרְיָן אֲטוּ אֲבָדוּ וְשִׂרְיָה מִדִּי דִּתְּהוּ אֲדִיעֶבֶד פִּי בְּפִסּוּל יוֹצֵא וְטַמְאָה דְּדִיעֶבֶד אִם וְיֹרֵק הוֹרְצָה וְלֹא גְּנִרְיָן הִכָּא גַּבִּי מִרְצָה הֵדִם עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עֲצָמוֹ

וּפְרוּשׁ הַקּוּטָרְס דְּחוּק: א"ר עֲקִיבָא

מִדְּבָרֵינוּ לְמַדְנוּ כּו' מִשְׁמַע דְּקָאָה בְּעוֹרוֹ יְאוֹתוֹ הַכֹּהֲנִים אֲבָל בְּבִשְׂרוֹ לֹא דְּאִפְּלוֹ לַעֲוִבְרִי כּוֹכְבִים אֲסוּר וְהַקָּשָׁה ה"ר אֶפְרַיִם דְּבִפְרָק כַּל פְּסוּלֵי הַמְקַדָּשִׁים (בְּכוֹרוֹת דף לב:) מִתִּיר רַבִּי עֲקִיבָא אִפְּלוֹ לַעֲוִבְרִי כּוֹכְבִים וְלַעֲיִל פִּי בְּרִישׁ פ' הַתַּעֲרֵבָת (וְכֹחִים דף עא:) אֲבָל לֹא הִתִּירוּ מִמָּחָה לֹא מִשְׁמַע דְּקָאָה מִשּׁוּם טְרַפּוֹת הֵא לֹאוֹ הִכִּי לֹא וְהִינוּ דְּלֹא כר"מ דְּקַנְסַב גַּפ' כַּל פְּסוּלֵי הַמְקַדָּשִׁין (בְּכוֹרוֹת דף לג) בְּכּוֹר שְׁנִשְׁחַט שְׂלֵא עַל פִּי מִמָּחָה מִכָּאֵן דְּקַדֵּק בְּהִלְכוֹת גְּדוּלוֹת דִּהֵא דְקִנְמָא לָן בְּרַבִּי מֵאִיר בְּגִירוֹתֵינוּ דְּקָאָה בְּגִירוֹתֵינוּ וְלֹא בְּקַנְסִיו:

קד.

עֵין מִשְׁפָּט נֵר מִצּוּה
--

א מִיִּי פִּא' מַהֲל' פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁין הִל' לֹא:

ב מִיִּי פִּא' מַהֲל' פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁין הִל' לֹא:

ג מִיִּי פִּנִי מַהֲל' בְּכוֹרוֹת הִל' י:

ד מִיִּי פִּנִי מַהֲל' בְּכוֹרוֹת הִל' י:

ה מִיִּי פִּנִי מַהֲל' מַע

קה:

עין משפט נר מצווה

א מיי פני מהלי שאר אבות הטומאות הל טו:

ב מיי פני מהלי שאר אבות הטומאות הל יב:

ג מיי פייא מהלי שאר אבות הטומאות הל ו:

ד מיי פתי מהלי פרה אדומה הל ח:

ה מיי פני מהלי פרה אדומה הל ב:

ומטמא טמאת אכלין בכביצה פי' בקונטרס מדרתני צריכה מחשבה ואין

צריכה הקשר אלמא בדנקט ליה בידה עסקינן דאי מכתא אארעא אמאי אינה צריכה הקשר ואי דנקט ליה בפמה אמאי צריכה מחשבה אין לך מחשבה גדולה מזה ונתני כביצה אין כוית לא וקשה כיון דלש בו כביצה אע"ג דמחית אארעא מטמא בלא הקשר משום דסופו לטמא טמאה חמורה ולא דמי למחסר יציאה דבפנים אין ראוי קלל לטמא ומשום הכי לא מבעיא ליה לרבונו בכביצה דנקט בידה ונראה לפרש דהנינו טעמא דמשמע ליה דמגרי בנקט בידה משום דאז איכא חדוש לאשמועינן דבעי כביצה ולא חשיב בנקט בפמה אבל במחית אארעא פשיטא דבעי כביצה (ופי' הקונטרס לש ללישב כמו שפרשתי

לעיל בהגהה וכן עקר): ומדסיפא ר"מ רישא נמי ר"מ הוה מצוי למימר וליטעמדי הא קתני מציעתא האוכל אבר מן החי ממנה סופג את הארבעים והנינו דלא קרבי מאיר דקסבר אינו נוהג אלא בטהורה בפרק גיד הנשה (חלין דף

קב): (דפרשית לעיל): חבורי אכלין ע"י משקין פי' בקונט' חצי וזית נבלה מכאן וסצי וזית נבלה מכאן ומשקה טופח באמצע ונוגע בשניהן מחברו לטמא אכלין ומשקין הנוגעין באחד מן הסצאין האלו ואין חבור לטמאה חמורה לטמא אדם וכלים וטעמא לא ידענא ובענין זה פרש בהקדמן רבה (מנחות דף כד.) גפי צרוף קלי וחבור מים מהו דפרש התם בקונטרס כלומר חצי עשרון שנטמא בצרוף קלי מהו שטמא אחר בחבור מים כגון אם יש שתי חצאי עשרון בכלי ואין נוגעין וחצי עשרון יש חוץ לכלי השני וחבור מים כגון נצוק או צנור מחבר את של חוץ לכלי ואת שבחוף הכלי ונגע טמאה לזה שבכלי שאין נוגע במים ונטמא חברו משום צרוף קלי מהו שנטמא זה את של חוץ בחבור מים ודבר תמה הוא לומר שמשקין מחברין אכלין לקבל טמאה ולטמא אחרים דאפילו עוד אין מצרפו כדאיתא בעהור והרטב (חלין דף קיז:) ועוד שפרש שמחברין ע"י נצוק וקלא אפי' למים עצמן קי"ל דאין נצוק חבור לטמאה וקצת היה נראה לפרש דמגרי בשנימוחו ע"י המים ונדבקו יחד ומיהו כעין פירש הקונטרס לש משנה אחת במסכת טהרות (פ"ח מ"ח) ערכה שהיא קטפרס ונצק מלמעלן ומשקה טופח מלמטן וג' חתיכות כביצה אינן מצטרפות וב' מצטרפות ור' יוסי אומר אף שמים אינן מצטרפות אלא א"כ רוצות משקה ואם היה משקה עומד אפי' כעין החרדל מצטרף ובתוספתא תניא אתרוג שנפטרך ותחבו בכוש או בקיסם אינו חבור שאין חבורי אדם חבור עסה שנלושה במי פרות טהורה שאין לך דבר שהוא מחבר את האכלין אלא

שבעה משקין ודבר תמה הוא אם אין לישת פרות מועלת לחבר את הקמח ושמא לשה לא דוקא אלא אורחא דמלתא גזט [דבר שאדם] לש במי

פרות פעמים שמי פרות מחברים שני חצאי ויתים של עסה במשקים הבאים מזה לזה: מזה כאן חוץ לשלש מחנות ביום הכפורים אף להלן בפרה אדמה כן תמה הא בפר יוה"כ לא ידע'י שלש מחנות אלא מהיקשא דלפר זה פר יום הכפורים בפרק ב"ש (לעיל ובהים דף לט.) כדפרש בקונט' ומספקינן אי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בג"ש או לא ואפי' תמצ'י לומר דאמת מרבוי דחטאת דבסוף התעורבת (לעיל ובהים פג.) ההוא נמי היקשא הוא ושמא ג"ש הוא ויש לפרש דפרה קדשי ביד תבית היא והשתא נמי אתי שפיר דיליף בג"ש מןרחה של ירושלים אע"ג דשרפת פרה ילפא מהנאותה לקמן בפרק בתרא (ובהים דף קיג.):

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

הכי גרסינן אמר ליה

מחווסר קריבה לאו כמחווסר מעשה דמי. ^(א)אייתיביה:

נשלשה עשר דברים נאמרו בנבלת עוף טהור, וזה אחד מהן: צריכה מחשבה, ואין צריכה הקשר, ומטמא טומאת אוכלין בכביצה. מאי, לאו רבי מאיר היא? לא, רבנן היא. והא קתני רישא: צריכה מחשבה ואין צריכה הקשר; ומאן שמעתי ליה האי סברא – רבי מאיר; ומדרישא רבי מאיר, סיפא נמי רבי מאיר! מידי אידיא?! הא כדאיתא והא כדאיתא. והא מדרתני סיפא: שחיטתה ומליקתה מטהרת טריפתה מטומאתה; מאן שמעתי ליה האי סברא – רבי מאיר; רישא וסיפא רבי מאיר, ומציעתא רבנן?! אין; רישא וסיפא רבי מאיר, ומציעתא רבנן. ^(ב)אמר ליה רב המנונא לרבי יירא: לא תיתיב אפרעד עד דאמרת לי הא מילתא: נבלת עוף טהור – לרבי מאיר, מוזנין לה ראשון ושני, או אין מוזנין ראשון ושני? אמר ליה: כל היכא דמטמא אדם במגע – מוזנין בו ראשון ושני, כל היכא דאין מטמא אדם במגע – אין מוזנין בו ראשון ושני. **בעא מיניה רבי יירא מרבי אמי בר חייא, ואמרי לה מרבי אבין בר כהנא, הא דתנו: חיבורי אוכלין על ידי משקין – חיבור לטומאה קלה, ואין חיבור לטומאה חמורה; מוזנין בו ראשון ושני, או אין מוזנין בו ראשון ושני? אמר ליה: כל היכא דמטמא אדם – מוזנין בו ראשון ושני, אין מטמא אדם – אין מוזנין בו ראשון ושני.** ^(ג)**יצאו אלו ואלו. מנא הני מילי? דתנו רבנן: להלן הוא אומר – חוץ לשלש מחנות, כאן – למחנה אחת; לומר לך: כיון שיצא חוץ למחנה אחת – מטמא בגדים.** ^(ד)**והיא גופה מנלן? דתנו רבנן: ״והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה״ – חוץ לשלש מחנות. אתה אומר חוץ לשלש מחנות; או אינו אלא מחנה אחת? ^(ה)כשהוא אומר בפר העדה: ״מחוץ למחנה״ – שאין צריך לומר, שהרי כבר נאמר: ״כאשר שרף את הפר הראשון״; ליתן לו מחנה שניה. כשהוא אומר ״מחוץ למחנה״ בדשן – שאין צריך לומר, שהרי כבר נאמר: ״על שפף הדשן ישרף״; ליתן לו מחנה שלישית. ורבי שמעון – האי ״מחוץ למחנה״ מאי עביד ליה? מיבעי ליה לכדתניא, רבי איליעזר אומר: נאמר כאן ״חוץ למחנה״, ונאמר להלן ״חוץ למחנה״; מה להלן – חוץ לשלש מחנות, אף כאן – חוץ לשלש מחנות. ומה להלן – למזרחה של ירושלים,**

אף

למערב כנגד פתחו של היכל שהוא בכתל מזרחי ופתחו למזרח אף כאן כו':

פחות מכוות ממנה להשלים פחות מכביצה אוכלין לקבל טמאת אוכלין במגע: ואינה צריכה הקשר לטמא לא למים ולא למגע שרץ שמאליה מטמאה הואיל וסופה לטמא טמאה חמורה: ומטמאה טמאת אכלין בכביצה מדרתני צריכה מחשבה ואינה צריכה הקשר אלמא בדנקט ליה בידה עסקינן דאי מכתא אארעא אמאי אינה צריכה הקשר ואי דנקט לה בפמה אמאי צריכה מחשבה אין לך מחשבה גדולה מזה ונתני כביצה אין כוית לא: ה"ג שחיטתה ומליקתה מטהרת טרפתה משמאתה: האי סברא ר' מאיר בפרק חטאת העוף (לעיל ובהים טז.): נבלת עוף טהור לר' מאיר דמטמא טמאת אוכלין מאליה בכזית מוזנין בו ראשון ושני או לא: כל היכא דלא מטמא אדם במגע אין מוזנין בו ראשון ושני דגמר משרץ דכתיב בה מוזין ראשון ושני דכתיב (ויקרא י"א:ל"ג) כל אשר בתוכו יטמא דהנה ליה הכלי ראשון והאוכל שני ונבלת עוף טהור לא מטמא אדם במגע: חבורי אוכלין על ידי משקין חצי וזית נבלה מכאן וסצי וזית נבלה מכאן ומשקה טופח באמצע ונוגע בשניהם מחברו לטמא אכלין ומשקין הנוגעים באחד מן הסצאין האלו: ואין חבור לטמאה חמורה לטמא אדם וכלים וטעמא לא ידענא: ה"ג להלן אתה נותן להם שלש מחנות וכאן מחנה אחת א"כ למה נאמר אל מחוץ למחנה לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה אחת מטמאים בגדים והא מתניא בת"כ גפי פר יוה"כ דכתיב (ויקרא ט"ז:כ"ו) ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא וגו' וקממיה תנא ואמר להלן בפר העדה וכהן משיח אתה נותן להם מקום שרפתן חוץ לשלש מחנות כדלית' לקמה וכאן אתה אומר אל מחוץ למחנה ושרפו דמשמע ששרפן חוץ לעזרה מיד בזה הבית וקלא אף אלו פנימיים ואיתי' לכזיהו כי הדדי גריבויא דחטאת החטאת בשלחי כל הזבחים ואמר נמי בפ' בית שמאי (לעיל ובהים לט.) לפר זה פר יום הכפורים: לומר לך כיון שיצאו חוץ לעזרה המתעסקין בהן מטמאין בגדים: מחוץ למחנה בדשן בהוצאת דשן המזבח והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (שם ו): ור' שמעון דאמר במתני' אין מטמאין בגדים עד שיצא האור ברבו האי מחוץ למחנה דכתיב בפר ושמיר של יום הכפורים מאי עביד לה: נאמר כאן בפר יום הכפורים: ונאמר להלן בפרה אדמה (במדבר י"ט:ג') והוציא אתה אל מחוץ: מה כאן בפרים הנשרפים חוץ לג' מחנות אף שחיטת פרה אדמה חוץ לג' מחנות: מה להלן בפרה אדמה במזרחו של ירושלים דכתיב בה והזה אל נכח פני אהל מועד אלמא עומד במזרח ופניו

תורה אור השלם
 ואת פר חטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את הדם לכפר בקדש ויציא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את ערלתם ואת בשרם ואת פרחם [ויקרא טז, כו] והשרף אתם וכבס בגיוי ורחץ את־בשרו במים ואחר־כן יבוא אל־המחנה [ויקרא טז, כח] והוציא את־כל־הפר אל מחוץ למחנה אל מקום טהור אל־שפך הדשן ושרף אתו על־עצים באש על־שפך הדשן ושרף [ויקרא ד, יב] והוציא את־הפר אל מחוץ למחנה ושרף אתו כאשר שרף את הפר הראשון חטאת הקהל הוא [ויקרא ד, כא] ופשט את־גגיו ולבש בגדים אחרים והוציא את־הדשן אל מחוץ למחנה אל־מקום טהור [ויקרא ו, ד] ונתתם אתה אל־אלעזר הכהן והוציא אתה אל־מחוץ למחנה ושחט אתה לפניו [במדבר יט, ג] ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו וזהה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים [במדבר יט, ד]

מסורת הש"ס

א נדה נג; בכורות י; משנה טהרות
ב חולין לו; מנחות קב; ג חולין עד:
ד יומא טח.

ה ספרא ויקרא דבורא רחובה פרק ה ג; סנהדרין מב; ו חולין קכו:

גליון הש"ס

נמי ומאן שמעת ליה וכו' ר"מ. יש לעיין את מסקינו לעיל דגם לרבנן ס"ל כתנא דבי ר"י ורק בשעור המשתלח לא כיון ולא חזי בעלמא לקבל טומאה:

רש"י ד"ה צריכה מחשבה להצטרף פחות מכוית. ק"ל אמאי לא כפשוטו דצריך מחשבה דע"ו יש לו טומאת עצמו לטמא אוכלין ומשקין כיון דסופו לטמא טומאה חמורה. ובגדה באמת לא כתב רש"י כן:

תורה אור השלם

ואת פר חטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את הדם לכפר בקדש ויציא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את ערלתם ואת בשרם ואת פרחם [ויקרא טז, כו]

והשרף אתם וכבס בגיוי ורחץ את־בשרו במים ואחר־כן יבוא אל־המחנה [ויקרא טז, כח]

והוציא את־כל־הפר אל מחוץ למחנה אל מקום טהור אל־שפך הדשן ושרף אתו על־עצים באש על־שפך הדשן ושרף [ויקרא ד, יב]

והוציא את־הפר אל מחוץ למחנה ושרף אתו כאשר שרף את הפר הראשון חטאת הקהל הוא [ויקרא ד, כא]

ופשט את־גגיו ולבש בגדים אחרים והוציא את־הדשן אל מחוץ למחנה אל־מקום טהור [ויקרא ו, ד]

ונתתם אתה אל־אלעזר הכהן והוציא אתה אל־מחוץ למחנה ושחט אתה לפניו [במדבר יט, ג]

ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו וזהה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים [במדבר יט, ד]

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

ורבנו דמשיק ליה לקרא לטמאֹת בְּגָדִים וְלִית להוּ ג"ש: הִיאֵב שְׂרִיף להוּ לְאַיִזוּ רִחוּ שֶׁל יִרְשָׁלָיִם: לְצִפּוֹנָה שָׁל יִרְשָׁלָיִם שְׁכַל מַעֲשֵׂה חֲטָאת בְּצִפּוֹן: אֲבִית הַדָּשָׁן צָרִיךְ שְׂמָרְדִים לְשֵׁם

אָף כָּאן – לְמַנְרַחַה שָׁל יִרְשָׁלָיִם.
”אֲלֹא לִרְבִּנּוּ הִיכָא שְׂרִיף לְהוּ? בְּתַנְיָא: הִיכֹן נִשְׂרַפִּין? לְצִפּוֹן יִרְשָׁלָיִם, חוּץ לְשַׁלְשׁ מַחְנוֹת. רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אוֹמֵר: אֲבִית הַדָּשָׁן נִשְׂרַפִּין.”^(א)
אָמַר רַבָּא: מֵאֵן תֵּנָא דְּפִלְגִי מַלְיָה דְּרַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי? רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא, דְּתַנְיָא: ”עַל שְׁפָר הַדָּשָׁן יִשְׂרָף” – שְׂיֵהָא שָׁם דָּשָׁן (שְׂמָרְדִים לְשֵׁם דָּשָׁן). רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: שְׂיֵהָא מְקוֹמוֹ מְשׁוּפָּר. אָמַר לִיה אַבְיִי: דִּילְמָא בְּמִקְוָמוֹ מְשׁוּפָּר פְּלִיגִי. ^(ב)
תֵּנוּ רַבָּנּוּ: הַשּׁוֹרֶף מְטַמֵּא בְּגָדִים, וְלֹא הַמְסִידֵר אֶת הַמַּעֲרֵכָה מְטַמֵּא בְּגָדִים. וְאַיִנְהוּ הַשּׁוֹרֶף? הַמְסִייעַ בְּשַׁעַת שְׂרִיפָּה. יָכוֹל אָף מְשַׁנְעֵשׂוּ אֶפֶר מְטַמֵּא בְּגָדִים? תִּלְמוּד לוֹמַר: ”אוֹתָם” – אוֹתָם מְטַמְאִין בְּגָדִים, וּמְשַׁנְעֵשִׁין אֶפֶר אֵין מְטַמְאִין בְּגָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אוֹתָם מְטַמְאִין בְּגָדִים, גִּיתֵר הַבֶּשֶׂר אֵין מְטַמְאִין בְּגָדִים. מֵאִי בִּינְיֵיהוּ? אָמַר רַבָּא: אִיכָא בִּינְיֵיהוּ דְשִׁוְיָיָה חֲרוּכָא.

הַדְרִן עַלְךָ טָבּוּל יוֹם

^(ג)
מתני' **הַשּׁוֹחֵט** וְהַמַּעֲלָה בַּחוּץ – חֲזִיב

עַל הַשְּׁחִיטָה, וְחֲזִיב עַל הַעֲלָאָה. ^(ד)
רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אוֹמֵר: שְׁחַט בַּפְּנִים וְהַעֲלָה בַּחוּץ. שְׁחַט בַּחוּץ וְהַעֲלָה בַּחוּץ – פְּטוּר, שְׁלֹא הַעֲלָה אֶלָּא דְּבַר פְּסוּל. אָמְרוּ לוֹ: אָף הַשּׁוֹחֵט בַּפְּנִים וּמַעֲלָה בַּחוּץ, בִּינּוּן שְׁהוֹצִיאוּ – פְּסוּלוֹ. ^(ה)
**הַטַּמֵּא שְׂאֵכֵל בֵּין קֹדֶשׁ טָמֵא בֵּין קֹדֶשׁ טָהוֹר – חֲזִיב. רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אוֹמֵר: טָמֵא שְׂאֵכֵל טָהוֹר – חֲזִיב, וְטָמֵא שְׂאֵכֵל טָמֵא – פְּטוּר, שְׁלֹא אֶכֶּל אֶלֶּא דְּבַר טָמֵא. אָמְרוּ לוֹ: אָף טָמֵא שְׂאֵכֵל אֶת הַטָּהוֹר, בִּינּוּן שְׁנִנְעָה בּוּ – טַמְאָוָהוּ. וְטָהוֹר שְׂאֵכֵל טָמֵא – פְּטוּר, שְׁאִינוּ חֲזִיב אֶלֶּא עַל טוּמְאַת הַגּוּף. גָּמַ' בְּשַׁלְמָא הַעֲלָה – כְּתִיב עוֹנֵשׁ וּכְתִיב אֲזַנְהָרָה. עוֹנֵשׁ – דְּכְתִיב: ”וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ”. אֲזַנְהָרָה – דְּכְתִיב: ”הַשֹּׁמֵר לָךְ פֶּן תַּעֲלֶה עוֹלוֹתֶיךָ”; וְכִי הָא דְאָמַר רַבִּי אֲבִין אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּל מְקוֹם שְׁנַנְאָמַר ”הַשֹּׁמֵר”, ”פֶּן” וְ”אֵל” – אֵינוּ אֶלֶּא לֹא תַעֲשֶׂה. אֶלֶּא שְׁחִיטָה – בְּשַׁלְמָא עוֹנֵשׁ, דְּכְתִיב: ”וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ”; אֶלֶּא אֲזַנְהָרָה מְנַלן? אָמַר קְרָא: ”וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד.” ^(ו)
**הֵיאֵי מִיבַעֲי לִיה לְכַדְרַבִּי אֶלְעָזָר! דָּאֻמַּר: מִנּוּן לְזוּבַח בְּהֶמָּה לְמַרְקוּלִים שְׁהוּא חֲזִיב? דְּכְתִיב: ”וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זְבַחֵיהֶם” – אִם אֵינוּ עֹנֵן לְכַדְרַכָּה, דְּכְתִיב: ”אִיכָּה יַעֲבֹדוּ”; תִּנְהוּ עֹנֵן לְשַׁלֵּא כְּדַרְכָּה. אָמַר רַבָּה: קָרִי בִּיה ”וְלֹא יִזְבְּחוּ”, וּקְרִי בִּיה ”וְלֹא עוֹד.” ^(ז)
אֲכַתִּי מִיבַעֲי לִיה לְכַדְתַּנְיָא: עַד כָּאן הוּא מְדַבֵּר בְּקַדְשִׁים שְׁהַקְדִּישָׁן בְּשַׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת וְהַקְרִיבֹן בְּשַׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת –****

שְׁתַּרִּי

בְּשַׁלֵּא כְּדַרְכָּה וְקִשָּׁה לִפִּי דְמַהאי קְרָא לֹא שְׁמַעִינוּ אֶלֶּא אֲזַנְהָרָה אֲבָל עֹנֵשׁ בַּמִּבְזִין מִנָּא לֹן וְעוֹד תַּרְוַהוּ לְמַכְבְּדִין צָרִיכִי חַד לַעֲנֵשׁ וְחַד לְאֲזַנְהָרָה וְעוֹד דְּלֹא ה"ל לְאַתּוּנִי אִיכָּה יַעֲבֹדוּ אֶלֶּא סָהוּ לִיה לְמִימַר אִם אֵינוּ עֹנֵן לְכַדְרָכָה שָׁל מַכְבְּדִין דְּכְתִיב זוּבַח לֹאלֹהִים יִתְּרָם תִּנְהוּ עֹנֵן לְשַׁלֵּא כְּדַרְכָּה כְּלוּמַר מִבְזִין אֶלֶּא כְּמוֹ שְׁפִרְשֵׁנוּ נִרְאָה דְרַבִּי אֶלְעָזָר אֶכֶּל שְׁלֹא כְּדַרְכָּה אֲמַת לֹאשְׁמוּעִי' דְּחִיב אֶתֵּא דַנְקֵט מַרְקוּלִים לְרַבּוּתָא וּמַהֲשַׁמְסוּתָא נִפְקָא לֹן דְאֵין חִלּוּק בֵּין מַכְבְּדִין לְמִבְזִין כְּדַפְרִי' תַּדַּע דְּהָא אָמַר בְּפִרְק ד' מִיתוֹת (סְנֵהֲדִין דָּף סד:) ג' כְּרִיתוֹת בְּעֻבְדוֹת כּוֹכְבִים לְמַה אַחַת לְכַדְרַכָּה וְאַחַת לְשַׁלֵּא כְּדַרְכָּה וְאַחַת לְמִבְזִין וְלֹא מִבְּעִי לֹן קְרָא אַחֲרִנָּא חַד לְמַכְבְּדִין וְחַד לְמִבְזִין וּמ"ק הָא דְּפִרְרִי בְּקַ' ד' מִיתוֹת אִימָא נִצְתָּה הַשְׁמַתּוּתָא לְלַמַּד עַל הַקָּל כְּלוּ דְמַקְרַמֵּת זוּבַח לְמַה לִּי לְגוּפָה דְמַחְשָׁבִין מַעֲבֹדָה לְעֻבְדָּה וּמַתְמָה עָלֶיהָ הַש"ס אֶלֶּא הָא דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִנּוּן לְזוּבַח בְּהֶמָּה לְמַרְקוּלִים כּו' מַהֲשַׁמְסוּתָא נִפְקָא מֵאִי קוּשְׂיָא דְלִמָּא אַצְטְרִיךְ לְאֲזַנְהָרָה בְּמַחְשָׁב מַעֲבֹדָה לְעֻבְדָּה דְּהָא לְעוֹלָם הוּא כִּךְ דְּלֹא יִזְבְּחוּ אֲזַנְהָרָה לַעֲנֵשׁ דּוּבַח לֹאלֹהִים יִתְּרָם וּי"ל דָּאִם אִימָא דְהַשְׁמַתּוּתָא לְלַמַּד עַל הַקָּל א"כ לֹא תַעֲבֹדָם דְאֻקְמִינוּ (סְנֵהֲדִין דָּף ס:) לְמַגְפָּה וּמַנְשָׁק סָהוּ מִיַּתֵּר לֹן לְאֲזַנְהָרָה אֲזַבִּיחָה דְמַהֲשַׁמְסוּתָא סָהוּ וְלִפְנִין אֲפִילוּ חִיִּיב מִיתָה בְּמַגְפָּה וּמַנְשָׁק:

קו.

עין משפט גַּר מַצוּה
--

א מיי פו: מהל מעשה הקרבנות
הל ד:

ב מיי פו: מהל פרה אדומה הל ד:

ג מיי פו: מהל פרה אדומה הל ד:

ד מיי פייח מהל מעשה הקרבנות הל ה:

ה מיי פייח מהל מעשה הקרבנות הל ה:

ו מיי פייח מהל פסולי המוקדשין הל יג:

ז מיי פייח מהל פסולי המוקדשין הל יב:

ח מיי פג: מהל עבודה זרה וחוקות הגויים הל ג:

מסורת הש"ס

א יומא סח:

ב ספרא אחרי מות פרשה ה ח

ג ספרא אחרי מות פרק י ה-ו

ד לקמן קיא: לקמן קח: לעיל פה: תוספתא זבחים

ה חולין קא: ספרא אחרי מות פרק יז

ו סנהדרין סא: עבודה זרה נא.

ז ספרא אחרי מות פרק ט ג: ספרא אחרי מות פרק ט ד

גליון הש"ס

תוס' ו"ה אוהרת וכו' דקרבן לא בעי אוהרה. עיין בב"ק דף קה ע"ב תוס' ד"ה מאי לאו ושבועות דף קי"ח ע"ב תוס' ד"ה ל"ח:

תורה אור השלם

והוציא את־כַּל־הַפֶּר אֶל־מַחֲוֶיז לַמִּטְנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר אֶל־שֹׁפָר הַדָּשָׁן וְשׁוֹרָף וְגו' [ויקרא ד, יב]
והשרף אותם יכבס בגדיו ורחץ את־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרָיוֹן יָבֹא וְגו' [ויקרא טז, כח]

השֹׁמֵר לָךְ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל־מְקוֹם אֲשֶׁר תֵּרְאֶה [דברים יב, יג]
וְאֵל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִבְיֹאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לִיתְהֵן לְפָנַי וְגו' [ויקרא יז, ד]

וְאַלֹהִים תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַנָּר אֲשֶׁר־נִגְוִי בְּחוֹכֶם וְגו' [ויקרא יז, ח-ט]

וְאֵל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִבְיֹאוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לִיתְהֵן [נִבְרַת וְגו' [ויקרא יז, ט]

וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֹת־זְבַחֵיהֶם לַשְּׂעִידִים אֲשֶׁר־הֵם זִנְיִם אֲחֵרִים חֲקַת וְגו' [ויקרא יז, יז]

הַשֹּׁמֵר לָךְ פֶּן־תַּחַשֵּׁשׁ אֲחֵרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשְּׂעִידִם מִפְּנֵיהֶם וְפֶן תִּרְדָּשׁ לֹאלֹהִיתֶם וְגו' [דברים יב, יז]

אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אֹרֶקְשָׁב אֹרְעוּ וְגו' [ויקרא יז, יג-יז]

^[1] א מיי פו: מהל מעשה הקרבנות
הל ד:

^[2] ב מיי פו: מהל פרה אדומה הל ד:

^[3] ג מיי פו: מהל פרה אדומה הל ד:

^[4] ד מיי פייח מהל מעשה הקרבנות הל ה:

^[5] ה מיי פייח מהל מעשה הקרבנות הל ה:

^[6] ו מיי פייח מהל פסולי המוקדשין הל יג:

^[7] ז מיי פייח מהל פסולי המוקדשין הל יב:

^[8] ח מיי פג: מהל עבודה זרה וחוקות הגויים הל ג:

השווחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

קז.

מסורת הש"ס
א לקמן קיט:
ב כריתות ג:
ג סנהדרין לד:
ד לקמן קח:

תורה אור השלם

פי אם'במקום אשר'יבחר יתוה

ב כריתות ג:

ג סנהדרין לד:

ד לקמן קח:

וברבים יב, יד)

ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ופון'הנר אשר'ניור בחוקם אשר'יעלה עלה או'נבח ואל' פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו ליתוה ונקרת האיש ההוא מעמיו (ויקרא יז, ח-ט)

ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ופון'הנר אשר'ניור בחוקם אשר'יעלה עלה או'נבח (ויקרא יז, ח)

ואל'פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליתוה לפני משפן יתוה דם יחשב לאיש ההוא דם שפך (נקרת האיש ההוא מקשרב עמו (ויקרא יז, ד)

ואל'פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו ליתוה ונקרת האיש ההוא מעמיו (ויקרא יז, ט)

איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או'כשב או'עז במסנה או אשר ישחט מחוץ למסנה (ויקרא יז, ג)

דבר אל'אחרן ואל'בניו ואל'כל בני ישראל ואמרת אליהם זה הדבר אשר'צוה יתוה לאמר (ויקרא יז, ב)

ודבר משה אל'ראשי המשוות לפני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה יתוה (במדבר ל, ב)

ה"ג דאמר רבי יונה אמר קרא שם תעלה להעלאה מה העלאה לא ענש אלא אם פו הנהיר אף שחטיה לא ענש אלא א"כ הנהיר:
אשכחון מקטרי בפנים שהעלו בחוץ שחוטרי פנים שהיו עומדים להקטירן בפנים והעלו בחוץ חייב כדכתיב בהעלאה (ויקרא י"ז:ד') ואל פתח אהל מועד לא יביאנו בראויין להביאן לפנים ולהעלותן הכתוב מדבר:
מקטרי חוץ שחוטרי חוץ שעומדין לקטר בחוץ ולא בפנים:
ואליהם תאמר וזה תחלת פירשת העלאה וסמוכה לפירשת שחוטרי חוץ על הראשונים דמשמעני בשחוטרי חוץ שאמר שאם העלו בחוץ חייב ועליהם נרנינו:
ואליהם כתיב לשון קושאנא הוא:
ה"ג אלא כדתנא דבי ר' ישמעאל ואליהם תאמר לערב פירשיות וי"ו מוסיף על ענין ראשון ועערב הפירשיות לומר שאף שחוטרי חוץ שהעלו בחוץ חייב:
ל"ו כריתות בתורה וקחשיב התם המעלה בחוץ והנינו בה מנינא למה לי ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כלן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת הא תרתי נניחו לחייבא המעלה אברי פנים והמעלה אברי חוץ דכיון דגמרת להו בהינשוא או בגורה שוה הוה ליה כל חד וחד גוף גברה וחיב על כל אחת ואחת אפילו בהעלם אחד ונתני שלשים ושבוע והא ליבא לשנויי שם העלאה קתני כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת והעובר עבודת כוכבים בחדא ואע"ג דטובא חייבי איבא דהכי שנינו בכריתות ואקשינן עלה שבת ועבודת כוכבים [ומשני] תנא חלוקין שלקון במקומן דתנן במסכת שבת (דף עג.) אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ודעבודת כוכבים תנינא בסנהדרין (דף ס:) אחד העובר ואחד הזובח ואחד המקטיר ואחד המנסף אבל הכא לא תנא בחדא המעלה אברי פנים והמעלה אברי חוץ ואף על גב דאבא למשמע מפלגמא דרבי יוסי הגלילי ורבנן בחדא מיהא לא תננייה בתרתי:
והא דתנו לקמן במתניתין (דף ק.) הוזרק [מקצת] דמים בחוץ שלא נזח ארבע מתנות אלא מתנה אחת חייב דהנא וריקה בפנים דכותה דתנו (לעיל וזחים דף לו:) כל הנתני על מזבח החיצון שנתנו במתנה אחת כפיר:
מגלן דאחייב אנזריקת דם בחוץ הא שחטיה והעלאה הוא דכתיב:
דם יחשב דם שפך לרבות את הוזרק והאי קראי בשחוטרי חוץ כתיבי:
או וזבח כתיב גבי העלאה או לרבות את הוזרק:
לחלק דלא תימא עד דמסיק עולה ושלמים:
לא יביאנו משמע חד:
ואינו חייב על הססר לקמן פליגי בה איבא למאן דאמר על אבר חסר ואיבא למאן דאמר על בהמה חסרה עד שיעלה כל הבהמה ואיבא למאן דאמר על הקטרה חסרה כגון פחות מכזית:
אותו שלם משמע:
חד למקטרי פנים כו' דאי כתב חד הוה אמינא הני מלי מקטרי חוץ אבל מקטרי פנים מחיב דהא

מהדרין פוקעין דחסרו אלמא הקטרה היא:
והא תניא בניהומא:
ור"ע סבר מקטרי פנים שחוטרי פנים שחסרו כגון שקעו מעל האור והעלו בחוץ חייב דהא מהדרין פוקעין:
ור' ישמעאל נפקא לה מאז אשר ישחט אע"ג דאצטריף מחוץ למתנה כדלקמן אפילו הכי אשר ישחט יתיירא הוא דמצוי למכתב אל מחוץ למתנה אייתר ליה אשר ישחט לרבות שחיטת העוף:
ההוא מבעיא ליה השוחט העוף חייב ואינו חייב על המולק והילכך אצטריכו תרניהו דאי כתיב אשר ישחט בהמה דכתיב אשר ישחט שור או כשב:
ומה שחטיה שאין זה דרך הקשרו של עוף בפנים חייב עליה בחוץ מליקה לא כ"ש:
ת"ל זה הדבר אשר צוה וגו' וסימך לה אשר ישחט שחטיה ולא מליקה:
לגורה שוה מפרשת ביש גולקין (ב"ב דף ככ:) ובגדרים בפרק בתרא (דף עח.) הקומץ מנחה בחוץ ולא הקטיר פטור:
מנא לה דפטור:
ופרכינן מהי תיתי לחייבא דאצטריף קרא למפטרה:
מה לשחיטה שכן פוסלת בפסח ששחטו שלא לאכלין כגון לחולה וזמן שאין יכול לאכל כזית דכתיב (שמות י"ב:ד') איש לפי אכלו תכסו תאמר בקמץ מנחה דלא שיער פסול שלא לאוכליו ובקפלה נמי אפילו בקסח לא מפסלא בדאמרון בפרק תמיד ושחט (פסחים דף סא.) רבי אומר לשון סורסי הוא זה באדם שאומר כוס לי טלה זה דבשחיטה לחודה הוא דפסלה מקשבת אוכלין:
תיתי מזריקה דלא פסלה שלא לשם אוכלין בפסח ומחייב עלה בחוץ וה"ה לקמיצה ומבלה:
שכן זר חייב עליה מיתה מה שאין פו בקמיצה ומבלה דבעינן עבודה תמה ולא עבודה שליש אחרת עבודה כדאמרינן פרק בראשונה בסדר יומא (דף כד.) ונתני תרניהו יש אסריהו עבודה:

ה"ג דאמר רבי יונה בפ"ק דכריתות (דף ג:) מהינשוא יליף:
הני תלתין ושב תנו דאיבא המעלה והמעלה דכיון דגמרת להו בהינשוא או בגורה שוה הוה ליה כל חד וחד גוף גברה וחיב על כל אחת ואחת אפי' בהעלאה אחת והשוחט ומעלה נמי דקתני התם בתרתי לא נדעינן בהו תרתי לאוי אלא בגורה שוה פי' בקונטרס והא ליבא לשנויי שם העלאה קתני כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת בחדא ואע"ג דטובא חייבי איבא דהכי שנינו לה בכריתות (דף ג:) דאקשינן עליה שבת ועבודת כוכבים תנא חלוקים שלקון במקומן דתנן במס' שבת (דף עג.) אבות מלאכות מ' חסר אחת ודעבודת כוכבים תנינו בסנהדרין (דף ס:) אחד העובר ואחד הזובח ואחד המקטיר ואחד המנסף אבל הני לא תנא הכא בחדא המעלה אברי פנים והמעלה אברי חוץ ואע"ג דאיבא למשמע מפלגמא דרבי יוסי הגלילי ורבנן בחדא מיהא לא תננייה בתרתי עכ"ל וקצת תמה גבי עבודת כוכבים היכי קאמר התם בפ' קמא דכריתות (דף ג:) דקתני יתהון אבינפיהון פירש במקומן הא ליבא למשמע מפתני דד' מיתות אלא חייב חטאת אהנך עבודות אבל חלוק חטאות לא שמעינן מנח:
דאיבא המעלה והמעלה קשיא קשה מהא דלא משני ההיא דכריתות (ג"ו שם) קרבי יוסי הגלילי דפטור מקטרי חוץ:
מאי עבד לה לחלק תמה דהר סניא דלא פרבא אלא כאפיי דפ' השואל (פ"מ דף צה:) דסבר לה קרבי יאשיה דפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סו:) דבעי קרא לחלק גבי אביו ואמו:
חד למקטרי פנים שחסרו וחד למקטרי חוץ שחסרו הכא לא שיער למילף מואליהם תאמר או הבאה תשובה משום דבפנים טעמא דמהדרין פוקעין וסשיבה הקטרה ולא שיער למילף למקטרי חוץ:

אָרְבַּא אָמַר: כְּדִרְבֵּי יוֹנָה, דְּאָמַר רַבִּי יוֹנָה: אֶתְיָא "נֶשֶׁם" – "נֶשֶׁם"; מָה לְהֵלֵן לֹא עָנַשׁ אֱלֹא אִם כֵּן הִזְהִיר, אִף כֵּאֵן לֹא עָנַשׁ אֱלֹא אִם כֵּן הִזְהִיר. אֲשַׁכַּחַן מוֹקֵטְרֵי פָּנִים שֶׁהָעֵלֶן לַחוּץ; מוֹקֵטְרֵי חוּץ שֶׁהָעֵלֶן לַחוּץ מִזֵּין? אָמַר רַב כְּהֵנָּא, אָמַר קָרָא: "וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר" – עַל הַסְּמוּכִין תֹּאמַר. מִתְקִיף לָהּ רַבָּא: מִי כְּתִיב "וְעַלִּיהֶם"? "וְאֵלֵיהֶם" כְּתִיב! אֱלֹא כִּדְתַנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל: "וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר" – לְעֶרֶב פִּרְשִׁיּוֹת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶתְיָא הִבָּאָה–הִבָּאָה; מָה לְהֵלֵן מוֹקֵטְרֵי חוּץ, אִף כֵּאֵן מוֹקֵטְרֵי חוּץ. ^(א) מִתְקִיף לָהּ רַב בִּיבִי, הֵא דִּתְנִין: שְׁלֹשִׁים יָשָׁשׁ פְּרִיתוֹת בְּתוֹרָה – תִּלְתִּין וָשֶׁב הַיִּזִּין, דְּאִיבָא הַמַּעֲלָה וְהַמַּעֲלָה! קִשְׂיָא. ^(ב) וְהִדְתָּנוּ: הַזּוֹרֵק מִקְצַת דָּמִים בַּחוּץ – חַיִּיב, מִנָּלָן? נִפְקָא לִיה מִדְּתַנָּיָא: "דָּם יַחֲשֹׁב" – לְרִבּוֹת הַזּוֹרֵק. דְּבִרִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר: "אוּ זֶבַח" – לְרִבּוֹת אֶת הַזּוֹרֵק. וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל, הֵאִי "אוּ זֶבַח" מֵאִי עֲבִיד לִיה? לְחַלְק. וְרַבִּי עֲקִיבָא, לְחַלֵּק מָנָא לִיה? נִפְקָא לִיה מ"לֹא יִבְיָאנוּ". וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל – הֵהוּא מִיבְעֵי לִיה: עַל הַשְּׁלֹם הוּא חַיִּיב, וְאִינוּ חַיִּיב עַל הַחֲסֵר. וְרַבִּי עֲקִיבָא – נִפְקָא לִיה מ"לְעִשׂוֹת אוֹתוֹ". ^(א) וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל – חֵד לְמוֹקֵטְרֵי פָּנִים שֶׁחֲסֵרוּ וְהָעֵלֶן בַּחוּץ, וְחֵד לְמוֹקֵטְרֵי חוּץ שֶׁחֲסֵרוּ (וְהָעֵלֶן) [וְהָעֵלֶן] בַּחוּץ. וְהֵא תַנָּיָא, רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אֹמַר: יָכוֹל מוֹקֵטְרֵי פָּנִים שֶׁחֲסֵרוּ (וְהָעֵלֶן) [וְהָעֵלֶן] בַּחוּץ חַיִּיב? תִּלְמוּד לומַר: "לְעִשׂוֹת אוֹתוֹ" – עַל הַשְּׁלֹם חַיִּיב וְאִינוּ חַיִּיב עַל הַחֲסֵר. וְרַבִּי עֲקִיבָא – מוֹקֵטְרֵי פָּנִים שֶׁחֲסֵרוּ (וְהָעֵלֶן) [וְהָעֵלֶן] בַּחוּץ, חַיִּיב. "וְרַבִּי עֲקִיבָא, הֵאִי דָּם יַחֲשֹׁב" מֵאִי עֲבִיד לִיה? לְרִבּוֹת שְׁחִיטַת הַעוֹף. וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל – נִפְקָא לִיה מ"אוּ אֲשֶׁר יִשְׁחַט". וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר לָהּ, הֵהוּא מִיבְעֵי לִיה: עַל הַשּׁוֹחֵט הוּא חַיִּיב, וְלֹא עַל הַמוֹלֵק. וְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל – נִפְקָא לִיה מ"זֶה הַדָּבָר". דְּתַנָּיָא: "אֲשֶׁר יִשְׁחַט" – אֵין לִי אֱלֹא שׁוֹחֵט בְּהֵמָה; שְׁחַט עוֹף מָנָא לָן? תִּלְמוּד לומַר: "אוּ אֲשֶׁר יִשְׁחַט". יָכוֹל אִף הַמוֹלֵק? וְדִין הוּא: מָה שְׁחִיטָה דְּאֵין דָּרֹךְ הַכְּשִׁירָה בְּפָנִים, חַיִּיב, מְלִיקָה שֶׁדָּרֹךְ הַכְּשִׁירָה בְּפָנִים, אֵינוּ דִין שֶׁהוּא חַיִּיב? תִּלְמוּד לומַר "זֶה הַדָּבָר". וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר לָהּ: הֵהוּא מִיבְעֵי לִיה לַגִּיזָּרָה שְׁוֵה. וְהֵא דִּתְנִין: הַקּוֹמֵץ וְהַמְקַבֵּל דָּמִים בַּחוּץ פְּטוּר – מִנָּלָן? וּמֵהֵיכָא תִּיתִי דְּחַיִּיב? "תִּיתִי מִשְׁחִיטָה – מָה לְשְׁחִיטָה, שֶׁכֵּן נִפְסָלַת שְׁלֹא לְאוֹכְלִין בְּפֶסַח! תִּיתִי מִזְרִיקָה – מָה לְזִרְיקָה, שֶׁכֵּן זֶר חַיִּיב עָלֶיהָ מִיתָה!

תִּיתִי

מהדרין פוקעין דחסרו אלמא הקטרה היא:
והא תניא בניהומא:
ור"ע סבר מקטרי פנים שחוטרי פנים שחסרו כגון שקעו מעל האור והעלו בחוץ חייב דהא מהדרין פוקעין:
ור' ישמעאל נפקא לה מאז אשר ישחט אע"ג דאצטריף מחוץ למתנה כדלקמן אפילו הכי אשר ישחט יתיירא הוא דמצוי למכתב אל מחוץ למתנה אייתר ליה אשר ישחט לרבות שחיטת העוף:
ההוא מבעיא ליה השוחט העוף חייב ואינו חייב על המולק והילכך אצטריכו תרניהו דאי כתיב אשר ישחט בהמה דכתיב אשר ישחט שור או כשב:
ומה שחטיה שאין זה דרך הקשרו של עוף בפנים להכי כתיב דם שפך לרבות את העוף וריקה בפנים דכותה דתנו (לעיל וזחים דף לו:) כל הנתני על מזבח החיצון שנתנו במתנה אחת כפיר:
מגלן דאחייב אנזריקת דם בחוץ הא שחטיה והעלאה הוא דכתיב:
דם יחשב דם שפך לרבות את הוזרק והאי קראי בשחוטרי חוץ כתיבי:
או וזבח כתיב גבי העלאה או לרבות את הוזרק:
לחלק דלא תימא עד דמסיק עולה ושלמים:
לא יביאנו משמע חד:
ואינו חייב על הססר לקמן פליגי בה איבא למאן דאמר על אבר חסר ואיבא למאן דאמר על בהמה חסרה עד שיעלה כל הבהמה ואיבא למאן דאמר על הקטרה חסרה כגון פחות מכזית:
אותו שלם משמע:
חד למקטרי פנים כו' דאי כתב חד הוה אמינא הני מלי מקטרי חוץ אבל מקטרי פנים מחיב דהא

עין משפט נר מצוה	
א מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הל' ד:	
ב מיי' פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' ג:	
ג מיי' פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' יא:	
ד מיי' פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' ט:	
ה מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הל' יח:	
ו מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הל' יז:	
ז מיי' פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:	
ח מיי' פב' מהל' קרבן פסח הל' ג:	

קז:

לְהִכִּי כְתִבָּה קָרָא דָּלָא תִּיתִי מִבִּינָא תַּמָּה עַל סִגְנָא זוּ דְּבִסְי' בְּתָרָא (דף קטו:) דְּרִישִׁינוּ אֲשֶׁר

יַעֲלָה עוֹלָה מִה הַעֲלָאָה וְשִׁחִיא גָּמַר עֲבֹדָה אִף כֹּל שֶׁהָיָא גָּמַר עֲבֹדָה לַמַּעוּטִי קָמִין וְקִרְכָּבִל וְהִיצָק וְהַבּוֹלֵל וְהַפּוֹתֵחַ וְהַמּוֹלֵחַ כּו': יְכוּל חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת וְנִילֵף גו"ש מִפְּרִים הַנִּשְׁרָפִים כְּדִילְפִי' בְּהַרְוִיג' ב"ד בֶּסֶ' נִגְמַר הֵדִין (סִנְהֶדְרִין דָּף סב:) וְאִפִּי' אֵינָה מִסְנֶה יִלְפִינוּ בְּגִלּוּי מִלְתָּא כִּינוּ דָּלָא אֲשַׁקְּחוּ מַחוּץ לַמִּסְנֶה אֲלֵא חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת: וְלֹא בְּעֵי אֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד אַע"ג דְּאֲצַטְרִיד לְקַמְן (וּכְחִים דָּף קיג): לַמַּעוּטִי רוּבְעָ וְנִרְבַּע וּפְרַת חֲטָאֵת וְקֹדֶשִׁי בְּדָק הֵבִית טוֹבָא פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד כְּתִיבִי: ח"ג וְלִרְבָּא נִכְתּוּב רִחְמָנָא וְאֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד מַחוּץ לַמִּסְנֶה וּבְמִסְנֶה לְמַה לִּי וְקֹא קֹשִׁיָא לִיה לְרַבָּא ל"ל דְּכַתֵּב רִחְמָנָא כָּלִל מַחוּץ לַמִּסְנֶה וּבְמִסְנֶה וְכֹן פִּי' הַקְּוֹנֵט':

הַמַּעֲלָה בְּזִמְנָה הֵנָּה לַעֲלִי פִּרְשִׁתִּי בְּרִישׁ קֹדֶשִׁי קֹדֶשִׁים (וּכְחִים דָּף ס.) גְּבִי מִזְבֵּחַ שְׁנִפְנָם וּפִרְשִׁתִּי מ"ט וְקֵט' תִּכָּא הַמַּעֲלָה וְלֹא נִקֵּט הַשּׁוֹחֵט: רִישׁ לְקִישׁ אֲמַר פְּטוּר קִדְשָׁה רִאשׁוֹנָה כּו' תַּמָּה דָּלָא פְּרִיד עָלֶיהָ מִהֵנָּה מְלֻנִּיּוֹת דְּפְרִיד בִּפ"ק דְּמַגִּלָּה (דף י.) אַר' יִצְחָק דְּאֲמַר שְׁמַעְתִּי שְׁמַקְרִיבִין בְּבֵית חוּזְיוֹ: רַבִּי יוֹחָנָן אֲמַר חֵיב חֲבוּרִי עוֹלִין כְּעוֹלִין דְּמוּ וּא"ת לְמַה לִּי חֲבוּרִי הָא שְׁמַעְיִין לִיה לר' יוֹחָנָן דְּאֲמַר בֶּס' הַקּוֹמֵץ רֵבָה (מִנְחוֹת דָּף כו:): יֵשׁ הַקְּטָרָה בְּפָחוֹת מִקְּנוֹת וּכְינוּ דְחָשִׁיב הַקְּטָרָה בִּפְנִים מִחֵיב בַּחוּץ כְּדֹאֲמַר לְקַמְן (וּכְחִים דָּף קח:) גְּבִי מַקְטִירִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ דַּחֲבִין עָלֵיהֶם בַּחוּץ כִּינוּ דִּבְסָנִים הָוּא הַקְּטָרָה דַּמִּהֲדִרִין פּוֹקְעִין וי"ל הָא דַּחֲשִׁיב לִיה לר' יוֹחָנָן הַקְּטָרָה הֵנִי לַעֲנוּן מַקְטִיר לִסְחָצִין שְׁמִשְׁלִים אַח"כ וַאֲע"ג דְּבִפְּרָק כֹּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת מִצָּה (מִנְחוֹת דָּף נח.) חָשִׁיב לִיה הַקְּטָרָה גְּבִי שְׂאוֹר וְדִבֵּשׁ דְּאֲמַר' יֵשׁ קָמִין פָּחוֹת מִשְׁנֵי יוֹתִים וְיֵשׁ הַקְּטָרָה פָּחוֹת מִפְּנוֹת שְׂאִיגִי הֵתִם דְּכַתִּיב קָרָא וְעוֹד דִּבְשָׁחוּטִי חוּץ מִפְּטוּר טְפִי כְּדֹדְרִישִׁין תִּכָּא עַל הַשֶּׁלֶם הוּא חֵיב וְאִינוּ חֵיב עַל הַסֵּסר וְעוֹד דְּהָא אִתְּקַשׁ מִחֲשָׁבוֹת זוּ לֹו אֲכִילַת מִזְבֵּחַ לֹאֲכִילַת אֲדָם וּמִדַּחֲשִׁב עַל מֵנָת לְהַקְטִיר חוּץ לְמִקְוָמוּ לֹא מִפְּסָלָא בְּפָחוֹת מִפְּנוֹת ש"מ דְּמַקְטִיר בַּחוּץ לֹא מִחֵיב בְּפָחוֹת מִפְּנוֹת:

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

תִּיתִי מִבִּינָא מִשְׁחִיטָה חֲרִיקָה דְּכִי פִּרְכַּת מַה לְשַׁחֲטָה שְׁכֹן פּוֹסְלַת שְׁלֵא לְשֵׁם אוֹכְלִין בְּפִסַּח וְרִיקָה תּוֹכִיחַ מַה לִּירִיקָה שְׁכֹן וְר חֵיב עָלֶיהָ מִיתָה שְׁחִיטָה תּוֹכִיחַ וְחוּר הֵדִין הַצֵּד הַשֵּׁנָה שְׁכֵטָן

שְׁחוּ עֲבֹדָה וְחִיבִין עָלֶיהוּ בַּחוּץ אִף אֲנִי אֲבִיָא קָמִיצָה וְקִפְלָה שְׁחוּ עֲבֹדָה וְיִתְחַיֵּב עָלֶיהוּן בַּחוּץ: אִם כֹּן דְּמִנְתִּי מִבִּינָא לְחֵיב בַּחוּץ עַל עֲבֹדוֹת שְׂאִינִם מִפְּרָשׁוֹת בְּפִרְשָׁה וְיֵשׁ לְהִבְיָאן בְּמָה הַצֵּד לֹא יֵאֲמַר כִּנְרִיקָה וְתִיתִי מִבִּינָא מִשְׁחִיטָה וְהַעֲלָאָה: ה"ג לְהִכִּי כְתִבָּה קָרָא דָּלָא אֲתִיָא מִבִּינָא לְמִימַר דַּאע"ג דְּאֲתִיָא מִבִּינָא לֹא תִיתִי מִבִּינָא: שְׁחַט וְנִרְק בְּהֶעֱלֵם אֲחֵד לר' יִשְׁמַעֲלֵא דְנִפְקָא לָה וְרִיקָה מִדָּם שְׁפָר בְּעִנְשׁ שֶׁל שְׁחִיטָה: אִינוּ חֵיב אֲלֵא אַחַת דְּחֵד פֶּרֶת וְחוּד לֹאֹ הוּא: לר"ע נִפְקָא לָה מֵאוּ וְכַן דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא יו') גְּבִי הַעֲלָאָה: חֵיב שְׁתֵּימִם מִשּׁוֹם דְּשִׁמוֹת מְחַלְקִין: שְׁם תַּעֲלָה וְשֵׁם תַּעֲשֶׂה חֲזוּרִי הַעֲלָאָה לְכַדָּה וְהַשְׂאֵר כָּלְלוּ בְּעִשְׂיָה אַחַת לְמִימַרָא דָּלָא מִחֵיב אֲבוּלְהוּ אֲלֵא סָדָא: פִּלְגִּינְהוּ קָרָא חוּצִיא הַעֲלָאָה מְכַלֵּל שְׂאֵר עֲשִׂיּוֹת לְמִימַרָא דְּמַחֲיב עֵלָה בְּאִפִּי נִפְשָׁה וְאֲשַׁאֲרָא בְּאִפִּי נִפְשָׁהוּ: שְׁחַט וְנִרְק וְהַעֲלָה לר"ה בִּין לר' יִשְׁמַעֲלֵא בִין

לר"ע חֵיב שְׁתֵּימִם לר' יִשְׁמַעֲלֵא כִּינוּ דְּכֵלֵם בְּהֶעֱלֵם [אַחַד] מִחֵיב בְּהַעֲלָאָה סָדָא דְּאִית לָה קָרָא בְּסֵדָא וְאֲשַׁחֲטָה חֲרִיקָה סָדָא דְּמַחֲד קָרָא נָפְקִי וּלר"ע אֲשַׁחֲטָה מִחֵיב סָדָא וְהַעֲלָאָה חֲרִיקָה סָדָא וְכַתָּא לֹא פִלְגִי אֲבִי אַדְר' אֲבָהוּ דְּלֹאֲבִי נְמִי לְדִבְרִי הַכֹּל חֵיב שְׁתֵּימִם סָדָא אִתְּהַעֲלָאָה וְסָדָא אֲשַׁאֲר עֲשִׂיּוֹת: ת"ר אוּ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מַחוּץ לַמִּסְנֶה יְכוּל עוֹד שְׂאִשְׁחַט חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת וְנִילֵף גו"ש מִפְּרִים הַנִּשְׁרָפִים כְּדִילְפִינוּ בְּהַרְוִיג' ב"ד כִּסְנֶהֲדִרִין (דף מב:): ת"ל בְּרִישָׁה דְּקָרָא אוּ עוֹ בְּמִסְנֶה: אִי בְּמִסְנֶה יְכוּל אִף בְּמִסְנֶה שְׂכִינָה אֲלֵא שְׁשִׁנָּה מְקוֹם שְׁחִיטָתוּ כְּנוֹן שְׁחַט עוֹלָה בְּדֵרוֹם וְהָא חֵיב: ת"ל מַחוּץ לַמִּסְנֶה דְּמִשְׁמַע חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת: מַה לְחַלּוּ מִיְחָד שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטִית שׁוּם וְכַן אִף בְּמִסְנֶה כְּנוֹן בְּמִסְנֶה לִוְיָה שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטָה לְשׁוּם וְכַן: נִכְתּוּב קָרָא בְּמִסְנֶה וְאֵל מַחוּץ לַמִּסְנֶה חוּץ לַמַּעוּטִי עוֹלָה בְּדֵרוֹם וּבְמִסְנֶה לְפִרְוִשִׁי דָּלָא בְּעִינוּ חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת וְאֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ לְמַה לִּי: לֹא לַמַּעוּטִי גִגּוּ שֶׁל הִיכַל דְּהִכִּי מִשְׁמַע שְׁלֵא הִבִּיאוּ לְפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד יֵצֵא וְה שְׁהִבִּיאוּ לַעֲזָרָה: וּפְרָכִינוּ וְלִרְבָּא דְּפִטַּר אֲנִינוּ דְּמִשְׁמַע כֹּל חֲלָלָה שֶׁל עֲזָרָה קָרִי אֵל פִּתַּח: נִכְתֵּב אֵל פִּתַּח לַמַּעוּטִי גִגּוּ וְלַמַּעוּטִי עוֹלָה בְּדֵרוֹם שְׁהָרִי בָּאוּ אֵל פִּתַּח וּמִמִּילָא מִשְׁתַּמַּע חֵיבָא בְּמִסְנֶה לִוְיָה שְׁלֵא הִבִּיאוּ אֵל פִּתַּח: מַחוּץ לַמִּסְנֶה וּבְמִסְנֶה ל"ל לֹא לֵאֲתוּיִ גִגּוּ אֲתָא בְּמִסְנֶה וְסֵדֵר אֲתָא מַחוּץ דָּלָא תִימָא מִבְּמִסְנֶה אֲתֵרְבִי נְמִי שׁוֹחֵט עוֹלָה בְּדֵרוֹם ת"ל מַחוּץ לְמִדְרֵשׁ דְּבַעֲיָנוּ מְקוֹם שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטִית שׁוּם וְכַן וְאֵל פִּתַּח אֲצַטְרִיד לְדְרִשָׁא אֲסִרִּיתִי תִרְאִי לְפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד חֵיבִין עָלֶי בַּחוּץ יֵצֵאוּ פֶּרֶת חֲטָאֵת וְקֹדֶשִׁי בְּדָק הַבֵּית: (לֹא) לֵאֲתוּי [כָּלָה] בִּפְנִים כּו' לַעֲלוֹם גג הִיכַל לֹא מִחֵיב דָּלָא קִרְיָנָא בַּה וְאֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ שְׁהָרִי שְׁהִיאוּ אֲלֵא לֵאֲתוּיִ הִיא בִּפְנִים וְצוּרָה בַּחוּץ דָּלָא תִימָא פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד הִיא לְכַד נִצָּמַר בְּמִסְנֶה לֵאֲתוּיִ לְחִיבָא וְסֵדֵר אֲתָא מַחוּץ דָּלָא תֵרְבִי מִבְּמִסְנֶה שׁוֹחֵט עוֹלָה בְּדֵרוֹם וּמַהוּ אֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ שְׁלֵא הִבִּיאוּ כְּדִרְךְ הִבָּאת קֹדֶשִׁי קֹדֶשִׁים בְּצִפּוֹן תִּלְמוֹד לומַר מַחוּץ דָּלָא חֵיב אֲלֵא מִשּׁוֹם חוּץ דְּאִינוּ רֵאוּי לְשׁוּם וְכַן יֵצֵא וְהָ וְאֲתָא אֵל פִּתַּח לַמַּעוּטִי גִגּוּ דָּלָא תֵרְבִיָּה כְּדִקְאֲמַרְתָּ שְׁהוּא מְקוֹם שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטִית כֹּל וְכַן דְּכִין דְּאִשְׁמַעְיִין מַחוּץ דְּעוֹלָה בְּדֵרוֹם פְּטוּר שְׁמַע מִנָּה אֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא אֲצַדְרֵךְ הִבָּאתוּ קִפִּיד אֲלֵא אִתְּבָּהָה כֹּל דְּהוּ וּבְלִבְד שְׂחִיָּה כִּלוּ לְחוּץ חֲלָל הַעֲזָרָה: שְׁחִיטָה בַּחוּץ הִיא וְהָרִי לֹא הִבִּיאוּ לְבֵית הַשְׁחִיטָה אֵל פִּתַּח וּמוֹאֵל פִּתַּח נִפְקָא: הַמַּעֲלָה בְּזִמְנָה הֵנָּה בַּחוּץ: וְקִדְשָׁה לְעִתִּיד לְבֹא וְסוּאָה לָה

וְהַשְׂאֵר מִשְׁחִיטָה תּוֹכִיחַ מִיָּתָה שְׁחִיטָה תּוֹכִיחַ וְחוּר הֵדִין הַצֵּד הַשֵּׁנָה שְׁכֵטָן שְׁחִיטָה וְהַעֲלָאָה: ה"ג לְהִכִּי כְתִיבָּה קָרָא דָּלָא אֲתִיָא מִבִּינָא לְמִימַר דַּאע"ג דְּאֲתִיָא מִבִּינָא לֹא תִיתִי מִבִּינָא: שְׁחַט וְנִרְק בְּהֶעֱלֵם אֲחֵד לר' יִשְׁמַעֲלֵא דְנִפְקָא לָה וְרִיקָה מִדָּם שְׁפָר בְּעִנְשׁ שֶׁל שְׁחִיטָה: אִינוּ חֵיב אֲלֵא אַחַת דְּחֵד פֶּרֶת וְחוּד לֹאֹ הוּא: לר"ע נִפְקָא לָה מֵאוּ וְכַן דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא יו') גְּבִי הַעֲלָאָה: חֵיב שְׁתֵּימִם מִשּׁוֹם דְּשִׁמוֹת מְחַלְקִין: שְׁם תַּעֲלָה וְשְׁם תַּעֲשֶׂה חֲזוּרִי הַעֲלָאָה לְכַדָּה וְהַשְׂאֵר כָּלְלוּ בְּעִשְׂיָה אַחַת לְמִימַרָא דָּלָא מִחֵיב אֲבוּלְהוּ אֲלֵא סָדָא: פִּלְגִּינְהוּ קָרָא חוּצִיא הַעֲלָאָה מְכַלֵּל שְׂאֵר עֲשִׂיּוֹת לְמִימַרָא דְּמַחֲיב עֵלָה בְּאִפִּי נִפְשָׁה וְאֲשַׁאֲרָא בְּאִפִּי נִפְשָׁהוּ: שְׁחַט וְנִרְק וְהַעֲלָה לר"ה בִּין לר' יִשְׁמַעֲלֵא בִין לר"ע חֵיב שְׁתֵּימִם לר' יִשְׁמַעֲלֵא כִּינוּ דְּכֵלֵם בְּהֶעֱלֵם [אַחַד] מִחֵיב בְּהַעֲלָאָה סָדָא דְּאִית לָה קָרָא בְּסֵדָא וְאֲשַׁחֲטָה חֲרִיקָה סָדָא דְּמַחֲד קָרָא נָפְקִי וּלר"ע אֲשַׁחֲטָה מִחֵיב סָדָא וְהַעֲלָאָה חֲרִיקָה סָדָא וְכַתָּא לֹא פִלְגִי אֲבִי אַדְר' אֲבָהוּ דְּלֹאֲבִי נְמִי לְדִבְרִי הַכֹּל חֵיב שְׁתֵּימִם סָדָא אִתְּהַעֲלָאָה וְסָדָא אֲשַׁאֲר עֲשִׂיּוֹת: ת"ר אוּ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מַחוּץ לַמִּסְנֶה יְכוּל עוֹד שְׂאִישְׁחַט חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת וְנִילֵף גו"ש מִפְּרִים הַנִּשְׁרָפִים כְּדִילְפִינוּ בְּהַרְוִיג' ב"ד כִּסְנֶהֲדִרִין (דף מב:): ת"ל בְּרִישָׁה דְּקָרָא אוּ עוֹ בְּמִסְנֶה: אִי בְּמִסְנֶה יְכוּל אִף בְּמִסְנֶה שְׂכִינָה אֲלֵא שְׁשִׁנָּה מְקוֹם שְׁחִיטָתוּ כְּנוֹן שְׁחַט עוֹלָה בְּדֵרוֹם וְהָא חֵיב: ת"ל מַחוּץ לַמִּסְנֶה דְּמִשְׁמַע חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת: מַה לְחַלּוּ מִיְחָד שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטִית שׁוּם וְכַן אִף בְּמִסְנֶה כְּנוֹן בְּמִסְנֶה לִוְיָה שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטָה לְשׁוּם וְכַן: נִכְתּוּב קָרָא בְּמִסְנֶה וְאֵל מַחוּץ לַמִּסְנֶה חוּץ לַמַּעוּטִי עוֹלָה בְּדֵרוֹם וּבְמִסְנֶה לְפִרְוִשִׁי דָּלָא בְּעִינוּ חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִסְנוֹת וְאֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ לְמַה לִּי: לֹא לַמַּעוּטִי גִגּוּ שֶׁל הִיכַל דְּהִכִּי מִשְׁמַע שְׁלֵא הִבִּיאוּ לְפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד יֵצֵא וְהָ שְׁהִיבִיאוּ לַעֲזָרָה: וּפְרָכִינוּ וְלִרְבָּא דְּפִטַּר אֲנִינוּ דְּמִשְׁמַע כֹּל חֲלָלָה שֶׁל עֲזָרָה קָרִי אֵל פִּתַּח: נִכְתֵּב אֵל פִּתַּח לַמַּעוּטִי גִגּוּ וְלַמַּעוּטִי עוֹלָה בְּדֵרוֹם שְׁהָרִי בָּאוּ אֵל פִּתַּח וּמִמִּילָא מִשְׁתַּמַּע חֵיבָא בְּמִסְנֶה לִוְיָה שְׁלֵא הִבִּיאוּ אֵל פִּתַּח: מַחוּץ לַמִּסְנֶה וּבְמִסְנֶה ל"ל לֹא לֵאֲתוּיִ גִגּוּ אֲתָא בְּמִסְנֶה וְסֵדֵר אֲתָא מַחוּץ דָּלָא תִימָא מִבְּמִסְנֶה אֲתֵרְבִי נְמִי שׁוֹחֵט עוֹלָה בְּדֵרוֹם ת"ל מַחוּץ לְמִדְרֵשׁ דְּבַעֲיָנוּ מְקוֹם שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטִית שׁוּם וְכַן וְאֵל פִּתַּח אֲצַטְרִיד לְדְרִשָׁא אֲסִרִּיתִי תִרְאִי לְפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד חֵיבִין עָלֶי בַּחוּץ יֵצֵאוּ פֶּרֶת חֲטָאֵת וְקֹדֶשִׁי בְּדָק הַבֵּית: (לֹא) לֵאֲתוּי [כָּלָה] בִּפְנִים כּו' לַעֲלוֹם גג הִיכַל לֹא מִחֵיב דָּלָא קִרְיָנָא בַּה וְאֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ שְׁהָרִי שְׁהִיאוּ אֲלֵא לֵאֲתוּיִ הִיא בִּפְנִים וְצוּרָה בַּחוּץ דָּלָא תִימָא פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד הִיא לְכַד נִצָּמַר בְּמִסְנֶה לֵאֲתוּיִ לְחִיבָא וְסֵדֵר אֲתָא מַחוּץ דָּלָא תֵרְבִי מִבְּמִסְנֶה שׁוֹחֵט עוֹלָה בְּדֵרוֹם וּמַהוּ אֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ שְׁלֵא הִבִּיאוּ כְּדִרְךְ הִבָּאת קֹדֶשִׁי קֹדֶשִׁים בְּצִפּוֹן תִּלְמוֹד לומַר מַחוּץ דָּלָא חֵיב אֲלֵא מִשּׁוֹם חוּץ דְּאִינוּ רֵאוּי לְשׁוּם וְכַן יֵצֵא וְהָ וְאֲתָא אֵל פִּתַּח לַמַּעוּטִי גִגּוּ דָּלָא תֵרְבִיָּה כְּדִקְאֲמַרְתָּ שְׁהוּא מְקוֹם שְׂאִינוּ רֵאוּי לְשַׁחֲטִית כֹּל וְכַן דְּכִין דְּאִשְׁמַעְיִין מַחוּץ דְּעוֹלָה בְּדֵרוֹם פְּטוּר שְׁמַע מִנָּה אֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא אֲצַדְרֵךְ הִבָּאתוּ קִפִּיד אֲלֵא אִתְּבָּהָה כֹּל דְּהוּ וּבְלִבְד שְׂחִיָּה כִּלוּ לְחוּץ חֲלָל הַעֲזָרָה: שְׁחִיטָה בַּחוּץ הִיא וְהָרִי לֹא הִבִּיאוּ לְבֵית הַשְׁחִיטָה אֵל פִּתַּח וּמוֹאֵל פִּתַּח נִפְקָא: הַמַּעֲלָה בְּזִמְנָה הֵנָּה בַּחוּץ: וְקִדְשָׁה לְעִתִּיד לְבֹא וְסוּאָה לָה

וְהַשְׂאֵר מִשְׁחִיטָה תּוֹכִיחַ מִיָּתָה שְׁחִיטָה תּוֹכִיחַ וְחוּר הֵדִין הַצֵּד הַשֵּׁנָה שְׁכֵטָן שְׁחִיטָה וְהַעֲלָאָה: ה"ג לְהִכִּי כְתִיבָּה קָרָא דָּלָא אֲתִיָא מִבִּינָא לְמִימַר דַּאע"ג דְּאֲתִיָא מִבִּינָא לֹא תִיתִי מִבִּינָא: שְׁחַט וְנִרְק בְּהֶעֱלֵם אֲחֵד לר' יִשְׁמַעֲלֵא דְנִפְקָא לָה וְרִיקָה מִדָּם שְׁפָר בְּעִנְשׁ שֶׁל שְׁחִיטָה: אִינוּ חֵיב אֲלֵא אַחַת דְּחֵד פֶּרֶת וְחוּד לֹאֹ הוּא: לר"ע נִפְקָא לָה מֵאוּ וְכַן דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא יו') גְּבִי הַעֲלָאָה: חֵיב שְׁתֵּימִם מִשּׁוֹם דְּשִׁמוֹת מְחַלְקִין: שְׁם תַּעֲלָה וְשְׁם תַּעֲשֶׂה חֲזוּרִי הַעֲלָאָה לְכַדָּה וְהַשְׂאֵר כָּלְלוּ בְּעִשְׂיָה אַחַת לְמִימַרָא דָּלָא מִחֵיב אֲבוּלְהוּ אֲלֵא סָדָא: פִּלְגִּינְהוּ קָרָא חוּצִיא הַעֲלָאָה מְכַלֵּל שְׂאֵר עֲשִׂיּוֹת לְמִימַרָא דְּמַחֲיב עֵלָה בְּאִפִּי נִפְשָׁה וְאֲשַׁאֲרָא בְּאִפִּי נִפְשָׁהוּ: שְׁחַט וְנִרְק וְהַעֲלָה לר"ה בִּין לר' יִשְׁמַעֲלֵא בִין

תִּיתִי מִבִּינָא מִשְׁחִיטָה חֲרִיקָה דְּכִי פִּרְכַּת מַה לְשַׁחֲטָה שְׁכֹן פּוֹסְלַת שְׁלֵא לְשֵׁם אוֹכְלִין בְּפִסַּח וְרִיקָה תּוֹכִיחַ מַה לִּירִיקָה שְׁכֹן וְר חֵיב עָלֶיהָ מִיתָה שְׁחִיטָה תּוֹכִיחַ וְחוּר הֵדִין הַצֵּד הַשֵּׁנָה שְׁכֵטָן

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

קת.

 עין משפט נר מצוה	
א מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	
ב מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	
ג מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	
ד מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	
ה מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	
ו מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	
ז מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	
ח מיי פייח מחלי מעשה הקרבנות חל יז:	

 מסורת הש"ס
א לעיל פה: לקמן קיא: משנה זבחים; לעיל קז: פסחים פג: תוספתא זבחים; ספרא אחרי מות פרק יז
ב כריתות טז: ספרא אחרי מות פרק יא
גליון הש"ס
גמ' מיבעי ליה לשנים שהעלו. ע"י תבואת שור הלכות שחיטה ס"י ב ס"ק כב:
תורה אור השלם

ובל' קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשפית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך על כל קרבנותי מקריב מלח (ויקרא ב, יג)

ואל' פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליתנה לפני משכן ויתנה דם יחשב לאיש ההוא דם ששך (ונקרת האיש ההוא מקריב עמו) (ויקרא יז, ד)

ואל' פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו ליתנה ונקרת האיש ההוא מעמיו (ויקרא יז, ט)

איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או צו במזבח או אשר ישחט מחוץ למזבח (ויקרא יז, ג)

ואלקים תאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר ישעלה עלה אוֹזֶבֶחַ (ויקרא יז, ח)

ראש יונה של עולת העוף והעלו בחוץ: מלח אי פריש מצוה לחזור ולמלחו שחיטת לילה אכא ביניהו לקאורה רבי ורבי אלעזר בר"ש סברי בר"ש דאמר ברכתיב (ויקרא ב) ולא תשפית מלח ברית: שעת הפשר לקרב בפנים: שפן קדש מקבולו אע"פ שהוציאו אם חזר והכניסו והעלתו לא ירד בדאמרו בהמזבח מקדש (לעיל זבחים דף פד). הלן והיצא כו': שחיטת לילה אכא ביניהו לרבי שחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור שלא היתה לה שעת הפשר דבשחיטתה נפסלה לר"א חייב שהרי הקדש מקבולו שאם עלה לא ירד: רבה אמר קבלה בכלי חל אכא ביניהו שעת הפשר ליכא קדש מקבולו איכא דכל שפסולו בקדש הקדש מקבולו: כל היכא דנטמא גופו של זה ואח"כ נטמא הפשר ואפלו ע"י אחרים מודה ר' יוסי הגלילי דחייב בדאמרו מה לי על ידו מה לי ע"י אחרים דטעמא דר' יוסי משום דאין אסור חל על אסור הוא וכאן אסור טמאת הגוף קדם: כי פליגי בדשנטמא בשר תחלה ונאסר על זה משום טמאת בשר שאין חייבין עליו טמאת וכי הדר נטמא הגוף אית לה לר' יוסי אין אסור טמאת הגוף חל על אסור זה ואע"ג דאסור כולל הוא דאיכא למימר דמגו דמתסר בפשר חתיכות טהורות משום טמאת הגוף נחסר נמי בהך לא אמרינן האי מגו הלך אין ראיה מטמא שאכל את הטהור לכאן דהתם טמאת הגוף קדים: ורבנן סברי אמרינן מגו ואסור כולל חל על אסור אחר דהא דאמרינן אין אסור חל על אסור באסורי דעלמא קאמרינן: נהי דלא אמרינן מגו לחול אסור על אסור ואפלו הוא כולל מיהו הני מלי היכא דשניהן שוין אבל הכא תיתי טמאת הגוף דחמירא ותחול ככולל על טמאת בשר דקילא דהכי אמרינן בשחיטת חלין בפרק גיד הנזשה (חלין דף קא). דרבי יוסי הגלילי לית לה אסור חל על אסור אפלו ע"י כולל ובאסור חמור אית לה אסור חל על אסור כשהוא אסור כולל גבי אוכל גיד הנזשה של עולה דאוקמנא ברכי יוסי הגלילי דסתני חייב שתיים: מתני' השוחט קדשים בחוץ לאכילת הקדיוט חייב: והמעלה לקדיוט פטור משום העלאת חוץ וחייב משום עובד עבודת כוכבים ואם הויד בעבודת כוכבים ושגג בהעלאת חוץ אינו מביא על שגגתו חטאת וטעמא מפרש בגמ': שנים שאחזו בגמרא מפרש לה: העלה ונדע לו וסוד והעלה מאותה בהמה עצמה ובגמרא מפרש פלגתיהו: שיעלה לראש המזבח שינגה מזבח לשם כך ועלה וטעמא מפרש בגמ': גמ' דכתיב לה' ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו לה' (ויקרא י"ז:ט') מקלל דבעושה לשם הכתוב מדבר: בשחיטת חוץ נמי כתיב (שם) ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה': איש איש להביא איש ששחט לאיש: שאני התם בשחיטה לא מצית למדרש איש איש לחייב שנים שאחזו בסכין ושחטו: דהא כתיב ההוא וקא סלקא דעמך ונקרת האיש ההוא (שם):

ראש בן יונה שאין בו כזית, ומלח משלימו לכזית; מהו? אמר ליה רבא מפרזקנא לרב אשי: לאו היינו פלוגתנייהו דרבי יוחנן וריש לקיש? תיבעי לרבי יוחנן, ותיבעי לריש לקיש; תיבעי לרבי יוחנן – עד כאן לא קאמר רבי יוחנן התם, אלא עצם – דמינא דבשר הוא; אבל מלח, דלאו מינא דבר יונה הוא – לא. תיבעי לריש לקיש – עד כאן לא קאמר ריש לקיש התם, אלא דאי פריש מינה לאו מצוה לאסוקי; אבל הכא, דאי פריש מצוה לאסוקי – לא. או דלמא לא שנא? תיקו. רבי יוסי הגלילי אומר כו'. ^(א)השיב רבי תחת רבי יוסי הגלילי: מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ – שהיתה לו שעת הכושר; תאמר בשוחט חוץ ומעלה בחוץ – שלא היתה לו שעת הכושר?! השיב רבי אלעזר ברכי שמעון תחת רבי יוסי הגלילי: מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ – שפן קודש מקבולו; תאמר בשוחט בחוץ – שאין קודש מקבולו?! "מאי בינייהו? אמר זעירי: שחיטת לילה איכא בינייהו. רבה אמר: קבלה בכלי חול איכא בינייהו. טמא שאכל בין קודש כו'. שפיר קאמרי ליה רבנן לרבי יוסי הגלילי! אמר רבא: כל היכא דנטמא טומאת הגוף ואחר כך נטמא בשר – דכולי עלמא לא פליגי דחייב, ואחר כך נטמא הגוף. דרבנן סברי אמרינן מיגו, ורבי יוסי הגלילי סבר לא אמרינן מיגו. ורבי יוסי – נהי דמיגו לא אמרינן; תיתי טומאת הגוף דחמירא, ותחול על טומאת בשר! אמר רב אשי: ממאי דטומאת הגוף חמורה? דלמא טומאת בשר חמורה, שפן אין לה טהרה במקוה! מתני' חומר בשחיטה מבעלייה, ובעלייה מבשחיטה. ^(ב:ח)חומר בשחיטה – שהשוחט להקדיוט חייב, והמעלה להקדיוט פטור. חומר בעלייה – שנים שאחזו בסכין ושחטו, פטורים; אחזו באבר והעלו, חייבין. העלה חזר והעלה וחזר והעלה – חייב על כל עלייה. דברי רבי שמעון. רבי יוסי אומר: אינו חייב אלא אחת. ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח. רבי שמעון אומר: אפילו העלה על הסלע או על האבן – חייב. גמ' מאי שנא המעלה להקדיוט דפטור – דכתיב "לה", בשחיטה נמי הכתיב "לה"! שאני התם, דאמר קרא: "איש איש". גבי העלאה נמי כתיב: "איש איש"! מיבעי ליה לשנים שהעלו באבר – חייבין. אי הכי, הכא נמי מיבעי ליה לשנים שאחזו בסכין ושחטו – שחייבין! שאני התם, דאמר קרא: "ההוא" – אחד ולא שנים. אי הכי, גבי העלאה נמי – הא כתיב "ההוא"!

מיבעי

בפרק המזבח מקדש (לעיל זבחים דף פד). נשחטה בלילה אם עלתה לא תרד דהשתא קדש מקבולו ולא היתה לו שעת הפשר אבל לרבי יהודה דאמר אם עלתה תרד בין לרבי בין לרבי אלעזר בר"ש שחט בלילה בפנים והעלה בחוץ לא מבעיא (ליה) לרבי יוסי הגלילי דפטור אלא אפלו לרבנן נמי פטור כדמוכח בסוף פראקין (לקמן זבחים קיא:). גבי הא דתנן ר"ש אומר כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלה בחוץ ומפרש זעירי גופה שחיטת בהמה בלילה אכא ביניהו וה"ק השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור פרוש דאין מתקבל בפנים כר' יהודה דאמר אם עלה (לא) ירד שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב אלמא דאפילו לרבנן דמחייבי שחט בחוץ ומעלה בחוץ מודו בשוחט בלילה בפנים ומעלה בחוץ דפטור לר' יהודה וקצת תמה זעירי ורבה אמאי נקטי הכא שחיטת לילה וקבלה בכלי חול דהינו כמו נשפך דמה דלא הוי אלא לר"ש דלרבי יהודה תרניהו נרדו הוי להו למימר אכא ביניהו נשחטה חוץ לזמנו וחוץ למקומו דלכלי עלמא לא ירד דהרי קדש מקבולו ולא היתה לו שעת הפשר ושפא אנב דנקטי רבה זעירי בסוף פראקין (שם) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן שחיטת לילה וקבלה בכלי חול נקטי נמי הכא וצריך לדקדק לר' יהודה דאמר (לעיל זבחים דף פד). ביצא דמה אם עלה ירד הרי זורק מקצת דמים בחוץ דחייב אע"ג דאין קדש מקבולו ושפא לרבי יהודה לא היה חייב והא דדרשינן מקרא לרבות הזורק דלמא בשחטוי חוץ ולא בשחטוי פנים מדי דהנה אשחיטת לילה בסוף פראקין אבל לרבי יוסי הגלילי אליבא דרבי יהודה ודאי לא משפחת לה זורק בחוץ דחייב ועוד נראה דהא דמפטר לר' יהודה משום דאין קדש מקבולו הינו כשאין קדש מקבולו מנחת פסול אחר מלבד פסול זה שניצא לחוץ והעלתו וניחא נמי דמתני' מחייב הקומץ והלבונה והקטרת ומנחת כהנים שהעלו בחוץ אף על גב דאמרינן בריש המזבח (לעיל זבחים דף פג:) דמנחות לר"י הגלילי נרדו וכו' נסכים הבאים עם הזבח דאמרינן לדברי פלו נרדו וברייתא דבסמוך (דף קט.) דמרבי פסולין לא חשיב נשחטה בלילה ונשפך דמה שמע מנה דרבי יהודה היא ולא מחייבי אהני משום דנרדו ואפלו הכי מחייב אקמין ומנחת נסכים ונסוף היין והמים והינו טעמא דפרשית וקצת קשה דלרבי יהודה אין מתלשב מה שהשיב ר' אלעזר בר"ש תחת ר"י הגלילי דאפתי תקשי ליה אף הקמן בפנים והעלה בחוץ פיון שהוציאו פסלו: רבנן סברי מגו באסור כולל פליגי כדמפרש בסוף גיד הנזשה (חלין דף קא):

קח:

 עין משפט נר מצוה
--

א	מיי	פייח	מהל'	מעשה
הקרבנות הל' יא:				
ב	מיי	פייט	מהל'	מעשה
הקרבנות הל' ז:				
ג	מיי	פייט	מהל'	מעשה
הקרבנות הל' יא:				
ד	מיי	פייט	מהל'	מעשה
הקרבנות הל' א:				

שׁוֹגֵג אָנוס ומטעה קצת קשה אָנוס ל"ל קרא פשיטא דאָנס רחמנא פטרה וְשֵׁמָא הָאֵי אָנוס פֿרַט לאומר מתר ותמה ל"ל קרא למפטרה מִכְּבֶרֶת קָשׁוּהָ שׁוֹגֵג. פְּשִׁיטָא בֵּר קרנן הוא י"ל ס"ד אִמְיָנָא אִי לא מִיִּיתִי קרנן לָהּנִי בְּכֶרֶת דִּהֶא לְאַחֵר תְּבִאֵת קרנן דִּוְקָא כְּתִיב וְנִסְלַח לוֹ: **לְהוֹצִיא** שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח הֵינִי לְאַחֵר הַגִּרְלָה דְקָדָם הַגִּרְלָה מְחִיב אֶתְרֻנְהוּ כְּדִמּוּכַח פֶּרֶק שְׁנֵי שְׁעִירֵי (יומא דף סב:): **וְהַמַּעֲלָה** לַהֲדִיט פֶּטוּר פִּי' בַּקּוּנְטֶרֶס פֶּטוּר מִשּׁוּם הַעֲלָאת חוץ וְחֵיב מִשּׁוּם עוֹבֵד עֲבֻדַת כּוֹכְבִּים וְאִם הֵיזִד בְּעֲבֻדַת כּוֹכְבִּים וְשֹׁגֵג בַּהֲעֲלָאת חוץ אֵינִי מְבִיא עַל שְׁגָגָתוֹ חֲטָאת וְתִמָּה אִמְאִי יִתְחַיֵּב מַעֲלָה לְסִבּוֹר מִשּׁוּם מַעֲלָה בַּחוּץ כִּיּוֹן דְּמוֹיִד בְּעֻבְדַת כּוֹכְבִּים לֹא שָׁב מִיִּדְעָתוֹ הוּא דְמוּמָר לְעֻבְדַת כּוֹכְבִּים מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֹּלָה וְיִחָנֵם דִּחַק עֲצֻמוֹ בַּקּוּנְטֶרֶס דְּמַעֲלָה לְסִבּוֹר אִין שְׁוִי לְחֵיבֵי מִשּׁוּם עֲבֻדַת כּוֹכְבִּים כִּיּוֹן דְּאִין מִתְּקַן לְשֵׁם עֲבֻדַת כּוֹכְבִּים: דְּבִרְהַ תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם בִּפְּרָק אֵלִי מִצִּיאוֹת (ב"מ דף לא): **פרשתי: אֲכַל** בְּהֵמָה כְּתִיב לִפְיֵכָּה הֶעֱלָה כִּמְה אֲבָרִים זֶה אַחֵר זֶה אֵינִי חֵיב אֵלָא אַחַת אֲשַׁמָּא מְחִיב דְּאִתְּהִיב לְכֹלָה בְּהֵמָה וְאַחֲרֵינִי פֶטוּר דְּבִכֵּר חֲסֵרָה דְּמָה שֶׁהֶעֱלָה חֲרִי הוּא כְּנֻאבֵד וּמ"ס אֲכַל אֲבָר וְאֲבָר אֲבַל אֲבָר אַחַד שֶׁהֶעֱלָה לְחֻצָּאִין לִכ"ע לֹא מְחִיב אֵלָא אַחַת וּמְחִיב אֵינִית קָמָא וְרַבִּי יוֹחָנָן אִין שְׁוִי מִחֲלָקַת בְּאֲבָר אַחַד דְּמַר סִבֵּר מִקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ וְהָעֵלָן בַּחוּץ חֵיב וְכִי כְּתִיב לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ אֲשׁוּחוּטִי חוץ אֲבַל לֹא אֲשׁוּחוּטִי פָּנִים דִּהֶא מִהֲדַרְיֵן פּוֹקַעִין וּמַר סִבֵּר פֶּטוּר כִּר' וְשִׁמְעֵאל דִּלְעִיל וְסִבְּרִי דִּלָּא מִהֲדַרְיֵן פּוֹקַעִין [אֲבַל בֵּד' וַה' אֲבָרִים חֵיב עַל כָּל אֲבָר] לִכ"ע וּא"ת מֵאִי טַעְמָא לֹא מְחִיב אִכְפִּיַת שְׁנֵי נְהִי דִּלָּא מִהֲדַרְיֵן פּוֹקַעִין מ"מ אִם מִחֲסַר אֲבָר אַחַד לְכִמְה וַיְהִים חֵיב לְהַעֲלוֹת אֵת כָּלָּן א"כ הַקְטָרָה הוּא וְאִמְאִי לֹא מְחִיב עֹלָה בַּחוּץ וַי"ל דִּהֶא מְחִיב לְהַקְטִיר הַכֹּל לֹא מִשּׁוּם דִּתְהִי חֲטִיבָה הַקְטָרָה בְּחָצִי אֲבָר אֵלָּא מִשּׁוּם דְּכֹלָה חֲדָא הַקְטָרָה הִיא וְכִיּוֹן שֶׁהַתְּחִיל בָּהּ גּוֹמֵר אֲבַל אִי מִהֲדַרִּי פּוֹקַעִין שְׁחִסְרָה וְהַקְטָרָה שְׂאֵר מִזֶּה זֶשׁ לְלַמֹּד דִּחְשִׁיבָא הַקְטָרָה בְּחָצִי אֲבָר וּכ"ג שִׁיטָה זֶה וּבַקּוּנְטֶרֶס פִּי' בַּע"א: **לֹא** נִחְלְקוּ אֵלָּא בְּמִקְטָרִי חוץ שְׁחִסְרוּ וְהָעֵלָן בַּחוּץ מַר סִבֵּר חֵיב פִּי' בַּקּוּנְטֶרֶס וְכִי כְּתִיב אוֹתוֹ לְמַעֲוִטִי פְחוֹת מִכְּפֹת אֶתָּא שְׂאִין הַקְטָרָה שְׁלֵמָה וּבִדְרָשׁ לְקַמֹּן וּא"ת וּמֵאִי טַעְמָא בְּעִי קָרָא לְמַעֲוִטִי פְחוֹת מִכְּפֹת הֵיכָן מְצִינוּ שְׁחִיבָה תּוֹרָה בְּחָצִי שְׁעוֹר וְחָצִי זֵית חָצִי שְׁעוֹר הוּא דִּלָּא מְצִינוּ הַקְטָרָה לְהִתְחַיֵּב בְּפְחוֹת מִכְּפֹת לֹא לַעֲנוֹן מִחֲשָׁבָה וְשׁוּם דְּבִר אֵלָּא דִּוְקָא גְבִי שְׂאוֹר וְכֵּשׁ דְּחִיב בְּפְחוֹת מִכְּפֹת לִמְאֹן דִּיאִית לִיה מִכֶּסֶׁר קִרְאִי וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּשִׁמָּא כִּיּוֹן דְּמִהֲדַרִּי' פּוֹקַעִין פְּחוֹת מִכְּפֹת הֵנָּה אִמְיָנָא דְּמִחְיָב בַּחוּץ אִי לֹא דְּכִתִּיב אוֹתוֹ:

כִּמְאֹן מִהֲדַרְיֵן פּוֹקַעִין כּו' הֵא דְּמִחְיָבִינוּ בְּרִישׁ פֶּרֶקִין (זִכְרִים דָּף קז.) לר"ע מִקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ וְהַקְרִיבִן בַּחוּץ הֵינִי דִּוְקָא כִּיּוֹן אִמּוּרִי אוֹ אֲבָרֵי עוֹלָה שְׁחִסְרוּ דִּלָּא מִפְּסִלִי בְּהִכִּי אֲבַל מִנְחָה שְׁחִסְרָה וְקִטְרֵת וּלְבוֹנָה שְׁחִסְרוּ דְּמִפְּסִלִי מִמִּמַּת חֲסֵרוֹן פֶּטוּר כְּדִתְנִן לְקַמֹּן (זִכְרִים דָּף קט:) וְכָלִן שְׁחִסְרוּ כֹּל שֶׁהוּא וְהַקְרִיבִן בַּחוּץ פֶּטוּר וְגַבִּי עוֹלָה רִחְנִי הַמַּעֲלָה (עוֹלַת כֹּפֹת) חֵיב וּמִקְטָרְפִין לְכֹפֹת לְהַעֲלוֹתוֹן בַּחוּץ וְלִחְיֵב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתֵר וְטַמָּא (וְאַמּוּרִים וּמֹן הַאֲמוּרִין בַּחוּץ חֵיב) וּמִלְשֻׁמַּע בְּגִמְרָא דְּבִנְתּוּתָתוּרֵי מְנִירֵי דִקְתַּנִּי בְּבִרְיָתָא עוֹלָה וְאַמּוּרִין אִין שְׁלֵמִים וְאַמּוּרִיתֶּהּן לֹא וּמוֹרִי לֶה בְּנִתּוּתָתוּרֵי וּכר' יְהוֹשֻׁעַ וְקָצַת תַּמָּה קָמָן וּלְבוֹנָה

אִמְאִי לֹא מְחִיב עֲלֵיהֶוּ בַּחוּץ כִּלְשַׁחֲסֵרוּ נְהִי דְּמִפְּסִלִי לְכַתְּחֵלָה מ"מ מִתְּקַלְבִּין הֵם בְּפָנִים דָּאִם עֲלוּ לֹא יִרְדּוּ דִּחְסֹה לִיה פִּסְלוּ בַּקֶּדֶשׁ כִּלְשַׁחֲסֵר כִּיּוֹן קִמְצִיָּה לְהַקְטִירָה וּלְמֵאֹן דִּחְשִׁיב בְּמִנְחוֹת פ' קמא (דף ט:): חֲסֵרוֹן כְּבַעַל מוּם יִחִיא וַי"ל דְּאִפִּילוּ מִתְּמָא לּוֹמַר דָּאִם עֲלָה לֹא יִרַד מ"מ סִבְּרָא הוּא לְמַעֲוִטָה מִדְּכְתִיב אִתּוּ עַל הַשְּׁלָם הוּא חֵיב וְאֵינִי חֵיב עַל הַחֲסֵר כִּיּוֹן דִּלְכַתְּחֵלָה לֹא יַעֲלָה וְצָרִיד לְדַקְדָּק אִי מִהֲדַרְיֵן פּוֹקַעִין דִּידְהוּ וּבִפְּרָק הַמּוֹנֵחַ מְקַדֵּשׁ (לְעִיל וְזִכְרִים דָּף פג:) אִיכָּא כִּמְה קִרְאִי לְרַבִּן גְּמִלְיָאֵל מְהִיא הַעוֹלָה עַל מוֹקְדָּה וּלְאִידִיד מְאֲשֵׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ וְעוֹד דְּרָדְשִׁינוּ לְעִיל (זִכְרִים דָּף פו.) וְעִשִׂית עֲלִיתְךָ הַבֶּשֶׂר וְהֵדֶם עֲכוּלִי עוֹלָה אִתָּה מִסּוּדִר וְאִי אִתָּה מִסּוּדִר עֲכוּלִי יִצִּיד וְעֲצֻמוֹת מִלְשֻׁמַּע הֵא בִּשְׂר דּוּמִיא דִּיגִידִים וְעֲצֻמוֹת מִהֲדַרְיֵן אִפִּילוּ בְּמִקְצַת וְתִמָּה אִי פִלְגִי עֲלָה רַבִּי יוֹסִי:

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

לְמַעֲוִטִי שׁוֹגֵג אָנוס ומטעה דִּהְכִי דְרִישׁ בַּת"כ כֹּל הָהוּא דְּגַבִּי וְנִכְרַת כִּלְשֵׁנֹו בְּתוּנָתוֹ וּבִדְעוּתוֹ וְלֹא אָנוס וְלֹא שׁוֹגֵג מְאִילוּ

מִיבְעִי לִיה לְמַעֲוִטִי שׁוֹגֵג, אָנוס וּמוֹטְעָה. אִי הֲכִי, הֲכֹא נְמִי מִיבְעִי לְמַעֲוִטִי אָנוס, שׁוֹגֵג וּמוֹטְעָה! תְּרִי "הָהוּא" כְּתִיבִי.
אֲבִי אֵלָא "לֶה" לְמָה לִּי? לְהוֹצִיא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח. חוֹמֵר בְּהַעֲלָאָה כּו'.
^(ס)
**תְּנִנוּ רַבָּנָן: "אִישׁ אִישׁ" – מָה תִּלְמּוּד לּוֹמַר? שְׁנַיִם שְׂאֵחְזוּ בְּאֲבָר וְהָעֵלוּ, שְׁחִיבִין. שְׁיָכוֹל וְהֵלֵא דִין הוּא: וּמָה הַשּׁוֹחֵט לְהִדְיוֹט, שְׁחִיב – שְׁנַיִם שְׂאֵחְזוּ בְּסִכִּין וְשִׁחְטוּ, פְּטוּרִין; הַמַּעֲלָה לְהִדְיוֹט, שְׁפִטוּר – אֵינִי דִין שְׁשְׁנַיִם שְׂאֵחְזוּ, פְּטוּרִין? תִּלְמּוּד לּוֹמַר: "אִישׁ אִישׁ". דְּבָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: "הָהוּא" – אַחַד וְלֹא שְׁנַיִם. אִם כֵּן, מָה תִּלְמּוּד לּוֹמַר: "אִישׁ אִישׁ"? דְּבִרְהַ תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן – הָאִי "הָהוּא" מִיבְעִי לִיה לְמַעֲוִטִי שׁוֹגֵג, אָנוס, מוֹטְעָה. וְרַבִּי יוֹסִי – מ"הוּא"–"הָהוּא". וְרַבִּי שְׁמַעוֹן – "הוּא"–"הָהוּא" לֹא דְרִישׁ. וְרַבִּי יוֹסִי – מִדְּהָאִי "אִישׁ אִישׁ" דְּבִרְהַ תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, הָהוּא "אִישׁ אִישׁ" נְמִי דְּבִרְהַ תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. וְאֵלָּא הַשּׁוֹחֵט לְהִדְיוֹט מִנָּא לִיה דְּחִיבִי? נִפְקָא לִיה מ"דָם יִחְשָׁב לְאִישׁ הָהוּא דָם שְׁפָךְ" – וְאַפִּילוּ הַשּׁוֹחֵט לְאִישׁ. הָעֵלָה וְחִזּוֹר וְהָעֵלָה כּו'. אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ: מִחֲלוּקַת בְּאֲרַבְעָה וְחִמְשָׁה אֲבָרִים; דְּמַר סִבֵּר: כִּי כְּתִיב "לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ" – עַל הַשְּׁלָם הוּא חֵיב וְאֵינִי חִיבִי עַל הַחֲסֵר, אֲכַל בְּהֵמָה כְּתִיב; וּמַר סִבֵּר: אֲכַל אֲבָר וְאֲבָר כְּתִיב. אֲבַל אֲבָר אַחַד – דְּבָרִי הַכֹּל אֵינִי חֵיב אֵלָּא אַחַת. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מִחֲלוּקַת בְּאֲבָר אַחַד – דְּמַר סִבֵּר: מוֹקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ (וְהָעֵלוּ) בַּחוּץ – חִיב, וּמַר סִבֵּר – פֶּטוּר; אֲבַל בְּאֲרַבְעָה וְחִמְשָׁה אֲיִבְרִין – דְּבָרִי הַכֹּל חִיב עַל כָּל אֲבָר וְאֲבָר. ^(ז)
וּפְלִיגָא דְּעוּלָא, דְּאָמַר עוּלָא: הַכֹּל מוֹדִים בְּמוֹקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ (וְהָעֵלוּ) [וְהָעֵלָן] בַּחוּץ – שְׁחִיב. לֹא נִחְלְקוּ אֵלָּא בְּמוֹקְטָרִי בַּחוּץ שְׁחִסְרוּ (וְהָעֵלוּ) [וְהָעֵלָן] בַּחוּץ – דְּמַר סִבֵּר פֶּטוּר, וּמַר סִבֵּר חִיב. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אֲמַר עוּלָא: הַכֹּל מוֹדִים בְּמוֹקְטָרִי חוץ שְׁחִסְרוּ (וְהָעֵלוּ) [וְהָעֵלָן] בַּחוּץ שֶׁהוּא פֶטוּר, לֹא נִחְלְקוּ אֵלָּא בְּמוֹקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ (וְהָעֵלוּ) [וְהָעֵלָן] בַּחוּץ, דְּמַר סִבֵּר פֶּטוּר, וּמַר סִבֵּר חִיב. (וּפְלִיגִי) [וּפְלִיגָא] דְּאָבוּה דְּשִׁמּוּאֵל אֵלִישְׁנָא קַמָּא דְּעוּלָא; דְּאָמַר אָבוּה דְּשִׁמּוּאֵל: כִּמְאֹן מִהֲדַרְיֵן פּוֹקַעִין לְגַבִּי מִזְבֵּחַ? כִּמְאֹן – דִּלָּא כְּרַבִּי יוֹסִי. וְאֵינִי חִיב עַד שְׁיַעֲלָה כּו'. אֲמַר רַב הוּנָא: מֵאִי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסִי? דְּכְתִיב: "וַיָּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה'". אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאִי טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? דְּכְתִיב: "וַיִּקַּח מִנוֹחַ אֶת גְּדִי הָעִזִּים וְאֵת הַמִּנְחָה וַיַּעֲלֶה עַל הַצּוֹר לַה'". וְאִידִיד נְמִי, וְהִכְתִּיב: "וַיָּבֶן מִזְבֵּחַ לַה'!" הָהוּא גּוֹבְהָה בְּעִלְמָא. וְאִידִיד נְמִי, הֵא כְּתִיב: "וַיִּקַּח מִנוֹחַ" הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיתָה. ^(ז)
וְאִיכְפֻעִית אִימָא: הֵינִי טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – כְּדִתְנִינָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: "מִזְבֵּחַ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד"; וְאִין מִזְבֵּחַ בְּבִמָּה; לְפִיכֵךְ הָעֵלָה עַל הַסֵּלַע אוֹ עַל הָאֲבָן – חִיב. יֵצֵא מִיבְעִי לִיה! הֲכִי קֶאֱמַר: לְפִיכֵךְ בִּשְׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת – הָעֵלָה עַל הַסֵּלַע אוֹ עַל הָאֲבָן, חִיב. בְּעִי רַבִּי יוֹסִי כְּרַבִּי חֲנִינָא: קֶרֶן וְכֶשֶׁל וַיִּסּוֹד וְרִיבּוּעַ – מָהוּ שְׁיַעֲבָבוּ בְּבִמָּה? אֲמַר לִיה רַבִּי יִרְמְיָה, תְּנִינָא: קֶרֶן וְכֶשֶׁל וְרִיבּוּעַ וַיִּסּוֹד – מַעֲכָבִין בְּבִמָּה גְדוּלָה, וְאִין מַעֲכָבִין בְּבִמָּה קְטָנָה.**

מתני'

לְמַעֲוִטִי שׁוֹגֵג אָנוס ומטעה דִּהְכִי דְרִישׁ בַּת"כ כֹּל הָהוּא דְּגַבִּי וְנִכְרַת כִּלְשֵׁנֹו בְּתוּנָתוֹ וּבִדְעוּתוֹ וְלֹא אָנוס וְלֹא שׁוֹגֵג מְאִילוּ אוֹ מִטְעָה ע"י אֲחֵרִים: תְּרִי הָהוּא כְּתִיבִי דָם יִחְשָׁב לְאִישׁ הָהוּא בִּשְׁחִטָּה כְּתִיב (וַיִּקְרָא יוֹזִד:'): אֵלָּא לֶה' דְּכְתִיב גְבִי שְׁחִטָּה: ל"ל לְהוֹצִיא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְּמִלְשֻׁמַּע תִּרְאִי לְסִרְב לְשֵׁם חֵיבִין עֲלֵיו בַּחוּץ וְשְׂאִינוּ עוֹמֵד לְשֵׁם אִין חֵיבִין עֲלֵיו בַּחוּץ וּלְקַמֹּן כֶּס' בִּתְרָא (זִכְרִים דָּף קיג:) דְרִישׁ לֶה תִּנָּא דְּבִרְיָתָא הֲכִי וְגַלִּי בִּשְׁחִטָּה וְהוּא הָדִין לְהַעֲלָא דִּהֶא מְגַמַר גְּמִירִי מִסְדְּדִי כְּדָאמְרוּ לְעִרְב פְּרָשִׁיּוֹת בֵּר מִהֲנַר תְּרִי חוּמְרִי דְּמִתְנִי' דְּמִפְרָשִׁי קִרְאִי כְּכּוּלְהוּ בִין לְחִיבָא בִין לְפִטוּרָא: וְשִׁחְטוּ פְטוּרִין כְּדִילְפִינָן לְעִיל דְּכְתִיב הָהוּא: מָה ת"ל אִישׁ אִישׁ גְבִי הָעֲלָאָה: אֲכַל בְּהֵמָה כְּתִיב עַל כָּל הַבְּהֵמָה הוּא חֵיב וְאֵינִי חֵיב עַל אֲבָר אַחַד הַלֶּכֶךְ כֹּלָה חֲדָא הָעֲלָאָה הִיא: אֲבַל בְּאֲבָר אַחַד וְהַקְרִיבֹו לְחֻצָּאִין לְאַחֵר שְׁחַקְרִיב שְׂאֵר הַאֲיִבְרִים דְּאֵלוּ עֲלֵיו לְבִדּו אִפִּילוּ הַקְרִיב שְׁלָם פֶּטֶר לִיה ר' יוֹסִי אוֹ מִנִּיר שְׁפַקַּע מַעַל הָאֵשׁ וְחִזּוֹר וְסַחֲזִירוּ: דְּבָרִי הַכֹּל הָעֲלָאָה אַחַת הִיא דִּהֶא אוֹתוֹ כְּתִיב שְׁלָם וְלֹא חֲסֵר: וְר' יוֹחָנָן אָמַר מִחֲלָקַת בְּאֲבָר אַחַד וּדְכוּלִי עֲלֵמָא אוֹתוֹ אֲכַל אֲבָר וְאֲבָר כְּתִיב וּמֵאֹן דְּמִחְיָב סִבֵּר מִקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ וְהָעֵלוּ בַּחוּץ חֵיב דִּהֶא מִהֲדַרְיֵן פּוֹקַעִין לְמוֹנֵחַ דִּהּוּ לֶהוּ חֲסֵר וְכִי כְּתִיב אוֹתוֹ אֲמַקְטָרִי חוץ כְּתִיב: וּמ"ס פֶּטוּר דְּנִפְקָא לֶה מִלֵּא יְבִיאנּוּ כִר' וְשִׁמְעֵאל: לֹא נִחְלְקוּ אֵלָּא בְּמִקְטָרִי חוץ כּו' מַר סִבֵּר חֵיב דְּכִי כְּתִיב אוֹתוֹ לְמַעֲוִטִי פְחוֹת מִכְּפֹת אֶתָּא שְׂאִין הַקְטָרָה שְׁלֵמָה וּבִדְרָשׁ לִיה לְקַמֹּן: פּוֹקַעִין שְׁפּוֹקַעִין מַעַל הָאֵשׁ: דִּלָּא כִר' יוֹסִי דְּכִיּוֹן דְּבִפָּנִים בְּנֵי הַקְטָרָה יִנְהִיו וּאִע"ג דְּחִסְרוּ בַּחוּץ נְמִי מְחִיב בְּמִקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ וְהָעֵלוּ בַּחוּץ אֲלֵמָא קִסְבֵּר אַבְהַ דְּשִׁמּוּאֵל דְּרַבִּי יוֹסִי אֲמַקְטָרִי פָּנִים שְׁחִסְרוּ וְהָעֵלוּ בַּחוּץ פִּלְגִי: וַיָּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ אֲלֵמָא אִפִּילוּ בְּמַת יַחֲיד שֶׁהִיא בַּחוּץ אֵינָה הָעֲלָאָה בְּלֹא מִזְבֵּחַ: עַל הַצּוֹר בְּלֹא כִּיּוֹן מִזְבֵּחַ לְשֵׁם כֶּךְ וְהָרִי לֶה הָעֲלָאָה: גְּבִהָה בְּעִלְמָא כְּדָרְדֵּר כֹּל הָאֶרֶץ שִׁיחָא נֹחַ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וְלֹא לְחוֹבַת מִזְבֵּחַ: מִזְבֵּחַ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד כּו' הָאִי קִרָא דְרִישׁ לִיה ר"ש בַּת"כ הֲכִי וְנִרָק הַכֵּהֶן אֵת הָדָם עַל מִזְבֵּחַ ה' פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא מִזְבֵּחַ בְּבִמַת יַחֲיד בִּשְׁעַת הַתַּר הַבְּמוֹת וּבִכֶּס' הַמַּעֲלָה בַּחוּץ כְּתִיב: ה"ג חֵיב יֵצֵא מִבְּעִי לֶה ה"ק לְפִיכֵךְ בִּשְׁעַת אִסוּר הַבְּמוֹת הָעֵלָה ע"ג הַסֵּלַע אוֹ עַל גְבִי הָאֲבָן חֵיב: יֵצֵא מִבְּעִי לֶה כִּיּוֹן דְּאֲמַר אִין מִזְבֵּחַ בְּבִמָה בִּשְׁעַת הַתַּר הַבְּמוֹת קִרְאִי הַלֶּכֶךְ יֵצֵא מִבְּע

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

קט.

מסורת הש"ס
א ספרא צו פרק ב ט; ספרא אמור פרשה ג ד; ספרא אחרי מות פרק י ג-ד ב לעיל פד; לקמן קטו; ספרא אמור פרשה ד ה; ספרא צו פרק טו ד; תמורה יג; משנה מעילה; ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרק ד י; יומא טו; ג לעיל פד; לעיל כז; ספרא צו פרק יג ג; נדה מ; משנה זבחים; ספרא צו פרשה ט ד; ספרא צו פרק א ז ד מעילה טו; ה לעיל כה; בכורות לט; מנחות כו; תוספתא פסחים; מנחות ט; פסחים עט; תוספתא זבחים
תורה אור השלם
והלכם תאמר איש איש מבית ישראל ומוֹן־הַזֶּה אֲשֶׁר־יָגִיד בְּחוּכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבֶח וְיִקְרָא יוֹ, ח] וּאֵל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֻּ עֲשׂוֹת אֹתוֹ לִיהוֹנָה וְנִכְרֵת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוּי וְיִקְרָא יוֹ, ט]

מתני' ואחד קדשים פסולין שְהִיהָ פְסוּלִין בַּקֹּדֶשׁ הוֹאִיל וּבִפְנִים אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ

“מִתְנִי’ אֶחָד קִדְשִׁים כְּשֶׁרִין וְאֶחָד קִדְשִׁים פְּסוּלִין, שְׁהִיָּה פְסוּלִין בַּקֹּדֶשׁ וְהִקְרִיבֵן בַּחוּץ – חִיִּיב. יְהַמְעֵלָה כְּזִית מִן הָעוֹלָה וּמִן הָאִימורִין בַּחוּץ – חִיִּיב. ^(א)גַּם’ תִּנּוּ רַבָּנָן: “אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זֶבֶח” – אֵין לִי אָלָא עוֹלָה; מִצִּין לְרֵבּוֹת אִימורי אֲשֶׁם, וְאִימורי חטאת, וְאִימורי קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, וְאִימורי קִדְשִׁים קָלִים? תִּלְמוּד לומר: “זֶבֶח”. ^(ב)מִצִּין לְרֵבּוֹת הַקּוֹמֵץ, וְהַלְבוּנָה, וְהִקְטוֹרֶת, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ, וְהַמִּנְסֹף שֶׁלִשְׁת לוגֵין יין, וְשִׁלְשֵׁת לוּגֵין מִים? תִּלְמוּד לומר: “וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֻּ” – כָּל הַבָּא לִפְתַּח אֹהֶל מוֹעֵד, חִיִּיבִין עָלָיו בַּחוּץ.

וְאֵין לִי אָלָא קִדְשִׁים כְּשֶׁרִים; מִצִּין לְרֵבּוֹת פְּסוּלִין? ^(ג)כְּגוֹן הֶלֶן, וְהִיּוּצָא, וְהַטְמָא, וְשִׁנְשַׁחַט חוּץ לְזִמְנוּ וְחוּץ לְמְקוֹמוֹ, וְשִׁקְבְּלוּ פְסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ, וְהִנִּיתִנִּין לְמִטָּה שְׁתֵּתָנּוּ לְמַעֲלָה, וְהִנִּיתִנִּין לְמַעֲלָה שְׁתֵּתָנּוּ לְמִטָּה, וְהִנִּיתִנִּין בַּחוּץ שְׁתֵּתָנּוּ בִּפְנִים, וְהִנִּיתִנִּין בִּפְנִים שְׁתֵּתָנּוּ וְחִטָּאת וְפֶסֶח וְחִטָּאת שְׁתֵּתָנּוּ שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ – מִצִּין? תִּלְמוּד לומר: “לֹא יִבְיָאֻּ לַעֲשׂוֹת” – כָּל הַמִּתְקַבֵּל בִּפְתַּח אֹהֶל מוֹעֵד, חִיִּיבִין עָלָיו בַּחוּץ. הַמַּעֲלָה כְּזִית מִן הָעוֹלָה כּוּי. עוֹלָה וְאִימוריָה – אֵין, שְׁלָמִים וְאִימוריָהֶן – לֹא; ^(ד)תִּנִּינָא לָהּא דְתִנּוּ רַבָּנָן: עוֹלָה וְאִימוריָה מִצְטַרְפִּין לְכְזִית – לְהַעֲלוֹתָן בַּחוּץ, וְלַחֲיִיב עֲלֵיהֶן מִשׁוּם פִּיגוּל נוֹתֵר וְטֵמֵא. בְּשִׁלְמָא הַעֲלָאת עוֹלָה – דְּכִלִּיל אֵין, שְׁלָמִים לֹא; אֵלָא פִּיגוּל וְנוֹתֵר וְטֵמֵא – מֵאִי טַעְמָא? וְהָא תִנּוּ: כָּל הַפּוֹגֵלִין מִצְטַרְפִּין, וְכָל הַנוֹתְרִין מִצְטַרְפִּין; קִשְׁיָא פִּיגוּל אִפִּיגוּל, קִשְׁיָא נוֹתֵר אֲנוֹתֵר! פִּיגוּל אִפִּיגוּל לֹא קִשְׁיָא – כָּאֵן בִּפִּיגוּל, כָּאֵן בְּמִחְשַׁבַת פִּיגוּל. נוֹתֵר אֲנוֹתֵר לֹא קִשְׁיָא – כָּאֵן בְּנוֹתֵר, כָּאֵן בְּשִׁנִּיתוֹתֵרוּ עַד שְׁלֹא יִזְרַק הָדָם. ^(ה)וּמִנִּי? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא; דְּתַנָּיָא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אומר: כָּל הַזִּבְחִים שֶׁבִּתּוֹרָה שִׁנְשַׁתִּיר בֵּהֶן כְּזִית בְּשׁוֹר

וּכְזִית

וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ הָא דְּפִלְגִינְהוּ מִשׁוּם דְּמִנְחַת כֹּהֲנִים בָּאָה עֲשָׂרוֹן וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ חֲצִי עֲשָׂרוֹן וְתַמָּה

דְּלֹא תִנִּי מִנְחַת נְסֻכִּים: עוֹלָה וְאִמּוּרִין מִצְטַרְפִּין לְכְזִית לְהַעֲלוֹתָן בַּחוּץ וְלַחֲיִיב עֲלֵיהֶם מִשׁוּם פִּגוּל נוֹתֵר וְטֵמֵא וּבְמִסְכַּת מַעֲיֵלָה פֶּרֶק קדְשֵׁי מִזְבֵּחַ (מַעֲיֵלָה דָּף טו:ׁ) תִּנּוּ חֲמִישָׁה דְּבָרִים בְּעוֹלָה מִצְטַרְפִּין זֶה עִם זֶה הַבֶּשֶׁר וְהַחֵלֶב וְהַסֵּלֶת וְהַיִּין וְהַשֶּׁמֶן וְשִׁישָׁה בִּתּוּדָה דְּאִיכָא לָחֶם וְתַמָּה לַעֲנִין מֵאִי קֶאֱמַר אִי לַעֲנִין מַעֲיֵלָה הָא תַנָּא לִיה רִישָׁא (שָׁם). קדְשֵׁי מִזְבֵּחַ מִצְטַרְפִּין זֶה עִם זֶה לְמַעֲיֵלָה כּוּי וְעוֹד דְּתוֹדָה אֵין בֵּה מַעֲיֵלָה כִּי אִם לְאַחֵר וְרִיקָה בְּאִמּוּרִין אֲבָל בְּלָחֶם לֹא וְאִי (לֹא יִתְחַיֵּב) בַּחוּץ הָא לֹא תִנִּי בְּשִׁמְעִיתִין אֵלָא עוֹלָה וְאִמּוּרִין אֲבָל חֲמִישָׁה דְּבָרִים לֹא דִאָּף עַל גַּב דְּמַחֲיָבִי בַּחוּץ כִּדְרִישׁ לַעֲלִי מִקְרָא תִנִּי מְלִי מִצִּין עֲצֻמָּן אֲבָל אֲצֻטְרוּפִי לֹא וְעוֹד דְּלֹא מַחֲיִב בַּחוּץ אֲלֵהֶם שְׁבִתּוּדָה וְעוֹד חֵלֶב וַיִּין הִיאֵד מִצְטַרְפִּין וְהָא אֵין שְׁעוּרִן שְׁנֶה שְׁנֶה בְּכִזִּית וְזֶה בְּשִׁלְשָׁה לָגִין וְאִי לַעֲנִין לְזִרוֹק עֲלֵיהֶן הָדָם הָא אִמֵּר וּבִמְנַחַת אֲפִילוּ כֹּלָה קִנְיָתָא לֹא יִזְרַק וְאִי לַעֲנִין מִחְשַׁבַת פִּגוּל אֵין אֲכִילָה וְהִקְטֵרָה מִצְטַרְפִּין וְנִרְאָה דְּמִנִּיר לַעֲנִין אֲכִילָה דְּמַחֲיִב הָאוּכֵל מִשׁוּם פִּגוּל נוֹתֵר וְטֵמֵא וְאִי מְרִישָׁא דְקַטְנִי קדְשֵׁי מִזְבֵּחַ מִצְטַרְפִּין חוּה אִמִּינָא בְּמִין אֶחָד קמ"ל אֲפִילוּ בְּכַמָּה מִינִין וְעוֹד תִּנִּינְהוּ לְמַעוּטֵי דָאֵין דָּם חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם פִּגוּל וְעוֹד אֲשִׁמְעִינָן דְּחַל פִּגוּל אֵהֵנֵר דְּבָרִים חֲמִישָׁה וְשִׁישָׁה וְצִדִּיר לומר דְּאִתִּינָא כר"מ דְתַנּוּ לַעֲלִי בְּפֶרֶק ב"ש (זבחים דָּף מג:ׁ) וְ[אֵלִין] דְּבָרִים שְׁאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶן מִשׁוּם פִּגוּל מִנְחַת נְסֻכִּים וְהַנְּסֻכִּים הַבָּאִין בִּפְנִי עֲצֻמָּן דְּבָרֵי ר"מ וּחכ"א אָף הַבָּאִים עִם הַבִּהֶמָּה וּבִהִקּוֹמָץ וְטָא (מִנְחוֹת דָּף טו:ׁ) תִּנּוּ נְמִי הַזֵּבֶחַ מִפְּגַל אֶת הַנְּסֻכִּים מִשְׁקֹדֶשׁ בְּכִלִּי דְּבָרֵי ר"מ וְהָא דְּחֵלֶב וַיִּין מִצְטַרְפִּין אַע"ג דְּחֵלֶב בְּכִזִּית וּמִשְׁקִין בְּרִבִּיעִית ה"מ בְּשִׁתִּיָּה אֲבָל דֶּרֶךְ אֲכִילָה שְׁשִׁנְהָ פִתּוֹ כִּיִּין שְׁעוּרִי בְּכִזִּית וְקִצַּת תַּמָּה מֵאִי אֲרִיא דְּנָקַט חֲמִישָׁה דְּבָרִים בְּעוֹלָה הָא בְּשִׁלְמִים נְמִי מִצְטַרְפִּין לַחֲיִיב מִשׁוּם פִּגוּל וְיֵשׁ לומר דְּנָקַט עוֹלָה מִשׁוּם דְּאִנִּיר נְמִי בְּמַעֲיֵלָה אָף עַל גַּב דְּבִתּוּדָה לֹא אִנִּיר בְּמַעֲיֵלָה: כָּל הַפּוֹגֵלִין מִצְטַרְפִּין תַּמָּה דְּלֹא מִיִּיתִי מְרִישָׁא דְקַטְנִי (מַעֲיֵלָה דָּף טו:ׁ) קדְשֵׁי מִזְבֵּחַ מִצְטַרְפִּין לִפְגוּל וְיֵשׁ לומר דִּהּוּה מוֹקְמִינָן לֶה בְּעוֹלָה דִּהָא תִנִּי נְמִי מַעֲיֵלָה אֲבָל הָךְ מִשְׁמַע טַפִּי: וְכָל הַנוֹתְרוֹת מִצְטַרְפִּין תַּמָּה דְּלֹא תִנִּי כָּל הַטְמָאוֹת מִצְטַרְפִּין וְיֵשׁ לומר דִּהּוּה דִּהּוּה מִשְׁמַע אֲפִילוּ שָׂרָץ וְגִבְלָה וּבֶשֶׁר הַמֵּת וְהִנְהוּ לֹא מִצְטַרְפִּין כְּדַתְנָן הֵתָם (דָּף יז:ׁ):

כָּאֵן בְּשִׁנְתוֹתֵרוּ [עד] שְׁלֹא יִזְרַק הָדָם וּמִנִּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ ה"ג לֶה בְּמַעֲיֵלָה בֶּסֶף קדְשֵׁי מִזְבֵּחַ (מַעֲיֵלָה דָּף טו:ׁ) אֵלָא אִימָא עוֹלָה וְאִמּוּרִים מִצְטַרְפִּין זֶה עִם זֶה לְכְזִית לְזָרֵק עֲלֵיהֶם אֶת הָדָם וּמֵאֵן קַטְנִי לֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְנִרְסָא דְשִׁמְעִיתִין נְמִי יֵשׁ לְיִשָּׁב דִּהִכִּי נְמִי קֶאֱמַר וְזִשָׁה לְשִׁנָּא דְּבִרְיָתָא דְקַטְנִי וְלַחֲיִיב עֲלֵיהֶם מִשׁוּם

פִּגוּל נוֹתֵר וְטֵמֵא וְיֵשׁ לִפְרִישׁ דְּכְשִׁנְתוֹתֵרוּ כְּזִית מַעֲלָה וְאִמּוּרִין אֲשִׁמְעִינָן דְּזִירָקָה מַעֲלִיתָא הִיא לֹאחֲיִיבִי מִשׁוּם פִּגוּל נוֹתֵר וְטֵמֵא דְקָרְבוּ מִתִּידִיו קִרְיָנָא בֵּה וְהַשְׁתָּא לֹא צִרְיָכִי לָהּא דְקֶאֱמַר הַכָּא פִּגוּל אַפְּגוּל לֹא קִשְׁיָא כָּאֵן בִּפְּגוּל כָּאֵן בְּמִחְשַׁבַת פִּגוּל דְּכִשְׁנוּיָא דְנִתּוֹתֵרוּ מִתְרַצִּי תְרַנּוּהוּ פִּגוּל וְנוֹתֵר וּבְמִסְכַּת מַעֲיֵלָה לֹא גִרְסִינָן לִיה וְיֵשׁ מוֹחֲקִין טָמֵא מִן הַבְּרִיתָא מִשׁוּם דְּמַטְמָא לֹא מִשְׁנִי מִידִי אֲבָל לִפִּי מַה שְׁפִרְשִׁיתִי יִחִיא דְכּוֹלְהוּ מִתְרַצִּי וע"כ גִּרְסִינָן לִיה דָּאִי לֹא גִרְסִינָן לִיה הָא דְקֶאֱמַר הֵתָם בְּמַעֲיֵלָה תִּנִּינָא לָהּא דְתַנּוּ רַבָּנָן מֵנָּה לֶה הָא דְקַטְנִי בְּבִרְיָתָא דְּמִצְטַרְפִּין לַעֲנִין אֲכִילָה וְאִימָא פִּגוּל אַפְּגוּל לֹא קִשְׁיָא כָּאֵן בִּפְּגוּל כָּאֵן בְּמִחְשַׁבַת פִּגוּל וְנוֹתֵר אֲנוֹתֵר לֹא קִשְׁיָא כָּאֵן בְּנוֹתֵר כָּאֵן בְּשִׁנְתוֹתֵרוּ דְלִמָּא אִנִּיר לְהַצְטַרֵּף לַעֲנִין לְהַקְשִׁיר

הַקְרֵפּוֹ וְלִזְרַק עֲלֵיהֶם אֶת הָדָם אֲבָל לְאֲכִילָה לֹא מִצְטַרְפִּין אֲבָל מִפִּינּוּ דְתַנִּי טָמֵא עַל כִּדְחָנָן לַעֲנִין אֲכִילָה קֶאֱמַר דְּמִצְטַרְפִּין דִּהִנּוּ תִנִּינָא לָהּא דְתַנּוּ רַבָּנָן:

עין משפט גד מצוה	
א מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' ז:	מחל' מעשה
ב מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' י:	מחל' מעשה
ג מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' ג:	מחל' מעשה
ד מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' ז:	מחל' מעשה
ה מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' ז:	מחל' מעשה
ו מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' ג:	מחל' מעשה
ז מיי' פייט מחל' פסולי המוקדשין הל' יא:	מחל' מעשה

א ספרא צו פרק ב ט; ספרא אמור פרשה ג ד; ספרא אחרי מות פרק י ג-ד

ב לעיל פד; לקמן קטו; ספרא אמור פרשה ד ה; ספרא צו פרק טו ד; תמורה יג; משנה מעילה; ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרק ד י; יומא טו;

ג לעיל פד; לעיל כז; ספרא צו פרק יג ג; נדה מ; משנה זבחים; ספרא צו פרשה ט ד; ספרא צו פרק א ז

ד מעילה טו;

ה לעיל כה; בכורות לט; מנחות כו; תוספתא פסחים; מנחות ט; פסחים עט; תוספתא זבחים

תורה אור השלם

והלכם תאמר איש איש מבית ישראל ומוֹן־הַזֶּה אֲשֶׁר־יָגִיד בְּחוּכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבֶח וְיִקְרָא יוֹ, ח]

וּאֵל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֻּ עֲשׂוֹת אֹתוֹ לִיהוֹנָה וְנִכְרֵת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוּי וְיִקְרָא יוֹ, ט]

קט:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' ל:

ב מיי פא' מהל' פסולי המוקדשין הל' ל:

ג מיי פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:

ד מיי פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:

ה מיי פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:

ו מיי פט' מהל' ביאת מקדש הל' ד:

ומר סבר מלא חפניו לאו דוקא תמה למה לי למימר לאו דוקא אפילו יתא דוקא

הוו מחגיבי רבנן אפזית מקננו בחוץ מידי דהוה אקמץ וכמו פן קשה בסמוך למה לי למימר דסברי רבנן קביעות דמנא לאו כלום היא ויש לומר דעד כאן לא מחגיבי רבנן בקמץ אלא משום דחשיב להתפגל על מנת להקטיר כזית מקמצה בחוץ הלכך חשיבא נמי הקטרה לחיוב אפזית מקננו בחוץ ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח אע"ג דלא שׁיך בהם פגול כיון דמנחה נינהו ומצינו במנחה דכוזית נמי חשיבא הקטרה שם מנחה אחד הוא אבל קטרת לא אשכחן דחשיב הקטרה בכוזית דלא שׁיך בה פגול ועוד דהא א"ר יוסי דאין פגול אלא בדבר שהוא על מזבח החיצון הלכך הא דמחגיבי רבנן בקטרת בכוזית על פרחין משום דמלא חפניו לאו דוקא וקביעות מנא לאו כלום היא: דקבעינהו במנא למאי דאסיקנא (למאי) דקבעינהו במנא הוי לבונה דמתניתין שעור שלם ופטור בחוץ לרבי אליעזר הואיל וקבעינהו במנא:

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

אז כזית חלב דכתיב וזרק הכהן את הדם וגו' והקטיר החלב אע"פ שאין בשר זורק

עליו את הדם והכי מפרש במנחות בהשומץ רבה (מנחות דף כו.): אין זורק את הדם דאית ליה לר' יהושע אם אין בשר אין דם מונעשית עולותיך הבשר והדם ובזבחים כתיב (דברים י"ב:כ"ז) ודם ובסיר ישפך והבשר תאכל הנזקין הכתוב זה לזה: ובמנחה מאי עבדתה מאי זריקת דם איכא במנחה: מנחת נסכים שפאה עם הזבח ואבד בשר הזבח והמנחה קזקת לא יורק את הדם בשבילה דלא גופא דזביחה הוא: מתני' הלבונה של מנחה: והקטרת שבעל יום פס' שחרית ופרס של בין הערבים שהקטיר כזית מהן בחוץ חייב קסבר כי כתיב אותו על השלם הוא חייב ואינו חייב על הססר אשעור הקטרה כתיב והיגו כזית ורבי אליעזר נמי מדלא פליג ארילשא גבי עולה הכי נמי דריש ליה אותו אשעור הקטרה כרבנן ומיהו עולה דלא מפסלא בחסרון דכל עצמה בדם תלויה בפרתה חייב בכוזית אבל בהני פליג דקא סבר קמץ כזילה היגו שעור הקטרתו אף בפנים דהא מפסל בחסרון וכן פלם שפלם מתירין הם כל זמן שלא קרבו פלם לא הניא הקטרה לצאת בעלים ידיו חובתו ולרבנן בהני נמי הניא הקטרתו בכוזית היכא דכזילה קזם ולא חסרו קדם הקטרה ויתנן מנחות (דף כו.) הקטיר קמצה פעמים לשרה הלכך הקטרה היא: וכלן שהקריבו בפנים ושיד מהן כו' חייב שהרי כזה נגמרה הקטרתו ולר' אליעזר נמי כי דריש אותו אשעור הקטרה דריש ליה ושעור הקטרה בכוזית היכא דבפנים הניא הקטרה גמורה: וכלן שחסרו כל שהוא קדם הקטרה ע"י אבוד או שרפה נפסלו בחסרון כדאמר במנחות (דף ט:) מן המנחה פרט לשחסרה היא ושחסר קמצה והאי וכלן לאו אלבונה קאי דהא מפליג פליגי בה במנחות בפרק קמא (דף יא:) בלבונה שחסרה דלר"ש לשרה אפילו עמדה על קרט אחד ולר' יהודה בשני קרטין ואי אלבונה נמי קאי מרי שחסרה משעור השלרה למר כדאית לה ולמר כדאית לה: והקריבו בחוץ פטור הואיל ואין מתקבלין בפנים: המעלה קדשים ואמוריהו שהקריב הבשר והאמורין מחסרין בו חייב משום אמורין: גמ' חצי פרס בפנים לאו דוקא חצי פרס נקט דה"ה לכזית אלא פחות מפשעור הקשר מצותה נקט: קס"ד מאי פטור פטור ור

דאי לאו בורות קאמר מאי פטור שׁיך למימר בפנים ואמאי פטור הא הקטרה היא דהא האי תנא דקמחיב גלה בחוץ: מאי פטור פטור צבור דיצאו ידיו חובתו דכוזית הניא הקטרה: בהא אפלו רבי אליעזר מודה ואע"ג דפליג במתני' אבחוץ מודה הוא להאי תנא בהאי סיפא דפטור צבור וקשניא לי גלה אמאי מודה והא רבי אליעזר לאו הקטרה היא קאמר מדפטור גלה בחוץ: אמר רבה בהקטרה דהיכל שבעל יום שלא נאמר בו שעור והאי פרס שעור דרבנן הוא מודה רבי אליעזר דבכזית הניא הקטרה לחייב עליה בחוץ ולהוציא צבור ידי חובתו בפנים ומתני' בלה רישא וסיפא דברי הכל היא ובהקטרה דהיכל מרי: כי פליגי במתני' בהקטרה דיום הכפורים דלפני ולפנים שנאמר בה שעור (ויקרא טז): מלא חפניו דוקא וכתת אחת הלכך בחוץ נמי לא מחיב אלא אשלמה: והא כי כתיבא חסה בפנים כתיבא כדכתיב (שם) והקתה (ואת) לכם לחסת עולם לכפר וגו' דברים שאין נעשין אלא אחת בשנה וחסה עכובא הוא: ה"ג אלא אמר אב"י בהקטרה דפנים דכלי עלקא לא פליגי כי פליגי בהקטרה דחוץ אב"י נמי כרבה מתירן לה דברינא דמודה בה רבי אליעזר בהקטרה דהיכל ומתניתין בהקטרה דפנים ומיהו לא קטעמא דרבה דאמר לרבנן מלא חפניו לאו דוקא דכלי עלקא מלא חפניו דוקא ובפנים דכ"ע לא פליגי דשלמה בעינו כי פליגי כגון שהקטיר כזית מן הקטרת של חפינת פנים בחוץ מר סבר ילפינן פנים מחוץ ילפינן קטרת של פנים מקטרת של היכל מה הקטרה של היכל בכמה בחוץ בכוזית אף הקטרה של פנים חבינן עליה בכמה בכוזית ואע"ג דבדקתה לא הניא הקטרה הואיל ובהיכל הניא הקטרה: ור' אליעזר סבר לא ילפינן פנים מחוץ הקטרה דהיכל הוא דמחיב גלה בחוץ בכוזית דהא דבכתה בהכי חשיבא אבל הקטרת פנים לא מחיב גלה בחוץ בכוזית הואיל ובדקתה לאו הקטרה היא: השתא חוץ מחוץ כגון נסוך היין שהוא על המזבח החיצון לא ילפי דרבנן מהקטר חלבים שהוא על המזבח החיצון לחיב על פחות משלשה לגין בחוץ אע"פ שיש שם כמה יתים וגבי כל הקטרות של מזבח החיצון הקטרה היא הואיל וגבי נסוך שעורא אחרניא הוא לא מחיב עליה אלא בכשעור: פנים מחוץ לחיב על קטרת שלפני ולפנים בכמה בחוץ ילפינן מהקטרה דהיכל: פחות מכזית קמץ על פרסה רבנן היא דאי רבי אליעזר אפילו אפזית לא מחיב דהא אמר עד שיקריב את פלו: אלא אמר רבא כגון דקבעינהו במנא לעולם מתניתין וברינא בהקטרה דהיכל הניא הקטרה בדקתה בכוזית ומשום הכי קתני לה בבירינא חייב ור' אליעזר מודה בה כדרב ופליגתא דמתניתין כגון דקבעה (דכלה) שני חצאי פרס במנא וקסבר ר"א [קביעותא] דמנא מלתא הוא הואיל ונתן שני חצאי פרס בכלי הקטרת היכל קבעה מנא ואי חסר כל שהוא מפסל הלכך בחוץ לא מחיב עד שיקריב את פלו:

אז כזית חלב דכתיב וזרק הכהן את הדם וגו' והקטיר החלב אע"פ שאין בשר זורק

אז כזית חלב – זורק את הדם. יחצי זית בשר וחצי זית חלב – אינו זורק את הדם. ובעולה, חצי זית בשר וחצי זית חלב – זורק את הדם, מפני שכולה כליל.

ומנחה, אפילו כולה קיימת – לא יזרק. מנחה מאי עבדתה? אמר רב פפא: מנחת נסכים הבאה עם הזבח. ^(א)מתני' הקומץ, והלבונה, והקטרת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת כהן משיח – חייב. רבי אליעזר פוטר, עד שיקריב את כולן. וכולן שהקריב בפנים ושׁייר מהן כזית, והקריבו בחוץ – חייב. וכולן שחסרו כל שהו, והקריבו בחוץ – פטור. המקריב קדשים ואימורים בחוץ – חייב. הגמ' תנו רבנן: המקטיר כזית בחוץ – חייב. חצי פרס בפנים – פטור. קא סלקא דעתין: מאי פטור – פטור זר; אמאי? הקטרה היא! אמר רבי ינאי אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: מאי פטור – פטור ציבור. אמר רבי ינאי, אי קשניא לי – הא קשניא לי: הא דאמר רב גולה, בהא – אפילו רבי אליעזר מודה; דהא רבי אליעזר לאו הקטרה היא קאמר! אמר רבה: בהקטרה דהיכל – דכולי עלקא לא פליגי. כי פליגי – בהקטרה דפנים; דמר סבר: "מלא חפניו" דוקא, ומר סבר: "מלא חפניו" לאו דוקא. אמר ליה אב"י: והא כי קא כתיבא "חקה" – בהקטרה דפנים הוא דכתיב! ^(ב)אלא אמר אב"י: בהקטרה בפנים – כולי עלקא לא פליגי. ^(ג)כי פליגי – בהקטרה דחוץ; מר סבר: ילפינן פנים מחוץ, ומר סבר: לא ילפינן. אמר רבא: השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן, פנים מחוץ מיבעי?! ^(ד)מה היא? דתניא: יכול המעלה פחות מכזית קומץ ופחות מכזית אימורין, והמנסך פחות משלשת לוגין יין לזמר: "לעשות" – על השלם חייב, ואינו חייב על החסר. והא פחות משלשת לוגין, דאית בהו כמה יתים – ולא ילפי רבנן חוץ מחוץ! אלא אמר רבא: כגון דקבעינהו שני חצאי פרס

במנא.

מסורת הש"ס

א לעיל מב; לעיל מג; תוספתא וזחים; מעילה י; מביילתא דרבי שמעון בן יוחאי; תוספתא מעילה; משנה וזחים; ספרא צו פרק יג ה; ספרא צו פרק א יג; מנחות כא; מנחות כז; שבועות יא; מנחות יב:

ב לעיל כה; בכורות לט; מנחות כז; תוספתא פסחים; מנחות ט; פסחים עט; תוספתא וזחים ג בבא מציעא יא.

ד ספרא אחרי מות פרק י ח

תורה אור השלם

ולקח מלא המקתה גזל־אש מעל המזבח מלפני יתוה ומלא חפניו קטרת סמים דקה והביא מביית לפרכת ויקרא טז, יב)

והיתה לכם לחסת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וכל־מלאכה לא תעשו האנרח והגר הגר בתוכם ויקרא טז, כט)

ואל־פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו ליתוה ונקרת האיש ההוא מעמיו (ויקרא יז, ט)

מסורת הש"ס
א עירובין מה. ‏ ב מנחות כג: ג מנחות יב: תוספתא זבחים: משנה זבחים ד פסחים סג.
גליון הש"ס
חוס' ד"ה מין וכו' אין דרך שירות בכך. עיין יומא דף נח ע"א:
תורה אור השלם

ונספיקים חצי ההין ויהיה לפר ושלשת ההין לאיל ורביעה ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו לסדשי השנה (במדבר כה, יד)

סביאה אלבני אהרן הפקנים וקמין משם מלא קמצו מסלקת ומשמנה על פל לבנתה והקטיר חבון את אופרתה המזבחת אשה ריח ניחם ליהנה ויקרא ב, יב

ורבנן סברי קביעותא דמנא לאו כלום היא: קבע ששעה לגין דהוא חצי ההין לנסכי פר ונתנו בכלי ומלשך ארבעה מהן והקריבו בחוץ חזיב שטרי ראויין בפנים לאיל: פטור דבציר משלשת לגין לא חזו בפנים: רב אשי אמר לעולם בדרמצה אבני דבהקטרה של פנים בחוץ פליגי ובמילף פנים מחוץ ודקא קשניא לך השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן כו' לא דמי נסוד להקטרה דנסוד מהקטרה לא ילפי רבנן ואע"ג דחוץ מחוץ אבל קטרת של פנים מקטרת של היכל ילפי ואע"ג דפנים מחוץ: חסרון דחוץ הוציאן ש'קלים לחוץ וחסרו לאבוי: שמה חסרון ואם העלה את המזשיר בחוץ פטור: או לא שמה חסרון וחזיב לרבנן כאלו פלו קנים: אפסיל ליה ואפ"י הכי מחזיב עליה בחוץ ומה לי יוצא ומה לי חסרון: עד שיקריב כלו אלמא כוליה בעינן: מדרבי אליעזר פשט מר בתמיה רבי אליעזר אפי' בכלו קנים נמי פטר ואנן לרבנן מבטי לן דמחזיב בכלו קנים ומודו בשתסר בפנים: והאיכא חציצה ששהבשר אינו ראוי להקטרה חוצץ בין אמוריון למערכה ודכותה בפנים לא העלאה היא דרסמנא אמר (ווקרא א' ח'): על העצים אשר על האש וקס"ד דמתני' רבי יוסי היא דאמר אינו חזיב עד שיגלה לראש המזבח בהקטרת פנים: כשהפכו החלבים למטה: מתני' מנחה שלא נקמצה לא חזי לפנים הלכך המעריבה בחוץ פטור: קמצה וחזר קמצה לתוכה והקריבה בחוץ חזיב שכיוצא בה בפנים כשרה כדתנן בהקומץ (מנחות דף כג.) נתערב קמצה בשיריה לא יקטיר ואם הקטיר עלתה לבעלים: גמ' ונבטלי שירים לקמץ ברבא ותני כמאן דליתיה ולא נחזי עליה ובמנחות (דף כג.) נמי פרקינן לה גבי הקטרת פנים: נאמר הקטרה בקמץ וקמץ והקטיר (ווקרא ב:) ונאמר הקטרה בשירים לא תקטירו ממנו אשה לה' (שם) כל שממנו לאשים הרי הוא ככל תקטירו דהינו שירים: אין קמץ מבטל קמץ ואפ"י רבה עלוי כדאמרינו בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) ולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדם הפר מרבה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה: מתני' הקמץ והלבונה של מנחת גרבה שנייהם מתירין את שיריה לאכילה הלכך רבי אליעזר פוטר דבטי הקטרת כל המתיר: אחד בפנים תחלה ואחר כך השני בחוץ: חזי שנה גמר וכו' הכל תלוי: שני בויכי לבונה מתירין לסם הפנים דכתיב (ווקרא כ"ד:ו') והיתה ללסם לאזפרה ואמרין נאמר כאן אזפרה ונאמר להלן אזפרה מה להלן קמץ מתיר את השירים אף הלבונה מסרת את הלסם ובשירי מנחה כתיב (ווקרא ו' ט') יאכלו אהרן ובניו קדש קדשים מאשי ה' אין לנו אלא לאחר מתנות האשים: גמ' מהו שיתיר כנגדו בשירים הקטיר קמץ לבדו על מנת להתיר חצי השירים ובודרן לסלקו: מהו לאוכלו: מלשרא שרי פלגא לגמרי: או אקלוישי מקליש לאסורא דכוליהו שירים וקמץ ולבונה תרנוהו אכילהו שירים דמו וכי מקטיר לחד מקליש ליה אסוריהו ומיהו לא אשתרי מידי מניהו לגמרי: פלגתא דרבי מאיר

ורבנן במנחות בהקומץ וזטא (דף טז.) מ'סגליון מתיר פגל בקמץ או בלבונה שהקטיר קמץ ע"מ לאכל וית מן השירים חוץ לזמנו פגול: מלשרא שרי דאי כי מקטיר ליה בשתיקה לא שרי ביות מניהו לגמרי היכי הווא מחשבה בההוא וית הא דומיא דוריקה בעינן דשרי לגמרי: לא מלשרא שרי כו' כלומר דלמא לא הא ולא הא והיכי פשיטא ליה לרי יצחק נפחא דא הא או הא עביד: אלא אליבא דר"א קמבעיא דאמר לא מחזיב עלה לחודיה בחוץ ומשום הכי מספקא לה לרבי יצחק דלמא שרי: ר"א כרבנן ס"ל ולא שריא ולא מקליש לשון קושאן הוא אמאי פשיטא ליה אלבה דא הא או הא וזה ר"א מדאמר לאו הקטרה הוא כרבנן דפליגי עליה דר"מ סבירא לה: אלא אלקא דרבנן דהכא דמחזיבי אחד מניהו אלמא הקטרה היא בפנים וקא מבטי לה למאי הלקתא הווא הקטרה למשרי פלגא או לאקלוישי והכא ליכא למפשט מדמחזיבי עלה בחוץ ש"מ מלשרא שרי דאי נמי לאקלוישי אתיא הווא הקטרה לחזיבי בחוץ עלה: מתני' הזורק מקצת דמים כגון מתנה אחת ואפלו מחטאות הפנימיות שכל מתנותיהון מעבבות:

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

קבע ששעה לגין דהוא חצי ההין לנסכי פר

אבל בחסרון מודו לה ומסיק בחסרו מבפנים ותמה מאי קא משמע לן תנינא לעיל

בְּמִנָּא. מֵר סִבְר: קביעות מנא מילתא היא, ומר סִבְר: לאו מילתא היא. אמר רבא: השתא למאן דאמר קביעותא דמנא ולא כלום הוא – קבע ששעה לפר, ומלשך מהן ארבעה והקריבן בחוץ – חייב; שראויין לאיל. קבע ארבעה לאיל, ומלשך מהן שלשה והקריבן בחוץ – חייב, שראויין לכבש. חסרו כל שהוא, והקריבן בחוץ – פטור. רב אשי אמר: ניסוד מהקטרה לא ילפי רבנן. אף על גב דחוץ מחוץ, לא ילפי. הקטרה מהקטרה ילפי, אף על גב דחוץ מפנים. [[]^{וכולן שחסרו. איבעיא להו: חסרון דחוץ, שמייה חסרון או לא שמייה חסרון? מי אמרינן: פינו דנפק – איפסלו להו, מה לי חסר מה לי יתר; או דילמא, יוצא דאיתיה בעיניה – אין, דליתיה בעיניה – לא? אמר אבני, תא שמע: רבי אליעזר פוטר עד שיקריב את כולן.^(א) אמר ליה רבה בר רב חנן לאבני: מדרבי אליעזר פשיט מר?! אמר ליה, בפירוש שמיע לי מיניה דרב: עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר– אלא דאיתיה בעיניה; אבל בחסרון – מודו ליה. לאו דחסר בחוץ? לא, דחסר בפנים. תא שמע: וכולן שחסרו והקריבן בחוץ – פטור. לאו דחסר בחוץ? לא, דחסר בפנים. המקריב קדשים. אמאי? והאיכא חציצה! אמר שמואל: כשהפכו. ורבי יוחנן אמר: אפילו תימא שלא הפכו; והא מני – רבי שמעון היא, דאמר: אפילו העלה על הסלע – חייב. רב אמר: מין במינו אינו חוצץ. ^(ב)מתני' מנחה שלא נקמצה, והקריבה בחוץ – פטור. קמצה, וחזר קומצה לתוכה, והקריבו בחוץ – חייב. גמ' ואמאי? (ליבטלי) [ליבטלון] שירים לקומץ! ^(ג)אמר רבי זירא: נאמרה הקטרה בקומץ, ונאמרה הקטרה בשירים; מה הקטרת קומץ – אין קומץ מבטל חבירו, אף הקטרת שירים – אין שירים מבטלין קומץ. ^(ד)מתני' הקומץ והלבונה, שהקריב את אחד מהן בחוץ – חייב. רבי אליעזר פוטר עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ – חייב. השני בויכי לבונה, שהקריב את אחד מהם בחוץ – חייב. רבי אליעזר פוטר, עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ – חייב. גמ' בעי רבי יצחק נפחא: קומץ, מהו שיתיר כנגדו בשירים? מלשרא שרי, או (קלושי) [אקלוישי] מיקלש? ^(א)אליבא דמאן? אי אליבא דרבי מאיר, דאמר: מפגלין בחצי מתיר – מלשרא שרי! אי אליבא דרבנן, דאמרי: אין מפגלין בחצי מתיר – לא מלשרא שרי, ולא [אקלוישי] מקלש (קליש)! אלא אליבא דרבי אליעזר? רבי אליעזר כרבנן סבירא ליה, דאמר: אין מפגלין בחצי מתיר! אלא אליבא דרבנן דהכא. מאי? מלשרא שרי, או (קליש) [אקלוישי]}

מקלש? תיקו. ^(ב)מתני' הזורק מקצת דם בחוץ –

חייב.

ק.

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' ט:	
ב מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' ה:	
ג מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' יד:	
ד מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' יז:	
ה מיי' פט"ו מחל' פסולי המוקדשין הל' ח:	
ו מיי' פייט מחל' מעשה הקרבנות הל' יז:	

(ובחים דף קט:) וכולן שחסרו כל שהוא כו' וכל הפחות הינו חסרו מבפנים: **אמר** שמואל כשהפכו וכי תימא מאי קמ"ל סד"א דאין דרך הקטרה בכר: **מין** במינו אינו חוצץ והא דאמרין לעיל (ובחים דף טו:) גבי רגל חבור פסול אין דרך שרות בכר: **קמץ** מהו שיתיר כנגדו בשירים פרש בעוקטריס דהקטיר קמץ לבדו על מנת להתיר חצי השירים ובודרן לחלקן מהו לאכלו מלשרא שרי פלגא לגמרי או אקלוישי מקלש לאסורא דכלהו שירים וקמץ ולבונה תרנוהו אפלהו שירים דמו וכי מקטיר חד אקלש ליה אסוריהו ומיהו לא אשתרי מידי מניהו לגמרי עכ"ל והא דתנן בהקומץ רבה (מנחות דף כו.) הקומץ והלבונה מעבבין זה את זה הינו דבעי שניהו שניהם דלא ינתי מנחה בלא לבונה ובעי קמיצה ומכל מקום תמה דאפילו למאן דאמר מלשרא שרי לה היאך מתברר חלקו של קמץ ונרצה לפרש דלאו לאשתרוי' באכילה קאמר אלא דאי מלשרא שרי פלגא אידיך פלגא באסור' קזמא ואי אכיל לה לשי כמו אוכל בשר חטאת וא'שם קדם וריקה ואי איקלוישי מקליש לבלה מנחה לא לשי כלל אי נמי לענן מעילה וכי האי גונא בגדרים בפרק גערה (גדרים דף סח.) בעל מזג גזי או אקלוישי מיקליש כגון דנדרה מן תרינ ויתין ושמע ארוס והפר לה ואכלתגון אי אמר מזג גזי קנאי אי אמר מקלש קלש אסורא בעלמא הוא: **ואי** אלקא דר"מ דאמר מפגלין בחצי מתיר הך סגיא דלא כריש לקיש דאמר לעיל בפרק בית שמאי (ובחים דף מא:) טעמא דרבי מאיר משום דכל העושה על דעתו ראשונה הוא עושה וצ"ע אי שחט סימן אחד וקבל אחד דמו וירקו פיון דחשיב חצי מתיר אי אמרינן מלשרא שרי ומיהו הא פשיטא אי לא גמר אחר כך שחיתתו לא שרי:

ורבנן במנחות בהקומץ וזטא (דף טז.) מ'סגליון מתיר פגל בקמץ או בלבונה שהקטיר קמץ ע"מ לאכל וית מן השירים חוץ לזמנו פגול: מלשרא שרי דאי כי מקטיר ליה בשתיקה לא שרי ביות מניהו לגמרי היכי הווא מחשבה בההוא וית הא דומיא דוריקה בעינן דשרי לגמרי: לא מלשרא שרי כו' כלומר דלמא לא הא ולא הא והיכי פשיטא ליה לרי יצחק נפחא דא הא או הא עביד: אלא אליבא דר"א קמבעיא דאמר לא מחזיב עלה לחודיה בחוץ ומשום הכי מספקא לה לרבי יצחק דלמא שרי: ר"א כרבנן ס"ל ולא שריא ולא מקליש לשון קושאן הוא אמאי פשיטא ליה אלבה דא הא או הא וזה ר"א מדאמר לאו הקטרה הוא כרבנן דפליגי עליה דר"מ סבירא לה: אלא אלקא דרבנן דהכא דמחזיבי אחד מניהו אלמא הקטרה היא בפנים וקא מבטי לה למאי הלקתא הווא הקטרה למשרי פלגא או לאקלוישי והכא ליכא למפשט מדמחזיבי עלה בחוץ ש"מ מלשרא שרי דאי נמי לאקלוישי אתיא הווא הקטרה לחזיבי בחוץ עלה: מתני' הזורק מקצת דמים כגון מתנה אחת ואפלו מחטאות הפנימיות שכל מתנותיהון מעבבות:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פייט מחלי מעשה

הקרבות הלי ג:

ב מיי פייט מחלי מעשה

הקרבות הלי ג:

ג מיי פני מחלי שמיטה ויובל הלי

ה:

ד מיי פני מחלי שופר וסוכה

וולוב הלי כ:

ה מיי פני מחלי תמידים ומוספין

הלי ו:

ו מיי פייט מחלי מעשה הקרבות

הלי ג:

ומזדה רבי אלעזר בדרמים תמה מאי קמ"ל רבא מתניתין היא דהא תנן

רבי אלעזר אומר אף המנסף כו' שָׁמַע מִנָּה דְמוּדָה בְּרִישָׁא וי"ל דְּסַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר קָאִי אֶהְיֶהוּ דְלַעִיל וְלֹא אִמְקָצַת דְּמִים וְעוֹד י"ל דְּמַתְּנִיתִין אִיבָא לְאַזְקוּמִי בְּדָמִים הַחִיצוֹנִים דְּבַמְתַּנָּה אַחַת כֶּפֶר וְאַתָּא רַבָּא לֹא־שְׁמוּעִין דְּאִפִּילוּ בְּפִנְיָמִים דְּכָל מַתְּנוֹת מַעֲבֹבוֹת אִפ"ה מוֹדָה ר"א דְּחֵיב עַל מַקְצַת בַּחוּץ דְּתַנִּיא ר"א אומר מִמָּקוֹם שְׁפֶסֶק הוּא מִתְחִיל וְלַעִיל נָמִי בְּסָרַק בֵּית שְׁמָאִי (וּבְחִים דָּף מ.ב.) דָּאָמַר וְהָאָמַר רַבָּא מוֹדָה ר"א בְּדָמִים גַּבִּי חֲטָאוֹת פְּנִימִיּוֹת מִנִּי לַה: אִי מַה לְהֵלן בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אָף כָּאֵן בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה תִּמָּה דְּהָא רַבִּי עֲקִיבָא מוֹדָה דָּאִין נִסּוּף הַמִּים אֵלֹא בְּחָג וְיֵשׁ סְפָרִים דְּגָרְסִי הִסֵּד נֶסֶד בְּשָׁנִי נְסוּכִים וְהָהוּא קָרָא בְּתַמִּיד כְּתִיב וְלִיתָא דַּר' נְתַן גָּרִיס הִכִּי בְּרִישׁ מִסְכָּת תַּעֲנִית (דָּף ג.) וְאִפִּילוּ לְרַבִּי נָתַן נָמִי לֹא מִשְׁתַּמֵּיט תֵּנָּא דְלִמָּא נִסּוּף הַמִּים כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּה וְאָמַר רַבִּינוּ תָּם דְּמִצָּא בְּסְפָרִים יִשְׁנִים אִי מַה לְהֵלן בְּשָׂאָר יְמוֹת הַחָג לֹא דְלְרַבִּי עֲקִיבָא לֹא רַמְזָה אֵלֹא בְּשִׁשִּׁי וְאֶמְרִינוּ בְּמִסְכָּת תַּעֲנִית (שָׁם) אֵלֹא הָךְ דְּתַנּוּ נִסּוּף הַמִּים כָּל שְׁבַעַה מִנִּי אִי רַבִּי עֲקִיבָא הָאָמַר בְּשִׁשִּׁי מִזְכִּיר תְּרֵי יוֹמֵי הוּוּ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּחָג קָאָמַר מִשְׁמַע כָּל יְמוֹת הַחָג וְנִרְאָה שְׁפִיר לְיֹשֵׁב גֵּרֶסֶת הַסְפָּרִים דָּאָף עַל גֹּב דָּאִין נִסּוּף הַמִּים אֵלֹא בְּחָג מִכָּל מָקוֹם חֵיבִין עָלִיו בַּחוּץ כָּל הַשָּׁנָה כְּדֹאשְׁכַּחַן בְּשִׁמְעָתִין לְמָאֵן דָּאָמַר קָרְבוּ נְסֻכִים בְּמִדְבָּר דְּמַחִיב כֻּלָּא כְּלִי שֵׁרֶת אַע"ג דָּאִין מִתְקַבֵּל בְּפָנִים הוֹאִיל וּבִשְׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת קָרְבִים כֻּלָּא קִדְּשַׁת כְּלִי וּכְדֹאמְרִינוּ לַעִיל (וּבְחִים דָּף ק.ח:) כְּמַעֲלָה עַל גַּבִּי הִסְלַע דְּמִשּׁוּם דְּהוּנִיָּא הַקִּטְרָה בְּבִמַּת יָחִיד מַחִיב עָלִיו בַּחוּץ בִּשְׁעַת אֶסוּר הַבְּמוֹת וּמִיּהוּ לֹא דְמִי דָּאִין

לֶךְ מַחֲסֵד זְמַן גְּדוֹל מִנָּה וְכִינוּ דְּהִשְׁתָּא לֹא דְלַתּוֹת הַהִיכַל פְּטוּר מ"ט מַחֲסֵד פְּתִיחָה כְּמַחֲסֵד מַעֲשָׂה דְּמִי וַא"ת וּמָאִי שָׁנָא נְסֻכִים בְּכָלִי חוֹל מַקְבֵּלַת דָּם בְּכָלִי חוֹל דָּאָמַר רַבָּא לַעִיל דְּקַבְּלָה בְּכָלִי חוֹל לְרַבִּי פְטוּר וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא דְמִי קַבְּלָה בְּכָלִי חַל בְּפָנִים תּוֹרַק בַּחוּץ אִין לֵנוּ לַחֲיִיב מִמָּמַת דְּכִשֵּׁר בְּבִמָּה הוֹאִיל וּכְבַר נִפְסַל בְּפָנִים וְלֹא דְמִי לְנְסֻכִים שְׁמַקְרִיבִין בַּחוּץ בְּכָלִי חוֹל דְּלֹא נִפְסְלוּ בְּפָנִים: אִישְׁתַּמִּיטְתִּיהּ כו' פִּי בְּקוּנְטֵרְס לְמַנְחָם יוֹדְפָאָה וְתַמָּה דְּהָא רַבִּי יוֹחָנָן אֶמְרַן לַתְרוּהוּ וְשָׂמָא לְבַתֵּר הִכִּי שְׁמַעֲהּ רַבִּי יוֹחָנָן וי"ל דְּאִישְׁתַּמִּיטְתָּה לְרִישׁ לְקִישׁ דָּאִי הָוָה שְׁמַעֲהּ לֹא הִיָּה מַקְשָׁה כְּלוּם דְּתָיו מִצִּי לְפַרְוֹשִׁי בְּשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא רַבּוּ אַמְרָה דָּאָמַר נִסּוּף הַמִּים דְּאוֹרִיתָא וְלֹאֹו מִשְׁעֻמָּה וּלְפִי זֶה מִשְׁמַע דְּאִיבָא לְמָאֵן דָּאָמַר נִסּוּף הַמִּים דְּרַבְּנָן וְהוּוּ תַּמָּה דְּאִפִּילוּ לְמָאֵן דָּאָמַר (מַנְחוֹת דָּף קו.) חֲלִין בַּעֲוֵרָה לֹאֹו דְּאוֹרִיתָא שְׁתַּקְּנוּ חֻכְמִים לְנִסֵּף חֲלִין בַּעֲוֵרָה שְׁמָא לְפִי שְׁהוּא אֵז זְמַן גָּשְׁמִים כְּדִי שְׁיִזְכְּרוּ לְפָנֵי הַמָּקוֹם לְהַתְּכַרֵּךְ בְּמִי גָשְׁמִים וְקָצַת מִשְׁמַע בְּרִישׁ לִילֹב וְעָרְבָה (סָפָה דָּף מ.ד.) דְּרִישׁ לְקִישׁ הָוָה יַדַּע לְהָא דַּר' יוֹחָנָן דְּעֶשֶׂר נְטִיעוֹת עָרְבָה וְנִסּוּף הַמִּים גַּבִּי הָא דָּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ הַתָּם כְּהָנִים בְּעָלִי מוֹמִין הִיוּ נְכֻנְסִים בֵּין הָאוּלָם וְלִמְזוּבַּח כְּדִי לְצִאת בַּעֲרָבָה וְשָׂמָא נָהִי דְשְׁמַע לִיָּה עָרְבָה נִסּוּף הַמִּים לֹא שְׁמַע לָהּ וּמִיּהוּ לֹא יִתְּכֵן פִּי זֶה לְפִי הַקּוּנְטֵרְס כְּמַעֲלָה פֶּרַק וְלֹד חֲטָאָת (מַעֲיֵלָה דָּף י.ג:) דְּתַנּוּ הַתָּם נָתַן לְאַלּוּחִית מוֹעֲלִין בְּהֵן אָמַר רִישׁ לְקִישׁ אִין מוֹעֲלִין אֵלֹא בְּשִׁלְשַׁת לֶגֶין וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר מוֹעֲלִין בְּכָלִין וּפְרִירֵי לְמִימְרָא דְּקִסְכַּר רִישׁ לְקִישׁ יֵשׁ שְׁעוֹר לְמִים וְהָא תַּנּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר אומר אף המנסף מי הֵחָג בַּחוּץ חֵיב וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם ר' מְנַחֵם יוֹדְפָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשִׁטַּת רַבִּי עֲקִיבָא אַמְרָה דְּדַרְשׁ וְנִסְכִּיָּה אַחַד נִסְפִי יִין וְאַחַד נִסְפִי מִים וְאָמַר לָהּ רִישׁ לְקִישׁ אִי מַה יִּין שְׁלִשַׁת לֶגֶין אָף מִים נָמִי שְׁלִשַׁת לֶגֶין מִכָּלִל דְּקִסְכַּר רִישׁ לְקִישׁ אִין שְׁעוֹר לְמִים וּמַלְשָׁנִי לְטַעְמָה דְּמְנַחֵם יוֹדְפָאָה קָאָמַר וּפִי' בְּקוּנְטֵרְס דְּרִישׁ לְקִישׁ דָּאָמַר יֵשׁ שְׁעוֹר לְמִים הֵינוּ לְטַעְמָה דְּמְנַחֵם דָּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא אֵבֵל אִיְהוּ סְבִירָא לָהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן רַבָּה דָּאִין שְׁעוֹר לְמִים וּמִיּהוּ לֹא יִתְּכֵן אוֹתוֹ פִּי' דְּמַעֲלָה דְּלִמָּה לִיָּה לְמִימַר לְטַעְמָא דְּמְנַחֵם יוֹדְפָאָה הָוָה לִיָּה לְמִימַר לְטַעְמָה דְּרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר ור' נְתַן וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ לְטַעְמָה דְּמְנַחֵם יוֹדְפָאָה הֵינוּ מַה שְׁהַקְשָׁה אִי מַה לְהֵלן שְׁלִשַׁת לֶגֶין דְּלְרַבִּי עֲקִיבָא יֵשׁ שְׁעוֹר וְרַבִּי אֶלְעָזָר מִי הֵחָג קָאָמַר אֵלֹמָא סְבִירָא לָהּ אִין שְׁעוֹר וְלֹא מִשּׁוּם דְּסְבִירָא לָהּ כְּרַבִּי אֶלְעָזָר דַּר"ל קִסְכַּר יֵשׁ שְׁעוֹר אֵלֹא לֹאִפּוּקִי מְנַחֵם יוֹדְפָאָה קָאָתִי דָּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא: כְּלִישׁ שְׁעוֹר בְּמִים קָא מַפְלְגִי פֶרֶשׁ בְּקוּנְטֵרְס דְּקָאָמַר תֵּנָּא קָמָא הַמְּנַסֵּף שְׁלִשַׁת לֶגֶין חֵיב וְהוּא הִדִּין יוֹתֵר מַג' לֶגֶין דְּיֵשׁ בְּכָלִל מֵאֲתִים מִנָּה וַאֲע"ג דְּמַלְּיָנְהוּ בְּכָלִי גְדוֹל קִדְּשִׁינְהוּ כְּלִי דָּאִין שְׁעוֹר לְמִי הֵחָג לְמַעֲלָה וְאַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְמִימַר וְהוּא שְׁמַלְאָן לְשֵׁם חַג כְּדֶרֶךְ מִלּוּאָן דְּהֵינּוּ שְׁלִשַׁת לֶגֶין וְתוּ לֹא כְּדֶתַּנּוּ צְלוּחִית שֶׁל זֶהָב מִחוֹזָקַת שְׁלִשַׁת לֶגֶין מִמְלָא מִן הַשְּׁלִיחַ אֵבֵל אִי הוּוּ טָפִי לֹא קִדְּשִׁינְהוּ כְּלִי דְּלֹא חֲזוּ לִיָּה דְּיֵשׁ שְׁעוֹר לְמִים וְאִין כְּלִי שֵׁרֶת מַקְדָּשִׁין אֵלֹא הָרֹאשִׁין לְהֵן עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוּ וְקִשָּׁה דְּהָא רַבִּי אֶלְעָזָר מִי הֵחָג קָאָמַר לַעִיל דָּאִין שְׁעוֹר לְמִים כָּלִל לֹא לְמַעֲלָה וְלֹא לְמִשְׁחָה כְּדִמְכּוּחָא נָמִי הִיָּהֹא דְּמַעֲלָה (שָׁם) וּמִפְרֵשׁ הַר' חֲיִים אִיִּפְכָא דְּתַנָּא קָמָא סְבַר יֵשׁ שְׁעוֹר דְּנֶקֶט שְׁלִשַׁת לֶגֶין לֹא פְּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר וְאַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְמִימַר וְהוּא שְׁמַלְאָן לְשֵׁם חַג דְּקַבְּעִינְהוּ מִנָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר לְטַעְמָה דָּאָמַר לַעִיל קְבִיעוּתָא דְּמָנָא מַלְתָּא הוּא אֵבֵל לֹא קְבִיעִינְהוּ מִנָּא חֵיב בְּפְּחוֹת מִשְׁלִשַׁת לֶגֶין דָּאִין שְׁעוֹר לְמִים וְר' אֶלְעָזָר לְטַעְמָה דָּאָמַר בְּמַתְנִי' מִי הֵחָג:

השווחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

חֵיב לְרַבְּנָן דְּלֹא בַעֲוֵי כְּלוּ מִתֵּיִר וְרַבִּי אֶלְעָזָר נָמִי מוֹדָה בַּהּ כְּדֹאמְרִינוּ בְּגִמְרָא:

א"חייב. רבי אלעזר אומר: אף המנסף מי

הֵחָג בְּחָג בַּחוּץ – חֲיִיב. רַבִּי נְחֲמִיָּה אומר:

שִׁירֵי הַדָּם (שְׁהֻרִיבו) [שְׁהֻרִיבֵן] בַּחוּץ –

חֲיִיב. גִּמְ' אָמַר רַבָּא: וּמוֹדָה רַבִּי אֶלְעָזָר

בְּדָמִים. דְּתַנִּיא, רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן

אומרים: מִמָּקוֹם שְׁפֶסֶק הוּא מִתְחִיל. ^(כ)רַבִּי

אֶלְעָזָר אומר: אף המנסף מי הֵחָג [בְּחָג]

בַּחוּץ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי מְנַחֵם

יוֹדְפָאָה: רַבִּי אֶלְעָזָר – בְּשִׁטַּת רַבִּי עֲקִיבָא

רַבּוּ אַמְרָה, דָּאָמַר: נִיסּוּף הַמִּים דְּאוֹרִייתָא.

דְּתַנִּיא, רַבִּי עֲקִיבָא אומר: "וּנְסֻכִּיָּה" – בְּשָׁנִי

נִיסוּכִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אַחַד נִיסּוּף הַמִּים

וְאַחַד נִיסּוּף הַיִּין. אָמַר לִיָּה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי

יוֹחָנָן: אִי – מַה לְהֵלן שְׁלִשַׁת לִוְגִין, אָף כָּאֵן

שְׁלִשַׁת לִוְגִין?! וְהָא רַבִּי אֶלְעָזָר "מִי הֵחָג"

קָאָמַר! אִי – מַה לְהֵלן בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה,

אָף כָּאֵן בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה?! [וְרַבִּי אֶלְעָזָר]

"בְּחָג" קָאָמַר! ^כה"אִישְׁתַּמִּיטְתִּיהּ הָא דָּאָמַר

רַבִּי אֶסִּי; דָּאָמַר רַבִּי אֶסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן

מִשּׁוּם רַבִּי נְחוֹנִיאָא אִישׁ בְּקַעַת בֵּית חוֹרְתָן:

עֶשֶׂר נְטִיעוֹת, עָרְבָה וְנִיסּוּף הַמִּים – הִלְכָּה

לְמַעֲשֵׂה מִסִּיעִי. 'תַּנּוּ רַבְּנָן: הַמְּנַסֵּף שְׁלִשַׁת

לִוְגִין מִים בְּחָג בַּחוּץ – חֲיִיב. רַבִּי אֶלְעָזָר

(בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן) אומר: אִם מְלָאֵן לְשֵׁם חַג –

חֲיִיב. מָאִי בִּינְיִיָּהוּ? אָמַר רַב נְחֲמָן בַּר יִצְחָק:

בִּישׁ שְׁעוֹר בְּמִים קְמִיפְלָגִי. רַב פֶּפְאָ אָמַר:

בְּקָרְבוּ

מִי הֵחָג שְׁנַתְּמַלְאֹו לְשֵׁם נִסּוּף הַמִּים בְּחָג

הַסְּכּוֹת: שִׁירֵי הַדָּם שֶׁל חֲטָאוֹת הִטְעוּנוּן

שְׁפִיכָה לְיִסוּד שְׁהֻרִיב בַּחוּץ חֵיב

דְּקִסְכַּר שִׁירִים מַעֲבִינִין הַלְכָּךְ מִתְקַבְּלִים

בְּפָנִים וְרִיקָה גְּמוּרָה הֵן: גִּמ' מוֹדָה ר'

אֶלְעָזָר בְּדָמִים וְאִפִּי' בְּחֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת

דְּהָא בְּפָנִים אִם נִשְׁפָּךְ הַדָּם אַחַר שְׁוֹתָן

מַתְּנָה אַחַת מִתְּנִיָּא הָךְ דִּיִּתְּבָה וּמִכָּיֹא

פֶּר אַחַר וּמִתְחִיל מִמָּקוֹם שְׁפֶסֶק: דְּתַנּוּ

כו' בְּמִסְכָּת יוֹמָא בְּהוּצִיאֹו לוֹ (יֹמָא דָּף

ס.): יוֹדְפָאָה דְּמָן יוֹדְפַת: נִסּוּף הַמִּים

דְּאוֹרִיתָא הַלְכָּךְ בַּחוּץ נָמִי מַחִיב עָלָה:

אָמַר לָהּ רִישׁ לְקִישׁ אִי רַבִּי אֶלְעָזָר

מִתְּהוּא קָרָא יִלְיָף וּבִתְהוּא קָרָא מִים וְיִין

אֶתְקַוַּשׁ אֵלֹמָא שְׁלִשַׁת לֶגֶין בַּעֲיִינוּ כְּנִסְפִי

יִין שֶׁל עוֹלַת הַתַּמִּיד: וְהָא ר' אֶלְעָזָר מִי

הֵחָג קָאָמַר וְאִפִּילוּ פְּחוֹת מִשְׁלִשַׁת לֶגֶין

דְּאִיבָא לְמָאֵן דָּאָמַר סָפָה (דָּף מ.ח.) בְּלָג

הִיָּה מְנַסֵּף: בְּחָג קָאָמַר בְּלִשּׁוֹן קִשְׁיָא

גָּרְסִינוּ לִיָּה: אִישְׁתַּמִּיטְתִּיהּ לְמְנַחֵם

יוֹדְפָאָה: הָא דָּא"ר יוֹחָנָן כו' אֵלֹמָא

לְכָלִי עֵלֹמָא דְּאוֹרִיתָא הוּא הִילְכָךְ אִיבָא

לִמ"ד בְּלָג גְּמִירִי לָהּ אִזְ אִין לֶהָם שְׁעוֹר:

[מָאִי בִּינְיָהוּ] בְּמָאִי קְמִיפְלָגִי וּמָאִי קָא

אַתִּי רַבִּי אֶלְעָזָר לְמִימַר: כִּישׁ שְׁעוֹר

לְמִים דְּקָאָמַר תֵּנָּא קָמָא הַמְּנַסֵּף שְׁלִשַׁת

לֶגֶין חֵיב וְהוּא הִדִּין יוֹתֵר מִשְׁלִשַׁת לֶגֶין

דְּיֵשׁ בְּכָלִל מֵאֲתִים מִנָּה וְאָף עַל גֹּב

דְּמַלְּיָנְהוּ בְּכָלִי גְדוֹל קִדְּשִׁינְהוּ כְּלִי דָּאִין

שְׁעוֹר לְמִי הֵחָג לְמַעֲלָה וְאַתָּא רַבִּי

אֶלְעָזָר לְמִימַר וְהוּא שְׁמַלְאָן לְשֵׁם חַג

מסורת הש"ס
א קידושין לו: ב לעיל פה.
תורה אור השלם

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל־ארץ מושבותיכם אשר אני נתן לכם (במדבר טו, ב)

בַּקֶּרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר קַמְפִּלְגִי וּתְרוֹנוּהוּ אֵית וּתִנָּא קַמָּא דְמַחֲיָב לֹא בְעֵי בְּנִסְכִּים קַדְשַׁת קְלִי לְחַיִּיב מְלִיחָן בַּחוּץ דְקִסְכֵּר קֶרְבוּ נִסְכִּים בְּאֶהֱל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבֵר כֹּל אֶרְבָּעִים שָׁנָה הִלְכֵר בִּיאַת הָאָרֶץ הָאֲמוּרָה בְּפִרְשַׁת נִסְכִּים בְּשִׁלַּח לֶךְ לְלַמְדֵּנוּ בֹּא שְׂבֻשְׁבַע שָׁל כַּבֹּלֶשׁ הָאָרֶץ וְשֻׁבַע שָׁל חִלּוּק הָאָרֶץ בְּשִׁהְיוּ בְּגִלְגָל וְהִתְרוּ הַבָּמוֹת כִּדְתֵנוּ בְּסֶרֶק בְּתֵרָא (לָקֵמוּ וּבָחִים דָּף קיב:) תְּהֵא בָמָה קִטְנָה שָׁל כֹּל יַחֲיד טַעוּנָה נִסְכִּים דְּמִשּׁוּם בַּמַּת צָבוּר לֹא אֶצְטִידָה לְמִימֵר בִּיאַת הָאָרֶץ דִּהֵא מִן הַמִּדְבָּר נִתְחַיְבו בְּכֶר וּכְיוֹן דְּבָמוֹת יַחֲיד טַעוּנִין נִסְכִּים וְהֵתֵם קְלִי שְׂרַת לִיכָא כִּדְאִמֵר בְּסֶרֶק בְּתֵרָא (לָקֵמוּ וּבָחִים דָּף קיג.) בַּחוּץ נָמִי מַחֲיָב מְלִיחָהוּ בְּשַׁעַת אֲסוּר הַבָּמוֹת בְּלֹא קִדּוּשׁ קְלִי הוֹאִיל וּבְשַׁעַת הָתֵר הַבָּמוֹת קֶרְבִּין בְּלֹא קִדְשַׁת קְלִי כִּדְאִמְרוּן לַעֲיִל בְּמַעְלָן עַל גְּבִי סַלַע מִשּׁוּם דִּהּוּא הַקֶּרֶבָה בְּבַמַּת יַחֲיד בְּשַׁעַת הָתֵר הַבָּמוֹת מַחֲיָב עֵלָה בְּשַׁעַת אֲסוּר דִּהֵא בְּפָנִים אִם עֵלָה לֹא יֵרֵד כִּדְאִמְרוּן לַעֲיִל (וּבָחִים דָּף פד:) מִנּוּן לִיּוֹצֵא אִם עֵלָה לֹא יֵרֵד שְׁהֵרִי יוֹצֵא כְּשֵׁר בְּבָמָה וְר' אֶלְעָזָר סָבֵר לֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר וּבִיאַת הָאָרֶץ הָאֲמוּר בְּנִסְכִּים לֵאחֲרֵי יִרְשָׁה וְיִשְׂכִּיבָה לֵאחֲרֵי שְׂשֻׁבָעוּ מִשְׁכָּן בְּשִׁילָה הוּא דְנִתְחַיְבוּ לְפִיקֵךְ הַצִּרְכָּה בִּיאַת הָאָרֶץ לְכַתֵּב מִשּׁוּם שְׂכָל אֶרְבָּעִים שָׁנָה שְׂבַמְדָּבֵר לֹא קֶרְבוּ בְּמִשְׁכָּן וּבֹא הַכְּתוּב לְחַיְבוּ בְּשִׁילָה וּבֵית עוֹלָמִים וְלֹא בְּשָׁנוֹת הַכַּבֹּלֶשׁ וְהַחֲלּוּק בְּבָמוֹת הַקִּטְנוֹת הִלְכֵר לֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בְּבָמָה קִטְנָה שְׁהִיא שְׁלֹא בְּכָלִי שְׂרַת וְאִי אִסְקִינְהוּ בְּשֹׁאִין מִקִּדְשִׁין בַּחוּץ לֹא מַחֲיָב מְלִיחָהוּ וְהָכִי נָמִי אִמְרִינוּ לָקֵמוּ דְמָאן דְּבְעֵי קַדְשַׁת קְלִי בְּנִסְכִּים סָבֵר לֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר: רַבִּינָא אִמֵר בַּלְמִדִין נִסּוּד הַמִּים כּו' וּדכ"ע קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר וּבִיאַת הָאָרֶץ הָאֲמוּר בְּנִסְכִּים לְבָמָה קִטְנָה אֶתָּא וְקֶרְבוּ בְּבָמָה בְּלֹא קִדּוּשׁ קְלִי וּמִיּוּה בְּנִסּוּד הֵיִין אִשְׁקַחְנוּ בְּנִסּוּד הַמִּים לֹא אִשְׁקַחְנוּ דִּהֵא חוּבַת צָבוּר הֵן וְלֹא קֶרְבוּ אֵלָא בְּבַמַּת צָבוּר בְּכָלִי שְׂרַת וּבִהֵא פְּלִיגִי תִנָּא קַמָּא סָבֵר לְמַדִין נִסּוּד הַמִּים מִנְסוּד הֵיִין לְחַיִּיב בַּחוּץ וְאִפִּי לֹא קִדְשׁוּ בְּכָלִי וְרַבִּי אֶלְעָזָר סָבֵר אִין לְמַדִין וְנִסּוּד הֵיִין הוּא דְמַתְחַיֵּב בַּחוּץ בְּלֹא קְלִי אֲבָל נִסּוּד הַמִּים קִדְשׁוּ אִין לֹא קִדְשׁוּ לֹא: מֵאִי בִינְיוּהוּ בְּמֵאִי פְּלִיגִי: בְּרוּצֵי הַמַּדּוֹת מַה שְׁאָף עַל שְׂפַת הַקְּלִי וּתְרוֹנוּהוּ קַדְשַׁת קְלִי בַּעוּ מִיּוּה וּרְבִנּוּ סָבְרִי בְּרוּצֵי מַדּוֹת שָׁל לַח נִתְקַדְשׁוּ וְרַבִּי אֶלְעָזָר סָבֵר לֹא נִתְקַדְשׁוּ וְחוּף קְלִי בְּעֵינוּ וּפְלִגְמוּתָא דְתַנְאִי הִיא בְּמַנְחוּת (דָּף פח.) רַבָּה בְּרַה דְרַבָּא אִמֵר תִּנָּא קַמָּא לֹא בְעֵי קַדְשַׁת קְלִי וּבִקְרָבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר קַמְפִּלְגִי לְתִנָּא קַמָּא קֶרְבוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בִּר"ש לֹא קֶרְבוּ כִּדְפִרְשִׁית:

לְהוּ יֵשׁ שְׁעוֹר לְמִיּוּם וְכִי מְלִי טָפִי לֹא קִדְשִׁינוּהוּ קְלִי

בַּקֶּרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר פְּלִיגִי. רַבִּינָא אֶמֶר: בַּלְמִדִין נִיִּסּוּד הַמִּים מִנְיִסּוּד הֵיִין פְּלִיגִי. ^[א]תִּנּוּ רַבִּנּוּ: הַמְנַסֵּף שְׁלִשָּׁה לוּגִין יֵין בַּחוּץ – חַיִּיב. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: וְהוּא שְׁקָדָשֵׁן בְּכָלִי. מֵאִי בִינְיָיְהוּ? אִמֵר רַב אֲדָא בִּר רַב יֶצְחָק: בִּירוּצֵי מִידוֹת אִיכָּא בִינְיָיְהוּ. רַבָּא בְּרִיהַ דְרַבָּה אֶמֶר: קֶרְבוּ נִסְכִּים בְּבָמָה אִיכָּא בִינְיָיְהוּ. וּבְפִלּוּגְמוּתָא דִּיהֵנִי תַנְאִי – דְתַנְיָא: בַּמַּת יַחֲיד אִינְהַ צִּרְיָכָה נִסְכִּים. דְּבַרִּי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: טַעוּנָה נִסְכִּים. וְהֵנִי תַנְאִי כִּהֵנִי תַנְאִי – דְתַנְיָא: "כִּי תִבְאוּ" – לְהַטְעִינָה נִסְכִּים לְבָמָה גְּדוּלָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אֶתָּה אוֹמֵר לְבָמָה גְּדוּלָה; אוֹ אִינוּ אִפִּילוּ בָמָה קִטְנָה? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבַתֵיכֶם אֲשֶׁר אָנִי נָתַן לָכֶם" – הָרִי בְּבָמָה הַזֹּהֲגָת לְכוּלְכֶם הַכְּתוּב מְדַבֵּר. דְּבַרִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: "כִּי תִבְאוּ" – לְהַטְעִינָה נִסְכִּים [לְבָמָה] קִטְנָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אֶתָּה אוֹמֵר לְבָמָה קִטְנָה; אוֹ אִינוּ אֵלָא לְבָמָה גְּדוּלָה? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבַתֵיכֶם" – הָרִי בְּבָמָה הַזֹּהֲגָת בְּכָל מוֹשְׁבוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר. ^[כ]כְּשֶׁתַּמְצֵא לוֹמֵר; לְדְבַרִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל – לֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר, וּלְדְבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא – קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר. רַבִּי נְחֻמִּיָּה אוֹמֵר: שְׁיַרִי הַדֵּם שְׁהַקֶּרֶבֶן בַּחוּץ – חַיִּיב. אִמֵר רַבִּי יוֹחָנָן: [תַּנָּא] רַבִּי נְחֻמִּיָּה דְּבַדְרִי הָאוֹמֵר שְׁיַרִּים מַעַכְבִּין. מִיתִיבִי: רַבִּי נְחֻמִּיָּה אוֹמֵר: שְׁיַרִי הַדֵּם שְׁהַקֶּרֶבֶן בַּחוּץ – חַיִּיב. אִמֵר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: וְהִלֵּא שְׁיַרִי הַדֵּם שְׁיַרִי מַצּוֹה הֵם! אִמֵר לוֹ: אִיבְרִין וּפְדִרִין יוֹכִיחוּ – שְׁהֵן שְׁיַרִי מַצּוֹה, וְהַמַּקְרִיבֵן בַּחוּץ חַיִּיב! אִמֵר לוֹ: לֹא; אִם אִמְרַת בְּאִיבְרִים וּפְדִרִים – שְׁהֵן תַּחֲלַת עֲבוּדָה, תֵּאמֵר בְּשְׁיַרִי הַדֵּם שְׁאִינוּ תַּחֲלַת עֲבוּדָה?! וְאִם אִיתָּא, לִימָא לִיה: הֵנִי נָמִי מַעַכְבִּי! תִּיּוּבַתָּא. ^[ח]מִתְנִי' הַמוֹלֵק אֶת הַעוֹף רַב אֲדָא בִּר אֶהֱבָה: מַחֲלוּקַת בְּשִׁירִיִּים הַפְּגִימִיִּים, אֲבָל בְּשִׁירִיִּים הַחִיצוֹנִים – דְּבַרִּי הַכֹּל לֹא מַעַכְבִּי; כִּי קֹאֲמֵר רַבִּי נְחֻמִּיָּה – בְּשִׁירִיִּים הַפְּגִימִים, כִּי תַנְיָא הֵהִיא – בְּשִׁירִיִּים הַחִיצוֹנִים. וְרַבִּי עֲקִיבָא לֹא יָדַע מֵאִי קֹאֲמֵר רַבִּי נְחֻמִּיָּה; הוּא סָבֵר: רַבִּי נְחֻמִּיָּה שְׁיַרִיִּים חִיצוֹנִים אִמֵר, וְקָא מִהֲדֵר לִיהַ שְׁיַרִיִּים הַחִיצוֹנִים. וְרַבִּי נְחֻמִּיָּה – לְדְבַרִּיו דְּרַבִּי עֲקִיבָא קֹאֲמֵר. ^[ט]מִתְנִי' הַמוֹלֵק אֶת הַעוֹף בְּפָנִים וְהַעֲלָה בַּחוּץ – חַיִּיב. מִלֵּק בַּחוּץ וְהַעֲלָה בַּחוּץ – פֶּטוּר. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַעוֹף בְּפָנִים וְהַעֲלָה בַּחוּץ – פֶּטוּר.

שְׁחַט

לְמִיּוּם וְאִי אִפְשָׁר לוֹמֵר כֵּן דר"א עַל קֶרְחִין סָבֵר אִין שְׁעוֹר אֵלָא תְרוֹנוּהוּ סָבְרִי אִין שְׁעוֹר וְשִׁלְשַׁת לָגִין דְתִנָּא קַמָּא לֹא דְוָקֵא: בָּמָה גְּדוּלָה וּבָמָה קִטְנָה יֵשׁ מִפְרָשִׁים דְּבָמָה גְּדוּלָה קָרִי שְׁעַת אֲסוּר הַבָּמוֹת וּבָמָה קִטְנָה שְׁעַת הָתֵר וּפִרְוֹשׁ הַקּוּנְטָרֶס עֶקֶר דְתְרוֹנוּהוּ הָתֵר הַבָּמוֹת אֵלָא דְבָמָה גְּדוּלָה הִיא בַּמַּת צָבוּר וּבָמָה קִטְנָה הִיא בַּמַּת יַחֲיד וְאע"ג דְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אִמֵר לְהַטְעִינָה נִסְכִּים לְבָמָה גְּדוּלָה וּדְרִישׁ מוֹשְׁבוֹת לֵאחֲרֵי יִרְשָׁה וְיִשְׂכִּיבָה כִּדְפִרְשׁ בְּקוּנְטָרֶס וּכְדִתְנִיָּא בְּסִפְרֵי וּבְפֶרֶק קַמָּא דְקִדְשִׁין (דָּף לו.) וְאִזּוּ נֶאֱסְרוּ הַבָּמוֹת שְׂבָאוּ לְשִׁילָה וּמ"מ אָף כְּשֶׁהִתְרוּ אַחֲרֵי כֵן בְּנוּב וּנְבָעוּן מוֹדָה רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל דְּבַמַּת צָבוּר טַעוּנָה נִסְכִּים: לְדְבַרִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל לֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר בְּקִדְשִׁין (ג"ו שָׁם) פִּרְשׁ בְּקוּנְטָרֶס דִּלְכָלִי עֲלִמָּא קֶרְבוּ בְּקֶרְבֵן צָבוּר וְאִינוּ יוֹדַע מִי הִנָּקִיּוּ לְכַד וְשִׁמָּא מִשּׁוּם דְתַנְיָ בְּסִפְרֵי אִמֵר אַחֵד מִתַּלְמִידֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל בֹּא הַכְּתוּב לְלַמְדֵּךְ עַל הַנִּסְכִּים שְׁלֹא נִתְחַיֵּב יַחֲיד עַל הַנִּסְכִּים אֵלָא מִבִּיאַתוֹן לֵארֶץ וְהָ לְשׁוֹן הַקּוּנְטָרֶס דְּפִרְשׁ בְּקִדְשִׁין (ג"ו שָׁם) ר' יִשְׁמַעְיָאל סָבֵר לֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר וְאָף עַל גִּב דְּכַתִּיב בְּמִלְאִים וְהָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל הַמִּזְבֵּחַ וּכְתִיב בֵּהּ נִסְכִּים בְּעוֹלַת תְּמִיד בְּקֶרְבֵן צָבוּר הוּא דִּהּוּי אֲבָל הִיחָיִידִים לֹא נִתְחַיְבוּ בְּנִסְכִּים אֵלָא מִבִּיאַת הָאָרֶץ לֵאחֲרֵי יִרְשָׁה וְיִשְׂכִּיבָה וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבֵר קֶרְבוּ נִסְכִּים לְיַחֲיד בַּמִּדְבָּר: כִּי קֹאֲמֵר רַבִּי נְחֻמִּיָּה בְּשִׁירִים הַפְּגִימִיִּים לַעֲיִל בְּסֶרֶק ב"ש (וּבָחִים דָּף לט.) מִשְׁמַע דְּרַבִּי נְחֻמִּיָּה אִיַּרִּי בְּשִׁירִים הַחִיצוֹנִים וְשֵׁם פִּרְשֵׁתִי: וְכִי תַנְיָא הֵהִיא בְּשִׁירִים הַחִיצוֹנִים וּמַה שְׁהַשִּׁיב לוֹ אִיבְרִים יוֹכִיחוּ אַע"ג דְאִיּוּהוּ גּוֹפֵה לֹא חִלַּשׁ בְּהֵאִי טַעְמָא אוֹרְחָה דְתִנָּא הָכִי כִּדְפִרְשִׁית בְּסֶרֶק הַמַּעֲרֵבַת (לַעֲיִל וּבָחִים דָּף עז:):

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

קיא.

 עין משפט נר מצוה	
--	--

א	מִיִּי	פִּיִּיט	מַחֲלִי	מַעֲשֶׂה
	הַקְּרַבּוֹת	הַלִּי ג:		
ב	מִיִּי	פִּיִּיט	מַחֲלִי	מַעֲשֶׂה
	הַקְּרַבּוֹת	הַלִּי ד:		
ג	מִיִּי	פִּיִּיט	מַחֲלִי	מַעֲשֶׂה
	הַקְּרַבּוֹת	הַלִּי ג:		
ד	מִיִּי	פִּיִּיט	מַחֲלִי	מַעֲשֶׂה
	הַקְּרַבּוֹת	הַלִּי ד:		
ה	מִיִּי	פִּיִּיח	מַחֲלִי	מַעֲשֶׂה
	הַקְּרַבּוֹת	הַלִּי יח:		

וּבְפִלּוּגְמוּתָא דִּיהֵנִי תַנְאִי ר"א בר"ש [כְּרַבִּי] דְאִמֵר אִין נִסְכִּים בְּבָמָה קִטְנָה הִלְכֵר לֹא אִשְׁקַחְנוּ נִסּוּד בְּלֹא קִדּוּשׁ קְלִי וְת"ק כְּרַבִּנּוּ ס"ל דְאִמְרִי יֵשׁ נִסְכִּים בְּבַמַּת יַחֲיד וְאִשְׁקַחְנוּ לִיה בְּלֹא קְלִי שְׂרַת: כִּי תִבְאוּ בְּפִרְשַׁת נִסְכִּים כְּתִיב בְּשִׁלַּח לֶךְ: לְהַטְעִינָה נִסְכִּים בְּבָמָה גְּדוּלָה בֹּא הַכְּתוּב לְלַמְדֵּךְ שְׁלֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר וּמִשְׁבָּאוּ לֵארֶץ נִתְחַיְבוּ בֵּהּן וּבְבַמַּת צָבוּר וְלֹא בְּבַמַּת יַחֲיד: אוֹ אִינוּ אֵלָא בְּבָמָה קִטְנָה דְאִילוּ בְּבָמָה גְּדוּלָה בַּמִּדְבָּר נָמִי קֶרְבִּי וּמִיּוּהוּ עַד הַשְׂתָּא בָמָה קִטְנָה לֹא הוּאִי דְכָל מ' שָׁנָה נֶאֱסְרוּ הַבָּמוֹת מִשְׁוִהוּם הַמִּשְׁכָּן וּבְשֻׁנְכִנְסוּ לֵארֶץ הִתְרוּ בְּשֻׁנִּים שְׂבֻשָׁשׁוּ וְחָלְקוּ וּבֹא הַכְּתוּב לְהַטְעִינֵם נִסְכִּים לְקִדְשֵׁי בַּמַּת יַחֲיד: כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר אֲשֶׁר אָנִי נָתַן לָכֶם כּו': וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לְהַטְעִינָה נִסְכִּים לְבָמָה קִטְנָה דְאִגְדוּלָה לֹא אֶצְטִידֵךְ דִּהֵא בַּמִּדְבָּר נָמִי קֶרְבִּי: אוֹ אִינוּ אֵלָא לְבָמָה גְּדוּלָה וְאִשְׁמוּעִינוּ קִרָּא דְלֹא קֶרְבוּ נִסְכִּים בַּמִּדְבָּר: בְּכָל מוֹשְׁבוֹת דִּהֵינּוּ בַּמַּת יַחֲיד דְאִילוּ בַּמַּת צָבוּר אִינְהַ אֵלָא בְּמָקוֹם אַחֵד וְר' יִשְׁמַעְיָאל מִשְׁמַע לִיה מוֹשְׁבוֹת לֵאחֲרֵי יִרְשָׁה וְיִשְׂכִּיבָה: תַּנָּא ר' נְחֻמִּיָּה בַּמַּתְנִי' כְּדְבַרִּי הָאוֹמֵר בְּאִינְהוּ מְקוֹמוֹן (לַעֲלִי וּבָחִים דָּף נב.) שְׁיַרִי הַדֵּם מַעַכְבִּין בַּחֲשָׁאוֹת הִלְכֵר עֲבוּדָה הִיא לְהַתְחַיֵּב עֲלֶיהָ בַּחוּץ כְּשֹׁאֵר זוֹרֵק מְקַצָּת דְּמִים: שְׁיַרִי מַצּוֹה הֵן שְׁאִין מַעַכְבִּין אֶת הַכִּפְּרָה כִּדְאִמֵר בְּאִינְהוּ מְקוֹמוֹ (שָׁם) יְכוּל יַעַכְבּוּ תַלְמוּד לוֹמֵר וְאֵת כֹּל הַדֵּם נִתְקַוּ הַכְּתוּב וַעֲשֹׂאוּ שְׁיַרִי מַצּוֹה: הַקָּטֵר אִיבְרִים וּפְדִרִים אִין מַעַכְבִּין אֶת הַכִּפְּרָה דְאִין כִּפְּרָה אֵלָא בְּדָם: וְאִם אִיתָּא דְלְרַבִּי נְחֻמִּיָּה מַעַכְבִּין נִימָא לִיה הֵנִי נָמִי תַּחֲחַלַּת עֲבוּדָה הֵן כְּשֹׁאֵר מַמְנוּת: מִתְּלַקַּת בְּאִינְהוּ מְקוֹמוֹן דַּעֲכִיב שִׁירִים: בַּחֲשָׁאוֹת הַפְּגִימִיּוֹת כֹּל מַתְנוּתִיהֶן מַעַכְבוֹת: וְכִי תַנְיָא הֵהִיא דְאִוְדִי לִיה רַבִּי נְחֻמִּיָּה דְשְׁיַרִי מַצּוֹה הֵן בְּשִׁירִים הַחִיצוֹנִים וּמוֹדָה רַבִּי נְחֻמִּיָּה בְּהוּ דִּהַמַּקְרִיבֵן בַּחוּץ פֶּטוּר: אִי הָכִי אֲמַאי אַהֲדֵר לִיה הַקָּטֵר אִיבְרִים יוֹכִיחַ נִימָא לִיה כִּי אִמְרִי בְּפָנִים וְלֹא בַּחֲצִיצוֹנִים וְאֶת אִמְרַתָּ לִי חִיצוֹנִים: ה"ג אֵלָא לְדְבַרִּיו דְּרַבִּי עֲקִיבָא קֹא"ל לְדִידִי שִׁירִים מַעַכְבִּין לְדִידֵךְ נָמִי דְאִמְרַת שְׁיַרִי מַצּוֹה הֵן הַקָּטֵר אִיבְרִים יוֹכִיחַ: מַתְנִי' מִלֵּק בַּחוּץ וְנָלָה הִיא שְׁאִין מִלִּיקָה אֵלָא בְּפָנִים לְפִיקֵךְ פֶּטוּר עַל הַעֲלָאתוֹ וְעַל מִלִּיקָתוֹ נָמִי פֶטוּר כִּדְאִמְרוּן בְּרִישׁ פֶּרָקִין (וּבָחִים דָּף קז.) הַשּׁוֹחֵט וְלֹא הַמוֹלֵק: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַעוֹף בְּפָנִים פֶּסוּל וְשׁוּב אִינוּ רָאוּי בְּפָנִים לְפִיקֵךְ פֶּטוּר עַל הַעֲלָאתוֹ בַּחוּץ וְאִם תֵּאמֵר וְהִלֵּא כֹל הַעוֹלִין בַּחוּץ נִפְסְלוּן בִּיצִיאַתָּן וְכֹל הַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ פֶּסוּל הוּא וְחַיְבִין עַל הַעֲלָאתוֹ הֵתֵם דְחִמְנָא רַבָּה אֲבָל לַעֲנוּן שְׁאֵר פֶּסוּלִין מִתְקַבֵּל בְּפָנִים בְּעֵינוּ:

קיא:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פייח מהל' מעשה

הקרבעות הל' יח:

ב מיי פייח מהל' מעשה

ג מיי פייח מהל' מעשה

ד מיי פייח מהל' מעשה

ה מיי פייט מהל' מעשה

הַשׁוּחַט בלילה בהמה כו' ואם תאמר ששט בחוץ בלילה והעלה בחוץ אמאי חייב ומאי שָׁנָא מַשְׁלָמִים שְׁשַׁחֲטוּן בחוץ קדם פתיחת דלתות התיכל דפטור כדאימא בפרק שְׁנִי שְׁעִירִי (יומא דף סב:) וְלֹשׁ לומר דלילה אין מחסר ומן אָבֵל התם מחסר מַעֲשֶׂה ואם תאמר לר"ש מאי שָׁנָא שׁוּחַט בהמה בלילה בפנים מְשׁוּחַט עוף בפנים וְלֹשׁ לומר דשׁוּחַט עוף בפנים מקטל קטלה ואם עלה יָרֵד אפ"י לר"ש אע"ג דלא מטמא בגדים אבית הבליעה שְׁאִין שׁוּם שְׁחִיטָה מטמא בגדים אבית הבליעה אִפִּילוּ טָרְפָּה או גרבע:

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

שֶׁשֶׁט בחוץ והעלה בחוץ חייב אף על העלאתו שְׁחִיטָה בחוץ בעוף רביה רחמנא (ויקרא יז) מאו אֲשֶׁר יִשְׁחַט וְהַעֲלֵאתוֹ נִמִּי אֲמִרִינוּ לַקְּחוּ (זבחים דף קיט:) וְאֵלֶּהֶם תֹּאמַר לַעֲרֹב

שֶׁשֶׁט בחוץ והעלה בחוץ – חֲטִיב. נִמְצָא דָּרָךְ הַכְּשִׁירוֹ בַּפְּנִים – פְּטוּרוֹ בַּפְּנִים – פְּטוּרוֹ בחוץ, דָּרָךְ הַכְּשִׁירוֹ מִבַּחוּץ – פְּטוּרוֹ בַּפְּנִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כֹּל שְׁחִיבִין עָלָיו בַּחוּץ – חֲטִיבִין עַל כִּיּוּצָא בּו בַּפְּנִים שֶׁהֶעֱלָה בַּחוּץ; חוץ מן השׁוּחַט בַּפְּנִים וּמַעֲלָה בַּחוּץ. גָּמַ' הֵיא "הַכְּשִׁירוֹ"?! חֲטִיבוֹ הוּא! תִּנְי "חֲטִיבוֹ". רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר [וכו']. אֶהֱיָא קֵאָי? אֵילִימָא אֲרִישָׁא קֵאָי: הַמּוֹלֵק עוֹף בַּפְּנִים וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – חֲטִיב, מֶלֶק בַּחוּץ וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – פְּטוּר. וְאָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן: כִּי הִכִּי דַפְּנִים מִיחִיב, בַּחוּץ נִמִּי מִיחִיב. הֵיא "כֹּל שְׁחִיבִין עָלָיו בַּחוּץ"?! "כֹּל שְׁחִיבִין עָלָיו בַּפְּנִים" מִיבְעִי לִיה! אֵלֹא אֵיכָא בִּינְיָהּ. וְהִכִּי דְבַחוּץ לֹא מִיחִיב, בַּפְּנִים נִמִּי לֹא לִיחִיב? הֵיא "כֹּל שְׁאִין חֲטִיבִין עָלָיו בַּחוּץ" מִיבְעִי לִיה! ^(כ)אֵלֹא אִסִּיפָא קֵאָי: הַשׁוּחַט עוֹף בַּפְּנִים וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – פְּטוּר. שֶׁשֶׁט בַּחוּץ וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – חֲטִיב. וְאָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן: כִּי הִכִּי דְבַפְּנִים לֹא מִיחִיב, בַּחוּץ נִמִּי לֹא מִיחִיב.

הֵיא "כֹּל שְׁאִין חֲטִיבִין" מִיבְעִי לִיה! אֵלֹא כִּי הִכִּי דְבַחוּץ מִיחִיב, בַּפְּנִים נִמִּי מִיחִיב? הָא קִתְּנִי: חוץ מן השׁוּחַט בַּפְּנִים וְהַמַּעֲלָה בַּחוּץ! ^(כא)אָמַר וַעֲיִרִי: שְׁחִיטַת בְּהֵמָה בַּלֵּילָה אֵיכָא בִּינְיָהּ. וְהִכִּי קֹאֲמַר: [וכן] הַשׁוּחַט בְּהֵמָה בַּפְּנִים בַּלֵּילָה וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – פְּטוּר. שֶׁשֶׁט בַּחוּץ בַּלֵּילָה וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – חֲטִיב. ^(ב)רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כֹּל שְׁחִיבִין עָלָיו בַּחוּץ – חֲטִיבִין עַל כִּיּוּצָא בּו בַּפְּנִים וְהֶעֱלָה בַּחוּץ, חוץ מן השׁוּחַט עוֹף בַּפְּנִים וְהֶעֱלָה בַּחוּץ. דְּבֹא אָמַר: קַבֵּלָה בְּכָלִי חוֹל חוֹל אֵיכָא בִּינְיָהּ. וְהִכִּי קֹאֲמַר: [וכן] הַמְקַבֵּל בְּכָלִי חוֹל בַּפְּנִים וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – פְּטוּר. הַמְקַבֵּל בְּכָלִי חוֹל בַּחוּץ וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – חֲטִיב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כֹּל שְׁחִיבִין עָלָיו בַּחוּץ, חֲטִיבִין עַל כִּיּוּצָא בּו בַּפְּנִים וְהֶעֱלוּ בַּחוּץ, חוץ מן השׁוּחַט עוֹף בַּפְּנִים וְהֶעֱלוּ בַּחוּץ. הַשְׁתָּא דְתַנִּי אָבוּה דְשִׁמּוּאֵל בַּר רַב יֵצְחָק: הַמּוֹלֵק עוֹף בַּפְּנִים וְהֶעֱלוּ בַּחוּץ – חֲטִיב, מֶלֶק בַּחוּץ וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – פְּטוּר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִיחִיב; רַבִּי שְׁמַעוֹן הֵתֵם קֵאָי – וְתַנִּי: כֹּל שְׁחִיבִין עָלָיו בַּפְּנִים וְהֶעֱלָה בַּחוּץ – חֲטִיבִין עָלָיו בַּחוּץ. ^(ג)מִתְנִי חֲטָאֵת שְׁקַבֵּל דְמָה בְּכוֹס אֶחָד; נִתַּן בַּחוּץ וְחִזַּר וְנִתַּן בַּפְּנִים, בַּפְּנִים וְחִזַּר וְנִתַּן בַּחוּץ – חֲטִיב, שְׁכּוּלוֹ רָאוּי בַּפְּנִים. קַבֵּל דְמָה בְּשְׁתֵּי כּוֹסוֹת; נִתַּן שְׁנֵיהֶם בַּפְּנִים – פְּטוּר. שְׁנֵיהֶם בַּחוּץ – חֲטִיב. אֶחָד בַּפְּנִים וְאֶחָד בַּחוּץ – פְּטוּר. אֶחָד בַּחוּץ וְאֶחָד בַּפְּנִים – חֲטִיב עַל הַחִיצוֹן, וְהַפְּנִימִי מַכְסֵּר. ^(ד)לְמָה הַדְּבַר דּוּמָה? לְמַפְרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאִבְדָּה וְהַפְּרִישׁ אֶחְרַת תַּחֲמִיתָהּ, וְאַחֲר כֹּךְ נִמְצָאת הָרֹאשׁוֹנָה, וְהִרי שְׁתִּיתָהּ עוֹמְדוֹת. שֶׁשֶׁט שְׁתִּיתָהּ בַּפְּנִים – פְּטוּר. שְׁתִּיתָהּ בַּחוּץ – חֲטִיב. אַחַת בַּפְּנִים וְאַחַת בַּחוּץ – פְּטוּר. אַחַת בַּחוּץ וְאַחַת בַּפְּנִים – חֲטִיב עַל הַחִיצוֹנָה, וְהַפְּנִימִית מַכְסֵּרַת. ^(ה)כֵּשֶׁם שְׁדָמָה פּוֹטֵר אֶת בְּשָׂרָהּ, כֹּךְ הִיא פּוֹטֵרַת אֶת בְּשָׂר חֲבִירָתָהּ.

וְהַעֲלוּ בַחוּץ אֲשִׁחִישְׁתָן לֹא מַחֲבִי דְלֹא קָרִינָא בַּה וְאֵל פְּתַח אֶקַּל מוֹעֵד לֹא הָבִיאוּ וְהַעֲלָתוֹן מִהִיבָא מִיתִי דְהָא לֹא קָרִינָא בַּה נִמִּי אֵל פְּתַח אֶקַּל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאנוּ חוץ מן השׁוּחַט עוֹף בַּפְּנִים וְהַעֲלוּ בַחוּץ שֹׁאֵף עַל פִּי שְׁפִטוּר עַל הַעֲלָתוֹ בַּחוּץ חֲטִיבִין עַל כִּיּוּצָא בּו בַּשׁוּחַט בַּחוּץ וְהֶעֱלָה בַּחוּץ דְהָא אֶתְרַבָּאי לַעֲלִי (זבחים דף קו.) שְׁחִיטָתוֹ מֵאוּ אֲשֶׁר יִשְׁחַט וְהַעֲלָתוֹ מוֹאֲלֵיהֶם תֹּאמַר: מִתְנִי נִתַּן בַּחוּץ וְחִזַּר וְנִתַּן בַּפְּנִים חֲטִיב כְּדִי נִסְכָּה אֵלֹא מִשּׁוּם סִיפָא דְבַעֲי מִתְנִי בַפְּנִים וְחִזַּר וְנִתַּן בַּחוּץ וְאִשְׁמַעֲינן דֹּאע"ג דְּשִׁירִים גִּינְהוּ מַחֲבִי עֲלִיהוּ וְסִתְמָא כְּרַבִּי נַחֲמִיָּה: שְׁנֵיהֶם בַּחוּץ חֲטִיב אַחַת וְאֵם הִתָּה לוֹ דִּיעָה בִּינְיָתִים חֲטִיב שְׁתֵּימָם: אֶחָד בַּפְּנִים וְאֶח"כּ הִשְׁנִי בַּחוּץ פְּטוּר וְאִפִּילוּ לְרַבִּי נַחֲמִיָּה קְדַמְפְּרֵשׁ בְּגִמְרָא דְקַסְבַּר כּוֹס אֶחָד עוֹשָׂה אֶת חֲבֵרוֹ דְּחִי הִלְכִי אִפִּילוּ שִׁירִים לֹא הָיוּ: וְהַפְּנִימִי מַכְסֵּר לְהַכְשִׁיר הַנֶּבֶךְ כְּדֹאמְרֵן כָּכָל הַזִּבְחִים שְׁנַתְּעֲרְבוּ (שם דף פב.) דְּלֹא עָשָׂה אֶת הַמַּשְׁעִר כִּיּוּצָא בּו: לְמָה הַדְּבַר דּוּמָה בְּגִמְרָא מַפְרִשׁ לְמָה לִי לְדַמּוּיָנְהוּ וּמֵאִי גִמְרִי מוֹקֵדִי: שְׁתִּיתָהּ בַּחוּץ חֲטִיב עַל כֹּל אַחַת וְאַחַת דְּבִשְׁעַת שְׁחִיטָה כֹּל אַחַת הִתָּה רֵאשִׁיָּה לַפְּנִים: אַחַת בַּפְּנִים וְהַשְׁנָיָה בַּחוּץ פְּטוּר דְּהִנָּא לֵה חֲטָאֵת שְׁכַפְּרוּ בַעֲלִיהּ וּלְמִיתָהּ אֲנָלָא וְאִינְהּ מִתְקַבֵּלַת בַּפְּנִים: חֲטִיב עַל הַחִיצוֹנָה דְהָא חִזְאוּ לַפְּנִים דְּאִיזוּ מִקּוֹ שְׁיִרְצָה דְקָרִיב: וְהַפְּנִימִית מַכְסֵּרַת עַל הַבְּעִלִּים: כֵּשֶׁם שְׁדָמָה פּוֹטֵר בְּשָׂרָה מִן הַמַּעֲוִילָה דְדוּרִיתָת דָּם מוֹצִיאָה בְּשׂר קִדְשִׁי קִדְשִׁים מִן הַמַּעֲוִילָה מִשּׁוּם חֲטָאֵת שְׁכַפְּרוּ בַעֲלִיהּ דְקוּמָא לָן שְׁאוֹת הַמִּתּוֹת לֹא נִקְּיִין וְלֹא מוֹעֲלִין אָבֵל מִשּׁוּם שְׁחוּטִי חוץ לֹא אֲצִטְרִיקָא לִיה דְכִמְאֹן דְקִטְלִינְהוּ דְמִי וְלִית בַּהוּ מַעֲוִילָה כְּדֹאמְרִינוּ בְּשִׁמְעָמָא קַמְזִיתָא קִדְשִׁים שְׁמַתוּ יָצְאוּ מִיַּדִּי מַעֲוִילָה וְאַנָּב גִּרְרָא נִסְכָּה הִכָּא אִיזִידִי דְנִקְטָא מִשּׁוּם שְׁחִיטָת חוץ וּבְכֶרֶק קַמָּא דְמַעֲוִילָה (דף ו:) נִמִּי קִתְּנִי לֵה לְכַלָּה:

א לַעֲלִי קו; לַעֲלִי קח.
ב לַעֲלִי פֹד:
ג תּוֹסַפְתָּא זִבְחִים
ד לַעֲלִי פֹא;: תּוֹסַפְתָּא זִבְחִים; מִשְׁנַת זִבְחִים
ה מַעֲוִילָה ו;: מִשְׁנַת מַעֲוִילָה; מִנְחוֹת עֵט;: תְּמוּרָה כְּג; תּוֹסַפְתָּא מִנְחוֹת; תְּמוּרָה טו;: פִּסְחִים צו;: מִשְׁנַת תְּמוּרָה; תְּמוּרָה כב;: תְּמוּרָה יח;: תּוֹסַפְתָּא תְּמוּרָה; סְפֵרָא צו פֶּרֶק יא א; סְפֵרָא וִיקְרָא דְבוּרָא דְחוּבָה פֶּרֶק יא א; תּוֹסַפְתָּא מַעֲוִילָה; מַעֲוִילָה ז.
1 לַעֲלִי פֹה.

 מסורת הש"ס

א לַעֲלִי קו; לַעֲלִי קח.
ב לַעֲלִי פֹד:
ג תּוֹסַפְתָּא זִבְחִים
ד לַעֲלִי פֹא;: תּוֹסַפְתָּא זִבְחִים; מִשְׁנַת זִבְחִים
ה מַעֲוִילָה ו;: מִשְׁנַת מַעֲוִילָה; מִנְחוֹת עֵט;: תְּמוּרָה כְּג; תּוֹסַפְתָּא מִנְחוֹת; תְּמוּרָה טו;: פִּסְחִים צו;: מִשְׁנַת תְּמוּרָה; תְּמוּרָה כב;: תְּמוּרָה יח;: תּוֹסַפְתָּא תְּמוּרָה; סְפֵרָא צו פֶּרֶק יא א; סְפֵרָא וִיקְרָא דְבוּרָא דְחוּבָה פֶּרֶק יא א; תּוֹסַפְתָּא מַעֲוִילָה; מַעֲוִילָה ז.
1 לַעֲלִי פֹה.

מסורת הש"ס
א לקמן קטו.
ב יומא סג; תמורה יג.
ג לעיל פד; לעיל כז; תמורה כח; נדה מ; משנה תמורה; תוספתא זבחים; ספרא אחרי מות פרשה ו
תורה אור השלם
[במדבר יט] [ויקרא יז, ד]

גַּמ' מאן תנא דפליג עֲלֵה דר' אֱלֻעֶזר בר' שְׁמַעוֹן בְּסָרְק כּל הַסּוּלִין (לעיל זבחים דף לד): ואומר כּוס עוֹשֶׂה חֲבֵרוֹ דְּחוי דתנני חטאת שְׁקַבֵּל דְּמָה בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְנָתַן אַרְבַּע מִתְּנוֹת מֵאַחַד מֵהֶם הוּא לְבָדוֹ וְנִשְׁפָּף לְסוּד וְהָן נִשְׁפָּכִין לֵאמֹה ורבי אֱלֻעֶזר ב"ר שְׁמַעוֹן אָמַר הֵתם כֵּלָן נִשְׁפָּכִין לְסוּד דְּקִסְבֵּר כּוֹס אֶחָד עוֹשֶׂה אֶת חֲבֵרוֹ שִׁירִים: רבי נְחֻמִּיה הוּא דִּפְלִיג עֲלֵיהּ דְּאָמַר הֵכָא קַבֵּל דְּמָה בְּכּוֹס אֶחָד נָתַן בְּפָנִים וְחֹזֵר וְנָתַן בַּחוּץ חֵיב דְּשִׁירִים נִינְהוּ וְשִׁירֵי הָדָם שְׁהֶקְרִיבוּ בַּחוּץ חֵיב וְהִכָּא דְקַבְּלוּ בְּשִׁנֵּי כּוֹסוֹת אָמַר פִּטוּר אֵלמָא כּוֹס שְׁנֵי לֹאוּ שִׁירִים חֲשִׁיב לִיה אֵלָא דְחוי הִנֵּה לִשְׁפָּף לֵאמֹה הִלְכֵךְ לֹא מַחֲסִיב עֲלֵיהּ בַּחוּץ: מַאי לְמָה הִדְבֵּר דּוּמָה לְמַאי הִלְכְתָּא דְמִנְהוּ וּמַאי גָמַר מִנָּה: הָא מִנֵּי רַבִּי הִיא דְאָמַר בְּמִסְכָּת תְּמוּדָה (דף כב:) אַבּוּדָה בְּשַׁעַת הַפִּרְשָׁה מִתָּה כַּחֲטָאת שְׁכֹפְרוּ בְּעֲלִיהּ דְקִנְיָא לֹן (שם דף כא:) דְאָנֹלָא לְמִיתָה אֲפִלוּ לֹא הִזְתָּה רֵאשׁוּנָה אַבּוּדָה בְּשַׁעַת שְׁמִתְכֹפֵּר בְּשִׁנְיָה אֵלָא בְּשַׁעַת הַפִּרְשָׁה וּמִשְׁהַפְרִישׁ זֹו תַּחֲסִיתָה נִמְצָאת קִנְיָא לֹן כַּה דָּאם נִתְכַפֵּר בְּאַחַת מִקֵּן שְׁנֵינָה מִתָּה וְהִכִּי קֹאמַר תַּנָּא דְמִתְנִי' טַעֲמָא דְאַבְדָּה כְּלוּמַר זֹו שְׁהַפְרִישָׁה עַל יְדֵי אַבּוּד חֲבֵרְתָּה הוּא דְכִי שׁוֹחֵט אַחַת מִקֵּן בַּחוּץ אַחֵר שְׁשֹׁרְבָה חֲבֵרְתָּה פִּטוּר דְקִנְיָא לְכּוֹס דְּחוי מִשּׁוּם דְּכִרְבִּי סְבִירָא לָהּ דְאָמַר לְמִיתָה אֵנֹלָא אֲכֵל הַמִּפְרִישׁ שְׁמִי חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיּוֹת מַעֲשָׂרָא שְׂאֵם הָאֵבֵד הָאֵחָת יִתְכַפֵּר בַּחֲבֵרְתָּה דְאַפִּי' רַבִּי מוֹדָה בּוֹ דְמִתְכַפֵּר בְּאַחַת מִקֵּן וְהַשְׁנִיָּה תִרְעָה וְדַמִּיה לַעוֹלָת קִיץ הַמִּזְבֵּחַ וְכוּן לְרַבְּנָן בְּאַבּוּדָה בְּשַׁעַת הַפִּרְשָׁה דְאִיתִּי לְהוּ תִרְעָה בַּהֲהוּא לֹא אֶמְרִינָן דָּאם שְׁחִטָה בַּחוּץ לַשְׁנֵינָה דְנִפְטֵר וְאַף עַל גַּב דְּלִכְתַּחֲלָה לֹא קִרְבָּה הִיא גּוּפָה עוֹלָה אֵלָא דְמִיתָו חֵיב עֲלִיהּ בַּחוּץ דְאִי אֶקְרַבָּה לְדִידָה גּוּפָה עוֹלָה בְּפָנִים מִתְקַבֵּלָת הִיא: כְּדַרְבּ הוּנָא [א"ר] אֲשֶׁם שְׁנַתַּק לְרַעֲיָה כְּגוֹן תְּמוּרַת אֲשֶׁם וְאֲשֶׁם שְׁמִתּוּ בְּעֵלְיוֹ אוּ נִתְכַפְּרוּ בְּאַחֵר וְקִנְיָא לֹן (שם דף יח.) כּל שְׁבַחֲטָאת מִתָּה בְּאֲשֶׁם רוּעָה וְנִמְלָךְ בִּב"ד וְאָמְרוּ לוֹ יִרְעָה וְשַׁחֲטוּ סָתָם כְּשֶׁר לַעוֹלָה וְדוּקָא נִתַּק אֲכֵל לֹא נִתַּק לֹא כְּדָאמַר בִּפ"ק (לעיל זבחים ד' ה:): הוּא בַּהּוֹתּוֹ יֵהָא: מִי דְמִי מִתְנִי' לְדַרְבּ הוּנָא לְחִיבֵי אַחֲטָאת שְׁנֵינָה בַּחוּץ מִהֵאִי טַעֲמָא הָא לֹא חֲזִינָא הִיא גּוּפָה לַעוֹלָה כִּלְלָ דְּהָא נִקְבָּה הִיא: מִיּוֹסְתִינְיָא מְקוּם: בְּשַׁעִיר נָשִׂיא שְׁהַפְרִישׁ שְׁנֵים לְאַחֲרִיּוֹת דְּהֵתם וְכֵר הוּא: מִתְנִי' פֶּרֶת חֲטָאת. חוץ מִגִּתָּה בְּגִמְרָא מִפְרִשׁ הִכָּא: גִּתָּה לִשׁוֹן גִּת כְּלוּמַר מְקוּם עֲמֹק: שְׁשַׁחֲטָה חוץ מִגִּתָּה גִרְסִי': פִּטוּר וְלֹא אֶמְרִינָן שׁוֹחֵט קִדְשִׁים בַּחוּץ שְׁלֹא בְּמִקּוּם מִצְוָה דְרַחֲמָנָא פִּטְרָה מוֹאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְגו': הִרְאִיו לִפְתַּח אֹהֶל מוֹעֵד שְׁחוּבָה עֲלִיו לְהִבְיֹאוּ שָׁם דְּמִדְקַפֵּד קִרָּא לַעֲנֹשׁוּ עַל שְׁלֹא הִבְיֹאוּ ש"מ כְּעוֹמֵד לְהִבְיֹאוּ שָׁם מִשְׁתַּעִי קִרָּא: כּל שְׂאֵינוּ רִאִיו כּל שְׂאֵינוּ עֲתִיד [לְבֹא] וּבִגְמָרָא פִּרְיָה הָא שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח עֲתִיד לְבֹא לְהִגְדִּיל וְלַהֲתוּדוֹת: שְׁנַאֲמַר לִפְנֵי מִשְׁכַּן לְהַקְרִיב קִרְבָּן לִפְנֵי מִשְׁכַּן אַע"פ שְׁכִּישֵׁר לְבֹא הוֹאִיל וְאֵינוּ כְּשֶׁר לְשַׁרֵּב וּבִגְמָרָא פִּרְיָה הֵנִי נָמִי תַפּוּק לִי מוֹאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

גַּמ' מאן תנא דפליג עֲלֵה דר' אֱלֻעֶזר בר' שְׁמַעוֹן בְּסָרְק כּל הַסּוּלִין (לעיל

זבחים דף לד): ואומר כּוס עוֹשֶׂה חֲבֵרוֹ דְּחוי דתנני חטאת שְׁקַבֵּל דְּמָה בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְנָתַן אַרְבַּע מִתְּנוֹת מֵאַחַד מֵהֶם הוּא לְבָדוֹ וְנִשְׁפָּף לְסוּד וְהָן נִשְׁפָּכִין לֵאמֹה ורבי אֱלֻעֶזר ב"ר שְׁמַעוֹן אָמַר הֵתם כֵּלָן נִשְׁפָּכִין לְסוּד דְּקִסְבֵּר כּוֹס אֶחָד עוֹשֶׂה אֶת חֲבֵרוֹ שִׁירִים: רבי נְחֻמִּיה הוּא דִּפְלִיג עֲלֵיהּ דְּאָמַר הֵכָא קַבֵּל דְּמָה בְּכּוֹס אֶחָד נָתַן בְּפָנִים וְחֹזֵר וְנָתַן בַּחוּץ חֵיב דְּשִׁירִים נִינְהוּ וְשִׁירֵי הָדָם שְׁהֶקְרִיבוּ בַּחוּץ חֵיב וְהִכָּא דְקַבְּלוּ בְּשִׁנֵּי כּוֹסוֹת אָמַר פִּטוּר אֵלמָא כּוֹס שְׁנֵי לֹאוּ שִׁירִים חֲשִׁיב לִיה אֵלָא דְחוי הִנֵּה לִשְׁפָּף לֵאמֹה הִלְכֵךְ לֹא מַחֲסִיב עֲלֵיהּ בַּחוּץ: מַאי לְמָה הִדְבֵּר דּוּמָה לְמַאי הִלְכְתָּא דְמִנְהוּ וּמַאי גָמַר מִנָּה: הָא מִנֵּי רַבִּי הִיא דְאָמַר בְּמִסְכָּת תְּמוּדָה (דף כב:) אַבּוּדָה בְּשַׁעַת הַפִּרְשָׁה מִתָּה כַּחֲטָאת שְׁכֹפְרוּ בְּעֲלִיהּ דְקִנְיָא לֹן (שם דף כא:) דְאָנֹלָא לְמִיתָה אֲפִלוּ לֹא הִזְתָּה רֵאשׁוּנָה אַבּוּדָה בְּשַׁעַת שְׁמִתְכֹפֵּר בְּשִׁנְיָה אֵלָא בְּשַׁעַת הַפִּרְשָׁה וּמִשְׁהַפְרִישׁ זֹו תַּחֲסִיתָה נִמְצָאת קִנְיָא לֹן כַּה דָּאם נִתְכַפֵּר בְּאַחַת מִקֵּן שְׁנֵינָה מִתָּה וְהִכִּי קֹאמַר תַּנָּא דְמִתְנִי' טַעֲמָא דְאַבְדָּה כְּלוּמַר זֹו שְׁהַפְרִישָׁה עַל יְדֵי אַבּוּד חֲבֵרְתָּה הוּא דְכִי שׁוֹחֵט אַחַת מִקֵּן בַּחוּץ אַחֵר שְׁשֹׁרְבָה חֲבֵרְתָּה פִּטוּר דְקִנְיָא לְכּוֹס דְּחוי מִשּׁוּם דְּכִרְבִּי סְבִירָא לָהּ דְאָמַר לְמִיתָה אֵנֹלָא אֲכֵל הַמִּפְרִישׁ שְׁמִי חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיּוֹת מַעֲשָׂרָא שְׂאֵם הָאֵבֵד הָאֵחָת יִתְכַפֵּר בַּחֲבֵרְתָּה דְאַפִּי' רַבִּי מוֹדָה בּוֹ דְמִתְכַפֵּר בְּאַחַת מִקֵּן וְהַשְׁנִיָּה תִרְעָה וְדַמִּיה לַעוֹלָת קִיץ הַמִּזְבֵּחַ וְכוּן לְרַבְּנָן בְּאַבּוּדָה בְּשַׁעַת הַפִּרְשָׁה דְאִיתִּי לְהוּ תִרְעָה בַּהֲהוּא לֹא אֶמְרִינָן דָּאם שְׁחִטָה בַּחוּץ לַשְׁנֵינָה דְנִפְטֵר וְאַף עַל גַּב דְּלִכְתַּחֲלָה לֹא קִרְבָּה הִיא גּוּפָה עוֹלָה אֵלָא דְמִיתָו חֵיב עֲלִיהּ בַּחוּץ דְאִי אֶקְרַבָּה לְדִידָה גּוּפָה עוֹלָה בְּפָנִים מִתְקַבֵּלָת הִיא: כְּדַרְבּ הוּנָא [א"ר] אֲשֶׁם שְׁנַתַּק לְרַעֲיָה כְּגוֹן תְּמוּרַת אֲשֶׁם וְאֲשֶׁם שְׁמִתּוּ בְּעֵלְיוֹ אוּ נִתְכַפְּרוּ בְּאַחֵר וְקִנְיָא לֹן (שם דף יח.) כּל שְׁבַחֲטָאת מִתָּה בְּאֲשֶׁם רוּעָה וְנִמְלָךְ בִּב"ד וְאָמְרוּ לוֹ יִרְעָה וְשַׁחֲטוּ סָתָם כְּשֶׁר לַעוֹלָה. מִי דְמִי? הֵתם אֲשֶׁם זָכֵר, וְעוֹלָה זָכֵר; אֲכֵל חֲטָאת – נִקְבָּה הִיא! אָמַר רַב חֲזִיא מִיּוֹסְתִינְיָא: בְּשַׁעִיר נָשִׂיא.

הדרן עֲלֵךְ הַשּׁוֹחֵט וְהַמַּעֲלָה

מִתְנִי' **פֶּרֶת** חֲטָאת שְׁשֹׁרְפָה חוץ מִגִּתָּה, וְכוּן שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁהֶקְרִיב בַּחוּץ – פִּטוּר. ^(א)שְׁנַאֲמַר: **”וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבְיֹאוּ”** – כּל שְׂאֵין רִאִיו לְבֹא אֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, אֵין חֲזִיבִין עֲלִיו. ^(ב)הַרוּבֵעַ, וְהַנֶּרְבַּע, וְהַמּוּקָצָה, וְהַנֶּעֱבֵד, וְהַמִּחִיר, **[וְהָאֲתָנּוּ]**, וְהַפְּלָאִים, וְהַטְּרִיפָה, וְיוֹצֵא דוֹפָן; שְׁהֶקְרִיבוּ בַּחוּץ – פִּטוּר. ^(א)שְׁנַאֲמַר: **”לִפְנֵי מִשְׁכַּן ה'”** – כּל שְׂאֵין רִאִיו לְבֹא לִפְנֵי מִשְׁכַּן ה', אֵין חֲזִיבִין עֲלִיו. בְּעֲלִי מוּמִין – בֵּין בְּעֲלִי מוּמִין קְבוּעִין, בֵּין

בְּעֲלִי

שְׁבַחֲטָאת דְאֶמְרִינָן בְּפ"ש (לעיל זבחים דף לח:): דִּלְעֲנָן חוץ הָיוּ כַּתְחֻלְתָּן לֹא מִשְׁמַע לָהּ אֵלָא בְּשִׁירִים דּוּמָיא דְסִיפָא דְשְׁנֵי כּוֹסוֹת אֶחָד בְּפָנִים וְאֶחָד בַּחוּץ שְׁלֹא הִנֵּה עוֹשֶׂה חֲבֵרוֹ דְּחוי אַא"כ נָתַן לְכֻלָּם: כְּשֶׁם שְׁדָמָה פּוֹטֵר אֶת בְּשָׂרָה מִן הַמַּעֲלִלָה דְנִרְיַקַת דָּם מוֹצִיאָה בְּשֶׁר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים מִן הַמַּעֲלִלָה כִּךְ הוּא פּוֹטֵר אֶת בְּשֶׁר חֲבֵרְתָּה מִן הַמַּעֲלִלָה וּפְי' בְּקוּנְטֵרַם מִשּׁוּם חֲטָאת שְׁכֹפְרוּ בְּעֲלִיהּ דְקִי"ל חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת לֹא נִקְּנִין וְלֹא מוּעָלִין וְקֹשָׁה לְפַרְשׁוֹ דְּבִסוּף שָׂרָק קִמָּא דְמַעֲלִלָה (דף ו:): תַּנּוּ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא וְהָרִי מִפְרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאַבְדָּה וְהַפְרִישׁ אַחֲרָת תַּחֲסִיתָה וְאַחֵר כִּךְ נִמְצָאת הִרְאשׁוּנָה הָרִי שְׁנֵינָהם עוֹמְדִים לֹא כְשֶׁם שְׁדָמָה פּוֹטֵר אֶת בְּשָׂרָה כִּךְ פּוֹטֵר אֶת בְּשֶׁר חֲבֵרְתָּה וְאֶמְרִינָן בְּגִמְרָא אָמַר רַבִּי אֱלֻעֶזר לֹא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא אֵלָא שְׁשַׁחַט שְׁנֵינָהם בְּבֵת אַחַת רָצָה מִנָּה וּזְרַק רָצָה מִנָּה וּזְרַק אֲכֵל כְּנָה אַחֵר וְהָ לֹא וְאִי חֲשִׁיב כַּחֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת אֲפִלוּ כְּנָה אַחֵר וְהָ נָמִי אֵלָא וְדֹאִי כִּינּוּ דְנִשְׁחַטָּה קִדָּם וְרִיקַת דְּמָה שֶׁל חֲבֵרְתָּה שְׁרָאִיו לְהִתְכַפֵּר לֹא הוּנָא חֲטָאת הַמִּתָּה וְהִנּוּ טַעֲמָא דִּילֵש חִלּוּק בֵּין בֵּת אַחַת לְנָה אַחֵר וְהָ דְבֵבַת אַחַת חֲשִׁיבִי תַרְוִיְהוּ כְּחַד גּוּפָא וְלִכְךָ פּוֹטֵר אֶת בְּשֶׁר חֲבֵרְתָּה וְכוּן מוֹכַחַת הַסְנִיא: הָא מִנֵּי רַבִּי הִיא דְאָמַר אַבּוּדָה בְּשַׁעַת הַפִּרְשָׁה מִתָּה לְמֵאן דְאָמַר בְּסָרְק וְלֹד חֲטָאת (תְּמוּדָה דף כג.) דְּהַפֵּל מוֹדִים בְּמִתְכַפֵּר בְּשִׂאֲנִיָּה אַבּוּדָה דְאַבּוּדָה מִתָּה מִיָּדִי הֵכָא בְּכֵל עֲנָן דְּהַשְׁנֵינָה מִתָּה לְרַבִּי וְאִיכָּא לְמֵאן דְאָמַר הֵתם דְּבִכָּא לְמַלְךְ פְּלִיגִי וְהִכָּא דְמִשְׁרַף מִדְּעַתּוֹ אַחַת מִקֵּן וְהַקְרִיב הַשְׁנֵינָה מִתָּה לְכֵלִי עֲלָמָא דְנִתְכַּנּוּן לְדַחוּתָה וְהִכָּא דְנִמְלָךְ מוֹדָה רַבִּי דְנִתְכַפֵּר בְּאַבּוּדָה דְשִׂאֲנָה אַבּוּדָה רוּעָה וְהֵכָא מִיָּדִי בְּשַׁחַט שְׂאֲנִיָּה אַבּוּדָה בְּפָנִים וְאַבּוּדָה בַּחוּץ וְקֹשָׁה קִצַּת מַאי רַבִּי הִיא דְרַבְּנָן נָמִי לֹא פְלִיגִי בְּהִכִּי: וְהִכִּי קֹאמַר טַעֲמָא דְאַבְדָּה אֲכֵל הַפְרִישׁ שְׁמִי חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיּוֹת כּו' מִשְׁמַע הִכָּא דַּתְנִנֵי אַבְדָּה הָיוּ אַבְדָּה דוֹקֵא וְתַמָּה דְבִסוּף פ"ק דְמַעֲלִילָה (דף ז.) תַּנָּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּשֶׁהִלְכִיתִי לְכַפֵּר (בְּנֵא) [פֹּאנִין] כּו' עַד אָמַר לִי בְנֵי אִתָּה אֹמְרִים כֵּן וְהָרִי מִפְרִישׁ חֲטָאת וְאַבְדָּה וְהַפְרִישׁ אַחֲרָת תַּחֲסִיתָה כּו' וְלר"ש עַל כִּרְחִין לֹא מַחֲלַק דְרוּעָה לר' שְׁמַעוֹן לִית לָהּ כִּלְל כְּדֹאִיתָא בְּסָרְק מִי שְׁהִיָּה טָמֵא (פְּסָחִים דף צז:) וּבַתְּמוּדָה שָׂרָק וְלֹד חֲטָאת (תְּמוּדָה דף י') וי"ל דְּבַמַּעֲלִלָה אֵינוּ יוֹרֵד לְחִדּוּשׁ וְהָ אֵלָא לְאַשְׁמוּזֵינוּ דְנִרְיַקָה מוּעָלָת לְיוֹצֵא וְחַד מִנְּהוּ נָקַט אֲכֵל מִתְנִי' דְּהֵכָא לְחִדּוּשׁ תַּנָּיָה דָּאִין וְהָ דְמִינִן כ"כ וְלֹא נִקְטָה אֵלָא לְאַשְׁמוּזֵינוּ דְרַבִּי הִיא סָדָא מִנְּהוּ מַעֲשָׂרָא עוֹלָה הִיא וְאַפְּסִילוּ לִמ"ד בְּעִי עֲקִידָה סִסְרוֹן עֲקִידָה לֹא שְׁמָה חִסְרוֹן בְּהֵאִי דְעוֹמֵד לַעֲשֹׂר וְלֹא דְמִי לְהֵא דְאֶמְרִינָן בְּפ' בִּתְרָא (לְאִמּוֹן זבחים דף קיד:) אִי הִכִּי לְשִׁמוּ לְחֵיב הוֹאִיל וְרִאִיו שְׁלֹא לְשִׁמוּ וְקִשְׁנֵי מַחֲסֵר עֲקִידָה דְּהֵתם אֵינוּ עוֹמֵד לַעֲקֹר: בְּשַׁעִיר נָשִׂיא וּא"ת לר"ש חֲטָאת זָכֵר אֲמַאי מִתָּה הָא אָמְרִי' בְּסָרְק קִמָּא דְהוּרִיּוֹת (דף ו:): וּבְסָרְק

שְׁנֵי דְתְּמוּדָה ' (דף טו:): דְּחַמֵּלשׁ חֲטָאוֹת בְּחַד מְקוּם גְּמִירִי לְהוּ וְלֹא מִשְׁכַּחַת וְלֹד חֲטָאת בַּחֲטָאת זָכֵר וי"ל דְּמִתְנִי' דִּלָּא כִר"ש וְהָא דְאֶמְרִינָן בְּפ' וְלֹד חֲטָאת (שם דף כג.) גְּבִי שַׁעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים וְהַשְׁנִי יִרְעָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן וְדִקָּא הָא בִּיחִיד מִתָּה לֹאוּ בְּזָכֵר כִּיּוֹצֵא בְּאֵלוּ אֵלָא בְּנִקְבָּה: מִתְנִי'. פֶּרֶת חֲטָאת שְׁשַׁחֲטָה חוץ מִגִּתָּה בְּרוֹב סְפָרִים גִּרְסִינוּ שְׁשֹׁרְפָה וְכוּן בְּמִסְכָּת פֶּרֶה שָׂרָק ד' (מ"ב) תַּנּוּ שְׁרַפָּה חוץ לְגִתָּה פְּסוּלָה וְהוּא הָדִין בְּשַׁחֲטָה דָּאִין חֵיב חוץ לֹא בְּשַׁחֲטָה וְלֹא בְּהַעֲלָאָה כְּדַמְּכּוּחַ בְּגִמְרָא וְעִשָׂר גִּת נִתְקַן לְשַׁרְפָּה שְׁהוּא כְּעִין גָּמָא כְּדִפְרִישׁ בְּעִירוֹף וְשׁוֹרְפִין אוֹתָהּ שָׁם וְאוֹסְפִין אֶפְרָה:

קִיב.

 עין משפט גור מצוה

א מיי' פד' מהל' פסולי המוקדשין

הל' ג:

ב מיי' פד' מהל' פסולי המוקדשין

הל' טו:

ג מיי' פייט מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:

ד מיי' פייט מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:

ה מיי' פייט מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:

ו מיי' פייט מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:

ז מיי' פייט מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:

ח מיי' פייח מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:

קייב:

 עין משפט נר מצוה
--

א	מיי	פי"ח	מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:
ב	מיי	פי"ח	מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:
ג	מיי	פי"ח	מהל' מעשה הקרבנות הל' ט:
ד	מיי	פי"ט	מהל' מעשה הקרבנות הל' ד:
ה	מיי	פי"ט	מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:
ו	מיי	פטי' מהל'	ביאת מקדש הל' ח:
ז	מיי	פטי' מהל'	ביאת מקדש הל' י':
ח	מיי	פא' מהל'	בית הבחירה הל' ג:
ט	מיי	פוי' מהל'	בית הבחירה הל' יא:
י	מיי	פי' מהל'	מעשה הקרבנות הל' ג:
יא	מיי	פי"א מהל'	מעשה הקרבנות הל' ח:
יב	מיי	פוי' מהל'	בית הבחירה הל' טו:
יג	מיי	פוי' מהל'	בית הבחירה הל' יד:
יד	מיי	פי' מהל'	מעשה הקרבנות הל' ה:
טו	מיי	פי"ח מהל'	מעשה הקרבנות הל' ב:

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

שְׁהִיָּה ר"ש אומר כו' בַּגִּמְרָא מִפְּרָשׁ לֹא תַעֲשֶׂה דִידְהוּ: עוֹבֵר בל"ת הוּאִיל וְרֹאֵי לְבָא לְאַחֵר וּמִן כִּדְתַנּוּ הִגִּיעַ זְמַנּוּ כִּדְתַנּוּ בְּחִלְיָן (דף כב.) מִשְׁנֵיהֻיבּוּ כְּשֶׁרִין וּמִקַּמִּי חֲכִי פְסוּלִין דְּתוֹרִין מִשְׁמַע גְּדוּלִים וְלֹא קִטְנִים בְּנֵי יוֹנָה קִטְנִים מִשְׁמַע וְלֹא גְדוּלִים וּפְסוּלִין מִתַּחֲלַת הַצֹּהֹב וְאֵילֵךְ: בְּלֹא תַעֲשֶׂה הוּאִיל וְרֹאֵינוּן לְאַחֵר וּמִן יֵשׁ בּוֹ לֹא תַעֲשֶׂה לְשׁוֹטְטֵן בַּחוּץ: מַחֲסֵר זְמַן

בַּעֲלֵי מוּמִין עוֹבְרִין; שְׁהִקְרִיבִן בַּחוּץ – פֶּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: בַּעֲלֵי מוּמִין קְבוּעִין – פֶּטוּר, בַּעֲלֵי מוּמִין עוֹבְרִין – חַיִּיב בְּלֹא תַעֲשֶׂה. *תוֹרִים שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנּוּ, וּבְנֵי יוֹנָה שְׁעֵבֵר זְמַנּוּ, שְׁהִקְרִיבִן בַּחוּץ – פֶּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: בְּנֵי יוֹנָה שְׁעֵבֵר זְמַנּוּ – פֶּטוּר, וְתוֹרִים שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנּוּ – בְּלֹא תַעֲשֶׂה. ^(א)אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֹו וּמְחוּסֵר זְמַן – פֶּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: הָרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה; שְׂרַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא רֹאוי לְבָא לְאַחֵר זְמַן – הָרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: כָּל שְׂאִין בּוֹ כֶּרֶת – אִין בּוֹ לֹא תַעֲשֶׂה. ^(ב)מְחוּסֵר זְמַן – בִּין בְּגוּפוֹ, בִּין בְּבַעֲלִיו. *אֵינְהוּ מְחוּסֵר זְמַן בְּבַעֲלִיו? הֲזָב וְהִזְבָּה וְהִיזְלָתָה וְהִמְצוּרָע, שְׁהִקְרִיבוּ חֲטָאתָם וְאֲשָׁמָם בַּחוּץ – פֶּטוּרִין. עוֹלוֹתֵיהֶן וְשִׁלְמֵיהֶן בַּחוּץ – חַיִּיבִין. ^(ג)הַמַּעֲלָה מִבֶּשֶׂר חֲטָאת, מִבֶּשֶׂר אֲשָׁם, מִבֶּשֶׂר קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים, מִבֶּשֶׂר קֳדָשִׁים קָלִים, וּמוֹתֵר הַעוֹמֵר, וְשִׁתִּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְשִׁגְרֵי מִנְחוֹת; ^(ד)וְהִיִּצְקָה, וְהַפּוֹתֶת, וְהַבּוֹלָל, וְהַמּוֹלָחַ, וְהַמִּנְיָה, וְהַמַּגִּישׁ; וְהַמְּסִדֵּר אֶת הַשּׁוֹלְחַן, וְהַמְּטִיב אֶת הַנִּזְרוֹת, וְהַקּוֹמֵץ, וְהַמְּקַבֵּל דָּמִים בַּחוּץ – פֶּטוּר. "וְאִין חַיִּיבִין עָלָיו לֹא מִשׁוּם נִזְרוֹת, וְלֹא מִשׁוּם טוּמְאָה, וְלֹא מִשׁוּם מְחוּסֵר בְּגָדִים, וְלֹא מִשׁוּם [שְׁלֹא] רַחוּץ יָדִים וְרִגְלִים. ^(ה)עַד שְׁלֹא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן – הָיוּ הַפְּמוֹת מוֹתֵרוֹת, וְעַבּוּדָה בְּכּוּרוֹת; וּמִשְׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן – נֶאֱסָרוּ הַפְּמוֹת, וְעַבּוּדָה בַּכֹּהֲנִים. קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים נֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלַעִים, וְקֳדָשִׁים קָלִים בְּכָל מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל. בָּאוּ לְגַלְגָּל – הוֹתֵרוּ הַפְּמוֹת; קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים נֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלַעִים, וְקֳדָשִׁים קָלִים בְּכָל מְקוֹם. ^(ו)בָּאוּ לְשִׁילָה – נֶאֱסָרוּ הַפְּמוֹת. וְלֹא הָיָה שֵׁם תַּקְרָה; אֲלֵא בֵּית אֲבִנָּים בִּלְבָד מִלְמִשּׁוֹ, וְהִירֵיעוֹת מִלְמַעַל; וְהִיא הָיְתָה "מִנּוּחָה". קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים נֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלַעִים, וְקֳדָשִׁים קָלִים וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּכָל הָרוּאָה. בָּאוּ לְנוֹב וּגְבַעוֹן – הוֹתֵרוּ הַפְּמוֹת. קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים נֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלַעִים, וְקֳדָשִׁים קָלִים בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל. ^(ז)בָּאוּ לִירֹדְשָׁלַיִם – נֶאֱסָרוּ הַפְּמוֹת וְלֹא הָיָה לָהֶן הָיִתֵּר, וְהִיא הָיְתָה "נַחֲלָה". קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים נֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלַעִים, קֳדָשִׁים קָלִים וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְפָנִים מִן הַחוּמָה. ^(ח)כָּל הַקְּדָשִׁים שְׁהִקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִיסוּר הַפְּמוֹת, וְהִקְרִיבִן בִּשְׁעַת אִיסוּר הַפְּמוֹת מִבַּחוּץ – הָרִי אֵלּוּ בַּעֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְחַיִּיבִין עָלָיו כֶּרֶת. הַקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת הָיִתֵּר הַפְּמוֹת, וְהִקְרִיבִן בִּשְׁעַת אִיסוּר הַפְּמוֹת בַּחוּץ – הָרִי אֵלּוּ בַּעֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְאִין חַיִּיבִין עָלֶיהֶן כֶּרֶת. הַקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִיסוּר הַפְּמוֹת, וְהִקְרִיבִן בִּשְׁעַת הָיִתֵּר הַפְּמוֹת – הָרִי אֵלּוּ בַּעֲשֶׂה, וְאִין בָּהֶן לֹא תַעֲשֶׂה. וְאֵלּוּ קֳדָשִׁים קָרְבִּין בַּמִּשְׁכָּן: קֳדָשִׁים שֶׁהוּקְדָּשׁוּ לְמִשְׁכָּן, קֳרָבָנוֹת צִיבוּר קָרְבִּין בַּמִּשְׁכָּן, וְקָרְבָּנוֹת הַיָּחִיד בְּבִמְה. קָרְבָּנוֹת הַיָּחִיד שֶׁהוּקְדָּשׁוּ לְמִשְׁכָּן – יִקְרִיבוּ בַּמִּשְׁכָּן, וְאִם הִקְרִיבוּ בְּבִמְה – פֶּטוּר. וּמָה בִּין כֶּמֶת יָחִיד לְכֶמֶת צִיבוּר? סְמִיכָה, וְשִׁחִיטַת צִפּוֹן,

וּמִתָּה

בַּעֲדוֹ שְׁתַּכְכְּשׁוּ וְתַחֲלָקוּ לֹא בָאתֶם עַד עֹמָה אֶל הַמִּנּוּחָה וּבְעִרְתֶּם אֶת הַיֶּדֶן וְיִשְׁבַּתֶּם בְּאֶרֶץ הַיָּבֵי וְיִשְׂעָה וְיִשִּׁיבָה וְהָיָה הַמְּקוֹם וּגו' הַשְׁמֵר לָךְ וּגו' הִנֵּנוּ אִסוּר הַפְּמוֹת: תַּקְרָה (שָׁל) גַּג שֶׁל נְסִירִים: וִירֵיעוֹת מִלְמַעַל בַּגִּמְרָא יְלִיף לָה: בָּאוּ לְנוֹב וּגְבַעוֹן כְּשֶׁתַּרְבֶּה שִׁילָה וְנִלְקַח הָאֵרוֹן בִּימֵי עֲלִי בָּאוּ לְנוֹב וּגְבַעוֹן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִין לָקֵם חוֹל וְ[וגו'] כִּי אִם לָקֵם קֳדָשׁ אֲשֶׁר מִלְּפָנֵי ה' (שְׁמוּאֵל א כ"א:ה') אֵלְמָא שְׁלֹטֵן וּמִזִּבְחַת הַחֵם הָיָה תַרְבֶּה נוֹב בִּימֵי שְׂאוּל בָּאוּ לְגְבַעוֹן כְּדִכְתִּיב בַּמִּלְכִּים (א ג') כִּי שֵׁם הַכְּמָה גְּדוּלָה: הַתִּירוּ הַפְּמוֹת יְלִיף בַּגִּמְרָא: קֳדָשִׁים קָלִים בְּכָל עָרֵי יִשְ�רָאֵל דָּהּא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא שֵׁם עוֹשֶׂה בְּמָה וּמִקְרִיבוֹ: וְהִיא הָיְתָה נַחֲלָה הֵיחָא דְכַתִּיב בַּקְרָא דְמִשְׁבָּאוֹ אֶל הַמִּנּוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה: אִסְרוּ הַפְּמוֹת: וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי פִרְיָ בַּגִּמְרָא נְסָקִיָּה לְהַתֵּם: לְפָנִים מִן הַחוּמָה שֶׁל יִרְדְּשָׁלַיִם שֶׁהִיא בְּמִקוֹם מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּמִּדְבָּר כְּדִכְתִּיב וְאֵכֶלְתָּ שֵׁם לִפְנֵי ה' (דְּבָרִים יב:) בַּעֲשֶׂה וְהִבִּיאֻם לָה' וּגו' (וַיִּקְרָא יז): וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּדִלְפִי' מִשְׁם תַּעֲלָה לְשַׁחִיטָה וְאִנְהִירָה דְּהַעֲלָאָה הַשְׁמֵר לָךְ פִּן תַּעֲלָה עֲלִמִּיד וּגו' (דְּבָרִים יב:) וְחַיִּיבִין עָלֶיהֶן כֶּרֶת כְּדִכְתִּיב (וַיִּקְרָא י"ז:ד') וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִבִּיאוּ: וְאִין חַיִּיבִין עָלֶיהֶן כֶּרֶת כְּדָאמְרִן בְּהַשְׁחָט (לְעִיל וְבַחֲסִי קו): עַד כָּאֵן הוּא מִדְּבַר קֳדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישָׁן כּו' וְהִנֵּנוּ אִסַּף יְכוֹל יְהִי חַיִּיבִין עָלֶיהֶן כֶּרֶת תַּלְמוּד לוֹמֵר זֹאת לָקֵם וְאִין אֲתֵרַת לָקֵם: הַקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִסוּר הַפְּמוֹת מִהֵיחָא קְרִינָא בָּהּ וְהִבִּיאֻם לָה' וְכִינִן שֶׁהִמְתִּין עַד שְׁלֹא יבֹא לְקַיְמוֹ וְתַבְּשֵׁל הַעֲשֶׂה עַל יְדוֹ אֲבָל לֹא וְכֵרֶת לִיכָא דְאִנְהִירָה וְנַעֲשֵׂ בִשְׁעַת הַקְרָבָה כַּתִּיבִי וְסָרִי הַתִּירוּ הַפְּמוֹת: וְאֵלּוּ קֳדָשִׁים קָרְבִּין בַּמִּשְׁכָּן קֳדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישָׁן לְמִשְׁכָּן בְּמָה אֵלּוּ קֳדָשִׁים צָרִיכִין לְהִקְרִיבוּ בַּמִּשְׁכָּן וְלֹא יִקְרְבוּ בְּבִמָּה אוֹתָם שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְשֵׁם מִשְׁכָּן מִפְּרָשׁ וְאֵל: קָרְבָּנוֹת צִבוּר סָתְמִן לְמִקְדָּשׁ: קָרְבָּנוֹת יָחִיד סָתְמִן בְּבִמְה: קָרְבָּנוֹת יָחִיד שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְמִשְׁכָּן שֶׁפִּרְשׁ בִּשְׁעַת הַקְדִּישָׁן עַל מִנְתָּ לְהִקְרִיבוּ לְמִשְׁכָּן: פֶּטוּר מֵאִנְהִירָה וּמַעֲשֵׂ שְׁחָרִי הַתִּירוּ הַפְּמוֹת וּמִיחָא אִסוּר לְשִׁנוֹת מִשׁוּם כְּאֲשֶׁר נִדְרַת תִּשְׁמֹר וְעִשִׂית (דְּבָרִים כ"ג:ד') וּמָה בִּין כֶּמֶת יָחִיד כו' כִּיחָהּ יְלִיף בַּגִּמְרָא דִּלָּא נְחִינֵי בְּכֶמֶת יָחִיד: כֶּמֶת צִבוּר גַּלְגָּל נוֹב וּגְבַעוֹן:

 מסורת חש"ס

א תוספתא פסחים; חולין פא.

ב יומא סג.

ג לקמן קטו; לעיל פה;; ספרא ויקרא דבורא דגובה פרשה יב ו; תוספתא מכות; ספרא אחרי מות פרק י ט; תוספתא מנחות; משנה זבחים; מנחות זו;

ד סנהדרין פב;; ספרא אחרי מות פרק יי

ה בראשית רבה; תוספתא זבחים ו לקמן קיח; תמורה כא:

ז מגילה י.

ח ספרא אחרי מות פרק ט ג

 תורה אור השלם
--

לשור אוֹרֶשֶׁה אַחֹו וְאֵת בְּנֹו לֹא תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם אֲחֵד (ויקרא כב, כח)
שור אוֹרֶשֶׁב אוֹרֶעֻ כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלַאָה יִדְּעָה לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לִיתוּחַ (ויקרא כב, כו)

וְנִתַּת עַל־הַשְּׁלָחַן לָחֶם פָּנִים לִפְנֵי תַמִּיד (שמות כה, ל)

כִּי לֹא־בָאתֶם עַד־עֹמָה אֶל־הַמִּנּוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֲלֵהֶיךָ נִתָּן לָךְ (דברים יב, ט)

וְהָיָה בַּמִּזְבִּיחַ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מִעַל־הַכִּסֵּא אֲחֵרִית בַּעַד יָד הַשֹּׁעֵר וַתִּשְׁבֵּר מִסְרַקְתּוֹ וַיָּמוּת כִּי יָזַן הָאִישׁ וַיַּכֵּד (וְהוּא שֶׁפֶט אֶת־יִשְׂרָאֵל אֲרֻכְעִים שָׁנָה (שמואל א ד, יח)

ק"ג

 עין משפט גדר מצוה

א מיי פדר' מהל' פרה אדומה הל' ה:

ב מיי פדר' מהל' פרה אדומה הל' ה:

ג מיי פב' מהל' פרה אדומה הל' ז:

ד מיי פב' מהל' פרה אדומה הל' ז:

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

 מסורת הש"ס

א שיר השירים רבה; דברים רבה; פרוקי דרבי אליעזר

ב סוכה כא; משנה פרה;

הוספתא פרה

ג תוספתא עדויות

 גליון הש"ס

גמ' שחיטתה כנגד הפתח. עיין לעיל דף צג ע"ב תוס' ד"ה אלא:

 תורה אור השלם
--

והתם אתה אל־אלעזר הכהן והוציא אתה אל־מחזן למסנה ושחט אתה לפניו [במדבר יט, ג] ושרף את־הפרה לעיניו את־ערה ואת־כִּשְׁרָה ואת־דָּמָה על־פְּרִשָּׁה ושרף [במדבר יט, ה]

כַּרְאִם אִמְרָלָה את ארזן לא מטִהֶרֶה היא לא גִּשְׁמָה בַּיּוֹם זַעַם [ויחזקאל כב, כד]

והי דבר־הזהו אלי לאמר [ויחזקאל כב, כז]

ומתן סובב מתן סביב שְׁתֵּהא נְרָאית המַתָּנָה לְשִׁמְי רוחות המַזְבֵּחַ דְּהִינּוּ ב' מַתָּנוֹת חוץ מִמָּקוֹם הַבְּדוּק לֵה קִסְכַּר דְּבָמִי וּמַתָּן אַרְבַּע:
תְּנוּפָה וְהַגְשָׁה דְּמִנְחוֹת:
אין מִנְחָה בְּבִמָּה מִפְּרֹשׁ בְּנִמ' מִנָּה לֵה:
וְכַחוּן קִהְנָה דְּאִפִּי' זר בְּבִמַת יחיד כְּשֶׁר:
בְּגִיד שֶׁרַת בְּגִיד קִהְנָה:
רִיחַ גִּיחוֹחַ כִּדְאִמְרִינוּ בְּפֶרֶק בֵּית שְׁמַאי (לעיל וְכַחַם דָּף מו:):
לְשֵׁם שִׁשָּׁה דְּבָרִים הַזֵּכֶח גִּזְכָּח לְשֵׁם רִיחַ לְאִפּוּקֵי אֲבָרִים שְׁאֵלְאֻ וְהַעֲלוּ שְׁאִין בְּהֶם מְשׁוּם רִיחַ גִּיחוֹחַ:
וּמִחֻצָּה לְדָמִים חוּט הַסִּקְרָא לְהַבְדִּיל בֵּין דָּמִים הַעֲלִינִים לְדָמִים הַתַּחְתּוֹנִים:
הַזֶּמֶן שְׁנַפְסָלִין בְּמִחְשָׁבֶת חוץ לִזְמָנוּ וְחִיבִין עַל קִרְשִׁים מְשׁוּם נוֹתֵר וְטָמֵא שְׁוִין בְּשִׁתְיָהֶם:
גמ' מִמָּקוֹם הַבְּדוּק לֵה לְשׁוֹחֲטָה שֵׁם שְׁאִין תַּחֲטִיָּה קָבֵר הַתַּהוֹם:
בְּדוּקָה הִיא לְקַמֵּן מִפְּרֹשׁ פְּלִגְמִיתָהוּ:
לִפְנִים מִן הַחוּמָה שֶׁל יִרְשָׁלַיִם דְּכִתִּיב בָּהּ (במדבר יט ג) וְהוֹצִיא אֹתָהּ וּגו':
שְׁלֹא כִּנְגַד הַפֶּתַח שֶׁל הֵיכָל:
הַנֹּצָה מִפְּרֹשׁ בָּהּ אֵל זָכַח וּגו':
וְשֶׁרָף וְהִזָּה בְּתֵר וְהִזָּה סִמָּךְ וְשֶׁרָף:
מָקוֹם שְׁפוּשָׁת לְמִיתָה מָקוֹם שְׁנַפְשָׁה יוֹצֵאָה בְּגִמֵּר פְּרוּכָסָה וְיוֹצִיאָת נִפְשָׁה שְׁלֹא קִבַּע לֵה הַכְּתוּב מָקוֹם:
לֹא מִבְּעֵינֵי לַחוּץ לַחוּמָה שְׁלֹא כִּנְגַד הַפֶּתַח:
דְּרַחוּקֵי רַחֲקָה מִכְּנֶגֶד הַקִּדְשָׁה:
ר"ל סִבֵּר יָרֵד מִבּוֹל לֹא־י וְנִשְׁקָעוּ בָּהּ עַצְמוֹת הַמֵּתִים:
וּתַחֲתִיתָיו חֲלַל שְׂאֵם יֵשׁ קָבֵר מִפְּסִיק הַחֲלַל וְשׁוֹב אין טָמֵאָה בּוֹקֻעַת לְמַעַלָּה מִן הַחֲלַל אֲבָל טָמֵאָה רְצוּצָה בּוֹקֻעַת וְעוֹלָה עַד לְרָקִיעַ:
וּמַגְדִּלוֹת שֵׁם בְּנֵיהֶם לִפְרָה דְּמְשׁוּם דְּמִטְמֵאִין אֶת הַכֶּהֱן הַשׁוֹרֵף אֶת הַפֶּהַר מִפְּנֵי הַעֲדוּקִים עֲשׂוּ בָּהּ שְׂאֵר מַעֲלוֹת הַרְבֵּה שְׁאִין אֲחִיו הַכֹּהֲנִים נוֹגְעִין בּוּ כָּל שִׁבְעַת יָמֵי פְרִישְׁתּוֹ וְהָיוּ אֵלּוּ תִינּוּקוֹת נוֹגְעִין בּוּ וּמִזִּין עֲלִיו:
וְעַל גְּבִיתָן דְּלִתּוֹת לְהַפְסִיק בֵּין הַתִּינּוּקוֹת לְקִרְקַע שְׁלֹא יֵאָהִילוּ עַל קָבֵר הַתַּהוֹם בְּלִבָּתָם לְמִלְאוֹת מַיִם חַיִּים לְקִדּוּשׁ מִן הַשְּׁלִיחַ אֲלֵמָּא לֹאֻ כָּלָה בְּדוּקָה הִיא:
וְכוֹסוֹת שֶׁל אֶבֶן שֶׁל מַעֲשֶׂה פְרָה בְּכָלִי גְלָלִים בְּכָלִי אֲבָנִים שְׁאִין מַקְבִּלִים טָמֵאָה כִּדְאִמֵּר טַעְמָא בְּשִׁמְעָתָא רַפִּינָתָא דְּסִדֵּר יוֹמָא (דָּף ב:).
מַעַלָּה עֲשׂוּ בַּפֶּהַר מְשׁוּם קֵלָא דְאֵקִילוּ בָּהּ מְשׁוּם צְדוּקִין שְׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּמַעֲרָבִי שְׁמִשׁ הִיָּתָה נַעֲשִׂית וְהָיוּ מִטְמֵאִין אֶת הַכֶּהֱן וּמִטְבִּילִין אוֹתוֹ וְשֶׁרָפָה טְבוֹל יוֹם עֲשׂוּ בָּהּ מַעֲלוֹת אַחֲרוֹת דְּלֹא לְזַלְזֹלוּ בָּהּ וּמִיָּהּ אִם שִׁחֲטָה בְּמָקוֹם שְׁאִין בְּדוּק לֵה לֹא מִפְּסִלָא בְּהִכִּי דְכָל א־יִי בְּדוּקָה הִיא:
אִיָּה מִתִּי מִבּוֹל שְׁנַמְצָאִים בְּשְׂאֵר מִקּוֹמוֹת וְכֹאֵן אִינֵן נִמְצְאִין:
אִיָּה הֲרֹגִי גְבוּכְדִּנְאָצַּר שְׁהֲרַג בָּהּ וְהִכְנוּ בָּלָם וְאִין אַחֵר מְצִיו בָּהּ עַל כִּרְחֻנֵּי בְּדוּקָה הִיא:

וּמַתָּן סָבִיב, וְתִנּוּפָה, וְהַגְשָׁה.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
אִין מִנְחָה בְּבִמָּה, וְכִיָּהוּן, וּבְגִידֵי שֶׁרַת, וּכְלִי שֶׁרַת, וְרִיחַ גִּיחוֹחַ, וּמִחֻצָּה לְדָמִים, וְרִיחוּץ יָדִים וְרַגְלִים.
אֲבָל הַזֶּמֶן, הַנוֹתֵר וְהַטָּמֵא – שְׁוִין בָּזָה וּבָזָה.
גְּמ' מֵאֵי חוּץ מִגִּתָּהּ?
אָמַר רִישׁ לְקִישׁ:
חוּץ מִמָּקוֹם הַבְּדוּק לֵה.
אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן:
וְהֵלֵא כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּדוּקָה הִיא!
אֵלֹא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
כְּגוֹן שְׁשִׁחֲטָה לִפְנִים מִן חוּמַת יְרוּשָׁלַיִם.
וְלוֹקְמָה כְּגוֹן שְׁשִׁחֲטָה חוּץ לַחוּמָה שְׁלֹא כִּנְגַד הַפֶּתַח!
דְּאָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה:
שְׁחֲטָה שְׁלֹא כִּנְגַד הַפֶּתַח – פְּסוּלָה, שְׁנַצֵּאֵמַר:
"וְשִׁחֲט... וְהִזָּה" – "מָה הַנֹּצָאתָה כִּנְגַד הַפֶּתַח, אָף שְׁחִיטָתָה כִּנְגַד הַפֶּתַח.
וְכִי תִימָא דְלֹא מְקִישׁ, וְהָא אֶתְמַר:
שְׁחֲטָה שְׁלֹא כִּנְגַד הַפֶּתַח – רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר:
פְּסוּלָה – "וְשִׁחֲט... וְהִזָּה".
רִישׁ לְקִישׁ אָמַר:
כְּשֶׁרָה – "אֵל מַחוּץ לַמִּחְנָה וְשִׁחֲט".
יִוְאִיתָמַר גְּמִי, שְׁרַפָּה שְׁלֹא כִּנְגַד הַפֶּתַח – רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר:
פְּסוּלָה, וְרַבִּי אוֹשְׁעִינֵי אָמַר:
כְּשֶׁרָה.
רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר פְּסוּלָה – "וְשֶׁרָף... וְהִזָּה".
וְרַבִּי אוֹשְׁעִינֵי אָמַר כְּשֶׁרָה – "עַל פְּרִלְשָׁה יִשְׁרָף";
מָקוֹם שְׁפוּרְלָשֶׁת לְמִיתָה, שֵׁם תִּהְיֶה שְׁרִיפְתָּה.
אִמְרִי:
לֹא מִיבְּעֵינֵי קֶאֱמַר;
לֹא מִיבְּעֵינֵי חוּץ לַחוּמָה – דְּרַחוּקֵי רַחֲקָה;
אֵלֹא אֲפִילוּ לִפְנִים מִן הַחוּמָה – דְּקִרְוֵי קִרְבָּה, וְאִימָא תַּתְּכָשֵׁר – קֹא מְשַׁמַּע לָן.
אָמַר מַר, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן:
וְהֵלֵא כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּדוּקָה הִיא.
בְּמֵאֵי קְמִיפְלָגִי?
מַר סִבֵּר:
יָרֵד מִבּוֹל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמַר סִבֵּר:
לֹא יָרֵד.^(א)
אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק, וְשִׁנְיָהֶם מִקְרָא אֶחָד דִּרְשׁוּ:
"בֵּן אָדָם אָמַר לֵה אֶת אֶרֶץ לֹא מְטַהֶרֶה הִיא לֹא גִשְׁמָה בַּיּוֹם זַעַם".
רַבִּי יוֹחָנָן סִבֵּר, אֶתְמוּהִי מִתְמָה קִנְרָא:
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִי לֹא מְטוֹהֶרֶה אֶתָּ?!
כָּלוּם יָרְדוּ עַלִיד גִּשְׁמִים בַּיּוֹם זַעַם?!
וְרִישׁ לְקִישׁ סִבֵּר:
כְּפִשְׁטִיָּה – אֶרֶץ לֹא מְטוֹהֶרֶה אֶתָּ;
מִי לֹא יָרְדוּ עַלִיד גִּשְׁמִים בַּיּוֹם זַעַם?!^(ב)
אִיתִיבִיהּ רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן:
חֲצִירוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם בְּנוֹיוֹת עַל הַסְּלַע, וְתַחֲתִיתָן חֲלוּל מִפְּנֵי קָבֵר הַתַּהוֹם, וּמִבִּיאִין נָשִׁים מַעּוּבְרוֹת וְיוֹלְדוֹת, וּמַגְדִּלוֹת שֵׁם בְּנֵיהֶם לְפִרְה.
וּמִבִּיאִין שְׁוֹוֹרִים, וְעַל גְּבִיתָן דְּלִתּוֹת, וְתִינּוּקוֹת יוֹשְׁבִין עַלִיהֶן, וְכוֹסוֹת שֶׁל אֶבֶן בִּינְדוּ, וּמִלְאֻ וְנִשְׁבּוּ בְּמָקוֹמָן.
יִאָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ:
מַעַלָּה עֲשׂוּ בַּפֶּהַר.^(ג)
אִיתִיבִיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ:
פַּעַם אֶחָד מְצִאוּ עַצְמוֹת בְּלִשְׁכַּת דִּיר הַעֲצִים, וּבִקְשׁוּ לְגַזֹּר טוּמְאָה עַל יְרוּשָׁלַיִם.
עָמַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל רַגְלָיו וְאָמַר:
לֹא בּוֹשָׁה וּכְלִימָה הִיא לָנוּ, שְׁנַגְזוֹר טוּמְאָה עַל עִיר אֲבוֹתֵינוּ?!
אִיָּה מִתִּי מִבּוֹל?
אִיָּה מִתִּי גְבוּכְדִּנְאָצַּר?
מִדְּקֹאמַר הִכִּי, לֹאֻ לְמִימְרָא דְלֹא הָּוּ?
וּלְטַעְמִיָּה, הֲרֹגִי גְבוּכְדִּנְאָצַּר הִכִּי גְמִי דְלֹא הָּוּ?!
אֵלֹא הָּוּ, וּפְנִינָהוּ;
הִכָּא גְמִי – הָּוּ וּפְנִינָהוּ.
וְאִי אִפְּנֹן,

הָא

כִּדְאִי מְשׁוּם דְּיָרֵד מִבּוֹל לֹא־י תְמָה וְכִי מִדְּאוּרִימָא בְּעֵי בְּדִיקָה וְי"ל דְּאֶצְטְרִיד קִרָא (שְׁלֹא) לְשֶׁרָפָה בְּמָקוֹם טָמֵאָה דְאִסוּר מִדְּאוּרִימָא דְּבָעִי' שְׁחִיטָה וְשֶׁרָפָה בְּמָקוֹם טָהוֹר כְּשֶׁרַפֶּת פָּרִים דְאֶתְקַשְׁל אֲהֲרָדִי כְּדִמְשַׁמַּע לַעֲלִי בְּסוּף טְבוֹל יוֹם (וְכַחַם דָּף קה:):
וְאִם תֹּאמַר אֲמַאי לֹא מַחֲיֵב מְשׁוּם חוּץ כְּשִׁשְׁחֲטָה חוּץ לְמָקוֹמָה כִּינוּ דְּתַמִּימָה הִיא וְרֹאוּיָה לְשְׂאֵר קִרְבָּנוֹת כִּדְאִמְרִינוּ בְּפֶרֶק שְׁנֵי שְׁעִירֵי (יוֹמָא דָּף סב:):
גְּמִי שְׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁשִׁחֲטוּן בַּחוּץ דְּחִיב עַל שְׁנֵיהֶם הוֹאִיל וְרֹאוּיִן לְשְׁעִיר הַנֶּעֱשֶׂה בַּחוּץ וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא דָמִי דִּיכּוֹל לְשַׁנוּתָם דְּאִין עָלִיהֶם קִרְיֹאת שֵׁם עַד שְׁעַת הַגְּדִלָה וְעוֹד דְּאִין קִרְבֵּן שְׁתֵּהֵא פְרָה זֹו רֹאוּיָה דְאִי לְשִׁלְמִים אִין שְׁלָמִים בְּצִבּוֹר וְעוֹד דְּפִרָה קוֹדֵשׁ בְּדָק הַבֵּית הִיא וְאִין יְכוֹל לְשַׁנוּתָהּ בְּקוֹדֵשׁ מִזְבֵּחַ:
שְׁנַצֵּאֵמַר וְשִׁחֲט וְהִזָּה מָה הַנֹּצָה כִּנְגַד הַפֶּתַח וְכוּ' יֵשׁ סְפָרִים דְּגָרְסִי וְשֶׁרָף וְהִזָּה וְכוּן מְשַׁמַּע מִדְּמִינִי' מַעַל מִפְּסִלְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וּר' אוֹשְׁעִינֵי וּמִיָּהּ אִפִּי' גָּרְסִינוּ הִכָּא וְשִׁחֲט וְהִזָּה גִּיחָא דְּמְשַׁמַּע לִיה דְאִי מְקַשִּׁינוּ שְׁרַפָּה לְהַנֹּצָה ה־ה שְׁחִיטָה:
אֲבָל לִפְנִים מִן הַחוּמָה דְּקִרְוֵי קִרְבָּה אִימָא תַּתְּכָשֵׁר קֹא מְשַׁמַּע לוֹ דְּפִסּוּלָה מְשׁוּם דְּבָעֵינֵי חוּץ לְשִׁלֵּשׁ מִסְנוֹת:
לֹא יָרֵד מִבּוֹל לֹא־י תְמָה וְהַכְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ז' י"ט) וַיִּכְסּוּ כָּל הַהָרִים הַגְּבִהִים אֲשֶׁר תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם וּבְבִרְאשֵׁית רַבָּה אִמְרִינוּ דַּר' יִשְׁמַעֲלֵאל ב"ר יוֹסִי וְכַהֲמִי אַחָד הָיוּ הוֹלְכִין בְּדֶרֶךְ פְּרוּשׁ בְּהִמִּי שׁוֹמֵר בְּהִמוֹת אָמַר לַחוּן הֵהוּא כּוֹתֵאָה אִתּוֹ צְלוּנִי עַל טוֹרָא גְרוּזִים דְּלֹא נְחִית עָלֶיהָ טוֹפָנָא אָמַר אוֹתוֹ בְּהִמִּי לִפְנֵי ר' יִשְׁמַעֲלֵאל בַּר' יוֹסִי רַבִּי תָּן לִי רְשׁוּת לְהַשִּׁיב לוֹ תוֹשׁוּבָא א"ל הַשֵּׁב א"ל הַר גְּרוּזִים תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם הוּא א"ל הֵן וְלֹא כְּתִיב וַיִּכְסּוּ כָּל הַהָרִים הַגְּבִהִים אֲשֶׁר תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם קִרָא עָלָיו וְלֹא יִהְיֶה בַּד עָשָׂר וְעֶשְׂרֶה וּבְכַהֲמִי אִפִּי' הַכְּהִמִי שְׁבֵד לֹא יתַעֲשֶׂר מִן הַתְּשׁוּבָה וְשְׁמָא י"ל דְּוַיִּכְסּוּ כָּל הַהָרִים הִינּוּ שְׁשִׁלֵּט הַבָּל הַמִּבּוֹל בְּכָל מָקוֹם כִּדְאִמְרִינוּ לְקַמֵּן דְּמַתּוּ בַּהֲבֵלֹא וְאוֹתוֹ כּוֹתִי הִנֵּה ר"ל שְׁלֹא הִנֵּה שֵׁם לֹא הַבָּל וְלֹא שׁוֹם דְּבַר אִי גְמִי לֹאוֹתוֹ כּוֹתִי נִתְכַּנּוּן לְדַחוֹת בְּקֹשׁ וְקִרָא (לְהִכָּא) ל"ק דְּבַמָּקוֹם שְׁיָרֵד מִבּוֹל הֵתֵם קֹאמַר שְׁנַתְכִסּוּ הַהָרִים:
וּמִבִּיאִין נָשִׁים עֲבֻרוֹת וְיוֹלְדוֹת שֵׁם אָף עַל פִּי שְׁתִּינּוּקוֹת טָמֵאִין בְּנִדָּה וְיוֹלְדוֹת לֹא הָיוּ חוֹשְׁשִׁין אֵלֹא לְשִׁמְרֵם מִטְמֵאָת מַת דְּבָעִי הַנֹּצָה וּמִטְמֵאָה הִיוֹצֵאָה מִגּוֹפֵן כְּגוֹן בַּעַל קִרְי:
וְעַל גְּבִיתָן דְּלִתּוֹת מֵאֵן דְּאִמַּר בֶּפ' קֹמֵא דְגִשְׁיִן (דָּף ח:):
וּבְנוֹיֵר פֶּרֶק כ"ג (דָּף נה:):
וּבִפִּי' בְּכָל מַעֲרִבִין (עִירוּבִין דָּף ל:):
וּבִפִּי' בְּתֵרֵא דְּחִגִּינָה (דָּף כה:):
אֲהֵל זְרוּק לֹא שְׁמָה אֲהֵל סִבֵּר בַּר' יְהוּדָה דְּאָמַר בְּרִישׁ הַלְשֹׁן (סָפָה דָּף כא:):
לֹא הָיוּ מִבִּיאִין דְּלִתּוֹת אֵלֹא שְׁוֹרִים שְׁקִרְסוּ רַחֲבָה וְהֵתֵם טַעְמָא מְשׁוּם דְּכִתִּיב קִרָא (אִיּוֹב י"א:א) וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסוּכְכֵנִי אַע"ג דְּבַעֲלֵמָא אֲהֵל שְׁאִינוּ עֲשׂוּ בִידִי אָדָם לֹא שְׁמָה אֲהֵל וּמִיָּהּ רַבִּי יְהוּדָה וְדֹאִי סִבֵּר שְׁמָה אֲהֵל דְּהָא קֹא אָמַר טַעְמָא מִפְּנֵי

שְׁפַעְתּוֹ שֶׁל תִּינּוּק גִּסָּה עָלָיו:
וּמִלְאֻ וְעָלוּ וְנִשְׁבּוּ בְּמָקוֹמָן קֶצֶת תְּמָה מִה מוֹעִיל בְּתִינּוּקוֹת דְּסוּף סוּף בְּעִינוּ אִישׁ בְּשַׁעַת קוֹדֵשׁ שְׁנוֹתֵינוּ הַאֲפֵר בְּמִים אוּ בְשַׁעַת הַנֹּצָה לְרַבִּי יְהוּדָה אוּ לְרַבֵּן כְּדִמּוּכַח בְּפֶרֶק טָרָף בְּשַׁלְפִי (יוֹמָא דָּף מג:):
מַעַלָּה עֲשׂוּ בַּפֶּהַר ר"ל גְּמִי יַדַּע דְּמַעַלָּה עֲשׂוּ אֵלֹא דְאִי לֹא יָרֵד מִבּוֹל לֹא־י אִין רֹאִי לַעֲשׂוֹת מַעַלָּה זֹו וּמִיָּהּ קֶצֶת קֹשָׁה דְּהָא מוֹדָה רַבִּי יוֹחָנָן דְּמַתּוּ בַּהֲבֵלֹא כְּדִלְקַמֵּן:
מִדְּקֹאמַר אִיָּה מִתִּי מִבּוֹל דְּלֹא הָּוּ תְּמָה דְּלְרַבִּי יוֹחָנָן גִּיפָה תְּקַשִּׁי לִיה הִכָּא דְּמַתּוּ בַּהֲבֵלֹא:

קיג:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פייח מהלי מעשה הקרבות הלי יא:

לו הִתְקַבֵּל: **אֲרִוּיָא** דְּרִימָא גַר' ר"ת פיי עֵפֶר שֶׁל רָאם דַּעֲפֹר הַאֲיָלִים מִתְרַגְמִי' אֲרִוּיָא דְאִיָּילָא (שיר ב) וְרִימָא הוּא רָאם וְלֹא קִרְבִּי שְׁמוּאֵל דְּגַרְס בְּהַמוּכָר אֶת הַסְּפִינָה (ב"ב דף עג:). אֲרִוּיָא דְרִימָא וּמִפְרָשׁ דָּג שֶׁל ים וְאֵגֶב רֶטֶטָה לֹא דַק דֵּהָא אָמַר הָכָא לֹא גִנְיָרָה גִּנְיָרָה עַל דָּגִים שְׂבִיבִים וְאֹתָם בּוֹפֵל"ש שְׁאֵנִי קוֹרִין רָאם לִיתָא וְחֻלְבָם אֲסוּר דְרָאם וְדֹאִי מִין חַיָּה הוּא וְחֻלְבֹּו מִתֵּר כְּדֻכְתִּיב אֲקוּ וְדִשּׁוּן וּמִתְרַגְמִינִי וְיַעֲלָא וְרִימָא וּבוֹפֵל"ש שְׂבִימְקוּמְנוּ קִטְנִים דְּאִין לומֵר שֶׁהוּא מִין רָאם וְלֵשׁ בְּמִינֵו גְדוֹל דא"כ מאי קָשְׁיָא לִיה הִיכָא קָם הָא לֹא קָשְׁיָא לִיה אַרְיָה דְּבִי עֵילָאִי בְּפִרְק אֵלִו טְרַפּוֹת (חֲלִין דָּף גט:). הִיכָא קָם שְׁהִי אַרְיֹות אַחֲרִים קִטְנִים שְׂכִיכּוֹל לְהַכְנִיס וְעוֹד הָא קָא חֲנִינִן דְּאוֹתָן בּוֹפֵל"ש בְּנִי מִלָּאכָה יִנְיָהוּ וּמוֹשְׁכִין בְּקֶרֶן וְחוֹדְשִׁין בְּקֶן וְרָאם לֹאֹו בַר מִלָּאכָה הוּא דְכְּתִיב הִתְקַשֵּׁר רָאם בְּתֵלָם עֲבָתוֹ אִם יִשְׁדֵּר עֲמָקִים אַחֲרִיךָ (איוב לט):

יָצְאוּ קֳרָשֵׁי בְּדָק הַבֵּית בַּלְשׁוֹן אַחֵר פּוֹי בַּקּוּנְטָרְס דִּמְמַעֵט אִפּוֹי' תְּמִימִים דֵּהָא פֻּרְתַּ חֲטָאת תְּמִימָה וּמִמְעֻטָּא מְשׁוּם דְּאִינָה רֵאוּיָה לְפִתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד וְנִרְאָה דְּאִין זוֹ רֵאוּיָה דְּפֻרְתַּ חֲטָאת לֹא קִימָא לְמוֹצֵחַ וְלֹא מִתְפִּיס תְּמִימִים לְבָדֵק הַבֵּית הָא אָמַר בְּסוּף תַּמּוּרָה (דָּף לג:). דָּקֵל תֵּרָאוּ לְמוֹצֵחַ אִינֵו יוֹצֵא מִיַּדִּי מוֹצֵחַ לַעוֹלָם וְנִמְכְּרוּ לְצַרְכֵּי עוֹלוֹת וּשְׂלָמִים וא"ת מאי שָׁנָא קֳרָשֵׁי בְּדָק הַבֵּית תְּמִימִים מִשְׁעִירֵי יוה"כ דְּאָמַר בֶּפ' שְׁנֵי שְׁעִירֵי (יומא דף סב:). דְּחִיב עַל שְׁנֵיהֶם בַּחֲזֵן הוּאֵיל וְרֵאוּיָים לְשַׁעִיר הַנִּעֲשֶׂה בַּחֲזֵן וכ"ש הֵנָּה דְּאִין יוֹצֵאִין מִיַּדִּי מוֹצֵחַ וי"ל כִּינֵו דַּעֲדִין לֹאֹו קֳרָשֵׁי מוֹצֵחַ יִנְיָהוּ לֹא חֲשִׁיבִי רֵאוּיִן לְפִתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד: **כָּאן** קֳדָם הַגְּרִלָּה כּו' בֶּפ' שְׁנֵי שְׁעִירֵי (יומא דף סב:). אִמְרִי' דְּחִיב עַל שְׁנֵיהֶם וְחִינֵו לְמִסְקִנָּא דְשִׁמְעֻתִין דִּמְשִׁנִּי כָּאן קֳדָם וְדִי וכו' אֲבָל קֳדָם הַגְּרִלָּה חִיב דְּרֵאוּי לְשַׁעִיר הַנִּעֲשֶׂה בַּחֲזֵן: **כָּאן** קֳדָם וְדִי כָּאן לֹאֹחַר וְדִי וּמִדְּפֻטֵּר קֳרָא קֳדָם וְדִי כ"ש לֹאֹחַר וְדִי וְכִי אֲצַטְרִיךְ פִּתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד מְשׁוּם פֻּרָה וּמִשׁוּם קֳרָשֵׁי בְּדָק הַבֵּית וּמִיָּהוּ הִיא גּוֹפָה תְּמָה אִמָּאִי לֹא מִמְעֻטִּין מִלָּה' וּבפ"ק דְּתַמּוּרָה (דָּף יג:). גֵּרֵס בְּכָל הַסְּפָרִים וְלֹא אוֹצִיא פֻּרְתַּ חֲטָאת וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁהֶם רֵאוּיִן לְפִתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד ת"ל לה' שְׁמִעְתָּדִים לה' יָצְאוּ אֵלִו שְׁאִין מִיַּסְדִּין לה' וּמִיָּהוּ קֳרָשֵׁי בְּדָק הַבֵּית שְׁפִיר מְקֻרִו מִיַּסְדִּין לה' דְּכָלֵם לִשְׁמִים וע"כ נִמִּי לֹא גֵרֵס פֻּרְתַּ חֲטָאת בְּכַרְיַת' דְּלֹא תִקְשִׁי מִתְנִי' וְעוֹד אֲצַטְרִיךְ אֵל פִּתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד לְמַעוֹטֵי גִנָּו כְּדֹאמְרִין לַעֲיִל בֶּפ' הַשּׁוֹחֲט וְהַמְעַלָּה (זבחים דף קז:):

הִלְנֵנוּ דָקָם רִימָא הֵתָם ואע"ג דָּקֵל הַשְּׂאֵר מִתּוּ בְּהִבְלָא מִסְמַת שְׁהִיָּה גְדוֹל וְגִבּוֹר לֹא הֵיָךְ

קְבֻרוֹת וְאִין לַחֹשׁ לְכָל הָאָרֶץ אֲלֵא לְשַׁאֵר אֲרָצוֹת שְׁהִיָּה שֶׁם מִבּוֹל וְנִשְׁקַעְנוּ בְּטִיט: בְּרוּתְחִין

הָא אִיפְּסוּ! נְהִי דְאִיפְּסוּ מִירוּשָׁלַיִם, מִכּוּלָּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא אִיפְּסוּ. אִיכָּא דְאָמְרִי, אִיתִיבִיָּה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן:

אִיָּה מִתִּי מִבּוֹל? אִיָּה מִתִּי גְבוּכְדָנָאצֵּר? מֹאִי, לֹאֹו מִדְּהַנִּי הוּוּ – הֵנִי נְמִי הוּוּ? מִיַּדִּי אִירִיָּא?! הָא כְּדֹאִיתִיָּה וְהָא כְּדֹאִיתִיָּה. אִיתִיבִיָּה: "מִכָּל אֲשֶׁר בְּתֻרְבָּה מִתּוּ" – בְּשַׁלְמָא לְדִידִי, דְאִמְיָנָא יֵרֵד מִבּוֹל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – מְשׁוּם הַכִּי מִתּוּ. אֲלֵא לְדִידִךְ, אִמָּאִי מִתּוּ? מְשׁוּם הַבִּלָּא.^(ק) כְּדֻרְב חֲסָדָא, דְאָמַר רַב חֲסָדָא: בְּרוּתְחִין קִלְקְלוּ, וּבְרוּתְחִין נִידוּנוּ; דְכְּתִיב הָכָא: "וַיִּשְׁכּוּ הַמַּיִם", וּכְתִיב הֵתָם: "וַתַּחַת הַמֶּלֶךְ שָׁכַכָּה". אִיכָּא דְאָמְרִי, אִיתִיבִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ: "מִכָּל אֲשֶׁר בְּתֻרְבָּה מִתּוּ" – בְּשַׁלְמָא לְדִידִי, דְאִמְיָנָא לֹא יֵרֵד מִבּוֹל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – מְשׁוּם הַכִּי הָיוּ תְרֻבָּה. אֲלֵא לְדִידִךְ, מֹאִי תְרֻבָּה? תְרֻבָּה שְׁהִתָּה מַעֲיַקְרָא.

⁽²⁾**וְאִמָּאִי קָרִי לִיָּה תְרֻבָּה? כְּדֻרְב חֲסָדָא. דְאָמַר רַב חֲסָדָא: כְּדוֹר הַמִּבּוֹל לֹא גִנְיָרָה גִּנְיָרָה עַל דָּגִים שְׂבִיבִים, שְׁנַאָמַר: "מִכָּל אֲשֶׁר בְּתֻרְבָּה מִתּוּ" – וְלֹא דָגִים שְׂבִיבִים. בְּשַׁלְמָא לְמֹאֵן דְאָמַר לֹא יֵרֵד מִבּוֹל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – הֵיִינוּ דָקָם רִימָא הֵתָם. אֲלֵא לְמֹאֵן דְאָמַר יֵרֵד, רִימָא הִיכָא קָם? אָמַר רַבִּי יַנָּאי: גּוּרִיּוֹת הַכְּנִיסוּ בְּתִיבָּה.⁽¹⁾ וְהָאֹמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה: לְדִידִי חֲזִי לִי אוּרְוִיָּלָא דְרִימָא (בַּת) [בַּר] יוֹמָא, וְהָיוּ כְּהַר תְּבוֹר. וְהַר תְּבוֹר כְּמָה הָיוֹּא – אַרְבַּעַיִן פִּרְסִי;**

מְשַׁכָּא דְצוֹנְאִרְיָה – תִּלְתָּא פִּרְסִי, מְרַבַּעַתָּא דְרִישָׁא – פִּרְסָא וּפְלָגָא, רְמָא כְּבָא וּסְכַר יִרְדְּנָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רֹאשׁוֹ הַכְּנִיסוּ לְתִיבָּה. וְהָאֹמַר מֶרֶ: מְרַבַּעַתָּא דְרִישָׁא פִּרְסָא וּפְלָגָא! אֲלֵא רֹאשׁ חוּטְמוֹ הַכְּנִיסוּ לְתִיבָּה. וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא יֵרֵד מִבּוֹל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! לְדַבְרֵי רִישׁ לְקִישׁ קֹאֲמַר. וְהָא קִסְגִּיאַ תִּיבָּה! אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: קִרְנִיו קָשְׁרוּ בְּתִיבָּה. וְהָאֹמַר רַב חֲסָדָא: אֲנָשִׁי דוֹר הַמִּבּוֹל בְּרוּתְחִין קִלְקְלוּ וּבְרוּתְחִין נִידוּנוּ! וּלְטַעֲמִיךְ, תִּיבָּה הִיכִי סִגְיָא? וְעוֹד, עוֹג מֶלֶךְ הַבִּשּׁוֹן הִיכָא קֹאִי? אֲלֵא גַם נַעֲשֶׂה לָהֶם, שְׁנַצְטַנְנוּ בְּצִידֵי הַתִּיבָּה.⁽¹⁾ וַיִּלְרַבִּי שְׁמַעוֹן [בֶּן לְקִישׁ] – נְהִי נְמִי דִיֵּרֵד מִבּוֹל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְהָא לֹא פִשְׁ! דְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ: לְמָה גִקְרָא שְׁמָה "מְצוּלָה"? שְׁכָּל מִתִּי מִבּוֹל נִצְטַלְלוּ שָׁם. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְמָה גִקְרָא שְׁמָה "שְׁנַעֲר"? שְׁכָּל מִתִּי מִבּוֹל נִנְעָרוּ שָׁם. אִי אִפְשָׁר דְלֹא אִידְבָּקוּ. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: לְמָה גִקְרָא שְׁמָה "שְׁנַעֲר"? שְׁמַנְעָרַת עֲשִׁירִיָּה.

וְהָא קַחוּזִין דְּהוּו! תִּלְתָּא דְרִי לֹא מְשַׁכִּי.⁽¹⁾ אָמַר רַבִּי אַמִּי: כָּל הָאוֹכֵל מַעֲפָרָה שֶׁל בֶּכָל – כְּאִילוּ אוֹכֵל בֶּשֶׂר אֲבוֹתֵיו. תִּנְיָא נְמִי הַכִּי: כָּל הָאוֹכֵל מַעֲפָרָה שֶׁל בֶּכָל – כְּאִילוּ אוֹכֵל בֶּשֶׂר אֲבוֹתֵיו. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: כְּאִילוּ אוֹכֵל שְׂקָצִים וְרַמְשִׁים. שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח.⁽¹⁾ וְרַמִּינְהִי: או "קִרְבֵּן" – שׁוֹמַע אֲנִי אִפִּילוּ קֳרָשֵׁי בְּדָק הַבֵּית שְׁנַקְרָאוּ קִרְבֵּן, שְׁנַאָמַר: "וַיַּקְרֵב אֶת קִרְבֵּן ה'"?⁽¹⁾ תִּלְמוּד לומֵר: "וְאֵל פִּתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ" – מִי שְׂרָאוּי לְבֹא בְּאֲהֵל מוֹעֵד; יָצְאוּ קֳרָשֵׁי בְּדָק הַבֵּית – שְׁאִינֵן רֵאוּיִן. אוֹצִיא אֶת אֵלִו – שְׁאִינֵן רֵאוּיִן; וְלֹא אוֹצִיא אֶת שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח – שֶׁהוּא רֵאוּי לְבֹא אֵל פִּתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד! תִּלְמוּד לומֵר: "לָה" – לְהוֹצִיא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, שְׁאִינֵו מִיּוּחַד לָהּ. לֹא קָשְׁיָא; כָּאן קוֹדֵם הַגְּרִלָּה, כָּאן לֹאֹחַר הַגְּרִלָּה. אַחֵר הַגְּרִלָּה נְמִי, הָאִיכָּא וַיְדִי! אֲאֵלֹא אָמַר רַב מַנִּי: לֹא קָשְׁיָא; כָּאן קוֹדֵם וַיְדִי, כָּאן לֹאֹחַר וַיְדִי. הַרּוּבַע וְהַנִּרְבַּע. וְהָא נְמִי תִּפּוּק לִי מִפִּתּוּחַ אֲהֵל מוֹעֵד!"

בְּשַׁלְמָא

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

נְהִי דֹאפְּנִי מִירוּשָׁלַיִם פִּלָּה ר"ל קֹאֲמַר לָה: מִהִבְלָא מִתּוּ וּקְבֻרוֹם תְּכָאִים אַחֲרֵיהֶם בְּתִמִּי

קְבֻרוֹת וְאִין לַחֹשׁ לְכָל הָאָרֶץ אֲלֵא לְשַׁאֵר אֲרָצוֹת שְׁהִיָּה שֶׁם מִבּוֹל וְנִשְׁקַעְנוּ בְּטִיט: בְּרוּתְחִין

נִידוּנוּ וְנִמְצָא נִמְלָג בְּרוּתְחִין: תְּרֻבָּה דְּמַעֲקִרָא קֳדָם מִבּוֹל: מִכָּל אֲשֶׁר בְּתֻרְבָּה לְאִפּוֹקֵי דָגִים שְׂבִיבִים: דְּהֵינֵו דָקָם רִימָא הֵתָם הָרָאם וְכַר וְנִקְבָּה שֶׁהוּא גְדוֹל וְאִינוּ יָכוֹל לִפְנֵס לְתַבָּה עֲמִדוּ שָׁם: גּוּרִיּוֹת הַכְּנִיסָם לְתַבָּה: אֲרִוּיָא הוּא רָאם דְרִמָּא שֶׁהוּא עַל שְׂפַת הַיָּם: בַּר יוֹמָא בַּיּוֹם שְׁנוּלֵד: מְשַׁכָּא דְצוֹנְאִרִי' מְשֹׁךְ צוֹנְאִרוֹ: בִּי מְרַבַּעַתָּא דְרִישָׁה בִּי מִרְבַּץ שֶׁל רֹאשׁוֹ: רְמָא כְּבָא וּסְכַר לְיִרְדְּנָא הַטִּיל גָּלָל בְּיַרְדֵּן וּסְכַר הַיַּרְדֵּן וְסַתֵּם הַלִּוּךְ מִימִינוּ כְּבָא כְּמוֹ (עִירּוּבֵין דָּף כט:). כְּבִי דְרַעֲנוּתָא דְנִיָּסוּ: חֲטִימוֹ שְׂיִיכַל לְהַנְשִׁים: לֹא יֵרֵד מִבּוֹל לא"י

וְלִמָּה לִיָּה לְשִׁנוּנִי הַכִּי. לִימָא דְהֵתָם קָם ג"ל דל"ג: וְהָא קָא סִגְיָא תַבָּה וְהָא תַתְּבָּה מִהִלְכַּת עַל פְּנֵי הַמַּיִם מְגֻבּוּת לְנוֹמֵד וּנְמָצָא חֲטִימוֹ נִשְׁמַטָּת מִן הַתַּבָּה וּמַת: וְלִישְׁמַמְךָ תַבָּה הִיכִי סִגְיָא וְתָלָא וְפּוֹתָה הִיא מַבִּית וּמִבְחוּץ כְּדַכְּתִיב וּכְפֻרַת אוֹתָהּ וְגו' (בְּרֵאשִׁית ו'י"ד:). וְכִינֵן דְּרוּתְחִין הוּא הִיא מִהִלְכַּת שְׁאִין וְפִתּחַ נִפְשָׁר: עוֹג מֶלֶךְ הַבִּשּׁוֹן דְכְּתִיב בַּהּ וַיִּבְאֵה הַפִּלִּט וּא"ר יוֹחָנָן (נִדָּה דָף סא:). נָה עוֹג שְׁפִלַּט מֵאֲנָשִׁי דוֹר הַמִּבּוֹל: גַּם נַעֲשֶׂה וְנַצְטַנְנוּ הַמַּיִם שְׁבַצְדִּי הַתַּבָּה וְלִשְׁם עֲמִד עוֹג וְהָרָאם וְגַם הַנֶּפֶת לֹא נִפְשָׁר וְהָרָאם לֹא הַצִּרֵךְ לְתַבָּה וּמִסְנֵי גִבָּהוּ לֹא טַבַּעוּ: הָא לֹא פִשׁ מִן הַמַּתִּים שֶׁם כָּלוּם דְאִיִּידִי דְגֻבּוּת הִיא הַשְׁפִּילּוּם הַמַּיִם לְבָבֵל שֶׁהִיא מְצוּלָה: לְמָה גִקְרָא שְׁמָה מְצוּלָה דְכְּתִיב (יִשְׁעִיָּהוּ

מ"ד:כ"ו") הָאוֹמַר לַצּוּלָה תְרַבִּי אִי אִפְשָׁר דְלֹא אֲדִבִּיקוּ בְּטִיט: שְׁמַנְעָרַת עֲשִׁירִיָּה מִסְנֵי שְׁאִינֵן מִרְחַמִּים עַל הַבְּרִיּוֹת כְּדֹאמְרִין בְּמִסְכַּת בִּיצָה (דָּף לב:). עֲשִׁירִי בְּכָל יוֹרֵד גִּיהֵנָם הֵן: כֹּאִילוּ אוֹכֵל שְׂקָצִים וְרַמְשִׁים שֶׁל מִבּוֹל: או אִרְבֵּן שׁוֹמַע אֲנִי כּו' קִרְבֵּן דְכְּתִיב בְּשַׁחֲטִי חֲזֵן (וַיִּקְרָא י"ז:ד') לְהַקְרִיב קִרְבֵּן וְגו' דְרִישׁ לִיָּה בַת"כ עַל הַקְרָבן חִיב וְאִינוּ חִיב עַל הַשּׁוֹחֲט חֲלִין בְּפִגְמִים או אִרְבֵּן לֹא לְהַכִּי אֲמָא אֲלֵא לְחִיב עַל קֳרָשֵׁי בְּדָק הַבֵּית שְׁשַׁחֲטוּן בַּחֲזֵן שְׁאִפּ הֵן גִּקְרָאוּ קִרְבֵּן כַּעֲנִין שְׁנַאָמַר (בַּמִּדְבָּר ל"א:יז) וַיַּקְרֵב אֶת קִרְבֵּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מִצָּא כָּלִי וְזֶה אֲצַעֲדָה וְצַמִּיד וְאִין נָה אֲלֵא לְבָדֵק הַבֵּית: שְׁאִין רֵאוּיִן לְפִתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד אֲנִי שְׁמַעֲמִי בְּסֻדֵּר יוֹמָא לְפִי שְׁסַתְמֵן בְּעִיל מוּמִין דִּקִּי"ל הַמִּתְפִּיס תְּמִימִים לְבָדֵק הַבֵּית עוֹבֵר בַּעֲשֶׂה בְּמַס' תַּמּוּרָה (דָּף יז:). אֲבָל לַעֲנֵן הַסְּגִיא אֲנִי לְמַד כָּאן דֹּאפִּילוּ תַמִּים נְמִי קִרִּי אִינוּ רֵאוּי דְלֹא הַעֲמִיד לְבֹא אֵל אֲהֵל מוֹעֵד דֵּהָא פֻּרְתַּ חֲטָאת תְּמִימָה הִיא וְקִרִּי לָהּ אִינוּ רֵאוּי: אוֹצִיא אֶת אֵלִו שְׁאִין עֲתִידִין לֹאֲהֵל מוֹעֵד וְלֹא אוֹצִיא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְרֵאוּי הוּא שֶׁהוּא תַמִּים דְּבַעֲנִין שִׁיָּהָא רֵאוּי לְשֶׁם דְּלֹא יַדְעִינוּ הִי מִתְרַמִּי וְזֶה שְׁמַעֲמִי וְלְפִי סִגְיָא שֶׁל שְׁמוּעָה זוֹ מְשַׁמַּע דְּקִרִּי לִיָּה רֵאוּי וְעֲתִיד לִפְנֵס מְשׁוּם הַגְּרִלָּה וְדִי: ת"ל לה' לְהַקְרִיב קִרְבֵּן לָה' תַּמְנִיחֵד לָה' לְהוֹצִיא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁאִינֵו מִיַּחֲד לְשֶׁם: קֳדָם הַגְּרִלָּה הָיוּ רֵאוּי וְעֲתִיד לִפְנֵס מְשׁוּם הַגְּרִלָּה וְאִי לֹא דְמַעֲטִין מִלָּה' ת"א לְחִיב: אַחֵר הַגְּרִלָּה לֹא רֵאוּי לְבֹא הוּא וּמִמְעִיט מֵאֵל פִּתּחַ: הָא אִיכָּא וַיְדִי דְבַעֲנִי לִפְנֵס לְהַתְדוֹת עֲלִיו: תַּפּוּק לִי מֵאֵל פִּתּחַ אֲהֵל מוֹעֵד דֵּהָא לֹא רֵאוּיִן הֵן לְבֹא לַעֲזוּרָה:

 מסורת הש"ס

א ראש השנה יב; סנהדרין קח:

ב כידושין יג:

ג בבא בתרא עג:

ד שבת קיג:

ה שבת קיג:

ו תמורה יג; תמורה ו; יומא סג:

ז ספרא אחרי מות פרשה ו ו

 תורה אור השלם
--

כל אֲשֶׁר נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בְּאִפּוּיוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בְּתֻרְבָּה מִתּוּ (בְּרֵאשִׁית י, כב)

וַיִּמְלֹו אֶת־הַמָּוֶן עַל־הַעֶץ אֲשֶׁר־הָכִין לְמִדְבָּרִי וְסַתֵּם הַמֶּלֶךְ שְׂכַבָּה (אסתר ג, י)

וַיַּזְכֵּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֵת כָּל־הַחַיָּה וְאֵת כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּחָה וְגו' (בְּרֵאשִׁית ח, א)

וַיִּסְגּוּ וַיַּעֲלוּ דָרֶךְ הַבִּשּׁוֹן וַיִּצָּא

 עין משפט גדר מצוה

א מיי פיר מהל' איסורי המזבח הלי ת:

בשלמא רובע ונרבע משפחת לה דאצטרירד למעוטינהו מלהקריב דאקדשינהו

בתנן ומחיר יוצא דפון וכלאים גולדות קדשים אתנן ומחיר לא מתוקם בקדשים

קלים אפילו לרבי יוסי הגלילי דאף על גב

דממונו הוי אינו חל עליו בדרדשינן פ' כל

האסורין (תמורה ל:) לכל גדר פרט לגדר:

וקסבר ולדות קדשים בתוונתו הן קדושים

וא"ת למה לי קרא למעוטי הלא חלין גמורים

נינהו ודינם פשאר חלין לשחט בחוץ דאפילו

פדיון לא בעו דאין קדשה חלה עליהו כלל

כדמוכח בתמורה בפרק פיצד מערימין

(תמורה דף כד:) דתנן אם זכר עולה ואם

נקבה זבחי שלמים ופריך בגמ' ל"ל למימר

אם נקבה זבחי שלמים נקבה מי קדשה

בבכורה ומשני סיפא אתאן לבתמה דהקדש

וקתני סיפא ילדה טמטום או אנדרגינס

רשב"ג אומר אין קדשה חלה עליהו ומפרש

בגמ' משום דסבר בתוונתו הן קדושים ואין

קדשה חלה בדרבנן שאין ראוי לקרב א"כ הכא

נמי לא חילא אאתנן ומחיר וכלאים יוצא דפון

וי"ל דהא דאמר רשב"ג אין קדשה חלה

עליהו הנינו קדשת הגוף (לפדות) ולאסר בגוה

ועבודה אבל קדשת דמים איכא לפדות שלא

במום ולכך בעי האי קרא דלא ממעטי מפתח

אהל מועד בקדשי קדק הבית ולמאן דאמר

במעיי אמן הן קדושים אפילו קדשת הגוף

נחתא עליהו דתפסתינהו קדשה דאמה וא"ת

למאן דאמר בתוונתו נמי גימא מגו דנחתא להן

קדשת דמים נחתא להן קדשת הגוף כדאמר

בתמורה בפרק אלו קדשים (תמורה דף יט:

ושם) גבי מפרש נקבה לאשם וזרק לומר

רשב"ג סבר לה כרבי שמעון דלית ליה מגו

דאמר תמכר שלא במום ועוד דאי כרבי

שמעון אפילו סבר במעיי אמן קדושים לא

חילא עלה קדשת הגוף כדמפרש התם רבי

שמעון לטעמה דאמר כל מדי דלא חזי לגופה

לא נחתא לה קדשת הגוף וגם אין לפרש

דשאני מפרש נקבה דחזי לשאר קרבנות

ושיר מגו טפי דהא אפילו בטרפה אצקחן

דאמרינן מגו בסוף יש בקרבנות (תמורה דף

יז.) וה לפרש דהכא מנרי בגון דלאחר שפנשו

אתנן ומחיר הקדשן או בעודן במעיי אמן או

אחר שגולדו דכיון שהקדשן בפרוש חילא

עליהו קדשה וא"ת ולוקמה נמי הכא כמ"ד

במעיי אמן הן קדושים וגוון שהקדש ביהמה

משקרת ושיר העבר כר' יוחנן דאמר בפ' פיצד

מקדשן וזוהי חובה וזוהי חובה וזוהי חובה

ואזכיר דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר

קיד:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פא' מהל' קרבן פסח הל'

ב מיי פא' מהל' קרבן פסח הל'

ג מיי פייח מהל' מעשה הקרבנות הל' ט:

ד מיי פייח מהל' מעשה הקרבנות הל' ט:

ה מיי פייח מהל' מעשה הקרבנות הל' י:

אַלמָה אָמַר רבי יִרְאָה הכתוב נתקו לעֲשֹׂה

דבֿפ' בתרא דחלין (דף קמא.) יבֿפ' ב' דמכות (דף יד. טו. טז.) בגין לאו דגִּלְגַּל וְלָקַט שְׂבָכָה וּפְאָה וְנוֹתַר. ולא יוכל לשלחה כל ימיו דא"כ מאי פריד דללקי משום לאו דלא תעשון והא נתק לעֲשֹׂה הוא אלא הוי כמו נתקו הכתוב מטמאה תמורה לטמאה קלה דבאותו ואת בנו (חלין פ:) דרשינן וילגדר לא ירצה למד על כל הפסולים שְבִשּׁוּר וְשָׂה שָׁהם בלא ירצה וכתב רסמנא במקסר זמן מיום השמיני והלאה ירצה להוציאו מקלל שאר פסולים שָׁהם בלא ירצה ולומר דבהאי ליכא אלא עֲשֵׂה בעין דבר שְׁהִיָּה בַּקֵּל וַיֵּצֵא לְדוֹן בְּדָבָר הַחֹדֶשׁ בְּסוּף פ"ק דתמורה (דף יג:) ובעגין זה הוי בַּדָּד לִשְׁב דמצורע בֿפ' אֵלֹו דברים (פסחים סז.) דאמר' שִׁהְכַּתּוּב נתקו לעֲשֹׂה והוציאו מקלל שאר טמאים שָׁהם בלאו דלא יטמאו את מתניהם וילכי פריד דללקי משום דמפרש בגופה לאו בְּהִדְיָא כִּדְרָשִׁינוּ מֵלֵא תַעֲשׂוּן וְכֹן פ' בַּקּוּטְרִס אַבֵּל בִּפְרָק אֹחֹו וְאֵת בְּנוֹ (חלין פא.) פֿרֵשׁ בַּקּוּטְרִס דְּהוּי כְּשֶׁאֵר לֹאוּ הִנָּתַק לַעֲשֹׂה דַעֲלָמָא דַּמְיּוּם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה מִשְׁמַע קֹדֶם זְמַנּוּ לֹא יִרְצָה וְהִנָּתְחֹו עַד שִׁיַּעֲבֹר זְמַנּוּ וְקִשְׁיָה מִהָר דְּשִׁמְעָתָא וְכִי תִימָא דְּהִכִּי פֿרִיד מִשּׁוּם דְּאִיכָא גַּמִּי לֹאוּ דְּלֹא תַעֲשׂוּן לֹא אָמְרִינוּ דְּאִתִּי חֵד עֲשֹׂה וְעַד תִּרִּי לֹאִי כְּדָאמְרִי בֿפ"ק דתמורה (דף ד:) לֹא דַּמִּי דְּהִנֵּי מֵלִי הֵתֶם דִּסְמִיכִי גַבִּי הַדְּיִי הִלְאִין אַעֲל תַּעֲשֹׂה תַּדַּע הָא דְּהָא בִּפְרָק ב' דמכות (ד' טו. וְשֵׁם ד"ה תַּנְיָנָא) חֲשִׁיב לֹא יִטְמָאוּ אֵת מַתְנִיָּהֶם נִתַּק לַעֲשֹׂה אִי לֹאוּ מִשּׁוּם דְּקַדְמוּ עֲשֹׂה אִף עַל גַּב דְּאִכָּא לֹאוּ גַּמִּי דִּוְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא וּמִיּהוּ הֵתֶם אִכָּא לְמִימַר מִשּׁוּם דְּאִיכָא תִּרִי עֲשֵׂה דְּכַתִּיב מִחוּץ לַמִּחֲנֶה תִּשְׁלַחוּם אַבֵּל אֲשַׁכְּחֹן גִּלְגָּל דְּאִיכָא תִּרִי לֹאִין לֹאוּ דְּלֹא תַעֲשֹׂק וְלֹא תִגּוֹל דִּבְפֿרָק הַמִּקְרָב (ב"מ קיא.) אָמַר רַבָּא זְהוּ עֹשֶׂק זְהוּ גִּיל וְחֲשָׁבִי לִיָּה נִתַּק לַעֲשֹׂה בְּמַכּוֹת (דף יד:) וּבַחֲלִין (דף פ:) הִלְכָּר צָרִיד לַחֲלֵק בַּהֲהִיא דְּתַמּוּרָה (דף ד:) כִּדְפֿרָשִׁית דִּלְכָּר סִמּוּר שְׁנִי הִלְאִין אַעֲל תַּעֲשֹׂה לֹומַר שְׁאִין תַּעֲשֹׂה מִנָּתַקֶם: **רַב** נִחְמַן בַּר יִצְחָק אָמַר פֿנִים דְּגִלְגַּל כּו' שְׁנוּא הוּא דַּקְמִשְׁנִי (התם) דְּאַפִּילוּ לר"ש לֹא לָקִי בַּמַּחֲסֵר זְמַן בִּפְנִים כִּי אִם בַּחוּץ כִּרְפִי

בַּקּוּטְרִס וְיֵשׁ גִּרְסָא אַחֲרַת בִּסְפָּרִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן ה"ג וְהָא גִּלְגַּל פֿנִים הוּא אָמַר רַב נִחְמַן בַּר יִצְחָק פֿנִים דְּגִלְגַּל כּו' וְרִישׁ לְקִישׁ פֿרִיד דְּנִפְקָא לָהּ מֵלֵא תַעֲשׂוּן לֹאוּ בַּמַּחֲסֵר זְמַן דְּהָאִי תִרָא בְּגִלְגַּל קִצִּי וּפִנִים הוּא וְכִי תִימָא קַל וְחִמַּר בַּחוּץ הָא אִין מִזְהִירִין מִן הַדִּין וּמִשְׁנֵי פֿנִים דְּגִלְגַּל לִגְבִּי שִׁילָה בַּחוּץ דַּמִּי: **אַלָּא** לֹאוּ קֹדֶם חֲצוֹת ואע"ג דְּחִנִּי בִּפְנִים שְׁלֹא לְשִׁמּוּ לֹא מַחֲזִיב כִּרְת כִּינן דַּמַּחֲסֵר עֲקִירָה וְאִין עוֹמֵד הָאִי לַעֲקַר קֹדֶם זְמַנּוּ: הֵתֵר בְּמָה לְחַבְרוּ וְשַׁעַת הֵתֵר הַבְּמוֹת דַּתְנִי הִנֵּנוּ קֹדֶם חֲצוֹת

דְּכֶשֶׁר בְּבָמָה שְׁלֹא לְשִׁמּוּ וא"ת דַּמִּשְׁמַע הָכָא דְּחוּרִין שְׁלֹא הִינֵע זְמַנּוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן חִילָא קִדְשָׁה עֲלִיהוּ וְהַשְׁוֹטֵטן בַּחוּץ בְּלֹאוּ וּבַמַּעֲיִלָּה בִּפְרָק וְלֵד חֲטָאת (מַעֲיִלָּה דָּף יב.) גַּמִּי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּמוֹעֲלִין מִשּׁוּם דְּרֹאִין לֹאֲחַר זְמַן וּבַתְּמוּרָה בִּפְרָק אֵלֹו קִדְשִׁים (תְּמוּרָה דָּף יט:) גַּבִּי אֲשֶׁם כֹּן שְׁתִּים וְהִבִּיאוּ כֹן שְׁנֵה אָמַר ר' שְׁמַעוֹן דְּכַל עֲצָמָן אִינן קִדְשִׁים מִשּׁוּם דְּכַל מַדִּי דְּלֹא חֲזִי לָהּ לְגוּפָה לֹא נִתְמָא לָהּ קִדְשַׁת הַגּוֹף וּפְרִיד הֵתֶם מֵאִי שְׁנֵאן מַמַּחֲסֵר זְמַן דְּלֹא חֲזִי לָהּ לְגוּפָה (לֹא נִתְמָא לָהּ קִדְשַׁת הַגּוֹף) וְאָמַר ר"ש דְּקִדְוֹשׁ פֿרָשׁ בַּמַּתְנִי' דְּהָכָא דַּתְנן מַחֲסֵר זְמַן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר בְּלֹא תַעֲשֹׂה וּמִשְׁנֵי דַאֲתַקֻּשׁ לְכַבּוֹר דְּקִדְוֹשׁ לִפְנִי זְמַנּוּ וְקַרֵּב לֹאֲחַר זְמַן וְהַשְׁתָּא תִינַח מַחֲסֵר זְמַן תּוֹרִין שְׁלֹא הִינֵע זְמַנּוּ מֵאִי טַעְמָא וי"ל דְּדָבָר שְׁאִינוּ רֹאִי לְשֵׁם קִרְבֵּן יִלְפִינוּ מַמַּחֲסֵר זְמַן שְׁאִין רֹאִי לְשׁוּם קִרְבֵּן אַבֵּל דְּבַר שְׁרָאִי לְקִרְבֵּן אַחַר וְלִקְרָבֵן זֶה שְׁהוּא מְקִדְּשׁוּ אִינוּ רֹאִי לֹא נִתְמָא לָהּ קִדְשַׁת הַגּוֹף וּפְסַח קֹדֶם חֲצוֹת דְּקִדְוֹשׁ לר' שְׁמַעוֹן וְכֹן חֲטָאת וְאֲשֶׁם דִּב וְתָבָּה וְיִוִּלְדַת וּמִצּוֹרַע דְּקִדְשִׁים קֹדֶם זְמַנּוּ דְּתַתְנן בִּפְרָקִין (לַעֲלִי וְנַחִים קִיב.) וְלֹא פֿלִיג ר' שְׁמַעוֹן וּבַחוּרַת כִּהְנִים בֿפ' אַחֲרֵי מוֹת קֶאֱמַר גַּמִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהַשְׁוֹטֵטן בַּחוּץ בְּלֹאוּ הִנֵּי אִין מַחֲסֵר זְמַן בְּגוּפֹן וְלֹא דַּמִּי לְאֲשֶׁם כֹּן שְׁנֵה וְהִבִּיאוּ כֹן שְׁתִּים וְהִבִּיאוּ כֹן שְׁנֵה דַמַּחֲסֵרִי זְמַן בְּגוּפֹן וא"ת דַּמַּחֲסֵר זְמַן הֵיאֵר קִדְוֹשׁ הָא אָמְרִינוּ לַעֲלִי בֿפ"ק (וְנַחִים דָּף יב.) לָלֵלָה לְקִדְשָׁה יוֹם לְהַרְצָאָה אַבֵּל בְּיוֹם שְׁבִיעִי לֹא וּבַכּוֹרוֹת פֿרָק הִלּוּקָה בְּהִמָּה (בְּכוֹרוֹת דָּף כא.) קֶאֱמַר ר"ש מַחֲסֵר זְמַן נִכְנֵס לְדִיר לְהַתַּעֲשֹׂר זַלִּיף מִבְּכוֹר דְּקִדְוֹשׁ לִפְנִי זְמַנּוּ וּפְרִיד וְאִדְלִיף מִבְּכוֹר לִילָף מִשְׁדִּישִׁים אֲלֵמָא מִשְׁמַע דְּקִדְשִׁים קֹדֶם זְמַנּוּ לֹא קִדְשִׁי וי"ל דְּאִסוּר לְהַקְדִּישֶׁם אַבֵּל אִם הַקְדִּישֶׁם תּוֹךְ זְמַנָּם קִדְוִשִׁין אֲלֵא דַעֲבַד אִסוּר דְּרַחֲמָנָא אָמַר מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי אִין הָא קֹדֶם לְכֹן לֹא אַבֵּל מַעֲשֹׂר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂרִי לְהַכְנִיסוּ תּוֹךְ זְמַנּוּ לְדִיר לְהַתַּעֲשֹׂר כִּדְלִיף הֵתֶם מַעֲשֹׂר הַעֲבֵרָה הַעֲבֵרָה מִבְּכוֹר וְהָא דְּלֹא יִתָּא לִיָּה לְמִילָף תַּחַת תַּחַת מְשֻׁדִּישִׁים דִּנִּיחָא לִיָּה לְמִילָף הַעֲבֵרָה טְפִי מִשּׁוּם דַּהַעֲבֵרָה דַּמְרוּגְהוּ מִשְׁתַּעִי שְׁמַעֲבִירָה לְהַקְדִּישָׁה וְיֵשׁ לִפְן טַעַם לְרַבָּא דְּרִישׁ תְּמוּרָה (דָּף ד:) הֵיאֵר מַחֲסֵר זְמַן קִדְוֹשׁ קִדְשַׁת הַגּוֹף דְּכַל הִיכָא דְאָמַר. רַחֲמָנָא לֵעֲגוּן זֶה יִלִּיף תַּחַת תַּחַת מַמַּעֲשֹׂר אִי שְׁמָא יֵשׁ טַעַם אַחֵר: דִּיןִּיגִירִי קַבְעוּתָּה תַנַּאי מִשּׁוּם דַּמְצוֹרַע יֵשׁ בּו טַמְאָה כְּעִין זָב וְתָבָּה וְיִוִּלְדַת אַבֵּל נוֹיֵר דְּלֹא דַּמִּי לְהוֹ שְׁיָרִיָּה וְכֹן בְּקִרְיָתוֹת בִּפְרָק אַרְבַּעַה מַחֲסֵרִי כִּפְרָה (כְּרִיתוֹת דָּף ח:) גַּמִּי אֲשַׁכְּחֹן דַּתְנִי זָב וְתָבָּה וְיִוִּלְדַת וּמִצּוֹרַע וְהֵתֶם מִפְּרֵשׁ מֵאִי טַעְמָא לֹא תַנִּי מִצְרַע וּמִצְרַעַת כְּדַתְנִי זָב וְתָבָּה וְנִיחָא הַשְׁתָּא לְעִירִי דְּבַנוֹיֵר בְּלֹא מִצְרַע סָגִי דְאִיכָא תַרְתִּי בַּנוֹיֵר דְּנוֹיֵר טַמָא מִבִּיָּא אֲשֶׁם:

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

מִלְּקִי גַּמִּי לְלָקִי הַשְׁוֹחֵט מַחֲסֵר זְמַן דְּהָא מִלְּשָׁפֵן דְּגִלְגַּל דְּהִיא בְּמַת צְבוּר פֿנִים הוּא

מִלְּקִי גַּמִּי לִילְקִי! אֲלֵמָה אָמַר רַבִּי יִרְאָה:
הַכְּתוּב נִתְקוּ לַעֲשֹׂה? הִנֵּי מִיִּלִּי לְרַבְּנוּ, לְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִכִּי גַּמִּי. רַב נִחְמַן בַּר יִצְחָק אָמַר: פֿנִים דְּגִלְגַּל לִגְבִּי שִׁילָה – בַּחוּץ דַּמִּי. ^(א)רַבָּה אָמַר: טַעְמִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – כְּדַתְנִיָּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: מִנִּין לְזוּבַח פְּסַח בְּכַמַּת יָחִיד בְּשַׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת, שְׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֹׂה? תִּלְמוּד לֹומַר: "לֹא תוּכַל לְזַבַּח אֵת הַפֶּסֶח".** ^(ב)**זְכוּל אָף בְּשַׁעַת הֵיתֵר הַבְּמוֹת כִּין? תִּלְמוּד לֹומַר: "כְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ" – לֹא אָמַרְתִּי לָךְ אֲלֵא בְּשַׁעַה נְשָׁכַל יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִין בְּשַׁעַר אֶחָד. אִימַת? אִי יִימָא אַחַר חֲצוֹת – כִּרְת גַּמִּי מַחֲזִיב! אֲלֵא לֹאוּ קוֹדֶם חֲצוֹת? יַלְעוּלֶם לֹאֲחַר חֲצוֹת, וּבְשַׁעַת הֵיתֵר הַבְּמוֹת קִצִּי. וְהָא בְּשַׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת קֶאֱמַר! אִיסוּר בְּמָה לוּ, הֵיתֵר בְּמָה לְחַבְרוּ. 'מַחוּסֵר זְמַן כּו'. וְהִנֵּי בְּנֵי אֲשָׁמוֹת נִינְהוּ? אָמַר זְעִירִי: תַּנִּי מִצּוֹרַע בַּהֲדִיָּהוּ. 'עוֹלוֹתִיָּהוּ וְשְׁלִמִיָּהוּ. וְהִנֵּי בְּנֵי שְׁלָמִים נִינְהוּ? אָמַר רַב שְׁשֵׁת: תַּנִּי גִזֵּר. דִּזְעִירִי קַבְעוּתָּה תַנַּאי, דְּרַב שְׁשֵׁת לֹא קַבְעוּתָּה תַנַּאי. ^(ח)**אָמַר רַבִּי חַלְקִיָּה (דְּבִי) רַב טוֹבִי: לֹא שְׁנוּ אֲלֵא לְשִׁמּוּ; אַבֵּל נְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ – חֲזִיב, הוּאִיל וְרֹאִוִי לְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ בִּפְנִים. אִי הִכִּי, לְשִׁמּוּ גַּמִּי נִיחֲזִיב – הוּאִיל וְרֹאִוִי לְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ בִּפְנִים! בְּעִי עֲקִירָה. ^(י)**מִתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא: וְכִי יֵשׁ לָךְ דְּבַר נְשָׁאִינוּ כְּשֶׁר לְשִׁמּוּ, וְכֶשֶׁר נְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ? וְלֹא? וְהִרִי********

וְהִנֵּי בְּנֵי אֲשָׁמוֹת נִינְהוּ? אָמַר זְעִירִי: תַּנִּי מִצּוֹרַע בַּהֲדִיָּהוּ. 'עוֹלוֹתִיָּהוּ וְשְׁלִמִיָּהוּ. וְהִנֵּי בְּנֵי שְׁלָמִים נִינְהוּ? אָמַר רַב שְׁשֵׁת: תַּנִּי גִזֵּר. דִּזְעִירִי קַבְעוּתָּה תַנַּאי, דְּרַב שְׁשֵׁת לֹא קַבְעוּתָּה תַנַּאי. ^(ח)אָמַר רַבִּי חַלְקִיָּה (דְּבִי) רַב טוֹבִי: לֹא שְׁנוּ אֲלֵא לְשִׁמּוּ; אַבֵּל נְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ – חֲזִיב, הוּאִיל וְרֹאִוִי לְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ בִּפְנִים. אִי הִכִּי, לְשִׁמּוּ גַּמִּי נִיחֲזִיב – הוּאִיל וְרֹאִוִי לְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ בִּפְנִים! בְּעִי עֲקִירָה.****

^(י)מִתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא: וְכִי יֵשׁ לָךְ דְּבַר נְשָׁאִינוּ כְּשֶׁר לְשִׁמּוּ, וְכֶשֶׁר נְשָׁלֹא לְשִׁמּוּ? וְלֹא? וְהִרִי

פֶּסֶח

שְׁאֵהֵל מוֹעֵד שֶׁל מִדְּבַר הִיָּה שְׁם וְקֶאֱמַר רַחֲמָנָא בַּה גַּמִּי לֹא תַעֲשׂוּן: אֲלֵמָה אָמַר רַבִּי יִרְאָה בֿפ' אֹחֹו וְאֵת בְּנוֹ (חֲלִין פ:) דַּתְנִי קִדְשִׁים בִּפְנִים סוּפֵג אֵת הָאֲרַבְעִים מִשּׁוּם לֹאוּ דְאֹחֹו וְאֵת בְּנוֹ וְתוֹינֵן בַּה וְנִלְקִי גַּמִּי מִשּׁוּם לֹאוּ דַּמַּחֲסֵר זְמַן דַּתְנִיָּא מִנִּין שְׁכַל הַפְּסוּלִים שְׁבִשּׁוּר וְשָׂה שָׁהן בְּלֹא יִרְצָה ת"ל וְשׁוֹר וְשָׂה שְׂרוּעַ וְקָלוּט וּמַחֲסֵר זְמַן פְּסוּל הוּא וּמִלְּשִׁנִּי ר' יִרְאָה הִנַּח לֹאוּ דַּמַּחֲסֵר זְמַן דַּהַכְּתוּב נִתְקוּ לַעֲשֹׂה דְּכַתִּיב בַּה עֲשֹׂה יִתִּירָא כְּדַמְפְּרֵשׁ הֵתֶם לְמִמְקָרָא שְׁהוּצִיאוּ וְנִתְקוּ מִקְלַל לֹאוּ דְּלֹא קִצִּי עֲלִיָּה בְּלֹאוּ דְשֶׁאֵר פְּסוּלִין וְהַשְׁתָּא דַאֲמַרְתָּ הָכָא לֹאוּ בְּהִדְיָא כְּתִיב בַּה גַּלְקִי עֲלִיָּה: (דְּלֵמָא) ה"מ דַּמִּשְׁנִי גַּמִּי הֵתֶם דְּלֹא לָקִי לְרַבְּנוּ דַּפְּלִיגִי עֲלֵה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלֹא דְרִשִׁי לְהָאִי לֹא תַעֲשֹׂה לַמַּחֲסֵר זְמַן דַּהוּא דְאֹחֹו וְאֵת בְּנוֹ דְשִׁנִּי ר' יִרְאָה עֲלֵה מִתּוֹקֶמָא הֵתֶם דְּלֹא כַר"ש אַבֵּל לר' שְׁמַעוֹן ה"ג דְּלָקִי אֲלֵאוּ דַּמַּחֲסֵר זְמַן בִּפְנִים: רַב נִחְמַן בַּר יִצְחָק אָמַר לר' שְׁמַעוֹן גַּמִּי לֹא לָקִי אִמַּחֲסֵר זְמַן בִּפְנִים דְּגִלְגַּל לִגְבִּי שִׁילָה חוּץ הוּא לִגְבִּי חוּבוֹת הוּאִיל דְּאִינוּ כְּשֶׁר לְהַקְרַבְתּוּ הִלְכָּךְ בַּחוּץ הוּא דְאֲשַׁכְּחֹן בַּה לֹא תַעֲשֹׂה מִשּׁוּם אִסוּר בְּמָה וְלֹא בִּפְנִים: בְּשַׁעַת אִסוּר הַבְּמוֹת קס"ד בַּמִּדְבָּר וְשִׁילָה וּבֵית עוֹלָמִים: אַחַר חֲצוֹת דִּי"ד דַּמְטִי זְמַנָּה: כִּרְת גַּמִּי נַחֲזִיב דְּהָא מִתְקַבֵּל בִּפְנִים: קֹדֶם חֲצוֹת דְּהוּי מַחֲסֵר זְמַן לְשִׁמּוּ: בְּשַׁעַת הֵתֵר הַבְּמוֹת קֶאֱמַר כְּמוּ בְּגִלְגַּל גּוֹב וְגִבְעוֹן דַּהֲתִירוּ בְּמוֹת יָחִיד לַעוֹלָה וְשְׁלָמִים וְאֲשַׁמַּעִינוּ קִרָא דִּלְגַבִּי חוּבוֹת אִיכָא לֹא תַעֲשֹׂה וְלֹאוּ מִשּׁוּם מַחֲסֵר זְמַן דְּהָא חֲזוּי הַשְׁתָּא בְּבָמָה גְדוּלָּה: אִסוּר בְּמָה לוּ לְקִרְבֵּן זֶה: הֵתֵר בְּמָה לְחַבְרוּ לַעוֹלָה וְשְׁלָמִים דְּגִנְדַר וְגִדְּהָ וְסִיפָא ה"ק יְכוּל אִף בְּשַׁעַה שְׁהוּא מִתַּר בְּבָמָה כְּגוֹן קֹדֶם חֲצוֹת שְׁהוּא לְשְׁלָמִים ת"ל כּו' בְּשַׁעַר אַחַד בְּבָמָה גְדוּלָּה לְשַׁחַט פְּסַחִיהֶם: דִּזְעִירִי קַבְעוּתָּה תַנַּאי לְמַתְנִי בַּמַּתְנִיתִין מִצְרַע בְּהִדְיָא: דְּרַב שְׁשֵׁת לֹא קַבְעוּתָּה תַנַּאי וּמִיּהוּ אֲנִן מִשְׁנִינוּ לָהּ בַּגְּמָרָא וְקַבְעִינוּ לָהּ בַּגַּמ' הִכִּי כְּכַל חֲסוּרִי מַחֲסֵרָא דַּהַש"ס: רַב חַלְקִיָּה אֲאֲשֶׁם קִצִּי וְלֹא אַחֲטָאת דְאִילוּ חֲטָאת פְּסוּלָה שְׁלֹא לְשִׁמּוּ בִּפְנִים: לֹא שְׁנוּ דַּפְּטוּר בַּחוּץ: אֲלֵא לְשִׁמּוּ וְאַפִּילוּ סְתָמָא דְּבַהֲאִי שְׁמָא אִינוּ מִתְקַבֵּל עַכְשׁוּ בִּפְנִים: אַבֵּל

שְׁלֹא לְשִׁמּוּ כְּגוֹן לְשֵׁם עוֹלָה וּבִשְׁם זֶה הוּא רֹאִוִי לְבָא לִפְנִים דְּכַל הַזְּבָחִים שְׁנוּבְחוּ שְׁלֹא לְשִׁמּוּ כְּשִׁרִין חוּץ מִן הַפֶּסֶח וְהַחֲטָאת: אִי הִכִּי כִי שְׁחַט לָהּ לְשִׁמּוּ בַּחוּץ גַּמִּי נַחֲזִיב דְּהָא רֹאִוִי הִנֵּה לַעֲקַר שְׁם זֶה מִמֶּנּוּ וּלְבָא לִפְנִים: מַחֲסֵר עֲקִירָה וְכַל כְּמָה דְּלֹא אַעֲקַר שְׁם אֲשֶׁם מִנָּה סְתָמָה לֹאוּ לְמַעַקַר קִצִּי וְלֹא רֹאִוִי הוּא: וְכִי יֵשׁ לָךְ דְּבַר שְׁאִינוּ כְּשֶׁר לְשִׁמּוּ לִפְנִים: וְכֶשֶׁר שְׁלֹא לְשִׁמּוּ אִפִּי' דַּקִּי"ל לַעֲלִי (וְנַחִים) דָּף (ב.) כַּל הַזְּבָחִים כְּשִׁרִין שְׁלֹא לְשִׁמּוּ ה"מ הִיכָא דְכְּשִׁרִין לְשִׁמּוּ אַבֵּל מַח

קטו.

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

א ספרא אחרי מות פרק ט א ב יומא סג: לעיל קט.; נזיר מה:; ספרא אחרי מות פרק י ד ג לעיל ח:; מנחות מז: ד מנחות ד:; מנחות מח: ה עירובין נ: ו לעיל קיב.

איש איש מפית ישראל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ קֶשֶׁב אוֹ עֹז בַּמִּקְנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּקְנֶה (ויקרא י, ג)

בחטאת באֲשֶׁם תֹּרֶה אַחַת לָהֶם הִכְנוּ אֲשֶׁר יִכְסְרוּ לוֹ יִהְיֶה (ויקרא י, ד)

וְאִלְּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הָבִיאוּ לַהֲקָרִיב קָרְבָּן לִיהְיֶה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָם שֶׁפֶר (נזכרת האיש ההוא מקרב עמו (ויקרא י, ד)

פסח בַּשָּׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה אֵינּוּ כָּשֶׁר לְשִׁמּוֹ הַעֲרִיבִים: שְׁלָמִים הוּא וְאֵין זֶה אֱלֹא לְשִׁמּוֹ: לֵימָא מְסִיעַ לָהּ לָרֵב חֲלָקִיָּה: יְכוּל שְׂאֲנִי מוֹצִיא מֵאֵל פֶּתַח שְׁלֹא יִתְחַיֵּב בַּחוּץ עַל עוֹלַת מִחְסָר זֶמֶן בִּבְעָלִים כְּגוֹן שֶׁל יוֹלָדָת וּמִצֹּרֶעַ הוֹאִיל וְאֵינָה רְאוּיָה לִבֹּא לִפְנִים לַמִּצְוֹתַה: וְאֲשֶׁם נִזִּיר וְאֲשֶׁם מִצְרַע שְׁלֹשׁ בַּה פֶּסוּל וְלַקְמָה מִפְּרֹשׁ וְאֵזֶל מֵאִי פֶסוּלָה: שׁוֹר מ"מ כו' דְּמַצִּי לְמִימַר אֲשֶׁר יִשְׁחַט בַּמִּקְנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּקְנֶה וְאֵל פֶּתַח וְגו' וְאֵנָּא יִדְעָנָא דְשׁוֹר אוֹ קֶשֶׁב אוֹ עֹז הוּא: וְאֵילוּ חֲטָאת שְׁנֵינִיָּה וְלֹא רִבְיָה לְחִיּוּבָא: אִי נִימָא בְּזִמְנָו וְלִשְׁמוֹ: מֵאִי אֲרִיָּא אֲשֶׁם דְּרִבְיָה חֲטָאת נָמִי מַחֲבִיב דְלֹא בְעִי רִבּוּיָא וְאִפְּלוּ אֲשֶׁם דְּהָא חֲזִי בִּפְנִים: אֱלֹא שְׁלֹא בְזִמְנָו רִבְיָה לְחִיּוּבָא בְּאֲשֶׁם: אִי לְשִׁמּוֹ אֲשֶׁם אִמָּאי חֲיִיב וְהָא אֵינּוּ כָּשֶׁר לְקָרֵב וּמִתְנִי' תֵּנָּא פֶּטוּר וְאִי מְשוּם דְרָאִי לְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ בִּפְנִי' הָא מִחְסָר עֲקִיר' וְכוּלְהוּ מוּדוּ בּוּ אֱלֹא לֹא שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ רִבִּי לְחִיּוּבָא בַּחוּץ קָרֵב חֲלָקִיָּה אֱלֵמָּא דְכָר שְׂאֲנִי כָּשֶׁר לְשִׁמּוֹ בִּפְנִים כָּשֶׁר לְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וּמַחֲבִיב עֲלִיָּה שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ בַּחוּץ: ה"ג לְעוֹלָם בְּזִמְנָו שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ א"נ ה"ג לְעוֹלָם בְּזִמְנָו וְתוּ לֹא וּמִמִּילָא אֲשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ דְּאוֹקְמָנָא קֳדָי וְשִׁפְתָּבוּ בִּסְפָרִים וְלִשְׁמוֹ מִפְּרֹשׁ טוֹעָה כְּתוּב וּלְפָנִים דְּהֵטָא מְשוּם דְּפָרְכִינֵן לְעִיל אִי נִימָא בְּזִמְנָו מֵאִי אֲרִיָּא כּו' וְקָא בְעִי לְשׁוּנֵי לְעוֹלָם בְּזִמְנָו וְלִשְׁמוֹ וְדָקָא קֳשִׁיָּא לָךְ אִי הֲכִי חֲטָאת נָמִי אֵין ה"ג וְתֵנָּא אֲשֶׁם וְהוּא הִדִּין לְחֲטָאת וְלֹא מִלְתָּא הִיא דֹא"כ ר"א מֵאִי בְעִי הֲכָא מְקַדִּי ר"א לְעִנּוּן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ אֲשִׁישְׁיָה בַּפ"ק (לְעִיל וְזָבָחִים י:) בִּפְסוּל אֲשֶׁם שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ בְּחֲטָאת אֲבָל לְעִנּוּן לְשִׁמּוֹ מֵאִי עֲקָר וּמֵאִי טַפַּל אִיכָּא תְרוּנְהוּ בְּתִיבֵי לְהַכְשִׁיר בִּפְנִים וְחִיּוּב בַּחוּץ וְתוּ ל"ל לְרִבּוּיָּי לְהֵאִי מְשׁוֹר וְקֶשֶׁב וְעֹז הָרִי כָּשֶׁר לְקָרֵב וּבְמִצְוֹתוֹ בִּפְנִים הוּא שׁוֹחֲטוֹ בַּחוּץ אֱלֹא קָא מְשִׁנִּי לְעוֹלָם בְּזִמְנָו וְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וְאַצְטְרִיף לְרִבּוּיָּהּ מְשׁוּם דְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ פֶּסוּל הוּא: ור"א הִיא דְּמַקְשִׁי אֲשֶׁם לְחֲטָאת דְּמַפְסִּיל בְּשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ בִּפְנִים בְּאֲשַׁמּוֹת דְּאַפ"ה מַחֲבִיב עֲלָה בַּחוּץ אַע"ג דְּעַקָר מִנָּה שֶׁם אֲשֶׁם אִפְתִּי אִי הָווּ מַעֲיֵל לִיָּה לִפְנִים הָווּ כָּשֶׁר לְמִשְׁחָטָה סְתֵמָא וְכָשֶׁר לְשֶׁם אֲשֶׁם וְעוֹלָה לְשֶׁם חוֹבָה דְּמְשׁוּם דְּבִינְרָה לֹא מַעֲקָר שְׁמָה מִנָּה וְכָל כַּמָּה דְלֹא שְׁחִישְׁיָה לִיָּה בַּעֲקָרָה קֳדָי סְתֵמָא לְשִׁמּוֹ הִלְכָּךְ כִּי שְׁחִיט לִיָּה רָאוּי לִפְנִים לְשִׁמּוֹ הֵיָּה וּה"ה

דְּאַחֲטָאת שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ נָמִי חֲיִיב אֱלֹא תֵּנָּא טַפַּל וְאֲשַׁמְעִינּוּ אַע"ג דְּכַה"ג פֶּסוּל בִּפְנִים מַחֲבִיב עֲלִיָּה בַּחוּץ וּה"ה לְעַקָר דַּמ"ש סוּף סוּף תְּרוּנְהוּ פְּסִילִי שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וּבַת"כ קִתְּנִי בַּה בְּהִדְיָא שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וַע"כ מוּקִי לָהּ כַּר"א דְּאֵילוּ לְרִבְּנָו לֹא אֲצְטְרִיף לִיָּה לְרִבּוּיָּי דְּהָא כִּי הָאִי גִּנּוּנָא מִתְקַבְּלַת בִּפְנִים הִיא: ת"ש סִינְעֵמָא לָרֵב חֲלָקִיָּה וְתִיּוּבָתָא דְרִב חוֹבָה שְׁמוּנָה לְלִדְתָּהּ: יְכוּל שְׂאֲנִי מְרִבָּה גֵרִם הֲכָא דְרִישָׁא דְלַעֲיַל הִיא וּבְתוֹרַת כְּהִנִּים הֲכִי תֵּנִיָּא לָהּ אוֹצִיא אֶת אֵילוּ שְׂאֲנִי מִיַּחְדִּין לְשֶׁם וְלֹא אוֹצִיא עוֹלָה מִחֲסָרָת זֶמֶן בְּגוּפָה וְחֲטָאת בִּין בְּגוּפָה כּו' וְהַגְרָסִין שִׁנוּ אֶת הִלְשׁוֹן וְהָרְסִין הֲכָא יְכוּל שְׂאֲנִי מְרִבָּה אֶת כּו' לִפִּי שְׁהִיבָאִיהּ בְּלִימּוּדָא אַחֲרִינָּא וְסַבְרִי דְּסִיפָא דְּהִהִיא דְלַעֲיַל הִיא: יְכוּל שְׂאֲנִי מְרִבָּה מְשׁוּם מַכ"מ אֶף עוֹלָה מִחְסָר זֶמֶן וְכו': וְחֲטָאת בִּין בְּגוּפָה בִּין בִּבְעָלִים כְּגוֹן שֶׁל נִזִּיר וּמִצֹּרֶעַ שְׁלֹא מִלָּא וְיִמִּיהֶם וְאֵילוּ אֲשֶׁם נִזִּיר וּמִצֹּרֶעַ מִחְסָרִי זֶמֶן בְּעָלִים שְׁיָרִיָּה וְלֹא רִבְיָה לְפִטְוּרָא שְׁמַע מִנָּה ס"ל דְּחִיב: וּבְמֵאִי אִי נִימָא בְּלִשְׁמוֹ אֲשֶׁם נָמִי נִפְטָרָה דְּהָא לֹא חֲזִי: אֱלֹא שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ הִלְכָּךְ חֲטָאת פֶּטוּר דְלֹא חֲזִי לִפְנִים וְאֲשֶׁם חֲיִיב דְחֲזִי לִפְנִים וְאֶף עַל גַּב דְּאֵין רָאוּי לְשִׁמּוֹ וְהִנְנוּ קָרֵב חֲלָקִיָּה וְדִלָּא קָרֵב הוּנָּא: ה"ג הָא מִנִּי ר"א הִיא כּו' וְלֹא גֵרָסִינּוּ לְעוֹלָם בְּלִשְׁמוֹ: הָא מִנִּי ר"א הִיא כְּלוּמַר וּדְאִי בְּשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ הִיא כְּדִאֲמַרְתָּ הִלְכָּךְ חֲטָאת פֶּטוּר דְלֹא חֲזִי בִּפְנִים לֹא בְּלִשְׁמוֹ וְלֹא בְּשִׁלָּא לְשִׁמּוֹ דְּמִחְסָר זֶמֶן הוּא וְאֲשֶׁם נָמִי פֶטוּר דְלֹא חֲזִי לִפְנִים לְשִׁמּוֹ דַּר"א קֳאָמַר דְּפֶסוּל בְּאֲשֶׁם שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וְהֵאִי דְשִׁנְיָרִיָּה לְאֲשֶׁם לֹא דס"ל דְּחִיב אֱלֹא בִּין דְּחַד טַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְּתְרוּנְהוּ פֶּסוּלִין שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ בִּפְנִים הוּא תֵּנָּא עֲקָר חֲטָאת דְּפֶטוּר וּכ"ש טַפַּל אֲשֶׁם וְהֵאִי כ"ש גִּמְגוּם וְדִקְקָה דְרִב הוּנָּא לְאוֹקְמָה כַּר"א מְשׁוּם סִיפָא דְעַל כְּרִשְׁיָךְ כְּרִבִּי אֲלִיעֵנָךְ מִתּוֹקְמָא כְּדִפְרָשְׁנָא לְעִיל וְעוֹד מְשׁוּם דְלָרְבִּנּוּ לֹא יִלְפִינּוּ אֲשֶׁם מִחֲטָאת לִיכָּא לְמִימַר תֵּנָּא הָאִי וְהוּא הִדִּין לְהֵאִי וְאֶף עַל גַּב דְלָרְבִּנּוּ נָמִי קֳאָמַר דְּפֶטוּר דְאֵין לָךְ דְּכַר שְׂאֲנִי כָּשֶׁר לְשִׁמּוֹ וְכָשֶׁר שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ לֹא מַצִּי לְאוֹקוּמָא כְּרִבְּנָא דֹא"כ נִשְׁמַעִינּוּ אֲשֶׁם דְּפֶטוּר דְנִשְׁמַעִינּוּ בַּה תִּרְמִי וּכ"ש חֲטָאת: ת"ש דְּכִי אֶתָּא רֵב דִּימִי כּו' וְאֵילוּ חֲטָאת שְׁיִירָא וּבְמֵאִי כּו' כְּדֹאֲתִבְנָא בְּקַמִּינִי: וּמֵאִי קֳשִׁיָּא לְסִיעוּעַ לָרֵב חֲלָקִיָּה דְלִמָּא ה"ג כְּדֹאמְרִינּוּ דְּבִזְמוּנָו קֳדָי כְּדֹאֲקָמָא בְּקַמִּינִי לְעִיל וּר"א הִיא: אִמַר ר"ג בַּר יִצְחָק לֹא מַצִּי לְאוֹקוּמִי לָהּא בְּזִמְנָו מְשׁוּם דְרִב דִּימִי קֳשִׁיָּא לִיָּה דִתְנִי (לִיָּה) בַּר לִיּוֹאִי אֲדִתְנִי לִי שְׁחָטוּ מִחְסָר זֶמֶן בִּבְעָלִים פֶּסוּלִין וּבַחוּץ נָמִי פֶטוּר: וּמִשְׁנִי לִיָּה רַב דִּימִי הָא דִתְנִי חֲיִיב שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וְהָא דִתְנִי פֶסוּלִין וְדִכּוּתָהּ בַּחוּץ פֶּטוּר בְּשִׁשְׁחָטוּן לְשִׁמּוֹ וּמִדְקֳשִׁיא לִיָּה דִתְנִי לִוי אֲבַר לִיּוֹאִי ש"מ שְׁמַע לִיָּה לָרֵב דִּימִי דִּמְתַּנִּי' דְכָר לִיּוֹאִי נָמִי מִבְּחֶסֶר זֶמֶן וְקֳאָמַר חֲיִיב נֹאע"ג דְּאֵינּוּ רָאוּי לְשִׁמּוֹ בִּפְנִים רָאוּי לְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וְסִינְעֵמָא לָרֵב חֲלָקִיָּה: רַב אֲשִׁי רַמִּי מִתְנִי' דִּקְתַּנִּי לְשִׁמּוֹ פֶטוּר אֲבִרְיָתָא קַפְיָתָא דִתְנִיָּא לְעִיל חֲיִיב: וּמִשְׁנִי מִתְנִי' לְשִׁמּוֹ וּבִרְיָתָא שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ קָרֵב חֲלָקִיָּה: נִימָא תַּהֲוִי תִיּוּבָתָה דְרִב הוּנָּא מְדִכִּי אֶתָּא רַב דִּימִי כְּדֹאֲמַרְן דְלִיכָּא לְאוֹקוּמָא בְּזִמְנָו מִדְקֳשִׁיא לִיָּה תַנִּי לִוי אֲדִתְנִי בַר לִיּוֹאִי: הֲכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ דְּמִחְסָר זֶמֶן חֲיִיב בְּשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ: כְּגוֹן שְׁהַפְרִישׁ שְׁנֵי אֲשַׁמּוֹת לְאַחֲרֵיָּיָה שְׂאֵם יֹאבֵד הָאָדָר יִתְכַּפֵּר בְּשְׁנֵי וְשָׁחַט אַחֵד מֵהֶם בַּחוּץ קֹדֶם וּמִנּוּ לְשֶׁם עוֹלָה דְּהֵאִי בִּין דְּסוּפֹה לְרַעֲיָה קֳדָי דְּאֲשֶׁם שְׁכַפְּרוּ בְּעִלְיוּ רוּעָה וְדַמְיוּ לְקִיָּין הַמְזַבֵּחַ שְׁהִיא עוֹלָה חֲזִי לְדַכְתָּה בִּפְנִים אִי שְׁחַט לְגוּפָה לְעוֹלָה:

דִּתְנִן שְׁחִטוּ קֹדֶם חֲצוֹת פֶּסוּל: שְׁנֹאָמַר בִּין פֶּסַח בַּשָּׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה שְׁלָמִים הוּא פִּי'

אִפְּסַח בַּשָּׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה – דְּאֵינּוּ כָּשֶׁר לְשִׁמּוֹ, וְכָשֶׁר שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ! פֶּסַח בַּשָּׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה – שְׁלָמִים נִינְהוּ. ^(א)לֵימָא מְסִיעַ לִיָּה: יְכוּל שְׂאֲנִי מוֹצִיא אֶף עוֹלַת מִחוּסָר זֶמֶן בִּבְעָלִים, וְאֲשֶׁם נִזִּיר וְאֲשֶׁם מִצֹּרֶעַ? תִּלְמוּד לומַר: “שׁוֹר” – מִכָּל מְקוֹם, “כֶּשֶׁב” – מִכָּל מְקוֹם, “עֹז” – מִכָּל מְקוֹם. וְאֵילוּ חֲטָאת – שְׁיִירָה; בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ? אֵילִימָא בְּזִמְנָו – מֵאִי אֲרִיָּא אֲשֶׁם? אִפְּלוּ חֲטָאת נָמִי! אֱלֹא שְׁלֹא לְזִמְנָו. וּבְמֵאִי? אֵילִימָא לְשִׁמּוֹ – אֲשֶׁם אִמָּאי חֲיִיב? אֱלֹא לֹא שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ? לְעוֹלָם בְּזִמְנָו וְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ; וְרַבִּי אֲלִיעֵזָר הִיא, דְּאָמַר: מִקְּשִׁינוּ אֲשֶׁם לְחֲטָאת. וְתֵנָּא טַפַּל, וְהוּא הִדִּין עֲיָקָר. תָּא שְׁמַע: יְכוּל שְׂאֲנִי מְרִבָּה עוֹלַת מִחוּסָר זֶמֶן – בְּגוּפָה, וְחֲטָאת – בִּין בְּגוּפָה בִּין בִּבְעָלִים? ^(ב)תִּלְמוּד לומַר: “וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד” – כָּל שְׂאֲנִי רָאוּי לִבֹּא בְּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, אֵין חֲיִיבִין עֲלִיָּהוּ. וְאֵילוּ אֲשֶׁם – שְׁיִירָה; בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ? אֵילִימָא לְשִׁמּוֹ – אֲשֶׁם נָמִי לִיפְטָרִיָּה! אֱלֹא לֹא שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ? לְעוֹלָם שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ, וְרַבִּי אֲלִיעֵזָר הִיא – דְּמַקְשִׁי אֲשֶׁם לְחֲטָאת. תֵּנָּא עֲיָקָר, וְכָל שְׁכָן לְטַפַּל. תָּא שְׁמַע: דְּכִי אֶתָּא רַב דִּימִי אָמַר, תֵּנָּא דְּבִי רַבִּי לִיּוֹאִי: יְכוּל שְׂאֲנִי מוֹצִיא אֶף עוֹלַת מִחוּסָר זֶמֶן בִּבְעָלִים, אֲשֶׁם נִזִּיר וְאֲשֶׁם מִצֹּרֶעַ; מִנִּין? וְנָסִיב לָהּוּ תִּלְמוּדָא לְחִיּוּבָא, וְלֹא יִדְעָנָא מֵאִי הִיא. ^(ג)מֵאִי תִּלְמוּדָא? אָמַר רַבִּינָּא: “שׁוֹר” – מִכָּל מְקוֹם, “כֶּשֶׁב” – מִכָּל מְקוֹם, “עֹז” – מִכָּל מְקוֹם. הָא מֵאִי רוּמִיָּא? כְּדֹאֲמַרְתָּ! ^(ד)אָמַר רַב נַחֲמָן: מְשׁוּם דְרַמִּי דִּתְנָא דְּבִי רַבִּי לִיּוֹאִי אֲדִתְנִי לִוי: אֲשֶׁם נִזִּיר וְאֲשֶׁם מִצֹּרֶעַ שְׁשִׁחָטוּן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ – כֶּשִׁירִין, וְלֹא עָלוּ לְבַעָלִים לְשׁוֹם חוֹבָה. שְׁחָטוּן מִחוּסָר זֶמֶן בִּבְעָלִים, אוֹ שְׁהִיּוּ בְּנֵי שְׁתֵּי שָׁנִים וְחִשְׁטוּן – פֶּסוּלִין. וּמִשְׁנִי רַב דִּימִי: לֹא קֳשִׁיָּא; כָּאֵן לְשִׁמּוֹ, כָּאֵן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ. רַב אֲשִׁי רַמִּי מִתְנִיתִין אֲבִרְיָתָא, וּמִשְׁנִי: כָּאֵן לְשִׁמּוֹ, וְכָאֵן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ. ^(ה)לֵימָא תִּיְהִי תִיּוּבָתִיָּה דְרִב הוּנָּא? ^(ו)אָמַר לָךְ רַב הוּנָּא: הֲכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ – כְּגוֹן שְׁהַפְרִישׁ שְׁתֵּי אֲשַׁמּוֹת לְאַחֲרֵיָּיָה, דְּחַד מִינֵיָּיהוּ מַעֲיָקְרָא עוֹלָה הִיא;

כָּרֵב

בְּקוּנְטָרִס וְאֵין זֶה אֱלֹא לְשִׁמּוֹ מִשְׁמַע שְׁרוּצָה לומַר דְּכִינּוּ דְשְׁלָמִים הוּא כְּשִׁשׁוּחֻטוּ לְשֶׁם שְׁלָמִים הִנְנוּ לְשִׁמּוֹ וּא"ת וְהֵלֹא כְּשִׁשְׁחָטוּ לְשֶׁם עוֹלָה אוֹ לְשֶׁם זָבַח אַחֵר תְּנִי נָמִי שְׁלָמִים כְּדֹאֲמַרִּי' בַּפ"ק (לְעִיל וְזָבָחִים ח:); לְכָל דְשִׁחַט לָהּ שְׁלָמִים לְהִיּוּ וי"ל דַּמ"מ כִּינּוּ דְשְׁלָמִים הוּא הָרִי הוּא כָּשֶׁר לְשִׁמּוֹ וְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ כְּגוֹן לְשֶׁם שְׁלָמִים וּלְשֶׁם זָבַח אַחֵר: מִחְסָר זֶמֶן בִּבְעָלִים אַעוֹלָה דְּוָקָא קֳדָי וְלֹא אֲאִינְרָ: אִו שְׁהִיּוּ בְּנֵי שְׁתֵּי שָׁנִים וְשִׁחְטוּן פֶּסוּלִין הָךְ בְּרִיתָא אִיתָא בְּפ' הַתְּכַלֵּת (מִנְחוֹת מח:); וְהָכָא וְהֵתָם קִתְּנִי פֶסוּלִין וְעוֹד תִּנְיָא הֵתָם בְּאִידֵךְ בְּרִיתָא פֶּסוּלִין וְיִתְעַבֵּר צוּרְתָן וְנִצָּאוּ לְבֵית הַשְּׁרָפָה וְתִמָּה דְּבַתְמוּדָה בְּפ' אֵילוּ קִדְשִׁים (תְּמוּדָה דָּף יט:); תִּנְיָא אֲשֶׁם כּוּ שָׁנָה וְהָבִיאוּ כּוּ שְׁתֵּים כּוּ שְׁתֵּים וְהָבִיאוּ כּוּ שָׁנָה כְּשָׂרִים וְלֹא עָלוּ לְשֶׁם בְּעָלִים לְשֶׁם חוֹבָה ר"ש אוֹמַר כָּל עֲצָמָן אֵינּוּ קִדוּשִׁים וי"ל דְּכָאֵן לְשִׁמּוֹ כָּאֵן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ כְּדִמְלִשְׁנֵי הֲכָא וּמִיָּהוּ קִשָּׁה דֹא"כ קֳשִׁיָּא לָרֵב הוּנָּא הָא אִיכָּא הָאִי דְּפֶסוּל לְשִׁמּוֹ וְכָשֶׁר שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ וְעוֹד דְאִי בְּשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ מִנִּיר בְּתִמּוּדָה ל"ל לְמִתְנִי וְלֹא עָלוּ לְשֶׁם חוֹבָה הָא אִפִּי' בְּמִצְוֹתוֹ נָמִי דְכִינּוּ דְשְׁלֹא לְשִׁמּוֹ הוּא אֵין עוֹלָה לְשֶׁם חוֹבָה:

א מיי' פט"ו מהל' פסולי המוקדשין הל' יא:

ב מיי' פט"ו מהל' פסולי המוקדשין הל' כ:

קטו:

מה העלאה שׁהיא גמר עבודה כו' סגיא זו קשה אהתיא דלעיל בריש השוחט (ובחים דף

קז: וּשם) דדרשינן להכי קתב רחמנא או לרבות את הוצרך דלא תיתי מבייגא ומשום הכי פטור מקבל בחוץ: וְיָתִיב וקאמר וישלח וגו' פירש בקונטרס ויתב רב חסדא וקאמר ונראה לפירש דיתבי וקאמר ארב הונא קאי: א"ל הכי אמר רב אסי ופסקוהו פי' כמו שאמרת אמר רב אסי דןשלח הינו עבודה בבכורות אבל חכמים הפסיקוהו ומנעוהו מלומר כן ושני לשונות שבקונטרס עקר: רמזו הקב"ה למשה ולא ידעו פי' ולא ידע במי אבל היה יודע שעתיד הקב"ה לקדש את המשכן באדם גדול דאמרי' במדרש שאמר לו משה לאהרן הייתי סביר כי או בר: וקבל שכר על שתיקתו תניא בתורת כהנים שבשכר זה נתניח אצלו הדבור דכתיב בפרשת יין ושכר אל תשת ונדבר ה' אל אהרן ולא כתיב אל משה ותמה דבספרי דריש בפרשת קרח דכתיב ונדבר אל אהרן שומע אני שהדבור אל אהרן ת"ל כּאֲשֶׁר דָּבַר ה' בַּיַּד מֹשֶׁה לוֹ בַּפֶּרֶשֶׁת מִחֻתּוֹת הַשְּׁרוּפִים הָאֵל לְמַדּוּנִי שֶׁהַדְּבִיר לַמֹּשֶׁה שִׁיאֵמַר לְאַהֲרֹן וְשִׁמְאָה קוּרָא נְתִיחָד הָא דכתיב אל אהרן ולא שיאמר לבני ישראל: כללות נאמרו בסיני כו' הנה מצוי לאיתויי מדר' יוסי הגלילי דאמר בפ"ק דסגיגה (דף ו: וילקמן ובחים קכ.) דאין טעונה הפשט ונתוח:

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

דכרב הונא אמר רב כו' שנתק לרעייה שנתק מדיו הקרבה ומסרוהו לרועה עד שׁיִסְתַּמַּב דקי"ל (תמונה דף יח.) כל שבחטאת מתה

בְּדָרְב הוּנָא אָמַר רַב. דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: אֲנָשׁ שְׁנִיתַק לְרַעִיָּה, וְשַׁחֲטוּ סֵתָם – כִּשֶׁר לַעוּלָה. ^(א)**הַמַּעֲלָה מִבָּשָׂר חֲטָאת [וכו.]. תָּנוּ רַבָּנָן: מִזֵּין לַמַּעֲלָה מִבָּשָׂר חֲטָאת, וּמִבָּשָׂר אֲנָשׁ, וּמִבָּשָׂר קֹדָשִׁי קֹדָשִׁים, וּמִבָּשָׂר קֹדָשִׁים קָלִים, וּמִמּוֹתֵר הָעוֹמֵר, וְשֵׁתִי הֶלְחָם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְשִׁירֵי מִנְחוֹת – שְׁפָטוּר? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: “עוּלָה” – מַה עוּלָה שְׁהִיא רְאוּיָה לְהַעֲלָא, אִף כֹּל שְׂרָאוּיָה לְהַעֲלָא.** ^(ב)**מִזֵּין שְׂאֵף הֵיזָק, וְהַבּוּלָל, וְהַפּוֹתֶת, וְהַמּוֹלָח, וְהַמַּגִּיף, וְהַמְּגִישׁ, וְהַמְּסִדֵּר הַשְּׁלֶחַן, וְהַמְּטִיב אֶת הַנְּרוֹת, וְהַקּוֹמֵץ, וְהַמְּקַבֵּל בַּחוּץ – שְׁפָטוּר? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: “אֲשֶׁר יַעֲלָה עוּלָה אוֹ זֶבַח” – מַה הַעֲלָא שְׁהִיא גָמַר עֲבֻדָּה, אִף כֹּל שְׁהוּא גָמַר עֲבֻדָּה. עַד שֶׁלֹּא הוּקָם הַמִּלְשָׁכָן [וכו.].**

יְתִיב רַב הוּנָא בֵּר רַב קִטִּינָא קָמִיָּה דְרַב חֲסָדָא, וְקָא קְרִי: “וַיִּשְׁלַח אֶת נָעֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל”. אָמַר לִיה, הֲכִי אָמַר רַבִּי אָסִי: קָרְבוּ וּפְסָקוּ. סִבַּר לְאוֹתוּבִיָּה מִמֶּתְנִיתִין; שְׁמַעִיָּה דְקֹאֲמַר מִשְׁמִיָּה דְרַב אֲדָא בֵּר אֶהֱבָה: עוּלָה שְׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר – אֵינָה טְעוּנָה הַפְּשֵׁט וְנִיתּוּחַ; אוֹתִיבִיָּה בְּרִייתָא דְשִׁנְאִי בְּכוּלָּהּ. ^(ג)דִּתְנִינָא: עַד שֶׁלֹּא הוּקָם הַמִּלְשָׁכָן – הַבְּמוֹת מוֹתֵרוֹת, וְעֲבֻדָּה בְּבִכּוֹרוֹת, וְהַכֹּל כִּשְׁיִרִין לְהַקְרִיב; בְּהֶמָּה, חִיָּה וְעוֹף, זָכָרִים וּנְקִבּוֹת, תְּמִימִין וּבַעֲלֵי מוּמִין, טְהוֹרִין אֲבָל לֹא טְמֵאִין. וְהַכֹּל קָרְבוּ עוֹלוֹת. וְעוּלָה שְׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר – טְעוּנָה הַפְּשֵׁט וְנִיתּוּחַ. וְגוּיָם בְּזֶמֶן הָזֶה רִשְׁאִין לַעֲשׂוֹת כּוּן. תַּנְאִי הִיא; דִּתְנִינָא: “וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגְזָשִׁים אֶל ה' יִתְקַדְּשׁוּ” – רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כּוּן קִרְחָה אוֹמֵר: זוֹ פְּרִישׁוֹת בְּכוֹרוֹת. רַבִּי אוֹמֵר: זוֹ פְּרִישׁוֹת נֶדֶב וְאֲבִיָּהוּא. בִּשְׁלֵמָא לְמָאן דְּאָמַר זוֹ פְּרִישׁוֹת נֶדֶב וְאֲבִיָּהוּא – הִינֵינוּ דְּכִתִּיב: “הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ה' לְאֹמֵר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ”. אֲלֹא לְמָאן דְּאָמַר זוֹ פְּרִישׁוֹת בְּכוֹרוֹת – הֵיכָא רְמִיזָא? דְּכִתִּיב: “וַיַּעֲדֹתִי שְׁמָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְדָּשׁ בְּכִבְדִּי” – אֵל תִּקְרִי “בְּכִבּוֹדִי”, אֲלֹא “(בַּמְּכֻבָּדִי) [בְּכִבּוֹדִי]”. ^(ד)דָּבַר זֶה אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַמֹּשֶׁה וְלֹא יָדְעוּ, עַד שְׁמָתוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן. כִּיּוֹן שְׁמָתוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן, אָמַר לוֹ: אֶהֱרֹן אַחִי, לֹא מָתוּ בְּנִידֵי אֲלֹא לְהַקְדִּישׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שִׁידַע אֶהֱרֹן שֶׁבְּנָיו יְדוּעִי מְקוֹם הֵן, שֶׁתַּק וְקַבֵּל שָׂכָר; שְׁנַאֲמַר: “יִידָם אֶהֱרֹן”. וְכּוּן בְּדוֹד הוּא אוֹמֵר: “דּוֹם לְה' וְהִתְחַלֵּל לוֹ” – אִף עַל פִּי שְׁמִפִּיל לָךְ חֲלָלִים חֲלָלִים, אֶת שְׁתּוֹק. וְכּוּן בִּשְׁלֵמָה הוּא אוֹמֵר: “עֵת לַחֲשׂוֹת וְעַת לְדַבֵּר” – פְּעָמִים שְׁשׁוֹתַק וּמְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַשְׁתִּיקָה, פְּעָמִים מִדְּבַר וּמְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַדְּבִיר. וְהִינֵנו דְּאָמַר רַבִּי חֲזִיא בֵּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מֵאִי דְּכִתִּיב: “נוֹרָא אֱלֹהִים מִמְּקַדְשָׁךְ”? אֵל תִּיקְרִי “מִמְּקַדְשָׁךְ” אֲלֹא “מִמְּקוֹדֶשֶׁיךָ” – בְּשַׁעַה שַׁעוּשָׁה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין בְּקֹדֶשׁוֹ, מַתִּיבִירָא וּמַתַּעֲלָה וּמַתְהַלֵּל. ^(ה)אֲלֹא קִשְׁיָא עוּלָה! תְּרִי תַנְאִי הִיא; דִּתְנִינָא, רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל אוֹמֵר: כָּללוֹת נְאֻמְרוּ בְּסִינִי, וּפְרִטוֹת בְּאַהֶל מוֹעֵד. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּללוֹת וּפְרִטוֹת נְאֻמְרוּ בְּסִינִי, וְנִשְׁנּוּ בְּאַהֶל מוֹעֵד, וְנִשְׁתַּלְּשׁוּ בַּעֲרֻבוֹת מוֹאֵב. ^(ו)אָמַר מַר: הַכֹּל כִּשְׁיִרִין לְהַקְרִיב. מָנָא הֵנִי מִיַּלִּי? אָמַר רַב הוּנָא, דְּאָמַר קִרָּא: “וַיִּכּוּן נֹחַ מִזֶּבַח לַה' וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֶמָּה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל עוֹף הַטְּהוֹרֹ” – בְּהֶמָּה – כַּמִּשְׁמַעוּ. חִיָּה – בְּכָלֵל בְּהֶמָּה.

זְכָרִים

דכרב הונא אמר רב כו' שנתק לרעייה שנתק מדיו הקרבה ומסרוהו לרועה עד שׁיִסְתַּמַּב דקי"ל (תמונה דף יח.) כל שבחטאת מתה עבודה שאין אחריה עבודה ואתרבו להו באף כל גזון המנסד ומקטיר קטרת ומקטיר קמצים ומקטיר מנחת כהנים: ויתב רב חסדא וקאמר וישלח את נערי בני ישראל נראה בעיני שהספרים חסרים כאן ולא ידעתי מה ואם אין חסרין נהו פירוש: יתב רב חסדא וקאמר להאי קרא וישלח את נערי וגו' ומפרש דאלו הבכורות: א"ל רב הונא הכי אמר רב אסי ופסקו אותו היום פסקה עבודה מן הבכורות שמסיני נצטוו על הקהנה כדיליף לקמן ולמשלו נדב ואביהוא כל אותה שנה ראשונה עד שהוקם המלשכן ומתו: לשנא אחרניא הכי אמר רב אסי ופסקה צריך להפסיק כאן גגינת טעם המקרא באתנחתא ולא יקרא בטעם פשטא כמו שאנו קורין אותו דקשהוא נקרא בטעם פשטא משמע שקריאת נערי בני ישראל דבק על וישלו עולות משמע שהם העלום אבל קשאתה קורוהו באתנחתא עומדת המכה לבדה ואינה דבק על וישלו וי"ל שלא שלחם אלא להביא הקרבנות ולעמד עליהם וישלו עולות אותם שכלשרים להעלותם דהינו נדב ואביהוא שמשבאו לסיני הקדשו הכהנים כדיליף לקמן: סבר רב חסדא לאותבה מתני' דקתני שנגהו עבודה בבכורות עד יום הקמת המלשכן: שמעיה רב חסדא לרב חנא דיתבי וקאמר תו משמה דרב אדא כו': עולה שהקריבו ישראל במדבר סיני קדם מתן תורה וישלח את נערי וגו': אחימדיה מבריתא דשנא בכיהו שמתא שוה להשיב על כל דבריו: והכל כשרין לקרב קדמפרש ואזל בהמה וחסה ועוף כו': והכל קרבו עולות השתא משמע שלא היו מקריבין אלא עולות ולקמה פריך עליה: רשאין לעשות כן דלא נאסרו להן הבמות: יתקדשו מלעולות ואע"פ שרגילין לגשת אלי ולהעלות העד בהן שלא ישלו בהר: זו פרישת בכורות הוקיר את הבכורות להפריש מן הקר: זו פרישת נדב ואביהוא כלומר לא נקראו בכורות כהנים אלא מי הן הכהנים הנגזשים שהוקרו כאן לפירש מן הקר זה נדב ואביהוא שנגעשו בסיני כהנים והן הכהנים הנגזשים אל ה' להקריב קרבנות: הינו דכתיב כשמתו נדב ואביהוא אשר דבר וגו' דקאמר בסיני (שמות יט) פן יפרץ בהם ה' וכיון שלא נוקרו לפירש מן ההיכל בהקמת המלשכן פרו בהם: אלא למ"ד זו פרישת בכורות היכא רמיזא ה"ג ולא גרסי' פרישת נדב ואביהוא היכא רמיזא מימת נדב ואביהוא היכא רמיזא למשה קדם לכן דקאמר הוא אשר דבר: ומקדש בכבודי נאמרה לו למשה ביום שנגצטוה על מלאכת המשכן ורמז לו שביום שישרה שכינתו על הבית יתקדש בכבודי ולא נרמז להבין מה הוא עד שמתו: אלא כדי להתקדש כבודו של מקום עליהם להודיע שהוא נורא על גראיו ומידעיו וזהו הוא אשר דבר אלי ביום שנגצטויתי על המשכן ונקדש בכבודי באותם הנקבדים וקרויבם לי אערש: שנאמר וידם אהרן כרי שישתק וקבל השכר מפרש בב"ר שמתוד כך וכה ונתיחד אליו הדבור שנאמר אחרי אותו ענין פרשת שתויי יין ולא הזכר באותו דבור משה אלא אהרן: נורא אלהים ממקדשך אלהים זו מדת הדין אימתי הוא נורא ע"י שהוא עושה דין במקדשי: אלא עולה קשיא דקתני הכא [דטעונה הפשט] ונתוח: כללות נאמרו בסיני כגון מזבח אדמה מעשה לי ונתחת עליי וגו' ולא נתפרשו

הלכות עולה ושלמים שם: ופרטות באהל מועד לאחר שהוקם המלשכן נאמרה ת"כ למשה ושם נתפרשו והפשיט ונתח לרבי ישמעאל שמעני דעולה שהקריבו בסיני לא הטענה הפשט ונתוח: נשתלשו בערבות מואב משנה תורה שחזר משה ואמרה להם על הסדר דכתיב (דברים א' ה') בעבר הידדן בארץ מואב הואיל משה וגו': חיה בכלל בהמה דכתיב זאת בהמה אשר תאכלו וגו' וסמיך לה איל וצבי ונתמור וגו' (שם יד):

מסורת הש"ס

א לעיל פה:: מנחות נו:: ספרא ויקרא דבורא דגובה פרשה יב ו: תוספתא מכות: לעיל קיב:: משנה זבחים; ספרא אחרי מות פרק י ט: תוספתא מנחות ב סנהדרין פב:: ספרא אחרי מות פרק יי

ג תוספתא זבחים; ויקרא רבה ד ספרא שמיני מביילתא דמילואים ב לו ח סוטה לו:: חגיגה ו. ו אוצר מדרשים ברייתא דר פנחס בן יאיר ז לעיל קיב.

תורה אור השלם

[ויקרא י, ח-ט]
[ויקרא י, ח]
[שמות כד, ה]
[שמות יט, כב]
[פירוש רד"צ הופמן על שמות יט:כב, א]
[ויקרא י, ג]
[שמות כט, מג]
[תהלים לו, ו]
[קהלת ג, ו]
[תהלים סח, לו]
[דברים א, א]
[בראשית ח, כ]

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

מסורת הש"ס
א עבודה זרה נא; עבודה זרה ה: ב בבא מציעא צה. ג סנהדרין קח: ד פסיקתא רבתי ה עבודה זרה כד. ו מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי ז מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; פסיקתא דרב כהנא ח מגילת תענית אדר כ; אוצר מדרשים מדרש גדול וגדולה מב; פרקי דרבי אליעזר; שבת פח;; תנא דבי אליהו רבה; ספרי במדבר ט תוספתא סוטה; סוטה לד.; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; שמות רבה י קידושין כ; ערכין ל:
תורה אור השלם

[בראשית ח, כ] [בראשית ו, יט] [בראשית ז, ג] [בראשית ו, ט] [ויקרא יא] [בראשית ז, טז] [שמות כד, ה] [בראשית ד, ד] [שיר השירים ד, טז] [שמות י, כח] [שמות יח, יב] [שמות יח:א-כ, כג] [פירושי רד"צ הופמן על שמות יח:א, ג] [שמות יח, א] [שמות יז, יג] [תהילים כט, ט] [תהילים כט, י] [בראשית ט, טז] [ישעיהו ס, טז] [תהילים כט, יא] [יהושע ה, א] [יהושע ב, י] [יהושע ב, יא]	
--	--

ה"ג וְזָכְרִים וּנְקֻבוֹת תְּמִימִים וּבַעֲלֵי מוֹמִין לֹא־פֹקֵי מַחְסֵר אֲבָר דָּלָא וְלֹא גִרְסִי תַּמִּית וְזָכְרוֹת בְּבִהְמוֹת כּו' דְּמַאי אֲרִיָא קֳדָם מִתָּן תּוֹרָה לְאַחֵר הִקְמַת הַמִּשְׁכָּן נִמְי אֵיתֵא לְהֵא וְעוֹד מִדְּקֻאמֶר אֲבָל מַחְסֵר אֲבָר לֹא מִקְבֵּל דְּבַעֲלֵי מוֹמִין לֹא נִסְסֵלוּ לֹא בְּבִהְמָה וְלֹא בְּעוֹף: שְׁנָאָסֶר לִבְנֵי נֹחַ לְהַקְרִיב לְנִבְוֹת: שְׁחִיין רֵאשִׁי אֵיבָרִים וְלִמָּה לִי לְאַחֲרֵי עֲלִיהוּ אִי לֹאוּ מִשׁוּם הַקְרִבָּה שְׁהַקְרִיב מִסָּן בְּצִאתוֹ מִן הַתְּכָה: מִלְּחִיית וְרַע נִשְׁקָא דְטִרְפָּה אֵינָה יוֹלֶדֶת: בְּדוֹמִין לֶף לִמְעוּטֵי טִרְפָּה: תַּמִּים בְּדִרְכֵּי עֲנִין וְסָבְלוּ: מַהוּ דְּתִימָא אִתֵּף לֹאוּ לְמִדְרַשׁ בְּדוֹמִין לֶף אֵלֹא שְׁהוּדִיעַ שְׂאִינוּ עוֹשָׂה אֵלֹא לְכַבּוֹדוֹ לְהִיט לֹו לְצוֹנְתָּה: קמ"ל לְחִיּוֹת וְרַע לֹאוּ לְצוֹנְתָּא בְּעִי לְהוּ וּמַה־שְׂתֵּא עַל כִּרְסָף אִתֵּף וְיִירָא הוּא לְמִדְרַשׁ בַּהּ בְּדוֹמִין לֶף: מִי הוּוּ הָרִי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה: הִבְאִין מֵאִלְסוֹן וְכַל אוֹתָן שְׂבָאוּ אֵל הַתְּכָה מֵאִלְסוֹן בֹּאוּ וּבִקְוּ אוֹתָם שְׂבָאוּ שְׂבָעָה שְׂבָעָה יַדַּע שְׁחַן טוֹהוֹרִין וְשְׂבָאוּ שְׁנִים שְׁנִים שְׁחַן טִמְאִין: וְיִזְבְּחוּ וְזָבָחִים שְׁלָמִים וְסִנִּי קֳדָם הַקְמַת הַמִּשְׁכָּן הָנוּ וְאֵת אִמְרֵתָּה דַּעַר [שְׁלֹא] הוֹסֵם הַמִּשְׁכָּן לֹא קָרְבוּ שְׁלָמִים קָלָל: לְכַל בֵּין לִישְׁרָאֵל בֵּין לִבְנֵי נֹחַ עוֹלוֹת אֲבָל שְׁלָמִים לֹא קָרְבוּ לִבְנֵי נֹחַ וּמִשְׁעֵת מִתָּנַעַר לִשְׁחַן (שְׁמוֹת י"ד:כ"ו) וְיִנְעַר ה' אֶת מִצְרַיִם: שְׁמַעֲשִׂיָּה בַּצִּפּוֹן הִינֵנו עוֹלָה שְׁטַעוֹנָה צִפּוֹן: וְתִבֵּא אֵל מֶלֶךְ הַמַּלְשִׁיחַ: אִמָּה שְׁמַעֲשִׂיָּה צִפּוֹן וְדָרוֹם דִּהְיֵנוּ יִשְׂרָאֵל שְׁמַקְרִיבִין עוֹלוֹת וְשְׁלָמִים: מִשְׁמַנִּיהוֹן דִּידְהוּן מִן הַשְּׁמֵנִין שְׂבָחַן וּמִיָּהוּ עוֹלוֹת הָיוּ: בְּקִבְיָן גְּלִילוֹת [וה"ק] עוֹרֵי רוּחַ צְפוֹנִית וּבּוֹאֵי רוּחַ דְּרוֹמִית לְקִבְיָן גְּלִילוֹת הַמִּסְפָּרוֹת בְּכָם: וְזָבָחִים וְעוֹלוֹת וְזָבָחִים הִינֵנו שְׁלָמִים וְקֳדָם מִתָּן תּוֹרָה כִּוְּלֵהוּ בְּנֵי נֹחַ. וּמִשְׁנֵי וְזָבָחִים אֵינִין שְׁלָמִים אֵלֹא לִשְׁחִיטָה בְּעִלְמָא וְלֹא־כִילָּה: הִנִּיתָא לִמ"ד כּו' פִּלְגְמָא לְקַפּוֹ: כִּתְנָאֵי אִי קֳדָם מִתָּן תּוֹרָה הָנוּ [ויתרו] אִי לְאַחֵר: וּבִהִיכְלוּ כָּלוּ אוֹמֶר כְּבוֹד לַהֲקַב"ה: אִמֶּר לָהֶם וַיִּשָּׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם כְּכַר נִשְׁבַּע שְׁיֵהֵא מֶלֶךְ לְעוֹלָם עַל בְּרִיּוּתוֹי וְלֹא לִשְׁחִיתָם: תִּשְׁעַ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וָאַרְבַּעַה דּוֹרוֹת קֳדָם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם וכו' מֵאֲדָם וְעַד מֹשֶׁה רַבִּינוּ הָרִי דְּבִר צוּחַ לְאֶלְף דּוֹר (תְּהִלִּים ק"ח:ח:): עוֹז הַתּוֹרָה שְׁהִיא מַשְׁנֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל:

וְדִלְמָא לְמְעוּטֵי טִרְפָּה תַּמָּה דְּבִס' שְׁלֹוחַן הַסֵּן (סָלִין דָּף קמ. וְשָׁם) גְּבִי שְׁתֵּי צִפְרִים חִיּוֹת דְּרָשִׁי מִנָּה תַּרְמִי שְׁחִיין רֵאשִׁי אֲבָרִים שְׁלֵה לְמְעוּטֵי טִרְפָּה וי"ל דְּשֹׂאנֵי צִפּוֹרֵי מַצְרַע שְׁהוּא כַּעֲנִין קָרְבָן וְשִׁנְיָהוּן שְׁוִין לַעֲנִין

”וְזָכְרִים וּנְקֻבוֹת, תְּמִימִין וּבַעֲלֵי מוֹמִין – דְּאָמַר מֶר: תַּמּוֹת וְזָכוֹת בְּבִהְמָה, וְאִין תַּמּוֹת וְזָכוֹת בְּעוֹפוֹת. וְאֵיתְקַשׁ בְּהִמָּה לְעוֹף.^(א)תְּמִימִין וּבַעֲלֵי מוֹמִין – לֹא־פֹקֵי מַחוּסֵר אֲבָר, דָּלָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מִזִּין לְמַחוּסֵר אֲבָר שְׁנָאָסֶר לִבְנֵי נֹחַ? תַּלְמוּד לוֹמַר: ”וּמִכָּל הַחַי מִכָּל בִּשָׂר” – אָמְרָה תּוֹרָה: הִבָּא בְּהִמָּה שְׁחִיין רֵאשִׁי אֵיבָרִין שְׁלֵה. וְדִילְמָא לְמְעוּטֵי טִרְיפָה? הֵהוּא מ”לְחִיּוֹת וְרַע” נִשְׁקָא.^(ב)הִנִּיתָא לְמֵאן דְּאָמַר טִרְיפָה אֵינָה יוֹלֶדֶת, אֵלֹא לְמֵאן דְּאָמַר טִרְיפָה יוֹלֶדֶת – מֵאִי אֵיבָא לְמִימֶר? הָאָמַר קֵרָא: ”אִתֵּר” – בְּדוֹמִין לֶף. וְדִילְמָא נֹחַ גּוֹפִיָּה טִרְיפָה הָנוּ? ”תַּמִּים” כְּתִיב בִּיה. וְדִילְמָא תַּמִּים בְּדִרְכֵּי? ”צִצְדִּיק” כְּתִיב בִּיה. וְדִילְמָא ”תַּמִּים” – בְּדִרְכֵּי, ”צִדִּיק” – בְּמַעֲשָׂיו? אִי סִלְקָא דַּעֲתָף דָּנַח גּוֹפִיָּה טִרְיפָה הָנוּ, מִי קֹאָמַר לִיה לָנַח: דְּכוּתָף עֵייל, שְׁלָמִים לֹא תַעֲיִיל? וּמֵאחֵר דְּנִשְׁקָא לן מ”אִתֵּר”, ”לְחִיּוֹת וְרַע” לָמָּה לִי? מַהוּ דְּתִימָא: ”אִתֵּר” – לְצוֹנְתָּא בְּעִלְמָא. אֲפִילוּ וְזָן אֲפִילוּ סָרִיס; קַמ־שְׁמַע לן.^(ג)טְהוֹרִין אֲבָל לֹא טְמֵאִין. וּמִי הוּוּ טְמֵאִין וְטְהוֹרִין בְּהִיא שְׁעִתָּא? אִמֶּר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: מֵאוֹתָן שְׁלֹא נַעֲבָדָה בְּהֵן עֲבִירָה. מִנָּא הָווּ יַדַּעִי? כְּדַרְב חֲסָדָא. דְּאָמַר רַב חֲסָדָא: הַעֲבִירִין לִפְנֵי הַתִּיבָּה; כָּל שְׁהַתִּיבָה קוֹלְטָתָן – בְּיָדוּעַ שְׁהוּא טְהוֹר, אֵין הַתִּיבָה קוֹלְטָתָן – בְּיָדוּעַ שְׁחַן טְמֵאִין. רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר, אָמַר קֵרָא: ”וְהַבָּאִים זָכַר וּנְקֻבָּה” – הַבָּאִין מֵאִלְיָהוּ. אָמַר מֶר: וְהַכַּל קָרְבוּ עוֹלוֹת. עוֹלוֹת אֵין, שְׁלָמִים לֹא. וְהָא כְּתִיב: ”וְיִזְבְּחוּ וְזָבָחִים שְׁלָמִים לַה’ פָּרִים!” אֵלֹא אֵימָא: הַכַּל קָרְבוּ עוֹלוֹת [וְשְׁלָמִים. וְהַתְנָא: אֲבָל שְׁלָמִים לֹא, כִּי אִם עוֹלוֹת]. עוֹלוֹת אֵין, שְׁלָמִים לֹא! כְּמֵאן דְּאָמַר לֹא קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ – דְּאֵיתְמַר: רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא, חַד אָמַר: קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ, וְחַד אָמַר: לֹא קָרְבוּ.^(ד)מֵאִי טַעֲמָא דְּמֵאן דְּאָמַר קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ? דְּכַתִּיב: ”וְהַכָּל הַבִּיא גַם הוּא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנֹו וּמִסְּחֻלְבָּהוּ” – אֵיתְהוּ דְּבַר שְׁחֻלְבוּ קָרַב לִגְבֵּי מִזְבֵּחַ, וְאֵין כָּלוּ קָרַב לִגְבֵּי מִזְבֵּחַ? הָוִי אוֹמַר: זֶה שְׁלָמִים. מֵאִי טַעֲמָא דְּמֵאן דְּאָמַר לֹא קָרְבוּ? דְּכַתִּיב: ”עוֹרֵי צִפּוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן” – תַּתְנַעֵר אוֹמָה שְׁמַעֲשִׂיָּה בַּצִּפּוֹן, וְתִבּוּא אוֹמָה שְׁמַעֲשִׂיָּה בַּצִּפּוֹן וּבְדָרוֹם. וּמֶר נִמְי, הַכְּתִיב: ”וּמִסְּחֻלְבֵּיהוּ” מִשְׁמַנִּיהוֹן [דִּידְהוּן]. וּמֶר נִמְי, הַכְּתִיב: ”עוֹרֵי צִפּוֹן!” [הֵהוּא] בְּקִיבְיָן גְּלִילוֹת הוּא דְּכַתִּיב. וְהָא כְּתִיב: ”וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם אֶתָּה תִּתֵּן בְּיָדִינוּ וְזָבָחִים וְעֹלֹת וְעֲשִׂינוּ לַה’ אֱלֹהֵינוּ!” וְזָבָחִים לְאֶכְלִיָּה, וְעוֹלוֹת לְהַקְרִיבָה. וְהָא כְּתִיב: ”וַיִּשַׁח יִתְרוֹ [חִתָּן מֹשֶׁה] עוֹלָה וְזָבָחִים!” הֵהוּא לְאַחֵר מִתָּן תּוֹרָה הוּא דְּכַתִּיב.^(ה)הִנִּיתָא לְמֵאן דְּאָמַר: [ויתרו] אַחֵר מִתָּן תּוֹרָה הִיָּה; אֵלֹא לְמֵאן דְּאָמַר: [ויתרו] קוֹדָם מִתָּן תּוֹרָה הִיָּה – מֵאִי אֵיבָא לְמִימֶר? דְּאֵיתְמַר: בְּנֵי רַבִּי חֲיִיִּא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי; חַד אָמַר: יִתְרוֹ קוֹדָם מִתָּן תּוֹרָה הִיָּה, וְחַד אָמַר: יִתְרוֹ אַחֵר מִתָּן תּוֹרָה הִיָּה. לְמֵאן דְּאָמַר יִתְרוֹ קוֹדָם מִתָּן תּוֹרָה הִיָּה – קִסְבַּר שְׁלָמִים הַקְרִיבוּ בְּנֵי נֹחַ.^(ו)כִּתְנָאֵי: ”וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהֵּן מִדָּן” – מָה שְׁמוּעָה שְׁמַע, וּבָא וְנִתְגַּזֵּיר? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: מִלְּחֻמָּת עֲמֻלָּק שְׁמַע, שְׁהָרִי כְּתִיב בְּצִדוֹ: ”וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמֻלָּק וְאֵת עַמּוֹ לִפִּי חֶרֶב”. רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדַעֵי אוֹמַר: מִתָּן תּוֹרָה שְׁמַע [וּבָא], שְׁכַשְׁנִיתָנָה תּוֹרָה לִישְׁרָאֵל הִיָּה קוֹלוֹ הוֹלֵף מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְכַל [מִלְכִין] אוֹמוֹת הָעוֹלָם אֲחֻזְתָּן רַעֲדָה בְּהִיכְלִיָּהוּ וְאִמְרוּ שִׁירָה, שְׁנָאָמַר: ”וּבִהִיכְלוּ כָּלוּ אוֹמֶר כְּבוֹד”. נִתְקַבְּצוּ כּוֹלָם אֲצָל בַּלְעָם הַרְשָׁע, וְאִמְרוּ לוֹ: מָה קוֹל הַהַמּוֹן אֲשֶׁר שְׁמַעְנוּ? שְׁמָא מִבּוֹל בָּא לְעוֹלָם (אָמַר לָהֶם) – ה' לְמִבּוֹל יִשָּׁב? [אָמַר לָהֶם]: ”וַיִּשָּׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם” – כְּבַר נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאִינוּ מִבִּיא מִבּוֹל לְעוֹלָם.^(ז)אִמְרוּ לוֹ: מִבּוֹל שָׁל מִים אֵינֹו מִבִּיא, אֲבָל מִבּוֹל שָׁל אִשׁ מִבִּיא – שְׁנָאָמַר: ”כִּי (הַנָּה) בָּאִשׁ ה' נִשְׁפָּט”. אָמַר לָהֶן: כְּבַר נִשְׁבַּע שְׂאִינוּ מִשְׁחִית כָּל בִּשָׂר. ^(ח)וְמָה קוֹל הַהַמּוֹן הָנָה שְׁשַׁמְעֵנוּ? אָמַר לָהֶם: הַמָּדָה טוֹבָה יֵשׁ לוֹ בְּבִית גִּנּוּי, שְׁהִיָּתָה גִּנְתָּה אֲצָלוּ תִשְׁעַ מֵאוֹת שְׂבָעִים וָאַרְבַּעַה דּוֹרוֹת קוֹדָם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם; וּבִיקֻשׁ לִיתְנָה לְבִנּוּי, שְׁנָאָמַר: ”ה' עוֹז לַעֲמּוֹ יִתָּן”. [מִיָּד] פִּתְחוּ כּוֹלָם וְאִמְרוּ: ”ה' יְבָרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם”.^(ט)רַבִּי אֶלְיֵעָזָר אוֹמַר: קִרְיעַת יָם סוּף שְׁמַע וּבָא, שְׁנָאָמַר: ”וְהִיָּה כִשְׁמַע כָּל מַלְכֵי הָאָמָר”’. וְאִף רַחֲב הַזִּנָּה אִמְרָה לִשְׁלֹחֵי יְהוֹשֻׁעַ: ”כִּי שְׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מִי יָם סוּף”.^(י)מֵאִי שְׁנָא הַתָּם, דְּאָמַר (לִיה) ”וְלֹא הִיָּה בָם עוֹד רוּחַ”; וּמֵאִי שְׁנָא הַכָּא, דְּקֹאָמַר: ”וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ”?

דְּאֲפִילוּ

קטז.

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פני מהל' איסורי המבוח
הל' א:

קטז:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי פייט מהל' מעשה הקרבנות הלי טז:

ב מיי פייט מהל' מעשה הקרבנות הלי טז:

ג מיי פו' מהל' איסורי המזבח הלי ג:

ד מיי פו' מהל' בית הבחירה הלי יא:

אַסּוּר לסינן ואסור לעשות שליחות תמה לר' דרדשי עובדי כוכבים השוחטן בחוץ חיב לא ה"ל למתני הכא לשון אסור כדמוכח בריש פ' בתרא דיומא (דף עג:) דחייב כרת לית לה למתני אסור וי"ל דמתני אסור לפי שלש כמה עבודות דלא מחיב עליהו בחוץ דאסור לסינן דגורנין אטו עבודה דבת חיובא: **כמאן** רבבי אלעזר בן שמוע כו' עקר מלטה במנחות בהקומץ רבה (מנחות דף כב.): גְּבִיָּה חמשים מפל שבט ושבט שהן שש מאות הא דכתיב הכא כסף ותכא והב מפרש לקמה דה"ק גבה כסף שנה ג' שקלים של והב לכל שבט דהינו שנה שש מאות והב לכל השבטים ור"ת אומר שלש במדרש דנתן לו חמשים שקלי והב דהינו שש מאות שקלי כסף וקשה דבפ' שור שנגח (ב"ק דף לו.) משמע דדינר של והב שנה כ"ה של כסף ואומר ר"ת דדינר של והב עב כפלים משל כסף ותדע מדאמרי' בפ' אלו טרפות (חלין דף נה:) גבי טחול ואי אשתייר בה כעבי דינר והב כשרה משמע דמשנה בעביו משל כסף: אימא בכל מקומות מחנה ישראל שצפילו בשעת סליק המסעות אין נפסלין אלא מוליכן עמו ובמקום חגיגתו אוכלין במחנה כף פרש בקונטרס ונראה דאף שעת סליכתם שרי כיון דאמרי' לעיל (ובחים דף סא.) אע"פ שנסע אהל מועד הוא וזקא לדרשים קלים אע"פ שנסע אהל מועד הוא אכל דרשי דרשים דבעי מחצה כיון דנסמלקו מסעות אין מחנה שכינה קים ולתם הפנים ושאר דרשי דרשים מפסלי ביוצא כדמוכח במנחות בפ' שתי הלחם (מנחות דף צה.) ולעיל בפ' דרשי דרשים (ובחים דף ס:) דאמר בשני מקומות דרשים נאכלין ומוזין לה בדרדשי דרשים ולאחר שיופקרו ליום את המלפון הינו כל זמן שלא נסע מפל וכל דעדין המזבח וזלעי סתצר במקומו וא"ת בריש שתי הלחם (מנחות דף צה.) דפליגי בלחם הפנים אם נפסל במסעות ומפרש דבמסדר כ"ע לא פליגי דלא מפסיל כי פליגי במסלק מאן דאמר אינו נפסל כדדרשינן דאע"פ שנסע אהל מועד הוא ואידך הוהא לדגלים הוא דאתא פי' להודיע איזה דגל יסע תחלה ותשתא אמאי לא משני דאתא לדרשים קלים ולדרשי דרשים קדם סליק הקלעים:

י'סי דאמר לעיל בפרק ב"ש (ובחים דף מה.)

בלשון זה: דאמר מר במכילתא בפ' יתרו:

דאפילו אקשוני נמי לא אקשו.
ומנא ידענה? דאמר מר: אין לך כל שר ונגיד שלא בא על רחב הזונה.
אמרו: בת עשר שנים היתה כשיצאו ישראל ממצרים, וזנתה [כל] ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר.
אחר חמישים שנה נתגייירה, אמרה: "יהא מחול לי בשכר חבל חלון ופשתים".
אמר מר: וגוים בזמן הנה רשאי לעשות בן. מנא הני מילי? דתנו רבנן: "דבר אל בני ישראל" – בני ישראל מצווין על שחוטאי חוץ, ואין הגוים מצווין על שחוטאי חוץ.
לפיכך כל אחד ואחד בונה לו במה לעצמו, ומקריב עליה כל מה שיירצה.
אמר רבי יעקב בר אחא אמר רב אסי: אסור לסייען ולעשות שליחותו.
אמר רבה: ולאוריגהו שרי. כי הא דאיפרא הורמיו אימיה דשבור מלכא שדרה קורבנא לרבא, שלחה ליה: "אסקוה גיהליה לשם שמים".
אמר להו לרב ספרא ולרב אחא בר הונא: זילו ודברו תרי עולמי גולאי, וחוזו היכא דמסקא ימא שירטון; ושקלו ציבי חדתי, ואפיקו נורא מפרא חדתא, ואסקוה גיהליה לשם שמים.
^(א)**אמר ליה אבוי: כמאן – רבבי אלעזר בן שמוע.**
דתניא, רבי אלעזר בן שמוע אומר: מה מזבח – שלא ישתמש בו הדיוט, אף עצים – שלא ישתמש בהן הדיוט.
והא מודה רבי אלעזר בן שמוע בבמה! ^(ב)דתניא, כתוב אחד אומר: "ויתן דוד לאָרְנֵן במקום שקלי זהב משקל שש מאות וגו'", וכתיב: "ויען דוד את את הגֵּרֹן ואת הבָּקָר בַּכֶּסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים"; הא פיצד? גובה מפל שבט ושבט חמשים, שהן שש מאות.
רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסתאי: בקר [ועצים] ומקום מזבח בחמשים, וכל הבית כולו בשש מאות; דכתיב: "ויאמר אַרְוֶנָה אֶל דָּוִד: יקח ויעל אַדְוִנִי המִלֶּךְ [הטוב בעיניו], ראה הבָּקָר לעלה והמרגים [ויכלי הבָּקָר] לעצים".
ורבא אמר לך: התם נמי בחדתי.
^(ג)**מאי מורגים? אמר עולא: מטה של טורבל. מאי מטה של טורבל? אמר אבוי: עיזא דקרקסא דדייטין דישאי. אמר אבוי: מאי קרא? "הנה שמתיך למורג חרוץ חדש בעל פיפיות".**
מקרי ליה רבא לבריה, ורמי ליה קראי אהדדי; כתיב: "ויתן דוד לאָרְנֵן וגו'", וכתיב: "ויען דוד וגו'"; הא פיצד? גובה מפל שבט ושבט חמשים, שהן שש מאות.
ואכתי קשין אהדדי – התם כסף, הכא זהב! אלא הכי קאמר: גובה כסף במשקל שש מאות זהב. דרשים קלים נאכלים [בכל מחנה ישראל].
אמר רב הונא: בכל מקומות ישראל, אכל מחנה לא הוי.
^(ד)**אייתיביה רב נחמן לרב הונא: ומנחות במדבר לא הווי?!**
והא תניא: כשם שמחנה במדבר, כך מחנה בירושלים; מירושלים להר הבית – מחנה ישראל, מהר הבית לשער נגנור – מחנה לזיה, מכאן ואילך – מחנה שכינה, והן הן קלעים שבמדבר.
^(ה)**אלא אימא: בכל מקום מחנה ישראל. פשיטא! מהו דתימא: איפסלו ביוצא; קא משמע לן.**
^(ו)**ואימא הכי נמי! אמר קרא: "ונסע אהל מועד" – אף על פי שנסע, אהל מועד הוא.**
תניא, רבי שמעון בן יוחאי אומר: עוד אסרת היתה, וחיל עזרת נשים היא, ולא היו עונשין עליה. ובשילה לא היו אלא שני מחנות בלבד.
הי מינייהו לא הוה? אמר רבה: מסתברא דמחנה לזיה הווי; דאי סלקא דעתך מחנה לזיה לא הווי –

נמצאו

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

דאפי' אקשוני אבר לתשמיש לא אקשו והיא שהיתה יודעת בדבר אמרה לשלוחי זהו שע בלשון זה: דאמר מר במכילתא בפ' יתרו: אמרה ימחל לי בשביל חבל ופשתים וחלון במכילתא תניא הכי אמרה רבש"ע בגי דברים חטאתי בגי ימחל בחבל ופשתים וחלון שהיו מנאפים עולין אליה בחבלים דרך החלון ויורדים וגם טמנתם בפשתי העץ ובאותן שלשה דברים עצמן וכתה להציל השלוחים: אסור לסינן בשעת אסור הבמות כגון בזמן הנה דגדשת ירושלים אין אסריה הטר: אוריזי לון היאך יעשו: זילו דברו תרין עולמי גילאי לכו וקחו שני עובדי כוכבים בחורים בני גיל אחד שכן גזי לדבר: דמסקא ימא שרטון לימון בלע"ז ומתיבש ונגשה קרע דבעינו שילא נשתמש הדיוט במזבח: ואיתו ציבי חדתי שלא נשתמש בהן אדם שלא יהא שברי כלים: ואפסו נורא מפרא חדתא גיל שהוא פויטי"ר של איסתמא אציי"ר בלע"ז שמוציאין בו אש מן האבנים: ה"ג כמאן כר"א בן שמוע דתניא ר"א בן שמוע אומר מה מזבח כו'. ובת"כ היא שנויה בפרשה ראשונה: הא מודה ר' אלעזר בבמה דתני המורגים לקח דוד לעצים כדבר ארונה: כתוב אחד אומר ברימא זו משבשת בספרים ושנויה היא בספרי בברכת כהנים וכך היא שנויה הא כיצד מקום מזבח בחמשים וכל הבית בשש מאות רבי אומר בשם אבא יוסי בן דוסתאי גבה מפל שבט חמשים שהן שש מאות ר"א בן שמוע אומר ויען דוד את הגֵּרֹן דמפרש בענין ויתן דוד לארונה במקום [שקלי] זהב משקל שש מאות אכל הבקר לעלה והמרגים וכלי הבקר לעצים בכסף שקלים חמשים ויאמר ארונה וגו' (ע"כ הגי') ותכי פרושא דקרא ויען דוד את הגֵּרֹן ולא פרש במה קנאו שְׁהָרִי פרושו במקום אחר קבר (דברי תנמים א כ"א:כ"ה) ויתן דוד לארונה במקום וגו' ואת הבקר קנה בכסף שקלים חמשים (וזהב): משקל שש מאות לקמה מפרש כסף שהו משקל שש מאות זהב: משה של טורבל כך קרא במסכת פרה (פי"ב מ"ט): עזא דקרקסא כמין עז של עץ ולש בו יתדות חדים [וגם עשו] חריצים חריצים קרני"ש ומוליכו ומביאו על הקשים של דִּישָׁה לאחר שגדלשה ומתמתכין ונעשין סבן: מאי קרא דהוא עשוי חריצים ומוכן לדוד ולדק: כסף שש מאות שקלי זהב וה"ק כסף שנה שקלים חמשים של זהב גבה מפל שבט ושכט: בכל מקומות ישראל קא סלקא דעתך השתא דאפי' יצא אחד מהן חוץ למחנה ישראל אוכל דרשים קלים שם: שער נגנור של עזרה הנה שער המזרח: והן הן קלעים שבמדבר לפנים משער נגנור הוה במקום לפנים מן הקלעים במלפון: אימא בכל מקומות מחנה ישראל שאפי' בשעת סליק מסעות אין נפסלים אלא מוליכן עמו ובמקום חגיגתו אוכלין במחנה: עוד אסרת היתה מחנה רביעית חלקה מהר הבית ומעברה ולא היו עונשין עליה על הנקנס לה בטמאה במסכת כלים (פ"א מ"ח) מפרש מה היא חלקתו מהר הבית: דמחנה לזיה מיהא הווי ומחנה ישראל הוא דחסר דאם לא כן דמחנה ישראל הווי ולא מחנה לזיה:

 מסורת חש"ס

א מנחות כב; ספרא ויקרא דבורא דגובה פרק ו'ה ב במדבר רבה; ספרי במדבר ג עבודה זרה כד:

ד תוספתא כלים קמא; במדבר רבה

ה לעיל סא; חולין יט. ו מנחות צה.

 תורה אור השלם
--

והיא השלם הגהה ומסקנים בפשתי העץ הערכות לה על הגג (יהושע ב, ו)

וחורדם בסבל בעד החלון כי ביתה בקיר החומה ובהומה וגי (יהושע ב, טו)

ותסח האשה אח"שני האנשים ותצפנו ותאמר בן באו אלי וגו' (יהושע ב, ד)

וידבר יתנה אל משה לאמר (ויקרא י', א)

דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם זה וגו' (ויקרא י', ב)

ויאמר ארונה אל דוד יקח ויעל ארני המלך הטוב בעינו וגו' (שמואל ב, כד, כב)

הנה שמתיך למורג חרוץ חדש בעל פיפיות תדוש הרים וגו' (ישעיהו מא, טו)

ויאמר המלך אל ארונה לא כיר קנו אקנה מאותך במחיר ולא וגו' (שמואל ב, כד, כד)

ויסן דוד לארנו במקום שקלי זהב משקל שש מאות (דברי הימים א כא, כה)

ונסע אהל מועד מחנה הלזים בתוך המחנות כאשר יקח בן וגו' (במדבר ב, יו)

מסורת הש"ס
א פסחים טו.
ב מכות יב:
ג תוספתא זבחים; מגילה ט::
משנה מגילה
תורה אור השלם

מזכר עזר"נאכה תשלחו אל' מחזין למסנה משלחום ולא וטמאו את' מסניקום אָשר אָני שָׁכן בְּחוּכִם (במדבר ה, ג)

פל'ימי אָשר הנגע בו וטמא טמא הוא בְּדַד יֵשֵׁב מחזין למסנה מושבו [ויקרא יג, מו] ואשר לא צדה [וחאלהים אנה לזרו ושמתי לך מקום אָשר ינוס שמה [ושמות כא, יג]

כי בעיר מקלטו ישב עד'מות הכהן הגדל' ואסרי מות הכהן הגדל לשוב תרצח אל' ארץ אֲחֵזתו (במדבר לה, כח)

נִמְצָאוּ זָבִין וּטְמְאֵי מִתִּים מִשְׁתַּלְחִין חוּץ לַמִּחְנָה בְּמִחְנֵה יִשְׂרָאֵל בְּדָאמְרִי בְּפִסְחִים בְּפ' אֱלוֹ דְּבָרִים (פִּסְחִים דָּף סו:). מִחְנֵיקָם שְׁנֵי מִחְנוֹת מִשְׁמַע אַחַת לְכָל זָב וְאֶחַת לְכָל טָמֵא נֶפֶשׁ אֱלֹא וּדְאִי הוּאִי מִחְנָה לְוִיָּה וּמִשְׁתַּלְחִין טְמְאֵי מִתִּים מִמִּחְנָה שְׂכִינָה וּמִתְרִין בְּמִחְנָה לְוִיָּה וְזָבִין וּבְעֵלִי קֳרִיִין מִשְׁתַּלְחִין חוּץ לַמִּחְנָה לְוִיָּה: אֱלֹא מֵאִי מִחְנָה יִשְׂרָאֵל לֹא הָוֵא יוֹמָצֵא חוּץ לַמִּחְנָה לְוִיָּה שׁוֹב אֵין שָׁם קָבַע מִחְנָה וְהָרִי הוּא כְּשֶׁדָּה בְּעֵלְמָא וּמִתְרִין מִצְרַעִין לְיֵשֵׁב שָׁם הַצְרִיבִין לְהַשְׁתַּלַּח מִמִּחְנָה יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁבוּ עֲקֻשׁוּ עִם תְּזִיבִין: א"כ נִמְצָאוּ זָבִין וּמִצְרַעִים חוּץ לַמִּחְנָה לְוִיָּה בְּלִבְדּ: אֱלֹא כּוֹלָהּ הָווּ וְדָקְתִנִּי לֹא הִי אֱלֹא שְׁמִי מִחְנוֹת לַעֲנִין קָלִיטָה הוּא דְנִסְתַּלְקָה תּוֹרַת מִחְנָה לְוִיָּה מִקָּלַט אֶת הַחוּרָגִים שׁוֹגֵג: וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם בְּחִיָּךְ רַמְזוּ לוֹ הַקַּב"ה לַמָּשָׁה בְּמִתָּן תּוֹרָה שְׁנִזְכָּה לַמְצוֹה זֹו בְּדִכְתִּיב (דְּבָרִים ד':מ"א) אֹו יִבְדִּיל מָשָׁה שְׁלֹשׁ עָרִים בְּסוּף אֲרֻבַּעִים שָׁנָה: לָךְ מְקוֹם הַמְּקוֹם שְׁלָךְ דְּהִינּוּ מִחְנָה לְוִיָּה אָף הוּא נִקְלַט: מִכָּאֵן אֲמָרוּ בּוֹ לְוִי שְׁהִיה דַּר בְּעָרִי מְקַלֵּט שְׂכָל אֲרֻבַּעִים וְשִׁמְנָה עִירוֹת שֶׁל לְוִיָּה עָרִי מְקַלֵּט הִי בְּדָאמְרִי בְּמִס' מִכּוֹת (דָּף יד.) וְאִם הָרָג בְּשׁוֹגֵג גּוֹלָה לְאַחַד מִעָרֵי חֲבֵרֵי דְדִרְשׁ בַּה נְמִי הִכִּי וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם אֶף הַלְוִיִּם גּוֹלִים: וְאִם גּוֹלָה בְּפִלְכוּ עֲצָמוּ כְּגוֹן מִלְּשִׁכּוּנָה לְשִׁכּוּנָה: פִּלְכוּ קוֹלְטוּ דְּוִמֵּיא דְּמִדְבָּר שְׁהִיה מִחְנָה לְוִיָּה קוֹלְטָת: כֹּל הַנִּזְדַּר וְהַנִּדָּב קָרַב בְּבִמָּה קִטְנָה דְּאֵלוּ בְּבִמָּה קִטְנָה דְּאֵלוּ בְּבִמָּה גְדוֹלָה ע"כ קָרְבוּ חֹבֶת צָבוֹר דְּכִתִּיב וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּגִלְגָּל אֱלֹא בְּקִטְנָה וְאִמֵּר דְּקָרְבִי נִדְרִים וְנִדְבוֹת וְלֹא חֹבוֹת וּבְתוֹרַת כֹּהֲנִים תִּנֵּי לַה בְּהִרְנֵא לִר' מֵאִיר: כֹּל שְׂאִין נִדָּר וְנִדָּב אֵין קָרַב בְּבִמָּה קִטְנָה כְּדִילִיף טַעְמָה לְקַמָּה שְׂאִין יָחִיד מְקָרִיב חֹבֶת בְּשַׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת וְאַפִּילוּ בְּגִדּוּלָה וְצָבוֹר בְּקִטְנָה לֹא מְקָרְבִי כו' אֲשִׁתְּכַח דְּאֵין חֹבוֹת קָרְבִין בְּקִטְנָה וְאִי קָשִׁיא לִר' מֵאִיר א"כ יָחִיד לֹא עָשָׂה פִּסְחוּ בְּגִלְגָּל וְקָרָא כְּתִיב וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח (בְּמִדְבָּר ט"ו:ה') פֶּסַח קָרְבוּ צָבוֹר קָרִי לַה דְּאִתִּי בְּכַנּוּפָא בְּמִס' יוֹמָא (דָּף נא.) וְהִכִּי נְמִי בְּדַר"ש קִתְּנִי אָף צָבוֹר לֹא הִקְרִיבוּ אֱלֹא פִסְחִיקָם אֲלֵמָא קָרְבוּ צָבוֹר קָרִי לַה לְקַמְן יְלִיף טַעְמָא דְּכוּלָּהּ: מִנְּחוֹת וְנִזְרִית נִדָּר וְנִדָּב הוּא וְקָרְבִי: כֹּל שֶׁהַצָּבוֹר וְהַיָּחִיד מְקָרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבַר דְּהִינּוּ כֹל הַקִּרְבָּנוֹת כִּלּוֹן נִדְרִים וְנִדְבוֹת וְחוֹבוֹת (שְׁקִבּוּעַ לָהֶם זְמַן) מְקָרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַגְלָל דְּהִיא בְּמָה גְדוֹלָה וְהַשְׁתָּא פִּלְגִי אֲדַר"מ וְאֲדַרְבֵּנוּ דְּמִדְקִתְנִי כֹל שֶׁהַצָּבוֹר כו' לְאַשְׁמוּעִינִי דְּאֵין חִלּוּק בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבַר לְאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַגְלָל מִכְּלָל דְּשִׁמְעִינָהּ לַר"מ וְרַבֵּנוּ דְּאִמְרִי לֵשׁ חִלּוּק וְמָה חִלּוּקֵי שְׂאִין יָחִיד מְקָרִיב בּוֹ חֹבוֹת וְטַעְמִינָהּ נְמִי שְׁמַעִינוּ לְקַמְן דְּאַפִּי בְּבִמָּה גְדוֹלָה

לֹא קָרְבִי לְיָחִיד אֱלֹא נִדְרִים וְנִדְבוֹת וְלִר' מֵאִיר מִנְּחוֹת וְנִזְרִית בְּכִלָּל: בְּמוֹת מִתְרוֹת בְּמוֹת יָחִיד: וּבְמִתוֹ שְׂבַרְאֵשׁ הֵגֵּ הִיא בְּמַת יָחִיד: אֱלֹא עוֹלָה וְשִׁלְמִים וְלֹא מִנְחוֹת וְנִזְרִית: וְכֵאֵן וְכֵאֵן בְּמַת צָבוֹר וּבְמַת יָחִיד לֹא קָרְבוּ בְּהוֹן לְיָחִיד אֱלֹא עוֹלוֹת וְשִׁלְמִים וְלִקְמַן פְּרִיךְ הִינּוּ תִּנְאָן קָמָא דְּהֵא חֲכָמִים דְּלַעֲלֵל נְמִי הִכִּי אֲמָרִי: ר' שְׁמַעוֹן פִּלְגִי אֲכּוּלָּהּ דְּכוּלָּהּ סְבִירָא לְהוּ דְּאֵין חִלּוּק לַצָּבוֹר בֵּין מִדְבָּר לְגִלְגָּל בְּבִמָּה גְדוֹלָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר אָף צָבוֹר עֲצָמָם לֹא הִקְרִיבוּ בְּגִדּוּלָה יוֹתֵר מִיָּחִיד בְּקִטְנָה: אֱלֹא פִסְחִים כו' אֲבָל לֹא פֵר הַעֲלָם דְּבַר וַיַּעֲבִיר עֲבוּדַת כּוֹכְבִים לֹא קָרְבוּ לָהֶם בְּגִלְגָּל:

לְכַאוּרָה ר"ש אֲדַרְבֵּנוּ דְּלַעֲלֵל מִנָּה קָאִי וְאִינָהּ סְבָרִי כְּרַבֵּנוּ קָמָאִי דְּמִנְחוֹת וְנִזְרִית לֹא קָרְבוּ בְּבִמָּה דְּלִיכָא בִּינָהּ וְאֱלֹא נִסְכִּים כְּדִמְפָּרַשׁ לְקַמָּה ש"מ דַּר"ש נְמִי לֹא קָרְבוּ דְּהֵא אֲפִי צָצָבוֹר מִמַּעַט יוֹתֵר מִשְׁאָר תִּנְאִים וְתַמָּה דְּבַפ"ק דְּמַגִּלָּה (דָּף ט:) [בְּמִתְנִי' דְּקִתְּנִי] אֵין בֵּין בְּמָה גְדוֹלָה לְבִמָּה קִטְנָה אֱלֹא פִסְחִים זֶה הַקָּלַל כֹּל הַנִּזְדַּר וְנִדָּב קָרַב כו' וּמִפְּרָשׁ בְּגַמ' קַעֲיִן פִּסְחִים דְּהִינּוּ חֹבוֹת הַקִּבּוּעַ לָהֶם זְמַן אֲבָל שְׂאִין רַבּוּעַ לָהֶם זְמַן הֵכָא וְהֵכָא לֹא קָרַב וּמוֹקִי לַה כְּר"ש אֲלֵמָא ר"ש תִּנִּי הִיא כְּלָלָא א"כ מִנְחוֹת וְנִזְרִית קָרְבִי לַר"ש [וּכְדָאמְרִינוּ הֵכָא לַר"מ דְּתִנִּי הִיא כְּלָלָא וְאִי הָווּ גִּסְרִי בְּמַגִּלָּה זֶה הַקָּלַל נִדָּר וְנִדָּב בְּלֹא כֹל הָווּ נִיחָא לִיָּה דְּכַל דַּר"מ אִתִּי לְרַבּוּי מִנְחוֹת וְנִזְרִית וְעוֹד יֵשׁ לִזְמוּר דְּהֵא דְּפִשְׁטָא לִיָּה לַר"מ דְּמִנְחוֹת וְנִזְרִית יִשְׁרוֹת מִשּׁוּם דְּתִנְיָא בַת"כ בְּפִרְשַׁת אֲחֵרֵי מוֹת מַה שְׁלָמִים מִיִּחְדִּין שְׁהוּ נִדָּר וְנִדָּב קָרְבִין בְּבִמָּה אָף כֹּל נִדָּר וְנִדָּב קָרַב בְּבִמָּה אָף הַמִּנְחוֹת וְהַנִּזְרִית דְּבַרִי ר"מ וְקָצַת תַּמָּה אִי אִהֵּהִיא סְמִיד דְּלֵא מִיִּיתִי לַה וְעוֹד לַר"ש דְּמַגִּלָּה מִי נִפְקָא מִנְּחָה מִכְּלָל נִדָּר וְנִדָּב וְנִרְאֶה לְיֵשֵׁב מִתְנַיִתִין דְּהִכִּי קָאמֵר דְּאֵין חִלּוּק בֵּין בְּמָה גְדוֹלָה לְבִמָּה קִטְנָה אֱלֹא פִסְחִים כֹּל הַנִּזְדַּר וְנִדָּב הַשְׁרַב בְּבִמָּה גְדוֹלָה קָרַב בְּקִטְנָה וְכֹל שְׂאִין נִדָּר וְנִדָּב שְׂאִין קָרַב בְּגִדּוּלָה אֵין קָרַב בְּקִטְנָה וְלֹא נָחַת אֱלֹא לְפָרִשׁ מַה שְׁשׁוֹתָה הַגְדּוּלָה וְהַקִּטְנָה אֲבָל יֵשׁ נִדָּר וְנִדָּב שְׂאִין קָרַב לֹא בּוֹו וְלֹא בּוֹו כְּגוֹן מִנְחוֹת וְנִזְרִית אֲבָל לְנִדָּר וְנִדָּב דַּר"מ אֵין לְפָרִשׁ דְּלֵא אֲיַרִי בְּמִנְחוֹת וְנִזְרִית דְּשִׁפִּיר מִשְׁתַּמַּע מִלְּשָׁנָא דְּנִדָּב וְעוֹד דְּקִתְּנִי לַה בְּהִרְנֵא בַת"כ [וְכוֹן נִרְאֶה וּדְאִי לְפָרִשׁ דְּאִהֵּהִיא דְּתוֹרַת כֹּהֲנִים סְמִיד אַע"ג דְּלֵא מִיִּיתִי לַה דְּבַתְּמוּרָה מִיִּיתִי לַה בַּפ"ב (דָּף יד:) דְּאִמְרִי הֵתָם אֲמַר לַה אֲבִי' וְלִימָא מַר שְׁלָמִי פִסַּח דְּאִי שְׁלָמִי נִזְרִי נִדָּר וְנִדָּב הוּא דְּהֵא תִּנְיָא זֶה הַקָּלַל כֹּל הַנִּזְדַּר וְנִדָּב קָרַב בְּבִמָּת יָחִיד וְכֹל שְׂאִינוּ נִדָּר וְנִדָּב אֵינוּ קָרַב בְּבִמָּת יָחִיד וְתִנְיָא הַמִּנְחוֹת וְנִזְרִית קָרְבוֹת בְּבִמָּת יָחִיד דְּבַרִי ר"מ מִשְׁמַע דְּמַהֵּהִיא דִּיק וְלֹא מִלְּשָׁנָא וּמֵאֵן דְּלֵא חֲשִׁיב הֵתָם נִזְרִית נִדָּר וְנִדָּב קָמִלְשִׁי סְמִי מִכָּאֵן נִזְרִית:

שְׂכִינָה לְבִדָּה דְּהֵא שְׁנִיקָם מִתְרִין

וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה בְּדַד יֵשֵׁב שְׂלֹא

^(א)נִמְצָאוּ זָבִין וּטְמְאֵי מִתִּים מִשְׁתַּלְחִין חוּץ לַמִּחְנָה אַחַת, וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה: “וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת מִחְנֵיהֶם” – תֵּן מִחְנָה לְוִיָּה וּמִחְנָה לְוִיָּה. אֲמַר לִיָּה רַבָּא: אֱלֹא מֵאִי, מִחְנָה יִשְׂרָאֵל לֹא הוּאִי?! נִמְצָאוּ זָבִין וּמִצְוֵרַעִין מִשְׁתַּלְחִין לְמָקוֹם אַחַד, וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה: “בְּדַד יֵשֵׁב” – שְׂלֹא יֵשֵׁב טָמֵא אַחֵר עִמּוֹ! אֱלֹא לְעוֹלָם כּוֹלָהּ תִּלְתָּא הָווּ; וּמֵאִי לֹא הִיּוּ אֱלֹא שְׁמִי מִחְנוֹת – לְקָלִיטָה. מִכְּלָל דְּבַמְדָּבַר הוּאִי קָלִטָה מִחְנָה לְוִיָּה? ^(ב)אֵין; וְהֵא תִּנְיָא: “וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם” – בְּחִיָּךְ מְקוֹם, מְקוֹמְךָ; “אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה”. מְלַמֵּד שְׁמֹגְלִין בְּמִדְבָּר. לְהִיכֹן גּוֹלִין? לַמִּחְנָה לְוִיָּה. *מִכָּאֵן אֲמָרוּ: בּוֹ לְוִי שְׁהָרַג – גּוֹלָה מִפְּלָךְ לְפָלָךְ, וְאִם גּוֹלָה לְפִלְכוּ – פִּלְכוּ קוֹלְטוּ. מֵאִי קָרָא? אֲמַר רַב אַחָא בְּרִיה דְּרַב אִיקָא: “כִּי בְּעִיר מְקַלְטוּ יֵשֵׁב” – עִיר שְׁקֵלְטָתוּ בְּבַר. ^(ג)כָּאוּ לְגִלְגָּל. תִּנּוּ רַבֵּנוּ: כֹּל נִיזְדַּר וְנִיזְדָּב – הִנֵּה קָרַב בְּבִמָּה, שְׂאִין נִיזְדַּר וְנִיזְדָּב – אֵין קָרַב בְּבִמָּה. מִנְּחָה וְנִזְרִית – קָרִיבִין בְּבִמָּה. דְּבַרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא קָרְבוּ יָחִיד אֱלֹא עוֹלוֹת וְשִׁלְמִים בְּלִבְדּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁהַצָּבוֹר וְהַיָּחִיד מְקָרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבַר – מְקָרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַגְלָל. וְמָה בֵּין אַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבַר לְבִין אַהֶל מוֹעֵד שְׂבַגְלָל? אַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבַר לֹא הִיּוּ בְּמוֹת מוּתְרוֹת, אַהֶל מוֹעֵד שְׂבַגְלָל הִיּוּ הַבְּמוֹת מוּתְרוֹת. וּבְמִתוֹ שְׂבַרְאֵשׁ גִּגּוּ לֹא הִנֵּה מְקָרִיב עָלֶיהָ אֱלֹא עוֹלָה וְשִׁלְמִים. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כֹּל שֶׁהַצָּבוֹר מְקָרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבַר – מְקָרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַגְלָל; וְכֵאֵן וְכֵאֵן לֹא קָרְבוּ יָחִיד אֱלֹא עוֹלָה וְשִׁלְמִים בְּלִבְדּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אָף צָבוֹר לֹא הִקְרִיבוּ אֱלֹא פִסְחִים

וְחוֹבוֹת

לַר"ש וְהָךְ דְּרָשָׁא לִר' יְהוּדָה דַּר"ש דְּרִישׁ לִיָּה מְקָרָא אַחֲרֵינָא בְּפִסְחִים בְּרִישׁ אֱלוֹ דְּבָרִים (פִּסְחִים דָּף סו.) נִיחָא לִיָּה לְהַש"ס לְאַתּוּי דְּרָשָׁא הַפְּשוּטָה וְהַקְצָרָה: פִּלְכוּ קָלְטָתוּ כַּף דְּגוּשָׁה בְּנִחְמִיָּה כְּמוֹ נִסָּךְ נִסְכוּ: עִיר שְׁקֵלְטָתוּ כְּבַר עֲשָׂר קָרָא בְּרוּצַח שְׁהָרַג בְּעִיר מְקַלְטוּ וּמִתְרִינָהּ תִּנְיָנָהּ בְּמִכּוֹת פ"ב (דָּף יב:) הָרַג בְּאוֹתָהּ הַעִיר גִּלָּה מִלְּשִׁכּוּנָה לְשִׁכּוּנָה וְלְוִי גּוֹלָה מִעִיר לְעִיר וְשִׁמָּא הִינּוּ לְכַתְּחִלָּה דְּכוּן לְוִי גִלָּה מִעִיר לְעִיר אֲבָל דִּיעָבַד הֵא אֲמָרִי דְּאִם גּוֹלָה לְתוֹךְ פִּלְכוּ פִלְכוּ קוֹלְטוּ וּמִפְּלָךְ לְפָלָךְ הִינּוּ מִעִיר לְעִיר וְאִם גּוֹלָה לְתוֹךְ פִּלְכוּ כְּגוֹן מִלְּשִׁכּוּנָה לְשִׁכּוּנָה וְכוּן מִשְׁמַע פִּי הַקּוֹנְטְרָס אִי נְמִי גַם לְכַתְּחִלָּה אֵין זְקִינָא לְצַאת מִן הַעִיר וְהֵא דְּגוֹלָה לְעִיר אֲסֵרַת כְּדִי לְחַלּוֹ פִּלָּה וּבַתְּמוּמָה דְּאִי בְּעִירוֹ מִלְּשִׁכּוּנָה לְשִׁכּוּנָה אִם חִזּוּר לְשִׁכּוּנָתוּ כְּנִצָּא חוּץ לְתַחֲנוּם: כֹּל הַנִּזְדַּר וְנִדָּב קָרַב בְּבִמָּה אֲפִי מִנְּחוֹת וְנִזְרִית קָרַב בְּבִמָּה קִטְנָה כְּדִמְפָּרַשׁ וְשְׂאִין נִדָּר וְנִדָּב אֵין קָרַב בְּבִמָּה קִטְנָה דְּאֵלוּ צָבוֹר אֵין מְקָרִיבִין בְּקִטְנָה וְחוֹבוֹת דִּיחִיד אֲפִי בְּגִדּוּלָה לֹא קָרְבִי בְּשַׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת לִר' מֵאִיר כְּדִמְכַּח מִלְּתַא דַּר' יְהוּדָה כְּדָפִי בְּקוֹנְטְרָס דְּמִדְקָאמֵר ר' יְהוּדָה כֹּל שֶׁהַצָּבוֹר וְיָחִיד מְקָרִיבִין כּוֹ מִכְּלָל דְּשִׁמְעִינָהּ לִר' מֵאִיר וְרַבֵּנוּ שְׁלֹשׁ חִלּוּק וְהָווּ חִלּוּקוֹ שְׂאִין יָחִיד מְקָרִיב חֹבוֹת בְּגִלְגָּל אֲפִי בְּבִמָּה גְדוֹלָה דַּר' מֵאִיר וְרַבֵּנוּ דְּרָשִׁי לֹא תַּעֲשׂוּ בְּגִלְגָּל כֹּכַל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ נַעֲשִׂים פַּה הַיּוֹם חֹבוֹת וְאַפִּי בְּבִמָּה גְדוֹלָה אֱלֹא אִישׁ הַלָּשׁר בְּעִינֵי יַעֲשֶׂה לְשִׁרוֹת דְּהִינּוּ נְדָבוֹת ר' יְהוּדָה סְבָר דְּכִי כְּתִיב הַלָּשׁר אֲבַעֲיָנוּ קָאִי דְּהִיא בְּמַת יָחִיד: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אָף צָבוֹר לֹא הִקְרִיבוּ כו' פִּי בְּקוֹנְטְרָס ר"ש פִּלְגִי אֲכּוּלָּהּ דְּכוּלָּהּ סְבִירָא לְהוּ דְּאֵין חִלּוּק לַצָּבוֹר בֵּין מִדְבָּר לְגִלְגָּל בְּבִמָּה גְדוֹלָה וּר"ש אוֹמֵר אָף צָבוֹר עֲצָמָן לֹא הִקְרִיבוּ בְּגִדּוּלָה יוֹתֵר מִיָּחִיד בְּקִטְנָה אֱלֹא פִסְחִים כו' וְחוֹבוֹת הַקִּבּוּעַ לָהֶם זְמַן אֲבָל פֵּר הַעֲלָם דְּבַר וַיַּעֲבִיר עֲבוּדַת כּוֹכְבִים לֹא קָרְבוּ לָהֶם בְּגִלְגָּל עכ"ל וּבְחִנָּם הַזִּכִּיר פֵּר הַעֲלָם דְּבַר וַיַּעֲבִיר עֲבוּדַת כּוֹכְבִים שְׁהוּ חֲטָאוֹת שְׂאִין רַבּוּעַ לָהֶם זְמַן דְּאַפִּי חֲטָאוֹת הַקִּבּוּעַ לָהֶם זְמַן כְּגוֹן שְׁעִירֵי הַרְגִּלִּים לֹא קָרְבוּ לַר"ש כְּדִמְסִיק לְקַמְן תַּתְּרַגֵּם מִתְנִי' בַּעוּלָה. (הַג"ה וַא"כ בִּיּוּה"כ לֹא קָרְבוּ צָבוֹר בְּאַהֶל מוֹעֵד' כְּגוֹב וְנִקְבְּעוּ לֹא פִּרִּים וְלֹא שְׁעִירִים כִּי אִם תְּמִידִים וְהֵא דְּאִמְרִי בְּתוֹסַפְתָּא ר' יְהוּדָה אוֹמֵר אֲבָשְׁלוּם נִזְרִי הִנֵּה שְׁנַעְמַר וַיֵּאמֵר אֲבָשְׁלוּם אֲלַכְה נָא וְאַשְׁלָם נִדְרִי אֲשֶׁר נִדְרַתִּי בְּסִבְרִין כִּי נִדָּר נִדָּר עֲבָדְךָ בְּשִׁבְתִּי בְּגִשּׁוֹר וְהֵאִי קָרָא בְּהִיוֹתָם כְּנִקְבְּעוּ כְּתִיב וּמִפְּרָשׁ פ"ב דְּתַמְרוּרָה (דָּף יד:) שֶׁהַקְרִיבִם בְּסִבְרִין בְּבִמָּת יָחִיד

דְּאִי הֵלַךְ בְּסִבְרִין לְהִכִּיא כְּכָשִׁים טוֹבִים וְלַהֲקָרִיבִם בְּבִמָּה גְדוֹלָה א"כ מִסִּבְרִין מִכְּעִי לַה וְהַשְׁתָּא לִר' יְהוּדָה אִי נִזְרִית נִדָּר וְנ

קיו:

וּרְבִנָּן מנחות אין מנחה בבמה לַיחיד בין

קאמר כדתנא אינך רבנן כאן וכאן לא קרבו (נִסְכִּים) לַיחיד אֵלָא עולה וּשְׁלָמִים בלבד ואמר' דנסכים אכא ביניהו ותו לא וה"ה דעופות נמי לא קרבו לרבנן כדאמר' בסוף פרקין (ובחים דף קיט.) לַדְּבָרִי האומר אין מנחה בבמה אין עופות בבמה מ"ט ובחים ולא עופות ובחים ולא מנחות דאוקמנא ההוא קרא לעיל בריש השוחט (ובחים דף קו:) בקדשים שהקדישן בשעת הסר הבמות ותמה דבסוף פרקין (ובחים קיג.) תנן ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה והכא קא"ר יהודה כל שהצבור ותיחיד מקריבין באהל מועד שׁבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל והרי מנחות ועופות דבגלגל כאן וכאן לא קרבו ולא מסתבר למימר דנהי לרבנן כאן וכאן לא קרבו לר' יהודה קרבו בבמה לצבור דמהיכי תיתי הו דרשא למר ולמר ועוד א"כ לקמן דפריד חכמים הניו תנא קמא ומשני קרבו נסכים במדבר אכא ביניהו לימא דמנחה קרבה בבמת צבור אכא ביניהו דלרבנן קדמאי קרבה וילכתראי לא קרבה: מחלוקת בחטאת ואשם בחטאת ואשם של נזירות אידי: ואין נוהגין בבמה קטנה פ' פקוקיטרס דכתיב בהו להניף תנופה לה' וא"ת הרי מנחה לת"ק דר' יהודה דמתני' דאיתא בבמה קטנה ואין תנופה והנשה בה וא"כ הניד נמי לקוי בבמה ולא לבעי תנופה ויש לומר דהני חזו וְשׁוֹק ויתרומת לחמי תודה עקר מצותו בתנופה הלכך בשלה תנופה בטלי אינהו אכל מנחה עקר מצותה קמיצה והקטרה: מחלוקת בעולה (ואשם) [ושלמים] של נזירות קאמר ותמה דמאן דאמר לא קרבו ואפי' בבמה גדולה היכי משני קרא דאבשלום דכתיב (שמואל ב טו) וּאֲשַׁלֵּם נָדְרֵי דְלִיקָא למימר בְּשָׂאָר נָדָרִים דבִּסְרִק שְׁנֵי דתמונה (דף יד:) משמע דאידי בקרבן נזירות:

וּחֻבּוֹת שְׁקִבּוּעַ לָהֶן זִמָּן.^(א)מאי טעמא דרבי מאיר? דאמר קרא: "לֹא תַעֲשׂוּן כָּכָל אֲשֶׁר אֲנַחֲנוּ עֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם" – אִמַּר לָהֶן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: כִּי עַיִלִיתוּ לְאַרֶץ יִשְׂרָאֵל – יִשְׁרוֹת תִּקְרִיבוּ, חֻבּוֹת לֹא תִקְרִיבוּ. מִנְחוֹת וְנִזְרוֹת – יִשְׁרוֹת נִינְהוּ. וּרְבִנָּן – אֵין מִנְחָה בְּבִמָּה; נִזְרוֹת חֻבּוֹת נִינְהוּ. אִמַּר שְׁמוּאֵל: מַחְלוּקַת בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם, אֲבָל בְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים – דְּבָרֵי הַכֹּל יִשְׁרוֹת נִינְהוּ, וְקָרְבִּי. מוֹתִיב רַבָּה: חֲזָה וְשׁוֹק ויתרומת לחמי תודה – נוהגין בבמה גדולה, ואין נוהגין בבמה קטנה. ואילו הדרוע בשלה – שְׂיִירָה; אֵי אִמְרַת בְּשַׁלְמָא בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים פְּלִיגִי, הָא מַנִּי – רַבֵּנן הִיא. אֵלָא אֵי אִמְרַת בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם פְּלִיגִי, הָא מַנִּי? אֵלָא אֵי אִיתָמַר, הֲכִי אִיתָמַר – אִמַּר שְׁמוּאֵל: מַחְלוּקַת בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים, אֲבָל בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם – דְּבָרֵי הַכֹּל חֻבּוֹת נִינְהוּ, וְלֹא קָרְבִּי. אִמַּר מַר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כֹּל שְׁהַצְבוֹר מִקְרִיבִין בָּאֵהֶל וכו'. מאי טעמייהו דרבנן? אִמַּר קְרָא: "אִישׁ הַיֹּשֵׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה"; אִישׁ – יִשְׁרוֹת הוּא דְּלִיקְרוֹב, חֻבּוֹת לֹא לִיקְרוֹב; וְצָבוֹר – אֲפִילוּ חֻבּוֹת לִיקְרוֹב.

וּרְבִי

בגלגל: ככל אֲשֶׁר אֲנַחֲנוּ עֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם שְׁאֵנוּ בֵּין צָבוֹר בֵּין יָחִיד מִקְרִיבִין חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת וּבְכוֹר וּמַעֲשֶׂר שֶׁהֵן חֻבּוֹת שְׁאֵין קְבוּעַ לָהֶם זִמָּן וכ"ש חֻבּוֹת הַקְּבוּעַ לָהֶם זִמָּן אֲבָל מַה אָנוּ עוֹשִׂים שָׁם אִישׁ כֹּל הַיֹּשֵׁר בְּעֵינָיו הַיָּחִיד לֹא יִקְרִיב שָׁם אֵלָא גְּדָרִים וּגְדָבוֹת שְׂיִשְׂרוּ בְּעֵינָיו לְנֹדֵר וְלְנֹדֵב עַד מַתִּי כִּי לֹא בָאתֶם וּגו' עַד שֶׁתְּבֹאוּ לְשִׁילָה: יִשְׁרוֹת תִּקְרִיבוּ גְּדָרִים וּגְדָבוֹת: חֻבּוֹת לֹא תִקְרִיבוּ הַיָּחִידִים דָּאִישׁ כְּתִיב וְלֹא פְּלִיג קְרָא בֵּין גְּדוּלָּה בֵּין קְטָנָה דליחיד לא קרב אֵלָא גְּדָר וּגְדָב הַלֵּכֶךְ שְׁאֵין נֹדֵר וּגְדָב אֵין קרב בבמת יחיד דהא אין קדשי צבור קרבין כדתנן במתני' (דף קיב:) קרִבְנוֹת צָבוֹר קִרְבִּין בַּמִּשְׁכָּן קִרְבְּנוֹת יָחִיד קִרְבִּין בְּבִמָּה: מִנְחוֹת וְנִזְרוֹת יִשְׁרוֹת נִינְהוּ דאע"ג דבמלאת גזרו הנין קרִבְנוֹתֵיו חֻבָּה עָלֵיו מִיְהוּ ע"י גְּדָר בָּאוּ עָלָיו: אין מנחה בבמה כדאמר' לקמן ובחים (לא מנחות [דכתיב] למען אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּגו' עַל פְּנֵי הַשֹּׁדֶה הֵנִּינוּ בְּמוֹת שְׁעַת הַסֵּר שְׁלָהֶם וְהִבִּיאֻם לַה' אוֹתָם שְׁהִקְדָּשׁוּ בְּשַׁעַת הַסֵּר וְלֹא הִסְפִּיק לְהִבְיֹאם עַד שֶׁאֲסָרוּ כְּדָאֵמְרִן בְּהַשְׁוֹחַט לַעֲלִי (ובחים דף קו:) דפסוק זה בקדשי קדשים שְׁהִקְדָּשׁוּ בְּשַׁעַת הַסֵּר וְהַקְרִיבוּם בְּשַׁעַת אֲסוּר קֹאֵי וּבָחוּ וּבָחִי שְׁלָמִים וּמִפְרֹשׁ בַּת"כ אין לי שְׁקִרְבוּ בְּבִמָּה אֵלָא שְׁלָמִים דהא אוקימנא בקדשי במה מנין אף עולה ת"ל ובחים יכול אף חטאת ואשם ת"ל אותם ומה ראית אחר' שרבה ומעט אמרת מה שלמים הבאים בגדר ונדבה אף כל הבא בגדר ונדבה ולר"מ אתרבו נמי מנחות ונזירות ורבנן דיקי ובחים ולא מנחות אֵלָא דְּבַר הַנְּבוּחַ: נזירות חֻבָּה הִיא דהוא לא התנדב [אלו] הקרִבְנוֹת אֵלָא אֲסַר עֲצָמוּ בִּיָּין וּבַתְּגַלְחַת וּמֵאֲלִיו נִתְחַיֵּב בַּקְרִבְנוֹת: מחלוקת דר"מ ורבנן בגזירות בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם שְׁבָה אֲבָל עולות וּשְׁלָמִים

דנזיר דברי הכל קרבי: חזו וְשׁוֹק המורם משלמים ותודה וארבע חלות המורמות לפהו מארבע מיני חלות שבתודה כדכתיב והקריב ממנו אחד מפל קרבן וגו' (ויקרא ו':י"ד): ואין נוהגין בבמה קטנה גְּרָסִינוּ בסוף פרקין (ובחים דף קיט:) דכתיב בהו להניף תנופה לה' ולא בבמה ואלי מורם מאיל נזיר דהינו זרוע בשלה שירה ולא תניגה שמע מנה לא קרבי שלמי נזיר בבמה דאי הוו קרבי חזו תני דלא נהיג בה נמי תרומה דידה: אֵלָא אֵי אִמְרַת בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם הוּא דְּפְלִיג אֲבָל שְׁלָמֵי נִזִּיר דְּבָרֵי הַכֹּל קָרְבִּי הָא מַנִּי: אִישׁ הוּא דְּחֻבּוֹת לֹא הַקְרִיבוּ וְאִפִּי' בְּגְדוּלָּה אֲבָל צָבוֹר מִקְרִיבִים חֻבּוֹת:

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

 מסורת הש"ס

א לעיל קיד.

 תורה אור השלם
--

כי את־חזו התנופה ואת־שוק התרומה לקחתיו מאת בני־ישראל מזבחי־שלמיםם ואפון אתם לאסרו־הכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְסֹךְ־עוֹלָם מאת בני־ישראל [ויקרא ג, לד]

והקריב ממנו אחד מסל־קרבן תרומה ליהוה לבֹּחֶן הַזֶּכֶּךְ אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִתֶּנָּה [ויקרא ג, יד] ולקח הכֹּהֵן אֶת־הַזֹּרֹעַ בְּשֵׁלֶה מִן־הָאֵזֶל וְחָלַת מִצָּה אַחַת מִן־הַסֵּסל וְדָמוֹךְ מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנִּזִּיר אַחֵר הַתְּגַלְחוֹ אֶת־גִּזְרוֹ וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לַפָּנִי וְהוּא קָדַשׁ הוּא לִכְתֹּן עַל חֲזוֹ הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרומָה וְאַחֵר יִשְׁתַּח הַנִּזִּיר יָין [במדבר ג, יט-כ]

לא תעשון ככל אשר אנחנו

עשים פה היום איש כל־הלשר

בעיניו [דברים יב, ח]

במים ההם אין מקל בישראל

איש הלשר בעיניו יעשה [שופטים יג, י]

עין משפט גור מצוה

א מיי פייא מהל' פרה אדומה
הל' ג:
ב מיי פא' מהל' בית הבחירה הל' ב:

בהם נדבות אַבֵּל חטאות הצבֹּר כגון שְׁעִירֵי הַזָּגִים אע"ג דקבוע להם זמן לא קרבו והא מלתא דַּיֵּק לה מדרתני פסחים דלתני קבוע להם זמן ותו לא והוו להו פסחים בכלל אלא על פרחי מתניתין קמ"ל דלא קרבו לרבי שמעון בגדולה לבר מפסחים אלא שְׁלֹש כיוצא בהם בבמה והכי קאמר אלא פסחים שְׁקֵרְבוּ בגדולה לא קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שְׁקֵרְבוּ כגון וכאן אין חלוק בהם אלא שְׁבִנָּה לא הקריבו אלא נדבות ובהו קרבו חובות הקבוע להם זמן כדפרש בקונטרס והכי נמי הוה מצי למדק אברותא דלעיל דקאמר ר"ש אף צבור לא הקריבו כו' ואי משום דלא אִינְי הֵתם רבי שמעון בחלוק שְׁבִין במה גדולה לבמה קטנה כדאִינְי הכא מ"מ על חנם הנפיר פסחים דהא הוו בכלל חובות הקבוע להם זמן ותמה מנא לה לר' שמעון הא מלתא דחטאת דקבוע להם זמן לא קרב דהא לעיל מפרשינן טעמא דרבי שמעון דילף מפסח גזלָה והא ליכא למילף מפסח דפסח נמי אין כיוצא בו נדבה ואי הוה מפרשינן פן דפסח חֲשִׁיב כיוצא בו נדבה משום דהוי קדָשִׁים קלים קַעֲיִן שְׁלָמִים הוה נִיחָא אַבֵּל בקונטרס לא פִּרַשׁ פֿון וע"ק היכי דַּיֵּק מדרתני פסחים דלמא הא דרתני פסחים משום דעקר טעמא מפסח ילוי וכן בפ"ק דמגילה (דף ט:׀) תני פסחים לחדו ופרויַּהּ בַּגְמָרָא פסחים ותו לא אלא קַעֲיִן פסחים ע"כ מה שְׁהִנְפִיר פסחים טפי מאינַהּ משום דכולהו מפסח ילפינן לכוּ נִרְאֵה לפרש דקא אמר תתרגם מתניתך בעולה הנינו משום דכִּינוּ דמפסח ילויֻּ אית לן למימר מה פסח שְׁקֵבוע לז זמן וְלִשְׁנֹו בצבור כְּבִיחִיד בְּשַׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת צבור בַּפֶּסַח ראשון וְיַחֲדִיד בַּפֶּסַח שְׁנִי כְּדִאֲמַרִי פסחים (דף סז.) איש נִדְחָה ואִין צבֹור נִדְחִין אף כל שְׁקֵבוע להם זמן וְלִשְׁנֹו בצבור כְּבִיחִיד בְּשַׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת דהנינו עולות שְׁלֹשָׁנָן בצבור בְּתַמִּידִין ומוֹסְפִין וּבִיחִיד בַּנְּדָבָה אַבֵּל חטאת לא מִשְׁפַּחַת בִּיחִיד בְּשַׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת דאִפִּילוּ בְּבִמָּה גְדוֹלָה לא קרבו חובות דִּיחִיד לרבי שמעון כְּמוֹ לר"מ ורַבָּנן וְהִכִּי פִּרְשִׁיו דשְׁמַעְתָּא ויתתרגם מתניתך בעולה דאיכא עולת נדבה ונדבות דִּיחִיד קרבו וְהִיוּ דוֹמִינֵי דפסח דאי בחטאת חטאת נְדָבָה מי איכא דמִשְׁפַּחַת בה חטאת בִּיחִיד דאִילוּ חובות דִּיחִיד לא קרבו לא עולות ולא חטאות ופרויַּהּ וְנוֹקְמָה בְּמַנְחָה דאיכא חֲבִיתִים וּמִלְשָׁנִי אִין מִנְחָה בְּבִמָּה וא"ת וְנוֹקְמָה בְּשָׁלָמִים כְּגוֹן כְּבִישׁ עֲצָרָה דהא איכא בה שְׁלָמִי נְדָבָה וי"ל כדפרש"י דכְּבִישׁ עֲצָרָה קמ"ד נִינְהוּ שְׁלָמִי יַחֲד קדָשִׁים קלים ולא מִשְׁפַּחַת כיוצא בהן בִּיחִיד:

וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר לֵךְ כִּי כְּתִיב הַלֵּשֶׁר דְּמִמַּעֲט יַחֲדִיד וְתַתְרַגֵּם מתניתך בעולה פִּרְשִׁי כְּגוֹן עולות תַּמִּידִין ומוֹסְפִין שְׁלֹש כיוצא **וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר לֵךְ כִּי כְּתִיב – "הַלֵּשֶׁר בְּעֵינָיו" הוּא דְּכְתִיב; אַבֵּל בְּבִמָּה גְדוֹלָה – אִפִּילוּ חוֹבוֹת נָמִי לִיקָרוֹב. אֵלֶּא הָא כְּתִיב "אִישׁ" – לֹא לְמִימָרָא דְּאִישׁ יִשְׁרוֹת הוּא דְּלִיקָרוֹב, הָא חוֹבוֹת לֹא לִיקָרוֹב? כִּי כְּתִיב "אִישׁ" – לְהַכְשִׁיר אֶת הָזֶר. זֶר – מִ"וְזָרָק הִכְהֵן אֶת הָדָם עַל מִזְבַּח ה'" נִפְקָא! מַהוּ דְּתִימָא לִיבְעִי קדוּשׁ בְּכוֹרוֹת כְּמַעֲיָקְרָא; קָא מִשְׁמַע לָן. חֲכָמִים הֵינּוּ תִנָּא קמָא! אָמַר רַב פִּפְסָא: קָרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבָּר אִיכָא בִּינְיָיְהוּ. אָמַר מֶר: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר וכו'. **מֵאִי טַעְמִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? דְּכְתִיב: "וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בַּגִּלְגָּל". פְּשִׁיטָא! אֵלֶּא הָא קָא מִשְׁמַע לָן – דְּחוֹבוֹת כְּעִין פֶּסַח הוּא דְקָרַב, הָא לֹא כְּעִין פֶּסַח לֹא קָרַב. וְאִידֵךְ – "מִיבְעִי לִיהַ לְכַדְרֵי יוֹחָנָן, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוּם רַבִּי בִּנְיָאָה: עֶרֶל – מְקַבֵּל הַנֶּזֶא. תִּנִּי תִנָּא קַמִּיָּה דְּרַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה: אִין בִּין בְּמָה גְדוֹלָה לְבִמָּה קִטְנָה, אֵלֶּא פֶסַח וְחוֹבוֹת הַקְּבוע לָהֶן זְמָן. אָמַר לִיהַ: יַחֲד – חוֹבוֹת שְׁקֵבוע לָהֶן זְמָן מִנָּא לִיהַ? אָמַר לִיהַ: אֶסְמִינָּה? אָמַר לִיהַ: תַּתְרַגֵּם מַתְנִיתְךָ בְּעוֹלַת חוֹבָה, דְּאִיכָא עוֹלַת נְדָבָה. דְּאִי חטאת יַחֲד הוּא – חוֹבוֹת דְּקָבִיע לִיהַ זְמָן מִי אִיכָא?! וְלוֹקְמָה בְּמַנְחַת חוֹבָה – דְּהָא אִיכָא חֲבִיתִין! קָא סִבֵּר: אִין מִנְחָה בְּבִמָּה. בָּאוּ לְשִׁילָה וכו'. מִנָּא הֵנִי מִילִי? אָמַר רַבִּי חֲזִיא בַר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּתוֹב אֶחָד אוֹמַר: "וְתַבְּאֵהוּ בֵּית ה' שְׁיִלָּה", וְכְתוֹב אֶחָד אוֹמַר: "וַיֵּטֵשׁ (אֵת) מִשְׁכַּן שְׁיִלָּה אֲהֵל שְׁכָן בָּאֲדָם", וְכְתִיב וַיִּמָּאֵס בְּאֲהֵל יוֹסֵף וּבְשֹׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחַר". ^(כא)הָא כִּיצַד? לֹא הֵיִתָּה שֵׁם תַּקְרָה, אֵלֶּא אֲבָנִים מְלֻמָּטָן וִירֵיעוֹת מְלֻמָּעָלָן, וְהִיא הֵיִתָּה "מְנוּחָה". קדָשִׁי קדָשִׁים. מִנָּא הֵנִי מִילִי? אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא, דְּאָמַר קָרָא: "הַשְׁמֵר לָךְ פֶּן תַּעֲלֶה עֲלֹתֶיךָ בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר (אִתָּה) תִּרְאֶה" – בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה אִי אִתָּה מַעֲלָה, אַבֵּל אִתָּה אוֹכֵל בְּכָל מְקוֹם שְׂאִתָּה רוּאָה. אִימָא: בְּכָל מְקוֹם שְׂאִתָּה רוּאָה אִי אִתָּה מַעֲלָה, אַבֵּל אִתָּה זוֹבַח בְּכָל מְקוֹם שְׁתִּרְאֶה! אָמַר רַבִּי יַנָּאי, אָמַר קָרָא: "שֵׁם תַּעֲלֶה... וְשֵׁם תַּעֲשֶׂה". רַבִּי אֲבָדִימִי בַר חֲסָא אָמַר, אָמַר קָרָא:****

”וְלֹ

וְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר יַחֲד נָמִי מְקַרְבִּי חוֹבוֹת בְּגְדוֹלָה אָמַר לֵךְ כִּי כְּתִיב הַלֵּשֶׁר דְּמִמַּעֲט יַחֲדִיד מִהַקְרַבַת חוֹבוֹת אֲבַעֲיָנוּ כְּתִיב: אֵלֶּא לְרַבִּי יְהוּדָה הָא כְּתִיב אִישׁ וְאִי לֹא לְמַעוּטִי אִף מִבְּמָה גְדוֹלָה אִתָּא לְמַה לִּי דְּכְתִיב אִישׁ נְכֻתוֹב כָּל הַלֵּשֶׁר בְּעֵינָיו וְכִינוּ דְּבַעֲיָנוּ הֵינּוּ קִטְנָה פְּשִׁיטָא דְּאִישׁ הוּא דְּמַמַּעֲיט דְּהָא צָבוֹר לֹא מְקַרְבִּי בַּה: לְהַכְשִׁיר אֶת הָזֶר לַעֲבוֹדַת בְּמָה: זֶר מִזָּרָק הִכְהֵן נִפְקָא לָן לְקַמֵּן בְּפִרְקִין דְּכְתִיב (וַיִּקְרָא י"ז:ו') וְזָרָק הִכְהֵן אֶת הָדָם עַל מִזְבַּח ה' פֶּתַח אֲהֵל מוֹעֵד כְּהֵן פֶּתַח אֲהֵל מוֹעֵד ואִין כְּהֵן בְּבִמָּה אֵלֶּא אִפִּי' זֶר וְאִפִּי' עֶבֶד הִכִּי דְרִישׁ לִיהַ בְּתוֹרַת כְּהֵנִים: חֲכָמִים הֵינּוּ תִנָּא קמָא רַבָּנן בְּתַרְאי הֵינּוּ רַבָּנן קמָאי דְּהָא אִינְהוּ נָמִי הִכִּי אָמְרִי דִּיחִיד לֹא קרְבוּ אֵלֶּא עולות וּשְׁלָמִים וצָבוֹר קרְבִּי (נָמִי חוֹבוֹת) דְּהָא מָאִישׁ נִפְקָא לְהוּ מַעוּטָא: קָרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבָּר אִכָּא בִּינְיָהוּ לְרַבָּנן קמָאי לֹא קרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבָּר וְעוֹלָה וּשְׁלָמִים גְּרִידָא בְּלֹא נְסָכִים קָא גָמְרִי דְקָרְבִּי בְּבִמָּה דְּבַמִּדְבָּר לֹא קרְבִּי דְכִי תַבְּאוּ דְּפִרְשַׁת נְסָכִים (בַּמִּדְבָּר טו) לְהַטְעִינָה נְסָכִים בְּמִשְׁכַּן שְׁיִלָּה אִתָּא לְאַחֵר יִרְשָׁה וְיִשְׁיבָה כְּדִאֲמַרְן בְּהַשְׁוֹחַט (לְעִיל וְכַחֲסִים קִיא.) ורַבָּנן בְּתַרְאי לְטַפּוּי אִתּוּ מִדְתַּנּוּ מִשְׁנָה יַתִּירָא כָּל שְׁהַצְבוֹר מְקַרְבִּין בְּאֲהֵל מוֹעֵד שְׁבַמִּדְבָּר מְקַרְבִּין בַּגִּלְגָּל לְמַה לְהוּ לְמַתְנִי הָא רַבִּי יְהוּדָה נָמִי כְּצָבוֹר כּוֹתִינְהוּ קִאֲמַר וְהִכִּי אֲבַעֲי לְהוּ לְמִימַר כָּאן וְכָאן לֹא קרְבוּ לִיחִיד אֵלֶּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים אֵלֶּא לְטַפּוּי אֲדָרְבָּנן קמָאי אִתּוּ וְאָמְרִי כָּל שְׁהַצְבוֹר צְרִיכִין לְהַקְרִיב מְקַרְבִּין בְּאֲהֵל מוֹעֵד שְׁבַמִּדְבָּר מְקַרְבִּין בְּאֲהֵל מוֹעֵד שְׁבַגִּלְגָּל וּלְטַפּוּי נְסָכִים אִתּוּ וּלְמִימַר דְקָרְבוּ בְּמִדְבָּר לְצָבוֹר וּלִיחִיד וְכוּ בַּגִּלְגָּל לְשִׁתִּי הַבְּמוֹת וּלְמָאן דְּאִית לִיהַ קָרְבוּ בְּמִדְבָּר אִית לַה דְקָרְבוּ בְּבִמָת יַחֲדִיד בַּגִּלְגָּל דְכִי תַבְּאוּ לֹא אִתָּא אֵלֶּא לְהַטְעִינָה נְסָכִים לְבִמָּה קִטְנָה דְּהָא בְּגְדוֹלָה כְּבַר הִיוּ קָרְבִּין: פְּשִׁיטָא דְּבַעֲנו לְמַעַבְד פֶּסַח: עֶרֶל שְׁנַטְמָא בְּמַת מְקַבֵּל הַנֶּזֶא וְטָהוֹר מִשְׁמַמַּאת מַת לִינַע בְּקדָשִׁים וְלִיֻּי מִהִכָּא דְּכְתִיב (הַזֵּשֶׁע ה':י') וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בַּגִּלְגָּל דְּמִשְׁמַע שְׁעִשְׂאֻהוּ כְּהִלְכְתּוּ בְּמִיִּלָּה בְּטַהֲרָה ורַבָּנן עֲרָלִים הִיוּ בְּמִדְבָּר דְּכְתִיב (שָׁם) לֹא מְלוּ וְאִמְרִינן בִּיבְמוֹת בְּעִשְׂרָה בְּנִיסוּ שְׁעָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן לֹא מַהוּל מִשׁוּם חֲלָשָׁא דְּאוֹרְחָא אֵלֶּא בְּחַד סְרִי הוּא דְּמַהוּל וְאִשְׁתַּכַּח דְּטַמְאי מַתִּים שְׁהִיוּ בְּהֵם שְׁמַרִי רַבִּן טַמְאי מַתִּים הִיוּ שְׁמַתוּ אֲבוּחִיָּהֶם כָּל אֲרַבְעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר וְנִטְמָאוּ בְּהֵם וְאִם לֹא קָבְלוּ הַנֶּזֶא וְנִטְסָרוּ בְּעַרְלִיתָן אִין לָהֶם שְׁהוּת לְהוֹת מִשְׁמְלוּ דְּהָא צְרִיר לְהַפְרִישׁ שְׁלֹשָׁה יָמִים בִּין הַנֶּזֶא לְהַנֶּזֶא רַבִּיעִי חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי וְכָאן אִי לֹא הָיוּ עַד יוֹם אֶחָד עֶשֶׂר בְּנִיסוּ הַנֶּזֶא רִאשׁוֹנָה לְאַחֵר שְׁמְלוּ תוּ לֹא מְטִי זְמָן הַנֶּזֶא שְׁנִיָּה עַד יוֹם חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר וּבִיבְמוֹת אִיתָּה לָהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּפִרְקַ הָעֶרֶל (בְּבִמוֹת דָּף עא:׀) ויתתרגם מתניתך דקתני חובות הקבוע להם זמן קרבו בגדולה: בעולה כגון עולות של תמידין

ומוספין צבור קרבו בה [אבֵּל] חטאות הקבוע להם זמן כגון שְׁעִירֵי הַזָּגִים שֶׁל צָבוֹר לֹא קרבו בה: דאי בחטאת דאי חובות הקבוע להם זמן בחטאת נמי קאמר: חטאת נְדָבָה מי איכא לקרב כיוצא בה בקטנה ועל פרחי מתניתין קמ"ל דלא קרבו לר"ש בגדולה לבר מפסחים אלא חובות שְׁלֹש כיוצא בהן נְדָבָה מדרתני אלא פסחים וחוֹבוֹת הקבוע להם זמן ואי ס"ד כל חובות הקבוע להם זמן קאמר פסחים דרתני למה לי הכי הוה ליה למימר אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא חובות הקבוע להם זמן והוו להו פסחים בכלל אלא ה"ק אלא פסחים שְׁקֵרְבוּ בגדולה ולא קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שְׁקֵרְבוּ כגון וכאן אין חלוק בהן אלא שְׁבִזוּ לא קרבו אלא נְדָבוֹת וְכוּזוּ קרבו אף חובות הקבוע להם זמן: וְנוֹקְמָה נָמִי בְּמַנְחָה דמִשְׁפַּחַת לה כגון מִנְחַת נְדָבָה בַּקִּטְנָה וּבַגְדוֹלָה עוֹדְפַת מִנְחַת חֲבִיתִין שְׁהִיא חוֹבוֹת הקבוע לָהֶן זְמָן בְּכָל יוֹם: קָא סִבֵּר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה אִין מִנְחָה בְּבִמָּה דְּחֲבִיתִים כְּתִיב וּבְשָׁלְמִי צָבוֹר דַּעֲצָרָה לִיכָא לֹאֲוֹקְמָה מִשׁוּם דְּשָׁלְמִי בְּמָה קִטְנָה לֹא דְמִי לְהוּ שְׁאִילוּ קדָשִׁי קדָשִׁים וְאִילוּ קדָשִׁים קלים: מנה"מ דבית אֲבָנִים לְמָטָן וִירֵיעוֹת לָגַן: וַיֵּטֵשׁ מִשְׁכַּן שְׁיִלָּה אֲהֵל שְׁכָן בָּאֲדָם: הַשְׁמֵר לָךְ מִשְׁתַּבְּאוּ אֵל הַמְּנוּחָה קִיא קִרָא:

מסורת הש"ס

א לעיל קיב:

תורה אור השלם

וְזָרָק הִכְהֵן אֶת הָדָם עַל מִזְבַּח יְהוָה פֶּתַח אֲהֵל מוֹעֵד וְהַקִּטִּיר יוֹחֵלֵב לְרִים יוֹחֵל לִיתְהֵן (ויקרא יו, יז)

וְהֵנּוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח כְּאֲרֻכְנָהּ עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ כְּעֶרֶב בַּעֲרֹבוֹת יְרִיחוֹ (יהושע ה, יז)

וַיֵּטֵשׁ מִשְׁכַּן שְׁלֹו אֲהֵל שְׁכָן בָּאֲדָם (תהילים עח, טז)

וַיִּמָּאֵס בְּאֲהֵל יוֹסֵף וּבְשֹׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחַר (תהילים עח, טז)

וַתַּעֲלֶהוּ עִמָּה פֶּאֶשֶׁר גְּמֻלָּתוֹ בְּפִרְסִים שְׁלֹשָׁה וְאַיִפָּה אֲחֹת קָמַח וְכָל יוֹן וְתַבְּאֵהוּ בֵּית יְהוָה שְׁלֹו (הגשר גער [שמואל א א, כד])

כִּי לֹא־בִאתֶם עִיר־עַמָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַמְּנוּחָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ (דברים יב, טז)

הַשְׁמֵר לָךְ פֶּן־תַּעֲלֶה עֲלֹתֶיךָ בְּכָל־מְקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה (דברים יב, יז)

כִּי אִם־בְּמִקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה בְּאֶחָד שְׁבִטֶיךָ שֵׁם תַּעֲלֶה עֲלֹתֶיךָ וְשֵׁם תַּעֲשֶׂה כָּל־אִשֶּׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה (דברים יב, יז)

קִיחַ:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי פא' מחל' בית הבחירה חל' ב:

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

וְלוֹ תֹאנֶת שִׁילָה חִפְשֹׁתֶיךָ וְלֹא מִצָּאתֶיךָ בַּמִּקְרָא אָבֵל מִצָּאתֶיךָ (וועבר) מִן־חֶה תֹאנֶת שִׁילָה (יְהוֹשֻׁעַ ט"ז:ו'): תֹּאנֶת לָשׁוֹן תֹּאנִיָּה וְאִנִּיָּה (אִיכָה ב'ה'): שְׁהִיּוּ מִתְאַנְּנִין וְרוֹאִין שְׁמִשָּׁם הֵיז וּזְכָרִין אָכִילַת קֳדָשִׁים שְׁהֵינְתָּה בַּמָּקוֹם מִרְאִיתוֹ: שְׁאִינוּ שָׁלוֹ אֶשֶׁת אֲדוֹנוּי: בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף לָשׁוֹן פֶּרִיָּה וְרִבִּיָּה מְקוֹם אָכִילַת קֳדָשִׁים נִתְרַבָּה לוֹ עַל יְדֵי הָעֵינַן וְשִׁילָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף הֵינְתָּה דִּקְרָכִיב (תְּהִלִּים ע"ח:ס"ז) וְיִמָּאסּ

”וְלוֹ תֹאנֶת שִׁילָה” – מְקוֹם שֶׁכָּל הַרֹאָה אוֹתוֹ מִתְאַנֵּחַ עָלָיו עַל אָכִילַת קֳדָשִׁים שָׁלוֹ. רַבִּי אֶבְהוּ אָמַר, אָמַר קְרָא: ”בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עָלִי עֵינִי” – עֵינִי שְׁלֹא רָצְתָה לָזוֹן וְלִיהֲנוֹת מִדָּבָר שְׁאִינוּ שָׁלוֹ, תִּזְכָּה וְתֹאכַל בְּמִלָּא עֵינֶיהָ. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: ”וְרָצוֹן שְׁכָנִי סָנָה” – עֵינִי שְׁלֹא רָצְתָה לִיהֲנוֹת מִדָּבָר שְׁאִינוּ שָׁלוֹ, תִּזְכָּה וְתֹאכַל בֵּין הַשְּׁנוּאִינִי. תֵּנָא: רוּאָה שְׁאַמְרוּ – רוּאָה כּוּלּוֹ, וְלֹא הַמִּפְסִיק בֵּינוּ לְבֵינוּ. אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיָּהוּם לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲסַבְּרָא לָךְ: כְּגוֹן בִּי כְּנִישְׁתָּא דְּמַעוֹן. אָמַר רַב פִּפְּא: רוּאָה שְׁאַמְרוּ – לֹא רוּאָה כּוּלּוֹ, אֱלֹא רוּאָה מִקְצָתוֹ. בְּעֵי רַב פִּפְּא: עוֹמֵד וְרוּאָה, יוֹשֵׁב וְאִינוּ רוּאָה – מֵאִי? בְּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: עוֹמֵד עַל גְּפִי הַנֶּחֱל וְרוּאָה, (יֹאשֵׁב) בְּתוֹךְ הַנֶּחֱל וְאִינוּ רוּאָה – מֵאִי? תֵּיקוּ. כִּי אֶתָּא רַב דִּימִי, אָמַר רַבִּי: בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת שָׁרְתָה שְׁכִינָה עַל יִשְׂרָאֵל – בְּשִׁילָה, וְנוֹב וְגִבְעוֹן, וּבֵית עוֹלָמִים; וּבִכּוּלָן לֹא שָׁרְתָה אֱלֹא בְּחֶלֶק בְּנִימִין. שְׁנַאָמַר: ”חִפְּףָּ עָלָיו כָּל הַיּוֹם” – כָּל חִפּיפוֹת לֹא יְהוּ אֱלֹא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין. כִּי אָזִיל אֲבִי, אַמְרִיה קָמִיָּה דְּרַב יוֹסֵף. אָמַר: חֵד בְּרָא הָנוּה לִיה לְכַיִּילִיל, וְלֹא מִיתְקַן. וְהַכְּתִיב: ”וַיִּטָּשׁ אֶת מִשְׁכַּן שִׁילוֹ”, וּכְתִיב: ”וַיִּמָּאסּ בְּאַהֶל יוֹסֵף וּבִשְׂבָט אֶפְרַיִם לֹא בָחַר! אָמַר רַב אֲדָא: מֵאִי קָא קִשְׁיָא לִיה? דִּלְמָא שְׁכִינָה בְּחֶלֶק בְּנִימִין, וּסְנֶהֱדְרִי גְדוּלָּה בְּחֶלֶק יוֹסֵף; מִדְּמַצִּינוּ בְּבֵית עוֹלָמִים דְּשְׁכִינָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, וּסְנֶהֱדְרִין בְּחֶלֶק יְהוּדָה! אָמַר לִיה: הֲכִי הִשְׁתָּא?! הֲתָם – מִיקָרְבָן נַחֲלוֹת גְּפִי הַדָּד; הֲכָא – מִי מִקָּרְבוֹ?! הֲכָא נָמִי מִקָּרְבוֹ. כִּדָּאמַר רַבִּי חֵמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: רְצוּעָה הֵינְתָּה יוֹצֵאת מִחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה וּנְכַנְסָת לְחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, וּבֵה הֵיָה מִזְבַּח בְּנוֹי, וְהֵיָה בְּנִימִין הַצַּדִּיק מַצְטַעַר עָלֶיהָ לְכַלְעָה. הֲכָא נָמִי – רְצוּעָה הֵינְתָּה יוֹצֵאת מִחֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף, לְחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין. וְהֵינֵינוּ דְּכְתִיב: ”תֹּאנֶת שִׁילָה”. כִּתְנָא: ”חִפְּףָּ עָלָיו” – זֶה מִקְדָּשׁ רְאִשׁוֹן, ”כָּל הַיּוֹם” – זֶה מִקְדָּשׁ שְׁנִי, ”וּבֵין כְּתֻפֵּי שָׁכוֹן” – אֵלּוּ יְמוֹת הַמְּלִשִׁיחַ. רַבִּי אוֹמַר: ”חוֹפֶףָּ עָלָיו” – זֶה הָעוֹלָם הַזֶּה, ”כָּל הַיּוֹם” – אֵלּוּ יְמוֹת הַמְּלִשִׁיחַ, וּבֵין כְּתֻפֵּי שָׁכוֹן” – זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. אִתְּנוּ רַבְּנָן: יְמִי אֹהֶל מוֹעֵד שְׁבַמְדָּבָר – אַרְבַּעַים שָׁנָה חֹסֵר אַחַת. יְמִי אֹהֶל מוֹעֵד שְׁבַגְלָגָל – אַרְבַּע עֶשְׂרֵה; שְׁבַע שְׁכַבְשׁוֹ, וְשְׁבַע שְׁחֶלְקוֹ. יְמִי אֹהֶל מוֹעֵד שְׁבַנוֹב וְגִבְעוֹן – חֲמִשָּׁים וְשְׁבַע. גִּישְׁתִּירוּ לְשִׁילָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשְׁבַעַים חֹסֵר אַחַת. יְמִי אֹהֶל מוֹעֵד שְׁבַמְדָּבָר – אַרְבַּעַים חֹסֵר אַחַת. מְנַלָן? דָּאמַר מָר: שָׁנָה רְאִשׁוֹנָה – עֲשֵׂה מַלְשָׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, שָׁנִיָּה – הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן וְשִׁלַּח מַלְשָׁה מְרֻגְלִים.^[כ] שְׁבַגְלָגָל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה – שְׁבַע שְׁכַבְשׁוֹ וְשְׁבַע שְׁחֶלְקוֹ. מְנַלָן? דִּקְאָמַר כָּלִב: ”בֶּן אַרְבַּעַים שָׁנָה אֲנֹכִי בְּשִׁלַּח מַלְשָׁה עֶבֶד ה' אוֹתִי מִקְדָּשׁ בְּרַנֵּעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ, וְאֹשֵׁב אוֹתוֹ דָּבָר כַּאֲשֶׁר עָם לְבָבִי; וּכְתִיב: ”וַעֲתָה הִנֵּה אֲנֹכִי הַיּוֹם בֶּן חֲמִשׁ וְשָׁמְנִים שָׁנָה”. כִּי עֲבָרִיה לִירְדֵן בַּר כַּמָּה הָיוּ – בַּר שְׁבַעַין וְתַמְנִי, וְקֹאמַר: ”בֶּן חֲמִשׁ וְשָׁמְנִים שָׁנָה”; הֲרִי שְׁבַע שְׁכַבְשׁוֹ. וְשְׁבַע שְׁחֶלְקוֹ מְנַלָן? אִיבַעֲיַת אִימָא: מִדְּשְׁבַע שְׁכַבְשׁוֹ, שְׁבַע נָמִי שְׁחֶלְקוֹ; וְאִיבַעֲיַת אִימָא: מִדְּלֹא מִשְׁכַּחַתָּ לָהּ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה ”אַחַר אֲשֶׁר הִכְתָּה הָעִיר”. אֹהֶל מוֹעֵד שְׁבַנוֹב וְגִבְעוֹן – חֲמִשָּׁים וְשְׁבַע. מְנָא לָן? דְּכְתִיב: ”וַיְהִי כִּהְזָכִירוּ אֶת אֶרֶון הָאֱלֹהִים”; וְתֵנָא: כְּשָׁמַת עָלִי הַכֶּהֶן – חֲרָבָה שִׁילָה, וּבָאוּ לְנוֹב; כְּשָׁמַת שְׁמוּאֵל הַרְמַתִי – חֲרָבָה נוֹב, וּבָאוּ לְגִבְעוֹן. וּכְתִיב: ”וַיְהִי מִיּוֹם שִׁבְתָּה הָאֶרֶון בְּקָרְיַת יַעֲרִים, וַיִּדְּבּוּ הַיָּמִים וַיְהִיו עֶשְׂרִים שָׁנָה, וַיָּנָהוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי ה'"; הֵנִי עֶשְׂרִים שָׁנָה – עֶשֶׂר שָׁנָה שְׁמֶלְךָ שְׁמוּאֵל בַּעֲצָמוֹ, וְשָׁנָה שְׁמֶלְךָ שְׁמוּאֵל וְשֹׁאוֹל, וְשְׁתִּים שְׁמֶלְךָ שֹׁאוֹל, וְשְׁבַע דָּדוֹד –

דְּכְתִיב:

שְׁהִיּוּ מִתְאַנְּנִין וְרוֹאִין שְׁמִשָּׁם הֵיז וּזְכָרִין אָכִילַת בְּאַהֶל יוֹסֵף וְגו' אַחַר וַיִּטָּשׁ מִשְׁכַּן שִׁילָה כְּתִיב: וְרָצוֹן ע"י רָצוֹן שְׁלֹא רָצָה לָזוֹן מִמֶּה שְׁאִינוּ שָׁלוֹ: בֵּין הַשְּׁנוּאִים שִׁילָה קֳדָשִׁין וְאָכְלִין אִף בְּגִבְעִי שְׁאֵר שְׂבָטִים שְׁשִׁנְאוּהוּ: אֲסַבְּרָא לִי הַרְאִנִי דְּגָמָא לְדָבָר: בִּי כְּנִישְׁתָּא דְּמַעוֹן מִשָּׁם הֵיז רוֹאִין אֶת שִׁילָה וְלֹא הֵיָה דָּבָר מִפְּסִיק: לֹא רוּאָה אֶת כָּלָה לְרֹאוֹת מִשָּׁם אֶת כָּלָה שִׁילָה אֱלֹא מִקְצָת: חֵד בְּרָא הָנוּה לָהּ לְכַיִּילִל וְלֹא מִתְקַן נִרְאָה בְּעֵינֵי כִי אֲבִיו שֶׁל אֲבִי כַיִּילִיל שָׁמוֹ: מִי מִקָּרְבָן שִׁילָה וּגְבוּל נַחֲלַת בְּנִימִין: תֹּאנֶת שִׁילָה עַל שֶׁהִיָּה בְּנִימִין מִתְאַוֵּן עָלֶיהָ: הָעוֹלָם הַזֶּה כָּל מְקוֹם שִׁשְׁרְתָה שְׁכִינָה וְאִף שִׁילָה וְנוֹב וְגִבְעוֹן: גִּישְׁתִּירוּ לְשִׁילָה מֵאַרְבַּע מֵאוֹת וְשָׁמוֹנִים מִקְצִיאת מִצָּרִים לְבָנָן הַבֵּית שֵׁס"ט: שָׁנִיָּה הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן דְּכְתִיב וַיְהִי בִשְׁנָה הַשְּׁנִית בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן וְגו' (שְׁמוֹת מ'י"ז:י): וְקֹאמַר כָּלִב בִּשְׁעַת חִלּוֹק כְּשָׁבָא לְחַבְעַ הַבְּרוֹן בֶּן מ' שָׁנָה וְגו' וְהִיא הֵינְתָּה הַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה וְהַעֲבָדוּ בַּמִּדְבָּר שׁוֹב שְׁלִשִׁים וְשָׁמוֹנָה שָׁנָה נִמְצָא כָּלִב בֶּן ע"ח שָׁנִים כְּשֶׁעֲבָרִי הִירְדֵן וְקֹאמַר בִּשְׁעַת חִלּוּקָה בֶּן חֲמִשׁ וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה הֲרִי שְׁבַע גִּישְׁתִּירוּ לְכַבְשׁוֹ: מִדְּשְׁבַע כַּבְשׁוֹ שְׁבַע חֶלְקוֹ סָבְרָא בַּעֲלָמָא הִיא: וְאִיבַעֲיַת אִימָא מִדְּלֹא אֲשַׁכַּח י"ד שָׁנָה אַחַר שֶׁהִכְתָּה הָעִיר דְּלֹא מִתּוֹקֵם קְרָא דְּכְתִיב בִּישׁוֹןקֹאל (לָג) בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הִכְתָּה הָעִיר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁנַאָמַר בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הֵיָה דָבָר ה' אֵלֵי וְגו' וְדָרְשִׁינוּ בַּמַּסַּכַּת גִּרְכִין (דף יב.) אִינָּה הִיא שָׁנָה שְׂרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הֵיָה אוֹמַר זֶה יוֹבֵל וְלֹא מְנוּ שְׁמַטִּין וַיּוֹבְלוֹת אֱלֹא לְאַחַר גִּירָשָׁה וַיְשִׁיבָהּ וְכִי אָמַרְתָּ דְּשׁוּנָת כְּבוֹשׁ וְחִלּוֹק י"ד הִיז וְדָלִית לָהּ מִמֶּנּוּ הִיבְלוֹת מִשְׁכַּחַת לָהּ דַּחֲרִב הַבֵּית בִּשְׁנַת ל"ו לַיּוֹבֵל וְהָיָה לִיה שְׁנַת הַיּוֹבֵל שְׁנַת י"ד שָׁנָה אַחַר שָׁנָה שֶׁהִכְתָּה הָעִיר וְאִי לֹא לֹא מִשְׁכַּחַת לָהּ כִּיצַד וַיְהִי בְּשָׁמְנִים שָׁנָה וְד' מֵאוֹת שָׁנָה וְגו' וּבֶן הַבֵּית לָה' צֹא מִתָּן מ' שְׁהִיז בַּמִּדְבָּר נִמְצָא מִשְׁבָּאוֹ לֵאדָרָץ עַד שְׁנִבְנָה הַבֵּית אַרְבַּע מֵאוֹת וְאַרְבַּעַים וְהַבֵּית עֲמֵד ד' מֵאוֹת וְעֶשֶׂר הֲרִי ח' מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים הֲרִי י"ז יוֹבְלוֹת שְׁלָמִים צֹא מִתָּן י"ד שְׁכַבְשׁוֹ וְשְׁחֶלְקוֹ שִׁילָא מְנו יוֹבְלוֹת נִמְצָא בֵּית חֲרִב קֳדָם הַשְּׁלֵמַת הַיּוֹבֵל י"ד שָׁנָה וְהָיָה תֵּנָא בְּסֻדָּא בְּעִרְכִין (שָׁם:י"ז) יוֹבְלוֹת מְנו יִשְׂרָאֵל מִשְׁנַכְּנְסוּ לֵאדָרָץ עַד שְׁשָׁבָאוֹ וְאִי אַתָּה יָכוֹל לוֹמַר מִשְׁנַכְּנְסוּ מְנו שְׁאָם אַתָּה אוֹמַר כֵּן נִמְצָא בֵּית חֲרִב בַּתְּחִלַּת הַיּוֹבֵל וְאִי אַתָּה מוֹצֵא י"ד שָׁנָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִכְתָּה הָעִיר אֱלֹא צֹא מִתָּן שְׁבַע שְׁכַבְשׁוֹ וְשְׁבַע שְׁחֶלְקוֹ וְאַתָּה מוֹצֵא אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר שֶׁהִכְתָּה הָעִיר: חֲרָבָה נוֹב ע"י שֹׁאוֹל: בְּקָרְיַת יַעֲרִים שָׁם נִתְּנָהוּ לְסוֹף ד' חֲדָשִׁים שְׁעֵמֵד בַּשָּׂדֶה פִּלְשִׁתִּים שְׁנַאָמַר (שְׁמוּאֵל א ה':ו') וַתִּכְבַּד יָד ה' אֵל הָאֲשִׁדּוּדִים וְהִסְדִּירָיוּהוּ בַּעֲגֻלָּה חֲדָשָׁה וְנִתְּנָהוּ שָׁם וַעֲשֵׂה שָׁם עֶשְׂרִים שָׁנָה עַד שֶׁהִבָּאוּ דוֹד מִשָּׁם בַּשָּׁנָה רִאשׁוֹנָה שְׁנַעֲשֵׂה מִלָּךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא שָׁנָה שְׁמִינִית לְמַלְכוֹ עַל יְהוּדָה: הֲכִי גִרְסִינוּ עֶשְׂרֵה דְּשְׁמוּאֵל עֲצָמוֹ שֶׁהִיָּה שׁוּפֶט לְבָדוֹ מִשְׁמַת עָלֵי עַד שְׁמֶלְךָ שֹׁאוֹל וּבַמַּסַּכַּת תַּמּוּרָה (דף יד: טו.) ה"ג לָהּ עֶשֶׂר שָׁנִים שְׁמֶלְךָ שְׁמוּאֵל לַעֲצָמוֹ דְּאוֹתָהּ שָׁנָה שְׁשָׁאֵלִי לָהֶם מִלָּךְ הִיא שָׁנָה עֶשְׂרִית לְשְׁמוּאֵל הַרְמַתִי וְשָׁנָה אַחַת מִלְכוֹ שְׁמוּאֵל וְשֹׁאוֹל יַחַד שֶׁהִיָּה שֹׁאוֹל הוֹלָךְ אַחַר עֲצַת שְׁמוּאֵל עַד שִׁסְרַח בְּמַעֲשֵׂה אֲגַן וְסָר שְׁמוּאֵל מֵעָלָיו דְּכְרָכִיב (שְׁמוּאֵל א טו) וְלֹא יֹסֵף: שְׁמוּאֵל לְרֹאוֹת אֶת שֹׁאוֹל וְגו' וּמִלָּךְ שׁוֹב שֹׁאוֹל שְׁתֵּי שָׁנִים וְהָן שְׁכַתֵּב בַּמִּקְרָא (שָׁם יג) וְשְׁתֵּי שָׁנִים מִלָּךְ עַל יִשְׂרָאֵל דְּלֹא חָשִׁיב אוֹתָם דְּמִלָּךְ שְׁמוּאֵל בְּסֻדָּה וְהָנוּ דְּאִמְרִינוּ בְּסַמְכַת תַּמְנִית (דף ה:) מִי גָרַם לְשֹׁאוֹל שִׁיִּשֵׁב בְּגִבְעָה שְׁתֵּי שָׁנִים וּמִחֲצָה תַּפְּלָתוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל בְּרַמָּה דְּכַסְיָא שָׁנָה רִאשׁוֹנָה סָרַח וְנִזְנָרָה עָלָיו מִיתָה אֱלֹא שְׁעַמְדָּה לוֹ תַּפְּלַת שְׁמוּאֵל וְשְׁבַע שְׁמֶלְךָ דוֹד בְּסֻבְרוֹן עַל יְהוּדָה וּלְכַשְׁמַהֲלִיכוּהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עָלֶיהֶם הִבִּיא אֶת הָאֶרֶון מִקָּרְיַת יַעֲרִים עִיר דוֹד הֲרִי עֶשְׂרִים:

מסורת הש"ס

א לעיל נגנ; מגילה כו.; יומא יב.

ב ערובין יג.

ג תמורה טו.

גליון הש"ס

גמ' אסברא לך. ברש"י הני' אסברא לי. ובסדר הדורות בהקדמה אות ד' כתב שכן עיקר:

תורה אור השלם

[יהושע טז, ו]

[בראשית מט, כב]

[דברים לג, טז]

[בראשית לו]

[דברים לג, יב]

[תהילים עח, סז]

[תהילים עח, ס]

[מלכים א ג, א]

[במדבר לב, יג]

[יהושע יז, ו]

[יהושע יז, י]

[יחזקאל מ, א]

[שמואל א ד, יח]

[דברי הימים א טז, לט]

[שמואל א כב, יט]

[שמואל א ג, ב]

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

דְּכָתִיב וְהִזְמִים אֲשֶׁר מִלֶּךְ וְגו' ל"ג שָׁנָה הַבִּית וְאוֹתָהּ שָׁנָה שְׁלֹמֹו אֲרָבַע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים לִצְיֵאת מִצָּרִים נִשְׁתַּיְרוּ לְשִׁילָה שֶׁס"ט: ט: מִנְּהִי מִלִּי שְׁהִיָּה הֵמָּר לְבָמוֹת אַחֵר קִדָּשֶׁת שִׁילָה מִשְׁחַרְבָּה: כִּי לֹא בִּאתֶם בְּיָמֶי גִּלְגָּל אֶל הַמִּנְּוֹחָה וְגו': וְלָמָּה חִלָּקֹו הַפְּתוּב לִכְתֹּב אֶת שְׁנֵיהֶם: לַמָּן הֵמָּר בָּמָּה בִּין זֶה לָזֶה דִּהָא קִרָּא בְּהֵמָּר בְּמוֹת דְּגִלְגָּל מִשְׁתַּעִי וְקֹאֲמַר עַד מָתִי אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם אֵישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו כִּי לֹא בִּאתֶם עַד עָתָה וְגו' אָבֵל לֹא מִשְׁבִּאֲתֶם וְאִי אֵין הֵמָּר בִּין זֶו לָזֶו לֹא ה"ל לְמַקְתָּב אֲלֵא מִנְּוֹחָה וּמִדְּכָתִיב נִחְלָה ש"מ דה"ק לַהּוּ אַחֵר קִדָּשֶׁת הַמִּנְּוֹחָה תַּחְתָּרוּ לְהֵמָּר הִרְאִשוּן עַד בּוֹאֲכֶם אֶל הַנִּחְלָה: אִי הָכִי דְשַׁעַת הֵמָּר הוּאִי נִתִּי נָמִי מַעֲשָׁר שְׁנִי לְנוּב וּגְבָעוֹן שְׁהִי וְסַתְּלֹקוּ כָּל קִדָּשֶׁת שִׁילָה וּמֵאִי טַעַם לֹא תִנּוּ בְּמַתְנִי 'לֹאֲכֹלוּ שָׁם: שָׁם שָׁם וְאָבֵלְתֶם שָׁם (דְּבָרִים י"ב:י"ח) אִי נָמִי (כִּי אִם) לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ (תֹּאכְלֶנּוּ) בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לִשְׁכֹּן שְׁמוֹ שָׁם (שָׁם יד') וּבָאֲרוֹן כְּתִיב (שְׁמוֹת מ') [וְנִתְּנָה] שָׁם אֶת הָאֲרוֹן וְגו': וְכִינוּ דָּאֲרוֹן לֹא הָוָה דְּכָל יָמֵי נוּב וּגְבָעוֹן הֵינָּה הָאֲרוֹן בְּקִרְיַת יַעֲרִים כִּי שָׁנָה וּבַעֲיִר דָּוִד עַד שְׁבֻנָּהּ הַבֵּית: פֶּסֶח וְקִדָּשִׁים נָמִי דִּהָא וְאָבֵלְתֶם שָׁם בְּהוּ נָמִי כְּתִיב (דְּבָרִים יב): מִנִּי הָרַ מַתְנִי 'דַּרְתַּנִּי מַעֲשָׁר שְׁנִי בְּכָל עָרִי יִשְׂרָאֵל וְלֹא הֵינָה צָרִיךְ לְהִבְיָאן שָׁם: ר"ש הִיא דְאָמַר חוֹבוֹת שְׁאִין קְבוּעַ לָהֶם וְמָן לֹא קָרְבוּ בְּנוּב וּגְבָעוֹן וְהִינּוּ בְּכוֹרוֹת וּמַעֲשָׁר בְּהֵמָּה וְנִלְיָ טַעֲמָא כְּדֹאֲמַרְן לַעֲיִל בְּגִלְגָּל וְכִינוּ דְּמַעֲשָׁר בְּהֵמָּה לֹא הָוָה הֵתֶם מַעֲשָׁר דָּגָן נָמִי לֹא בַעֲי לֵאתַוִּי הֵתֶם דְאִתְקַשׁ לְהִדְדִי דְכָתִיב (שָׁם יד') עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר וְאִמְרִינוּ בְּשִׁתֵּי מַעֲשָׁרוֹת הַפְּתוּב מִדְּבַר בְּמִסְכַּת בְּכוֹרוֹת (דָּף ג:): ה"ג אָבֵל לָרַ 'יְהוּדָה ה"ג דְאָמַר רַב אֲדָא בַר אֲבָהָה מַעֲשָׁר שְׁנִי נֶאֱכָל בְּנוּב וּגְבָעוֹן לְדְבָרֵי ר' יְהוּדָה: וְהָא בַעֲיִנּוּ בִּירָה דְכָתִיב (דְּבָרִים יב) לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם: נוּב וּגְבָעוֹן סָדָא חֲשִׁיב לָהּ: זֶו וְזוּ שִׁילָה וְאִפִּי' הָכִי יֵשׁ הֵמָּר בְּתַרְה דְּקַסְבַּר קִדָּשָׁה רֵאשׁוּנָה קִדָּשָׁה לְשַׁעֲתָה וְלֹא קִדָּשָׁה לְעַתִּיד לְבֹא וּבְקִדָּשֶׁת יְרוּשָׁלַיִם גּוּפָה סְבִירָא לָהּ דְיֵשׁ אַחֲרֶיהּ הֵמָּר כְּדֹאֲמַרְנוּ בְּמַגְלָה (דָּף י') שְׁמַעֲתִי שְׁמַקְרִיבִין בְּבֵית חֲזִיזוּ בּוֹמָן הָוָה וְאוֹקְמָנָא כְּר' יִשְׁמַעְאֵל: זֶו וְזוּ יְרוּשָׁלַיִם וְעַד שְׁיֻבָּנָה הַבֵּית לֹא נֶאֱסַרוּ הַבְּמוֹת:

דְּכָתִיב: "וְהִזְמִים אֲשֶׁר מִלֶּךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל – אֲרָבַעִים שָׁנָה; בְּחִבְרוֹן מִלֶּךְ שָׁבַע שָׁנִים [וְגו']". וּבְשִׁלְמוֹה כְּתִיב: "וַיַּחַל לְבָנוֹתוֹ בַּשָּׁנָת אֲרָבַע לְמַלְכוּתוֹ". ^(א)כָּאוּ לְנוּב וּגְבָעוֹן [וכו']. מָנָא הֵנִי מִיְלִי? דְּתַנּוּ רַבְּנָן: "כִּי לֹא בִּאתֶם עַד עָתָה אֶל הַמִּנְּוֹחָה וְאֶל הַנִּחְלָה"; "אֶל הַמִּנְּוֹחָה" – זֶו שִׁילָה, "נִחְלָה" – זֶו יְרוּשָׁלַיִם. לָמָּה חִלָּקֹו? בְּדִי לִיתָן הֵיתֵר בִּין זֶה לָזֶה. אָמַר לִיה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן: מַעֲשָׁר שְׁנִי נָמִי לִיתְנִי! אָמַר לִיה: מַעֲשָׁר – "שָׁם"–"שָׁם" מֵאֲרוֹן קָא יְלָפִי; בִּינוּ דָּאֲרוֹן לֹא הָוָה, מַעֲשָׁר נָמִי לֹא הוּאִי. אִי הָכִי, פֶּסֶח וְקִדָּשִׁים נָמִי – דִּ"שָׁם"–"שָׁם" מֵאֲרוֹן יְלָפִי; דְּכִינוּ דָּאֲרוֹן לֹא הָוָה, אֵינְהוּ נָמִי לֹא הוּוּ! ^(ב)אָמַר לִיה: דְאָמַר לָךְ הָא, מִנִּי – רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְאָמַר: אִף צָבוּר לֹא הִקְרִיבוּ אֲלֵא פֶסֶח וְחוֹבוֹת הַקְּבוּעַ לָהֶן וְמָן, אָבֵל חוֹבוֹת שְׁאִין קְבוּעַ לָהֶם וְמָן – הָכָא וְהָכָא לֹא קְרוּב. מַעֲשָׁר בְּהֵמָּה – חוֹבוֹת שְׁאִין קְבוּעַ לָהֶן וְמָן הוּא, וְאִיתְקַשׁ מַעֲשָׁר דָּגָן לְמַעֲשָׁר בְּהֵמָּה. מִכְּלָל דְּלְרַבִּי יְהוּדָה קְרוּב? אֵין; דִּהָאֲמַר רַב אֲדָא בַר מַתְנָה: מַעֲשָׁר שְׁנִי וּמַעֲשָׁר בְּהֵמָּה נֶאֱכָלִין בְּנוּב וּגְבָעוֹן לְדְבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְהָא בַעֲי בִּירָה! וְלֹא תַנִּי רַב יוֹסֵף: שְׁלֹשׁ בִּירוֹת הֵן – שִׁילָה, נוּב וּגְבָעוֹן, וּבֵית עוֹלָמִים? הוּא תַנִּי לָהּ וְהוּא אָמַר לָהּ: לֵאכִילַת מַעֲשָׁר שְׁנִי, וְאֵלִיבָא דְרַבִּי יְהוּדָה. כָּאוּ לִירֹשָׁלַיִם [וכו']. תַּנּוּ רַבְּנָן: "כִּי לֹא בִּאתֶם עַד עָתָה אֶל הַמִּנְּוֹחָה וְאֶל הַנִּחְלָה" – "מִנְּוֹחָה" זֶו שִׁילָה, "נִחְלָה" זֶו יְרוּשָׁלַיִם. וְאוֹמַר: "הֵיתָה לִי נִחְלָתִי כְּאַרְיָה בַּיעֵר", וְאוֹמַר: "הַעֲיִט צָבוּעַ נִחְלָתִי לִי הַעֲיִט סְבִיב עָלֶיהָ". דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: "מִנְּוֹחָה" זֶו יְרוּשָׁלַיִם, "נִחְלָה" זֶו שִׁילָה. וְאוֹמַר: "זֹאת מִנְּוֹחָתִי עָרִי עַד פַּה אֲשִׁיב כִּי אֹוִיתִיהָ", וְאוֹמַר: "כִּי בַּחַר ה' בְּצִיּוֹן אֹוִיהָ לְמוֹשָׁב לוֹ". בְּשִׁלְמָא לְמֵאן דְאָמַר "מִנְּוֹחָה" זֶו שִׁילָה – הֵינּוּ דְכָתִיב: "אֶל הַמִּנְּוֹחָה וְאֶל הַנִּחְלָה". אֲלֵא לְמֵאן דְאָמַר "מִנְּוֹחָה" זֶו יְרוּשָׁלַיִם, "נִחְלָה" זֶו שִׁילָה – "אֶל הַנִּחְלָה וְאֶל הַמִּנְּוֹחָה" מִיבַעֲי לִיה! הָכִי קֹאֲמַר: לֹא מִיבַעֲיָא "מִנְּוֹחָה" דְלֹא מְטִיתוּ, אֲלֵא אֲפִילוּ לִ"נִחְלָה" נָמִי לֹא מְטִיתוּ. תַּנּוּא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: זֶו וְזוּ שִׁילָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי אוֹמַר: זֶו וְזוּ יְרוּשָׁלַיִם. בְּשִׁלְמָא לְמֵאן דְאָמַר "מִנְּוֹחָה" זֶו

שִׁילָה

כָּאוּ לְנוּב וּגְבָעוֹן [כו'] קִדָּשִׁים קָלִים וּמַעֲשָׁר שְׁנִי בְּכָל עָרִי יִשְׂרָאֵל בְּרִישׁ פְּרָקִין בְּמַתְנִיתִין (דָּף קיב:): פִּרְשׁ בְּקוּטְסַרְס דְלַעֲיִל כְּכָאוּ גִלְגָּל לֹא הִזְכַּר מַעֲשָׁר שְׁנִי לִפִּי שְׁלֵא נִהְגוּ מַעֲשָׁרוֹת עַד לְאַחֵר יִרְשָׁה וּלְשִׁיבָה וְתַמָּה דִּהָא פְּרִיךְ הָכָא בְּגַמְרָא דְּמַעֲשָׁר שְׁנִי נָמִי נִסְקִיָּה לְהֵתֶם בְּנוּב וּגְבָעוֹן וּמַסִּיק דְּמַתְנִי' ר' שְׁמַעוֹן הִיא דְאָמַר חוֹבוֹת שְׁאִין קְבוּעַ לָהֶם וְמָן לֹא קָרְבוּ דִּהִינוּ בְּכּוֹדֹר וּמַעֲשָׁר בְּהֵמָּה וְכִינוּ דְּמַעֲשָׁר בְּהֵמָּה לֹא הָוָה הֵתֶם מַעֲשָׁר דָּגָן לֹא בַעֲי לֵאתַוִּי הֵתֶם דְאִתְקַשׁ לְהִדְדִי וְהִשְׁתָּא מַהִיא טַעֲמָא דְאִיתְקַשׁ לְמַעֲשָׁר לֹא יְהָא נֶאֱכָל כְּלָל כְּמוּ מַעֲשָׁר בְּהֵמָּה בְּנוּב וּגְבָעוֹן לְמִ"ד לֹא קָרְבוּ חוֹבוֹת וְהִי צָרִיכִין לְהִתְמִיתִין בְּכּוֹדֹר וּמַעֲשָׁר עַד שְׁיֻימוּ וְנֶאֱכָלִין בְּמוֹמָן לְבַעֲלִים וּמַעֲשָׁר שְׁנִי לֹא יְהָא לֹו תַסְנַה אֲלֵא בְּפִדְיוֹן וְיֵשׁ סִפְרִים דְלֹא גִרְסִי בְּמַתְנִיתִין מַעֲשָׁר שְׁנִי כְּלָל גַּבִּי נוּב וּגְבָעוֹן וּנְרָאָה לְפִרְשׁ דְלַעֲנָן הַבָּאָה הוּא שְׁנִי דְלַקִּישׁ דְאִי הִיא טַעוֹן הַבָּאת מִקּוֹם גַּם זֶה יְהָא טַעוֹן הַבָּאת מִקּוֹם כְּדֹאֲמַר לָרַ 'יְהוּדָה דְאָמַר חוֹבוֹת קָרְבוּ דְבְּנוּב וּגְבָעוֹן נֶאֱכָל גַּם מַעֲשָׁר שְׁנִי נֶאֱכָל שָׁם אָבֵל מַה שְׁאִין מַעֲשָׁר בְּהֵמָּה קָרַב לְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִשּׁוּם דְחוֹבוֹת לֹא קָרְבוּ לַעֲנּוּ זֶה אֵין שְׁנִי דְלַקִּישׁ מַעֲשָׁר שְׁנִי שְׁלֵא יְהָא נֶאֱכָל בְּכָל מִקּוֹם דִּהָא דִאִין מַעֲשָׁר בְּהֵמָּה נֶאֱכָל מִשּׁוּם דְבַעֲי מִתָּן דַּמִּים וְאִמּוּדִים וְלֹא אֶפְשָׁר אָבֵל מַעֲשָׁר שְׁנִי שְׁרִי וּמִיּהוּ קִשָּׁה דְלַעֲיִל בְּסַרְק קִדָּשִׁי קִדָּשִׁים (וְכַחֲסִים דָּף ס:): יְלָפִינוּ מַעֲשָׁר מִכּוֹדֹר דִאִין נֶאֱכָל בּוֹמָן הָוָה וְיֵשׁ גִּרְסוֹת בְּסִפְרִים וְשֶׁם פִּרְשִׁתִּי וְעוֹד קִשָּׁה אִי מְשַׁכַּח מַעֲשָׁר דְנֶאֱכָל בְּכָל עָרִי יִשְׂרָאֵל א"כ הָא דְאָמַר בְּסַרְק כָּל שַׁעַה (פִּסְחִים דָּף לו:): מְרַבָּה אֲנִי מַעֲשָׁר שְׁיֵשׁ לוֹ הֵמָּר בְּכָל מוֹשְׁבוֹת דְאָמַר ר' אֲלַעֲזוּר מִינוּן לְמַעֲשָׁר שְׁנִיטָמָא כּוֹי' לָמָּה לִי דְרַבִּי אֲלַעֲזוּר הָא בִּינוּ דְבְּנוּב (נֶאֱכָל) וּגְבָעוֹן נֶאֱכָל בְּכָל עָרִי יִשְׂרָאֵל א"כ יֵשׁ הֵמָּר בְּכָל מוֹשְׁבוֹת כְּדֹאֲמַר הֵתֶם (דָּף לח:): לְקַמָּה בְּהֵהוּא פִּרְקָא גַבִּי חִלוֹת תוֹדָה וִירְקִיזִי נְזִיר נֶאֱכָלִין בְּנֹב וּגְבָעוֹן וִי"ל דְאֶצְטְרִיךְ הֵתֶם דְרַבִּי אֲלַעֲזוּר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה דְאָמַר בְּשַׁמְעָתִין שְׁלֹשׁ בִּירוֹת הֵן שְׁל שִׁילָה וְשְׁל נוּב וּגְבָעוֹן וְשְׁל בֵית עוֹלָמִים לֵאכִילַת מַעֲשָׁר שְׁנִי וְאֵלִיבָא דְרַבִּי יְהוּדָה וּא"ת וְהִיכִי קֹאֲמַר הֵתֶם וּמוֹצִיא אֲנִי בְּכוֹרִים שְׁאִין לָהֶם הֵמָּר בְּכָל מוֹשְׁבוֹת וְהֵלֹא נֶאֱכָלִין בְּנוּב וּגְבָעוֹן בְּכָל עָרִי יִשְׂרָאֵל כְּמַעֲשָׁר שְׁנִי וְיֵשׁ לוֹמַר דְּבִכּוּרִים לֹא אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דְבַעֲוִי הַנָּחָה אֲצֵל הַמּוֹצֵחַ וּבְנוּב וּגְבָעוֹן מִמַּטּוֹ לַהּוּ הֵתֶם כְּדֹאֲמַרְנוּ לַעֲיִל בְּסַרְק קִדָּשִׁי קִדָּשִׁים (וְכַחֲסִים דָּף ס:): וּבְסַרְק בְּתַרָא דְמַכּוֹת (דָּף יט:): וּבִתְמוּדָה בְּסַרְק אֵלוֹ קִדָּשִׁים (תְּמוּדָה דָּף כא.) דְּבִכּוּרִים אֵינֶם שְׁלֵא

בְּפִנֵּי הַבֵּית מִשּׁוּם דְבַעֲי הַנָּחָה וְעוֹד מַדִּי דִּהְוָה אֲסִנּוּה וְשׁוֹךְ וּתְרוּמַת לַחֲמִי תוֹדָה דְאָמַרִי' לַעֲיִל (וְכַחֲסִים דָּף קיז:): נוֹהֲגִין בְּכַמָּה גְדוֹלָה וְאֵין נוֹהֲגִין בְּכַמָּה קִטְנָה מִשּׁוּם דְבַעֲוִי תַנּוּפָה וּבִכּוּרִים נָמִי בַעֲוִי תַנּוּפָה דְלֹא דַמִּי לְמַנְחָה דְקָרְבָה בְּכַמָּה בְּלֹא תַנּוּפָה לְרַבְּנָן דְפִלְגִי מְלַה דַר' יְהוּדָה בְּמַתְנִיתִין בְּפִרְקִין כְּדַפְרִישִׁית לַעֲיִל דְמַנְחָה עֲקַר מַצּוֹתָה (סְמִיכָה) וְהַקְטֵרָה הַלְכָר מִשּׁוּם תַנּוּפָה לֹא בְטָלָה אָבֵל הֵנִי דַעֲקַר מַצּוֹתוֹ תַנּוּפָה בְטָלָה תַנּוּפָה בְטָלִי אֵינְהוּ: הָא מִנִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא הָכִי נָמִי מַצִּי לְמִימַר רַבְּנָן הִיא דְאִמְרִי חוֹבוֹת לִיחִיד לֹא קָרְבוּ בְשַׁעַת הֵמָּר הַבְּמוֹת אִף בְּכַמָּת צָבוּר וְכֵן רַבִּי מֵאִיר אֲלֵא נָקַט ר' שְׁמַעוֹן מִשּׁוּם דַּעֲבִיד הָרַ דְרִשְׁאָ עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר בְּשַׁנִּי מַעֲשָׁרוֹת הַפְּתוּב מְדַבֵּר: הַג"ה וְאִתְקַשׁ

[מַעֲשָׁר] דָּגָן לְמַעֲשָׁר בְּהֵמָּה לַעֲיִל בְּסַרְק קִדָּשִׁי קִדָּשִׁים (וְכַחֲסִים דָּף ס:): נָקַט הִיקְשָׁא דְּמַעֲשָׁר לְכּוֹדֹר וְהָכָא וְהֵתֶם סָגִי בְּסֵדָא: זֶו וְזוּ שִׁילָה פִּרְשׁ בְּקוּטְסַרְס וְאֲפִילוּ הָכִי הֵנִי הֵמָּר בְּתַרְה דְּקַסְבַּר קִדָּשָׁה רֵאשׁוּנָה קִדָּשָׁה לְשַׁעֲתָה וְלֹא קִדָּשָׁה לְעַתִּיד לְבֹא וּבְקִדָּשֶׁת יְרוּשָׁלַיִם גּוּפָה סְבִירָא לָהּ דְיֵשׁ אַחֲרֶיהּ הֵמָּר כְּדֹאֲמַרְנוּ בְּמַגְלָה (דָּף י') שְׁמַעֲתִי שְׁמַקְרִיבִין בְּבֵית חֲזִיזוּ בּוֹמָן הָוָה וְאוֹקְמָנָא כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל עכ"ל וְלֹא דַק דִּהֵתֶם רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל ב"ר יוֹסִי דִּהוּא בְּתַרָּא בְּיָמֵי רַבִּי וְהָכָא רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן פִּלְגָמְתָה דַר' עֲקִיבָא רַבּוּ שְׁל ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי וְהָוּא אֲסִיקָנָא לַעֲיִל לִפּוּם חַד גִּרְסָא דְכָלִי עַלְמָא קִדָּשָׁה וּמִיּהוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר לְדִידָה שְׁלֵא יְהָא הֵמָּר אַחֵר שִׁילָה דִּהָא מַצִּינוּ אֲבִשְׁלוּם שְׁהַקְרִיב בְּחִבְרוֹן כְּדְכָתִיב (שְׁמוּאֵל ב ט"ו:יז-ח') אֲלֵכָה נָא וְאֲשַׁלְמָה אֶת גִּדְרִי אֲשֶׁר גִּדַּרְתִּי לָהּ' בְּחִבְרוֹן וְכְתִיב (שָׁם) כִּי גִדַּר גִּדַּר עֲבָדְךָ בְּשִׁבְתִּי בְּגָשׁוּר דִאִין לוֹמַר דִּהְוָה מִפְּרִשׁ דְלֹא הִלַּךְ אֲבִשְׁלוּם אֲלֵא לְהִבְיָא מִחְבְּרוֹן שְׁהִיוּ שָׁם טוֹכִים וְלְהַקְרִיבָם בְּגֻבְעוֹן בְּכַמָּה גְדוֹלָה בְּאֵהֶל מוֹעֵד כְּדְבַעֲי לְמִימַר בְּרִישׁ פְּרָק שְׁנִי דְתְּמוּדָה (דָּף יד.) דִּהָא מַסְקִינוּ הֵתֶם עַל כְּרַחֲמִין דְלֹאֲקָרוּבִי בְּחִבְרוֹן בְּכַמָּת יחִיד אֲזַל דְאִי לְהִבְיָא מִחְבְּרוֹן מִבַּעֲי לָהּ וְעוֹד כְּתִיב בְּשַׁמּוּאֵל (א ט) כִּי הוּא יִבְרַךְ הַנָּחָה וּבִשְׂאוֹל כְּתִיב (שָׁם יג) הִגְשׁוּ אֵלֶי הַעֹלָה וְהַשְׁלָמִים וַעֲלֵה הַעֹלָה וּבְקַסּוּד מִזְמִי לָהּ קִרְאִי שְׁהַקְרִיב בְּלִילָה בְּכַמָּה:

מסורת הש"ס
א מגילה י.
ב מגילה ט:
גליון הש"ס
חוס' ד"ה וז' וכו' ולא דק. עיין לעיל דף ס"ב ב' חוס' ד"ה קסבר:
תורה אור השלם

וְהִזְמִים אֲשֶׁר מִלֶּךְ דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל אֲרָבַעִים שָׁנָה בְּחִבְרוֹן מִלֶּךְ וְגו' (מלכים א. ב, יא)

וַיִּלֶךְ הַקֹּהֶל גִּבְעוֹתָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי הִיא הַבְּמָה הַגְּדוֹלָה אֵלֶיךָ וְגו' (מלכים א. ג, ד)

וַיַּחַל לְבָנוֹת בְּחִדָּשׁ הַשָּׁנִי בְּשִׁנִּי בִשְׁנַת אֲרָבַע לְמַלְכוּתוֹ (דברי הימים ב. ג, ב)

וְהִי בְשִׁמוֹנִים שָׁנָה וְאֲרָבַע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִצָּרָיִ' מִצָּרִים וְגו' (מלכים א. ג, א)

כִּי לֹא־בִּאתֶם עַד־עָתָה אֶל־הַמִּנְּוֹחָה וְאֶל־הַנִּחְלָה אֲשֶׁר־יְחִתּוּהָ אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ (דברים יב, ט)

וְאָבֵלְתֶם שָׁם לִפְנֵי יְיָוְהוּא אֱלֹהֵיכֶם וְשִׁמְחֶתֶם בְּכָל־מִשְׁלַח יְדְכֶם אִתֶּם וְגו' (דברים יב, ו)

וְשִׁמְחָת שָׁם אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְסִכַּת עַל־הָאֲרוֹן אֶת־הַפִּדְיוֹת וְשִׁמּוֹת מִן־גִּלְגָּל

הַעֲיִט צָבוּעַ נִחְלָתִי לִי הַעֲיִט סְבִיב עָלָיָה לְכוּ אִסְפוּ וְגו' (ירמיהו יב, ט)

הַיִּזְמָה־לִּי נִחְלָתִי כַּאֲרִיָּה בַּעֲרַר נִתְּנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׁנֵאתִיהָ (ירמיהו יב, ח)

מסורת הש"ס

א שיר השירים רבה
ב חגיגה ו:
ג תוספתא זבחים
ד תוספתא זבחים
ה ספרא צו פרשה ו א
ו ספרא צו פרשה ו ב
ז מעילה ג.

תורת אור השלם

וַיָּגִידוּ לְשֹׂאֵל לֵאמֹר הֲנֵה הָעַם חַטָּאִים לַיהוָה לֵאכֹל עַל הָדָם וַיֹּאמֶר בְּגִדְתֶּם גִּלְרֵאלִי הַיּוֹם אֲבֹן גְּדוּלָּה (שמואל א יד, לג)

וַיֹּאמֶר שֹׂאֵל פְּצוּ בָעַם וְאִמְרַתֶּם לָהֶם הִגִּישׁוּ אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שְׂנִיתוֹ וְשִׁחַטְתֶּם בְּנֶחַ וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִחַטְּאוּ לַיהוָה לֵאכֹל אֶל הָדָם וַיִּגְשׁוּ כָל הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְּיָדוֹ הַלֵּלָה וַיִּשְׁחַטְרֹשׁם (שמואל א יד, לד)

והפשיט את־העלה ונתח אתה לנתחיה (ויקרא א, ו)

שְׁהִכְנִיסָה גֶרֶס בְּדִרְבִּי אֲלַעֲזֹר שְׁהִכְנִיסָה לֵאחֶר שְׁשַׁחֲטָה בַּחוּץ קִלְטוּהָ מַחֲיצוֹת לְכָל דָּבָר גֶּרֶס בְּמִסְכַּת מַעֲיֵלָה (דף ג.) אֶלְמָא אָף קַדְלָשִׁים שְׁשַׁחֲטוּ בְּבִמְה קִטְנָה שְׁהִקְרִיבֹן בְּגְדוּלָּה כַּל דִּין בְּמָה גְדוּלָּה נוֹהֵג בְּהֵן וְשַׁמְעִינן מִנָּה נִמְי דְּבִשְׁעַת הָמָר בְּמָה נִמְי לֹא נִשְׁתַּנָּה דִּין גְּדוּלָּה מִהִלְכְּתָא וְשְׁמִיתֵהּ הִלְשׁוֹנוֹת דְּרַמִּי בַר חֲמַא פְּלִיגִי אַדְרַבֵּי אֲלַעֲזֹר: שְׁהִכְנִיסָה לִפְנִים אַחֶר שְׁשַׁחֲטָה בַּחוּץ וְחִזֹּר וְהוֹצִיאָהּ:

מָהוּ מִי נִהוּג בַּה דִּין קַדְלָשִׁי בְּמָה גְדוּלָּה לְטַעֲנָן בְּתַרומַת חֲזָה וְשׁוּק וְצָרִיד לְהַסְנוּדָּה לִפְנִים אוֹ לֹא: ה"ג דְּתַנּוּ קַדְלָשִׁי קַדְלָשִׁים כּו' וְלֹא גִרְסִין דְּאַתְמָר וְלֹא גֶרֶס אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וּמִלְּשָׁנָה הֵיא בְּמִסְכַּת מַעֲיֵלָה: מוּעָלִין בְּהֵן וְלֹא אִמְרִינן קַמָּאן דְּחִנְקִנָּה דְּמִי וְהִנּוּ לָהּ דְּקַדְלָשִׁים שְׁמַתוֹ דִּיצָאוּ מִיַּד מַעֲיֵלָה כַּדְתַּנִּיא בְּמִסְכַּת מַעֲיֵלָה: ה"ג בְּמִסְכַּת מַעֲיֵלָה וְהִנּוּ נִמְי גִּרְסִין לָה לֹא הִנּוּ דְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּתַנּוּ קַדְלָשִׁי קַדְלָשִׁים שְׁשַׁחֲטוּן בְּדִרוּם מוּעָלִין בְּהֵם וְאִבְעִיָא לָהּ עָלוּ מָהוּ שְׁאֲרֵדוּ רַבָּה אִמֵּר יִרְדּוּ וְרַב יוֹסֵף אִמֵּר אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ רַבָּה אִמֵּר יִרְדּוּ דְלֹא דְמוּ לְשֹׂאֵר פְּסוּלִין שְׁפָסוּלִין בְּקַדְשׁ אֵלֹא כַּמָּאן דְּחִנְקִנָּה דְּמִי אֶלְמָא לְרַבָּה לֹא אִמְרִינן קִלוּט לְרַב יוֹסֵף אִמְרִינן קִלוּט: דְלֹא חֲזִי לֹא מִקְדָּשׁ דְּתַנִּיא בִּסְ' הַמִּזְבֵּחַ (מְקַדָּשׁ) (לְעִיל וּזְבָחִים פּג:) מִתּוֹךְ שְׁנָאִמֵּר כַּל הִנֵּנּוּ בְּמִזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ שׁוֹמַע אֲנִי בֵּין רֵאיוּ בֵּין שְׂאִינוּ רֵאיוּ ת"ל עוֹלָה וְהִנּוּ לֹאוּ רֵאיוּ נִינְהוּ דְלְרַבָּה כַּמָּאן דְּחִנְקִנָּה דְּמִי: דְּחִד מְקוֹם הוּא שְׁהָרִי בַּעֲזוּרָה לְשַׁחֲטוּ: דְּבַעֲי רַבִּי יִנְאי אֲבָרִי עוֹלַת בְּמַת יַחֲיד שְׁעָלוּ לְמִזְבֵּחַ מָהוּ שְׁרִידוּ ה"ג וּבְמַעֲיֵלָה (דף ג.) נִמְי הִכִּי גֶרֶס לָה אֲבָל לֹא דְרַבִּי יִנְאי גֶרֶס לָה הֵתֵם: אֲבָרִי עוֹלָה שְׁשַׁחֲטָה בְּבִמַת יַחֲיד שְׁלֹא בְּמִקּוּמָה הוּא לְגַבִּי בְּמָה גְדוּלָּה קַדְלָשִׁי קַדְלָשִׁים שְׁשַׁחֲטוּן בְּדִרוּם: ה"ג אַתְמָר עוֹלַת בְּמַת יַחֲיד שְׁשַׁחֲטָה בְּלִלָּה רַב אִמֵּר כְּשֶׁר וְשִׁמוּאֵל אִמֵּר פְּסוּל וְקַמְפְּלִגִּי בַּהֲא דְרַבִּי אֲלַעֲזֹר רַמִּי כְּתִיב גָּלוּ אֵלַי הַיּוֹם אֲבֹן גְּדוּלָּה בַּעֲד שְׁהוּא יוֹם אֶלְמָא דְלִלָּה פְּסוּלָה בְּבִמָה קִטְנָה וְהֵתֵם בְּמָה קִטְנָה הוּאִי שְׁהָרִי בְּמִלְחָמָה הִיּוּ רֹדְפִים אַחֲרֵי פִלְשְׁתִּים וּכְתִיב סִיפֹא דְקָרָא וַיִּגְשׁוּ כָל הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְּיָדוֹ הַלֵּלָה: רַב מִלְּשָׁנִי כָּאן בְּקַדְלָשִׁי בְּמָה גְדוּלָּה שְׁהִקְדָּשׁוּ לְשַׁרְב בְּבִמָה גְדוּלָּה ואע"ג דְּאִקְרַבִּינָּהּ בְּבִמָה קִטְנָה בַּעֲיִנן יוֹם: כָּאן בְּקַדְלָשִׁי בְּמָה קִטְנָה קִרְבּוּ בְּלִלָּה: וְשִׁמוּאֵל מִלְּשָׁנִי הָא דְּכְתִיב יוֹם אֲשַׁדְלָשִׁים קֹאִי וְאִפִּילוּ בְּקַדְלָשִׁי בְּמָה קִטְנָה בַּעֲיִנן יוֹם הָא דְּכְתִיב לִלָּה בְּחִלִּין: שְׁחִיטָה הַפְּשִׁט וְנִתּוּחַ כּו' דְלֹא אֲשַׁבְּחֹן בָּהּ מַעוּטָא: בְּמִדְבַר סִינִי: מֵאֵהָל מוֹעֵד וְאֵילָךְ שְׁשֹׁם נֶאֱמָר בְּוִיקָרָא: קֶרֶן וּכְבֹּשׁ וִיסוֹד וְרִבּוּעַ יִלְפִינן לָהּ בְּפִרְק קַדְלָשִׁי קַדְלָשִׁים (לְעִיל וּזְבָחִים סב.) וּבְמִזְבֵּחַ שָׁל מִשְׁכַּן כְּתִיב כִּיּוֹר וְכֹן בֵּין אֵהָל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כְּתִיב בַּה (שְׁמוֹת ל': י"ח): חֲזָה וְשׁוּק תִּנּוּפָה לִפְנֵי ה' כְּתִיב בָּהּ (וַיִּקְרָא ז': ל'): שְׁחִיטָה הַפְּשִׁט וְנִתּוּחַ כּו' דְלֹא אֲשַׁבְּחֹן בָּהּ מַעוּטָא: דָּם לְוִירָקָה מִתִּיר אֶת הַבֶּשֶׂר בְּוִירָקָה וּמִקָּמִי וְוִירָקָה אֲסִינְרָא: וּמִפְּגַל פְּגוּל נוֹהֵג בְּהֵן כְּדִילֵיף לְקַמּוֹ: וּמוֹמִין דְלֹא אֲשַׁבְּחֹן דְּשְׁרִינְהוּ בְּקִטְנָה: חֲזָה לְאֲכִילָה: אֲבָל הֲזָמֵן וְהַגּוֹמֵר וְהַטְּמָא כּו' סִיפֹא דְמִתְנִי' הִיא וְלֹא בְּפִרְיָתָא הוּא: מִזִּין לַעֲשׂוֹת זָמֵן לְהִיּוֹת נִפְסָל בְּנוֹתֵר: הֵלֵן הִנּוּ נוֹתֵר: וְהִיוָצֵא יִשְׂרָף נִפְקָא לֹן בְּפִסְחִים (דף פב.) מִקֵּן לֹא הוּבָא אֶת דְּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה הִנְתָּה לְפִיכַף אֲכַל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ הָא אִם לֹא הִנְתָּה פְּנִימָה רֵאוּיָהּ הִיא לְשַׁרְף: מָה יוֹצֵא כְּשֶׁר בְּבִמָה קִטְנָה שְׁהָרִי כְּשֶׁרָה בְּלֹא מַחֲצוֹת אָף לֹן כְּשֶׁר וּמַעֲמָה לֹא יִהָא

הֲזָמֵן פּוֹסֵל דִּהָא אֶתְיָא מִהָאִי דִּינָא כְּדָאִמְרוּ: וְדִין הוּא מִדְרָךְ אֲסֶרֶת שְׁיָהָא הֲזָמֵן פּוֹסֵל בַּה:

וְשְׁהִכְנִיסָה לִפְנִים וְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ – מָהוּ? מִי אִמְרִינן:

בִּינן דַּעֲיִילָא – קִלְטָה לָה מַחֲיצָתָא; או דְלִמָּא, בִּינן דְּהָדָר – הָדָר? אֲבָלֹאוּ הִיִּינוּ פְּלוּגֵתָא דְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף? דְּתַנּוּ: קַדְלָשִׁי קַדְלָשִׁים שְׁשַׁחֲטוּן בְּדִרוּם – מוּעָלִין בְּהֵן, וְאִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ. וְאִיבְעִיָא לָהּ: יִרְדּוּ, מָהוּ שְׁיַעֲלוּ? רַבָּה אִמֵּר: לֹא יַעֲלוּ, וְרַב יוֹסֵף אִמֵּר: יַעֲלוּ. תִּיבְעִי לְרַבָּה, תִּיבְעִי לְרַב יוֹסֵף. תִּיבְעִי לְרַבָּה: עַד כָּאן לֹא קֹאִמֵר רַבָּה – אֵלֹא בְּמִזְבֵּחַ; דְּחֲזִי לִיָּה מְקַדָּשׁ, דְלֹא חֲזִי לֹא מְקַדָּשׁ; אֲבָל מַחֲיצָה, אָף עַל גַּב דְלֹא חֲזִי לִיָּה – קִלְטָה. או דְלִמָּא, אֲפִילוּ לְרַב יוֹסֵף – עַד כָּאן לֹא קֹאִמֵר רַב יוֹסֵף הֵתֵם, אֵלֹא דְּחִד מְקוֹם הוּא; אֲבָל הִכָּא, דְּתַרִּי מְקוּמוֹת נִינְהוּ – לֹא. או דְלִמָּא לֹא שְׁנָא? תִּיקוּ. מִיִּלְתָּא דְּפִשְׁיטָא לִיָּה לְרַבָּה בְּחִד גִּיסָא, וְלְרַב יוֹסֵף בְּחִד גִּיסָא – מִיבְעִי לִיָּה לְרַבִּי יִנְאי. דְּבַעֲי רַבִּי יִנְאי: אֲבָרִי עוֹלַת בְּמַת יַחֲיד, שְׁעָלוּ לְמִזְבֵּחַ וְיִרְדּוּ – מָהוּ? הִיכָא דְלֹא מְשַׁלָּה בְּהֵן הָאוּר – לֹא תִיבְעִי לָךְ; כִּי תִיבְעִי לָךְ – הִיכָא דְמְשַׁלָּה בְּהֵן הָאוּר. מָאִי? תִּיקוּ. אִיתְמַר: שְׁחִיטַת לִילָה בְּבִמַת יַחֲיד – רַב וְשִׁמוּאֵל; חִד אִמֵּר: כְּשֶׁרָה, וְחִד אִמֵּר: פְּסוּלָה. וְקֹא מִיפְּלִגִּי בְּדִרְבִּי אֲלַעֲזֹר; דְּרַבִּי אֲלַעֲזֹר רַמִּי קֹרָאִי אֶהְדָּדִי – כְּתִיב: ”וַיֹּאמֶר בְּגִדְתֶּם גָּלוּ אֵלַי הַיּוֹם אֲבֹן גְּדוּלָּה”, ^(כ)וּכְתִיב: ”וַיֹּאמֶר שֹׂאֵל פְּצוּ בָעַם וְאִמְרַתֶּם לָהֶם הִגִּישׁוּ אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שְׂנִיתוֹ וְשִׁחַטְתֶּם בְּנֶחַ וְאָכַלְתֶּם, וְלֹא תִחַטְּאוּ לַיהוָה לֵאכֹל עַל הָדָם. וַיִּגְשׁוּ כָל הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְּיָדוֹ הַלֵּלָה, וַיִּשְׁחַטּוּ שָׁם”. מִר מִלְּשָׁנִי: כָּאן בַּחוּלִין, כָּאן בְּקַדְלָשִׁים. וּמִר מִלְּשָׁנִי: כָּאן בְּקַדְלָשִׁי בְּמָה גְדוּלָּה, כָּאן בְּקַדְלָשִׁי בְּמָה קִטְנָה. ^(ז)אִיתְמַר: עוֹלַת בְּמַת יַחֲיד – רַב אִמֵּר: אִין טַעוּנָה הַפְּשִׁט וְנִיתּוּחַ, וְרַבִּי יוֹחֲנָן אִמֵּר: טַעוּנָה הַפְּשִׁט וְנִיתּוּחַ. וְקֹא מִיפְּלִגִּי בְּדִרְבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי – דְּתַנִּיא, רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר: עוֹלָה שְׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר – אִין טַעוּנָה הַפְּשִׁט וְנִיתּוּחַ; שְׂאִין הַפְּשִׁט וְנִיתּוּחַ אֵלֹא מֵאֵהָל מוֹעֵד וְאֵילָךְ. מִר סָבַר: מֵאֵהָל מוֹעֵד וְאֵילָךְ – לֹא שְׁנָא בְּמָה גְדוּלָּה, וְלֹא שְׁנָא בְּמָה קִטְנָה. וּמִר סָבַר: בְּבִמָה גְדוּלָּה אִין, בְּבִמָה קִטְנָה לֹא. ^(ח)תַּנִּיא כְּוִתִּיָּה דְרַבִּי יוֹחֲנָן: דְּבָרִים שְׁפִין בְּמָה גְדוּלָּה לְבִמָה קִטְנָה – קֶרֶן וּכְבֹּשׁ וִיסוֹד וְרִיבּוּעַ בְּבִמָה גְדוּלָּה, וְאִין קֶרֶן וִיסוֹד וּכְבֹּשׁ וְרִיבּוּעַ בְּבִמָה קִטְנָה. כִּיּוֹר וּכְנֹז בְּבִמָה גְדוּלָּה, וְאִין כִּיּוֹר וּכְנֹז בְּבִמָה קִטְנָה. חֲזָה וְשׁוּק בְּבִמָה קִטְנָה. ^(ט)דְּבָרִים שְׁשִׁוּוּתָה בְּמָה גְדוּלָּה לְבִמָה קִטְנָה: שְׁחִיטָה בְּבִמָה גְדוּלָּה וּקִטְנָה, הַפְּשִׁט וְנִיתּוּחַ בְּגְדוּלָּה וּקִטְנָה, דָּם מִתִּיר וּמִפְּגַל בְּגְדוּלָּה וּקִטְנָה, מוֹמִין וְזָמֵן בְּגְדוּלָּה וּקִטְנָה. אֲבָל נוֹתֵר וְהַזָּמֵן וְהַטְּמָא – שְׁוִין בְּזָה וּבָזָה. ^(י)תַּנּוּ רַבְּנָן: מִזִּין לַעֲשׂוֹת זָמֵן בְּבִמָה קִטְנָה כְּבִמָה גְדוּלָּה? אִמְרָה תוֹרָה: לֹן יִשְׂרָף, וּפִיגּוּל יִשְׂרָף; מָה פִּיגּוּל – פְּסוּל בְּבִמָה, אָף לֹן – פְּסוּל בְּבִמָה. ^(י)אוּ כְּלִף לְדָרְךָ זוּ – דִּהָא אִמְרָה תוֹרָה: לֹן יִשְׂרָף, וְיוֹצֵא יִשְׂרָף; מָה יוֹצֵא – כְּשֶׁר בְּבִמָה, אָף לֹן – כְּשֶׁר בְּבִמָה. וְלֹאוּ קַל וְחוֹמֵר הוּא מַעוּפּוֹת:

מָה

עֵין מִשְׁפָּט נֵר מִצּוּה

א מיי פג' מהל' מעילה הל' א:

ב מיי פג' מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:

עין משפט
נר מצוה

א מיי פג מהלי איסורי המזבח
הל א:

ב מיי פי"ח מהלי פסולי
המוקדשין הל ז:

ג מיי פג מהלי פסולי המוקדשין
הל א:

ומה עופות וְשֵׂאִין המום פּוֹסֵל בֶּהֱן דְּאָמַר מַר (תמורה דף יד.) אִין תּמוֹת וְזָרוֹת בְּעוֹפוֹת: זמן פּוֹסֵל בֶּהֱן דִּהֵא רַבִּינָהּוּ לֵהוּ גַבִּי פִגּוּל בִּפְּ' בֵּית שְׁמַאי (לעיל זבחים מד.) אֱלָמָא פְּסוּל בִּהּוּ זְמַן: תוֹרַת זָבַח הַשְּׁלָמִים תוֹרָה אַחַת לְכָל הַשְּׁלָמִים וְאַפִּילוּ לְשַׁלְמֵי בָמָה קִטְנָה לָמָּה שְׁאֲמוּר בַּעֲנָן וּמָה אָמוּר בָּאוּתוּ עֲנָן זְמַן לַתּוֹדָה וְזְמַן לְשַׁלְמִים וּמִחֻשְׁבֵּת פִּגּוּל וְהָא דְאַצְטְרִיד לְרַבּוּינָהּוּ מִשּׁוּם דְּאַתִּי מִבְּנִין אָב דִּהֲלֹן יִשְׂרָף וְהִיּוֹצֵא יִשְׂרָף דְּלֵא יִפְסֹל בִּהּ זְמַן לְפִיכָךְ הֶצֱרַךְ לְרַבּוּתוֹ: לַעֲשׂוֹת זְמַן בָּמָה קִטְנָה כְּזֶמַן בָּמָה גְּדוּלָּה לַתּוֹדָה יוֹם וְלֵילָה וְלִשְׁלָמִים שְׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אַחַד וְנוֹתֵר נָמִי מִפִּגּוּל יְלִיף (שם) מִג"ש דַּעֲזוֹן עֲזוֹן וְטָמֵא נָמִי בִּהְיֵיא פְּרִשְׁתָּא בְּתִיב (וַיִּקְרָא ז':כ') וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל וְגו':

אבִּמָּה עוֹפוֹת, וְשֵׂאִין הַמוּם פּוֹסֵל בֶּהֱן – זְמַן פּוֹסֵל בֶּהֱן; קִדְּשֵׁי בָמָה קִטְנָה, וְשֶׁהַמוּם פּוֹסֵל בֶּהֱן – אֵינּוּ דִּין שְׁזֶמַן פּוֹסֵל בֶּהֱן?! יָמָּה לְעוֹפוֹת – שְׁכָן אִין הָזֵר כְּשֶׁר בֶּהֱן; תֹּאמַר בְּבָמָה קִטְנָה, וְשֶׁהָזֵר כְּשֶׁר בִּהּ – לֹא יִהְיֶה זְמַן פְּסוּל בִּהּ?! תִּלְמוּד לּוֹמַר: "וְזֹאת תּוֹרַת זָבַח הַשְּׁלָמִים" – לַעֲשׂוֹת זְמַן בָּמָה קִטְנָה כְּזֶמַן בָּמָה גְּדוּלָּה.

הַדְּרוֹן עָלֶיךָ פֶּרֶת חֲטָאת, וּסְלִיקָא לָהּ מִסְכָּת זָבָחִים

חדושי אגדות — מהרש"א

דף מא:

משל למלך בשר ודם שכעס על אוהבו כו'. פירש רש"י על אוהבו צבור ומיעט בסרחונו קיצר בדברים עכ"ל בהך משל ה"ל צבור למעליותא לגבי כהן משיח ולא כן באידך משל למלך ב"ו שסרחה וכי' דהוי ליה גריעותא לצבורא דכביכול אין כאן קדושה כפי' רש"י והוא דחוק ונראה לפרש דהכי נמי הכא בהאי משל למעליותא דכהן המשיח קאמר דהוא אוהבו של מלך שהוא משרת ה' ובו נאמר ואת הקדוש והקריב אליו וקאמר דמיעט בסרחונו ומפני שחביב קבלת קרבנו לה' הזכיר שקרבנו מהודר בב' כליות והיותרת למעט סרחונו ובאידך משל נמי נאמר בו פרכת הקדש כי מתוך חבתו נשאר בקדושתו משא"כ בצבור שהם אינם רק פמליא וחיל שלו כשחטאו נגדו חללו קדושתן אליו וק"ל:

דף נג:

בחלקו של טורף כו'. סוגיא זו אתיא כמ"ד בפ"ק דיומא ירושלים נתחלקה לשבטים דתניא מה היה בחלקו של יהודה העזרות והר הבית והלשכות ומה היה בחלקו של בנימן אולם והיכל וקדשי קדשים ורצועה יוצאה וכו' כדמסיק נמי הכא וכן משמע קצת בספר שופטים בקרא דיד שניהם היו בירושלים דכתיב וילחמו בני יהודה בירושלים וילכדו אותה וגו' וכתיב ואת היבوسی יושב ירושלים לא הורישו בני בנימן וגו' וכן משמע בספר יהושע גבי חלוקי גבולי יהודה ובנימן ובברכות דמש"ה נמי נסמכו ברכותיהם אלא שלוי מפסיק ביניהם מפני ששבט לוי היה לו שם ויד בין שניהם כדכתיב כההוא ענינא יורו משפטיך ליעקב וגו' דהיינו בלישכת הגזית שהיה בחלקו של יהודה וישימו קטורה באפך וכליל וגו' היה בחלקו של בנימן דהיינו בהיכל שהיה שם הקטורת וכליל על מזבחך כדמסיק הכא באחסנתיה יתבני מדבחא ולפי הטעם דכתר כהונה לחוד וכתר מלכות לחוד ולכך המקדש שהוא כתר כהונה לא היה בחלק יהודה אשר לו המלוכה אבל לשכת הגזית ששם המשפט היה בחלקו כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ ח"ש שלא היה אותה אמה שאין לה יסוד בחלקו של טורף שהוא בנימן שנאמר ביה זאב יטרף כיון דלא נמשכה מלכותו של שאול דימה אותו לזאב שהוא טורף כדאמרינן סוף פ"ק דבבא קמא אבל יהודה שמלכות בית דוד נמשכת דימה אותו לארי שהוא דורס והוא מלך בחיות וכיון שהמזבח שהוא כתר כהונה אינו ראוי להיות במקום מלכות ע"כ אותה אמה שלא היה בחלקו של טורף אלא בחלקו של דורס לא היה לה יסוד ודו"ק:

והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לנטלה וכו'. ובפ"ק דיומא גרסי' בכל יום לבולעה וכו' דהיינו שהיה מצטער להיות אותה אמה מובלעת בחלקו ותפול בגורלו ויהיה גם לאותה אמה יסוד כשאר כל המזבח. ושאמר לפיכך זכה וכו' ונעשה אושפויכן וכו'. קצת מגומגם דממה שאמר והיה מצטער וכו' משמע דידע בנבואה שיהיה כל המקדש בחלקו חוץ מאותה אמה והיאך קאמר אח"כ שזכה מחמת צער זה ליעשות אושפויכן לנקב"ה ובסוטה פרק א"נ ניחא טפי דקאמר דמשום שירד שבטו של בנימן תחלה לים לפיכך זכה בנימן הצדיק ונעשה אושפויכן וכו' ונראה לפרש דסוגיא דהכא אתיא כמאן דאמר התם דשבטו של יהודה ירד תחלה לים ודו"ק:

דף נד:

מ"ד וילך דוד וגו'. הכי כתיב בספר שמואל וילך הוא ושמואל וישבו בנויות ויגד לשאול לאמר הנה דוד בנויות ברמה והתלמוד קיצר הכתובים לפי המכוון מעניינו והכי קאמר דכ"מ שנזכר עיר שמואל לא קראה בשם אלא רמה וכאן קראה בנויות ברמה ללמוד וכו'. ומ"ש א"י גבוה מכל הארצות וכו'. ע' פירש"י והכי איתא בהדיא בר"פ עשרה יוחסין ע"ש. מיהו נראה דמבעיא לן הכא דמשום הכי נקרא נויו של כל העולם לפי שהוא ראש כל ההרים של העולם:

בכולהו כתיב וירד וכו' מבואר באורך בפרש"י ואקצר דבריו כי ארץ יהודה היה גבולו מים המלח שהוא מורחו של א"י עד הים הגדול שהוא גבול מערב א"י ומצד דרום היה ארץ אדום גבולו ומצד צפון היה גבולו לנגב בנימן ונגב שאר השבטים כי אורך נחלת בנימן לא היה ממזרח למערב עד הים אלא עד ירושלים ח"ש שבגבולי יהודה בכולהו לגבי שאר שבטים דהיינו מירושלים עד סוף מערב כתיב וירד ותאר וגבי גבולי יהודה אצל שבט בנימן כתיב מתחלת מזרח עד כתף היבوسی שהיא ירושלים כתיב ממזרח למערב ועלה חוץ מעליה אחת שהזכיר אחריה שהוא על ראש ההר דהיינו עין עיטס דלכך היה סבור למבני שם עוד פרש"י עין עיטס נראה שהוא מעין מי נפתוח האמור וכו' ע"ש וכ"כ בזה בגבולי בנימן דכתיב שם שיצא הגבול (מתחלת) מערה במעין מי נפתוח ואח"כ כתיב וירד הגבול אל קצה ההר אשר על פני גי בן הנזם וגו' וירד עין רוגל וגו' וכל הגבולים דכתיב ביהודה ועלה כתיב בבנימין וירד לפי שגבי יהודה התחיל ממזרח למערב עד ראש ההר מעין מי נפתוח אבל בבנימין התחיל ומונה ממערב גבולו שהוא ראש ההר ומעין מי נפתוח עד המזרח ע"כ נכתב לשון ירידה ואי הוה גרסי' בכולהו כתיב ועלה ובבנימן כתיב וירד וכו' הוה ניחא טפי ודו"ק:

ניתתי ביה קליל וכו'. ואע"ג דהשתא עין עיטס הוא יותר גבוה מבית המקדש מ"מ קאמר שפיר וקמת ועלית וגו' לבה"מ מכל שעריך דלא נחשב עין עיטס להיות עיר ושער דלא היה מופלג מבית המקדש כי אם כ"ג אמות כפרש"י בחומש ע"ש:

שנתקנא בו דואג דכתיב קנאת ביתך וגו'. משמע ליה על דואג דכתיב בקרא דלעיל מיניה מזור הייתי לאחי ונכרי וגו' דהיינו בעיני דואג היה נחשב דוד לזר ולנכרי מצד בני אמי שהוא ממזאב כדאמרי' בפרק הערל ושאמר ליה דואג לשאול על דוד שאל נא אם הוא ראוי לבא בקהל כו'. שאמר זה שמצד הקנאה שראה בדוד בענין מקום הבית המקדש שכיון מקומו וק"ל:

כאפרתה זה יהושע וכו'. דנהא משבט אפרים נקרא אפרתי כמו האפרתי אתה וגו' וק"ל:

יער זה בנימן שנאמר זאב וגו'. כל המקרא נאמר על שם קדשי המקדש כפירוש המתרגם וכדאיתא במדרשות ולכן לא נאמר כי יער הוא רמז ליהודה שנמשל לאריה ואולי עוד כי שדה יער הוא משל לזאב שהוא דר ביער ולפעמים הוא בא בשדה למצוא שם לטרוף טרף מהבהמות שדה מה שאין כן ארי הוא הדורס גם חית יער ולא יצא בשדה וכמ"ש הכם אריה מיער זאב ערבות וגו' וק"ל:

דף סב.

בשלמא בית מינכרא צורתו אלא מזבח וכו'. ר"ל דמזבח אע"ג שהיה לו ג"כ יסוד לא מינכרא ביה כמו ביסוד החומות שהיו ודאי עמוקים עד התהום כדמשמע בפרק אלו הן הגולין אבל אין לפרש כיון דהוסיפו על המזבח עד ששים אמות פריך מזבח מנא ידעי מקומו דמ"מ לפי היסוד הראשון היו יכולין לשער ולהוסיף מכל צד ודו"ק:

אמר רבי אלעזר ראו מזבח בנוי כו'. נראה כמ"ש מזבח של מעלה מכוון כנגד מזבח של מטה והיינו שהראה להם המזבח של מעלה ומיכאל כו' שיכונו לבנות כנגדו מזבח של מטה ור"י נפחא אמר שהראה להם הקב"ה במקום המזבח אפרו של יצחק שהוא צבור ומונח לדורות שם כמ"ש ה' יראה כפרש"י בחומש ורשב"ן אמר מכל הבית כולו הריחו וכו' שהראה להם הקב"ה כאילו הכל בנוי וריח הקטרת ודאי מגיע בכל המקדש כדאמרינן בעלמא שהגיע הריח עד יריחו חוץ מבמקום מזבח ששם ריח שריפת האיברים ביטל את ריח הקטרת:

דף סב:

בני אחתיה דרבי טרפון וכו' קרי עליהם בני קטורה וכו'. עי' פרש"י ולכאורה טפי הל"ל קרי עלייהו בני עשו דאף שבני אברהם ויצחק אתם אבל לא כבני יעקב וי"ל כששת הרמב"ם דבני קטורה חייבים במצות מילה ח"ש להם בני קטורה גם שאתם נמולים גם בני קטורה כמותכם במילה ועי"ל שלא קראם בני עשו שהיה חס על כבוד גיסו גם אם יאמר בני בשמת ואהליבמה היה מזלזל בכבוד גיסו שהם היו נשי עשו אבל בני קטורה לא היה מזלזל בכבוד גיסו ובכבוד אחותו דקטורה כשרה היתה ע"ש מעשיה נאים כקטורת וק"ל:

דף פח:

למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה לומר וכו'. עיין פרש"י קצת קשה דבהפך הל"ל למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות ופירושו בפרק יש בערכין ניחא טפי שפירש שכ למה נסמכה בפרשת תצוה נסמך ענין המלואים לבגדי כהונה עכ"ל. ומיהו ק"ק לפירושו שם דמאי קושיא למה נסמכה דהא ודאי שפיר נסמכה דבתחלת עבודת אהרן במלואים הוצרך מקודם ללבוש בגדים של כהונה אבל בפרשת צו לגבי מעשה שסמך כל תורת הקרבנות לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם וכו' לבגדי כהונה שפיר קאמר למה נסמכה לכל הקרבנות אלו ובפרשת תצוה גבי צווי לא נסמכה אלא למילואים וקאמר ללמדך כמו שכל אלו הקרבנות באין לכפרה כך הבגדים מתכפרין:

כתונת מכפרת על שפיכות דמים דכתיב ויטבלו את הכתונת וגו'. עי' פירוש רש"י ועוד י"ל שהכתונת הוא הבגד באדם הקרוב לגוף ולבשר והוא מגואל בדם ביותר בכל נהרג וע"כ כתונת זה מכפר על כך. ואמר מכנסים מכפר על גלוי ערוות דכתיב ועשה להם מכנסי וגו' מגופא דקרא מייתי לה דמשמע דהמכנסים הם משום גידור ערוה ולהכי שינה כאן דבכולהו כתיב ועשית ובכאן כתיב ועשה להם מכנסי בד וגו' דמשמע שיהיה צורך להם בגידור ערוה. ואמר מצנפת וכו' יבא דבר שבגובה וכו'. כי כיסוי הראש מביא לידי אימה דשמיא כדאמרינן בסוף פרק מי שהחשיך ברב נחמן בר יצחק דלא שבקתיה אימיה גלי רישיה. ואמר אבנט מכפר על הרהור הלב אהיכא דאיתא. כפרש"י הכא ובפרק יש בערכין מייתי לה מקרא דכתיב והיה על לב אהרן וטעות הוא דהאי קרא בחושן כתיב ולא באבנט. ואמר חושן מכפר על הדינין שנאמר ועשית חשן משפט. פירוש מכפר על עוות הדין כפרש"י בחומש ח"ש ונשא אהרן את משפט וגו' דהיינו נשיאת עון המשפט. ואמר אפוד מכפר על ע"ז דכתיב אין אפוד וגו'. ומצינו בע"ז שהיו ג"כ עושין אפוד כמ"ש בפסל מיכה ויעש אפוד ותרפים וגו' אלא דמייתי האי קרא דהושע דהל"ל לפי פשוטו אין אפוד ואין תרפים כדכתיב לעיל מיניה אין זבח ואין מצבה כפרש"י שם וע"כ דרשוהו הכא באין אפוד של כהן גדול יש עון תרפים. ואמר מעיל מכפר על לה"ר כו' ויכפר על מעשה קול. מהידוע כי קול ודיבור רע עושה מעשה ופעולה לבראו לו מקטרג אחד וזה המעיל הוא בהפך זה דכתיב ביה ונשמע קולו בבואו אל הקדש וגו' שקול זה מבריח את המקטריגים לו בדרך בואו. ואמר ציץ מכפר על מעשה עזי פנים וכו' ומצח אשה זונה וגו'. מורה על העזות דכתיב בסיפא דקרא מאנת הכלם אף על גב דבהאי קרא מפרש ונשא אהרן את עון הקדשים דהיינו שמכפר על שנקרב בטומאה מכל מקום מדקבעו לו לציצן מקום המצח דרשו לכפר על עזות מצח וק"ל:

ודע דבפרק יש בערכין פריך והא אהך דעל שבעה דברים באים נגעים וחשיב לשון הרע ושפיכת דמים וגילוי ערויות וכו' ומשני שם לא קשיא הא וכו' אי לא אהני מעשיו מעיל מכפר מזה משמע דלא הוה קא מקשה אלאאמעיל וכתב רש"י שם ואי קשיא אמאי לא מותיב משפיכת דמים וג"ע וכו' תירץ מהא דתניא בגדי כהונה מכפרין וכו' אלא על האחרים וכו' ע"ש והתוס' דחו פירושו וכתבו תירוצים אחרים על זה ע"ש ולי נראה ליישב דודאי הא דקאמר דבגדי כהונה מכפרין על ש"ד וג"ע וע"ז היינו אשונג דוקא אבל אמוזי ודאי דאין בגדי כהונה מכפרין אלא הנגעים באין עליו בש"ד ובג"ע במזיד כדמייתי בש"ד דיואב שהיה מזיד אבל מלה"ר דלא שייך אלא במזיד פריך שפיר ובהא יתיישב נמי מה שדקדקו התוספות אדהכא מההיא דמיום שחרב בהמ"ק אע"פ שבטלו ד' מיתות דין ד' מיתות לא בטלו דההיא במזיד איירי ומיהו מהא דפריך הכא מעגלה ערופה משמע קצת דהך דבגדי כהונה מכפר במזיד איירי ויש ליישב ודו"ק:

ב' דברים לא מצינו להם כפרה בקרבנות וכו'. נראה ע"פ מ"ש שם בערכין דבג' עבירות שהם ע"ז ג"ע ש"ד כתיב גדולה ובלשון הרע כתיב גדולות ואהא קאמר מכלל אלו עבירות הגדולות יש בהן דהקרבן מכפר עליהם בשונג כגון שעירי ע"ז וכגון כל חייבי כריתות בעריות בשונג מביאין קרבן חטאת אבל ב' עבירות גדולות שהם לה"ר וש"ד לא מצינו להם כפרה כלל בקרבנות אבל מצינו להם עגלה ערופה בש"ד דומה לקרבן וכן קטורת לה"ר שהוא בא למקדש כקרבן ומייתי ויתן את הקטורת ויכפר וגו' על מה קטורת מכפר על לה"ר וכו' פרש"י פ' טרף בקלפי בההיא דקרח לה"ר דכתיב אתם המיתם את עם ה' וסתם לה"ר בחשאי עכ"ל ודבר שבחשאי דקאמר אע"ג דבההיא שעתא בפרהסיא היה ויעמוד בין המתים ובין החיים וגו' מכל מקום דבר שבחשאי מקרי דכל השנה מקטירין בהיכל בחשאי כפרש"י וק"ל:

חדושי אגדות – מהרש"א • זבחים

רש"י למה נסמכה בסדר צו את אהרן זאת תורת העולה. נראה דהוקשה הלא בר"ח ניסן נצטוה על הקרבנות והבגדים היו קודם לכן בימי המלואים א"כ ראוי לכתוב פ' הבגדים ואח"כ פ' הקרבנות וזה שדקדק רש"י והדר קח את אהרן וגו':

דף קא:

לא נתכהן פנחס וכו'. פרש"י בחומש אע"פ שכבר ניתנה כהונה לזרעו של אהרן לא ניתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו ולתולדותיהם שיולידו אחר המשחתן אבל פנחס שנולד קודם ולא נמשח לא בא לכלל כהונה ע"כ. וכן שנינו בזבחים לא נתכהן פנחס וכו' עכ"ל ע"ש:

ולר"א נמי הכתיב וכו'. יש לדקדק אמאי לא פריך מהאי קרא לרבי שמעון דפנחס כבר כהן היה בימי מלואים כדקאמר והלא פנחס היה עמהן ומאי קאמר במעשה זמרי והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וי"ל שהבטיחו הקב"ה על הכהונה גדולה שתהיה לעולם מזרעו של פנחס וכן היה משהעביר הכהונה מאביתר שהיתה מאתמר לצדוק נשארה הכהונה לעולם מזרעו של פנחס וק"ל:

ההוא לברכה וכו'. פרש"י בשרו שלא תפסוק כו' ע"ש. ק"ק דמ"מ כיון דלא זכה לכהונה אלא משום שלום וכאן בשרו על כך מאי האי דקאמר קרא הכא תחת אשר קנא וגו' דמשמע דבשביל מעשה שעשה זמרי וכו' לכך ויש ליישב ודו"ק:

ההוא ליחס זרעו הוא דאתא וכו'. בפ"י רש"י בגמרות שלנו לא פירש כלום בזה ובע"י מצאתי הפי' כעין שכתבנו לעיל לר"ש דכששם שלום נתייחס ליקרא כהן להיותם זרעו כה"ג שלא היה כה"ג אלא מפנחס עכ"ל:

דף קב.

ואין זר רואה הנגעים וא"ת אהרן וכו' קרוב הוא וכו'. במשה נמי המ"ל קרוב הוא ואין קרוב רואה וכו' אלא דהאמת קאמר דזר הוא ולמ"ד נמי משה כהן היה הא מסיק דלגבי נגעים מיהת זר מקרי דאהרן ובניו כתובין וכו' וכן אלעזר ואיתמר קרובים מקרי לה אבל למ"ד פנחס כהן היה באותה שעה ק"ק אמאי לא ראה הוא ואם הוא מקרי קרוב יש להוכיח מהכא דראשון בשלישי פסול לעדות וק"ל:

חלק לה הקב"ה כבוד אני כהן ואני מסגירה ואני חולטה וכו'. הסגר הוא בשבוע ראשון והחלט בשבוע שני ויש לדקדק דהא קאמר קרא תסגר שבעת ימים ואמר' בפרק כיצד הרגל ואביה ירק ירק וגו' הלא תכלם שבעת ימים ק"ו לשכינה י"ד יום אלא דיו וכו' וי"ל דקאמר אני מסגירה ואני חולטה דהיינו י"ד כפי הסברא מתוך הק"ו וקרוב לזה כתבו התוספות בפ' כיצד הרגל דנקט י"ד יום כנגד ב' הסגרות דהיינו י"ד יום דאין הסגר פחות משבעה עכ"ל ע"ש:

חמשה שמחות היתה אלישבע וכו'. ואבלה על ב' בניה וכו' במדרש ילקוט מביאו אקרא לשחוק אמרתי מהחול מעורבב הוא השחוק ששחק מדת הדין על אלישבע שראתה ד' שמחות ביום אחד וכו' ולא חשיב שם בן בנה דהיינו פנחס וצ"ל דס"ל לההוא מדרש כמ"ד לעיל דלא נתכהן פנחס עד מעשה זמרי או עד ששם שלום וכו' גם קאמר שם ב' בניה סגני כהונה ואפשר דר"ל נדב ואביהו שמתו אבל בתלמוד קאמר בנה סגן והיינו אלעזר שנעשה סגן אחר שמתו ויש לדקדק אמאי נקט אלישבע ולמה לא נקט אהרן גופיה שראה ה' שמחות או ד' כפי המדרש שהוא כ"ג ואחיו מלך ובנו סגן ובן בנו משוח מלחמה וניסו נשיא השבט וכו' וע' מה שכתבתי במסכת הוריות בזה:

כל חרון אף שבתורה יש בו רושם וכו' בעל צרור המור מפרש ליה דוקא בחרון אף שנכתב לגבי השם וכתב שם טעם לפי דעתו ואינו כן דהא פריך לקמן מחרי אף דגבי משה וסתמא קאמר כל חרון אף שבתורה וכו' והנראה לפרש דכמה חרון כתיבי בתורה ובקצתם הוסיף בהם לומר אף שהוא רמז על הרושם שבא אחריו בקרא הן שיהיה הרושם במעשה שאחריו כגון וחרה אפי והרגתי וחרה אפי בהם וגו' הן שיהיה הרושם אחריו בדבור של כעס כמו ויחר אף יעקב ברחל וגו' התחת אלהים אנכי וגו' וכמוהו ויחר אף בלק וגו' ויחר אף אליהוא וגו' וכן משמע לקמן דבדבור של כעס הבא אחריו מקרי שפיר רושם דקאמר והכתיב ויצא משה בחרי אף ולא א"ל מידי אבל כאן קאמר ר"י בן קרחה דלא הוזכר כלל רושם אחריו בין בדבור בין במעשה ומוזה למדו לומר בפרק הזורק מהא דכתיב ויחר אף ה' בס שגם אהרן נצטרע ולמ"ד דלא נצטרע מוקי לה התם בנויפה ונוזכר זה הרושם במעשה שאחריו דכתיב ויחר אף ה' בס וילך דהיינו שפירשה שכינה מהם שהיו בנויפה:

והלא כהן הוא ה"ק אני וכו'. פסיקא ליה דכהן היה מרעבד עבודה בשבעת ימי מלואים ולהכי כתיב משה ואהרן בכהניו ונפסקה לו כהונה אלא שניטלה ממנו בחרון אף וחד אמר דלא נפסקה לו כלל הכהונה אלא בו' ימי מלואים וי"א סברי דמעולם לא ניטלה ממשה אלא מזרעו ומיייתי מדכתיב משה ואהרן בכהניו וגו' משמע ליה בכהניו קאי נמי אמשה וכינוי דכהניו קאי אקב"ה כמו שלא פסקה הכהונה מאהרן כל ימיו כך לא פסקה ממשה כל ימיו אלא מזרעו ויש לדקדק מדקאמר כתנאי משמע דרב דאמר לעיל משה רבינו כ"ג היה לא אתי כחכמים דסברי הכא לא נתכהן משה אלא בו' ימי המלואים הא רב נמי דסבר דמשה כהן גדול היה מיייתי מקרא דאיל המלואים וגו' ויש לומר דרב דאמר כהן גדול אי בו' ימי המלואים הוא מאי אשמועינן האי קרא שעבד בו' ימי המלואים אלא ע"כ דאשמועינן דנפסקה לו הכהונה וק"ל:

אמר ר"ל סטרו ויצא וכו'. יש לדקדק דמשמע אף זה נאמר בו רושם היינו שנאמר מפורש בקרא כמ"ש לעיל והיכן מפורש זה הרושם בתורה ואפשר משום כבודו של מלך לא פרסמו הכתוב שסטרו ודו"ק:

מלך הוא והסבר וכו'. מפרש"י נראה דתרווייהו דריש מלשון לקראתו ע"ש. ועוד נראה לפרש למ"ד העיז פניך בו דריש ליה מונצבת דמשמע נצב לריב כמ"ש כל מקום שנאמר נצים נצבים היינו דתן ואבירם כדאמר' בנדרים כפרש"י סוף פ' שמות וק"ל:

ואילו לדידיה לא קאמר וכו'. עי' פרש"י לכאורה לא הל"ל והשתחיות דמסקנא נמי לא הוזכר השתחואה וי"ל דע"כ בכלל ויקרא נמי הוה השתחואה דהא גבי עבדיו לא הוזכר השתחואה במסקנא אע"ג דא"ל והשתחוו אלי אלא שקיצר הכתוב במסקנא ודו"ק:

וישנס מתניו ויירץ וגו' (פרש"י אחאב כו') משמע ליה דאחאב הוה יחידי מדכתיב ברישא דענינא אחאב הלך בדרך אחד לבדו וגו' אבל מפירוש הרד"ק נראה דהשניסה והריצה גופה לפניו היא בעצמה חלוקת הכבוד והענין שראוי לחלוק כבוד אפי' למלכים הקדמונים הרשעים כאלו שזכר

וכדאמרינן בפ' הרואה דמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא והמזלזל בכבודם כאילו פוגע בכבוד המקום וק"ל:

ואין הלום אלא מלכות וכו' מדשינה למכתב הלום במקום פה ובכולהו דקרא יש לדרוש על שם המלכות כמ"ש גבי דוד לשון הלום רמז למלכות כמ"ש בפ"ג דמס' ע"ז ואת העדות עדות הוא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמתו וכו' ע"ש וגם הלום ראיתי וגו' דהגר שאמרה וכי סבורה הייתי להיות גדולה ומלכות בזרעי כמו שאמר לה המלאך הרבה ארבה וגו' ידו בכל וגו' אחרי רואי עניי בבית גברתי וכן מי הביאך עד הלום דשופטים דרשוהו פרק חלק לאו ממשה קאתית דכתיב ביה אל תקרב הלום וגו' ע"ש והבו לכם דבר עצה הלום דשופטים ר"ל הבו לכם דבר ועצת מלכות וכן גושי הלום ואכלת וגו' דרות רמז לה בהגשתה אליו יבא בית דוד מהם וכל אינך הלום בשמואל וד"ה נאמר בשאול דודו וק"ל:

בשעה שפוסקין וכו'. דריש ליה מסיפא דקרא דכתיב ויושיבם לנצח כפרש"י בפ"ק דמגילה ושם מפורש דרישא דהאי קרא לא יגרע מצדיק עינו וגו' נדרש על שאול ושם יבואר (מגילה פ"ק וע"ש):

דף קיג.

רבי יוחנן סבר אתמוהי וכו'. ור"ל סבר כפשטיה וכו' היינו ברישא דקרא ארץ לא מטוהרה אבל בסיפא דקרא לא גושמה ביום זעם הוא בהפך לר"י כפשטיה ולר"ל אתמוהי מתמה וק"ל ויש לומר לרבי יוחנן דלא ירד מבול לא"י אמאי הטריח הקב"ה את נח בבנין התיבה להצילו דהוה ליה להצילו בא"י דהא אכתי לא אסיק אדעתיה דבהבלא מתו ויש לומר דהתם טעמא אחרינא איכא כפי' רש"י בחומש כדי שיראוהו דור המבול עסוק ק"ך שנה וכו' ע"ש:

דף קיד:

ברותחין קלקלו וברותחין נידונו כו'. בפרק חלק יבואר:

בשלמא לדידי דאמינא לא ירד מבול לא"י מש"ה הוי חרבה וכו'. יהיה פירוש הכתוב דאפי' בחרבה דהייע בא"י מתו ע"י הבלא וק"ל:

מכל אשר בחרבה ולא דגים שבים וכו'. שהם היו במקום שלא היה חרבה מעיקרא וצ"ל דלא היו נמי המים רותחין אלא במקום שהיה חרבה מעיקרא דאל"כ למה לא נמלגו הדגים ברותחין כדפריך לקמן גבי ראם וק"ל:

לדידי חזי לי אורזילא דימא וכו'. כתבו התוס' ר"ת גרס אורזילא דרימא פירוש עופר של ראם וכו' ע"ש. ודברי המאמר בכוונתו מבואר באגדות בחדושינו פרק הספינה:

והא קא סגיא תיבה וכו' פרש"י והלא היתה כו'. נראה דר"ל מגבוה לנמוך דקאמר היינו ע"י גלי הים אבל הא פשיטא דמשוו מיא בכ"מ כדאמרינן ביומא פ"ב וכי מיא שורי שורי הוי קיימי ועוד תיבה היכא סגיא וכו' ע"ש אבל דוחק לאוקמא סוגיא דהכא כר"י דס"ל במ"ר ט"ו אמה היו בהר וט"ו בבקעה ושורי וכו' ע"ש וק"ל:

עוג מלך הבשן היכא קאי וכו'. פירש"י ויבא הפליט כו' ומהכא משמע דבצדי תיבה קם עוג וניצול אבל רש"י במסכת נדה פ"ט ט"פ שברח לא"י עכ"ל והיינו למ"ד לא ירד המבול לא"י והא דלא מת בהבלא צ"ל דמחמת שהיה איש גדול כ"כ לא הויא ליה הבלא דא"י כמ"ש התוספות לגבי ראם אבל מסוגיא דהכא לא משמע כן אלא דאפילו לר"י ע"כ נצטננו לו צדי התיבה גם לא נמצא כן בפרק חלק שברח עוג לא"י. וכתבו התוס' למ"ד לא ירד מבול לא"י הכתיב ויכסו כל ההרים הגבוהים תחת כל השמים כו' ע"ש באורך ע"ש פ"ש ר"ר ודו"ק:

למה נקרא שמה מצולה וכו'. קרא דכתיב האומר לבבל מצולה לצולה חרבי וגו' וכתבי ההדסים אשר במצולה וגו' ע"ש שהיא עמוקה כמצולה ונצטללו וכו' ומ"ד שנער שמנערת עשיריה עיין פרש"י ועי"ל לפי שלא עלו בימי עזרא וכדאמרינן ביומא פ"ק אם חומה היא וגו' אם עשיתם עצמיכם כחומה ועליתם וכו' נמשלתם ככסף וכו' ע"ש וק"ל:

כל האוכל מעפרה של בבל כו'. מבואר בפרק ואלו קשרים:

דף קטו:

זו פרישות בכורות וכו'. כסתם מתניתין דעבודה היה בבכורות קודם שהוקם המשכן ומ"ד זו פרישות נדב ואביהוא ס"ל דבסיני נעשו הם כהנים ומדכתיב הוא אשר דבר ה' בקרובי וגו' יליף לה כדלקמן לפרש"י כדקאמר בסיני פן יפרוץ בהם ה' וכיון שלא הוזהרו לפרוש מן ההיכל בהקמת המשכן פרוץ בהם עכ"ל ולפי' זה לא סבירא ליה רבי כראב"י דאמר בפ' הדר דמתו בני אהרן בשביל שהורו הלכה בפני רבן אלא דאית ליה כמ"ד בת"כ דעל הקריבה שנכנסו לפניו ולפנים מתו ומיהו נראה לפרש דהכי פירושו הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש כדקאמר בסיני וגם הכהנים הנגשים יתקדשו וגו' דהיינו שיתקדש שמי בהם לעתיד במשכן שהם נדב ואביהוא יוזהרו עתה פן יפרוץ בהם עכשיו ה'. ומלת יתקדשו יתפרש יותר נכון מפרש"י בחומש לפי פשוטו שפירש יתקדשו להתיצב על עמדת עכ"ל דלמה ליה למכתב כן בכהנים שהרי כלם הוזהרו על כך כמ"ש והכהנים והעם אל ייהרסו לעלות וגו' ולפי' זה שפיר מצי ד' סבר כראב"י דפרק הדר וק"ל:

אמר הקב"ה למשה ולא ידע וכו'. עיין פירש"י ותוס' ומדבריהם נראה דכינוי ונקדש קאי על המשכן ומדכתיב ונקדש ולא ונקדשתי משמע כן אבל ממ"ש לבסוף אלא להקדיש שמו של הקב"ה משמע ונקדש קאי אהקב"ה ויש לדקדק לכאורה דמשמע דלא מתו בני אהרן אלא כדי להתקדש שמו של מקום על ידם ולא מתו מפני החטא ולעיל פירש"י מפני החטא שלא הוזהרו לפרוש וכו' וכן בפרק הדר קאמרינן מפני החטא שהורו הלכה וכו' והרא"ם תירץ בזה דה"ק לא מתו בניך ביום ששרתה שכינה אלא כדי וכו' ע"ש באורך והוא דחוק דלדבריו הל"ל לא מתו בניך ביום הוה אלא כדי וכו' אבל הנראה דלא שייך קידוש המקום וכבודו אילו מתו בלא חטא דחלילה דעביד דינא בלא דינא אבל כבודו של מקום ליפרע מצדיקים בעוה"ז על מיעוט עבירות שבידן ובו יתעלה ויתקדש ומתיירא שמו של הקב"ה דאם בצדיקים כך ברשעים עאכ"ו וה"ק לא מתו בחטא זה אלא דעם סביביו נשערה מאד ובהם מתקדש ומתיירא שמו אם בצדיקים כך ברשעים עאכ"ו והוא שא"ל משה הייתי סבור או בי או כך שאני ואתה יותר מקורבים אבל כשראה מיתתן אמר שהם נכבדים יותר ועליהם רמז לו ונקדש בכבודי במכוודי ליפרע מהם על עבירות קלות ומר כדאית ליה בשתויי יין שלא הוזהרו עדיין על כך וכמה תנאי איכא בת"כ באיזו חטא מתו ואפשר דלא פליגי אדכאכא

חדושי אגדות – מהרש"א • זבחים

דאיכא למימר הא והא גרמא דאיכא מאן דאמר התם נמי דבשביל ארבעה דברים מתו בני אהרן וכו' ע"ש ודו"ק:

וקבל שכר על שתיקתו. מפרש"י ותוס' ע"פ ת"כ דהיינו שכר שנתייחד הדבור לאהרן בפרשה שאחריה שתויי יין והקשו בתוס' ותימה דבספרי וכו' למדנו שהדבור למשה שיאמר לאהרן ושמא זה קורא ונתייחד הא דכתיב אל אהרן וכו' עכ"ל. ומזה יש ליישב פירש"י בחומש מה שכר קבל על שתיקותו שנתייחד עמו הדבור שנאמר לו מפי משה לבדו ולא שיאמר לבני ישראל אבל הרא"ם דחק בעצמו בפירש"י דתרתי קאמר ואין צורך דיש לכיין דבריו שם כדברי התוס' וק"ל:

שנאמר דום לה' והתחולל וגו' דריש דום מלשון שתיקה כמו וידום אהרן ובפ"ק דגיטין דריש ליה מלשון דמדומי חמה ע"ש:

וכן שלמה אמר עת לחשות כי הא דאהרן ועת לדבר מפרשינן שם כמו אז ישיר משה ותשר דבורה קחו עמכם דברים ע"ש:

אל תקרי ממקדשיך אלא וכו'. מדכתיב מקדשיך ביו"ד המורה על הרבים דריש ליה דלפי פשוטו הל"ל מקדשך בלא יו"ד לשון יחיד דאין לנו אלא מקדש אחד והרד"ק דחק לפי פשוטו שרמו על שני מקדשים שמקדש של מטה מכוון נגד מקדש של מעלה וק"ל:

דף קטז.

תמים בדרכיו צדיק במעשיו וכו'. פירש"י בדרכיו עניו וכו' במעשיו בלא חמס עכ"ל הדרכים הם המדות אף בזולת מעשה ונופל בו לשון תמים האל תמים דרכו וגו' והרבה כמוהו ובמעשים נופל לשון צדקה דכתיב עושה משפט וצדקה וגו' והיה מעשה הצדקה וגו' וק"ל:

אמר רשב"נ מאותן שלא נעבדה בהן עבירה. ל"ג ליה דלא שייך הכא אלא בפרק חלק גרסינן ליה אהא איש ואשתו אישיות לבהמה מי אית לה אמר רשב"נ מאותן שלא וכו' אלא דה"ג הכא מאותן שעתידין ליטהר מגלן וקאמר כדרב חסדא וכו' משום דעיקר מלתיה דרב חסדא ורבי אבהו בפרק חלק נאמרה אהא דשלא נעבדה בהן עבירה מש"ה קאמר הכא כדרב חסדא ורבי אבהו שאמרו בענין שלא נעבדה בהן עבירה ה"נ נימא לענין טהורה וטמאה ודע כי רש"י בחומש פי' הטהורה העתידה להיות טהורה לישראל מלמד שלמד נח תורה עכ"ל. וכתב הרא"ם דאל"כ מנא הוה ידע טהורים וטמאים בההיא שעתא מי הוו אבל בזבחים תירצו בזה אמר רב חסדא העבירום כו' ור"א אמר הבאים וכו' ולא ידעתי למה הניח הרב הגמ' ותפס דרך אחר עכ"ל. ובחזקוני כתב בזה ב' תירוצים ואינו מחזורין דמ"ש בתירוך קמא שסוגיא דזבחים לא איירי בטמאים וטהורים ממש אלא בטהורים וטמאים דערוה לא משמע מתוך הסוגיא ובתירוך שני שכתב לחלק בין עופות טהורים לבהמות טהורות הן דברי נביאות ואיך שיהיה קשה כיון דרש"י ז"ל בחומש פי' דלענין נעבדה בהם עבירה ידע בקליטת התיבה ובביאתם מאליהן למה לא נאמר כן לענין טמאה וטהורה דכל שקלטו שבעה שבעה הן טהורין וכל שקלטו ב' הם טמאים וכן לענין ביאה מאליהן וע"כ הנראה מה שפרש"י מלמד שלמד נח תורה לאו משום דאל"ה תקשי מנא הוה ידע כמו שהבינו הרא"ם והחזקוני דהא ודאי ידע בקליטת התיבה כדרב חסדא או בביאה מאליהן כר' אבהו ולא הוצרך רש"י בחומש להזכיר זה פה דכיון דכבר פי' כן לענין נעבדה בה עבירה ממילא נימא הכי לענין טמאה וטהורה ומה שהוצרך לומר דלמד נח תורה משום דלגבי בני נח לא שייך טהורה וטמאה אלא לגבי ישראל לעתיד ואי לא הוה למד נח תורה לא הוה ידע מאי קאמר ליה הטהורה תקח לך ו' ז' ובטמאה ב' ב' דלגבי נח כולם שוים הם אלא ידע זה שלמד תורה שתהיה טמאה וטהורה לישראל לעתיד ודוק כי הדברים ברורים הם למבין ומה שיש עוד לדקדק בדברי המאמר מבואר בפרק חלק ע"ש:

התנערי אומה שמעשיה בצפון וכו'. עי' פרש"י אבל בב"ר מפורש באופן אחר עורי דבר ישן ומתעורר דהיינו העולה שהיה ישן כבר לבני נח ובואי דבר חדש בתימן דהיינו שלמים בדרום ע"כ:

ומר נמי הא כתיב ומחלביהן משמניהון וכו'. ואשמעינן קרא דקרבתו מן המעולה ולא כאחיו קין שהביא מן הגרוע כפרש"י בחומש מפרי האדמה מן הגרוע ע"ב ע"ש:

והא כתיב ויקח יתרו עולה זבחים וכו'. הכא לא בעי לאוקמא נמי עולה לאלהים וזבחים לאכילה כדלעיל דהתם ועולות סמיק לועשינו לה' אלהינו משא"כ הכא דזבחים סמוך לאלהים דעלה ודאי קאי ודפריך בפרק אין מעמידין מהאי קרא דגם אתה תתן בידינו זבחים ועולות וגו' לר"א דפוסל בהמה של עובדי כוכבים בכל הקרבנות מעולות לחוד קפריך דסמיק לה' אלהינו וגו' אבל זבחים אאכילה קאי והענין מבואר דבני נח עולה קרבין ולא שלמים לפי שעולה כולה כליל ובאה על חטא אבל השלמים באים לשום שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ושהם אוכלין משלחן גבוה ואין הקב"ה חפץ בשלומם של בני נח ולא שיאכלו משלחנו וק"ל:

וישמע יתרו וגו' מה שמועה שמע כו'. יראה דלהני תנאי משמע דוישמע יתרו דבק לכל אשי עשה וגו' ששמע יתרו את כל אשר וגו' וכי הוציא ה' וגו' הוא ענין אחר וכפרש"י בחומש דאל"כ לא נכתוב אלא וישמע יתרו כהן מדין חתן משה כי הוציא ה' וגו' כל אשר עשה וגו' ל"ל ועוד דגבי כל אשר עשה כתיב למשה ולישראל וגבי כי הוציא כתיב ישראל בלחוד דשמעי' מזה דכל מאמר אשר עשה וגו' הוא דבר שנעשה גם למשה משא"כ במאמר כי הוציא וגו' שאינו אלא לישראל לחוד דמשה לא הוצרך להוציא שכבר היה במדין ובשביל שסתם הכתוב מה ענין מעשה זה את כל אשר עשה אלהים וגו' שעי"ז שמע יתרו ובא פליגי בזה הני תנאי דר' יהושע סבר שהוא דבק למנחת עמלק שהזכיר בסמוך וע"כ סתם כאן מה ענין את כל אשר עשה וגו' ר"א המודעי סבר כיון דסתם מהו המעשה נשמע ליתרו יש לנו לפרש בדבר הנזכר שהוא דבר הנשמע והיינו מתן תורה שהיה נשמע בכל העולם שהיה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכו' ור"א אומר כיון דסתם מה הוא המעשה הנשמע לו יש לנו לפרשו בדבר שמצינו בקרא לשון שמיעה בהדיא והוא קריעת ים סוף שנאמר ויהי כשמוע וגו' ומתוך סוגין נראה דהנהו תנאי פליגי מדקאמר כתנאי וכו' ושלא כדברי הרא"ם שכתב לפרש לדברי רש"י שבחומש דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ועוד האריך הרא"ם בזה לפרש פרש"י שבחומש בשינוי הלשונות שדקדק בפרש"י ע"ש ולשטתנו יתבאר לך כל דברי רש"י דמה שהוסיף לומר גבי כל אשר עשה וגו' דהיינו ירידת המן והבאר כו' דלא כחד מהני תנאי דשמעתין י"ל דמרבויא דכל פי' כן דודאי עיקר השמיעה היה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה משום דלא ה"ל למכתב אלא אשר עשה וגו' וכתב כל אשר עשה וגו' פי' דאתא לרבות דכל המעשים שעשה להם הש"י הם בכלל דכל אשר עשה וגו' ומזה גבי וישמע יתרו לא פרש"י אלא ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק שהם היו עיקר השמיעה למר כדאית ליה ולמר כדאית

ליה והביא דברי שניהם כאילו אינם חולקים דהא א"נ עיקר השמיעה הוא קריעת ים סוף מ"מ בכלל רבויא דכל אשר עשה וגו' איכא נמי מלחמת עמלק ולהכי לא הביא גביה דעת שלישית שאומר מתן תורה שמע דהא איכא תנאי דפליגי וסברי קודם מ"ת [בא] אפי' בכלל רבויא דכל אשר עשה אינה ומה שפירש עוד שנית גבי כל אשר עשה וגו' בעמלק ולא הזכיר שם קריעת ים סוף היינו משום דפשטיה דקרא משמע ליה טפי כמ"ד עיקר השמיעה היתה קריעת ים סוף דמפורש ביה בהדיא ל' שמיעה שנאמר ויהי כשמוע וגו' ולכן הזכיר ברישא דמלתא דברי האומר קריעת ים סוף קודם שהזכיר דברי האומר מלחמת עמלק הפך שהזכירן בשמעתין משום דפשטיה דקרא משמע טפי כדעת האומר קריעת ים סוף שמע והוא עיקר השמיעה וגבי כל אשר עשה וגו' דבא לפרש רבויא דכל היינו הבאר והמן חזר והזכיר שוב מלחמת עמלק דא"נ עיקר השמיעה לפי פשטיה דקרא הוא כדעת האומר קריעת ים סוף שמע מ"מ נשמע נמי מלחמת עמלק מכלל רבויא דכל אשר עשה וגו' וגבי יחד יתרו על כל הטובה אשר עשה וגו' שכתב רש"י דהיינו טובת המן והתורה עכ"ל י"ל דאף למ"ד יתרו קודם מתן תורה בא פירש כן ומשום דפשטיה דקרא כל הטובה כולל גם התורה ואע"ג דלא ניתנה התורה בכלל קצת ממנה ניתנה קודם שבא יתרו כדאמרין שבת ודינין וכבוד אב ואם ופרה אדומה במרה נצטוו וגבי וישמע יתרו אי אפשר לפרש ששמע ובא על המצות שנתנו במרה דלא יפול מלת שמיעה בהם אלא בנתינת התורה בכלל כסיני כדקאמר שהיה שם קולו הולך מסוף העולם ועד סופו כו' ובוז יבואו כל דברי רש"י שבפי' החומש כהוגן בלי שום גמגום לפי סוגיא דשמעתין ואין צורך לכל האריכות שהאריכו בזה המפרשים לפירש"י בדברים הרחוקים מסוגיא דשמעתין ואין להאריך:

שכשנתינה תורה היה קולו וכו'. כדאמרין במדרשות יכול ניתנה תורה בשתיקה ת"ל ויהי קולות וברקים יכול לא היו שומעים את הקול ת"ל קול ה' בכח קול ה' יחולל אילות וגו' ואילות הן עובדי כוכבים כפרש"י בספר תהלים:

אבל מבול של אש מביא וכו' אמר להם כבר נשבע שאינו משחית כל בשר. יש להקשות דמהכא משמע דבכלל שבועת מי נח דגם באש ובשאר דברים אין הקב"ה מביא מבול לעולם ובפ"ק דסוטה אמרינן הבה נתחכמה לו נתחכם למושיענן של ישראל נדונים באש כי באש ה' נשפט וכו' באו ונדונם במים שכבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם וכו' משמע מזה דשבועת מי נח לא היה על מבול של אש וי"ל דהכא ה"פ דקאמר בלעם שאינו מביא אף מבול של אש היינו לכל העולם שכבר נשבע הקב"ה במי נח שלא יביא השחתה לכל העולם אבל על אומה אחת בודאי מביא כדכתיב כי הנה באש ה' נשפט וה"ה מבול של מים מביא על אומה אחת אלא שהמצרים טעו בזה וחשבו דמבול של מים אינו מביא הקב"ה אפי' על אומה אחת וכדמסיק שם והם אינם יודעים שעל כל העולם אינו מביא אבל על אומה אחת מביא וכפירוש הנה ה' נשפט:

שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות וכו'. הזכיר להם כל זה כי ראוי שיבא הקב"ה בנתינת קולי קולות כל כך שישמענו כל העולם להודיע לכל העולם כי חמדה טובה גנוזה היא אצלו והעביר מלפניו תתקע"ד דורות שלא היו ראויים לקיים מצוותיה אשר קיומן הוא קיום העולם וחולתה ראוי העולם לחזור לתחו ובהו כדאמרין התנה הקב"ה עם מעשיו אם יקבלו ישראל וכו':

ה' עוז לעמו יתן וגו'. פרש"י עוז תורה שהוא כו'. ועי"ל שהשיב להם שאין שינוי רצון לפניו שנתן לה עתה לישראל ולא נתנה מקודם לאחד משאר עובדי כוכבים אבל אומה הישראלית ראויה לקבל כי הם עוים בעובדי כוכבים וע"כ ניתן להם התורה שהיא נקראת עוז להתיש כחן של ישראל אבל שאר עובדי כוכבים לא יוכלו לקיימה כדאמרין בפרק אין צדין מפני מה ניתנה התורה לישראל מפני שהן עזין וע"ז אמר השיבו עובד כוכבים ה' יברך את עמו בשלום ע"פ הכוונה זו כי לולא ניתנה התורה להם לא היה אומה ולשון יכולה לעמוד מפניהם כדאמרי' נמי שם נמצא התורה היא נתינת שלום לעובדי כוכבים עם ישראל וע"כ אמרו ה' יברך את עמו בשלום:

קריעת ים סוף שמע יבא שנאמר ויהי כשמוע כל מלכי וגו'. בהאי קרא לא הזכר שמיעת קריעת ים סוף רק אשר הוביש ה' את מי הירדן וגו' אלא דבכלל ק"ו הוא אם שמעו שהוביש מי הירדן ועברו בו ישראל כ"ש ששמעו קריעת ים סוף שעברו בו ישראל ונצולו והמצרים נטבעו בו וקצת מגומגום דטפי ה"ל לאתויי מקמיה האי קרא דרחב הזונה דבקרא הוא מוקדם ומפורש בו שמיעת קריעת ים סוף ואפשר דלא מייתי ליה האי קרא כלל הכא אלא משום רומיא דקרא דקאמר מ"ש התם דאמר ולא היה בם עוד רוח ומ"ש הכא דקאמרה ולא קמה עוד רוח באיש ממלת איש ששינה בהאי קרא דרשו שידעה שלא היה להם גבורת איש א"נ מלת קמה במשמע קשוי:

דף קטז:

ע"ב אמרה יהא מחול לי בשכר חבל חלון ופשתן. במדרש ילקוט ל"ג פשתן אלא בחומה גם מה שפירש"י על פי המכילתא בג' דברים חטאתי וכו' היינו נמי אלו ג' חבל חלון ופשתן שהיו המנאפים עולים אליה וכו' ע"ש במדרש ילקוט מפורש בענין אחר בג' חטאתי בנדה ובחלה ובהדלקה בג' מחול לי בחבל בחלון ובחומה וכו' ע"ש:

תרי עולמי גולאי כו'. בגרסת ע"י גילאי וכן נראה מפרש"י שהם גיל אחד והטעם פירוש שכן הוא נוי לדבר עכ"ל ונראה שדקדק לטילוב ב' נערים ולא קאמר סתם עובדי כוכבים מהאי טעמא דקאמר שלא היו בנערותם עדיין משתמשין למלאכת הדיוט דמהאי טעמא אסור להשתמש בכהן:

והא מודה ר"א בר שמוע בבמה דתנאי וכו' השתא דלא מסיק אדעתיה דהאי קרא המוריגים וכלי הבקר לעצים איירי בחדתי מגופיה דהאי קרא ה"מ לאקשויי וכן היא הסוגיא בפרק הקומץ רבה דאחר דר"א שאמר אף עצים שלא ישתמש בהן הדיוט פריך מגופיה דקרא מדכתיב המוריגים וכלי וגו' ויש ליישב דסוגיא דהכא לא בעי לאקשויי מגופיה דקרא דאימא דארונה אמר כך אבל דוד לא רצה בהם לעצים משום שימוש הדיוט וזה שדקדק רש"י לפרש הא מודה ר"א בבמה דתני המוריגים לקח דוד לעצים כדבר ארונה אבל בקרא אינו מפורש שלקחם דוד ודו"ק:

הא כיצד גבה מכל שבע חמשים וכו'. ואפילו למאן דאמר דירושלים נתחלקה לשבטים דהיינו ליהודה ובנימין ולא היה לשאר שבטים חלק בו מ"מ מקום המקדש לא נתחלק ולכך נתן כל שבט מי"ב שבטים כל אחד חנקו בשוה ועוד כיון דלא רצה דוד ליטלו מן ארונה בחנם אלא בקנין כמפורש בקרא הוצרך כל שבט לתת חנקו בשוה:

אבא יוסי וכו'. בקר ועצים ומקום וכו' ר"א בר שמוע אומר כו'. לפי הגירסא שלפנינו לא פליגי הני תנאי ובעל עין יעקב גרס גירסא אחרת לפי פירש"י ונראה דבהא פליג לאותה גירסא דלאבא יוסי מקום מזבח בכלל חמשים כסף הוה ולר"א בן שמוע מקום המזבח בכלל שש מאות של זהב הוה

חדושי אגדות – מהרש"א • זבחים

ולדידהו לא תקשי התם כסף הכא זהב אלא למ"ד דהיינו ו' מאות מכל השבטים היינו חמשים מכל שבט ושבט פריך התם כסף הכא זהב ומשני דה"ק גבה כסף במשקל שש מאות ומפורש בתוס' דה"ק גבה כסף שוה חמשים שקלים של זהב לכל שבט דהיינו שש מאות זהב לכל השבטים כו' עכ"ל ע"ש עוד ע"פ המדרש ופירש"י בסוף ספר שמואל מגומגם בזה ע"ש:

דף קיח.

הא כיצד לא היה שם תקרה אלא אבנים וכו'. דאהל לא שייך אלא בגג כמו שפירש"י בפ' כל הכלים בענין איסור אהל בשבת ולזה בהני קראי דמשתעי בקיומו קראו בית ה' ע"ש המחיצות שהיו אבנים והיכא דמשתעי בחרבנו קראו אהל שהוא בנין עראי ביריעות ובגג וק"ל:

דף קיח:

אמר קרא ונסב הגבול מזרחה תאנת שילה וגו'. הכי כתיב קרא בגורל בני יוסף ולפי שלא נמצא בשום מקום שיהיה שילה קרוי תאנת שילה דרשוהו הכי לרמוז בגורל בני יוסף שהיה בו גבול מזרחה עד מקום שאדם מתאנח על אכילת קדשים דשילה ומאן דדריש ליה מקרא בן פורת וגו' אסיפא דקרא בנות צעדה עלי שור סמוך דדריש עלי עין מל' סלוק דכה"ג דרשינן ליה בברכות ובפ' הפועלים וה"ק עלי עין בשביל שסילק עינו מאשת פוטיפר וכה שבגבולו בנות שהם שאר השבטים צעדו באכילת קדשים עלי שור עד מקום ראייה כמו אשורנו ולא קרוב ומאן דדריש מקרא ורצון שוכני סנה ה"פ דקרא ורצון לפי שעשה רצון המקום ולא רצתה עינו ליהנות כו' תזכה באכילת שוכני דהיינו באכילת קדשים משכן שילה עד בין השנואים דהיינו שאר השבטים שהיה ראיית הרואה מגיע משם עד לכאן וק"ל:

בג' מקומות שרתה שכינה כו'. לכאורה ודאי דשרתה שכינה גם באהל מועד במדבר ובגלגל כדלקמן אלא דהנהו דחשיב הכא כלם בחלק בנימין היו אבל הא דקאמר כל חפירות לא יהו אלא בחלקו של בנימן לא משמע כן ואפשר דאהל מועד לא חשיב כיון שהיה בח"ל ובגלגל נמי לא מקרי שורה שכינה במשכן כיון שהיה זמן כיבוש א"י וחלוקה לא חשיב הכא אלא מיום שבאו אל המנוחה ואל הנחלה דהיינו שילה וירושלים והיתר שבין זה לזה דהיינו נוב וגבעון כדלקמן משמע הכא דנוב פשיטא להו דבחלק בנימן הוה והמקרא לא מוכח כן דחשיב י"ד ערים בנחלת בנימן וחשיב גבעון וירושלים ולא חשיב נוב בינייהו ודו"ק:

הכי השתא התם מיקרבן נחלות אהדדי הכא מי מיקרבן כו' יש נדקדק היאך לא ידע דקרא כתיב ויעל משם גורל בני בנימן וגו' בין בני יהודה ובין בני יוסף ויש ליישב דודאי דנחלתן של יוסף לבנימן מיקרבן אהדדי כמו ליהודה אלא דה"ק מי אשכחן דמיקרבן כ"כ בעיר אחת כמו שמצינו ביהודה שמפורש בקרא בהדיא דירושלים נפלה בנחלת שניהם ומשני כדאמר כו' רצועה יוצאה מחלקו של יהודה כו' והיה בנימן מצטער כו' דזה ודאי אינו מפורש אלא ממדרש דקרא מלשון חופף כל היום כדאמרי' פ' איזהו מקומן ה"נ איכא למימר הכי ממדרש הכתוב דרצועה יוצאה מחלק של יוסף כו' והיה בנימן מצטער דכתיב תאנת שילה כפרש"י ודו"ק:

כתנאי חופף זה מקדש כו' ובין כתפיו שכן אלו ימות כו'. במקדש בעוה"ז לא היה לשכינה דבוק גמור אלא דרך חפיפה משא"כ לימות המשיח דהוי דיבוק גמור לשכינה עם ישראל דהיינו ובין כתפיו שכן ומקדש שני שהוא חסר בכמה דברים לא דריש ליה אלא מריבוי דכל היום וכן לדרשה דבין כתפיו שכן בעה"ב יהיה לשכינה דיבוק גמור כמ"ש שיהיו צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזוי השכינה ולא כן לימות המשיח כדאמרינן אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד גליות ולכך לא דריש אלא מרבויא דכל היום וק"ל:

ימי אהל מועד מ' שנה חסר כו' נשתיירו לשילה שס"ט כו'. כל הסוגיא מבואר באורך בפרש"י והנני מקצר דבריו דחשיב הכא כל אותן שנים שהיו מיציאת מצרים עד בנין הבית היכן היה המשכן ומפורש בקרא שהיו ת"פ שנים מיציאת מצרים עד בנין הבית והיה בשנה הרביעית למלך שלמה ועתה חשוב שנה אחת מיציאת מצרים עד שהוקם המשכן בשנה שניה ועוד ל"ט שנה שעמד המשכן במדבר עד בואם לא"י ועוד י"ד שנים שבגלגל דהיינו ז' שכבשו ז' שחלקו ז' שכבשו מוכח מדברי כלב שהיה בן מ' שנה בשליחות מרגלים שהיה בשנה שניה נצאתם ממצרים נמצא שהיה בן ע"ח שנה כשנכנסו לארץ ישראל וכשנכבשה הארץ שהיא תחלת החלוקה שהיה לשבט יהודה אמר כלב שהיה בן פ"ה שנים נמצא ע"כ שכבשו ז' שנים ועוד ז' שחלקו מסברא מדו' כו' א"נ מדכתיב י"ד שנים אחרי אשר הוכתה העיר בר"ה דהיינו יובל לא מתוקם אלא ע"י ז' שכבשו ז' שחלקו שהרי משנכנסו לארץ עד שגלו תת"ן שנים שהם י"ז יובלות ואילו לא היו י"ד שנים שהן ז' שכבשו ז' שחלקו נמצא היה הבית חרב בהשלמת היובל ולא י"ד שנים אחר החורבן כמו שאמר בקרא שנוב וגבעון ג"ז שנים כמפורש הרי בין הכל קי"א שנים נשתיירו מת"פ בין שנים דמדבר ודגלגל ובין שנים דנוב וגבעון שס"ט שנים לשילה ושנים דנוב וגבעון מוכח לה דהיו ג"ז שנים דהא משבא הארון משדה פלשתים היה עשירים שנה עד שהביאו דוד משם דהיינו י"א דשמואל ושתים דשאול ז' שמלך דוד בחברון ועוד ל"ג שנה שמלך על כל ישראל ועוד ד' שנים שמלך שלמה קודם שנבנה הבית הרי ג"ז שנים לנוב וגבעון ויש לדקדק כיון דשנים של נוב יש להם קצבה כדקאמר דמשחרב שילה באו לנוב חרבה נוב באו לגבעון א"כ לא היו ימי נוב יותר מי"א שנים שהן י"א שנים שמלך שמואל א"כ אמאי חשיב להו כחדא הל"ל ימי נוב י"א שנים וימי גבעון מ"ו שנים וי"ל כיון דדינם חד הוא שבהם הותרו הבמות חשיב להו כחדא וכן משמע לקמן:

דף קיט.

מנוחה זו שילה וכו'. כדאמרינן לקמן מנוחה מכיבוש נחלה זו ירושלים וכה"א היתה לי נחלתי כאריה וגו' העיט צבוע נחלתי לי כו' לכאורה אין זה ראייה דעל ישראל קאמר הכי שהם קרוים נחלה שנאמר יעקב חבל נחלתו אבל ממאי דכתיב בתר הכי כה אמר ה' על כל שכיני הרעים הנוגעים בנחלה אשר הנחלתי את עמי ישראל וגו' משמע דנחלה היינו ירושלים ורש"א מנוחה זו ירושלים ע"ש מנוחת ארון כדלקמן עי' פרש"י ותוספות ונחלה זו שילה דהתם פליג נחלתם דכתיב ויפל להם גורל בשילה וגו' ולקמן קאמר טעמא דירושלים מקרי נחלה נחלת עולמים היינו למ"ד דזו חו ירושלים דהיא המנוחה אמיתית ונחלת עולמים ובכן יבנה במהרה בימינו אמן סלה:

מֵהַר"ם שִׁיף

יומא:

בתוס' בד"ה והזה כו' שריפה מהזאה הסוף דיבור. ומ"ה אונן כו' אטו אנן לאכילה קאמרינן לנגיעה קאמרינן כו' מכללן תאמר באונן שהותר כו' שאסור ליגע בקדשים כו'. בתוס' בהערל מפורש יותר. מבעל מום קשה ועוד מה לטבול יום כו' הכל דיבור אחד:

בתוס' בד"ה אין בגדיהן עליהן כו' כתיבא התם ממש כו' דמכנסים לא כתיבא התם כו'. וחילול במכנסים אפשר דילפינן בגזירה שוה מחוקה חוקה דבמכנסים כתיב לחק עולם ועי':

דף יח.

ברש"י בד"ה אי מהתם כו' חיוב מיתה לפסולין כו'. שיש אחריה עבודה כו':

בד"ה והא תני כו' אחרינא. הס"ד: ומ"ה ה"מ כו' שתויי יין ממחוסר בגדים. הס"ד:

בד"ה ה"ק מנין כו' בגדים משתויי יין כו'. שתויי יין ממחוסר בגדים וה"ק כו':

בד"ה לא מוקים כו'. וד"ה מיומא טבא כו' להבדיל ולהורות כו'. משום דרב אורי הוי מורי בדרשותיו כדאיתא פ"ק דביצה:

בד"ה אי מהתם כו'. אימא לא תיבעי בגדים קמ"ל כו' מאי היא. הס"ד: ומ"ה הכהנים כו' כהונתן בה הס"ד:

בד"ה שחקים ישיגים. הס"ד: ומ"ה כשירים כו' שתהא כמדתו מצוה כו' כצ"ל:

בד"ה חיסר אחת מכל הבגדים. הס"ד: ומתחיל הדיבור יותר כו' בעולם. הס"ד: ומ"ה רטייה כו' על בשרו. הס"ד: [שייך לע"ב] ומ"ה מטושטשין בטיט. הס"ד: ומ"ה מקורעין כו' הוא הראוי לעבודה דבעינן כו':

בתוס' בד"ה תלמוד לומר כו' דהא דאמרי' במנחות כו':

בתוס' בד"ה אתיא חוקה חוקה כו' אינו כתיב בפירוש וילפינן חוקה חוקה ממחוסר בגדים כו' ובתורים מן כו'. ר"ל בתורם מן כו' שם תירץ הרר"י והכא צ"ע לחלק:

בא"ד תרי קראי במחוסר בגדים למה לי דבתרוייהו כתיב חוקה כו'. ר"ל דקושיית הרר"י דלעיל סוף ע"ב בד"ה אין בגדיהן עליהן קיימת וליכא שום תירוץ דמה דמתרץ לעיל דצריך משום מכנסים מ"מ הא בתרוייהו כתיב חוקה והוי ילפינן מהדדי דע"כ לענין חילול יליף מכנסים מוחגרת. בגזירה שוה דחוקה חוקה. אבל מ"ש ומיהו וחגרת כו' לא ידענא מאי אידיון בו וצ"ע:

בתוס' בד"ה כהן גדול שלבש כו' אמר למלך פר ושעיר כו' היום משל מי כו' וידע שהוסר מן הכהונה. הס"ד:

דף יח:

גמרא רב אמר אחד זה ואחד זה כו'. כצ"ל:

ברש"י בד"ה אלא לרב קשיא מרושלין. הס"ד: ומ"ה וכ"ת כו' דקסבר אבנט כו שע"י אבנט הו"ל כחותר כו' ומכשירו הס"ד: ומ"ה אלא מסולקין כו' כקצרים מעיקרא. הס"ד:

בד"ה ומר סבר כו' ומאן דמחייב כו' יתור בגדים. הס"ד:

בד"ה בד שיהו מין כו' ממשמעותא. הס"ד: ומ"ה חדשים כו' פשתנן. הס"ד: ומ"ה שיהו שזורין כו' כמו לבדו הס"ד:

בד"ה דברים (נ"ל שצ"ל בגדים) כו' ואזיל דבר העולה כו' ליה לעיכובא. הס"ד:

בד"ה ואימא עמרא כו' נימא לבדה. הס"ד:

בד"ה כיתנא כו'. מיפצל לפני טווייתו כו':

בד"ה אגב כו' ונחלק. הס"ד: ומ"ה מכנסי כו' היינו פשתן. הס"ד כצ"ל:

ברש"י בד"ה וערל בשר כו' לא יבא כו' בהדיא. הס"ד:

בתוס' בד"ה מסולקין כו' תמיד נשחט מדו כמדתו כו' ולא לעכב. הס"ד: ומ"ה ואידך כו' התם ר"ש כסות סומא כו' דהאי סוגיא כמאן דמרבי כו'. ע"ש בתוס' מנחות מפורש יותר:

בא"ד ומיהו קשה אההוא דמנחות דלקמן בפ' ב"ש כו'. כצ"ל:

בתוס' בד"ה והתניא משוחקין כשירים כו' תימה דביומא דף יב ע"א כו' ואמאי צריך ריבוי. הס"ד. ור"ל כיון דמשני הכא מה שאינו נשמע ממשמעותא דקרא אינו אלא למצוה. ומיהו למה שפירש"י חדשים כשעה שהיו בבדי פשתנן איצטריך ילבש לאורויי דאינו מעכב ועיין:

בתוס' בד"ה ואימא כו'. מחיטה אחת. הס"ד:

דף יט.

גמרא מדלי ליה המיינאי כו'. כצ"ל:

ברש"י בד"ה והוי מדלי לי המיינאי כו' אבנטו היה כו'. אצילי ידיו והשפילו כו':

ברש"י בד"ה ותיפוק ליה כו' שרי ר"י. הס"ד. אבל אכורך עליה גמי דגופא דמתניתין אפשר דכיון דצריך לרפואה אינן חוצצין. אבל בעירובין מפרש רש"י בהדיא דאף אמתני' פריך ע"ש. ומ"ה בשמאל כו' לעבודה. הס"ד:

בד"ה ודאי פליגי כו' במשמע. הס"ד:

בד"ה לישנא אחרינא אמרי לה כו' הוא דפליגי לישנא. הס"ד. ומ"ה לימא כו' דאילו ר"י פשיט לן כו'. ר"ל ר"י ודאי פליג אדרבי יהודה ולית לן למימר דלא פליגי דהא עלה כו'. אלא דרבא דאיתמר בעלמא כו':

בד"ה ולר"י דקאמר כו':

בד"ה רבוחא הוא כו' כבשרו. הס"ד:

בד"ה בית השחי כו' בבשר. [הס"ד: ומ"ה גופו כו'] גופו. הס"ד: ומ"ה נימא כו' מגורר ותחובה בו כו' מעיקרא. הס"ד: ומ"ה יצא שערו כו' שערו מאי. הס"ד: ומ"ה תפילין מהו שיחוצו למהוי יתור

דף יז.

בתוס' בד"ה טבול יום מג"ל כו' ואין לתרץ גמי כו'. יש לדקדק בדבריהם מה תיקנו בזה דהא כמו בדגלי בטבול יום לא נילף מיניה מחוסר כפורים משום דטבול יום חמיר דפסיל בתרומה ואפ"ה כיון דגלי בטבול יום דטמא אף דקלישא טומאתיה תו דרשינן מוטהרה מכלל שהיא טמאה א"כ ה"ג נהי דמוקמינן חד ריבויא למחוסר כיפורים ולא נילף מיניה טבול יום משום דמחוסר כיפורים מחוסר מעשה הוא מ"מ כיון דגלי במחוסר כיפורים דטמא אע"ג דקלישא טומאתיה תו דרשינן וטהר מכלל שהיא טמא לרבות טבול יום. ונראה דלהתוספות דהכא (א) ליכא לאקשווי דכבר הוצרכו לומר תירוצן אחר גבי טבול יום דהא כתיב טמא בהדיא בכלי טבול יום כמ"ש לעיל ותירצו דצריך קרא גבי עבודה כו' וגבי אכילת תרומה וקדשים קרא אחרינא כו' וא"כ כ"ש דמוטהר מכלל כו' ליכא למילף. ותירוצם דאי לאו קרא דרבי סימאי מהני לן לגבי מחוסר כיפורים (ב):

בא"ד ועוד י"ל דצריך קרא לרבות טבול יום כו'. בראשונה תירצו קושיא אחרונה דאיצטריך ריבויא במחוסר כיפורים בביאת מקדש ולא הוי ילפינן מוטהרה משום דבמת לא שייך מחוסר כיפורים. ועוד י"ל לתרץ קושיא שניה דאיצטריך ריבויא לטבול יום ולא ילפינן מורחץ במים וטמא עד הערב משום דמשמע אבל נתחטא שהזה ושנה וטבל כו':

בא"ד ומהני טעמי אתי שפיר דליכא למימר כו'. למה לי אידך קרא נילף מביאת מקדש דהא איתקש קודש למקדש. אבל לא נתחוויר לי מאי דקאמרי דהא קרא דביאת מקדש משתעי לפטורא ועי'. וז"ל התוס' פרק הערל וא"ת ולשתוק מוטהר דהכא ומלא יחללו דובחים ונילף קודש ועבודות מדאיקרי טמאים לענין ביאת מקדש ואומר ר"י דאי לאו קרא דהכא לא הוה דרשינן התם טמא יהיה לרבות טבול יום כו' אלא הוי מוקמינן ליה לדרשא אחריתא ע"כ ועיין. ויש לכוין דבריהם דהכא ג"כ עפי"ז כיון דמשמעות אבל נתחטא שהזה כו' פטור מכרת לא הוי מרבינן מטמא יהיה כו' טבול יום ומחוסר כיפורים [ג"כ לא הוי מרבינן כיון דלא משכחת לה בטומאת מת] ועי':

בסה"ד וקרא ובא השמש וטהר איצטריך כו'. ר"ל דילפינן מיניה אכילת קודש בטבול יום בפ' הערל איצטריך משום דכתיב בפרשת אמור בשרץ דקיל טפי מנדה ושכבת זרע. וזה תירוץ לקושיא הראשונה [התימה דגבי זב חבה כו' כתיב כמה פעמים ורחץ במים וטמא עד הערב כו']. ולא יחללו איצטריך לפרושי דלא הוי דרשינן וטהר מכלל כו' אי לאו קרא דר' סימאי כמ"ש לעיל ואה"נ לפי קושיות התוס' לא איצטריך ולא יחללו ג"כ רק נקטו בלשונם ובא השמש וטהר דכתיב בשרץ. ולא יחללו לפרושי אתא (ג):

בהגה"ה הא לא אתיא לן מחוסר כיפורים אי לאו כו' ולא לכתוב טמא וי"ל כו' לא חש לדקדק הסוף דיבור. ומתחיל הדיבור רמז לטבול יום שאם עבד חילל מגין כו':

בתוס' בד"ה דגמר חילול חילול כו' דממעטי התם רבנן בעל מום כו' דלא חשיב לה התם משום דטמא וטבול יום כו' חילול מתרומה נימא דפסול בתרומה במיתה ולא פסול כו' וי"ל כיון דמחיל עבודה כטמא כדנפקא לן מויגורו כו' בגזירה שוה דחילול חילול גמרי מתרומה כו'. ובשמעתין הכא שפיר קאמר כיון דהאי חילול דלחם אלהיו ניתן לידרש מתרומה מסתברא לאוקמי במאי דפסיל בתרומה (ד):

דף יז:

ברש"י בד"ה כזב דמי כו' טהור הסוף דיבור. ומתחיל הדיבור לא כזב דמי כו' דקי"ל דכשר בפרה. ומתחיל הדיבור לא דע"כ כזב דמו כו' בהו הוו מחוסר כיפורים כו' כפרה הסוף דיבור:

ברש"י בד"ה טומאה דאותה פרשה כו' מק"ו ומה טבול יום כו'. לא כ"ש אבל מחוסר כיפורים כו' כצ"ל:

בתוס' בד"ה קסבר כו' שנכנס למקדש חייב כרת דתנן כו' מקודשת ממנה שאין כו' ועוד דבהאי סוגיא כו' יהיה לרבות טבול יום קאמר דכ"ע מחוסר כיפורים כו'. ע"ש בפירש"י:

בא"ד במחוסר כיפורים ומיהו פלוגתא דאמוראי כו במקצת שמיא ביאה כו'. ועוד מה שפי' בקונטרס לענין למנות כו' תימה הלא טבול יום אין מוזנן כו'. לא מחוויר זה דבמחוסר כיפורים קיימינן ועיין:

בא"ד א"כ יעשה רביעי חמישי בקודש מק"ו כו'. ר"ל ומה מחוסר כיפורים שמותר בתרומה עושה ראשון ושני בקודש שלישי דפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי וחמישי בקודש:

בא"ד הול"ל דיו כתרומה אי לאו משום דמיפרך ק"ו כו'. כדאיתא שם בפירש"י:

בא"ד על דם טוהר היתה מערה כו' הרי היא כמגע טמא מת כו' פסח הבא בטומאה כו' לענין טומאה דחוויה בציבור כו'. לקמן ריש דף ל"ג:

בתוס' בד"ה שרפה אונן כו' כגון שלא לשמה כו' כדאמרינן בהקומץ רבה כו' בפסח הבא בטומאה כו'. לפי"ז לא יתכן למה שהגהתי לעיל (זבחים דף ט"ז ע"ב) בתוספות בד"ה ומה טומאה כו' ותימה למ"ד אנינות לילה כו' (ה):

בא"ד בק"ו מטבול יום שאסור בנגיעת תרומה כו' משום אונן נקטו נגיעה וק"ל (ו). מיהו בלא"ה קשה דהא ק"ו הוא לנגיעה והיאך פרכינן מאכילה כמ"ש בסמוך [בד"ה אונן] מפ' הערל וצ"ל בהכרח דהפירכא הוא דמשא"כ במחוסר כיפורים דאסור אף בנגיעה אבל אונן אף שאסור באכילה מ"מ מותר בנגיעה (ז) והשתא א"ש. אבל לא ידעתי אם טבול יום מותר בנגיעה ואף דשרי באכילה הא ע"כ צ"ל הרי פסח אינו נאכל אלא בלילה וא"כ העריב שמשו ודוחק לומר הא הערב שמש הוא בצאת הכוכבים וטהר יומא או כגון שנטמא בלילה וטבל בלילה. אלא פירוש דשוחטין חורקין עליו ובלילה אוכל (ח) ועי':

שם מה לטבול יום דמת שכן מותר לאכול בפסח הבא בטומאה [עה"ג]. ובמסקנא דשמעתין דקאמר שכך טומאה יוצאה מגופו ולא קאמר שכן אסור לאכול בפסח כו'. אפשר דהיא היא:

בא"ד בהגה"ה המתחלת וההיא דטבול יום כשר מן התורה כו' קודש מדרס לחטאת כו' והא דבמעורבי שמש כו' אלא שאחיו הכהנים היו מניחין כו' קודש מדרס לחטאת כו'. ע' בתוספות ריש

מהר"ם שיף • זבחים

בגדים.
הס"ד:
ומ"ה אליבא כו' ובהקומץ רבה.
הס"ד:
ומ"ה לא תיבעי לך דודאי חייצי כו' לא מצוה היא דניהוי כגופו כו':

בד"ה דיום נמי חייצי דאל"כ מצינו כו'.
כצ"ל:

בד"ה ומן התפילין כן מן המצוה.
הס"ד.
ומ"ה דלא מתני ליה אסור שאין כו' לשנות בהן איסור.
הס"ד:
ומ"ה דיד חוצצין כו' לבשר.
הס"ד:

בתוס' בד"ה כורך כו' משום דמסיק פרק כל כתבי כו' ספוג יבש וקשר עליו כו' וקאמר התם דלמדנו דספוג אינו כו' משמר נמי כו' ובסמוך כו' דאבל לא במדינה.
הס"ד:
ומ"ה מאי אריא כו' משום לשון חכמים מרפא דכיון שהקושיא היה לפירושם דהול"ל צלצל דהוי חידוש גדול יותר אינו דומה שיתרץ נמי חידוש יותר דשרי במקדש וכפירש"י לכך מפרשו משום לשון חכמים מרפא שגם לישנא דגמרא אגב אורחא אינו משמע כפירש"י:

בתוס' בד"ה תפילין כו' דבשל ראש הא אמרינן בסמוך דאין חוצצין כו' ומיהו הא דתניא אינן כו' חידוש שאין חוצצין כו' פתילי הציץ.
הס"ד:

דף יט:

נמרא א"ל רב סמא בריה דרב אחא לרבינא כו':

ברש"י בד"ה ששם מניח כו' דלאו בגד הוא.
הס"ד:
ומ"ה מכלל כו' יחללו.
הס"ד:

בד"ה כהן גדול כו' המקרא אם לא טבל כו' עבודה כשרה.
הס"ד:
ומ"ה שחרית כו' ממחוסר בגדים.
הס"ד:
ומ"ה דאורייתא כו' לכולה מלתא.
הס"ד:

בד"ה אמר קרא כו' אלא אשאר דברים כו':

בד"ה והיתה להם כו' בקידוש כתיב.
הס"ד:

ד"ה מניח ידיו כו' ירחצו כדכתיב קרא.
עי' במפרשי רש"י פרשת כי תשא:

בד"ה מאי בינייהו כו' פליגי.
הס"ד:

בד"ה אין צריך לקדש כו' יצא ולא הסיח דעתו.
הס"ד:

בד"ה דפסיק ליה כו' כי הכא.
הס"ד.
ומ"ה דכתיב בגשתם כו' חדשה הס"ד:
ומ"ה דכתיב בבואם והרי לא יצא.
הס"ד.
ומ"ה אכל גישה כו':

ד"ה אביאה ריקנית כו':

ד"ה דרב אחי כו':

ד"ה הכל מודים כו'.
ידיו ורגליו מודין הם כו' אלא גישה.
הס"ד:
ומ"ה להקטיר כו' דבעיא קידוש דהא גישת כו' כצ"ל:

בתוס' בד"ה וחוקה כתב בהו כו' דלא כתיבא חוקה אלא בבגדי לבן כו':

בתוס' בד"ה אי הכי דצפרא נמי כו' כיון דהוי במיתה אתיא בק"ו כו'.
ר"ל מיעוט דולבשם ממעט אינך טבילות וקידושים דחילוף בגדים דאינו במיתה ולא תילף דמעכבי אלא מגזירה שוה דחוקה אתי ולבשם וגלי דחוקה לא קאי אהך קרא אבל טבילת שחרית דבמיתה גילף מק"ו ועיין היטב:
חשיב ליה ו' אאופתא.
הס"ד.
ומ"ה וחבירו כו' דאותו שזכה לתרום היה הולך יחידי (צ"ע להגיה):

בתוס' בד"ה עמידה כו' לרבנן מן הצד לא שמיה עמידה ונראה כו':

בתוס' בד"ה וליתבי מיתבי כו' דאין ישיבה בעזרה אלא סמיכה.
הס"ד.
למ"ש לעיל [זבחים דף טז ע"א בתוס' בד"ה מיושב] לחד שינויא שהוא מדרבנן או לצורך עבודה שרי (ט) אינו קשה כנ"ל:

דף כ.

נמרא הכי אמר רב אסי אמר ר"י כיור שלא שקעו כו' רבי אדר' יוסי בר יהודה מוסיף כו'.
כצ"ל:

ברש"י בד"ה מהו שיפסלו כו'.
אם לא שקעה בבור הגולה (עיין סוף עירובין) דאמרי' כו':

ברש"י בד"ה ה"ג כו' אמר לפניו כו' רבין אמר לה.
הס"ד:
ומ"ה שלא שקעו בבור לעבודה כו' חלבים.
הס"ד:
ומ"ה והוינן בה כו' אסי ולא פשיט לן.
הס"ד:
ומ"ה דלא צריך לקדושי וכרבי אליעזר בר"ש כו' לינה בקידוש.
הס"ד.
ומ"ה או דלמא כו':

בד"ה ולא פשיט כו' כך מחלוקת בוז ומר פשיט מיפשט כו'.
ר"ל דאילו ס"ל כמחלוקת בוז כך כו' (י) ע"כ פירושו אין צריך לקדש וכראב"ש דאי איפסלו להו בלינה וכרבי מאי אריא כיור שלא שקעו אפילו בקידוש נמי פסול אע"כ ר"א בר' שמעון מודה במי כיור והשתא שפיר מספקא להו.
אך להך גיסא דלא צריך לקדושי היאך תלוי בכיור שלא שקעו מבערב אם [לא] לרבותא דאפ"ה מקדש ממנו לעבודת לילה דלינה אינה פוסלת אלא בעמוד השחר כ"ז תמצא לקמן בתוס' (זבחים דף כא ע"א):

ברש"י בד"ה שנים עשר דד כו' בבת אחת.
הס"ד:
ומ"ה מוכני כו' שמעלין אותו בגלגלים מן הבור שחרית.
הס"ד:
דלירידה היה אפשר בלא גלגל כן איתא לקמן בהדיא (זבחים דף כ"א:) ומ"ה שלא יהא כו' קדושתן.
הס"ד.
ומ"ה מאי לאו כו' מודה במים.
הס"ד:
ומ"ה בא לו כהן אצל פרו להתודות כו' בעדו וגו'.
הס"ד:
ומ"ה ראשו כו' ומשנינן לה.
הס"ד:
ומ"ה והכהן כו' כלפי ההיכל הס"ד:
ומ"ה מאן כו' חטאת הוא.
הס"ד:
ומ"ה כנגד המזבח כו' המזבח וליכא.
הס"ד:
ומ"ה ור"א כו' דהוא מקום דריסת כו'.
כ"ז תעמוד על ציורו במסכת מדות במשניות תוי"ט:

ברש"י בד"ה ה"ג אבל כו' ומהו בית החליפות כו':

ברש"י בד"ה השתא רבי כו' קדושה חמורה לא כ"ש.
הס"ד:
ומ"ה אנן כו' כיון דרבי מכשיר נמי צפון כו':

ברש"י בד"ה תרומת הדשן כו' לכל עבודות.
הס"ד:
ומ"ה מתחלת עבודה כו' יום הוא.
הס"ד:
ומ"ה הא אמרת פסלה לינה ולינה בעמוד כו' עד בוקר.
הס"ד:
ומ"ה הא אמר מכאן כו' עבודת יום זה.
הס"ד:
ומ"ה ולינה דרבנן לינה זו כו' תזלזל בלינה.
הס"ד ומ"ה ומודה רבי כו' מן הבור מקרות הגבר כו' דדמי כמו שקידש ביום.
הס"ד:
אבל אם לא שקעו כלל לא הוי דמי דס"ס לן כל הלילה וע':

ברש"י בד"ה מיהרו וקידשו כו' ככהנים שעבדו כו'.
זו אהיום ויפסול כו' כצ"ל:

דף כ:

ברש"י בד"ה ככהני כו' רגלים.
הס"ד:
ומ"ה יציאה כו' הקדשים שקידשו בכלי כו':

ד"ה דלא פריש כו' מעבודה.
הס"ד:
ומ"ה ונטמאו כו' את הידים הס"ד:
ומ"ה מטבילין כו' לבדן.
הס"ד:

ד"ה מקדש כו' לקידוש.
הס"ד:
ומ"ה בפנים כו' הכיור וגו' והתם כו' ממנו.
הס"ד:
ומ"ה בכלי כו' איתרבי.
הס"ד:
ומ"ה או שטבל במי כו' מכונסין.
הס"ד:
ומ"ה עבודתן כו' קידש.
הס"ד:

ד"ה אבל יצא כו' תידוק מינה.
הס"ד:

ד"ה שיצא להסך כו' ידיו ורגליו.
הס"ד:

ד"ה פרה כו' המשחה.
הס"ד:
ומ"ה ויוצא אלמא כו' ורגלים.
הס"ד:

ד"ה את"ל כו' הדעת.
הס"ד.
כצ"ל:

בתוס' בד"ה יציאה כו' דעתיה מיניה דמשום קידוש כו'.
לא פסול אלא משום עבודה בחוץ אבל כו' (משום דס"ד דמאן כו' עד בבית המוקד שייך לעיל ע"א סוף ד"ה מיתיבי ראוהו כו' תירזן לקושיתם שם ודו"ק):

בא"ד במקום זריזין איתא אורחא דמלתא כו'.
קצת קשה מאי קושיא התם משום לישא הוא דפסול כמו בללה (זר) [חוץ לחומה] דלעיל וכן התם בגמרא מייתי עלה ברייתא דבללה זר [כשירה חוץ לחומה] פסולה ע"ש [וכן הקשה מהרש"א בסוכה דף נ] ודו"ק:

בא"ד גבי שולחן אבל מקדש כו' פירוש הקונטרס דהכא.
הס"ד:
ועוד דיבור זה במנחות דף ט ובסוכה דף ג.
ומ"ה קידש בכלי כו' טפי מבמים.
הס"ד:
ומ"ה כל המטיל כו' כצ"ל:

דף כא.

גמרא לעבודת לילה חזי א"ה היינו כו'.
כצ"ל:

ברש"י בד"ה והא פרה כו' ושורפה אלמא כו' לה טומאה.
הס"ד:

בד"ה א"ה כו' קידוש כשאר קידוש כו':

ד"ה ה"ג כו' השחר כאיברים.
הס"ד.
ומ"ה מי כיור כו' לפסול עם עבודת כו' החמה כו' מי כיור כו' הכל דיבור אחד:

בד"ה לאיברים כאיברים כו' כמו שאיברים כו' לעבודת לילה.
הס"ד:
ומ"ה אף למתירין כו' ואם שיקעו כו' לעבודת היום הכל דיבור אחד:

ד"ה שוב אין כו' העלאתו ואתרוייהו פליג.
הס"ד:
ומ"ה לעבודת כו' חלבים.
הס"ד:

ד"ה מאי אינו כו' קאמר לה שלא יפסלו כו' הכל דיבור אחד.
ור"ל אינו מעלהו אף לעבודת לילה שלא יפסלו לעבודת היום ועיין כנ"ל:

בתוס' בד"ה מי כיור כו' באיזהו מקומן.
הס"ד:
ומ"ה כיור כו' משום אונס שינה כו' משמע להו שהיו ישינים בצפרא ולא עמדו משנתם בצפרא וע"ש:

בא"ד א"נ י"ל שהיה להם מים בכלי שרת אחר כו'.
לא הבינותי זה דודאי קושיא לא היא מאין טבלו לתרומת הדשן דמים רבים בעולם רק מיד שמעלן פסולין לדעת המקשה א"כ מ"ש בכלי שרת אחר מכלי שרת דכיור דאין תלוי במי כיור נפסלין למתירין כו' רק העלאת לילה מן הבאר עושה לינה.
ונראה דהא"נ אין כאן מקומו ושייך למטה בד"ה מאי אין מעלהו כו' אוא"ת ויפסול מימיו ומה בכך כו' ועיין.
ואם נדחוק דקושייתם לא היה אמקדש לתרומת הדשן דכיון דלא אפשר בענין אחר שרי רק למה אינו מעלהו הא בלא"ה צריך להעלותו לתרומת הדשן ונפסלין המים של כיור לכל דבר ואהא אתי שפיר תירוצם של הא"נ.
אבל אידך תירוצם ועי"ל כו' אין מקום לזה ודו"ק:

בסה"ד הא בלילה מחזי חזי.
גם זה לא ידעתי היאך ניחא דא"ל הא בלילה חזי מקרות הגבר דא"כ אמאי צריך לקדש ביום ודו"ק:

בתוס' בד"ה כיור כיון ששקעו כו' דאין זריעה להקדש.
הס"ד:
ומ"ה כיור שלא כו' שקעו מעלהו לעבודת כו':

בתוס' בד"ה מאי אין מעלהו דקאמר לעבודת היום פי' כו' דר"י אית ליה גזירת שיקוע וכו' וי"ל דלא רצו כו' בתחלת הלילה או באמצעה וכו' זמן פסול מתירין של דם וקומץ כו'.
ר"ל כיון שעתה היא זמן פסול של עבודת דם וקמיצה גופא קבעו ג"כ זמן שיקוע השתא אע"ג דלרבי יוחנן אינו פוסל למתירין אלא כאברים (כ):

בא"ד שע"כ יש להן להעלותו כו' ולגזירת שיקוע ליכא למיחש.
דכיון וכו' משקע ליה ולא דמי כו' וא"ת ויפסיל מימיו כו'.
לר"ה בר יוסף דאית ליה נמי מצות שיקוע מאי מהני השיקוע הא מ"מ צריך להעלותו לתרומת הדשן ונפסל למתירין מאי אמרת דע"י כן יכור וישקע אח"כ קודם עלות עמוד השחר מאי מרויחין בזה רק לאיברים ומי הוא שוטה וכו':

בא"ד לשומרן כשאר קדשים שלא יפסלו וכו' להו זריעה וצ"ל דהאי דפסלא להו לינה כו'.
דהא דאמר אביי כו' וזה לשונו ומאי אינו כו' הכל דיבור אחד כצ"ל:

בא"ד (שייך לע"ב) רק בשקיעת החמה ובעמוד השחר וכו'.
עיקר המכוון לתרץ קושית ויפסול מימיו ומה בכך לזה פי' דטעם שיקוע הוא שלא יטעה העולם (ל) ויסברו כיון דמעלהו לאחר שקיעה א"כ למה שיקעו קודם שקיעת החמה ודאי שקיעת החמה הוא מכשירו לעבודת מחר עם עמוד השחר.
ובשינויא גזירת שיקוע איכא בינייהו דהשתא אם מעלהו בלילה אינו פוסל לר"י (מ) מפרשי שיסברו העולם ששיקועו בשקיעת החמה לבדו מתירו ועיין:

בא"ד כי אם להיות זכורין ע"י כן שיקוע דסוף הלילה שכשמצאוהו כו' כי אם יעלהו לאחר שקיעת החמה כו'.
ר"ל אע"ג דמשום שמא ישכחו ולא יחזרו וישקעו ליכא למיחש דכיון שמצאו משוקע יחזרו לשקעו קודם עמוד השחר מ"מ יש לגזור שמא יאמרו שלהכשירו כו':

בא"ד שמא יאמרו שלהכשיר לעבודת מתירין למחר שיקעוהו בשקיעת החמה וכו' ופריך א"ה היינו דר"ח כו' שאנו צריכין אז לשקעו כדי כו'.
ר"ל דצריך להשהותו בשיקוע שלא יאמרו שיקוע דשקיעת החמה הוא המתיר כדלעיל ושיקוע דשקיעת החמה גופא צריכא שיזכור שיקוע דסוף הלילה וק"ל:

בא"ד בשלמא לרבא דמוקי כו' הא כרבי דס"ל וכו' ולא כהאי דלא פשיט כו' כרבי קשיא דרבי אדרבי כו' ומצריך לשיקוע כדי לזכור כו' ומ"ש בהא דקאמר דכבר קידש מתחלת כו' ומ"ש התם דלא משקע ליה.
הס"ד ומ"ה אי משקע ליה:

מהר"ם שיף • זבחים

דף כא:

גמ' ורש"י אין מקדשין בו שנאמר כו'. כצ"ל:

ברש"י בד"ה איכא בינייהו וכו' כלומר הא דאוקי אין מעלה דר"י וכו' לעבודת מחר כו'. וה"ק מאי אינו מעלהו נמי דקאמר דאינו מעלהו בלילה כדי שלא ישתכח מלחזור ולשקעו קודם עמוד השחר ויפסלו אחר עלות עמוד השחר לעבודת יום ולעולם אבל לעבודת אותה לילה שמעלהו חזי ולא כדקס"ד וק"ל. ואין צ"ל אבל לעבודת לילה חזי הוא מדברי המקשה כיון דאין חילוק בעבודת לילה בין ר"י לר' חייא כדקס"ד א"ה היינו דר"ח כו' [רק דהכל הוא מדברי התרצן]:

ברש"י בא"ד ור' חייא לא אסר לה להעלותו משום כו'. ושרי להעלותו לעבודת הלילה לר' חייא אם ירצה רק דפסולין אח"כ למתירין וכמו שכתבו התוס' לעיל בד"ה מאי אין מעלהו ח"ל ורבי חייא לא גזר ושרי ליה להעלותו כל שעה שירצה וכו'. ולא רצה רש"י לפרש דס"ל לר"י כרבי חייא ובינייהו גזירת שיקוע דלרבי חייא שרי להעלותו אף דפסולין לעבודת מתיר ולר"י אסור להעלותו דא"כ קשה דר"י דבסמוך קידש ידיו לתרומת הדשן למחר אין צריך לקדש כו' הא מים נפסלו בהעלותן בלילה לתרומת הדשן ואיך יועילו לעבודת היום למחר [דלא עדיף מאילו קידש ידיו ביום מאותן המים שכבר העלוהו בלילה אפי' חזר ושיקען קודם עמוד השחר שכבר נפסלו בהעלותן בלילה מיד] ולפי' רבינו ברוך בתוס' בהגה"ה איכא בינייהו כו' דס"ד השתא דלר"י פסול למתירין מקשה באמת בסמוך הכי וגירסתו א"ה למחר אין צריך לקדש למימרא דלמתירין מיחזי חזי כו' [דאל"כ אמאי א"צ לקדש הא כבר נפסלו המים בהעלותן בלילה א"כ] היינו דרב חסדא ומקשי מהך מימרא דרבי יוחנן ולא מקשה תיכף בשנותו גזירת שיקוע איכא בינייהו דאינו מוכרח עדיין היאך יסבור ר"י אי כרבי חייא אי כרב חסדא [דשפיר איכא לפרושי השתא דסובר ר"י כרבי חייא וכדמפרש לה רבינו ברוך באמת. אבל מאידך דר"י מוכרח שפיר דס"ל כר"ח ולכך מקשה מינה היינו דרב חסדא]. מיהו אמאי צריך לרבינו ברוך לומר דלר"י פסול מדרבנן ולא פסול מן התורה וצ"ע היטב. גם לפירש"י אמאי מקשה לעיל א"ה היינו דרבי חייא ולא מקשה מהך דקידש ידיו לתרומת הדשן כו' דהרי המים פסולין בהעלותן למתירין. ואי ניחא ליה למיפרך מיניה וביה היינו דרבי חייא. אמאי לא מקשה השתא נמי מיד [דמשני גזירה שיקוע דמפרש לה רש"י דסובר כרב חסדא תיקשי מיד] היינו דרב חסדא והיא קושית התוס' באמת ודו"ק:

ברש"י בד"ה והא אמר ר"י וכו' הא קשיא לן דלא כו' לא פסלה לינה. הס"ד. וא"כ הא דאמרינן קידש ידיו לתרומת הדשן כו' וראה בקצת דברי ר"ח ובקצת דברי רבי בקידוש. ובמי כיור לא ס"ל כלל כרבי דפסליה מדאורייתא רק מדרבנן פסולין קודם תרומת הדשן (ג) ומ"ה הא כרבי כו' הא דאמר ר"י כו':

ברש"י בד"ה אלא לאביי כו' קשיא דרבי אדרבי כו' במודה רבי דמקרות הגבר כו' הוא דגריס ליה. הס"ד: ומ"ה מאי שנא כו' ומ"ש כו'. הס"ד: ומ"ה דמסלק ליה כו' הדשן ור"י הוא וכו'. הכל דיבור אחד:

ברש"י בד"ה א"ה כו' בתמיה אמאי אמר כו' קידוש מחר. הס"ד: ומ"ה ומשני א"צ לקדש הוא דאמר דכיון כו' וכרבי אליעזר. הס"ד: ומ"ה היינו דרב חסדא כו' היינו דרב חסדא. הס"ד:

ברש"י בד"ה לא היו רואין אותו כו':

(בד"ה) לא דמשקע השתא. הס"ד:

(בד"ה) בי תרי כו' עבדי שתי היכירות כו'. כצ"ל:

בתוס' בד"ה אי משקע ליה כו' וא"ת כו' היינו בהעלותו כו'. קושיתם לא מיחזורא. וצ"ל שחזר והעלותו ושיקעוהו לשם זה [כדי להעלותו בשביל] שישמעו הכהנים ועיין:

בא"ד וי"ל דהיינו דקאמר דמשקע ליה בגלגלא והקול שנשמע כו' הבור ומעלהו ואיבעית אימא דמשקע בחומרתא אף השיקוע היה בגלגלא כדי להשמיע כו' בהורידו ובהעלותו. גם זה ובהעלותו הוא דוחק ועיין כי כמדומה שכל זה משובש:

בהגה"ה המתחלת איכא בינייהו כו' ועוד מקשים דלפרוך וכו' ועוד אדפריך בסמוך כו' כצ"ל (ס):

דף כב.

ברש"י בד"ה ירחצו כו' אל המזבח לא לכתוב ירחצו דהא אורחצו הסמוך קאי הס"ד. ומביא פסוק מאוחר מפקודי דכתיב אצל האי קרא דורחצו ממנו משה ואהרן ובניו: ומ"ה שנמשח עמו כו':

בד"ה לנחושת כו'. דימתיו לכיור ולא לדבר אחר לא הקשיתי כו' ניתי בהקישא אלא ש"מ כו'. הכל דיבור אחד:

ד"ה כל המשלים כו' מפרש להו הס"ד: ומ"ה משלים כו' כהנים. הס"ד:

ד"ה אפילו לרביעית כו' לא נפסלו כשרין. הס"ד:

ד"ה יבחושין כו' מן המים הס"ד: ומ"ה אפילו בעינייהו כו' כשר ור"ל כו'. הכל דיבור אחד:

ד"ה למעוטי כו' מכוונת נתן סאה כו' נמצא שהמקוה הזה כו' לבטולינהו. הס"ד:

ד"ה מטבילין בו מחטין כו'. וצנוריות:

ד"ה כשרין להשאيب הכיור מתוכו כו':

ד"ה והתניא כו' והכרעים ירחץ כו' ואחד יין. הס"ד:

ד"ה מאי ק"ו כו' וה"ק ק"ו למים כו' קרבי קדשים. הס"ד:

ד"ה והא תנא דבי כו'. כצ"ל:

בתוס' בד"ה בין שאין כו' בדהוה ביה רביעית מעיקרא הס"ד: ור"ל דהוי ביה רביעית עכ"פ מעיקרא רק שעתה אין בו כמו גבי נטילת ידים וק"ל. ועיין בתוספות סוכה. ואח"כ שייך ד"ה בקודח מתוכו כו' לא פי' כן. הס"ד: ואח"כ שייך ד"ה והא ממנו כו' מתניתין דיומא דקתני כו' שיהא בו כשיעור. אבל אגופא דמתניתין [לא קשה. דאפשר] לא בעי בכיור גופא שיעור רביעית:

ד"ה ק"ו מכנו כו' ונפחתה שולי'. הס"ד: ומ"ה לרביעית כו' לרביעית של נטילת ידים וקצת היה נראה כו' ר"ל כבר בטלו רביעית כו' בפרק שלשה מינין הס"ד. ואף דר"פ בתרא יותר הוי יש לישב וק"ל: ומ"ה למעוטי טיט כו' מקוה אין מטבילין כו' מקואות פ"ד אלו כו' מ' סאה מים וטיט ר"א כו' יורד מאליו דברי ר"מ כו' אבא אליעזר בן דילאי אומר מקום שהמשקולת כו' ר"ש אמר הנכנס בשפופרת כו':

בתוס' בד"ה אפי' לרביעית כו' שוחה ושוחה ממנו כו'. עיין התם בפ' כל הבשר:

בתוס' בד"ה נתן סאה כו' והכא כתיב במים כו':

בתוס' בד"ה והא תנא דבי שמואל פי' הקונטרס לא ידענא כו'. כצ"ל:

דף כב:

ברש"י בד"ה ת"ל ערל כו' בכהן קאמר. הס"ד: ומ"ה שנתנכרו כו' למקום. הס"ד:

בד"ה טמא פסול כו' קרב בטומאה. הס"ד. דוקני דרום דאמרו אמתניתין לא שנו כו' אבל טמא מת מתוך כו' ע"כ למדו מתני' איחיד ואי איירי בציבור פשיטא דלא איירי במת רק תאמר טמא סתמא בכל טמא איירי ואיירי ביחיד לזה אמרו דאפ"ה לא איירי במת דמתוך כו'. ומ"ה מתוך כו' ביחיד דיעבד כו'. דהשתא ליכא למיפרך מה לציבור שכן באה בטומאת בעלים לכן מרצה בטומאת כהן תאמר ביחיד דבטומאת בעלים נדחה לפסח שני אינו מרצה בכהן טמא דמ"מ נילף כיון דמרצה בציבור לכתחלה מרצה ביחיד דיעבד שהציבור טמאין ומדגלי כו'. הכל דיבור אחד. אשתראי. הס"ד:

ברש"י בד"ה טמא שרץ כו' מטמא מת. הס"ד: ומ"ה קסברי כו' מכפרין כמתכפרין כשהותרה כו' כהן כציבור מה כו':

ד"ה מאי קסברי כו' בק"ו. הס"ד: ומ"ה אי קסברי כו' מאיש איש כי יהיה כו' אפי' חל שביעי שלו כו' ליה כטמא שרץ: ומ"ה אמאי לא עבדי ציבור בטומאה הא כל כו'. הכל דיבור אחד:

בד"ה אלא ס"ל כמ"ד כו':

בד"ה איזה כח כו' ואזיל שהיחיד טמא כו' טמא שרץ והכהן המרצה כו'. הכל דיבור אחד:

בד"ה מקום שאם כו' אצל שרץ ואמאי אמרי זקני דרום מרצה כו':

בד"ה טמא מת כו' מתוך שמרצה בעבודת ציבור לכתחלה כו'. כצ"ל:

בתוס' בד"ה יצאו מי כו' דרך שמו מי כיור בשעת מתן תורה הס"ד. ור"ל לאו דוקא כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה רק כיון שבשעת מתן תורה היה נקרא מי כיור ונעשה השם לווי הא דכתב רחמנא במים יצאו מי כיור וע"ש: ומ"ה ערל כו' לערלות וקרי ליה כו':

ד"ה משום דאין כו' אפילו שב בשעת עבודה כו' לא היה לבו לשמים. הס"ד: ומ"ה אבל טמא כו' דאינו מרצה ביחיד לפי כו':

ד"ה אי הכי כו' אבל אי לאו מתוך לא וכו'. טמא מיירי בין וכו':

בא"ד ועי"ל כי נמי כו'. ההבדל שבין ב' התירוצים לתירוץ ראשון היה הבל"ז לעולם לא אמרינן מתוך ובציבור בין טמא מת ובין טמא שרץ מרצה וטמא פסול דמתני' מיירי בין טמא מת בין טמא שרץ ביחיד פסול דלא אמרינן מתוך ומקשה לדידכו דאמריתו מתוך א"כ בהכרע ס"ל דבטמא שרץ אף בציבור אינו מרצה דאי לא תימא הכי אמאי טמא פסול לימא מתוך ואמאי ניליף ק"ו דטמא שרץ מרצה בציבור ונימא מתוך אלא לעולם לא אמרינן מתוך ואין זה דמיון לפירוש ר"ת דבסמוך דאפילו לפי האמת דוקני דרום ס"ל מרצה בטמא שרץ בציבור והקושיא הוא א"ה נילף יחיד מיחיד כדבסמוך. ולעוד י"ל הבל"ז לעולם אמרינן מתוך וטמא דמתניתין איירי בזב וכו':

בא"ד ושרץ לא דמרצה ביחיד וכו' בדיעבד ושרץ מק"ו וכו' בטמא שרץ ור"ת גריס וכו' דבמועדו אפילו בטומאה היינו בין במת בין בשרץ וכו'. ר"ל בטומאת כהן דבסמוך:

שם והא דקאמרו זקני דרום וכו' דבמועדו אמר רחמנא ואפי' בטומאה מ"מ אין לו ריצוי וכו' ואילו נטמאו ציבור בשרץ אין לו לאכול בטומאה וכו' מק"ו מטמא מת יחיד ומשני וכו' מק"ו דמת אתיא שטעון וכו' וי"ל דהא דלא אכלי וכו' כמתכפרין ה"נ נימא וכו' א"כ יאכל יחיד כבציבור. הס"ד כצ"ל:

לפי' ר"ת (ע) צ"ל פירכא דר"ל [דפריך אזקני דרום] ומה בטמא שרץ שהטומאה קליל שם ומשלחין קרבנות. דאף שהוא משום דיכולין לאכול בלילה סוף סוף בטומאת שרץ לסיבת קלותו משלח קרבנותיו וא"ה כהן שנטמא וכו' וק"ל:

דף כג.

ברש"י בד"ה לפי אוכלו כו' דהיינו שחיטה. וש"מ דאין שוחטין חורקין אלא על האוכלין ומפרש תכוסו מלשון שחיטה כדלעיל (זבחים דף ד') ברש"י כאדם האומר כוס לי טלה זה כו' אבל ברייתא דבסמוך מפרש תכוסו מלשון מגין וכן מפרש רש"י בחומש:

ברש"י בד"ה וכי לא מקשי כו' דשוחטין עליו לכתחלה. הס"ד:

ד"ה מיתיבי לוקני דרום. הס"ד: ומ"ה מפני כו' צולין. הס"ד: ומ"ה שהנוזר כו' כדכתיב וכי ימות כו' נזירות טומאתו שתי כו':

ד"ה ה"נ דמרצה ציץ. הס"ד: ומ"ה כגון כו' בכיצד צולין הס"ד: ומ"ה טומאת התהום כו' צולין הס"ד: ומ"ה לא אמרו דהותרה טומאה כו':

ד"ה מאי לאו כו' ק"ו מהלכה. הס"ד. וא"ל כאן ולטעמיך (פ) דמוקמית לה בטומאת בעלים במת והיאך ממעט שרץ הא שוחטין חורקין עליו אף בוודאי אלא צ"ל דאין שוחטין חורקין על טמא שרץ וקשה לזקני דרום דזה אינו קושיא וק"ל:

ברש"י בד"ה טומאת התהום כו' ראייה אחת ספק חציה כו'. הכל דיבור אחד. עליו מגופו. הס"ד:

בד"ה כהן המרצה כו' ה"ו מרצה. הס"ד: ומ"ה דרמי בר חמא כו' וס"ל דאין יחיד טמא מת משלח כו'. אבל א"ל דס"ל משלח קרבנותיו ואתיא ברייתא דבסמוך [ונשא אהרן כו'] דמקשה לרמי בר חמא כפשטה בטמא מת הציץ מרצה ומתניתין דלעיל בטמא שרץ וס"ל אין שוחטין חורקין על טמא שרץ וברייתא דרבי חייא למעוטי טומאת התהום דויבה. ואף דמשמעות ברייתא דרבי חייא הוא יותר למעט הכל מ"מ מרווחנא קושית התא שמע דבסמוך. דיציבא בארעא וגזירא בשמי שמיא שטמא שרץ שיכול לאכול לאורתא אין שוחטין חורקין ואין הציץ מרצה וטמא מת משלח קרבנות בדיעבד ולמ"ד אין שוחטין חורקין על טמא שרץ הוא מקרא דאיש איש וכו' ואפי' חל שביעי שלו בע"פ כפירש"י לעיל וטמא מת גופיה משלח קרבנותיו בדיעבד וקרא אינו אלא למצוה [כל זה אין סברא דכלפי לייא] זה פשוט:

ברש"י בד"ה ת"ש וכו' חכמים. הס"ד. כצ"ל:

בתוס' בד"ה זקני דרום כו' היו ופליגי אמתניתין דתמיד כו' ס"ל כרבי נתן כו' לא חזי. הס"ד: ומ"ה מפני כו' דרום תנאי הוא כו' דלכ"ע מרצה כו' אית להו טומאת כו' התם לר"י הס"ד: ומ"ה אלא

מהר"ם שיף • זבחים

בטומאת מת וקתני כו' איש איש למצוה. הס"ד: ומ"ה לא למעוטי כו' הא טומאה ידועה לא מרצה ותיריך הרב רבינו חיים כהן דמיידי כו' והוי כטומאת שרץ כו' טעמא דבשביעי יכול כו' ומיידי ברייתא דר"ח בכהן כו'. ר"ל ברייתא דר"ח איירי בכהן לא בבעלים:

בא"ד בטומאה ודאי של שרץ וכו'. ר"ל הדיוק של טומאת התהום לאפוקי ודאי של שרץ או מת בוי שלו:

בא"ד בטומאה אלא שולחין קרבנותיהן וכו' ברייתא דר"ח דכיון דשוחטין כו'. למיעבד ע"י טהורין כו' ולא מהדרין אטהורים אפי' כו' לכתחלה אלא מהדרין כו' (ואפשר שלא מרצה נמשך ג"כ אולא מהדרין) (צ):

בא"ד דטומאה דחיה בציבור כו'. ר"ל לא שהותרה בציבור רק דחיה ופלוגתא היא בעלמא:

בא"ד אפי' בטומאה אלא אם יכול לזרוק כו' ואפי' איכא טהורין. הס"ד. ור"ל דהכא פשיטא ליה אם קבל הדם בטומאה שמרצה לכתחילה לזרוק:

בתוס' בד"ה טומאת התהום דויבה פי' הקונטרס כגון כו' של י"ג ספק כולו כו'. ר"ל בין השמשות של אור לי"ג לא אור לי"ד דהא הוי טבול יום היאך ירצה [מאחר דבשמעתין איירי בטומאת כהן] מיהו בסמוך כתבו בהדיא בין השמשות סוף יום י"ג וצ"ע. ובסה"ד כתבו בהדיא שראה א' בי"ג וטבל והעריב שמשו כו' ואפשר מ"ש סוף יום י"ג כתבו אהא דר"י [דבפסחים דאיירי בטומאת בעלים דשוחטין חורקין עליו וכמו דבעי לאשכוחי לרבנן דאיירי בוי' שלו דהיינו ע"כ בטומאת בעלים אבל בפירש"י בשמעתין דאיירי בטומאת כהן ודאי דאיירי באור לי"ג]:

בא"ד לא מצי משכח לר' יוסי כו'. דס"ל מכאן ולהבא סותר ע"ש דף פ"א:

[בא"ד] ונ"ל ברוך דבעי' כו' אמרו לו לאחר שחיטה ראתי בין כו' סתר מידי ורבינו מקשה לימא שראה לפני כו' ורבינו מתרץ בזה דכיון כו' וקשה על פירושו משמעתין דמיידי בכהן המרצה וי"ל כו' למימר אולי יראה כו' כצ"ל. והנה הלשון מגומגם והמכוון בדבריהם נראה דמקשו אפירש"י אם זה איקרי טומאת התהום אמאי לא מצי משכח התם לר' יוסי לימא בכי האי גוונא אלא בכי ה"ג לא מיקרי כלל טומאת התהום לכ"ע לכן מקשה התם שפיר בשלמא לרבנן משכחת דשחטו על זב בשביעי שלו ואח"כ ראה דסותר כו' ובזה מיושב ג"כ קושית רבינו אבל הוא מתרץ בענין אחר וקשה משמעתין דקאמר למעוטי טומאת התהום דויבה היכא משכחת לה ולא מצי לומר דראה בוי' שלו כו' דהא הכא בכהן שהוא זב קיימין דא"ל לדידיה כו' י"ל כגון שראה א' בי"ג וטבל כו' דהא אף ברואה לפני שחיטה וחזר וראה שניה דסתר פי' [רבינו] כיון דראייה ראשונה אינו מטמא במשא לא פקע שמו כו' כ"ש בטבל וטהור גמור. אבל רבינו ברוך מפרש שמעתין בראה בי"ג וטבל והעריב שמשו כו':

דף כג:

נמ' ובמאי אי בנויר כו'. ודאי אף בנויר קשה לרמי בר חמא דמוקמי מתני' דלעיל מפני שאמרו הנזיר ועושה פסח כו' אין הציץ מרצה על טומאת הגוף בטומאת בעלים במת רק צריך לישב הברייתא אף בלא רמי בר חמא:

נמ' אינן במיתה אלא כו'. כצ"ל:

ברש"י בד"ה אם עון פיגול וכו' ירצה ואם עון כו'. בכל מקום וה"ק כו' אם אינו ענין לחוץ לזמנו תנהו ענין לחוץ למקומו הרי כבר נאמר לא ירצה:

בד"ה הרי כבר נאמר המקריב כו' ואי אפשר לומר כן שאין הקרבן כו'. נקט ההוכחה עצמה שבקרא דאם האכל יאכל ביום הג' איירי במחשב לאוכלו חוץ לזמנו ולא באוכלו ביום הג' וכפירש"י בפרשת צו. אם הותיר ממנו. הס"ד: ומ"ה הא אינו נושא כו' הא כלומר הנה כו':

ברש"י בד"ה אלימא טומאת שרץ ומיתוקמא בכהן או בבעלים כו'. ובסמוך ד"ה אי נימא טומאת שרץ פי' ונוקמא זקני דרום בכהן כו' הוכרח לפרש כן דכיון דס"ל לזקני דרום בלא"ה שוחטין חורקין כדלעיל לא משמע ליה דמכח ריצוי ציץ הוא והכא לרמב"ח מפרש או אפי' בבעלים וע"י ריצוי הציץ הוא דשוחטין חורקין ועיין:

בד"ה לעולם וכו' אשתראי בהן. הס"ד. ומ"ה שום טמא כו' על טומאת שרץ. הס"ד: ומ"ה ואיכא כו' בר חמא הס"ד. ומ"ה עון מקדישין לא כו' לא מרצה הס"ד: ומ"ה במאי טומאה כו' אכיל ליה. הס"ד: ומ"ה היכא וכו' ויחיד אינו נדחה ציבור לא עבדי בטומאה הס"ד. ומ"ה אלא וכו' קרבן יחיד. הס"ד: ומ"ה לעולם כו' אשתראי בהו. הס"ד: ומ"ה לעמוד כו' שבטיך לעמוד לשרת וגוי'. הס"ד: ומ"ה ולא לשיבה וכו':

ד"ה אימא עבודה במיתה. הס"ד:

בתוס' בד"ה אם עון כו' ומה שנוכר פיגול קודם לנותר כו'. גם לפירש"י מקשו זה. ועיין בתוס' יומא דף ז' ובפסחים דף ט"ז ובמנחות תמצא כל אלו התוס'. גם עיין בספר קרבן אהרן באריכות סוגיא זו עם פירש"י ותוספות בלי חידוש כ"כ:

בא"ד אע"ג דבקרא נוכר ברישא חוץ לזמנו כו' כתיב בקרא בהדיא. הס"ד: ומ"ה אם עון נותר כו' לא נותר ממש כו' חוץ לזמנו. הס"ד: ומ"ה הא אינו נושא כו' דמשמע דבר שהוא לרצון כו' הותר מכללן בכל הני דפריך מנייהו בהקומץ רבה יוצא ושמאל ובעל מום וא"ת א"כ נותר ופיגול כו' דלפני ה' אין עון דיוצא כו' חשיב שפיר לפני ה' שהמחשבה בפנים וא"ל דבבמה כו' של מזבח דאיכא למ"ד כו' וקשה למ"ד לינה מועלת כו' מתירין אין חייבין כו' על המזבח החיצון כשלמים אין כו' בשלמים אינו דין שיפסול כו' דאפי' פסולא ליכא א"כ במנחת כהנים כו' דהותר מכללו לגמרי. הס"ד: ומ"ה לאו כגון שנטמאו בעלים במת כו' אלא בכי האי גוונא כו' ולא עון מקדישין. הס"ד: ומ"ה אי נימא כו' א"כ אין הציץ מרצה על היחיד דהא כו'. אין להקשות דלמא לכתחלה אין שוחטין ובדיעבד ציץ מרצה דהשתא כיון דלכתחלה יחיד נדחה ציבור עבדי בטומאה וכמו טמא מת לזקני דרום. דכיון דס"ל אין שוחטין חורקין מאיש איש יליף אפי' חל בוי' שלו כפרש"י לעיל א"כ הוי לעכב אפי' בדיעבד כטמא מת לרמי בר חמא [דס"ל דאפי' בדיעבד מעכב מקרא דאיש איש וה"ה בטומאת שרץ דמ"ש דיהני ריצוי ציץ בטמא שרץ טפי מטמא מת כיון דתרווייהו נכללו בקרא דאיש איש]:

בא"ד וקשה מאי פריך וכו' דמרצה בציבור מק"ו דלעיל. ומה מת שטעון הזאה שלישי ושביעי כו':

בא"ד דלית ליה כמו זקני דרום כצ"ל:

בא"ד וסבר רמי בר חמא טומאת מת מרצה בכהן ביחיד כו'. וטמא פסול דמתניתן בזב ומצורע שטומאה יוצא מגופו כמ"ש התוס' לעיל:

בתוס' בד"ה אימא מה זר כו' דמחוסר בגדים לא מייתרא אלא משום כו' דלא ילפינן מיתה מהא דקרייה רחמנא זר ולפ"ה כו' (עהח"ג)ענין התוס' דהכא הן הן הדברים דלעיל [דף יח ע"א בתוס' בד"ה אתיא חוקה חוקה] חרו לעיל שקושית הר"ר יעקב קיימא וה"נ אחרי נשאר פירש"י לעיקר הקשו ועוד קשה לפ"ה דליהוי זר ומכנסים כו'. והוא כי התוס' מפרשים קושית הגמרא אף יושב במיתה מכח דרחמנא קרייה זר ליהוי כזר וע"ז אמר דהוי ב' כתובים הבאין כאחד דרחמנא כתב מיתה במכנסים דהיינו מחוסר בגדים ובלא רחוץ ידיים ורגלים ותרווייהו מייתרא דכיון דכתיב בבגדים והיתה להם כהונת עולם אין בגדיהן עליהן אין כהונתן כו' [והוי כזר] ובזר כתיב מיתה [ולא סברי התוס' עתה תירוצ הר"ר יעקב דבעי קרא למכנסים דוהיתה להם כהונת עולם בשאר בגדים הוא דכתיב] ונילף חוקה חוקה שלא רחוץ ממחוסר בגדים אלא ע"כ כיון התורה שלא נילף מיתה מהא דקרייה רחמנא זר ולכן איצטריך מיתה בהדיא במחוסר בגדים והדר כתיביה בלא רחוץ ידיים למיהוי ב' כתובין הבאין כאחד להורות דהיכא דלא כתיבא מיתה בהדיא אף דקרייה רחמנא זר לא הוי במיתה. ולפי' הקונטרס דילף מחדא דיושב אינו במיתה דמפרש ליהוי יושב במיתה במה מצינו ומשני דאם נילף במה מצינו א"כ ל"ל קרא בלא רחוץ כו' אלא מש"ה כתבה רחמנא בה מיתה בפירוש דליהוי ב' כתובין הבאין כאחד שלא רחוץ ומחוסר בגדים דהיינו זר [והוי פירושא בהא דקאמר תלמודא דהוי מחוסר בגדים ושלא רחוץ כו' ב' כתובים. דהיינו דלא לכתוב רק חדא מנייהו ואידך ל"ל. ולזה כתב רש"י וה"ה דהומ"ל דחד מהנך עם זר הוי ב' כתובים]. וע"ז הקשו הא הו"ל ג' כתובים במחוסר בגדים חזר ושלא רחוץ ואף דליכא ייתורא אלא ב' לפירש"י מיקרי ג' כתובים. וכתבו ובקונטרס פי' וה"ה כו'. וא"א לומר כן כו'. וזהו מ"ש לעיל (זבחים דף י"ח) והשתא אתי שפיר גם קושית הרר"י כו' דהיינו כפי' התוס' דהכא וכתבו עוד שם אבל יושב אע"ג דקרי זר אינו במיתה [דהוי ג' כתובים] אבל על שאר פסולין כגון ערל כו' לא איצטריך קרא כו' כיון דלא איקרי זרים עכ"ל וכפי' התוס' דהכא ואח"כ הקשו שם חזרני לומר כו' דהא עיקר הדבר אינו מן המדה וא"צ ייתור [להיות ג' כתובים] רק ב' ייתורים ואחד לגופיה וא"כ הפשט לקמן [בשמעתין דהכא] אינו כפי' התוס' שיהיה הקושיא מכח זר [דיושב איקרי זר] וישני משום דהוי מחוסר בגדים ושלא רחוץ מיותרים והוי ב' כתובים הבאין כאחד ולמ"ד ב' כתובין מלמדין הוי שתוי יין קרא שלישי [דכל זה אינו מן המדה דלא צריך רק ייתור אחד או ב' ייתורים למ"ד דבעי' ג' כתובים] וא"כ ע"כ פירוש דמחוסר בגדים הוא והיתה להם כהונה ומטעם זרות ש"מ דהוא במיתה ואשמעינן ב' כתובים דהיכא דליכא זרות כמו יושב (ק) אינו במיתה מכח מה מצינו. וכפי' הקונטרס. וא"כ הדרא קושיא ל"ל מיתה במכנסים [אף לתירוצ הרר"י דלעיל דאין כהונתן עליהן לא קאי אמכנסים מ"מ] נילף בגזירה שוה דחוקה חוקה משאר בגדים דכתיב בהן והיתה להם כהונה. אבל לפי' התוס' ודאי דלא היה קושיא דאי לאו מיתה במכנסים לא הוי ידעינן מיתה במחוסר בגדים דהא הוי ב' כתובים (ר) לאורוי דלא הוי במיתה מהא דאיקרי זר וכמו יושב דאף דהוי זר אינו במיתה רק פי' התוספות אינו דא"כ צ"ל משום דהוי מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידיים ורגלים ר"ל מיתה דכתיב בהדיא דהיינו במכנסים וא"כ הוי ב' ייתורים ולעיל חזרני לומר דקושית הרר"י קיימא דב' כתובים אין צריך ייתור רק אחד מהם ע"ש ודו"ק היטב כי הנראה לפענ"ד כתבתי (וצ"ע) (עה"ג) דברים הנ"ל דחוקים המה ואינם במשמעות התוס' ויש מפרשים [גם לפי' התוס' דהכא] שאין צריך רק פסוק אחד ייתור לב' כתובים רק לפי מ"ש התוספות שהקושיא הוא מכח זר איצטריך ב' כתובים בשלא רחוץ. לאורוי דלא תילף ממחוסר בגדים בגזירה שוה דחוקה חוקה דליהוי כזר. ומחוסר בגדים איצטריך מיתה גביה דאל"כ לא הוי ידעינן מיתה גביה. ואי לאו מיתה בהדיא במחוסר בגדים אף דקרייה רחמנא זר לא הוי ידעינן דלענין מיתה קרייה זר רק לענין חילול וקושית הגמרא [דפריך לחייב מיתה ביושב] מכדי יושב כו' אחרי דהורה לנו התורה במחוסר בגדים דקרייה זר וכתיב ביה מיתה נילף מניה יושב [דחייב במיתה משום דהוי בזר] ומשני משום דהוי שלא רחוץ דנמי כתיב ביה מיתה מיותרת כו' [דאיכא למילף חוקה חוקה ממחוסר בגדים דליהוי כזר] וקושית חזרני לומר דלעיל הוא אף לפירוש התוס' ל"ל ב' קרא במחוסר בגדים אף אי לא כתיב מיתה במחוסר בגדים [נחי דלא ידעינן מיתה משום דקרי זר כדלעיל מ"מ] נילף גזירה שוה חוקה חוקה משתוי יין ועי':

בתוס' בד"ה הואיל ורצפה מקדשה כו'. גירסת רש"י מקודשת וק"ל:

בא"ד וכלי שרת פי' כו' וי"ל דהתם לא מיירי כגון דכריך כו'. כצ"ל:

דף כד.

גמרא ואי לית ליה לר"ש גז"ש כי נאמר יד בקבלה כו'. ה"ה דמצי למיפרך נתינה נמי לא תהא בימין. וקושית רבא דבסמוך א"ה אפי' נתינה נמי אינו גולד מתירוצא דרב יהודה ועיין:

גמ' ועוד לימא לית ליה לר"ש גז"ש והתניא כו' יד אינו אלא ימין אצבע אינו אלא ימין. למסקנא [דמסיק אביי במקרא נדרש לפניו ולאחריו פליגי] לאו דוקא וכי נאמר יד כו' רק ה"ה אצבע ומשום דאורחא דקבלה ביד נקט לה:

ברש"י בד"ה שני כתובין כו' בגמרות חדשים ישנו כאן שמועה אחריתא ברש"י ולא נתחווורו עיין עליו. ועי' עוד מה שהגהתי בדף זה בסמוך בהיפוך הדף:

דף כד:

גמ' ולקחת מדם הפר ונתת על קרנות המזבח באצבעך כו' אמר רבה בר חנה אמר ר"ל כ"מ כו'. דכתיב ולקח הכהן מדם כו' כצ"ל:

גמ' והרי קמיצה דלא כתיב בה כו' ולא משני דכתיב ביה וימלא כפו ממנה כרבא דבסמוך [דאמר יד יד לקמיצה ופירש"י היכא כתיב יד בקמיצה וימלא כפו ממנה] ורבא גופיה משני או אצבע או כהונה. משום דמ"מ תקשי וזיקה [דלא כתיב ביה אלא כהונה כדלקמן בסמוך]. או קושטא ידע דחד לקומץ וחד לקידוש ועי':

ברש"י והרי קמיצה דלא כתיב בה כו' ולא משני דכתיב ביה וימלא כפו ממנה כרבא דבסמוך [דאמר יד יד לקמיצה ופירש"י היכא כתיב יד בקמיצה וימלא כפו ממנה] ורבא גופיה משני או אצבע או כהונה. בד"ה במקרא נדרש ר"ש כו' לקמיה ורבנן כו' ולאחריו הס"ד: ומ"ה מפקא כו' דברי אביו ומכלל כו':

ד"ה כל מקום שנאמר אצבע בקבלה כו' קרא דלעיל שינה בקבלה שקיבל בשמאל פסול דר"א דריש אצבע כ"י ולא אונתן וקאמר לך במקום כו':

ד"ה ולקחת כו' כתיב הס"ד: ומ"ה ולא לפני פניו דלא כו' .
ד"ה לכהונה כו' הכהנים. הס"ד: ומ"ה תרתי כו' גבי זריקת חטאת כו':
ד"ה המעכב כו' מצורע כגון קמיצה כו'. בעינן ימין הס"ד:
ד"ה בכהונה בבגדי כהונה עיין לעיל בתוס' (זבחים דף יג) בד"ה בכהן כשר כו' :
בד"ה זרק כו' כל הזבחים דלא כו':
ד"ה ואלא הא כו' כפו ממנה. הס"ד: ומ"ה לחליצה שתהא בימין הס"ד:
ד"ה מדרבה כו' כהונה כתיב. הס"ד כצ"ל:
בתוס' בד"ה במקרא כו' על ענין ראשון למילף קבלה כו' דכ"ע דרשי מקרא לפניו בלא וא"ו מוסיף
על ענין ראשון וקשה לילף קבלה מנתינה דפריך כו' ולאחריו פליגי ובסמוך כו' המקרא לפני פניו.
הס"ד: ומ"ה והרי זריקה כו' ותנן זרק כו' ר"ש. הס"ד: ומ"ה אמר אביי פליג בברייתא ופירש"י זרק

כו' בברייתא לעיל הקשה הרב כו' אף כל כו' ופריך ידו הימנית מדרבה בר בר חנא נפקא כו' ומשני
כדי נסבא אי נמי סבר לה כר"ש כו' דאפי' גרסינן זרק מצינו למימר כו' לא ס"ל כוותיה דלא יליף
ימין בזריקה כו' משום דזריקה לא ילפינן מהזאה וק' כו' דעדיפא משני פליג כו' גרסינן מלק ע"כ
אמת כו' כדמוכח בסמוך ובפ"ק דאמר מ"ט כו' לר"ש כו' וצריך כו' ס"ל כוותיה בחדא ר"ל
דכהונה בעי אצבע אבל לענין היקישא לא דר"ש ל"ל היקישא [והאי תנא אית ליה היקישא]:
בא"ד בד"ה במקרא כו' על ענין ראשון למילף קבלה כו' דכ"ע דרשי מקרא לפניו בלא וא"ו מוסיף
על ענין ראשון וקשה לילף קבלה מנתינה דפריך כו' ולאחריו פליגי ובסמוך כו' המקרא לפני פניו.
בפ"ק דחולין דף כב ע"א ימין אפי' כי' מדרבה בב"ח נפקא כו' ימין בחטאת בהמה אלא בהזאה
כו' במליקה אלא בהזאה דוקא וא"ת כו': ע"כ ממה שזכינו להעלות על מזבח הדפוס מקדשי
חידושי הגאון המחבר ז"ל ממסכת זאת:

וישנו בעין דלר"ע עדיין מיקרי מחוסר כפרה ואסור לאכול בקדשים (וכה"ג אמרי' בפסחים (נט ב) דהקטר אימורין מעכבין אכילת בשר בדאיתנייהו. אבל אם נטמאו או שאבדו לא) ולריב"נ כפר מתן בהונות ומותר לאכול בקדשים אלא שעדיין מצוה מוטלת עליו לתת מתנות הראש:

תד"ה לא. והדר מסיק מתן בהונות כו'. כצ"ל:

דף ז.

נמרא דתניא ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו וגו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה חטאת ששחטה. [וד"ה] כשרה. ועלתה לו. מה שהקשה הצ"ק על הגהת רש"ק דהא חטאת אינה באה בנדרבה. אינו כלום דהא אשם ג"כ אינו בא בנדרבה ואפ"ה כשר ולא עלה משום דילפינן מהיקשא דזה"ת כדמסקינן לעיל (ה ב) וה"ה לחטאת בכה"ג:

תד"ה סכין. ובברייתא חידש טפי ממתניתין הא דקתני כו'. כצ"ל:

תד"ה אמר רבא. אע"ג דרבא לא פי' הפסוקים בדבריו. כצ"ל:

תד"ה חטאת. וכגון כו' ה"ל כעל (כצ"ל) כו' דמסתמא כו' א"נ כו'. ביאור דבריהם. דמתחלה פי' מחוייב עולה היינו שיודע שעבר על עשה. ולהכי כשרה דמסתמא כו' ויכפר על הכל. וא"כ ה"ל כאינו מחוייב כלל בודאי. דלא שייך הכא שאין לך כו' דמה בכך כיון דמסתמא יביא ויכופר מכל עשה שעליו. אבל אם כבר הפריש חיישינן דלמא עבר אעשה לאחר הפרשה (שאין לך אדם כו') והוא לא יביא אחרת כיון דלא ידע. וזו שהפרישה לא תכפר את"ל דלא מיכפרא אעשה דלאחר הפרשה. וה"ל כמי שאינו מחוייב כלום דפסולה. (והא בדמחוייב חטאת ל"א דמסתמא יביא אף דמוטל עליו חיוב מה"ת. ובעולה אע"ג דלא הטילה התורה עליו חיוב אמרי' דמסתמא יביא. ע"כ צ"ל משום דעל חיוב חטאת מכפרת מקיבעא חמיר טפי). ושוב כתבו א"נ כו' ור"ל דאפי' לא תרצה לומר סברא דמסתמא יביא כיון דאין עליו חיוב מה"ת. מיירי דאמר הרי עלי עולה דאו ודאי יביא לקיים נדרו:

דף ז:

רש"י ד"ה ואשכחן זביחה. מה שהוסיפו בד"ח שינוי קדש הוא שבוש עי' תד"ה הוא:

דף ח.

תד"ה וזריקה. תימה כו'. עצ"ק:

תד"ה ועשה. ואית ספרים כו' אר"ה בריה דרב יהושע. כצ"ל:

דף ח:

תוס' סד"ה הלכך. עיקר פירכא סמיך אותו כו'. ר"ל על ותו מי גמירי כו'. ובחנם הגיהו:

תד"ה הנך. וע"ק חטאות פנימיות לר"ש כו'. הוא לקמן (מג):

בא"ד מה להנך שכן פיגול פוסל בהן תאמר בחה"פ. ואע"ג דלקמן (יד) אמרינן מודה היה לפסול. היינו בתר דקי"ל פסול שלא לשמן ילפינן פיגול מק"ו כדאיתא שם:

תד"ה ואם. דלא הוה צריך למכתב לזבח שלמים כו' ואם עז כו' מדכתיב לעיל אם מן הבקר מכלל כו'. כצ"ל:

דף ט.

נמרא ואימא שחטיה לשם תמורה כו' א"נ למיקם עליה בלי"מ ולי"ג. ג"ל למחוק מן א"נ עד ולי"ג:

רש"י ד"ה ה"ג. ומיעוטא דמן לבן ב' שנים ולנקבות אתא. כצ"ל:

תד"ה למאי נ"מ. תימה כו'. עצ"ק. ול"נ עוד ליישב דהכא קאי למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף:

תד"ה א"ג. המ"ל נמי דל"ב סמיכה כו'. תימה מדוע חלקו דבריהם דלעיל בד"ה דלא ה"ל למיכלל גם זו. ומרש"ק נראה שמוחק תיבת ומעשר מדבריהם. אבל מפורש במנחות (צב) במשנה ובברייתא דגם מעשר אינו טעון סמיכה. ואולי משום דלכאורה סמיכה אינה אלא מחיים וא"כ אפי' אם הוא כשלמים לא שייך ביה שוב סמיכה להכי סמכו דבריהם דהכא אחר דבור למאי נ"מ. ולכאורה המ"ל נמי נ"מ בבכור ומעשר שאינן אלא במתנה אחת. ועי' במנחות שם בסוף הדף ובתד"ה שכן: תד"ה ושלמים. האי שלמי פסח הוי ל"ע שנתו ולא זמנו או עברה זמנו ולא שנתו. מה שנדפס בגליון נ"י רש"ק נראה שהוא שבוש עי' לקמן:

דף ט:

רש"י ד"ה בעיא דרבא. כיון כו'. כצ"ל:

תד"ה איתיביה. היינו במידי כו' בחטאת גופיה כו' אבל ש"ק ל"כ בחטאת. עי' לעיל (ח ב) בתד"ה הלכך כי שם באו דבריהם יותר נכון:

תד"ה ושחט. לעיל בפרקין כו'. ובהרע"ב מביא ע"ז קרא דמחטאתו אשר חטא שתהא לשם אותו החטא. ותימה על התוי"ט שלא העיר עליו בזה:

תד"ה על מי. מיהו גרע כו'. עיין מש"כ לעיל (ז) בתד"ה חטאת ותעמוד על כוונתם כאן. ודברי הצ"ק מגומגמין בזה:

דף י.

נמרא (בפיסקא) רא"א אף האשם. כצ"ל כבמתניתין:

דף י:

רש"י ד"ה כר' ישמעאל. דהא ד' קרנות כתיבי בה. כצ"ל:

תד"ה מה. וה"נ כו'. עי' לקמן (ר"ד יג) בגמ':

דף יא.

רש"י ד"ה בא לעובדה. בהולכה והקטרה. כצ"ל:

רש"י ד"ה א"כ. שכל השנה כו' פסח הנשחט לשמן כשר. כצ"ל. ועי' הגהת הב"ח:

דף יא:

רש"י ד"ה הא כדאיתא. וכשרים נמי כו' גבי קדשים קלים. כצ"ל:

במשנה מפי שבעים ושנים זקן. עמש"כ בס"ד בסנהדרין (טז ב) בתד"ה אחד:

גמרא התם מדכתיב את הכבש אחד כו'. הגרי"פ הגיה האחד. במחכ"ת הטעוה המציין. אבל באמת כוונת הש"ס לקרא דפ' פנחס (כי שם הציווי לדורות. ובפ' תצוה הוא רק לימי המילואים כדפרש"י שם) ושם נאמר אחד:

רש"י ד"ה ואימא חד בבקר. לא ישהא יותר מחצות. הוא דלא כהלכתא דקי"ל כר"י דאינו אלא עד ד' שעות:

דף יב:

רש"י ד"ה הורו. דאילו עבר כו' יחיד כו' פטור. הא דלא פי' כפשוטו דהשתא אידחי ליה האי קרבן ולא מצו להקריבו כיון שהורו ב"ד שהחלב שאכל מותר הוא. משום דדחוי בטעות הוה (עי' תד"ה הכא) ולאחר שחזרו בהן איגלי מילתא למפרע דלאו דחוי הוה:

תד"ה וש"מ יש (בסופו). וק"ל ע"ז כו' הלא בידו להשהותו כו'. ר"ל והוה דומיא דנפגם המזבח והמיר דתו ואשחור מעיז"ט שהביאו לקמן בדבור הסמוך. דלכ"ע דיחוי מעיקרא לא הוה דחוי ועי' לקמן (נט) בתד"ה עד. וז"פ ולא כתבתי רק לאפוקי מהגאון בעל פ"מ שלא הבין כן במחכ"ת ומסיק דאין ספק שאין זה אלא הגהה מאיזה תלמיד ע"ש:

תד"ה וש"מ דחוי (בסופו). הא ממום עובר לא ילפי דלא הוי דחוי כו'. כצ"ל וא"צ להגהת תיבת דלדחי:

תד"ה הכא. ור"ת כו' דגבי הורו ב"ד לא הוה דחוי כו'. כצ"ל והגהת הצ"ק לל"צ:

תד"ה מה להצה"ש (בסופו). כדמוכח לעיל. הוא (י ב) וע"ש בתד"ה מה:

דף יג.

גמרא יצאו שפיכת שירים כו'. לקמן (לט):

דף יג:

גמרא (בסה"ע) הא ר"ש. עי' פרש"י. וק"ל דהא טעמא דר"ש הוא משום דאפשר לבטלה וטבילת אצבע א"א לבטלה וא"כ אפי' ר"ש יודה בה כהא דאמר רשב"ל לקמן מודה ר"ש בהולכת חטאות הפנימיות כו'. ויש לחלק קצת דכיון דאין סברא שטבילת אצבע תפגל אלא משום דהוה מעין הולכה לא עדיפא מהולכה גופה שבה. אך כיון דהשתא ס"ד דמיירי בחטאות הפנימיות מדפריך מאי איריא כו' ובהם גם הולכה גופה מפגלת:

שם מאי איריא כו' האמר כל שאין כו'. ק"ק הא מסקינן לקמן דמודה ר"ש ליפסול וא"כ י"ל דקמ"ל דבוה גם פסול אין בו עי' תד"ה מודה:

רש"י ד"ה מצדה. מה לחזן למקומו כו'. שהרי פסולו חמור כו'. כצ"ל:

תד"ה דיקא. דאיירי בשלא לשמן. כצ"ל:

דף יד.

רש"י ד"ה חזן למקומו מנ"ל. מנ"ל דפסלה בפנימיות. כצ"ל:

רש"י ד"ה ואת"ל. כל רצפת העזרה מבין האולם כו'. כצ"ל:

דף יד:

תד"ה שיכור. אלא שיכור בשא"ד המשכרים ודלא כר"י דאמר מחלי עבודה. כ"ז הוא העתקת לשון הגמרא דפ' מומין אלו. ובחנם הגיהו הצ"ק והפ"מ:

תד"ה הגהה (בסופו). אבל ק"ל לפירושיו דא"כ כו'. כצ"ל:

תד"ה והרי (בסופו). דאפי' לרבנן דא"ל במפוחא וזריקה פריך כו'. כצ"ל:

דף טו.

גמרא נהי נמי דיחזור הכשר כו'. ג"ל לפרש דהא ודאי אף אם תאמר דהולכה שלא ברגל לש"ה מ"מ אם הוליך הכהן ברגל אף אם מקצת הולכתו היתה בהושטת ידו לא מיפסלא. דאל"כ איך אפשר להשמר שלא יושיט ידו קצת בעת הולכתו. וכ"מ ממתניתין דפסחים שהובאה לעיל נתנה לחבירו כו' אף לפי שנויא דניידי פורתא. ולא פסול אלא אם כהן אחד לא הוליך כלל ברגל רק בהושטת יד לבד. ולפ"ז אף למאי דמשני לעיל אימא יחזור הכשר (ואי גרסינן שם כשר בלא ה' כמו שהעתיק שם רש"י א"ש טפי ודו"ק) מ"מ לא נפשוט מזה דהולכה שלא ברגל שמה הולכה דא"ל דר"ל דאותו הכהן עצמו דוקא חוזר ומקבל. וזה כשר אף אם תאמר דלא הוי הולכה כמש"כ. אך מ"מ נפשוט מזה דאפשר לתקוני דהא כבר עשה קודם הולכה שלא ברגל לבד והניח מידו ואיפסלא לה ואפ"ה מהני מאי דבא אח"כ לעשות ג"כ הולכה ברגל. והפוך ביה כי הוא נכון לע"ד:

שם הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן. ואסיקו עלה בחוכא. וג"ל לשכך קצת החוכא (כה"ג תמצא במפרשים לרוב) והוא דלר"ש דאמר אפשר שלא בהולכה שוחט בצד המזבח. ואפי' בזה ע"כ הולכה שלא ברגל תהיה שמה הולכה (עי' רש"י דף כו ד"ה אא"ב וז"ל ולריו"ח כו' ליכא למפרך כו' אבל השוחט בצד המזבח כו') ע"כ ס"ל דאין זה הולכה. ורבנן סברי דגם הולכה כזו שמה הולכה וא"כ א"א לבטלה:

שם לדברי המכשיר פסול כו' רבא אמר כו'. כה"ג בעירובין (ח ב) חולין (עה):

רש"י ד"ה הא איתעבידיא וד"ה אא"ב. צ"ל הד"א:

דף טו:

גמרא ל"נ אלא כשהכניסו וחזר והוציאו כו'. המל"מ פי"ג מהל' פהמ"ק ה"ט הגיה בכאן ע"ש וכן הוגה בד"ח עה"ג. אבל מרש"י ד"ה הא צריך נראה שהיה גורס כגי' שלפנינו:

רש"י ד"ה אי תניא. ואין מחלוקת בין ר"א לת"ק. אך הרמב"ם בפי' (והרע"ב אחריו) כ' ואה"ל כר"א מוכח דס"ל דפליגי ולת"ק אף בהולכה לחוץ פסלה מחשבה וכ"פ בחיבורו שם בסה"פ. ונראה לה"ר לפרש"י דסתמא דגמרא לעיל משני לא דקאי זר בראי עפרש"י שם. וע"ש במל"מ.

אולם מה דסיים רש"י אלא אר"ש אבוא כו'. תמוה דסתם ר"א הוא בן הורקנוס. וכן אי גרסינן ר' אלעזר בל"י וכן הגיה הגרי"פ (וזה יותר נראה שהוא חבירו של ר"ש הנוכר לפניו אבל ר' אליעזר היה בדור שלפני פניו. ודלא כסה"ד שחשבו בר' אליעזר. ועמש"כ בס"ד בפסחים (עז.).) היינו בן שמוע. אח"ז ראיתי בהגהת הב"ח שגורס במשנה ר"א בר"ש וזה היה בבירור גי' רש"י:

במשנה ומחוּסר כפּוּרים ומחוּסר בגדים. גי' זו נראה ישרה בעיני התוי"ט (ונסתייע מפרש"י) ומסמיך כו' ע"ש. ול"נ עוד דנאות להסמיך מחו"כ לטבו"י דתרוייהו בני בקתא נינהו דלא נגמרו טהרתן. אכן בגמרא מוכח דהגי' הוא בהפך כאשר העיר הגרי"פ. ונ"ל דברש"י צ"ל הבר"א ובא לחלוק לנו בין טבו"י למחו"כ דבטומאות חלוקות הן:

תד"ה זר. הא דלא תנא כו'. הצ"ק מחק מדבריהם פרועי ראש ע"ש. ואינו מוכרח לפי המבואר בדבריהם בסה"ע ע"ש:

תד"ה אלא (בסופו). ותימה לי דהא איצטריך חילול ל"ר כו'. ולי תימה על תמיהתם דהא דתני לוי מפיק מדלא כתיב ולא יחלו דהוא נמי ל"ר עמש"כ שם:

תד"ה אתיא (בסופו). וגם זר דאינו במיתה בקבלה כו' כש"כ פרועי ראש דבמיתה כו'. לכאורה משמע מדבריהם דמיתת פרועי ראש היא אפי' בעבודה שאינה תמה. ותימה דלקמן (ר"ד יח) מוכח דמיתת שתויי יין אינה אלא בעבודה תמה. ומיתת פר"ר ל"י אלא משתויי יין ופשיטא דלא עדיפא מינה. ואולי כוונתם דנילף עכ"פ דמחלי עבודה בעבודות שח"ע מיתה מק"ו מזר דמיחל אפי' בעבודה שא"ח עליה מיתה:

דף טז.

תד"ה מיושב. ועי"ל כו' ובד"נ אפי' ת"ח עומד. ק"ל א"כ יכול לפרוך מה ליושב ת"ח שכן פסול לעדות ד"נ:

נמרא ר' אלעזר אמר מהכא הן כו'. כצ"ל בל"י:

דף טז:

תד"ה אתיא. תימה כו' שלא הותר מכללו. לחומר התמיה נ"ל דמה שת"ח מעיד מיושב זה נקרא הותר מכללו:

תד"ה ומה טומאה. תימה אי אנינות לילה דאורייתא כו'. תימה לי דאפי' למ"ד דלילה מדרבנן היינו היכא שמת ביום אבל אם מת בלילה נ"פ דלכ"ע הלילה והיום שלאחריה מזה"ת. וא"כ תקשה לכ"ע דאונן שמת לו מת בלילה אינו אוכל. וי"ל דבכה"ג אף בטומאה אינו נאכל אם נטמאו הצבור בלילה כדאיתא בפסחים (ס"ד עח):

בא"ד תאמר באנינות שלא הותר. ק"ל מג"ל דאם היו רוב ציבור אוננים ח"ו שלא תותר להם אכילה מק"ו מטומאה. וי"ל משום דאפי' לכה"ג לא הותרה אכילה באנינות וא"כ ליכא ק"ו על אכילה דנימא דיו:

דף יז.

נמרא סוף סוף קלישא לה טומאתו. כ"מ שהיה גי' רש"י וקאי אמח"כ. וק"ל א"כ מדידה לחודיה מצי לילף טבו"י ומאי אהני לן טמא:

תד"ה טבו"י. ואע"ג דבפ' הערל (דף עד ב' כצ"ל) דרשינן טהרה כו'. כצ"ל בל"ו ע"ש בגמרא ותוס':

דף יז:

תד"ה קסבר. ובריש מס' כלים כו' וחייב חטאת. לפנינו הגי' שם וחייבין. וא"כ אין ראייה דחייבין קאי על טמאים דעלמא (על אותן שהן ראויין להתחייב על ביאת מקדש) וכלפי שאמר בע"נ שאין טבו"י נכנס לשם וא"ח עליה חטאת דר"ל אפילו טמאים גמורים תני הכא דחייבין. ולא קאי על מח"כ כלל. וכ"נ שם מהמפרשים כולם:

דף יח.

רש"י ד"ה אי מהתם (הב'). בעבודה המעכבה כפרה אבל נתינת אש כו' שהרי יש שם אש כו'. לכאורה ה"ל לפרש כפשוטו משום דאין כפרה אלא בדם והוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר עי' לקמן (כד ב) בפירושו ד"ה המעכב כפרה. ואולי משום הקטרת קומץ דמעכבא נקט טעם זה:

בא"ד להכי כתב הכא כו' דאף בעבודה שאינה מעכבא כפרה. כצ"ל:

רש"י ד"ה אי מהתם (הג'). מזהיתה להם כהונה. לכאורה ה"ל לפרש מונתנו ב"א הכהן אש:

תד"ה הגהה (בסופו). אדוני המלך פר ואיל שקריבין כו'. כצ"ל. ועמש"כ ביומא (יב ב) בס"ד:

דף יח:

רש"י ד"ה אלא מסולקין. דהא ע"כ לרב כו' מיגז אגוז השתא כו'. כצ"ל בל"ו:

דף יט.

נמרא בית השחי מהו שיחוף. עפרש"י. ונראה דהרמב"ם בחיבורו כללו בהא דנכנס רוח בבגדו שהביא. ורבא מיבעי ליה הא בדרך את"ל. ולא נצטרך למש"כ הכ"מ שלא היה זה בגיר' הרמב"ם: שם יצא שערו בבגדו מהו. מה שציינו המסה"ש לברכות (כ"ד כצ"ל) ע"ש דהוא לכוונה אחרת:

שם מ"ש דיד דכתיב ילבש על בשרו כו'. עמש"כ בזה ביומא (כג ב) בס"ד:

רש"י ד"ה ל"א אמרי לה. וד"ה לימא פליג. הגי' שלפנינו יפה ומשובחת. ולא נצרך להגהת הצ"ק והנ"א שבגלילין:

דף יט:

נמרא א"ה דצפרא נמי. עמש"כ ביומא (יב) בס"ד:

שם שפיר קאמרי ליה. כצ"ל:

דף כ.

רש"י ד"ה ואמרינן התם מאן שמעת ליה דאמר כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה אנן ה"ק. דרבי נמי מכשיר לצפון שבמזרח כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה אלא מאי. ומשום כו' ישראל וכהנים לשחיטת חטאת כו'. כצ"ל:

דף כ:

תד"ה קידש. כדמשמע בההיא דסוכה כו'. כצ"ל:

דף כא.

תד"ה כיור (הא'). ויש עוד טעם כו' טפי מבכולהו לילה כו'. כצ"ל:

דף כא:

גמרא בי תרי היכרי הוו עבדי כו'. כה"ג בסוכה (נה):

דף כב.

גמרא אר"פ אם קדח בו רביעית מטבילין בו כו'. לע"ד דקאי אהא דקאמר ר"ל כל המשלים למי מקוה כו' לרביעית אינו משלים. וקמ"ל ר"פ אם לאחר שנתבטלו במקוה שלימה קדח כו' מטבילין כו' אף דאם לא היה בתחלה אלא רביעית לא היו מתבטלין בה:

תד"ה למעוטי. אלו מעלין ול"פ השלג כו'. כצ"ל. ומלת מי מיותרת:

בא"ד מקוה שיש בו מ' סאה מים וטיט כו'. כצ"ל:

בא"ד רי"ה אומר במים ובטיט. כצ"ל:

דף כג.

רש"י ד"ה וכי לא מקשי. דהא מודו מיהא כו'. כצ"ל:

דף כג:

תד"ה הא (בסופו). דלא מיפסל בהו שלא לשמן. כצ"ל:

תד"ה אימא. ובחנם נכתבה דהא ילפינן חוקה לגז"ש כו'. נ"ל ביאור דבריהם דבלא לימוד לא הוה ס"ד לחייב מיתה ביושב מדקריא זר דה"א דלא אתא אלא לומר דמיחל עבודה. רק כיון דגלי לן קרא במח"ב דמיקרי ג"כ זר וחייב עליו מיתה מפורש הוה ילפינן מיניה לכל מי דמיקרי זר לחיוב מיתה. אבל כיון דכתיב ג"כ מיתה מפורש בלא רחוך ידיו"ר דמיותר דהא הוה ילפינן חוקה ממח"ב ע"כ להורות דלא נילף בעלמא ממח"ב דכל דמיקרי זר חייב מיתה. ומיושב הצ"ע דהצ"ק ועי' לעיל (יח) תד"ה אתיא:

בא"ד (כ"ד ע"א) וקרא דוחגרת כו' בר"פ ובסנהדרין כו'. כצ"ל:

דף כד.

גמרא באצבע ולקח מלמד של"ת קבלה אלא בימין. ותימה על התוי"ט בשם הרמב"ם שכ' וחכמים למדין יד מאצבע. דהרי מבואר בסוגיין דמאצבע גופיה דכתיב בקבלה (דסכרי דבאצבעו אולקח דכתיב לפניו נמי קאי כדאיתא לקמן) ילפי. ועוד דלא מצינו כתוב יד בקבלה. ועוד דיד מיד גופיה דכתיב גבי מצורע עשיר גבי שמן ילפינן כדלקמן ובמנחות (י). ועי' בלשון הרמב"ם עצמו דלא כתב כן:

רש"י ד"ה הואיל ורצפה. וד"ה וכלי שרת. נראה דגירסתו היה מקודשת. מקודשין. אבל גי' התוס' מקדשת. מקדשין וכ"ה גי' הרמב"ם בפ'י והרע"ב אחריהם. והתוי"ט ל"ד בהעתיקו פרש"י על פי' הרע"ב. ובדוחק יש לכוון גם פרש"י לפירושם:

רש"י ד"ה אלא א"ר. הוא דאיכא למידרש נמי כו'. כצ"ל:

דף כד:

גמרא ארעב"ח אריו"ח כ"מ שנאמר כו'. ככה"מ המצויינים במסה"ש איתא בשם ר"ל. וכן בפרש"י כאן ד"ה תרתי בעינן איתא בס"י וקאמר ר"ל. ובד"ח התקינו המגיהים ריו"ח וטעות הוא בידם:

שם אמר אביי פליג בברייתא. כה"ג בריש עירובין:

רש"י [ד"ה לקידוש קומץ] (בסה"ע). שיאחו הכלי כו'. ובמנחות פי' יתנהו בימין בתוך הכלי. ובאמת תרוייהו בעינן בימין כדמוכח שם (ז) א"כ הוצרכת ג' כהנים ע"ש:

תד"ה במקרא. בפ' השואל (דף צה כצ"ל) כו' למ"ל דההיא ר"ש כו'. עי' דבריהם במנחות (יט) שבאו ביתר ביאור:

תד"ה והרי. ועוד אור"ת כו' דההוא תנא דזאת התורה כו'. כצ"ל:

בסה"ד (בד' הסמוך) ולכך הוצרך לשנויי כדי נסבה לרבנן. כצ"ל:

דף כה:

רש"י ד"ה מים שבתוכה. ופסק לה חיותייהו כו'. ועי' בר"ש פ"ט דפרה מ"ג שהשיב עליו מכ"מ דמוכח דרשאי לערות מכלי שמלא בו לכלי אחר ולקדש בו. אבל הכא אפשר לומר כיון דהמילוי הראשון אינו כשר לקדש בו שלא נתמלא לשם קידוש הוה כמו המפנה את המעיין לתוך הגת כו' דשם פ"ו. ואף דשם איירי שהפסיקן כדפי' הרע"ב וכדמשמע ברפ"ה דמקואות (והכא משמע שעדיין מזונק והולך) י"ל דכלי גרע טפי וכמו מעיין שהעבירו ע"ג השוקת (שם):

רש"י ד"ה נתן ידו. ונתן ידו למעלה בראשו לעשות כו'. כ"ה לשון הר"ש:

דף כו.

גמרא אלא אימא חתך ואח"כ קבל כשרה כו'. ק"ל מדוע כשרה הלא קודם שחתך ונפסל השמנונית שברגל. היא נפקא מעט מעט לתוך שאר הגוף (ומאי מהני כשחתך אח"כ הואיל דכבר פרוש ממנו) וכשמקבל יוצאה עם הדרם לתוך המזרק [ועמש"כ במעילה (ח ע"ב) בס"ד] :

שם ה"נ כבואם כו' עד שיבא כולו לא"מ. כה"ג דרשינן בכתובות (כה):

ד"ה ע"ג הכבש. שיהא יסוד המזבח למטה כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה לא, דהא בעושה במחשבה קיימינא. כצ"ל:

תד"ה ואי. ומיהו קשה לרבנן דל"ל רואין כו'. עיי' תוי"ט שם מי"א:

רש"י ד"ה לא. דהא בעושה במחשבה קיימינא. כצ"ל: תד"ה ואי. ומיהו קשה לרבנן דל"ל רואין כו'. עיי' תוי"ט שם מי"א:

דף כז.

נמרא תנן חישוב ליתן כו'. תיבת כו' דאיתא לקמן אחר ו אליבא דר"י צריך למחקה משם ולהעמידה כאן אחר תיבת תנן:

רש"י ד"ה לא נחלקו. דבעינן למימר. הס"ד ואח"כ מה"ד

דף כז:

נמרא ל"נ אלא בניתנין כו' בחוץ שנתנן לפנים כו'. עצ"ק ופ"מ. ובקל י"ל דלא מיירי כאן מחטאת וכחכמים דלקמן (פא ב) במשנה:

במשנה או מקצת אימוריו. ק"ל מדוע לא תני כזית מאימוריו כדתני באכילת בשר או כזית מבשרו. דהא גם בהקטרה בעינן כזית דוקא עיי' ס"פ ובפ' דלקמן (לה) במשנה וכדיליף לה בר"פ הקומץ רבה בגמרא. ולקמן (כט ב) במשנה איתא זה"כ כל השוחט כו' דבר שדרכו להקטיר כזית כו'. ובגין שבמשניות ליתא גם שם תיבת כזית. אולם בגמרא ס"פ מוכח דגרסי' שם כזית ע"ש היטב:

שם לזרוק דמו למחר. כלומר חוץ לזמנו. דאפי' חשב לזרוק בלילה ג"כ פייגול כדאיתא בגמרא לקמן (נו ב) ועיי' בפ"ב דמנחות מ"ב בהע"ב ותוי"ט שם ד"ה לאכול:

שם לאכול בשרו למחר. עפרש"י. ולעד"נ דמציי איירי אף בשלמים ור"ל דחשיב לאכול כל יום המחרת דהיינו אף בלילה שאחריו דגם היא נכללת בשם מחר (ובפרט בקדשים שהלילה הולכת אחר היום) וראיה לזה מלקמן (נו ב) יכול יהו נאכלין לאור שלישי כו'. ואע"ג דלא כתיב רק ביום ובחכם יאכל וממחרת וע"ש בפרש"י:

דף כח.

נמרא רה"א עור האליה לאו כאליה דמי. פרש"י לענין הקטרה (ור"ל בשלמים ודכוותיהוה אבל בעולה דכולה כליל אף עור האליה קריבה דדינו כבשר כדלקמן) אבל מ"מ היא חשובה כבשר דראויה לאכילת אדם ולכן תני במתניתין דאם חשב עליו לאכול הוה פייגול. ודברי הצ"ק בזה שגגה גדולה ע"ש:

שם עור בית הפרסות המה דקה ב"ת אלו אשר סבבתים ליתא בחולין:

שם כי אתא ריב"א אמר רב כו'. עיי' הגר"פ. ול"נ פשוט לגרוס רבה. ור"ל דרבה דלעיל סמיך כו'. ויותר ה"נ להגיה שמואל סמיך כו':

שם שהרי כבר נאמר כו' מבשר זבח שלמיו כו'. כצ"ל. וכן בפרש"י:

רש"י ד"ה חוץ למקומו. אם שחט ע"מ להקטיר מאחת כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה ממנו. משמע דלא קאי עונה תשא כו'. כצ"ל:

דף כח:

תד"ה מסתברא. וכן טמא ששמש כו' כדאמר לעיל. הוא (בדף טז):

בא"ד שכן הותר ציץ טהור בקרב. הגהה שבגליון טעוּתא היא כמוכן וק"ל מדוע לא הקשו כן מהא דאמר בתחלה מסתברא נותר כו' דדמי ליה בז"ב ולא קאמר ג"כ שכן הותר כו'. ואי משום דאלו הוי נמי בחוץ למקומו. א"כ גם מהכא לא מקשו מידי דהוו נמי בנותר:

בא"ד ושניהם לא עשה מקריב כקרב. כ"נ דצ"ל:

בא"ד ופריך אדרבה חוץ למקומו כו'. עצ"ק ודבריו תמוהים דכל הני דחשיב שם בפ' ב"ש לא שייכי כאן דכולהו איתנייהו בנותר:

דף כט.

רש"י ד"ה דדמי ליה בז"ב. כי פרכינן אדרבה חוץ למקומו כו'. כצ"ל:

בא"ד דנימא דנשיאת עון דגבי מחשבות כו'. כצ"ל:

תד"ה למקום. ולעיל בפ"ק (דף יד) גבי הולכת חטאות הפנימיות. כצ"ל:

בא"ד דשיליה כה"פ קאמר מחשב לניתנין בחוץ ליתנן בפנים. כצ"ל:

דף כט:

במשנה חוץ למקומו פסול ואב"כ. בתוי"ט מביא ע"ז קרא דקדושים ע"ש. ותמיחני דהלא רבא מסיק בסוגיא דלעיל (כח ב) דכולהו מקרא אריכא (דפ' צו) אתיין ועיי' לעיל (כג ב) תד"ה עון פייגול: שם ובלבד שיקרב המתיר כמצותו. בתוי"ט העתיק לשון רש"י דמעילה כדכתיב גבי כשר ירצה לכפר עליו. ולא הרגיש כי מקרא זה איננו. וצריך להגיהו ונרצה לו לכפר הכתוב בריש ויקרא. ומה שהביא הוא קרא דלרצונכם כו' דכתיב גבי קרא דלא ירצה. תמוה דקרא זה דפ' קדושים אוקמיה אחוץ למקומו לעיל בד"ה חוץ למקומו. ואולי לסימנא בעלמא נקטיה. ובפסחים (סא ב) מביא רש"י קרא דמיום השמיני והלאה ירצה:

רש"י ד"ה או להקטיר. ובלבד דליחשיב עלייהו להאכילן כו'. כצ"ל:

דף ל.

נמרא ואם משאמר ת"ז תמורת עולה נמלך ואמר כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה ה"ג. משום דאמר תמורת תמורת כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה ישנה. דא' רבא עדיין היא מחלוקת ממתניתין בתמורת עולה ושלמים בלחצות כו'. כצ"ל:

דף ל:

רש"י ד"ה דבעא מיניה. דאההוא גופיה כו' בחוץ ובחדא אכילה. כצ"ל:

רש"י ד"ה אלא כזית כזית. דלא ה"ל כו' ההיא דכזית וכזית כו'. כצ"ל:

דף לא.

רש"י ד"ה התם איכא שיעורא. וד"ה אבל הכא. לכאורה זה היפך ממה דקי"ל בעלמא דנראה ונדחה גרעא מדחוי מעיקרא ויש לחלק:

רש"י ד"ה לטמא בקל. דאינו נעשה עוד ראשון. כצ"ל:

בא"ד כל אשר בתוכו יטמא. כצ"ל:

תד"ה ואת איזבל. כדכתיב תהיה כל תבואתה לאכול. כצ"ל. והוא בויקרא (כה):

גמרא בעי רב אשי כו'. נדפס בגליון צ"ל רב אסי. ונראה טעם הגהה זו משום דאביי דקדים לרב אשי אתי למיפשט בעייתו. ואי משום הא לא איריא. חדא דהיה גם רב אשי קדמון עיי' סה"ד. שנית עיי' ריש חולין (ע"ב) תד"ה אנא. וה"נ א"ל דגם בימי אביי איבעיא להו הא:

דף לא:

גמרא סד"א כו' אבל הכא דבהאי כי אורחיה כו' קמ"ל. ק"ל דאכתי מה יענה להא דתנן לקמן בספ"ו גבי חטאת העוף ועולתו כה"ג והתם לאו כי אורחיה. דחטאת כולה לכהנים ואין למזבח אלא דמה. ובעולה אין לכהנים בה כלום אלא כולה למזבח. ואולי התם שיגרא דלישנא דהכא תני. וכה"ג תני התם או שמלק ומיצה הדם חוץ למקומו. וכן בחטאת העוף שם או שמילק ומיצה הדם שלא לשמה עיין שם ובמאי פייגל עיין מעילה (ריש דף ט) ובתד"ה לצדדין ובמש"כ שם בס"ד:

במשנה ובטמאים. בתוי"ט ולא כי"נ דל"ג דהא כו'. אנכי שמעתי בשם גדול אחד ליישב קושיית התוס' על הלכות א"י שכ' דנשים לא ישחטו מדוע לא קאמר הש"ס משום דבעי למיתני נשים. ואמר דפי' כל הפסולים היינו הנך דחשביניהו בפרק דלעיל. והתם הוזכר טמא. אבל לא נשים. וממילא לפ"ז מאן דל"ג כאן ובטמאים לא משתבש. אמנם לשון הגמרא משום דקבעי למיתני טמאים למ"ה:

דף לב.

במשנה נתנו ע"ג הכבש. בתוי"ט כיון דהבעלים נתכפרו כדתנן ברפ"ב. ל"ד. דבמשנה איתא סתם פסול. אלא דשמואל הוא דאמרה שם בגמרא והביאו הרע"ב שם:

רש"י ד"ה אם יש דה"נ. דכתיב המקריב כו' בראוי להקרבה כו'. (לעיל כח ב. וכת) מפקינן ליה לדרשה אחרינא. ודרשה זו ל"מ כעת:

תד"ה ובטמאים. והיו זקוקין להוציאה אף חוץ לחיל והר הבית. כצ"ל:

בא"ד וא"ת וכיון דטבו"י מותר בשאר מקומות. כצ"ל:

דף לב:

גמרא אר"י קסבר עולא רובן זבים ונעשו ט"מ כו' א"ל אביי מי דמי כו' דלמא ה"ק מר כו'. לכאורה אכתי קשה מי דמי. התם חזינן דמחו"כ אסור בעזרה רק משום מצות מתן בהונות שרי ליה רחמנא. שפיר אמרינן דגם אם ניתוסף עליו איסורא דטבו"י נמי שרי משום מתן בהונות. דהא לא מצינו דטבו"י לבד יאסר משום מצוה זו אבל זבים דבהדיא אסר רחמנא עלייהו למיעבד פיסחא. וכי משום דאיתוסף עלייהו עוד איסור טומאה יהיו מותרים. וי"ל משום דע"כ מוכח דלא מטע"ז שרי דא"כ אפי' ראה קרי בלילה נמי. אלא ע"כ משום הואיל הוא:

רש"י ד"ה שחל שמיני. שער נקנור שלא נתקדש. כצ"ל:

דף לג.

רש"י ד"ה הכל בכתב. כל פתחי העזרה כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה שמא ירבה. לאחר שסמך כו'. משמע דס"ל דקודם שסמך כיון דאישתרא ליה ליכנס התיר הוא אצלו עד שיסמוך. אבל מש"כ לצד פנים. ל"י מאי דוחקיה דאף דנאמר דזה הוי כמו שנטמא בפנים משום דבהתירא נכנס. מ"מ הא קי"ל בפ"ב דשבועות דיצא בארוכה חייב ע"ש:

דף לג:

תד"ה לענין. והקשה כו' וטמא יהיה לרבות טבו"י. תמוה דהרי טמא יהיה כתיב גבי כרת וא"כ אפי' כרת נמי ליחייב אלא ע"כ דהתם בביאת כולו. וא"כ גם עשה מנ"ל:

דף לד.

גמרא ורבא אמר מחלוקת כו' כיון דלא קרינן ביה וטומאתו כו'. ק"ל הא טומאת הגוף גופיה לא ידעינן אלא מודסמך לכל טהור יאכל בשר. והלא גם טומאת בשר סמיכא ליה יותר מלוטומאתו כו'. א"כ למאי צריך ללמוד למד מלמד ומריחוק מקום טפי ה"ל ללמוד מן כל טהור כו' גופיה ובקירוב מקום:

דף לד:

רש"י ד"ה למעוטי שיריים. שהן נעשין דחויים ע"י כו'. כ"נ דצ"ל:

דף לה.

במשנה לאכול כח"ז ולהקטיר כח"ז כשר כו'. ובתוי"ט וצ"ע דהא תנינא לה חדא זימנא בס"פ דלעיל. הנה כבר הקשה רש"י בכיוצא בזה ברפ"ג דמנחות ותירץ דלר"א איצטריך כו' והביאו התוי"ט שם. וה"נ דכוותיה. ואף דמלשון רש"י שם משמע דלא בא לתרוצי רק בבא דלאכול ולהקטיר פחות מכזית. מ"מ בתירוצו מיושבת גם בבא זו וכ"מ שם מציון התוי"ט. אמנם ק"ל דבתירוצו עדיין לא יתיישב לר' ירמיה שם בספ"ק דמוקי מתניתין דהתם כר"א א"כ כבר ידעינן משם דאף ר"א לא גזר בכזה. וכן הכא יקשה לר' ירמיה דמוקי מתניתין דס"פ דלעיל כר"א ע"ש בגמרא:

גמרא אר"א פייגל בזבח נתפגל השליל כו' פייגל באימורין נתפגלו פרים. תמיה אנכי על הרמב"ם שבפי"ח מהל' פהמ"ק הל' כ"ג פסק כוותיה לענין שליל ושליא. ושם בהל' ו' בסופה פסק דבשר חטאות הנשרפות אינן מתפגלין לעולם (הביאו התוי"ט לקמן פ"ד מ"ד ע"ש) ודלא כר"א ולשיטתו יתפרש יפה מתניתין דלקמן (מג) וכל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פייגול. וע"כ אין הכוונה שיחשב ע"ד שיש לו מתירין. דהא אם חשב לזרוק הדם או להקטיר

הקומוץ (שהן עצמן המתירין) ה"ז פֿיגול. אלא ע"כ הכוונה על המתפגל. והדר מפרש פרים הנשרפין כו' דמן מתיר את אימוריהן ליקרב. ור"ל שיש בהן דברים הניתרין למזבח ולכן ח"ע משום פֿיגול אבל הכשר שאינו למזבח משמע שאח"ע משום פֿיגול. (ורש"י נדחק שם לפרש אליבא דר"א). אך לכאורה לפי מה שפירשתי יהיה משמע מלשון המשנה שאמרה העולה כו' ועורה לכהנים. דחייבין על העור ג"כ משום פֿיגול. והרמב"ם שם לא כתב אלא בשר העולה. ואולי לא כוונה המשנה אלא על עור האליה ועי' לעיל (כח) ובמש"כ שם בס"ד. ובשיטת הרמב"ם הלזו ינצל הרע"ב מגמגום התוי"ט עליו בפ"ב דמעילה מ"ט ולהתוי"ט שם נראה דאישתמיט דברי הרמב"ם הללו. ולדברי ר"א א"ש הא דאמר' בסנהדרין (מב ב) שכן אדם כו' פֿיגול (וכן שם נב) היינו דשייך פֿיגול ממש בבשר הפרים דמיירי בהו קרא דמחוץ למחנה. ודלא כפרש"י ותוס' שם. ודע דהרע"ב שפי' דהטעם דמחשבת שליל ושלאי אינה מפגלת הוא משום דלאו גופה דזיבחא הם. העתיקם מפרש"י במשנה. אבל ל"ד במחכ"ת. דלר"א ע"כ הטעם משום שאין דרכם ליאכל הוא וכמו שפרש"י כאן והסכימו גם התוס' ע"י. ומה שלא פי' כן במשנה הוא מפני דהגמרא לפניו ולכן מפרש כפי הס"ד וכמה שכתב התוי"ט בכ"מ:

תד"ה פֿיגל בזבח. ושם דחק בחנם כו' דמוראה אבה"ד ואין בה לא אכילת אדם כו'. אזלי לשיטתם כדבור הסמוך לקמן דזה מיירי בעולת העוף. אבל רש"י שפי' דאלל היינו גיד הצואר מיירי אפילו בחטאת. ובחטאת נאכלת לכהנים כדאיתא בתו"כ ויקרא רפ"ט והשליך אותה ולא חטאת העוף ופי' הק"א דאם ירצה הכהן יאכלנה. ולקמן (סד ב) במשנה וכולה לכהנים. ובדף (סז) במשנה שכן שינה א"ש לדבר שכולו היתר. לכן הוכרח רש"י לפרש הטעם דל"ח לאכילה. ודברי הרמב"ם בפ"ב מהל' מעילה הל"ו שכתב דאסור ליהנות במוראתה דחטאת העוף אחר הוייה צע"ג. ודברי הכ"מ שהביא מסוף תמורה תמוהים מאד דמאי ראייה מעולה לחטאת:

בא"ד אבל ע"כ ר' אלעזר כו'. כצ"ל בל"י:

דף לה:

תד"ה וש"מ. תימה כו'. ול"ג משום דסמיך אסיפא הוזה דמם ח"ע משום פֿיגול וס"ד דאבשר נמי קאי כמו הרישא דקאי עליה כדקאמר מ"ל לינת בשר. עי' בר"פ אלו נערות תד"ה נערה:

דף לו.

גמרא וליפלוג בניתנין בפנים כו'. עפרש"י ור"ל דממחשב ליתן בחוץ את הניתנין בפנים לא מקשי משום דמתורץ במה שאמר כבר דסבר שלא במקומו כמקומו דמי ועי' תוס' לעיל (כו ב) ד"ה אמר שמואל. ולפלא בעיני דברי התוי"ט שכ' וצ"ע כו' שנשמטו מכ"ת פרש"י והתוס' שהזכרת:

דף לז.

תד"ה תרי. גבי ה' שנתערבו עורות פסחיהם והא כו' ומשני מנ"מ כו'. עמש"כ בשלהי פסחים בדבריהם:

דף לז:

נמרא אלא לרי"ש דמוקי לי' כולי' בבכור מעשר ופסח דל"ק תמורתן מנ"ל. כצ"ל:

דף לח.

נמרא התם חד רא כו'לגופיה. מפרש"י נראה דל"ג ב"ת אלו שסבבתים ונכון:

שם וכפר כו' מפני הדין שיכול והלא דין הוא. בסנהדרין (ד ב) כ' רש"י דל"ג תיבת שיכול ע"ש:

שם א"כ בטלת תורת ארבע קרנות. מפרש"י משמע דל"ג תיבת ארבע ונכון:

רש"י ד"ה נאמרו דמים למטה. ומיהו חטאת כו' דל"ש בה לשון שפיקה שהיא במתנת אצבע. כ"נ דצ"ל ומה שבינתיים למחוק:

דף לט.

נמרא והתניא יצאו שיריים כו'. לעיל (יג) ושכחוהו המציינים:

רש"י ד"ה ועשה כאשר עשה. כל מתנות דמו שנה כו'. כצ"ל:

דף לט:

רש"י ד"ה שמכפרים על עבירת מצוה ידועה. כמותו ששניהן כו'. כצ"ל:

דף מ.

רש"י ד"ה ל"נ אלא לר"ש. דבהאי קרא איתקוש פר כהן משיח כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה קרן קרנות. וחוזרים ומלמדים זה מזה בהיקש. ק"ל מהא שכתבו בעל המאור והט"א בר"ה (לד) (ורמזתי עליהם שם בד"ה ה"ק אי לאו גז"ש) דמהיקשא א"א למיתי את האמור של זה בזה וש"ז בזה ע"ש וי"ל:

דף מ:

נמרא אלא פר הע"ד של ציבור ושעירי עבודת כוכבים כו'. לכאורה ה"נ איכא למיפרך מה להנך שכן אין דמן נכנס לפני ולפנים. ואולי דלא רצה למיפרך משוויות דשלילה במקום דאית ליה פירכא מחיובא:

דף מא:

תד"ה והא (בסופו). יש לתמוה כו'. עי' ביומא (ז) בתד"ה פר ישוב לזה. ועי' במש"כ שם:

דף מב.

נמרא מאן חכמים ר' אלעזר. כצ"ל בל"י וכן כולם ובפרש"י. ועמש"כ לקמן (קט ב):

דף מב:

נמרא והא בין בין קתני קשיא. מכאן תמיה אנכי על פי' הר"ש והא"ר בפ"י דאהלות מ"ד על הא דאיתא שם בין מלמעלן בין מלמטן. דהיינו שתיהן יחד. והבאתי דבריהם במו"ק (כ ב) בד"ה ואחותו. וכן מפרש המרדכי בשם ר' יואל הא דאיתא שם בין מאביו בין מאמו ואני הבאתי שם

כיוצא בזה מגמרא דקדושין וכן בב"ב (נה ב) הקבוע בין בימה"ח ובין בימה"ג (משם יש לדחות דש"ה דקתני בין. ובגין המשנה ליתא כלל בין ובין):

שם והא כיון דחשיב ביה בפנים פסולה כי הדר כו'. כצ"ל ומה שבינתים מיותר וכן ליתא במנחות:

תד"ה כי. הקשה בקונט' בהקומץ ושוחט ומקבל נמי כו' דכי חשיב בשחיטה או בקבלה כו'. כצ"ל:

דף מג.

במשנה לוג שמן של מצורע רש"א אח"ע משום פֿיגול. התו"ח כתב דלחכמים דלעיל דס"ל דאין פֿיגול בנסכים כלל מ"מ בלוג שמן של מצורע מודו דנתפגל במחשב בשעת מתן שבע ובמתן בהונות (מש"כ במתן בהונות לא נראה כלל כדמוכח לקמן (מד סע"א) בגמרא ובפרש"י. אבל בשעת מתן שבע לכאורה יש מקום לומר כן וכרב יוסף שם אליבא דרבי). ויש להוסיף עוד דר"ש דס"ל דאין בו פֿיגול כלל אזיל לשיטתו לקמן דכל שאינו על מזבח החיצון אח"ע משום פֿיגול. וביותר לפמש"כ התוס' במנחות (עד ב) ד"ה איכא מתנות שהיו על הפרוכת. רק דלפ"ז יקשה על הרמב"ם שפסק כר"ש. אולם אישתמיטתי דהא דרב יוסף איפרך שם ואסקינן דלכ"ע אין מתנותיו מפגלין:

רש"י ד"ה לוג שמן. שיריו נאכלין. עתוי"ט. ול"נ פשוט דכוונתו משום דאין פֿיגול נוהג אלא בדבר שיל"מ בין לאדם ובין למזבח. ומה"ט פסק הרמב"ם דפרים ושעירים הנשרפים אין פֿיגול בבשרם כאשר הבאתי לעיל (לה) ע"ש. ולכן אנכי תמה על הא דאיתא לקמן (מד ב) בברייתא לוג שמן כו' ח"ע משום פֿיגול מפני שדם (האשם) מתירו לבהונות והכי הל"ל שדם מתירו לשיריו לאכילת כהנים:

דף מג:

גמרא (בסה"ע) ואי ל"נ כו' דיו לבמה"ד כו'. הנה רש"י ל"ג לה משום דהא קלות נמי במיתה. ולע"ד י"ל דהש"ס פריך לפום מאי דתני בברייתא הייתי אומר על הקלות בלאו. א"כ היאך קס"ד למימר דעל החמורות במיתה הלא יש לנו למימר דיו:

רש"י ד"ה אבר דמחבר. איכא למימר כיון כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה בבשר שלמים. ואין מפריח טומאתו. כצ"ל:

תד"ה נאמר. היינו דלהי שלמים ל"ר. ולע"ד נ"פ משום דכתיב זבח השלמים ושייך שפיר ל"י על הזבח:

דף מד.

גמרא על הקלות במיתה לכך כו'. עצ"ק ודבריו תמוהים. דתירוצו דאי לא כתיב מת גבי תרומה ה"א דתרומה במת בכרת. מה"ת דיו לבמה"ד להיות כנידון וקושייתו אינה כלום. דהא לא כתיב מת גבי תרומה בפרט. ואיכא למימר דמשום מעשר נכתב כדמסיק דל"ת חמורות עה"ק נמי במיתה:

דף מד:

גמרא לוג שמן כו' מפני שדם מתירו לבהונות. עמש"כ בזה לעיל (מג):

רש"י ד"ה ס"ד כו'. האי דאצטריך קרא כל לרבווי ול"נ ליה מקרבנם. כצ"ל:

רש"י ד"ה להוות דמה למחר. של פנים. הס"ד ואחר כך מה"ד

דף מה.

במשנה דברי ר"ש ר"י מחייב. בתוי"ט ומכאן סתירה כו'. עי' בבה"ז שיישב בטוב דברי הכ"מ:

תד"ה דומיא (בע"ב

. פגם ונהנה במעילה וממעטינן במחובר כו'. כצ"ל:

דף מה:

במשנה אבל העצים כו'. בתוי"ט בשם פי' הרמב"ם או הקריב עצים כו'. נראה משום דמשמע ליה דבאכילת עצים אפי' לת"ק פטור דלא שייך בהו אכילה כלל וכמש"כ התוי"ט לעיל במ"ג בד"ה והלבונה. אבל קשה דמ"מ ה"ל לפרושי בלבונה וקטורת ג"כ לענין הקרבה נמי. ועוד קשה דבגמרא מוכח דלא מיירי אלא באכילה:

ד"ה ה"ג נומא כו'. ול"נ שכך פי' רמב"ק כו'. אולי הוא ר"ת ולי נאמר:

רש"י ד"ה אבל. כדמרבינן להו מזהבשר יתירה כו'. כצ"ל:

דף מז.

רש"י ד"ה בשני חלולים. מדלא כתיב כו' ולא יחלו. כצ"ל (רש"ק). וכן היה הגירסא לפני המהרש"א בסנהדרין (נא) וכ"כ המהרש"ל שם (פג) בתד"ה חילול דרבים:

רש"י ד"ה והרי תה"ד. ותורם אה"ד מלא המחטה. עמש"כ בפסחים (כו) ע"ד:

תד"ה ה"ג. והכא מ"ל מדתני לוי ולעיל כו'. כצ"ל:

תד"ה חד. וי"ל דמוקמינן מיעוטא בנותר כו' אע"ג דאין בהם פֿיגול יש בהן איסור טומאה דמרבינן כו'. כצ"ל. וכוונתם נ"פ דיותר מסתברא למימר דמיעוטא קאי אנותר דלא כתיב בהדיא בקרא דאשר הם מקדישים רק מרבווי דלא יחלל:

דף מז:

תד"ה אבל. וא"ת והאמר ריו"ח לעיל כו'. כצ"ל:

במשנה אר"י כו' שהוא תנאי ב"ד. כה"ג אמר ר' יוסי עצמו בסוף טבול יום ובפ"ז דדמאי מ"ג:

דף מז:

גמרא ב' כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי כו'. במשנה ח' בפ"ד דנגעים איתא אחד בכלי וא' ביד וכ"ה בתו"כ. ובתוספתא שם פ"ט הובאה שם בר"ש ובא"ר איתא להדיא זה שקבל בכלי מקבל תחלה וזה שקבל ביד מקבל אחריו ואם שינה כשר. והרע"ב ל"ד שכ' שלאחר שקבל כהן אחד למקצת דם בידו היה כהן אחר מקבל הדם בכלי. והרמב"ם בפ"ד מהל' מחכ"פ ה"ב לא

רש"ש • זבחים

ביאר ג"כ דלכתחלה צריך לקבל בכלי תחלה. רק בוריקה על המזבח כתב שתהיה תחלה ואח"כ על התנוך ובהונות ע"ש וצ"ע:

דף מח.

נמרא איידי דנכנס דמן לפני ולפנים חביבא ליה. לכאורה המ"ל דאיידי דאתיין מדרשה רחוקה טפי. רבחיצונות מ"מ כתיבא בהו מפורש במקום אשר תשחט העולה כו' דהכתוב מדבר בנאכלות כדלקמן ר"פ דם חטאת. וכן ושחט את החטאת במקום העולה כתיב מפורש בחטאת חיצונה. אבל פנימית לא ילפינן אלא מיתורא כדלקמן:

רש"י ד"ה גמר באיל באיל. כתיב ביה (ר"ל באשם שפחה חרופה דביה קיימינן) באיל האשם ובאשם מעילות נמי כו'. כנ"ל דצ"ל. ור"ל דלא יליף מזה אלא אשם שפחה חרופה (וכדמשמע פשטי' דגמרא) דכתיב ביה באיל האשם כדכתיב באשם מעילות. משא"כ בא"ת ואשם גזילות דלא כתיב בהו אלא איל לא מצי למילפינהו בזה להכי איצטריך בהו גז"ש דבערכך. והרע"ב שכתב בפ"ו דכריתות מ"ו "ואשם ש"ח הואיל והוא איל כו'" ע"ש דמשמע דמפרש דיליף בבמה מצינו במה שהוא איל כמותם לפיכך אף הוא בכסף שקלים. ל"ד כלל. דא"כ א"ת וא"ג נמי. וגז"ש דבערכך ל"ל. והוא עצמו הביא שם גם הגז"ש דבערכך:

דף מח:

רש"י ד"ה דכתיב בכשבה. תנהו לענין לפנימיות כו' לעיכובא. הן גם לחיצוניות גופייהו נצרך עיכובא וכדפריך הגמרא שאר חטאות נמי אשכחן למצוה כו':

דף מט.

נמרא לפי שיצא כו' לידון כו' בבוהן כו' ואוון כו'. בקרא כתיב אוון ברישא והדר בוהן. וכה"ג דקדקו התוס' במנחות (ט ב):

דף מט:

רש"י ד"ה והתם. ואילו קרחת וגבחת כתיב גבי נתקין כו' וזה בשער צהוב. תמוה שמערבב קרוג"ב בנתקים. והמה שנים ענינים נפרדים דקרו"ג מיטמאין בד' מראות כדכתיב כמראה צרעת עור בשר. ושער לבן או צהוב אינן סימן טומאה בהם (עי' בספ"י דנגעים ובמפרשים). ונתקים מטמאין בכל המראות. ושער צהוב בהם סימן טומאה (ע"ש ברה"פ). ועוד פרוח בנתקים דטהור ילפינן בת"כ מן ואיש כי ימרט ראשו כו' טהור הוא הביאוהו המפרשים במ"ט שם. והכא יליף מן מראשו ועד רגליו. וכן תימה על הרמב"ם שבנגעי בגדים בפיי"ב מהל' ט"צ הל"ח פסק דפרח בכולו טהור כר"נ שלפנינו וגבי קרו"ג שם פ"ה לא הביא ד"ז דפרח בכולו טהור. אם לא שגם הוא הולך בשיטת רש"י וגבי נתקים הביא ד"ז דפרח בכולו בספ"ח שם. ועי' במל"מ שם בפיי"ב. ובדבריו ובשיטת הרמב"ם והרמב"ן שהביא התוי"ט בספ"י י"ל פרש"י והרמב"ם. אבל העיקר נראה דהכא הכוונה על בהרת שנעשה בקרו"ג ואינו ענין להא דפריחה בנתקים שהביא המל"מ שם:

דף נ.

רש"י ד"ה שם שם. ובמעשר כתיב ואכלת כו'. עמש"כ ע"ד במגילה (ח):

תד"ה אמר. ור"ת גורס אמי אמרה ואמי שם חכם וביבמות כו'. ואנכי תמה דמה לו לשבש הספרים הלא אשכחנא ג"כ אמר שם אדם (ירמיה כ'. עזרא ב' י'. נחמיה יא). ובכ"ד משמרות כהונה בד"ה א' כ"ד נמנה הי"ו אמר. ובגמרא ערכין (יב ב) נזכר ג"כ. ומדברי התוס' הללו שחתרו למצוא אמי שם חכם ושבשו הספרים ולא רצו לפרש אמר שם חכם יענ' לא מצאו שם זה בש"ס נדחה מה ששמעתי בשם חכם אחד לפרש בנדרים (י ב) מהו אמר שמואל כו' דמהו שם חכם. אולם בנדה (נט ב) כתבו דקלא שם חכם אף שלא נמצא במקום אחר שם זה. ובההיא דנדרים נ"ל דמהו הוא כמו מאן דהוא בחולין (נ) ביצה (כו) ע"ש פרש"י ולישנא דנדרים משונה כמש"כ המפרשים:

נמרא ונאמר להלן דראשו וכרעיו כו'. עמש"כ בזה ביומא (סח):

תד"ה מה להלן. וא"ת כו' כיון דהוה הימנו וד"א כו' אין זה היקש אלא גילוי כו'. לכאורה י"ל דלעולם זהו היקש גמור וקי"ל דדבר הלמד בהיקש א"ח ומלמד בגז"ש. ולכן דייק שפיר מזה דדבר הלמד בגז"ש חחר ומלמד בגז"ש ואגבו נלמד ג"כ עמו את הבא בהיקש עמש"כ התוס' בס"פ בד"ה היינו:

דף נ:

רש"י ד"ה מלמד בק"ו. ומה היקש שאינו מלמד בהיקש כו' גז"ש המלמדת בג"ש כו'. כצ"ל:

דף נא.

רש"י ד"ה שקבלו פסולין. או זרקו כו'. כ"נ דצ"ל עיין לקמן פז ע"ב:

דף נב.

נמרא ק"ו לפר כה"מ משעיר נשיא כו' יכול יעכבנו. עפרש"י. וקשה דהא נצרך לאתויי יסוד מערבי כדלעיל (נא):

רש"י (ברה"ע). או אינו כו'. ג"ת הללו שייכים לדבור דלעיל המתחיל ה"ג והנקודות דלפניהם למוחקם:

דף נב:

נמרא לא אם אמרת בתחתונים שנתנו למעלה כו'. כצ"ל:

תד"ה תאמר. מעולת העוף שסופו למטה. עי' לקמן (נד) ברש"י ד"ה וממצה מדמה ובתד"ה ואי ותבין:

דף נג.

נמרא אף ירידתו מן הכבש בסמוך לו. נסתפקתי (לפי הצד שכתבתי במדרש איכה בפתיחה דחוכור את בוראך. דכשיוירד מן המזבח צריך לילך דרך אחוריו ופניו למזבח ע"ש) אם צריך להקיף לימין דהיינו מן הדרום למזרח ולצפון ולמערב עד הקרן. או פונה לשמאל שהוא סמוך לקרן. וראיתי לרש"י לקמן (סג ב) במתניתין בסופה שכתב ולג"ד הנעשים בה למטן אינו עולה ואינו מקיף אלא

עומד על הרצפה בקרקע. לא הבינותיו דאם כוונתו דכיון דאינו עולה רק שעובדם בעומדו על הקרקע אינו בדין דהקפת ימין. ז"א כדמוכח ביומא (טו ב) גבי זריקת דם התמיד ע"ש ובפירושו. ושם (עח ב) ובש"מ טובא. ואם ר"ל דא"צ ליקרב לשם אלא עומד באשר הוא עומד ועושה עבודתם. גם ז"א דהלא הגשה צריך ליגע הכלי בקרן. וחטאת העוף ג"כ ילפינן מינה. ובשפיכה נמי צריך לילך עד היסוד דשפיכה היא בקרוב כדפירש' לעיל (לז). ולענין ספיקתנו תמצא מבואר ברש"י לקמן (סב ב) ד"ה שני כבשים. וע"ש דמוכח מדבריו ג"כ דיורד מן הכבש דרך אחוריו ופניו המזבחה:

רש"י ד"ה וחומר. מושך כו'. נראה כוונתו לפרש וחומר דהוא מלשון מרוח בהיפך אתון ור"ל שהוא ממרח את הדם שלא ישאר ממנו מודבק באצבעו. ונראה דלא היה בגירסתו תיבות מלמעלה מלמטה שלפנינו בגמרא וכמו שהעתיק. ולהרמב"ם בחבורו פי' אחר בזה ע"ש ולפירושו א"ש תיבות מלמעלה מלמטה והכוונה שסומך את הדם בראשו מלמעלה שלא יפול לארץ ומלמטה לצד הגוף שלא יתפשט להלאה:

דף נג:

תד"ה העולה. ולא נהירא דכולה כו' דמצוה במתן שיריים. עי' לעיל (נא) ברש"י ד"ה אל יסוד הג' שכתב אם נשאר כו' וכ"כ (בר"ד לז) משמע דדעתו ג"כ כהר"מ:

תד"ה ק"ק. אבל יוצא כו' ניחא כו'. והתוי"ט כ"ע ואני אומר אף יוצא כו'. ואני אומר דפשוט דכוונתם על יוצא דחוץ לקלעים ועי' לקמן (ס"ד פט) בגמרא:

דף נד.

גמרא ת"ש נמצא פורח כו'. תימה דזה הלשון לא נמצא במשנה ולא בתוספתא רק סתמא דגמרא מתרצה לה לקמן כן. ושם אולא אליבא דלוי ע"ש בתוס' ובמש"כ שם. וא"כ מאי מקשה מזה על רב:

תד"ה רב. וק"ק לישנא דמתניתא לרב דתניא כו'. כצ"ל:

דף נד:

רש"י ד"ה ועלית. קרי עלייה משם כו'. כצ"ל:

דף נה.

רש"י ד"ה קק"ד. נפסלים בטבוי"י וביוצא. עי' לעיל (נג ב) בתד"ה קק"ד ובמש"כ שם:

במשנה שחיתתן בכ"מ בעזרה. בתוי"ט כ' ויל"ד אמאי שינה כו'. לי יש דקדוק יותר בהא דלקמן רפ"ו (סג) דתני נקמצות בכ"מ בעזרה ונאכלין לפנים מן הקלעים. אבל נ"ל משום דלאכילה לא בעינן לפני אה"מ וכשר אפי' צידי צדדין כדמסקינן לקמן (נו) להכי תני לפנים מן הקלעים לכלול גם אותם. משא"כ בשחיטה שפסול צ"צ כמבואר שם ופרש"י כגון לשכות להכי נקט עזרה דמשמעה מקום הגלוי ולמעוטי הלשכות. אך ק"ק דהא אפי' לשכות הבניות בחול דהמה חוץ לקלעים רק דפתוחות לקדש אוכלין שם קק"ד כדאיתא שם. וי"ל כיון דפתוחות לפנים ואין יכולין להכנס בתוכן אלא דרך פנים שפיר גם הם נכללין בשם לפנים מן הקלעים. ודע דבתוי"ט ד"ה בכל העיר בסופו שכ' וה"נ קשה דה"ל למינקט חוץ ממחנה ישראל. ט"ס וצ"ל בכל מחנה ישראל כלשון המשנה בפרק בתרא:

ד"ה ליום ולילה. ותניא תודת שלמיו כו'. הוא לעיל (לו):

רש"י ד"ה (המורים) [כיוצא בהן] . ונאכלין בכל העיר. השמיט בכל מאכל:

רש"י ד"ה (טהור) [ואיזה זה] . במדבר כל דגל בתוך אסיפת דגלו. הוא חדוש גדול ול"י מאין לקח זה דלכאורה כל דגליהם ביחד משמע שהוא מחנה ישראל:

גמרא רא"א כו' שיכול והלא דין הוא ומה קק"ל שהוכשרו בכל הרוחות כו'. רבים מתקשים בפתרון ק"ו זה. ונ"ל דהכוונה היא כך. מה קדק"ל שיש להם מקום מורווח לשחיתתם לא הוכשר מקומם לקק"ד בכדי שלא ידחקו עליהם את מקומם. קק"ד שאין להם אלא מקום קטן א"ד שלא יוכשר אותו מקום לקק"ל בכדי שלא ידחקו עליהם את מקומם. וסברא זו תמצא בגמרא בר"פ דלקמן:

דף נה:

גמרא לול קטן היה אחורי בהכ"פ כדי להכשיר כו'. כ"נ דצ"ל ותיבות גבוה שמונה אמות יש למחוק וכ"נ להדיא מתד"ה שנים. והטעות נפל מהא דלעיל גבי פשפשין:

רש"י ד"ה וחד להכשיר צפון. דמאי קדושתיה דצפון מדרום כו'. לפ"ז ק"ל קצת לישנא דקרא בויקרא (יד יג) במקום אשר ישחט אה"ח כו' במקום הקדש. דהרי הכוונה היא דישחט בצפון דוקא (עי' לעיל מט) וא"כ מאי זה שמסמנו במלות במקום הקדש הלא כל הרוחות קדושתן שוות. ולפרש"י בחומש שם והוא מתו"כ שבא לשלול מקום עמידתו שהוא שער נקנור שלא נתקדש בקדושת עזרה א"ש:

רש"י ד"ה לאכילת קק"ד. קס"ד כו' בעי' פתח. כצ"ל:

דף נו.

גמרא תני תנא קמי' דר"נ כל העזרה כו'. תימה דזו משנה מפורשת רפ"ה דמדות בלשון זה ממש: שם מנין לדם שנפסל בשקה"ח כו'. עי' בתוס' ובש"א סי' י"ז. ולע"ד נל"פ דנ"מ לענין מחשבת פייגול דאם חשב לזרוק הדם בלילה הוה כמחשב למחר כדאיתא לקמן (בע"ב) דאי מביום צוותו ה"א דהוה כמו שחשב שיקריבוהו פסולים דכשר כדלעיל ספ"ג:

תד"ה מנין. ואי לר' יהושע האמר כו' אלא בהקטרה וא"כ קרא דהכא ל"ל. עמש"כ בס"ד בב"ק (עו ב):

דף נו:

במשנה שינה באכילתן כו' ונאכלין בכל העיר כו'. יל"ד שהרי הפסח נאכל ג"כ בכל העיר. ואולי רמז התנא בזה דהפסח אינו נאכל בשתי מקומות עי' פסחים ס"פ כ"צ. והא דלא חשיב לה הכא בפסח כמו שחשב שאר הדברים שחלוק מהם דלא חש להאריך כיון שכבר באר זה במקומו במס' המיוחדת לו ודי לו כאן ברמז מעט ונכון בס"ד:

דף נז.

נמרא הוסיף לך הכתוב הויה אחרת. ופרש"י כמו זו הבאה לו בהיקש. וקשה א"כ היה לנו להוסיף יום ולילה ויהיה נאכל לב' ימים וב' לילות ועי' בכורות ר"פ עד כמה בגמרא:

רש"י ד"ה לחו"ש של שלמים. ולקמיה פריך ודלמא לשל תודה אקשינן. [כצ"ל]:

דף נח.

תד"ה קדשי. ושמא הא דנקט דיעבד כו'. לי משנה ערוכה (לקמן פד) עולה שעלתה חיה לראש המזבח תרד. ומוקמינן לה שם בגמרא (פה) בכשרה:

נמרא השתא כולו לעולה כשר כולו לשלמים מיבעיא ואידך איצטריך כו'. נראה דפליגי כעין פלוגתת ר"א ות"ק לעיל (נה) לענין צפון בשחיטת קק"ל. ור' יוסי כר"א וריב"י כת"ק ולפ"ז לא א"ש מה שפרש"י בר' יוסי שהשלמים כשרים אף בצפון מק"ו:

רש"י ד"ה מאי כנגדן. ואפי' סמוך לכותל העזרה צפוני כו' מכנגד זווית כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה באומד ה' סאין. כך שיעורו כו' שהוא חלק. ר"ל שאילו היו הגחלים מונחים צבורים בגומא היה בנקל לחתות מחתה של סאה אף בפחות מה' סאין. והגהת הצ"ק לל"צ:

דף נח:

רש"י ד"ה א"ר אדא. וי"א אמות מזוית פתח היכל כו'. כצ"ל:

תד"ה הא. ובתוספתא כו' נכנסים כו' שלא רחוך ידו"ר דר"מ וחכמים כו'. כצ"ל. מה שהקשה בנה"ש תמוה. דאדרבה כיון דא"ל לר' יוסי כולי' מזבח בצפון לא היה יכול להיות הכיור נגד המזבח:

דף נט.

נמרא א"ק צפונה שיהא צפון פנוי מכלים. ק"ל א"כ דס"ל כוליה מזבח בצפון קאי וס"ל ג"כ דרשה דצפונה. ע"כ א"א שיהא הכיור נגד המזבח ול"ל טעמא מקרא דואת המזבח שם פתח כו' מזבח בפתח א"מ כו' וצ"ע:

רש"י (ברה"ע). מזבח העולה שם פתח משכן א"מ כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה ונוקמיה בין המזבח ולהיכל בצפון. בסתימת כותל ההיכל ממזוחת כו'. כצ"ל:

דף נט:

רש"י ד"ה כי גמיר ג"ש. דרבונו כו'. כצ"ל בלי י' וכן כולם:

דף ס.

נמרא קק"ד מגלן ת"ל קדש קדשים. נ"ל לפרש משום שנותן טעם כי קק"ד היא מוכח דווחי הסבה הגורמת. א"כ כל קק"ד נמי. ובוה מתורץ תמיהת התוס' משום דדרשה דגופי' דקרא עדיפא ליה. ותמיהתם איננה רק לפי מה שפירשו דיליף מג"ש וכפרש"י:

דף סא:

נמרא מעיקרא סבור כו' אטום כאדמה. כצ"ל בכף וכן העתיק הרע"ב בפ"ג דמדות מ"א:

דף סב.

נמרא ת"ר איזהו כרכוב כו' תרי הוי כו'. עמש"כ כ' בזה דבר נכון בס"ד בחדושי לס' נת"ע (בדף קג):

רש"י ד"ה והכתיב. ומגיע למעלה עד מתחת לכרכוב. ראיתי להעתיק פה מאשר כתבתי בחדושי על פירוש רש"י בחומש בכדי שיתבאר לך מעשה הכרכוב והרשת אשר רבים נבוכו בו. וז"ל שם בפ' תרומה (כ"ז ה) בפרש"י והיה רחבו (של הכרכוב) אמה כו' נמצא שהמכבר רחב אמה. ונראה פירושו דכיון שהגיע (ר"ל הרשת) עד חצי המזבח והיינו מלמעלה למטה. ע"כ לא היה רחבו יותר מאמה. חשוב ג' אמות משפת כרכוב ולמעלה כמו שפי' ברה"פ אליבא דר' יוסי (וע"כ ר"ל עם גובה הקרנות ולא הוי דומה למזבח עולמים שהיה ג"א לבד הקרנות. או דר"ל ג"א משפתו התחתון. אבל בפ' לזבחים (ס) ד"ה משפת סובב. נראה שסובר דהיה ג"א לבד הקרנות ככב"ע וכרכוב היה כל שהוא וכ"נ בפ"י שם (סב) ד"ה חד לגוי). ואמה רוחב הכרכוב (באמת זה ל"י מגין לו אולי מצא כן בברייתא דמלאכת המשכן) ואמה רוחב הרשת ס"ה ה"א חצי גובה המזבח. וה"א התחתונות לא היה מוקף כלל. וכ"נ בפ"י שם (סב) בד"ה חד לגוי. ורחבו מגיע למטה עד חציו. וע"כ צ"ל כן דהרי הטבעות היו קבועות ברשת. ובשבת (צב) קאמר עליו וגמירי דכל טוגא דמידלי במוטות תילתא מלעיל ותרי תילתא מלתחת (ונראה משם דלא חשיב גובה הקרנות הואיל דלא היה אלא אמה על אמה ומפרש"י שם א"נ כן. וצ"ל לפירושו דשם דג"א דמשפת סובב היינו עם הקרנות והכרכוב היה רחב כ"ש ומתחתיו היה הרשת רוחב ב"א ודו"ק) כתבתי כ"ז לאפוקי מביאור נתה"ש דנראה מדבריו דהמכבר היה קבוע מקרקעית המזבח ולמעלה עד חציו (וכמ"ק מפרש"י לעיל (נג) ד"ה הרשת) וכ"נ מהצ"ק מהגהתו בפרש"י כאן למטה במקום למעלה ע"ש. ואישתמיטתייהו הגמרא דשבת שהבאתי דלדבריהם היה ע"כ חציו מלעיל וחציו מלתחת. אם לא שיאמרו דהטבעות היו רחבות הרבה או שהיו כפופין למעלה עד תרי תילתי גובה מתחתית המזבח. ולכאורה ע"כ צ"ל כן דאל"ה אין צורך למאי דקאמר שם וגמירי כו'. דע"כ מוכח בלא"ה דינא דהמוציא למעלה מעשרה חייב ודו"ק:

ודע דהסוגיא דשבת שהבאתי אולא אליבא דר' יוסי לעיל דמזבח של משה היה גבהו עשרה אמות. וראיה למש"כ הרמב"ם בפ"ג בית הבחירה ה"ה כוותיה. והכ"מ כתב שם דסתמא דגמרא בפ' שתי הלחם כוותיה וכוונתו (לדף צו ב) גובה המזבח כמה הוי עשר אמות ופרש"י כדאמר'י בובחים כו' וזהו לר' יוסי. ובענייני אתמהא על פירושם דנ"פ בעיני דע"כ ל"פ אלא במזבח דמשה אבל דב"ע דביה איירי הסוגיא לכ"ע היה גובהו עשר. וראיה לזה מיומא (טז ב) דלא מוכיח ר"א ב"א דפליג ר' יהודה אסתמא דמדות מהא דרפ"ג שם דסתמה דגובהו היה עשר אמות:

דף סב:

נמרא עומד על שנים עשר בקר כו'. כצ"ל כדכתיב בקרא ומלת עמודים למחוק:

רש"י ד"ה ומעלותיהו פנות קדים. כצ"ל. וכן לקמן בד"ה

ופרכינן. צ"ל נהי דפנות קדים כו':

[ד"ה ומשני]. צ"ל מובלעים בשתי אמות של מזבח:

תד"ה שיטין. והוה ליה לשנויי כו'. כצ"ל. מש"כ בגליון דהפ"מ הניח דבריהם בצ"ע. וכן הצ"ק גמגם בדבריהם ע"ש. לי כוונתם פשוטה. דר"ל דלרב שלא היה המזבח במקום הכבש רק ל"א אמה מצפון לדרום לא ה"ל להקשות אלא ס"ג הוו. וכן התרצן לא ה"ל להזכיר היסוד כלל ועי' רש"ק:

דף סג.

גמרא חוץ מכבשו של מזבח כו'. עי' רש"ק. ועמש"כ עליו בעירובין (נח ב):

במשנה המנחות כו'. קשה מ"ט מפרשן קודם לקרבנות העוף הלא הם קודמין להן כדלקמן פ"י. ועי' לקמן (סד ב) תד"ה חטאת. ואולי משום דוטרן מילייהו הכא דכל פרטי דינייהו מפורשין במקומן בסמ' מנחות והכא לא תני להו רק אנב דתני בפרק דלעיל מקומן של עבודות הזבחים ומקום אכילתן דהנאכלין וזמנן ולמי. פסיק ושדי להו. וק"ל דלא תני בחטאת העוף דיני אכילתה:

רש"י ד"ה לפנים מן הקלעים. דכתיב כו' וסמיך ליה כו'. הן בפרשת וזאת תורת המנחה גופה כתיב תאכל במקום קדוש בחצר א"מ כו' כל זכר כו'. וכה"ג דקדק התוי"ט אחריו בפרק דלעיל גבי אשם. ואולי י"ל (גם דקדוק התוי"ט) משום דהכא כתיב ולכל גבייהו:

במשנה (הב') ושירי הדם. ופרש"י של חטאות החיצונות וכ"כ התו' לקמן (סד). ולכאורה ה"נ כיון דתני סתמא משמע אף מחטאות הפנימיות. וכמ"ק בגמרא דמביא ע"ז קרא דכתיב בפהע"ד לבד. וס"ל להאי תנא דכוליה מזבח בצפון העזרה קיימא ולכן נותן על יסוד מערבי שבקרבן דרומית עי' לעיל (נג סע"א):

שם עולין דרך ימין ומקיפין. נראה פי' הגם שא"צ אלא לקרבן דרומית מזרחית כגון בעולת העוף. לאחר שייגמור עבודתו שמה אינו חוזר על העקב אלא מקיף כל המזבח לימינו אף לחנם משום כל פינות כו' וכ"נ מפרש"י בסוכה. וכמ"ק מהא דלג"ד אלו אי לאו טעמא דיתעשנו הי' מקיף דרך ימין חנם כל הרוחות השלשה. ופרש"י בכאן בשביל צרכי עבודה כו' תמוה בעיני. וכן אינו מדוייק לשונו ביומא (מג ב) במשנה ד"ה בכל יום כהנים שכ' ומקיף את המזבח לעבוד:

דף סג:

במשנה חוץ כו' שהיו עולין ויורדין על העקב. הלשון תמוה דהעיקר חסר דלא תני איך היו עולין אם דרך ימין או דרך שמאל (ועי' לקמן סד ב) לשון הברייתא. ונ"ל דחסר ב' תיבות וכצ"ל עולין דרך שמאל ויורדין עה"ע וכלשון הברייתא שהובאה בסוכה (מח ב). ועוד אני אומר דשם בסוכה צ"ל תנן התם במקום ת"ר והכוונה על המשנה שלפנינו. וע"ש בתד"ה ועולת העוף (שבע"א):

רש"י ד"ה ומקיפין ויורדין דרך שמאל. כצ"ל:

רש"י ד"ה לג' דברים (בסופו). ואינו מקיף אלא עומד על הרצפה בקרקע. אינו מדוייק דבשפיכת שיריים משמע שלא היה עומד על הרצפה אלא על היסוד עי' לעיל (סב ב) בפירושו ד"ה שני כבשים קטנים. ועמש"כ לעיל (נג) ע"ד:

תוי"ט ד"ה וחזרין. ותוס' כ' דטעמא כו'. הן כפי העתקתו לשון רש"י אין ביניהם כלום. אבל בתוס' סוכה שם העתיקו לשונו שלא ירבה בהילוך בחנם ע"ש:

דף סד.

גמרא שמא יתעשנו כו'. ק"ק הלא היה יכול ללילך דרך הסובב וישפילם למטה מגב המזבח אשר שם המערכה ועשנה עי' ספ"ק דיומא:

רש"י (ברה"ע). מה שנדפס בגליון נ"א ולא הוא שבוש:

רש"י ד"ה צבר. ואפי' הוא מתקרב לכבש כל אמת רוחב הקרן. כצ"ל:

בא"ד ועומד בדרומה ש"ק. ועה"ג ס"א בצפונה. אבל גי' הצ"ק במזרחה. וכ"צ להגיה בתוס':

בא"ד ואע"פ שזה נמשך לצד הכבש אמה של קרן כו' עומד כנגדו כו'. כצ"ל:

תד"ה שירי. דבעי קרן מערבית דרומית. כ"ה גי' הצ"ק:

דף סד:

ד"ה היה מתמצה. שמקיף ומקרב כו'. כצ"ל ולשון הרע"ב שמקרב כו'. ובריש מנחות (סד ב) פי' מיצוי סוחט בין אצבעותיו וניצוק הדם הולך למרחוק. ונ"ל ראיה לפירושו דכאן מלקמן בגמרא (ר"ד פח) דמגע להו (פי' לכותל מזבח כשמוזה) ופריך הזאה היא מיצוי היא. וכן במשנה דלקמן נטל את הראש והקיף בית מליקתו למזבח. וזה יש לדחות די"ל דדוקא הראש שהוא קצר וקשה צריך לדחקו לכותל (ובוה נדחו דברי התוס' לקמן (סה) בד"ה דמו ועמש"כ שם). ואדרבה משם ראיה להפך. מדל"ק כן ברישא במיצוי הגוף. אבל לכאורה יש להכריע כפי' דמנחות מהא דלעיל (טו) אלא חטאת העוף דפסולה בה מחשבה לר"ש המ"ל כו' ואי בתר דנפיק דם איתעביד מצותה מאי קושיא דלמא מדפריש ועד דמטא למזבח. ואי כפי' דהכא יקשה מעולת העוף דלית בה אלא מיצוי: גמרא קיר שהשירין שלו מתמצין ליסוד. ופי' והנשאר הוא מה שנשאר מהדם שקלט ונרבק בקיר המזבח. או דדרשינן והנשאר כמו והנשר והא' יתירא כא' דוהאזניחו (ישעיה יט) והוא לשון נשירה שבדברי חז"ל:

שם מי כתיב ימצה. כ"ה נקוד בגמרות שלפנינו (ול"י ממי יצאו) והוא בנין הפעיל. ובתוי"ט כתב כלומר בשו"א ופת"ח והוא מבנין פעל. ולכאורה הנקוד שלפנינו יותר נכון דומיא דוהזה רישא דקרא. אבל ל"נ לנקדו ימצה בקל כי לא נמצא שורש זה בתנ"ך רק בנפעל ובקל ביוצא לשני כהכא. אח"ו מצאתי בבה"ז ג"כ נקוד כמש"כ:

במשנה חטאת העוף כו' (ובמשנה הב') מיצה דמה שלא לשמה כו' אחד חטאת כו' ושמיצה א"ד כו'. עי' מעילה (ר"ד ט) ובתוס' שם ובמש"כ שם בס"ד:

שם כיצד קרב המתיר כמצותו כו' כיצד ל"ק המתיר כו' או שמלק ומיצה הדם חוץ למקומו כו' (ובסוף המשנה בדף סה א) לאכול כח"ז ולהקטיר כח"ז כשר כו'. עי' בכ"ז מש"כ לעיל (לא ב) בס"ד. ומש"כ התו"ח כאן דאם חשב סתם חוץ לזמנו מ"מ הוי פסול ע"ש. לא מחזור בעיני דהרי בגמרא שם אמר רבא בר ר"ח וא"א אויר מזבח כמזבח דמי עולת העוף דפסלה במחשבה המ"ל. מדלא קאמר דמפגלה וקאמר דפסלה משמע דאפי' פסול לית בה:

דף סה.

נמרא ת"ל הכהן לקבוע לו כהן. כצ"ל:

רש"י ד"ה והקטיר אותו. בכנפיו לא יבדיל. כצ"ל:

תד"ה דמו. מדלא קתני בה הקיף בית מליקה למזבח. לכאורה הא גם בעולה גופה במיצוי הגוף לא תני הקיף כו'. וצ"ל דסברי דדם הגוף יוכל לצאת כולו בלא הקפה. והוכחתם ממאי דל"ת בחטאת הקפה משום דם הראש. ועי' מה שכתבתי לעיל (סד ב) ברש"י:

דף סה:

נמרא רבא אמר שהייה כו'. בתד"ה וראב"ש איתא כ"פ רבה וכ"נ מדאקדמיה לאביי. ויש לדחות:

רש"י ד"ה (מאי בינייהו) [ת"ק] . ולקמן תנן כו'. מה שנדפס בגליון צ"ל תנא הוא שבוש. ראה בר"פ דלקמן:

דף סו.

רש"י ד"ה מכדי. דאי אזהרה היא כו' אינו מזהר כו' ולא שטעון הבדלה האי ל"ל כמו כו'. כצ"ל. ותיבות ד"א למחוק:

בא"ד מדאתא והקריבו לחלק ללמדנו הבדלה כו'. כצ"ל וכן הגיה הצ"ק:

תד"ה אלא. מכל לאוין כו'. כל הני דחשבי י"ל דמשום דכתיבי בלשון נוכח לכן לכ"ע הוו אזהרה:

רש"י ד"ה עשאה למעלה. כלומר כמעשה אחד מכולן. מזה ג"כ ראיה למש"כ בשבועות (טז) בתד"ה תני בס"ד:

דף סו:

נמרא (פיסקא) עולת העוף דשני במאי אילימא דשני במליקה כו'. בתוי"ט ד"ה כמעשה עולה בסופו. ואי איתא דמתני' ראב"ש היא בלא"ה כו'. לכאורה לראב"ש מאי מהני הא דשינה במליקה לר' יהושע להוציאה מעולת העוף. אם במאי דלא הבדיל הא אמרי דלא פסל בה. ואם במאי דמלקה למטה הא כתב לקמן דלשיטתם לכ"ע לא פסל בה:

דף סז.

ד"ה ששחטן בדרום. ששינה שמן ומעשיהן. לכאורה הל"ל שמן ומקומן עי' לקמן בגמרא:

דף סז:

רש"י ד"ה חציין למעלה. כגון דפשיטא ליה כו'. לכאורה גם אם היו כולן מעורבין היה הדין כן. דעולה אחת וחטאת אחת ודאי כשרין. דהשלישית שעשה למעלה ע"כ היתה או עולה מפורשת או מן הסתומה. וכן מהג' דלמטה ע"כ א' היתה או חטאת המפורשת או מן הסתומה. ואולי לשון דאינה כשרה אלא סתומה דחקת:

בא"ד האחת יוצאה בה ידי חטאת כו' ויקריבו בתנאי כו'. ל"י למה לנו התנאי. אם בראשונה הקריב סתם על שתייהן כמש"כ לעיל גם עתה יקריב סתם ועי' עירובין (לו) ובתד"ה לאיוז:

רש"י ד"ה ואמאי. בשלמא כו' דה"ל תרי גברי. לכאורה תמוה דהא הבעלת עולה מחוייבת חטאת נ"כ וא"כ יהיה עולה לה לשם חטאתה. והחטאת מהסתומה תעלה לחברתה ונגד זה העולה מהסתומה תעלה לה. וי"ל משום דקיימא לן בכריתות (פ"ו מ"ז) דלא יביא מחטא על חטא ואפי' מחלב שאכל אמש על חלב שאכל היום (וכבר כתבתי בפ"ב דקנים דה"ה במחזכ"פ נמי וה"ר לדבר ע"ש). ואפי' לדעת הרמב"ם שהביא התוי"ט שם דבשניהם מין אחד אינו אלא מדרבנן ובדיעבד כפר. י"ל דהכא מיירי בשני שמות לידה חובה:

רש"י ד"ה שלש למעלן. דנדרה שתייהן עולות. כצ"ל:

דף סח.

רש"י [בד"ה צריכה] (ברה"ע). ובהשלמת קן שני ממין אחר. כצ"ל וכ"ה בתוי"ט בקנים (ור"ל שתיבא עתה קן שלם ממין אחר לספק פירושה) שהרי קובעתו כו' (ר"ל וא"כ ע"כ צריכה עוד פרידה א' מאותו מין שהביאה כבר לחובתה) וע"ז קאמר תו וא"ת תביא קן ממין אחר כצ"ל (וכ"ה שם) וכו' (ר"ל ותסיג לה בג' פרידות) אין חבירו עולה כו' (ר"ל אותו שקרב ראשונה לנדרה) ופי' הצ"ק בו תמוה:

רש"י ד"ה וחטאת אחת. וה"ל זוג ממינו לעולה מב' שמביאה חובתה כו'. כצ"ל:

במשנה כה"פ שמלקו כו' וא"מ בבה"ב. במשניות איתא להך בבא בסיום המשנה. אבל מהא דקאמר בגמרא לקמן (בע"ב) לרב האי כל לאתויי שמאל ולילה ותני והדר מפרש. משמע כגי' שלפנינו:

דף סט.

רש"י ד"ה זבחים. ויזבחו כו'. ע"כ ט"ס הוא עי' לקמן (קיו ב) בפיי ד"ה אין מנחה:

רש"י ד"ה הא נמי. נהי כו' עולה שלא הותרה כו'. קשה הא בעינן ממשקה ישראל מן המותר לישראל. והל"ל דבעולה נמי גזה"כ כמו בחטאת. או כמו חלב שמקטירין ע"ג המזבח. ואולי זה מיקרי ה"ל שעת הכושר בשחיטה קודם שהוקדשה. ובכה"ג לא מיפסל מטעם משקה ישראל עי' חולין (קמ) תד"ה למעוט:

רש"י ד"ה בשלמא חולין לא שוותה שחיטתן כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה מדבר שבהכשירו. מליקת קדשים בפנים. קשה דנילף מקדשים טרפה בפנים. ורש"י כתב לעיל בד"ה בשלמא דהא מתניתא כר"מ והוא מטהר מליקת טרפה:

דף סט:

במשנה ק"ו אם נבלת בהמה כו' נה"ע שא"מ כו'. עי' לעיל (ג ב) תד"ה מה נבילת שתמהו הא א"ל מה לנבלת בהמה שא"מ בבית הבליעה כדלקמן בגמרא:

נמרא אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון. כצ"ל:

תד"ה ר"י. עמש"כ בפסחים (לה ב) בס"ד:

דף ע:

רש"י ד"ה ת"ל כל חלב. דסמיך ליה כי כל אוכל חלב. מזה דרשינן בפסחים (מג ב) חלב חולין. ול"י מה דחקו להוציא מפשרוטו דהכוונה על כל חלב שור כו' דבקרא שלפניו. דהא דדרשינן ביומא (עד) מזה לרבות כוי וח"ש הא מסקינן התם לר"ל דאינו אלא אסמכתא. ואף ריו"ח נ"ל דהדר מזה. ולכן יהיב טעמא דחזי לאיצטרופי וע"ש בתוס'. ובזה מתורץ מה שהקשו בת"י שם לריו"ח מדוע לא לקי על ח"ש כיון דמרבי ליה מכל. וכן מש"כ עוד שם דשמא יש להעמידו (ר"ל רבוייא דכל) לדרשא אחרת. ועתה נגלתה לנו הדרשא האחרת:

דף עא.

במשנה ברובע ונרבע. עי' בפיי הרע"ב. ומה שהוסיפו בד"ח דבריו מלת של. נראה שבוש וכן בפיי הרמב"ם אשר ממנו לקח הרע"ב ליתא. וכוונתם פשוטה דר"ל שהיה הרובע או הנרבע והנהרג עובד כוכבים. דאז אין הבהמה נהרגת עי' רמב"ם פ"ט מהל' מלכים ה"ו. ודע דמה שחדשו לנו הרמב"ם והרע"ב דקודם שנגמר דינו אסור לגבוה. יש לו מקור נאמן מהגמרא ר"פ כל האסורים לפי' הראשון של התוס' שם בד"ה טול. אך ע"י עובד כוכבים לא ראיתי עדיין מקורו. ואולי דחילייהו מהא דקרא סתמא כתיב מן הבהמה להוציא את הרובע והנרבע ומן הצאן להוציא את הנוגח. ממעטינן כל הני דליכא בהו סקילה ועי' תד"ה ע"פ עד אחד. שוב נזכרתי שגם זה גמ' בר"פ אין מעמידין לוקחין מהם בהמה לקרבן וא"ח לא משום רובע ולא משום נרבע. דמשמע דאם ידעינן שכן הוא נאסרים לגבוה. וממילא מוכח גם הא דלא נגמר דינו. [וכמו כן מהא דנפסל ע"י ע"א] ועמש"כ לקמן (פד) דברים הסותרים לכאורה לזה. אבל דעת לנבון נקל לחלק בניהם:

רש"י [בד"ה נתערבו. מוקצה שהקצהו לצורך תקרובת עבודת כוכבים. מה שנמחקה מלת תקרובת משם הרש"ק. הוא לחנם וללא לצורך:

דף עא:

במשנה זה יקרב לשם מי שהוא כו'. עי' בתוס'. ועמש"כ בזה בריש מכלתין:

רש"י ד"ה מין בשא"מ. עולה בשלמים שאין מתן דמן כו' שות. תמוה דהרי שתייהן ב' מתנות שהן ארבע כמבואר בפ' איזהו:

תד"ה ובטרפה. הרי המתה שלו כדתנן דיאותו הכהנים בעורו. תמוה דהתם טעמא דשרייה השחיטה וההפשט. אבל אם מת עורו נמי אסור וכ"כ רש"י להדיא שם (קד) ד"ה דאפי' בגבולין ח"ל אם מת עורו אסור וטעון קבורה כו' שרייה שחיטתו והפשט עורו כו' ע"ש וצע"ג. ומהא דאיתא בשבועות (יא ב) גבי פרה אם מתה תפדה ומסקינן משום עורה הוה קשה שפיר על הא דב"ק. אבל גם משם ל"ק למש"כ התוס' שם ד"ה משום:

דף עב.

גמרא אבל לגבוה אימא לא נפסדינהו לכולהו. ועפרש"י. והתוס' הקשו בר"פ הא נמי תנינא בקינן ואם פרח מבין המתות לכולן כו'. ולע"ד י"ל דאי מהתם ח"א דוקא עופות דאין להן תקנה בפדיון כדאיתא ברפי"ב דמנחות וכמש"כ רש"י לקמן (עג ב) ד"ה חטאת והתוס' (עד ב) ד"ה והא. אבל בהמה דאית לה תקנתא בפדייה אימא לא נפסדינהו ויהיו מותרים להדיוט:

שם ואי מהכא ח"א ה"מ קדשים דמאיסי. התוי"ט העתיק כאן לישנא דגמרא בתמורה דלגבוה דמאיס אבל להדיוט אימא ה"נ דליבטלו כו'. ונראה דל"ד במחכ"ת דהא מהכא שמעינן דאפי' להדיוט לא בטילי מדקתני ימותו ולא תני תקנתא דירעו וימכרו כמו בבבא הסמוכה וכמו שפרש"י בד"ה אימא ניבטלי אבל לגי' דהכא א"ש דר"ל דכיון שנתערבו בקדשים להכי מאיסי אפי' להשהותן עד שיוממו ויפדו. וע"ד שאמרו בתמורה חדא בחולין וחדא בקדשים וצריכי דאי אשמעינן גבי קדשים משום דמאיסא ע"ש. ושם בתמורה קאי ארובע וחבריו דתנן הכא דאינן אסורין אלא להקדש ע"ש:

דף עג.

גמרא רא"א רואין את העליונות כו'. מפרש"י כאן מוכח דגריס רואין אותן וכמו שהוא בציונו וכ"ה במשנה שם:

דף עג:

רש"י ד"ה אי מקריב. ומתניתין אפי' הוכרו כו'. זהו הוספה מדעת עצמו. אבל עיקר כוונת רבא הוא דאפי' הוקרבו כולם דודאי נקרבו הכשרים אפ"ה לא מרצו וכגוונא דמתניתין דקינן דמייתי דהב"י:

רש"י ד"ה ותנן (בסה"ע). נראה דצ"ל מכשרינן הנך דפיישי:

דף עד.

גמרא אר"נ כו' טבעת כו' ונפלה אחת מהן ליה"ג הותרו כולן. עי' בשו"ע יו"ד סי' ק"י ס"ז בהגהה שפסק דבכה"ג אסור לאדם אחד לאכול את כולם אפי' בזא"ז. והגר"א שם הביא סתירה לזה מדאמרי' רב דאמר כר"א. והרי אכילת מזבח כאדם אחד דמי וכ"כ שם הפ"ח. ולע"ד אין מזה סתירה כלל. דאטו מזבח גברא הוא והוזהר על אכילת איסורים. האיסור הוא על הכהן המקטיר עליו דבר האסור לו. וי"ל דגם שם יקריבום שני כהנים דוקא. ולפ"ז יהיה ראיה לדין הב' של הרמ"א שם דאפי' ב' בנ"א אין לאכלם בב"א. מהא דקאמר לעיל שמא יבואו י' כהנים בב"א כו' ע"ש:

דף עד:

גמרא והא בעי סמיכה אר"י בקרבן נשים. והרמב"ם בפ"ו מהל' פה"מ ה"ד כ' אבל קרבנות אנשים כו' הרי אלו לא יקרבו עד שיתן האחד חלקו לחברו הביאו התוי"ט. וק"ל הא בפסחים (פט ב וצ) איתא דאינו יכול למכור וליתן עולות ושלמיו שהפריש לעצמו ופסקה הוא ז"ל בפ"ד מהל' מעילה ה"ח. ומש"כ התוי"ט שלמד כן מדר"ש כו' אינו כלום דהתם בתחילת הקדש ודאי מצי לאתנויי. ומש"כ עוד ואע"ג דהתם הלכה כר"ע כו'. תמוה דהתם ה"ט משום דבעינן או הודע אליו חטאתו. ולפי שיטתו היה יכול להביא מסתם מתניתין דרפ"ח דנויר שהביא לעיל מהתוס':

דף עה.

גמרא ואם נתן ארבע מכולן יצא. נלע"ד לפרש דאם ערב ובלל אח"כ הדמים זה בזה. וה"ה אם לא נתן אלא מתנה אחת מכולן יצא אליבא דת"ק דבסמוך וממילא משמע. ופי' התוס' תמוה דהא כבר תנא ואם נתן מתנה מכ"א יצא. גם מה שהוכיחו דלא אתי כב"ש מסיפא תמוה דהלא גם מרישא שהזכרתי מוכח כן. ולבי אומר לי דלא היה בגירסתם ברישא בבא זו דואם נתן מתנה מכ"א יצא:

דף עה:

במשנה חתיכות בחתיכות קדשי קדשים כו' יאכלו כחמור שבהן. לכאורה עולה נמי קק"ד והלל"פ קדשי קדשים הנאכלין. אבל עי' בפ"ז דשקלים מ"ג שעולה נחתכת לאברים. והנאכלים לחתיכות. ולכן כיון שאמר חתיכות ממילא מובן דמיירי בנאכלין. ובמשנה הסמוכה דקדק ג"כ התנא למינקט אברי כו' ונכון בעז"ה:

דף עו.

תד"ה אין. וגרסי' בסה"מ באכילתו. עי' בירושלמי שם שמקשה וכשם שהוא ממעט באכילתו כך הוא ממעט באכילתה כו' אשכח תני מפני שהוא ממעט באכילתו ובאכילתה ולפלא על התוס' שלא הביאוהו:

דף עו:

ברש"י (בסה"ע). הנקודות מיותרות כי נמשך הדבור עם הא שבדף הסמוך:

תד"ה אשם זה. וד"ה וסמיכה. עיין מה שכתבתי ע"ד בפסחים (צח) בס"ד:

דף עז.

רש"י ד"ה ור"א. כדתניא בת"כ אין לי אלא מזבח כבש מנין כו'. וכ"ה במנחות (גז ב) :

ברש"י (בסה"ע). הנקודות למחוק כי הד"א עם מה שבעמוד הב':

דף עח.

כד"ה בדם פסולין. כגון ברובע ונרבע. ק"ל דהא לרב זביד לקמן בגמרא (עט ב) ע"כ צ"ל דנותנן לשם מים בעלמא וכסברת ר"א לעיל באברי חטאת (עי' תד"ה בדם בהמה ושם ד"ה במאי קמיפלג). וכן לר"פ שם אינו אלא משום גזירה. והא ר"א גופיה מודה לכ"ע ברובע ונרבע ולמתניתין ג"כ כבע"מ. וע"כ טעמא משום דמאיסי כדלעיל וא"כ בדם נמי וכדלקמן (פא) בברייתא בדברי ר"י. ואולי לזה כיון הרע"ב שהשמיט רובע ונרבע שבפרש"י ודלא כהתוי"ט שכ"ע וה"ה כו':

גמרא אר"ל הפיגול כו'. בהגרי"פ מלת והטמא ליתא בתוס' כו'. ותמוה שהרי כתבו בא"ד וקשה דאם התרה בשלשתן כו' וכן וע"ק אם נפרש פיגול ונותר וטמא שלשתן יחד כו'. הרי לפניך דהיה הגי' לפניהם והטמא ג"כ:

דף עח:

תד"ה ונשער. הגה"ה ואף על פי שהזכיר בקונטרס כו'. כצ"ל:

דף עט.

גמרא רבא אמר כו' דמדינא סגי להו בכ"ד כו'. ק"ל בתרתי. חדא דודאי דמי חטאת כבר נפסלו כשהם בכלי כזה שנטמא גבו לחכמים דר"י בפ"י דפרה מ"ג וא"כ מאי שייך דלמא חייס עלייהו. שנית דכיון דהכלי כבר נפסלה לחטאת כנ"ל שוב המי חטאת מטמאין אותו ע"ש פי"א מ"ג בהרע"ב בסופו:

שם דלמא חייס עלייהו ולא מטביל ליה. כצ"ל:

דף עט:

תד"ה אף (בסופו). דקאמרי רבנן אף זה כו' ורבו עליו טהור. לפ"ז משמע לכאורה דפלוגתייהו תלי בפלוגתתם בעלמא במב'מ אי בטיל אי לא. וא"כ מאי ורמיניהו הא גבי חרסן אמר נמי דבמי רגלים דהוה מינו אפי' עשירי טמא:

תד"ה ה"ג. ומיהו לר"פ כו' א"א לומר כן כו'. ולע"ד י"ל דזה ודאי אין סברא לגזור היכא דהפסול הוי מיעוט אטו בעיניה כיון דבעלמא מיעוטא כמאן דליתיה דמי. תדע דהא קי"ל בכל האיסורין דחד בתרי בטיל ביבש מב"מ (עי' יו"ד ר"ס ק"ט) ול"ג מידי. אלא הכא גזרינן אטו היכא דהפסול מרובה ואם היה מים היה דם הכשר ניכר בו דמדינא גם זה מותר לזרוק כמו בנתערב בדם בהמה וחיה. ושם ודאי יש לגזור אטו בעיניה הואיל דהכשר הוה מיעוטא וכולה חדא גזירה היא. ולכן ס"ל לר"א בדם התמצית שאינו מצוי לרבות על דהנ"פ לא שייך למיגזר מחמתו. וגם אם אירע שנתערב רוב דם התמצית ואם היו מים היה דם הכשר ניכר בו ג"כ כשר. ול"ג ביה (אטו בעיניה) כיון דלא שכיחא. ובוה יעלו ג"כ דברי הרע"ב כהוגן ומוצל ממה שגמגם עליו התוי"ט ע"ש ונכון בעז"ה:

ד"ה דם תמימים. גזירה כו'. לפ"ז ה"ל להגמרא לאקשווי לרב זביד לעיל ליפלוג נמי ר"א בהא. אבל לעד"ג הטעם משום דמאיסי כמו דל"פ באברי בע"מ לעיל (עז ב) והגמרא אמרה סברא זו שם לעיל מינה:

רש"י ד"ה התחתונים למעלה. ומפני שמצוה כו'. לכאורה לא היה צריך לזה דבלא"ה הכי שפיר טפי. דעתה כשיחזור ויתן למטה לא נצטרך לומר שמה כאילו הן מים אלא דתעלה לו לשפיכת שיריים וכמו דמסיק. משא"כ אם יקדים למטה נצטרך לומר גם שמה רואין כו'. אבל הא דתעלה לו לשפיכת שיריים שכ' איננו אליבא דהלכתא וכמו שפסק הרמב"ם בפ"ב מהל' פהמ"ק הל' י"א כרב יוסף לקמן (פא) דשפיכת שיריים צריכה איצטבא ע"ש. ולהכי לקמיה כוון יפה במה שפי' באם לא נמלך ונתן כשר. העליון. והשמיט סיומא דברייתא (שם בע"ב) דיחזור ויתן למטה שהביא התוי"ט. דלר"י לרבנן ישפך לאמה. והברייתא מיירי דאיערב חטאת בשיריים כמבואר שם בגמרא. ודברי הרמב"ם בזה צ"ע וע"ש בלח"מ והתוי"ט לא חלה ולא הרגיש בזה. וכן שפיר דק רש"י לפרש לקמן בדברי ר"א שאמר ינתנו במתן ארבע. ורואה כו' כאילו הן מים. ולא פי' דעולה לשפיכת שיריים. אבל ק"ל לאביי ולרשב"ל דס"ל מקום עולה מקום שיריים. וע"כ צ"ל כמש"כ התוס' שם ד"ה אבל. וא"כ אמאי פליג ר' יהושע שם:

בתוי"ט ד"ה ואם לא נמלך (בסופו). אבל לר"א ל"ק כו' דס"ל דא"ב. תמוה דהא אוקמינן ליה בכוס בכוסות וכמ"ש בעצמו לקמן בדבור הסמוך. וא"כ ודאי נתן גם מן הניתנין למטה למעלה וכבר נתכפר. הכי הל"ל דלדידיה ל"ק מטעם דנתנן לשם מים וכדאיתא בתוס' שם:

דף פ.

גמרא כגון שנתערבו אחת באחת. עי' פרש"י. ולכאורה כאן יל"פ דר"ל שוה בשוה ואפילו הרבה:

דף פא:

רש"י ד"ה הב"ע. רישא דפלוגתא ולמטה דלכתחלה כו'. כ"ג דצ"ל:

דף פב.

רש"י ד"ה משל. לתלמיד שמזג לו לרבו כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה לא בחמין. וכיון כו' מזוג סתם בחמין הייתי אומר כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה ה"ג כל הענין. ואדרבנן פליג בת"כ. כצ"ל:

תד"ה מכדי. עצ"ק. ולי קשה עוד ע"ד דהא מ"מ מקשה ר"ה שפיר כיון דמעיקרא איירי קרא בכל קק"ד שפיר איצטרך חטאת למעוטינהו:

במשנה שהציץ מרצה על הטמא כו'. ופי' הרע"ב (והוא מהרמב"ם) דילפינן מן איש אשר יקרב כו' אל הקדשים כו' וטומאתו עליו כו'. ק"ל דהרי האי קרא איירי בטומאת הגוף וקי"ל לעיל (כג ב) עון מקדישים לא וי"ל:

גמרא הה"א אשר יובא הנכנס פוסל כו'. כצ"ל:

דף פב:

גמרא בשר כו' הנכנס לפנים כשר שהיה בדין שפסול כו' הה"א מדמה כו'. ק"ל ל"ל האי הא דרשינן לעיל (סג) מנין שאם הקיפו כו' שהכהנים נכנסין לפנים ואוכלין שם קק"ד ת"ל בקדש הקדשים תאכלנו והאי קרא כתיב בתר ולכל חטאתם:

רש"י ד"ה דתרי גופים. אין אזהרתו של זה במשמעו ש"ז כו'. כצ"ל בבי"ת:

רש"י ד"ה אלא א"ר. ע"מ פנים היה לא מיפסל עד כו'. כצ"ל:

דף פג.

גמרא ואת פר החטאת כו' את דמם לכפר כו'. כצ"ל. ותיבות אל א"מ למחוק:

רש"י ד"ה ר"ש ס"ל בנסכים ש"ז כר"י. וכ"כ הרע"ב אחריו. ומ"מ א"ב מנחת נסכים ש"ז דלר"י ל"י ולר"ש ירדו כמו שנתבאר בגמרא:

דף פג:

רש"י ד"ה אימורי. כדתניא בת"כ מקדשי ה' המיוחדין כו'. כצ"ל:

בא"ד דג"ל מכל חלב לה'. כצ"ל:

רש"י ד"ה אשר תאכל האש. ותפקיעם העולה על המזבח חזור כו'. כ"ג דצ"ל ונקיט לישנא דקרא ומפרשו:

דף פד.

גמרא נסכים הבאים בפ"ע לד"כ ירדו. ע"כ ס"ל לר"ל דהמתנדב יין מנסכו לספלים ודלא כשמואל לקמן (צא:): דמזלפו ע"ג האשים דלדידיה לר' יהושע ל"י. ולפ"ז קשה לקמן דפריך פשיטא אמאי לא משני דאתי לאפוקי משמואל. וע"כ צ"ל דס"ל לתלמודא דזה לא איצטרך לאשמעינן כיון דסתם מתניתין במנחות (עד:): דלא כוותיה. ומוה נסתיעע פסק הרמב"ם פט"ז מהל' מעה"ק הל' י"ד דלא כשמואל והכ"מ נדחק שם בזה:

שם נסכים הבאים עם הזבח אצ"ל כו'. ק"ל מדוע ל"ק מנחה הבאה עם הזבח דקדים:

במשנה הרובע כו'. התוי"ט דקדק מדוע לא תני הנוגח כמו בר"פ דלעיל. ולולי דמסתפינא הייתי אומר דלר' יהודה דפוטר שור ההקדש מן המיתה בב"ק (מד ב) ה"ה דמותר להקרבה. ול"ד לעפ"י עד אחד או עפ"י הבעלים דהתם שור בר מיתה הוא אלא שמחוסר עדים. והכא כולהו איירי כשאירעו פסוליהו לאחר שהוקדשו כמש"כ התוס' לקמן (ע"ב) בד"ה ומוציא. ועמש"כ בר"פ דלעיל בס"ד:

תד"ה זאת. אבל העולה קמא אתא לעולה ראשונה כו'. וכ"כ בנדה (מ). וצ"ע דהתם מהעולה דוערך דבסוף הפרשה קדריש. ואם ר"ל דכמו דדריש התם עולה ראשונה ה"ג נדרוש הכא ל"י לאיזה ענין הוא. ולפי גי' הבה"ז כאן ברש"י דפסחים ע"ש יש ליישב קצת דבריהם. ואולי כוון לזה הבה"ז ולחנם השיג עליו הצ"ק. אח"ז מצאתי להצ"ק במנחות (כו ב) שעמד בזה ע"ד:

בא"ד וא"ת הא ר"י סבר כו' רצפה מקדשה כו'. עי' לקמן (פו) תד"ה כבש וצע"ק:

דף פה.

גמרא אר"ז אף אנ"ת שנשפך דמה כו'. נראה דכוונתו על הברייתא דלעיל (פד) שמפורשים בה בהדיא בדברי ר"ש שלא ירדו (ומשא"כ במתניתין דתני סתם רש"א לא תרד) ולכן אתיא לנכון הגי' ברש"י ד"ה והרי דקתני סיפא:

דף פו.

ד"ה ואין מועלין. דכיון דה"ל כמעוכלין כו'. זה אינו מספיק דהא אף באפר מועלין עד שתצא לבה"ד כדתנן בפ"ב דמעילה אלא הכא משום דפקעו ואין מצוה להחזירין:

דף פו:

רש"י ד"ה היו תורמין. מלא המחתה. עמש"כ בפסחים (כו) בדבריו:

דף פז.

תד"ה לשולחן. עי' כה"ד. ועמש"כ בזה דבר נכון בס"ד במנחות (ק):

רש"י (ד"ה עד שיבלע. כגון המהתך שומן כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה עד שיבלע. כגון המהתך שומן כו'. כצ"ל:

דף צח:

במשנה לאכול בערב. וכ' התוי"ט משום טבוי"י נקט לה. והוא מדברי תוס' דהכא ודרפ"ג דחגיגה. וגם תירון התו"ח איתא בדבריהם כאן. ושם נראה שלא ראם. גם נשתבש בדברי התוי"ט שהבין בו שהטבילה לחוד מעכבתו מחלוקה. די"ל דכוונתו שלא הביא עדיין כפרתו. אבל לדינא נוכל לומר דאפי' הביא כפרתו אלא שלא טבל ג"כ אינו חולק וכ"כ הצ"ק בשם בה"ז וקלסי'. ומאי דפשיטא ליה להתו"ח כיון דמה"ת ראוי הוא. אין איסור דמד"ס מעכבתו מחלוקה. אונן ביום קבורה יוכיח לאוקימתא דרב אסי לקמן (צט ב) דג"כ אינו אלא מדרבנן ואינו חולק:

שם וכל שאין לו בבשר כו'. מש"כ התוי"ט בשם כך מצאתי. היא גמרא ערוכה בפרקין (קג ב) ע"ש ופלא הוא:

דף צט.

רש"י [ד"ה הפוסלני (בסה ע)]. וכן לגבי תרומה באומר נשמרתי כו'. כצ"ל:

דף צט:

נמרא מאן תנא אנינות לילה דרבנן (ולקמן) תדע כו'. ק"ל דהא כ' התוס' לעיל (לג ב) בד"ה לענין. דעשה דפסח שיש בו כרת דוחה לעשה ול"ת ולא בעינן גם כן בעידנא. ואיסור אכילת אונן בקדשים ילפינן לקמן (קא) מק"ו ממעשר הקל ושם אינו אלא ל"ת. וכן הרמב"ם בפיי"ט מהל' סנהדרין חשבו בין הל"ת שאין בהם כרת ולא מיתת ב"ד (ודרך אגב נ"ל דט"ס ברמב"ם וצ"ל ולא מיתה כיד"ש ע"ש ותבין) באות ס"ח (וחוץ לענינינו ק"ל במה שחייב מלקות לאונן באכילת קדשים והא לא ילפינן לה אלא בק"ו ממעשר ואין עונשין מה"ד). בשלמא לרבא לקמן (ק ב) דמיירי שמת לו מת לאחר ששחטו וחרקו עליו דאז האכילה אינה אלא למצוה בעלמא כמש"כ התוס' שם שפיר. אבל לאינך אמוראי דמיירי דמת קודם ששחטו וחרקו עליו הא בשעת שחיטה לכ"ע בעינן גברא דחזי לאכילה כדמוכח בפסחים (עח ב) ולידחי. וזהו כוונת התוס' לקמן בד"ה אר"ח במש"כ א"כ היכי דייק כו'. והבה"ז והצ"ק ל"ד במחכ"ת וגם פרש"י לקמן (ק) בד"ה אביי תמוה לפ"ו במש"כ ואכילת פסחים ל"מ לאביי וצ"ע:

רש"י ד"ה והעצים. המתנרב עצים מביא קרבן עמהם. ק"ל דאמאי לא פי' כפשוטו דעצים גופייהו אקרי קרבן עי' מנחות (כ ב):

תד"ה אר"ח. הקרבה ביום אסור כחטאת כו'. כצ"ל בכ"ף:

דף קא:

נמרא (בסה"ע) וכדברי האומר יש מנחה בבמה. ולכאורה למ"ד אין מנחה בבמה יקשה ומן הקדשים ל"ל. וע"כ צ"ל אליביה טעם אחר. או מילתא דאתי מק"ו טרח וכתב לה קרא. וא"כ גם רב גופיה מצי סבר דאין מנחה בבמה. אלא דברייתא זו סוברת דיש מנחה בבמה. והוצרכתי לכתוב זה מפני שראיתי למחבר זמנינו שהקשה מכאן על התוס' לעיל (סח ב) ד"ה ונילף שכ' דהוי מצי לשנויי דרב סבר כמ"ד אין מנחה בבמה. אך הא ק"ל דסתם סיפרא מני ר"י והוא סובר לקמן (קיג) דאין מנחה בבמה. עי' שבת (ר"ד קלז) וש"ד:

רש"י ד"ה לייחס. שלא היה כה"ג אלא מפנחס. וכ"כ התוס'. וק"ל דהא עד אביתר שנסתלק בימי דוד היו כה"ג מזרע איתמר. עי' סוטה (מח ב) ובפרש"י שם. ובפירושו לשמואל (א' ב ל):

רש"י ד"ה שהרי הותרו לזר. וקדק"ד היה כו' ולא נאכל אלא ליום ולילה. תמוה דתודה ואיל נזיר נ"כ א"נ אלא ליום ולילה והן קדק"ל. ועמש"כ עליו לעיל (צז):

רש"י ד"ה בקדשים קלים. לא יחולק כו' חולק בהן. וכן לקמן בד"ה לא בבמה. הזכיר חלוקה. האי קרא מוקמינן לקמן (קב) לענין אכילה. ולחלוקה ילפינן מקרא אחר מן כל זכר. ול"י מאי דחקו לפרש כן דהא המורם מהם (ר"ל מקק"ל) תנן בפ' איזהו דאינו נאכל אלא לכהנים כו'. ובבמה דהותר לזר הוא משום דשם אין שם קדושה עליהן יותר משאר הבשר כיון דאין נוהגין בה:

דף קב:

נמרא דתניא אבא שאול אומר לעולם אינו אוכל כו'. נראה דצ"ל אינו חולק וכ"ה בתוספתא פי"ג דמנחות ע"ש בשינוי לשון קצת ושם איתא ר' נהוראי:

שם בעי ר"א נטמא בינתיים מהו. ר"ל וגם נטהר בינתיים:

שם תן לי מחזה ושוק ואוכל א"ל ומה במקום שיפה כחך בחטאתך כו'. נראה דצ"ל בחטאת בלא כינוי ור"ל שכולה לכהנים. ומחטאת ישראל שהוסיף הרש"ק הוא לחנם:

רש"י ד"ה שכשם שהורע כחך. במנחתך כך הורע כחי במנחתי. כצ"ל:

רש"י ד"ה את דמם. ואע"ג דאין בכור נאכל במחלוקת כו'. לע"ד נראה דנ"מ היכא דנתנו ישראל לאותו בית אב בכלל:

דף קג.

במשנה עולה שנשחטה שלא לשמה כו' עורה לכהנים. בפ' הרמב"ם ומה שאמר שעלתה לאיש כו' ר"ל עלתה לגבי המזבח. ודוחק דהא קרא קאמר עולת איש. וכן המשנה אומרת שעלתה לאיש. ול"ג לפרש דעלתה לאיש לשם נדבה כדאיתא בריש מכלתין. וע"ד דאמרי' בערכין פ"ח מ"ז כמה אדם רוצה ליתן כו' להעלותו עולה שאינו רשאי:

שם ואחד עולת האשה כו'. בפ' הרמב"ם ומה שאמר איש פרט לעולת הקדש כו'. תימה וכי סגי ליה דרשה דמתניתין עולה שעלתה לאיש וכ"ה בברייתא לקמן בסה"ע. ואולי דהרמב"ם דינא הוא דאתי לאשמעין ותרתי שמעת מיניה:

תד"ה אלא. וי"ל דל"ש ליה כו'. ק"ל דהא מתניתין נמי היא בפ"ו דשקלים מ"ה וששה לנדבה כו' דברי ר"י. ואפי' את"ל דלא קאי רק על פירושא דקינן כו'. מ"מ משמע דל"פ על הא דששה לנדבה. ולעד"נ דדברי ר"י בברייתא שלפינו (ר"ל הראשונה) הוא ט"ס דכ"מ מהא דקאמר רב המנונא לקמן כמאן כר"י. ופרש"י לקמן מייתי לה דאמר כו'. משמע דכאן ל"ג ליה:

דף קד:

גמרא רי"ש אומר כו' ודין הוא ומה עולה כו'. וכ' התוי"ט דלדידיה ל"צ מיעוט לקק"ל דליכא למילפינהו מק"ו מעולה דאינה קדק"ד כמוה. ואני אומר דלקק"ל ליכא ק"ו דמה לעולה דלא זכו בה הבעלים כלום משא"כ בקק"ל דזכו בם בבשרם:

שם לו יהיה פרט לטבוי"י ומחו"כ ואונן שיכול כו'. מה שנדפס בגליון בשם רש"ק למחוק ומחו"כ ל"י על מה. וכן בסמוך גרסינן ת"ל לו יהיה פרט למחו"כ ומשם לא מחק:

שם אמר אביי מדסיפא כו'. יבמות (קג) וש"ג:

רש"י ד"ה תיפוק ליה. כדנפקא ליה לרבי. תמוה דנראה דדרשה דלו יהיה שבברייתא איננה מדברי רבי אלא סתמא היא ואתאן לת"ק. דלרבי האי אשר הקריב מיותר ג"כ כמו לרי"ש וע"כ לדידיה נמי למעוטי טבול יום וכו' וע"כ לו יהיה לדרשה דרי"ש לעצמות:

דף קד.

גמרא והלכתא כחכמים. פשוט דזהו מסתמא דגמרא ודלא כרחב"א אר"י דפסק כר"ע וכ"ג מפרש"י כאן ומתוס' בכורות (לב ב). ומדברי הרמב"ם והרע"ב אחריו נראה שמפרשים דגם זה הוא מדברי רחב"א אר"י ותמוה:

דף קד:

גמרא שנאמר הבירה אשר הכינותי. כצ"ל:

דף קה.

גמרא מי אמרינן כיון דנפקי להו איטמו להו. עי' בהראב"ד בפ"ה מהל' פרה ה"ה שכ' דלפי' הרמב"ם שהוא כפי' התוס' צ"ל מיטמו להו:

שם צריכין הכשר טומאה ממקום אחר. עפרש"י דר"ל דחזי לטומאה מיהא בעי. ודעת הראב"ד פ"ג מהל' אה"ט ה"ג דגם הכשר מים בעי לרבנן. ועי' חולין (קיה) פירות שלא הוכשרו כתנור שלא נגמרה מלאכתו דמי (ובכ"מ שם בדעת הראב"ד ט"ס) וכ"נ דעת רש"י מדלא הזכיר כאן הכשר מים כדלעיל בתנא דבר"י. רק דחלוקין בפ'י הכשר טומאה דלרש"י היינו נגיעת שרץ וקאי על זרעים דקרא (והתוס' בב"ק (עז) גרסי אין צריכין כו' וע"ש) ולהראב"ד היינו הכשר מים וקאי על אותן שמתמאין טומאה חמורה. ולפ"ז מתפרש יפה הא דאמר לקמן (ע"ב) והא קתני רישא צריכה מחשבה וא"צ הכשר ומאן שמעת ליה האי סברא ר"מ (ובגליון ציין ע"ז וצ"ע רב) דלרבנן הא בעי הכשר מים. וסתם הכשר בכ"מ הוא הכשר מים עי' עוקצין פ"ג מ"ג בתוי"ט ד"ה והחלב בשם הר"ש. וכפרש"י בבכורות (י') ובכריתות (כא). ובגדה (נא) דקאמר על משנה זו (דהא דאיתא התם והתנן ג' דברים כו' ושלא כסדרן במשנה ג"ל דט"ס הוא וצ"ל י"ג וכסדרן במשנה) נהי דהכשר שרץ ל"ב הכשר מים בעיא ה"מ לאקשווי הא סתם הכשר הוא הכשר מים כדפריך הכא וכדפי' אלא דעדיפא מקשה. אולם קשה מדוע לא משני שם דרבנן דאמרו לו ס"ל כחכמים דהכא דבעי' הכשר מים. ונ"ל דזהו כוונת הראב"ד שם בסופו מש"כ וסוגיין נמי בכולי גמרא כרי"ש דל"ב לא הכשר מים ולא הכשר שרץ. וכן בחולין (קכא) אולא הסוגיא כתנא דבר"י. ועי' תוס' ב"ק שם דמשמע דה"ל גי' אחרת כאן:

רש"י ד"ה השורף פ"א. פר כה"מ ופהע"ד גמרי מקרא יתירא כו'. כצ"ל ולמחוק תיבות ופר יוה"כ:

תד"ה מחוסר (בע"ב

. ובירושלמי כו' מהו שיטמא בגדים כו'. ג"ל דט"ס הוא וצ"ל בפנים ודלא כק"ע שם:

דף קה:

רש"י ד"ה ומטמאה ט"א בכביצה. ואי דנקיט לה בפומיה כו' אין לך מחשבה גדולה מזו. צ"ע מהא דאיתא בנדה (נ ב) אריב"נ ק"ו אם מטמאה טומאה חמורה שלא במחשבה ופרש"י כגון האוכלה כו' ואפי' לא חשב עליה כגון שלא ידע שזה הוא. ועוד תימה מדוע לא פי' כאן בפשוטיה דאי נקיט לה בפומיה ודאי לא בעי כביצה כדאמר דנקיט בפומיה לא תיבעי לך:

גמרא דת"ר להלן כו' כאן למחנה אחת לומר לך כו'. ועפרש"י דמאל מחוץ למחנה הכתוב גבי פר ושעיר דיוה"כ יליף לה. והתוי"ט העתיק מפ'י הרמב"ם וסמכוהו למה שנאמר בפהע"ד והוציא את כל הפר כו' אמרו כיון כו' (וע"כ ט"ס הוא וצ"ל למה שנאמר בפר כהן משיח. או למחוק מלת כל והתוי"ט לא הרגיש בזה והעתיק בשבוש כאשר הוא בפ'י הרמב"ם) וצ"ל דגי' אחרת היה לפניו בגמרא ותו"כ. והתוי"ט לא העיר בזה. ולא עוד אלא שביומא פ"ו מ"ז הביא הגמרא ופרש"י כמו שהוא לפנינו:

דף קו.

גמרא יכול אף משנעשה אפר כו'. וכן העתיק הרע"ב. ותמה עליו התוי"ט דהל"ל לאחר שניתך כלישנא דמתניתין. ופשוט דהרע"ב כתב כן אליבא דהלכתא שפוסק כת"ק דברייתא וכ"פ הרמב"ם בחבורו. ונראה שהם מפרשים דניתך הבשר דמתניתין הוא סיום דברי ר"ש (ולא מסתם מתניתין) וכמו דשמעין ליה בברייתא לגי' שלפינו:

רש"י ד"ה דשויא חרובא. דאותם קרינן בהו אבל פר לא מיקרי. כ"נ דצ"ל. והיה הגי' לפניו בדברי ר"ש הפר מטמא כו' כביומא ספ"ו ע"ש ובפירושו:

במשנה א"ל אף השוחט בפנים כו'. בתור"ע תמה מה זו שאלה הלא לקמן (ר"ד קט) תנן אחד כו' שהיה פסולן בקדש כו' חייב. וכן קשה לרבי ע"ש. ול"ג דע"כ כלל זה ל"ד דהתנן שם (ע"ב) וכלם שחסרו כ"ש כו' פטור. והרי היה להם שעת הכושר ואם עלו ל"י. ויוצא הוה דומיא דפסול חסרון כדאמרי' לקמן (קי) מה לי חסר מה לי יצא:

רש"י ד"ה עד כאן. עד המקרא הזה דלא יובחו כו'. לכאורה ה"ל לפרש עד מקרא דלמען וכדמסיק וכ"מ להדיא בתו"כ ע"ש:

בסה"ד ועל העלאת חוץ. נראה למחוק דזה כתיב אחריו. והתוי"ט העתיקו בפרק דלקמן מ"ט כמו שהוא לפנינו ולא הרגיש:

רש"ש • זבחים

קודם וידוי וע"ש בהראב"ד ובנו"כ ועצ"ק.
ודע דלשון הרע"ב שכ' כל שאינו ראוי לבא שאין עתיד להקריב.
דמשמע דממעטינן מזה שעיר המשתלח אפי' קודם וידוי הוא שלא בדיוק כדאמרן:

דף קיב:

במשנה שרש"א כל שהוא ראוי לבא לא"ז ה"ז בל"ת.
וטעמו מלא תעשון ככל אשר כו'.
והעתיקו הרמב"ם בפ' בקוצר.
וכ' עוד בדברי חכמים אין הענין כו' אבל הכוונה שהלאו הזה הוא אזהרה לכרת שאין לוקין עליו.
והעתיקו התוי"ט.
וק"ל הא סתם מתניתין ברפ"ג דמכות דלוקין על לאו שניתן לאזהרת כרת וכו"ע שם בגמרא וכ"פ בחבורו רפי"ח מהל' סנהדרין ובפ"א מהל' א"ב ה"ז.
ועוד ק"ל דהא כבר נ"ל אזהרה לשוחט ומעלה בגמרא בר"פ דלעיל:

שם וחכ"א כל שאין בו כרת א"ב בל"ת.
לכאורה חכמים היינו ת"ק.
ונראה דר"ש וחכמים פליגי בפירושא דפטור שבדברי הת"ק וכה"ג בפסחים (קטז ב) במשנה ע"ש ברשב"ם ותוס':

שם עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבין.
עתוי"ט בלשון הרמב"ם בנ"א אבל העולה היא דורון אפי' הקריבה בתוך ימה"ס כו'.
משמע דאם הביא עולתו בתוך הזמן יצא ואפי' למצוה א"צ להביא אחרת והוא חרוש גדול ולא כן משמע בפסחים (נט סע"א).
ובתוספתא פ"א דזבחים איתא להדיא עולת נזיר ועולת יולדת ועולת מצורע כו' ששחטן מח"ז בבעלים כשרים כו' אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה:

שם ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות.
וכ' הרע"ב אבל עובדי כוכבי' מותרין להקריב שלמים כו'.
ל"י אמאי נקיט שלמים עי' לקמן בגמרא (קין) ובמנחות (עג ב) דיש פלוגתא בזה אם מביאין שלמים.
ועולות לכ"ע מביאין.
ולשון הרמב"ם בפ' ומותר לעובר כוכבים עכשיו להקריב עולות כו':

שם באו לשילה נאסרו הבמות.
לשון הרע"ב ומונחה זו שילה שלא היה נוסעים כו' כמו במדבר.
ובגמרא לקמן (קיט ב) איתא בשלמא למ"ד זו"ז שילה מנוחה דנחו מכיבוש כו' ע"ש:

רש"י ד"ה בעשה.
והביאום לה'.
לכאורה קשה הא מוקמינן ליה לעיל (קו ב) באותן שהקדישן בשעת היתר הבמות כו'.
וי"ל דילפינן מינה בק"ו להקדישן בשעת איסור הבמות כדאיתא שם בגמרא ועל עשה אין שייך למפרך וכי מזהירין מן הדין:

רש"י ד"ה הקדישן בשעת איסור.
מההיא שעתא כו' וכיון שהמתין עד שלא יוכל לקיימו כו'.
ול"י למה לא יוכל לקיים עתה להקריבם בבמת ציבור.
ועוד ק"ל דאם תיכף כשהקדיש חרבה שילה מאי ה"ל למיעבד.
ועוד כיון דהעשה כבר עבר א"כ לכתחלה יקריב בבמה קטנה ומלשון המשנה משמע דבעת ההקרבה עובר בעשה.
ולעד"נ דהעשה הוא כיון דהקדיש בשעת איסור הוי כמו שפירש להדיא ע"מ שיקריבם במשכן הואיל דא"א בבמה והוי בעשה דמוצא שפתיך כו' כאשר נדרת ועשית כמש"כ רש"י לקמן בסמוך ועי' מש"כ בסמוך:

במשנה קדשים שהוקדשו למשכן.
פרש"י בזה דחוק.
ול"נ לפרש דר"ל שהקדישן בשעת איסור הבמות דאז הוי כאילו הוקדשו בפירוש למשכן וכמש"כ לעיל:

שם קה"י שהוקדשו למשכן כו' ואם הקריבן בבמה פטור.
נראה דמ"מ ידי נדרו דהיינו אם אמר עלי לא יצא ועי' בפ"ג דמנחות מ"י:

דף קיג.

במשנה ומתן סביב.
פי' הרע"ב דכתיב כו' על המזבח סביב ולא בבמה.
וכ"פ לענין הגשה וכיהון.
ולכאורה קשה לר' יוסי בפרק דלעיל (קח) במשנה (וע"ש בגמרא) דהל' כוותיה מא"ל.
ועי' לקמן (קיט ב) בגמרא ופרש"י שהביא בכל הני קראי דכתיבי בהו פתח א"מ או לפני ה'.
רק לענין מחיצה בדמים פרש"י ג"כ מדכתיב המזבח פי' בה"א.
ובהכי י"ל ג"כ פי' הרע"ב בכל הני.
אך הקרא דהביא לענין כיהון הוא שלא ככתוב ואולי ט"ס הוא:

גמרא לא מיבעיא חוץ לחומה כו' ואימא תתכשר קמ"ל.
נ"ל מזה דעיקר פלוגתתם על המשנה דפרה פ"ד מ"ב שרפה חוץ מגיתה כו' פסולה.
אלא דהש"ס קבעה הכא על משנתינו דממילא גם הכא פליגי דאלת"ה אדרבה הוה רבותא טפי דאפילו חול"ח דרחוקה אפ"ה פטור:

רש"י ד"ה מקום שפורשת.
וליציאת נפשה לא קבע כו'.
כצ"ל:

דף קיד.

גמרא אלא מוקצה ונעבד כו' בקק"ל ואלביא דריה"ג כו'.
ק"ל מדוע לא אמר כר"ש דאמר קדשים שחייב באחריותן חייבין עליהם כפל וד' וה' בפ' מרובה וכן פליג בשבועה בפ' שבועת הדיינין.
ולענין אונאה בפ' הוהב.
וכזה קשה בבכורות (נג ב) לענין מע"ב דמוקי ג"כ כריה"ג ולא כר"ש.
ועי' בפסחים (ד"ו) סד"א הואיל וכי איתא הדר בעיניה כו' ובפרש"י ובמש"כ שם בס"ד:

שם (בסה"ע) וגלגל לגבי שילה מח"ז הוא.
ק"ל הא חטאת יחיד דהיא כשבה או שעירה אם עברה שנתן פסולה עי' יומא (סה ב) ובפרש"י שם וא"כ אינן ראויין לאח"ז דימי לגלגל היו י"ד שנה:

רש"י ד"ה נ"ל דה"ג.
דנראו לבא כו' קודם שנעשו אתנן ומחיר כו'.
לכאורה אף לאחר שנעשו אומ"ח ראויין הן אגב אמן דומיא דכלאים:

תד"ה אתנן.
לא מתוקם כו' כדדרשי' כו' לכ"נ פרט לנדר.
ע"ש דמוקי לה בפסח וכרבי.
ומדלא מוקי כריה"ג ש"מ דלדידי' למ"ל משום דמודה דאסור למכרם.
ואולי דילפינן ממעשר.
ולכן אין אתנן ומחיר חל עליהן בלא קרא דלכ"נ.
ועי' פסחים (צ) דאביי באמת הוה ס"ד לאוקמה כריה"ג.
אבל משמע דהדר ביה מהא דר' אושעיא:

תד"ה משום.
מש"כ בגליון (והוא מהרש"ק והצ"ק) דגי' הרע"ב מודה ר"ש לרבנן.
לפנינו הגי' בהרע"ב כפפנים:

דף קטו:

רש"י ד"ה שנאמר וידום אהרן.
הרי ששתק וקבל השכר כו'.
כצ"ל:

דף קטז.

גמרא [והתניא אבל שלמים לא כ"א עולות.
אין שלמים לא כמ"ד כו'.
כ"ה גי' הרש"ק.
ולפי' גי' זו נראה דהשתא חזר בו ממה שתירץ מעיקרא אלא אימא כו' עולות ושלמים.
וזהו שאמר עולות אין כו' ור"ל לעולם כדדייקת עולות אין שלמים לא.
ול"ק דאתיא כמ"ד כו'.
אבל זה תמוה דלא מתרץ הקושיא מקרא דויזבחו כו'.
והנה הרש"ק נסתייע לגי' זו מהע"י.
ועיניתו בו והנה ליתא

דף קו:

רש"י ד"ה זאת להם.
עונש עשה ול"ת כו'.
והרע"ב שם מפרש זאת להם ר"ל דוקא דומיא דמדבר היינו שהקדישן בשעת איסור הבמות חייב כרת ולא אחרת היינו שהקדישן בשעת היתר הבמות.
והתוי"ט ל"ד בהעתיקו עליו הגמרא בפרש"י:

נמרא משביעית.
ע"כ אין הכוונה מאיסור עבודת קרקע שבה.
דא"כ טובא לאוי איכא בכגון זה לבישת שעטנז.
כלאי בהמה בהנהגה ובהרבעה.
כלאי זרעים.
לא תחסום וכדומה.
אלא ע"כ יכוון כאן על אכילת פירותיה שלא כדין.
אמנם בענייתי לא מצאתי בהם לאו מפורש.
וביומא (פג) איתא טבל ושביעית שביעית ופירש"י אחר זמן הביעור דהוי בעשה.
משמע שגם הוא ז"ל ל"מ בה איסור לאו.
דאל"כ הוה רבותא טפי דאע"פ שיש בה לאו מ"מ קילא מטבל וכמו טבל ונבלה.
ובאמת ק"ל שם מדוע ל"ק הברייתא רבותא טפי דנבלה ושביעית שביעית וממילא הוה ידעינן הא דטבל ושביעית דהא אפי' נבלה קודמת לטבל.
וברמב"ם פי"ד מהל' מ"א כתוב בבא זו דנבלה ושביעית ומשמע שכן היה לפניו הגי' בגמרא.
והמ"א בס' תרי"ח ס"ק ט' העתיק מהגמרא נבלה ושביעית תחת טבל ושביעית שבנוסחתינו ואולי מצא כן בגמרות שלפניו והיא גי' נכונה מאד.
אולם יש לפלפל בזה לפי חלוקי הדעות אם עשה דוחה עשה או לא עי' בש"א תשו' ל"ג:

רש"י ד"ה אפי' למ"ד.
ואילו אחותך היא כו' לא אפנייה כו'.
כצ"ל:

דף קז.

נמרא דם יחשב לרבות הזורק.
נ"ל דעיקר דרשה הוא מדם שפך דבתריה וכ"נ מפרש"י כאן וכ"מ להדיא מדבריו לקמן בד"ה ההוא מבנע"ל השוחט כו'.
וכ"פ בסנהדרין (לד ב) ובפי' התורה ודלא כהצ"ק שהגיה לקמן (ע"ב) בדבריו בד"ה שחט זורק:

רש"י ד"ה והא דתנן.
דתנן כה"נ על מזבח החיצון כו'.
משמע דחטאות הפנימיות דמעכבין זא"ז א"ח על מקצת דמים.
ולקמן (קי ב) א"ר דאפי' בהן חייב ע"ש בפרש"י ותוס':

רש"י ד"ה אותו.
שלם משמע.
וכה"ג דרשינן בחולין (סט) אותה שלמה ולא חסירה.
והתם לכ"ע בהמה שלמה משמע משום דהתם קאי אבהמה דכתיב לעיל מינה.
אבל הכא דכתיב קודם אשר יעלה עולה או זבח פליגי בה:

רש"י ד"ה ורי"ש נ"ל.
דמצי למיכתב או מחוץ למחנה.
כצ"ל:

דף קח:

נמרא אר"ל מחלוקת כו'.
עי' היטב כל הסוגיא.
ועי' תוי"ט מה שהביא בשם פי' הרמב"ם בנא"י.
וסיים עליו והן דברי ריו"ח בגמרא.
ותמוה.
(וכבר כ"ע המל"מ שלא יוכל ליישבם).
ובעיקר דברי הרמב"ם נל"פ כוונתו דר"ל דר"ש דריש אותו לחייב על כל אבר ואבר ולא למעוטי חסר.
ור' יוסי דריש אותו למעוטי חסר ולא לחייב על כל אבר ואבר.
ור"ל דמפלוגתיהו דמתניתין דימירי בד' וה' אברים שמעינן נמי דפליגי ג"כ במקטיר אבר אחד חסר דלר"ש חייב ולר"י פטור.
ואף שאינו כחד מאמוראי בסוגיין צ"ל שהיה לפניו גי' אחרת בגמרא:

דף קט.

תד"ה עולה.
אע"ג כו' ומשקין ברביעית כו' אבל דרך אכילה כו'.
עי' מש"כ ע"ד דהכא ביבמות (קיד ב):

דף קט:

במשנה ר"א פוטר כו'.
הוא ר' אלעזר בלא י' בן שמוע כדמוכח לקמן (קי ב) בתד"ה ומודה.
וכן צריך להגיה בגמרא ופרש"י ובמשנה דהקומץ והלבונה הכל בל"י.
מה שכ' הרע"ב דקסבר כל המתירין נפסלין בחסרון כו'.
הוא שלא בדיוק דבוה ל"פ רבנן.
ולשון רש"י בזה מדוייק שפיר:

נמרא א' רבה בהקטרה דהיכל כ"ע ל"פ.
ועפרש"י.
ולפ"ז נ"ל דהעושה כדי להריח בה אפי' בכזית חייב עי' כריתות (ו ב).
ומהמל"מ בפ"ב מהל' כלי המקדש ה"ח נראה דאשתמיט סוגיא זו שלפנינו ע"ש.
ומהת"י בכריתות שם משמע דהלל"מ היה דלכתחלה פרס ובדיעבד יוצא בכזית ודלא כפרש"י ולכן אפשר דהעושה א"ח עד שיעשה שיעור פרס:

רש"י ד"ה והקטרת.
קסבר כו' אשיעור הקטרה כו' כזית.
והעתיקו התוי"ט.
ועי' בתור"ע.
ומש"כ שהתוי"ט כ' במשנה הקודמת דלר' יוסי קאי על קרבן כולו וזהו כאוקימתא דר"ל.
ל"ד במחכ"ת שזוהו כפי גי' שלפנינו בפיה"מ אבל התוי"ט העתיק הנא"י דאפי' לר"י קאי אותו על אבר שלם וסיים ע"ז שהן דברי ריו"ח בגמרא ועמש"כ שם.
ונלע"ד בשטת רש"י דאותו פי' שנים במזבנו.
אבר שלם והקטרה שלמה.
ובקומץ ולבונה כו' דלא שייך אבר לא בעינן אלא שיעור הקטרה.
וכ"נ מהכ"מ שהביאו התוי"ט בד"ה המעלה כזית:

דף קי.

גמרא מה לי חסר מ"ל יצא.
כה"ג בעיא דר"ל לעיל (צט) מה לי טמא מ"ל בע"מ.
ודר"פ במנחות (נז) חימצה ויצאת כו':

דף קיא.

רש"י (בסה"ע) [ד"ה השוחט.
וא"ת והלא כה"ע בחוץ נפסלו ביציאתן.
ולכאורה מזה אין קושיא שהיה לו שעת הכושר ופסולין בקדש עמש"כ בר"פ:

דף קיא:

רש"י ד"ה והשתא.
אדיוקא קאי דאיכא למידק כו'.
ק"ק דלעיל (קב ב) אמרי' בכה"ג הא לא קתני ע"ש:

במשנה נתן שניהם בפנים פטור.
בתוי"ט יש לדחוק דכולי גווני קתני.
כה"ג כתבו התוס' לעיל ר"פ חטאת העוף הביאם בעצמו שם:

דף קיב.

במשנה וכן שעיר המשתלח.
עפרש"י.
ולשון התוי"ט דאי קודם וידוי בעי לכנס כו' וה"ה ראוי לבא.
משמע דבאמת חייבין עליו קודם וידוי וז"א דגם זה ממעטינן בברייתא לקמן (ס"ד קיג) מלה'.
אלא דמתניתין לא איירי מזה.
שוב ראיתי שגם הרמב"ם בפ"ח מהל' מעה"ק הי"א פסק דחייבין עליו

שם הא דעולות אין כו'. וא"כ אין בין הגירסאות אלא שינוי לשון קצת והענין אחד. ולפ"ז נ"ל דלעולם לא חזר מתירוצא דאלא אימא כו'. וכמ"ד כו' לא קאי רק על הברייתא הב' דמייתא והוא דבמדרש ב"ר פכ"ב (ובש"מ שציינתי בהגהותי לש"ר פי"ד אות ז' במ"ח) ובירושלמי פ"ק דמגילה מתרצו להאי קרא דויזבחו כו' למ"ד דלא קרבו שלמים. דפי' שלמים בלא הפשט וניתוח. אולם בזה א"א לתרץ הברייתא הראשונה דהא מסיימא ועולה שהקריבו כו' טעונה הפשט וניתוח ונכון בעז"ה. וזה קצת דלא כמש"כ בהגהותי שם שנמשכתי אחרי הט"א בחגיגה שהזכרתיו שמה:

שם ר"א וריב"ח ח"א קרבו שלמים ב"נ כו'. לכאורה פלוגתתם כעין פלוגתת ריה"ג ור"ע במנחות (עג ב) ע"ש:

שם תתנער כו' ותבא אומה כו'. כ"ה בע"י וברש"י:

רש"י ד"ה ויזבחו וד"ה לכל עד בין לעובדי כוכבים. צ"ל הד"א.

וקרבו עולות. הוא דבור חדש וכן היתה גירסתו בגמרא:

דף קטז:

נמרא אסור לסייען ולעשות שליחותן. בתור"ע העלה מזה בצ"ע דברי התוס' במנחות (קט ב) בד"ה והעלה וע"ש בצ"ק שפי' כוונת התוס' דחוגיו לא הקריב בעצמו רק דאורינהו. ול"ג דבאמת טעה בזה דהיה סבור דקדשי עובד כוכבים מותר לישראל אפי' לעשות ולהיות שלוחם. ולפיכך פסלה המשנה שם הכהנים לשמש בבהמ"ק. רק לפי הס"ד דהתוס' דהקריבו קרבנות ישראל תמהו איך טעה בזה דזיל קרי ב"ר הוא. וזה ג"כ שלא כדברי הרש"א שם בהכנת דברי התוס':

דף קיז:

רש"י ד"ה אין מנחה בבמה. דפסוק זה בקדשים שהוקדשו כו'. כצ"ל:

בא"ד מנין אף עולה ת"ל זבחי יכול כו'. כצ"ל:

דף קיח:

רש"י ד"ה אסברא לי. הראני כו'. והנה לפנינו הגי' אסברא לך. ועי' בסה"ד בהקדמה דגי' רש"י עיקר כי מצינו בש"ס (ע"ש המקומות שהביא) דר"ש בן אליקים היה תלמידו דר' אלעזר:

רש"י ד"ה וקאמר כלב. נתעכבו כו' שלשים ושמונה שנה. כצ"ל:

דף קיט.

נמרא נחלה זו ירושלים ואומר כו'. עי' בפ' הרמב"ם הביאו התוי"ט בקוצר. יראתי וחלתי לומר על אדונינו עטרת ראשנו הרמב"ם זלה"ה דלפי ששגור היה בפיו סדור הג' כתובים בנוסח יהי כבוד

זאח"ז כי בחר ה' בציון וגו'. כי יעקב בחר לו וגו'. כי לא יטוש וגו'. סבר שכן המה סדורים בכתוב. ובאמת לא קרב זא"ז כי הראשון הוא בתהלים קל"ב. הב' בקל"ה. והג' בצ"ד:

שם רש"א מנוחה זו ירושלים כו'. הט"א במגילה (ט ב) כ' דע"כ ט"ס הוא כאן דאל"כ קשה דר"ש אדרשב"י לקמן בסמוך:

דף קיט:

גמרא מתנות סביב דכתיב ורקו עה"מ סביב. כצ"ל. והוא קרא דויקרא (א ה) ועפרש"י והמציין טעה:

שם וכלי שרת אשר ישרתו במ בקדש. והרע"ב ל"ד בהביאו ע"ז קרא דלשרת בקדש. דההוא בבגדי שרת כתיב וכמו שהבאתו הגמרא על בגדי שרת ועתו"ח. גם מש"כ עוד הרע"ב על ודיח ניחוח קרא דריח ניחוח לה' ג"כ ל"ד דכי בבמה אינו מקריב לה' ודוקא מלפני ה' הוא דממעטינן במה. והגמרא הביאה קרא דלריח ניחוח לה' הכתוב בפ' שחטוי חוץ וכמו שפרש"י דכתיב באותו קרא פתח א"מ. ובפרש"י יש ט"ס וצ"ל והקטיר החלב:

דף קכ.

גמרא ומר משני כאן בקדשי במה גדולה. ועי' בפרש"י. וק"ל דאיך עברו על מ"ע דמוצא שפתיך כו' כדפרש"י לעיל במתניתין (קיי ב) בסופו בד"ה פטור:

בסה"ע אמרה תורה לן ישרף ופיגול ישרף כו'. הרש"ק כ' דגי' זו טעותא היא. והצ"ק כ' שלא ידע למה. ואי גרסינן לה נ"ל דצ"ל מה לן פסול אף פיגול פסול וכסברת רבא לעיל (קד ב) וע"ש בתד"ה לא (וברש"י ד"ה מנין צ"ל כנותר בכ"ף) ומשיב או כלך כו' ר"ל מנא לך דלן גופיה פסול:

רש"י ד"ה ומומין. דלא אשכחן דשרינהו בקטנה. לכאורה יפלא דאדרבה בתמורה (ז) ילפינן מלא תקריבו דמעוך לבמת יחיד. ובבכורות (יד ב) אר"א מנין לזובח בע"מ בבמת יחיד בשעת היתר הבמות שהוא בל"ת שנא' לא תזבח כו'. (וצ"ל דההיא דתמורה איצטריך שעובר משעת הקדש ע"ש בסוגיא דלעיל וצ"ע). ואולי משום דבמומין דהכא נכלל גם האיש המקריב שלא יהיה בע"מ כדמוכח לעיל (טז) ע"ש ברש"י ד"ה ה"ג מה להצד כו' וע"ז יכוון במש"כ דלא אשכחן כו':

דף קכ:

רש"י ד"ה (תורת) לעשות]. ונותר נמי מפיגול יליף כו'. ל"י למאי נצרך לזה דהא גם נותר כתיב באותה פרשה וכדכתב בסמוך:

סליק מסכת זבחים בס"ד